Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
16 G
7
M
G 1.69
13-15 B.12
Digitized by Google

(a) jussu Joan. XXII. edita = et Glossis illustrata a Joan. Andrea
Bononiensi nuncupato. vedi Dizionario Portat. degli uomi-
illustri, tradotto dal francese dal P. de Lugo v. Andrea

Digitized by Google

CLEMENTINAE CONSTITVTIONES SVAE INTEGRITATI *VNA* CVM GLOSSIS RESTITVTAE.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VENETIIS, M.DCV

Digitized by Google

CLEMENS Papa V. natione Gallus, prouincia Vaſconia, diœceſis Burdegalenſis, anno MCCV. Romanus Pontifex creatur. Is non modo in Concilio Viennenſi, ſed etiam ante, & poſt ipſum Concilium plurimas conſtiſtitutiones edidit, quas cum & aſsidua occupatione, & morte præuentus in vnum collectas volumen, & ſub congruis titulis collocatas edere, vt decreuerat, non potuiſſet: Ioannes XXII. eius ſucceſſor publicauit. Eas Ioannes And. Bononienſis gloſsis illuſtrauit.

Digitized by Google

TABVLA TITVLORVM CLEMENTINARVM.

Tabula Titulorum Clementinarum ſecundum ordinem Alphabeti.

A

D E

AEtate & qualitate & ordine præficiendorum.lib.1.tit 6. 45
Appellationibus lib 3.tit.2. 99

B

BAptiſmo & eius effectu. libro 3.titu.13. 170

C

CAuſa poſſeſſionis & proprietatis,lib.2.tit 3. 70
Celebratione miſſarum lib.3.tit.14. 167
Cenſibus exactionibus & procurationibus. libro 3.titulo 13. 167
Conceſſione præbendæ.lib.3 tit 3. 120
Conſanguinitate & affinitate.lib.3.tit.2. 179

D

DEcimis,primitiis,& oblationibus.lib.3.tit 8 138
Dolo,& contumacia.lib.2.tit.4.

E

ELectione & electi poteſtate.lib.1.tit 3. 21
Exceptionibus lib 2 tit 10. 89
Exceſſibus prælatorum.lib.5 tit.6. 199

F

FOro competenti.lib.2.tit.2. 65

H

HAereticis.lib.5.tit.3. 185
Homicidio voluntario,vel caſuali.lib.5.tit.4. 195

I

IMmunitate eccleſiarum.lib.3.tit.2 177
Iudæis & Sarracenis.lib.5.tit.2. 182
Iudiciis.lib.2 tit 1. 61
Iurepatronatus.lib.3.tit.12. 159
Iureiurando.lib.2 tit.9. 82

M

MAgiſtris,& ne aliquid exigatur pro licentia docendi.lib.5.tit.1. 181

O

OFficio vicarii.lib 1.tit 7. 30
Officio & poteſtate iudicis delegati.lib.1.tit.7. 31
Officio iudicis ordinarii.lib 1.tit 9. 33

P

PAenitentiis,& remiſſionib.lib.5.tit 9. 35
Pœnis.lib.5 tit 8. 106
Præbendis & dignitatibus.lib.3 tit.2. 115
Priuilegiis,& exceſſibus priuilegiatorum.lib 5.tit 7. 202
Probationibus lib 2.tit.7. 79
Procurationibus.lib.1.tit.10. 55

R

REbus eccleſiæ non alienandis.lib 3 tit.4. 124
Regularibus,& tranſeuntibus ad religionem.lib.3.tit 9. 141
Religioſis domibus.lib.3.tit.11. 154
Reliquiis,& veneratione ſanctorum.lib.3.tit.16. 172
Renunciatione.lib 1 tit 4. 41
Rerum permutatione.lib.3.tit.5. 127
Reſcriptis.lib.1.tit.2. 15
Reſtitutione in integrum.lib 1 tit.11. 59

S

SEntentia & re iudicata.lib.2.tit.11. 61
Sententia excommunicationis.lib.5.tit.10. 215
Sepulturis.lib.3 tit.7. 119
Sequeſtratione poſſeſſionum & fructuum.Libro 2. titulo 6 77
Statu monachorum lib.3.tit.10. 145
Summa trinitate,& fide catholica.lib 1.tit.1. 8
Supplenda negligentia prælatorum lib.1.tit.5. 43

T

TEſtamentis,& vltimis voluntatibus.lib.3.tit.6. 127
Teſtibus,lib.2.tit.8. 80

V

VErborum ſignificatione.lib.5.tit.11. 220
Vita & honeſt.cler.lib.3.tit.1. 109
Vſuris lib 5.tit 5. 196
Vt lite pendente nihil innouetur.lib.2.tit.5. 75

F I N I S.

Digitized by Google

TABVLA CAPITVLORVM CLEMENTINARVM.

Tabula Capitulorum Clementinarum ſecundum ordinem Alphabeti.

A

Abbates de reſcrip. 15
Ab eccleſia. de reſt. in integ. 59
Abuſionib. de pœn. & rem. 213
Ad compeſcendas. de ſeq. poſ. & fruct. 77
Ad noſtrum. de cenſi. 165
Ad noſtrum de hæret. 191
Appellanti de app. 105
Archiepiſcopo. de priuil. 205
Attendentes. de ſta. mona. 151
Auditor de reſcrip. 18

C

Cauſa ben eficiali de cau. poſ. & prop. 70
Cauſam electionis. de elect. 27
Cedit quidem. de Iudæ. 184
Conſtitutionem. de elect. 30
Cum a repulſione. de app. 107
Cum conteſſe. de elect. 4
Cum de quibuſdam, de relig. dom. 154
Cum eccleſiæ. de æta. & qual. 46
Cum ei quem. de conc. præb. 120
Cum ex eo. de ſent. excom. 219
Cum illuſio. de renunt. 41
Cum Iudæi de teſt. 80
Cum lit. vt lit pend. 76
Cum rationi. de elect. 21
Cum ſecundum ſtetuta de pœn. & rem. 213
Cum ſit nimis de magiſt. 182
Cum ſit natura. de cenſ. 163
Cupientes. de pœnis. 210

D

Dignum prorſes. de celeb. miſſa. 169
Diœceſanus. de vi. & hon. cler. 109
Diſpendioſam. de iud. 61
Dudum de iud. 61
Dudum. de ſepult. 131

E

Eos, qui. de ſepult. 129
Eos, qui. de regul. 144
Eos. qui. de conſan. & affin. 179
Et ſi. de reſcrip. 16
Et ſi. de off. ord. 54
Ex frequentibus. de ſen. exc. 215
Ex graui. de viur. 197
Excommunicationis. de excep. 79
Exiui de paradiſo. de verb. ſign. 220

F

Fidei catholicæ. de ſum. trin. 8
Frequens. de exceſ. præl. 199

G

Generalem. de æta. & qual. 49
Gratia. de reſcr. 19
Grani. de celeb. miſ. 168
Grauis. de ſen. excom. 217

I

In pleriſque. de elect. 39
Inſtrumento. de procur. 55
Inter ſollicitudines. de magi. 181
Iudices. de off. & pot. iud. deleg. 51

L

Litteris noſtris. de prob. 79
Litteræ. de relem. 20

M

Monaſteriorum. de reb. eccl. non alie. 123
Multorum. de hæret. 185
Multorum. de pœnis. 209

N

Ne conceſſione. de re. permu. 137
Ne in agro. de ſtatu mona. 145
Ne Romani. de elect. 23
Nolentes. de hæret. 189
Non poteſt. de procu. 56

P

Paſtoralis de re iud. 92
Per litteres. de præb. 115
Plures eb vno. de iu. pat. 161
Præſenti conſtitutione. de cenſib. 167
Præſenti de bap. & ei. effe. 170
Procuratorem de procu. 58

Q

Quamuis. de app. 104
Quamuis ſacris. de ſo. comp. 65
Quamuis rigor. de app. 200
Quæ de eccleſiis. de off. vic. 50
Quia contingit. de relig. dom. 155
Quia regulares. de ſup. negl. 43
Quod circa. de elect. 38
Quoniam qui. de vi. & hon. cler. 110
Quoniam ex conſtitutione. de immu. eccl. 177

R

Religioſi. de priuil. 203
Religioſi. de deci. 138
Religioſus. de procu. 57
Religioſis. de ſeltam. 229
Romani de iurei. 82

S

Sæpe contingit, de ver. ſig. 233
Si ante. de do. & contu. 78
Si a iudicibus. de epp. 69
Si appellationem. de epp. 106
Si beneficiorum de deci. 140
Sicut appellationem. de app. 102
Si de beneficio. de præb. 118
Si dignitatem. de præb. 113
Si dominum. de reli. & ven. ſan. 171
Si duobus. vt lit. pend. 74
Si famoſus. de homicd. 195
Si iuxta. de præb. 119
Si plures. de p. æb. 116
Si quis ſuadente. de pœnis. 206
Si Romanus. de præb. 219
Si ſummus. de ſent. exc. 219
Si vna de reb. eccl. non elien. 125
Statutum. de elect. 39

T

Teſtibus. de teſti. 22

V

Vt calumniis. de ſent. & re iud. 91
Vt clericorum. de off. iud. ord. 53
Vt conſtitutio. de iu. pat. 159
Vt profeſſores. de regul. 241
Vt ii, qui. de æta. & qual. 46

FINIS.

Ioannes

Digitized by Google

Procemium diuiſio,& ipſios familia declarō ſm dominō Heliam.

IOannes epſ.] diuide in quatuor partes,ant in duas,& ſecundam in tres. In prima ponitur ſalutatio, dom dicit Ioannes epſ ſeruus ſeruorū Dei Mandat ſuppleo,& dicit ſalutem,& Apoſtolicam benedictionem, Dilectis filijs. ſ doctorib.& vniuerſis ſcholarib Bononiæ cōmorātib. i. morā gerentib. & ſtudētib. Et ſequitur in textu. Qm nulla iuris ſanctio. Et ibi ponit exordiū. Dicit Clemēs in hoc exordio, ꝙ iura ſunt ita ambigua, & dubia, quod nō pōt repetiri modꝰ aliquis vt iura bñ declarentur propter maliciā hominū, quia duntura fiunt de nouo,& q̄nis bñ ſufficienter ita ſint, hoīes ſunt adeo, & naturam procliues,& habiles, ſeu proni ad malum, ꝙ ipſi interpretantur iura aliter q̄ legiſlator ea intellexerit &alia diuertuntur & ſubuertunt de intentione ipſorū legiſlatorū Et narrat Clemens Papa, ꝙ tanti caſus emergunt de nouo quotidie, ꝙ impoſsibile eſt tot iura condi & fieri,quare dicit,vt tantæ malitiæ occurrant, & iura aliquo modo clarificentur,& de cætero non tm̄ diuerſificentur, ꝙ recurrendum eſt ad auctoritatem principis,quæ in hoc eſt neceſſaria,qui princeps declarabit ipſa iura,& declarationē illam tenebuntur hoīs inſequi,& ſic ſuo ſenſui non innitent. Quare dixit formalis textus. Qm, pro quia. Et no ꝙ q̄,& qm, ponuntur in eodē ſenſu, ſed quod, propter ꝓponitur, & ſequentē ſenſum alligat, vt qm̄ dilexi, dixo, q̄a quippe poſtponitur,& ſuperiorem ſenſum confirmat, dic ergo, quia nulla ſanctio, i. nulla cōſtitutio iuris digeſta, i. ordinata. conſummata,& explicata, q̄tucūq. conſilio perpenſo, i. valde pēſato,& cogitato, & ſufficit ad varietatem humanæ naturæ, nec ſufficit ad machinationes, i. ad dubitationes inopinabiles eius futuris, nec vlla ſanctio attingit, i. iuſta tangit, ad deciſionem lucidam, i. lucidandam; ambiguitatis nodoſæ, i. difficilis, eo præſertim, i. maxime, quod vix aliquid ſtatuitur adeo certum, i. taliter, & ſic certum, quoq; pro, &c. & clarum quin reuocetur in dubium, i. quin dubitetur, ea cauſa emergentibus iura iam poſita, i. iam edita, & facta no poſſunt mederi l. quo ad deciſionem quæſtionum emergentium, ſequitur in textu; Quia ergo, alias eſt, quia etiam. Et hic dat conſilium, ac ſi diceret. Poſtquam iura ſunt taliter, & ita ambigua, ſeu dubia, quod nulla ſanctio poſſit fieri ita clara, quin adhuc remaneant dubia aliqua: & ideo hic dat vnum conſilium, quod auctoritas principalis neceſſaria propter malitiam hominum, qui hoīes ab adoleſcentia ſua ſunt procliues ad malum, vt dicit textus. Ergo, i. propter rationem ſequentem, quia ſenſualitas humana declinat ad malum ab adoleſcentia vt procliuis, i. facilis, i. ad malum: per quod, i. propter quod malitiam non poſſunt fieri iura ita clara, quin homo, qui eſt procliuis ad malum, ea reddat ambigua, ideo ſubuerſio, i. deſtructio morum, i. bonorum, ſub eptus, i. latenter ſubintrat; frequenter, i. ſæpe, in clero, in omnibus clericis, & populo intellige: quare auctoritas ſuperioris eſt neceſſaria, vt declaret iura dubia i. e. facta dubia propter malitiam hominis procliuis ad malum, vt ipſa auctoritas, idest, vt ipſis iura declarata auctoritate principis, ſeu declaratio ipſius principis ſtellas ambigua, ſcilicet dubia, lites auferat per elucidationem, idest, per declarationem iuſtum: & dirimat, idest, ſopiat, & extinguat altercationes tam per ſuffragium, idest, auxilium determinationis opportunæ, quam extirpet vitia per ſarculum eultoris prouidi. Et ponitur ibi ſarculum tranſumptiue, i. nam ſarculum eſt quoddam inſtrumentum quo euelluntur inutiles herbæ: ſic princeps per ſarculum ſuum, idest, per auctoritatem ſuam tollit ſalſas interpretationes hominum. Et dic, vt auctoritas principis inferat, idest ſeminet virtutes per declarationem iuris; quia qm̄ princeps declarabit iura ambigua, i. ſeminabit virtutes,& veram ſciam, cum ſua auctoritas non minorem vim hēat, q̄ ipſa lex bene interpretata. Et vt auctoritas ipſius principis corrigat exceſſus, q pro, & vt reformet mores corruptos in bonos. Hæc ſane. Hæc eſt narratio, in qua Ioānes Papa cōmendat, vel laudat actū Clementis, i. laudat Clemētē ꝙ fecit iſtas Clementinas, & excuſat tarditatē ſuā, videlicet quare eius librū iſtū nō tradidit Clemēs. Et dicit ipſe Ioānes narrās, ꝙ Clemēs

CLEMENTIS † PAPÆ V. CONSTITVTIONES.

PROOEMIVM.

IOANNES Epiſcopus ſeruus ſeruo-

† In antiqs codicib. iſtius libri hēt ita, Incipiūt cōſtōnes Clementis papæ V.

Papa videns,& attendens hæc, quæ diximus in exordio, & volens ſeu cupiens proſpicere reformationi deformatorum, & ſoluere difficilia, & intendēs promulgare, i. pronunciare,& manifeſtare plurimas conſtitutiones, quas edidit, i. quas fecit,& compoſuit, in quibus ſtatuit multa ſalubria, i. multa utilia ad ſalutem. Et quamuis ipſe Clemens decreuiſſet, i. deliberaſſet mittere illas conſtitutiones collectas, i. ſimul aggregatas in unum uolumē: tamen propter hoc, quod nimium. i. valde fuit occupatus circa magna,& propter hoc ꝙ ſublatus eſt de medio i. propter hoc quod mortuus eſt, i. non nimia ſenex, iſta fuerunt in cauſa, quare non expleuit, i. quare non adimpleuit propoſitum ſuum, i. ſuam uoluntatem, quæ erat demittendo ſubditis Clementinas, quare dicit Ioannes Papa ſic Nos Ioannes, qui ſucceſſimus eidem Clementi Papæ, etiam impediti fuimus tempore noſtræ promotionis, i. a tempore quod fuimus electi in papam,& nō potuimus committere,& mittere prædictas conſtōnes. i. iſtas Clementinas ſub bulla noſtra. Et dic ordinando aliqualiter textum. Sane, i. certe Clemens papa V. prædeceſſor noſter, attendens, i. intelligens hæc quæ diximus in exordio,& cupiens, i. deſiderans proſpicere reformationi deformatorum,& cupiēs ſoluere difficilia, edidit, i. fecit conſtitutiones plurimas ante & poſt concilium: in quibus conſtitutionibus ipſe ſtatuit multa ſalubria, i. utilia,& ipſe Clemens decidit, i. terminauit nonnulla dubia, i. aliqua dubia, quæ dubia ſunt frequentata in iudicijs,& extra iudicia. Et licet, i. quamuis Clemens decreuiſſet mittere eas i. Clementinas collectas, i. aggregatas in unum uolumen:& quamuis decreuiſſet, i. deliberaſſet mittere eas collocatas ſub congruis titulis, & dare eas ſubiectis, ſ. ſ. in communc, i. ut communicarentur inter ſubditos: tamen occupatio aſſidua circa magna, quia erat impeditus ſuper rebus arduis, ac, i. etiam conditio humanæ ſortis, idest, humanæ formæ, quæ ſuſtulit, i. remouit ipſum Clementem de medio per mortem. iſta fuerunt in cauſa, quare ipſe Clemens non expleuit propoſitum ſuum, i. ſuam deliberationem: Nos etiam Ioannes, qui ſucceſſimus eidem Clementi Deo permittente,& ſic diſponente, in officio Apoſtolatus, quia ſumus Papa, idest, uicarius Chriſti, ſicut & ipſe Clemens fuit. Et ſupple poſtquam ſucceſſimus eidem Clementi in officio Apoſtolatus, ſic debemus ſibi ſucceſſiſſe in plenitudine effectus & poteſtatis; ſuppleo, & maxime debemus ſibi ſucceſſiſſe in his, ſcilicet, rebus, quæ concernunt eo pendētiam, idest ſuccum uniuerſi, i. orbis; Et nos Ioannes circumſepti, idest, circumquaque ſepti,& circundati,& undique cincti ſui grandibus, agendis,& arduis rebus ſuimus hactenus, idest, uſq; ad huc,& uſque ad hoc tempus impediti ab exordio, idest a principio noſtræ promotionis, quod iam ex hoc quod diximus, quam ex alijs cauſis rationabilibus, quas prouidimus committendas ſub ſilentio, idest, quas tacemus pro nunc ſuppleo, non potuimus has conſtitutiones, ſeu Clementinas communicare. Nunc igitur, id eſt, modo & in præſenti tempore tituli ſumus, idest, nobis oſtenſa eſt illas conſtitutiones, ſeu Clementinas, captata opportunitate, idest, captato,& deſiderato tempore

poſt congruo, & conuenienti. Sequitur textus. Vniuerſitati. Et hic ponitur concluſio: quare nos Ioannes mandamus vniuerſitati Bononienſi doctoribus, & Apoſtolicis, quare nos eas, Clementinas ſuſcipiatis prompto eſſectu, & ſtudio ſtaci, vſuri ſ ſitis eis Clementijs, ſeu conſtitutionibus d eg rio, ita modo in iudicijs, & ſcholis, illis ſupplere contin. ſeu Clementinis exiſtentibus obſ nis neceſſitatis & cognit. sb. Ioſ. ſens ſecreta ſis. No. primo ib. Doctoribus doctores ſpſe ſe oſſiciis, ſub. exordine liter. ſ. ſin. 43. diſt. ſit recto. No. verbo Comi a ſub id qd no. gl. & circa gl. in proœmio Gregorij. Eſt ſollicit. Paul. ſq. inquit neceſſaria ſcholarib. vt ſ ſi. ... q. ſonit Hoſt. in e v. ico. de officio ſ iud. & ibi diſt. No. ſ ſenſualitas humana procliuis eſt ad malum. No. cauſas quare oportet aliquem principem humani generis. Zabarella.

rum Dei, dilectis filijs doctoribus, & ſcholaribus vniuerſis Bononiæ commorantibus, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

QVoniam nulla [a] iuris [b] ſanctio [c] quantumcunque perpenſo [d] digeſta [e] conſilio ad humanæ naturæ varietatem [f] & machinationes [g] eius inopinabiles ſufficit, nec ad decisionem lucidã ſuę nodoſæ [h] ambiguitatis [i] attingit, eo prætertim quod vix [k] aliquid adeo certũ clarũque ſtatuitur, quin ex cauſis emergentib. quibus iura iam poſita mederi non poſſint, in dubium reuocetur: Quia etiã ab adoleſcentia viri procliuis [m] ad malum ſenſualitas [n] humana declinat: per quod morum ſubuerſio in clero, & populo frequenter obre-

Glo. prima primo allegat duo pp. quæ nomen Ioannis non extollit, oſtendens hoc nomen viguiſſe in Romanis Pontificib. in gloſſatorib. & doctoribus canoniſtis. Secundo rationem inducens, operis imperfectionẽ excuſat. Tertio auctorem proœmij de ſex virtuoſis commendat, & de mutatione nominis, & alijs in ſalutatione dicendis remittit, & proœmium diuidit.

Ioannes eps ſeruus ſeruorum Geſtiolum hoc nomen per interpretationes, derivationes, vel etymologias extollere non eſt meum, ſuſpicionis id patet. Eſſet ẽt hoc reſtrictæ continuum Io Apoſtolatu tñ hoc nomen ſupra cætera viguit 22. Eſt enim ipſe qui loquitur, eum tamen reliqua Romanorum Pontificum nomina 11. non tranſcenderint numerum, ad quem ẽt ſolus Benedicti nomen aſcendit. Inter canoniſtas ẽt commentarios hoc nomen viguit. Habuimus. n. Ioannem Theutonicum præferendum, non ſine, ſed ex fructu Ioãnem Gallen. Valteraoum, Ioannem Hiſpanũ, Ioannem Faẽtinum, Ioannem de Fantona, Ioannem de Anchona, Ioannem de Deo ẽ. Hiſpanũ, Ioannem de Linguicilla Ceteſtẽ ñ Ioannem Monachum Cardinalem Egoẽt q numeri ſum inter tantos doctores collegij Bononienſis me quartum fuiſſe Ioannẽ, nunc inter eos ſolus, ſed inter commentatores decretos, & denigro forte papyrum nõ dignus occupare membranas. Et q (prout patet hic in exordio) ẽt non poſſumus tamẽ viri, nẽ tam clarum certumq. ſtatuere, quin dubia multa relinquant, excuſabilis ero, q in hac prima lectione, vel gloſſatione ſingula non perfecte ſumatius. Nam et in rebus experimur, quæ naturaliter generantur, q in eis paulatim de imperfecto ad perfectum venitur. Sic & qui de veritatis cognitione a principio parum attingunt, poſtea quaſi pedetentim ad quandam pleniorem veritatis menſuram perueniunt. Igitur ſub hoc excuſationis clypeo, licet varijs occupatus, per fiduciam Clementinæ diuinæ has Clementinas gloſſandas aggredior. Eſt aũt ſciendum, q iſte dñs Ioan. Pontifex industrioſus, & mundus, ſimoniam fugans, & iuſtitiam amans, ſ. in magnis ſtatuta puſillus, conceptu magnus. Qui prius Iacobus vocabatur. Da hac vero mutatione nominis, & alijs, quæ ſalutationem hanc reſpiciunt, dic ut no. in ſalutatione. lib. 6. Diuido aũt hoc proœmium præter datã, in quatuor partes, aut in duas, & ſecundam in tres, vt ibi. In prima ponitur ſalutatio vſq ibi Quõ, ibi exordium, vſq. ibi, Hæc ſane; ibi narratio vſq. ibi, Vniuerſitati. ibi concluſio vſq in fin.

Ioannis nomen viguit ſuper cætera inter ſũmos Pontifices, & inter canonicos interpretes.

Glo. seq. primo ponit ſtatum diuerſum Clementis, & Ioannis: ſecundo quærit de differentia trium exordiorum, quam declarat.

a QVoniam nulla.] Exordiũ. Eſt ſciendũ, q Clemẽs exordium ſũ inſtar Inno. iiij. & Greg. x. narrabat, quo conſtitutiones quaſdã aſſ. cõcilio, & ſ concilio Vien. & poſt concilio promulgauerat; quib. præcipiebat vti in iudicijs, & in ſcholis; Ioannes aũt decreto ſub bulla ſlo proœmio Clem. nis ponit proœmiũ ſub cum exordio. Sed cũ habeamus tria exordia, Greg. x. Bonifacij viij & eũ xxij in quo differant videamus, & dico q Gregorius in ſuo exordio principaliter oſtẽdit qualiter emanauerit ſtatus poſitiui, & ipſius iuris eſſectu & ibi plenius dat Bonifacius in ſuo exordio recognoſcit, q ex debito regiminis ſibi commiſſi habet intendere ſubiectorum commodis; q dicit ſe ſolicite facere noua iura condendo, & antiqua declarando, vt tollat ipſorum lites, & ſcandala. Ioannes autem in hoc exordio volens euitare multiplicationẽ conſtitutionum, & voluminum, quod prædicetur Eccleſiaſtes vlt. c. ſic dicens, Faciendi plures libros nullus eſt finis, dicit q principis auctoritas neceſſaria eſt propter duo: Primo, quia ius poſitiuum quantumcunq; maiore certe & clare compoſitum non ſufficit ad caſus emergẽtes propter quod opportuna eſt & neceſſaria declaratio principis. Secundo, quia homo pronus ad malum, faciliter mores ſubuertit, propter q eſt neceſſaria principis poteſtas ad inſerendas virtutes, & vitia extirpanda. Patet ergo q in his tribus exordijs nulla eſt inculcatio, & ſuperfluitas vel repetitio. Quomodo autem exordientium propoſito prædicta conueniant, per ſe patet.

b Iuris.] humani poſitiui, ſicut canonicum, vel ciuile ſynodale, vel municipale. Naturale vero, vel diuinum morale eſt immutabile 5. diſt. in prin. & eſt perfectum, quia emanauit ab illo, qui non nouit imperfectum opus. de bap. in ſ. maiores ver. ſed adhuc.

c Sanctio.] hic, & infra ve. hæc ſane late ſumitur in ſignificatione pro conſtitutione pœnali, vt no. 3. diſt. in ſumma.

d Perpenſo.] quaſi perfecte penſato, & deliberato; hẽ ſimile verbum de pac. c. vlt. circa medium. lib. 6.

e Digeſta.] alibi dicitur decocta. 35. q. 9. Apoſtolicæ. & hæc bene conueniunt. de conſe. diſt. ne tales. & cap. pen. & And.

f Varietatem.] ſomni potuit de corpore auth. de non alie. aut permu. re. eccl. § vt autem in prin. coll. 2. & de nuptijs. ca. poſt prin. coll. 6.

g Machinationes.] quaſi aſtuta ingenia, quid eſt enim quod homo ſemel deceptus malitiæ non admoueat? [3] in auth. vt hi qui ſeob. per h. poſt prin. coll. 6.

h Nodoſæ.] de ver. ſig. cum olim. & de reliq. c. vnico. in prin. lib. 6.

i Ambiguitatis.] de triplici ambiguitate iuris, facti & perſonæ, nota 33. diſt. c. ſi. in gl.

k Vix.] innuit fieri poſſe. de reg. iur. e. a. lib. 6.

l M. d. ... ſcit io Ab. hæc conſtitutio. Inno. com. in prin. coll. 8

m Procliuis.] 2. q. 3. procliuus facit. 2. q. 1. c. 1. & in Auth. de mo. § ſi quis igitur. ad fi. coll. 1. Et dicitur procliuis quaſi præceps, promptus, facilis, vel inclinabilis.

n Senſualitas.] de hac, de lacta vnu. ca. vnico. ver. in vera.

† al. Quia ergo.

1 Hæc duo verba, & neceſſaria; deſunt in antiquis codicib.

2 Placet Panor. in cap. Quintaualis. de iureiur.

3 Vt aduocatus gl. l. Ab. Anaſtaſio. C. mandati.

Digitized by Google

vertice, & per hanc appetimus delectabilia corpori, & fugimus nociua, nec omnino potest extingui, vt di cam int. de hæc. ad nostrum. versi. secundo quod] in verbo, sensualitas.

a Obrepit.] quaſi latenter ſubintrat, & idem verbum 61. diſt. nullos inuitis.

p Sortis. ſumitur hic pro fortuna vel euentu. ſic 26. q. 2. ſors, alibi pro ſortilegio. de ſorti. c. alibi pro capitalis de v lot cap. 1 & 2 alibi pro parte vel portione. de prab. cum ſecundum 21. diſt. clericos in prin.

q De medio. e ſt, de hac uita, quæ quare dicatur medium, habes, 23. q. 4. hæc autem vita.

pit, a † neceſſaria eſt ſuperioris auctoritas, vt tam per determinationis b opportunæ ſuffragium, tollat ambigua, lites auferat, altercationes c dirimat, & obſcura ſuccidat, d † quam per cultoris prouidi ſarculum e extirpet vitia virtutes inſerat, f corrigat exceſſus, moreſque reformet. g

Hæc h ſane fælicis recordationis Clemens Papa i quintus prædeceſſor noſter prudenter attendens, & prouide cupiens deformaturum reformationi † proſpicere, ſoluere difficilia, ac ſanctiones quæſtionibus, & negotiis, imminentib. conſonas k promulgare. Dudum nedum in concilio Vienneſi, quin etiam ante, l & ipſum concilium conſtitutiones plurimas edidit, in quibus multa vtilia ſtatuit atque ſalubria, & non nulla dubia in iudiciis, l & extra frequentia decidit. m Et licet eas collectas in vnum volumen, & ſub congruis titulus collocatas n mittere decreuiſſet, & dare o in commune ſubiectis, aſſidua tamen occupatio circa magna, ac ſortis p humanæ conditio, quæ ipſum de medio q ſuſtulit in cauſa fuerunt, quare ſuum in hac parte propoſitum non impleuit. r

Nos etiam qui ſicut eidem (licet immeriti) in Apoſtolatus officio, Domino permittente, s ſucceſſimus, ſic & in affectus plenitudine, in his, quæ compendium t vniuerſi concernunt, u ſucceſſiſſe debemus, x tot grandibus agendis, & arduis fuimus a noſtro promotionis exordio circumſepti, y quod tam ex hoc, quam ex cauſis rationabilib. aliis, quas ſub † ſilentio z prouidimus committendas, prædictas vobis communicare conſtitutiones fuimus hactenus impediti.

Nunc igitur (opportunitate a captata) illas vobis ſub bulla noſtra tranſmittimus: Vniuerſitati b veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus eas prompto affectu ſuſcipiatis, c & ſtudio alacri c eis ſic d vobis manifeſtatis & cognitis, vſuris de cætero e in iudi-

& de celebr. Miſ. cum creatura & inf. de ſta. mon. ne m agio. in princ.

b Determinationis. facit inf. de elect. ne Romani. in prin.

c Altercationes quo ad verborū contentionem.

d Succidat. reſpicit quod prius dixerat vſque ad ver. quia & quod ſequitur reſpicit quod dixerat in ipſo ver. quia.

e Sarculum. inſtrumentū quo euellunt malæ & inutiles herbæ, quæ naſcuntur inter bonas, quod Boſ vocat. roncare. Eſaiæ 7. in fin. Veptes & ſpinæ in vniuerſa terra, & omnes montes ſarculo ſarcientur. Et 1. Reg. 13 i fi. Deſcēdit omnis Iſrael vt acueret vnuſquiſq; vomerem ſuum, ligonem, ſecurim, & ſarculum. Differentia inter ſulloné & ſarcinatoré notatur ſſ. man. à ſi.

f Inſerat. Hiere. 1. ſup. de maio. & obedientia ver. potuiſſes.

g Reformet. de ac cuſa ſicut olim.

h Hæc ſane narratio pōnes & cōmendans actum Clemétis, illius etiam proprium tarditatem excuſans.

Papa. ideſt, admirabilis. Et dr̄ à Papæ quod eſt interiectio admirandi, & vere admirabilis, quia vices Dei Interis gerit. Inde dixit ille Angli cus in poetria noua, Papa ſtupor mundi & circa finem, Qui maxima rerum. Nec Deus es, s nec homo, quaſi neuter es inter utrumque. Etymologia vero nominis eſt, ideſt, pater patrum.

k Conſonas.] 4. diſt. erit autem.

l Ante] illæ ſ. quæ emanauerunt ante concilium, de iud. dudum de immu. eccl. qm̄, de ſent. excom. ex frequentibus Reliquæ omnes in concilio vel poſt concilium ut in ipſarum ſubſcriptionibus patebit.

m Decidit.] concor. procemium Gregorii ix.

n In vnum volumen.] non tamen ſub nomine libri, vnde male dicunt qui allegant ſeptimū librum, nā ſi ſub noīe libri cōpoſuiſſet conſtōnes, quæ emanauerūt poſt compilationem ſexti, iuxta morem inſertæ fuiſſent. Item hoc expreſſiſſet, ut fecit in proœmio ſexti.

o Dare. nota pro eo quod ſa ſtro dicam.

r Non impleuit.] con cor. de pig. c 3.

s Permittente. & fortſan agēte omnia n. quæ ſiunt, aut alio iudicio facit, aut ſuo permiſſo ita fieri ſinit. 26. q. 5. nec mirū. § aruſpicine. ver. nec ideo.

t Compendium. q eſt breue, & vtile de hoc de reſcri. dilpen dm. lib 6.

u Concernunt quaſi ſimul cernunt, vel conſpiciunt.

x Debemus. dñi ergo ſucceſſor perſicere factū prædeceſſoris ſui 12 q 5 q2 lo. 63. d. c. a de reſer. lit teras. vbi de hoc, & 11. q. 3. ſi epiſcopus ante.

y Circumſepti. ideſt, circundati, vel vndique cincti.

z Silentio. ſit rector diſcretus in ſilentio. 44. diſt. ſi rector. in prin. contra illos qui dicunt tacenda.

Ouidius ſine titulo.
Quia minor eſt vn quam, quam ta cuiſſe labor.

Et Cato,
Virtutem primā eſſe puto cōpeſcere linguam.

Et Seneca ait. Dixiſſe me ſæpe pœnituit, tacuiſſe nunquam.

a Opportunitate. 23. q. 4. non poteſt. in ſi. & de eo qui cogno. conſangui. vxor. veniens a.

b Vniuerſitati. concluſio huius proœmii.

c Alacri. concordat proœmium inſtitutionum in ſi.

d Sic.] ſcilicet permiſſionem noſtram ſub bulla.

[Glo. ſe.] primo per hunc textum arguit & remittit. Secundo excludit v. caſus non dubios, cōtra quintum allegans, dicens reliquos ſic examinandos, maxime in tribus ſpeciebus Tertio narrat quædam euenire tpe Clementis & poſt mortē ipſius, ex quib. arguēs pro & contra tribus rationibus concludit, q eius tempore ligauerint, & tribus aliis concludit contrarium, quod dicit aequum, definitionem Papæ reſeruans]

e De cætero.] V; per hanc litteram qd̄ hæ conſtitutiones non ligauerint tpe Clementis Item nec tpe Ioannis, niſi poſt hunc datam, & poſt duos menſes ab illa, & inde quod ſup. ſi ſuper data 6 libro. Hunc paſſum (quem periculoſum eſt decidere) proſequendo, exclu-

† al. obrepſit

† ſuccindat.

Sarculū, q d ſit prater gl. hic vide Iſidorum lib. 10. Etymologiarum.

† al. reformationem proſpicere.

† Dictio, ſub deeſt in aut. i quibuſ exē planb.

1 Hæc verba lano modo ſunt accipiē da, prolata, n. ſunt ad oſtendā am pliſſimā eſſe Romani Pōtificis poteſtatem.

damus primo cirſus indubios Indubitatum eſt autē, ꝙ conſtōnes, quę præceſſerunt concilium, de quibus dixi ſ. per verbo, aute, ēt tunc ligabant. Item indubitatum eſt ꝙ ante mortem Clementis ligabant. inf. eo. tit. cap. vnico & inf. de ele. ne Romani. de iureiu. Romani. de re iud. paſtoralis. Cōſtas n. ꝙ Papa Cle. ſolēniter illas publicauerat, & qđ ſtatim ligarent, mandauerat. Item indubitatū eſt, ꝙ conſtōnes declaratoriç ligabāt, & hoc ſiue princeps in illis vtatur verbo declarationis, vt inf. de ele. quod circa, & ca. seq. ſiue nō, vt inf. ti. a. gratia & inf. tit. 3. conſtōnē de of. del. iudices, de teſti. c. a. & decr. quę ſunt ſub titu. de præben. & 3. & vltetiores ſub tit. de appel. & his ſimiles. Item ſunt quæ ſine pœnæ adiectione præcipiunt vetera iura ſeruari, vt inf. de æta. & qual. c. 1. de offi. ord. c. 1. de cenſi. c. ii. & de test. qui & venę. ſan. c. 1. & de illis non expedit dubitare vel quęrere. Idem dico de his quæ priuilegiant. inf. de celebrat. miſ. dignum, de bap. c. vnico. de priuileg. archiepiſcopo & facit ad hoc de conceſ. præb. c. 1. poſt princ. lib. 6. Hæc vera, niſi dicas aliud in priuilegio 1 ſimpliciter dato & aliud in eo ꝙ dat conſtitutio, quo caſu imitari debet naturam cōſtōnis, facit de off. deleg. ſi ſuper gratia. li. 6 in aliis ergo remanet dubium ꝙ expedit examinari, & maxime in pœnalib. quæ ſunt multæ, & in his q̃ decretum apponunt, de ele. c. 4. & vlt. & c. in pleriſque, vel quæ excludunt, de æta. & qual. ut hi qui. de reg. vt profeſſores. Circa hoc ſciēdum eſt, ꝙ conſtōnes concilii, licet non oēs fuerint in concilio publicatæ, tñ poſtea de facto fuerunt publicatæ, & ipſarum habita copia, & iam habebatur, quod ligarent, & quia patuit aliquas ex illis ineptę, aliquas prolixe, aliquas defectiue cōpoſitas, aliquas ēt non expedire noluit Clemens ꝙ cōpoſitio illa procederet, ſed (vt refert) ſub excōicationis pœna mādauit, ꝙ illas habentes inf. certos dies reſtituerēt cameræ, vel incenderent, vel dilacerarent ēt eaſdē. Demum ꝑ peritiores fecit illas recenſeri, qui aliquas & paucas in totū reſeruauerūt, aliquas in totum reſecarunt, aliquas mutauerunt quo ad verba, mente ſeruata, in aliquibus menti, & verbis detraxerunt, & addiderūt, & has licet nō ſub his verbis in cōcilio publicatę fuiſſent, uoluit ſub noīe cōcilii reſeruari, & multas conſtōnes utiles addens, de quib. nō fuerat in concilio tractatū, vt de reſcriptis oēs q̃ ſunt poſt ſecundam & de elect. oēs poſt primā cū ſimilib. fecit illas una cū quibuſdam conſtōnibus, quas prius ediderat ſub debitis titulis cōpilari. Et (vt à dño Attrebanten. audiui, q tunc cōtradictoriarū erat auditor) Clemēs ꝓcepit illas audiētia publicari, & ipſe dñs auditor dixit, qđ meminit, & finiuit in audentia publicationē illarū. Memini tunc audiuiſſe, ꝙ Clemens mandauerat, ꝙ conſtōnes ꝓ ꝑ publicatas quattuor ligarēt poſt quattuor meſes. Aliqui dicebāt, ꝙ ordinauerat eas ligare, poſtq̄ eſſent per ſtudia publicatæ, mortuo Clemēte, iſtarū cōſtōnū haberi copia de cācellaria non poterat, & ſic tenuerūt curiales, ꝙ vltra illas quamuis nō ligarent Creato dño Io. adhuc primo anno ſui Pontificatus & vltra viguit hoc dubium. Sed quia quibuſdā petentib. per ipſum auditores dati in cauſis beneficialib. cum clauſula, ſimpliciter & de plano & ceterū ſic ſtatuit, conſtitutionē habetis, cœpere aut dicere auditores palam, qđ ipſe uideatur nelle qđ conſtōnes ligarent. Contrarium uidebatur, quia petiuerat & receperat conſtitutiones ipſas examinandas, & corrigendas, & aliqua correxit & mutauit, vt 7. tit. 1. c. vnico. Finaliter deliberauerit, ut auditores illam haberepto conſtōne, de qua Papa ſieri iuſſerat, reliquas priori dubio relinquendo. Ex his ergo cōcluditur pro & contra quod allegauerint, facit prædicta aſſertio domini auditoris, qui dicit ſe de mandato Clemētis publicationē in audientia fuiſſe & fecit eis ſtatus legis concedendæ perfectus, de quo, C. de leg. humanū. Sed contrarium ſonat in abſurdum, ꝙ conſtōnes, quæ attribuunt concilio & Clementi, a tpe finiti concilii non ligent intra quinquennium, & à tempore Clementis intra biennium, ex quo ergo fuit cōſtitutio concilii, vel Clementia, & verbum, ſtatuo, deſignat tem. perfectam, de nece. lign. in his cum conco. ergo ligabant poſt tēpus limitatum à iure. Item non apparet nec fertur quod dñs Io. de his conſtitutionibus fecerit aliam publicationem in audientia, ergo innititur iam factæ. Sed hoc dicere multos illaqueat, & maxime ponderans conſtōnibus de vi. & honeſt. cle. quoniam de ſepul. c. 1. de ſtatu mon. c. 1. de reli. do. c. 1. de pri. c. 1. per quas id tenendo multi clerici, & infiniti religioſi ligati dicentur. Itē ſonat in abſurdum dicere, ꝙ ligarent conſtitutiones, quæ occultabantur. 3 Quare benignius videretur id qđ in prin gloſſæ dixi, quaſi his perplexitatibus ponderatis, do. Io. hic noluerit per hoc verbum, de cætero, quod tempore huius datæ ſit ipſarum publicatio facta.

Nec obſtat publicatio facta tēpore Clementis, quia licet illas publicare fecerit, illas tñ non dedit, quod patet, quia ſupra dr, qđ dare decreuerat, ſed ſuum propoſitum non impleuit, quod ſatisfacit. Hęc ſic dicta ſumantur in modum collationis, non definitionis, quam hoc caſu conditor facere poſſet, non gloſſator.

† Hoc indicat Zabar. ad qōnem, an virgin iuſſis cauetur apponit de fe [illegible] ſi habeat locus ſtat. [illegible] ſunt cōeſt. [illegible] vidēto.

† Et qđ priuilegiū corporitatis inferiori regulariter ſit ius, vide Fel. in c. 1. extra de reſcr. & contra hanc gl. vide eundē Fely. in c. a. de conſti.

a An clerici doctoribus aliquid de facto alle gantib. ꝓſer t in cōſuetudinem, pulchre Roch. de Curte in notabilib c. fi. de conſu. Pen.

3 Placet Panor. niſi exprimatur ſtati ligent. F.

ciis & in ſcholis. a Data b Auinione, viii. Cal. Nouembris, c Pontificatus d noſtri anno ſecundo.

TITVLVS I.

De ſumma Trinitate, & fide catholica.

Clemens V. in conc. Vie.

Fatetur conciliū vnicum Dei filiū in eſſentia Dei æternaliter ſubſiſtentem, verum corpus humanum aſſumpſiſſe de Virgine, et in eo paſſum, & iam mortuum lancea perforatum, approbans in hoc ordinē, quem tradidit Euangeliſta. Io. b. d.

CAP. I.

FIdei ca-

a In ſcholis] de his uerbis dic ut ſupra in proœmio Greg. in ult. glo.

b Data] circa hanc datam uide quod notaui in ſi. 6. lib. ſuper eius data.

c Nouembris] quare menſis iſte ſic denominetur, dicam inf. de reliqui. & uene. ſan. ſi dominum. vel. dicet igitur.

d Pontificatus, qui incepit Nonis, i. quinto die Septēbris: anno domini M.ccxvi. qua die conſecratus fuit Benedictus & coronatus, licet prius fuerat electus ſeptima Aug. Et per hoc patet, ꝙ tardauerat mittere conſtōnes has fere per xiiii. menſes poſt coronationem, & hęc eſt cauſa quare ſuperius ſe excuſat Io. And.

DE SVMMA TRINITATE, & fide catholica.

Circa rubricas huius voluminis non continuandas repete quod no. eo tit. lib. 6. quod ēt hic fortius locum habet, cum hoc volumen non emanauerit ſub noīe libri, vt in proœ. dixi. Et licet hac rōne viderentur conſtitutiones Gregorianæ cōpilationis, & ſexti allegandæ in hoc volumine ſcđm ſuas materias, prout ſup & inf. omnes tñ allegabo, vt ſup. ex quo in aliqua illarum compilationum hæc ſuſeri non mandatur Io. And.

FIdei catholicæ.] Prima gloſſa ſufficere poteſt pro caſus figuratione.

No. quod Eccleſia dicitur mater noſtra, ſcilicet ratione principii inſtitutione, nam vberibus ſuis nos nutrit, 2. q. 2. ad Romanam a. & in ea renaſcimur.

naſcimus per baptiſmum & ſacramentum 11.q.2.q ui aſſuleτit. Not. ꝙ cõfeſſio fidei dꝫ eſſe firma in ver. firmiter & aperta in verbo, aperte. Ad primum, eo. tit firmiter. Ad ſecundũ, eſt illud ad Romanos 10. Corde creditur ad iuſtitiam, ore aũt cõfeſſio fit ad ſalutem, ad hoc 11.q.3 nolite Zabat.

No. ꝙ ſtatim in pri cõceptione Chr̃i, fuit perfectus hõ, & fuit anima rationabilis ſibi infuſa, q a fuiſſet incongruũ filiũ Dei aſſumpſiſſe corpus non formatum: pro hoc facit gl in verbo, vnigenitum, & allegat Ariſtotelẽ in 1 phyſicor. vbi dicit, Fruſtra fit per plura, quod põt fieri per pauciora. In aliis autem a Chriſto non infunditur anima ſtatim cum ſit cõceptio; ſed oportet qđ prius recipiat fœtus alimentum, & quod recipiat ſuã dilatationem, & extenſionem membrorum, vt ſic disponatur ad aiam recipiendã. Et dr̃ qd in fœmina expectatur per 80. dies a conceptione embryonis; in maſculo vero 40. dies, vide glo. in verbo, vnitas Et in Decreto 5. di. §... in glo. ſi No corpus Chriſti erat paſſibile: quare poterat pati frigus, calorem, famem, ſitim, & omnes alias pœnalitates humanas, præter ignorãtiam & peccatum, & ipſe non fuiſſet mortuus in cruce, ad vltimum ſenio defeciſſet. De hoc habetur in glo. in verbo paſſibile, præſentis decret.

1. Cor. 3.

tholicę a fundamento b præter quod [teſte Apoſtolico c] nemo poteſt aliud ponere, firmiter inhærentes, aperte cum ſancta mater Eccleſia confitemur, vnigenitum d Dei filium e in his omnibus, f in quibus Deus pater exiſtit g vna cum patre æternaliter h ſubſiſtentem, partes noſtræ naturę ſimul vnitas i ex quibus ipſe in ſe verus Deus exiſtens, fieret k verus homo humanum videlicet corpus paſſibile, l & ani-

Si vtroq; modo; quaſi i cõſideratiõne vniuerſali, ſic ẽ natum, q a naturale eſt diuinæ eſſent ęqđ ſic vna, & ꝙ i ea ſint pſonę ſimplex iñ eſt impartiabilis & indiuiſibilis.

g Exiſtit dãnat. ſunt ergo Bonoſiani, q Chr̃m dicebãt ñ ꝓpriũ, ſed adoptiuũ filiũ Dei 24. q 3 qđã ver. Bonoſiani. & đ hoc đ cel. miſ i q̃dã.

3 De hominum damnatione frequens fit mentio ab Inn. Papa in epiſtola. 21. & 22.

Glo ſeq. ponit errorem Arianorum & ipſorum motiuum, & ei reſpondet.

b Aeternaliter. Ariani 3 negauerunt filiũ coęternũ patri. 15 di. c. 1. 24. q. 3 quidam ver. Ariani, & arguebant ſic omne quod natum eſt, principium hẽt, ergo filius qui natus eſt, principium habuit, & eſſe cœpit vnde dicebat Arianus, ſi filius eſt, natus eſt, ſi natus eſt, ergo tp̃s fuit ꝙ non erat filius. Sed vt contra eum dicit Ambroſius lib. de trin. c. 5 idem poſſet dicere de Deo, ꝙ cœpit eſſe pater, ergo primo fuit Deus, quam pater, & fuit tp̃s quo non erat pater, ſed cum ex hoc ſequeretur eum mutabilem prima generatione ſucceſſione mutatũ. hoc dicere amentis eſt ſemper n fuit pater, ſemper & filius: nam ex vi correlatiuis, pariter vno ponitur & reliquum. Dicebat ergo Aug. lib. de fide, ad Petrum c. 2. ſi Dei filius virtus & ſapientia Dei eſt, nec unquam fuit Deus ſine virtute & ſapientia: Dei ergo filius coęternus eſt Deo patri. Primum probat Apoſtolus 1. ad Cor. 1. & habetur 37 diſt. hinc ẽt. Ergo dicit Grego. & Aug ꝙ ſicut ſplendor, qui gignitur ab igne, coæternus eſt illi, & eſſe coæternus, ſi ignis eſſet æternus, ſic eſt intelligendũ ex Deo natum eſſe ſempiternum, vt ſit patri filius coæternus ꝙ hoc proſequitur magiſter ſententiarum lib. 1. d. 9.

3 De Ario & eius nõ damnatione facta in concilio Niceno, vide latiſſime per Nicephorũ, li. 3. hiſtoriæ eccleſiaſticæ, c. 5. & multis ſequen.

i Simul vnitas. dicunt theologi 4 quod in inſtanti conceptionis perfectus fuit homo, & fuit anima rõnalis infuſa, tum ꝓp infinitam virtutem agentis ſ. ſpiritus ſãncti, tũ quia incongruum fuiſſet filium Dei corpus aſſumpſiſſe niſi formatum In aliis autem non infunditur niſi organizato embryone, & bene habilitato ad ipſam recipiendam, de hoc 32 q. 2 quod vero, quod dicitur quãdam fieri per differentiam ſexuum a 40. vel 80. die a conceptione embryonis, de hoc 5. diſt. §. 1. de purif. poſt partum c. vnico.

4 Vide Magiſtrũ & Theologos, li. 3. ſen d. 2. & B. Th 3. p q 6. art. 3. & 4.

Prima gl. ſummat & diuidit.

a Fidei catholicæ Summa huius concilii hæc eſt: Fatetur concilium vnicũ Dei filiũ in eſſentia Dei æternaliter ſubſiſtentem, verum corpus humanũ aſſumpſiſſe de Virgine, & in eo paſſum, & iam mortuum lancea perforatum apparuiſſe in hoc ordinem, quem tradidit Euangeliſta Io. Secundo reprobat, & hæreticam iudicat doctrinam, quæ hẽt ꝙ ſubſtantia aiæ rationalis, ſeu intellectiuæ; vere & per ſe humani corporis non ſit forma. Tertio aſſerens confitendũ vnũ baptiſma, ſicut vnũ Deum, & vnã fidẽ, approbat opinionẽ, quæ habet per illud conferri et paruulis quoad habitũ informantẽ gratiam & virtutes Patres patent Sectã ibi, [Porro.] Tertia, ibi, [Ad hoc.] Item hæc prima pars facit tria, primo fatetur æternam diuinitatem Chriſti: Secundo verum humanitatem ipſius. Tertio ipſius paſſionem, & mortem & figurã traducens ordinẽ approbat, quẽ de plagis Chriſti ponit Euangeliſta Ioannes.

b Fundamento] quod eſt Chriſtus.

c Apoſtolo.] 1. ad Corinth 3. & concor. 1. q. 1. cum Paulus, de presby. non bap. c. fin.

[Glo. ſeq. probat per rationem Anſelmi, Dei filium vnigenitum.]

d Vnigenitum.] vt dixit Anſelmus: In ſancta trinitate quantũ liber patrum inconueniens eſt impoſſibile: ſed ſi pater alium filium genuiſſet, ille per eius ſimilis eſſentiã genito filio & cum tam genitus filius ſit verbum, reliquus eſſet verbũ: & ſic eſſent in deitate duo verba, ſed cum vno Dei verbo omnis perfectiſſime dicantur & creantur, aliud ſuperfluum & nugatorium fuiſſet, nam duorum ad idem ſuffragantium quorum vnum ſufficit, alterum ſuperfluum eſt; quod nõ eſt in diuinitate poſſibile; & Philoſophus 1 phyſicorum. Fruſtra fit per plura, quod põt fieri per pauciora. Io. And.

e Filium de ſpiritu ſancto & eius æterna proceſſione. ſup. eo ſi eccl. lib. 6.

f Omnibus.] per hoc 1 cõprehendit immenſitatem, incõmutabilitatẽ, incõprehenſibilitatẽ, omnipotentiam, & ineffabilitatẽ. Itẽ eſſẽtiã, ſubſtãtia, ſeu naturã, de his in mul omnib. ſup. eo. firmiter in princ. Et in diuinis hæc tria quãdoque vltima repetimus ad maiorẽ expſſionẽ. Si n. ad diuinã

1 Ad hanc gl. vide Magiſtrũ, & ibi Theologos Scholaſticos, lib. 4. ſeo. d. 8 & B. Tho. 1. p. in mul

eſſentiã habeatur reſpectus quaſi matematice, ideſt, abſtracte, non reducta conſideratione ad perſonas, ſic eſt eſſentia. Si cõſideretur concrete habito reſpectu ad perſonas, ſic eſt ſubſtantia. quia in qualibet perſona ſubſiſtit, & eſt tuts. inp. eod. damnamus, ver. nos aũt.

k Fieret verus hõ concor. ã. c. firmiter. ver & tandem, ibi, verus hõ factus eſt, & conſidera verba, non. n. fuit Chriſtus cõpoſitus ex deitate & humanitate, cum ſimplicitas deitatis nullã recipit compoſitionẽ, vt ibi latius notatur. Et qđ ibi dĩ, Chriſtũ fuiſſe cõpoſitũ: verum eſt reſpectu humanitatis, q̃ fuit cõpoſita ex aĩa rõnali, & humana carne, vt ibi, & hic, & ſupra de hære cũ Chr̃s, & vide quod no. de conſe. d 2. hoc eſt quod dicimus.

Gl. ſeq. Primo exprimit quomodo corpus Chriſti fuit paſſibile. Secundo, quare, tres cauſas reddens.

l Paſſibile.] immo tamen quod [vt dicit Aug.] omnes defectus 5 noſtros aſſumpſit filius Dei præter ignorantiã & peccatum, de hoc 3 ſen. 15. diſt. licet igitur in aſſumptione ſuipſius caro fuerit a ſpiritu ſancto ab omnibus reliquiis peccati mundata, 6 vnde Angelus ad Virginem, Luc. 1. Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſſimi obumbrabit tibi, quia & te naſcetur ſanctũ vocabitur filius Dei, tñ vt dicit ipſe Aug. Si in cruce mortuus non fuiſſet, ad vltimum ſenio defeciſſet frigus ergo calorem, ſitim, & alias humanas pœnalitates pati poterat, & ſic habuit corpus paſſibile. Fuit autem ...

5 Vide B. T. p. q. 4. & 15 vbi plene.

6 Expone ſano mõ, in ... data, ... munus, ... nitur liberã.

cõgruum ꝙ noſtros defectus aſſumeret ꝑ iuſtitiã ſatiſfa. tionis, ꝙ pro nobis facien. ſaſſumpſerat, vt ꝓ no bis perf cta ſatiſfaceret ꝑ pœnalitates carnis noſtræ. ſ¢ ꝑ pñ iẽ incarnationis: ſine his. n. pœnalitatib. huma na natura hominibus nota non fuiſſet. Item ꝑ eam pia patientia nobis

mam a intellectiuam, ſeu rationalem, b ipſum corpus vere per ſe & eſſentialiter informantem aſſumpſiſſet ex tempore c in virginali d thalamo, e ad vnitatem ſuæ hypo f ſtaſis & perſonæ.

Et quod in hac aſſumpta natura, g ipſum Dei verbum omnium h operanda ſalute, non ſolum affigi cruci, i & in ea mori k voluit, ſed etiam emiſſo † iam ſpiritu perforari lancea ſuſtinuit latus ſuum, vt ex inde profluentibus l vndis aquæ m & ſanguinis, formaretur vnica, & immaculata, n ac virgo ſancta mater Eccleſia coniux Chriſti. Sicut o de latere primi hominis ſoporati p Eua ſibi in coniugium eſt formata, q vt ſic certæ figuræ primi, & veteris Adę (qui ſecundum Apoſtolum r eſt forma futuri) in noſtro nouiſsimo Adam, id eſt, Chriſto veritas reſpon-

præbendum ad tolerãdas pœnalitates carnis humanæ.

a Animam.] non ſpiritum vitalem tm̃ de cele. Miſ. in quadam vbi pluribus autoritatib. probat & hęc de vera anima dr̃.

b Rationalẽ.] non dicit ſenſitiuam vel vegetabilem tantũ de quib. ſuſ in parte proxima dicetur.

Glo. ſeq ꝑquirit de duplici annotem copulatiuæ & quęrit quare tunc ſolutionem cũulat, de in de ſolu̾.

e Ex tempore. qđ tempus ſatis notum eſt. Et ab hac ĩcarnatione computant quidam annos Dñi, 23. diſt. in nomine Dñi, in prin. alii a natiuitate, & de hoc in Spec de inſtr. edi. in t col. Dubitari poſſet de tpe incarnationis quare tunc & non prius, vel tardius. canoniſtæ dicunt ſatis eſſe dicere cum Paulo, O altitudo diuitiarum, & c. ad Roma. 11. in fi. de pœni. diſt. 4 ſi ex bono circa prin. ver. cur ergo nam & in pñ̃e ſufferantis eſt qđ & quantam miſereri velit. facit de pœn. d. ſi. 2. ſi. r. inquit. vltra medium. ver. ſicut, & quod no. qui cia vel vu. c. 2. Dicunt tñ theologi, qđ certũ eſt nõ fuiſſe conuenient ante peccatũ Deum incarnari, cum opus incarnationis principaliter ordinetur ad obligatioñe peccati, vt dr̃ Luc ę 5. Non ſanis, ſed infirmis opus eſt medico: nec veni vocare iuſtos, ſed peccatores. 2. q. 1. multi. de pœn. diſt. 1. libenter. Item nec fuit cõueniens ſtatim poſt peccatum Deũ incarnari. cũ eñ ex ſuperbia peccatum prouenit, ſic, liberandus erat hõ, vt humiliatus recognoſceret ſe liberatore indigere: qđ magno cõſilio Dei actum fuit, vt cognita ſui infirmitate hõ clamaret ad medicum, & grã poſceret auxilium. Ad finem vero ſæculi nõ debuit differri, vt de imperfectione humana natura per incarnationẽ peruenirerur gradatim ad perfectioñe gloriæ in fi. ſæculi. Item fuit ęquum poſt datã legem Moſaycã & propheticam ꝗ multi ſpernebant, iuſtificari Deo genus humanũ per incarnationem & ipſa gratiæ, qđ ſi dilatũ fuiſſet ad fi. ſæculi, forſan reuerentia & notitia Dei, & morum honeſtas in terris fuiſſet abolita: fuit et hoc conueniens ad manifeſtandã diuinã virtutẽ ſaluantem ꝑ fidem ꝓteriti, ꝓſentis, & futuri, vt no. Ber. ſup eo. tit. ſuper rubrica.

† Vide Guidonem Carmeliũ i ſum ma de hæreſib. tit. de hæreſib Petri Io & eius ſequaciũ, &c.

r De hac dubitatione vi de diuino Re. Th. 3. p. q. 1 ar. 5 & 6. vbi pleniſſime.

Glo ſeq quærit quare de Maria voluit incarnari, & non de alia, & tres rationes reddit.

d Virginali.] quare de Maria virgine, & non de alia voluit incarnari Dñs ſancti, qđ ſicut ex ſuperbiſſima natus eſt morbus, ſic per contrarium ex humillima inchoari debuit medicina. vñ verſo nomine Euæ ipſi virgini dictum eſt, Aue. Luc. 1. ſic ſicut ad ſtultã humilitatẽ Dei ſtultos voluit ſaluari, ſic ſuum humilẽ eligere voluit in qua & a qua ſtic deret humilitas inchoari. vñ ipſa in cãtico ſuo ait ibidẽ, Reſpexit dñs humilitatẽ ancillæ ſuæ. Tertio quia (vt ꝗ ſã refert hiſtoria 2) prima ipſa fuit ꝗ virginitate Deo obtulit, vñ q a nouũ doni genus obtulit, nouo & inaudito dono deuint honori. In coniugiũ aut Ioſeph conſenſit inſtinctu ſpiritus ſancti ad celandum myſteria, qđ dic vt 37. q. 3. c 2. ver. & c. inuenta.

a Vide B. Augu in lib. de ſancta virginitate c. 4 & B. Th. 3. p. q. 28 ar. 4.

e Thalamo.] id eſt cubiculo vel vtero.

f Hypoſtaſis.] Græci eodem modo vtuntur hoc nomine hypoſtaſis, ꝫ quod nos vtimur hoc nomine perſona, de hoc nomine i ſent. 23. & 25. diſt. hypoſtaſis aut componitur ab hypos, quod eſt ſuo, & ſtaſis, quod eſt ſtatus vel ſtans & dicitur hypoſtaſis ſubſtãtia intellectina ſiue forma; ſ. primordialis materia, & dr̃ quaſi ſubſtans: quia habet ſubſtare omnib. accidentibus, & oĩa accidentia ad ſe recipit, a nullo tamẽ ſormatur ſecundũ Hug.

ꝫ Vide B. T. 3. p. q. 1 ar. 3. vbi plene de hypoſtaſi.

Gen. c. 2.

g Natura.] ſ. vera humana. Io. And.

h Omnium.] quo ad ſufficientiam: ſed quo ad efficaciã pro prædeſtinatis tantũ. ęc hoc de conſe. diſ. 2 ſemel 2.

Rom. c. 5.

Gloſſ. ſeq de cruce ſtia præmittit, ponẽs quattuor quare Chriſtus crucis mortẽ elegit, ſubdes de quadruplici ſpecie lignorum ipſius.

i Cruci.] In noua paſſionis memoriam videmus in ſingulis particularibus eccleſiis depictã crucem in altum erigi. celebramus et feſtum inuentionis ipſius de conſe. diſt 3 crucis. Dicit Aug. Crux quæ erat ſupplicium latronum, nunc tranſiit ad frontem Imperatorum. ſi ẽñ honorem Deus contulit ſupplicio ſuo, quantum conferet ſeruo ſuo? Inter alia fuit quadruplex cã, quare Chriſtus crucis 4 mortem elegit. Primo, vt in illa pendens in aere ſe inter Deum & hominem mediatorem oſtenderet, & ſic no. 1 ad Timoth 2. & 10. d ſin. quoniam. Secundo, vt damna, quæ obuenerant per lignum primis parentib. vetitum, per lignum crucis reſtauraret. Tertio, vt diabolũ qui per lignum vincebat, per lignum ſuperaret, & hęc duo Gregorius exprimit in pręfat one de cruce, Qui ſalutẽ humani generis, & c de qua de conſ. diſt. 1 inuentiones, & ꝫ de ſe li. & vene. ſan. in ſñn, ante med. Quarto, vt euidenter oſtenderet, pro quib. reſtaurandis patiebatur, ſ. pro ſuperni angelorum ruinis replendis, pro iuſtis de limbo educendis, & pro amicis colligendis & adiuuandis, pro inimicis reconciliandis. Primum deſignatur per brachium ſuperius Scdm per inferius Tertiũ per dextrũ. Quart per ſiniſtrũ. Fertur ẽt crux quattuor genera lignorũ habuiſſe, l. cedrum in ſtipite, palmam in palo ꝑ longum, cypreſſum in ligno tranſuerſo, oliuam in tabula ſuper crucem loco quarti brachii, & dare verſus.

4 Plures cauſa cur Chriſtus mortem Crucis pati debuerit, refert B. Th. 3. q. 45. ar. 4.

Ligna crucis, palma, cedrus, cypreſſus, oliua.

Et quomodo proprietates lignorum bene conueniãt, inſiant theologi, quod omitto.

k Mori. de conſecr. diſt. 2. timorem.

l Profluentibus. ſeparatim de hoc de conſecre. diſt 2. capit. 1.

m Aquæ. & fuit vera aqua, de quo ſatis de celeb. Miſ. in quadam, & fuit aqua regenerationis, & ſanguis redemptionis, vt ibi.

n Et immaculata. ad Epheſios 5 ante finem.

o Sicut. per iſtã figuram, quam etiam inducebat Hoſtienſis de celeb. Miſ. in quadam, ver. per hoc.

p Soporati. ergo dormitio Adæ & mors Chriſti conueniunt in figura, ſicut conueniunt in figura vigilans & viuens, ſi de latere ergo viuentis debuiſſet formari coniux, e contra de latere vigilantis fuiſſet Eua formata.

q Formata Geneſis 2

r Apoſtolum. ad Rom. 5. poſt medium.

Gloſſas

Digitized by Google

deret. Hæc eſt, inquam veritas illius prægrandis aquilæ vallata teſtimonio, quam propheta vidit Ezechiel [a] animalibus cęteris Euãgelicis tranſuolantem, beati Ioannis videlicet Apoſtoli & Euangeliſtæ, qui ſacramenti huius rem geſtam narrans & ordinem in Euangelio ſuo, dixit, [b] Ad Ieſum autem cũ veniſſent, vt viderunt eũ iam mortuum, non fregerunt eius crura, ſed vnus militum lancea latus eius aperuit & continuo exiuit ſanguis & aqua, & qui vidit, teſtimonium perhibuit, & verum eſt teſtimonium eius, & ille ſcit, quia vera dicit, ut & vos credatis.

¶ Nos igitur ad tam præclarum teſtimonium ac ſanctorum [c] patrũ & doctorum [d] communem ſniam Apoſtolicæ conſiderationis (ad quã dumtaxat [e] hæc declarare pertinet,) aciem conuertentes, ſacro approbante concilio Declaramus, prædictum Apoſtolum & Euangeliſtam Ioannem rectum in præmiſſis factæ rei ordinem tenuiſſe, narrando, quod Chriſto iã mortuo vnus militum lancea latus eius aperuit.

[f] Reprobat & hæreticum iudicat doctrinam, quę habet, quod ſubſtantia animæ rationalis ſeu intellectiuæ, vere & per ſe humani corporis non ſit formã. Io. An.

Porro [g] † doctrinam om-

Gloſ. ſeq. exponit ſecundum Greg. figuras quatuor Euangeliſtarum

[a] Ezechiel. i. c. & 17. in princ. Io. Gregorius in 4 hõ. ſuper Ezechielem de viſione quatuor animalium habentium facies diuerſas, ſcilicet bouis, leonis, hominis & aquilæ, dicit, q per hominem ſignatur Matthęus, quia cœpit ab humana generatione. Marcus per leonem: quia cœpit à clamore in deſerto. Lucas per vitulum: quia cœpit a ſacrificio. Ioannes vero digne per aquilam: quia cœpit a diuinitate Chriſti. Sicut enim aquila cunctis auibus altius volat, & irreuerberatis oculis ſolis radios intuetur, ſic iſte altius cæteris aſcendit, qui dicens, In principio erat verbum, & verbum erat apud Deũ, & Deus erat verbum dum in ipſam diuinitatis ſubſtantiam intendit, quaſi more aquilæ oculus figit in ſolem.

[b] Dixi 19. d. c. 1. ad finem Et ad literã hic ponitur textus Euangelii, quem gloſſare non eſt neceſſe.

[c] Sanctorum patrum. i. Auguſti. et Io. ſermone 120 & 15. de ciui Dei c. 26. i. ſe & Amb. ſuper epiſtola ad Cor. & Theophyl ſuper Io.

[d] Doctorum. vt Thomæ 3. parte. q. 62. art 5. Io. Scoti. ſuper 4. ſent. Fertur etiam quod tempore concilii cõgregati fuerunt ad hoc theologi doctores per Clementem qui hoc tenuerunt.

[e] Duntaxat. de hac maiore, in prin. cum ſuis concor. Non obſtat 79. d. c. a vt ibi not.

Gloſ. ſeq. ponit literam antiquam, & deciſionis cauſam, & illam exponit. Secundũ quam, quæſtionem ſoe tificat, & illam implicite ſoluit.

[f] Aperuit. ſequebatur in conſtitutione concilii ĩẽr cor recta, & in audientia publicata. vt dicit in proœmio, quod textus Matthę, qui dicebatur in quibuſdam libris antiquis ſub alio ordine hoc narrare per antiquationem intelligi & exponi debebat: Et hoc remouit Ioannes forte ex eo q ille textus in Matthæo cõmuniter nõ habetur. Et anticipatio dr ab ante & capio, cũ. ſ ante capitur vel ponitur poſtponendum, ſup. de reſcri. cãm Sed quæritur q̃d valet ad fidem hoc diſputaſſe, quod hic dicitur de hoc ordine? Sine dubio corona Chriſti Eccleſia, quæ regenerata a Deo gratiam, ita formari poterat per plagam & vndas fluentes Chriſto viuente, ſicut Chriſto mortuo: nec in hoc diſputatio hæc reſpicit fidem. Sed opinio hic damnata detrahit miraculo, cui ſeruatis enim fuit miraculum hoc de corpore mortuo, quam de viuo manaſſe. Item detrahit figuræ hic poſitæ, vt ſup dixi. Item detrahit Io. Euangeliſtæ, qui vltimus Euangelium ſuum ſcribens notabiliter expreſſit hunc ordinem, & his reſpectibus concilium hunc ordinem approbat

[g] Porro. Secunda pars, quæ duo facit: Primo quandã opinionem reprobat: Secundo illam pertinaciter tenentes hæreticos iudicat.

Porro. Caſus, Hæc eſt ſecunda pars, in qua tangitur q dicebant aliquã animam intellectiuã ſeu rõnalẽ ſeu ſubſtantiã animæ rõnalis non eſſe formã vere, & per ſe humani corporis. Et opinionem iſtorum ſic dicentium dicit Clemens erroneã, & contra veritatẽ, & dicit eos eſſe hæreticos, q talem opinionẽ pertinaciter ſuſtinere voluerint (Porro,) pro ſed, ſed nos reprobamus omnem doctrinã, id eſt reprobamus omnes qui talem doctrinã aſſerunt in id eſt affirmant, temere, id eſt, fatue & ĩ non ſolũ reprobamus oẽs in ſua poſitione aſſerentẽ, ſed etiã vertentem in dubium, id eſt reprobamus illos q dubitant q ſubſtantia animæ rationalis ſeu intellectiuæ non ſit forma vere ac per ſe humani corporis: talẽ opinionẽ reprobamus tãquam erroneam ac veritati inimicam, & fidei catholicæ, Diffinientes, id eſt, determinantes ſ. nos Clemẽs, vt veritas fidei ſyncere ĩ integrẽ. nota. i. manifeſta & cognita ſit cunctis, id eſt, cunctis hominibus, ac etiam ne ſubintrent aditus vniuerſis erroribus: q ſi quis deinceps a. i. ammodo præſumpſerit aſſerere, id eſt, affirmare, defendere, ſeu tenere pertinaciter, quod anima rationalis ſeu intellectiua non ſit forma humani corporis per ſe & eſſentia. lier, tal s ſit cenſẽdus i. iudicandus tanquam, id eſt, ſicut hæreticus. Nota q iſta dictio, præcludatur, ſup poſita, eſt compoſita de præ, & claudo, cludis Vnde antiqui dicebant cludo cludis, ſed moderni dicunt claudo, claudis. Et põt cõponi ſecundum antiquitatem concludo concludis excludis, & præcludo præcludis Et qđ dicitur inter, præcludatur aditus, id eſt laudatur introitus ſeu via, ne de cæteris homines dicant illam talem opinionem. Et nota ſuper dictione, porro, quod porro eſt aduerbium ordinis, id eſt, conſequenter, porro et dr certe, vel valde, vel longe, vel ſed, vel vtique. Not in verbo, pertinaciter, quod ſ pertinax, cis, penultima correpta, ſed producta in genitiuo omnis generis, id eſt valde vel imprudenter & ſine verecundia tenens, datus, perſeuerans in ſua opinione, impudens, conſtans, irreuocabilis, indocilis, obſtinatus. Nam pertinax nullo modo vult doceri, ſed ſemper putat habere ſaniorem intellectum, ideo dicitur indocilis Inde pertinacitas, tis. i. obſtinatas, perſeuerantia, imprudentiæ dem & pertinacia, e æ & ſecundum Papam perſeuerantia eſt in virtute, pertinacia in malo Nota verbũ temere, q eſt in principio temere aduerbiũ. eſt, id eſt præſumptuoſe, ſine cauſa ſine conſilio. Item verbum ſi inceps exponas, id eſt ab hoc inantea, & eſt aduerbiũ temporis vel ordinis, & deſinit in ps, & ut dicit Huguitio, cum ponitur a de, & inceptio. Nota q veritas debet eſſe ſyncera, id eſt, non inuoluta de ſeniſca tom. a nubia. a. et q aduertas, not Arch eo tit. c. vnico. lib. 6 & decretale dixit. i. corpus Nota in verbo, pertinaciter, q ſ. la pertinacia eiq facit hoiem hæreticum, de quo in i. Fã 7 ... a Boſſi-

t De materia huius gloſſæ plenæ caſſanea in catologo gloriæ mundi par. 4 conſideratione 35

Io. c. 19.

† Vide conc. La cran. ſub Leone x. ſeſſ. 8. ubi decreto improb. Auguſtiniane grammaticæ

Digitized by Google

a Poſitionem. vtuntur theologi & artiſtæ hoc verbo, quo etiam nos vtimur. de confeſ. c. i. vbi de hoc latius li. 6. fateri autem quis & credit id quod ponit, de iureiu. c. vlt. eo. li. b.

b In dubium. de hæreticis, dubius

nem ſeu poſitionem a temere aſſerentem, aut vertentem in dubium; b quod ſubſtantia animæ rationalis, ſeu intellectiuæ, c vere ac per ſe humani corporis non ſit forma: velut erroneam, ac veritati ca-

Glo. ſeq. primo excludit aliorum dubium, declarat quare de ista dubitatur. Secundo probat opinionem hic approbatam tribus rationibus, exprimens duo propter quæ contraria opinio eſt hæretica. Tertio reſpondet ad quatuor rationes opinionis contrariæ.

c Intellectiuæ. de ſenſitiua enim & vegetatiua non fuit opinio, ſenſitiua enim qua ſentimus per ſenſus corporeos, certum eſt quod corrumpitur corpore corrupto: & ſic non põt dubitari quin ſit corporis forma. Idẽ de vegetatiua, qua vegetamur, nutrimur, & augmentamur. In prima conuenimus brutis, in ſecunda cum plantis. Sed de intellectiua rationali fuit contraria opinio, quæ principaliter fundabatur ſuper ratione prædicta. Cum enim vnitur, non dicitur accidentaliter, ſed per ſe & eſſentialiter ſit inſeparabiliter vnita: ergo forma nõ põt eſſe ſine materia propria, ſed anima intellectiua cum ſit incorruptibilis remanet corrupto corpore, corpori non vnita: ergo non vnitur corpori vt forma per ſe & eſſentialiter. Sed antequam huic rationi reſpondeam, eſt ſciendum quod opinio hic approbata pro qua facit de celeb. Miſ. c. quadã, ſic probatur ſecundum Philoſophũ viij. Metaph. Differentia ſumatur a forma rei, ſed differentia conſtitutiua hominis eſt rationale, quod in homine dicitur ratione intellectiua: ergo ipſa eſt hominis forma. Idẽ demonſtratur ex ratione ſpeciei humanæ naturæ. n. rei oſtenditur ex ipſius operatione: propria vero operatio hominis, inquantum homo, eſt intelligere: oportet ergo quod ſortiatur ſpeciẽ ſecundum illud quod ipſius operis eſt principium, ſortitur autem ſpeciem vnumquodque per propriã formã, ex quo relinquitur quòd principiũ intellectiuum, vel aĩa intellectiua ſit propria hominis forma. Sed aduertendum, quòd quanto forma eſt nobilior, tanto plus dominatur materiæ corporali, & minus ei immergitur, & plus eã excedit ſui virtute, vnde anima vegetabilis, plus quã forma metalli, ſenſitiua plus quã vegetabilis, intellectualis ergo in nobilitate vltima in tantum excedit in homine materiam corporalem, quod habet aliquam operationem & virtutẽ, in qua corporalis materia non communicat, quæ virtus dicitur intellectiua. Demonſtratur etiam id Ariſto. 2. de anima, quia id quo primũ aliquid operatur eſt forma illius, cui operatio attribuitur, ſicut quo primo ſanatur corpus, eſt ſanitas, quo primo ſcimus, & ſcientia, ſanitas ergo eſt forma corporis, & ſcientia forma eſt animæ ad corporis vnionem. Secũdo inducebat id quod dicit Philo. 2. de anima. anima ergo eſt forma corporis, & ſcientia eſt forma animæ. Certum eſt autem quod primum quo viuit corpus, eſt anima, & cũ vita manifeſtetur ſm̃ diuerſas operationes in diuerſis gradibus viuentium, id quo primo operamur vnumquodque iſtorũ operũ vitæ, eſt anima. Anima enim eſt quo primo nutrimur, ſentimus, & mouemur ſecundum locũ, ergo ſimiliter id quo primo intelligimus, ſiue dicatur intellectus, ſiue anima intellectiua, eſt forma corporis. Et hoc negans oportet quod inueniat quomodo iſta actio ei conueniat, experitur enim quiſque ſeipſum eſſe qui intelligit. Attribuitur autem actio alicui tripliciter, vt patet 5. Phyſico. aut ſecundum ſe totũ, ſicut medicus ſanat aut ſecundum partẽ, ſicut homo videt per oculum, aut per accidens, ſicut dicimus quod album ædificat, quia accidit ædificatori eſſe album. Cum ergo dicimus Socratem intelligere, certum eſt hoc ſibi non attribui per accidens [illegible] eſt homo de ipſo eſſentialiter prædicatur, ergo aut oportet dicere quod intelligat ſm̃ ſe totum, quod [illegible] Plato [illegible] eſſe animã intellectiuam, aut dicere oportet quod intellectus ſit aliqua pars ipſius ani-

A Rõo alicui [illegible] tribuitur.

a De materia huius gloſſæ vide plene [illegible] B. Tho. contra gen. [illegible] gloſſæ p. 1. q. 1. 17. art. 1. & ibidem Caietanum

mæ. primũ ſtare non põt, q̃a idẽ ipſe homo eſt qui percipit ſe intelligere & ſentire: ſentire vero non poteſt ſine corpore; vnde oportet animã ſenſitiuã eſſe aliquam hominis partem, relinquitur ergo quod intellectus quo Andreas intelligit, ſit pars ipſius Andreæ, ita quòd intellectus aliquo modo ipſi corpori vniatur. Et licet aliqui dixerint hãc vnionem eſſe per ſpeciẽ intelligibilẽ: quia duplex habet ſubiectũ intellectum poſſibilẽ & phantaſmata: alii quod intellectus vt motor vniatur corpori, quod vanum eſſe patet multis rationib. & iſtæ duæ ſufficiant. Intellectus non mouet corpus niſi per appetitum, cuius motio præſupponit operationem intellectus. Non ergo quia mouetur ab intellectu, ſed potius econtrario quia intelligit, ideo ab intellectu mouetur. concluditur ergo quod vnitur vt eſſentialis forma. Item ſi anima intellectiua ſe haberet vt motor, certum eſt quod nauis poteſt eſſe ſine nauta, qui ſe habet ad eam vt motor, ergo etiam poſſet eſſe quod Chriſtus corpus humanũ ſine anima ſumpſiſſet, quod eſt contra fidẽ ſup. eo. c. & ſup. eo. firmiter. Cum ergo principaliter incarnatio ordinetur ad ſalutẽ aĩæ, inutilis fuiſſet incarnatio, ſi aĩa non eſſet eſſentialis corporis forma. Et per hoc vides rationem quare opinio hic damnatur & dicatur hæretica, quia eſt contra fidem incarnationis. Eſſet et contra fidem reſurrectionis, habet enim fides quod reſurgemus cum corporibus, quæ nunc geſtamus, vt patet eo. ti. c. firmiter, in fi. 1. parti, ſed ſi anima non eſſet eſſentialiter forma corporis, ad quid reſurgerent corpora, non videmus. Tenentes opinionem hic reprobatam, primo inducebant quod in principio dixi. Ad quod reſpondetur quod ſecundum ſe conuenit aĩæ corpori vniri ſecundum ſe conuenit corpori leui ſurſum eſſe, & ſicut leue manet cũ a loco proprio fuerit ſeparatum cum aptitudine & inclinatione ad proprium locũ, ita anima humana manet in ſuo proprio eſſe cum fuerit a corpore ſeparata habens aptitudinem & inclinationem naturalẽ ad corpus vnionẽ. Secundo inducebant quod dicit Philoſophus 3. de aĩa, quod intellectus eſt ſeparatus & quod nullius corporis eſt actus, ergo non vnitur corpori vt forma. Sed dic quod Philoſophus intelligit ſeparatum, quia intellectus non eſt virtus alicuius organi corporalis, ſicut virtus viſiua oculi, conſtat etenim quod intelligere non eſt actus, qui perficitur per aliquod organum corporale ſicut viſio, ſed eſt in materia inquantum ipſa aĩa cuius eſt hæc virtus eſt hominis forma & terminus generationis humanæ. Et quod ſit in materia probatur 2. Phyſico. quia homo generat hominẽ, dicitur ergo intellectiua ſeparata ſecundum virtutem intellectiuam, quæ non eſt alicuius organi corporalis. Et ſic etiam ſoluitur ad id quod tertio dicebant, quod ſi intellectus vniretur corpori vt forma, cum omne corpus habeat determinatam materiam, ſequeretur quod intellectus haberet determinatam materiam, & ſic non eſſet cognitiuus omnium quod eſt contra rationem intellectus. Sed illud quidem accideret ſi virtus intellectiua eſſet actus organi corporalis, patet enim quod actus illius, vtpote viſus cum oculo, tactus cum manu, & ſimiles bene oporteret limitari ex materia, ſed cum anima intellectiua his organis non vtatur, limitationi non ſubiacet. Dicebant quarto quod cum aĩa ſit quid ſubſiſtens & habeat eſſe ſecundum ſe, ergo alterius forma eſſe non põt, quia forma dat aliquid eſſe, & ſic eſſe formæ non eſt ipſius formæ ſecundum ſe, anima ergo intellectiua habens eſſe ſuum & ſuum ſubſiſtens ſi vnitur corpori vt forma. Ad quod reſpondetur, quod anima intellectiua illud eſſe in quo ſubſiſtit, communicat corporali materiæ ex qua materia & anima intellectiua fit vnum, ita quod illud eſſe quod eſt totius compoſiti eſt etiam ipſius animæ quod non eſt in aliis formis, quæ non ſunt ſubſiſtentes. Et propter hoc anima humana remanet in ſuo eſſe deſtructo corpore, non autem aliæ formæ. Curioſus qui huc

Reſpõſio ad quatuor rõnes opinionis cõtrariæ

Digitized by Google

tholicę [a] inimicā fidei præ dicto ſacro approbante cōcilio reprobamus, Diffiniētes, vt cunctis nota ſit fidei ſynceræ veritas, ac præcludatur vniuerſis erroribus aditus, ne ſubintrent, quod quiſquis deinceps aſſerere, defendere, ſeu tenere pertinaciter [b] præſumpſerit, quod anima rationalis ſeu intellectiua, non ſit forma corporis humani per ſe & eſſentialiter, tanquam hæreticus ſit cenſendus.

Aſſerens confitendum vnum Deum, & vnam fidem, approbat opinionem, quæ habet, per illud conferri etiam paruulis, quoad habitum informantem gratiam & virtutes, Io. And.

¶ Ad hoc [c] † baptiſma vnicum [d] baptizatos omnes in Chriſto regenerans, eſt (ſicut vnus [e] Deus [f] ac fides vnica [g]) ab omnibus fideliter confitendum [h] Quod celebratum in aqua, [i] in nomine [k] patris, & filij, & ſpiritus ſancti, credimus eſſe tam adultis, quam paruulis communiter perfectum [l] remedium [m] ad ſalutem.

¶ Verum, quia quantum ad effectum baptiſmi in paruulis, reperiuntur doctores quidam theologi [n] opiniones [o] contrarias habuiſſe: Quibuſdam ex ipſis dicentibus, per virtutem baptiſmi paruulis quidem culpa remitti, ſed gratiam non confer-

† al. ad hæc.

hoc plenius diſquerere vellet, videat in ſumma S. Th. parte 1. q. 76. in prin. Io. And.

Pertinax quis dicitur.

a Catholicæ.] fidei, quod ſequitur, & poſtpoſitā fuit vt euitaretur hiatus, quod proprie in Rhetorica dicitur cum vocalis eadem ſequitur vocalem.

b Pertinaciter.] pertinacia in malo, perſeuerantia in virtute; vnde pertinax valde, vel imprudenter tenens, durus, irreuocabilis, indocilis, obſtinatus, & idem verbum infra de vſur. ex graui §. pen.

c Ad hoc.] tertia pars, primo ponens de eſſe baptiſmi. Secundo de ipſius effectu. Io. And.

§. Ad hoc] Caſus. Hæc eſt tertia pars, in qua primo ponit de eſſe baptiſmi. Secūdo, ponit de effectu ipſius. Et primo dicit, quod omnes debent fideliter confiteri vnicum baptiſma, quod regenerat omnes baptizatos in Chriſto Ieſu, & tale baptiſma celebratur in aqua, in nomine patris & filii & ſpiritus ſancti. Et credimus eſſe perfectum remedium ad ſalutem habendā, iam paruulis quam adultis. Et ſic extra caſum & propter ea ſic notemus, quod baptiſma nos non generat ſed bene regenerat: quia quando generamur, habemus iam labem peccati originalis, quæ labes proceſſit a noſtro primo parente, ſed vt iſta labes nobis remittatur, habemus remedium ad noſtram ſalutem. ſ. baptiſma, per quod videmur eſſe renati: quia baptiſma nos regenerat in hoc quòd per ipſum labes originalis peccati nobis remittitur. Et dicitur peccatum originale; quia illud peccatum nos cōcomitatur a noſtra origine ſeu natiuitate: ita quòd ita cito quod habemus originem & ſumus geniti, ſumus in peccato, quod dicitur originale. Sed procedamus in caſu, ſed quia de effectu baptiſmatis doctores habuerunt varias opiniones; Nam quidam dicebant quod per baptiſma culpa remittitur paruulis, ſed propter hoc eis non confertur gratia, niſi quando decedunt: tunc quando moriuntur, vel nō cōfertur eis paruulis gratia, niſi quando perueniunt ad ætatem adultam, quæ ætas eſt infra 15. annos, & opinio iſtorum reprobatur. Alii dixerūt econtra quod per baptiſma culpa remittitur paruulis & gratia infunditur eis, & etiā virtutes. Et iſtam opinionem approbat, quia pariter omnibus baptizatis, ſ. tam paruulis quam adultis confertur gratia, & remittitur culpa; ſed gratia infunditur in paruulis quo ad habitum quamuis non quo ad vſum pro illo tempore quo ſunt paruuli. Vide textum ſingulariter ordinatum. Ad hoc. i. inſuper confitendum eſt ab omnibus fideliter baptiſma vnicum regenerans omnes baptizatos in Chriſto, ſicut fides, quod ſ. baptiſma celebratum eſt in aqua. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti; quia baptizans debet accipere aquam, & proiicere ſuper caput illius qui vult baptizari, dicendo formaliter hæc verba, in nomine patris, & filii, & ſpiritus ſancti. Et nos Clemens credimus hoc baptiſma eſſe perfectum remedium ad ſalutē habendā tam paruulis, quam adultis. i. cōiter omnib. Verum pro ſed iſſed doctores quidam theologi reperiuntur habuiſſe contrarias opiniones quantum ad effectū baptiſmi, i. traditum paruulis: Quibuſdam. i. aliquibus ex ipſis, ſ. doctoribus, dicentibus culpam remitti ipſis paruulis, per virtutem baptiſmi. Sed ipſi doctores dicebāt eis paruulis gratiam nō cōferri: Aliis. ſ. doctoribus aſſerentib. & dicentibus contra, ſ. quod etiam culpa, quæ præceſſit nō ab ipſis, ſed a peccato primi parētis remittitur, & virtutes & gratia informans infunduntur. ſ. in eis paruulis quo ad habitum: Etſi, i. quamuis non infundantur pro illo tempore quo ad vſum. Ideo nos. Clemens attendentes, i. reſpicientes gñalem efficaciā mortis Chriſti, quæ efficacia mortis applicatur pariter, tā paruulis quam adultis per baptiſmatis, duximus ſecundam opinionem eligendā tanquam probabiliorem & conſonam dictis ſanctorum & doctorum modernorum theologię, quæ ſ. ſecūda opinio dicit gratiam informantem conferri tam adultis quam paruulis in baptiſmo, & etiam virtutes infundi.

d Vnicum] quare ſic dicatur, habetur de conſ. diſt. 4. aliud. Io. And.

e Vnus] ad Epheſ. 4. hī de triplici vnitate, & j. de exceſ. præl. frequens, ad finem. & inf. de ſent. exc. c. 1. & vt dicit Ambr. lib. de trin. & exponit magiſter 1. ſent. 24. di. circa eum vnum dicimus Deum, vnitas excludit numerum deorum, nec quantitatem in Deo ponit; quia nec numerus, nec quantitas in Deo eſt.

f Deus.] in hoc verbo ponit cāmēfficientem baptiſmi. eod. 11. ſuper rubr.

h Confitendum.] vnde in ſymbolo dicitur Confiteor vnum baptiſma.

i In qua] cauſa materialis.

k In nomine.] cauſa formalis.

l Perfectum] ſine pœnitentia exteriori, de conſe. di. 4. ſine pœnitentia.

m Remedium.] cauſa finalis. Io. And.

n Theologi] & canoniſtæ. de hoc de conſe. di. 4. nihil. & c. paruuli.

Gl. ſeq. dicto. vnde oritur dubium, ponit de infuſione virtutum in baptiſmo duas opiniones, quas reprobat, & tertiam hic approbatam probat per figuram, rationem oſtendens non obſtare vllum ex quinque impedire valentibus Vltimo reſpondet duabus rationib. opinioni ſ contrariæ, & remittit.

o Opiniones.] Eſt ſciendum quod primo fuit opinio Donatiſtarum, [1] quod paruuli inutiliter baptizabantur, quæ reprobata eſt, & ad ipſorum rōnes tñtum eſt de baptiſ. maiores. Sed ibi dubium eſt relictum, an paruulis infundantur [2] virtutes & gratia; quod hic ſoluitur. Eſt ergo hæc.

1 Hāc hæreſim Pelagiana tribuit Aug. lib de hæreſibus c. 88 tribuit, etiā & alii.

2 De hoc dubio vid. theologos lib 4. ſent. di. 4 & B. Th 3 parte q. 69. art. 6.

ri; Alij econtra aſſerētib. quod & culpa eiſdem in baptiſmo remmittitur, & virtutes a ac informans b gratia infundūtur quoad habitum, & ſi non pro illo tempore, quoad vſum. Nos autē attendentes generalem efficaciam mortis Chriſti [quæ per baptiſma applicatur pariter omnibus d baptizatis] opinionem ſecundam, quæ dicit, tam paruulis, quam adultis conferri in baptiſmo informantem gratiam, & virtutes, tanquam probabiliorem, & dictis ſanctorum, c ac doctorum modernorum theologiæ magis conſonam, & concordem, ſacro ap-

hic laterdū, ꝙ quorundā fuit opinio, ꝙ pueris nullo modo dantur virtutes in baptiſmo, ſed ſolū ab originali mundantur; ſed poſtea qui decedunt, vel qui perueniunt ad maturam ætatem ſi ſiuauiis virtutes infunduntur. Referuntur ſtro ecam... Hinc etiam ...et theologi reprobant per id quod hī Eccleſiaſtes ... loan: illud quod habe... 15. diſtin. q. a. ... quare ſi pueri ante mortem non fuerint conceſſæ virtutes & gratia in ſacramentis, in morte nō conferentur, & ſic nō ſaluabunt, quod eſt falſū. Error aūt huius opinionis vī ſuiſſe ex ignorantia diſtinguendi habitum ab actu. Alij dixerunt ꝙ pueris dātur virtutes & grā, nō tñ in ſeipſis, ſed in ſua radice, ſ. charactere ſacrī; cuius virtute cum venerint ad perfectam ætatem & ſuum perfectis organis ſoluti fuerint potentiæ, conſequenter gratiam & virtutes. Et Hug. videbatur tenere hanc opinionem ... de conſe. diſt. 4. nihil. Sed ꝙ hoc eſſe non poſſit patet, quia ſi puer veniret in ſtatum ante perfectam ætatem, potentiæ in eo non ſoluerentur, & ſic nunquam haberet virtutes explicite. Item ꝙ potentiæ ſint aliquo impedimento ligatæ, non impedit habitum, ſed actum; quia dormientes vinulenti habitus habent, ... Tertia fuit hic opinio approbata, ꝙ virtutes & gratia dētur in habitu ... propter pueritiam ... lz ... propter ... ſed diſcedente pueritia ... ad bene operandum; nihil aliquid ... ſtatu ſeruitus, & habetur de hoc figura 1. Regum. 17 vbi Dauid paruulus armatus armis Saul regis non potuit eis vti contra Goliam; Sic puer in baptiſmo armatus gratia & virtutib. ꝑꝑ imbecillitatem illis vti nō pōt quoad actum. Et ꝙ hoc ſit verum, patet quia cum pueri ſicut adulti per baptiſmum efficiantur membra Chriſti, neceſſe eſt ꝙ a capite recipiant influxum, vel ſ. actua gratia, & virtutū cuius influxionis nec eſt impedimentum ex parte Dei, qui omnes vult ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. 1. ad Timoth. 2 & ſ. de baptiſma... tones, verabilis. Nec ex parte gratiæ, quæ ex vi ſacramenti omnibus præſto eſt, & facit de conſe. diſt. 4. ſine, ceteris. Nec ex parte ſacramenti, quod pro omnibus inſtitutum eſt, nec ab illo vllus excluditur, vt in decret. maiores, ver. cum ergo. Nec ex parte paruuli. qui nec reſiſtit, nec reſiſtere poteſt infuſioni gratiæ, nec cuiuſuis reluctantiam vel gemitum in baptiſmo de conſec. diſt. 4 cum videmus, & c. ſeq. Nec ex parte Eccleſiæ, in cuius fide ſaluatur, & quæ nulli claudit gremium, de hæret. c. eo. lib. 6. nec aliquem decipit. 22. q. 1. de ſidus de dono. per tuas Huic autem opinioni s approbatæ, non obſtat quod habitus virtutum habilitat ad actum, ſed pueri non ſunt habiles ad agendum quæ ſm virtutes ſunt, ergo non recipiunt habitum virtutum in baptiſmo. Nam dico quod habitus facit habilem ad actum, tollendo inhabilitatem, quæ eſt ex imperfectione potentiæ, non quæ eſt ex parte corporis, vt patet in dormiente. Nec obſtat quod ad in noua inductio, oportet, quod recipiens vel influens aliter ſe habeat nunc quam prius, ſed anima pueri baptizati non alio modo ſe habet in inſtanti poſt baptiſmum quam prius, quia caret eo quo tempore vſu liberi arbitrii. Item nec Deus influens aliter ſe habet; Concluditur ergo, ꝙ pue. ētiā baptizati gratiam & virtutes non recipiunt. Ad quod reſpondetur, quod licet agens principale ſit immobile, agens inſtrumentale aliter ſe habet nunc quam prius puerum; quia nunc & non prius baptizatur, ex quo etiam ſequitur, quod aliter ſe hēt baptizatus; quia nunc & non prius impreſſus eſt character in ipſo. Item conſtat ꝙ ſine aliqua ſui immutabilitate Deus ſine ſacramento poſſet gratiam conferre, vt patet in ſanctificatis in vtero, de renun. niſi cū pridē in prin. Curioſus ē videre poſſet in Th. 4. ſent. di. 4 & in 3. par. ſummæ, q 68 & 69.

a Virtutes.] de theologicis nō eſt opinio inter modernos, ſed de moralib. ſic, vt ſ. dicam. eſſe aūt virtutes quaſi vitium tuentes & perſeruantes a vitiis, de pœnit. di. 3. illa anima, & c. ſeq. Io. And.

Gl. ſeq. ponit duas opiniones, ad primā tres rōnes inducens.

b Informās gratia.] hanc multi theologi dicūt eſſe idem eſſe qđ habitus charitatis, tum quia charitas & gratia habent eaſdem operationes, tum quia dicit Aug. 15. de trin. ca. 18 loquens de charitate. Nullum eſt iſto Dei dono excellentius. Sed omnino ſi de non diſtincto a gratia, ipſa gratia excellentior eſt, tū quia ſi ſic diſtinguerentur, poſſent a Dei virtute ſeparari, & ſic aliquis eſſet Deo gratus, ſed non charus & econuerſo. Alij vero dicunt, quod gratia eſt habitus qui fundatur in eſſentia animæ; charitas vero eſt alius habitus, qui fundatur in voluntate.

c Ad habitum.] de ſimilibus de baptiſ. maiores. ver. quamuis, in ſ gl.

ADDITIO Habitus hic accipitur pro quadam habitatione, quæ proprie eſt habitudo, & ſic non eſt aliud ꝗ̄ quædam habilitatio per remotionem impedimenti Vnde ꝙ dic th. ceſſat, habitum, textus in c. maiores ver. quamuis, de baptiſ. vocat aptitudinem. Eſt ergo ſenſus, ꝙ baptizatis ēt paruulis infunduntur virtutes quo ad habitum i, vt habitus virtutum. quos poſtea acquirent, ſint eis incentiuum ad ſalutem. Card.

d Omnibus.] etiam ficte recipientibus quo ad characterem, & gratiam gratis datam; ſed non ad gratiam facientem gratum; niſi cum fictio illa recederet, de conſec. dist. 4 tunc valere, & c pen.

Gl. ſeq. ... nomina vnum ſanctum, & quatuor doctores, dicens eos conuenire in virtutibus theologalibus, de moralibus ponit primo opinionem Thomæ, & vnam rationem ipſius Secundo ponit opinionem contrariam, quæ ad rationem illam reſpondet, & pro ſe duas rationes inducit.

e Sanctorum ac doctorum modernorum.] de ſanctis hēmus Aug. cōtra Iulianum, lib. 1. de bapt. paruulorū, doctores habemus Magiſtrum 4 ſent diſt. in prin. & ibi Alex. Albe. & Tho. apertius Et breuiter omnes Theologi moderni in hoc concordant quo ad virtutes theologicas, ſ. fidem, ſpem, & charitatem; ſed de virtutib. moralibus, vt iuſtitia, fortitudine, temperantia, prudētia, & aliis de quibus 28 q 1. ſ ex his, bene diſcordant moderni theologi. Thomas. o. & ſeq. tenent ēt morales infundi; nam ut dicunt morales, acquiſitæ non ordināt eas in vltimum finem, nec inclinant quod homo ſit bene mobilis a ſpiritu ſancto, ergo aliꝗ fatetur illas infuſas. Sed qui tenent contrarium rñdet ad hoc, quod morales acquiſitæ coniunctæ charitati quæ eſt forma virtutum. vtique ſufficienter peragunt, & ſic non eſt neceſſe ponere eas infuſas. Inducunt ēt illud phyſicorū, quod fruſtra ſit per plura, & c vt diſi in principio capituli; ſed per virtutes morales acquiſitas poteſt homo cum theologicis finem ſuum acquirere ſine moralibus infuſis, ꝑ paruum n. eſt charitati nos Deo vltimo fini coniungere. Eſt enim ſecundum Auguſt. ſcitiſſima affectio, quæ nos Deo coniungit: ergo non requiritur infuſis theologicis quod aliæ virtutes morales infundantur. Item ſi paruulis

† al. ꝗſis.

Gratia] paruulis per baptiſmum cōfertur.

Salutē omnium optat Deus; vult omnes ad agnitionē veritatis venire.

s Ex hac gl. ... quando ba... ſ... in ſ... dunt ... habilitatur ... in baptiſmo ſed nū... pus, ... habilitas, ſequitur in operatione virtutū. Zab.

a vide D. Th. ... q. ... ar. 4 & ibid. Caiet.

Digitized by Google

parvul[?]a in ſua deretur, ergo & adultis, ſed exprimitur φ adultus nõ ficte baptizatus non plus ſcientiã ſobrium, prudentem, temperatum, vel iuſtum, quamprius, φ ſi infunderentur, ſentire deberet, ex quo ætas non impedit cũ virtus moralis ſit habitus inclinans per modũ naturæ, quia ſm philoſophum ij. Ethic. Virtus eſt quæ habeatẽ perficit, & opus eius bonum reddit ergo cum ſacramentũ baptiſmi ſit commune omnia gratis donãs videtur quod non in fundatur adultis, nec parvulis.

a Eligendam. ergo illam ſequi tenemur de hoc eo. ti. c. vnico. lib. 6 in 6. gloſ.

probante concilio duximus eligendum. a

TITVLVS II.

De reſcripis

Clemens v. in concilio Viennenſi.

Maior prælatus pro mẽbris ſuis (etiam ſi ſint de menſa) reum convenire non poteſt per reſcriptum Apoſtolicum, niſi vbi poſſent adminiſtratores mẽmbrorũ. Contrafaciens in expẽſis, & intereſſe punitur, et proceſſus eſt irritus. Io. An.

CAP. I.

ABbates b † aut alij c religioſi, quibuslibet ad miniſtrationibus præſidentes d occa-

DE RESCRIPTIS

ABbates. Sũt duæ partes, in prima duplex prohibitio, in ſecunda, ibi, Si quis. duplex pœna, ſcilicet iuris & hominis. Ad euidentiam præmittas ſecũdum dom An. φ ſi actor & reus ſunt eiuſdem diœceſis oportet φ actor impetret in diœceſi, de qua ſunt de reſcript. ſtatutum § cum autem, li 6 Si vero diuerſarum, actor neceſſitatur ad impetrandum vel in diœceſi rei, vel in propinqua per dietam, in propria autem actoris impetrare non poteſt, vt ibi. Secundũ præmitte quod ꝓ mẽbris ſubiectis abbates agere poſſunt & appellare. Et quã agentes præferantur, habetur materia de iud. cum deputati, de teſti. cum olim de relig. dom. c. cum venerabilis, & plenius, de teſt. ſpol. olim, cauſam Tertio præmitte, quod pro locis ſpectantibus ad menſam, non ſp expediet præponere gubernatores ſpeciales quod dic ut in gl. in verbo, haberent.

Additio ex Ioanne de Imola & ex Cardinali d Zab.

His præſuppoſitis ad caſum huius capituli accedamus.

Iſta conſtitutio fuit edita propter fraudem, quæ fiebat ad decretalem, ſtatutum eo. ti. lib 6. in verſic. cum vero. in quo dicitur, quod cum actor & reus ſunt eiuſdẽ ciuitatis, & eiuſdem diœceſis, extra ipſas ciuitatẽ & diœceſim non eſt cã delegãda, niſi ea iuxta cã. ſcilicet quãdo impetrat contra epiſcopum vel contra eius capitulũ eccleſiæ cathedralis, vel contra vniuerſitatem, qui hñt iuriſdictionem in tota diœceſi, ratione cuius potuerunt impetrare, vt dictas perſonas convenirent alibi q̃. in ciuitate ſua. Et adhuc limita. φ non potuerunt impetrare vt dictas perſonas convenirent alibi, q̃ diſtet vltra vnã dietã a ſua diœceſi. Itẽ dicit illud c. ſtatutum, in verſ. cũ autem φ ſi actor & reus ſint diuerſæ diœceſis, quod actor debet impetrare delegatos in diœceſi rei, niſi ipſe haberet homines illius diœceſis ſuſpectos, quia forte reus eſt magnus dominus in illa diœceſi, & gentes illius diœceſis vellẽt ſibi fauere q̃ potius actori. Pone tecaſũ Ante iſtã Clementinã fiebat talis fraus illi cap. ſtatutum eo. tit. lib 6 & præcipue illi ver. aũt & illi ver. cum vero. Si ergo erã prior illius prioratus, qui prioratus erat vna diœceſi, & ſuberat alicui abbatiæ, quæ erat in alia diœceſi, ego prior habebã vnũ reum debitorẽ, qui erat eiuſdẽ diœceſis & eiuſdẽ ciuitatis, & ego iſtum reum cõuenire volebã, ſed ego nolebã eũ conuenire in ciuitate noſtra de qua eramus, & in qua morabamur, ſed bñ volebam eũ conuenire extra, ſed hoc non poterat facere : c. ſtatutũ ſup. allegatum hoc ꝓhibet, ſicut dixi in pſuppoſitione. Quid faciebã? certe vt ego ipſũ reũ vexarẽ, & eũ cõuenirem extra noſtrã ciuitatem, ego iui ad meũ abbatẽ cui ſuberat bñficiũ, & dixi, Dñe abbas cõne me prioratus, q̃ vobis ſubeſt, habeo vnum reum qui mihi dẽt pecunias quas nõ vult mihi ſoluere, & nõ vult ſoluere iura debita ipſi prioratui, vos habebitis damnum ſicut ego, niſi mihi ſoluatur Ego facerẽ eum conuenire, ſed ego non poſſum, niſi in ciuitate in qua moramur, ego volo eũ bene vexare ſed non poſsũ, capiatis iſta cãm ad manũ, & faciatis eũ conuenire. Dicit abbas, Dñe prior nõ poſsũ, qa ego ſũ de aliena diœceſi & ſua, & dicimus per c. ſtatutum. in verſi. cũ aũt φ actor & reus ſint diuerſæ diœceſis. φ ſi actor dẽt cõuenire reũ in ſua diœceſi, & in ciuitate ſua ideo ſi vellẽ illũ cõuenire, oporteret φ illum cõuenirẽ in ciuitate ſua, q̃ñ vis. Dixit prior ſuo abbati, Dñe abbas, nõ timeatis, nõ faciet ad illum conueniendum alibi, quia vos impetrabitis litteras a ſede Apoſtolica, vt eum conuenire valeatis in proxima ciuitate diſtante a ſua diœceſi vna dieta, & ſic fecit abbas. Et per iſtam fraudem fiebat, quod qui erat actor & reus eiuſdem ciuitatis, efficeretur reus & actor diuerſarum ciuitatum, & ſic multotiens excludebat reũ a ſua diœceſi contra voluntatem, & intellectũ c. ſtatutũ. ſup. alleg. Vnde Clemens videns iſtã fraudem fieri, fecit iſtam conſtitutionem, in qua continetur quod decætero, abbates vel religioſi, præſidentes alicui adminiſtrationi, non poterunt auctoritate litterarum Apoſtolicarum vel legatorum, conuenire reos eis ſubditos occaſione dictorum bñficiorũ, vel occaſione menſæ abbatiarum, niſi vbi & coram quibus ſunt ſubditi immediate, vel niſi vbi conuenirent, ſi haberẽt ſpecialẽ adminiſtrationem. Etiã ſi illa beneficia eſſent de menſa abbatis, q̃ abbas non poteſt conuenire hoiem illius beneficij, niſi in loco in quo potuiſſet antequã bñficiũ eẽt vnitum, & de mẽſa ſua. Si autẽ cõtra factum fuerit, in expẽſis codẽnabitur abbas, & proceſſus habitus erit irritus, niſi prædicta ſint facta de partium conſenſu

Gl prima ponit caſum ſimul ſummat, diuidit & declarat quare emanauerit hæc conſtitutio.

a Abbates caſus. Maior prælatus pro membris ſuis, etiã ſi ſint de menſa, reum conuenire non poteſt reſcriptum Apoſtolicum, niſi vbi poſſent adminiſtratores mẽbrorum. Contra faciens in expenſis & intereſſe punitur & proceſſus eſt irritus. Et ſunt duæ partes in prima duplex prohibitio, in ſecunda ibi. (Si quis) duplex pœna, ſcilicet iuris & hominis. Cauſam dedit conſtitutioni fraus, quæ ſæpe committebatur ad decre. ſtatutum ſup. eo. lib 6 quia ſi prior alicuius domus Boñ. diœceſis contra me Boñ. impetrare volebat, habebat neceſſe impetrare Boñ Sed ſi plus expediebat, vel placebat ei me conuenire Ferrariæ, impetrabatur ibi reſcriptum ſub nomine maioris, puta Camadul. & C. ſtercen Carthuſien & ſimilis, cui ſuberat illa domus, & ſic quaſi actor & reus eſſent diuerſarum diœceſum fiebat commiſſio in loco [illegible] Bononien. intra dietam, & conſtat φ hoc multum frequentabatur ad excludendam diœceſim rei Eodem modo ſi domus Ferrariæ me Boñ. conueniebat Ferrariæ ipſe maior, quod prior loci non potuiſſet I. A.

b Abbates ſolent iſti vocari patres abbates, ſup de re. c. fin.

c Alij. hoc nomen non ſg poſitionẽ facit de hoc ſup. eo. ti. ſed. c. in 3. Glo.

Glo. ſeq. tripliciter exemplificat præſidentes regularibus. Secundo, dicit idem de ſecularibus

d Præſidentes. vt magiſtri hoſpitalis Cruciferorum & his ſimiles. Item ſi denominentur Priores, vt Camaldulen.

† Hi hẽt dignitatẽ principal tex ca. hoc cõſtõn. de off. dele. li 6 Bal. per illum tex. in Aut. habita C. ne fil pro patre. gl. c. a ſubdiacono. d. 39. q gl. limitatur a Dõ. ibi ꝑ c. qa. § q̃q̃ de pb. li. 6. Barba F, Nota primo φ in realib. copulantibt dietæ a loco in q̃ reſt res ſic col ligit Lau ibi loca ipſa cuiuſdictum ire uet hic caſu ſi nalia per c. dilectus, ſup. e. ti No. ſecundo pœnam indebite uexantiũ alios in aud.

Digitized by Google

dulcñ. vel Miniſtri, vt in ordine Minorum vel quodcunque ſit nomen præſidentium tali loco vel ordini, cui ſubſunt hæc membra. Et ſic ate intelligas literam, ſiue ſint prælati ordinum vt prædict. ſiue prælati monaſteriorũ habẽtiũ mẽbra, vt Nouãtulanũ, Põpoſinũ, Fructuaneñ, & his ſimi

ſione a prioratuum, ſeu aliorum locorum ſubditorum eiſdem, nullũ auctoritate literarum Apoſtolicæ ſedis, vel legatorum h ipſius quomodolibet valeant cõuenire c †, Niſi vb. & coram d quibus prioratuum & locorum ipſorum prioribus, aut aliis gubernatoribus hoc liceret. e Nec occaſione f locorum ad menſas pertinentium eorundem aliud ipſis ſuper hoc g liceat, quã ſi loca ipſa ſic præmiſſa ſpeciales ſub eis gubernatores haberent. ¶ Si quis aũt aliquẽ contra hæc vexare i præſumpſerit, in expẽſis k ſibi & intereſſe per iudicẽ {coram l quo vexatio fiet huiuſmodi} condemnetur, omniſque proceſſus m contra præmiſſa habitus ſit irritus ipſo iure. n †

Idem in eodem

Principalis officialis epiſcopi, & prior conuentualis, licet obedientiarius, delegari poſſunt a Papa, officialis vero foraneus, vel prior clauſtralis non. Io. And.

CAP. II.

ET-

les. Et licet i nõ ſuel lexerit, vt pluto de p̃ſidentibus capitulis prouincialibus no nat horum, de quib. de ſta. mona. in ſingulis &c. ea quæ illi enim non impetrant pro monaſteriis, putarẽ ſi tñ daretur impetrare poſſent, locum haberet qđ hic oẽ ex identitate rationis. Et licet de religioſis loquatur, idẽ tñ de ſæcularibus, qui ſimili modo præſſent, ſed quia id rarum, hoc frequentatum, ideo de religioſis loquitur a Occaſione. ſi enim rautam propriam vel capituli talis prælatus agere vellet, & p̃ illa impetrare, tunc non haberetur conſideratio loci, vbi ſitũ eſt membrum.

b Legatorum. vel de legatorum, ſup eo ſtatutum, § in nullo, li. 6 De inferioribus ordinariis non eſt dubium rum in eis locum non habeat decre. ſtatutum a ſed id quod habetur de offi. ordi. eum epiſcopus, &c. vt litigantes, l b 6.

Gloſ. ſi q. ſoluit dubium eius conuerſi.

c Conuenire in actore loquitur, non in reo. hĩc eſt, q̃ ſi ego Bonon pro membro Boñ volo conuenire ipſius mebri maiore, qui eſt de eccleſia Aretina, non poteſto, impetrare Bõ ſi. ſco Aretii, vel in loco vicino tutia dietã ſecundum formã decr. ſtatutum, § enim autẽ identitas. n. quia hic ide ſingitur adminiſtratiõ mẽbri & eius maior in reorum fauorem inducta, in eorum grauamen ſe torqueri nõ dẽt, de reg. iur. qđ ob grauã, li 6. cumulus cõ cor. Prior maiorẽ illius mẽbri conueniã Boñ vt ib. § cũ vero. Et quod prius dixi procedit hic, poſito quod et ã in realibus conſideretur totus domicilii, ut no. in præalle § cum vero in gl olim dicebamus.

Glo. ſeq ſoluit duo dubia

d Coram quibus de loro erat dubium, de perſonis nõ ſed forſan hoc intereſt, q̃ ſi is qui impetratus a priore loci poteſt recuſari, et recuſari poterit impetratus per maiorem ordinis, facit qđ ſcripſi de offi. dele. inſinuante Hoc ſcias, q̃ licet prior domus p̃ g ea cõicationem repelleretur ab agendo, iſte maior non repelliter, qui excõicatus non eſt, ſolũ enim perſonas cotãgit quibus, & loca in quib. ſit conuentio, determinat hæc littera

e Liceret agere enim poſſent, & defendere quamdiu adminiſtrationes tenet, quamuis ſint obedientiarii. de hoc ratis, & quis cui præferatur, non poſt Inno & Hoſt. de iudicicem deputati de teſti. ipo. oium r. de teſti cum olim de rrlig. diuin. cum venerabilis 3 vbi no. Inno ad ſin q̃ qñ in catu defenſionis iudex p̃cedere dẽt ad miſſionem in poſſeſſionem hoc non facit ẽt ſi unus iiico timax, niſi omnes vocentur, alieg ff. de curct. Hercenium, & ſi ea qui ran in pol ca. l hoc autem.

Nec occaſione. iſte ver. non ſuit de prima compilatione concil.)

Super hoc. ſuper reconuentione reorum

g Haberẽt ſoluit q̃ loca, quæ ſunt de menſa, interdũ nõ habent ſpeciales gubernatores, conc. inf. de ſuppl. neg prala. c. vnico, vt de licet illorum ſit ẽtia clericis cõcedantur ad firmã, non vacant per mortem illorum, inf. de exceſ præ. c. frequens, ver quidam etiam, & ibi dicit qua loca propter ſint de menſa, & al quid not. Inn. & Hoſtienſis de reb. ec. non alie. vt ſuper.

i Vexare. ex ſola enim impetratione non veniunt expenſæ, vel intereſſe, niſi ſequeret vexatio vel conuentio

K In expenſis. legitimis, ſup. e. ſtatuũ §. cum vero, in fi.

l Corã quo. concor. quod not. ſup e. c. fi. in vlt. gl. & quod illa decret. vocat damna hæc vocat intereſſe.

m Proceſſus circa principale.

n Ipſo iure. ideſt ſine ope exceptionis et conor. ſup. eo c. r. & cap ſtatum, in fin. lib 6.

ET ſi principalis. pro euidentia huius conſid quod habetur in c ſtatum. e m. § r. eod. tit. lib. 6. ſcilicet q̃ inter cætera, q̃ exiguntur in delegato Papæ, exigitur q̃ ſit in dignitate: per quod apparet q̃ ſtricta intelligitur de dignitate, ſcilicet propria iudicis delegati: quia ſic in dubio verba debent intelligi, vt naturalem & propriam naturam plus reſpiciant quam accidentalem de ſent earum ſi quem de teſta. ſi patet, li. 6. quod non eſt modicum fundamentum ad dicenda. Io de Imola.

Iſta Clementina ſeu conſtitutio fuit edita ad excludendum & remouendum vnum dubium quod erat. Diceret aliquis iuuenis canoniſta, Pater ſanctiſſime, ſcio q̃ decretalem veſtrã, ſtatutũ ſtatim in tub. de reſcri. lib. 6 q̃ cauſæ delegatæ a ſede Apoſtolica poſſunt committi perſonis decoratis dignitate, ideſt, exiſtentibus in dignitate vel perſonis obtinentibus perſonatum, vel canonicis eccleſiæ cathedralis. Sed dubito, an officialis principalis epiſcopi, & et officialis foraneus, & prior conuentualis, vel prior clauſtralis monaſterii ſint in tali dignitate conſtituti, vel perſonatu. q̃ poſſunt cauſa iſtis delegari & com mi tti ab Apoſtolica ſede? Et reſpondet papa, q̃ principalis officialis epi, & prior conuentualis, quamuis et tales non ſint aſſumpti per electionem, ſunt tamẽ tales perſonæ, quod eis poſſunt & debent cauſæ Papa delegari, & erunt idonei iudices delegati: Officialis autem foraneus, qui ſolummodo in certa parte dioceſis, vel ad certos actus conſtituitur, & non ad omnem iuriſdictioné epi exercendã, & prior clauſtralis iui. monaſterii non ſunt capaces formæ, hoc eſt, nõ ſunt tales perſonæ quibus papa intendat committere cauſas ſuas delegatas, niſi expreſſe exprimat dum delegabit, ſic dicendo Et volumus q̃ talis officialis foraneus, vel talis prior clauſtralis cognoſcat de tali cauſa hoc dicit. Ideo dicit ista. quamuis principalis officialis epi, aut (pro uel) religioſus obtinens prioratum conuentualem dari valeat delegatus (ſupple patenti bel m.) Et quamuis prior conuentualis non conſueuerit aſſumi per electionem ad prioratum. Et hic remouet unum dubium, quia quis poſſet dubitare quo modo papa delegat cauſas tali priori conuentuali, qui non eligitur ad prioratum, unde videtur quod non habeat dignitatem, cum talis ſit ſolummodo

t Ad hãc gloſſam præter Imolã & alios hic vide ſiadita Iaſo nem in l. ſi ſe pactum. §. vlt. ff. de pac.

† Niſi hoc fuiſſent eis prohibitum, potuiſſent, quia impetrare reſcriptum regula iuris permittitur, qñ oõ &c. nucet hic Barb. F.

t Idem Ba. inferens q̃ ordinarii citant ultra unam dietã

t Et e. edocet, de reſcr. in c lib. his ple ne de hoc. Et eſt ſic ſic in patre & filia qui conueniunt in penſione nulla, & mulierem q̃ prælatione contendunt quod dicit l. 3. ff. ſol ma & l. r. § ſi. & l non ſolum eo. ti. per de Anch.

† In quibuſdam exemplarib. poſt hæc verba ipſo iure, mox ſub ſequuntur hæc, niſi ad id expreſſus accedat aſſenſus

modo prior ad voluntatem fui abbatis, & eſt obedientia tias, & fieri quod non conſtitutus io dignitate ? Remouet illud dubium per hoc quod dicit, quis ad prioratum eundem non conſueuerit per electionem aſſumi: tñ tali priori poterit committi cauſa a ſede Apoſtolica, & ſequitur in textu: Officiali tñ foraneo, aut religioſo clauſtrali priori ſui monaſterii papa non committit cauſas a ſede Apoſtolica. Ex dictis nota, ꝙ principiũ noſtri textus non vr dicere, ꝙ principalis officialis epi, vel prior conuentualis, ſint tales perſonæ ꝙ eis poteſt delegari, ſed vr dicere ac ſi illud cõfirmaret, & eſſet notum ſatis per ſe tamen non reperio alibi in textu formaliter. No ꝙ officialis foraneus eſt, qui conſtituitur in certa parte diœceſis, vel ad certos actus, vel etiam foraneus, vt eſt decanus ruralis, vel etiam quia foris in diœceſi conſtituebatur, vel foraneus, qui forum teneat, vel foraneus, quia de foris venit, vt aduena, vel peregrinus, cuius ſunt reprobata iudicia, vt in gloſ. in ver. foraneos. ſup de offi. ord. in c. Romana tal, ſ officialis non eſt perſona cui poſſit delegari a Papa, niſi hoc dicat papa in ſua commiſſione, Pet. No. de dictione, & ſi, quæ ponitur hic pro vna dictione, pro quamuis, vt in gl. t ad hue de poſtu. c. ſi. vbi dixit No. quod prior conuentualis eſt in dignitate, quod no. gl. in ver. conuentualẽ, & eam ſigna. Franc Zab.

† Vi de cõci. Trid. ſeſ. 25. de refor. c. cx

+ Barbatia exponit .i. generalia vicarius epi, & ẽ gñalis direc. dua ẽt ſi cõſtituatur ad certũ locum ꝙ Card. negat. adde ẽt ſi ſint plures æq; principales oſſi. poterit delegari.

ſi a † principalis [b] officialis [c] epiſcopi, [d] † aut religioſus conuentualem [e] obtinens prioratũ, (quamuis ad prioratũ eundem prior non cõſueuerit per electionẽ aſſumi) a ſede Apoſtolica, vel legato [g] eiuſdẽ, dari valeat delegatus: [h] In † officiali tamen foraneo, [i] aut religioſo monaſterii ſui priore clauſtra-

officialis epi, qui non eſt: facias conſtit. cum acceſſiſſent. inf de procu c. ſi. credo tñ ꝙ hæc conſtitutio etiam illũ intendit includere, cum ſit officialis iuriſdictionis epiſcopalis facit de maio. & obed. c. vnico lib 6. Et idem puto de officiali electi confirmati nondum conſecrati. ſupra de elec. tranſmiſſam. maxime quia quo ad officium iuriſdictionis conſecratio nihil addit. facit de temp. ord. cum nullus: § 1. in ſi. lib. 6.

e Conuentualem. de iſtius ætate, inf. de ſta. monac. ne in agro §. cæterum. Et quæ dicaint eccleſia cõuentualis, plene ſcripſi de iure pa. nobis. vbi no Hoſti. & Inno. eo. tit. poſtulaſti & de hoc de elect. c. 1. Et hic patet approbatam quod no. Abb. de præb. niſi. ſ. ꝙ prioratus eſt dignitas, ſi conuentualis ſit, alias non.

† al. ita in officiali tñ foraneo, aut religioſo monaſterii, ſeu Priore clauſtrali, nequaquã, &c.

Prioratus an ſit dignitas.

Gl. ſeq fortificat dubium, & dupliciter reſpondet. Secundo arguit ad quæſtionem, de qua remittit.

f Per electionem ſed per prouiſionem. Et intelligo de obedientiario, qui remoueri poteſt ad nutum ſui maioris alias nulla fuiſſet dubitatio de iſto vero, & de officiali, quem eps ad nutum remouet, merito dubitabatur quia ſi iſti non ſunt in dignitate, ex quo non ſunt perpetui ſed ſatis eſt, ꝙ ꝓſſunt eſſe perpetui iſti. l quamdiu viuent ff pro ſoc. l. 1. facit de his, quæ fiunt a præla. cũ Apoſtolica. ſiml. de auct. tut. § neque ff. de cond. indeb. l. ſufficit. Item per mortem, vel remotionem talium priorũ, licet ſint obedientiarii, vacat prioratus, vt patet. infr. de ſupplen negl. præla. quia regulares. Facit autem hoc ad quæſtionem de clauſtrali, an poſſit vicarius eſſe epiſcopi, vel coadiutor prælati, de quo latis notaui de ele. ſi a gio. ca. ſi. in ſumma, coadiutor. in 4. q tertii membri, & ibi remiſſionem inuenies, an poſſit eſſe delegatus ordinarii, vel arbiter.

r Adde glo. & q ibi notatur in c. vt circa. § 1. de ele. li. 6. & vide gl. in l. 1. ff pro ſoc.

g Legato. vel delegato, vt dixi ſup. c. prox.

Gl ſeq. quærit, quæſtionis dubium aperit, allegans negatiuam, deinde ad affirmatiuam.

h Delegatus quid dices de conſeruatore : procedit dubium in officiali, non in prinicipali: decret. vlt 1. reſp. de de offi deleg. lib 6. quæ requirit, ꝙ conſeruator ſit epiſcopus ſiue vel ſuperior, vel abbas, vel habens dignitatem, vel perſonatum in eccleſia cathedrali, vel collegiata, ſub quibus non videtur officialis includi, quem tamen quo ad alios delegatos bene includit decr. ſtatutum in princip. quæ ſimpliciter requirit, ꝙ ſit dignitate præditus vel perſonatum obtineat nec per hoc videtur, quod licet dignitate præalias ditatus poſſit eſſe delegatus, quis tamẽ nõ habet dignitatem in eccleſia cathedrali, vel collegiata non poſſit eſſe conſeruator. In contrar. uni ex quo dignitatem damnat, non conſtat quod iſta ſit alterius eccleſiæ quam cathedralis, ex dignitate tñ epiſcopi deſcendit iurisdictio ſua, ergo idem ius. de cõſt tranſlato. ergo ter declaratione.

a Licet non cõſecratus. Imola. Quia non cõuentiat appellatione epi, venit appellatione habentis dignitatem Barb. Fon.

Gl ſeq. recitat opin. quæ quæſtionem ſoluit. Secũdo tractum prorogat. Tertio determinat.

i Foraneo] de quo de offi. ord. Romana. In princip. lib. 6. ubi recitat Innoc. & Hoſt. qd tales officiales foranei, qui in certa parte diœceſis vel ad certos actus cõſtituuntur, habent delegatã, i. & qd ab eis appellatur ad conſiſtorium. Et ꝙ dr vnum conſiſtorium epi, & officialis intelligitur de generali, & principali, ad quod bene facit hæc decre. de appe. Romana in prin lib. 6 Et quod hic dicitur de officiali foraneo, intelligo etiã de decano rurali, qui in parte diœceſis ad certa præſ geſſit vices epi, de quo ſup. de offi arch ad hæc. in ſin. qui et officialis foraneus dici potest. Et hæc intelligo vera, niſi tales officiales vel decani ex alio capite admittantur, vt quia canonici cathedralium eccleſiarum, vel his ſimiles. A. [Gl ſeq. ponit opi. Secundo ſignat duo iura in contrariu, & ſoluit.]

3 Vr mirũ, ꝙ habeant da legatũ, cum vniuerſitas rerum certi loci, & bonis ſit eis commiſſa. ad hoc vide qd legitur, & no. ff quis, & a quo appell. l. 1. ſ. ſu. Per.

Glo. ſeq. vnius thematis duo dubia ſoluit: de tertio remittit. Item quærit, & remittendo ſoluit, & ad ſimile remittit.

Gl. prima ſummat, diuidit, & dicit quid declaret.

a Et ſi Caſus principalis officialis epi, & prior conuentualis, licet obedientiarius, delegari poſſunt a Papa, officialis vero foraneus, vel prior clauſtralis non. [Et partes patent, quia. Prima duorum permiſſiua. Secunda duorum prohibitiua, ibi [in officiali.] Et declarat inquantũ de religioſo loquitur, no. 16 q. 1. de præſentiom, de priuileg. cum olim 1 per Hoſt in ſum. de offi. deleg. §. cui poſſit. ver. nunquid & per Gul. in Spe. titu. 1. § 1 nunquid ergo monachi. [& ff. de iudi. l. cum prætor.] Et multum olim dubitabam de his caſibus & iure ſuo pars impulſiua cauſæ conſtitutionis iſtius. Exponas, Et ſi, pro quãuis. Io. A. d.

b Principalis. quid ergo ſi plures officiales inſolidum habet epi. opuſ innuit hæc littera, ꝙ d legari poſſit ꝗ qui eſt principalis. Item quid ſi ſimpliciter delegetur officialis intelligitur de principali iuxta no. de off delega. quoniam abbas. Et ſi neuter principalis, ſed æque principalis, vterque dic vt ibi. Sed quid ſi deſijt eſſe officialis? Vide ꝙ no in Spec tit. 1. § ſi. ver. quid ſi cauſam Dico per prædictam decr. quoniam, ꝙ ſi non erat expreſſum proprium nomen, deſijt eſſe iudex alias iudex remanet, niſi aliud canonicum eum impediat, & de hoc ſatis per Arch. io canonico, qui deſijt eſſe canonicus. de rel. ſtatutum. § 1. lib. 6.

Gl. ſeq addit duo talium nomina, & iura vetus. Secundo ſoluit dubium.

c Officialis Alibi dicitur miſſus ſñicus. de reg. cap 1. de ſerg. c. 1. Alibi vicarius, de off vica c ſi. lib 6 Omni etiam delegabatur officialis de offi delega. inſinuante, de app. dilecti. vlt. Et per hoc verbum videtur vicarium in ſpiritualib qui alias officialis non eſt, delegari non poſſe. Ad hoc de temp. ord. cum nullus § 1. & 2 lib. 6. ſalua certa ſcientia principis, vt dicam in vlt gl.

Glo ſeq. arguit a contrario. Secundo duas quæſtiones ſibi ſimiles ſoluit.

d Epiſcopi]. ergo ſecus in officiali archidiaconi, vel inferioris ab epo. Sed quid de officiali quem dat capitulum epiſcopali ſede vacante? Licet ille dici non poſſit

Digitized by Google

a Clauſtrali.] de quo de ſtatu monſa. cum ad monaſterium ver. prior. ꝑ idem dicit Gul. in prædicto ver. quod tenet curia de ſacriſta, cuſtode, vel camerario monaſterij. Sed cõtra. Inn. de pb. l. eccl. de conceſ. præb. ea tenore. ea q. aũ ſubſcriptionib. patet, ꝗ clauſtralis, & ſuperior delegari a papa. So. tpe illorũ iurũ ad hęc nõ erãt determinatæ qualitates pſonarũ, q̃b. dent tales cãæ delegari: ſed poſtea fuerũt ꝑ decret. Inn. iiij. q̃ hodie nõ hẽnt locũ in pũu & poſteà immutatum in parte per decret. Boniſa. eo. ti. ſtatutum. in prin. lib. 6.

li, a nequaquam hoc volumus obſeruari. b

¶ Idem in eodem.

Breuius nõ põt ſummari.

Glo. ſeq. ponit caſum exceptum.

b Obſeruari.] niſi id fieret ex certa ſcia principis hoc expreſſo, ꝑ ut no. in ꝑdicta decr. cũ olim. de priuil. & facit quod no. ſup. a. ſtatutum. li. 6. in gl. ꝑone. In legato ſecus, quem arctat conſtitũ minori. a facit ꝗ de off. ord. c. collatio. & quod no. de hęr. c. vlt. lib. 6. in magna glo.

1 Quod ſuffi. eſt: ſecũdum B. ib. & ſi non dicatur non obſtãte ſali lege. Vide doctores ſ. c. nõnulli. ſup. eo. Do. a. 1. ſu. lib. 6. Bal. per illũ textũ l. ſin. ad fin. C. de lat. li. tol. & certa ſciẽtia ꝑt per tenes ꝓbari, vt ait Barba. hic.

AVditor.] Summa Pontifex facit hoc nonum ſtatutum. Et figuratur ſic caſus. Titius & Caius erant in controuerſia ſuper aliquo beneficio, quod quidem beneficium Titius ad ſe pertinere dicebat. Econtra autem Caius illud beneficium prætendebat ad ſe ſpectare. Iſti duo adiuerunt ſummum Pontificem, qui impeditus aliis negotiis non potuit cognoſcere, nec declarare ad quem beneficium ſpectaret, ſed quendam Sempronium in curia exiſtentem deputauit auditorem, qui audiret de controuerſia Titij, & Caij, & pronuntiaret dictum beneficium fore & eſſe debitum Titio, ſi quod ius ipſe Titius haberet. vel pronuntiaret debitum Caio, ſi Titius non haberet. Iſte auditor ſic diſceptauit, ſeu terminauit dictam controuerſiam, & pronuntiauit beneficium fore debitum Titio, & Caium condemnauit ad ea ad quæ veniebat condemnandus. Audoiſte Titius videns beneficiũ de iure fuiſſe ſibi adiudicandum ab ipſo auditore, volebat vt ipſe auditor conferret ſibi beneficium, quod ſibi adiudicauit. Quæritur, an iſte auditor poſſit conferre illud beneficium cui ipſe adiudicauit fore debitum. Et reſ. ſtet ſummus Pontifex, quòd auditor in curia Romana ab ipſo deputatus: ſi pronuntiet beneciũ deri alicui, quod ei ipſe poterit dictum beneficium cõferre ei cui adiudicauit. Et reddit rõnem, vt uitetur circuitus. nã qñ Papa deputauit aliquem auditorem ut cognoſceret de controuerſia aliquorum: poſtquam ipſe cognouit, ſi ipſe auditor non poſſet prouidere, nec conferre, oporteret, quod ille cui auditor declarauit beneficium ſibi debitum, rediret ad Papam, ut ipſe Romanus Pontifex ſibi conferret, & ſic eſſet circuitus, quia primo fuit ad Papam, & fuit delegata cã, & ſic de papa fuit ad aliquem auditorẽ, & iterũ de auditore ipſo rediret ad papam, vt papa ſibi bñficiũ conferret, quod auditor declarauit ſibi eſſe debitũ, quod eſſe non dẽt, q a circuitus eſt uitãdus. No quod dubiũ iſtius capituli erat ex eo, quod papa qñ deputauit Sempronium auditorẽ in cõmiſſione ſua, dixit quod cognoſceret cui beneficium erat de iure debitũ, & nõ dixit ꝗ conferret ei cui declarabit debitũ. Modo dubitatur, an uirtute iſtius commiſſionis poterit dictum beneficium conferre, & ſuã ſnãm mandare executioni? Et uidetur ꝗ ſic, ut uitetur circuitus. No ꝗ eſt quidam auditor contradictarũ & cameræ, & de iſto uideas Goff. & Hoſt. in ſumma. de off. ord. in prin. & talis hẽt iuriſdictionem ordinariam. Alius eſt auditor cauſarum, qui habet ordinariam iuriſdict. in cognoſcendo, & delegatam in deſiniendo. Et de iſto uide Gul. in ſpe. tit. 3. § poſt principium, dicit tamen Bonifacium octauum fuiſſe interlocutum. ꝗ in curia Romana nullus habeat ordinariam niſi papa. nota differentiam inter ſuum & debitum, quia ſi auditor pronuntiaret eſſe ſuum, tunc non poſſet alio modo prouidere. Secus ſi pronuntiaret beneficium fore debitum, quia tunc auditor nõ pronuntiat ſimpliciter fuiſſe ſed reſtat adhuc executio ſuæ declarationis. No. ergo dicit in textu, Vtentes ſibi poſitiuo ſimplex pro compoſito, vitetur circuitus. Nã fruſtra ſit per plura quæ cõmode poſſit fieri ꝑ pauciora. h. d. No. q. ſi expectãt hẽtur ad bñficiũ, & põt dicere bñficiũ ſibi de iure debitũ. licet gl. in c. ven. ẽt de re. nũ dicat, ꝗ hẽt potius officium implorationẽ ꝗ dic. verbi diu No. ſimiliter caſum mirabilem in quo põt delegari extenditur ad non commiſſa, ut euitetur circuitus. Z. b.

2 Idẽ Io. de Im. adde gl. ca. ſi de hær. li. 6. Barbãt. tanet cõtra gluſſ. Fon.

CAP. III.

AVditor c † in Romana d curia deputatus a e nobis, de beneficio f (quod pronũciabit g alicui de iure fore debitũ h) po-

† Vide doctores in c. ſuner eo de uff. deleg. & Alexãdrũ in l. mora ſt de iuriſd. omn. iud.

Glo. prima dicit quid determinauit. Secundo an in libello ſit peti neceſſe. Tertio an auditor habeat ordinariam.

c Auditor.] Breue eſt, & nonum quod hic ſtatuitur determinatur no. per Go. in poſt. eo. l. iij. mandatum ad fin. & per Gul. in Spec. ti. de actio. & petit. § ſu pactionibus, verſi. ſed ſi ad ipſam præbendam, & verſic. ſeq. Et patet h. c. expeditum quod ibi no. l. ꝗ coram auditore peti poterat beneficium pronuntiari debitum, & cõferri. Et ſcias quod hodie eſt tutũ 3 hoc in libello petitorio ꝑ, ꝗ etſi non petatur in libello conferri, ſed ſolum debitum pronunciari, ꝗ poſt pronunciationem peti poterit, & conferri. ſicut eum confert, licet non fuerit commiſſa collatio, ſic confertat, licet nõ fuerit in primo libello petita. Item ſciat ꝗ de auditore: & contradictarũ, & cameræ tenent Goff. & Hoſt. in ſum. de offi. ord. in prin. ꝗ habent ordinariã. De aliis auditorib. cauſarum no. Gul. in Spe. in ti. 3. § 1. poſt principium, ꝗ habent ordinariam in cognoſcendo, delegatam in deſiniendo. Sed Arch. 11. q. 3. experientiæ dicit Bonifacium octauum interlocutum fuiſſe: quod in curia nullus habeat ordinariam niſi Papa, & facit quod dicam inf. ti. 8. ne Romani, Io. And.

3 Quare ſtatutũ, ſatis patet ſm Barbatiã, & gl. in ver. poterit, & iõ dicit hic Card. non directe patetur collatin. ſed implorãdo ſolũ officiũ iudicis. facit gl. 1 e. ſi. inf. eo Bar. Font.

Gl. ſeq. arguit a contrario: & dat ſimile.

d In Romana curia.] in dato ergo extra curiã nõ hẽt hoc locum, nec in aliquo corrigitur decretalis, ſuper c. de offi. deleg. & eſt ſim. ꝗ, de ſequeſtr. poſſe. vnic.

Gl. ſeq. argumentatur a contrario: dicere quia dicatus datur a papa.]

e Deputatus a nobis.] ergo ab alio, puta legato, ad quẽ etiam ſpectaret beneficij prouiſio non poterit prouidere, & ſi fuerit ſibi commiſſa pronuntiatio, quia nec alter auditor pronuntiat, ſed audiuit & refert. & de of. de leg. ſuper quoniam. facit ad prin. uni. ã. eo ti. ſuper eo. Et intelligo deputatum a Papa illum, qui ſecundum morẽ curiæ, per referendarium, vel officialem ad hoc datum ex auditoribus palatij deputatur ad talem beneficialem cauſam delatam ad curiam audiendam, & hoc in minoribus; Cathedralium enim, & regularium eccleſiarum cauſas propria voce Papa committit; & vt plurimum Cardinalibus.

4 Adde & epatum, qui ſemp in fauorabil. b. venit ſub nõie dignitatis. arg. c. 1. 2. ar d. ſin. Barb. Fort.

f Beneficio.] large ſumitur vt comprehendat etiam dignitates, 4 cum eadem ſit ſatis concor. de reg. iur. e. 1. vbi de hoc.

g Pronuntiabit.] & ſic videbatur functus officio ſuo. off. deleg. in literis. 30. And.

Gl. ſeq. declarat vnum quare. Secundo quærit, arguit negatiue, & contrarium ſoluit.

h Debitum.] ſi pronunciaret illud ſuum, ſic ceſſaret prouiſio. Eſt ergo differentia inter ſuum, & debitum. de præb. ſi tibi abſenti li. 6. 5 ſicut inter ius in beneficio, & ad beneficium. eo. ti. c pe. de conceſ. præb. c. vlt. eo. li. Quid de electo, qui appellauit a denegatione confirmationis, vel caſſatione electionis, nunquid auditor qui pronuntiat bene appellatum, vel reuocat caſſationem electionis, poterit confirmare? Videtur quòd non, quia hic ſolum loquitur de prouiſione illius cui debitũ erat. In contrarium vẽ, nam hoc faceret delegatus. de exce.

5 Nam petẽs beneficium iure q̃ debitũ ꝑ uiã exceptionis põt repelli. Si vero repetat tã q̃ ſuũ vtrum poſſeſſorio, vel petitorio, an poſſit ꝑ viã exceptionis cei... minis, vel defectus, vel formæ ſepe. Ir dic. t ſup. de elec. ꝗ ſicut & c. inter dilectos. de exceſſib. Præla. Petrus.

ſigni.

Digitized by Google

ſignificauerant, de re iudica ad probandum, ex quo eſt bene appellatum eſt. fecit quod facere debebat principalis de excep. d. l. ſectæ, & facit quod not. C. de app. eus. in prin. & quod dixi de teſta Raynald. ver. condemnauitque. Item de confirmatione non videbatur dubium ſed de prouiſione, nā primam ſecundum ſcholia ns & capitulū varia e te ſede, qui nō facit ſecundam. vt de offi. vica. c. ſi. & de iudi. c. i. lib. 6 quia ergo illud plus dubitabile, ideo conceſſum.

a Poterit. non quod iud. ſcis poteſtati cōmittitur, & a. ſſ de iud. non quicquid de offic. deleg. conſulut. licet ergo auditor hoc poſſit, non tamen tenetur ad hoc.

terit a ſibi abſque commiſſione alia (vt euitetur circuitus b) prouidere. c

Idem.

Expectans beneficiū perdit gratiam, ſi cōſequitur aliud, quod cum illo, quod

b Circuitus. C. de arb. l. ne in arbitris in ſi. de adop. l. ſi. ſſ. de cond. indeb. dominus teſtamento, & ibi eum cor de hoc in ſi. eli. gl. Eſſet autem circuitus ſi oporteret ad Papam redire pro noua commiſſione: vel pro collatione adipiſcenda, vel ad executorem. Dicebant ergo quod hoc tenebant, quod auditor fungitur vice iudicis in ſententiando, ut no. in prin. alleg.

Gl. ſeq. ponit dictum, cui obiicit & ſoluit.

c Prouidere intelligo etiam ſi non ex facto papæ, ſed inferioris, legati, vel delegati fuerit beneficium illi debitum, quod eſſe poteſt, iuxta not. de conc. præb. ſi ſolt. li. 6. & ſic tūc nō obſtat ratio, quam inducebant Compoſt. & Guil. ſ. quod per talem collationem nulli fit præiudicium quia cum conferre ſpectat ad Papam, non refert an per auditorem an per executorem conferatur. Sed in decret. ſuper eo. non ſpectat collatio ad Papam, fieret ergo præiudicium ei ad quem ſpectat collatio uel inſtitutio. Sed cum pręs nedum delegati, ſed etiam legati caueretur a Papa, nec ex facto alterius poſſit eſſe debitū vel affectum, ſatis conuenit illa ratio Io. An.

GRatiæ. Illud c. ampliat c. ſi pauper, de præb. lib. 6. in quo illo c. dicitur, quod mandatum factum alicui a Papa, vt pauperi clerico prouideatur, ſi clericus pauper antequam fuerit ſibi prouiſum virtute illius mandati, aliud beneficium fuerit conſecutus, tunc mandatum expirat. Sed quærit in hac Clementina Papa Clemēs an ſit idem in quocunque clerico, vel in quacunque gratia. Et videtur reſpondere quod cum Clementina indiſtincte & generaliter loquatur, nos debemus etiam indiſtincte & generaliter intelligere, vel de mandato, quod impetratum eſt in forma pauperum, ſicut intelligebat c. ſi pauper de præb. lib. 6. vel de mandato quod impetratum eſt in forma gratiæ, de quo dubitatur, vel etiam in quocunque clerico paupere, vel non, & nunc per iſtam conſtitutionem ſeu Clementinam tollitur dubium, quia de vtraque gratia ſiue impetrata in forma pauperum, ſiue impetrata in forma gratiæ, vel impetrata a Papa vel ab altero. His præſuppoſitis ſingula pone caſum pro iuuenib. canoniſtis, qui ſubtilitates iuris non nouerunt, ſine quibus profundi eſſe non poſſunt. Quidam Petrus iuit ad Romanum Pontificem, & cunque ſtat eſt in hunc modum: Pater ſancte, ego per multos annos ſtudui in iure canonico, & in ſtudium mihi afferet aliquam utilitatem, alias veni ad uos, & impetraui gratiam, quam gratis mihi contuliſtis fauore mei ſtudii, vt prouideretur mihi de primo beneficio proxime vacaturo, ſicut bene per decem annos cum gratia veſtra quia per ipſam aliquod beneficium non potui habere. Videns hoc, inueni alium modum taliter quod conſecutus ſum beneficium curatum, ſed eſt modici ualoris. Modo curatus meæ parochiæ eſt mortuus, & cura mea eſt bona & ſufficiens, ergo uolo illam curam habere, virtute veſtræ gratiæ iam pridem a uobis impetratæ, non obſtante hoc, quod ſum aliud beneficium curatum conſecutus. Quæro a vobis pater ſanctiſſime, an ego poſſim illam habere per veſtram gratiam, & virtute ipſius? Rūdet Papa, Amice videō tibi quod ſanum ſtare videris gratiæ impetratæ, vt de dignitate, vel beneficio curato tibi prouideat, ſi aſſequaris aliud beneficium pacifice ante adeptionem eiuſdem, id eſt, ante adeptionē beneficii virtute gratiæ obiecti, quod. ſi beneficium obtinuiſti, non per gratiam noſtram, ſed alio modo retinere non poſſis ſimul de iure cum dignitate vel beneficio curato, virtute gratię tibi debito, licet illud beneficium quod habuiſti nō virtute gratiæ. ſed alio modo forſan, quia fuit tibi reſignatum, reſignaueris vel reſignare paratus ſis. Et per hoc ſoluetur illud dubium, & pone ſic: Pater ſanctiſſime, ego audio quod uos dicitis, quia ego non poſſum habere etiam meæ parochiæ virtute meæ gratiæ eo quod aſſecutus ſum aliud beneficium curatum, ego habeo bonum remedium, quia ego reſignabo vobis primam curam quam habui, alias quam per veſtram gratiam, & aſſequar illam curā, & ſic ſatisfaciam huic reatui, quod ſi nolo de iure cum dignitate vel de beneficio retinere non poſſim? Reſpondet Papa ad illud dubium, tu arguis in vanum, quia licet, id eſt, quamuis paratus ſis illud beneficium reſignare, aut iamque reſignaueris, tu non potes aliud beneficium conſequi virtute gratiæ, poſtquam executionem tuæ gratiæ vel mandati non expectaſti, hoc dicit Notemus quod iſta Clementina ampliat decretalem, ſi pauper, quia glo. prima illius decretalis dicit, nota verbum, pauper, quod non ſine myſterio dictum puto. Si enim gratia ſpeciali, quæ non eſt de iuſtitia, ſit prouiſum alicui, non poſtea antequam vacet aliquod beneficium, quod poſſet habere per ſuam gratiam, ipſe adeptus eſt aliud beneficium non virtute ſuæ gratiæ. non expirat gratia, quia illa decretalis loquitur de forma gratiæ, qua prouidetur neceſſitati pauperū, quæ eſt iuſtitia, vel quaſi prouiſione igitur facta impetranti ceſſat cauſa iuris, & hic ipſius executio. Sed iſta Clementina non diſtinguit de qua gratia, vel de gratia ſpeciali, vel de gratia quæ fit pauperi, quæ eſt quaſi iuſtitiæ, ideo generaliter debemus eam intelligere, nec facere dictam diſtinctionem ad capitulum, ſi pauper. lib. 6 de præb. Nui. quod vbi canon non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, ſic vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. in l. de pretio, ſſ. de publicia.

expectat, de iure tenere nō poteſt. Jo. An.

CAP. IIII.

GRatiæ, d † vt de dignitate vel beneficio curato tibi prouideatur, renuntiare e videtur

† Gratiæ expectatiuæ dicuntur omnino tolli ſi [illegible] cone. Trid. ſeſſ. 24. de reſo. c. 19.

Prima gl. ponens caſum ſummat, dic quid approbat & quid addit, tertiu quaſtionem ſoluit.

d Gratia expectans beneficium perdit gratiam, ſi conſequitur aliud, quod cum illo, quod expectat de iure tenere non poſſet. Et approbat quod notatur de præb. ſi pauper. lib. 6. in prima gl. & idem ibi Arch. Et per illam decretalem determinatur quid iuris ſi conſequitur beneficium is, pro quo ſcriptum eſt in forma pauperum, hic de illo pro quo ſcriptum eſt in forma gratiæ. & in iſto caſu non diſtinguitur qualitas beneficii adepti, ſtu ſic. Et quia generaliter loquitur hoc principium, generaliter intelligatur de cuiuſcunque gratia Papæ, vel alterius.

Gloſſa ſequens argu. pro opinione, ſecundo dubium ſoluit.

e Renuntiare. Item tenet Inno. & Compoſtellanus, in illo qui litigabat ſuper beneficio, & recipit ſecundū, quod cum primo tenere non poſſet, ſcilicet quod per renuntiat ſim. ba. c. i. ot. ſup. eo in noſtra, ut ibi plenius ſcripſi. Et puto hanc deciſionem habere etiam ſi proteſtetur recipiendo: ſin quod gratiæ renuntiare non intendit cū proteſtatio ſit facto contraria. de conſit. cum M. nec deſe das in his præiudicialibus ſup. de ele. vt quis duat. lib. 6.

Digitized by Google

facit quod ſcripſi cum Ioan. contra Hoſtien. in prædi. decret. in noſtra.

a Eiuſdem]dignitatis vel curati quod expectas.

b Beneficium]curatum ſcilicet vel dignitatem, vel perſonatum, per decret. de præbend. de multa. Et idem puto in caſu decr. lib.

ris, ſi ante adeptionem eiuſdem a aliud beneficium b pacifice c aſſequaris quod ſimul de iure d cum dignitate, vel beneficio virtute dictæ † gratiæ e tibi debito, retinere non poſſes: f licet illud g reſignaueris, h aut ſis reſignare paratus.

Idem.

Gratia ſuper vacaturo nō cōprehendit beneficiū poſt datam in ſubſtantia creatum. hoc dicit Ioannes de Imola.

CAP. V.

Litteras † noſtras h ſuper conferendo tibi l beneficio vacaturo m directas, ad beneficiū poſt datā n ipſarum creatū o †

teiss. de conceſ. præbend. vel eam ſecundum, de ſpeciali iure requirit continuam residentiam iuxta not. per Innocent. de cle. non reſi. c. fin.

c Pacifice]puto idē ſi acceptati collatio n. per eum ſtaret, quominus haberet pacificam ad quod no. de elect. commiſſa §. 1. de præbend. licet epiſcopus lib. 6.

ADDITIO. Idem Pau. & Stepha. & Zē. ze. qui intelligit poſſeſſionem pacificam liberam exercitium curæ, licet poſſeſſionem pacificam maioris partis beneficii non ſit adeptus. de quo dicit not. ſup. de ele. commiſſa. lib. 6. nec debuit eſſe pacifica, ſi eum poſt facto controuerſia moueatur, ſecus ſi in ipſa apprehenſione, ut l. ſi poſt perfect. in. C. de euict. o. Pet.

b De iure.]de hoc ſup. eo grat. a lib. 6.

e Nō poſſes]ſi ergo eſſet tale qđ cum illo teneri poſſet, non perit gratia, ut Innoc. in decre. ſi pauper. & hoc etiam tenet In. de Deo in quæſtionibus ſuis lib. 4. q. 23.

f Illud]quod adeptus es interim.

g Reſignaueris.] gratia ergo perempta non reuiuiſcit, licet res reuertatur in priſtinum ſtatum. Et facit ad quæſtionem de clerico, qui contraxit matrimonium, quod poſtea diſſoluitur per profeſſionem ſponſæ non cognitæ, uel quia reperitur cōſanguinea, de quo ſcripſi de cle. coniug. c. 1. 1. in princ.

h Paratus. a.] Si tamen vellet dimittere ſecundum beneficium, poſſet per collationem ordinarii conſequi primum olim ſibi debitū, non. n. interdicit quod ſit inhabilis ad id, ſed quod ex vi gratiæ no eſt ſibi plus debitum, nec per executores gratiæ conferendum. Et ſic not. caſum, qđ ex facto ſuperuenienti purgatur exceptio cōtra gratiam, quæ cerat a principio. Alios caſus colligas ex not. de præb. quia ſæpe lib. 6 in ult. glo. Io. And.

Litteras.] illud c. inducit nouum ius, & eſt inductū contra illos, qui nimis cito uolūt habere fructum de gratiis ſuis, pone ſic caſum: Quidā cupidus bñficiorum & per conſequens credo q́ cupidus ſuæ dānationis) iuit ad Papā & cū requiſiuit, q́ ſibi prouideret de beneficio aliquo, a quo poſſet lenius & blādius in futurū ſuſtentari: Papa videns ſuam ſupplicationem eſſe gratioſam, dedit ei gratiam, quæ erat datæ mēſis Ianuarii, in qua continebatur qđ prouideretur ſibi de beneficio proxime vacaturo: iſte reuerſus ad prouinciā ſuā nō expectans niſi mortē alicuius, & cogitās quis antiquior curatus vel canonicus eſſet in eccleſia, & ipſe videns quia omnes erāt iuuenes, & nō naturaliter in proximo morituri, valde cōtriſtatus eſt: Sed quid accidit, certe una dierum accidit, qđ quidā miles redeundo de bello, & exiſtens in grabato tendēs & anhelans, ad mortem, ut aliquam recompenſationem de forte actis ſuis Deo peragerer, quidā capellā conſtituit & ædificauit, ſic ædificatam & dotare uoluit, & centū marchas auri cuidā, quæ per ſæcula perpetua Deum, Mariam, & ſanctos peroraret pro redemptione animæ ſuæ contulit: His peractis, ut donatio ſua eſſet ualida, & ut bñficiū crearetur in ſua capella de nouo ædificata, miſit ad epm, ut de licentia eius bñficium crearet, qui quidem eps oia quę uoluit, decretauit, & bñficiū creauit calendis Nouembris, iſte qui impetrauerat gratiam ſuam ſecundus illam accepit, & uenit ad militem, & cum requiſiuit, ut ipſum virtute gratiæ ſuæ præſentaret epiſcopo, & quod epiſcopus beneficium ſibi conferret. epiſcopus videns iſtam gratiam & datam ſuæ gratiæ eſſe de Calendis Ianuarii & uidens creationē bñficii eſſe de dat. calē datam Nouembris, reſpondit ſibi epiſcopus, Amice, ego non teneor tibi conferre beneficium iſtud nouiter creatū virtute tuæ gratiæ, quia tua gratia hēt vires ſuas in beneficiis creatis ante datam tuæ gratiæ ſeu ſui gratiæ, modo iſta capella eſt creata poſt datā litterarum tuarum. Iſte impetrans non cōtētus de epiſcopo iuit ad Papam, & narrauit ſibi caſum, ut ſup. Cui reſpondit Papa, Amice nos ſtatuimus litteras noſtras directas ſuper beneficio vacaturo tibi conferendo non extendi ad beneficium creatum poſt datam ipſarum litterarum, hoc dicit. Nota quod per iſtam Clementinam Papa ſtatuit nouum ius, & probo per hoc quod dicit; [Statuimus.] Nota quod Papa dat litteras ad beneficium vacaturum, ſic & legatus de latere reſeruat vacaturum per modum, de quo in penult. c. de off. leg. libro 6. Nota initium ſpectandum, de elect. dudum 1. Item attendendum tempus datæ eo. tit. eam te. de quo inf. plene. Zabar.

[Prima glo. dicit qualis ſi ſit diſpoſitio huius c.]

l Litteras. Breuis & fortis eſt, iſta nouum inducens, quod forſan plus ab extrinſeca, quàm intrinſeca cauſa iuſtificatur, ut infra dicam.

[Gloſſa ſequens cum ſequenti amphat litteram in tribus caſibus.

h Noſtras. Idem in litteris reſeruationis legatorū, cum eadem & fortior ſit ratio.

l Tibi idem puto ubi Papa dediſſet poteſtatē conferendi primum uacaturum, non expreſſa perſona cui conferre debet Idem ſi contuliſſet fructus beneficiorum primi anni, quę uacare contingeret in diœceſi, uel prouincia cum in his ſit eadem ratio.

Glo. ſeq. exponit litteram, & ſoluit dubium.

m Vacaturo. in uacante non procedebat dubitatio: nec diſtinguo an debeatur ſimpliciter uacaturum, an debeatur cum beneficio acceptandi, cū eadē ſit ratio.

Glo. ſeq ſoluit litteram, & dat ſimile

n Poſt datam. etiam ſi paulo poſt, & facit quod not. Hoſt. ſup. eo. c. fin. ut inſpicimus ergo an extaret beneficiū tempore datæ, ſicut inſpicimus ætatem impetrantis. in illo tempore. ſup. eo. ſi. eo. ti. &c. lib 6. & concor. ſup. eo. eam te de præben. d. lectus 2. vbi de hoc.

Gloſſa ſequens primo ponit tria exempla. Secūdo quęrit de reuocato, pro allegationes ramittit & ſoluit. Tertio quęrit quid in dubio, allegat contra impetrantem. Secundū pro, & illud approbat, & contrarii reſpondet.

o Creatum. Pone, cōſtruitur noua eccleſia, de eccl. ędi. ad audientiam. creatur noua dignitas, de conſuet. cum olim conſtituitur noua pręb enda de præben. dilecto & c. nacięte. Sed quid dies de beneficio olim creato ſed tpe datę ſuppreſſo, nunc autem renouata pro & contra, quę no. ſup eo. quamuis lib 6. Vr q́ bene extendatur ad illud. arg. eius q́ not. de conſt. cū acceſſiſſent. in fi. & facit quod ſcrip. poſt Hoſtiēſem de cenſi. ſignificauit ſuper ſi. penul. gloſſę, & hoc præcipue, quia hoc ius nouū, eſt, ut inf. dicetur, & de creato tm̄ loquitur, non

† aliàs gratiæ prędictæ

a Ibi Do. & capel. Tholoſa. q. 229. Fon.

a In hac gl. latiſſime examinat Bat batia poſt Cardinalem pluralitatē beneficiorū. Fon.

Vide conc. Tit. ſuperiori proximo c. citatū, vbi prohibetur gratiæ. Expectatiuæ & mādata de prouidēdo.

† Itē de litteris poſt datam reſer. c. ſi. ſup. eo de iure otio pa li. conte. I ñ pōt videri. ff. de iu ſimilites ā. bitrana non extēduntur ad futura. l. de his, de arbi. nec pactum lites ſtrarea ſpec. nec trāſac. l. cū Aquiliana. C. de tranſact. nec ſtipulatio. l. ita ſtipulatus. l. Chryſogonus nec teſta. l. ſi ita. de auro & argē. nec iuramentū a c. cle. de iureiu. nec renun. de quo pancto lege oto Bzab. F. ſ. Concludis ergo hac gl. quod ſi dubitatur, verū beneficiū ſit creatū, ante uel poſt latā litterarū, onus probandi incūmbit nō impetranti, ſed aduerſariu, quia.

non de renouato. Sed quid ſi dubitatur an data præcedat creationē beneficii, vel econtra: puta quia eadē die actū eſt vtrumque, nec apparet quod prius ſit, ſup. eo c. pen. lib. 9. Contra impetrantem facit, quia ipſe petit beneficium probet ergo illud ſibi debitum, ad quod eſt neceſſarium, quod illud prius fuerit creatum ſi ergo hoc non probat, nō fiat executio, facit de ſent. excom. venerabilibus, ad fi. & quod ibi no. in gl. pen lib. 6. & in dubiis iudicamus pro reo quam proba. in præſentia lit & c. ex litteris, de re ſti. eum, tot ſecundum vnā lecturā. ſuccumbat ergo in dubio impetens. Pro impetrāte facit, quia in tali dubio fauetur ei, qui potiorem hēt gratiam vel habet eam a maiore, ut in prædicta decr. pe. & de præb. ſi a ſede, li. 9. Item in dubio interpretamur vt res valeat de ver. ſig. abbate. Item ſi ponimus impetrantem eſſe reum, planum eſt quod ſuccumbit actor, idem videtur ſi ponimus eum actorem. Nam aduerſarius excipit, & quo ad onus probandi reus in excipiendo fit actor, ff. de excep. l. 1. ſi ergo exceptionē non probat. ſ. quod poſt datam creatum fuerit, ſuccumbet. Nec dicas quod hæc ſit negatiua, quia etiam ſi per verba negatiua proponeretur, vt nego tunc exiſtiſſe, vel dico quod tunc non curabat, hēt reſolutam affirmatiuam, & quæ probari pot. de renun. ſuper hoc. Item nullum facit pro ipſo quia hæc decre. ponens ius nouum, parat exceptionem contra impetrantem. Obtinebit ergo vt olim impetrans, niſi de illa fiat fides & hoc verum puto. Non obſtant prius allegata, quia hic de iure actoris. Non obſtāt prius allegata, quia hic de iure actoris conſtat de facta fide, de gratia, & de vacatione.

Glo. ſe q. obiicit, & obiectionem fortificat per ſex abſurditates: ſoluit inducens rationem extrinſecam & vnū ſimile, demum rationem impugnat. In fin. recitat intit quintam abſurditatem, dicens in canonicis expectantibus capitulum locum non habere.

a Statuimus non dicit declaramus ponit ergo ius nouum, quod videtur iniquum, quia certum eſt beneficium nouiter creatum non dum ordinatum vacare, quare ergo non debet ei capellani vacaturum alteri non debitum, maxime cum fauorabilior ſit expectatio vacationis per creationem, quam per mortem, facit de conc. præb. ete. deum Nec videtur ponderandum tempus datæ quia ſi tunc extaret beneficium quod debito modo, & non in fraudem expectar ita ſuppreſſum ſcilicet, vel extinctum, non deberetur expectanti. de conſt. tui omnibus cum acceſſiſſent. Item ſequeretur ex hoc, quod ſi impetraui litteras ad beneficium cum cura, illud quod tempore datæ ſimplex erat, ſed nunc curatum non deberetur, & idē econtra in ſimplici. Item quod ſi impetrantem ad collationē alicuius & beneficium tēpore datæ non ſpectabat ad ipſius collationem, licet tēpore vacationis ſpectet, quod non deberetur, & ſic talia, cum impetrantis ſit habere tē pus vacationis & collationis, vt probatur in ſ. de præb. ſi de beneficio, & contra ſi ſub 6. Plus, quia per hoc videtur, quod canonici expectantes prouiſionem non deberetur præbenda creſcente numero cum illum ſit poteſtas de nouo creare de conſtitut. omnibus cum M. de præb. dilecto. Item quod non deberetur præbenda, vel portio in eccleſia non habentibus numerum, eadem ratione contrarii, quod not. de conceſ. præb. c. ſi ſic. Quare dico, quod hoc nouum ius fecit hæc conſtitutio, quod licet ſcripta ad litteras non extendatur ad bñs poſt exe. iura, vt ſup. eo. c. ſi in ſic nec recipta beneficia ad beneficia poſt creata eſt ſilia ēt ſint orta de præben quamuis, li 6 & ſic duo requiruntur ſcilicet quod beneficium re verū natura fuerit tempore datæ, & quod vacet tēpore collationis ad quod facit ff.

de contrahen. emp. l. Rutilia Polla & l. in lege & concordantias ad idem & ſi lege per not. ſup. eo c. ſi. in 4. gl. n. Et tum forte motiuum, quia forſan creatores beneficiorum contraherentur abſtinentes creandis, quando viderent illa ſtatim impetrantibus deberi. Sicut ergo nolunt aquitas beneficiorum per mutationem vacans expectanti non deberi. de re. permu. c. vnico lib. 6. quia forſitan alias vacaturum non fuiſſet, ita nolunt deberi beneficium nouiter creatum, licet vacet, quod alias forte creatum nō fuiſſet. Et ta-

† De materia men dico quod hæc decretalis huius decreti generale loquens vide notata locū habet non ſolū per Antonium in prima ordinatio de Butrium vt ſi Calen. Ianuarii in ca. abbate ne beneficii, ſed etiam in vlteriori, data fuit gratia, Calend. Februarii creatur beneficium extra de ver. quod conferetur Titio per cuius mortem nunc vacat, & ſigni. ad de. tū tunc deficit illa ratio. Sed ſi ponas quem capellanum extra ſi ubi tem ex canonia, non ex reſeruatione vacaturū tantum, vo. in c. ſi. canonico non debeatur, ſimpliciter vacaturum, ſed cum vtrius in p̄ ſe faculias obtulerit, non puto decretalem hāc locum creatū ſim. habere, ſed ſeruabitur illi præbenda per augmentum ſidem prau. creata, de præb. relatum, de conc. præb. relatum, de cō ſuper ve. bo, ceſ. præb. cum ſupes. & prædicta decreta li. cum M. de eatendit, vbi ſupple ſit.

Statuimus a non extendi.

TITVLVS II.

De electione & electi poteſtate.

Clemens v. in conci. Viē.

¶ *Religioſus eligi non pōt ad prælaturā non eſpalem alterius religionis, vel habitus, ſi contra fiat eſt irritum, h. d. Io. Andre. c.*

CAP. I.

CVm † rationi b non congruat,

CVm rationi. Iſta conſtitutio prohibet cū in ſecnd. religioſus vnius profeſſionis, ne eligantur prælati in profeſſione alterius collatione. religionis Et figura ſic eſt. Cū in ciuitate eadem & plenitate aliqua, puta ciuitate Placētiæ, nius Georg ſint religioſi diuerſæ profeſſionis, ſ. monachi ſecundū monachi nigri, & monachi albi, qui etiam dicuntur ſāpantur vulgariter monachi S. Ambroſii aliter non fii. Accidit quod abbas monachorum nigrorum de ſācto ctus extend. ſublatus eſt de medio: cōuentus eorundem ad electionem noui abbatis, camerariū S. Ambroſii (qui erat alterius profeſſionis, quia monachus albus) eligit in ſuum abbatē, & prælatum, quæritur an bñ fecerint? Rñdet Papa in hac Clementina, & dicit. Prohibemus ne religioſus aliquis eligatur in abbatē alterius religionis, vel habitus, quā ſuz. Et reddit rationem, quia cū rationi non congruat, vt huic deceat, et ſparia profeſſionis, vel habitus ſociantur ſimul, tenentē et per monaſterium, quod ſi ſecus, alter fuerit factum quā ina ſuo nouit Clementina intelligat, eo ipſo irritū ſit & inane. Et ſic ſtatuimus in verſiculo. (Per hoc aut) Pater ſanctiſſime, ſupponit dari qualiter prohibuiſtis, ne religioſi vnius profeſſionis eligantur in abbatem alterius. Sed quæro vobis, quid ſi aliquod capitulum ſecularæ vellet eligere vnum monachum nigrum, vel album in ſuum epm, quæritur an poſſit eligi in epm cuiuſlibet eccleſiæ regularis, vel ſecularis? Et videtur quod non, cum idem monachus non ſit eiuſdem profeſſionis cum capitulo: Ad hoc rñdet Papa in hac verba Per hoc autem non intendimus prohibere quin religioſus licite poſſit eligi in epiſcopum cuiuſlibet eccleſiæ, hoc dīc ... No. quod eſt idem in mulier bea religioſis, cum dicat Homines, quod nomen comprehendit vtrumque ſexum, cum decimetur hic & hac homo, tō. s. genera No. rationem de omnibus eſſe reddē dam, de quo hic tractat Zenzelinus, ſed pone vnam de reſer. ſi quā Not. quod ſufficit inuenire rationem etiam non inducto aliquo textu, vel gl. uel alia auctoritate alicuius doctoris, quod no. hic Zenzel. & probat principium iis verbu, ratione, pro hoc de præb. ſi no. nam etiam lex non eſt aliud quam ratio quod ratione conſiſtit, nē conſuetudo. Zab.

Prima gl. ſummat, & diuidit, & dicit quid corrigit, & ſoluit quæſtionem

b Cum rationi. Religioſus eligi non poteſt ad prælaturam non epiſcopalem alterius religionis, vel habitus

Argat ipſum ſinit e creatū ſine agaſi ne contrarium petrantem ſe defendat Idem Pau. & Gene ple nius Idem Stephan p ſens. n. ſtatus beneficii, quod deprehendi tur exare, & a nemie poſ ſeſſum tele nat eū ab onere probandi, & incumbit aduerſario, C ſi ſer. exte. vend. l. moneat

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMAN.

Si contra fiat, eſt irritum. Et primo prohibitionis cām p̄ o: ſecundo prohibet: tertio decernit: quatto proſtatur: partes pacem. Prima pars colligit communem opinionē iore iulcitam & conſuetudine approbatā, q̄ habebat. q̄ profeſſus vnius religionis in prælatū alterius poſſit aſſumi. Et licet

1 Vide ad hanc gl. quæ to t. ti. e. l. de imo.

q. đ distinguerē: te ligionem maiorē a minori, ego putabā q̄ ſatis eſſet el gēdū eſſe profeſſum ma ſubſtantialia regulæ vt maioris, vel mino ri religioni p̄ferri poſ ſent quod etiam placebat Arch. 6 q. 1. g vere cōtra nullus, li.

vt homines, a diſparis profeſſionis, vel habitus, ſimul in eiſdem monaſterijs b ſocientur: c Prohibemus, ne religioſus aliquis in abbatem, uel prælatum d alterius religionis, e vel habitus f decætero g eligatur. h Quod ſi ſecus actum extiterit, ſit eo ipſo irritum, & inane. i † Per hoc autem, quin religioſus k in epiſcopum ſæcularis, l uel

6. per quam decretalem aperte hoc probatur ibi dum dicit, vel alterius. Probabam etiam hac ratione, quia ſi præfici poteſt religioſus eccleſiæ ſæculari propter curam vt probatur 16 q. 1 doctos & c. ſeq. de nature. quod ſact Fortiua: ergo regulari, licet minoris religionis, vt dicere ſoleo in decret. cum ad monaſterium, contra hic autem expedi n. ubi ibi no. & 16 q. 7 in nona.

Glo. ſeq. ſoluit dubium reſpondens huic decretali. Secundo quærit, arguit pro contrarium ſoluit, & ad ſimile remittit.

a Homines. hic & hæc homo comprehendit etiam fœminam, vnde etiam in monaſterio monialium quo ad ſuas prælaturas habet hoc locum, nec impedit verbum religioſus, quod ſequitur, quia fœmininum ſub illo oī maſculino comprehenditur de hoc eo ti generali. lib. 6. in glo. a. Sed dubitari poſſet an locum haberet in monaſterio monialium, a quæ per mares reguntur. 18. q. 2. qui religioſis & in c. decima VF q̄ non, quia inter illos non eſt honeſtas, de qua ſequitur, nec eſſe debet, vt in c. in decima. Satis puto idem per verba generalia, quæ ſequuntur, & ſimilis quæſtio not. co. ti. indemnitatibus, §. ſane, in fi. magna glo.

a Vide Conc. Trid. ſeſſ. 25 c. 1. de Reform. & Monialib. c. 7.

Gl. ſeq. quærit, & ſoluit

b Monaſterijs eccleſiis ergo ſæculares non comprehē dit, vt ibi dicitur. Quid de eccleſia ſancti Ambroſii Mediolan. vbi eſt duplex collegium, l monachorum, & regularium canonicorum? Dic, quod cum quodlibet collegium ſit ibi diuiſum, quia monachi per abbatem regūtur, & canonici per præpoſitum, locus erit huic conſtitutioni in illis prælatis aſſumendis Io. An.

Gl. ſeq. alleg. duas concor. ponit prouiſionem, & reſponſionem ad quam

c Socientur. habebatur hoc 16. q. 7 in nona, & facit c. ti cum cauſam. ſed ſecundum ſtatum antiquum prouidebamus adhuc, quia ſe conformabat prælatus habitui illorum, quib. præfectus erat, ſup. de vi & hon. cle. Deus qui, vbi de hoc A. 1 cap. in nona. reſpondebamus illud in vera diſparitate, qualis eſt ſæcularis clerici, vel laici ad profeſſos, & circa hoc vide quod ſcripſi de teſta. Ioann. in 3. appoſitum, & quod not. eo. ti. officij in gloſſ. penul.

Gl. ſeq. ponit nomina, ſoluit dubium, & remittit.

d Prælatum puta Priorem, Magiſtrum, Miniſtrum, Cuſtodem, Præpoſitum, Archipresbyterum, vel quodcunque ſit nomen. Et no. q̄ licet ratio ſuperior ſit generalis etiam quo ad ſocios, tamen non prohibet eligi in ſocium, & fratrem, quod intellige cum diſtinctione, an ſit minoris religionis, paris, vel maioris, vt no. de præb. cum ſingulis, § porro li. 6.

e Religionis. ſup. dixit, profeſſionis, ex quo ergo diuerſa eſt religio, vt Ciſtercien. & Carthuſien. licet forſan idem profiteatur, vtraque cadit ſub prohibitione

Glo. ſeq. tractat de regularibus canonicis, licet diuerſi coloris

f Vel habitus. non dicit coloris, per quod videtur q̄ omnes regulares canonici, qui p̄ oſtendunt regulam Auguſtini, licet varientur in colore, quia aliqui hn̄t colorem nigrū, alij album, alij griſeum, alij miſcinum, inuicem eligi poſſunt, quod videtur maxime, quia dicitur ipſorum habitum eſſe lineam togam, quam ſub cappa deportant, facit etiam inf. de ſtatu mo. ne in agro. poſt prin. facit etiam quod not. 16. q. 7. in nona. Item in quibuſdam religionib. eſt videre, q̄ eſt e diuerſa color. vnde videmus q̄ Ciſtercienſes, & griſeo & albo colore, prout placet, vtuntur, vbi vero color eſſet de habitu & ipſius ſubſtantia, diuerſitas coloris induceret diuerſitatē habituum, & facit infra de reg. eos qui ſo. Ao.

† Barbatia pulcherrime examinat virtutem decret. & tenet contra Card. illud afficere ignorātes & ante publicationem conſtitutionis, ſolus princeps tamen ignorantes ligare p̄t Cōpo. in c. capitulum ſanctæ Crucis, de reſcrip. & dixit ſſo. de Im. in l. ex facto ff. de vul. & pup. q̄ Principe confirmante ſtatuta inferiorū per appoſitionem decreti non p̄ſſi inferiores illa declarare F. 3 Idem pan. q. 1ō huius c. adaptatur ad oēm modum quo eccleſijs prou. & tō leg. a extendit verba ad eām, ubi eadem rō reperitur: facit q̄ dixi in c. 11. ſi poſtquā ti. 1. per adde Barb. tractā tē de extenſione pœnæ li. F.

4 Quo tunc vincit, vide gl. c. de monachis 16. q. 1. & pleniſſime B. Th. & Caietanum 22. q. 185. art. 8.

g Decætero. electiones ergo prius factas non uitiat etiam ſi ſuper illis conſtitutionis tempore lis penderet ſicut quod no. & dixi de poſtu. c. vnico. li 6.

Gl. ſeq. primo ſoluit duo dubia, ſecūdo quærit, arguit & ſoluit.

h Eligatur. non prohibet poſtulari ex cā: ſed puto q̄ a Papa, & ſimi oo. de elect. capi. indemnitatibus, poſt princ. l. 6. Sed nunquid per viam prouiſionis talis præfici poterit? Quod videtur, cum iſta ſunt diuerſa, de præbend. cum in illis lib. 6. & hæc conſtitutio ius vetus corrigit, in caſu ergo non expreſſo ſtatur iuri antiquo, C. de app. præcipimus, in fin. de teſta. ſancimus & licet hoc poſſet defendi, contrarium tamen eſſe videtur 3 de mente conſtituentis per rationem hic expreſſam, quæ communis eſt, & hoc ſatis in eo, qui prouidet ex iure ad ipſum deuoluto, propter delictum uel negligentiam electoris, facit inf. de ſup neg. præla. c. 1. & quod ibi dicam.

i Inane confirmatio ergo ſecuta nihil operatur, eōe. quod no. ſup. e. quam ſit. li. 6. in § ul. gl.

K Religioſus. etiam nouitius, ſup. e. ti nullus li. 6 & vide quod ibi no. in vl. gl. etiam ſi ſit mendicans, ſaluo qd habes e. ti. quorundam, lib. 6. inf. de reg. ut profeſſores.

Gl. ſeq. ponit opinionem quam reprobat de ſecularibus collegiatis: arguit pro & contra, & declarationum expoſcit.

l Sæculari dicunt quidam, q̄ ex quo religioſus permittitur eligi in epiſcopum eccleſiæ ſæcularis, 4 in prælatum alterius ſæcularis eccleſiæ nō poterit eligi, ſed hoc nō credo per prædictum verum, ſan eiſdem monaſterijs, & cum id nō ſit expreſſe mutatum, in ſuo ſtatu perſiſtant antiqua iura, quæ id permittunt, 51. diſtin. præſcis 38 diſt. c. 1. 16 q. 1 doctos cū multis. e ſeq. de ſtat. mon. quod Dei. Incidente ergo dictum eſt hic de ſæculari. cum principaliter de regulari intecederet proteſtatio, vt ſequitur, & ſatis placet hoc in ſæcularibus eccleſiis non collegiatis. Sed de collegiatis maius eſt dubium, ſed q̄ in illis poſſit facit quod no. Ber. ſup. de ſta. mo. e in 3 glo. & cap. quod Dei t monem & no. lo. 68. diſt. c. 2 77. diſtinct. e quorundam. 16 q. 7. in nona. Io contrarium facit quod tenet Hoſtien in prædicta dec. quod Dei vbi tenet monachum non poſſe habere præpoſitum vel decanatum eccleſiæ ſæcularis, niſi ex diſpenſatione hoc fiat ob neceſſitatem curæ animarum. Item hic ſola diſparitas habitus impedit, fortius impedire dēt diſparitas habitus, & profeſſionis, ut in caſu illo, ſcilicet cū religioſus præficitur collegio ſæcularium clericorum, & hoc maxime in ſimul uiuentibus, in quibus plus arctat principum decreta & qui quandoque funguntur priuilegiis religioſorum de vi. & hon. cler. quoniam. & & po. 16 q. 1 decernas. Egeret hoc declaratione, ſed ut prædixi, verbum, in eiſdem monaſterijs, nullum facit, quod poſſit hodie ſicut olim, niſi dicas, quod verbū, monaſterium. ponatur pro eccleſia ſic 16 q. 7. nemini. Poſſet ēt dici, quod clerici ſæculares non habent certū habitum.

Digitized by Google

habitum, cum non ſit expreſſum in iure de colore vel forma, per quæ vel quorum alterum oportet habitum diſcerni, vt pdixi & licet iacent certas formas, & colores eſſe prohibitos, inf de vi & hon. cle. qm. ſup. eo. tit. clerici, nō ex hoc ſequitur certum habitum eſſe præſixum: vt large dicimus.

habitū clericalē conuenientem & nō prohibitū clericis, ſicut & laicalem conuenientem laicis, de ſenten. excom. ſi iudex. li. 6. a Cuiuslibet.] qua ſi dicat, etiam ſi ſit alterius religionis, vel habitus. Ioannes Andr.

cuiuslibet a regularis eccleſiæ licite poſſit eligi, non intendimus prohibere.

Idem

Caſus Cardinaliū ſede vacāte iuriſdictionē Papalem nō exercet, niſi īquantū permittit cōciliū Lugdunē. nec illud, vel eius partē alterare poſſunt. Io. A.

CAP. II.

NE RO-

Diuiſio. Ne Romani] Diuiditur in ſex partes: Quia primo ponit de poteſtate Cardinalium ſede vacante ſecundo de officio Camerarii vel pœnitentiarii. ibi, [Eo tū.] Tertio determinat quid comprehendatur appellatione diœceſis, & quid ſi Papa moritur extra curiā ibi [Sane.] Quarto determinat quid ſi cōtingat oēs Cardinales exire cōclaue. ibi, [Porro.] Quinto de exceptione excluſa nō opponenda cōtra Cardinales eligētes Romanum Pontificem, ibi, [Cæterum.] Sexto arctat venire debentes exiſtentes extra curiam vt veniant, licet intellexerint ſedem vacare, ibi, [Verum.] Ioā. de Imola.

Additio dñi Heliæ ponit tens caſum. Illud c. determinat ſeu ſupplet concilium Lugdun. in c. vbi periculum lib 6. eod tit. In illo c. iſta dicunt, Si Papa moriatur, Cardinales præſentes dēnt expectare abſentes per decem dies, vt ipſi congregati in vnū tractent de electione noui Romani Pontificis, qui quidē Cardinales inhabitant quoddā conclaue, i. quēdam locū ſecretū, quod conclaue erit planū, & nulla erunt in illo conclaui intermedia, ſeu nullæ erunt partes in medio, & iſti Cardinales ſemel incluſi in conclaui, non poterunt exire, & nullus cū eis poterit loqui niſi per vnā feneſtram breue arctam & ſic etiam miniſtrabit Cardinalibus potus & cibus, Et ſi intra tres dies non eligant Papā, ipſi nō habebunt per quinque dies niſi vnū ferculum i. non comedent niſi de vno epulo, Et ſi in illis quinque diebus adhuc non eligant, ipſi non habebunt niſi panem, vinum & aquam, & non recipient aliquas diſtributiones de camera & ſi aliquas receperint, ibi tenebuntur illas reſtituere. Et dicit ulterius quod intent. ad electionem dicti domini Papæ, qd non debent ſe interponere de aliquo alio negotio quibusq; electionē ſuā fecerint. Item ſi quis Cardinalium non intrauerit conclaue, vel ſi intrauerit & exiuit, alii cæteri nihilominus procedant in dicta electione, & illū exeuntē non admittent, illum autem recipient, niſi exierit propter infirmitatem, quia poſt infirmitatem recipietur, & intret pēdente negotio electionis. Item expectari per decem dies, ſi ipſi venerint, ipſi admittentur. Item illud c. vbi periculum, dicit quod aliquotiens Papa moritur alibi quam Romæ, quid erit ſi moriatur alibi? & ibi dicit quod ſi Papa obierit extra ciuitatem Romanam, qd Cardinales debent illum eligere in ciuitate illius territorij, in quo obiit. Et dicit quod rectores illius ciuitatis ita cito quam ſciuerint mortem Papæ, quod ipſi debent compellere Cardinales, ut ipſi eligant Papam, & ſi ipſi non faciant (dicit Papa) ipſi rectores erunt infames & priuabuntur officiis ſuis. Et dicit concilium qd ſi feuda ſi feuda habeant. Item dicit qd Cardinales debēt eligere Papam libere, & ſine conuentione uel pactione aliqua. Et ſi aliquod iurament ipſi Cardinales alicui præſtitiſſent de aliquo eligendo, dicit papa quod tale iuramentū non ualet. Item dicit quod tota eccleſia debet orare ſuper promotione electionis noui Pontificis. ¶ His ſuppoſitis

Caſus litteralis domini Heliæ. accedo ad Clementinam, quæ aliquotiens aliquid ſupplet ad dictum capitulum, aliquotiens cōfirmat & determinat ea quæ decidatur, in dicto. c. ubi periculum iā determinato. Figura hic caſum, Pater ſancte Deus vos cōſeruet à mala peſte, quia vidi ſi aliquo caſu eſſetis ſublatus de medio, id eſt ſi eſſetis mortuus quō vos docuiſtis me qualiter deberem eligere, ſi filius haberem eligendi Romanum Pontificem (Sed quæro à uobis, an nullæ ſint alia ſolemnitates ad eligendum Romanum Pontifice præter iſtas poſitas in dicto capitulo. ubi periculum, & ſi ego obſeruarem dictum capitulum, ut iacet ad pedē literæ, an mea electio eſſet ualida? Et reſpōdet Papa, quod ſic: dum modo adiungam ea, quæ ſunt in iſto capitulo, ſeu iſta Clemētina, in cuius principio dr, quod olim erant diuerſæ opiniones an ca. ubi periculū, poſſet modificari, uel immutari, uel aliquid ei detrahi. uel addi per cœtum Cardinalium, Summus Pontifex cōſiderans, quod lex ſuperioris non debet tolli per legem inferioris, reprobat opinionem ſatagentem ı dicentem & procurantem, quod conſtitutiō edita in concilio Lugdun. in c. ubi periculum. [Eccleſia uacante] pōt corrigi, immutari, aut quicquā id eſt aliquid pōt ea detrahi. Et dicit quod non vult quod Cardinales ſede uacante aliam iuriſdictionem habeant, præter iuriſdictionem eius conceſſam in dicto concilio, c. ubi periculum. Hoc tū plus dicit, quia ſi contingat quod Camerarius moriatur pendente tempore, quo papa erit mortuus, uel maior, uel aliqui ex pœnitentiariis, papa Clemens uult, quod cœtus & congregatio Cardinalium tales perſonas eligant, quia papa uo intēdit qd per obitum ſuum talia officia uacant. Et maxime i. præcipue uult ut pœnitentiarii eligātur, cū ſint ipſi populo ĝes quàm neceſſarii, quia ipſe Clemens uult, ſi pœnitentiarii moriantur nō obſtante quod ſint impediti in electione Romani Pontificis, tñ vult qd eligātur noui, & quod in locum pœnitētiariorum mortuorū Cardinales ſubrogent nouos. Item quia cōcilium dicit in c. ubi periculum, quod ſi contingat Papam mori extra ciuitatem Romanam, quod papa eſt eligendus in ciuitate illius territorii, in quo mortuus eſt: Sed ſupplico, declaretis mihi quid nos intelligatis per territorium, & dicatis quid contineat? R. ſidet papa, quod nomine territorii tota diœceſis intelligitur, & intelligatis qd ſi audientia cauſarum & litterarum Apoſtolicarum ſit in uno loco, & qd contingat papā mori in alio loco, q Papa nō eſt eligendus in loco in quo moritur, ſed in quo remanſit curia ſua. Et niſi forſan papa antequam moreretur determinaſſet audientiam cauſarum alibi profecturam, quo caſu conſtitutione ſit Lugdunen obſeruetur. Sed pone, Accidit qd Cardinales exeuntes in conclaui nō referunt electionem, immo oēs ſimul exierunt cōclaue, uel ſucceſſiue exierat, quæritur quid iuris, an per hoc electio non ſit facienda? Reſpondet papa, quod rectores ciuitatis ad quos executio prædictæ conſtitutionis, ubi periculum pertinet, compellent ipſos Cardinales ad iterum intrandum conclaue: alias ſi nō faciunt incurrunt pœnas contentas in dicta conſtitutione, ubi periculū Sed quæreret aliquis, quando Cardinales reintrabunt conclaue deputatum, incipient ne ipſi de nouo procedere in electione, ac ſi nunquam intraſſent? Rñdet papa, quod non ſed incipiēt in ſtatu in quo erant quñ exierūt cōclaue.

Caſus. §. Et tamen.

Caſus §. Sane.

Caſus. §. Porro.

Itē quæro, pone qd ſunt multi Cardinales excōicati, erunt ne ipſi repellendi ab electione, cum ſint incapaces? Rñdet papa, qd tales nō poterunt repelli aliqua exceptione, ut uitentur ſeu curētur diſſenſiones uel diuiſiones ſeu ſchiſmata, quia ſi poſſent repelli exceptione excōicationis, ipſi Cardinales fortaſſe negarent ſe excōicatos, & eſſet logū expectare probationes aliorū, & nimis prolongaretur, uel differretur electio, qd eſſe non debet. Sed quæro, durante tempore electionis ſunt aliqui in prouinciis, qui fuerunt electi a aliqui-

Caſus §. Cæterum.

Caſus §. Verum.

bus dignitatibus, quid facient ipſi, quomodo ipſi prouidebitur de confirmatione ſuæ electionis, an tenea cui venire ad ciuitatem Romanam, ac ſi Papa non eſſet mortuus: Reſpondet q teneturi venire vel mittere, acti curia Romana non vocatet, hoc dicit totum illud ea cuius ordo factus eſt No. q opiniones doctorum variæ præbent obſtaculum, & dilationem expeditioni alicuius negotii. Nam tali varietate alterum ſequi non eſt teneatur, vt notatur in d. c. ne innitaris ſup. de conſtit. Et ſecundum Pau. ſuacte prehenſione ſeruus a ingrete vn, & aliter abeit, q a opinionibus cum a te edu ſa. de teſt ſpo. Et g hoc dānatum eſt, q iſ iudex in iudicando ſequitur vnam opinionem de pluribus non facit litem ſuam, q d dic vt no Bar in l cum proletus ff de re iud. Vide hic plenius g Pet. de Anch. Nu. quod opinio non conſonans veritati eſt reiicienda Z. [illegible]

mani a electioni Pontificis indeterminata b opinionum diuerſitas aliquod poſſit obſtaculum vel dilationem c afferro. Nos inter cætera d præcipue attendentes, quod lex ſuperioris per inferiorem e tolli f non poteſt, g opinionem aſtruere (ſicut accepimus) ſatagentem, quod conſtitutio fœlicis recordationis Gregorii Papæ decimi prædeceſſoris noſtri, circa electionem præfatam, edita in concilio Lugdunenſi, h per cœtum i Cardinalium k Romanæ Eccleſiæ (ipſa vacante) modificari l poſſit, † corrigi, vel immutari, aut quicquam ei detrahi, ſine addi, vel diſpenſari m quomodolibet circa ipſam ſeu aliquam eius partem, n aut eidem etiam renunciari per eum, tamquam veritati non conſonam, o de fratrum noſtrorum conſilio reprobamus, p † irritum nihilominus, & inane

[Prima gl. ponit caſum ſimul ſummat, & diuidit, & dicit quid ſupplendo determinat, & quid prima pars approbet vel reprobet.

a Ne Romani] Caſus. Cœtus Cardinalium ſede vacante iuriſdictionem Papalem non exercet, niſi inquantum permittit concilium Lugdunē. nec illud vel eius partem alterare poteſt. Secundo dicit, qd officium Camerarii, vel Pœnitentiariorum Papæ durat eo mortuo, quia deſinunt, po[illegible] cœtus pro tempore vacationis alios ſubrogare. Tertio determinans diœceſim intelligi id quod in concilio dicit de territorio & diſtrictu, habet mortuo papa extra curiam, ipſius electionem fieri debere in loco, vbi erat cum iudicum & litterarum audientia, licet ſuſpenſa, niſi prius ordinatum eſſet de curia transferenda. Quarto prouidet caſui, quo contingeret Cardinales contra ſe exire conclaue. Quinto ſtatuit per exceptionem excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ab electione non repelli. Vltimo electus & alius, qui in itinere vel ire tenentur ad curiam, adſtringit ad id ſede vacare. Et principaliter determinat & ſupplet dect. vbi periculum ſup. eo. Quæ autem opponens approbet, dicam per partes. Et prima pars determinat qd not. 79. diſt. in ultimo 1. & contra quod not. H. ſ. de pe nis & remiſ. cum ea eo. contra opinionem & rationes ſcripſi de ſchiſmat. c. vnico lib. 6. approbat quod ibi not. & quod tenet Arch. in decret. prædicta, vbi periculum § cæterum, in fi. quæ ſpecialiter contingit hunc caſum. Cæ etiam ſequebatur Hoſt. eo tit. ſupradicto. § quod ſi vt etiam dicam inf. § fi.

b Indeterminata] habes igitur exemplum oppoſitæ determinationis, de quo loquitur prooemium harum conſtitutionum.

c Dilationem] maxime periculoſam, vt in ea. conſti. in prin. Io. And.

d Cætera] quæ patere poſſunt ex gl. prædicta ſup.

e Inferiorem] 21. diſt. inferior. ſup. de maio. & obe. cum inferior, & ſi leg. l. ſi. & hoc maxime cum ille inferior illo ſuper o. e exceptit prætextum, & vt in cola ante illo. cœtus cardinalium a papa. per quod idem videtur de concil. ſup. eod. in ſignificaſti q. 3 cunctis.

f Tolli] ſimul [illegible] per peccatum adiectionem 2. de

hoc dixi de offi. archipreſby. c. fin.

g Non poteſt.] hoc etiam fatebatur Hoſt. §. en. licet dicendum q Cardinales illi conſtitutioni expreſſe renunciare nō poterāt per hanc rōnē: tacite ſic, vt inf. dicam.

h Lugdunenſi.] ſup. eo. vbi periculum lib. 6.

Gl. ſeq. ponit aliud nota, & rem.

i Cœtu collegii vocatur de ſchiſma. ca. in eo. lib. 6 quæ latius [illegible] idem vt patet 15. d. canones in [illegible] r ge notum 23. d. an [illegible] Dominorum ante med. Quomodo vero Cardinales habent ius collegii, vel capituli, nec conſentiunt iu[illegible] ſe ſingulorum in diuerſis titulis locato rum, latis tractauit Hoſt. de iud. ad libe randam.

k Cardinalium.] vn de hic dicatur, no. in pra. de off. archipreſbyt. c. a m t. gl. Io. And.

l Modificari] diminutionem cōmunet, de verb. ſign. c. fi. & multa verba hic ponit, ſeptem ſcilicet, vt omnem modum per quem conſtitutio, tangi poſſet includat Io. And.

m Diſpenſari.] hoc addit, quia ſtante conſtitutione maioris, minor quandoque contra illam diſpenſat de ætat. & qual. c. vnic. lib. 6. cum ſimilibus.

n Partem] quid totis hi de toto, & c. ſi. de rei vend. quæ de tota & ſup. de cena [illegible] vtrum, & [illegible] ſuper

[Gloſ. ſeq. reſpondet ad rationem Hoſt. quem excuſat, & hanc determinationem enarrat.

o Non conſonam.] quod ergo dicebat Hoſt. q alia collegia hoc habent, ergo & collegium Cardinalium Romanæ illis permiſſiſſe, hoc expreſſe prohibuit, & ſi per antiquam iura conceſſum præſcerat, per etiam poſſe non conſonum eſt correctum de conſtitu. c. lib. 6. Et ſic breuiter reſpondetur ad quam plures ea rationibus Hoſtienſis, qui tamen excuſabilis eſt, quia non vidit decretal. vbi periculum. Ad id quod dicit no eſſe veriſimile Dominum Eccleſiæ mortuo papa gregem ſuum relinquere ſine paſtore, vel eccleſiā [illegible] Reſpondetur q ipſe ſuus rector & paſtor eſt Chriſtus & caput 3 eccleſiæ, q en ipſius corpus. Primum patet 76. diſt. [illegible] ſi. Secundum 95. diſt. c. [illegible]. Tertium de ſecta [illegible] 3 q 4 c. ſi. Licet ergo deficiat vicarius, no deficit primus paſtor, qui vicariatus ſolum Petro & ſucceſſoribus Apoſtolicis datus fuit. Ab [illegible] opinionis approbat, quia [illegible] neceſſarius papam eſſe, 4 ex quo cœtus cardinalium Chriſti vicarium haberet. Item nec eſſet hoc expendit, quod [illegible] facit de concel. præbend. quia diuerſitatem in prin. & in decretal.

Gloſ. ſeq. quærit, & ſuggerit ſolutionem.

p Reprobamus. Seu nunquid per hoc reprobatur opinio Goff. Hoſtien. & Compoſt. & Gol. qui habet Cardinales tollere poſſe, quod de ſubiecto [illegible] per totam ſtatuti conſilium Lateranen. [illegible] licet nominatio q nominatus a pluribus in ſcrutinio ſit papa vt ibi ſcripſi? Dic quod non, quia illud & illarum opinionem approbat cum dicit, niſi maior interueniat concordia, ex quo ergo concordat nominatum, vel nominationum a pluribus eſſe papam, videtur ille nominatus ab omnibus, & facit quod no. ſup. eod. tit. c. lib. 6. in gl. nota.

Gloſſa

---

a Sequentur doc. ſacri c. [illegible] in pe [illegible] lib. 6. [illegible] ele [illegible] de ætate & qua. [illegible] Fon.

4 Placuit do [illegible] & no ta, q ſterior ſemper ſgratia exempli] eps. recipit p[illegible] a ſuperiore, [illegible] ar chiepiſc. capi. paſtoralis, in prin. de off. ord.

† Falſitiſſud ſed m Barb. et alios capitulis, q ſede vac. hñt iuriſdōnē, ſed iuriſ ius tex. eſt periculū vacationis ſedis Papalis Fon.

† Nō Barb. q papa pōt facere cōſtō nem ſuper elec. ſucceſſoris, nō ſic eps, q a poſt obitum nō eſt iudex, ergo nō valet q argu. l. eum, qui. §. ſi. ff. de iur. om. iudi. F.

q Vide Turrecre. in ſūma eccleſia. li. 1 c. 44. & ſeq.

4 Quod eſt falſum, vt inſert Barb. q a auctoritas Chriſti non tranſit ad cōcilium ſede vac. vide gl. c. quodcūq. ligaueris. 24 q. 1. Fon.

decernentes, quicquid poteſtatis [a] aut iuriſdictionis ad Romanum, dũ viuit, Pontificem pertinentis [b], niſi quatenus in conſtitutione prædicta permittitur, [c] ipſe duxerit, eadem vacante Eccleſia, exercendum.

Officium Camerarii, vel pœnitentiarum Papæ durat eo mortuo, qui ſi deficiant, poterit cœtus Cardinalium pro tempore vacationis alios ſubrogare. Ioan. And.

Eo tamen prouiſo, quod ſi eiuſdem Eccleſiæ Camerarium, [d] aut maiorem, [e] vel aliquos alios ex pœnitentiariis, quorum [f] officium per obitum eiuſdẽ Pontificis nolumus expirare [g], per mortem, vel alias deficere quouis modo contingat, valeat idẽ cœtus ad tempus vacationis huiuſmodi, pro numero deficiẽtium, [k] vel ampliori etiam, quãtum [l] ad pœnitentiarios, ſi hoc [m] eidem cœtui concorditer [n] expedire videbitur, alios ſubrogare.

Determinans diœceſim intelligi id quod in concilio dicitur de territorio et diſtrictu, ſtatuit moriente Papa extra curiam, ipſius electionem fieri debere in loco, vbi erat cauſarum, & litterarum audientia, licet ſuſpenſa, niſi prius ordinatum eſſet de curia transferenda. Io. And.

Sane cum iuxta conſtitutionem [o] prædictam Papa extra ciuitatem, in qua cum ſua erat curia, moriente, [p] in ciuitate in cuius diſtrictu ſeu territorio moritur, fit regulariter [q] ſucceſſoris electio celebranda, diſtrictus, ſeu territorii nomine, diœceſim [r] hoc ca-

Gl. ſeq. dicit opi. Hug. reprobatam, & rationem eius tollit per inſtantiam.

a Poteſtatis. reprobatur ergo quod notat Hug. 79. diſt. nullus r. cuius dictum recitat Hoſt. ſup. eo. licet, qui dixerat Cardinales poſſe tunc creare Cardinalem, cum poſſint tunc creare Papam, quod plus eſt: ſed videmus quod capitulum creat epiſcopum, nec tamen confert beneficia ad illius ſolius collationem ſpectantia, ne ſede vacante ca. vni co. lib. 6.

b Pertinentes. ſi ergo aliquid dictum ad collegium pertinet, quod tot tempore ipſorum expedit, vt eſt mors, hoc non impedit, licet prædi. decr. vnic. & de re. ſcrip. edocen.

c Permittitur. in §. idem quoque.

d Camerarium.]ad quem ſpectat ipſales pauperibus erogare, vt no. Io. 8. q. 1. ca. hodie aũt magnum eſt officiũ, & iuriſdictionẽ exercet circa omnes debentes Cameræ, & auditorem habet etiam ad hoc, quem puto quod habere poſſit ſede vacante, per hanc litteram, prouiſione ſuſpendatæ Cardinales nil ab ipſo recipient, vt prædicta decr. vbi §. prouiſionis.

e Maiorem. ex pœnitentiariis, quod ſequitur, & eſt ſenſus quod officium pœnitẽtiarii maioris, qui ſolet eſſe Cardinalis, vel aliorum minorum, non expirat.

Tempore tamen includendum maior pœnitentiarius, ſi eſt Cardinalis, per ſe non poteſt vti officio, ſi tamen nollet in clauſura manere etiam perſonaliter vtetur officio, vt fecit dominus Tuſculanus.

f Quorum. anteponit.

Glo. ſequens dicit quid approbat, duas lecturas ponens.

g Expirare hoc de pœnitentiariis tenebat Hoſt. de ſententia excommunicationis, quod de his, in fin. vbi determinat quod no. in Specul. §. 5. vbi defendit Gal. quod Camerarius Mareſcalcus, & auditor cameræ habent ordinariam, quod ſi verum eſſet de iure communi, durate illarum officiorum mortuo Papa deuſ. leg. c. 1. lib. 6. ſed hic de mareſchallo nil dicitur & vide quod dixi ſup. eod. compul. ne. auditor. in r. gl. Secundum quod diximus illos habere delegata, ſpeciale hic inducit quod duras delegata poſt mortem delegantis, ſicut & ſup. de hæret. in fide. lib. 6.

h Huiuſmodi. puta quia incidit in furorem, vel infirmitatem, quæ impedit executionem officii idem puto ſi recederet, vel nollet officium exercere.

i Cæterum poteſt ſuppleri vel pars maior, quia quod maior, &c. 56. diſt. Apoſtolica, de elect. cum inter canonicos, in prin. ff. ad munic. l. quod maior. & hoc verum vbi ſolum pro numero deficientium ſubrogant, vbi vero ampliori, neceſſaria ſit plena concordia; & ſic intelligo quod ſequitur.

k Deficientium tolle quod eſt inf. alios ſubrogare.

l Quantum ad pœnitentiarios. ſecus ergo quo ad Camerarium.

Gl. ſeq. quærit, & ſoluit.

m Si hoc videlicet, quod pro ampliori numero ſubrogẽtur pœnitentiarii. Sed nunquid nullo deficiente poterit cœtus pro ampliori numero cõcorditer pœnitentiarios ſubrogare? De verbis vẽ quod non, cũ conſtitutio ſit prohibitoria præter caſus præmiſſos, & aliud non videtur permiſſum, niſi cũ aliquis deficit. Io. And.

n Concorditer. idẽ in lec. vbi periculum. § noſtri & §. idẽ quoque, vnus. 4 ergo ſolus hoc impedire poteſt. licet quod no. ſup. eo. ubi quia propter. vel ſaltem.

o Conſtitutionem prædictã in § porro.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, & reſpondet contrario.

p Moriente. vel cedente, quod eſſe poteſt, vt de renunc. c. 1 lib. 6. Nã tunc quo ad ſe eum cenſetur mortuus, 7. q. 1. §. ecce in quib. & eſt h. c. ſit eadem ratio & fauor prouiſionis Eccleſiæ, & ceſſet ambitio ceſſat etiam contrarium, & c. decr. ſuſceptum, de reſcrip. lib. 6.

q Regular ter. h. d. propter caſus interdicti & rebellionis ibidem exceptos. Io. And.

Gl. ſeq. format textum per ſimile, & per rationem. Secundo obiicit, & reſpondet.

r Diœceſim) ſubaudi ſunt hic plus ponderaſi diœceſim, quam diſtrictum, ſicut & in c. 1 de reſcript. ſtatuimus, lib. 6. Exime quia ſtante diœceſi, diſtrictus facile variatur, quandoque per conceſſiones imperiales, quandoque per occupationes principum, vel ciuitatum, ad tales autem mutabilitates eccleſiarum ſtatus non mutatur. 10. d. c. 1. ro. c. 1 & de relig. dom. c. 1. Si ergo Papa moriatur apud Bazanum vel Nouam nilã, quæ loca ſunt diſtrictus Bono, quia tamen loca ipſa ſunt diœceſis Mutinæ, in ciuitate Mutinæ conueniri debent Cardinales, & ibidem includi. Sed cum locus ille non diſtringatur per ciuitatem Mutinenſem, quomodo regent ciuitatẽ Mutinæ illos includet? quare melius videbatur accipere pro proprie territorium vel diſtrictum, ſed forte ponderauit auctor quod multa ſunt loca, [6] quæ non diſtinguuntur per ciuitates aliquas, ſed per ſingulares dominos, quæ diœceſi etiam ciuitatibus non reſpondet. Illi ergo nõ ſunt de diſtrictu ciuitatis, ſunt tñ de diœceſi,

[3] Vide Abbatem in c. nõ poteſt extra de te iud.

[a] Vide Ludouicũ Gomes in proœ. regularum Cancellariæ de officio ſacræ pœnitẽtiariæ.

[4] Vide Ale. conſil. 124. in a.

[5] Mors naturalis æquiparatur naturali, vbi operatur eundem effectum, de quo vide Abbatẽ in c. tuæ, de proba. & Ale. cõſi. 1. in 5 vol.

Camerarius Papæ & Mareſcallus an habeant ordinariã, vel delegatam.

[6] Talia loca nõ ſunt de diſtrictu ciuitatis ſecundũ hanc gl. quod no. & ad ea quæ nota Io. An. ſup. de inicio. minis. & dixi ... ſtatutum §. cum vetoſe ... ſta & in c. ... ſi propter a... vera ... quæſtus lib. 6. Per.

[2] De hoc vbi vide ... Decium in c. ... de ... extra de reſcrip.

Ad

Ad primum dico quod Cardinales ſe debent offerre, & ſpeciosũ eſt quod hoc faciant, quia non facile continget quin aliqui ſe offerant. quos alij ſequentur nolentes perdere vocẽ ſuam, vt de facto videmus. Poſſet ẽt eſſe locus remiſſioni, de qua inf. de re iud. paſtoralis, circa medium.

neri. Sed nunquid illi ſoli poterunt eligere? Idẽ quid ſi nulli remaneant? Vide quod dixi ſup. in glo. iuſtum. Item quid ſi omnes remanent, & aliqui citius reintrant conclaue, nunquid illi poterunt eligere? et ſi alij non haberent iuſtam cauſam, planum eſſet. Sed quid

ſæ a. intelligendam fore cenſemus. Eo tamen adiecto, quod ſi in certo loco, cauſarum, & litterarum Apoſtolicarum audientia remanente, Papam alibi b mori contingat, non c ibi, ſed vbi prædicta fuerit audientia, memorata electio celebretur, etiam ſi eadem audientia tempore mortis huius vacare d noſcatur, niſi forſan ante mortem eandem ordinatum e eſſet per Papã de curia transferẽda: f quo caſu ſeruetur prouiſio g cõſtitutionis prædictæ.

Prouidet caſui, quo contingeret Cardinales omnes exire conclaue.

Porro h ſi Romano nõ electo Pontifice, Cardinales omnes i ſimul vel ſucceſſiue, quod abſit, exire contingerent conclaue deputatum eiſdem, hi, ad quos k pertinet executio conſtitutionis prædictæ, illos ex ipſis, quibus infirmitas corporis, aut nota debilitas excuſationem non dabit, ad idem conclaue, quam citò poterunt, reintrare cõpellant, l † Pœnas in dicta conſtitutione cõtentas, m niſi hoc fecerint, incurſuri, n Cardinales autem huiuſmodi conclaue reintrantes, ad electionem iã dictam procedant, & alias conſtitutionem præfatam obſeruent ſecundum ſtatum, in quo o erant in eodem conclaui, quando ipſum, vt præmittitur, exiuerunt.

Statuit Cardinales per exceptionem excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ab electione nõ repelli. Io. And.

Ceterum, p vt circa electionem prædictam, eo magis vitentur diſſenſiones, & ſchiſmata, quo minor eligentibus aderit diſſidendi facultas: q Decernimus, vt nullus † Cardinalium cuiuslibet r excõicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti prætextu, a dicta valeat electione repelli. Iuribus aliis s circa electionem eandẽ hactenus editis, plene in ſuo robore duraturis

a Hoc caſu. alij ergo caſib. ſumitur vt habetur. ff. de verb. ſig. pupillos §. territorium, iñ & alibi territorium ponitur pro diœceſ. 26 q. 2. ſi quis epiſcoporum, cui concor. de conſti. c. 2. li. 6. Quãque etiam parochia ponitur pro diœceſ. 12. q. 2. bonæ rei, de donat. Apoſtolicæ, 10 prin. quandoq. ponitur pro regione. 9. q. 2. epiſcoporum.

b Alibi. ideſt, in loco alterius diœceſis.

c Non ibi. vt moritur.

Glo. ſeq. dat duo ſimilia.

d Vacare. licet vacet, inſpicimus primum ſtatum, ita mulier vidua vacans de nomine et dignitate prioris mariti, donec alteri nupſerit, concor. in decre. de toto compet. ex parte in n. ſic. gluſ. Ponderamus, igitur hic habitum ſtatum a cta ſic ſup. ea comp. il. de ſumma trin. d. ſ. in ſi.

e Ordinatũ. ad idẽ de privileg. Apoſtoli ca in n. lib. 6.

f Transferenda. ad aliã ſ excelum, aliar idem quod ſup.

g Pro. it o. l quod fiat electio in loco vbi Papa moritur, vt in d §. porro.

h Porro. prouidet caſui nõ determinato per capit. vbi periculum. Nam licet ibi. § ſane, prouideret quid iuris cum aliquis ex Cardinalibus exeunt conclaue, improuiſum erat quid iuris, quando omnes exeunt, & caſus iſte poſt mortem Clementis fuit de facto.

r Capitulo igitur aggiecto, non dĩ diſſolui collegiũ per receſſum et ã maioris partis, q. in ſolu remanente dĩ collegi remanere, ſed ante congregentur, nõ duæ partes accedant, oõ nn girur capitulu conueniat le in loco Pe. de Anc.

i Omnes.] hoc dicit: quia ſi aliqui vel aliquis remaneret, in illos vel illũ reſidere ius eligendi, vt colligitur ex prædicta decretal. § hoc, & facit quod no. de poſtul. prælat. grauem. cum ſuis concord. r. Vbi ergo omnes mortui eſſent, quid iuris? Scripſi poſt Hoſt. ſup. eod. licet

k Hi ad quos.] de quibus habetur. in §. præterea.

[Glo. ſeq. quærit, & ſoluit: ſecundo quæt quæſtiones ſtabilit, de quibus remittit: Tertio quærit, & quæſtio am pliando, prouiſionem exponit.]

l Compellant] ſed quid ſi aliqui territoriũ illorũ careant? faciant de his qui intra deſtrictum ipſum ma-

ſi alij non intrantes habent iuſtum metum mortis, vt allegabatur poſt mortẽ Clementis, & dicatur eo minus temporalis nõ eſſe pœna ad ſecuritatem ipſorum, vel etiam tunc dicebatur, quid fiet, & quia de iuſta cauſa metus cognoſcet: iſta non deciſa, nec tunc prouiſa adhuc egebunt prouiſione.

m Contentas.) in §. quod ſi præmiſſa.

n Incurſuri. quia pœna criminum, & rectorum eſt punitio ciuitatis. videntur etiam incidi pœnæ, de quibus ibi in §. ciuitas.

o In quo erant. habita diſtinctione, an lapſi eſſent tres dies tantum, an etiam octo, vt ibi in §. conclaue.

Glo. ſeq. dicit quid approbat, & quid prorogat, & opi. Compo. recitat.

p Ceterum. iſte §. approbat, quod no. Io. 79 diſt. c. r. vbi no. de viro eligentium obijci non poſſe, & prorogat opinionem Cõpoſt. no. ſup. eo. licet, qui dixit contra electionem factam per duas partes excipi non poſſe de excommunicatione vel ſuſpenſione eligẽtium, etiam ſi ſit notoria. Nec obſtat ſecũdum eum, quod peccant alij communicando talibus: faciunt enim hoc auctoritate illius iuris, quod omnem exceptionem reuocet. alleg. ff. de iure, l. Seruus. § ſi quis ſuum.

Item ſecundum ipſum in caſu neceſſitatis licite excommunicato communicatur, ſed maior neceſſitas, quam eccleſia vicarij Ieſu Chriſti non poſſet habere, 32 diſt. omnes. a q 6. ad Romanam, & facit ſup. de hær. præſidentes, lib. 6. hic approbatur hæc opinio, etiã quo ad actum electionis faciendæ.

q Facultas. facit ſupra eodem. indemnitatibus, §. vt autem. lib. 6.

r Cuiuslibet. iuris vel hominis. Item qualiſcunque ſit ſuſpenſio, vel interdictum.

ſ Iuribus aliis. 79 d. per totum. 23. diſt. in nomine Domini ſup. eo. licet.

Gl. ſeq. dicit approbatam opi. Gar. & Io. Mo. licet mala ratione fulcitatam. & contrariam reprobatam, ſubdens abſurditatis cauſam.

† Not. Pet. de Anc. qđ prima erectio non eſt fortita effectũ, iterũ inchoatur. all. Bar. in l. ſi fideiuſſor. §. meminiſſe. ff. de leg. 1.

† al. ita vt nullus ex Cardinalib.

a Verum quia.] approbat quod no Gaſ. & Io. Monachus ī.eo.cup.en ca.1.reſpon lib 6. ſuper verſ. compa ſate. qui dicebant electum non venientem tunc intra tempra illius conſtitutionis incurrere pœnam, mouebantur autem illa ratione: quia iuriſdictio Papæ, & ipſius exercitiū remanet penes collegium Cardinalium, quę tñ reprobatur.ī 1.iñſo. Dicebāt tñ quòd Papa dicet pęna remittere, ex quo venit añ creationem Papæ, licet poſt tpa alie.ſ. ſi quis in ius. voc. non ieuit l.2 §.ſi. Arch. ibi in fine primæ partis p̄ p̄ verbum, co.ā nobis, tenebat cōtrariū, ſ. φ non incideret in pęnam tunc non veniendo. Cum ſcripſi ſuper illa decretali, hunc caſum non tetigi, quia in hi videbatur contra æquitatē, quòd tunc incideret, & per illud verbum, coram nobis, de rigore videbatur quod incideret. Quid n. pōt diuinare adſtrictus ad veniēdum qñ ſit Papa creandus; cū ergo poſſet oī die creari, ergo omni die paratus ſit is qui adſtrictus ad cauſam proſequendam. & licet rigoroſum videatur, reſpicit tamen expeditionem Eccleſiarum & forte propter hoc non vtitur hic verbo, declaramus, ſed verbo, ſtatuimus.

† Alia ita ſuper hoc eius negotio alias ita: ſup huiuſmodi negotio &c.

Electos & alios (qui mittere vel ire tenentur ad curiam) adſtringit ad id, ſede vacante. h.d. Io. And.

¶ Verum a quia tam ex prouiſis b remedijs quam ex orationibus c ad Deum ſuper † huius negotio effundendis, d quòd breuiter huiuſmodi celebretur electio, præſumendum eſt probabiliter, & ſperandum: Statuimus, vt electi & alij e (qui ex quacunque f cauſa ad ſedem Apoſtolicam venire, vel mittere g ſunt adſtricti) ad ipſam cum vacat, ac h ſi non vacaret, venire vel mittere teneantur.

b Prouiſis.] per decre. vbi & iura quæ allegaui in fin. proœm. partis.

1 De hac materia vide p̄ B. Th. 2.2. q.83. art.12. 13. & 14.

c Orationib.] qualis debeat eſſe oratio, & v de quod dicam ī. de reliqu. & vene. ſan. ſi Dominum ad ſi. & quomodo in ea ſperandum eſt, ibi dixi ſatis in vltimo membro gloſæ.

d Effundendis.] vt in decre. vbi periculum. in ſi. & verbum, effuſionis, largitatem & abundantiam denotat. 16.q.1. reuerentiam.

e Alij.] perſonæ inſtructæ opponentes & appellātes 2.

2 Et ſm Bar. perſonæ proniſę p̄ defunctum, Papā ponderā do verbū, adſtricti & ver. ſ. urſi. iuncta gl. in c. cup ē tes §.1. in verbo, electi. li. 6. Fon.

f Quacunque cauſa.] per hoc vī φ citatus, qui tenetur ire vel mittere ad curiam, mortuo Papa tenetur ad idē cauſa contrat um no. ſup d. accuſ licet vt ibi ſcripſi ſuper verbo, acceſſiſſet.

g Mittere.] ſicut hi quos arctat decr. ī eo. lib. 6. decr. 1. de app. & decr. quamuis. de off. ord. eo. lib. Item electi cathedralium, vel regularium eccleſiarum quos arctat conſtitutio, cupientes, niſi ſint iuſte impediti, vt eo. c. §. quod ſi. Item poſtulati, quia ſunt eccleſiis allegati, vt ibi § denique. vel fœmin. na. ſup. eo. indemnitatibus. § ſed eum eas lib 6.

h Ac ſi nō vacaret.] & ſic patet φ inf. tempora ſtatuta.

CAuſam electionis.] Diuiditur in quinque partes vt patet in rubri, quarum ſecunda eſt: ibi, Quod ſi for ſan: Tertia: ibi, Verum. Quarta: ibi, Statuimus. Quinta: ibi, Idem quoque.

Præſupponatis notata in c. ſtatuimus l.br. 6. eod titu. vbi dicitur, ſi aliquis fuerit electus ad aliquam dignitatem, vel ſuit ſibi prouiſum de beneficio, vel forſan fuit poſtulatus, quod ſi aliquis contra talem prouiſionem electionem, vel poſtulationē ſe opponat, vel forte fuit appellatum a tali electione, prouiſione, vel poſtulatione, quod talis appellans ſimiliter & appellatus ſeu defendens, debent arripere iter ſuum a die quo ſe oppoſuerunt vel appellauerunt intra menſem, vt vadant ad Papam, qui de cauſa appellationis diſceptabit. Item dicit dictum c. quòd ſi vna pars a die quo ſe oppoſuit, intra mēſem iuit Romam, & ibi ſuam partem aduerſam per xx. dies expectauit, & nō venit, procedatur in negotio electionis, non obſtāte eius abſētia, ſicut de iure fuit. Item aliquotiēs aliqs opponit in formā electionis, id eſt, contra formam electionis, dicendo electionem rite nō eſſe factam: immo φ fuerunt omiſſæ ſolēnitates iuris: ſi talis opponens non poſſit probare peccatū formę, ſ. electionem non eſſe factam ſecūdum formam, quam accipit a iure, tunc talis condēnabitur alteri parti in expenſis, quia ipſe ſoluet expenſas, damna & intereſſe, quæ vel quas habuit illa vel ſecit cōtra quem oppoſitum eſt in formam. Aliquotiens aliquis ſe opponit nō in formam electionis, ſed in perſonam, id eſt, contra perſonam electam, dicens eam non eſſe capacem electionis, quia dicit talem eſſe excommunicatum, qua re eſt ineligibilis. Vel dicit talē perſonam non eſſe legitimam, nec de legitimo matrimonio, ideo illam perſonam dicit non eſſe eligendam, & ſic opponit in perſonam, i. contra perſonam illam electam. Et ille qui opponit in perſonam, ſi non probet ea quæ opponit contra illam, tunc talis opponens eſt ſuſpenſus triennio a ſuis beneficiis, immo perpetuo priuatus eſt, ſi ſe interim, id eſt, pendente illo triennio immiſcuerit ad illa beneficia. Habemus figura caſum in Clementina. Pater ſanctiſſime, audio doctrinam veſtram, In qua dicitis φ ſi aliquid opponatur cōtra prouiſionem, vel poſtulationem factam a perſona ad dignitatem, vel canoniam, & ob hoc fuerit appellatum ad Papam, appellās & defendēs, & quorum intra tertia die oppoſitionis vel appellationis intra menſem arripiant ſuum iter eundi Romam, quia cauſa eſt deuoluta ad ſummum Pontificem: Sed quæro an eo ipſo quod oppoſui me contra aliquem, quia fuit electus ad dignitatem, & me oppono contra formam, vel an eo ipſo quod appellaui vel me oppoſui, cauſa ipſa ſit deuoluta ad ſedem Apoſtolicam. Et reſpōdet Papa φ non, ſic dicendo: Nos cauſam electionis, poſtulationis, ſeu prouiſionis emiſſam, id eſt, deuolutam ad ſedem Apoſtolicam, cum ipſa appellatio fuerit ſpecialiter interpoſita in præſentia appellati, id eſt, in præſentia illius contra quem appellatur, aut ſi fuerit interpoſita in præſentia procuratoris eiuſdem appellati, aut cum fuerit intimata, id eſt, notificata alteri eorum, ſ. in perſonam appellati, aut in perſonam ſui procuratoris intra menſem ab interpoſitione ipſius appellationis, vel ſaltem cum fuerit intimata poſt lapſum temporis, ſ. poſt menſem quam cito poterit fieri eo modo. Intelligatis cum fuerit intimata porrectio, id eſt, dato libello ſub ſcriptura authentica, vel ſecto tenore illius, quia talis appellatio quando intimatur, debet legi coram appellato, & copia appellationis data modo ſimili ſicut modis ſupradictis, ſi copia fuerit petita, & inde fuerit data. Et ſic habemus, quod cauſa appellationis nō dicitur emiſſa, nec

Idem.

¶ Primo ponit formam ſecundū quā appellans appellationē intimat appellato, vt per ipſam cauſa beneficialis ad curiā deuoluatur. Secūdo, prouidet cū appellatus vel ipſius ſpālis procurator nequit haberi. Tertio, prouidet cū per metum appellati, vel ſuorum intimatio fieri nō pōt. Quarto, vitiat intimationem aliter factam. Quinto prorogat hunc modum intimandi ad alios caſus. hoc dicit. Ioan. And.

CAP. III.

CAV-

deuoluta

ſam [a] † electionis, [b] poſtulationis, ſeu prouiſionis, [c] per appellationem ab ipſa vel occaſione [d] ipſius, ad ſedem [e] Apoſtolicam emiſſam; tunc demum ad ſedem eandem deuolui [f] cenſemus, cum in appellati [g] aut procuratoris eiuſdem in ipſa cauſa ſpecialis [h] conſtituti præſentia interpoſita [i] fuerit: aut eorum alteri [k] intra menſem ab interpoſitione [l] ipſius, vel ſaltem poſt

† Vide cõci. Trid ſeſ. 14. de reſor. c. 2.

deuolutam ad ſedem Apoſtolicam, niſi fuerit intra menſem, vel poſt menſem quam cito commode poterit, intimata & notificata, ut videlicet, vobis Petro tali electo ad talem dignitatem, quia ſcio electionem eſſe inualidam, vel quia ſcio vos incapaces illius electionis, vobis intimo & notifico, quod de tali electiõe de vobis facta appello ad curiã Romanã, & ibi cãm appellationis proſequi intẽdo. Hoc facto, cauſa appellationis dr̃ emiſſa ad ſedem Apoſtolicam. Sed quæro, ſi appellans non poſſit intimare, id eſt notificare appellatione in ſuam appellato, quo modo prouidebitur, quia forſan appellatus aufugit, & non eſt in prouincia, nec poteſt eius procurator inueniri, vel forſan, quia appellatus habet domum remotam ita quod appellans non poteſt ſibi intimare. Reſpondet papa, quod appellans debet ire ad eccleſiam cathedralẽ in ciuitate vel diœceſi cuius ſit beneficium vel dignitas de qua ſuit electus, & ibi ſuam appellationem publicari facier, & copiam dari appellato modo præmiſſo ſupra, quandocunque copia petita fuerit. Et ideo dicit textus, quod ſi forſan contingat appellatum abeſſe, id eſt abſentem eſſe, & contingat talem procuratorem non inueniri, cui ſcilicet, quod poſſit intimari appellatio: tunc appellans faciat appellationem ſuam publicari in domo in qua ipſe appellatus conſueuit communiter habitare. Vel ſi talis publicatio non poſſit neri in domo, quia domus eadem ſitus in remotis partibus, tunc faciat publicari ſuam appellationem in eccleſia cathedrali, in cuius ciuitate vel diœceſi beneficium quod litigioſum eſt, conſiſtat, id eſt, ſit. Et nihilominus volumus publicari diƈtam appellationem vtroque caſu ſcilicet, in eccleſia cathedrali, vel in loco in quo eſt beneficium, ac de ipſa ſcilicet publicatione quandocunq. fuerit petitum, neri copiam appellato volumus modo præmiſſo & ſupradiƈto. Et ſum in verſiculo, Verum. Et quæro pone ſic, quod appellatus non abeſt, nec eius procurator, nec domus eius longe diſtat, ſed ipſe appellatus, ſiue eſt, ſiue contra quem appellatum eſt, eſt ita potens & ſic timendus, quod appellans non audet intimare eum appellationem? Reſpondet Papa, quod talis appellatio debet publicari ſolenniter in loco publico, in quo loco eſt verſimile ipſum appellatum vel eius procuratorem verſimiliter non poſſet ignorare. Et ideo dicit textus, Verum, profecto, ſi intimatio neri nequeat, vt præfertur, propter metum appellati; quia eſt ita potens quod appellans non eſt audax ire ad eum, vel ſi intimatio fieri nequeat propter metum & timorem ſuorum parentum. Nos Clemens volumus eandem appellationem ſic publicari ſolenniter in loco publico, quod poſſit verſimiliter peruenire ad notitiam appellati, ſeu procuratoris eius: intimatio vero aliter facta careat omni effectu, nec cauſa cenſeatur deuoluta ad ſedem Apoſtolicam per eandem appellationem, niſi certa notitia eius appellationis aliter peruenire ad appellatum intra tempus prædiƈtum, ſ. intra menſem. Et iſtum modum intimandi vult obſeruari in aliis caſibus in quibus requiritur intimatio facienda: & ideo dicit textus Idem quoque obſeruari volumus in aliis caſibus in quibus requiritur intimatio facienda hoc dicit. Not. primo ibi, Vel ſaltem, de aduerſatiua, Vel, cui quando adiicitur diƈtio, Saltem, vt hic, ſignat diminutionem. de elect. in ſtatutum § cum vero lib. 6. Nota ſecundo caſum, in quo datur tempus arbitrarium ad purgandum moram temporis determinati de quo in gl. in verbo, commode. Zabar.

Prima glo. ponens caſum ſimul ſummat, diuidit, & dicit quid determinat.

a Cauſam.] Caſus, primo ponit formam ſecundum, quam appellans appellationem intimat appellatu, vt per ipſam cauſa beneficialis ad curiam deuoluatur. Secundo prouidet cum appellatus, vel ipſius ſpecialis procurator nequit haberi. Tertio prouidet cũ per metum appellati, vel ſuorum intimatio fieri non poteſt. Quarto vitiat intimationem aliter factã. Quinto prorogat hunc modum intimandi ad alios caſus. Et determinat nõ ꝑ Inn. Hoſt. Io. Mona. & Arch. eo ti. c. 2. lib. 6 ſuper verbo, intra menſem per Compoſt. ibidem, & Gul. in Spe. ti. de attato. §. ſequitur poſt princ. plenius de app. §. qualiter, verum cautus etiam tit. & ver. quid ſi procuratori aliiſue appettitus per Gulicl. Mandegou. in l. bellu electionum in ſta per ipſum Io. Mo de reg. iur. in generali li. 6. vltra medium. & quod not ĩ. eo. cupientes. §. reſponſu. lib. 6. ſuper ver. notitiam.

b Electionis] etiam epiſcopalis vel cathedralis eccleſiæ, vt dicam inf. § pen.

c Prouiſionis.] hæc tria exprimit decr. ſ. eo. tit. lib. 6.

Gl. ſeq. approbat opi. Compoſt. quam plenius recitat.

d Occaſione.] id eſt, ꝑ ꝑ cãm electionis, poſtulationis, vel prouiſionis, ut ſi appelletur a grauamine illato in iudicio, in quo caſu locum habet decr. ſ. ĩ. eo. li. 6. ſecundum Compoſt. qui plus ibi no. ꝙ ſi ſuper prima appellatione detur iudic. ſ. extra curiam, & ab illorum grauamine appelletur, locum habet decretalis & dicit ſic tenuiſſe Inno. licet quidam contra, ꝙ ſolum in cauſa primæ appellationis habet locum hęc decretalis, quod eſt contra mẽtem, quia per ſecundam appellationem ſicut per primã poſſit protelari vacatio.

e Sedem Apoſtolicam.] in aliis. n. non habet locum præ diƈta decr. eo. lib. 6. vt ibi not.

f Deuolui.] quo ad hoc vt principale negotium ſit in curia, vt dicam inf. §. penul.

g Appellati.] ſi contra capitulum vel collegium appelletur vide quod no. ĩ. eo. bonæ. 1. in gl. 1. ſol. de concel. præb. ſi capitulo. in lib. 6 in gl. 6. 10 mod.

Glo. ſeq. dicit approbatam opinionem Speculatoris, arguit ad utrumque, & tribus remittit.

h Specialiter.] approbat opinionem Spe. in prin. ver. quid ſi procuratori. vbi ponit duabus opinionib. quarum prima habebat, ꝙ non ſufficit intimare procuratori, ſecunda ꝙ ſufficit, dicebat primam veram in generali procuratore, ſecundam veram in ſpeciali, allegabat de teſti. præſentium. § cæterum. lib 6. ff. de libera cau. l. nemo. ff. de contrah. emp. l. in huiuſmodi. de procu. dilectus & c. non mirum, in fin. Sicut autem ſpeciali procuratori appellati fieri poteſt intimatio, ita etiam poteſt fieri per ſpecialem [t] procuratorem appellantis, nam & tal ſi in hiis caſibus appellat, quod dic vt no. eo ti. procuratori. li. 6. Quomodo vero formetur procuratorium ad intimandum, & quomodo per procuratorem fiat intimatio, vide in præ. tit. de elect. omnium. in fi. & quomodo de procuratorio ſuo dicit, & de appellatione debet idem facere.

† Eſt bona & ſing. ſecũdũ Car. facit in c. 2. de confeſ. Bar. in puta inſufficie generalem.

i Interpoſita.] & tunc interponitur ſimul & intimatur, quare, cum illi conſtat illum appellaſſe, alia intimatio facienda non eſt.

k Alteri.] ſ. appellati, vel ſpeciali procuratori ergo ſormus ſi utriq. ſimul diuitum, & ſolle hic litteram, legitime intimata, quæ ſequitur.

l Ab interpoſitione.] & ſic currit de momento in momentum. concor. ſup. de renu. ꝙ ad conſolationem ibi, a caſua probatione. Et quot dicta habeat menſis, no. ſup. eo. ſi quam lit. lib. 6.

Gloſſa

lapſum eiuſdem menſis § quam cito commode [a] fieri poteri: § legitime intimata: porrecto [b] videlicet [c] ſibi ſub ſcriptura authentica, [d] vel perlecto [e] illius tenore & copia modo conſimili [f]. [ſi petita [g] fuerit †] inde facta.

¶ Quod ſi forſan appellatũ abeſſe, & procuratorem talẽ [h] nõ inueniri contingar, [i] in domo, [k] quam ipſe appellatus habitare [l] cõiter [m] cõſueuit: vel (ſi dom[us] eadẽ in remotis [n] exiſtat) in eccleſia cathedrali, [o] in cuius ciuitate vel diœceſi conſiſtit beneficium, & nihilominus vtroque [p] caſu in eccleſia vel beneficio [q] de quo agitur, volumus appellationem hmõi publicari, ac de ipſa quandocunque petitum fuerit, copiam modo [r] pręmiſſo fieri appellato. ¶ Verum ſi propter appellati aut ſuorum metũ, [s] vel potentiã intimatio fieri nequeat [ſ] vt præfertur [t]] appellationem eidẽ in loco [u] aliquo publico [x] ſic ſolemniter [y] volumus publicari, qđ ad appellati, ſeu eius procuratoris [z] notitiã poſſit veriſimiliter [a] peruenire. Intimatio verũ aliter facta omni † careat iuris effectu: Nec cauſa per appellationem eandem ad ſedem cenſeatur deuoluta [b] prædictam, niſi ad

Glo. ſeq. ponit duas concor. ſoluit dubium: ponit ſimile per conuerſum.

a Commode. concor. prædicta decr. q̃ ſit, in prin. lib. 6. & c. cupientes, §. certum, venit et hoc in arb. tratu boni viri, & datur hic ipſi arbitrenũ ad purgãdũ morã tpis determinati, alibi econuerſo datur tp̃s determinatũ ad purgãdũ moram tp̃s arbitrarii in p̃dicto § certũ & per hoc vř ꝑ poſt hoc, tp̃s facta intimatio, non deuoluat, vt dicam in ſi.

b Porrecto. p hoc patet ꝙ ex p̃ciſa intimatio n. nisi h̃ẽt hoc fieri ſi ut de libello dicitur, §. q. 3. ca. inducias vel oſtẽtatus.

c Videlicet. declarat verbum, legitime quod præmiſit.

Gloſ. ſeq. dubium ſoluit, & textum iuſtificat.

d Authentica. ſcilicet confecta manu publica, vel habente ſigillo authenticũ, de ſent. exco. cũ medici nalis lib. 6. & ſatis dixi de ꝓba. poſt ceſſionẽ, vt n. dicebat Spec. in ver. in prin. allegato graue eſſet dicere. ꝙ aduerſarius meo dicẽti ſe appellaſſe ad curiam, teneat credere, cum appellatio hoc caſu habeat aim citationis, vt inf. dicam. Et quo modo appellatio interdum expediat authentica ſcriptura patet inf. c. pro. § pen.

e Vel perlecto. patet quod primo caſu cum porrigitur non eſt legi neceſſe, conc. de app. appellatio, lib 6. Et iſtud, per, perſignat integram lectionem, ſimile ff. de verb. ſign. Vrbana. § pen. ætate.

f Conſimili. ſ. ſub ſcriptura authentica.

g Si petita. ſi ergo non petitur, ſufficit legiſſe, cu ne. ſup. de ſepul. c. 1. in ſi. li. 6. de ſen. excom c. 1. eo. 1 per qđ e patet ꝙ vtile conſilium eſſet appellatam de petitione prædicta facere confici publicum inſtrumentum; tamen eſſet de hoc per teſtes fidem fieri poſſe: licet ibi ſecus: vt ibi no. aut Io An.

h Talem ſpecialem, de quo præmiſit

i Contingat coll. ge ſliteram, quæ eſt infra, volumus appellationem huiuſmodi publicari Io An

K In domo. id eſt ante domum, eo. enim inuito non dẽt domum ingredi, faceret ei m iniuriam ff. de la ius voc. l. plerique, & l. ſeq. hoc dixi, de eo qui mit. in poſ. r. ſi

l Habitare. etiam ſi ſit inquilinus, ſi de dam infec. l. 4. §. ſi domum.

Glo. ſeq. ſoluit dubia

m Communiter. licet ergo ibi non habitet vltra dimidium anni, ſed minus: ex quo tñ ibi habitat plus q̃ alibi, ibi poterit fieri intimatio ad hoc ff. d ver ſig maiore. Sed ſi æqualiter habitaret in duob. locis, in quolibet illorũ fieri poterit, vbi elegerit appellans; & tutum eſſet fieri in vtroque, facit de ſepul. cum quis. §. 1. l. 6.

n In remotis. ex remotione ergo loci ſtatuitur ius diuerſum, de ſent. excom. relatum, de temp. ordi cum nullus, §. 2. lib. 6. & vt ibi not. puto hoc arbitrarium, de hoc ſup. de reſti. in integ. cum eſſitteriain glo. pen.

o Cathedrali. concor. inf. de foro comp. quamuis

p Vtroq. caſu. ſ. cum publicatio fit ad domum: vel in eccleſia cathedrali propter domus inſtantiam

q Beneficio. etiam ſi eſſet cãpeſtre, vel rurale, & ſi non ſit ibi notarius, nec p̃ſentia teſtium illos adducat, & ſic ſeruatur in hoc caſu, & in caſu decte vl eo. ii. lib 6.

r Modo præmiſſo. ſ. ſub auth. ſcriptu.

ſ Metum. iuſtum. de app. ſi iuſtus.

Glo. ſeq. literã exponit, & dubiũ ſoluit

t Vt præfertur. ſ. nec dño, nec ſpeciali procuratori, nec ad domũ habitationis, & ĩ bñficio, nec ĩ eccleſia cathedrali & bñficio Si abſt dñs vel appellans locũ adire ſi poſſit pſonaliter, a poſſet tñ adire p procuratorẽ, vel e cõtra, nõ procuratorẽ, ſed pſonaliter pt adire; nõ erit locus ei qđ dr̃, ſed intimationem ad domũ fieri oportebit, & hoc vult litera iſta vt p̃fertur.

Gl. ſeq. notat ex ſin gulari

u Loco aliquo. licet ergo ſanũ ſit cõſilio, qđ not Gu. Mãde. in libello p̃dicto ſup forma pe 1 ꝙ in pluribus locis fiat publicatio, q a tanto maior p̃ſumptio erit contra appellatũ de ſciã. facit qđ po. p̃l. c. 1. q ma. acc. poſ. cũ in tua. per hoc tamen litteram patet ſatis eſſe, qđ fiat in vno locõ, dũmõ ſit publicus, &c vt hic. d.

x Publico. ad tollendas illorum fraudes, qui captata opportunitate abſentiæ illorũ quos tãgit, vel per quos poſſit inſinuari, faciunt tales intimationes, facit in Auth. de litig § ođm coll 8. & ſimiliter qđ no ſu. e. t. c. vl. li 6.

y Solemniter volumus publicari. concor eo tit. quia pp. in ſi. fiet autem in loco viciniori eo t i. vbi periculũ §. potto, lib 6. de præſump quoſdam: & c quanto: in publica Miſſa populoſa, vel ſermonibus, vel nundinis: vel alio actu per populum frequentato.

z Procuratoris ſpecial. s de quo prius dixi

a Veriſimiliter facit extrauag. Bonifacii non nouam poſt princ. Et no. ꝙ incipienti veriſimilitudo conc ſup. de preſum ꝙ quia veriſimile & c. litteras, de reg. iur. in ſp. 1 mo. l. 6.

Gloſ. ſ. q primo declarat opi Inn & Hoſt. ſecundo ã cie. cupiens ca teit o, an vitietur appellõ: & notans iſta tempora, ponit duas opiniones contrarias, & ponit quam approbat: obijcit & ſoluit.

b Deuoluta quod 3 ergo no Inn & Hoſt en in glo. in prin alligata, quod decre. 1. cod. tit. l b 6 arctat etiam ignorantes, ex quo appellatio publice fuit emiſſa, cum conſtituti o illa voluerit prouidere contra vaca intricat latum, vel eſt falſum, vel intelligendum non de appellato, ſed de alijs quorum intereſt, vel intelligendum eſt ſecundum proximum dictum, quando ſcilicet ita publice factum eſt, quod veriſimiliter potuit ad appellati, vel ſpecialis procuratoris notitiam peruenire, & hoc tunc demum, qñ pp metum vel potentiam, 4 & c. vt ibi, cum enim talis appellatio habeat vim citationis peremptoriæ, vt ibi & ad idem de appellatio. ſæpe, ita quod non veniens in termino iuris habetur contumax & proceditur contra eum vt contra contumacem, & in principali abſurdum eſſet contumacem cenſeri ignorantem, cui appellatio intimata non eſſet. Et hæc oĩa vera puto, etiam in electionibus cathedralium &

regu-

† In antiquis codicibus non legit fuerit.

† Vide Fel. in c. cũ M. ã conſtit. verſ. buatre concluſio.

† Not. hic ſi mortuus eſt perſonalis ratione loci. vbi dẽt actus neceſſario explicari, an per alium dẽat actus neceſſario expediri, ad qđ vide quod no in c. bonæ infra de ele. Pet.

† Al. omnino.

3 Ad hanc gloſſam vide aliqua Fely. in c. cum dilecti ext de reſcri.

4 Idem doctores. F.

regularis eccleſiarum de quib. loquit decre. cupiētes, vt ex quo nō aliter q̄ per appellationē deuolnuntur ad curiam, neceſſe ſit per hū: modū intimationem fieri. Fortius n. ponit & arctat cōſtū cup. contra, q̄ decret, i. priuat omnino q̄ ſpoliatio, & totali proſecutione processus, & ad plenam pſecutionem. certus eſt, certificari vlterius non dēt. de reg. iur. eū qui certus. Poſſet aūt hoc conſtare: q̄a ſuper appōne cōſulere, aduocatos, amicos, vel ſimili mō, forte per amicum pprīū vel amicū appellantis ſibi plene fuerat intimata.

Glo. ſeq. notat notificationem poſt tps factam non

Sed dec. quærit ſolū tu proceſſionem loin partis abſentia, & per eam ſatis eſt procuratorem mittere, ergo ēt formatibi facienda eſt intimatio. Et ſic ab olim ſeruauit curia, quando ā appellatus non poterat haberi, varie loquebantur doctores: qđ tamen expeditum eſt. Et nota q̄ licet hæc littera vitiet intimationem, & impediat deuolutionem: non vitiat appellōnē, quo minus ſuper ea pſiſſet extra curiam impetrari. Vñ in talib. appellatiōib. no. tria ſcīn poſt. Primū quo præſcribitur appellationi ne poſſit interponi, & eſt x dierum notitia de app. cōcertium. lib. 6. Secundum quo præſcribitur deuolutioni principalis negotii ad curiam:

appellatū[a] eius plena[b] & certa notitia, intra tempus[c] prædictum aliter peruenisset. Idem quoque in alijs[d] caſib. obſeruari volumus, in quibus requiritur intimatio facienda.

Idem.

Decretalis, vt circa, locū non hēt, cum appellans ius ſuum vel eccleſiæ directe proſequitur, ſed cum informam vel perſonas opponit crimina vel defectus quorum circunſtantias ſi non ſpecificat ſuper illis non auditur, etiam ſi iuret didiciſſe denouo. Nec etiā in eadem cauſa ſuper illis audicur alius non appellans, & proſequens commune, non proprium interesse, poteſt tamen aſſiſtere appellanti. Appellans, qui non ſeruat formam, etiā ſi appellationi renuntiat, per viam querelæ nō proſequitur obiecta, etiam alim, niſi in caſibus, exceptis. Omiſſio formæ, licet appellantem a probatione repellat, non tamen infirmat probationem ſuper his legitime factam ad verſarii confeſſione, vel aliter. h. d. l. e. in.

CAP. IIII.

CONSTIT. V.

deuoluerat: ſecundo quam ſi appellet, ponit opinionē Comp. & contrariā & remittit.

c Tps pdictū ſ. menſis, vel poſtq̄ cito cōmoda fieri poſſet ā. e e iuptin Et no q̄a per hāc litterā puin q̄ notificatio facta poſt tps pdictū, non arctat appellatū, nec deuolutio alias ſequeretur abſurdū, q̄ ſi poſt annum vel quinquē miū notificaret appellationem, arctaret appellatū, & deuolueret. Hac autem tē potiª determinatio pcedit ab hac cōſtitu ne, de qua pdicti doctores non cogitauerunt. Interalia ergo ſubſtantia, vt deuoluat appelló cās bñficiales ad curiā, de q̄ bus ſup. e c. 1. & c. vt circa. li. 9. requirit debita notificatio, de

3 Gloſſa tenet Barbatius, quia vt dicit Bat. in l. non ſolum, §. qui alieno, ff. de procu. amicus agit pro amico ſine mandato, facit glo. in l. teſto ff. de delicti & amicuam ppetrat pro amico gl. in c. ad aures, & ca. nō nulli, de reſcri. adde q̄ dicit idē Bae ba. i. l. eñ cauſſimi C. de ſideicō. F.

ſi non fiat intimatio, vel fiet, non debito tpe & debita forma: & de hoc hic. Tertio quo præſcribitur proſecutioni, & in deuolutia ſe uanda ſant tpa decre. ſ. & decre. cupientes, in aliis dat annus, ex cā biennū & vltra de appellat. cum ſit, & c. ex ratione. Præd. ctorū aūt ſini non pōt eſſe tunc primo, deuotio tunc appellationis; ſed primū bene pōt eſſe ſine ſecūdo, de ap. cordi li. 3 vn de dicit Io. Mo. in præd. regula, in generali, q̄ enim negotium tractari in conſiſtorio principis ſit ii ſpeciale, hoc ius ſingulare facilius tollitur, quam commune, alleg. ff de pact. ſi vnus, §. pactum in A niale non alic § quia vero col. a. Audiui aliquos dicētes, q̄ mens huius litteræ eſt, q̄ non valeat appellatio prædicto modo non intimata. ita quod non valet impetratio ſuper ea facta, etiam extra curiam. Mihi placet primum dictum: quod etiam placet Io. Mona. vt prædixi, ſed obſtat: quia ſecundum hoc erit in poteſtate appellatoris eludere decretalem, & non deferre principale negotium ad curiam. Sal. appellato & ignoranti non appellanti interdicit hæc conſtitutio prouidere, quare conſulo quod appellans vadat, vel ſuffic. enter mittat, vt ſi veniret appellatus, forte ſciens quem ignorare credebat, procedi poſſit: vel ſi Papa ad curiam citare vel ab appellatū: alias ex parte appellan nullo veniente: planum eſt quod pœna proceſſus de qua decr. loquitur, locum habere non poſſet, ſed pœna decre. ſupiena, de qua prædixi, bene poſſet habere locum, etiam appellato non veniente.

1 Ad hanc gloſſam vid. ti. cōſilium Ro. x. 24. in e q̄ fuit dubitatum, in no. u. s, x deciſ. 24 inc. vol uerunt

a Appellatum. non repetit de procuratore, per quod videtur quod hoc caſu, vbi non per modos prædictos habetur notitia, non ſufficiat procuratorem ſciuiſſe.

Glo. ſeq. exponit, & exemplificauit.

3 V. de Deciū cōſil. 74 & Rota m. & de bas. cōſ. 137. i. no uis.

b Plena & certa. Nā quod non ſufficit talis qualis notitia: in caſū decre. illud de elect. eaſdem. mi. cum ſimi. Et plene dicit, vt totus appellationis & omniū ob rectorum ſi illa conſtant habuit, ſic etiam teſtis dicit plenā veritatem, de acc. cum dilecti. Certa dicit, vt indubitanti ubi not. ſi, vel debeat ſic appellatum a quo qui qua hic loquitur, & q̄ ſi ſit intra tps hic expreſſum, h. ſēc aliis concurrentibus ſic deuoluitur, q̄ conſtituit abſentē contumacē, & proceditur in ipſius abſentia in principali, & ad diffinitiuam, ex quo non venit intra tpa. Sed ā ne conſtituat eum contumacem, quod non poſſit appellare a diffinitiua contra ſe lata, dubitari ſolet, & Compoſt. in pri. d. decre. 1. ao. tit. lib. 6 in glo. qualiter probationes, in 5. q. tenet, quod quando citatio vel notificatio perſonaliter apprehendit, ſit vere contumax, nec appellet; q̄ñ vero facta fuit ad domū, eccleſiam, vel loco publicum: tunc ſic ficte contumax, & appellare poſſit, & fertur hanc opinionem multum vigere in curia. Aliquibus vī q̄ ſatis ſit hoc caſu puniri in proceſſu & diffinitione cauſæ, non eſt autem per hoc æquum appellatione priuari, cum non ſit expreſſum. & vide quod dicam inf. de dolo & contu. ſi ante. Supradicta procedunt in his beneficialibus in quibus locum hēt decre. cupientes planum eſt, quod non punitur contumax ſolum in proceſſu, immo cadit ab omni ſuo iure, vt ibi, §. quod ſi per ao.

Gl. ſeq. primū allegat in exemplum quattuor iura, ſecundo amplians caſum allegat octo, tertio allegat quinque, quibus dicit conſtitutionem ceſſare.

d In aliis caſibus. vt ſ. of. de ap. c. 1. inf. de renun. c. vni. ſup de proc mandato ad idē ſu. vt lit. nō contē. qm. In caſib. tenetur quis non ſolū intimare, ſed requirere, 16 q. 3. placuit a ſup. de emp. & vend. c. ſi. ſup de off. ord. ſi canonici, & c quia, de ſen excom. c. 1. de ſepul. c. 1. li. 6. & inf. de ſepul dudum, & inf. de hæret. c. 1. de ſepul. c. 1 li. 6. inf. de ſepult. dudū, & inf. de hæret. c. 1 cum ſimi. in quibus etiam intimari hunc ordinem obſeruari. Sunt ēt q̄ dā intimationes, quæ fieri debent Papæ, in quib. non puto q̄ hic dī locū habere vt ſupra de prob. graue. ver. metropolitani de ſtat. mo. c. ſi ver. quod ſi forſan de elect. ægro. c vnico. § ſi aūt li 6 & in extrauag. Bonifac. ſancta Romana, & inf. de hæret. nolentes, ad ū. 10. An.

Conſtitutionem. Conſueuit hic dicere dominus Per. q̄ tex. huius Clem. eſt difficilior aliquo alio huius

huius voluminis, adeo q nunquam legebat hanc decre. & præcedentem, quia ſibi dabant laborem. Diuiditur autem in quinque partes, quia in prima declarat decre. vt circa. non habere locum vbi exceptio, quæ opponitur directe ſeu principaliter concernit opponentis ius, vel eccleſiæ. In ſecunda ibi, Ceterum: declarat in eadem exceptiam decre. vt circa. non admittendum eum qui omiſit debitam ſpecificationem circunſtantiarum. In tertia ibi, Sane declarat appellationem factam in cā beneficiali, & eū qui proſequitur propriū intereſſe omiſſa forma decr. vt circa. alium volentem venire pro intereſſe communi, & non appel. antem non debere admitti cōtra appellatum in eadem cauſa proſequendo eoſdem articulos, licet poſſit aſſiſtere appellanti ne colludat, & proſequi ſuum intereſſe, ſi illud prætendat. In quarta ibi, Inſuper. declarat appellantē non ſeruata forma debita decr. vt circa non eſſe audiendum per viam querelæ regulariter, etiā ſi illa appellatione nollet vti. In quinta ibi, Illius, declarat omiſſionem formæ decr. vt circa. repellere probationem fiendam, & non vitiare iam factas. Io. de Imola.

Conſtitutionem] Debetis ſcire q lib. 6. eod. titu. eſt vnū capitulum nuncupatum, vt circa qd multū erat ab initio in ſe dubiū: ſed Bonifacius illud capitulum ſuo tempore declarauit inquantum potuit, & illud declarauit per quattuor capitula, ideo ſi ſciatis iſtud capitulum vos bene ſcietis quattuor vel quinque alia. Capitulum, vt circa lib. 6. fuit declaratum a Bonifacio per ca. conſtitutio. lib. 6. Et illa quattuor capitula hic nominata ſunt declaratiua illius decret. vt circa. ita q tempore Bonifacij nulla dubia noua emerſerunt ſuper illa decre. vt circa quæ non declaraſſet, ſed eo mortuo dicta decre. ſeu cap. vt circa. aliqualiter adhuc fuit dubium, & reperta ſunt dubia, quare videns Clemens Papa q Bonifacius tantum laborauerat ad declarandum illam decretalem, quæ adhuc poſt ipſum Bonifaciū remanſerat dubia, ipſe Clemens voluit illā de dubiis nouiter emerſis declarare per iſtam conſtitutionem ſeu Clemētinam hic poſitam. Et vt bene intelligatis iſtam Clemētinam, vos oportet ſcire quæ dicit c. ſupe. nominatum, vt circa. & ſcire dubia, quæ emerſerunt tempore Bonifacii, & ēt declarationes dubiorum, alias iſtam Clementinam profunde non intelligeretis, quare nō admirem. ni ſi aliqualiter ſit prolixa, quia dum eā intelligetis, verbis breuioribus bene & ſubtiliter eam redigetis. Capitulum vt circa. iſta dicit quæ ſequuntur, illi qui opponunt cōtra electionem alicuius, qui fuit electus ad aliquam dignitatem, vel qui ſe opponunt cōtra poſtulationem alicuius, quia aliquis fuit poſtulatus qui eligi non potuit; vel illi qui ſe opponūt contra prouiſionē alicuius, cui fit prouiſum de aliquo beneficio, tales ſe opponentes contra electionem, poſtulationem, vel prouiſionem, antequā recipiantur in oppoſitionib. ſuis, ipſi debent exprimere in libello ſeu inſtrumento publico omnia ea, quæ intendunt opponere contra perſonas eligētium, quia dicit perſonas eligentes non poſſe eligere, quia ſunt excommunicati vel ſuſpenſi, &c. ſm q eſt in c. cum inter ſ. de conſue. vel ſecundum c. cum dilectus, vel quia ſcienter elegerunt indignum, ſecundum c. cum in cunctis. Vel opponit contra eligentes, quia dicit q ſunt infames, quibus ſunt actus legitimi interdicti, & eligere eſt actus legitimus. ff. de reg. iu. l. actus. Vel forſan opponit contra perſonam electi, dicendo & exprimendo electum eſſe illegitimum, ergo incapacem, vel dicendo excommunicatum, vel dicendo infamem. Vel forſan opponit contra formā electionis, dicēdo electionem non eſſe factam ſm formā decretalis, quia pp. Vel opponit contra formam poſtulationis, quia dicit q non eſt cōcors, vel ſaltem a duabus partibus celebrata, & hoc qñ vnus eligitur & alius poſtulatur, ut in c. ſcriptum, in antiq. Et omnia iſta debent exprimi ſe. opponentes in inſtrumento publico, & debent iurare opponentes, q credunt ea quæ opponunt contra electionem, poſtulationem, vel prouiſionem eſſe vera, & ſe poſſe probare. Si autem talia non exprimerēt opponentes, ipſi vel eorum adhærentes non audiantur, niſi aliqua de nouo emergant vel perueniant, ſeu ſuperuenerit facultas probandi. Et opponentes debebūt iurare corporaliter, i. facroſanctis Euangeliis tactis alias non ſatiſfacient illi conſtitutioni, & contra non probantes ea quæ obiiciunt in perſonam vel in formam. intelligitur pœna ſtatuta in c. ſtatuimus. ſ. eod. & ſic habemus ea quæ dicuntur in c. vt circa. Nunc videamus qualiter illud c. vt circa. fuit declaratum per c. is qui & certe ſic intelligitur, quia ille qui obiicit cōtra formam electionis, vel qui obiicit ſeu opponit contra perſonam & præſtat iuramentum corporale, ſup. ſecretum, q credit eſſe vera, & credit ſe poſſe probare ea quæ opponit, nō eſt adhuc audiendus, quamuis talia exprimat, & non ſatisfacit cōſtitutioni, vt circa. niſi determinate & non diſiunctiue iurauerit ſe credere ea quæ opponit, eſſe vera dicēdo, Ego ſcio q ille, quem vos elegiſtis, eſt illegitimus & excommunicatus, quare electio eſt nulla, & non ſatisfaceret conſtitutioni ſi diceret opponens, credo vel ſcio, vel credo q talis electus eſt illegitimus vel excōmunicatus. Item illa decretalis, vt circa. dicit q qñ ego appello cōtra aliquam perſonam nominatam, puta cōtra Petrum ne eligatur ad dignitatem aliquam, debeo obſeruare formam illius decre. vt circa quæ forma declaratur per illud c. qui contra. videlicet, q ego debeo inſcribere in inſtrumento authentico & publico, ea quæ contra eū obiicere, ſic ac ſi eſſet iam q; electus, quod non fuerat dictum virtualiter & implicatiue, vt declarat illa decr. qui contra. lib. 6. Si autem appellans vel opponens non ſic fecerit, non valet eius appellatio interpoſita, nec etiam appellans audietur ſuper expreſſiam appellationis ſuæ. Et ſic habemus capitulum, vt declaratum per duo c. ſcilicet per c. his qui. & per c. qui contra, & per hoc poſſumus intelligere illa duo c. & illa ſcire. Item c. procuratur. declarat illud c. vt circa. quia illud c. vt circa dicit q appellantes ab electione, poſtulatione, vel prouiſione, debent exprimere ea quæ volunt obiicere contra aliquem in inſtrumento publico & authentico & fuit declaratum p c. qui contra. Sed quæro an ille qui ſe vult opponere vel appellare ab electione, poſtulatione, vel prouiſione in perſonam vel in formam, an ipſe poſſit conſtituere procuratorem ad appellandum contra poſtulationem, prouiſionem, vel electionem. Et ſi poſſit conſtituere, quæro qualiter debet conſtituere, & qñ ſit idoneus procurator. Reſpondet papa in illo v. procurator Procurator non reputetur de cætero idoneus ad appellandum contra electionem, poſtulationem, aut prouiſionem, niſi ſi ideſt, eū oīa ſint ſpecialiter expreſſa, quæ vult obiicere in formam vel in perſonam in procuratorio ſuo, & niſi habeat ſpeciale mandatum corporaliter iurandi in anima eorum, quorum ſpecialiter eſt procurator, & iurabit in animas dñorum ſuorum, q ipſi credūt expreſſa in procuratorio q ſibi miſerunt vera eſſe. Et ſic hoc habes c. vt circa. declaratum in hoc q loquitur de conſtitutione procuratoris per c. procurator. li. 6. & per conſequens habes illud c. procurator. declaratum. Reſtat finaliter c. vt circa declaratum per c. conſtitutio. lib. 6. eo. ti. & poſtea accipiemus noſtram Clementinam, & facilime eam intelligemus. Nos videmus q formam debent habere appellantes ab electionibus, poſtulationibus & prouiſionibus. Sed quæro, mihi vī q vidi vnum ca. de appellationib. nuncupatum, vt debitus honor. quod dat formam qualiter debemus appellare. Item vidi c. cordi. lib. 6. eo. ti. quod v dat formam appellandi. Et vidi cap. ſ. eod. quod dat etiam formam appellationis, ergo mihi videtur quod illud c. vt circa. ſit ſuperfluum. Dicit Papa, Ambo non tuberis pp diuerſitatem multorum capitulorum, quia capitula quæ allegas contra illud c. vt circa. intelliguntur qñ contingit appellare in iudicio. Illud vero c. vt circa. intelligitur qñ appellatur extra iudicium, ideo dicit c. illud, conſtitutio. in ſex. in formaliter, Cōſtitutio felicis recordationis prædeceſſoris

ris noſtri Gregorii Papæ edita, i. facta & compilata in cõcilio Lugdunenſi, exprimens, i. declarans formam, ſm quam debeat appellari ab his, qui ſe opponunt electionibus, poſtulationibus, ac prouiſionibus, talis conſtitutio non vendicat ſibi locum. i. non habet locum nec intelligitur niſi cum. i. qñ ſolum appellatur extra iudiciũ. Quando vero contingit appellari in hmôi negotiis. ſ. qñ appellatur contra electionem poſtulationem, uel prouiſionem, quia qñ contingit appellari in hmôi negotiis, & in iudicio, oportet iura anteriora obſeruari, ſ. c. vt debitus. de app. & c. cond. li. 6. cum talia iura per illam conſtitutionem, vt circa. nõ fuerint immutata. Et hæc ſufficiãt pro præſumptione. ¶ Or accedamus ad caſum noſtræ Clementinæ, quæ etiam tendit ad declarationẽm dictæ c. vt circa. de dubiis emergentibus poſt obitum Bonifacii. Et dicit ꝙ illud c. circa non hẽt locum qñ ea, quæ opponuntur, directe reſpiciant ius eccleſiæ, vel ius perſonę opponentis, ſed tantum habet locum vbi crimen vel defectus opponuntur per quemlibet petitorem appellantem, vel oppoſitorem in formam vel perſonas. i. contra formam electionis, vel contra perſonas electas. Et ſum in verſi. Cæterum. Et pone ꝙ appellans qñ interponit appellationem ſuam contra electum, vel contra formã electionis, ꝙ ipſe omittit debitam ſpecificationem circũſtãtiarum vel defectus. Quæro ſi poſtea in proſecutione negotii velit ſpecificare circunſtantias criminis vel defectus, an ſit audiendus? R̃ndet ꝙ non, ꝗuis aſſerat dictas circunſtantias, de nouo ad ſe perueniſſe. Sed anteqũ procedam ad declarationem verſiculi ſequentis, volo declarare aliqua verba ſuper poſita. Et quæro quid hoc eſt dictũ, quod dicit hæc decretalis, vt circa. non habet locum qñ ea quæ opponuntur, reſpiciunt directe ius eccleſiæ vel ius opponentis? Ad hoc ſ̃ndeo, ꝙ qñ capitulum eligit aliquem ad aliquam dignitatem, & non aduocanit ep̃m vt ueniat ad electionem, & ep̃s ſe opponit tali electioni, dicendo ꝙ iure eccleſiæ eſt, quod ep̃s vocetur ad electionem talis dignitatis. Vel ſic, ꝙ eccleſia habet ius ꝙ eligatur aliquis de gremio ipſius, & ſi aliquis nõ tamen de gremio fuerit electus, ille qui ſe opponit tali electioni, dicendo ꝙ electus non eſt de gremio eccleſiæ, talis opponit ea quæ reſpiciunt iura eccleſiæ, & in tali oppoſitione non ſeruatur forma illius decr. vt circa. v. l. circa. vel ſicut dicit gl. in verbo eccleſiæ, ꝙ ſi eccleſia vel prælatus nomine ipſius ſe opponit, puta dicendo hoc eſſe de iure eccleſiæ, ꝙ aliud abbas aliquis mortuus ha beat vocem in c. vel alius hẽat vocem in electione, hoc illud reſpicit ius eccleſiæ, ut ĩ. c. in ant. c. reſcriptum, & c. in conſtitutis, & c. Cumana & de cã poſſeſſionis, c. in eccleſia. ſõ plu hoc videas gl. iſtius Clementinæ. Similiter illa uerba, quæ reſpiciunt ius opponentis, hoc volunt dicere, puta quia aliquis qñ videt ꝙ volunt canonici aliquem eligere ad aliq̃ dignitatem, cuius dignitatis collatio ad ipſum pertinet, tunc tal s ſe opponit, dicendo. non poteſtis eligere, quia ego ſolus habeo ius eligendi, & ſi contingat vos eligere, tali electioni faciendæ me oppono, vel forſitan opponit ſe electioni iam factæ de Petro, quia cum ipſe eſſet de electoribus ipſe fuit contemptus & neglectus, vel forte aliquis opponit ea quæ reſpiciunt ius ſuum, dicendo, Ego fui legitime electus, ſquare non procedatis ad aliam electionem aliam electioni me oppono. His & ſimilibus caſib. non eſt neceſſe obſeruare conſtõnẽ, vt circa. Item ſi in hoc quod dicit, ꝙ opponens crimina nõ dẽt dimittere, quin dicat circunſtantias criminis contra perſonam, contra q̃ opponit, nec dẽt omittere ſpecificationem circunſtantiarum: Quæro, quid hoc eſt dictum? R̃ndeo ꝙ ſi opponens contra perſonam dicens eum homicidam: & nil aliud dicat, talis non dicit niſi crimen, & non dicit circunſtantias. Item ſi opponens dicat ille, quẽ vos vultis eligere: vel ille, quẽ iam elegiſtis, eſt periurus, non ſatis dicit, ſed debet dicere, talis eſt homicida, & talem interfecit in tali loco, in præſentia talium. Item ſi dicat eum eſſe periurum, debet dicere, talis eſt periurus, quia in tali cauſa tulit teſtimonium, & iurauit ea quæ dicebat eſſe vera, poſtea fuit probatum contrarium, & fuit reprobatus tãquam periurus in tali foro coram tali iudice, in præſentia talium, vt patet per acta grapharii illius curiæ. Et ſum in verſi. Sane. Et pone ꝙ aliquis cuius intereſt, puta canonicus illius eccleſiæ, vel patronus, appellauit ab electione, poſtulatione, vel prouiſione, quia opponit crimina vel defectus contra electum, & non ſeruauit formam decretalis, vt circa: quia illa, quæ vult opponere contra electum, non expreſſit in ſuo libello, vel ſi illa expreſſit, non iurauit corporaliter ſacroſ. Euangelis tactis vel econtra ſi iurauit corporaliter, nõ expreſſit ea quæ vult obiicere in libello vel inſtrũ authentico, tñ non obſtante ꝙ nõ obſeruauit formam dictæ conſtõnis, ipſe ſemper proſequitur ſuam appellationem, quia quo ad aliqua bene obſeruauit formam cõſtõnis, vt circa. quo ad alia non obſeruauit, & ſic quo ad illa quæ obſeruauit conſtõnem, vt circa. põt proſequi appellationem ſuam. Et dum proſequeretur ſuam appellationem, venit quidam alius, qui non appellabat ab electione, nec appellabat contra perſonam electam, qui voluit admitti. i. recipi in eadem cauſa principaliter quia dicebat habere cõmune intereſſe, ſicut ille qui appellauerat, ſic talis eligeretur, quia homicida vel illegitimus, quare volebat admitti in eandem cauſam, ſicut ille qui appellauerat: quamuis ipſe non appellaret, & volebat admitti in cã contra electum non tanquam adhærens cum appellante, ſed volebat admitti vt principalis, quęritur, an talis bene dicat? Dicit quod non debet admitti pro intereſſe communi, etiam proſequendo eoſdem articulos, quos proſequebatur appellans, tamen poterit aſſiſtere appellanti, ne ipſe colludat. i. ne ipſe fraudem committat cum illo contra quem appellauit. Sed quæro vltra, Patet ſacto, ego pono quod ille ſuperueniens habet aliquod intereſſe particulare, ſi tal s eligatur, vult admitti ad cauſam, an poſſit? Dicit quòd ſic, nam proſecutionem propter intereſſe non denegamus. Et ſum in verſi. Inſuper & pone quod ille appellans ab electione, poſtulatione, vel prouiſione, videns quòd melius proſequeretur ſi ageret per viam ſimplicis querelæ illud quod intendit, quam faceret per ſuam appellationem: Quid fecit, certe ipſe, qui appellauerat hoc fecit: quia ipſe egit contra eum, cõtra quem appellauerat, & deſerebat ſuam appellationem. Vel forſan econtra: quia appellatus egit contra eũ quid fecit ille qui appellauit, & deſeruit appellationem & egit per viam ſimplicis querelæ, ipſe vult vti ſuis obiectionibus tam expreſſis quam non expreſſis in ipſa appellatione ſua, quam interpoſuerat, an poſſit? Reſpondetur, quòd ipſe debet repelli ab obiectionibus expreſſis in appellatione ſua, & aliis non expreſſis, ſi non ſeruauit formam dictæ conſtitutionis, vt circa. puta quia non iurauit, & ille qui non iurauit corporaliter, non auditur niſi ſuper obiectionibus expreſſis, præterquam in caſibus in conſtitutione præmiſſis exceptis, videlicet quando ille qui appellauit, non ſeruauit formam conſtõnis, vt circa. auditur ſuper nouiter emergentibus, uel ad ſuam notitiam de nouo peruenientibus, uel ſuper illis, quibus ſuperuenit probandi facultas: quia in iſtis caſibus ipſe non excluderetur, ſi agat per uiam ſimplicis querelæ quamuis non obſeruauerit formam conſtitutionis, vt circa quando interpoſuit appellationem, quam deſeruit. Et ſum ibi. Etiam ſi appellationem ſuam non proſequatur. Et minor de eo quod dictus, quod appellans uolens deſerere i. dimittere appellationem ſuam, & agere uiam ſimplicis querelæ, ꝙ non poterit ſe iuuare de obiectionibus ſuis expreſſis, niſi obſeruauerit formam dictæ conſtõnis, & dicit maxime de non expreſſis, niſi obſeruauerit formam illius conſtitutionis quæ forma tenet, quod iuret corporaliter, quia ſi non iurauerit, non auditur niſi ſuper expreſſis. Sed pono caſum, quod ipſe appellans non vult illam appellationem ſuam proſequi, immo uult illi appellationi renonciare, uel non uult illam appellationem exhibere. i. monſtrare ſeu oſtendere, immo aſſerit ſe nolle uti tali appellatione, & quãuis faciat fidem coram iudice, quod ſi ipſe monſtraret ſuam appellationem, quod ipſe pararet arma contra ſe, quia per

ipſum

Digitized by Google

ipſum eſt quæſitum iua aduerſario, puta quia expreſſit aliqua in appellatione contra electum, quæ non poſſet probare, & ſi tenet poſſe ſe abſolui, tamen his non obſtantibus non poteſt agere per uiam ſimplicis querelæ, ſic quod poſſit opponere ea quæ obiecit in appellatione. Itē dicit vltra, quod quãuis omiſſio illius conſtitutionis repellat appellantem contra formam electionis, vel contra perſonas eligē-

† Hic not. Card. quod lex ante capitulum allegandum eſt per ſuum principium Fen.

tionē, ᶜ Vt circa, ᵇ † editā in conc Lugdunē. locū decernimus non habere, quādoq. opponuntur directe ᶜ reſpiciūt ius eccleſiæ ᵈ uel opponētis ᵉ perſo

tū, vel contra perſonam electi ab obiectionibus propoſitis vel proponendis, & quamuis illum repellat a probatione facienda, tamē omiſſio formæ illius conſtitutionis non infirmat, nec inualidat probationem iam factam per confeſſionē aduerſarii: hoc dicit. Totum illud c. eſt ſatis obſcurum, ſed pro Deo penſetis ad calum, & ad aliquas gl. Ordinetis Nos clemens decernimus conſtitutionem ſeu decretalem, vt circa editam i. factam ſeu compilatam in concilio Lugdunenſi, idum concilium Lugdunenſe celebratur locum non habere: ergo caſa quō illa quæ opponuntur. ſ. ab appellante, ab electione, poſtulatione ſeu prouiſione, reſpiciunt ius perſonæ opponentis ſicut declaraui, vel quando reſpiciunt ius eccleſiæ et etiam dixi in caſu uel præſuppoſitione. Sed decernimus illam conſtitutionem, vt circa, lib 6. tantum habere locum, vbi crimina vel defectus opponuntur per competitorem ſuum, illum qui appellat, & petit eligi appellando, ne alius eligatur, vel appellando ab electione iā facta vt ipſa caſſetur, vel oppoſitorem vel quemlibet alium appellantem in formam vel in perſonam, Et dic vbi crimina opponuntur, ſcilicet contra perſonā electi vel defectus contra formam electionis. Cæterum, proſed: ſed cum prædictus appellans circa crimina vel defectus omiſit i. dimiſit debitam ſpecificationem cauſatum, ſicut declaraui, ſup. poſtmodum in proſecutione negotii, hoc in proſecutione oppoſitionis vel appellatione, non eſt audiendus ſuper his. ſ. quibus omiſit debitā ſpecificationem cauſ. &c. quamuis aſſerat i. affirmet per iuramentum huiuſmodi circumſtantias vel probationes peruenisse ad ſe de nouo: Sane pro ſed, vel pro certe, ſi quis cuius intereſt, puta canonicus eiuſdem eccleſiæ duxerit appellandū de electione, poſtulatione vel prouiſione, opponendo crimina vel defectus, omiſſa, id eſt dimiſſa, & non ſeruata forma dictæ conſtitutionis, ut circa. ſcilicet appellante poſtmodum huiuſmodi appellationem proſequente. alius. ſ. nouus ſuperueniens non appellans, non debet admitti in eadem cauſa principaliter pro communi intereſſe proſequens eoſdem articulos contra appellatum, quos ante circa appellās, ſupple proſequitur: licet, id eſt, quamuis poſſit aſſiſtere appellanti ne colludat: propter hoc tamen quod dicitur, ſed ei ſ. licet nouiter venienti non denegamus proſecutionē propter intereſſe. Inſuper ſi appellans ab electione, poſtulatione vel prouiſione, agat cauſam per uiam ſimplicis querelæ, vel defendat eā. ſ. cauſam appellato agente, repellitur ab obiectionibus expreſſis in appellatione ſua: & repellitur in aliis, id eſt, ab aliis obiectionibus, ſ. non expreſſis, niſi conſtiterit ipſum ſeruaſſe formam prædictam, vt circa. Et dic præterea formam, ſcilicet iurando, quia alias non auditur. & ſi ſeruauerit prædictam formam, ſcilicet iurando: quia alias non auditur ſuper non expreſſis, præterquam in caſibus exceptis in conſtitutione præmiſſa; quia in illis non tenetur ſeruare formam illius conſtitutionis. Etiam ſi non proſequatur appellationem ſuam, nec illam extendat: ſed ſi ottendat & aſſerat, ſ. dicit, arbitratur ſe nolle uti illa, dum tamē ſides hoc eo, ſcilicet uo appellante, quia per ipſam appellationem quæſitum eſt ius aduerſario non ſuo repellendi appellantem per ipſam appellationem, licet ſi quādo a conſtitutione vt circa conſtitutionis repellat appellantem ab obiectionibus propoſitis uel proponendis, ex eo ſuis probationibus, faciendo in formam electionis, uel in perſonas eligentium uel in perſonam electi, tamen illa omiſſio formæ, conſtitutionis, ut circa, non infirmat probationem factam per confeſſionem aduerſarii, uel aliter facta legitime.

Gloſſa prima dicit quid approbet vel declarat, & ſummat.

a Conſtitutionem. Licet Bonifacius aliqua declarauerit, de quibus ſuo tempore dubitabatur circa decret. vt circa ut ſu. eo. is qui. & c. qui contra, & cap. procurator, & cap. conſtitutio. lib. 6. poſt eum tamen noua dubia emerſerunt: quæ Clemens hac ſua conſtitutione declarat, quæ breuiter ſummari non poteſt. Sed hæc dicit decretalis, ut circa. locum non habet, cum appellans ius ſuum, uel eccleſiæ directe proſequitur, ſed cum in forma vel per ſonas opponit crimina, vel defectus, quorum circumſtantias ſi non ſpecificat ſuper illis, non auditur, etiam ſi iurat ſe illas didiciſſe de nouo, nec etiam in eadem cauſa ſuper illa auditur alius non appellans & proſequens commune non proprium intereſſe: poteſt tamen aſſiſtere appellanti. Appellans, qui non ſeruat formam, etiam ſi appellationi renunciat, per uiam querelę non proſequitur obiecta, nec etiam alia, niſi in caſibus exceptis. Omiſſio formæ licet appellantem a probatione repellat, non tamen infirmat probationem ſuper his legitime factam ad aſſertam confeſſione vel aliter. Aliquas opiniones determinat, de quibus dicam per partes. Et principaliter approbat quod obſeruare no. Archidiaconus in decreta, ut circa dicens ibi, quod electus non tenebatur ſeruare illam conſtitutionem; ſed ſatis erat quod in ſua appellatione ſeruaret in aliquo eam. Ioannes And.

b Vt circa. ſup. eo. lib. 6. & ita reſtringens hanc declarationem ad illam decre. s. & decr. t. & decr. cupientes, eo. ti. & lib. non contingit hæc declaratio. Nam illæ totū habent etiam ſi non appelletur propter crimina uel defectus, ſed propter intereſſe proprium appellantis, nec miſeris, cum illæ arctant ad veniendum vel mittendū intra certa tempora, decre. vt circa ad exprimendum & iurandum.

c Directe. ſemper enim ſecundario uel indirecte contingit eccleſiam.

Glo. ſeq. dupliciter exponit uel reſtringit, ſ. exprimens quare.

d Eccleſiæ. poſſet coniungi & non coniungi uerbum opponentis, quod ſequitur, & hoc intendit, quod ſi eccleſia uel prælatus ipſius nomine ſe opponit, puta dicendo hoc eſſe de iure eccleſiæ talis quod uocem habeat in electione ſup. eo. d. ſcriptum, & c. conſtitutus & c. Cumana de cauſa poſſ. cum eccleſia. uel quod de ipſius gremio debeat eligi, vel quod ad eam ſpectat prouiſio u. conſue. cū dilectus, de re iu. integ ca. de verb. ſig. abbate ſancti lo cus formæ decre vt circa. Idem ſi loquitur de eccleſia ad quam facta eſt electio, poſtulatio, uel prouiſio, ut quia dicitur facta præiudicio contra priuilegia ipſius eccleſiæ de electo. conſideratum uel opponitur de numero a ſup. de ſelectis

Glo. ſeq. declarat, quærit, arguit negatiue, & contrarium ſoluit.

e Opponentis. vt quia dicit beneficium ad ſe ſpectare, vel ſibi debitum, vel quod iure ſe habet prouidere forte iure ad ipſum ſolum deuolutum, vel quod fuit conceptus, uel quia eſt canonice electus, his & ſimilibus caſibus in appellatione non eſt neceſſe ſeruare conſtitutionem, ut circa. Percepi dubitatum in curia in hoc caſu. Scripſerat Papa mihi prouiſionem de beneficio in certa diœceſi, quod non excedat ualorem quinquaginta florenorum, uel ſi de loco ſim oriundus; pro Titio ſcripſit ſimpliciter ſecundo, quod ſibi prouideretur in eadem diœceſi de uacaturo, uel ipſum o uacatura, poſt hæc uacante beneficio in diœceſi, facio mihi per meum executorem illud conferri: Titius etiam fa-

e Exceptiones, quæ opponuntur in cauſis beneficialibus interdum concernunt ius eccleſiæ ut hic exemplificat gl. cum qua conc. Gul. Pau. & Ge. interdū exceptiões concernunt ius opponētis, & exemplifica vt In gl. ſeq. interdum perſonā, quā crimina opponuntur, Circa iſtos obiectus in formam, vel perſonā quæ ſit d. gl. ſe. de dubitabili quæſtione quam uide. Bert.

a Quis recepius eſt per re ſcriptum Apoſtolicā contra omnium, nō facta mentione de numero. Imo. Fa.

cit ſibi idem beneficium per ſuo: executores conferri, & appellat a prouiſione mihi facta, & proceſſibus executorum incontinenti, dicens quod beneficium excedat ſūmā taxatam, vel quod non ſum de dicr. eſiorum des, dubitabatur an decr. vt circa in appellatione ſeruari deberetur. Vii oō, ghocpiicip.ū, quam appellatio ſundetur ſuper i ſe appellaotis nō ſoperā fectibus vel criminibus. Contrariū vr, q a vtroque caſu opponi tui cōtra formā prouiſionis, & non ſolū cō tra electionem, a.ica q̄ ſta uta ſunt formę concil.j q uaproquer e-ui ſed ex cont. prouiſionem cadit obiectum in formā, vt patet in littera ipſius de ele. vt circa. Item ſecundus obiectus ſeper eſt in gl.nā, ut defectus dicatur ex lo co origīnis, quo ad illud beneficium, & licet illud procedat a re ſcripto, ſaris tū conuenit iuri communi. facit q̄ not de reſcr. ſi proponente in gl. fi.

probare, ex quo nur ei dico me nouiter circunſtantias vel probationes percepiſſe, cū iuramento nec aliud q. ā ibi Et ſic no. quod dicere ſoleo, de confir. vii. vel inu. bone quod interdum expedientius eſt in totum veritatem reticere, quam non perfecte d cere Io. And

† Nota differentiam inter competitorem & oppoſitorē, & quis ſi competitor, dic vt in gl. eiuſdem oppoſitorū eſt q̄ electus eſt v. nicus ot lit. pen. et & 2. lib. 6 Zab.

næ, ſed [a] tantū vbi per cō petitorem [b] † vel oppoſitorem quēlibet [c] appellantē [c] in formā aut perſonas [d] defectus [e] vel crimina opponuntur. [f] † Cæterum cum circa crimina vel defects, debitam circumſtantiarum [g] ſpecifica rationē prædictus omittit appellans, non eſt poſt modum in proſecutione negotii ſuper his [h] audiendus, etiam ſi circumſtantias huiuſmodi, uel probationes earum per iuramē tum aſſerat ad ſe peruenīſſe de nouo. [i]

¶ Sane [k] ſi quis cuius intereſt [l] ab electione, [l] poſtulatione, vel prouiſione [m] duxerit appellandum, [o] opponendo crimina vel defectus, forma [n] dictæ conſtitutionis omiſſa, [o] eodem [p] Poſtmodum appellationem huiuſmodi proſequente, [q] alius ſuperueniens nō appellās, [r] contra appellatū in eadē cauſa. ſ. principaliter admitti non debet, pro intereſſe communi [t] eoſdem articulos [u] proſequendo, licet appellanti poſſit aſſiſtere, ne collu-

k Sanc. determinat aliqualiter nota per Compoſi. ſu e. c. i l. 6 in glo. vnde mento vel ſed ad quid admittetur.
l Intereſt. d. hoc intereſſe notatur in decr. ut circa.
m Prouiſione. ſi facta ut facienda quod dic vt ſupra eod. qui contra cetiam, li. 6.
n Forma ſpecificationis, de qua ſentitur
o Omiſſa in quibuſdam
p Eodem. ſ. appellante, & idem in adhærente, per decre. vt circa vel. alioquin.
q Proſequente. quo ad illa, quibus ſeruauit conſtitutionem, vel in quibus conſtitutio non arctabat, vt ſup. i. reſpōſio. Certum eſt enim, quod ſi aliqua ſufficienter expreſſit, aliqua non, quo ad expreſſa recte appellatio, dummodo in aliis conſtitutionem ſeruauerit.

r De hoc dicto nec Ale xand. vim in additione ad Bar. in l. ais prætor inprē mo additione ff. de iud. & Decium, conſ. 37.

a Sed repete, decernimus locum habere tantum, & cæteri.
b Competitorem eiuſdem dignitatis, vel beneficii cuiuſcunque, & coniunge appellantem quod ſequitur.
c Appellantem. non dicit ad ſedem Apoſtolicā vel ad nos, vt ſup. prox. quod facit pro opinione, q̄ tenui in decre vt circa in gl. ad Papam tamen tantum eſt quod ſolum in extraiudicialibus appellationibus hoc locum habet ſup. eo. conſtitutio. lib. 6.
d Perſonas eligentium vel electi, prouidentium vel prouiſi, poſtulantium vel poſtulati. Ideo vtitur pluraliter, ad hoc, infra §. fin. & quæ poſſunt in his opponi, notaui in decr. vt circa.
e Defectus. reſpicit formam & perſonas: ſed quod ſequitur, crimina, reſpicit perſonas.
f Opponuntur. ſatis notabant hæc verba iſtius conſtitutionis, ſecundum dicebatur, ſe opponunt proponendo aliqua, &c. vtiliſſimum tamen fuit hoc declarari.
g Circunſtantiarum. approbat hæc littera quod not in decre. ut circa, in glo. quo ergo, & in decret. procuratorem. ut. lib. 6. ſcilicet q non ſufficiat opponere periurium vel homicidium, niſi ſit illorum expreſſio, ſic. & alibi debent exprimi circunſtantię, de elec. a gro. cap. uoico. lib 6
h Super his ſcil cet, ſuper quibus omiſit debitam ſpecificationē. ec ii dicatur, quod ſi quædam plene ſpecificauit, quædam non, & leg. iſtic tractauit, ſuper ſpecificatis audietur, ſuper aliis non, etiam ſi uult iurare quod circumſtantias ſeu probationes ipſarum de nouo perce pit, vt ſequitur.
Gl. ſeq. obiicit, ſoluit, & notat.
i De nouo, videbatur contrarium per decret. vt cir ca. vbi ſuper non oppoſitis auditur appellans, cum iuramento, q illa de nouo peruenerint ad ipſius notitiam: ergo idem videbatur de circunſtantiis non ſufficientes expreſſis. Sed contrarium indeterminatur, quia vbi nō oppono quod ignoro uel quod ſcio, ſed non credo me poſſe probare, hic nullum uitium eſt, iuſtum eſt ergo vt poſtmodum admittat cum iuramento. ut ibi: ſed ubi oppono & circumſtantias non exprimo, ſicut iam eſt, quia non debite oppono. Item quia non uidetur iuramentum poſſe deſendi, quatenus me credere poſſe

a Non appellans. nec etiam adhærens ut ſit fortius dubium: ſed littera ſequens quæ dicit, quod poteſt aſſiſtere, videtur contraria; ſed illud propter intereſſe.
Gl. ſeq. arguit a contrario, determinat, & quæſtionem ſoluit.
ſ Eadem cauſa. ergo in alia poteſt, hoc uerum per uiā actionis, etſi non ſuit de adhærentibus, ut dicā inf. prox. § Et ſi dicas, quid proficit hæc appellatio? Dic q multū, q a ſuccumbet appellans in inſtantia, & punietur in expenſis & pœnis, de elec. i. ſup. eo. lib. 6 & ſiet executio contra ipſum. item forſan ille tertius poſtea non aget, vel agens ex aliquo capite forſan repelletur Io. An.
t Communi. l qui, & in his perſequi tur ius nel intereſſe eccleſiæ, vel commune ſui & appellantis, ut cum dicitur, criminoſus is qui eſt electus, uel prouiſus, eſt deſe ctuoſus, uel electio, vel prouiſio facta per eum qui non poterat propter crimina uel defectus, uel facta prouiſio per litteras ſubreptitias, uel ſic ſimilia.
Gl. ſeq. oſtendit in quo ampliat, obiicit, iuſtificat, & obiectioni reſpondet.
u Articulos. ſcilicet non ſpecificatos, & hoc uoluit verū alioquin. in decret. ut circa quo ad appellātem & adhærentes, ſed hæc latius loquitur. Et licet in prima facie videretur iniquum, quod unus proſequi non poſſit id a quo repellitur alter propter ineptitudinem propoſitionis, vel defectum proponentis, facit 2. quæſtio. i. prohibentur. 10. q. ult. libellorum, in ſi. ſupra de accuſa ueniens, ff. de accuſ. l. ſi tamen, in fi. & l. 4. in fin. vbi not. de accuſatore repulſo propter ineptitudinem libelli. & bene facit ff. de adul. l. maritus 2. in fi. & de libe homi. exhib. l. 3. § hoc interdictum. Item licet graue uideatur, quod negligentia vel culpa unius male exprimentis, noceat eccleſiæ & omnibus aliis habentibus æquale intereſſe de regul. iur. delictum & regula, non debet aliquis lib. 6. Tamen fatet. oportet hoc æquum, q a aliās nimis ſuſſiet quo ad hoc & des forſa prouiſio de eſet ut circa. ii appellans poſſit ſubmittere. paragog 6. qui ſibi adiiteret in eadem cauſa, ut dicit textus, qua ſe formaret & exprimeret per eum male nimis, & in ſum.

Digitized by Google

inſufficienter expreſſis. Ad contra reſpondetur, quod illo q... in alia cauſa, vel inſtantia. Item imputet ſibi qui à principio non appellauit. Item quia via nullitatis illi non deficit, de appel. concertationi. lib. 6. & proſecutio proprij intereſſe, vt ſequitur.

vt circa, imponit pœnam non ſeruanti formam in iurando, quod non auditur, etiam ſuper expreſſis, nō ſeruanti in exprimendo qđ non pōt obijcere nō appella. ſimpliciter ergo in pœnam ab obiiciendo repulſus nec per viam querelæ poſſit obiicere, & hoc vult iſte §. ſed punitur ſolū in proceſſu ſiēdo in eius abſentia, & per appellationem proſequi poteſt obiecta in eo ſtatu, in quo eadem in uenit, ergo & per querelam, & ſic verum ſit dictum Compoſt. cum ergo diuerſa ſint culpa, non mirum ſi diuerſa ſit pœna, & ſimi quod no. ſup. eo. Cumana in vlt. gl.

a Necolludat.] ſ. ſuper expreſſis, in quib. fuit forma ſeruata, & eſt ſi da procura ca. a. in ſi. lib. 6 Et ꝙ pro ſe adeſſe. ibi not. in vlt. glo. & ff. de inoff. teſt. ſi ſuſpecta.

[Gl ſeq. duas lecturas ponit, & notet.

b Proſecutionē proprii.] ſi dicet. ꝑꝑ qđ ēt fuit appellatū, planum eſt ēt ſi non fuerit forme ſeruata, vt in a. cā. Vel intelligitur de proſecutione, quam facit per querelam. Et nota ꝙ etiam publica vel popularis actio habet ēt qūque priuatum intereſſe ff de ſepul vio. l. 3 §. ſi ed eptus, de pro cu licet in popularib. in prin. cum ſuis concor.

Gl. ſeq. duo euidan nalia proſequitur.

dat, a non tamen ei propter hoc proſecutionem b proprii intereſſe denegamus.

Inſuper c ſi appellans d ab electione, poſtulatione uel prouiſione, per uiam querelæ e ſimplicis cauſam agat f uel eam appellatione agente defendat, repellitur g ab obiectibus in appellatione ſua expreſſis h & aliis, i niſi conſtiterit ipſum formam ſeruaſſe prędictam, prꝑterquam k in caſib. in conſtitutione præmiſſa exceptis etiam ſi appellationē ſuā non proſequatur, nec exhibeat, & illa ſe aſſerat nolle uti, l dum tamen de ipſa m coram iudice n fiat fides, o quia per ipſam ius repellendi eundem aduerſario eſt quæſitum. p

Illius uero conſtitutioni ſ formæq omiſſio q licet appellantē ab obiectibus

puniat ſolū in proceſſu ... (see above)

f Agat.] facit de appel. concertationi. li. 6. & quod non per Innoc. & Hoſtien. de app. dilecte.

g Repellitur.] inſtante appellato, vt dictum in fine huius partis.

h Expreſſis.] ſi intelligas ſingulariter & clare, tunc exponas quod ſequitur, formam ſeruaſſe prædictam, ſed licet in iurando, cum. n. non iurans non audiatur, etiā ſuper expreſſis per viam appellationis, ergo nec per viam querelæ de reg iur. cum quid. lib. 6.

i Aliis.] non expreſſis.

k Præterquam.] excipit a verbo, aliis, & eſt ſenſus, appelleas, qui formam non ſeruauit in exprimendo, auditur ſuper nouiter emergentibus, vel ad notitiam peruenientibus, vel ſuper quibus ſuperuanit probandi facultas, illis ergo caſibus non excludetur etiam per viam querelæ.

l Nolle vti.] Ponendo appellans quod formam non ſeruauerat de conſilio aduocati celet appellationem, vel dicat qđ illa non vult vti, ut cauſam per viam querelæ proſequi poſſit. Et facit hæc litera ad quæſtionē, an inutilo impetrante, is contra quem impetratum eſt, poſſit eis reſcripto, de qua late ſcripſi per Inn. & Hoſt. da ref. ſpoſ. ex conqueſtione. Io. And.

m De ipſa.] appellatione, in qua non fuit forma ſeruata, vel illarum expreſſio facta.

n Iud. ce.] coram quo per viam querelæ ſimpliciter agitur cauſe.

Gl ſeq. ſoluit dubium, tripliciter diſſimilitudinem exprimens

c Inſuper. ad huius §. intell. ētiam, & præcedentis, & ſequentis, ſcire debes quod Compoſt. no. ſup. eo. c. a. li 6. in gl. qualiter vtrisque, ꝙ lapſis temporib. illius decer. r. pe a appellans, quæ intra tempore illius decre. non fuit appellationem proſecuta, poteſt electionem vel prouiſionem impugnare per modū querelæ ex eiſdem cauſis quibus appellauit, vel ex aliis, quia tempore illius conſtitutionis non ſtatuitur, vt poſt illud ſuper illis vel aliis non audiatur appellans, ſicut dicitur in iudicialibus appellationib. de app. cum ſit Romana, & ſicut dicitur in decr. cupientes, & vide quod ibi no in §. vero. in gl. intra idē, ſed ſtatuitur ad hoc, vt poſt illud tempus procedi poſſit partis abſentia non obſtante.

Item ſcias, quod ſumma decr. vt circa, quoad illa obiecta in quib. requiritur ipſa forma, duplex eſt una, quod in appellatione omnia, & ſingula exprimantur in inſtrumento publico ſeu literis, &c Secunda, ꝙ ſuper obiectis debito modo iuretur. Si prima forme ſeruetur, ſ. d. de nouo, quia non iuretur, vel non debito modo, non auditur appellans, etiam ſuper expreſſis. ſup. eo. c. a. in q... lib. 6. Si vero ſeruetur ſola ſecunda, quia debito modo iuretur, ſed non prima, quia non debito modo exprimitur, tunc aut nihil exprimitur, aut aliquid exprimitur debito modo, aliquid non, primo caſu non auditur appellans, niſi in caſib. exceptis in decr. et circe, in § niſi, in ſi. Sed in caſu auditur ſuper expreſſis. Item in prædictis caſibus exceptis, ſed ſuper obiectis non ſpecificatis non, ēt ſi vellit iurare ꝙ circumſtantiæ de nouo percepit, vt ſup. z. reſpon hæc vero quæ dixi de obiecta, in quib. formæ requiritur, & a dictat conſtitutio. Si vero propria al qua appellat. in qua non dictat conſtitutio, & propter eliqua in quibus non exceptis, vt ſup. z. reſp. tunc licet neutra forma ſeruatur, auditur appellans, illis proſequens, quæ conſtitutio non reſpicit, his vitia proſequi non licet.

d Appellans. vel adhærens, quia de vtroque loquitur decr. vt circa ver. alioquin. Aliter ergo qui nec appellans eſſet, nec adhærens, bene admitteretur, cum eſſet in eo ratio poſita in fine huius. §.

Gl. ſeq. quærit & ſoluit.

e Querelæ ſimplicis. Nunquid ergo reprobatur opinio Compoſtel. de qua dixi in princip o huius partis? Dic quod non: ipſe enim non ſuit locutus de pœnis decret. vt circa, quam etiam non vidit, ſed de pœna decretal primæ, quæ hoc ſolum habet, quod poſt tempus ibi ſtatutum proceditur in partis abſentia. Sed decretalis,

o Fides plena. Nec ſufficeret illa ſemiplena, de qua not. Compoſtel in c. i. ſup. eo. lib. 6 in glo. quid ſi Papa. vbi dicit per vnum teſtem, & literas quas procurator obtinuit de cuius procuratorio conſtat, vult impetrare ſuper appellatione probari appellationem. Illud enim locum habet quo ad proceſſum in partis abſentia faciendum, & quo ad probationem deuolutionis, ſed hic loquitur de pœna repulſionis, vt ſtatim ſequitur. Item illud coram iudice appellationis, hoc coram iudice querelæ. Item ibidem de probatione appellationis, hic neceſſe eſt probare formam appellationis. Videtur autē per hoc quomodo expedit appellanti, quod ſibi in forma publica appellatio inſinuetur, ſupra eod. cap. proxi.

p Quæſitum. optime concord. ſup. eo. c. ab eo. lib 6. & eſt hoc reſpiciat fauorem appellati, eo patiente bene procederet hæc obiectio ad hoc int §. prox. non ſic in caſu illius decr. ab eo. vt ibi no in vlt gl.

q Formæ.] ſi intelligas de forma iuramenti, planum eſt, ſi de forma expreſſionis, idem, cum diſtinctione, quam ſcripſi ſup. §. proa. in prin. hoc dico quo ad repulſionem de qua ſequitur.

Hic ſin... hoc qđ per ineptitudinē inſtantiæ cauſā præſumpta, non ſolum excluditur, quia ab inſtantia, ſed a mentione ſe, ne ꝙ omiſſa inſtantia non poteſt quod deducere in alia ſite inchoata id qđ in prime inepte deduxit. Imo Fen.

a . Legitime.] ſi ego inuito appellato fieret probationū exceptio ſuper articulis, ſuper quibus recipi non debeat, hoc ſibi non nocet. conſueuerunt articuli admitti, ſaluo iure impertinentium, & non admitten torum de quo ſenſit de off deleg cum contingat. ſup. i glo. pen. de teſti. ea parte.

b N. infirmat.] be ne concor. ſe acc. ſ. e. t. & t. l. 6. & facit qđ notatur eo. ti. ſorte li. 6. in ſ. glo.

in formam electionis, vel perſonas eligentium, vel electi propoſitis vel proponendis, & eorum facienda probatione repellant, probationem tamē factam ſuper his aduerſarij cōfeſſionē, † vel alias legitime a non infirmat.

¶ Idem.

¶ Sine ſpāli licentia Papa nullus prouidere pōt eccleſiæ cathedrali clero carenti, & populo Chriſtiano. Religioſus per prælatum licentiari non dēt, ut tali prouiſioni conſentiat, conſentiens etiam ſi fuerit conſecratus priori prælato ſubiacet, nec in epiſcopum recipitur, nec ad aliquem honorē promouetur, quæ contra hēc irr ta dcernit. I. A

CAP. V.

IN ple-

IN ole ſ[ue.] CASVS. Pater ſanctiſſime, video multas eccleſias cathedrales pauperrimas, & priuatas auxilio, facultatū ſeu d minio, q non hñt clerū nec populū, & video aliquā ſtas eccleſias vacar. prælato, & hica ſquos ſpectat eorū prouiſio, frequēter aſſumunt religioſos mēdicantes ad honorē Pontificatus vel prælaturæ, qui religioſi aſſumpti, non poſſunt prodeſſe aliquo modo ipſi eccleſiæ, nec poſſunt præeſſe, vt decet & conuenit, immo obnubilant, & obſcurant ſerenitatem, ſeu claritatem Pontificalis dignitatis inſtabilitate vagationis, & opprobrioſæ mendicitatis: Ego quæro pater ſancte, an iſti tales prouidentes eccleſiis de talibus perſonis pauperrimis bene faciant? Et tū ſcit Papa, q deceteru nullum religioſum, vel mendicantem eligant ad dignitatem eccleſiæ cathedralis, quia careat clero, & ſubditis Chriſtianis. Item dicit Papa q talis religioſus nunquam petat licentiam a ſuo ſuperiori, vt talem dignitatē adipiſcatur, nec ipſe ſuperior forſan prouincialis vnq̄ valeat dare licentiam tali religioſo mendicanti, immo dicit, ſi religioſus petierit licentiam ad adipiſcendam i. adquirendā talē dignitatē, & paſſus fuerit ſe eligi in epm, vel permiſerit ſe conſecrari, q ipſe nullo modo recipiatur in epm, ſed patietur talis religioſus pro ambitione tali, q ipſe erit redactus, idest pariter ad ſuum monaſterium, vt in illo viuat ſeu degat humiliter, & quod in illa religione ſeu monaſterio ſuo nunq̄ aſſumatur, nec aſcendat ad aliq̄ dignitatem. Et ſi aliqd contra p̄miſſa fuerit attentatum, oia decernimus vana, non obſtante. i. non contrariante quacunq; conſuetudine. Or pater ſanctiſſime, video veſtra cōſtitutionem nubilem, in qua non vultis pauperē cum paupere, nubi quia non vultis, q eccleſia cathedralis priuata ſubſidio facultatū, habeat prælatum religioſum, & pauperē: Sed q̄ro, an ſimiliter intelligatis in alus eccleſiis tā cathedralibus, q̄ non habentibus diuitias, & bonos redditus, an in talibus prohibeatis ne religioſi mendicantes eligantur? Et tūdet q nō immo vult Papa Clemens, q in talib. ius cōe ſeruetur, nec vult in illis ius cōe coarctari, idest, reſtringi vel ampliari hoc dicit. Ideo vide textum: Improuida ſuperiorum prouiſio aſſumit multos, præſertim religioſos, frequenter. i. ſæpe, ad honorem pontificatus. i. in epiſcopos in pleriſque eccleſiis nedum priuatis, ſubſidio. i. auxilio: facultatum. i. diuitiarum, ſed et carētibus clero, & populo Chriſtiano, quod referimus, idest, recitamus, & narramus: dolentes, idest, cum dolore, qui ſcilicet religioſi aſſumpti, nec ſunt valentes, idest, potentes prodeſſe, prout expediret idest, prout conuenientia eſſet ipſi eccleſiæ, nec valentes præeſſe, vt idest ſicut deceret. Et quia religioſi electi ad eccleſias cathedrales carentes populo, & clero, obnubilant ſerenitatem. i. deturpant & obſcurant nobilitatem Pontificalis dignitatis inſtabilitate vagationis, & mendicitatis opprobrioſæ: Et ſic iſta inſtabilitate vagationis, quia per totam ſuam vitam ſtant vagando, & diſcurrendo

† Nota hic confeſſionē in diciōe ſui ſolo facti valere idē dicit Inn. e p. ſin de reſtit. ſpo. Pan. Fan.

† In qreſtiō. q e parte li tis opponat ſecundū Imo l'am, ſed Fran. dicit hanc exceptionē dilatoriā, & iō quia in iſtis ſpiritualib. non conteſtat, lis, ele. ſæpe opponētā anteq̄ procedat ad alia, q̄ alias ſūt poſt litē cōteſt. p gl. & q̄ ibi dixi c. i. ſup. eo. tit. l. 6. Fōt.

per dicte eſſet q tacendo vicarius ab epiſcopis habentibus ſ. eccleſias, & vt ipſi ſin epiſcopi portatiui, ſicut vidimus in multis ciuitatibus in quibus non reſident epiſcopi. & illi epiſcopi non reſidentes dant vicariatum ſuam eidem religioſo epiſcopo, qui vulgariter appellantur epiſcopu portatiui, qui conferunt ordines epiſcopi. Vel ſic inſtabilitate vagationis, quia iſti vadunt ad curias principum, & quærunt habere penſionem, & multotiens principes eos habēt tanquam familiares & tanquam capellanos, & dic mendicitatis opprobrioſæ, q opprobrioſum, idest turpe ē epiſcopis mēdicare. Et ſequitur in textu. Nos igitur volentes prouidere contra temeritatem, i. cōtra fatuitatem tam facientium, idest, eligentium tales religioſos, quam frequentius recipientium huiuſmodi prouiſiones, quia etiam punit religioſus patientes ſe eligi, & ſibi prouideri de talibus dignitatibus, ſtatuimus de conſilio noſtrorum fratrum, ſcilicet Cardinalium, vt nullus decætero, idest, a modo vel deinceps, præpollens, idest clarens quantacunque dignitate, prouideat de paſtore eccleſiæ cathedrali ſibi, qualitercunque idest quomodocunque ſubiectæ, quæ cathedralis eccleſia careat clero, populo uel ſubditis Chriſtianis, niſi ſulciatur ſuper quo ſpeciali, auctoritate ſedis Apoſtolicæ idest niſi hoc, ſcilicet quod eligat religioſum ad talem dignitatem, impetret a ſede Apoſtolica quod talem religioſum eligat, uel niſi ipſe religioſus impetret a ſede Apoſtolica quod, eligatur, quæ pro & ſ & nulius religioſus aliqui licentietur a prælato forſan prouinciali, quod conſentiat tali prouiſioni, ſcilicet quod eligatur, quod idest quia: quia ſi licentiatus conſenſerit huiuſmodi prouiſioni, & fecerit ſe aut permiſerit ſe in epiſcopum conſecrari, nullatenus idest nullo modo recipiatur in epiſcopali honore, ſed in pœnā tantæ ambitionis, idest, pro pœna huius quod ambiuit talem honorem, ipſe degat, idest uiuat cum paupertate, quæ pro & i & iaceat ſemper proſtratus & humilis ſub prælato, idest, ſubditus ſuo prælato ſuæ religionis aut monaſterii, ita quod eidem religioſo paſſo de ſe fieri talem electionem nullus ſit acceſſus in religione ſua, aut extra religionem ſuam, cuiuslibet, idest cuiuſuis honoris, uel adminiſtrationis, enim pro quia, uel pro certe, nos Clemens decernimus irritam eſſe & inane, idest vanum & nullius effectus quicquid contingit attentari uel fieri, ſupple contra præmiſſa vel contra aliquid præmiſſorum idest antedictorum in iſta conſtitutione, non obſtante. i. non contrariante quacunque conſuetudine. Sane, idest certe, & recte decernimus præmiſſa eſſe ſpecialiter prouidenda, circa præfatas eccleſias idest circa eccleſias cathedrales carentes clero & populo Chriſtiano, quod idest quia nec idest non intendimus circa prouiſionem quarumlibet aliarum eccleſiarum non carentium clero & populo coarctare limites iuris communis, nec intendimus ampliare ultra. Et ſi concludit q iſta conſtitutio habet locum ſolum in eccleſiis cathedralibus carentibus clero & populo, & non habet locum in aliis eccleſiis habentibus populum, immo in ipſis omnimodo uult ſeruare ius commune. Not. primo quod eccleſiæ, maxime cathedrales debent habere ſeculares, & ſeculares dicuntur eorum præſidium, ibi, præſidio facultatum, nam ſine temporalibus ſpiritualia diu eſſe non poſſunt. i. q6. j. ſi quis

ſi quis obiecerit. de vi. & hon. cle. vt quiſq; & c quoniã. No. ſecundo quod in epiſcopis opprobioſa eſt mendicitas. pro hoc gl in verbo. opprobrio, ad hoc de renunc ad ſupplicationem Zab.

Prima gloſſa ſummat, & diuidit.

Gl. ſeq primo ponit dictum, & pro ſolutione contrarii tamiuit ſecundo ſoluit dictum.

e Chriſtiano.] talia loca quæ ſunt in poteſtate hoſtiũ non 3 deſinunt eſſe ſacra. Ad idẽ loca. ff. de reli. & ſum pti. fu reſpõdc vt no 7. q. 1. paſtoralis io fin. Non putes tñ q̃ ſit neceſſarium q̃ locus ſit captus ab hoſtib. ſatis. n. eſt, q̃ clero careat & ſubditis Chriſtianis p verba huius decre. licet non ſit in hoſtium poteſtate.

3 Faciũt notata p Innocẽtium in c. pe & vlt. ex tra de ſepul.

a In pleriſq.] Caſus. Sine ſpãli licẽtia Papæ nullus prouidere põt eccleſiæ cathedrali, clero carenti & populo Chriſtiano. Religioſus per plãtũ licentiari non dẽt, vt tali prouiſioni cõſentiat: conſẽtiens ẽt ſi fuerit cõſecratus, prio ri plato ſubiacet, nec in epm recipitur, nec ad aliquem honorẽ promouetur, & quæ cõtra fient, irrita decernit. Et ſunt tres partes. In prima, cõſtõnis cauſa. in ſecũda, conſtitutio. In tertia, proteſtatio. Secũda, pars, q̃ ſũmam quattuor facit. Primo p̃hibet prouiſionẽ fieri. Secundo licentiã dari. Tertio punit cõſentiẽtẽ. Quarto decernit. partes patent. Et ſumma fuit honeſtũ quod hic dicitur.

riſque [a] eccleſijs nedum (qđ dolentes [b] referimus) præſidio [c] facultatum privatis, ſed & clero carentibus, & populo [d] Chriſtiano, [e] multos frequenter & religioſos [f] præſertim improuida ſuperiorum [g] prouiſio ad Pontificatus aſſumit honorem. qui, nec (vt expediret) prodeſſe, nec præeſſe (vt deceret [h]) valentes, inſtabilitate vagationis [i] & mendicitatis opprobrio [k] ſerenitatem [l] Põtificalis obnubilant [m] dignitatis

¶ Volentes igitur cõtra temeritatem tam facientiũ, quam vt frequentius recipientiũ prouiſiones hmõi prouidere: de conſilio fratrum noſtrorũ, ſtatuimus, vt nullus de cęteroquantacunq; [n] dignitate prępollens (niſi ſpeciali [o] ſuper hoc auctoritate ſedis Apoſtolicæ fulciatur) de paſtore [p] prouideat cathedrali [q] eccleſiæ ſibi qualitercunque [r] ſubiectæ, quæ clero careat & ſubditis Chriſtianis: [ſ] Nullusque religioſus a ſuo vnquam quod prouiſioni tali conſentiat, licentiatur prælato. [t] Quòd ſi licentiatus [u] etiam huiuſmodi prouiſioni conſenſerit, & in epiſcopum [x] ſe fece-

f Religioſos.] qui laborant. ad hoc ẽt interdũ importune & per corruptelas, vt dicere poſſit cũ pſalmiſta: Laqueus contritus eſt, &c. pſa. 123. Niſi quia dominus erat. Vidi iam religioſum conſecratum ad titulum, qui nõ erat in rerum natura, nec fuerat: quod patere poſſet per prouincialem. l. per librum in quo ſcriptę ſunt prouinciæ.

g Superiorem.] ad quos ſpectat quouis iure prouiſio: Et maxime quattuor principales patriarchæ, & quidam archiepiſcopi, qui ſub eis ſunt, conſueuerant hos facere.

b Dolentes.] concor. ſ. de celeb. Miſ dolentes. ſ. de ſtatu mona. recolentes, in ſ. e. ti attendentes. & de cenſi. ad noſtram in prin.

c Præſidio.] i. ſubſidio, ſine quo ſpiritualia diu eſſe nõ poſſunt. 1. q. 3. ſi quis obiecerit.

Gloſſa ſequens q̃rit, arguit negatiue & affirmatiue, & declarationem ponit, dicens primum plus placere.

d Et populo.] certum eſt, q̃ clerus & populus ſunt diuerſa de priui. ex parte d ſen. excom. ſi iudi. li. 6. Quid ſi habet alterum tantumẽ hic & ĩ eo. c. ponitur copula, per quod vr q̃ carere debeat vtroq;. Habens aũt alterũ, non caret vtroque, & ſic nõ vr arctare conſtitutio vide ſimile habens codicem, non includitur ſub carentibus Decreto & Codice, & habens panem nõ includitur ſub carentibus pane & vino, & hñs argentum, non includitẽ ſub carentibus auro & argento, ita non includitur eccleſia hñs clerum vel populum, ſub carentibus clero & populo, alias non eſſet diuerſum dicere, clero & populo, & dicere clero vel populo, & eſſet hoc incidere in improprietatem locutionis ſumendo copulatiuam pro diſiunctiua, quæ improprietates excuſandæ ſunt non ſequendæ, vt no de verb. ſig præterea. pro hoc facit, quia foret abſurdum, q̃ tali clero vel populo, quem habet eccleſia, ſubtraheretur eps, & hoc multum viget. Contra, carere eſt non habere, ſed ſi dixiſſet ſi non habeat, vel niſi habeat clerum & populum, propter copulam requiritur q̃ habeat vtrunque, ergo ſi habet alterum tantum, arctat conſtitutio, & idem in prædictis exemplis dicatur, ſi nõ habeat, vel niſi habeat Decretum & Codicem, requiritur q̃ habeat vtrumque. Idem cum dicitur, ſi non habeat panem & vinum, argentum & aurum, & in ſimilibus, vt cum dicitur, nullus eligatur, niſi habeat, vel ſi non habeat ætatem, & ſcientiam, & mores ſingula ſ requiruntur, vt ſop. eo. cum in cunctis. Idem ſi dicatur, ſi careat ſcientia, moribus, & ætate. facit de æta. & qual. eam te. Pro vtraque parte poſſet induci. ff. de reb. dub. ſi is qui ducenta §. vitium. Egeret declaratione, ſed primũ plus placet.

1 An populꝰ cõprehẽdat clerum, vide Baldũ in l. 1. §. ſimiliter ſtu. ff. de iuſt & iu. & Felynum in c. Eccleſia ſanctę Mariæ extra de conſtitu.

2 Vide Deciũ conſil. 177. col. 2.

h Deceret.] 8. q. 1. qui epiſcopum.

i Vagationis.] conſueuerunt tales diſcurrere, 4 & vicarias epiſcoporum quærere, maxime habentium diœceſes latas, interdum principibus adhærere familiariter qui cauſa honoris quærunt habere capellanos epiſcopos.

4 Vide cõſiliũ. Tri. ſ. 1. 4. de refor. c. 2.

K Opprobrio.] nedum in epiſcopo, ſed in quolibet clerico 93. diſt. diaconi vlt.

l Serenitatem.] de qua infra de pęnis, ſi quis ſuadente circa. ſi. lo. And.

m Obnubilant.] ſaltem quoad vulgus de hoc 93. diſt. legimus. facit ſupra de priuileg. c. 1.

n Quantacunq.] propter patriarchas hoc dicitur, vt prædixi.

o Speciali.] ſi ergo haberet generalem auctoritatẽ prouidendi epiſcopatibus ſpectantibus ad prouiſionem Papalem, non ſufficit per hanc literam.

p De paſtore.] vtitur hic vocabulo generali, vt archiepiſcopos, epiſcopos & etiam patriarchas comprehendat. alibi latius ſupra eod. ne pro defectu de elegentur. quamuis.

q Cathedrali.] in aliis locum non habet, vt in fi.

r Qualitercumque.] non diſtinguit ergo ſiue plene ſubſit, ſiue quo ad prouiſionem tantum.

ſ Chriſtianis.] circa quatuor patriarchales 5 ſedes principales quãdiu ſunt in poteſtate infidelium vel ſchiſmaticorum, prouidit Bonifacius in ſua extrauaganti, ſancta Romana.

5 De his quatuor ſedibus Patriarchalibus vide cõcil. Lateran. ſub Inn 3. c. 5. refertur in c. antiqua extra de priuilegiis.

t Prælato.] qui contra faciens puniendus eſſet pœna arbitraria, ex quo circa ipſam certa hic non ſtatuitur de off. deleg de cauſis.

u Licentiatus etiam.] ergo & habita licentia conſentire non poteſt concordat ſupra eo. quotiens am. §. 1 in ſi ne. lib 6.

x Et in epiſcopum.] Not. q̃ ex ſolo conſenſu non eſt locus pœnis inferius. ſed tunc demum cum ſequitur conſecratio hoc probat hæc copula.

rit, aut permiſerit [a] conſecrari, in epiſcopali nullarenus recipiatur honore. [b] Sed in tantæ ambitionis pęnam ſub religionis, aut monaſterij [c] ſui prælato [d] ſemper ſic degat humilis, iaceatq. proſtratus, [e] quòd nullus eidem in religione ſua, vel extra ad gradũ honoris, vel adminiſtrationis cuiuslibet [f] ſit aſcenſus. Nos.n quicquid cõtra pręmiſſa, vel aliquod [g] pręmiſſorum contigerit attẽtari, irritũ eſſe decernim⁹, & inane cõtraria quacũq. conſuetudine nõ obſtãte. [h] ¶ Sane circa præfatas [i] eccleſias premiſſa ſic ſpãliter prouidẽda decernim⁹. ꝙ circa prouiſionem quarumlibet aliarum, [k] facultatũ ſuperiorum, nec coarctare intẽdimus, nec vltra iuris communis limites ampliare. [l]

¶ Idem.

¶ *Capitulum, quorundam quoad diſcordiam, & minoritatem numeri, intelligitur quoad voces fact. non ſecundum iuris fictionem. h.d. Io. And.*

CAP. VI.

QVod circa [m] religioſorũ electiones [n] ſuper diſcordia, [o] & minoritate [p] numeri Bonifaciana cõſtõnes [q] cauet, de diſcordia, & numeri minoritate,

a Permiſerit.] in abſolute coacto ceſſaret pęna. ẽ. qũ me. can. ſacus, nec imprimeretur character. ſupra de bap. maiores.

b Honore.] quia nec admittetur quo ad executionem pontificalis officij, nec permittetur pontificalibus inſigniis uti: & ſic minus poterit quam aliter eps nullius eccleſia. de ord. ab epi. c. 1.

c Monaſterii.] includit et canonicã regularem. de ætate. & qua intelleamus de priui cum olim. 2. in prin. & per hanc 1 literam peret haoc pęnã ſolum in religioſa locum habere.

d Prælato.] ergo per talem promotionẽ non fuit ſoluta obedientia, ſecus ſi pro miſſio tenuiſſet. 18 q. 2. c. voico. 16. q. 1. ne pro cuiuſlibet

e Proſtratus.] contra. de decima. quãuis ſit, in ſi.

f Cuiuſlibet.] contra. ẽ. de regular. vt pꝛofeſſores & p hoc excludit et temporales.

g Vel aliquod.] igit̃ prouiſio de tali eccleſia facta non valet nec licentia contendendi religioſo data, vel ipſius conſenſus; vel conſecrano ſubſecuta quo ad ipſius executionẽ, non dico quo ad characterem facit quod no. de conſe. diſ. 5. ... in vlt. gl. & facit quod dixi ſup. de conſuet. quanto. ſuper 1. gl. Item nec valet promotio facta de tali contra proximum dictum.

h Non obſtante.] multa ſimilia vide de conſt. c. 1. li. 6. in gl. pe. & concor. infr. co. ſtatutum.

i Præfatas.] cathedrales clero carentes, & populo Chriſtiano.

k Aliarum.] non cathedralium, vel etiam cathedraliũ habentium clerum, & populum Chriſtianum.

l Ampliare.] ſimile de innouatione dr̃, ꝙ ius vetus cõſeruat, nouum aũt non creat. de priuil. ea parte 1. in ſi. & e. quia intentionis & optime conuenit huic materiæ. Cle. quæ incip merito. Io. And.

QVod circa.] Iſtud c. determinat, ſeu declarat conſtitutionem quorundam. lib. 6. in illo c. dicitur, ꝙ ex vocatione quocunque modo facta in diſcordia, de religioſo mendicante ad prælaturam extra adminiſtrationem ſui ordinis, non acquiritur illi ius, nec tali electioni poterit conſentire, etiam de licentia prælati ſui. Item dicit de vocatione facta a minori parte, ſeu numero ad quamlibet prælaturam de religioſo non mendicante, & tec is factum irritum decernit. Hoc habito præſuppono, quod duplex eſt electio, quędam eſt quę in facto conſiſtit vt quando ſunt decem electores, & octo vnum eligunt, alii duo eligunt. Sed contra illos quos opponitur, quod ſunt excommunicati, qu ſic, ille qui eſt electus ab octo, dicit: Ego ſum electus ab omnibus, & ſi aliquis dicat. Certe tu non es electus, niſi ab octo, & ſunt decem electores: ergo tu non es electus, ab omnibus. Ipſe reſpondet: ius fingit me eſſe electum ab omnibus, quamuis non ſim electus, niſi ab octo: quia poteſtas eligendi eſt tranſlata in octo, poſtquam alii ſunt excommunicati. His præſuppoſitis eam gloſſis poſita in verbo, quæ in facto: Pone caſum, Quidam religioſus fuit in aliqua dignitate electus, q non eſt de ordine ſuo, ſed extra ſuum ordinẽ, & cũ eſſent decẽ electores, fuit electus ab octo, de electorib & alii duo electores elegerunt quendam alium non religioſum: ſed iſte religioſus opponebat cõtra eos, ꝙ erãt excõicati, & ſic nõ hẽbãt vocẽ in capitulo: & ꝙ vox illorum duorum eſt tranſlata, & confuſa in alios octo, qui ipſũ elegerunt, & ſic ſictiue dicebat ſe electũ ab oib. Modo quæro an ipſe bene dicat, & an ſatisfaciat conſtõni quorundã poſitæ eo. lib. 6. Ad quod rñdet papa ꝙ nõ: & dicit in textu Nos Clemens declaram⁹ illud qđ cauetur in conſtõne Bonifacianã circa electiones religioſorum ſuper diſcordia numeri, ſiue religioſis mendicãtib. & minoritate numeri, ſiue in religioſis non mendicantib. dẽat intelligi ſm ea quæ conſiſtunt in facto: quæ requiritur, quod ab omnibus eligatur. & ꝙ omnes concordent, non autem in fictione iuris, vel eius effectu: quia quamuis ſint aliqui qui ſint excommunicati, & non concordant electioni ipſius religioſi, nõ propter hoc non dñr eſt electus quia illa conſtitutio intelligit, ꝙ de facto eligatur ab omnibus. [2] vide gl. ſuper verbo, quæ de facto. No ꝙ electio dicitur actiue, & paſſiue, & pro hoc gl. 2. quæ hic dicit intelligi de paſſiua. & idem Pau. ... hoc no. eo. tit illa. & probatur de ele. ea. com. mi. c. ſi.

Gl. prima commendat, dicit quid determinat, & quid approbat.

m Quod circa.] Breue, & vtile, determinans decr quorundam ẽ. eo. li. 6. & approbans quod ibi no. Io. Monachus, & Arch. & quod no ſu. eo. ti. indemnitatibus §. ſane. io 4 gl. Io. And.

n Electiones.] paſſiuas: nam conſtitutio hic declarata loquitur qñ religioſi eligantur, quicunq; ſint eligentes, religioſi, vel alii Et dic, electiones, poſtulationes, prouiſiones, vel quaſlibet vocationes, vt ibi.

o Diſcordia.] hoc quoad mendicantes, circa quos prouiſum eſt, ꝙ ex electione in diſcordia facta de ipſis extra adminiſtrationes ſui ordinis, nullum ius eis acquiratur, nec audeant conſentire.

Gl. ſeq. exponit, & id dupliciter probat, & prorogat.

p Minoritate.] hoc quoad religioſos non mendicantes, circa quos ſtatutum fuit, idem circa electione ſfactas de ipſis ad quaſcunque prælationes a minori parte nume.

q Conſtitutione.] ẽ. eo quorũdam. & patet per ſingulare ꝙ non loquitur de decr. indemnitatib. Item illa nõ tractat in forma de diſcordia. & minoritate numeri, immo tractat in forma ſcrutinii, & compromiſſi de numero duplo maiori. Item maior, concluſio maiori. Item minori. Sed illa, quorundam ſolum tractat de electione diſcordi, & facta per minorem partem numero. Fateor ab identitate rationis hoc quod ne dictum etiam in numero de quo loquitur decr. indemnitatib. locum habere, & ſaltem quo ad §. 1. quia vero.

Glo.

[s] Vide Feliõũ in c. nonnulli verſi ampla iſta, extra de reſcr.

[2] Nota caſũ, in quo cõputatur vocca in electione, q iñ de iure nõ valent, & eſt caſus ſpecialis, quoad c. quorũdã 1. duob. caſib. ibi poſitis. & hic licet bi enumera. ta. Zab.

Glo. ſeq. primo declarat litteram, ſecundo quærit, & ſoluit quo ad decre. quorundam, quo ad decre. indemnitatibus, diſtinguit, & declarationem expoſcit ſubdens de non vocandis, vel vocatis, qui contemnunt vel renunciant, & de non conſtitutis in ſacris.

quę a in facto, non in fictione vel iuris effectu conſiſtunt, debere intelligi declaramus b.

¶ Idem

Emolumentum ex iuriſdictiõe, ſigillo curiæ, vel alia ptinẽtes ad prælatũ cathedralis eccleſiæ, vel collegiatæ ea vacante, non obſtante conſuetudine (deductis expenſis) reſeruãdũ eſt ſucceſſori: Niſi tunc certæ dignitati competat iuriſdictio cum ipſius emolumento. Ioan. Andr.

CAP. VII.

STATV-

1 Quæ verba intelligantur de iure, quæ de facto doctores in casu ſuſcitant eius extra de electi.

2 Hic habes ſecundum Gem. quod quando que quis alteri nocet, & ſibi non prodeſt. Et eſt ſimile in vxore defuncti, quæ licet agnatis extrã tib. non ſuccedet viro, vt C. vnde vir. & vxor. l. i. nocet autem eo filius ne iure tib. defuncti & eos ſuccedere ipedit, qui poſſent alias ſuccedere C. de na. li. Auth. licet dem iterato in lege Fuſie. inſt. de le Fu. cã to. Pet. de An.

a Quæ in facto, non in fictione. hoc intendit, Si ex decem electorib. octo elegerunt mendicantem, duo alium, vel contradicunt, ſed coor. iſtos duos aliquid opponitur pro quo negatorio ſos vocem habuiſſe, vt quia dicuntur excõicati, ſuſpenſi, irregulares, priuati ea vice poteſtate eligendi vel his ſimiles, pro quo dicitur totum capitulum eligentium in illis octo conſiſtere, & per conſequẽs electionem fingi concordem: hoc non iuuat mendicãtem. 2 Item ſi ea decem canonicis vel monachis quatuor tantum elegerint religioſum non mendicantem, quidicit illos tres vel tres ex illis fuiſſe tales, vt ſup. per quod concludit fingi electionem ſuam factam a toto capitulo, vel a maiori parte, hoc eum non iuuat vt d. quod not. de conceſ. preb. auctoritate, lib. 6. in vlt. gl. Sed quæro, ſi ita eſt voces in iuris effectu alias non valentes, vt excommunicatorum, & his ſimilium, computantur in numero, quo ad hoc vt reliqua electio dicatur di ſcors, vel facta per minorem partem, an prædictorum voces augeant et numerum & ſuffragium, intantum quod ex illis vocibus ſequi poſſet confirmatio, quæ alias fieri non poſſet his excluſis, vt patere poteſt in prædictis ter minis de electio per vj. de e qui. vt omnes vel tres ex eis ſunt excommunicati, & ſimiles. Aperte dico quod non, quo ad caſus decre. quorum iam quia in quolibet prædictorum caſuum conſtitutio ſolum nocet, quia l. impedit mendicantẽ, & non mendicantem, quemlibet ſuo caſu, ſed coelectum non iuuat, nec hoc colligi poteſt ex verbis vel mente conſtitutionis ipſius. Non. n. hoc ipſo quod nõ valet electio mendicantis facta in diſcordia, valet electio coelecti, alias ſequeretur quod ſi ex xx. canonicis eoliij. elegerunt medicantẽ, valeret electio facta per duos. Item nec ſequitur quod ſi ex xx. electorib. nouem elegerint profeſſum, quod præualeat electio facta per maiori parte. ſup. eo. ſcriptum, ad fi. & c. indemnitatibus § ſi uero, & § ſi qua uero, quod ergo mittunt, &c. C. de teſta. facimus, nec correctiones iurium dilatamus ſup. eo. cum expediat lib. 6. Sed in caſu decre. indemnitatibus videtur ſecus quo ad electum per ſcrutinium, a duplo maiori numero a principio, vel per acceſſum debito mo factum, vel per compromiſſum, cui minor pars ſe opponit, cuius cõfirmationem exceptio partis aduerſæ impedire non poteſt. Et ſic erit in hoc ſimile electioni Cardinalium, vt utrobique voces talium ſuffragium afficiant, & computentur in numero duarum partium, vt in conſt. ele ſup. eod. ne Romani § cæterum, & ſatis credo, quod hoc fuit de mente. Sed tenẽs contrariũ, dicere poſſet, quòd illa decre. dicit et eo caſu officium confirmatoris non deficere, hoc ergo venit in examinatione electionis, an ex vocibus eligentium ſit canonica. Sed ſi hæc litera ibi in § [Sane,] quæ dicit, ſi aliter inuenta fuerit, & c. intelligatur, i. quo ad conſiderationem numeri, faciat pro primo dicto, quando uero electus eſt a maiori parte, ſed non duplo maiori tunc cum admittant partis minoris exceptiones, licet ſummarie cognoſcendas, & quod licet, non quo ad ad miniſtrationem impediendam, tñ quo ad electionem caſſandam nec poterunt. et in his etiam expediret declarari, & ẽt circa voces abſentium non vocandorum, vel vocatorum, qui venire noluerunt, vel expreſſe renũtiauerunt, quas computari ſonat in abſurdum, licet hoc videamus ex fictione. Item de non conſtitutis in ſacris, in collegiis mariũ, communi. cr. tenetur per decr. a. Jo. de ætate & qual. quod illorum ratio, vel computatio non habeatur, ſicut nec haberetur illorum qui canonici vel profeſſi non eſſent, quaſi ſit mens huius, quod alius vocem habens ex fictione, nõ excludatur à numero talis aliis vocem non hẽt, licet iure nouo. Vnde idem vtroque abſente non vocando vel vocato, qui venire noluit, vt prædixi. vnde nec in dub. pro ſub. Cardinalium eligentiũ Papã cõputamus non excluſos, licet computemus excommunicatos, vt in prædicte decr. ne Romani. § cæterum primũ patet. eo. ti. vbi periculum § ſane. lib 6.

b Declaramus] Idem fertur olim Bonif. declaraſſe, vt dixi in decreta indemnitatibus § ſane.

STatutum.] Prima pars ponit dictum cum certa determinatione. Secunda ab illo excipit, ibi, Cæterum.

Præſuppone ſtatutum c. quia ſæpe, quod eſt illud Vacante cathedrali, regulari vel collegiata eccleſia, ſingulares perſonæ, capitulum vel conuentus, quæ occupant bona a prælato dimiſſa, vel vacationis tpe obuenientia, tales ſunt ſuſpenſi ab officio & quibuſcunq; beneficiis in quibuſcunque dignitatib. niſi plene reſtituant non obſtantibus priuilegiis, conſuetudinib. vel ſtatutis quacunque firmitate vallatis i firmata. Figura ſic caſum: Video quod ſtatutum dicit quod omnia bona, omnes fructus vndecunque prouenientes, & bona dimiſſa à prælatis debent fideliter reſeruari ſucceſſori: Et videbatur quod non: quia dent illis eſſe vel pertinere ad quos tranſit iuriſdictio; cum acceſſorium ſequatur principale, ſed iuriſdictio tranſit ad capitulum: ergo & fructus tranſire debent: cum fructu, ſint acceſſorium ad illam iuriſdictionem: quia mediante iuriſdõne veniũt fructus. Illa dubitatione nõ non obſtante decidit eo cõtrarium, niſi in uno caſu, quẽ ponit, ibi: Cæterum & pone quod ita ſuit ſtatutum, quod archidiaconus vel archipresbyter haberent iuriſdõnẽ epalẽ cum emolumento, vel eſt conſuetudo an talis conſuetudo vel ſtatutum corrumpatur per cõtrarium, quia ſæpe. Et dicit quod non, & ſic habes quod illud ſtatutum, quia ſæpe, quod ſuper bonis dimiſſis a prælatis eccleſiarum cathedralium, corrumpit & derogat ei ſtatuto vel conſuetudini, præterquam ſtatuto, vel conſuetudini poſitæ in § cæterũ. h. d. Nos Clemens declaramus ſtatutum editum. i. factũ & compilatum ſuper bonis dimiſſis a prælatis cathedralium vel collegiatarum eccleſiarum: aut ſuper bonis obuenientib. tpe vacationis earum, i. eccleſiarum reſeruãdis fideliter futuris ſucceſſoribus, habere locum in omni emolumento quod proueniat ex iuriſdõne ratione iuriſdictionis, & quod proueniat ex ſigillo curiæ eccleſiaſticæ vel ſecularis; aut aliter vndecumque quod. i. emolumentum pertinere ad prælatos non vacantibus eccleſiis, conſuetudine qualibet contraria i. iſti ſtatuto non obſtante; in tamen quod in iſtis & ſimilib. rationabiles expenſæ deducantur: quia iſti qui receperunt illos fructus dimiſſos a prælatis tempore vacationis, ſi aliquos ſumptus faciant, ipſi poterunt deducere tales ſumptus. Cæterum, pro ſed; ſed volumus præſentem conſtitutionem extendi ad ſingulares perſonas, ad quas iuriſdictio deuoluitur ratione dignitatum, quas dignitates obtinent cum emolumento, conſuetudine, priuilegio, vel alio iure ſpeciali. No. quod expenſæ debent deduci, & illæ ſolæ deducuntur, de quib. de dolo & contu. ſi inem. & ibi gl. No. io ver. cæterum, quod conſuetudo dat iuriſdictionem, etiã ſpiritualem, de hoc, ſupra q. j. conqueſtus, de fo. comp. cum contingat. Zabarella.

Ordo literę.

Glo. prima ſummat, & dicit quid reprobet, vel approbet.

a Statutum.] emolumentum ea in iuriſdictione ſigillo curiæ, uel aliàs pertinens ad prælatum cathedralis eccleſiæ, uel collegiatæ ea vacante, nō obſtante conſuetudine (deductis capeſis) reſeruandū eſt ſucceſſori: niſi tūc certæ dignitati competat iuriſdictionem ipſius emolumento, reprobat qd not. ī. eo quia ſæpe. li. 6. Et approbat quod ibi no. Archi. de quo ſtatuto h c loquitur.

b Collegiatarū.] in aliis n. non habet locum decr. quia ſæpe. ſed decr. præſenti de offi. or. eo. lib. de qua fit extenſio in fi. tit. 2. quia in fi.

Glo. ſeq. ponit opinionem, contra quā allegat

c Dimiſſis.] p hoc probabatur Arch. φ decr. loqui de bonis plati diſtinctis, nō de cōib. prælato. c. allego 12. q. 2. hac huius & c. non liceat. & c. chriſtiatem, & c. de laicis. & c. illud. & q. 5. ſicubi facit ſup. ne ſede vac. c. vnico. lib 6. de teg. e vlt. eo. lib. Sed litteræ, aliàs vndecumque, quæ hic ſequitur, multum facit contra.

d Reſeruandis.] nec occupandis, per collegia, conuentus, capitula, vel ſingulares perſonas ipſorū, circa quod principaliter prouidet iſta conſtitutio. Per quam aūt liat reſeruanda, ibi dixi. quia per œconomum vel per alium deputatum.

Gl. ſeq. ponit motiua opi. reprobatæ. Secundo opi. approbatæ, ad quā tēdet. Tertio declarationem iuſtificat.

e Declaramus.] hic patet φ reprobat, non corrigit opinionē meā, quia non dr. ſtatuit hoc eſſe de nouo, ſed declarat hoc fuiſſe de vetri, & approbat opinionē Arc. Sed videamus motiua. Mihi prius videbatur, φ ex quo iuriſdictio transfertur in capitulum iure cōi, φ eis fructus iuriſdictionis ſuæ acceſſorii capitulo iure deberet. Sed Arch. contra p g verbū ibi poſitum, vacationis ḡ obuenientia. Item vt d cebat, capitulū hēt cuſtodiam, & adminiſtrat non ſuo ſed alieno noīe, vſurpare igitur non dēt quod hēt cuſtodire, & dicebat Boniſ. ſic declaraſſe. Cum vltimo legi. Sextum dixi, φ nō recederē ab opinione mea, niſi declaratione viderē. Ad verbū, obueniencia, ſtādebā g relatiue, q̄ vt ibi no. Ad 2 φ dicit, de cuſtodia, ſtādebā φ iuriſdictione non ſuccedat quoad cuſtodiam ſūi, immo quo ad exercitium, vltius ſequeretur φ viſitando nō poſſet procul rationem recipere: de qua dicam inf de hæreticis. Stemus declarationi, quæ iuſtificari pōt ex eo quod ibi notaui in prima gl. cum non canonici viuentes fructus ſibi deri, vacationem prohibere forte procurent difficultates ingerant, & tardius, eligant, quia propter fructus iuriſdictionis, vel ſigilli ſi eos perciperent, hoc contingere poſſet, merito & hi cenſeantur eſſe prohibiti.

f Emolumento.] Idem uerbum de ſimon. nemo in prin de teſti. e. lib 6.

Gl. ſeq. ponit duas lectiones, & ſecundam reprobat

g Ex iuriſdictione.] ex qua ſoluuntur iudices officio pœnæ pecuniariæ vel emendæ de offic. ord. dilectus, facit de ſen. excom. venerabilibus § denique. lib. 6. & quod not. de præ. licet. Forſan etiam loquitur de quota litis,

tum [a] ſuper bonis à prælatis cathedralium, regularium & collegiatarum, [b] eccleſiarum dimiſſis, [c] aut obuenientibus tempore vacationis earum, futuris ſucceſſoribus fideliter reſeruandis [d] editum, locum declaramus [e] habere in omni emolumento, [f] quod prouenit ex iuriſdictione, [g] & ſigillo [h] curiæ eccleſiaſticæ vel ſæcularis, i aut aliàs vndecūque, quod ad plaros (eccleſijs non vacātib.) pertineret, cōſuetudine k qualibet contraria non obſtante: ita tamen quòd in illis, [l] & ſimilibus rationabiles deducantur expenſæ. [i] Cæterum ad ſingulares [m] perſonas, ad quas ratione dignitatum, [n] quas obtinent, iuriſdictio cum eius emolumento [o] dīuo luitur, ſede vacante, de conſuetudine, priuilegio, vel iure alio ſpeciali, [p] nolumus præſentem conſtitutionem extendi, [q]

Idem.

Conceſſio licentiæ generalis religioſo de conſentiendo electioni factæ uel fiendæ, non ualet. fo. e. 1.

quæ de conſuetudine deberi poteſt ſecundum Gul. qui hoc not. in Spe. de ſala. § 1. ver. ſi vero ordinarius, & §. ſeq. quod non placet per decr. cum ab omni. 2 de vita & ho. cler. vt ibi dixi.

h Sigillo. ſiue ad vſum cauſarum, vt cum ſit littera citatoria, vel aliquid tale, ſine adcōtractus, peta quia recognoſcuntur vel publicantur ſub ſigillo curiæ, ſecundū ſit ibi vlus in bellinam, facit de fi. inſt. cū dilect. de fo. cōp. Romanad ſi. li. 6.

i Vel ſæcularis atq prælatus ſpalem iuriſdictione habebat. in loco de app. h duobus, de deli. pue c. 3.

Gl. ſeq. mouet dubium, ſoluit, & litteræ reſpondet.

k Conſuetudine. not. quia decre quia ſæpe, vitiat non ſolū cōſuetudines, ſed & priuilegia, & ſtatuta, hic vero ſolum conſuetudinem, dico φ hoc ipſo φ declarat illud ſtatutum locū babere in caſibus p d. ſtatuti pa. vitiare priuilegia, conſuetudines, & ſtatuta contraria, ergo & illa quo ad hos caſus ſublata dicantur. Sed puto φ conſuetudinē, quia ſecura eſſet conſtitutionem ipſam, quia ſæpe, hæc littera tollere noluit, 4 n obſtet decr. 2. de conſti. li 6.

Glo. ſeq. ponit opinionem, & exemplificat

l Expenſæ hoc etiam tenebat ibid m Arch. vt quia ſalaria dantur officiali, qui iuriſdictionē exercet, vel qui ſigillat, vel huiuſ ea pera ſa in miniſtris, chartis, cera & talib. facit ſup eo ut præter ea, 12. q. 2. hac huius placuit, & de admin. tut. cum plures, § 1. & l. 2. ff. de tu. & ra. di. l. ſed nonnullos, ff. de peti. hæred. ſi quid, § ſicut

Gl. ſeq. mouet dubium, aliguit negatiue. Item affirmatiue, quod approbat, & ad rationes reſpondet.

m Singulares perſonas. ſalua pace componentis hic ſemanet dubium, an hoc intelligatur de ſingularibus perſonis, & ipſorum collegiorum: Et uidetur φ non, quia conſtitutio ea pleſſe tollebat quo ad hos contraria priuilegia. & c. Videtur contra, quia alias iſta verba ſunt ſuperflua, cum certum eſſet conſtitutionem ipſam extra non non rigata, ſi ſolum capitula & perſonas ipſorū, per quod puto φ & de ſingularib. perſonis collegiorū intelligatur. Et ſecundum hoc dicam ibi, ſublata priuilegia, & quo ad ſingulares perſonas collegiorum, quæ non iure d gnitatum hoc uendicant, cum priuilegia dignitatum ibi ſublata non eſſent.

Glo. ſe ſoluit duo dubia

n Dignitatum. quid ſi ratione d perſonarum uel officio rum? Videtur φ idem, & intelligo hanc litteram, ſiue dignitas ſit in ipſa eccleſia vacante, ſiue in alia, puta quia archidiacono in ipſa eccleſia cathedrali hoc competit, uel in eccleſia collegiata hoc competit archidiacono, qui tamen ipſius eſt canonicus.

o Cum eius emolumento ergo ſecus iuriſdictio tantum.

Glo. ſeq dat tria exempla

p Speciali, puta ſtatuto facto in fundatione dignitatis uel eccleſiæ 18 q. 2. Eleutherius, de conſue. cum dilectus uel re iudicata, de re iu. c. cum inter, uel arbitrio, de præſcr. cum olim de arb. cum olim

q Extendi. ſup. de off. ord. præ enti, § li 6.

Cum

Ibi dicit Pano. per hanc gl. φ non valeat conſuetudo inducens corruptionem iudicis, & an mala conſuetudo ea cuſet a pœna, uide gl in c. cū venerabilis, de cōſue. Lodouicum Singu. 21. Fran. Ceeon. ſingu. claix. F.

3 Not. quod conſtitutio declarans aliam, recipit ampliationes & limitationes cōſtitutionis declaratæ. Cæt. F.

4 No. Imola quod ſ mplicer damnata ſactudine intelligitur de præterita non futura. F.

1 Quæ intelligitur de bonis eccleſiaſticis, ſecus ſi eſſet patrimonialia ipſius plati, In ta. lib. tñ non ſuccedat eccleſia, ſed propinqui 17. q. vlt. c. ſi. & q. 3 qualiq;. Ad quē aūt ſpectat taliū cuſtodia dixi in c. quia ſæpe, & e. is cui ſ. eo. lib 6. Pe. de An.

Digitized by Google

CVm conceſſa.] CASVS; Fuit aliquis valde ambitioſus, qui quotidie non penſabat aliud, niſi quomodo poſſet habere beneficia vel dignitates, fuit quid fecit? ipſe videns quod erat religioſus, dixit, ego non poſſum habere beneficia, quia non poſſum eligi nec poſtulari ſine licentia mei ſuperioris. Certe [dixit ipſe] ego vadam ad eum, impetrabo licentiã, vt ego poſſim eligi, vel quod mihi poſſit prouideri de aliquo beneficio, quoniam per talem licentiã impetratam a meo ſuperiori poſſim obtinere beneficia; Rñdet Papa quod non, cũ iſta conceſſio licentiæ paret viam vitio ambitionis, hoc dicit. Cũ licentia conceſſa religioſo, a ſuo ſuperiori vt ipſe religioſus poſſit dare aſſenſum, id eſt, cõſenſum electioni vel prouiſioni, ſi quam electionẽ uel prouiſionẽ contigerit de eo fieri paret. i. præparet viam vitio ambitionis, eam licentiam ſic conceſſam nolumus exiſtere. i. eſſe nullius firmitatis, i. nullius valoris. No. ambitionem reprobari, pro hoc 7. q. 1. ambitionis c. ti. a ua. ſitiæ, & quorundam, li. 6. No. quod non eſt aperienda via vitiis, ſed potius præcludenda. C. de iudi. aidu. l. a in fi. Za.

t Glo prima dicit quid inducat.

a Cũ. Se ſummat, inducẽs iura nouum, & æquiſſimum.

b Superiore. qui ſine capitulo ſolus hoc poteſt, ſup. eo. ſi religioſus, 2. reſponſo. li. 6.

c Prouiſioni. latum verbum quod comprehendere poteſt nominationem poſtulationem, præſentationẽ, & collationem, & facit quod no. ſup. eo. ſi compromiſſarius §. idem, in fi. ul gl. l. 6.

f Glo. ſeq. textum iuſtificat, & prorogat.

d Si quam. licet hic videatur reprobare licentiam generalem, & merito, quia forſan elegeretur ad locum cui non expediret illum præfici, & forſan prælatus licentiam ſpecialem daturus non eſſet ad illũ, tñ credo idem in ſpeciali, vel ſi exprimatur locus, ut putat quia conſentire poſſet, ſi eligatur ad talem prælaturam forte uacantem, cum ibi ẽt ſubſit ratio ambitionis quæ ſequitur.

e Ambitionis quæ ſæpe religioſorum occulos excæcat ſup. eo. quorundam, in prin. li. 6.

l Nullus per hoc dico quod ẽt electioni prius factæ ipſo ignorante conſentire non poſſet, quaſi ſuper certo danda ſit talis licentia, facit de concel. præb. c. t. li. 6. ver. ſubiectum in fi.

Glo. ſeq. exponit litteram, & probat inductiue rationem, per quem contrarium ſeruabatur, ſecundo ſoluit quæſtionem de clerico ſeculari

g Firmitatis. ſi ergo ex tali licentia conſentiret, conſenſus non valeret, & priuatus eſſet omni iure ſibi ea electione quæſito, ſup. eo. ſi religioſus 1 reſponſo, lib. 6. Et ſatis videbatur hoc eſſe de mente ueterum iuris, in q. tã præd. decre. c. 1. & 2 reſpon loquitur de electione facta, & eod ti. quẽ ſi. Tñ tenebamus contrarium, dicentes quod ſicut male facit abbas abſoluens monachum ad aliud monaſterium niſi illud habeat paratum, & conſtet quod illum recipere uelit, tñ ualet ſi hoc facit & de hoc per inn. c. ſi. per Hoſt. de iureiuran. ſicut ea litterie, ita male faciebat prælatus talem dando licentiam, tamen data teoebat, per quod uidetur quod valeret talis licentia ſi daretur clerico ſeculari de conſentiendo & tranſeundo, quia quo ad ſolum conſenſum non eſt neceſſaria, propter uim enim poſſeſſionis magis notatur ambitio in profeſſo. Et licet actiua poteſtas, eligendi non debetur ad beneficium non vacans, de conceſ. præb. conſtitutus, paſſiua bene datur, de transla. c. ſi. de ſi de ſi. presbv. c. 1. & a li 6.

t Nam rei quæ non eſt, uel eſſe neſcitur priuilegium non conedit, de eccl. ædif. c. ad audientiã, & de deſpon. impo ad diſſoluendum. ubi de hoc vide quod no. I. A. ſu. eo. ſi conſtit rationem li. 6. Pe. de Anc.

CAP. VIII.

CVm a conceſſa religioſo a ſuperiore b ſuo licentia, vt electioni uel prouiſioni c (ſi quã d de ipſo contigerit fieri) ſuũ dare poſſit aſſenſum, ambitionis e vitio viam paret: nullius f eam exiſtere volumus firmitatis. g

TITVLVS IIII.

De renuntiatione.

Clemens v. in concilio Viennenſi.

DE RENVNTIATIONE.

Renunciatio dignitatis vel beneficii facta per procuratorem ad hoc conſtitutũ, tenet, licet prius procurator fuerit reuocatus, ipſo tamen & ſuperiore cui fiebat ceſſio, ignorante, niſi per malitiam ipſorum vel aliorum reuocatio ipſis fuerit occultata. Jo. And.

Dictum eſt ſu. tit. xi. de modis mediis acquirẽdi bñficia eccleſiaſtica, videlicet electione, poſtulatione, prouiſione: uerũ iſta beneficia modis ſupradictis acquiſita aliquotiens perduntur ſeu dimittuntur, & illud accidit per renũtiationẽ, reſignatio nẽ hoc ceſſionem, quod eſt, idem, ideo poſt rubricam præcedentem ponit rub. de renunciatione

CAP. VNI.

CVm † h

h CVm illuſio. CASVS. Abbas noſtræ dñæ de Eau duno, vel prior aliquis, forſan ſancti Paterni, conſtituit procuratorem ſuum ad reſignandum beneficium ſuum in manibus ſui ſuperioris facta conſtitutione procuratoris ad renuntiandum beneficio ſuo vel abbatia ſuæ: ipſe vel prior conſtituens pœnitentia ductus reuocauit huiuſmodi procuratorem, ſed ipſam reuocationem non notificauit, nec inſinuauit ipſi procuratori, nec ſuperiori in cuius manibus erat fienda reuocatio, procurator conſtitutus ignorans iſtam reuocationem hoc eſt ignorans quod fuit reuocatus, renunciauit. i. reſignauit huiuſmodi beneficium in manibus ſuperioris, quæ renunciatio fuit admiſſa per ſuperiorem, quæritur utrum teneat renunciatio ſiue reſignatio, & utrum ſuperior poſſit illud beneficium conferri alteri? Dicit quod cum illuſio ſit reprobata in perſonis eccleſiaſticis, quæ debent monſtrare exemplum honeſtatis cæteris hominibus ideo ualet renunciatio facta per procuratorem, & collatio alteri facta reuocatio ipſum conſtituentem. Et hoc niſi ipſe cõſtituens notificauerit procuratori vel ſuperiori ipſam reuocationem, quia ſi conſtituens [puta abbas prædictus] notificaret qualiter ipſe reuocauit procuratorem ſuum tunc talis procurator non poſſet reſignare dictum ſuũ beneficium. Sed vtrum iſtud indiſtincte ſit uerum, etiã ſi per procuratorem fieret, quo minus reuocatio fuerit ſibi notificata, quia forte procurator intelligens reuocationem factam celauit ne ſibi notificaretur quod ipſe eſſet reuocatus, vel forſan ipſe procurator fecit detineri nuntium in itinere, vel ſi forte ſteterit per ſuperiorem, ne notificatio reſignationis perueniret, vel forte ſteterit per extraneum, dicit quod tunc reuocatio ſine ceſſio vel reſignatio bñficii hr̃ pro non facta, & intimatio ſeu notificatio reſignationis hr̃ pro facta, hoc dicit, H. a. Nota primo caſum, in quo ſufficit quod reuocatio perueniat ad procuratorem, rationẽ reddit gloſſa in uerbu, (ignorantem.) Nota ſecundu quod reuocatio procuratoris poteſt fieri expreſſe & tacite probat verbum. Quomodolibet. iſta gloſſa, Z. b. No. quod quis poteſt renunciare beneficio per procuratorẽ. Pro hoc uide gloſſam verbo.] Procuratorẽ. Nota principium huius textus, ad quod allegatur, quod maior conſtantia & honeſtas requiritur in perſonis eccleſiaſticis, quam in cæteris, ideo vitium magis reprobatur in clericis quam in laicis. Nam laici ſe conformant vitæ clericorum & prælatorum, iuxta illud. Si peccauerit unctus, faciet peccare populũ, & dic (Vnctus) id eſt, clericus uel p̃latus. Nota quod uatians non eſt audiendus,

† Vide Fe. in c. ex parte ... de te ci.

Digitized by Google

illuſio a & variatio in perſonis eccleſiaſticis b maxime c ſint uitandæ, præſenti conſtitutione ſancimus, vt ſi quis ad cedendum d Pontificali aut alii cuilibet dignitati, † vel beneficio procuratorem e ſponte f ac libere g conſtituerit, & ipſum ignorantem h poſtmodum duxerit quomodolibet i reuocandum: teneat k ceſsio facta

dendus, l. ſi quis, C. de iureiuran. Not principalem effectum, ſi quis reuocauerit procuratorem ſuum, & non notificauerit reuocationem, ſi aduerſarius fecerit impenſas, ipſe reuocans tenetur ſoluere expenſas. No. quod par eſt notificatio reuocationis, vel ſi fiat per procuratorem vel per alium, quo minus reuocatio veniret ad eius notitiam, & hoc quo ad audiendum renunciationem, & effectum ipſius. Sed quæritur, quid iuris ſi conſtituens non notificauit reuocationē ſed ipſe procurator fuit aliunde certioratus, quod ipſe eſt reuocatus, forte per aliquos vicinos vel cauſidicos, reddendo ei inſtrumentum reuocationis ut ipſum hoc ſufficiat? Dicendum quod ſufficit quod fiat ſibi notificatio, & non refert nam non eſt cura per quem notificatio fiat, ſed quid in tacita reuocatione, quia conſtituens eſt mortuus, vtrū valeat renunciatio ſiue reſignatio beneficii poſtea per procuratorem facta? Dicendum eſt quod non; quia per mortem conſtituentis beneficium erit vacans. Et hoc fuit practicatum in archiepiſcopum Tholoſanum, qui licet haberet archiepiſcopatum per renunciationem ſeu reſignationem, tamen neceſſaria fuit alia collatio.

† Sobiſſa vo ec dicit Car. per tex. hic noncomprehendi epatū Fel. in tuor. o. maiori. & obed. in ce's 6 F.

Prima glo. ſummat, & dicit quid determinat.

† Cum illuſio. Renuntiatio dignitatis beneficii facta per procuratorem ad hoc conſtitutum, tenet, licet prius procurator fuerit reuocatus, ipſo tñ & ſuperiore, fiebat ceſſio ignorante, niſi per malitiam ipſorum, vel aliorum reuocatio ipſis fuerit occulta. Ponit edictum & exceptionem a dicto, ibi, niſi forte. Et determinat not. ſuper Inno. ſup. eo. c. veniens, quæ quaſi ad litterā no. Arc. ſup. eo. c. 2. lib. 6. item no. pe. Goſſ. Inn. Hoſt. & Aegi. ſup. eo. quidam Io. An.

Glo. ſeq alleg. duas conc. vbi idem verbum habetur, & illud exponit.

a Illuſio. Idem verbum de poſtu. præl. bonæ 2. ver. nec obſtabat de renu. cum olim, de aliud ma. can. fac. c. r. de al. ſigillum, de præb. dilectus, ff. de re iudi. l. ſi prætor. de Iudæis in nonnullis, in ſ. de re. perm. c. vnico. Exponitur pro deceptione s vel deriſione.

a Illuſio ſignificet, & de ea uide Fel. in c. ex parte decan. extra de reſcrip.

b Eccleſiaſticis de renun. cum autem, ſup de elec. publicato, & eo ti. nulli, li. 6. 8. q. 1 dilectiſſimi

c Maxime hoc dicit, quia etiam laicis regulariter prohibetur variatio, de quo ſatis no. de reg. iur. quod ſemel. lib 6

Gloſſ. ſeq. quærit opinionem ponit, quæ contrario reſpondet, ſoluit, & de alio caſu remittit

Procurator ad petendā licentiam cedendi datus, qui poteſt reſignare

d Cedendum. Quid de procuratore dato ſolum ad petendam licentiam cedendi? Dic. bat Vin. de ele. cum poſt petitam, per vet. ibi, ubi certam, & Innu. in decer. quidam, per decr. lectæ c. ii. quod valet reuocatio, ē poſt petitionem præſentatam ſuperiori. Nec obſtat quod dicitur de poſtulatione, cum illa non habita publice & ſoniret vt illa, & cū hac nullus intererat, & ſic ſoluitur de poſtulat bonæ 2, ver. nec obſtabant ſed ſi ſuperior ignorans reuocationem, dedit licentiam, tenet licentia ſecundum Inno. quamuis ſecundum eum diſtingui poſſet, an per procuratorem, an per nuntium petierit ceſſionem, ad quod facit littera ſequens, & quod ibi dicam. Sane dici poſſet per hanc decre. quod ſi procuratori a ſe hoc cōſtituto, & hoc petenti data ut licentia cedendi priuſquā reuocatio peruenerit ad procuratorem vel ſuperiorem, ceſſante tamen alius, cogatur cedere per decret. quidam. De poſtulatione vero poſt reuocationem ſuperiori præſentatam quid iuris, ſcripſi poſt gloſſ. in prædi. decre. bonæ. vero. nec nocebat ſuper verbo, videtur.

e Procuratorem non video quod quo ad hoc ſit ius diuerſum, an conſtituat vnum vel plures inſolidum vel coniunctim, laicum vel clericum de procur. c. 1. li. 6. videtur tamen tutius conſtituere clericum, facit quod ſcripſi de proc. accedens.

f Sponte ſecus ergo ſi per iuſtum metum.

g Ac libere. poteſt reſpicere libertatem conſtituentis, & facit ſu. de pro. accedens, & libertatē conſtitutionis i. pure, nō in diem vel ſub conditione, ſed hoc caſu puritatem idem, ſi tñ ante ceſſione & notitiā reuocationis dies vel condo eueniſſet, cū extunc cenſeat pura. ff. qui po. in pig. ha. l. potior, 2. reſponſo, & facit de reſcri ſi pro pro te li. 6. & quod ibi no.

h Ignorantem. planū eſt ergo, quod ſi reuocatio perueniſſet ad procuratorem, ſatis eſſet per hanc litteram, & ſi ratio, quia talis procurator cenſetur conſtitutus ad negotium, in quo ſufficit quod reuocatio ad ipſum peruenerit, ff. man. ſi mandaſſem. ſup. de reſcr. ex parte decani.

i Quomodolibet. puta, expreſſe reuocando, vel inhibēdo vel alium ad illud conſtituendo, non reſeruato primo, de procura non iniuſte. Si vero mortuus fuiſſet prius ipſe conſtituens, planum eſt mandatum tunc reuocatum & diceretur beneficium vacare morte, non renunciatione, dudum lib. 6.

Glo. ſeq ponit opinio. Vin. & tres alias, quas omnes quo ad hunc caſum oſtendit reuocatas

K Tenet. Vincentius primo videbatur hoc tenere in prædi decre. veniens, ſed mutabat poſtea, quod ſi conſtituens poſſeſſioni incumbebat, & publice reuocauerat mandatum, quod concedi poterat, quod renunciatio non tenebat licet teneatur, ad expenſas & intereſſe ei cuius intuit, al. leg. ff. ſi cer. pet. eius qui, & quod habetur de præb. dudum, in ſi lib. 6. facit ad idem de procu. c. vlt. lib. 6. in fi. Sed illud ſpeciaiſſimum in carnali matrimonio contrahendo, vt ibi no. concor. ff. de manumiſ. vin. l. ſi pater in prin. pro & contra ff. de duob. l. ſi pœnitet. Et vide quia quo ad caſum iſtum tollitur opinio Dyni, qui dicebat in prædic. l. ſi pater. quod ſufficiebat procuratorem reuocatum, licet non certioratum, ad hoc vt impediretur actus, quem procurator gerebat, ex quo ipſius mandatarii non intereat. Alii dicebant ſemper procuratorem de expreſſa reuocatione certificari debere, per præd. l. ſi mādatiem, ff. mand. ſecus in tacita, quæ fit per mortem, & ſic tñdem ad eius qui, ſed primo dicto contradicit. l. illa ſi pater. Quare dicunt alii, quod aut mandatarius interuenit vt nudus miniſter, aut vt procurator. Primo caſu reuocatio ſine certioratione impedit actum gerendū, & ſic loquitur lex illa, ſi pater, ubi alios erat miniſter patris, quod probant, quia manumiſſus non eſt ipſius, ſed patris libertus, ff. de manumiſ. l. nepos, ff. de iud. filius, & ſic loquitur l. prædic. ſi pœnitet, & prædic. decr. vlt. de procur. Secundo caſu cum procurator verba contractus concipit in ſuam perſonam: ff. de contr. pen. cum qui, § ſed ſi actor. diſtinguunt, ſi actus gerendus eſt talis ad cuius eſſe requiritur voluntas domini, vt ne ualeat actus, ſufficit reuocatio ſine certioratione, exemplum in tranſlatione dñii rei meæ, ff. de reg. iu. quod noſtrum, ſic loquitur l. eius qui, § quas vero ff. de dona. l. 3. §. ſed ſi quis donaturus. Fallit fauore libertationis ff. de ſo. cum quis, §. 1. & l. qui hominem, §. 1. Titium. Si vero ad eſſe contractus non requiritur conſenſus domini, vt ſi mandaui ſibi librum vel equum emi, ſecundo caſu ſine certioratione non impedit illum actum, vt l. ſi mandauero. Quicquid dicatur in aliis caſibus, quod ad caſum iſtum reuocatio ſine certioratione procuratoris vel ſuperioris impedit ceſſionem, licet mandatarius non interit, & reſtitutio de perden ad omnia, vtro conſtitutionis ponitur in prin. & contra quod no. ff. de contrahen. emp. l. in ſin.

Procuratori actus ei reuocatione geſſit an ſit validus.

a Mani-

Digitized by Google

per eum, antequam ad ipſius vel illius, in cuius manibus a ceſſio fuerat facienda b, notitiam, reuocatio huiuſmodi ſit deducta. c Niſi forte per ipſos d aut alios e malitioſe factum fuerit, quo minus ad eos, vel eorum f alterum ante ceſſionem potuerit reuocatio perueniſſe. g

TITVLVS V.

De ſupplenda negligentia prçlatorum.

Clemens V. in conc. Vienneñſi.

Prçlati regulares non conferunt intra ſex menſes prioratus, adminiſtrationes, & eccleſias uacantes, quæ non ſunt de menſa, ſed ſolent ſpeciales licet obedientiarios, rectores habere, diœceſani auctoritate ſua, uel Apoſtolica, ſi ſint exempta, conferunt illa perſonis, quibus per prælatos fuerant conferendi. Nec permittunt illa applicari menſis prælatorum, uel penſionibus grauari. Declarantur etiam decret. de off. ordin. præſenti. & de præbend. cum ſingula in talib. prioribus & eccleſiis locum habere. Io. And.

C. VNI.

Quia h.

Renunciatio beneficiorũ in cuius manib. ſit facienda.

e Manibus. ſcilicet Papæ, ſi ſuit dignitas epalis. de tranſla. c. 1. & 2. ſi inferior, in manibus confirmatoris, vel collatoris, etiam ſi ſit inferior epo. de hac ſup. eo. admonet. & 7. q. 1. de loco. No. tamen ſummã in dubiis nõ inueni probabiliter dicitur in illius manibus quem renunciaturus deberet, qui poſſet illum inuitum deſiſtere. ADDITIO Vide ſ. eo. c. fi. & ibi Innoc. Quia iuris ſi ad abbatem ſpectat præſentatio, & ad epm̃ confirmatio? Dicit ibi Innoc. quod requiritur conſenſus abbatis in renuntiatione, cũ eius interſit de offi. Arch. ad hæc. Similiter in renunciatione requiritur conſenſus eligẽtium, ſicut & præſentãtis, quod tenet hic Paulus, & tenuit Io. An. per Innoc. in c. ſup. hoc eo. tit. Pe. de An- cha.

b Facienda. ſi perſona cui facienda erat ceſſio, fuit expreſſa in mandato, illi facienda erat notificatio. Si vero mandatum erat generale, puta ad cedendum in manibus eius, qui recipere poſſet, non vſ innatae notificatio, niſi facta ſit illi qui recipit, imputet enim ſibi qui omnibus debuit intimare, vel ſaltem procuratori.

c Deducta. & de hoc per ipſum fiat fides, ſimiles. ſupra ea. compil. de ele. c. conſtitutionem. §. pen.

d. Per ipſos. ſuperiorem vel procuratorem.

e Alios. reſolue plurale in ſingulare, vt ſup. de priuil. vt priuilegia. facit. ff. vi bo. rad. l. prætor ait. § homines.

f Eorum alterum. ſatis eſt ergo quod impedita fuit notificatio facienda, etiam ſi alteri fieri potuiſſet.

g Perueniſſe. videtur quod in hac intimatione ſeruanda ſit forma decr. de elec. cauſam vt ibi dixi. in fi.

Cõtinuatio.

DE SVPPLENDA NEGLIGENTIA prçlatorum.

Viſum eſt ſupra qualiter prælati in eccleſia inſtituantur verum quia aliquando prælati ſunt negligentes, dubitaret aliquis quis poſſet ſupplere negligentiam ipſorum, ideo hic inſeritur rubrica, de ſupp. negl. prælat.

Quia regulare. Pro intellectu huius ca. præſupponitur illud quod dictum eſt c. nulla. ſupr. de conceſſ. preb. in antiq. vbi dicitur, quod ſi collatio alicuius beneficii ſpectet ad prælatum alicuius eccleſię, forte ad prælatum inferiorem epo, quia forte ad prælatum eccleſiæ collegiatæ, ſi ipſi prælatus intra ſex menſes non conferat, & hoc a tempore ſuæ ſcientiæ, i. a tempore quo ipſe ſcit ſcit, quod beneficium vacat, tunc collatio deuoluitur ad ſuperiorem, ſ. ad epiſcopum.

CASVS. Aliquis abbas regularis fuit negligens ad cõferendum aliquod beneficium per ſex menſes a tempore quo beneficium ſpectabat ad eius collationem; an diœceſani, hoc eſt, epi uel archiepiſcopi poſſint ſupplere negligentiam prælati regularis, ſicut poſſunt ſupplere negligentiã prælati ſecularis? Rñdet Clemens, q ſic. Sed quæritur, qua auctoritate poſſint ſupplere, an auctoritate ſua iure ad eos deuoluto, vel auctoritate Apoſtolica ſibi a Papa delegata? Clemens diſtinguit: aut ille prælatus negligens erat exemptus a iuriſdictione epi, aut non exẽptus. Si ipſe non erat exemptus, tunc iure ſuo collatio deuoluitur ad ipſum epm̃. Si vero erat exemptus a iuriſdictione epi. tunc prælatus ſuperior facit auctoritate Apoſtolica ſibi delegata per hoc capi. & non ſua; cum non ſit ſuperior ad illum prælatum. Sed quæritur, vtrum eps illud beneficium regulare poterit conferre clerico ſeculari, vnde ſi ſit bñficiũ ſeculare, vtrum poterit conferre regulari? Dicit q non, ſed regulare beneficium debet conferre clerico regulari, & ſeculare ſeculari. Et ſum in verſi. [Eadem quoque auctoritate.] Sed quæritur, quid iuris ſi prælati regulares volunt huiuſmodi beneficium vacans retinere, & ſuæ menſæ vnire, vtrum eps debeat illud tolerare, id eſt, pati? Dicit qd̃ non, ſed ad epm̃ ſpectat vtrũ debeat uniri uel non. Sed quid ſi ipſe prælatus uelit augmentare penſiones antiquas, vtrum ſit ei permiſſũ. Dicit Clemens qd̃ non. & ſum in verſi. [Præmiſſa.] Sed quæritur, vtrum illud ſit uerum indiſtincte, qd̃ intra ſex menſes ipſi prælati teneantur huiuſmodi conferre beneficia? Dicit qd̃ non eſt intelligendũ de beneficiis ſpectantibus ad menſam poſt unionẽ h. d. R. Not. qd̃ eps põt ſupplere negligentiam prælati regularis, & conferre beneficia regularia, certo poſito qd̃ prælatus regularis negligens ſit exemptus a iuriſdictione epi, quia tũc cõfert Auctoritate Apoſtolica delegata p hoc. c. Not. q qñ collatio deuoluitur ad ſuperiorẽ, tunc ſuperior tenetur conferre illi perſonæ, cui p̃latus negligens debebat conferre. Not. qd̃ collatio deuoluit ad ſuperiorẽ, in cuius diœceſi eſt beneficiũ uacans, & non ad epm̃ in cuius diœceſi eſt p̃latus neglĩgẽs. Not. qd̃ p̃lati exempti a iuriſdictione epi, non poſſunt beneficia ſpectantia ad ſuã collationẽ unire ſuæ menſæ, ẽt ſi ipſe prælatus haberet epalem dignitatẽ quia nullus eſt auctor in cauſa ſua; ſi bene poſſet unire menſæ cõuentus. Not. quod prælatus regularis non poteſt imponere nouas pẽſiones nec antiquas augere, ſed tenetur ad epm̃ ne illud fiat. Not. qd̃ prælati regulares non põt. occupare bona alicuius beneficii, quod ſpectat ad ipſorum collationem, ſed debent reſeruare ſucceſſorib. Not finaliter id ad quod allegatur iſtud eo. qd̃ regulares non poſſunt retinere beneficia plura, etiam ſimplicia. Et no. qd̃ omnia beneficia ſecularia regularibus ſunt incompatibilia.

[Prima gl. ſummat, & dicit quid declaret, deinde diuidit, & rurſus dicit quid declaret.

h Quia regulares.] Caſus. Si prælati regulares non cõferunt intra ſex menſes prioratus, adminiſtrationes, & eccleſias uacantes, quæ non ſunt de mẽſa, ſed ſolẽt ſpeciales (licet obediẽtiarios rectores) habere diœceſani auctoritate ſua, uel Apoſtolica, ſi ſint exẽpta, cõferunt

Caſus §. Eadẽ quoque.

ronti illis perſonis, quibus per prælatos fuerunt conferenda. Nec permittunt illa applicari menſis prælatorũ vel penſionibus grauari. Declarantur etiam decre. de offic. ord. præſenti. & de præbend. cum ſingula. in talibus prioratibus & eccleſiis locũ habere. Et ſunt quatuor partes: prima ponit de negligẽtia Regularium in beneficijs conferend. ſupplẽda per diœceſanos: & de modo ſupplendi. Secũdo de eccleſiis nõ applicandis menſis prælatorum: nec penſionibus grauandis ibi, [Eadem.] Tertia determinat de quibus eccleſiis prędictę intelligantur gl. ibi, [Præmiſſa.] Quarta declarat duas Bonifacianas ibi, [In quibus.] & quas opiniones declarat infra dicetur.

eet circa exẽpta concedat Papa ius ſuum, circa nõ exẽpta non. Item licet concedat ſupplere vice ſua negligentium aliorum, non tamen concedit diœceſanis vt ſuppleant ſuam propriam. Sed modo remanet dubium vt ſi ſuus fuiſſe, nunquid in exẽptis & deuolutum ad ẽpm cuius ipſe lapſus ſemel ſit eṗo & ſi curſus ad metropolitanum deuoluatur poteſtas ipſe lapſo, an ad Papam.

regulares a prælati b prioratus, eccleſias, adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem d ſpectantia cũ vacant, interdũ committere e negligunt, vel conferre intra tempus in Lateran. f † concilio conſtitutum, diœceſani locorum g in non exemptis ſua, h in exemptis i vero Apoſtolica K auctoritate negligentiam l ſuper hoc ſuppleant eorundem, prioratus, eccleſias, adminiſtrationes & beneficia huiuſmodi, illa †, videlicet quæ conſueuerunt per ſæculares clericos gubernari, ſæcularibus m clericis, alia † vero quę religioſi n duntaxat committi ſunt ſolita vel conferri, religioſis monaſteriorum, o quorum prælati huiuſmodi negligentes fuerint conferendo.

Eadem p quoque auctoritate q diœceſani ſuffulti nullo modo permittatur, quod iidem prælati, prioratus, eccleſias, adminiſtrationes, aut beneficia huiuſmodi applicent r menſis

Et circa primũ vide tut, ꝙ non curret ṫ. de præb. ſi de beneficio & quod ibi no. in gl. ſed nunquid. Circa ſecundum, dato, ꝑ curras, vt ꝙ ad Papã non ad archiepm deuoluatur. ad hoc de ele. ægro. c. vnico. li. 6. & vide quod dici. de hæc. ad abolendam. ſuper gl. ſi.

i In exemptis. olim ſecus'eo. tit. ſicut & de præb. cum ſingula. in fin. lib. 6. & hec in hoc manouum inducit.

k Apoſtolica. concor. de offi. ord. irrefragabilia. & de hæ. ad abolendam de cler. ægro c. volo. lib. 6 eo. lib. de ſtatu mon. cap. vnico. & inf. de ſtatu mo. attendentes. da reli. do. quia contingit.

a Regulares. In ſæcularib. ergo non haberet locum hæc cõſtitutio, inquantum ponit ius nouum, & pręiudicat priuilegio exemptionis.

b Prælati.] ſi ad collegia regulariũ ſine prælato ſpectaret collatio, quod eſſet poteſt. de reg. c. ſi. lib. 6. prius ad prælatum, & demum ad diœceſanum deuoluerentur poteſtas t. facit ṫ. de præb. ſi de beneficio.

c Beneficia.] eccleſiaſtica. & uide quod dixi de cler. coniug. c. cum Ioannes.

d Diſpoſitionem.] id eſt collationẽ uel prouiſionẽ hoc dico, quia ſi ad ſolam pñtationem vel electionẽ ipſorum ſpectarẽt, tunc ad confirmantẽ, vel inſtituentẽ deuolueretur poteſtas, ſiue ſit diœceſanus, ſiue alius s.

e Committere. vititur iſto verbo, quia ſe prælati excuſabant dicentes, quod illarum eccleſiarum non fiebat collatio, vel prouiſio, ſed ſolum quędam commiſſio, quaſi illi eſſent caſtaldi, miniſtri vel pædagogi.

Gl. ſequens ponit lecturam, ſecundum quam reprobat opinionem, ſubdens indubitatum.

f Latere. de conceſ. præb. c. 2. Et ſi intelligimus de prioribus etiam conuentualibus, hic reprobatur opinio, quę habet, quod tempus generalis concilij, ſ. ſemeſtre, locum habeat in prouiſionibus talium ſicut in electionibus, cũ ut dicebat Inno. in decre. ne pro defectu. de elect. inter electionem & prouiſionẽ diuerſitatis ratio non apparet quod Compoſt. verum eſſe dicebat in perpetuis, ſed nõ in temporalibus. Hoc aũt certum eſt, quod ſi prioratus eſt principalis prælatura in eccleſia regulari collegiata, & ei prius per viã electionis prouidetur locum habet c. p. ne pro defectu.

g Locorum.] ergo non perſonarum, ſi ergo prælatus alterius diœceſis habet prioratũ, quẽ cõferre negligit in diœceſi Bonõ ñ. ẽps Bonoñ. ſupplebit, probat hoc decre. 2. eo tit. ibi in ſuo ẽpatu, nec diſtinguit vnde ſit collator. & facit quod dicam inf. in glo. prox.

[Glo. ſeq. ſoluit duo dubia, & obiectioni reſpondet ſecundo ſoluit alia duo notitia.]

h Sua.] auctoritate quod ſequitur. Et procedit hoc in prioratibus, eccleſiis, & adminiſtrationibus non exẽptis, ẽt ſi prælati ad quos prouiſio pertinet, ſint exempti. de priu. leg. quoniã & c. ex ſuo, facit de præb. ca. 1. lib. 6. nec procedit nec ſuppletio, ſi tacet diœceſanus ſuo iure tanta ſecundum remittit, quo elapſo ad proximũ ſuperiorem, tunc ſit metropolitanus ſiue Papa, collatio deuoluetur e. ut c. Nunc obit. littera quę ſequitur, quæ ſe-

l Gl. ſequens ſoluit vnam quæſtionem.

Negligentiam. inquantum hęc decr. ponit ius nouum, & præiudicat priuilegiis exemptionis, non puto quod locum habeat quã prælatus priuatus eſſet propter delictum, cum hoc non ſit expreſſum, facit de electio. quam quam. ſ. reſponſio. libro 6. ſecus in non exemptis, ar. c. ſ. in fin.

Glo ſeq. alleg. vnam concord. & arguit opi. quem determinet.

m Sæcularibus. facit de præb. cum de beneficio. lib. 6. Facit hæc littera pro eo quod not. Per. & Abbas in prædict. decr. eo. tit. ſicut. vbi dicunt, ꝙ ad eccleſiam, quæ conſueuit regi per ſæculares clericos, monachi regularem præſentare non poſſunt quod verum credetem in non conuentuali, vel ſi præſentant illum vt clauſtralem.

Gl. ſeq. idem facit quod ſuperior proxima.

n Religioſis. concor. de reb. eccl. non alien. poſſeſſiones. dicebat ibi abbas quod illud cap. non loquitur, de conuentualibus eccleſiis monachorum, ſed de aliis, in quibus miniſtrare conſueuerunt, & quod ſi per negligentiã monachorum deuoluitur ius conferendi tales eccleſiã ad epiſcopum, non ponet ibi clericum, ſed monachum, quod hic approbatur & limitatur per litteram, quæ ſequitur.

Gl. ſeq. alleg. concor. & ibi remittit, & arguit ad quaſ quæſtiones.

o Monaſteriorum.] concor. de præb. cum ſingula prohibemus lib. 6. Et quid ſi non ſit monachus in monaſterio, ſed ſit in eo. Et optime facit hęc littera non coniuncta cum illa, ad quæſtionem quam olim diſputaui, An is ad quem deuoluitur eligendi poteſtas, teneatur eligere de illo collegio, de quo tenebantur qui neglexit, quam vide in mercurialib. ſub hoc tit. & eſt poſita ſub regula, commiſſa cum. ſicut benef. & ad id quod ſcripſi, ſup. de elect. c. publicatorum vltime quæſt.

p Eadem. Hic § & ſequens determinatio. per Innoc. & Hoſt. de præb. c. Lateran. de priuileg. paſtoralis,

q Auctoritate. ſ. Apoſtolica, etiam in exemptis.

r Applicent. Vide quod dicam inf. de ſtatu regul. c. in agro

§ ea

† Id eſt, cõc. Lat. ſub A lex. 3. c. 3.

Idẽ Pan. & Imo. hic notantes, ꝙ negligentia inſtitutoris ſ. uoluit ius ĩmediatũ ad ſuperiorem. Pan.

a Idẽ Pen. hic, &c. cum in cuctis. de rie. notens, ꝙ negligentia deuolutũ eligẽdi, præſentandi ad conuentualem. Fon.

Papa nõ ęg cedit alicui ſupple propriã negligentiam.

† Vide cõcil. Tri. ſeſ. 14. de ref. ca. 10.

† al. ſta, illa vero, &c.

Et ſic prælati ſuperiorisin conferendis beneficiis ſ. abſoluta, ſiue diſicatur, & regulatur ſecundum prã ẽ ipſius intentionis, vt ij bus ipſe conferre nõ potuiſſet, ſimiliter nec poſſunt ſuperior. translatione. n. de gẽ ſione in glo cã nunt cã ſua cauſa, & ſuis qualitatibus ſuis conditionis, vt l. Caio Seio. ff. de al. & eib. leg. 1. ſub cũdũnc Pet. de leda.

ſuis, penſiones vel nouas [b] eis imponant, [c] aut veteres augeant, ſiue quæ ipſis de nouo impontæ, ſiue auctæ ſoluantur. [d] Præmiſſa [e] vero de prioratib. eccleſijs, adminiſtrationibus & beneficiis intelligimus, quæ non ſunt de menſa [f] prælatorum ipſorum, ſed ſpeciales priores, adminiſtratores, ſeu rectores conſueuerunt habere, licet priores, ſeu adminiſtratores huiuſmodi libere poſſint ad clauſtrum, cum oportuerit [g], reuocari. [h]

In quibus [i] etiam conſtitutionem [k] Boniſacij Papæ octaui prędeceſſoris noſtri bona beneficiorum vacantium occupari a prælatis uel aliis prohibentem, ac nihilominus in prioratibus huiuſmodi eccleſiis illud Bonifacii eiuſdem ſtatutum, [l] quod religioſum quemcunque pluribus pręeſſe prohibet prioratibus, aut eccleſiis curá [m] animarum habentibus, etiam ſi cura ipſa non per eum, ſed per alium [n] habeat exerceri, locum ſibi cēſuimus vendicare, licet etiam eiſdem prioratibus cura non immineat ſupradicta.

TITVLVS VI.

De ætate, & qualitate, & ordine pręficiendorum.

Clemens v. in concilio Viennenſi.

Diœceſani ſeruare debēt, & a ſuis ſubditis ſeruari facere iura loquentia de qualitate perſonarum præficiendarum eccleſiæ. Io. And.

§. a ſ hoc, vt patet, quod licet eſſe caſus veniendi, per ordinarios fieri debet.

a ¶ Penſiones. s. de præbend. auaritiæ. de cenſi. prohibemus

b Nouas. quæ dicantur nouæ, not. de cenſib. ſignificauit.

c Imponant. auctoritate ſua: alias ec cā poſſent: nouæ penſiones imponi, vel antiquæ augeri per epiſcopum, de hoc, de cēſib. prohibemus. qđ quomodo intelligāt Ioan. & Hoſt. ibi dixi ſuper gl. 1.

d Soluantur. concor. prædi. decr. ſignificauit, de cenſi. & de iureiuran. tua nos Ioā. And.

e Præmiſſa. ſ. quæ dicta ſunt ſupr. in 1. & 2. reſpon.

f De menſa. Illa ergo non intelligerentur vacare, & ſic in illis non habebit locum quod dicitur de negligentia ſupplenda, vt probatur inf. decr. eccli. prælat. frequenter quidam etiā. Itē nec habebit locum, qđ dr̃ de penſione imponenda, vel deaugenda, cum totum ſit abbatis, & abbates fructus talium pñt vendere, & locare, vt in pręd. ver. quidam. & facit quod no. In no. de ſta. reg. 2. verſi. prioratus.

g Cum oportuerit. idem videtur de ſtat. monach. cum ad monaſterium. verſic. tales & vide quod ibi dixi, & qui cle. vel vo. inſinuante ſuper gloſſa. 3.

(Gloſſ. ſeq. ponit dictum de quo remittit. Secundo obuicit, & ſoluit; Tertio dat dubium ſolutum ſuper quo nouum ſtatutum expoſuit.]

h Reuocari.] Et in talibus clauſtralibus habet locū quod dicitur eos non debere ſtare ſolos. vt patebit. j. de ſtatu regula, ne in agro § ad hoc. Sed aduerte. quia non videbatur, qđ in talib. obedientiariis locum hēret concilium Lateranenſe: de ſitorum em̄ eſt dicere quod epš hodie conferat monacho prioratum, & abbas cuius negligentiam ſuppleuit epiſcopus, cras reuocet illum Nec dicas quod ſic inſtitutū per epiſcopum ſupplētem, abbas reuocare nō poſſit quia nec plus nec aliter confert ſupplens quam negligens, vt probat ſup. 1. reſponſo. Itē ſecundū illud aperta eſſet via ad perpetuādum clauſtrales? quod tñ etiam Papa non facit ſup. de conſit. vel iniur ad noſtram, & c. porrecta. Volens enim abbas præficere nepotem vel ſibi charū, permitteret labi tempus, vt ille demum per epiſcopum inſtitutus eſſet perpetuus. & tali fraudi claudenda eſt via. de diuor. quanto in fin. & propter hanc cauſam communiter olim hæ ſuppletiones non fiebant: ſed ſatis eſt quod ſatisfiat iuri in eo quod ſuppletur: quod abbas facere neglexit Nec poteſt negari quin hoc ſit, vtile: ſaltem. n. erubeſcent abbates de negligentia. notatū. Et ſcias per hanc decre. hodie teneri, qđ manualia

Religioſus ſ per epm inſtitutus ſupplendo abbatia negligentiā, an poſſit per ipſum abbatē reuocari.

quæ non ſunt de menſa, & tempor ſiles prioratus, vacēt per mortem vel remotionem eorum; Vnde & hodie Papa, qui recipit fructus vacantium, recipit fructus talium, nec refiſti poteſt per hanc litteram & per ſequentem, & tendit hoc ad notam, quia ſuperiores locorum manualiū tales occupationes fructuum timentes, diminuit in talibus prioratibus illos, quos alios remouerent, & quos remouen forſitan expediret: & ſic induci hic quaſi quandam perpetuationem clauſtralium. Et ob hanc cauſam ſi aſſiſterem Papæ conſulerem declarari vel ſtatui, qđ cum ſibi reſeruat, vel alteri cōcedit fructus vacantium in vrbe, prouincia vel diœceſi, nō includerē iur manualia, ſed quamdiu duraret gratia 20. vel alia quota, ſe qua videretur ſtatuendum fructuum ipſorum manualium ſolueretur priuilegiato ſingulis annis: & ſic nō impediretur clauſtralium priorum correctio & remotio, nec in illis priuilegiatus fruſtraretur priuilegio.

i In quibus. prioratibus, adminiſtrationibus, & eccleſiis manualibus, quæ non ſunt de menſa.

Gl. ſeq. dicit quid determinat, & quid reprobat.]

k Conſtitutionem] de offi. ord. pręſenti lib. 6. & determinat quod ibi prolixe not. Archid. & reprobat. quod ibi not. Ioan Monac. qui dicebat prioratus commendarios proprie non vacare: & ideo in illis decretalem illam locum non hr̃e. Sed ſi intellexit de his. quę ſunt de menſa, tunc vera.

(Glo. ſeq. dicit quid approbat, & reprobat, & rationis contrariæ reſpondet.

l Statutum.] de præben. cum ſingula. lib. 6. & approbat hic duas opiniones meas ibi not. in 1. reſponſo. in 4 & vlt. glo. Prima. ſ. quod decretalis illa locum haberet etiam in prioratibus manualibus. Secunda quod locum haberet etiam in non curatis. In ſecunda concordabat. Archid In prima reſiſtebat, probans per id quod, habetur ibi. In ſecundo reſponſo datur illa optio. Dicebat. n. Bonifacium conſultum ſic reſpondiſſe, ſed cum vltimo legi. Sextum, quod inducit Archid. pro ſe reuoluebam contra eum; Certum eſt enim, qꝫ in perpetuis non daretur optio, etiam ante illam decretalem, per decre. de multa. ergo de temporalib. debebat intelligi.

m Curam. hoc inducebat dubium an determinaret, etiam verbum, prioratibus & hoc decidit in fine.

n Alium. puta ſecularem presbyterum, vt in decretal. cum ſingula in princip. de ſtatu monachi ne in agro. § ceterum.

DE AETATE ET QVALITATE, &c.

Viſum eſt quibus titulis & modis præficiunt. nomines in eccleſiis: dubitaret aliquis vtrū prælati deb ant eſſe i looei. Et quis idoneitas cōſiſtit in ætate & qualitate, & ordine, ideo ſubnectit rubricā de ætate & qualitate ordinum lotum.

CAP. I.

Cum † eccleſię, a quibus præficiūtur perſonæ minus idoneæ ſcientia,[b] moribus, uel ætate,[c] grauia propter hoc, ut docet [d] experientia, non nunquam perferāt in ſpiritualibus, & temporalib. detrimenta: Nos uolentes per locorum diœceſanos, quib. ratione [e] officii hoc competit, præcipue [f] ſuper hoc diligentius præcaueri, eis diſtricte iniugimus, ut ipſi ſtatuta canonica,[g] quæ ſuper præficiendis perſonis in huiuſmodi eccleſiis hactenus emanarunt, diligentius per ſeipſos obſeruent, & faciant a ſuis ſubditis [h] inuiolabiliter obſeruari, ſi diuinā [i] offenſam, & ſedis Apoſtolicę debitam uitare uoluerint ultionem.[k]

Idem.

In capitulo cathedralis eccleſię uel collegiatę uocē nō habet qui non eſt ſubdiaconus. Habens beneficium, cui annexus eſt ordo, poſt annum, niſi prius, impedimēto ceſſante, promoueatur ad illum, in capitulo uocem nō habet donec fuerit ordinatus, & interim perdit diſtributionem dimidiam. Io. And.

V C A P. II. T †

Cum eccleſię. Præmiſſa ratione exercitat vniuerſum diœceſanorum circa obſeruantiam canonum loquētium de promouendis ad beneficia, ibi, [Nos volentes] imo.

CASVS. Iure cautum eſt in capit. cum in cunctis. capitul. ne pro defectu, cap. nihil. de elect. & in antiq. cap. graue. de præbend. & dignit. quod ille ad quē ſpectat collatio beneficiorum, debet illa conferre perſonis idoneis, quæ idoneitas conſideratur reſpectu ætatis, videlicet, quod ille cui confertur dignitas minor dignitate epiſcopali, ſit ætatis 25. annorum, & ille cui cōfertur, epiſcopatus ſit ætatis completæ triginta annorum, & inchoauerit 30. annum. Item idoneitas conſideratur reſpectu qualitatis, puta quod ille cui confertur dignitas, ſit bonæ famę & honeſtæ conuerſationis, ex legitimo matrimonio, & qd ſit ſufficientis ſcientię. Item idoneitas conſideratur reſpectu ordinis, vt nemo aſſumatur in epiſcopum, niſi ſit in ordine ſubdiaconatus. Sed quęritur, ad cuius officium pertinet iſta obſeruare? Dicit Clemens, qd eps quantum ad ſe debet ſeruare iura antiqua, videlicet qd nō cōferat beneficium vacans, niſi perſonis idoneis. Itē eps quantū ad patronos ſibi ſubditos, dēt illos compellere, vt non conferrant bñficia, niſi perſonis qualificatis. Et in hoc iſtud capitulum continet aliquid noui: quia nihil dicitur de diœceſano in iuribus antiquis, licet dicatur aliquid in concilio gñali. cap. graue, allegato, hoc dicit. Colligo aliquę notabilia. No. qd quis non eſt præficiendus, t inſtituendus in aliqua eccleſia, niſi ſit idoneus ſcientia, moribus, & ætate. Vnde ſecundum diuerſitatem beneficiorū requiritur diuerſa ætas, quia in epatu requiritur ętas triginta annorum, in eccleſia parochiali & aliis dignitatibus inferioribus ab epiſcopatu, requiritur ætas 24. annorum, tñ pro ſimplici dignitate poteſt epiſcopus diſpenſare in 22. annorum, ut in beneficiis, vt in præbendis requiritur ætas 14. annorum: quia ibi inſufficit maturitas conſilij; ideo iſta ætas requirit. In aliis, vt in capellanis, quæ non requirunt maturitatem conſilij, requiritur ætas ſeptem annorum in aliis, vt in prioratibus qui non habent curam animarum, requiritur ętas 22. annorum. Et de hac materia ſingulariter tractat Panor. in c. cum ſit de præb. & dignita. in antiq. Item in præficiendo requiritur idoneitas in moribus, quia ſi eſſet malę vitę, poſſet inducere laicos ad malum exemplum. Item requiritur qd ſit ſufficiēs ſcientia; quia in epo requiritur theologia, & qd ſciat nouū & vetus teſtam. ad prædicādū ſuis ſubditis. Item requiritur qd ſit benitus, vt poſſit conſeruare iura ſuæ eccleſiæ. In abbate vero non requiritur magna ſcientia; ſed ſufficit qd ſit expertus i negotijs in rectore eccleſiæ parochialis ſufficit ſcientia canonum pœnitentialium. Hæc optime tractat. Inn. in c. cum in cunctis. de elect. in notiq. No. qd eps pōt compellere ſubditos ſuos ad obſeruationē canonum. l. quod ipſe teſt monere prælatos ſibi ſubditos, vt non conferant beneficia perſonis non idoneis. Quæritur hic. Si prælati ſint negligentes ſuper eo quod hic diſponitur, qualiter peccent? Dicit Laur. & Zen. quod mortaliter. 4 diſtin. den quo, qd no gl. de off. Arc. ea quæ, de quo per Arch. 76 d. vt nūs pro hoc ſtatutum, ibi, (Diſtricte iniungimus) Zabarella.

Prima gl. ſummat, & exponit.

a Cum eccleſiæ. Caſus diœceſani ſeruare debet, & a ſuis ſubditis ſeruari facere iura loquentia de qualitate perſonarum præficiendarum eccleſiis. Et neſcio ſi aliquem fructum inducat hęc conſtitutio. Sed hoc ſcio, qp innouatio ſine pœnarum adiectionibus raro proficiunt, vide ſub rubr. ſup. de mag. & poteſt exponi, eccleſię. i. eccleſiaſtica miniſteria, de elect. cum in cū. diſtin. prin. de quibus ēt poteſt intelligi, licet ſolum de regimine eccleſiarum videatur hic loqui; nihil enim intereſt, cum nil nouum inducat.

b Scientia.] qualis ſcientia requiratur in epiſcopo & in aliis miniſtris, & quæ ſit eminens, & quæ competēs, & quid de parum ſciente, no poſſit promoueri, & an peccet recipiendo offīm, ad quod ſcientia ſua ſufficit, ſempli pon 1100 & ſſ. & Compoſt. de elect. cum in cunctis, ſuper ver. ſcientia.

c Aetate] de ordine nihil dixit, ſicut nec decret. ea ſe ſup. eo & vide quod no de præb. ſi pro paupetib. l. b. 6. in gl. 2.

d Docet facit ſup de elect. quam ſit, io princ. lib. 6 vbi de hoc.

e Ratione officij. excitat ergo ipſorum officium, non conſtituit illos delegatos. ſup. de eſſ ura. licet, & cap. penult.

f Præcipue duplex punctatio.

g Canonica. ſup. eo per totum de elect. cum in cunctis, & in c. nihil de præb. graue. cum ſim.

h Subditis. non ſufficit prælato, qp ſit bonus in ſe niſi etiam ſit, quantum eſt in ſe, bonus in ſubditis, de ſimo. licet, in prin. cum concord.

i Diuinam offenſam. concor. huic fin de elect. vbi periculum §. qui autem, & c. perpetuæ, & c. commiſſa, in fin. lib. 6 & int de cen. ad oſtrum. in fi.

k Vltionem. ſpecialiter circa hoc ſtatutum, de generali, vt ſe quod no. de treu. & pac. c. 1. de celeb. miſ. uolentes, de genera. i. elect. lib. 6.

V[t] i. qui. Primo declarat non exiſtentem in ſacris non habere vocem in capitulo cathedralis eccleſiæ, vel collegiatæ. Secundo item dicit de h bente beneficium, cui annexus ordo, niſi ad illum promoueatur

† Vide conc. Trid. ſeſ. 24. c. 12. de refor. & ſeſ. 22. c. 4. de ref. ca.

† Vide conc. Trid. ſeſ. 7. de ref. ca. 12. & ſeſ 24 de ref. c. 12.

moueatur ceſſante impedimento intra annum: quia illo tempore non habet vocem in capitulo. & ei ſubtrahitur pars dimidia diſtributionum. Secunda: ibi, Illi vero. Imole.

CASVS. Vacat eccleſia cathedralis, collegiata vel conuentualis forte per mortem prælati; ſunt canonici vel regulares profeſſi conuenerunt ſuper electione facienda; ſunt tamen aliqui canonici vel religioſi, qui non ſunt in ſacris conſtituti, licet ſunt profeſſi vel canonici præbendati. ſed conſtituti in ſacris propoſuerunt ex parte ſua, quod alij non conſtituti in ſacris non admitterentur, id eſt, non reciperentur ad electionem faciendam. Quæritur quid iuris? Dicit Romanus Pontifex Clemens in tertulat. in eccleſia inducantur ad ſuſcipiendos ſacros ordines: ſtatuit, id eſt, ſtatutum facit, quod iſti non conſtituti in ſacris non habeant vocem in capitulo, dum celebrabitur electio, vel aliud capitulum. Sed ponamus quod ſit dignitas vacans, vel perſonatus, vel aliud beneficium, quod requirit certum ordinem: puta quod ſi quis aſſumatur ad talem dignitatem, quod ipſe ſit diaconus vel presbyter: quidam ſubdiaconus fuit aſſumptus ad illam dignitatem vel beneficium, & non fecit ſe promoueri intra annum ad ordinem requiſitum illi dignitati vel beneficio quæritur quam pœnam incurrit talis, qui accepit talem beneficium vel dignitatem, & non ponit ſe in ordine annexo illi beneficio vel dignitati? Reſpondet Clemens, quod talis non habebit vocem in capitulo, & perdit medietatem diſtributionum, donec fuerit promotus ad ordinem requiſitum in tali beneficio. Sed quæritur vtrum pœna antiqua ſit ſublata per iſtud capitulum? Dicit quod non: ſed remanet in ſuo robore. Et ſunt aliæ pœnæ. quod ſi quis beneficiatus fuerit monitus vt intra annum promoueatur ad ſacros ordines, & intra annum non fecerit ſe promoueri, tunc poterit priuari illo beneficio. Sed per c. licet, de ele in 6. tale ſtatutum in eccleſia parochiali, quod ipſo iure perdit beneficium abſque monitione, ſed non loquitur in alijs beneficijs: ideo in alijs beneficijs remanent iura antiqua incorrecta, videlicet, quod debent promoueri poſt monitionem: ſed abſque monitione incurrunt pœnas huius capituli. Not. quod ordo non dicitur annexus ita quod non conſtitutus in tali ordine non poſſit habere illud beneficium, ſed intelligitur quod habens illud beneficium debet promoueri ad illum ordinem. Not. quod mancipari, id eſt, deputari diuinis officijs & miniſterijs quam citius poſſunt debent promoueri ad ſacros ordines ad illum finem, vt ab illo ſtatu non poſſint retrocedere, hoc eſt, quod poſtquam habent beneficium, & dicunt velle eccleſiaſticari, & ſub illa ſpe accipiunt beneficium, non retrocedant, id eſt, non mutent ſuam voluntatem, nec vxorem accipiant; quare quando ſunt ſemel in ordine, non poſſunt retrocedere, id eſt, reaccipere ſtatum quem dimiſerunt tacite, accipiendo beneficium vel dignitatem. Et ſi retrocedit, & habebat animum retrocedendi dum accepit beneficium, talis tenetur ad reſtitutionem omnium fructuum beneficij. ſecus autem ſi non habebat animum retrocedendi a principio, quia forſan poſtquam tenuit beneficium per aliquod ſpatium, ipſe cognouit quod non poſſet ſaluari cum beneficio, quod melius ſoluaretur cum matrimonio, & dimiſit beneficium & retrocedit, credo quod talis non tenetur ad reſtitutionem fructuum, niſi eſſet opulentiſſimus, ita quod reſtituendo, facultates ſuæ, & ſtatus eius parum diminuerentur. Nota quod conſtitutus in ſacris habet vocem in capitulo, & hoc accipiendo capitulum improprie, ſcilicet pro collegio & conuentu, quia proprie capitulum dicitur in eccleſia cathedrali, collegium dicitur in alijs eccleſijs ſæcularibus, & conuentus in eccleſijs regularibus, ſed vnum ſæpe ponitur pro reliquo. No. quod habens dignitatem requirentem certum ordinem, & ſubdiaconus, per ſpatium vnius anni, & non promouetur ad illum ordinem requiſitum illi dignitati, non priuatur illa dignitate, ſed punitur pœnis hic contentis in c. cum in cunctis de elec in antiq. & in c. licet de ele. lib 6. No. de dictione, Vt. quæ hic ponitur in vim cauſæ, ſed regulariter facit modum. de condi. appo. verũ. & quod ibi dicit No. quod inhabilitas vocis, ſurgens ex defectu ordinum ſacrorum, non eſt remiſſibilis per habiles; et ſi hoc ſibi ab alijs concedatur. concor. ponit gl. in verbo, Concordatur. Zabar.

ij, c qui diuinis in cathedralibus vel collegiatis ſæcularibus vel regularibus b eccleſijs ſunt mancipati c officijs, d vel mancipabuntur in poſterum, e ad ſuſcipiendos ſacros ordines propen-

Prima gl. ruminat, & dicit quid dederit cauſam conſtitutionis, & infert a ſimili.

c Vt ij.] Caſus In capitulo cathedralis eccleſiæ, vel collegiatæ vocem non habet, qui non eſt ſubdiaconus habens beneficium, cui annexus eſt ordo, poſt annum, niſi prius, (impedimento ceſſante) promoueatur ad illum. in capitulo vocem non habet du ac fuerit ordinatus. & interim perdit diſtributionem dimidiam. partes ſunt duæ, quæ ſatis patent. Cauſam dedit conſtitutioni quod not. Hoſt. de præb. c. ex ſtipendæ § qui vero vbi dicit eſſe iniquum, quod ſicut minor ſubdiacono non eligitur in epiſcopum, ita nec eligat, vt bene conueniant electus & eligentes, dicens ibi per conſtitutiones legatorum in prouincia promociæ hoc eſſe ſtatutum quod non exiſtentes in ſacris non habeant vocem; talem autem conſtitutionem facere poſſunt nedum legati, ſed et epiſcopi, i vt ſcripſi poſt eum, de offi. archipresb. c. ſi. vnde conſtat, quod multi epiſcopi tales conſtitutiones habebant. Not. et ipſe Hoſt. eod. titul. de off. archipreſ. c. 2. quod ſicut inter Cardinales nullus eſt quin ſit ſaltem diaconus, ita & inter canonicos nullus deberet eſſe, quin eſſet ſaltem ſubdiaconus. arg. in c. quartum de conſe. di. 1. epiſcopus Deo ſacrificans. & c. iubemus facit quod dicit canon, illicitum eſſe eum qui non ſit in ordine, eccleſiaſticis miſceri tractatibus. 96. diſt. ſatis euidenter. tales enim retrocedere poſſunt a ſtatu clericali, de elect. cum ex eo. lib. 6.

i Vide Alex. conſ. 166. in 2. vol. col. 6.

b Regularibus] Si ergo in eccleſijs regularib. non conſtitutus in ſacris vocem non habet, ergo nec in numero computatur de facto, nun de fictione, vt no. in cle. ſup. de ele. quod circa in fine penult. gl.

Gl. ſeq. exponit & infert ſolutionem dubij, quam fortificat, prorogat & determinat.

c Mancipati.] quaſi dicat, nuncupati, electi, vel deputati. & quia mancipare eſt ſeruire, vel in ſeruitutem, vel in poteſtatem redducere, ideo vtitur hoc verbo, quod & habetur 28. di. de his in prin. & q. 4. ſalua. ot vltra medium. In his ergo qui no ſunt deputati ad diuina officia, quales ſunt conuerſi vel profeſſi laici, præcipue in eccleſijs regularibus, nihil puto mutatum per hanc conſtitutionem & ſic ſaluum manet quod not. de ele. cum eo quod lib. 6. in ſi & ita ſeruatur, alias ſequeretur quod per hanc conſtitutionem moniales non haberent vocem in ſuis capitulis, quæ propter ſexus fragilitatem non ſunt capaces. 2 ordinum de hoc 23. q. 1. diaconiſſam, hac eadem ratione videretur quod canonici, qui non ſunt in eccleſijs conſtituti, ſed in certis actibus habent vocem in capitulo, non includatur hac conſtitutione, quod intelligo niſi per ius capituli ſuæ eccleſiæ habeant talem vocem in alrona.

2 Fœminæ ſacrorũ ordinũ ſint incapaces, docẽt theologi ſcholaſtici in 4. ſent. d. 25 vbi late Sotus q. 1. art. 2.

d Officijs.] etiam ſi ſacri ordines annexi non ſint, & ſic differt a prox. reſponſo.

Gl. ſeq. dupliciter obijcit, ſoluit, & vtrique obiectioni reſpondet.

e In poſterum.] quod poſteris ludicet poſſit aſperior ſtatus, non dubitatur; ſed videtur abſurdum quod hic inducatur iam intitulatis, ſaltem non profeſſis, hoc dico propter id quod no. de regul. quod omnes lib. 6. Item videtur abſurdum, quod conſtitutio ligat præterita contra id. ſup. de conſt. in ſi. Dicas quod hæc decr. non priuat de beneficio, ſed ſolum voce capituli, & tamen certũ eſt, quod cum beneficium aſſumunt

gſent,

Digitized by Google

pſerit, vt expediens & neceſſarium officium eccleſiæ gerat, ſi ingrueret neceſſitas eum ad ſacros ordinari, & hoc tenuente, poſſet et priuari beneficio. ī. eod. quæris. Non mandacei ergo qui non vult laborare. Quod primo in contrarium allegaui, locum hēt in continentia, quæ nō indicitur inuito. 32. q. 1. integritas. Quod dixi ſecundo, nō obſtat, quia conſtitutio iſta non ligat præſentes inſtitutiones, ſed futuros tractatus & actus capitulorū. Itē nō vitiat vocē in capitulo præſtitā, qđ aſſet recipiente præſita, ſed præſtandam; & ſic reſpicit futura.

ſius [a] inducantur: Statuimus, vt nullus [b] decætero in huiuſmodi eccleſijs vocem in capitulo [c] habeat (etiam ſi hoc ſibi ab alijs libere concedatur [d]) niſi ſaltem in ſubdiaconatus ordine fuerit conſtitutus. [e] ¶ Illi vero, qui dignitates; perſonatus, officia, vel præbendas, [f] quibus certi [g] ordines ſunt annexi [h] pacifice nunc obtinent in eiſdem [i] eccleſijs, vel obtinuerint in futurum: niſi (iuſto im-

expectare, maxime ſi hoc petat? Puto non, quod bene probatur, ne ſe. vacan. c. vnico. reſponſo. lib. 6. alias ſequeretur quod ſi in tuis vetera. impuberem, cuius pubertas finitur intra terminum, expectare teneretur, vel abſentem in loco, de quo vocari non dē: ? dicentem ſe velle ad eccleſiam redire, vel excommunicatū dicentem ſe velle abſolutionē petere, vel ſimilem, dicentem ſe velle profiteri, vel his ſimilia. Sed quid ſi nullus de capitulo eſt in ſacris; tunc ſolus prælatus expediat quæ incumbunt, per decreta. præalleg. & facit quod ſcripſi de ele. cum eccleſia. Sed quid ſi ipſius prælati electio immineat facienda, & nullus de capitulo eſt in ſacris? Hic ſatis crederem, quod ſuperiorem habeat expectare lapſum termini iuris, facit prædicta decre. vnica. ne ſede vac. a. reſpon. de elect. commiſſa. in prin. lib. 6. licet ergo canonici qui ſunt in ſacris, non expectent canonicum, cum ipſi ſint capitulum, ſuperior tamen, qui habet vti iure deuoluto, vt potius deuolutionis ſit locus, habebit neceſſe vſq; ad iuris terminum capitulum expectare. & hæc etiam egerent declaratione, & ſuperius intelligantur infra proxi. reſponſo.

Electio prælati per quē fiet, ſi nullus de capitulo eſt in ſacris.

a Propenſius.] Idem verbum de off. or. c. 1. deriuatores exponunt, i. ca[?]tentius, ſed illa d: vbi dicimus protenſius: ſed propenſius deriuatur a prope vel propere, quaſi velociter, vel feſtine.

Propenſius quid ſignificat.

b Vt nullus.] iam inſtitutus vel inſtituendus, vt patet per præcedentia.

Gl. ſeq. ponderat verbum, per quod ſoluit dubium ad ſolutionem inducens quatuor ſimilia.

c In capitulo.] ſtallum chori non aufert & per hoc verbum patet, quod ſi eſſet actus expediendus vt a priuatis nō a capitulo, ad tale bene admitteretur. per quod puto quod talis canonicus non in ſacris præbendam, & domum optare poſſit, ſicut conſtitutus in ſacris, ſi eccleſiæ ſtatutum vel conſuetudo non obuiet: cum ille actus non ſit collegiatis, & competat ex canonia & præbenda, non ex voce capituli: ſicut & poteſt delegatus dari & recipi. ſtatutum. lib. 6. agere pro præbenda de prob. ex litteris. epiſcopum ſociare, & fructus percipere. de elect. non teli ad audientiam. eccleſiam defendere. de concess. præb. ex parte. de ele. generali de reb. eccle. non alienan. c. 2. lib. 6.

Canonicus nō in ſacris actus nō collegiales exercere poteſt.

Gl. ſeq. alleg. duas concordantias: quærit pro, contrarium ſoluit, illud amplians.

d Concedatur.] concor. ī. de ele. cōſtitutus. & ī. de reg. vt profeſſores. Sed quid ſi actum electionis imminentis participant ſibi ſocij? Vr quod poſſint, per ea quæ no. ſup. de ele. cum Vinton. in vl. gl. Contrarium crederē, quaſi ſit inhabilitas in perſona, per hanc litteram, per quam et non credo ipſo contra hoc diſpenſare poſſe & facit verbum, nullo modo. inf. proximo reſponſo.

Glo. ſeq. primo quærit arguit negatiue, contrarium ſoluit per duo iura & tria ſimilia, & contrario reſpondet ſecundo quærit, & ſoluit per vnum capitulum, & quartum abiurat, tertio ſubdit duas quæſtiones & ſoluit.

e Conſtitutus & habens ætatem, de qua infra, e proxi. quod cap. ſuit ſumme neceſſarium propter illud, vt ibi dicam. Sed pone, quod de facto tunc ſacra necitum, canonicus dum vacat eccleſia non eſt in ſacris, ſed tempore quo imminet electio facienda, eſt in ſacris, habet ne vocem in electione? Si ponderemus initium litteræ ea quæ no. de ele. dudum. 1. vr quod non: quia tunc non erat habilis, Tu dicas quod ſatis eſt, quod tempore faciendæ electionis ſit habilis, quod ſatis probatur. ſup. de ele. cum inter R. in fi. & ſu. de ætate. Apoſtolice. Idem in decernimus de eligendo, vt in præd. decr. dudum 1. & 2. Sic et is qui non eſſet canonicus tempore vacationis, ſi tempore electionis canonicus eſſet, admitteretur cum alijs, & eligeret, & qui tempore vacationis non eſſet in loco; vnde uocari deberet, ſi tempore electionis præſens eſſet, admitteretur ad eligendum. de hoc ſup. de elec. eccleſia 2. Quod enim electionibus ſpectari initium, intelligitur de initio electionis, non uacationis. Sed fortius quæro, nunquid canonicum non conſtitutum in ſacris, in proximis temporibus ordinari volentem, quæ tempora incidunt intra terminum iuris datum ad eligendum, teneantur ſocij

Canonico ſufficit eſſe in ſacris tpe electionis, ad hoc vt eligere poſſit.

Canonicus in ſacris non conſtitutus ſi eſt ab alijs expectandus, ſi ei velit ordinari intra terminū iuris datū ad eligendum.

f Præbendas.] in collegiatis eccleſijs, vt inf. dicam.

g Certi.] non dicit, ſacri, per quod dico etiam in minoribus hunc locum habere.

Glo. ſeq. tria dicit exponendo quod de annexione dicit.

h Annexi.] de iure communi, primæua inſtitutione, antiqua conſuetudine vel ſtatuto. Et intelligo hanc litteram; ſiue certis præbendis annexi ſint ordines, ſiue in certis quæ tamen poſtea certificatæ ſint, puta quia tertia vacans eſt ſacerdotalis, [t] vt ſcripſi de concel. præb. propoſuit in prin. Nec intelligo de annexione, qua nō poſſunt conferri, niſi ei qui ſit in illo ordine, quia tunc non eſt dare, quod habeat illud beneficium non habens ordinē annexum. Dico tamen quod ſi per litteras Papales ad hoc ſufficientes conſequeretur beneficium non exiſtens in ordine, adhuc locus eſſet huic decret. niſi etiam ad non recipiendum ordinem ſufficientem diſpenſationem haberet.

[t] Vide concil. Trid. ſeſ. 24. de reform. c. 12.

Gl. ſequens quærit de principali prælato, alleg. propter duas rationes, contrario plus accedit, & declarationem expoſcit.

i In eiſdem.] cathedralib. vel collegiatis, de quib. præmiſit. Sed mihi remanet dubium, an hoc c. in vtroq; iſto locum habeat in principalibus prælatis eccleſiarum collegiatarum, puta archipreſbyteris vel plebanis plebiū vel his ſimilibus? Et videtur quod ſic, per verbum, dignitates, quod præcedit, ad. ī. de teſt. cap. ſtatutum lib. 6. eo. lib. de elect. leg. per tu prin. Certum eſt autem quod illi dignitati annexus eſt ordo preſbyteralis ſup. eo. c. ſi ergo nō fiant preſbyteri intra annum, locum erit huic pœnæ. Nec occurrit ratio quare plus arctetur habens perſonatum vel canoniam, quam habens principalem prælaturam, immo videtur maior in ſtatu iſto, quia plus eſt adſtrictus, de reſcr. & educeri. & in ſeq. ſo debet attendere quid ſubditis facere oportet. de elect. cum in cunctis, in prin. & a capite inchoari debet ratio nis editio. ff. de exc. argentar. in 6. ear. autem. In contrarium facit de elect. ſtatutum. lib. 6. Nec obſtat hac littera, quia talis non habent dignitatem in eccleſijs, immo habent eccleſias vel dignitates eccleſiarum ſuper quo vide quod dicam ī. de præb. e. 1. Item abſurdum videtur principalem prælatum eccleſiæ priuari voce propter ordinis defectum, non ſine graui damno eccleſiæ, cuius negotia dei ord. naec. Vnde poteſt dici, quod cum prælatus & capitulum ſint diuerſa. ſup. de his quæ fi. a præla. in tub. & c. regio. ne ſede vac.

Archipreſbyter ad poſtit admitti ad eligendum.

cap.

Digitized by Google

cap. vnico. lib. 6. cum multis ſimilibus, ſub appellatione capituli non includatur prælatus, vt hic, & ſup. prox. reſponſo. Et ſi dicatur, quod de quadam largiſſima vel ſignificatione prælatus nomine capituli comprehendatur, quaſi illius corporis caput, de his quæ ſi. a prælat. nouit & faciant uot da conceſ. præb. poſt electione. Mihi tamen eſt ſatis quod communiter ꝙ comprehendatur, ut probat iuris prædict. ut ſi hoc ius correctiuum iuris ueteris & pœnale, non largiſſimam, ſed potius ſtrictam interpretatione recipiat. de reg. iur. quæ a iure, & cap. in pœnis lib. 6. Item licet prælatus, & capitulum faciant vnum corpus, & vnam eccleſiam, & ſic loquuntur cõtraria; nõ p hoc ſequitur prælatum includi ſub appellatione capituli, immo potius ſumitur contrarium, & idem videretur dicendum circa decretalem, vt profeſſores, ſuſ. de reg. & tamen vtrobique neceſſaria eſt declaratio.

pedimento a ceſſante) ad huiuſmodi ordines ſe promoueri fecerint intra annum. b extũc c donec d ad eos promoti fuerint nullo modo e vocem in capitulo habeant earundẽ. Ipſiſque diſtributionũ, f quæ dantur his, qui certis g horis interſunt, h pars dimidia i ſubtrahatur: non obſtãtibus quibuslibet conſuetudinibus k vel ſtatutis. l Pœnis aliis, quæ contra tales promoueri ad ordines recuſantes ſtatuuntur in iure, m nihilominus in ſuo robore permanſuris.

Idem

In 18. anno ad ſubdiaconatum. In 20. ad diaconatum. In 25. ad presbyteratum poteſt quis libere promoueri. h. d. Jo. An.

CAP. III.

Generalem n † eccleſiæ ...

a Impedimento. concor. ſup. de elect. commiſſa, §. 1. l. 6. & ibi vide exempla, vbi vero impedimentum proueniſſet ex culpa ſua, non videtur excuſari. de hoc, ſup. eo. c. 1. & in hoc differt a parte ſup. prox. in qua non excuſat impedimentum, & meſto hic aliud, quia hic eſt pœna negligentis.

b Intra annum. a tempore quo ligat conſtitutio in prius inſtitutis, & a tempore habitæ poſſeſſionis, vel quo per eos ſtetit, quominus haberet in inſtituendis. ſup. a de elect. commiſſa § 1. & de præb. licet 2. li. 6.

c Extunc. ſ. anno elapſo, prius ergo non eſt locus huic pœnæ, poſſet tamen excludi etiam prius a voce capituli ex alio capite. ſup. prox. reſponſo, hoc eſt dicere, ſi habet præbendam diaconalem ſubdiaconus eſt, licet non diaconus, non excluditur a uoce, niſi poſt annum. Si vero nec eſſet ſubdiaconus, & ſi ipſa præbenda eſſet ſubdiaconalis, tantum, excluditur etiam intra annum, ſed a diſtributionibus ſolum poſt annum, & cum ceſſauit impedimentum.

d Donec. ſ. illis ergo ordinatis ceſſat pœna. conco. ſu. de elect. quia ſæpe. li. 6. & quod not. de mat. contract. cõtra, c. h.

e Nullo modo. vniuerſale negatiuum excludit conceſſionem capituli, ut ſup. prox. reſpon. diſpenſationem epiſcopi, ut ibi dixi.

Gl. ſeq. ſignat, & dubium ſoluit.

f Diſtributionem. per hoc verbum, & verbũ, capitulo, quod præcedit, pares in beneficiis quib. non debetur vox capituli, & in quibus non diſtributiones, has pœnas non compeiere, quo tñ quod ſi in eccleſia collegiata ſit cappellania, vel altares ex cuius inſtitutione etiam cappellanus tenetur officiare eccleſiã, vt in Bonon. ſi in illis horis aliquæ diſtributiones eis debeantur, quo ad illas locus eſſet hic pœnæ ſi promotus non eſſet, licet non quo ad ſeditius cappellaniæ, altaris, de quib. hic non cauetur.

g Certis horis. No. pro conſuetudine eccleſiarũ collegiatarum quæ diſtributiones ordinat non per omnes horas, ſed per certas, & aliquas attribuunt Miſſæ, quæ non eſt de horis, de cen. b. aliſ c. 1. & decr. vnica de ele. non reſi. non dicit de horis, ſed de officiis. Honeſtius eſſet, & iuri conſonius, ut per omnes horas fieret ipſa ſi cõpartitio, quod alia pro Miſſa, matutino, & veſper. debeat fieri æqua contributio, facit inf. de reliq. & vener. ſanc. c. vnico, in fi.

h Interſunt. dato quod prædictis interſint, aliis priuarentur illa in totũ, quod dic vt ſu. de cler. non reſi. c. vnic. lib. 6.

Glo. ſeq. ſoluit duo dubia de inopia, & cui pars acceſcat.

i Pars dimidia. et ſi reliqua dimidia ad ſuſtentationem ipſorum non ſufficit, ‡ & imputent ſibi cum per ordinis receptionem hanc pœnam vitare poſſint facit quod not. de elect. quia ſæpe. lib. 6. in gl. aliud. Et ſic non obſtat quod not. de elect. cũ Vintonieñ. in gl. not. ꝙ in fi. & vide quod no. & dixi de appel. paſtoralis. in fi. vlt. glo. Et ſcias quod iſta dimidia, ſubtracto accreſcit aliis interſſentibus diuinis, inſtitu. quibus ſi eadem, ff. de viufruct. ejeſ. l. 1. in fi. niſi eſſet aliter ordinatum, facit de cler. non reſid. cap. vnico. lib. 6. & uide quod dicam inf. de vita & honeſt. cleri. c. 2.

k Conſuetudini b. conco. inf. de ſepul. c. 1. §. pen. in fi. & inf. de ſtat. mon. c. 1. § ſane, & 2. in fi. de relig. do. c. 2. §. ut autem, & § penul. de iure patro. c. 1. in prin. & in fi. & ſimi. ſup. de pœ. ſi quis ſuadente. poſt prin. de pœ. & remiſ. c. 1. de ſen. excom. c. 1.

l Statutis. nota quod non reuocat priuilegia. concor. de capel. mo. c. vnico. l. b. 6. & quod ibi not.

m In iure. ſup. eo. quæris, de elect. licet canon. lib. 6. & vide quod ibi non in gl. ſi. & infra de regularib. habes. in ffs. l. ſta. mon. ne in agro. § cæterum. c. 1.

Generalem. CASVS. Viſum eſt ſup. qualiter requiritur ætas in promouendis, nũc quæritur vtrũ requiratur certa ætas ordinandis? Et ſtãdet quod ſic, quis in ſubdiacono requiritur, quod compleuerit decimũſeptimũ annum, & attigerit decimumoctauum; In diacono requiritur quod compleuerit 19. quod ſit in 20. In presbytero requiritur quod compleuerit 24. annum, & quod ſit in 25. anno. In minoribus vero ordinibus ſufficit quod fuerit extra infantiam, & compleuerit ſeptimum annum. h. d. H. d. Colligo aliqua notabilia: Primo, quod quis non poteſt promoueri ad diaconatus ordinem, niſi ſit in 20. anno, nec ad presbyteratum, niſi ſit in 25. Sed quæritur, vtrum defectus ætatis impediat receptionẽ ordinis? Dicendũ quod non, immo quis in 20. anno poterit recipere ordinem presbyteratus, ſed non habebit executionem illius ordinis donec attigerit ætatẽ legitimã, & ipſo iure eſt ſuſpenſus ab executione ordinis, vſq; ad illam ætatem legitimã, & ſi quis presbyter in ætate minori 25. annorum celebraret tunc contraheret irregularitatem. No. dictionem { Vero. ſup. in c. conſtitutionem, de elect. etiam uidebis dictionem, Decernimus, No. quod ad receptionem ordinum ſequitur, ut ordinato non obſtat aliquid canonicum, ſupplet Paulus ſi impedimentum; dalent excom. quod de his & c. quamuis quia ſecundum Gen. irregularis de ſe vel vitium de corp. vitia. per totum. Zab.

Gloſſa prima commendat & dicit quid corrigit, & quid determinat, & obiectionem ſoluit.

n Generalem. breue & ſumme neceſſarium propter conſtitutionem ſup. prox. Determinat autem ætatem ſacrorum ordinum, & corrigit canones 87. diſtin. peruenit, per totum. 78. diſt. c. 1. & 3. & vlt. & ſup. de his, in quibus cauebatur, quod his 20. annos, ſubdiaconus, 25. diaconus, 30. presbyter fieri poterat, & debeant eſſe anni

Clemen. D com-

a De hac dictione, donec, uide Alexandru cõſil. 66. incipit vilo teſtõ, in 3. volu.

a De his bonis vide Abb. in c. ext. de celeb. Miſſ.

‡ Hæc gl. reprehendit Gui. de monte Laduno ſed eã defendit hic Io. Imo. quem uid. lo.

† Vide q. d. diſpoſitione eõc. Tri. ſeſſ. 23. c. de reforma. 13.

completi. & ibi determinat etiam no. de elect. cum in cunctis, §. inferiora. de temp. ord. vel non eſt compos. Et hoc dubio, licet hæc decr. optime coniungatur pro anima: melius tamen intitulata fuiſſet ſub rubri. de temp. ord. iſta enim rubrica tractat de ætate, & qualit. eorum, q præficiũtur, & de qualitate illorũ qui ordinantur, ſed propter connexitatẽ retinetur. Et eſt ſimile quod dixi ſupra eodem. 6. ad notes.

† Dictio, impedimento, deeſt in anti quis lib. exẽplarib.

Gloſſa i quengal legat ſimile, probat obſeruantiam: ponit opinionem, quã impugnat, & ex pendiẽ ſiam huius iuris, in fin. quærit, & ſoluit de alia quæſtione remittit.

ſiæ obſeruantiam a volentes antiquis b iuribus in hac parte præferri. Decernimus, c vt (alio non obſtãte impedimento † canonico) poſſit quis libere d in decimo octauo e ad ſubdiaconatus, in vigeſimo ad diaconatus, f & in vigeſimo quinto ætatis ſuæ anno g ad presbyteratus ordines promoueri.

a Obſeruantiam. ſimile 1. inf. de app. quamuis. Procedebat aũt hæc obſeruãtia præalleg. §. inferiora, quia cum ibi de ætate antiquorum canonum in ſacerdotio demandetur v anni, & plus quia qui 25. attingit, poterit fieri ſacerdos, ita uidebantur 5. demendi ætate diaconi, & ſubdiaconi, per quem etiam in 15. dabatur ſubdiaconatus necnon, ideo dicebantur antiqui canones ſo hui correctionem per illos ſeruaban tur interſtitia temporum inter ordines & ordinẽ, q̃ hodie non ſeruantur. Vnde laicus in carnis ſpatio, in feſto reſurrectionis presbyter effici poſſet. Sed Hoſt. dicens antiquos canones ſeruandos dicebat q in §. inferiora. diſpenſabatur in ætate propter curam animarum, & ſecundum Inno. liberat neceſſitas, ex quo vocatus fuerat ad beneficium, quod requirebat ordinem. Sed mirandum eſt hoc, cum enim ſine aliqua diſpenſatione promoueatur ad curam, ergo & ad ordinem annexum curæ. Item ſonat in abſurdum, quod maior 24. annis poſſit habere curam, & ſacerdotium, & non ſolũ ſacerdotium: item aliud abſurdum, quia ſecũdum id erit ætas epiſcopi, & ſacerdotis quare ſæpe clamaui in ſcholis, & ad curiam ſcripſi, & præcipue domino Richardo ſancti Euſtachii diacono Cardinali, vt determinaretur hæc ætas, quòd ſumme fuit ecclaratum propter proximã decretale, alias innumeroſæ, & inextricabiles quæſtiones emerſiſſent, volens. n. habere vocem in capitulo maiori 4. minor 20. incepiſſet ſubdiaconatum, fuiſſet ob certum illum ambitionum excludendum, quaſi non eſſe promotum propter defectum ætatis, iuxta illud qđ no. de præben. ei cui, li. 6. Ipſi replicabant antiquam iura correcta, per deſuetudinem, & per §. inferiora, contra quo duplicatum fuiſſet de prædicta opinione Inno. & Hoſt. quam & ſequitur Arch. in prædicta decre. ei cui. Sed quid de promotis ante hanc decretalem intra hãc ætatem, ? puto ſatis eſſe quod nunc ſit in ætate ſup. de tempo. ord. vel non eſt. Si vero nec adhuc ſunt in ætate, excludentur ab executione ordinis vſq. ad ætatem legitimam, vt ibi. De ordinatio vero intra pubertatem ad ſacros, an teneatur continere, i no. & ſcripſi de cleri. pri. mo. c. vnico.

i De materia huius gl. & ne quod non optime ſanciuit Conci. Trid. ſeſſ. 23 refor. c. 11. 12 & ſeq.

b Antiquis. Allegatis in s. glo. Sed contra, quia canon antiquus 77. d. c. ſi. permittebat quem ſub diaconari in 14. anno. Sol. illud eſt uerum, computatione incohoãdo poſt infantiam, vt ibi no.

c Decernimus. non eſt declaramus, quod facit pro opinione ſupradicta Hoſt.

d Libere. ſine diſpenſatione, dato q debeat beneficium quod ordinem requirat.

e In decimo octauo. intelligo inchoato, ſatis ergo eſt q attigerit, vt in § inferiora, & idem de ſequentibus. Certum eſt. n. q maior 17. eſt in anno 18. nec inter requi, quod ſit 18 annorum, ſed in 18. olim ſecus, vt d. c. ei cui. gl. Nota per hanc decretalem coniunctim ſup. c. prox. i reſponſo hodie puberem non habere vocem in capitulo, niſi exceſſerit 17. annum.

f Diaconatus. licet in anno xx. poſſit quis eſſe diaconus, nõ per hoc putes, q poſſit eſſe archidiaconus. De ætate j enim promouendorũ ad dignitates ſeruanda per § inferiora. nihil hic immutat: aliud ſequeretur, q ſicut ſubdiaconus poſſit in epiſcopum eligi, c. 1. a multis, & maior 17. ſubdiaconus eſſe poſſit, ut hic ergo poteſt eligi, qđ eſt falſum.

j De hoc dubio uide Richardum lib 4. ſen. di. 25. art. 4. q. 2. & Paludanum eadem d. 63.

c Vide nõ on nihil hic immutat: Conc. Trid. ſeſſ. 24. de re for. c. 12.

g Anno, ſi prius ordinatur, ſuſpendatur ordinans a collatione ordinum, & ordinatus ab executione ipſius ordinis vſque ad ætatem legitimam, de tempo. ord. vel non eſt, & per prædi. decre. eo. tit. dilectus, non puto epiſcopum circa ætatẽ nunc diſpenſare poſſe

h Promoueri. ſed quæ eſt ætas minorum ordinum Dic q maior inf. vna 28. d. de his, de temp. ord. nullus, li. 6. 7. 8. d. c. 2. & vide ibi notata in ſumma, & c. ſuper inordinata, de præb. Io. An.

TITVLVS VII.

De officio vicarii.

Clemens v. in concil. Viẽ.

Iura loquentia de eccleſiis curatis, locum habent quoad tria in vicariis perpetuis eccleſiarum parochialium. Io. An.

CAP. VNIC.

QVÆ DE EC-

DE OFFICIO VICARII.

Iſta rub. continuatur ad præcedentes: Dictum eſt ſuper per diſcurſum titulorum de promotione clericorum ad beneficia eccleſiaſtica: verum quia ſic promoti, quandoque ſuo habent vicarios: ideo ſubnectitur rubr. de officio vicarii.

Continuatio.

QVæ de eccleſiis. Diuiditur in tres partes. Secũda, ibi. Ac de ipſa. Tertia ibi, Et de eorũ. CASVS. Iſti d. c. ſecundum glo. ſeipſum ſũmat, & decidit ii a dubia Caſus ſic pone ſecũdum primũ dubiũ Cauetur in c. de multa. de præb. & dignit. in antiq. & in conſtitutione, Execrabilis, q ſi obtinens eccleſiam parochialem, dignitatem, perſonatum, aut beneficium acceperit, & apprehenderit pacificam poſſeſſionem illius beneficii ſecundi, ſeu dignitatis, uacat prima eccleſia, ſeu primum beneficium. Sed quæritur vtrum ſit idem de uicaria perpetua, vt ipſa vicaria perdatur per aſſecutionem ſecundæ uicariæ, ſicut perditur eccleſia parochialis, dignitas, vel perſonatus: Et reſpondet Romanus Pontifex quod idem. Nam qđ iura ſanxerunt circa eccleſias parochiales perdendas p aſſecutionem ſecundi beneficii, illud idem ſanxerunt in vicariis perpetuis Secundum dubium oritur ex capit. licet canon, de elect. lib. 6. vbi dicitur, quod promotus ad eccleſiam parochialem debet facere ſe promoueri ad ordinem presbyteratus intra annum numerandum à tempore habitæ poſſeſſionis Sed ponamus quidam fuit promotus ad vicariam perpetuam, & ſic non erat rector, ſed vicarius perpetuus, quæritur vtrum promotus ſic ad uicariam debet promoueri ad ſacerdotium intra annum numerandum a tempore adeptæ pacificæ poſſeſſionis, & ſi non fuerit promotus, vtrum vacet illi vicaria perpetua: Reſpondet quod ſic. Tertium dubium ſumitur ex ca. cum in cunctis de elect. in antiq. ubi dicitur, quod promotus ad eccleſiam parochialem debet habere ætatem 25 annorum: Quæritur vtrum ſit idem in promouendo ad uicariam perpetuam ? Reſpõdet Romanus Pontifex, q ſic hoc dicit H. R. Colligo aliqua notabilia. Et primo iuncta gl. q ſi obtinenti eccleſiam parochialem conferatur alia eccleſia parochialis.

Digitized by Google

ſis, vel vicaria perpetua eccleſiæ parochialis, & habuerit illius eccleſiæ ſecundæ adeptæ pacificam poſſeſſionem, immediate & ipſo facto vacat prima parochialis, & poterit ſuperior cui ſpectat collatio illius eccleſiæ, illã conferre, etiam vocato poſſeſſore. Nota, quod ſicut promotus ad eccleſiam parochialem debet promoueri infra annum ad ſacerdotium, ita etiã promouendus ad vicariam perpetuã debet promoueri ad ſacerdotium intra annum. Nota quod in promouendo ad vicariã eccleſiæ parochialis, requiritur ætas 25. annorum, quia iſta ætas requiritur in promouendo ad eccleſiã parochialem. Nota de vicario perpetuo, ex quo non ſtat dare eum temporalem, vt patet in iuribus allegatis in gl. in ver. perpetuis.

> † De vicariis vide multa per Pet. in c. G. perpetuum extra de fide inſtru.

cleſiis [a] curam [b] animarũ habentib. per receptionẽ aliarum ſimilium amittẽdis, [c] Ac de ipſarum [d] rectoribus promouendis [e] ad ſacerdotium, [f] Et de eorum [g] ætate [h] a iure ſtatuta noſcũtur, in perpetuis [i] † eccleſiarum parochialium [K] vicariis & aſſumptis ad eas volumus [l] obſeruari.

TITVLVS VIII.

Nota quod verb.] Volumus. eſt inductiuum noui iuris, quod colligo ex gl. & ideo vtitur verbo, volumus. Fran. & Zabarel.

Prima gloſſa dicit quid facit.

a Quæ de eccleſiis.] Sũmat tria dicens.

b Curam.] in foro iudiciali vel pœnitentiali, vt ſcripſi poſt Innoc. & Hoſt. de præb. c. multa.

Gloſſa ſequens remittit ad caſus exceptos, & dubium ſoluit.

c Amittendis.] niſi in caſibus exceptis, quos collegi ſup. de præbend. c. multa, & puto quod etiam conſtitutio Ioan. 22. execrabilis locum habeat in his vicariis, cum expreſſe loquatur de beneficiis & officiis curatis, in §. qui vero.

d De ipſarum.] eccleſiarum, curatarum, & intellige de non collegiatis, ut de elect. licet canon lib. 6.

[Gloſſa ſequens ponit vnam differentiam, & dubium ſoluit.

e Promouendis.] infra annum, de elect. licet canon. lib. 6. & quando incipiat currere, vbi patet, & eo. tit. commiſſa. Et ſic in hoc differt à commenda talis vicaria, quia commenda parochialis eccleſiæ non poteſt fieri non ſacerdoti, de elect. nemo deinceps li. 6. vicaria ſicut & rectoria, de inſtitut. ca. 2. lib. 6 conceditur poteſt non ſacerdoti, dummodo ſacerdos fieri poſſit, ut hic, & eo. tit. c. ad. Et licet qd pœna illius decr. vlt. non eſt ſublata per iſtam, quod eſt dicere, qd et aũ infra annum ſi moniti non promouentur, priuari poſſunt, ſicut de rectore non quo ad pœnam inferiorã in decr. licet canon. in glo. antepen. in principio.

> Commenda & vicaria differunt.

[Gloſſa ſequens dicit quid reprobat, quærit, arguit negatiue, contrarium ſoluit, & ad contrarium allegatis reſpondet.

f Sacerdotium.] in hoc corrigitur quod non. Archid. de ele. licet canon li. 6. in ver. is etiam, vbi tenebat in perpetuis vicariis illud capitulum locũ non habere, cũ de rectore loquatur vt ibi patet. Sed nunquid epi. cum iſtis vicariis poterũt diſpenſare differendo ſacerdotio per ſeptennium ſecundũ formã c. cum ex eo. de ele. li. 6. Vr qd non, fortius. n. aſtrictus eſt vicarius ad reſidentiã perſonalẽ, quã rector d. præbẽ. extirpandæ §. qui vero. Item vicarius non dat vicarium eo. tit. clericos. Contrarium puto per decret. iſtam, & quia decret. cum ex eo. generaliter permittit epos diſpenſare cum his qui obtinent eccleſias, quod verbum ita includit vicarios ut rectores. Item ratio permiſſionis illius eſt communis iſtis & illis, ergo idẽ ius, de conſt. tranſlato. Ad decre. clericos. reſpondeo qd hic vicarius non habit

vicarium, ſed epiſcopus diſpenſans, vt illa loco rectoris, ita & hic loco perpetui vicarii ponet vicarium ſeptennalem, vt in decr. cum ex eo, §. porro.

g Eorum.] rectorum.

h Ætate.] ſ. quod attigerint 25. annum, habet enim hoc de elect. cum in cunctis. §. inferiora. c. licet canon. lib. 6. Et dico, quod ſicut cum rectore nõ diſpenſat epiſcopus in ætate, de ęta. & qual. c. vnico, li. 6. ita nec cum vicario per hanc literam.

i Perpetuis.] in temporalib. ergo non debet hoc locum, de quib. ſup. de app. peruenit 2. de cler. non reſid. c. pen. de voto. ca. 1. de elect. cum ex eo. lib. 6. de regularib. beneficiũ eo. lib. Sic & alibi diſtinguimus vicariã perpetuam a temporali. de reſcrip. poſtulaſti. de filiis presbyter. conſtitutus, & c. Michael. Perpetuos autem vicarios cognoſcat per id quod habes eo. tit. ad hoc, de prabend. extirpandæ. § qui vero, de capel. mo. c. vno. lib. 6.

K Parochialium.] de his loquitur, & non ſimpliciter de curatis, quia ſolum in eccleſiis parochialibus annexis perpetua vicaria videtur permiſſa, & non ſimpliciter in bñficiis curatis, per decr. extirpandæ, § qui vero, de præb.

> Vicaria perpetua in quibus eccleſiis eſt permiſſ.

Gl. ſeq. obiicit, quod vti debuerat verbo declaratiuo & ſoluit.

l Volumus.] probari videbantur hæc per antiqua iura primum, de pluralitate, ſup. eo. c. 1. & c. prouideas, ſecundũ de ſacerdotio ſup. eo. tit. c. ſi. tertium, de ætate probari poterat per eandem decr. ſi. quæ probat eum curatũ, & per decr. ſup. eo. de præb. lib. 6. Sed quia licet decr. 1. prohiberet eum habere vicariam cum eccleſia.

Et decr. prouideas, prohibet illum plures habere vicarias, non tñ priuabat illum prima per adeptionem ſecũdæ. Item licet decr. vlt. præciperet illum fieri ſacerdotẽ, non tñ priuabat illum hoc non facientem. Idem de ætate ideo vtitur verbo volumus, & non verbo declaramus, prorogando his caſibus, pœnas iuris ad tales vicarios, & & forte ſatis erat de mente, vt in primo caſu no. Bart. ſup. eo. c. 1. de ſecundo probat decr. commiſſa. de ele. li. 6. quæ in latere ſuo principaliter ponit ver. commiſſa de tertia ſatis patet, vbi ponimus ſecundum. Siue ergo recipiat talis vicarius ſimilem vicariam, ſiue dignitatem, perſonatum vel beneficium curatum, vacat prima. Idem ſi e contrario, vt quia habens dignitatem, perſonam vel beneficium curatum, recipit talem vicariam, vacat prima. De dignitatib. vero & perſonatib. hic ſubticuit, quia nõ conueniebat illis, quod hic de ſacerdotio dicitur.

> † Verbũ, volumus indicat ius de nouo, vide Abbatẽ in c. Sedes Apoſtolica. de reſcri. & in c. ex tõne, de app. & Bar. & doct. in l. 1. C. de ſum. trin. & fi. cath.

De offi. & poteſtate iudicis delegati.

Clemens v. in conc. Vien.

Iudex ad receptionem teſtium in ciuili, & executor ad prouidendum certæ perſonæ, cognitione permiſſa, a Papa deputati licite ſubdelegant.

CAP. VNIC.

IVDI-

DE OFFICIO ET POTESTATE, &c.

Viſum eſt de his qui gerunt vices aliorum in foro pœnitentiali, nunc videndum eſt his qui gerunt vices illorum in foro iudiciali, & contentioſo.

> Cõtinuatio

Iudices. præſupponendum eſt primo, quod ille cui à ſede Apoſtolica commiſſum eſt nudum miniſterium, debet illud in propria perſona exercere, ita quod non poteſt alteri vices ſuas committere ſeu ſubdelegare, ſecus eſſet ſi haberet iuriſdictionem delegatam à iudice. C. de iud. Secundo præſupponendum eſt illud qd dr in c. ſi. eo. tit. in antiq. videlicet, quod ille cui Papa cõmittit propter induſtriam ſuæ perſonæ, talis non poteſt ſubdelegare nec committere alii vices ſuas.

CASVS. Tu & ego habebamus cauſam, in qua proce

lum fuit vſque ad productionem teſtium hincinde ſuper petitione tua, & ſuper meis defenſionibus, quia tñ teſtes erant in patria longinqua, & multum diſtantes a nobis, nec commode venire potuiſſent, niſi cũ magnis ſumptibus & expenſis, Papa committit vices ſuas alicui iudici de receptione & examinatione iſtorum teſtium: Accidit q̃ iſte commiſſarius Papæ fuit impeditus, & non potuit vacare receptioni, & examinationi teſtium, & vo luit ſubdelegare aliũ, qui reciperet, & examinaret. Quæritur vtrũ poſſit? Dicit Romanus Põtifex q̃ ſic, nã iſte deputatus ſeu delegatus non eſt nudus miniſter, nec recipit nudum miniſterium, ideo poteſt vices ſuas ſubdelegare, ſecus ſi reciperet nudum miniſterium, puta ſolam examinationem ſine iuriſdictione. Sed quid ſanctiſſime pater, ſi aliquis fuit datus executor ad prouidendum aliquibus certis clericis. de aliquibus beneficiis in genere: puta quia mãdauit executori ut prouideret illi, & cõtentis in reſcripto de beneficiis, ſi eſſent vitæ laudabilis, & honeſtæ conuerſationis, ſi ille executor fuerit impeditus, vtrum poſſit alium ſubdelegare? Vr q̃d non, quia Papa uidetur elegiſſe ſuam induſtriam, & non fuit ei mandatum ſimpliciter, ſed ſub conditione. Tñ dicit Romanus Pontifex q̃ põt ſubdelegare, poſito q̃ fuit ei mandatum ſub conditione, ſi ille eſſet vitæ laudabilis & conuerſationis honeſtæ, & per illam clauſulam non uidetur elegiſſe induſtriam perſonæ, ſed ſolum declaraſſe officium quia ſi illa clauſula non fuiſſet expreſſa, tamen tacite intelligebantur, hoc dicit. Not. q̃d in cauſa criminali iudex non debeat committere examinationem teſtium ſed ipſe perſonaliter eos debet examinare, ſecus in cauſa ciuili, & tunc iudex cui committitur receptio & examinatio teſtium, poteſt alium ſubdelegare. Not. q̃d executor datus ad prouidendum alicui de beneficio, poteſt uices ſuas committere. Sed utrum ſit dãdus caſus in quo deputatus a ſede Apoſtolica in cauſa ciuili, ad examinandum teſtes, non poſſit committere alteri? Et dicendum eſt q̃d ſic, uidelicet, ſi ille qui uult ſubdelegare, non recipiat iuriſdictionem, ſed ei ſolum ſit delegatus nudum miniſterium, puta ad examinãdum ſolum, &, non ad recipiendum, iuramentum faciendum, & ad citandum partẽ aduerſam, ut det interrogatoria, quia tunc uidetur ſibi commiſſa iuriſdictio, quam poſſet ſubdelegare. Et ſic nota quod commiſſarius ad teſtes recipiendus & examinandus poteſt exercere omnia ſine quibus non poſſet negotium explicari, licet de illis non fiat mentio in reſcripto. Nota dictionem. Solertẽ. Solers, id eſt ſapiens, ingenioſus, ſagax, cautus. Nota quod inquiſitio debet fieri cum ſolertia, in verbo ſolertem, quod expone vt in gl. quaſi & concor. inſ. de ſtatu reg. c. 2. Nota quod beneficiandi debent eſſe vitæ laudabilis & conuerſationis honeſtæ, ſimiliter inſ. de conceſ. præben. clemen. vnica. Zab.

† An q̃ hic dicit de receptione teſtiũ procedat in qualibet parte iudicii, vt deputatus ſuper illa a principe poſſit ſubdelegare vide Inn. in c. quis, cõtra falſam extr. de prob.

ces a ſuper receptione † teſtium in cauſa ciuili, b Necnon c executores d ad prouidendum aliquibus, e ſi per inquiſitionẽ f ſolertem g eos h eſſe vitæ laudabilis, & conuerſationis honeſtæ repererint, i à ſede Apoſto-

Prima gl. dicit quid primũ, & ſecũdũ dictum determinat, ponit differentiam inter iudicem & miniſtrum.

a Iudices. Se ſummat dicens duo. Et primum determinat not. per Inn. & Hoſt. ſup eo. ti. c. & quæ ibi ſcripſit in vlt glo & de, re iud. cum. Bertholdus, & quæ ibi ſcripſit ſuper gloſ. ſed qualiter. Secundum dictum approbat, quod not. Io. Mo. ſup. eo. ti. c. cu, lib. 6. vbi tenet, q̃ ſi committitur executori examinatio illius cui eſt facienda prouiſio, vt fit in forma pauperum, quod ſubdelegare poterit & not. hoc principium quod dicit, iudices, quod patet, q̃ tunc demum talis receptor teſtium ſubdelegat, quando iudex eſt. ſecus ergo ſi ſit nudus miniſter: puta quia receptis teſtium iuramentis examinatis articulis ſuper quibus producuntur, & interrogatoriis ſecundũ quæ debet fieri examinatio, cõmittitur id alicui expediendũ, iſte n. non eſt iudex, nec proprie receptor, ſed potius examinator ipſorum teſtium, & talis actus fieret die feriato, ut not. Guil. in Spe. de feriis. §. 2. verſ. ſed quid ſi tunc receptor autẽ, qui iudex eſt, cogit teſtes, citat eum contra quem producuntur ad videndum eos iurare, audit exceptiones. recipit iura. reſeruat multitudinem teſtium, examinat interrogatoria, punit teſtẽ qui aute eius offendit C. de teſti. l. nullum. cum ergo iuriſdĩoné habeat, ex quo illam habet à principe. ſubdelegat. Videbatur aũt contrariũ quaſi eſſet nudus miniſter, per prædict. decr. vlt. ſup. eod. ſed illud procedere in examinatore. Et huic ver. iudices cõiunge litteram iuſ in fine, a Sede Apoſtolica deputati.

b Ciuili.] Non intendit per hęc verba excludere cauſas ſpirituales, ſed criminales, in quibus dẽnt teſtes exhiberi corã iudice, vt in Auth. de teſti. §. & quoniam. coll. 8. C. de fide inſtru. auth. apud eloquentiſſimum. & not. 3. q. 9. teſtes, de iudi. at ſi clerici. in 4. gl. de teſt. cog. c. 1. Bene tñ poſſet criminalis cã delagari. de hoe 23. q. 4. illud 96. di. 1. c. 1. de rapto. in archiepiſcopatu. de teſt. in integ. c. pen. & in Spec. de iudi. deleg. §. fin. verſ. Item quod eſt delegatus in cauſa Ioan. Andr.

Cauſa criminalis poteſt delegari.

c Necnon.] reſoluuntur in unam affirmationem ff. de uerb. ſig. duobus & operantur copulam, ſcilicet, ac ſi diceret, &c.

Negatio duplex affirmat.

d Executores.] deputati à ſede Apoſtolica, quod eſt infra. Et ex tit. patet quod iſti habent delegatã iuriſdictionem, ut ſunt. de reſcrip. ubi qui, in glo. 2. lib. 6.

e Aliquibus.] nominatis ſup. eo. ti. cui. lib. 6.

f Si per inquiſitionem.] hoc inducebat dubiũ quaſi an inquiſitione, ſit electa induſtria perſonæ, † & hæc clauſula communiter ponitur in forma pauperum, in qua ſcribitur, quod cum fuerit repertus idoneus in litteratura per examinatores ad hoc deputatos, committit Papa, quod ſi, &c.

† Facit 30. q. 5. iudicantẽ, & de iud. exhibita, cum. ibi notatis. In. de Imo.

g Solertem.] quaſi ſolicitũ, vigilantẽ, aſtutũ, ſagacẽ, & induſtriam, & ſcribitur, per vnicã l. datur verſus: Exiguo pulchram ducit ſolertia uitam] Alias. Exiguo placitam ducit ſolertia vitam.

h Eos.] pro quibus ſcribitur. Ioan. And.

[Gloſſa ſequens quærit, arguit pro, ponit diſtinctionem Innoc. an ſapiat monitionem, an conditionem: ſecundo, in arbitrio executoris, tertio, in effectu proceſſus. Secundo ponit aliam opi. in forma cõditionis, an alius lędatur necne, cui obiicit & dupliciter ſoluit. Tertio ponit finale dictum Innoc. non curantis an ſit monitio vel conditio, ſed an dicatur, ſi eſt, an ſi conſtiterit, & an alter lædatur vel non, & per id dicit quæſtionem ſolui.

i Repererint,] ſed nunquid a eis neceſſe erit q̃d præcedet ſuper hoc cognitio uocatis quorum intereſt? Vr q̃d ſic p̃ p̃ verbum illud, & verbum, per inquiſitionem, dicit Innoc. in decre. vlt. de præſump q̃d ſunt clauſulæ, quæ ſonant in monitionem, nõ in conditionẽ, puta ſi perſona ſit idonea, & ſimilia, & iſtæ non dant nouam formam mandato, ſed inſtruũt executorem quaſi perſona prouideat, quare teneret tũc prouiſio, facta indigno, & excommunicatio propter hoc lata, licet ſit iniuſta, cum executor in his iuriſdĩonam habeat. Sed ſunt quæ bene ſonant in conditionem, vt ſi dr̃, prouideas. P. in tali eccleſia, ſi de tali vico ſit oriundus, hoc. n. ſapit conditionem, & formam certam adiicit mandato, vnde ſi non eſt uera, non valet prouiſio, nec excõicatio p̃ p̃ id lata, p̃ p̃ tranſgreſſionem mandati de reſcrip. cum ſilecta nec audiretur prouiſionem ante oĩa ſortiri ſuum effectum, cum negetur iuriſdĩonis fundamentum, cuius acceſſorium eſt prouiſio, vt ibi plenius proſequitur. Dicit tñ Inno. quod in prima & ſecũda clauſula, is cui ſcribitur ſi vult, poteſt eſſe merus executor & ſine cauſæ cognitione prouidere de uacante poteſt & aſſumere partes, iudicis, inquirẽdo de p̃dictis vocatis, & non

a De materia huius gl. vide Ale. cõſi. 218. incip. vide verbis, li. 2. & Old. conſi. 42. incip breuiter dr̃. & Bal. & & Fely. c. ſi. de præſum.

Digitized by Google

& non vocatis iis, quos res tangit, dummodo committens iuriſdictionem habuerit, vt ſic poſſit delegatus φ poteratis delegans. Differunt tamen proceſſus facti cum cauſæ cognitione, ab iis, qui ſunt cauſa non cognita quoad præiudicium eorum quos res tangit, vt ibi no. Inn. & Hoſt. qui etiam dicunt, φ dato quod clauſula ſit perſona ſit idonea; non ſit in reſcripto, poteſt executor ſuper ea partes iudicis aſſumere, cum ſubintelligatur hæc vera, niſi metum mediaterum eſſet illi conſilium. Dicit demum Inno. alios melius diſtinguere in clauſula, quæ ſonat in conditionem, ſi de tali vnico, eſt vel ſi doctoratus eſt in theologia, vel ſimile, qd ſi per tales literas tollitur, vel læditur ius alicuius, puta, ſi ſub iis ordinari, non prouidebit executor, nec vocatis his quos res tangit, de conditione cognoſcat, tamen de plano ſine libello, & litis conteſtatione, quod ſtudie patet, infra de iudic. diſpendioſam.. Et idem in ſimilibus vbi in reſcripto præambula eſt conditio non ſubintellecta, vt ſcilicet primo partibus præſentibus illa diffiniatur, vt ſi mandaretur inquiſitio veritatis fieri contra aliquem ſi fuerit infamatus. Si vero per litteras non tollitur nec læditur ius alterius, vt ſi prouiſor mandat alicui φ prouideat ſub illis conditionibus, tenet prouiſio etiam ſuper illis inquiſitione non facta, nec uocatis partibus, quia nec congruæ ſunt hic partes. Et dicis, præiudicium fit eccleſiæ, cui plus expediret habere illum ſic conditionatum, quam alium, reſpondeo φ opponi non poteſt contra prouiſionem delegati, ſicut nec delegantis. Vel dic φ licet prouiſio delegati ex eo, quod non ſeruauit formam, ſit nulla, nō per hoc ſequitur, φ neceſſe fuerit partes in prouiſione vocari. Dicit demum Inno. φ ſiue in monitionem, ſiue in conditionem ſonet clauſula, tenet prouiſio delegati non præmiſſa cognitione, quia non eſt iudex, ſed prouiſor. de elect. venerabilem. verſi. exceptum; ſi ſi monitio, vel conditio non eſt vera, caſſatur, vel caſſum nuntiatur, quod attentauit prouiſor tanquam obreptitium. de re iud. cum olim. in fin. poteſt tamen prouiſor aſſumere partes iudicis, & tunc ſi non admittit oppoſitionem contradictoris de falſitate clauſulæ, poterit ab eo appellari, ex quo partes iudicis aſſumpſit, vt prædixi. illi contra, cum ad id non teneatur, & facit id ſolum ad ſuam inſtructionem, nec ſit ſententia neceſſaria, ſecus ſi dicatur in littera, ſi tibi, conſtiterit, quod ſit de tali vico, &c. tunc enim ſi iuri alterius præiudicatur, cum talis fungatur vice iudici, non poterit conſtare, niſi partibus præſentibus, & ſi non præmittit cognitionem proceſſus non valebit, φ ſi alteri non præiudicatur, tunc valebit quod ſine cognitione facit, cum non tam quam iudici, ſed tanquam bono viro ſit hoc ſibi commiſſum, ex quo ergo non eſt iudex, vel inquiritur, latis eſt, quod in ſtuas tenſit placuit (quia vtile hoc putant) ſic ſummarie prædictas gloſſas Innocentii & Hoſtienſis valde prolixas. Et per hunc finem pateat ſolutio quæſtionis.

a A ſede Apoſtolica.] aliter non eſſet dubium.

b Committere.] eadem ratione dicam, φ ſuccedat in ius illius ſucceſſor, ſi reſcriptum fuit dignitati. 1 ő expreſſo nomine perſonæ ſup. eo quoniam abbas. Quia autem ſi ſolum nudum miniſterium, tunc tunc ſuccederet, not. Inn. & Hoſt. ſup. eo. c. ſi.

1 Vide Abbatem ſup. c. exte eo extra de re iudic.

lica a deputati, alijs poſſint committere b licite vices ſuas.c

TITVLVS IX.

De Officio Iudicis ordinarij.

Clemens v. in Concil. Vien.

¶ *Epiſcopi ita dēat corrigere clericorū exceſſus, quod metu pœnæ ipſi arceātur, et alij pertimeſcant. fo. 4a.*

c Vices ſuas.] de miniſterio quod occurreret in iudicio faciendum, non dubitatur, quia illud committit delegatus ab ordinario, vt dixi ſup. e. ſuper quæſtionum. in prin. ſuper gl. ſi ergo. de hoc per Gul. in Spec. eo. §. ſi. veri ſed nunquid.

CAP. I.

Vt clericorum d audacia e qui prætextu priuilegii f clericalis ordinis † impunitatem exceſſuum obtinere ſperantes, g † nonnulla multotiens committunt enormia, per quæ nimirum † diffamatur h Eccleſiæ, & ſcandala i grauia in populo k generan-

DE OFFICIO iudicis ordinarii.

Cōtinuatio.

Quia iudicium duplex ſunt genera: Nā quidam ſunt delegati, & quidem ordinarii: De delegatis viſū eſt in tit. præcedent. φ delegati ſūt maiores quibuſcunque ordinariis, quia repræſentant principem, & tanquā principes ſunt honorandi: ideo dicendum eſt nunc de ipſis ordinarijs.

Vt clericorū) Iſtud capitulū continet exhortatione ordinariorū, vt ipſi intendant ad ea, quæ pertinent ad eorum officium.

CASVS. Quidam clerici alicuius diœceſis perpetrarunt aliqua crimina, puta homicidium, vel furtum, vel rapinam, vel aliud delictum: nunc quæritur ad quem ſpectat correctio, & quis debet illos punire: Dicit Romanus Pontifex, φ correctio ipſorum de iure communi ſpectat ad epiſcopū, qui epiſcopus in clericis corrigendis debet adhibere tantam diligentiam, φ metu pœnæ alij pertimeſcant in futurum talia perpetrare hoc dicit. H. R. ¶ Collige huius capituli flores Primo ex principio textus iuncta glo. φ clerici pro ſuis delictis non ſunt conueniendi coram iudice ſeculari, ſed coram iudice eccleſiaſtico, nec per iudicem ſecularem ſunt puniendi. Secundo no. quod impunitas audit, & tribuit incentiuum, & cupiditatem delinquendi, & ſic facilitas veniæ tribuit incentiuum delinquendi. Tertio no. φ propter exceſſus clericorum Eccleſia dehoneſtatur, & ſcandalum in populo generatur. Et hoc verum de Eccleſia, quo ad opinionem vulgi quia Eccleſia non dehoneſtatur. Vel dicendum, φ eccleſia dehoneſtatur, ſi ſtatus clericorum viliſicatur, & detrapatur. Not. φ nomine clericorum veniunt omnes clerici etiam in ſacris conſtituti. 11. q. 1. de perſona. in fi. No. φ audacia reprobatur, & accipitur hic in malum. gl. a. alle. concor. Zaba.

Prima gl. ſummat, diuidit, & remittit.

d Vt clericorum.] Epiſcopi ita debent corrigere clericorum exceſſus, φ metu pœnæ ipſi arceantur, & alij pertimeſcāt. Et præmittit cām mandati, quod ſecundo ſubmittit, ibi, Eiſdem, & repete quod dixi ſup. ea. compilat one. de qta. & qual. c. 1. in 1. glo.

e Audacia] tolle verbum, propenſius compeſcatur, quæ eſt J. & ponitur hic audacia in mala parte ſic 3. diſt. facere ſunt alibi in buna. 8. q. 1. audacter.

f Priuilegij. 2] tam immunitatis perſonæ, de qua. 17. q. 4. ſi quis, quam fori. ſup. de iuro comp. multis.

g Sperantes.] φ quam ſpe qui ſunt nequā, fiunt nequiores, de ſen. exc. vt ſormæ. & facilitas veniæ incentiuum, &c. de vi & hon. cler. vt clericorum.

h Diffamatur.] id eſt, male de ipſa prædicatur: vel, id eſt, viliſicatur & dehoneſtatur, ſic etiam ea ponitur ſup. de oblig. ad ratiocinia. c. vnico. in fi. & concor. 2. q. 5. ſi mala l. fama.

i Scandala.] quibus obuiandum eſt etiam ſi puſilla ſunt. ſup. de noui ope. noui c. a.

k Populo.] conc. 2. q. 5. presbyter ſi à plebe. de purga. can. c. 2.

† Dictio, ordinis, deeſt in antiquioribus exemplaribus.

† Dēnt merito ſpe f. ſceſtiri ſ. l. ſed ſi experie. §. qq ſi. q̃ā eū eo. l. relegatorū. §. fin. ff. de interd. & releg. l. per ff. de iure dot. per q̄ legem hoc no. Bri. in c. ex parte da colue. facit Lēx § 1. ff. ſol. matri. cū tex. in l. 1. §. 1. ff. q. vt teſt. liber eſſe.

† Al. nimis.

2 Ex gl. no. Card. in pri. uilegii, notat immunitatem perſonæ, & fo. i. Fon.

Digitized by Google

tur, potiſſime cũ talia per epiſcopos, ad quos horũ ſpectat correctio, deferã tur, vt plurimum, incorrecta, propenſius[a] cõpeſcatur. Eiſdem epiſcopis[b] diſtricte iniũgimus, †quatenus ſic circa correctionem clericorum huiuſmodi vigilanter intẽdant, & diligenter ſui officii dubium exequãtur, quod & iidem clerici metu pœnę a ſuis arceantur inſolẽtiis,[d] & alii eorum exemplo perterriti[e] proſilire ad ſimilia merito pertimeſcant.

Idem.

Valet collatio beneficii facta a collatore quolibet citra legatum Apoſtolicum, non facta mentione de beneficio, quod prius habebit is cui fit. h. d. Io. And.

CAP. II.

ET ſi ab Apoſtolicæ[f] ſedis legato[g] de beneficio facta[h] collatio beneficium[i] aliud obtinenti, non valeat, niſi de illo quod obtinet facta fuerit mentio ſpecialis,[k] In aliis tamen quibuslibet[l] collationem[m] beneficiorum habentibus,[n] hoc nolumus[o] obſeruari.[p]

a Propenſius.] idem verbum vide ſup. ea. comp. de æta. & qual vt hi qui. & vide quod ibi dixi.

b Epiſcopis. ad quos de iure communi hoc pertinet: poſſet tamen ad alios de iure ſpeciali ſpectare I. eod. tit. irrefragibili. de ſo. comp. cum contingat dic vt ibi.

c Mens a. perua. concord de elect. cum in cunctis. de vita & honeſtat. cle. vt clericorum, cum ſuis concord.

d Inſolentiis. de accuſat. qualiter a. ver. verum. Inſolentia eſt morum inconueniẽtia, fatuitas, vel ſuperbia, vel prauus viſus, quaſi contra ſolitum & debitum naturæ curſum.

e Perterriti. concordan. 1. quæſ. 7. quapropter eo titulo, irref. a gabili, de ca'um. c. 1. de Iudæ. ad liberandam.

ET ſi ab Apoſtolicæ. Ponit duo dicta. Primo vnum in legatis ſedis Apoſtolicæ. Secundo, aliud in aliis collationibus: ibi, [In aliis.] Imola.

Præſupponendum eſt, quod obtinens beneficium quantumcunque modicum, ſi impetrat aliud a Papa, & non facit mentionem de primo, ſua impetratio eſt ſurreptitia, & nulla ipſo iure: & hoc verum, niſi Papa ſuo proprio motu ei concederet beneficium, vt in cap. ſi motu proprio de præb. lib. 6.

CASVS. Eſt aliquis Cardinalis legatus in Francia in ciuitate Pariſieñ. habens poteſtatem conferendi beneficia ex legatione generali, vel alias habẽs ad hoc ſpeciale mandatum, quia legatus concurrit cum quocunque ordinario, & inter ipſum & ordinarium eſt locus præuentioni: quia primus qui confert beneficiũ dat ius illi cui confert, Ergo impetraui beneficium a legato, & nullam feci mentionem de beneficio quod obtinebam, modo quæritur an mea impetratio ſit ſurreptitia, ac ſi eſſet impetrata a Papa? Reſpõdetur, quòd ſic. Sed quid ſi impetraui ab epiſcopo, & non feci mentionẽ de primo, vtrum impetratio cenſeatur ſurreptitia: Dicit, quòd non, niſi illud eſſet incompatibile cũ primo, quia tunc primum ipſo iure vacaret. c. vnico. ſup. de off. vic. & cap. de multa extra de præben. in antiq. hoc dicit H. R. q Colligo aliqua notabilia, Primo qđ legatus de latere, hoc eſt Cardinalis, ex legatione ſua generali poteſt conferre beneficia in prouincia ſibi decreta durante tẽpore ſuæ legationis. Not. qđ legatus non hẽt poteſtatẽ excluſiue ſupra ordinarios, ſed accumulatiue, quia concurrit cũ aliis ordinariis, & inter ipſos eſt locus præuentioni, hoc eſt ſi legatus primo conferat tunc collatio ordinarii eſt nulla, Si ordinarius primo cõferat, & legatus poſt, collatio legati eſt nulla. Nota. cuncta glo. qđ legatione legati cauetur quod poſſit cõferre beneficia, quia ſi eſt legatus, & non eſt Cardinalis, tũc non poteſt conferre beneficia, niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatũ. Quòd caueatur in commiſſione legati, quod poſſit conferre beneficia, cauetur in c. 1. de offic. leg. in 6. Not. qđ ſicut taciturnitas beneficii vitiat collationem Papæ, ita & vitiat collationẽ legati, non tñ vitiat collationem epiſcopi, & illorum ordinariorum. Et ſic eſt differentia inter legatum Papæ, & inter ordinarios, rõnem aſſignat glo. penult. Nota caſum in quo non ſufficit mentio generalis, quod dic vt gloſſ. in verbo, [ſpecialis. Zaba.

Prima gl. dicit quid declaret, & quid corrigat, & exponit.

f Et ſi ab Apoſtolicæ. Breue eſt declarans decr. vlt. de offi. leg lib 6.

Et principale dictum corrigit, quod ibi no. Arch. qui dicebat idẽ in aliis ordinariis, qđ in legatis, qui etiam ſunt ordinarii, & approbat quod ibi not. Et exponas, etſi, pro quamuis.

g Legato. de latere: nam alii beneficia cõferre non poſſunt, quod dic vt de offic. leg. c. 1. lib 6.

h Facta declarare debuiſſet (quod procuraſſem ſi compilatoribus adhæſiſſem) ad intelligẽdum hoc de collatione facta etiã motu proprio legati, circa quod ſunt opiniones: mihi videtur q valeat. 3 Io. Mona. contra. in decret vlt. de offi. lega & Arch. in decret ſi motu. de præben. lib 6. in prin.

3 Idẽ Cardinalis, & Io. Imola.

i Beneficium.] quantumcunque modicum. de præb. ſi motu. proprio lib 6. in princip.

k Specialis.] In hoc approbat quod no. Archi. in §. dic. decre. vlt. vbi dicebat qđ in tali collatione faciẽda erat mentio ſpecialis 4 beneficii, nec ſufficiebat generalis qualis eſt illa de præben. non poteſt in fi. li. 6. & facit pro Hoſt cõtra Compoſtellanum in his quæ fiũt a præla. ſine conſ. capit. in noſtra. in fi. An uero etiam de qualitate curæ beneficii quod habet impetrans, facienda ſit mentio, dicam infra de præb. c. 1.

4 Spẽcialis & expreſſa, Alex. in l. 1. poſt gl. gl. ff. de officio eius cui mãdata eſt iuriſd. & de materia gl. vide Cal de in c. ĩ noſtra, de reſcr. & Rot. deciſio. 105. & 282. in antiqua.

l Quibuslibet.] Si ergo metropolitanus epiſcopus, archidiaconus, uel quiuis alius conferat beneficium, in collatione nõ eſt facienda mẽtio prioris beneficii, ſed habeatur diſtinctio, an de iure cõmuni poſſit vtrumq teneri, uel an ſit diſpenſatio neceſſaria, & cuius.

m Collationem.] De electione uel præſentatione non dubitabatur, pendent enim illa ex officio confirmatoris ſup eod tit. cum nos, de elect. nihil eſt.

n Habentibus.] in re propria uel deuoluto. Et licet de ordinariis loquatur, quod patet ex tit. idem in delegatis ab eis. ad hoc uerbum ſup quibuslibet.

o Nolumus.] Sed quæ eſt ratio huius tacita diuerſi legatorũ ad alios ordinarios? Solu. licet legati de latere per poteſtatem expreſſam in iure, & alii legati ex ſpeciali commiſſione quandoque beneficia conferant, faciunt hoc Apoſtolica auctoritate, nec ſunt collatores ordinarii, immo perſacta ipſorũ fit præiudicium illis ad quos collatio pertinet, ipſorum ergo collatio ut extraordinaria ſuperinducta, & collatoribus præiudicans eſt reſtringenda, Ordinariorum uero collatio ut naturalis. & fauorabilis amplianda facit de reſcrip. ad hoc de re iud. c. fin. de reg. iur odia lib. 6. & eſt ſimilis differentia. de reſcrip. ſtatutum. lib 6

p Obſeruari.] licet ergo interdum non ualeat collatio in caſu ſup. eo. ordinarii. in fi. lib 6. hoc tamen non eſt ex uitiu ſuppreſſionis tantum & uide quod dicam. Ti. de præb ſi plures. in glo. ſi intelligas.

DE.

Margin notes (left): 1 Vide Simile in c cum contingat. 2 Hoc ſpectat illud oderunt peccare boni virtutis amore oderũt peccare mali formidine pœnę. † Si negligãt peccãt mortaliter. 4. diſt. c. deniq. Auſte. Fon. † Ob iſtam enim puniũtur rei in ipſo loco delicti Sal. c. in ſi vero. C. de adul. Fõ.

DE PROCVRATORIBVS. Viſum eſt ſupra de iudicib. nunc videndum eſt de iudicijs, quæ exercentur per ipſos iudices, verum quia perſonæ quandoque non poſſunt perſonaliter comparere, & conſtituunt alios procuratores, ideo premittit rubricã de procuratoribus.

TITVLVS X.

De procuratoribus.

Clemens v. in conc. Vien.

Qui ſciens ſine proteſtatione recipit inſtrumentum, uel litteras ſuæ procurationis, quibus conſtituens pro ipſo cauebit, ſuper incluſis in procuratorio, dominum defendere cogitur. Ioan. And.

In iſſo. ponit ne dictũ & eius ratio, ibi, [Cũ per hæc.] Præſupponendũ eſt illud quod dicitur in l. ſiuusfamil. & in l. nõ cogendum ff. de procu. vez, ꝙ procurator alicuius, nõ poteſt cogi præcise, vt defendat cãm ſui domini, immo põt cauſam ſui domini deſerere & dimittere, ſed tñ tenetur dño ad intereſſe, hoc caſu in caſu huius capituli.

CASVS Feci te citari coram iudice, noluiſti, vel nõ potuiſti perſonaliter comparere, & conſtituiſti procuratorem, & in procuratorio ſeu inſtrumento procurationis cauiſti de iudicato ſoluendo, nuntius tuus notificauit conſtitutionem tuam tuo procuratori, ipſe procurator certioratus per receptionem inſtrumenti procuratorii dicit ſe comparituꝝ ſine proteſtatione, ſ. quia non dicit, ſuſcipio procuratorium, & poſtea dabo reſponſionem, ſed ſimpliciter dicit ꝙ ipſum defenderet adueniente die aſſignationis, poſt dationem mei libelli petiui, vt procurator tuus reſponderet libello meo, dicit procurator ꝙ te non defenderet libello meo, dicit procurator ꝙ te non defenderet, ſed ꝙ acciperem defectum, imploraui officium iudicis, vt procuratorem compelleret ad rñdendum libello, quia malo, ꝙ cauſa accipiat bonum finem, quam accipere defectum. Quæritur vtrũ procurator poſſit compelli? Dicit Romanus Pontifex ꝙ ſic, quia ſecundum leges ſi procurator præſens fuerit conſtitutus, ipſe compellitur ipſum defendere, ita ẽt ſi fecit abſens, vt hic. Colligo aliqua notabilia iuxta gl. Primo ꝙ procurator põt conſtitui per litteras priuatas ſignatas ſigno manuali dñi conſtituentis, dum tñ fuerit probatum ſignum, & ſic eſt caſus in quo priuata litera facit fidem No. ꝙ procurator rei quantumcunq; conſt. t de procuratorio, tenetur cauere. ſ. cautionẽ dare de iudicato ſoluendo, quæ cautio continet tres clauſulas. Primo ꝙ defendet dominum vſque ad finem, ſecundo, ꝙ dolum non committet. Tertio, ꝙ ſoluet id in quo reus erit condẽnatus. Secus de procuratore actoris, qui non præſtat iſtam cautionem, niſi qñ eſt dubiũ de ꝓcuratorio, qñ ipſum procuratoriũ eſt ſuſpectũ, q̃a dubitatur vtrum notarius ſcripſerit vel non. Non aũt dr̃ dubium ꝙ oino reprobatur, & perinde eſſet ac ſi nullum eſſet reprobatum, & tunc qñ procuratoriũ eſt dubium, procurator debet cauere de rato. Nota caſum in quo procurator rei præciſe compellitur ad defendendũ dominum ſuum. No ꝙ poteſt procurator conſtitui ad plures cauſas per verbum [In cauſis,] ſit etiam ad vnã vt hic in gl. 3. Idem Zenzel. No. quod parce ſunt non facere, vel non debito modo facere, ibi, Debito modo] quod dr̃ vt in gl. 4 & idem Paulus, pro hoc quod not. ſup. eo. c. 1. & c mandato Zabar.

Prima gl. ſummat. & diuidit.

a Inſtrumento. Caſus. Qui ſciens ſine proteſtatione recipit inſtrumentum, vel literas ſuæ procurationis, quib. conſtituens pro ipſo cauebat ſuper incluſis in procuratorio, dominum defendere cogitur. Ponitur dictum, & eius ratio, ibi, [Cum per hoc.

b Vel litteris. per quas etiam conſtituitur procurator. ff. eo l. 1. in prin. ſup. eo. ex inſinuatione, de cenſi. ſupi us, & eſt caſus quo litteræ & ſigillum priuati facit fidẽ ff. eo. tit. ſi procuratorem, vbi de hoc.

c Caſus. ad vnam enim & ad plures, & ad omnes dari poteſt, ff. eod. l. 1. & 3. & ſup. eod. in qui, libro 6.

Cauere non ſufficit hře, ratum, ꝙ legitime ſit g procuratore

† Inſiſo, ſ. manu publica debite confecto, vt diſferat a ſcriptura alia, de qua ſequitur Bonifacius de Vital.

CAP. I.

INſtrumento a † vel litteris b, quibus te aliquis in cauſis c ſuis procuratorem cõſtituens, pro debito modo d cauit, e ſimpliciter (nulla facta proteſtatione f,) a te ſcienter g receptis, h non potes poſtea recuſare defenſionem illius, immo cogi i poteris

d Debito modo. An ſit idonea cautio cũ promittit dominus ratum hře quod legitime fecerit procurator, ſatis ſcripſi de dilat. c. ſi. & huic ſit tera concor. l. ff qui ſatiſd cog quotiẽs. quod. n vitioſe cautum vel ſeriſdatum eſt, non vr̃ cautum.

e Cauit de iudicato ſoluendo, loquit. n. hic de procuratore rei, vt infr. patet per verbum, defenſionẽ ad idẽ, ff. eod. ſi ſiius. §. ſi. & de hac cautione no. ſup. eo. mandato. Io. And.

Gl ſeq. ponit duas lecturas, & contrarium ſoluit.

f Proteſtatione, Poteſt intelligi da generali & ſpeciali proteſtatione de prima, puta quie proteſtatur ꝙ recipiẽdo inſtrumentum procuratorium vel literas, non intendit ſe obligare mandato, ſed ſe velle deliberare, ſicut ad reſti ſpol. olim 3. De ſecunda, vt quie de certa cauſa incluſa in procuratorio proteſtatur, ꝙ illam vel illius mãdatum ſuſcipere non intendit, & ne proteſtatio iuuat, quia nec primo nec ſecundo caſu eſt contrarie facto, bene n. compatiuntur ſe inſtrumentum recipere & deliberare velle. Item recipere & acceptare mandatũ in quibuſdam, & in aliis non, vbi vero proteſtatio & factum ſe non compatiuntur, proteſtatio non iuuat, de hoc. ſu. de conſti. cum M. cum ſuis concor.

Gl. ſeq. no. a contrario, & illud probat, addit ſecundũ inducens duo ſimilia.

g Scienter. Requiritur ſcientia, ſecus ergo ſi ignoraret quid contineretur in inſtrumento, vel literis. ignorces autem vel errens non contrahit. 38. d. ſi quamuis de præben. ſi de beneficio. lib 6. de iniur. om. iud ſi per errorem, ſicut nec contemnit, de recep. Apoſtolicæ. de ſen. excom ſi vero aliquis, de conſt. c. 2 lib 6 Requiritur ẽt quod ſponte receperit, quia officium eſt voluntarium. C eo. l inuitus, ſic alibi requiruntur hæc duo coniunctim, de reg. conſtitutionem, io ſi. lib. 6. in confeſſione de hoc ſup. de confeſ c. ſi lib. 6.

s Sibcet ſeparatis, idẽ in ratificãre Ale. & Are. in l. 4. §. Cato. ff. de var. ob vbi Romanus, nu. 6, fortaſſis in caute dicit, dñm non poſſe reuocare quo ad q̃dã immo pt pro parte reuocare in ſeparatis, ſed tunc procurator pot in tũ negotiũ relinquere ſignificando dño, niſi dominus ea in ſta cauſa variaret.

h Receptis.] ẽt ſi prius recuſauerat, & ſe integra pœnituit, & recepit, ſup eo licet. lib. 5. Poſt hanc aũt receptionem compellit hunc exercitum officii, ſicut de iudice dr̃. de appel. ſuper eo. 2. facit eo tit. in qui. lib. 6. 4. q. 5. vnico, & quod not. de cle. excom. mi. c. penult.

[Gloſ. ſeq. ponit regulam, & quatuor caſus quibus fallit, obiectionem ſoluit, & unum caſum excipit.

i Cogi.] Præciſe Licet. n. regulariter procurator ſpecialis vel generalis nõ cogatur præciſe dñm defendere ẽt ſi ſatiſdedit de iudicato ſoluẽdo, & de dño defendendo ff. eo. l. multus. §. ult. & l. ſeq. ſed ſatis eſt ſi ſtipulatione committ. ff eo. nõ cogendũ, & cũ tenetur dño ad intereſſe, inſtit. man. § mandatũ tñ in caſibus cogitur, ſ cum dñs ſatiſdedit pro procuratore præſente, & non cõtradicente ff eo. ſi ſiius § ii. vbi de hoc, & in l. ſed & hæ. §. pen. & hoc ne fallat & de dño & aduerſario, & idẽ ſi pro abſente, & poſtea procurator expreſſe vel tacite ratũ habet ff. eo. ſi defunctus. i. reſpõ. & circa hoc verſatur decretalis iſta Eſt & alius caſus cũ agit, cogitur n defendere, et as congatur actio. ff eo. l mutua § pen. Alius ſeius eſt in actione petitura, ut cogatur ſaltem litem

Digitized by Google

Hic ſunt ca conteſtari.ff.eo.ſed & ex his de l.mutus.§.6. Et per hoc
ioſ in quib. ſuluitur quod obnci poſſet procuratorem & poſt ſuſce-
quis præciſe ptum mandatum re integra pœnitere ſed iſtam inter-
compellitur ſit aduerſa. in inſti. mand.§ mandatum quia illud verum
ad ſatiſcon in procuratore, pro quo cautio non cauit, ſecus in
tra regulam illo pro quo cauit, de
qua rauetur, quo hic loquimur.
quod q sad Quod autem dicit
fictū ſpraci- hæc litera, talem pro
ſe non com curatorem cogi, verū
pellitur, ſed intelligas niſi. iuſta
ſufficit quod cauſa procuratorem.
ſuccedat o excuſaret, vt prædicta
bligatio. de l.filius.§ fin.rū l.ſeq.
quo ple e p ex quib patent eaem
Tar.in l. ſti pla, nã ex illis etiam
pulatione a dominus eum reuoca
non diuidū ret poſt litem conteſ.
tur §. Celſus ſup.eo.c.2.lib 6.
ſt de ver ob. a In omnib. tacita er
Fel. go acceptatio vniuat
ſalis eſt ad omnia et
futura, ſi ſint incluſa,
quod eſſe poteſt. ſup.
eo.non inulte.

ipſum defendere in omnibus a cauſis, b & negotiis, ad quæ prædicta inſtrumenta ſeu litteræ ſe extendunt. Cum per hæc c ad omnia tuum præſtitiſſe videaris aſſenſum. d

Idem.

Procurator habens mandatum iurandi & omnia faciendi, quæ requirunt ſpẽale mandatum, contra electum vel prouiſum opponere non poteſt crimina vel defectus. Ioan. And.

CAP. II.

NOn pōt e procurator ad agendū vel defendendū,† iurandūque f de calumnia, & veritate dicenda, & generaliter ad omnia alia, quæ ſpeciale mandatum exigunt, cōſtitutus, niſi aliud ſup g hoc in mandatis h habeat i, opponere in perſonam k

b ¶ Cauſis, & negotiis.] quid iſta ſint habetur de verb.ſign. Forus.
c Cum per hæc.] ſcilicet quod procuratorium vel litteras ſine proteſtatione recepiſti.
[Glo.ſeq.ſignat contrarium. & ſoluit.
d Aſſenſum cōtra procurator nō datur inuitus C.eo. l.inuitus, & qđ dicit.l.1.ff.eo.ad ſia proficiū illud eſt neceſſarium, ſumitur ibi neceſſarium pro vtili vel expedienti, interdum tñ ēt eſt neceſſarium ex parte conſtituentis, ſup.de ele.cupientes §.qđ ſi de ſta.reg c.vnico §.epiſcopus lib.6.C.eo.tit l penul. ſed ex parte conſtituti nō:quia ēt dr̄ inuitus, nō ſolū cum contradicit ſed ēt ſi non conſentit.ff.eo.l.filius.§.inuitus. Sol § ille determinatur per hanc decr. Verū eſt n. q. inſtitutus ſimpliciter tacens non hr̄ pro conſentiente, vt ibi, ſed qui non ſimpliciter tacet, ſed agit recipiendo ſimpliciter chartam procuratorij, ille conſentit, vt hic, qđ ergo dicit l.1. in fi. & l.2.ff.eo.qđ abſens conſtituitur procurator, dummodo ratum habeat, determinatur per hanc decr. vt ratum cenſeatur habere ſimpliciter recipiendo chartam procuratorij. Multos caſus quibus quis ipſo facto agit, vel conſentit, vide not. 11. q. 3 æſtimāt. de appel.dilecti 2 de offi.deleg.cum ſuper, & facit de hære.accuſatus § ille lib 6. Io. And.

NOn poteſt.] Ponit dictū & eius rōnem ibi, (Cum ſub) e Præſupponendum eſt illud hoc habetur in c.qui ad agendum.e.tit.in 6.ubi dr̄ qđ ſi quis fuerit conſtitutus procurator ad omnes cauſas, & fiat ſpecificatio aliquorum requirentium ſpeciale mandatum, & ipſis aliquibus capitalis ponatur clauſula generalis & generaliter ad faciendum omnia alia, & ſimilia, quę ipſe conſtituens faceret, ſi præſens eſſet, talia procurator admittitur id alia ſpecialia, licet de ipſis non fuerit mentio facta in procuratorio.

CASVS. Cum quidam Titius electus fuiſſet in epm Pictauen. vel forte ſibi fuiſſet prouiſum iure deuoluto per archiepm Burdegalen. ego volens impedire confirmationem vel conſecrationem ipſius, me oppoſui, & conſtitui procuratorem ſpecialiter ad petendum reſtitutionem in integrū cum clauſula generali, & generaliter ad faciendum & exercendum oīa alia & ſimilia, quæ ipſe ego conſtituens facerē, ſi præſens eſſem, procurator meus voluit obiicere aliqua crimina, vel defectus, contra ipſū Titiū electū, forte quia homicida vel irregularis, vel illegitimus: oppoſitū fuit procuratori meo ex parte Titii electi, qđ ipſe non habebat ſufficiēs mādatū ad opponendū iſta crimina vel defectus, quęrunt quid iuris: Rñdet Romanus Pontifex, quod licet procurator meus conſtitutus ſit generaliter aliquibus

ſpecialiter expreſſis, puta iurandi de calumnia vel petendi reſtitutionem: & poſtea ſuppoſita clauſula gnāli, tñ ille procurator nō admittitur ad opponendū defectus vel crimina, niſi nominatim illud caueatur in procuratorio. Nō decidendū eſt in cap. qui ad agendum in 6. hoc dicit.

H R No. q in cauſa ciuili iuratur de calumnia, & in criminali iuratur de veritate dicenda. Nota q ad iurandum de calumnia & veritate dicenda, requiritur mandatum ſpeciale. e.tit.de iuramento calū. in 6. No. quod illud cap limitat ca. qui ad agendum eo tit.in 6. quia illud cap intelligitur quando paria vel æqualia, & non maiora apponuntur, quam fuerint illa ſpecialiter expreſſa procuratorio, ſecus ſi maiora vel grauiora, vt in fin. in fin huius c. Not. qđ procurator vt ſit idoneus debet dari non tantum ad agendum, ſed etiam ad defendendum, pro hoc eo.titu. accedens, vbi de hoc. Nū ex hoc c. qđ verborum ſub ſequentium generalitas reſtringatur ad ea quæ ſont ſimilia præcedentibus Zan. pro hoc iura allegat in glo. fin. in prine Zabarel.

† Idē & multo magis ſi ad alterum iſtū, cum ſic procuratorium non eſſet poteſtas.

[Prima glo. ſummat, diuidit, & dicit qđ determinat.]
e Non poteſt.] Caſus Procurator habens mandatum iurandi & oīa faciendi, quæ requirunt ſpeciale mandatum cōtra electū vel prouiſum, opponere non poteſt crimina vel defectus, ponit dictum & eius rationem ibi,
[Cum ſub. Determinat quod not. Inno. de accuſ. ſuper his. in fine & Compoſt de ele.c.2.lib 6 in glo. quæritur quis procur. & Pet de Samp & Archid. ibi. & Gul. in Spec. de procu.§.1.ver.ſed nunquid media, vt infra declarabitur Expreſſius autem tractat hæc quæſtio deputata per recolendæ memoriæ dominum Io. de monte Murulo, vt in mercuria eod.tit.ſub litteris G.
f Iurandumque] hoc verbum cum clauſula quæ ſequitur, inducebat dubium per decr. qui ad agendum ſup.eo.li.6.vbi habes, qđ ſi in procuratorio exprimatur aliquid requirens mandatum ſpeciale, generali clauſula ſubmiſſa, illius virtute poterit non expreſſa, ſi ita vero iuramenta requirunt ſpeciale mandatum, de iurata calum c.fin.lib 6.
g Super hoc] quod ſequitur de oppoſitione criminum & defectuum.
[Gl.ſeq ſoluit dubium, ex quo infert differentiam.]
h In mandatis.] quia ſcilicet habet mandatum opponendi crimina & defectus contra illum, nec eſt neceſſe qđ crimina vel defectus ſpecificentur in procuratorio, vt not. Compoſt. in gl præd & ibi per Archid & Io. Mo in quæſt. prædi. & Gul. in prædi.§ 2.ver ſed nunquid ſufficit. Et in hoc differt procurator ſolum excipiens, vel opponens ab appellante, ille enim habere debet crimina & circunſtantias ſpecificatas in procuratorio ſup. de elect. procurator lib.6.
i Habeat.] tenet Compoſt. in fi.glo. quam allegaui in 1.gl. & Guli. in præd.§.1.ver.ſed quid ſi procuratorium, quod non eſt ſatis de hoc caſu procurator non factum eſſe, niſi per procuratorem ſit receptum, & officium ſuſceptum, facit ſup.eo.c.proxi. & quod ibi dixi ſuper verbo, receptis.
[Gloſſa ſequens ſoluit dubium.
k In perſonam.] in formam ergo perfici, vel in perſonas eligentiū, vel prouidentiū, iudicū, teſtium, & his ſimilium, nā tales ēt ea probatione non puniuntur. de ord.cog c 2. & Guli. hoc tenet in ver allegat. in 1 glo. in fin.

Digitized by Google

In fi. Sic etiam ratio, quia exceptio illos principaliter non contingit.

Glo. ſequens ... ſoluit dubia: ſecunda not. contra opinionem & diſtinguit, & alte membro coaptat rationes Innoc. quibus infert quod reprobat.

a Electi. vel eligendi, ex quo contra certam perſonam, ... electi qui contra certam, li. 6 ad hoc ver. facienda, quod ſequitur, & idem dic de poſtulatio. de elect. c. in prin lib. 6. Ber no. ꝙ iſta littera non diſtinguit an cauſa iſtius electi ſit in curia per appellationē necne, & hoc tolli. quod not. Compo. in glo. præ & Gu. in Spec. in præd. § ver ſed quid ſi cauſa qui dicebant pœnā decre. l. de elect. lib. 6 non habere locum, niſi cum cauſa eſt in curia per appellationem. Si ergo eſſet coram metropolitano, vel alio ordinario, vel in cauſa aliter quam per appellationem, dicebam non eſſe locum pœnæ, & ꝑ conſequens generale procuratorium ſufficeret ꝑ ꝗ rationem, quam ſtatim dicam. Sed hoc dictum videtur hoc tolli, quare poſſet dici, quod licet decre. c. de elect. lib. 6 quo ad deuolutionem negotii & citationem partium locum ſolum habeat in appellationib. interiectis ad Papā, & ſic intelligatur quod ibi no. quo ad pœnam opponentium, locum habeat etiam in appellationibus interiectis ad alios, vel etiamſi non fuerit appellatum, quod forte fuit de mente. Facit de elect. vt circa, in fin. & c. ſi forte lib. 6 & ſic intelligamus rationes, quas inducebat Inn. in præd. decre. ſuper his bñ adaptabuntur huic caſui ſic generaliter poſito, dicebat enim ꝙ quia per obiectiones criminū, de quibus hic loquimur, diminuebatur ſtatus opponentis, ex eo, quod in probatione deficiens ſuſpenſus erat ab eccleſiaſticis beneficiis per triennium, per eõ ſtõnem prædictam, & ſi ſe interim diuinis ingereret, perpetuo erit priuatus, ergo hic procurator per quē ſtatus diminui poterat, ff. de va. & extraord. col. peni. hinc ſpecialiter mandato non poterat opponere arg. ff. de mino. l. illud, de procu. l. non ſolum, §. ff. licet primo gradu pœna ſit temporalis nihilominus diminutionem ſtatus continet, nam & relegatio & damnatio in opus publicum ſunt tpales, & tamen diminutionem ſtatus continent ff. de pœnis l. quidam, & ſic reſpondebat ad leges ff. pro ſocio, actione, § renunciare ff de tutem l. ſed ſi vnius, §. procuratorem. Quia diſſoluere ſocietatem, vel agere intentatam actione, dato quod ſuccumbat, non continet diminutionem ſtatus, & ideo non requiritur expreſſum hoc in illo qui habet omnium adminiſtrationem, hanc tamen rationem textus infra non exprimit, niſi dicat maioritatem vel grauitatem ex prædictis conſideratis, quod ſatis videretur, vt ſtatim dicam. Sed cum prædicta pœna ſit hodie reſtricta ad beneficia ipſius eccleſiæ, de electione. ſi compromiſſarius li. 6 in fi. ſi conſtituens non habet ibi bñficia, ceſſat ratio. ergo ſufficiat generale, ſed puto contrarium per Io. in vlt. gl. per dec. per inquiſitionem de elect.

Glo ſeq alleg vnam concor. ponit dictum, de quo remittit & ſoluit obſtaculum.

b Grauiora. concor. quo ad reſcripta ſup. de reſcript ſedes, quod tamen regulariter etiam in procuratoribus locum non habet, vt ibi ſcripſi ſuper 3 glo. nec obſtat hæc littera, per quã prima facie videretur (quod non puto de mente) quod ſi in procuratorio expreſſit cauſam ſedis epiſcopalem, vel ſimilem, generalitas tunc comprehendet hunc caſum. Sunt enim cauſæ maiores, mediæ, & minores, a de quibus ſcripſi poſt Hoſt. de crimi. falſi, ca. ſi. Sed ſi diligenter attendas, littera non dicit, ꝙ generalitas adiecta procuratorio expreſſioni cauſæ, non includat maiores cauſas, nam & illa generalitas ſine expreſſione includeret: vt ſi nulla cauſa expreſſa cõſtituo te procuratorem ad omnes cauſas meas, ff. eod. l. 1. ſed dicit quod generalitas adiecta in procuratorio cãç quæ requirit ſpeciale mandatum, hunc includit grauiora. Et ſatis puto ꝙ grauiora intellegant per modum de quo prædixi. Item ſunt iſta odioſa, in tantum ꝙ eccleſia excluſa per peremptorium non reſtituitur ad iſta proponenda, vt in Compoſ. q. h. ... no. de elec. ꝗ ſicut & Gu. in Spe. parte a. de reſt. in integ. § 2. ver. ſed pone, eccleſia

electi a ſeu eius cui eſt prouiſio facienda vel facta, crimina† vel defectus. Cũ ſub generalitate tali grauiora b non veniant, vel maiora, c quam in ipſo ꝓcuratorio ſint expreſſa.

Idem.

Religioſus etiam pro conreligioſo, niſi pro conſorte eiuſdem litis, non poteſt procurator conſtitui ſine licentia ſuperioris, nec etiam alium conſtituere, nec ſubſtituere, licet habeat in mandatis. Io. And.

CAP. III.

RELIGIO-

Glo. ſeq allegat 4 concor. obiicit, & ſoluit.

c Maiora, concor. ff. de vino, tritico, & oleo leg. l. vlt. in fi. de auro & arg. leg. l. Plautius, a s. d. nos conſuetudinē de ele. ſenſatum, ad fi. Sed cum anima ſit pretioſior corpore de pœnit. & remiſ. cum infirmitas in fi. eum con cor. ergo expreſſa iuramenta, quæ ligant animam ad pœnam æternã grauiora vñr ꝗ iſti obiectus, qui ligant corpus ad pœnam tpalem. Sol. nego animam conſtituentis ligari ad periurium per procuratorem, niſi conſtituẽs ſit in culpa, quod dicitur de iureiur. c. vlt. lib 6.

Religioſus. Primo ponit caſum ſimilem, per quem ſecundo decidit caſum alium, ibi, Ita. Imo.

Præſupponendum eſt, ꝙ religioſus non poteſt eſſe procurator vel aduocatus niſi in vno caſu, videlicet pro vtilitate ſui monaſterii, & tunc requiritur quod aſſumat illud officium de licentia abbatis

CASVS Aliquis religioſus clauſtralis, vel alius fuit conſtitutus procurator, uel aduocatus a conuentu ſui monaſterii, certum eſt quod non poteſt aſſumere procuratorium, nec recipere, niſi de licentia ſui abbatis, quæ ritur ſi conuentus illum conſtituit procuratorem ad ſubſtituendum alios, vtrum poſſit accipere procuratorium ſine licentia ſui abbatis. Dicit Romanus Pontifex ꝙ non, quia ſicut non põt aſſumere procuratorem ſine inſtrumentum procuratorium ſine licentia ſui abbatis, ut in ca. p. a de poſtulando, in antiq. ita nec poteſt aſſumere procuratorium ad alium ſubſtituendum ſine licentia ſui abbatis b. d. H. R. Colligo aliqua notabilia: Primo ꝙ religioſus regulariter nõ põt eſſe procurator, fallit in caſu iſtius, capituli, qui eſt ꝓ vtilitate monaſterii, & de licentia ſui abbatis. De hac materia vide Panor. in dicto cap. a. de poſt. in antiq. Nota ꝙ licet miles armatæ militiæ poſſit eſſe procurator pro ſuis commilitonibus, tamen religioſus non põt eſſe procurator pro ſuis conreligioſis. Not. ꝙ religioſus in cã aliqua poteſt eſſe procurator vel aduocatus ꝓ monaſterio, ſi habẽt conſortem eiuſdem litis, poteſt eſſe ꝓcurator pro ſuo conſorte: nam rõne huiuſmodi communionis cauſæ aliqua permittuntur, quæ alias non permitterentur. Not. quod textus iſte facit in argumentum quod inhabilis ad conſtituendũ vt ſit procurator, puta miles, vel mulier, vel minor, nõ eſt ēt habilis nec aptus vt conſtituatur ad ſubſtituendũ, & ſic facit pro illa q̃õne quæ formatur per legiſtas in l. quod quis. C. eo tit. illa gl. diſtinguit, quia ſi ſit inhabilis omni inhabilitate, ut ſeruus vel monachus, tunc nõ admittitur ad ſubſtituendũ, ſicut nec ad conſtituendũ, ut hic. Sed ſi ſit ſolum inhabilis ope exceptionis, quia miles, tunc põt alũ ſubſtituere. Not. quod ratio huius c. eſt quia monachus potuit uelle & nolle ſinu & area ſui abbatis, quod ſi aſſumeret onus ad ſubſtituendum ſeſe abdicaret i. ſepararet, abſtraheret & denegaret ſuum uelle & nolle. Not. quod ſufficit licentiam ſuperioris interuenire in ſuſceptione mandati, ut probat verbum, ſuſcipere.

4 Crimina intellige maligna vel parua, dum tamen talia ſint, quæ ꝓbata repellerent electum a beneficio, de quo agitur, iuxta c. 1. de ele. l. 6. & Clem. conſtõnem, ſup. de ele. Boniſ.

3 No. bene hinc gl. ex qua inter alia habes intellectum c. 1. de el. li 6 & non eſt alibi hæc. gl. Io. Imol.

Pœna ſtatus diminutione ſtatus cõtinet

2 No hic L. quattuor eē gñra cãrum quædam maxime, vt cauſa fidei, de bapt. c. maiores quædam maiores, ſicut epiſcoporum & maioris dignitatis, de ele ꝗ ... li. 6. quædã mediæ, vt de ... beneficiales & ipſa eis de cri. fal. ... vbi plene ſi Hoſ. Et ... inferiores ꝗdã uiles, & ... peccade An.

pore. Not. finaliter, quod pro conſorte eiuſdem litis poteſt religioſus ſine licẽtia ſuperioris eſſe procurator, qđ dicit Panor. verũ in ciuilib. per hoc quod no. Arch. 2. q. 5. ſtatuit, & 2. q. 6. ſi quando Zab.

Glo. prima dicit quid determinat, & litteram exponens, dubium ſoluit

a Religioſus. Se ſummat determinãs notata per Innoc. & Hoſt. de excind. cũ I & A. in princ. Et qđ dicit religioſus, generale verbum eſt, & includit omnem profeſſum: intelligo tã oc clauſtrali, ſicut in plato, & facit de eſt. topriæ, & qđ ibi no. Hoſt. & Ioanis 2. q. 1. de præcõtiũ, & qđ no. de teſt. c. 2. lib. 6.

Religioſus & verbum generale.

† al. procuratoris.

b Et ſi per alium.] hoc dictũ, quia quandoque licet inter homines eiuſdem collegii vel profeſſionis, quod non licet inter extraneos, ſupra ea. compl. de ele. c. co n. quia propter, ad finem.

c Licentia. 15. q. 1. monach. & ſup. de poſt. c. 2. per q̃ iura videtur q non ſufficiat licentia, niſi ſubſit vtilitas monaſterii. Ad id quod opponitur de milite qui procu. eãm numeri ſit, reſpondet vt no. in præd. c. monachi.

Glo. ſeq. ponit deat opi. contrarias, & remittit.

d Suſcipere. Et ſi ſuſcipiat & conteſtetur litem, licet quidã dicat deinceps exci non poſſe, veriusta meu eſt q excipi põt, ſicut in Hoſt. vt latia ſcripſi, ſup. eo in noſtra. in per glo. qñ dicatur, vt qui ad ipſe mundo mortuũ exce pro ſit præcepiora. Et quare aliud in milite, ibi dixi.

e Conſorte. vt patet in præd. decre. cum I. & A. in prin. de accuſa. olim, & c. ea parte de cenſi. topriæ. An vero cõſors pro conſorte audiatur ante litem conteſtatam, vel poſt ſine mandato, collige, per no. de conſt. cum M. in 1. glo. de dolo & contu. cũ dilecti in gl. & in his quæ ibi dixi & patet C. de conſo l. 1. & 2. ff. de iud. ſi petitor.

Glo. ſeq. litteram determinat, & determinationem tripliciter exemplificat.

f Conſtituere. repete ſine licentia prælati, & intellige in his caſibus, quibus ſine licentia prælati perſonaliter eſſe in iudicio non poſſet, al. as in illis caſibus quibus quod per ſe poteſt, per alium poterit, de reg. iur. poteſt, lib. 6. ff. eo. tit. l. filius, in prin. minio melius eſt quod per actum, de ſynd. c. vnico. puta, cum ipſum ſuperiorem denunciat vel accuſat, vt in præd. decr. de accu. ex parte, & c. olim. Item ad cautem electionis monaſterii ſui de cõſe. cum dilectus, de teleri. cum dilecta de teru ad probandum, vel ſuæ propriæ, cui de ſuperioris licentia contentis: ergo procuratorem dare poterit quaſi licentia ẽt ad hoc habuerit, ea quo licentiam habuit conſentiendi, de offi. deleg. præterea, & c. ſuſpicionis.

Glo. ſequens obiicit & ſoluit.

Religioſus qñq. ſine ſp. a ſui licẽtia põt eſſe in iudicio.

g Subſtituere. repete, ſine ſuperioris licentia. Per verbũ ſ. quod præcedit, videbatur contra, quaſi ſtie eſſet pera vel organum conſtituentis, & per ipſum, quaſi per fiſtulam vel lapidem canalem deueniret poteſtas de conſtituente ad ſubſtitutum ar. 1. q. 1. ſi iuſtua. Sed negari non poteſt, quin in eo q vult actum ſubſtitutionis ſuſcipere & ſubſtituere, interueniant abdicatio voluntatis, & obedientiæ quam promiſit, & hæc ratio huius iuris 12 q. 1. non dicatis, de ele. ſi relig. vſus, lib. 6. nec ſine eius actu recipit officium ſubſtitutus. Et facit qđ no. de ele. c. pe. li. 6. ve in gl. & vide quod dicam in vl. gl.

h Expreſſe. forſan expreſſa perſona, ſed de hoc non curo, ſatis eſt enim quod habeat mandatum ſubſtituendi etiam incertum. ſup. eo. c. 2. reſponſo.

Glo. ſeq. mouet quæſtionem, opi. ponit, & diſtinguit.

ſus [a] procurator, etſi per aliũ [b] religioſũ ſui uel alterius monaſterii fuerit conſtitutus, ſicut non poteſt ſine ſui ſuperioris licentia [c] procuratoris † officium ſuſcipere, [d] niſi pro ſuo in eadem lite conſorte, [e] Ita non põt alium procuratorem conſtituere [f] ſeu ſubſtituere, [g] ẽt ſi per conſtituentem hoc ſibi expreſſe [h] fuerit commiſſum. [i]

Idem.

Per obitum rectoris eccleſiæ reuocatur procurator ab eo pro eccleſia conſtitutus, etiamquo ad iam cœpta.

CAP. IIII.

PRocuratorẽ [k] a prælato rectore [l], vel alio quolibet, pro eccleſia [m] † ſua vel beneficio conſtitutum, per mortem

i Commiſſum. No. ad quæſtionem de illo qui conſtituit procuratorem inſtabilẽ, cui dedit mandatũ ſubſtituendi, an ſubſtituere poſſit. Et videbatur quibuſdã, vt Petro de Bel. C. eo. quod quiſ. iur. q ſic per regulam, qui per aliũ de reg. iuris lib. 6. quaſi videatur a dño conſtitutus, ff. qđ cuiuſq. vni l. itẽ eos, § ſi decuriones, ff. de condi. inſt. l. in ſtitutio tali vel vbi ſi hæres non inſtitutus in codicillis põt ſubſtitui in teſtamento nominãdus in codicilo, ad hoc facit ſi. de ſerdi. ruſti præd. cũ eſſet, § 1. vbi ſeruitus conceſſa ab eo qui habuit ab alio poteſtatem concedẽdi, non ab ipſo ſed a primo dño videretur a ſe cõceſſa. ad hoc bene facit offi. deleg. iudex, lib. 6. vbi delegatus inhabilis ſub delegat. Tu diſtinguas inhabilitatis ſpeciem. aut enim penitus & ipſo iure inhabilis eſt, quo caſu non ſubſtituet ad hoc præd. decr. iudex, in fi. Aut eſt inhabilis ad officium pp defectũ auctoritatis, qua intercedente habilis eſſet & eo caſu neceſſe vt illius auctoritatem inueniret, vt ſubſtituere poſſit, vt hic. Aut eſt inhabilis per exceptionem qua non oppoſita habilis eſſet, & eo caſu ſubſtitueret, arg. prædi decret. iudex in prin. & per hoc ſoluitur quæſtio de excommunicato, an ſubſtituat, quam dixi de proba. poſt ceſſionem.

Procurator inhabilis habens mandatum ſubſtituendi, an ſubſtituere poſſit.

† No. quod beneficiatus põt dicere beneficium eſſe ſuum. facit c. ſi tibi abeẽti de præb. l. 6.

ADDITIO. Hic eſt ſimilis quæſtio de incapace inſtituto, & rogato reſtituere capaci, vtrum poſſit cogi adire, & reſtituere, de qua plene in l. cam q̃ C. de fideicom. Itẽ & illa vtrum nepos filii ſpurii poſſit inſtitui ab auo, per medium enim filium ſpurium deuenitur ad nepotem vtrum ergo radix infecta inficiat totum, de qua per Bar. in Gallus, ff. de libe. & poſth. Petrus.

PRocuratorem. Notabilis eſt caſus contra quem prima facie quilibet ſtaderet. Primo, ponit dictũ. Scdo illud ampliat & declarat, ibi [Etiam.] Imola.

Præſuppono dum eſt illud qđ dicitur inſt. mandati, § itẽ & l. mãdatũ. C. manda. vbi dr̃ q re integra morte mandatis expirat mãdatũ. Et dicit res integra vſq. ad litis cõteſtiõnẽ, ſed in mãdato iuriſdĩtia res dicitur integra vſq; ad citationem, & extra iudiciũ dr̃ res integra ante q̃ mandãs, vel mandatarius fecerit al qua pparatona.

r Iſte Cle. anhebeat locum in ciuiliter mortuo, vide omnio Gui. Papæ decis. 578. F.

CASVS. Cum eſſem litigaturus contra te, quia occupabas decimas meæ eccleſiæ, cõſtitui procuratorem lite conteſtata ſũ mortous, vtrũ per mortẽ meã ſit reuocata priãs mei procuratoris, & vtrũ ſit neceſſe q prælatus mihi ſuccedens cõſtituat nouũ procuratorẽ: Et dicit q ſic. h. d. H. R.

Nota caſum in quo reuocatur mandatum per obitum conſtituentis, etiam re non integra. Zab.

Glo. prima dicit quid approbet, uel reprobet

k Procuratorem. Se ſummat reprobans quod no. In noc. de toto comp. dilecti, & approbat in parte quod ibi not Hoſt. de quo in Spec. de ſyn § 1. ver. quid ſi aliqua, & hoc eo. ti § 2. ver. ſed nunquid procurator. per Arch. eo. ti. ſi duo, li. 6

l Rectore de eccleſiaſtico loquitur, qđ patet per verba ſequentia, ſi ẽt de rectore ciuitatis loquebãtur In. & Sp.

Glo. ſeq. dicit quid de cauſa propria, & explanat opinionem Inno.

m Pro eccleſia. Innuit quod ſecus ſi pro ea propria mandatum enim tunc finiretur morte re integra, re no integra, non. ff. cod. ſi defunctus, inſti. man. § item ſi ad huc. ff. man. l. inter cautas C. man. ſi mandatum, & ibi no. & in præd. § item ſi. Quando dicatur res integra, dic qđ in iudiciis, ante litem conteſtatam, in negotiis, antequã

Mandatum an finiatur per mortem mandantis

tequã

Digitized by Google

conſtituentis reuocari [a] cenſemus. Etiam quo ad negotia [b] iam incepta, & cauſas in quibus per ipſum lis fuerit ante mortẽ huiuſmodi conteſtata. [c]

tequam fecerit præparamenta Hoc autem qđ pro eccleſia conſtitutus erat, improbabat Inn. qui dicebat, qđ cum eccleſia non moriatur. 12. q. 2. c. liberti. de reſcri. ſi gratioſe. lib. 6. & procurator pro ea ſit datus ab eo q potuit, ſcilicet p̃lato etiã ſine conſenſu capituli. de reſcrip. edoceri. nihil eſt qđ prohibeat illum agere cauſam ſibi commiſſam, etiam ſi res ſit integra, per præd. decret. dilecti. & per decre. petitio ſup. eo. tit. & per l. annua. ff. de annu. legat. de procuratore cõſtituto ad negotia, quamuis generaliter latebatur, q poſt mortem cõſtituẽtis non debebat incipere noua negotia. ff. de nego. geſto. nam & Seruus. § ſi viuo. ſed Hoſtien. aliter, vt ſtatim dicam.

Eccleſia nõ moritur.

[Glo. ſeq. primo ponit opi. Hoſt. & ipſius motiua, quã oſtendit partim reprobatam, ſecundo opi. Archid.

a Reuocari cenſemus.] dicebat Hoſtienſis qđ procurator iudiciorum non agit p̃lato mortuo & donec ſit eccleſia de p̃lato prouiſum: Rõ ſecundũ eum eſt q a tunc cum vacat ſedes, nihil debet innouari, ne ſe. vac. cap. 1. & vlt. quod loquitur de lit. conteſt. cum tractet de receptione teſtium, & mirabatur Hoſt. quomodo dubitat de hoc: nec valet ſecundum eum ſi d cas, qđ in p̃dictis c. loquitur de p̃lato conueniendo, non de agente: nã ſi non permittitur tunc defendere qđ fauorabilius, eſt, multominus agere. alleg. ff. eo. ſeruum quoq; § publice. & l. Pomponius. in fi. & C. eo. alienam. & ſi Hoſt. per hæc verba intellexit qđ prædictus procurator ſubſtituto p̃lato ex primo procuratorio. Item conſequi poſſit: hæc reprobaretur per hanc litteram, quæ dicit, reuocari cenſemus, non dictio impediri vel ſuſpendi. Arch. tractans hanc materiam ſatis exquiſitorie præd. decre. ſi duo. dicit procuratorem conſtitutum a p̃lato, & capitulo 1 cã cõi, vel principaliter capituli, durare poſt mortem p̃lati, in cauſis vero diſcreta prælati ſecus, & ſic opiniones prædictas voluit concordare. Et an hãc opinionem hæc decre. reuocare intendat, non ideo qđ expriminis fuiſſet expediens. pro ea in facit quod ſcripſi poſt Inno. de conſue. cũ dilectus ſuper 1. gloſ & quod no. de reſti. in integ. c. 2. vbi dicit, qđ mortuo abbate conuentus p ſyndicum agere poteſt, & conuenitur de iuribus q̃ pertinent ad conuentum, vel ſimul ad vtroſque ſecus in his, quæ ſegregatim pertinent ad abbatem, ne ſede vac. c. vlt. Poſſet tñ dici hanc opinionem Archid. veram, quod durat procuratorũ primis duobus caſibus non tamen procedat procurator vacante eccleſia: in cauſis, quæ illa vacante tractari non poſſunt inſtituto tamen prælato procedet ex veteri procuratorio. In tertio nero caſu locum habet hæc decr.

b Negotia.] credo, qđ intendit per hoc deſignare procuratorem negotiorum, & per verba ſequentia procuratorem iudiciorum.

[Glo. ſeq. dat ſimile, & notat duas quæſtiones.]

c Conteſtata.] quantumcunque ergo ſit dominus in ſtantiæ, mors reuocat, ſicut & viuens ea certis cauſis reuocare poſſet loquitur de quibus, ſup. eo ca. 2. lib. 6. Et facit hæc decre. ad id quod. not. poſt Hoſtien. de offic. vica. c. penult. qđ mortuo eo cui ded. vicarium expirat illius officium, a & ita ſeruamus allegat de offic. vica. Romana. lib. 6. per q̃ probatur, qđ ſi non eſſet mortuus, ſed excõicatus, ſuſpenditur, ſed non reuocatur officium vices gerentis, & ſic diceremus in procuratore prælati agentis. Facit etiã ad quæſtionem no. in Spec. de arb. § ſuccur, verſicu. quid ſi prælatus, ſcilicet q mortuo prælato, qui compromiſit de rebus eccleſiæ, finitur compromiſſum: vbi vides.

a Procurator, ſi eſt cõſtitutus a collegio in cauſis in quib. põt, oib. de collegio mortuis, & alijs ſubrogatis, durat eius officiũ vt determinat Dyn. in cõpromiſſo facto ad collegium vbi ſunt decem. ex quibus v. vel 7. poſtea mortui ſũt tenet. n. q non extinguatur compromiſſum quia vnũ & idẽ collegiũ remanet, & reſcenſetur ẽ alijs ſubrogatis, vt i. p. ponebatur, ff. de rid. & ita no. Bar. in l. qđ inre ſum. §. & ſi manũ. ff. de leg. 1. Petrus a Per iſtam glo. Pan. in c. extirpãdæ, §. qui vero, tradidit regulã, q vicarius dño ſuo mortuo, remanet idoneus, vel alio ſuſpenſo, nõ admi niſtrat. Fõt.

TITVLVS XI.

De reſtitutione in integrum.

Clemens v. in conc. Vien.

Eccleſia probans ſe læſam per lapſum temporis, ad illud tempus tantum reſtituitur, & in quadriennium a tempore læſionis.

C. VNIC.

Ab Eccleſia [d] †

DE RESTITVTIONE IN INTEGRVM.

[Viſum eſt ſupra de procuratoribus: verum quia eccleſia aliquando litigat per procuratorẽ, & per negligentiã procuratoris ſui aliquando læditur, & tunc debet reſtitui, & iõ occaſione a procuratoribus ſupra, ponit rubrũ generalem, de in integ. reſt.

Ab eccleſia. Ponit primum dictum: Secundo illud terminat, & declarat ibi.] Sed non ſic.

CASVS. Eccleſia aliqua litigat per procuratorem contra Titium, & procurator eccleſiæ petit terminum ad producendum teſtes, acta, literas, & quæcunque alia munimenta ſub pœna excluſionis, procurator iſte fuit negligens ad producendum ſuos teſtes, & munimenta, quæritur vtrum aduerſus iſtum lapſum temporis eccleſia habeat reuclamcutum, hoc eſt, vtrum hoc lapſu non obſtante poſſit producere ſuos teſtes, &c. Dicit, q ſic. Sed quæritur quantum tempus eccleſia reſtituitur, puta quia forte eccleſia habuit tres menſes, & fuit impedita per duos menſes, vtrum reſtituetur ad tres menſes? Dicit, q non, ſed ſolum reſtituetur ad tempus, in quo fuit læſa.

Sed quæritur intra quod tp̃s poſſit repetere iſtam reſtitutionem? Dicit q intra quadriennium. No. q cauſa reſtitutionis in integ. debet inchoari, & finiri intra quadriennium a tp̃e læſionis, & ſic officium nobile quod implaratur ad impetrandum reſtitutionem in integrum non perpetuatur per litis conteſta, ſecus eſt de actione. l. ſi C. de præſcrip. 30. vel 40. annorum, & C. quando libe. prin. dat. l. 1. & 2. Not. q eccleſia petit reſtitutionem intra quadriennium, licet tp̃s ſit minus quadriennio Et ſic confunditur opinio aliquorum legiſtarum dicentium, q ſolum, quia debet reſtitui intra illud tp̃s ad quod fuit læſus, vt ſi aliquis in præſentia mea inceperit vſucapere rem meam per biennium, & in primo anno fui abſens cauſa reipublicæ, durante illo anno vſucapit, volo reſtitui. Dñt iſti q non poſſum reſtitui, niſi intra annũ. No. q officium reſcindens eſt officium nobile, quod imploratur, vt iudex tollat impedimentum quod obſtat, puta tollat vſucapionem, vel præſcriptionem, quo impedimento ſublato, reſtituor ad actionem, quam prius habebam, & iſta actio dicitur actio reſciſſoria, & ipſam debeo intentare poſt reſtitutionem infra tempus quo fui læſus. No. ſecundum gl. q iſta textõ intelligitur de lapſu temporis iudicialis. Hoc idem tenet gl. in c. auditis in antiq. tamen maior pars doctorum tenet contrarium, & dñt, q iſtud c. loquitur indiſtincte, ſiue eccleſia ſit læſa in iudicio, ſiue extra. No. q ad hoc vt audiatur eccleſia petens ſe reſtitui, ſufficit q aſſeratur ſe læſam, vt hic in verbo, aſſeruerat, & gl. in hoc verbo. Not. quod eccleſia læſa reſtituitur in integrum, & eſt hæc reſtitutio in priſtinum ſtatum reſtauratio. C. de reputa quæ fiunt in indic. l. 1. ff. de mino. l. quod ſi § reſtitutio. Zab.

Prima gl. ſua mat, & dicit quid determinat.

d Ab eccleſia. Caſus: Eccleſia probans læſam per lapſum tp̃s, ad illud tp̃s tm̃ reſtituitur, & inf. quadriennium a tempore læſionis determinat no. ſ ex quib cau maiu. ſed & ſi per prætorem, § quotiens & l. nec non § ſi quis ſæpius C. de temp. in integ. reſti. l. fi. de reſti. mino. l. qđ tẽpore & quod no Gul in Spec. 2. parte co. tit. § intra. quod, in prin. & § 2. ver. ſed cum dixerim.

† De intellectu huius Clem. Matthæus de Afflictis. decis. 375.

† Eccle-

Prælatus ſi-ne mādato pōt noie ec-cleſiæ reſtō-nem petere.

* Eccleſia[.] cuius nomine hanc reſtitutionem petet prælatus, etiam ſine ſpeciali mandato, ſecundum Inno. qui hoc no. ā. eo. ſuſcitata. & Guli. in Spec. eo. ti. §. 2. verſi. prælatus autem. Si vero per lapſum temporis non læderetur eccleſia, ſed ſolum perſonnæ ipſius eccleſiæ, vt quia lapſum eſt tempus quo prælatus debuit prouidere, vel canonici debuerunt eligere, tunc non competit reſtitutio, vt ſcripſi ſup. eo. c. ti. in § oppu. & nota in præd. §. 2. ver. vt autem.

aduerſus a lapſum temporis, b in quo c leſam, d affirmat, e in integrum reſtitutio peti f poteſt: & cauſa reſtitutionis huiuſmodi finiri g debet intra quadriennium h continuum i a tempore k læſionis, etiam ſi minus l quadrien-

a De dictione, aduerſus vide Cal. ic. ſuper coliatio n. ō or. eng. Rom. cāl. ... h. 2. & cō. ... 3. lib. 3.

a Aduerſus.] vſitatum eſt hoc verbum in iure, & maxime in hac materia, patet C. de aduer. rem iu. & in rub. ſeq. ſup. e. c. 2. lib. 6. & ponitur pro contra.

b Lapſum temporis.] pone exemplum ſup. c. 2. & c. auditis, & c. coram. quia intra tempus ſtatutum probationes non produxit, vel non obtulit intra tempus ſtatutū pretium emptori, cum poſſet. eo. ti. conſtitutus, vel pone in decennio appellationis interponendæ. eo. ti. c. fi. Quid de biennio proſequendæ appellationis, an eccleſia intra illud tempus non proſequens iſte impedita indigeat reſtitutione, vel ipſo iure ſeruetur illæſa; nu. per Inn. & Ho. de appel. ex ratione. De præſcriptione vero xl. annorum contra eccleſiam nil innouatur per hanc conſtitutionem, ſed die vt not. ſup. auditis loquitur enim hic de illo temporis lapſu, contra quod reſtitutio competit, ſed contra illud non competit, vt ibi.

c In quo.] ſcilicet lapſu temporis.

d Læſam.] enormiter quod dic vt no. ā eo. c. 1. & patet. de reo. eccl. non alie. c. pen. Nunquid autem ex eo quod non potuit declinatorias intra terminum ad id datū ſit læſa, & reſtitutio competat? ſatis ſcripſi poſt Inn. & Hoſt. ſup. eo. coram.

e Affirmat.] in fine dicit, probabit: & ibi dicam.

f Peti pōt.] de hoc non dubitandum, nam maior læſus ex re quo abfuit cauſa reipu. vel alia iuſta cauſa reſtituitur. ff. ex quib. cau. ma. l. 1. cum ſimilibus.

Officiū iudicis nō ſp perpetuatur p. cōteſtatio-nem.

g Finiri.] hoc eſt quod dicimus non perpetuari hoc caſu iudicis officium p conteſtationem ad noc. ſup. de of. iud. ... s. ſi tn non ſtaret p eccleſiam, ſed p iudicem vel aduerſarium, non imputatur eccleſiæ C. de temp. in integ. reſt. l. petendæ in fi. vnde ſi per appellationem aduerſarij fuerit protelatū, non imputatur eccleſiæ, ſicut nec minori, ff. de min. intra vtile & facit de re. iu. imputari. l. b. 6 & facit eo. ti. c. 1. lib. 6. & vide quod ſcripſi ſup. eo. ti. in ea littera ſuper glo. 2. Sed quid ſi poſt ſtatutum quadriennium detur reſtitutio? glo. in l. fin. C. de temp. in integrum reſti. dicit quod tenet, quia contra illa litigatores, quod putat eum intellexiſſe, ſi non appelletur C. quando prouo. non eſt neceſſ. l. ſup. de re iud. cum inter vos quidam contra a dicentes, quod quis huiuſmodi conſtitutiones contra ius communis conceduntur, ſunt reſtringendæ. ff. de act. in ... & obliga. in honorar j. § ſed eum reſtit. de regul. iur. quæ a iure. l. b. 6. Item qua ratione non tenet ipſo iure ſententia lata poſt tempus accuſationis, ff. de exa... lite opotter §. con. equens eadem ratione nec hic & ſtatt quod not. C. de ... propterandum. poſt prin. & hoc placuit Dyno, pro quo facit iuſ. de app. ii ap pellationem.

Reſtitutio poſt quadrē-niū data, an teneat.

2 Bibene Pa-nor. neſciēs ... hi. p ... dicit ... cōtra ius ... gatoris ... legatiæ ... ius cōe ... te nullā ipſo iure ... tatur e. inter ... de re iudic. Font.

h Quadriennium.] olim dabatur annus vtilis, qui vario modo computabatur ex diuerſitate locorū, quæ hodie ſublata eſt, & loco illius datur quadriennium. C. de temp. in integ. reſti. l. fi.

Gl. ſeq. inſtruit de tempore continuo & vtili.

i Continuum.] habemus in iure tempus continuum & vtile: continuum eſt quod continue currit, diebus feriatis & non feriatis, in præſentia & in abſentia, ſiue ſit copia iudicis ſiue non. C. de præſcrip. long. temp. l. fi. Tempus vero vtile non currit diebus feriatis, diebus abſentiæ, & diebus quibus non eſt agendi copia. Et iſtud eſt multiplex, quia quoddam eſt continue vtile, quoddam

Reſtō qñ petitur ab eccleſia, minore & maiore.

vtile quo ad ſui principium tantum, quo ad progreſſum non; quandoque continuum vno reſpectu, vt veniant dies feriati, & non alio, quia non currit iudice impedito de hoc ſcripſi de concel. præb. c. 2. & c. quia diuerſitatem in fi. & forte hoc intendit hæc littera, quod continuum ſit in principio per literam quæ ſequitur.

Gl. ſeq. ponit differentiā: ſecundo notat pro opi. Inn.

k A tpe læſionis.] in hoc differt eccleſia a minore & a maiore, quia minori currit in prin. xxvj. anni ætatis ſuæ: ſ. cum factus eſt maior. C. de temp. in integ. reſt. l. fin. maiori læſo tempore abſentiæ currit poſt reuerſionem, ff. ex quib. cau. maio. ab hoſtibus. §. ſi in eccleſia non ſic, vt patet hic, & ſup. eo. c. 1. & lib. 6. Et not. quod hæc littera facit pro eo quod no. Innoc. ſup. eo. coram vbi dicit, quod ſi eccleſia non probauit in pe remptorio, a fine termini incipit currere quadriennium petendæ reſtitutionis, & non a die ſententiæ: quod patet, quia finito termino completa fuit læſio ex qua daretur reſtitutio, etiam ſi nulla ſequeretur ſententia. ſup. e. ti. cap. 2. & 3. vnde dicit quod caute facit læſus in omiſſione probationum, & ſententia, ſi petit reſtitui contra ſententiam, & ad probationes omiſſas. Alij ſecundum eum, quod quadriennium computatur a tempore ſententiæ, & ſatis eſt contra ſententiam reſtitutionem petere ad hoc, ff. de minu. l. 1. §. ſed prius dictum plus placet Innocentio.

Gl. ſeq. ponit tres opi. & tertiam hic approbatam coadiuuat, & contrariis reſpondet.

l Si minus.] Hic erant 3 opiniones legiſtarum, de quibus in 1. glo. Dicebant enim, aut eſt læſio in conteſtatu vel ſententia, aut in tempore. Primo caſu fatentur indiſtincte verum, quod datur integrum quadriennium. ſ. eod. c. 1. lib. 6. ſup. eo. conſtitutus, C. de temp. in integ. reſt. l. fi. ſecundo caſu ſubdiſtinguunt, aut læſio eſt tanti temporis quantum eſt quadriennium; & tunc intra quadriennium in integ. datur reſtitutio, aut læſio eſt minoris temporis; & tunc dicunt quod nō datur integrum quadriennium, ſed ſolum tantum tempus ad reſtitutionem petendam, quantum fuit tempus læſionis & hoc placuit Bald. & Azo. & Accur. quos ſequitur Dynus in §. ſuſſus iuſti de act. Iac. Bal. contra quos ſequi videtur Odofredus diſtinguens tempus intra quod, & tempus ad quod fit reſtitutio, dicens quod dummodo non reperiatur negligens intra tantum tempus quantum erat tempus læſionis, habeat integrum quadriennium, alias ſi intra illud tempus reperiatur negligens, non reſtituitur poſtea etiā intra quadriennium, quia tempus negligentiæ computatur cum tempore læſionis vel abſentiæ: & ſic intelligit. ff. qua in frau. cred. att prætor § ſi conditionalis. quam primi allegant pro ſe. Alij in hoc vltimo dicto diſcordāt, dicentes quod tempus intra quod, ſemper eſt vniforme, & ſemper habet quatuor annos, vt hic, & in concord. tempus vero ad quod, non datur amplius quam fuerit tempus læſionis, & ſic loquitur, ff. ex quibus cau. maior. ſed & ſi p. i prætorem §. ſi feriæ, & l. ... ſi quis ſæpius. ff. de minu. l ſi. nam in lucro foret is qui reſtituitur ſi amplius haberet de tempore quam fuerit tempus læſionis: quod eſſe non debet ff. ex quib. cau. ma. l. 1. in princ. & l. videlicet. & hoc placuit Petro de Bel. & hoc approbatur, & merito; eſſet enim intrabilis rigor dicere, quod læſus in die debeat obtinuiſſe reſtitutionem intra diem, quod vult prima opinio, vel ſa ... neceſſario ſeparaſſe, quod vult ſecunda. Item contradicit prima opinio quadriennium non dari contra viucap. cum, quod finitur triennio inſti. de viucap. in prin. cum tamen loco anni vtilis, qui dabatur olim. C. de reſti. mi. l. ... & l. ſeq. detur hodie quadriennium, C. de tem. in integ. reſt. l. fin. quod præſcriptioni & viucapioni eſt commune. Reſtat ergo rñdere ad contraria quæ inducit glo. in § quo-

3 Hāc gloſſā latè ſuo more declarat hic Ioannes Imol. etiam videto.

ticus,

Digitized by Google

tiens, primo ipſe, §. quotiens, & ead. l. §. ff fetiæ. determinant ſolum tempus ad quod, puta vt læſus in die reſtituatur ad diem & hæc concordant, ſed non determinant tps intra quod. Eodem modo reſpondeti poteſt ad l. necnon. §. ſi quis ſæpius, eo. tit. vt. l. loquitur de tempore ad quod, vel ſi vis intelligere de tge intra quod loquitur de anno vtili, cuius loco data hodie quadriennium, ſicut ſi hodie diceremus læſum in quadriennio reſtitui intra quadriennium. Lex vlt. ff de mino. facit pro, quia ibi tempus intra quod præcedit tps ad quod, & dantur ibi hæc duo tpa diuerſis. Ibi enim ex tempore in integrum reſtõnis conceſſæ minori, qui nouauerat, reſtituitur creditori tempus quod ſibi ſuperat de temporali actione nouationis tempore.

Per eundem modum reſponderi poteſt ad l. ſi debitrix, §. ſi ff ad Velle. ſi diceretur quod ibi reſtitutio fiat per iudicis officium. Vel dic verius, vt ibi no. ſ. quod ſine temporis interuallo ipſo iure per l. reſtituitur prima actio, & per eundem modum reſponde ad §. ſi condõnalis, ſuperius alleg. ad l. cum poſt, ff. q̃ñ actio de pec. ſñde vt ibi no. nec ibi dereſtõne loquitur. Ad rõnem, q̃ dicebant primi, quod alias eſſet deterior conditio illius, qui vſucepit tpe minoris ætatis, vel abſentiæ cauſa reipublicæ, quam ſi non vſucepiſſet, completa. n. ætate vel ceſſante cauſa vſucepiſſet per tres annos, & tu das quadriennium: Reſpondeo quod non eſt deterior, quia ceſſante vſucapione ille poſſet vendicare quod modo non poteſt: immo ſecundum quoſdam eſt prius neceſſarium iudiciũ reſcindendæ, quod eſt dicere, quod prius reſcindatur impedimentum vſucapionis, & poſtea reſciſſoria detur, i. publiciana actio, quod datur vſucapione reſciſſa, tamen reſeruatur quod ſimul vtrunque intentatur, quod fieri põt, vt no. Gul. in Spec. 4 pte. c. tit. ve. . ſed ouod quid in eodem. Nec eſt melior conditio eius contra quẽ vſucapitur in abſentia, q̃ in præſcriptione, quia vendicãdo intra triennium perpetuatur ſibi actio per conteſtationem, ſed officiũ non perpetuatur per conteſtatiõnem, vt ſup. dixi, æque igitur datur tempus longius.

Iudiciũ reſcindens, & reſciſſorium ſimul intentari poſſunt.

driennio [a] tempus læſionis exſtat. Sed non fiet reſtitutio niſi ad tantum tẽpus, quantum ſe læſa fore probabit. [b]

Finis Libri Primi.

Gl. ſeq. obijcit. & remittit.

a Quadriennio. Sed contra, temporalis præſcriptio non currit minori, ſed ipſo iure ſeruatur illæſus. C. in quibus cau. l. ſi. ergo nec eccleſiæ. Solue vt dixi ſup. eo. conſtituitur. ſuper gl. conſuetudo & c. ſi in 6. opp.

b Patebit. Licet ergo ex affirmatione minoris vel eccleſiæ examinentur cauſæ reſtõnis in integrum, vt ſup. non tñ conceditur reſtitutio, niſi læſione probata, vt hic de quo vide in Spec. eo. tit. §. 2. ver. illud quoque.

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER SECVNDVS DE IVDICIIS.

Cõtinuatio.

Viſum eſt de præparatorijs iudiciorum, & iudicibus nunc videndum eſt de iudicijs, quæ per magiſtratus exercentur, & redditur, quare ponitur rubrica, de iudicijs.

LIBER II.

TITVLVS I.

De iudicijs.

Clemens v. in conc. Vienanſi.

Conſtitutio Bonifacii, quę habet, quod citationes etiam extra dies ſolemnes publice, factæ de mandato Papæ, in audientia litterarum Apoſtolicarum, vel Papali palatio affixe ianuis maioris eccleſię loci, in quo Papa cum curia ſua degit, arcteat citatum ac ſi ad eum perſonaliter deueniſſent, reſtringitur ad eos, qui impediunt ne ad eos poſſit citatio peruenire, vel quorum domicilium tute non poteſt adiri. Ioan. And.

CAP. I.

D[...]VDVM.] Primo ponit conſtitutionem Bonifacii, ſecundo illam reſtringit, ibi: [Quia vero:] Tertio, proteſtatur, ibi: [porro.]

Præſupponendum eſt quod habetur in conſtõne Bonifacii octaui, quæ incipiebat. rem non nouã. videlicet, quod citandus citabatur in audientia contradictoriarum, vel in aula palatij Papæ, & poſtea affigebatur ſchedula in valuis. i. in portis eccleſiæ principalis, vbi erat Papa, & hoc fiebat ſi per ipſum ſteterat quo minus poſſit citari, vel ſi ad eũ non patebat tutus acceſſus. Et condita ſeu facta fuit hæc Clementina propter opiniones, quia aliqui exponebãt præſentium, maxime: alij exponebant præſentium tñ. Secundo, præſuppoenendum eſt, quod auditor ſeu audientiator audientiarum dat literas ſimplices iuſtitiæ, & non tenet ſuum auditoriũ cõ alijs in palatio Papæ, ſed exercet in tertio poteſt eundo verſus ſanctum Michaelem. CASVS. Inter Titium & me pendebat lis coram Papa, & erat articulus, qui non poterat expediri, niſi citato Titio, quia erat ſententia ferenda, vel teſtes producendi, quæritur qualiter ſit citandus: Dicit quod ſcd̃m conſtitutionem Bonifacij ſufficit quod citetur in audientia contradictoriarum, vel in palatio Papæ, dummõ non citetur in diebus ſolemnibus, ſed citetur extra dies ſolemnes, & poſt affigatur citatio in valuis eccleſiæ principalis, vbi eſt Papa cum collegio: Tamen illa erat nimis rigoroſa partibus, ideo hic reſtringit quia illa conſtitutio Bonifacii ſolum habet locum cõtra eos, qui impediunt quominus poſſint citari, vel quando ad eos tutus non patet acceſſus, & tunc valet modo prædicto, videlicet quod citetur vt factũ eſt: vnde ſi Papa decerneret ea certa ſciẽtia tum citandum ex cõſtitutione Bonifacii, quamuis per eum non ſtat quominus citetur, vel ſi ad eum bene ſit tutus acceſſus, & dicat, quod ipſe vult vt tali citatio ſic valeat, tunc valebit perinde ac ſi eſſet facta perſonaliter. No. quod quis eſt citandus perſonaliter ſi poſſit apprehendi, alias citandus eſt de intimatione. ſup. de ele. in c. cum, videlicet quod citatio eſt affigenda in valuis eccleſiæ vel alterius loci, ita quod veriſimile ſit quod executio citationis deueniat ad eius notitiam. No. caſu in quo dicatur quis vltra dietas, vt hic in gl. in ver. vndecunque & idem Lau. & Zen. Not. quod ceſſante cauſa legis, ceſſat lex probat hoc in eo quod excuſat conſtitutionem Bonifacii propter malitiam ipſius Zaba.

[Primo.

dum [a] † Bonifacius Papa octauus prędeceſſor noſter conſtituit, [b] vt citationes [c] auctoritate Apoſtolica de perſonis quibuſcunque, [d] ac ēt vndecunq; [e] ad inſtar edictorū in albo [f] prætoris propoſitorum, ēt extra dies ſolemnes, [g] in quibus Romani Pontifices, proceſſus conſueuerunt facere generales, [h] ipſo Papa [i] ſpecialiter [k] & ex certa ſcientia [l] id mandante [m] factæ, in Apoſtolicarū audientia publica litterarum, [n] vel Papali palatio [o] publice poſtmodum maioris [p] eccleſiæ loci, in quo Romanus Pontifex cum ſua curia reſidebit, ianuis affigēdæ, ſic valeant atq; arctēt citatos poſt lapſum termini, † quem, conſiderata diſtantia locorū [q], citationib ipſis apponi conuenit competentem, ac ſi ad eos perſonaliter [r] deueniſsēt.

Quia vero ſtatutum ipſum rationabiliter [s] editum propter malitiam temporis tunc inſtantis nonnullis nimis rigoroſum videtur. Nos rigorem ipſum manſuetudine

† al. termini

[Prima glo. ſummat, & diuidit; & ponit tempus cō-ſtitutionis.

a Dudum.] Calus Conſtitutio Bonifacii, quæ habet quod citationes etiam extra dies ſolemnes publice factę de mandato Papæ in audientia litterarū Apoſtolicarū, vel Papali palatio, affixæ ianuis maioris Eccleſiæ in cum quo Papa cum curia ſua degit, arctēt citatum ac ſi ad eum perſonaliter deueniſſent, reſtringitur ad eos, qui impediūt, ne ad eos poſſit citatio peruenire, vel quorū domicilium tute nō poteſt adiri. Et primo ponit conſtitutionē Bonifacii: ſecundo illam reſtringit: tertio proteſtatur, ibi.] Por ſo.] Et cōſtitutio iſta ꝓceſſit conc ꝯ...ū, vt in proœmio dixi, & patet inf. c. prox.

4 Modus citandi prędictū in forma huius Cle. locū hēt in ſolo Papa, vt no. hic Zabar. cū videto.

Gl. ſecunda tempus exprimit.

b Conſtituit. in ſua Extrauagan quæ emanauit poſt Sextū, quæ incipit, rem non nouam.

[Glo. ſeq. ſoluit obiectionem intitulationis.

c Citationes.] Licet [quia de citatione hic tractatur.] competenter poni potuiſſet ſub ti. de dilationibus maxime cum prima citatio videatur ante iudicia l. ſ. iuxta no. per Inn. & Hoſt. de proba. qm̄, vt ibi ſcripſi ſuper verb. citationis, qm̄ ēt per prima firmatur iudicium & perpetuatur, & perueniturˀ iuriſdictio, de foro comp. propoſuiſti, de offic. deleg. gratum, cum concord. ideo in iſto titulo congrue ponitur, vt ſciatur ſuper tali citatione poſſet firmari iudicium, facit inſtit. de pœna teme lit. § fin. & quod no ff. de in ius voc. ſuper rub. & hunc ti. eo tit. c. 1 & 2. lib. 6.

1 Vide Mar. Soc tract. de citat arti. 31.

d Quibuſcunque.] exprimit ipſa conſtitutio cuiuſcunque ſint ſtatus, dignitatis vel præeminentiæ eccleſiaſticæ vel mundanæ, etiam ſi imperiali 2, vel regali præfulgeant dignitate tolli etiam omnes indulgentias, ut ibi patet.

2 Not. hic p verba generalia comprehendi etiā illuſtres. Fon.

e Vndecunque] etiam vltra duas dietas. & extra prouinciam. eſt enī Papa vicarius illius, cuius eſt terra & plenitudo orbis terrarum, & c. de dec tua. 2. 9. q. 3. cuncta per mundum. In. And.

f Albo.] erat locus 3. dealbatus vbi ſcribebantur edicta, de quo in auth. de litt § omnem. col. 8 ff de iuriſd. omn. iud. ſi quis id. ff. de albo ſcri. l. 1 & 2. & de hoc vide in Specu. de do. & contu § reſtat in prin & de licita. § ſequitur. ver. & no. ſecundū Vber. ubi etiā not. qui iudices citare poterant per hæc edicta, & qui non.

3 Quod ſit, album prætorū vide per ſeceſſiores e .. cogra-Phos.

Gloſſa ſequens exprimit tres dies, & ſequens quinque crimina, in quibus & contra quæ fieri ſolent proceſſus.

g Solemnes.] Solent 4 eſſe dies Iouis ſeptimanæ ſanctæ, dies Aſcenſionis, & feſtum dedicationis Baſilicarum Petri & Pauli, quod ſeruat eſſe de menſe Nouembris in octaua Beati Martini.

4 Vide I. A. & alios in c. vt cōmiſſi, 2. de hæ. li. 6.

h Generales cōtra hæreticos credētes, & c. vt ſcripſi de hære. excōicamus § ſane. ſuper 2. glo. portantes Saracenis merces prohibitas, vt ſcripſi de iudæ. c. ita quorundam ſuper glo. 2. & piratas, de hoc de tapt. excōicatione, exigentes vel imponentes noua pedagia. de cenſi. Innouamus, falſarios litterarum papalium, de crim. fal. ad fal. ad ſa ſar.orum, & his ſimiles. 5

5 Tales ſunt oēs caſus, q continētur in proceſſu bullæ, quæ ſingulis annis Romæ i die cœnæ Dñi legi ſolēniter ſolet.

i Papa]in inferioribus etiam locum non habet ſaluo eo quod dicitur. infra ti. 1. quamuis.

h Specialiter.] non ſufficeret ergo generale mandatum de citando talem, niſi Papa ſpecialiter exprimat citationem fieri per hanc formam.

Gl. ſeq probat per ſciam excludi ignorantiam & errorem, & dicit quare.

l Ex certa ſcia.] idem verbum de off. deleg. paſtoralis, §. præterea, & vide quod ibi nota. ignorantia opponitur ſcientiæ, de ordin. ab epiſc. c. 1 de ſent. excom. pro illorum, ſicut error opponitur conſenſui ff. de iuriſd. om. iudi. ſi per errorem. & c. nō dicit, ꝗ proprio errorís eſt approbare falſum pro vero, 38. diſt. quamuis, & alibi ꝗ errare eſt aliud ꝓ alio putare. 22. q. 2. in quib. cadit tā error i ignorantia, vt prædi. c quamuis, quare litera iſta vr̄ excludere mandatum quod Papa faceret per ignorantiam vel errorem, ac ſi intendat quod requiritur certa ſcientia, per quam intendat, tollere ius commune, quod debeat citatio fieri perſonaliter vel ad domum, vt ſi. non contel. quoniam, §. porro de, qui mit. in poſſ c. ſi. cum ſuis concor inf. ti. 1. c. 1. & requirendi ſunt am. ci, ff. ex quib cau maiores ſtem aet. §. vlt. & leg. ſeq. ſuper quo vide quod no. de do. & cont. cauſam.

Error opponitur coſenſui, & falsū pro vero approbat.

m Mandate ronſt tum rem non nouam, dicit iubente, per quod videntur hæc paria, & facit ad no. 14. q. 1. c. 1. 18 q. 2 dudum.

Gl. ſeq. ponit duas vel quatuor æquiparationes.

n Litterarum. de ſimplici iuſtitia, de re. iud. e. pen. & ibi manere ſolet contradictarum auditor. Alii auditores in palatio, de quo agitur, & propter h de elect. ne Romani, §. ſanc. ſup. eo lib. de elect. dicit cauſarum & litterarū audientia.

o Palatio conſtitutio illa dicit, aula, cui verbo concordat inf de bapt. pleni

p Maioris.] non dicit cathedralis ſicut ſup. eadē cōpil. de ele. cāni § 1. & in fr. tit. 1. quamuis rō, quia curia poſſet eſſe in caſtro, villa, vel oppido 6. vbi non eſſet eccleſia cathedralis, & cōcor. infra de ſen excō. ex frequētib. vbi æquiparatum cathedrale & matricē eccleſiam. loci.

6 No ex glo. vbi eſt Papa ibi eſt Romana curia. facit c. 3. tum ſta gl. in verbo ſede de priu. li. 6. F.

q. Locorum.] conditionib. perſonarum & negotij. de appel. cum ſit Romana.

r Perſonaliter.] ergo ſicut perſonalis citacio conſtituit quem verum cōtumacem, non ſit manifeſtum. de ſen excom. venerabilib § ſecus. lib. 6. ſic & iſta. Circa iſtam appellationem vide quod dicam. infra de dolo & contu. u ante. Et hoc intendit, qd ille proceſſus, q fieri poſſit contra perſonaliter citatum, fieri poteſt cōtra iſtū, & econuerſo 7 in eo, qui fieri non poſſet contra illum nec contra iſtum ſuper quo vide quod ſcripſi de eo qui mitt. in poſſ c. ſi. & in quæſtione, quam diſputaui de receptione teſtium facta contra citatum ad domum, in mer cu. ſub ſi. de teſtib. Item in quod ad executionem contumaciæ poſſet perſonaliter citatus poterit, & iſte, 7 & quod ille non poſſet, nec iſte, facit de app. ſæpe. ver. quie quid autem.

7 No. Imo ꝗ præſumptio de notitia citationis non eſt iuris & de iure. Fon.

s Rationabiliter. concord ſup de reſcrip. ſtatutum, de cōcel. præb. c. a. lib. 6.

T.m-

a Temperantes.] 45.diſt.diſciplina. & c.ſunt namque.
Gl ſeq alleg. duas concus. & duplicitet iuſtificat hanc reſtrictionem.

b Reſtringimus.] ſimile de elect.ſtatutum.de hæreſ.ſtatutum 2.lib 6 & inf.c.prox. Et conſtitutio Bonifacii dicebat, quod in his præſtitis caſibus locum habebat illa citationis forma, & accipiendo illud præterito, pro tãtum habebamus mẽtem huius conſtitutionis, quæ ſuit neceſſaria; nam graue eſt dicere, quod dicatur vere contumax ea tali citatione, quę facile potest obvenire in eius notitiam, ſicut dicitur de voce præconis; quæ quandoq; paucis innoteſcit. in Authẽ. de lit. §. omnem colla. C. quomodo & quando iud. Authen. qui ſemel.

temperantes, [a] idem ſtatutum & præfatum modum citãdi reſtringimus [b] ad illos tantum, & in illis locũ volumus, ſibi vendicare, qui faciunt, impediunt, vel procurant per ſe vel per alios [c] quoquo modo, ne ad eos poſſit citatio peruenire, [d] vel quorũ [e] domicilia ſiue loca non poſſunt [f] tute & libere adiri. ¶ Porro [g] ei quod circa citationes abſẽtium tam dieb. ſolemnibus quam aliis, Eccleſia † Romana diuerſis ex cauſis interdũ, facere conſueuit, [h] per præſentem conſtõnem ſeu moderationem in nullo volumus derogari.

† In quodã manuſcripto ita eccleſia Romana diuerſis ex cauſis proceſſus interdũ, &c.

¶ Idem.

¶ In cauſis etiam pendentibus beneficialibus, decimarum, matrimonialib & vſurarum & ipſa tangentibus, procedi poteſt ſimpliciter & de plano, abſq; iudiciorum ſtrepitu & figura. Io. And.

c Vel per alios.] ſimile ſup. ea. comp de cenſu ca. vnico. & de offi. deleg. ſtatuimus. lib 6.

d Peruenire.] vt ſ. lit. non conteſt. quo. § porro. & ibi de hoc.

e Vel quorum.] alternatiua demõſtrat, quod ſufficit alterum iſtorum.

f Nõ poſſunt.] hoc æſtimabit Papa ſpẽaliter, & ea certa ſcientia citationis modum committens, vt ſupra.

g Tute.] dicit conſtitutio Bonifacii, cum (vt ſcriptum eſt) æſtimare debeamus, an eo ire liceat vbi eſt citatio facienda.

h Conſueuit.] de quo videre potes in Spe. de citatio. c. vlt per totum. Io. And.

Diſpendioſam. ¶ Primo ponit conſtitutionis cauſam. Secundo ibi, Statuimus. conſtitutionem. Tertio, ipſius extenſionem: ibi, Volentes.

CASVS. Inter aliquos eſt controuerſia & contentio de aliquo beneficio: quia aliquis clericus intendit ius in illo beneficio, vel forte eſt quæſtio de aliqua dignitate, vel ſuper aliqua electione, poſtulatione, vel prouiſione vel de aliquo matrimonio, vel ſuper repetitione vſurarum, vel ſuper illis cauſis in textu numeratis, quæritur vtrum iudex cognoſcens de iſtis cauſis, debeat procedere ſecundum ordinem iudiciarium ad longum: puta quod detur libellus in ſcriptis, quod lis conteſtetur quod fiant productiones teſtium, dilationes, & concludatur, & tenun netur, vel vtrum poſſit procedere ſummarie ordine iudiciario non ſeruato? Reſpondet Romanus Pontifex, quod in his cauſis in tex. poſitis iudex poteſt procedere ſummarie & de plano ſi velit, vel etiam ſi poteſt obſeruare ordinem iudiciarium hoc dicit. Et dicit quod de his verbis, Summarie & de plano, habemus in Clem ſæpe. de verb ſign. quæ facta fuit ad exponendum iſta verba, ſummarie, de plano & c. Diſpendioſam, id eſt, damnoſam. Ordina ſic: Nos Clemens cupientes reſtringere in caſibus ſcriptis, ſcilicet in textu, diſpendioſam prorogationem, id eſt, damnoſam prolongationem litium, quã interdum, id eſt, aliquotiens experientia cauſarum, i. ſic prolongatarum docet prouenire ex obſeruatione ſubtili iudiciarii ordinis, &c. ¶ Et ſic colligo notabile, quod quãq; ſubtilitas reprobatur, vt in glo. Item not. diſpendium eſſe ſi prorogantur lites. C. de iud. l. properandum da do. & contra c. finem. No. finaliter differentiam inter iſta verba ſimpliciter & de plano, & ſine ſtrepitu iudicij & figura. de hoc in gl. in verbo, figura. Zaba.

Ordinario litera.

Prima glo. ſummat, diuidit, & exponit principium.

CAP. II.

Diſpendioſam [i] † prorogationem litium (quam interdũ [k] ex ſubtili [l] ordinis iudiciarij obſeruatione cauſarũ docet experientia [m] prouenire) reſtringere [n] in ſubſcriptis [o] caſibus cupientes: [p] Statuimus, vt in cauſis ſuper electionibus, [q] poſtulationibus, vel prouiſionibus, [r] aut [ſ] ſuper dignitati

i Diſpendioſam.] Caſus. In cauſis etiã pendentib beneficialib. decimarum, matrimonialib. & vſurarum, & ipſas tangentib. procedi põt ſimpliciter & de plano abſq; iudiciorum ſtrepitu & figura. Et primo ponit conſtitutionis cauſam, ſecundo ibi; Statuimus conſtitutionem: tertio ipſius extenſionem, ibi; Volentes. Et hoc eſt ius omnino nouum corrigens quædam iura, vt inf patebit. & dic. Diſpendioſam, id eſt, damnoſam de conſti. tu. ca. 2. ſ. titu. prox. cap. 1. § eiſdem & concor. huic e princ. de reſer. p cap. diſpendioſa. lib 6.

† No diſpẽdium eſſe ſi lites prorogentur. e. cum fine. de dolo & contu. l. properandũ C. de iud. Z. q.

k Interdum.] in. s ouit quod non ſem. q. ſi, in ſuper, alias eſſet dare quod omnia iura per quæ datur ordo iudiciorum, eſſent diſpẽdioſa; quod eſſet abſurdum.

Vide gl 2. q. ſi. in ſumma. Font.

l Subtili.] ſubtilitas quandoque reprobatur, quandoq; commendatur 2. a iure. de hoc ſup. eo. tit. dilecti. in gl. 1. & ibi ſcripſi.

m Experientia.] concor. de elect quam ſit in princip. lib 6.

Gl. ſeq obijcit, & ſoluit, & quæſtioni de ciuis iatis cauſa ſpeciali reſpondet.

n Reſtringere.] non vr hoc verbum conuenire pro eo quod non reſtringit, ſed ſubtilitatem taxat iudiciarii ordinis in caſib. Sed dic quod reſtringit diſpendioſam prorogationem, de qua præmittit, & hæc eſt conſtõnis cauſa generalis, ſed cauſa cauſæ, i. quare plus in his quam in aliis, poteſt dici de arbitrariis, de quibus non cog mur reddere rationem, vt dixi de reſcrip. ſi quando. ita etenim potuiſſet auctor adiungere cauſas primitiarum, oblationum mortuorum, teſtamentorum, legatorum, maxime ad pias cauſas, & iis ſimiles, in quibus viget eadem ratio. Mouit autem forſan auctorem, quod protelatio cauſarum beneficialium & matrimonialium eſt periculoſa, vt lit. conteſt. quoniam & idem periculum ponderauit in litibus debentibus vſuras vel decimas. & hæc faciunt ad infra reddendum.

Ratio de ar- ... nom ... redditur.

o Subſcriptis.] in aliis ergo ſecus, in quibus non eſſet id expreſſe ſtatutum, vel a principe ſpecialiter commiſſum, & vide quod nota. de verborum ſignific. ſæpe. in principio.

p Cupientes.] hic incipe conſtructum.

q Electionibus.] olim non tenebat proceſſus in cauſa electionum partibus præſentib. lite non conte. ſ. de ele. dudum 2. quæ in hoc corrigitur. & concord. illi iuri de dolo & contu. cum qui. lib 6. & de eo qui mit in poſ c. cum qui.

r Prouiſionibus.] factis vel faciendis. ſ. de ele. vt circa & c qui contra ſecundum lib. 6.

ſ Aut.] repete de cauſis.

a Cano-

a Canonicatibus.] concor. de elect. c. 1. lib. 6.

Gl. ſeq. quærit, arguit negatiue, contrarium ſoluit ſecundo ſoluit tria dubia, primum, de cauſa monachationis per tres rationes: ſecundum, de cauſa proprietatis eccleſiæ per rationem, & quattuor ſimilia: tertium de cauſa priuationis, In quo diſtinguit.

bus, perſonatibus, officiis, canonicatibus, a vel præbendis, ſeu quibuſuis beneficiis b eccleſiaſticis, c aut ſuper decimis d (ad quarū e præſtationē præſint, q tenētur f eas. præmoniti g cēſura eccleſiaſtica coerceri h) nec nō ſuper matrimoniis i vel vſuris, & eas quoquomodo tā

b Beneficii.] nunquid in cauſis ſuper hoſpitalib. eleemoſynariis vel leproſariis habebit hoc locum? Videtur q̄ non. ī de præb. per litteras. Tu dic contra per verbum officij, quod præmiſit. ad hoc inf. de relig. do. quia contingit. vbi rectores vocantur; & tutoribus & curatoribus ſimilantur. 1 Eadem ratione cum monachatus ſit officium, puto idem in cauſa monachationis, & ſi dicatur monachus eligi, poſtulari, vel prouideri, hoc eſt planum per literam ſuperiorem. & facit quod dixi poſt Inn. & Hoſt. de ele. c. ſi eſſet. Aliqua tamen iura dicunt monachum fieri, creari, recipi, ordinari. de regul. c. 1. & vlt. lib. 6. de ele. indemnitatibus §. ſi vero 16. q. vlt. cap. vlt. tñ negari non poteſt, quin canonicatus regulares in verbis ſuperioribus includantur, quo iure monachatur excludeſ[...] non video. Item prorogatio diſpendioſa non minus in regularibus, quam in ſæcularibus eſt, cauſa ergo deficit. 2 Tamen per litteram illam beneficii, dico q̄ ſi de eccleſia agatur vt de proprietate, non eſt locus conſtitutioni, cum illa quæſtio beneficialis non ſit. nec hic dicatur de cauſis eccleſiarum. ſimilis differentia quo ad miſſionem, vt lit. non conteſt. c. 2. de do. & contum. c. ſi. de eo qui mit. in poſſ. c. 1 & eod. tit. cum qui lib. 6. & quo ad permutationem de rer. perm. ad quæſtiones. & c. cum olim. & c. cum vniuerſorum. & quo ad præſcriptionem, de iure patr. cum eccl. reg. iur. c. a 2. lib. 6. & quo ad tranſactionem, vt no. de tranſa. ſup. eo. Si vero agatur ad remotionem beneficij, & negatur fœdus coniugij ſpiritualis vel titulus, puto decre. locum habere: ſecus ſi non negatur titulus, ſed propter crimen petitur remoueri facit quod dixi poſt Inn. & Hoſt. vt lit. non conteſt. quoniam. §. porro, ſuper a glo.

c Eccleſiaſticis.] In ſæcularibus ergo nil eſt mutatum quamuis in eccleſiaſtico foro tractentur.

Gl. ſeq. primo ſoluit dubium, de decima ſingulari. ſecundo quærit de Papali, & ſoluit per tres rationes; tertio quærit de iure percipiendi, & ſoluit tollens duo obſtantia.

d Decimis.] intelligo communibus, & quod iure diuino debentur, quod probat ſequens littera ergo ſi debeantur ex pacto, pollicitatione, vel voto, non erit locus huic conſtitutioni & facit quod no. ſup. de decim. tua 2. in fin. 1. glo. Quid de decima Papali, de qua inf. de deci. ſi beneficiorum & inter illum cui Papa conceſſit & clericum ſit quæſtio, erit ne locus huic conſtitutioni; puto q̄ non fuerit hoc de mente, nec ſemper eſt illa decima, ſed quandoque viceſima, vel alia quota de vot. c. fin. Et iſta conſtitutio iura corrigens & exorbitans non eſt amplianda vel habilitanda. de regul. iur. quæ a iure, lib. 6. Sed quid ſi non eſt quæſtio cum debitore decimæ, ſed inter duas eccleſias ſuper iure percipiendi; tunc puto locum eſſe conſtitutioni per hanc litteram, & litteram quæ ſequitur, & eas quoquo modo, &c. Nec obſtat littera quæ ſequitur, quæ non eſt determinatio huius caſus, vel reſtrictio. ſed interpoſitio. quod probatur ex eo quod dicit, ad quarum etiam, &c. Non dubitat quod dixi ſuper vet. beneficiis: quin cauſa ſuper proprietate decimarum ſit decimalis.

e Præſtationem.] integrā, & ſine deductione ſeminis, vel impenſarum quoad prædiales. de deci. cū ſint homines & c. non eſt &c. tua 2. quo ad perſonales dic vt eo. titu. paſtoralis

f Teneatur.] Quilibet 4 autem laicus tenetur qui ſe non oſtēdit immunem. ī. de deci. a nobis. De clericis dic vt eo. c. nouum De religioſis dic ī. eo. ti. e. parte. & contra quoſcunque ea his agatur, locum habet conſtitutio: & contra religioſos aſſerentes ſaltem decimam integrā in præcepto non eſſe, emanauit conſtitutio ī. de pœnis, cupientes.

Gl. ſeq. alle. tres cōcor. & ponit quotuadam obſeruantiam.

g Præmoniti.] ī. de deci. peruenit. inf. de ſent. excom. ſacro. & c. conſtōnem. lib. 6. Multi ſeruant, & vt expediens eccleſiis q̄ faciant mentionem generalem fulminantem excommunicationis ſententiam in non ſoluentibus decimas fructuum prædiorum, quæ habent in parochia. & poſtea non ſoluentes, per eccleſiam denuntiari. facit de iureiur. ad noſtram 2. & coaptant eam præcedenti culpæ, motæ, vel offenſæ, vt ſatisfiat decr. Romana §. caueant de ſent. excomm. lib. 6.

h Coerceri.] appellatione remota, de decim. tua. 2. in fin. quod intellige vt ibi ſcripſi, & contra pertinaces 5 inuocari poteſt brachium ſæculare. de homicid. poſtulaſti.

Gl. ſeq. primo diſtinguit an de fœdere matrimonii agatur, an de adulterio: primum multipliciter exemplificās & oſtendes in quo corrigitur iura vetus. Secundo quærit de ſponſalib. Tertio quærit de cauſa matrimoniali, quæ ſuccedit cauſa ſucceſſionis.

i Matrimoniis.] ſi quæratur de fœdere, non eſt dubium, ſiue agatur ad impediendum, ſiue ad dirimendum, ſiue ad declarandum, vt quis vendicatur coniux negans contractum. Quod autem de dirimendo dixi, intelligo ſiue petatur dirimi matrimonium, quod a principio non tenuit, vt contractum inter infideles, inter quos erat impedimentum dirimens; ſiue quod a principio tenuit dirimi petatur propter creatoris contumeliam ſuper ſententē in caſibus de diuor. quanto & c. gaudemus. Hoc autem caſu quando de fœdere quæritur per vetera iura, procedi non poterat lite non conteſtata, niſi parte contumace; vt lit. non conteſt. accedens. & c. quoniam hodie ſecus, vt hic. Quid ſi agatur de crimine adulterij ad ſeparationem tori? Videtur per decr. ī. ut lit. non conteſt. q̄ conſtitutio locum non habeat; nam vt ibi patet, proceſſus qui per iura vetera fieri poterat, parte contumace in cauſa matrimoniali fieri non poteſt eo caſu Quod ſi agatur de ſponſalibus; certum eſt q̄ iſta ſunt vniuerſa, vt patet in rubrica de ſponſalibus & matrimoniis; tamen per litteram ſequentem videtur conſtitutio locum habere, 6 quaſi ſponſaliorum cauſa ſit de tangentibus. Quid ſi ſit quæſtio ſucceſſionis & natalium in qua incidit cauſa matrimonialis in principali; Non habebit locum conſtitutio, ſi tamen incidens matrimonialis quæſtio deferatur ad iudicem eccleſiaſticum, 7 poteſt locum habere conſtitutionem ēt per iura vetera, ſecundum Innoc. & Hoſt. non erat tunc neceſſe libellum fieri, vt ſcripſi. qui ſi[...]int legiſlator.

Gl. ſeq. exemplificat, & duo dubia ſoluit, ſecundo tractat quid de ſæculari foro.

k Vſuris.] cum repetuntur, vel petitur vt illas compenſet vſurarius, vel ipſius hæres. Nec impediet hunc procedendi modum, ſi dicat reus, q̄ caſus eſt quo compenſare non tenetur, puta exemplum de vſur. ſalubriter & c. conqueſtus. Satis eſt enim, q̄ forma petitionis concludit cauſam vſurariam, 8 & facit quod ſcripſi poſt Inno. & Hoſt. de foro comp. cum ſit non ſit ſorte creditor petit debitum, & debitor excipit illud vſurarium, nam hic principalis cauſa non eſt ſuper vſura. immo ſuper credito vel alio contractu ex quo agitur, nec conſtitutio illa manauit in fauorem, ſed in odium vſurariorum. Et vide quod ſcripſi de iudicio ſtatutus. ſuper verbo, calumniæ. vbi vero debitor non ſimpliciter exciperet, ſed

[Marginal notes, left:]

1 Idem Lā. tan. hic.

2 Not. hic [...] q̄ ad monachatū [...] q [...] pōt eligi gl. c. indē[...] nitatib. § ſi [...] de ele. lib. 6. Font.

3 Hic notat [...] exorbi[...] extēd[...] c. indemnitate [...] §. gl. i[...] ele. auditor. de ſent. Fō.

Decimæ Papalis qō an de iis tractandum de plano.

4 vide B. Th. 2. 2. q. 87. art. 1. & ſeq.

[Marginal notes, right:]

5 Lanfrā. dicit q̄ aliquādo inuocabitur ſæculare brachium. Fon.

6 Scio q̄ cōſiſtōdiola de matrimoniis loquēs non cōprehendit ſpōſalia. gl. i. cle. i. de coſā. & affin. Fōt.

7 Imola dat hic regul. q̄ qō incidens diuerſæ naturæ a principali, nunquā tractatur corā eodem niſi competēs ſit in vtraq; qōne. Fon.

8 No. hic ad cognoſcēdā qualitatē cauſæ inſpici cōcluſionem libelli.

peteret pronuntiari contractum factum in fraudem vſurarum, tunc procedit conſtitutio. Et aduerte: quia ſi opinio Hug. & ſ.au. & quæ placet Arch. 14. q. 4. quid d. cā. & Goſ. de fo. comp. eum ut eſſet vera, ſcilicet quod uſuræ poſſint peti contra laicum in ſæculari foro. decre. tamen iſta non haberet locū in illo foro, non enim poteſt nec intendit Papa iudiciarium ordinē tollere, niſi quo ad ſuum forū. facit quod not. de arbi. c. s. lib. 6. & eod. lib. de reg. iur. capi. 2. dec. tamen, ad notitiā 2. de iurei. quę ad prædictam opinionem inducitur, non facit, quia illa non ſunt ibi verba Papæ, ſed partis iurantis, & ſic non ponunt ius nouū. Et cōtra illam facit quod not. eo. titu. ex litteris in vlt. gloſ. & in prædicta decr. cum ſit. de offi. ord. capit. 1. & s. r. qō j. in ſumma & 6. q. s. cap. j. & hæc decret. quæ tribus tm̄ eccleſiaſticis cauſis hāc admiſerit. Ad id q̄d dr̄, q̄ leges etiā in his eccleſiaſticis pœnam imponunt, reſpondet per decre. de hære. vt inquiſitionis §. pen. & c. ſeq. in fi. lib. 6.

gentibus [a] ventilādis, procedi valeat [b] de cętero ſimpliciter & de plano, ac ſine ſtrepitu iudicij & figura. [c] Volentes non ſolum ad futura negotia, ſed ad pſentia, [d] & adhuc ēt p appellationem pendentia [e] hoc extendi.

TITVLVS II.

De foro competenti.

a Tangentibus.] cauſas electionum & ꝓuiſionum tangeret cum quæreretur ad quem pertineret electio vel prouiſio, cauſas vſurarum, cum peteretur relaxari iuramentum de illis ſoluendis. de iureiu. c. j.

b Valeat.] non dicit debeatur. per quod patet, quod poteſt iudex etiam contradicentibus partibus ſeruare iudiciarium ordinem in cauſis prædictis. ff. de iudi. non quicquid. de of. deleg. conſuluit. non ſic in illis, in quibus procedidēt, vt patet infra. de verb. ſigni. ſæpe contingit in fi. per quod conſulo, quod in caſibus, in quibus dubitatur, an conſtitutio iſta locum habeat, de quibus ſup. not. & ſimilibus: iudex ad omne dubium tollendum ſeruet ordinem iudiciarium.

¶ Quia tūc neceſſitas artetur v. de gl. in ca. attendēdes de ſta. mo. Imo. Bont.

c Et figura.] Quid importent hæc verba, determinat prędicta conſtitutio, ſæpe j. de verb. ſig. quæ ſumme ſunt neceſſaria propter iſtam, vt ibi no. in j. glo.

d Præſentia.] concor. de of. leg. c. pen. in fi. li. 6. ad idem C. de ſacroſan. eccl. ſancimus. j. & a. & l. vlt. in fi. C. de tri ſac. l. vlt. in princ.

[Gl. ſeq. notat differentiam ex qua conſilium infert.]

e Pendentia.] Concor. j. de le. j. poſ. c. 1. de proba. cap. 1. de re iud. ca. 1. de ſenten. excomm. c. r. in fi. Fuit autē hoc dictum de pendentibus per appellationem, quia quo ad illa non ſufficeret verbum, præſentia, per id quod no. in prædicta l. ſancimus, in fi. & propter ea quæ not. ſup. de elect. licet canon & quæ no. Com. poſt. de conſt. cognoſcentes. quæ quaſi ad litteram ponit Guſ. in ſpe. de appell. §. de officio ver. ſed quid ſi dum cauſa. Dato tamen quod hæc verba non fuiſſent expreſſa, quia tamen conſtitutio iſta dat modum procedendi tantum, de ſui natura reſpiciebat pendentia quo ad facienda, vt not. in pr.. decr. licet canon.

DE FORO COMPETENTI.

Continuatio domini Hug.

[Viſum eſt ſup. de iudicijs, verum quia conuenti in iudicio quandoque excipiant de incompetentia fori & dubitaret aliquis quid eſſet forum competens, ideo, &c.]

Q Vamuis.] Præſupponendum eſt illud quod dr̄ in cap. epiſcopum. 9. q. 2. & in duob. c. ſeq. & illud quod habetur 7. q. 1. placuit, & in duob. cap. ſeq. & illud quod habetur in l. extra territorium. ff. de iuriſdi. omn. iudic. videlicet, quod iudex qui habet territorium limitatum, poteſt ſedere in quacunque parte ſui territorii, debent tñ ſeruare ſuniores maiorum ſuorum, hoc eſt, dēt ſedere vbi ſui maiores cōſueuerunt ſedere, extra territorium eſt priuatus iuriſdiōne, niſi inter ſubditos volentes, & iudice illius territorij conſentiente, & tūc fit prorogatio de loco ad locum.

CASVS. Aliquis domin⁹ ſæcularis, puta dux, comes, baro, miles concepit odiū cōtra ep̄m Niuerñ. vt vidimus a tempore bua retroactis, & illum expulit a ſuo epiſcopatu, ita quod non auderet intrare epiſcopatum, etiam illud extitit practicatum in ep̄o Engoliemeñ. modo quærit̄ vtrū ep̄s poſſit exercere iuriſdiōnem in diœceſi, in qua eſt vt exul & expulſus a ſua, contra expulſores, id eſt, contra illos, qui illum expulerunt? Item contra fautores & conſiliarios ipſius comitis, ducis vel baronis expellentes ipſum epiſcopum? Reſpondet Romanus Pon. q̄ ſic, dummodo petat licentiam ab ep̄o in cuius diœceſi eſt, & q̄uis ēt licentiam non obtinuerit ab eo, poteſt ſuam iuriſdictionē exercere. Sed vtrū poſſit exercere iuriſdōnē ſuam inter ſuos ſubditos, quia dicimus q̄ poteſt exercere ſe in diœceſi alterius petita licentia à diœceſano, quamuis non obtenta, contra fautores, expulſores & conſiliarios, quare dubitatur, an poſſet inter ſubditos: Et diſtinguit Romanus Pont. Aut epiſcopus expulſus poteſt exercere ſuam iuriſdictionem per alium, & tunc non poteſt exercere in aliena diœceſi inter ſubditos inuitos, ſed debet deputare officialem. Si vero non poſſet exercere per ſe, nec p alium, quia iſte dominus temporalis hoc nō permittit, nec patitur, tunc petita licentia & nō obtenta ab epiſcopo in cuius diœceſi eſt, poteſt inter ſubditos inuitos ſuam iuriſdictionem exercere, dum tamen eos ſubditos, qui non ſunt de fautoribus & conſiliariis, non conueniat ad locum diſtantem à ſua ꝓpria diœceſi vltra duas dietas. Sed quid ſi iſti ep̄i expulſi dicunt, q̄ non audent cōuenire vel citare et iuriſdictionem ſuam exercerāt cōtra iſtos fautores, conſiliarios uel expulſores, nec ad modum nec ad eccleſiam cathedralem, quia ipſi ſunt ita malitioſi & potentes, q̄ nullus audet ei facere quicquam q̄ ipſius diſpliceat. Item ipſi epiſcopi expulſi dicunt, q̄ non pn̄t exercere ſuam iuriſdictionem in ſua diœceſi nec per ſe, nec per alios, an ipſis ſimpliciter ſit credendum, & an nulla requiratur probatio, vel ſaltem nunquid tenebuntur iurare neceſſe ut dicunt? Reſpondet Romanus Pon. quod ipſe uult ſtare ſuper his aſſertionib. eorundem ep̄orum ſimpliciter, tñ Rom. Pont. iniungit ipſis epiſcopis ſub pœna quam expectabunt a diuino iudice, hoc eſt, a Deo, ne circa pmiſſa aſſerant aliquid doloſe & cōtra conſcientiam. hoc dicit H.

Et vt bene ad longum ponatis caſum. accipiatis diuiſionem gl. & procedatis per partes, & ſic nihil omittetis.¶ Colligo aliqua notabilia, Primo quod epiſcop⁹ non poteſt iuriſdictionem ſuam exercere extra ſuam diœceſim, niſi cognoſceret inter volentes, & haberet licentiam ab ep̄o illius diœceſis ſiue illius territorii, & de hac licentia debet fieri mentio in proceſſib. puta ſic dicendo, ſolo ſibi accommodato. Not. ſecundo, caſū quo iudex pōt exercere iuriſdōnem extra territorium inter ſubditos inuitos, dummodo petierit licentiam, licet non obtinuerit. No. q̄ ſi ep̄s expellatur iniurioſe a ſua diœceſi, tunc in perſona ipſius fit iniuria ſuæ eccleſiæ, & eam poteſt vindicare, & ſic epiſcopus poteſt eſſe iudex in cauſa ſuæ eccleſiæ. Nota ordinem obſeruandum in

¶ Clemens quintus, in cōcilio Viennenſi.

Concedit concilium certo caſu epiſcopis expulſis à ſuis ſedibus, quod in locis aliarū diœceſum ſeruata forma, quam limitat, poſſint procedere contra expulſores, conſiliarios & fautores, & inter ſubditos ius dicere. Ioa. An.

C. VNIC.

QVAMmodo

Digitized by Google

citando expulſores, fautores & conſiliarios: quia ſi poſſint commode apprehendi, debent citari perſonaliter: ſi vero non poſſint commode apprehendi, debent citari ad ſuum domicilium: Si non poſſint citari ad domiciliũ tunc debent citari in valuis ſuæ eccleſiæ parochialis vel eccleſiæ cathedralis, alias ſi non poſſunt citari in valuis ſuæ eccleſiæ parochialis vel cathedralis, debent citari in propinquis locis, quod eſt bene notandum. Noto dictionem, [Quamuis,] id eſt, quamquam: videlicet, tamen coniunctio aduerſatiua, & acuit penultimã. Noto quod dicto, [Canonibus.] canon canonis. m. g. græce, latine dicitur regula, conſuetudo approbata, ſiue inſtitutio. id eſt canon. Et in vna ſignificatione eſt id, quod in concilio generali vel prouinciali ſtatuit, & ſic accipit de conſtitutione, c. canonum ſtatuta. In alia ſignificatione vr̃ eſſe quod ad emphyteota de re emphyteotica ſoluitur. & ſic videtur ſumi ab Azone, in ſumma. C. dẽ iure emphy. ver ex hoc aũt cõtractu. Etiam dr̃ illud quod ſumitur pro pedagio vel vectigali. § de publica & vectiga. vel canon largitionalium titulorum, eſt ſumma tributi, & præſtatur de regulari præſtatione a prouincialib. fiſco. Et dicuntur tituli, quia ex ſpecialibus titulis. i. litteris breuibus cauſa leguntur. vt C. de iure fiſci leg. penult. Canon frumenti urbis Romæ eſt certus numerus menſurarum frumenti, quod ſingulis annis mittebatur Romæ. le. i & de canone frumento vrbis Romæ. Cod. lib. xi. quod erat etiam de oleo, & contra hoc non licebat alicui beneficium vel indulgentiam aut priuilegium impetrare, & impetratum non valuit, vt ibidem dicitur. inde venit canonica, & eſt ius quod peruenit electione vel receptione in fratrem. Vel eſt ius recipiendi fructum præbendæ ſiue redditus. ca. relatum de præben. Canonica monitio eſt quã interuenerit citatio cum tribus monitionibus, vel vna peremptoria tres continens, de qua in c. conſtõnẽ. de ſen. excom lib 6. Not interdictum i. prohibitum, de interdico interdixi interdictum, quaſi interim dicere vel interim dictum, ſcilicet quòd interim annunciatur à iudice, non quod perpetuo maneat, quaſi quamdiu dictum & ſtatutum eſt a iudice ¶ Et noto hic quod in generali interdicto debent iſta conferri ab eccleſia, ſcilicet baptiſmus paruulorum, pœnitentiæ morientium. Poteſt etiam epiſcopus paruulos baptizatos confirmare. Item ſemel in mẽſe vel ſeptimana populum interdictum & excommunicatum ad eccleſiam aliquam conuocare, & ei prædicare. Item poteſt Euchariſtia in morte vere pœnitentibus dari. Vnde in decretali noua, ſed et c. permittimus de ſenten. excom. ſupra in antiq. dr̃. Permittimus eccleſiarum miniſtris ſemel in hebdomada tpe interdicti non pulſatis campanis, voce ſubmiſſa i. baſſa & preſſa, ianuis clauſis & firmatis, excõicatis & interdictis excluſis, Miſſarum ſolennia celebrare eam conficiendi corpus Domini, quod decedentibus in pœnitentia nõ denegatur. Item permittitur in cap. quod in te. de pœni. & remi. quod clerici decedentes qui plene ſeruauerunt interdictum, in cœmeterio eccleſiæ ſine campanarum pulſatione, ceſſantibus ſolemnitatibus omnibus cum ſilentio tumulentur. Item conceditur quod in conuentualibus eccleſiis bini, & bini, uel ſimul tres horas canonicas valeant & poſſint legere potius quàm cantare, ianuis clauſis, interdictis & excommunicatis excluſis & pulſis, voce ita demiſſa & ſuppreſſa ſiue baſſa, quòd exterius non poſſint audiri. i. quod exiſtentes extra eccleſiã illos dicentes horas non poſſint audire. Et ſic patet quod interdicti & multo fortius excommunicati non poſſunt auſcultare horas canonicas. Item peregrinis accipientibus ſignum Crucis ob reuerentiam Crucifixi, non eſt pœnitentia deneganda, quã et aliis peregrinis poteſt mitet. concediter indulgen. ¶ Itẽ notaq extrema vnctio, hoc eſt vltimum lacrim, non debent dari alicui laico vel clerico, vel etiam religioſo in loco generali interdicto ſuppoſito, niſi ſuper hoc hẽat priuilegiũ ſpeciale ¶ Et not. quod olim interdictum aliud erat, nam erat quæ iam formata & ſolemnis conceptio verborum, quibus prætor aliquid fieri iubebat vel prohibebat, quod tunc maxime faciebat cum de poſſeſſione vel quaſi poſſeſſione inter aliquos contendebatur, ut inſtit. de interdi. circa princip. & ff. eod. Et plura ſunt ĩterdicta. Vnum eſt interdictum, de aqua quotidiana & æſtiua, & dat habenti ius aquæ quotidianæ uel etiam æſtiuæ ducendæ ad pdia ſua cum aliquis ducere prohibet, vt ff. de interdi. l. i. in prin. Item eſt interdictum, de aqua de caſtello ducenda, & datur habenti ius ducendi aquam de canali vel caſtello ad irrigandum. Item eſt ĩterdictũ de arborib. cadẽdis, & datur cõtra hoc qui habent arbores, quantum folia pendent ſupra ædificia vicinorum, vel agrum, ita quod eis damnum inferant & conſulitur eis quod huiuſmodi arbores ſuccidant & ligna tollant, & eas arbores deglobent à terra vſque ad quindecim pedes. Idem eſt ſi per radices minatur periculus, vt l. i. C. de interdicto & hoc interdictum eſt prohibitorium ¶ Item eſt interdictum de cloacis priuatis reficiendis & reparandis. Si volens quis ſuam cloacã, ideſt, latrinam priuatam vel etiam publicam, uel fiſtulas, vel meatus ſeu conductus reficere & reparare, uel purgare, vel ẽt de nouo facere, ab alio prohibetur, tunc prouiſum eſt ei de interdicto cloacis, quod eſt interdictum publice deputatum: Et priuatum de priuatis cloacis & eſt prohibitorium. Et aliud eſt aliud reſtitutorium, ſcilicet quod datur contra inicientem, & proiicientem in cloacam meam vel publicam, uel immiſſum in cloacã impedit, quæ iubetur auferri, i. deiectum eſt, vt ff. de cloac. l. i. & § deinde. & § cloacæ. le. fina. de interdictis. ¶ Item eſt interdictum de aqua pluuiali arcenda, vel de aqua pluuiali. Si facis opus aliquod in fundo tuo propter quod aqua pluuialis poteſt nocere fundo vicini tui, datur contra te actio pluuiæ arcendæ, per quam tuis expenſis opus teneris deſtruere, & damnum contingens emendare. Si uero poſſideas opus ab alio factũ. teneris patientiam præſtare, ut id opus qđ nocet deſtruatur. argumento l. prima. & ſecunda. §. 2. & ff. & le. tertius colonus § Celſus ſcribit uerſic. ſi quidem alius ff. de interdictis & Specul. ibidem. ¶ Item eſt interdictum de fonte, quod datur ei, qui ducit aquam de fonte hoc anno, nec vi nec clam, nec precario de alterius fonte uel lacu, puteo, piſcina, foſſa, ſtagno, ut ff. de interdic. le. i in. ¶ Item eſt interdictum fraudatorium quo tutoris creditor tenetur pupillo, ut ſi eum conſilio fraudis participaſſe conſtabit ut fraudaretur, ut ff. de ſolu. pupilli circa princ. Hoc interdicto tenetur qui fraudem participando emit à creditore, qui non ſit ſoluendo, melius forte diceretur à debitore. ¶ Item eſt interdictum de glande legenda, ideſt colligenda vt alios fructus. Et datur ei cuius glans vel fructus in fundum alienum ceciderit, vt ſingulo tertio die liceat legere. i. colligere & exportare & glandis nomine oẽs fructus continentur, vt leg. vnica ff. de interdic. ¶ Item eſt interdictum, de itinere actumq; priuato reſtituendo, prohibitorium ad tuẽdas. i. defendedas tantummodo ruſticas ſeruitutes, & datur contra prohibentes aliquem vti ſeruitute ſua, vt ff. eo le. i §. i. Et datur confeſſoria contra negantem ſeruitutem, vt leg ſi forte. § ſciendum ff. ſi ſeruitus vendicetur. & etiam datur aduerſus eum, qui aliũ iniuſte prohibet ſua vti ſeruitute, nam tunc etiam dicitur confeſſoria, vt dicto §. ſciendum. l. præallegata. ¶ Itẽ eſt interdictum, de libero homine exhibendo i. oſtendendo & competit vnicuique de populo ad petendum in publicum hominem liberũ contra & aduerſus eum, qui liberũ hominem mortuum captum dolo malo detinet in ſeruitute. Item eſt interdictum, de liberis exhibendis, ſeu deducendis & datur patribus vel parentibus contra eos qui liberos ſuos uel nepotes in poteſtate eorum exiſtentes ſine eorum uoluntate detinent, vnde leg. i. eod. titul. de interdict. ait prætor, Qui quæ ue in poteſtate Lucii Titii eſt, ſi is ea vi apud te eſt, dolo ve tuo factum eſt, quo minus apud me patrem eſſet, ita eum eam ve exhibeas. ¶ Item eſt interdictum de migrando, quod datur inquilino, i. conductori qui domos conduxit, vt ipſe libere cũ rebus ſuis poſſit de habitatione migrare, ſi tñ locatori ſatisfaciat, & de penſione totius tporis, vt ff. e. l. i §. ſi petio.

Domini

Digitized by Google

Domini mei plura alia interdicta habetis, quæ vobis ſcribam infra in c. eos qui de ſepul. ſub verbo interdictũ. Nã habetis interdictum, de mortuo inferendo.
Item interdictum momentaneæ poſſeſſionis. Item interdictum, ne quid in loco ſacro fiat. Item interdictum ne quid fiat in loco publico vel itinere. Item interdictum, ne quid fiat in mari, vel flumine publico.
Item interdictum, ne quid fiat in flumine publico, vt aliter fluat quã priori æſtate fluxit.
Item interdictum, de noui operis nunciatione. Item interdictum de loco publico fruendo.
Item interdictum, de precario.
Item interdictũ, quod vi aut clam.
Item interdictũ, quorum bonorum.
Item interdictũ, quorum legatorum.
Item interdictũ, de riuis.
Item interdictũ, Saluianum.
Item interdictum, de ſepulcro ædificando. Item interdictum, de tabulis exhibendis. Item interdictũ, de ripa munienda. Item interdictum, vt in flumine publico nauigare liceat. Item interdictum, vnde vi. Item interdictum, de vi & vi armata. Item interdictum, vti poſſidetis. Itẽ interdictum, vtrubi. Item interdictum, de vxore deducenda marito. Et ſic habetis 35. vel 36. interdicta, quære ita ad c. eos qui, de ſepulturis.

uis a ſacris canonib. b ſit generaliter c interdictũ, ne quis eps iuriſdõnẽ d in diœceſi exerceat aliena. Nos tamen epiſcopis, e qui a ſuis ſedibus proteruia f impiorum g expulſi h non audẽt ꝓpter metum perſequentium i in ſuis ciuitatibus, vel diœceſibus, aut earum k parte aliqua reſidere: nec iuriſdictionem ad ſe ſpectantem per ſe, vel per alium l inibi m exercere: n ne iniuria in eorum expulſione, ipſorum irrogata eccleſiis o hoc prętextu remaneat impunita, duximus indulgendum, p vt in diœceſibus alienis, in ciuitatibus videlicet, vel locis inſignibus q ſuis eccleſiis vicinioribus, r in quibus poterunt ſecure morari & iuriſdictionem ſ ſuã libere exercere, poſſint, t contra ſuos expulſores, u & eorum in hac parte conſiliarios, x & fautorres, y (dummodo

h Expulſi.] 7 q 1 paſtoralis. & c ſciſcitatis. 3. q. 6. hoc quippe, 17. q. 4 ſi quis deinceps.
i Perſequentium.] Quando perſecutionem fugere a liceat necne, plene in textu, & in gl 7. q. 1 §. hoc tunc, de renunc. niſi, §. propter malitiam.
[Glo. ſeq. ſoluit vnum quæ quærit de loco exempto. arg. pro & contra, & ſoluit.
k Aut earum parte.] quia nomine partis continetur dimidia. de decimis c § lib. 6. cum contentor. ne aliquis crederet hic ſic ſumi: ideo ſubdit, aliqua 3. Si ergo in aliqua minima particula diœceſis propriæ ſecure morari & procedere poteſt, non eſt locus conſtitutioni per hanc literam: ſtatus tamen ipſius aſſertioni ſuper hoc, vt ſequitur infra. Quid ſi in aliquo loco diœceſis ſuæ tamen exempto ſecurus manere & procedere poſſet, & ibi de facto recipitur, quæritur an poſſit ibi ſedere pro tribunali? Videtur ꝙ non: 18. q. 2 luminoſo: de offi. ord cum epiſcopus: lib. 6 pro & contra: inf. de priu. c. 2. Dico per hanc literam, & per præd. c. luminoſo: ad ſi. ibi, niſi ab abbate, & c. ꝙ ex quo ibi recipitur, ibi ſedere poteſt; nam ſi hæc conſtitutio dat ſibi licentiã ſedendi in loco non ſubdito diœceſis alterius, fortius in non ſubdito ſuæ diœceſis: qui etiam quo ad aliqua ſubditus eſt, vt in præd. dece. c. in l de priui & tunc per hanc literam ſedere non poteſt in alia diœceſi.
l Per alium. Si ergo per alium poteſt in propria, nõ procedat in aliena.
m Inibi. Ideſt, in aliqua parte diœceſis propriæ.
n Exercere. Contra illos inf. §. ſane.
o Eccleſiis. Quaſi innuat epiſcopũ iniuriam eccleſiæ vindicare poſſe, ſed non propriam: de hoc 2 q. 7 ſi quis erga: & c ſi quis ab epiſcopo: & ſup. de maled. c. 1. de pœ. Ro. lib 6. & per Inn. de ver. ſig. c. ex parte.
p Indulgendum. Olim enim hoc non licebat, vnde dixit Vincen. de procur. petitio in fin. 1. gl. quod epiſcopus expulſus non poſſidens iuriſdictionem exercere non poterat, alle. 11. q. 1. ſi quiſpiam: de conſec. d. 1 hoc ergo: facit quod poſt eum ſcripſi, qui ſibi ſunt legi. per venerabilem. §. rationibus; ſuper verbo, loco.
q Inſignibus. quod expone, vt de reſcript. ſtatutum: poſt princ. lib 6.
r Vicinioribus. Concord. ſup. de electio. vbi periculum: §. porro: lib. 6. in vicinior ergo id facit ſiue ſit ciuitas, ſiue locus inſignis.
ſ Et iuriſdictionem. Iſta duo requiruntur coniunctim, habitatio ſecura, & liberum iuriſdictionis exercitium: per hanc copulam requiritur, & tertium, ꝙ locus ſit ſecurus citatis, vt ſequitur.
t Poſſint. Tolle litteram: infra procedere.
u Expulſores. Tales cenſentur etiam qui venientem non admittunt: ff. de acq. poſſeſ. clam poſſidere: § qui ad nundinas.
Gl. ſeq. diſtinguit, & remittit.
x Conſiliarios. Eſt conſilium & fauor, qui adiicit ad delictum, & qui non adiic. t. de pœn. ſcelus, §. illud: lib. 6. & vterque tenetur, ſed primus plus, vt ibi. Quomodo autẽ de fraudulento conſilio dato circa delicta quis obligatur ei contra quem, non cui dedit, no. de reg. iur. nullus ex conſil. o. lib 6.
y Fautores. Vide quod dicam, infra de pœn. ſi quis ſuadente. in princ.

Prima gloſſ. ſummat, diuidit, & cauſam impulſiuam ponit.
a Quamuis. Caſus concedit concilium certo caſu epiſcopis expulſis a ſuis ſedib. ꝙ in locis aliarum diœceſum, ſeruata forma, q̃ limitat, poſſint procedere contra expulſores, conſiliarios, & fautores inter ſubditos ius diœceſ. Et primo ſtatuit de proceſſu faciendo contra expulſores conſiliarios, & fautores; Secundo de iuriſdõne alias inter ſubditos exercenda. Tertio de licentia diœceſanorũ petenda: Quarto de fide adhibenda verbo ipſorum epõrũ. Quinto de ſuffragio vicinorum epõrũ. Sexto poteſtate de iure præſidentium loci, vbi tales epi iuriſdictionem exercent. Secunda, ibi, [eiſdem.] Tertia, ibi, [Volumus.] Quarta, ibi, [Sane.] Quinta, ibi, [eorumdem.] Sexta, ibi, (Per præmiſſa) Et quia in Vienneñ concilio plures extant epiſcopi a ſuis ſedibus expulſi, & maxime Italici, vt Mediolanen. & Vincen. & aliqui alii, illis inſtantibus fuit hæc conſtitutio promulgata.
b Canonib. 9. q 2. epiſcopum & duob. ca. ſeq 7 q. 1. placuit 2. & c ſeq. & nota pro generali allegatione, de quo dixi de cohab. cle & mulie. veſtra.
c Generaliter. Vt clarius patet exceptio, præmittit regulam generalem, ff. vt ſit non conteſta quoniam, in principio.
d Iuriſdictionem. Contentioſam 1. De illa quæ conſiſtit in excommunicando, & abſoluendo, & in collatione beneficiorum, & delegatione cauſarum, dic vt no. ff. leg. uouit. Celebrare poteſt etiam ibi cum altari viatico: de priui. c. ſi lib. 6. ſed an cum pontificalib. dicit: in l. de priu. c. 2. & leg. Ratio
e Epiſcopis. Secus de inferioribus: in electis tamen confirmatus idem puto de elect. tranſlat. ſtatuit: de tranſlat. ca. 1. & 2.
f Proteruia. Ideſt crudelitate, uel terribilitate: in Græciſſimo verſus.
Improbus eſt aliquis verbis factiſque proteruus.
g Impiorum. Etiam infidelium, & de iſtorum pœna infra de pœn. ſi quis ſuadente.

1 Quartũ ad exercitiũ iuriſdõnis contentioſæ requiritur epus ad inſtar principatus poſtquã ſuam diœceſim egreſſus eſt, vel a. ff. de of proc. & leg. Ratio eſt, quia iuriſdictio cohęret loco ſine territorio, vt ſ. ff. & ibi Barto. C. vbi & apud quos.

2 De hoc articulo vide omnino B. Tho. 2. 2. q. 186, ar. 5.

3 Dictio pars iuncta verbo aliqua, verificatur in qualibet minima parte. vid. Bart. in l. ſi ſeruus §. prætorait ff. de acq. hær. Ial in l. 1. C. de pac. & Alexan. conſ. 68. lib. 4.

ciuitates, vel loca [a] huiuſmodi eiſdem expulſoribus, conſiliariis, & fautoribus [b] ſint ſecura, [c] & ipſi [d] perſonaliter, vel ad domũ, [e] ſi hoc tute fieri valeat: alioquin [f] publice in eccleſia cathedrali [g] loci, vel domicilii eorũdem citati fuerint) libere procedere, prout iuſtitia ſuadebit. Si vero dicti epiſcopi auſi nõ fuerint huiuſmodi ſuos expulſores, vel eorum conſiliarios, aut fautores dicto modo [h] citare, vel ipſi malitioſe impedimẽtũ præſtiterint, ne potuerint ſic citari, licitum ſit eiſdem epiſ, vt [i] expulſores, conſiliarios, & fautores eoſdem diebus [k] aliquibus Dominicis, vel feſtiuis, [l] cũ populus conuenerit ad diuina, [m] vt ſic facta citatio ad eos peruenire veriſimilius [n] † præſumatur, [o] citent, vel citari faciant publice in eccleſiis [p] ciuitatum, vel locorum inſignium prædictorũ: & procedant deinde cõtra ipſos, ſi citati taliter ſtatuto ipſis peremptorio termino cõpetenti [q] coram eiſdẽ [r] epiſcopis noluerint comparere, ac ſi citati legitime alias extitiſſent. Eiſdem etiam epiſcopis indulgemus, [ſ] vt inter ſuos ſubditos [t] (ne ob defectum iuſtitię diſpendium aliquod patiatur [u]) poſſint in dięceſibus alienis, in quibus moram traxerint [x] (dummodo per ſe, vel per aliũ hoc in ſuis proprijs dięceſib. [y] facere nõ audeant, vel non poſſint) iuriſdictionem ſuam omnimodã [z]

† al. veriſimiliter.

a Loca huiuſmodi. Viciniora, in quibus habitare, & ius dicere poſſunt.

Gl ſeq ſoluit vnum quare.

b Fautoribus. Non dicit, vel ipſorum procuratoribus: quia in his arduis non cogitur quis peccatorem dare de hoc de procura. querelam. quinta q. 8. ſi egrotana.

c Secura. Vide quod dicam infra de re iudi. paſtoralis. verſicu Piſana. & ſuper hac ſecuritate non ſtatur verbo epiſcoporum, vt infra dicam, & debent eſſe ſecura etiam quo ad iter, vt lite non conteſtata, accedens 2.

d Et ipſi. Expulſores, cõſiliarii, vel fautores, & tolle litteram, citati fuerint, quæ eſt inf.

e Domum. Habitationis, facit Clem. ſu. de elect. c. cauſam, §. 1.

f Alioquin. Id eſt, ſi perſonalis citatio, vel ad domum tute fieri poteſt.

g Cathedrali. Concor. prædi. decret. cauſam. & eſt hoc ſpecialiſſimum, & facit quod dixi ſupra tit. prox. dudum.

h Dicto modo. Perſonaliter ad domum habitationis, vel in eccleſia cathedrali domicilij.

i Vt. Tolle litteram, citent, vel citari facient, &c.

k Diebus. Non videtur ergo ſufficere, quod vna die ſit citatio, duo autem ſufficient, quia pluralis locutio, & cap. de præben. is cui. libro 6 ſecundo reſpon de reg. iur pluralis. lib. 6 tutius tamen eſt, quod fiat tribus diebus. de cle non reſid. ex tuæ. 24. q. 3. de illicita.

Citatio an poſſit fieri die feriato.

Gloſſa ſequens ſoluit contrarium, ponit opinio. de qua remittit

l Feſtiuis. Specialis caſus, quo ſit citatio die feriato. contra id ſup. de fer. ca & vlt in prin. C. de fer. l ſi. ratio huius ſtatim ſequitur Aliqui non curant, an fiat citationis præceptum, vel citatio die feriato: ſed an fiat ad diem feriatam, & tunc etiam diſtinguunt, an citetur, vt compareat, an vt reſpondeat, de quo ſatis ſcripſi in prædic. decr. vlt. de fer. in prin. & Gul. in Spec de cita. § 5. ver. Item excipitur: quod citatio ſit ad diem & ver. ſeq.

Glo ſeq quærit, & ſoluit

m Ad diuina. Quid ſi conueniſſent ad audiendum verbum Dei ſatis puto ſatisfactum cõſtitutioni per id quod ſequitur, & quia prædicatio verbi Dei in diuinis includitur. facit de off. ord. inter cætera, & ſic in loco interdicto hæc citatio fieri non poteſt, de ſent. excom. a. reſp. c ſi ſuper verbo, eccleſiis.

n Veriſimilius. Quam ſi fieret aliis diebus, vel loco.

1 Ad hoc vide Alex in rub. de acq. hær. & Aretinum in cap. qualiter, & q̃n el 2 ext. de accuſ.

o Præſumatur. Non eſt præſumptio iuris, & de iure 1, quę dicitur fictio recipere enim probationem contrariã, qui ma. accu. poſſ. c ſi.

p Eccleſiis. Non repetit, cathedralibus, propter verbum locorum, quod ſubiungit, & eſt ſimilitudo de ſent. exc. c. 1. & ſup. tit. prox. c. 1

q Competenti. De app. cum ſit.

r Eiſdem epiſcopis. Expulſis.

Gl. ſeq declarat duo hic indulta.

ſ Indulgemus. In duobus conſiſtit hæc indulgentia, quia ſubditos trahunt inuitos, & quia ſufficit diœceſanorum licentiam petere, & hoc locum habet in expulſis.

Alij vero inter ſubditos, volentes in aliorum diœceſi de licentia diœceſanorum ius dicere poſſent, vt ſatis ſcripſi de offi. leg. noui ſuper r. glo. inter inuitos nõ. off. ord. cum epiſcopus. lib. 6.

Gloſſ. ſequens ſoluit quattuor dubia, ſcilicet de laicis, de prorogantibus, quæ aliàs non ſubſunt, ſi aliter ſolus ſubeſt, & de ſortitis forum.

t Subditos. Etiam laicos in his, quæ de iure, vel conſuetudine ſpectant ad forum ipſorum de excep. capit. ſecundo, lib. 6.

Inter non ſubditos ergo qui prorogare vellent iuriſdictionem ipſius, non habita, licet petita diœceſani licentia, iudicare nõ poſſent per hãc litteram, per quam 2 idem puto ſi aliter ſolus eſt ſubditus, ſit reus vel actor, cuius aduerſarius non ſubditus ibi litigare conſentit, cũ hęc ius præiudiciale, & exorbitans a commun. i. ne non ſit dilatandum. de reg iu. quæ a iure, lib. 6. fortius ſi alter diſſentiat, ſi dixiſſet de ſuis ſubditis, tunc potuiſſent de ſubdito etiam inuito actori non ſubdito iuſtitiam facere.

2 Facit ſin ſimili dict. quã facit Dec. in c. licet. in 2. notab. extra de prob.

Iſta tamen littera ſic late poſita, comprehendere etiã videtur eos, qui non ratione domicilii, ſed delicti, vel cõtractus ſubditi ſunt, quod non puto fuiſſe de mente, nec talis proprie ſubditus dicitur, 3 licet ſortiatur forum quo ad caſum illum.

3 Idem Cardi. Feli. in c. 2. de for. cõpe. Font.

u Patiantur. Ipſi ſubditi.

x Moram traxerint. In hoc differt dictum a præcedenti: nam ibi procedit in loco viciniori: hic non curamus, an alter locus inſignis ſit vicinior: dummodo ille non diſtet vltra dietas, vt ſequitur.

y Dięceſib. Vel ipſarum parte, vt ſup. in prin.

Gl ſeq primo declarat latam ſignificationem: ſecũdo tractat an ibi ſecundum ſuas conſtitutiones procedere poſſit.

z Omnimodam. Temporalẽ. & eccleſiaſticam, ſpũalem, ciuilem, & criminalem, et ſi depoſitionem beneficij, vel ordinis exigat. Per iſtud n. omnimodam, ſatis patet, quod iuriſdictio ſumitur hic vt genus comprehendens et merum, & mixtum imperium, 4 ff de iur. om. iud. l 3 & 4 exigentib ergo culpis incarcerare, poſſet. de ſen. exc vt fam. ſæ. co. t t. li clericos. li 6 de pę. q̃uis eo l.b. Item per hanc litteram puto quod nedum ſecundum cõe, ſed etiam ſecundum conſtitutiones ſuas poſſit inter ſubditos iudicare, 5 ſiue conſtitũones ordinem litem, ſiue decidant caſus, vel puniant, dummodo caſus decidendi, vel puniendi intra ſuã diœceſim euenerint, vt hæc ſit mens, quod iuriſdictionem, quã in dięceſi exiſtẽs inter ſubditos exerceret, exercere poſſit hoc caſu, ſed certũ eſt quod exiſtens in dięceſi, non iudicaret, vel puniret

4 Gl. cõmendat Pan. in c. cõqueſtus de fo. compe. Font.

5 Idẽ doctores, & eſt ſingu gl. ſed in Bar. in c lit teras de proba. Font.

puniret ſubditos ſecundum cõſtitutiones ſuas de actibus cõmiſſis extra diœceſim. de conſti. c. a. lib. 6. ergo nec illud facere poterit extra diœceſim exiſtens.

a Exercere.] iuſtam per alium: dummodo in loco illo morã trahat. ad hoc ſup. proximo reſponſo. ibi, citari faciant de reg. iur. poteſt, lib. 6.

Gl. ſeq. literam ex ponit, & dubium mouet.

b Nõ fuerint. quaſi hi quales fuerunt poſſint vltra duas trahi nam ſi procedituꝛ cõtra eos, vt expulſores culpabiles, ſatis eſt quod locus ſit vicinior, licet vltra duas dietas, vt ſup.

Sed ſi ad petitionem aliorum citantur, ſufficere quod epiſcopus habitet, licet locus diſtet vltra duas dietas, & hoc dictum eſt ſecundum quod poſſet trahi vltra quatuor dietas. Si ergo hoc intendit littera, debuerat aliquã mentionem adijcere, puta quod tunc licet vltra duas dietas, nõ tamen vltra quatuor trahi poſſet, vt ſæpe facit circa Romana, maxime in litteris conſeruatoriis.

exercere:a Ita tamen quod ſubditi, qui expulſores, vel eorum fautores aut cõſiliarij non fuerint,b vltra duas dietas c a fine d ſuæ diœceſis non trahantur. e Volumus inſuper vt ante omnia f a diœceſanis g locorum, in quibus moram traxerint, petant licentiam in præmiſſis:h quam ſi obtinere nequiuerint, † procedant K nihilominus prout ſuperius eſt expreſſum.

† al. nequibunt.

Sane l ſi prædicti epiſcopi aſſeruerint ſi nõ tuiſſe auſos præfatos expulſores, conſiliarios, vel fautores, perſonaliter, vel ad domum aut publice, vt præmittitur, in eorum eccleſia cathedrali citare, vel ipſos malitioſe præſtitiſſe impedimentum, ne per eos potuerint ſic citari, aut quod in ſuis diœceſibus iuriſdictionem per ſe, vel per alium contra ipſos m exercere nequeunt, vel non audent, ſtari ſuper his n volumus aſſertionib. o eorundem. Ipſis diſtrictius iniungentes ſub interminatione diuini iudicij, ne circa præmiſſa cõtra conſciẽtiam p quicquã mẽdaciter, aut doloſe aſſerãt, vel confingant. Eorundem autẽ epiſcoporũ ſnias, & proceſſus, quos in præmiſſis caſib. q in aliis diœceſib. duxerint

c Dietas.] vulgares de hoc ſatis, de reſcri. nonnullis

d Ad fine.] concor. de reſcr. ſtatutum §. cũ vero. lib 6.

e Non trahantur.] quod intelligo etiam ſi intra illa de facto trahi non poſſint.

f Ante omnia.] non valet ergo proceſſus factus licẽtia non petita. ſimile de elect. ꝑ. quoniã, lib. 6.

ADDITIO. Vtrum iſta licentia debeat præcedere exercitium vide hic per Pet. de Ancha. in 14. notabili, qui dicit, quod quando diſpoſitio requirit iuſſum, tunc debet præcedere, & non ſequi. auctoritas autem debet adhiberi in ipſo actu incontinenti ante vel poſt: Cõſenſus vero poteſt præcedere, vel ſequi. Sed licentiã debet præcedere, ut hic. Et ſimiliter conſilium, concor. vide hic ꝑ cum. iſta eſt dictio Bar. in l. ſi autem plures. ff. de acqua pluu. arcen. Ex Pet. de Anch.

Gl. ſeq. ſoluit quatuor dubia. ſ. de inferiori, de officiali, de diſtantia, & de capitulo uacante ſede.

g Diœceſanis.] Per diœceſanos intelligo eos, qui habent in locor. ꝑpali iuriſdictionem, uel quaſi, & facit ſi ca. & quod ibi dicam, quod intelligo ſi eam ſic habent, quod diœceſanus epiſcopus illam exercere nõ poſſit ibidem, aliàs ſi diœceſanus poſſet, licet & illi poſſint, ſemper epiſcopus requiretur. Sed an officialis epiſcopi dare poterit hanc licentiam, vel ſufficiet ab eo peti non puto ex generali officiale iu. facit de temp. ord. cum nullus 2. reſpon. lib. 6. eod. ti. de offi. vica. c. 2 & 3. & maxime præſente epõ. de of. or. Roma in ſi. eo. ti. per quem vr. epiſcopus requirendum, ſi eſt in diœceſi, uel circa illam. Sed quid ſi multum diſtat, nec eſt ibi officialis a quo poſſit haberi vr. de mente, quod facta requiſitione apud locum habitationis hoc poterit. facit 2 q. 6 biduum. Ꝥ. ead. compꝫ. de elect. cũm in de iud. ſi longius & facit quod notat. Innoc. in integ. reſti. ex litteris. ...n. Capitulum autem uacante ſede hanc licentiam dare poterit, uel ſufficiet illam ab eo peti. facit ſi. ca. & prædi. decre. cum nullus. §. 2. & inf. de bap. c. 1. & quod ibi dicam.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, quærit, & ſoluit.

¶ Idẽ Card. licet irregularites, appellatione diœceſanorum venit ſolus epiſcopus gl. in c. 3 de vi. & ho. cle. gl. in c. 1. de decu. pa. F.

h In præmiſſis.] Per hoc puto, quod & primum caſum includat, qui eſt de præmiſſis. Sed nunquid ſufficiet generalis petitio. l. quod poſſet contra expulſores procedere, & inter ſubditos ius reddere: puto quod ſic: graue. n. eſſet in ſingulis perſonis, vel cauſis licentiam petere: dico tñ, quod ſi de ipſa cauſa ſuſpecta licentia, ſi ue data fuerit, ſiue denegata, pro alia cauſa debebit peti.

i Nequiuerint.] concor. inf. de ſepult. ſi dum. vel. ſi vero. ſup. de regu. licet, & ſatis eſt per hanc literam, quod nequid habere licẽtiam, ſiue quia denegatur, ſiue quia petita, & expectata non datur. facit de appel. ab eo. lib. 6.

Gl. ſeq. ſoluit quæſtionem, & incidẽti remittit.

k Procedant. virtute huius conſtitutionis: Et per hoc patet, quod ſi ſubditi de proceſſu iniquo epiſcopi expellentis conquerĩ coram diœceſano loci, non poſſent, cum propter neceſſitatem expulſionis hæc conſtitutio communicet ſibi locum, & par in parem, & c. de elec. innotuit. ſi tamen alias præter caſum quo ſedere poteſt ibi per hanc conſtitutionem ibi delinqueret, bene cognoſceret diœceſanus 4. q. 6 c. 1. & de raptorib. ca. 1. Quod de minore prælato habente iuriſdictionem in loco, ſcripſit poſt Inn. & Hoſt. de ma. & obed. cum inferior.

l Sane.] ſummæ fuit neceſſitatis iſte §. vt aliquis fructus ex ſuperioribus haberetur.

m Contra ipſos. Nõ quia dato quod epiſcopi expulſi cõtra alios, vel circa alia poſſent per ſe, vel per alios iuriſdictionem in ſuis diœceſib. exercere: ſatis eſt quod contra illos non poſſunt, vt locum habeat conſtitutio.

Gl. ſeq. notat a contrario, illa ponens exempla.

n Super his. ſuper aliis ergo ipſorum aſſertioni non ſtabitur: vnde ſi dicant loca ad quæ citant illos eſſe fore ſecura, in hoc eis non creditur, cũ hoc non ſit de his expreſſis. Eadem ratione non creditur ſi dicant loca in quib. procedunt, eſſe viciniora, in quib. poſſint tute manere & proceſſus facere, & citati venire. Item nec creditur ei in eo quod dicant aliquem expulſorem, conſiliarium, vel fautorem, ſiue tamẽ cui hoc impingitur, habet ſe ſuper eo defendere, & ſic intelligo ſupradicta.

Glo. ſeq. exprimit quatuor ſpecialia, ſic ſoluens contrarium.

o Aſſertionibus. Hic multa ſpecialia, quod creditur aſſertioni iudicis. Item quod creditur ſine iuramento, & quod vni ſoli. & in cauſa propria. Regulariter contra, de prob. quoniam de teſti. veniens, & c. licet. & c. nuper. vbi de hoc, de conſe. diſt. 4. paruulos. 4. quæſt. 4. nullus. cum ſimilibus.

p Conſcientiam. concor. de renun. niſi in ſi. de voto. c. fin. de reſcri. ſtatutum. §. aſſeſſorem. lib 6.

Gl. ſeq. arguit a contrario, contra illud argumentum obijcit, & ſoluit.

q Præmiſſis caſibus. ergo alios proceſſus vltimi nuntiate non tenentur, contra 11. q. 3. cum de treuga & pace. c. 1. Solutio patet per litteram ſequentem, nam factos in aliquis diœceſibus extra præmiſſos caſus exequi non

teneretur, ſ. &tos in propriis ſic, vt in contrariis.

a Ab eis]non videtur ergo ſufficere qđ requirantur ſ ieriro, etiam caſus miretur.

{Glo. ſeq alle. duas cancos & dubium ſoluit.}

b Requiſiti.]ſimile de lo. co. n p poſtulatii. eo tit. Romana ver. ſi. lib 6. episcopus requirens ſi hoc non faciētes puniat non poſſet agere ū, corā illius ſuperiore, vt illū cogat, & puniat de iu. pat. nullus niſi iſta hēat tam non petendi, ut quia nolo, ni ſunt in iuiti. de off. delega. ſi quando. de offi. leg. ſtudiſti.

c Quanticunque.] ſi cuius initii, uel cō trarii non ſit memoria q alias eleuat ab onere probādi ſtatutū. de præſcr. c. s. lib. 6.

d Habentib.]habēt. q. inferiores in loca, nel in perſonas † al. præmittitur. epalem iuriſdiōnē, vel quaſi. de priuil. abbates. in ſi. lib. 6.

{Glo. ſeq arguit a contrario, & huius rationem reddit.}

faciendos, denūcient, ſeu denunciari faciāt per ſuas diœceſes conuicini episcopi, cum ab eis a fuerint requiſiti. b Per præmiſſa quo que nullum ex tranſcurſu temporis quanticunque, c vel alias quoquo modo locorum diœceſanis, vel aliis quibuſcunque iuriſdictionem habentibus d in locis præmiſſis, in quibus prædicti epiſcopi ſic expulſi iuriſdictionē, vt prædicitur e †, exercebunt, præiudicium generetur. f

T I T V L V S. III.

e Vt prædicitur]dat intelligere, qđ ſi alias. inter ſubditos ipſorū diœceſanorū iudicarent, bene per taciturnitatem & tēpis lapſum eis præiudicari poſſet, ſed illo caſu cum hæc faciant iuſtis auctoritate, diœceſani nul la negligētia poſſit aſcribi, ergo nec cōtra ipſos præſcribi.

f Generetur.]quando exercens iuriſdiōem in loca, nel in certas perſonas, nel in cauſas acquirat poſſeſſionē illius generalem, uel ſpecialem, & quando præſcribat, latia ſcripſi poſt Inn. de capel. mona. c. 2. & de hoc ta Spec. de iuriſ. o. iud. ad h. ver. illud etiam & de præben. ſi. ver. ſed pone miles.

a Ex hac gl. iuncto textu notat Card. q vtens prī te ſibi g ius cōc ante pri uilegium cō petenti non cenſetur hoc hoe facere aio præſcribendi. Fon.

DE CAVSA POSSESSIONIS. & proprietatis.

[Viſum eſt. ſup. de iudiciis & foro competenti verum quia aliqua cauſa incitatur ſuper proprietate rei deducte in iudicio, quædam ſuper poſſeſſione ipſius rei dubitatet aliquis, quid ſit cā proprietatis, & quid cauſa poſſeſſionis, ideo ad nos informandum ſubnectit ſubiectam, de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis.

CAuſa]q Due ſunt partes ſicut duo ſūt dicta. Secunda ibi [& ſi ſpoliat.] Imo. Præſupponēdū eſt primo illud qđ hī in c. appellāti]. de app. & 2. q. 6. ad fin. & l eos C. de app. uidelicet. qđ ad officiū iudic ſ appellōnis ſpectat cognoſcere an bñ, uel male fuerit appellatū, ſed de alio articulo appellationis nō dēt ſe intromittere. Similes dī i. c. Romana de fo. comp. in 6. Secundo præſupponitur, p rōne decidendi ad textum, q licet de iure ciuili non poſſit adire Imperator in prima inſtantia omiſſis mediis tū d iure canonico licitū eſt adire papā omiſſis mediis ēt in prima inſtantia, q a papa eſt ordinarius totius orbis, & concurrit cū oib. aliis. ō in electione actoris eſt coram quo uelit defenſorem, ſiue reum conuenire, uel coram epo, hoc eſt corā iudice ordinario, uel coram papa, qui papa dicitur ordinarius ordinariorum. CASVS. Tu & ego litigabamus coram officiali Pictauen ſuper aliquo beneficio, qui officialis contra te tulit ſententiam, a qua appellaſti immediate ad papam, tū poteras ſi uoluiſſet appellare ad archiepiſcopū Burdigalen. quod non feciſti: Intimaſti, & notificaſti appellationem, & comparuimus ambo coram papa, & volumus, qđ dimiſſa cā. appellationis ipſe papa cognoſceret de cā principali: quæritur utrum poſſit illud fieri? Et vr prima facie qđ non, ut dictum eſt in prima præſuppoſitione; tū Romanus Pontifex dicit, qđ poterit cognoſcere de principali, i. dimiſſo articulo appellōnis cū ipſe papa ſit generalis ordinarius, & concurrat cum oib. ordinariis. Sic etiam, ut dicitur, legatus papæ commiſſo articulo appellationis, poteſt cognoſcere de principali cauſa. ca. 2. de offi. delega in antiquis. ſed ponamus ſā ciſſime pares, quod aliquis fuit ſpoliatus re aliqua, & mouit cō trouerſiam ſuper articulo proprietatis, in quo proceſſū extitit, atq; ad concluſionem & renuntiatonē cauſæ. Ego actor, qui fui ſpoliatus anteq fue da cauſa renuntiatum, & ſi 277 concluſum in cā, volo ſuſpendere cauſam proprietatis, & uenire ad poſſeſſionem, an poſſim, Dicit quod ſic, & hoc in odium ſpoliantis hoc dicit. H. R. ¶ Colligo aliqua notabilia. Et primo qđ quis non debet appellare ad papam omiſſo medio, niſi obſeruet formam c. de appel. in 6. No. ſecundo, qđ quis etiam in prima inſtantia poteſt litigare coram papa omiſſo medio. No. tertio, qđ ſi ſpoliatus, intentauit petitorium inita concluſionem, & renūtiationem, i. antequam fuerit concluſum, & renuntiatū in cauſa, poteſt ſuſpendere, & dimittere petitorium, & venire ad poſſeſſorium. Et ratio, quia probationes ſunt faciliores in petitorio, quàm in petitorio, quia in poſſeſſorio ſufficit probare poſſeſſionem, & ſpoliationem: in petitorio uero requiritur probatio dominii, quæ probatio eſt ualde difficilis, ideo contulit lex, qui petitorio ſi de re uendit. quod quis primo agat poſſeſſorio, quam petitorio Sed tamen (vt hic dicitur, & in c. paſtoralis. eo. tit. in antiquis aliquis poteſt primo intentare petitorium, deinde uenire ad poſſeſſorium. Sed quæritur, nonne dimittens petitorium, & ueniens ad poſſeſſorium uenit condemnandus in expenſis? Dicit Glo. quod non, quia nihil præiudicat aduerſario, cum poterit poſtea ocnire ad petitorium in eodem ſtatu, in quo prius remanſit, Et hoc debet facere ante cō cluſionem cauſæ, videlicet qđ poteſt ſuſpendere petitorium, & uenire ad poſſeſſorium: ſecus ſi poſt concluſionem. Vnde concludere & renuntiare in cauſa eſt, quando partes nihil amplius uolunt allegare, nec producere, & tunc iudex dicit, poſtquam nihil aliud. valetis allegare, nec producere, ego habeo pro concluſo, & renuntiato. No. vlterius, qđ vt actus pariat effectum, debet eſſe legitime factus: probatur in uerbo, legitime, ad hoc de ſeane a. c. 2. de procu. ele. 1. & qđ ibi no. gl. in uerbo debito. No finaliter, quod appellatio eſt commune remedium appellanti, & appellato, ibi Tam appellanti, quam appellato. pro hoc. de appel. ſæpe. ca. oblatæ. & c. Nicolao. & c. interpoſita. Zab.

De cauſa poſſeſſionis, a & proprietatis.

Clemens v. in conc. Vien.

In cauſa beneficiali delata etiam per appellationē ad curiam utraque pars poteſt petitorium et poſſeſſorium intentare. Et ante cauſæ concluſionem poteſt ſpoliatus ſuſpenſo petitorio ſuo, uel aduerſarii poſſeſſorium proſequi.

C. VNIC.

CAuſa g † beneficiali h

† Vide Pau. Caſt. con. 277. lib. 1. & de intelle ctu Couarru. lib. 1. var. reſol. ca. 16. nu. 3.

g Cauſa.]e ſummat.

Gloſſa ſecunda ſoluit duo dubia.

h Beneficiali. comprehendit minora, & maiora beneficia, & præbendas & de hoc de reg. iur. c. 1. lib. 6. in non beneficialib. autē nō hēt locum, ēt ſi de eccleſia,

Digitized by Google

vt de proprietate ſit qđ. facit quod dixi ſup. ea. compil. de lud. diſpendioſam ſuper verbo, veneficijs.

Gl. ſeq. obijcit, & ſoluit.

Recōuentio non fit corā iudice appellationis.

a Per appellationem.] fortius ſi per querelam: videbatur autem ꝙ illud ſolum ſuper quo appellatum erat, eſſet per appellationē iudicē cognoſcendū, vnde coram iudice appellationis non fit recōuētio, de hoc ſcripſi de mu. pet. c. 1. cognoſcat ergo id ſolum ſuper quo appellatur, ante ſniam fuerit appellatum, ad hoc inf. de app. appellanti. eſt ſnis cōcor. ſiue a ſnia. 2. q. 6. ad finem. ſiue extra iudiciū, de elect. vt circa. lib. 6. ſed ex quo deuoluta eſt cā p decr. de ele. lib. 6 nō expectato appellationis euentu, voluit papa hoc licere & hoc probat vat. ꝟ. decernimus per quod reſpondetur ad iura prædicta. Poteſt ēt dici, ꝙ decre. vt circa. locum non habet cum quis ſoum proſequitur intereſſe, vt ſup ea compilat. de elect. conſtitutionem. in prin.

per appellationem [a] ad ſedem Apoſtolicā [b] legitime deuoluta, [c] tam appellanti, quàm appellato [d] licere decernimus, ne dum petitoriū, ſed & poſſeſſorium intētare. Et in ſpoliātis [e] odiū ante cauſę concluſione [f] n ſuſpendere [g] petitorium à ſe & [h] ab aduerſario [i] intentatum, in ſolo [k] poſſeſſorio procedendo.

TITVLVS IIII.

De dolo, & contumacia.

b Ad ſedem Apoſtolicam.] in inferiorib. ergo ſecus.

c Deuoluta.] ita ꝑ cauſa ipſa eſt in curia, ſecundum formam decre. 1. de elect. lib. 6. vt quia appellatio legitima interpoſita eſt eo. tit. vt circa, & appellatio legitime inſinuata, vt in cle. ſup. de elect. cautam, & infra debitum tempus, vt ibi §. pen.

d Appellato.] vtrunque enim æqualiter arctat illa conſtitutio. 1. de elect. vtraque ergo ſentiat commodum ſicut onus de reg. iur. qui ſentit lib. 6.

[Glo. ſeq. notat & remittit: contra gl. obiicit, & dupliciter reſpondet.]

Petitorio ſuſpēſo trāſitur ad poſſeſſoriū, ſed non econuerſo.

e Spoliantis.] per hoc patet ꝙ loquitur in poſſeſſorio recuperandæ, de poſſeſſorio retinendæ, an intentari poſſit per eū qui petitorium inteotauit illa pendente, notaui, & dixi ſup. eo. paſtoralis ſuper. 4. glo. quæ gl. in eam partē qua dixit ante medium, ꝙ de poſſeſſorio pōt rediri ad iudiciū proprietatis, reprobari vr̄ per hūc textum: Si enim ſpeciale hoc inducitur in odiū ſpoliantis, ꝙ ſuſpenſo petitorio tranſitur ad poſſeſſorium, ergo id non licebit in caſu cōuerſo, in quo caſu ceſſat. Sed glo. dupliciter poteſt defendi, 1. quia non dicit ꝙ ſuſpenſo poſſeſſorio redeatur ad petitoriū, ſed ꝙ de poſſeſſorio inchoato reditur ad petitorium: qđ poteſt intelligi renunciato priori iudicio. Item volens dicere ꝙ ſuſpendi & pendere poſſit poſſeſſorium, dicet hoc ſpāle hic additū ea appellationis, vt dixit in glo. fortiua, vt ꝙ ibi olim non licuiſſet, hodie liceat in odium ſpoliantis.

Gl. ſeq. ſoluit obiectionem: arguit à contrario, & illud determinat.

Cōcluſio in cā beneficiali pōt omitti.

f Concluſionem.] quæ licet fieri poſſit vt hic; tamen in his beneficialib. pōt omitti inf. de verb. ſig. ſæpe contingit facta ergo concluſione hoc non licebit, ꝙ verū puto niſi in caſu decr. paſtoralis in ſi. ſup. eo. vt ſicut hoc in alijs cauſis non beneficialib. tunc liceret, & in iſta ſaltem eo caſu quo ſuſpendit petitorium inchoatum à ſe, in quo loquitur illa decr.

g Suſpendere.] Sine metu condemnationis expenſarum, vt dixi c. ii. paſtoralis ſuper ver. agi poteſt.

h Et.] pro vel, ſ. de verb. ſig. ſæpe de reſcrip. eo. vbi de hoc.

Gl. ſeq. no. pro opi. & reſcitat contrarium.

i Aduerſario.] Hæc litera & ſequens approbare videtur quod no. In. 2. q. 3. c. 1. & Ber. ſup. de ordin. cog. cap. fin. Goffre & Inn. & Abbas de reſti ſpol. ex conqueſtione quando ſuper eadem re intentat vnus petitorium, alter ſup. illa intentat poſſeſſorium recuperādæ, prius auditur, & ſic vtilius eſt ſibi agere ꝙ̄ excipere quod Hoſt. non placuit: qui dicebat ex vi actionis eū nō prius audiēdū, ſed ſimul, dicēs, quod in decr. ex conqueſtione prius excepit, poſt modum egit, vt ibi ſcripſi.

Petitoriū ſi intentetur p poſſeſſoriū per alterum, quis prius audietur.

Clemens quintus. in concilio Viennen.

¶ *Appellans ante diffinitiuam etiam à diffinitiua lata eo abſente citato, vel non, appellare poteſt: niſi prima appellatio fuerit friuola manifeſte, quo caſu non appellat tamquam manifeſtus contumax. Io. Andr.*

Gl. ſeq. no. ſignat contrarium, ibi remittit, & huic litteræ rōdet.

K Solo.] quaſi nil habeat docere de petitorio. Et ꝑ hoc vr̄. ꝙ petens reſtōnē bñficij, nō habeat iuſtificare poſſeſſionem, vel probare titulum, de reſti. ſpol. in litteris. contra de ſil. preb. conſtitutus, vide ꝙ dixi ſuper gl. 2 & ꝙ no. Hoſt. in ſum. de reſti. ſpol. § in quib. ver. q d ergo. volens ſe defendere contra hūc tex. rñdebit per decr. ex parte, de reſt. ſpol. vbi intentans poſſeſſorium, probat coniugium, & per decr. ad decimas e. ti. li. 6. Aliud eſt ergo intentare petitorium, aliud iuſtificare poſſeſſorium ex titulo, vbi natura poſſeſſorij hoc requirit: ſed vide quod dixi in prædi. decr. ex parte. in gl. quaſi dicat. vltra medium.

Bñficij reſtō nō petens nō hēat probare titulum.

C. VNIC.

SI † ANTE

† No. ꝙ appellari pōt ante diffinitiuā, ꝙ eſt verū indiſtincte de iure canonico, dū tñ appellatorem cā tōnabilē. vt debitus. extra de appel. ſed de iure ciuili non appellatur, niſi in certis caſib. Zaba. Cōtouate.

DE DOLO ET CONTVMACIA.

Viſum eſt ſupra de cauſis poſſeſſionis & proprietatis: & quia aliquā in cauſa poſſeſſionis & proprietatis dolus cōmittitur ratione contumaciæ, quare poſſet aliquis dubitare de effectu illius doli contumaciæ: ideo ponit Clemēs de dolo & contumacia rubricam.

SI ante.] Ponit dictū, a quo ſecundo excipit, ibi, Niſi. Imola. ¶ Præſupponendum eſt ꝙ contumax in non veniendo non poteſt appellare, & hoc in odium ſuæ contumaciæ, puta ſi fuit citatus vt veniret coram iudice ad audiendam ſniam, & nō venit, & ſic fuit contumax, talis non poteſt appellare. 2. q. 6. § ſunt quorum, in prin. 24. q. 3. de illicita. C. de iudic. l. properandum §. cum autem. & quorum appellationes non recipiuntur. l. 1. & l. cum aūt. C. de iud. Secūdo præſupponendum eſt, ꝙ iudex non tenetur deferre appellationi friuolæ interpoſitæ ab interlocutoria, & poteſt dare apoſtolos refutatorios, & procedere ad vlteriora, & citare partem appellantem ſi velit, vel ſi nolit, non requiritur quod citet, vt in c. cum qui eo. ti. in 6. quia fruſtra citaretur.

CASVS. Ego conueni te coram competenti iudice, & proceſſum fuit vſque ad productiones teſtium hinc inde, ſaltem pro parte mea feci probationes, & productiones, & probaui meam intentionem: tu reus propoſuiſti tuas defenſiones, & admiſſus, id eſt, receptus ad illas probandas, cum velles producere aliquos teſtes, ego actor dixi illos non eſſe recipiendos: iudex in loquendo pronunciauit non debere recipi, tu reus ab illa ſententia interlocutoria appellaſti: iudex vidit quod tua appellatio erat friuola, forte quia inſerta in inſtrumento appellatorio erant falſa, & ſic non detulit, id eſt, aliquem honorem non fecit tuæ appellationi ob reuerentiam iudicis ſuperioris ad quem appellabat, ſed dedit tibi apoſtolos refutatorios, & citauit te ad procedendum ad vlte-

Digitized by Google

ſiora cauſæ, vel te non citauiſti: nunc adueniente die aſſignationis iudex proceſſit ad expeditionem cauſæ, & tandem tulit ſententiam diffinitiuam contra te: Poſtea, peruenit ad notitiam tuam quod ſententia fuit lata contra te: voluiſti appellare. quæritur, vtrum poſſis? Dicit quod ſi manifeſte cuniſtaret, quod appellatio prima interiecta ab interlocutoria eſſet friuola, puta quia nullam cauſam grauaminis expreſſerat in ſua appellatione: vel forte bñ expreſſit cauſam, ſed illa cauſa erat notorie falſa, vel forte expreſſit cauſam

te a diffinitiuam ſententiam, b a iudice quis appellando recedat, & iudex ſuæ appellationi non deferens c eo citato vel etiam non citato d ulterius in cauſa producens, contra ipſum etiam abſentem e ſententiam diffinitiuam promulget; f poterit idem appellans a dicta ſententia in-

veram, ſed non erat rationabilis, certe illo modo ſecunda appellatio à diffinitiua non eſt admittenda; & ea non obſtante iudex à quo non debet exequi ſuam ſententiã diffinitiuã, hoc dicit H. R. Nota quod appellans ante inſtam diffinitiuam a iudice & recedens, etiam ſi eo citato contra eum feratur diffinitiua ſñia, poteſt à dicta ſña appellare intra tps debitum, niſi eius prior appellatio eſſet friuola manifeſte: quia ſi primæ appellatio interpoſita in interlocutoria eſſet friuola, tunc ipſe non poſſet amplius appellare à diffinitiua: & ita notabile continet medullam totius capituli. Nota quod de iure canonico, quis poteſt appellare a ſententia interlocutoria, & à quocunq; grauamine: ſecus eſt de iure ciuili, niſi eſſet tale grauamẽ quod non poſſet reparari in diffinitiua, quia ſi non poſſet reparari in diffinitiua, etiam de iure ciuili ab interlocutoria poſſet appellari ante diffinitiuum tempus. C. quor. appel. non recip. & l. 2. C. de epiſc. aud. Nota quod qñ appellatur ab interlocutoria, iudex poteſt dare apoſtolos refutatorios, non obſtante appellatione ipſa poteſt procedere ad vlteriora, poſito quod cauſa appellationis ſit irrationabilis. c. cum qui eo. tit. in 6. niſi poſt cognitionem appellationis dicatur, bene appellatum: quia tunc reuocatur quod geſtum eſt pendente appellatione; Secus in diffinitiua, quia ibi pendente appellatione iudex non poteſt procedere, nec debet. Not. quod ſi is qui appellauit ante ſententiam, appellet iterum à ſña diffinitiua contra ſe lata, propter hoc non renuntiat appellationi prius interpoſitæ, vt in gl. ſuper verbo, appellare. Not. ex magna glo. in prin. quatuor modos, per quos qualibet appellatio ab interlocutoria dicitur manifeſte friuola, & quilibet illorum modorum excludit à facultate denuo appellandi. videatur oñino Panor. in clem. iſta: quia bene elucidat iſtã magnam glo. Not. tex. ibi, (Diffinitiuam ſententiam) & no. primo quod ſententia in genere ſecundum Hug. eſt iudicium, vel ſtatus deciſio, vel firma, & indubitata & ſecura reſpõſio, vel animaduerſio, vel ſenſus uel intellectus, & dr̃ a ſenſio, ſentis. item ſententia quidam color rhetoricus dr̃. i. breuis oratio aliquid moralitatis generaliter cõprehendens, vt.

Obſequium amicos, veritas odium parit.

Inde ſententioſus, ſa, ſum, id eſt, plenus ſentẽtijs. Itẽ ſm Iſidorum, ſñia eſt determinata acceptio alterius partis cõtradictionis. Sententia ſm Azonem in ſumma. C. quo & qñ iud. ſñiam proferre debeat, qnq; poteſt dici cuiuſque orationis ſignificatio, qñq; ponitur pro opinione magiſtrorum, qnq; dr̃ quicquid iudici ſeu arbitro placet, qñq; eſt deportatio, qñq; excõicatio, vel interdictum; ſed impropriè, quia excõicatio, vel interdictum potius ponitur quam ſñia impõit ideo potius poteſt pœna dici quam ſñia vel diffinitio, ſententia dr̃ qñq; iudicantis præceptum, non naturæ, non iuri, non bonis moribus contrarium. Et ſecũdum hanc ſignificationem diſtinguitur, quia ſententiarum alia eſt diffinitiua, alia interlocutoria alia conuentionalis, alia quæ dr̃ præceptum, alia mulcta, alia diſpenſationis. Sententia diffinitiua eſt diffinitio iudicialis controuerſiæ finem imponens ex pronunciatione iudicis, damnationem, i. condemnationem vel abſolutionem continens. Et hæc ſententia diffinit principalem quæſtionem, vt qñ auditis vtriuſq; partis allegationibus cauſa terminatur, & finis principali negotio imponitur, quam ſemel latam iudex reuocare non poteſt. Sententia interlocutoria, eſt ſententia ſemiplena, quæ profertur inter principium & finem cauſæ, non ſuper principali, ſed ſuper emergentib. & incidentibus quæſtionibus, puta ſuper libello recipiendo, vel non recipiendo, vel dãda dilatione, aut deneganda, & ſuper teſtib. recipiendis, vel non, & ſimilibus, principali cauſa durante, vt qñ iudex nõ reſidens pro tribunali, id eſt, in tribunali interloquendo inter partes ſine ſolemnitate ſcripturæ aliquid pronunciat de plano, vel ſuper aliquo incidenti vel emergenti extra primum intentum principale, & hanc ſententiam poteſt iudex reuocare ſiue ipſe ſit ordinarius, ſiue delegatus, ſiue arbiter. Hoc debet tamen fieri cum cauſæ cognitione & iudice concedente non procedente. 3. q. 3. § à iudice. ſecundum Gof. Sententia conuentionalis eſt amicabilis compoſitio, vt qñ iudex conuenit aliquem & commonet eum, ne faciat contra conuentionem. Sententia per errorem lata, a qua non eſt appellatum, reuocatur, ſi error probabilis poſtea detegatur, vt in cap. fraternitas de frig. & malefic. & à ſimili pro nunc. Vide glo. in c. ad comprehendas in verbo diffinitiua. Not. textum. (Appellando.) Appello as, are. a. p. id eſt, ad alium iudicem vocare. vel alterius iudicis audiẽtiam poſtulare. Et vt dicit Ber. in lib. de conſideratione. Appellare inique in aliquam eſt. Inique & impune, iniquarum appellationum fomes. Iniqua autem omnis appellatio, ad quem iuſtitia & inopia non cogit. Appellare non, non vt grauet, ſed ſi grauetis licet. Vnde appellatione interiecta debet apoſtolos petere à iudice, a quo appellans. Vnde apoſtoli de iure, dicuntur literæ datæ appellanti in quibus continentur allegationes, & qualiter in cauſa proceſſum ſit. Item apoſtolorum alii ſunt conuentionales, ſ. quando pars admittit appellationem, ſiue in in iudicio iudice ſilente ſiue tacente, vel extra iudicium, ut extra de appel. c. ſæpe. & c. oblatæ. Alii ſunt apoſtoli teſtimoniales; teſtificantes de appellatione facta. Alii ſunt dimiſſorii per quos appareat, quod iudex detulit appellationi. Alii ſunt apoſtoli refutatorii; per quos appareat quod iudex non detulit appellationi. Alii ſunt reuerendi ſiue reuerentiales; ſ. quando iudex reuerentiam ſuperioris appellationi defertur; vt in c. 1. de app. in lib. 6. in gl.

G. prima dicit quid determinat.

a Statue.] Se ſummat; & determinat caſum dubium circa decret. cum qui eod. titu. lib. 6. & quod ibi tangit Archid. & quod not. de re iudic. inter monaſterium. in vlt. glo.

b Sententiam.] & ſic oportet appellationem iuſtificari ſolum ex veritate grauaminis illati; propter quod appellauit vt inf. de app. appellanti.

c Non deferens.] ſi detuliſſet, ſñia poſtea per ipſum lata non valuiſſet, quod dic vt de app. cum appellationib. li. 6. bene autem fecit iudex non deferendo ex quo putabat ex falſa cauſa appellatum. nunquam tamen reuocabitur quod per eum fiet, niſi prius ſuſficeretur appellatio: quod dic vt eo. ti. non ſolum. lib. 6.

d Non citato.] quia citare non tenetur, vt in præd. decre. cum qui.

e Abſentem.] Fortificabant dubium hæc duo, quod citatus fuit, & quod fuit abſens, per quæ aperte videbatur contumacia in non veniendo, vt inf. dicam.

f Promulget.] quod potuit ſi lis erat conteſtata, & liquebat de cauſa. ſup. eod. prout. Et idem ſi non erat conteſtata, ſed erat de caſibus, quibus procedi poteſt ad ſententiam lite non conteſtata contra contuma-

ciam

rem, qui habentur ut lite non conteſtata, quoniam, in textu, & in glo.

a Tẽpus debitum. ſ decem dierum, & a tempore notitiæ, de app. concertationi, lib. 6.

Gl. ſeq. ponit, opin. quam probat, & pro ſolutione cõtrar. remittit.

b Appellare. Not. Innocen. poſt eum Hoſt. de appe. dilecto ubi ſcripſit in 6. ult. glo. & Gil. in Spec. de ſen. prola. § iuxta. verſi. quid et ſi appellatio, quod appellans ante ſententiam, qui poſtea appellat a tali, per hoc renunciat primæ appellationi, ... ſtiam ratificat, geminatio appellationum non ſubmittit, & ſen. ſ. ... appellantem a iudicis poteſtate 31. q. 2. Lotharius, de appel. bonæ, & c. dilectæ Non obſtante, ſt. tem ... lib. 1 3. § falſum, quod ſolue ut not. Ber. de iudi. ...

tra tempus debitum a appellare: b Niſi eius prima appellatio eſſet friuola manifeſte.

Gl. ſeq. primo ponit quattuor exempla. Secundo non pro vero contumace nun manifeſto. Tertio ponit ... dictinctionem Guil. Quarto diſtinctionem Iac. de Are. Quinto, quatuor opi. de vero contumace & quattuor de ficto contumace, & utrique ſecundum appellat. Sexto, de appellatione contumacis ponit alias quattuor, et quibus nouam opin. inſert, & includit. Septimo, contra concluſionem obiicit loca dubitatione, & quadio ... ter reſpõdet. Octauo & ultimo inſert ſolutionem quotas.

1 Glo. hic reſ... ad ...
c Manifeſte. ut quia nulla cauſa fuit ibi expreſſa, vel non legitima, dato quod eſſet vera, vel licet legitima, manifeſte falſa. vel tam pronunciatum eſſet illa falſam, & non appellaſſ. 2 Et 2 aduerte, quia probare videtur hæc littera, quod vera contumacia in non veniendo non impedit appellantem vel appellationem, niſi ſit manifeſta, ut ſi in vera contumacia diſtinguatur inter manifeſtam & dubiam, appellans eſt friuole, & recedent, vere contumax eſt, & ſi ſi hoc non eſt manifeſtum, appellat, & ſic hoc intelligenda videntur ita, quia dicit contumacẽ in non veniendo non appel. ar. c. q. 9. § ſunt quorum in prin. 24 q. 3. de illicita, C. de iud. pro perandum, § cum autem C. quorum appel non re. l. 1. In non veniendo ideo dixi, quia contumax in non parendo appellat ff. de appel. creditori, § iuſtius & pro non dubitans dicit ibi glo. quod eſt peccatum uno, tamen, ille in duobus, quod intelligo quando ille venit, ſed non paret, ille nec venit, nec paret Gul. 3 in ſpec. de contu §. 3 Hic tertia ... diſtinguit duplicem contumaciam, veram & præſumptam. & dat ... euidentem, veram, & præſumptam, ad hoc in, dicens quod verus contumax quem citatio apprehendit, non audita appellans & maleo ... Et euidentem vocat contumaciam ... de iur. ... & ſi ... hoc ... ſuſſicit. ... in ... ſta ... dix. ... ſo. ... eaco ... venerabi b ... ſ ... lib. 6. Veram, illum quem citatio apprehendit, ... ſium, ... iuris ... citati a domino, quẽ citatio non apprehendit. Iacob. ... Arena contumaciã, quã ... dixi euidentẽ, dicebat ... finam & dicebat fictam contumacẽ appellare, ... mente iudice ſed ... tribunali ... ad appellandum ... ad integ. ... ver ... appellandum admitti ... quibuſcun ... l. Fulcinius § ſi. Sed circa 5 hoc eſt ſciendum, quod in vero contumace quadruplex eſt opinio, & in ficto quadruplex: Nam aliqui dicunt verũ quẽ ſupra dixi euidentem vel veriſſimum aliis inuentum, a ... non inuentum, tunc de mu ... citatum ... citatum ab homine. Itẽ quidam dicunt fictum inuentum qui dicit ſe venturum, vel tacuit, ſed non venit, & hanc recitat ... l. ſin ff. de reſti in integ. Alii dicunt hunc verum, ſed fictum non inuentum, facit quod no. in l. a contenſio § ſi ff. de appe. Tertii in non veniendo diſtinguunt, an citatio poſtmodum ad iſtum peruenerit, & ſit verus, an non, & tunc ſit fictus, & facit quod no. in l. 1 § eſſ quõ app. ſit. Alii dicunt fictũ eũ qui citat, verũ cũ citat hõ, quia nun ... &c. ff. de arb. Celſus & facit quod not. Compoſt.

2 H'eincipit ... gloſſæ.

3 Hic tertia pars gloſſæ.

4 Hic incipit quarta pars gloſſæ.

5 Hic quinta pars gloſſæ.

& Archid. de elect. c. ... lib. 6 Sic vera interpellatio, quæ ſit expreſſe per hominem, ff. de uſur. mora Ficta quæ ... ſit a lege, ut in perſona minoris, ff. de leg. ... Titia Seio § ... C. in quib. cauſ. in integ. non ... l. ... minorum De vero & ficto placet opinio ſecun ... reprobata prima & quarta. Et licet ſecunda ... ſit vera, qu ... iudici contum ... ter reſiſtit ... qui non inuentus citationis notitiam habuit, & non venit tamen quia id iu ... non conſtat, & ex præſumptione iudicatoris, habemus illum pro ficto, 6 ubi iudicialiter ergo contumac' habetur pro vero, & ſic poſſet intelligi ... aut quem de quo loquitur. Item 7 ... dum quod citat contumacem appellationem eſt op ... etiam quadruplex. Communis habet quod ficti appellat C. quomodo & quõ iud. ... ff. quando ... app ... l ... C. de lib. cau. ... & facit hæc decre. Secunda ſingularis opinio Iac. Bal. & Odof. quam ſequebatur do minus meus in l. pro perandum. quod et ficte contumax non appellat, & hoc dicunt pro § fin. autem ca l. de iud. quia loquitur de parte non inuenta, ... facit ff. de iud. l. & poſt edictum, in fin. fine ſupplementi legem ... Sed ... dici ... illa ... loquebatur de eo ... venit, nec ... contumax eſſet, non eſſet neceſſaria appellatio, quia ipſo iure ſententia nulla eſſet, & ſi ca ... d ... dicit, audictus beneficio ... nec appellationis remedio, non conuenient ... ratus contra illud, de ... § cæterum. Alii dicunt ficte contumacem appellare poſſe, qui venit in ... dice ſedente, pro tribunali, alias non appellat, & ſic intelligunt § ſin autem. Alii dicunt pe ... ficium ſub etiam verum appellare poſſe, dummodo non ſit manifeſtus, quem ſup vocaui euidentem vel veriſſimum, & pro hoc facit hæc littera, & de ſent. excom. venerabilibus, § idem eſt, ubi vid. ... expreſſum, quod citatus non veniens ut præſumptiue contumax, quia potuit impediri ... quod venire non potuit. Cum ergo ... beneficio ... contra ſententiã, ... de iud. cum Bertholdi de reſti in integ. ex litteris, & de hoc ff de damna infecti ſi finita, § ſi forte de re iud. quæſitum, ſed ... probabilis abſentiæ illum ex ... a contumacia, ut appellare poſſit ut ... & ... nere ſententiam retractari propter iniquitatem ... propter abſentiam ... ſateor ... præſtus appellare non poſſet, vt quis ... tunc neceſſaria eſſet ... de quo ... & ... concludo poſſet ... quod nouum videbitur, quod ſi contum ax qui non venit, appellat, iudex a quo appellat, & ... euidentem vel verum contumacem, appellationi non deferret, ſed ... cauſa vel executione procederet, iudex ... ad quem appellatio ... recipere, & prius, de hoc præiudiciali cognoſcet ad ... appellatis, & ... cognita inueniet illum manifeſtum vel euidentem contumacem vel verum, ſiue inuentum, ſiue non inuentum, quia ... poſtea citatu ... nouit, nec appellat ... ſuſtum impedimentum vel excuſatio, & ... pronunciabit appellationem non debere, & in appellationis cauſa non procedet. Si vero ſibi conſtabit illum, licet inuentum, fortius non inuentum, qui poſtea ſe citatum nouit, iuſte impeditum, propter quod venire non potuit, vel ſaltem excuſabile, ut credidit terminum prorogatũ, de reſti. in integ. ex litteris, & facit quod ibi ſcripſi poſt Vin. & Tan. cum per hoc appareat eum non fuiſſe contumacem, quia non contemptiſſe ... de re iud. contumacia pronunciabit appellationem ... & de illa cognoſcet. Et eſt ſimile quod ſcripſi ſup de appel. ad hæc ſi ... una, & ſup. de reſti ... veniens ... de app. non ... lib. 6. in 3 glo. Ad tertiũ ergo redeundo, ſecundo poſita, quod de prima appellatione ut præiudiciali primo cognoſcetur de ... eius euentus alterius cognitioni dabit vel denegabit initiũ, de ele. ſi forte ... 6.

6 Iſte ergo quem citatio a principio nõ apprehendit, ſed ipſi notitia ſuperuenit poſtmodũ, nec comparuit, dẽ ... ſi fictus, & non verus, quia ſi iſta ſcientia non apparet iudici in ſigura iudici. Et hoc tenet Cy. in l. properandum, C. de iud. in § q. verſi. ſed quid ſi citatus, allegat ff. ſi ſal. ... 1. Petrus de Anc.

7 Hic eſt ... pars gloſ ...

Sed

Hic incipit ... ma pars gloſſæ. Sed et ſecundum hoc quid releuat ſecunda appellatio, cum pronunciato quod primo fuerit bene appellatum, renouetur illa per modum nullitatis uel attentati. de appel. non ſolum, lib. 6. & pronunciato quod male fuerit appellatum, apparet illum poſtea contumacem fuiſſe, & ſic nil reuocabit & facit quod ſcripſit poſt Inno. & Hoſ. de appel. interpoſita in fi. et reſponſio Rñdeo valet ad hoc, quia nõ cogitur proſequi primam, ſed proſequendo ſecundam, ſi excipiatur de cõtumacia replicabit de iuſta appellatione, de qua iudex ſecundo cognoſcet, non ut pronunciet bene uel male appellatũ, uel ut reuocet attentata, ſed ſolum ut pronunciet illũ appellare potuiſſe vel non: & ſic appellationem deuolueſſe vel non: & ſic iudex appellõnis tertio ſuper eodem articulo interdicta (quod non licuit) de hoc cognoſcit & pronunciat ſup. de app. ſua nobis. Itẽ valet, quia ſecundum hoc audietur proſequens ſecundam, licet tpe quo proſequitur ſit lapſum tps primæ proſequendæ, vñ facit de ſent. excom. licet, lib. 6. Si vero etiam tpe ſecundæ appellõnis lapſum erat tpr proſecutionis primæ, vide qđ ſcripſi de appel. directe ſuper gl. 2. Item valet quod poſſet aliquod probabile dubium primo appellantẽ excuſare a contumacia, licet appellõ per probata iuſta pronunciari non poſſit: facit de ele. c. 1. lib. 6. Item poſſet ſecunda eſſe interpoſita ad alium iudicem qui magis expediret appellanti quã primus, ex prædictis a ſolut vr̃ quod no. ſup. ex. compil. de ele. cãm, ſ. per in vlt. gl. quòd arctatus per decr. illam, qui non venit nec miſit, ſi appellata diffinitiuã ſi non doceat de iuſto impedimento, quod excuſet contumaciam, non debeat audiri, fortius autem cadit vera contumacia in citato per ius commune, quod ignorare non licuit, quam in citato per iudicem.

a Hic eſt o ... diuiſio & vltima pars gloſſæ

TITVLVS V.

Vt lite pendente nil innouetur.

Clemens quintus in conc. Viennenſi.

Si duo litigantes ſuper beneficio, moriantur ſiue uterque in curia, vel ſolus poſſidens, uel neutro poſſidente alter tantũ, altero altero alibi moriente, ad Papã. & in conuerſis caſibus ad ordinarium ſpectat collatio, ſi ad alterum beneficiũ pertinebat Si aũt alter tantummoritur: ſi ſuperſtes vel alius cuius intereſſit. litẽ proſequitur, ex futuro euentu apparebit, ad quẽ collõ ſpectat. J. A.

CAP. I.

Si duobus a †

VT LITE PENDENTE NIL INNOUETUR.

Viſum eſt ſup. de contumacia, quia per eam fit miſſio in poſſeſſionem, quãque ex primo decreto, quãque ex ſecundo, & ſic fit nouatio & aliquid innouatur. Et dubitaret aliquis utrum lite pendente aliquid debeat innouari, vel utrum omnia debeant manere in eodem ſtatu, quo ſunt lite pendente, ideo annectit, id eſt, adiungit hic rubricam, vt lite pendente.

Si duobus. Præſupponendum eſt illud quod lr̃ in c. 2. de præb. li. 6. videlicet quod licet generaliter collatio beneficiorum ſpectet ad Papam ratione plenitudinis poteſtatis: tamen ſpecialiter & priuatiue collatio beneficiorum vacantium in curia Romana ad ipſum Papam ſpectat, ita quod nullus alius illa bñficia pot conferri ſine ipſius mandato ſpeciali; Alia vero beneficia vacantia extra curiam Romanam ordinarii põt conferre, & concurrunt cum Papa accumulatiue, & poſſunt præueniſſe Papam, niſi Papa inhibuiſſet ne ipſi haberẽt conferre.

CASVS. Duo litigabant coram Papa in curia Romana ſuper aliquo bñficio, quod bñficiũ quilibet dicebat ad ſe pertinere, iſti litigantes ſunt mortui in curia Romana, quæritur ad quem ſpectat collatio beneficii? D. et Romanus Pontifex Clemens, quod ad ſolum Papa ſpectat collatio, niſi ius illius beneficii neutri cõpetiiſſet, quia ſi nullus eorum litigantium hr̃et ius in bñficio, ſed aliquis tertius habebat ius: tunc Papa illud beneficium conferre non debet, cum non vacet. Sed quid ſi vnus eſt mortuus in curia, alius mortuus eſt extra curiam, quæritur ad quem ſpectat collatio? Diſtinguit Clemens, an poſſidens beneficium mortuus eſt in curia & alius non poſſidẽs mortuus eſt extra curiam, & tunc collatio beneficii pertinet ad ſolum Papam priuatiue: ſi autem poſſeſſor mortuus eſt extra curiam, tunc collatio pertinet ad ordinarium loci, in quo eſt beneficium, qui ordinarius poteſt præuenire Papam. Sed quid iuris ſi neuter poſſideat, & vnus mortuus eſt in curia, alius mortuus eſt extra? Dicit Clemens, q collatio ſpectat ad Papam ratione ſuæ poteſtatis Et idem ſi ambo poſſediſſent, ſecundum glo. Sed quid ſi vnus mortuus eſt altero ſuperſtite i. viuente Dicit quod non eſt conferendum donec lis fuerit finita contra ſuperſtitem, & tunc euentus demonſtrabitur ad quem ſpectat collatio, quia ſi dicatur beneficium ſpectare ad defunctum, tunc conſiderandum an defunctus ſit mortuus in curia Romana, quo caſu collatio beneficii ſpectat ad Papam, aut mortuus eſt extra curiam, & tunc collatio ſpectat ad ordinariũ. Sed quærit, nunquid loco defuncti poteſt ordinarius alium ſubrogare? Dicit Clemens quod ſic. Sed quæritur an per iſtam Clementinam Papa idem intelligat in perſonatibus, in dignitatibus, & aliis beneficiis, in quib. ratione ſuæ poteſtatis hẽt plenam & meram diſpoſitionem, ita quod ſi is cui moritur extra curiam, habebat perſonatum vel dignitatem in controuerſia cum aliquo, an ordinarius poſſit perſonatum uel dignitatem ferre, ſicut diximus de ſimplici beneficio? Dicit Clemens q per iſtam Clementinam non intendit derogare principio capituli ſecundi de præb. lib. 6. ſed iſta Clementina fuit ſpãliter facta ad decidendum dubium, qđ fuit qñ vnus moritur in curia, alius autem moritur extra curiam, h. d. H. R. ¶ Colligo aliqua notabilia Et primo q ſi beneficiatus moriatur in curia Romana, tunc collatio ipſius ſpectat ad ſolum Papam priuatiue, ita quod nullus alius poteſt conferre illud beneficium niſi ipſe Papa, & ſic collatio ad ipſum Papam ſpectat priuatiue quia priuat nẽs ordinarios. Not. quod iſta Clementina venit declaratiue ſiue ad declarationem capituli ſecundi de præb. lib. 6. No de Romana curia, & dicit Pan. q pro eodem accipiuntur hoc caſu ſedes Apoſtolica & Romana curia. de concel. præb. c. 1. & c. præſenti. lib. 6. cuius c. præſentis, moderationem dicit Paulus locum habere in caſu huius cle Not. quod per obitum beneficiati extinguitur titulus beneficii. Nam ſecundum. Zen. mors eſt diſſolutio corporis & animæ, de pœ. d. 2. charitas, vel corporis. de cele. Miſ. in quadam

Prima gloſſa dicit quid determinat, ponit caſum, & diuidit.

a Si duobus. Determinat caſum dubium circa decret. ſecundam, de præb. lib. 6. quæ reſeruat collationi Papali beneficia in curia vacantia, an locum habeat in duobus litigantibus in curia ſuper beneficio ſibi collato ſi alter moriatur, vel vterq. Et diſtinguit principaliter duo membra, quia aut vtraque moritur in curia: aut vterque extra, aut alter tantũ. In primo diſtingit, aut vterque moritur, in curia aut vterq; extra, aut alter intus & alter extra, & hoc vltimo caſu, aut alter tm̃ poſſidebat, aut neuter, & ſi alter, aut q moritur in curia, aut q extra.

Digitized by Google

extra. In ſecundo & principali membro, ſ. cum moritur alter tantum, tunc ſubdiſtinguit, quia aut beneficium ſpectabat ad mortuum, aut ad ſuperſtitem, aut ad neutrum, & ſi ad mortuum, aut moritur in curia, aut extra, & ſecundum principalem membrum proſequitur ibi, [Si vero a ter.] Tertio proteſtatur, ibi, [Salua tamen.]

ro ſæpe vlt. gl. ſi ergo conſecrationis tempore poſſeſſionem habebat, tunc ſtatim vacant priora, & in curia vbi conſecratur, & per hoc videtur quod ſi conſecratus in curia poſſeſſionem non habens, vadit ad partes epiſcopatus, & poſſeſſionem apprehendit, quod priora illius

in Romana b curia ſuper beneficio b ſibi collato c litigantibus, d in eadem† curia mori e contingat f vtrumque, collationē huiuſmodi beneficii ad Romanum Pōtificem, g ſi uero extra dictam curiā, h ad ordinarium i decernimus pertinere, niſi K forſan alius ab eis l in dicto beneficio ius m haberet. Quod ſi vnum in dicta curia, alterum vero extra mori contingat, ſi moriens in curia beneficium poſſidebat, n† ad Romanum Pontificem, o ſi vero alius, p ad ordinarium pertineat collatio ſupra dicta. Neutro q autem ipſorum r beneficium poſſidente, etia Romanus Pōtifex propter auctoritatis prærogatiuā ſ in collatione huiuſmodi præferendus. Si vero t alter tantummodo, ſiue poſſeſſor, ſiue petitor decedat, u ſi ſuperſtes uel alius cuius interſit, x cauſam nihilominus proſequatur, y (cū

1 al. Romana.

Duobus vel pluribus, cum ſit eadem ratio, concordat quod no. de reſcript. duob. lib 6.

a Romana curia. quod die vt no. ſupr. de præben. præſen. lib. 6.

b Beneficio large ſumitur comprehendens dignitates. de præb. c. 2. lib 6. ſaluo quod ibi no. in 2 gl.

Gl. ſeq. primo not. a contrario. ſecundo ſoluit dubium de electo. & per id quod ſortificat, tertio quærit, ponit opi. quam partim reprobat. quarto impugnat obſeruantiam curiæ.]

c Collatio. [Scens ergo ſi litigarent illud ſibi debitū. & concor. quod dixi ſ. in cle. de reſcri. auditor. Et per hoc puto ſolui quod dubie tangebat Archid. de elect. ſi electio lib 6 de electo. in præpoſitum non confirmato, qui moritur in curia, an præpoſitura vacet in curia. allegabat pro & contra, quæ not. 63. diſt. quanto. puto q. non. & ſi ibidem ſuper electione vel confirmatione litigabant, per hanc litteram: durat enim prima vacatio, vſque ad confirmationem. facit de elect. cupientes, & c. quam ſit in prine lib. 6. quæ per confirmationem deſinet de contrāria. c. 1. & 2. facit hoc per opinione quam tenui. de elect. cupientes. §. quid ſi. in gl. vlt. quæ incipit, & pertinet. Sed de prioribus beneficiis cōfirmati in curia ad dignitatem cuius electio facit il la uacare, dubitatur an vacent in curia, & placet Archi. in decre. cōmiſſa. de electio. l. 6. q. non: quia nō uacāt per confirmationē ſed per poſſeſſionē pacificā; uel ex quo ſtat per confirmatū quo minus illā hēt, ut ibi, & de præben. licet eps. eo. lib dicebat tñ q. ſi ille confirmatus manet in curia, & per procuratores poſſeſſionem apprehendit q. beneficia uacabunt in curia, quia talis poſſeſſio quo ad priora beneficia fingit illū mortuum 7. q. 1. §. ecce in quibus ſed mori non poteſt niſi vbi perſonaliter eſt. ergo &c. Non placet hoc dictū, ex quo ſequeretur, q. beneficium per procuratorem renūtiatum in curia, vacaret eo loco ubi eſſet renuntiatio. nia tempore qui procuratorem conſtituit: quod eſt falſum ut ipſe idem not. in decre. 2. de præben. & ad §. ecce. reſponde per not. de reſcrip. ſuſceptum. lib. 6. in gloſſ. penult. quia non eſt uere mortuus, ſed fingitur. & illa fictio bene poteſt trahi ad locum, ubi poſſeſſionē apprehendit: ubi ergo procurator mandatū habens poſſeſſionē apprehendit: ibi & ea die uacat beneficiū: ſed ubi amicus uel negotiorum geſtor a id feciſſet, procedere poſſet illa opinio: quia tunc uacant per acceptionē vel ratificationē per illum factam in curia. & non prius, facit de præbend. ſi tibi abſenti. li. 6

Item aduertendum eſt, q ſæpe priora beneficia electi. in epm in curia cōſecrati ſtatim confert, quod puto fieri non poſſe illo nō conſentiente, niſi prius habeat poſſeſſionem epatus, non n. per ſolam conſecrationem vacant priora, ſed per conſecrationē & tranſlationē, & lapſum temporis quo debuit conſecrari, prout etiam ſcriptū poſt Inn. & Compoſt. de elect. cum in cunctis, vet. tñ re-

2 Vide Dec. in c. 1. de cōſti. vtil. vel inutil & conſil. 149.

3 Vide Rotā deciſio. 290. in nouis.

beneficia nō vacent in curia, niſi ſpāliter ſue rint reſeruata Scio tamen q curia hoc nō recipieret.

d Litigantibus in hoc ad titulum.

Gl. ſeq. ſoluit duo dubia.

e Mori. idem puto in renunciatione, vel alia vacationis forma, etiam ſi immediaté vt quia vnus moritur alius renunciat, cum ſit eadem ratio, & facit præalleg §. ecce. 7. q. 1.

f Contingat. ſimul vel ſucceſſiue.

g Pontificem. tolle literam, decernimus pertinere.

h Curiam. repete, mori contingat vtrumque, collationē huiuſmodi beneficii, & cætera.

i Ordinarium. ſ. id eſt, collatorem, etiam ſi alias haberet ordinariam iuriſdictionem, hc de conceſſ. præben. ſi ſuſi. lib 6.

k Niſi hanc exceptionem etiam in inferioribus membris intelligas repetitam.

l Ab eis. litigantibus mortuis.

m Ius. in re vel ad rem, de vtroque, de conceſ. preb. c. vl. lib 6.

Gl. ſ. ſeq. primo dat ſimile: Secundo ponens ius vetus commendat hoc nouum.

n Poſſidebat. Sic ergo in multis caſib. eſt melior conditio poſſeſſoris de præb ſi a ſede, li 6. he ſit melior conditio illius, penes quem moritur poſſeſſor.

Et no. quod ſi hæc conſtitutio non emanaſſet, videtur adhuc poſt mortem quærendum ad quem de iure beneficium ſpectaſſet, vt ſ. dicitur, cum alter moritur, vt eo cognito haberetur conſideratio loci mortis illius, ſed quia hoc fuiſſet difficile, & facile neglectum, ideo fuit vtiliter prouiſum.

o Pontificem. collatio, &c. vt ſequitur.

p Alius ſ. moriens extra curiam, & repete, beneficium poſſidebat.

Gl. ſeq. quæſtionem ſoluit.

q Neutro. idem puto vbi poſſidebat vterque, vt in paritate poſſeſſionis ſemper ſit potior conditio papæ, fac. de reſcri. duobus lib. 6 & quod no. eo. lib. de præb. ſi a ſede, & poſſent ambo reuocare in interdicto vti poſſidetis, vel quia vterque contra reliquum appellauit, vt ſæpius experimur, ſed forte hunc caſum omiſit, quia vterque poſſidens tenenter poſſidere videtur, quia non inſolidum, facit de probatio. licet, vel quia non pacifice, facit de elect. commiſſa. lib 6.

r Ipſorum ſ. quorum alter mortuus eſt in curia, & alter extra curiam.

ſ Prærogatiuam. concor de præb. ſi a ſede. lib 6.

t Si vero. ſecundum principale membrum diſtinctionis:

u Decedat in curia vel extra.

x Interſit.] ſiue ratione tituli, in quo ius habebat in re uel ad rem, ſiue ratione iuris eligendi, uel præſentandi, uel conferendi quod ſe contendit habere: & forte mortuum eligerat, uel illi prouiderat. ſup. eod. c. 2. lib 6. in glo. penul.

y Proſequatur] ſi 4. nō proſequeretur, lis non pēderet. 2. Interim.],

† No. hic mors, ex poſſeſſione præſumitur titulus, non tamen ad commendum poſſidentes eſt tertio. Font.

3 Vide Dec. c. poſſeſſione. 1 prin. notab. 10. & Fel. in cap. olim in prin. de pr.

4 Vide Rotā deciſione 11. in no.

interim, ᵃ beneficium de iure conferri non poſſit ᵇ ad quem collatio eius pertineat, futurus declarabit euentus.ᶜ Nam ſi ad defunctum pertinuiſſe beneficiũ fuerit declaratum, pertinebit ᵈ ad papam, ſi ille in curia; ᵉ vel ad ordinarium, ſi extra curiam ſit defunctus. Quod ſi ad neutrum ᶠ illud ſpectaſſe conſtiterit, ad ordinarium collatio pertinebit: ᵍ Salua tamen in pręmiſſis omnibus Romani Pontificis poteſtate, ad quem Eccleſiarum, perſonatuum, dignitatum aliorumque beneficiorum eccleſiaſticorum plena & libera diſpoſitio, ex ſuæ poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere. ʰ

¶ Idem.

¶ Lis dicitur pẽdere quoad hoc, vt nihil deat innouari cum citatio legitime peruenit ad partem, vel per eam ſtetit quominus perueniret, cum tali expreſſione quod potuit inſtrui ſuper quo conueniatur.

CAP. II.

CVm † lite pẽdente ⁱ nihil deat innouari: ᵏ litem quoad hoc ˡ pendere cẽſemus, poſtquam ᵐ a iudice competẽti ⁿ in ea citatio ᵒ emanauit, & ad partẽ ᵖ citatam peruenit, vel per

a Interim.] ſcilicet illa lite pendente.
b Non poſſit.] ſupra eo. c. 2. lib. 6.
c Euentus.] Concor. de ele. ſi forte. lib. 6. de ſigi. fraternitatis. in ſi. cum ſuis concor. iſte autem euentus eſt dubius. ff. de pecul. quod debetur.
d Pertinebit.] collatio de qua præmiſit.
e In curia.] ſit defunctus, quod ſequitur.
Gl. ſeq. ſoluit duo quare.
f Ad neutrũ.] alterũ membrum ſubditur, & onis qñ pronunciaretur beneficiũ ſpectare ad ſuperſtitem, no exprimit quaſi indubitatum, quia tunc non vacat: & ſic nec per papam, nec per ordinarium conferendum ad vtrumq; aũt impoſſibile eſt ſpectare facit de ele. vt quis dueſ lib. 6. & ideo ẽt illud non exprimendum.
g Pertinebit.] Conſtat n. q in curia non vacauit, etiam ſi ille q mortuus eſt, deceſſerit in curia.
h Pertinere.] cõcor. de præb. c. 2. lib. 6. & facit de conceſ. præb. propoſuit.

CVm lite.] Ponit dictum, quod ſecundo limitat & declarat: Secunda: ib, Dum tamen. Imola.

Lite pendente nihil eſt innouandum. Et quod hoc litem dicimus pendere poſtq̃ a iudice competenti citatio emanauit, & ad partem peruenit. Et capitulum illud venit declaratiue ad titulum, videlicet qñ dicatur litis pendentia. Et dicit ex quo reus eſt citatus, & libellus eſt oblatus, q̃ in eo ſummaria petitio actoris, vel aliquid a quo nale iuris, tunc lis dr̃ pendere. Sed quæritur, iudex decreuit aliquem fore citandum, qui audiens q iuſſus erat citari, ſe abſentauit, & per eũ ſtetit, quo minus citaretur: Quæritur ſi nuntius fuerit ad domum, & illum nõ reperierit, ſed miſit citationem ad domum, vel eum citauit in pſona vxoris, quæritur an per hoc lis dicat pẽdere? Et rñdet q ſic, h. d. No q competẽs iudex ſeu idoneus dr̃, qui hẽt in cã iuriſdõnẽ cum exercitio, dato q illa iuriſdõ poſſet p exceptionem elidi, ſiue exceptio contingeret iuriſdõnẽ, ſiue contingat perſonam, valet. n. vtroq; caſu proceſſus, ſi non excipiatur, merito ante exceptionem dr̃ competens, ſeu idoneus. Et no. gl. in cle noſtra ſingulariter: quia poteſt facere ad multa, cum ſæpe fiat mentio de iudice competenti. No. q quãquam ad perpetuandam iuriſdõnem ſufficiat citationem emanaſſe a iudice, licet non peruenerit ad partem, tñ quoad inducendum litis pendẽtiam, oportet q peruenerit citatio ad partem, vt in gl. in ver. & ad partem tñ dicit text. ſi factum eſt per partem, quominus citatio perueniret ad eam, tunc non impedimentur litis pendentia. No. conſilium gl. vl. ad inducendam litis pendentiam, q inſeratur in citatione copia libelli, at pars citata poſſit plene inſtrui ſuper quibus ſit in iudicio conueniendo. No q quo ad hoc vt citatio inducat litis pendentiam, quo ad reuocandum innouata, expedit q facta ſit a iudice competenti. Not. q ſi per quem fiat q citatio ad eum non peruenit, habetur pro citato. limita ſecundum Zenze. ff de eui. l. ſi ideo, & l. ſi dictum. §. præſ inte. Zabarel.

Gl. primo dicit, & proſequitur quid determinat.
i Cum lite pendente.] Declarat qñ lis pẽdere dicatur, determinans quod no Hoſt. co. ti. c. 1. ubi dicit q lis pẽdet in eo cum ea conteſtata de vſ. ſig. ex parte. & ſed etiam libello principi oblato. C. qñ libel. prin. da. l. 1. & adhuc non ſit impetratum. C. eo. ti. l. 1. fortius ex quo impetratum eſt de appel. ſuggeſtum, & fortius ex quo negotium eſt commiſſum. de teſti. cum a & fortius facta citatione. de eſt. deleg. gratum per qua dixi ibi ſecure tenendum, q non ſolum ea quæ poſt litem conteſtatam, ſed etiam ea quæ ante ſaltem poſt citationẽ attentãtur ſine libello ex puro & mero iudicis officio, reuocantur in ſtatum priſtinum. alleg. de conſti. cum M. in fi. de diſpen. impu. ad diſſoluendum. de accuſ. ſi m, in quibus non poteſt dici, q fuit lis conteſtata. Et in hoc ſiet hac rubrica a rubrica de teſti. & ſpol. ſecundum ipſum, quia hic de plano expeditur, ibi libellus oblatus, & lis conteſtatur. de teſt. ſpol. olim. & tribus c. ſeq. & c. vlt.

Pendente.] Quoſdam caſus in quib. ponderatur pendentia vide no. de off. leg. præſenti § 1. in gl. & lib. 6.

k Innouari.] quod fieret ſi poſſeſſor priuaretur poſſeſſione, vel alienaretur res litigioſa, vel ſuper ea ante præſentatur priuilegium. ſecus ſi ſententia: nonquam teste poſſeſſione vt, non eſt innouari. & vide quod ſcripſi eo. ti. ſuper rubric.

l Ad hoc.] ſ. quo ad innouationem impediendam, & fortius quo ad iuriſdictionem perpetuandam de fo. cõp. propoſuiſti. de eſt. deleg. gratum.

m Poſtquam.] in pendentia ponderamus principium & finem: hic decl. initium, ſ. qñ incipiat. finem, ſ. quando ceſſat, patet eo. ti. c. 2. li. 6 & 11 q 1 quia res. ſ. lite finita; quod fit poteſt per ſententiam, a qua non eſt appellatum, vel alias vt no. de li. conteſt. c 1 lib. 6. & vide quod dixi ne conteſ. ca vlt. ſuper vlt. gl. & quod not. inſ. ti. prox. c. vnico.

Glo. ſeq. alleg. ſimile, & arguit; quæſtionem ſoluit, & prorogat.

n Competenti] alibi dr̃ idoneo. de app. vt debitus, & facit hac litera ad id quod ibi no. in gl. a Competentem aũt hic dicit eum, qui cauſa iuriſdõnẽ habet ſiue exercitio, dato q illa poſſit per exceptionẽ elidi, ſiue exceptio contingat perſonam, vt quia ſuſpectus, ſiue iuriſdõnẽ, vt quia reſcriptum ſurreptitium: planum eſt. n. q his caſib. valet proceſſus in principali ſi non excipiatur de re iud. inter monaſterium. de hoc de elec. ad audientiam 2. ſicut aũt requiritur competentia in iudice, ſic & in citatione, facit quod ſcripſi de foro comp. propoſuiſti. de eſt. deleg. cum plures lib. 6 in glo. finali.

o Citatio.] perpetuatur gratia, vel reſcripta vñs impediri per ſolam cauſę commiſſionem ſine citatione de teſti. cauſam a & vide quod ibi dixi ſuper gl. pen.

Gl. ſeq. ponit differentiam.

p Ad partem.] Licet ergo quo ad perpetuandam iuriſdictionem

† Vide Perũſinũ in c. cõſuluit 2. col. extra de app.

† Vide Deciũ in c. 1. in fi. de reſcr. & in c. vt debitus. de app & ab baté in cãn 3 de teſtibus.

2 An per impetrationem reſcripti dicatur aliquid innouari vide Felynum in c. cæterũ. de reſcrip.

3. Vide Deciũ in c. ea tenore. de reſcr. & in c. ſi duob. de appel. & Fel. in c. cum ordinem. de reſcrip.

eam factum [a] fuit quo minus ad eius notitiam perueniret:[b] Dumtamen in citatione prædicta talia ſint expreſſa: [c] per quæ plene[d] poſſit inſtrui ſuper quibus in iudicio conuenitur.

TITVLVS VI.

De ſequeſtratione poſſeſſionum & fructuum.

¶ Idem. †

Si ſuper beneficio contra ipſius poſſeſſorem, qui triennio non poſſedit, in petitorio uel poſſeſſorio una diffinitiua fertur in curia, etiã ſi nulla fore dicatur, ipſius beneficii ſequeſtratio per loci ordinariũ fieri debet, quam impediens uel ſequeſtratos fructus occupans excommunicatus eſt, & ſi eſt de litigantibus, cadit a iure ſuo & reſpicit pendentia. Io. And.

CAP. VNIC.

AD † cõpeſcẽdas [c] litigantium malitias, diffinitas, vt una f

dictionem ſufficiat citationem emanaſſe ſecundum canones, & vide quod dixi de offic. deleg. c. ult. in fi. tamen quo ad inducendam litis pendentiam non ſufficit emanaſſe, niſi peruenerit, ut hic.

a Factum.] doloſe, ut in iuribus ſtatim allegandis.

b Perueniret.] Concord. cle. ſup. de elect. eãm, de renuntia. capit. unico, de iudic. dudum. de ſor. compet. quemuis.

c Expreſſa, † Concord. ſup. de procura. non poteſt, ad idem. de elect. ut circa, &c. & p catatoſ lib. 6.

{Glo. ſeq litteram exponit, conſulit, & dubium ſoluit.]

d Plene.] Si ergo ‡ dicat iudex, compareas die tali reſponſurus Titio ſuper quadam domo, non erat ſufficiens expreſſio, nec diceretur lis pendere ſuper domo, uel domus eſſe litigioſa & eſt ſimile de do. & cõtu. ca. 2. eſt ergo conſiliũ actoris cui expedit inducere litis pendentiam quod inſeratur libellus in citatione, de dila. c. 1. bene facit cle. iu. de ele. eãm, tñ licet id non fiat, ſi tamen talis eſt expreſſio, per quam plene poſſit inſtrui, ſufficit ut hic: ubi uerbo iudex ſufficienter expreſſit, ſed nuntius ut non ſufficienter retulerit, non iuuat: debuit. n. emanaſſe & perueniſſe, ut ſup dicitur.

§ Vide Aret de accuſa. in ja 2. col.

‡ Vide Rotæ deciſio. ... in nouis.

* In uno manuſcripto ... cut eſt ... ſum,

DE SEQVESTRATIONE POSSESſionum, &c.

Viſum eſt ſup an & qñ nouatio poteſt fieri, dubitari poſſet an poſſit fieri ſequeſtratio rei litigioſæ poſſeſſionis & fructuum, ideo &c.]

AD compeſcendas.] CASVS. Tu & ego litigabamus in curia Romana coram aliquo auditore ſuper beneficio in petitorio uel in poſſeſſorio: proceſſum in tantũ extitit, q auditor tulit ſniam diffinitiuã cont. te poſſeſſorẽ, q ab hoc triennio ñ poſſederas, appellauiſti pendẽte appellatiõe peto ut beneficium contentioſum ſequeſtretur una cum fructibus percipiendis, quæritur utrum debeat fieri ſequeſtratio, Dicit Clemens q ſic, ẽt ſi opponatur de nullitate ſniæ ipſius auditoris, & dicatur q ſnia auditoris lata contra poſſeſſorem nõ ualet: tñ hoc non obſtante iudex ordinarius poterit ſequeſtrare dictum beneficium. Sed quæritur, per quem ſiet ſequeſtratio. Dicit quòd per iudicem, & ſequeſter exercebit ea, quę pertinent ad beneficium. Item redditus non conuertentur in nullitatem ipſius ſequeſtri: ſed imputabit beneficio; Et reſiduum debet reſeruare & reſtituere illi, qui habebit uictoriam. Sed q d iuris ſi aliquis impedit ſequeſtrari, uel fructus ſequeſtratos occupat, utrum iſte impediens uel occupans incidat in aliquam pœnam? Clemens diſtinguit, aut ille qui impedit eſt unus de litigatoribus, aut non, ſed alius. Si ſecundo mõ, incurrit pœnam excommunicationis, quia hoc ipſo q impedit uel occupat fructus, ipſe eſt excõicatus, nec uenit abſoluendus, niſi oia reſtituerit in manibus ſequeſtri; Primo caſu ẽt incurrit ſniam excõicationis, & ultra perdit ius quod habet, uel quòd ſibi competebat in beneficio Et hæc Clementina ſeu conſtõ habet locum in litibus pendentibus, & non ſolum in futuris, hoc dicit. H R. Colligo aliqua notabilia. Et primo, ſi ſuper beneficio cõt. ipſius poſſeſſorem, q triennio non poſſedit in petitorio uel poſſeſſorio una diffinitiua fertur in curia, etiam ſi nulla fore dicatur, ipſius beneficii ſequeſtratio per loci ordinarium fieri debet, quam impediens uel ſequeſtratos fructus occupans, excommunicatus eſt. Et ſi eſt de litigantibus, cadit a iure ſuo, & reſpicit pendentia Et eſt illud ſummarium Clementinæ. Not. quod iudex & ſuperior debent obuiare malitiis hominum ſubditorum, quia melius eſt ante tempus occupare, quam poſt cauſam vulneratam remedium dicere. Not. tex. [id compeſcendas,] id eſt, refrænandas, ut gloſſ. Not. [Apud id eſt, circa. & debet ſcribi per d. Not. promulgata.] ut ſe in cle. ſi ante de do. & contu. Not. [ſequeſtretur, ſequeſtro ſtras. a. p. id ſeparare & proprie certantes pacificare. unde:

† Vide Aegidium Bellameram deciſione.

Diuido, pacifico, die deſignare ſequeſtro. Inde ſequeſter, ſtri quod, & tertia declinationis inuenitur, ſed regulariter. i. communiter & ſæpius eſt ſecundæ, ut hic ſequeſter, ſtri, ſtro. Et dicitur ſequeſter reconciliator, qui diſcordes pacificat, & qui certãtibus medius interuenit, qui apud Græcos a meſos dicitur, apud quem pignora uel res aliæ litigioſæ deponi ſolent, i. ſolent tradi in cuſtodiam. Et dicitur ſequeſter a ſequendi, uel a ſequor, eo quod eius qui electus eſt utraque pars certantium, & litigantium ſequatur fidem: unde Deut. 5. Ego ſequeſter & medius fui inter Deũ & nos unde hæc ſequeſtra, ſtræ. i. reconciliatrix: & proprie certantes pacificans. Item proprie (ut ad noſtrum propoſitum] ſequeſter eſt is apud quem res litigioſa deponitur a plurib. & ſequeſtratur, ut ei qui in cauſa uicerit, reddatur. Item ſequeſtrum dicitur illud ſcriptum quod de ſequeſtratione cõficitur, & ſi ſit ex cã uolũtaria, transfert poſſeſſionẽ in ſequeſtrum. Sequeſtratio eſt rei de qua agitur ſeparatio, uel diſpoſitio, uel poſſeſſionis interdictio. Interim. n. quod res apud Sequeſtrum eſt, nec actor, nec reus poſſidet. ff depo. l. licet. No. quod ſẽtẽtia lata ſuper poſſeſſorio põt eſſe diffinitiua, quod colligit gl. in verb. poſſeſſorio, q nota. Nota finaliter caſum in quo titulus beneficii poteſt ſequeſtrari, quod colligit gl in uerbo, beneficium. Zabarel.

e Ad compeſcendas] ſi ſuper beneficio contra ipſius poſſeſſorem, qui triennio non poſſedit, in petitorio uel poſſeſſorio una diffinitiua fertur in curia, etiam ſi nulla fore dicatur; ipſius beneficii ſequeſtratio per loci ordinarium fieri dẽ; quam impediens uel ſequeſtratos fructus occupans, excõicatus eſt, & ſi eſt de litigantibus cadit a iure ſuo, & reſpicit pendentia Nouum & æquiſſimum eſt quod inducit hæc cõſtitutio: quæ primo ponit nouum caſum ſequeſtrationis ſiendæ: ſecundo ponit impedientẽ: ibi, (Si quis autem.) Tertio conſtitutionem ad pendentia prorogat: ibi, [Permiſſis.] Quarto exceptionem: ibi. [Non obſtante.

e Compeſcendas.] id eſt, refrœnandas. Et componitur a con, & peſco, quod uerbum non eſt in uſu, concord. Clemens de offic. ordi c. 1.

f Vca.] fortius ergo ſi plures.

[Gloſſa ſequens ſoluit tres caſus]

a Contra

contra[a] poſſeſſorem diffinitiua[b] ſententia ſuper beneficio[c] apud ſedem Apoſtolicam dũtaxat[d] in petitorio vel poſſeſſorio[e] promulgata,[f] beneficium[g] ipſum, etiam ſi ſit dignitas uel perſonatus exiſtat, & curam habeat animarum, à poſſeſſore huiuſmodi [dumtamen triennio[i] † pacifice antea[k] ab eo poſſeſſum nõ fuerit) per loci[l] ordinarium apud aliquã perſonam idoneam[m] ſequeſtretur, † quæ plenã de ipſo & debitam curam gerens, id quod de fructibus ipſius § debitis eiuſdem ſupportatis oneribus[n] ſupereſſe contigerit, illi reſtituat,[o] qui finalem[p] in cauſa uictoriam obtinebit.[q] ¶ Si quis[r] autem ſequeſtrationem huiuſmodi impedire, vel fructus ſequeſtratos quoquo mõ præſumpſerit occupare,[s] ex cõicationis incurrat sẽtentiam ipſo facto,[t] a qua [niſi impedimento prius amoto, & occupatis per eum fructibus[u] reſtitutis[x]) nullatenus[y] abſoluatur. Et nihilominus[z] ſi de litigantib. fuerit, a iure [ſi quod in huiuſmodi bñficio, uel ad

a Contra poſſeſſorem.) ſi ergo contra petitorem pro poſſeſſore fertur ſententia, non ſit ſequeſtratio. Item ſi inter duos uel plures petitores beneficii fertur ſententia pro uno contra reliquum uel reliquos, nũ ſit ſequeſtratio hoc probat hæc littera. Item ſi ferrar ſententia contra poſſeſſorem, nõ tñ pro petitore, qui forſan ad probationem agebat, non eſt locus ſequeſtrationi, & quod probat littera ſequens ibi petitorio uel poſſeſſorio, & in fine huius partis & facit quod no. Hoſt. in ſumma huius tituli, ad finem.

b Diffinitiua.) in interlocutoria ergo nõ habet locum hæc conſtitutio. Eſt autem interlocutoria, quæ inter principium & finem cauſæ fertur ſuper his quæ incidunt uel emergunt. Diffinitiua uero principalem quæſtionem diffinit: de quo latius in Spec. de ſenten. prola. in 1. colum.

c Super beneficio. ecclefiaſtico. concor. ſu. de compil. de iudi. c. 2. ſi ergo inter petitorem beneficii & poſſeſſorem eſſet quæſtio alia perſonalis uel realis, & feratur diffinitiua pro petitore, non erit locus conſtitutioni.

d Dumtaxat. ſi ſu. e compil. de reſcriptis, auditur. & fuit hoc prudenter ſic temperatum, abſurdum enim fuiſſet per ſingulas ſententias ordinariorum uel delegatorum poſſeſſores poſſeſſione priuari.

e Poſſeſſorio. hic patet q eſt ſuper poſſeſſorio fertur ſententia diffinitiua. a concor. de iud. c. ult.

f Promulgata.] per auditores curiæ, a quorum ſententiis appellatur, & puto deer. procedere, ſiue principaliter ſnia feratur in curia, ſiue ſuper ſententia lata per ordinarium, a qua fuit appellatum ad curiam, diffinitiua ſententia feratur ibidem, dummodo pro petitore contra poſſeſſorem, ut dixi.

g Beneficium.] Not. q non fructus tantum, immo etiam beneficium ſequeſtratur, & hæc ſunt diuerſa, & eſt ſimile quod notatur de præb. ſi tibi conceſſe, lib. 6 in gl. 2. Iura ergo beneficii & beneficiati exercebit ſequeſter qui poſſidet, ſuper quo uide quod no. & ſcripſi de iud. exa miata.

h Etiam.] prudenter fuit hoc additum ad tollendas cauillationes dicentium, quod in materia ſequeſtrationis odioſa appellatio beneficii non comprehendit infra ſcripta, de præben. c. ult. eo. tit. cum ſimilibus, li. 6.

i Triennio. 3] pacifice, ſi. C. de fideic. l. 1. Iſta duo requiruntur ne fiat ſequeſtratio, quòd triennio ſit poſſeſſum, & quòd pacifice, de his ergo prædicabilibus bene potent poſſeſſor excipere & probare, nec puto ſufficere annuo tertio inchoatũ, uel pro maiore parte illius tertii anni illum poſſediſſe: requiritur enim triennium conſummatum, ſimile de regula, ad noſtram.

k Antea.] Id eſt ante litem motam, quæ nunc eſt finita per unam ſniam: poſt litem enim motam, non poſſidetur pacifice, quod requirit hæc conſtitutio: & per hoc patet inutiliter de illo quæri, qui tempore ſententiæ non poſſederat triennio, quod ſi triennium eſt completum tempore quo petitur ſequeſtratio.

l Loci ordinarium.) non diſtinguit, an ad illum ſpectet inſtitutio necne. & eſt ſimile de uſu, quamquam lib. 6 & quod ibi not. quandoque tñ per ordinarium comprehenditur inſtituens, & diſtituens, de offi. ord. c. 3. in prin. lib. 6. & ſi. prox. c. 1. Et no. caſum, in quo de cauſa deuoluta ad curiam ſe inferior intromittit. ad idem de appel. cum teneamur, & quod ibi dixi poſt H.

m Idoneam. æquum eſſet hanc ſequeſtrationem fieri eccleſiaſtici in ordine quẽ requirit beneficium 4. de elect. nemo deinceps. ca. cum ex eo, lib. 6. de regula, beneficium, eodem lib. ad hoc littera quæ ſequitur.

n Oneribus.] concor. de offic. ord. præſenti. §. porro. lib. 6.

o Reſtituat.] Cum ſequeſter habet limitatam poteſtatem, ſcilicet de reſtituendis fructibus, qui ad onera ſuperſunt, dico quod illos nõ poſſet in emptionem prædiorum pro beneficio uel alias in utilitatem beneficii conuertere, quod poſſet ubi non eſſet talis limitatio, ut in prædicta decret. præſenti, & de officio ordina. cum uos in fine.

[Gloſſa ſequens dat tria exempla.]

p Finalem. Per pronunciationem Papalem, uel factam de ipſius ſpẽali mandato. facit de uerb. ſign. conſtitutionem a reſponſo. lib. 6. uel per ſecundam ſententiã, a qua non eſt appellatum, uel per tertiam, licet ſit appellatum, de appel. directæ, & c. ſua nobis, quod dic ut inf. ue ind c. 1.

q Obtinebit. hoc proprium eſt ſequeſtri, quod res ſequeſtrata reſtituatur uictori.

Glo. ſeq. ponit dictum, cuius obiectionem ſoluit.

r Si quis. Pars uel alius, & includit epiſcopos. Non obſtat de ſent. excom. quia periculoſum. lib. 6 quia non loquitur hic de interdictu uel ſuſpenſione, ſed excommunicatione.

s Occupare. in mala parte ponitur, quandoque in bona, de hoc de elect. in generali 1. reſpon. lib. 6

t Ipſo facto.] alios caſus in quibus ipſo facto per has cle. quis excommunicationem incurrit, no. & uide ſup. de ſent. excom. c. 1.

u Fructibus uel ipſorum æſtimatione, ſi fructus non extant, fac. t de trans. veniens.

x Reſtitutis non ſufficit ergo cautio de reſtituendo, & concor quod no de elect. quia ſæpe. de immu. eccl. quoniam, in fin, lib 6.

[Glo. ſeq. dicit per quem: ſecundu aguit ad quæſtionẽ pro & contra: & remittit.

y Nullatenus abſoluatur.] per ordinarium, quia alias his concurrentibus abſoluere potent, de ſen. excom. nuper, & per illud negatiuum uerbũ ui q abſolutio contra hæc facta non teneat, 5 cui cõcor inf. de ſepel. c. 1. & d hæret. c. 2. in fi. & c. 3. poſt prin. de pœnis, c. 1. In contrarium uſ, cum hæc forma ſit a iure data, non ab homine, facit qd ſcripſi poſt Goff. teſt. ſpo. c. ult. in prin ad idem facit de ſen. excom. uenerabilibus, §. ubi autem, lib. 1. 6. uide quod dicam inf. de ſurepa. c. 1. poſt princ.

z Nihilominus. id eſt, non eo minus quod excommunicatus eſt, & hic imponitur duplex pœna, quod dic ut no. t. de iud. ut lecti.

a Fuerit.] ille impediens, uel fructus occupans.

1 Tenet Bar. dicens idem ſi feratur pro petitore præ tendenti ius in beneficio & reale. Font.

† Suppleſ finito ante lit. dicens & in præſcription. artico landum eſt annos eſſe completos an motionem litis c. cõniſſa, de elec. in 6. no tabi. Bat. & moderni in l. Celſus, ff. de uſuca. Font.

2 De ſequeſtratione ut de p gl. in c. dilectus. ſup. e. doc. in l. ab executore. C. quorũ appella. non recipi.

3 Et a tali appellatur ſi p iudicetur pro petitore, ſi a alias ſecus ut intelligit de Anch. hoc notat, q. 6. in ſumma, & c. cũ ad ſedẽ, de ſup. reſt. ſpolia. Fon.

3 Vide regulam Cancellariæ de triennali poſſeſſore.

4 Facit c. ex rõne, d ara. & qualit. in uer. idoneia clericis, & æſtimatur idoneitas ex cõi æſtimatione l. ſi bonæ fidei, ff. de rei uẽ. unde ſi reperiatur cõtrarium locus eſt excuſationi, l. argentum, ff. commo. gl. in cap. cum Apoſtoli c. de iis quæ fi. a pla. Font.

5 Ita tenet 7 en. per ca. Ro 4 ſententiis, de ſent. excom Do. P e. tenere ſe eandem opinionem. Barb. Font.

a Vel

a Vel ad ipſum.) hæc enim ſunt diuerſa, habere ius in re, vel ad rem, ut ſatis patet de concel. præb. c. vlt. lib. 6.

[Gl. ſeq. alle concor. mouet dubiū alleg. p. & cōtra.]

b Cōmiſſet ſimile de præben. eum quæ. a ſe ſpon. li. 6. Probabiliter dubitatur, an ordinarius ipſe pronunciare vel declarare poſſit ipſum impedientem vel occupantem cecidiſſe a iure ſuo: mouet dubium: quia cauſa eſt in curia, unde non videtur p'us poſſe ordinarius, quam permittat iſta conſtitutio: & hoc non eſt de præmiſſis. Ad contrarium mouet quod occupatio vel impedimentum fuit intra ſuam diœceſim, & ſic poterit pœnam iuris pro delicto declarare, præcipue cum hic non ſit neceſſaria priuatio, ſed ſufficit declaratio.

† Alias ita: ſed & circa cnam per appellatio. nē, &c.

ipſū a forſitā cōpetebat eidem) hoc ipſo ſe nouerit cecidiſſe: b præmiſſis nedū circa futura, ſed † etiam circa per appellationem pēdentia c negotia obſeruandis: Nō obſtante d ſi contra præfatā ſententiam de nullitate forſan opponatur.

TITVLVS VII.

De probationibus.

Clemens v. in concilio Vien.

Verba litterarum Apoſtolicarum, quibus Papa proprium factum narrat plene probant, ſi ſuper illis gratia

c Pendentia.) concor. c. le ſup. de iud. diſpendioſam. in fin. & vide quod ibi notatur.

[Glo. ſeq. commendat finem, & dubium ſoluit.)

d Non obſtante. multum expediens fuit iſte fin s, alias ad impediendam ſequeſtrationem quilibet de facto oppoſuiſſet nullitatem ſententiæ, & allegaſſet pro ſe, quòd ſententia nulla non meretur habere nomē ſententiæ, de iud. c. ſi. lib. 6. ff. de re iud. l. 4 §. condemnatum, cum ſuis con cor. ff. de teſta. tute. l. 3. & de bo. poſ. contra tabu. l. non putauit. §. a. ſunt autem multi modi nullitatis, quos not. de re iud. c. 1. ubi de hoc remitti ad ſpecu. de ſenten. pro §. iuſta. puto tamen quòd licet alia nullitas non poſſit opponi, illa tamen opponi poterit, per quam negetur iuriſdictio 1. opporteret enim quòd conſtet de ſententia vt hic dicitur, & per conſequens de iuriſdictione audito eis qui tulit illam ſententiam. bene facit ff de pœnis l. a. in fi. & quod not. de offi. deleg. cum in iure et quo tamē de iuriſdictione & pronunciatione conſtans, alia nullitas allegata ſequeſtrationem nō impedit. facit de teſtib. ueniens a. de ſpon c vnico lib. 6. C. de edic. di. Hadri. tol. l. fin.

a Hæc gl. eſt ſingularis ſecundū Baldum in l. generaliter. C. de epiſcop. & clericis & Marſiliū ſing 10. & Decium cō ſil. 8.

DE PROBATIONIBVS.

[Viſum eſt ſupra de iud. cis: verum quia in iudiciis probationes ſunt neceſſariæ, ideo annectit rubr. de probationibus.]

Litteris. Primo ponit dubiū. Secundo, illud oſtendit. Secunda ibi, Volentes.) Imnio. CASVS. Papa mandauit archiepō Bituricēſ. ut mihi cōferret & puideret de bñficio vacāte, puta ſic dicēdo: Venerabili fratri archiepō Bituricēſ. in dño ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Mandamus quatenus cōferas tale beneficium vacans alteri quod beneficium reſeruauimus nobis cum decreto irritante. Accidit q archiepō Bituricēſ. dicit ſe beneficium alteri cōtuliſſe, an poſſit illud dicere: & ſi contulit alteri, an ualeat eius collatio? Certe dicit quod non poteſt hoc dicere, quia Papa illud beneficium reſeruauerat ſibi cum decreto irritante. Et ad hoc probandū propono meā gratiā, in qua Papa dicit, q illud beneficiū ſibi reſeruauerat cum decreto irritante: vtrum ſim audiendus, ita quòd illa verba narratiua in gratia mea faciat fidem: Dicit q ſic: cum ſuper illis verbis Papa fundat intentionē ſuā, ideo faciunt plenam fidē, ut dicit gl. hoc dicit H R. e Collego aliqua notabilia, quod uerbis narratiuis alicuius non creditur circa Papam regulariter, etiam ſi narrans ſit legatus, & de reſeruatione per eum facta vult facere fidem, ut in gl. in uerbo, reſeruaſſe. & dic', vt not. in c. poſt ceſſionem. de proba. & in c. ſuper his. de fide inſtr. Not. verba narratiua reſcriptorum papalium quando faciant fidem quando non, et quam fidem faciant, diſtingue vt colligitur ex gl. ſi. quia aut ſuper illis non fundatur intentio Papæ, & tunc non probant, & tunc habent locum ca. ſi papa. de priuile. lib. 6. & patet exemplum ibi in glo. 2. aut ſuper illis fundatur intentio papę, ut puta quia confert beneficium, quod dicit ſuæ collationi prius reſeruaſſe per mortem beneficiati: & tunc aut illa uerba ſunt ſuper facto alieno, & tunc faciunt fidem, ſed admittitur probatio in contrarium: aut ſunt de facto proprio, & tunc faciunt adeo fidem, ut nō admittatur probatio in contrarium, ſecundum gl. & cōmunem intellectum. Vide dominum Panor. ſuper hoc in co. capi. Not. differentiam an papa dicat, reſeruamus nobis, an dicat, ſedi Apoſtolicæ. de hoc in glo 3. & idem Pan. nam primo caſu morte papæ extinguitur: ſecundo non. de reſcri. ſi gratioſe. in 6.

vel intentio papæ fundatur. Io. And.

† Vide Alex. conſ. 34 lib. 6. & Deciū cōſil. 151. & 410. & 520. & Clauetium cōſil. 104 & Matthæum de Afflictis de ciſ. 405.

CAP. VNICVM.

Litteris[e] noſtris, f quib. nos dignitates quaſlibet ſeu bñficia collationi nr̃æ, vel ſedi Apoſtolicę g reſeruaſſe, h aut reſignationē bñficii alicuius recepiſſe, ſeu recipiēdi poteſtatē alii cōmiſiſſe, i vel aliquē excōicaſſe, ſeu ſuſpendiſſe, ſeu aliquē capellanum noſtrū vel familiarē fuiſſe, vel alia k ſimilia, ſuper quib gratia vel intentio l noſtra

[Prima gl. ſummat, & dicit quid inducebat dubium.

e Litteris.) Verba litterarum Apoſtolicarum, quib. papa proprium factum narrat, plene probant, ſi ſuper illis gratia uel intentio papæ fundatur. Inducebat dubium decr. ſi papa ſup. de priuil. li. 6 ut l. dicam.

f Noſtris. de litteris enim inferiorum dubitabatur an fidem faciant etiam quoad aſſertiua, de quo ſatis not. & ſcripſi ſup cod. poſt ceſſionem.

g Sedi Apoſtol cæ.) quomodo hæc ſunt diuerſa, patet de reſcri. ſi gratioſe lib. 6.

h Reſeruaſſe narramus, quòd eſt ❡ Hæ reſeruationes faciunt etiam legati, cum moderatione tamen, quæ habetur de offic. de leg. c. 3. & 4. lib. 6. ſed in hoc differunt, quia de legati reſeruatione non ſufficeret fieri fidem per ipſius uerba narratiua a de teſti cum a nobis. ſalua coo ſuetudine curiæ, de qua ibi ſcripſi, & de fide inſtr. quod ſuper his.

i Commiſiſſe.) hæc poſſunt facere inferiores, nō tamē poſſent concedere facultatem recipiendi renunciationē, & conferendi quod dic ut de offi. leg. ca pe. 2. reſponſo. lib. 6.

k Alia ſimilia.) ut quia confert beneficium quod vacat uacare per priuationem, quam fecit de Titio: uel ſcribit ordinatio, q nullam iuriſdictionem exerceat in perſonas, uel loca, quæ narrat ſe excmiſſe

l Intentio.) dicet ergo littera non ſit gratioſa, ſufficit q & ſuper illis narratis intentio papæ fundetur, ut quia mādat contumacem citari, moneri, priuari, uel capi, quem dicit lapſus excommunicaſſe, uel ſuſpendiſſe, uel mādat cum citari: uel committit alicui prouiſionem beneficii expreſſa perſona, uel expreſſa, cui q uidem debeat, quod uacare narrat altero de prædictis modis.

a Hic et la te recitatis p Barb. colli ge quod credit ur Cardinali aſſerenti ſe legatū Archi. c. no biliſſimus. 97. diſtinct. idem ſi aſſerat aliquid ſpeciale ibi commiſſū, quod ſolet committi legato, & non præiudicat alteri c. translationem de off. lega. cum l. 1. ſup ind c. 1. ti. c. Fora

[Glo.

[Gl. ſeq. ſoluit contrarium, & de quæſtione remittit.]

a Fundatur. in narratiui s ergo ſuper quib. non fundatur papalis intentio, haberet locum decret. ſi papa. r. reſponſo. de priuil. lib. 6. patet exemplum in eo quod ibi not. gloſ. & facit quod not. 3. quæſt. 6. hęc quippe. & 93. diſt. Dominus. Nūquid autem inſtrumentum ſententiæ, in quo dicitur libellum oblatum, litem conteſtatam, & ſimilia, de his ndem faciat? Scrip. ſ. poſt Innoc. & Hoſtienſem. ſup eo. quoniam contra ſuper uerbo, quæ occurrerint. & not. in Specul. de inſtrum. edi. §. reſtat. ad fin. ver. in ſumma & facit quod not. in Specu. de proba. § fin. ver. ſed pone iudex & de procuratore §. 2 ad ti. ver. illud quoque.

fundatur [a] feciſſe [b] narramus, cēſemus [c] ſuper ſic narratis fidem plenariā adhibendam: Volentes ad prçterita & pendentia [d] [etiam per appellationem] negotia hoc extendi.

TITVLVS VIII. De teſtibus.

¶ Clemens v. in cōcilio. Vień.

[Glo. ſeq. quærit, arguit, & ſoluit diſtinguēdo.]

r Vide Alexandrum conſil 15. cō cip uitis nar raus, lib. 6.

b Feciſſe narramus. quid ſi talia narrata ſuper quibus fundatur intentio Papę non ſunt de facto ſuo. Per hanc litteram videtur quod illa non probent, & facit verſi. q. ſequitur, ſuper ſic narratis: ſecundum quod videtur ꝙ ſi conferat beneficium, quod narrat in curia vacaſſe p mortem beneficiarii, cum hæc narratio non ſit de facto ſuo: non probet: quod uidetur graue. tamen rationem habet in tanto: quia in facto proprio non ſic præſumitur error, ut in alieno. de reſcr. ab excomm unicato. cum ſuis cōco. bene facit infra de ſent. excom. ſi ſummus. Satis puto ꝙ talia verba probant ſaltem præſumptiue, ex quo ſuper illis fundatur intentio Papæ, ita quod præſumptioni ſtabitur niſi cōtrarium probetur. facit qđ not. de reſcr. nōnulli in gl. pen. poterit tñ probari contrariū, puta illū mortuum eſſe extra curiam, quod fieri non poſſet in iis, quæ Papa narrat de ſuo facto, & hoc forte vult littera inf. ibi, fidem plenariam a quali intendat, ut contra illam narrationem non admittatur probatio: quod intelligo de probatione, quæ perimat narrationem, uel ipſam falſam oſtēdat. probatio uero per quam ſtante narratione releuaretur probans, bñ admitteretur. Pone in terminis, Papa narrat renunciationem beneficii factam in manibus ſuis, & per eum acceptatam, confert illud, uel conferri mandat. bene potero probare quod illud beneficium tpe conceſſionis ſpectabat ad me, non ad cedentem: uel quod ip ſe cedens prius ce ſe at in manibus ordinarii, uel per ipſum fuerat illo priuatus, & his ſimilia, quæ narrationem Papæ non perimunt. facit de accu. cum dilecti. Ex his diſtingue narratiua reſcriptorum Papalium: aut ſuper his non fundatur intentio Papalis, & tunc non non probant, ut in decret. ſi Papa. aut fundatur, & tunc ſubdiſtingue, aut ſunt de proprio facto. & faciant pleniſſimā quā perimi non poteſt: aut de alieno, & tunc faciunt, plenam ſed perimi poteſt, ut prædixi.

s Et an per tale uerbū excludatur contraria ꝓbatio, uide Decium in c. propoſuiſti. in 3. no tab. de probat. & Alexandrū con ſil. 13 a. li. 6.

c Cenſemus.] quaſi iudicamus, ſententiamus, ſtatuimus, iubemus, deliberamus, extimamus, hęc omnia ſonat hoc uerbum, ut infra dicaur de concel præb. i.

o Pendentia.] concor. Clemen. de iud. ſu ſpendioſam. in ſi ibi vide.

DE TESTIBVS.

Cum Iudæis.] Primo, ponit dictū. Secundo contrafacienti pęnam imponit: ibi, [Quod ſit.] Aliqui ponunt iſtam cle in tit. de ꝓb. tamen dñs Panor. ponit in titul. de teſtib. Iſtud capitulum ſupplet concihū Lateraň. ſup. eod. in c. Iudæi. in principio e. dicitur, quod Chriſtianus contra Iudæum in teſtem admittitur, ubi dicit, decernimus faciendos quicunque voluerint Iudæos præferre Chriſtianis: & reddit rationem, cum eos ſcilicet Iudæos vel Sarracenos opporteat ſubiacere Chriſtianis, & cum opporteat eos foueri ab ipſis Chriſtianis ſola humilitate. Iſta Clementina plus dicit, quia aliquotiens principes auariū vt tributū haberent ab iſtis Iudæis ipſos faciebant venire ad ſuas ciuitates, & fulciebant quampluriinis priuilegiis, forſan Iudæi erant priuilegiati, quòd in quacunque cauſa, ſiue in criminali, ſiue in ciuili, Chriſtiani non poſſent eſſe teſtes contra ipſos Iudæos, quod nullus contra Iudæos ferret teſtimonium, niſi eſſet Iudęus, & ſic conueniebat & dicebat Chriſtiano, ſi volebat habere teſtem contra Iudæum, quod ipſe Chriſtianus acciperet Iudæum pro teſte: Et illud erat bene graue ipſis Chriſtianis, quod ipſi Iudęi infideles eſſent melioris conditionis, quam ipſi Chriſtiani t ideo Papa Clemens fecit hanc Clementinam, in qua cauetur, quod non obſtante cunſuetudine quacunque uel priuilegio, ipſi Iudęi conuincantur per teſtes Chriſtianos. His præſuppoſitis, figura ſic caſum. Sunt nonnulli principes & quampluiimi, qui auaritia cæci attrahunt ad prouincias multos Iudæos uel Sarracenos, ut ab iſtis Iudæis, uel Sarracenis quotannis, id eſt ſingulis annis poſſint ab ipſis Iudæis uel Sarracenis pecuniam quaſi infinitam extorquere, dictos Iudæos uel Sarracenos priuilegiando priuilegiis priuantibus quamplurima iura communia; non ſolum iura, ſed etiam Chriſtianam religionem inficiunt, & in opprobrium quamplurimom habent, ſiue religioni opprobrio ſunt eſſe Nos Clemens Papa conſtitut ad hoc ut orthodoxam, id eſt ſanctam fidem conſeruemus, quemadmodum, id eſt ſicut fecit beatus Petrus, & melius ſi poſſibilitas nos non redarguat, in Domino exhortamur & ſupplicamus principes tales, ne decætero, id eſt deinceps, & amodo concedant talia priuilegia ipſis Iudæis uel Sarracenis, & ne permittant, id eſt patiantur ſeruare iam conceſſa: quia ſi ipſi Iudæi uel Sarraceni præſumpſerint uti talibus priuilegiis conceſſis a principibus: uos uolumus quod communio, id eſt communicatio Chriſtianorum eis, id eſt ab eis ſubtrahatur, id eſt ſecludatur & remoueatur: & ſi ipſi Chriſtiani propter hoc uoluerint abſtinere a communione dictorum Iudæorum uel Sarracenorum, compellantur ipſi Chriſtiani abſtinere cenſura eccleſiaſtica, id eſt per cenſuram eccleſiaſticam, quæ eſt excōicatio, ſi opus fuerit. h. d. H. R. Not. qđ Chriſtiani producti in teſtes contra Iudæos poſſunt per exceptionem criminis a teſtimonio repelli: quia licet Iudæi ſint, non tamen debet legitima exceptio illis ſubtrahi, ut not. gloſſ. in uerbo, Chriſtianos Not. ꝙ Iudæi regulariter non cōpelluntur per Eccleſiam, ſed per iudices ſęculares, in caſib. tamen de eis iudicat eccleſia, ut in glo. uerbo, principum. Not. quod principes non poſſunt priuilegiare Iudęos uel Sarracenos in ijs quę ſunt opprobrioſa fidei, ut hic textus iuncta gl. pręalleg. in uerbo principū in ſi. No. quod exhortatio eſt quoddam conſilium, & eſt regulariter ad inſtar conſilij. Conſilium, autem reuerentię obligat, ſecus in conſilio perfectionis, ut in glo. in uerbo, exhortamur. unde Panor. Not. de religione Chriſtiana. ſumitur autem & aliis modis religio, de quo remittit glo. in uerbo religioni. ſed Pan proſequitur. No. quod ſuperior ex officio debet prohibere obſeruantiam illiciti & prohibiti: ſecundū Pan. de ijs quæ fi a ma. par. e a de ſenten. excom. nuncrint. de ſup negl. pręla. c. unica Zabar.

t Iudæi quādo poſſint eſſe teſtes contra Chriſtianos uide doctores in ca. cōtra Chriſtianos. de hær. li. 6 & Fel. in ca. Iudęi extra de teſtib.

Per teſtes Chriſtianos conuinci poſſunt Iudæi & Sarraceni, non obſtantibus contrariis priuilegiis regum & principum, quibus ſi utantur, ſubtrahitur illis Chriſtianorum comercium. Io. And.

CAP. I.

Cum † iu-

[Prima

Prima glo. ſummat, & dicit quid ſuppleat.

a Cum Iudæi. Caſus. per teſtes Chriſtianos cõuinci poſſunt iudæi & Sarraceni, nõ obſtantib. cõtrariis, priuilegiis regũ & principum, qbus ſi vtantur, ſubtrahit illis Chriſt. anorũ commercium, per hoc partes patẽt.

Secunda, ibi, Quod ſi ſupplet conſiliũ Lateranẽ. ſup. eod. Iudæi.

b Sarraceni. vnde vtrique dicant̃ ſcripſi de Iudæis & Saracenis ſuper rubr.

c Criminalibus. de vtriſq; forte cõtinebat priu. legiũ ſed forsã de alteris tantum.

d Chriſtianos. licet Chriſtiani cõtra il los recipiãtur i teſtes poſſunt tamẽ per exceptionẽ criminis p eos a teſtimonio repelli, vt ſatis ſcripſi poſt Hoſt. ſup. eo. Iudæi

Glo. ſeq. ponit regulã remittit. ad caſus exceptos, & ponit motiuum.

dæi[a] quidam & Sarraceni[b] (ſicut accepimus) qđ ſuper ciuilib. aut criminalibus[c] conuinci per Chriſtianos[d] non poſſint, ſe priuilegijs regũ & principũ[e] tenentur: quia id nedũ iuri[f] contrariũ, ſed & Chriſtianæ religioni[g] opprobrioſum eſt quãplurimum & aduerſum: reges eoſdẽ & principes in Dño exhortamur,[h] ne cõcedant hmõi decętero priuilegia, vel ſeruẽt, aut ſeruare † pmittãt[i] ẽt iã conceſſa. Quòd ſi Iudęi aut Sarraceni priuilegij talib. vti[k] præſumpſerint, Chriſtianorũ cõio eis ſubtrahatur,[l] ſic qđ Chriſtiani ab eorum abſtinere cõione, cenſura eccleſiaſtica (ſi opus fuerit[m]) compellantur.

† al. ſeruari.

e Principium. vide quod dixi. infra. de bap. c. vnico. regulariter Iudæi nõ cõpeſcunt̃ per eccleſiã, ſed ſeculares principes, ſ sub quibus degunt. de Iudæ. Iudęi a & c. poſtulaſti. & c. nõnullis. in ſi. & facit ſ. de re iud. paſtoralis. in princ. & ĩ. de vſu. poſt miſerabilẽ. in caſibus tñ eos iudicat eccleſia, qui no. in prædicto. c. Iudęi. ad quos addas iſtum caſum. Conſueuerunt autẽ principes propter magnum lucrũ, quod a Iudęis in terris ſuis degentibus conſequuntur, eis fauere & eos priuilegiare, ut hic, & de vſu quanto. circa illa tamen quę ſunt opprobrioſa fidei illos priuilegiare non debent, vt hic.

a Iudæi & alij infideles an & qñ puniãtur p Eccleſiã, & q b. caſib. vel an per principes ſæculares, vi de Anc. cõl. 15. Nicolaũ Eymericũ in Directorio Inquiſitorũ part. 3. q. 46. Zach. tract. de hæret. ca. 36. Innoc. & tu c q ſuper his de vot. & voti redẽp.

Gloſſa ſequens obijcit, & ſoluit.

f Iuri.] eo Iudæi. Sed cum in iudiciis ſit ſeruanda paritas. de mut. pet. c. 2. C. de proat. ſa. crim. in ſacris. de exca. com inter ergo vr̃ iuridicum q ſicut Chriſtiani Iudæos nõ recipiunt cõtra ſe, ſic nec ipſi cõtra Iudæos recipi debeant. So. æqualitas iſta reſpicit perſonas actoris & rei, ut regulariter non liceat vni, q nõ licet alteri de reg. iur. non licet. lib. 6 ſed non reſpicit perſonas teſtium, alias ſequeretur q fidedignus, qui nõ recipit contra ſe criminoſum vel excommunicatum i teſtem nec contra illum in teſtimonium recipi poſſet.

g Religioni. quatuor modos quibus ſumitur religio, no ſup. de regula. ſuper rubrica.

h Exhortamur. curialiter loquitur hic Papa, & eſt ſimile de ſtat. mon. recolẽtes. iſ. de iud. c. 2. poterat enim eis cõminari, & infligere eis pœnam. de Iudæ. Iudæi 2. de maio. & obed. oẽs & c. ſolitæ. de iud. nouit. Licet autem hęc exhortatio videatur conſilium, eſt tamen reuerentię, a cui neceſſario parendum eſt de hoc de æta. & quali. ad aures.

a Vide Dec. in c. nã concupiſcẽtia de cõſt. & in c. ſi pro debilitate. in primo notab. de of. deleg.

i Permittant. concor. de his quæ fiunt a ma. par. ca. quæſiuit. de ſent. excom. nouerit. concor. concil. Viẽn. ſup. de ſup negli. prælat. c. voic.

k Vti. non ponit impetrantem tantum, ſed vtentem. ſimile de reſcrip. ex tenore.

l Subtrahatur. ſic ẽndirecte excõicat illos eccleſia. de Iudæis, Iudæi, & c. ſi Iudæos. & c. poſtulaſti. de dec. de terris de vſu. poſt miſerab. lem. & cap. quanto. de priuil. quanto.

m Si opus fuerit. ſcilicet quia monitioni non parent, quæ ſemp præcedit cenſuram. de ſen. excõ. ſacro.

Teſtibus.] Primo, decidit caſum dubiũ. Scđo, illius rationem reddit, ibi, Cum non minus. Imol.

Iſta Clementina determinat c. fraternitatis. in quo dr̃, quod in cauſa appellationis ſuper nouis articulis ſeu capitulis teſtes noui & veteres producantur. erat etiam dubiũ & nõ terminabat̃ per illud cap. an i cauſa principali etiam liceret producere nouos teſtes vel veteres ſi minus fuerat probatum, & fuerat renunciatũ & cõcluſũ i cauſa. Et ibi reſpõdet. q nõ licet nouos teſtes producere, nec in cauſa principali ſuper eiſdẽ articulis ſeu directe contrariis. His pſuppoſitis, CASVS TXT. Titius hẽbat domũ, q̃ dicebã meam eſſe. & ſic itentabã contra ipſũ rei vẽdicationẽ & ſic cõtrouerſia inter nos fuit nata, nos i iudicio intãtũ pceſſimus, quod articulos, poſitiones, & teſtes noſtros hincinde produximus, ita q renunciauimus & concluſimus in cauſa, & teſtes publicauimus: idest quicquid teſtes depoſuerunt, & dicta ipſorum legimus, & ſciuimus quæ quid dixerunt & poſuerunt. Hoc facto publicatis teſtibus, video quod teſtes quos produxi, non ſatis dĩt pro me, vt poſſim per eos probare me dñm domus, quam Titius poſſidet: quid facio? aduiſaui me, q producerem tales & tales, & inſtruam eos taliter, q ipſi dicant verba per quæ domus mihi adiudicabitur, vel ẽt non volo producere teſtes nouos ſuper eiſdẽ articulis datis, ſed ſuper directo cõtrariis, q̃ritur an poſſum? Rñdet Clemens qđ non, ſ p metum ſubornationis. Or video q in cauſa principali non poſſum producere teſtes nouos ſuper eiſdem articulis, vel directe cõtrarijs: pono q in principali cã fui condemnatus, a qua quidem ſnĩa appellaui, quæro mõ an coram iudice ad quem, hoc eſt. coram iudice, qui cognoſcit an bñ appellauatim ſit vel non, poſſim procedere teſtes nouos ad plenius probandum, q minus plane probaui in cã principali. Et rñdet q non, pari rõne, Videlicet pp metum ſubornationis. Sed an iterum poſſim producere teſtes qui fuerunt producti in cã principali ſuper nouis articulis, Rñdet q ſic. h. d. H. R. ¶ Vide tex. Sicut non licet in cã principali producere alios vel eoſdem teſtes ſuper eiſdem articulis, vel ſuper directo cõtrariis, hoc dico, teſtib. & eorum atteſtationibus rite receptis & publicatis: ſic dĩt licere in cã appellationis, cum ſubornatio nõ ſit minus timenda, imò iam eſt timenda q̃ i cã principali. h. d. No. publicatio atteſtationum impedit. teſtes ſuper eiſdẽ articulis vel directe contrariis produci quã receptio illorum teſtium ſeu depoſitio tenuit alias, ut in gl. cum tex. in verbo, rite. No. q ſi publicatio atteſtationum eſt indiſcrete facta, puta inicia vel inuita parte ex cauſa rationabili cõtradicente, non impedit quo minus pars, quæ teſtificata non adhuc vidit, teſtes producere poſſit, vt gl. in verb publicatis. Not. q parte aduerſa conſentiente ceſſat diſpoſitio huius Clem. Not. glo. in verbo, Producere, quia mẽtio ad hi. No. q ſuper veteribus capitulis nullo modo probatis vel probabilibus aliter q̃ per teſtes, puta per inſtrumenta, licet producere teſtes in cã appellationis, in quibus caſibus non hẽt locum hæc Clementina, ſed procedit lex

¶ Idem.

¶ Publicatis atteſtationibus teſtes produci non poſſunt etiam in cauſa appellationis ſuper eiſdem articulis vel directe cõtrariis. Ioan. And.

CAP. II.

TESTI-

per hanc. C. de tēporib. appel. in gl. ſi No. tex. [Rite,] id eſt recte: ſ cundu Paſcionē. & dr a ritu. Papias vero dicit, recte. a iuxta morē, legitime, probe. Not. (Atteſtationibus.) id eſt dicta teſtium. Vñ atteſtationes ſunt dicta teſtium vel teſtimonia ordine iuris in ſcriptis redacta. No. Publicatis.

bus a rite [b] receptis, & eorum atteſtationibus publicatis, [c] ſicut non licet ſuper eiſdem [d] vel directo [e] contrariis articulis alios. [f] vel eiſdem teſtes in principali cauſa producere: [g] ſic nō dēt in appellationis. [g] cauſa licere: Cum [i] non minus in appellationibus, quam in principali cauſa ſubornatio [k] ſit timenda.

tis. nota quod dicta teſtium debent publicari. qñ licet partes legit illa, id q̄ debent ad potuit, & partes ſciūt quid teſtes depoſuerūt, vel pro eis, vel cōtra, & actor ſcit q̄ talis teſtis depoſuit tale quid, & illud facit pro me, & talis teſtis depoſuit tale quid, & illud facit cōtra me, & ſimiliter reo. Et cōtra aūt reus ſcit q̄ talis teſtis depoſuit talem quid, quod facit pro eo, & alius teſtis depoſuit aliq quod facit contra eum. & iſto modo dicta teſtium ſunt publicata, q̄ ſunt publice fuerunt lecta, id eſt, coram partibus. No. (Non minus.) imo tantum, quia tantum eſt timenda ſubornatio teſtium in cauſa appellationis ſicut in cauſa principali. Not. de verbo, rite, quod exponit Zen. id eſt, ſolēniter. quia hoc verbum iuris ſolemnitatem denotat. ff. de bon. poſſ. cōtra tab. l. non putauit §. non quæuis. de noth. teſtam. l. 2. pro hoc de ſum. tri. c. 1. ver. vnam vbi diſtinguitur inter rite & recte. Not. de articulis exhibendis in lib. de hoc. infi. de verb. ſigo. ſæpe. Zabar.

Prima glo. ſummat, & ponit cauſam quare breuiter gloſſauerit hanc decretalem.

[1] Fallit ſi teſtes erant pe ſtiuti Ang. in l. eum bi. §. tranſ. ff. de tranſact.

a Teſtibus.] Caſus Publicatis atteſtationib. teſtes produci non poſſunt [etiam in cauſa appellationis] ſuper eiſdem articulis. vel directe contrariis. Determinat no. ſ. eo. fraternitatis. & 4. q. 3. ſi q̄s. teſtibus. Et q̄ a decretalem aliam ſolemniter commentatur, & ipſius commentum habetur copia, facilius hanc tranſibo.

[2] Idem ait Cal. ſi teſtes non interueniunt. An partes ōnino ſuſtineri, vide hic Bald.

b. Rite hoc dicit pro tanto, quia ſi receptio teſtium non rite ſiue facta p cū q non erat iudex cauſæ, vel facta ſuper principali lite non cōteſta. eo caſu quo fieri non potuit vt lite non conteſt. accedens. s. publicatio 2 iſtarum atteſtationū non impedit productionem rite fiendam ſicut quod no. ſup. eo. eum caſum. i n. vl. glo. Itē ſi aliqui teſtes depoſuiſſent ſuper articulo non incluſo ſuper quo vide q̄ ſcripſi poſt Innoc. in decre. fraternitatis in. 5. q. [illegible]

[3] Idem dicit Zen. ſi iudex ante publicaſſe add. Bal. & probet ſe nō dicē eſſe teſtificata. & procedit et tex. ſi pars ſi dicent nulla publicatione facta.

c Publicatis.] ſæpe, ut ne hoc dico pro tāto, quia ſi iudici ce e, niſi vel in alia parte iudex publicaret, pars quæ te tibeata nondum didicit adhuc & teſtes producere poſſet, 3 & hoc caſu verificari poſſet quod not. Bet. ſup. eo. conſtitutus 2. in vlt. glo. vt ibi ſcripſi.

b. Eiſdem. ſuper nouis enim hoc licet etiam in cauſa principali, & q̄ ſunt noua plene ſcripſi in decr. a. fraternitatis in q. 2.

Glo. ter primo dicit quid de indirecta. Secundo, de directa, dat caſum exceptum, & ponit exempla.

e directo. contrariis. 4 indirectam vero contrarietatem bene licet probare p̄ teſtes poſt tot atteſtationes publicatas, puta abſentia partis uel teſtis a loco, et tpe de quo deponit, per modū decreta. ex tenore. ſup. eod. quod intellige ut ibi dixi ad idem C. de contrahen. ſtipul. optimam. ſuper directa vero contrarietate non licet, niſi opponeret ut falſitat directa ipſius teſtis. cum corruptione de quo ſcripſi de proba. c. licet ſuper glo. 2. Eſſent autem directe cōtraria capitula de maioritate, & minoritate, de legitimate & illegitimitate, de præſentia & abſentia, de furore, & ſana mēte, de actu ſponſaneo & coacto, de virginitate & corruptione, qñ talia & ſimilia de eiſdem perſonis & actibus, de eodem inſtanti temporis ſic contrarie formarentur.

[4] Teſtis ſi primo dicit vnū deinde aliud, an dicto ſtabitur, vide hic p Bal. b. & in l. eos. ff. de fal.

f Alios vel eoſdem.] reprobat opinionem Hoſtien. qui dicit in appellationis cauſæ articulum antiquam poſſe reprobari p teſtes nouos, ſed non per antiquos.

TITVLVS IX.

De iureiurando.

Clemens quintus in conc. Vienenſi.

Iuramēta, quæ Rom. Ecc. præſtāt Romani principes, fidelitatis exiſtunt. Io. An.

CAP. VNI.

ROMA-

g Producere. hoc regulare fallit in multis caſib. quos ſcripſi in decr. fraternitatis, in 9. q. & notat Spe. in ti. de teſtib. §. ſatis vtiliter & quod dicit producere, intellige cōtra partē inuitā, ſu per quo vide quod ſcripſi in vlt. q.

ADDITIO. Petr. de Anch. ponit hic 12. vel 13. caſus, in quib. licet ſuper eiſdem articulis teſtes excipere atteſtationibus publicatis.

Glo. ſeq. oſtendit quid reprobat, & quid approbat & remittit.

h In appellationis cauſæ. Reprobat cōem opinionē legiſtarum dicentium, qd publicatis atteſtationibus in principali licebat producere in cauſa appellationis teſtes ſuper eiſdem capitulis. In hoc concor. Hug. Io. etc. Azo, & Accur. per l. eos. C. de app. l. & C. de temp. appel. per hanc dicentes, qd § qui vero in auth. de teſtibus, col. 7. loquitur de teſtib. in producendis in cauſa principali, ſed canoniſtæ contra: Gl. Lau. Vin. Tanc. Phil. Goff. & Innocen. in c. ad. decre. quibus ſtare tutius conſentire. Guliel. in Spe. de teſti. §. ſatis vtiliter. ver. ſic & breuiter & inouerit per atteſtationum hic inſertam. & vide quod no. in c. fraternitatis in 3. glo. & qd ibi ſcripſi.

Atteſtationib. publicatis in principali, non licet in cauſa appellationis teſtes producere ſuper eiſdem capitulis.

i Cum pro quia, redditur cauſæ. concor. de confeſſ. c. 3. & certe hic ratione legiſtæ reſpondet non pñt quæ ſumuntur etiam ex precedenti § quia vero vbi, de hoc. Ad leges codicis, quas pro ſe ind. cant facile reſpondetur, vt intelligantur de veteribus capitulis nullo modo probatis, vel probatis alter quam per teſtes, ſuper quibus in appellationis cauſa bene licet producere teſtes. Io. And.

K Subornatio ad huiuſmodi intellectum, vide quod ſcripſi decret. fraternitatis in 8. q.

DE IVREIVRANDO.

ROmanistam clementinam lego vſq; ad §. Dudum. quæ ponit. enim exordium, in quo dicit, quod Romani principes id eſt, Imperatores ſubmiſerunt & aſſumſerunt ſe vnico lo iuramenti, puto iurando. ſeu capita Romanis Pōtificibus ſubmittendo. Sed figura. ſic caſum. Certum eſt qd Deus nobis dedit vicarium in terris, cui dixit, Quæcunque ligaueris, ligata erunt, & quæcunque ſolueris, ſoluta erūt. hoc dicebat IESVS BEATO PETRO vicario ſuo, Petre quoſcunque excōicaueris in terris, excommunicati & maledicti erunt in cælis, Et quoſcunque ſolueris, a diſſolueris. abſoluendo, in terris, erunt abſoluti in cœlis. Modo quæro, nonne IESVS voluit ipſos principes, quibus dedit iuriſdictionē temporalem, hoc eſt dedit eis poteſtatem ſuper rebus temporalib. exercēdis eſſe aliquo modo ſubiectos ſuo vicario, id eſt, Romano Pontifici, & nonne voluit, vt iſti principes præſtent ipſi Romano Pontifici aliqua iura: & nonne voluit vt ipſi ſubmittant ſua capita ipſi Romano Pontifici. Ad quod reſpondet in textu,

Clemens.

Digitized by Google

ni [a] principes † orthodoxæ [b] fidei profeſſores, [c] ſacroſanctam Romanã Eccleſiam, cuius caput eſt Chriſtus [d] redẽptor noſter, ac Romanũ Pontificẽ eiuſdẽ redemptoris vicariũ [e] † feruore fidei & claræ deuotionis promptitudine [f] venerantes, [g] eidẽ Romano Pontifici, a quo approbationẽ perſonæ ad imperialis celſitudinis apicẽ [h] aſſumẽdæ, nec non vnctionẽ, conſecrationem, & imperij coronã accipiunt, ſua ſubmittere [i] capita nõ reputarũt indignũ, ſeque [k] illi & eidẽ eccleſiæ, quæ à Græcis imperiũ trãſtulit † in Germanos, & a qua ad certos [l] eorũ principes ius & poteſtãs eligendi regẽ in Imperatorẽ poſtmodũ promouendum peruenit, [m] adſtringere vinculo iuramenti, prout tam mos obſeruationis antiquæ [n] tẽporibus nouiſſimis renouatæ, quàm forma iuramenti huiuſmodi ſacris inſerta canonibus [o] manifeſtant.

¶ Dudũ ſane inter quondam Henricum Impera

Clemens, q ſic, dicendo vt ſequitur, Principes Romani profeſſores fidei orthodoxæ, id eſt: ſanctæ, venerantes feruore fidei, id eſt, cum magno affectu & promptitudine claræ deuotionis ſacroſanctam Romanorum Eccleſiam, cuius Romanæ Eccleſiæ noſter redemptor Chriſtus eſt caput: ac. i. ẽt principes Romani, venerãtes Romanũ Põtificẽ vicariũ eiuſdẽ Chriſti noſtri redemptoris nõ reputauerũt indignũ ſe ſubmittere. i. ſubiicere ſua capita. i. ſe ipſos eidẽ Romano Põtifici, a quo ipſi principes aſſumunt approbationẽ ſuæ perſonæ ad apicẽ imperialis celſitudinis aſſumẽdæ. Nã Romanus Põtifex approbat eos, i. inſpicendo an ſint tales q ſint ita neceſſaria ſit fide Chriſtianã, i. fidẽ Chriſti defendere. Et a quo Romano Põtifice ipſi principes aſſumunt i. ſibi vel capiunt coronã imperialẽ, nec nõ, id eſt, etiam ipſi principes accipiunt vnctionem, id eſt, vnguentum quo vnguntur, & conſecrationem, quia Papa eos conſecrat, quæ pro, & ipſi principes nõ reputauerunt indignum, imo crediderunt bene dignum ſe adſtringere illi Romano Põtifici, & eidem eccleſiæ vinculo iuramenti, quæ eccleſia tranſtulit imperium a Græcis in Germanos, id eſt, Alamanos Nam Græci ſolebãt habere imperium. Et a qua eccleſia ius & poteſtas eligendi regem aliquem, ſuper ſeipſo poſtmodum promouendum in Imperatorem peruenit ad certos principes eorum, quia ſunt certi principes in Germania, q habent poteſtatẽ & ius eligẽdi aliquem regem in Imperatorem quod ius eccleſia eis conceſſit. Textus de ſe ſatis patet. Not q Papa eſt Chriſti vicarius, & ſi alicubi inuenit q eſt Petri vicarius, illa eſt impropria locutio, uel exponit, id eſt, gerit vicariã q geſſit Petrus Vicarius. n. non dat vicariũ. de offi. vica. c. clericos. hoc vult gl. in verbo, [Chriſtus.] Not in verſ. [Prout tam mos, &c.] q Papa probat iuſtũ Imperatoris eſſe præſtã dum pp ſtrorem obſeruantiæ antiquæ Antiqua ergo & diutina præſtatio inducit obligationem in futurum. Quod qñ ſit verum, dic per doc. in l. ſi certis annis. C. de pact. & l. cũ de in rem verſo, ff. de uſur. per Bal. in caſu vero huius Clementinæ nõ erat nuda præſtatio, ſed titulus ex quo & aliis ſimilibus, coniectum Papa hic ipſum exigit tamquam debitum facit qđ legitur & notatur in c. peruenit de cenſib. Per. de Anch.

[Prima gl. ponit caſum, & ſimul ſum mãdo diuidit
a Romani,] Caſus declarat illa forte fidelitatis iuramenta, quæ præſtat Imperator Eccleſiæ Romanæ approbationis ſuæ tẽpore, ſecundũ formã capituli tibi domino, & tempore coronationis, ſecundũ formã in Pontificali deſcriptam. Et primo ponit exordiũ in quo dicit, Romanos principes pro tpe Romanis pontificibus ſua capita ſubmiſiſſe, & ſe illis adſtrinxiſſe uinculo iuri. Secundo ibi, Dudum narrat aſſertionem Imperatoris Henrici ſe negantis Romano Pontifici p fidelitatis iuramentum adſtrictũ, exprimens qđ dedit cauſam denegationi prædictæ. Tertio, ibi, [Nos itaq:] prouides cõtra futura pericula ponit duo iuramẽta, q præſtiterit ipſe Henricus Eccleſiæ Romanæ. Primũ approbationis ſuæ tempore per procuratores ad id mãdatum habentes, ſecundũ formam in c. tibi dño. Secundum, ipſe coronationis cõſecrationis ſuæ, quod in urbe præſtitit per ſeipſum, ſecundum formam in Pontificali deſcriptam. Quarto ibi, [Cæterum.] narrans tali etiã ſacramẽta præſtita p Albertũ immediatum prædeceſſorem ſuum Rodulphũ & alios reges Romanos declarat illa forte fidelitatis eſſe. Quinto ibi: [Pono.] ponit formã iuri, q ipſe Henricus præſtiterat in ingreſſu Italia, & q innouauerat coronationis tpe, q dicit parere p literas ipſius Henrici in archiuis curiæ Romanæ reſeruatas. Io. And.

b Orthodoxæ.] ſimile. arg. de ſum. trin. dam nemus. verſic. licet ergo. & ibi ex ponitur.

c Profeſſores. Veneratores, qđ eſt [illegible] & tedeas ſeu regrada vſque ibi, fauere.

d Chriſtus. ad Coloſ. 1. de ſac. vnc. c. unico verſ. ſed vbi.

e Vicarium. de homi pro humani. li. 6. de tranſla. c. 2. & 3. Et cum dicitur q eſt vicarius Petri, ut 63. diſt. ergo Ludouicus. 1. q. 1. non aquales, & q. 7. quoties eſt impropria locutio. Vel exponitur, id eſt, gerit vicariã, quam geſſit Petrus. Vicarius enim non dat vicarium de offi. vica. clericos.

f Promptitudine.] quaſi parata & expedita affectione, & ſine difficultate.

g Venerantes.] 17. diſt. §. huic & 19 diſt. in memoriam 22. diſt. nunc autẽ & c. in tantũ cum ſi. & hic tolle litteram, non reputarunt indignũ ſua ſubmittere capita.

h Apicem apes, apis, volatilis quædam eſt, de qua de conſec. diſt. 5. nunquam de oĩbus ſunt ea & 7. q. 1. in apibus. ſed apex, apicis, ponitur pro ſummitate, honore vel diſtinctionis nota, quod in in ſummo eſt, a pedibus vel ſummus dictat, & hæc ſummitas temporalia ſuſpicit. de maior. & obed. ſolitæ.

i Submittere.] facit 63. diſt. Valentinianus. de iudi. nouit. verſi non igitur.

k Seque adſtringere vinculo iuramẽti. q eſt infra.

l Ad certos.] qui ſunt illi, not. de re iudi. Ad Apoſtolicæ. in fin. lib. 6.

m Peruenit. de elect. venerabilem.

n Antiquæ. concor. § de tranſla. quanto & mos fideliſſima vetuſtatis ſuadus eſt. C. de teſt. teſtamẽta.

o Canonibus 63. diſt. ibi domino.

DVDVM Poſtquam diximus in §. præcedenti qualiter principes non reputauerũt indignũ ſubiicere ſua capita Romanis pontificibus uinculo iuramẽti. Iſte § dudum. narrat qualiter Henricus Imperator aſſerebat & affirmabat ſe non eſſe, adſtrictum Romanis põtificibus uinculo iuramenti ab ipſo Henrico præſtiti Et dat ſeu exprimit cauſam quare dicit ſe non eſſe adſtrictum, uſque ad § Nos itaque.

CASVS. Diabolo patre litis inſtigante, bellum inter Henricum regem Romanorum Imperatorem & chariſſimum Robertum amicum noſtrum, filiũ noſtrũ in Chriſto regem Siciliæ fuit ſuſcitatum, ita quod grãde damnum eccleſiæ imminebat niſi pax in proximo tẽpore fuiſſet tractata, Et nos papa uidẽtes gladia peri-

† al. Imperatores.

† Vide Turrecrem. in ſum. de eccleſia li. 2. c. 37.

† De hac imperii tranſlatione vide in c. venerabilẽ & ibi late p gloſã & doctores extra de elect.

torē tunc Romanorum regē,[a] & chariſſimū in Chriſto filiū noſtrū Robertum Siciliæ [b] regē graui diſcordia [c] ſuſcitata. Nos multis grandibuſq; periculis, quæ exinde prouentura veriſimiliter timebātur, intendentes celeri [d] & opportuno remedio obuiare, [e] quibuſdam ex fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus exiſtētib. tunc in vrbe [f] pro reformanda pace [g] & ſolidanda concordia inter reges eoſdē: literas noſtras ſub certa forma duximus deſtinādas, inter alia inſerentes in eis: [h] quod cum ipſi reges eiuſdem Eccleſiæ ſpecialiſſimi filij ſibi † iuramento fidelitatis, † & aliàs multipliciter eſſent adſtricti, ipſius Eccleſiæ debeant ‡ eſſe promptiſsimi defenſores. Dictis autem litteris in notitiam dicti Henrici ad imperium iam promoti ſic deductis, idem Henricus ab eiſdem Cardinalibus requiſitus, vt ſuper contentis in illis ſuum propoſitum reſponderet, quaſi moleſte tuliſſet, quod de iuramento fidelitatis huiuſmodi per eum præſtito in dictis litteris mentio haberetur, non familiariter, [i] nec ſecrete. [k] vt tractandæ pacis qualitas exigebat, ſed multis tabellionibus accerſitis [l] & requiſitis [m] ab eo quòd de reſponſionibus ſuis conficerent publica inſtrumenta: [n] in-

‡ al. debebāt

cula, quæ timebātur, ex hoc bello prouentura: intendētes celeri, id eſt, veloci & opportuno, id eſt conuenienti obuiare remedio, miſimus litteras quibuſdā Cardinalibus exiſtentibus tunc in ciuitate Romana: quæ litteræ tractabant de pace reformanda & fienda inter ipſos reges. Et inter alia inſerentes & affirmantes, quod cum ipſi reges eſſent ſpecialiſſimi filij Eccleſiæ, & cū ipſi debeāt eſſe promptiſſimi defenſores, & quia aliàs fuiſſent adſtricti multipliciter iuſto fidelitatis ipſi Eccleſiæ. Nos Papa ſupplicabamus eis quod inirent pacem ad inuicē, & quod eſſent muniti de cętero pro oī genere armorū ſcuto pacis. His auditis & viſis, Cardinales quibus litteræ fuerunt miſſæ, iſtas literas præſentauerunt Henrico regi Romanorum & Imperatori, & illi ſupplicauerūt, vt ſuū propoſitum, & voluntatem pro reſpōſo haberēt: Qui quidem Hēricus audiens iſtas litteras facientes mentionē, quod multipliciter erat adſtrictus iuſto fidelitatis; & hoc moleſte ferens, tamquam iratus reſpondit, ſe non fore cuiquam ad fidelitatis iuramentum adſtrictum, & de ſua reſponſione publice tabelliones requiſiuit, quod ſecrete facere debebat, & voluit acta habere, qualiter ipſe dicebat ſe non eſſe ſubditum, nec confitebatur ſe alicubi ſubditum. Et iſta dicebat in præſentia plurium hoc audire volentium. Item multa dicebat, quod ipſe neſciebat quòd anteceſſores ſui Romani Imperatores vnquam iuramentum huiuſmodi præſtitiſſent; & dicebat quod non erat memor quod vnquam talia iuramenta præſtitiſſet. Hoc dicit. vide tex. [Sane, pro ſed.] Dudum.] id eſt, olim. graui diſcordia ſuſcitata, id eſt, orta inter Hēricū quōdam Imperatorem, tunc regem Romanorum, & Robertum chariſſimum filium noſtrum in CHRISTO regem Siciliæ Nos Romanus Pontifex intēdentes obuiare. id eſt, contraire, ne bellum fortius inſurgat. celeri, id eſt, veloci remedio; & opportuno, id eſt conuenienti, multis grandibus periculis, quæ pericula timebantur veriſimiliter prouentura exinde, id eſt mediante illo bello, duximus litteras deſtinandas, id eſt, mittendas ſub certa forma, hoc eſt, deliberauimus mittere litteras quibuſdam ex fratribus noſtris Cardinalib. ſanctæ Romanæ eccleſiæ tunc in urbe Romana exiſtentibus, quę ſcilicet litteræ erant pro pace reformanda, & pro concordia ſolidanda, id eſt, firmanda inter eoſdē reges iam nominatos. Et nos, ſcilicet inſerentes in eis litteris, quod cum ipſi reges ſint ſpecialiſſimi filii ipſius Eccleſiæ, & quod cum ipſi ſint adſtricti ipſi Eccleſiæ multipliciter, & ipſi debeant eſſe promptiſſimi defenſores eiuſdē eccleſię. vult concludere Romanus Pontifex, quod amplius bellum contra ſe inuicem non ducant, ſeu pacifice viuant, quia ſcribitur, Regnum in ſe diuiſum deſolabuntur Dictis autem litteris deductis, id eſt, lectis & declaratis in notitiam dicti Henrici iam

promoti ad imperium, & idem Henricus requiſitus ab eiſdem Cardinalibus, vt ipſe reſponderet, id eſt declararet voluntatem & propoſitum ſuum ſuper contentis in litteris illis Et cum ipſe Henricus, ſcilicet, tuliſſet, id eſt, portaſſet in animo ſuo moleſte, id eſt, male contentus, ex eo. ſ. quod habebatur mentio in dictis litteris de iuramento fidelitatis per eum præſtito, ipſe non reſpōdit Cardinalibus familiariter nec ſecrete vt, id eſt, ſicut qualitas pacis tractandæ exigebat, id eſt, requirebat. &c. textus ſatis patet. Not. de dictione. [Quondam,] quæ remouet de præſenti, & ponit de præterito, vt hic. & ff. de poſtula. l. cui. §. [illegible] tamen de ſua natura denotat tria tempora, præteritum, præſens, & futurum; ſicut olim & dudum. de quo de off. deleg. cum olim. Not. quod ad Papam ſpectat reformare pacem inter Chriſtianos, & ſedare diſcordias, & ſcādala. Item & ad alios prælatos ſimiliter hoc pertinet, & maxime ad bonos iudices. vt l. æquiſſimum, ff de vſufruct. & capit. in præſentia. de probati. in nouel. poſt Innocent. facit de treug. & pac. capitulo. 1. & de iudi. capitul nouit. & 23 quæſt. 1. per totum. Petr. de Anchar.

a Regem. qui nondum coronatus erat. Io. And.
b Siciliæ.] quæ eſt ſpeciale patrimonium Eccleſiæ. de re iudi. ad Apoſtolicæ. verſic. præter hęc cum ſuis concor. lib. 6.
c Diſcordia diuerſitatem cordium deſignat.
d Celeri.] de celeritate vide & pro contra. de electio. cap. fi. lib. 6.
e Obuiare.] vide quod not. de reſcrip. ad hoc. in vlt. gloſſa & quod ibi dicit.
f In urbe.] antonomaſice de pęn. & remiſ. ſignificauit ibi, de hoc, de uerb. ſign. fotus ver. teſtes.
g Pace. quod ad eum ſpectabat. de iudi. nouit & ad alios pręlatos. 90. diſt. per totum. de treug. & pa. c. 1 & vide quod not. de re iudi. ad Apoſtolicæ. ver. de teſauit. lib. 6 per Arch. 23. q. 1. noli.
h In eis. litteris ad Cardinales directis.
i Non familiariter, quaſi non manſuete, domeſtice, & amicabiliter.
k Secrete. 5 q 3. in loco.
ADDITIO. Tangit hic Pan. remiſſiue, quis grauius peccet, vel ille qui delinquit occulte, vel ille qui publice not. de eccle. mil. ab homine. 81. diſ. clericus. 32. q. 4. nemo Pat.
l Accerſitis. quaſi collectis, uel circa ſe ſitis.
m Requiſitis.] nota tabellionem debere eſſe rogatum de hoc in Specul. de inſtrumen. edi. § 2. verſi. ſed pone. & §. in 2. oculum. [per Innocen. ſupra. de fide inſtr. c. 1.]
n Inſtrumenta.] ad perpetuam rei memoriam, 1. q. 7. maximum. 27. q. 1. omnes feminę.

† al. ita ſibi ſub iuramēto, &c.

† Liquet. n. ex epiſtola Leonis. 30. die Aprilis. anno pōtificatus ſui 6. ſcripta Helueciijs tredecim Cātonū confœderatis vtrumque regem Siciliæ iurâſſe Pontifici.

a Re-

a Reſpondit.] Iſta capitula continet hæc reſponſio.
b Quiquam.] Romanum Pontificẽ includebat, de maior & obe.ſulnæ ad finem.
c Præſtiterat.] pe nuntios, vt ſequitur.
d Innouarat.] per ſeipſum. Ioan. And.

ter cætera publice, pſite multitudine hoĩũ copioſa, reſpondit, a ſe non fore cuiquã [b] ad iurm fidelitatis adſtrictũ. & † ꝙ nunquã fecerit iurm propter ꝙ foret ad iurm fidelitatis alicui obligatus, & † qđ ipſe neſciebat, quod anteceſſores ſui Romani † Imperatores vnquam iuramentum huiuſmodi præſtitiſſent, ſimulans ſe immemorem iuramentorum, quę nobis ante coronationem ſuam præſtiterat, [c] & poſt coronationem etiam innouarat.[d] Nos itaque attendentes, quòd huiuſmodi reſpóſio ſi ſub diſsimulatione pertranſeat, vel ſilẽ

†al.co ꝙ.

† al.co ꝙ.

†al. Roma.

Noſiſque. iſte §. legit vſq. ad §. cæterũ. Et dicit quid fecit papa qñ audiuit Cardinales referẽtes ea, quæ dixit Henricus, & qđ reſponſum ipſe Henricus dedit litteris ſuis, & quomodo Hẽricus nõ habuit litteras papæ gratas, & quomodo ipſe Henricus dixit ſe nõ iuraſſe i coronatione ſua qñ fuit promotus in Romanũ Imperiũ, nec voluit coronationem. Et etiã Cardinales retulerunt ipſi Papę, qualiter ipſe Henricus quando recepit litteras papæ, quæ tractabant de pace, & cum ſecretæ eſſe deberent, ꝙ ipſe eas publicauit acceſſitſideſt, conuocatis tabellionibus, & in copia multorum hominum, & quomodo ipſe neſciebat, quod anteceſſores ſui iuraſſet, & quód ipſe erat immemor, qđ vnquam iuraſſet. Et per hoc habes totum §. præcedentem repetitum. His ſic recitatis à Cardinalibus Romano Pontifici, ipſe Romanus Pontifex attendẽs qđ ipſe dimitteret ipſum regẽ, quia, reſponſione ſua haberet tabelliones ut conficerẽt inſtrumenta, ut poſſet in futurum præiudicare Romanæ Eccleſię, & talia ſic recitata in principio iſtius §. in graue pręiudicium redundarent ipſi Eccleſiæ quare ipſe papa, ſiue Romanus Pontifex proſpexit annectere, & in ius commune, ſiue corpore iuris redigere & ſcribere de huiuſmodi iuramentis in huiuſmodi conſtitutione, ſeu Clementina, recitans quomodo dictus Henricus quamprimum, i. quamcito, & illico, ſiue ſtatim ꝙ fuit electus in Romanum Regem, ipſe miſit nuntios, & procuratores ad nos, hoc eſt, ad Romanã curiam, ut ipſe confirmaretur in Imperatorẽ, qui nũtii procuratorum habebant ad iurandum in animam ipſius, qđ omnia, quæ iuranda erãt iurarent, quę quidẽ iuramenta recipimus in Auinione, ubi tunc eramus in pręſentia plurium Cardinalium, Archiepiſcoporũ, Epiſcoporum, & Abbatum hic exiſtentiũ, quare illũ regem nominauimus, & eius perſonam approbauimus, & declarauimus eum eſſe habilem, & idoneum ad apicem, & imperialis celſitudinis dignitatẽ, & decreuimus illum inungi, & conſecrari, & a prædictis nuntiis accepimus iuramentum. Item ſimiliter miſimus Cardinales ad eum vt ipſi ſibi impenderent, & darent inſignia conſecrationis, qui Cardinales nomine noſtro receperunt ab eo iurm corporale ſicut continetur, & forma illius iuramenti deſcribitur in libro Põtificali Romano. Et forma qualiter ipſe iurauit põnitur ibi, Ego A. rex Rom. hoc dicit. unde tex. Nos itaque attendentes, qđ ſi huiuſmodi reſponſio facta per regem Henricum pertranſeat ſub diſſimulatione, uel qđ pallietur ſilentio, ipſa poſſet redundare in magnũ & euidens præiudicium Romanæ Eccleſiæ: ideo proſpeximus ad modum dignum, i. valde dignum, forte i. eſſe opportunum, ideſt, cõueniens, ut annectamus aliqua breuiter hmõi conſtõni præſenti in hmõi Clemẽtina. Et ſum. in tex. ibi. [Dictus nãque.] Et recitat qualiter Henricus rex quãdo fuit electus, & quomodo ipſe iurauit & fecit illa, quæ tenentur facere Imperatores, quando eliguntur, ideo dicit, Dictus namq. Henricus quamprimum, i. tã cito quod fuit electus in regẽ Romanorũ, ipſe deſtinauit, i. miſit ad nos nuntios ſolemnes, hoc eſt, vnam ambaſiatam, quam gallice Ambaſſade appellamus, dans eis nuntiis mandatum ſpeciale & plenum per ſuas litteras patentes, i. apparẽtes, & manifeſtas, & bene cognitas, nobis exponendi pro eo, i. nomine eius deuotionem ipſius, quia præceperat nuntiis ſuis dicendũ. Dicatis Rom. Pont. qualiter ego ſum deuotus, & obediẽs. Et dans eis nũtiis mandatũ ſpãle exponẽdi reuerẽtiã filialem ꝗ ipſe dicebat gerere ad nos ſyncero, i. ſ regio affectu, i. deſiderio, & etiã ad Romanã Eccleſiã, dicẽdo ꝙ erat filius ipſi[9] eccleſię, quare ſupplicabat vt electionẽ de ſe factã papa cõfirmaret & eum decerneret inungendum, & cõſecrãdũ, necnon, i. etiam habebant dicti nuntii ſpeciale mandatum petendi, & impetrandi gratiam a nobis & fauorem. & ipſi nuntii habebant mandatum ſpeciale offerendi, & præſtandi pro eo, i. nomine eius iuramentum fidelitatis debitæ nobis, & debitæ ei Romanę Eccleſię in ipſius animam, quia per ſuam animam iurabat, ꝙ teneret, & faceret omnia, quæ ſui prædeceſſores fecerant. Ideoque ipſi nuntii habebant mandatum iurandi in ipſius animam per iuramentum fidelitatis, & periuramentum cuiuſlibet, alterius generis, ac nihilominus, ideſt, non minus habebant tales nuntii mandatũ ſpeciale petendi, a nobis vnctionem, & habebant ſpeciale mandatum petendi conſecrationem impendi ipſi Hẽrico regi per manus noſtras. Et etiam petebat diadema imperii impendi, ideſt tradi per manus noſtras; hoc dicit. No. Decreto, ideſt, ſtatuto, & habemus decretus, ta, tum, & hoc decretum, ti, ſtatutum patrum, definitum iudicium. Inde hic, & hæc decretalis, & hoc le, vt iſta dicta ſunt decretalia, ideſt. quæ in decretis continentur. Et pluraliter hæc decreta, torum, pro libro in quo continentur decreta. Inuenitur etiam decretalis ſubſtantiue, vt in tali decretali dicitur. Item decretus, ta, tum, inuenitur a decreſco, ſcis, & poteſt de, ibi eſſe augmentatiuum, uel priuatiuum. Et decretum eſt ſupinum duorum verborum, ſcilicet decreſco, & decerno, & decreui eſt eorum præteritum. Decretum ſecundum Specul. dicitur multis modis, quandoque dicitur ſententia diffinitiua, vt ff. de re iud. l. decreta. vel interlocutoria. ff. de aſſeſſo. l. 1. in fin. Quandoque dicitur id quod papa conſtituit, ſeu ſtatuit de conſilio Cardinalium nulla facta conſultatione, & tunc in ſcriptis redigitur, vt de reſcr. cap. præſenti. Et accipitur hic ſic in propoſito. Quandoque dicitur conſenſus eligentium in ſcriptis redactus, ut s. q. 1. legum, de elec. innotuit. Quandoque eſt illud quód capitulum, vel ordo, ſiue vniuerſitas, vel maior pars uidit, vt ff. quod cuiuſque vniuer. nomine. l. plane. Quandoque eſt iudicis auctoritas in alienationibus rerum præcipue minorum interpoſita, vt C. de prædiis mi. l. interpoſita. Quandoque dicitur auctoritas principis in reſcriptis beneficialibus interpoſita, vt de reſcrip. cap. gratia lib. 6. Et ſecũdum Azonem illud decretum eſt confirmatorium gratiæ, quia ex hoc princeps inſinuat ſuam voluntatem, quæ ſeruanda etiam ſecundum eum ſiget ignorantes. Eſt etiam quoddam decretum decurionum, quod in inuitos ſuper muneribus rerum ferba poteſt, exceptis qui liberalium ſtudiorum laboribus inſeruiunt, & qui medendi cauſa funguntur, vt medici. C. de decret. decur. l. exceptis. lib. 1. Et dicuntur decuriones i. ca[illegible] ſtentes de curiis. Quandoque decretum eſt iuſſus iudicis, quo mandat bona alicuius propter eius cõtumaciã poſſideri. Et eſt duplex: quoddam eſt primum, quoddã

Digitized by Google

tio pallietur, a poſſet in magnum, & euidens præiudiciũ Romanæ Eccleſiæ redundare, b dignũ admodum, c & opportunũ fore proſpeximus, vt de iuramentis huiuſmodi conſtitutioni præſenti aliqua breuiter annectamus.

Dictus namque Henricus quamprimum fuit in regem Romanorum electus, ſolemnes ad nos nuntios deſtinauit, dans eis per ſuas patentes litteras plenum & ſpeciale mandatum exponendi d nobis pro eo deuotionẽ ipſius, & reuerentiam filialem, qua ad nos & Romanam Eccleſiã ſyncero gerere ſe dicebat e affectu nec non petendi, & impetrandi a nobis fauorẽ, & gratiam conſuetos: offerendi quoque nobis, & præſtandi pro eo, & in ipſius animam f debitæ nobis, & eidem Eccleſiæ fidelitatis, & cuiuslibet alterius generis iuramentũ, ac nihilominus petendi a nobis per noſtras ſibi manus impendi unctionem, conſecrationem, & Romani imperii diadema. g Præfatis itaque nuntiis ĩ noſtra, & fratrum noſtrorum præſẽtia conſtitutis ad ſecundũ dicti tenorẽ mandati Auinione, ubi tunc eramus, cum noſtra curiã reſidẽtes, ĩ publico conſiſtorio, in quo erat prælatorum, & aliorum, tam clericorum, quã laicorum non modica multitudo, & præmiſſis per eos corã nobis expoſitis ſupplicãdo petitis humiliter, & oblatis; h Nos eodem mandato, & decreto i electionis eiuſdem Henrici, ex parte principum tam eccleſiaſticorũ quàm ſæcularium, qui eundem elegerãt, nobis per dictos nuntios præſẽtatis, plena cum eiſdem fratribus deliberatione diſcuſſis, factaque nobis de electione huiuſmodi concordi & legitima plena fide, examinata quoq. perſona ipſius Henrici, prout abſentia patiebatur eiuſdẽ & ipſius fide, probitate, & aliis quæ in perſona imperatoris ſunt merito requirenda, k cum pluribus prælatis, & aliis magnæ auctoritatis viris, qui eiuſdẽ Hẽrici mores, conditionẽ, & ſtatum plenius nouerant, l inquiſito, eiuſq; perſona, cuius ẽt nos, & fratres noſtri aliqualẽ m prius notitiam habebamus, propter qđ facilius tranſiuimus in examinatione huiuſmodi, idonea reputata, ipſum nominauimus, & denuntiauimus, † & declarauimus Regẽ Romanorum, ipſius approbantes perſonã, eumq; ſufficientem, & habilẽ declarantes ad ſuſpiciendã imperialis celſitudinis dignitatem, ac decernentes vnctionem, conſecrationem, imperiiq. Romani coronam ſibi per manus noſtras debere concedi. Et ſubſequenter a præfatis nuntiis ſufficiens ad hoc ab eo (vt præmittitur) mandatum habentib. ſecundum formam in decretis, quæ incipit. Tibi domino, o comprehenſam, fidelitatis recepimus iuramentum. Poſtque idem Henricus conſecrationis, & coronationis ſuæ tempore aliud eiſdẽ Cardinalib. quos ad impendendum ſibi huiuſmodi conſecrationis, & coronationis inſignia miſeramus ad vrbem, illud noſtro nomine recipientib. iuramentum præſtitit corporale, quod in libro Pontificali p Romano præſtandum Pontifici per Imperatorem coronationis ſuæ tempore continetur, cuius tenor dignoſcitur eſſe talis.

ſecundum, vt ff. de dam. inf. l. ſi pupillus §. Iulianus. Nota quod contra ea, quæ publicè delinquuntur, publice puideri dẽt, ſic. n. prouidit papa per hanc publicã conſtitutionem contra publica delicta Henrici. Not. q̃ dr̃ breuiter, q̃uis multa dicantur dummodo ſo. breuiter, vt hic in. ver. breuiter. Zab.

a Pallietur. quaſi pallio cooperiatur. concor. de vſu pal. c. niſi 10 §.

b Redundare. prouidet circa futura de hoc de ſer. non ord. c. r.

c Admodum. ponitur pro valde. concor. de cen. grauis. & de cor. vi. c. de magiſtris, quanto. infra de re iud. paſtoralis. ver. nunquid etiã, & inf. de magiſtris ca. r. poſt prin.

d Exponendi. No. formam, ſecundũ quam conſtituẽti ſunt nuntii Romanorum regis petentis approbationem eccleſiæ.

e Dicebat. Seneca 81. epiſtola, Nil cariꝰ æſtimamus q̃ beneficium quã diu petimus, nil vilius cũ accipimus.

f Animã. cõcor. de iuram cal. c. fin. lib 6. & de teſti. pręſentium. lib 6.

g Diadema. t. proprie. dicit corona imperialis, vel regia & differt a ſerto, q. ſit de floribus in ſertis, & s corona, quę dicit circulus capitis de quolibet metallo, diadema vero ſolũ de auro, & lapidibus pretioſis & componitur à dis, quod duo, & demo, is ex ſui enim rotũditate principiũ demit & finem.

h Oblatis. reſpicit tria ad quę mandatũ habebant, ſcilicet exponẽdi deuotionẽ petendi fauorem, vnctionẽ:

& offerendi iuram.

i Decreto. de quo 61. d. epiſcopus, & de ele innotuit.

K Requirenda. facit de ſup. neglig. prælat. grandi.

l Nouerant. ab his inquirenda ſunt ea. de purg. can. cũ. P. de ele. poſtquã. & c. ſcriptum.

m Aliqualẽ. quaſi non plenam, quia tunc non vr̃ examinatio perſonæ neceſſaria de hoc 33. diſt. qui epiſcopus, in gl. & 47 diſt. de Petro. & facit de app. conſtitutis 2.

n Notitiam. ſuerat. n. pro promotiõe ſtatus ſui. Treuerenſis archiepiſcopi aliquo tempore in curia.

o Tibi domino.), 63. d. & fuit iuramentum Ottonis, vt ibi patet. & dicebat Gul. in pec. co. tit. §. r. vel illud autem. poſt prin. q̃d electus præſtabat primo illud iuram legato Apoſtolicę ſedis, poſtea quando coronabatur, iterum præſtabat illud papæ.

p Pontificali. q̃d alias vocatur ordinariũ ẽpalẽ. & no. Hoſt. de ſer. nõ or. conſulũt. q̃d ille liber auth. ut, q̃a

† Not. Imol. hunc text. pro executorib. apoſtolicis, vt prius perſonam declarent idoneã, & tamen prouideant.

a Diadema regiũ tã Ro. q̃ cæteris gẽtib. candidã faſciam eſſe conſtat vide Alc. de Alc. Genialiũ dierum. li. 1. ca. 28. de varis coronarũ generib. Aulũ Gellium. li. 5. noctiũ Atti. cap. 6.

Digitized by Google

Alius libri verba ibi ponũtur: ſimile quod de arbore dicitur per ca. 35. q. 5. ad ſedem. Inducitur etiã 45. diſ. canones & ea ſancta 38. diſt. quæ ipſis. facit de offi. archid. c. 1 & cap. ad hæc. hoc apertius probat hæc litera.

† Dictio, pro- curatorem, deeſt in antiquis codicib.

a Futuris.] illud eſt contra Ioan. qui not. 93. diſt. legimus quod ſola principum electio facit verum Imperatorem, vides enim quod etiam approbatus ab Eccleſia Imperator non eſt, donec coronatione & conſecratione receperit ab Eccleſia, & facit quod dicam in ſ. poſito. ſuper verbo, reges, in gl.]

b Polliceor dicitur l. 3. ff. de polli. quod pactum eſt duorum conſenſus atque conuentio, pollicitatio vero ſolus offerentis promiſſum.

CÆTERVM. CASVS. Hic Papa ſiue Romanus Pontifex probat contra ipſum regem, qui dicebat ſe. neſciſſe, ſeu ignoraſſe, quod antecceſſores ſui Imperatores vnquam præſtitiſſent iuramentum: Et probat papa dicendo quod nunquã fuit hæſitatum, id eſt, dubitatum, quin huiuſmodi iuramenta exiſtant a retro principibus id eſt, ab anteceſſoribus ſuis, immo probat quod Albertus quondã Imperator prædeceſſor ipſius Henrici, tum etiam Rodulphus tempore Bonifacii vi i præſtiterunt iuramentũ fidelitatis ipſi Bonifacio. Domini mei aperui vobis poſtã illius capituli, ideo uos ſupplico ut reſiduum videatis per vos. Nota text.] Cæterum. ut in præ. cle. ne Romani. de elect.

c Immediatus.] ſignanter hoc eſt, cũ in poſſeſſione vltima tempora ſpectãda ſint de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. poſt princip. cum concor.

d Bonifacio.] ſamiliaris eſt hæc proba-

talis. Ego Henricus Romanorum rex annuente Domino futurus a Imperator, promitto, ſpondeo & polliceor, b atque iuro coram Deo, & beato Petro, me de cætero protectorem, procuratoré † & defenſorem fore ſummi Pōtificis, & huius ſanctæ Romanæ Eccleſiæ in omnibus neceſſitatibus, & vtilitatibus ſuis, cuſtodiendo, & conſeruando poſſeſſiones, honores, & iura eius, quantum diuino ſuffultus adiutorio fuero, ſecundum ſcire & poſſe meum rectã, & pura fide, ſic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Cæterum quin iuramẽta huiuſmodi fidelitatis exiſtant a retro Romanis principibus non fuit hactenus hæſitatum, immo tam quondam Albertus rex Romanorum immediatus c prædeceſſor memorati Henrici Bonifacio d Papæ viij. prædeceſſori noſtro tẽpore approbationis eiuſdem Alberti, quam Rodulphus pater ipſius, & alii prædeceſſores eiuſdẽ Romanorum reges diuerſis noſtris prædeceſſoribus iuramentum fidelitatis, & obedientiæ præſtiterunt. Idemque Bonifacius memoratum Albertum iuramentum huiuſmodi ab eo recepto de fratrũ ſuorum conſilio (pręſente prælatorum, & aliorum multitudine copioſa) auctoritate Apoſtolica recepit in ſpecialem ſuum filium, e & eccleſiæ memoratæ, ipſumque in regem Romanorum aſſumpſit, in Imperatoré poſtmodum promouendum. Verum quia ſæpe ſatus Henricus, qui in proximis diebus fuit de hac luce ſubtractus, non uirtutem, & mentem, ſed nudum verborum inſectans † corticẽ, f ſenſumq; confundens, iuramẽta reſtringendo prædicta, curioſe videbatur aſſerere (vt præfertur) illa ad debitum fidelitatis huiuſmodi non non extendi, nouo morbo curioſitatis g huius, luculẽtæ veritatis antidotũ h præſentis declarationis oraculõ prouidimus apponendum. Quia ergo capitulis iuramento † i fidelitatis contentis ſollicita meditatione penſatis, ipſa capitula k in præfatis Imperatoris iuramentis quantum ad effectum, mentem, & virtutem l ipſorum non eſt dubium contineri. Nos præmiſſis & aliis rationibus, ne quis in Romanum aſſumptus principem, vel in poſterum aſſumendus, an iuramenta huiuſmodi per dictum Henricum Imperatorem præſtita, & per ſucceſſores ipſius in futurum præſtanda fidelitatis exiſtant, in dubitationem deducere audeat, vel ſuper his contrarium aſtruere veritati, auctoritate Apoſtolica de fratrum noſtrorum conſilio declaramus, illa iuramenta prædicta † fidelitatis exiſtere, m & cenſeri debere.

Porro præter iuramenta prædicta idẽ Henricus ſuorum inhęrens prædeceſſorũ veſtigiis, n priuſquam ingrederetũr Italiam, vel ibidem iura aliqua exerceret, ſub

tio, cum papa alium papam inducit in teſtem, ut no. Ioan. 9. q. 3. patet.

e Filium.] de priuileg. ſi papa, uerb ſimiliter lib. 6.

f Corticem] quod facere non debuit. 1. q. 1 Marcion. de verbo. ſignifi. præterea & ca. intelligentia. ff. de legi. l. ſcire. lo.

† al. inuentis

g Curioſitatis.] ſumitur hic pro ſubtilitate exquiſita, nimie cura. ſic de renun. ca. 2. in prin. lib. 6.

h Antidotum.] ponitur pro contra donum. dic vt not. ff. de pet. hære. ſed & ſi. §. conſuluit, uel pro cõtra datũ, unde dicit lo. let id quod dat cõtra uenenum, vnde pro medicina ponit de iure. calum. cæterum vnde dr quidam liber Antidotarius. quia cõtra vitia compoſitus eſt.

† al. in iure

i Fidelitatis.] quod habetur. 22. q. 5. de forma. & facit, ſi eo. ego N & videre potes quod not. Hoſti. in ſumma de feu § quid ſi fidelitas vbi etiam ponit plenam & pleniorem fidelitatis formam. In quo & quid differat ab homagio, dicam inf. de re iud. paſtoralis § cæterum.] de hoc per Inno. de reg. iur. c. ult]

K Ipſa capitula.] contenta in fidelitatis iuramento.

l Virtutem.] ad maiorem expreſſionem inculcat hæc uerba.

m Exiſtere.] non per hoc ſequitur, quod ſubiecti Imperatori ſint de temporali dominio Eccleſiæ, facit quod not. 63. diſtinc. legitur, & in Spec. de feu § 2. uerſi. 4 Ioan. And.

Gloſ. ſequens tractat de tribus coronis imperii, & ubi, & per quos dentur & quomodo de triplici ſunt metallo, & quare, & dat ſimile.

† Dictio, pręmiſſa, deeſt in antiquis codicib.

n Veſtigiis.] qui, ſcilicet in ingreſſu Italiæ iuramenta tale præſtiterat. Scire debes prout habetur etiam in Pontificali

Digitized by Google

quod rex Romanorũ coronatur triplici corona. Prima eſt ferrea, qua recipit ab archiepiſcopo Coloneñ. in Aquiſgrano eiuſdem diœceſis: ferrum autem forti tudinẽ deſignat, qua vincere debẽt rebelles, & infideles conculcare. Secũda eſt argentea, quam ingreſſus Italiã recipit a Mediola neñ archiepiſcopo in villa Modiceñ eiuſdẽ diœceſis, tamen ipſe Henricus recepit illam Mediolani in eccleſia ſancti Ambroſii, argentum autem deſignans munditiam & claritatem, ſignificat ipſum principem talem eſſe debere. Tertia eſt de puro auro, qua coronatur per Papam in eccleſia ſancti Petri, ad altare ſancti Mauritii, & deſignat aurum, quod omnibus metallis eſt excel lentius, ipſum Imperatorem aliis regibus & principibus in potentatu & iuſtitia excellentiorem eſſe debere. Sic olim in his tribus metallis dabatur tributũ Romanis, vt ſcripſi de fide inſtr. toter dilectos. ſuper gl. indictio.

ADDITIO. Hanc triplicem coronã triplici carmine adnotatam videas.

Ferrea Romani geſtãt diademata reges.

Eſt argẽtea poſt hæc his oblata corona

Hoc aurum capiti fuluum datur imperiali.

a Tactis] epiſcopi etiam cum fidelitatẽ iurant, tangunt ſacra vt probatur ſup. eo. Ego. N. in fin. Nõ ſic quando teſtimonium dicunt, vel de calumnia iurant. quod dic vt de iura. calumn. cap. fi.

teſtimonio ſuarum patentium litterarum in manibus dilecti filii Ioannis de Mollianis † ſcholaſtici eccleſiæ Tollen. capellani noſtri ad hoc ſpecialiter per nos miſſi, noſtro & præfatæ Eccleſiæ nomine recipientis promiſit, & tactis [a] ſacroſanctis Euangeliis iuramẽto firmauit, quod eandẽ Eccleſiam, & fidem catholicam pura fide toris que viribus conſeruaret reuerenter, & etiam defenſaret, omnemque hæreſim, ſchiſma, & hæreticos quoslibet, fautores, receptatores, & defenſores ipſorum exterminaret [b] pro poſſe, ac numquam cum Sarraceno, Pagano, ſchiſmatico, ſeu alio quod libet communionem catholicæ fidei non habente, aut cum aliquo alio præfatæ Eccleſiæ inimico, vel rebelli, ſeu eidem manifeſte ſuſpecto, vnionem quamlibet ſeu parentelam, [c] aut confœderationem iniret, ſed tam noſtram, quam ſucceſſorũ [d] noſtrorum perſonas, honorem & ſtatum manuteneret, defenderet, & conſeruaret cõtra omnes homines cuiuſcũque exiſterent præeminẽtiæ, dignitatis, uel ſtatus. Eidem etiam † adiiciens iuramẽto, quòd manuteneret ſemper atq; ſeruaret priuilegia omnia per prædeceſſores ſuos reges [e] ac Imperatores Romanos præfatæ Romanæ, & aliis quibuslibet Eccleſiis quocunque conceſſa tempore, & continentiæ cuiuſcunque. Ipſaq; omnia, & ſpecialiter ac præcipue per claræ memoriæ Conſtantinum, [f] Carolum, [g] Henricum, Othonem quartum, Fridericum ſecundum, atque Rodulphum prædeceſſores ipſius ſuper conceſſione, recognitione, aduocatione, adnotatione, quietatione, & libera dimiſſione terrarum, & prouinciarum Romanę eccleſiæ vbilibet poſitarum, quarum etiam multat nominatim expreſſit, ſedi Apoſtolicæ Romaniſque Pontificibus ſuper † quocumque tenore conceſſa recognouit, confirmauit, & ex certa ſcientia innouauit, ac etiam de

b Exterminaret.] idem verbum de hæret. c. excommunicamus § moneatur & § ſeq. Et dicitur quaſi extra terminos vitæ, vel iuriſdictionis ſuæ eos ponere, vnde ponitur etiam pro diſſipatione, deſolatione, & exilio.

c Parentelam. alludit vulgari Italicorum, & ponitur pro affinitate. Conſanguinitatem cum iure non poſſet. facit inſtit. de legitima. agnat. tuit. in fine.

d Succeſſorum vide quod not. & infra eod. tit. ne Romani.

Glo. ſeq. arguit non coronatum priuilegiare poſſe, terminus & tria diuerſorum dicta ponit, ſubdens textum antiquum.

e Reges Romanos vt ſequitur. Et per hanc litterã videtur qđ rex Romanorũ, qui non ſum eſt Imperator vel coronatus, priuilegia dare poſſit, de quo ſatis no. in Specul. de reſcrip. præſentat. § ſi. ver. item quod eſt

obtentum, & hoc diſputauit, & tenuit Iac. de Are. cuius quæſtionem ad litteram poſuit Cynus in l. bene a Zenone. C. de quadri. præſcrip. Iono in decre. venerabilem, dic. qđ ſi Imperator non poſſit recipere coronam in loco debito, nihilominus auctoritatem adminiſtrandi recipere poteſt a Colonienſi archiepiſcopo, ad quem ſpectat, vel ex ipſa electione habet illam ſecundum eum, refert Hoſtien. de verbo. ſignif. ſuper quibuſdã. quod vidit in Alemania per principes iudicari & teneri, qđ rex Romanorũ poſt electionem concordem habeat omnem poteſtatem, quam Imperator, & q̃ vnctio a nihil addit, & facit qđ no. Ioan. 93 diſtin. legimus vt ſcripſi ſuper ver. poſtquam.] & ſup. ver. ſoluenus. in gl.] Sed quod plus eſt, vidi, & habeo formas quarundam litterarũ, quæ de regiſtris Inn. iiij. dicuntur extractę, quæ manarunt ſuper negotio diſcordiæ electionis, de qua loquitur decret. venerabilem. quarum altera dirigebatur archiepiſcopis, epiſcopis, & prælatis & principib. Alemaniæ & Sclauię vel Sclauoniæ: altera ſpecialiter Moguntino, inter alia referentes quod inconcuſſa conſuetudo imperii facta, certa, rationi conſona, iuri ſubnixa, per patientiã ſedis Apoſtolicæ tolerata, & per tolerantiam approbata, hoc habet, quod duobus electis in diſcordia, vterque adminiſtrat vt rex. & omnẽ imperii iuriſdictionẽ exercet, quod declarat ibi Papa locũ habere, donec per papã alterius electio fuerit approbata, aut reprobata.

Glo. ſeq de donatione Conſtantini ponit duas opiniones, ſecundum approbans.

f Conſtantinum. diſputant aliqui, an donatio 3 per Conſtantinum facta Eccleſiæ Romanæ in perſona B. Silueſtri, de qua 96. diſtinct. Conſtantinus. Palea eſt valuerit, & an ſucceſſor illam reuocare potuerit? Accurſius tenet, quod donatio non valuit, in Auth. quo modo oportet epiſcop. poſt princip. Sed Ioannes contra, qui hoc notat 63. diſtinctio. Ego Ludouicus quod valuerit, & quòd ſit irreuocabilis, probat hac littera, & ſupra de electio. fundamenta § ne autem. lib. 6. & facit quod not. Hoſtien. in ſum. de immunit. eccl. § ſi. ſe mul. ratio.

g Carolum, de qua 11. quæſt. 3. uolumus. de iudiciis nouit.

† al. Melanis

a Qui electus eſt Imperator an poſſit ante coronationẽ priuilegia concedere, vide late Fely. in c. cam te. de reſcr. & Dec. conſi. 19. viſo tenore.

† Dictio, et, deeſt, in antiquioub. codicibus.

a Vocbonẽ nihil addere accipiendũ eſt latio mõ i. nihil addit quo ad ius adminiſtrando.

† al. ſub.

3 Vide textũ in ca. fundamenta, de cle. lib. 6. & extrauagan. Vnã ſanctã de maior. & obed. Bart. Cagn. in 1. conſtõne De ſtit Aoi p. 1. bab ito. ti. 8 c 3 § 8. & Gaza. cõſ. 3.

nouo conceſſit: & terras ipſas atque prouincias recognouit ad ius & proprietatem ipſius Eccleſiæ pleniſſime pertinere: eaſque nihilominus ex abundanti de nouo eccleſiæ ſæpefatæ donauit, ſub prædicto ſe obligans iuramento, quod ipſas aliquamve ipſarum partem nullo vnquam tempore occuparet, ſeu quantum in eo eſſet, ab alio permitteret occupari: Nec in eis aut aliqua parte ipſarũ iura aliqua poſſeſſiones, aut tenutas haberet, ſeu quomodolibet poſſideret: nec in eis etiam poteſtariæ ſeu cuiuſuis capitaniæ, aut iuriſdictionem quamcunque per ſe vel per aliũ exercere; quodq; (vt princeps catholicus, & ſæpedictæ Eccleſiæ aduocatus [a] atque defenſor) ipſam iuuaret, & conſilijs, & auxilijs illi aſsiſteret opportunis contra quoſcunque inobedientes & rebelles eidem: & præcipue contra occupantes ſeu turbantes terras prædictas, ſeu prouincias, vel partem quamlibet earundem. Sed eodem etiam iuramento promiſit, quod tam ipſam Romanam Eccleſiam, quam alias eccleſias, libertatem eccleſiaſticam, bona, iura, prælatos, & miniſtros eccleſiarum ipſarum manu teneret, conſeruaret, atque defenderet, ſuo poſſe: Et quod Eccleſiæ Romanæ vaſallus contra iuſtitiam nullatenus offenſurus deuotos ac fideles eccleſiæ, et in imperio conſtitutos benigne tractaret, nec eos opprimeret contra iuſtitiam, aut (quantum in eo eſſet [b]) per alium opprimi ſuſtineret, ſed in ſuis potius iuribus & iuſtitiis cõſeruaret. hoc quoque iuramentum, & etiam priſtinum, pro eo nobis per ſuos nuntios (vt præmittitur) præſtitum, receptis ſuæ coronationis inſignijs innouauit, prout in patentibus ante coronationem ipſam eius regio magno ſigillo, & alijs poſt coronationem eandem eius imperiali aurea [c] bulla munitis inde confectis litteris, (quas in archiuis [d] & diligenter conſeruari fecimus) plenius continetur.

TITVLVS X.

De exceptionibus.

Clemens quintus in concilio Viẽnenſi.

¶ *Exceptio excommunicationis opponitur dilatorie quandocunque, peremptorio non obſtante. Ioan. Andr.*

CAP. VNI.

EXcom-

a Aduocatus.] vide quod notaui, & ſcripſi de ele. venerabilem. ver. quod autem.

b In eo eſſet.] facit 43 diſt. Epheſiis. 47. diſt. quod ad nos, de teſti. conſtitutus.

c Aurea bulla. patet ergo quod ante coronationem non vtitur bulla, ſed ſigillo. Sic & Papa aliter vtitur bulla ante coronationem quam poſt, vt not. in fin. lib. 6 ſuper data Priuilegia imperialia cum aurea bulla vidiſſe non memini niſi vnum; nec etiam multum vſ expediens priuilegiis bullam auream appendi, propter pretioſitatem. n. metalli eſt de ſubtractione bullæ periculum, ob quem etiam ſatis prudentes prælati & principes temporis noſtri ſigillis argenteis vel aureis non vtuntur.

d Archiuis habetur idem verbum. C. de fide inſtrum. auth. ad hæc 30. q. 1. peruenit. vt ibi no. Dicũtur archiuia armaria librorũ, & deriuatur ab arca. Hieronymus in prologo Hester, dicit ſe ipſum librum ſeruaſſe de archiuis Hebræorum. vide no. de proba. cum cauſam. de præſcript. ad audientiam.

1 Archiuia dicitur grãmatophylacia, ſiue chartophylacia, quod latine tabularia ac tablina dicuntur vide Vlpianum in l. moris. ff. de pœnis.

DE EXCEPTIONIBUS.

Viſum eſt ſupra de armis actorum, nunc videndum eſt de armis reorum, quæ appellantur exceptiones ſiue defenſiones.

EXcõmunicationis) Primo decidit dubium Secundo illud determinat & declarat; ibi, reſeruata tamẽ Imo.

Præſupponendum eſt quod habetur in §. qui autem ſe vult excuſare inſt. de excu. tu. vel cura. videlicet ſi alicui competant plures excuſationes, ſi velit tantum vnam proponere, poteſt. Et ſi ſuccumbat in illa, non quia poteſt eam probare, tunc poteſt proponere aliam, & ſic de aliis. Ergo idem eſt dicendum partibus vocatis ad iudicem, vt ſi competunt eis plures exceptiones dilatoriæ, poſſunt vnam opponere poſt aliam. Et ſi primo propoſui iudicem excommunicatum poſſum poſtea proponere quod eſt infamis. Secundo præſupponendum eſt illud quod dicitur in c. paſtoralis, eo. titu. in antiq. quod iudex poteſt præfigere terminum peremptorium partibus ad proponendum omnes ſuas exceptiones dilatorias, vt ipſe ſe obuiet malitijs hominum, vt lites abbreuientur. Tertio præſupponendum, quod exceptio excommunicationis eſt dilatoria. Quarto præſupponendum eſt quod habetur in capitul. pia. eodem titulo libr. 6. videlicet, quod exceptio excommunicationis poteſt opponi in quacunque parte litis; etiam poſt ſententiam diffinitiuam.

CASVS. Feci te citari coram iudice competenti; die adueniente comparuimus coram iudice, dedi libellum meum; cepiſti terminum ad reſpondendum eidem vel propoſuiſti exceptionem dilatoriam; iudex timens ne velles proponere alias exceptiones, vt differres & prolongares litis conteſtationem, præfixit tibi terminum ad reſpondendum & proponendum omnes tuas exceptiones dilatorias; die præfixa adueniente nullam exceptionem dilatoriam propoſuiſti, ſed litem es conteſtatus, poſtea circa medium proceſſus propoſuiſti exceptionem excommunicationis contra me, & petebas cauſam differri, & protendi, ſiue prolongari vſque poſt abſolutionem. Ex parte mea fuit oppoſitum, quod non poteras opponere illam exceptionem quia tu fueras litem conteſtatus, & illa eſt dilatoria, & ante litem conteſtatam debet opponi; Item quia iudex tibi aſſignauit terminum peremptorium ad proponendum omnes dilatorias, & in die præfixa nullam propoſuiſti, quæritur vtrum bene dicam? Dicit Romanus Pontifex, quod non. Nam exceptio excommunicationis eſt exceptio anomala; nec

eſt de natura aliarum exceptionū dilatoriarum: quia ibi eſt periculum excōicationis, quod imminet in quacunq; parte litis, & incurrit ſniam excōicationis minoris, & aliqñ maioris, qui participat cum excommunicatis in crimine prohibito. hoc dicit. H. R. ¶ Colligo aliqua notabilia. Primo, quod

† No. φ excōicationis excepto cacōicano ceptio licet ni-;poteſt opponi in ſit dilatoria quacunq; parte lit a, pōt obijci in ēi poſt renunciationē qualibet pai- & cō-luſionem in tā te lit a cōtra ad impediendam pro natutam di- lationē ſaiæ diffiniti laroriarū pul chrā rōnē hu ius notabil. aſſignat hic Imola.

munications a † exceptio dilatoria b in qualibet parte litis c opponi d poteſt, termino peremptorio e per iudicem aſſignato, f ad proponendum exceptiones declinatorias † & dilatorias, g non

um, immo ēt poteſt opponi poſt ſententiam ad impediendam executionem ſententiæ.

No. cum glo. φ exceptio excommunicationis aliqñ eſt dilatoria, vt ſi opponatur contra actorem, aliquando eſt peremptoria, ut ſi opponatur contra electum vel contra aligentes Et dr̄ peremptoria: quia perimit & deſtruit electionem eligentium, & conſecrationem ſeu confirmationem electi, ita φ reddit electum inhabilem ad electionem. Not. φ iudex poteſt præfigere & ſtatuere terminum ad proponendum omnes exceptiones dilatorias, & poſt illum terminum non auditur reus: quia ille terminus peremptorius habetur loco litis conteſtatæ: quia ſicut poſt litis conteſtationem quis non auditur ad proponendum exceptiones dilatorias: ſed omnes debet proponere ante litis conteſtationem, ita quod poſt terminum peremptorium quis non auditur. a. paſtoralis. allegato. ſic & ille terminus peremptorius habetur pro litis conteſtatione quo ad exceptiones dilatorias proponendas. No. tex. [Excommunicationis.] Excommunicatio. i. eſt extra communicationem Eccleſiæ ſeparatio, vel cenſura eccleſiaſtica excludens a communione fidelium. 11. q. 3. canti. hd & §. euidenter uel æternæ mortis damnatio 11. q. 3. nemo epiſcoporum, & c. nullam. Et excommunicationis duæ ſunt ſpecies, quæ frequenter vſitantur, de quibus. 3. q. 4. Engeltrudam. Vna quæ maior eſt, & dr̄ anathema & excludit ab ingreſſu Eccleſię, & a communione fidelium, & a ſacramentis. Alia eſt minor, quæ ſolum ſeparat a ſacramentorum perceptione, ideſt, receptione de qua in c. ſi celebrat de cle. excom. mini. Nunc exceptio eſt rei defenſio, per quam ipſe reus ſe defendit & tuetur ab actore. Et ſecundum Azonem in ſumma. C. eod. tit. quandoque ponitur largè & impropriè pro omni defenſione prout reo competit, ēt ſi nulla actori competit actio: Et nunc quidam vocāt eam exceptionem facti, vt quando ſine actione quis calumnioſe ponit. Et plures ſunt exceptiones, quædam ſunt dilatoriæ, quæ ſunt peremptoriæ quædam perpetuæ, quædam temporales, quædam ſunt anomalæ, & eſt exceptio rei iudicatæ. Exceptio dilatoria eſt quæ cauſam differt & prolongat. inſti. eo. ti. § appellantur Exceptio peremptoria ſecundum Spe vocatur ſic, quia actionem vel intentionem agentis perimit, vt cum quis petit decem ex cauſa mutui, aliter excipit de pacto facto inter ipſos de non petendo, dicendo: Domine actor tu petis a me decem ex cauſa mutui, ſed nōſcere φ tali die feciſti pactum mecum, φ nunquam peteres a me illa decem, quare excipio de pacto non petendo, & iſta exceptio perimit actionem. Exceptio perpetua eſt, quæ perpetuum habet effectū, vt cum petis a me decem ex cauſa debiti, excipio φ tu remiſiſti mihi hæc exceptio perpetua dici poteſt, & perpetuo competit, quandoq; actor agit: quia exceptio non competit, niſi quis agat ff. de excep. Exceptio temporalis eſt, quæ ad tempus vtilis eſt, vt cum petis debitum, excipio contra de pacto facto de non petendo, niſi vſque ad quinquennium: ideo ſi petis a me ante quinquennium excipiam, poſt quinquennium non poſſum excipere: quia mea exceptio eſt temporalis, & ſolum durat vſque ad quinquennium, de qua da reſer. c. pleruncq; Exceptio anomala eſt, quæ non ſequitur normā. i. regulam aliarum; quia poteſt opponi ante litem conteſtatam & poſt, & tantum litis conteſtationem, vt exceptiones aliæ de quibus ſcilicet dubitatur an ſint perpetuæ an temporales, vt exceptio matrimonij, & exceptio non numeratæ pecuniæ, & non numeratæ dotis, vt not. inſtit. de exce. §. appellantur. Exceptio rei iudicatæ non poteſt opponi, niſi qñ ſit ſuper eadem re, & qñ eſt ex eadem cauſa & eadem perſona. No. [Termino peremptorio.] peremptorium dicitur a perimendo, eo φ omino perimat, vt terminus peremptorius vltra quem non detur vlteriores dilationes. Similiter etiã pro dicitur peremptoria, quæ perimit actionē. Etiam citato dicitur peremptoria; quia omnes alias citationes ſubiicit & accelerat, vt quando quis citatur vno edicto peremptorio pro tribus, vel tribus citationibus præmiſſis, & quartum peremptorium, vt l. ad peremptorium. ff. de iud. Not. [Seruata conſtitutione.] ſcilicet c. pia. eod. tit. lib. 6. vbi dicitur, ſi quis reus actori opponat excommunicationem exprimat ſpeciem excommunicationis maioris uel minoris, & nomē excommunicatoris, quem niſi intra octo dies probauerit, die qua proponitur computata, condemnatur in expenſis; Sed ſi tunc defeciat, & iterum eandem opponat & probet, repellitur excommunicatus, & valebit proceſſus interim ſubſecutus. Item non niſi bis poteſt opponi excommunicationis exceptio, niſi emergat noua vel euidens, probatio de antiqua. Et ſi opponatur poſt ſniam, impediet ſententiæ executionem, ſed ſnia valebit. Et ex officio ſuo poteſt excommunicatū publice repellere quandocunq. Hoc dicit illa conſtitutio, pia. quæ eſt conſtitutio fel. re. Inno. No. quod generalis renunciatio tacita, vt hic, vel expreſſa, ſicut illa quæ fit in fine litis, de qua, de cauſa poſ. paſtoralis, in fin. ſpeciales prouiſiones non tollit per hoc quod no. de tran ſact. c. 1. Zab.

† Aliquo nō iudice pñgē te terminum ad declinatorias & declaratorias, proponēdas, nō poterit poſtea opponi declinatoria iudici; qa ſi opponeretur, nil operatur præfixio termini reſpectu declinatoriæ Barba. g tea. hic pōdarādo cū ī verbo iudice. alleg. Anch c. exceptionē ſup. eod.

Gl. prima dicit quid reprobat, vel approbet.

a Excōicationis.] Sc ſummat reprobans quod no. Hoſ. eo. ti. paſtoralis, qui dicit obſtare lapſum termini huic exceptioni proponendæ, licet vbi terminus ſtatus non eſt, opponi poſſet vſq; ad ſniam, & approbat φ ibi not. Bar. & Hoſt. & Gul in Spec eo. ti § 2 ver. ſed nunquid poſt, & intelligitur hoc de maiori excommunicatione, quæ repellit ab agendo ſup. eo. a nobis fact. de ſen. excom. ſi quem. Io. And.

Gl. ſeq diſtinguit, & de quæſtione remittit.

b Dilatoria.] ad differendam litem actoris excōicati. deind. intelligimus opponitur. n. interdum in vim peremptoriæ, puta ad perimendam electionem propter excommunicationem eligentium vel electi quo caſu locum nō habet decr. pia. eo. ti. lib. 6. & ibi no. dicit Gul. in Spec. φ etiam quando opponitur contra iudicem, vel contra procuratorem, nō obſtat lapſus termini. hoc no. in prædicto. §. ver. quid ſi termino, & ver. ſeq. de ſecundo dicit de procura. in noſtra.

Excōicatio dupliciter opponitur.

c Litis.] principalis, de cā vero appellationis plene ſcripſi eo. ti ſignificauerunt in textu & ſuper glo. pen.

d Oppon.] quadruplex huius iuris ratio habetur in decr. pia in prin gl.

Gl. ſeq ponit opinionem quam contra hunc textum tuetur.

e Peremptorio.] tenet Hoſt in decr. paſtoralis. & Gul. in Spec. de dila. § 1. ver. exceptionū. φ talis terminus, ēt ſi hic non exprimitur, intelligitur peremptorius, allegat decre. cum dilecti de offic. deleg. ad hoc probat litera illius dec. paſtoralis & Guhel. ibi exanim. vt ibi recipſi. Sed dato quod iudex peremptorie expreſſit, non obſt. hoc vult hæc litera.

Terminus ad exceptiones opponendas eſt peremptorius.

f Aſſignato.] iſte terminus aſſignari dēt ad petitionem actoris, non rei, vt latius dixi ſup. eo. paſtoralis.

g Dilatorias.] nunquid ad peremptorias proponendas poſſit iudex ſtatuere terminum peremptorium? Fuit opinio quod non, de qua ſupra eodem, paſtoralis ſuper 1. gloſſ.

Gl. ſeq. iuſtificat textum, & ampliat.

a Non

Digitized by Google

a Non obſtante. hanc opinionem decre. paſtoralis approbare ſolebam hac ratione quia quadruplex ratio illius decr. prima ita viget poſt terminum, ſicut prius. Item quia lis conteſtata eſt quæ ſi quædam peremptoriis terminus dilatoriarum de re iud. inter monaſterii, & tamen poſt illam proponitur hac exceptio. Item terminus datus ad exceptionē illam probandā, qui lapſus eſt, non impedit illam proponi de nouo: ergo nec terminus datus ad proponendum. Item infra non præcludit viam huic exceptioni, multo minus terminus lapſus: hæc omnia probantur in prædicta decr. pa. Et his rationibus puto decr. hāc locum habere, etiam ſi nominatim de exceptione excommunicationis terminus datus eſſet: Nec enim poteſt iudex beneficium iuris auferre reo, per qđ ē ſibi permiſſum qđ in qualibet parte litis illā opponat đ reg. ſus. indultum cum conc. li. 6.

Ratificatio in qualibet parte litis opponi pōt.

b Conſtitutione eo. ti. pa li. 6. quæ ſtatuit ſub qua forma proponatur, & quotiens terminum probandi, & pœnam non probantis.

obſtante,[a] Seruata tamen conſtõne[b] felicis recordationis Innocentii Papæ quarti edita circa hoc in concilio Lugdunenſi.

TITVLVS XI.

De ſentētia, & re iudicata.

Clemens v. in conc. Vieñ.

Qui tres ſententias contrarias in quauis cauſa reportauit, de illarum nullitate non agit, nec excipit ipſarum executione non facta & reſpicit etiam pendentia. Io. And.

CAP. I.

VT † ca-

DE SENTENTIA ET RE IVDICATA.

Viſum eſt ſupra de partibus iudicis, & de iuribus actoris & rei: verum quia examinato negotio, & iuribus partium auditis, iudex debet ferre ſententiam ſecundum allegata & probata: ideo annectitur ſequens rubrica.

VT calumniis. Primo præmiſſa ratione decidit vnum caſum. Secundo ſimili ratione đcidit alium, ibi, ſimilia. Tertio declarat & oſtendit conſtitutionem locum habere ēt ad pendentia per appellationem; ibi, Quæ ad cauſas. Imola Præſupponendum eſt primo quòd ab vna & eadem ſententia non eſt licitum ter appellare: Secundo præſupponendum eſt, quod licet ab vna & eadem ſententia non poſſim ter appellare, tamen poſſum illā dicere nullam, & agere de nullitate, puta, quia lata eſt die feriato, vel me non citato, vel quia lata eſt iudice deambulante, & non ſedente pro tribunali, vel ſi allegem aliquam aliam cauſam.

CASVS. Tu & ego. habuimus litem coram auditore Caluiginaci, vel coram alio iudice inferiore: ipſe tulit contra me ſententiam, appellaui ab illa ſententia coram officiali Pictauen. qui officialis ſententiā ipſius auditoris confirmauit, ab illa confirmatoria iterum appellaui, & ſic bis appellaui, & appellaui ad auditorem archiepiſcopi Burdegalen. qui etiam confirmauit duas primas ſententias. Certum eſt quod non poſſum appellare ab illa tertia ſententia. ſed ponamus quòd antequam faceres exequi tuam ſententiam, feci te citari coram iudice ordinario, & propoſui quod prima ſnīa lata per auditorem Caluiginaci erat nulla. Modo quæritur, vtrū pendente cauſa nullitatis ſententia. debeat exequi, vel vtrū ſit differenda, & prolongāda in euentū nullitatis, id eſt, quouſque fuerit iudicatum an ſnīa prima auditoris Caluiginaci valeat, an non? Reſpondet Romanus Pontifex, quòd vt obuietur malitiis hominū, quòd pendente cauſa nullitatis, ſententia debet exequi: ſed ſi poſtea pronuntietur ſniam fuiſſe nullam, tunc executio reuocabitur. Sed quid, ſanctiſſime pater, ſi non appellaui a tertia ſententia, ſed appellaui a quadam interlocutoria, quia forte auditor Burdegalē. me grauauit in aliqua interlocutoria à qua appellaui, & dedit mihi apoſtolos refutatorios, & pendente appellatione proceſſit ad diffinitiuam, & voluit exequi ſuam ſniam? Ego dico quòd non poteſt, pro eo quòd pendent lis ſuper appellatiōne interiecta ſuper interlocutoria. Quæritur verū iſta litis pendentia debeat impedire ſniam? Dicit quòd non: ſed ſi iudicet bene appellatum quia ſententia erat nulla, tunc executio ſniæ reuocabitur. hoc d. H R.

Colligo aliqua notabilia. Et primo, quòd habens tres ſnias cōtra ſe ſuper eodem articulo, non poteſt appellare a tertia, ſiue ſit diffinitiua, ſiue interlocutoria: ſed bñ põt agere đ nullitate. No. iuncta gl. quòd habent tres ſnias cōformes contra ſe, ſi agat de nullitate, antequam admittatur ad agendum, prius debet parere ſententiæ & executioni cum effectu. Nota, quod per appellationem ab interlocutoria non ſuſpenditur officium iudicis, niſi index deſerlerit ſuæ appellationi c. 1. ſup. de dolo & cōtum. arg. ſumpto à contrario ſenſu. Not. quòd ſi appellatur ab interlocutoria, & pendente appellatione feratur ſententia & executioni demandetur, ſi dicatur bene appellatum & male pronuntiatum, tunc ſnīa eſt nulla, & executio reuocabitur, nec nocebit appellāti. No. tex. vt calumniis. & dic illas præſumi in quotidiano litigatore, qui nec accuſator nec teſtis eſſe poteſt. Romanus ſing: 314. per c. ſuſpectos 3. q. 5. Idem Corſetus in ſing. ſuis ver. antedemptor, ſub littera T. per c. nullus. ead. cā & ſacri, §. 1. c. 46. diſt. & habena iuſtā cām decipiat illos calumniatores, c dominus. 13 q. adde quæ ego dixi in c. cupientes, de elect. No quid ſit cā poſſeſſionis, & quid cā proprietatis. ſu. de cau. poſ & propne. c. cū & in c. eccleſia Sutrina illo. eo. ti. & notatur in cano. redintegranda. 3. q. 1. Et dicitur petitorium, quando quis petit rem pure & ſimpliciter. Sed poſſeſſorium dicitur quando duo ſunt in controuerſia de aliqua re vel beneficio, & alter petit ſibi poſſeſſionem illius rei adiudicari, & poſtea cognoſcitur ſuper proprietate, & ſi fuerit victus in proprietate ſeu petitorio ipſe reſtituet poſſeſſionem quam habuit. Not. Executioni. ſi tex. fallit ſi executio ſit irreuocabilis. c. baptizari 5 diſt. exemplum, vt cognitio virginis in cā matrimoniali, 32. q. 6. ſi Paulus eſt deciſum per 430. 430 q. Tholoſanæ capellæ. Item fallit ſi nullitas ſit euidentiſſima Ba. per illum tex. ibi. C. ne liceat in vna eademque cā ter prou l. 1. Oldrad conſ. 106. idem tenet declarans hāc cle. item non fiet executio. ſi adſit prōpta probatio nullitatis, arg. l. ſi à quo ff. vt in poſ. leg. & hæc vide ſing. Corſeti. verſi. ſententia. poſitum ſub litera S.

† De intellectu vide Oldradum cōſ. 106. inc. quod littera executoria.

Et no. quod ſi iudex tulit ſniam, in qua condemnat Titium in centum, ipſe illico non mandat ſuam ſententiam executioni, immo Titius habet tempus quod datur iudicatis ad ſoluendum, ſ. quatuor menſes. Quatuor menſibus elapſis Titius non ſoluerit iudex mittit apparitorem, id eſt clientem ad domum Titii & facit executionem de bonis ſuis vſq; ad ſummam illorum centum, in quibus fuit condemnatus, & bonis accepta vſque ad dictam quantitatem, ſententia dicitur executioni mandata. Not. Sententiæ diffinitiuæ. quid ſit ſententia diffinitiua, & ſententia interlocutoria, vide ſup. in cle. ſi ante de do & contu. & h. e plures diffinitiuas ferri ſuper eodem facto, & illæ ſimul plus poſſunt una ſola l. de pup. illo §. opus ff. de ope. no. nun. per quā dixit, Auguſt. referentem Iac. Butba. quod opinionem eſſe

eſt petere confirmationem ſententiæ, quamuis ab ea appellatum non ſit facit tex. in l. ſi quos & ibi Bar. ſua- det. C. de decur. vt confirmetur contractus indigentiũ. Nõ Tali prætextu, id eſt tali colore, quod dicit ſe appel laſſe ab interlocutoria vel grauamine, non debet pendere executio prædictarum trium ſententiarum, vt apparet in textu ibi. Statuimus.

Gl. prima ſummat dic. a reſp. ce e pendẽ tia, commendat & dat ſimile.

a Vt calumnijs Ca- ſus. Qui tres ſenten tias contrarias in qua uis cauſa reportauit, de illarum nullitate non agit nec excipit, ipſarum executione non facta. Et reſpicit etiam pen. ſententia no uum & æquum qđ hic dicitur, cui eſt ſi mile ſup. ca. comp. de ſeque. poſ. c. n & huic ptin. conco. de pœnis calumniam.

b Quauis. includit ſpirituales, quaſi ſpi- rituales, criminales, ciuiles, & mixtas.

lumniis [a] litigantium occurratur, is qui in beneficiali, † vel alia quauis [b] cauſa tres [c] contra [d] ſe in petitorio vel poſſeſſorio [e] ſententias [f] reportauit, ad † agendum [g] de nullitate ipſarum, uel alicuius [h] ex eis, nullatenus admittatur [i] donec [k] huiuſmodi ſententiæ plenarie fuerint executioni mandatæ.

¶ Similiter ſi ille contra quem tres ſententiæ diffinitiuæ [m] latæ fuerint, [n] ab interlocutoria vel grauamine ante prolationem ipſarum vel earum alicuius [o] ſe appellaſſe, † & cauſam appellationis huiuſmodi [q] adhuc pendere [r] proponet, ſententiarum prædictarum executionem tali prætextu nolumus impediri. [s] Quæ ad cauſas qualitercunque etiam per appellationem pendentes [t] † duximus extendenda.

Idem.

Sententia lata contra citatum extra citantis territorium exiſtentem nulla eſt ipſo iure. h. d.

CAP. II.

PASTORA-

† Cũ dicitur beneficialis qđ agitur de titulo beneficii ſimpliciter, aut maioris, dignitatis, ſecus ſi agatur de eccleſia, vt de proprietate gl. in cle. 1. ſup. de cã poſſ.

Calumniis litigantium ẽ obuiandum

† In quodã manuteñ tiua, ſed agẽ dum vel excipiendum de nullitate, &c.

c Tres. ſucceſſiue, & ſuper eodem articulo, non enim locum habet hæc pars quando ſuper diuerſis articulis licet eiuſdem cauſa, tres interlocutoriæ ſunt late contra partem.

d Contra ſe. de tertio, qui vul propter ſuum intereſſe executionem ſententiæ impedire, habetur eo. ti. cum ſuper & ibi latis no. Inn. & Hoſt.

e Poſſeſſorio. conc. præd. decr. t. de ſequeſt.

f Sententias. non dicit diffinitiuas, ſicut inf. parte pro xi. per quod patet etiam in interlocutoriis quorum facie da ſit executio, locum habere quod hic dicitur, & in quo iure petatur illarum executio, vide in Spe. de ſen. exeõ. §. pen. circa fi.

Glo. ſeq. quattuor remiſſiones facit.

g Agendum de nullitate. Modos 1 nullitatis, & corã quo iudice agatur de nullitate, & an coram iudice appellationis de hoc agi poſſit, ſecundũ poſt Inn. & Hoſt. eo. ti. c. 1. de app. dilecto. & Spec eo. ti. §. iuxta per totum & §. ſi ſi. & ibi. verſi. ſed ſi cauſa tractatur an ſnia pronuntiata nulla ex prioribus actis cauſa iudicetur.

1 De materia huius gloſſæ vide Sebaſtianũ Vantium in tract. de nullitatib. ſpro ceſſuum, & ſntarum.

h Alicuius ex eis. hoc intelligo quando ſimpliciter in ſecundo & tertio iudicio confirmata eſt prior ſententia, & ſi diuerſa continebat capitula, vel vnum ſeparabiliter, licet in parte fuerit infirmata: tamen quo ad illa capitula, vel partem, in qua vel in quibus confirmata fuit, primo & ſecundo dicam hoc locum habere, & in aliis non. exemplum patet de teſta. Raynutius & e Raynaldus.

Gl. ſeq. dubium ſoluit.

Vide Fel. in c. exceptionem. extra de excep.

i Nullatenus admittatur. per hanc litteram videtur quod etiam ſi non petat a victore executionem, per modum tamen exceptionis repellere poterit de nullitate agentem. & eſt ſimile quod plene ſcripſi, de ord. cog. c. ſi. elitio ergo ſe offerat executioni, & ſententiis pareat, ſi de nullitate vult agere concord. de ord. cog. cum dilectus.

k Donec. facta ergo executione poterit agere, & obtinebit in cauſa nullitatis, obtinebit etiam reductionẽ executionis. facit de re. integ. ablatata. C. de prec. impe. Auth ſupplicatio.

l Plenarie. concor. de re ſt. ſpol. c. fin. & patet per hoc verbum, quod non facta executione cuũ intimiæ partis alias quod pronuntiatum fuit, impedietur agens ſi. 3. q. q. 1. redintegranda.

m Diffinitiuæ. hoc non expreſſit ſup. prox. reſp.

n Fuerint. ſucceſſiue, vt ſup dixi, quia victus a prima & a ſecunda ſententia appellauit a tertia vero non petuit appellare, de app. ſua nobis.

Glo. ſeq. practicat quomodo id eſſe poſſit.

o Alicuius maxime in vltima. hoc procedit cum 1. dico me appellaſſe a grauamine illato per iudice ſecundæ appellationis, qua appellatione pendente confirmauit ipſe iudex primam & ſecundam ſẽtentiã. hoc dico, quia ſi a grauamine illato p iudicem primæ appellationis appello, & ille poſtea fert diffinitiuam, ſi ab illa nõ appello, ſi erit dare tertiam diffinitiuam nihilominus ſi appellatem a grauamine iudicis cauſæ principalis ſi uero appellavero ab illa ſententia, & vtranque appellationem proſequor, tunc procedere poſſet caſus iſte. facit cle. ſup de do. & contu. ii ante.

† Niſi hoc ſuſſet e preſſum, non cõprehendiſſet iſta cle. caſũ appellationum pendentium. s. cle diſpẽdioſam de iud. cle. 1. quæſt. Bar.

p Appellaſſe. proponat, quod eſt iuſta.

q Huiuſmodi. emiſſa ante ſententiam ab interlocutoria vel grauamine, cuius proſecutio forte ſtudioſe differtur, vt videatur finis cauſæ principalis.

Gl. ſeq. quærit, & ſoluit.

r Pendere. alias appellaſſe non iuuaret illum, ſi deſert, vel contra eum finita eſſet illius appellationis cã. Sed ſi dicat ſe ſic appellaſſe, & cauſam appellationis finitam pro ſe. ſ. quia pronuntiatum fuit bene appellatum: Dico etiam, quod tunc non impeditur executio p reſpon. ſup. prox. allegat enim nullitatem, quia per id conſtat iudicem a quo fuit appellatum, diffinitiuam ferre non potuiſſe. Sed ſi aduerſarius ab illa pronuntiatione qua pronuntiatum fuit bene appellatum, infra tps debitum appellaſſet, tunc adaptaretur hæc littera quia adhuc illius appellationis cauſa penderet.

ſ Impediri. licet ergo ex pendentia illius appellationis dubitetur, an ſaltem vltima ſententia tenuerit, vult tamẽ q fiat executio, ſaluo iure retractationis, tam ſententiæ quam executionis ſi iudicetur bene appellatum, vt dixi ſup. prox. reſponſo, non enim impedit hæc littera, appellationis illius proſecutionem, dummodo ipſius fatalia non ſint lapſa.

t Pendentes. vide ſup. ca. compl. de iu. diſpendioſam. in fi.

PAſtoralis. Præſupponendum eſt ſecundum opinionem L. giſſatum ſi. l. omnes, §. executoribus C. de epiſc. & cler. videlicet, quod licet iudex non poſſit facere citari aliquem taliter extra territorium, tamen põt facere citari verbaliter, puta ſi quis de prouincia Lemouicenſi deliquerit in prouincia Pictauẽ. præſes Pictaueñ. non põt illũ facere citari realiter. i. non põt facere illum capi in prouincia Lemouicenſi, ſed ipſe præſes Pictauẽ dẽt rogare præſidem Lemouicẽ vt illũ q deliquit in Pictauẽ quæ eſt in prouincia ſua capiat, & ſibi remittat. ſed ſi aliquis habeat principale domicilium in prouincia Lemouicenſi, & in hac ciuitate Pictauenſi habeat opertorium, & contrahat in hac ciuitate: tunc ratione contractus poterit hic conueniri, vel ſi poſſidet aliquas

aliquas res in hac ciuitate, tamen principale domicilium habet in ciuitate Lemouicenſi, tunc poterit citari verbaliter in ciuitate Lemouicenſi, ſecundum Legiſtas quod decretum de citandu debet fieri in territorio Piſtauenſi, & non Lemouicenſi, quia decretum de citando eſt iuriſdictionis. Sed denunciatio per clientem ſeu apparitorem poteſt fieri extra territorium, quia denuntiatio per clientem facta non eſt iuriſdictionis, ſed nudi miniſterii, hoc præſuppoſitum eſt pro ratione dubitandi. Sed pro ratione decidendi præſupponendum eſt, quod ſententia lata contra non citatum, eſt nulla ipſo iure nec opus eſt, quod declaretur nulla per iudicem. Item præſupponendum eſt, quod rex Siciliæ eſt vaſallus Eccleſiæ Romanæ, & in aliquo non ſubeſt Romano Imperatori, quia regnum Siciliæ eſt in partibus imperii, quas donauit Imperator Conſtantinus Sylueſtro papæ, quando illum ſanauit, ſeu curauit a lepra.

CASVS. Olim fuit controuerſia, ſeu lis inter Henricum Imperatorem, & Robertum regem Siciliæ, occaſione cuius inter ipſos fuit conceptum odium capitale, ſeu inimicitia mortalis, quia Rex Siciliæ procurauit mortem Imperatoris, & quaſdam ciuitates Imperatoris fecit ſibi rebelles. Imperator indignatus fecit citari regem Siciliæ voce præconis idest uoce clientis, & cum tuba, vel forte fecit citari perſonaliter, ut ipſe rex compareret coram ipſo Imperatore in ciuitate Piſana, quæ ciuitas inimicabatur capitaliter ipſi regi Siciliæ, quare hoc videns, & ſciens ipſe rex Siciliæ, non comparuit, & ſic fuit reputatus contumax. & propter eius contumaciam Imperator declarauit crimina contra ipſum obiecta eſſe uera, & notoria, & tulit ſententiam contra ipſum regem dicendo ipſum Regem Siciliæ eſſe proditorem, & hoſtem Romani imperii. Item declarabat illum eſſe reum criminis læſæ maieſtatis, & bona ſua confiſcauit, non ſolum bona, quæ tenebat ab Imperatore, ſed etiam regnum Siciliæ quod pertinebat ad Papam, & indixit, ſeu præcepit debitoribus ipſius regis, ut nihil ipſi regi, vel eius fiſco, ſeu receptori, vel procuratori ſoluerent ſub certis pœnis ſibi Imperatori applicandis. Lapſu temporis Henricus Imperator mortuus eſt; rex Siciliæ conqueſtus eſt Romano Pontifici de iſta ſententia contra ipſum ab Imperatore lata. Et ad tollendum murmur populi licet ſententia eſſet nulla, tamen Romanus Pontifex declarauit illam eſſe nullam propter multas cauſas, quæ clare patent hoc dicit. H R. Colligo aliqua notabilia. Et primo, quod citatus ad locum non tutum, & non ſecurum, non tenetur comparere, ſed tenetur mittere excuſatorem, immo etiam ſi non notorium ſit quod ille locus non ſit tutus, ipſe non tenetur mittere excuſatorem, nec appellare, & proceſſus factus eſt nullus. No. quod iudex non debet ſententiam præcipitare, & maxime in crimine graui, ſed plene debet omnia rimari, & inquirere. l. oēs. C. de epiſco. & cler. & in hoc cap. ibi, non maturo ſuo iudicio, ſed præcipitio, & de tanto crimine promulgata. No. quod iudex non poteſt aliquem citare extra territorium etiam verbaliter. Et ſi arguatur d. l. omnes §. executorib. C. de epiſc. & cle. dicit Bar. quod quando ita duo territoria ſunt ſub domino alicuius principis tunc præſes vnius territorii poteſt citare in territorio alterius, vt præſes Piſtauen. in territorio Lemouicenſi, & ſic intelligitur illa l. omnes. C. de epiſ. & cle §. executoribus. Si vero illa duo territoria non ſunt ſub domino alicuius principis: tunc præſes vnius territorii non poteſt citare, nec realiter, nec verbaliter aliquem in territorio alterius, ut hic in propoſito noſtro, quia regnum Siciliæ dicitur ſubiectum Romano Pontifici, & non Imperatori. Sed hoc non placet domino Salicetoin d. l. omnes, nec voluit dicere illa lex, omnes, quod quis poteſſet citare extra territorium, vel non citare, quia lex ſolum dicit quod cliens, vel apparitor citans in territorio, habebit certas ſportulas, et certum ſalarium. Si extra prouinciam citat, habebit duos ſolidos, non autem quod iudex poſſit facere citare extra territorium. Vel illa lex intelligitur, quod iudex territorii poteſt rogare alium iudicem, vt faciat citari aliquem de ſuo territorio, & tunc cliens habebit duos ſolidos, vt dicit illa lex, omnes, alleg. Et hoc concludit hic doctores iuris canonici, & Salicetus in prædicta l. omnes, quod iudex extra territorium non poteſt citare, nec realiter, nec verbaliter, ſed debet requirere iudicem illius territorii, vt faciat illum citari quem vult, & quod ſibi illum remittat. Notemus textum. Et primo primam rationem, ea. unde licet, paſtoralis cura ſollicitudinis nobis diuinitus ſuper cunctas Chriſtiani populi nationes iniuncta, nos inuigilare remediis ſubiectorum, eorundem periculis obuiare, & ſcandala remouere compellit, &c. Et dic, cura ſollicitudinis paſtoralis compellit, &c. Crimen læſæ maieſtatis eſt, vbicunque quis contra vrbem aliquid molitur idest machinatur, aut vbicunque quis profugit ad hoſtes, vel hoſtes iuuat qualicunque cauſa, vel armis, vel conſilio, vel pecunia, vel qui ſub ea ſtas prouincias nititur facere rebelles, vel ſeditiones, aut bella mouet in ciuitate, vel qui prælatum, magiſtratum, vel principem occidit, vel qui circa latus eius militat, vel arma fert, & occupat contra rempublicam. Et idem dicitur crimen perduellionis, idest hoſtile, nam perduelliones dicuntur hoſtes. Secus ſi committitur hoc crimen, non contra rem publicam, quia tunc non dicitur perduellionis, ſed ſimpliciter læſæ maieſtatis. Et no. quod non ſubditus crimen læſæ maieſtatis non committit, vt hic in clementina noſtra maxime in §. ruſus. Nam Robertus rex Siciliæ non eo modo ſubfuit, eo modo non fuit ſubditus Imperatori Henrico, quod crimen læſæ maieſtatis in eum commiſerit. Et dicit Bornardus in repe. l. quiſquis. C. ad l. Iul. ma. quod extraneus etiam in imperio contra Imperatorem conſpirans, non committit iſtud crimen læſæ maieſtatis. Sed Barto. in extrauag. qui ſint rebelles, in gl. verbi rebellando, ſenſit contrarium, dicens præſentem textum ſolum loqui in hominibus Eccleſiæ. Adde etiam contra Gul. de Monte Lau. quod prælati eccleſiaſtici habentes temporalia, committunt iſtud crimen. Arg. in c. cauſam, qui fil. ſint legi. & fecit ſing. Lo. Roma. 701 Nota [Iuriſdictionum,] vt ſupra in cle. quamuis, de foro competen. Nota Si quando ueniret in ſuam imperii fortiam: quia ſupra dixit, quod Imperator protulit contra eum ſententiam declarando eum conuictum de criminibus impoſitis contra eum. Item priuauit eum terris ſuis, & etiam regno Siciliæ. Item promulgauit ſententiam capitalem, puta, & condemnamus eum ad ſuſtinendam mortem quotieſcunque inciderit in manus noſtras, & quotieſcunque inciderit in poteſtatem ipſius Henrici. Et hoc eſt quod vult dicere, quando dicit & promulgauit ſententiam mutationis, & capitis. quando.i. ſi contigerit, quod aliquando ipſe Robertus ueniret in ſuam fortiam, i. in ſuam poteſtatem, & in poteſtatem ſui imperii. Nota Pet. Ancha. ibi, quia verum, quod Papa hic ex officio reuocauit ſententiam imperatoris, contra enim iniquitate iudicis inferioris, nullo petente ſuperior reuocat acta. c. ex tenore, in ſi ibi not. de reſcrip. Nota Notorium. idest manifeſtum bene cognitum omnibus inde notorius, notoria, tium, idest manifeſtus. Et ſecundum iuriſtas notorium multipliciter dicitur, vel diſtinguitur. Nam aliud eſt notorium iuris, aliud facti. Notorium iuris eſt de quo quis canonice eſt condemnatus, vel in iure confeſſus, uel per legitimas probationes conuictus. Notorium uero facti eſt, cuius teſtis eſt populus, & ei ſimulationi, ſiue ratificationi non eſt locus. Et intelligitur populus eſſe teſtis, ſiue ſit crimen omnibus notum, qui ſunt in loco illo, ſiue maiori parti. Item in notorio iuris exigitur quandoque probatio contra negantem. In notorio autem facti, non requiritur ordo iuris, qui eſt alias regulariter obſeruandus. Euidentia. n. patrati ſceleris, clamore non indiget accuſationis. Et ſi forte iudex veritatem habet delinquentem, ſecundum quod ius poſtulat, & requirit, corrigere, vel punire, & ille appellat, non eſt appellationi huiuſmodi deferendum, immo ſemper debet procedere in ſua tuam gendo, vel puniendo. Item notorium facti ſubdiuiditur, quia aliud eſt notorium facti permanentis actu, utpote quia publice tenet adulteram, uel concubinam in domo. Aliud eſt notorium facti tranſeuntis actu,

uſ

Digitized by Google

vt ſi quis in publico interfecit hominem, vel fecit ſacrilegium, vel aliquid ſimile. Aliud eſt notorium facti præſumpti, vt ſi aliquis publice habitus eſt pro filio conſanguineo, vel affine alicuius. Et hoc a quibuſdam dicitur notorium præſumptum. Dicunt aũt quod eſt notorium iuris, notorium facti, & notorium præſumptũ. Et eſt notorium, vt ſi aliquis publice habitus eſt pro filio alicuius, vbi non ſequitur alia probatio, nec requiritur, quòd enim aliquis ſit filius iſtius non poteſt vere probari. Idẽ dicunt in fornicatione. Si enim clericus inuenit, & cupidus ſecum habeat cu dentes in domo iuuenculam ſuſpectam, non eſt notoria fornicatio, ſed præſumpta. Nã vt dicit Ouidius in epiſ.

A iuuene & cupido, credatur reddita virgo?

Notant Im. & Pet. Anch in ver. eſto igitur, quod rex, quod non obſtante l. 1. de iisqui ſi et me. io & l. nõ eſt veriſimile, ff. quod metus cã. quod Robertus non tenebatur comparere, quia factum fuit contrarium præſumptioni ll. allegatarum. Et textus ſimon m j c t l. 3 ff. de vi & vi armata efficit ne propter fidei promiſſionem teneat credere capitalibus inimicis, e accedere, vt hic non conteſt. neque offerre me iniurioſæ morti. Vnde relaxatus a carcere, non debet ad mortem, vel iuſtam redire, ſecundũ Pe. Anch. & Antiquæ ſcrib. & ſequitur Imo. tui punCto ait Pet. Anch obſtat l. nam & Seruius, ff. de neg geſt. & l. 4 ff. de cap & poſtlimi. reuer. vbi eſt pulcher tex. de Marco Attilio Regulo, qui è Roma rediit ad Charthaginenſes, allego gl. bene facientem in l ſecutum, ff. ex quibus cau. ma. Card. in cle. 1. § ſi. de ſpon dicentem, peniturum eſſe & regis hominicidio. Sed Card. non vidit gl. in cap. 1. 23. diſt. & glo. cap. ille qui, 22. q. 5. Nota, [De more,] id eſt, de conſuetudine, immo etiam de iure naturali quia ſepelit inimicum, & non male diceres de more, id eſt de iure naturali: ſed proprie de more, id eſt de conſuetudine. Et declinatur hic mos, ris, mos eſt gen. ...lis conſuetudo: ſi talis mos eſt in partibus noſtris id eſt, talis conſuetudo, & iſte ſequitur morem patriæ loc. ...dinem, ſed differunt, quia mos eſt quo facit ...am, & ſic diffinitur, Mos eſt quædã cõſuetudo de moribus tracta tantũmodo. Vel ſic. Mos eſt quædã lex viuendi ...lo vinculo adſtricta, ſiue lex non ſcripta, ſed tantum vſu æ... retenta. Vel mos eſt vetuſta, & probata conſuetudo, ſiue lex non ſcripta. Sed conſuetudo eſt quoddam ius moribus inſtitutum, quod pro lege ſuſcipitur, cum lex deficit. Item mos, id eſt virtus hominis, ſed proprie in plurali habet hanc ſignificationem, ut iſte habet bones mores: & proprie dicitur de bono, ſicut vitium de malo. Inde moroſus, ſa, ſum: & producit ...s, tia, Nota in verſi. Abſoluendo quod Imperator propter delictum in eum commiſſum non poteſt abſoluere qui condemnato tenetur, a fidelitate, & aſſit hic expreſſis, ſi non ſibi, ſed papæ ſubiunt, e conuerſo papa abſoluit ſi deles imperii ab Imperatoris obedientia, cum ipſum deponit, ſimiliter abſoluit alios laicos ab obedientia, & fidelitate dominorum temporalium capit. Apoſtolicæ circa fin. ſupra eodem 15. quæſt. 6. alius, & c. nos ſanctorum, de hære. c. ſi de pœnis, ca ſi. Quærit Pau. ſi ſententia hic tenuiſſet, nunquid debitores debuiſſent ſoluere, Hoſt. c. ſignificauit, de cenſi. dixit quod non, ex quo in perſonam lata eſt ſententia, & bona confiſcata debẽt ſiſco tanquam hæredi ſolui. C. de bo. dam. l. ſi. in eſt. in ſtituti mento conditio, niſi creditori mutauerit ſtatũ, ad hoc ſup. de iureiu. quemadmodum, ita quod a fidelitate ſecuta depoſitione, non intelligatur liberatus, ſed a principio rebellionis, videtur ... ſub ipſa conditione, niſi ſit rebellis: & aliter intelligatur quod not. in l. qui ergo, §. ſi hæres, ff. de leg. 1. Petrus de Anch. allegat etiam ...ra in ca. 1. ... Hic ſinit lex Cet. in viſ. ... feud. col. 10. adde quæ pulchre ...tantur per doctores in l. ſi cum Cornelius fundum, ff. de ſolu. & libe. Not. in feudum, Feudũ id eſt bñficiũ, & beneuola actio tribuens gaudiũ capienti, capienſque tribuendo in id quod facit, & ſua ſponte parata. Vel feudũ eſt illud beneficium, quod ex beneuolentia alicuius ita traditur alicui, ut proprietate rei, quæ in feudum datur penes dantem remanente, vſumfructum eiuſdem rei ita ad accipientem transferat, ut ad eum hæredeſque ſuos maſculos, & fœminas, ſi de eis nominatim dictum fuerit, & in perpetuum pertineat, ad hoc vt ipſe, & eius hæredes fideliter ſeruirent domino, ſiue illud ſeruitium nominatim dictum fuerit a domino quale eſſe debeat, ſiue indeterminate promittatur. Dicitur autem a fidelitate, vel a fide, quam vaſallus domino præſtare tenetur, Nec ... debet aliqua inueſtitura fieri ... qui fidelitatem facere recuſat ... ſtatum dum eo pacto acquiſitum, vel de eo fidelitas non præſtetur, ut in conſtitutionibus feudorum, per quos fiat inueſtitura, & per quos recipitur ibidem, in quibus cauſis feudum amittatur, c. 2. § 1. in vſibus feudorum 10. Habemus etiam feudum ligium ſecundum ... Et quando cauſa, & occaſio hec agit ... domine, vt quia Baro dicit alteri pauperi militi, quod aliquem ... nobilem ... daret, h... faceret hominem ligium & illum dedit, talis res vocatur feudum ligium, & talis vaſallus vocatur homo ligius. Et feudatarius eſt ille, qui feudum recipit ab aliquo domino, qui etiam vaſallus dicitur a vulgariter loquentibus, latino vocabulo beneficiarius appellatur. Nota in hoc tex. quod quædam ſententiæ, quæ ſunt inualidæ in ſubſtantia, ſunt validæ quo ad opinionem vulgi, & quandoque exigitur caſſatio ſententiæ nullæ propter opinionem vulgi, & leuantur tex. dicentes caſſari ſententiam, quæ eſt nulla, electionem, quæ eſt nulla, quia caſſantur quo ad opinionem in ... vulgi ad hoc gl. c. audita, de elec. c. inter dilectos, de exceſſibus prælatorum. Imo Nota Iuris naturalis. quod ius naturale commune eſt omnibus nationibus, eo quod ubique inſtinctu naturæ habetur, non aliqua conſtitutione facta ab homine, ſed ab ipſo naturæ conditore ſcilicet Deo, vt maris, & fœminæ coniunctio, liberorum ſuſceptio, & puerorum educatio id eſt, nutritio. Item ius naturæ dicitur æquiſſimum, veluti Quod ubi non vis fieri alis non feceris id eſt tu non facias aliis illud quod tibi non fecerit, id eſt tu non facias aliis illud quod tibi non vis fieri. Inde dicuntur etiam præcepta naturalia quæ in lege & Euangelio continentur, vt, con ...o habetis. Nos ...n habemus etiam ius ciuile, & accipitur diuerſimode, diſtinctum contra ius naturale. Vno modo ius ciuile eſt id quod quiſque populus, vel etiam quæque ciuitas ſibi proprium diuina humanaque cauſa conſtituit, ſecundum Iſidorum, lib. 5. Secũdo dicitur ius ciuile, lex duodecim tabularum, quæ fuit origo totius iuris ciuilis, ſecundum gl. inſt. de iur natural. gentium & ciuili, § ex non ſcripto, in verbo, origo. ff. de orig. iuris, l. 2. §. 1. Et dicitur lex duodecim tabularum, lex ſcripta in duodecim tabulis, quarum decem a ciuitatibus Atheniẽſium, & Lacedemoniorum a decem viris fuerunt allatæ, id eſt apportatæ, & duæ ad declarationẽ illarum per eoſdem decem viros poſtea additæ, ut dicit glo. in verbo, decem viros, §. ... c. Moyſes, ... 7 Tertio dicitur ius ciuile, quod ex legibus, plebiſcitis, conſtitutionibus, ſenatuſconſultis, principum decretis, vel auctoritate prudentium inuenitur. Quarto dicitur ius ciuile, illud quod non eſt prætorium. Quinto dicitur diſputatio prudentiũ, quæ ſunt facta ſub lege duodecim tabularũ. Sexto dicitur ius ciuile, quicquid habemus ſcriptum de iure. Septimo, quicquid iure naturali, vel gẽtium ſubtrahitur, vel quod non eſt ius naturale, nec gentiũ. Et ſic accipiendo, ius canonicũ dicitur ius ciuile, & ita ſumitur, 1. diſt. c. ius autem. Nos habemus etiam ius gentium, quod ... hoſtiliũ occupatio, munitio, bella, captiuitates, ſeruitutes, poſtliminia, fœdera pacis, induciæ, legatorum non violando ſunt, vel non morandorum religio, connubia inter alienigenas prohibita. Et dicitur ius gentium, quia eo omnes fere gentes vtuntur, ... Multa ſunt alia iura, ſcilicet ius ... ius militare, ius patronatus, ius publicum, ius priuatum, ius quaſi naturale, ius Quiritium, ius prætorium, ius canonicum. Et ... de omnibus ... breuiloquũ qui intitulatur, Guarinus Veronenſis. Hoſo ſalutem plurimam, &c. Et dicitur ius, iuris, a iubeo, bes, quia iubet,

Digitized by Google

Et eſt ius lex diuina, Fas lex humana, Tranſire aũt per agrum alienum fas eſt, ius vero non eſt. Item ius dicit eſſe lex ſcripta. Item leges humanæ ſunt, iura diuina ſunt. Et ius generale eſt, Lex eſt eius ſpecies. Nõ. Vulgi.) vulgus. gi. eſt, plebs, populus, multitudo gentium, a cir tuira volo, vis, eo quod vnuſquiſq; facit quod vult: inde & hic nec vulgaris & hoc vulgare. Inde vulgariter, id eſt, ſicut vulgus, & non litteraliter.

[Prima gloſ. pon it caſum, & formal. ... mat & diuid...

a Paſtoralis] Caſus. Tres partes principales ... cõſtituto, ſcilicet exordium, narratio, & concluſio. ... poſt exordiũ breue Secunda, ibi,[Sane. ... cauſas & ... ter. ... lata per quondam imperatorẽ Henricum in regem Robertum cum ſupple tione defectuum. oſtẽdit nullitatem, iſtius tamen ex ipſius cauſis & alias inferunt in illa quam ex perſona a quo & in quem ſententia lata fuit. Tertia, ibi,[Vigeat.] concludendo declarat illam ſententiam ... illam etiam ... quatenus de facto proceſſit. Sec ... ſubſtituid ... cauſa, defectum ... ſuppletionem, vt ... Ve- rum. ſub ... examini, & dicit qua te. Tertia, ibi, Notorium, improbat ... & proceſſu ... ne attentium ... Quarta, ibi, [V. il lu:] illam ... loci in quo & de quo citato facta fuit. Quinta, ibi,[Deniq;] concludendo contra ſententiam, prius ſoluit duplex obſtaculũ, quo dici poſſet regem vaſallũ imperii in imperium deliquiſſe. Sexto, ibi,[Rurſus oſtendit diuerſis modis in illa ſententia Imperatorẽ ſuæ poteſtatis terminos exceſſiſſe. Septima, ibi, Cæterum ſoluit ſuppletione defectuũ, quod in ſententia fecit imperator.

b Cura, hic incipe conſtructum & tale uel ſimile.

† Vide extrauagantẽ Bonifacij octa. ſicut vnã ſanctã. ti. de ma. & obed.

† Qui ſi hic nõ ... non. ... quod nõ pro ... nomina ... principalẽ ... & ac ... ge ... .

† Alias ita; ... ſuæ ... ſuæ ... , ſuæ ... .

† al. fuerant

ralis a cura [b] ſollicitudinis nobis diuinitus [c] ſuper cunctas † Chriſtiani populi nationes iniũcta nos [e] inuigilare [f] remediis ſubiectorum, eorum te periculis obuiare, & ſcandala remouere compellit.

Sane [g] cum iam dudũ inter quondam Henricũ Imperatorem [h] Romanũ & chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Robertum Siciliæ regem grauis fuiſſet materia turbationis exorta; aſſerente [i] deinde Imperatore prædicto, quòd cum quibuſdã ipſius [k] ſubditis [l] † rex cõfœderationes & conſpirationes [m] fecerat in ipſius maieſtatis offensã, Quodq; tractauerat & ordinauerat, [n] ut ciuitates quædã ſub imperii & Imperatoris eiuſdem obedientia conſiſtentes contra eum & imperium rebellarent, genteſque ſuiipſius ſu[o] ſubſidio nonnullas alias imperii ciuitates & caſtra (inde uiolenter electis ipſius Imperatoris officialibus) occuparent, & pro ipſo rege occupata tenebãt. Ac alias etiã [p] in urbe & alibi in imperii & Imperatoris eiuſdem contemptum, & ſuę maieſtatis iniuriam, & reipublicę detrimentum multa grauia fuerunt † per regem eundem, ac malitiam & inſtigationem ipſius tam a ſuis ſtipendiariis, quam a ſubditis Imperatoris cõmiſſa. Pręhabitis per Imperatorem eundẽ quibuſdam proceſſibus contra eum, abſentem [q] tamen, quamuis legitime (iuxta Imperatoris aſſertionem) citatum, ad quòd ſupradicta erant notoria per imperialem interlocutoriam declarata, [r] † Imperator ipſe regem affirmans propter pręmiſſa leſę maieſtatis criminis reum eſſe, in eum peremptorie (vt dixit) & ſufficienter citatũ ſed comparere contumaciter recuſantem, tãquam rebellem, proditorem & hoſtem imperii, ac reum criminis ſupradicti, priuationis omnium dignitatũ quocunque comprehenſarum titulo, & quibus ſe intitulabat rex ipſe, auctoritatum quoque, honorũ prouinciarum, terrarum, bonorum, iurium & iuriſdictionum, tam perpetuorum, quam temporalium, & ſi quando ueniret in ſuam & imperii fortiam, mutilationis † etiam capitis ſententiam promulgauit omnem ſupplendo defectum ſi quis [s] forſitan fuerat ex ſolemnitate iuris omiſſus † in proceſſibus memoratis, præmiſſa (ut aſſeruit) faciens exigente iuſtitia, & de imperiali etiam poteſtate.

Verum quia huiuſmodi ſnĩa, quæ non a diſcretione matre [u] uirtutũ, ſed a

puto quod erat ... decisum de decret. paſto alia in cõpil. Grego. ſub diuerſis titulis collocata, vt dixi ſup. de reſcrip. paſtoralis in prin.

c Diuinitus per verbum illud, Paſce oues meas, Ioan. vlt. de elect. ſignificaſti de maio. & obed. ſolitæ.

d Chriſtiani. de ... homi. pro humani. lib. 6. & facit extrauag. Bonifacii, vnam ſanctam. Et facit hæc litteria ad id quod dixi ſup e cõpil. de teſt. c. 1. ſ. quod regulariter iudæos ... non compeſcit Eccleſia.

e Nos, &c. quod eſt initia.

f Inuigilare ponitur hic, in pro ... de fide ... c. 1. de quo vide in Spe. de diſput. & alleg. §. poſt hæc verſ. illis. ibi imponitur Et huic exordio, concord. prooemium lexti, & de offic. deleg. officii, eodem lib.

g Sane. narratio.

h Imperatorem. ... diſcordia eo ... nato. ſup. ea. cõpil. de iureiur. c. 1. poſt principium.

i Aſſerẽte. forte veraciter, quod tamen ſnĩam non iuſtificat, vt ſequitur in §. ſurſus.

K Ipſius. Imperatoris, vel regis primum placet.

l Subditis. Idem ſi cũ nõ ſubditis vel hoſtibus. C. ad leg. Iul. maieſt. ſi quis. ... 6. q. 1.

m Cõſpirationes. vi de quod ſcripſi de iudi. exhibita.

n Et ordinauerat. ... Romanorum Robertus.

o Fultæ id eſt munitæ, firmatæ, vel adiutæ.

p Etiam in vrbe. Romana ſcilicet.

q Abſentem. an ſuper ... contra abſentẽ, ſnĩam ferri poſſit, ... de dolo & contum. veritatis.

r Declarato. vt ſe cõſilium ... notorius ... interlocutor & ... ad no. de iureiur. ... noſtram. 3 ſup. de ... deleg. c. 1. lib. 6.

† Vide Turrecremata in ſumma de Eccleſia lib. 2 c. 29. & c. 77.

† In quibus caſibus Eccleſia cõpelcat iudæos, de latum Sãcti ſſimus dñs Gregorius XIII. in ſtatuto in c. ... qua iudæorũ improbitas. edito hoc ann. 1581.

† In receſſib. legitur declarate.

† Notandum quod pęna capitalis, cũ illa ſit varia ſecundũ Petr. de Anc. p. 1. ... capitalis ff. de pœnis. adde glo. & modernos ... transfigere. C. de transa. intelligere in dubio de minori alle. P. A. in c. ... to. de iureiur. ... glo. in l. ... C. de ... mand. ... .

† al. ... .

ſ. Supplendo. de effectu huius clauſulæ, vide ... ſpeti. ... ti. 2. § nunc oſtendendum. ver. 18.

t Si quis. ſcilicet defectus.

u Matre. 1. q. 5. præſentium, de offi. caſto. ...

a ...

nouerca [a] iuſtitiæ, voluntariç ſcilicet iudicātis præcipitatione [b] proceſſit, partus forſan ſe deteriores haberet, ſi ipſius ſententiæ † inefficacia in publicum præcone iuſtitia non prodiret. Nos circa eam tali vti prouiſione volentes, quę (detectis ipſius defectibus) ſeminata per eam extinguat pericula, & in ratione reddeuda ſit poſteris profutura: [c] ipſam ſubijciendā eſſe prouidimus limæ [d] iuſtitię, ac rectæ libramini [e] rationis. ¶ Eiuſdem igitur cauſis, [f] & continentia, nec non cōditione illorū, a quo, [g] & in quem [h] lata fuit, diligenti, & debita conſideratione penſatis, patenter ex eis illius [i] adſtruitur euidētia nullitatis, & manifeſte arguitur temeritas promulgantis. ¶ Notoriū quippe ac indubitatū extitit, quòd grandis exercitus [k] tempore dictorum proceſſuum, & ſniæ, continue Imperatori aſſiſtens regem ipſum, & ſuos [l] perſequitur odio capitali; Piſanaq; † ciuitas, in qua lata fuit memorata ſnia, regem capitali habebat odio notorio, [m] & antiquo. ¶ Ello igitur quòd rex ipſe alias ad † præmiſſa fuiſſet legitime per Imperatorem citatus, nunquid venire debuit ad iudicem exercitu feroci ad grandi, ipſiqne citato (ut præmittitur) odioſo ſtipatum? [n] Nunquid etiam debuit cōparere in loco admodū [o] populoſo: multū potēti, ac præfato [p] in eū odio prouocato? Quis n. auderet, vel qua rōne audere aliquis teneretur conſiſtorij [q] talis ſubire † iudicium, & ſe in hoſtium ſinu [r] reponere, ac ad mortem per violentam [s] iniuriam, non per iuſtitiam inferendam vltroneum ſe offerre? [t] Hęc quidem iure timentur, hæc de more vitantur, [u] hæc humana fugit ratio, hæc abhorret natura. [x] Deſiperet [y] igitur qui citationem huiuſmodi ſaperet arctaſſe citatum. † Vt illud tanquam nociſſimum nullatenus omittamus, quòd regem extra diſtrictum [z] imperij in regno ſcilicet Siciliæ notorie ac continue tempore ſupra dicto morantem citare non potuit Imperator; nec citatio ſi quam forſan de ipſo intra imperii fines fecit, citatum extra imperium conſtitutum arctauit. [a] ¶ Nos quoque regis ordinarius iudex, quod ad Imperatoris iudicium citaremus, vel citari aut remitti faceremus eundem, nequaquam [b] fuimus requiſiti; [c] immo licet ad nos curiam noſtram temporibus illis rumores frequenter de curia Imperatoris venirent, & iuxta eum etiam quidam ex fratribus

a Nouerca. ſicut ſe habet nouerca ad priuignos, quæ ſæuite ſolet in illos, ſic ſe habet ad iuſtitiam voluntas præcipitantis iudicis, hoc intendit. Inde dicit quidam
Gaudet in aſſlictos ſæuire nouerca poteſtas.
ſic ēt dicit canon, q negligentia eſt nouerca eruditionis. 83. diſt. nihil.

b Præcipitatione. de iniquitate dr̄, q oīa præcipitat, de pç. diſt. 3. inter hæc. hircum i. b. t eſt præcipitiu quod ſi ſine modo. & cū periculo de ep. ex parte.

c Pro futura. vt ec cle bene. vnico.

d Limæ. 7. q. 1. §. cū vero. verſ. ſcitiq. Et eſt inſtrm ſabule & ferreum, quo metalla roduntur, poliuntur, minuūtur, & purgantur.

e Libramini. hr̄ hoc verbū. 45. diſt. ois de re iud. cum æterni lib. 6. Et eſt librare per librā, q certum hēt pōdus, aliqd pōderare vel æquare: inde dr̄ q in menſe Septēbri Sol ingreditur, ſignum libræ: quia tunc dies & noctes æquantur.

f Cauſis. ex cā faci le deprehendit iniquitas ſniæ. de reſt. in integ. cū ea lutetis & iō dator conſilium, ne cauſa exprimatur. ad re iud. ſicut.

g A quo. ſcilicet Imperatore.

h Et in quem. ſcilicet regem.

i Illius. ſententiæ.

k Exercitus. collectio hominum in expeditione.

l Suos. propinquos, familiares, & ſubditos.

Gl. ſeq. arguit pro opi. & remittit.

m Notorio. facit hæc litera ad ea quę ſcripſi de app. ex parte 1. Nā vr̄ hīc colligi, q non ſolū aſſignato loco notorie non tuto poſſit appellari, ēt exceptione nō oppoſita: ſed ēt q ſine appellatione citatio nō arctet. & facit q not. Spe. de cita. § 1. ver. item q citatio ſit ad locum t. & 2. verſ. ſed quid ſi ci tatus. & quod nu. Inn. & Hoſt. de dila. c. 2.

n Stipatum. quaſi vallatum, circundatum, vel fulcitum.

o Admodum. pro valde. ſic in decre. Romani. verſ. nos itaque. ſup. ea. cum p l. de iureiur.

p Ac præfato. capitali.

q Conſiſtorij. Idem verbum 2. q. 6. anteriorum. §. ad hoc. & auth. ſed hi de app. ex inſinuatione. & dicitur a cōſiſto, tis Heſter. v. in prīc. Sedebat ſuper ſolium in cōſiſtorio palatii.

r Sinu. Idem verbū. 13. q. 1. §. 2. circa fin. de Iudç. & ſi Iudæos & huic cōcor. vt lit. nō conteſt. accedēs a vbi patet. q nō ſufficerent litteræ de conductu.

ſ Per violentam. per hanc litterā uidet. q ſi captiuus ad pœnā uel periculū mortis relaxatur iuramēto ſuo de redeundo ad carcerē certo die, ſi mora erat iniurioſa, redire non teneatur, alias tenetur.

t Offerre. quaſi dicat nullus, niſi ex multę patiētię merito, ſicut Ambroſ. 23. q. conuenior.

u Vitantur. etiā per volucres. Ouidius 2. de remedio amoris.
Quæ nimis apparent retia, vitat auis.

x Natura. quia q non ſolū ſeipſum, ſed nec aliū vult offendi. vñ Tul. li. 3. de off. Homo naturæ obediēs, homini nocere non poteſt.

y Deſiperet. concord. de ſen. un. niſi cum pridem. verſ. ſed dicas.

Gl. ſeq. no. & remittit.

z Diſtrictum imperij. per hāc litterā & ſequentes patet, q Imperator non diſtringit totū orbē, licet dicatur dñs mū di l. ff. ad l. Rhod. de iactu. l. deprecatio 7. q. 1. in apib. ſa citū ꝓ ipſo 19 cōe, quo fundat intētio nē ſuā in orbe ſicut cp̄i in diœceſi, de quo ſcripſi poſt Hoſtiē. de off. archid. c. ſi ſuper 1 gl.

a Arctauit. de conſtitut. c. 2. lib. 6.

b Nequaquam. aſſerit puram negatiuam. quam percipere poterat.

c Acquiſiti. hic & in inferioribus declarat not. de foro comp.

† D. dio, ſcilicet deeſt in antiquis codicib.

† al. Piſana quoque.

† al. itatad p miſſa fuiſſet peremptorie citatus nanq̄ venire de buit ad iudicē exercitu feroci & g ā di, ipſiq; citato, vt p̄mittitur odioſo ſtipatū nunquam ēt &c.

Conſiſtoriū vñ dicitur.

† al. ita: ſubire iudiciū, ſe in hoſtium ſinu sepone re ad mortē

† al. vs id.

† Vide Caſſanei in catalogo gloriç mūdi parte 5. cōſideratione 18 ubi pleniſſime.

Digitized by Google

compe. c. vlt. in prin. 5. q. 6. c. 1. de rapto. c. 1. De hac requiſitione, vide quod no. in Spec. de compe. iudi. §. 1. ver. ſed quomodo. & de accu. §. nec. ſed nunquid, & §. fin. ver. vt autem.

qua cognitione, tam quia præſumptio eſt pro iudice requirente de renun. in præſentia, tum quia requiſitus eſt merus executor de offi. deleg. paſtoralis § præterea. C. de execu. rei iud. ſi ut proponis & pro eis facit præd. l. ſi cui. § fin. ff. de accu. Quidam contra, quod præcedere aliqualis cognitio, alias ſine cauſa iniuſte arctetur qui ſic ſtatim ligatos remitteretur, ad hoc, ff. de cuſto. & exhibi. re. l. diuus. C. de exh. re. l. fin. C. ubi de crimi. agi oportet. l. 1. Et hoc in ſua diſputatione tenuit Barto. de Prato. per prædictam l. diuus inducẽs etiã l. nec in arbitris. C. de arbi.

a Eſſent.] pro ipſius coronatione, ut in ca. Romani. ſup. de iureiurando.

b De proceſſibus.] de diſcordia bene ſoneat prius, de iureiu. ca. Romani.

c Forſan. non eſt not. l. ... de hoc de teſt. c. 2.

Gloſſ. ... quærit, ponit duas opi. & du as incidẽtes quæſtiones, in quarum qualibet põit duas opiniones contrarias.

d De more.] ſed nũquid de iure uoluit hoc dicere? Accurſius in l. ſi cui. §. fin. de accu. dicit quod remiſſio ſit ex urbanitate, uel ex uoluntate, uel locũ habet ſecũdum eum cum reus iſtat, quod etiam videtur placere Innocentio, de rap. c. 1. Sed gl. ibi & Hoſt. dicunt, ſummi graui delicto remiſſionem fieri ad iudicem delicti, per § ſi vero quis competentem forum in authen. ut nulli iudi. coll. 9. Immo dicunt quidam quod iudex delicti ad hoc poteſt cogere iudicẽ ſub quo degit per uerbũ, iubemus, ibi poſitũ quod eſt neceſſitatis. 14. q. 1. quod percipitur ff. quod uiſ. l. 1. & 2. & uero nõ obſtat quod dr, quod par in parẽ nõ habet imperium. de elec. innotuit, cum in hoc iudex delicti ſit maior, & hoc placuit Iacobo de Rauẽna & Pet. in auth. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi oportet. pro his facit quod nu. Hug. 65. diſt. c. ſi. Contra eos iaceret quod not. no. 10. quod credo uerius. ſ quod ſi male faciat iudex requiſitus non remittendo, iſ tamen qui requirit, ſi alias non eſt illius iudex, illum cogere, uel punire non poterit, ſed agetur coram ſuperiore illius, ad quod facit de foro com. c. Romana. §. contrahentes. li. 6. ibi, ad denuntiationem, non dicit, ad mandatũ, uel præceptum, facit. de offic. ordin. paſtoralis. in principio, & quod not. de uſſ. de le. prudentiam § ad tertium in ſuaſ. gl. Nec obſtat illud uerbum, iubemus. in §. ſi uero, quia licet Imperator ibi iubebat, non dat per illud iudici requirenti poteſtatem iubendi uel puniendi non conceſſum, igitur nõ attentet 25. q. 1. ampariato. Dicunt etiam prædicti domini legum, quod iudex requiſitus remittet ſine ali...

† Commiſſa intra prouinciæ dicit Bar. in extraua. qui ſint rebelles in glo. rebellando.

a De hac remiſſione vide de Bar. & doct. in Aut. qua in prouincia C. vbi de cri. agi opo. & Gui. d. Pa. Pe. decis. 101.

† al. ſecure.

noſtris eſſent, [a] prius tamen dictæ ſententiæ promulgatio, quam aliquid de proceſſibus [b] antecedẽtibus ad audientiam noſtram peruenit. Denique licet rex ipſe terras † aliquas ab imperatore tenere dicatur in feudum, non tamen in eis, ſed in regno præfato domicilium ſuũ fouebat, vnde Imperator in ipſius perſonam nullã ratione terrarũ huiuſmodi, niſi ex natura feudorũ debitam ſuperioritatem habebat. Quod ſi punitio criminis ĩtra diſtrictũ imperialem commiſſi, ad imperatorẽ forſan [c] pertinuiſſe aſſeratur: Verũ eſt quidem ſi in eodem diſtrictu fuiſſet inuentus delinquens, uel ad illũ de more [d] remiſſus. Dici ne ergo ſententia meruit, quæ a iudice, qui per regem tute † adiri non potuit, & in loco notorie (vt præfertur) non tuto in abſentem nec citatum [e] legitime, ac inauditum, per conſequens & indefenſum, non maturo fuit iudicio, ſed præcipitio, & de tanto præſertim crimine promulgata; Rurſus non eſt ſilentio relinquendũ quod ipſe rex noſter, & Eccleſiæ Romanæ ratione regni prædicti notorie ſubditus, homoque [f] ligius, & vaſallus ac † in eodẽ regno, nõ ut præmittitur in imperio, certũ, continuũ, & notoriũ ſuũ hñs domicilium, ac originẽ [g] inde trahens imperatori eo modo non ſubfuit, [h] quod in eũ crimen læſæ maieſtatis cõmiſerit, quãtumlibet omnia in ſentẽtia ſupra dicta cõtenta ueritatem indubiã continerẽt, ſicque nedum non iure, immo nec iuris colore tulit imperator ſentẽtiam ſupradictam † in regem, ex cauſa, quę veritatis ſubſiſtentiam nõ habeat, [i] propter quam [k] etiam quatenus in eo fuit, regem eundem priuando regno, & regia dignitate ac terris etiam aliis, & iuriſdictionibus perpetuis & tẽporalib. quę ſub eo nullatenus uel ab eo, ſed a nobis, & ſub nobis tenebat, nec non procedendo contra regem eundem ex illis, quę per ipſius ſtipẽdiarios, ac nonnullos imperatoris eiuſdem ſubiectos per malitiam, & inſtigationem regis ipſius cõtra eum fuiſſe commiſſa in urbe dicebat Cum etſi illa fuiſſent ibidem reuera commiſſa: punitio tamen eorum in regẽ uelu-

e Citatum.] vide quod not. & dixi eod. tit. ie not. in gl. penu.

Gloſſa ſequens al leg. 4 cõcor. dupliciter exponit, & remittit, & differentiã ſubdit.

f Homoq. ligius.] de homagio habet de accuſ. venientes. de ſimo. ex diligenti. de excel. prala. grauem. de reg. iur. c. nn. quod al as dr hominis ligium. Dicitur autem ligius quaſi ligatus, uel legius quaſi legalitatem ſeruans, de hoc Martinus de Fano cõpoſuit quẽdam tractatum, quem ponit Speculator, & latius proſequitur de feud. §. 3. Et ut ibi no. homo ligius eſt Imperatori uel regi, nullius alterius fidelitate ſalua, ſed in utili eo, vel fidelitate reſeruatur ſaltẽ Imperatoris fidelitas, uel auctoritas in lib. feu. de prohi. feu. alie. l. imperialem. Nec vñ quis eſſe poſſe ligius duorum, ſed bene põt eſſe ligius, & vaſſus, & vaſallus alterius, ut hic, uel ua ... plurium, & ibi de hoc uerſ. 10 & ver. ſequentibus.

† In quodã manu ſcripto ita, ac in eo regno, vt præmittitur nõ Imperio certum, &c.

† al. ſæpe dictam.

a Et tunc fœmina poteſt ſuccedere. Dec. conſil. 39 & vide Abb. in c. ... te, de iureiu. ... hęc gl. iuncto text. quod tũ iungi ... formatur, quis forum, quod intelligatur de origine propria, ... quam ... Fiia, vel a ... de per Bart. In l. aſſump ... ff. ad munici. Abbas ... Siculus.

g Originem.] Nota pro foro originis, ... de quo depa ... ro. cap. ... gl. de temp. ordi. cum nullus lib. 6. & in Spe. de comp. iudi. adeun. 10. §. 42. & 43.

h Non ſubfuit.] non per non ſubditum crimen læſæ maieſtatis non committitur.

i Non habebat.] Nu. non ualere ſententiam ex eu ... tenore depræhenditur euidens iniquitas. de hoc dixi ... poſt ... eod. tit. cum Bertholdus ſuper verbo ... ceſſimus.

ADDITIO De hoc uidere poterit Panor. in cap. quoniam. de proba.

a Propter quam etiam.] tolle hic litteram, quæ eſt in Clement.

ti extra diſtrictū[a] imperij commiſſorum ad Imperatorem nullatenus pertineret, inhibendo etiam in eadem ſnia ſub magnatū appoſitone pœnarum, quarum aliquas ſibi applicari mandauit, ne quis dicto regi præſumeret in ſuis reſpondere debitis,[b] in ipſius ve familiaritate, vel ſeruitio remanere, aut eidē contra ipſum Imperatorem quouis modo impendere conſilium, auxilium, uel fauorem, cum debitores ſeruitores, & auxiliatores huiuſmodi extra imperium, & in regno conſtituti prędicto nullatenus Imperatori ſubeſſent, † nec ex committendis in regno eodem dictis poſſent pœnis adſtringi, uel aliqualiter condēnari per ipſum, abſoluendo quoq; ab omni fidelitate,[c] obligatione, ſeruitio, promiſſione, ac pacto prouincias omnes, ciuitates, & caſtra (& loca) ipſumque vaſallos, & feudatarios & alios quoſlibet eidem regi quo modolibet obligatos, cū includerentur in abſolutione huiuſmodi terræ, & perſonæ nobis, & Eccleſiæ Romanæ, & ſubiectę,[d] propriæ terminos poteſtatis exceſſit, in meſſem noſtram mittens perpetā ſuam falcem.[e] Cæterum defectus ſuppletio circa proceſſus adhibita ſupra dictos, non tantum valet ad iuſtificationem ipſorū, & ſententiæ ſupradictæ, quantum ad eorum ſuggillationem & notā, cum nullam ſuper præmiſſis poteſtatem haberet Imperator in regem, ſibi alias, quam vt præfertur non ſubditum, non citatum legitime, aut remiſſum, & extra diſtrictum ipſius cō tinue, ac notorie conſiſtētem, nec prędicta ſuppletio circa ſubditum etiam ad ea potuiſſet de ratione referri, per quæ de crimine præſertim ſic graui delato, defenſiones, (quæ a iure prouenit naturali†) facultas adimi valuiſſet, cum illa Imperatori tollere non licuerit,[g] quæ iuris naturalis exiſtunt. Vt igitur ſicut memorata ſnia iuris caret effectu, ſic auctoritate, & nomine[h] rei careat iudicatæ, vt nec in opinione cōi, aut vulgi[i] labiis nomen habere ſniæ mereatur, vt etiam in magnū iuſtitię ac pacis obſequium ſcandaloſis occurratur periculis, quæ cum noſtra & Eccleſiæ, prouinciarum multarum, regnorū, & gentium turbatione non modica poſſent occaſione ipſius prope ſuboriri: Nos tam ex ſuperioritate,[k] quā ad imperium non eſt dubium nos habere, quā poteſtate, in qua vacante imperio Imperatori ſuccedimus,[l] & nihilominus ex illius plenitudine poteſtatis, quā Chriſtus rex regū, & dominus dñantium[m] nobis licet immeritis in perſona B. Petri cōceſſit,[n] ſniam, & proceſſus omnes prædictos, & quicquid ex eis[o] ſecutum eſt, vel occaſione ipſorum, de fratrum noſtrorum cōſilio[p] declaramus ſuiſſe, ac eſſe oīno irritos, & inanes, nullumque debere, aut debuiſſe ſortiri effectū, ſeu nocumentū, vel notam afferre cuiquam, vel quolibet attuliſſe. Ipſoſque nihilominus quatenus proceſſerūt de facto, & quicquid ex eis ſecutum eſt, vel ob eos, vel in poſterum ſequi poſſet, in irritum reuocamus.[q]

T I T V L V S XII.

De Appellationibus.

Clemens V. in concilio Vienenſi.

Valet appellatio coram maiore parte pluriū iudicum. Sed appellato eſt appellatio, delata & termini prefixo intimanda. Zab.

ſi. huius §. proprie terminos poteſtatis exceſſit in meſſ. in noſtram, &c.

a Diſtrictum. cum Roma ſit ſe tēpore I. domino Eccleſiæ quadrageſimatertia diſtinct. ego I. idonieus vigeſimatertia q. vlt. & igitur. de elec. fundamenta lib 6.

Glō eq quarit, & remittit.

b Debitis quid de debitoribus per iuramentū obligatis, hoc potiu quia hæc ſententia fuiſſet iuſta, ici pſi poſt glo. ſſ. de cēſi ſignificauit ſup gl. s.

c Fidelitate.] hoc bñ fecit papa de ſubditis imperio 15. q. 6. alius. & c. nos ſancto rum, & eo titu cap. 2. lib 6 & hoc ratione criminis, de hære. ca. fi. de pœnis ca fin. procedit autem hoc ex ſuperioritate, de qua ī. § fin.

d Subiectæ.] arg. ad no. 16. q. 7. filiis i § glut. quod per dānationem, uel confiſcationē iudicis ſæcularis nō perdit q̄s iuſpatronatus.[s]

e Falcem. quod facere non licuit de elect. venerab lem. ī princ. cum ſuis concor.

f. Sic graui læſæ maieſtatis.

g Licuerit. facit ad no. ff. de conſtit. princ l. 1 & C. ſi contrarius, vel util. pu. l. vlt. per Innoc. de cōſtitu quæ in eccleſia rum per Hoſtienſem in ſum. de reſcripi. §. qua vires vel. poteſt autē. facit etiam ad quæſtionem de iudice habēte arbitriū, q̄ no. inf. de verb ſig. ſæpe ſuper ver. defenſiones.

h Nomine. ſic eo. tit. c. ſi. lib 6 4. q. 1. in primis, in fin.

i Vulgi cuius opinio quando q. infici tur ff. de ſta. l. c & ff de fun. inſt. l. cū d. laniouis. § aſinū de put. vul. per totum & not de reſcr. nonnullis. in 4 gloſſ. Ouidius de Ponto.

Vulgus amicitias

† al. ſubiacerent.

s Hanc gl. latā proſequitur hic Ioan. Imo quærēs an bonis cō fiſcatis confiſcetur iuſ patronatus.

† Hæc duo verba, & loca deſunt in antiquiorib. codicibus.

vtilitate probat.

k Superioritate. vt in cōſtione, Romani. ſup de iureiu.

l Succedimus. de fo. compe. licet ex ſuſcepto. & huiuſmodi. ptāti non participant legati de latere ꝗ hoc Spe tit. 2. § nunc oſtēdendum ver. 19. I. An.

m Dominantium. Apo 19. cap vltra medium, i. ad Timot. 6. & facit 7. diſt. quæ cōtra mores i fi. dec. tua 2.

n Conceſſit. Matthæi 16.

o Ex eis. concor. de celeb. qualiter in fi. inf. de immu. ecc. quoniam.

p Conſilio. vide ꝙ no. eo. ſi. ca. 2. li. 6 in glo.

q Reuocamus. Cō cor. de reb. eccleſ. nō alie. fi. qa. eod. tit. ad audientiam. & quod no. ibi. de offi. ord. c. pen & 2 quæſ. 1. primates.

† l. vt vim: ubi ſate doctores, ff. de iu. & iure.

Si

SI a iudicibus. CASVS. Tu & ego litigabamus ſuper aliqua re coram pluribus iudicibus delegatis nobis datis uel ordinatis: tulerunt ſententiam contra te abſentem legitime citatum, vel contra te præſentem, & non appellaſti, ſed uiſi peritos conſulere, id eſt, voluiſti petere conſilium a peritis & ſapientibus, an deceat appellare: nel ſi conſilio habito uis appellare; quæritur, verum ad hoc quod ualeat appellatio, requiratur, quod omnes iudices ſimul conueniant, uel an ſufficiat ſi ſedeantur ſeparatim vnus in domo, alius in eccleſia, & an ſit poſſis petere apoſtolos ſeparatim ab eis. Dicit Romanus pontifex, quod ſufficit interponere appellationem coram omnibus, vel coram maiori parte etiam ſeparatim, & valet ac ſi ſimul conuenirentur. Sed quid, appellaſti ab omnibus ſimul, & interpoſuiſti appellationem tuam in abſentia mea, nunquid debes mihi appellationem intimare, & etiam delationem ubi delatum eſt negotiū principale, & ē termini præfixionē ut interim non poſſim me præſentare coram iudice ad quem appellatur. Dicit quod ſic, quia intimatio legit me eſt facta mihi appellatio ſecundum ſe ro. ē c. cauſam ſup. de elect. hoc dicit. H. R. Colligo aliqua notabilia. Primo iuncta gl. quod quis poteſt appellare a pluribus iudicib. ſeparatim, vel a maiori parte, licet olim ſecus. Not. ſecundo differentiam inter appellantem ab electione, prouiſione, vel poſtulatione & appellantem a diffinitiua uel ab interlocutoria, quia appellans ab electione, poſtulatione, vel prouiſione debet intimare, id eſt, notificare appellationem ſuam parti appellatæ, hoc eſt contra quem appellatur, & ſic debet intimare appellationem tantū. Sed quando appellatur a diffinitiua ſnia, vel ab interlocutoria, requiritur intimatio recuſationis, quia non detulit appellationi tuæ, vel dimiſſionis appellationis ſiue delationis, vel quia detulit iudex appellationi tuæ & debet intimare terminum ſibi præfixum intra quem debet arripere iter ſuum ad proſequendam appellationem, ut ipſe appellatus etiam iter arripiat ad ſe præſentandum & defendendum. Et ratio diuerſitatis eſt, quia quando appellatur ab electione, poſtulatione, vel prouiſione, ſolum intimatur appellatio, non tamen delatio, vel termini præfixio, quando autem appellatur a ſententia diffinitiua, requiritur quod intimetur appellato appellatio. Item delatio uel recuſatio, & termini præfixio eſt, quia in primo caſu terminus ſtatuitur a iure intra quem quis debet arripere ſuum iter, ſi appellatio fuerit admiſſa, puta quia appellans intra menſem, in ſecundo caſu, quando appellatur a diffinitiua, non ſtatuitur a iure terminus, ut quis proſequatur vel defendat appellationem, quare ſtatuitur ab homine. Nota iuncta gl. Paria ſunt intimationem nullam facere, & facere, ſed non legitime. Et dicitur fieri non legitime quando fit ad domicilium cum poſſit apprehendi perſonaliter. Not. quod licet quis poſſit appellare a pluribus ſeparatim iuxta formam hic contentam, tamen cum quis appellat, non debet ab uno ſolo, ſed ab omnibus, vel a maiori parte appellare, ex quo omnes partes procedunt; quia non poteſt vnus ſolus iudex grauare, ut gl. in uerbo, ſimul, ppe finem. Si autem vnus ex pluribus grauet, tunc ab illo ſolo poteſt appellari. No. quod tam appellatio, quam apoſtolorum petitio poteſt ſeparatim coram iudicibus fieri, vt gl. hic in verbo, appellare. Ex quo no. quod quæſtiuncula in fine poſita, concernit omnia præcedentia, de quo per Bar. in l. prætor §. fi. vi bono. rapto. Not. quod appellatio non eſt neceſſario interponenda in præſentia appellati, ſed ſibi ignoranti eſt poſtea intimatio, i. notificatio, ſeu innouatio ſienda, quando talis eſt appellatio, quæ ipſo facto non deuoluit cauſam. Et utrum appellatus ſe teneatur niſi citetur, vide hic per doctores, & doctores & in cle cauſam, ſup. de ele. No. licet coram pluribus iudicibus poſſit ſeparatim appellari, ipſi tamen iudices debent poſtea ſimul conuenire ad decernendum appellationem, i. an debeant admittere appellationem vel non, & debent ſimul conuenire ad præfigendum, id eſt, ad ſtatuendum terminum, vt in gl. in verbo, præfixionis. Not. textum, [a iudicibus. Iudex enim dicitur, quaſi ius dicens populo, vel iure, ſiue diſceptans, & eſt etymologia, iure aut diſceptare eſt iuſtus iudicare. Non enim eſt iudex, ſi non eſt in eo iuſtitia, ut c. ſors, §. in omni quoque negotio de verb. ſign. Et iudex eſt, qui ex iuriſdictione propria aut ſibi delegata & commiſſa, ius habet ſuper cauſas litigiorum, vel litigantium cognoſcendi. Et multi ſunt iudices, quidam eſt iudex ordinarius, & eſt ille, qui habet poteſtatem a ſe iure ſuo, hoc ipſo eſt talis, vt eps, vt ballius, pſes prouincia, & conſimiles. Eſt alius iudex qui dicitur delegatus, & eſt ille q habet poteſtatem de cauſa aliqua cognoſcendi ab aliquo ſibi commiſſa, quia etiam dicitur iudex extraordinarius. Vel iudex delegatus eſt, cui cauſa committitur terminanda, vel exequenda, vices delegantis repræſentans, & in iuriſdictione nihil proprium hñ, ut ſi de officio eius cui man eſt iuriſd. l. 1. in fi. & l. 3. de offi. deleg. uel delegatus eſt is cui a Summo Pontifice, uel ordinario, vel delegato principis cauſa committitur. Inde ſubdelegatus qui dicitur reſpectu delegat. Et alius iudex, qui dr iudex competens, qui cauſa iuriſdictionem hēt cum exercitio ſibi datā, q per exceptionē poſſit elidi, ſiue exceptio contingat perſonam, ut quia ſuſpectus, ſiue contingat iuriſdictionem, ut quia reſcriptum ſurreptitium, vt in cle. cum ſite. ſup. ut lite pendente nil inno. in glo. Eſt alius iudex, qui dicitur incompetens, & eſt in quem licet non idoneū conſenſerimus, uel quia ipſe uul am iuriſdictionem habebat, uel quia interuenit error in adeundo ipſum, vel quia compulſus ſum in eum conſentire. Eſt alius iudex, qui dicitur compromiſſarius, & eſt ille, qui ex compromiſſo, i. ex conſenſu partium, & ex litigantium electione de cā cognoſcit, qui nullā hēt iuriſdictionē ppriā, ſeu delegatā, ff de arbit. l. Eſt alius iudex, q dicitur pedaneus iudex, & eſt ille cuius officiū eſt de minutis cauſis & infimis cognoſcere, & inutilibus & utilibus licet ſit ordinarius. Eſt alius iudex, qui dicitur iudex Chartularius & olim tales iudices erant priuilegiati ab Imperatore, ut qui uellent coram eis litigare, poſſent, ſed ipſi non poterant aliquem cogere ad litigandum corā eis. Et dūt etiā hodie iudices ordinarii creati a comite Palatino, qui non habent adminiſtrationē niſi in habitu, vt no. in l. 1. ff. de iu. & l. fi. C. vbi & apud quos cognitio teſtoris agenda ſit. & iſti iudices v. cantur hodie notarii Apoſtolici & imperiales, & chartularii a charta, quia dicuntur inſtrumentum in poſſeſſionē chartæ. Eſt alius iudex, qui dr domeſticus, & iſti iudices dūt eſſe, ex quibus pro maiori parte pendet ius & conſilium. Hi etiam dicuntur aſſeſſores, eo quod aſſideant, i. iuxta ſedent. Vel ſiunt iudices, ſiue comparantur iudici & cām cognitione ſimul præbent conſilium, vel officium, ut patet ex auth. C. de aſſeſſo. Not. [Apoſtolos. Apoſtoli ſunt litteræ datæ appellanti, in quibus continentur allegationes, & q. aliter inſtā pro eliminatione. Item Apoſtolorum alii ſunt conuentionales, i. quando pars admittit appellationem, ſiue in iudicio iudice reſtituente, ſiue tacente, vel extra iudicium, ut extra de app. cap. ſape. & capitu. ul. & Alii apoſtoli ſunt teſtimoniales, teſtificantes de appellatione facta. Alii ſunt dimiſſorii, per quos apparet quod iudex detulit appellationi. Alii ſunt refutatorii, per quos apparet quod iudex non detulit appellationi. Alii ſunt reuerentiales, ſiue reuerentiales, ſcilicet quando ob reuerentiam ſuperioris appellationi deferunt, ut vi e t. de a, pel. lib. 6. in gl. & ſup. in cle. ſi ante. de dolo & contu. No. Dilation.] Dilatio, dilationis venit a uerbo, defero, quod ſignificat, vide ſup. in c. ſi ante, de do. & co. u. No. [Termini præfixionis. Præfigo, g a ō ponitur de præ & figo, quidem eſt, ante ponere, ſtatuere, ſtatuere, fortiter & ſtabiliter imponere, & produ... ſi...

Digitized by Google

Et dic terminum præfixionis, i. impoſitionis termini, iudex dēt imponere, ſtatuere, & ordinare terminum ipſi appellanti, intra quem ipſe eripiat iter ſiue iter ſuum ad eundem profectum appellatione ſuā. Nominare, onis, venit de in [illegible] a.p. i. denominare, indicare, nūtiare notificare. Et dr ab inti timus, vel ab in & nimea, quod eſt mēs, quaſi in mēte inculcare & immittere, ſcdm H. Vel dr ab in, & tin e, quod eſt aīa, vel mēs ſcdm Papiā. No quod appellationē intimari appellato ignorāti. Dic nō ſufficere quod ei uni parti ſpecialiter cā conſtituto intimet. de elect. ele. cauſam. s. reſpon Zab.

Prima gl. diuidit, & declarat de quib. iudicib. intelligatur.

a Si a iudicib. le ſumat. Et ſunt duæ partes. Secunda, ibi Eſt tū. Et quod dicit iudicibus intelligo ordinariis, vel delegatis: ſiue ſint ad cauſas, ſiue ſint executores ad gratias, & ideo etiā puto de arbitris iuris, à quibus appellari poteſt. de eſſic. deleg. ab arbitris, cum eadem ſit ratio.

† Nota quod indiſſinite dicitur iudicib. in oīb. igitur cuiuſcunque ſpeciei iudic b. vendicat ſibi locū, ut in gl. c. Pet. de Anc.

cibus [a] † duobus aut pluribus fuerit appellandū, [b] quia forte de facili eorum præſentia ſimul [c] haberi non poſſet, liceat coram ipſis [d] vel maiori [e] parte ipſorum appellare, [f] & apoſtolos petere ſeparatim: valebitque appellatio talis, [g] ac ſi ſimul [h] fuiſſet in eorum præſentia ab omnibus appellatum. Eſt † tamē appellatio ignoranti, [i] appellationis, nec non delationis [k] eorū, [l] & termini præfixionis, [m] ſi

\+ In quodā manat ſcripto ita. Eſt tū appellato. et ignorāti &c.

b Appellandum. in iudicio, vel extra a ſententia vel grauamine forte dato ergo quod haberi poſſit ipſorum copia, locum eſſet ei quod hic dicitur. Sed ante conſtitutionē iſtam tunc ſolum ſic diuiſim de facto appellabamus, quando communiter iudices haberi non poterāt, vnū ſeruabat, quod ſingulariter requirebātur, vt cōueniret.

Glo. ſeq. ponit opinionem Innoc. quam coaptat.

c Simul. ſcire debes quod Innoc. in decr. cum ſup. de of. deleg. in gl. magna circa med. dicit quod ab vno, ex pluribus iudicibus non poteſt appellari, niſi appelletur ab ei bus quia cum non ſit licitum appellare niſi a grauamine. & vnus ſine aliis grauare non poſſit, quia ſolus iuriſdictionem non habet ergo non ab vno, ſed ab omnibus ſimul appellandum eſt. Sed ſi Inno. intellexit ſimul in vno loco, i. congregatis ipſis quo appellatur hoc hic corrigitur, ſed ſi intellexit ſimul reſpectu formæ, vel interpoſitionis, hoc hic non tangitur, licet n. hic ſeparatim appelletur, tamen ab omnibus appellatur. Hoc tamen ſcias, quod quotiens vnus ex pluribus iudicibus procedere poteſt & ab ipſo ſolo ſi proceditur, poterit appellari, de primo uide quod no. de arbi. c. 2. li. 6.

Appellans ab vno ex pluribus iudicibus an bene appellet.

d Coram ipſis. vide quod no. de elect. vt circa. li. 6. In præſentia enim iudicis appellandum eſt. 2. q. 6. biduū ubi de hoc. & ſup. eo. ti. ſuggeſtum.

Glo. ſeq. exponit quæſtionem & ſoluit.

e Maiori. quando ſunt plures, quē duo. Nā in duob. non eſt dare partē maiorē, oporteret ergo tunc, quod corā ambob. fiat appellatio, ſi diuiſim poſſunt haberi. Sed quid ſi ambo etiā diuiſim non poſſunt haberi, uel quā ſūt plures, non pōt haberi pars maior et diuiſim. Sol: ex quo nō ſtat p appellantē ſibi non nocet. facta igitur proteſtatione appellet corā illis, vel illo, quos vel quē habere pōt, vel ſi nullum poteſt habere, coram publicis & honeſtis perſonis eo. ti. c. ſi. de eſſi. ot. paſtoralis, ſi haberet copiam iudicis ad quem, coram illo appellet, 2. q. 6. biduum.

Appellatio qualiter interponitur a dunb. iudicibus qui et diuiſim haberi non poſſunt.

f Appellare. ſeparatim, vt ſequitur eſt enim ſenſus litteræ, quod quilibet iſtorum actuum, appellatio, & apoſtolorum petitio ſeparatim fieri poſſit.

g Talis. ſupple & apoſtolorum petitio.

h Ac ſi ſimul. ſ. in eo. de reiud. c. pen. li. 6.

Ig norantia præſumitur.

i Ignoranti. ſcienti enim certificari non debet de reg. iur. cum qui certus. libro 6. Præſumitur autem ignoranti, de reg. iur. præſumitur, lib. 6. cum certe.

k Delationis. ſibi delatum eſt, ita exponit principaliter et hoc eſt etiā iudice appellato nit. ſup. eo. cum appellat ex ibus, li. 6. & ideo intimare cū eſt appellato. Et facit hac littera ad id, quod no. quòd deferre appellōni & terminū illi pfigere ſunt diuerſa.

l Eorū. ſ. iudicū.

Glo. ſeq. iōne reddit, quæſtiō & ſoluit.

m Præfixionis. ad iter. n. arripiēdū, uel ad ſe pſentandū potuerunt terminū aſſignare. eo. ti. c. ſi. Romana, quod termini aſſignatio, quā multū operat, vt c. n. ſæpe. iō parti hoc ignoranti idēt intimari. Sed nūquid hæc delatio termini pfixio ſeparati p illos iudices fieri poteſt, quod vr p hāc litterā, ſed forſā eſt mēs litteræ, quā iudices illi poſtea conueniēt, & deferent, vel terminum ſtatuent, quod intimari debet appellato.

Iudex appellationis pōt præfigere terminum appellanti ad iter arripiēdum: & ad ſe ſuperiori pſentandū.

ſubſecutæ fuerint, intimatio legitime [n] facienda.

Idem.

Sufficit apoſtolos peti vno contextu ſæpius & inſtāter, ad quos recipiendos ſi iudex certum terminū ſtatuat, appellans illos non petens in termino, appellationi renuntiat. Idem cū iudex ſtatuit terminum iuris incertū, intraquē appellās illos debite nō petiuit, uel oblatos recipere renuit.

CAP. II.

QVAM-

Glo. ſeq. exponit, dubium ſoluit, & vnam diuerſitatis rationem ſubdit.

n Legitime. ſ. mod. ſi qui hr. ſup. eē. c. ſpij. de elect. cauſam, vt ibi patet in ſi. Nec puto hanc intimationem ſolū faciendā, quā ſic ſeparatim appellatur, ſed et fieri quā ſimul a iudic b. appellatur, uel quā unus ſolus eſſet iudex a quo appellat, pp rōnes, quas ſup. notaui. Et aduerte quia decr. illa, cum nil dicit de intimatione delationis uel termini, ſed ſolius appellationis, & eſt rō, quia cauſæ beneficiales, de quib. ibi dicitur, quo ad principale deferuntur per appellationem, & habet terminum ſtatutum a iure ad ſe præſentandum, & hac parte ſit notificatur appellatio ignorare non debet, aliæ uero non, & iō ſi deferatur, uel terminus ſtatuatur ab homine, notificetur hac appellato, qui potuit ignorare.

Appellanti ī cā bñficiali ſufficit ſolū appellōnem appellato intimare.

QVamuis Præſuppōnendū eſt, quis pōt appellare a quocunq grauamine, ſiue inferatur in interlocutoria, ſiue in diffinitiua. Et appellans dēt petere apoſtolos, i. miſſionē iudicis. Et quare dicantur apoſtoli, v. de ſup. de apoſtolis dimiſſorias &. & reuerentiales.

CASVS. Iudex dedit ſniam contra me, appellaui, quæritur an debeā petere apoſtolos ſæpius, uel ultra ſit neceſſe, quod inter petitiōes apoſtolorū ſit aliquod interuallū, i. aliqd ſpatiū tpis, vel utrū ſufficiat multiplicare vno & eodē cōtextu dicēdo. Dñe detis mihi apoſtolos, & iterū ſupplico quod detis mihi apoſtolos, & iterū una, deprecor, quod detis mihi apoſtolos. Et dicitur quod poſſū petere apoſtolos ſæpius uno & eodē contextu. Sed quid ſi iudex a quo appellatur ſi dedit apoſtolos, ſed mihi aſſignauit terminū ad dādū apoſtolos, quitur utrū die aſſignata debeā cōparere coram iudice, ut illa die recipiā apoſtolos, ita quod uideat temeritate appellāt, niſi cōpareā. Dicitur quod illa die debeo cōparere, aliās ſi nō cōpareā, ſola pōt executioni demādari. Sed quid ſi iudex aſſignet mihi diē ſiue terminū iuris, qui terminus eſt triginta dierū a die ſniæ, cōputādo quā ſerret ſniā contra pſetē, l. a iudic b. C. eo. Si ſniā feratur contra abſētē, tunc incipiunt currere illi dies triginta a tēpore notitiæ. l. 2. C. quō & quā iudex. utrū ſit neceſſe cōparere in oīb. illis triginta dieb. vel utrū ſufficiat ſemel cōparere? Dicit quod ſufficit aliquo die comparere, dum tamen cōpareat loco & tpe congruis, puta quod non compareat cum iudex eſſet in menſa, uel in lecto, uel in balneo. Sed quid erit, ſi iudex noluerit dare apoſtolos, uel pro

mi-

miſit dare, & aſſignauit terminum: ille autem die aſſignato, ſiue in illo termino aſſignato non dedit Apoſtolos: Dicit quod poſſum proſequi meam appellationem ac ſi iudex apoſtolos dare denegaſſet. h. d. H. R.

Colligo aliqua notabilia. Primo not. quod æquitas præfertur rigori: & hoc verum, loquendo de æquitate ſcripta, & rigore ſcripto, ſecus ſi non eſſet æquitas ſcripta, quia nullus alius a principe poteſt ſequi æquitatem non ſcriptam, dummodo rigor ſit ſcriptus, quia nullus alius poteſt iudicare inter rigorem continentem ſignificatè vel non, & inter æquitatem. C. de leg. l. 1. in ii. dicunt aliqui, quod domini de parlamento poſſunt præferre æquitatem non ſcriptam rigori ſcripto, tamen iſtud non reperitur iure cautum, licet domini de parlamento illud obſeruent. Not. quod apoſtoli ſunt ſæpius petendi, & non requiritur quod petantur per interuallum, id eſt quod interponatur actus extraneus, ſed ſufficit quod eodem contextu petantur. Nota quod ſi aliquo appellanti iudex aſſignet certum terminum ad dandum apoſtolos, tunc appellans debet comparere illa die, aliter ſententia non impedietur executioni mandari. Nota quarto, quod ſi iudex aſſignet appellanti terminum iuris, ſufficit appellanti comparere coram iudice. Nota quod paria ſunt denegare expreſſe Apoſtolos, & fraudulenter diſſimulare. Nota quod tempus præfixum, id eſt ſtatutum ad petendum apoſtolos, currit a tempore ſententiæ, & illud tempus eſt xxx. dierum, quia appellans intra 30 dies a tempore latæ ſententiæ debet petere apoſtolos, uel incipit currere decendium appellationis interponendæ, id eſt tempore ſententiæ latæ, ut in gl. 3. hic. Nota ibi, Decernimus, quod iſtud verbum decernimus, inducit ius nouum, vt in gl. in gl. in verbo, decernimus. No. quod apoſtoli, qui petuntur in cauſa appellationis, interdum vocantur epiſtolæ, interdum dimiſſoriæ. Et quid ſint apoſtoli, & unde dicantur, dixi ſup. proxime, & etiam uide Spec. eod. ti. in quarta parte. uer. ſequitur, & glo. in c. cord. eod. ti. lib. 6. Et dantur apoſtoli, vt inſtruatur iudex ad quem, vt dicit gl. in uer. nec petat. Nota quod obſeruantia communis attendenda eſt, talis enim obſeruantia, ſecundum Lau. eſt optima legum interpres de conſue. cum dilectus maxime ſi in Romana curia obſeruetur, quia quod Romæ fit, ſpectandum eſt, ff. de off. præſi. ſed licet 12, d. 1. cap. 1. 2. & 4. Nota intra iuris terminum, qui terminus dicitur triginta dierum, & intra illos triginta dies debet apoſtolos petere, & etiam intra illum terminum debet iudex illos dare, uel recuſare, & iſte terminus ita bene arctat iudicem ſicut appellantem. No. Congruo, id eſt cõpetenti, apo. Not. Recuſat, id eſt refutet, renuat, ut ſupra in c. c. paſtoralis. de ſen. & re iud. in verbo recuſauerit. Nota. Oblatos id eſt datos, de officio, vt ſup. ea. c. ex parte, & ſup. eo. c. pro. allegata.

† No. obſeruantia cõis attendenda eſt, obſeruantia ſecũdum Lau. eſt optima legũ interpres, de cõſu. cum dilectus Za.

Apoſtoli intra 30. dies ſunt petẽdi.

Gl. prima ſummat, diuidit, & dicit quid determinat, & remittit.

a Quamuis. Caſus. Sufficit Apoſtolos peti uno contextu ſæpius & inſtanter: ad quos recipiendos ſi iudex certum terminum ſtatuat, appellans illos non petens in termino, appellationi renunciat. Idem cum iudex ſtatuat terminum iuris incertum, intra quem appellans illos debite non petiuit, vel oblatos recipere renuit. ponit vlterius caſus, quib. appellans non habẽs apoſtolos, appellationem proſequi poteſt. Et ſunt quattuor partes Secunda, ibi, [Verum.] Tertia, ibi, [Similiter]. Quarta ibi. [Quod ſi.] Et determinat primum dictum, quod not. ſup. eodem ti. ab eo. lib. 5. in 3. glo. ubi patet, quod mihi placebat iſte rigor, de quo loquitur principium, & idem ibi Arch.

b Iuris. 2. q. 6. poſt appellationem §. & §. vlt. ad fin. C. eo. l. iii. iudicibus.

Quamuis a rigor iuris b expoſcat eum qui appellat debere petere apoſtolos congruo loco & tempore, c ſæpius & inſtanter. Nos tamen antiquam, & communem obſeruantiã d † litigantium ſequi & æquitatem rigori præferri e volẽtes decernimus f ſufficere, quod per appellantem ſimul vno cõtextu g apoſtoli h inſtanter & ſæpius poſtulentur.

Verũ ſi iudex a quo appellatur, certum i terminum ad recipiendos apoſtolos appellanti aſſignet & appellans in aſſignato ſibi termino non compareat coram eo, nec petat k apoſtolos ubi tradi, appellationi ſuæ renunciaſſe uidetur. ¶ Similiter † ſi iudex appellanti reſponderit, intra iuris terminũ apoſtolos ſe daturum

c Tempore.] ſcilicet xxx. dierum. qui currunt a tempore ſententiæ, vel ab eo tempore, a quo incipit currere decendium appellationis, ſecundum quod not. ſ. eo. ti. ab eo in glo. 2. & eſt ſimile quod not. ff. de excuſ. tuto. l. quinquaginta dies, & 2. q. 6. ab eo. & eſt iſte terminus etiam iudicis ad tradendum, ut probãt iura prædicta.

d Obſeruantiam.] ſimile e. ea. compu. de ætate & quali generalem intentionem autem urgebat hæc obſeruantia, quod dicebat Gull. quod nunquam uideat hoc oppoſitum, ut no. in decre. ab eo.

e Præferri.] ſimile d. re. permu. c. unico. lib. 6. Quibus autem caſibus præferatur æquitas rigori, & contra ſa ris ſcriptum de tranſa. c. ſi.

f Decernimus.] per uiam declarationis debuiſſet. n. d. e. contrarium, ut ſup. patet, & ideo utitur, iſtu uerbo. n. uide de regula conſtitut. omnium. lib. 6.

Glo. ſeq. literam exponit, & dubium ſoluit.

g Vno contextu. Lex dicit de teſtamento in ſcriptis, quod uno cõtextu fieri debet, & declarat uno contextu fieri, cum nullus alienus actus miſcetur. ff. de teſta. hæredes palam. ad h. ſic etiam electio uno contextu fieri debet, ſup. de elect. quia propter. ſed hic non imponitur neceſſitas hoc faciendi uno contextu, ſed dicitur, quod ſi ſic fiat, ualet. & non curo an hæc petitio fiat uno contextu cum appellationis interpoſitione n. ene. facit quod not. ff. eo. l. 1. in fin. & in ſpecu. de app. §. ſequitur, in fi.

Gl. ſeq. ponit alias denominationes, & de 4. remittit.

h Apoſtoli.] quos interdum epiſtolas, interdum dimiſſorias uocemus. 2. q. 6. ab eo & c. poſt appellationẽ. Quid ſint apoſtoli, & unde dicantur, & de quadruplici eorum ſpecie, & eorum formis, uide in Spe. eo. ti. 4. parte, §. ſequitur.

i Certum.] ſiue per denominationẽ diei, puta die Louis proxima, uel per numerum, puta hodie ad 8. dies, uel octaua die menſis.

Glo. ſeq. ponit diuerſitatem, & eius rationem.

k Nec petat.] ſola ergo comparatio non ſufficeret. non ſic in caſu decreta a iudice eo. ti. l. 6. eſt. mouetur ille ab iſto diuerſus, apoſtoli ii. dantur ut inſtruatur iudex ad quem. eo ti. vi. ſuper. li. 6. ſed ſecundo caſu grauamine hoc vt tunc dominium ceſſum, ut iudex a quo non eſt ergo mirum, ſi plus circa primum, quam circa ſecundum arctatur appellans, & iudex a quo plus circa ſecundum, quam circa primum Io. And.

Gl. ſeq. format textũ, quærit, & ſub dubio ſoluit.

l Videtur etiam ſi iter, uel mitteret pro illis poſte quenda. ſup. eo. ab eod. lib. 6. Sed quid dicetis in illo caſu, ſi aſſignat, uel ſequenti comparuit appellans in termino certo, ut hic, uel ſ. incertum, ut ſ. proximo, ſi iudex aſſignat nouum terminum ad illos recipiendos, in quo non comparuit appellans, nunquid renunciaſſe uidetur? Forte ſua de mente ſtatus iuris, quod ultra ſecundũ uicẽ non tenebatur appellans coram ipſo pro hac ea comparere. Tutius eſt ei quo ſecundus terminus eſt intra tempus iuris, intra quod ad hunc actum iudex eſt, procurando in termino prorogato ſe conſtituere.

† Nota quod terminus iuris hic æquiparat termino hominis, ſic ut niſi petere apoſtolos in termino hominis, cẽſetur appellonẽ deſeruiſſe, ſup. proximo, ita & ĩ termino iuris, vt hic.

Apoſtoli uaria habẽt noia.

† No. quod iudex ꝑ ꝑueniẽte terminum ſibi ſtatutũ, ſed terminũ quẽ ius' peculi aſſignat, non ſoi arctat c. de reg. iur. in ſextu 28. dil. debet ubi ius noc ginit ca. cu int. ſ. c. Imo, Fon.

turũ appellationi ſuæ renunciaſſe appellans intelligitur, niſi intra dictũ terminũ congruo loco & tẽpore inſtanter, & ſæpius ſaltem vno contextu petat apoſtolos ab eodem iudice ſibi dari, † vel ſi recipere recuſat oblatos.[c]

Ponit tres caſus, quib. appellans non habens apoſtolos, appellationẽ proſequi poteſt. h. d. Io. And.

Quod ſi iudex in termino ad dandum apoſtolos præfixo per eũ, ipſos appellanti petenti non dederit,[d] aut[e] dũ peterentur apoſtoli, reſponderit ſe daturum eoſdem, nullo termino certo ſibi p̃fixo,[f] † vel intra[g] iuris terminũ ſe eos aſſeruerit velle dare, & poſtea per appellantẽ congruo t[e]pore loco & t[e]pe ſæpius & inſtanter vno contextu ẽt requiſitus, eos nõ curauerit intra eundẽ terminũ exhibere, appellõnẽ ſuã ex tũc[h] proſequi poſſit, appellãs[a]c ſi expreſſe fuiſſent eidẽ apoſtoli denegati.[i]

Idem.

Appellans proſequi & finire tenetur appellationẽ extraiudicialẽ intra annum a die intrpoſitæ appellationis, uel illati grauaminis, quo non facto, impedimento iuſto ceſſante, appellatio eſt deſerta. h. d.

CAP. III.

Sicut appella-

pareat, non tñ puto, ꝙ teneatur plus petere, ſic procedat ꝙ dixi de vice ſecunda, ſed ſatis eſt, ꝙ exhibeat ſeparatum recipere, ſicut in præd. decret. ſi a iud. ce. Et licet (vt dixi) hoc ſit tutius, non tñ æſtimo eum, qui bis cõpatuit negligentem, vel renunciantem dici poſſe: alias ſequeretur quod ſingulis dieb. de termino 30 dierum poſt appellationem exſtantibus ad comparendũ poſſet vrgeri.

Gl. ſeq. no. differẽtiam literæ, quam declarat, & ex eo dif fert.

a Intra dictum No. quia ſup. prox. reſpõſo dixi in aſſignato termino, hic dicit intra dictum terminũ, vbi ergo eſt certus terminus, debet in termino cõparere, nec tunc ſufficere id ante terminum facere, vbi vero ſub hac incertitudine, ſ. intra terminum iuris ſatis eſt intra illum termi num petere iterato. Et no. ꝙ licet terminus ſit incertus, cũ dit ſe daturum intra terminum iuris: puto tñ ꝙ ſi tñ ſerenic daturum in termino iuris, vel vltima, vel penultima die termini iuris, ꝙ terminus certus eſſet, nec tñ ſufficeret ante terminum comparere. Et per videtur hic expreſſum, qđ citatus vel iuſſus ut compareat, vel aliquid agit intra certum terminum vt quotidie ſit ſatis eſt quod intra terminum quandocunque, dum tamen loco & tempore cõgruo compareat, uel id agat exẽpla patẽt de dolo & cõtu. cum dilecti. de cõſuc. c. ſi. & de præben. ſi pluribus lib 6. eod. lib de electio. c. 3. & e. cupientes §. quod ſi per uiginti.

† al. trad.

† Dictio, præfixo, deeſt in antiquioribus codicib.

b Terminum.] qui etiam ipſum iudicem arctat, vt dixi in s. reſponſio.

(Glo. ſeq. quærit, & ſoluit, cõtrariam obſeruantiam ponẽs, quã penitus cõmẽdat: in fine quærit & arguit.)

Apoſtoli cuius expenſis dendi ſint.

c Oblatos.] Sæpius uidi dubitari, cuius expenſis apoſtoli ſint tradẽdi. Communius ſeruatur ꝙ expẽſis appellãtis, ſed hæc litera facit contrarium dum dicit, oblatos licet ergo libellũ, quem actor tenetur reo offerre 3. q. 3 offerat ſuis expẽſis tradit, ſic & iudex apoſtolus, ad idẽ de off. ord. ſi canonici pro hoc facit 2. q. 6 ab eo. vbi dr̃ qđ traditio apoſtolorum expẽdit ex officio iudicis. item facit C. eo. l. ... in fi. vbi dicitur, ꝙ etiã non petenti dari debẽt hic ẽt ... verbo dandi & uerbo exhibendi, quo uerbo ẽt uti ... decre. quia & decr. ab eo. ... lib 6. & decre. ut ſuper eo. tit. dicit, tribuat & ... cibus C. eo. canon. ... 2. q 7. ... ſi dicit, conuenit præſtari ſatis ... ergo, qđ cuiuſq. horũ uerborũ attribui poſſit gratuitu dari. Itẽ p. ... decre. r. & dec. ut ſupe. ... præcipitur ... cauſa ben, & quod præcipitur neceſſe eſt fieri 14 q. 1 quod præcipitur de verbo ſign. in his ex quibus uidetur gratis offerendos apoſtolos. & ... ad materiam quod ... de electio. ut proxie ... ut dixi. Cõtrarium ſeruatur, quod æquitatem hẽt ... in delegatis. Dubitari ſolet etiam an clauſos & ſigillatos appellans recipere teneatur. & arg. decre. ... eo. tit. uidetur quod non.

d Dederit. hic tolle literam infra appellationem ſuam, ex tunc, & e idem facias in h. ſeq ver.

e Aut ſi. ſecundus caſus per quem patet, ꝙ appellãs, qui ſufficienter petit apoſtolos coram iudice, qui reſpondit ſe illos daturum, nullo termino ſtatuto, comparere vlterius non tenetur, ſuſ... ergo ſi nihil reſponderit, alias inutile foret, quod dicitur ſup. in reſponſio, & ad hue fortius ſi denegaſſet: ſed hoc erat expeditum in decret. ab eo

f Præfixo, tunc vel poſtea.

g Vel intra tertius caſus, & per id quod dr̃ hic, & ſup. eo § ſimiliter, patet, ꝙ iudex a quo poteſt intra tẽpus iuris tenere impeditum appellantẽ. nec tñ cogitur intra terminũ illos dare. facit de elec. cõmiſſa. lib. 6. licite ergo ſatis ſit appellanti intra terminum illos petere per modum quiſe quatur, tenetur tamẽ finem termini expectare, vt videat an iudex offerret, & morã purgaret.

† Habes ꝙ illud ꝙ incũbit iudici, debet quis petere congruo loco, & tpe, loco, nõ qñ eſt in prãdio vel in Miſſa, tẽpore. non de nocte, vel cũ eſt in maiorib. occupatus, facit l. ... § ſi. ff de ver. ob. & ibi per Barto. Per.

h Ex tunc. ſcilicet in primo caſu lapſo termino præfixo per iudicem ſecundo poſt reſponſionem iudicis, ſi poſtea terminũ non ſtatuerit, in tertio poſt iuris terminum ſic intelligo literam, ut ſic cuique caſui cõtinuetur iſte finis, ut ſup.

(Glo. ſeq. ſpecificat ſeptem caſus textu, & duos addit, & pœnam ponit.)

i Denegati. ... tenet proceſſus ſup principali poſtea factus per iudicem a quo, ꝙ dicit ſ. eo. ab eo in fi. ... 6. Ex hac ergo cõſtitutione elicies quattuor caſus contra appellantem, & tres contra iudicem. Primus contra appellãtem, cum apoſtolos non petit. Secundus & tertius, cum in termino certo ad id dato, uel intra incertũ illos non repetit. Quartus, cum illos ſibi oblatos non recepit. Contra iudicem, vt denegaſſe videatur, ſunt tres caſus, cum in certo termino per ſe ſtatuto illos non tradit, vel ſe traditurum dicit, ſed terminum non ſtatuit, vel dicens ſe daturum, intra iuris terminum requiſitus illos non tradit. Duos caſus addit ... quando nil reſpondet vel denegat. Iudicis pœna eſt, vt proceſſus per ipſum habitus poſtea non teneat. Appellantis, vt appellationi renunciaſſe videatur. ſup. eo vt ſuper. &c. ab eo. li. 6. & hic Io. And.

Sicut appellationem: Præſupponendum eſt ꝙ appellatio debet proſequi & finiri intra annum, & ſi ... appellans fuerit impeditus in primo anno, dabitur ſibi alius annus. Sed quæro, quid iuris ſi fuerit impeditus etiam in ſecundo anno, vtrum dabitur ſibi tertius annus? Vide ... in ... ne, in antiq.

CASVS. Appellaui a grauamine extraiudiciali, puta cum eſſem in pacifica poſſeſſione ... p ... vidi te paratum cum ... appellaui a ſuo grauamine ... inhabilem in epm, ego ... appellationem debeo terminare, & proſ. ... intra annum ... Dicit ꝙ ... appellatio cenſebitur deſerta, i. eſt, deſtituta.

relicta. Sed quæritur, quando incipit currere annus? Dicit, quod ſi appellauerim a grauamine illato, tunc incipit currere annus a die interpoſitæ appellationis. Si vero appellaui a futuro grauamine, tunc incipit currere a die grauaminis, hoc dicit. R H. Colligo aliqua notabilia, et primo nota, quod dies appellationis in qua interponitur appellatio, non computatur termino anni ad proſequendum & finiendum præfixi. gl. in verbo, a die ſ. Ex quo nota quod dictio a coniuncta dierum numero, excludit illam diem cui iungitur

tionem [a] iudicialem, [b] ſic & extraiudicialem [c] intra annum a die [d] interpoſitionis ipſius, vel a die illati grauaminis, ubi a futuro [e] grauamine appellatur, proſequi & fi-

exemplum hic in littera, a tali die, ſimile notatur in c. ſtatutum de præben. lib. 6. Nota quod futuro grauamine appellatur extra iudicium dumtaxat, & tunc tempus anni currit non a die interpoſitionis ipſius, ſed a die illati grauaminis. Et no. ſingulariter duo ex hac littera. Primum notabile; quia ſicut datur annus ad proſequendum in appellatione iudiciali, & ex cauſa datur biennium, ita in extraiudiciali. Secundum notabile, quod tempus anni datur ad proſequendum & finiendum in vtraque appellatione. & quod ceſſante impedimento vtraque appellatio per lapſum anni remanet deſerta. Et circa impedimenta vide hic gl. pe. & de latius, vt notatur in ca. cum ſit de app. Nota, quod appellatio extra iudicium, comparatur appellationi iudiciali, dicit comparatur etiam vt not. eo. ti. bonæ de hoc in gl. 3. in fine. Not. quod extra iudicium appellatur a futuro grauamine, de hoc in gl. in verbo, a futuro Zab.

Prima gl. dicit quid approbet, & reprobet, & remittit.

a Sicut appellationem. In hac decre. & ſeq. breuiloquus fuit auctor, ita quod ſummandæ non ſunt. Hic approbatur dicto quod no. Inno. eo. ti. conſtitutus & c. bonæ. in alio determinat no. C. de temp. app. l. ſi § illud & reprobat opinionem Hoſt. quam no. eo. ti. ex ratione. approbat, poſt indiſputando terminaui, vt inf. patebit.

b Iudicialem. 2. q. 6. et qui op. eo. ti. cum ſit Romana.

c Extraiudicialem de qua eo. ti. concertationi lib. 6. & hoc probamus etiam per decre. conſtitutus eo titu. quæ loquitur de appellatione extraiudiciali, & tamen appellans non impeditus excluditur a proſecutione poſt annum, quod ibi Inno. tenebat aum determinatiue huiuſmodi capitul. ſcilicet quod quando appellat a futuro grauamine, tunc a tempore grauaminis annus proſecutionis incipiat. Et alii differentias inter extraiudicialem & iudicialem appellationem ſcripſi poſt Hoſt. eo. tit. bonæ.

Gloſſa ſequens primo notat, allegans 4. concor. & vnam diſcrepantiam. Secundo ponit 5. opi. & quintam eo ſtatuat 5 rationibus. Tertio primam approbatam probat altra 5. rationibus. Quarto reſpondet ad opi. & rationes contrarias.

d A d e. Ergo videtur quod illa pars dici, in qua appellatur, cedat facto appellantis, nec computetur in anno, ſic de elect. c. 1. de excep. pia de reſt. ſpol. ſrequens, ſup. de præben. ſtatutum, lib. 6. & in hoc differat a tempore appellationis interponendæ, quod currit de momento ad momentum de re iud. quod ad conſ. la tionem. Sed re ſt oca quod omnium hanc quæſtionem diſputauit, quando debeat currere tempus appellationis proſequendæ. Accur. in l. ſi. C de temp. app. ponit tres opiniones: ſcilicet hic approbatam, & altam quæ incipiat tempore inchoatæ proſecutionis, pro qua facit lex illa ibi, & annale tempus poſt inchoatam litem præterierit. Tertia eſt, quod appellans ſi non proſequitur intra annum a tempore appellationis, vel biennium ex cauſa, rata manet ſententia, ſed ſi inchoauit intra hæc tempore tunc a tempore inchoationis habet annum, & ex cauſa biennium, ſed

vt ibi no. ſecundum has duas opiniones poſſet proſecutionis tempus extendi ad quadriennium. Eſt quarta opinio, quam ipſe no. in Auth. de iud. § appellationes, coll. 6. vt curſui ipſius anni præponantur duo menſes per §. prædictum, vbi videtur expreſſum. Eſt quinta opinio, quæ placet Hoſt. eo. tit. ex ratione, quod currat annus a tempore ſententiæ, a qua fuit appellatum, alleg. 2. q. 6 ante ſolem vel. & ſancimus, ſed ibi loquitur de tempore appellationis interponendæ. Iuuabam hanc opinionem per iudicibus C. eo. quæ habetur, 2. q. 6. in fin. vbi tempus apoſtolorum petendorum currit a tempore ſententiæ, vt etiam dixi ſup. c. prox. in gloſſ. 3. ad idem ea. q. propter ſuperfluam, facit eod. titu. non ſolum, l. b. 6 vbi attentata poſt ſententiam, ſcilicet ante appellationem reuocantur per modum attentati. Idem tempus reſtitutionis in integrum ſupplicatis contra ſententiam currit a tempore ſententiæ de reſtitu. in integ. c. 1. lib. 6. C de præc. Imp. offe. Auth. quæ ſupplicatio. Item annus executionis qui datur delegato, currit a tempore ſententiæ, de offi. deleg. quærenti, ſic dictum de iti o, & videtur caſus. C. de temp. appel. l. 1. quod de tempore proſecutionis videtur debere intelligi. Prima opinio quam in ſolutione tunc tenui, ſic probatur. Illud tempus datur appellanti & ad proſecutionem appellationis. 2. q. 6. et q. alias in cipit, ſi quis appellat C. de temp. appe. et qui eo. ti. cum ſit. & c. reprehenſibilis ſæpe &c. conſtitutus de ſent. excommu. licet. lib. 6 ergo oportet appellationem præcedere huius temporis curſum, or lex ſit impoſſibilia. 4 diſt. erit autem cum ſimi. Item decre. ad hoc a. eodem titu. dicit poſt appellationem. Item lex a. in prin. & l. 3 poſt prin. C. de temp. app. ad idē, eo. ti. Nicolao. de dolo & cō tu. cum ulim. in ſi. Item cum decem dies dentur ad deliberandum an expediat appellare, non computabuntur in tempore proſecutionis, nam illa diuerſa ſunt, vt patet de proc. non iniuſte, in ſi. C. eo. ti. nouitus. Et facit quod ibi not. alias cum tempus interponendæ currat a tempore [f] ſcientiæ illatæ iniuriæ, 2. q. 6. biduum eo. ti. concertationi. li. 6 ſi tempora proſequendæ curret a tempore ſententiæ, a ſecundum id poſt annum poſſet appellare, ſed non proſequi. ſimile quod no. ff. de exc. tu. quinquaginta, facit ff. de requi. re. l. annus. § quæ inta, & per decre. ex parte ſup. ē ſe temp. hanc partem elegi, quæ hic per probatur. Ad contraria reſpondetur, quod ſecunda, & tertia opinio abſurditatem habent, de qua dixi ſup. poteſt ergo exponi quod dicit ibi lex, ut ibi not. præterierit, id eſt præteriſſe noſcatur, vel clarius, id eſt, curſum ſuum compleuerit, & per eandem modum tollitur quarta, & quod dicit §. appellationes, poſt duos menſes tempus fatale ſumit à inchoate curſum, exponas, id eſt, inchoatum proſequi & finire, vel quod ibi dicitur eſt locale, vel temporale, ut ibi no. Pro quinta opinione non facit decr. ex ratione, ut patet ex ea, & ibi ſcripſi. Lex, iudicibus non obſtat, quia licet appellare, & apoſtolos petere ſint diuerſa, & habeant diuerſa tempora, quia tamen ſiunt coram eodem, & ſecundum acceſſurum primi, & in ſola verba petitione conſiſtit voluit ius unum tempus cum alio confundi, ſed appellatio, & proſecutio ſiunt coram diuerſis, & proſecutio in multa difficultate conſiſtit, quare ius noluit unum tempus in aliud imputari. In tempore reſtitutionis, ſupplicationis & executionis, duo eſt date diuerſa tempora, quæ poſſunt confundi, ſed vnum ſolum in decre non ſolum in beneficio deliberandi procedit, quod habet uictus per decendium quæ reuocantur ante appellationem, & poſt ſententiam innouatam. Lex 1. C. de temp appe. uarios habet intellectus, ut ibi no. Io. An.

e A futuro. quia in iudicio non appellatur niſi a grauamine illato, uel comminato, ideo non iudiciali, ſed extraiudiciali procedit hæc diſtinctio ſi ergo appellat. a nominatione ne fiat electio eo excluſo, uel ne fiat de Titio, uel ne fiat niſi de nominato per maiorem partem capituli uel appellat poſſeſſor ne poſſeſſione inquietetur, ex tunc & non prius cum contra appellationes factum fuerit, illas proſequi tenetur, ut loquuntur de elec. cum nobis & c. auditis, & eo ti. conſtitutus, & c. bonæ.

Reſtitutionis, & executionis tempus currit a tempore ſententiæ.

[f] al. ſcientiæ

Appellari non poteſt in iudicio a grauamine futuro.

a Finite. in hoc conuenit tempus reſtitutionis in integ. ſup. ee. compil. de reſt in integ. c. vnico. & approbat in hoc quod no. Inno. ſup. eod. ex ratione, & Ber. ſup. e. cum ſit, & c. ob. a æ

b impedimento de hoc quod peruenit quandoque ex parte iudicis, quandoque ex pa te appel lantis, quandoq. ex parte appellati, tamen ſup. eo ex ratione, & in Spe. eo ti § nunc breuiter.

nire a tenetur appellans. Quod ſi iuſto impedimẽto b ceſſante non fecerit, debebit eius appellatio deſerta c cenſeri.

c Deſerta. idem verbum inf eo. ca. 3. C. eod. l quoniam. I. Io. An.

Idem.

Tempus ad proſequendam appellõnem ab homine uel a iure præfixum, non currit appellanti compromiſ-

QVamdiu. Primo ponit dictum. Secundo, ab illo exceptionẽ, ibi, Niſi. Imo. Præſupponendum eſt illud, quod dicitur in c. Romana, vo. u. lib 6. videlicet, quod licet appellans de iure habeat annum ad proſequendam ſuam appellationem, ita quod non efficitur deſerta niſi poſt annum, verumtamen iudex a quo poteſt illum terminum abbreuiare, & hoc verum, reſpectu proſequendæ appellationis, non autem reſpectu finiendæ & terminandæ appellationis.

CASVS. Tu & ego litigabamus, fuit lata ſententia contra te, appellaſti, iudex dedit tibi apoſtolos aſſignando tibi terminum duorum menſium ad proſequẽdam tuam appellationem Pendente illo termino duorum menſium, compromiſimus in arbitros, i. conſenſimus in aliquos arbitros, qui haberẽt decidere cauſam principalem intra medium annum. Quæritur utrum pendente illo termino medii anni, currat tempus aſſignatum ad petendum apoſtolos? Dicit quod non, ſed pendente termino arbitrii, terminus aſſignationis quieſcit. Et finito compromiſſo habebis tps, quod reſtat. Sed quid ſi expreſſe, & ex conſenſu noſtro prorogauimus terminũ vſque ad annum, quia forte viget tempeſtas & peſtis. Vtrum pendente prorogatione currat tempus aſſignationis? Dicit, quod non, immo partes poſſunt facere iſtã prorogationem, niſi iudex ex ſuo officio videns periculum imminere, præciperet partibus ut procederent, & inciperet tunc currere a tempore pcepti, quia forte ex cauſa matrimonii, vel electionis, vbi imminet periculũ. Nota primo quod pendente compromiſſo inter appellantem & appellatum, non currit tempus aſſignationis ad proſequendam appellationem tantum, uel proſequẽdam & finiendam Not. quod partes ex communi conſenſu aliter quã per compromiſſum poſſunt protelare & prorogare tempus ad proſequendam appellationẽ tantum vel proſequendam & finiendam. Not. quod iudex ex cã põt pcipere partibus, ut procedant in cã appellationis, non obſtante compromiſſo uel alio conſenſo partium, & ſic iſta Clementina addit tria ad Auth. ſi tñ. C. de temp. app. quæ ſumitur ex illa Auth. ut prima gl. dicit. Primo addit, quia Authentica bene dicit, quod pendẽte cõpromiſſo nõ currit tps ad finiendam appellõnẽ, & nihil dicebat de termino aſſignationis ad proſequendã tm. Scdo, quia illa Authentica ſolũ loquitur de cõpromiſſo, & non de prorogatione uel alio conſenſu, iſta cle. loquitur de oi conſenſu Tertio addit in hoc quod dicit, quod iudex de officio ſuo poteſt præcipere partib. vt procedant, & hoc ex cã, videlicet qñ cã appellõnis deſiderat celeritatem, vt in matrimonio ſpũali & carnali. Not. ex dilatione, i. deſt ex prorogatione. Nã dilatio, eſt t p tm cã, prorogatio Vel ſcdm Bald. eſt tps qđ hẽt certum principiũ & certum finem. Vel ſic: eſt tps datũ a lege, vel a iudice partibus ad veniendũ Et talis eſt duplex, ſi prima quæ datur ab homine vel a iudice. Secunda quæ datur a iure vel a lege, vt patet in rubrica de feri. & Et dilõnũ, ſm Ho.

Dilatio quid eſt.

in ſum. ti. de dilatio, §. 1 aliæ ſunt citatoriæ, & dantur vocato ad iũm, vel ad veniendum ad iudicem ante litis conteſtationem. intra quas citatus ſe præparabit, ut veniat in termino, & nihilominus poſt terminum, vt de eſt deleg. conſuluit. Aliæ ſunt dilõnes reſtitutoriæ, q̃ dantur his qui ſpoliati fuerunt, uel quæ dantur ad appellandũ, quæ ſunt decẽ dierum vel ad reſtitutionẽ in integrũ petendã, q̃ olim intra annũ vtilẽ, hodie intra quadriẽniũ continuum dantur, vt C. de in integ. reſt l. fi. Aliæ ſunt deliberatoriæ, quæ dantur eis ad deliberandum, de quibus C. de iure deliberandum in Au tetia. Aliæ ſunt perẽptoriæ, quæ dãtur uo C. de tẽp. ap lenti probare, de qui per bus in l. 1. C de dilatio.

ſo durante, vel de partium expreſſo conſenſu, niſi periculo imminenti ex mora iudex aliud decernat.

CAP. IIII.

QVamdiu d † appellationis proſecutio per compromiſſum e uel alias f de partiũ expreſſo g conſenſu differtur, tempus.

† De intellectu vide Matthe. ſi a quibus G. de iuris cõ- num in Au tetia. th. ſi tamen

tio Aliæ ſunt executoriæ, q̃ dantur cõdẽnato ad hoc, quod ſatisfaciat, de his l a. de viur. Aliæ ſunt reuocatoriæ, quæ dant hñtibus reuocandi domum, de quib. habetur l. 2. §. legatis ff de iud. Aliæ ſunt vocatoriæ, ſiue feriales, ut in l. 1. C. de fer. & ff eo & 25. q 4. per totũ. Aliæ ſunt perſecutoriæ quæ dantur ad appellationem proſequendam, de quibus in Auth. ei qui appellat. C. de temp. app. Et hæc in noſtro propoſito Aliæ ſunt ſaluatoriæ, ut pœnitentiales Aliæ pceptoriæ, de app. c. pastorali. Aliæ electoriæ, vt de conuer coniu. c. ex publico ff. de adop. mancipiorũ, & de elect. ne pro defectu. Aliæ expeditoriæ, vt de fugit. & maleſi. c. laudabilẽ. Aliæ exemptoriæ, vt q. matr. acc. poſ. c. ſi. Aliæ refutatoriæ, ut de app. pionas, &c. ſecũdo requiritis Aliæ executoriæ, ſ. ad proponendas exceptiones conceſſæ a iure de excep. paſtoralis No. quod pendente cõpromiſſo dormit curſus fatalium & ſic finito cõpromiſſo, reaſſumit ſuum curſum, & cõputatur ultima pa. cũ prioribus de uer. ſig. dilecto. & de in integ. reſt. cle. vnica. No. quod in cauſis in quib. vertitur periculum, põt iudex ẽt partibus non proſequentibus ad appellatõnẽ procedere de hoc in gl. in ver. in Zab.

Gl. primo dicit unde ſumpta, & litterã exponit.

d Quamdiu. ſumi potuit ex Auth. ſi tamen. C. de tẽp. app ſumpta de corpore Authenticorum, de app §. 1. col. 3. quæ tñ in tribus hic ſuppletur, vt inf. dicam, & quod dicit, quamdiu, exponas, i. quantumcunque diu, vnde dicit Auth. etiam ſi decies mille anni influxerunt.

Glo ſeq ponit caſum diuerſum, pro ratione remittit, & litteram declarat.

e Compromiſſum. non ſic in eligentibus, qui compromittunt, quibus bene currunt electionem tpa de ele. ſi compromiſſarius r. reſponſo, lib. 6. & ratio diuerſitatis, ibi no in glo. fin. Si ergo compromiſſarius non pronuntiat, reuertitur appellans ad idem, & idem puto ſi pronuntiat, ſed appellans vult pœnam ſoluere & appellationem proſequi, nec iſta littera contradicit, immo fauet, cum dicit tempus interim nõ currere. Item etiam ante pronuntiationem compromiſſo durante, poterit appellans ad iudicem redire ſoluendo pœnam, vt no. de offi. deleg. ſignificantib. in 3. gl.

f Vel alias hoc ſupplet hæc decre. quod non dicebat Auth. pone mortalitas, vel alia peſtis cœpit eſſe in loco appellationis proſequendæ, ita quod conuenerunt appellans & appellatus differre ad certum tempus, ita qđ tempora non currerent, vel aliquid tale.

Gl. ſeq no a contrario, ponit exẽpla, & cauſam reddit

g Expreſſo. non ſufficeret ergo tacitus, puta quod ſimul appellans & appellatus ad domicilium redeunt, vel longam peregrinationem ſimul arripiũt, uel aliquid tale, puta n. vbi appellans, qui ſic itinerat. Item procuratorem proſequi poterat.

g Si non cõueniſſent pe ſtis non excuſaret inquit Pano. vide eundẽ in c. cum di lecti de do. & contu. Fe.

a Ah.

Digitized by Google

a Ab homine. hoc eſt ſecundum, in quo ſuppletur Auth. quæ loquebatur ſolum de tempore iuris.

b Currere. non intelligas, quod compromiſſo defecto vel tempore, de quo conuenit, finito, habeat appellans integrum tempus, ſed ſolum habebit quantum tempore compromiſſi ſupererat, dormit. n. tunc illius temporis curſus faris ſup ea. com. pil de teſt. in inte. c. vnico qd plene nott. de verb. ſign. dilecto ff. e a qui cau. ma. td & ſi per præterea §. quotiens.

c Appellanti. nec appellato.

d Niſi forte, tertiũ, in quo ſuppletur Authen.

e Imminere. ſu eo. obiecta ad tr. quæ ponit exemplum de cã electionis, vel matrimonio ſpirituali. Idem tradidi de matrimonio carnali, ſecundum Gof. Hoſt. & Aegi. alleg. vt lit non cont qñ. Idem dicit ibi Gof. in aliis, quæ celeritem deſiderant. & ut dam. inſe. l. a. de fer. l. i. &c.

ADDITIO. Idem ſi ex dilatione ſit aliis præiudicium, ut ſi eſſet qõ hæreditate, vel netalium, quæ differtur in fraudem legatorum, qui nihil iuris legitatori. Ex quo no. ſed in Lu. quod ubi intereſt tertii, para rei publicæ, ſeu Eccleſiæ, vel priuati, vel ubi periculum enimarum imminet, poteſt iudex compellere partes ad litigandum. C. quomodo & qñ iudex & Auth. qui ſemel de collu. c. i. & quod ibi no. Cardinalis.

f Præciperet. poſt illud ergo præceptum incipient currere tempora, hoc intendũ.

ad proſequendam eandẽ ab homine e vel a iure præfixum currere b nolumus appellanti. c Niſi d forte iudex videns ex dilatione periculum imminere, e præciperet f in illa procedi.

Idem.

Ante diffinitivam appellanti non licet proſequi cauſas in appellatione nominatim non expreſſas. Nec proceſſus primi iudicis iuſtificari, vel impugnari pōt, niſi ex actis coram eo.

CAP. V.

Appellanti g ab interlocutoria, h vel a grauamine iudicis, i non licet alias k cauſas proſequi, quam in appellatione ſua nominatim l dumtaxat expreſſas; m Nec proceſſus n primi iudicis

appellationem non eſt admittendam, quia tunc cauſa etiam in diffinitiua eſſet exprimenda. Not. ibi, Certus quod in appellatione ante ſententiam poteſt quis exprimere & proſequi plures cauſas, & de hoc in gl. in ver. expreſſas, ibi, & no. quæ hic vult Zab.

Prime gloſſ. dicit quid facit.

g Appellanti. Se ſum. nat, habent duo dicta. quæ varias opiniones determinant ut infra dicetur.

Glo. ſeq. oſtendit reprobatã opi. Inn. & contrariam reprobatam.

h Ab interlocutoria. Per hoc & per verbũ, nominatim, quod int. ſequitur, reprobatur opinio Inno. quam no. de no. oper. nun. cap. pen. vbi tenet, quod ſatis eſt appellantem ab interlocutoria exprimere tuã iuſtitiam, et ſi non adiiciat in quo, vel quare, & licet ſibi hoc approbet, prius tamen ibi dixerat, quod nimis eſt generale hoc verbum, ſicut & ſi diceret ſe grauatum, & non exprimeret in quo, dicit autem opinionem ſuam amplius procedere, qñ appellans diceret ſententiam iniuſtam, quia ex inſtrumentis, teſtibus, vel aliis productis aliter uel contrarium pronuntiari debebat. induc. decre. eo. tit. 2a parte. Hoſt. ibi contradicens, quod appellans habeat exprimere cãm in quare ſit iniuſta, & maxime p decre. cord. eo. ti lib. 6. & hoc placet Gul. in Spe. de appel. § qualiter in princip. & hic approbatur, & merito, quia non eſſet alias differentiæ in expreſſione inter appellantem a diffinitiua & ab interlocutoria, cuius contrarium volt decre. ut debitus. ſup. eo. & præd. decre. cord. & facit quod ibi no. in 5 glo. An vero ſententia ſuper peremptoria ſit diffinitiua uel interlocutoria dicam inf. c. ſi in princ.

i Iudicis. Facit pro Inno. qui intelligit decr. cord. qñ extra iudicium appellatur tantum e iudice, vide quod ibi no. in e. glo. & hoc dicit, quia appellatio contra patrẽ iuſtificatur ex futuro grauamine ut ſup. c. 2.

k Alias cauſas. etiam notorias, licet n. notorium releuare poſſit ab onere probandi, non tamen releuat ab onere proponendi, aut ut ſcripſi ſup. ut lit. non conteſta. capitu. i. ſuper 1. gloſ.

l Nominatim. Concord. de ſent. excom. conſtõnem. lib. 6. in appellationibus, in quib. a etat decr. vt circa. de elect. lib. 6. fortior ar. expreſſe, ut ibi, & eo. ti. cõetiõ & eie. de ele. conſtitutionem reſpon.

Glo. ſeq. primo dicit opi. Ber. approbatam, & contrariam reprobatam. Secundo not. & remittit.

m Expreſſas. Approbat quod no. Ber. eodem ti cum cãm. in ult. gl. & reprobat quod no. Ioan. 2 q 6 non ita & ipſe Vin. & Goff. in decr. ut debitus, ut ſcripſi ſuper verbo, probabili, & iura quæ pro eo faciunt loquuntur cum appellatur a diffinitiua, ff. eod. l. ſcio in fin. Et not. pro hoc plurale quod adiicitur, cauſas, & per ſtud ſingulare verbum, appellem, contra ſtylum curiæ, quæ habet ex pluribus cauſis expreſſis in appellatione non exprimere niſi unam in reſcripto commiſſionis, ſuper quo vide quod ſcripſi in præd. decre. cum cauſam, ſo per ul. glo. & quod no. in Spe. de app. §. de officio. in pe. col.

Gl. ſeq. oſtendit opi. Inn. approbatam, & contrariam reprobatam, cuius omnibus tũd e hic, & inf. gl. 2.

n Nec proceſſus. Hic approbat quod no. Innocen. in præd. decre. penul. de noui. opi. nun. reprobans quod ibi no. Hoſtien. & quod no. gloſſ. in decre. 2. ut lit. non

APpellaui. CASVS. Appellaui ab interlocutoria iudicialiter lata, vel a grauamine extra iudicialiter. A grauamine hoc modo, quia cum eſſem canonicus Eccleſiæ Bituricenſis, alii canonici volebant eligere Titium, appellaui ne eligeretur, & in appellatione inſerui cauſam appellationis, quia dixi quod erat illegitimus, inueni quod hæc cã erat falſa, volo proſequi aliã quod eſt excõicatus, vtrum poſſim. Dicit quod non. Sed quid ſi iudex aliquis fecit me citari ad locum non tutum, & eſt notoriũ, quod locus non eſt tutus. Certum ſit quod nõ teneor comparere, veruntamen ex abundanti appellaui, pendente appellatione fui reconciliatus, ita quod modo habeo tutum acceſſum, aduerſarius meus vult impugnare aſſignationem mihi factam ex iſta noua cauſa, quia non patet tutus acceſſus, vtrum poſſit? Dicit quod ex cã ſuperueniente aſſignatio non iuſtificatur. Et quod ſi iudex fecit me citari. Dicit quod non teneor reſpondere coram ipſo, quia excõicatus eſt minori excõicatione. Iudex interlocutus eſt contra me, appellaui, non dico quod erat excõicatus maiori excõicatione, vtrum ex iſta noua cauſa poſſim iuſtificare meam appellationem. Dicit quod non, hoc dicit. H. R. Colligo aliqua notabilia, & primo quod appellans ab interlocutoria vel grauamine, tenetur cauſam grauaminis exprimere in ſua appellatione, nec pōt iuſtificare appellationem ſuam ex nouis cauſis expreſſis in appellatione, ſecus ſi appellatur a diffinitiua, non eſt opus exprimere cauſam, ſed ſufficit dicere, volo a veſtra ſententia diffinitiua tanquam iniuſta appellare, vel appello a veſtra diffinitiua tanquam iniuſta. Not. ſecundo, quod ſicut appellatio non poteſt iuſtificari ex cauſa non expreſſa in appellatione, ita proceſſus iudicialis non poteſt iuſtificari ex cauſis coram iudice non propoſitis, vel de nouo expreſſis, niſi, vt dictum eſt, in ſententia diffinitiua, ubi non requiritur expreſſio cauſæ, & hoc verum niſi in caſibus, in quibus ius dicit.

2 Lud. Romã ſingular. 278. i. por rem huius Clem. poſt Bald. in l. ſi hanc C. de temp. appe. limitat non procedere in cauſis, quæ de nouo ſuperuenerunt. Item ſi interlocutoria ſic grauet, quod per appellõnẽ a diffinitiue non poſſet ſeperari. ſed an verum dicat Lud. tu videbis hic Zab. & Batt. cum Alex. Ibi in prima additione in l. eius qui ff. de app. vide Fel. quæſtione co 4. de acc. Fon.

Appellans ab interlocutoria, qd exprimere.

3 Sequuntur Pa. & Imo hic. vide Ia. in l. 2. col. 7. ff. ſi quis in ius uoc. non ierit. Fe. c. cũ dilecta de re ſer. col. 16. F.

Stylus curiæ in committẽda cã appellationis.

Digitized by Google

non conteſt. in glo. quare dicit, quod etiam tenebat Io. & Vin. ibi. tñ Hoſt. contra, & oo. quod licet proceſſus, qa diffinitiua a qua fuit appellatum, bene poteſt iuſtificari & impugnari ex nouis cauſis uel nouiter probandis, & ſic loquuntur iura, quæ inducebat Hoſtien. de ſuo in ſtru. euoi. Ioan. de teſti. fraternitatis ſal uo quod habes in cle. de teſti. c. a.

Appellatio a diffinitiua ex nouis cauſis iuſtificari poteſt.

dicis a ex nouis b aut de nouo probandis c iuſtificari poteſt, vel etiam impugnari, d ſed tantum ex illis, quæ acta fuerunt, vel exhibita coram ipſo.

a Iudicis. ae tina grauamine uel interlocutoria fuit appellatum, de qao præmittit.
b Ex nouis. Vnde quod dicebat gloſſ. præd. decre. ... non conteſt. q ex grauamine exceptionis rejectæ facta hic non conſimiliter iuſtificabatur præcedens appellatio, reprobabam olim inducens decre. delecto. ſup. eo. ti. per quam patet, qd etiam præcedens grauamen non iuſtificat appellationem, niſi fuerit expreſſum in illa, & ergo iniquitas iudicis præcedens appellationem illam non iuſtificat, ergo nec ſubſequens, duo ergo requiruntur coniunctim, qd grauamen præceſſerit appellationem, vt hic, & qd fuerit expreſſum in illa, vt ſupra proximo reſponſo.

Idem.

Proſecutio appellationis deſertæ non impedit quin ſententia cenſeatur in rem indicatam tranſiuiſſe, hoc dicit. Zabar.

(Glo. ſeq. reprobat vnam lecturam, ponens aliam quam exemplificat.

c Probandis.] non intelligas qd veritas grauaminis probanda non ſit coram iudice ad quem, & ad iuſtificandam appellationē, licet probata non fuerit coram iudice a quo, quod dic vt ſup. eod. tit. interpoſita ſi. reſpon. ſed hic intelligit grauamen iudicis, vel iniuſtitia proceſſus oportet q pateat ex actis coram iudice, vnde ſi propoſui exceptionem, probationē obtuli, & admiſſus non fui, hoc probato apparet grauamen, ſed ſi exceptionem legitimam probaui, & iudex illam repulit, hoc probato grauamen apparet. Sed ſi excipiebā actorem excommunicatum minori, iudex illam repulit, non iuſtificatur appellatio, nec impugnatur proceſſus probando illum excommunicatum maiori, de quo in primo iudicio non fuerat obiectum. Item ſi appellaui propter exceptionem, de loco non tuto non admiſſam non iuſtificabitur proceſſus, licet nunc probetur me poſtea reconciliatum.

d Impugnari.] Impugnatio reſpicit appellantem, iuſtificatio reſpicit appellatum, neuter autem ipſorum vti poterit his, quæ coram ipſo acta vel exhibita non fuerunt.

S I appellationem. CASVS. Tu & ego litigabamus coram officiali Biturcenſi, ipſe tulit ſententiā contra te, intra xxx. dies non petiſti Apoſtolos, vel ſi petiſti, non comparuiſti in termino tibi aſſignato per iudice a quo, ad dandū tibi apoſtolos, vel ſi comparuiſti tñ non introduxiſti tuam appellationem intra terminum tibi aſſignatum, tñ poſtea proſecutus fuiſti tuam appellationem, Vtrum non obſtante proſecutione prima ſententia tranſiuit in rem iudicatam d. et quod ſic.

Colligi aliqua nobilia & primo q per negligentiā appellantis efficitur appellatio deſerta, perinde habetur ac ſi non fuiſſet appellatum, nec inde heret deuolutio ad ſuperiorem Not. ſecundo q appellatus pōt proſequi cām appellationis appellante non proſequente quia appellans poteſt renunciare appellationi quo ad effectum eius, ita q appellatio deſerta non aſſumit vires ex proſecutione. Not. ergo ſententiā totius e videlicet, q ſententia a qua fuit appellatum, tranſit in rē iudicatam ac ſi non fuiſſet appellatum dummodo appellatio non fuerit proſecuta ſed deſerta, puta, lata eſt ſententia contra me, a qua appellaui, ſed intra 30. dies non petii apoſtolos. Quæritur, an talis ſententia trāſiuerit in rem iudicatam ac non fuiſſet appellatum: Dicit quod ſic. Sed pone quod poſt 30. dies petii apoſtolos & proſequor meam appellationem: Quæro an ita proſecutio impediat executione ſententiæ. Certe non, quia poſtquam trāſiuit in rē iudicatam poteſt mādari executioni intra tempus legitimū forſan intra quatuor menſes, qui dantur iudicatis ad ſoluendum iudicatum.

Cl. prima dicit q d reprobet vel app. g b. e Si appellationem Reprobat quod not. Inno. eod. ti. ex ratione approbans & fortificans quod ibi not. Hoſt.

CAP. VI.

S I† appellationem e per negligentiam f appellantis deſertā, g appellans ipſe cum appellato, h aut appellatus etiam per ſe & principaliter proſequatur, non ideo minus in rē

† Pro limitatione huius Clemē. vide, Abbatē in c. ex parte, el 2. extra de reſcrip. & de materia ibidem pleniſſime Felyo.

f Per negligentiam. ut quia negleat apoſtolos petere vt in c. quamuis. ſup. eo. vel negleat proſequi intra tempus iuris vel hominis ut in decre. ſicut, ſup. eo.

Glo. ſeq. alleg. concor. & ſoluit duo dubia.

g Deſertam. Idem verbum in præd. decre. ſicut. Et no. quia ſi in appellatione, quæ a principio tenuit, & poſtea tenere deſiit, procedit hoc dictum, fortius puto procedere in appellatione, quæ dic tetur principio non tenuiſſe, vt quia dicitur interpoſita ſerio uel poſt decem dies. Item ſi procedit in tacite deſerta, per negligentiam, fortius in expreſſe deſerta per renunciationem, facit eo. ti. Romana §. ſi uero, & § ſi autem li. 6.

Appellatio pōt eſſe deſerta tacite, & expreſſe.

h Cum appellato. Licet ergo dilationes, quas petit appellatus per quas protelatur appellationis proſecutio, proſint appellanti, ſicut etiam reſtitutionem petenti proſunt, quas petit reus contra quem petitur. C de tempo. reſt. in inte. l. pen. ipſa tñ proſecutio, quam facit etiam appellatus ſibi non prodeſt vt hic per rationem, quam iam dicam.

Dilationes appellati proſunt appellanti.

Gl. ſeq. ponit dictum Inn. & duas rationes ipſius, ad quas ſecundo reſpondet, ponens contrarium dictū Hoſtien. quod fortificat, & rationem reddit, cui rationi obiicit & ſoluit.

i Appellatus. Hic fortificat dictū Hoſt. quærebat enim Inno. quid ſi poſt lapſum tempus proſecutionis fertur ſententia infirmans primam ſententiam, poſtea petit appellatus ipſam primam executioni mandari. Tenebat quod appellato obſtabit exceptio rei iudicatæ ex ſecunda ſententia infirmatoria, nec valebit ſi dicat per lapſum temporis ante ſententiam infirmatoriis primam ſententiam ratificatam, quia l. eundem ū ptex ... huius noua defenſionis non debet ſecunda infirmationis ſententia retractari de reind. inter innumeros. C de tranſact. ſub prætextu. nec valet ēt dicere quod nō valet ſecunda ſententia lata contra primā quia ut dicit, ſecūdum proſequi num q valeret lata ... appellationis primā infirmans nec eſt ēt ſuper eo prima lata in cā principali & ſecunda lata in cauſa appellationis, & hoc reprobat. Hoſt. ... quod lapſus temporis ratificat ſiniam, & facit haberi perinde ac ſi non fuiſſet appellatum, ſententia ergo infirmationis poſtea lata, a non ſuo iudice lata fuit. Idem non valet ſnia contra rem iudicatam, de hoc in præd. decre. inter. Nec obſtat prima ratio Innoc. quæ procederet in ſententia lata ſuo iudice Nec obſtat ſecunda ratio, quia ubi per appellationem ſuſpenſa manet prima ſententia, bene tenet ſecunda contra primam, ſed ex quo ceſſat prædicta ſuſpenſio appellatione deſerta, non valet ſecunda, ſicut non valet ſi appellatum non fuiſſet, hoc hic approbatur & fortificatur in tātū, quia prædicta procedunt non ſolū cū ſolus appellās proſequi

Sna infirmationis lata poſt tēps appellationis proſequēdæ an poſſit appellatus petere vt prima ſnia executioni mandetur.

proſequitur, ſed etiam cum vterque, & quod plus eſt etiam ſi ſolus appellatus, quod tamen non cogitauerat Hoſtien. Sit ſimiua ratio, quia petendo pronunciari male appellatum, non eſt ſibi contrarius in eo, quod dicit ſententiam tranſiſſe in rem iudicatam, licet enim de appellante dubitetur propter contrarietatem, quæ videtur iſt eſſe, an poſſit ſimul proſequi appellationem, & nullitatem ſententiæ, de quo ſatis ſcripſi eu. tit. dilecti oi vlt. gl. (poſt Inn. & Hoſtien. & vide in Specu. de ſenten. protat. § nunc. ad ti.) In appellato tamen dicente male appellatum, & ſententiā tranſiuiſſe in rem iudicatam, nulla eſt contrarietas.

iudicatū [a] cenſebitur tranſiuiſſe ſententia, [b] a qua fuerat appellatum.

Idem.

A peremptoria repulſa ex alio quam propter ineptitudinem, ſecundo appellās & ſuccumbens non auditur ſuper ea in appellatione a diffini. ius, l. d. Zabarell.

terlocutoriam eſt repulſa: appellauit, & confirmata eſt prima interlocutoria, iterum appellauit, & iterum confirmata eſt prima, & ſecunda, quia non potuit plus appellare, pro eſt in principali, & lata contra ipſum diffinitiua, appellauit ab illa, & in cauſa huius appellationis volt repetere contra illam interlocutoriam, & videbatur, quod poſſet per prædictam decretal. contrarium hic reſpondetur, vnus tamen caſus excipitur.

CAP. VII.

CVm [c] a repulſione [d] exceptionis peremptoriæ [e] ſecundo [f] appellans ſuccumbit, [g] non eſt in cauſa appellationis poſtmodum a diffini-

Gl. ſeq. primo dat duas lecturas, & duas remiſſiones circa illas. Secundo proſequitur quæſtionem, opinionem ponens, & probat.

Sed dices, immo eſt contrarietas inquantum dicit. ap. pellationem eſſe deſertam, & propter hoc ſniam tranſiſſe in rem iudicatam, & non deſertam, in quantum ſuper eius iuſtitia pronunciari petit per appellationis iudicem, & ſic negat, & aſſerit illum iudicem. Sol. Et ſi uis quòd fatear hic aliquam contrarietatem ineſſe, tamen appellatus qui reus eſt, poteſt uti contrariis, maxime quorum finis non eſt contrarius, & actor poteſt in diuerſis inſtantiis, quod dicit nat. de reg. iu. nullus pluribus. lib. 6. nec hic dicitur, quod in eadem inſtantia hæc duo proponat appellatus.

a Rem iudicatam] hoc eſt ergo quod dicunt iura, quòd lata manet ſententia, & quòd appellans cadit a cauſa eo. ti. cum ſit & e. ſæpe.

Glo. ſeq. dubium reſoluit.

b Sententia.] quę tamen erat aliqua, ut quia contra ius litigatoris lata. ſi n. a principio fuiſſet nulla, ſicut propter appellationem omiſſam non tranſitet in rem iudicatam, ita nec propter interpoſitam & deſertā, de ſent. excom. licet. li. 6. & quod ibi no.

CVm.] ¶ Primo ponit dictum a quo, ſecundo excipit, ibi, [Niſi. Imola.

CASVS. Tu & ego litigabamus coram archidiacono Pictauen. propoſuiſti defenſiones peremptorias ad eludendam intentionem meam, archidiaconus interlocutus eſt illas defenſiones non debere admitti, nec eſſe admittendas: Appellaſti de archidiacono ad officialem epiſcopi, qui confirmauit ſententiam interlocutoriā archidiaconi: Secundo appellaſti de officiali epiſcopi ad archiepiſcopum Burdegalen. qui etiā confirmauit illas duas ſententias contra te latas, certum eſt, quod tu non poſſes amplius appellare: Tu reuertis ad archidiaconum, qui cognouit ſuper principali, qui etiam ſententiam diffinitiuam tulit contra te, & iterum ab illa ſententia diffinitiua appellaſti, in cauſa appellationis vis allegare exceptiones perēptorias quæ fuerunt repulſæ a principio, quæritur utrum poſſis? Dicit Clemens quod non, niſi repulſę fuerint, quia eas proponebas inepte, & nunc in cauſa appellationis proponis recte, quia forte allegabas præſcriptionem, & non allegabas bonam fidem, & titulum, & ideo archidiaconus illas non admiſit. Nunc uero proponis bonam fidem & titulum, ideo poſſum admitti in cauſa appellationis. No. qđ non licet tertio appellare. de hoc in glo. ſi. 10 et 20. [Succumbit] No. qđ ſicut actor, ſuccumbens propter ineptitudinem iterum auditur. de iudi. examinata, ita & appellans. Zabarel.

G l. prima dicit quid determinat, & caſum ponit.]

Cum a repulſione.] determinat caſum dubiū cir. a decret. vlt. eo. tit. lib. 6 qui talis eſt; Titius contra me oppoſuit exceptionem peremptoriam, quæ per interlocutoriam, ut prædixi. non eſt tamen neceſſe in peremptorius interloqui. de hoc latis, de ord. cog. c. 1. Idem tamē in repulſione facta, cum illam non recipit, uel ad ulteriora litis procedit eod. tit. ex parte 2. caute tamen faciet excipiens, ſi procurat interloqui, ut not. in Specul. de appel. §. qualiter. verſicu. Item quod faciat, & dixi eod. titu. dilecto. Et per hanc decret. & illam patet, quod ſententia lata ſuper peremptoriis, interlocutoria eſt, non diffinitiua, & hoc tenebat Car. in decreta. cupientes de elect. ver. ſuper. vbi etiam allegabat ad hoc decreta. cum dilecti. de electio. & decreta ſua. hic. eo. ti. Ad idem de offic. delega. ſignificantibus & quia ut hic patet, hac repulſio peremptoriæ non eſt diffinitiua, ergo nec pronunciatio pro ipſa erit diffinitiua, ubi enim abſolutoria deſinit, & condemnatoria, & econtra. C. de ſen. & interol. præſes ff de re iudi. l. 1. nā contrariorum ſit eadem diſciplina, 32. diſtin. hoſpitiolum. ff. de his qui ſui, vel alieni iu. ſunt. l. 1. de accuſat. qui accuſare. Præterea natura diffinitiuæ eſt, quod ea ea oritur actio in factum, ſed a ſententia lata ſuper perēptoria non oritur actio, ſed exceptio argum. in prædi. decre. cum dilecti. n ſi C. de re iudi. l. actori. Item ſi ſententia ſuper peremptoriis, & pro ea lata eſſet diffinitiua, non eſſet alia diffinitiua ferenda, cum tamen de neceſſitate ſuper principali, uoluntarie ſuper peremptoria pronuncietur, de hoc in prædi. decr. 1. de ord. cog. dicebat ergo. Car. quòd ſiue ſuper dilatoria, ſiue ſuper peremptoria, ſiue ſuper eo. quod permittit appellationem, & qđ appellans non potuerit appellare, feratur ſententia, interlocutoria eſt, ſecus cum iudex cognoſcens de appellatione interpoſita a diffinitiua, pronunciat bene iudicatum & male appellatum, uel econuerſo, tunc. n. diffinitiua eſt. C. de app. eos ff de his qui notan. infa. l. furti. in effectu tamen fatetur, qđ ſententia lata ſuper peremptoria quodammodo, habet uim diffinitiuæ. Actio in factum oritur ex ſnia diffinitiua.

e Peremptoriæ.] & ſic patet præiudicū negotio principali alias non ſi eſſet repeti, ut in præd. decr.

[Glo ſeq. monet a contrario, mouet dubium, allegat pro & contra. & ſoluit.

f Secundo.] ſi ergo ſemel tantum appellaſſet & ſuccubuiſſet, non haberet locum quod hic dicitur, Si uero ſecundo ſuccubuit, ſed appellationem non proſequitur, ut uidet. et decr. locum habere arg. ſup. e. proxi. videtur contra per id quod ibi dicam. quod credo ubi renunciat ſponte, quaſi licet tacite utatur iuris conſilio expectando euentum negotii principalis, & ſic non poſſe tenus reſiſtat, ut ibi dicam. Appellare tertio non licet.

g Succumbit] ſi ſuccumbit in ſecunda appellatione, ergo tres habet ſnias contra ſe, & ſic a tertia non licuit appellare eod. ti. directe. & e. ſua nobis. C. de li. in una cauſa l. vna. ſup. ea. compil. de re iud. c. 1.

[Glo.

Digitized by Google

tiua a emiſſæ audiendos vlterius ſuper b ea: Niſi tunc rite propoſita ex eo prius c repulſa fuiſſet, quia proponebatur inepte.d

Gl. ſeq ponit tria exempla.

a Diffinitiua. prolata ſiue per primum ad quem debuit cauſa remitti ex quo fuit pronuntiatum mala appellatum, per quaſcũque manus. de excep. dilectæ. ſiue per vltimũ, qui forſan ea vi dilationis in principali proceſſit, ſiue per alium, ad quem forte poſt cauſam remiſſã ad primũ fuit in alio articulo bene appellatum, ita ꝙ expedito appellationis articulo, definit poſtea principale.

Gl. ſeq. obiicit, & ſoluit.

b Super ea. peremptoria fit tertio repulſa. & eſt mirabile quòd non appellans, auditur, vt in prædi. decr. ſi ſed ſecundo appellans & ſuccumbens non. vt hic cum ſecunda repulſio appellationis non debere plus poſſe quam appellationis omiſſio. Nam & in appellatione a diffinitiua, æquiparamus iſta, non appellare uel ſecundo appellare & ſuccumbere, ſed licet iſta æquipatentur in diffinitiua, in interlocutoria non. lata. n. tali interlocutoria, ſecundum leges debuit, ſed ſecundum canones potuit appellationem differre ad euentum negotii primi. primum patet C. de epiſc. audi l. 2. de iud. apertiſſimi. C eodem titulo eos. §. ſuper his & quorum appellat. non recipiend. l. penultima, ſecundum patet in prædi. decreta, vlt. ſi ergo diſtulit iuris conſilio, & poſtea victus appellauit cõtra talẽ interlocutoriã auditur, ſed ſi poſſe tenus interlocutoriam impugnauit, ſcilicet ſemel & iterum appellando, ille articulus tã ſolemniter diſcuſſus vlterius examinari non debet ex quo in ſecunda ſuccubuit, per quod videtur, t quod etiam iudex cauſæ principalis ante diffinitiuam non poſſit illam interlocutoriam reuocare, niſi tunc ſcilicet in cã appellationis interpoſitæ a diffinitiua.

c Prius. in cauſa principali.

Gl. ſeq ponit quatuor exempla.

e Inepte. ſimile ff. de flum. l. 1. §. Labeo. exemplum: petebas hæreditatem uel electionis confirmationem de iud. examinata excipiebam te illegitimum, & quia nõ ſpecificaui quod debui, tertio ſuccubui, quod modo ſpecifico in appellatione diffinitiuæ, ſuper quo vide quod ſcripſi, qui filii ſint legi. peruenit. ſuper r. gloſſ. Ad idem faciunt quæ ſcripſi de elect. dudum 2. in prin. Vel contra proiiium poſſeſſionem petentem excipiebam de crimine nunc addo infamiam de accu. accedens. Vel cũ iure commune fundaret actionẽ ſuã, excipiebam de præſcriptione, nunc ex primo titulum. de præſcri. c. 1. li. 6. Vel opponebam peremptoriam non priuilegiatam, vt. lite non conteſt. c. 2. lib. 6. in vim dilatoriæ ad impediendum litem cõteſtatam, ſuccubui primo, ſecundo, & tertio, rediens ad iudicem principalis cauſæ, lata diffinitiua a qua appellaui, illam exceptionem ut peremptoriæ proponere potero.

Appellare ſecundo & ſuccũbere tã tũ eſt quantum non appellare

t Idem vide tut Card. hic Fely. in c. qualiter, & quando. de accuſ. Fon.

FINIS LIBRI SECVNDI.

Digitized by Google

LIBER TERTIVS.

DE VITA ET HONESTATE clericorum.

mortaliter peccare, 4. diſt. denique. in fi. offi. arch. ex q. e. vbi de hoc. Not. caſum in quo requiritur monitionem fieri per ipſum prælatum in verbo, Moneant. vnde ſecũdum Pau. non ſufficeret alterius monito. de hoc inf. a de deci. cle. 1. Zab.

Viſum eſt ſup. de iudiciis & ſingulis partibus iudiciorũ, verũ quia clerici in ſacris conſtituti dẽnt ab ipſis abſtinere per c. unicũ ſup. de ſyndi & iu. & poſt. p totũ, idõ poſt illã annectit rubricã, &c. Vel ſic. Viſum eſt ſup. de iudiciis & ſingulis partib. iudiciorũ, a quib. clerici dẽnt abſtinere, Et quia nõ ſolũ ab illis dẽnt abſtinere, ſed ẽt a uitiis & moribus malorum dẽbent abſtinere, vt præſtent exemplũ bonæ vitæ cæteris, idõ, & c. Vel ſic. Viſũ eſt ſup. de actib. iudicialibus nunc videndũ eſt de actibus extraiudicialib. qui cõpetũt tam laicis quam clericis: Et quia clerici ſunt digniores, idõ præmittit de actib. competentib. clericis. & poſtea determinat de actib. competentib. laicis.

LIBER TERTIVS.

TITVLVS I.

DE vita & honeſtate clericorum.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

Punit clericos coniugatos & alios perſonaliter & publice carnificum & tabernariorum officium exercẽtes, qui per diœceſanos nominatim et tertio moniti illud officium non dimittunt, vel dimiſſum reaſſumunt. Excitat etiam diœceſanos contra illos clericos, qui ſæculares actus exercent. Io. An.

CAP. I.

Diœceſanis[a] † locorum diſtricte præcipimus, vt clericos[b] carnificum[c] ſeu macellariorum,[d] aut tabernariorum[e] officium publice & perſonaliter,[f] exercẽtes, nominatim[g] & ter

Gloſſa prima ſummat, diuidit, dicit quod determinat, & dubiũ ſoluit.

a Diœceſanis. Caſus punit clericos cõiugatos, & alios perſonaliter & publice carnificum, & tabernariorum officium exercentes, qui per diœceſanos nominatim & tertio moniti illud officium non dimittunt vel dimiſſum reaſſumunt. Excitat etiam diœceſanos contra illos clericos, qui ſæculares actus exercent. Et tria facit, præcipit punit, & excitat ſecũda, ibi, (Qui ſi.) Tertia, ibi, (Aduerſus. Determinat & declarat decret penult. in prin. & vlt. cod. ti. & quod no. Gul. in ſpecul. de cler. coniu. ver. ſed nunquid dicetur Et no. Verbũ, Diœceſanis. non dicit, ordinariis locorum, ſicut ſup. e. comp. de ſeque. poſ. c. 1. per quod uidetur, q alii ordinariũ licet in loco iuriſdictionem habeant, hoc non poſſint inquantum hæc conſtitutio nouum inducit & ſatis quod dicam inf. de ſuſcepa. c. 1. poſt prin.

† Vide cõc. Tri ſeſ. 22. de refor. c. 1. & Bern. Diaz in pract. crimi. canon c. 63.

Gl. ſeq. ſoluit dubium de exẽptis, circa q diſtinguit.

b Clericos puta q includat etiam exẽptos, qui delinquerent in loco non exempto: cum per id ſubſint diœceſanis, vbi vero delinquerent in loco exẽpto, non videtur quod ad illos extendatur hæc conſtitutio, cum excitet officium diœceſanorum tantum, ad hoc de eff. ord licet & c. pen. maxime, quia quando iura, iſta uolũt dare iuriſdictionem ſuper exemptos, hoc exprimunt, vt patet ſup. ca. comp. de ſup. negl. præl. c. vni. & ũluis cõcor.

Carnifex unde dicitur

c Carnificum. carnifex dicitur a carnificorea, quia carnes facit & uend. facit de app. ſignificante, nunc & homicidæ ſolent dici carnifices.

Macellarij, q. dicuntur.

Gloſ. ſeq. dicit unde dicuntur, cauſam ponit, & dubium ſoluit.

d Macellariorum. hic ſi dicuntur, quia pecora vel quadrupedia mactãt a macello, as, quod eſt mactare & trucidare & pp horrorem & uilitatem iſtorum duorum officiorum, ſcilicet macellarii & tabernarii, hoc eſt ſpecialiter de his prouiſũ, licet multa alia ſint vilia, puta aptare pelles, & coria, & his ſimilia, tamen conſtitutio locũ habet ſolum in expreſſis.

e Tabernariorum. Taberna dicta eſt a tabulis, quæ meretibus ſubſternuntur, & propriæ dicitur domus in qua panis, vinum & carnes et ẽtia uenduntur, tales loca nedum tenere, ſed nec ingredi debent clerici. co. ti. clerici 44. d. clerici.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, & contrario reſpondet.

f Publice & perſonaliter. Coniunctum requiruntur hæc duo ſi ergo occurrat uel aliũ hoc exerceret, ceſſat pœna, licet nõ culpa, & ſic ſoluitur q opponi poſſet de dec. fundamenta, de ele. li. 6. § vt ergo. & § ſeq. de dec. ut ulteres. de ſen. exc. qui p aliũ de reg. iur. li. 6. cũ concor.

g Nominatim. i. prop. iis uel nominibus eorum expreſſis, quaſi uo. ſufficiat diœceſanũ monere in genere clericos diœceſis ſuæ, uel clericos tabernarios, uel tales ecclesiæ, ſed monere dẽt exprimẽdo illius uel illorũ nomina.

Diœceſanis. Tria facit, præcipit, punit, & excitat: Secunda, ibi, Qui ſi. Tertia, ibi, Aduerſus.

CASVS Quidam iuuenis conſtitutus in præſentia Romani Pontificis quæſiuit ab eo, utrum omnes artes competant clericis ex debito ſuæ honeſtatis Et reſpondet Romanus Pontifex quod non, immo ſi uelint euitare pœnas hic contentas, ipſi debent abſtinere ab officio carnificum, & ab officio tabernariorum. Et ſpectat ad officium diœceſani, ut clerici abſtineant ab iſtis officiis Sed quæritur, quib. pœnis diœceſani poſſint compellere clericos, vt abſtineant ab iſtis officiis: Dicit q non beneficiati, & non exiſtentes in ſacris dẽt moniri ut a talibus officiis deſiſtant, & ſi non deſiſtant & ſint coniugati, ipſi amittunt duo priuilegia clericalia, videlicet, q quis verberando eos non incurrit ſniam excommunicationis, & pro crimine poterunt conueniri coram iudice ſæculari. Si ipſi non ſint coniugati, perdunt priuilegium in rebus ſuis tantũ, quia tenentur ſoluere ſubſidia extraordinaria de reb. ſuis. h. d. H. R. Colligo aliqua notabilia. Et primo nota duo officia propoſito clericali non conuenientia, ſcilicet officium carnificis, & officium tabernarii No. q clericus coniugatus ſi exerceret illa officia, ipſe perdit duo priuilegia clericalia, de qu b. in gl. Sed non coniugati perdunt priuilegium, quod eis cõpetit in reb. ſuis.

Not. Commercii. Commercium commercii, cio, id eſt, pluribus rebus vna uenditio, uel diuerſarum rerũ commutatio, ut ſi quis daret vel commutaret mantellum pro capa, uel econuerſo. Vnde dicitur commercium quaſi commutatio mercium. Illa vero mirabilis incarnatio IESV CHRISTI fuit commercium, quaſi cõmutatio mercium ſ diuinitatis & humanitatis: Nam homo quodammodo conceſſit Deo humanitatem, Deus homini largitus eſt diuinitatẽ. Deſcendit diuinitas, & aſcẽdit humanitas, & exaltata eſt ſuper choros angelorum: Vnde canitur, O admirabile commercium, creator generis humani animatum corpus ſumẽs, &c. Not. q hæc diſpoſitio eſt ſtricti præcepti. ibi, Diſtricte præcipimus. concor. de decimis, ñ eſt. Ex quo infertur contrafaciẽtes

h.

nomina,

tio[a] moneant. vt ſic ab huiuſmodi officiis intra conuenientem † terminũ monentium ipſorum arbitrio moderandum[b] deſiſtant, & quod ipſa nullo[c] vnquam tempore reaſſumant.

¶ Qui ſi taliter[d] moniti ab his non deſtiterint, aut ipſa, vt præmiſſum[e] eſt, exercendo reſumpſerit[f] quandocumque,[g] coniugati omnino,[h] non coniugati vero in rebus:[i] & ſi omnino incedant vt laici, † in perſonis priuilegium clericale, quamdiu[k] præmiſſis inſtiterint, eo ipſo[l] amittant.

Aduerſus vero alios[m] clericos, negotiationibus vel commerciis ſecularibus vel officijs non conuenientibus clericali propoſito publice inſiſtentes, vel arma portantes, ſic canonica ſeruare ſtudeant inſtituta[n] quod & illi ab exceſſibus compeſcantur huiuſmodi, & ipſi de damnabili circa hæc negligentia nequeant reprehendi.

Idem.

Præmiſſo exordio punit primo clericos beneficiatos vtentes publice uirgata vel parita ueſte. Secundo ſubdiaconos, & diaconos. Tertio omnes clericos tonſuram publice cum tali ueſte portãtes. Quarto, habentes dignitatem, perſonatum, beneficium curatum, & ſacerdotes & religioſos publice portantes talem ueſtem uel inſulam. Quinto, punit omnes prædictos utentes tabardo notabiliter breui, integre ſoderato. Sexto, certas caligas clericis interdicit. Io. And.

C A P. II.

QVO-

* al. competentem.

Romana, & conc. de ſen. excom. conſtitutionem lib. 6. & inf. de ſen. excom. grauis, in fi.

a Tertio. de ſen. excom. ſacro. &c. conſtitutionem. It. debet ergo habere aliquorum dierum interualla, vt ibi dr, nec dicitur hoc ſufficere ꝙ emanaret vnum peremptorium per hanc litterã.

b Moderandum. de appe. eũ ſit Romana

c Nullo. ſimile de coha. cleri. & mulie. ſicut.

d Taliter. ſcilicet per diœceſanos nominatim, & tertio p̃ fixo termino cõgruenti.

e Præmiſſum. ſcilicet publice & perſonaliter.

f Reaſũpſerint. lapſo termino. hoc dico quia ſi habuiſſe terminum menſis, & v. die dimiſiſſent, decimaquinta reſumpſiſſent, dummodo intra terminum poſtea dimiſiſſent, non eſſet locus pœnæ. t.

g Quandocunque. quaſi etiam poſt tẽpora longiora. & eſt ſimile de ord. co. c. 2. Io. And.

r Quia in talibus finis ẽ ſpectandus. Pau. Cat. di. Fon.

Glo. ſeq. litteram exponit, duas lecturas ponit, & inducit ſim.

h Omnino. ſ. quo ad duo priuilegia, q̃ poterant habere, per decre. vnicam, de cle. coniu. lib. 6. & ſi hic coniugis totã illam partem, ſcilicet priuilegium clericale quãdiu, & c multum facit ad id quod no. de cle. coniug. lo. in 4 q ſed ſi iſtud, omnino intendit perpetuitatem priuationis inducere, vt ſi contingatur hic illud uerbum ſolum priuilegium clericale eo ipſo amittant, reſultaret contrarius intellectus, ſimilis diſputatio de hac dict. one, omnino, ff. de ſi deiuſſoribus, l Græc, §. illud.

i In rebus proprius, in quibus alias gauderent immunitate, co. n. c. ult. de immu. eccl. c. 1 li. 6.

a De hoc uerbo vide lat. in l. Continuo ff. de vul. & Abbatẽ in c. 1. ul. no. extra de ſen. & re iudicata.

k Quandiu. recuperabunt ergo deſiſtentes priuilegium & facit de uita & hone. cle. capitu. ult. & quod ibi dixit post Inno. ibi etiam no. Ber. & facit quod no. 31. d. nullus, & 18. d. ſi qui ſunt presbyteri.

l Epiſcopo. a Licet ergo ſit neceſſaria monitio, non tñ eſt neceſſaria priuatio concordat de ſent. excom. inaudientia & e contingit ſimile de præb. exurpanda. de ra pio excommunicationi, inf. de decl. c. 1. de ita. mo. attendentes, in fi.

m Alios. non carnifices, uel tabernarios.

n Inſtituta. co. n. c. a & c. clerici. & ca. unico, lib. 6. ne clerici uel mona. capitu. t. de ſent. excommuni. contingit.

QVoniam. Diuiditur in ſex partes, ut patet in rubro. ſecunda ibi, Si uero. Tertia, ibi, Idem quoque. Quarta ibi, Dignitatem. Quinta ibi. Sed tales. Sexta ibi, Hæc ſuper. Imola.

CASVS Viſum eſt ſup. qualiter clerici debent abſtinere quibuſdam artibus. Sed quæritur utrum debeant abſtinere a quibuſdã ueſtibus, uel utrum ſit eis licitum uti quibuſcunq; veſtibus? Dicit ꝙ clerici debent abſtinere a veſte diuerſo colore colorata, & ſi vtuntur publice, ipſi incurrunt pœnas hic contentas. Sed quæritur nunquid presbyteri pñt portare caligas ſcacatas? Dicit quod non hoc dicit. H. R. Colligo aliqua notabilia. Et primo, quod per decentiam exteriorem cognoſcitur boneſtas morum interiorum. No. ꝙ clerici proh bent portare veſtes diuerſis coloribus coloratas. Vnde ſi ſunt clerici beneficiati, ipſo facto sũt ſuſpẽſi à perceptione fructuum ſui beneficii per ſex menſes. Si non ſunt beneficiati, tunc per ſex menſes ſunt inhabiles ad obtinendum beneficium quodcũque. Si vero ſint in dignitate conſtituti, tuc magis puniuntur. Not. ꝙ clerici interuenient cã ſufficienti, puta cauſa timoris, pñt aſſumere ueſtes laici. No. uirgata, i. virgati. No. Sancimus. vt ſup. in clem. cum il luſio de denunciatione. Not. Cenſemus. vt ſup. de cauſam, de electione. No. Tonſuram, id eſt, coronam clericalem. de tõdeo. Not. Deferentibus, id eſt, portãtibus a defero, defers, detuli, & eſt compoſitum de fero, fers, vt ſup. in cle. ſi ante, de dolo & cõtu. No perſonatum. perſonatus, tus, tui. Et perſona fœm. ge. eſt rationabilis creaturæ indiuidua eſſentia. Et ſecundum hoc dicitur perſona, quaſi per ſe una. & etymologia. Et ſecundum hoc perſona videtur ſpectare ad deitatem. Item perſona dicitur hiſtrio repræſentator comœdiarum: quia diuerſis modis perſonat diuerſas perſonas repræſentando. Et hinc perſona dicitur in Grammatica ipſum ſuppoſitum, quandoque proprietas ſuppoſiti, qñque proprietas vocis, qñque vox ipſa, qñ ꝗ modus ſignificandi, & qñque perſonalis proprietas. Item perſona dicitur in Eccleſia, qui dignitatem habet præ cæteris. Et hoc ab hiſtrione ſumptum eſt, qui diuerſas perſonas præſentando, diuerſos, ſolet accipere ornatus, ſecundum dignitatem perſonæ, quam habet repræſentare. Et hinc tractum eſt vt perſona dicatur in Eccleſia, quæ dignitas perſonatus dicitur, nam ſecundũ diuerſos gradus dignitatis perſonæ diſtinguuntur in eccleſia. Et hinc ẽt tractum eſt, ut in Grammatica una perſona dicatur prima, alia ſecunda, alia tertia, quod fit ratione dignitatis. Inde venit hic perſonatus, tus, tui, dignitas uel omnium perſonæ, ſecundum Hug. & hæc perſonalitas, talis. Not. per decentiam, id eſt, per conuenientiam habitus, quia non omnes habitus ſunt conuenientes clericis. No. ibi. Scacatis quod ſcacatus dicitur clauco vel claudico, uel inæqualis ... G... unde ſuperius eſt hoc nomen ſcacatus ... ſcacatis, id eſt, inæqualibus ... No. ex cã rationabili licitum eſt clerico ... & dic rationabilem cauſam, ſcilicet timoris, ... tis.

tit.clerici. Not.qđ hic punitur ſolum qui publice vtič tali veſte, ſecus ergo ſi occulte, puta in camera vel in prędio, vt quia caret alio panno. Solus ergo publicus vtus hāc pœnā incurret. ſi ſup c.proxi ſecūdū Pau. Zabar.

† Hanc conſtitutionem innouat & ampliat concil. Trid. ſeſ. 14. de reform. c. 6.

[Glo. prima ſummando diuidit, & dicit ad quid emanauit.

a Quoniam.] Caſus. præmiſſo exordio punit primo clericos beneficiatos vtantes publice virgata uel partita veſte. Secundo ſubdiaconos & diaconos. Tertio, & omnes clericos tonſurā publice cum tali veſte portantes. Quarto habētes dignitatē, perſonatū, beneficiū curatū, & ſacerdotes & religioſos publice portātes talē veſtē uel infulam. Quinto punit oēs prædictos utētes tabardo notabiliter breui, integre ſoderato. Sexto certas caligas clericis interdicit. Emanauit executiue ad iura 21. q. 4. per totum. eo. tit. c. penult.

Quoniam a † qui abiectis ueſtibus proprio congruentibus b † ordini, alias aſſumere, & in publico portare rationabili cauſa ceſſante c præſumit, profeſſorum illius ordinis prærogatiua ſe reddit indignum. d Præſenti conſtitutione ſancimus, quod quicunq; clericus e uirgata uel partita f ueſte publice g utetur h (niſi cauſa rationabilis i ſubſit) ſi beneficiatus exiterit, per ſex menſes k a perceptione fructuũ beneficiorũ, l quę obtinet, ſit † eo ipſo m ſuſpenſus. n Si uero beneficiatus non fuerit; in ſacris tamen ordinibus citra ſacerdotium o conſtitutus, per idem tempus p reddatur ipſo inhabilis q ad eccleſiaſticum beneficium obtinendum. Idem quoque cenſemus de clericis aliis r veſtem talem ſ ſimul & tonſuram t publice deferentibus clericalem. ¶ Dignitatem uero, perſona-

† al. ita, ſit ipſo facto ſuſpenſus.

ſeq. lib. 6. vbi ſpecialiter offenditur eccleſia, ad quā indignus eligitur, vel ad quam dignus electus impeditur, & eſt ſimile inf. a de pœnis c. 1. poſt prin. poſſet autē talis eligere, de elect. c. in Viuis.

m Eo ipſo.] hic ergo non eſt neceſſaria monitio nec ſententia, aliter ī c. proximo

Glo. ſeq. primo ſoluit tria dubia, ſecundo quærit & ſoluit, & de duobus remittit.

n Suſpenſus.] ſi tamen interim illos perciperet, non eſt irregularis, cum hoc nō ſit expreſſum in iure de ſent. excom. is qui lib. 6. nec beneficio priuatus, cū hoc hic nō exprimatur, ſicut in caſu, de elect. c. 1. l. fin. & c. cupientes §. cæterum. lib. 6. tenetur tamen, ad ipſorū reſtitutionē. Sed cui fiet reſtitutio, hic uidendum eſt cui accreſcant fructus tempore ſuſpenſionis, puto, quotidianæ diſtributiones, accreſcāt sociis, vt dixi ſup. ca. compil. de æta & qualita. vt hi qui. fructus prębēda uel diſtincti beneficii accreſcant eccleſiæ. de cleri. non reſi. c. penult. & ſic intellige quod no. 91. diſt. clericus uictum & quod not. Inn. de coha. cler. & mul. Quid autē ſi iſti ſuſpenſi nollent interim officiare eccleſiam. & an interim eligant uel eligantur, Vide quod not. in præalleg. § cæterum in glo. non ergo.

Suſpēſionis, tempore durante cui accreſcunt fructus clerici ſuſpenſi.

o Sacerdotium.] hic ergo eſt ius diuerſum inter ſacerdotium & alios ſacros ordines. concor. 55. diſt. ex antiquis ne cle. uel mo. a. ſi.

p Per idem tempus. ſex menſium.

q Inhabilis. tenet Guli. tñ Spe. tit. §. ſupereſt. verſic. ſed nunquid poteſt, qđ legatus & epiſcopus hanc pęnā infligere poſſint etiam in perpetuum clerico, & laico etiā & uides qđ in defectum beneficii ſuccedit hęc pęna inhabilitatis, alibi deficiēte beneficio ſuccedit pęna excommunicationis infra. de deci. cap. 1.

† Nota, q̄ inferior a papa ex ſtatuto inhabilitare pt clericos ad nō ītēda beneficia. F.

r Aliis. qui nec beneficiati ſunt, nec in ſacris.

ſ Talem. uirgatam uel partitam.

Glo. ſeq. infert ex copula, & arguit. Secundo quærit, quæſtionem declarat, ſoluit opi. ponit. Tertio, ſpecialia quærit & ſoluit.

t Et tonſuram.] ſi ergo ueſtem ferant ſine tonſurā, non eſt locus pœnæ. & facit ad ea quę no. & ſcripſi de apoſt. cuæ uidea enim qđ conſtitutus in minoribus ſæcularibus ueſtibus utens non incurrit hāc pœnā, niſi immitteat tonſurā. Et quia de tonſura aliter corō iura uariis verbis utuntur, quædam dicunt raſuram in parte ſuperiori admodum ſphæræ. 24. diſ. § clerici & c. ſeq. Dicitur autem ſphæra rotunditas, uel corpus, ſeu ſpatium rotundum, quædā dicūt coronā & raſurā, 12. q. 1 duo ſunt. quædam tonſuram & coronam. eo. tit. clerici. de cle. conin. cap. ult. & inf. de celeb. Miſſ. c. 1. quędam ſimpliciter tonſuram. eo. tit. clericus ſimile de cle. conju. Ioannes & c. ex parte eo. tit. c. unico. lib. 6. & eo. lib. de biga. altercationis. de ſenten. excom. ſi iudex. & hic, quid hæc uerba intendant, uidemus. Circa hoc ſciendū, q clericis deputatis ad diuina miniſteria, competit raſura & tonſura in modum coronę ratione figuræ; quia corona eſt ſignum regni & perfectionis, cū ſit circularis carens angulo, in ſignum carentię ſordiū, quia ubi angulus, ibi ſordes. ſe ergo & alios uirtutibus regere, & ſordib. mundare dēnt, & ſic in Deo regnabūt, ut in præd. decre. duo ſūt. raſurā autē ex parte ſuperiori capilli.

Corona, tonſura, & raſura differētes aliqualiter, quidā clericis repræſentant.

Sordes ſunt in angulis.

Clericus eſt qui primam tonſurā hēt.

Veſtes virides & rubeæ, ſunt clericis prohibitæ.

b Congruentibus. congruentia ueſtium reſpicit non ſolum clericos, de quibus hic & in iuribus præallegatis, & monachos, de quib. ī de ſta. mona. ne in agro. ſed etiam omnes laicos. 41. diſ. §. 1. & c. parſimon. ain. 30. diſt. ſi quis virorum. & variatur ex diuerſitate ſexuū. ea diſt. ſi qua mulier.

c Ceſſante. ſup. ca. Deus qui.

d Indignum.] de ſent. excom. in audientia. eo. titu. ſi iudex laicus. lib. 6. de iniu. item apud §. ſi quis virginem. & eſt ſimile de ſtat. mona. recolentes.

e Clericus.] includit habentem primam tonſuram tantum de æta & qual. cum contingat.

Gl. ſeq. allegat duas concor. & dubium ſoluit.

f. Partita] dicit canō. qđ diuerſi coloris, uel diuerſæ partis ueſtes eſſe non debet. 40 q. ſi c. vltimo ſi alibi. qđ ueſtis non debet eſſe uaria ſericis texturis, nec habere variorum colorum ornamenta. 21. q. 4. a. 1000 ſi. Ergo li. actueſtes rubei & viridis coloris prohibitæ ſint clericis. ſup. eo. c. penæ tamen illius conſtitutionis locum habent locum in ueſtibus hic expreſſis. & concor. quod dixi ſup. c. proxi.

g Publice. concor. ſup. c. proxi.

ADDITIO Dicit Lau. qđ dicitur publice portare cum multitudini hoc patet, ſicut etiam dicitur publice aleator, vel uſurarius, uel maleficus, uel meretrix, uel excōmcatus. de exceſ prælat. inter. de malefi. c. a. de exceptione exceptionem. 34. diſt. uidua. In domo uero dr̄ ſecrete, quia domus rem ſecretam, & non publicam denotat 6. q. 1. ex merito. Zabarella.

[Glo. ſeq. ſoluit dubium, & ſolutionis obiectionē.

h Vtetur.] ueſtibus ergo etiam prius factis publica. vti non poterit ſine hac pœna, nec propter hoc conſtitutio reſpicit præterita, damnat enim ſolum futurum. vſum. & facit quod dixi ſup. ca. compil. de æta. & qua vt hi qui. in glo. quod poſt.

i Rationabilis.] puta timoris eo. tit. c. penult.

K. Sex menſes.] inchoandos poſt talem publicam delationem.

[Glo ſeq. quæſt ſoluit, & rationem reddens contrario reſpondet, inducit ſimile, & dubium ſoluit.]

l Beneficiorum.] omnium, propter indefinitam de hoc ue elect. vt circa, lib. 6. oſtendit enim vniuerſum ſtatū Eccleſiæ, nec minus vnam eccleſiam q̄ aliā. & ſic ſoluitur, de elect. ſi. cōpromiſſarius. §. huiuſmodi. & §.

Digitized by Google

capilli ſubtrahuntur, ne mens ipſorum per occupationes temporales retardetur a contemplatione myſterio rū diuinorū. Summitas enim capitis eſt eminentia mētis facit de ſacra vnct. c. vnico. uerſ. in veritate per ipſius ergo denudationem mentis eleuatio deſignatur,

tum ſeu beneficium aliud obtinens, cui cura immineat animarum, nec non cæteri in ſacerdotio conſtituti, ac religioſi quilibet, quos oportet per decentiam habitus extrinſeci a morum intrinſecam honeſtatem oſtendere, ſi (præterquā ex cauſa rationabili) publice ueſtem ferant huiuſmodi, aut inſulam b ſeu pileum † lineum c publice portent in capite, ſint eo ipſo beneficiati, videlicet a perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinent, ſuſpenſi per annum Cæteri d uero ſacerdotes & religioſi quilibet per idē tempus e reddātur inhabiles ad quodcūq; f beneficium eccleſiaſticum obtinendum.

Sed & tales g cæteri quicunque clerici utentes epithogio h ſeu tabardo ſoderato uſq; ad orā, i & ita breui, quòd ueſtis inferior notabiliter uideatur: k epithogiū ipſum † ſæculares clerici & religioſi adminiſtrationē habentes, teneantur intra menſem l dare pauperibus. Cęteri uero religioſi adminiſtrationem non habētes, intra idem tempus illud teneantur ſuis ſuperioribus aſſignare in pios uſus aliquos conuertendum. m Alioquin beneficiati ſuſpenſionis, cæteri n uero inhabilitatis pœnas prædictas per idem tempus o ſe nouerint incurriſſe. Huic inſuper adiicimus ſanctioni, p ut clerici pręſer-

† al. pileum lineum.

† al. ipſū.

Et quia connectū minifſtetis diuinis nō occupātur, ſuperius nō ui dentur, licet inferius toudeantur q ita tēporalia deponant. Tōſura uero ea parte inferiori capillorum det uſq; ad releuationē ſenſuum, ſcilicet viſus & auditus, ne ſcilicet oculos uel aures impediāt: & eſt ſignū q̄ pſcindēda ſūt uitia cordis & corporis ne intuitū diuinorū impediant, & ex his debet corona ceſleſtis. Vnde dicit canō, q̄ incedere dēnt clerici detonſo capite & patētibus auribus, 24 diſt. c. penult. Ex p̄dictis videtur q̄ propria ſalutis recipiat partem ſuperiorem: quā dicimus clericalē, coronā, circulum capillorum, tonſurā, abſciſſionē ipſorum facit de ſant. & com. contingit a ibi, et cunctis crinibus Hoſtienſis tamen in de cre. clerici. eod. tit. vt ibi ſcripſi, qd̄ ā. dixi clericam, vl uocare tonſuram, dicens q̄ maiorē tonſuram, & altiorem & rotundiorem coronam dēt habere monachus quam clericus. & notauit etiam de hoc in ſumma. eo. tit. § 2. Hæc dicta ad diſcutiendū an tonſura conſiſtat in clerica, uel in tōſione crinió, uel in utroque, & ſpecialiter per hoc ad textū, an clericus in minoribus deferens talē ueſtē cum clerica & longa crinibus uel ecōtra tonſis crinibus, ſed ſine clerica incurrat hāc pęnā. Et in primo caſu ſi clericā caputio uel aliter cooperit, & in ſecūdo, ſi tonſio ſit crinium cooperta portat forte ueſtito caputio: certū eſt qd̄ non eſt locus pœnæ, per uerba, publice, quod reſpicit utrumque ſ. ueſtem & tonſuram, remanet ergo dubium in cu alterū ſolū deferret & publice egeret declaratione, ſed credo de mente, q; ſi tantū in publico exhiberet, qd̄ uideatur clericus cū ea ueſte, locus ſit pęnæ tato enim uel nunquam in capite caputiū, birretum, cappellum uel aliquid tale, deferens, oſtendit utrumque.

Gl. ſeq. notat ad quæſtionem diſputatam.

a Extrinſeci.] Hæc littera, & principium huius capituli ibi, in publico portare, facit ad quæſtionem olim diſputatā de monaco, qui bene portat habitum ſuum quę tam cooperit habitu clericorum ſæcularium, qd̄ ſit apoſtata, & ita fuit hic terminatum, & in decretalibus decre. peculi eo. tit. de iudæis in ſoneulis & ponitur in mercuria ſub tit. de apoſtatis

b Inſulam.] Sumitur interdum pro corona imperiali. c. C. de quadri. præ. l. ſi quandoque pro alba ſalſ. ſo la ſacerdotalis capitis, & ideo tib mitir, ſeu pileū, quod dī a pila, quia pilos capitis tegit & ſtringit, & nota qd̄ etiam diaconum portantem inſulā non punit hæc conſtitutio, niſi ſit de his expreſſia.

c Lineum.] idē puto ſi ſericū, quod apud nos multum eſt in uſu, cum maior uel ſaltem eadem ſit ratio.

d Cæteri. non beneficiati, & religioſi pœnam hic expreſſam incurrunt ul ta pœnā excōicationis, qui ligatur per aliam conſtitutionē de cleri. uel mo. c. 2. lib. 6.

e Per idem tempus annale.

† Inſula ſa cra erat in modum diadematis, et aut Seruius lib. 10. Aeneid. a qua dependebāt uittæ ab utra que parte.

Clericus aures habeat patentes.

f Quodcunque beneficium.] includit præſtimoniam, uel pēſionē, q̄ a haberet in titulū facit quod dixi de rete. poſtulatis.

g Et tales.] de quibus proxime dictum eſt.

h Epithogio. Dictū eſt ab epi, quod eſt ſupra, & tego tegis.

i Oram.] ſine aſpiratione deſignat ſinē uel extremitatem terrarum præcipue regionum & ueſtium. Vnde dicitur 1. Regū 24. q. Dauid pcidit orā etiam dis Saulis. a q. 7 § de his & Geneſis 42. Reperierūt in ora ſaccorum ligatas pecunias ad Hebræos, Sicut arena, quæ eſt ad orā maris. Nō aſpiratur etiam qn̄ ſcribitur pro plurali, de os, oris. aſpiratur autē qn̄ deſignat tēpus, ut horam Tertię uel Nonæ.

Ora ſine aſpiratione, & cū aſpiratione, quid denotat.

k Videatur.] Dicit canon q̄ ſuperior ueſtis clericorum debet eſſe talaris, id eſt, longa uſque ad talos. 23. diſt. penult. & ſi breuitatē ueſtis ſuperioris dicaremus huius conſtitutionis cauſam ul deretur conſtitutio locum habere etiam in tali tabardo non ſic ſoderato, quod non credo, cum ſit pœnalis & ſic non extendenda. de electio. ſtatutum lib. 6.

l Intra menſem.] quia ſupra dixit utentes, uidetur qd̄ menſis incipiat poſt inhibitionem uſus.

Glo ſeq. arguit, quærit & ſoluit.

m Conuertendum] facit ad nota q. 1. non dicatis. qd̄ monachus adminiſtrationē carens eleemoſynā facere non poſſit. Sed quid ſi talis monachus erat in ſtudio de licentia abbatis, a quo multū diſtat? Satis puto q̄ tunc quāuis adminiſtrationē non habeat, hanc erogationē facere poſſit, per ea quæ not. Hoſt. in ſumma de pœnit. & remiſ. §. quibus & qualiter. eo. c. pena. uerſ. q; de facientibus eleemoſynam ubi tenet quod monachus, qui de licentia abbatis eſt in ſtudio uel peregrinatione, poteſt facere gratuitam eleemoſynā moderatā al legat de offi. deleg. præterea, ff. de procu. ad rē. & l. ad legatum. de iud. ſi longius fortius ergo faciet hanc neceſſariam. & facit quod not. de accu. ex parte

Eleemoſynam facere an ut monachis permiſſum.

n Cæteri uero. non beneficiati.

Glo ſeq. ponit tres lecturas

o Per idem tempus annale, ut ſic reſpiciat qd̄ proxime dictum fuit, a uer. dignitatem. c. ita uel ut extrin gatur pœna poteſt intelligi de ſex menſibus, de quibus in prīne pro dixit. vel dic diuerſificari pęnas p̄dictas. ſcilicet anni & ſex menſium ſecundum qualitates diuerſas clericorum, de quibus proxime, ut remittere locum habeat in iis, de quibus loquitur uſque ad uer. dignitatem. annus in aliis.

Glo. ſeq. ſoluit obiectionem & dubium.

q Sanctioni.] non dicit q̄ ſit ſanctio ſit ſanctio, ſed addi

tur

Digitized by Google

tur ſanctioni. In præcedentibus.n. conſtitutio eſt pœnalis, hic non. hoc dico propter no.q d. in ſi. ſummæ, c. rit autem hic locus pœnæ arbitrariæ, ex quo certia non ſtatuitur de offi, deleg. de cauſis.

a Præſertim. pro maxime.

b Caligis. 23. diſt. clerici.

c Viridibus. iſti colores in ipſorum veſtib. erant prohibiti, eo. ti tu. c. pen. & uide q ibi ſcripſi.

d Vtantur. prouidit Clemens circa inſulas caligas, & ueſtes, prouideat ſucceſſor circa ſcarpitulas, quarũ per ſocationem, uel inciſionem inuluſuimõ ſuperſtitioſa curioſitas apud clericos pullulans adinuenit.

tim ᵃ beneficiati, caligis ᵇ ſcacatis, rubeis, aut viridibus ᶜ publice non vtãtur. ᵈ

TITVLVS II.

De præbendis, & dignitatibus.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

Clauſula inſerta litteris gratioſis ſuper dignitate cõceſsis, per quã prouiderimãdatur, ne animarum cura, ſi dignitati immineat negligatur uel per quam inbibetur electionem fieri dignitatis, non facit extendi gratiam ad dignitatem curatam, vel ad quam quis per electionem aſſumitur. h. d. Io. An.

DE PRAEBENDIS, & dignitatib.

aatto. Viſum eſt ſupra de vita & honeſtate clericorum, uerum quia clerici non poſſunt viuere, niſi habeant beneficia, & dignitates, unde commodi poſſint uitam ſuſtentare, ideo &c.

SI dignitatem. Duo ſunt dicta, ſecundum, ibi, Ad hoc. Præſupponendum eſt, quod habetur in e. cum in illis, eod. titu. in ſexto, quia ad eius declarationem fuit facta hæc Clementina, videlicet, quod ſi Papa mandet prouideri alicui de aliquo beneficio, virtute illius mandati non poteſt prouideri de beneficio curato. Secundo præſupponendum eſt, quod dicitur in eo ca. cum in illis, quod ſi papa mandet prouideri alicui de aliqua dignitate, uel perſonatu, virtute illius mandati non poteſt prouideri de dignitate electiua, niſi expreſſe caueatur in literis de beneficio electiuo.

CASVS. Habebam vnam dignitatem, volui habere aliam, cuius collatio pertinebat ad papam, quia forte collationem illius dignitatis ſibi reſeruauerat, vel vacauerat in curia Romana, vel forte impetraueram ab ipſo iure præuentionis, porrexi preces ſupplicatorias papæ, vt mihi conferret illam dignitatem, & in precibus continebatur, quod habebam aliam dignitatem, & petebam diſpenſari ad obtinendam aliam, in qua imminebat cura animarum, Papa diſpenſauit, in litteris non fuit appoſitum, quod illi dignitati imminebat cura animarũ, ſed tamen appoſita fuit hæc clauſula, prouiſo quod cura animarum nullatenus negligatur. Quæritur vtrum illa clauſula ſit ſufficiens, ut mihi prouideatur de illo beneficio, cui imminet cura animarum. Dicit Clemens quod non, niſi in litteris ponatur talis clauſula, prouideas tali habenti tale beneficium, cui imminet cura animarum de tali beneficio, cui etiam imminet cura animarum. Sed quid ſi Papa mandet quod mihi prouideatur de dignitate ad cuiuſcunque collationem, prouiſionem, vel inſtitutionem pertineat, & non dicit electionem, tñ in prohibitione fecit mentionem de electione ſic dicendo. Inhibeatis omnib. ad quos pertinet inſtitutio, vel electio, ut nihil habeant attentare in præiudicium noſtri. Quæritur, utrum virtute illius reſcripti, poſſit mihi prouideri de dignitate electiua, dicit, quod non, niſi ſue ri facta mentio de dignitate electiua in parte diſpoſitiua reſcripti, unde in reſcriptis Apoſtolicis ſunt multæ partes, ſ. ſalutatio, exordium, narratio, diſpoſitio, & prohibitio. No. primo iuncta gl. quod licet papa in litteris gratiæ faciat mentionem de beneficio aliquo incompatibili, non propter hoc videtur ſecum diſpenſare, ſed ſolum mentio illius beneficii incompatibilis hoc operatur, quod collatio alterius non erit ſubreptitia, c. non poteſt, eo. ti. in 6. Et hoc verſ. niſi papa proprio motu illi concederet beneficium. e ſi motu proprio, eo. ti. in 6. imo ſecundo impetrãs debet petere a papa, ut ſecum diſpenſet, alias non poſſet obtinere. No. ſecundo, quod impetrans aliud beneficium dẽt facere mentionẽ de qualitate ſui beneficii, an ſue rit dignitas cui immineat cura animarũ, vel nõ. No. tertio differentiã inter litteras gratiæ, & litteras iuſtitiæ, quia litteræ gratiæ vitiantur, & ſunt ipſo iure nullæ, ſi fuerunt obtẽtæ per ſubreptionẽ. Litteræ uero iuſtitiæ ñ ſunt ipſo iure nullæ, ſed veniunt annullandæ per exceptionẽ c. cũ dilecta de reſcr. in antiq. Not. quod executor mandati Apoſtolici non poteſt alicui prouidere de dignitate electiua, niſi fiat expreſſa mentio de dignitate electiua in mandato in parte diſpoſitiua. Not Diſpenſantes. Diſpenſatio eſt iuris cõis prouida relaxatio, vtilitate, ſeu neceſſitate penſata ſecundum Gul in Speculo ti de diſpenſa. Vel ſic, Diſpenſatio eſt rigoris iuris per eum ad quem ſpectat canonice facta relaxatio, 1. q. 7. niſi rigor, & c. ſequen. Capitur tamen quandoque diſpenſatio improprie. ſ. pro iuris declaratione, vt in cap. Quintauallis, de iureiur. No. in § ad hoc ibi. Conſueuit. quod per conſuetudinem dignitas efficitur electiua pro hoc eo. tit. cum de beneficio, li. 6. Zabarel.

Glo. prima ſummat, diuidit, & dicit quid principium approbet.

e Si dignitatem. Caſus Clauſula inſerta litteris gratioſis ſuper dignitate conceſſis, per quam prouideri mandatur, ne animarum cura, ſi dignitati immineat, negligatur, vel per quam inhibetur electionem fieri dignitatis, non facit extendi gratiam ad dignitatem curatam, uel ad quam quis per electionem aſſumitur. Duo ſunt dicta. Secundum ibi, Ad hoc. Quod in principio dicitur de diſpenſatione, uſq. ad uer. quĩquam, tenebat Hoſt. de electio poſtulatis. Gul. in Spe. de leg. § uidendum, ver. ſed nunquid noceat.

f Mandemus. Idem puto ſi prouideat, dum tamen nõ motu proprio, inf. c. 3. cum eadem ſit ratio.

Glo. ſeq. prorogat dictum.

g Diſpenſantes. Quid ſi nulla fiat diſpenſatio ſuper pluralitate, ſed ſolum prouidere mandatur de dignitate, non adiecto de cura poſtea ſubiiciat hæc clauſula. Dicas idem, cum eadem ſit ratio. Sed quia clauſula illa poni non ſolet, niſi cum ſit diſpenſatio ſuper pluralitate, vel ſimili, facit de offi ord. ca. ordinarii, §. prouideat, lib. 6 ideo ſic loquitur, ſimilis, ideo dicas, quia quando fit ſuper ætate, ordine, uel reſidentia, etiam apponi ſolet hæc clauſula unde quamuis in litteris gratiæ ſuper his diſpenſetur, adiecta iſta clauſula, gratia tamen non extenditur ad curatam.

h Retinere. quod non poſſet ſine diſpenſatione ex ui expreſſionis, vt eod. ti. non poteſt, § ſi li. 6.

Gl. ſeq ponit tres lecturas, contra tertiam allegat, & declarationem poſcit ſub dubio, primam eligens, & contrarias reſpondens.

CAP. I.

SI dignitatẽ ᵉ habẽti de alia prouideri mãdemus, ᶠ † diſpẽſãtes ᵍ cũ eo, vt ſimul utrãque valeat retinere, ʰ de animarum cura, quæ illis, uel

† De mandatis de prouidendo, unde quod nouiſſime ſanciuit conc. Trid. ſeſ. 24. c. 19.

Digitized by Google

a Vel alteri. Si intelligas ſecundæ, planum eſt, quod ſequitur de gratia ſurreptitia, vt eo.ti.t.capit.cum in il-lis, li.6. ſed ſi de prima hoc intelligas, tunc licet gratia ſit ſurreptitia quo ad diſpenſationem pluralitatis, non tñ quo ad prouiſionem dignitatis, ex quo propter illam paratus eſt dimittere primam. Vnde ſi Mutinenſis Archidiaconus impetrat archidiaconatũ Bononienſem nõ curatũ, uel curatũ hoc ñ expreſſo & diſpenſatur eum ipſo ſuper vtroq. retinendo, licet diſpenſatio pluralitatis non valeat, ex quo Mutinenſis Archidiaconus habet curam, & hoc non expreſſit propter rationem quã inf. dicam ſuper verbo, momenti; videtur tamen quod valeat impetratio, ita quod per ipſam Mutinẽ. dimittendo, conſequi poſſit Bonõ. Non enim habetur in iure expreſſum, quod impetrans qui tenetur facere mentionẽ beneficiorum, quæ habet, teneatur etiam qualitatem eorum exprimere, ſicut nec hr̃ in iure, ꝙ teneatur exprimere qualis ordo ſit annexus beneficio, vel quantitatem redituum, quam habet ex ſ vno beneficio, vel pluribus licet beneficia teneatur exprimere, cum ergo per expreſſionem nulla fiat diſpenſatio, ſed ſolum vitiatur ſurreptio, eod. ti. non poteſt. in fin. l b.6. videtur ꝙ valeat impetratio, ex quo illud expreſſit, licet non expreſſerit illius curã, ſicut valet, licet ñ expreſſerit anexionẽ ordinis, vel redituum quantitate ut dixi, & ratio decre. cum in illis adaptatur, cum de dignitate conſequenda quæritur, non cum de exprimenda. Niſi dicas aliter legendo, quod hoc nouum declarat, vel inducat hæc cõſtitutio, l quod etiam qualitas curæ imminens beneficio quod habet impetrans, exprimenda ſit in impetratione, quod probat littera, nullius penitus, quæ ſequitur, quaſi hoc ſit de his quæ poſſent mouere principem ad gratiam denegandam. facit eodem titu. quamuis, & c. ſi eui, ſ. reſpon li 6. & quod no. Compoſt. de reſcri. c. capitulum in fine magnæ gloſſæ, & videtur expreſſum ſu. ea. compil de offi. ord. cap. 2. ſi intelligitur illud ſpeciale quod ibi ponitur de ſpecialitate, quã ẽ exprimat qualitatem curæ, & talem expreſſionem communiter hodie faciunt impetrantes, & caute. Poſſet dari tertia lectura, quod mixtura diſpenſationis, & gratiæ prouiſionis in eadem littera conceſſarum vitiat vtramque, quæ ſi ſegregatæ fuiſſent, valeret prouiſionis gratia, vt primo diceba tur. Contra hanc facit de reg. iur. vtile, li 6. & quod ibi no. licet enim ſecunda gratia diſpenſationis pendeat a prima, & ſic ſit inſeparabilis, prima tamen gratia, ſ. prouiſionis bene eſt ſeparabilis a ſecunda, quare illa vtilis per illam inutilem vitiari non deberet, hoc egeret declaratione, in dubio tamen placet prima lectura. Ad inductã ſecundo reſpondetur, primo ad litteram ſequentem vt ſtatim dicam. Ad id quod allegatur de motu principis, ſ. Bonõ de per decret. non poteſt in fine ſuperius allega. in decret. ſ. cum ſecundum cum primo tenebatur, & ideo primum eſſe debuit non curatum, ſi enim primum dimitteret, cura non obſtaret, vt ibi, ſ. reſpon. decr. a de offi. ordin. requirit ſpecialem mentionem beneficij, vt non ſufficiat generalis, & eſt pro Hoſtien. contra Compoſtel. in. ſ. quæ no. de reſcript. in noſtra, in fine ſed non requirit expreſſionem qualitatis, ut ſuperius dixi.

alteri [a] earũ imminet non habita mentione, gratia hmõi velut ſurreptitia nullius [b] † penitus eſt momẽti: [c] quamquam confectis ſuper ea litteris ſit inſertum, [d] quod animarum [e] cura, ſi dignitatibus [f] ipſis vel alteri earum immineat nullatenus negligatur.

Ad hoc ſi alicui prouideri mandemus de dignitate [g] ad cuiuſcunque uel quorũcunq. collationem prouiſionẽ, ſeu quamuis [h] diſpoſitionem aliam in

[4] No. quod obreptio vitiat litteras beneficiales ipſo iure, ꝙ melius probat hic. q̃ alibi, & de hoc de reſcrip. ad audientiam, 2. Zab.

[1] Sic dicendum eſt, quia ſi dictio, alicui, referatur ad ſecundum tantũ, violabitur litteram cõtial. non aliter, ff. de le. 3. & Hoſt. c. in noſtra, ſup. de reſcr. refert Clementem ꝓnuntiaſſe ꝓ hac opinione, & illa ſeruat hodie Cancellaria Fon.

q Nullius. vniuerſale negatiuum eſt, & adhuc ſubmitti penitus & ſicut ad ſuperius dicta, quibus tamen non obſtabit hæc littera ſi dicas, gratia ſcilicet ſuper pluralitate cõceſſa fecit eñ mentionem ſup. de mandato prouiſionis & de gratia d ſpeciatiuus. Primum conſiſtit in gratia facienda, Secundũ, in iam facta. facit q̃d no. de preb. ſi cu. li. 6 in vlt. glo. uel ſi exponas alteri de ſecunda, vt ibi dixi in prin. gl.

c Momenti. hoc tenebat Hoſt. in præd. decret. poſtulaſti. red dens rationem quod circa pluralitatem in perſonatu cum cura duo ſunt impedimenta. ſ. perſonatus, & cura. eo ti de multa, ſublato ergo primo impedimento, ſcilicet perſonatos, remanet ſecundum. ſ. vt ibi ſcripſi. & idem Gul in præd. ver. ſed nunquid.

ADDITIO. Inferas ex hoc textu, quod cum obreptio vitiet litteras beneficiales ipſo iure, proceſſus vigore talium factus eſt nullus, licet ſecus ſit in litteris iuſtitiæ, de reſcri. ſuper litteris. Et dicit Lau. quod quandoque littera eſt falſa, vt quando omnino præter conſcientiam principis emanat, & tunc quicquid ex ea fit nullum eſt de fal. ſuper eo. & pro hoc de offic. vica. ca. penultim. Quãdoque ſurreptitia, ut quando de ſcientia principis eſt habita, ſed aliquid falſum eſt ſuggeſtum, vel verum ſuppreſſum, vt hic, de conceſſ. præbend. cum noſtris. Cardina.

d Inſertum. quod firmi poteſt ea dect. de off ordi. ordinarii, c. ordinarii, §. prouideat, li. 6.

e Animarum cura. hoc inducebat dubium, quaſi hoc de curato Papa prouideri uoluerit & ſufficiat, quacunque parte litteræ talis voluntas appareat vt ſic finis trahatur ad principium, facit de appel. ſecundo requiris cum concor. de reſcrip. olim ſicut ſufficit quacunque parte actorum certifice ut ſententia. C. de ſenten. quæ ſi. cer. quam l. 3 ſed hæc clauſula non ponitur ad gratiam augendam, ut inf. p. oa. reſpon. ſed ad indemnitatem dignitatis in executione ſeruandam, nec ſonat conditionem prouiſionis, vel qualitatis expreſſionis, ſed potius in monitionem, unde valeret prouiſio hac monitione non ſeruata, ut not. eodem titu. non poteſt a. reſpon li. 6.

f Si dignitatibus. quid ſi non ponitur, ſi; puta quia dicitur prouiſio, quod animarum cura dignitatib. imminens nullatenus negligatur. Idem puto per id quod ꝓxime dixi. Item intelligitur imminens, id eſt ſi qua imminet.

g De dignitate decr. etiam, cum in illis eo. ti. 2. reſp. loquitur de dignitate, vel perſonatu, & ibi in 3 reſp quod de beneficio loquitur, de electione non repetit, declarari vellem, an in beneficiis minoribus, quibus per electionem, & confirmationem prouidetur, locum habeant hæc iura, communiter tenetur quod ſic, & facit infra de reug. do. c. 2. 2 reſpon. in prin.

Gl. ten. ponit opi. & contrarium conſilium, & duas ipſius rationes. Secundo mouet dubium ponit opi. contra quam alleg. reſpondet.

h Quamuis. iſtud uerbum non eſt in decret. cum in illis per quod quandoque, dicebant impetrantes, ad hoc vt aliquid adderet electionem includi. Iamdudum conſulueram contrarium in quadam cauſa Florentina, illa ratione, quia cum regulariter in iure indefinita æquipolleat vniuerſali de quo not. de electione circa. lib 6 illud uerbum nihil addet. Item quib eum per decret. cum in illis. verbum diſpoſitionis, non includat electionem, quaſi diuerſæ ſint ſpecies, uniuerſale adiectum illi ſpeciei, quamuis illam amplificet, tamen aliam non includet, maxime in hoc caſu, quo de materia reſt ingib hi loquimur. ſ. vt ibi in ſecundo §. modo vide hoc hic approbatum. Vidi etiam dubitari, ſi nullus ſuorum modorum exprimatus, quia ſimpliciter mandatur prouiden de dignitate, vel prima quæ vacabit, uel quam duxerit acceptandam, nunquid includatur dignitas, cui prouidetur per electionem Et tenent aliqui ꝙ hoc caſu ita ueniet modus electionis ſiue

a Pan. ſequitur illã gl. in d° tex. in 2. reſp. quem dicit non eſſe alib. F.

3 Idem Pan. facit c ſedes ſu. de reſcr. e. qui ad agẽdum, de ꝓc. li. 6 nec obſtat quod Hippo. in l. vnius facinoris § cognitorũ ff. de quæ. in 11. col notabiliter uoluit ꝙ iſta generalia adiectiua vmplant ſignificatum dictionis cui adiungitur ad latiſſimã ſignificationem e gñali § vxor ff. de vſuf leg ad do. quæ fingn. no Gl. de ſan. Pet. l. alienationes, ff fam. erc. ſ. quia ſñ deo ſicut Ale. Franc. A rc. in l. 1. q̃d verba gñalia recipiũt reſtrictionẽ a iure datam. Fon.

i Eſt de men te Pan. facit c. dilecti. de off leg. & te. net Rota in nouis deciſ. 599. Font.

ſicut quiuis alius, ex quo nullus exprimitat cũ illa decr. & illa non dicant modum electionis nõ includi niſi exprimatur, ſed dicunt vno caſuum expreſſo aliu in non venire. Cõtradicere videre finis huius capi u. li. Sed reſpondeu põt, quod reſpicit caſum narratum, vt ibi d cam.

animarum, ſiue aliud beneficium ad quod quis cõſueuit aſſumi per electionem, ſiue quodcunque aliud beneficium eccleſiaſticum, Vacauit hoſpitale vel eleemoſynaria, vel leproſaria, Quæritur vtrum iſta loca pia comprehendantur ſub illa clauſula? Dicit qđ non, niſi expreſſe fiat de illis locis, nec ſufficit clauſula generalis, cuiuſcunque conditionis fuerit illud beneficium eccleſiaſticũ, etiam poſito quod illa loca pia haberent iura ſpiritualia, puta decimas, & ſepulturas, hoc dicit H. R. Colligo aliqua notabilia Primo no. quod in materia odioſa appellatione beneficii eccleſiaſtici non veniunt iſta loca pia de quibus in litteris iſta dicit, & intelligit illud odium, quia iſta loca pia ſunt ambitioſa ... vt eueretur eorum captãtis moris. Not. quod ad hoc vt iſta loca pia comprehendantur ſub gratia, non ſufficit mentio ſub clauſula generali cuiuſcunque conditionis ſit beneficium eccleſiaſticũ, ſed oportet qđ de illis fiat mentio expreſſa, hoc modo, ſiue ſint hoſpitalia, vel eleemoſynariæ, vel leproſariæ. No. textum. [Directas. id eſt miſſas, & venit a dirigo gis, directi, quaſi in diuerſam partẽ rego. Et dr̃ a di, & ergo, gis & corr. Vnde dirige greſſus meos, id eſt, rege paſſus meos. No. ꝙ comparantur litteræ Apoſtolicæ, & litteræ legatorum, ſimile de offi leg collatio lib 6. quandoque ñ diſcõparantur, ut tangit hic Cardinalis in 3 q.

Gl. ſeq de præpoſitione, & duo dicta ponit. & opi contra primũ infert cõis opinionem.

a In certa] de iſto enim leras, ꝙ Io. Monac. not. de reg. iu. in generali. lib. 6 & Archidiaconus. eod. lib. de conceſ præben. ne captandæ. Clementem quaſitum reimiaſſe auctoritate ſũpta de lib. c. Regis. capitulo. & 3. q. 7. §. vlt. de illo qui habebat vnicam ouem. & c. I. dilectas. §. ne temuis & de offi. præſi. de illo qui habebat vnicũ lumen, ꝙ cum ſcribitur alicui prouideri de dignitate in aliqua eccleſia, & nõ eſt ibi niſi vnica & principalis, illa non debetur, & ſit etiam ratio, quia prouidere de illa dignitate non prouidere in eccleſia, ſed de eccleſi. alleg. etiam decl. lam decr. vlt. eo. tit. & facit quod no. de offic. leg. cap. pen. in gl. e. lib. 6. dicit etiam ibi. Io. Mona & Archid. eo. tit. li pro clerici. l b 7 Boniſacium viij. pronunciaſſe in forma pauperum, qđ cũ ſcribitur alicui de aliquo beneficio in eccleſia prouideri, ſi non ſit ibi niſi vnicũ, uel ſcribitur ad collationem alicuius, qui non cõfert niſi unicum de illo prouideri non poterit cum illud; in aliquo, ſit relatiuum ſupponens diuerſitatem circa primũ, ſi refert Archidiaconus in addit. ꝙ quidã magni viri tenent cõtrariũ per decr. eo. tit. quãuis lib. 5. de conceſ præb nulla. 6. q 3. ſcire. quoad ſuperuẽ ſacit de ſimo. c ſi & faciunt prædicta contra Io. Mon. & Archid. in his quæ no. de elect. quam ſit. lib 6 qui dicunt decr. illam, quę ſtatuit tempus pręſentandę electionis & petendæ confirmationis locum habere ſolũ in principalibus pręlaturis eccleſiarum, & tamen tex ibi dicit, electio in aliqua eccleſia celebrata contrarium etiam probatur ibi. § ſi dum dicit, quiuis electus.

b Eccleſia. diœceſi uel prouincia, cum ſit eadem ratio.

c Menſem. ſolet dici in litteris, a notitia vacationis. vt inf. tit 5. c. vnico. & quando tunc incipiat mẽſis, currere, ut habes in fine.

d Seu electionem hoc inducebat dubium.

e Interim. ſcilicet intra menſem acceptationis.

f Conſueuit. vide quod dicam infra c. pen. in glo. cum iunge.

g Cum. pro quia, redditiuum cauſæ, & iunge hic litteram nullam, & c. quæ eſt in fine.

h Gratiæ. ſuperius narratæ, ſcilicet quæ certos modos habebat expreſſos.

certa[a] eccleſia[b] pertinente, quam intra menſem[c] duxerit acceptandam, inhibentes illi vel illis ad quorum collationem prouiſionẽ, ſeu electionem,[d] dignitates in ipſa eccleſia pertinere noſcuntur, ne interim[e] ad collationem ipſarum ſeu prouiſionem procedant, vel quemquam eligant ad eaſdem, de dignitate, ad quam cõſueuit[f] quis per electionem aſſumi, impetranti non poterit prouideri, cum[g] in conceſſione gratiæ,[h] ad quam non augendam, ſed exequenda[i] debent quæ, de inhibitione, ſequuntur, referri nullam de electione fecerimus mentionem:

Idem.

Litteræ ſuper prouiſione clericorum non includunt hoſpitalia & loca ſimilia & habentia iura ſpiritualia, niſi id exprimatur. hoc dicit. Ioan. And

C A P. II.

PER litteras, a ſede Apoſtolica vel legatis[k] ipſius ſuper prouiſione[l] quorumlibet clericorum directas,[m] † de xenodochijs,[n] leproſarijs, eleemoſynarijs[o] ſeu hoſpitalibus etiam ſi eccleſias[p] vel cappellas,

† Directas. ſubaudi, alicui, vel aliquibus executoribus.

i Gloſſa primis ſummat.

Per litteras. Caſus litteræ ſuper prouiſione clericorum, non includunt hoſpitalia, & loca ſimilia, & habẽtia iura ſpiritualia, niſi id exprimatur.

k Legatis. de latere, per decre. 1, de offi. leg lib. 6.

Gl. ſeq. cum ſecunda ſequenti ſolum duo dubia.

l Super prouiſione. ſatis videretur idem in litteris, quæ emanant ſuper reſeruatione fructuu beneficiorũ, ut alia illis non includantur, niſi exprimantur per rationem, quam inf dicam.

m Directas inte igo etiam proprio motu. nam motus proprius non ampliat gratiam, vel vim verborum, licet excludat ſurreptionem eius pro quo ſcribitur. ſ. co ti. ſi Romanus.

n Xenodochijs. de relig do. c. 3. & uana nomina talium locorum, 23. q vlt. tancimus, & ibi de hoc, & 1. q. 7. quis omnium ... in Auth de ali. & emphy. in prin col 9 & decr ... coita.

o Eleemoſynarijs in multis locis hoſpitalia uocantur eleemoſynarię ... domus Dei, de appel. dilecti multa enim monaſteria ... ideo hoſpitalitatis habẽt ... eleemoſynariorum, & cum omnia ſint deputata ad certum uſum, ad alium uſum ſine Papa licentia conuerti nõ debeant. inf. de relig do. ... poſt præmiſſa non comprehenduntur ſub litteris beneficialibus, qua ratione idem puta de fabricis.

Glo ſeq rationem ponit quem determinat, ſecundo diuidit quattuor membra, & in tertio diſtinguit.

p Eccleſias. quia talis ſunt loca religioſa, quod intelligas ſi auctoritate epi ad hoc ſunt inſtituta deſtinata

Eleemoſynarijs, hoſpitale, & Dei domus idem.

PEr litteras.] Ponit dictum, a quo incipit, ibi, [Niſi] I nol.

CASVS. Papa mandauit reuerendo in Chriſto patri, & domino, dño Ioanni cordis diuina fauẽte gratia Bituricen archiepo vt mihi qui erã de ſua diœceſi. prouideret de beneficio primo vacaturo, ſub hac forma, Siue eẽt dignitas uel perſonatus vel eẽt imminẽret cura

Digitized by Google

do ad hæc & ideo talia ſpiritalia pñt illis accedete, & ſ facit qđ ſcripſi. poſt Inno & Hoſt. de iutepa. ex litteris. Et aduerte, quia ſi hoſpitale ſit principale, cui accedit eccleſia uel capella, per litteras non debetur vt hic, ſi vero conuerſus qđ eccleſia ſit principale habens anne xum hoſpitale, tunc non puto hoc locum habere, ſed tunc iure acceſſorij ueniet qđ principaliter non ue niret beneficii eod. tit. ſuper eo. l b. 6 de reg. iur. acceſſorium & quod ibi no. Quid in dubio, ut quia extat hoſpitale & eccle ſia & neſcitur quod ſit principale, & qđ acceſſoriū? Sol. ſi apparet poſſeſſio & denominatio per quam poſſumus alterũ præ eligere, illud ſequemur ex. tit. cum de beneficio. libr. 6. de proba per tuas, cum ſi. ſed ſi non apparet repellam impetrantem, conſtat. n. de hoſpitali, nec conſtat illud acceſſorium eccleſiæ, nam & ſi hoſpitale & eccleſia eſſent annexa, ita qđ neutrum principale, puto hāc decret. locum habere per no. ne ſe. uacan. c. 1. facit quod no. de conceſ. præb. ſi capitulo lib 6 in gl. quarto in fi.

Acceſſorij iu re venit, qđ principaliter non veniret † No. qđ hoc verbũ facit nouũ ius, & hoc tenet Zē za. de hoc de iudi decernimus Zab.

decimas a aut alia ſpiritualia b iura noſcātur habere) nulli poſſe decernimus c † prouideri, d Niſi hoc in Apoſtolicis e litteris f caeator expreſſe. g

Idem.

Quo caſu vacat una dignitas per retētionē alterius, vacant etiam plures.

a Decimas.] id eſt ius percipiendi decimas. And. autem de redditibus horum ſ.lucorum debeat ſolui decima, habetur in declarationibus, de quibus dicam infra. d. deci. cap. 2.

b Spiritualia. vt cœmeterium, & ius ſuperandi. infra de relig. dom. e. quia contingit in fin.

c Decernimus. videtur ergo eſſe ius nouum, & hic incipe conſtructum.

Gloſſa ſequens quærit & ſoluit, ſecundo quærit & remittit.

d Prouideri. vnde nec hodie talia clericis ſecularibus in beneficium dari poſſunt. ſ. de reli. do. c. 1. s. reſpon. in princ. Sed eſt dubium, an in duobus caſib. ibi exceptis in uer. niſi in fundatione, & c. locum habebat hæc decr. & puto qđ ſic, cum generaliter loquatur, nec ſequitur ſi concedi poſſunt illis caſibus in beneficium ergo includuntur in litteris tolle inſtantiam ſup c. proxi eo. tit. quamuis, r. 1. t. e. ſicut ergo ceteræ qualitates ſunt in litteris beneficialibus exprimendæ, ſic & iſta ad hoc ut talia in litteris includantur, & tunc facta expreſſione talium dedebuntur ſolum in illis caſibus, niſi in expreſſione appareat Papam amplius voluiſſe. Et nunquid cum beneficiis permutari pſſint, dicam inf. de re permu. c. vnico.

a Scđm Im. qui vult, qđ legatus non pōt expreſſe collōni ſuæ reſeruatā hęc loca. vſ pec hanc gl. notat Berba. & poſt eũ Fel. c. nullus de fo. compet col. 11. qđ procedit argu. e contrario ēt ſi corrigatur ius cōmunge nere. Font.

e Apoſtolicis.] No. quod non repetit de legatis, & hoc furſan per id qđ dixi in gl. proxi. Et eſt ſimile, qa legatus non confert eccleſiam ſpectantem ad praeſentationem laici patroni: quam tamen Papa confert. de turepa cum dilectus. de offic. leg. dilectus quod intelligas hoc expreſſo, ut ibi dixi. ſi ergo ſit circa iſta reſtricta poteſtas legatorum, & circa alia de offi. leg. c. pen. & antepe. lib. 6.

f Litteris.] Probatio ergo teſtium uel alia non ſufficerent in hoc caſu. facit quod no. cod. tit. ſi motu proprio. lib 6. in ult. glo.

g Expreſſe.] per quod ſufficere non videntur uerba generalia. vt qđ de quibuſcunque beneficiis, dignitatibus perſonatibus, officiis, &c. & facit ſup. ea. compil. de uffic. ordi. c. 2.

SI plures. Ponit dictum ad quod ſēducit ſimile, ſecunda, ibi, (Sicut.) Imola. ¶ Præſupponendum eſt illud quod dictū eſt in c. de multa. eo. ti. in antiq. videlicet, quod ſi alicui obtinenti dignitatem uel perſonatum uel eccleſiam parochialem conferatur aliud ſimile beneficiū incompatibile, & accipiat poſſeſſionem pacificam illius, tūc uacat ipſo iure primum, ita quod collator poterit illud conferre.

CASVS. Ex diſpenſatione tenebam duas dignitates, vel duos perſonatus, vel duas eccleſias parochiales, vel vnam dignitatem & vnam eccleſiam parochialem, uel perſonatum, & vnā dignitatem, uel duo beneficia incompatibilia, fuit mihi collatum tertium beneficium ſimile, iſtud tertium acceptaui. & adeptus fui poſſeſſionem pacificam, Quæritur, vtrum duo beneficia ſuperiora, q̄ obtinebam, uacēt ipſo iure, uel tantum unum ex illis? Dicit Clemēs Papa, quod duo prima beneficia uacant ipſo iure, ſicut ſi tenerem tantum unum ſine diſpenſatione, per adeptionem alterius ſimilis benefici uacat primum ipſo iure, per dictum c. de multa eo. tit. in antiq.

C A P. III

SI plures h † obtinēs i dignitates k aliā dignitatem aut beneficium curam animarum habens acceptet, diſpenſatione ſuper l hoc legitima non obtenta, eius m poſſeſſione adepta n pacifice, dignitates, quas prius habebat, ipſo facto

† Vide conc. Trid. ſeſs 7. de refor. ca. 4 & ſeſſ. 24. de ref. c. 17.

Nota primo iuncta glo. qđ quis non poteſt obtinere duo beneficia incompatibilia ſine diſpenſatione, tamen epiſcopus poſſet diſpenſare in duabus dignitatibus, non autem in duabus eccleſiis parochialibus. De hac materia uide Panor. in c. de multa, de præbend. in antiq Not. qđ beneficia, quæ requirunt reſidentiā perſonæ, dicuntur incompatibilia, quia nemo poteſt eſſe in duobus locis ſimul & ſemel naturaliter.

No. quod ſi alicui habenti duo beneficia incompatibilia, ex diſpenſatione conferatur tertium, & habuerit pacificam poſſeſſionem illius tertii, ipſo facto uacant duo prima, Vnde diſpenſatus ad duo beneficia incompatibilia, ſua diſpenſatio non ſe extendit niſi ad duo beneficia quæ primo obtinebat. cap. non poteſt. eo. dicit. in 6 & ſi uellet dimittere unum, & aliud acceptare, non poſſe, niſi illud caueatur in ſua diſpenſatione quod poſſit dimmittere unum uel ambo, & aliud acceptare, & tunc debet eligere unum. de duob. primis, quod ſi detur ſibi, ipſe non debet acceptare aliud, ſed debet prius dimittere unũ de obtētis. Sed vel noluit ſe ponere in iſto periculo, quia forte ſecundum beneficiũ eſt litigioſum, tunc coram tabellione debet proteſtari & habita pacifica poſſeſſione illius ſecundi bñficii, ipſe non intendit tale primum beneficium retinere, ſed intendit reſignare illud in manibus alicuius tertij.

Gloſſa prima ſummat, dicit quid approbet, & conquerinur.

h Si plures.] Caſus, quo caſu vacat una dignitas per ſeceptionem alterius uacant etiam plures. Approbat quod no. Compoſt. de ele. dudum a. ad fin & Gul. ponens ad litteram ipſius verba in Spec. tit. s. § videndũ verſi. quid ſi habens duos, & In No de offi. ord. c. ordinar. lib. 5. & Archidiaconus in decre. non poteſt. eod. tit. lib. 6. debuiſſet clarius formari, ut inf. dicam.

i Obtinens.] per ſufficientem diſpenſationem, ut aliqua fiat dubitatio

k Dignitates.] perſonatus vel beneficia curata, neli alterum cum altero, cum ſit eadem ratio.

l Super hoc.] ſ. ſuper illa uel illo retinenda una cum primis, vel cum altero primarum.

m Eius.] dignitatis uel beneficii curati ultimo collati & acceptati.

Glo. ſeq. prorogat & determinat.

n Adeptis.] idem videtur ſi per eum ſtaret quo minus ad praeſentetur eo tit licet epiſcopus de elect. commiſſa. li 6. quod probat ſimilitudo, quæ ſequitur, hoc verum quando tenet collatio vltima, ſecus ſi collatio non teneret, quia tunc abſtinendo a poſſeſſione pœnā iſtam euaderet, ut inf. dicam.

Gloſſa.

Digitized by Google

Glo. ſeq primo ſoluit obiectionem ſuperſluitatis. Secundo ponit duas oppoſitiones, & ipſarum ſolutiones reſpondet. tertio mouet, & aperit dubium: ponit opi. & diſtinguendo ſoluit.

a Vacare. Si intelligas de ijs, quæ per diſpenſationē habentur, videbatur expeditum eſſe: non poteſt. a. reſpon. li. 6. inquantum ibi dr̄ q̄ diſpenſatio data ſuper duob. intelligitur de primis duob. ergo tertium in locu primi, vel ſecundi ſurrogare non pōt: ſed quia poterat ēē nōta tum ſuper illis diſpēſatum eſſe, ſ. ſuper ta li, & tali beneficio, & dignitate, quem caſum, ſi ille non cōtingebat, vtilis fuit declaratio.

Diſpenſatio ſuper duob. beneficijs, ītelligitur de duobus primis.

vacare a cenſemus: Sicut b ſi dignitatem vnicam obti nenti alia ſimilis conferre tur, eius pacifica poſſeſſio ne habita prima de iure va caret. c

Idem.

Valet prouiſio facta proprio motu Papæ tacentis beneficia prouiſi quæcumque ſint, & quotcumque. h.d. Io. And.

CAP. IIII.

SI Romanus d Pontifex e de beneficio f alicui motu proprio g prouideat, h de beneficiis, quæ obtinet i nō habita mentione, prouiſionē, ſeu gratiam hmōi fore validam k declarā-

Et videbatur quibuſdam quod non vacaret ſed princeps deberet eligere quem ex primis dimitti volebat. arg. ff. de excuſ. tut. l. 6. quę incipit. ſi duas. Alijs videbatur, quod ipſe de prouiſus eligeret, per decre. præter ea. eo ti. & c. reſeruat. expeditum eſt, quod vacant omnia prima. Ad prædictam reſpondebat Compoſt. q̄ ſi certi qui plurib. titulis grauatur non debeat, per vnius iam exceptionem non vacat alter. Ad decretales reſpōdebat quod correctę ſunt per decr. de multa & hæc ſatis ſunt plana. Sed remanet dubium ſatis forte, nunquid valeat collatio vltimi? hoc dico propter decre. ordinarii de offi. ord. lib 6 vbi dicitur, quod habenti pluralitatem talium etiam cum diſpenſatione ſufficienti non pōt aliud tale conferri, niſi diſpenſatio etiam extendatur ad illud, vel niſi prius habita reſignet, & vitiat collationē aliter factam. & facit quod ibi nota poſt Gar. in vlt gl. & fuit fuit hoc dubium huius decr. eum. n illa decr. ordinarii. dicat collationem vltimi nullius eſſe momenti: ergo per eam non vacat prima. Sed in prædicta decr. non poteſt. Archidiaconus tenet q̄d non valet collatio vltimi nihilominus vacat, ex quo poſſeſſionē habuit vltimi. Ad hoc erat eum qui lib. 6 & hic dicitur per magnum vitam pronuntiatum in curia, contra quam iam pronuntiationem referi, q̄d pēdebat appellatio, hoc ergo declarate procuraſſem in compoſitionib. adhæſiſſem. Puto tñ q̄ ſi habenti vnum curatum confertur ſecundum tale, valeat collatio ſecundi, & ex quo ſtat per eum quominus heat poſſeſſionem ſecundi, vacat primum. Si vero habenti plura talia ex diſpenſatione ſufficienti confertur aliud tale, valet collatio, ſi diſpenſatio ſufficiens eſt etiam quo ad illud, & tunc de vacatione non quærimus.

Beneficiorum incompatibilium pluralitatem habēs, an poſſit aliud tale cōſerri.

Si vero diſpenſatio ad hoc vltimum non induat, dico quod ſi dimittat primu ante collationem vltimi, valuit l ipſius collatio, nec tunc etiam de vacatione ſatis quærimus. Si vero non dimittit, collatio vltimi non valuit, tamen per acceptationem non perdit prima: immo illa retinet, ſed ſano vſus conſilio videns collationem vltimi non valere ipſius poſſeſſionem non apprehendat ut ſic humanitas tanę placationis non auferatur. a. q. 6. ſi quis libellos de appellatione ceſſantem & faciunt nota. de electio. coniug. diuerſis. cum concor. Si vero poſſeſſionem ipſius vltimi apprehendit, hęc poſſeſſionem facit primum vacare, nam hoc caſu cum ex tali vitioſa poſſeſſione vacaret vnicum, vacabunt & illa per litteram quæ ſequitur.

l Gl. vult q̄ poſt collatione de tertio beneficio diſpenſatus ad duo incompatibilia, nō pōt primum ex illis duobus incōpatibilib. retinquere, vt acceperit tertiū ſibi iā collatum Car. F.

Glo. ſeq. quæſtionem ſoluit, & ampliat.

b Sicut.] Per hanc literā dico, q̄d ſi caſus eſſet, quod poſſeſſio ſcdi non faceret vacare vnicum, vt erat ſuper eo & cum ibi dicitur li 6 non vacabat illa prima, & hoc patet vero tunc valuerit, hic non valuerit collatio vltimi.

c Vacaret.] per decre. de multa. eod. tit. & hodie per conſtitutionem Ioannis. execrabilis. ſi primum adq.

mora, diſpendio, verbo, & facto in manib. ordinarii ſub teſtimonio publico non dimittat, primatus eſt ſcdo & inhabilis ad ſacros ordines, & būficia, vt ibi, § porro q. a.

SI Romanus. Non recipit diuiſionem. Præſupponit quod eſt q̄ hr̄ in c. ſi. ſup. de offi. ord. videlicet, quod ſi beneficiatus impetret aliud beneficiū a Papa, in impetratione ſcdi būnceſ dēt facere mentionem de primo obtento: & ſi non fecerit mentionem, ſua impetratio erit ſurreptitia.

CASVS Obtinebā duo beneficia ſimplicia, vel nō ſimplicia: cū diſpenſatione vel ſine & Romanus Pōtifex proprio motu cōtulit mihi aliud beneficium, & nō fecit mentionem de obtentis, quæritur, vtrum illa collatio ſit ſurreptitia. Dicit Clemens q̄d nō, quia proprius motus tollit omnem ſurreptionem, tamen per illam collationem Papa non vr̄ mecum diſpenſaſſe de obtentis beneficiis incompatibilibus, ſi illud beneficium eſt incompatibile, niſi illud dicatur in collationem. Quæritur quomodo cognoſcemus, q̄d Papa proprio motu mihi confert beneficium, vel quando confert ad preces meas: Dicit Clemens, q̄d Romanus Pontifex non vr̄ mihi cōferre beneficium proprio motu, niſi expreſſe illud dicatur in collatione, vt in c. ſi proprio motu. eo. tit. in 6. No. q̄ proprius motus papæ validat gratiā cōtra vitium ſurreptionis, id eſt validat gratiam, vt illa gratia non dicatur ſurreptitia. Aliam autem inhabilitatem illius pro quo ſcribitur, non tollit, niſi aliud exprimatur, etiam ſi in illa inhabilitas ſurgat ex detentione plurium beneficiorum incompatibilium, vt gl. in ver. validat. quā tene menti, & maxime in eo q̄d poſtea dicit ſatis eſſe illi clauſulæ, q̄d certum operetur effectum. Et adde hic aliam gl. quæ habetur ſ. c. ſi. in clem. 2. in ver. directas. quæ dicit, q̄d motus proprius non ampliat gratiam, vel nimis verboſum, licet excludat ſurreptionem. No. quod nomine beneficii intelligitur de quocunque, vt hic, ſancta glo. & idem Pau. Not. de verbo, declaramus. per quod nouum ius non inducitur. de hoc de iudic. decernimus. Zab.

Papæ motus proprius q̄d operatur.

Gl. prima ſumat, & dicit, quid approbet, & reprobet.

d Si Romanus.] valet prouiſio facta proprio motu papæ tacentis beneficia prouiſi quæcunq. ſint, & quotcunque. Approbat quod non. per Arch. in c. eod. tit. ſi motu proprio lib. 6 & reprobat quod ibi no. Io. Monachus.

e Pontifex.] De legato eſt opinio a. non. de offi. leg. c. vlt. lib. 6. & non ſu. ea. compi. de offi. ord. c. ſi.

f Beneficio.] Large ſumitur. de reg. iur. c. ſi. li. 6.

g Proprio.] quod non intelligitur niſi exprimatur, ut in præal. decr. ſi motu in 6.

h Prouidet.] vel prouideri mandet, cum eadem ſic tanto.

i Obtinet.] iure, vel ſpe. ſup. eadem compi. de reſcri. gratia.

Gl. ſeq. exponit litteram dicens, quare ſic.

k Validā.] quod ad vitium ſurreptionis, i. non ſurreptitiam, aliam enim inhabilitatem illius pro quo ſcribitur non tollit motus proprius, vbi aliud non addat, etiā ſi illa ex talium pluralitate procedat, vt quia ſine diſpenſatione habebat pluralitatem dignitatum, vel curatorum, quæ facit quem inhabilem, etiam ad minora beneficia, de elect. audiſtum 2. & ibi dixi in 1. gl. & patet apertius per conſtitutionem Ioannis, execrabilis. ſi ergo illi clauſulæ quod certum hēt effectum, nec aliud operabitur præter intentionem ſcribentis. ſup. c. 1 de qua

a Dicidē in eo. Cat. hic de Anch in c. de vlt. vbi notaui. Fōt. de Zab. & Pan. hic Rota decil. 15. ca ſeq. ī nouis tem. cō. ſ. 10. & Alex. conſilio 25 lib. 7.

Digitized by Google

intentione ſi appareat, illi ſtabitur ut dixi de reſcript. cum accio in fine.

a Declaramus] repetebat ergo, non ſimpliciter corrigit opi. contrariam.

[Gloſſa ſequens rationem reddit.

b Quantocunque. Ratio enim propter motus excludes, ſuſceptionẽ prouiſionis ita complatur curata uel ſine plurib. multis, vt uoi. Item per id nõ intelligitur in retentione diſpenſatũ eſſe c. ii. nõ poteſt in ſi li. 6. & per hoc ibi hanc opi. tenebam in t gl.

mus,ᵃ qualiacunque ſuerint beneficia, dignitates aut perſonatus cum cura uel ſine cura, & in numero quantocunque ᵇ] quæ is habebat, cum ſibi prouiſio facta fuit.

Idem

Expectãs beneficiũ ad collationẽ epiſcopi deuolutũ ad illi⁹ capitulũ obtinere nõ poterit: deuolutũ tamẽ ad epiſcopũ uel etiã ad papã ex cuiuſcunq. negligentia poterit obtinere.

SI beneficio] CASVS. Papa mandauit Priori ſancti Cirici de Exolduno, ut mihi prouideret de primo beneficio uacaturo in collatione epi Lemouicen. vacauit beneficiũ per tm tps ꝙ collatio deuoluta fuit ad capitulũ Eccleſiæ Lemouicen. ſecundum tenorem, c. nulla. de conceſ. præb. in antiquis. Quæritur utrum de iſto beneficio mihi poſſit prouideri virtute meę gratiæ ſeu mandati, iſta qd prior ſancti Cirici executor poſſit mihi prouidere de beneficio illo, quod deuolutum eſt ad capitulum: Dicit Clemens qd non, quia papa per ſuas litteras non intendit grauare niſi epm Lemouicen. & non capitulum. Sed beneficium vacauit per tm tps, qd collatio deuoluta eſt ad Papam: quæritur vtrum virtute meæ gratiæ poſſit mihi prouideri de illo beneficio? Dicit Clemens qd ſic, & ſic gratia conceditur in præiudicium concedentis. Sed quid ſi collatio beneficii pertinet ad inferiorem, puta ad abbatem, qui prælatus fuit negligens in conferẽdo, ita qd collatio deuoluta eſt ad epm: quæritur utrum illud beneficium cadat ſub gratia mea, quandiu eſt intra ſex menſes, in quibus eps poteſt conferre? Dicit, qd ſic: hoc dicit H. R. ¶ Colligo aliqua notabilia. Primo ꝙ quando epiſcopus eſt grauatus, ut aliquis executor de beneficiis ad epiſcopum pertinentibus prouideat alicui, tunc executor poteſt prouidere de beneficio eius collationi ſpectante iure deuoluto: ſiue etiam ad eius collationem pertinet originaliter. Non qñ executor poterit prouidere de beneficio ſpectante ad collationem epiſcopi, etiam ſi deuolutio fuerit facta ad Romanum Pontificem. Et hoc eſt uerum, dum tamen deuolutio habeat initium in perſona epiſcopi originaliter, quia prima collatio pertinebat ad epiſcopũ: ſecus ſi deuolutio habuit initium in perſona alicuius inferioris, & collatio propter negligentiam inferioris fuit deuoluta ad epiſcopum, & de epiſcopo ad papã. Et poſſem reddere rõnem, quia dum papa mandabat executori, ut mihi prouideret de beneficio uacaturo in collatione epiſcopi, ipſe ſolum uolebat grauare ipſum epm, ſed ſi ipſe conferret beneficium, quod fuiſſet deuolutum, ipſe non uideretur grauatus, & per conſequens intentio papæ non adimpleretur. Item ſi papa conferret, uel executor illud beneficium, quod ſibi deuolutum fuit ab epiſcopo, quod etiam ad epm fuerat deuolutum per negligentiam prælati inferioris, ipſe exoneraret epiſcopum, ita qd epiſcopus non amplius teneretur conferre beneficium: quare executor non poterit prouidere de beneficio, qd deuolutum eſt ad ipſum papam per deuolutionem epiſcopi.

Primo gloſſa dicit quid facit.

c Si de beneficio.] Se ſummat quattuor ponens caſus, & quaſdam opiniones determinat, ut infra. dicam.

d Cuiuſcunq.] exemptos, & non exemptos, & ſuperiores epiſcopis, per hoc intendit includere.

Gloſ. ſequens ſoluit quæſtionem diſtinguendo.

e Scribimus. executori idem ſi ſcribetur ipſi epiſcopo. ſaluo ꝙ in vlt. caſu cum eſt deuolutum ad papã. diſtinguitur, an per litteras excitetur officium, an cõſtituatur delegatus ꝗ offi. ordin. licet. & c. pen. de reſcri. cum aliquibus. lib 6.

CAP. V.

SI de beneficio ᶜ ad cuiuſcunque ᵈ epiſcopi collationem ſpectante alicui conferendo ſcribamus,ᵉ ſibi illud conferri non poterit, cuius collatio ex negligentia ᶠ] ipſius epiſcopi ᵍ ad eiuſdem capitulum ʰ deuoluta exiſtit: ⁱ Licet prouideri ſibi poſſit de illo etiam, cuius ad ipſum epiſcopum ex ſui capituli,ᵏ vel alterius cuiuſcunque,ˡ ſiue ad ᵐ nos ex

Gloſſa ſequẽs duo dubia ſoluit.

f Ex negligentia.] Idem ſi ex delicto, licet ſit opinio an hoc caſu deuoluat ad capitulũ, ut ſcripſi de c. lect. cũ in cunctis. in ſi. & ſup. vlt. gl. ubi uc ro ex commiſſione epi indiget facto, capitulo uel alius habet cõferre, hoc nõ impedit executorẽ, ut probatur eo. ti. c. fi. li. 6 facit quod not. de iuſt cap ſi. al' as poſſet facile eps eludere impetrantem.

+ No. qd p negligentiã epi deuoluitur collatio ad capitulũ. & dicit Lau. ꝙ ipſo iure deuolui nõ indiget facto hois, quin ſtatim iure prius ptãs ab ipſo negligente deuoluatur in manus ſuperioris nec pot purgari mora ꝗ ſup ne gl. i cet. eũ e ſeq. Et dic ꝙ negligẽtia currẽte deuoluitur ... ceſſante impedimento, de ele. c. fi. ꝗ conceſſ. pb. quia diuerſitatem. Car. No. tcão, ꝙ ſpectante ad collationem epi prouidet ꝗ bñficio ex negligentia epi ad papã deuoluto. Zab.

[Gl. ſeq. quærit opinionem ponit, quam determinat.

g Epiſcopi. Sed nunquid negligentia ipſius executoris, quando i. eo. ſciente ultra ſex menſes vacauit beneficium, quod conferre poterat obeſt ei? Compoſt. i de c. c. capitulum de elec. in magna gl. in 4. char. verſ. item nunq d executor tenetur qd non, & decre. 2 de conceſſ. pb. in ordinariis collatoribus loquitur, non in executore, qui confert vice Papæ. Adnecte qd uerũ eſt hoc ſi executor prouidere ptãs cuiuſcunq collationẽ ſpectet, nec ipa acceptationis ad ieſuit. hoc dico per decretum cum ... tit. & uide quod ibi dicam in glo. illa terminus. ſed ſi certa perſona grauatur per reſcriptum, & illius tẽpus eſt lapſum, tunc conferre non poteſt donec deuoluatur ad papam, hoc probat. decret. illa

h Capitulum, vel alium, cum eadem ſit ratio, & facit, int. verb. vel alterius.

i Exſtitit.] Intelligo tpe prouiſionis ſuæ, non datę & ſic eſt datę ꝙ poteſtas huius executoris variat ſecundũ tpa. & ſi] tẽ vnico quandiu enim beneficium eſt in collatione epiſcopi, confert illud, ſi uo ad alium deuolutũ non confert illud ita eſt de beneficio ad inferiores ſpectante, qd ipſe non confert, donec ad epm deuoluatur, ut ſequitur Rom quia cum epm papa grauare voluerit, confert executor quãdiu eſt in manib. epi, nam licet ex deuolutione, proprium tñ eſt pro ea vice, & ipſe tũc ex collatione grauat, qñ eſt in manib alterius non confert executor, quia papa illum grauare noluit.

Gloſſ. ſequens quandam dubium aperit, & ſoluit.

K Capituli. Coniunge hic ꝙ in caſu ſequenti fine capituli. Sed quid ſi ad capitulum ſpectabat electio ... & ... bebatur ad collationẽ epi, nunquid deuoluto iure ad epm confert executor. Dubiũ facit illud ꝙ q̃ritur an deuoluatur eo caſu prouiſio, an electio, de quo ſatis ſcripſi ꝗ elec. pro delicto. Item facit dubiũ, quia & ſi dicatur deuolui collatio, tñ ex quo primo gradu aſſumebatur p electionẽ, non uidebatur includi in litteris in quib. ſolum de collatione fit mẽtio ad qd ſatis facit. ſu eo. ti. c. i circa fi. ibi, ad quam conſueuit quis per electionem aſſumi.

l Cuiuſcunq. Hoc dicit, quia p quoſcũq. gradus, ſiue proximos, ſiue medios ad epm deuenerit executor confert quandiu eſt in manibus epiſcopi. Ioan. And.

Gl. ſeq. dicit primo qd determinat, ſcdo diſtinguit inter deuoluta, & propria, rõne reddit tertio arguit ad qõnẽ.

m Siue ad nos. Determinat qd no. Inn. & Per. de off. de-

leg.

leg ſup eo. vbi dicebāt quoſdā tenere, qđ delegatus Papæ prouideret de bñficio ad Papā deuoluto. Fuit ēt hęc qō olim diſputata p dñm Iacobū Canonicū Bon. q. in Mercu. vide in littera. D. ſab rub. de off. & pote. execu torū. & tenuit qđ non poſſet, ſi dicatur in reſcripto, uolē tes illi gratiā facere ſpālem, dicit.n. ꝙ cū in illo alius quàm Papa non læſatur non debet dici gratia, nec de deuolutis Papa ſic ſcribit Iudaus de cō ce. præb litteras, & c. cū noſtris. mutabilis ſolutio fuit illa, Scias aūt quod beneficium deuolutum ad Papā ſemper, ſolent ea exe tor, ex quo primꝰ col lator eſt de his qui g litteras grauabantur ſiue nominatus, ſit

ipſius epiſcopi, a & aliorum in hoc eidem ſuccedentium b negligētia, collatio fuerit deuoluta.

Idem.

Adeptus in eccleſia dignitatē habētē prębēdam annexam perdit primam prębēdā, quam habebat illa hoc dicit. Io. And.

hic, ſiue innouiuatur, ut quia ſcribitur ad cuiuſcunque collationem, cum eadem ſit ratio, ſed ſecus in beneficiis ſpectantibus ad collationem Papæ, quia uacauerunt in curia eod. tit c. 1. lib 6. tunc enim Papa confert iure proprio non deuoluto, nec mirum ſi aliud in deuoluto, nam Papa dando executorem ad prouidendum auferebat collatori poteſtatem. de conceſſ. præb. ſi capitulo. lib. 6. ex quo ergo collatio de illo deuoluta eſt ad Papā, conferat executor, ut hic. Et licet aliàs in beneficiis ſit ſtricta interpretatio. eo. tit. quamuis. lib. 6 hic tñ ſit larga contra eccedentem, de cōſuetud. cū dilectus. Facit ēt hac littera ad qōnem. nota. de offic. leg. c. 1. lib 6. ſcilicet qđ legatus Papæ poſſit talia beneficia ad papam deuoluta conferre, præfertur tñ delegatus quo ad illa quæ ſibi ſpecialiter ſunt commiſſa. de offi. lega. ſtuduiſti, & facit. de reg iur. generi. li. 6.

Executoria eſt ad Papā, conferat executor; ut hic. — Executor papæ bñficium ad papam deuolutum confert

Glo. ſeq. exponit, dicens quare ſic.

a Epiſcopi. primi collatoris, quod puto neceſſarium. ſi enim de Archidiacono uel capitulo ad epiſcopum, & demum per ipſius negligentiam gradatim ad papā datur, non confert executor, cui ad collationem epiſcopi ſcribebatur, Io. And.

Glo ſeq diſtinguit tria tempora.

b Succedentium.] Et ſic habemus primo tpš epi, ſecundo tempus medium aliorum facientium gradum inter ipſum & papam, tertio tpš papale, primo & ultimo tempore confert executor, medio uero non, & ſemper intelligas ubi tempus acceptationis elapſum non impediat executorem inf tit proxi. c. unico.

SI iuxta.] Primo ponit unum dictum Secundo circa illud inſurgit unū dubiū ſecundū, ibi, Primaque.] Imo.

Præſupponendum eſt, quod quis non poteſt obtinere duas præbendas in una & eadem eccleſia. c. nulla. de conceſſ. præben. in antiq.

CASVS. Papa mandauit epō & capitulo eccleſiæ Rutinenſis, uel Pictauenſis, vel Biturienſis, ut me reciperent in canonicu & fratrē, & ut mihi aſſignarent pbendam uacantē, uel primā uacaturam, & ēt quod aſſignarent dignitatem uacantem uel dignitatem uacaturā, Fui receptus in fratrem, etiam fui adeptus poſſeſſionem eiuſdem præbendæ, poſtea uacauit dignitas, cui annexa eſt præbenda puta archidiaconatus, quęritur utrum poſſim acceptare dignitatem cum præbend. Vř quod non, quia in illa eccleſia nō poſſū habere duas pbēdas, tñ Romanus Pontifex decidit cōtrariū, ſed per adeptionem dignitatis & pbendæ ſibi annexæ, prima præbenda uacat ipſo iure, & collator poteſt illam conferre. hoc dicit. H R. Colligo aliqua notabilia. Primo quod ſi mandatur prouideri per reſcriptum papæ alicui de dignitate, an prouideri poſſit illi de dignitate habente præbendam annexam. Gl. eſt in uerb mandati. quę uř in hoc dubitare. Et primo dicit, ꝙ hoc egeret declaratione.

In fine vero ſentit ꝙ debeatur, ſed loquitur cum mandatur prouideri de dignitate, aliās habenti præbendam x capitulo. Nota ꝙ expectans præbēdam ea gratia Apoſtolica, non poteſt acceptare præbendam dignitati annexam: q a dignitas, quæ eſt principalis, nō eſt debita ſecus ſi expectat dignitatē; tunc .n. illam pōt acceptare, licet præbenda ſit ei annexa. Nota ꝙ archidiaconatus eſt dignitas, quia ex ui mādati ſuper dignitate conſecutus hic fuit archidiaconatū. Nota caſum ſingularem in quo reſcriptū ad præbendam conſummatur ſucceſſiue in duobus, quod eſt mirabile, cum uideatur conſummatū per adeptionem primæ.

CAP. VI.

SI iuxta [c] noſtri formā mandati [d] canonicatū & præbendam eccleſiæ Rutinenſis adeptus, dignitatem quam duxerit acceptandam [e] ibidem expectet: archidiaconatum [f] inibi [g] poſt [h] va-

eo. ti. lib. 6. Zabatella.

Prima gloſſa ſummat.

c Si iuxta.] Adeptus in eccleſia dignitatem habentem præbendam annexam, perdit primam præbēdam, quam habeat in illa.

Gl. ſeq. ponit duas lecturas; declarationem petit. æquitatem exprimit.

d Mandati.] non ſolum ſecundum unam lecturam factum narrat, prout acciderat in hac eccleſia, de qua loquitur, ſed ēt fortificat dubium; quia fortius ſi ex receptione capituli uel aliter bēt hanc canoniam & præbendam, facit eo. ti. c. antepe li. 6 ubi enim auctoritate Apoſtolica præbendam expectans conſecutus eſt unam, non uidebatur ꝙ aliam conſequi poſſet facit eo. ti. non pōt. a. reſpon lib. 6. cum concor. Sed cum adhuc penderet gratia in parte principaliori, & facta fuiſſet ſuper utroq; uno conteſtu, æquum fuit ut prima dimiſſa ſecundam conſequi poſſet. Alia lectura eſt, ꝙ iſte textus ponat ius, q. d. ex quo papa de dignitate & præbenda ſibi noluit prouideri, conſequitur dignitatem habentem [t] præbendam annexam, licet prius aliam fuiſſet adeptus: ſed ubi ſolum de dignitate ſcribebat, non poterat conſequi dignitatem habentem præbēdam annexam: cum hoc papa non intēderet egeret declaratione. Suadet tñ æquitas ꝙ decr. locum habeat ſiue ex unico reſcripto debeatur utrunque, ſiue ex diuerſis ſucceſſiue, ſiue ſola dignitas debeatur per reſcriptum aliàs habenti habendam ab ordinario collatore.

Gl ſeq. remittit, quęſtionem ſoluit; ponit dictum quod determinat.

e Acceptandam.] de quo dicetur ī. tit. c. unico. & idem puto ſi non haberet beneficium acceptandi, ſed deberet prima uacans, cum rō ſit eadem & fortior. Quod aūt hic dř de ptāte acceptandi, reſpicit dignitatem; præbendam ergo quæ prius uacauerat neceſſe habuit petere, nec ſibi fieret præiudicium, per decr. ſi clericus; eo. ti. lib 6 uř tñ quod ſi habens canonicatum & iuxta præbendam primo uacantem, & ad dignitatem quam duceret acceptādam præbendam quæ primo ſine dignitate uacauit, noluerit petere, proteſtans quod hæc faceret quia oēs dignitates eccleſiæ præbendas habebant annexas, & totum ſimul conſequi uolebat, ſatis eſſet hæc iuſta cā ad negligentiam excludendam, cum mutationes beneficiorum uoce populo, uel iuſti ſint gratæ ta q. 1. c. 1. de ſcandalo, quā to. ſed ſi poteſtas acceptandi reſpiceret etiam præbendā, tunc nullum dubium.

f Archidiaconatum. Factum ponit, nam idem in quęuis alia dignitate.

g Inibi. in eccleſia illa. & uide infra de regula cap 1. lib. 6.

Gl. ſeq oſtendit per textum quæſtionem ſolui.

h Poſt. datas intellige, quod ſi prius uacauerat eū ſu

[t] No. ꝙ archidiaconatus eſt dignitas, uide doctores in ca. de multa đ pb. Archidiaconū in c. 1. de cōſuetu li. 6. & Abbatem in ca. nouit. de iudic.

[t] Contrariū tenet Zabarel. hic; q annexū tāq acceſſorium nō cōſideratur. c. ſuper eo de pręb. li. 6. ſed ſic qđ gloſſa tenet Io. Staphileus de literis gratiæ, c. a.

Beneficiorū mutationes gratæ non ſunt.

cantem non obſtante quòd certa ſit ſibi annexa a prębenda, poterit b acceptare: Primaq; prębenda hoc ipſo c vacabit, d quod ſecundam cum archidiaconatu prędicto pacifice fuerit aſſecut[a].

TITVLVS III.

De conceſſione prębendę, & eccleſiæ non vacantis.

Clemens v. in conc. Vien.

¶ *Decretū conditionale ante conditionis euentum nō afficit poteſtatem ordinarii, vel alterius collatoris, ſecus quando acceptationi beneficii tempus adiicitur cum decreto. Et qui beneficium vacans ab executore petit vel recipit, illud intelligitur acceptaſſe, quæ vacatio nota dicitur expectanti, ex quo in loco beneficii publice ſcitur.*

C. VNI.

Vm †

præbenda, & ipſe ſciens recipit aliam prębendam; in acceptatione archidiaconatus ſibi viam præcluſiſſe videtur.

Gl. ſeq. aperit dubium quærit & ſoluit.

a An nexa præbenda. Iſtud inducebat dubium; ſi.n. nō fuiſſet annexa retenta prima præbenda conſequeretur dignitatem ſine præbenda, quæ cum illa vacanit co.ti. quia ſæpe. li. 6. ſed cum dignitatem ſine præbenda non poſſit habere propter annexionem, nec duas præbendas in eadem eccleſia de conceſ. præb. literas, cōne annexi in principali impedire videt; ſed prompta eſt prouiſio, l. vacationi primæ, quam ſubmittit. Sed quid dices in caſu cōuerſo: adeptus ſum dignitatem per reſcriptum Apoſtolicum: ea poſito ibi præbendam cum beneficio acceptandi, vel ſi vacat præbēda cum dignitate cui eſt annexa; nunquid prima dignitate dimiſſa conſequi potero hanc præbēdam cum ſua dignitate; Puto ꝙ non, quia non eſt eadem ratio principalis ad acceſſorium, & acceſſorij ad principale. de conſecr. eccl. vel alta. c. vnico lib. 6. Facit eodem tit. quia ſæpe. & c. ſuper eo de regul. iur. acceſſo. ium. lib. 6. cum concor.

b Poterit] quod intellige vbi alteri non debetur ex prioritate temporis vel prærogatiuæ gratiæ vel alio iure.

c Hoc ipſo. Patet ꝙ in præbendis eiuſdem eccleſiæ ipſo iure per receptionem ſecundæ vacat prima.

Gl. ſeq. rationem reddit, notat, arguit, & opi. ponit.

d Vacabit non. n. poſſet eſſe triplex in eccleſia ſine diſpenſatione Papal., nec valet in hoc conſuetudo. de conſue. c. 1. li. 6. Et no. ꝙ plus abhorrent iura hēre duas prębēdas in vna eccleſia, q̄ aliàs habere duo curata. primum. n. non licet ēt iure annexionis quam hēt præbenda ad dignitatem, vt hic ſed ſm licet iure annexionis, q̄ hēt curatum ad præbendam co. ti. ſuper eo li. 6. Et facit ad opinionem, quam teneo in decr. litteras de conceſ. præb. ſequēdo Inn. ſ. ꝙ in duab. canonijs eiuſdem eccleſiæ non poſſit ep̄s diſpenſare, licet diſpēſare poſſit in canonia & perſonatu vel officio. rationem huius ibi plene ſcripſi ſuper vltim. glo.

DE CONCESSIONE PRAEBENDA. ET eccleſiæ non vacantis.

Viſum eſt ſupra de præbendis & dignitatib. verum quia aliquis dubitare poſſet vtrum præbendæ, dignitates, & alia beneficia eccleſiaſtica poſſint conferri antequam vacent, vel etiam promitti: ideo annectit rubricam de conceſſione præbendæ.

CVm ei. Diuiditur in quattuor partes; Primo declarat qn̄ afficit decretum cōdōnale non adiecto termino menſis. Secūdo, qn̄ afficiat illo adiecto: ibi, Secus. Tertio, an petendo ſibi cōferri bñficio, vel recipiendo illud collatum videatur quis acceptare: ibi, Quinet. & Quarto declarat qn̄ quis dicatur hr̄e notitiam vacationis bñficij; ibi Cæterum. Imola. ¶ Præſupponendum eſt, ꝙ ſi papa mandet alicui prouideri bñficio eccleſiaſtico vacante, alioquin de proximo vacaturo, licet collator non obediendo mandatis Apoſtolicis malefaciat; tñ ſi conferat alteri, collatio valet, ex quo mandatum non continet decretum irritans: alias ſi haberet decretum irritans collatio alteri facta eſſet nulla. Et appellamus decretum irritans, illam clauſulam, quæ conſueuit apponi in mandatis Apoſtolicis, ſ. decernentes irritum & inane quicquid in præiudicium mandati noſtri attentatū fuerit. Vel decretum irritans eſt quando Papa mandat ep̄o vel archiep̄o, conſe tas bñficium primò vocaturum tal., qd̄ ſi non feceris, & alteri feceris collationē, oīa ſint irrita & vana.

CASVS. Aliqs pauper clericus promotus ad ſacros ordines ſine titulo vnde poſſit ſuſtentari, acceſſit ad Apoſtolicam ſedē, & notificauit Papæ, qd̄ ſuus ep̄us ſine titulo eum ordinauit, & ꝙ recuſauit ſibi prouidere de aliquo beneficio vnde poſſit ſuſtentari, adeo ꝙ ipſe clericus cogitur mendicare. Papa deputauit aliquos ad ipſum examinādum, an eſſet idonea ſcientia ad obtinēdum beneficium: hoc facto, quia conſtitit papæ ꝙ erat idoneus, ipſ ad beneficiū ſe mandat ep̄o cum decreto irritante, vt ſi conſtaret illū dēt eſſe idoneum pauperem clericum eſſe vitæ laudabilis & honeſtæ conuerſationis, ſibi conferret beneficium certi valoris, pu præter docta 20. vel 30 librarum, vel etiam minoris valoris, ſi ipſe vellet acceptare, antequā executor iſtarum litterarū pro canoniſtas. miſiſſet inquiſitionē ſuper vita laudabili iſtius clerici e ti eo tga d pauperis: vacauit beneficium valoris 20 vel 40. librarū, teſc. li 6. & i quod beneficium ordinarius contulit alteri. Quæritur, ea. eleus de vtrum valeat talis collatio? Videtur, quod non, quia in prob. eo. lib. mandato continebatur decretum irritans, quod ligat Abb. inc. du manus ordinarii, ne poſſit conferre illud beneficium. dum de ele. Tamen dicit Romanus Pontifex, quod collatio per or & Fel. In e. dinarium facta valet, quia decretum erat conditionale. vlti. de præ. Vel etiam ponatur quod executor fecerat inquiſitionem ſuper vita & honeſtate iſtius clerici: tamen beneficium illud erat minoris valoris 20. vel 30. librarum, & ſcribebatur ſub conditione, ſi vellet acceptare, & antequam iſte clericus illud beneficium acceptaſſet, ordinarius contulit alteri, quæritur, vtrum valet collatio? Dic. t quod ſic.

† No: ꝙ pro ad obtinēdum bene monendus

Sed quid ſi mandabatur iſti clerico prouideri de beneficio vacante, vel proximo vacaturo, ſi intra menſem ipſe acceptat cum decreto irritante: tñ ordinarius contulit alteri intra menſem, quæritur, vtrum valeat collatio; Dicit ꝙ non, quia tp̄s vr̄ apponi in fauorem acceptantis. Sed quæritur, quando dicatur iſte clericus acceptaſſe beneficium, vtrum ſolum quando exprimit verbum acceptationis coram executore, dicendo: accepto illud beneficium, & peto vt mihi conferatur; vel quando non exprimit, accepto, ſed tantum dicit, conferatis? Reſpondet, quod ſufficit petere collationem beneficii ſine expreſſione verba acceptationis. Sed quæritur quando currit tp̄s illius menſis intra quem pauper clericus poteſt acceptare? Dicit quod tp̄s incipit currere a tpe ſcientiæ & notitiæ, quo ipſe ſcit beneficium vacare. Sed quæritur vtrū ad hoc quod ipſe dicatur habere notitiam, & ſcire beneficium vacare, requiratur quod aliquis ſibi notificet, dicendo, vade ad collatorem, vacat tale beneficium, quod potes acceptare intra menſem. Reſpondetur quod hoc non requiritur, immo dicitur habere notitiam vacationis illius beneficii, ex quo vacauerit publice: tamen ſibi imputabitur ſi ipſe non fecerit inquiſitionem.

No. primo iuncta gl. quod qn̄ papa ſcribit p clerico pauperis.

pete ipſe conſueuit illum facere examinari, vtrum ſit ſcientia idoneus, poſtea mandet vt ſibi conferatur beneficium ſi conſtiterit quod ſit vitæ laudabilis & honeſtæ conuerſationis. No ſecundo, quod quando ſcribitur pro clerico paupere ſub forma prædicta cum decreto irritante, illud mandatum nullas habet vires, niſi prius conſtiterit de vita laudabili: non eſt conſilium quod impetrans etiam qui poterit faciat inquiri de ſua vita & conuerſatione. Nota quod ſi mandetur epiſcopo vt conferat beneficium certi valoris, ipſe epiſcopus non poteſt conferre beneficium maioris valoris nec minoris. quia verba gratiæ non ſunt amplianda nec reſtringenda. No quod decretum conditionale irritans non habet effectum, niſi impleta conditione. No quod quando Papa ſcribit, cum decreto irritante, ſi accepter infra certum tempus, manus ordinarii ſunt ligatæ vſque ad illud tempus. No. quod non refert quando quia acceperit beneficium verbo, vel re ipſa. No quod promouendus ad beneficium, debet eſſe idoneus in ſcientia, & quæ ſcientia exigitur not. Inno. de elect. cum in cunctis, in prin. No. quod promouendus debet eſſe vitæ laudabilis, & hoc perpenditur ex bonis operibus, & abſtinentia vitiorum, ſecundum Pau. Zabarella.

† In antiquis libris contineter leg. tur ac ex nunc.

ei a, quem in ſcientia reputamus b idoneum, c ſi per d inquiſitionem e executoris ſibi deputati à nobis repertus fuerit eſſe vitę laudabilis, & conuerſationis honeſtę, de beneficio certi valoris f alicui prouideri mandamus, adijcientes g, quod de beneficio minoris valoris poſsit eidem ſi voluerit h prouideri, ac extunc i † etiam inane decernentes & irritum ſi ſecus à quoquam quauis auctoritate contigerit attentari: k Quia decretum huiuſmodi euentum dumtaxat prędictarum conditionum ſuum ſortitur effectum l antequam extet m prima conditio, beneficium prætaxati valoris, & etiam minoris priuſquam ſuam impetrans ſuper valore huiuſmodi voluntatem declaret, n conferri libere poterit per ordinarium o aut alium executorem p à nobis ad prouidendum de tali beneficio

ti. c. 1 §. ſubiunctum. in ſi. lib 6.

Gl. ſeq. exponit, & concludit.

m Extet] prima i. quod per executoris inquiſitionem ſit repertus, & c. vide conſilium eſt quod ſuper illa pronunciet executor: vel quod facta mentione de illa inhibeat vel ſaltem ſuam poteſtatem inunet collatori, alias non facile forte conſtare poſſet conditionem extitiſſe.

n Declaret. & in executoris abſentia, dummodo de ea conſtet, vt infra dicam.

o Ordinarium. Hoc probamus per § licet. de cret. e. tit. li. 6. 2. ſ. certi, ibi decretum datum cum beneficio acceptandi, ante acceptationem non impedit poteſtatem ordinarii, ita nec datum ſub conditionibus iſtis, vel alijs ante conditionis euentum. Io. And.

Gl. ſeq. fortificat textum: ſecundo tribus rationibus quæſtionem ſoluit, ſolutioni obuiat, & tandem, opin. ponit & dicit primam æquum, tertio format dubium, & ſoluit.

Prima gl. ſummat, & diuidit, & dicit quid determinat.

a Cum ei. Decretum conditionale ante conditionis euentum non afficit poteſtatem ordinarii vel alterius collatoris: ſecus quando acceptationi beneficii certi temporis adijcitur cum decreto. Et qui beneficium vacans ab executore petit vel recepit, illud intelligitur acceptaſſe; quæ vacatio non dicitur expectanti, ex quo in loco beneficii publice ſcitur. Partes patent. Secunda; ibi, Secus. Tertia. ibi, Quinetiam. Quarta ibi, Cæterum. Et determinat caſus dubios circa decr. quia euo. & s. eo ti lib. 6.

b Reputamus. per relationem examinatorum ad hoc deputatorum, quibus creditur; & eſt iſta forma pauperum, in qua fit examinatio quomodo legant, cantent, & conſtruant.

c Idoneum. iunge hic litteram, prouideri mandamus de beneficio, &c.

d Si per. ecce conditionem de qua inf. loquitur.

e Inquiſitionem. An ad hanc vocanda ſit pars, plene no. ſup. ea compil. de off. deleg. c. vnico.

f Valoris. De penſione prouideri non poſſet, de præb. quamuis 1. lib. 6.

a Imola notat hic quod ſola, ex nunc prout extunc, reſpicit conditionem extantem, non tempus actus celebrati. remittit ad no. in l. 1. C. de codic. & l. homini de ver. obl. l. lecta. ſi cert. pet. F nec iterum legat Oldr. q. 175.

g Adijcientes. niſi hoc fuiſſet additum de beneficio minoris æſtimationis etiam ſibi volenti, prouideri non potuiſſet, de præb. cum de non § vlt. lib. 6.

h Si voluerit. ſecunda conditio.

Glo. ſeq. aperit dubium; & tandem & contra opi. notat.

i Extunc Hoc fortificabat dubium, quaſi a tempore datæ Papa voluerit quod decretum afficeret, ſed contrarium tenetur, & ſupplemus ex nunc vt valeat extunc. 1 Facit de vot. & vot. red. licet ad fi. & ſic facit hæc littera contra Aegi. pro Inn. Hoſt. & Abbate in eo quod ſcripſi de app. præterea a. ſuper ver. excommunicatum.

k Attentari. non dicit & ignoranter, & tamen ex inferioribus patet, quod certis caſib. hoc decretum afficit ignorantes, per quod patet, quod decretum Papæ afficit ignorantes, & de hoc de elec. ſi eo tempore. li. 6. & probatur, de præb. c. pen. eo lib.

l Effectum. Alias fuiſſet editum ſuper incerto, eod.

p Executorem. Si enim non afficit poteſtatem ordinarii, ergo nec executoris alterius, qui maior eſt ordinario, de off. deleg. ſane 2. & cum hoc oporteat intelligi de executore ſecundo; primus enim conferret beneficium etiam poſtquam eueniſſet conditio. Item cum hic dicatur quod ſecundus confert ante conditionis euentum, per quod a contrario confertur quod poſtquam eueniſſet conditio primi, conferre non poſſet 2. Item etiam generaliter de executore loquatur, per quod etiam executorem in forma gratioſa videtur includere; hic videtur ſolui quod hic fuit diſputatum, an impetrans primo in hac forma pauperum præferatur ſecundo, qui impetrauit in forma gratiæ in eadem eccleſia, vel ad collationem eiuſdem, & ponitur in Mercuriali in littera N, ſub tit. de præben. hic enim videtur quod dummodo conditio præceſſerit vacationem, vel ſaltem collationem factam ſecundo, debet primo 3 Facit de reſcr. ubi quæ in 6. ſed obſtat eo. lib. & tit. c. ſi pro te. Sol. ibi conditio pendebat ex alterius arbitrio, ita quod illo recuſante nullum ius habeat impetrans; hic vero pendet ex exiſtentia rei, 4 vt in primo caſu, vel ex voluntate ipſius cui facta eſt gratia in ſecundo. Aliqui ab. videtur quod ſecundus impetrans ante conditionem in forma gratiæ præferatur, & ſic hic licet hæc vltima conditio quo ad idoneitatem perſonæ ſit de præſenti, in poſitio tamen circa id ſicenda eſt de futuro. De ſecunda etiam non dubitatur quin ſit de futuro, & ſecundum hoc ſequeretur quod ſi duo impetrauerunt ſub hac forma, ſi ſecundus primo præuenit ad conditionem. etc. potior 5 eum prius ipſius decretum afficiat, ut h. c. facit præx. ſol. de. ti. ſi pro te. & quod not. eo. tit. ſi ſol. lib 6. ex quibus videtur quod prima d. ſi, vt ex quo conditio primi præceſſit collationem factam ſecundo, præferatur primus ſecundo habenti formam gratiæ vel pauperum, nec verum eſt quod ſemper deberetur illi pro quo prius eſt affecta, vt probat præx. in decret. ibi. 6 ſit ergo eſt forma gratia conditionata ex exiſtentia rei vel voluntate eius pro quo ſcribitur, quando ponens ex voluntate tertii, ut prædixi. Sed fingas hunc caſum. Habet A hanc formam pauperum in certa eccleſia, ſecundo habet B ſpecialem gratiam in eadem. & tandem quæ afficit; vacat beneficium in ipſa eccleſia, quod ante primi conditionem extantem ordinarius ex fere C. demum extitit conditio poſtquam executor B ſibi contulit. mo, & poſt ea executor. A primi illud ubi contulit,

a Supple ſecundo. & hoc verum ait Pet. de Anc. ſi ſecundus non habet defectum.

2 Pe. d. Anc. poſt Lap. tenet contrarium. quia gratia ficta pure ſecundo, ſtatim habuit effectum ſuum, quem iam non habet ex ſicta conditionis impedire. arg. e. ab eccleſie de ele. li. 6. l. infra § 3. ſin. ff ſol. mat.

4 Anc. dicit ex parte executoris, ex declaratione ſtatuit ac non in ſic e pru ſtatiam, de off. deleg.

5 Ite. Anch. quia beneficii eſſet affectum & lecte in præiudicare Immola.

6 Immo non probat cum vtraque gratia fuerat ibi pura vna hæc ſi conditionalis quia pendente i conditione ligatio ad. lico.

putam. ¶ Secus [a] autem fore cenſemus [b], cum decreto appoſito, alicui prouideri mandamus de beneficio quod intra menſem [c], a vacationis ipſius notitia [d] duxerit acceptandũ vt appoſitio menſis eiuſdem aliquid afferat [e] impetranti. Quin etiam [f]

quæritur cuius ſit beneficium? Dico ſecundum prædictã opinionẽ per decr. pe. de præben. li. 6. quod prius eſt potior. collatio enim ordinarii facta C. non valuit nec tenuit impediente gratia illius B. pro quo beneficium illud erat affectum in eum caſum, in quẽ nõ debebatur illi A. effect⁹ ergo cõdõnis poſtea exiſtentis quæ vt decretum afficiat vt hic, per illam collationẽ impediri nõ potuit. collatio enim facta B non tenuit, ex quo prius extiterat primi condõis ex quib. concluditur quod prædixi aſſurgat ergo primus ſedo, ex cuius perſona cõſequitur qd alias ſibi perſtitiſſet, & eſt ſimile eo. ti. auctoritate, lib. 6. Si vero collatio facta B. præceſſiſſet conditionem primi, tunc et planum eſſet quod B potior eſſet beneficio, per hanc litteram. Idem ſi teneretur ſecunda opinio, quæ habet quod forma gratiæ prę ſententia conditionem facit ſecundum priorem, etiam in beneficio poſt conditionem vacante.

1 Imo tenuit Pe. Anc. fortiter repugnans gl. in mo etiam ſingl. ſi prima conditione ſit … ſi ex. de iure non procedere. Fon.

Gl. ſeq. dicit quid approbat, & exponit.

a Secus. Hic approbat quod no. ſup. eo. ti. quia cunctis in prin. lib. 6. & quod no. Arch. eo. ti. de præb. dudum, & dic ſecus in hoc. ſ. quod in caſu iſto non valeret collatio ordinarii, vel alterius executoris intra menſem facta licet ante acceptationem.

Gl. ſeq. ſoluit dubium & litteræ reſpondet.

b Cenſemus Licet per hoc verbum videretur ius nouum inducere, cum tñ ratio antiqua & directe ab olim inuenta fuerit hæc forma contra decret. quia cunctis, vt ibi no. in c. glo. puto quod reſpiciat præterita & nec contradicat hoc verbum, quod ſecundum d … eſt pro iuſſu, deliberatione, æſtimatione, & ſententiæ prolatione, & conc. inf. prox. & reſpon. & dixi ſup. ea. comp. de proba. litteris.

2 Ex hac gl. nota qd quñ continuis … eſt antiqua, extenditur … ſine conſtõ ẽ ad præterita, quod eſt valde notabile. Abb.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, & ponit ſtylum, ſecundo quærit ponit opi. duas ipſis rõnes, & ſoluit, ad rõnes illas tñ dena. tertio aliam quæſtionem ſoluit, & ſolutionem impugnans tenet ipſius contrarium.

c Intra menſem. Iſte terminus inualuit de ſtylo & more curiæ. Idem tamen dicas de quolibet alio termino maiori vel minori in litteris expreſſo. Solet autem curia ſic ſcribere: Beneficiũ eccleſiaſticum cum cura, &c. etiam ſi dignitas, &c. ſi quod vacat ad præſens, vel vacabit in tali, &c. quod per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime conſtitutum intra vnius menſis ſpatium poſtquam tibi vel eidem procuratori vacatio huiuſmodi innotuerit, duxeris acceptandum, conferendum tibi, & c. diſtrictius inhibentes venerabilibus, & c. ne de illis interim et an ante acceptationẽ vnius diſponere quoquomodo præſumant, ac decernentes irritum & inane, & c. tñ ex hoc littera vñ quod minus plena clauſula … habeat mãdatum cum poteſtate acceptandi & ſpatio temporis & decreto ſufficiat. Sed quæritur an talis expectans poſſit acceptare poſt menſem beneficium adhuc vacans; Videtur quod ſic: cũ hæc clauſula in ipſius fauorem appoſita ad ligandas manus ordinarii, in ipſius expectantis odium non debeat retorqueri. de reg. iu. qd ob gratiam. li. cũ ſuis concordan. & hoc placet Arch. 3 de præb. dudum. lib. 6. & videtur expreſſum eo. lib. & ti. ſi tibi abſenti nõ credo quod ſi clauſula reſeruationis & poteſt. executoris adiungitur beneficium vacaturo, quod acceptabit impetrans intra menſem, vt in ſe. & in forma quã ſuperius ſcripſi: quod poſt menſem per expectantem acceptari poſſit beneficium, vel ei conferri. Et tunc ad regula r. quod ob gratiam, reſpondetur vt ibi no. quod hoc inducit forma mandati, per decre. cui de nou. de præben. li. 6. Ad decre. ſi tibi. reſpondeo quod loquitur cum collatio præcedit acceptationem. l. cum beneficium ab ordinario pure confertur, & poſtea ad acceptandum terminus aſſignatur: tunc enim cum prima puta collatio per illius termini lapſum perempta non ſit, pro-

Acceptare valeas intra menſem an poſt menſem acceptare poſſit.

3 Cuius dicta fortificat Pet. de Anc. per l. is qui bonis, § 1 ff. … ceſſi. bo. tñ tenet cũ gl. pen. Tna. … § … ff. d … & ſequitur Imo. F.

viſus te integra poſt terminum acceptabit: hic vero acceptatio præcedit collationem. cuius facienda poteſtas executor non habet, niſi intra tps limitatum fuerit acceptatum, fateor tñ quod ita poſſet eſſe diuiſa reſeruatio a ſpatio temporis, quod locus eſſet opinioni cõtrariæ, vt ſi dicatur bñficiũ qd in tali loco vacauerit quod duxerit acceptandum, tibi conferendum collationi illius præſentibus reſeruamus, inhibentes ne intra menſem poſt quam tibi de vacatione conſtiterit, aliquis de illo præſumat quacunq; auctoritate diſponere, & ponderetur ergo reſcriptorum tenor de priuil. potro. Si aũt ſecundum nouam formam Papa dat canonicatum, & circa præbendam dat bñficium acceptandi inf. menſem, tunc licet reſeruatio & executoris poteſtas adiungatur præbendæ, ſi tamen menſem acceptare poterit, vt ſupra dixi, ita quod poſt menſem ex vi reſeruationis acceptari vel per executorem conferri non poſſit, quia tamen canonicus eſt ex vi canonicatus, videtur qd ſi nullus ibidem expectat et poſt menſem, tibi petenti per ordinarium conferri debet, & cum decreto. ſi quod alteri collata non tenet, per decre. ſi clericus. 2. reſpond. de præben. lib. 6 ſed hoc caſu poſſet dici contrarium, quia in caſu decret. ſi clericus. expirauerat poteſtas executoris: ſed hic adhuc durat quo ad aliam, quæ vacabit, ſi acceptabitur infra menſem, nihil ergo mirum ſi ibi ordinarius adiuuat. Item ſicut nec ibi ordinarius habet poteſtatem ſuper neglecta. 4 ita nec hic, & hoc teneas.

Reſcriptorũ tenor eſt põderandus

Glo. ſeq. primo ſoluit vnam quæſtionem, ſecundo ſoluit incidentem ea tertia.

d Notitia. hoc determinabit in fin. Et nota quia in iſta forma non eſt locus decre. ne captandæ eo. ti. lib. 6. vt poſſit acceptare primum, incertum quod vacabit, illa. n. locum het vt ibi patet cum ſimpliciter ſcribitur de beneficio quod duxerit acceptandum, tunc enim poteſt ſe fortunæ ſubmittere, acceptando primum vacaturũ, vel alterius ex cauſa. ſed quando ſcribitur de beneficio qd a vacat oportet notitia intra menſem duxerit acceptandum, hæc verborum forma non patitur quod vacaturum accipiet, fateor tñ quod vacans poterit acceptare, etiã ſi vacauit tempore gratiæ verbum. n. illud ita vacationis præſentem & futurum includit, dum modo vacat, … de priuileg. quia circa nec obſtat ſi præcedat verbum, quod vacauit in reſeruatione ſine verbo præſentis tps, ſi qd vacat, nam illud vacabit, quod vacans reperitur, vnde ait … quod verbum oportebit, tam præſens quam futurum tps ſignificat ff. de verbo. ſign. l. verbum … in prin. … Ad … eo. tit. verbum erit & aliud eſt dicere, vacabit, aliud, vacare inchoabit. & hoc conuenit huic menti, ſecus … ſcilicet, vt ibi.

4 Dicit Imo. ſi nemo alius ibi expectes ordinarii poterit ex ſua libertate cõferri negligẽ. Fon.

e Afferat. ſimile de priuil. ſi Papa lib. 6.

Gloſſa ſeq. commendat & fortificat, obiicit, & ſoluit.

f Quin etiam. Sun. me fuit vtilis iſta particula. cum n. executor datus cum clauſula acceptandi, poteſtatem nõ habet in conferendo beneficium, niſi ea quo fuerit acceptatum, tota die de collationibus opponebatur quod non valebat, quia non præceſſerat acceptatio, & quia ſi … præcedentis acceptationis deficiebat quandoque probatio, ſuccumbebat expectans, licet igitur verbum acceptationis non exprimat, ſatis ea tamen quod petit conferri vel recipit collatum. Multa ſimilia colligas ea no. de iis quæ … a maio. parte capit. ea. & de appellationibus, ad audientiam & capit. dilecti a. vade ea quo per inſtrumentum de promiſſione conſtat, præſumitur interrogationem præceſſiſſe, inſtitu. de inutil. ſtipu. § ſi ſcriptum. ff. de verb. obl. ſciendum. Sic ſatis eſt quod hæres ſe immiſceat, licet verbo non edcat. inſtit. de hæ. ce. quali. §. pen. ff. de acq. hære. l. Iulianus §. ſi ſeruum & l. ſi quis extraneus §. interdum. Tamen quandoque

Oportebit, p̃ſens & futurũ tps ſignificat.

non

non ſufficit facti perſecutio. de app. ab eo. t. reſcon li. 6. de elect. eccleſia, inf de baptiſ. et. & penult. ſed in decr. ab eo eundo ad iudicem appellationis non ſatisfa. intimanti per apoſtolorum d'lationem ipſum iudicem inſtrui. Electio & baptiſmus ſuas formas habent, nec ſine

a Si baptiſmus aq ſuſcipi ꝑt omnino ſuſcipiendus ē nec ſufficit animus ſeu ꝓpoſitum q3 ſi ſuſcipi non poſſit tū ꝑ baptiſmum flaminis vel ſanguinis quis ſaluatur ꝑt vi de B. Th. p. 3. q. 66. ar. 12

illi ſufficeret t animus ēt de quo conſtaret, ſed cū hic ſolū de animo & acceptatione quęritur, de illo ſatis conſtat per hic expreſſa. Io. A.

a Executorem. ſi ſecet petitio & collō de quibus hic loquitur, requirunt executoris præſentiam cū alias de acceptatione non appareat: acceptatio tamē ſine præſentia executoris fieri poteſt dummodo de illa ſi ſeatieri poſſit, vt no. eod. tit. quia contra ad fin. lib. 6 qd etiam ibi placet Inn. Hoſt Arch. & Gul in Spe. de act. & ver. § §. pen. verſi. item no. a. l. idē licet Compo. videatur velle contra tiū. de reſcrip. eo cap. in glo. magna. circa ſi. ver. quid ſi litteræ

b Ant. nota alternatiuam ſufficit ergo alterum.

c Præſenti. Idem in procuratore habē te ad hoc ſpeciale mandatum, quod probat ſtylus curiæ quem præm. ſit, & ſcripſi de præb. accedens. ad hoc ſi. is huius cap. ibi, vel per alium. Sicut & electio per procuratorem fieri poteſt. de elect. quia pp. & c pen. & matrimonium contrahi. de procu. c ſin. lib. 6. facit etiam c. lib. de reg. poteſt quis, & ff. de procur. ſi is qui Stichum, & ff de lega. r. ſi ſit. §. ſi quis ila No. obſtat. ff. de ver. obl. l. vl. in prin & l. ſi ſtipulatus fuerim, in ꝗbus quæ non loquuntur in procuratore.

Gl. ſeq. affirmationem ſoluit.

d Cæterum æquiſſima & expediens fuit etiam hæc proiuiſio.

e Loco. ſi locus vbi ſita eſt eccleſia, careret habitatoribus, ſatis viderent ponderanda notitia loci vicinioris, facit ſup. eo. comp. de foro comp. quamuis de elect. vbi periculum § porro li. 6.

f Vel eccleſia. not. per alternatiuam, ꝙ ſatis eſt quod eccleſia ſit publica, licet in loco vel oppido ſit occulta.

Glo. ſeq. ſub dubio forte ponit dictum, per quod cuā oluit quattuor dubia, & ſolutionem fortificat

g Nota erat. ſorte quo ad hunc caſum in ſuctus eſt rigor ille, quod menſis currat etiam ei qui non fuit in culpa, vt quia tantū diſtabat a loco beneficii, quod poſt factam gratiam cum tunc vacaret, vel paulo poſt vacaſſet, intra menſem id ſcire non potuit. vel procuratorem habebat in loco, ſed mortuus eſt, vel his ſimile, per hoc tamen quod in hoc caſu ſpecialiter ſtatuitur, ut probat littera, quæ ſequitur in hoc caſu, & quod præcedit ibi, prædictæ vocationis, non recedo ab eo quod not de præbend. ſi clericus lib. 6 hic enim datus eſt menſis in litteris, qui currit a tempore notitiæ. Determinat ergo quando dicatur habere notitiam in hoc caſu. ibi vero punitur ſimpliciter negligentia, & ſic non ſe tangunt. Et idem dico de iis quæ notaui de reſcrip. capitulum ſuo ralo & ita dico & quod hic dicitur locum non habere

beneficium quod acceptare poterat, petendo ſibi per ſuum executorem a conferri, aut b recipiendo ſibi præſenti c collatū ipſum ex hoc acceptare & collationem taliter ſibi factam valere cenſemus.

Cęterum, d vt tam diuturnis vacationibus, quam fraudibus & litibus occurratur, prędictæ vacationis notitiam impetrantem interpretamur habere, ex quo ipſa vacatio in loco e vel eccleſia f huiuſmodi beneficii publice nota g erit. Imputet quidem ſibi h ſi hoc caſu, quo de ipſius commodo agitur, id quòd per ſe vel alium ſcire n potuerit, ignorauit.

in caſu decre. ſi pluribus. de praben. lib. 6. Vnde ſi Papa contulit proprio motu prabendam, ſi qua vacabat in eccleſia & duæ aquales vacabant: non ita vacationis; ꝙ quam currunt decē dies prouiſo ad eligendum non recipientur per hūc modi, q ab forſan tūc quæ beneficia, vel prius erat notitia vacationis, de qua hic dicitur, qua forſan impoſſibile eſſet ſcire prouiſum intra decem dies: & ſic in totum ſibi periret priuilegium: non tamen quis non fuit in culpa, & idem ſi co de extrauag. .... qua me pt, ſufi. pt circa in. dium. ſed dato quòd hic ſubeſt impoſſibilitas, vel deſit culpa, dicut tamē circa alia beneficia priuilegii acceptandi, facimus ergo procedit hic ille rigor, ve in pure pro dixi, & tamen ex littera ſequenti videtur colligi, quia vbi ita deficit culpa, q nec per ſe, nec per alium ſcire potuiſſet, nō eſt locus huic rigori

h ſcire potuerit. imputatur ergo illi, qui ſcire potuit inquirendo, ſic etiam imputatur illi, qui ſcire potuit peritiores conſulendo. ff. de bono poſſeſ. l. in bonorum, vnde dicitur ꝙ vigilantibus, &c. ff. de his quæ in fraud. cred. l. pupillus

l alita Luc.

Imputatur ei qui peritiores conſulere potuit.

TITVLVS V.

De rebus eccleſiæ non alienandis

Clemens v. † conci. Vien.

Religioſus qui concedit alicui ad vitam vel certū tēpus, iura, redditus, vel poſſeſſiones adminiſtrationis cui præeſt, ſuſpenſus eſt ab officio niſi duo concurrant, nec ualet conceſſio. duos caſus caſus excipit. h. d. Io. An.

CAP. I.

MONASTE

DE REBVS ECCLESIAE NON alienandis.

Cōtinuatio.

Viſum eſt ſupra de conceſſione præbendæ & eccleſiæ non vacantis poſſet aliquis dubitare, vtrum res eccleſiæ poſſint alienari vel non, ideo annectit rubricam, de rebus eccleſiæ non alienandis.

Monaſteriorum. CASVS. Quidam religioſus. Prior alicuius prioratus, vel habēs aliquam adminiſtrationem in abbatia noſtra dominæ d Baoldunn, conceſſit alicui ad ſuam vitam redditus & fructus ſuæ adminiſtrationis ſiue prioratus & hoc fecit ſine cauſa rationabili, vel ſi fecerit cum cauſa, tamen ſine decreto abbatis, quæritur, vtrum valeat iſta conceſſio? Dicit ꝙ non: & concedens incurrit pœnas huius c. Sed quæritur, vtrum religioſus poſſit locare, vel ad firmā aut vendere ad modicum tempus fructus ſuæ adminiſtrationis ſiue prioratus? Dicit quod ſic hoc dicit H. R. Not. quod religioſus non poteſt alienare fructus & redditus ſui prioratus ſiue adminiſtrationis ad magnum tempus, & ſi contra fecerit incurrit pœnam ſuſpenſionis, quæ ſuſpenſio etiam ſuſpendit a celebratione, & ſi celebrauerit incurrit irregularitatem. Nota ibi, [Conuētus] quod abbates aliquando habent ſpecialem iuriſdictionem in prioratibus ſibi ſubiectis, & tunc alienatio fructuum & iurium prioratus poteſt fieri cum conſenſu abbatis & conuentus ſeu etiam capituli quando capitulum eſt, & non requiritur conſenſus epiſcopi. Et iſtud hodie ſeruatur, quia priores faciunt decretari iſtas alienationes in capitulo gñali. Nota ꝙ bñficiatus poteſt.

poteſt locare fructus ſui prioratus ad modicũ tempus. Sed quæritur quod tẽpus dĩ modicum? Quidam dicunt per c. ſi. de præben. lib. vi. ſans in antiq. ꝙ beneficiatus põt locare fructus ſui beneficii ad ſeptẽ annos. Ie ꝛeõ ſopt- mo eſt ꝙ poteſt locare ad decem annos. Nota ibi, Cupiẽtes occurrere diſpendiis, id eſt damnis ꝙ melius eſt ante tẽpus occurrere quam poſt cauſam vulneratã remedium quærere.

Nota, prohibemus perpetuo edicto, id eſt prohibemus ſiue ſtatuto in æternum duraturo: quis volumus ꝙ iſtud edictum ſiue ſtatutũ, de reb. eccleſiæ nõ alienandis, ſit perpetuum, ita quod nunquam alienẽtur res eccleſiæ. Nota reditus, ius, tus, penultima correpta. & dicit a redeo redis, & ſignificat duo. Reditus enim dicitur quod redit, quia ſingulis annis redeat. Vnde Ouidius de fine titulo.

Turpe tom reditu cenſus augere paternos.

Item reditus, id eſt reuerſio: Vnde Ouidius in Epiſt.

Vera queror reditu verba carere tuo.

Et dic redditus, id eſt cenſus qui ſingulis annis redduntur. Nota Poſſeſſiones. Poſſeſſio, ſecundum Azo. C. de acqui. & retinend. poſſ. eſt corporalis rei detentio, corporis & animi & iuris adminiculo concurrente. Vel ſic, Poſſeſſio eſt ius quoddam quo aliquis rem corporalem vere in poteſtate habet. Et dicitur corporalis rei ideo quia ſola corporalia poſſidentur. Incorporalia autem dicuntur quaſi poſſideri, & quaſi tradi per patientiã & vſum. Nam incorporalia non poſſunt corporaliter apprehendi, ſicut ſunt iura & ſeruitutes, & ideo non poſſidentur, c. conqueſtus de foro compe. in glo. ff. de vſuca. l. ſequitur. § ſi vis & tamen præſcribuntur. Poſſeſſiones ſunt agri, fundi late patentes, publici, priuati, quos etiam ta initio quiſque vt potuit occupauit atque poſſedit, vnde & nuncupati ſunt. Inde poſſeſſiuncula, culæ, id eſt parua poſſeſſio: nomen diminutiuum de poſſeſſio. Nota in verb. Conuentus. quod ſicut non licet prælato ſine conſenſu capituli agere, ſic nec contrahere. L. qui alleg. de iudi. cautam. Sed pomonii regula ... non eſt verum de electi p. edocet, dic, vt ibi. Item nec ſecundum, niſi quando contractus ſap. t alienationem, vt hic Zeb.

Prima gl. ſummat, & dicit quid facit, & diuidit.

a Monaſteriorum religioſus qui concedit alicui ad vitam vel certum tempus iura, redditus, vel poſſeſſiones adminiſtrationis cui præeſt, ſuſpenſus eſt ab officio, niſi duo concurrant, nec valet talis conceſſio. Duos alius excipit. & tria facit. Primo prohibet. Secundo: ibi, [Si quis.] punit & decernit. Tertio excipit: ibi, [Verum.]

b Perpetuo. id eſt, generali, vel perpetuo duraturo. de electi. vt circa. & c. perpetuo. li. 6.

c Prohibemus ſolum quo ad pœnam ſateri oportet quod eſt iuris noui edictio.

Gl. ſeq. notat a contrario, & incidens dubium ſoluit.

d Religioſus ſecularis ergo clericus non comprehendatur hac conſtitutione, ſed ſi tales conceſſiones faciunt, non valent, vt legitur & no. 16. q. 1. poſſeſſiones deres quæ tenent a prælat. coordinatæ. alias alienant, locus et canon. 12. q. 2. monachi, eum ſi quis ſic locauit, dic vt not. ne prælati vices ſuas. c. 2.

Gl. ſeq. exponit, & quæſtionem ſoluit.

a Propter excellentiam huius verbi hæc conſtitutio omnibus vt lex generalis eſt ſeruanda. vt l. 3. C. de legibus Booif. de Vital.

riorum [a] & aliarum adminiſtrationum regularium diſpendijs occurrere cupientes, perpetuo [b] prohibemus [c] edicto, † ne quis religioſus [d] monaſterio, prioratui, eccleſiæ, ſeu adminiſtrationi cuiuis [e] præſidens, iura redditus [f], aut poſſeſſiones [g] eiuſdem, alicui [h] ad vitam eius [i] ſeu aliud certum tempus, pecunia [k] etiam inde recepta quouiſmodo [l] concedat, niſi neceſſitas [m] aut vtilitas [n] monaſterii, prioratus, eccleſiæ, aut adminiſtrationis huiuſmodi hoc expoſcat, conuentus ſui, aut ſi conuentum non [o] habeat, prælati proprii [p] aſſenſu ad hoc nihilominus [q] accedente. Si quis autem contra hoc fecerit, † pœnam [r] ſuſpenſionis ab officio [s] eo ipſo incurrat, nec ex conceſſione ipſius recipienti ius aliquo acquiratur [t]. ¶ Verum præ

e Cuiuis. id eſt ſiue perpetuæ ſiue temporali. maxime enim propter obedientiarios, qui faciebant hoc contractus reuocari timentes ad clauſtrum, emanauit hæc conſtitutio, & dato quod non ſint obedientiarii, ſed ſi bus remouentur a ſuis adminiſtrationibus de accu. qualiter. in fine de ſimo. licet. & c. per tuas non ſu- tem puto eam locũ habere in religioſo, qui præeſt eccleſiæ ſeculari, & quaſi clericus ſæcularis. & hoc probat principium.

f Redditus. differunt fructibus, vt patebit in fine. 10. An.

g Poſſeſſiones. certas, vel omnes.

h Alicui. priuato vel collegio.

i Eius recipientis vel concedentis & talis conceſſio dicitur perpetua. ff. pro ſocio l. 1. & not. 10. q. 2. perpetua.

k Pecunia. an dans hanc pecuniam repetat? a vide quod no. & dixi c. co. ti. ad audientiam.

l Quouiſmodo. ab hac generalitate excipit duos modos in fine c.

m Neceſſitas aut vtilitas. ſufficit alterum ſic alibi æquiparantur hæc duo de aia. & qual. quatis de præb. expoſuiſti. & in diſpenſationibus. 1. q. 7. tali. & facit eo. ti. dudum. li. 6.

n Vtilitas. de ſyndi. c. vnico.

Glo. ſeq. notat a contrario, & illud determinat.

o Non habeat. innou ꝙ ſi habeat conuentum, non requiritur conſenſus prælati hoc verum quo ad euadendam huius conſtitutionis pœnam, ſed aliàs ad validandam contractum perpetuum requiritur omnis ſolemnitas alienationis. eo. ti. dudum. li. 6. & conſenſus epiſcopi. 12. q. 2. abbatibus. & c. ſeq. & c. placuit. 17. q. 4. in venditionibus.

Glo. ſeq. dupliciter exponit, & oot. pro Inno.

p Proprii. de epiſcopo ꝫ videtur intelligendum in nõ exemptis per iura allegata in fine proxima gloſſæ, in exemptis de papa. de priuileg. auctoritate. §. 1. lib. 6. ſed alii intendunt iſte textus approbare quod recitabat Inn. de tranſact. ſtatu monach. ſtatutimus. vbi dicit quoſdam dicere ꝙ abbates, qui habẽt eccleſias ad ſe pertinentes pleno iure, poſſunt in illorum alienationibus auctoritatem præſtare & facit int. de ſtatu mona. attendentes. poſt princi. & qđ not. in auth. de ali. & emphy. contract. in principio col. 9. & hoc communiter ſeruatur, quod videtur teneri poſſe, ex quo habent epiſcopalem iuriſdictionem, vt quaſi ad hoc de priuileg. abbates. in fi. lib. 6. vnde dicebat ipſe Inno. de priui. Ecom. & plantare, §. in eccleſiis. & placet ibi Hoſt. quod presbyteri non poterant alienare nec maximas cauſas agere ſine conſenſu patronorũ exemptorum, quia tales exempti vicea epiſcoporum gerunt argu. 12. q. 2. ſi quis. & c. placuit, de vo. magna. § cũ igitur. cum conc.

q Nihilominus. i. non eo minus quod ſubſit neceſſitas, vel vtilitas in contractu.

Glo. ſeq. ponit dictum, & remittit, ſecundo quærit, & remittit.

r Pœnam. quæ de ſui natura perpetua eſt, ex quo tempus non admittitur. de hoc de conſti. cũ literis ſed quis abſoluet. Vide quod dixi de ſolu. c. 2. in ſi. & quod dicam in ſi. de hæ. c. 1. eneca ti.

ſ Officio. vide quod dixi ſuper eo. ver. inf. de dec. c. 1.

t Acquiratur, ſimile e. ti. hoc conſultiſſimo. li. 6. vbi contractus non valet, & punitur faciens.

1 Not. Pan. quod indefinitiuus nõ æquipollet vniuerſali. Fon.

† al. attentauerit.

a Ita, ſi habebat bonã fidẽ, ſi mala dabitur fiſco, aut pauperibus gl. Bar. in l. iubemus. § ſanc. C. de ſacr. ſan. eccle. F.

3 Pro hac gloſ. vide Fel. in. & alios in audita extra de præſc. Pan. in c. at ſi clerici. §. de iudi. eiuſdem c. in c. ſtatuimus. de trans.

Pœna de ſui natura eſt perpetua.

Glo.

[Gloſſ. ſeq. dubium ſoluit, & ſolutionis obiectioni reſpondet, opin. ponit quam improbat, & de incidenti quæſtione remittit.]

a Locationes, prohibitus alienare, obligare, vel védere, poteſt locare, & quod plus eſt cõductoré creditoribus delegare. ff. de le. a l pe § inſtituto. Ad id ff. de loca. non ſolet. prælati ergo locãt, nec per ſtatutum epi poſſunt adſtringi vt locẽt certis perſonis de locat c. 2. q̃ ubi dixi q̃ locare non eſt alienare, illud verũ eſt ſi fiat ad modicũ tẽpus, vt hic. & ſic non obſtat eo. tit nulli vt ibi dixi, licet Accur. in prædicto § inſtituto in fin dicat q̃ prohibitus alienare locare ad centum, vel mille annos, ſed non approbatur, & Dynus ibi contra. Si aũt prælatus locãs ad modicũ tẽpus, intra tẽps moritur, quid iuris, no. ne præla. vices ſuas. c. fin.

Locare non eſt alienare.

Tẽpus modicũ quod contineat.

b Fructuũ. conco. de elect. generali in fi. lib. 6. & quo plus eſt in reddituū q̃ in fructu. ibi not. in glo. pen.

Glo. ſeq. exponit, quærit, ponit opin. quam commendat, ſubdens quinque alias opi. & pro pluribus habendis remittit.

c Ad tẽpus modicũ. [Determinat tã verbum, locationes q̃ verbũ véditiones, vt ſit ſenſus, q̃d locatio ad modicum tẽpus, & venditio fructuũ ad modicũ tẽpus non includatur in prohibitione. Sed dubitatur, quod dicatur modicũ tẽpus glo. ff. de ſuperfi. l. 1. § quod ait. dicit, id relinquendũ iudicis arbitrio. allegat ff. de iure delibe. l. 2. in fi. ff. de effrac. l. 1 § 1. & facit de offic. deleg. de cauſis. de accu. inquiſitionis 1. reſponſo. & q̃d not. de loca. poteſt. & q̃d no. ſup. eo. hoc conſultiſſimo. lib. v. & vř hoc æquũ propter varias conditiones regionum. Idẽ tenuit olim. in l. fi. ff. ſi ager vectig. ſecundo poſtea i addi tione vř approbaſſe q̃ modicũ tẽpus dicatur intra decenniũ C. de præſcri. long. temp. ſi qui & a qui. ma. ſi cum fideicommiſſo. §. Auſio ponit ẽt opinionem, quæ habet, q̃d modicum tẽpus dicatur triginta dierum, ff. de re. actuque priuato l. 1 § 1. Alij bienniũ ff. loca. & condu. cũ dñi. inſtit. de libel ob in fi. Alij quinquennium. facit quod no. Io. de conin ſer. licet & quod not. Hoſt. vt eccleſi. bene. c. vnico. in fi. Alij ſeptennium, ne præla. vi. lo. c fi. De diuerſis ſpatijs temporum poteſt argui per ea quæ ſcripſi de fideiuſſ. c. fi. de cler. coniuga. Io. in 4. quæſtione.

Si vna CASVS. Papa vel epũs cõſiderans paupertatem alicuius eccleſiæ, voluit vnire aliam eccleſiam illi eccleſiæ certis ex cauſis, Et ponamus q̃ iſtæ eccleſię hẽnt rectores, quæritur vtrũ ad vnionem requiratur cõſenſus rectoris? Dicit q̃ non. Sed quid ſi velit vnire eccleſiam parochialem alicui monaſterio, quæritur, vtrum requiratur conſenſus rectoris? Dicit q̃ non, tam non auferetur propter aliquod præiudiciũ ipſi rectori durante vita, ſed quantum ad valetudinem vnius non requiritur conſenſus rectoris. Sed quid ſi epũs vult vnire eccleſiam ſuæ menſæ epali, quæritur, vtrum poſſit cũ conſenſu capituli, Dicit q̃ non quia nõ põt ſe facto authorizare in cã ſua, ſed opus eſt quod adeat archiepũs, Sed vtrum ipſe poſſit aliquam eccleſiam parochialem vnire menſæ ſui capituli? Dicit q̃d non, quia capitulum non poteſt dare conſenſum ad ſuam vtilitatem. No. q̃ epũs poteſt vnire vnam eccleſiam alteri ſine conſenſu rectoris, ſed tñ per hoc non ſit præiudicium ipſi rectori No. q̃ epũs alicui loco religioſo poteſt cõcedere aliquas eccleſias cum conſenſu capituli. c. paſtoralis. de dona in antiq. tũ ut dictum eſt, non ſit præiudicium rectori c. cõſultationibus, eo. tit. in antiq. No. q̃ antiquus ut epũs

miſſa ad locationes[a] vel etiam redditũum aut fructuum[d] venditiones ad tempus modicũ[c] faciendas declaramus vllatenus non extendi.

Idem.

Epiſcopus vnire põt eccleſiã alteri vel loco religioſo donare, etiã nõ [vocato rectore vel defenſore. hoc dicit. Zab.

eſſe particeps in ſuffragijs aliquorum religioſorum u donabat eccleſiam tenẽdam cum perceptione iure, fructuum. Not. per hoc quod dicit, [Decernimus. quod hic Papa inducit nouum ius. Not. q̃d diſtio, alter repetit eandem qualitatem, probatur hic in verbo,] Alteri vnita glo. ſi. quæ intelligit, alteri. ſ. eccleſiæ. Simile no. de d ctione alicuius, de reſcript ſedes No. q̃ eccleſia dari põt loco religioſo, & multis modis põt eccleſia ſine ctore loco religioſo, de quib. de præben. de monachis & ſup. de ſepultu. negli. p̃ię la. cle. vnica Zabar.

† Circa vniones vide ſtatuta in cõc. Trid. ſeſs. 7. de refor. c. 6. & ſeſ. 24. de refor. c. 13 & 15 & ſeſ. 25. de refor. c 9

Gloſſ. prima dicit quid faciat, & quia determinat.

C A P. II.

Si vna † eccleſia[d] alteri[e] eccleſiæ, ſeu dignitati[f] alicui vel præbendæ[g] per epiſcopũ,[h] ſuo conſentiẽte[i] capitulo vniatur,[k] aut religioſo loco donetur,[l] ex eo quòd rector[m] ipſius ad hoc

d Si vna eccleſia.] Se ſummit duo dicens, & quas opiniones determinet, Infra dicam, ſed quę not. Innoc. & Hoſt. vt eccleſiaſt. benefi. c vno. in fine.

e Alteri eccleſiæ.] 10. q. 3. vnico, & ſi ſit alterius diœceſis per vnionem non præiudicatur diœceſano. de religio. do. c a. & ſcripſi de priuil. paſtoralis.

f Dignitati.] de præben extirpandæ § qui vero.

g Præbendæ.] vt in prædic. § qui vero, & e. tit. expoſuiſti, & intellige per præd c. decernimus etiam de præbendo cathedralis eccleſiæ, non obſtante infra proxi. reſponſo, vt ibi dicam.

Glo ſeq. opi. ponit, quam probat, remittit.

h Epiſcopum.] de excel præla. ſicut vnire, vbi not. Innoc. & Abbas poſt eum, q̃ licet ad abbates ſpectent eccleſia pleno iure, tam illas vnire non poſſunt, vel vnam alteri ſubijcere, cum hoc ſit epiſcopale per præd. decr. alleg. etiam de conſue. cum dilectus, facit quod dicam infra. c. proxi & infra de ſta mon. ne in agro §. ad hoc vbi dicam, an hoc ſcribere poſſint.

[Gloſſa ſequens, ſucceſſiue ponit duo dicta Hoſti quæ improbat

i Conſentiente. Non eſt iſte caſus, in quo ſufficiat conſilium, & hic reprobat quod not. Hoſt. de ijs quæ fi. à præla. nouit. vbi dicit epiſcopũ ſine capitulo poſſe donare eccleſiam loco egenti ad ſuſtentationẽ miniſtrorũ, allegat de dona. conſultationibus. Item quia facit quod dẽt prouidendo egentibus & in hoc officium ſuum exercet 12. q 1 præcipimus, & c. ſe. 10. q. 1. regenda, & c. ſeq. 93. diſt. diaconi. ergo non eſt locus contradictioni. de p̃bẽ. extirpandæ. 1. & 2. reſpon. Dicebat tamen quod tutius erat conſilium canonicorum requirere, ſed prout vides hic requiritur conſenſus. & ſecundum hoc intellige prędict. decre. ſicut vnire. in prin. & de priuil. tuarum, in princ. Not. etiam ipſe Hoſt. eo. tit. ea. noſcitur, q̃ de cõſuetudine præſcripta poteſt epũs ſiõ petere, vt ſine conſenſu capituli poſſit conferre eccleſiam alteri eccleſiæ ad ædificationem. Et contraria eo. titu. tua. & c. paſtoralis, & de dona. paſtoralis intelligi de iure communi, & cum epũs circa hoc indulgentiam vel p̃ſcriptionẽ non hẽt, in conſil. & præſcribi non põt ſecundũ eum ſecus ẽt dixi de voluntaria conceſſione, quæ ſine cauſa fieret eccleſiæ habenti congruam ſuſtentationem arg. 1. q 2. paſtor. vel quæ fieret laico, ſed non puto hoc præſcriptibile, q̃d ẽt in caſu licito alteret prælatus ſine conſenſu capituli, vt ſcripſi de do. paſtoralis, in fi. & facit finis huius capituli.

Vide Fel. & alios in c. auditis extr. de præſcr. & om̃no cunctos Fel. in ea. cũ ca de re iud.

K Vniatur.] de vnione latis not. ne ſede vac. c. 1. 16. q 2 & temporis.

l Donetur.] iunge litteram inf. nequaquam id potens impugnari, & facit quod metus cauſa, cum dilectus, & quod ibi not.

m Rector.] de rectore eccleſię, nõ de p̃lato cui ſubeſt eccleſia.

¹de Pan. F. eccleſia ſuq ritur, cuius conſenſus requiri vř ut infra de ſta mo c. 1. § ad hoc.

{Glo ſequ. rationem reddit, quam opin. coadiunat, & oſtendit reprobatam opi. Hoſtienſis.

a Vocatus.] non extitit, qđ eſt infra. Et rō huius ſumitur de dona. conſultatione in fi. n. talis vnio vel donatio ſine p̄iudicio rectoris vt ibi Dicebat ergo Inno. in deci. vt noſtrum, ꝙ dignitas inſtituta diminui nō poterat irrequiſito illo cuius erat ſine cauſæ cognitione. Nō tñ Hoſt. de excel. prælat.

vacatus ᵃ vel ſi vocabat ᵇ defenſor ᶜ ei ſuper hoc datus non extitit, nequaquã id poterit impugnari. ¶ Quod ᵈ epiſcopus (ſui etiam capituli accedente conſenſu) mē ſæ ᵉ ſuæ, vel ipſi ᶠ capitulo ᵍ aliquam duxerit eccleſiam ʰ vniendã, hoc irritum eſſe decernimus ⁱ & inane, contraria quauis ᵏ conſuetudine non obſtante.

Vnio duarũ eccleſiarũ ñ pōt fieri ſine cōſenſu ambarum.

ſicut vnite, qđ epš eccleſiam vnire non poterat ſine collaudatione vel conſenſu ambarũ eccleſiarũ. alleg. co. tit. c. 1. & de his quæ fi. a præl. c. 1. & in hoc dicebat eum.

a Papa diſſerre, vt ibi ſcripſi, quod hic reprobatur.

{Glo ſeq. docet quid approbat, ſignat contrarium & dupliciter ſoluit.

b Vacabat.] apprehendit quod no. Inn. & Hoſt. vt eccl. benefi. vt noſtrum, in fine, vbi tenent eccleſiã vacantē vniri & donari poſſe, ſicut & dignitas vacans ſupprimi poſſet, de conſt. cum acceſſiſſent. Contra ne ſe. va. c. 1. vbi ſede vacãte non diſſoluitur vnio, æque igitur videretur qđ tunc fieri non poſſet. Sol. illud in ep̃alibus ſedibus. Vel ibi Papã principalius mouit ſecunda rō, ne. ſ. notari poſſet de ſubita mutatione, & qđ ordinationem prius factã feciſſet contemplatione perſonæ tunc viuentis nunc defunctæ, alias etiam vnionem epiſcopatuum facit mortuo altero ep̃o, vt 16. q. 1. & temporis

Eccleſia vacans vniri & donari pōt.

Glo ſeq. ponit obiec. & ſolu. quam fortificat per ſimilia, & per opinionem.]

c Defenſor.] Videbat contrarium, quia ſi res eccl. ſiue vacantis ex ca dignitati donetur, oportet defenſorē dari, ut co. tit. dudum. li. 6. Et ergo hoc de caſibus, in quibus minus prohibetur, vbi maius permittitur. pot enim eccleſia vacãs dari ſine defenſore, vt hic, ſed poſſeſſio vel res eccleſiæ non, vt ibi. Et eſt ſimile de ele. nemo deinceps li. 6. & qđ no. de conſue. cum dilectus. in 3. gl. de tranſla. c. vlt. in glo pen. Dicebat Inno. de ele. ſignificaſti vt, ibi ſcripſi. ſuper glo. 3. qđ epš & capitulum poterant aliquid ſtatuere ſuper beneficio vacãte, & electus illud ſeruare tenebantur, alleg. decre. vt noſtrum, ꝙ intelligit ibi Hoſt. ex cã & ad tempus, a ſed perpetuum p̄iudicium non poſſent inferre dignitati vel rectoriæ, ipſa ſic manente, licet illam poſſent in totũ tollere. de conſti. cum acceſſiſſent, vel religioſo loco conferre, de don. cōſultationibus, & c. paſtoralis Et ad id quod dř, qui poteſt totum, pōt & partē de offi. deleg. paſtoralis. ſ principio ff. de rei vend. quę de tota. Rñdet Hoſt. qđ in totum conferri permittitur. vt diuinus cultus augeatur. de conſ. ex parte, & vt pauperes ſuſtententur. de p̄bē. exposuiſti Permittitur ēt tolli, quia ſuperflua vel onerosa arg. 68. diſt. chorep̃i Diminutio vel detractio denegatur, vt eccleſiaſtica bñficia in ſua integritate permaneant, niſi ex cã magna remittit ad dec. dudũ. eod. tit. de p̄ben. maioribus, & c. vacante. Ex his patet qđ ſæpe id quod minus videtur, eſt maius, eod. reſpectu quo ius plus illi ſenſit ex cauſa. 3.

Minus phibetur quã que vbi maius p̄mittitur.

² Idem Pan.

³ Plact do. cto ib. Fon.

{Glo ſeq. iuſtificat, & dicit quid approbat & reprobat

d Quod u epiſcopus.] Quod hic uř probatur olim per c. quæſitum. 17. q. 4. & approbat quod not. inf. lo. 1. a § præcedente, & quid not. de dun. paſtoralis. & reprobat quod no. Inno in dicto c. vt noſtrum, vt eccle. benefi. vni tenebat, ꝙ auctoritate capituli ſui epiſcopus poterat eccleſiam in ſuos vſus conuertere.

Glo ſeq. primo rōnem reddit, quam per opin. coad iuuat. Secundo a. g a minori quæ ſit ſoluit. Tertio no. ad duas opin. Hoſt. & vtram que determinat.

e Menſæ.] ſc. vt dicebat Io. in g. prius alleg. epš non poteſt auctorizare in facto proprio, ⁴ ſicut nec actor nemo, 10 q 2. hoc ius. in fin. nec tutor ff. de au. tu l. 1. & l. pupillus. nec prælatus, de inſti. c. 2. & idem de capitulo, & ſtatim ſequitur, quod et tenebat Hal. in Spec. de ijs quæ fi. a prælato ñ. & facit quod dixi poſt Inn. de cēſi. prohibemus. ſuper gloſ. a. Et not. q a ſi nã valet vnio, cum alter ſolus. ſ. epš vel capitulum auctorizat in facto p̄prio, fortius non valet cũ auctorizaret vterque vt ſi cōmuniter menſæ ep̃i & capitul per eos vniē eccleſia Facit autē hæc littera ad no. per Hoſt. in ſumma de deci § & vtrum. ver. 12. in fi. vbi tenet, ꝙ laicus habens decimam per antiquam feudum ab alia eccleſia, non poteſt illam donare ep̃o ne ipſe epš auctorizaret in facto proprio. Puto tñ ꝙ bñ poſſet illam donare capitulo ep̃ali, auctoritate ep̃i, & ecõ, quia cum in caſu illo ſufficiat auctoritas ep̃i ſine capitulo, vt dixi in decret cum apoſtolica de iis quæ fi. a prælato. non pōt dici qđ capitulum eo caſu auctorizet in facto proprio, ſed in vnione vel datione eccleſiæ ſecus, cum ibi conſenſus capituli ſit neceſſarius. de ijs q̃ fi. à præla. tua. de dona paſtoralis. Itē facit pro & contra ad id qđ ipſe Hoſt. no. de conſt. cum acceſſiſſent. ubi tenet, qđ dignitas non confirmata per Papam, de eccleſia cathedrali nulla pōt per ipſius capitulum ex iuſta cã. & ep̃o auctorizante, ſi bona epiſcopi & capituli ſint diuiſa, ſi vero eſſent cōia, nonnc auctorizaret epš in facto ſuo. Sed dicit tunc recurrendum ad Archiep̃m, vel ad Papã, de iure pa. nullus Vř quod etiam iſte non ſit de caſibus archiepo reſeruatis qui no. de offi. ordin. paſtoralis, quod eo caſu & iſto de quo textu loquitur, ad Papam ſit neceſſe recurri. 5.

⁴ Vide Alex. conſil. 79 li. 1. incip. circa primum, & conſil. 106. inci. quo ad p̃ns, eo. lib.

⁴ In quodã manuſcripto ſatis vero ſic poſt verbum, nō obſtãte, ſtatim ſubſequunt hæc verba, niſi ad id ſuperioris ſui conſenſus accedat.

f Ipſi.] ſuo ſcilicet.

Glo. ſeq. in quæſtione remittit, ſecundo diuerſitatem ponit, & rationem reddit.

⁵ Idem Pan. dicēs gl. mēte tenēdam. Font.

g Capitulo.] Cum capella curata donatur capitulo, quis habeat eius curam, vide qđ ſcripſi poſt Hoſt de p̄bē. exposuiſti, ſuper glo. 3 & co. tit. cum non ignores, in prin. Et no quia ſingulari præbendæ ēt maioris eccleſię pōt vniri eccleſia per ep̃m & capitulum, vt ſup. proxi. reſpon. capitulo vero non vt hic, & 10 ſimiliter 12. q. 2. qui manumittitur cum ſuis conſor. quia capitulum non auctorizat in facto proprio, cum ſingulari præbendæ capituli vnitur eccleſia.

Gl. ſeq ponit dictũ Hoſt ꝙ dicit declarari debuiſſe.

⁶ Idem Pa. dicens gl. ſucedere, ſi ponantur verba ſimilia, ſ. quamoncũque ipſe, nulla conſuetudine, ſcuſtã ſimpliciter dãnetur cōſuetudo, ſicut præſcriptione ſimpliciter damnata non intelligitur ſtãtum de oĩ præſcriptione c. 1 de præſcri. li. 6. hic do. Car. § quod ſic p̃s a. col. ver. 8. quarto. Fon,

h Eccleſiam.] Declarari debuiſſet, an ſit idem in donatione, q̃ facit epš capitulo ſuo de eo quod ſpectat ad menſam ſuam, quod no. Hoſt de ijs quæ ſi. a prælato. nouit & ponit caſum de ep̃o abundante & capitulo egente, & dicit quod valet. inducit quod ſup dixi in glo. non eſt. Dicit ēt quod non obſtat iuramentum ne non alienando, cum non ſit proprie alienatio quod in dominio eccleſiæ retinetur ff de legat 2 vnum ex familia & l. ſuperatori § fi. & l. ſeq dicit tamen ꝙ tutius eſſet, quod illud fieret ſuperioris auctoritate, ſoll. de aucto. tut. in fi.

Glo. ſeq ſub dubio quæſtionem ſoluit, & contra ſolutionem allegat.

i Decernimus.] Licet rō huius iuris ſit antiqua, forte noluit cōprehendere p̄terita. Et eſt ſimile de poſtu. c. vnic. lib. 6 Sed contra hoc facit littera ſ. quauis, quæ conſuetudinem damnant, conſuetudo vero notat tempus p̄cedens, ergo videtur præterita reſpicere.

Glo ſeq exponit. dat ſimile.

k Quamuis.] etiam cuius contrar. vel initij non ſit memoria 6. Damnatur ergo hæc conſuetudo, quod auctorizet in facto proprio. alibi quod quis ſit iudex appellationis a ſe interiectæ, de conſue. cap. 2. lib. 6.

DE RERVM PERMVTATIONE.

Viſum eſt ſupra de bonis eccleſiæ non alienandis, du bitaret aliquis, vt cum res eccleſiæ poſſent permutari, hoc eſt de vna perſona in aliam transferri, ideo annectitur rubrica, de rerum permutatione

TITVLVS V.

De rerum permutatione.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

Collatio de beneficiis cauſa permutationis vacantibus facta aliis quam permutantibus non tenet h d. Zab.

CAP. VNIC.

NE conceſſione [a] iuris vtentibus [b] præſertim circa ſpiritualia illudatur, [c] ſi qua † beneficia [d] ex cauſa [e] permutationis ab aliquibus reſignata, aliis quam ipſis permutare uolentibus [f] conferantur, [g] nullius hoc eſſe volumus [h] firmitatis

TITVLVS VI.

De teſtamentis & Vltimis voluntatibus.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

Ordinarius loci rationem exigit a religioſis etiã exẽptis de teſtamentorum executionib. quas geſſerũt, & ſi circa id deliquerint, illos punit. I. A.

NE cõceſſione Præſupponẽdũ eſt primo illud quod habetur in c. vnico, eo ti. in 6. uidelicet, φ bñficiũ quod eſt reſignatũ in manibus ſuperioris cã permutationis faciendæ, φ per talẽ reſignationẽ ñ dicit beneficium uacare, ſic φ poſſit alteri, qui nõ ſit de compermutantibus cõferri. Secundo præſupponendum eſt, quod actus legitimi non recipiũt diem nec cõditionẽ & ſicut collatio beneficii non poteſt fieri ſub cõditione, ita nec reſignatio.

CASVS Cum poſſideres iuſte & canonice aliquod beneficiũ mihi proprium, & ego poſſiderem aliud beneficium tibi propriũ, affectabamus permutare adinuicem huiõi beneficia. Et tractanimus de permutandis beneficiis noſtris, qui tractatus eſt permiſſus dummodo non fiat pactio attestata inter partes. ſed totum ponatur in arbitrio ſuperioris, acceſſimus ad epiſcopũ & ſupplicabamus, vt ipſe uellet acceptare reſignationes cã permutationis faciendæ, epiſcopus recepit reſignationem, & ſic vacauerunt noſtra beneficia, quæritur vtrum epiſcopus poſſit illa beneficia vacantia conferre & dare quibus voluerit. Dicit quod non, ſed tuum mihi, & meum tibi conferre debet. h. d. H. R. Colligo aliqua notabilia Primo. φ quis nõ debet decipi legis auctoritate. Secundum, quod beneficia vacantia cã permutationis facienda, non poſſunt conferri niſi cum compermutantibus. Not. tertio, quod uolẽtibus permutare ſua beneficia, licitum eſt exprimere quod reſignat cã permutationis faciendæ, & non alias. Not. quod maxime in ſpiritualibus dẽt cauari illuſio, ſic etiam duplicitas, & fraudandi voluntas, 22. q. 2. nequid. 24. q. 5. ex cõmcatorum, de poſtula. c. 6. Not finaliter, quod ante permutationem poteſt præcedere tractatus, de hoc in gl. in uer nolentibus Zab.

Glo Prima dicit quid facit, & quid determinat.

a Ne conceſſione. ſe ſummat ponens ius nouum, & æquiſſimum Et determinat decretalem, inter cætera de præb & ſup. eo. ti. cum vniuerſorum.

b Vtentibus. per hanc litteram dico decre hanc locum non habere, ubi in fraudem expectantium fieret permutatio, cum illi non utentur conceſſione iuris, ſed ius fraudent, eo. ti. c. vnico. lib. 6. de renun. c. vlt. eodem lib.

c Illudatur. concor. clemen ſup. de renun. c. uni. & ſb concor.

d Beneficia. includit etiam hoſpitalia & locs ſimilia, quæ permutari poſſunt his cauſibus quibus in beneficium conceduntur, quæ habentur infra de relig. domi. quia contingit, ſicut autem illa uero quæ non conduntur in beneficium, non videntur poſſe cum beneficiis, permutari, cũ beneficiorum adinuicem permutatio fieri debeat.

e Ex cauſa. bene ergo licet renuncianti in actu renunciationis hoc exprimere, quod renunciat permutationis cauſa, & dato φ hoc non exprimatur, ſatis eſt quod cauſſet ex coniecturis uel prius actis.

f Volentibus. ergo permutationis inter partes, procedere poteſt, tamen ipſa permutatio expedietur ſuperioris officio & vide quod ſcripſi ſup. eo. quæſitum.

Glo. ſeq. generaliter intelligit, dicens, quod epiſcoporũ eſt permutare, & ratione reddit, quærit de capitulo uacante ſede, & ſoluit diſtinguendo in fi. ampliat textũ, & ſolu t contrarium.

g Conferantur. per illos in quorum manibus, fiebat reſignatio, uel per alios collatores. Hoc tñ ſcias, φ epiſcoporũ eſt permutare, vel permutationib. auctoritatẽ præſtare & non inferiorum, ut not. Hoſt. in ſumma huius tit ſ. quis poteſt, ver. & nunquid. & dixi. ſup. eo. quæſitum, cum n. concilium Turon. prohibet permutationem, contra id non diſpenſat, niſi cui permiſſum eſt. & idem Archidiaconus, eo. ti. c. vnico, lib. 6 & facit quod not. ſup. c. prior in prin. ipſi tamen inferiores, quorum eſt conferre vel eligere, habent conſentire, ut not. in prædict. decret. unica. Quid de capitulo vacante ſede epiſcopali, poteſt ne permutationi auctoritatem præſtare. Puto quod ſic, cum hoc ſit iuriſdictionis epiſcopalis, in qua tunc ſuccedit, de maio & obed. his quæ, & c. cum olim eo. ti. c vnico. lib 6. cum concor. hæc vera. niſi beneficia illa vel alterum illorum ſpectarent ad collationem epiſcopi ſolius ſine capitulo: quia cum in talium beneficiorum collationem non ſuccedant, ergo nec in conſenſu, quem neceſſe hẽt pſtare collator. & idem ſi habet eligere uel præſentare, ut ſcripſi, ne ſede vacante c. 2. ne vna uia conceda ne quod alia prohibetur de reg. iur cum quid lib. 6 Si uero vna cum capitulo habere facere pdicta, cum capitulum tunc poſſit conferre, eligere, uel præſentare, ne ſede vac c. vnico. li. 6 ergo poterit ut capitulum conſentire, & ut epi auctorizare. Puto autem quod hoc decretum afficiat, nedum collõnem, ſed etiam oẽm electionem, poſtulationem, & præſentationem, quæ fieret de aliud ad aliud beneficiũ tranſlatum, hoc enim eſt de mente, & eadem ratio eſt 2. Et decre de præb cum in illis, lib. 6. loquitur in impetrationibus beneficiorum, quæ ſunt odioſæ.

h Volumus. hoc iure nouo, quaſi innuat quod ſ in hoc caſu neceſſaria erat gratioſa prouiſio, & ſic ſoluitur no. eo. ti. cum uniuerſorum, de præb. inter cætera. ſicut alias in ſimili caſu agitur ad intereſſe. ff. de præſcrip. uerb. a. l in natural a. in prin. & in fi.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS voluntatibus.

Viſum eſt ſupra de actib uiuentium, nunc uidendum eſt de actib decedentium, ſiue morientium iõ annectit rubricam, de teſtamentis, &c.

Marginalia:

† In ueritatibus cõditibus & expreſſis conſtantes legitur ita, ſi beneficia ea cã, &c.

Epõrum & ñ inferiorũ eſt permutationibus auctoritatem præſtare.

Capitulum ſede vacante, põt permutationibus auctoritatẽ præſtare

a Not. non exorbitantia ex idẽtitate rõnis extendi. F.

Cõtinuatio

γ Vide Fel. in eade quæſt extra de præſcrip.

Religioſis.

Religioſis. Præſupponendum eſt, primo, quod ad curam epiſcopi ſpectat & pertinet vt vltimæ voluntates demandentur executioni. Et ex officio poteſt cogere executores vel hæredes ad exequendam huiuſmodi voluntates, & ad reddendum rationem de iis, quæ fuerunt relicta a teſtatore. Secundo, præſupponendum eſt, quod religioſi non poſſunt deputari executores alicuius teſtamēti ſine conſenſu ſui abbatis.

CAP. VNIC.

Religioſis a etiam exemptis deputatis b ad executionem cuiuslibet c vltimæ voluntatis, circa ipſius executionis officium (qđ vtique d non poſſunt niſi a ſuperiori ſuo petita ſuper hoc licentia & obtenta, e ſuſcipere f) volentes præſcindere materiā g delinquendi; Præſentis conſtitutionis auctoritate ſtatuimus, quòd tales b, etiam ſi prælationis fungantur officio, locorum i ordinariis † debitam reddere: k ipſiq. ordinarii ab eiſdē abſq; dolo, fraude, ſeu negligētia, de ſuſceptæ executiōis officio

CASVS. Titius tendens ad mortem fecit ſuum teſtamentū, inſtituit pauperes hæredes, vel aliqua legata eis reliquit, ad exequendum ſuam voluntatē fecit ſuū executorem aliquē religioſum, qui acceptauit huiuſmodi officium executoris petita prius licentia a ſuo abbate & obtenta. Epiſcopus voluit cogere illum religioſum, vt oſtēderet qualiter fuerit executus voluntatem teſtatoris: dicit, ille religioſus, quod erat exemptus a iuriſdictione epiſcopi, & ꝙ non tenebatur coram eo cōparere, quæritur vtrū ille religioſus benedicat. Dic ꝙ non, immo non obſtante ſua exemptione pōt compelli ad reddendā rōnem, & ſi deliquerit, epiſcopus poterit illum punire. Not. quod religioſus datus executor ab aliquo teſtatore, non pōt hmōi officium acceptare, niſi petita & obtenta licētia a ſuo abbate. Not. quod epiſcopus poteſt cogere hæredes qñ non ſunt executores ſpecialiter deputati ad reddendum rationem qualiter impleuerunt uoluntatem defuncti. Not. quod ſi executor teſtamenti deliquerit in exequēndo teſtamento, eps poterit illum punire. Not. caſum in quo exempti perdunt priuilegium, exemptionis, videlicet ſi fuerint deputati executores alicuius teſtamenti. Alium caſum habes in c. 1. tit. prox. Not. quod quis dicitur præſcindere materiam delinquēdi, qñ obuiat rei, quæ poſſet eſſe cauſa delinquendi, vt hic clare patet. Not. quod conſummatio teſtamenti dicitur executio teſtamenti, ſimile ſup eo tit. Zab.

Prima glo, ſummat, diuidit, & dicit quid determinat.

a Religioſis. ordinarius loci rationem exigit a religioſis etiam exemptis de teſtamentorum executionibus quas geſſerunt, & ſi circa id deliquerint, illos punit. Et primo ponit motiuū conſtituentis. Secundo conſtitutionem. Tertio pœnam. Et incipe conſtructum ibi. Volentes. Et quo ad rationem per executorem reddendam determinat quod no. in Spe de inſt. edi. § nec uero aliqua vel red an ſimplex. quod quaſi ad litteram ponit Arch. 88 d epiſcopus tuitionem.

Gl. ſeq. tractat quid de deputatis, ſoluens diſtinguendo tria membra, & in tertio ſubdiſtinguit.

b Deputatis. not. quod non dicit, deputandis, p quod videtur velle quod conſtitutio reſpicit præterita, quod verum puto de futuris geſtionibus fiendis etiam per iam deputatos, quamuis exempto & facit quod no. in ſp. eadem compl. de ara. & quaſi. et hi qui in gl. quod poſtea, & de ui. & hone. cler. c. 2. poſt prine. Sed in præteritis geſtionibus factis iam per exemptos ante hanc conſtitutionem, non puto quod hæc decr. locum habeat, ad qđ facit littera ſequens, conſtat enim ꝙ circa iam geſta præcedi non pōt materia delinquendi. Si vero exemptus religioſus prius deputatus & ante conſtitutionem partē geſſerat, partē vero geſſit p. conſtitutiōnem, ſi ratio poſt geſtorum non annectitur prius geſtis, quia ſingulis annis percipit certos redditus, quos conuertit in certos pios vſus, de poſtea geſtis rationem reddat: ad hoc de elec. ff. eo tempore lib. 6. ſed ſi ratio poſt geſtorum ſine priua geſtis inutilis videretur, non tamen cogetur ad illam reddendam, ad hoc ſup de app. ſuper eo t. reddat ergo papæ, legato, vel ſuperiori, vt quo ad illam ſtemus antiquo iuri.

c Cuiuslibet. comprehendere vult etiā codicillos, & Vid qđ ſcripſi eod. tit. ſuper rubrica.

ADDITIO. Dicit Paulus ꝙ vltima uoluntas cōprehendit oēm teſtamentorū ſpeciem, ſiue ſit militare vel priuatum, ſolemne vel nuncupatiuum. C. eo. hæc conſultiſſima & l. iubemus, & de his p Ho. in ſumma, eo. §. 3. & in Spec. de inſt. edi. §. compendioſe, u er. ad huius autem, Gēzelinus dicit, ꝙ comprehendit quamlibet vltimam voluntatem, ſiue ſit teſtamentum, ſiue codicillis, ſiue donatio cā mortis, ſiue epiſtola, cum indiſtincte loquatur, ff. de eſſta. l. 1. de priuile. quia circa, dicit etiam Pau quod procedit, quod hic dicitur, etiam ſi vltima uoluntas ſit confecta in ſanitate, dummamen ſit morte confirmata, 13. q. 2. c. ſi de cele. Miſ. cum Marthæ Zab.

† Vide cōc. Trid. ſeſ 22. de ref. c. 8.

d Quod utique. interpoſitio, quæ tamen habebatur e. ti. c. 2. li. 6. & de clauſtralibus loquitur, ut ibi no.

Gl. ſeq. primo dicit quid reprobat, ſecundo quærit, arguit negatiue, & ſoluit.

Teſtamenti exequendi licentia religioſo data, an per ſuperiorem re integra reuocari poſſit.

e Obtenta. reprobatum videtur quod diſputando ſoluerat dominus meus, in hoc caſu tacitam licentiam ſuperioris ſufficere, qđ uide in Merc. eo. tit. ſub littera, G. alias ſub littera S. Sed dubitatur nunquid ſuperior qui religioſo dedit licentiam ſuſcipiendi hoc executionis officium, poſſit licentiam reuocare re non integra. vt fortior ſit quæſtio. Et uidetur quod reuocari non poſſit, cum ſit adſtrictus rationi reddendæ, ut hic, & qui ſemel ſuſcepit, exequi cogitur, eo. ti. Ioannes puto quod male facit ſine cauſa reuocando, non tamen credo quod ſubditus reſiſtere poſſit, cum velle non habeat, & optime facit 33. q. 5. manifeſtam, tunc ergo perficiet executionē collega, ſi quem habet, vel is de quo teſtator prouidit vel epiſcopus, quod dic ut eo. ti. c. 2. lib. 6. & ut ibi no in gl: penul.

Fratres minores non poſſunt eſſe teſtamentorum executores

f Suſcipere. Fratres Minores non licentiantur hodie ad hæc officia, nec illa ſuſcipiunt quod dic, ut inf. de verbo. ſign. exiui, §. proinde, uerſ. item quod executione, & §. cupientes, uerſ. uerum etiam.

g Materiam. conc. de uſur c. 1. li.

Gl. ſeq quæſtionem ſoluit.

h Tales. ſcilicet religioſi etiam exempti. & per hoc puto quod in ſæcularibus exemptis non habet locū quod hic dicitur, & licet ſubſit eadem ratio, ſatis eſt tamen ꝙ eorū priuilegiis conſtitutio iſta non derogat: & fuit fortior impulſiua ratio quia religioſi plus delinquebant in his. Eſt ſimile inf. de cen. c. 1 de priuil. c. 2. & de pœnis cupientes poſt prin. de ſent. exc. c. 1. de deci. c. 1., & uide qđ not in gl.

i Locorum ordinariis. non dicit, diœceſanis, & facit ad id qđ ſcripſi eo. ti. Ioannes ſuper uer. diœceſanum.

Glo ſeq. alleg concor. quærit & ſoluit.

K Reddere rationē teneantur, quod ſequitur, conc. inf. de relig do. quia contingit § illi etiam. Quid ſi teſtator liberauit eum a necesſitate rationis reddendæ. Vide quod ſcripſi, eo. ti. Ioannes. in pen. q. ubi etiam aliquid de modo rationis reddendæ no. & in Spe. p. ad §. nunc uero, uerſ. ſed nunquid ſecundum dictum.

i Not. hic Car. quod licet ius odioſum extendatur per identitatem rōnis, non tā extendit ad caſum priuilegiato, cū poſſet inter it qđ priuilegium nō tā facile perdiē ſicut ius cōe. de quo Geliā. in l. cē turio. F,

Glo. ſeq. notat, per quod dubium ſoluit.

a Exigere. nota ꝙ duo ponit, & vt diuerſa: per ꝙ vẽ, ꝙ iſti executores & ordinarius non petentib. rõnem redde- re debẽt: ſi iſti offerant: ſed ſi ordinarius non recipit, eis non imputabitur. de reg. iur. imputari. lib. 6.

b Exemplum. ſu. ea. compil. de of. ord. c. 1. cum ſuis concor.

c Debita. arbitraria ea quo, certa ſtatuta non eſt de of. dele. de cauſis.

d Priuilegio. inf. c. proxim. & vide quod ibi dicam.

teneantur exigere [a] rationem: Illos, quos circa id deliquiſſe repererint, in aliorum exemplum [b] pœna debita [c] (quicunque non obſtante priuilegio) [d] puniturι.

DE SEPVLTVRIS

Cõtinuatio Viſum eſt ſup. de teſtamẽtis: verum quia teſtatoris in teſto eligũt ſuas ſepulturas: ideo annectit rubricam de ſepulturis.

TITVLVS VII.

De ſepulturis.

Clemens quintus in Concilio Vienen.

EOs qui.] CASVS. Certis ex cauſa poſuit epiſcopus illam ciuitatem ſub interdicto eccleſiaſtico, cuius interdicti effectus eſt, vt tẽpore interdicti, non adminiſtrentur myſteria diuina, exceptis duob. videlicet Baptiſmatis, & Euchariſtiæ. Durãte interdicto aliquis mortuus elegit ſepulturam apud locum noſtræ dñæ Burdegaleñ. vel apud alium locum exemptum ab epo, vel archiepo: modo quæritur, vtrum iſti exempti poſſint impune tradere ſepulturæ corpus iſtius mortui? Dicit ꝙ non, immo ipſo facto ſunt excommunicati. Et idem dicendum eſt, ſi aliquis tradat ſepulturæ alicui eccleſiæ excõicatum publice, vel interdictum, vel publicum vſurarium. No. Temeritatis Temeritas, tis, id eſt fatuitas præſumptio: & habemus temere aduerbium, vt ſup. in cle. de ſum. tri. & fide cath. Not. Contemptum i. ſpretum. No. interdicti. Quid ſit interdictum dixi ſup. in clem. quamuis de foro compe. & ibi dixi ꝙ ſunt plura interdicta: & promiſi vobis ibi dicere de alijs interdictis, quæ hic ſubijciam, & continuabo ad alia ſup. videlicet, quoddam interdictum, quod dr̃ interdictum de mortuo inferendo, & habet locum, vt quis non prohibeatur mortuum inferre, & ſepelire quo licet ei inferre, & ſepelire, vt ff. ea interd. l. 1. in prin. vt ſi via prohibeatur, vel ſepulchrum ædificare, vel lapides ad ædificandum per fundum ducere, vt ff. eo. l. 1. § prætor ait. & §. ſi iter mihi § vim habes e. & §. fi. Item eſt interdictum momentaneæ poſſeſſionis, & eſt illud quo agitur de poſſeſſione retinenda, ſicut vti poſſidetis, vt ff. vti poſ. l. 1. §. 1. vel agitur de poſſeſſionem adipiſcenda, vt eſt, quorum bonorum, quorum legatorum vel quo agitur de poſſeſſione recuperanda, vt vnde vi. ff. eo. ti. de interdictis §. 1. Item eſt interdictum, ne quid in loco ſacro fiat. & omnia ſequentia hmõi dantur cuilibet de populo ad prohibendum ne fiat contra quam prohibitionem ſi q d actum fuerit interdicto ꝙ vi, aut clam, ſuis ſumptib. vel deſtruere cogitur omne quod factum fuerit, aut in priſtinum ſtatum reducere, vel reddere tenetur, vt ff. ne quid in loco publico l. 1. § prætor, ꝙ in via. Item interdictum ne quid fiat in loco publico, vel itinere, & hoc interdictum prohibitorium eſt, & tam publicis vtilitatibus, quam priuatorum per hoc proſpicitur. Loca enim publica vtiq. priuatorum vſib. deſeruiunt iure ſcilicet ciuitatis, vel l. 2. § 1. Item interdictum ne quid fiat in mari, vel flumine publico ripave eius quo peius nauigetur, aut in via publica quo peius eatur. Hoc interdictum datur perpetuo omnibus: & in omnes habet condemnationem in id, quod actoris intereſſet, vt l. 1. in fi. ff. de via pub. & itinere publico reficiendo. Item interdictum ne quid fiat in flumine publico, vt aliter fluat quam priori

æſtate fluxit, ideſt, ut aquæ fiat altior, depreſſior, rapidior cum incommodo accolentium, vt ff. ne quid in flumini. pub. l. 1. in prin. § non autem omne. Item interdictũ, de noui operis nuntiatione, datur ei qui prohibetur ædificare, niſi poſtquam ſatisdederit, vt ff. de nou. ope. nunt. l. prætor ait, §. hoc autem interdictum. Itẽ interdictum de loco publico fruendo. eſt publicæ vtilitatis cauſa propoſitum, quia tuetur vectigalia publica, ergo quis prohibetur vim facere ei ſocioue eius qui conducit locum publicum fruendum ab eo, qui locandi ius habuit, quo minus loco publico ſibi frui liceat ex lege locationis, vel conductionis, & hæc habentur l. 1. §. 1. in prin. ff. de loco publico fruẽdo. Item interdictũ, de precario, quod reſtitutorium eſt, datur ei qui precario rogauit, & precario habet, immo etiam ſi non rogauit, dum tamen poſſideat, vt ff. eo. l. in rebus. §. 1 & per totam l. precarium vẽ rogare, & habere ſi rogauit pro ſe, & habet pro ſuo, vel ſi rogauit procurator ſuus, vel negotiorum geſtor, & ipſe ratum habet, vt ff. eo. l. certe. § 1. dum tamen accipiat in perſonam ſuam contractũ, aliter non, ff. de acquir. poſ. l. poſſeſſio. § fin. Item interdictum ꝙ vi, aut clam. datur aduerſum eum, qui in loco alterius aliquod opus conſtruxit, vel deſtruxit, dumtamen factum ſit in ſolo. ff. eo ti. l. 1. §. hoc interdictum. Et ẽt ſi vi, i. per violentiam, aut clam, i. occulte ſine notificatione alteri facta fecit, cum timeret ne ſi ſciret, ſibi prohiberetur, vt ff. eo. ti. l. 1. Item interdictum, quorum bonorum, a prætore inuentum eſt. Et datur filio emancipato aduerſus hæredem, vel poſſeſſorem, vel contra illum, qui pro hærede, vel poſſeſſore poſſidet, ad vniuerſa bona adipiſcenda; non ad ſingulares res. Et eſt duplex, ſ. directum & vtile: Directum datur ei, qui eſt bonorum poſſeſſor; Vtile datur ei, qui ſuccedit iure ciuili ex teſtamento, vel ab inteſtato. Item interdictum quorum legatorum, competit hæredi ad repetendum legata, quæ ſine voluntate eius legatarius occupauit. Repeteret itaq. hæres vt deducat Falcidiam, alioquin ſi repeteret ſtatim recepturus, exceptione doli poterit remoueri. Item interdictum de riuis, eſt vtiliſſimum, quia riuos, ſpecus, & ſepta reficere, & purgare priuato aquæ ducendæ cauſa permittit, dumtamen non aliter aquam ducat, quam priore æſtate fluxit, vt in legit. 1. in princip. ff. de riuis. Item interdictum Saluianum, competit domino fundi aduerſus colonum in ſua domo habitantem, & eius hæredes de rebus coloni tacite pignoratis pro mercibus, quas colonus in fundum intulit, vt l prima, ff. eodem titulo. Item interdictum de tabulis exhibendis, datur omnibus, quibus aliquid eſt relictum in tabulis, vel pure, vel in diem, vel ſub conditione, ſiue ſint hæredes, ſiue legatarii, ſiue fideicommiſſarij. Interdictum de ripa munienda, merito propoſitum fuit; Nam ripas fluminum publicorum reficere & munire vtiliſſimum eſt, ne ob id omiſſum nauigatio deterior fiat, vt in l. vnica. §. 1. ff. de ripa munienda. Item interdictum, vt in flumine publico nauigare liceat, eſt quo proſpicitur, ne quis in flumine publico nauigare, nauem, ratemve agere, vel in ripa onerare prohibeatur, ſed vt per lacum foſſam, ſtagnum publicum nauigare liceat, vt in l. vnica, §. primo, in principio, ff. eodem titulo, vbi ſubdit Vlpianus: Lacus eſt, qui habet perpetuam aquam; ſtagnum uero, quod tempo-

Excommunicati ſunt etiam exempti, qui in caſibus nõ permiſſis defunctos ſepeliunt in cœmeteriis tempore interdicti, vel qui ſcienter ſepeliunt excommunicatos publice, nominatim interdictos, vel manifeſtos vſurarios.

CAP. I.

POST †

† De intellectu unde Decium in c. ad hæc. extra de priuil.

ſolem continet aquam ibidem ſtagnãtem, quæ quidem aqua plerumque hyeme colligitur. Foſſa eſt receptaculum a quæ manufactum. Item interdictum vnde vi, locum habet cum quis poſſeſſionem ſoli per vim amiſit a Et datur directe contra deiectorum illi, qui de poſſeſſione alicuius rei immobilis deiectus eſt, ſine omni cã, vt reſtituatur poſſeſſio, de qua deiectus eſt, & oia ablata, immo dato qd ibidẽ eſſent aliqua, quę poſtea violentum fuerit mortua, vel aliquæ res, quæ caſu fortuito perierunt, non propter hoc liberabitur, ſed in totum condemnabitur ad earum æſtimationem; quia nec mortalis, nec fortuitus caſus liberat deiectorem. Item interdictum de vi, & vi armata cum interdicto vnde vi, datur & proponitur ei, qui deiectus eſt. Fuit enim æquiſſimum vi deiecto ſubuenire, ergo ad recuperandam poſſeſſionem hoc interdictum inuentum eſt. Ne quid enim per vim admittatur legibus proſpicitur publicorum, & priuatorum, necnon conſtitutionib. principum, vt l. 1. ff. eo ti. § hoc interdictum. & §. ſeq. Item interdictum vti poſſidetis, locum habet in rebus immobilibus l dum de fundi, vel ædium poſſeſſione contenditur. Inſt. eo. tit. de interdictis § ſed interdictum. Habet etiam locum in corporalibus, vt in quaſi poſſeſſione, & datur poſſidendi ciuiliter, & poſſidendi naturaliter. vel etiam quaſi poſſidendi gratia retinendæ poſſeſſionis. Et proponitur quotiens inter litigatores contentio eſt, vtrum poſſideat; quia alterutet magis ſe poſſidere affirmat. Item interdictum vtrobi, idem eſt cum interdicto vti poſſidetis; niſi quod in hoc differunt: quia illud interdictum, ſ vtrobi, locum habet cum quæſtio eſt de retinenda poſſeſſione rerum mobilium, ut ff. vtrobi l. vnica. § hoc inter. Sed vti poſſidetis, locum habet cum quæſtio eſt de retinenda poſſeſſione rerum immobilium. Item interdictum de vxore deducenda, marito datur aduerſus & contra eum, qui dolo eam retinet ſine voluntate mariti, licet ipſa volente. ff. eo. ti. de interd. l. 2. de omnibus iſtis interdictis nihil ad propoſitum noſtrum, niſi in illa ſignificatione, ut dixi ſup. in cle. quamuis. de ſo. comp. quia tempore interdicti nulla conferuntur ſacramenta, vel nulla ſolemniter celebrantur diuina & tempore interdicti ſolum confertur baptiſmus, & pœnitentia, & alia, vt dixi ſup. in illa clem. in prin. Sed omnia iſta alia interdicta ſcripſi pro dominis canoniſtis, vt ipſi non habeant pœnam ad illa interdicta inueſtiganda, quia ipſi quam plures allegantias abhorrent, ideo continuetis ad inuicem iſta interdicta: quia vtile eſt iſta ſcire.

No. ibi; [Decernimus.] q toties quotiens vtitur papa hoc verbo, decernimus, ipſe nouum ius inducit. No. q re mentas reprobatus, 17 q. 4. ſi quis, ne cler. vel mona. c. 2. lib. 6. No. de pluralitate clauium. de hoc in gl. a. & 20. diſt. §. 1. Zabarella.

Gl. prima ſummat, diuidit, & dubium ſoluit.

a Eos qui. Excommunicati ſunt ẽi ex empli. g in caſib. non permiſſis defunctos ſepeliunt in cęmeterijs tempore interdicti, vel qui ſcienter ſepeliunt excõicatos publice nominatim interdictos, vel manifeſtos viſurarios. Et primo ponit; ſecundo ſoluit obſtantia; ibi. [Nulla.] Et hoc quod dicit eos, includit cuiuſcunque profeſſionis ſint, clericos, & laicos. includit ẽt mulieres. & de hoc de cler. in generali. lib. 6.

b Clauium. de exceſ. præla. c. fi. de pœn. c. fi. & no pro pluralitate clauium. a de hoc remiſſiuo tem dedi de ſum. tri. c. 1. ad fi.

§ Vide B. Th. in q. additis ad 3. p. q. 17. ar. 1. & 3.

Glo ſeq. notat. & fortificat.

c Cęmeterijs.] ſi igitur in campis & locis priuatis eos ſepeliant, non eſt locus huic pœnæ; quod intelligo ẽt ſi locus ille eſſet vicinus vel contiguus eccleſiæ vel cœmeterio; quia ex quo ad vſum cœmeterij non eſt per eum benedictus. de conſe. di. 1. nemo. non erit locus huic pœnæ, quare autem in cœmeterijs corpora ſepeliantur. vide in 13. q. 2. cum grauis.

qui a propriæ temeritatis audacia defunctorum corpora, non ſine contemptu clauium [b] Eccleſiæ, in cœmeterijs [c] interdicti tempore, [d] in caſibus non conceſſis a iure [e] vel excommunicatos [f] publice, [g] aut nominatim [h] interdictos, [i]

d Tempore. quo tempore interdicta eſt eccleſiaſtica ſepultura de pœn. & rem. quod in te. de priui. vt priuilegia

Gl. ſeq. ponit duo exempla, & dubium ſoluit.

e A iure.] hoc dicit propter clericos, qui ſeruauerunt interdictũ; quibus conceditur eo tempore ſepelire cũ ſilẽtio, & abſq. cãpanarũ pulſatione, vt in præd. decr. q in te & propter priuilegia religioſos circa confratres. de quibus in præd. decr. vt priuilegia. In quatuor vero feſtiuitatibus in quibus eo tempore celebrari poteſt alta voce, & c. de quib. in decr. vlt. §. pen. de cæ. lib. 6. non puto poſſe mortuos ſepeliri, licet multotiens fuerit contrarium obſeruatum; & hoc bene probat decr. cum & plantare. §. q ſi de priui. & ille §. qui dieb. illis permittit participationem diuinorum, de audiendis officijs loquitur, non de ſacramentis; quod patet ex diuiſione ea. Item ceſſat cauſa ibidem capieſſa de ſpe reconciliationis.

Sepeliri nõ poſſũt mortui tpe interdicti, ẽt i quatuor magnis feſtiuitatib.

f Excommunicatos. ab homine vel a iure, & intelligas de excõicatione maiori. de ſen. exc. ſi quem. licet. n. excõicati minori ſic decedentes ſepeliendi nõ ſint, vt no. Inn. co. ti. ſacris. huic tñ pęnæ tunc locus non eſſet. de hæreticis, qui excommunicati ſunt ſpẽaliter fuerat prouiſum. de hær. c. 2. i. reſpon. lib. 6.

Gl. ſeq. tractat quæ ſit excommunicatio publica, & qd de occulta, ibi no.

g Publice. de hoc de re iud. ad probandum de exce. exceptionem. in gl. pe. ana gl non placet ſimpliciter quoad caſum iſtum; licet. n. fatear illum publice excõicatum, cõtra quem publice lata eſt ſnia, licet denunciatus non ſit; cum præd. cta decr. ad probandum, non dicat publice nunciatum, ſed publice excõicatum nõ tamen fateor, q hoc ipſo q excommunicatus eſt per iudicem, loco quo iudicare conſueuit, præſentib. officialib. ſuis, & parte vel altera contumaciter abſente dicatur publice excõicatus, ſed ex q. alitate fori multitudine. ſ. vel paucitate officialium & aſtantium, dicatur publica, vel non publica; ita q in hoc veritas ſit ponderetur. 2 vt quo ad hunc caſum videamus an præſumantur ſepelientes ſcire, vel ſaltem ſit causa quo ſit eis imputandum ſi ignorarunt q publice ſciebatur, 12 q. 2. qui & homanis. alias poſſet eſſe occulta; licet per iudicem in bãco coram duob. vel trib. fuerit promulgata facit in auth. de litig. §. omnem vero. collat. ad hoc mouet mens & ratio iuris præponderanda verbis; 3 & quod alleg. ibi in gl. non probat, vt ibi dixi; & vlt. ia iura, quæ communiter allegãtur de do. & contu. c. b. de eo qui mit. in poſ. c. fi. de cle. non reſi. ex tua ff. de iniu. & ſed & ſi. §. 1 & a bene ſecit cle. ſu de ele c cauſam §. verum & facit ſup. de iud. diſpendioſam. de ſo. comp. quamuis facit quod no. ſ. compoſt. de conſuet. cum dilectus quod ſcripſi de electi. ille in glo. magna circa fin. Et per hoc quod dixit, publice, dico q ſi eſſet excõicatus dato q quod ſepelier alliter, non eſt locus huic pœnæ An vero ſit locus excommunicationi minori, no. de priui. ad hęc in glo. a. additur autem hic pœna ad pœnam, quam ſtatuit decr. epiſcoporum. de priui. l. 6. quæ per hanc ſublata non eſt.

Excõicatus p iudicẽ in loco iudiciali, an dicatur publice excõmunicatus.

2 Placet Pe. de Anch. & Imo. qui mihi ſic probare gl. vbi eſt in ponenda pęna; ſed alias iudicio excõicatus, publice excõmunicatus. Font.

3 Facit glo. Zen. l. extrau. execrabilis §. ſtatuimus. in verbo, in miſce. tc. Font.

h Nominatim.] concor. de de priuil. cum & plantare. §. excõicatos. & vide quod ibi no. ad idem eo. ti. ſi priuilegia de priub. in Lateranen. de ele. excom. propoſuit & eſt ſimile ſup. ea. compil. de vi & hon. cle. c. 1. & per hanc literam & prædictas ſimiles videtur, quod poſſit in cœmeterio ſepeliri interdictus non nominatim, dummodo locus interdictus non ſit.

i Interdictos. vſ. ſufficere, quod interdictum ſit tale, q priuet ſepultura, vt in caſu de ſen. exc. is cui a. tñ. lib. 6. facit quod ſcripſi poſt Inno. & Hoſt. hoc eo. titu. ſ. eiſ.

Glo.

vel vſurarios manifeſtos[a] ſcienter[b] ſepelire[c] præſumunt: Decernimus ipſo facto excõicationis ſniæ ſubiacere[d], a qua nullatenus abſoluantur, niſi prius ad arbitrium diœceſani epiſcopi eis,[f] quibus per præmiſſa fuerit iniuria irrogata, ſatisfactionem exhibuerint competentem, nullo eis[g] circa præmiſſa exemptionis, vel quouis alio priuilegio[h] ſub quacunque forma[i] verborum conceſſo aliqualiter ſuffragante.

Idem in eodem.

Pars, quę titulum reſpicit hoc intendit. Prædicatores & Minores in locis ſuis libere ſepeliunt illos, qui hoc libere elegerint. De funeralibus tamen & quibuſcunque obuentionibus alias non debetur canonica, quartam & nõ vltra ſoluent eccleſiæ parochialis. h.d. Io. And.

C A P. II.

DV-

Gl. ſeq. remittit, excipit, determinat, & declarat.

a Manifeſtos.] qui ſunt manifeſti, no. de vſur. c. 1. & 2. in prin. lib. 6. & intelligas niſi cautum ſit de reſtituendo, vt ibi, & puto ſufficere, quod ad ſepulturam: non dico quo ad validandum ipſius teſtamentum, quod cauetur poſt mortem:[1] quod verum intelligo in illo qui iuſſit ſatisfieri de vſuris, aliàs enim non ſufficeret cautio hæredum, cum deceſſerit in peccato, de vſ. ſi. quia in omnibus & hoc probat littera illius decre. quãquã de vſur. lib. 6. in prin. & ſic tñ accumulat autem hæc pœna ad pœnam prædictã Lateran. concilii, quæ adhuc hodie locum habet, cum expreſſe ſublata non ſint.

1 Secus ergo ſi ante mortem, non obſt. l. ſi filius, & l. eius. ff. de teſta. imo idem ſi poſt mortem, vt voluit Io. And. in c. q̃q̃. de vſu. li. 6 in col. fi. ad no. q̃quã Imo. hic negat ibi hoc hoc dici per Io. And. fo.

b Scienter.] ſequitur ergo ſententiã hęc excommunicatio concord. de ſent. excom. ſignificauit. & c. cum decl. ſeres. & de hæret. c. a in prin. lib. 6.

{Gl. ſeq. declarari petit quinque dubia, circa quæ ponit nouem modos quibus iura loquuntur: inducit tria rationes pro, & unam contra.

c Sepelire.] hic occurrunt dubia, quæ principis declaratione pluſquã gloſſatoris opinionem expoſcunt; ſcilicet an portantes ad ſepulturam, qui tñ non ſepeliunt ſint excommunicati. Item quæritur de concomitantibus funus. Item de fodientibus, fabricantibus, vel aperientibus ſepulchrum. Item de prælatis, clericis, vel miniſtris eccleſiarum, in quarum cœmeteriis ſepeliuntur, quid non prohibent, vel patiuntur. Item de his clericis uel laicis qui portant cereos, cruces, & ſimilia. Et circa hoc aduertendum, qđ quandoq; iura prohibent in cœmeterio ſepeliri, ut hic, & de priui. ad hæc. de ſen. excom. is cui x. ſel pon. lib. 6. quãdoq; in cœmeterio tumulari non terra ſacra. Quandoq; ſepulturæ tradi de uſu quia, in omnibus de hære. c. 2. ſel pon. li. 6. Quandoque ad ſepulturam admitti, de uſu quã quam lib. 6. eo. lib. de priuileg. c. pocum. Quandoque ſepulturæ eccleſia ſtereſſe. de ſap. ſuper eo. Quandoque corpora cum pſalmis ad ſepulturam duci 23 q. 5. placuit. Quãdoque iubent ſepultura carere. de tortuca c. 1. de, ?ui & ſem ſ. om n. 2. Quãque præcipiantur extra cœmeterium ſubterrari. de ſta. mo. cum ad monaſterium. Quãdoque permittunt eum ſilentio tumulari de pœnit. & remiſ. quod in te. Cũ ergo hic puniatur, ſepelientem, & non admittentem interessentem, uel cooperantem (ſepelire autem eſt mortuum humo uel tumulo concedere) uidentur ſolos humo uel tumulo corpus imponentes ligatus eſſe facit pro hoc æquitas, ne ex unius funere multitudo ligetur. Item contra, quod portantes & cõcomitantes, uel ſabricantes, ſi non ſequeretur talis ſepelitio, excõicati non eſſent. In contrarium eſſet hæc conſtitutio ludibrio, ſi unus ſolus foſſidus, vel ſeruus, per quem poteſt ita expediri ligari dicatur, reliquis uiuatis pompoſe & ſolemniter expeditis.

Sepultura varia modo iure interdici.

Sepelire, eſt mortuũ humo vel tumulo concedere

Gloſa ſequens remittitur, dubium ſoluit, remittitur etiam de quæſtione, & de ipſius dubio incidenti quod ſoluit. }

d Subiacere.] alios caſus quib. quis ipſo facto excõicatur per has cle. vide non. j. de ſent. excom. c. 2. hãc aut pœnam locum habere non puto in aliis caſibus quibus denegatur ſepultura: quos habes non. eo. in c. 1. parte de ſta. mo. c. a & c. cum ad monaſterium. Quid de illo, qui ſepelit manifeſtum vſurarium, excommunicatum publice, nominatim interdictum, & tempore interdicti? nunquid vna vel quadrupli excommunicatione ligabitur ex hoc facto? vide de noc plene quod ſcripſi in quæſtione Gualterii, ubi tamen vna ſola, hinc pluribus ſententijs ex his diuerſis cauſis, quãdo quælibet per ſe ſufficiat excommunicatos dicatur, planum eſt qđ de omnibus debet ſatisfacere, & ab omnibus abſolui, de quo tatis not. de oib ord. ex parte. de ſen. exc. cum pro cauſa.

Excõcatio multiplex ter multiplicato facto.

e Non præſumant.] con cor. cle. ſi. de ſequeſ. poſ. cap. vnico. & vide quod ibi not. Ioan. And.

{Glo. ſeq. ſucceſſiue de duobus quærit & ſoluit. ponit duo dicta Inn. & Hoſtię. & ſecundũ determinat.

f Eis quibus.] ſed qui ſunt hi? forte intelleãt de iis quorũ fauore fuerant latæ ſniæ excõicationis, uel interdicti in loca, uel perſonas quo ad illos, quibus ſepultura in his ſuſ?it debebat reſtitutio: ſi qua etiam uiolentia in his ſuſciet illata clericis uel miniſtris, illis etiam fiet ſatisfactio. Itã ſi illorũ corpora uel oſſa diſcerni poſſunt, exhumanda ſunt. eo. in. ſacris, & hoc in vltimis ſub caſibus. Sed quid de primo? Dic, qđ ſi illi fuit pœnitẽs, licet non debuerit ſepeliri, tñ non exhumabitur, ſaltem poſt relaxatum interdictũ, ut no. de ſent. excom. ſi ciuitas in gl. pen. lib. 6. & non ſanc. & Hoſt. in decre. vlt de excel. prælat. ad fi. & facit, qđ not. de ſent. excõ. à nobis a. in gl. pen. nut. etiã Inn. & Hoſt. in prædi. decre. vlt qp pœnitens qui ſepultus non fuit in cœmeterio propter interdictum, relaxato interdicto debet in cœmeterio ſepeliri Inn. in alleg. de ſen. exc. cũ illorũ. & Hoſt. in prædi. decre. à nobis & dñt, qđ ex quo pœnitens eſt mortuus: mortuaria ab eo licite recipi poſſunt: cũ pro ipſo ſit orã dum alleg. 11 q. 3. quæcunque. ſecus ſi non fuiſſet pœnitens ſecũ. de. m. e. n. & uide, qđ poſt eos diui de ſent. excom. cum uoluntate, ſi intelligas de mortuariis, quæ ipſe pœnitens ue loco interdicto reliquit uel in morte, uerum puto. Idẽ ſi intelligas de mortuariis, quę poſtea dantur ex funere ſepulto in cœmeterio poſt relaxatum interdictũ. de funeralibus, vero quæ dantur cum funera ſepulto de facto tempore interdicti, non puto clericos licite recipere poſſe: quia uiderentur participare delicto.

Sepultus in cœmeterio tpe interdicti, an debeat exhumari.

g Eis, ſic ſepelientibus.

h Priuilegio.] et ſi priuilegiati eſſent contra decre. ſ. de priuileg. lib. 6.

i Quacunq; forma.] arg. quod generalia & derogatoria verba ſuſficiãt, facit de hæc ſicut inf. c. priuat. uel. non etenim & per Dinum de reg. iur. quod ſemel. lib. 6.

DVdum ꝓpter ſupponendum eſt, qđ facultas prædicãdi uerbum Dei pertineat ſolis epis & rectoribus parochialium eccleſiarũ de iure cõ. Item facultas audiendi cõfeſſiones, iniungendi pœnitentias & abſoluendi, de iure cõ pertinere epis & archiepis, & rectorib. parochialem eccleſiarũ. Item facultas funerandi, i. ſepeliendi, pertinet ſolis rectorib. parochialium, & non pertinet monaſteriis, niſi reſpectu ſuorũ fratrum. Item præſuppone, qđ Minores & prædicatores fuerunt priuilegiati in iſtis tribus, quod priuilegiũ fuit eis cõceſſum multum large, poſtea fuit reſtrictum huiuſmodi priuilegium, & tunc quia erãt magnæ diſcordiæ, ideo huiuſ-

modi

modi prædicandi facultas eis fuit data, videlicet, quod ipſi poſſent prædicare in ſuis domibus & aliis locis publicis, niſi epiſcopus vellet prædicare, vel prædicari facere, quia tunc ipſi ceſſant. Quantum ad ſecundam facultatem ipſi Minores, & Prædicatores petant licentiam pro audiendis confeſſionibus ab ipſis epis, & licentia obtenta eligant ex fratrib. idoneores ad confeſſiones audiendas, & abſoluendi a peccatis, niſi à caſib. epa lib. tñ abſoluere pñt à caſib. epiſcopalib. ſi ſibi fuerit permiſſum ab epo. Quantum ad tertiā facultatem ipſi Minores, & Prædicatores pñt ſepelire corpora mortuorum, dumtamen ſoluant quartam, vel legitimam rectori eccleſiæ parochialis. Item ipſi non debēt procurare, quod aliqui eligant ſepulturam in domibus ipſorum, vt faciant eis donationes inter viuos, quas facerent inter mortuos, alias ipſi rectores habebunt quartā ſiue legitimam, ac ſi illi feciſſent donationem in morte, hoc intendit totum iſtud magnum capitulū Not quod de iure cōi officium prædicandi ſpectat ad epos & rectores parochialium, tū ēt ex ſpeciali priuilegio poteſt competere aliis, & non extenditur iſtud priuilegium ad alios mendicantes, cum ſit odioſum, ſed crederem, quod alii mendicantes etiam haberent ſimila, ſed illud non eſt clauſum in corpore iuris, ideo ſi eis moueretur quæſtio, ipſi tenerentur probare. No. quod prædicatores & minores ſolum habent facultatem prædicandi in ſuis domibus & locis publicis.

An hæc clement. comprehendat alios religioſos Mendicātes, vel non mendicātes præter cōp. cōprehenſos ſeu nominatos in ea, vide cōino per gl. in ca. quæ a iure. de reg. iur. li. 6.

No. quod parochianus dimiſſo proprio curato pōt fratrib. priuilegiatis confiteri, nec tenetur petere licentiā a ſuo proprio curato, licet eſſet ſibi meritorium, ſi peteret pp bonum obedientiæ Not. formam, quam debet quis obſeruare in confeſſionib. audiendis, quia primo debet audire confeſſionem deinde pœnitentiam iniungere, & poſtea abſoluere. Etſi confitens ſit excōicatus, tunc presbyter debet illum abſoluere ab excōicatione. No. quod iſti prædicatores, & minores eandem habent poteſtatem, quam habet rectores parochiarum.

Item no. quod ipſi habent ius liberę ſepulturæ. Et dicūt doctores, quod ſi conſuetudo ſit, quod primo portatur corpus ad Eccleſiam parochialem, & ibi rector, ſeu curatus liberet eis illud corpus, quod illa conſuetudo eſt ſeruāda, ſed alias ipſi mendicantes poſſunt proceſſionaliter ire ad domum defuncti, & portare corpus, licet gl. teneat contrarium, quia in hoc non approbatur. No. de verbo, innouamus, quod exponit Lau. i. reſtituimus, quia faciat ratam, de reſcri. quamuis, lib. 3. q. 3. §. notandum, & dicit Lau. quod innouare nihil aliud eſt niſi canones qui in deſuetudinem abierant, reparare, 18 d. propter. No. ibi, [Bonifacius,] quod conſtitutiones fiunt ad perpetuam memoriam pro qua ēt fiunt inſtrumenta & ſcripturę aliæ, & ſic recipiuntur teſtes, & publicantur, 1. qō. 7. ſaluberrimum, Zab. No. quod quæſtio erat inter rectores, & clericos ex vna parte, & iſtos fratres ex altera.

Ex hoc colligit Paulus, quod nedum ſacerdos, ſed clericus habeat partem oblationum, & funeralium, ad hoc de fil. presb. c. propoſuit, & c. ex parte, quod etiatis vī verū ſecūdum eum, niſi conſuetudo vel ſtatutum aliud inducat, verb. ſign. cum in tat. In contrarium tamen facit littera, inf. in verſi. verum ibi, [Sacerdotibus & Eccleſiarum rectorib.] & c. Soluit, quod illud non excludit portionem clerici, ſi eſt in eccleſiis cauſa iuuandi ſacerdotem, qui ſine clerico celebrare, & alia ſimilia facere non poteſt.

dum * † à Bonifacio Papa octauo prędeceſſore noſtro infraſcripta edita decretali, Benedictus Papa vndecimus prædeceſſor noſter aliam b illius reuocatoriam promulgauit, quia, vt probauit effectus, nedum c pacis ab auctore d ipſius ſperatę fructum non attulit, quinimo diſcordiæ, pro qua ſedanda proceſſerat, fomentum e non modicum miniſtrauit. f Nos eam omnino g caſſantes, aliam a præfato Bonifacio editam ſacro inſtante h & approbante concilio innouamus, ſubiicientes tenorem i illius, qui dignoſcitur eſſe talis, Bonifacius epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. k Super cathedra l

de conſec. diſt. 2. iubemus, & da vita, & hone. cle. vt quiſquis. No. in ver. [Hoc illa duntaxat, &c. quod in conceſſu prædicationis præferuntur prælati iſtis fratribus, habent enim prælati in hoc ius potentius, vtpote ordinarium & ius commune, fratres autem extraordinarium, & priuilegium, ſed in conceſſu talium fortius eſt ius commune quā ſingulare, & ordinarium auxilium, quam extraordinarium, vt l. eius militis § ſi militia, ff. de teſt. mili. & l. in cauſa. ff. de minor. §. cauſa. Et potentior eſt cauſa naturalis quam accidentalis, vt l. qui habebat, ff. de ſuiel. & l. liaertius, § præſcriptio. ff. ad munic. Petrus de Anch.

Gl. primo diuidit, & ſubdiuidit, & docet, quid vnaquæque pars faciat, & ſummat partem, quam diuiſum recipit.

a Dudum. duæ ſunt principales partes, in prima proœmium Clementis innouans in concilio conſtitutionē Bonifacii, & caſſans reuocatoriam Benedicti; in ſecunda conſtitutio, ibi, [Bonifacius] quæ ſubdiuiditur in titulum & conſtitutionem, ibi, [Super cathedram.] quæ conſtitutio præmittit exordium, in quo dicit ſe vigilem circa ſcandala clari tollenda. Secundo, ibi, [Ab olim.] narrat diſcordiam prædicatorum, & minorum cum cleroſe pes prædicationib. confeſſionib. & ſepulturis. Primo prouidet circa prædicationes. Secundo ibi: [Statuimus.] circa confeſſiones. Tertio ibi: [Huiuſmodi,] circa ſepulturas. Quarto ibi, [Nos etenim] reuocat priuilegia, conſuetudines, ſtatuta, & pacta contraria Quinto ibi. [Cæterum,] hortatur, & præcipit prædictos ordines, & profeſſores ipſorum per clerum benigne tractari, & contra facientibus comminatur.

Et pars, quæ titulum reſpicit hoc intendit, prædicatores & minores in locis ſuis libere ſepeliant illos, qui hoc elegerint De funeralib. tamen & quibuſcunque obuenientib. & relictis ēt, de quib. alias non debetur canonica, quartam & non vltra ſoluent Eccleſię parochiali.

b Aliam quæ incipiebat, inter cunctos.

a Nedum. non attulit fructum, quod eſt infra.

d Ab auctore. Benedicto.

e Fomentum. ideſt, nutrimentum.

f Miniſtrauit.] ſimul de ætate, & qualitate, ad auxer.

g Omnino. ſimile de immu. eccl. quoniam.

Gloſſa ſequens alleg. iura huius conſtitutionis præter iſtad, per quæ derogatur priuilegiis, vel exemptionibus.

h Inſtante. Multoties dixi. quod concilia fieri priuilegiis vel exemptis non expedit, quod collige ex hoc Viennen concilio hic. & ſupra cap. proxim & ſupra titu. prox cap. vnico. & ſupra de ſupplen. neglig. prælat. quia regulares, de ſta. regum. attendentes, de religio. domib. quia contingit. de iure patro. ut conſtitutio. de priuileg. religio & cap. archiepiſcopi, de pœn. & remiſ. abuſionibus de ſen. excom. c. 1.

i Tenorem. ſimile de confirma. vti. vel inuti. capitu. penultimo.

k Memoriam. vide quod no. de re iud. ad Apoſtolicæ in 2. gl. lib. 6.

l Cathedram. ſecundum Hug. Græcum eſt, & ponitur pro alia excelſa ſede iudicis præſidentis, & componitur a charos, quod eſt ſedes, & hedra, quod eſt ſponda, quaſi ſpondata ſedes. ponitur etiam pro ſede doctoris, vnde in Græciſmo.

Rea.

Digitized by Google

præeminētiæ paſtoralis diuina diſponēte Clemētia conſtituti, et ſi [a] multis, & arduis, quę in amplum Romanæ curiæ alueum [b] vndique confluūt [c] quaſi torrens [d] prægrauemur negotiis, curis excitemur innumeris, cogitationib. plurimis diſtrahamur: circa id tamen feruentibus † votis intendimus, vacamus inſtantius [e] ac operoſæ ſtudium ſollicitudinis impartimur, ut ad diuini nominis † gloriam, exaltationem catholicæ fidei, & profectum fidelium animarum (præciſis radicitus [f] diſſidiorum vepribus, [g] & litigiorum aufractibus [h] omnino ſubductis (inter eccleſiarum antiſtites [i] ad curam, & regimen gregis Dominici deputatos cæterſque perſonas, quas ordo clericalis includit, [K] pacis tranquillitas vigeat, feruor charitatis exęſtuet, [l] inualeſcat [m] concordiæ unitas † animorum identitas perſeueret; ſcimus enim & ex euidentia [n] facti colligimus, quòd non niſi in pacis tempore bene colitur pacis auctor: nec ignoramus, quod diſſenſiones, & ſcandala prauis actibus [o] aditum præparāt, rācores, & odia ſuſcitant, & illicitis moritus auſum præbent. [p]

Ab olim ſiquidem inter prælatos, & rectores, ſeu ſacerdotes, a clericos parochialium eccleſiarū per diuerſas mundi prouincias conſtitutos ex vna parte, & Prædicatorū, & minorum ordinum fratres ex altera (pacis æmulo, [q] ſatore [r] ſ zizaniæ † procurante) grauis & periculoſa diſcordia excitit ſuſcitata, ſuper prędicationib. fidelium populis faciendis, eorum confeſſionibus audiendis, pęnitentiis iniungendis eiſdem, & tumulandis defunctorum corporibus, qui apud fratrum ipſorum eccleſias ſiue loca noſcuntur eligere ſepulturā.

Nos autem (pii patris [t] more laudabili) moleſte ferentes incommoda filiorum, reducentes ad exactę [u] conſiderationis examē, ac intra pectoris clauſtra ſollicite reuoluentes, quam ſit plena periculis, [x] quam onuſta [y] diſpendiis quamque in diuinæ maieſtatis conſpectu reddatur exoſa [z] diſcordia ſupradic. Et propterea intendentes paternæ ſollicitudinis ſtudio illam prorſus euellere ac omnimode ſubmouere nullis umquam futuris tēporibus fauēte † Domino ſuſcitandam; grandi quoque deſiderio cupiētes, ut huiuſmodi negotiū quod potiſſime inſidet cordi noſtro finem ſalubrem, [a] & celerem per Apoſtolicæ ſolertię [b] ſtudiū cōſequatur, diligenti cum fratrib. noſtris deliberatione præhibita ſuper eo, ad honorem [c] Dei, & exaltationē Catholicę fidei, quietum ſtatum partium prędictarum, ac ſalutis animarum fidelium incrementum, de † ipſorum fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica; ſtatuimus, & ordinamus, ut dictorum ordinū fratres in eccleſiis, & locis [d] eorum, ac in plateis communibus [e] † libere ualeant clero & populo prędicare, [f] ac proponere

Clemēt.

Rex ſoliū, doctor cathedrā, iudex quæ tribunal.

Poſſidet, ac ſedem præſul, prætorque curule.

Quaſi curule, quia ferebantur incurru. De hac cathedra audientis, & docētis 40. diſt. multi.

a Et ſi. pro quamuis.

b Alueum. Alueus dicitur venter fluuiorum. dicitur etiā vas factum ad modum aluei fluuii, in quo lauantur pedes carnes & olera, & dicitur ab aluo, quod eſt quoddam uentris receptaculum recipiēs cibum.

c Confluunt. 2. q. 6 ca. 2. cum ſeptem cap. ſeq.

d Torrens dicitur fluuius, vel aqua ueniens cum impetu in imbre, quæ in æſtate torreſcit, id eſt areſcit.

e Inſtantius. nota, quod habens ad multa intendere, ad id quod eſt grauius debet manum apponere ſicut iuris prælum ptione, qui vult ſe liberare, ſoluendo, ſe liberat ab eo, quod eſt grauius ff. & C. de ſolut. o. leg. i. ſecundū Io. Monac.

f Radicitus, ſiu ſtia ramos conatur incidere, qui radicem non euellit. de pœn. i diſtinct. 2. quia radix.

g Vepribus.] vepres dicuntur ſpinæ, quæ vi prahendunt, & lacerant carnes, & veſtes.

h Anfractibus. ſic dicti, quia undique frangunt, & dicuntur viæ aſperæ diuerticulis circunfractionibus, & ſuturis. & habetur idem uerbum de elect. quorundam lib. 6.

i Antiſtites.] hi ſolent dici epiſcopi quaſi ante alios ſtantes.

K Includit.] 12. quæſtione ſecunda, quo ſunt de ætate & qualitate. cum contingat.

l Exæſtuet.] quaſi ferueat, bulliat, uel caleſcat.

m Inualeſcat. quaſi ualde ualeat, creſcat. & abundet.

n Ex euidentia de electio quam ſit. in prin. lib. 6.

o Actibus.] Eccleſiaſt. 28. abſtine te a lites, & minues peccata.

p Præbent.] concord. C. de iudi procurandum in princip.

q Aemulo.] concor. proœ compilat. Grego. de hoc cer. nota 43. diſtinctio. ſeimus & facti 16 quæſtio 2. ca. 1. poſt principium

r Satore.] id eſt, ſeminatore.

ſ Zizanię.] ſeges vel herba peruerſa, ſcilicet ſolium 16 diſtin. naſc. 23. q. 1. quoniam. Et quandoque ponit pro ſorde omnium ſegetum. hnia litera cōcor. de elect. licet.

t Patris.] qui habet quęrere conſiliū pro liberis. ff. de adul. nec in c. in fin. Ioan. Mona.

u Exactæ.] quaſi exquiſitæ. C. mand. in re mandata. Ioan. Mona.

x Periculis.] dictis a pereo peris.

y Onuſta quaſi oneriata. de elect. lib. periculum, in principio lib 6.

z Exoſa.] id eſt, perfecte odioſa.

a Salubrem.] quaſi ſalutis uberem.

b Solertia.] v de quod dixi ſ. ea. cum pila. de offi. deleg. ca. vnico.

c Ad honorem.] ſimile de viu. pal. cap. ad honorem.

d Locis. eorum] quicquid eſt intra ſepta, vel ambitu, et a in partis, uel hortis uel alpauis unde tur includere.

e Communibus.] in priuatis ergo ſecus

f Prædicare.] etiam tempore interdicti de ſenten. excommu i. reponſo.

I 3 a Ver-

† al frequentibus.

† al. numinis.

† al. & animorū, &c.

† al. ſatoreq.

† al. ita, auctore Dño.

† al. ita, de fratrib noſtrorum, cō ſil. &c.

† Id eſt publicis, iō ait Pe. Anc. papa ſi ne aliorū p̄iudicio de ea diſponit. a g. l. ſiculo eus § fin. ff. quemadmodum ſeruit. amit. ex quo ego inferio ꝙ ſa pa ſpot dupo nere aliq̄ faciendā in re dñi tēpo ralis fauore fidei. Fon.

Digitized by Google

verbũ ᵃ Dei, hora illa dũtaxat excepta, in qua loco rum prælati ᵇ prædicare voluerint, vel corã ſe facere ſolemniter prædicari, in qua ᶜ prędicare ceſſabunt, prętérquam ſi aliud de prælatorum ipſorum voluntate proceſſerit ac licentia ſpeciali.

In ſtudiis autem generalib. ᵈ vbi ſermones ad clerum ex more fieri ſolent diebus illis, quibus prædicari ſolemniter conſueuit, ad funera etiam mortuorum, & in feſtis ſpecialibus ſiue peculiaribus eorundem fratrum poſſunt ijdem fratres, & liceat eis libere prædicare: † niſi ᵉ forte illa hora, qua ſolet ad clerum in prædictis locis Dei verbũ proponi, epiſcopus, vel prælatus ſuperior ᶠ clerum ad ſe generaliter ᵍ conuocaret; aut ex aliqua ratione, vel cauſa vrgente clerum ipſum duceret congregandum.

In Eccleſiis ʰ autem parochialibus fratres illi nullatenus audeant, vel † debeant prædicare, vel proponere verbum Dei, niſi fratres prædicti a parochialibus Sacerdotibus ⁱ inuitati † fuerint, vel vocati, & de ipſorum beneplacito, & aſſenſu, ſeu petita licentia fuerit, & obtenta, niſi epiſcopus vel prælatus ſuperior per eoſdem fratres prædicari mandaret.

Statuimus ᵏ etiam, & ordinamus auctoritate prædicta, vt in ſingulis ciuitatibus, & diœceſibus, in quibus loca fratrum ipſorum conſiſtere dignoſcuntur, vel in ciuitatibus, & diœceſibus locis ipſis vicinis, in quibus loca huiuſmodi non habentur ˡ Magiſtri † Priores prouinciales Prædicatorum, aut eorum Vicarii, & Generales, † & Prouinciales Miniſtri, & Cuſtodes ᵐ Minorum, & ordinum prædictorum, ad pręſentiam prælatorum ⁿ eorumdem locorum ſe, conferant per ſe, vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putauerint, humiliter petituri, vt fratres qui ad hoc electi fuerint in eorum ciuitatibus, & diœceſibus confeſſiones ſubditorum ſuorũ confiteri ſibi volentiũ audire ᵒ libere valeant, & huiuſmodi confitentibus (prout ſecundum Deum expedire cognouerint) pœnitentias imponere ſalutares, atque eiſdem abſolutionis beneficium impendere de licentia, gratia, & beneplacito eorumdem. Ac deinde ᵖ præfati magiſtri, priores, prouinciales, & miniſtri ᵍ ordinũ prædictorum, eligere ſtudeant perſonas ſufficienter, ʳ idoneas, vita probatas, ˢ diſcretas, modeſtas, atque peritas, ad tam ſalubre miniſterium, & officium ᵗ exequendum, quas ſic ab ipſis electas repræſentent, vel faciant præſentari ᵘ prælatis, vt

Prælati n[illegible] a Verbum Dei. de ord. inter cætera. in princ.
[illegible] venit re b Prælati. iure cõi, vel conſuetudinario, ſecundum Io.
[illegible] eccleſię. Mo. q. ſi dein rectorem eccleſiæ non contineri nomine prælati, cum ſupra ſit expreſſus poſt prælatum in ver. ab olim, de vicario tñ dicit idẽ quod de prælato: q̃a q̃d per ſe non poſſunt ordinarii, per alios faciunt de off. ord. inter cætera & eo tit. ſi epiſcopus. lib. 6.

c In qua. hora.

d Generalib. i. locis habentibus ſtudium ex priuilegio, vel conſuetudine cuius initii non ſit memoria. de cle. non reſi. ſuæ tafſta de priuil. ca. 2. lib. 6. & in proœ Digeſtorum, §. hæc autem tria.

e Niſi. a primo dicto huius ver. excipit nõ a duob. ſequentibus quod latis verba demonſtrant.

f Superior. non reſpectu epiſcopi, de quo præmiſit, ſed clerici, cui ſupereſt de cõſuetudine, vel priuilegio, ſecundũ Io. Monac.

g Generaliter. ſecus ergo vbi ſpecialiter vocaret prælatos doctores, vel huiuſmodi ſimiles.

† Supplet Zenz. extra monaſteria; & loco ſua, vt verba operentur aliq d vltra præcedẽtia. de ver. ſig. Abb. F.

h Eccleſiis. nec ipſarum capellis, vel cæmeteriis, de len. eac. ſi ciuitas. lib. 6 ſcd̃m Io. Mo. ſcd̃m quem. no ꝙ in ver. præced. permittitur his p̄dicare cũ certa moderatione, hic prohibetur. niſi certis caſib. quare eum de iure cõi illis prædicare non cõpetat, ſed ſolum prælatis, & curatis intra. §. huiuſmodi, reputat illis omnem locum interdictũ, qui noo repetitur, hic permiſſus.

† al. nec debeant.

i Sacerdotib. puto ſufficere ſi iſti ſunt vicarii perpetui, cum ad eos ſpectat cura. de off. vic. c. ſi. de pb. ſuperius li. 6 & idem puto in temporalib. datis in caſu licito auctoritate epiſcopi, vt de electio. cum ex eod lib 6.

† In quodã manuſcripto ita: inuitati fuerint vel fortaſſis, extiterint, aut de ipſorũ beneplacito, &c.

Gl. ſequens ſubdi nidit.

k Statuimus. ſecundus articulus confeſſionem circa quos prouidet, primo de licentia petenda, ſecundo de confeſſoribus eligendis, & præſentandis, ibi. [Ac deinde] tertio limitat locum, & numerũ, ibi, [extra ciuitates.] quarto prouidet qñ licentia datur, & electi acceptantur, & qñ non acceptantur ibi: [Et ſi idem.] quinto, quando denegetur licentia, dat gratiam cum certo moderamine, ibi, [ſi vero.]

l Non habentur da[illegible] ergo, ꝙ fratres nõ haberent locum Minorum, poſſent tamen prælati, de quibus ſequitur ab epiſcopo Mutin. petere quod ſequitur, & pro ipſa diœceſi electionem facere.

m Cuſtodes. priores ergo conuentuales, quoad Pręd. catores, & Guardiani quoad Minores hoc non poſſunt.

† al. Magiſter

† al. Generalis Miniſter.

n Prælatorum. ſ. epiſcoporum, & ſuperiorum, de quib. præmiſit, & patet hoc infra ibi, in eorum ciuitatibus, &c.

o Audire. Not hunc ordinem, i. vt primo audiatur confeſſio, ſecundo imponatur pœnitentia: tertia fiat abſolutio. nõ ergo præcedat abſolutio impoſitionem pnîæ, vtſi cabſolutionem præcedat cordis contritio, oris cõfeſſio, operis ſatisfactio, ſaltem effectu.

Pniæ impoſitio abſolutionem præcedere dẽt. Vide text. & notata ibi in hac editione in ca. vlt. de cenſib li. 6. vbi refellitur hæc glo.

p Deinde. ergo non prius non tñ eſt neceſſe ꝙ talẽ licentiã habeant, ſed ſatis eſt ꝙ petant quo ad hoc vt eligere poſſint.

q Miniſtri. ſ. generales, vel prouinciales. Et no. quia de vicariis Priorum prouincialium, & cuſtodib. non repetit, de quibus præmiſerat, licet ergo illi petitionem poſſint facere, d̃ qua præmiſit, nõ tamen electionem de qua hic loquitur.

r Sufficiẽter. ſ. ea qualitates exprimit. Io. Monac.

ſ Probatas. Beatus Bernardus ad Eugeniũ: Probatos oportet eligi non probandos. & facit præb. in Lateran. tit. ſi.

Probati, & non probandi ſunt eligendi.

t Officium quod eſt ars animarum de ætate & quali. ca. cum ſit. Io. Mon.

Præſens dr̄, qui prębetur ſentibus corporis.

u Præſentati. perſona lis ergo p̃ſatio fieri debet. Nam dr̄ p̃ñs qui p̃ntur ſcilic

ſenſibus corporia facti ff. de verb. obl. l. 2. in prin.

Gl. ſeq. arguit iſtos curatos, & eo contrarium, & ratio nem reddit.

a Impediant. cum determinatione, quæ habetur infra ver. per hmõ., & licet iſta ſint de cura animarum, & articulus præcedens & ſubſequens per quæ vſdere curatiſtos eſſe curatos ſaltem in tãto, vel ex delegata poteſtate, vt hic, vel ordinaria, vt inf. ver. h ve ro. Dicit finaliter Io. Mon. quod iſti non ſunt curati, quod etiam ſecundum eũ eſſet quo ad fratres Minores contra conſtitutionem, exiit, de ver. ſign. lib. 6. & ratio quia nec ipſi adſtricti ſunt ad executionẽ vel exercitium iſtorũ actuum, nec fideles ſunt adſtricti, vt in his ad eos recurrant, & ſic licet ex priuilegio huius perpetuæ conſtitõnis hoc poſſint, non per hoc sũt cenſendi curati.

b Deputari. ſimile de accu. ſicut olim.

Gl. ſeq. dubium ſoluit, & remittit.

c Auditure ſi non electus te ingerit, vel electus extra diœceſim, in qua deputatus eſt, bona fide illi cõfeſſus, & ab illo abſolutus, tutus eſſet quo ad Deum, & vide quæ not. de elect. dudum a. in gloſſa, quia cum iam deſierit, & quod ibi ſcripſi.

d Paucitas. ſimile de vnio. quod ſuper his. ver. quamuis 21. d. in nouo, in fi.

Gl. ſeq. notat, & quæſtionem ſoluit contrarium.

e Exigit. not. numerum præſidentium deputari ſecundum quantitatem ſubiectorum. Simile de 21. & hone cler. quoniam, cum ſuſtentatio. ſi autem contendit epiſcopus cum fratrib. dicens minorem numerum ſufficere, recipiat epiſcopus numerum de quo vincetur, de reliquis recurrat ad arbitrium boni viri, l. iudicis, ff. de verb. oblig. continuus, §. cum ita, ſecundum Io. Mo. qui dixit, quod caute forte faceret epiſcopus, ſi in principio cum concedit licentiam, taxaret numerum, ſi ceret. n. a principio quandoque quod non liceret ea poſtfacto. ff. de pact. in traditionibus C. de do. quæ ſub mo. l. 1. & l. perfecta facit de condi. appoſ. verum.

f Conceſſerint. quam ſi ex cauſa reuocare non poſſent de regul. iur. decet. li. 5.

g Actione. ſimile de eccl. cum Apoſtolus ante medium, de immo. eccl. aduerſus.

Gl. ſeq. arguit ad quæſtionem, & contrarium ſoluit.

h Quemquam. videtur quod nimes refutari non poſſint, de contra ſecundum Io. M. cum hoc verbum. iuri æquipollat vniuerſali & extendatur in edictis prætorum ff. vi bo. rap. prætor. § homines ff. de conſt. pecu. l. 1. §. de neg. geſt. l. 1. § 1. & 3. alias ſecundum eum fieri poſſet fraus conſtitutioni, quæ multa requirit in talibus fratribus. ſup. ver. ac deinde.

de eorum licẽtia gratia, & beneplacito in ciuitatib. & diœceſibus eorundem huiuſmodi perſonę ſic electę confeſſiones confiteri ſibi volentium audiant, imponant pœnitentias ſalutares, & beneficium abſolutionis in poſterum † impẽdant, [a] prout ſuperius eſt expreſſum, extra ciuitates & diœceſes, in quibus fuerint deputatę, per quas eas volumus & non per prouincias deputari, [b] confeſſiones nullatenus audituræ. [c]

Numerus autem perſonarum aſſumendarum ad huiuſmodi officium exercendum, eſſe debet prout † vniuerſitas cleri & populi ac multitudo, vel paucitas [d] exigit [e] eorundem.

Et ſi ijdem prelati petitam licẽtiam confeſſionũ huiuſmodi audiẽdarum conceſſerint, [f] illam prefati Magiſtri, Miniſtri & alii cum gratiarum recipiant actione, [g] dictęq. perſonę ſic electę commiſſum ſibi officium exequantur. Quod ſi fortè iam dicti prelati quemquam [h] ex dictis fratribus præſentatis eiſdẽ ad huiuſmodi officium nollẽt [i] habere, vel non ducerẽt admittẽdum eo amoto vel ſubtracto, loco ipſius ſimiliter eiſdem preſẽtandus prelatis poſſit & debeat alius ſurrogari. [k]

Si vero ijdẽ prelati prelatis fratribus ad confeſſiones, vt premittitur, audiendas electis, huiuſmodi exhibere licentiam recuſarint, [l] nos ex nunc ipſis, vt cõfeſſiones ſibi confiteri volentiũ [m] libere [n] liciteq. audire valeant, & eiſdem pœnitentias imponere ſalutares, atque eiuſdẽ beneficiũ abſolutionis impartiri [o] gratioſe concedimus [p] de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis.

Per huiuſmodi autem conceſſionẽ nequaquam intẽdimus perſonis ſeu fratribus ipſis ad id aliter deputatis, poteſtatem in hoc impendere ampliorẽ, quam in eo curatis vel parochialibus ſacerdotibus eſt a iure conceſſa, [q]

i Nollent. factum & proprium meri, non cauſæ cognitionem denotet, ſecundum Io. Mo. dum Io. Mon.

k Surrogari ſi non recipiunt, ſed ex iuſta cauſa, quia non eſt qualis ſupra deſcribitur, ſibi imputetur quod malum elegerunt, ſi ſine cauſa ſuccedit Papæ licentia, vt ſtatim ſequitur, ſecundum Io. Mo.

Gloſ. ſeq. ſupplet tertium caſum.

l Recuſarint. ſi nõ recuſat expreſſe, ſed non dat, vel negligit, videtur que locũ habere, hoc priuilegiũ poſt trinã monitionẽ vel requiſitionẽ, per dec. 1. de ſuppl. neg. præla. & facit de app. ab eo. li. 6. & ſu. ea. cõ pil de app. quamuis.

m Volentiũ. forte non intellexit de te. lig. oſis, qui ſecundũ ſuorum ordinum ſtatuta ſuis prælatis confiteri debet, vt etiam dicebat conſtitutio Benedicti.

Gl. ſeq. notat contra opinionem.

n Libere. denotat quod non eſt neceſſe licẽtiam ſacerdotis parochialis haberi, & eſt ſimile de praben. licet epiſcopus, li. 6 contrarium vide ſui hic vel ic Io. Monach.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, reſpondens ad cõtrariu, & opponit

o Impartiri. abſolutionis ergo non habebunt neceſſe iterum confiteri proprio ſacerdoti, nec obſtat decret. omnis, in pri. de pœ. & remiſ. quæ intelligitur de illo, qui alteri legitime confeſſus non eſt, vt dicebat Benedictus in conſtitutione, inter cunctas. Et vide quod ſcripſi poſt Hoſt. in c. omnis, ſuper verbo, proprio, huius tamen contrarium tenebat prolixe hic Io. Mo. niſi cum iuſta cauſa ſubeſſet, non tenebitur proprio ſacerdoti Ioannes Mand.

p Concedimus. contra co. ſup. ea. comp. de foro comp. quãuis §. volumus.

Gl. ſeq. exponit & remittit, quæſtionem ſoluit, ſolutionis obiectioni reſpondet.

q Conceſſa hoc intendit, quod in caſibus epo reſeruatis non poſſint abſoluere, & qui ſint illi no. de pœni. & remiſ. ſi epiſcopus, lib. 6 & hic per Io. Mo & plene per Hoſt. i o ſumma huius ti. § cui confitendũ in fi. 2 coll. Dicit autem hic Io. Mo. quod epiſcopus caſus de quibus ante hanc conſtitõnem poterant curati abſoluere, ſibi reſeruare

1 Ex hac gl. cognoſces quã beneficium dicatur curatũ. pro. in c. de mul tã. de preb. Fo.

† Hæ duæ dictiones, in poſterum, quæ ſunt tenant quiorib. co dieb.

† al. ita, prout vniuerſitas cleri & populi multitudo vel paucitas exigit eorundem.

Numerus pre ideãnã ſm quantitatem ſubiectorũ e deputandus

† De hoc verbo, libere, vide Franciſcũ de Aretio cõſi. 76. inci Diligenter, & Dec. conſ. 131. & in eſſi ſi probilia te, de off. de le.

3 Et hæc ſuſa eſt & declarata per extrauag. inc. Vas electionis. habetur in extrauag. cõibus ti. de hæret.

uare

Digitized by Google

nare poſſet hac conſtitutione non obſtante, quia licet ſratres ſint exempti, parochiani non, allegat de priuile, ex ore eorum per exceptionem, l.b.6. Nec dicitur a iure conceſſum, quod iure reuocatum eſt, arg. ff de diuor. l. diuortium. Item ſi poteſt a ſtatu poteſtatem ordinariam curatorum, for tius hanc extraordinariam, ne idē ſubditus cenſeatur diuerſimode quo ad curatos et quo ad fratres, de priu. leg. quia circa. Eſt ergo ſenſus, quod nō abſolute frater, quē non abſolute curat⁹. iſta igitur accidentalia & de bene eſſe, nō mutant ſubſtantialē & ordinariam poteſtatem epiſcoporum de iure per hoc l.6. Non obſtat ſi dicas quod hoc ei auferre, vel decurtare priuilegiū quod fieri non potest, ēt indirecte depriuileg. quanto, quia licitum eſt cuilibet facere quodlibet re ꝓpria, dummodo non faciat animo iniuriandi, nec alicui faciat iniuriam, &c. de elect. eū eccleſia. Vulterana cum ſuis concord.

a Prælati. epiſcopi & ſuperiores vnde videmus quod hodie aliquibus ex illis conceduntur caſus reſeruatoa

tacitum non capaci dimiſſum ſubiacet Falcidiæ: probatur hæc, ff. de iure fiſci. l. 3 §. ſi quis, & § quando, ff de iis quib. vt ind. g l. in fraudem C ad le. Fal. i. d. l. 3.

Gl ſeq ponit ius reuocatum ex quo inter duo rigor. ſi

g Funeralibus. dec aranetat Benedictus illa eſſe funeralia, quæ cū funere deferuntur, in prædicta conſtitutione, inter cuncta, & ibi ſtatuerat de candelis, quod dā̄nt ad manus quartā nō debeti, ſed ex quo reuocata eſt illa conſtitutio, puto etiam de illis candelis deberi, & licet hoc ſit rigorolum, hoc tamen vult illa litera, & verbum, omnib. quod præcedit, & quibuſcunque, quod ſequitur, per hæc verba etiam puto eos teneri de iis, quæ legantur pro Miſſis dicendis.

Gl ſeq quaſtionē ſoluit & remittit.

h De iure. vt patet de teſta. c. ſi de verb. ſign. ex parte 3. Et per hoc patet, quod iſta conſtitutio eſt iuris veteris correctoria, & ſic reſtringenda, & ad alios quam ad Prædicatores & Minores nō extendenda, vt not. de reg. iur. quæ a iure, lib. 6. & eod l b de regula conſtitutionem.

nisi forſan eis eccleſiarum prælati [a] vberiorē in hac parte gratiam ſpecialiter ducerent faciendam. Huiuſmodi [b] quoque ſtatuto & ordinationibus noſtris adiicimus, vt fratres dictorum ordinum in eccleſijs vel locis ſuis † vbilibet conſtituti liberam, vt ſequitur, habeant ſepulturam, [c] videlicet quod omnes ad eam recipere valeat, qui ſepeliri elegerint in locis & eccleſiis memoratis. ¶ Verum ne parochiales eccleſiæ, & ipſarum curati ſiue rectores, qui miniſtrare habent eccleſiaſtica ſacramenta, quibus noſcitur de iure competere, prędicare, [d] ſeu proponere verbum Dei, & confeſſiones audire fidelium, debitis & neceſſariis beneficiis defraudentur, cum operariis mercedis exhibitio debeatur, [e] auctoritate Apoſtolica conſtituimus & ordinamus eadem, vt dictorum ordinum fratres de obuētionibus [f] omnibus, tam † funeralibus, [g] quam quibuſcunq. & quomodocumque relictis diſtincte vel indiſtincte, † ad quoſcunque certos, vel determinatos vſus, de quibus etiam quarta ſiue canonica portio dari ſiu exigi non cōſueuit, vel non debet de iure, [h] nec non de datis [i] vel qualitercunque donatis in morte, ſeu mortis articulo in infirmitate donantis, vel dantis, de qua deceſſerit [k] quomodocunque directe vel indirecte, [l]

† al. eorum.

† al. ita: tam de funeralibus quā de quibuſcunque &c.

† iſta verba dicit Old. cō ſi. 389. quod vbi loquitur legataria ſacta vniuerſo collegio Fratrū, non debetur, quod ſiunt alicui ſingulari fratri quia de illis non ē danda quarta, arg. l. tutor petens, § j. ff. de cap. per. l. a ſilio, ff. de: ali & cib. le. Fon.

† V. de Ale. conſ. 196. inci. Viſo teſtā. li. 2.

† Idē Feder. de Senis conſ. 4 Calder. conſ. i ne e. ii. Petrus de Anch conſ. 369 & Ge. conſ. 46. in quod nō tā dantur quartā ceſſante fraude, vt q̄ ī cōtēplatione conſanguinitatis teneti Old. q 224. & q. 287. & q. 289 & B. conſ. 104 L. & conſil. 236. li. 2.

b Huiuſmodi quoque circa partem iſtam plures quæſtiones occaſionum quam circa præcedentes: ratio patet, quia hic de lana & lacte, vel redditu agitur, ſed non ibi. vidi autem & habeo formam cuiuſdam literæ, quæ dicitur ab ipſo Bonifacio epo Moren. emanaſſe ad querelā clerici Moren. quæ quaſdam ex iis determinat, declarando & iudicem dando in modum cōſeruatoris, quas inf. ſubiungā, & rationes quas inducit, per iura probabo.

c Sepulturam. quam alias de iure communi non haberent, ex quo populum non habent, hoc ſcripſi poſt In no & Hoſt. eo ti. c. in prin.

d Prędicare. vide quod ſcripſi poſt Inn. & Hoſt. de hæ re. excommunicamus i § quia vero.

e Debeatur. ſup. eo ti. c. i. & 2. q 2. quicunque ſuffragio

Glo. ſeq. tractat de diſtributis in ipſos, de mandato defuncti vel ſine, per executores vel legatarios.

f Obuentionibus omnibus. declarat prædicta commiſſio, quod ſi non relinquatur fratribus: ſed frater datur executor ad certam ſummam diſtribuendam arbitrio ſuo, vel ſibi legatur aliquid diſtribuendum: quam ſummam, vel quod legatum ipſe executor, vel legatarius poſtea diſtribuit in eoſdem, quod debeatur quarta; cum eo caſu recipiatur ab executore vel legatario, vt a miniſtro ff. de leg. 2. l. ſi quis Titio, & ſi eis plus quam per legē Falcidiam l. diuus Ne. obſtat litteræ intra ad quoſcunque &c quæ cum cā dubitationis tollendæ adiecta fuerit, obſtat omnium generalitatem non minuit, ff mand. qui mutuam, & ff. de reg. iu. quæ dubitationis. Idem ibi declaratur quā nil relinquitur fratribus, ſed decedens mandat executori, vt ipſis fratribus det aliquid, vel promittat; quia cum illud palam capere poſſunt reliſti iure cenſetur & debetur quarta, ſicut & fideicommiſſum

ADDITIO. Iſta conſtitutio eſt veteris iuris correctoria cum debeatur quarta vigore eius etiam de relictis prius legatis, contra c. ſi de teſta. ideo merito eſt reſtringenda vt dicit hæc gl. Abbas Siculus.

Gl. ſeq. dicit quid de legato in vita ſoluto.

i Datis. declarat prædicta cōmiſſio, quod ſi teſtator legatum ſoluit in vita, nihilominus debetur quarta: quia videtur ſoluere vt legatū: vnde legatarius illud iterum poſt mortem, nō petit, & ſi Falcidia locus ſit, illā propterea non euadit primū probatur. C. de leg. l. ſi a. ff. de leg. 2. l. netua 1 & l. Lucius 2. §. impuberem ad idem, ff. ad leg. Falc. iū quo. § ſi. ſecundum probatur. C. ad leg. Falc. in donationibus, & l. pen. C. ſi m. ecrl. ſi cogitationem.

Gl ſeq. dicit quid de ſepultis in ipſorum habitu.

k Deceſſerit. hac ratione declarat prædicta cōmiſſio, quod licet tales per aliorum illorum habitu ſepeliri, quarta debetur, nā etſi ad ipſorum religionem tranſirent in ęgritudine, de qua decederent, deberet quarta e ti. de his

Glo. ſeq. tractat quid de dato vel relicto ſingularibus fratrib.

l Indirecte. per hoc dicit commiſſio prædicta patere, quod quarta debetur de iis, quæ teſtatores relinquunt, vel dant in infirmitate de qua decedunt, vel dari mandant poſt mortem, de hoc in teſtam. non mentione non facta ſingularibus a fratribus, ad eorum commoditates puta emptiones librorum vel veſtium; ad hanc rationē, quod eis conuentum quæritur, ſicut per monachum monaſterio, per ſeruum domino, & patri per filiū 1a. quod t. non dicatis 19. q. 1 c. 1. in fin. per quas perſonas, in princip. C eo. tit l a in fi. & l. ſi. & in legato tertium inſpicitur perſona domini, & an ſibi legare potuerit, & ex tali legato poteſt dominus Accomodatio gra

tiam

nam hæc probantur ff. de leg. 1. l. cum filioſa. de leg. 2. ſi aliends ſeruus. de hæc. inſti. l. non minus. C. de hæc. in ſti. l. neq. Non obſtat prædicta de teſta. requiſiſti. ad fin. qd loquitur in illo, qui pôt hře proprium. Io. And.

Gl. ſeq. quærit, recitat opi contrarias, & declarat circa primam.

a Quartam. quæro an Prædicatores & Minores teneantur ad hanc quartam de iis quæ relinquuntur eiſdē per eos q apud illos non ſepeliuntur? Præd. cta commiſſio recitat, qp nun leuia opinionis doctores dixerunt quartam dēberi eccleſiæ parochiali de oibus relictis a ſuis parochianis etiā ſi ſepulti fuerint a. pud illam, placuit autem hæc opinio Hoſtien. Per. & Aegid. Sed Tancr. gloſſ. Innocen. & Abbas contra quam opinio placet Arch. dia. & Ioan. vt ſcripſi eod. tit. cap. 1. & hic Ioan. Mon. dicit demum illa commiſſio, q ex q ſalua. ſe perſonarum, & quantitate relictorū, & ex prætentis præſumi poteſt illius, ma xime quia quando non tenebantur ad quartam, ſepulturas præcipue diuitum, inſta. vt ibus procurabāt, & vt d cit ex hac tura quandoque præ ſumunt fraudem, & faciunt coniectura, ſuppoſita vero tran. de conttat quod debe tur, de teſtamen. officij, & c. a. ſequitur in fin. & c. fin. pam. iuſ probatur de ſolu. ta. c. 1. ho. 6. ſi quis in l cauſa. ien 16. ſ. l. Iul. de actio empto. Iul alias, roter cum ſ. ibidē de viuti. a. l q ſe mulieſ, de p. g. aci l. vel vniuerſorum, de le. 1. ſi ſeruus plurium 10 ſi Io. An.

fratribus ipſis, velaliis pro eiſdem, quartā [a] partem, quam auctoritate Apoſtolica taxamus & etiam limitamus, parochialibus ſacerdotibus & eccleſiarum rectoribus ſeu curatis largiri [b] integre [c] teneātur; Facturi & curaturi, quod nec alii, nec aliis á quibus quarta huiuſmodi minime deberetur, ad ipſorum fratrum vtilitatem vel cõmodum huiuſmodi fiant relicta, aut in eos taliter data vel donata procedant, ſeu quod in morte vel ab infirmis huiuſmodi dandum vel donandum fratribus ipſis exiſteret, in eorundem dantium vel donantium ſanitate ſibi dari vel donari procurent. In quibus per ipſos vitandis, eorum intendimus conſciētias onerare, [d] vt ſi (quod abſit) per fratres ipſos dolo vel fraude quicquam in hac parte agi forte aliter cõtigerit, præter id quod eos propterea dicti ſacerdotibus, rectoribus & curatis teneri volumus, etiam diſtricta ratio in extremi iudici examine requiratur ab eis. Vltra portionem autem huiuſmodi nihil valeant parochiales rectores, curati & prælati exigere ſupradicti, neque illis dicti fratres amplius impendere ſint adſtricti, neque ad id a quoquã poſſint aliqualiter coerceri. [e] Nos etenim, vt in cunctis æqualiter & pacifice fauēte Domino proceditur, vniuerſa priuilegia, gratias indulgentias, verbo [f] ſeu ſcripto, ſub quacūque forma [g] vel expreſſione ſeu conceptione verborū, a nobis vel prædeceſſorib. noſtris Romanis Pontificib. cuicunque ordinū prædictorum conceſſa, necnon conſuetudines, conuentiones, ſtatuta & pacta, [h] in quantum ſunt præmiſſis, vel alicui præmiſſorum [i] contraria, ea penitus reuocamus, vacuamus, caſſamus & irritamus, quoiimo caſſa, vacua & irrita nuntiamus, & decernimus nullus prorſus exiſtere firmitatis.

¶ Cæterum vniuerſos eccleſiarum prælatos, cuiuſcunque præeminen-

nes, quas habuit parochialis ſacerdos in miſſa funeris dicta apud ſuam eccleſiam priusq. funus portaretur ad fratres. ſcd'm Io. Mon. quia iuri communi ſtatur, vbi nõ eſt mutatum alle de elect. conſtitutio. lib. 6 Dicit etiam quod ſi conſuetudo habet, ſemper prius funus portabitur ad propriam eccleſiam. Iſta enim decre. non tollit conſuetudines, niſi præcedentibus aduerſas Dicit etiā qp vbi non eſt conſuetudo etiam eſſet deferendum, vt ſic habeter miſſam in propria eccleſia, & ſic recipiat ibi vltimum vale, a ſuo curato allega in a. de cõſe. diſt 5. non oportet 2. oce iſtu. & electio ni ſepulturę repugnat ſed concordat.

d Onerare. concord. ſup. ea. compi. de foro compet. quamuis. §. pen. in fi.

e Coerceri. innuit qp ad quartam coercati poſſent, ſed p g exemptionca ipſorū non habet de icua a quo iuſti iam coa. ſequi poſſit, & de hoc ſumme conqueritur. Gl. ſequens notat ad quæſt onem, de qua: teminit

f Verbo. hic videtur expreſſum, quod valeat priuil giem vel gratia Apoſtolica de qua conſtat, licet ſcriptura ſuper ea cõfecta nõ ſit, de quo ſ. ſe. no. Arch. io præ ſenti & vltra ea q ibi allegat bene facit 25 q 2. inſt. iutionis, & quod ibi no. de hoc vide in Merca. ſub. rub. de priul.

g Forma. concor. ſup eo. c proa. in fin. Io An.

Gl ſeq. tractat q d de pacto firmato per ſententiam & confirmationem.

m Pacta. dicit Ioan. Monachus, quod ſuper pacto quod erat ſuper ſepultura, ſententiatum erat per Papam, & confirmatum pactum ante hanc conſtitutionem, quod per iſtam literam illa ſententia & confirmatio non tollitur, immo ſtabit, quia non eſt expreſſe ſublatum C. de appel. præcip mos, in fi. nec ſequitur, pactum eſt ſublatum, ergo & pactum firmatum ſententia & confirmatione. 2. Plus enim poteſt hoc tale quam hoc ſimplex, facit de pac. quamuis, de iure iurand. licet. de foro competenti capit fin lib. 6. indu cit etiam Authen. vt cum de appell. cogn. in princip. & § 1 coll 8 vbi non legem nouam non extendi ad cauſam pendentem vel deciſam enã ſi ad præterita referatur.

i Præmiſſorum. ergo non ſolum vltimum articulū de ſepultura, ſed & præcedentes duos reſpicit. ſecundum. Io. Mon.

Gl. ſeq. tractat an legatum integrum ſoluendum ſit fratrib.

b Largiri. per hoc dicebant ipſi fratres, quod hæredes debebant eis ſoluere integra legata, quorum quartum curati de manibus ſuis recipere debebant, ſed declarat prædicta commiſſio, quod ſicut falcidia eſt in bonis hæredis, ſic illa quarta in bonis eccleſiarum parochialium quæ curati eam vendicare poſſunt, & inhibere hæredibus, vel per hãc commiſſionem grauatis, ne illam ſoluant fratribus. præcipue cum illos ſuſpectos habere poſſunt, quod ſibi non ſoluant eandem, ad hoc ff. ad Trebel. hæres. 10 fin. ff. ad leg. falcid. lineam margaritarum.

Gl. ſeq. tria dicit circa funus primo deferendum ad eccleſiam parochialem.

c Integr. ita qp non diminuetur propter obuentio-

a præter. Pa no hic vide Eede. tcum de S. na on ſi 10. & Old. conſ. 287

Priuilegiom ēt ſine ſcriptura valet.

a Romanos. ſing 8. ggl. dicit pactū iuratum nõ tolli per clauſulã non obſtante pacto vide Roiã in. nouis decr. 298. Cot. in repet. rubr. de iureiur. in 21 priui. rem ſſione ſibi poſitas, & gl. cũ ibi per me notatis, c. cū non deceat. de elect. lib. 6. F.

Coop ertum

a Cooperatores. de offi. ord. inter cætera, in fi.

tiæ, ſtatus vel dignitatis exiſtant, ac ſacerdotes parochiales, & curatores ſiue rectores prædictos, præſentiũ tenore rogamus & hortamur attente, nihilominus que † eis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus pro diuina & Apoſtolicæ ſedis reuerẽtia prædictos ordines & profeſſores eorũ habẽtes affectu beneuolo commẽdatos, fratribus ipſis non ſe difficiles, graues duros, aut aſperos ſed potius fauorabiles propitios, ac benignos, piaque munificentia liberales ſe ſtudeant exhibere: ſic eos in prædicationis officio & † propoſitionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis ſæpradictis tamquam cooperatores [a] eorum idoneos & laborum ſuorũ participes prompta benignitate recipiant, ac affectuoſe admittere non omittant, vt proinde illis æternæ beatitudinis præmiũ augeatur, & animarum ſalutis incremẽta felicia procurentur. Nec ipſos lateat, quòd ſi ſecus ab eis agi fortaſſe contigerit in hac parte, Apoſtolicę ſedis benignitas, quę ordines & profeſſores eoſdem vbere fauore proſequitur, & gerit in viſceribus charitatis, contra eos non immerito turbaretur, nec eadem æquanimiter pati poſſet, quin ſuper hoc prouiſionis opportunæ remedium adhiberet, ipſoſque nihilominus cœleſtis indignatio principis digna pro meritis rependẽtis, cuius obſequia fratrum ipſorum ſedulitas curioſa proſequitur minime preteriret.

† Alias ita: nihilominus eis diſtricte præcipiendo mandantes, &c.

† Al. & propoſitionis.

TITVLVS VIII.

De decimis (primitijs † & oblationibus.

† In antiquioribus codicibus ẽtempſſia deſunt hæc duo verba primitiis & oblationibus.

Clemens v. in conci. Viennen.

Ponit quattuor caſus, in quibus religioſi grauantes uel fraudantes eccleſias circa decimas eis debitas ſi requiſiti per illos, quorum intereſt, non deſiſtunt intra menſem, vel de vſurpatis vel retentis intra duos mẽſes non fecerint emendam ſuſpenſi ſunt ab officiis, adminiſtrationibus, & beneficiis, & talia non habẽtes ſunt excommunicati. Secũdus, tertius, & quartus caſus ibi, Seu qui. Io. An.

CAP. I.

Religioſi b †

DE DECIMIS, PRIMITIIS, & obligationibus.

Viſum eſt ſup. de vno iure parochiali, ſcilicet de iure funerandi, vetum quia eſt vnum aliud ius parochiale, ſcilicet ius decimarũ ideo, &c. De iuribus parochianorum vide Pano in ſubti. de paroch. & alien. parochianis. in antiq.

Cõtinuatio.

Religioſi. Præſupponendũ eſt, q licet religioſi cuiuſcunq; ordinis teneantur ſoluere decimas de fructibus ſuarum poſſeſſionum, tñ ſunt aliqui exẽpti, vt non ſoluant decimas de terris, quas ꝓpriis manibus excolunt, & excoli ſuis faciunt propriis ſumptibus: ſimiliter non ſoluunt decimas de fructibus animaliũ. Secundo præſupponendum eſt, q iſti religioſi exempti aliquãdo committebant fraudes: quia coniungebant animalia ſuorũ vicinorum cum ſuis, et fraudarent eccleſias parochiales a decimis, vel ẽt fingebãt emere animalia, & dimittebant empta apud venditorem.

CASVS. Sum in titulo de decimis, vellẽ informari de tali dubio, ſcio q ſanctitas veſtra aliquos religioſos priuilegiauit, vt non teneantur ſoluere decimas de fructibus poſſeſſionũ ſuarum, quas ꝓpriis manibus excolunt, vel etiam quas excolunt propriis ſumptibus, nec etiam de ſuis animalibus, ſed accidit q iſti religioſi tradunt poſſeſſiones ſuas excolendas aliquibus colonis ꝓ certis redditibus, & tradunt illas poſſeſſiones liberas a decima, vt conſequantur maiores redditus. Item adiungunt animalia vicinorum ſuorum cum ſuis, vt vicini ſui non ſoluant decimas, quæritur, vtrum poſſint illud facere impune? Dicit Clemens q non: imo ſi tales religioſi habeant adminiſtrationem, poſt vnum menſem poſtquam fuerint requiſiti à rectoribus eccleſiarũ reſtituere decimas, ſunt ſuſpenſi à diuinis. Si vero ſint ſimplices religioſi, tunc poſt duos menſes ipſo facto incurrunt excõicationẽ, à qua non veniunt abſoluendi niſi poſt reſtitutionem. Sed ponamus q laicus donauit ſe & ſua monaſterio priuilegiato quęritur, vtrum talis laicus debeat ſoluere decimas? Dicit Clemens q non, hoc dicit. Helias Regien. ¶ Colligo aliquot notabilia Primo, q religioſi priuilegiati magis ſunt puniendi quã non priuilegiati q a priuilegiati facientes fraudes circa decimas, ſuſtinent pęnas hic contentas, ſecus de non priuilegiatis. No. q religioſi exẽpti a ſolutione decimarum circa decimas non debent facere fraudes. Nota q religioſi iſti non ſunt exempti a decimis, niſi quã excolunt poſſeſſiones propriis manibus, vel colere faciunt propriis ſumptibus. Et dicitur ex colore propriis ſumptibus qñ habent aliquem mercenarium, cui tradunt aliquam penſionem annuam ſiue percipiant fructus, ſiue non. Nota ibi, Immiſcentium. contra c. quod in dubiis, de conſe. eccleſ. vel alta. admiſtum ñ ſortitur naturam eius qd admiſcet, & hoc quia tali admiſtione heret legi fraus. l. ad leſbas, §. prętorait, ff. de ſuſta. Item mixta poſſunt hic ſeparari, & de tali mixtura ſeparabiliũ & inſeparabilium, vide (ait Ancha.) quæ in ſimili nota. gl. in l. ſi ſponſus. §. generaliter, ff de iis, qui no. in f. & Bar. in l. commiſſo, §. dominus, ff de publ. nota de confiſcatione illicitorum adiunctorum licitis. Fortia. Nota de verbo, [Vſurpare] quòd ſumitur in malum, de ele. generali, vbi de hoc per Arch.

Nota de verbo. [Requiſitionem,] quod cum ſit in ſingulari, probat hoc caſu ſufficere vnam requiſitionẽ, & de hoc in glo. concor. Zab.

Prima gloſſa ſummat, diuidit, & ſoluit duo dubia.

b Religioſi. ponit quattuor caſus, in quibus religioſi grauantes vel fraudantes eccleſias circa decimas eis debitas, ſi requiſiti per illos, quorũ intereſt, non deſiſtunt intra menſem, vel de vſurpatis vel retentis intra duos menſes non fecerint emendã, ſuſpenſi ſunt ab officiis, adminiſtrationibus, & beneficiis: & talia non habentes

ſunt ex

ſant excōmunicati. Secūdus, tertius, & quartus caſus ibi,(Seu qui.) Et primo ponit.conſtitutionem,cū ſuis pœnis,quā ſecunda moderatur,ibi, (Cæterum.]Et per hoc verbum,religioſi,patet in ſæcularibus clericis uel laicis qui in hoc delinquerent,non eſſe locum his pœnis concor. ī.ca.compil.de teſta.cap.vnico ī.de priuil.cauſa 1.& facit quod ī. dicam in caſu ſecundo. & poteſt eſſe ratio,quia cōmunius religioſi delinquebant in his, & quia ambire & cōcupiſcere aliena reprobabilius eſt in religioſo de electione, quorundum.lib.6. ſi mi.de hæreticis.accuſatus in ſi.eod.lib. In religioſo trāſlato ad eccleſiam ſecularem (licet forte non fuerit de mente)videtur has pœnas locū habere per verbum uniuerſitate,quod ſequitur.& facit quod not. de electione quorundam.lib.6.in glo.penult.

quicunque a, qui nouaлium b aut alias decimas eccleſiis c debitas d ad eos ex aliqua cauſa legitima non ſpectantes e, appropriare f ſibi præſumpſerint,aut exquiſitis fraudibus ſiue coloribus g uſurpare. Seu qui de animalibus h familiarium i & paſtorū k ſuorum, uel aliorum etiam animalia ipſa eorum gregibus l immiſcentium m: Seu qui de animalibus,quæ in fraudem eccleſiarum in pluribus locis emunt, empta que tradūt uēditoribus, uel aliis ab ipſis tenenda n:Seu qui de terris, quas tradūt alijs excolendas o decimā ſolui eccleſię non pmiſerint p,aut phibuerint,q niſi poſt requiſitionem p eos,quorū intererit,r ſuper hoc eis factā ſ

m Immiſcentium.]hic junge litterā infra decimam ſolui,& c.ex hac miſtura vř,qđ deberent gdere priuilegiū etiam circa propria animalia,vt ſic inutile adiectū vitiaret quod erat vtile de off. deleg. cū ſuper. ſed hic iſta sūt ſeparabilia.ff.de aqua quotid.& æſti. l.1. §. Trebatius de quo dicit not.de reg.iur.vtile. lib 6.

n Tenenda. ſicut ergo priuilegiū de decimis laborum nō extenditur ad terras, quas colēdas tradunt vt ſequitur,ita priuilegium de nutrimentis animalium, non extēditur ad animalia,quæ traduntur aliis nutrienda.

Glo.ſeq primo dicit in priuilegiis duo requiri.ſecundo tractat de quibus colonis intelligatur, tertio,an coloni teneantur ad decimas.

Fœmininum comprehenditur per maſculinum.

a Quicunque] etiam Hoſpitalarios & Ciſtercienſes includit.de quibus.eo tit.ex parte 1.Et comprehendit etiam feminas,de hoc de elect.generali lib.6.in gl. a.

b Nouatium.] quid ſit nouale, habetur de ver.ſig. c.1.& cap.quid per nouale,de priuileg. cap. vlt.

Glo.ſeq.ſoluit quæſtionem,quando debentur priuatis.)

c Eccleſiis] per hoc puto conſtitutionem locum non habere, quando illæ decimæ deberentur priuatis puta per antiquū feudum,de iis quæ ſi à prælā.cū Apoſtolica vel priuilegium.facit ī.e.pcon.agant.ergo tūc via ordinaria.iſta enim conſtitutio illis uoluit ſubuenire. facit eo.tit.tua 2.

d Debitas.]de iure communi vel ſingulari, eſt autem debitum quod exigitur ab inuito ff de verb. ſign. l. debitor.facit 14 q 1.quod debetur. Io. And.

e Spectantes.]tunc ergo ceſſat conſtitutio, & merito: quia nemini facit iniuriam qui iure ſuo utitur, ut ſup. de elect.cum eccleſia cum concor.

f Appropriare infra.dicit,vſurpare.& de his.infra.dicā

g Coloribus concor.de elect.auaritiæ lib.6.& inf. tit. 2.c.1.§.quis uero.

Cl.ſeq.notat.pro Aegidio.

h Animalibus.] per hanc uerſic.& ſequentem approbata vř lectura Aegidii dicentis,de eccl.ædifi. cū dicat. qđ priuilegiū leproſorū de non ſoluendis decimis, de nutrimentis animalium intelligitur, ideſt, de animalibus,quæ nutriunt,ſic.n.adaptantur fraudes quæ ſequuntur.ſic ergo vř intelligēda decr.ea parte.1.ſup.e.tit. licet aūt religioſi facientes has duas fraudes ligentur his pœnis leproſi non ſic,alias religioſi non ſint,ut dixi in 1. glo. Io.And.

i Familiarium.] famulantium 1 ſcilicet, in hoc tamen non eſt nis per id quo ſequitur, intelligitur tamen de non plene oblatis,ut in fin.& eſt ſi. de priuileg. auctoritate.in fin.lib. 6.

1 Vide Abbatem in ca.2. de non ... de foro compe.

k Paſtorum.qui tenentur de cuſtodia,de hoc de regu.iur.quamuis.Io. And.

l Gregibus.] licet hic grex differat ab armento, qđ eſt maiorum animalium,vt equorū & boum, grex vero minorum,vt porcorum, caprarum, & ouium, hic tam large ſumitur pro maioribus & minoribus, quæ gregantur.& facit ff.de abigeis. l ſi.Cui uero eccleſiæ debeatur decima de fructu gregis,not.13.q.1.§.a.& eodem. tit.ad Apoſtolicæ. Io And.

Gloſſa ſequens arguit & reſpondet.

o Excolendas.in priuilegio enim de decimis laborū hæc duo requiruntur,qđ prædia ſint propria eo. tit. dilecti.& qđ illa laborēt propriis manibus vel ſumptib. 2.eo.tit.licet & intelligo hoc non ſolum de colonis cenſualibus,ſed etiam partiariis de vtriſq; nota eo. tit. tua 2.3 Dicebant iam quidā ex his priuilegiatis ſuper decimis laborū qđ includebantur terræ datæ colonis partiariis,q a ſumptibus ipſorū coluntur pro parte,ſ. fructuū quam habent ea cultura coloni. ſed ut dixi in prædicta decre.tua & cap.cum ſint homines.ſpes talis coloni potius eſt fructus quam lucrum, ſubmittit enim illa fortunæ.& diuinæ miſericordiæ.quādo igitur conducunt operarios, dant certum pretium uel certos corbes pro cultura,dato quod nil prouenit ex prædio,tunc ſuis ſumptibus colunt 4. Sed nūquid coloni partiales uel cenſuales priuilegiatorū, ſimpliciter ſuper decimis non ſoluendis teneantur ad decimas. Puto ponderanda uerba priuilegiorū.facit de priuile. porro.quę ſi eximunt terras ipſorum ad hoc onere, colentes illas priuilegio participant,ſi uero eximunt perſonas,tunc licet illi de ſua parte non ſoluant coloni nō exempti de ſua ſoluent 5 facit eo.tit.a nobis.& 16.q. 1. queſti de priuileg per exemptionem lib 6.

2 Idē doc. F.

3 Idē doct. placet Petr. de Anch. & Imo.cōmēdat ib. gl. & faciunt hic dicta Bar.in l. ſi merces. §.vis maior. ff.loc.c.tua.c.cū ſit ſu.e.

4 Idē Imo. & Petr. de Anch.

p. Non permiſerint. facto.

Glo ſeq.addit tertiū caſum,de quo quærit,arguit,pro contrarium ſoluit.

q. Prohibuerint. verbo.In tribus ergo vltimis. caſib. vult hæc conſtitutio non permittentem uel prohibentem,in primo appropriantem vel uſurpantem. Sed dubitatur,an liget non ſoluentem,quod videtur per uerbū quod ſequitur,retinere. Non puto qđ hoc ſit de mente, q religioſi non ſoluentes decimas incurrant has pœnas,aliud enim eſt appropriare uel uſurpare, aliud non ſoluere,& uerbum retinere, quod ſequitur reſpicit ipſas appropriatas uel uſurpatas vbi ergo ex aliquo feudo ſibi rite donato,uel per priuilegium percipiunt decimas intra certos limites,quos excedunt vel certa quota illis debetur quam excedunt vel non permittunt uel prohibent colonos ſuos decimas ſoluere in caſibus in quibus debentur,locus eſt h 6.

5 Quia ſeparatorum eſt ſeparata ratio,Arch.16. q.2. clericū. ſicut fructus eccleſiæ ad firmam dati aut vendi ti,imo ſupportantur ad vēdendū,dicit Pe.de Anc. non gaudēt priuilegio eccleſiæ ſacil.. ſtratio . § vlt ff. de publi.c. Pe. de cenſib. li.6.

r. Intererit ſcilicet per prælatos miniſtros illarum eccleſiarum,quibus debentur.

Gl ſeq.alleg.concor.notat;differentiā & tres caſus.

ſ Factam concordat de off. ordi. ſi canonici. lib. 6. ſufficit autem quomodocunque de Hæc requiſitione, legitime conſtet,non tamen caſu decre.1.de ſent. excō. lib 6.ubi oportet conſtare per publicum inſtrumentū uel ſigillū authenticum, & eſt ſpeciale,ut ibi not. Et, ex illo.

Digitized by Google

ſtio & iſto ca. & ex decre. c. 7. de priui. not. caſus in qui bus requiſitio partis etiam unica conſtituit q' e contumacem: etiam quo ad incurrendas ſuſpenſionis & excommunicationis pœnas.

a A Præmiſſis.] prohibitione, fraudulenta emptione, & immiſſione.

b Menſem.] quot dies habere debeat, no. de elect. quã ſit lib. 6.

[Glo. ſeq. ponit diuerſitatis rationẽ, & dubium ſoluit.

c Duos menſes. iſ dat unum menſẽ tã tũ, quia ſufficit deſiſtere, hic vero requiritur emenda, quam durius eſt facere, & ideo datur maius tẽpus & uidetur q' illi duo menſes currant ab uſurpatione uel retentione, licet ſuperior curat requiſitione. ſimile ẽ ſ regul. c. i. in ti. li. 6. ſed puto de mẽte q' requiſitio reſpiciat utrumque caſum.

[Gl. ſeq. declarat, prius dubium quod aperit.

deputata ſecunda ibi, in ver. (Nec per collectores) Into. CASVS Certis ex cauſis papa donauit regi francorum decimam omnium beneficiorum exiſtentium in ſuo regno: Ponamus q' aliqua abbatia, ſit taxata ad mille turcos, & tam valet plus uel minus, quæritur utrum rex debeat habere decimam ſecundũ antiquã taxam, vel ſecundũ valorẽ ipſius beneficii, Et vtrũ quis poſſit ſoluere decimã in moneta loci in loco beneficii, puta ſi collectores decimæ voluot q' ſoluat in ſua moneta, & nõ in moneta loci beneficii. Dicit Clemens, & debet ſolui in moneta loci beneficii. Sed quæritur vtrũ collectores poſſit capere calices & alia ornamẽta eccleſiæ deputata ad ſeruitiũ Deiẽ Dicit Clemens q' nõ, ſed ſi eccleſia habeat alia bona, illa debent capi. Not. q' papa ab oibus eccleſiis orbis, idest ab eccleſiis ſibi ſubditis põt decimam petere, ſ. ñ. ſtud non facit niſi cum magna neceſſitate, Not q' Papa illam decimam potẽ ſi donare principi ſæculari. No. quod cum illa decima eſt

a præmiſſis [a] deſtiterint intra menſem, [b] aut ſi de iis quæ cõtra præmiſſa vſurpare vel retinere præſum pſerint, intra duos [c] menſes damnificatis eccleſiis emendam non faciẽt cõpetentem, ſint & tandiu maneant ab officii [d] adminiſtrationibus, & beneficiis ſuis ſuſpenſi, donec [e] deſtiterint & ſatisfecerint vt ſuperius eſt expreſſũ.

Quod ſi religioſi huiuſmodi adminiſtrationes, vel beneficia non [f] habeãt, eo caſu quo alii ſupradicti ſuſpenſionis, ipſi ſententiam excommunicationis incurrunt, ante ſatisfactionem condignam nullatenus abſoluendi, priuilegiis non obſtantib. quibuſcunque [g] Cæterũ præmiſſa [h] extendi nolumus ad animalia, quæ per religioſorum ipſorum donatos, ſeu oblatos, [i] tenentur, dũ tamen illi ~~religioſi~~ eiſdem cũ effectu [k] donauerint, aut obtulerint ſe [l] & ſua.

Idem in eodem.

Decima beneficiorum alicui conceſſa, ſibi debetur ſecundum taxationem, & de moneta currente. Nec poſſunt collectores propter hoc diſtrahere uel occupare ornamenta. h. d. Io. A.

CAP. II.

SI beneficiorum [m] decima alieni, tunc ipſa eſt ſoluenda ſecundum taxationẽ antiquã & non ſecundũ ualorẽ beneficii. Not. quòd ſicut pro executione rei iudicatæ non capiuntur illa, quibus vitam quis ſibi quærit; multo fortius non debent capi illa bona, quæ ſunt deputata cultui diuino ſed ſi eccleſia hab. at aliqua bona ſuperfluã, tunc poſſunt illa capi. No. de taxatione beneficiorum conſueta, qua attenditur, ſic & alias attenditur ſtatus beneficii cõſuetus. de præb. c. cum de beneficio. lib. 6. & dic. taxatione. i. deſt iterminatione ſic ſ de ui. tem & oleo l. ga cũ c. tis Not q' attenditur moneta currens eccleſiæ, & in tali facienda eſt ſolutio etiam ſi non exprimatur ſ. de leg. a ſi ſeruus plurin. §. ſi. de reg. iur. l. ſẽper in ſtipulationibus. de cenſ. c. penult. Zabarella.

[Prima gl. ſun mat diuidit, notat ad rubricam, quæ. rit de quinque & ſoluit.

d Officii. r.] de claſtri debuiſſet, an intelligeret & de diuina, an de aliis officiis, puta quia ſartiſta, cellarius, camerarius, eleemoſynarius, uel his ſimiles, & per hac litera & ſequẽt facit de ſolu. c. 2. de regu. iur. in pœnis. lib. 6. pro prima facit, quia infra nuo repetit de officiis.

[Gl. ſeq. dubium ſoluit, & opi. ponit quã determinat.]

e Donec.] ſic ſuſpenſi indigent abſolutione: quia de ſatisfactione dubitari poſſet, non ſic in ſuſpenſis ad tẽpus determinatum, puta menſem uel annum ſecundum Inno. qui hoc not. de æta. & qua. cum bonę. Satis credere qđ ſufficiat iudicis declaratio ſuper ſatisfactione ſine alia abſolutione. In excõicatis uero neceſſaria eſt abſolutio poſt ſatisfactionem, ut infra patet.

f Non habeant.] ſimilis diſtinctio. ſup. ea. compil. de vita. & honeſt. cleri. quoniam, in princ. & circa fi. & infra de ſtatu mona. ne in agro. §. ii q' & inf. de pœ. multorũ.

g Quibuſcunque.] per quæ poſſent prædictæ ſententiæ impedire priuilegia enim ſuper decimis illis conceſſa tollere non intendit, quod patet ex principio.

h Præmiſſa.] ſ. ſecundo & tertio caſu. Io. And.

i Oblatos.] de his 18. q. i. ut lex continentiæ vbi not. an tales conuerſi & oblati intelligantur renuntiaſſe propriis & continentiam vouiſſe. Io. And.

k Cum effectu.] tollit hæc verbũ fictiones & fraudes. Item conditiones & pacta, quæ ſuſpenſionum tenere ut talem oblationem effectum.

[Glo. ſeq. declarat, & obiect. onem ſoluit.]

l Se & ſua.] non ſufficeret ergo qđ bona, donaſſent manentes, in ſæculo, ipſorũ fructu retento. non obſtãt de priuilegiis, ut priuilegia talia enim confratres ſunt & aliquibus priuilegiati, ut ibi, ſed plene oblati non ſunt, vt hic.

SI beneficiorum.] Duæ ſunt partes principales. aut duo ſunt dicta, primo enim declarat ſecundũ quã taxationem, & ſecundum quam monetã ſolui debet decima beneficiorum alicui conceſſa, Secundo prohibet propter illã occupari uel diſtrahi ornamenta diuinis deputata ſecunda ibi, in ver. (Nec per collectores) Io. An.

m Si beneficiorũ.] Decima beneficiorum alicui conceſſa ſibi debetur ſecundum taxationem, & de moneta currente. Nec poſſunt collectores propter hoc diſtrahere uel occupare ornamenta diuinis officiis deputata. Secunda, ibi, (Nec per) Et not ſub rubrica de decimis põt de decimis beneficiorũ, quas Papa a ſæpe impoſuit ſibi vel aliis ſoluendas ex cã & ad tps facit de Iudę. ad libe ãdã de vo. c ſin. & an in his locũ habeat conſtitutio, diſpendioſam. ſ ea. compi. de iud. dixi ſuper uerbo, decimis. Item per hoc qđ dicit. beneficiorũ, quæritur de quinque. Primo an includantur hoſpitalia, xenodochia, & loca ſimilia. Secũdo de fabricis. Tertio de iis qui habent Prioratus, domos, grangias, penſiones, uel redditus a monaſterio vel eccleſia Quarto, de quotidianis diſtributionibus, quę dantur ſolum interęſſentib horis, & de minutis oblationibus an ueniãt decimãdæ Quinto, quid de capellanis uel beneficiis altarum. Et ſciendũ q' 1 ſ c Clementis quarti & Honorii emanauerunt declarationes ſuper ſolutione de

cimarum

1 Dñs hic Pe. de Anc. & Imol. q' his exercere diuina officia, & etiã alia de qb. in gl. hic ab illis ſuſpẽdi tuc ſi aũt habeat ſolũ diuina officia exercere benignius eſt q' ab illis ſuſpenſus dicatur potius q' excõicatus, cũ excõicatio ſit nimis magna pœna [2] feram 2 q. 1. in ſ. q' ſi. vñ dicere q' ſi excõicatus nec curauit repetere officia, quã ſi ſola ſuſpenſi eaballis eſſet nimis parua pœna & hoc credę. c. Pa nor n l dicit Pet. Anc. & Inno. gl. nõ ſatis excipit ſicant Vide ſi quid boni dicat Za. F.

2 Vide Abbatem in c. nonum generaliter. co. titu.

Digitized by Google

decimarum, quæ repetitæ tempore Bonifacij octaui vidi ſub bulla. De primo vr quod non includantur, ſupra ea. compil. de præb. per litteras, pro & cõtra inf. de relig. cog. quia contingit, §. vt aut. Expeditum eſt in prædictis declarationib. in prin. vbi ſic de reddiibus & prouentibus leproſariarum, domorum Dei, & hoſpitalium pauperũ qui in vſus infirmorum & pauperum cõuertuntur decimæ non ſoluentur. Secundum etiam expeditum ibi in fine, vbi dicitur quod de reddi tibus eccleſiaſticis deputatis ad fabricam eccleſiarum decima perſoluetur, ſubmittit decimum, quod de oblationib. & eleemoſynis, quæ dantur ad opus fabricæ, non debetur decima. Tertiũ etiã ibi eſt expeditum quod ſi habentes prædicta nõ tãquam in beneficium vel ex mera gratia, ipſi tenentur ad decimam. Si autem habent illa ex contractu conductionis ad firmam, vel emptionis fructuum, vel pro mercede vel remuneratione ſui laboris, tunc illi quorum eſt proprietas, illa decimare debebunt. Quartum etiã ibi expeditur, de quod de minutiſſimis oblationibus recipiunt eccleſiaſticæ perſonę ratione eccleſiarum pro ſepulturis & dandis pœnitentiis & diſtributionibus, ſoluetur decima. De quinto nihil ibi dicitur, ſed videtur quod non includantur ſicut nec includebantur in reſeruatione fructuum, quam ſibi fecit Dominus noſter. Tu dic contra, quia conſtat illa eſſe beneficia eccleſiaſtica ex quod ſic ſunt per epiſcopum ordinata. 1. q. 3 quæſitum. & capit. penult. de præben. ſignificatum, quod dicitur de reſeruatione fructuum, facit pro, quia niſi fuiſſent excepta, intelligerentur incluſa.

1 Vide Deci. conſi. 159.

† Vide Gem. cõſi. 137. & Albertum Brunum cõſi. 98.

† De pãte collectorũ, & ſubcollectorũ, & an dẽat conſtare per litteras. vide Rota deci. 266. in nouis.

2 An hũſpẽſionẽ teneatur pro rata vide Belẽzi nũ in tract. de charitati uo ſubſidio. q 37. & Dec. conſi. 155. in ei. ſtatutum & Fel. in c. de quarta. ex tra, de præſc.

a Cuius.] prelato, principi uel alteri. In regno Franciæ ſæpe practicatur iſte caſus.

b Simpliciter] ſi ergo aliquid certum exprimat Papa illud ſeruabitur.

c Ad tempus] hoc dicitur, quia perpetua curia non fecit per tempora, nec facere intenditur. facit de reſcript. c. fin. lib. 6.

[Gloſſa ſeq. declarat duas diuerſas conſuetudines.

d Taxationem.] In quibuſdam partibus ſunt beneficia taxata ſ. cõi æſtimatione prouentuum, vt ſi taxatum ſit in centum, ſoluat decem, & ſi haberet mille, non plus ſoluet, & ſi haberet ſolum quinquaginta, tñ ſoluet & hoc voluit reſeruatio fructuum beneficiorum quam nunc fecit Papa qui dat collectoribus, electionem, an velint recipere fructus ſecundũ taxationẽ decimæ, an velint illud relinquere beneficiato, & recipere reſiduum. In multis tñ partibus nulla eſt taxatio, ſed ſingulis annis prout plus vel minus recipitur beneficiatus, plus vel minus ſoluit patet hoc in extrauag. Io. quę incipit, ſuſcepti, ex quo ergo habet conſuetudo quod plus vel minus ſingulis annis ſoluitur ſecundum quantitatem fructum, & illud reſeruabitur. Et quæ expenſa deducantur, & de quibus fructibus ſoluatur, patet in declarationibus prædictis. Nam inter cętera deducuntur expenſæ factæ pro fructibus, & ſine quibus fructus haberi non poterant, quod non eſt in communib. decimis. ſup. eo cum ſint homines.

3 In impetratione beneficii valor illius eſt exprimendus, ſecundũ cõem curiã, non ſcd̃m taxationem decimę, vide Ro. deciſ. 292. in nouis.

Gl. ſeq. alium caſum per hunc ſoluit.

ma cuius [a] ſimpliciter [b] concedatur ad [c] tempus, ſecundum taxationem [d] decimæ in illis partibus, in quibus fiet conceſſio, conſuetam, [e] & ad [f] monetam [g] currentem† communiter ipſa decima leuari poterit, & debebit.

Nec per collectores, † leuatores, ſiue exactores ipſius decimæ, eccleſiarum calices, [h] libros, & alia ornamenta diuinis officiis deputata, [i] ex cauſa pignoris, uel diſtractionis capi, [k] uel recipi uolumus, nec diſtrahi, ſeu quo modolibet occupari.

e Conſuetam. hic iunge litteram, ipſa decima, &c. & quod hic dicitur, locum habet etiam cum Papa mãdat alicui prouiden de beneficio uſq; ad ſummam tot librarum paruorum Turonen. ad taxationẽ decimæ inſpiciutur. illarum partium cõſuetudo in taxatione, ut hic, & ſi non curruntibi Turonũ. monetæ currentis ad taxationem Turonũ. fiet computatio, uel computatio iuxta pondus & conſuetudinem cãbij, quæ communiter eſſe ſolet, non iuxta cauſalem cariſtiam uel utilitatem, quæ propter caſum accideret.

f Monetam. in pecunia. n. & non in ipſis rebus dẽt fieri ſolutio decimæ, ut in declarationibus.

Glo ſequens alleg. concor. declarat, & notat.

g Currentem. facit de maleſi. c. 3 cum forte currerent ibi Turonẽ. Boẽ. uel Sterlingi, 4 collectores uolebant quod fieret ſolutio in florenis, uel ſoluentes nolebant ſoluere in Turonẽ. uel florenis, cum illa moneta ibi non curreret, hoc prohibet, & hoc dicebatur in illis declarationibus, quod ſoluentes pecuniam cambiare non tenebantur. Et not. quod dummodo moneta communiter curratur, licet & alia curratur, nulla fieri poterit ſolutio, per hanc litteram, & ſic erit electio ſoluentis, de reg. iur. in alternatiuis lib 9.

4 Qualis nũmus fuerit ſterlinguarum de Couarru. uiã tract. de collatione ueterũ numiſmatum, c. 2.

h. Calices concor de pig c. 1.

i Deputata. In aliis non ergo non habet locum hæc prohibitio, ut ſi extant ciphi argentei, libri iuris, uel armorum uel romaci, ornamenta, menſalia lectiſternia, uel ſimilia.

k Capi. dicitur in declarationibus, quod non ſoluentes per ſęcularem poteſtatem cogi non debent, niſi non ſoluentis tanta fuerit rebellio, quod propter eccleſiaſticę cenſuræ contemptum, inuocandum ſit contra ipſum brachium ſæculare.

TITVLVS. IX.

De regularibus & tranſeũtibus ad religionem.

Clemens v. in conc. Vien.

Profeſſi ordinum Mendicantium, & licite tranſeũtes ad non Mendicantes, licet adminiſtrationes hẽat, non habent vocem in capitulo, & ſi aliis de capitulo id concedant, nec deinceps cõſequi poſſunt adminiſtrationes, prioratus, vel officia, etiam tanquam vicarii, nec pro ſe vel aliis animarum curam gerere: & irritat contra factum vltimo ponit caſum exemptũ. Ioan. And.

CAP. I.

VT profeſſio-

DE REGVLARIBVS, &c.

Cõtinuatio.

Quia clericorum duo ſunt genera, quidam. n. ſunt ſæculares, alij religio. De primo genere dictum eſt in titulis præcedentibus, nunc dicendum eſt de alio genere clericorum, uidelicet de regularibus.

VT profeſſores. CASVS. Eſt aliquis religioſus de ordine Mendicantium, qui tractu temporis dominatus Papæ tranſiuit ad ordinem non Mendicantium, uidelicet ad Sancti Benedicti, uel Sancti Auguſtini; quæritur an in huiuſmodi ordine poſſit obtinere aliquem Prioratum, uel aliam adminiſtrationem uel etiam aliquod beneficium: uel an cogatur remanere ſimplex monachus clauſtralis. Dicit Clemens, ſtante tem.

tempus huiuſmodi co. ſtitutionis talis tranſiens ad ordinem non Mendicantium habeat aliqua officia, vel adminiſtrationem; illa officia vel adminiſtrationes dẽnt ſibi remanere: ſed tñ non habebit vocem in capitulo, ẽt ſi alii monachi conſentiant. Sed quid ſi aliquis Mendicans poſt illam conſtitutionem velit trãſire ad ordinem non Mendicantium, quæritur, vtrum poſſit obtinere illa officia, & adminiſtrationes, Dicetur. q̃ non. nec ẽt poſſunt eſſe vicarii prælatos, vt ẽ in prin. c. Sed ponamus q̃ erat religioſus de ordine non approbato: vtrũ iſta conſtitutio comprehendat ipſum? Dicit quod non.

res [a] cuiuſuis paupertatis [b] ordinis, eo [c] libentius in qua vocati ſunt vocatione [d] perſiſtere, [e] tranſeunteſq; ad non Mendicantium ordinem in eodem conuerſari quietius ſtudeant, quo [f] in ipſis [g] diſcordiarum [h] & ſchiſmatum productiua ambitio, [i] reprimetur †: Sacro concilio approbante ſtatuimus, [k] Mendicantes quoſlibet, [l] qui ad nõ Mẽdicantium [m] ordines, etiã auctoritate Apoſtolica [n]

† al. reprimatur.

Colligo aliqua notabilia. Primo, ex prin c. q̃ quilibet debet eſſe contentus ea vocatione qua vocatus eſt, niſi vellet dimittere primam religionem, & tranſire ad ſtrictiorem melioris vitæ c. licet, eo. tit. in antiq. No ſecundo, q̃ ordines Mendicantium appellantur ordines paupertatis: nam tales nec in cõi nec in particulari quid debeant hr̃e. Alii vero religioſi ẽt nihil debent habere in particulari, ſed bene in cõi. Tertio, q̃ religioſus Mendicans de licentia ſedis Apoſtolicæ põt tranſire ad ordinem non Mendicantem, etiam ad ordinem monachorum, ſed talis ſic Mendicans non habebit vocem in capitulo ẽt ſi ab aliis religioſis ſibi concederetur; ſed tales debent eſſe ſimplices monachi clauſtrales. No. q̃ conſtitutio iſta incipit hic ibi [Sacro concilio. & principium Clementinæ videlicet, Vt profeſſores, eſt cauſa ſeu motiuum q̃re iſta cõſtitutio ſuit facta Vide diuiſionem gl. & maxime glo. in verbo, in ibi, quia gl. vult tenere, q̃ debemus punctare noſtrum tex. poſt adueſbium, (in o[…]) & non ante videlicet ibi, [obtineant.] Not. iterum illam conſtitutionem, videlicet q̃ profeſſi ordinem Mendicantium, & licite tranſeuntes ad non Mendicantes, licet adminiſtrationem habeant, nõ hñt vocem in capitulo, ẽt ſi alii de capitulo id concedant, nec deinceps conſequi poſſunt adminiſtrationes, prioratus, vel officia, etiam tanquam vicarii, nec pro ſe, nec pro aliis animarum curam gerere, & ſtatuit contra factum, & vltimo ponit caſum exceptum. Et rõ totius illius notabilis eſt, vt profeſſores & religioſi, et cuiuſque ordinis melius maneant in ſuis religionibus, quia ſi tranſeundo de vno ordine in alium haberent in alio in quo ſecundo intrant, tantam auctoritatem, præeminentiam, vel maioritatem, ipſi nunquam vel vix ſtarent in vno ordine per annum, ſed quolibet anno ipſi exirent & ingrederentur nouum ordinem, ideo conſtitutum eſt, q̃ tales ſic tranſeuntes, de cætero non poſſent obtinere aliquas adminiſtrationes, prioratus, vel officia: immo opportet q̃ ſint ſimplices religioſi.

Item propter illam rationem, quæ ſequitur, fuit edita iſta conſtitutio, quia ſi tales qui tranſeunt forſan de ordine Mendicantium ad ordinem non Mendicantium, poſſent habere beneficia, adminiſtrationem, &c multa oriretur diſcordia, multa ſchiſmata, id eſt, multæ diuiſiones, quæ ſæpe producunt & generant ambitione. Nam religioſi, qui primo intrauerunt ordinem, ſi viderent iſtos religioſos, qui venerunt de alia religione, aſſumere beneficia vel adminiſtrationes, ipſis ſibi inuiderent, & ex illa inuidia nterentur ſi[…] alia inconuenientia, vt apparet bene inſpicienti, quare Clemens iis motus fecit hanc conſtitutionem, & illa tamen habetur in textu in prin. capituli, vbi eſt ibi [Sacro] No quod idem eſt dicere ordo paupertatis quod ordo Mendicantium, & dicit Lau. Mendicantes dici a mente, quod eſt defectus: ideo ſic dicuntur quia propter defectus, quos patiunt. Not etiam in quo non poſſunt illi de collegio alii excommunicaſe vocem, ac hoc in gl. ac capitulo & ib.

Prima gloſ. ſummat, diuidit, docens, quid ſinguli partes contineant, & quæſtionem ſoluit.

a Vt profeſſores. profeſſi ordinum Mendicantium etiã licite tranſeuntes ad non Mendicantes, licet adminiſtrationes habeant, non habent vocem in capitulo, etiam ſi alii de capitulo id concedant, nec deinceps conſequi poſſunt adminiſtrationes, prioratus, vel officia, etiam tanquam vicarii, nec pro ſe vel aliis animarum curam generet & ſtatuit contra factum, vltimo ponit caſum exceptum. Et primo ponitur conſtitutionis cauſa. ſecundo conſtitutio ibi, Sacro.] Tertio ipſius modificatio: ibi, [Ad illarum] Secundo tria facit Primo prouidet circa vocem & locum capituli Secundo circa ſeruitias adminiſtrationes vel officia, ibi, [Ad prioratus.] Tertio decretum apponit, ibi, [Quicquid] Et per hanc litteram [Profeſſores.] & q̃ ſequitur, [Mendicantes quoſlibet,] dicitur dicet non hr̃e locum in illo qui infra 15. ſuæ ætatis annum, vel alias intra annum probationis fecit profeſſionem in ordine Mendicantium, ſi infra ipſum annũ exiuit, & tranſiuit ad non mẽdicantes, cũ illa profeſſio nõ aſtringeret eum ordini in ſpẽ, ſed religioni in genere, eo. tit. c. […] & c. non ſolum, & c. conſtitutionem lib. 6.

s Quot ætatis anno debeat fieri p. feſſio, adhoc vt ſit valida, vide oĩno cõcil. Trid. ſeſſ. 25. tit. de regularib. c. 15.

b Paupertatis vide quod dixi de ſtatu monachorum, recolentes in ſ.

c Eo, id eſt, in tantum.

d Vocatione id eſt. religione.

e Perſiſtere ſtudeant, quod deſt infra & habetur hoc. t. ad Corint 8 21. q. 1 c. eo. tit. licet, in prin.

f Quo, id eſt, in quantum.

g In ipſis Mendicantibus, manentibus, vel tranſeuntibus, & hic iunge verbum, reprimetur, & redeas ſeriogamc.

h Diſcordiarum facit ſup. ead. compil. de ſepul. dudum, poſt prin

Glo. ſeq. contra ambitioſos duo iura & rationes inducit.

i Ambitio. concor de ele. auaritiæ in prin. & c. quorundam in prin. lib 6. dixit ille Statius Poeta.

Ambitio tu patiens, & ſummo dulcius vnum
Stare loco, ſociiſque comes diſcordia regnis.

Et Seneca epiſt 78. Ambitioſis, alias ambitioni, nõ tam iucundum eſt multos videre poſt ſe, quam graue aliquẽ ante ſe.

k Statuimus. conſtat q̃ aliqui ordines mendicantes habebant quandam ex hoc per priuilegium, quod modo in omnibus ampliatur, & ſic ius commune, ſimile, de off. leg. quod tranſlationem, de ſen. t. exc. c. vlt lib 6.

Gloſ. ſequens caſus differentialis colligit, & dubiũ ſoluit.

l Quoſlibet prædicatores, minores, Eremitas, ſancti Auguſtini, & Carmelitas, de elect. quorundam, de reli. do. c. vnico, lib 6 & ibi habetur qui dicantur ordines mendicantes, & ex illis iuribus, & hoc c. eod. tit non ſolum. & c. conſtitutionem, li 6. de ſta. reg c. vni. §. ſane. eod. lib. de exceſ. prælat. c. vnico eo lib. & inf. ne præcis cupientes. in prin. colige differentias mendicantium ad non mendicantes, & adde quod dicam inf. de ſen. excom. c. 3 & per prad §. ſane. dico hanc conſtitutionem locum habere, etiam in fœminis ordinum mendicantium, ſi tranſeant ad non mendicantes, facit quod no. de elect. generali, in prin. lib 6

m Non mendicantium. ceſſat ergo conſtitutio, cũ Mendicans tranſit ad alium ordinem mendicantium, vel cũ ille qui tranſit, eſt non mendicans, ſiue tranſeat ad mẽdicantem, ſiue ad non mendicantem, vt ſic ex quouis caſibus vocis ſolum includat.

n Apoſtolica ab hoc excipit. inf. in ſi.

a Tran-

a Tranſiuerunt.repete,etiam Auctoritate Apoſtolica. & eſt e quod dixi ſup.ea.compil.de ætate & qualit.vt hi qui.ſuper vet.in poſterum

Gl.ſeq.gratia illo dicto Ouidii ponit duas lectu as obiect,ponit, tertia quam impugnat. demum ſolum,& hanc literam tripliciter reſpondet, & remittit.

b Inibi aduerbium est,o & ibi compoſitum. Ouidius fecit librum, quem intitulat in Ibim, i.contra Ibim Aduerſarū ſuum & corriualem quia cum vxore ſua mæchabatur, vitupe rare volens, vocauit illum Ibim, ab ibis, ibidis, quæ dicitur ci conia, auis vitupera bilis, quia immunda ex cauſa quā recto. alias imme aus cōmendabilis, q a p.ia in pa rētes ſancs,quod proſequitur Amb in Hexameron. c. dixit ergo ibi Ouidius.

Ibidis interea tu quoque nomen habe.

transſibunt in poſterum, qui ve hactenus tranſiuerunt,¹ quāuis nunc prioratus, adminiſtrationes, vel officia, aut curam animarū, vel regimen quodcunque obtineant inibi, ᵇ vocem aut locum ᶜ in capitulo non habere, etiam ſi hoc ſibi ab aliis ᵈ libere concedatur.¶ Ad † prioratus quoque admini ſtrationes, aut quæcunque in antea non aſſumi officia,ᵃ etiam tamquam vicarios ſeu miniſtros, vel locum aliorum ᵍ tenentes, quodque animarum curam & regimen, nec per ſe poſſint, nec pro aliis exercere. ʰ Quicquid autem in contrarium attētatum fuerit, ſit irritum ⁱ ipſo iure quouis priuilegio ᵏ non obſtante.

Ad illorum autem Mē dicantium ordines,ˡ quos Apoſtolica ſedes eo modo ſubſiſtere † voluit, vt eorū poſſeſſoribus ita in illis remanere liceret, † quòd nullum ex tunc ad

† In manuſcripto vetuſtiſſimo & emendato: Ad prioratus quoſlibet adminiſtrationes, aut quæcunque etiam annua officia non aſſumi, & tanquam vicarios ſeu miniſtros vel loca alioſu tenentes &c.

Sed iſtud inibi difficilius exponitur, nam clarius formari debuiſſet. Circa quod ſciendum eſt, quod hic eſt duplex punctuatio: Prima poſt hoc aduerbium & tunc exponitur inibi, ſ.in ordinibus non Mendicantib. & iungitur ibi quamuis nunc inibi obtineant prioratus, &c. & ſic legendo non prohibet hanc vocem habere in ſæculari eccleſia collegiata, ſi ibidem adminiſtrationem haberent. Sed ſi punctuetur prius, id eſt ante hoc aduerbium, reſultat contrarius intellectus, & exponitur ibi, i.in eccleſiis, in quibus obtinēt prioratus, adminiſtrationes, &c. Credo tamen quod prima punctuatio ſit de mente. Sed mirum eſt admirandum quo ad prius tranſeuntes & prælatos, quod remaneant prælati, & in capitulo vocem non habeant. Et ſi dicis, capitulum expedire negotia ſine ſuo prælato ac ſi vacaret ſedes: Reſpondeo quòd in vacatione eſt illud expreſſum quoad quædam. ſaepe vaca tio præſumitur eſſe breuis propter tempora ſtatuta, de quibus no. de elect. ſi.elect.c.li.6.in gl.pen. & facit ſup.ea compil.de elect.c.ne Romani in fin. ſed prælatus iſte vltra quadraginta annos viuere poſſet, quare nō puto hoc fuiſſe de mente, qꝫ in talis eſt abbas vel principalis prælatus monaſterii, quod in tractandis negotiis monaſterii vna cum capitulo vocem non habeat. Vnde poteſt intelligi littera de voce habenda in capitulo generali vel prouinciali, da ſtatu monacho in ſingul.s.ſupra tit.e.c.2 in fi. talia enim abbas vel prior illis capitulis vocem non habebit cum aliis abbatibus vel priorib. & hoc ſonat littera, aut locum, ſolent.n. tales in tali b. capitulis ſibi vendicare certum locum in numero, puta ſcdm vel quartū. facit de prioril.ca ore Vel intelligatur de priorib. & aliis adminiſtrationem habentibus in monaſteriis, qui tamen non ſunt principales prælati monaſterii & illi in capitulo ſpeciali ipſius monaſterii vocam non habebunt, vnde oce de abbatibus expreſſit littera. Et licet quædam monaſteria regantur per priores, de illis tamen non intelleat: tamen illud verbum regimen quodcunq; multum eſt generale ² ſed cum excludat à voce capituli, & capitulum ſit quid diuerſum a principali prælato ³ non puto quod ipſum excludat, vt no. ea compil.de ætate & qual. vt hi qui gl. cathedralib. vt ibi vide.

c Locum hoc plus ponit quam præd. decre vt hi qui forte propter illud quod proxime dixi, & licet prohibeat locum capituli, non prohibet ſtallum chori, vt ibi dixi

¹ Idem Pan. not. ſmo & & Pet. Anc. expreſſe, q a poſſet venire caſus, quo nihil ſine principali licet. de re. eccle. non alie. dudum lib.6. Fon.

² Reſtringe tū ad ſimilia præcedētib. l.ſi ff.de vitriti. & ſo leo leg. item hic tex. eſt ſpecialis. ergo. F.

³ Facit rubrum & originem de iis q ſiunt à prælā. ſine conſenſu c. iſta vox ſtricta ſignificatio

d Ab aliis da capitulo & concor præ l.decr. vt ij qui & de elect.conſtitutis.

Glo.ſeq.exemplificat,& opponit,declarationem ponens. ſecundo,quærit,arguit pro,contra et tum ſolum, & allegatis reſpondet.

e Officia argonoe poterunt facilitæ, camerarii,caſtaldi, œconomi,ſyndici, vel his ſimiles & egerit hac etiam declaratione. videtur enim includere ſolum officia ſubiecta eccleſiæ ſtricte regulæ. pro & contra, ſ q 3. talia ſunt circa medium. Sed videtur dubium an poſſint prædicare: & Videtur q ſi c quia verbum Dei non debet eſſe alligatum, 2. ad Timoth. 2. & Apoſtolus ad Philip. pen.ſiue per occaſionem, ſiue per veritatem Chriſtus annuntietur, in hoc gaudeo, & gaudebo. ad idem 19 diſtin. ſecundum. vbi dicitur quod non refert quis prædicet, ſed qualia prædicet Contrarium puto, cū prædicare ſit officium curæ & officium & cura ſint eis hic prohibita, nec etiam pro aliis exerceant. Primum probatur de officio ordinis c. inter cætera. ſup. ea. compil. de ſupul.dudum. ſ. huiuſmodi. de hæret cum ea iniuncto & cap. excommunicatus, ſ. quia vero. & quod ibi dixi, & cap. ſicut ſi de Iudæis. quam ſit. Auctoritates Apoſtoli intelliguntur de iis, quibus competit. 41. diſt. quieſcamus. qui licet propter vanam gloriam vel temporale commodum prædicent, gaudet Apoſtolus de prædicatione, licet non de ipſorum motiuo Ad cap ſecundum reſpondet vt ibi not. & vide quod not 92. diſtinc. in ſanct. 16 q. 1. adiicimus. Fateor tamen qꝫ in hoc infer or pœna non competit, vt inf dicam ſed ad hoc ca. licet illud ſcire, quia poſſunt prohiberi, & hoc facientes puniri.

f Vicarios. prouidet ergo contra fraudem, quia tales procuraſſent alios præfici adminiſtrationibus vel curæ animarum, per quos ſe ipſi ſe conſtitui vicarios, & f. eiuſde reg iur quod alicui li 6.

g Locorum aliorum. plura ponit, vt omnem fraudem quæ in nomine fieri poſſet, excludat facit, in authen. vt nulli iu. li.ba.lo. ſerua. in prine coll. 9 de elect auaritiæ. & c fundamenta lib 6 cū ſimilibus & forte hoc dictū propter id quod not. Hoſt. de offic. vic cap. clericos. vbi n, cū quod vicarius non ſubſtituit alium in vicaria, ex cauſa tamen ad modicum tempus ponit alium loco ſui.

h Exercere repete, ſtatuimus.

Glo.ſeq.in hoc decre circumgoit.

i Irritum irritat ergo ſuffragium vocis & promotionem ſi cadam contra hanc conſtitutionem: illa. r. cadſt in decretum illud, quæ ſunt ſtricti iuris. Sunt enim quædam de officio curæ, quæ ſi exercuiſſent, non eſſent irrita, vt baptizare, Euchariſtiam dare, & his ſimilia. Item quædam quæ conſiſtunt in facto, & nequeūt non fuiſſe ſicut prædicare de quo prædixi, caſtaldi, & ſimilia, & vide qꝫ dicam inf de hæ.a.e vel duo.

k Priuilegio. prius conceſſo, tamen iam cœpit curia papæ priuilegiare contra hanc conſtitutionem, nec volui ⁴ nec potuit papa legem inducere ſucceſſori, de elec. in nouit cum cunco.

l Ordines. approbatos per ſedem Apoſtolicam, & poſt concilium generale.

nadicit An c. cōmittebēdi auctoria non capit, ſed larga ſignificatione & capitu, ſed de iis quæ ſiunt, nouit. Fon.

† al. ſiſtere.

† al. liceat.

⁴ Vide Felynum in c. nulli ver 6. amplia extra de reic.

m Ad

a Admitterent. ita quod oportet quod deſinat in ſeipſis.

b Approbatos. etiam minoris religionis.

c Tranſeundi. ſingulariter, non collegialiter, vt patet de religi. do. cap. vnico in ſi. lib. 6. In his ergo ceſſat ratio inducta in prin. cap. quia non expedit in ea vocatione manere, in qua quis vocati ſunt.

mitterent [a] ad profeſſionē eorum, quibuſq. conceſſit licentiam generalem ad approbatos [b] alios ordines tranſeundi, [c] præſentem nolumus conſtitutionem extendi.

Idem.

EOs qui. Summa [illegible]. Præſupponendum eſt primo, quod duplex eſt profeſſio, per quam quis obligatur religioni. Quædam eſt expreſſa, quæ fit per iſta verba. Promitto Deo & tali ſancto, puta ſancto Benedicto, ſi ſit in ord. ac ſancti Benedicti, & tibi abbati obedientiam, & reuerentiam, & caſtitatem: & ille talis obligatur irreuocabiliter, dummodo aliquod impedimentum non obſtet. Alia eſt profeſſio tacita, quæ inducitur pluribus modis. Aliquando inducitur quando nouitius immiſcet ſe actibus profeſſorum. Aliquando inducitur aſſumptione habitus profeſſorum & perſeuerat triduo profeſſor. Aliquando inducitur talis profeſſio tacita ex delatione habitus religionis, id eſt portando habitum religionis per annum integrum, & iſta eſt materia huius capituli. Secundo præſupponendum eſt, quod inter habitus religioſorum profeſſorum eſt aliquando differentia latens, id eſt non apparens, aliquando eſt differentia patens & apparens. Differentia habituum profeſſorū dicitur latēs, quā non eſt differentia in colore, ſciſſura, & figura, ſed eſt alia differentia forte quia habitus profeſſorum benedicuntur, habitus autem nouitiorum non benedicuntur. Vel nulla eſt alia differentia inter habitus profeſſorum & habitus nouitiorum, niſi quia habitus profeſſorum dātur in capitulo, vel ante magnum altare, habitus vero nouitiorum dantur in alio loco. Vel forſan talis eſt differentia quia habitus profeſſorum dantur per abbatē, & habitus nouitiorum dantur per alium, forſan per priorem vel aliū officiorū ſeu religioſorum. Alia eſt differentia inter habitus profeſſorum & nouitiorum, quæ eſt patēs & omnibus nota, quæ eſt in colore, vt habitus nouitiorum ſunt alterius coloris ab habitu profeſſorum. Eſt ēt differentia patens in ſciſſura, ſicut in ordine fratrum Minorum, quia nouitii non habent caputium ſutum cū ſuo habitu, profeſſores vero habent eſt ēt differentia in figura, quia nouitii habent habitum breuiorem in aliqua parte habitus, quam habeant profeſſi.

CASVS. Titius intrauit religionem approbatam, & recepit habitum: tamen voluit experiri & tentare aſperitates & labores illius, etiam monaſterium voluit experiri mores illius Titii. Ipſe Titius portauit habitum per lapſū vnius anni, non proclamauit nec proteſtatus fuit, vtrum per delationem habitus videatur feciſſe tacitam profeſſionē? Diſtinguit: aut habitus nouitiorum non ſunt diſtincti habitibus profeſſorum, & tunc dicitur feciſſe tacitam profeſſionem, & inducitur profeſſio per lapſum anni, ēt ſi maneret in monaſterio per xx. annos in tali habitu nouitiorum. Si autem habitus nouitiorū & profeſſorum ſunt diſtincti in colore, in ſciſſura, & in forma ſiue figura, & non accipit alium habitum, niſi habitum nouitiorum, tunc per lapſum anni non dicitur profeſſus. No. quod quis obligatur religioni, etiam per tacitā profeſſionem & quia gl. ſequentibus intricata propter diuerſitatem caſuum, pono aliquas concluſiones. Prima eſt. Delatio habitus manifeſte diſtincti, vt in colore, ſciſſura, vel forma ſeu figura, quantocunque tēpore nō inducit profeſſionem, hoc probatur hic in fine textus iuncta gl. in. Secunda concluſio. Delatio habitus indiſtincti nec per modū, de quo in cap. 1 eo. tit. lib. 6. vt quia non ſolum profeſſi & monachi illo vtuntur, ſed ēt gerē tes vitam ſocias cum eis, non inducit profeſſionē in eo qui in pupillari ætate eū aſſumpſit, quantocunque tempore deferatur, vt probatur in d. c. eo. tit. li. 6. nec hodie corrigitur per iſtū tex. vt no. hic in glo. ſuper verbo, portauerint, ſecus autem in eo qui eum habitum aſſumpſit in pubertate: inducit enim in eo tacitam profeſſionem poſt annum, vt probatur in d. ca. 1. § qui vero li. 6. Tertia concluſio. Delatio habitus extra religionem quātocunque tēpore non inducit profeſſionem. Hoc voluit tacite ille tex. in ver. in aliqua religione. argumento iſto aſſumpto per contrariū, & expreſſius tenet hic gl. in ver. aliqua quam ſingulariter notabis facit c. vt clerici ā reg. Quarta concluſio. Delatio habitus indiſtincti vt eſt, illic quo vtuntur pariter monachi & conuerſi, inducit iam annum poſt pubertatem profeſſionem tacitam in c. 1. eo. lib. 6. Quinta concluſio. Delatio habitus diſtincti latenter, puta per benedictionem, inducit per annum profeſſionem in illo monaſterio, in quo habitus delatus fuit. Hæc concluſio ſingulariter probatur per iſtum tex. aſſumptio aūt habitus profeſſorum inducit profeſſionē in genere, ſi datur perſeuerantia triduo, de quo tamen dicendū, vt habetur in c. conſtitutionem eo. ti. l. 6. in fi. ēt ſi talis habitus patenter diſtinguatur ab habitu profeſſi, vt probatur in d. c. 1. in fi. nec in hoc ille mutatur per iſtum, quia loquitur in alio caſu, ad quem littera iſta regitur, vt notatur hic in gl. magna in verbo, hodie vero quo ad hunc caſum. Ex prædictis & ex magna glo. in ver. ex his noto, triplicem habitum nouitiorum. Et quod ad profeſſionem faciendam tacite vel expreſſe requirit pubertas, ita quod maſculus debet eſſe xiiii annorum, fœmina vero xii. nec ſufficit ad iſtum effectum quod prudentia vel malitia ſuppleat ætatem, & hoc voluit gl. in verſi. ætate. Nota de habitu nouitiorum & quo ad hoc dicitur nouitius quicunq non profeſſus alter accipitur hoc verbum inf. in cle. pio. ſa. iane. i. vbi de hoc, in gl. i. ſcholaſticis. Nota de profeſſione quæ obligat ſpeciali religioni in genere de hoc in gl. licet igitur Zab.

Pubes per annum deferēs habitum nouitiorum non patēter diſtinctum ab habitu profeſſorum, intelligitur profeſſus. Io. And.

CAP. II.

EOs † [d] qui deinceps [e] in diſcretionis conſti

Glo. Prima dicit quid determinat.

d Eos qui. Se ſummat determinans decre. ex doct. ti. & quod ibi not. Ber. & Innoc. & ipſe Inno. & Hoſt. eo. ti. c. 2. & Abb. eo. conſul. & decr. ti. li. 6.

Gl. ſeq. probat quod nouum continet, dicens quid de iure veteri, & quomodo capitulum ſuum caſum non excedit, diſtinguens triplicem habitum.

e Deinceps. per hoc patet, & per verbum infra, decernimus, quod hæc conſtitutio ius nouum ſtatuit, & præterita non reſpicit. Dicebamus enim olim, quod tunc delatio habitus per annum inducebat profeſſionem tacitam, quā erant habitus indiſtincti, & ſic intelligebatur decre. ex parte, eod. ti. & ibi no. in ſi. vlt. glo. Si vero erāt diſtincti, ſecus qualiſcunque foret diſtinctio. eod. ti. ſtatuimus & apertius eo. ti. c. i. in fi. li. 6. Hodie vero quo ad hunc caſum diſtinguimus qualis ſit diſtinctio habitus, an patens altero de tribus modis hic expreſſis, an latens, puta per benedictionem vel ſan. perſonam dantem, locū vel formam dationis, ſeu duobus nō capis quorum alter benedicta vel data per prouincialem vel in capitulo, altera non, primā a ſecunda diſcernere neſcis. Primo caſu delatio talis habitus, etiam vltra annum non inducit tacitam, ſecūdo ſic. & ſō ſūt d. ei quo ad hunc caſū, quo ad alios caſus adhuc ſtamus iuri antiquo, vt ſuf. n. iat qualiſcunq diſtinctio. Vnde adhuc hodie maior qui ſcienter & ſponte recipit habitū diſtinctū per modū quē ſup. dixi laicalē, ſi perſeuerat triduo, profeſſus eſt, quod dic vt eo. ti. c. conſtitutionem lib. 6. Ex his no. triplicem habitum nouitiorū, diſtinctum, indiſtinctum, & indiſtinctiſſimum. Item primus, ſcilicet diſtinctus duplex habens

† De materia vnde of no Abbat ē, & doctores poſt gloſſam iñc, ex parte extra de regularibus & doctores, in ca. i. § diſtinctos de regularib. li. 6.

Habitus diſtinctio quæ eſt patēs quæque vero latens.

Nouitiorū habitus triplex

habens. ſ. diſtinctionem latentem, & patentem, ut hic. habitu ergo non nouitiorum latenter diſtincto, vel indiſtincto, vel indiſtinctiſſimo, dummodo receptus fuerit ab adulto, delatio per annum induen tacitam, & hoc in dubitatum. Delatio vero habitus nouitiorum patenter diſtincti, vel indiſtincti, uel indiſtinctiſſimi, ubi receptus fuerit ab impubere, per lapſum anni non inducit tacitam, & in his caſibus adhuc ue rum eſt quod no. Inn. decre. ex parte & Abbas in decre. conſult. qui dicebant, quod delatio habitus nouitiorum diſtincti quantocunque tpe, non inducit profeſſionem. Et Abbas dicebat, quod vidit litteram Papalem abſolutoriam conceſſam illi, qui talē habitum detulerat fere per xx. annos hæc probatur ſup. eo. ex parte i. ca. ſtatuimus, & eo. ti. ca. lib. & hic. Dubitatur eſt ne decretalis iſta intendat corrigere quod vltimo dixi de habitu indiſtinctiſſimo recepto ab impubere, ut inf. dicam

tutiætate a nouitiorum habitum in aliqua b religione c per annum d portauerint, e hoc ipſo religionem illā f decernimus eſſe profeſſos: Niſi huiuſmodi habitus in colore, g ſciſſura, h vel forma ſe diſtinctum patenter exhibeat ab habitu profeſſorum. i

TITVLVS X.

De ſtatu monachorum, vel canonicorum regularium.

a Aetate. 14. in viro, & 12. in muliere & requiritur ætas conſummata, ſup. eo. ad noſtram. Nec ſufficit quod prudentia, vel malitia ſuppleat ætatem, de hoc ſup. eod. poſtulaſti.

b In aliqua. ſecus ergo ſi extra religionem, & ſic non corrigitur decr. ut clerici. ſup.

c Religione per ſedem apoſtolicam approbata. de vo. vo. c. unico li. 6 ſup. eorr. proxi. in fin. in ſi. ſiue ſit Mendicans vel non. Io. An.

Glo. ſeq. exponit, & dubium ſoluit.

d Per annum. integrum eo. ti. cap. 1. li. 6. & ibi, quod ſi totum &c. & per hanc litteram, quæ hic ſup. eo. ex parte & eo. tit. c. 1. lib. 6. patet, ſatis eſſe quod detulerit per integrum annum, licet annum non exceſſerit, debet ergo nolens obligari, intra annum deponere, ſup. eod. ſtatuimus. Io. An.

Glo. ſeq. exponit, caſum excipit, quem dicit non correctum, & dubium ſoluit.

e Portauerint. licet enim ante annos diſcretionis induerint, ex quo tamen poſt illos per annum portauerint, ſunt profeſſi hoc uerum, niſi eo caſu tanquā eſſet indiſtinctio habitus quòd ſeculares illis conuenientes uterentur illo, eo. ti. cap. 2. reſpon. lib. 6. Niſi dicatur quòd hæc decre. quæ ſolum ponderat delationem nō aſſumptionem, illud corrigat, ſecundum quod non eſſet hodie danre habitum indiſtinctiſſimum. Sed nō credo, quod hæc decre. illud corrigat, quod probat littera ſup. nouitiorum habitum tac. de electione. cum expediat, l. 6. cum cōcor. Item intelligas hanc litteram de illo, qui ſponte recepit uel ſaltem portauit, alias non obligaret portatio, quæ fieret durante probabili metu. quod no. eo. cap. 1. Io. And.

f Illam. licet igitur illa tacita profeſſione qua e. ti. cōſtitutionem, 2 reſp. li. 6. obliget religioni in genere, ut ibi, iſta tamen obligat in ſpecie, ut hic.

g Colore. ut quia nouitij album, alij griſeum, uel nigrū, apud quaſdam Moniales diſtinguunt t. profeſſę quia non al... ab nig. o. Sed communius eſt illud diſtinctiuum con ſecrationis.

h Sciſſura, vel forma. patet in ordin: Minorum, ubi nouitij nō habent ſuum caputium.

Gl. ſeq. addit caſum de quo remittit.

i Profeſſorum. adde caſum quando proteſtatur quod laplum non intendit obligari religioni, & hoc præcipue ſi proteſtatio fuit conuentionalis, de hoc ſenſit poſt Vin. eo. ti. ex parte. poſt Hoſt. eo. ti. ca. 2. & c. ad Apoſtolicam & de hoc Spe. de ſta. mona. in ul. q.

Clemens v. in cōcil. Vien.

Premittit exordiū breue, in quo cōſtitutionis causā ponit, & generale interdictum monachorum nigrorū circa exquiſitū ornatū, uel notabilem exceſſum in ueſtibus, cibis, potibus, equitaturis, & lectiſterniis.

CAP. I.

NE IN † AGRO † Dominico hæc. Octaua, ibi, Cæterum. Nona ibi. Ad amplia... Vltima, ibi, Præmiſſa. Io. An.

DE STATV MOnachorum, uel canonicorum, regularium.

Viſum eſt ſup. qualiter quis obligatur religioni et per tacitam profeſſionem, uerū quia poſſet dubitare aliquis de ſtatu obligatorū, iō ſubiicit rubricam, de ſtatu monachorum, & canonicorum regularium.

NE in agro. Diuiditur i decē partes, ut patet in rubro. Secūda, ibi, [Statuimus.] Tertia ibi, [Sanc.] Quarta, ibi, [Porro.] Quinta ibi, Si quis autem. Sexta, ibi, Quia uero. Septima, ibi, [Ad

† No. primo & laudibus reg. mon. de hoc i. 2. ibi ē veſtib. & ibi cibis de monſtibus teſtamandiſtā in veſtib. ſi in cibis. & quo ad cibos, dic quod quinque modis exceditur. de conſec. d. 6. quinq. quos proſequitur Stepha. in quo non expedit inſtare. Zab.

CASVS. Vidi ſup. de regularib. & qualiter quis obligatur religioni, ſed uolem informari de conuerſatione obligatorum religioni, & utrum ſit eis licitum uti quibuſcunque veſtib. cibis, & lectiſternijs ad libitum ſuæ uoluntatis, vel utrum aliquam modeſtiam in prædictis teneantur ſeruare? Dicit Clemens Romanus Pontifex, quod ipſi debent cauere, ne ponant exceſſum in ueſtimentis cibis, & lectiſternijs. Et ratio huius conſtitutionis ponitur in prin. huius c. Et quia cap. eſt nimis longum, iō accipiam diuiſionem gl. veſtræ, & procedam per partes ſecundum diuiſionem. No. quod iſta cle. hēt decem partes. Prima incipit, ibi, No. in agro. In qua ponit exordium & cauſam quare facit iſtam conſtōnem & prohibet generaliter monachis ne excedant in habitu, ſiue in ueſtib. cibis, & potibus, equitaturis, & lectiſternijs. Secundo, ibi Statuimus. ſpāliter prouidet circa ueſtes proximas habitui, ut ſunt almutia, caputia, calceamenta, zonæ, cultelli, calcaria, ſellæ, & fræna equorum, & vltimo circa habitū ſuperiorem. Tertio, ibi, Sana prouidet circa ipſorum monachorum confeſſionem, communionem, & circa expoſitionem regulæ, & circa inſtructionem, ſeu doctrinam paruorum nouitiorum, Quarto, ibi, Porro. prouidet circa venationes, & aucupationes, qualiter, & quando debent venari. Quinto, ibi, Si quis autem. ponit aliquos tranſgreſſores iſtius conſtitutionis, & iubet puniri alios ſecundum diſciplinam regularem Sexto, ibi. Quia uero nonnulli, prouidet ſeu ſtatuit contra profeſſores euntes ad curias principum, uel alias uagantes, vel intra ſepta monaſterij arma tenentes. Septimo, ibi, Ad hęc prædeceſſorum, prouidet contra ipſorum ſolitudines. Octauo, ibi, Cæterum prioratus, prouidet de priorum ætate, & ipſorum ſacerdotio, profeſſione, & habitatione. Nono, ibi ad Ampliationē aut. prouidet de monachorū ordinatione, & de ipſorum doctrina Decimo, ibi, Præmiſſa igitur uia cōfirmat, & innouat decretalē ſup. eo. cum ad monaſteriū &c. in Regulis. Et per partes poteris legere Clementinam.

Prima gloſſa ſummando diuidit.

K Ne in agro. præmittit exordium breue, in quo cōſtitutionis cauſam ponit, & generale interdictum monachorū nigrorum circa exquiſitum ornatum, uel notabilem exceſſum in ueſtibus, cibis, potibus, equitaturis & lectiſternijs.

Clemen. k

r Vide omnino cōc. Tri. ſeſ. 25. c. de Reg. c. 25 ubi ad profeſſionē validā dūtū in maſculis, & in fęminis ætas 16. annorum requiritur.

ſermis. Secundo ſpecialiter prouidet circa ueſtes habitui proximas, almutias, capucios, calceamenta, zonas, cultellos, calcaria, ſellas, & frena ipſorũ, & vltimo circa habitũ ſupiorẽ. Tertio circa ipſorũ cõfeſſionẽ, cõonẽ, expoſitionẽ regula, & inſtructionẽ nouitiorũ. Quarto circa venationes, & aucupationes ipſorũ. Quinto punit certos pdictorũ trãſgreſſores, omnes alios punit iubens, tuata diſciplinam regulæ. Sexto contra profeſſos euntes ad curias principum, vel alios vagãtes, vel iſ. ſepta monaſterij arma tenentes. Septimo circa ipſorũ ſolitudinea. Octauo, prouidet de priorũ ętate, & ipſorum ſacerdotio, profeſſione, & habitatione. Nono de Monachorum ordinatione, & ipſorũ doctrina. Vltimo cõfirmat, & innouat dec. ſ. ã. eo. cũ ad monaſteriũ, &c. in ſingulis. Partes huius diuiſionis, quę aliter et fieri poſſent, ſignabo in text.

ſ Agro. habet Dñe. agrũ, vt hic, & vineã. de magiſt. cult. in fi. domum de ele. cũ in cunctis. in prin. de cuſto. Eucha. c. 2. & amplã, in qua ſunt manſiones multæ. de pœ. diſ. 4. in domo quid vlt. & nõ pn ſtemus in his, quia ipſius eſt terra, omnia terrarũ, &c. de deci. tua 2.

minico ſacra[a] videlicet monachorũ nigrorũ[b] religione, indecorũ aliquid obrepat,[c] aut vitioſum quicquã pernicioſe † in ſegetẽ[d] coaleſcat,[e] ſed vt in illa[f] potius flores honoris, & honeſtatis[g] fructus in vbertate ſuccreſcant: eis[h] in veſtibus inordinatam[i] omnem ſeu exquiſitum[k] ornatum, aut cultum, necnon in cibis &[l] potibus, equitaturis,[m] & lectiſternijs[n] quemuis notabilem interdicentes exceſſum.[o]

¶ Spãliter prouidet circa veſtes habitui proximas, almutias, caputia, calceamẽta, zonas, cultellos, calcaria, ſellas, & frænos ipſorũ. & vltimo circa habitum ſuperiorem. Io. And.

¶ Statuimus,[p] vt superior[r] veſtis ipſorum habitui[q] proxima, nigri,[r] aut albi coloris[s] exiſtat, iuxta morem apud eos ſeruari ſolitum in regione[t] qua degunt;[u] nec in qualitate panni regularis excedatur modeſtia, nec quæratur quod pretioſius, & ſubtilius,[x] ſed quod vtilius valet inueniri. ¶ Sit etiam veſtis ipſa rotũda per circuitum, & non ſciſſa nec longitudine nimia, aut breuitate[y] notanda: largas etiam manicas habeat vſq; ad pugnum[z] protenſas, non conſutitias, velquomodolibet[a] botonatas. Almutijs de panno negro, vel pellibus caputiorum loco cum caputijs habitus, quem geſtauerint, ſint contenti iuxta tamen diſpoſitionem abbatis ſciſſis ſuper homeros,[b] & honeſtis caputiis vti poſſint. ¶ In veſtibus ſenda-

f In illa religione nigrorum.

g Honeſtatis.] Eccleſiaſtici 24. Flores mei fructus honoris & honeſtatis.

h Eis.] neceſſ. centes quod eſt infra.

i Inordinatum.] beatus Bernardus contra Cluniacẽſ. Nullus quidem ordo quod piam recipit inordinatum.

k Exquiſitũ. hoc ſoluit oẽ contrarium, quod de mũditia, vel ornatu poſſet opponi, quod dicit nota. 21. q. 4. in ſumma. & per totum. de cuſto. Eucha. cap. vlt. in vlt. gloſſ.

l Cibis, & potibus. de vita & hone. cler. a crapula. & de hiain. regula 39. & 40. diſt. capitulis Die tantem, Anaſtaſius: Abſtinẽtia continẽtiæ nutrix eſt, quæ facilius ſternapantur, ſi non deliciarum calcaribus incitetur.

m Equitaturis.] de his inf. dicetur.

n Lectiſternijs com ponitur lectus cum ſterno: & ſumitur pro lecto ſtrato, & parato & omni ipſius paramento.

o Exceſſum. ſonat in vitium. ſupra ti. 2. c. 2.

p Statuimus. ſecunda pars.

q Habitui. ſocco, cucullę, vel ſcapulari, vt inf. dicetur.

r Nigri, bruni; aut albi. hos tres colores permittendo, alios omnes, vel miſculos prohibet, quod multi non ponderant. quod ergo dicit regula 45. e de colore, aut conſentat monachi non intendit, qd omnibus coloribus liceat eis uti, nam etiam ſæcularibus clericis ſunt quidam interdicti. de vi. & hone. cler. clericæ 2. ſed hoc intendit, quod non cauſentur inter colores permiſſos, quod iſte ſit fixior, pulchrior, uel melior. illo.

ſ Coloris.] iſti colores ſine tinctura ex lana poſſunt haberi, & ideo potius approbati.

t Regione.] regio, regionis dicitur a rex, regis, patria, ſ. quam rex regit, & habet diminutiuum regiuncula, quaſi parua regio.

u Degunt. concor. 12 diſt. illud. 76. diſt. vtinam.

x Subtilius.] vnde dicit regula prædicta. cap. 51. de groſſitudine non cauſentur monachi.

y Breuitate.] de uita & hone cle. clerici. 23. diſt. non liceat 2.

z Pugnum.] hoc eſt clauſa manus cum apprehenſione digitorum, & dr a pungo, qui enim manu vult pũgere, ſtringit pugnum. non deſcendent ergo brachium, ut faciunt domini, & quidam Hiſpani, nec utantur guernach is quas prohibet hac littera.

a Quomodolibet.] ergo etiam unum, vel duos botonus portare non licet.

b Humeros.] apud nos cõm ſcindant ante pectus, & tñ imponitur pœna. Et aduerte quia modum ſciſſuræ non reliquit hic diſpõni abbatis, ſed ſolum in deſciſſo uel non tanto ſibi uideret ſufficere diſpoſitio tacita.

Glo ſeq. alleg. duas concor. & ponens antiquum, & modernum ſtatum ordinis, & duplex ſignificatum coloris conſtitutionem commendat.

a Sacra. concor. ſ. eo. recolentes in princip. de priuil. cum & plantare. in prin. Sanctitatem, & uenerationem huius ordinis oſtendunt documenta patrum, & abundãtia temporalium, quibus monaſteria huius ordinis pullularunt, ſed nunc pro dolor quam in multis deficiunt uerborum, & exemplorum documenta, & ad inſtar filij prodigi diſſipata ſunt patrum ſubſtantiæ, & quandoque noſtri cupiunt replere de aliqua uentrem ſuum, Lucæ 15. dict. ſ. hanc etiam ille filius. & cum habitus nigredo in mortificationem carnis uitiorum fuerit inuenta, nunc mentiorum, & uirtutum obſcurationes per illam hodie non ſignentur, ad quod operam laborat hæc conſtitutio. Io. And.

Glo ſeq. ſoluit dubium, & rõnem diuerſitatis reddit.

b Nigrorum.] in aliis non. uidetur hæc conſtitutio locum habere, inquantum. ſ. ius nouum inducit ſaluo qd infra dicam. ſ. tamen in prin. & ſ. quia uero cum. ſ. ſequentib. & potuit eſſe conſideratio, quia alij monachi communiter habent corpus, & caput melius, ut Ciſtercien. Camaldul. & his ſimiles, quo quia carent nigri monachi, minus ibi uiget correctio. iacit ſupra. capi. pro. in prin.

c Obrepat.] quaſi latenter ſubintret, & eſt idem uerbum in proœmio huius com. pl. poſt prin.

d Segetem. 14. q. 1. quoniam uetus 66. d. ſt. naſci.

e Coaleſcat. quaſi caleſcat, alatur, uel nutriatur.

† al. pernicioſam in ſegetem.

i Hęc accipiẽda ſunt de malis & diſcolis uel glosis: nũquã tñ defuerunt, nec deſunt, q obſeruent diſciplinã regularem, quã uouẽdo promiſerunt.

Abſtinentia e continentiæ nutrix.

Lectiſternium quid ſignificat.

Regio dicitur a rege.

Pugnus, unde dicitur.

ta, ſcilicet cum ipſe abbas caputio vtatur. Iſta vero ſciſſura debet eſſe tanta, q̄d appereat & patens ſit. facit ſup. ti. proxi. c. h. & quod dixi ſup. eo. compil. de vita & honeſt. cleri. cap. 2.

m Albis non ponitur pro caluote, ſed pro ueſte ſacra de qua ſequitur verſus.

Dicitur vrbs Alba, veſtitur presbyter alba.

Vrbs illa de qua loquitur uerſus, eſt de prouincia Lombardiæ.

Alba dupliciter accipitur.

a Sendatum.] omne ſericum comprehendit, & vide quod dici inf. c. 2. ſuper. ver. ſericis.

Sendatum quid notat.

† al. foderaturis.

rum a pro foderaturis † non portent. Aeſtiualibus b largis, aut botis c altis pro calceamentis utātur. Nullus zonam, coltellū, calcaria cum ornatu deferre, aut cum ſella clauorum ornatu decorata ſuperfluo, uel nimis aliàs ſumptuoſa, ſiue cū fręno ferraturam ad ornatum d habēte equitare præſumat.

Rurſus in locis in quibus fuerit congregatio duodecim e monachorū, aut ſupra, intra ſepta f monaſterii abbas, † prior, aut alius præſidens portet flocum g de panno pro flocis aut cucullis i ipſo monaſterio conſueto, h monachi vero alii in monaſteriis, in quibus flocos ſoliti i ſunt portare, debent etiā vti eis. In aliis autem monaſteriis, & intra domos, & alios Prioratus, vbi nō eſt tanta congregatio monachorū, cucullas k clauſas deferant & honeſtas. Cum uero abbates, priores, aut alios præſidentes & monachos alios extra monaſterium proficiſci cōtinget, flocum, cucullam, aut capam l clauſam habeant, & ſubtus capam, ſi eam portauerint, cucullam deferant, aut ſi maluerint ſcapulare. Cum autē ad ſeruiendum in diuinis officiis albis m vel ſacris veſtibus induentur, aut cū occupabūtur i opertb, uti eis liceat ſcapulari. Verum ne ex diuerſa acceptione, quam in diuerſis regionibus huiuſmodi vocabula, flocus videlicet & cucula dicuntur habere hæſitandi circa præmiſſa materia relinquatur, cucullæ nomine habitū longū & amplum, ſed manicas nō habentem, nomine vero floci habitū qui longas & amplias habet manicas, nos intelligere debeamus.

Prouidet circa monachorum confeſſiones, communionem expoſitionem regulæ, & inſtructionem nouitiorum, Io. And.

Sane n † ſingulis mēſib. o tam in monaſterijs quàm extra (ſublata occaſione quacunq;) ad confeſſionē ſaltem ſemel accedāt nēs, & ſinguli, p monachi. Et in prima q Dominica mēſis cuiuslibet in monaſteriis ſemper communicēt: niſi ex cauſa; forte, quam abbati priori, aut pęnitentiarijs monaſteriorum nō differāt intimare, eorumq. iudicio, uel abſtineant, r vel accedant. Regula quoque cum in capitulo legitur ab illo qui præeſt ipſi capitulo, uel alio, cui hoc ipſe iniunxerit, propter iuniores s vulgariter † exponatur t Nouitiis u ēt fidelis x deputetur inſtructor y tam in diuinis officijs, quam in obſeruantia regulari.

¶ *Prouidet circa uenationes, & aucupationes monachorum. Io And.*

¶ Porro z a venationib. a

b Aeſtiualibus.] in vulgari vocamus ſtiuale, & ſunt vel ca menta corii, quibus in æſtate vtor & optima fiant apud ſanctum Seuerinum.

c Botis altis quæ capiūt ſupra talos & aliquid de crure, & ligantur quādoque, & hos iſta vocat ſotulares corrigiatos

d Ad ornatum per hoc verbum ſupra duplicatum patet q̄ ſi non ad ornatum, ſed propter ingruentem neceſſitatem talib. vterentur, eſſent excuſabiles ad hoc de vita & honeſt. cler. cler. ui & infra §. porro

e Duodecim monachorū. incluſo prælato de ſtatu. c. ii. de pri uileg. exorta.

f Septa, id eſt clauſuram hic dictam a ſepio, pis, pei, c. ſcripta aliud ſignificabit, ut dicetur, infra, de his ret. ad noſtrum, in princip.

g Flocum.] in regula nō habetur hoc nomen. & infra dicetur quid ſit flocus.

h Conſueto.] ſic ergo videntur excuſabiles Monachi Angliæ, ti meliori panno vtantur quā noſtri.

i Soliti. concord. 31. diſt. ca. 1. de cenſi. cum Apoſtolus in fi. Ioan. And

k Cucullas de hoc 20. q. 3. præſens 19 q. 3 capitu. 2. de ætate & qualita. cap. intelle ximus.

l Capam. rondelli qui nunc in viuunt, non ſunt propriæ capæ, ſiue capa dicatur à capite, ſiue a capio capis, quia totum hominem capiat, non enim habent caputium appenſum. Et not. quia licet ſub capa ſit portandum ſaltem ſcapulare, ſub floco vel cuculla nō, q̄ uaſi illa ſint habitus, ſed non capa.

† al. item abbas aut prior aut alius pſidens portet flocū de panno pro flocis aut cuculla i ipſo Monaſterio cōſuetam. Septa & cepta differunt.

Capa vnde dicitur.

n Sane. tertia pars.

o Menſibus.] arctantur ergo monachi ſingulis menſib ad quod fideles arctātur ſinguliſ annis de pœniten. & remiſ. omnis, propter religionis enim perfectionē aliquid debēt ad penſum ſanctæ inſtitutionis adiicere. 4 diſt. denique.

Monachi ſingulis mēſibus cōmunicent.

p Singuli.] concor. de excel. prælatorum. 1. & 2. in fine Et dubito an per hoc intēdat dilatare hanc conſtitutionē quo ad alios monachos, quod ſanū eſt honeſtum.

q In prima non puto, q̄ ſolemnitas feſti occurrētis ea die, puta Reſurrectionis. Pētecoſtes. vel patroni monaſterii, habeat hoc altare facit eod. tit. cum ad monaſterium in prin.

r Abſtineant. concor. de pœniten. & remiſ omnis.

s Iuniores vbi tergo tales non eſſent, iſta expoſitio non fieret. facit de elect. In demnitatibus §. pœn. lib. 6 & infra de iure patron c. 2. § ſane.

t Exponatur 8. q. 1. oportet. 45. diſt. vltimo.

u Nouitiis id eſt ſcholaſticis non inſtructis, qui ſub diſciplina degunt, dato etiam quod ſint profeſſi, cum eadem & fortior ſit ratio alter ſumitur. ſup. tit. 1. cap fi. c. ii in concor.

x Fidelis. non ſolum catholicus, ſed etiam diligens, & fidelis & legalis.

y Inſtructor.] 12. q 2 c 1. 18. diſt. ne de his in Authen. de mona. § volumus in fin. col 1.

z Porro. quarta pars.

a Venerationibus. Hæ propriæ fiunt ed beſties, aucupationes, de quibus ſequitur fiunt ad aues. in

† Vide concilii Trid ſeſ. 25. ti. de Regularibus. c. 10. Et quod diſpoſitio huius §. hēat locū in canonicis Regularib. tradit O, dradus con ſil 338.

† No. de gula exponenda vulgariter, q̄ ſit ad plenam eius notitiā Et hoc infert Paulus ad examinationem teſtiū, quibus capitula dent legi vulgariter ſi nō intelligūt litteraliter, & dētur eis exponi de verbo ad verbum, vt no in Spec. de teſte §. nunc tractādum. poſt prin. Card.

de aecupato, auium captor,

a Intereſſe. concord. inf. de bapt. præſenti, cum concordan.

b Venaticos. de aliis, qui ſunt ad cuſtodiam, non prohibet.

c Præſumant. hæc prohibentur etiam ſæcularibus clericis. de cler. venat. c. 1. & 2. cum ſuis concord.

& dubb. ſeq. 18. & duobus ſequentibus, & de hoc ſcripſi de regu. cap. ſi.

i Sotulares. à ſub & talo, nec recedit à præmiſſa permiſſione æſtiualium, ſed dicit ſotulares cum illis vtuntur tales debere.

Sotulares vnde dicuntur.

& aucupationibus oēs ſemper abſtineant: nec eis intereſſe, a aut canes, vel aues venaticos b per ſe, vel alios tenere præſumant, c nec a familiaribus d ſecum morantibus teneri præmittãt, niſi ſaltus, e viuaria, vel garenas proprias, vel ius venandi in alienis haberent, in quib. cuniculi vel feræ al ꝗ forſan eſſent, quo caſu hoc eis permittitur; dũ tñ intra monaſteria ſeu domos, quas inhabitant, aut eorum clauſuras venaticos canes nec non teneant, nec venationi præſentiam exhibeant perſonalem. f

Punit certos prædictorum tranſgreſſores, omnes alios puniri iubens iuxta diſciplinam regulæ. Jo. And.

¶ Siquis autem g præmiſſorũ temerarius extiterit violator, regulari h ſubiaceat diſciplinæ. Et nihilominus ſi ſotulares i non corrigiatos & altos, k aut capucia (vt præfertur l) non fiſſa m portare præſumpſerit, ſi quidem abbas, vel prior nõ n habeas abbatem proprium fuerit, per annũ ſe nouerit à beneficiorũ collatione ſuſpenſum: Si vero alius o fuerit, ab adminiſtratione, ſi quam obtinet, ſit per annum ſuſpenſus. Quod ſi nullam p habeat, eo ipſo per annũ reddatur inhabilis ad adminiſtrationem & eccleſiaſticum beneficium obtinendum.

¶ Si qui vero eorum venationi, aut aucupationi clãmoſæ, vel aliàs cum canib. aut auibus q ex propoſito r interfuerint, iuxta præmiſſam perſonarũ diſtinctionem s dictarum ſuſpenſionis & inhabilitatis pœnas per biennium ipſo facto incurrant. Abbate autem vel priore a collatione (vt præmittitur t) beneficiorum ſuſpenſo, ad priorem clauſtralem cum conſilio & aſſenſu conuentus, vel maioris partis ipſius, eorundem beneficiorum collatio deuoluatur.

Prouidet contra profeſſos euntes ad curias principũ; vel aliàs vagantes, vel intra ſepta monaſterii arma tenentes. Jo. And.

¶ Quia vero u nonnulli monachorum ipſorum (ſicut accepimus) ſuaui x iugo y obſeruantiæ regularis abiecto, interdum (proprijs relictis monaſterijs ſe in eis ſecure morari non poſſe fingentes, vel alio colore quæſito) per curias principum euagando diſcurrunt, & niſi a prælatis eorum petita penſio uel ſubuentio aſſignetur eiſdem, conſpirantes in illos, eiſque proditionem, vel alia grauia imponentes eos capi, & incarcerari, ipſorumque monaſteria comburi procurant, & interdum monaſteriorum ipſorum bona in totum vel † in partẽ non modicam occupare præſumunt: Nos eorũ in-

d Familiaribus. tenetur quis de facto familiæ. de hoc de reſtitut. ſpoliat. cum ad ſedem in glo. penult.

e Saltus. de ſaltibus & viarijs habetur. ff. de vſufruct. l. vſufructuarium venari. pri. mo reſpõſo, & primo. §. Dicitur autem ſaltus nemorosus habẽs arbores, vbi feræ, & venatores & canes bene ſaliunt, & dixit quidam.

Eſſe nemus, ſaltus, ſilvẽtis, dicitur æſtus. Viuaria dicũtur talia loca, quia ibi viuunt, & nutriuntur feræ, & circa piſces vtimur hoc verbo Garenæ non eſt noſtrum vulgare, & forte dicũtur a garrio, garris. Et quo modo & quare dicantur iſta loca foreſtæ, ſyluæ, inſulæ, & prata, ſcripſi poſt Hoſ. de do na. cum dilecti ſuper 1. gloſ.

Gl. ſeq. oſtendit reprobatam opinionem. Hoſt.

f Perſonalem. reprobat quod not. Hoſt. de cle. uena. c. 2. vbi dicit per ver. vagationes, ꝙ ſi redditus clericorum etiam religioſorum conſiſtunt in venatione puta cuniculorum, vt in prouincia, vel ferarum, vt in anglia, licebat illis tamen tempore competenti, maxime deficiente familia, & in proprijs perſonis venationem capere & vendere, cum id non ſit vagari, ſed neceſſitati & vtilitati eccleſiæ ſubuenire. ad ꝙ clerici tenentur. 7. q. 1. præſentium, & cap. placuit, vt nem. 11. 16. q. 1. qui vere. & cap. vos autem. quo ad religioſos hoc hic corrigitur.

Religioſorũ redditus quãdoq; conſiſtunt in venatione.

g Si quis autem. quinta pars.

h Regulari. id eſt, quam dictat regula, ſcilicet 13. c.

k Altos. de quibus prædixi ibi, botis altis.

l Præfertur. in parte v. vero. almutiis.

m Non fiſſa. ſuper humeros.

n Non habens.] eo. cor. eod. tit. i ſingulis. in prin.

o Alius. quam abbas, vel prior non habens abbatem.

p Nullam habeat. ſimilis diſt. ſup ca. cõpil. de vita & honeſt. clerico quoniam. de deci. c. 1. & inf. de pœnis multorum.

q Dubius.] ſi ergo ſine his fieret venatio vel aucupatio cũ retibus vel laqueis, non eſt locus huic pœnæ.

r Ex propoſito. ſecus ſi ex caſu, & concos. de ſenté. excom. cum voluntate. in princ. de ſchiſ. c. vnico. ver. omnem.

ſ Diſtinctionem] vt ſcilicet abbates & Priores nõ habentes abbates; à collatione beneficiorum, alii ab adminiſtratione beneficiorum ſint ſuſpenſi, & non habentes ſint inhabiles p biennium, & ex maiori te pœna patet, quod iſta eſt maior culpa quam præcedens. 13. qui non aſſeramos.

t Vt præmittitur.] reſtringit ergo hanc prouiſionem ad hos caſos in aliis ergo ſeruetur quod habetur ne ſede vacan c. unico. lib 6.

u Quia vero. ſexta pars, cuius cauſa potuit eſſe, quod no. 10. Mo. de elect. generali. ver. clericos. li. 6.

x Suaui. Matthæi 11 in fin. & die ſuaui iuſtis & appetentibus de pœnit. diſtin. 1. per ſecta. quibus eſt clauſtrum quaſi aqua piſcibus. 16. q. 1. placuit a aliis eſt carcer. de ſenten. excom. ut ſamæ ad vtramque. 18. diſt. de his.

y Iugo. Idem ver. in præſe. c. de his & de præſumptis.

† Al. ita: vel in parte non modica.

Iugum vnde dicitur.

cum in iuuentute in prin. & aſ a iango gis & ſic ſolet vocari inſtrumentum, quo boues iunguntur.

a Canonici. de hac ergo parte non dubitamus quin ligei etiam mona hos non nigros.

b Non habentes. illos enim quandoq; pro ipſorum administrationum cauſis illuc ire oportet, quas, proſequi poſſunt, licet non ſint perpetui, de iud. cum deputati.

intrans curiam, ſi ad hoc intrat, ligatus eſt ex ſolo igitur exitu clauſtri, ob hanc cauſam non ligatus. ſimile no. cler. vel mona. c. 3. & vlt. Idem ex quo intrauit ob hanc cauſam, licet damnum non intulerit, ſiue quia non potuit, ſiue quia pœnituit, ligatus eſt. ff. de hom. pro humani. lib. 6. & quod ibi not. Non obſtat. §. de furtis, vulgaris. §. qui furti. quia licet is qui domum intrauit animo furandi, adhuc non teneatur furti, tenetur tamen iniuriarum, vel de vi, ſi vim intulit, vt ibi. ſic & iſte licet de damno non teneatur, quod non dũ intulit, tamen intrando conſummauit delictum quo ad hanc pœnam.

Domum intrans aĩo furandi, an ſtatim teneatur furti. z.

hac parte reprobis auſibus obuiare volentes, hoc edicto perpetuo prohibemus ne monachi aut regulares canonici [a] adminiſtrationem aliquam non [b] habentes, ad curias [c] principum abſq; ſpeciali [d] prælatorũ ſuorum licentia ſe conferre præſumant. Quòd ſi vt ſuis prælatis aut monaſterijs damnum aliquod inferant, [f] ad dictas curias ſe conferre præſumpſerint, excommunicationis ſniam eos incurrere volumus ipſo facto. [e] Prælatis eorum diſtricte nihilominus iniũgentes, vt ipſos a prædictarum curiarum acceſſu, & alijs quibuslibet vagationibus & diſcurſu diligenter compeſcere, ac ſuper hoc non parentes eiſdem, ſeuere corrigere non omittant. Præfatæ quoq; ſententiæ, monachos [f] infra [g] ſepta monaſteriorum ſine licentia abbatum ſuorum arma [h] tenentes [i] decernimus ſubiacere.

Prouidet circa monachorum ſolitudines. Io. And.

¶ Ad hæc [k] prædeceſſorum noſtrorum [l] veſtigijs inhærẽtes [m] perpetuo prohibemus edicto, ne monachi [n] ſinguli in ſingulis ſibi commiſſis adminiſtrationibus, vel prioratib. habitare præſumant. Sed ſi prouentus prioratum ſeu adminiſtrationum huiuſmõi duobus [o] forte non ſuppetant: ijdem prioratus ſeu adminiſtrationes, niſi per abbates ad ſuſtentationem duorum ſufficientes reddantur, locis alijs vicinioribus ad eorum monaſteria pertinentibus, vel ipſorum monaſteriorum officijs [p], aut inter ſe inuicem, [q] prout erit commodius, cum conſilio & aſſenſu [r] abbatum per

Gl. ſeq. ponit ſecundum Hug. 12 abuſiones clauſtri: prima proſequẽt. de qua hic loquitur, & ſecundẽ ſeculi, ſecundu Cyprianũ.

c Curias principum. de obſe. ordin. quanto. Inter duodecim abuſiones clauſtri enumerat iſtam Hugo de Folleto, lib. 2. de anima, clauſtro, ſic dicens. Duodecim ſunt abuſiones clauſtri, quibus tota religionis maſſa corrumpitur, prælatus negligens, diſcipulus, inobediens, iuuenis ocioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis, monachus cauſidicus habitus pretioſus, cibus exquiſitus, rumor in clauſtro, lis in capitulo, diſſolutio in choro, irreuerentia circa altare. Et hac ſingula ibi pulchre proſequitur, & dicit ibi ad propoſitum, quod cum dicitur monachus curialis, ex adiuncto deſignatur aliquid ſecularis. Ordo. n. clauſtri & ordo curiæ, diuerſi ſunt: ibi dextra tua repletur muneribus, hic lauas manus tuas inter innocentes. Ibi pauperum res violenter auferuntur, hic a paupere ſponte offeruntur. Ibi laudatur peccator in deſiderijs animæ tuæ, hic bene ſit illo. Et poſt pauca ſubiungit quod monachus curialis pro ſeculari principe Alpium rigores, & Italicos calores libenter patitur, qui pro magiſtro ſpirituali multo minora forſan mutitus pateretur, & huic concor. 47 diſt. omnes. Et ex quo circa iſta vagamur, ad religioſorum refrigerium, ſcire debes, quod Cyprianus librum fecit de duodecim abuſionibus ſeculi, dicens quod ſunt hæ, ſapiens ſine operibus, ſenex ſine religione, adoleſcens ſine obedientia, diues ſine eleemoſyna, fœmina ſine pudicitia, dominus ſine virtute, Chriſtianus contentioſus, pauper ſuperbus, Rex iniquus, epiſcopus negligens, plebs ſine diſciplina, populus ſine lege, dicens quod ſic ſuffocatur iuſtitia: & ibi ſingulas ordinate proſequitur.

d Specialis. generalis ergo, puta quod poſſint ſe quò volue ſint abſentare non ſufficit.

Gl. ſeq. notat ad hanc pœnam duo requiri, & illa ſufficere, & contrarium ſoluit.

e Ipſo facto. ad hanc excommunicationem contrahendam duo videntur neceſſaria, ſ. quod intrauerit curiã, & quod cauſa damnificandi monaſterium vel prælatũ: licentiam vero habere, non puto ponderandum, cum hic non repetatur, ſine eo quod etiam de licentia prælati

+ Idem ſi in ſtrate attemptauerunt, & nõ inſerũt, vt dicit gl. ſ verb. ipſo facto ſequitur l. quiſq. C. ad leg. Iuliã maieſt. ſõ Io. An. in c. in pœnis. de reg. iu. li. 6. dicit quã pœna per legẽ ipſo facto infligitur, requirit perfecta delicti conſummatio. R.

Ordo clauſtri diuerſus eſt ab ordine curiæ.

f Monachis. non repetit regulares canonicos.

f Infra. pro intra. Et patet per hoc quod extra tenentem pœna non includit. Ioan. And.

h Arma. in communi ſignificatione comprehendunt tela, ſed dicuntur arma ſtricte quibus defendimus, tela quibus impugnamus inſtitu. de publ. iudi. §. item lex Cornelia. de homi. ſi quis diens. ſed vt ibi not. telorum appellatio, et ſuſtes & lapides comprehendit, & omne quod arcu & manu mittitur. ſ. prædicto. §. item lex Cornelia & ſi de verb. ſig. armorũ appellatio. nec puto tamen auctorem ſe latiſſime intellexiſſe. Io. And.

Arma & tela differunt.

i Tenentes. Veniens de foris ad clauſtrum cum armis non animo tenendi, nec ſeret, ex delatione ligari non videtur, vt verbum cum effectu, &c. de cler. non reſi. relatum cum concor.

k Ad hæc. ſeptima pars. & expone, id eſt, præter, vel vltra hæc.

l Noſtrorum. ſ. Alexandri & Honorij. c. ſi c. 2. de capel. mona. c. pen. & vlt.

m Inhærentes. concor. de iur. calum. c. 1. & de iud. cum olim de cor. nea. c. 1. Io. And.

n Monachi. ſimpliciter loquitur, vnde de omnibus intelligitur. Io. And.

Gloſſ. ſequens, notat contra opinio. & remittit.

o Duobus. ſ. priori & ſocio, & per hoc patet non eſſe neceſſe, quod prior habeat duos ſocios: licet quidam contra per decre. vlt. de capel. mona. ad quam reſponde, vt ibi ſcripſi ſuper verbo, monachos.

p Officijs. vt eleemoſynariæ, ſacriſtiæ, cellerariæ, & ſimilibus.

q Inuicem. quia ſ. duo talia loca, quorum neuter ſufficit ad priorem & ſocium vnientur.

r Aſſenſu. ſi hoc non addidiſſet, ſufficiebat conſilium quærere, de arb. cum olim. & licet hic requiratur conſenſus abbatis, multo minus neceſſarium puto conſenſum

capituli eccleſiæ cathedralis, ſup. ea. compil. de reb. eccl. non alie. ſi vna.

Gl. ſeq dicit quid approbat, ſecundo quærit alle. pro & contra ponit opi. quam approbat cum determinatione.

a Ordinarios approbat, quod not. Innocen. & Abbas

ſinguli. facit de excel. præl. d. l. ſta talis autem poteſt dari delegatus per Papam, ſup ea. compil. de reſer. c. 2.

f E. ſi. pro quantitis. vbi vero curam debe. et exercere per ſeipſum, puto quod debeat attig. Te 25. annum de elect. cum in cunctis. § inferiora.

locorum ipſorum ordinarios a vniantur. Monachis locorũ, quę alijs vniuntur priorib. ad clauſtrum[b] primitus reuocãdis, & † clericis ſeruituris [c] ibidẽ, de locorum ipſorũ prouentib. prouiſione debita faciẽda.

Prouidet de priorum ætate, & ipſorum ſacerdotio, poſſeſſione & habitatione. Io. And.

¶ Ceterum [d] prioratus cõuẽtuales [e] alicui, niſi xxv. annum attigerit, alij vero curam animarum habentes, etſi [f] cura ipſa per ſæculares habeat presbyteros exercere, cuiquam niſi xx. annum peregerit, [g] conferri nequeant aut committi. Qui autẽ prioratus iſtos, [h] uel illos habuerint, [i] infra annum computandum a tempore collationis ſeu commiſſionis ſibi factæ de eis, & poſſeſſionis eorum adeptæ, [k] vel intra vigeſimumquintum ætatis ſuæ annum, ſi ante [l] annum ipſum non cõuentuales prioratus eis commiſſi fuerint, aut collati ſe faciant ad ſacerdotium promoueri. Quòd ſi (ceſſante rationabili [m] cauſa) non fecerint, eo ipſo nulla etiam monitione præmiſſa prædictis prioratibus ſint priuati, qui ipſis iterum ea vice nullatenus conferantur. [n] ¶ Sane, prioratus aliquis ſiue adminiſtratio committi alicui vel conferri non poſſit, niſi expreſſe [o] profeſſus fuerit ordinẽ monachalem: neque prioratus aut adminiſtrationes extra monaſteria obtinentes, permittantur in monaſterijs, ſed teneantur in ipſis prioratibus ſeu adminiſtrationib. (quacunque non obſtante conſuetudine [p]) reſide-

de excel. prælat. ſicut vbi tenent quod abbates eccleſias, etiam pleno iure ſibi ſubiectas, venire non poſſunt. & facit quod dixi ſup ea. compi de re. eccl non alie. ſi vna. de rerum permutatio. Quærit Arch. de preb. cum ſingulis. lib. 6. an abbates poſſint hoc præſcribere, allegat quod ſic. de excel. prel. accedentibus. Allegat ad contrarium. 100. diſt. contra morem. 94. diſt. illud tenet quod poſſint ſaltem circa prioratus ſimplices manuales non habentes curam, ſicut poſſent vnire grangias, vel maneria. ff. de leg. 1. quod in rerum. §. vlt. de deleg. 2. Caius §. 1. ff. de verbo. ſign. l. locus ad hanc allegationem facit quod not. de præb. tuæ. Satis videtur per ea, quæ no. de præſcr. auditis. & quæ ſcripſi in prædicta decreta accidentibus. quod cum iſtud ſit dignitatis & iuriſdictionis ordinis, quod præſcribi poſſit, tamẽ cum titulo, niſi præſcriptio ſit talis cuius initij non ſit memoria. de præſcrip. ca. 1. lib. 6.

† al. & eccleſijs.

ſ In hoc caſu dubitat Abbas, nam pñ ſunt pleno iure ſubiectæ, poſſit abbates in illis exercere epalia iuriſdõnalia, vt no. gl. ſingularis in cle. 1. de reb. eccl. nõ alie. & facit quod plene dixit ipſe Abbas in c. ſignifi. caſti de foro comp. hęc ex Panorm.

Gl. ſeq probat quod dicitur, monachos non manere ſolos, de clauſtralibus intelligi.

b Ad clauſtrum. ſæpius dixi & ſcripſi de capel. mon. c. ſi. quæ concor. huic, quod iura, quæ tractant de monachis ne ſolis maneant in capellis, de clauſtralibus intelliguntur, quod patet hic & ibi. Si ergo monachus eſt perpetuus inſtitutus ad curam populi, & ſic nihil habet commune cum monaſterio 15. q. 2. ne pro cuiuslibet locum non tenet, & ſic ſeruatur de facto, nec occurrit ratio, quare abbas talem monachum de ſuo clauſtrali monacho ſociaret, ſed obedientiarius, qui clauſtralis eſt, qui ſolo nutu abbatis reuocatur ad clauſtrum, iſte non debet eſſe ſolus, vt cum ſocio aliqualem ſtabilitatẽ clauſtri ſeruet, & idem in regulari canonico, et ſcripſi eo. tit. quod Dei timorem ſuper magna gl.

Glo ſeq exponit, & obiectionem ſoluit.

c Seruituris) cum titulo nel fine. de capel. mona. c. ſi. inf. de exce. præl. ſi equens. ver. quidem. Sed dices quod etiam clericus ſæcularis debet habere locum, cum quo celebret. de ſi. presby. veniens. cum concor. fateor, quod regeri ſeruitori, ſed non ſocio, & ideo ſufficere poterit talis locus presbytero & ſeruienti, qui duobus monachis non ſufficeret.

d Cæterum. c. ſtatua pars.

e Conuẽtuales.] in quibus ſ. ſunt plures collegialiter, de quo ſatis ſcripſi de intepatro. nobis. non vt

Non obſtat quod ſit manualis. facit de elect. nemo deinceps. li. 6. & per illud, quãuis. ſ. videtur comparere ad minorem ætatem: videtur enim aliquibus ſufficere talem eſſe maiorẽ 24. annis, ex quo alius curam exercet, & hoc tollit, tñ de mẽte iuris non eſt quod clauſtralis gerat curam populi. de capel. monacho. c. 1. & vide quod ibi dixi.

Gl. ſeq. alleg. quia que concor. & remittit, & rõnem diuerſitatis dicit non reddẽdam.

g XX. annum peregerit. concor. de regula. ad noſtram de offic. deleg. cum vicelimũ. vbi de hoc plenius. de elect. cum in cunctis. ad idem eo. ti. in demnitatibus. li. 6. de: æta. & qual. c. vni. l. b. 6. quod autem hic re. inſtatur annus præctus, & tepia ſufficit inchoatus, & eſt de arbitrarijs, quæ pendent ex ponticis volunt.

h Iſtos vel illos. ſ. conuentuales, vel nõ conuentuales curatus. Et no. quòd licet decre. licet canon, ex ele. lib 6. locum non habeat in eccleſijs collegiatis, & aſſumptis ad ipſarum regimen. vt eod. tit. ſtatutum. in prioratibus tamen cõuentualibus, & religioſis, & ipſorum prioribus locum habet, vt hic.

Cap. licet canon in Prioratib. habent locum.

Gloſſa ſeq. notat ſpecialem caſum.

i Habuerint.] non dixit, acceperint, per quod vult cõprehẽdere etiam iam promotos. & eſt ſimile de elect. cum in cũctis § hoc tamen ſed cõtradicit littera ſequens. ibi, a tempore collationis, & c. ſed ſupplendum videtur in prius commiſſis a tempore quod ligat conſtitutio.

k Adeptæ.] uel ex quo per eos ſtatet. de elect. commiſſa. li. 6.

l Si ante annum.] & ſic non ſunt apti ad ſacerdotiũ. ſup. ead. compil. de æta. & qual. generaliter.

m Rationabili cauſa.] vt infirmitatis, irregularitatis ſupervenientis ſine culpa ſua. vel præcedentis, in qua ſufficienter diſpenſatum eſſet. de æta. & quali. tuam vel his ſimilibus.

n Conferantur.] concor. de elect. commiſſa. §. porro. lib. 6.

o Expreſſe.] reprobat quod no. Aegidius de elect. cum in magiſtrum ubi dicebat temporalibus adminiſtrationibus monaſteriorum poſſe præfici non profeſſos cum illi ſint quaſi caſtaldi, ba. aiti videatur quod non ſufficiat tacita profeſſio, ut decre. nullus. de elect. lib. 6. etiam in his hodie locum habeat

p Conſuetudine.] no. caſum nouum, quo damnatus con.

con ſuetudo. ſic inf. c. proxi. in fi. & inf. tit. r. c. 2. §. vt autem & ſup ead. compil. de æta. & quali. vt hi. cum ſuis concor. Et no. licet damnet conſuetudinem de non reſidendo in prioratibus, non per hoc damnat illam quę habet, qđ tales priores vocem habeant in electione maioris abbatis, de qua no. de priuil. c. 1. § fi. lib. 6. & dix. de relig. domi. c. fi.

Conſuetudo de non reſidendo in Prioratibus non valet.

(Gloſſa ſequens notat ſeptem æquiparantias.

Prioratus manualis æquiparatur in multis perpetuis beneficiis.

a Reſidere. collige ex hac conſtitutione & ex alia ſup ead. cō pil. de ſupplen. negli. prælat. cap. vnico. quo modo ī multis æquiparantur Prioratus manuales perpetuis beneficiis, ſcilicet in tempore Lateran. cōcilii de conceſ. præben. cap. 2. in cenſib. nouis non imponendis neque antiquis augendis, in fructibus ipſorum cum vacent non occupandis, in ipſorum pluralitate non habenda, in ętate, in ordine, in profeſſione, & reſidentia.

b Ex ſtudiorum. de cle. nō. reſi. relatum.

c Cauſa rationabili. propter infirmitatem, aeris intēperiē, capitales inimicitias, uel ſimilia.

d Ad ampliationem noua pars, & huic princip. concor. de conſti. cap. penultimo.

e Quilibet. nō poteſt ergo negari quin ī omnibus monachis locum habeat quod hic dicitur.

f Legitima] quam ſi habet & non exaudiatur, ſupplicet uel appellet ad ſuperiorem abbati ad inſtar ſerui ſupplicantis cō tra dominum, C. de petti. Impe. offe. l. 1. de ap. de priore. de iure patronatus nullus.

Seruus cōtra dñm ſupplicare poteſt.

re, a niſi ex ſtudiorum [b] vel alia cauſa [c] rationabili ad tp̄s forte ab hmōi reſidentia excuſentur.

Prouidet de monachorū ordinatione & ipſorū doctrina. Io. And.

Ad ampliationē [d] autē cultus diuini, ſtatuimus, quod monachi quilibet [e] ad monitionem abbatis ſe faciant ad omnes ordines ſacros, excuſatione ceſſāte legitima [f], promoueri. [g] Rurſus, ut ipſis monachis proficiendi in ſcientia, via opportuna nō deſit, [h] in ſingulis ipſorum monaſteriis, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, [i] idoneus teneatur magiſter, qui eos in primitiuis ſciētiis iſtruat deligēter.

Confirmat & īnouat decretalē ſupra eodem, cum ad monaſteriū & c. in ſingulis. hoc dicit. Io. And.

Præmiſſa [k] igitur omnia, & ea nihilominus, quę felicis recordationis Innocētius Papa quartus prędeceſſor noſter circa ſtatum monachorum ipſorum pro vberiori cultu obſeruantiæ regularis, quo ad vſū camiſiarū, abdicationē proprietatis, ſilētium, & eſum carnium, ac de eorū capitulis de triēnio in trienniū celebrandis, & etiā quo ad quęlibet alia ſtatuit, [l] quę omnia īnouamus & approbamus expreſſe volumus, & ſtatuimus firmiter obſeruari.

Idem in eodem.

Moniales, quæ nulli ſubſunt niſi Papæ, et canonici ſęculares, per ordinarios et alia exēpta per ſuos prælatos debēt annis ſingulis viſitari. Et ponit numerū perſonarū viſitationi intereſſe debentiū. h. d. I. A.

C A P. II.

ATtendētes [n] † quod vbi gubernaculum diſciplinę contemnitur [o] reſtat vt religio naufragetur, [p] prouidendum cenſuimus eſſe præcipue, ne per contemptum huiuſmodi [q] in his qui ſe Chriſto [r] uoto celebri [s] de ſponderunt, quicquā repeiatur incongruum, quod in regularis ponat honeſtatis gloria maculam, &

ATtendentes. CASVS Sanctiſſime pater, vellem informari a ſanctitate veſtra, videlicet utrum ordinarii, hoc eſt epiſcopi debeant viſitare monaſteria Monialium, & qualiter debeant viſitare, dicit Clemēs, ſiue monaſteria ſint exempta ſiue non, ordinarij debent illa viſitare, ſed ſi ſint exempta uiſitant auctoritate huius c. ſibi delegata a Papa, ſi nō ſint exempta, tunc uiſitant auctoritate ſua ordinaria. Sed quęritur, ſub qua forma debeant uiſitare illa monaſteria? Dicit qđ forma hic contenta. Nota, ibi, Monialiū & c.] de monaſteriis Monialium uiſitādis. Et dicit Pan. quod nomine. Monialiū non cōprehēduntur monaſteria uirorum. ff. de leg. 2. ſi ita ſcripiū quia fœmininum nō comprehēdit maſculinum. ut ib', pro hoc no. ī. §. ſtatuimus, in gl. in abbatibus 3. Nota de macula euitā in religione, nā ſine macula. & ruga dēt eſſe ſpōſa Chriſti. 21. diſti. quamuis. Zabarell a.

(Prima gloſſa ſimul diuidit, & ſummat.

n Attendentes.

Primo ponit exordium. Secundo, conſtitutionē ibi,] Hoc igitur ſacro.] in quo primo, ſtatuit, qđ ordinarii ſingulis annis uiſiteut monaſteria Monialium nō exempta, & exempta, quæ ſoli Papæ ſubſunt, reliqua exempta uiſitent ſuperiores ipſorum. Secundo ſtatuit de officio uiſitantiū; ibi] uiſitatores. Tertio præcipit abbatiſſas benedicendas debere intra annū poſt cōfirmationem benedici, & pœnam imponit; ibi, [Statuimus.] Quarto ibi, (illas quoque) conſtitutionem prorogat ad canonicas cum quadam proteſtatione. Quinto ibi. (Ipſos autem. determinat comitiuam viſitantium. Sexto, ibi, (Si qui vero,) punit illos qui viſitantes prædictos impediunt.

† Vide cōci. Trid. ſeſ. 24. ti. de Regularibus.

g Promoueri.] ita & contra prohibitionem abbatis promoueri non debent, de temp. ordi. ad aures.

h Non deſit.] concor. de magiſtris. ca. 1. & cap. quia nonnullis.

i Facultates.] Si abbas hoc non ſeruans dicit facultates non ſufficere, epiſcopus, facta de hoc inquiſitione, ſi inueniat illas ſufficere, illum coget ad hoc, uel ponet ibi magiſtrum. de magiſtris, c. 1.

K Pręmiſſa. decima pars.

l Statuit. eo. tit. cum ad monaſterium, & c. in ſingulis, & ibi uide de h. s. prohibitis.

m Obſeruari.] pręcedens ergo diſſuetudo circa pręſcripta uel ſupradicta non iuuat, & tamen innouatio iſta de facto non proficit.

o Contemnitur 45 diſt: Salomon, & c. ſeq. Io. Chryſoſtomus: Vbi non timetur reprehenſor, ſecurus acceditur ad errorem. & facilitas veniæ, & c. de vita & hon. cler. vt clericorum, cum ſuis concor.

p Naufragetur. quaſi naufragium patiatur, facit de pœn. diſt. 2. poſt naufragium. 24. q. 1. non turbatur. 23 diſt. c. 1. poſt princ.

q Huiuſmodi correctionis & diſciplinæ.

r Chriſto. 27. q. 1. quæ Chriſto.

ſ Celebri. Dicitur a cęlo, & ponitur pro ſancto, pro ſolemni, pro feſtiuo, pro frequentato.

Digitized by Google

diuinam merito poſſit offendere maieſtatem.

Hoc igitur ſacro approbante cõcilio duximus ſtatuendum, vt ſingula Monialium monaſteria per ordinarios.[b] exempta videlicet, quę ita ſedi Apoſtolicę, quod nulli alii ſubiecta noſcuntur, Apoſtolica [c] non exempta vero ordinaria auctoritate, ac exempta alia [d] per alios quibus ſubſunt, annis [e] ſingulis debeant [f] viſitari. Viſitatores autem huiuſmodi ſollicitudinis ſtudiũ deligẽter impendant, [g] vt Moniales [h] ipſæ, quarum nonnullas dolẽtes [i] audiuimus in ſubſcriptis excedere [k], pannis ſericis, [l] variorum foderaturis, ſandaliciis, [m] comatis & cornutis [n] crinibus, ſcancitis & virgatis [o] caputiolis non vtantur, non choreas, [p] non feſta [q] ſecularium proſequãtur, nõ die nocteve per vicos & plateas incedant, [r] aut voluptuoſam alias vitam ducant, eaſq. ſolertius [s] retrahant ab inſolentiis [t] quibuslibet & mundi huius illecebris, [u] ac inducant eaſdem ad impendẽdum in monaſteriis ſuis deuotum & debitũ virtutum Domino famulatum. Ad quæ omnia [x] obſeruãda Moniales eaſdem, non obſtantibus exemptionibus & priuilegiis quibuſcunque, quibus tamen quo ad alia [y] nolumus pręiudicium generari, per illos de quib' ſupradictum eſt, compelli [z] iubemus remedijs opportunis.

Statuimus inſuper, vt quæuis ad regimen abbatiarum aſſumptæ in mo-

a Offendere. quod grauius, eſt, quam offendere temporalem, de heret. vergentis.

b Per ordinarios.] annis ſingulis debeant viſitari, quod eſt inf.

c Apoſtolica auctoritate, quod ſequitur.

Gl. ſeq. diſtinguit duas ſpecies exemptorum, & ad quæſtionem reſpondet.

Monaſteriorũ exẽptorũ duæ ſunt ſpecies.

d Alia. Monaſteriorum exemptorum duæ ſunt ſpecies, & quæ ſunt exẽpta, quæ nõ recognoſcunt ſuperiorẽ, niſi Papam, alia ſunt exẽpta, quia ſunt ordinum exemptorum; ſicut monaſteria ordinis Ciſtercieñ. Camaldul. & ſimilib. illa ergo nõ corriget ordinarius loci, ſed Abbas vel Prior, cui ſubſunt. Si autem monaſteria Monialium, ſubſunt, aliis monaſteriis Monialium, cum illa maior prælata clauſurã exire non debeat. eo. tit. c. vnico. lib. 6. videtur, quod illud monaſterium ſic ſubiectum poſſit ordinarius viſitare, Archidiaconus in pdi. decre. vnica. tenet quod illa maior prælata per ſe viſitare nõ poſſit, ſed cũ iuſte ſit impedita, viſitabit per alium. 10. q. 1. epiſcopum facit de offi. ordi. inter. eod. titu. ſi epiſcopus. lib. 6. & ſecundum hoc ceſſabit officium ordinarii.

Glo. ſeq. 10 quæſtione remittit, & aliam ſoluit.

Viſitatio iterari poteſt.

e Annis ſingulis. an ſufficiat hoc fieri in fine primi anni. & in principio ſecundi vide quod ſcripſi. eo. tit. in ſingulis, io prin hæc autem viſitatio fiet ſemel tantum in anno, iterari tamẽ poterit, ſi ſubſit cauſa, quod dic vt nu. de offic. archi. mandamus de cenſi. cum venerabilis, quod de non exemptis eſt indubitatum, ſed idẽ puto de exemptis nec iſta littera contradicit.

Debeo, dẽt neceſſitatem imponat.

f Debeant. male faciunt prælati, qui has viſitationes omittunt, cum hoc verbum ſit præcepti & neceſſitatem importet de appel. oblatę in fi. de ſenten. excom. vt famæ, & ſi quandoque ſapiat honeſtatem, ſed illud ſpeciale. de deſpon. impu. c. a.

g Impendant capitula ſuper quibus inquirunt viſitatores monaſteriorum, formauit Guli. lo Spe. de inquiſitione § nunc tractemus. verſi, licet autem.

h Moniales. Abbatiſſas includit. de ſimo. cap. ſi. de priui. ex ore.

i Dolentes. concor. ſup. eo. recolentes. princ. de celeb. Miſ. colentes. inf. de cenſi. ad noſtrum. in princ. ſup. ea. compil. de elect. in plerique.

K Excedere. iunge hic litteram, non vtantur. Ioan. Andr.

l Sericis. immo nec habere debent ſericam. textus 2. 1. q. 4. c. a. ſed portare debent veſtes aptas profeſſioni & ſanctimoniæ. 21. q. 4. c. ſi. 23. diſt. ſanctimoniales, & facit ſup. ea. compil de vita & hon. cle. quoniam in prin. Fulgentius ad Probam, Veſtis talis ſit ſacræ virginis, quæ teſtis ſit intimæ caſtitatis.

m Sandaliciis.] de his de vſu pal. c. ſi & 94. diſt. ſ. compagis, & ſunt calceamenta, quibus vtuntur epi indui pontificalibus.

Glo ſeq. tractat an Moniales tondeantur.

n Et cornutis. per hanc copulam non videtur prohibere cornua ipſa cũ vbi cornutæ nũ ... facit 30 diſt quicunque & 20. q. 3. c. 2. vbi tenet hoc. Sau. cũ ibi ... clericos tondeñ & non Moniales apud nos cõtra tondentur Moniales, &c. quęcunque de ſecularibus fœminis intelligitur, quæ in ſui velamen & ſubiectionis ſignum crinibus vtuntur. Refert Vegetius de re militari, quod cum Romano exercitu neruorum & funium copia defeciſſet, & non poſſent ad tendendũ belli ... machinas reparare, Romanæ mulieres abſciſſis crinibus eos maritis tradiderũt per quos reparatione machinarũ aduerſ. ... imperũ repulerunt; maluerunt. n. vt ipſe dicit pudiciſſimæ fœminæ maritis conuiuere capite deformato, quam integris crinibus hoſtibus ſeruire, ſic puto plus Monialibus expedire deformato capite Deo conuiuere, quam crines polliendo humani generis hoſti ſeruire. Io. And.

Mulieres Romanæ pro ...

o Virgatis. hæc prohibentur etiam ſecularibus clericis. ſup. ea. compil. de vita. & hon. cle. quoniam. in prin. & in fine.

p Choreas vide quod dicam infra, de celeb. Miſ. c. vnico. circa medium.

q Feſta. Cyprianus de laude virginitatis ſic loquitur; Nec commixta tam potes inter puellas virgines Chriſti, quæ ſic viuis, vt poſſis adamari.

r Incedant etiam ex honeſta cauſa debent enim manere ſub clauſura. eo. tit. c. vno lib 6.

ſ Solertius. ſup. ea. compil de offi. ord. cap. vnico. ibi exponitur.

t Inſolentiis ſup. ea compil. de offic. ord. c. cap. 2. ibi exponitur.

v Illecebris ſcilicet carnalibus, vel illicitis delectationibus, ſic dictis, quia illiciunt.

x Omnia. & ſimilia de conſt. tranſlato. de reſer. inter. ff. de legi. non poſſunt. vnde ſi portarent veſtes rubeas vel virides, vel in ſimilibus hic non expreſſis excederent, coercebunt ordinarii.

y Alia. ſcilicet dioeceſanæ vel iuriſdõnis, quę plene no ſi de offi ord. dilectus. per hoc tamen non eximit illas a procuratione, cum illa ſit annexa viſitationi. de præſcript. cum ex officii. de cenſi. cum venerabilis.

Procuratio viſitationi eſt annexa.

Gloſſ. ſequens ſoluit dubium principale, & quoddam incidens.

z Compelli. per hoc vr quod non poſſunt exemptos deſtituere; facit quod ſcripſi poſt. inn. de ætat & quali. quæſiuit. in fi. de reſer. dilectus. & facit 7. eo, ti. ea quæ.

verſi. hæc eadem, quam per hanc immutari non puto quia etiã hodie illa loca viſitent viſitatores a capitulis prouincialibus deputati quod patet, quia viſitant etiam non exempta, vt ibi, ergo ordinariorum poteſtas non impedit ipſorum officium, exerceant ergo ordinarii quo od exemptas cenſurã & diſciplinas regulæ ſup c. prox. §. ſi quis, & hæc ſunt remedia opportuna, de quib. ſequitur.

Glo. ſeq. infert, q. vis & ſoluit.

† al. num computandum.

a Soluæ. licet ergo Abbatiſſæ benedicãtur, tñ non oẽs inſpi ciunt ergo mos mona ſterii, co. oc. ſup. caps pros. par 2. ver mona ſtis alienationes, & Quid ſi aliqua fuerunt bñdictæ, aliquæ nõ, puto ſi de more ſeruato per al. annos patere poſſet, illũ ſequendum, licet prius vel poſt ſeruatũ fuerit contrarium. argu. de præb. cum de bñ ficio li. 6. vbi vero aſ ſit ita vel negatiua tanti tẽpis non apparet, puto pœnã iſtã locum non habere, quaſi ex varia obſeruatione videatur hoc voluntarium, ad hoc de cenſi. ex parte.

Abbatiſſæ ñ oẽs benedicuntur.

naſteriis, in quibus abbatiſſæ ſunt ſolitæ a benedici, intra annum a ſuæ confirmationis tempore † cõputandum, † munus benedictionis ſuſcipiant, alioquin a iure ſuo, niſi ſubſit cauſa rationabilis,[d] prorſus ſe nouerint cecidiſſe,[e] per illos[f] ad quos id pertinet, prouiſione de abbatiſſis monaſteriis ipſis canonice facienda. ¶ Illas quoq; mulieres, quæ vulgo[g] dicuntur canonicæ ſæculares,[h] & vt ſæculares canonici vitam ducũt non renunciantes proprio, nec profeſſionem aliquã facientes, per locorum ordinarios, ſi exemptæ nõ fuerint, ſuas ſi vero exemptæ fuerint, Apoſtolica auctoritate præcipimus viſitari. Per hoc tamen nõ intendentes earũ ſtatũ, regulã ſeu ordinẽ approbare[i]. Ipſos autem viſitatores notariis duobus,[k] & perſonis duabus[l] ſuæ[m] eccleſiæ, quattuorque viris[n] aliis honeſtis vtique & maturis[o] præcipimus in ea, quam viſitando facient, inquiſitione fore contentos.[p] ¶ Si qui vero viſitatores ipſos[q] in præmiſſis impedire[r] præſumpſerint,

vimus, & no. 31. q. 1. quomodo virginibus, non. n. poſſet corrupta virginitatem hortari, 29. d. c. penul. in fi. ergõ non miſit virginib.

Gl. ſeq. quæſtionem ſoluit.

e Cecidiſſe. in abbatibus, in quibus hoc non exprimitur, cõ hẽt locum ... enim ... a cõpte ... feminiſ, non ... conuenitur, eſẽ plo ... de le. 2. ... ſit ſcriptum.

ꝫ V. de Arc. ii. e. ſuadente, 17. q. 4.

f Per illos ſiue ſint collegia ad quæ ſpectat de iure cõi elect. 16. q. vlt. c. vlt. & de ... ſiue ſint alii ad quos de iure ſpãli ſpectet prouiſio de teſt. in integ. c. 2.

g Vulgo. facit inf. ca. prox. in prin. cum conc.

h Canonicæ ſeculares de his de ele. ca. indemnitatib. §. pen. lib. 9. & no. 12. q. vlt. c. vlt. de maior. & obed. dilecta ĩ gl. pe.

i Approbare imõ reprobare videtur 18. q. 2. perniciosam.

K Duobus. negatiue ſumitur, non pluribus facit 26. d. c. 1. & de hoc no. de teſt. licet i. Idem ſe pe. c. de ſequentibus, & hæc probat littera, contentos, quæ ſequitur.

G. ſeq. ſoluit contrarium.

l Duabus. decre. vt iuxta, de off. ord. dicidit duabus vel tribus, ſed hæc decre. ſpecialiter loquitur in monaſteriis Monialium.

m Suæ eccleſiæ. Cathedralis vel Inferioris.

n Viris aliis, non diſtinguit, ſint clerici vel alii, tamen decret. vt iuxta de offi. ordina. præcipit ſæculares excludi.

o Maturis. ætate. de ele. cum in cunctis, in prin.

Glo. ſeq. ponit duo diuerſa & dubium ſoluit.

Viſitãs quot perſonas ſecum debeat habere

p Contentos circa viſitationem aliorum monaſteriorum & locorum ſeruetur decre. vt iuxta, de offi. or. circa viſitationem, quã facit epiſcopus de proprio capitulo, percipue regulari, ſeruetur extrauag. Bonifacii de offi. ord. debent, hæc autem taxat numerum intromittendorum in ea. intu. tempo. viſitationis, per hoc tamen non reſtringit numerum procurandorum ſtatutum. de cenſi. cum Apoſtolus

q Ipſos ordinarios viſitantes Apoſtolica auctoritate, propria, vel ſuperiorũ ipſorum monaſteriorum.

Glo. ſeq. primo ſoluit quæſtionem, ſecundo quærit, arguit primo & contra.

Glo. ſeq. ponit differentiam inter benedictionem abbatis & abbatiſſæ, ſecundo quærit, an ſit iterabilis, & duas opiniones ponit

Abbas plus conſequitur per benedictionẽ quã abbatiſſa.

b Benedici. vt ſcripſi poſt Hoſt. de accuſa. memini, minus habet benedictio abbatiſſæ quam abbatis, quia abbas benedictus monachos benedicit, de ſup. negli. præl. a. c. 1. & confert minores ordines, de ætæ. cũ contingat qđ ex fragilitate ſexus abbatiſſa non facit, de pœn. & re. nouâ. cum ſimilibus l. cet ergo benedictio abbatis nõ ſit ſimplex, ſed mixta inter ſimplicem & ordinariam, vt ſcripſi poſt Hoſt. de æta. & quali. tuam benedictio tamẽ abbatiſſæ ſimplex videtur. Item licet benedictio abbatis, a qua dependet ordinãdi poteſtas his diebus dari debeat, quibus dandus eſt ordo, ſecundum Hoſtien qui dicit id tutius, de æta. & qua. cum contingat, de iſta tamẽ, a qua poteſtas iſta nõ dependet minus videtur dubium, quin quolibet die dari poſſit facit de conſ. eccl. vel alta. c. 2. & ſatis eſt certum tempus illi vel ſuis dependentiis non eſſe præfixum. Sed dubitatur an hæc benedictio ſit iterabilis? z Hug. hic tenet quod non 1. q. 1. minus, eſt. n. quaſi ſacramentum, & ad inſtar benedictionis nuptiarum, de ſecun. nup. c. 1. & 3. Quidam contra. Inquirendum eſſet quid ſeruet ẽtia, certum eſt autem pro his benedictionibus dandis vel datis pretium exigi nõ debere. de ſimo. ſicut 3.

z De hoc dubio vid. oĩno Turrecr. ma. eſt in ca. manus impoſitio 1. q. 1.

c Tempore. ſic & currit tempus conſecrationis epiſcopi, ſ. poſt confirmationem 100. d. c. 1. de hoc de ele. cũ in cunctis, uer. cum vero.

Gl. ſeq. ponit quinq; exẽpla notabilia ꝓ neceſſitate.

d Rationabilis puta ipſius infirmitas, voluntas dioceſani per ipſum ſæpius requiſiti, vocatio ſedis, vel his ſimilia. Idem puto ſi poſſeſſionem abbatiæ non habuiſſet, neq. per eam ſtetiſſet, ad hoc 92. diſt. ſi qui epiſcopi, de ele. cõmiſſa l. 6. Item ſi corrupta promota eſſet per eũ qui poſſet, non bñ liceretur. & facit qđ no. Hoſt. 20. q. 1. iuuencula, per eum qui poſſet, dixi, quia corrupta nõ põt in abbatiſſam eligi, ut ibi, & facit 1. q. 7. c. 1. ver. no

r Impedire. per hanc litteram puto quod neceſſe ſit impedimentũ præcedere, & monitionem ſequi, ad hoc vt locus ſit huic pœnæ, hoc dico quia vidi prælatos ſcribẽtes quandoque Monialibus, quod pateret ſe certa die ad recipiendam viſitationem ipſorum, & in eiſdem litteris faciunt monitionem quod nullus impediat, talia enim monitio debet fieri vt deſiſtant ab illato impedimento vt locus ſit huic pœnæ, facit quod ſcripſi de conceſ. præb. cum noſtris, & ſuper glo. 2. Sed nunquid illato impedimento fieri monitio nominatim, an ſufficiet generalis, pro & contra facit ſupra ea. compl. de vita & honeſtate clericorum, cap. 1. de ſentent. excomm. conſtitutionem, libro 6.

Viſitare volens, an debeat præmonere viſitandos.

Gl. ſeq. remittit ad ſimile, ſecundo dubium ſoluit.

a Ipſo

Digitized by Google

a Ipſo facto. eſt ergo iſte caſus quo ſufficit monitio nec eſt neceſſaria ſnia, concor. decr. ſup. ead. comp. de vi. & hone. cle. cle. c. 1. Abſoluit autem ordinarius ex quo Papa non reſeruat, vt de ſent. exc. nuper.

ſeu aliquo præmiſſorum (niſi moniti reſipiſcant) ipſo facto [a] excommunicationis ſententiam ſe nouerint incurſuros, priuilegiis, ſtatutis, & conſuetudinibus quibuslibet in cõtrariũ minime valituris.

TITVLVS XI.

De religioſis domibus, vt epiſcopo ſint ſubiectæ.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

Mulieres ſtatum Beguinarũ ſectantes, & de nouo aſſumentes, ac religioſi in hoc dantes conciliũ uel fauorem ipſo facto ſunt excommunicati; ſtatus tamen pœnitentialis p hoc non interdicitur, ſecundum Pan.

CAP. I.

CVM [b] † de quibuſdam mulierib. [c] Beguinab. [d] vulgariter [e] nuncupatis [f] (quæ cum nulli † promittant obedientiam, [g] nec propriis renuncient, neque profiteantur aliquam regulam approbatam religioſæ nequaquam exiſtũt, quamquam habitum, qui Beguinarum dicitur, deferant, & adhæreant religioſis aliquibus, ad quos ſpecialiter trahitur affectio [h] earũdem) nobis fide digna relatione inſinuatum extiterit, quod earũ aliquæ quaſi perductæ in mentis inſaniam, [i] de ſumma Trinitate ac diuina eſſentia diſputent [k] & prædicetur, [l] ac circa †

CVM de quibuſdam. Accipe glo. & ſecundũ diuiſionẽ ꝓſequente particulas, & non indigebis poſitione caſus Not. primo, quod ad hoc ꝙ quis dicatur religioſus, oportet quod ꝓmittat tria vota q ſunt de ſubſtãtia cuiuslibet religionis, ſ. obedientiam, paupertatem, & caſtitatem. Secundo not. iuncta gloſ. perſonas quib. permittitur prædicare. No. tertio caſum, in quo q ipſo facto incurrit ſniam excõicationis, videlicet, ſi mulieres Beguinæ aſſumant ſtatum ſuum poſt iſtam conſtõnẽ, vel ſi non dimittant, tũc. n. ipſo facto ſunt excõicatæ. Not. tres ſunt ordines B. Franciſci. Primus eſt maſculorum, qui ꝓfitẽtur omnia ſubſtantialia ordinis & religionis cuiuslibet & iſte eſt ſtrictiſſimus, de quo in clemen. exiui de paradiſo. de verb. ſig. Secũdus ordo B. Franciſci, eſt ordo S. Claræ ſororum, quæ eĩ promittunt illa ſubſtantialia: Sed differt a primo, quia iſte habet propriũ in cõi, quod non habet primus ordo Minorũ. Tertius eſt ordo cõis maſculis & fœminis, in quo exiſtentes promittunt obedientiam, & quandã habent regulam, non proprie quo ad tria ſubſtantialia, ſed ad quendam modum viuendi per ſedem Apoſtolicã approbatum, & hoc voluit glo. in ver. obedientiam. Et iſte tertius ordo eſt pro viuentibus in coniugio, tamẽ ſecundum modum viuendi eis datũ in abſtinent certis diebus qualibet ſeptimana & orõ: Ideo nota ex prædictis, quod non profitentes tria ſubſtantialia, nõ dñt proprie habere regulam, ſed quendam modum viuendi, & per conſequens, non dicuntur proprie regulares. No. ẽt quod nedum fœminis & laicis maribus prædicare non licet, ſed nec etiam & laicis, qui non ſunt curati uel priuilegiati. No quod nomine mulierum continentur mulieres cuiuſcumque conditionis, etiam virgines, de hoc in glo. 2. No. in §. [Sane.] in fine, quod inſpiratio ad bonum procedit a Deo, & hęc eſt lex priuata, quæ ſuperat omnem, de reg. licet, de renun. niſi, §. vetum, 31. q. 2. deo dat I au. ver.

Inſpiras vbi vis, tu munera diuidis vt vis.
Tu q̃d vis cui vis, tu quẽ vis munere quo vis. Zab.

Prima gloſſa ſummando diuidit, dicit quid cauſam conſtitutioni dederit, tandem ſubdit de quibuſdam declaratorijs.

b Cum de quibuſdam. primo ponens conſtitutionis cauſam abolet & damnat ſtatum Beguinarum, & excommunicat illum ſectantes, vel de nouo aſſumentes. Secundo ibi; prędictis ſexcõicant religioſos dãtes circa id conſilium, auxilium, vel fauorem. Tertio proteſtatur ſtatum pœnitentiæ & humilitatis per id mulieribus non prohiberi; ibi, Sane. Conſtitutioni forte cauſam dedit, quod no Hoſtien. de pœniten. & remiſ. cum ex eo. dum. n. ibi dicitur, quod quæſtores eleemoſynarum non hoſpitentur in locis incongruis, dicit ibi Hoſtienſis, patet ꝙ non dicit proſtibulis ſed cauendum eſt à quib. proſtibulis, ſicut ſunt hoſpitia Beguinarum, quod perniciosum genus eſt mulierum, quæ † de facili alios quam religioſos admittũt, a quibus omnibus modis eſt cauendum. 18. q. 2. diffinimus. &c. per nicolaũ. Al br etiã no Hoſt. quod a Beguinis cauendum ẽ de frigi fraternitatis poſt prin. de vi. & hone cle. monaſteria, alibi no. de iureiu. & ſi Chriſtus, ver. Angelus quendã dixiſſe tempora mutata in malum, ex quo conſcientia cœpit eſſe peccatum: Deus nouit iuramentum, & Beguinatus religio. Dicitur quadam declaratoria ſuper hac conſtitutione emanaſſe, quam de curis habere nõ potui, & a quibuſdam audiui quod a curis non emanauit. Vide autem duas contrarias, & vt puto in Alemania compoſitas, quarum altera videbatur edita ad conſultationem epiſcopi Argentini.

c Mulieribus. virgines, nuptas, & viduas comprehendit, de hoc iſ de verb ſig. mulieres in prin.

d Beguinabus. ne erroribus 2 Beguinarum quod Beguadorum Alemaniæ, inf. de hære adnoſtrum.

e Vulgariter. inſpicitur elocutio vulgi ſup ti. prox. cap. vlt. ver. illas quoque, infra de hęre. c. 1 §. ſane de torne. c. 1. de iniuriis. & ſi pignorationes, in prin. li 6. cum ſuis concor.

f Nuncupatis. hic iunge litteram, nobis fide digna, &c. quod ſequitur eſt interpoſitio.

Gl. ſeq remittit, & quęſtionem ſoluit.

g Obedientiam. vide quod ſupra, qui cler vel vo. conjulum, & quod no. in Spe. de ſtatu mo. ver. 37. Et ꝑ hoc vř ꝙ hęc cõſtõ ſorores minorum, quæ dicuntur tertii ordinis. non includat, cũ illæ promittant obedientiam, & habeant regulã non proprie quo ad tria ſubſtantialia, ſed quendam modum viuendi per ſedem Apoſtolicam approbatum, quod mihi conſtat, & facit inf de ſent ex com. cum ex eo, in prin. Secundus autem ordo eſt ſororum Sanctę Claræ, quę profitentur ſubſtantialia, ſed differunt a primo, quia habent proprium in cõi, quod nõ habet ordo Minorum.

h Affectio. ſic 95. d. olim.

i Inſaniam. ſicut illę de quibus habetur 26. q. 5. epiſcopi. quæ ſequi ſe dicunt Dian.

K Diſputent. quod etiam maribus laicis non licet de hęret. c. 2. §. 1. li. 6. C. de ſum. trin. l. peu.

l Prædicent. hoc non licet mulieribus et ꝫ prælatis de

† Vide clem. cle. Ad noſtrum inf. & hære. & extrauag. Io. 22. inci. S. Romana. d in de religio domib.

† al. nulli.

† al. ita: nec de ſaeilia. lios, &c.

† al. ita, ut circa hæc catholicæ articulos, &c.

2 De horũ erroribus vide plene ꝑ Guidonem Carmelitã in ſumma de hæreſib. ti. de hæreſibus Beguinorum & Beguinatũ.

3 Vide conc. Chal 4. c. 99. refert Io. no in decreto p. 8. c. 324 & Gratianus in c. mulier hoc loco citato. 23 diſt.

Sorores Minorum abs in duplici differentia.

de pœnit. & remiſſ. noua. 23. diſt. mulier. 33. q. 5. mulierem nec licet maribus laicis. de hæret. cum ex iniuncto. nec clericis, niſi ſint curati, vel ſuper hoc priuilegiati ſup. ead. compil. de ſepult. dudum, poſt princ. & §. huiuſmodi. in principio.

ctu. Inde dicuntur tres gradus humilitatis. Primus, ſubdere ſe maiori, & non præferre ſe æquali facit 22. diſtin. de Conſtantinopolitanæ in fine. Secundus, ſubdere ſe æquali, nec præferre ſe minori. Tertius ſubdere ſe minori. facit de pœnit. diſt. 2. cin 1. Prima dicitur ſufficiens,

fidei articulos, & eccleſiaſtica ſacramenta opiniones catholicæ fidei contrarias introducant,[a] & multos ſuper his decipientes ſimplices, eos in errores diuerſos inducant, aliaque quamplura periculũ animarum parientia † ſub quodã uelamine ſanctitatis[b] faciant, & cõmittant: Nos tam ex his, quam ex alijs de ipſarum opinione ſiniſtra frequenter auditis, eas merito ſuſpectas habẽtes, ſtatum earundem ſacro approbante concilio perpetuo duximus prohibendum, & a Dei Eccleſia penitus abolendum.[c] eiſdem, & alijs mulieribus[f] quibuſcunque ſub pœna excommunicationis, quam in contrarium facientes incurrere volumus ipſo facto,[d] iniungẽtes expreſſe, ne ſtatum huiuſmodi dudum[e] forte ab ipſis aſſumptum quo modo ſectentur[f] vlterius, vel ipſum aliquatenus denouo aſſumant.

¶ Prædictis verò religioſis,[g] per quos eædem mulieres in huiuſmodi Beguinarij ſtatu foueri, & ad ipſum ſuſcipiendum induci dicuntur, ſub ſimili excõmunicationis pœna quam eo ipſo, qꝫ ſecus egerint, ſe nouerint incurſuros,[h] diſtrictius inhibemus, ne mulieres aliquas prædictum ſtatũ (ut præmittitur) dudum aſſumptum ſectãtes, aut ipſum de nouo forſitan aſſumentes, quomodocunque admittant: ipſis ſuper eo ſectando, vel aſſumẽdo præbentes vllo modo conſilium, auxilium, vel fauorem, nullo contra præmiſſa priuilegio valituro.

¶ Sane per prædicta prohibere nequaquam intendimus, quin ſi fuerint fideles aliquæ mulieres, quę promiſſa continentia, vel etiã non promiſſa honeſte in ſuis conuersãtes hoſpitijs pœnitẽtiam agere voluerint, & virtutũ[i] Dño in humilitatis[k] ſpiritu deſeruire, hoc eiſdem liceat, put † Dominus ipſis inſpirabit.

† al. ita: put ipſis Dñs miniſtrabit.

¶ Idem.

Ponens conſtitutionis cauſam, ſtatuit hoſpitalia reformari per collatores ipſorum, & cogi rectores eorum ad conſeruationem locorum, & ſuorum iurium, & ad hoſpitalitatem tenendam, ſtatuens per locorum ordinarios ſuppleri defectum, uel negligẽtiam collatorum etiam circa exempta. Io. And.

CAP. II.

QVIA. † con-

a Introducũt quod hæreticum eſt. de hæret. ad abolẽdam. in princ.

b Sanctitatis. ſecundum Gregorium: Simulata æquitas, duplex eſt iniquitas: iniquitas eſt, quia malum facit, & abuti bono.

c Abolendum. conc. 68. di. chorepiſcopi.

† al. parandi

d Ipſo facto. ex quo Papa ubi vel alter ſi abſolue onere non reſeruat, abſoluet ordinarius, de ſen. exc. nuper.

e Dudum. reſpicit præterita, quia illud exprimitur, & quia tunc huius antiqua.

f Sectentur. quaſi ſequantur, vel aſſequantur.

g Religioſis. alios non ligat, ut dicam ĩ. de ſen. excom. c. r.

Gl. ſeq. obiectionẽ ſoluit.

h Incurſuros. quia participans crimini damnato, incurrit eãdem ueniam excommunicationis deſen. excom. nuper. & c. ſi concubinæ. non uidebatur hoc communem eſſe cum quia ait ſcriptũ in prædicto. dec. nuper. illa pœna locum non hẽt niſi duo concurrant, qꝫ crimĩ ĩus, & criminoſo participet, ideo fuit hic expreſſum.

i Virtutum. ſup. tit. pro x. c. vlt. ver. viſitatore in fine.

Gl. ſeq. de humilitate dicit vnde dicatur, & pluribus auctoritatibus illam commẽdat, tres ipſius gradus enterient.

k Humilitatis. ab humo dicitur, & vt beatus Bernar. ſic dicit lib. de gradibus humilitatis. Humilitas eſt virtus, qua homo veriſſima cognitiõe ſibi vileſcit & poſt multa 2. Glorioſa res eſt humilitas, quia ipſa quoque ſuperbia palliari ſe appetit ne vileſcat. facit 8 quæſt. 1. in ſcripturis in fine de talibus dicitur, quòd ſuo ſpecie agni lupum gerunt de hæret. vt officium lib. 6. Caſſia nus ponens decem humilitatis indicia, ponit illud octauum, cum quis ſe aliquit inferiorem non ſuperficie pronunciat labiorum, ſed intimo cordis credit affe-

† Humilitas quid ſit & de reliquis ſpectantibus ad materiã huius gl. uide ; le. ne B. Th. 2. 2. q. 161.

& neceſſaria, ſecunda abundans, tertia ſuperabũdas De humilitatis efficacia, diabolus ad Macharium, vt legitur in vitis patrum: Ieiunas interdum, & ego nullo vnquam cibo reficior tu ſæpe vigilas, me numquam ſopor oppreſſit humilitas tua ſola me vincit Et Ambroſius dicit qꝫ humilitas eſt clauis, quæ aperit regnum cælorum, & reſerat myſteria ſcripturarum. Et Gregorius in 4. Dñica de aduentu: Qui ſine humilitate virtutes congregat, quaſi in uentum puluerem portat, & vnde aliqd ferre cernitur, inde deterius cęcatur & vide 95. diſt. Dominus. 100. diſt. contra morem.

QVia contingit.] Diuidit in quatuor partes. vt patet in tex. 10. ſecunda ibi [Vt autem.] Tertia: ibi, [Præmiſſa.] quarta ibi, [Cæterum.] Imol.

CASVS. Quia rectores eleemoſynariarũ, & leproſariarum negligebant curam dictorum locorum, & illa cura ſeu ſollicitudine poſtpoſita res & bona ipſorum locorum non curabant reuocare ad proprietatem, & bona ipſorũ locorũ conuertebant in ſuos vſus, quod eſt contra intentionem fundatorum, & augmentationem ipſorũ locorum: ideo fuit Papę ſupplicatum, vt concilium dignaretur prouidere, quod concilium ſtatuit, vt bona alienata reuocẽt, & de redditibus faciant reparationes vtiles & neceſſaria ipſis locis, & non conuertã in ſuos proprios vſus. Et quia rectores iſti poſſent eſſe negligentes, ideo ſtatuit concilium, qꝫ ordinarius loci eos compellat ad faciendum inuentarium de omnibus bonis ſpectantibus ad iſta loca. Item qꝫ compellant ipſos ad reddendum rationem quolibet anno. Item ordinauit concilium qꝫ illa loca non dentur clericis in titulum. ſed perſonis honeſtis, quę habent vnde poſſint reſarcire damna.

† Vide cõcil. Tri. ſeſ. 7. de refor. c. 15. vbi ſ. & cõſtitutione innouat, cũ derogatione, bus in c. cum tentis, & ſeſ. 25. de refor. c. 8.

Digitized by Google

tingit, interdum, quod xenodochiorū,[b] leproſariarū, eleemoſynariarū, ſeu hoſpitaliū rectores, locorum ipſorum cura[c] poſtpoſita, bona, res, & iura ipſorum interdum ab occupatorū, & vſurpatorum manibus excutere[d] negligunt: quinimmo ea collabi & deperdi,[e] domos & ædificia ruinis deformari[f] permittūt: & non attento quòd loca ipſa ad hoc fundata, & fidelium erogationibus dotata fuerunt, vt pauperes infectique lepra reciperentur † inibi, & exponentis ſuſtentarentur illorum, id renuunt inhumaniter[g] facere, prouentus eoſdem in vſus ſuos[h] dānabiliter conuertentes, † cum tamen ea, quæ ad certum vſum largitione[i] ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant non ad alium[k] (ſalua quidam ſedis Apoſtolicę[l] auctoritate) conuerti.[m] Nos incuriam † & abuſum huiuſmodi deteſtantes, hoc ſacro concilio approbante ſancimus, vt hi ad quos id de iure[n] vel ſtatuto in ipſorum fundatione locorum appoſito,[o] aut ex conſuetudine præſcripta legitime,[p] vel priuilegio ſedis[q] Apoſtolicæ pertinet, loca ipſa ſtudeant in prædictis

† al. repararentur.

† Vide l. legatum. ff. de admini. reci. pu. c. reuera. de cōſe. di. 2. c. quāois de pœnit. lib. 6.

† al. iniuriā.

damna, ſi qua eiſdem locis intulerint item dicit, qđ ſi in illis locis ſint pauperes tendentes ad mortem, licet de iure communi deberent recipere ſacramenta eccleſiaſtica a rectore parochialis eccleſiæ. c. 1. de ſepul. & c. 1. de cele. Miſſ. in antiq. tñ ſtabitur conſuetudini illius loci, vt ſi cōſueuerint accipere ſacramenta a capellano illius eleemoſynariæ vel hoſpitalis; tunc rectore illius eccleſię parochialis inconſulto, debet eis miniſtrare ſacramenta. No. primo quod rẽ. non pōt redditus deputatos ad locum pauperū, deputare ad aliū locū; immo pertinet hoc ſoli Papæ. Et ſic eſt etſus pertinens ad ſolum Papā, quod Papa pōt alienare redditus deputatos ad hoſpitalia, & eleemoſynarias. Not. quod rector hoſpitalis tenet epō vel archiepō loci reddere, rōnem de male adminiſtratis. No. quod eleemoſynariæ, quæ non ſunt annexæ alicui eccleſiæ parochiali vel quæ ſunt ad aliquod monaſterium, non poſſunt alicui cōferri in titulum. Nota quod collator illorum locorum debet exigere a rectoribus vt faciant Inuentarium, & reddant rationem de redditibus illorum locorum, alias collatio eſt nulla, & ſic fuiſſe factum icio in hoſpitali villæ Exoldunen. Not iuncta glo. qđ pauperes exiſtentes in eleemoſynariis & leproſariis, debent recipere ſacramenta diuina a rectore eccleſiæ parochialis, in qua fuerit eleemoſynaria, niſi aliud habeat conſuetudo vt in dicto hoſpitali villæ Exoldun. eſt quidam vicarius perpetuus, qui ſingulis hebdomadis tenetur celebrare, vel celebrari facere duas Miſſas tali die qua voluerit, & tenetur audire confeſſiones pauperum exiſtentium in domo ſeu hoſpitali, ita quod ſi aliquis extraneus ad portam volens intrare, rector non tenetur illum recipere, niſi primo fuerit confeſſus a ſuo curato, & eo exiſtente in domo, ſi iterum petat confiteri, vicarius tenetur illum audire, confiteri, & ſibi conferre alia ſacramenta, & iſte vicarius eſt perpetuus, & tenetur intra annum promoueri ad ſacerdotiū ſecundū formam cle. ſup. ea. cōpil. quæ de eccleſiis. de offi. vica. immo cum ſimplici tonſura dictam vicariam poterit tenere. No. qđ rectores hoſpitalium non poſſunt vltra victum & veſtitum fructus & redditus conuertere in proprios vſus, et ſi ſi fructus ſint a ſolo ſeparati. vide hic textum multa glo. in verbo, vſus ſuos. Not. per te expoſitionem textus quia multa expoſui ſupra quæ videntur ſufficere pro multis dictionibus. Not. ibi, [Interdum.] qđ iura aliqñ adaptantur ad ea, quæ raro emergunt, cōtra id ff. de legi. nā ad ea de quo de deſpon. impu. littera. Not. cōtra eos qui nolunt recuperare bona eccleſiæ, male enim faciunt: quia vt dicit Zenze. nedum deperdita recuperare immo ſi poſſunt noua acquirere tenentur, alias enim imputatur. 12. q. 4. quicunq. C. de ſacr. eccl. quicquid. Zabarella. Glo. prima ſummat, & diuidit.

a Quia contingit.] primo ponens conſtitutionis cauſam ſtatuit hoſpitalia reformari per curatores ipſorum & cogi rectores eorum ad conſeruationem locorum & ſuorum iurium, & ad hoſpitalitatē tenendam, ſtatuēs per et locorum ordinarios ſuppleri defectum vel negligentia collatorum etiam circa exempta. Secundo precipit hoſpitalia in beneficium non concedi, niſi in duobus caſibus: & reprobat contrariam conſuetudinem ſubmittēs quales eſſe debeant, quibus adminiſtratio ipſa committitur, & de ipſorum iuramento, inuentario, & ratione reddenda: & decretū apponit. Tertio declarat conſtitutionē nō extēdi ad hoſpitalia religioſorum, vel militarium ordinum. Quarto conſeruat antiquas cōſuetudines talium locorum circa diuina officia & ſacramenta. Secunda ibi: [Vt autem.] Tertia ibi, [Præmiſſa.] Quarta: ibi, [Cæterum.

b Xenodochiorum.] de hoc & ſequentib. nominibus. ſup. ead. compil. de præb. per litteras. & ibi dediſe miſ.

c Cura.] gualium, vt innuunt ſequentia.

d Excutere.] repetēdo illa in iudicio, quod poſſunt in eccleſiaſtico, etiam ſi illi ſint laici. de foro competente cum ſit.

e Deperdi. permittunt, quod ſequitur. Gl. ſeq. no. pro curatis & aliis beneficiariis.

f Deformari.] hæc eſt probatio malæ adminiſtrationis 12. q. 2. quatuor. de elect. fundamenta ver. nunquid lib. 6. C. de admini. tuto. lex quæ facit conſtitutio. Io. Rxe crabilis. 1. reſpon. reparari autem debent de redditibus locorum qui ſuperſunt. quod dic. vt de eccle. ædi. ca. 1. & cap. de his.

g Inhumaniter.] de præſcri. cum ex officii poſt prin. de cenſi. licet.

h Vſus ſuos.] ſcilicet vltra victum & veſtitum forte in patrimonio augendo vel conſeruando facit de pig. cap. 3 & patet qđ iſti fructus etiam ſeparatos a ſolo ſuos non faciunt. De aliis clericis & prælatis not. de offi. or. præſenti lib 6.

i Largitione.] in vita & morte.

k Non ad alium.] cum prim. & eſt huic ſimile de app. c. 3 & ibi concor. de hoc in prima glo. & bene facit ff. de admi. re. ad ci. perti. l. 1. cum concor. primæ gloſſæ, quandoq tamen rebus ultimus ad alium vſum quam fuerunt inuentæ de peculis, quamuis lib. 6.

l Sedis Apoſtolicæ.] nota per hanc litteram ſolum Papam alienare poſſe vſum illorum, quæ per fideles donata ſunt vel relicta & addendus eſt hic caſus ad alior. de offic. leg. quod tranſlationem. t

m Cōuerti.] per ſollicitudinem diœceſani. eo. titu. de xenodochiis.

n De iure.] vt epiſcopi, ut in prędict. cap. de xenodochiis.

o Appoſito.] per diœceſanum de conſenſu patroni de conſue cum dilectus, facit 18. q. 2. Eleutherius de iure patr. præterea 2.

p Legitime.] ſpatio 40. annorum cum titulo, niſi ſit tantum temporis præſcriptio, cuius initij non ſit memoria. quod dic vt de præſcri. cap. 1. lib 6.

q Sedis Apoſtolicę.] hoc dicit, quia licet epiſcopi poſſint aliqua epiſcopalia iura remittere vel conferre, non tamen

t Vide Turrecrematā in c. hac. re di. 17. diſ. vbi plura refert, quæ a ſolo laica fieri poſſunt.

Digitized by Google

omnibus ſalubriter reformare, ac occupata, deperdita, & alienata indebite[a] in ſtatum reduci debitum faciant. & ad ipſarum miſerabilium perſonarum receptionem, & ſuſtentationem debitam, iuxta facultates[b] & prouentus locorum ipſorum rectores prędictos cōpellere non omittant. In quo[c] ſi forte commiſerint negligentiā,[d] vel defectū, ordinarijs locorū iniungimus[e] vt ēt ſi pia loca prædicta exemptionis priuilegio munita conſiſtāt,† per ſeipſos vel alios impleant omnia præmiſſa & ſingula, & rectores eoſdem vtiq; non exemptos, propria: exemptos vero & alios priuilegiatos,[f] Apoſtolica[g] ad id auctoritate compellant.

¶ Contradictores cuiuſcū que ſtatus aut conditionis exiſtant, ac præbētes eiſdē circa præmiſſa conſilium, auxilium, vel fauorem, per cēſuram[h] eccleſiaſticam, & alijs iuris remedijs[i] cō peſcendo: nullam tamen per hoc exemptionibus ſeu priuilegijs ipſis quo ad alia[k] præiudicium generando.

Præcipit hoſpitalia in beneficium non cōcedi niſi in duob. caſib. & reprobat cōtrariam conſuetudinem, ſubmittens quales eſſe debeant, quibus adminiſtratio ipſa committitur, & de ipſorum iuramento, inuentario & ratione reddenda, & decretum apponit. Ioan. Andr.

¶ Vt aūt† præmiſſa promptius obſeruentur, nullus ex locis ipſis ſęcularibus[l] clericis in beneficium[m] conferantur, ēt de conſuetudine (quā reprobamus[n] penitus) hoc fuerit obſeruatum; niſi in illorum fundatione ſecus conſtitutum fuerit, ſeu per electionē[o] ſit de rectore locis huiuſmodi prouidendum. Sed eorum gubernatio viris prouidis, idoneis, & boni teſtimonij committatur[p] † qui ſciant, velint, & valeant[q] loca ipſa, bona eorū ac iura vtiliter regere, † & eorum prouentus & redditus in perſonarum vſum miſerabilium fideliter diſpenſare, & quos in vſus alios bona prædicta cōuertere præſumptio veriſimilis non exiſtat,

tamen poſſunt a ſe correctionem & viſitationem de qua hic loquimur abdicare. de hoc de cenſi. cum venerabilib. & de relig. do. conſtitutus.

Gloſſa ſequens notat.

a Indebite.] Ad hęc recuperanda admittitur quilibet de loco. & dic vt de reb. eccl. nō alie. ſi quis presby. eorum.

b Facultates. quarum ſemper in luminibus & procurationibus habenda eſt ratio de vi. & hon. cler. quoniam. de cenſi. ſopitæ cum ſuis concor.

c In quo.] ſcilicet in reformando & cōplēdo, vt dictum eſt.

d Negligentiam.] hoc patebit ex facto notorio. de cenſi. Romana. § ant. vel per aſſignationē termini ad hoc præfixi & elapſi. facit inf. tit. proxi. c. 1.

e Iniungimus. non dicit permittimus, p hoc patet quod ordinarii ad hoc tenentur ex præcepto, & facit quod dixi. s. tit. pro. ca. 2 poſt princ. ſuper ver. debeant.

f Priuilegiatos.] de priuileg. quoniam. & c. cum capella. eod. tit. volentes. §. in eos lib. 6.

g Apoſtolica. concord. inf. ca. cōpil. de ſupple. negl. prælato. cap. vnico, & ibi concor. de hoc.

h Cenſuram. de verborum ſigni. quærenti.

i Remedijs. inuocando ſi expedierit brachium ſęculare, de offi. ordi. cap. 1. & quoniam.

k Ad alia. ſic ſup. tit. 1. cap. 2.

Glo. ſeq. quærit de monacho. dicit quid iudicatum, & quare. ponit opi. cōtrariam. ſubdit quid de laico. & ponit huius conſtitutionis prohibitionem.

l Sęcularibus.] dubitatur, an hoſpitalibus præfici poſſit, & de leproſariis iam vidi obtētum, quod eis pręfici poterant per illud quod not. Inno. de eccl. ædi. cum dicat, vbi dicit collegium leproſorum religioſum & heremum, & a iure approbatū, & per c. quidam 18. q. 2. Archid. ibi cōtra, dicens, ꝙ ipſum c. quidam loquitur de ſimplici genere locorū & perſonarum. Vnde quod ibi de monachis, dr, non hoſpitalia, ſed maniyna & monaſteria reſpicit, ſit ratio, quia qđ monachus extra monaſterium intituletur, non eſt permiſſum, niſi pp cauſam antiquatum. de reg. ſuper eo vbi ergo regimen hoſpitalis caret cura, qui dicit religioſum illi præfici poſſe, oſtendat ius expreſſū. Nec eſſet verū qđ dicit. in collegium leproſorū, religioſorū, vt ibi ēt ſcripſi. & facit qđ no. de exceſ. prel. nimis 2. in 3. gl. De laicis aūt fatemur per prædi. c. quidam, qđ præfici poſſint ēt ſi habeat rector curam pauperum, vel familię extra prǣēm clauium, talem. n. curiam habet. & pater & dominus ſuper familiam. Iſta ergo non impedit laicum præfici. ſ. c. ij de ſenten. excom. canonica. & ꝙ ibi dixi. Nec ſufficeret ad præficiendum monachum talis cura, niſi ea p̄ter clauium curam habeat de hoc de offi. Arch. cum ſatis de pœn. & remiſ. omnis. In prima tamen editione huius concilii hoc fuerat prohibitum, nec laicis habentibus filios vel vxorem, ex qua poſſent verisimil. ter filios procreare, talia loca cōferrentur, qđ poſtea fuit ſublatum.

m Beneficiū.] concor. ī. ead. compil. de prębē. p litteras & vide ꝙ ibi dixi in glo. vnde nec & quod ſtatim dicam ſuper ver. committatur.

n Reprobamus. cō cor. ſup. ca. compil. de æta. & qual. vt hi qui. cum ſuis concor. Si autem expreſſe non reprobaſſet conſuetudinem, puto ꝙ duraſſet, ſicut ſtatutum. de quo ſequitur. de conſtitutionibus. cap. 1. lib. 6.

o Electionem. per ſuperiorem confirmandam. 2.

Glo. ſeq. ponit lecturam, quam dicit conſuetudine nō approbari, & declarationem poſ. it.

p Committatur. ſi in ſi eligeretur ad ipſa, ſ. quandiu placuerit cōmittenti, tunc eſſet littera illa clarior. quæ ſcilicet prohibuit illa in beneficium concedi, quaſi diceret, beneficia de ſui natura ſunt perpetua. 55. diſt. præcepta. ſic vero erit ipalis ad inſtar tutorum & curatorum, de quibus ſequitur & præſidentium ciuitati Romanæ, de quibus de elect. fundamenta. lib. 6. vel aliis ciuitatibus. vel vniuerſitatibus. de quibus ſatis ſcripſi. poſt Hoſt. de iud. c. ſi. facit ad hoc ſup. ead. cōpil. de ſup. neg. prel. c. vnico in princ. ibi, committere, & quod ibi dixi, conſuetudo non recipit hanc litteram, immo ita hodie ſicut olim inſtituuntur perpetui rectores in locis talibus, & facit litteram regere, quæ ſequitur, declaranda eſſet in hoc. mens huius litteræ.

q Valeant.] cum effectu, ſup. de ele. non ſoli c. 3. & 4.

Glo. ſeq. ponit formam iuramenti tutorum & curatorum, & quibus. detur.

† al. exiſtāt.

† Vide conc. Trid. ſeſ. 22. de refor. c. 7. & ſeſ. 25. de refor. ca. 8

† al. conferū tur.

2 Vide Felin. c. in noſtra corol. 32. de reſcri. & O ds. con ſil. 156.

† al. generen.

v Materiam huius gloſſę late tractat hoc loco monſe ſuo Ioan. Imol. hic eſt videre.

in quibus ſub obſtrictione diuini iudicij illorum ad quos dictorum locorum commiſſio † pertinet, conſcientias oneramus. Illi etiam quib. dictorum locorũ gubernatio ſeu adminiſtratio committetur, ad inſtar tutorum [a] & curatorũ iuramentum [b] præſtare, [c] ac de locorum ipſorum bonis [d] inuentaria [e] † conficere, & ordinarijs ſeu alijs quibus ſubſunt loca hmõi vel deputandis ab eis, annis [f] ſingulis de adminiſtratione ſua teneantur reddere [g] rõnem. Quod ſi ſecus a quoquam fuerit attentatum, [h] collationem, prouiſionẽ, ſeu ordinationem ipſam carere decernimus omni robore firmitatis.

Declarat conſtitutionem non extendi ad hoſpitalia religioſorum, vel militarium ordinum. h.d.

¶ Præmiſſa [i] vero ad hoſpitalia militarium [k] ordinũ, aut religioſorum etiam aliorum [l] extendi minime volumus; quorum tamen hoſpitalium rectorib. in ſanctæ obedientiæ virtute mãdamus, vt in illis ſecũdum ſuorum ordinum inſtituta & antiquas obſeruantias prouidere pauperib. & hoſpitalitatem debitam in illis tenere procurent; ad quod per ſuperiores eorũ arcta † diſtrictione cogantur, ſtatutis quibuslibet nõ obſtantibus in præmiſſis.

Conſeruat antiquas conſuetudines talium locorum circa diuina officia & ſacramenta. Io. And.

Cæterum [m] noſtræ intẽtionis exiſtit, [n] quòd ſi qua ſint hoſpitalia, altare [a] vel altaria, & cœmeterium ab antiquo habentia; & preſbyteros celebrantes, & ſacraméta eccleſiaſtica pauperibus miniſtrantes, ſeu ſi parochiales [o] rectores cõſueuerint in illis [i] exercere præmiſſa, antiqua conſuetudo ſeruetur, quo ad exercenda & miniſtranda ſpiritualia ſupradicta. [p]

a Tutorum & curatorũ.] iurant. n. iſti facere vtilia pupillis vel adultis quibus deputantur, & prætermittere inutilia ipſorũ, et res & perſonas ad commodum & vtilitatem eorum bona fide cuſtodire, & ſaluare: inuẽtarium de rebus eorum facere, & adminiſtrationis ſuæ rationem tempore debito reddere cũ reſiduorum reſignatione, eo ſaluo, quòd ſemper vti valeant veritate. quod vide in Spec. de iure iu. v. col. & pro. a ut. C de ep. au. lien. ... de trea tione b C de curato. furio. l. ſi cum ſimilibus Tutori autem datur pupillo, curator adoleſcenti & ætate ... dum minori furioſo vel prodigo, vel iis ſimilibus datur etiã bonis, & ad cauſas & lites. de quib. omnibus in Spec. de curatore.

Tutores & curatores quid facere teneantur.

al. guber natio.

Tutor & curator quibus dantur.

† al. inuentarium.

b Iuramentum.] concordat infra de hæret. c. 1 §. porro.

[Gloſſa ſeq. notat iſtos ad ſatiſdandum non arctari, & dat ſimile.

c Præſtare.] Not. quia de ſatiſdatione nil dicit, ad quam iſti tutores & curatores tenentur, ... teſtam. ... j. vel ex inquiſitione ... C. de tutore vel curatore, qui ... l. in dubium. & l. non omnium. de curatore furioſo l. ... inſt. de ſatiſda. ... in prin. & ſic ſoli legitimi, & ſine inquiſitione ... ſatiſdant. & ibi de hoc: & in Spec. de tuto. §. ſi autem. vet. hoc cum cum autem iſti rectores ex inquiſitione dentur, merito ſatiſdatione non onerantur, facit C. de epiſcop. & cleri orpahanotrophos in prin. niſi propter vxorem & filios ſuſpectus eſſet 43. diſtin de Syracuſang, ſed tali ſuſpecto committi non debet, vt ſupra.

Tutorũ, q. ſi teneantur ſatiſdare q. ſi non.

d Bonis.] mobilibus & immobilibus de teſta. relatum a. ff. de verborum ſignif. l bonorum.

e Inuentaria.] quæ alias repertoria dicuntur. ff. de ad mi. tut. tuos, qui repertoriu, & ad hoc tutores & curatores tenentur. C. de admi. tuto. l. tutores a. de cura fu. l. ff. & formas diuerſorum inuentariorum vide in Spec. de inſtr. edi. § ſi. & de his ibi ver. ſunt etiam

Inuẽtarium & repertoriũ idem.

Gol. ſeq. ſoluit dubium reſpondens contrario.

f Annis ſingulis.] per hanc litteram vr quod etiam nõ petitum teneatur offerre, alias ſi terminus ſtatutus non eſſet (pone exemplum ſupra ead. compil. de teſta. cap. vnico. ſatis videretur ſufficere quod hoc faceret cum requiſitus eſſet. de reſcrip. c. b. eut. & facit quod no. de elect. cupientes §. ſi vero. in 3. g. o.

idẽ Zab. & Io. no. hic. & Alex. conſ. 1. nu. 4. lib. 7.

Glo. ſeq. ſignat cõtrarium, ponit opin. quem & ſoluit.]

g Reddere rõnem.] contra C. de epiſc. & cler. orphanotrophos in fi. & auth. de eccl. ti. § pen. col. 9. vbi. dr tales ad rõnẽ reddendã non teneri. ſed illud correctum per auth. poſteriorẽ. de ſan. ep. §. ſeconomos. col. 9. tit. 101 ſolu. gl. Tu dic veriũs prioras leges non correctas, ſed l. ſeq. ... ſ. de rõne reddenda ... hanc vel pauperib. ... q. iſti non tenentur, q. ſe ... non ſubiacent tutelaribus vel curatoribus ... ſimo ... ſed de rõne reddenda ... q. tenẽtur, vt ... ſed hoc ... & ſingulis, annis ad hoc teneantur.

Hoſpitaliũ magiſtri Pauperibus rõnem reddere non tenentur.

h Attentatum.] ſ. q. ... conferuntur in beneficium ſæculare b. dicte ... non taliter, vt dictum eſt ſupra.

† al. eccleſiaſtica.

i Præmiſſa.] ſ. de ſupplet. one ordinatorũ et quo ad cætera, quæ non obſtante ... beneficium, ... inuentario, & ratione reddenda.

k Militarium.] vt ſancti Io. Hierol. ſanctæ Mariæ Theutonicorum, Calatrauẽ, & ſimilium.

l Aliorũ.] ſunt quædam religion. a ſuper hoſpitalitate fundatæ, vt Cruciferorum, vel dato, q non ſint ad hoc fundatæ habent tñ hoſpitalia.

m Cæterum.] quarta pars.

Glo. ſeq. ponit duas hoſpitalium ſpecies & c. & ſcindit.

† al. ita in illis partibus, &c.

n Altare.] talia hoſpitalia cum eccleſia vel altari, cœmeterio vel alio iure parochiali, vel quæ a iure ſunt perpetua & religioſa, erigi non poſſunt ſine auctoritate diœceſani, alias tam quilibet domum ſuam vel partem domus ad hoſpitalitatem pauperum diſponere poſſet, ſed tunc pœnitere poſſet, & vide quod dixi ... ab hoc ſuper prima gl. & quod not. Hoſt. in ſumma de reg. §. 1. verſiculo. quid de iudic. ex quo aut hoſpitale eſt locus relig. ... & auctoritate epiſcopi deputatus, bene poſſunt ... ſupra. ead. compil. de præb. per litteras.

Hoſpitalia de cuius licẽtia ſunt erigenda.

o Parochiales.] in quorum parochiis conſtructa ſunt hoſpitalia, pro quibus facit ... ſ. cõe de priuileg. ex tranſmiſſa, & de teſt. ſpol. ad nos ... lib. 6. ſtatur tamen conſuetudini. Licet ergo hoſpitale & ipſius familia & pauperes ibi degentes ſint de parochia matricis eccleſiæ, potuit tamẽ præſcribere hoſpitale, quod per proprium ſacerdotem illis ſpiritualia adminiſtrentur.

Hoſpitalia cetus parochus ſunt.

p Supradicta.] concor. vigeſimaquarta, quæſtione prima ... pudenda de elect. ... & facit infra de priuil. ... an.

DE

DE IVRE PATRONATVS.

Cōtinuatio

Vidimus ſupra de præbendis, & dignitatibus & aliis beneficiis clericorum tam ſæcularium, quam religioſorum, uerum quia nonnunquam in dictis beneficiis eſt effectus præſentationis & aliquod ius, quod patronis debetur, id eo annectit rubricam de iure patronatus.

TITVLVS VII.

De iure patronatus. Clemens v. in cōcil. Vien.

Si præſentatis ad eccleſias per patronos eccleſiaſticos, in quib. ipſi non conſueuerunt oīa onera ſupportare, non aſſignetur intra terminum competentem cōgrua portio diœceſanus eam aſſignare habebit. Quod locum non hēt quando onera ſunt per patronos ſupportāda. h. d. Zab.

CAP. I.

VT conſtitutio, [a] quæ ad eccleſiam aliquam, quamuis etiam ad exemptorum præſentationem admitti conſuetudine non obſtante [b] contraria prohibet, niſi præſentato de prouentibus eiuſdem eccleſiæ, talis coram diœceſano portio fuerit aſſignata, unde iura poſſit epiſcopalia ſoluere, & ſuſtentationem habere [c] cōgruam ſicut expedit, [d] obſeruetur; ipſam declarare, ac † quædam adiicere [f] conſulta huiuſmodi ſacri concilii approbatione prouidimus, Diœceſanis [g] ſub obteſtatione diuini iudicii di-

† In antiquo lib. eodic. h. conſtitutio legitur ita, ac ei quædam, &c.

VT conſtitutio Præſupponendum eſt quod dicitur in cap. de monachis, de præbendis. in antiq. videlicet quod ſi aliquib. religioſis uel clericis competant eccleſiæ quantum ad proprietatem, forte ex donatione capituli uel cōuentus facta cum cōſenſu epiſcopi uel abbatis, & cum cauſa rationabili, ſcilicet pro alimen. iſ. religioſorū & iſti religioſi præſentant epiſcopo clericū ſæcularem, quem appellamus uicariū perpetuum uel rectorē: ratione curæ epiſcopus non debet inſtituere aliquem niſi ſibi conſtet, quod ipſe præſentatus habeat portionem ſeu penſionem a dictis religioſis unde decenter poſſit uiuere, ſoluere iura epiſcopalia, & hoſpitalitatem tenere. Secundo præſup. ... quod dicitur in c. 2. eo. ti. in 6. videlicet, quod illud c. intelligitur et ſi monachi ſint exempti a iuriſdict. ... epiſcopi ... quodammodo executive. quia ponit, quod iure ... patroni præſentantes nolint aſſignare penſionem decentem ipſi uicario perpetuo.

CASVS. Fuit nonnullis in concilio Viennenſi propoſitum, quod cap. de monachis ... c. 1. eo. ti. in 6. erat quaſi nullius efficaciæ, eo quod non prouidebat ſi religioſi nollent aſſignare certam penſionem dictis uicariis, unde concilium ... prohibuit epiſcopis, ut non inſtituerent aliquem uicarium ad præſentationē religioſorum patronorum, niſi prius eidem uicario fuerit aſſignata certa portio. Et ſi patroni nolint portionē illam aſſignare, tunc epiſcopus dēbeit præfigere terminum ad aſſignandū huiuſmodi portionē. Et termino elapſo facultas aſſignandi huiuſmodi portionē deuoluitur ad ipſū in pœnā patroni, quæ poteſt ... quia ſorte epiſcopus aſſignabit prædium uel partem parochiæ, quæ erat ... propria ipſis religioſis: & debet epiſcopus procedere cum ſumma conſcientia in aſſignatione huiuſmodi ita quod non inducatur odio, prece, fauore, uel pretio. Sed quæritur, utrum iſta ſint uera indiſtincte: uidelicet quod epiſcopus non debet uicarium inſtituere, niſi ſi prius fuerit ſibi ſignata portio congrua? Dic quod non eſt uerum indiſtincte: quia in aliquibus prioratibus ipſi religioſi ſupportant omnia onera, quia ſoluunt iura epiſcopalia, & tenent hoſpitalitatem, id eſt tractant uicarium honeſte tanquam hoſpitem, & non tenentur aſſignare aliquam portionem, ſed ſufficit quod teneant uicarium honeſte tam in victu quam in ueſtitu, ut non uituperetur ſacerdotale officium. No. quod cum eccleſiæ competit ad clericos ex donatione, epi. cum conſenſu capituli, cuius donationis effectus eſt, quod oēs redditus, & oīa temporalia pertinent ad clericos, ipſi clerici tenētur aſſignare congruam portionē ipſi vicario perpetuo vñ poſſit uiuere, iura epiſcopalia ſupportare, & hoſpitalitatem tenere. Not. quod ſi religioſi vel clerici nolint aſſignare congruam portionem, epiſcopus poteſt illi aſſignare, & de hoc Papa onerat conſcientiam epiſcopi. Not. quod ſi religioſi ſupportēt onera illius eccleſiæ, tunc non tenētur aſſignare portionē ſiue penſionē ipſi uicario, ſed ſufficit quod vicarium habeāt honeſte tractare. Not. caſum in quo ceſſat priuilegium exemptionis, ſic quod religioſi exempti ſubſunt epiſcopo: puta ſi nolint decēter tractare vicarium perpetuum. No. quod inſtitutus in beneficiis debet aſſignari unde poſſit habere congruam ſuſtentationē & iura epiſcopalia ſoluere, ſubaudi Pau. & alia incumbentia ſu. notat. de præbend. de monachis, & eo. ti. c. 1. lib. 6. ubi quæ dicatur ſufficiens portio illorum, no. de præb. extirpandæ c. 21. q. 1. cap. 1. de reſcrip. cum adeo. Not. quod dēt aſſignari terminus cōpetens habentibus præſentare, intra quem prouideant de congrua portione, de hoc in gloſ. in ver. competentem, Zabarel.

Prima glo. ſimul ſummat & diuidit, item remittit & exponit.

a Vt conſtitutio In prima exordium, in quo expedientiam obſeruantiæ antiqui iuris pro conſtitutionis cauſa ponit in ſecunda conſtitutio. ibi (Diœceſanis) quam tria facit, primo prouidet circa aſſignationem partis prouentuum eccleſiarum faciendam prælatis, vel vicariis ipſarum, per patronos eccleſiaſticos, qui non ſolent ipſarum onera ſupportare. Secundo ibi Sane, circa illos patronos, qui ſolent ſupportare prædicta. Tertio ibi. Ad quæ circa executionem conſtitutionis dat præia diœceſanis, & tollit obſtantia. determinat opiniones, de quibus dicā ſuper verbo Deuoluitur. & hic, Vt ponitur cauſatiue ſic de appe. ut debitus, ubi diximus.

Conſtitutio Clementis 4. de præb. cap. 1. li. 6. quę ſupplet conſtitutionem Alexandri, eo. ti. de monachis. circa exemptos, & conſuetudinem reprobādam, de quo ſequitur.

a Non obſtante. concor. de præb. extirpandæ.

b Habere. & reliqua incumbentia onera ſupportare, vt in prædictis iurib.

2. Appellōne dioeceſanorum non veniunt inferiores prælati, vide Abbatem in c. cum clim 4. no. ex ? ſcrip.

d Expedit eccleſiarum vtilitati, & animarum ſaluti, utili.

e Declarare hoc facit inf. § ſane.

f Adiicere adiicit circa formam inhibitionis. Item de termino ſtatuendo, de præſentato inſtituendo, de aſſignatione poſt terminum per ordinarium facienda, & illud quod habetur in fi.

Gl. ſeq. quærit & ſoluit.

g Diœceſanis quis de inferioribus, ad quos ſpectat inſtitutio, quod eſſe poteſt de off. de leg. c. de cler. pereg. e. ſi de præb. referente ſup. ea. compil. de præb. ſi de ... ſicin. Solu. in quam ponis hæc decre. ius nouum, in illis ſi hēt loci, alias ſimpliciter dixiſſet, ordinariis ſimile ſup. ead. com. 1. de ſequeſt. poſ. c. unico, de ſtatu reg. c. 2. ſu. ti. prox. c. 2. poſt prin. inf. de priuileg. c. 1. de pœnis & remiſ. c. 2. & tunc tales cōprehendantur, de off. or. dinarii.

in princ.lib.6.& quod ibi not. Nec poteſt negari quin ſe note diœceſanos exprimat: cum hoc iri hic octies repetitum, nec mirum, quia decre. de monachis, & decre. 1. lib.6. de præben. de diœceſanis etiam expreſſe loquuntur ſi.ſup.ead.compil.de ſuppl.negl.ſpræl.c.vnico, de foro competen quũuis, §. volumus, de vi.& ho ne.cler.c.1.in prine. & quod ibi dicit. Inferiori ergo prælatus habens inſtituere, ad diœceſanum recurret, vt terminũ ſtatuat ad aſſignationẽ, facit præ.huius cap quòd ſi non fiat per inferiorem ad quem ſpectat, admittet, inſtitutus, & per diœceſanos fiet aſſignatio, & reliqua hic expreſſa. & eſt ſimile quod de litteris commendatitiis ſcripſi in prædi. decre.fin.de cler. pere.ſuper ult.gl.

Gl.ſeq primo dicit quid addit quærit quid ſi contra fiat al leg. quod valeat, ſecundo quod non valeat, reſpondens ad quædam contraria, tertio ſoluit tenendo primum, & contrariis reſpondet.

quod ibi ordinarius recuperat iuriſdictionẽ per conſtitutionẽ Gregorii, quamuis, eo. tit. ſed modificatam, ſi ergo modum non ſeruet, deberit iuriſdictio, facit ff. de tranſact. cũ his. §. ſi prætor. & de reb. eo. qui ſub tu. vel cur. l. magis §. ſi æs alienum. Ad decre. vlt. eo. tit. dico φ ex vi decreti non ualet ibi cõfirmatio, q̃ alitervaluiſſet. In decre. cum dilectus, & decre. ſiſo li, ver. aut erat ius alteri acquiſitum pro quo ſcribebatur. Lex non dubium loquit. in his, quæ habent ꝑpetuã prohibitionis cauſam, vt not. de ſpõ. duorum, tua quę hic ceſſat: nam etiam poſt inſtitutionẽ aſſignatio fieri poteſt, vt ſequit. & ad hoc adde quod dixi ſup. ea. cõpil. de ſequeſt. poſ. c. vnico, ver. aqua.

ſtrictius inhibentes, [a] ne præſentatum [b] aliquem per quamcunque perſonam eccleſiaſticam ius [c] præſentandi ad eccleſiam aliquam habentem, admittant, niſi intra certum terminum competentem [d] per diœceſanos ipſos † prę ſentantibus præfigẽdum, ipſi pręſentato fuerit corã [e] eis (ut præſcribitur †) congrua de prouentibus eccleſiæ portio aſsignata: Quam ſi forſan iidem præſentantes intra terminum [f] ipſum aſsignare neglexerint, ne factum eorum noceat [g] præſentato: ſtatuimus, vt extũc [h] diœceſani debeant præſentatum (niſi aliud canonicum obſiſtat) admittere, & in pœnam [i] præſentandum ad diœceſanos ipſos poteſtas aſsignationis huiuſmodi deuoluatur. [k] Præcipimus autem diœceſanis eiſdem ſub ipſius obteſtatione diuini iudicii, ipſorumque conſcientias oneramus, [l] quòd

a Inhibentes. hic addit fortiorem expreſſionem inhibitionis: Scripſerat enim Alexander diœceſano, quod prouideret, quod nullum, &c. Clemens quartus ſtatuerat & mandauerat conſtitutionem inuiolabiliter obſeruari, hic Clemens quintus inhibuit diſtricte ſub obteſtatione, &c. Sed quæro quid ſi contra hanc inhibitionẽ, diœceſanus admittit præſentatum aſſignatione non facta? Videtur quod valeat de præb. dilectus, 2. de conceſ. præb. ſi ſoli. in prine. & facit quod not. de off. ord. Romana. ad ſi. lib.6. & eod. lib. de immu. eccle. decet. ad fi. ea quo non apponitur decretum, vt ibi & facit de ſpon. impu. ad diſſoluendum in fi. Item cum hæc principaliter fauorem epiſcopi & inſtituendi reſpiciant, ut ſupra in princi. poſſunt ſuo renuntiare fauori. de regula, ad Apoſtolicam, C. de legib. quod fauore, & facit ff. de noui ope. nuntia. l. 1. § & poſt opera. Contra de elect. prouidat lib. 6. vbi non valet confirmatio facta, illa inquiſitione omiſſa, quæ præmitti debebat, ita nec hic valeat non præmiſſa hac aſſignatione, ad idem eo. ti. c. ſi. ubi omiſſio citationis vitiat confirmationem. Item contra hoc eo. ti. cum dilectus, vbi non valet collatio poſt inhibitionem legati. Ad idem prædi. decr. ſi ſoli. ver. aut, vbi inhibitio executoris ad compellendum afficit etiam ſine decreto. Nam plus operatur expreſſa inhibitio quam mandatum, ut ibi patet, & ſic reſpondetur ad principium ipſius decreta. & decre. dilectus, in contrarium allegatum. Item non obſtat quod hic non apponitur decretum: quia ſufficit legiſlatorem aliquid prohibuiſſe, &c. C. de leg non dubium, de reg. iur. quæ contra, lib.6. cum concor. Nec eſt verum quod hic verſetur ſolum fauor inſtituentis & inſtituti, imo verſatur fauor eccleſiarum & ſaluationis animarum, vt patet in decre. 1. de præb. & ſic renuntiare nõ potuerunt, facit quod dixi poſt Inn. & Hoſt. & Comp. de reſcrip. cum dilecta ſuper 4. glo. Per hoc videtur quod inſtitutio uel confirmatio non valeat, puto quod cum diœceſanus non accipiat poteſtatem confirmandi ab hac conſtitutione, ſed de iure communi iuriſdictionem habeat certum modum ſine decreto, quod confirmatio contra hanc inhibitionẽ facta valeat, & quod hoc ſit de mente, colligo per verbum præcedens, ſub obteſtatione, &c. Facit ꝗ puniendus eſt faciens, vt in decre. ſi. ſol cũ cõc. facit in l. de Iudæ. c. uni. Ad dec. prouideat, unde eo

b Præſentatum. inſtituendum ad regimen eccleſiæ, vel curã populi.

c Ius præſentandi. non nudum, ſed vna cum domino temporalium, ut infra § ſane, alias non fieret aſſignatio iſta, quia rector totum haberet ſuper quo vide quod ſcripſi, de præben. de monachis ſuper ſi. vlt gl.

d Competentem. de elect. c. 1. de app. cum ſit.

e Coram. vide quod ſuper hac dictione not. de ele. ut circa, lib.6.

f Terminum ipſum. a diœceſano ſtatutum.

g Noceat. facit de elect. publicato, & ad ea, quæ ibi ſcripſi in 10. q.

h Extunc. ideſt, lapſo termino & extremum tẽpus deſignat ff. de cond. & demon. l. 4. in fi.

Glo. ſeq. ponderat litteram per id quæſtionem ſoluẽs, ſecundo quærit, & ſoluit.

i Et in pœnam. non dicit, & poſtea in pœnam, nec ſuppro. dicit, prius debeant, per quod dico quod dummodo lapſus ſit terminus non attento ordine huius litteræ ſicut aſſignatio patronorum præcedit inſtitutionem, ſic & diœceſani prius poterunt aſſignare, & poſtmodum inſtituere, faciunt not. de reſcrip. cum dilecta, in 4. glo. & ſic illud, ex tunc, quod præcedit, determinat verbum, debeant, & verbum, deuoluatur. Sed in quo eſt hic pœna, cum nihil videatur referre, an per ipſos, an per epiſcopum hoc fiat, ex quo modus non exceditur? Solu. aſſignabit forte epiſcopus tale prædium quod illi tenere noluiſſent: perditio ergo electionis eſt hic pœna, facit de præben. ſi pluribus, in ſi. lib. 6. ff. de leg. 2. ſtatuliberum, §. Stichum, & eſt ſimile de ſup. negl. præla. unico. ead. compil.

Gl. ſeq. ponit duas opiniones hic deciſas.

K Deuoluatur. Tan. Goff. Inno. & Hoſt. dicebant de præben. de monachis, quod ſi monachi aſſignare nollent hanc portionem, epiſcopus elapſis ſex menſib. ordinaret eccleſiam, per decre ſicut, de ſu pp. neg. præla. ſed Archid. in decre. 1. de præb. lib.6. dicit decr. ſic loqui in defectu præſentan, non in defectu prouentuum, quare dicit epiſcopum hoc caſu non poſſe eccleſiam ordinare; ſed cogere illos ad aſſignationem faciendam, hodie melius prouiſum eſt per hanc litteram

Glo. ſeq. allegat duas conc. & dubium ſoluit

l Oneramus. concor. ſup. de uoto cap. ſin. ubi concor. de hoc ſup. tit. proxi. cap. ult. § ut autem, in fi. inf. de hæret. cap. 1. poſt princip. Et per hanc litteram, & ea quæ no. de reſcrip. ſtatutum, §. aſſeſſorem, lib. 6. video quod per patronos vel presbyteros non poſſit epiſcopo q̃ ſuo

ſeleut,

† il. ępos

† al. p̃mittitur.

† Actus contra mandatum an teneat, & an contra decretum, uide per Decretũ in 1. cauſam matrimonii in 4. col. io ſi. de offi. de leg.

‡ Vide ad literam gl. Decretũ in ca. de ſenſis, de of

ſi. de ele. & Romita illam vt per Petrum ſinnm e qua fronte, de appel. add. Fel. in c. ea parte de conſt. & i c. cum dilecta. de reſcr.

Digitized by Google

referri, & quod ſi appellarent patroni. dicentes quod exceſſit vel presbyter, dicens quod portio non ſufficiat, epiſcopus non deferret, fateor tamen quod ſuperior ad quem appellatū eſt, emendaret quod male factum eſſet ſup. de app. paſtoralis in prin. Idem puto cū anni lapſum termini eſt coteſtio inter patronos, qui dicūt portionē antiquam vel auctā per ipſos ſufficere & e. piſcopū hoc negantē

a Moderationem. ideſt, moderatam taxationem, hoc dico quia moderationis verbū diminutionē ſapit de verb. ſig. c. ſi & eſt huic ſimile de ele. cupientes. poſt prin. lib. 6.

b Odio vel fauore. preſentati, vel preſentandi.

c Vel aliis. puta præmio vel timore. 11. q. 3. quatuor. de re iud. cum æterni. li. 6. inf. de hære. c. 1.

d Vel minori. concor. de offi. cuſt. c. 1. & quod ibi no. in 3. gl.

e Sane. hic declarat prædicta oīa, vt inf. dicam.

Glo. ſeq. talionem reddit, infert, ſed tenet contrarium.

f Obſeruentur. ex quo enim præſentati, & inſtituti nō ſuſtinent onera, ſed procurationē, cathedraticum, & alia iura epiſcopalia, & hoſpitalitatis onera & his ſimilia ſubeūt patroni non fiet aſſignatio prædicta etiam pro ſuſtentatione rectoris ut ſequitur. Si ergo aliqua onera, puta procurationū ſubeunt patroni, reliqua ſubit presbyter, uidetur quod aſſignatio fieri debeat ſufficiens pro his oneribus tantum quæ ſubit presbyter facit de præſcrip. accedentes. de ſta. mo. in ſingulis. de deci. tua 2. puto n. hinc eſſe de mente horum iurium: quod aut omnia ſubeant patroni, aut omnia pres. facit de conſe. diſt. 2. comperimus ff. admi. tut. cum quæritur. Nam particularis exactio multa habet incomoda ff. fam. erci. l. plane. facit de exerc. act. l. 1. ſup. de cenſi. cum inſtantia, & hoc probat ſequēs littera.

Exactio particularis multa habet incommoda.

g Perpetis. de capel. mona. c. unico, li. 6

h Vicariis. repete perpetuis. de offi. uica. ad hæc

i Subire. teneantur, quod ſequitur.

K Decenter. hoc reſpicit honeſtatem devo. magnæ honeſtæ ergo locabuntur in ſede de exceſ. præl. c. 1 de ma. & obe. ſolitæ & honorabitur in eis ſacerdotale officium de hære. cum ex iniuncto. verb licet autē 65. d. eſto.

l Præſtare. hic patet, quod etiam pro ſuſtentatione rectoris non fiet aſſignatio.

m Sufficientem. uide quod no. 21. q. 1. de reſcr. cū adeo. in gl. a.

n Ad obſeruationem. non poterunt ergo tollere uel minuere portionem per epiſcopum aſſignatam, facit de præb. auaritiæ.

o Alio. l. cum rector uel uicarius ſuſtinet onera, & intra tempus per diœceſianum ſtatutum aſſignatio per patrones facta non fuit.

p Conſuetudinibus. concor. uide ſup. t. ad. compil. de rta. & qua. vt hi qui. ad finem.

q Circa præmiſſa: In aliis ergo non læduntur priuilegia. ſic ſup. tit. 1 c. vlt. verſ. nullo. Io. A.

Plures. Se ſummat. tria dicens. Secunda ibi. Et ut facilius. Tertia. Quibus.

moderationem [a] portionis † ipſius debite faciant, nec odio [b] vel fauore, vel alias [c] in pluri vel minori [d] circa illam ſcienter excedant. Sane [e] in prioratuū vel aliorum tam regularium locorū eccleſiis, in quibus religioſi vel alii ad quos eorū redditus pertinere noſcuntur, prædicta conſueuerunt onera ſupportare, præmiſſa nullatenus obſeruentur: [f] ſed onera omnia, quæ eccleſiarū ipſarū perpetuis [g] presbyteris aut vicariis [h] incumberēt ſi dicta eis aſsignatio facta eſſet, religioſi & alii ſupradicti plene ſubire [i], ac presbyteros, ſeu vicarios ipſos decenter [k] tractare, nec non ſuſtentationem eis præſtare [l] ſufficientem, [m] & congruam teneantur. Ad quæ omnia integraliter adimplenda, & nihilominus ad obſeruationem [n] debitam aſſignationis per diœceſanū in caſu alio [o], vt præmittitur, faciēdæ, religioſos prędictos & alios quoslibet à diœceſanis eiſdem eccleſiaſtica † volumus cenſura compelli. Non obſtantib. exemptionibus, aut aliis quibuslibet priuilegiis, conſuetudinibus, [p] vel ſtatutis, quæ circa præmiſſa [q] vel eorum aliquod religioſis ipſis, aut aliis in nullo volumus ſuffragari.

Idem.

In plures, hæredes vnius ex pluribus patronis trāſit iuſpatronatus per ſtirpes, h. d. Zab.

CAP. II.

PLVRES † †

CASVS. Frater meus & ego habeamus iuſpatronatus in aliqua eccleſia, volumus præſentare perſonā idoneā, certū eſt quod ſi patroni diſſentiūt, tunc præſentatus a maiori parte dēt inſti. capit. qm̄ eo. ti. in antiq. Sed quæritur, utrū ſi filii fratris mei habebunt quilibet ſuā vocem, uel utrū ipſi ſimul habeāt unā uocē. Dicit quod ſolum habēt unā uocē. quia iuſpatronatus competit per ſtirpes, non per capita. Sed quærit, utrum poſſumus conuenire inter nos ut præſentemus epiſcopo aliquem clericū alternis uicibus. Dicit quod ſic, ut facilius prouideatur eccleſiis. Sed utrum laicus poſſit præſentare tres clericos ſub conditione, ut epiſcopus eligat quem uoluerit. Dicit quod ſic, quia poteſt laicus patronus uariare, ſecus ſi eſſet patronus clericus.

† In quodā manuſcripto ita. Eccleſiaſtica volumus cēſura compelli nulla pactione ſeu conuentione in cōtrariū habita, aliter a non obſtantibus, &c.

Colligo aliqua notabilia. Primo, quod plures hæredes non hñt niſi unā uocē, quia ſi defunctus uiueret, ipſe non haberet niſi vnam uocem. Nota quod patroni poſſunt conuenire inter ſe, vt præſentent alternatis uicibus. Not. quod patroni plurium eccleſiarum inter ſe poſſunt illa iura diuidere, utſcilicet unus ſit patronus in una, alius in alia, licet ſit ſecus in patronatu libertorum, talis enim patronatus inter patronos diuidi nō poteſt, licet alimentorum præſtationes diuidere poſſint. ff. famil. ercil. l. quadam. Et primo ideo quia fortius eſt ius patronatus libertorum, quam eccleſiarum, unde illud non alienatur, illud autem ſic. Item illud tranſit in ſuos, etiam non hæredes, ut ff. de iurepatro. l. filij. illud non hoc vult gl. in ver. libere. Not. dicitur. patronis eccleſiæ, & dic eccleſiæ, quia ſunt & alii patroni, de quibus in gl. habetur. Not. in § Quibus de verbo permittimus, ex quo inducitur nouum ius, ut probatur hic iuncta gl. in hoc verbo, quod no. ſingulariter Zab.

† De intellectu uide Lābertinū de iure patronat. artic. 1. q. 1. p. 1. nu. 5.

Gloſſa prima primo dicit quid prima pars determinet, recitans duas opiniones contrarias, & tertiam mediam, quam impugnat, ſecundo pro opinione reprobata inducit tres æquitates, & tria ſimilia, & vnam decretalem & intricationem, quæ inſurgit ex opinione hic approbata, quam explicat. tertio, ſubdit dictum Goff. quarto inducit pro opinione approbata duo iura, & æquitatem, propter quam indicat quod videtur facienda.

† Plures, Se ſummat tria dicens & partes, quarum prima pars determinat notata 16. q. ult. præ mentis. plenius ea. q. ſi plures. & eu. ti. c. 1. per quæ patet hic reprobari opinionē, quę placere uidebatur Alan. Hug. Lau. Io,

Tancr. Vincen. Bernar. & Goffred. quæ mihi etiam placebat. Et approbatur opinio Innoc. & Hoſtien. dicentium in præd. c. 1. quod in iure patronatus ſucceſſio fit per ſtirpes, non per capita: cum hoc eſſe debeat in linea deſcendenti inſtit. de hæred. quæ ab inteſta. deſe. §. & quia placuit vt ſic plures vni ſuccedentes, loco vnius habeantur. ff. de cond. & demonſt. cui fundus & dicebat Inno. hanc æquitatem præſtandam ſubtilitati contrariæ, ff. ad l. Aquiliam vulneratus, in fi. ff. de inſti. l. 1. his concor. Roffredus Beneuentanus in libello ſuo, co. ti. §. nunc de vltimo. Primi contra, ad quod inducebat Vin. quod patroni veniunt ad ſucceſſionem liberti per capita, non per ſtirpes, inſtit. de ſucceſ. lib. §. ſed noſtra alias incipit, nihil facit ad hoc, quia ſtipulationes indiuiduæ, non diuiduntur inter hæredes, ff. de verb. obl. l. 2. & l. eadem. §. Cato. & l. ſtipulationes non diuiduntur. Archid. in præd. ca. ſi plures. concordare voluit opiniones, dicens opinionem Innocentii eſſe veram in his qui ex diuerſis cauſis ſunt ſunt patroni. Et ita ponebat Roff. vt ſi vnus ex fundo, alter ex dote: Omnes n. ex altero deſcendentes loco vnius habentur, quando vero vnicus fuit patronus, tunc locum habere opinio contraria, vt ſic inſpiciamus initium. Sed licet hoc aliquantulum moleſtarantes, cum nec videtur hæc decre. obſtare. quæ ponit plures patronos, & vnum ex plurib. non vnum ſolum: tamen non video rationem quare aliud in duobus patronis ex diuerſa cauſa, quam ex eadem, vt ſi duo dederint dotem. Item nec video quare magis inſpiciamus ſtirpem primo gradu, quam ſecundo vel vlterioribus. Cum igitur in hoc omnes concordent, quod ius eſt ſimplex & indiuiſibile, item concordent quod in hæreda & in æqualibus partibus æqualiter tranſit, licet forſan vt Inn. pinguior ſit vox illius, qui plus habet in hæreditate. Item cum omnes concordent cum qui aliquid in dote poſuit, ita patronum eſſe, ſicut eum qui plus poſuit, & de omnibus his ſcripſi eodem titu. c. 1. mihi placebat opinio hic reprobata, quæ licet in parte haberet contrariam æquitatem, tamen expediens mihi videbatur eccleſiis, vt ſicut patronis per capita debetur ius proceſſionis, ius alimentorum, & ius defenſionis: ita per capita debeatur ius præſentationis ſcilicet vt quot ſunt capita patronorum, tot ſint ſuffragia vocum, & non plura, an hoc facit eo. ti. ca. 3. quod loquitur etiam de hæredibus fundatorum in pluri, & tamen dicit perficiendum illum qui plurimorum approbatur aſſenſu, & non plura dicit, vt ſcilicet ſi patronus ſit hæres compatronis, ſolum vnam vocem habeat, cuius contrarium innuit hæc littera, vt ſcilicet ſit de hæredibus trium patronorum, in tribus vocibus partem habeat, vel ſi ſolus eſſet hæres trium, habeat tres voces facit de re iud. cum olim. Et ex opinione hic approbata timeo quod naſcentur inextricabiles quæſtiones. Pone quod A. patronus, cuius hæredes hēre dent pro vna voce, habuit tres filios, quorum primus B. nomine habuit duos filios, ſecundus C. nomine habuit quatuor, tertius D. nomine habuit ſex, quo iure omnes iſti habent vnam vocem eo iure duo filii B. tertiam illius vocis, quatuor filii C. aliam tertiam, ſex filii D. aliam tertiam. Si ergo ad apertiendum intellectum dicendorum, hanc vocem reducamus ad vnum as, id eſt ad xii. vncias, & faciamus quod quælibet vncia in voce ſit Bonon. groſſus, & quilibet groſſus valeat. 12. Bonon. paruos, quælibet ſtirpes habebit quatuor vncias, quid erit ergo ſi vnus ex duobus tres ex quatuor & duo ex ſex, præſentat Titium, & reliqui, ſcilicet vnus ex duobus vnus ex quatuor, & quatuor ex ſex præſentant Seium; de numero perſonarum patet, de vnciis etiam patet, quia præſentatores Titii habent ſex vncias & quatuor denarios, præſentatores Seii habent quinque vncias & octo denarios. ſed explica ſtirpem. Item deſcendendo ad tertium gradum: ſi unus ex illis duobus filiis B habeat vnum ſolum filium, qui clericus eſt, alter octo, quorum duo etiam ſunt clerici, ille ſolus habebit duas vncias, & illi octo diuident alias duas & ſic ſic quilibet ex illis octo habebit tres denarios. Item ſi quilibet et quatuor filiis C habuit filios: primus quatuor, quorum vnus clericus: ſecundus tres, quorum duo clerici, tertius duos clericos quartus unum, quatuor filii primi habent vnciam, & ſic quilibet tres denarios, tres filii ſecundi vnciam, & ſic quilibet quatuor denarios, duo filii tertii vnciam aliam, & ſic quilibet ſex denarios & ſolus filius quarti habet integram vnciam. Item ſi ex tertia ſtirpe ſcilicet ex ſex filiis D. quilibet hēt filios: pone quilibet ex tribus duos, & ſic ſex, quorum vnus ſolus eſt clericus, & quilibet ex aliis trib. quatuor, & ſic duodecim, quorum octo ſunt clerici, quilibet ex prioribus habebit octo denarios, quilibet ergo ex duobus filiis priorum trium habebit quatuor denarios, & quilibet ex quatuor filiis ſecundorum trium habebit duos denarios. Habemus ergo ſecundum prædicta triginta ſeptem pronepotes ex duodecim nepotibus natis ex tribus filiis patroni. Finge quod vacat eccleſia, & illi triginta ſeptem diſcordant, viginti laici ex eis præſentant vnum, decem & ſeptem quos dixi clericos, alium. Tu qui dicis per ſtirpes debent voces patronorum, extricare nunc iſtum caſum, quo ſi re etiam ponderas iter, cum in primo gradu, eo iure et in vlterioribus, vt prædixi, in vnciis bene poteſt explicari, quia pars clericorum habet ſex vncias & unum denarium, pars laicorum ſex vncias minus vno denario, adhuc fortior intricatio, vbi ponit alium compatronum habuiſſe totidem deſcendentes, quorum aliqui concordant cum clericis prædictis, alii cum laicis. Et ſcias quod ſi in prædicto compoto fuiſſem vltra ternarium alia impari numero vt v. vii. vel ix. adhuc fortior eſſet intricatio. Item ſi eſſet intricatio tanta in pronepotibus quanto amplior in filiis pronepotum vel vlterioribus, quod dicere, ſi hæc intricatio eſt in tertio gradu, quanto maior in quarto, quinto & vlterioribus. Item ſi intricatio eſt in caſu ſic capiente & certitudinaliter poſito, quanto maior in eo poſt probationes certificando, Pro iſtis teſtes de hac approbatione, nec ſic teneor de eo quod ſcripſi poſt Inno. & Hoſt. de elect. ſcriptum. ſuper verbo propoſiti, vbi dico quod prælatus poſſit ſcribere tertiam electionis, capitulum tertiam, clerus tertiā, quia fateor ut vbi ſcripſi, quod poſſit eſſe intricatio in calculo, non tamen tanta hic, & hoc propter ſucceſſiuas ſtirpes. Dicebat ergo Goffre. eo. ti. quod conſuetudo per quam in quibuſdam partibus ut Neapoli, ius patronatus diuiditur per uncias, poſſit excuſari, ut hæc diuiſio non reſpectu iuris patronatus, quod eſt indiuiſibile, ſed reſpectu portionum, ſecundum quas hæredes ſucceſſerunt patrono vni uel pluribus & non reſpectu portionum, quas contulerunt ædificando vel dotando. & pōt eſſe vtilitas huius diuiſionis, ut eccleſia in alienando & in honorib. magis teneantur ei a quo plus receperunt, ſed actus præſentandi cōis ſit omnib. Poſſet ēt circa gratificationem, quæ aliquando facienda eſt eo. ti. cum autem uox illis præſtetur, qui plus contulit, & hoc dictum mihi placebat. Sed ut diſſi, opinio hic approbata pro qua facit de reſcrip. paſtoralis, in prin. de teſta. licet ex quadam. ibi, non utique, uno, &c. in tanto habet æquitatem, quia abſurdum erat patronum inſtituendo decem hæredes, forſan ad hunc finem. ut defraudare poſſet compatronum actu præſentandi, quod eſſet ſi iſti haberent decem uoces & ille unā. & quia hoc ita poſſe contingere in ſecundo gradu, tertio & ulterioribus, ſicut in primo, non uidetur habere rōnem opinio Archidiaconi, & propter hanc fraudem uel iniquitatem multoties cogitaueram, quod bonum eſſet ſtatuere, quod extantib. deſcendentib. hæred. ſanguinis ex aliquo patronorū, illud non poſſet tranſmitti in extraneos. In hæredes uero ſanguinis tranſiret per capita ēt quo ad actum præſentationis, & tunc non conquereretur patronus de compatrono, ſed de Deo creante, ſi plures deſcendentes præbuit cōpatrono, quam ſibi. Deficientib. uero compatronis, tunc patronus deſcendentes nō habens, poſſet tranſmittere in extraneos, quibus ēt ſuccedent ſoli deſcendentes ſanguinis, & per capita. Et forſan non eſſet abſurdum ſtatuere, & nullo caſu in extraneos ſed non deſcendentes poſſet tranſmitti, ut ſic facilius liberarentur eccleſiæ ab hoc iure facit de decī. præb. bene a, & c. fin.

Gio.

In ius patronatus tranſit ad hæredes per ſtirpes.

Stipulationes individuæ inter hæredes non diuiduntur.

Patrono duo iura debentur.

Ius patronatus quæſtiones inextricabiles producere poteſt ex hæredum multitudine ad quos tranſit

Ius patronatus per uncias Neapoli diuiditur.

Digitized by Google

Glo. ſecunda quærit, & ſoluit.

Plures.] quotcunque, cũ ſit eadem ratio ſed ad minus duos comprehendit de reg. iur. pluralis. lib. 6. cum concor. & dic plures etiam ſingulares; in collegiatis enim minus eſt dubiũ, de ijs quæ ſ.a pzala c. ea nuſcitur

a Ab vno.] ſic ergo le enaſ plures a pluribus, vel vnus a pluribus. vt dixi in magna glo.

b Patronis eccleſiæ. habemus patronos libertorum, & patronos cauſatum, de quibus dixi eo. ti. ſuper rubrica.

Patroni autẽ triplices,

Gloſſ. ſeq. dubium ſoluit.

c Relicti. licet verbum, relicti, ad viui tabulas nõ pertineat. ff. de tab. exhi. l. 1. ad ſi facit de foro comp. conqueſtus. idem tamen puto ſi inter viuos tranſferatur vendẽdo pluribus vniuerſitatem, vel permutando cum pluribus, vel pluribus donãdo, qui ſunt modi tranſferendi, vt. nota. eo. tit. cum ſecundũ donationem tamen non poſſet facere priuatus ſine conſenſu epiſcopi. vt plane ſcripſi eo. tit. illud

Ius patronatus multiplicitur, transfertur.

ab vno a ex patronis [b] eccleſiæ relicti [c] hæredes, [d] vocem duntaxat vnius habebunt in præſentatione rectoris. [e] Et vt [f] facilius prouideatur eccleſiis, non inconueniens reputamus patronos [g] ipſos inter ſe poſſe libere [i] conuenire, de rectore ab eis alternis [k] vicib. præſentando: Quib. [l] etiam ex eadem [m] cauſa permittimus, [n] vt plures [o] ad vacantem eccleſiam poſſint eo modo præſentare [p] perſonas, [q] quod vno ex eis eligi per epiſcopum [r] valeat, & admitti.

TITVLVS XIII.

d Hæredes.] ſui vel extranei, eum non diſtinguat. de hoc 16. q. 7. conſiderandum, & dixi eo. tit. cum ſecundum

e Rectoris. & clerici, cum eadem ſit ratio. eſt tam in hoc opinio, an patronus præſentet clericum, teneret tam quod non. eo. tit. poſtulaſti.

[Gl. ſeq. de tribus opi. primam approbatam, & duas alibi reprobatas.

f Et vt circa hunc ver. erat triplex opinio. Prima, qđ hoc fieri poſſet. Secunda, qđ nõ poſſet. Tertia, qđ poſſet de auctoritate epi., alias non hic reprobator ſecunda, quam tenebat Inn. eo ti. c. 2. & tertia, quæ ipſe idem tenebat eo. tit. querimoniam, & approbat primam, quam tenebat Ber. eo ti c. 1 in fi. & gl. ordi. & apertius ibi Tan. quod placebat Vin. Phil. & Goff. tu ſuccebunt. l. quoniam ff. de viuſ. & ff. de ſe. l. via. 10 ſi. ad idem ff. cõi diui. l. communi diuidundo § cum de viuſfructu.

g Facilius.] propter hanc rationem ponderatam fuiſſe ſup. proxi. reſponſio.

h Patronos oẽs. facit quod no. de elect. quia propter verſũ. vel ſaltem alias iure communi, & c. de reg. iur. in re communi. lib. 6.

Gl. ſeq. dupliciter litteram exponit, & cõtrarium & ſoluit, ſecundo ſoluit quõnem, contra ſui. alleg. iura iura, quibus reſpondet, & ſolutionem iuſtificat.

i Libere. id eſt ſine ſuperioris auctoritate, & ſic improbat quod no. Inno. in decr. querimoniam. Item dic hoc etc, ẽt ſi non vacat eccleſia. facit de dona. conſultationi. b. ſup. ea compil. de reb. eccle. non alie. ſi vna. hoc probat plurale, alternis vicibus, certum eſt enim qđ vna vice non concurrit duplex vacatio. Nõ obſtat concel. præben. c. ſi. quia illud fiebat in fraudẽ vacaturæ, hoc autem ad tollendam diſcordiam, & ad faciliorẽ prouiſionem eccleſiæ. Et eadẽ rõne videretur patronus plurium eccleſiarum poſſe inter ſe diuidere: vt vnus ſit patronus in una, & alius in alia vt not. Vin. eod. titu. cap. 1. & c. ex inſinuatione. Sed contra ff. fami. erciſ. l. ſ. patronum quæſtionis. ff. de ali. leg. 3. ff. de iurepat. l. ſi. per quæ pa

Patroni plurium eccleſiarum, poſſunt quædam

ter, patronatum libertorum inter patronos diuidi non poſſe, licet alimentorũ præſtationes diuidere poſſint. Sed dici poſſet qđ fortius eſt iuſpatronatus libertorum quam eccleſiarum, vnde illud non alienatur, iſtud ſic, illud tranſit in ſuos etiam non hæredes. ff. de iurepa. ſi. l. ff. de lib. le. Aurelio, § Cuius iſtud non vt ſcripſi poſt Inn. eo. ti. cum ſecundũ. Itẽ vt ibi no. permutatur patronatus cum patronatu, quare ergo pars patronatus vnius eccleſiæ cum parte, quam habet compatronus in alia, non poterit permutari, vt qđ iuris de reſcr. ſic de nſi. delega. paſtoralis. § 1. ff de ſeruẽd. quæ de tota.

inter ſe facere, qđ vnus ſit patron. in vna, & alius in alia.

De cenſibus, & exactionibus, & procurationibus.

Clemẽs v. in conc. Vien.

Religioſi ſubire tenẽtur onera, quæ incumbebant eccleſiis ſuper eos ante hoc cõcilium acquiſitis, niſi priuilegio, exẽptione, vel alia iuſta cauſa iuuentur, quæ priuilegia, vel exemptiones, non iuuant in eccleſiis poſt concilium acquirend. ſ. b. d. Io. And.

Collationes quãque fiunt per vices.

k Alternis vicib. id eſt quod vnus præſentet eccleſia qua occurrat vacatio, alter ſecunda, alter tertia, has etiam viciſſitudines quandoque ſeruant ſingulares perſonæ collegiorum. in collationib. ſpectantibus ad collegia de præben. c. vlt. lib. 6

l Quibus etiam. tertium dictu inducens ius nouum & æquiſſimum, quod intelligo de laicis, vt inf. dicam.

CAP. I.

CVM

m Ex eadem cã facilioris prouiſionis eccleſiarum.

n Permittimus.] olim ergo hoc non licebat, bene enim poterat laicus præſentato uno aliũ præſentare. eo. titu. quod aũt. & c. cum autem. & potior erat conditio inſtituti ab epiſcopo, vt ibi: videbatur tam epũ primo tenere: quod intellige vt dixi eo. tit. paſtoralis. Si ergo licebat ſic ſucceſſiue accumulare, honeſtum eſt. vt liceat etiam ſic præſentare.

o Plures.] quotcunque, vt dixi in prin. cap.

p Præſentare.] ſimul uel ſucceſſiue, licet enim cum olim laicus præſentabat ſecundũ, dareiur optio epo, ipſe tam laicus inſtabat pro ſecundo, modo uero poteſt relinquere hoc epi optioni. Et hic no. qđ licet electiones non poſſint fieri alternatiue. de elect. c. 2. lib. 6 præſentationes ſic, ut hic. quod de laicis intelligo uel clericis præſentãtib. ex patrimonio, in quibus locum habebat quod dixi ſup.

Electiones non põt alternatiue fieri.

q Perſonas. etiam in minoribus conſtitutas. quod arte vt de inſtit. c. 2. lib. 6 Io. And.

r Per epm. vel aliu inſtituentẽ, cum eadẽ ſit ratio.

DE CENSIBVS, EXACTIONIBVS, &c.

Viſum eſt ſup. de iurepat. verum quia patronus aliqñ in fundatione & ẽt dotatione retinet aliquem cenſum auctoritate epi, & alias procurationes ſeu cõmeſſationes, ideo annectit rubricam, de cenſibus, &c.

Cõtinuatio

CVm ſit. duæ ſunt partes, qua primo, ratione præmiſſa ponit ſtatutum ſuum cum exceptione. Secunda, exceptionem limitat & declarat ibi. Priuilegia. Imol.

CASVS. Papa alicui loco religioſo eccleſiam Pictauen. vel Turonen. diœceſis donauit, uel forte ipſe epiſcopus cum conſenſu ſui capituli, a qua eccleſia epiſcopus cõſueuerat habere iura epalia, puta exigere procurationem ratione viſitationis, quæritur utrum per iſtam donationem eccleſia ſit exẽpta ab omnibus one-

L 2 ribus

ribus & iuribus epalibus, vel vtrum religioſi illa onera teneantur ſoluere? Dicit clemēs qđ teneantur ſupportare huiuſmodi onera, niſi velint aſſignare cōgruam penſionem vicario, vt poſſit illa onera ſupportare:& hoc verum niſi iuuarētur priuilegio exemptionis, vel alia cauſa legitima. ta men priuilegium vel exemptio. [ſi qua cō petat] non proficit ī eccleſiis poſt conciliū acquirendis. No. ꝙ q ſentit cōmodū, non debet onus recuſare vulgariter: Qui ſentit onus, ſentire debet & commodum. Et ſumpta ſunt hæc. ff. de reg. iur. in melius diceretur, quod ſumantur a iuribus vnde ſumitur regula. l. l. ff. de reg. 10. No. magis ſpecifice cum eccleſia datur loco religioſo ex donatione epi, Papæ vel legati, tunc datur eum omnibus oneribus ſuis & hoc niſi donator ot pēſionem vicario vt ſuſtineret huiuſmodi onera. No. iuncta gl. quod Papa poteſt priuilegiare, aliquē vt non teneatur ad procurationē Apoſtolicæ ſedis, vel vt nō teneatur ad iura epiſcopalia. Et ſic princeps pōt priuilegiare aliquem a ſolutione tallatum, vt ille priuilegiatus non teneantur ſoluere talliā: tñ ſecundū doctores illam portionem nō debet imponere, alias alias peccat. Not. qđ vicarii conſtituti in beneficiis ſpectantibus ad monachos, non tenentur ad onera, ſed ipſi monachi. No. qđ priuilegia ſunt reſtringenda ꝓ hoc hac littera in fi. ibi, (Non extendi.) & de reſcrip c. vlt. lib. 6. de deci. c. a. eo. lib. Zabar.

f Iura epiſcopalia) de quibus de offi. ord. conquerēte. ſup. tit 1. c. 1. Et vide, pro procuratio legatorum & iura epiſcopalia ponuntur vt diuerſa: per quod patet quod qui ex pacto tenentur ad iura epiſcopalia non per id tenentur ad procurationem prędictam.

ſit a naturæ b conſonum illos non recuſare onera, qui rerum commoda cō-plectuntur: Hac in perpetuū valitura cōſtitutione ſancimus vt religioſi c quicunque pro monaſteriis & eccleſijs quæ ad eos quucunque ſunt titulo d deuoluta, procurationes legatorum ſedis e Apoſtolicæ, ac iura epſcopalia f & alia pręſtari pro ipſis antequā ad eos perueniſſent, ſolita, g prompte ſoluere ſtudeant, niſi forſan ſedis Apoſtolicæ priuilegio, h exemptione, i vel alia cauſa legitima k ab his ſe valeant excuſare.

Priuilegia uero ſeu exemptiones l huiuſmodi ad monaſteria, ſeu eccleſias, quę ad eos obuenire contingit, in poſterum m volumus n non extendi.

Idem.

Ponit quædā grauamina quæ prælati inferebāt exēptis, præcipue Ciſtercienſibus & illa fieri prohibet ſtatuens quod de epiſcopi qui in monaſteriis Ciſterienſis ordinis charitatiue procurātur, ſint cōttēti cibariis, quæ per illos miniſtrātur. Si vero procurātur ex debito, ipſis volētibus carnes miniſtrari debēt ext. ſepta monaſterii, vel ſaltē ext raportam, quæ dicitur Regularis. Ipſorum etiam eleemoſynarii fragmenta menſarum poſſunt pauperibus erogare b. d. I. A.

(Glo. ſeq. tria ponit exempla.

g Solita. vel ex impoſiti one facta tempore fundationis. 18 q. 2. Eleutherius, eo. tit. quāto de iurepa. præterea 2. vel ex antiquo vſu de hoc. e. ti. peruenit, vel q̄ a res aliqua hōs onus annexū, pernenit ad eccleſiā in q̄ tranſiuit cum ſuo onere. 16. q. 1. ſi quis laicus, de deci. paſtoralis, ff. de pig. cex literis ff. de contrah. emp. alienatio.

h Priuilegio: hoc iuuat quo ad omnia prædicta.

i Exemptione. ſi intelligas ab epali iuriſdictione, hoc non iuuat quoad procurationes legatorū ſedis Apoſt. a 1 quas exēpti tenentur, nō obſtat eo. tit. cum inſtantia, ꝙ expone, vt ibi dix. contra illas non valet præſcriptio de præſcr. accedentis.

Glo. ſeq. ponit tria exēpla, in primo, & tertio diſtinguit, ſecūdo quærit, & ſoluit.

Gloſſa prima ſummat, & diuidit.

a Cum ſit.] religioſi ſubire tenentur onera, quæ incūbebāt eccleſiis per eos ante hoc cōcilium acquiſitis. niſi priuilegio, exēptione vel iuſta cā iuuentur. quę priuilegia vel exemptiones non iuuant in eccleſiis poſt concilium acquirendis. Secunda, ibi, priuilegia.

Glo. ſeq. dubium ſoluit inducens duo ſimilia.

b Naturę.] ſumptum de regula formatā per modū contrarium. ff. de reg. iur. ſecundum naturā & vide de reg. iur. qui ſentit. lib 6. & dicit lex, ꝙ non eſt ferendus qui lucrum amplectitur, &c. C. de cadu. toll. l. vnica §. pro ſecundo in fine.

c Religioſi.] in alijs ergo locum non habet inquantum inducit ius nouum. ſimile ſup. ea. copil. de deci. c. a. de teſta. c. 1.

(Glo. ſeq. tria exempla approbat, & tria reprobat.)

d Titulo.] vt donatione. de do. conſultationibus permutatione. de re. permu. ad queſtiones: vel præſcriptione. de iurepat. cum. titulo vero exemptionis haberi non pñt de ſimo. querelā de iurepa de iur. & an tranſeat cum vniuerſitate, ſcripſi eo. tit ex literis titulus et edificationis vel fundationis adaptatur huic caſui.

Titulo multiplici pōtec eccleſiæ ad religioſos peruenire.

e Sedis Apoſtolicæ.] de iuretur. ergo. N. de cenſi cum inſtantia.

Gloſſa ſequens queſtionem ſoluit.

K Legitima.] puta compoſitione. ſ. c. proxi. verū nec cōpoſitiones, qđ intelli ge quoad illa in quib. valeret cōpoſitio. de hoc eo. tit. cum venerabilis. vel res iudicata de re iud. cū inter. & no. de præſcr. cum ex officii. in vlt. gl. Præſcriptio non vr̄ hic adaptari, cū loquatur textus de his quæ pſtari ſolebant, noua vero pſcriptio poſt acquiſitionē illarū bene poſſet adaptari in his iuribus. quæ ſunt præſcriptibilia, de præſcrip. de quarta. Sed nunquid erit legitima cā ſi iudicatur indebita fuiſſe Sol. puto de mente huius conſtitōnis qđ percipiens in poſſeſſione defendatur donec probetur indebitum eo. tit. peruenit. facit de elect. querelam ad finem, & qđ ibi no. de offi. ord. duo ſimul. in 3. glo.

l Exemptiones huiuſmodi.] intelligo generales vel a prædictis iuribus.

(Glo. ſeq alleg. 2. concor. ponit tempus concilii: quærit & ſoluit.

m In poſterū] cōcor. de deci. nup ſimile. ſ. ea. cōpil. de reſcri littera. Vides ergo qđ priuilegia vel exēptiones, quas habebāt religioſi, et circa eccleſias acquirendas non hñt locū niſi in acquiſitis ante cōcil. Vñ ñ. De religioſis dixi: quia circa ſeculares nil innuat illa cōſtitutio. Et ſcias qđ cōcilium inchoauit anno dñi. M. 312. die cal Octobris, & terminatū fuit anno ſequēti 6. die Aprilis, & ſic durauit vltra ſex mēſes Scito ergo qñ acquiſita erint, ſcias ante cōciliū vel poſt. Quid de acquiſitis durāte cōcilio vel poſt conciliū antequā conſtitutiones ligarēt, de quo ſatis dixi in proœmio, æquū videretur qđ acquiſita antequā ligarent conſtitutiones priuilegiis & exemptionibus gauderēt, per ea q̄ ibi dixi.

Clemētinæ, quā fuerunt factæ.

(Gl. ſeq. obiectionē ſoluit, & allegat quatuor ſimilia.

n Volumus.] ſit pro ratione voluntas, cum alias deceat

Voluntas quā que eſt pro ratione.

eeſt priuilegium principis eſſe manſurum. de reg. iur. decre. li. 9. cum concor. & eſt ſi. ſup. ead. comp. 2. de ſepul. dadum § penult. & ſup. tit. 1. c. 1. in fi. de reſcri. cap. vlt. de deci. c. 2. lib. 6. fuit tamen motiuum, quia priuilegium tendebat ad noxã. de deci. ſuggeſtum. vbi de hoc.

CAP. II.

AD † noſtrum[a] (quod dolẽtes [b] referimus) peruenit auditum, quod eccleſiarũ prælati ad monaſteria Ciſtercienſis ordinis accedentes, licet ab eis charitatiue recipiantur et eis curialiter neceſſaria miniſtrentur, cibis tamen regularibus [c] non contenti, contra priuilegia dicti ordinis carnes petunt, & ſi eis non miniſtrentur, auferunt violenter. Et licet in locis eiſdem fiant eleemoſynæ competenter, ipſi tamen prælati ipſis religioſis inuitis [d] alias eleemoſynas faciunt etiam in aliquibus locis, in quibus procurationes non habent de conſuetudine, vel de iure. Pro equitaturis quoque ferrandis licet ferris [e] non egeant, & eos eorum ſui officii [f] ratione pecuniã exigunt & extorquent. Nec compoſitiones [g] ſuper procurationibus inter prælatos

† Vide c. cũ Apoſtolus. extra de cenſib. & c. 1. & 3. eo. ti. li. 6. & c. oia p. cõcil. Trid. ſeſſ. 24. de refor. c. 3. vbi plena de materia viſitationis.

AD noſtrum. ſupra ſupponendum eſt q̃ aliquando paſtori faciant ordinarii per epiſcopũ, vt tali die illa eccleſia teneatur dare vnam procurationem, id eſt, comeſtionem.

CASVS. Ad nonnullis in concilio Vienneñ. fuit expoſitũ q̃ epiſcopi in ſua natione ordinis Ciſtercienſis, qui ordo eſt exemptus a diœceſanis, petebant procurationes, ſiue comeſtiones, quas monaſteria tenebantur ſoluere, illi epiſcopi non erant contenti cibis, vel epulis regularib. & communibus ipſis ſecundum regulam ſuam, ſed petebant carnes & etiam illas petebãt adminiſtrari ſibi intra ſepta monaſteriorum, q̃ eſt cõtra ipſorum regulam. Et cum ipſi Ciſtercienſes non uellent ſibi dare procurationes, ut ipſi epi petunt, ipſi rapiunt violenter, & tamen quã. plures eleemoſynas de bonis religioſorum, quamuis etiam ipſi religioſi ſufficientes eleemoſynas faciant, & etiã epi iſtas procurationes accipiunt in pluribus locis, in quibus non debent habere de iure uel conſuetudine. Item epiſcopi ut magis grauarent monaſteria Ciſtercien. faciebant ferrari equos ſuos, quamuis non indigerent. Item cocí. epiſcoporum dicebãt, date mihi pecuniam, ego feci coquinam & paraui cibaria noſtra dño meo, ego non teneor ſibi parare tpe uiſitationis immo monaſteria tenentur mihi ſoluere, & ſic ille cocus exigebat unam quantitatem pecuniæ. Item iſti epi non approbabant compoſitiones factas inter prælatos ſuper procurationibus recipiendis, immo extiterant graues & rebelles, ſic quod multa bona monaſteriorum dilaniabant & cõſumebãt in modico tempore, & adhuc non erant cõtenti de procurationibus ſuarum perſonarum, ſed etiam habebant magnos & paruos canes venaticos, quibus neceſſe erat procurationes dari. Item habebant aues venaticas, ut accipitres & quamplurima alia onera inferebant. Nam ſi religioſi non ſatisfaciebant voluntati ipſorum epiſcoporum, ipſi vel ſeruitores frangebant portas monaſteriorum. Item ipſi recipiũt plures procurationes in die, quia accipiunt pecuniam loco procurationum, & non uiſitant quæ viſitare dẽnt, immo omittunt uiſitare accepta pecunia pro procurationibus, & ſic ipſi prælati accipiunt & exigunt ab ipſis religioſis illa, ad quæ ipſi non tenentur. Item ſunt aliqui prælati qui quando vident q̃d Papa mittit aliquos nuntios in diœceſi eorum, ipſi exigunt pecuniam pro procuratione illorum nuntiorum, & illam exigunt, ſaltem exigunt maiorem partem a locis exemptis & aliis locis religioſis, & hoc faciunt vt ipſi non tantum grauent preſbyteros ſuos, ſed etiam vt ipſi ſeipſos liberent. Et illi qui iſta expoſuerunt in concilio, dicebant q̃d iſti prælati grauabant monaſteria exempta in multis aliis, quare iſti exponentes quærant a Romano Pontifice quid fiendum de iſtis, Et dicit Clemens, q̃d ſi iſti prælati cõueniant ad iſta monaſteria exempta non cauſa viſitationis, ſed charitatiue & gratia hoſpitalitatis tunc ipſi dẽnt eſſe contenti, & debent recipere victualia regularia, & illa cibaria debent illis tradi intra ſepta ipſorum religioſorum, non tñ infra porta quam regularem appellant, & hoc maxime ſi illa cibaria non ſint conſueta nec ſecundum regulam ipſorum religioſorum. Et ad hoc quod ſupradixi, q̃ illi faciebãt eleemoſynas, quamuis religioſi ſufficiẽter facerent; Reſpondet, q̃ ipſi poſſint facere eleemoſynas de fragmentis menſæ, hoc eſt, de reſiduo eorũ quæ relinquũt ex mẽſa. Et ſi de cætero iſti prælati velint contraire indignationem ſedis Apoſtolicæ, docet eos quieſcere ab iſtis grauaminibus ſuperius expreſſis. Nota q̃ epiſcopus non dẽt recipere eadem die plures procurationes, niſi hoc haberet ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, vt dicit textus, pluresque procurationes recipiũt vna die ſedis Apoſtolicæ priuilegio non fulciti. Na. iuxta gloſſa, q̃ poteſt fieri compoſitio de & ſuper modo procurandi, & numero procurandorum, ſi contentio & controuerſia fuerint inter procurandum & illum, qui debet procurare; puta epiſcopus poteſt facere talem compoſitionem, tollens quotiens ego veniam charitatiue vos viſitando, dabitis procurationem, id eſt alimẽta pro me, & ſex de meis ſeruitoribus, uel quatuor, vel plus, vel minus. Nota q̃d epi cum uiſitant, non debent habere canes venaticos, nec aues, immo etiam non debent habere dum non viſitant, quia omnia iſta ſunt prohibita clericis & ſæcularibus Nota, ibi, Sunt nonnulli.] quod tam exempti quã non exempti tenẽtur conferre ad procurationem legati ſeu nuntii ſedis apoſtolicæ No. ibi, [Charitatiue recipiantur.] quod monaſteria tenẽtur ad recipiendos hoſpites ſic & alii clerici. de præb. de monachis. de emp. & vend. c. 1. Et dicit Laud. q̃d ad hoc poſſunt per excommunicationem compelli 44 diſt. §. hinc etiam. Nota de cibis regularibus. de hoc in gl. 3. & ſunt oua, caſeus, & piſces. Zabarella.

Prima gl. ſummat, & diuidit.

a Ad nullum. Ponit quædam grauamina, quæ prælati inferebant exemptis præcipue Ciſtercienſibus, & illa fieri prohibet, ſtatuens q̃d epi, qui in monaſteriis Ciſtercien. ordinis charitatiue procurantur, ſint contenti cibariis, quæ per illos ſibi miniſtrantur. Si uero procurantur ex debito, ipſis volentibus carnes miniſtrari debent extra ſepta monaſterii, vel ſaltem extra portam, quæ dr Regularis. Ipſorum etiam eleemoſynarii fragmenta menſarum põt pauperibus erogare. Prima pars ponit grauamina, ſecunda prouidet. ib., Nos igitur.

b Dolentes. ſup. ead. compil. de ſtatu mona. c. 5. uer. viſitatores. & ibi concor.

c Regularibus. de quibus in regula B. Bñdicti. 39. c.

d Inuitis. non erat ergo dicenda eleemoſyna, quæ a rapina ſiebat, e. q. 1. non eſt putanda.

e Ferris vide quo no co. tit. exigit. in gl. a lib. 6.

f Officii. contra id eo. tit. Romana §. procurationes. lib. 6. Gloſſa ſeq. obiectionem ſoluit.

g Compoſitiones.] compoſitio, per quam tollatur procuratio debita viſitatiõ non valet, nam enim viſitatio per compoſitionẽ tolli non poſſet, ita nec procuratio quæ debetur iure annexationis ſicut de præſcriptione dr ne prælat. cum ex officii. ſed erant compoſitiones ſuper modo procurandi uel numero procurandorũ, quæ ſeruandæ erãt facit quod no. 16 q. 7. quicunque, ſicut

† Procuratio viſitanti debita tolli non põt per cõpoſitionẽ vide plene Abbatem in c. cum ex offi. eii. de præſc.

Digitized by Google

etiam ſup decimis a ſit expoſitio. de deci. ex multiplici.
a I. 1 a prælatis.

b Conſumit. contra id eo. tit. cum Apoſtolus Refert Suetonius libro 2 q Tiberius præſidibus ſuadentibus prouincias onerare tributo, reſcripſit, boni paſtoris eſt tondere pecus, nõ deglutire.

ADDITIO. Vel potius deglabere, id eſt pilos euellere, ita diſtiſtius aliter legit non intelligo.

c Habent. contra id eod. titu. cum apoſtolus de cleruena cap. 1. & 2.

d Aluæ.] de ſpon. conſultationi. in principio.

e Franguntur.] an hæc licet etiam habenti iuſtam cauſam & poſſeſſionem, cui denegatur præſtio vel hoſpitium, vel procuratio, plene ſcripſi poſt Inno. de immu. eccl. cap. 1.

ſiatum, etiam ſi domus eſſent ad hoc aptæ, niſi prælati conſentirent ibi procuratori.

q Aliquin.] et ſi extra ſepta non fuerint domus monaſterii ad hoc aptæ.

Gloſſa ſeq. alleg. vnam concor. quærit & ſi licit, & ſolutionem determinat.

ipſos & eos initas eis ſeruant: Ipſis a etiam in recipendis procurationibus ita graues exiſtunt, quod ipſis in eorum monaſterijs, & eccleſijs procurationes recipientibuss longi temporis victum breuis hora conſumit: b & dum procurationes recipiũt, caues venaticos, ſalcones, & accipitres ſecum habent: c Et niſi voluntati ſatisfiat eorum, valuæ d monaſteriorũ ſeu eccleſiarum per violentiam ſæpe frangũtur, e & ornamenta eccleſię exportantur, f pluresq; procurationes recipiũt vna g die ſedis Apoſtolicæ priuilegio non ſuffulti; interdum in pecunia numerata, viſitationis etiam officio non impenſo, h & occaſione dictarum procurationum ijdem prælati ab ipſis frequenter exigunt, quæ illis ſoluere nõ tenentur, intolerabilia eiſdem grauamina cumulantes: Sunt † i & nonnulli, qui procurationes nunciorum Apoſtolicæ ſedis, aliaq. extraordinaria onera exemptis, & alijs religioſis pro maiori parte imponunt: vt ſe ac presbyteros liberent ſæculares, religioſos ad ordinandum huiuſmodi onerum diſtributionem minime aſſumentes; k In multis etiam alijs præfati prælati, exempta monaſteria, & ipſorum eccleſias vtroq; l illis iure ſubiectas, grauãt in procurationib. recipiendis, & oneribus inſolitis imponendis.

¶ Nos igitur ſuper his volentes de opportuno remedio prouidere, ſacri approbatione concilij duximus ſtatuendum, vt ſi epiſcopi non cauſa viſitationis, ſed charitatiuæ hoſpitalitatis ad monaſteria venerint ſupradicta, m victualia gratioſe n recipiant, quæ charitatis gratia eis fuerint miniſtrata. Ipſis autem epiſcopis ad monaſteria venientibus ſupradicta, & procurationes ibidem recipientibus ſibi debitas de iure communi, conſuetudine, priuilegio, vel iure alio ſpeciali, o in domibus ipſorum p monaſteriorum, extra tamen ſepta ipſorum exiſtẽtibus, ſi quæ fuerint ad hoc aptæ, alioquin q intra ſepta ipſa non tamen intra portam, quam regularem r appellant, carnium pro congruentia temporis ſi voluerint s (priuilegio non obſtante quocunque) cibaria miniſtrentur. Nec inconueniens reputamus ſi fragmenta, t quæ de menſis ipſorum epiſcoporum, & ſuorum familiarum u colliguntur, x per ipſorum epiſcoporum eleemoſynarios ibidem y pauperibus erogentur. Ab

t Vide ibidẽ Pannor. — f Exportantur. hoc non poſſunt etiã collectores decimarum ſup. eo. compul. de decim. beneficiorum.

Procuratio num numerus dierũ numerum non excedat. — g Vna die.] cum iſti numerus procurationum non debeat excedere numerum dierum. co. tit. procurationes. quod locum hẽt etiam in niſi ſint plura loca, quorũ quilibet ad procurationẽ ſufficiat. eo. tit. felicis lib. 6.

h Impenſo. contra id e. ti. procurationes & c. exigit lib 6. eod. lib. de offi. ord. ſi epiſcopus.

† Al. Sunt ſuam, &c. — i Aſſumentes.] contra id de regu. iur. quod omnes lib. 6.

k Alijs. de quibus de exceſ. prælat. frequens.

l Vtroque. de priuileg. quoniam.

m Supradicta. ſcilicet Ciſtercienſia ordinis, tamẽ & de alijs idẽ videretur, ab idẽ iuris ratione. & ſup. prox. generaliter loquitur de exemptis.

n Gratioſe.] dicit prouerbium Italicorum, non reſpiciẽdũ dentem equi donati. [vnde quidam, Quadrupedis dentes donati cernere noli] cui conuenit ff. de ædi. edic. ad res donatas.

o Speciali.] puta pacto vel onere impoſito fundationis tempore, vt d. ar. ſup. c. proxi.

p Ipſorum.] ergo non aliorum priuatorum, vel eccleſiarum.

r Regularem.] licet ergo in parte domus ipſius alia parte non liceat de ſua monaſterii ad monaſterium. Sed quid ſi extra portam illam nõ eſt locus aptus, Satis videtur quod propter neceſſitatem, quæ ſic arctat poſſint tũc intra portam illam miniſtrari, vt ſicut propter neceſſitatem tempore prohibito licet carnes comedere, ſic liceat ex eadem cauſa etiam in loco prohibito. de obſeruatio. con ſilium, in fine, de reg. iur. quod non eſt facit de conſe. Eucha. c. 2. Poſſet tamen dici, quod et ſi priuilegium ſtatorum non tollatur intra portam, quod tunc epiſcopus ſecundum formam priuilegij cibis regularibus debeat contẽtari: vbi vero non haberent priuilegium, contrarium, ibi locus eſt, quod prius dixi.

Carnes licet comedere tẽpore prohibito propter neceſſitatem.

s Si voluerint.] honeſte facerent epiſcopi declinando ibidẽ, ſexta feria vel ſabbato, vel die qua cibaria regularia conuenirent: tamen ſi alio die declinant, ſub lege ſuperiorum non legem cibariorum non dabunt. 41 diſt. non cogantur. & concor. de cen. cum inutilia. in fine.

t Fragmenta dicta a frango, gis. panes ergo integros, qui de menſa leuantur, inuitis monachis, nõ dabit eleemoſynarius, vel capones integros vel ſimilia.

u Familiarum.] ſcilicet epiſcopo, vel poſt comedentium.

x Colliguntur. In procuratione quæ datur ex debito, hoc eſt certũ: ſecus in illa quæ datur gratuito, non videtur id inuitis monachis fieri poſſe, & fortan auctor de vtraq; intendit, quia ſi fragmenta videatur eſſe largita.

y Ibidem.] ad alium ergo locum mittere, non poſſet diſtribuenda illis inuitis.

a Euitare.

alii autem grauaminib. expreſſis ſuperius, prælati diligenter † abſtineant, ſi Dei & Apoſtolicæ ſedis indignationem voluerint euitare. a

Idem in eodem.

Diœceſani, quib hoc conſtat, illos qui exigendo a clericis pedagia vel guidagia excõicati ſunt vel interd. &i, publicare debent. Io. An.

CAP. III.

PRæſenti b † cõſtitutione iubemus, c vt locorũ diœceſani contra eos, qui ab eccleſiis vel perſonis d eccleſiaſticis pro earum rebus e propriis, f quas non negotiandi g cauſa deferunt, aut deferri faciũt vel trãſmittunt, pedagia h vel guidagia, ſuo vel alieno i nomine exigunt vel extorquent k in animarum ſuarum periculum, & eorum a quibus ea exigunt præiudicium & grauamen, excõmunicationis l & interdicti m ſententias a iure n prolatas, poſtquam de † his ipſis conſtiterit, o omnino publicent, vel a ſuis ſubditis p tamdiu faciant publicari, donec q illi ſic exacta † reſtituerint, r & de tranſgreſsione huiuſmodi ſatisfecerint ſ competenter.

TITVLVS XIIII.

De celebratione † Miſſarum, & aliis diuinis officiis.

Clemens v. in cõcil. Vien.

Prælati ad quos ſpectat correctio, & illis negligentib. ſuperiores ipſorum debent eſſe ſolliciti, ut horis debitis in cathedralib. & collegiatis eccleſiis Horæ canonicæ deuotæ pſallantur, & quod in eccleſiis aliis celebretur conuenienter & debite diurnũ officiũ & nocturnũ. I. A.

a Euitare. Vide quod dixi inf. de ſen. exc. ca. 1. in glo. Mendicantes, in fi.

PRæſenti. CASVS. Iſta Clementina venit executiue, vel eſt executio c. quamquã, eo. ti. l. b. 9. quia illud cap. dicit, quod exigentes a clericis pedagia vel guidagia ipſofacto sũt excõicati. Iſtud e mandat oib. diœceſanis, vt illos exactores denunient & faciãt publice denũciari excõicatos, donec & quouſq venerint ad cõdignã ſatiſfactionẽ. No. Deferunt. i portãt. No. ꝙ verbũ iubeo, eſt pceptiuũ, & obligat, vt gl. hic in ve. iubemus. & ꝑ cõñs inferitur ꝙ ꝑlati ñ obſeruãtes huiõi clemẽtinæ diſpoſitioẽ, peccant mortaliter, vt ĩ c. qđ perpitur, 14. q. 5. iuncto c. 2. de ma. & obed. No. ibi, Vel perſonis ꝙ bona clericorũ gaudet eodẽ priuilegio cũ reb. eccleſiarũ, ſcdm Lau. & Pau. Nota ex verbo negotiandi, a contrario, ꝙ in his q̃ deferunt clerici cã negotiandi, ñ gaudẽt immunitate, de hoc in gl. a contrario. Zab. Prima gl. ſummat, & dicit quid declarat.

b Præſenti. Caſus. Diœceſani quib. hoc contra illos qui exigendo a clericis pedagia vel guidagia excõicati ſunt vel interdicti publicare dẽat venit executiue ad decre. quamquam, eo ti. li. 6.

c Iubemus ergo obligat ex præcepto, 14. q. 1. quod pcipitur, quod non bene ponderant, ſimile ſup. ead co. pl. ac illa. mo. c. 2. de reli. do. c. 2.

d Perſonis vide quod dixi in decr. quamquam.

e Rebus. vel perſonis, vt in prædicta decre. quamquam.

f Propriis. ſ. perſonarum vel eccleſiarum, vt ſic etiam profeſſos, qui proprium habere non poſſunt, includat pro rebus rebus quæ ad vſum proprium portantur, etiam laici non ſoluunt vectigalia C. de vecti. & conſ. l. vniuerſi. Plures alios caſus in quibus non ſoluuntur, vide qua no. ff. de publ. l. 4.

Glo. ſeq. arguit ad contraria, & remittit: mouet dubia, & ſoluit.

g Non negotiandi. a contrario datur intelligi, quod in his quas cauſa negotiandi deferunt, non gaudet immunitate, vt etiam no. Gal. in Spec. de immu. eccle. in fi. vbi etiam arguit contra emptores redditũum clericorum, qui volunt immunitate gaudere, ſed ipſi etiã clerici non gauderent negotiationis cauſa deferendo, vt hic. Si autem inter lebatorẽ pedagii & delatorẽ ſit q̃ſtio, vt quia ille negat eũ clericum, vel dicat res deferre ipſius & in negotiationis cauſa, vel res illius non eſſe, grãdeceſſet delatore ſuper iudicem admi pro fide horũ rei recipienda, eorũ qualiter de videtur committendum iuramento deferenti in permiſſabili vel ſuorũ nouiter, ſi perſonarum qualitas nõ diſſu-deat, vel niſi de contrario fides haberetur in promptu. Sicut de iureiur. c. ſi. q̃ ſod ine. c. ũ. Quo ad perſonam videtur ſufficere ſi ſit in habitu & tonſura clericali, per decre. ſi iudex, de ſen. excom. lib. 6.

h Pedagia vel guidagia. exponuntur hæc de verbiũ ſignificatione, ſuper quibuſdam, & etiã iſta dicũtur portoria vel vectigalia, vt ibi not.

i Alieno. de regu. iur. quod alicui, li. 6. cum concor.

k Extorquens. vbi etiam recipiũtur ſtã a ſponte ſoluentib. non eſt locus pœnis ſimili de ſimon. dilectus 2.

l Excommunicationis quo ad ſingulares perſonas.

m Interdicti. quo ad ciuitates, caſtra, vel loca, quoniã collegia, vel vniuerſitates ĩ his delinquunt, & ꝑ cõſequens, ꝑ ꝙ totã tota Italia eſt interdicta, & vltra Italiã, tenetur expreſſ, & vide qđ dicã inf. de ſent. exc. grauis in prin.

n A iure. eo titu. quamquam. li. 6.

Gl. ſeq. ſuppiet & remittit, ſecundo dubium ſoluit ꝑ duas rationes.

o Conſtiterit parte vocata contra q̃ ſit publicatio, a quo latis tẽpo. ẽ copil. de offi. dele c. vnic. Puto autem de hoc inquiri, & conſtare poſſe ẽt in illo, qui ſoluit de hoc non conquerẽte, & quia hoc beneficium reſpicit fauorem ordinis clericalis, non perſonæ tantũ, & ſpectat ad ius publicum, de foro comp. ſi diligenti, de ſent. excom. contingit dil. ius publicum, tum propter animarum periculum, de quo præmittit, & præcipue in facto manifeſto, de vſu. cum in diœceſi. de diuort. porro.

p Subditis. vicinos etiam epõs requirere poſſunt 11. q. 3. curæ de treu. & pace, c. 1. ſup. ea. compil. de foro compe. quamuis, § pen.

q Donec. licet illi reſtituant, & ſatiſfaciant, vt ſequitur, eſt tamen nec ſtatim abſolutione ac õicationis vel relaxatione interdicti, vt in prædicta decre. q̃ aquã in fi.

r Reſtituerint plenariæ dicit decre. q̃q̃. quod forſan hoc omittit, quatenus in iudem ſenſum reſti ſtatim & plena remiſſionis, facit ff. de verb. ſign. cum prætor ff. de uſur. videamus § in Fauiana nec ſufficeret hic cautio concor. quod in de a l. ẽt quia ſæpe, li. 6.

ſ Satiſfecerint. vide quod dic. poſt Inn. de cohabi. cle. ſicut.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, &c.

V ſ me t ſunt de capellis & eccleſiis tam religioſorũ, quam ſecularium, in quibus diuina officia & Miſſarum ſolemnia celebrantur, ideo, &c.

L 4 Graui.

† al. ita, d'li genter piorsus abſtineãt

† Nota ꝙ res clericorũ gaudent eodem priuilegio, quo res eccleſiarum c. vlt. de vi. & ho. cle. c. eccleſiarum ſeruos. 12. q. 2.

Laici qũ ꝑ vectigalia ñ tenentur tẽ lucre.

Pedagii iõ deſtinatio ꝙ̃ to intr. leuato re ipſius & delatore ſe rũ qualiter de vermiſſabili

† al. de ipſis eis conſtiterit, &c.

† al. extorta

† al. ita. De celebratione miſſarũ, & aliorum officiorum.

Reſtitutio & plenaria eſſe ita in idẽ reſonant

GRaui.] CASVS Concilio generali Spiritu ſancto legitime congregato fuit propoſitū, ꝙ plures clerici dicebant Horas Canonicas diſcurrendo, & quandoque verba inhoneſta proferendo, & dū ibant ad diuina officiū ducebant ſecum canes venaticos, & aues; unde modicā reuerentiam faciebant ipſi eccleſiæ & tam malum inde oriebat, ꝙ tale conſtitutionem concilium ... ꝙ ipſi eccl. breuiter dum doctores hic eum eſſent cum deuotione & reuerētia, ſiet in eccl. & ꝙ ſi plus hoc deputauit aliquos, vt ſpeciales clericos ad celebrandum cum deuotione vt decet, & cānones vel decanus, vel Prior teneatur cōpellere clericos ſuæ eccleſiæ, & in defectu ipſorum epū Nota. ibi, Miniſtri, iuncta gl. ꝙ clerici nō beneficiati non tenentur ad Horas Canonicas dicēdas, niſi eſſent in ſacris conſtituti. Nota, ibi, Frutium, iuncto c. dolētes eo. tit. in antiq. videlicet quod ꝙ eſt adſtrictus ad dicēdum Horas, illas debet dicere attente. Not. ꝙ obligatus ad Horas canonicas debet ſingulas dictiones & ſyllabas diſtincte proferre. No ꝙ beneficiati cum ad ipſas eccleſias accedunt, debent accedere, id eſt ire cum humilitate. Itē debent eſſe honeſti in coronali en tonſura & in veſtibus vnde tonſura eſt raſura in ſuperiori parte capitis. Sed raſura eſt in inferiori parte capitis. No. quod in cœmeteriis, non debent celebrari choreæ, nec cantilenæ dici, & multo minus in eccleſiis. No. quod licitū eſt turbari ſuper delinquentes, nam Deus his turbatur & iraſcitur, de reb eccl. non alie. ſi quis. No. ꝙ Horæ Canonicæ debent dici cum puritate. Et hoc arg. ꝙ qui eſt in mortali, ſi dicit eas, nihil agit, ſicut ſunt concubinarii, fures, & ſimiles, vnde in pſalm. Peccatori autem dicit Deus quare tu enarras iuſtitias meas. Zab.

De materia huius C. conſtitutionem ... Paul. ... doctores hic ... vide canoni ... fies in c. ... dolentes, ex ... de celeb. Miſſarum

CAP. I.

GRAVI a † nimirum turbatione mouemur, quod ex nonnullorum rectorum negligentia, quæ b dum ſpem impunitatis permittit, multam nutrire peſtilentiam conſueuit c in ſubditis, plerique eccleſiarum miniſtri d modeſtia ordinis clericalis abiecta, dum offerre Deo ſacrificium laudis e fructum f labiorum ſuorum in puritate conſcientiæ & animi deuotione deberent, Horas g Canonicas h dicere, ſeu pſallere i tranſcurrendo, ſyncopando, k extranea quidem & plerunque vana, l profana, & inhoneſta intermiſcendo colloquia, m tarde ad chorum conueniendo, ſeu eccleſiam ipſam abſque rationabili n cauſa ante finem officii exeundo o frequenter, aues interdum portando ſeu faciendo portari caneſque ſecum ducendo venaticos, p ac quaſi nihil prætendentes de clericali militia, q in corona veſtibus & tonſura r diuina etiam celebrare, aut eis intereſſe nimis indeuote præſumunt.

¶ Nonnulli etiam tam clerici quam laici præſertim in feſtorum certorum vigiliis, s dum in eccleſiis deberent orationi t inſiſtere, non verentur in ipſis earumque cœ-

Prima gl dicit, quid facit, & diuidit, & ſummat.

a Graui. Prima pars ponit tres ſpecies exceſſuum, quos ſecunda pars per ſuperiores corrigi præcipit, ibi, (Negligit.) Et eſt prima ſpecies, de clericorum exceſſibus in celebratione diuinorum. Secunda, ibi, (Nonnullis.) de diſſolutionibus clericorum & laicorum, quas in eccleſiis & ſuis cœmeteriis faciebant. Tertia, ibi, (In multis.) de indecentia veſtimentorum valorū, & ornamentorum eccleſiaſticorum. Et principaliter hoc intendit, prælati ad quos ſpectat correctio, & illis negligentib. ſuperiores ipſorum debent eſſe ſolliciti, vt horis debitis in cathedralibus, regularibus, & collegiatis eccleſiis & aliis in c. Horæ Canonicæ deuote pſallantur, & quod in eccleſiis celebra. ſi ſacris celebretur conuenienter, & debite diurnū officium & noct. cum, & nocturnum.

Vide Io. A. in c. Hæc ... de celebra. ... M ... Arch. ...

b Quæ negligentia.

c Conſueuit de vita & honeſt. cler. vt clericorum cum ſuis concord.

d Miniſtri ... pro clericis, qui beneficiati non ſunt quod non teneantur ad horas, de quo ſatis ſcripſi. ... ſuper gl.

... mus, 19. diſt.

e Laudis [Pſal 9. Deus Deorum. ibi, Imola Deo ſacrificium laudis.

Glo. hic q. dat quotam, arguit & remittit.

f Fructum labiorum, iuxta ruin ad Hebræos vltimo, vltra mediū. Et arguitur ex hoc ꝙ ſatis eſt, labiis ... orare in diuinis Horis licet cor diuertat ad alia de huc ſcripſi poſt Inn. & Hoſt. eo. tit. dolentes, & facit quod de oratione dicā inf. de relig. c. vnico, in gloſ. de oratione, in ſeptimo membro.

g Horas. aſpiratur, vt orat ſup. ead cōpil. de vi. & hone. cler. c. 2.

h Canonicas. ſeptem de quib. eo. tit. c. 1. & quare ſic fuerint per eccleſiam inſtitutæ, & qui teneantur ad eas dicendas, ibi ſcripſi. Miſſam de vtroque d c. mus, ſed non de Horis quod patet, quia etiam epiſcopi de ne ceſſitate inſtituerunt ad illas dicendas, vel audiendas, de priuile. c. ſi. 6 diſtributiones tā pro Miſſis vt ꝙ Horis in eccleſia ſtatutum, facit inſtitu. a. c. in ſi. Canō diſtinguit ſolū duas Horas Matutinalem, & Veſpertinam, 11. q. 3. ſi quis epiſcopos in concilio quod quomodo intelligatur, not 90 diſt. c. vlt. Pythagoras, etiam dicebat duorum temporum curam habendā ſ. mane & veſperi, i. ſcit eorum quæ acturi ſumus, & eorum quæ geſſimus.

a Prius quæ dicendas in hac gl. ſniam cōſule Theologos, & præſertim B. Th. li. 4. ſen. diſt. 15. q & ibidē Paludanū d. 15. q. 5. & Gabrielē in canone Miſſæ lectione 62.

i Pſallere. huc iunge literam inf. nimis indeuote præſumunt.

Verbi ... libet ... reddēda eſt ratio.

K Syncopando. hoc exponitur. eo tit. dolentes in 1 glo.

l Vana. cum tñ de oi verbo otioſo reddituri ſumus rationem in die iudicii. Matth. 12. 21 q vlt. c quotiens

m Colloquia. 1 ad Corint. 15. Corrumpunt bonos mores colloquia mala, & uo 37 d. turbar.

n Rationabili cauſa. eſſet rationabilis quando ſi nimis fatigatus eſt ſpiritus, & cauſa recreationis ſine ſcandalo aliquantulum exire eccleſiam, vt ſcripſi poſt Inn. eo. tit. dolent. a Idem ſi infirmitas vel iuſta occupatio ſuperuenirent. 7. q 1 Illud & c ſeq de conſe. d. 1. nullus, de cler. non reſi. ex parte s. eo ti c. vnic lib. 6.

Miſſa integre eſt audienda.

o Exeundo etiā laici Miſſam audientes ante benedictionē ſacerdotis exire ſi ſēni de cō. c d. 1. Miſſā, & c ſe.

p Venatio. quod ē extra eccleſiam eis non licet da cle. vena. per totum.

q Militia. quæ cœleſtis eſt 11 q. 1. Chriſtianis. de cler. ægro. c. 1. ne cle. vel mo c. 1. in ſi.

r Tonſura ſic de vita & hone cle clerici. 1. & ſup. ea compi. c. 1. c. 2. & quid corona & tonſura deſignet, ibi ſcripſi, & ha berur 12. q 1 duo ſunt.

s Vigiliis. in quibus clericalis modeſtia debetet ſtudioſius obſeruari, de ſtatu mo cum ad monaſterium. nec. in refectorio vbi ſæpius dixi verbum Senecæ, 18 epiſtola ad Lucilium. Feſtiuis maxime diebus animo imperandum eſt, vt tunc a voluptatibus ſolus abſtineat, cum illas omnis turba procubuerit.

Senecæ dictum notabile.

t Orationi. vide quod de oratione dicam inf. de re. c. vni eo, ad fin.

A Choreæ

meteriis choreas[a] facere diſſolutas, & † interdum canere cantilenas, [b] ac multas inſolentias[c] perpetrare, ex quibus eccleſiarum & cœmetariorum violationes, [d] inhoneſta variaque delicta quandoque ſequuntur, & eccleſiaſticum plerumque perturbatur [e] † officium in diuinæ maieſtatis offenſam, & aſtantium ſcandalum populorum.

In multis inſuper eccleſiis cum vaſis, veſtimentis, & cœteris ornamentis ad diuinum cultum neceſſariis, indecentibus [f] vtique (penſatis earum facultatibus) deſeruitur. Ne igitur tranſgreſſiones inualeſcant [g] huiuſmodi, aliiſque veniant in exemplum, ſacri concilii approbatione hoc fieri prohibentes, ſancimus, vt illi ad quos id pertinet, & in eorum, ſi vtique exempti non ſint, negligentiam [h] vel defectum locorum ordinarii, ſi vero exempti fuerint, aut alias circa hoc priuilegiati, ſuperiores [i] ipſorum, omni negligentia vel incuria penitus relegata [k]) circa reformanda præmiſſa, & eorum ſingula corrigenda, nec nõ vt in Cathedralibus, Regularibus & Collegiatis eccleſiis horis debitis [l] deuote pſallatur: In alijs vero conuenienter & debite celebretur diuinum † diurnum, & nocturnum [m] officium, ſi Dei & Apoſtolicæ ſedis indignationem euitare uoluerint, ſollicitam curent diligentiam adhibere, contradictores per cenſuram eccleſiaſticam (dummodo ad eos illam exercere [n] pertineat) alijſque opportunis remedijs compeſcendo, facientes prout ad eos ſpectat in his, & alijs, quæ ad diuinum cultum, & morũ reformationem pertinẽt, ac eccleſiarum & cœmeteriorum reſpiciunt honeſtatem, ſacrorum ſtatuta canonum, ad quæ [o] ſcienda [p] diligens curent adhibere ſtudiumq; [q] irrefragabiliter obſeruari.

Idem in eodem.

Clerici etiam religioſi domeſtici, commenſales Cardinaliũ vel epiſcoporum, ſe poſſunt illis in diuinis officiis coaptare. h.d.I.A.

CAP. II.

Dignum [r] † prorſus & congruum [s] arbitrantes, & quod clerici tã religioſi, quam alii [t] Cathedralium ſacroſanctæ Romanæ [u] Eccleſiæ, ac, quorumcunque Ponti

a Choreas. dicitur a choro: chorizantes. n in ſuis iudi ciis, cantilenis & ſaltibus quodã modo tenent chorum. & de his forte loquitur Pſal. 11. In circuitu impij ambulant, & facit de vita & honeſt. cleri. cum decorem 16 q. & has cuitare debent Moniales ſup e. comp. de ſtatu monac. 2.

Chorea vnde dicitur.

b Cantilenas. 37 d. c. 2.

c Inſolentias. de offi. ord. 1. c. 1 ea. compil. & ibi expoſuit

† al. ita & interdum, &c.

d Violationes. in talibus n. facile ueniri ſolet de ludo ad iram, ex qua ſequi ſolet effuſiones ſanguinis, vulnera & homicidia, per q̃ loca polluuntur de conſe. eccle. vel alta. propoſui ſti. & q̃n vno polluto pollutũ ſit reliquũ dic ut co. t. c. vnico lib. 6.

Pollutio loci ex quibus procedit

e Perturbatur. vid quod no. & dixi de app. dilectus.

† al. perturbant.

f In decentibus nõ ex immunditia contra quam promiſſum erat d. cuſto. Euch. c. 2 ſed ex vilitate pretii, vel æſtimationis ipſorũ: quod patet ex eo qđ de ſecularibus queritur & de his de conſecr. diſt. 1. altarium palla. & e. vaſa. cum duobus c. ſeq. In fratribus vero Minoribus reprobatur exceſſus circa iſta ornamenta ſup. de uerb. ſigni. e. xiui, verſus nem. §. quamuis.

g Inualeſcãt. principiis obſt. & e. ut no. de reſcri. ad hæc, in fi nem.

Glo. ſeq. arguit, & remittit.

h Negligentiam. arg. no q̃ de iuriſdõne minorum prælatorũ diœceſani ſe non intromittunt, niſi in ea ſu negligẽtia, de hoc de offici ordin. cum ab eccleſiatum, & c. paſtoralis.

Glo. ſeq. quæſtionem ſoluit

i Superiores. noluit his caſibus dare diœceſanis delegatã poteſtatem, ſicut fecit ea. compi de ſupplen. neglig. præl. c. vnico de ſta. mona. c. 2. de relig. dom. c. 2. quia propter hæc multum aſſata nimis præiudicatum fuiſſet priuilegiis exemptionis.

k Relegata. hic iunge litteram, ſollicitam curent diligentiam adhibere.

l Debitis. Dicebat Hoſt. eo. ti. c. 1 quod pulſare & pſallere Horas debitis horis ſeruabatur in cathedralibus & collegiatis eccleſiis.

m Nocturnum. eo ti. dolentes, in fi.

n Exercere pertineat. excludit fœminas licet prælatas, quod dic vt de maio. & obed. dilecta. De maioribus curatis, & qui iuriſdõni præſunt, dic vt not 2 q. 1. nemo. de offi. ordin. cum ab eccleſiarum, plenius per Hoſt. in ſum de ſenten. exc. §. quis poſſit excõicare. in vi col. Ioan. ues And.

o Ad quæ ſtatuta. Io. An.

p Sciendæ propter medium hoũ tertium q̃ pmiſit, ſ. de reformatione morũ nõ eſſet facile ista colligere, de quib. ſciendis hortat, ſed ſuffic. at allegate. de ui. & hone. cle. per totum, ad primum eo. ti. per totum, ac conſe diſt. 1. per totum, ad ſtu. nium, de cuſt. Euch. e 2. de immu. eccl. p totum, & e. ti. per totum li. 6

† al. ita diurnum oſt ea pariter nocturnum

q Studium. 20. d. ſi decr.

Dignum. Primo ponit dictum. Secundo circa illud remouet dubium. Secũda ibi, Nec ad dicendũ Imp. prius ſupponendum eſt quod quilibet tenet dicere Horas canonicas ad uſũ illius diœceſis, in qua eſt bñficiatus

CASVS. Ego ſum cõmenſalis uel domeſticus alicuius cardinalis uel epi, qui dicit Horas ad vſum eccleſiæ Romanæ. Ego ſũ de alia d. eccleſia quæritur, an poſſim dicere Horas meas ſicut ipſe, & in tali vſu; Dicit Clemens quod ſic.

No. q̃ appellatione Pontificum non ueniunt electi in epiſcopos & confirmati niſi ſint conſecrati, etiam in conceſſiõe priuilegiorũ, ut glo. cum tex. in uerbo, Pontificum. No. q̃ quis debet ſe coaptare ei cum quibus cõmenſatur, ad illa. in ſi. q. d. c. ſ. in tantũ quod etiam ſibi pro pter hoc licent aliqua, alias quæ non licent, ut hic. de hoc de ſtatu mo. recollentes.

† Vide omnino bullã ungãentem Pii V Pontificis maximi. Q a nobis p̃ q̃ recitatur. Romani Breuia rii reſtitutio, & alterum aboletur.

Glo. primo ſummat.

r Dignum clerici etiam religioſi, domeſtici, commenſales cardinalium uel epiſcoporum, ſe poſſunt illis in diuinis officiis coaptare.

ſ Congruum. quaſi conueniens.

t Alii. commenſales domeſtici, quod eſt ie f.

u Romanæ, non Compoſtellana uel Rauennatis, de q̃ &c.

Digitized by Google

de offi. archipresb. c. 2. & dixi de constitu. cum omnes, super se[illegible] gloſs.

a Pontificum. electos confirmatos non dum conſecratos non videtur includere.

b H[a]bentium. ſimile de præſcrip. veniens, & exponitur hoc verbum, de [illegible] ſedem. in [illegible] glo.

c Domeſtici. de his de verborum ſig. c. ſi lib. 6.

d Poſſint. non dicit quod teneantur, facit ſ[illegible] de ſud. non quicquid.

e Ipſis Cardinalibus vel epiſcopis.

f Officiis. ſi de cibis addeciſſet, hoc melius monachis [illegible] cuilleſ per ea, quæ no. 16 q. 1 c 3.

g Coaptare. facit ... diſſimilia. & hic iunge finem.

h Officiu. ſic Gregorianum, Ambroſianum, vel monachale cuiuslibet ordinis. Itē ſiue dicant de feria, vel de feſto.

i Licite dicere. No. ad quæſtionem ... de monacho ... ecclesiæ ſæcularis, [illegible] geſſiſſe ſecundum officiū clericale non monachale, hoc placet Io. 17 q. 1 c 3. Guil. de ſtatu mona. in ſumma, § ſed nunquid abſolutus & Hoſt. in ſumma [illegible] § [illegible] ſed nunquid is? a. facit de præter. cum olim. Sed dicēs contrariū probari per h[u]nc decretal., cum hic ſue conceſſa ſpecialis indulgentia, præter quam hoc nō licuiſſet, vt dicā in fi. Sol. iſti non ſunt perpetuo tranſlati, ſed ille nihil habet cōe cum monachis. 16. q. 1. ne pro cuiuslibet.

k Indulgemus. prius ergo hoc non licet.

cum [a] gratiam & communionem Apoſtolicæ ſedis habentiū, [b] cōmenſales domeſtici [c] ſe poſſint [d] ipſis [e] in diuinis officiis [f] coaptare, [g] vt illud quod iidem Cardinales ſeu Pontifices dicent officium [h] licite [i] dicere valeant. Nec ad dicēdum aliquid aliud teneantur, ſacri [†] approbatione concilii [m] indulgemus. [k]

TITVLVS XV.

De baptiſmo & eius effectu

Clemens V. in concilio Vienenſi.

In fontibus eccleſiarū non in priuatis domibus debet baptiſma concedi, duos caſus excipit, & tranſgreſſores puniri præcipit. 10, A.

CAP. VNIC.

PRÆSENTI [†] prohibemus edicto [m] ne quis de cætero in aulis, [n] vel cameris, [o] aut aliis priuatis [p] domibus, ſed duntaxat in eccleſiis, in quibus ſunt ad hoc fontes ſpecialiter deputati, [q] aliquos [r] [l] Niſi regum [l] vel principum, quibus valeat in hoc caſu

[†] al. ipſis ſacro approbante concilio ſaul[illegible] gemus

[†] Monachus [illegible] ſtatus eccleſiæ ſæcularis [illegible] officiū dicere, nec [illegible] contradicis [illegible] Th. 2. 2. q. 185 ar. 8. cum videtur

DE BAPTISMO ET EIVS EFFECTV.

Vilum eſt de ſacro Eccleſiæ, quod eſt ſacrm̄ Euchariſtiæ, nunc videndum eſt de ſacramento baptiſmi.

PRÆSENTI. Tres ſunt partes principales quia primo ponit regulam. Secundo, duos caſus excipit ab ea, ibi Niſi. Tertio punit contra facientes, ibi. Qui autem in[illegible].

Caſus. Fuit a nonnullis in concilio generali propoſitum, quod licet in ſingulis eccleſiis parochialibus deputati ſunt fontes ad baptizandos paruulos, tamen plures baptizabant in ſuis domibus vel aliis locis priuatis, propter quod fuit ortum ſcandalum, ideo conſtituit concilium, quod de cætero nulli baptizentur niſi in eccleſiis [illegible] & exceptis filiis principum, vel ni[ſi] [illegible] & contrafacientes puniuntur, vt in textu. No. qd aq. [illegible] bilitas & neceſſitas de hoc in gl. hic, comparantur, no. quod neceſſitas, de [illegible] ſubiacet, de obſer. ieiu. conſilium regula, quod non eſt, de [illegible] Zab.

[illegible] primo ſumma, diuidit.

l Præſenti. in fontibus eccleſiarum, non in priuatis domibus debet baptiſma concedi. Duos caſus excipit, & tranſgreſſores puniri præcipit. Exceptio, ibi, Niſi, punitio ibi, Qui autem.

m Ne quis. omnes comprehendit, nedum eos quibus ex officio competit baptizare, a ut presbyteros. De diaconis dixi 93 d. diaconos.

n In aulis. aula dicitur ſala vel ſpacioſum habitaculum commun[illegible] ter quattuor habens alas.

o Cameris. concor. de appel. qua fronte, & quod ibi no. in glo. a.

p Priuatis domibus. bene concor. in Auth. vt in priua. do. ſacra my. non fiant. col. 5. per totum.

q Deputati. de [illegible] & obed. & his quæ de capel. mo. c. 2 & talia eccleſiæ dicuntur baptiſmales de no. oper. nun. c. 1. in pr. & de his 16 q. 1 de decimis, § 2 23 q. 8 § 2. [illegible] & quæ talia ſunt baptiſmum, cū matrices, de præſcrip. ex tranſmiſſa, [illegible] ea, c. 1.

r Aliquos. hic non geſſimus [illegible] baptiſmate.

Glo. ſeq. [illegible] quis dicatur princeps ponit aequiuocatione, & ſoluit, dicēs tyrannos nō in ſuo, & [illegible] contrario.

ſ Regū. ſimile de cle. [illegible] c. vlt. de priuil. ne aliq. lib. 6. Sed tu ta ... loquitur ſolū de regib. nec addit de principibus ſic ſup. ead. compil. de teſtibus c. 1. Et quos hic dicat principes, dubitatur. Deus n. princeps dicitur, Iſaię 9. Ibi, Deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis. Interdum Angelus de ſedicena ſolus 9 Ego ſum princeps exercitus. Interdum Papa de conſacra. diſt. 1 corporis. Interdum epiſcopi de maio. & obed. ſi quis, vel alii iudices eccleſiaſtici, 17 q. 4. c. [illegible] in fine. Imperator, de re iudic. ad Apoſtolicæ, in prin. lib. 6. Rex, de ſacra. vnc. cap. vnico. vel. unde in veteri, de accuſ. venientis, de elec. innotuit. de bapt. maiores, extra ſi 45. di. de Iudæis, vel alios principes de populo, de maior. & obed. omnes. Exodi. 22. principi populi tui non maledices, vel loco de Iudæis. Iudei. & c. ſeq. & c. in nonnullis, in fi. de vſuris, quanto, & inf. de Iudæis, in c. 1. in prin. de hæret. cum ſecundum in fi. de homi. pro humani lib 6. Sed ſi ſic large principatus ſumatur pro dominio vel dominatione populi, tam videtur quod omnia baronium habens, ſit princeps, ſic & large omnis regens prouinciam, ciuitatem, gentem, prolem vel plebem, in dicta potestate. 23. q. 4 duo ita. Apes etiam & grues habent principem, 7. q. 1 in apibus & diabolus etiam eſt princeps mundi, [illegible] 24 & vitiorum, & [illegible] principes, & in his multum poſſet intelligi. ſed non expedit. Et componitur princeps ex primum & capio, & dicitur quaſi primum capiens locum vel dignitatem. Sunt etiam certæ dignitates ſæculares ſpecialiter ſic vocatę, vt principatus Achaiæ, & his ſimiles, ad illas tamen hunc textum non puto reſtringi. facit de verborum ſig. [illegible] quamuis. Eſt aduertendum, quod decre. ſandam. [illegible] ergo, loquens de Imperatore, rege & principe, ſubmittit de marchione, duce, comite & barone, vel alio notabili potentatu, per qd videtur ex ordine q̄ princeps maior ſit prædictis, marchione, duce, &c. Ex ea hoc puto quod principatus hic ſumatur pro notabili potentatu mediocri comparando regia dignitati, facit ea decre. fundamenta, in fi. Tyrannos autem, quibus in Italia [illegible] nunc fauet, includi non puto, Nā [vt ait Gregorius] Tyrannus eſt proprie, qui in republica non iure principatur: et Philoſophus, quod ſicut regnū eſt rectus principatus, ita tyrannis eſt peruerſum dñium

de quo

Eccleſiæ baptiſmales dicuntur matrices.

[†] Conferunt tradita p B. Th. p. 3 q. 84 ar. 3.

Princeps appellō nunc tos cōprehē d. e.

Princeps unde dicitur.

[3] Al. ita, vel alios notabiles potentatus.

Tyrannus q̄s dicat.

[3] Vid. P. Th. 3. p. q. [illegible] [illegible] la c. ament ba p[illegible]

de quo ſatis 4. & 5. Politi. cum ergo princeps tendat ad bonum cõe, tyrannus ad propriũ: ergo non eſt princeps: Vide Iſa. 32. Princeps ea quæ ſunt digna principe cogitat. Abſit ergo quod illis quantũcunque ſint potentatus, hæc conſtitutio priuilegiet. ad hoc de reſcrip. gratioſe. in fi. lib. 6. ff. de leg. 1. l. legata inutiliter. § ſi tio. Nõ obſtat de hæret. præſidentes. lib. 6. quia illud ſpeciale fauore fidei.

Gl. ſeq. ponit differentiam inter filios & liberos: arguit pro naturalibus: ſoluit contrarium, a 1 allegata reſpondens.

Liberi & filii differunt.

a Liberi. comprehẽdit nepotes ex filijs, & alios deſcendẽtes. ff. de verb. ſig. l. liberorum. ſecus ſi dixiſſet, filij. Appellatio enim filiorum regulariter non comprehendit nepotes. inſtitut. qui teſta. dare tu. poſ. in fin. caſualiter contra. ff. de verb. ſig. filij & ibi de hoc. Et quod dixi comprehendit nepotes, intellige de deſcendentibus ex filiis maſculis. ff. de ſena. l. liberos in fi. de pœnis vbicunque lib. 6. Vi hoc etiam intelligi poſſe de naturalibus, non de legitimis, per prædicta. l. liberos. 1. reſponſo. & per id quod notat de probat. in præſentia. in prin. 1 gl. & dixi pod Hoſt. de ſent. exc. ũ ueco §. Verius vt illos non comprehendat per l. cum legitime. & per ibi nota ff. de ſtat. ho. facit in tit. de nup. §. fin. ff. de in ius vo. quia ſemper. in authen. qui. mo. na effi ſui § fi. coll. 8. & 1. l. libatos. non intelliguntur de naturalibus qui legitimi ſunt, vt ibi not. A 1 not. in de præſentia. reſponde per not. ſi l ibi allegare ff. de Trebel. l e e facto. § ſi quis rogatus. A 1 l. vlt. allega. die qd quo ad patentem reuerentiam bene habetur ratio naturalium tantum, ſed quo ad commodum liberorum vel honores non, vt in contrariis.

a In pletiſque antiquioribus ita, & ita libe ros intelligi de naturalib. qui legitimi ſunt, & ita vt legere. Io. Imol.

b Neceſſitas.] hic cõparantur nobilitas & neceſſitas alibi nobilitas & litteratura de orat. b. de malta. in fine.

c Periculo.] forte pueri baptizãdi exiſtẽtis in mortis articulo, eod. tit. cap. pen. vel deferentium, vt quia eſt hoſtilitas vel locus obſeſſus.

d Præſumpſerit. baptizando in locis talibus.

e Præſentiam ex propoſito, ſup. ea. comp. l. de ſta. mo. ne in agio, § porro. in ſi. & §. ſeq. & huic concor. de vi. & hone. cle. clerici in eccle. vel m. a. c. pen. in prin. & de clande. deſpon. c. vlt. circa finem. de vſur. quamquam. lib 6. ad finem.

f Caſtigetur arbitrarie. de offi. deleg. de cauſa. cum concordantiis.

g Non præſumant ſup. ea. compil. de offi. ord. c. 1. cum ſuis concordantiis licet autem puniatur faciens, baptiſmi collatio tenet, ex quo enim concurrente debita materia & debita forma cum intentione baptizandi, valet a quocunque collatũ de ſumma trin. ea. 1. ſacramẽtum. & in quacunq; loco eſt. facit de baptiſ. debitum.

2 Vide B. Th. 3. par. q. 67. per totã qo. vnde intelliges veritatẽ huius gloſſę.

DE RELIQVIIS ET VENERAtione Sanctorum.

[Viſum eſt ſupra de eccleſiis tam ſæcularibus quam regularibus, etiã ſeq. tribus titu. ſacramentis eccleſiaſticis, nũc videndum eſt de reliquiis & veneratione Sancto-

deferri, liberi a extiterint, Aut talis neceſſitas[b] emerſerit propter quã nequeat ad eccleſiam abſq; periculo[c] (pp hoc acceſſus haberi) audeat baptizare. Qui aũt ſecus præſumpſerit,[d] aut ſuã in hoc præſentiã[e] exhibuerit, taliter per epm ſuũ caſtiget,[f] q alij attẽtare ſimilia nõ preſumant.[g]

TITVLVS XVI.

De reliquijs & veneratione Sanctorum.

Clemẽs v. in concil. Vien.

¶ *Feſtum corporis Chriſti celebrari debet feria quinta poſt octauam Penteco-*

ſtes, & certæ indulgentiæ conceduntur iis, qui in feſto vel intra octauam officio, vel horis interer unt. Ioan. Andr.

CAP. VNICVN.

SI Dominum[h] † in ſanctis eius laudare iubemur,[i] dignum profecto[k] iuſtum & ſalutare nobis exiſtit, vt ſibi in ſui[l] quo nos quotidie ſpiritualiter reficit[m] memoriam corporis laudes feſtiuæ venerationis & gratias referamus. Hac igitur conſideratione inducti, conſtitutionem a bonæ memoriæ Vrbano[n]

SI Dominum.]
Præſupponendum eſt, q Vrbanus Papa Gallicus qui præfuit Eccleſiæ Romanæ tribus annis, fecit conſtitutionem, quod feria quinta poſt feſtum Pentecoſtes celebretur feſtum de corpore Chriſti, & ad animandum populum Chriſtianum dedit indulgentias illis qui interfuerint diuinis officiis. Et quia illa cõſtitutio Vrbani non fuit recepta ab omnibus, ideo Clemens Papa quintus innouauit illam conſtitutionem, & illam præcepit ab omnibus ſeruari. Accipias diuiſionem glo. & proſequamini ſicut ipſa tradit.

Colligo aliqua notabilia. Primo ex principio textus, q valet argumentũ a minori ad maius affirmatiue, verum multo magis. C. de ſacroſan. eccle. Nota plura miracula & plures effectus ſacramẽti altaris. Nota rationem conſtitutionis feſti omnium ſanctorum, cur in illo die fiat. Nota effectum huius ca. q die Iouis poſt feſtũ Pẽtecoſtes debet celebrari feſtum Corporis Chriſti. Et nota indulgẽtias cõceſſas illis q intererũt oĩb diuinis officiis. Nota lectura tex textus, & pulchra verba in illo exiſtentia. Nota qd Deũ iubemur laudare ĩ ſanctis eius, id eſt laudare Dei mirabilia, laudando ea, quę ſancti fecerũt in Dei virtute de hoc in gl. a. Nota qd quandoq; iuſtum & honeſtum ſimul concurrunt, vt in littera ibi, [Dignum profecto, iuſtum, & e. quandoq; aliter videtur, aliter. Zabarella.

† Vide Conci. Trid. ſeſſ. 25. de ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramẽto & de ſancto Miſſæ & B. Tho. opuſcu. lo 57.

[Primo gl. diuidit dicens quid ſingulæ partes faciãt & deponit ſummam.

h Si Dominum duæ ſunt principales partes, in prima pro ẽm ũ Clemẽ is qui expreſſa mentione ſeruari præcipit cõſtitutionẽ Vrbani. in ſecũda prædicta conſtit. ibi, Vrbano.] quæ ſubdiuiditur in titulum & proſam ibi, [Tranſiturus. in qua præmittit de corpore Chriſti ſuaue, formoſum & prolixum exordium, principaliter oſtendens cauſam inſtitutionis ipſius ſacramenti, & ipſius effecti. Secũda. ibi, Licet igitur. ponitur narratio in qua p̃miſſa multiplici cauſa celebrationis feſti corporis Chriſti dicit ſtatuit, qua debeat celebrari. Tertio ibi, Hoſq; concludit ponens exhortationẽ de feſto colendo & certis indulgẽtiis. Et hoc intẽdit Feſtũ corporis Chriſti celebrari debet feria quinta poſt octauã Pentecoſtes, & certę indulgentiæ conceduntur his, qui in feſto uel infra octauã officio vel Horis intererunt.

i Iubemur. Pſalm. vlt. Laudate dñm in ſanctis eius. AD D. TIO Facit ea tit. e. a & ea. tit. glorioſus li. 6.

3 Hæc gl. notanda eſt pro modo ſalutandi. Io. Imola.

k Profecto procertè 3 & eſt ſenſus laudare iubemur Dominum in ſanctis, ſortius in ſeipſo & eſt argumentum a minori. de quo dicta ſunt in ſanctis, vel quo dicimus, propter quod vnumquodque tale, & illud magis.

l In ſui corporis memoriam, quod ſequitur.

m Reficit. de conſecr. diſt. 2. qui manducant. in prin.

n Vrbano. qui fuit natione Gallicus & Trecenſis, & parũ vixit vitta trẽnũ i Papatu & fuit ſucceſſor Stephani.

ciliã cõtra Manfredũ contulit Carolo fratri regis Frãciæ, vt patet in Chronicis.

a Præcipimus. Licet hoc procemium ſit ſimile illi quid habetur ĩ ca. compil. de ſepul. dudum tamen in hoc differunt, quia illud in concilio, hoc eſt extra concilium. Item hæc conſtitutio. Vrbani ſolũ ſeruari præcipitur: ibi conſtitutio Bonifacij innouatur. ratio patet, quia illa fuit per conſtitutionem Benedicti reuocata, illa vero non fuit reuocata, ſed per aliquos non recepta.

b Sumpta cœna. rõ huius habetur de conſe. diſt. 2. liquido.

c Inſtituit. Matthæi 26. de conſe. diſt. 2 panis eſt in altari de celebra. Miſ. cum Marthæ.

d Poculũ. facit hæc litera q alia eſt tranſubſtãtiatio corporis, & alia ſanguinis. de hoc de conſec. diſt. 2. tum omne, & c. comperimus, & cap quia corpus.

e Annuntiamus. 1. ad Corinth. 11. circa finem.

f Apoſtolis] Lucæ 22. de conſe. diſt. 2 in Chriſto ſemel. in fi & vide quod ibi no.

g Pretioſum.] 95. diſt ecce. de conſe. di. a nihil.

Glo. ſeq. primo allegat quotam, & remittit, ſecundo ponit ſeptẽ mirabilia in corpore Chriſti, ad ſingula inducens ſaltim unum caſum & figuram.

h Mirabilia.] quod optauit Eccleſiaſt. 36. c ibi: Innoua ſigna, & immuta mirabilia. de his mirabilibus dixi de celebr. Miſ. cum Marthæ, §. quæ nudi. Et nunc aliter tractando dicamus cum Theologis q in hoc ſacramento notatur mirabilis productio, quia de cęlo nobis productum eſt, & ad uocem ſacerdotis aperiuntur cœli & c de conſecra. diſtin. 2. quid eſt ſanguis, quod figuratum ſ fuit Exod. 16. in prin. Ego pluam nobis panes de cęlo. Item notatur mirabilis multiplicatio, quę quotidie conficitur & ſumitur, nec cõſumitur de conſe. diſt. 2. in Chriſto ſemel. & cap. q̃ mãduca. & quod figuratum fuit 2. Regũ 6 circa finẽ, ubi dr, q̃d Dauid partitus eſt in uniuerſam Iſraelis multitudinem ſingulis colly ridam panis vnam, & aſſaturã bubulę carnis unã & 4. Regum 4. in fine. de viginti panibus ſaturati ſunt centum vir. Item mirabilis miniſtratio, quia quo ad effectum, ita per malos ſ ut per bonos miniſtrantur 1. q. 1. c. intra catholicam cum c. ſequẽ. vſque ad §. ſed obiicitur de conſec. diſtin. 2. utrum q̃d figuratum eſt 3 Regum 17. in prin. vbi dicitur quod Heliæ, qui fugerat ad torrentẽ, corui deferebant panem & carnes mane & veſpere. Item mirabilis confortatio, quia falcit animæ noſtræ ſubſtantiam, & quotidie [3] accipiendus eſt iſte panis, vt quotidie profit. de conſec. diſt. 2. non iſte panis, & qui de eo manducat, in æternum nõ deficit. ead diſt. Chriſtus panis eſt & hoc figuratum fuit 3. Regum 19. poſt prin ubi Heliæ fugienti per deſertum viã unius diei, & tandem dormienti, angelus ad caput eius poſuit panẽ ſub cinericium, dicens, ſurge & comede, qui cum comediſſet, ambulauit ĩ fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Et qui contemnit uel negligit hunc panem ſumere debilitatur & cadit a virtutib. de conſec. diſt. 2. ſi quotiẽs. & c. ſi quis intrat quod figuratum eſt 1. Regũ. 28. ad finem, ibi, ſtatimq. Saul cecidit ſuper terram, & robur non erat in eo quia panem non comederat illa die. Item mirabilis munditia, quia niſi digne & a dignis ſumatur, propinat mortis iudicium 4. de cõſecra. diſtinct. 2. q ſcelerate & cap. timorem quod tangere voluit Pſam. dicens: Qui manducatis, panẽ doloris. & cum buccella, quam Chriſtus dedit Iudæ, introiuit diabolus in eum. de conſecra. diſt. 2. eſca. Item mirabilis tranſubſtãtiatio, quia ẽt p ce iniuſti ſ fit tráſubſtãtiatio virtute Spiritus ſancti, nõ merito ſacerdotis 1. q. 1 cum ſcriptum. q̃d figuratum fuit in hiſtoria, quę ibi tãgitur de Gedeon, Iudicum 6. circa mediũ, cui præcepit angelus, q̃d panes azimos & carnes tolleret, & illa poneret ſuper petram, & extendit angelus ſummitatem virgę, q habebat in manu, & aſcendit ignis de petra, & conſumpſit ſacrificium. Itẽ mirabilis tranſmiſſio, quia tranſmittitur ẽt ad defunctos, non ſumme malos, nec ſumme bonos 13. q. 2 non eſtimemus & ca Anima. q̃d figuratum fuit Danielis vlt. ad finem. ubi pręcepit angelus Abachuc q̃d panes & pulmentũ q̃d ferebat meſſoribus, portaret in Babylonem Danieli poſito in lacu leonum, & cum neſciret Abachuc locum, apprehendit illũ angelus capillo capitis ſui, & poſuit eum in Babylone ſuper locum, & accipit Daniel prandium, & c. quę dam alia notanda ex inferioribus collige. Io. An.

i Suauitas. Sapientię 16.

k Salutis. de conſe. diſt 2. cum omni. prin. & ca ſpecies, in fin. Io. And.

l Memoriam. de conſe diſt 2. ſemel Chriſtus. & ca. in Chriſto ſemel.

m In bono. ſic de ſtatu mon. cum ad monaſterium vet prior.

Papa quarto prædeceſſore noſtro ſuper hoc editã, de fratrum noſtrorũ conſilio diſtricte præcipimus [a] obſeruari, cuius tenor ſequitur in hæc verba, Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei uenerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis eccleſiarũ prælatis, & cætera.

Trãſiturus de hoc † mũdo ad patrẽ Saluator noſter Dominus Ieſus Chriſtus, cum tempus ſuæ paſſionis inſtaret, ſumpta [b] cœna, in memoriam mortis ſuæ iſtituit [c] † ſummũ & magnificum ſui corporis & ſanguinis ſacramẽtum, corpus in cibum, & ſanguinem in poculum [d] tribuendo, Nam quotiens hunc panem manducamus, & calicem bibimus mortem Domini annuntiamus [e] In inſtitutione quidem huius ſacramenti dixit ipſe Apoſtolis, [f] Hoc facite in meam commemorationem ut præcipuum & inſigne memoriale ſui amoris eximii, quo nos dilexit, eſſet nobis hoc præcelsũ & uenerabile ſacramẽtũ, memoriale, inquam, mirabile ac ſtupendum, delectabile, ſuaue tutiſſimum ac ſuper omnia pretioſum. [g] ĩ quo innouata ſunt ſigna & mirabilia [h] immutata, ĩ quo habetur omne delectamẽtum, & omnis ſaporis ſuauitas, [i] ipſaq; dulcedo Domini deguſtatur, in quo vtique uitæ ſuffragium conſequimur & ſalutis. [k] Hoc eſt memoriale dulciſſimum, † memoriale ſacratiſſimũ & memoriale ſaluificũ in quo gratã redẽptionis noſtræ recẽſemus memoriam, [l] ĩ quo a mala retrahimur & ĩ bono [m] cõfortamur, & ad virtutum & gratiarum proficimus in crementa, in quo profecto proficimus ipſius corporali præſentia Saluatoris. Alia namque quorum memoriam agimus, ſpiritu menteque cõplectimur, ſed non propter hoc realem eorum

† In antiquis codicib. deeſt dictio, hoc.

† Vide oĩno B. Th. p. 3. q. 37 ar 5 & q. 83. ar. 2. vbi agit de gloria & ſancti ſſima huius venerabilis ſacri inſtitutione.

† De figuris huius ſacri. B Th. 3. par. q. 73. ar 6. & q 83. ar. 10. ad 2. argũ.

† B Th 3. p. q. 82. ar 7. & 9.

3 Vide oĩno B Th. 3. p. q. 80. ar. 10.

† B Th. opuſculo 57.

4 B. Th. 3. p. q 80 arti. 4. & 5.

5 B Th. 3. p. q. 82. arti. 7. & 8.

a Forma

præſentiam obtinemus. In hac uero ſacramentali Chriſti cõmemoratione Ieſu Chriſti præſens rub. alia quidẽ forma [a] in propria uero ſubſtantia eſt nobiſcum, Aſcenſurus.n. in cælũ dixit [b] Apoſtolis & eorum ſequacibus: [c] Ecce ego uobiſcum ſum omnibus diebus uſq; ad conſummationem ſęculi, benigna ipſos promiſſione cõfortans; quod remaneret, & eſſet cum eis etiam præſentia corporali. O digna, & nunquam intermittẽda memoria, in qua mortem [d] noſtram recolimus mortuam, noſtrumq; interitum interiiſſe, ac lignum [e] uiuificum ligno crucis affixum fructũ nobis attuliſſe ſalutis. Hæc eſt commemoratio glorioſa, quæ fidelium animos replet gaudio ſalutari, & cum infuſione lætitiæ deuotionis lacrymas ſubminiſtrat. Exultamus nimirum noſtram memorãdo liberationem, & recolendo paſſionem Dominicam, per quam liberati ſumus, uix lacrymis continemus. In hac itaq; ſacratiſſima commemoratione adſunt nobis ſuauitatis gaudium ſimul & lacrymæ, quia & in ea congaudemus lacrymantes, & lacrymamur [f] deuote gaudentes, lætas habendo lacrymas, & lætitiam lacrymantem, nam & cor ingenti perfuſum gaudio, dulces per oculos ſtillat guttas. O diuini amoris immenſitas, diuinæ pietatis ſuperabundantia, diuinæ affluentia largitatis, dedit† enim nobis Dominus omnia, quæ ſubiecit ſub pedibus [g] noſtris, & ſuper vniuerſas terręcreaturas contulit nobis dominii principatum: Exminiſtris ęt ſpirituum ſuperiorum† nobilitat & ſublimat hominis dignitatem. Adminiſtratorij [h] nãque ſunt omnes in miniſterium propter eos, qui hereditatem ſalutis capiunt deſtinati: Et cũ tam copioſa fuerit erga nos eius munificentia, volens adhuc ipſe in nobis ſuam exuberantem charitatem præcipua liberalitate mõſtrare, ſemetipſum [i] nobis exhibuit, & tranſcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modũ dilectionis excedens, attribuit ſe in cibum. O ſingularis & admiranda liberalitas, ubi donator uenit in donum, & datum eſt idẽ penitus cum datore.[k] Quam larga, & prodiga largitas, cum tribuit quis ſeipſum.[l]

Dedit igitur nobis ſe in pabulum, ut quia per mortẽ [m] homo corruerat, & per cibum ipſe [n] releuaretur ad vitã, cecidit homo per cibum ligni per mortiferum,† releuatus eſt homo per cibum ligni vitalis. In illo pependit eſca mortis, in iſto pependit vitæ alimentum. Illius eſus meruit læſionem, iſtius guſtus intulit ſanitatẽ, [o] guſtus ſauciauit, & guſtus ſanauit, vide quia vnde vulnus eſt ortũ, prodiit & medela; [o] & vnde mors ſubiit, exinde vita euenit.[p] De illo ſi quidẽ guſtu dr.[q] Quacunque die comederis, morte morieris. De iſto vero legitur.[r] Si quis comederit ex hoc pane, viuet in æternũ. Hic eſt cibus, qui plene reficit, vere nutrit, ſummeq; impinguat; non corpus ſed cor, non carnem ſed aium, [ſ] non ventrem [t] ſed mentem. Homini ergo, qui ſpirituali alimonia indigebat, ſaluator ipſe miſericors de nobiliori & potẽtiori huius mundi alimẽto pro animę refectione pia diſpoſitione prouidit, decens quoq; liberalitas

Matth. vlt. — Heb. 1. — Gen. 2. — Ioan. 6.

† al. ſupernorum.

† al. mortiferi.

a Forma. & quare hoc no. de conſec. d. 2 forte.
b Dixit. Matthæi vltimo. in fi.
c Sequacibus. per ſidem de ſucceſſorib. Apoſtolorum no ta. q. r. videntes.
d Mortem noſtram. æternam.
e Lignum viuificũ. f. Chriſtum.
f Lacrimamur. ſimile 2. ad Corint 6. de cteeſ. præ. a nimis 1. in princip.
g Sub pedibus noſtris Pſal 8. Domine Dominus noſter, & ad Hebræ. 2 vbi dicit Apoſtolus, quod omnia ſubmittendo nil demiſit nõ ſubiectũ, & concor. de maior. & obed. ſolitæ. circa finem.
h A miniſtratorii. ſumptum ad Heb. 1. cap.
i Semetipſum. ad Epheſios. 5.
K Cum datore.] concor. de conſe. diſ. 2 nec Moyſes d̃ ſum. trin. cap. 1. §. vna. in princip.
Glo. ſeq duo notat, & ſecundũ tripliciter probatur.
l Seipſum.] not. pro forma ſaturationis, qua quis offert ſeipſum: qua breuitatis etiam cauſa multum vtor. Item no. pro theologis qui tenent, quod idem opus meritorium laudabilius eſt in vouente, vel profeſſo, quam in alio probant, quia vouere opus latriæ eſt, quæ præcipua virtus inter morales opus autem nobilioris virtutis eſt melius & magis meritoriũ, ergo & delatria, quę eſt cultus, & ſeruitus, quę ſoli Deo debetur. de conſecr. diſtinct. 3. venerabile. Secundo, quia vouens non ſolũ quo ad actum, ſed etiam quo ad poteſtatẽ ſubijcit ſe Deo, vt de cętero aliud agere non poſſit, ergo plus dat ſecundum Anſelmũ lib. de ſimilitudinibus, cum det fructũ & arborẽ, quam qui dat ſolum fructum. Tertio, quia propter votum immobiliter voluntas firmatur i bonum, ad perfectionem autem virtutis pertinet aliquid agere ex uoluntate firmata in bono, vt patet per Philoſophum 2. Ethicorum. Et Auguſtinus. Felix necesſitas, quę ad meliora compellit. ergo magis meritorium. Ioannes. Andr.
a Vide præceteris B. Tho. 2. 2. q. 88. ar. 6. vbi plene de hac qõne & eum per oia ſequitur hic gloſſa.
† al. ita, dedit. n. Dñs nobis oia qui ſubiecit oia ſub pedibus noſtris, & ſuper, &c.
m In Mortẽ.] clarius ad propoſitum dixiſſet, quia per cibum in mortem homo, &c.
n Ipſe homo.
o Medela. & ſic de cibo dicere poſſumus, cibus damnauit, qui ſaluauit, ut de muliere dicitur, & not. de ſacra. vnct. c. unico. uer. Per frõtis, ſed non eſt idem ſpecie, ut hic patet. Io. And.
p Euenit.] concor. Præfatio crucis, ut dixi ſup. ea. compil. de ſum. tri. c. 1. ſuper uer crucí.
q Dicitur. Geneſ. 2. circa medium
r Legitur. Io. 6. circa finem. de pœnit. diſtin. 2. charitas eſt aqua. Io. And.
ſ Animam.] de oſſic. ordin. inter cætera
t Non uentrem.] de conſe. diſtin. 2. ut quid paras.

a Factum

litas extitit, & † conueniens operatio pietatis vt verbum Dei ęternū quæ rationabilis creaturę cibus eſt & refectio, factū [a] caro, ſe rationabili creaturę carni & corpori homini videlicet in edulium largiretur, panem n Angelorū manducauit [b] homo & ideo Saluator ait, [c] Caro mea vere eſt cibus. Hic panis ſumitur, ſed vere non cōſumitur; manducatur, ſed nō tranſmutatur q in edentē minime trāſformatur: ſed ſi digne recipitur, ſibi recipiens conformātur. [d] O excellentiſſimum ſacramentū. O adorandum, vnerandum, colendum, glorificandum, præcipuis magnificandū laudibus, dignis præconijs exaltandum, cunctis honorandum ſtudijs deuotis proſequendū obſequijs, & ſynceris mentibus retinendum. O memoriale nobiliſſimum intimis cōmendandū præcordiis, firmiter animo alligandum, diligenter reſeruandum in cordis vtero & meditatione, ac celebratione ſedula recenſendum. Huius memorialis continuā debemus celebrare memoriā vt illius cuius ipſum fore memoriale cognoſcimus, ſemper memores exiſtamus, quia cuius donū vel munus frequentius aſpicitur huius memoria ſtrictius retinetur.

Licet [e] igitur hoc memorale ſacrū in quotidianis Miſſarum ſolemniis frequentetur: [f] cōuenitius † tñ arbitramur & dignū vt de ipſo ſemel ſaltem in anno ad confundendam ſpecialiter hæreticorum perfidiam & iſaniā, [g] memoria ſolemnior, & celebrior habeatur. In die namque cœnæ Domini, quo die ipſe Chriſtus hoc inſtituit ſacramētum, vniuerſalis Eccleſia ꝑ pęnitentiū recōciliatione ſacri confectione [h] chriſmatis adimpletione mādati circa lotionem [i] pedum, & a liis plurimum occupata plene vacare non poteſt celebrationi huius maximi ſacramenti. Hoc enim circa ſāctos, quos per anni circulum veneramur, ipſa obſeruat Eccleſia, ſit quā uis in letaniis & Miſſis ac aliis etiam ipſorum memoriam ſæpius renouemus: nhilominus tamen ipſorum natalitia certis dieb. per annum ſolemnius recolat, feſta propter hoc eiſdem diebus ſpecialia celebrando. Et quia in his feſtis circa ſolennitatis debitum aliquid per negligentiā, aut rei familiaris occupationem, aut alias ex humana fragilitate omittitur, ſtatuit ipſa mater Eccleſia certā [k] diem, in qua gñaliter omnium [l] ſanctorum commemoratio fieret; ut in hac ipſorum celebratione communi, quicquid in propriis ipſorum feſtiuitatibus omiſſum exiſteret, † ſolueretur. Potiſſime igitur exequendum eſt erga hoc uiuificum ſacramētū corporis & ſanguinis Ieſu Chriſti, qui eſt ſāctorum omnium gloria & corona, [m] ut feſtiuitate ac celebritate pręfulgeat ſpeciali, quatenus in eo, quod in alus Miſſarū officiis circa ſolemnitatem eſt fortitan prætermiſſum, deuota diligentia ſuppleatur, & fideles, feſtiuitate ipſa inſtante, intra ſe præterea memorantes, id quod in ipſis Miſſarum ſolemniis ſęcularibus forſan agendis impliciti, aut alias ex negligentia uel fragilitate humana minus plene geſſerunt: tunc attente in humilitate ſpiritus & animi ueritate reſtaurēt. Intelleximus autem olim dum in minori eſſemus officio conſtituti, quod fuerat quibuſdam catholicis diuinitus reuelatum, [n] feſtum huiuſmodi generaliter in Eccleſiā celebrandum. Nos itaque ad corroborationem & exaltationem catholicæ fidei, dignē ac rationabiliter duximus ſtatuendum, ut de tanto ſacramento præter quotidianam memo-

…lius, Senes … anſeres, &c.

a Factum caro. Io. 1. de bigā. debitum.

b Manducauit homo. Pſalmo 77. Attendite popule meus

c Au. Io 6. de conſe. diſtinct. 2. duplicitet.

d Conformatur.] unde quod not de conſecrat. diſtinctio. 2. non iſte. & quod no. & dixi de Iud. citū Iudæos.

e Licet igitur.] ſecunda pars.

f Frequentetur.] quod ex multis cauſis ſapientia Dei uille fore prudit, quod die ut contec diſt. 2. iteratur.

g Inſaniam.] de quibuſdam illorum erroribus de conſecra diſt. 2. cum omne Io. And.

h Confectione. quæ fieri debet ſingulis annis, & vetus eremati. de conſec. diſtin. 3. in litteris Et poteſt fieri tempore interdicti. de ſenten. excom. quoniam lib. 6.

i Lotionem pedū. Ioan XIII.

K Certam diem. ſcilicet calendæ Nouembris ſic dictā, quia nouus menſis incoando a Martio, ut inchoabant antiqui qui ſolum decem menſes habuerunt uſque ad tempus Iulij Cæſaris & Numæ Pompilij, & tunc diſtincto & correcto anno ſecundum curſum ſolis redeuntis in fine anni adeundem punctum additi fuerunt duo menſes in principio anni, ſ. Ianuarius & Februarius, & propter horas ſex quæ ſupererant, oportuit ſingulis quatuor annis addi diem biſſextilem, quo ſ dicitur deuerb ſign. quę ſiuit. & tunc temporis Iulius uocaba tur Quintilius, & Auguſtus Sextilis. qui poſtea Iulio & Auguſto dnominati fuiſſe, uel propter ipſorum ortum, uel propter rem proſpere geſtam.

l Omnium ſancto-rum quo Italici anſeres deuorant, quod Romani facere non deberent, ut enim dicit Ambroſius in Hexameron V. Merito debes anſeribus Roma quod regnas, dū tui dormiebant & anſeres vigilabant, illis potius debes ſacrificare quam Ioui, cedāt eñ dii uetiti. anſerib. a quibus ſe ſenſerunt eſſe defenſos; ne & ipſi a hoſte caperētur. Et Iſidorus li. etymolog. Gallorū aſcenſus in Capitolio anſerum clāgore depręhenſus eſt; nullum. n. animal ita odorem hominis ſentit ut anſer. Ioan. And.

m Corona ad Philip. 4.

n Reuelatum. hoc nō creditur ſimpliciter

Pſal. 77.

Ioan. 9.

Ioan. 12.

† al. exiſtit

Philip. 4.

† Vide concil. Trid ſeſ. 13. de ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacrameñto, cap 5. & cano. 6.

ter aſſerenti. de hære. cum ex inion&o Mihi autem tene latur, quod hoc feſtum adiungetur ad alia feſta, de quibus in decre. uli. de ſent. excomm. li. 9. & tunc eadem cõſtitutione notabil a ipſius conſtitutionis dubia ſupplico declarari.

reſpondet, & obiectionem ſoluit. Ad quintum reſpondet & incidenter quærit, an peccatorum oratio exaudiatur, arguit pro & contra, & ſoluit. Ad ſextum reſpondet, & reſponſum determinat. De ſeptimo remittit ad plura, ſed quatnot proſequitur, incidentes quærens an

memoriam, quam de ipſo facit Eccleſia, ſolẽnior & ſpecialior annuatim memoria celebretur, certum ad hoc deſignantes & deſcribentes diem, videlicet feriam [a] quintam proximam [b] poſt octauã [c] Pẽtecoſtes [d] vt in ipſa quinta feria deuotæ turbæ fidelium propterhoc ad eccleſias effectuoſe concurrant, & tam clerici, quam populi gaudentes in cantica [e] laudum ſurgant, tunc namque omnium corda & vota, ora & labia, hymnos [f] perſoluant lætitiæ ſalutaris, tunc pſallat fides, ſpes tripudiet, exultet charitas, deuotio plaudat, [g] iubilet [h] chorus, puritas iocundetur, tunc ſinguli alacri animo pronaque voluntate conueniant, ſua ſtudia laudabiliter exequendo, tanti feſti ſolemnia celebrantes, & vtinam ad Chriſti ſeruitium ſic eius fideles ardor inflamet, vt per hæc & alia proficientibus ipſis meritorum cumulus apud eum, qui ſe dedit pro eis in pretium, [i] tribuitque ſe ipſis in pabulum, tandem poſt huius vitæ decurſum eis ſe in præmium [k] largiatur. Ideoq; vniuerſitatẽ veſtrã monemus & hortamur in Domino, & per Apoſtolica ſcripta in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mãdamus in remiſſionem peccaminum iniungentes, quatenus tam excelſum & tam glorioſũ feſtum, prædicta quinta feria ſingulis annis deuote ac ſolemniter celebretis, & faciatis ſtudioſe per vniuerſas eccleſias ciuitatũ veſtrarum & diœceſum celebrari, ſubditos veſtros in Dominica, dictã quintam feriam proxime præcedente, ſalutaribus monitis ſollicite per vos & per alios exhortantes, vt per veram & puram confeſſionem, eleemoſynarum [l] largitionem, attentas [m] & ſedulas orationes, [n] & alia deuotionis & pietatis opera, taliter ſe ſtudeant præparare, quod huius pretioſiſſimi ſacramenti mereantur fieri participes illa die, poſſintque ipſum ſuſci-

Feria quid ſignificat & unde dicitur.

a Feriam quintam. ſcilicet diẽ Iouis, & licet ꝓprie feria ſumatur pro feſto, tamen omnem diem a feriando, quia quali bet die ſabat Deus, Gen. 2. vel quia ſingulis diebus fas t poſſumus in diuinis uel humanis ſimile de uer. ſign. ſatus.

b Proximam. intelligebatur. ff. de uer. oblig. eum qui calendis.

Glo. ſeq. ſigna cõtrarium & ſoluit.

c Octauam. contra de feria, capellanus. illud quoad officii celebrationem, hoc quoad dierũ numerum & concor. eod. ul c 2. de reſt. in integ. coram, in fi.

Pentecoſte quid eſt & unde dicitur.

d Pentecoſtes. ſic dicitur a pente quod eſt quinque, facit de decr. cap. 1. in fi. & quod ibi not. & coſte, decem, quia quinquies 8. dies ſunt inter feſtum Reſurrectionis & Pentecoſtes, computato vtroq; feſto, & quidã declinant pentecoſte pẽtecoſtes, alii uero hoc pentecoſten indeclinabile.

e Cantica. ad Epheſios 5.

Hymni & trení diff. ſunt

f Hymnos. hi ſunt cantica laudis, ſicut Threnicã ſeu lamentationis, ut ſcripſit de immunitate recip non minus.

g Plaudat. quaſi manus iungat.

Iubilus quid eſt.

h Iubilet, quod eſt cantare voce quadã confuſa præ gaudio. unde dicunt quidam quod iubilus eſt gaudium quod uerbis explicari non poteſt, nec tamen penitus reticeri.

i In pretium. 1. Cor 6. in fi. ibi. Empti enim eſtis pretio magno.

k In præmium. Tob. 4. poſt prin.

Eleemoſyna eſt triplex.

l Largitione 86. diſt. ſtatuem de triplici eleemoſyna 45. diſt. ira ſed aliter per Hoſt in ſum ma de pœ. § quis ſit eſſect. uel eleemoſyna de temp. ord. § & cui ſub § ſeptima.

m Attentas & ſedulas. i. continuas uel aſſiduas.

Glo. ſeq. de oratione, primo remittit ſecundo format ſummam, quærens de nouem in ſi gl. prolixitatem excuſat. Ad primum membrum ſumma quadrupl cter reſpondet. Ad ſecũ. datur mixta etymologia Ad tertium datur diuiſio, Ad quartum & incidens prouerbium

oratio debeat eſſe vocalis alleg pro & contra, & ſoluit. Circa octauum tria proſequitur Circa nonum & ultimum ponit duplicem effectũ, ſecundum probans, tribus quinq. auctoritatibus, & trib. exemplis, de pluribus remittit.

De materia huius gl. uide plenisſime B. T. 2. a. c. 83. per totã quæſtionem

n Orationes. De oratione tractauit Hoſt in ſum. de pœnit. § qs ſit effectus. ne carnis autem maceratio. Sed plenius modum ſummæ uideamus quid ſit oratio, unde dicatur, q ſit eius diuiſio, adquẽ ſit porrigẽda, p quẽ, ad q d, qualiter, ubi, & quis ſit eius effectus De primo orõ ſcdm Auguſtinũ lib. de uerbis Domini ẽ quædam petitio. Alibi dicit, quod eſt pius mentis affectus directus in Deum, & plerunque ꝓgreditur in uoce ꝓrumpens, & colligitur de conſe. d. 1. qñ aũt. Vel orõ eſt congeries uocum in Deũ tendẽtiũ ad aliquid impetrandũ. Et ſecundum Damaſcenum eſt aſcẽſus intellectus in Deũ, vel petitio ducentis ad Deũ, uel petitio deſcendentium a Deo, 2. d c. ff. Ad ſecundũ dic, q dicitur ſcdm Caſſianum Iſidorũ & Bernardũ, quaſi oris oratio, vt ſcilicet, rõnabile petatur, alias non eſſet oratio, ſimile de reb. eccle nõ ali c ſi & per hoc uĩ q debeat eſſe uocalis de quo dicam ſub ſeptimo membro. De tertio ſcẽdum q Caſſianus 2 poſt Apoſtolum 1. ad Timo. 2. hanc diuidit in quatuor ſpecies In obſecrationem, qua quis compunctus pro cõmiſſis ueniam deprecatur. Orationem per quam fit aſcenſus intellectus in Deum, uel per quam aliquid Deo nouetur uel offertur. Poſtulationẽ q conſtitutus in ſpiritua feruore pro aliis ſolet emittere. Gratiarum actiones q mens Deo refert per exceſſũ ineffabi e recol. do præterita Dei beneficia, uel contẽplãdo pſentia, uel proſpiciendo futura iã præparata diligentibus. B Bernardus in quodã ſermone dicit, quod obſecrationes ſint eſſe cta uerecundo, orationes puro, poſtulationes amplo, grauatum eẽ omnes deuoto. De quarto ſic, quod porrigenda eſt ad Deum Matt 9. cum oratis, dicite. Pater noſter, &c. Ad Sãctos autẽ porrigi poteſt non tamquam per ipſos implenda, ſed ut precib. & meritis

In collõnibus patrum colla. 9. c. 1 a. & 13.

Orõ ad q ſit porrig. ſcdm

meritis ipſorũ exaudiatur a Deo. patet hoc ex modo orandi quo vtitur Eccleſia: ad Chriſtum enim non dicit, ora pro nobis: ſed audi nos, vel miſerere nobis: ad Sanctũ dicit, ora pro nobis. Et tenent theologi, quòd Sancti orationes noſtras cognoſcunt: vnuſquiſq; enim beatus tantum in eſſentia Dei videt quantum perfectio beatitudinis requirit: hoc autem requirit ad perfectionem beatitudinis, vt homo habeat quidquid velit, nec velit aliquid inordinatum: ſed recta voluntate quilibet cognoſcere vult, quæ ad eũ ptinent, ergo & Sancti, cũ eis nulla rectitudo deſit, hoc volunt, oportet igitur quòd vota hominum orationes & deuotiones in verbo cognoſcant. Nam ad eorũ gloriã pertinent quod auxilium egentibus pbeant ad ſalutẽ. Sic enim Dei cooperatores efficiuntur. Et ſi dicis, ſolus Deus cognitor eſt cordium: de ſimo. tua in ſi. eum conco. ſed oratio conſiſtit in corde: ergo, &c. Rñdeo quod cordium cogitationes ſolus Deus nouit per ſeipſum, ſed tantum alii cognoſcere poſſunt quantũ eis reuelatur vel per viſionẽ verbi, vel alio mõ. Fatendum ergo ꝙ orationes, quas ad Sanctos uerbo vel corde dirigimus, Deo manifeſtante cognoſcũt. De quinto dic, ꝙ porrigenda eſt per bene diſpoſitum, contritum & pœnitentẽ, quia cũ is qui diſplicet, &c. 3 qõ. 7. iudicet. 49. diſtinct. §. 1. vbi etiam oot. an orationes malorum proſint iis pro quibus orant. Competit autem orare & ſumme perfectis, vt dicam inf. de hæret. ad noſtram verſic. a De hoc autem dubitatur, an exaudiat Deus peccatores orantes. Aug. quod ſic. 1. q. 1. ipſi. contra ea. q. ſi qs inquit. vet. ad hæc omnia. &c. ſacroſancta. Dicit Thomas 1 quod ſi peccator petit aliquid inquantum peccator, id eſt ſecundum deſiderium peccati, non auditur a Deo ex miſericordia, ſed quandoque exauditur ad vindictã dum permittitur amplius ruere in peccata. Vnde ſecundum Aug. 2 Deus quædam negat propitius, quæ concedit iratus. Sed ſi peccatoris oratio procedit ex deſiderio bonæ naturæ, Deus exaudit, non quaſi ex iuſtitia quia talis non meretur, ſed ex pura miſericordia, ſi tñ aliæ in orationem concurrant, de quibus inf. dicetur. De ſexto dicendũ, ꝙ orare debemus principaliter ſalutifera, Matth. 6. Primũ q̃rite regnũ Dei, & iuſtitiam eius. & licet Valerius lib. 7. c. 2. dicat quòd Socrates quaſi quoddam humanæ ſapientiæ terreſtre oraculum, nil ultra petendum a diis immortalibus arbitrabatur quam vt bona tribuerent, patet tamen ex oratione Dominica, ꝙ & aliquid determinate petere poſſumus. vnde Augu ad Probam dicit quod ad Deum id licet orare, quod licet deſiderare dicens ꝙ oratio Dominica oſtendit & tẽporalia a Deo peti poſſe dum dicit: Panem noſtrum quotidianum, &c. Tenent ergo Theologi quòd temporalia à Deo orãdo petere poſſumus, non vt finem conſtituam⁹ in illis, ſed vt ſint adminicula beatitudinis conſequendæ, vt. ſ. quaſi inſtrumentaliter nobis deſeruiant ad ſuſtentationẽ vitæ corporalis exercendæ ad actus virtuoſos facit. 1. q. 3. ſi quis obiecerit, & quod dixi de regula. Ioannes. in oppo. 2. De ſeptimo ſcias quod Hoſt. in præ dict. verſi ponit xiiii. quæ requiruntur in orõne. ſ. qđ ſit ſit fidelis, ſecura, animoſa, attenta, cõis, feruida, operoſa, & aſſidua. Sed in quãtũ ad pſens mẽbrũ pertinet, breuiter dic ꝙ modus orandi requirit humiliationẽ corporis, deuotionẽ cordis, attẽtionem, & breuiloquiũ. de primo Eccleſ. 35. Oratio humiliantis ſe penetrabit nubes. de cele. vbi periculum § pen. lib. 6 & Cyprianus lib. de oratione Dominica. Sit orantibus ſermo cum diſciplina quietem continens & pudorem, incuruatio tamen vel corporis humiliatio, non refectionis ſed deuotionis obtentu fieri debet, vt dicit Caſſianus & facit 8. q. 1. ſciendum, C. de iis qui ſpon. ma. ſub. l. 1. & 2. Et de ſecundo probatur de vo. magnæ circa fi. & p̃ed. a dec. vbi periculum, §. pen. Et Aug. Quid prodeſt ſtrepitus labiorum ſi mutũ eſt cor; & Greg. in moral. Veraciter orare eſt amaros in compunctione gemitus non verba compoſita reſonare. Et ibidẽ. Animatũ verba ſunt ipſa deſideria, in quib. tãto quis minus clamat, quãto minus deſiderat. De tertio patet hic, de conſecr. diſtinct. 5. numquam. in princip. & Cyprianus. Nil aliud cogitet animus quam id ſolum qđ precatur. de conſe. diſt. 5. qñ autem. & dicit Greg ꝙ illam orationem Deus non audit, cui illa qui orat non attendit. Dicunt tamen theologi 4 hoc intelligendum qñ attentio nullo modo orationi coniungitur, non. n. requiritur ꝙ attentio ſemper maneat oratione per actus eſſentiam Pſalm 37. Cor meum dereliquit me ſatis enim eſt quod maneat per virtutem, quod eſt quando cũ bona intentione quis ad orationem accedit, etſi in proſecutione mens ad alia rapiatur. Semper enim primæ intentionis vis permanet, niſi tanta ſit euagatio quod attentio omnino depereat, & tunc locus eſſet ei quod dicit Cyprianus lib. de oratione Dominica. Quomodo a Deo audiri te poſtulas, cum ipſe te non audias? & Beatus Bernardus. Cerlam ut nobis deeſſe grauam, ſed iuſtius ipſa gratia conqueritur nonnullos deeſſe ſibi, & Caſſianus. Numquam orat quiſquis etiam flexis genib. ſi vagatione diſtrahitur, & facit quod de officiis ſcripſi de celeb. Miſ. dolentes De quarto 5. Matth. 6. Cũ oraueritis, nolite multum loqui, & c. facit de conſec. diſt. 5. non mediocriter, & uide quod not. de ætã. & qualita cap. pen. in vit. glo. Nec tamen puttes breuiloquium eſſe de neceſſitate orationis, nam oratio non ſolum ſecundum ſuam cauſam, quæ eſt deſiderium charitatis, ſed & ſecundum ſeipſam poteſt eſſe diuturna, nam & de Chriſto legimus quod pernoctauit orando, Lucæ 6 & quod prolixe orauit, Lucæ 22. itẽ dicitur Luc. 18 in princi. oportet ſẽper orare, & non deficere facit 76 d. noſſe ibi, orationi pernoctantes inſtitimus. Sed quia vt dicit Augu. ad Probã Multum loqui in orando, eſt rem neceſſari⁹ ſuperfluis agere verbis, cum plerunq; hoc negotium plus gemitibus quã ſermonib. agatur, ideo monemur ad breuiloquiũ, nam vt dicunt Sancti, frequens & breuis dẽt eſſe oratio, ne immemorantibus nobis aliud cordi noſtro inſerat inimicus. Sed dubitatur an oratio dẽat eſſe vocalis, 6 qđ videtur Pſal. 3. & 76. Voce mea ad dominum clamaui: voce mea ad Dominũ deprecatus ſũ. Contra, oratio Deo porrigitur, vt dictum eſt, ſed Deus cordis locutionẽ cognoſcit, fruſtra igitur vox oris aduogitur facit 36. d. ſedulo Dicunt theologi, ꝙ cõis oratio q̃ fit per miniſtros Eccleſiæ, 12. q. 1. duo ſunt, in prin. in pſonã totius populi, vt innoteſcat ei pro quo fit, merito ex inſtitutione debet eſſe uocalis. Sed ſingularis, quam quis pro ſe vel alio porrigit, de neceſſitate non eſt vocalis adiungitur tamen vox triplici ratione. Primo ad excitandum interiorem deuotionem, verbis enim & ſignis nos ipſos interius excitamus ad ſanctum deſiderium augendum, vt dicit Augu. ad Probam 7 Secundo ad redditionem debiti ſcilicet vt ſeruiat orans Deo, ſecundum ſe totum, ſcilicet corde & corpore, de conſe. diſtincti 5. numquam. Tertio est quadam redundantia ab anima in corpus ex vehemẽti affectione. vnde Pſalm. 15. lætatum eſt cor meũ, & exultauit lingua mea. De octauo patet Matth. 6. Cum oraueris intra cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora patrem tuum in abſcondito. Et vt dicit Caſſianus, intra cubiculum oramus, cum a cognitionũ & ſollicitudinum ſtrepitu corde remoto, ſecrete & familiariter preces noſtras ſoli Deo referamus, & facit qđ not 4. diſt. parſimoniam & Auguſt. de ſermone Domini, Videri ab hominis non eſt nefas, ſed id agere vt ab hominibus videaris, recipit enim ille mercedem ſuam, de pœnit. diſtin 3. cauendum Orationes enim principaliter ſunt in Eccleſia facienda. de pur. poſt. par. e vnico. de immu eccleſi. decet lib 6. ſup eod. comp l de cele. Miſ. c. 1. Sed vt dicit beatus Ber. lib. meditationum. Vbicumque fueris, intra te ipſum ora, ſi longe fueris ab oratorio, non quæras locum, quoniam ipſe locus eſt. Videtur quibuſdam ꝙ fieri debeat ad Orientem, ſed cũ Deus ſit vbique, ad omnem partẽ poſſumus ad eum orare, & ſue tamen oremus & Miſſæ ſacrificium facimus verſus Orientem de hoc 11. d. eccleſiaſticarum. De vltimo dicendũ, ꝙ orationis effectus 8 eſt duplex, ſcilicet virtutem merendi & impetrandi, primũ dupliciter

primo,

1 Il hẽt B. Th. 2. 2. qõ. 83. ar. 16.

2 Tractat. 73. in Io. & de verbis Dñi ſermone 53.

3 Epiſtola 121. c. 2. 5. & 11.

4 Vide B. T. 2. 2. q. 83. ar. 1.

5 B. Th. 2. 2. q. 83. art. 14.

6 Orõ ã dẽat eſſe vocalis, B. Th. 2. 2. q. 83 art. 12.

7 Epiſtola 121. c. 9.

8 B. Th. 2. 2. q. 82. ar. 15.

Digitized by Google

pere reuerenter, ac eius virtute augmentum conſequi gratiarum. Nos.n. Chriſti fideles ad colendum tantum feſtum & celebrandum donis volentes ſpiritualibus animare, omnib. vere pœnitentibus & confeſſis,ᵃ qui Matutinali officio feſti eiuſdē in eccleſiaᵇ in qua idem celebrabitur, interfuerint, centum:ᶜ Qui vero Miſſæ, totidem, qui autem in primisᵈ ipſis feſti veſperis interfuerint, ſimiliter centum: Qui vero in ſecundis: totidem:ᵉ Illis vero qui Primæ, Tertiæ, & Sextæ, Nonæ ac Completorii officiis interfuerint, pro qualibet Horarum ipſarum quadraginta,ᶠ illis autē qui per octauasᵍ illius feſti Matutinalibus, Veſpertinis, Miſſæ, ac prædictarum Horarū officiisᵍ interfuerint, centum dies ſingulis octauarum ipſarum dieb. de omnipotentis Dei miſericordia ac beatorum Apoſtolorum eius Petri, & Pauli auctoritate confiſi, de iniunctisʰ ſibi pœnitentiis relaxamus.

TITVLVS XVII.

De immunitate eccleſiarum.

Clemens v. in conc. Vien.

Reuocat et pro infectis vult haberi decretalem, clericus. eo. tit. lib. 6. cum ſuis declarationibus. Io. And.

CAP. VNI.

QVO-

Primo, quia vitatur per eā tentatio Hiero. ſuper Matth. 14. In tentationē intrat, qui orare negligit. Et Aug. oratio est orantis ſubſidiū, ad Deū ſacrificium, angelis ſolatiū, Deo gratū ſacrificium. Nam principaliter valet contra vitia ſpiritalia. vnde Hiero. ſuper Matth. cap. 17. ibi, Hoc genus dæmoniorum non eiicitur, niſi in orōne & ieiunio, qd̄ & hr̄ Matth. 9. dicit ſic. Non ſanat oculū quod ſanat calcaneum. ieiunio ſanantur peſtes corporis: orōne vero ſanātur peſtes mentis. Secūdo quia procedit ex radice charitatis, pe- nesq̄ conſiſtit om- ne meritum, & eſt fons viuus, & cap. de pœn. di. 2. charitas 1. de regula liter. in fi. De virtute impetran- di probatur 23. q. 8. in qualibet ſup. ead. cōpi. decle ac Roma ni. in fi. Mat. 11. Quacunq; orātes petitis credite, quia accipietis. Vnde g. orōnē tene- lantur lectis diuina 8. q. 1. ſi ergo. Boetius dicit: non fruſtra in Deo ſpes ponitur: preces o. quæ recte ſunt, inefficaces eſſe non poſſunt, & B. Bernardus lib. meditationum. In duob. vnum indubitanter ſperare debemus: aut dabit nobis qd̄ petimus aut quod nouit eſſe vtilius. Et Aug. in libro ſent. Proſperi 2 dicit, orās miſericorditer auditur, & miſericorditer non auditur. Quid. n. infirmo ſit vtile, magis nouit medicus quàm ægrotus. De his Valerius lib. 7. c. 2. dicit, qd̄ votis ſæpe expetimus quod nō impetraſſe melius foret. & ponit exempla, dicens, Diuitias appetis, quæ multis fuerunt exitio, honores concupiſcis, qui quamplures poſſunt dederunt, regna tecū ipſa voluis, quorum exitus ſæpenumero miſerabiles cernūtur, ſplendidis coniugiis manus iniicis ad hoc ut aliquā te illuſtrent, illa nonnunquam funditus domos euertunt. Suadet ergo ce'eſti arbitrio nos ſubmitti, a Effectum orationis ſumus in. Ita ſa ſuper expertū, qñ enim cum verſibus illis, Exurgat Deus, & c. cœpit Eccleſia contra rebelles orare, perempti & exterminati ſunt quaſi ſubito, qui cenſura eccleſiaſtica & armis bellicis iam dudum domari non potuere. beoe facit 36. di. ca. vlt. ubi dicitur qd̄ orante Moyſe vincebat populus; vincebatur aūt dum dimittebat manus & vide Hoſt. in ſum. de remiſ. § ad quid valent. ver. fateor ubi ponit exempla de Daniele, Moyſe, & Dauid orantib. Sed qui leget ſupectum hiſtoriam. Hug. Hortcen. Helinādum, Ruffinu & hiſtoriographos, inueniet q̄ Theodoſius Imperator ſenior ſuis orat onib. miraculoſam victoriam obtinuit cōtra Eugenium & Arbogaſtē, quorū exercitus iacula vehementiſſimus ventus retorquebat in ipſos & iacula partis Teodoſii cū maiori fortitudine vltra meliurā humanū ictus impingebat in illos, & hoc voluit ipſe Claudianus poeta, qui tunc florebat dicens;

O nimium dilecte Deo, cui militat æther
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Hoc autem obtinuit ipſius Theodoſii oratio, quæ talis fuiſſe legitur: Omnipotens Deus, tu noſti q̄ in nomine Chriſti filii tui vltionis iuſtæ, vt puto prælia ſuſcepi: ſin aliter, in me vindica. ſi vero cum iuſta cā, & in te confiſus huc veni porrigere dexterā tuam: ne forte dicant gentes: vbi eſt Deus eorū cōcor. huic ſi de voluntate, poſt prin. Et huic glo. ſi finis: de cuius qualitate ſum excuſabilis, tum quia in orōnis ſuffragio ſpeiāt, ſum effectum illius expertus fuiſſe quē iis proſperis, & euitandis vel ſaltem temperandis aduerſis, tum quia ſecundum materiam debe- rem eſſe prolixior, & ſi per iſta nō ſatisfecit, excuſet coæquatio textualis. [de hoc de immun. eccle. decet. lib. 6. per Arch. 1. q. n. dictum.

a Confeſſis. Quis eſt hic, & laudabimus illum. Eccle. 31. has ergo remiſſiones q̄ b. pauci participant a- mate interpretatio nec decet nec expedit, vt dixi de pœ. & remiſ. quod autem.

b In Eccleſia. per hanc litteram, quæ habetur & ſupr. par te prox. in fi. patet q̄ non ſufficit intereſſe. Horis extra eccleſiam & intelligo de ſi dicantur in priuato oratorio de quo de cōſecre. d. ſt. 1. concedimus. & c. unicuique. & c ſi q. a. extra de cenſibus c. ſi.

c Centum dies. quod eſt infra.

d In primis. facit ad non. de ſen. excō. c. vlt. §. in feſtiuitatibus. lib. 6. in 1 glo. & quod de completorio ſequitur, facit contra
Glo. ſeq. arguit ad duo.

e Tandem argue pro æquandis diſtributionibus in his trib. Horis, Matutino, Miſſa, & Veſpere. Item argue q̄ ubi in illis Horis dantur decem, in aliis dari debent quattuor. uide q̄ dixi ſup. ead. compilat. de ætat. & qualita. ut bi qui ad finem.

f Quadraginta & ſic ducentos
Glo. ſequens dubium ſoluit.

g Officiis ipſius quoad dies octauæ, nec puto quod hic fiat diſtributio, ut partem habeat qui certis intereſt.

h De iniunctis) uide qd̄ ſcripſi d pœ. & remiſ. cū ex eo.

DE IMMVNITATE ECCLESIARVM.

Viſum eſt ſup. de eccleſiis & reb. ipſarū, uerum q's res eccleſiæ gaudent immunitate eccleſiarum, ideo, &c.)

QVon ſ[Primo ponit iſti cauſam & reuocationē conſtitutionis capit. clericis laicos ſupra eodem lib. 6.

Secundo illam reuocat. Tertio renouat precipit ius antiq. tum ante prædictam conſtitutionem. Secunda ibi, (Nos] Tertia ibi Volentes. In gl. a. q Præſuppone & ū eſt illud quod habetur in c. non minus, & in cap. aduerſus, eodem tit. in antiq. dicitur in cap. non minus, q̄ cle.

a Non tū ſic inferas non eſſe orandū, ſed ita orandum, vt ipſe qui oīa nouit liberet nos a malo.

Claudiani verſus.

Remiſſiões feſti corporis Chriſti pauci participant.

tici pro rebus ſuis non dant ſoluere tallias, nec aliqua onera. ad quæ laici adſtringuntur, Et ſi dñi temporales cōpellant eos ad ſoluendū hmōi onera de rebus eccleſiarum ſuarum, etiam de rebus propriis, tales dñi temporales ſunt monendi vt non compellant, & ſi non deſiſtant, ſunt excōmunicandi, tamē dicitur quod clerici poſſunt dare per modum eleemoſynæ de conſenſu prælati aliquid laicis. Et dicitur in c. clericis eo. tit. lib. 6. quòd etiam clerici de conſenſu prælati nō poſſunt dare laicis, immo dicitur ꝙ recipiētes huiuſmodi dona etiā grata, ſunt excōmunicati ipſo facto & poſitum fuit illud c. clericis in odiū Philippi regis Franciæ, qui conferebat beneficia i ſuo regno, vnde Papa indignatus fecit illam conſtitutionem, clericis, & ex illa conſtitutione fuerūt orta multa ſcandala, vnde Clemēs Papa voluit ꝙ antiqua iura ſeruarentur, & non illa conſtitutio, clericis. eodem tit. l. 6. vide diuiſionē gl. Not. quod laudatur celeritas. de hoc in glo. concor.

nas extēdi ſolū ad exigentes, vel dantes in exigēdo auxiliū cōſiliū, uel fauorē, ita qd̄ pœna locum nō haberēt in ſoluentibus, uel recipientibus a ſponte ſoluentibus.

d Declarationibus.] dicebātur & aliæ proceſſiſſe, & ideo ad omne dubium tollendum plurali vtitur.

niam a † ex conſtitutione Bonifacii Papæ octaui prædeceſſoris noſtri, [quæ incipit, Clericis b laicos, & ex declaratione c ſeu declarationibus d ex illa poſtmodum ſubſecutis, nonnulla ſcandala, magna pericula, & incommoda grauia ſunt ſecuta, & ampliora ſequi (niſi celeri e remedio ſuccurratur) præſumitur † veriſimiliter in futurum, Nos de conſilio fratrum noſtrorum conſtitutionem & declarationem ſeu declarationes prædictas, & † quicquid ex eis ſecutum eſt, vel ob f eas, penitus reuocamus, & eas haberi volumus pro infectis g: Volentes & firmiter ſtatuentes illud h (contra quoſcunque i laicos exigentes ſeu extorquentes ab eccleſiis eccleſiaſticiſque perſonis tallias ſeu collectas, aut exactiones quaſcunque, k & contra dantes l ad id faciendum conſilium, auxilium, uel fauorem: m nec non & circa præſtandas ſubuentiones laicis ab eccleſiarum Prælatis, ac aliis viris eccleſiaſticis) inuiolabiliter obſeruari, quod ſuper his à prædeceſſoribus n noſtris in Lateranen. & generali conciliis, o quæ nos ſub obteſtatione diuini iudicii præcipimus obſeruari diſtricte, ſalubriter eſt prouiſum.

e Celeri concor. de accu. cap. ſi. ā eod. cō pil. de iurei. Romani in prin.

ADDITIO. Dete. ad hæc. Et caſus in quibus deſideratur celeritas, not. Archid. 93. diſtin. cap. 1 & illos i quibus non deſideratur, notat 23. diſtinct. communis & de hoc de ele. c. ſi. li. 6. Cardinalis.

f Ob eas.] concor. de elect. qualiter in fine.

g Pro infectis.] per hoc puto ꝙ excōicatus ex viribus illius conſtitutionis abſolutione non egeat. Et vide quanta eſt papalis poteſtas 1 circa ea quæ ſimpliciter ſunt de iure poſitiuo, q̄a ſic reuocat illa ut ex tunc & facit ad ea quæ ſcripſi, qui filii ſint legi. per venerabilem glo. 2.

h Illud inuiolabiliter obſeruari, quod eſt in ſi a.

Prima glo. ſummat & diuidit. ponit tempus editionis, & cauſam conſtitutionis.

a Quoniam ex conſtitutione.] Caſus reuocat, & pro infectis vult haberi decret. clericis eo. tit. li. 6. cum ſuis declarationibus & præmittit reuocationis cauſam. Secūdo reuocat, ibi: [Nos.] Tertio ſeruari præcipit ius antiquū ibi. [Volentes.] Et fuit iſta de primis conſtitutionib. Clemētis editis a principio promotionis ſuæ, & incipiebat, Paſtoralis enim deceſſit exordium, poſt, qd̄ ſequebatur, ſane quoniam, &c. Et Rex Franciæ, qui fuit paſſiua cauſa conſtitutionis, fuit actiua cauſa reuocationis, ut ſic conueniat. de reg. iur. c. 1.

b Clericis. eod. tit. lib. 6.

c Declaratione, declarauerat. n. Benedictus in ſua extrauag. quæ incipit; Quod olim. illam quo ad ſui pœ-

i Contra quoſcunque, &c.] quod ſuper his & c. vſq; ad finem.

k Quaſcunque.] vide quod nn. & dixi eod. tit. no mināt. Io. And.

l Dantes. Dicebat conſtitutio Bonifacii publice vel occulte, per quod probatur, quòd excommunicatio canonis ligat etiam occulta 2. delicta, ut inf. dicam de hæret multorum. ad finem.

m Fautorem. vide quod dicam inf. de pœniten. ſi quis in princ.

n Prædeceſſoribus. Alex. 3. eo. tit. non minus. Inno. 3. eod. tit. aduerſus.

o Concil iis. vtrūque generale. & Lateranū ſed Alexandrinum vocamus Lateranēſe. Innocentianū uocamus generale. de hoc de cap. monac. c. finali.

† No. ſuccurrēdū eſſe magnis periculis, & incōmodis grauib. de dolo & contu. c. finem. de off. ord. ut litigātes lib. 6. de ſtatu reg. vt periculoſa, lib. 6.]

† al. præſumuntur.

† In vetuſto codice manuſcripto ita, ac omnia, & ſingula cōtēta in eis penitus, & c.

1 Vide Turrecrematam in ſumma de Eccleſia li. 2. c. 25. verſ. nono, plenitudo Ro. Pōt.

a Vide ſingularē diſtinctionē Caietani apud S. Th. 3. 2. q. 11. ar. 3. & Alfōſū Caſt. li. 2. de iuſta hæretic. puniti. cap. 3.

FINIS LIBRI TERTII.

Digitized by Google

LIBER QVARTVS.

DE CONSANGVINITATE & affinitate.

Cõtinuatio. ¶ Viſum eſt ſupra de actibus clericis competentibus, nũc videndum eſt de actibus laicis conuenientibus, ideo], &c.

LIBER QVINTVS.

TITVLVS VIII.

Clemens v. in conci. Viennen.

De conſanguinitate & affin.

Scienter contrahens matrimonium in gradu conſanguinitatis vel affinitatis prohibito, vel cum moniali, excommunicatus eſt ipſo iure, & publicari dẽt et vitari. Idem in profeſſa uel conſtituto in ſacris. Io. A.

E Oa qui. Primo ponit ſtatutum pœnale. Secundo illud aggrauat. Tertio proteſtatur. Secunda, ibi Præcipientes. Tertia, ibi, Per prædicta Imola.

Habemus in iure, ꝙ contrahentes nefſtas nuptias, graues pœnas ſuſtinent: videlicet ꝙ ſunt infames, & ꝙ bona ipſorũ confiſcantur, & pluresa lias pœnas ſuſtinent, de quibus in authe. inceſtas C. de ince. & inutilib. nuptus. Sed quæritur, vtrũ de iure canonico, incutiant alias pœnas. Dicit Clemens ꝙ ſic. Et dicit, Contrahens cum conſanguinea ſua, incurrit ſententiam excommunicationis ipſo facto. Idem ſi cum moniali. Idem clericus in ſacris conſtitutus contrahat matrimonium. Idem ſi monachus profeſſus contrahat, poſito quod matrimonium non fuerit conſummatum h.d. H. R Colligo aliqua notabilia. Primo, quod ratione conſanguinitatis vel affinitatis matrimonium eſt prohibitum vſque ad quartum gradum, c. non debet. co. ti. in antiqu. Not. ſecundo, quod non ſolum contrahentes in caſibus prohibitis in lege canonica, debent ſuſtinere pœnas hic contentas: immo etiam contrahentes in caſibus prohibitis in lege diuina. Not. quod contrahens cum conſanguinea vel affine ipſo facto incurrit ſententiam excommunicationis, nec ipſa excommunicatio eſt relaxanda, niſi ſatisfactione habita. Not. ꝙ ſi ſint alia iura imponentia pœnam ſic contrahentibus, quod ipſe Clemens non intendit illis iuribus per hanc clementinam derogare.

Glo. ſuper Rubrica notat veritatem

a Rubrica de conſanguinitate & affinitate. ita venit ſub bulla: ſed vidi quoſdam hic habere rubricam de ſponſalibus. Ioan And.

Prima glo. ſummat, & duas quæſtiones ſoluit.

Eos. qui ſcienter contrahẽs matrimonium in grado conſanguinitatis vel affinitatis prohibito, vel cũ Moniali, excommunicatus eſt ipſo iure, & publicari debet & vitari, idem in profeſſo & profeſſa, uel conſtituto in ſacris. Et incipe conſtructum, ibi, (Cupientes.) Et nota ꝙ in ſex caſibus hic expreſſis tantum locum habet hæc conſtitutio & eius pœna, vnde ſi contra hæc quis cum habente maritum vel cum Iudea uel cum pagana, vel cum cognata ſpiritualiter uel legaliter, vel contra impedimentum publicæ honeſtatis licet non teneant matrimonia, tamen non eſt locus huic pœnæ, quæ in his caſibus vel ſim libus expreſſa non eſt. Item in his caſibus tunc demum eſt locus pœnæ quando illicite contrahuntur. Si enim licite, ut ex diſpenſatione Papæ, tunc ceſſat culpa, ergo & pœna. de conſti. ca. 2. de qua diſpenſatione no. de teſt. ipſo litteras in prin. de ſta. mon. cũ ad monaſterium. & ſcripſi de nu. c. 1.

e Hanc gloſſam more explicat hic Imola, cum videte.

b Timore. conc. de elect. cum in cunctis. ad finem.

Gl. ſeq. primo no. contrario, & illud determinat, & incidens dubium ſoluit, ſecundo quærit, arguit, pro contrario ſoluit tertio quærit & terminus.

CAP. VNI.

Os [b] † qui diuino timore [c] poſtpoſito [a] in ſuarum periculum animarum ſcienter [d] in gradibus conſanguinitatis & affinitatis conſtitutione canonica [e] interdictis, [f] aut cum Monialibus contrahere [g] matrimonialiter [h] non

d Scienter. Ignorantes ergo non ligat conſtitutio quod intelligo in ignorantia facti probabili, & non affectata, ſcilicet quia ignorabant ſe conſanguineos vel affines. Si vero ignorabant ius, neſcientes gradum in quo erant, eſſe prohibitum, ex quo enim ſciebant gradum, ligat cõſtitutio de reg. iu. ignorantia lib. 6. cum ſuis conc. Si vero alter ſolus ſciebat, ille ſolus ligatur. facit 34. q. 2. in ſeria & c. in lectum. de ſi mo. de ſimoniacæ C. ſoluto matri. ſi ignorans. Sed quid ſi contraxit ignorans, poſt tempora ſciuit, & cohabitauis conſanguineæ: videtur ligari. ar. 2. q. 1. eos, in fi. de ſimo. ſicut inis. C. de inceſt. nup. cũ ancillis. Contrariũ credo iſta conſtitutio non puniat cohabitationẽ vel inceſtum, ſed contractũ, vt in lit. dicitur, facit ff. de iis q no. infamia. qd ergo, in prin. C. de vſuca. transfor. l. 1. ad fi. ff. de uſu. qui ſcit, in fi. & ff. de bo. lib qui eum maior. & de minori. l. 3. § ſcio. ſicut qui ignoranter eligit indignum, licet poſtea ſciat, non incurrit pœnam concilii, cum In cunctis, de elect. cum in hoc ponderetur initium, eod ti. dudum probatur hæc ſolutio ex eo, quis ſine iudicio Eccleſiæ ab illa diuertere non poſſet de diuor. porro. cum ſuis concor. fateor tamen quod peccat cognoſcendo, & ſic loquuntur contraria de ſent. exc. inquiſitioni. Quid ſi contraxi cum illa, quam credebam eſſe conſanguineam, affinẽ, vel Monialẽ, ſed in veritate non erat? Solue per no. de ſent. excom. ſi vero 2. & c. in audientia 2.

s Vide propoſitum in capitulum nondẽt ext. de conſang. & affin. circa finem nu. 21. verſ. pro complemento quarto

† Vide conc. Trid. ſeſſ. 24 de reformat c. 5. & de intellectu B. Ant. trac. de excõicatione, c. 34. ad 8 Coua. li. 4. Decretaliũ p. 2. c. 6. § 3. nu. 3.

e Canonica. nedum diuina.

f Interdictis. ſ. in quarto vel citeriori gradu conſanguinitatis vel affinitatis primi generis, eo. ti. non debet.

Glo ſeq. notat. quærit, allegas duo iura pro ſoluit contrarium, & ad illa iura reſpondit.

g Contrahere. Non puniuntur ergo inceſtum vel coitum, ſed contractũ, ut ſic cõtrahẽs ligetur, licet nõ conſummet. Quid ſi non cõtraxit matrimoniũ, ſed ſponſalia tm. ar. ꝙ ligetur. ff. de ſpon. orõ vbi prohibitio nuptiarũ includit ſponſalia. Ad idẽ, de eo qui duxit in matrimonium ca, cum haberet. vbi æquiparantur ſponſalia & matrimonium. Non puto ligari, cum conſtitutio ſit pœnalis, & verba hoc non importent, quod uerum puto niſi conſummauerit per copulam carnalẽ, quia tunc ligatur, quia ſi tunc contraxiſſe videatur. de ſponſa. veniens, & c. is q. Contrarium non obſtat; quia licet fateat, ꝙ ubi prohibetur matrimonium, prohibentur ſponſalia, non ſequitur ꝙ contrahenti ſponſalia ſit eadẽ pœna, quæ contrahenti matrimonium. bene facit de elect. perpetuo. lib. 6. In decre. cum haberet. ſponſalia cum adulterio inducunt impedimentum matrimonii, ſicut inducunt publicam honeſtatem de ſpon. c. vnico. li. 6.

Gl ſeq. argum, & illud determinant in uno membro: in alia alleg. prior ſolum contrarium allegatis reſpondet.

h Matrimonialiter. per hanc litteram, & per litteram, in l. eo. ti. matrimonia contrahentes, vñ ꝙ quo ad contrahendũ non currat hanc pœnam Et ſi de abſoluta coactione loquuntur, hoc eſt certum, quod met. cauſ. ſacra. ſed ſi de conditionali licet tali, quæ debuerit cadere in conſtantem uirum videtur ligari per eam decretalem ſed cum non ſit matrimonium deficiente conſenſu, ita, ꝙ non inducit publicam honeſtatem, de ſpon. c. lib. 6. ac æquitate videtur tal a non ligari facit de ſen.

M 2 excom.

Digitized by Google

uerentur. Nec non religioſos a & Moniales b ac clericos in ſacris c ordinibus conſtitutos matrimonia † contrahentes, d refrænare metu pœnæ ab huiuſmodi eorum temeritatis audacia cupientes: Ipſos excommunicationis ſententiæ ipſo facto decernimus ſubiacere. Præcipientes eccleſiarum prælatis, vt illos quos eis conſtiterit e taliter contraxiſſe, excommunicatos publice tandiu nuncient, ſeu a ſuis ſubditis faciant nunciari, donec ſuum humiliter recognoſcentes errorem ſeparentur f † abinuicem, & abſolutionis obtinere g beneficium mereantur.

Per prædicta quoque iuribus, h quæ ſic contrahentibus alias pœnas imponunt, in nullo volumus derogari.

excom. ſignificauit In decre ſacris punitur communio quæ ibi interuenit, licet per metum.

a Religioſos ſcilicet profeſſos, tacite vel expreſſe religionem approbatam de voto vnico, lib. 6. quod intellig. etiam ſi profeſſio illa tacita vel expreſſa non obligat illi religioni, ſed reli ſed religioni in genere. pone exemplū de reg non ſolum, & c. ſeq. lib. 6.

b Et moniales. ga ſupra tam nominauerit contrahentem cū Moniali, & hic repetit de Moniali, videtur hic probari quod communicans in illo actu pro quo quis ex communicationē incurrit. excommunicatus non eſt de hoc ſcripſi de ſenten. excom. contingit. Poſſet tamen dici, quod ſupra punit ſcienter contrahentem cum Moniali, hic uero punit Monialem contrahentem etiam eo caſu, quo cum ea contrahens non ligatur, vt qui hoc ignorat.

c In ſacris ſtrictis hoc dico propter no. 32. diſt. in ſumma.

Gl ſeq. dicit quare non repetit ſcienter, & dictum illud determinat.

d Contrahentes, non repetit ſcienter, quia licet ignoranter poſſet quis contrahere cum conſanguinea, affine, vel monacha, non tamen in monachum, monacham, uel conſtitutum in ſacris contrahentem cadit

ignorantia. facit de reſcrip. ab excommunicato. C. de hæret. Inſti. l. ſin. Puto tamen, quod ubi eſſet probabilis ignorantia, ut in ordinato ad ſacros in amentia vel dormiente, tam eo caſu quo character imprimitur, de bap. maiores in fin. vel intra pubertatem de cleri. per ſal. pmo. c. unico, nō eſſet locus huic pœnæ.

e Conſtiterit. etiam ex officio & nemine deferente, de diuor. porro. & reſpon. & vide quod dixi ſup ea. compt. de cenſi. c. ſi.

f Separentur. præcedit ſatisfactio ſicut in manifeſta offenſa de ſen. exc. uenerabilibus, lib. 6.

g Obtinere. per epiſcopum. de ſen. excō. nuper. & hic patet quod non ſufficit ſatisfactio, niſi ſequatur abſolutio eo. ti. cum deſideres. in ſi. Gl. ſeq. ponit triplicē ſpeciem iurium

h Iuribus. de clandeſt. deſpon. c. ſi. C. de inceſt. nup. q. contra Inſti. de nupt. §. ſi aduerſus de hæret. cum ſecundum, in prin. l. b. 6. & hic. Quo ad primum, de conſanguineis & affinibus, de hoc de do. inter vir. & uxo. & ſi necesſa. Quo ad ſcd̄m, de profeſſis 27. d. c. 3. & c. ſeq. 27. q. 1. per totum 26 q. 2. ſi nuis non dicam. Quo ad tertium, de cōſtitutum ſacris 28. d. presbyterum. 15. q. vlt. cum multæ. de cleri coniug. c. 1. & c. ſane 2. qui cler. vel uo. c. 1 & 2. cum ſimilibus.

† In vetuſto codice manuſcripto i. ma. matrimonia contrahentes, & inter eos ſcienter eadem celebrantes refrænare, &c.

† Quis dicatur religioſus unde per doctores in Rubrica de relig. dom. & in c. eccle S. Mariæ de conſt. & in 2 de uoto li. 6. adde Fel. in c. non dubium de ſē. exc. li. 6.

Satisfactio præcedit in manifeſta offenſa

† In eodem uetuſto codice manuſcripto, ſeparentur abinuicem & ab ipſis quā celebrantes prædicti abſolutionis beneficio obtinere, &c.

FINIS LIBRI QVARTI.

L I B E R Q V I N T V S.

c Perpetí.quaſi perpetus,continuus,vel aſſidua, & eſt infinituuum huius verbi perpetior, & ponitur pro diu tolerare,vel valde pati.

d Inducere.45.d.tua ſnot de ſpon.iotes opera.

DE MAGISTRIS, ET NE ALIquid exigatur pro, &c.

Glosſa ſeq. exponit, & de gratia duas opi. ponit, quibus inducit duo ....

Continua tio domini Heliæ.

Continua ſic rubricã Viſum eſt ſup. de eccleſiis & rebus ip ſarũ,verũ quia eccleſia ad ſui regimẽ indiget m giſtris:ideo anne ctit rubricam de ma giſtris,&c.

INter ſtudia dicit,q in ciuitate Romana ciuitate Pariſieñ.Oxonienſi,Bononienſi, & Salamãtina,vbi eſt vniuerſitas generalis,debent eſſe duo magiſtri, q ſciant loq idiomata de quib io textu, & q valeãt docere & erudire infideles,& errantes ibi exiſtentes, qui diuerſarũ linguarum exiſtunt, & iſti magiſtri in vniuerſitate Pariſienſi debẽt inſtitui p regem Franciæ. In Oxonieñſi dẽt inſtitui p regẽ Angliæ,& ſic de aliis, vt in littera, h.d.H.R. Nota quod in hac cle.primo ponit exordiũ,in quo facit duo Primo ponit intentionem ſuam generalem. Secundo ſpecialẽ,ibi Non ambigimus. Et dic,nõ ambigimus,id eſt dubitamus de ambigo,gis, quod idẽ eſt quod ambio dubitas ſecunda ibi,Vt igitur videgl. No.q Papa debet eſſe ſolicitus vt errantes reducat ad uiam veritatis, de hoc in gl 2.3.& 4 Nota qd commendatur vigilia cũ ſtudioſa diligẽtia Zab.

† Vide Log. cum Gomezium regula cancellariæ d idiomate vbi plene q̃ materia linguarũ.

Prima glo ſummat, & diuidit.

L I B E R Q V I N T V S.

TITVLVS I.

De magiſtris, & ne aliquid exigatur pro licentia docendi.

Clemens v. in concilio Vienenſi.

In ſtudiis Romanæ curiæ. Pariſien. Oxonien. Bononien. & Salmantino, debent eſſe magiſtri catholici ſcholas regentes in linguis Hebraica, Arabica & Chaldea, duo ſcilicet pro qualibet lingua. Et ſtatuitur per quos eis debeat de ſtipendiis & ſumptib. prouideri.

C A P. I.

INter [a] ſolicitudines [b] noſtris humeris incumbentes perpeti [c] cura reuoluimus, vt errantes in uiam veritatis inducere,[d] ipſoſque lucrifacere Deo ſua nobis cooperante [e] gratia, valeamus, hoc eſt quod protecto deſideranter exquirimus,ad [f] id noſtræ mentis ſedulo deſtinamus affectũ ac circa illud diligenti ſtudio,& ſtudioſa diligentia uigilamus.

Non ambigimus autẽ quin ad huiuſmodi noſtrum deſiderium aſſequẽdum † diuinorum eloquorum ſit expoſitio congrua ipſorumque fidelis prædicatio admodum [g] opportuna. Sed nec ignoramus, quin & hæc promi [h] noſcantur inaniter [i] vacuaq; redire,ſi auribus linguam loquentis ignorantium proferantur.[k] Ideoque illius cuius uicẽ interris,licet immeriti,gerimus, imitantes exemplum, qui ituros per vniuerſum mundum ad Euãgelizandnm Apoſtolos,in oĩ linguarũ gñre fore voluit [l] eruditos, viris catholicis notitiam linguarum habentibus,quib. vtuntur infideles præcipue,abundare ſanctam affectamus eccleſiam, qui [m] infideles ipſos ſciant, & ualeant ſacris inſtitutis inſtituere, chriſticolarumq; collegio per doctrinam Chriſtianæ fidei, ac ſuſceptionem ſacri baptiſmatis aggregare. Vt igitur peritia linguarũ hmõi poſſit habiliter per inſtructiõis efficaciã obtineri,[n] Hoc ſacro approbãte concilio ſcholas in ſubſcriptarum linguarum Romani.ver.non itaque.

† al.exequẽdum.

e Cooperante gratia per quam cogi oſcitur quod agendũ ſit, & quid vitandũ & adiuuamur ad faciendã,de conſe.d.4. gratia & trib. ſeq. ca pitulis. Eſt autem gratia operans & cooperans, prima præparat hominis volũtatem, ut velit bonum. Scda adiuuat ne fruſtra uelit videtur tñ quibuſdã q ea dem ſit gratia, idem donum, uel eadem virtus operans, & cooperans, ſed propter diuerſos affectus diſtinguũtur in uerbo Gratia enim quæ parat hominis uoluntatem ad bonum,cum non ſit o tioſa, ut augeatur & aucta perficiatur, coadiuuat ne fruſtra uelit,ſed perducat ad opus, quodcunq; recipias comprobitur hæc littera. Huic altercatiõ: Theologorũ eſt ſimilis altercatio Canoniſtarũ an ſit una ſidea cõiugii, aut duæ, de qua 27.q.2.Coniuges. Item altercatio Legiſtarum, an ſint duæ poſſeſſiones differentes ſpecie,an una tãtum diuerſificata p accidentia, de qua latia patet per Dynum de regu. iur. in tertia reg.lib.6. Et an ſit v. nũ intereſſe,an triplex, de quo etiam ſatia per eum co.ti.ino ra. 10 An.

† De hac gratiæ diuiſionem de omnioo B. Ch.t.2 q.3. ar.t.3.

f Ad id. ſcilicet ad inducendum errantes ad veritatis viã.

g Admodum. pro valde conco.unde ſu. ad compl.de iureia.

a Inter. In ſtudiis, Romanæ curiæ, Pariſieñ Oxonien Bononien.& Salamãtino.dẽnt eſſe magiſtri catholici ſcholas regentes in linguis Hebraica, & Arabica,& Chaldæa,duo ſcilicet pro quaibet lingua. Et ſtatuitur per quos eis debeat de ſtipendiis & ſumptibus prouideri. Et ponitur primo exordium,in quo dco facit,primo ponit intentionem ſuam generalẽ, Scdo ſpecialẽ,ibi,Non ambigimus. In te tenda,ibi. Vt igitur, conſtituit primo prouideri circa ſcholas magiſtrorũ,ſcdo circa expenſas,ibi.Quibus.

b Sollicitudines concor.de purga canonica. inter. ubi ponitur alia, l.de ſuſpectis captandum.

h Promi. id eſt proferri vel promulgari,& habetur hoc verbum,de iud.nouit ver.quicumque 23.q.4. non poteſt in nuponitur.n.promere pro proferre, manifeſtare,aperire,o:e dicere

Promo qd ſignificat.

i Inaniter. quaſi in vacuum vel inutiliter.

K Proferantur.ſimile de oſñ.ordi.quoniam

l Volu. Actuum 2.in prio.de varietate linguarum.16 d.ſeptuaginta,in ſi.

m Qui.viri catholici.

n Obtineri.huius conſtic ſin.

a Romanam curiam. quæ habet ſtudium generale, & priuilegia ſtudii, de priuile. c. 1. li. 6.
b Reſidere. quod dic, vt ſup. ead. comp. de cle. nō reſ. ... ſ. ſane.
Gloſ. ſequens ponit etymologiam tractans de ordinatione, & de tempore huius ſtudii.
c Bononien. dicitur Bononia, quaſi ... omnia bona, vel ... non puto, ... procedat ... ordine ſtudioru, ſed ex gratificatione ... & hoc ... Romanā curiā ... quod ultimo ſtudium habuit ... lib. 6. Quicquid ſit, hoc conat, quod Bonon. habuit priuilegia ſtudii a Theodoſio, de minore tamen intelligo, qui regnare cœpit, prout ex Chronicis, quas verbotenus puto, percipio, anno Domini 415. & regnauit annis 27. quo anno ſui imperii hæc conceſſerit non percipio: currentibus autem 451. ſucceſſit Martianus.
d Sufficientem. nō dicit eminentem cō cor. de ele. cum nobis olim, de priui. ca. penult.
e Hebraicæ in originali habuimus Hebraicæ, Græcæ, Arabicæ, &c. & illud, Græcæ in ipſo originali erat cancellatum, & forte propter ... q. eſt ſup. quibus ... tur infideles, & cancellata fuit, cum Græci fideles ſint, & ... ſub obedientia Ecclesiæ, de bapt. licet & facit quod no. de ſum. trin. c. 1. li. 6, ſi hodie ſchiſmatici ſunt nec recognoſcunt caput Romanā eccleſiæ, & forte eſſet expediencior ſuæ linguæ doctrina, quam aliarū. Iudæi autem habent litteram Hebraicam, ſed linguā ſpecialem in vulgari non habent, habemus et magis ... ipſorum lingua vulgaris Arabica. littera eſt Saracenorum, Chaldæi Chaldæorum de qua 37. di. ... & c. de quibuſdam, & tamen fertur quod hæc littera hodie non habeatur.
f Per ſedem Apoſtolicam, in ſtipendiis competentib. & ſumptib. volumus prouideri, quod ſequitur
g Vualiæ. ſcribitur per duplex u, ut di. de tempo. ord. ca 2.
h Rectores. alios beneficiatos non uidetur excludere.

guarū gentibus vbicumque Romanam [a] curiam reſidere [b] cōtingerit, † nec non in Pariſien. & Oxonien Bononien. [c] & Salamitino ſtudiis prouidimus erigendas: Statuentes, ut † in quolibet locorum ipſorum teneantur viri catholici ſufficientem [d] habentes Hebraicæ, [e] † Arabicæ, & Chaldææ linguarū notiam, duo videlicet vniuſcuiuſque linguæ periti, qui ſcholas regant ibi, qui ſcholas regant ibi, & libros de linguis ipſis in Latinum fideliter trāſferentes, alios linguas ipſas ſollicite doceant earumque peritiam ſtudioſa in illos inſtructione trānsfundant, ut inſtructi & edocti ſufficienter in linguis huiuſmodi, fructum ſperatum poſſint, Deo auctore, producere, fidem propagaturi ſalubriter in ipſos populos infideles Quibus equidem in Romana curia legentibus † per ſedem Apoſtolicam, [f] in ſtudiis uero Pariſien. per regem Franciæ, in Oxoni. Angliæ, Scotiæ, Hyberniæ, ac Vualiæ, [g] in Bononien. per Italiæ, in Salamantino per Hiſpaniæ prælatos, monaſteria, capitula, conuentus collegia exempta & non exempta, & eccleſiarum rectores. [h] in ſtipendiis competentibus, & ſumptibus volumus [i] prouideri, contributionis onere ſingulis iuxta facultatum [k] exigentiam imponendo, Priuilegiis & exemptionibus quibuſcunque contrariis nequaquam obſtantibus, quibus tamen nolumus quo ad [l] alia præiudicium generari.

Idem.

Is ad quem ſpectat magiſterium vel doctoratum tribuere, prius a doctorando recipiat iuramentum, quod in ſolemnitate ſua non expendet ultra ſummam trium millium Turon. n. argenteorum. Quod ſi non fecerit, etiam ſi ep:ſcopus, per ſex menſes a collatione magiſterii eſt ſuſpenſus. h. d. Io. And.

CAP. II.

Cum † ſit [m] nimis abſurdum, vt quis cum vanitate & imperitia, ad honorem aſcendat peritiæ litterarum, non ſine turbatione miramur illum apud ſcholaſticos [n] inualuiſſe abuſum, quod pleri que eorum, qui quauis ſcientia ad doctoratus [o] uel magiſterij aſſumun-

i Volumus. hæc voluntas in ſuis manet terminis quia non fuit de executore promiſſum.
k Facultatum. de cen. ſupra. cum ſuis concordan. & infra c. proximo.
l Alia. concor. ſup. ead. compil. de ſtatu mon. c. 2 de reſt. ſpol. c. 1.

Cum ſit. Quia nōnulli doctoratum ſiue magiſterium aſſumentes, conſiderant ſe quod non erant perfect. in ſcientia, faciebāt magnum feſtum in aſſumptiōe ipſius gradus. vnde multotiens edibant ad ſuas partes vacui, & nihil poſſidentes, & etiam multis creditoribus obnoxii, & eſt obligati, propter quod tenebatur magnū ſandalum, ideo Papa Clemens in cōcilio Viennenſi ſtatuit, quod nullo modo tales recipiantur ab iis qui ſibi dant auctoritatē magiſterii, niſi primo iurauerit non expendere ultra ſummam ducentorū quinquaginta aureorum.
Prima gl. ſummat. & diuidit.
m Cum ſit. is ad quē ſpectat magiſterium, vel doctoratū tribuere, prius a doctorando recipiat iuramentum, quod in ſolemnitate ſua nō expendet vltra ſummam trium milliū Turonen argenteorum, quod ſi non fecerit, etiā ſi ſit epiſcopus, per ſex menſes a collatione magiſterii eſt ſuſpenſus: partes patent. In prima ex ordium, ponens cōſtitutionis cauſā. In ſecunda conſtitutionē, ibi, Volentes. In tertia punitionē tranſgreſſorum: ibi, Si quis.
n Scholaſticos. idē verum, 38 diſt. ſedulo. in prin. de hær. cū ex iniuncto, § licet, & de reſt. ſpol. ſrequens. li. 6.
Gloſ. ſeq. ponit differentiam, quam improbat, & diſtinationem ſubdit.
o Doctoratus uel magiſterii. 37. diſt. de quibuſdam. Et, dicunt quidam quod doctores in iure canonico, uel ciuili, magiſtri dñi in theologia, uel artibus, & qui doceant ſeorſū liberales artes, iuris per Hoſt. in ſum ma hu. ius titu. § 4 facit ad primum, præœmium. I b. ... medium, ad ſecundum eodem titu. cap. penult. & ult. & hoc recipitur apud Italicos, Sed ultramuntani omnes vocant magiſtros. Nec debet abſc. i. hac denominatio. ſore.

† Al. contingat.

† Aliter, in ſingulorum ipſorum ſtudiis &c.

† In aliquot antiquioribus codicibus, Hebraica, Græca, Arabica, & Chaldæa, & c ... hic in uerbo Hebraica

† al. regentibus.

† No, primo principium, quod nimis abſurdū eſt, ut quis cum vanitate, uel imperitia aſcendat ad honorem peritiæ litterarū. pro hoc, quia aſcenſus ... eſſe per gradum debitum non uitiorum, de præ. d. 1. dūſaetiin ſi. No. ſecundo, quod prohibetur exceſſus expenſarū. de hoc in gl. in. ver. excedāt. Zab.

fore moleſta, cum Chriſtus ſic a diſcipulis vocaretur Ioan. 3. quod ipſe acceptabat Ioan. 13. dicẽs. Vos vocatis me magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim. Et dr magiſter quaſi maior in ſtatione, ſicut miniſter quaſi minor ibidem inſ. iii. 2. c. 1. §. ſane dr a monendo vel a monſtrã do. & de his per Hoſt. in ſum. eo. tit. § 1.

Magiſter vnde dicitur.

cur honorem, a cum ſua ſolemniter principia b faciũt, aut ſui recipiunt inſignia c doctoratus, circa cibos, veſtes, & alia ſic in expenſis excedunt, d q̃ & ipſi tranſeunt expenſarũ hmõi vanitate vacui e plerumq; remaneant & grauati: f Et cæteri, qui vel nolunt, vel nequeunt ſimiles expenſas ſubire, hac occaſione frequenter a receptione honoris huiuſmodi retrahuntur.

¶ Volẽtes igitur de opportuno ſuper his remedio ꝓuidere, illis ad quos vbilibet pertinet honorẽ tribuere memoratum, diſtricte pręcipimus, vt quoſcunq; ab eis decętero dictũ recipiẽtes honorem, iuramento g prius adſtringant, ne vltra triamillia Turoneñ. argenteorũ h † in ſolẽnitate, circa hmõi doctoratũ i aut magiſterium quomodolibet adhibenda, expendant: ipſos † nihilominus (niſi forſan notabilis † conditionis extiterint) vt intra ſummã prędictã hmõi moderentur expenſæ, efficaciter exhortantes: ac ſi hoc illorum congruere ſtatui viderint, iuram n exigentes ab eis, quod certos infra ſummã præfatam taxãdos k ad ipſis expenſarum terminos non excedunt.

¶ Si quis autem pontificali l etiam † dignitate pręfulgens, nõ recepto prius iuramento præfato, honorem cuiquam tribuerit ſupradictum; a collatione magiſterij, ſeu doctoratus cuiuslibet m per ſex menſes n eo ipſo nouerit ſe ſuſpenſum.

TITVLVS II.

De Iudæis & Sarracenis.

Clemens v. in cõcil. Vieñ.

Principes Chriſtiani compeſcere debent Sarracenos ſibi ſubiectos ab inuocatione publica nominis Mahumeti, & a peregrinatione, quam facere ſolent ad ſepulchrum ipſius hoc dicit. Io. Andr.

a Honorem. hunc honorem ſine peccato quis poſtulat in quacunque ſcientia, ſi eſt dignus. 8. q. 1. in ſcriptur. s. verũ ecce ego eo u. quãnto. Ratio, quia per hoc petit opportunitatem communicandi quod habet, & quod laudabile eſt, & ad charitatem pertinens. In indigno vero eſt peccatum præſumptionis. de hoc per Archi. 48. diſt. c. 1.

Doctoratus & magiſteriũ ſine peccato poſtulari poſſunt.

b Principia. ita loquuntur quidam in ſtudiis quibuſdam vltramontanis.

c Inſignia doctoratus. ita loquimur nos & ita inſignia ſunt cathedra, birretum; apud aliquos ſiber, annulus, oſculum.

Scientiæ imperfectũ ſupplet perfectio charitatis.

d Excedunt. ſicut quandoque imperfectum ſcientię ſupplet perfectio charitatis, de renuo niſi § ꝓ defectu, ſic quandoque in talibus imperfectum ſcientiæ ſupplet perfectio expẽſarum.

† al. argen. I. Iuramẽtorũ formæ multæ ſunt.

e Vacui. prius habitis & conſumptis.

f Grauari. oneſe debitorum. Io. And.

† al. Ipſoſq;.

g Iuramento ſimile da Iudæ. ſignificanti. ſup. ea compil. de ſe. bg. dom. quia. vet. illi etiam. & inf tit. 1. c. 2. § porro. De multis iuramentorum formis capitellis in iure vide in Spec. de iureior. §. 1. ver. illud, ad quas addas iſtas.

† al. nobilis.

h Argenteorum. aſcendunt 1. ad monetam Bonoñ. quingentas libras bononeorum paruorum, ponendo Turoñ. pro duobus Venetis vel 40 Bonoñ. paruis, vt valere conſueuerant.

Vide Co. marrouiam tract. de vete ſũ numiſma ſũ collatiõe, c. 3 § 3.

i Doctorum. expenſa priuati eximiatis non videtur includere.

k Taxandos] ſimile ſup. de vſu. quãmquam. vet. cæteram. lib 6.

l Pontificali] alias non includeretur de ſen. excom. quia periculoſum de elect. ſi compromiſſarius: §. huiuſmodi. lib. 6.

m Cuiuslibet.] non illius ſcientiæ tantum, cuius doctoratum contulit, non recepto iuramento, & eſt ſimile de tempore ordina. uel non eſt.

Gloſſ. ſeq. quærit, ſoluit, & remittit. Iterum quærit & remittit.

n Sequentem.] immediate, ſi autẽ pendente primo ſemeſtri iterum violet hanc conſtitutionem, an ſtat in curſu ſecũdum ſemeſtre, an tunc cum finitum fuerit primum, dubitatur, & cõiter tenet q̃ non ut duplicatur totius, ſed ſtatim poſt ſecundam tranſgreſſionem, inchoat ſecundũ ſemeſtre, per leges ſt ad le. Aquil. ita vulneratus. & ad Turp. l. in ſenatus in fin. ad Carb. l. Carbonianũ. § ſi & l. ſi quens & ſa cit ꝗ de priui. ca. ver. ſi qui vero. de hoc latis ſcripſi. de ele cum in cunctis in fin. Sed nunquid ſuſpẽſione pendente ualet collatio doctoratus facta pea ſuſpenſum? conſtat q̃ ille non eſt caſſa, quo imprimatur character; item nec datur hoc officium ex impreſſo charactere, ſed ex poteſtate officij. & eſt quædam auctorizatio & declaratio, q̃ declarat illũ dignum ad officium doctrinę, & dat auctoritatem vt doceat; puto igitur q̃ ſi ſuſpenſio erat occulta, hanc auctoritatis datione non ſit neceſſe iterari, ſecus ſi eſſet publica. facit ne te ind. ad ꝓbandũ, & q̃ ibi no. & vide quod dicat de hæret. ſi aduerſus, & quod no. in Spec de inſtru. edi § reſtat. ver ſi. quid ſi tabellio.

† Dictio &. id eſt, in antiquorib. etiã plurib. etiam preſſis.

Doctoratus & alia gradus a q̃b. cõferri poſſunt.

Gl ſeq. primo ſoluit dubium. Secundo mouet aliud dubium, & ſoluit tertio quærit & ſoluit.

n Suſpenſum. violans hanc ſuſpenſionem, irregularis non eſt debent. excom. is qui. lib. 6 & dixi de exceſ. prælat. c. n. declarari debuiſſet ad quem tunc ſpectaret collatio ſicut factum fuit ſup. ea compil. de ſta mo c. 1. ver. abbate. Et ſciendum, q̃d aliqui conferunt auctoritate Apoſtolica, vt archidiaconos Bononienſis, aliqui de cõſuetudine, aliq de iure communi, ſecundum Hoſtien. qui no in ſum. eo tit. §. penul. in princ. q̃ vbi aliud non apparet, epiſcopus cum capitulo hoc faciet. alleg. eo. tit. quia ver. verum parum facit, & maxime ponderata decr. 2 eod. tit & ipſius ſuprãſcriptione, puto q̃d in ſtudio iſto, cum ex priuilegio Apoſtolico dato ab Honorio iii. archidiaconus hoc facit, deuolueretur ad Papam de conceſ. præben. quia diuerſitate, ſed quia per aliud priuilegium Apoſtolicum mortuo, uel abſente archidiacono epiſcopus & capitulum exercent officium, ipſi ſuccederent, & idem eſſet vbi archidiaconus, vel alius conferret de cõſuetudine, vel de iure, quia ſuperior ſupplet eo. tit. c 2. reſponſio. Quid de officiali archidiaconi? Dico quod ipſe ſuſpenſus eſt, non, archidiaconus, niſi ratum habuiſſet de elect. ſi compromiſſarius. §. porro. lib. 6.

DE IVDAEIS ET SARRACENIS.

CEdit. Iſta clementina iubet principibus, vt ipſi cõpeſcant Sarracenis ſibi ſubditos ab inuocatione Mahumeti: & prohibet ipſis principibus ne patiantur eos ire ad ſepulchrum ipſius. Figura ſic caſum: Sunt aliqui principes Chriſtiani in pluribus mundi partibus, qui propter eorum auaritiam, vt accipiant tributum a Iudæis, & Sarracenis, in ſuis partibus tolerant, & patiuntur eſſe & morari: aliquotiens patiuntur eos eſſe ſeorſum, id eſt diuiſos a Chriſtianis. aliquotiens patiuntur, & tolerant eſſe miſtos cum Chriſtianis in eadem ciuitate, in eodem vico: qui quidem Sarraceni conueniunt in vnum, id eſt ſimul in Meſquitis, id eſt tẽplis eorum: & ibi faciunt inuocationem Mahumeti. Item quid vltra faciunt? Certe ſciatis quod ipſi faciunt talia, Eſt vnus quis aliàs fuit ſepultus in quodam ſepulchro, & iſtum tanquam ſanctum in lege eorum habent, & annis ſingulis, & diebus vadunt ad peregrinationem ad illud ſepulchrum, quare graue ſcandalum in cordib. fideliũ generatur. Quare quæro a vobis ſancte pater, an tales principes benefaciant? Et reſpondet qđ non; quia illud quod Deo diſplicet, non eſt tolerandum; quare inhibemus & prohibemus vniuerſis & ſingulis principibus catholicis, ſub quorũ dñio illi Sarraceni morant, qđ de terris ſuis omnimodo dictus Iudęos & Sarracenos auferant, depellant & procurent auferri a ſubditis ſuis. Et inhibemus & prohibemus expreſſe, ne pręfata inuocatio Mahumeti ſeu profeſſio ſui nominis publice valeat ab aliquo Sarracenorum ſubditorum inuocari; qđ ſi qui contrarium fecerint, caſtigentur id eſt, puniantur ob diuinã reuerentiam, ut alii perterriti exemplo, talia facere non præſumant: videatis textũ. No. qđ aliqui puniuntur vt cæteri capiant exemplum: ſimile in clemen. vt cleꝛicorum ſup. de offi. ord. Nota ꝙ cauenda eſt Dei offenſa, & per ſuperiorem non eſt diſſimulanda, ut dicit. gl. 2. Nota de modo quo Sarraceni conueniunt ad ſuas Meſquitas. de hoc in glo. audiui. Zabarella.

CAP. VNICVM.

CEdit quidem[a] in offenſam[b] diuini nominis, & opprobrium fidei Chriſtianæ, quod in quibuſdam mundi partibus principibus Chriſtianis ſubiectis, in quibus interdũ ſeorſum,[c] interdũ vero permiſtim[d] cum Chriſtianis habitant Sarraceni,[e] ſacerdotes eorum Zabazala[f] vulgariter nuncupati, in templis ſeu Meſquitis[g] ſuis, ad quæ iidem Sarraceni conueniunt,[h] vt ibidem adorent perfidum Mahumetum,[i] diebus ſingulis, certis horis in loco aliquo eminenti eiuſdem Machometi nomen, Chriſtianis & Sarracenis audientibus, alta voce inuocant & extollunt, ac ibidem verba quædam in illius honorem publice profitentur. Ad locum[k] inſuper vbi olim quidam ſepultus extitit Sarracenus,[l] quem vt ſanctum Sarraceni a-

Prima gloſſa ſummat, & diuidit.

a Cedit quidem] Principes Chriſtiani compeſcere debent Sarracenos ſibi ſubiectos ab inuocatione publica Mahumeti, & a peregrinatione, quam facere ſolent ad ſepulchrum ipſius. Et prima pars ponit duplicem Sarracenorum exceſſum, quem ſecũda corrigit, ibi [Cum autem.]

b Offenſam.] quæ diſſimulanda non eſt; eod. titu. in nonnullis.

c Seorſum.] puta quia totam vnam terram, villam, vel populationem tenent ſub principe Chriſtiano; vel habent vnam extremitatem terræ uel parochiæ.

d Permiſtim.] quia in qualibet parte ciuitatis cohabitant Chriſtiani; quodlibet illorum fertur eſſe in Aragonia, & diuerſis terris Hiſpaniæ.

e Sarraceni qui debent a Chriſtianis publice diſtingui per habitum cod. ti. in nonnullis.

Gloſſa ſequens de ſacerdotibus Sarracenorum ponit duas ſpecies Item ponit de ipſorum miniſteriis & eorum officiis. Item de horis ipſorum.

f Zabazala.] habui a recedendo viro antiquo domino Ioanne theſaurario regis Franciæ, qui fuit captiuus eorum per quadriennium, quod erratum eſt in vocabulo quia duo habent genera ſacerdotum. Primi in ſingulari vocantur Foqui: in plurali vocantur Foca: & illi ſunt vxorati: & manent in Meſquitis Secundi vocantur Alhagea; & illi cõmuniter non ſunt vxorati, & relinquunt mũdum, & ſic diuerſi ſunt a primis in habitu & aliis: ſicut apud nos religioſi a ſæcularibus clericis; & iſti ſemel accedũt ad ſepulchrũ Mahumeti; & quælibet Meſquita habet vnum ſacerdotem de primis, & vnum miniſtrum, qui vocatur Muerdem, quod ſonat præco, qui ſupplet defectum campanarum, quas licet Sarraceni multum cõmendẽt, quia tamẽ Chriſtiani in eis habendis præuenerunt, nolunt eis uti: illius præconis officiũ eſt; quia horis de quibus infra dicetur, aſcendit turrim. Meſquitę quadratã, in qualibet parte ſui feneſtram magnam habentẽ & ad illarum quamlibet clamat alta voce obturatis auribus cum digitis, vt vox fortius reſonet in ſua lingua, verba hæc ſonantia, nil aliud poſſe, niſi Deus & Mahumetus eius nuncius, venite ad orationem faciendam in releuationẽ peccatorum veſtrorum, & poſtea ſubnectit, Legalia ille Halla; quod eſt dicere, non eſt alius victor, niſi ſolus Deus, & hæc verba omnes milites Sarraceni portãt in ſcutis ſuis: & adhuc ſubmittit. Deus eſt omnipotens. Horæ autem quib. hoc facit, de quibus inferius ſequitur ſunt quinque. Prima eſt in aurora, quam vocant Salatazobia. quod eſt dicere oratio matutinalis. Et forte hęc fuit cã erroris huius verbi ſecundum eum male recepti, cum ab illo præcone proferatur. Secunda hora eſt in tertiis. Tertia, in veſperis. Quarta, in completorio, quæ reſonat in cœnam. Quinta, in creſpuſculo noctis, quæ ſua lingua reſonat, in tenebris & qualibet illarum horarum. Sarraceni faciunt certas genuflexiones, ſicut de ſero nos facimus ad laudem Virginis.

[Sarraceni duo genera ſacerdotum habent.]

[Sarraceni campanis non vtuntur.]

[Sarraceni quinque horas obſeruant.]

g Meſquitis.] quod nos vocamus baſilicas, uel eccleſias, ipſi vocant Meſquitas, Iudæi ſynagogas eodem titulo, Iudęi, & c. conſuluit.

[Baſilicę, Meſquitæ, ſynagogæ differunt.]

h Conueniunt] audiui qđ feminæ non conueniunt ibi cum maribus & quando intrant, hoc faciunt nudis & lotis pedibus. & cum certa deuotione.

i Mahumetum] in hiſtoria eccleſiaſtica legit Mahumetum e nutritum fuiſſe a quodam clerico nobili Romano, qui cum tpe Bonifacii Papæ quarti quandam petiam impetrare non potuiſſet, apoſtatauit a fide & nutriuit illum cum quadam columba alba, quę recipiebat grana de aure eius, & ſic erudita per hoc quod quando volebat Mahumetus, illa ponebat in publico os ad aurem, & ſic dicebat quod Spiritus ſanctus alloquebatur & inſtruebat illum: iſte poſtmodũ dedit legẽ Sarracenis, ut tae in hiſtor. eccleſiaſticis plenius legeri poſſunt.

[De Mahumeti initiis, incremẽto & nefaria acimpia ſecta conſule bonorũ auctorum hiſtorias.]

[Mahumetus legem Sarracenis dedit.]

k Ad locum qui dicitur Mecha.

l Sarracenus.] communiter habemus quod fuerit Mahumetus, de quo præmittitur.

alij a venerantur & colu t, magna Sarracenorum ca undem partium, & etiam aliarum confluit publice multitudo: ex quibus noſtræ fidei non modicum detrahitur, & graue in cordibus fidelium ſcandalum generatur.

¶ Cum autem hæc in † diuinæ maieſtatis diſplicentia non ſint vlla tenus tolleranda, ſacro approbante concilio, ipſa in terris Chriſtianorum diſtrictius fieri deinceps inhibemus: vniuerſis & ſingulis principibus b catholicis, ſub quorum domino dicti Sarraceni morantur, & ſiunt prædicta, ſub obteſtatione diuini iudicij obnixius † iniungentes; quatenus ipſi tamquam veri catholici & Chriſtianæ fidei ſeduli zelatores, opprobrium, quod tam ipſis quam cæteris Chriſticolis p præmiſſa ingeritur debita conſideratione penſantes: ipſum (vt proinde æternæ beatitudinis præmium aſſequantur) de terris ſuis omnino auferant, & a ſuis ſubditis auferri procurent: inhibendo expreſſe, ne præfata inuocatio, ſeu profeſſio nominis ipſius ſacrilegi Mahumeti publice, aut peregrinatio prælibata ab aliquo in eorum exiſtente dominio audiat attentari de cætero, vel quomodolibet ſuſtineri. Hi vero qui ſecus præſumpſerint, taliter ob diuinam reuerentiam caſtigentur ab ipſis, quod alij eorum exemplo perterriti c a præſumptione ſimili arceantur.

TITVLVS III.

De hæreticis,

Clemens quintus in conc. Viennenſi.

Præmittit conſtitutionis cauſam. Io. And.

CAP. I.

Multorum d † querela ſedis apoſtolicæ pulſauit e auditū, quod nōnulli inquiſitores per ſedē eandē contra prauitatem hęreticā deputati, metas f ſibi traditas extendentes, g ſic interdū extendunt † ſuę prātis officium, vt quod in augmentū fidei per circumſpectā eiuſdem ſedis vigilantiam ſalubriter eſt prouiſum [dū ſub pietatis h ſpecie grauātur innoxii i] cedat in fidelium detrimentum. k

Ponit conſtōnē de officio inquiſitionis exercēdo per diœceſanos et inquiſitores: primo ponens quinq;, quæ pōt alter ſine altero. Secūdo tria, quæ non poteſt, & decretū apponit ſubmittens, quomodo impedit us vel intereſſe nolens cōmittit alii vel cōſentit. Io. A.

¶ Propter qđ ad Dei gloriā & augmentū eiuſdem fidei, vt negotiū inquiſitionis hmōi eo proſperetur felicius, quò deinceps eiuſdem labis indago l ſolemnius, deligentius, & cautius peragetur; ipſum tam per diœceſanos epiſcopos, quam per inquiſitores a ſede Apoſtolica deputatos m (omni carnali amore, n odio, vel timore,

a Alii.] qui non cohabitant Chriſtianis.
b Principibus ad quos ſpectat coercere tales, cum enim non ſint creaturæ eccleſiæ illos eccleſia nō coercet, de diuor. gaudemus. Io. And.
c Perterriti.] ſā ea. compil. de offi. ord. cum concor.

Multorum. Iſta clementina eſt longa, ca pe diuiſionem gloſſę & proſequere tex. Et dicit, querela multorum pulſauit auditum ſedis Apoſtolicę ac ſedentis Papæ fuerunt nonnulli, qui conquerebantur de tali re vel tali. Not. quod querelæ multorū ſunt mouentes principem, de hoc in gloſſ. a & dicit paulus eū moueri quando querelantes mouētur bono zelo, ut hic, & de accuſ. qua'l alter alias ſecus, vt in c. cū in iuuentute, de purcanu. Not q nō debemus excedere metas noſtras de hoc in glo. ſ & p in hoc fines mādati ſunt diligēter ſeruādi de reſcri. cū dilecta de offi deleg cū venerabili. Zabar.

Prima gl. ſimul diuidit & ſummat.

d Multorum] Primo præmittit conſtōnis cauſam; Secundo ibi, [Propter quod] ponit conſtōnem de officio inquiſitionis exercendo per diœceſanos & inquiſitores. Primò ponamus quinque, quæ poteſt alter ſine altero. Secundo tria, quæ non pōt; & decretū apponit. ſubmittens quomō impeditur, vel intereſſe nolēs committit alii vel conſentit. Tertio; ibi [Sane.] prouidet circa muros vel carceres hereticorum, ipſorum claues cuſtodes, & cuſtodū miniſtros. Quarto ibi [Porro] ponit iuramētum cuſtodū miniſtrorū ſuorū, notariorū, & aliorū officialium. Quinto, ibi,

[Vltū.] ponit epos, inquiſitores. & eorum ſubſtitutos, qui faciēdo uel omittendo delinquunt in officio. Sexto, ibi, [Alia.] cōfirmat antiqua iura ... obuis Io. And.
e Auditū.] talis pulſatio communiter principes mouet, ut hic, quandoque etiā non mouet ex cauſa de purg canon. cum in iuuentute.
f Metas.] dī a metior metiris & eſt finis vel terminus agri, ... vel cuiuſcunq; rei habemus meto, metis, quod ponitur p eui ſectione meſſium. de pœ & remiſ. cum ex co. poſt pīn. inde dicit quidam, (dū tua rura metis, vicinis parcito metis) Has vero metas non licet tranſgredi de ſepul. c i vbi de hoc.
g Excedentes alias, extendentes
h Pietatis ſpecie.] concor. 10. q 1. noſſe cum ſuis concor. eo. titul. excommunicamus § quia vero. de ſimo. ad Apoſtolicā inf cap. fin. ver. non nulla.
i Innoxii. quod eſſe non debet. de ſent excommu Romana in fin. lib. 6.
k Detrimentum. quod eſſe non debet de pœnis, in quibuſdam de appel c. 3. & cap. ſuggeſtū de offic. ordin. Irrefragabili.
l Indago. quaſi indagatiō, inquiſitio, vel inueſtigatio, de iudic. quarto poſt prin. de offic. deleg c 3. & vlt lib. 6.
m Deputatos.] generaliter ſup eod. in per hoc lib. 6. & uide quod ibi notatur in prima gloſſa.
n Amore. quatuor modos 1. exprimit. q b. peruerti ſolet humanum iudicium 11. q. 3. quatuor. de re iudi. cum æternis. lib 4 Et iſti quatuor modi poſſunt his verſibus comprehendi; Quatuor iſta metus odiū, dilectio, cenſus

Sæpe.

† Dicitur, in decē in anti quiorib. et impreſſis.

† In antiquo rib. et impreſſis conſtāter legitur, ob nixius.

† De metationis vel termin agri, ... vide de ſeditionibus ... vide pœ & remiſ. ... ſup. hoc de pœ & remiſ. cum ex naz. lib. 6.

No. quid eſt, vide l. cū de fun. inſtr. vel in c. 1. & c. fi. de off.

† al. excedūt

Vide alios modos quib peruertitur humanum iudi. cā p. gloſ. & Turrecre in c. Quatuor. & c. quicūq; 11. q. 3.

ſæpe ſolent hominum peruertere ſenſus.

a Citare hoc eſt primũ de quinque, de quibus dixi

b Capere ſecũdũ nõ differt a ſequenti. ſæpe etenim capitur qui nõ incarceratur, de ſenten excom ſi clericos lib 6 infra de exceſ. prælat. ſequens. in princip. & poſt principium.

c Mancipare. tertium.

d Ponendo quartum.

Manicæ & cõpedes ſunt vincula.

e Manicis. ſicut compedes ſunt catenæ vel vincula circa pedes: ita manicæ catenæ vel vincula circa manus, de vtroque Pſal penul. s Ad alligandos reges eorum in compedibus, & nobile eorum in manicis ferreis. Io. And.

a Pſal. 149. inci. Cãtate Dño cãticũ nouum.

f Oneramus. conſci. ſ. cad compl. de ſuia par. c. s. & ibi de di concus. de hoc.

g Inquirere. quinſum.

h Duro. poſuit quinq; alteri ſoli permiſſa: nunc poni tria prohibita: & ecce primum.

i Ad pœnam. de pœnis c. quamuis lib 6. de verb. ſign. nouimus, de apoſta. cap. penult.

contrariam declarationem expoſcit, & probationes concordat.

o Capituli. hæc littera infra pluries repetita: & decretalis infra proxima, faciunt ad quæſtionem, an capitulum ſede vacante 3 poſſit viſitare, & debeat procurationem de quo per Ioan 3 Capituli Mon. de ſupplen neg. vtrũ ſede vacante gl. prælat. eccl. ſt. & cãte poſſit. i per Archid co l. ſtatuitare & per ſi epiſcopus, & quod ratione exſpoſſit, alleg. quia epiſcopus, vid In. ſcopus hoc poteſt; & de Lino, & eſt iuriſdictionis, in co olim ex qua ſuccedit capitu tra de maio. ſum. de maio. & obe. & obed. his quæ, & cap. cum olim de conſuet. cap 1. lib. 6. de inſtit cap 1. eod lib. ergo hoc poterit: a iam tempore vacationis remanebunt crimina incorrecta alleg. etiam prædictam decretalem eccleſiæ, vbi viſitator datus a metropolitano a quo certus caſus exceptus, in al is videtur poteſtatem habere; quaſi per exceptionem firmetur regula ff de fun is. ſi quæſitum ſ. denique. Neranus 3a. q 7. dominus.

ac cuiuſlibet commodi tẽporalis affectione ſemotis) decernimus exerceri: Sic quod quilibet de prædictis ſine alio citare, poſſit, & arreſtare ſiue capere, b actute cuſtodiæ mancipare, c ponendo d ẽt in cõpedib. vel manicis, e ferreis, ſi ei viſum fuerit faciẽdum: ſuper quo ipſius cõſcientiã oneramus, f necnon inquirere g contra illos, de quibus pro huiuſmodi negocio, ſecundum Deum & iuſtitiam viderit expedire: Duro h tamẽ tradere carceri ſiue arcto, qui magis ad i pœnam, quã ad cuſtodiã videatur, vel tormẽtis k exponere illos, aut ad ſententiam l procedere cõtra m eos, epiſcopus ſine inquiſitore, aut inquiſitor ſine epiſcopo diœceſano, aut eius officiali, vel epiſcopali ſede n vacante capituli o ſuper hoc delegato, ẽ ſui adinuicem copiam habere valeat, intra octo dierum ſpatium, poſtquam ſe inuicem requiſierint, p non valebit. Et ſi ſecus præſumptum fuerit, nullum ſit, & irritum ipſo q iure. Verum ſi epiſcopus, vel eius capituli

[Gloſſ. ſeq. de tormentis remittit, & dubium ſoluit.

k Tormentis. ſecundum. De tormentis teſtium actoris & rei notatur. 15. q. 5. in ſumma. facit. 5. q. 5. illi qui. de reg. iur. cum in contemplatione. Puto autem quod ieiunia quæ inquiſitores ad veritatem eruendam ſolent inducere, ſint tormenta; ita q̃ alter hoc nõ poſſit ſine altero, per hanc litteram. Nam cõmũi verbo intelligimus tormenta corporis dolores, & malam manſionem. ff de iniu. item apud. ſ. quæſtionem, & ſ. quæſtionis, & ff. ad Syllania. l. 1 ſ. quæſtionem. item patet per etymologiam, quia dicitur tormentum quaſi torquens mentem Ioan. And.

Quæſtio quid cõprehẽdit.

Tormẽtum torquet mẽtem.

l Ad ſniam. tertium, Olim aũt quando alter ſolus procedebat, ſolus ſententiabat. Si ambo procedebant niſi diuiſim, communicabant ſibi proceſſus in fine, cum non reſtabat niſi ferre ſententiam. eod. tit. per hoc. lib. 6. & in extrauag. Benedicti, ex eo. quod tamen adhuc hodie ſeruabitur, quod dicit decretalis per hoc, vt ſi diſcordent in ſententia, conſolatur Papa.

Glo. ſeq quæſti. ex ſoluta aproſ bat, ſoluit; quod ſic.]

m Contra eos.] ſed nunquid procedere poſſet alter ſine altero definire, & q̃d ſic, quia a iure veteri non recedimus, niſi inquantũ inuenitur expreſſum. Sed ita eſt q̃ olim & hodie alter ſolus põt inquirere, & de iure actorũ cum ſolus procedit ſolus pronuntiat, vt dixi in glo. proxima, quod hodie immutatum eſt in condemnat per hanc litterã, ergo in abſolutione remanet ius antiquum, facit de elect. naturã no 6. & eſt ſimile quod notatur 12 diſt. exceptis 3 q 6. accuſatus.

a De iſte rii gloſſæ, & an rei poſſint abſolui ab inquiſitore ſine epo, & econtra, vide Zanch in t. ar. de hær. c 15 nu. 2. Fe li. in c. 3 de t. n. & iud. Dec. in l ne mo ff. de reg. iur.

Glo. ſeq. ad duos caſus prorogat.

n Sede vacante.] vel quaſi vacante, vt in caſu decretalis, ſi epiſcopus, de ſup. ſen. negli. præla. lib. 6. Item intelligo ſede vacare quo ad hunc caſum iuriſdictionis capituli, etiam quando prouiſum eſt, ſed prouiſus adminiſtrare non poteſt, quia nondum habet litteras conſir. Bonifacii in tunc eos, facit de tranſla c. 2.

Gloſſ. ſeq. ad quæſtionem, an capitulum viſitet, arguit pro & contra, ponit opinionem Ioan. Monach. &

minus. Cum autem metropolitanus nil habeat niſi de iure tranſfuſo, de capitulo in metropolitanum ſ ergo capitulum hoc habet, faciunt notata per Innocen. de his ad abolendam. In contrarium, hoc non eſt iure expreſſum, ergo nec attribuendum: licet enim capitulum conſeruet iura epiſcopatus. 12. quæſt. 2 charitatem, & capitul. illud & ius reddat agentibus & poſtulantibus defunctantibus: non tamen viſitat: ſed is qui datur a Papa 61. diſtinct. obitum, vbi probatur, quod vocans Eccleſia deſtituitur viſitatione. Sed ſecundum Archid. dici poſſet, quod illud (deſtituta) non reſpicit viſitationis operam, ſed eccleſiæ vacationem: ſicut de elect. eccleſia 1. & 2. in princip. Item capitulum 4. eſt neceſſarius non adminiſtrator: ergo non poterit quod adminiſtrationi neceſſario non incumbit. Et hoc tenet Ioan. Monach. ſed Archidia. non eligit: videtur tamen plus accedere primo dicto, pro quo facit: quia hic non eſt actus per quem præiudicetur epiſcopo, ſicut beneficiorum collatio, & alienatio perſonarum, & rerum, de quibus, de maio. & obed. ca. 1. 71 diſt. fraternitatem 12. q. 2 ſi quis de rebus. egeret declaratione non ſolum in hoc, ſed in pluribus aliis articulis hoc quod dicitur, capitulum ſuccedere in iuriſdictione vacante ſede. Volens tenere opinionem Io. poſſet dicere illam verem in generali arbitratione ciuitatis & diœceſis, contrariam in ſpeciali viſitatione, vel inquiſitione contra certas vel loca.

4 Vide Abbatem in c. verũ, de fo. cõp. & Fel. c. cũ oẽs de cõſtit. & decil. Rotæ 3a. in nouis.

5 Vide Fel. in c. ex litteris de cõſt. Pan. c. ego. n. decimo tertio. Rom. cõſ 4 6. Alex. cõſ. 1 8 l. b. 6. perſonas.

Glo ſeq. notat & remittit, & duo dubia ſoluit.

p Requiſierint. requirit ergo pars partem, de hoc de offi. deleg cum cauſa, in s glo. puto ſufficere vnam 5. & ſequitur nam, & facit quod notatur 18 diſtin. ſi epiſcopus in vlt. glo & quod dixi de interuenando, ego N. & in requiſitione non eſt neceſſe terminum capitulis, ſed ipſo iure ſtatim currit, ſic de excep lib 6. ſup. eadem comp latione de deci c. 1. & hic unde quod ibi dixi Io And.

6 De mate, iſta gloſſæ vide Corſetum in ſuis regulis in verbo cõfeſſio. & in verbo appellatio & Zaſ. trac. de hæreſ. 5. 49.

q Ipſo iure] quo ad iuris effectum. & ſi. n. de facto. ſortitus eſt, vel dure carceratus, hoc nequit non fuiſſe. ff. de capti. & poſtli. minime ſeuer. l. in bello. ſ. factæ & facit quod dixi de appel. vt noſtrum. Sed ſi interlocutoria,

toria ſolum eſſet ſuper carcere vel tortura, illa nulla eſſet & lex permittit tunc appellare, quia grauamen tolli non poteſſet per appellationem interponendam poſtmodum a diffinitiua de app ſuper eo. l. c. reſpon 2 q. 6. ante ſententiam, ff. de app. recip. vel non l 2.

ſede vacante delegatus cũ inquiſitore, aut inquiſitor cum altero eorundem propter præmiſſa nequeat, aut nolit [d] perſonaliter conuenire: poſſit epiſcopus, vel eius ſeu capituli ſede vacante delegatus inquiſitori, [b] & inquiſitor epiſcopo, vel eius delegato, ſeu ſede vacante illi, qui ad hoc per capitulum fuerit deputatus ſuper [c] illis committere vices ſuas, vel ſuũ ſignificare per [d] litteras conſilium & cõ[e]enſum. e

Prouidere circa muros uel carceres hæreticorum, ipſorum claues, cuſtodes, & cuſtodium miniſtros. Io. And.

¶ Sane, quia circa cuſtodiam carcerum hæreticalium, qui muri [f] in quibuſdam partibus vulgariter [g] nũcupãtur, multas fraudes dudum intelleximus perpenſatas. Nos † volentes ſuper hoc prouidere ſtatuimus, vt quilibet talis carceres vel murus, quẽ decætero epiſcopo & inquiſitori prædictis volumus fore cõem, duos [h] cuſtodes habeat principales, diſcretos, induſtrios & fideles, vnum quem velet epiſcopus, & [i] prouidebit, eidem, alium, de quo voluerit inquiſitor, cui etiam [k] prouidebit, & quilibet prædictorum cuſtodum ſub ſe alium bonum & fidum poterit habere miniſtrum. [l] In quolibet et conclaui [m] eiuſdem carceris ſiue muri, erunt duæ claues diuerſæ, [n] quarum vnam vnus, aliam alius tenebit prædictorum cuſtodum, & eam cum officio miniſtrandi, quæ incarceratis fuerint miniſtranda ſuo poterit committere, vel ſubdelegare [o] miniſtro.

Ponit iuramentum cuſtodum, miniſtrorum ſuorũ, & notariorum, & aliorũ officialium. Ioannes. Andr.

Porro coram epiſcopo vel capitulo ſede vacante & inquiſitore prædictis vel ſubſtitutis ab eis, cuſtodes ſupradicti, antequam ſuum officium exequantur, iurabũt [p] ad ſancta Dei Euangelia corporaliter a ſe tacta, [q] quod in cuſtodia immuratorum & aliorum pro crimine ſupradicto, in ſua.

a Noluit. ſimile de cele. leiſci. ator. in fi.
b Inquiſitori. hoc longe ſinem ſuper illis, &c.
c Super illis. exceptione, tortura, & ſententia.
d Per litteras. con. con. fr. diſt. c. 2. & 2. de temp. ord. nec epiſcopi.
Glo. ſeq. ponit diuerſitatem & rõnem diuerſitatis.
e Conſenſum ſufficit ergo q. committat vel conſentiat illum procedere, quæ ſunt diuerſa, facit qđ ſcripſi de foro comp. ſignificaſti ſuper glo. fin. de eccle. ædifi. ad audientiam 2. ſuper 2. gl. vnde in elect. ne licet primum, & non ſecundum, de elect. c. pen. l. in fin. lib 6. ita hic delegatus epiſcopi vel capituli poteſt ſecundum & non primũ, quod forte fuit cauſa huius diſiunctæ: alterum vero iſtorum hic eſt neceſſarium intra octo dies poſt requiſitionem, poſt octo vero dies neutrum eſt neceſſarium, vt ſup.
f Muri eod. titu de commiſſi, li 6. verſi. & illorum
g Vulgariter. ſimile ſupra ead. comp. de relig. dom. c. 2. in pri. & ibi conco.
Gl. ſeq. in queſtionẽ allegat pro, & ſolum contrarium.
h Duos. niſi de vno concordarent, in caſu enim diſcordiæ manaſſe videtur hæc prouiſio. facit de appel. cũ ſpecial. contrarium, & licet quod de vno conuenire nõ poſſint ſed neceſſarii ſint duo; nec eſt hoc prouiſum pp diſcordiã ſed ad ſecuriorem cuſtodiam, quod ſatis ſonant verba facit optima, ff. de cuſto. reor. l vlt. in prin. ibi, nec vni, ſed duobus cuſtodia committenda eſt, & idem dicimus de miniſtris, de quib. ſequitur.
i Prouidebit eidem de ſuis reddibus, non de parte prouentuum inquiſitionis officio deputato, ut in extra. nag. Benedicti, ex eo quod § verum quia.
k Etiam prouidebit. inquiſitor, l d: prouentib. deputatis officio. t.
l Miniſtrum. ſimile de fil. presby. propoſuit in fi. facit quod dixi ſuper rubrica, de offi. cuſt. Io. An.

m Conclaui. concordat de elect. vbi periculum, § in eodem, cum ſuis concor. li 6
n Diuerſæ. ne vnus cuſtos ſine altero poſſit aperire. interdum enim in eadem ſera habent plus ſuciũ plures claues, vt quilibet per ſe & aperire & claudere poſſit, eorum contrarium hic intendit
o Subdelegare. quod alias ñ poſſet cum ſibi miniſterium demandetur ſine induſtriæ, in quo videtur electa induſtria perſonæ, de off. dele. c. fi. & puto per hanc litteram, quod in aſſumẽdo miniſtro non requiretur conſenſ. epiſcopi, vel inquiſitoris.
p Iurabunt. ſimile ſup. ea. cõp. l. de elig. dom. c. 2. ver. illi et ff. de mag. c. 2. ſed in illis nihil of de corporali tactu.
Glo ſeq. de corporali iuramento tractat, & opinionem ponit, cuius rationem determinat, ponit diſtinctionem Innocentii, ſub dit quadruplicem formam iurandi, & conſuetudinis interpretationem, quam determinat.
q Tacta. vt not. de elect. vt circa. uer. coram, lib 6. in glo 2 in corporali iuramento non ſufficit præſentia, ſed requiritur tactura Euãgeliorum. Quidã dicunt, quod corporale iuramentũ ſatis eſt, quod habeat corporis ſenſum, vt viſum, facit 35. q. 6. cp. qd quod ã poſſeſſione of, q ibi req. eſt actus corporalis, & cum viſu trãſfertur, ff. de acq. poſſ. leg. quod meo. § ſi ꝑ uẽditorem & l. c. § pen. & no. de conſue. c. 2. ſed illud uerum, cum tradens & accipiens hoc intendunt, ſecus ſi poſſeſſio erat uacua, vt ibi no. Vt ego ſcripſi poſt Innoc. de iureiurando etſi Chriſtus, verſi. quod autem iuramenta, quæ præcipiuntur a iure, ſicut teſtis, calumniæ, veritatis, vel quæ a iure, iudice, vel parte ex neceſſitate deferuntur, debeat fieri tactis Euangeliis alias fieri poſſunt ſine tactura, & vide quod not. 22. quæſt. 1. in ſumma. Sed uidetur quod plus obliget corporale, facit 2. quæſ 5. quanto. & c. ſeq. C. ſi minor. ſe maio. dixe. l ſi alterius. Quædam autem iura dicunt ſimpliciter iurari, quædam corporaliter, quædam ſuper ſancta Dei Euangelia, quædam addunt ipſorum tacturam, ut hic, & 1. q. 7. quotiens & ſup. ead. eomp. l. de iuteri. Romani ver. porro. de frigid. & malefi. laudabilem. Patet de primo, de iureiur. eo ut. dete

† De materia iſtius §. vide Zanch. tract. de hære. c. 8 & 10. Gundiſaluo tract. de hære. q. 11. Syluest. in verb. hæreſis 2.

Iuramenta; non ſemper ſuper ſanctis Euangeliis. Vide abbatẽ in c. etſi Chriſtus, de iureiur. & in c. fraternitatis de teſtib. Anch. in c. vt circa. de elẽ. li. 6. & Felyn. in c. 1. de fide inſtr.

cuſtodia poſitorum & ponédorum, oém diligentiam & ſollicitudiné, quá poterunt, b fideliter adhibebunt. Et quod alicui incarcerato nihil vnus in ſecreto c loquetur, quin hoc audiat alter cuſtos. Et quod prouiſionem, quam incarcerati recipiunt ex ordinatione communi, & illud quod a parentibus & amicis, vel aliis perſonis fidelibus offeretur eiſdem, (niſi epiſcopi & inquiſitoris vel ſuorum commiſſariorum ordinatio refragetur) ipſis fideliter & abſq. d diminutione aliqua miniſtrabunt, nec in his fraudem aliquam adhibebút. Et idem iuramentum & coram eiſdem perſonis miniſtri cuſtodum, priuſquá ſuum exerceant officium, exhibebunt. Et quia ſæpe contingit epiſcopos proprios habere carceres, ſibi & dictis inquiſitoribus non communes, volumus & diſtricte præcipimus, vt cuſtodes ad incarceratorum pro dicto crimine f cuſtodiam, per epiſcopos vel ſede vacante per capitulum deputandi, & eorum miniſtri coram dictis inquiſitoribus vel ſubſtitutis ab eis præſtent ſimile iuramentum. Notarii h † quoque inquiſitionis coram epiſcopo, & inquiſitore vel ſubſtitutis ab eis iurabunt i ſuum officium fideliter exercere. Et idem fiet de aliis perſonis k neceſſariis ad prædictum officium exequendum.

Punit epiſcopos, inquiſitores & eorum ſubſtitutos, qui faciendo vel omittendo delinquunt in officio hoc dicit.

Verum, quia nímis eſt graue ad exterminationé prauitati prædictæ nó agere l quod ipſius contagioſa enormitas agendum requirit: graue eſt quoque & dánatione digniſſimum m malitioſe inſontibus eandé imponere prauitatem, epiſcopo & inquiſitori prædictis, ac aliis ad dicti executionem officii ſubſtituendis ab eis, in virtute ſanctæ obedientiæ. & ſub interminatione maledictionis æternæ percipimus, vt ſic diſcrete, & própte contra ſuſpectos, vel diffamatos de huiuſmodi prauitate procedant, quòd malitioſe aut fraudulenter n tantam labem, ſeu quod ipſos in executione officii inquiſitionis impediat falſo alicui non imponant. Quod ſi odii, gratiæ, vel amoris, lucri aut commodi temporalis obtentu, o contra iuſtitiam & conſcientiam p ſuam omiſerint, contra quenquam procedere ubi fuerit procedendum ſuper huiuſmodi prauitate, aut obtentu eodem q prauitatem ipſam uel impedimentum officii ſui alicui imponendo, cum ſuper hoc præſumpſerint quoquomó vexare, præter alias pœnas, pro qualitate culpæ imponendas eiſdem, epiſcopus, aut ſuperior ſuſpenſionis ab officio per triennium, alii vero r excommunicationis ſententias eo ipſo s incurrant, a qua quidem

per totum, li. 6. de teſtibus præſentium, & c. penult. de excep. proſtratis qui ma. accuſ poſſ. cum in iur. de ſent. excom. ex teno te De ſecunde, de hæ re. ad abolendam §. ſtatuimus, de ſenten. excommu. venerabi lib. de elect. vbi periculum, § ſuper his &c. vt circa & 1. procurator lib 6 De tertio, de purga cano. quotiens. Aliud ſtatt eos interpretatur con ſuetudo, quod ſufficit quélibet lib uim uel quá libet ſcripturam tangere, quod ſatis puto procedere etiá vbi de corporali iuramento exprimitur. non ſic vbi de tactu in Euangelio ū, ut hic & in concor.

a Ponendorum. vbi hoc exprimitur, iuratur ſuper futuris & ſic non obſtat de iureiur. c pen.

b Poterunt 22. q. 2 faciat

c Secreto. ſimile de elect. vbi periculum. §. nulli. lib 6. cum ſuis concord. & de ſecreto habetur infra cap. pro.. de pœni. diſti. 1 §. hoc ergo. in prin cip. & veri. filiam, & de hæret. capitu. ulti. lib 6 nec ſumitur tá arcte hoc uerbum, quin alter cuſtos in abſentia alterius captiuum alloqui poſſit, de non ſecretis ipſis incarceratis

d Abſque diminutione. non licet infideles ſeruientes, vel miniſtri, qui ſemper de eo quod dominis datur, decimant, uel aliam quotam ſubtrahunt, vt notatur 1. q. 1. Chriſtus 13. q. §. 2. ...

e Coram eiſdem. epiſcopo, uel capitulo & inquiſitore vel ſubſtitutis ab eis.

f Pro dicto crimine. ... & idem incarcerati ſ.. ergo ... pro aliis criminibus ... inquiſitori

g Deputandi. dato ergo quod capitulum habeat iuriſdictioné & carcerem, non ta... in ſua ...

ſed epiſcopali tales tenebit ſede uacante.

h Notarii. qui poſſunt eſſe conſtituti ī ſacris & religioſi, quod dic, vt eo. ti. ut officii § ad conſcribendas, lib 6.

i Iurabunt. ſpeciale eſt propter magnitudinem criminis, laudem fidei, alias ſufficere debet iuramentū in creatione præſtitum. de præſcr. ad audientiam de cri... in forma ſcripti. ne clerici uel monac. ſicut te. & Specul. de ſide inſtr. § reſtat verſi. idé quæro.

K Perſonis, officialibus, nuntiis ad citationes faciendas, & apparitoribus de quibus inf. c. ptox.

l Non agere. conc. de ſimo. nemo. & quod ibi no.

m Digniſſimum. idem verbum. 81. di c. 1. in fi.

n Fraudulenter. falſo alicui non impoſ... quod loquitur

o Obtentu. vbi ergo non ꝓpter aliquem ꝓdictorū, ſed forte timore, uel ꝓpter uitādū ſcandalum hoc ... omitterent, non eſt locus pœnæ.

p Et conſcientiam Nota, quod & copulat 3 concor. de reiu dicata, cum æterni, lib 6.

q Eodem odii, gratiæ, &c, ut ſup.

r Alii uero. ſ. inquiſitores, vel ſubſtituti ab eis, uel ab epiſcopis, uel capitulis uacā te ſede.

Gloſſ. ſeq. inducit hoc computato 30. ...ia, quod conſtitutio eccleſiæ liget ad pœnam omnino occultam, dicens per hoc indubiam quæſtioné de dubio hæretico. In qua recitat opinionem In contrarium, inducit ... ſub di... duas opiniões, & priꝰ dictū approbat.

ſ Eo ipſo incur... hic patet aperte, quod conſtitutio eccleſiæ militātis ligat crimen omnino occultum

4 Vide Arc. in eccleſ... 81. d. & inſū... ꝓ cauerit 1 q. 1 & lo. An in c ulc. de hæret.

Miniſtri qui dam ſunt in fideles domi n...

4 De iuramē... to notano ū ver. ſed videte. Hoſt & Do... e... in c... officium. ... ſtit ... de f... Io. ... ſtic... cum ... uel mo ... na.

1 Vide Archidianum de hære. notab. 36. Bernardū in lucerna, verū. notarius primo.

2 Et copulat. ea tamē adiecta c. ſ. & leg 3 hæredi § Caio. ſf. de fundo inſtr.

Crimina occulta an ligentur per conſtitutioné eccleſiæ militantis. Vide doctores n. l. citatos.

eſum quoad pœnas ſuſpenſionis & excommunicationis, ad idem ſup. ead. compiſ. de ſtatu monach. ca. 1. §. quia vero. infra de pœnis c. cupientes. §. qui. vero. Nec turbentur aliquatenus hæc idem probatur de l. h. ſi ma o. s. ver. omnes. lib. 6. & eo. lib. de elect. vbi periculum. ver. nulli. & c. fundamenta ſi ſecus & cap. quia ſæpe. fecit eod. ti. v. ſciant. & c. ſequen. & cap. indemnitatibus § poſtremo de offic. deleg. c. ſi § pars vero, de offi. ord. ca. vlt. de iud. cap. s. ver. prouiſo, de re iud. cap. 1. & 2 ad fin. de homicid. pro humani. ver. facti. Ad idem antiqua iura. de ſent. excom. porro & c. cum non ab homine. de temp. ordi. ca. vlt pa. iebat idem de immunitate eccleſiæ, clericis, lib. vi ver. necnon. Et ex his videtur indubitatum, quod Arch. habebat pro dubio & diſputatione relinquebat in decretali, cum quis, de ſen. excom. lib. 6. an hæreticus omnino occultus ſit excõicatus. Io. tenet quod ſic 3 3. q. 1. in ſumma, & in gl. ſeq. de pœn. diſt. 1 s cogitationis. placet etiam Goff. & Reyn. in ſumma, de hæret. Ad contrarium inducitur, 32. diſt. erubeſcant. & quod ibi notatur. 33 diſt. habuiſſe. 50. diſt. § ſed illud in ſi. 2. q. 1. nomen. & q 5. conſuluiſti, & 6. q 1 ſi omnis, 11. q. 6. ca 1. ver. non poteſt. 30. q. vlt § his ita, & c. ſeq 32. q. 5. c. vlt. de ſimo. ſicut tuis, in ſi. & c. ſeq. Facit ad hoc 1 quia ex voluntate, quæ non procedit in actum, non ſcandalizatur Eccleſia. 14. q6. 3. Deus quibus Sunt qui volunt fateri per clauem Eccleſiæ ligari poſſe omnino occulta, niſi illa ſint expreſſe lege diuina damnata, vt vſura, in qua dam. natur ſpes occulta de vſu. conſuluit. Alii dicunt, quod ſi factum eſt publicum, ſed occultum quis fecerit, legari poteſt per Eccleſiam, 5 q. 1 quidam, de offi. ord. ſi ſacerdos. Si vero & factum & faciens ſunt occulta, ſecus, vt in contrariis. Sed vtrique dicto obuiant iura allegata in prin. gloſſæ, quare de plano fateamur, quod conſtitutio inhumanis eccleſiæ ligat omnino occulta, non tamen nominatim de illis iudicat tribunal Eccleſiæ, immo ipſa Eccleſia in quantum per hominem, iudicat hominẽ nominatim, & in quantum eſt collectio fidelium, ligatos ſic occultos habet pro ſolutis, de ſenten. excom. a nobis 2 & ſic loquuntur contraria.

Gloſſa ſequens in quæſtione alleg. affirmatiue, & ſoluit contrarium, format incidentem quæſtionem, quam ſoluit.

a Excommunicationis ſententia. de ſuſpenſione nil dicit, quare videtur quod ab illa ſuperior poſſit abſoluere. Dicit contra & rõ illius omiſſionis ſuit, quia tẽpus hẽt determinatum. & vbi ſic determinatum eſt, tũc non poſſit ſuperior abſoluere, vt no. de elect. cupientes. §. cæterum in gl. eſt ergo. Sed quid ſi tempus determinatum non eſſet? Vr ꝙ poſſit ex quo ſuperior nõ reſeruat. de ſent. excom. nuper nec prohibet, vt inſ de priuil. cupientes. verſ. ſi qui. facit quod no. de regu. non ſolum.

* In mortis articulo nulla eſt caſuũ reſeruatio; atque ideo oẽs ſacerdotes quoſlibet pœnitentes a quibuſuis peccatis & cenſuris abſoluere poſſunt. ita conc. Trid. ſeſſ. 14 c. 7. de caſuum reſeruatione.

3 Hæreticus omnino occultus ſit excõicatus, de quo vide omnino Alfonſum Caſt. li. 2. c. 18. de hær. puni. & Caiet. apud B. T. a. 2. q. 11. art. 3.

a Vide Abbatem in ca. in litteris, de teſtibus.

excommunicationis [a] ſententia, qui eandem incurrerint, niſi per Romanum Pontificem, nequeant, præterquam in mortis [b] articulo, † & tunc [c] ſatisfactione præmiſſa, abſolutionis beneficium obtinere; nullo in hac parte priuilegio ſuffragante.

Confirmat antiqua iura huic conſtitutioni non obuia. Io. And.

Alia ſane, quæ circa præmiſſum inquiſitionis officiũ a noſtris ſunt prædeceſſoribus inſtituta, quatenus præſenti decreto nõ obuiant, ſacri approbatione cõcilii roborata, in ſua volumus firmitate manere. [d]

Idem in eodem.

in ſi. li. 6 & quod dixi de ſolu. c. s. in ſi. ſecus ſi reſeruaſſet. de teſt. ſtatis litteris, in 1.

b Mortis articulo. qui caſus ſemper excipitur inf. c. pro. at de offi. o. d. paſtoralis, & vide quod ibi no.

c Et tunc. ſ. quando in mortis articulo per epiſcopum vel presbyterum abſoluuntur: & hoc intelligo ſi facultas eſt ſatisfaciendi, & tempus hoc patitur alias abſoluetur cum cautione facienda, ſ. c. 4. de ſepul. cap. vlt. de ten. et om. a nobis

d Manere. concor. eo. ti. c vlt in ſi. li. 6.

Primo, ponens conſtitutionis cãm, determinat ætatẽ inquiſitorum. Secundo, punit inquiſitores, qui p̃ textu officii pecuniam illicitis modis extorquent, vel ob delictum clericorũ Eccleſiarum bona confiſcãt. Tertio, præcipit notariis, officialibus & ſociis, vt hoc facientes reprehendãt & ſuperioribus denuntiẽt ſi probare poſſunt Quarto, prohibet inquiſitorib. abuſum armorũ, & circa quantitatem vel qualitatẽ officialium. h. d. Io. And.

CAP. II.

NOlentes [e] ſplendorem ſolitum negotij fidei per actus indiſcretos & improbos [f] quorumuis inquiſitorum hære-

NOlentes Diuiditur in quattuor partes, vt patet in verbo. ſecundo, ibi [Inquiſitoribus.] Tertia: ibi. Notarij. Quarta ibi, [Porro.] Imola.

Ex iſto caſu nota quod inquiſitor hæreticæ prauitatis non eſt aliquis deputandus, niſi habeat quadrageſimum annum. Et ſic eſt caſus ſpecialis contra cap. cum vigeſimum, de officio, & poteſtate iudicis de leg. in antiq. Et iſtud fit, quia agitur de magno ſcandalo. Nota quod inquiſitor vel eius commiſſarius ſub velamine officii facientes illicitas exactiones, eſt ipſo facto excommunicatus, a qua excommunicatione non abſoluitur niſi ſatisfactione plenarie facta, niſi in articulo mortis. Nota quod pro delicto prælatorum Eccleſia non confiſcantur, & hoc verum quando ſolus Prælatus delinquit, ſecus ſi Prælatus & capitulum delinquerunt habita deliberatione, tunc enim bona Eccleſiæ confiſcantur l. iubemus, de ſacroſ. eccl. C. vbi natis eccleſiæ ſunt confiſcata Imperatori Not quod ſi in conſtitutione ponatur verbum, ex tunc, incipit ipſa conſtitutio obligare a tempore ipſius publicationis, non expectato lapſu duorum menſium, qui alias regulariter ꝑ ſigitur; quod intelligo quo ad hoc vt contra factum nõ valeat, non autem quo ad hoc vt contra facientes hoc ignorantes obligati ſint ad culpam, vt no. glo. notab. in verbo, ex tunc. Pro clara intelligentia huius Clementinæ accipe diuiſionem gloſſæ, & illam proſequere. Nota de ſplendore fidei. Et dicit Lauren. quod talia, quæ ſunt fidei. in luce & ſplendore tractari debent No. quod improbi actus vitandi ſunt, de hoc in gloſſ. 1. Zabatella.

Eccleſiæ bona pp delictum prælati non confiſcantur

Prima gloſſa ſimul diuidit & ſummat.

e Nolentes Caſus, Primo, ponens cõſtõnis cãm, determinat ætatẽ inquiſitorum. Scdo ponit inquiſitores, qui p̃textu officii pecuniam illicitis modis extorquent, vel ob delictum clericorum eccleſiarum bona confiſcant. Tertio, præcipit notariis, officialib. & ſociis, vt hæc facientes reprehendant, & ſuperioribus denuncient ſi probare poſſunt Quarto prohibet inquiſitoribus abuſum armorum, & circa quantitatem vel qualitatem officialium. partes patent.

f. Improbos qui dederunt cãm & motiuũ huic conſtõni & præcedenti.

ADDITIO. 49. d. huic etenim. Za.

m Calli-

ticę prauitatis, quaſi tenebroſi fumi caligine [a] obfuſcari, hoc ſacro concilio approbante ſtatuimus nullis extunc, [b] niſi qui quadrageſimum [c] ætatis annum attigerint, officium inquiſitionis prædictæ committi [d] inquiſitoribus. Et tam ipſorum, [e] quam epiſcoporum ſeu capitulorum, ſede vacante ſuper hoc deputatis cõmmiſſariis, [f] quibuſcunque diſtrictius iniungentes, ne prætextu [g] officij [h] inquiſitionis quibuſuis modis illicitis [i] ab aliquibus pecuniam [k] extorqueant, nec ſcienter [l] attentent eccleſiarum [m] bona ob clericorum delictum [n] † prædicti occaſione officii fiſco etiam eccleſiæ [o] applicare. [p] Quod ſi ſecus in his [q] vel eorum altero fecerint, excommunicationis ſententiæ eos ſubiacere decernimus ipſo facto: A qua nõ poſſint abſolui [r] præterquam in mortis [ſ] articulo, donec illis a quibus extorſerint, plene ſatisfecerint [t] de pecunia ſic extorta. Nullis priuilegiis, pactis, aut remiſſionibus [u]

a Caligine. Eſaiæ 5. in fi. Lux obtenebrata eſt in caligine.

Glo ſeq. duas lecturas ponit

b Extunc. ac ſi dicat, deinceps vel forſan a voluit Papa per hoc, quod hæc pars conſtitutionis ſtatim ligaret a tempore promulgationis, nõ expectato lapſu duorum menſium, de quo dixi in proœmio: non quo ad hoc quod contra facientes hoc ignorantes obligati eſſent ad culpam: ſed quo ad hoc vt contra factũ non valeret: prius vero dator afficere nõ intendit.

c Quadrageſimum contra. 20. q. 1. ſanctimoniales. Et | ęt mirandum quod in inquiſitore maior ætas requiritur, quam in epiſcopo, qui tamen inquiſitor eſt, & eſt ſimile de elect. nemo deinceps lib. 6. & hoc eſt de arbitrariis, de quibus non cogimur reddere rationem, vt ſcripſi de reſcrip. ſi quando.

Gloſſa ſeq. dicit per quos, ſecundo quæris, ſoluit, & remittit.

d Committi per prælatos prouinciales, vel Miniſtros illorum ordinum, quib. deputatio talium a ſede Apoſtolica eſt commiſſa. Idem puto de inquiſitoribus ab epiſcopis vel capitulis ſede vacante, vt ii quibus commiſſi ſunt, hĩc debebant hanc ætatem: Sed quid ſi contra fiat certũ eſt quod puniendi ſunt committentes, tranſgredientes hoc præceptũ, & vide quod not. de ele. generali § illos, in vlt. vl gl. li. 6 & licet hic non apponatur decretum videtur tñ quod non valeat commiſſio, et pro contra de ele. licet canon li. 6 & vide quod ibi not. in gl. 3.

Glo. ſeq. dicit hic qõnem ſolui, contra quam allegat, deinde illud fortificat, & contrario reſpondet.

e Ipſorum commiſſariis, quod eſt infra. Et per hoc, & per c ſup. proa. ſoluitur quod olim dubitabatur an Inquiſitores poſſent committere vices ſuas, & videbatur qd non, quia decretalis vt commiſſi in prin eo ti. lib 6 permittit vt committant citationes, & ſententiarum denũciationes vltra illa ergo permiſſa committere non poterant, de transla. c. 2. facit de offi deleg. c. vlt § vicea quoque, vbi etiam conſeruator noo committit niſi illa duo vt enim electa induſtria perſonæ, de offi. deleg. c. vlt. & c. is cui, li. 6 Contra, quia ſiue ordinariam, ſiue delegatam iuriſdictionem inquiſitor habeat, committere poteſt. Primum patet. Secundum ſcilicet cum dicitur, delegatus, quod videtur verius per decretalem, per hoc. eo. tit. lib. 6. pro & contra, eod. ti ne aliqui eſt tamen delegatus principis, & cum iuriſdictione, non cum miniſterio tantum, ergo committit. ita ſeruatur ſdant ergo inquiſitores commiſſarios, quos vocamus vicarios vel ſubſtitutos, ſupra eod. cap. prox § porro. & § noueris, & § verum Ad decretalem, vt commiſſi. reſponde quod non loquitur negatiue, ſicut illa quæ loquitur de conſeruatore ſcilicet quod non poſſint niſi illa duo committere, ſed loquitur affirmatiue, 4 ſcilicet quod illa duo committere poſſint, & de illis forte dubitabatur quaſi ante citationem non eſſet perpetua iuriſdictio; & per definitiuam eſſet functus ſuo officio Ad primum, de offi. deleg. paſtoralis, § 1. Ad ſecundum cod. ti. in litteris. Io. And.

f Commiſſariis. de epiſcopis loqui non videtur & iõ licet etiam ipſi ab his debeant abſtinere: pœna tamen quæ ſequitur non habet locum in illis cancor. inf. ver. notam voluit ergo dignitati deferre, de offi. dele. ca. 2. lib. 6.

g Prætextu. vbi ergo non eo prætextu illicite exigit, licet male faciat, non tamen eſt locus pœnæ.

h Officii. & ſic cõmittit crimen cõcuſſionis, de quo. 1. q. 1. docere ad fin. 23. q. 1 ca. 2. in fi. & c. militare. & de immunit. eccleſ quia plerique tamen tales abſolui permittis in fra reſtituendo ſimplum tantum, cum tamen concuſſor ſoluat quadruplum. 18. d. quoniam, in fi.

i Illicitis. Pœnas pecuniarias applicãdas officio non prohibet imponi & exigi, ſed illicitas exactiones fieri, ſſ. de of. præſ. illicitas in principio. da ſimo. in tantũ & cap. audiuimus. & e. le. 9.

k Pecuniam. intelligo large. 1. quæſt. 3. per totum.

l Scienter. ignoranter ergo non tenet hæc pœna. ſimil ſup. ead. comp. de conſan. & affi. c vnico.

Gloſſa ſeq. not. a contrario: & ſoluit quæſtionem de monacho.

m Eccleſiarum. de bonis ergo clericorum propriis nõ prohibet. Et per hoc dico, quod ſi monachus præeſſet Eccleſiæ, quod etiam eorum, quæ acquiſiuit intuitu perſonæ, applicatio iſta fieri non poſſet: cum enim impediente profeſſione ſibi non poſſit acquirere: & ſic acquiſita poſt poſſeſſionem adeptam ſint Eccleſiæ. 18. q. 1. c. vnico. de priuileg. cum olim 2 ergo etiam in illis eſt locus ei quod hic dicitur, quod tamen in quondam inquiſitoris conſilio ante hanc conſtitutionem clamare non profuit.

n Delictum. de reg. iur. delictum cum ſuis concor. lib. 6.

o Eccleſiæ. multo fortius ſibi ipſis, vel officialibus, vel fiſco ſæculari, cui alias applicata ſunt ipſo iure bona laicorum damnatorum de hære. eo tit. cum ſecundum, lib. 6. Et vide quod not. de conceſ. præbend quia diuerſitatem, & quod ibi dixi ſuper gloſſa antepenultima.

p Applicare. idem verbum, de præb. cap. 3. probatur autem hic eo. ti. excommunicamus, in prin. vbi bona clericorum damnatorum diuidi iubentur inter Eccleſias, a quibus beneficiati ſunt.

q In his. duobus proxime dictis ſ. de pecunia extorquenda, & de bonis Eccleſiæ confiſcandis, primum enim caſum. ſ. de ætate, includi non puto, quod patet per ſequentia, ibi, donec illis, &c.

r Abſolui. per ordinarios, cum ſibi non reſeruet. de ſẽ. exc. nuper.

ſ In mortis articulo. ſup e proa. in fi.

t Satisfecerint. niſi habeant vnde: alias vero paupertas excuſat. de vſu cum tu. de rap. c. s. & vide quod no. da ver. ſign. ex parte 1. in fi. 4 gl.

u Remiſſionibus. concor. de cenſi. exigit ad fin. de reſcript. ſtatutum, circa finem, lib. 6. & adde quod ibi nota.

a Vide Abbatem, Fel. & in c. 2. de cõſtit.

1 Inquiſitor dẽt eẽ antiquior Epõ. Vide contra dñ Brunum de hær. lib. 1. c. 1.

Inquiſitores hæreticorũ an poſſint aliis vices ſuas committere, Vide Decium in ca. cum de app. Gradiſ. ſuã de hæ. q 7. Zanchinũ de hær. c. 30

4 Vide Fel. in c. nonne de præſum. pr. 1

† Delictum mittit crimen quã ſionis, do nocea clesijs, vide Fel. in ca. ad eadientiam de reſcr. & Alex. conſi. 23. li. 1.

1 Vide gl. in c. licet de pe. Io. An. in c. 2. de hom. in 6 Anch. conſi. 22. & Zanchinũ tract. de hære. c. 19.

Mona. ſibi acquirere nõ poteſt.

super hoc ualituris. Notarii uero & officiales dicti officii, nec non fratres & ſocii inquiſitorũ & cõmiſſariorũ ipſorũ qui dictos inquiſitores aut cõmiſſarios [a] ſecrete nouerint talia [b] commiſiſſe (ſi indignationem Dei & Apoſtolicę ſedis vitare voluerint & offenſã) ipſos grauiter arguere & corrigere [c] ſtudeant in ſecreto.[d] Quòd ſi taliter ea ſciuerint, ut ea probare ualeant; [e] ſi ſit opus, hæc prælatis inquiſitorum & commiſſariorũ eorundem, ad quos id pertinebit, nunciari ſollicite debeant: Quicquidẽ prælati, inquiſitores & commiſſarios prędictos reos inde repertos ab officiis amouere, [f] & amotos alias punire debite ſeu corrigere teneantur.[g] Prælatis autem inquiſitorum id negligentibus agere, prẹmiſſa omnia nuntiari per prædictos [h] locorum ordinarios volumus: quibus,[i] vt ea in Apoſtolicę ſedis notitiam perferant [k] in uirtute ſanctæ obedientię diſtricte prçcipimus & mandamus.

Porro inquiſitorib. ipſis dictrictius inhibemus vt nec abutantur quomodolibet cõceſſione [l] portationis armorum, † nec officiales, niſi ſibi neceſſarios habeant, tales, qui ſe conferant ad ſua cum inquiſitoribus ipſi officia exequenda.[m]

Idem in eodem.

Damnat ſectã Beguardorum & Beguinarum Alemaniæ & octo ipſius errores excitãs diœceſanorũ & ĩquiſitorũ officium cõtra illos. hoc dicit I. A.

CAP. III.

AD † noſtrum [n] (qui deſideranter ĩ uotis gerimus ut fidei catholica noſtris proſperetur temporibus, & prauitas hęretica de finibus fidelium extirpetur) non ſine diſplicentia [o] grandi peruenit auditũ, quòd ſecta quędã abominabilis quorundam hominum malignorum, qui Beguardi, & quarundam ĩfidelium mulierũ, quę Beguinæ [q] vulgariter appellantur in regno Alemanię (procurante ſatore [r] malorum operũ) damnabiliter inſurrexit, tenens & aſſerens doctrina ſua ſacrilega & peruerſa inferius deſignatos errores. Primo [ſ] uidelicet, quòd homo in uita præſenti tãtum, & talem perfectionis gradum [t] poteſt acquirere, quod red-

a Commiſſarios.] nil dicit de epiſcopis, vt ẽt. ſup. dixi. & facit inf. verbum, prælatis.

b Talis.] in aliis ergo non habet locum quod ſequitur.

c Corrigere.] quantum in eis eſt: vel, ideſt corripere quod poſſunt, ſed nõ corrigere, manus cõprimere poſſunt, ſed non animũ mutare. 47 diſ. § neceſſe in fi. Io. And.

d Secreto.] 2. q. 1. ſi peccauerit.

e Valeant.] alias tenẽt. 2. q. 7. plerunq. Io. And.

f Amoueri.] licet Prælatus, inquiſitoris, ſcilicet Prouincialis illũ ab officio remouere poſſit, vt hic patet, iuriſdictio tamen inquiſitoris nõ ab ipſo prælato, ſed a Papa immediate dependet, vt ſolus actus committendi uel remouendi pendeat penes illum & hæc patent i priuilegiis officii ex quo ſequitur quòd corrigere uel alterare non uolet facta per illum virtute officii. ſed illum amotum puniat, vt hic.

g Teneantur.] non dicit, poſſint.

h Prædictos.) notarios, officiales, & ſocios. Io. And.

i Quibus.] ordinariis locorum.

K Perferant. de ſtatu reg. c. vlt. de cleri. ægro. c. vnico. §. ſi autem. lib. 6.

l Conceſſione.] facta per priuilegia officii, vt habere poſſint officiales armatos.

m Exequenda. ſint enim tales, qui velint & poſſint officio deſeruire. c. ſi. de præben. ſuper inordinata. de cler. non reſiden. ſ ca. 3. & 4.

AD noſtrum.] A nonnullis in concilio Viennenſi fuit expoſitum quod erat quædam ſecta hominum, qui hominer vulgariter appellãtur Beguardi, & quædam mulieres nũcupatæ Beguinæ, quæ ſub vmbra cuiuſdã ſãctitatis ſeminabant multos errores, de quibus ponuntur octo in textu: tunc concilium reprobauit illam ſectã & errores ſuos: & præcepit eis vt deſiſterent a tali ſecta, & ſimiliter pręcepit epiſcopis ut illos non admitterent: & imponi pœnã ſi perſeuerauerint in ſua ſecta Nota de verb. [Secta] qđ accipitur hic in malũ alibi in bonũ. de hoc in gloſſ. 3. Nota ꝙ diabolus dr̃ ſator malorum. de hoc in glo. in ver. ſatore, de ſepul. clemen. dudum ver. ab olim. Zabarel.

Primo gloſſa ſommat, & diuidit.

n Ad noſtrum.] Caſus Damnat ſectam Beguardorũ & Beguinarũ Alemaniæ, & octo ipſius errores excitãs diœceſanorũ. & Inquiſitorum officium cõtra illos, & Primo ponit ſectam & errores. Secundo. ibi, Cũ autem,] illam damnat. Tertio excitat ibi (Porro.

o Diſplicentia.] ſimile ſup. ead. compi. de cenſi ad noſtrum

Gloſſa ſequens ponit differentiam.

p Secta.) ſcribitur per c. & non per p. & dicitur a ſeco ſecas. alii ꝙ a ſequor ſequeris: & eſt proprie habitus animorum, & propoſitum in malo circa falſam diſciplinam inde tales dicũtur ſecti, ideſt ſeparati & diuiſi ab vnitate fidei & eccleſiæ: tamen interdum ſumitur in bona parte. C. de pactis. l. vlt. in fi. Per p, ſcripta deſignat cenſuram ſup. de compil. de ſtatu mona. uel agro. poſt prin.

ADDITIO. Scribitur etiam ſeta ſine c. & p, & ſignificat pilum durum eũ quo poteſt trahi filum. de pœni. diſt. 2. ſicut ſeta Zabarella.

q Beguinæ.] de quibus ſup. ea. cõpil. de relig. domi. c. 1.

r Satore. ideſt ſeminatore diabolo ſup. ẽ elec. licet de euitãda. in prin. & ſup. ea. cõpil. de ſepul. dudum poſt prin.

ſ Primo uidelicet. ſcio ꝙ expedit textũ cuiunque facultatis conueniat per gloſſam aperiri. Item puto dicere ꝙ in declarandis infraſcriptis erroribus, loquor apertius mere canoniſte: quis in ſacra pagina licet modicũ ſtudui ſub ipſo excelentiſſimo doctore magiſtro Io de Parma, ordinis Prædicatorum. per cuius doctrinam Deo duce iſta clareſcẽt, hoc dixi, vt prolixitati parcatur.

t Gradũ.] vide qđ non. de pẹn. diſt. 2. radicata § hæc ꝗ de charitate. in 1. & 2. glo 47. diſt. omnes. in fi.

[Glo. ſeq. ponit duos intellectus quorum primus catholicus, ſecundus hæreticus. de auctoritate quæ facit pro ſecundo, remittendo reſpondet.

Corrigere & corripere differunt.

† Inquiſitor hæreticę prauitatis an poſſit remoueri ab eo, qui ſibi iuriſdictionẽ nõ dedit. vide notata per doctores in cap. ſi de reſcrip. & Dynum ĩ Aut. quam prouĩcia, C. ubi de crimi. agi. opor.

† Vide Gondiſaluum de hær. q. 11.

† De ſecta & erroribus Beguardorum vide Clem. 1. ſup. de relig. domi. & extrauag. Io. an. xxij. incip. Sancta Romana. de relig. domi. & extrauag. eiuſdem. Io. xxii. inc. Rõ recta. eo. tit. de relig. do. inter cœt. ad de Guidonẽ Carmelitam in ſumma de hęreſibus Beguinorũ, & Eymericũ in directorio ĩquiſitorum par. 2. q. 17.

e Impecca-

detur penitus impeccabilis, a & amplius in gratia proficere non ualebit: b nam (ut dicũt) ſi quia ſemper poſſet proficere poſſet aliquis Chriſto perfectior c inueniri. Secundo, d quòd ieiunare non oportet hominem, nec orare e poſtquam gradum perfectionis huiuſmodi fuerit aſſecutus g quia tunc ſenſualitas f eſt ita perfecte ſpiritui & rationi ſubiecta, quod homo poteſt libere corpori concedere quicquid placet. g Tertio, quod illi, qui ſunt in prædicto gradu perfectionis & ſpiritu liberatis, nõ ſunt humanę ſubiecti obediẽtię, h nec ad aliqua pręcepta Eccleſię i obligantur, quia

Impeccabi-lis an poſſit aliquis fieri.

a Impeccabilis.] ſi hoc intelligeretur de Dei potentia abſoluta, catholice dictum eſſet, per eã reddi poſſe quem impeccabilem. & hæc priuilegium glorioſæ Virgini Mariæ creditur datum eſſe diuinitus, dicere aũt hominem hoc poſſe ſecundũ legem communem, qua Deus ſãcta dona gratiæ ſuæ diſpenſat, hoc eſt hæreticum. Nam ſecundum legem cõmunem nullus poteſt impeccabilis fieri, niſi per Dei beatificam viſionẽ, qualis ſolum poſt hanc uitã datur beatis, ut infra dicetur. & etiã dicit. B. Th. par. 1. q. 100 ar. 2. Forte mouebãtur iſti auctoritate. Ioan. in epiſtola 1. ca. 3. ibi Omnis qui natus eſt ex Deo non peccat. Sed Hieronymus cõtra Iouinianum plene huic auctoritati reſpondet, de pœnit. diſt. 2 ſi enim, inquit probans multis auctoritatibus, hominem etiam perfectum in via, aut in hac uita peccare poſſe: illud idem probans exemplis Dauidis, Salomonis, Ioſiæ, Petri, & aliorum prædictorum, qui in uia peccauerunt. Ioan. And.

Charitas perfectiſſima in hac vita hñ non poteſt. n. Pſal. 83.

b Non ualebit. Auguſtinus ad Hieronymum contra dicens, quod charitas in quibuſdam eſt perfecta, in quibuſdam imperfecta, ſed perfectiſſima in hac uita haberi non poteſt de pœnit. diſt. 2 charitas in quibuſdam. facit ead. diſt. ſi quantam. dicebat enim Pſalmiſta. 83. Ambulabunt de uirtute in uirtutem & Apoſtoli Lucę 17. in princ. Auge nobis fidem. quæ plene uideas, de pœnit. diſt. 2. cum ſanctam.

Glo. ſeq. arguit, reſpondet per rationem, quam per ſimile probat, & concludit.

c Perfectior. hoc eſt falſum, minus enim per augmentum poteſt peruenire ad quãtitatem maioris, in iis quę habent quantitatem unius rationis. & facit de priuileg. ex ore. uerſ. porro. ſed gratia alicuius hominis ſe hct ad gratiã Chriſti, ſicut uirtus particularis ad uniuerſalem. unde ſicut uirtus ignis quantumcumq; creſcat, non poteſt ęquari uirtuti Solis: ita gratia hominis quãtumcumq; perfecta, non poteſt ęquari uirtuti & gratię Chriſti, ut dicit Tho. 3 parte. q. 7 ar. 11. in fin. non eſt ergo facienda ęquatio finiti ad infinitũ facit de ſum. tri. damnamus uero. cum ergo. in fi.

Glo. ſeq. primo hoc dictũ improbat ratione & exẽplo. Secundo allegat pro illo dicto auctoritatem Euangelii, & tripliciter reſpondet.

Ieiunare tenentur eſt perfecti.

d Secundo quod ieiunare hoc eſt hæreticum conſtat enim quod perfectio quantumcumque magna in hac vita ordinem Eccleſiæ non ſubuertit, ſed perficit, ſed quamdiu manet ordo eccleſię, manet obedientia inferiorum ad ſuperiores, ſic ſcilicet quod eorum præcepta obedire tenẽtur 93 diſt. per totum de maio. & obedien. per totum ergo per nullum gradum perfectionis abſoluitur a pręcepto ieiunij uel aliis pręceptis Eccleſiæ, ut dicitur infra verſi. primi. Qui tamen teneantur ad ieiunia Eccleſiæ, ſcripſi de obſer. ieiu. ſuper rubrica, & c. 2 in fi. Paulus ergo, qui perfectiſſimus fuit, per ieiunia & corporalia exercitia caſtigabat corpus ſuum dicens, Caſtigo corpus meum, & c. 1 ad Corinth. c. 9. in fi. & de pœnit. diſt. 2 ſi enim. uerſ. Paulus. Sed pro iſtis facit (?) Lucæ 5. ibi, Non poſſunt filii ſponſi ieiunare quãdiu cum ipſis eſt ſponſus ſed ſponſus eſt cũ perfectis, ſpiritualiter illos inhabitans, Matthæi ult. Vobiſcum ſum vſque ad conſummationẽ ſæculi: ergo perfecti ad ieiunia Eccleſiæ non obligãtur. Sed ad hoc reſpondetur tripliciter. Primo ſecundum Chryſoſt. illud intelligitur de diſcipulis, qui adhuc imbecilles in corporali pręſentia Chriſti, magis erant fouendi dulcedine, quã exercendi auſteritate ieiunii, vel ſecundum Hieronymum illud de ieiuno veterum obſeruãtiarum, quaſi per id innuat Dominus Apoſtolos non detinẽdos in veteribus obſeruantiis, quos pfundi oportebat gratię nouitate. vel tertio ſecundum Auguſtinũ illud intelligitur de ieiunio quod pertinet ad humilitatẽ tribulationis. vnde vbi Lucas dixit filios ſponſi ieiunare. Matt. 9. c. dixit lugere hoc nõ cõuenit perfectis, quib. conuenit ieiunium cum gaudio mentis in ſpiritualia ſuſpenſę & de hoc Th. 2. 2. q. 147. art. 1. in fine.

Gl. ſeq probat duplicem orationem conuenire cuique perfecto, & de utraque rem tetit.

Orare tenẽtur & perfecti.

e Nec orare hoc eſt falſum, nam homo quantumcunq; in ſtatu viæ perfectus, habet orare, vt diuina virtute perſeueret in illa perfectione, ad quam perſeuerãdã virtus propria non ſufficit, vnde omnibus viatoribus quantumcunque perfectis dicere incumbit ex Dei præcepto. Matth. 6. Et ne nos inducas in tentationem, & reliqua contenta in oratione Dominica. hoc dicit Auguſtinus in lib. de perſeuerantia. conſtat etiam quod multis datur gratia, quibus non datur perſeuerantia in gratia, nec neges per hoc illam gratiam. habebant enim per illam quod perſeuerare poterant. Item illa inchoata eſt quantum ad mentem, ſed non conſummata quantum ad carnem, quod prius erit in patria, vbi non ſolum perſeuerare poterit, immo non perſeuerare non poterit. & hoc per Th. 1. 2. q. 109 ar. vlt. Item quantuncunque in vita perfectus habet orare pro beatitudinis adeptione, quam nondũ habet, ſicut Pſalmiſta, Vnam petii a Domino, hanc requiram vt inhabitem in domo Domini. Vnde Chriſtus inquantum homo orauit pro temporis gloria & ſimilibus dicens, Io. xvij. Clarifica filium tuum, &c. & de hoc etiam quomodo Chriſto conueniebat oratio, Tho. par. 3 q. 21. art. 3 de oratione autem latis ſcripſi ſup. ead. com. pl. de celeb. c. vnico ad finem.

Senſualitas quid eſt.

f Senſualitas. quæ eſt vis animę appetens deſiderabilia corpori, & refutans nociua, & hanc dicimus animam ſenſitiuam, de qua latis dixi ſup. ea. compil. de ſumm. tri. c. vnico, 2. reſponſ.

Ouidii dictũ ſingulare.

g Placet dicant iſti licere quodlibet, 4. diſt. deniq; in fi. Alexãder ad Didymum. Et quę voluntas tibi ucauit honeſtate plerunque negamus admittere, dedit nobis multis natura blanditias quas plerumque uirtus cohibet Ouidius epiſtolarum.

Eſt virtus, placitis abſtinuiſſe bonis.

facit 11. q. 1. aliud & q. 3. qui ergo.

Papæ contẽnens obedientiã, paganitatẽ incurrit.

h Tertio quod & c obedientiæ] reprobatur. de renuntia. niſi uer. ſed dicit de regal. licet. & peccatum paganitatis incurrit qui cum Chriſtianũ ſe aſſerat, ſedis Apoſtolicæ obedientiam contemnit 81 diſt. ſi qui ſunt. in fi. quod intellige ut not. 19. diſt. nulli fas. & de elect. generali. § nlos. lib. 6.

Eccleſia quare eſt vna.

Gloſſa ſeq. improbat dictum per auctoritatem & ſimilitudinem Eccleſiæ triumphantis, & per naturalem rationem.

i Eccleſiæ. hæc ſant omnino hæretica & contraria illi articulo fidei, unam ſanctam catholicã Eccleſiam. Conſtat enim Eccleſiã ideo unam, quia in uniuerſali Eccleſia eſt vnum caput ſupremum, cui omnes de Eccle

Digitized by Google

ſia obedire tenentur, ſcilicet Papę hoc illo ſtatuente per quem reges regnant, & legum conditores iuſta decernunt prouer. 8. alias 3. Eſt enim Eccleſia militans exemplata diuinitus a triumphante, dicente Ioan. in Apoc. 21. in in princip. vidi Hieruſalem ſanctam nouam deſcendentem de cœlo, &c. Et Moyſi dictum eſt Exod. 25. in fin. quod omnia faceret ſecundum exemplar ſibi monſtratum in mõte. cum igitur in eccleſia triumphãte ſit vnus princeps ſupremus, cuius obedientiæ tota ſola Eccleſia perfectiſſime ẽ ſubiecta, ſcilicet Deus, neceſſario ſequitur, ſo miniſtrari vnum ſupremum Principem pręſistere ſcilicet Papam, cuius præceptis omnes obedire tenentur, & hoc eſt de neceſſitate ſalutis, vt in extrau. Bonifacij, vnam ſanctam, & ſoluitur in iis qui ſunt perfecti 22. q. 2. ne quis. Inde prædictum fuit, Oſee. 1. Congregabuntur filii Iudæ, & filii Iſrael pariter, & ponent ſibi caput vnum. & Ioan. 10. Fiet vnum ouile & vnus paſtor. de bap. licet. & infra de ſent. excomm. c. 1. cum concor.

> Obedire Papæ eſt neceſſitate ſalutis

Hanc obedientiam probat naturalis ratio, ſicut enim operationes rerum naturalium procedunt ex naturalibus potẽtiis, ita operationes humanæ procedunt ex humana voluntate: oportuit autem in naturalibus vt ſuperiora mouerent inferiora ad ſuas actiones per excellẽtiam naturalis virtutis collatæ diuinitus, ſic oportet in reb. humanis quod ſuperiores mouerent inferiores per ſuam voluntatem ex vi auctoritatis diuinitus ordinatæ vt latis probat Tho. 2. 2. q. 104. art. 1. Illorum autem ſuperiorum mouentium vnus eſt ſupremus, vt prædixi. Omnes igitur ſunt ſubiecti motioni illius, & ſunt in quaſi membra de membro, & c. de ele. ſignificaſti quod allegant iſti, non obſtat vt iam dicam.

(vt aſſerunt) vt ſpiritus Domini, ibi libertas a. Quarto, quod homo poteſt ita finalem beatitudinem, ſecundum omnem gradum perfectionis in præſenti aſſequi, ſicut eã in vita obtinebit beata. b Quinto, quod quælibet intellectualis natura ĩ ſe ipſa naturaliter eſt beata, quodque anima non indiget lumine gloriæ ipſam eleuante ad Deum videndum, & eo beate fruendum. Sexto, quod ſe in actibus exercere virtutum eſt hominis imperfecti, d & perfecta anima licentiat

Glo. ſeq. reſpondet auctoritati Apoſtoli.

a Libertas. 2. ad Corint. 3. & 9. quia duæ ſunt, in fi. & hoc intelligitur de libertate a ſeruitute peccati, non a ſeruitute qua viri quantumcunque perfecti ſunt adſtricti Prælatis Eccleſiæ vel ſæcularibus principibus nam ſeruitus qua homo ſubiicitur homini ad corpus pertinet, nõ ad animam, quæ manet libera, licet ergo in via per Chriſti gratiam a defectibus animæ liberemur, non tamen a defectibus corporis, quod patet per Apoſtolum ad Rom. 7. Filii ergo Dei per gratiam licet liberi a ſpirituali ſeruitute peccati, non tamen a corporali, qua eccleſiaſticis vel temporalibus dominis ſunt adſtricti, vt dicit gloſſa ſuper 1. ad Timoth. 6. illi quicumque ſub iugo, &c.

> Seruitus eſt duplex

Gl. ſeq. improbat primo hoc dictum per rationem & de quarem. illi. Secundo diſtinguit abſolutam Dei potentiam & legem communem. Item beatitudinem accidentalem & eſſentialem.

b Quarto, quod homo, &c. Beata. Hoc eſt falſum. quia vt ſupra dixi, in via huius peregrinationis charitas quantumcunque perfecta deleri poteſt, ſed non in patria. & vide quod notaui de pœni. diſt. 2. in ſumma. & diſtin. 4. in ex bono. circa medium. in gloſ. vnde Ouidius & facit Prou. 24 de pœn. diſt. 3. ſepties. vnde Apoſtolus 1. ad Corint. 13. in fi. Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate, tunc autem facie ad faciem. Circa hoc ante ſciendum quod homo mortalẽ vitã agens, etiam per Dei potentiam abſolutam non videtur poſſe obtinere omnẽ gradum perfectionis beatificæ, loquendo de beatitudine accidentali. Rõ quia ad illius beatitudinis perfectionem pertinet perfecta impaſſibilitas & glorificatio, quæ per contradictionem eius paſſibilitate ſtare non poteſt, licet contra ẽt legẽ cõmunem qua Deus beatificat homines, nullus ſit eleuatus a Deo ad ſuæ eſſentiæ beatificam viſionem, niſi totaliter moriatur, ſicut cõiter eſt de animabus nunc beatis. vñ Exo. 33. Non videbit me homo, & viuet, vel niſi ſic abſtrahatur a ſẽſibus corporis, quod neſciat an ſit in corpore, vel extra corpus, ſicut accidit Paulo, vt infra dicã, & de hoc Th. p. 1. q. 12. ar. 11. Sẽd eſſe hoiem per Dei potentiam abſolutam & ipſius priuilegium ſpeciale poſſe finalẽ beatitudinẽ conſequi ſecundũ oẽm gradum beatificæ perfectionis, quantum ad eſſentialem beatitudinẽ quę cõſiſtit in perfecta viſione diuinæ eſſẽtiæ & ſecundum quoſdam in perfecta Dei dilectione & fruitione ſecũdum doctorẽ meum catholicũ eſt, & inducit illud Auguſtini 12. ſuper Geneſim, ad litteram, & in li. de videndo Deum, ad Paulinam. dicentis, quod Moyſes ex Dei priuilegio ſpeciali adhuc mortale vitam agens, Deum quo ad eſſentiam vidit tanquã futurus Iudæorũ doctor. vñ Numeri 12. de ipſo, palam vidit Deũ, & non per ænigmata, & facie ad faciem allocutus eſt eum. Exo. 33. & q. 1. Moyſes, vbi de hoc, & Paulus idem priuilegium habuit tanquam futurus doctor gentium. vnde dicit 2. ad Corinth. 12. raptum in paradiſum Dei conſtat autem intelligentibus ſecundũ eum, quod eãm perfectionem beatificæ viſionis & fruitionis puræ creaturæ poſſibilem potuiſſet Deus eis conferre & communicare per ſuam potentiam abſolutam. all. Th. 4. ſent. d. 46. ar. 7.

Glo. ſeq. errorem litteræ oſtendit per canonem, auctoritatem, & rationem.

c Quinto quod, &c. Non indiget. quaſi hoc poſſit ſua naturali virtute. Hoc expreſſe eſt hæreticum & reprobatum de conſe. diſt. 4. c. vlt. & ibi ſoluitur, quod opponitur de libertate arbitrii, & eſt contra doctrinam Apoſtoli ad Rom. 6. Gratia Dei vita æterna, id eſt beatitudo perfecta. Huius ratio eſt, quia illud quod per proprium ſuperioris naturæ, non poteſt natura inferior aſſequi, niſi per actionem ſuperioris naturæ, cuius illud eſt proprium, ſicut nec aqua poteſt fieri calida, niſi per actionem ignis videre autem Deum per eſſentiam, in quo perfecta beatitudo conſiſtit, ſoli Deo eſt proprium, nulla igitur natura intellectualis poteſt Deum per eſſentiam videre, niſi Deo hoc faciente, propter quod Dominus Io. 14. Qui diligit me, diligetur a patre meo, & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum, & vide quod dixi ſupra ead. compilatio. de mag. c. 1. in princip. in gloſ. per quam.

> Deũ videre per eſſentiã nulla ĩtellectualis natura poteſt.

Glo. ſeq. ponit duplex ſignificatum imperfecti, ſ. pro non habente ſummam perfectionem, & pro vitioſo, ponit etiam duas ſpecies virtutum purgatoriæ, & animi purgati, per hæc concludens hæreſim, in fi. e oſtendit iſtam.

d Sexto quod ſe, &c. Imperfecti. Ad huius intelligentiã ſciendum quod Macrobius ſuper ſecundo de ſomnio Scipionis dicit, quod Plotinus inter Philoſophos per eſſe cum Platone maxime diſtinguebat duo genera moralium virtutum, quã diſtinctionem approbant Theologi quædam enim ſunt moderatiuæ paſſionum inſurgentium in ſenſualitate hominis vel actionum occurrentium in homini, ſicut temperantia modificat delectationes exiſtẽtes in cibis & veneris, fortitudo timores & audacias, quæ ſunt circa pericula mortis, & ſic de aliis, & iſtæ dicuntur purgatoriæ, quia ſunt hominis nondum purgatorum a paſſionũ motibus, & per conſequens non ſummæ perfectorum, ſed ad id toto conatu tendẽtium. Aliæ ſunt nõ regulantes paſſiones ſenſualitatis, ſed ſolũ ſe tenentes animã hominis in Deo & in ſumma perfectione, vt ſi tẽpe

> Virtutum moralium duo ſunt genera.

a ſe virtutes. Septimo, [a] quòd mulieris oſculum cum ad hoc natura non inclinet, eſt mortale peccatum. Actus autem carnalis, cum ad hoc natura inclinet, peccatum non [b] eſt, maxime cũ tentatur [c] exercens. Octauo, quòd in eleuatione corporis Ieſu Chriſti, non debent aſſurgere, nec eidem re-uerentiam exhibere, [d] aſſerentes quòd eſſet im-

tantia terrenas concupiſcentias ignoret, fortitudo paſſiones neſciat, prudentia ſolis diuinis intendat, iuſtitia mentem cum Deo perpetuo fœdere teneat, & hæ virtutes dicantur animi purgati, quia ſunt ſolum hominum totaliter purgatorum a paſſionum moleſtiis, quod eſt ſolũ beatorum vel pauciſſimorum in hac vita perfectiſſimorum huic cõuenit qđ dicat Auguſtinus 12 de Trin. quod nunc agit iuſtitia in ſubueniẽdo miſeris, quod prudẽtia in præcauẽdis inſidiis, quod fortitudo in præferendis moleſtiis, quod temperãtia in coercendis delectationibus prauis, ibi non erit vbi nil mali erit, ſed iuſtitiæ erit Deo regenti ſubditum eſſe, prudentiæ, nullum bonum Deo præponere vel æquare: fortitudinis, ei firmiſſime cohærere, temperantiæ, nullo affectu noxio delectari. Et per hoc patet hoc ſuſtineri poſſe, quod anima perfecta perfectione patriæ vel ſũma perfectione, quam pauciſſimi, habuerunt in via, licentiat virtutes has quantum ad actum, quia habent alios actus ſpecie ab iis, qui in viatoris inueniantur, ſed non licentiat quoad habitum, immo tunc perfectiſſime illas habet, nam hẽt charitatem in ſummo, per conſequens omnes habitus virtutum moralium. Vnde Apoſtol. 1. ad Cor. 13 Charitas patiens eſt, benigna eſt, &c. & facit de pœni. d. 2 charitas 1. Hoc viſo ſe cundum eſt, quod dicere imperfecti hominis eſſe ſe exercere in actibus virtutum moralium reprimendo, ſ. impetum paſſionum p iudicium rationis, & imperiũ voluntatis, hoc eſt benedictũ, ſi ſumamus imperfectum pro nondum habente eã, nam perfectionem, vt prius dixi, qualem. ſ. hñt beati in patria: & qualem habuerunt pauciſſimi in hac vita, ſcilicet Chriſtus, beata Virgo, primi Parentes in ſtatu innocentiæ: & forſan alii ex priuilegio ſpeciali. Sed ſi ſumamus imperfectum pro vitioſo, vel carente perfectione neceſſaria ad ſalutem, hoc eſt hæreticum Apoſtolus. n. q. perfectiſſimus fuit in vita, reprimebat inſultus carnaliũ paſſionum, vnde dicit 1. ad Cor. 9 in fi. Sic pugno nõ quaſi aerem verberans, ſed caſtigo corpus meum, ſ. motus carnis illicitos reprimendo, ſecundum Auguſtinum & in ſeruitutem redigo, ſ. carnem ſpiritui ſeruire cogendo, ſecundum eũ ad idẽ Ro. 7. Video aliã legẽ. &c. & 2. ad Cor. 12. Ne magnitudo reuelationum me extollat, datus eſt mihi ſtimulus carnis. Item Hiere. & Io. Bapt. q. fuerunt ſanctificati in vtero, ſecundum Theologos habuerunt fomitem inclinantem ad venialia, licet non ad mortalia. & contra tales inſultus bellauerunt, vnde cantat Eccleſia de Io. Bapt. Antra deſerti teneris ſub annis, Ciuium turmas fugiens petiſti, Ne leui ſaltẽ maculare vitam Flamine poſſes. Beatus Martinus legitur q. carnem ſpiritui ſeruire cogebat. De beato Bñdicto Gre. dicit 2. dialogo q. inſultus carnalis tentationis expreſſit proiiciendo ſe inter vrtica. & ſpinas, vt per vulnera corporis educeret ab aĩa vulnus mentis. Ex quibus patet q. pfecti perfectione neceſſaria ad ſalutem non licentiat à ſe virtutes etiam in actu: immo ſe exercent in actibus virtutum moralium, vnde ipſe Apoſtolus ad Phili. 4. Quæcunq; ſunt vera, quæcunque pudica, quæcũque iuſta, quæcumq. amabilia, quæcũq; bonæ famæ, ſi qua virtus, ſi qua laus diſciplinæ, hæc cogitate, quæ accepiſtis, & audiſtis, & vidiſtis in me. De hæreſi vidimus. De inſania ẽt huius opinionis patet: quis. n. ſciat ſe perfectũ vt licentiare poſſit virtutum actus, certe nullus. de pœ. d. 3 ſ. verſi. nos aũt iuxta, & de purg. can. c. vlt. Ver. ſed hoc & quod ibi dixi. Io. An.

Exercere ſe in actibus virtutũ mor. ſalutum an ſit hominis imperfecti.

Io. Bapt. & Hiere. fuerũt in vtero ſanctificati.

Gloſ. ſequens diſtinguendo duplex mortale, ſ. ſecundum ſpeciem, & ſecundum cauſam, concludit hæreſim & negat rationem, in fine oſtendit inſaniam, dato quòd ratio eſſet vera.

c Septimo, quod mulieris oſculum. Et eſt ſciendum, quod peccatum mortale dicitur dupliciter. Vno modo ſecundum ſuam ſpeciem vt furtum, adulterium, periurium de infideli. eſt Chriſtus vel quædam, & hoc modo oſcula, amplexus, vel tactus non ſunt mortalia, cum poſſint abſque libidine fieri, vel ex conſuetudine regionis, vel propter pacem, vel aliam neceſſariã vel rationabilem cauſam. Alio modo dicitur mortale, procedens ex inordinata, & mala cauſa vnde peccat mortaliter dãs eleemoſynam pauperi, vt illum inducat ad hæreſim. Cum ergo non ſolum deliberatus conſenſus in actum peccati mortalis, ſed ẽt in delectationem ei annexam ſecundum Auguſtinum. & Theologos ſit peccatum mortale, & per conſequẽs conſenſus deliberatus in actum luxuriæ & delectationis ei annexæ, vt probant doctores ſit mortale, oſcula autẽ libidinoſa, amplexus, & tactus ſi fiant propter delectationem huiuſmodi, ſi. n. ſolum libidinoſa cenſentur, manifeſtum eſt propter hanc cauſam libidinoſa oſcula fore mortalia, & hoc tenet Tho. 2. 2. q. 154. art. 4. nec mirum, id dicatur etiam de libidinoſo aſpectu. 32 q. 5. nec ſolo, &c. ſeq. Et falſa eſt ratio, quòd natura non inclinet ad illa, cum illa ordinentur ad actum carnalem conſummatum ſicut ad finem, ſicut autem natura inclinat aliquid in proprium finem, ita inclinat in omnia quæ ſunt ordinata in illum finem, ſicut. n. grauitas rei grauis naturaliter inclinat illam ad eſſe deorſum, ita ad deſcendendum deorſum. Item dato quòd ratio eſſet vera, non tamen concludit ſi. n. aliquid eſſet mortale, quia natura non inclinat, ergo ieiunare & peregrinari, & alia pœnalia facere, credere Deum trinum & vnum, & alia quæ fidei ſunt, ad quæ non inclinat natura, eſſent mortalia: quod eſſet inſanum.

Peccatum dicitur mortale dupliciter.

Oſcula libidinoſa, ſunt mortalia.

Gloſ. ſequens reprobat id per canonem, & quinque auctoritates, & de ratione remittit.

b Non eſt. hoc reprobatur etiam in ſimplici fornicatione. 35. diſt. §. alias ea demum, 32 q. 1. prædicãdum. 32. q. 4. meretrices. Hoc probat Apoſtolus ad Galat. 5. vbi præmiſſa fornicatione, & aliis vitiis ſubmittit Qui talia agunt, regnum Dei non poſſidebunt. ſolum autem mortale excludit à regno Dei: ergo, &c. ad idem Tob. 3. ibi. Attendi tibi ab omni fornicatione, & præter vxorem tuam non patieris crimen ſcire, ſed crimen importat mortale. Et diſti ca. 1. ad idem de pœnit. & remiſ. Daua qui. Item eſt præceptum decalogi. Non mœchaberis. Exo. 20. 32. q. 6 non mœchaberis. Ad idem Deut. 23. ibi, Non erit meretrix, &c. & 1. ad Cor. 6. Fugite fornicationem, hoc idem ratione concluditur, quam plene Tho. proſequitur quæſtione, quam proxima gloſſa allegaui in, ſecundo articulo.

Fornicatio ſimplex eſt peccatũ mortale.

c Cum tentatur. tunc eſt reſiſtendum, & actu virtutis vtendum, vt dixi ſup. verſi. pro. non ſecus de corpo. vit. ſignificauit.

Gloſ. ſequen. reprobat hoc dictum per auctoritates, canones, & per rationes, in fine oſtendens illorum rationem eſſe inſaniam.

d Octauo. quod, &c. Exhibere cum tamen ſcribatur ad Philipp. 2. quod in nomine Ieſu omne genu flectatur. & de immu. eccl. decret. lib. 6 reprobatur etiam hoc de celeb. miſſ. tane de conſe. diſt. 2. nihil. Nam etiam cum Euangelium legitur, cantari debemus de conſe. diſtin. 1. Apoſtolica. ad idem 50. diſtin. in capite. Hæreſis autem & inſania huius dicti patet, quia contradicit doctrinæ vtriuſque teſtamenti. præcipit enim Propheta etiam perfectus in Pſal. 97. Dominus regnauit, iraſcantur populi, ibi Adorate ſcabellum pedum eius, quoniam ſanctum eſt, quod de Chriſti humanitate, & ſpecialiter de

perfectionis eiſdem, ſi à puritate & altitudine ſuæ contemplationis tantum deſcenderent, quod circa miniſteriū ſeu ſacramentū Euchariſtiæ, aut circa paſſionem humanitatis Chriſti aliqua cogitarent: Nonnulla etiam alia ſub ſimulata quadam ſanctitatis ſpecie dicunt, faciunt & committunt, quę oculos diuinæ maieſtatis offēdunt, & graue in ſe continent periculum animarū. ¶ Cum autem ex debito commiſſi nobis officii huiuſmodi ſectam deteſtabilem, & præmiſſos ipſius execrandos errores (ne propagētur [b] vlterius & per eos corda fideliū dānabiliter corrumpantur,) extirpare ab Eccleſia catholica neceſſaria habeamus: Nos ſacro approbante cōcilio, ſectā ipſā cū præmiſſis erroribus damnamus & reprobamus omnino, inhibentes diſtrictius, ne quis ipſos decætero teneat, approbet uel defendat: Eos autem, qui ſecus egerint, animaduerſione canonica decreuimus puniendos.

Porro diœceſani & illarum partium inquiſitores hæreticę prauitatis, in quibus Beguardi & Beguinę huiuſmodi commorantur [c] ſuum officium circa eos dilegenter exerceant, inquirentes de vita & conuerſatione ipſorum, qualiter ve ſentiant de articulis fidei & Eccleſiæ ſacramētis. In illos vero, quos culpabiles repererint (niſi abiuratis ſponte prædictis erroribus pœnituerint, & ſatisfactionem exhibuerint cōpetentem) debitam exerceant vltionem. [d]

TILVLVS IIII.

De homcidio voluntario vel caſuali.

Clemens v. in conc. Vień.

Furiſous, infans, uel dormiēs, hominē mutilās uel occidens; nō efficitur irregularis, nec etiam ille qui aliter mortem uitare nequiens, ſuum inuaſorem occidit uel mutilat. h.d.

SI † C. VNIC. SV-

---

de Chriſti carne exponit Auguſtinus, ſic & dicit Apoſtolus ad Hebr. 1. Introducit primogenitum in orbē terræ, & adorent eum oēs angeli Dei, conſtat ēt nō ſolū per præceptum Eccleſiæ, de pœn. & remiſ. oīs, ſed per præceptum Chriſti, ꝙ oēs, quantumcunque perfecti, tenentur determinato tēpe ſumere corp. Chriſti. Ioan. 6. Niſi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius ſanguinē, &c. de conſe. d. 2. porrò. & Luc. 22. Apoſtolis ſumme perfectis. 1. dixit: Hoc facite in meam commemorationem. ē. ead. cōp. de reliq. & ven. ſ. dñm. poſt pri. c. Sed qua ratione tenetur quis corpus Chriſti ſumere & ſpiritualiter mādu care, eadem ratione tenetur ipſū adorare, etiam latriæ adoratione, vt probat Auguſtinus ſup Pſa. præd. & probat Tho. 3. par. q. 25. art. 1. & 3. Ratio autem iſtorū quæ ſequitur eſt inſaniæ ſecundum ꝙ Virgo beata, Euangeliſtæ, Apoſtoli, uē patriarchę, Prophetę fuiſſēt ſumme imperfecti eu ex geſtis & verbis ipſorum appareat quod circa hoc iugiter cogitabant plus, q. ā omnes beati de imperfectione notarentur, q. in diuina eſſentia vi dent quotidie omnia ſacramenta humanitatis Chriſti, & ita liquidiū nę contemplantur.

1 Collatis cū eis qui ſucceſſerunt tā ꝗ fundamēta totius Eccleſiæ.

a Sanctitatis.] vide quod ſuper eodē verū dict. ea. compil. de relig. domi. cap. 1. Tullius lib. 1. de offi. Totius iniuſtitiæ nulla capitalior, ꝗ eorū qui cum maxime fallant, id agunt, vt boni videantur.

Tullius contra ſimulatores.

b Propagentur.] eſt propago propaginis. Propago eſt vitis extenſa ſub terra. Item alicuius progenies vel proſapia, eſt propago, propag-a, quod reſpicit producentē vel procreantem, inde dixit quidam.

Propago eſt æquiuocum

Vitem propagu, bibat inde futura propago.

a Commorantur.] uide eo tit. vt commiſſi. li. 6. ver. & contra illos

d Vltionem.] eod. tit. ab abolendam. & cap. excommunicamus

DE HOMICIDIO VOLVNTARIO, vel caſuali.

Cōtinuatio

Viſum eſt ſuperius de crimine hæreſis, quod eſt grauiſſimum crimen, nunc videndū eſt de alio crimine, videlicet de homicidio: Et quia homicidium aliquādo committitur voluntarie cum deliberatione, aliquando caſualiter, ideo conſtituitur præſens rubrica, de homicidio voluntario vel caſuali.

1 Furioſus. Se ſumma: habens duo dicta, in quorum primo determinat tres caſus, in ſecundo, quartum præſupponendum eſt, quod ſi quis hominem occiderit, vel hominis membrum mutilauerit, id eſt, ſeparauerit, talis efficitur irregularis, ideo quod ſi tempore homicidii non ſit promotus ad ſacros ordines, non poterit promoueri. Si vero ſit promotus, non poterit miniſtrare in ordinibus ſuſceptis, niſi cum eo diſpenſetur. Et licet dicant, quidam, quod nullo modo poſſit diſpenſari cum talibus, quia ſunt irregulares de iure diuino per illa verba ad Dauid regem. Non ædificabis mihi templum, quia vir ſanguinis es, tamen communis opinio eſt, quod poſſit diſpēſari, ſed Papa non cōſueuit diſpenſare cū talibus.

CASVS. Quidam furioſus incidit in furiam, adeoquod erat mente alienatus, ille non fuit poſitus ſub cuſtodia a ſuis parentib. quod fieri debebat, per l. diuus, ff. de off. præſid. Ille furio ſua occidit aliquem, vel mutilat, mēbrū hominis, poſtea fuit a furore liberatus. Quærimus, an poſſit in ordinib. ſuſceptis miniſtrare. Dicit Clemens quod ſic. Idē dicendum eſt, de infante. Idem de illo, qui dormiendo aliquem occidit. Idem de illo qui occidit aggreſſorem, cum non poſſit alias mortem euitare, adeo qd̄ alia ſic inuaſus poſſet ſe defendere h. d. H. R.

Collige aliqua notabilia. Primo, quod mutilatio fit per ſeparationem membri, ſed debilitatio eſt quando non fit ſeparatio, ſed redditur corpus debilē. No. ꝙ furioſus ex homicidio non incurrit irregularitatem. Not. ꝙ furioſus proprie non delinquit, quia delictum nō fit ſine animo delinquendi. No. ꝙ ex homicidio vel mutilatione incurritur irregularitas. Nota quod idem dicendum eſt de infante, ſicut dictum eſt de furioſo, ſecus de impubere proximo pubertati, quia in eo cadit omne delictum præter carnis, niſi malitia & vigor naturalis ſuppleant ætatem, quia etiam talis impubes poteſt contrahere matrimonium. Nota ex quibus quis incurrit irregularitatem, ſcilicet ex homicidio & mutilatione, & requiritur

† Hanc Clementinā latiſſime repetiuit Didacus Couarr. eum videto.

quitur quod ſit membrum principale, ideo clericus mutilando digitum, non efficitur irregularis, quia digitus non eſt membrum ſed officium membri. l. Hermaphroditus, ff. de ſtatu homin. Not. quod licet & licitum alicui vim illatam repellere, ita, quod non teneatur fugere, cum eſſet honeſta perſona, cui nõ eſſet honeſtum fugere ſi reſiſtendo occidat, in currit irregularitatẽ, licet non veniat, puniendus in foro ſeculari. No. ꝙ mutilare, & occidere æquiparantur quo ad contrahendam irregularitatem de hoc in gl. no. quo ad irregularitatem. Not. ꝙ multiplex eſt irregularitas, quod videtur velle litera ibi: [Nullam irregularitatem,] eſt n. quædam, quæ tantũ impedit promouendum: quædam deiicit etiam iam promotum, vt not. 50. diſt. de his de homi. ſicut.

riosus, [a] aut infans [b] ſeu dormiens [c] hominem mutilet, [d] vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo cenſemus, qui mortem [g] aliter vitare non [h] valens, ſuum [i] occidit [k] vel mutilat inuaſorem.

TITVLVS V.

De vſuris.

homicidium diſpenſatione dignum cum efficeatur quaſi caſuale non habita diſtinctione, ex quo non diſcernit an dederit operam rei licitæ, vel adhibuerit diligentiam, hoc reprobatur. Dormiendo aliqua agi poſſunt.

c Dormiens. de iſto habetur de bapt. ſ. maiores, § verũ, ff. de acq. poſſ. l. 1. §. furioſus, ſicut aliqui dormiendo loquuntur, ita ſunt qui agũt etiam dormiendo.

Gl. ſeq. æquiparationem probat per alia nouem iura.

d Mutilet no. quo ad irregularitatem mutilationem homicidio comparari ad idẽ 51. d. ij. aliquantos, & c. ſi quis poſt, & c. qui in aliquo. 54 diſ. ſi Euangelica. ne clerici vel mon. clericis; & c. ſententiam, de rap. in archiepiſcopatu. de cle. pug. in dua, c. primo. in ſi. eo. tit. is qui. lib 6.

Clemens v. in conc. Vien.

Officiales cõitatum facientes, dictantes, vel ſcribentes ſtatuta ſuper uſuris ſoluendis, non repetẽdis uel non reſtituendis uel iudicantes ſecundum illa, vel non delentes, ſi poſſunt, intra tres menſes de libris cõitatum, uel illa ſeruantes, excommunicati ſunt. Io. And.

Furioſus iniuriam facere non põt.

(Prima glo. dicit quid determinat.)

a Si furioſus.) ſe ſummat habens duo dicta, in quorum primo determinat tres caſus: in ſecundo quartũ. Et primo determinat quæ habentur 15. q. 1 §. de furioſis. vſque ad finem quæſtionis. & quæ no. ead. q. in ſumma. & c. m. ſtro.

(Gloſſa ſequens per ſeptem, ſimilia, & per rationem coadiuuat textum.)

a Furioſus.) iſte ſiue continuo furore laboret, ſiue p interualla, quamdiu furit, pati poteſt iniuriam, ſed nõ facere. ff. de iniur. illud. canon zatz 15. q. 1. illud & qđ per eum fit, hr perinde, ac ſi caſu aliquo accidiſſet ſine facto perſonæ. ff. de admini. tut. l. vlt. in fi. vnde ſi damnum dat, non tenetur Aquil. ſed eſt perinde, ac quadrupes feciſſet, vel tegula accidiſſet. ff. ad leg. Aquil. ſed & ſi quacunque. § 2. Et idem ibi dr̃, de infante, & alibi dr̃, qđ infans vel furioſus pdidit vel corrupit, impunitũ ait. ff de reruendi. qđ infans & ſõnẽ reddit lex, quæ de homicidio loquitur. ff. ad leg Corn. de ſica. l. infans vbi dr̃; infans vel furioſus. ſi hoĩem occiderit, lege Cornelia non tenetur, cum alterũ innocentia conſilii, alterũ fati infelicitas excuſet, ſatis ergo ſuo furore punitur. ff. ad leg. Pump de parric. l. penul. in fi. ff. de oth. pra s. ſtuus, i. reſpon. & aſtrictio non eſt addenda afflicto 7. q. 1. cum percuſſio. de cler. ægro c. penul. C. de epiſc. audien. tam dementis in fi. Sicut ergo furioſus non teſtatur. C. qui teſta fac. poſſ. furioſum. de ſorteſ ab inteſt. c. ſi. nec religionem profitetur. 17 q. 1. Conſaldus. de regula ſicut tenor nec matrimoniũ contrahit de ſpon. dilectus. nec bapt zat, de hoc. 1. q 1. §. ecce. qñ. nec baptiſmũ recipit niſi in caſu. de bapt. maiores. ita nec occidendo irregularitatem cõtrahit, vt hic, & facit 3. q. 6. iudices. & quid probet, ibi non. & in præd. decre cum dilectus, in glo. hoc ideo & quomodo probetur, ibi ſcripſi & facit quod no. 46. diſt. c. 1.

Furioſus teſtari non pt, nec religionem profiteri, &c.

Puer nõ doli capax aliquem occidens, an ſit irregularis.

(Glo. ſeq rationem reddit, quam fortificat, ſecundo ponit opi. Hoſt. hic reprobatam:

b Infans.) minor ſeptennio. C. de iure delib. l. ſi infanti. de deſpon. impu. c. vnico in princip. lib. 6. & eſt rõ [de qua ſupra dicas] quia ætas illa ignorat quod videt. C. de fal. mu. l. 1. inde eſt, qđ ex talĩũ ſpon. alibi non cõtrahitur publica honeſtas. de deſpon. impu litteras & ca. acceſſit. Sed Hoſt in decret illa de delictis puerorũ, dicebat, qđ puer non doli capax, ſi proiiciendo lapidẽ uel cultellũ occidit aliquẽ, irregularis eſt, licet non habuerit animum occidendi: quia in lege promotionis non voluntas, ſed factũ attenditur: dicebat ſi tale

a Nullam.] hoc tollit dictum illorum, qui dicebãt tales quo ad ordines ſuſcipiendos irregulares eſſe ſed non quo ad ſuſceptos. quod videbatur placere Gratiano. 5 q 1. ioſi. Item illorum, qui diſtinguebant diſpẽſabilem ab indiſpenſabili, ut dixi in gl minor. in fine.

[Gl. ſeq dicit quid determinat, ſecunda pars, & tres opin. ponit.

f Et idem.] determinat non. 50. diſt. de his. ſup. eo. tit. c 2. & c. ſicut dignũ in ſi magne gl. per quã patet, ꝙ triplex in hoc erat opinio: Prima Hug. qđ talis erat irregularis Secunda, ... & Gof qđ quo ad ſuſcipiendos irregularis eſſet, ſed diſpenſabilis, ſed in ſuſceptis licite miniſtraret. Tertia hic approbata fuit Bart. Brixien. in prædicto ca de his & in quæſtione quæ incipit: Aliquis repellendo violentiam, quam tenebat Hoſtien. in præd. decre. a & in decre ſicut dicens quod Clemens quartus & curia & tenebat.

g Mortem.] propriam, vt ſequitur.

[Glo. ſeq. exemplificat, & dubium ſoluit.

h Non vales.] In angulo ut erat, uel ſic arctatus quod fugere non poterat & nec ſe iuuare clamore, uel aliter. Si de hoc dubitatur, in foro contentioſo, non crederetur ſibi, ſed per circunſtantias apparentes oporteret hoc iudicari. in foro pœnitentiali crederetur hoc aſſerenti. ead tit ſignificaſti 2. de ſpon. ſua

[Gl. ſeq not. a contrario, & id approbat, & obiectioni reſpondet.

i Suum.] hæc littera innuit ſecus in illo qui occideret volentem occidere patrem, filium, coniugem, uel perſonam cõiunctam, quam aliter iuuare non poterat, quod verũ puto, quaſi eius ille non includantur ſub neceſſitate ineuitabili, ſed euitabili. Et hoc dico, dato qđ verũ ſit quod no. Inno. de ſent excom. ſi vero 2. ubi tenet, qđ eo caſu percutiens clericum non eſt excõicatus, vt ibi ſcripſi, irregularitas enim ita contrahitur ſine culpa etiam ex merito, ut in ſed te iuſte oce dente 51. diſt. ca... & dixi de ſpon. inter opera ſed non excõmunicatio non, immo oportet quod præcedat diabolica ſuaſio circa clericum percutiendum. 17. q. 4. ſi quis ſuadente.

Vide Alex. conſ. 109 li. ... V. fis, & vt oportet conſideratis & Alex. conſ. 80.

k Occidit.] etiam vibrando, nec reſtringas ad exẽplum, quod ponit gl. pen. Ber. in decre. ſicut.

DE VSVRIS.

Viſum eſt ſupra de quibuſdam delictis, uerum quia crimen vſuratum eſt graue, ideo videndum eſt de vſuris.

Cõtinuatio.

E X graui. Tres ſunt partes principales. In prima parte præmittit abuſum circa vſurarum ſolutionem, & repetitionem, & conſtitutionem, per quam excommunicat ipſo facto fauentes vſurarijs in ſex caſibus hic poſitis. In ſcda pmiſſa ratione ſtatuit librum ſeu codicem rationum vſurarij debere exhiberi ibi. Ceterum. In tertia parte declarat hæreticum eſſe aſſerere pertinaciter exercere vſuras non eſſe peccatum, & contra ſuſpectos de hoc vel diffamatos de hoc velut de hæreticis poſſe procedere, tertia ibi, Sane Imola. In concilio generali in ciuitate Viennenſi celebrato, plures iudices ciuitatum in fraudē cōcilii Lateranēſis, de quo in c. quia frustra eodem tit. in antiq. faciebant ſtatuta de vſuris non repetendis, & ſoluendis, & per ſua ſtatuta cogebant debitores ad illas vſuras ſoluendas inducere, ſic videlicet eum benè tenerent quod vſuras non poſsēt habere a ſuis debitoribus, ipſi mutuabāt pecunias, & conueniebant ſimul dicentes Ego mutuabo tibi centum ad decem annos, & tu in termino ſolues mihi illa centū. Et iterum dabis mihi nomine mutui totidem, hoc eſt iterum ita obligabis in centum, & illud erat magis graue debitorib. quam ſi ſoluerent vſuras. Concilium ordinauit, quod talia ſtatuentes, & dictantes ſtatuta illa, & etiam ſucceſſores eorum vtentes illis ſtatutis ſunt excommunicati. Sed quid ſi ſolui vſuras, & illas volo repetere, ad probandum ſolutionē vſurarum peto mihi edi librum rationum, verum teneatur creditor mihi edere, i. monſtrare & oſtendere librū rationum. Videtur quod non, quia eſt inſtrumentum priuatum, & inſtrumenta priuata non debent edi. Dicit quod immo debet edi, & hoc eſt ſpeciale in odium vſurarum. Colligo aliqua notabilia. Primo quod facientes ſtatuta impedientia repetitionem vſurarum, vel compellentia debitores ad ſolutionem vſurarum, ipſo facto ſunt excommunicati. Idem de ſcribentibus dictantib. illa ſtatuta. Not. quod licet regulariter reus non teneatur edere inſtrumenta ad fundandum intentionem actoris l. qui accuſare C. de eden. fallit in vſurarijs, & hoc in odium vſurarum vt ipſi teneantur edere, id eſt monſtrare inſtrumentum ad fundandam intentionem actoris. No. quod aſſerens, i. affirmans exercere vſuram non eſſe peccatum, pōt vt hæreticus puniri ſi pertinaciter aſſerat & peccat contra articulum. In vnam ſanctam eccleſiam catholicam. No. quod in offenſam Dei eſt quidquid ſtatuitur in fauorem vſurariorum, & dicit Stephanus, quod eſt in offenſam: quia per hoc ei animas furantur. 14 q. 5. pœnale. No. contra ſtatuta iniqua: & facit Eſa. 10. væ vobis qui conditis leges iniquas Zab.

Pro materia int. textu vide B. Th 2.2.q.78. per totam q.

C A P. VNI.

E X † graui [a] ad nos inſinuatione peruenit, quòd quorundā cōmunitates locorum in offenſam Dei & proximi [b] ac contra iura [c] diuina pariter & humana [d] vſurariam approbantes quodāmodo prauitatem, per ſtatuta ſua iuramento [e] quādoque firmata, vſuras exigi & ſolui nedum concedunt, † ſed ad ſoluendas eas debitores ſcienter compellunt, ac † iuxta ipſorū continentiā ſtatutorum grauia imponendo plerūq; vſuras repetentibus onera [f], alijſq. utendo ſuper his diuerſis coloribus, & fraudib. exquiſitis [g] repetitionem impediunt earundem. Nos igitur perniciosi his auſibus obuiare volentes, ſacro approbante concilio ſtatuimus, ut quicunque communitatum ipſarum Poteſtates, capitanei, rectores, conſules, iudices, conſiliarii, aut alii quiuis officiales ſtatuta huiuſmodi de cætero [h] facere, [i] ſcribere, vel dictare, [k] aut quod ſoluātur vſuræ, vel quod ſolutæ cum repetuntur non reſtituantur plene ac libere ſcienter iudicare [l] præſumpſerint, ſententiam excommunicationis incurrant, [m] Eandem etiam ſententiā incurſuri, niſi ſtatuta huiuſmodi hactenus edita de libris communitatum ipſarum (ſi ſuper hoc poteſtatem [n] ha-

† al. ſed & ad ſoluendū eaſdam, &c.

† al. aut.

Prima gl. ſummat, & diuidit.

a Ex graui. Caſus. Officiales cōitatū facientes, dictantes, vel ſcribentes ſtatuta ſuper vſuris ſoluendis, non repetendis, vel non reſtituendis, vel iudicantes ſecundum illa, vel non tollentes illa ſi poſſunt infra tres menſes de libris cōitatū, vel illa ſeruantes, excōicati ſunt hoc primo. Fœneratores in cauſis vſurarum edere coguntur libros rōnū ſuarum, hoc tex. o. Pertinaciter aſſerens exercere vſuras non eſſe peccatū, hæreticus eſt. hoc tex. tio, partes patent.

Gl ſeq. in quæſtione remittit.

b Proximi cui reſtitutio debetur. An vero valeant talia ſtatuta, quæ tollunt rerum dominia, uel actiones prouenientes de iure gētiū uel ciuili, ſatis ſcripſi poſt Inn. & Hoſt. & Comp. de conſt. q̄ in eccleſiarū. & facit quod no. ff. de conſt. prin. l. 1.

c Iura diuina. Leuitici 25. Deuter. 23. Lucæ 9.

d Humana. id eſt ab homine tradita, & de iure canonico loquitur, ſaluo quod not. 14. q. 4. quid dicam & eo tit. c. 3 & C. eo. tit. Authen. ad hæc. & in Auth. de eccleſ. tit. in prin. coll. 9.

Glo. ſeq. ponit dictum, & eius rationē & obiectionem ſoluit.

e Iuramento. quod non obligat 1 de re. iur. non eſt. lib 6. cum principale non teneat. de fo. cop. ſi diligenti. Non obſtat de iureiu. debitores, quia licet valeat iuramentum debitoris ſuper vſura ſoluenda, cum ſeruari poſſit ſine periculo animæ, nec ſit in alterius præiudicium, iuramentum tamen ſuper ſeruando inique ſtatuto, de quo hic loquitur, reſpicit alterius præiudiciū vt ſupra, nec ſeruari poteſt ſine periculo ſalutis æternæ, ſicut nec ſtatutum.

1 Vide B. Th. 22. q. 78 ar. 7.

f Onera. Fertur quod Pergami eſt ſtatutum, quod repetētes vſuras in foro eccleſiaſtico, per poteſtatem cogantur vſurario mutuare tantam pecuniam a tanto tpe, quanto tenuerunt pecuniam vſurarii, deducunt ergo naturalē obligationem in ciuilē, qd non licet, 2 vt ſcripſi eod. ti. conſuluit. ibi ſcribit Io. Gaſt. 14. q. 3. c. 1.

2 Vide Dec. conſ. 218. c. 3.

g Exquiſitis. ſimile de hær. ſtatutum. 1. li. 6.

h De cætero. quo ad pœnam excommunicationis, quam imponit infra, reſpicit futura, ratio tamen conſtitutionis eſt antiqua. eo. ti. cum tu. Io. An.

Glo ſeq. quærit, arguit pro, ſoluit contrarium.

i Facere quid ſi fiat ſtatutum, quod nullus pro vſura recipiat vltra 3 duos denarios pro libra in menſe? videtur quod locum habeat pœna, quaſi de pluri negando videatur de tanto concedere, de præſump. nonne. cum contrarium puto eo. ti. quanto. de treug. & pace. cap. 1.

3 Idē de dictione, ſtet tenet apoſtil. ad abbatē in c litteras de præſum. & Dec. conſ. 87. col. 2. in 8 uol.

k Dictare. concor. ne cler. vel mon. ſententiam.

l Iudicare. de ſcribentibus iudicata non exprimit, ſicut in decr. nouent. de ſen. exc.

m Incurrant. incontinenti ſine tpis interuallo, & uide quod ſcripſi in decre. nouerit ſuper verbo, ſtatuantes.

n Poteſtatem. ſic ergo intelligatur. de ſent. excomm.

nouerit & ibi no. per Inn. & Hoſt. & eo. ti. grauem, & in ſeil. ij. eo de poteſtate iuris & facti.

a Tres menſes. in decr. nouerit, dantur duo tantum, ſed caſus ſint diuerſi, & ibi ſtatutum erat contra liberta tem Eccleſiæ, hic alias iniquum.

buerint, intra tres a menſes deleuerint, aut ſi ipſa ſtatuta ſiue conſuetudines eſſe ctum eorum b habentes quoquomodo præſumpſerint obſeruare.

Fœneratores in cauſis uſurarum edere cogantur libros rõnum ſuarum. I. A.

Cæterum quia fœneratores ſic vt plurimum cõtractus vſurarios occulte ineunt & doloſe, d quod uix conuinci poſſunt de vſuraria prauitate, ad exhibendum cum de vſuris a-

b Eorum. ſcilicet ſtatutorum. Et hoc dicit, quia quando que non ſtatuunt talia, ſed aſſueſcunt, i. in conſuetudinem d̃ ducunt.

c Obſeruare. vt ſcripſi ſecundum Inno. in decr. nouerint obſeruantes. niſi ſint d̃ plonis exp̃ſſis, excõmunicati non ſunt.

b Doloſe. latis ſcripſi de emp. & vend. ad noſtram.

e Agetur. quo caſu proceditur ſimpliciter & de plano ſu. eadem comp. de iud. diſpendioſam.

Codex qd̃ ſignificat.

f Codices. licet hoc ſi ſpãle nomen cuiuſdam libri ciuilis ſcẽtiæ, tamen ampliatur ad omnes libros de lum. tũ damnamus. vet. non enim ff de eden. argentarius § 1.

Gl ſeq. de rationum editione remittit, diſtinguens triplicem formam petendi, oſtendit quid addit decr. hic, in fine dubium ſoluit.

Editio rõnis & p quas actiones petitur.

g Rationum. vide quod no. & dixi de prob. c. 1. & per Azonem in ſum. de eden. §. nunc. de editione rationũ. Quicquid ſcribatur de rationibus edendis, veritas videtur, quod rationis editio per ſpãles actiones petitur a tutore, curatore, ſocio, procuratore, & geſtore, ſcilicet p actiones tutelæ, pro ſocio, mãdati, & his ſimiles, ſed per edictum de edendo, iuſte petitur ab illo qui fecit illam ex publico officio, ſed ſi non petitur ratione publici officii, tunc videtur idem in illis quod in inſtrumentis. Si igitur vt priuatus quis conficiat ſcripturam in libro de datis & acceptis, non cogitur ad illas rationes edendas ſine cauſæ cognitione, & in cauſæ cognitione vertitur quod illis vtatur, uel q petens ſit priuilegiatus, vt ſilens. ff. de eden. l. 3. & ſic poteſt recte intelligi. l. 1. C. de edẽ. hoc ergo nouum facit hæc conſtitutio; quod addit aliũ caſum priuilegiatum, in quo etiam taliũ rõnum fit editio, quæ ante conſtitutionem iſtam non fiebat, ut fuit olim determinatum per dñm Iacobum de Myſio fratrẽ Archidiaconi, qui quærebat de manifeſto uſurario, q ex-põ ſanſdederat quod uide in Mete hinc ii. ſub litera F. Item leias q illis rationibus ſtaretur 4. contra eos, pro eis non. C. de prob. l. inſtrumenta & l. rationes. & l. exẽplo. & not ff de eden. l. quædam, § nummularios, in gl. ſed an idem hodie. & facit quod not. de inſtr. in cap. a. in fin. r. glo. & 24. quæ. 1. ſane profertur. in glo. ſed quod.

4 Vide Abbatem in c. 2. de fi. inſtr.

Gl ſeq. not. ex pœna expreſſa, & remittit, ſecundo quæſtionem ſoluit.

h Cenſurat. quid contineat, habetur de verb. ſigni. que rentn. Non vult ego hęc conſtitutio, ipſo iure domum ipſius ingredi, vel a ſtatutibus frangi, & vide quod no. in Spe. de inſtr. edi § videndum teſtat. uel pone inſtrumenta. Et quia hanc cenſuram licet non directe, tñ indirecte contra Iudæos exercet Eccleſia, eo. ti. poſt miſcrab. lem & e quai to. ſatis uideretur, q et in Iudæis, haberet hoc locum, ſi per ſæculares principes tales libros edere non cõgantur, per iura prædicta, & facit, quod dicam infra parte proxima.

i Ipſos. vſurarios & idẽ puto de ipſorum hæredib. ſuis vel extraneis. de vſur. iua nos, & c. Michael ff de eden. ſi quis ex argentariis §. 1. & l. quædam. §. nihil.

Gl ſequens quærit, arguit, & ſoluit, contrario reſpondet, & ſolutionem modificat.

getur e ſuarum cõdices f rationum, g cẽſura h ipſos i decernimus eccleſiaſticam compellendos. k

Pertinaciter aſſerẽs exercere uſuras nõ eſſe peccatũ hæreticus eſt. Io. And.

Sane ſi quis l in illũ errorem iciderit, ut pertinaciter m affirmare n præſumat, exercere vſuras non eſſe o peccatum: Decernimus eum velut hæreticum p puniendum: locorum nihilominus, ordi

k Compellẽdos. qd̃ ſi dicat vſurarius vel hæres ſe non habere rões vel ſe illas perdidiſſe? Videretur credendum ipſius ſacramento. ff de eden. l pretor § ſed ſi ſeruus. C de fid. inſt. l. ult. q me. cau. c. vlt. & facit quod no. de priu. cum olim 1. dic. contra facit de pur. can. c. 1. In eo ergo q dicit ſe nõ habere uel perdidiſſe non credetur niſi aliter pbet hẽi ergo p bare amiſſionẽ cũ caſu, pone incẽdio, uel ruina ff. de edẽ l. ſi q s ex argentariis in fi. l. vlt. de fid. inſtr. Et q no. in decr. ram olim nõ obſtat, quia ibi neceſſe eſt plene pbare tenorem, nõ fit ergo magnum præiudicium, ſi ſuper amiſſione ſtatur iuramento facit de proc. ex inſinuatione. Sed cognoſco vſurarium, non qui ſcribit rões in libro, ſed in ſchedulis, quas ſtatim dilacerat ſoluto credito & uſuris ſi tali ſuccederet hæres non uſurarius, ſed aliàs fide dignus ſtatim uidetur ita. i. iuramento, ſi huic rei ſimi ec nſentit de teſti. præterea. de prob. cũ cauſam. de p̃ſump. illud & hoc caſu, uel qñ alias non poſſent haberi, puſſet recurri ad ſuffragium decr. ad noſtrum 21 de iurei.

l Si quis. vſurarius uel non Et ſic no. q iura non ſolum puniunt uſurarios, de quorum pœna eo. titu. quia in omnibus. & rap præterea, & c. quamquam lib. 6. ſed etiam puniunt fauẽtes qui ſ. ad hoc opus. alienigenis domos concedunt, uel tales in terris ſuis habitare permittunt, eo. ti. uſurarum. lib. 6. Item fauentes per modum, de quo ſup. 1. reſponſo. grauius autem puniuntur fauentes per modum hic expreſſum. Et ſic patet plus puniri auctorizantem, quàm facientem. de hoc de off. dele. c. 1. 5.

5 Et uide ibi Philip Dec.

m Pertinaciter. habetur hoc verbum ſup ead. cõp. de ſumma Trin. c. vnico. §. porro & ibi reputſui.

Vſurarius et facta reſtõne pęnitere.

n Affirmare. vide quod non. de ſum. Trin. c. 1. li. 6. in vlt. gloſ.

Gloſſa ſeq. ponit duo dicta, quę reprobat & remittit.

o Nõ eſſe peccatũ. ex his aliqui dicunt uſurarium non obligatum reſtõni, alii fatentur eum reſtõni obligatum, ſed ſicut mutuum, commodatum, uel depoſitum recipiens facta reſtõne, ad quam obligatus eſt non pęnitere, ita uſurarius facta reſtõne uſuræ, pęnitere non tenetur, ſed hoc eſt falſum, quia obligatus reſtõni ex delicto, furto, uſura, rapina, uel ſimili modo, etiam poſt reſtitutionem habet pęnitere de homic ſicut dignum §. eos. de fur. c. ult. de rapto. cap 2. de iniur ſi quis domum. cum ſimilibus & uide quod not. Hoſt. in ſumma de pœn. in ult. col. ver. ſed nunquid ſufficit. & ſequentibus.

Gl. ſequẽs tñ ponit & ſoluit quæſtionẽ de Iudæis.

Hæreticus quis ẽ, & vide Turrecremat. in

p Hæreticum. non ſolum eſt hæreticus male ſentiẽs de articulis fidei uel ſacramentis eccleſiæ, de hæret. ad abolendam. in prin. ſed & qui peruerſum habet dogma uel falſas, uel nouas opiniones gignit, aut ſequitur. 23. q 3. inter ſchiſma & hæreſim, & c. hæreticus. illud autem cũ cõtra doctrinã Eccleſiæ. eo. ti. c. 3. & c. cũ tu. in fin. ſup. a. c. 12. & 14.

ſumma pe Eccleſia h. c

dat

dei vero, qui dñr hoc, inducentes auctoritatẽ Deut. 23. Nã ſiene aberis ſatn tuo: pro quib facere videtur. 14. q. 4 ab illo, non includuntur hac conſtitutione, quia nõ cadit in illos proprie hęreſis q̃ diuiſione notat, quia ipſi nunq̃ in veritate fuerunt. Licet verũ eſt, qd peccant in actu ulos fider, q no. ſapiunt humanitatẽ Chriſti. de quib. dr de ſum. trin. firmiter, & hoc ſeit Eccleſia & illos ſulti net, & nihil ad nos, &c. 2 q. 1. multi. de diuor. gaudemus. poſt. leuit. iñ ſuper his p Eccleſiã cõpeteti, ſi ia lia dogmatizaũt in ter Chriſtianos, ut ſcripſi poſt Innoc. & Hoſt. de voto, q ſuper his. vet de ſeoùone. ſi cut & in alijs caſibus exercẽtur, qui no. de Iudæis. Iudæi ſiue. Ad ſũnes vero ipſorũ ſcripſi. de vi ſcripſi. eo. tit cõ queſtus. & no. Hoſt in ſum. eo. tit § ãaliquo. a. Non omittant per modũ de quo ſup. ea. compil de hæret. c. 1.

Noi ibi, [Cũ armis & erecto vexillo,] q epũs vel ẽt quicunq; alius non dẽt violentiam publicã committere cũ armis & vexillo erecto, immo violẽtiæ ſunt a iure reprobatæ. No. q hic prouidetur cõtra grauamina quę p̃lati religioſis inferunt. concor. eo. tit. lane. de priuile. dilecti. & c. quãto. de cenſi. cle ad noſtrum Not. ibi, [Cæteri eccleſiarum prelati.] q prælati dicuntur nõ epĩ: alibi prælati dicũtur ſoli epi de ſepul. cle. duduin. Zaba.

1 Iudæi qñq. pũt ab Eccleſia coerceri, & in q. bus caſibus Eccleſiã pũniantur vide de in extra gann Greg. xiii. inci. Antiqua Iudæorum improbitas edita anno Domini 1581.

narijs & hæreticæ prauitatis inquiſitoribus diſtrictius iniungẽtes vt cõtra eos, quos de errore hmói diffamatos inuenerint, aut ſuſpectos, tanquam contra diffamatos vel ſuſpectos de hęreſi procedere non omittant.[a]

TITVLVS VI.

De exceſſibus prælatorũ.

Clemẽs v. in conç. Vien.

Prouiderat Gregorius cõtra xxxvii. grauamina quæ prelati religioſis inferebant. eo. ti. num. 1. & 2. hoc uero concilium prouidet contra triginta, a quibus prelatos ceſſare præcipit, & per ſuos ſubditos ceſſari facere iubens ipſorum priuilegia & iura ſeruari. h. d. Io. And.

CAP. VNICVM.

Frequens[b] & aſſidua nos quorundam religioſorũ, querela circumſtrepit,[c] quòd plerique epiſcopi & eorum ſuperiores,[d] ac cæteri eccleſiarum prelati, ipſorum religioſorum quietem iniuſte in ſubſequẽtibus multipliciter inquietant.[e] Quidam. n. exemptos capiunt,[f] & incarcerant, in caſibus non conceſſis a iure.[g] Quidam[h] per grauium interminationem[i] pœnarum impediunt, ne debentes exẽptis decimas ſeu redditus ipſos ſoluãt eiſdem: Neve[k] alieni miſſas eorum audiant:[l] Molentes,[m] in molendinis, & coquentes in furnis eorum: Seruientes quoque & vaſallos, & domeſticos[n] eorundem, vel alios qualitercũque contrahentes & participantes cum ipſis ſuſpendunt interdicunt, & excommunicant abſque cauſa rationabili[o] pro libito voluntatis:[p] Bona illorum interdum nihilominus illicite occupantes: Et appellationibus,[q] quas præ dicti exẽpti ob prędicta,

DE EXCESSIB. prælatorum.

[Viſum eſt ſ. de vſuris & de diuerſis criminib. & corũ pœnis verũ quia qñque p̃lati excedũt, fines ſeu limites ſuæ p̃tãtis. ideo ad nos informãdum ponit ſubiectã, de exceſſib. prælatorum.

Frequens.] Diuidit in tres partes: qa primo concilium narrat 30. grauamina, quæ inferebantur religioſis. Secundo premiſſa cõncilia cõtra prouidet. Et ſic præcipit ab illis p̃latos ceſſare & facere ſuos ſubditos ceſſare; iubens ipſorum religioſorum priuilegia & iura ſeruari; ibi; (Verum.) Tertio contra 30. grauamina prouidet, ibi, Et quia.) Prima pars poſſet ſubdiuidi in tot partes, quot ſunt grauamina. Imol.

In concilio Viennenſi fuit expoſitũ, qd diœceſani, nõ contenti ſuis finib & metis, ſed in odiu exẽptorum, qui ſubſunt dño Papæ immediate, vel alij, cui Papa dedit in ſoa ſeruatione, committebant 27 uel 30. exceſſus in ipſos exemptos, qui exceſſus ſunt clari in textũ, Conciliũ ordinauit, q diœceſani ceſſent ab hmói exceſſib & qd dimittant ipſos exemptos inquiete. hoc dicit. H R.

Colligo aliqua notabilia. Primo, qd ordinarius non hẽt iuriſdõnem in exẽptos niſi in caſib. a iure permiſſis iõ proceſſus corã ordinarijs agitatus eſt nullus ipſo iure. Ita q exẽpti non tenent ni appellare. No. q niſi eſſent non dent per obliquũ, exercere illud, q de directo eis nõ permitti. & ſi nõ permittitur vna via, q alia eſt prohibitũ. Item nota q exempti dẽnt contribuere in ſecundo aduentu epĩ, q appellamus ſubſidiũ charitatis. Not. q Chriſtianitatis eſt vna Eccleſia, licet hẽat plura mẽbra.

Prima glo. dicit qd Facit, & dat ſimile.

b Frequens.] prouiderat Greg cõtra. 37. grauamina, quæ p̃lati religioſis inferebant eod. tit. nimis. 1 & 2. hoc vero concilium prouidet contra triginta, a quibus prælatos ceſſare præcipit, & per ſuos ſubditos ceſſari facere, iubens ipſorum priuilegia & iura ſeruari: & eſt huic ſimile ſup. eadẽ compil. de cenſib. ad noſtrum.

c Circumſtrepit.] ſumptum 54 diſt. ſie quis & de reſt. ſpo. frequens. & in prĩnc. lib 6. & ibi exponitur.

d Superiores.] archiepiſcopi & patriarchæ.

e Inquietant. ſumptum eod. tit. nimis in princ.

f Capiunt,] etiam prælati ſunt excommunicati cum iniurioſas man. iniiciũt in clericos. de ſent. excommun. vniuerſitatis

g A iure. de priuileg. cap. 1 lib. 6. de hæret. ad abolendam.

Per has tamen cõſtitutiones Clemen. in multis caſibus habent ordinarij iuriſdictionem ſuper exemptos, quos dicam infra. de pœnis cap 2.

h Quidam. ſecundum.

i In terminationem hæc non ligat ad pœnã, quod dicit ut no. de ſagit c. vnico. cum concor.

K Neve. tertium.

l Audiant. quod tñ licet ſine præiudicio parochialium eccleſiarum. de paro. c. 2. quod dicit ibi, & quod eis offeitur, lauum eſt de ſta mona. ca. 1. religioſi tamen non debent aliquos retrahere. ab acceſſu vel frequentia ſuarum eccleſiarum. inf. tit. 1. c. 1.

m Molentes. quartum.

n Domeſticos. inf tit. 1. c. 1 ad finem.

o Cauſa rationabili. contra hoc erat prouiſum. de ſent. exc. m. ſacro.

p Voluntatis. contra has erat prouiſum de priuile. quanto, ſed illa loquitur. de exemptis, uel priuilegiatis, iſta generalius de omnibus, ut patet in fine.

q Et appellationibus. quintum.

vel alia grauamina rationabiliter interponunt [a] quandoque minime deferentes, appellantes occaſione appellationum huiuſmodi interdum capiũt aut capi faciunt, & carceri mancipari. [b] quidam [c] præterea capellanos in eccleſiis pleno [d] iure ſpectantibus ad eoſdem (dicet nulla cauſa ſubſit legitima) celebrare non ſinunt, nec miniſtrare parochianis eccleſiaſtica ſacramenta. Nonnulli [e] † etiã indebite abbates monachos, & cõuerſos exemptos, nec non & clericos ipſis pleno iure ſub iectos ſi eis nõ pareant in his etiã in quib. nõ tenentur eiſdẽ inconſulta facilitate ſuſpẽdunt excommunicant, capiunt & icarcerãt, ac loca & eccleſias interdicunt [f] ipſorum. In exigendo [g] inſuper ab ipſis exemptis ipſorumque ſubditis ſubſidia charitatis, excedũt [h] nimium contra eos. Et inſolitas [i] ac indebitas ipſis contra [k] iura exactiones imponunt. Nouos [l] cẽſus & indebita onera parochialibus imponunt eccleſiis, in quibus exempti ius obtinent patronatus, Proceſſus [m] iuſte factos ſeu ſentẽtias iuſte latas a delegatis ſedis Apoſtolicæ, vel a conſeruatoribus pro exemptis, publicari ſeu executioni mãdari a ſuis ſubditis nõ pmittunt, [n] Tabellionibus [o] publicis inhibent ne inſtrumẽta conficiãt: [p] Et iudicibus ne iuſtitiam faciant, ac iuriſperitis, ne cõſilium vel auxilium præbeant in cauſis ſeu negotiis eorundem: Præſentatos [q] per exemptos ad ordines, vel beneficia, quorum præſentatio ad eos pertinet, nolunt admittere, niſi præſentantes ponant obedientiã [r] in ſalutatione litterarum (quas pro huiuſmodi præſentatione tranſmittunt) Eccleſiis [s] quoque vacantibus, [t] in quibus monaſteria ius obtinent patronatus (repulſis perſonis idoneis præſentatis ad eas) perſonas inſtituunt inhabiles & indignas [u]. Quidam, [x] etiam eccleſias curam animarum habentes ad menſam [y] Abbatũ ſpectantes, quarum fructus quandoque clericis ſæcularibus tradunt, ſeu

a Interponunt. vide quod not. de priuil. auctoritate lib. 6. in vlt. gl. per Inno. & Hoſt. de app. dilectus.

b Mancipari. puniendi ſunt, vt 2. q. 6 decreto. de appel. de prio. c. Et timentibus talia ſufficit proteſtari. quod dic vt de appel. cap. vlt.

c Quidã præterea. ſextum.

d Pleno iure.] 19. q. 2. viſis. de priuileg. quoniam.

e Nonnulli.] ſeptimum.

f Interdicunt.] ſi de exemptione conſtat, ſententiæ non ligant de appel. ſi duobus. de relig. dom. cũ dilectus de hoc de ae eu. veniens. in vlt. gl. cum ſuis ſemiſſionibus.

g In exigendo.] octauum, & argue ad ea quæ ſcripſi de cẽſ. cum Apoſtolus ſuper verb charitatiue, q epiſ poteſt exigere charitatiuum ſubſidium, dummodo ſit moderatum. Io. And.

h Excedunt.] cum tñ illud eſſe debeat moderatum. de cenſ. cum Apoſtolus. § prohibemus. de offi. ord. conquerente. in fi.

i Et inſolitas.] nonum.

k Contra iura.] eo. tit. c. 1. de cenſ. c. 3. & c. eccleſiis.

l Nouos.] decimũ & eſt hoc cõtra id. de cenſ. prohibemus.

m Proceſſus.] vndecimum.

n Permittunt.] per hoc põt a delegatis vel conſeruatoribus puniri, cum illorum iuriſdictionem impediant de off. deleg. c. etiam ab ipſis ſubdelegatis ſi iuriſdictionem habent eo. tit. ea litteris ſaluo quod de cõſeruatoribus dicitur eo tit. c. vlt. §. vices l. 6.

Tabellionibus. duodecimum.

p Conficiant. in cauſis uel negotiis & ea. ut ſequitur, & hoc eſt contra formam iuramenti ipſorum, de qua dixi, ne cle. vel mona. ſicutte. & not. in Spe. de inſtru. edi. §. reſtat. uer. ſed quæro ſub qua.

q Præſentatos. decimumtertium.

r Obedientiam. dicendo ſalutem & obedientiam debitam & deuotam, uel his ſimilia, ſi ſunt exempti, non tenentur obedientiam profiteri. de priuileg. cum olim a. ſi non ſint exempti, ſatis eſt quod a principio promiſerunt. de ſimo. ne Dei.

ſ Litterarũ. ſit ergo pſentatio per litteras r. do hia quæ ſiunt a prælatis. ea notatur. vbi de hoc in t. glo.

t Eccleſiis. decimumquartum, aliàs in eccleſiis.

u Indignas. ad eorum remotionem dato etiam quod eſſent digni, agere poſſunt præſentantes & præſentati 16. q. 7. decernimus de iurepatr. ex litteris & c. ex inſinuatione. de re iud. cum Bertholdus.

x Quidam etiam. decimumquintum.

Gl. ſeq. ponit dictum Ino. circa id quærit & ſoluit ſol. obiicit & rñdet.

y Ad menſam. no. Inno de reb. eccl. nõ alie. vt ſuper. q res in quibus eccleſia habet directum dominiũ, ſed alius vtile, viſunt feuda non poſſunt dici de menſa, cum alius fructus pcipiat & pro tanto illorum etiã ad eccleſiam reuerſorum fieri permittitur noua infeudatio de feudis ca. 2. Sed quæritur, quæ eccleſia dicatur proprie de mẽſa prælatorum vel capitulorum, vel ſingularium dignitatum vel præbendatũ. Et vt q illę, quę ſunt in eolis eorum vnitæ in tãtum quod rectorem vel vicarium perpetuum non habeant alium quam illũ cui facta eſt annexio, qđ probã hęc littera, & ſup ead compil. de re ſcri. c. 1. de ſup. negl. prælat. c. 1. iſtud autem poteſt ſic eſſe p vnionem ſtatim factam p epiſcopum de conſenſu capituli. ſup. ea. compil. de reb. eccle. non alie. ſi una de ſta mona. c. 1. §. ad hæc per præſcriptionẽ, ut no. in prædi. decre. ut ſit per pẽt papalem conceſſionem, & de hac non dubitatur de priuile. paſtoralis. Nec pu tes quod eccleſia, quę pleno iure ſubiecta oĩs ſpectat ad illos, ꝓpterea dicatur de mẽſa, licet enim rector talis eccleſiæ inſtitutionem & deſtitutionem ab illis recipiat, & ab illis uiſitetur etiã quo ad temporalia, non tamen poſſunt fructus ad ſuos vſus conuertere, niſi illam habeant in menſam, uel in ſuos uſus connectendam, qđ probant prædictã decreta. Sed obſtat ei qđ dixi in eccleſia, quæ ſpectat ad menſam. poni & deponi pro libito uicarium tpalem. decre. extirpandæ. § qui uero de præb. & ſup. ea. compil. da iure patr. c. 1. per quod patet, q in eccleſia annexa quo ad tpalia inſtituitur rector uel perpetuus uicarius. Sed dico qđ aut eccleſia ſpectans ad menſam prælati, uel collegii, uel dignitatem habentis, uel præbendarii recipit ſuperioris inſtitutionem quo ad regimen eccleſiæ, vel ſaltem populi. & tunc locum habẽt quod dicitur de uicario perpetuo, aut pleno iure ſpectat ad illum etiam quo ad ſpiritualia, & tunc habet locum quod dicitur de uicario temporali, etiam ſi ſit curata,

Ep̃s charitatiuum ſubſidiũ poteſt exigere.

† In vetuſto quodã manuſcripto legitur: Nonnulli et abbates indebite monachos & cõuerſos et exemptos, &c.

Mẽſæ plato to aliqñ bona quædam applicantur

Eccleſię pñt effici de mẽſa plaeorum multis modis.

r Præſentatio ſit per litteras vide Lapum alle. 57 & Rocum. Catte de iure patr.

ua

vt his, & ſuper his vide quod ſcripſi ſ. de prębendis, de monachis. de priuilegiis paſtoralis. ex quo per epm fit priuatio, vt præmiſit. Quicquid tam dicat Archid. in decre. propter. puto qđ ſi in priuilegio dicitur de benefi. ciis diœceſis ſuæ, venient exempta: ſecus ſi diceretur de beneficia ſibi ſubiectis, & eſt ſimile quod ſcripſi de reſcrip. abbatem, vbi patet reſpō. ad deci grane. c. offic. ordi. quæ inducit ad contrarium.

| Firma vox eſt Anglica de qua vide Hoſt. in c. veſtra. de locato, vbi declarat qđ quid dari dicatur ad firmam.

a Ad firmā i.] de loc. veſtra. ne prælati vices ſuas, c. fi.
b Non vacent facit ā. ead. comp. de reſcrip. c. 1. de ſup negl. pręla. c vnico. § præmiſſa illi non erant rectores, ſed firmarii, ſecus ſi rectores fuiſſent, licet manuales, vt ibi.
c Nonnulli.] decimum ſextum.
d Rectorib.] g alibi dōt vicarii de præben. de monachis.
e Suſtentari. cōtra id ſup. ead. compi. de iure patrona cap. 1. cū concord.
f Quidam] decimum ſeptimum.
g Cum armis] tenentur ergo de vi public. de hoc de ord. cog. c 2 in t. glo.
h Non exiſtit. & ſic in præſcriptione tolerabitur ab onere probādi titulum, de pręſcrip. c 2. lib. 6.
i Mittuntque. decimum octauum.
k Vt eis.] ſcilicet conſanguineis nepotibus animalibus & cuſtodibus ipſorum.
l Abbates.] decimum nonum.
m Ipſo iure.] concor. ſup. ead. cōpil. de reb. eccle non alie. c. 1. & ibi concedenti pęna ſuſpēſionis imponitur.
n Eoſdem.] vigeſimum.
o Monachādum.] quod quāque ſpectat ad ſolos pl̄atos. quod dic vt de regula c. fi. lib 6.
p Frequenter. vigeſimum primum.
q Et:) reperere permitunt quod alia, &c.
r Præterea. vigeſimum ſecundum.

Gl. ſeq. dicit quod probet, & quod non probet, & ꝙ de caſu tenendum.

ſ Primi anni. de reſcrip ſi propter. lib. 6. Et licet hæc littera poſſet induci, ꝙ priuilegium tale comprehendat beneficia ēt ſpectantia ad exemptos: non tñ probat de beneficiis exēptis:

† al. eorum.

concedunt ad firmam [a] clericis ipſis decentibus, ſuis conferunt clericis: quamquam ipſę propter hoc eccleſiæ in veritate non vacent.[b] Nonnulli [c] quoque in eccleſiis monachorum ipſorum iniuſte ſibi appropriant; & de ipſorum reddit, vt volunt ordinant: ita quod rectoribus [d] earum † non remanet vnde valeant ſuſtentari.[e] Quidam [f] cum [g] armis & erecto vexillo, molendina, & alia bona contra iuſtitiam deſtruunt exemptorum, quę etiam tanto tempore poſſederunt, quod de contrario memoria non exiſtit: [h] Mittuntque [i] frequenter ad monaſteria ſuarū ciuitatum & diœceſum ſuos conſanguineos & nepotes, & interdum animalia ſua cū cuſtodibus, vt eis [k] de bonis monaſteriorum debeat prouideri, Abbates [l] inſuper & Priores monaſteriorum frequenter cōpellunt, vt ſuis conſanguineis & nepotibus monaſteriorum ſuorū ſeu Prioratuum poſſeſſiones † concedant in perpetuum vel ad tempus: quas quidem conceſſiones vel † penſiones) nos nullas eſſe volumus ipſo iure: [m] Eoſdem [n] quoque abbates & priores quandoque compellunt ad pręſentandum ſibi ad eccleſias vocantes, in quibus ius obtinet patronatus, & ad monachandum [o] intendū ſuos familiares conſanguineos vel nepotes. Frequenter [p] etiam permittunt & tacite conſentiūt, quod in ſuo dominio temporali per milites, vaſallos & ipſorum temporales officiales monaſteriorum bona mobilia & immobilia per violentiam occupentur, in caſibus nō permiſſis a iure, Et [q] aliæ variæ iniuriæ perſonis eccleſiaſticis, & monaſteriorum hominib. irrogētur. Præterea [r] interdum iniuſte abbates, priores, ac alios beneficiatos beneficiis ſuis priuant, vt ſic fructus beneficiorum illorū percipere ualeant primo anno, pretextu priuilegij, quod afferunt ſe habere, quod uſque ad certum tempus fructus beneficiorum uacantium poſſint percipere primi anni: [ſ] Quibus [t] non contenti equos, boues, theſaurum, & alia bona monaſteriorum & beneficiorum vacantium illicite [u] occupant, quæ eſſent futuris ſucceſſoribus reſeruanda.[x] Quidam [y] militibus, & alijs potentibus dignitatum ſuarum redditus & prouentus uendunt ad tempus: ut per ipſos [z] exempti uicini fortius opprimantur, Nonulli [a] etiam indebite [b] monaſteria diriment, Alii [c] domos & hoſpitalia, & alia bona monaſteriorum mobilia & immobilia frequenter occupant, [d] & detinent occupata, Pluries [e] quoq, ſine cauſa iuſta impediunt, ne exēpti loca ſua ualeant reparare,[f] Quidam [g] ſtatuta faciunt, per quæ derogatur priuilegiis [h] exemptorū. Et generaliter [i] quamplures pręla [r] religioſis

† al. penſiones.

Hæc duo verba, vel pēſiones, nō hñt in antiquio rib codicib. & impſſis.

t Quibus. vigeſimum tertium.
u Illicite. illa eñi quę ad fructus non pertinent, vſurpare non debent. de elect. generali § vlt. li. 6. & concord. ſup. ea compil de deci. c 3.
x Reſeruanda.] de offic. ordin. pręſenti. lib 6.
y Quidam. vigeſimum quartum.
z Vt per ipſos. hoc alias licitum, ex animo fit illicitum: ſuper quo vide quod not de reg. iur. locupletari lib 6 12. q 3. ſi. quis vero & eſt ſimile huic de deci. in aliquibus. de Iudæ. c penul. & quod ſcripſi de ſent. excom quantę.
a Nonnulli.] vigeſimum quintum.
b Indebite.] ergo ſecus ſi ex cauſa neceſſa 7 q 1. & temporis 16. q vlt. ſi quis vult. de cōſe. deſ. 1. tribus.
c Alii. vigeſimum ſextum.
d Occupant. dicendo ſibi ius per uiolentiam, & cadunt a iure ſuo, ſi qđ hñt. C. vnde vi, ſi quis in tātū 16. q. 6. placuit. de præbend. cum qui. lib 6.
e Pluries. vigeſimum ſeptimum.
f Reparare, quod tamen iudæis permittitur de ſuis ſynagogis, iuxta primum ſtatutum, de Iudæis cō ſoluit.
g Quidam. vigeſimum octauum.
h Priuilegiis. hoc nō poſſunt 25 q 2. c. 1. & 2. immo nec ipſum principem decet hoc facere, de reg. iur. decet. cum ſimilis concor lib 6.
i Et generaliter. vigeſimum nonū generale.

Licitum ex animo fit illicitum.

a Priuilegia.] decurtanda erant ipſa eorum priuilegia, de priuil. dilecti.
b ſaluatur. de ſumma trinita. c. 1. §. vna.
c Vnus eſt Dominus.] ad Epheſ. 4. hr̃ de hac triplici vnitate & ſup. ea. compil. de ſumma trin. c. 1. §. ad hoc, & j. de ſenten ex com. c. 1. ad idem 24. q. 1. loquitur.

Decet non certa honeſtatem.

d Decre.) inſpicimus quod dicat, qđ pprie reſpicit honeſtatē. de vot magnæ de elect cum no de erat. lib. 6.
e Corporis.] myſtici, quod eſt collectio fidelium, de cõſecr. diſt. 1. Eccleſia cuius caput eſt Chriſtus de facta vnit o. c. vnic. ver. ſed vbi.
Contenti. ſup. co. ſit. accedentibus.
g Et quoniã. trigeſimum.
h Inhibetur. 24. diſt. quamquam. de hæret, ſi aduerſus.
i Capitula. cõcor. 33. q. 4. ſicut circa finem.

DE PRIVILV gijs, &c.

Cõtinuatio

Viſum eſt ſup. de exceſſibus plator[illegible] qui ſunt cauſa priuilegiorum & exemptionũ, iõ ſequitur de priuilegijs; q a priuilegiati quandoq; abutuntur ſuis priuilegijs.

Religioſi. CASVS Aliqui parochiani petiit ſibi dari extremam vnctionẽ, quæ fuit ſibi data per religioſum forte mendicantem ſine meo mandato, vel etiam forte in die Paſchæ religioſi receperunt aliquos in ſuo altari ad recipiendum corpus CHRISTI: vel fecerunt ſolennia nuptiarum, quæritur qualiter ueniant puniend? Dicit Clement quod ſunt excõicati ipſo facto, & ſolum ueniunt abſoluendi per Romanum Ponti. Sed quid ſi curatus præcipit parochianis, ut in una de trib. dñicis uenirent ad ſuam eccleſiã, illi qui non uenerũt, ſunt excõicati a canone. Ponamus, q aliqui religioſi debeant hr̃e ptãtem abſoluendi excõicatũ a canone & de facto abſoluerunt; Quæritur q̃ pœnam incurrunt Dicit, q ipſo facto ſunt excõicati Sed ſanctiſſime pater, uelle informari, an ſint aliqui ab quib religioſi ſe debeãt abſtinere? Dicit Clemens qđ ſic, uidelicet ne in ſuis ſermonibus detrahant plati, epis, archiepis, uel curatis, ne diminuatur fama ipſorũ p. alſtorum., et cauere debẽt, ne extrahant perſonas a ſuo curato, & eccleſia parochiali, alias puniuntur, ut in uerſ. ſi quis uero præmiſſa. Collige aliqua non ſabilia. Primo, qđ quilibet tenetur recipere ſacra Euchariſtiæ & extremæ Vnctionis, & alia ſacramenta a ſuo proprio ſacerdote, fallit in ſacro pœnitentiæ No. ta q qui a non debet admittere. r recipere alienos parochianos ad ſolemnia nuptiarum, niſi de conſenſu curati. No. quod abſoluentes aliquos a ſnĩa canonis, vel a ſnĩa lata in ſynodo, ſũt ipſo facto excõicati No. q in caſib poſitis in littera religioſi ſubſunt ordinariis, & põt cõueniri coram epõ, & põe declarari excõicati vſque ad condignã ſatisfactionem.

Nota q citatio debet eſſe formata ad caſum ſic, Citatus ad lem P ſignificatuũ q recipit tales ad ſolemnia nuptiarum, vel quia miniſtrauit ſacramentũ Euchariſtiæ Not, q in virtute ſãctæ obedientiæ pdicatores i ſuis ſermonib debent eſſe ſobrii in loquela nec debent aliquid detrahere plati ipſos demonſtrãdo digito, uel aliis demõſtrationib. & coniectura No q religioſi nõ dent detrahere teſtatores a legato, vel electione ſepulturę ĩ ſua eccleſia matrice. No. q religioſi non debet inducere teſtatorẽ vel ſibi cõfitentes vt aliqd dẽt ſuis monaſteriis alias ſunt puniẽdi, ut hic & ſuperiores illos nõ punientes, ipſo facto ſunt excõicati.

No q quandoque quis excommunicatur a canone, & in quibus caſibus hoc accidat, proſequitur Matth. dicut j. de ſẽten. excom. cle. 1. in glo. eſt ſciendũ. Not. ibi, [ut uerbis aliis utamur,] modum excuſandi impropriam locutionẽ. de hoc in gl. concor. Et utimur quoque impropriis locutionibus cauſa maioris expreſſionis ut hic, & in iuribus alleg. in glo. c. uenutamus Zabarella.

Glo. prima ſummat & diuidit, ſoluit unum dubiũ, & de alia remittit.

k Religioſi.) ponit ſex caſus in quib. religioſos excõicat, & abſolutionem Papæ reſeruat. & priuilegiis & exemptionibus non obſtantibus eos per ordinario, locorum denunciari præcipit, Secundo ibi, [Quibus.] ponit ſemper caſus religioſorum a quib. præcipit abſtinere ſub certis pœnis, quas eis imponi iubet, & quas prælatis ipſorum imponit, ſi non ſatisfecerint; Tertio ibi, (Sane.) ponit moderationem circa duos primos caſus &c. No. per hoc principium hanc concluſionem cum ſuis

præſertim exemptis & priuilegiatis in perſonis & rebus ſuis ac iurib ſpiritualib & tpalib graues inferunt, contra iuſtitiam, & eorum priuilegia,[a] iniurias & iacturas.

Verum quia vna eſt regularium & ſæculariũ p. ę latorum & ſubditorum exemptorum, & non exemptorum vniuerſalis Eccleſiæ, extra quam nullus omnino ſaluatur,[b] quorũ omnium vnus[c] eſt Dñs, vna fides, & vnum baptiſma, decet[d] vt oẽs qui eiuſdẽ ſunt corporis;[e] vnius etiã ſint voluntatis, & ſicut fratres ad inuicem vinculo charitatis ſint adſtricti. Decet igitur, ut & prælati, & alii, iam exempti quã non exempti ſuis iurib ſint cõtenti,[f] & alter in alterius iniuriam non proſiliat, ſeu iacturam.

Vniuerſis itaque prælatis eccleſiarum præſentis ſanctionis edicto diſtricte pręcipiendo mandamus, quatenus ipſi a prædictis grauaminib. omnino ceſſantes, & ceſſare ſuos ſubditos facientes, viros religioſos, exemptos, priuilegiatos, & non exemptos, mendicantes & non mendicantes charitatiue tractent & foueant, & ſua iura & priuilegia inuiolabiliter eis ſeruent. Et quoniam[g] plus ſolet timeri quod ſpecialiter, quam quam generaliter inhibetur,[h] eiſdem prælatis diſtrictiſſime inhibemus, vt abbates, priores, & alios religioſos, ne ad ſua generalia vel prouincialia vadant capitula,[i] impedire quomodolibet non præſumant.

TITVLVS VII.

De priuilegijs, & exceſſib. priuilegiorum.

Ponit ſex caſus in quibus religioſos excommunicat, et abſolutionem Papæ reſeruat, & priuilegiis & exemptionibus non obſtantibus eos ordinarios locorum denuntiari præcipit. Io. And.

C A P. I.

Religioſi,[k] qui clericis, aut laicis ſacramẽtum

Vnctionis ª extremæ, vel Euchariſtiæ ᵇ miniſtrare, matrimonia vel ſolemnizare, ᶜ non habita ᵈ ſuper his parochialis ᵉ presbyteri ᶠ licentia ſpeciali, ᵍ aut qui excommunicatos a canone, ʰ præterquam in caſibus a iure expreſſis, ⁱ vel per priuilegia ſedis apoſtolicæ conceſſit ᵏ eiſdem, vel a ſententiis ˡ per ſtatuta prouincialia, ᵐ aut ſynodalia promulgatis, ſeu, ut uerbis eorum utamur ⁿ, a pœna & culpa abſoluere quemquam ᵒ præſumſerint, excommunicationis incurrant ᵖ ſententiā ipſo facto per ſedē Apoſtolicam dūtaxat abſoluendi, ᵍ quos etiam locorum ordinarii, poſtquam de hoc eis conſtiterit, excommunicatos faciant publice nuntiari, ʳ donec de abſolutione ipſorum eis

ſuis pœnis ita locū hēre in religioſis, quod ſeculares clericos, non includit. An vero includat religioſos præfectos eccleſiis parochialib. quo ad non ſuos parochianos dubitatur, & vide qđ dixi ſup. ca. cōp. de dec. c. 1. in t. gl.

a Vnctionis. de hoc ſacramento, 95. diſt. §. ſed iſtud & c. ſeq. de ſacra. vnct. c. unico, in princ. de verb. ſign. quæſiuit. de pœniten. & remi. quod in te, & dic vt ibi.

b Euchariſtiæ. dicitur ab eu, qđ eſt bonum, & charis, qđ eſt gratia, quaſi bona gratia, & de hoc ſatis ſup. ea compi. de cel. & vene. ſan. c. vni.

1 Euchariſtia vnde dicitur & vide B. T. p. 3. q. 73. ar. 4.

c Solemnizare. id eſt, ſolēniter benedicere. de hac benedictione habetur 30. q. 5. c. 1. & 4. c. ſeq. 23. d. c. vlt. de ſpon. conſultationi. de ſecundis nup. c. 1. & 3.

Glo. ſeq. quærit & ſoluit contra ſolutionem obiicit & reſpondet.

d Non habita. ſed nunquid credet religioſus parochiano dicenti ſe habere talē licentiam. Videtur ꝙ ſic per id qđ not. de pœni. d. 6. placuit. quia non eſt præſumendo is immemor ſuæ ſalutis. 1. q. 7. ſancimus, de hom. ſignificaſti. 2. Sed contra, quia uidemus in ſacramento ordinis cum datur a non ſuo epō. ꝙ ibi requiritur plena fides de licentia, & quinque de ei. de temp. ord. c. 4. & 2. lib. 6. cum ſimilib. Item iſta eſt quædam abſolutio facta per parochialem presbyterum, ſuper qua non creditur ei, qui ſe dicit abſolutum, de offi. ord. ex parte de ſent. excom. ſicut idem ſi dicatur delegatio. de offi. deleg. cum in iure. Sed poſſet ad primum rñdere illud ſpeciale, quia ſacramentum ordinis non datur pp recipientē tm̄, imò pp alios, & iō dicitur ſacramentum dignitatis. 1. q. 1. §. ſi ergo & §. ecce ſi clericus, & facit quod no. de conſu. ſecuo c. 1. in glo. 2. ſed iſta ſacramenta recipit quis propter ſeipſum. Ad ſecundo allegata reſpondetur, ꝙ illa uera in foro contentioſo, ſecus in pœnitentiali, vt dixi in præd. decre. ſicut ſuper 1 glo.

Parochiano creditur qui ſe dicit hēre licentiam acuſato.

Gl. ſeq. ſoluit dubium, & remittit.

e Parochialis. per hoc quod quo ad ſcholares, mercenarios, & his ſimiles intelligo presbyterum in cuius parochia inhabitant facit ꝙ not. de pœnis, d. 6. placuit. de hoc ſcripſi de pœnit. & remiſ. omnib. ſuper. verbo, ſacerdote & Hoſt. tractauit in ſumma, de paro. § pe. ver. quia intelligatur parochianus, & de pœ. & remiſ. §. qui conſitendum, ad fi.

Gl. ſeq. ſoluit tria dubia & tertio tñ aliud conſuluit.

f Presbyteri. puto licentiam parochialis ſufficere, qui adhuc presbyter non eſt, puta quia eſt intra annum uel diſpenſatum eſt cum ipſo ſecundum formam decre. cū ex eo. de elect. lib. 6. vel eſt parochialis collegiata. eodtitulo, ſtatutum facit de elect. ſuffraganeis. de tranſla. capitulo 1. & quod ibi not. Videtur etiam ſufficere licētia vicarii gerentis curam per modum prædi. decre. cum ex eo. facit inf. de pœnis cupientes. Puto etiam poſt factum a pœnis exceutari illum, qui hoc fecit de auctoritate diœceſani, facit de pœnit. & remiſ. c. 2. in ti. lib. 6. nam diœceſis eſt parochia epiſcopi de dona Apoſtolicæ. in prin. & epiſcopus presbyter 95. diſt. c. lim. de pecu. cleri. c. 2. & facit quod ſcripſi de pœnit. & remiſ. omnia ſuper verbo, proprio, & hoc eo fortius qñ vacat parochialis eccleſia, ſed quando non vacat ante factum, conſulas abſtinere, & ea licentia epiſcopi vel archipresbyteri Ciuitateñſis hoc non fiat, licet ab illis recipi poſſint: vt ſcripſi de offic. archipresbyteri. ca. 3. & eſt ſimile de iure

Curatus nō dum presbyter ſuis parochianis pōt dare licentiā alibi ſacramenta recipiendi.

Diœceſis eſt parochia epī.

in verum, & quod dixi de Iudeis, ſignificauit, de re iudicata ſuper 3. gl.

Gl. ſeq. quærit, conſulit, & ſoluit, in fi. ſoluit aliam quæſtionem.

g Speciali. hic etiam eſt dubium an hęc ſpecialitas reſpiciat ſolum expreſſionem ſacramentorum, an etiam requirat expreſſionem perſonarum, ꝙ eſt dicere, an ſit ſatis quod presbyter licentiet religioſum, ut parochianos ſuos poſſit iniungere, ² & eis Euchariſtiam præbere, an requiritur parochianorum expreſſio, quib. hæc ſunt præbenda. Itē ſufficia generalis licētia data parochiano, ꝙ poſſit illa recipere a quo uult religioſo, an uero tali religioſo vel parochiano de tali religioſo ſpecialis licentia requiratur. Vt bene ſatisfiat huic litteræ, conſulo quod de perſonis & de conferente & recipiente, & de ſacramentis fiat ſpecificatio ad hoc de ſent. excom. conſtōnem, lib. 6. de do. & contu. c. 2. cui conco. ſu. ca. compi. de vita & hone. cler. c. 1. inf. de ſen. excom. grauis in fi. Crederem tamen quod ex quo de ſacramentis fiat ſpecificatio, licet non expr. mat. nomen parochiani cum datur licentia religioſo, vel nomen religioſi, cum datur licentia parochiano, euitetur pœna facit de temp. ordi. c. 1. & de offi. vicarii c. vlt. lib. 6. Et not. quod hic de pœnitentia non dicitur quę etiam de licentia ſacerdotis proprii recipi non poſſit a presbytero non habente curam de hoc de pœnit. & remiſ. omnis & tamen dato ꝙ reciperetur, non eſt locus huic pœnæ, ſicut etiam non hēt locum pœna in ſacramento baptiſmi, cum illud hic non exprimatur. Io. An.

2 Fortaſſis legendum, inungere.

Gloſ. ſeq. exponit, ad quæſtionem alle. & contrarium ſoluit.

h A canone. quocunque, etiam a quo epūs ³ vel ſacerdos poſſet abſoluere de ſent. excom. nope. & videtur idem de ſnia hominis, de qua forte ideo non expreſſit: quia ab illa abſoluit qui excommunicauit, vel eius ſuperior de offi. ord. paſtoralis, ſed contrarium puto, ut in caſu illo non expreſſo non ſit locus pœnæ. de elect. ſtatutum cum concor. li. 6. & ad hoc, inf. eo. ti. ibi, a ſententiis per ſtatuta, &c.

3 An a ſnīa canonis aliquis abſoluere poſſit præter epm, u. ſ. Abbate ſi nec. at ſi clerici § de adulteriis de ma. ʃ. i. is ubi limitat.

i Expreſſis. de ſent. excom. monachi. & c. cū illorum,

k Conceſſit. habent multi religioſi priuilegium ab Apoſtolica ſede ſuper abſolutionibus diuerſorum caſuum.

l Sententiis. puto quod oēm ſnīam includat excommunicationis, ſuſpenſionis, uel interdicti, cuius neceſſaria ſit abſolutio.

m Prouincialia aut ſynodalia de vtriſque de accuſatio. ſicut olim. cum conco.

n Vtamur. concor. de hæc. accuſatus § ille quoque. e. lib. 6. infra de pœni. & remiſ. c. 2. & vide quod ibi dicam.

Qđ ſique dicens nihil excipit.

o Quemquam. etiam religioſum vel conſocium: nihil enim excipit qui dicit, quodcunque de maio. & obedientia. in fi.

4 Vide Feſynum in c. non pōt in 3. col. extra de re iud.

p Incurrant. quid de recipientib. abſolutiones vel ſacramenta prædicta, an ea tali participatione ſint damnati, vide quod dixi de ſent. exc. contingit c. 1.

q Abſoluendi. niſi in mortis articulo, in ſu. ca. compi de hære. c. 1. & pœnis c. 1.

r Nuntiari, ſic ſup. ca. com. de cenſi. c. ſi. inf. ti. 1. c. 2. in fine.

a Sedi c.

fuerit facta fides, nullo re ligioſis eiſdem ſuper hoc exemptionis, vel alio priuilegio ſuffragante.[a]

Ponit ſeptem culpas religioſorum, a quibus eos præcepit abſtinere ſub certis pœnis, quas eis imponi iubet. & quas prælatis ipſorum imponit, ſi non ſatisfecerint. Io. An.

Quibus etiam in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub interminatione maledictionis æternæ diſtricti inhibemus, ne in ſermonibus ſuis eccleſiarum prælatis detrahant:[b] † Aut etiam retrahant laicos ab eccleſiarum ſuarum frequentia vel acceſſu,[c] ſeu indulgentias pronuntient indiſcretas:[d] Neve cum confectionibus† teſtamentorum intererunt, a reſtitutionibus debitis, aut legatis matricibus[e] eccleſiis faciendis retrahant teſtatores. Nec legata, vel debita, aut male ablata incerta ſibi, aut aliis ſingularibus ſui ordinis fratribus, conuentibus in aliorum[f] præiudicium fieri, ſeu erogari procurent. Nec etiam in caſibus ſedi Apoſtolicæ[g] aut locorum ordinariis[h] reſeruatis quemquam abſoluere,[i] Aut perſonas eccleſiaſticas præſertim[k] coram iudicibus delegatis[l] a nobis, ſuam contra eos iuſtitiam proſequentes vexare indebite, aut ad loca[m] plura, & præſertim multum remota[n] conuenire præſumant. Si qui vero præmiſſa, uel aliquod[o] de præmiſſis attentare præſumpſerint, per duos meſes ſubiaceant pœnis illis, quæ ſecundum eorum regulam vel ſtatuta pro grauibus[p] criminibus ſeu culpis eis conſueuerunt imponi. Super[q] quibus abſque manifeſta neceſſitate[r] cum eis non valeant diſpenſari. Cæterum prælati eorum, niſi de his, quæ occaſione præmiſſorum† exceſſuum, adeos quoquo modo peruenerint,[s] eccleſiis aut perſonis eccleſiaſticis[t] damnificatis, vel læſis ſatisfactionem plenariam[u] exhibuerunt intra menſem, poſtquam ſuper hoc fuerint requiſiti,[x] ſuſpenſionis[y] ſententiam vſque ad ſatisfactionem debitam eo ipſo incurrant non obſtantibus[z] præmiſſis ſtatutis, aut quibuslibet priuilegiis cuiuſcunque tenoris exiſtant.

Ponit moderationem circa duos primos caſus. h.d. Io. An.

Sane religioſis illis, quibus eſt ab Apoſtolica[a] ſede conceſſum, vt fami-

a Suffragante. quin ſcilicet pœnam incurrant, & denuntietur, vt dictum eſt, priuilegia. n. ſuper his conceſſa tollere non intendit, vt ſup. paret, conc. quod dixi ſup. ea. co inpi. de deci c. r. in fi.

Gl. ſeq. inducit duas auctoritates, & litteram exponit

b Detrahant 6 qō. i. deteriores dicit Hieronymus ad Ruſticū Non eſt humilitatis meæ atque menſuræ de miniſtris eccleſiarum ſiniſtrum quippiam dicere, habeāt illi ordinē ſuū & gradū 16. q. 1. ſi clericatꝰ Tullius in inuectiua contra Salluſtium, in fine. Sæpe vide graui⁹ offendere animos auditorum eos, qui aliena vitia apertè diætunt. q̄ eos qui cōmiſerunt. Intelligo aūt hanc litterā cum nominatim detrahunt, vel per circumlocutionē, quę vicē habeāt proprii nominis alias in genere licetet prædicatori iāgere vitia prælatorum, vnde Dominus dixit ſup cathedram Moyſi ſederunt ſcribæ, &c. Mathæi 23 s. q. 1. oīa. licet argoin gñre qđ ñ in ſpecie. de off. ord. §. ſacerdos, caueant tñ vt ēt in gñali locutione ſitaguam reſtrenent, qa quis eo conſiderat elo quitur ſentiet mala. 5. q. 5. §. ſed aliud, 44. d. ſit rector.

e Acceſſu. facit de puro. c. 1.

d Indiſcretas ſi nō conceſſas. de his inf. de pœ & remiſ. c. 8.

e Matricib. cathedralibus, vel aliis de verb. ſign. venerabili de præſcrip. c. 1 & c. ex tranſmiſſa. detrāſ. præterea 2. inf. de ɔē. eacc. in c. 1

f In aliorum. ſcilicet quibus debetur vel quibus legare volebant. poſſet etiam intelligi de epiſcopas quibus compeiit diſpoſitio male ablatum incertorum, de quibus præmittit, & tunc faceret ꝑ Hoſt. in hit quaſcripſi poſt eum, de Iudæis. cum ſit de viu. cum tu aliis videretur facere contra per Arch. d. in eo quod legatur & nu. de teſta. capitulo 2. libro, ſexto.

g Sedi Apoſtolicæ. has colligit Gul. in repertorio de pæ & remiſ.

h Ordinariis. de hoc nor de pœn. & remiſſ. ſi epiſcopus lib 6. & per Hoſt. in ſumma, de pœ. ſcui confitendum in n. 2. col.

i Abſoluere a peccato vel culpa, de abſolutione. n. ab excommunicatione dixi in prima parte.

K Præſertim. hic duplex punctuatio.

l Delegatis a nobis. facis de immo. eccl' e. quoniam lib. 6.

m Ad loca plura. de reſcrip. c. fi.

n Remota. licet enim in hoc ſit prouiſum per decre. nōnulli. li. de reſcri. & eod. ti. ſtatutum. lib. 6. tñ qńq, dātur eis conſeruatores, quib. datur poteſtas trahendi vltra duas dietas, obſtantibus, &c.

o Vel aliquod. Nota ꝙ æqualis eſt pœna pro vno actu prohibito, & pro plurib. ſic inf 11 1. c... § cumitas & facit ad no. 6. q 1. immitate & ad id quod ſcripſi in quæſtione Gualter

p Grauibus. decre. non ſolum, in fi. de re. lib. 6. dicit, pro grauiorib.

q Super quib. pœnis.

r Neceſſitate. puta infirmitate, ſenectute, vel his ſimilib.

ſ Peruenerint. ergo vbi nil peruenit, nō eſt locus huic pœnæ.

t Eccleſiaſticis. laicis ergo nō prouidet.

u Plenariam con cor. ſup. ea. compi. de hære c. 2. ver. a qua. intelligo aūt qđ ſit plenaria, quando ꝑceptum ad illam ſufficit, vt probat præcedens littera.

x Requiſiti. facis ſup. ea. comp l. de de ci. c. 2. & dic, requiſiti ab his quorum intereſt, vt ibi.

y Suſpenſionis. declarari debuiſſet an ab officio, an ab adminiſtratione, puto tñ, ꝙ de ſuſpenſione ab officio loquatur, an includat ſuſpenſionem bñficii, dicā inf. de pœ. cupientes.

a Apoſtolica generale priuilegium circa hoc, ſ. totum orbem reſpiciens ſolus Papa concedit, ſpeciale tamen quo ad ſuam diœceſim concederet eps ea cauſa quod dixi de tal g. do. conſtitutus de reg. iu. cum inter. Simile quod dixi de aliis viſitio de pœnil leg. in his.

† Vide oīno concilium, Lat. ſub Leone. x. ſeſ. 11. in decre. in Supernæ maieſtatis ꝑ ſid o.

† al. factionibus.

† al. prædictorum.

† In antiquioribus codicibus etiam impreſſis cōſtāter legitur ſtatutis, non obſtantibus in præmiſſis ſtatutis, &c.

a Do-

ſtratibus ſuis domeſticis [a] aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus, ſacramenta poſſint eccleſiaſtica miniſtrare, [b] nullũ ex premiſſis volumus quo ad hoc prejudicium generari.

Idem in eodem.

Archiepiſcopi per loca exẽpta prouinciæ ſuæ faciũt crucẽ ante ſe deferri: ipſi ẽt & diœceſani ibi benedicũt, audiunt diuina, & alia celebrãt, & faciunt celebrari, per hoc tamen exẽptis, vel priuilegiatis in aliis nullũ ſit præiudicium. Io. And.

CAP. III.

Archiepo [c] † per quæuis loca exempta [d] ſuæ prouinciæ facienti trãſitũ, aut ad ea forſitan decli[e]nanti, [f] vt crucem ante ſe libere portari faciat, benedicat [g] populo, diuina officia priuati vel publice ibidẽ audiat, & ea ẽt in pontificalibus [h] celebret, & faciat in ſua præſentia ſine [i] pontificalib. celebrari [k] (quouis priuilegio contrario non obſtante) ſacro approbante concilio, præſentis conſtitutionis ſerie duximus concedendum.

¶ Simile modo cõcedimus epiſcopo, vt in locis eiſdẽ [l] ſuæ diœceſis poſſit populo benedicere, audire diuina officia, & ea ẽt [m] celebrare, & in ſua præſentia facere [n] celebrari. Si tamen quod prætextu conceſſionis huiuſmodi, in locis ipſis exemptis vel circa hoc priuilegiatis, nullam aliã iuriſdĩonem [o] idem archiepiſcopus, vel epiſcopus

a Domeſticis] de uerb. ſig. c. ult. lib. 6.

b Miniſtrare.] eum eo. ſi en. et. comp. de relig. do. quia cõtingit in ſi. per quam quod in c. de priuilegio dr̃, vt ẽ ex conſuetu line poſſe competere; niſi dicas quod illa decret. non ſicit valere conſuetudinem, quod religioſi talia miniſtrent; ſed dicit ualere conſuetudinem, quod ſacerdotes hoſpitalium vel ſacerdotes parochiales pauperib. & familiæ illa miniſtrent. poſſet ergo priuilegium hoc caſu, quod non poteſt conſuetudo; facit de pœnit. & remiſ. ſi epiſcopus in ſi. lib. 6.

A Archiepiſcopo.] Tria ſunt dicta, quæ patent in rubro. ſecundum ibi, Simili modo tertiũ. ibi, Si tamen. ¶ Et ſuppo nendum eſt, quod archieps non poteſt ante ſe crucem facere portari niſi in ſua prouincia. Item quod licet loca exempta nõ ſint de ſua diœceſi, ſunt tamen in ſua diœceſi.

CASVS. Archiepiſcopus Bituricenſis faciens tranſitum per prouinciam Lemouicorum, certum eſt quod poteſt facere portari crucem ante ſe in ſua particulari diœceſi; Sed quid ſi intret locum exemptum; quæritur vtrum poſſit facere portari crucem? Dicit quod ſic; & ẽt celebrare Miſſam in pontificalib. Item põt dicere benedictionem ſolemnem; non tamen per hoc ſit præiudicium illis locis exemptis; quod poſſit dicere illa loca ſibi ſubiecta. No. quod archiepiſcopus tranſiens vel declinans ad locum exemptum ſuæ prouinciæ, poteſt ibidem benedicere populum ẽt ſolemniter per illa verba; Sit nomen domini benedictum. Et idem in epiſcopo quo ad loca exempta ſuæ diœceſis, ut glo. in verbo, benedicat. Et not. ex textu quinque, quæ poteſt facere archiepiſcopus in locis exemptis ſuæ prouinciæ; & epiſcopus in eiſdem locis ſuæ diœceſis, præter crucis delationem, quæ non competit epiſcopo, ſed archiepiſcopo.

† Vide notata per doctores in c. 1. vt lite pend. & in c. antiqua de priuileg.

Glo. prima ſummat & diuidit.

a. Archiepiſcopo.] Archiepi per loca exempta prouinciæ ſuæ faciunt crucem ante ſe deferri: ipſi ẽt & diœceſani ibi benedicunt, audiunt diuina; & illa celebrant, & faciunt, celebrari. per hoc tamen exemptis vel priuilegiatis in aliis nullum ſit præiudicium. Secunda, ibi, (Simili.) Tertia: ibi, Si tamen.

d Exempta. hoc decernitur per ea, quæ habentur eo. ti. ſi Papa, lib. 6.

e Declinandi de præſcr. cum ex officii Et hic iunge litteram, ſacro approbante concilio præſentis conſtitutionis ſerie concedendum. Io. And.

Bñdictio ſolemnis per quæ verba fiat.

f Vt crucem. de hac eo. ti. antiqua, & vt li. pe. c. 1.

g Benedicat. ſolemniter per illa verba. Sit nomen Dñi benedictum, & vide quod no. de conſe. di. 1. cum ad celebrandas 26 q 6. miniſtrare. 95. diſt. ecce & quod not. de priuil. abbates. lib. 9.

h. Pontificalibus. intelligo etiam cum pallio, quod eſt pontificale archiepiſcopi; diebus tamen permiſſis quæ not. de vſu pal. ad honorem, & infra eccleſiam. eod. tit. cap. 2.

i Sine pontificalibus.] ergo epiſ non poſſet ibi facere in pontificalibus celebrari; quod intellige, niſi eſſet diœceſanus, vbi hoc competeret ſuo iure, vt inf. dicam facit pro Inno. hæc littera.

K Celebrari. ponit hic duo vt diuerſa; vnde aliud eſt celebrare, aliud quaſi auctorizãdo ſibi facere celebrari; aliud ſimpliciter audire. In primo & ſecũdo caſu ex cõcatione irregularitatem incurrit, & ſic loquitur de cle. excom. mu. illud in ſi. in tertio non, de hoc leuiſſi de exceſ. prælat. cap. final.

l Eiſdem.] ſ. exemptis, vel circa hoc priuilegiatis.

Gloſſa ſequens] ponit dictum Innoc. & contrarium Hoſtien. pro vtroque alle. & illa diſtinguendo concordat.

m Etiam celebrare] in pontificalibus, per illud quod dicit, ſimili modo, ſcias quod no. Inno de vſu pal. c. ſi quod epi in diœceſibus alienis, ẽt ſi de licentia diœceſanorum celebrent, & non vtũtur pontificalib. niſi ſuper hoc ſint priuilegiati allegat. de tenun ad ſupplicationem. Sed Hoſt ibi dicit, quod ẽt in pontificalib & ſine licentia poterunt celebrare, ſicut ſeruat generalis cõſuetudo, & ẽt prædicare, niſi ſpãliter prohibeantur, remittens ad no. extra, de hære. cum cõiunctio Iſta littera vr̃ facere pro Hoſt in quantum in locis exemptis his vtitur. Io contrarium facit pro Inn in quantum littera dicit, quod archieps ſibi celebrare facit ſine pontificalibus, fortiter facit. Item quia hic dicit littera vſum pontificalium competere archiepiſcopo intra prouinciam; epñ intra diœceſim, facit eo. tit. abbates & c. vt Apoſtolicæ lib. 6. Poſſet dici dictum Hoſt. procedere quõ pontificalib. vtitur ſine [a] iuriſdictionis exercitio, vt Miſſam celebrando, & prædicando facit eo. ti. c. vlt lib. & quod not 6. q. 3. c. 1. Sed obſtat ſup. proxim. reſpon. vt prædix. Dici poſſet quod archiepiſcopus non committit epõ vſum pontificalium extra ſuam diœceſim: ſed ſuo iure epõs celebrans vtitur illo quod (vt dixi) approbat conſuetudo. Sed ſi aliquo ratiõne vel officio vti vellent: puta ordinando, degradando, chriſmando, vel ſimilia faciendo: tunc ſine licentia epi id nõ poterunt 9. q. 3. per totum, ſi tñ circa illorum exercitium habent licentiam epi; puto quod vti poteſt ut pontificalibus, & in hoc differunt pontificalia a pallio, quo non vteretur archiepiſcopus in aliena prouincia, et de licentia illius ad quem ſpectat, niſi ſuper hoc eſſet priuilegiatus, de vſu pal. ex tuarum ſtrictior eſt enim vſus pallii, quam pontificalium, ut ibi patet. & eo. ti. ad honorem, & c. 1. & 2.

Epi in diœceſib. alienis celebrãtes, an poſſint vti pontificalib.

[a] Glo. placet Card. & cã extollit. vt ſing. Barba. in c. excõicatis de cẽ. le. Font

Pallio archieps vti non poteſt in aliena prouincia.

n Facere celebrari. ſine pontificalibus, vt ſup.

o Iuriſdictionem. facit 18. q. 2. luminoſo de offi. or. cum epiſcopus. lib. 9.

a 2 G ne-

exerceat, † nec perſonis exemptis vel priuilegiatis moleſtiam inferat† vel grauamen, nullumq; exemptionis vel priuilegiis eorundem aliud præiudiciū generetur, [a] nec ipſis archiepiſcopo vel epiſcopo ius aliud quomodolibet acquiratur.[b]

TITVLVS. VIII.

De pœnis.

Clemens v. in cōcil. Vien.

¶ *Percutiens epiſcopum capiens & banniens, vel hoc mandans vel ratificans, ſocius, conſiliarius, fautor, & defenſor cum ſuis poſteris, ciuitas in hoc delinquens, & eius officiales, pœnis varijs per conſilium puniuntur. Io. And.*

CAP. I.

SI quis † ſuadēte[c] diabolo [d] in hoc [e] ſacrilegij genus prorupperit, quod quāuis [f] pontificem iniurioſe vel temere [g] percuſſerit, aut ceperit, ſeu bannierit [h] vel hęc mandauerit [i] fieri, aut facta alijs rata [k] habuerit, vel ſocius in his fuerit facientis, aut conſilium in his dederit, aut fauorem, ſeu ſcienter [l] defenſaue-

a Generali.] concor. ſup. ea. compil. de fo. comp quamuis in fine.

b Acquiratur.] concor. ſup. eo. ti. quia intentionis.

DE POENIS.

Viſum eſt ſimpliciter & diuiſim de pœnis; vtrum quia nō eſt nouum, vt aliquid ſpāliter enunciet ſatis ſubijciatur verbū generali. Vel ſic, Viſum eſt de pœnis in ſpecie, nunc videndū eſt in genere.

† al. exercēt.

† al. inferāt.

† al. ita. nulluſq; exemptioni eorū vel priuilegiis aliis pręiudicium generetur.

SI quis ſuadente.] CASVS. Aliquis fuit ita temerarius, quod iniurioſe id eſt non iure, vel animo iniuriandi manus iniecit in epiſcopum vel ipſum inuitum detinuit in carcere; vel illum tamquam bannitum expulit a terra: vel ſi non fecit, tamen id mādauit fieri, vel fuit factum ſine mādato eius; poſtea ratum habuit: vel etiam fuit particeps, & præbuit auxilium; Quæritur quas pœnas talis incurrit? Dicit Clemens, quod ipſo facto eo ipſo, & its cito quod fecit illud factum, ipſe incurrit ſententiam excommunicationis: etiam in caſibus in quibus olim non incurrebant excommunicationem; etiam in caſibus de quibus in littera. Item ſi talis talia faciens obtinebat res ab eccleſia ad locationem vel in emphyteuſim, perdit illas ipſo facto; & filii eius ſunt inhabiles ad obtinendum beneficia in illa diœceſi. Item terra alius delinquentis, ſi non contineat vltra vnam diœceſim, eſt ſuppoſita interdicto eccleſiaſtico; Si vero contineat vltra vnam diœceſim: tunc principalis domicilii vel ciuitas eſt ſuppoſita interdicto. Item conſil a[?] illius ſunt excōmunicati ipſo facto. Poſtea remouet vnum dubium, quod non eſt mirandum, ſi pro iſto delicto impoſuerit tantas pœnas: quia illud delictum adhuc requirit maiores. No. primo, quod Chriſtus dictus eſt primo pontifex quaſi pontē faciens quominus ad regnum cœleſte. poſtea fuit appellatus Papa vicarius Chriſti; poſtea epī qui faciunt nobis pontem dando indulgentias peccatorum. No. quod ſi Papa ſcribat epō, dicit: dilecto fratri, ſi aliter ſcriberet, literæ eſſent ſurreptitiæ. Si vero ſcribat illi[?] vel abbatibus: dicit dilecto filio. No. ex principio tex. quod iniiciens manus violentas in epm dr̄ ſacrilegus; quia violat rem ſacram. Idem de ſacerdotibus. l. ſi quis C. de epiſ. & cler. Not. quod tali iniiciens manus in epm vel præbens auxilium ad illud faciendum, incurrit ſniam excommunicationis ipſo facto, a qua non pōt abſolui niſi a Papa, præterq̄ in mortis articulo; tn̄ recepta ſanitate tenetur adire Papam ſuper ſatisfactione; ſi alias incideret in eandem excommunicationem. No. quod talis violator perdit ipſo iure emphyteoſim, & locationes, quas habet ab eccleſiis ipſius epi. Nota caſum in quo filius punitur pro delicto patris, & ſic aliquis eſt habilis ad obtinenda beneficia in vno loco & non in alio. Not. quod terra illius violatoris ſupponitur interdicto, cuius interdicti effectus eſt iſte, quod ibi ſacramenta non miniſtrentur; exceptis neceſſariis ſ. ſacramento baptiſmi, & pœnitentiæ ſiue confeſſionis. Nota quod diuerſa ſunt genera ſacrilegiorum; quod innuit littera ibi, in hoc ſacrilegii genus, & ſic præſupponit quod ſic & aliud genus. de hoc in gl. ſunt n. No. quod anathema dr̄ mucro. Et quid dicatur anathema, notatur de iud. cum non ab homine. Zabarella.

Prima gl. ſimul ſummat & diuidit.

c Si quis ſuadente.] percutiens epm, capiens banniēs, vel hoc mandans, vel ratificans, ſocius, conſiliarius, fautor, & defenſator cum ſuis poſteris, ciuitas in hoc delinquēs, & eius officiales pœnis variis per cōſilium puniuntur. Secundo ſcribi, (Nec ſuper hoc.) excuſat ſe gerentem dicens, quod grauiores pœnæ deberet imponi. Tertio; (Sane) repetit ius antiquum, de abſolutis in mortis articulo, qui ſanati remittuntur, ſi nō ſatisfaciant.

† De intellectu hu[?] Cle. vide Io. Lapū in tracta. de libertate Eccleſiaſtica par. 4. q. 1.

d Diabolo.] ſ. cōcor. 17. q. 4. ſi quis ſuadente diabolo, & facit ad caſum ea. q. ſi quis deinceps. 2. q. 1. ſi quis[?] vel ſe perſona ſanna[?] ij. C. de epiſc. & cle. l. ſi quis in hoc.

e In hoc.] ſunt enim diuerſa genera ſacrilegiorum, de quibus 17. q. 4. §. ſacrilegium. & ca. ſeq. & de cad. quæſtio. ſacrilegium. hoc & de ipſius variis pœnis not. gium.

Gl. ſeq. ſoluit duo dubia.

f Quamuis pontificem.] illos ergo qui percuſſerit[?] in loco non ordinatus[?] ſatiſdedere de or. ab epo c. [?] non eſt ſolus pœna, de qua ſ. vel. ſ leuis, & vt[?] imputa tibi, electos vero nondum conſecratos, qui pontifices[?] epiſcopi non ſunt, videtur tradi de re.

g Vel temere.] ille igitur, qui percuteret ſe defendēdo, non ligabitur his pœnis faci eo. ti. in quibuſdam & qd ibi no. & eo. ti. ſcelis. in prin. lib. 6.

h Bannierit.] concor. de iniuriis, olim. Et no. quod plus hēt decet felicis. eo. ti. lib. 6. q̄ iſta in eo quod punit hoſtiliter in ſequentem, iſta ſola percutientem; capientem, vel bannientem, habet tamen plus iſta in eo quod punit bannientem, quod illa non facit.

Gloſſa ſequens notat ſpeciale, quod impugnat, quia durum.

i Mandauerit.] No. caſum quo punitur ſolum mandantem; & eſt maleficium perfectum, concor. de hom. pro humani ag[?] li. 6. & ut ibi no. pnia & reuocatio hoc caſu nō prodeſt. Sed quia hoc durum vr̄, quem ex ſolo mandato maleficio non ſecuto, tot pœnis inuolui; & quia regulariter verba cum effectu recipiuntur, de cle. non reſidē. reſtum. cum concor. ideo pōt exponi; vel hac. ſ. percuſſiones, captiones, vel banna iam facta, facit eo. ti. felicis. in prin. de ſen. excom. cuicunque. lib. 6.

Mandatum ſolum q̄ñq; punitur.

k Rata habuerit.] oportet ergo quod hæc facta fuerint ipſius contemplatione. alias ratum habere non poſſet, de reg. iur. ratum quis. lib. 6 & eo. lib. de ſent. excomm. cum quis, & no. eo. ti. ſcelis. in prin. lib. 6.

l Scienter.] qui hoc allegat, hoc probet, quod dic vt de reg. iur. præſumitur. lib. 6.

Glo. ſeq. quattuor proſequitur, quæ ponit littera. & primo de ſocio ſecundum deriuationes, deinde ſecundum varietas ponit tex ſocietates De ſecunda ſ. criminis ponit ſimplicem modum; ſm primum dicit hoc intellig. ſ. de cooperante. De conſiliario dat quattuor ſententias[?].

Da[?]

rir a eundem: in illis caſibus de prædictis, b in quibus excommunicationem per iam editos canones c non ſubiret, ſit huius noſtræ conſtitutionis auctoritate (non obſtante quæcunque conſuetudine, d quam repu-tamus reprobante ſacro concilio potius corruptelam (anathematis mucrone percuſſus, a quo nequeat, niſi per ſummum † Pontificem e (præterquā in articulo mortis †) abſolui. A feudis inſuper, locationibus, officiis, & beneficiis ſpiritualib. ſiue temporalibus, quę ab eccleſia, cui ſic offenſus præeſt epiſcopus, obtinet, cadat hoc ipſo, ac ad eãdem eccleſiam libere reuertaturi f Ipſius filii per maſculinam g deſcendentes lineam, uſque ad generationem h ſecũdam (omni ſpe diſpẽſationis ademptа) reddantur ipſo facto inhabiles ad eccleſiaſtica beneficia in ciuitate i & diœceſi, in quibus idem epiſcopus pręſidet, obtinenda. k Terra quoque ipſius (duntamen ultra unam diœceſim non contineat) uſque ad condignam ſatisfactionem eiuſdem: Necnon † locus aut loca in quibus captus epiſcopus detinebitur, l q̃ diu detentio ipſa in eiſdẽ durauerit, eccleſiaſtico ſubiaceant interdictio.

Quòd ſi terra eiuſdẽ duas diœceſes uel ultra contineat, diœceſis domicilii principalis ipſius & † illa etiam in qua fuerit de-

Defauente dat tripliceem modũ: & de ſecundo remittit. De defenſore ponderat literam diſtinguendo duplicem defenſionẽ in facto & poſt: in ſecunda diſtinguit tres ſpecies: & de tertia tenuitte.

a Defenſauerit.] quia littera iſta de his, quattuor tractat, ſcilicet de ſocio, conſiliario, fauorem dante & defenſante de ſingulis videamus. Circa primũ ſciendũ eſt q᷒ ſocii proprie dicuntur ſecundum detiuatores ꝓpter periculi vel operis ſocietatẽ: & dicitur ſocius a ſequor ſequeris: vnde dicunt ꝙ ſocius ꝓprie in periculo, collega in officio comes in itinere, conſors in ꝑmio, ſodalis in menſa vel in ſede. Sed nos in iſtæ dicimus locum io criminę. 22. q 4 ſi ad peccatu. 26. q. 2. illud in ſi. In eccleſia de off. de le. cũ R. de ſent. exc. ex tenor. In ordine. de confeſſis. c. 1. in fi. In via. de vo. et. 2. In coniugio. 27. q. 2. cũ ſocietas In lucro. de ſpon c. 2. de ſepul. c 1. de ſocio criminis. de quo ad propoſi ũ, & quem quãdoque vocamus cõſortium de hære. cum ſecũ m. lib. 6. Dicit canon, quem ma ia tripliciter, ſociari, cõmittendo, fauendo, non corripendo. 23. q 4. ita plane & ideo non caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, & ca 86. d ſti. facientis. 3. q 7. negligere. de homic ſicut § 2. Hic tñ puto ſtrictũ locum ſumi pro agente, qui aliquid cooperatur ad actũ percuſſionis, captionis, vel banni: Et licet in delinquendo ſint quandoq; plures ſocii, quorum nullus eſt principalior: & tales includuntur ſub agentibus, de quibus præmiſit: quandoq; etiã vnus eſt principalis: alter cooperans & ſic tamen nõ ſocius, quod patet: quia de facie præmiſerat & ſimilis diſtinctio circa vnionem. not ne ſede vaca. c. 1. Circa ſecundum de conſiliario, a non inſiſto, ſed vide quod not. de reg. iur. nullus ex conſilio. lib 6. ff de ver. ſig. ſæpe in fin ff. mandati. l. 2. in fi. inſti. de obli. quæ ex delic. §. ope Circa tertium de fautore, vel fauente ſciẽdũ eſt, q᷒ eſt ſimplex fautor qui nil addicit ad peccandum. de quo eod. tit. felicis, §. illud. lib. 6 & de tali non videtur hic intelligendum, per id quod dicit in hiis vt ſtatim dicam: ſciendum, q᷒ canon dicit illum impietati fauere, qui obuiare poteſt & non obuiat. 23. q 3. qui poteſt, 83. diſt. error. de ſent. excõ. quantæ. ſed de hoc dic vt ibi. Et quia littera hic dicit, in his, ſcilicet 'percuſſione, captione, vel banno: patet q᷒ fauens huic delinquenti poſt delictum præter defenſorem de quo ſequitur non incurrit hanc pœnã. In materia hæreticorum latius recipiuntur fautores, de quibus de hæreticis, ea communicamus. §. credentes eo. tit. c. 2. & c. contra Chriſtianos. lib. 6. vt ligentur ibi et poſt delictum, & poſt ſñiam fauentes de quo per Hoſtienſem in ſumma. de hæret. § penu. & dixi in præ. di. § credentes. & facit de hæret. accuſatus §. penul lib. 6. Circa quartum de defenſore, eſt aduertendum q᷒ littera nõ repetit in his q᷒ prædixi in tribus proximis caſibus, per quod puto q᷒ etiam defenſorem poſt maleficiũ punire intendit. Eſt ergo quidam defenſor vel auctorizator delicti: & talis grauius punitur, quam agẽs. 11. q 3 qui cõſentit. 24. q 4 3 qui aliorum. & no. 2. q 1 notũ de offi deleg c. a. Eſt alius defenſor, qui ẽt delictum defendit, puta impediendo ne delinquẽs ad manus iudicis veniat examinandus, 27. q 1. ſi quis. facit 21 q 5. per totum, vel ne fiat executio. de off. dele. ex litteris. & hunc etiam intendit includere, & probatur. e. tit. felicis li. 6. poſt princ. ibi, poſtea receptauerit vel defenſaue at, & c. Non tñ puto. q. ſi, q. tale defenderet ne læderetur a priuato, cedẽ tamẽ ſeu ſic offenſo, puta epiſcopo vel eius conſanguineis vindicare volentibus, includeretur hac pęna, cum illa ut iuſtitia, ad quã etiam propulſandam a loco quis tenetur. de ſen. excom. ni. delicto, cum ſua cõcor. lib. 6. De illo qui dicit feoni in iudicio patrocinando, vide q᷒ dixi poſt Hoſt. de ſie. excommun. propoſuit ſuper vel tauto-rem.

b De prædictis.] vt in banniente, vel id mandante, vel id ratam habente ſocio, &c. & hæc littera probat, quòd in his caſibus quibus per antiqua iura contrahebatur excommunicatio: non iteratur per hanc conſtitutionem.

c Canones. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. de ſent. exco. nuper & c. quicunque. Io. And.

d Conſuetudine.] quæ forſan habebat tales capi. vel banniri per reges vel principes. concor. de iud. clerici.

e Pontificem.] concor. de ſent excom. c. 1.

f Reuertentur.] concor. eo. tit. ad aures. & c. in quibuſdam.

g Maſculinam.] intelligebatur etiam ſi non fuiſſet appoſitum. eo. tit. vbicunque lib 6.

[Gloſ ſeq obiectionem ſoluit, diuerſitatem caſuum exprimens

h Generationem ſecundam.] decret. in quibuſdam eod. tit. punit quartum: ſed illa in homicidio uel mutilatione, & quo ad perſonas ibi expreſſas: ſcilicet patronos, aduocatos, vicedominos, feudatarios, & beneficiarios: & priuat quartam generationem, et a clericorũ collegio. iſta latius loquitur quo ad perſonas, ſtrictius quod ad deſcendentes: & pœnam inhabilitatis beneficiorum in illis diœceſibus tantum.

i In ciuitate.] Not. inhabilitatem beneficii in vno loco, non in alio concor. de excet. præla. illud. & facit q᷒ not. de app. paſtoralis. in ult. gl & eſt ſimile de elect. ſi compromiſſarius. § pen. lib. 6.

k Obtinenda.] non priuat obtentis: credo tamen q᷒ illa permutare nõ poſſet cum alio beneficio illius diœceſis.

l Detinebitur.] concor. de ſpon. non eſt nobis & uide ibi not.

‡ Vide Alex. conſi. 40. incipi. proſpectus. lib 4.

† al. ſupremum.

† In ar. mortis nulla eſt caſuum reſeruatio, atque ideo omnes ſacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſuis peccatis & cenſuris abſoluere poſſunt ita cõ cil. Trid. ſeſ. 14 c. 7. de caſuum reſeruatione.

a De materia vide ulerne Phi. Dec. in c. 1 de off. deleg.

‡ De his vide Eymericum ‡ Directorio inquiſitorũ p. 2 q. 53. & Zãchinum tract. de hæreſ. c 5.

† al. iter; Nec non locus, aut loca alia. in q᷒b &c.

† al. ita, & illa ẽt terra, in qua, &c.

m Sit

a Si ſua ſit.] vide q̃ not. & dixi de poſtul. prel. c. 2.
b Vicinæ.] concor. de priuil. c. ſuper ſpecula cum ſuis concor.
u Coepiſcopi] 24. q. 2. quotiens. de accuſ. licet in fine.
x Columna] 2. q. 7. accuſatio. de accuſ. qualiter. 2.

lictum cõmiſſum, ſi ſua[a] ſit, & duæ aliæ, quæ ſunt ipſo ſint eadem loco magis vicinæ, [b] interdicto ſubiaceant ſupradicto. Et quia eo maior erit ipſius, cõſilio, quo ſua fuerit culpa patientior, quouſque dignam † ſatisfactionem præſtiterit, per omnes illius loci, in quo commiſſum eſt facinus, necnõ ciuitatum & diœceſum vicinarum eccleſias, quibuslibet diebus Dominicis & feſtiuis, pulſatis campanis, & candelis accenſis [c] excommunicatus publice nuntietur.

Et cum abſoluendus fuerit, ſufficienter & idonee caueat, quod infecẽdæ pœnæ parebit, & auxiliante Domino pœnitentiã peraget iungendam. [d] Ciuitas autem, quæ præmiſſa, vel eorum aliquod in epiſcopum ſuum commiſerit, interdicto [e] donec [g] ſatisfecerit, ſubiaceat memorato. Poteſtas vero, conſiliarii, balliuus, [g] ſcabini, [h] aduocati, conſules, rectores, & officiales ipſius, quocunque nomine cenſeantur, in præmiſſis culpabiles exiſtentes, ſimiliter excommunicationis ſentẽtiæ, a qua, niſi vt præmittitur, non valeant abſolutionis obtinere beneficium, ſint ſubiecti.

Quæ † omnia tanto [k] magis in epiſcoporum interfectoribus ſunt ſeruanda, quanto in eos ſeuerior quam in præfatos pœna debet exurgere, & grauioris indignationis aculeus deſæuire.[l]

Excuſat rigorem dicens quod grauiores pœnæ deberent imponi. Ian. And.

Nec ſuper hæc quiſquam miretur, quod præmiſſa perpetrantibus pœnas nõ inferimus grauiores, licet enim, quod dicere pudet, hæc, proh dolor [m] frequẽter concurrant, multiſque graſſantibus [n] opus eſſet exemplo, [o] & ex dignitate offenſi [p] pœnam meriti deceat offendentis: Epiſcopi enim dicuntur ſanctiſſimi, [q] Chriſti legati [r] exiſtunt, ſpirituales ſunt patres [ſ] noſtrique fratres [t] & coepiſcopi, [u] columnæ [x] comprobantur eccleſiæ, quare grauem oporteret eſſe pœnam [y] culpæ violantis dignitatem tantæ præeminentiæ adæquandam. Volumus tamen ad præſens in pœnarum exaggeratione temperare rigorem ad pœnas alias proceſſuri, ſi proteruitatem [z] delinquentium hoc expoſcere videamus.

Repetit ius antiquum de abſolutis in mortis ar. qui ſanati reincidunt, ſi nõ ſatisfaciant. Io. And.

Sane ſi quis in aliquo caſuum prædictorum fuerit ab excõmunicationis ſententia in mortis articulo abſolutus, niſi poſtquam priſtinæ reſtitutus fuerit ſanitati, quamcito commode poterit [a] conſpectui Romani Pontificis ſe præſentare curauerit, eius mandatum † humiliter recepturus prout iuſtitia ſuadebit, in eandem excommunicationis ſententiam

c Accenſis.] iunctis & pedibus conculcatis 11. q. 3. debent.
d Iniungendam.] concor. eo. tit. felicis. §. cum autem, lib. 6.
e Interdicto.] concor. eo. tit. felicis. in fi. de cle. ex. vbi periculum. § ciuitas. lib. 6.
† al. cõdigna
f Donec.] vide quod ſupra eodem verbo dixi, ſup. ea. cum gil. de decre. c.
Balliuꝰ, qualis dictio, & quid ſignificet.
g Balliuus.] vulgare prouincialũ de ſeco. excom. dilecto lib. 6. in Francia dicuntur præpoſiti, de ver. ſig. ea parte 2.
h Scabini.] vulgare Gallicorum. concor. de aliorum ma. cau. fac. c. 1. de immu. eccl. c. c. 1. lib. 6.
i Vt præmittitur.] ſcilicet per ſedem Apoſtolicam in mortis articulo.
k Tanto magis.] ac guit a minori, de hoc de elect. cum in cunctis.
l Deſæuire.] concor. eo. tit. felicis, § ſi quis vero, lib. 6.
m Proh dolor.] interiectio dolentis, cũ aliquis in dolore loquitur, aliqui dicant, q̃ ſunt duæ partes, & duob. accentibus debeant legi.
n Graſſantibus.] quaſi crudeliter, gradientibus, 2. Regum vlti. Vel ex interfectio alias indignatio, quæ graſſatur in populo. vis ſem 23. q. 2. inſil. tate. ff. co. capitaliũ, vltra medium, & § ſinali.
o Exemplo.] ff. de pœ. aut facta, § ſi.
p Offenſi.] de ſen. ex. com. cum illorum. & vide quod not. de calum. c. 1. in gloſ a. de æta. & qual. ad bona: in a. gl.
† al. ita, Quæ et tanto magis, &c.
q Sanctiſſimi.] in Authen. de ſanct. epiſc. coll. 9.
r Legati.] 2. q. 7. accuſatio quoq; c, in ſi. & 12 dist. nouo.
ſ Patres.] 2. quæſt. 7. qualis.
t Fratres.] de cri. fal. quam graui.
y Pœnam, ad æquã dam culpæ violantis dignitatem tantæ præeminentiæ, quod ſequitur.
z Proteruitatem.] vt ſue non conſuetã, quoniam in fin. de iudi. eum non ab homine.
[Glo. ſeq. all. g. cõcord. & ſimilis litteræ pouit glo. Hoſt. & et his quæſtionẽ ſolut & ſolutionis obiectio ni reſpondet.
a Quãcito cõmode poterit.] idem verbu de ſent. excõ. eos. qui & 2. reſpon. li. 6 decre. decretero. eo. tit. dicit quamcitius opportunitatẽ habuerit, quod exponit ibi Hoſt. i. ceſſante impedimento, & aliquo modo tempore indulto, quo ſi de nec eſſarius valeat prout dete. a legat, ff. ex q. caul ma. l ab hoſtib. § ſi. per hoc patet q̃ non crederetur circa hoc abſoluto, ſed iudex habebit hot a. bi tiat. facit de ele. quã ſit. in princi. & quod ibi no. & eo. tit. cupientes § cæterũ lib. 6 alias ipſe abſolutus ex friuolis excuſationib. fingeret, & calumnis, & aliis ſimilibus confitationem eluderet facit de dol. & contu. cum olim. de accu. veniens. Nec obſtat, q̃ de occultate, & de aut periculo ſequitur, & ne ſibi credendum de hum. ſignificauit 2. de ſent. exe. ... vero, 2. fateor, id verum in foro pœnitentiali, de ſponſalibus, tua. & quo ad vinculum occulte cõtinendum vnde: ex quo ſententiam hẽc de more, ſcire debet ſe exſõatum, iudex tamen cũ non denũtiabit, niſi prius eo eo vocato per euniectutas viderit illũ eſſe moroſum, cogitatione ſuper hoc ſumma ſua præmiſſa infra tit. prox. in fi. & ſacit ad ea, quæ no. ſup. ea. compul. de nat. c. 2. ad fi.
Abſolutus ĩ infirmitate ab inferiori, qñ det ſe repræſentare ſuperiori.
† a Lum dam.

a Ali.

a A ſibi.] de ſen. excom. eos qui. lib. 6.
b Excuſare.] ſimile de loca. c. 1. in fi. de ſimo. quoniam in fi. de pœnit. & remiſ. omnis.

Multorum.] CASVS. Cum haberem titulum canonicum, id eſt, iuſtum & æquum in beneficio, fui a poſſeſſione eiectus per aduerſarium meum: vel aduerſarius meus procurauit, vt incarceraret donec renunciaſſem meo iuri in manibus collatoris: vt ſibi conferret beneficium. Non eſt dubium, vel ſaltem nemo debet dubitare, quin capiens & procurans ſint ipſo facto excommunicati. Sed quæro, nonne incurrunt ipſi alias pœnas? Dicit quòd ſic: vnde ſi ſint prælati, ſunt ſuſpenſi a beneficiis per tres annos: ſi non ſunt, tunc ipſo facto perdunt omnia ſua beneficia: idem de illis qui capiunt citatum ad curiam Romanam, ne ad diem aſſignationis compareat. Idem eſt de citato, qui procurat capi, ne poſſit comparere ad diem ſuæ aſſignationis. Colligo aliqua notabilia. Primo, quod conſtitutio pœnalis de clericis diſponens, non extenditur ad laicos, licet in eis videatur ratio eadem tamen conſtitutio pœnalis diſponens certa obtinentes dominium temporale certis caſibus, extenditur etiam ad perſonas eccleſiaſticas dominium temporale obtinentes, vt dicit gloſſa in verbo, dominium iuncto text. in verbo, eccleſiaſticos. Nota, quod quamuis lex vel canon imponat priuationem omnium beneficiorum obtentorum: non tamé propter hoc videtur inhabilitare ad obtinenda, vt glo. in verbo, obtentis. Item eſt in caſu contrario inhabilitas enim circa obtinendum non cenſetur priuatus obtentis, vt in clemen. ſi quis ſuadente. ſup. eo. ti. iuncta glo. in ver. obtinenda. No. quod ſæcularis capiens clericum, licet nó animo iniuriandi ſeu iniuriam faciendi, ne citatus vadat ad curiam Romanam, incidit in excommunicationem quia manus ſua ſæua & iniurioſa eſt ſedi Apoſtolicæ, & toti ordini clericali, vt in glo. in verbo, ſæcularis. Not. quod procurans ſuam captionem citatus ipſe vadat ad curiam Romanam, incidit non ſolum in pœnam hic contentam, ſed cum dú hoc conſtiterit contra ipſum procederetur tanquam contumacem vt in gl. in verbo, procurauit. No. quod reſignatio beneficiorum facta per intruſum in carcerem ad illum effectum reſignationis conſequendæ, eſt ipſo iure nulla, & quoad ipſum reſignantem, quamquam à reſignatariorum ipſorum prælatis recepta vel rata habita ſit, vt dicit glo. in verb. nullius. Et no. hic duos caſus, quibus aliquis ipſo facto incurrit infamiæ excommunicationis. Not. quod ad Papam, pertinet conſeruare perſonas eccleſiaſticas in quieto & proſpero ſtatu. & exponit Zenzel. quieto ab actibus humanis. ne cler. vel mon. per totum. proſpero, quo ad actus ſpūales in docendos. 23. q. 8. conuenior. No. quod in pœnis puniendis diſtinguitur inter maiores & minores, de hoc in gl. ſimilis, & pro hoc de acceſ. inquiſitionis in prin. & c. qualiter. 2. §. licet. Zabatella.

Prima gloſſa ſummat, & diuidit.

c Multorum.] procurantes capi viros eccleſiaſticos, vt renuntient beneficiis, vel vt citati non vadant ad curiam, præter pœnam excommunicationis, quam per canones antiquos incurrunt, ſi ſint prælati a perceptione fructuum per triennium ſunt ſuſpenſi: inferiores vero beneficiis ſunt priuati. Eandem pœnam incurrunt ipſi citati, qui ſe capi procurant. Reſignatio etiam ſic facta non tenet, etiá ſi per prælatos recepta fuerit, vel ratificata. Et primo ponit exceſſum. Secundo: ibi, Conſiderantes, prouidet, ſtatuendo pœnam. Tertio: ibi, locorum prouidet circa ipſius publicationem, & executionem.

d Dñium.] quod quandoque etiam habuit clerici: quem caſum ét videtur includere. ne cle. vel mon. c. vlt. lib. 6.

Glo. ſeq. notat a contrario.

e Eccleſiaſticos.] in laicis ergo ſi caperentur ad impediendam citationem ipſis factam ad curiam, non eſt locus pœnæ.

Glo. ſeq. dubium ſoluit.

f Captoſque.] her longe litteram, auſu detinere ſacrilego non verentur, & per hanc copulam dico, quod procurans capi clericum non ad reſignationem beneficij vel ad citationem impediendam: licet excommunicationem incurrat, non tamen alias pœnas hic inſertas.

g Ad Apoſtolicam ſedem ſi citati eſſent per alium, nó eſt locus huic pœnæ.

h Ab homine.] de do. & contum. cum dilecti. de accu. veniens.

i A iure. de elec. c. 2 & accupientes de off. ord. quamuis. de appel. c. 1. lib. 6.

k Honori. quem Papa negligere non debuit de vſu pal. niſi. de immu. eccl. quoniam. lib. 6.

l Canonis. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. de ſent. excommun. ſemper.

m Præmiſſa. captiones ſcilicet & detentiones ob cauſas prædictas.

n Eccleſiaſticæ. laicos non punit, nec ſunt capaces huius pœnæ.

o Prælati. non curo ſiue ſint ad quorum collationem ſpectant beneficia, de quorum renunciatione quæritur, vel alij.

dat ipſofacto. Quamuis .n. ſuper hoc ſatis plene in iure alibi [a] ſit prouiſum: ne tamen aliquis in hoc, ex ignorantia iuris ſe ſatagat excuſare,[b] hoc expreſſe præmiſſis duximus annectendú.

¶ Idem.

¶ Procurantes capi viros eccleſiaſticos, vt renuntiét beneficijs, vel vt citati nõ vadant ad curiam; præter pœnam excommunicationis, quam per canones antiquos incurrunt ſi ſint prælati, a perceptione fructuũ per triennium, ſunt ſuſpenſi; inferiores vero beneficijs ſunt priuati. Eandem pœnã incurrunt ipſi citati, qui ſe capi procurant. Reſignatio etiam ſic facta non tenet, etiam ſi per prælatos recepta fuerit vel ratificata: hoc dicit. Io. And.

CAP. II.

Multorum [c] ad nos grauis querela deduxit, quòd nonnullus obtinentes temporale dominiũ[d] viros ſæpe eccleſiaſticos[e] capere, captoſq.[f] donec ſua reſignét beneficia, aut ne citati ad Apoſtolicam[g] ſedem ab homine[h] vel a iure[i] venire ad ipſam valeant, auſu detinere ſacrilego non verentur: citatos eoſdem in exitu eorũ † diſtrictuum vt plurimũ capientes.

Conſiderantes igitur quãtum ex his tam noſtro & Apoſtolicæ ſedis honori,[k] quàm perſonarum eccleſiaſticarũ quieto & proſpero ſtatui, non ſine damnanda exempli pernicie derogetur: ſacro approbáte concilio ſtatuimus, vt præter ſententiam canonis.[l] quam facientes, & fieri procurantes præmiſſas[m] † incurrere dignoſcuntur, procurantes ipſi perſonæ eccleſiaſticæ[n] exiſtentes, a perceptione fructuum eccleſiarum ſuarũ ſi fuerint prælati,[o] triennio ſint ſu-

† al. inſtrumentorum diſtrictuum, &c.

† In antiquiorib. codicib. et impreſſis conſtanter legit. præmiſſa.

alii.cum generaliter loquatur, & fortius hoc quo ad ſecũdum caſum de impedienda citatione.

a Suſpenſi] vide quod no. de ele.cum Vuinton.in gl. no.quod,in fin.

Gl.ſeq alleg. 3 concor.& ex his infert, & remittit.

b Inferiores] ſimilis diſtinctio ſup ead. compi. de vi.& hona. ale.quoniam.in prin. & circa fin.de deci c. 1. Ne ſtatu mon.ne in agro.§ ſi quis. Et ſic patet, quod in pœnis defertur dignitati. de of deleg.c.2.lib 6. 1a hoc de tranſactio.ca. vltimo in vlt glolla de iureiur. cum quidam.

c Obtentis]in obtinendis non videtur impedire:econtra ſupra e proximo,ver.ipſius filii.

d Eandem] ſuſpẽſionis a perceptione fructuum per triennium, ſi ſint prælati,& priuationis beneficiorum quo ad inferiores.

e Sæculari] nõ eſt ergo locus pœnæ,cum per poteſtatem eccleſiaſticam ſe capi procurant Et ſcias quod ſæcularis poteſtas hoc faciens, canonis ex.cõmunicationem incurrit , & ſi clerico non intẽdat iniuriari:manus in eis ſua & ininiois ſedi Apoſtolicę, & ordini clericali da ſen.excom.contingit And.

+ Singulariter adhoc q̃ no in 3.not. quia alias ut notant de Imo. in glo. nullus & An cha. geſta p meiũ tamen ipſo iura, c. Abbas , qũ me.cau.& dilo. cit hic Imo.

f Procurarint .] & gñaliter actores non ſolum hãc qui fiunt cũ incarcerato nõ valere . l. q in carcerẽ. ff. quod me. cau. Pon.

ſpenſi: a quod ſi inferiores b extiterint , eo ipſo obtentis c beneficijs ſint priuati . Illis pœnam incurſuris eandem , d qui necitati (vt præmittitur) ad ſedem Apoſtolicam veniant, ſed vt ſe ſub obtentu huiuſmodi a veniendo excuſent, a poteſtate ſæculari e ſe capi,(vt interdum contigiſſe audiuimus) procurarint. f Sane reſignationes beneficiorũ modo g ſupradicto extortas (licet a reſignantium ipſorum prælatis receptę, h aut ratæ i hábitæ fuerint) nullius k omnino decernimus † eſſe firmitatis: Locorum ordinarijs iniungentes , vt poſtquam eis cõſtiterit l aliquos ſibi ſubiectos pœnam & ſentẽtiam incurriſſe præmiſſas, ipſas publicare m non differant, executionique debitæ (prout ad eos pertinuerit) demandare.

pœnam incurrunt:ſed etiam,ſi de hoc conſtiterit,procedetur contra ipſos vt contra contumaces, vt lit non cõt. quoniam.poſt prin ſup.ea. compil. de iud dudum. ff ſi quis cau.l. 2.in fi eum concor. & huic eſt ſimile de offic. deleg. paſtoralis,in fine

g Modo ſupradicto].ſ.per captionem & detentionem ſecularium poteſtatum. & facit quod no. quod met.cau. Abbas & c.ſeq

h Receptæ] principio.

i Ratæ habitæ.] ex poſtfacto.

Gl ſeq.ca ponit, arguit, quærit, remittit & ſoluit.

k Nullius omnino] ita q non valeant & quo ad renuntiantem.& facit ad ea quæ notant & ſcripſi de renun.q in dubiis. Quid ſi int. iuenerit iuramentum.? vide q no. de iureiu. ſi vero & vene quod habes eo ti. verum.

l Conſtiterit.parte vocata.& vide quod no.ſup.ea.compil de off deleg c.vnico.

m Publicare.] non requiritur ſola,quam incurrunt ipſo facto,ſed ſufficit publicatio concord.de homi pro humanum ſi.l.6.ſup.ea.compi.de cenſi. præſenti.de priuil. c.1 in prin.

CVpientes] Tres ſunt partes principales ſecunda. ibi, illos tertia:ibi, Sane. Imola.

CASVS. Dicitur in c.1.de exceſ præl.in 6.q religioſi Mẽdicantes non acquirant aliqua loca de nouo Romano Pontifice inconſulto , nec loca donata à laicis recipiant,nec aliquas domos permutent ipſo Romano Põtifice inconſulto & ignoranter Ponamus q quidam religioſi fecerunt totum contrarium, quia acquiſiuerunt res hæreditarias,domos ſuas permutauerunt , & ſine cõſilio Romani pontificis , quæritur quam pœnam tales incurrunt? Dicit Clemens q vltra pœnas contentas in c.illo primo de exceſ.præla.ſ.in 6. ipſi incurrunt ſententiam excommunicationis. Item multi erant religioſi, qui in ſermonibus ſuis ſubtrahebant parochianos a ſolutione decimarum. Item in confeſſionibus dicebant populo,ne decimas ſoluerent ſuæ eccleſię parochiali:& qd non ſoluendo nõ peccabant Dicit Clemans Pontifex Romanus, quod tales ipſo facto ſunt excommunicati : immo mãdat ipſe Põtifex Romanus,quod ipſi religioſi excommunicati populum, vt ſoluant decimas locis quibus debẽnt,& cõtra facientes, vltra pœnam illius capituli incurrunt ſententiam excommunicationis hoc dicit.

HR. ¶ Collige aliqua notabilia,& primo q conſtitutio diſponens contra Mendicãtes, non includit alios religioſos non mendicantes: ſecus ſi conſtitutio diſponat contra religioſos in genere: tunc enim comprehendũtur Mendicantes & non Mendicantes,vt dicit gloſſ. in verbo, religioſos. No.diuiſionẽ gl & ſummarium , & ſin illam lege tex.& facilẽ reparies No.q virtutib.præmia tribuẽda ſunt de hoc in gl.2.& pro hoc 12 q.2. eccleſiaſticis.vnde in pſal. Beati qui faciunt iuſtitiam in omni tempore. No q qui non põt per præmia induci ad obſeruantiam iuſtitiæ debet per pœnas coerceri.pro hoc quia quos Dei timor,& c.de elec.cum in cunctis .§ clerici, & de hoc in glo 4 Zab.

¶ Idem.

¶ Excõicat religioſos Mendicantes tranſgreſſores cõſtitutionis Bonifacij de exceſſib.præla.c.vnico.lib.6. Itẽ omnes religioſos,qui in ſermonibus vel alibi profeſſunt aliqua vt retrahunt a ſolutione decimarum,quarum ſolutionem certis diebus , & in confeſſionibus ſuadere tenentur ſub certis pœnis , quas incurrunt: Niſi ſint tales , quorum monaſterijs vel eccleſiis competat percipere decimas . Ioan. And.

CAP. III.

CVpientes n eos, quos ad obſeruantiam iuſtitium, virtutũ o præmia non inducunt,tam adiectarum exaggeratione p pœnarum, quam adijcẽdarum de nouo formidine q à temerarijs auſibus reſtringere, tranſgreſſores conſtitutionis r

Prima gloſſa dicit quid faciat.

n Cupientes] Excõicat religioſos Mendicãtes trãſgreſſores conſtitutionis Bonifacii de exceſſib præl.c.vnico, lib.6 item omnes religioſos, qui in ſermonibus vel alibi profeſſunt aliqua , vt retrahant a ſolutione decimarum & quarum abſolutionem certis diebus & in confeſſionib. ſuadere tenentur ſub certis pœnis, quas incurrunt , niſi ſint tales, quorum monaſteriis vel eccleſiis competat percipere decimas. Vltimo ibi, Sane.excommunicat violatores decret. 1. de ſepul. lib. 6. & abſolutiones Papæ reſeruat.

o Virtutum præmia.] facit.C.de ſta.& ima.l.vl.in prin. ff.de iuſt.& iur leg.1.poſt prin.

p Exagceratione.] id eſt, aggrauatione.

q Formidine.] de ele cum in cunctis. in fi.cum ſuis cõcor. & de præb.cum qui 2.reſpon. lib 6.(adde no.de off.ord. irrefragabili.in vlt glo.

r Conſtitutionis.] Bonifacii de exceſ. præla. c. vnico, lib. 6.

a Men-

quę religioſis mendicantibus [a] domos ad habitandum, vel loca quęcunque de nouo recipere, recepta hucuſque mutare, vel ea transferre in alios cuiuſuis alienationis titulo interdicit. Illos † etiam religioſos, [b] qui aliqua proferre, ut audientes a decimarum eccleſiis debitarum ſolutione retrahant in ſermonibus ſui vel alibi proferre præſumunt, excommunicationis ſubiacere ſententiæ decernimus ipſo facto.

¶ Et quia niſi fiat quod bonum eſt, a malo abſtinere non ſufficit, [c] religioſis omnibus iniungimus ſub obteſtatione diuini iudicii, & interminatione maledictionis æternæ, vt quotiens populo [d] prædicabunt in prima [e] Dominica, quarta, & vltima Quadrageſimæ, & in feſtis aſcenſionis Dominicæ, Pentecoſtes, [f] natiuitatis beati Ioannis Baptiſtæ, aſſumptionis, & natiuitatis beatiſsimę virginis Marię matris Dei, audientes expreſſe [g] ſtudeāt informare, ſi ab eccleſiarū rectoribus vel vicariis, aut loca tenētib. eorundē requiſiti [h]. fuerint. Necnō & his, quorū confeſsiones audient, cōſcientiam facere, ꝙ decimas ſoluere non omittunt. Quod ſi forte in prædicationibus hoc ipſum ſupradictis diebus ſuadere ſciēter omiſerint per ſuperiores eorū grauiter arguantur. [i] Quibus ēt ſuperioribus in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipimus, ut contra taliter omittentes ſtatuta pœnalia faciant, [k] ſecundum quæ ſi acriter puniant tangreſſores, quod pœna eorum ſit cœteris in exemplum: Conſtitutione bonę memorię Gregorii [l] Papæ decimi † prædeceſſoris noſtri circa hæc edita in ſuo nihilominus robore duratura. Qui uero ſcienter poſtpoſuerint confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis huiuſmodi decimis, ab officio prædicationis tamdiu maneant ipſo facto ſuſpenſi, [m] donec confitentibus ipſis (ſi hoc ipſum ſibi

a Mendicantibus. qui ſint hi, habetur de relig. domi. c. vnico, lib. 6. ſic & alibi differunt mendicantes a non mendicantibus de elect. quorundam, lib. 6. de regu. non ſolū & c. conſtitutionem, de ſta. reg. c. vnico, § ſane, eo. li. & facit quod dicam infra de ſent. excom. c. 1.

b Religioſos. Mendicantes vel alios, fa cit iuſ. ver. pro. ſæculares ergo clericos vel laicos non arctat hęc pœna. concordantias dabo inf. de ſent. ex com. c. 1.

c Non ſufficit. Pſ. 33. Benedicam Dñm ibi declina. alias di uerte a malo, & fac bonū, inquire pacem &c. & 22. q. 5. de forma, 12 q. 1. duo. in fi. de pœn. d. 2. ſi n ibi, ſcienti bonum & nō facienti illud peccatū eſt quod fuit uerbū Iaco. c. 4. in fine.

† Vide conc. Tri. ſeſ. 25. de refo. c. 11.

d Populo cū ſermocinantur, ad clerum nō videtur adſtringi.

Glo. ſequens quæſtionem ſoluit.

e In prima. cōfeſſa ennumerat quibus voluit hoc prædicari fuit aūt de arbitrariis & facit quod dicā de teſtib. ſi qñ, & ſic nō cogimur aliter reſpōdere, quare non dicat de feſto Natiuitatis Domini, & Reſurrectionis.

f Pentecoſtes. vide quod dixi ſup. ea. cōpil. de relig. & uener. ſanctorum, c. vnico circa finem.

g Expreſſe. ſatis exprimunt, ſed parum informant.

h Requiſiti. alias non tenentur, de iure iur. breui de ſent. ex com. c. 1. cum conco. lib. 6.

i Arguantur. hoc ſpectat ad prælatorum officium, d. 45. capit. 1. & ca. cum beatus in princip. de accuſ. qualiter 2. uer. licet autem.

K Faciāt. Nota qđ religioſi correctio primo ſpectat ad ſuum prælatum. de hoc, de offic. ord. quanto.

l Gregorii. de deci. cap. 1. lib. 6. quæ diligitur ſolis Prædicatoribus & Minoribus & loquitur non ſolum de decimis, ſed de aliis rebus eccleſiis dabilis, hic ſolum de decimis.

Glo. ſeq. primo remittens de uarietate pœnarum de ſuſpenſionis pœna proſequitur ponens 25. ſuſpenſionis ſpecies cū ſuis diuiſionibus, ſecundo infert ſuſpenſum ab officio nō ſuſpenſu a bñficio, ponēs circa id quinq. opiniones, quarū tres vltimas dicit coniungendas.

Pœnarū ſpēs variæ ſunt iure ſtatutæ

m Suſpenſi. Nota nouam ſpeciem ſuſpenſionis. Ad eius euidentiam ſciendum varias ſpecies pœnarum a iure ſtatutas. de officio ord. ad reprimendam & ibi de his in gloſ. plenius pe. Hoſtien. in ſumma, de pœnis. § quod ſint ſpecies, inter quas eſt pœna ſuſpenſionis, de qua proſequendo ſciendum eſt, ꝙ de ſuſpenſione multiplici tractant iura. i. ſ. n. ſuſpenſio a communione fratrum ſimplex. 18. diſt. ſi quis autem, determinata ad duos menſes, ea. diſt. c. ſi. Quandoque ad fratres non ſuæ eccleſiæ ea. d. placuit. 58. diſt. c. ſi. n. Eſt etiam ſuſpenſio a cōmunione Eucharistię donec pœniteat. de elec. Oſius de his quę ſiūt a ma. par. ca. cap. 1. in ſi. Item ab oblatione altaris 27. q. 4. nitor. Item a perceptione ſacramētorū. 11. q. 3. ſicut Apoſtoli. & cap. ſequentib. de cleri. excom. mini. ca. ſi. Itē a conſecratione epiſcoporum ſimpliciter de tranſl. c. 2. & determinata ad annū de elec. prouida. li. 6. Item a collatione ordinum oīum, & ſimpliciter. de temp. ord. vel non eſt & ea dilectus. & cum determinatione anni, eod. tit. eos, qui. lib. 6. & triennii. de ſimo. c. penult. Quandoq. cæterorum ordinum tantum. eo. tit. litteras. Quandoque clericalis tonſuræ tantum eod. titul. nullus, li. 6. Item ab ipſorū executione qñque ſimpliciter. eod. tit. nullus, lib. 6. Qñdoque certi ordinis tantū ſimpliciter, eo. tit. litteras vel ad tēpus, eo tit. uel non eſt de ſimo. c. pen. Qñdoque a pōtificalib. tātum de tranſla. c. 2. Qñque ab officio ſacerdotali, de of. dele. lane 2 eod. ti. c. 3. lib. 6. Qñq; non a toto ſacerdotali officio, ſed ſolum a celebratione Miſ. Qñq; per duos menſes de cleri. per cul. præterea. Quandoque per annum. 55. diſt. nullus de conſecra. diſt. 5. relatum. Quandoque per duos annos de cler. percuſ. præſentium. Item eſt ſuſpenſio ab ingreſſu eccleſiæ quandoque ſimplex 7 q. 4. nullus. & c. ſi quis deinceps. de pœnit. & remiſ. omnis de offi. deleg. c. 3. lib. 6. Quandoque determina. ad menſem de ſent. excom. ſacro Qñque quouſque ſatis fecerit de cenſi. exigit lib. 6. Quandoq. ſuſpenditur quis ab ingreſſu & diuinis per menſē. de ſent. excō. eo. ti. 1. lib. 6. Si quid importet ſuſpenſio ab ingreſſu, habetur de ſent. excom. is cui li. 6. Itē eſt ſuſpenſio ab officio quandoq. ſimplex. de uſur. quia in omnib. in ſi. & ſup. ea. cōpil. de reb. eccl. non alie. c. 1. Quandoque per annum de of. deleg. c. vlt. ſi. ut autem. lib. 6. de re iud. cum æterni eod. lib. Qñque per triennium de cland. deſpo. c. ſi. ad h. & ſup. ea. copil. de hæret. c. 1. ad fin. Item eſt ſuſpenſio a voce capituli donec ſe ordinetur. ſup. ea. compil. de ætate. & qualit. ut hi qui. 2. ta.

Suſpēſio eſt multiplex.

† In manuſcripto codice legitur nō illa cōſtō cuius hic ſit mētio, q̄ hētur in c. de deci. mis, li. 6. in omnib. exēplaribus tam manuſcriptis, q̄ ēt impreſſis quæ videre licuit, ſtribuit Gre. nono.

bi dicendi [a] commode facultatem habuerint) con ſcientia fecerint. Exinde [b] excommunicationis incurſuri ſententiam ipſo facto, ſi prædicare l præſumpſerint prædicta negligentia, vt præmittitur, non purgata. Ad † religioſos tamen monaſteriorum vel rectores eccleſiarum decimas percipientium [c] nolumus hoc extendi. [d]

Excommunicat violatores decret. 1. de ſepul. lib. ſexto, & abſolutiones Papæ reſeruat, hoc dicit. Ioan. Andreæ.

Sane temerarios violatores conſtitutionis [e] illius, quæ religioſis & clericis ſæcularibus prohibet, ne aliquos ad vouendum, iurandum, vel fide interpoſita, ſeu aliàs promittendum inducant, vt ſepulturam apud eorum eccleſias eligant, vel iam electam vlterius non immutent, ſimilem [f] ſententiam, pœna in dicta conſtitutione contenta [g] in ſuo perdurante robore, incurrere volumus ipſo facto, ab alio quam a ſede Apoſtolica, præterquam in mortis † articulo, nullatenus abſol-

† In antiquioribus codicibus et impreſſis conſtanter legitur ita. Ad religioſos tamen monaſteriorum vel eccleſiarum decimas percipientium, &c.

Item beneficio habitu ſimplex de elect. nihil eſt determinata ad ſex menſes & annu. ſup. ea. compil. de vita & honeſt. cleric. c. 2. Ad triennium de reb. eccle. non alien. c. 2. lib. 6. de ele. cum in cunctis co. tit. c. 1. & c. capientes, §. cæterum, lib 6. Ad tempus incertum, ſcilicet quamdiu tacuerit de elect. generali. lib. 6 determinata etiam quoad partem diſtributionum, vt in prædict. decre. vt hi qui, a. re ſpõ. ſuſpenditur etiã quis a beneficio obtinendo per ſex mẽſes & per annum, vt in prædi. decr. 2. de vita & honeſt. cleri. Quandoque per annum, & biennium. de ſtatu mona. ne in agro §. ſi quis. Item eſt ſuſpenſio ab officio & beneficio ſimplex, de teſt. tam litteris, in fi. de ſecun. nup. c. 1. de pri u. leg. tuarũ. Quandoque determinata ad tempus ſatisfactionis vel reſtitutionis, de electio, quia ſepe. de cenſi. exigit, lib. 6. & quandoque hæc ſuſpenſio dicitur ab ordine & dignitate, de ſchiſmati. cap. 1. in fi. & quandoque fit alternatiue, de vita & honeſta cleri. a crapula. Item ſuſpenditur quis ab adminiſtratione ſimpliciter, de ſolut. c. 2. & cum determinatione triennii, de reb. eccl. non alien. c. 2. Et interdum ſuſpenditur ab officio, adminiſtratione, & beneficio vſq; ad ſatisfactionem ſupra ead. compi. de dec. c. 1. Item ſuſpenditur quis a priuilegio clericali, quando in perſona, quandoque in rebus, de vita & honeſtate cleri. c. vlt. & ſup. ea. compil. eodem tit. c. 2. Item ſuſpẽditur quis a collatione beneficiorum ſimpliciter de præben. graue. ne ſede vacante. cap. vnico lib 6 & cum determinatione anni vel vel biennii ſup ea compil. de ſtatu mona. nec in agro, §. ſi quis. Item ſuſpenditur quis a confirmatione epiſcoporum ſimpliciter, de transla. ca. 2. quandoque a confirmatione inferiorum, de elect. nihil eſt. Item ſuſpenditur prælatus regularis a receptione profeſſionis, de regu. non ſolum, in lib 6. Item ſuſpenditur officium minoris legati præſente legato de latere de offic. leg. ſolente. Item ſuſpenditur ſtatus canonicarum Alemaniæ, de elect. indemnitatibus, §. pen. lib 6 & ſup. ea. compilatione, de ſtatu. regul. attendentes, §. illas quoque. Item ſuſpenditur quis ab officio aduocationis & notariæ. de hæ. ſi aduerſus. Item a collatione magiſterii, ſup. ea. compilatione de magi. cum ſit. Item ab officio prædicandi, ut hic. Et quia ſupra poſui vt diuerſa ſuſpenſionem officii & beneficii, videtur q ſuſpenſus ab officio, non per hoc ſit ſuſpenſus a beneficio, alias ſuperflue adderetur ſecunda, ſi includeretur ſub prima, & hoc putabat Hoſtienſis verum in ſuſpenſione iuris at. nnt. poſt eam de iud. cum æterni. li. 6 cui concor. Archid. ibi ut ſic ſtatutum iuris pœnale reſtringatur, de elect. ſtatutum lib. 6. facit de deci ad audientiam. cum concor. Secus dicunt ibi in ſuſpenſione hominis de cleric. coniuga. diuerſis, & cap. Ioannes de præbend. cum ſecundum, de ætate & qualit. cum bonæ de appellat. paſtoralis, de excep. Apoſtolicæ, & ſic dixit Hoſtienſis intelligendum quod not. in ſumma de verbor. ſignifi. § vlt. ver. in fi. no. & ſeq. Ad hoc facit quod dicitur miniſtro agimus lege contra. cum miniſtro legis, ff. de arb. l. Celſus nec debet iudex eſſe clementior lege in Auth. de iud. §. oportet colla. 6. In contrarium 81. diſtinct. n. ſi quis ſacerdotum, & capitu. eos & quod ibi no. de conſue. cum dilectus, in gloſ. ſuſpenſus, circa med. um & de cleri. excom. mini. latorem beneficium datur propter officiũ, de reſcri. a. ſi. lib. 6. & videtur expreſſum, 23. diſt. præter hoc, & ibi directe contradicit Ioannes ſupradictæ diſtinctioni Hoſtienſis, vt ſcilicet ſuſpenſus ab officio à iure, ſit ſuſpenſus a beneficio, ſi ab homine, non, niſi in ſententia exprimat. & ibi vide. Tanc. & Vinc. dicebant de ætate, & qualit. cum bonæ. vt ibi dixi ſuper glo. a. tunc demum ſuſpenſo ſubtrahi bñficiũ cum eſt in mora petendi abſolutionem, alias nõ, allegant de elect. c. vi. 1. q. 5. ſup cauſa facit ne ſede vacante capit vnico, §. cum vero li 6. Abb. in decret. a. crapula. de vit. & hon. cler. vt ibi dixi, ſuper gl. a. diſtinguebat ſuſpenſum ab officio pro crimine, vel pro infamia tantũ, vel facto, de quo dubitatur an ſit mortale, vt primo caſu ſit ſuſpenſus a beneficio, ſecundo, non facit ſecunda q 5. presbyter, de purg cano. c. 2. & a. inter ſine forſan habuit a Goffr. qui no. de appel. paſtoralis, in vlt gloſſ. quod cum plerunque ſuſpenſio fiat ex leui cauſa, ut propter infamiam vel ſcandalum, vt prædicto cap. presbyter non ſubtrahetur per id beneficium, quod ſine magna cauſa ſubtrahi non debet. 16 q. 7. inuentũ quia nec ſunt ſubtrahenda ſtipendia quamdiu, & c. C. de exec. rei iu. l. ſtipendia, ſecus ubi ſuſpenſio fit ex magna cauſa, de pur. can. cum inter uel ſi ſuſpenſus contempſit ſuſpenſionem de æta. & quali. cum bonæ. Videntur iſtæ tres vltimæ opiniones coniungendæ & ſequendæ, niſi aliud pro uel contra in ſententia uerba hominis exprimatur.

Supplicium leuius datur q iura miniſtrans.

† In articulo mortis nulla eſt caſuum reſeruatio, atque id oẽs ſacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusuis peccatis, & cenſuris abſoluere poſſunt. ita conc. Tri. ſeſſ. 14. c. 7. de caſuum reſeruatione.

Beneficium ſine magna cauſa non eſt ſubtrahendum.

a Dicendi. Nota contraria contrariis purgari ad idem de purg. can. inter & c. cum in iuuentute de hæret. c. 2. in prin. lib 6. peccatum ergo tacendi dicendo purgatur, 43. d. ſit rector.

b Exinde poſtea exponi, id eſt poſt ſuſpenſionem vel id eſt, poſtquam omiſerint, cum potuerint conſcientiam confitentibus facere, de uno præmiſſi. Io. An.

c Percipientium. ſoli enim non percipientes ſolent hæc delinquere.

d Hoc extendit in originali littera e F. hæc, per quod videtur reſcipere etiam verſa illos etiam, ut ſi religioſi tales aſſerentes aliqua, quæ retrahant a ſolutione decimarum, excommunicati non ſint.

e Conſtitutionis de ſepul. c. 2 lib 6.

f Similem ſententiam. excommunicationis, de qua dixit vltimo, & illam ſupra uocauit ſententiam, reliquæ ſunt pœnæ.

g Contenta punit illa conſtitutio eligentes, ut quoad ſepulturam inteſtati decedant. Item alicientes, ut ſi eos ſepelierint, reſtituere teneantur corpora, ſi petantur, & omnia quæ peruenerunt ad eorum ratione ſepulturæ in tantum decem dies, alias ipſorum eccleſiæ ubi ſepulti fuerant & ipſarum cœmeteria ſunt interdicta.

a Abſoluen-

a Abſoluendos.] hoc reſpicit vltimum caſum tm̃ ſic ſeparatũ ab aliis a ſuperioribus ergo excõmunicationibus abſoluẽt ordinarii. de ſint. excõicationis, nuper.

DE POENITENTIIS ET remiſſionibus.

uendos a nullis priuilegiis aut ſtatutis cuiuſcunque tenoris exiſtant, ſuper his valituris.

TITVLVS IX.

De pęnitentiis & remiſſionibus.

Clemens V. conc. Vieñ.

Dãnatis ad mortẽ hoc petẽtibus pœnitẽtia cõcedi debet, nec valet contraria cõſuetudo. Secundo locorũ ordinarios ad hoc exequendum excitat, ibi, Locorum hoc dicit Io. And.

CAP. I.

CVm † ſecundum b ſtatuta canonica c vltimo deputandis ſupplicio, negari (ſi petãt d non debeant pœnitentiæ a ſacramentum, abuſum dãnabilem in qubuſdam partibus contra hoc introdu-

Viſum eſt ſupra de pœnis in foro contentioſo, ſeu litigoſo: nũc uidẽdum eſt de pœnis in foro pœnitẽtiali. Et quia in remiſſionem vel diminutionẽ pęnæ ſolent concedi indulgẽtiæ ideo, &c.]

CVm ſecundum. CASVS. In concilio Viennẽ. fuit a nonnullis expoſitũ, qͣ licet in ſtatutis canonica ſit cautum, quòd condemnatis non debet denegari ſacramentum pœnitentiæ & Euchariſtiæ, tamen plures iudices temporales cõdemnatis hoc denegabant, & ad ſuã excuſationẽ allegabãt conſuetudinem: Cõcilium primo damnauit illam cõſuetudinem, quæ potius abuſus dicitur, & mãdat ordinariis locorum, ut moneant iudices, ut non faciant denegari illa ſacramenta condemnatis & ſi recuſauerint obedire, illos cõpellãt cenſura eccleſiaſtica idest, excõmunicatione & interdicto, qđ continetur nomine cenſuræ. hoc dicit. H. R. Collígo aliqua notabilia Primo qđ ſacramentum pęnitentię condemnatis ad mortem non debet denegari. Idem de Euchariſtia, quamuis non loquatur tex. Clemen. formaliter nec valet cõſuetudo contraria. Not. qđ aliquando uerba exhortatiua & deprecatiua imponunt neceſſitatẽ, quia habemus conſilium reuerẽtiæ, quod obligat ſicut præceptum, quando materia eſt neceſſaria, ſ. ob reuerentiam perſonarũ, quibus Papa ſcribit: verbis deprecatiuis, & exhortatiuis, ut hic. Nota qđ dięceſanus poteſt monere & excõmunicare dominum temporalem. Nota modum obſecrandi per uiſcera miſericordiæ Ieſu Chriſti. concord. de elect. ubi periculum. § ceterum. lib. 6. Nota quod qui miſericordiam facere recuſat, Chriſtum qui eſt miſericordia, negat. 7. q. 1. omnis. de pœn. diſtin. 1. ſerpens. Zab.

† Vide notã contra g docto res in c. 1. ex tra de furtis

Prima gloſſa ſummat, & diuidit.

b Cum ſecundum.] Damnatis ad mortem hoc petẽtibus pęnitentia concedi debet, nec ualet contraria conſuetudo Secũdo, locorũ ordinarios ad hoc exequẽdum excitat, ibi, Locorum.

c Canonica.] 13. q. vlt. c. pen. de furtis c. 2.

d Si petant.] facit de eo qui dux. in matri. c. ſignificaſti in ſi. & quod ibi not.

e Pęnitentiæ.] nec Euchariſtię eo. tit. quod in te. & de hoc ſatis dixi. de celebr. Miſ. ſane, & de ſepultura patet in prin. c. vlt. 13. q. vlt. not. Hoſt. de ſepult. ea parte a qđ furca ſuſpenſus non deponatur ſine licentia iudicis, quã tamen petitam facile cõcedere debet. ff. de cadapu. l. 1. & 2. & 3. & ſi poſtea fuerit pœnitens, ſepelietur, vt in præd. c. vlt.

ctum aboleri omnino volẽtes, iuſtitiarios omnes & dominos temporales, ut ab huiuſmodi deſiſtant abuſu hortamur ĩ Domino, & obſecramus per uiſcera miſericordiæ f Ieſu Chriſti, Locorũ ordinariis nihilominus iniungentes, ut eos ad hoc cum primum commode g poterunt diligenter monere, & ſi neceſſe h fuerit; eccleſiaſtica cenſura i compellere non omittant.

Idem.

Repetit cõcilium generale de quęſtoribus nõ admittendis ſine litteris Apoſtolicis, uel dięceſanorũ. Et addit per diæceſanos litteras Apoſtolic. prius examinari h. d. Io. And.

CAP. II

ABuſionibus, k † quas nonnulli eleemoſynarum quæſtores in ſuis proponunt prædicationibus, ut ſimplices deci-

f Miſericordię.] cui nec mẽſura. poni pt nec eius tẽpora poſſunt deſiniri 26. q. 6. is qui de pœn. diſt. 1. multiplex.

g Commode poterunt.] ſimile de elec. quã ſit, & ca. cupientes § cæterum. lib. 6.

h Neceſſe.] q. a monitioni non parenti.

i Cenſura.] de verſig. quatenus.

ABuſionib.] Tres ſunt partes principales, quæ petent. CASVS. Fuit in concilio Viennẽ. expoſitum, qͣ nonnulli, id eſt aliqui quæſtores eleemoſynarum plantes abuſus perpetrauant, ut ſubtraherẽt pecunias a populo. Concilium decreuit vt nullus quæſtor admittatur. niſi oſtendat litteras domini Papæ, uel diœceſani, per quas ſit ei conceſſa facultas & licẽtia faciendi quæſtum: & niſi etiam declaret cauſam ſui aduentus, & debet litteras ſuas oſtendere dięceſano, in cuius dięceſi vult facere quæſtũ. Et ſi Diœceſanus tãmen de abuſis, non debet illos admittere, niſi conſtet, de approbatione ſedis Apoſtolicæ Puteu in verſ. [Ad hæc.] renouatur Clementis abuſus, quos perpetrabant & faciebãt iſti quæſtores, & mandatur vt ab ipſi abſtineant hoc dicit. H. R. ¶ Collígo aliqua notabilia.

Primo ex principio c. qđ quæſtores non ſunt permittẽdi prędicare, ſed ſolum declarare cõtenta in ſuis indulgentiis Not. qđ quæſtores non ſunt recipiendi, niſi exhibeant, idest, niſi oſtendant litteras ſuæ facultatis & poteſtatis. Nota iuncta gl. qđ minores ep̃a nõ poſſunt ſua auctoritate concedere indulgentias. Not. ex fine, qͣ quęſtores in hmõi officio ſubiciuntur ordinariis: non obſtante priuilegio exemptionis. Not. qđ abuſiq iſt euitãda, vnde priuilegiũ perdit qui abutitur. 11. q. 3 priuilegium. damnatur etiam abuſus clauiũ, 11. q. 3. ipſe Nota. qͣ ſimplices non ſunt decipiẽdi, & vr̃ hoc excuſat ſimplicitas, & quod hoc ſimplices dicuntur qui de facili credunt 22 q innocens Zabar.

Prima gloſs dicit quid facit, & diuidit

k Abuſionibus repetit concilium generale de quæſtoribus non admittẽdis ſine litteris Apoſtolicis, vel diœceſano ã Et addit per diæceſanos litteras Apoſtolicas prius examinari Ponit ſecunda octo reprehẽſibiles actꝰ

i Vide Antoniũ Gomeziũ tum. 3. uariar. reſolut. ca. 14. nu. 8. ubi pulchre agit de materia huius gl.

† Quæſtorũ nomẽ & uſũ omnino aboleuit cõcilium Trid. ſeſſ. 21. de refor. c. 9.

piant, & aurum ſubtili vel fallaci potius ingenio, a extorqueant ab eiſdem, cum in animarum cedat † periculum & ſcandalum plurimorum viam, prout eſt nobis poſſibile, b præcludere cupientes, iuxta ſtatuta † concilii generalis c duximus prohibendum diſtricte, ne quæſtores d aliqui, niſi Apoſtolica, vel diœceſani epiſcopi litteras exhibuerint, quomodolibet admittantur, nec permittantur e (Cum ſolum ipſis competat f indulgentias ſibi conceſſas inſinuare populo, & charitatiua poſtulare ſubſidia ſuppliciter ab eodem) vllatenus ipſi populo prędicare, nec g aliud exponere, quã quod in litteris continebitur ſupradictis: Literas h quoque Apoſtolicas, diœceſani epiſcopi, ne quid fraudis committi valeat per eaſdem, antequam admittant quæſtores ipſos examinent diligenter.

cum ęquanimitate remittãt, tertiam, † aut quartã m partem de pœnitentiis iniunctis relaxent, animas tres, vel plures parentũ vel amicorum illorũ, qui eleemoſynas eis cõtulerunt, de purgatorio (vt aſſerunt mẽdaciter) n extrahãt, & ad gaudia paradiſi perducant, benefactorib. locorum quorum quæſtores exiſtunt remiſſionẽ plenariam peccatorum indulgeãt, & aliqui ex ipſis eos a pęna, o & a culpa, vt eorũ verbis vtamur, p abſoluant, Nos abuſus huiuſmodi, per quos cenſura vileſcit eccleſiaſtica, & clauium Eccleſiæ auctoritas ducitur in contẽptum, omnimodo aboleri volentes. Ea per quoſcunque quæſtores fieri, vel attẽtari de cętero diſtrictius inhibemus. Omnia & ſingula priuilegia, ſi qua ſuper præmiſſis, vel eorũ aliquo ſint aliquib. locis, ordinibus vel perſonis q quęſtorum huiuſmodi quomodocunque † conceſſa, ne ipſorum prætextu ſit eis materia talia vlterius præſumendi, auctoritate Apoſtolica quantũ ad præmiſſa penitus reuocantes.

Ponit octo reprehenſibiles actus quæſtorum, quos fieri prohibet, & contraria priuilegia reuocat. Io. And.

Ad hæc, cum aliqui ex huiuſmodi quæſtoribus, ſicut ad noſtram audientiã eſt perlatum, non ſine multa temeritatis audacia, & deceptione multiplici animarũ indulgentias populo motu ſuo proprio de facto i concedant, ſuper votis k diſpenſent, a periuriis, homicidiis, & peccatis aliis ſibi confitentes abſoluant; male ablata incerta l, data ſibi aliquas pe

Delinquentes quæſtores per epiſcopos puniri præcipit, non obſtantibus priuilegiis, hoc dicit. Ioan. Andr.

Quęſtores autem, qui deinceps in præmiſſis vel aliquo præmiſſorum deliquerint, vel alias etiam quibuſcunque ſuis priuilegiis abuſi fuerint, ſic per locorum epiſcopos puniri r volumus, nullo prorſus eiſdem quæſtoribus in hac parte priuilegio ſuffragante, quod a ſuis temerariis auſibus, qui vbique, vt communis habet aſſertio, nimium excreuerunt, pęnæ formidine propenſius ſ compeſcantur.

DE

---

quæſtuarium, quas ſic prohibet, extrauagantia priuilegia reuocat. Tertio delinquentes per epiſcopos puniri præcipit non obſtantibus priuilegiis. ſecundum diſtinctiones [A 11 gc] Tertiam, [Quarto res.

† al. cedunt.

a Ingenio ſumptũ. C. de commer. & merc. l. 2. & ſi e. 14. q. 5. dixit.

† al. ſtatuta.

b Poſſibile de elect. vt circa, ſupra in l. 6. inf. de verbo. ſignifi. ſæpe.

c Generalis concilii. c. cum ex eo.

d Quæſtores eleemoſynarum, de quibus de priuil. tractatum in princip. habemus enim quæſtores, iudicorum, de quib. de ver. ſignif. forus. & de his quæſtorib. pecuniarum, & ærariorum, vide quod no. ff. de offic. quæſto. l. vnica.

e Nec permittãtur vllatenus ipſi populo prædicare, quod ſequitur.

f Competit. concor. de hæret. c. ſi actiuum § competerend. libro ſexto.

g Nec repete, permittatur.

h Literas hoc add. dit concil. om. generale.

i De facto. Hoc enim eſt epiſcoporum & non inferiorum. de exceſ. prælat. accedentibus. & quo ad proprios ſubditos, non quo ad extraneos cõditum. quod autem.

k Votis. hoc etiam eſt epiſcoporum, quod dic vt dixi de conca. piis.

l Incerta. vide quod dixi ſupra ea. compi. de priuil. c. ſi vero, nec leg. ta.

m Quartam. idẽ puto de alia quota.

n Mendaciter. cum ſint Dei iudicio reſeruatæ 15. d. qualis. prohoc tamen ſ. ſ. ſragia, & de quib. a 4. q. 4. animæ defunctorum. & vide quod dixi ſup. cod. in ſpeciali te. & quod no. Holl. in ſumma, & tenui.

1 Vide Theologos ſcholaſticos lib. 4. ſen. d. 45. & Io. Roffenſẽ cõtra Lutherum art. 19. & aliquot ſequentib.

ſ quibus gloſſas & ſ l.

o A pœna & culpa.] illa eſt illa plenißima peccatorum remiſſio quæ conceditur cruce ſignatis pro ſubſidio vltramarino. de qua ſcripſi poſt Hoſtie. de iudæ. ad liberandum, quæ datur in anno cẽtenerio a in extrauagante Bonifacii. Antiquorum habet. quam ſolus Papa concedit.

† al. ita remiſſ. aut quartam par. alias de pœn. &c.

p Vtamur. concord. ſup. ea. compi. de priuil. c. 1. in prin.

a Vide alias extrauagantes alio rum pontifi cũ tit. de pœ. & remiſſ. in cõib. vbi annus centeſimus ad minus ſpus reducitur.

q Vel perſonis quandoque hoc differunt. de priuileg. ne aliqui lib. 6.

Gl. ſeq ponit quattuor ſpecies iuriſdictionis, quas per Clemen. habent ordinarii in exemptos

Exempti quandoque puniuntur per ordinarium.

r Puniri. per has Clementinas quandoq; ordinarius punit exẽptos, vt hic, & ſup. de teſta. c. 1. de ſtat. reg. c. 2. de relig. do. c. 2. de iure patr. c. 2. quandoque non punit ſed pęnã iuris publicat. ſup. de priu. ea quandoque nõ punit, ſed abſoluit, de ſepul. c. 1. quandoque ſolum circa loca datur iuriſdictio. de ſuppl. negl. prælat. c. vnico, de priuil. cap. 2. generaliter datur iuriſdictio contra eos. de priuil. c. 1. lib. 6.

† al. quoquo modo.

ſ Propenſius idẽ verbum. ſup. eo. ad cõpi. la. de æ. ate & qualitate, vbi qui. & ibi expoſui.

DE SENTENTIA EXCOMMVNICAtionis, ſuſpenſionis & interdicti.

Viſum eſt ſupra per diſcurſum multorum de pluribus delictis: verum quia pro delictis hoīes incurrunt ſententiā excōicationis: ideo videndum eſt de ſententia excōicationis: Vel ſic pōt continuari ad rubricam præcedentē, videlicet, de privilegiis, &c. Viſum de ſacramēto pœnitētiæ, cuius ſacramenti excōicati ſunt incapaces, idcirco videndū eſt de ſententia excōmunicationis:

Ex frequētibus a. Caſus ſic ngara tur. Cōcilio gñali in ipſius ſancto regimine celebrato, fuit a nonnullis ꝑ aliis expoſitū, ꝙ plures religioſi, maxime exēpti & Mēdicātes, quam non Mendicantes ſimulabant interdictum gñale celebrari in aliqua ꝓuincia, & ſiue ci tabant latēter & tenerent ſeu coloraudo facta ina. Cum n. ꝓhibitum ſit omnino clericis celebrare diuinū officium quotiens interdictum eſt poſitum. Item cū ſit prohibitum, ut nulli accedāt ad Eccleſiā, vt ſaltē audire Miſſam vel aliud diuinū officiū, iſti religioſi faciebant foramina in ianuis ſuis & in parietib. ſuis, vt populus audiret diuinū officiū; ex quo eccleſiæ cathedrali graue generabatur ſcandalū, ꝓp quod ordinauit cōcilium vt poſtquam interdictū gñale eēt celebratum. ꝙ nulli ſint tā audaces vt faciant de cætero, & amodo deinceps talia foramina in ianuis ſuis vel parietibus ſuis, alias ipſo incorrunt ſniam excommunicationis, vt ſu c alma a. lib 6. h. d. H R. Not. quod vnica eccleſia eſt, licet ipſius plura ſint membra. Et dicitur eccleſia congregatio fidelium in ea exiſtentium; quia Saraceni & Turci non ſunt de eccleſia. Not. quod vnio vnitas eccleſiæ eſt ſeruanda. Not. quod religioſi exempti debent ſeruare interdictum celebratum in eccleſia matrice vel cathedrali. No. quod non ſolum in legem committit qui offendit verba, ſed etiam ille qui offendit mentem leg s. No quod tempore interdicti in totum debet ianuis clauſis celebrari, vt nec per foramina, s. ſeneſtras laici reſpiciant. No ꝙ ſētentia cenſuræ eſt neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ. de hoc in gl. 5. Zab.

Prima gloſſa ſummat, diuidit, & in fine remittit de tempore huius conſtitutionis.

TITVLVS X.

De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti.

Clemens quintus in conc. Viennen.

Religioſi etiam exempti violantes interdictum poſitum per ſedem Apoſtolicam vel ordinarium loci, vel generalem ceſſationē diuinorum factam per prouinciale concilium, vel eū qui poſſit, ſeruatam per cathedralem vel matricem eccleſiam loci, excommunicati ſunt ipſo facto. Non obſtantibus priuilegiis, cōuentionibus, conſuetudinibus & ſtatutis, & reſpicit pendentia. h. d. Io. And.

CAP. I.

EX frequentibus [a] prælatorumque relatibus [b] accepimus & nos ipſi experientia [c] certa probauimus in minoribus conſtituti, quod plerūque religioſi nunc patenter excuſationibus fucatis [d] & friuolis innitentes, nunc latenter eccleſiarum ſuarum ianuis perforatis, aut in eis factis feneſtris, ſeu modis aliis exquiſitis, non abſque damno cathedralium & parochialium eccleſiarum & ſcandalo plurimorum, dirumpendo neruum [e] eccleſiaſticæ diſciplinæ, ciuitatum, terrarum, & aliorum locorum generalia [f] interdicta præſumptione damnabili uiolare præſumunt. Nos igitur in ſancta Dei Eccleſia, cui diſponēte Domino præſidemus, quæ [g] de(?) vnica eſt, & vnū Deū prædicat atque colit, vnā; fidem firmiter & ſimpliciter cōfitetur, vniformitatē quantū cōmode poſſumus conſeruare volētes, circa interdictorū obſeruantiā pdictorū auctoritate ſedis [h] Apoſtolicæ, vel a locorū ordinariis poſitorū, de fratrum noſtrorum conſilio diſtrictè præcipiendo mādamus, quatenus religioſi [i] quicunque tam exem-

a Ex frequentibus. Caſus. Religioſi exempti violantes interdictū poſitū p ſedem Apoſtolicā, vel ordinarium loci, vel generalē ceſſationem diuinorum factam per prouinciale concilium, vel eum, qui hoc poſſit, ſeruatam per cathedralem, vel matricem eccleſiam loci, excommunicati ſunt ipſo facto, nō obſtantib. priuilegiis, conuentionib. conſuetudinib. & ſtatutis. Et reſpicit pēdentia. Et primo ponit religioſorum exceſſum, qui fuit conſtitōnis cauſa. Secūdo, ibi, [Nos igitur] prouiſionem circa obſeruationē interdictorum, & ceſſationum cum ſui pœna, quam tertio: ibi, Porro. prorogat ad pendētia, & tollit obſtantia. Et in ꝓœmio dixi, hæc decretalis præceſſit concilium, & hæc probat ſequens.

b Querelis. ſimile de priuil. epiſcoporū, lib 6.

c Experientia. quæ eſt rerum magiſtra. de elect. quam ſit in princip. lib. 6. vbi de hoc.

d Fucatis. quaſi tinctis vel coloratis. & habetur hoc verbū de conſe. d. 5. fucare vbi no. verſus Si vitium frontis alicuius fucus inauret.

e Neruū. de conſuetu. cū inter. Et expone neruum, id eſt vigorē Panormitanus.

f Generalia interdicta. de verb. ſig. cum in partib.

g Vnam fidem. ad Ephe. 4. ſup. ca. com. delum. tit. c. unico. §. ad hæc. de exceſ. præl. frequens. ad fi. Vide quid de multiplici ſanitate ſcripſi de ſū. tri. damnatus ſuper collecti iam.

h Sedis Apoſtolicæ per hoc videtur comprehendere interdictū iuris exemplum ſup. e ca. comp. de pœnis, ſi quis ſuadente, § ciuitas. cum conc.

Gloſſ. ſequens præter iſtam ponit decem clementinas, quæ ligant ſolos religioſos, & quatuor, diuerſimode tamen ligant mendicantes, & duas e s fauentes, & ip ſolum quæ clam.

i Religioſi quicunque. mendicantes vel non. Et per hoc patet quod clerici ſæculares non ſeruantes interdictū vel ceſſationē, q̄ ſeruat matrix Eccleſia, non ligat hæc conſtitutio. Et multus tales caſus quib. per has clementinas ligantur religioſi tantum, collige ſup. de elec. c. in plerique ver. nullus de ſup. n. h. præ. c vnico, de decibus eccl. alien. c. 1. de teſta. c. vnico. ve. de. re. c. 1. de ſtatu. mo. c. 1. de relig. do. c. 1 ver. prædictus, de conſe. c. 1. de priui leg. ca. 1. de pœnis, cupientes, vel illo etiam. & ver. ſeq.

Digitized by Google

pti, [a] quam non exempti cuiuſcunque ordinis, & conditionis exiſtant, cum cathedralem vel matricem [b] (ſeu parochialem †) loci eccleſiam illa viderint aut ſciuerint [c] obſeruare [d], non obſtantibus quibuſcunque appellationib. [e] antea etiam ad eandem ſedem, vel alium ſeu alios interiectis & aliis obiectibus quibuſcunque [f]) abſque dolo & fraude, cum moderatione tamen decretalis Alma, [g] inuiolabiliter † conſeruent: Alioquin nõ ſeruantes excommunicationis ſententiæ [h] hoc ipſo uolumus ſubiacere. [i]

¶ Quod etiam in interdi-

Specialiter contra mendicantes, qui tranſeunt ad non mendicantes prouidet decre. 1. de regu. Generaliter contra mendicantes prædi dicit. cupientes an prin. de pœnis. Specialiter contra prædicatores & minores decre. dudum, de ſepul. Specialius contra minores inf eo. cum ex eo pro religioſis ema nauit. de cenſib. ca. 2 de exceſ. pral. ſiequẽs. conqueruntur tñ religioſi, ꝙ conſtitutiones, quæ fauorem ipſorum reſpiciunt, ſunt ſine pœna: ſed contra ipſos editæ ſunt pœnales.

a Exempt. quomodo per diuerſas cõſtitutiones Clementinas ꝓbatur non expedire priuilegiatis vel exẽptis ꝙ tam generalia concilia, dixi ſup. ea. con. p. de ſepul dudum. in princ.

+ Hæc duo verba, ſeu parochialẽ, deſunt in antiquioribus ec. lanb. & impreſſis.

Glo. ſeq. primo exponit quæ ſit matrix, & quare de ea dictum, & dubium ſoluit. Secundo quæritur ſimiliter de duobus, & ſoluit. Tertio quærit de metropolitana. Arguit pro, ſoluit contrarium. Quarto quærit, quæſtionem ſpecificat, & ſoluit illam & ſimilem.

Matrix eſt eccleſia baptiſmalis.

b Matricem. Id eſt maiorem & baptiſmalem, quæ dicitur matrix; quia ſicut mater generat, ſic & illa regenerat per baptiſmum, ſic ſumitur de præſcrip cap. 1. & c. ex tranſmiſſa de tranſac. præterea a igitur interdicuntur quandoque loca non habentia intra ſe eccleſiam cathedralem, habent tamen matricem, ideo hoc expreſſit, & dico hoc locum habere etiã illa matrix eccleſia religioſis non ſeruantib ſubeſt quoad præſentationem, collationem, vel quia ſit ipſorum vicaria, cũ hic generaliter loquatur. Sed quid dices hic eccleſiam, an epm vel prælatum tñ, vel capitulum tñ, vel vtrumq; mittum; Et q d ſi vacat eccleſia cathedralis, & pars capituli ſeruat, & pars non ſeruat, & partes forte ſunt æquales? In omnibus his caſibus puto eccleſiam ſumi pro ipſa materiali eccleſia & ipſius eccleſiæ partibus de hoc ne prælat. vic. ſuas, cap. vlt. eum concor & quod ex quo in eccleſia vel beatior continue ianuis apertis, &c. ſiue pars prælatũ ſiue per capitulum totũ, vel per patrẽ, ſiue per alios clericos eccleſiæ. non ſit locus huic pœnæ, licet pœnæ irregularitatis & aliæ, de quibus infra dicam, poſſent locum habere vt ſit mens literæ, quod ex quo in matrice eccleſia ſeruatur & in aliis obſeruetur. Sæpiſſime videmus ꝙ in cathedralibus, & matricibus eccleſiis inferiores clerici, mantionarii & capellani, vt plurimum etiã ſine prælato & canonicis officiant eccleſiis ipſis. Sed nunquid quo ad interdictũ, puta ne dicatur eccleſia metropolitana matrix, ita quod illa ſeruante interdictum religioſi totius prouinciæ non ſeruantes ligati ſunt hac pœna, & de ſcientibus loquor. Videtur ꝙ ſic, de poſt. c. 1. ver. ſed inde. 1 a. & de his, contrarium puto ꝑ hanc literam, quæ dicit, cathedralem vel matricem loci. Conſtat enĩ ꝙ metropolitana eccleſia, pone Rauennas, non eſt matrix vel cathedralis ciuitatis Bonon. vel Mutin. de offi. ord. paſtoralis, 9. q. 3. ſi autẽ. &c. nullus ligabuntur ergo religioſi diœceſis Rauennæ tantum. Item quid ſi interdicta eſt villa vel caſtrum non habeant eccleſiam certam eccleſiam cathedralem vel matricem, quã eſſe poſſet, puta quia matrix eccleſia eſt in alia terra non interdicta, vel quia plures ſunt eccleſiæ in villa vel caſtro, & nulla principalior quia quælibet baptizat ſuos parochianos, & forte ex illis eccleſiis aliquæ ſeruant interdictum, aliquæ non. Puto quod tunc non ſit locus huic conſtitutioni deficiunt enim mens & verba, ſicut nec locum haberent quando in loco vbi ſeruaret interdicto nulla eccleſia eſſet, niſi illa religioſorum non ſeruantium. Habeant ergo tunc locum iura antiqua, vt dicam in gl. additur.

Eccleſia quæ comprehendit cle. 1. de ſen. exc.

Eccleſia metropolitana non dicatur matrix quo ad interdictum prouinciæ.

c Sciuerint alio ſenſu quam per viſum de quo præmiſit probabiliter ergo ignorantes talem obſeruantiam non ligat hæc pœna.

Glo. ſeq. q̃oneni ſoluit, quinque rationes inducens.

d Obſeruare. No. quæ non obſeruando non dicit ꝙ ſe conformem, ſed ſe non intendit hæc cõſtitutio nõ dimitte ſe ab obſeruantia interdictorum, vt patet in principio, ſupra eadẽ compi. de priuileg. c. 1. in fi. Et ſtatutũ hic factum ad pœnã, nõ debet trahi ad gratiam. de tranſl. ca. 2. ita inuiolabiliter est medium. Et argumentũ a contrario ſenſu ceſſat, vbi illius argumenti contrarium reperitur in iure, vt ſatis ſcripſi de elect. publicatio. ſuper vltima gl. Item contrariorũ non eſt eadem diſciplina, vbi verba & mens reſiſtunt. de ver. ſignif. c. ſi de offi. leg. ſtudiuiſti. Exceſſus ergo clericorum matricis eccleſiæ non dabit religioſis materiam delinquendi de priuil. peſtis. intelligo autem illos ſeruare quando abſtineat animo obſeruandi & facit quod ibi dixi ſuper verbo, violauerint.

† ita inuiolabiliter ea ſeruent.

Argumentũ a contrario quãque ceſſat.

Contrariorũ non ſuper eſt eadem diſciplina.

Gloſ. ſeq. ſoluit contrarium

e Appellationib. non dicit quod præcedens appellatio non vitiet interdictum ne contingat de app. ad hoc quoniam, &c. dilectis cum ſimilibus. Sed dicit, quod quamuis interdictum ſit nullum ꝑ ꝑ præcedentẽ appellationem vel aliam cauſam, ex quo tamen matrix eccleſia illud ſeruat, religioſi violantes ſunt excommunicati.

f Quibuſcunque quorũ vis allegarent nullitatem ſententiæ, quod poteſt eſſe multis modis. not. eod. ut. præſenti lib. 6.

g Alma. eo ti. l. 6.

Gl. ſeq. enumerat 52 caſus quibus excommunicant clementinæ, quorum 6 ſunt reſeruati.

h Excommunicationis ſententiæ. eſt ſciendum, quod per 18 conſtitutiones clementinas comprehendi ſunt quinquaginta caſus quorum 16. ſunt reſeruati Papæ, quibus quis ipſo iure excommunicationem incurrit expreſſe, & per duas duo tacite. Et eſt præmittendum quod Hoſtienſis colligit triginta tales caſus iuris veteris in ſum. eo. ti. §. in prin. & Io. colligit 32. lib. 6. e. ti. eos qui. Nunc exprimã hos nouiſſimos. Primus eſt de ſeque. poſ. ca. 1. Quatuor de ſepul. c. 1. Alii quatuor, de deci. e. 1. Duo de ſtatu mon. c. 1. §. quia vero Duodecimus, eod. ti. c. 2. fin. Terti ſdecimus & 14. de reli. do. c. 1. Alii 16. & ſic 20. de conſangui. & affi. c. 1. Tres, & ſic 23. & ſunt Apoſtolicæ ſedi reſeruati de hæret. c. 1. ad finem. Duo & ſic 25 eo. ti. c. 2. Septem, & ſic 32. de vita c. 1. Alii & 6. & ſic 38 & ſunt etiam Apoſtolici, de priuil ca. 1. Iungamus ſub duobus caſibus, qui ſunt etiam Apoſtolici ſup. de pœnis c. 1. in prin. & ver. poteſtas Duo, & ſic 43 eo. ti. cupientes in prin. 43. eo. ti. §. qui vero. 4. eod. c. in ſi & eſt Apoſtol. cuſ. 45 hi quatuor etiam Apoſtolici, & ſic 49 infra prox. Quinquageſimus in ſi. eo. cum ex eo. Duos autem caſus tacitos habemus de ſum. tri. c. vnico. §. porro. de vit. ea grauiter.

Excõicatur, quis ipſo facto per clementinas in 52. caſib.

Gl. ſeq. diſtinguit quattuor caſus diuerſos.

i Subiacere. additur hæc pœna ad alias, quæ habentur de exceſ. præl. c. de priori. auctoritate & c. epiſcoporũ. li. 6. co. ti. & qui. eo. lib. Poſſe tñ caſus eſſe in quo iſta pœna ſine illis ligaret, & econtra Pone quod ſententia interdicti vere non ligat impediente appellatione vel alia nullitate, tamen matrix eccleſia illam ſeruat, ligantur religioſi hac pœna, ſed non illis. Econtra bene ligat ſnia cum matris eccleſia nõ ſeruat illã, non ligantur iſtis & ñ iſta. Quã vero tenet & ſeruatur ꝑ matrice, tũc locũ nẽt

quod

q̃ prius dixi, q̃ ligantur vtriſque, quãque non tenet nec ſeruatur per malitiam, & tunc neutris ligantur

a Ceſſationibus.) generalibus ſequitur

b Comprobatur) so. diſt. de quib. de offi. deleg. prudentiam, poſt prin. Prouer. 14 Ibi ſalus, vbi multa conſilia. & 15 Diſſipantur cogitationes vbi non eſt conſiliũ. & vbi ſunt plures conſiliarij, confirmantur.

c Generalibus.] ſpeciales ... in eccleſiis, in quibus ſunt inducta, de appel. dilecti.

d Vnico lumine) ſumptum ff de offic. præſidis, illicitas § ne tenuis.

e Edita.] de offi. or. irrefragabilis. §. cæterum eo. tit. ſi canonici. & ca. quamuis lib. 6 & ibi vide in vlti. glo.

f Pendentia. con eo. ſup. ea compil. de iud. diſpendioſam, cum ſ. is concor.

g Conuentionib. ſic ſup. ea compil. de ſepul. dudum. circa finem.

GRauis. Præ ſupponendũ eſt illud quo dr̃ in ca. alma. lib 6. eod. titu. quod ſi interdictũ ſit celebratum in aliquo loco canonice, poſſunt celebrare diuinum officium, ſed ho dent facere voce ſubmiſſa & baſſa, & ianuis clauſis, & quòd nullus admittatur ad diuinum officium audiendum, alias ſi quem admittant ſeu recipiant, ipſo facto ſunt excommunicati.

ctis & in ceſſationibus e a diuinis indictis per prouincialium conciliorum ſtatuta, vel ipſorum auctoritate (cum maius ſit prouinciale concilium, quam ſingularis prælati prouinciæ, ac iudicium integrum, quod plurimorum ſententiis comprobatur, b volumus obſeruari.

In ceſſationibus vero generalibus c a diuinis ciuitatum, & terrarum, & aliorum locorum, quas aliquando ex conſuetudine vel alias capitula, collegia, vel conuentus ſæcularium, aut regularium eccleſiarum ſibi vendicant, (quia ipſos hoc vnico d lumine ad repellendas iniurias eis factas priuare nolumus nec debemus) idem intelligimus obſeruandum. Ipſi uero ſint diligenter attenti, ut ſtatuta Romanorum Pontificum prędeceſſorum noſtrorum ſuper his edita, e diligenter obſeruent.

¶ Porro hanc † ſanctionem ad pendentia f trahimus, nõ † obſtantib. priuilegiis, conuentionib. g ſtatutis, & conſuetudinib. quibuslibet, q̃ cõtra pręmiſſa ſeu aliquod præmiſſorũ religioſis ipſis i nullo volumus ſuffragari.

Idem.

Domini temporales, qui cogunt aliquos in loco interdicto celebrare diuina, vel q per pręcones faciunt tũc ad illa audienda populum euocari, vel prohibent ne publice excõicati vel interdicti ſuper hoc per illos, qui Miſſas celebrant, moniti eccleſias exeant, & ipſi nominatim moniti, qui non exeũt, excommunicati ſunt, & per Papam abſoluendi, hoc dicit. Ioan. Andr.

CAP. II.

GRauis h ad nos prælatorum querela perduxit, quod nobiles † quidam & domini temporales i (terris eorum eccle-

CASVS. ſic figuratur. Concilio generali in ſpiritu ſancto legitime celebrato fuit expoſitum, quod plures domini temporales reges, barones in contemptum eccleſiæ cogebant presbyteros tempore interdicti in omnibus eccleſiis celebrare diuina, & cum non poterant habere facultatem campanarum, faciebant populum per præconem cum ſono tubæ conuocari, vt veniret ipſe populus & omnes de populo ad diuinum officium. Et iſtud non ſolum faciebant in ſuis capellis, quæ capellæ ſunt in domibus ipſorum ſeu in caſtris, ſed hoc faciebant in eccleſiis cathedralibus & matricibus, & aliquando vocabant aliquos, vt venirent ad diuinum officium, aliquando alios, & ſi venire ad diuinum officium nolebant, illos compellebant, quod eſt peius. Aliquando iſti domini temporales conuocabant aliquos excommunicatos, vt venirent ad diuinum officium, & dum clerici videbant illos excommunicatos, nolebant finire nec perficere diuinum officium, & ſic remanebant in ſuſpenſum & imperfectum, propter quos exceſſus oriebatur ſcandalum in clero & populo; Vnde conſtituit concilium, ut de cætero talia non faciant ipſi domini temporales, Et quòd excommunicati moniti vt exeant ab eccleſia, immediate recedant ab ea; quòd ſi ſecus fecerint id eſt ſi contrarium fecerint, ipſi ſint excommunicati, nec abſolui poterunt, niſi per Romanum Pontificem. Nota primo, quod tempore interdicti generalis, puta quia tota vna diœceſis eſt ſuppoſita interdicto non ſunt diuina officia celebranda. Nota pœnam principum, qui compellũt celebrare clericos tempore interdicti generalis: nam ipſo facto incurrunt ſententiam excõmunicationis. No. quod quis non debet celebrare in præſentia excommunicati, quẽ ſcit publice excõicatum; alias ipſe ſuſpenditur a ſuis bñficiis. No. ex ea iuncta glo. q licet ſacerdos incepit celebrare Miſſam, ſi ſuperueniat excõicatus, debet ipſe ſacerdos ceſſare a celebratione Miſſæ. Et ſi ipſe excõicatus monitus nolũt exire, ipſe ſacerdos debet illum realiter extrahere ab eccleſia; & ſi nõ poſſit, debet vocare pręſentes in auxilium. No. q excõicatus poteſt iterum excõicari, vñ ſecunda excommunicatio non habebit effectum, niſi effectũ retentionis; quia retinebit eum extra gremium eccleſiæ, quamuis fuerit reconciliatus de prima excommunicatione; tamen retinetur adhuc ut expulſus a gremio ipſius eccleſiæ, donec reconcilietur ſecundo. No. et ibi, (Nobiles.) quod dicuntur nobiles et ſi delinquant, ut hic. & hoc quia hic dicuntur nobiles a confeſſione clari ſanguinis, ſecundum Laurent. Nota de locis inſignibus de hoc in uerbo inſignium in gloſſ. & in ſpeculat. de exatione § t. in uer. ſed quæ loca. Zabatella.

Prima glo. ſummat & diuidit.

h Grauis.] Caſus. Domini temporales, qui cogunt aliquos in loco interdicto celebrare diuina, uel qui per præcones faciunt tunc ad illa audienda populum euocari, uel prohibent ne publice excommunicati uel interdicti ſuper hoc per illos, qui Miſſas celebrant moniti eccleſias exeant, & ipſi nominatim moniti, qui non exeunt excommunicati ſunt, & per Papam abſoluendi. Et primo narrat, ſecundo pœnam imponit ibi, Ne igitur.

i Temporales.] etiam ſi ſint epiſcopi uel eccleſiarum prælati, uidetur locum habere quod hic dicitur, ne cler. uel mon. ca. pen. ultim. lib. 6. facit de exceſ. prælat. tanta, & facit quod dixi ea compilat. de pœnis, multorum.

Gloſ. ſeq. notat ad quæſtionem pro qua alleg. duo iura, & regulam, & opi. diſtinguentem alleg. duo iura in contrarium ad quæ pro ipſorum reſponſione remittitur, & prouiſionem petit.

† al. ita; porro hanc ẽt ſanctionẽ, &c.

† al. ita non obſtãtib. priuilegiis conceſſis eis, & ſtatutis & cõſuetudinib. quibuſlibet, quæ, ſuper pmiſſa, &c.

† Nobiles q dicantur, & cui tis nota tur lata docet Tiraq. in tra. de nobilitate, c. 2.

ſiaſtico ſuppoſitis a interdicto) nedũ in locorum ſuorum capellis,[b] ſed & in collegiatis & alijs inſignium[c] locorum eccleſiis, Miſſas & † alia diuina officia publice & ſolemniter faciũt celebrari. Ad officia eadẽ celebranda, nunc hos, nunc [d] illos vocantes,[e] & interdum (quod eſt deterius) compellentes, hiſque non contenti exceſſib.[f] per campanarum [g] non ſolum pulſationem, ſed & voce præconia [h] populos etiam interdictos, vt (interdicti non obſtante ſententia) ad audiẽdas Miſſas huiuſmodi veniant, faciant euocari. Nonnulli quoque ipſorum ſuis plerumque ſubiectis,[i] ne (licet excommunicationis, vel interdicti ſnĩa publice [k] ſint innodati) de eccleſijs dum in ipſis Miſſarum celebrantur ſolemnia inſtantibus etiam celebrantibus exeant, pręcipere non verentur: Ex quod frequenter cõtingit, ꝙ non ſine Dei offenſa, clerique ac populi ſcandalo,[a] ipſa miſſarum ſolemnia remanent inexpleta.[l]

¶ Ne igitur exceſſus ſic graues excedentiũ impunitate trahantur ab alijs in exemplum,[m] præſumptores præfatos, qui locis interdicto ſuppoſitis quamquam de cętero diuina celebrare officia quomodolibet [n] cogere:[o] Aut qui modo prædicto ad officia eadem audienda aliquos excommunicationis pręſertim vel interdicti ligatos ſententia euocare:[p] Seu qui ne excommunicati publice[q] aut interdicti de eccleſijs, dum in ipſis Miſſarum [r] aguntur ſolemnia, a celebrantibus moniti [ſ] vt exeant, prohibere.[t] † Nec non excommunicatos publice & interdictos, qui in ipſis eccleſijs nominatim[u] a celebrantibus vt exeant moniti, remanere[x] pręſumpſerint: excommunicationis [y] ſententia (a qua per ſedem dumtaxat Apoſtolicam poſſint abſolui) ſacro approbante concilio innodamus.

Idem.

¶ *Fratres Minores ſi tempore interdicti recipiunt in ſuis eccleſiis ad diuina fratres & ſorores*

Interdictũ non ſuſtinentũ ciatũ an q sil lud, ſcies ieruare teneat.

† al. ita; & talia diuina officia, & qñq; publice ac ſolemniter; &c.

ſ Vide Felyn c. Rodulphus, extra. de reſcript.

a Suppoſitis.] ab homine a iure, & hæc littera facit ad quæſtionem de tilo, qui fecit locum interdictum ab homine vel a iure: ſi denuntiatio eius non eſt facta, an illud ſeruare teneatur: ſatis. n. eſt locũ eſſe interdicto ſuppoſitum. vt hic, licet non ſit publicatum, facit eo. ti. cum non ab homine, & quod ibi no. eo. ti. cũ deſideres. t. reſpon. in fine. Qui n. ſciuit, ceſſationẽ nõ debuit, de reg. iur. eam qui. lib 6. cum concor. & hoc placet Archid. e. tit. is qui. lib 6. Illa eſt ratione: quia celebratio dependet a voluntate agentis, Vnde in culpa eſt agendo rem illicitam, propter ſuperioris prohibitionẽ & loci inhabilitatem. allegat. de conſe. diſt. 1. ſicut. quod verum intelligit niſi factum eſſet occultum. 6. q. 2. ſi tantum, & prædi. dect. cum non ab homine, & facit quod infra dicam in gl. contra. ſup c. prox. a contrario ibi ſoluitur in gl. no. Forſan expediret ſ per conſtitutionem prouideri clericos nõ teneri ad obſeruationem interdictorum latorum a iure, niſi prius fiat illorum declaratio ſimile de hęreticum ſecundum. lib. 6. Ad quod dicẽdum multum mouit de cẽſi. quamquam. lib. 6 & ſup. ea compil eo. ti præſenti. cuius ei littera ſatis huic dicto conuenit.

b Capellis non intendit ꝙ in talibus capellis ſit ſan loco interdicto hoc liceat: ſed dicit vt aggrauet cõtemptum; quaſi dicat, multum eſſet hoc facere in capellis, ſed grauius in talibus eccleſiis.

c Inſignium. de reſcript ſtatutum poſt prin. lib. 6.

d Nunc illos. concor. de ſta. mo. cum ad monaſterio. rum. vet. ſed nec

e Vocantes. licet de vocatione narret, ſolum coactionem punit.

f Exceſſibus. tolle litteram infra, faciunt euocari non ſolum per campanarum, &c.

g Campanarum. de of. cuſto c. 1. cum concor. & ibidi. ai de diuerſis campanarum officiis.

Gl. ſeq. obiectionem ſoluit.

h Voce præconia. vt dñr in auth. de litig. §. omnem. col. 8. vox præconis quandoq; paucis innoteſcit; & hoc reſpectu fortior eſt vocatio per campanam; ſed quia præco loquitur & edictum ponit ex parte mandati, ideo maior eſt contemptus.

i Subiectis. Præcipere non verentur, quod eſt infra

K Publice.] occultum enim excommunicatum non vitamus in publico. 6. quæſtio. 2. cap. ſecundo, eodem titulo, cum non ab homine, vnde dicit Rayn. in ſumm. huius §. item quæritur. quod ille qui ſcit occultum excommunicatum etiam in eccleſia, caute ſi poterit caribit, ſi autem id non poſſet ſine ſcandalo, non debet exire, per iura prædicta, & ne ſit proditor. 2. q. 1. ſi peccauerit.

ſ Dead. huius gloſſæ plene Fely. in c. Rodulphus, extra de reſcr. nu. 39. cum videto.

l Inexpleta.] debet enim ſacerdos dimittere officium Miſſæ propter præſentiam excommunicati, niſi iam incepiſſet canonẽ Miſſæ, de quo ſcripſi poſt modernos eo. titu cap. nuper. & facit 7. q. 1. illud, &c. nihil & quod not. 11. quæſtio. 3. ſicut Apoſtoli.

m In exemplum.] quia ſi ea, quæ male vſurpantur, &c. 94. diſtinctio peruenit 2. facit 23. q. 1 paratus. in fin.

n Quomodolibet.] oẽm modum cõpulſionis realem, perſonalem, directum & indirectum comprehendit, vt ſi res ipſorum occupant, conſanguineos grauant in perſonis vel rebus, facit de ele. ſciant cuncti. eod titul. quicunque. lib. 6.

Cõpulſio eſt multiplex.

† In manuſcripto ita; prohibere, velẽt impẽde; nec non, &c.

o Cogere.] præſumpſerint, quod eſt primum, & hoc eſt primum. lib. 6.

p Euocare.] præſumpſerint, quod ſequitur; & eſt ſecundum.

q Publice.] cõcor. s. ea. compi de ſepul. c. 1. & ibi videas.

r Miſſarum. in alijs ergo diuinis officiis non eſt locum pœnæ.

ſ Moniti.] non dicit nominatim, vt inf. prox. verſi. per quod patet, quod ad prohibentes ſufficit generalis monitio, puta monet, ꝙ omnes excommunicati & interdicti exeant, ille præcipit, vt non exeant.

t Prohibere.] præſumpſerint, quod ſequitur; & eſt tertium

u Nominatim.] ex generali ergo monitione nullus ligatur ex eo quod remanet; ſoli ergo nominatim moniti remanentes ligabuntur. concord. eod. titu. conſtitutionem. lib. 6. & ſup. ead. compil. de vita & honeſta. cleric. c. 1.

x Remanere.] intellige etiam ſi ipſi temporales domini hoc ne n mandent.

y Excommunicationis] excommunicatus ergo iterũ excommunicatur. de hoc 3. q. 4. Engeltrudam, de Iudęis. ita quorundam.

Cum

Google

Cum ex eo.] Primo præmiſſa iſtione ponit ſtatu- tum ſummulcum lo contra facientes ponit, ibi. [Quod ſi.] Im ola.

Præſupponendum primo eſt illud quod hẽ ſup. in c. i. videlicet, qd religioſi cuiuſcunque ſtatus vel præemi- nentiæ exiſtãt violantes ſeu non ſeruantes interdictũ, qd debuit ſeruari ab eccleſia cathedrali ſeu matrice, hoc eſt parochiali ſũt excõicati. Et dicitur eccleſia matrix quaſi mater ſuorũ parochianorũ. Præſuppono vl terius illud quod hẽ i glo. poſita in uer. Tertio, videlicet, qres ſũt ordines Minorũ, Primus fuit Fratrum Minorum viuentium ſecundum regulã beati Franciſci: quorum ordo eſt multum arctus, & ſtrictus, & nõ poſſunt habere proprium nec in particulari, nec in communi. Eſt ſecundus ordo ſãctæ Claræ, & talis nõ eſt ita arctus, quia poſſunt aliquid habere i cõi. Tertius eſt ordo, in quo ſunt homines qui dicuntur continẽtes.

Caſus ſic figuratur Nos vidimus in c. præcedenti ſup. eo. tit. ſeu rubrica, q religioſi cuiuſcunque ſtatus exiſtant nõ ſeruantes interdictum ſeu violantes q celebratur in eccleſia cathedrali vel matrice, ſunt ipſo facto excõicati. Sed quæro an fratres Minores, q ſunt de primo ordine, poſſint admittere & recipere homines continentes ſeu de pœnitentia, qui ſunt de tertio ordine ſancti Franciſci, Et reſpondet Papa, qd nõ quod ſi fecerint, ſunt ipſo facto excõicati, nec poterunt abſolui niſi per ſummum Pontificem. hoc dicit H. R.

Colligo aliqua notabilia, primo ex prin. ca. iuncta gl. qd beatus Franciſcus tres ordines inſtituit. Primo ordinẽ fratrũ Minorũ, & iſte ordo eſt arctiſſimus & ſtrictiſſimus, quia ipſi non dẽnt hẽre grauaria, ſed debent viuere ea incerta penſione. Itẽ non debent hẽre duas ueſtes. Eſt alius ordo, quẽ inſtituit beatus Franciſcus qui dr̃ ordo ſanctæ Claræ, & talis ordo non eſt ita arctus, nec ſtrictus, quia bene poſſunt hẽre aliquid in cõi. Alius eſt ordo, cuius profeſſores vocantur continentes, & iſte non eſt propriè verus ordo, quia non vouerunt tria neceſſaria, quæ ſunt in profeſſione. No. qd licet tertius ordo fuerit inſtitutus a beato Franciſco ſicut ordo Minorum, & ſit aliqua cõio, tñ Minores non poſſunt illos admittere, ſeu recipere ad diuinum officium ac ſi eſſent extranei, & ſi de facto admittant, ſunt ipſo facto excõicati, & non poſſunt abſolui niſi per Romanũ Pontificẽ. Not. qd mulieres de tertio ordine beati Franciſci dñr ſorores Et hoc ſẽn gl. a. qd non ſunt Beguinæ & tñ ſentit hoc ex eo, q ſũt ſub obediẽtia ſecundũ tradit omnes tertii ordinis, Beguinæ vero nõ ſũt ſub obedientia, ſenſit ut gl. de relig. do. cle. i. vbi de hoc in gl. uide. Nos.

† No. q iſta cõſtitutio eſt particularis, quia ſolum cõcurrit Fratres Minores, & eorũ eccleſias vnde non concernit alios Mendicãtes Bonifacius, de Vitalin. a

tertii ordinis excommunicati ſunt, nec priuilegia iuuant. h. d. Io. And.

CAP. III.

Cum ex eo[a] quod religioſi viri fratres Minores in ſuis recipiunt eccleſiis ad audienda diuina officia tpe interdicti, fratres & ſorores[b] de ordine tertio[c], quem B. Franciſcus inſtituit, exiſtentes, qui continentes,[d] ſeu de pñia nuncupantur,[e] ſcandalum aliorum, qui ab his excluduntur, mentib. generetur cenſura vileſca[f] eccleſiaſtica, & minoris auctoritatis interdicti ſnĩa reputetur Eiſdem fratrib. minorib.[g] diſtrictius inhibemus ne decætero aliquem vel aliquos prædictorum, etiã ſi ſuper hoc hi[h] vel illi[i] priuilegiis quibuſcunque muniti exiterint, quæ ipſis in nullo prorſus quo ad hoc volumus ſuffragari, ad diuina in ſuis eccleſiis[k] tẽpore interdicti vllo quomodo admittant.[l] Quod ſi fecerint, eo ipſo excõicationis ſñiæ ſe nouerint ſubiacere,[m] a qua per aliũ quam per Romanum Pontificẽ, vel ſatisfatione præmiſſa per locorum epiſcopos, quos auctoritate Apoſtolica[n] fungi volumus in hac parte, abſolutionis beneficium nequeant obtinere.

Idem.

Si Papa etiam ſcienter excommunicato participat, illum per hoc non abſoluit, niſi exprimat hoc ſe velle. Et ſi ſcienter ſub titulo dignitatis aliquem nominet vel honoret, per hoc illum in dignitate non approbat. Ioan. And.

CAP. IIII.

SI SVM.

caſu i quo ordinarii ſũt delegati apoſtol. Simile & hẽr ad aboledã. & ſup. negli. pl. cle. vnica & ita no. ele. vl. Z ib.

Prima gloſſa ſummat.

a Cum ex eo.] Fratres Minores ſi tempore interdicti recipiunt in ſuis eccleſijs ad diuina fratres & ſorores tertii ordinis, excõmunicati ſunt, nec priuilegia iuuant.

b Sorores] illæ igitur nõ ſunt Beguinæ vt dixi ſup. ea. comp. & reli. do. c. i.

[Gloſſ. ſeq. declarat tres ordines beati Franciſci, & in quo differant.

c Tertio.] Primus fuit fratrum Minorũ, qui eſt arctiſſimus, & caret proprio etiam in cõi. de hoc ſatis inſtit. & c. i Secundus fuit ſanctæ Claræ, qui differt a primo, quia ordo ille licet etiam ſtrictus arctiſſimus, habet tamen proprium in communi. Sed ille tertius v etiam pro viuentibus in coniugio maribus & feminis ad inuentus eſt: & habent profeſſi proprium in ſingulari, & potius eſt modus viuẽdi, quam propriè dicta tum regula, eſt tamen approbatus per Nicolaum tertium & hoc conſtat.

[Gl. ſeq. obiectionẽ ſoluit.

d Continentes] nõ promittunt continentiam, immo viuunt in coniugio, vt prædixi, tñ & ſecundũ modũ viuẽdi eis datũ certis diebus qualibet ſeptimana abſtinent a toro, ſicut & ſeptimana vicis ſuæ abſtinebant ſacerdotes veteris teſtamenti 82. diſt. plurimos.

e Scandalum.] vitandum. quod dic vt nota. de noui. ope. nun. cap. a.

f Vileſcat.] ad hoc & ad id quod ſequitur coneor. ſup. ea. compil. de pœnit. & remiſ. c. a.

g Minoribus] aliorum non ligat conſtitutio.

h Hi.] fratres Minores.

i Vel illi.] fratres & ſorores tertii ordinis eſt mirabile, quia eo caſu in aliis eccleſiis recipi poſſent, ſi priuilegium eſt generale.

k. Suis eccleſiis.] per hoc verbũ, quod etiam ſup. præmiſit, dico. qd ſi in alteris eccleſiis hoc facerent, ceſſaret hæc pœna, poſſet tñ habere locum alia pęna cõis & eſt ſimile quod dixi ſup. hoc tit. c. i. in glo. additur.

l Admittantur.] niſi in quantum illis & aliis permittitur per decr. vlt. eo. tit. lib. 6.

m Subiicere.] ſi alias bene ſeruant interdictũ, quod ſeruat matrix eccleſia, non ligantur pęna illius decre. ſup. c. i. ſed ista tantum. facit de. iud. at ſi clerici. in fin. cum ſuis concord.

n Auctoritate Apoſtolica. n] hoc dicitur propter exẽptionem, & quia deliburtant in locis exemptis.

Si fœmina.] Primo ponit vnum dictum ſecundo, aliud illi ſimile, ibi. [Similiter.] Imola. Pro declara.

Ordo ſancti Franciſci eſt triplex.

t Vide gloſſ. cle. i. ſuper obedientiam, ſup. de relig. du. F.

a Sing. gl. ſecundũ Pan. hic & in ca. cũ tpe. ſup. de arbitr. ad hoc q exemptus nõ põt renuntiare priuilegio ſuæ exẽptionis ſubiiciendo ordinario. Pan.

clarationes huius cap. ſciendum eſt, q̄ iſtud e emanauit ad declarationem e. ſi ali quando eo. ti in ant. Et præſuppono, regulariter cum aliquis excõmunicatur, oportet quod abſoluatur in forma Eccleſiæ, videlicet quod præſtet cautionem de parendo iuri. Præſuppono etiã quod imperator ſiue rex nõ eſt ſubditus legibus ſuis.

† Rñ decidẽdum hec e le. põt eſſe illa. quam affert gl in e 2 extra de ſchiſma. in ver. diſpenſatũ quia diſpenſatio debet eſſe expreſſa a ſde Decũ in e ſi qñ in 3. no. de reſ. † Vide Felynum in ſub proœmii Gregoriani & in c. cũ vigeſimum de eſt. de le.

Caſus hic figuratur. Ponamus q̄ ego ſũ excõicatus, fuiſſe, fore pro contumacia, vel alias: Papa ſciens me eſſe excõicatum habuit mecum cõmunionẽ, quia forte miſit mihi litteras, in quibus dabat mihi benedictionem, & bene me excõmunicatũ ſciebat, vel forte tradidit mihi oſculum, vel alio modo habuit mecum communicare. Quæritur, vtrũ papa ex hoc videatur mihi impendiſſe beneficiũ abſolutionis? Rñdetur q̄ non, niſi ipſe papa expreſſe dicat, volo te abſolutũ eẽ, & tibi beneficium abſolutionis impẽdo. Sed ponamus, q̄ etiã intuitus in aliquo beneficio, ita q̄ non habebã titulũ, & papa ſcripſit mihi litteras, in quibus appellauit me epiſcopum illius loci, quem obtinebã ſine titulo. Vel ponamus q̄ illud beneficium vacabat, & nullum obtinebat, & ipſe in litteris ſuis appellauit me epiſcopum illius loci, an per hoc videtur mihi ius tribuere in illo beneficio. Reſpondet Clemens Papa, quod non. h. d. H R. Not. quod non ſolum ſuffi cit non loqui cum excõicato, ſed etiam non debent ſi bi mitti litteræ. No. quod ſcribens litteras excõicato, incurrit minorem de hoc in glo. arg. Idem dicit Lau. ſi mittit ei nuntium, quia hæc ſunt paria. de electio. vbi periculum, § nulli lib. 6. & de hoc ibi. No. quod multis modis communicari dicitur excõmunicato de hoc in gl. vt in conuiuio. Zab.

Gl. prima ſummat, & dicit quare emanauit, & quid, prima pars determinat.

a Summus ſi Papa etiam ſcienter excommunicato participat, illum per hoc non abſoluit, niſi exprimat hoc ſe velle. Et ſi ſcienter ſub titulo dignitatis aliquem nominet, vel honoret, per hoc illum in dignitate non ꝓbat. Creditur quod ꝑ dominum Fredericum de Sicilia emanauerit hæc decre. Pars prima determinat no. 93 d. ſi inimicus, & eod. ti ſi aliquando per Goff. in proœm. eõ gl. Greg per Inn. & Hoſt. de priuil. eam ulim t. & facit hoc e. prohibi no per Inn. & Hoſt. vt ſicut per pa ti ciptũ Papa non abſoluit, ita per eius rationem excommunicat vnde non incurrit minorem qui participat illi, quem Papa vitat, & ſi ſanctorum loquitur de illo quem vitat, & vitari præcepit.

b Scienter. etiam ſi ignoranter. 000 erat dubium per præcedentem decr. ſi aliquando

c Participet. quo participio non ligatur minori, vt not. in summ. alleg. in gl. e. ti. nulli.

d Litteris. argue quod ſcribens excommunicato in currit minorem. & de hoc eod. ti. conſtitutionem. li. 6. in 3 gl.

e Oſculo. formatur ab os oris, nec deſcribi per h.

f Quouis modo. vt in conuiuio, oratione, vel itinerando, vel conſedendo.

mus [a] † Pontifex ſciẽter [b] etiam excõmunicato participet [c] litteris, [d] verbo, vel oſculo, [e] ſeu alio quouis [f] modo, ipſum per hoc abſoluere nulla ratione cẽſetur, niſi ſe velle [g] forſitan exprimat illum ex hoc pro abſoluto haberi.

Similiter quoq. ſi quẽ ſub titulo cuiuslibet dignitatis, [h] ex certa etiam ſcientia, verbo, conſtitutione, vel litteris nominet, [i] † honoret, ſeu quouis alio modo tractet, [k] per hoc in dignitate illa ipſum approbare [l] non intelligitur, [m] aut quicquam ei tribuere noui [n] iuris.

g Velle. eſt ſibi pro ratione voluntas in ſti. de iure natu. §. ſed & q̄ prin. ſic & princeps ſola voluntate manumittit. ff. d manu. apud eum C. de fideicom. li. ſi voluntate in inferioribus a Papa non haberet hoc locum. eo. tit. eñ deſideres.

h Dignitati. eccleſiaſticæ vel ſeculari, cum eadem ſit ratio.

i Nominet. contrarium videbantur notari 99 diſtin. domi nus & vide quod no. 11. q. 1 ſacerdotib. q ſil. ſunt legiti. per tuas concor.

k Tractet. vocando illos qui ſunt eiuſdem dignitatis, vocat illũ Gloſſ. ſeq notat ad opinionem.

l Approbare facit ad not. per Inno. & Ho. de ſil presby. de ueniens. vbi tenet q̄ epiſcopus Miſſam audiat vel procurationẽ recipiat a male ordinato vel inſtituto, q̄ ꝑ hoc nõ diſpẽſat cum illo, dato quod ſciret eius qua diſpenſare poſſet, & ibi ſcripſi.

Gloſſa ſequens obiectionem ſoluit.

m Non intelligitur. Non obſtat ſup. de comp. de proba. c. vnico. illud. n. intelligitur cum Papa narrat factũ proprium, ſuper eo fundat ipſius intentio, vt ibi nota in gl. quid ſi talia.

n Noui iuris. ſimile de hæret præſidentes, in ſi. l. 6. & intelligè niſi hoc exprimat ſe velle, vt ſupra proxi. reſponſo.

Eccleſiaſtici 24.

† Io. A. enim ſunt gloſſæ in cle. nihil ſcripſi ſuper hac Clem. cum tradãt Ane Zab. & alii. gloſſæ vero quæ ꝑponuntur ex commentarijs Zaba. ſunt de ſummæ. Epiſcopus audiens Miſſam a male ordinato, nõ diſpẽſat cum eo. Cõtinuatio.

TITVLVS XI.

De verborum ſignificatione.

Clemens v. in conci. Viennen.

Declaratur in aliquibus capit. Exiit eodem titu. libro, 6. præſertim, an fratres Minores teneantur ad obſeruationem eorum omnium, quæ in regula ſub verbis imperatiui modi ponuntur, deinde multa inſeruntur, ad quæ fratres ipſi obligantur. Et conſequenter eorum nouem exceſſib. prolixe diſcuſſis, de electione miniſtri ipſorum luculẽtiſſime tractatur

CAP. I.

EXiui † de paradiſo, dixi rigabo hortum plan-

DE VERBORVM SIGNIFICATIONE

Viſum eſt ſupra per diſcurſum titulorum de ſingulis partibus iuris. Verum quia in iure multæ dubitationes oriuntur circa verborum ſignificationem, ideo præſens annectitur rubrica.

EX.ui. Gloſſa & alii ſcribentes quam plures nihil hic ſcripſere, forte quia Nicolaus 3. eo. ti li. 6. quod cap. etiam exponit regulam ſancti Francisci, excõicauit gloſſatores illud cap. & in gloſſando inducentes contrarietates, concordantias, ſeu opiniones diuerſas vel aduerſas, quia tamen permiſit gloſſas fieri per quas verbum, vel verbi ſenſus, ſeu conſtructio quaſi grammaticalis ad litteram vel intelligibilia ponitur, & quia etiam proteruiſſimus cap. ſuſpendit Io. 22. in extrauag. Quia non nunquam. & quia licet illa conſtõ prohibita fuerit gloſſari, non ſic iſta. Itẽ quia dimittendo hanc ſine expoſitione, inducuntur legentes ad omittendã ipſam, vñ cauſatur eius ignorãtia, cũ in ipſo Nicolaus ꝑcepit vt illud c. Exiit ſicut cæteræ decretales legerentur in ſcholis, iõ aliqua breuia hic ſcribo.

Quoniam

tionum, a ait ille cæleſtis agricola, b qui vree fons ſapientiæ verbum Dei, a parte in patre manens, genitum ab æterno, nouiſſime diebus iſtis, fabricante ſancto ſpiritu, in vtero Virginis caro factum, exiuit homo ad opus arduum redemptionis humani generis peragendum, exemplar † ſe dendo cæleſtis vitæ, præbens hominibus ſemetipſum.

Verum quia plerunque mortalis vitæ ſollicitudinibus preſſus homo, mentis aſpectam ab exemplaris huiuſmodi intuitu† diuertabat, verius noſter Salomon c in ſolo militantis eccleſiæ horum d voluptatis inter cæteros quendam fecit a procelloſis mundi fluctibus elongatum, in quo getius ac ſecurius vocantur contemplandis ſeruandisque huiuſmodi operibus exẽplaris in hunc mundum intrauit ipſe, vt rigaret ipſum ſęcundis aquis ſpiritualis gratiæ, & doctrinæ. Hic hortus e ſi quidem eſt fratrum Minorum ſancta religio, quę muris regularis obſeruantiæ firmiter vndiq; circunclusa, intra ſe ſolo contenta Deo adornatur abunde nouellis plantationib. filiorum. Ad hunc veniens dilectus Dei filius mortificantis pœnitentiæ myrrham metit f cũ aromatibus, g quæ ſuauitate mira vniuerſis odorem attrahẽtis ſanctimoniæ circunfunditur.

Hæc eſt illa cæleſtis vitæ forma & regula, quam deſcripſit ille confeſſor Chriſti eximius S. Franciſcus, ac ſeruãda a ſuis filiis verbo docit pariter & exemplo.

Quia vero dictæ ſanctę regulæ profeſſores ac ęmulatores deuoti, & alumni & veri filii tanti patris affectabant, ſicut & feruenter affectant, ad parum & ad plenam præmiſſam regulam firmiter obſeruare, Attendentes quædã, quæ dubium poterant afferre ſenſum in ipſius regulæ ſerie cõtineri ipſorum declaratione habenda recurrerunt prudenter olim ad apicem Apoſtolicæ dignitatis, † vt certificari per ipſam cuius pedibus etiam per ipſam regulã ſunt ſubiecti, poſſent Domino, pulſis cunctis dubiis, cum plena charitate conſcientię deſeruire. Horum autem piis ac iuſtis ſupplicationib. plures prædeceſſores noſtri Romani Pontifices ſucceſſiue, ſicut dignum erat, applicantes aures, & animum, declarauerunt ea quæ dubia videbantur, ediderunt nouella, & aliqua conceſſerunt, ſicut expedire videbãt fratrum conſcientiis, ac purę obſeruantiæ ſtatus. Verum quia plerumque vbi culpa non eſt. eã timere ſolent conſcientiæ timoratæ, h quæ in via Dei quodcunq. deuium expaueſcunt, non ſunt ad plenum ex dictis declarationib. dictorum omnium fratrum conſciẽtię quitetate, qui certa aliqua ad regulã ipſorum que ſtatum pertinentia, dubitationum ipſis fluctus aliqui generentur & oriantur, ſicut ad aures noſtras pluries, & de quamplurib. in publicis & priuatis conſiſtoriis eſt perlatum. Quapropter per ipſos fratres nobis extitit humiliter ſupplicatum, quatenus prædictis dubiis, quæ occurrũt, & quæ poſſunt occurre in futurũ, adhibere oportuna declarationis remedia, de benignitate ſedis Apoſ. curaremus.

Nos igitur, cuius animus ab ætate tenera pia deuotione efferbuit ad huiuſmodi profeſſores regulæ, & ad ordinem ipſum totum; nunc autem ex communi cura paſtoralis regiminis, quã immeriti ſuſtinemus, ad ipſos fouẽdos dulcius, & attentius gratioſis fauorib. proſequendos tanto prouinciamus ardẽrius, quanto frequẽtius intenta mente reuoluimus fructus vberes, quos ex eorũ exẽplari vita, & ſalutari doctrina toti vniuerſali Eccleſię cõti-

nue

Quoniam autem per diuiſionem res melius intelligitur. Inſt. de lega. § ſed non vſque not. de do. exce. l. 1. Ideo diuide, quia primo exordium, ſecundo narratio & petitio, ibi, [Quia vero dictæ.] tertio, exauditio: ibi, [Nos igitur.]

Et ibi primo declarat non omnia euangelica conſilia eſſe p̃ceptiquo fratres, declarans, quæ obligent eos ex præcepto.

Secundo, in § [Cęterum.] determinat quid ſeruandum quo ad bona ingredientiũ. Tertio, in § [Pręterea de veſtibus, & calceamentis fratrũ. Quarto, in §. [Deinde.] de ieiuniis eorũ. Quinto in § [Porro.] de non recipienda per eos pecunia.

Sexto, in §. (Proinde.) de paupertate, & humilitate ipſorum & enumerat 11. exceſſus qui ſunt cõtra paupertatem, & humilitatem, quibus prouidet.

Septimo, in § [Ex p̃miſſis, ſoluit dubium oriens ex his, quæ de paupertate dicta ſunt. Octauo, in §. [Dicere.] remouet quendã errorem.

Nono, in §. Demum. determinat de electione vel inſtitutione miniſtri prouincialis. Decimo in § in deſtitutione. determinat de ipſorum miniſtrorum prouincialium deſtitutione. Vndecimo, in §. [Cęterum.] determinat, quod fratribus carentibus miniſtro generali ſuppleat uicarius ordinis vices eius. Duodecimo, in §. (Porro.) apponit decretum in hic quę dicta ſunt de prouinciali miniſtro, ſi aliter fiat.

a Plantationum. Eccleſiaſtici 24.

b Agricola.] Chriſtus.

c Salomon.] Chriſtus, de quo Matth. 12. Ecce pluſquam Salomon hic.

d Hortorum volupatatis.] vitem Chriſti, ipſe enim cœpit facere & docere, Actuum. 1.

e Hic hortus.] deſcendit ad ſpeciem, & applicat quæ dixit ad propoſitum.

f Metit.] alias meſſuit.

g Aromatibus.] Cant. 5. & per myrrham intelligit pœnitentiam: per aromata fructum exempli inde prouenientem.

h Timoratæ.] quinta diſtinctio. ad eius.

a In

Diuiſio materiam reddit faciliorem.

† al. ita: exẽplar ſequendo cæleſtis, &c.

† Alias, contritu.

† Cap. Exiit. §. penult. eo. tit. lib. 6. Fõ.

Digitized by Google

nue cernimus prouenire) tam pia ſupplicantium in tentione cōmoti, ad peragendum diligenter quod petitur, ſtudia noſtra duximus conuertenda, ipſaq. dubia per plures archiepiſcopos & epiſcopos, & in Theologia magiſtros, & alios literatos & prouidos, & diſcretos examinari fecimus diligenter

¶ Cum igitur † in primis ex eo quod in dictæ regulæ principio habetur. Regula & vita fratrū Minorum hæc eſt ſcilicet Dñi noſtri IESV Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, in obedientia ª viuendo ſine proprio, & in caſtitate. Item infra Finito vero annoprobationis † recipiantur ad obedientiā, promittentes vitā iſtam ſemper & regulam obſeruare. Item circa finē regulæ. Paupertatem, & humilitatem, & ſanctum Eungelium Domini noſtri IESV Chriſti, quod ſimiter promiſimus, obſeruemus. Fuit hęſitatum, an Fratres eiuſdem ordinis ad omnia, tā præcepta, quā conſilia Euangelii, ex profeſſione ſuę regulæ teneantur.

Quibuſdā dicentib. qđ ad omnia, alijs aūt aſſerentib. quod ad ſola illa tria conſilia, videlicet, uiuere in obedientia, in caſtitate, & ſine proprio, & ad ea quæ ſub verbis obligatoriis ponuntur in regula, obligantur. Nos circa hunc articulū prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, ipſūq. articulū quoad aliquid clarius proſequētes, dictæ hæſitationi duximus rñdendū, quod cū uotū determinatū † cuiuslibet habeat cadere ſub certo, vouens regulā non pōt dici teneri ex vi voti hmōi ad ea cōſilia Euangelica, quę in regula non pnountur. Et quidem B. Franciſci conditoris regulæ hæc probatur fuiſſe intento, ex hoc q̄ qdā Euangelica conſilia in regula poſuit, aliis prætermiſſis. Si.n. per illud verbū, Regula & vita fratrum Minorū hæc eſt, & cætera, intend. ſſeteos ad omnia cōſilia Euangelica obligare, ſuperflue & nugatorie qdā eorū, ſuppreſſis cæteris, in regula expreſſiſſet. Cū aūt ᵇ natura termini reſtricti ui hoc habeat, quod ſic excludit ab ipſo extranea, quod cuncta ad ipſū pertinentia concludit, † Declaram⁹ & dicimus, quod dicti Fratres non ſolū ad illa tria vota nude & abſolute accepta ex profeſſione ſuæ regulæ obligantur, ſed ēt tenentur ad ea omnia implenda, quæ ſunt pertinentia ad hęc tria prędicta quę regula ipſa ponit. Nā ſi ad hęc tria prædicta tantū pręciſe & nude promittentes ſe ſeruare, regulā viuendo in obedientia, caſtitate, & ſine proprio, & non ēt ad omnia contēta in regula, quę hæc tria modificant, arctarentur, pro nihilo & vane proferentur hęc verba. Promitto ſēper hāc regulam obſeruare, ex quo ex his uerbis nulla obligatio naſceretur. Nec tamen putādū eſt, q̄ B. Franciſcus profeſſores huius regulę, quantū ad oīa cōtēta in regula modificantia tria vota, ſeu ad alia in ipſa expreſſa, intenderit ęqualiter eē obligatos, quin potius aperte diſcreuit, quod quo ad qdā ipſorū ex vi verbi trāgreſſio eſt mortalis, & quo ad quędam alia non. Cum ad quędam ipſorum verbum apponat pręcepta, vel ęquipollentis eiuſ, & quo ad aliqua verbis aliis ſit cōtentus. Itē c qa pręterea, quæ expſſe verbo pcepti, ac exhortatiōis ſeu monitionis p nūtur in regula: nōnulla verbo imperatiui modi negatiue vel affirmatiue appoſito inueniuntur, hactenus extitit dubitatū, an tenerentur ad iſta, vi ad habentia uim pręcepti Et qa, vt intelleximus, non minuitur hoc dubiū, ſed augetur ex eo qđ felicis recordationis Nicolaus Papa tertius prędeceſſor noſter noſcitur declaraſſe, quod fratres ipſi ex profeſſione ſuę regulę ſūt adſtricti ad ea conſilia Euangelica, quę in ipſa regula pręceptorie vel inhibitorie, ſeu ſuo uerbis ęquipollentibus exprimuntur, & nihilominus ad eorum omnium obſeruantiam, quę ipſis in eadem regula ſub verbis obligatoriis in dicuntur, ſupplicauerunt prędicti fratres, ut

ad ipſo

ª In obedientia. ſine proprio, & in caſtitate, iſta ſubſtātialia religionis, de ſtatu monac. cum ad monaſterium. Nota ibi Superflue & nugatorie. qđ ſuperfluitas & negatio reprobantur in proœmio Greg. §. ſane.

ᵇ Cum autem.] Nota de natura termini reſtrictiui, quia per excluſionem aliquorum cætera includit, & hoc idem eſt dicere quod alias dicimus, quod exceptio firmat regulam. ff. de mili. teſta. tribunus § fin. 32. quæſtio. 7. dotoimus, nota Dynus de regulis iuris ſuper rubri in fin lib 6. Secundo not ibi, Pœnitentia. quod id quod diſponitur de aliquo intelligitur etiam de illa quod ad aliud pertinet, de offic. deleg cap. 1. & c. præterea. Tertio not. ibi Pro nihilo, & vane, quod verba debent poni eam miniſterio de priuileg. vt hic, & eodem ti. ſi Papa, l. 6. Quarto not quod æquipollentis idem iudicium hic, vt infra proximo § & ff. manda. l. ſi. de uerbo ſign in his, de conſang. tua, & facit de iud. capit. primo. Quinto no. ibi, Quo ad aliqua. quod id quod de vno dicitur, de alio excluditur, ff de iud. cum prætor. de præſump. nonne,

ᶜ Item quia. No. quod in hisquæ animæ ſalutem reſpiciunt, pars ſecurior tenenda eſt, 68. diſt. presbyter, de ſponſal. iuuenis, nota de ſeru in or. fac. capit. vnico, in glo. fin. Secundo no quod non omnia quæ imperantur, important neceſſitatem, 28 q. 1. ſic enim, no. glo. 14 q. 2 quod præcipitur, regulariter cōtra dicto c. quod præcipit ar.

† vide conc. Trid ſeſſ. 25 ti. de Regularibus & Monialibus c. 1

† vide conc. Trid ſeſ. 25. ti. de Regularibus & Monialib c. 15.

† Vide B. Tho 2. q. 85. ar. 1 & 3.

⁴ Per l. obſ. C. de præ di. mi vbi Saly Bar. l. ſeru. noīe ff. de vſu. etiam ſi conſiſt. ēt pęna, gl. Sali l. fin. C de reuoca dona. aut ſi ſolum eſſent pertinentia de conſuetudine. Bat. l. victos. C. de diuer off. li. 12 vñ conceſſo ibi, quod capiat mutuo vſq. ad centum tñ poteſt capere ad cābiū, quia nā centiuerū eſt. Ponian⁹ cōſi. 214. F.

† In eo arcib. antiquorib. et impreſſis conſtanter legitur ita; Nicolaus Papa iij. Et decretalis, Exiit de qua loquitur iſte tex. qui habetur. co. ti li 6 ēt tribuitur Nicolao iij. in antiquioribus, & emendationibus exemplarib ſicut in hac cōſōne obſeruatum eſt.

Digitized by Google

ad ipſorum cõſcientias ſerenandas † declarare, quæ horum cenſeri debeant præceptis æquipollentia ac obligatoria dignaremur.

Nos itaque, qui in ſynceris horum conſcientiis delectamur, attendẽtes quod in his, quæ animæ ſalutem recipiunt ad vitandos graues remorſus conſcientiæ pars ſecurior eſt tenenda: † dicimus, quod licet fratres non ad omnium, quæ ſub verbis imperatiui modi ponuntur in regula, ſicut ad præceptorum, ſeu pręceptis æquipolentium obſeruantiam teneautur.

Expedit tamen ipſis fratribus ad obſeruandam puritatem regulæ & rigorem, quod ad ea ſicut ad æquipollentia præceptis ſe nouerint obligatos, quæ hic inferius annotantur. Vt autem hæc quæ videri poſſunt æquipollentia præceptis ex vi verbi, vel ſaltem ratione materiæ de qua agitur, ſeu ex vtroque ſub compendio habeant. Declaramus, quod illud quod ponitur in regula de non habendo plures tunicas, quam vnam cum caputio, & aliam ſine caputio.

Item de non portandis calceamentis, & de non equitando extra caſum neceſſitatis. Item quod fratres vilibus induantur. Itẽ quod ieiunare a feſto omnium ſanctorum vſq; ad natale Domini, & in ſextis feriis teneantur. Item quod clerici faciant diuinum officium ſecundum ordinem R. E. Item quod Miniſtri, & Cuſtodes pro neceſſitatibus infirmorum, & fratribus induendis, ſollicitam curã gerant. Item quod ſi quis fratrum infirmitatem ceciderit, alii fratres debent ei ſeruire. Itẽ quod fratres non prædicent in epiſcopatu alicuius epiſcopi, cum ab eo illis fuerint contradictã Item quod nullus audeat penitus populo prędicare, niſi a Generali Miniſtro vel aliis, quibus ſecundum declarationem prædictam id competit, fuerit examinatus, approbatus, & ad hoc inſtitutus. Itẽ quod fratres qui cognoſcerẽt ſe non poſſe præmiſſam regulã ſpãliter obſeruare, debeant, & poſſint ad ſuos Miniſtros recurrere. Itẽ ꝙ oĩa quæ ponuntur in regula ad formã habitus tã nouitiorum, quã ẽt profeſſorũ, necnon ad receptionis modũ ac profeſſionẽ ſpectantia, niſi recipiẽtib. quo ad habitũ nouitiorũ, ſicut dicit regula, ſecundum Deũ aliter videatur. Hæc, inquã, [a] oĩa ſunt a fratrib. tanquam obligatoria obſeruanda. Item [b] ordo cõiter ſenſit, tenet & tenuit ab antiquo, quod vbicunq; ponitur in regula hoc vocabulũ, teneantur obtinet vim præcepti, & obſeruari debet a fratrib ſicut tale.

Cæterum [c] quia Chriſti confeſſor prædictus agendorũ, ac ſeruandorũ circa recipiẽdos ad ordinem Miniſtris & fratrib. modũ prębens, dixit in regula, quod caueant fratres & eorũ Miniſtri, ne ſint ſolliciti de reb. ſuis temporalib. vt libere faciãt de eis quicquid ipſis a Domino fuerit inſpiratũ, licentiã tamen habeãt ipſi Miniſtri mittendi eos ad aliquos Deum timentes, ſi conſiliũ requiratur, quorũ conſilio ſua bona pauperib. erogentur. Dubitauerunt & dubitant multi fratrum, an liceat ipſis de bonis ingredientium quicquam recipere ſi donetur, & ſi ad dãdũ perſonis & conuentib. poſſint eos inducere ſine culpa, ſi ẽt ad diſponendum de diſtributione rerum taliũ debeant ipſi miniſtri ſeu fratres dare conſilium vbi ad conſulendũ alii quam ex ipſis ad quos ingreſſuri mittantur, poſſint idonei inueniri.

Nos aũt conſiderãtes attente, intendiſſe ſanctum Franciſcũ ſuæ regulæ poſſeſſores, quos fundauerat in maxima paupertate ab affectu tẽpalium rerũ ipſorum ingredientium per dicta verba ſpãliter & totaliter elõgare, vt quãtum eſt ex parte fratrum ipſorum, receptio ad ordinẽ ſancta & puriſſima appareret, & ne aliquo modo oculum viderentur habere ad bonum eorũ temporalia, ſed ad ipſos tantũ diuino ſeruitio mancipandos *Dicimus* † decætero dẽre tam miniſtros quã fratres cæteros, dictis inductionib. ad ſibi dandum & ſuaſionib. necnon, & dandis circa diſtributionem conſiliis abſtinere, cum per hoc ad timentes Deum ſtatus altęrius mitti debeant, non ad

acum

† al ſerenandas, id eſt clarificandas, ſiue ad ſerenitatem & tranquillitatẽ deducendas.

a Hæc inquam omnia repetit vt clarior ſit oratio, & poteſt dici color rhetoricus, qui dicitur repetitio.

b Item ordo. not ꝙ antiqua interpretatio habet vim iuris, minime enim mutãda ſunt, &c. ff de legi. minime. de conſuet. cum dilectus.

c Cæterum ſecunda teriæ vbi de bonis ingredientium. Nota ibi. ¶ Maxima paupertate.] quod ordo Minorum fundatus eſt in maxima paupertate de cuius prælat. nimia. vbi de ipſa & prædicatoribus dicitur, quod in altiſſima paupertate Chriſto pauperi famulantur, & dicitur maximum quod principalem gradum tenet, ff de verb obliga. vbi autem in prin. vnam ſuperlatiuum vni ſoli conuenit. 63. diſt. metropolitano, vbi glo.

† Cap conſiliũ, & ibi gl. de obſer ieiuni. de ſpõ. c. intellectũ. 34. q. 2. facit ſingulare Hippol 151. ibi allegatur Fel. c. auditis antep. de præſcrip.

Gradus ſuperlatiuus vni ſoli cõuenit.

Quomodo autem paupertas conueniat religioni, dixi. de regula, ſane q. 14. & per ibi notata patet, quod in paupertate non eſt perfectio ſimpliciter. ſed in ſequela Chriſti, paupertas autem eſt inſtrumentum perfectionis, & hoc vario modo prout variæ ſunt religiones. de hoc ibi, & per Thomam. 2. 2. quæſ. pen. art. 7. & infra §. proinde. Secundo no. ibi, ¶ Cunctis pateant. quod curandum eſt, ſed bono teſtimonio, & opinione de ſacra vnctio capit. unico. §. ad exhibendum.

† al Dicimus omino dẽre tã miniſtros, &c.

fratres, vt vere cunctis pateant eſſe tam ſalubris inſtituti paterni ſtudioſi zelatores ſeduli, & perfecti.

Cum vero [a] facere de rebus ſuis quod Dominus inſpirabit, ipſamet regula ingredientib. liberum velit eſſe, non videtur quin liceat eis recipere, cōſideratis, ſ. eorum neceſſitatibus & moderaminib. declarationis iam dictæ, ſi quid de bonis ſuis intrans ſicut & cæteris pauperib. per modum eleemoſynæ libere velit dare.

Cauere tamen in acceptatione oblatorum talium decet fratres, ne ex receptorum quantitate notabili, præſumi poſſit ſiniſter oculis contra ipſos.

Præterea [b] cum dicatur in regula, quod illi, qui iā promiſerunt obediētiam, habeant vnam tunicā cum caputio, & aliam ſine caputio, qui habere voluerint.

Item quod fratres omnes veſtimentis vilib. induantur. Noſque prędicta verba declarauerimus æquipollere præceptis; Volētes hæc determinari plenius dicimus, quantum ad numerum tunicarū, quod pluribus vti non licet, niſi in neceſſitatibus quæ haberi poſſunt ex regula, ſecundum quod hunc paſſum memoratus prædeceſſor noſter plenius declarauit.

Vilitatem [c] aūt veſtiūtam habitus, quam interiorum tunicarum, illam intelligi debere dicimus quæ ſecūdum conſuetudinē uel conditione patriæ, debeat quantum ad colorē panni & precium vilitas merito reputari: non enim quo ad regiones omnes poteſt determinatus vnus modus in talibus aſſignari. Huiuſmodi ēt vilitatis iudicium Miniſtris & Cuſtodibus, ſeu Guardianis duximus committēdum, eorū ſuper hoc cōſcientias onerantes ita tamen quòd ſeruent in ueſtibus uilitatem. Quorū [d] etiam miniſtrorum, cuſtodū & guardianorū indicio eodem modo relinquimus pro qua neceſſitate poſſint ipſi fratres calcementa portare.

¶ Deinde [e] cum duobus temporibus annotatis in regula, ſcilicet, a feſto omnium Sanctorum uſque ad natiuitatē Domini, & maxime Quadrageſimæ in quibus ieiunare tenentur inferatur ī eadē regula: Alis autē temporibus nō tenentur niſi ſexta feria ieiunare; & ex hoc uoluerunt aliqui dicere, quòd dicti ordinis fratres non tenentur niſi ex condecentia ad alia ieiunia, quam ad iſta: Declaramus, debere intelligi eos non teneri ad ieiunium aliis temporibus, præterquam in ieiuniis ab Eccleſię conſtitutis non eſt enim uerifimile, quòd uel inſtitutor regulę, uel etiam confirmator, abſoluere ipſos intenderit a ſeruandis illis ieiuniis, ad quę de commu-

Præſumitur ex futuris circa præterita.

a Cum vero. hic de eadem declarationi Nicolai 3. ſup. §. item quia. No. quod quantitas notabilis facit illicitum quod alias licet. ſic de reſer. ſtatutum, § in ſuper. lib. 6. Secundo no. ꝙ ex futuris præſumitur circa pręteritum: nā hic vetat accipi notabilem quantitatem etiā gratia, ne pręſumatur ꝙ mori fuerint ad recipiendum iſtū, quia oculum habuerūt ad eius bona tēpalia. ſic. 33. q. 2. cū ꝑ bellicam. in fi. vbi glo. de multiplici ꝑſumptione ter bā in glo. fin. Quæro, quia hic & in §. pcedenti dr̄, ꝙ fratres non ſint ſoliciti de bonis tēporalibus eius, qui recipitur ad ordinē, licet poſſit ipſe dare fratrib. de ſuis bonis ꝑ modū eleemoſynę quid ſi ingredit non facta diſpoſitione de bonis ſuis? Sol. Quicquid ſit de aliis Mendicantibus, de quo no. de proba. in præſentis quo ad fratres Minores dic. qđ nihil habebunt fratres, dr̄ enim in regula, ꝙ uolētibus ingredi, dicatur ꝙ vēdant omnia ſua, & ſtudeant pauperib. erogare: & ſic fuit intētio B. Franciſci, ꝙ nō recipiantur niſi prius diſpoſito de bonis ſuis qđ ſi nō fuit factū, dic qđ tūc ſceant bona aduenientes ab inteſtato, nam ſolus vnus modus ꝑmittitur fratrib. habendi de bonis illius ſcilicet ut ille cōtulit ꝑ modum eleemoſynæ, vt hic ergo alius ꝓhibētur. ſ. de indi. cū pictor. de pięium. nō ne pro hoc qđ dico. ī. eo. proinde. q. a.

Religionē ſi quis ingreditur non diſpoſito de bonis, quid fiet de illis.

b Præterea.) hic de veſtibus fratrum declarauit in d. c. exiit. §. licet autem ibi dr̄, ꝙ de licentia Miniſtrorum. & Cuſtodū coniunctim & diuiſim in adminiſtrationibus ſibi cōmiſſis, poſſint fratres vti pluribus, ipſi aūt Miniſtri & cuſtodes, licentiam cōcedant, cū eis videbitur, pēſatis neceſſitatibus & aliis circunſtātiis quæ ſecundū Deum regulā attēdenda videntur pro hoc ī. §. proxi. ubi uilitas attenditur ſecū dum conſuetudinem patriæ, & arbitrium Miniſtrorum, & Cuſtodum.

c Vilitatem. de eodem nota quod vilitas rei conſideratur ex pluribus, in eo autem dicit, vilitatem attendi ſecundum conſuetudinem patriæ, pro hoc 93 diſtinc. legimus vltra medium ibi Priuilegiū, &c. Secundo, no ꝙ in iudicādo vilitatē attēditur reputatio. de hoc ī. in prox. notabili ſic etiam in eſtimando pretium rei attēditur reputatio nō ſingulorū, ſed cōis. ff. ad leg. Falc. pretia in prin. Tertio, no. ꝙ qn̄ q; ſpecialiter operatur conſcientia cōmiſſarii, vt hic. Et an hoc caſu poſſit cōmittere vices ſuas, dixi ī de cōceſ pb. c. ſi vnica. ī prin. q 6. Quarto no. ꝙ hoc de vilitate veſtium nō indiſtincte cōmittitur Miniſtris & Cuſtodibus, quia nō poſſunt cōcedere ꝙ vtantur nō vilib. ſed habēt declarare q̄ cenſeātur viles, tn̄ ſi declarēt cenſeri viles res quę eſſent manifeſte precioſæ, talis declaratio non excuſaret fratres talib. utentes. ſic nec pręceptū iniuſtum excuſat. de temp. ord. ad aures. immo nec cōpulſio ſuperioris. de exceſſ. ꝑle. tanta 32. q. 5 ita n. & qđ hic de vilitate relinquitur arbitrio Miniſtro. & Cuſtodū, extrauag. Io. 22. quorundā. ad lōgitudinē, latitudinem, groſſitiē, & ſubtilitatē, et quoad formam & figurā, & ſimilia accidentia, quæ omnia relinquūtur arbitrio prædictorū.

Vilitas habitus condigne committitur arbitrio Miniſtrorū.

d Quorum. hic de calceamentis.

e Deinde. hic de ieiuniis eorum. Not. ibi. Sexta feria. quod licet exceptio unius aliorum ſit incluſio, quia exceptio firmat regulā vt dixi ſ. § cū antē in prin. o notabiliter tū ſi per alia iura de illo erat diſpoſitū, nun tollitur illa diſpoſitio, ſ. licet ergo hic dicat, & aliis tēporibus, q̄ a feſto omnium ſanctorū uſq; ad natiuitatē, uel in

Exceptio firmat regulā. Facit c. literas, & ibi Pan. de reſti ſpol. vide Decis in l. 1. ff. de reg. iu. & ſcribentes reputantur iſtum tec. ſingularem. Fon.

Que

Quadrageſima fratres non tenentur ieiunare, niſi ſexta feria, non per hoc includitur ꝙ poſſint nō ieiunare in ieiunijs ab eccleſia inſtitutis: eſt ergo tm̃ ſenſus, ꝙ ad ieiunia alia extra ſextam feriã non tenentur ex præcepto regulæ, & ſic non plus quàm alij; ſed ad ieiunium ſextæ feriæ tenentur plus quam alij, de obſer. ieiun. c. fi. Secundo, no. arg. à veriſimili. ff. quod me. cau. non eſt veriſimile, de prob. cum de atate, de teſti. ob carmẽ §. fi. de reg. iu. in obſcuris, de p̃tum; qa veriſimile: tertio, no. ꝙ inductũ ad augendum non debet operari diminutionẽ; & idem è conuerſo, ff. de adimen. lega. legatis muniter, de conditi. & demon. cum talis § fi. quia idem nõ operatur contrarios affectus, de iureiurando intellecto. regula, quod ob gratiam, lib. 6. Quarto nota, quod ad ieiunia indicta ab Eccleſia, omnes Chriſtiani obligantur, de obſeruat. ieiun. conſilium. §. cũ autem, quod declaro ibi. q. c. & 2. & dixi ſ. de hæ. ad noſtrum. §. 2. q. 1.

hoc hodie cõiter accipitur pro eodem & ideo capone litteram ibi, denario vel pecunia, vel, pro i. & hic nomine denariorum continetur omnis moneta magna vel parua, aurea, vel argentea, vel alterius generis, & hoc quia fauorabile eſt ſic intelligi, & quia indiſtincte loquitur, licet nummis legatis veniant exiguiores tantum, ff. de lega. 3. nummis. Secundo, nota quòd id, quod per me non licet, nec per interpoſitam perſonam, regula, qui per alium, lib. 6. Tertio nota, quod in iis quæ generaliter prohibentur, omnia intelliguntur prohibita, quæ non inueniuntur cõceſſa, de hoc de transla. c. 2. ver. ſed neque, in gl. argumentum, vt ibi dixi.

ni ſtatuto Eccleſiæ obligantur cæteri Chriſtiani.

Porro, ᵃ cum dictus ſanctus volens fratres ſuos ſuper omnia à denariis ſeu pecunia eſſe totaliter alienos, præcepit firmiter fratribus vniuerſis, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per ſe, vel per interpoſitam perſonam: iſtumque articulum declarans idem, prędeceſſor noſter, caſus & modos poſuerit ᵇ, quibus ſeruatis à fratribus non poſſint dici nec debent per ſe, vel per alium pecuniæ receptatores contra regulam vel ſui ordinis puritatem, dicimus, fratres teneri cauere ſummopere, quòd pro alijs cauſis, & ſub modis alijs, quam ponat dicti prędeceſſoris noſtri declaratio ad dantes pecunias ſiue deputatos nuntios non recurrant: ne (ſi ſecus ab ipſis attentatum fuerit) trangreſſores præcepti & regulæ merito poſſint dici, nam vbi aliquid alicui generaliter prohibetur, quòd expreſſe non conceditur, intelligitur denegatum. Quocirca quæſtus omnis pecuniæ ac oblationum pecuniarũ receptio in eccleſia vel alibi, cippi ᶜ vel trunci ordinati ad offerentium ſeu donantium pecunias reponendas: nec non & quicunque recurſus alius ad pecunias ſeu habentes ipſas qui per declarationem prædictam non conceditur hæc inquam omnia ſunt eis ſimpliciter interdicta. Cum ᵈ etiam recurſus ad amicos ſpeciales expreſſe tãtum in duobus caſibus ſecundum regulam concedatur: videlicet, pro neceſſitatibus infirmorum, & fratribus induendis: idque pie, & rationabiliter conſiderata neceſſitate vitæ ad alias neceſſitaies fratrum pro tempore occurrentes ᵉ ceſſantibus eleemoſynis ſeu etiam ingruentes, ſæpedictus prædeceſſor noſter duxerit extendendum: Attendant fratres pręfati, quòd pro nullis cauſis alijs quàm prędictis veriſimilibus ᵍ, in via vel alibi recurrere licet eis ad amicos huiuſmodi, ſiue ſint dãtes pecunias, ſeu deputati per ipſos, ſiue nuntij vel depoſitarij, ſeu alio quouis nomine appellentur: etiam ſi conceſſi per eandem declarationem modi ʰ circa pecuniam integre ſeruarentur. Deniq. cum idem confeſſor ſumme affectauerit ſuę regulę profeſſores totaliter ⁱ eſſe abſtractos ab affectu & deſiderio ter-

a Porro.] hic de non recipienda per eos pecunia

b Poſuerit.] d. c. exiit, §. caterum, vbi determinat ꝙ non licet eis mutuum contrahere, ſed ſi quis vult ſuccurrere, poſſunt ei offerre quod volunt fideliter laborare, vt ei ſatis fiat, & hoc male ſeruatur; quia ſæpe cõtrahunt mutuum, declarantur ibi, & quædam alia, ſed præcipuum eſt, quod fratres non recipiant ipſi pecuniam, ſed tamen quod dare poſſent aliquem eis notum, cui per eum qui vult eis facere eleemoſynam cõſtituatur exequutor: dominium tamen ac proprietas ac poſſeſſio pecuniæ remanet penes dantẽ, cum libera poteſtate reuocandi vſque ad conuerſionem ipſius in rem deputatam, & dic plenius in d. c. & duob. ſequentibus

d Cum etiam.] de eodem cum pcedẽti.

e Occurrentes.] pro quibus ſubuentum fuit ab aliquo, cui habent fratres procurare vt reddatur pecunia, & ſic dicuntur neceſſitates non ingruentes i. imminentes de pręſenti, ſe iam prætenitæ: tamen quo ad hoc quod hic dicitur, idem in vtriſque, vt probat quod ſequitur.

f Duxerit. c. c. exiit. §. porro, in fine.

g Vel ſimilib.] neceſſariis, non voluntariis, vt ſola ſtatutẽ in dicto §. porro quod in iis, quæ ſunt neceſſaria ad victum, veſtitum, diuinum cultum, & ſpirituale ſtudium, conceſſum eſt fratribus vſus necessariarum rerum & hæ cauſæ videntur generaliter omnes neceſſitates cõprehendere: & quia quædam etiã ſunt eis neceſſitates, q̃ nõ ſunt conceſſæ ut cauſas præmiſſas immediate; ideo hic addicit ꝙ ẽt hoc eis ſi ecat pro cauſis ſimilibus vt ſi dũ transeant de loco ad locũ ex cã ordinis, non permittuntur in certo loco tranſire, niſi ſoluant pedagium; licet non debeant ad hoc cogi, tamen ex quo de facto coguntur, licitum eſt eis acquirere per eleemoſynam vt ſoluant, ne impediantur pro hoc quod in via ſequitur, &c.

c Cippi vel trunci. vel, pro. i. & eſt cippus lignum incrnatum & magnum; & perforatur vt cedat loco capſæ, hæc tamen male ſeruant fratres, nota differentiam inter denarios & pecuniam; quia denarius eſt q pro decem nummis olim computabatur; pecunia vero proprie eſt ſubſtantia de pecoribus proueniens; tamen

Pecunia & denarius differunt.

h Modi. vt ꝙ ipſi nõ recipiãt nec adminiſtrent, pro hoc ꝙ dixi in p. §. porro, ſuper littera, & infra, §. proximo.

i Totaliter. nam hic ordo fundatus eſt in maxima paupertate, ſupra §. caterum.

renorum, & ſpecialiter a pecunia & eius vſu totaliter inexpertos, ſicut probat prohibitio de recipienda pecunia in regula ſæpius repetita:[a] curare fratres vigilanter neceſſe eſt, quod cum ex cauſis prædictis & modis ad habentes pecunias deputatas pro ipſorum neceſſitatibus recurrere oportebit ad tenentes ipſas, quicunq; hi fuerint principales vel nuntij in omnib. in ſe gerant, quod ſe cunctis oſtendant in dictis pecunijs (ſicut nec habent [b]) penitus nil habere. Qua propter [c] præcipere quod & qualiter pecunia expendatur, computumque exigere de expenſa, eam quomodocunque repetere ſiue deponere, aut deponi facere capſulam pecuniæ, vel eius clauem deferre, hos actus & conſimiles ſibi fratres illicitos eſſe ſciant: Prædicta enim facere ad ſolos dominos pertinet, qui dederunt, & eos quos ipſi deputauerunt ad hoc ipſum.

Proinde [d] cum vir ſanctus paupertatis præmiſſæ in regula modū exprimēs dixerit in eadem, Fratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem: ſed tanquam peregrini, & aduenæ in hoc ſæculo, in paupertate, & humilitate Domino famulantes, vadant pro eleemoſyna confidenter: Sicq; declaratum extitit per nōnullos prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, hanc expropriationem intelligi debere tam in ſpeciali, quam etiam in communi, propter quod & rerum omnium conceſſatum, oblatarum, & donatarum fratribus (quas, & quarum vſum facti, ſcilicet ordini vel † ipſius fratribus licet habere) proprietatem, & dominium in ſe & Romana Eccleſia receperunt, dimiſſo ipſis fratribus in eis tantummodo vſu facti ſim--

† al. ita vel ipſis.

a Repetita, Supra 2. §. proximis.

b Nec habent, vnde contra ipſos non habent actionē nec perſecutionem in iudicio nec extra, d. c. exiit, § Cæterum, & infra proximo, §.

c Qua propter,] No. ſingulariter, quod in pecunia non eſt dare poſſeſſionem ſeparatam à dominio, quod probat littera in eo quod dicit, ad ſolos dominos vel eorum commiſſarios ſpectare hæc quæ hic enumerantur, & eſt ratio, quia pecunia facile fit noſtra: vnde etiam aliena mihi mutuata per non dominum per commiſſionem cum mea, fit mea ſi bona fide accepi. ff. de ſolu. ſi alieni. quod eſt ſingulare. & eſt quod pro pter ſingularia præcepta pecunia numerata, ff. ſi cer. pet. l. ſingularia.

d Proinde,] hic de paupertate & humilitate ipſorū. Et nomenatis nunc fratribus prouidet de primo: de ſecundo prouidet de aliis in § ſequenti. Nota quod fratres Minores nō habent proprium nec in ſpeciali, nec in communi, & hoc non videtur ſpeciale in eis, ſed locum hēt etiam in aliis mendicantib. vt in Prædicatoribus & ſimilib. quia ex regula, nō licet habere redditus aut poſſeſſiones, ſed per quæſtum publicū victum habere ſolet incerta mēdicitas, de relig. dom. capitulo vnico, libro 6. tamen nō in omnib. æquiparantur. Nam Prædicatores habent aliqua in communi quoad proprietatem, vt in extrauagan. Io. 22. quia quorundam, §. præterea. hic autem dicitur generaliter, quod fratres Minores nihil ſibi approprient: & quod hæc expropriatio intelligitur tam in ſpirituali, quam in communi, differunt & in aliis quod dic plenius, vt infra quæſtione prima, in ſolutione tertiæ rationis. Secundo no. in verſi. eam enim quod ex exterioribus actibus repræſentatiue mentis diſpoſitio de præſumpt. ex ſtudiis, quod tamen proprie non colligitur hic, ſed potius colligitur, quod is qui vult eſſe teſtus in mente, hoc indicet ex operibus; nam ex fructibus eorum cognoſcetis eos Matth. 8. de regul. iur. cap. 2. Tertio not. quod fratres Minores ſunt incapaces ſucceſſionum, ſed legatorum ſic, niſi fiat in fraudem de hoc infra q. 2. Quarto in eo quod dixi in primo no. quod fratres minores non habent proprium, nec in ſpāli nec in communi; An hoc procedat quo ad oīa? Antequam veniatur ad argumentum, ſciendum eſt, quod hæc quæſtio ſcrupuloſa eſt, & peperit in Eccleſia Dei pernicioſos effectus, præcipue tempore Ioannis Papæ 22 quia nonnulli magiſtri ſacræ paginæ verbis & in ſcriptis niſi ſunt oſtendere, quod fratres prædicti etiam in rebus vſu conſumptibilibus habent tantum ſimplicem vſum facti: & quod hæc eſt altiſſima paupertas, in qua ſunt fundati, & quod hæc etiam fuit vita Chriſti & Apoſtolorum, dicentes quod perfectionis vitæ Chriſti & aliorum perfectorum non eſt contrarium aliquid habere proprium, ſed ſolum facti vſum; & inter iſtos fuit Marſilius de Menandrino Paduanus, de quo memoraui de eo. venerabilem, vel verum, quod multis rationibus & authoritatibus prædicta confirmat in libris quos allegaui in d. ver. verum. Ipſe autem Io. 22. in extrauag. cum inter nonnullos declarauit, quod aſſerere pertinaciter, quod redemptor noſter & eius Apoſtoli non habuerunt ius vtendi in iis, quæ ſacra ſcriptura eos habuiſſe commemorat, & illa vendendi ſeu donandi, aut ex ipſi alia acquirendi eſt hæreticum, & idem Ioan. 22. in extrauag. quia quorundam. late proſequitur hæc, reſpondendo rationibus, quas tenentes contrarium adducebant: & in eadem extrauag. dicitur, quod in iis quæ ſunt vſu conſumptibilia, fratres Minores habent ius vtendi, & idem dicitur in extrauag. eiuſdē Ioā. ad conditorem, quia non eſt poſſibile, quod ſit vſus facti licitus ſine iure vtendi: & quia magiſtri, qui tenuerunt contrariū, vſi ſunt rationibus apparentibus, habuerunt ſequaces multos: vnde ſecutum eſt, quod adhuc hodie eſt magna multitudo, quæ dr̄ Fraticellorum, qui ex hoc errore lapſi ſunt in alios, dicentes quòd à tempore illius Ioan. 22. quem damnant propter prædictas extrauagantes tanquam hæreticum, non fuit aliquis verus Pontifex: & alia multa nefaria dogmatizant: & in his ſi comprehenduntur per eos, perſiſtunt, & permittunt ſe comburi vt vidi Florentiæ. vnde ſæpe cogitaui, quod vtile eſſet quod Eccleſia Romana permitteret libere de hoc diſputari, an Chriſtus habuerit, vel non habuerit, vel habere potuerit proprium, vel non potuerit: & ſimiliter de vita fratrum Minorum, an poſſint aliquid habere propriū, cū in hoc nō verſentur articuli fidei: ex tali. n. libertate occurreretur eorum errorib. qui forte de facili corrigerent in aliis, nec per hoc etiā ſi diceretur quod Chriſtus non habuerit proprium, aliquid inferri poſſit contra proprietatē Eccleſiæ Romanæ, cum multa ſint & in aliis immutata, prout in ſum: fuit ſanctis patribus ſecundum exigentiam temporum. Sed interea ſtantibus illis extrauagantibus, & hac conſtitutione, & conſtitutione cap. Exiit. videamus aliqua de quæſtione, Et videtur quod Fratres habeant quo ad omnia ſolum ſimplicem vſum facti, per c. exiit, § porro, vbi dicitur quod in rebus temporalibus eſt conſiderare proprietatem, poſſeſſionem, vſumfructum, ius

F. Minores nihil proprii poſſint hēre.

Fraticellorū error.

ius vtendi, & ſimplicem fact. vſum, & quod vltimo tanq̃ neceſſario eget vita mortalium licet prius carere poſſit, & ꝙ condecens eſt huic profeſſioni, quæ ſponte deouit Christum paupertatē in tanta paupertate ſectari, omniū abdicare dñium, & rerum ſibi neceſſario vſu ſuſtentatorum cōtētā. Scđo ad idem inducitur hęc littera in eo quod dicit, ꝙ rerum cōceſſarum fratribus, licitum eſt eis hēre ſimplicem vſū facti: ꝙ dominium & ꝓprietas eſt penes Eccleſiam Romanā. Tertio q̃a fratres iſti profitentur altiſſimā paupertatē de excel. præl. nimis s & ſi eſt talem, qua nulla maior dari poteſt, ſup. § cæterū. vbi dixi in i. no. maior autem eſt paupertas, quæ nihil ſibi appropriat, q̃ quæ habet aliquid propter. Quarto, quia in eorū regula ponit in principio. Regula & vita Minorum hæc eſt, l. Domini noſtri Ieſu Christi ſanctum Euāgeliū obſeruare, viuēdo in obedientia, ſine ꝓprio, & in caſti ate ea quib. verbis uſ ꝙ beatus Frāciſcus uoluerit, ꝙ fratres obſeruarēt conſilium Euāgelii tradi. tū eis qui volunt eſſe ꝑfecti. de quo Matth. 19. Si uis ꝑfectus eſſe, vende oīs q̃ta habes, & da pauperib. & habibis theſaurū i cęlo. Quinto ad idē in f. § dicere vbi dixi ꝙ temerariū eſt aſſerere, ꝙ ſit hæretici dicere vſū paupertas includi, vel nō includi ſub uoto Euāgelicæ paupertatis, & videtur uelle, quod ſub voto Euangelicę paupertatis includitur vſus pauper. Sexto, ī ducitur Matt. 10. vbi Xp̄s dicit Apoſtolis: Nolite poſſidere neq. aurum, neq argentum neq. pecuniā nēq. perā neq. duas tunicas, neq calceamenta, &c. Itē Mat. 19 Apoſtoli dixerūt ad Ieſum. Ecce nos reliquimus oīa & ſecuti ſumus te. Itē ipſe redēptor de ſe dixit Matth. 8. Vulpes foueas hēnt & volucres cœli nidos, filius autem hominis nō hēt vbi caput reclinet. Ex quibus & ſimilibus auctoritatibus & rationibus, quæ ad hoc inducuntur, nituntur aliqui inferre, ꝙ perfectiſſima vita ſit carere omni proprio & habere ſolum ſimplicem vſum facti, & ꝙ hæc fuerit vita, quam Chriſtus docuit verbo, exemplo firmauit, vt dicitur in co. a. Exiit, §. porro. In contrarium ſunt rōnes, q̃ ſunt in extrauag. præall. ad conditorē & in extra ſ. ſug. q̃ a inter nonnullos, & in eadem extrauag. ad conditorē, determinat, ꝙ bonis quæ in poſterum conferentur vel offerentur, vel alias quomodolibet obuenire cōtingit fratribus, ſeu ordini ſupradicto, nullū ius ſeu dñium acquiratur eccleſiæ Romanæ, cuius contrarium dr̄, hic ut dixi ſup. in rōnibus pro contraria, rōne ſi da Itē vr̄ ꝙ nihil hē. ꝓpriū, nō eſt ſummæ ꝑfectionis, quia ep̄i habent propria. 12. q. 1. ep̄i &c. & e. ſeq. & tñ ſtatus ep̄orum eſt ꝑfectior, q̃ religioſorū de regula. licet, de renun. niſi. ad ū. ex q̃bus colligitur, q̄d ex vita ep̄ali. ſurgit maior fructus & utilitas quā ex religione. Vñ de monachis lectū pōt eligi in ep̄m, 18. q. 1. c. vnico, de ele. nuſ ſus, li. 6 & q̃ a in hoc habemus ex extrauagātes illas, quib. eſt ſtādum in eo ꝙ dicunt quod in his q̃ conceduntur fratrib. ad vſum ipſi fratres non hēt ſimplicē vſum facti, immo habent ius utendi, nō expedit in hoc iſtant in pluribus rationib. Sol. vr̄ dicēdū, quod fratres non hēt aliqua propria nec in cō. nec in ſpeciali, ſed hent vſū facti nō nudi, ſed facti iuſti & licit, ut volunt dictæ extrauegātes, & ſic aliquo modo pñt dici aliquid hēre proprium, i. ipſum uſum. Et ex hoc uī ꝙ res ulu conſumptibiles eorū proprie dici poſſi ſt, q̃ a neq. ciuili hæres accipiūt vlum ſuccta intu. da vſufru. § conſtituitur. & ſic eū vſus non ſeparatur a dño, ut ſe tur ꝑ eo plu ꝙ poſſunt ut gēs. ut cenſeri habere proprietatē. Sed q̃ uellet ſatiſfacere tenentibus cōtrarium, dicere poſſet, quod licet in his reb. non poſſit conſtitui vſuſfructus, propter tamen conſtituitur quaſi uſuſfructus, & ſatiſdatur de reſtituendo tantundem in q̃titate, u. §. conſtituitur, ff de uſuſ. ear. rer. quæ uſu cōſu.

An ipſi poſſint eſſe teſtes in vltimis voluntatib. Guido in dea. Delphynatus. q. 5. 7. tenet quod ſic: per gl. §. cogitandum aut. de mon. ecoll. 2. licet Faber §. teſtes. inſti de teſt. dicat cōtrarium. Et idem Gui. q. 322. dicit ꝙ pñt inſtitui hǣdes. F.

plicis. Ad noſtrum fuerunt deducta examē, quæ in ordine fieri dicebantur & videbantur prędicto voto & puritati ordinis repugnare, videlicet, vt ea proſequamur ex ipſis, quę remedio credimus indigere, ꝙ ſe inſtitui hæredes non ſolū ſuſtinent ſed procurant: Item ꝙ redditus annuos recipiunt interdum in tam notabili quantitate, quod conuentus habentes totaliter inde viuunt. Item ꝙ cum ipſorum negotia etiam pro rebus temporalibus in curiis agitantur, aſsiſtunt aduocatis & procuratoribus & ad inueſtigandum eoſdem ſe ibidem perſonaliter repræſentant: Item q̄d executiones vltimarū ſuſpiciunt† voluntatum, & gerunt; ſeque intromittunt quandoque de vſurarum vel male ablatorum diſpoſitionibus ſeu reſtitutionibus faciendis. Item quod alicubi non ſolū exceſsiuos hortos, ſed etiā vineas magnas habent, de quibus tam de oleribus, quam de vino multum colligitur ad uendendum: Item quod temporibus meſsium vel vindemiarum ſic copioſe granum & vinum mendicando, vel aliunde emendo colliguntur a fratribus, & in cellariis & granariis reconduntur, quod per anni reſiduum & abſque eorum mendicatione poſsūt tranſigere uitam ſuam Itē quod eccleſias vel alia ædificia faciunt, vel procurant fieri in quantitate & curioſitate figurę & formę ac ſumptuoſitate notabiliter exceſsiua, ſic quod nō videntur habitacula pauperum, ſed magnatum: Paramenta etiā in eccleſiaſtica in pleriſque locis tam multa habent, & tam notabiliter pretioſa, quod excedunt in his magnas eccleſias cathedrales. Equos inſuper & arma eis oblata in funeralib. recipiunt indiſtincte: Tamē communitas fratrum & ſpecialiter rectores ipſius ordinis aſſerebāt, quod prædicta ſeu plura ex ipſis in ordine non fiebāt, ꝙ & ſi qui reperiuntur rei in talibus, rigide puniuntur, nec non contra talia ne fiant, ſunt facta pluries ab antiquo ſtatuta in ordine multum ſtricta. Cupientes igitur nos ipſorum fratrum prouidere cōſcientiis, & cuncta dubia, quantum poſsibile nobis eſt, de ipſorum pectoribus remouere, ad prædicta, modo qui ſequitur, reſpondemus. Cum enim ad veritatem vitæ pertineat, vt id quod exterius agitur, interiorem mentis diſpoſitionem & habitum repræſentet, neceſſe habent fratres, qui ſe expropriatione tanta à temporalibus abſtraxe-

l. r. & s de pig. c. ſi. Item licet non poſſit dari vſus licitus ſine iure vtendi. tamen dici poſſet quod hoc ius vtendi non eſt niſi quædam facultas, quæ non infert aliquid eſſe proprium, dicitur enim res propria quãdo quis pōt de ipſa libere diſponere vt vult per modos iure non reprobatos, quod dixi de teſt. ſpoſ. olim. t. fratres autem nõ acceptatores vt velint poſſe diſponere vivo ſuos, ſed ad vſum tã-tũ facti, vt ſup. in r. & s. ratione partis contrariæ, id eſt, vt vtãt de facto in ſuas neceſſitates: qui tamen vſus nõ infert aliquã ꝓprietatem, ſed vtitur de licentia dantis, & dicemus quod ipſe dans libere poteſt id quod dedit reuocare quouſque vtantur, & ſic dicendo ſaluaretur intentio illorum, qui dicunt fratres excludi ab omni proprio quoquo modo, nec eſſet aliqua abſurditas, ſed non video quòd in hoc ſit ſumma perfectio, ſed potius eſt contentio de verbis: Nam dummodo abdicauerint propria, ita ꝙ ueniat dicant proprium qui parati ſint illud dimittere, nec velint pro illo iudicio contendere, non poteſt dici quòd habeant proprium quod impediat perfectionem, vbi conſideranda eſt ꝙ abrenontiatio proprii prout eſt actu, non dicit perfectionem, ſed eſt inſtrumentum perfectionis, ſecundum ea quæ dixi de regula, ſane q. 14 q. & ſup. §. cæterum, ſed prout ex aio ſurgit in hoc eſt perfectio, vt ſit homo paratus, ſi opus fuerit, omnia dimittere, vel diſtribuere de hoc per D. Thomã ſecunda ſecundæ quæſt. 18. arti. 7. fratres tamen habent hanc expropriationem, ſeu habere debent vtroque modo, in epiſcopis autem ſufficit quod ſit vltimo modo, nec ex hoc dicuntur fratres eſſe in perfectionis ſtatu: quia alijs reſpectibus epiſcopi ſunt perfectiores tamquam per quos velint alios regentes maior fructus prouenit in congregatione fidelium, immo & inter religiones non poteſt argui, quod vna ſit perfectior altera, ex eo ꝙ pauperior poſſet etiam alias excedere in iis quæ pertinent ad obedientiam & caſtitatẽ, & tunc diceretur ſimiliter melius de hoc per D. Thomam ſecũda ſecundæ, q. 188. art 7. & dixi de regula, ſane, q. 14. & ſeq. Et ſi dicatur ſaltem cæteris paribus perfectior eſt ſtatus quando renuntiat quis omni proprietati. Dic quod etiam hoc conceſſo, nihil reſultat contra ſuperius dicta. Et denique cum multum cogitaui, uidetur quod dummodo fratres minores abſtineant a proprio, ita quod non habebant poſſeſſiones immobilium ex quibus agant tãquam domini contrahendo, ſed habeant ſolam ad vtendum, & quæ parati ſunt dimittere, vt proximo dixi, nihil refert interdicere, quod ipſi ſint domini locorum ſuorum ſuo modo, ſicut & alia collegia eccleſiaſtica, vel quod ſiat domini ſuorum librorum, vel aliorum vtenſilium, ſiue dicatur quod habeat tantum vſum, nam etiam ſi dicãtur domini, tamen improprie dicuntur ſolum quo ad hoc, quia poſſint libere vti, nec in hoc eſt vis niſi in verbo, niſi quo ad hoc quod alii ſæculares vel religioſi non mendicantes pro prædictis agere poſſunt in iudicio. Ipſi autem fratres minores non infra §. verum. Iſta vero diuerſitas, quæ turbauit mundum, videtur penitus friuola & nullius effectus quo ad fratres minores, an dicatur quod iniis quibus vtuntur habeant vtendi, an vero dicatur quod habeant vſum facti, quia vtroque modo ſaluatur perfectio ſtatus eorum, & conſiſtit hoc in ſola diſputatione reſpectu eius quod proxime dixi, nec eſt conueniens in hac religione, quæ in ſimplicitate fundata eſt, hic inſiſtere. ſufficit enim quod ſibi nihil appropriant, ut per hoc velint iudicio contendere, pro hoc dicto cap. Exiit, §. cæterum. Ad contraria dic ad primam & ſecundam rationem, cum dicitur quod habeant tantum vſum facti, quod habent vſum tamen licitum, qui aliquomodo eſt iuris, nec propterea dicitur non eſſe ſimplex vſus facti, quia in iſtis quibus vſus ſeparatur a dominio, habeat tantum vſum licitũ. In alijs autem ſi dicis quòd habeant proprietatẽ dic quòd non habẽt tamquam proprietatem, ſed inconſequẽtiam vſus: ſi autẽ dicis quòd non habẽt proprietatem, ſed eſt concedentis donec vſi fuerint, tũc ceſſat ratio.

runt, ab omni eo quod dictæ expropriationi eſſet, vel poſſet videri contrarium, abſtinere. Quia igitur in ſucceſſionibus trãſit non ſolum vſus rei, ſed & dominiũ ſuo tempore in hæredes: fratres autem præfati nihil ſibi in ſpeciali acquirere vel eorum ordini poſſunt, etiam in cõi: declarando dicimus, quod ſucceſſionum † huiuſmodi, quæ etiam ex ſui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam ad alia

Et hæc extrauagantes prædictæ approbent optimum dictum, alias modum, quo habent proprietatem propter inſeparabilitatẽ, non tamen multum in hoc refert, vt prædixi, quodcunque teneatur. Ad tertium cum dicitur, quod ſunt in altiſſima paupertate. dic quod non excludit hæc paupertas vſum neceſſarium modo nunc dicto. Item cap. nimis præalleg. loquitur etiam de prædicatoribus, quos pariter dicit eſſe in altiſſima paupertate, & tamen fratres prædicatores habent aliqua in communi quoad proprietatem, vt in extrauagan. quia quorundam §. præterea, & dic aliqua vt ſunt horrea & cellaria, vt dicit ibi gloſſa Zen. quod dixi ſupra eodem §. in primo notabili, fratres vero minores in altiori paupertate ſunt, ſi in eo quod dixi de pecunia ſupra, § porro, & quia non habent proprietatem aliquam non vt prædixi ſup. eadem quæſt.

Item non poſſunt capere etiam vt vendant infra §. proximo, quod licet videatur de prædicatoribus vt dico int. quæſt, ſequen. cap. ſinali. Ad quartum dic quod obſeruant illud conſilium. uende omnia quæ habes, &c. nã quando ingrediuntur, nihil ſecum afferunt, nec ex hoc aliquid fratribus obuenit niſi dederint eis intuito eleemoſynæ ſupra §. cæterum, & §. cum vero. Ad quintum dic, quod vſus paupertatis includitur in voto profeſſionis ſeruato vſu licito, ut ſup. hac q. dixi. Ad ſextum dic quod illud, nolite poſſidere neque aurum, &c. non prohibet conſeruationem certam ad tempus, & quoad vſũ de quo per D. Thomã ſecunda ſecunda q. 188. art. 7. in fine.

Ad illud, ecce nos reliquimus omnia, dic quod facit pro his quæ dixi ſupra eodem quæſ. quod non ſit perfectio in hoc quod reliquerunt, ſed in hoc quod Chriſto adhæſerunt. Vnde ſubiungitur, & ſecuti ſumus te quod dixi de regula, ſane. quæſtio. 13. Ad illud, vulpes foueas habent, &c. dic quod non probat, niſi quod Redemptor non habuit propriam domum, non per hoc infertur quia habuerit alia propria, vt dicitur in extrauag. cum inter nonnullos nã loculos habuit, Ioannes 12. & licet illi qui tenent vſum facti ſimplicem pertinere ad ſummam perfectionem, dicant. quod habuit ſolum quoad vſum facti ſimplicem, vt conſeruaret ad ad caſum deficientium neceſſariorum, contrarium tamen voluit Nicolaus III. in c. Exiit §. porro vbi dicit, quod in hoc Chriſtus aſſumpſit perſonam infirmorum. quod dic vt indicta extrauagante, quia quorundam, & de hoc per D. Thomã in dicto articul. 7. in ſolutione. Et poteſt in hoc etiam dici, quod Chriſtus conſeruauit in loculis etiam pro diſtribuendo in pauperes, ut patet Ioannis 12. & hoc etiam non diſſonat religioni, immo conſonat, dum tamen conſeruatio iſta non ſit ita diuturna, quod per eam tollatur mendicitas, infra §. rurſus. Secundo, quæro in eo quod dixit in tertio notabili, quod fratres non ſunt capaces ſucceſſionum, an hoc ſit indiſtincte verum? Solut. Bartolus fecit quendam libellum, qui dicitur Minoricarum, in quo hæc & alia quam plura ſimilia proſequitur, quæ

† Per iſtum tex. dicit Bal. in r. li 2. mi oor 2 d g ñ pōt eis relinqui hæreditas iure fideicommiſſi, ſi nõ eſſet clauſula, & omnia meliori mõ, et dẽretur æſtimõ ceſſante ſuæ fraudis: & vide hic q̃ dixi in §. turſus r. extrauagan. ad cõditorem, & & cũdẽ Bar. 2. li. per totã primã F. Fratres prædicatores hẽre pñt aliqua in communi.

mobilia & immobilia ſe extendunt (conſiderata ſui puritate voti) nullatenus ſunt capaces: Nec licet eis valorem hæreditatū taliū, vel tantam earum partem ꝙ præſumi poſſet hoc in fraudem fieri, quaſi ſub modo & forma legati ſibi dimitti facere, vel ſic dimiſſa recipere; quin potius iſta ſic fieri ab ipſis ſimpliciter prohibemus. Cumque[a] annui redditus inter immobilia cenſeātur a iure, ac huiuſmodi redditus obtinere, paupertati & mendicitati repugnet, nulla dubitatio eſt, ꝙ prædictis fratribus redditus quoſcunque ſicut & poſſeſſiones, vel earum † etiam vſum (cum eis non reperiatur conceſſus) recipere vel

† al. eorum.

quæ non eſt ad propoſitum attingere, niſi quatenus declaratur hæc litera. Quo ad quæſtum aūt dic, ꝙ quærit potest, an ſint capaces ſucceſſionum vniuerſalium ex teſtā. Item an ab inteſtato? De vtroq; tñ modo latius hic deciditur, ꝙ talium ſucceſſionum non ſunt capaces, & ꝙ ēt non debeatur eis æſtimatio. vř ex eo quod hic dicit, ꝙ etiam iure legati non licet eis dimitti valorem hæreditatum, vel tantum earum partem, ꝙ præſumi poſſit hoc in fraudem fieri, & ſic ſi iure ſucceſſionis relinquitur, non tenet etiam quo ad æſtimationem, pro hoc §. ceterum, § cum vero. quia non tranſeunt ad eos bona etiam eius qui profitetur eorum ordinem, de quo dixi in d. §. cum vero. ꝙ tñ bona tranſeunt ad religioſos aliarum religionum non Mendicantium, de prob. in præſentia, ergo multo minus debēt poſſe capere ab extraneis hæreditates vniuerſales. Et ſi dicatur ꝙ hoc caſu ceſſat ratio de qua in prædicto § quæ eſt, ne videantur hr̄e oculum ad bona ingredientium, ſubeſt tñ ratio generalis de qua ibi, vt fratres ſint remoti ab affectu temporalium: nam ſi ſuccederent in hæreditate, tenerentur ad onera, dicto c. in præſenti, & ſi oporteret eos implicari litibus. Contra id infra §. verum. Et licet in hoc poſſit inſtari ex his quæ no. Bal. in tract. Minorica & Bal. C. de ſac. ſan. eccl. Aut ingreſſi, tñ hæc litera clare hoc probat: quæ (vt prædixi) ēt iure legati prohibet fratres accipere valorem hæreditatum vel tantam earum partem, ꝙ præſumi poſſit hoc fieri in fraudem, & ſic reliquit unum ſolum caſum qñ legatur eis aliquid de hæreditate ꝙ non eſt tm̄, ꝙ poſſit præſumi in fraudem hoc fieri. omnis ergo alius modus eſt prohibitus per id ꝙ dixi ſup § vero. Ad idē ſup. §. porro. & §. cum ēt vbi ſolū certi modi conſequēdi eleemoſynam permittuntur. Ad idē eſt c. exiit, § ad hæc vbi pmittit tm̄ ꝙ iure legati poſſit eis relinqui. & ultra hoc oportet ꝙ in legato nō adijciatur modus qui non ſit licitus fratribus. nā ſi legatur fratrib. vinea vel ager ad excolendum, vel domus ad locandum, vel ſimilia, a tali legato dēt fratres abſtinere, vt ibi. ſecus ſi modus eſt licitus, vel quia legatur pecunia pro neceſſitatib. fratrum, vel domus, ager, vel vinea p idoneas perſonas diſtrahatur, & pecunia in neceſſitate fratrum conuertatur. Si aūt modus non fuit adiectus in legato, declaratur in eodem, §. ꝙ valet legatū, & intelligitur relictum ſub modo licito. cum ergo tm̄ de legato ibi pmittatur. vř aliud dicendum de vniuerſali ſucceſſione. Et ſi dicatur ꝙ eodem modo deberet valere inſtitutio vniuerſalis ſi adiectus eſt modus licitus ꝙ bona diſtribuantur, & pecunia in eorum vſu conuertatur, vel ēt ſi nullus modus ſit adiectus, vt proxime dixi. De legato, tñ dico vt ſub. ca. q. eo. tñ caſu quo inſtituto aliquo vniuerſaliter, præcipitur ei ꝙ hæreditas per eum vendatur. & erogetur in fratres, non prohibebuntur capere talem erogationem; quia ceſſat ratio præmiſſa; tranſibunt enim bona in eos deductis oneribus alienis & ſimilibus. Et per hoc de æquitate dici poſſet, quod quandoq; frater inſtituitur aps, qui eſt executor legalis vltimarum voluntatum, præcipue piarum, qualis eſt hæc, argumen. de teſta. cum tibi, capiter tamquam hæres, & deductis oneribus diſtribuet in fratres. ſed non poteſt hoc bene probari iure, & hoc quo ad fratres Minores, per ea quæ dixi ea. q licet multi hoc vltimam ſeruent. in fratribus, autem Prædicatoribus facilius hoc poteſt defendi; præcipue quia dicuntur habere priuilegium Apoſtolicum, ꝙ ſint capaces ſucceſſionum, & ꝙ poſſint apprehendere & vēdere: & per illud priuilegium conſuluit Gaſpār de Calderinis, ꝙ bona ingredientis tranſeant in monaſterium, vt poſſit vendere & conuertere in vſus ſuos: quia per hoc non dicuntur habere proprium, ſicut non dr̄ verſum, quod non durat verſum, ff. de in rem ver. ſi pro patre, §. verum, pro hoc quod dico de verb. ſig. nam & ego, & ita vt opinor tandem conceditur fratribus Minoribus, quia in multis locis habent & ipſi & Prædicatores poſſeſſiones, & annuos redditus, licet faciant inſtrumēta fieri nomine monaſteriorum monialium eis ſubditarum: & ſic fit fraus legi. & qui hæc altiſſima paupertas (intelligo regide vt volunt hæc conſtitutio, & c. exiit.) propter refrigeſcentem charitatem nō bene ſeruatur, propterea ad euitāda peiora, fauens pt opinioni illi, quæ vult ꝙ capiant valorem ſucceſſionum; nā ēt ex conjecturis pot percipi; tandem fient poſſeſſionati, & vtinam in alijs ſaltem bene ſeruent, tam ubus, autem illius conſtitutionibus fratres minores non poſſunt capere immobilia, etiam vt vendant. infra § proxi. vbi dico in ſ. no.

Legati iure cordi digeria, pāt aliqua reliqui.

Fratres pdicatores pñt accipere & uēdere bona illorū q ſuā religionē ingrediuntur.

a Cumque annui. prouidet ſecundo exceſſui. Not. ꝙ annui redditus inter immobilia computantur, & ad hoc ſingulariter allegatur. & pro hoc in Authen. vt hi qui obli ſe habe perhi. res minorum §. vero. colla. 6. ibi glo. in verſi redditus, de hoc infra q. 1. Secundo nota quod fratres iſti non poſſunt recipere poſſeſſiones, & ſic ēt ſi ſint diſtracturi, pro hoc quod dico infra ſeq qō. Quæro in eo quod dixi in 1. nota ꝙ annui redditus computantur inter immobilia, an hoc ſit indiſtincte verum. So Fredericus in conſi. 175. alias. 80. vbi refert id quod ſibi quærētur ſndit Ioan. Palatenſis, qui dixit quod ſi legatum annuum pōt cōtinere perpetuitatem, vt quia legatarius nō poteſt de facili deficere. tale legatum impugnatur in hoc § ſed ſi perſona legatarij deficere pt, cum non ſit aptum eſſe perpetuum, vř valere. Vnde dixit, ꝙ ſi legatur hoſpitali S. Mariæ domus, ita quod ſingulis annis teneatur dare Prædicatoribus annuatim decem ſolidos, illud legatum non valet; ſed ſi limitetur vſque ad decem annos, uř ualet. arg. opt ff. qñ dies leg. ced. ſi cum præfinitione, hæc tamen lex non uř tacere; ibi enim dr̄ ꝙ legatum annuum cum præfinitione temporis, puta 10. ann. ſi eſt relictum cauſa alimentorum, intelliguntur plura legata ſi ex alia cauſa, intelligitur eſſe unum legatum, & primo caſu legatarius decedens non tranſmittit legatum ſequentium annorum ad hæredem. ſecundo caſu ſec; illa tamen lex melius faceret ſi relinqueretur, quod daretur certis fratribus; quia tunc eorum obitu extingueretur legatum. Ipſe autem Frider. in conſ. ris. ſuper hoc ponit duo conſilia; tandem concludit diſtinguendo, quod aut redditus annuus relinquitur ad certum vſum diuini cultus, puta uinum pro ſacrificio, frumentum pro hoſtiis, & conuentus eſt capax. arg. de excel. præla. nimis 3. in fin. de teſta c ſi de ſepul. Clemē dudum. §. uerum ubi dicit de relictis fratribus, ad certos uſus quartam deberi, & ſic præſupponit relinqui poſſe pro hoc, quia per hoc non tollitur mendicitas fratrum, aut redditus deputantur uictui uel ueſtitui, uel indiſtincte relinquitur, & aut ad modicum tps, & conuentus eſt capax; quia uř unum eſſe legatum, cuius ſumma eſt diuiſa quo ad ſolutionem, nec per hoc tollitur mendicitas, ſed ſubleuatur; aut relinquitur ad tpsoon modicum, & non ualet, quia tūc computatur in-

bere (conditione conſiderata ipſorum) non licet. Ampliusa, cum non ſolum quod malum eſſe dignoſcitur, ſed & omne quod ſpeciem habet mali, ſit a viris perfectis ſpecialiter euitandum: b Ex talibus autem aſſiſtentijs in curijs & inſtigationibus, cum de reb. agitur in ipſorum commoda conuertendis, creduntur veriſimiliter ex his quę foris patent (de quibus habent homines foris iudicare) in ipſis rebus fratres † aſſiſtentes aliquid quærere tanquam ſuum, c nullo modo debent huiuſmodi voti & regulę profeſſores ſe talibus curijs & litigioſis actibus immiſcere: vt & teſtimonium habeant ab his qui foris d ſunt, & puritati ſatiſfaciant voti ſui, ac euitetur per hoc ſcandalum proximorum. e Verum etiam cum dicti ordinis fratres non ſolum a receptione, proprietate, dominio, ſiue vſu ipſius pecuniæ, verum etiam a cōtrectatione qualibet ipſius & ab ea ſint penitus alieni, quemadmodum ſępedictus prædeceſſor noſter in declaratione huiuſmodi regulæ plane dixit. g Cum dicti ordinis profeſſores pro nulla re tēporali poſſunt in iudicio experiri, prædictis fratribus non licet nec competit, quin potius, conſiderata ſui puritate ſtatus, debent ſibi ſcire interdictum quòd huiuſmodi executionibus ſe exponit: cum hæc ſæpius abſque litigio, & contrectatione vel adminiſtratione pecunię nequeāt expediri. Veruntamen in his exequendis dari conſilium ipſorum ſtatui non obſiſtit, cum ex hoc, ipſis circa bona temporalia nulla iuriſdictio, ſiue actio in indicio, ſiue diſpenſatio tribuatur.

Licet h verò non ſolum ſit i licitum, ſed & multū conueniens rationi, quod fratres, qui in laboribus ſpiritualibus orationis & ſtudij ſedulo occupantur, hortos & areas habeant competentes ad recollectionem vel recreationem ſui, & interdum ad ſeipſos poſt labores huiuſmodi corporaliter deducendos, nec non ad habenda neceſſaria hortalitia pro ſe ipſis: habere tamen hortos aliquos vt colantur, ac olera, & alia hortalitia pretio diſtrahantur, necnon & vineas, repugnat ſuæ regulę, & ordinis puritati, ſecundum, quod dictus prædeceſſor declarauit ac etiam ordinauit;

ter immobilis, vt hic: quæ diſtinctio eſt æqua. & dic non modicum ipſe eſſe decennium vel vltra no. de reb. eccl. non alie. cle. 1. in gl. fi. & bene facit illa, cle. ad prædictā quia ibi locatio reddituum ad modicum tempus non prohibetur tanquam alienatio.

a Amplius.] prouidet de tertio.

b Euitandum.] 1. ad Theſſal 5. de vi. & ho ne. cle. c. ab omni.

c Tāquam ſuum.] id eſt temporale, ad Phil. 2. de cenſi. cum Apoſtolus.

d Foris.] 1. ad Thimoth. 3. de ſacra vnc. c. vnico, verſ. ad exhibendum, & dic foris, id eſt, infidelib. vel. ſ. non tantum domeſticis, ſed etiam alienis, ſecundum Hieronymum.

e Proximo.rum.] 2 ad Corint. 7. de renūtiatione, niſi, § pro grauí. de noui oper. nunc. cum ex iniuncto. No. quod fratres non debent ſe curijs immiſcere, & hoc nō eſt in fratribus minoribus ſpeciale, ſed locum habet in omnibus monachis, de ſtatu monac. clem. ne in agro, §. qui vero.

f Verum etiam.] prouidet quarto.

g Dixit.] eo. ti. exiit, §. cęterū. ad idem ſup. § porro. Nota quod fratres nō poſſunt eſſe executores vltimarum voluntatum, ſed poſſunt ſup eis exequendis dare conſilium, quod dic vt in ſeq q. Quæro an hæc prohibitio, ne fratres ſint executores vltimarū voluntatum indiſtincte procedat? So. Bartolus 1 Minorica. diſtinguit inter caſus: & dicit, quod certo caſu valet, vt ſi quis reliquit φ x floreñ. expēdātur in x. pauperes, qui eligantur per talē fratrem Minorem quia nullū litigiū habebit fieri nec ipſe frater habebit adminiſtrare pecuniam, ſed ſolum eligere: & ſic ceſſant rationes de quibus hic. Item nec habet ſpeciem mali, immo ſi fideliter fiat, meritorium eſt: nam etiam ipſi fratres qui audiunt confeſſiones, melius cognoſcunt pauperes vere eūdos, quàm alij. Dic indiſtincte ſtandum litteræ, quæ generaliter prohibet, ne ſuſcipiant executionem argu. diſt. 19. ſi Romanorum, de maio. & obe. ſolitæ, & ſic tollitur diſtinctio Bart. etiam in quibuſdam alijs, in quibus limitet hanc literam. Item quia electio eſt pars executionis, quia neceſſaria ſunt ſola ratio prohibendi ne ſint executores, vt non ſint in iudicio, vel ne contrectent pecuniam, ſed etiam ſubeſt ratio generalis, ne auocentur à ſpiritualibus laboribus, quibus quotidie debent occupari, inf. §. prox. Item poſſet fieri fraus, quia frater eligeret aliquos, cum quibus participaret; facile namq; in talibus fraudes confinguntur: nam nec poteſt negari quin electio ſit pars executionis, vt nunc dixi, & indiſtincte hic prohibetur ne ſint executores: vnde etiam ſi ratio prohibitionis ceſſaret, ſtaret prohibitio: ſufficit enim quod hoc aliquando contingere poteſt, pro hoc litera ibi, cū hęc ſępius abſque litigio & contrectatione, &c. & ſic etiam ſi hoc non accidat, locum habet prohibitio.

h Licet.] prouidet de quinto.

i Declarauit.] dicto c. exijt §. ſed hęc. No. φ oratio & ſtudium ſunt labores ſpirituales, & quomodo conueniūt religioni, dixi de reg. ſanc. q 5. & 6. & de orone, ſup. de reliquijs, clem. ſi dominū, ver. ideoq;, in gl. de oratione Sed nota, φ etiam religioſis licitū eſt ſpatiari, dūmmodo honeſte, & per aream vel hortū, & hoc pro recreatione ſui a laboribus ſtudij vel orationis: quod facit cōtra eos q ſine modeſtia immorantur ſtudio vel orationi; vnde accidit, φ ſæpe incurrunt graues ægritudines, & quandoque etiam mentis alienationē, quod eſt cauendum: nam in omnib. debet ſeruari modus vt cum diſcretione fiat de offi. cuſt. c. vnico Terentius in Andria: Id arbitror in vita apprime eſſe vtile, vt nequid nimis: Tertio nota φ nō licet fratribus habere hortos, vt inde naſcētia pretio diſtrahātur; quia hoc appropinquat ad naturam prouentuum, vt in litera & de hoc ſeq. contrario.

Oppono ad hoc, φ iſtud non appropinquet ad naturam prouentuum, immo ſint prouentus: nam fructus generali, vocabulo dicantur redditus ſeu prouentus, ff. de, a. tu. leg. liberæ in prin. C de dona. ſi quis a gentium, §. 1. & redditus ſeu prouentus, quod dixi de deci. pariotalia q 3. & 4. iſti ibi dixi. & probat litera aliq. hæc ac parantur, promiſcue: potuit enim hæc litera habere reſpectum, quia ſupra, § cumque annui prohibiti ſunt fratribus, annui.

quòd ſit talia ad vſus proxime dictos, vt puta agrũ vel vineã ad colendum & cõſimilia fratribus legarẽtur, per omnẽ modum fratres à receptione taliũ abſtinerent, cum etiam præmiſſa habere vt pretiũ fructuum ſuis temporibus habeatur, † ad naturam & formam prouentuum appropinquet. † al. habeãt.

Rurſus a cum prædictus ſanctus, tam in exemplis vitæ, quam verbis regulæ oſtenderit ſe velle, ꝙ fratres ſui & filii diuinæ prouidentiæ innitentes, ſuos in Deum iacerent cogitatus, qui volucres cęli paſcit, b quę non congregãt in horrea, nec ſeminãt, nec metunt, non eſt veriſimile voluiſſe ipſum eos habere granaria, vel cellaria, vbi quotidianis mendicationibus deberent ſperare poſſe tranſigere vitam ſuam. Et idcirco non ex timore leui relaxare † ſe debent ad congregationes & conſeruationes † huiuſmodi faciendas, ſed tunc tantum cum eſſet multum credibile ex iam expertis, ꝙ non poſſent vitæ neceſſaria aliter inuenire. † al. laxare. u † al. obſeruationes.

Hoc autem miniſtrorum & cuſtodum ſimul & ſeparatim in ſuis adminiſtrationibus, & cuſtodiis (cum guardiani, & duorum de conuentu loci diſcretorum ſacerdotum & antiquorum in ordine fratrum conſilio, & aſſenſu) duximus iudicio relinquendum, eorum ſuper hoc ſpecialiter conſcientias onerantes.

Hinc eſt c etiam, quod cũ vir ſanctus fratres ſuos in paupertate ſumma, ac humilitate fundare voluerit, quo ad effectum pariter & effectum, ſicut fere regula tota clamat, conuenit ipſis, quod nullo modo deinceps fieri faciam vel fieri ſuſtineant eccleſias vel aliæ quæcunque ædificia quæ (conſiderato fratrum habitantiũ numero) exceſſiua in multitudine & magnitudine debeant reputari. Ideoq. volumus, ꝙ vbiq. in ſuo ordine deinceps temperatis & humilibus ædificiis ſint contenti, ne huic tantæ paupertati promiſſæ, quod p ate oculis, contrariũ foris clamet. Quamuis d etiam paramẽta, & vaſa eccleſiaſtica ad honorem diuini nominis ordinentur, propter quem omnia fecit ipſe Deus, tamen qui abſconditorum eſt cognitor, ad animum ſibi miniſtrantium reſpicit principaliter non ad manum, nec per illas ſibi vult ſeruiri, quæ ſuorũ ſeruitorum conditioni & ſtatui diſſonarent, propter quod ſufficere debent eis vaſa & paramenta eccleſiaſtica decentia, in numero & in magnitudine ſufficientia competenter.

Superfluitas autem aut nimia pretioſitas, vel quæcunque curioſitas in his, ſeu aliis quibuſcunque, non poteſt ipſorum profeſſioni vel ſtatui conuenire, cum enim hæc ſapiant theſaurizationem ſeu copiam paupertati tantæ quo ad humanum iudicium derogant manifeſte.

Quapropter præmiſſa ſeruari a fratribus volumus & mandamus. Circa e equorum vero & armorum oblationes, illud decernimus in omnibus & per omnia obſeruandũ †, quod per declarationẽ prędictã f in pecuniariis noſcitur eleemoſynis diffinitũ. Ex p̄miſſis h au- † al. ſeruãdũ

annui redditus, q tñe vñt dicẽdi annui qñ ſunt certi & conſtituti, ꝙ nũ ſic eſt in fructib. horti, qui non ſunt certi. itẽ nõ ſemper venduntur: ꝑpea dicit ꝙ hic tales fructus vt pretium ſuis temporib. habeatur, appropinquat ad naturam prouentuum quia non eſt proprie prouentus.

a Rurſus, prouidet, de ſexto.

b Paſcit. Matthæi 6. Lucæ 12 No. ar. à veriſimili, ſ. §. deinde, vbi dixi in 2. no. Secũdo no. ꝙ timor leuis nõ excuſat, quod notaſcã, cum dilecti 19. Tertio, no. arg. ab experientia, de elect. q̃ ſit. vbi de hoc in glo. 3. lib. 6. Quarto, not. quod ex præteritis ꝑſumitur circa futura, de præſump. ſcribam. quandoq; e conuerſo. ſupra. §. cum vero, vbi dixi.

Quinto no. ꝙ nõ repugnat mẽdicanti cõſeruare victualia, qñ timetur quod aliquo modo hri non poterunt. Sexto no. differentiam inter conſilium & aſſenſum. de hoc de cle. cũ in vete n. de arb. cum olim, & in regula, nullus ex conſi. lib. 6. Septimo no. quod qñq; ſpecialiter oneratur conſcientia cõmiſſarii, ſup. §. vtilitatem, dixi in 3. notabili.

c Hinc eſt. prouidet de ſeptimo. Nota ꝙ fratres fundati ſunt in ſumma paupertate & humilitate, & de paupertate ſ. §. cæterum, vbi in 1. no. dixi & §. proinde, in 2 q. d humilitate de maio. & obe. humilis. Secũdo no. quod nõ dẽnt habere eccleſias, vel alias ædificia exceſſiue, hęc iã non ſeruãtur, & minime ſtq̃ auctor hoc adiecit, cui vlq; tunc debuit conſtare, ꝙ in multis locis hõt excellentiores eccleſias, quam hõt cathedrales, & Papa ſcit, & tolerat. Tertio no. ꝙ ea actibus illicitus pręſumitur de mente cõtaminata, de præſump. c. 1. ſic. n. dicit ꝙ ex ædificiis immoderatis ꝑſumitur contra humilitatem & promiſſam paupertatem fratrum.

d Quamuis.] prouidet de octauo. Nota quod Deus fecit omnia ad honorem ſui ordinis Prou. 16. Vniuerſa propter ſemetipſum operatus eſt Dominus, & dic propter ſe, id eſt, propter ſuam bonitatem vt ea fruamur, de hoc ꝑ Thomam part. 1 q. 54. art 2. Secũdo no. ꝙ ſolus Deus eſt cognitor abſconditorũ 32 dil. erubeſcant. de iud. nouit de ſen. ex. com. à nobis 2. quã quam n. hic nõ dicat quod ſolus Deus, tamen illa iura hæc ſupplent. Item ſatis dr̃ hic. cum hoc tamquam proprium ſibi attribuitur. Tertio nota, ꝙ ſuperfluitas etiam reprobatur in rebus ad cultũ diuinum deputatis : & ratio redditur in littera, & pro quia dẽt in omnib. ſeruari modus, quod dixi ſ. §. licet, in 2. no. Quarto no ꝙ curioſitas reprobatur, de renun. c. 1. lib. 6. Quinto no. q̃d cauendum eſt ei, ꝑ religioſos ne humano iudicio damnẽtur. ſ. § cæterum.

e Circa.] prouidet de nono.

f Prædictam.) ſ. §. porro.

h Ex p̄miſſis.] ſoluit dubium oriẽs ex p̄dictis de paupertate, & refert duas opiniones, & ſecundam approbat.)

Digitized by Google

teni ſuccreuit non parum ſcrupuloſa quæſtio inter fratres, videlicet, vtrum ex ſuæ profeſſione regulæ obligentur ad arctum, & tenuem, ſiue pauperem vſum rerum.

Quibuſdam ex ipſis redentibus & dicentibus, quod ſicut quo ad dominium rerum habent ex voto abdicationem arctiſſimam, ita ipſis quoad vſum arctitudo maxima & exilitas eſt indicta.

Aliis in contrarium aſſerentibus, quod ex profeſſione ſua ad nullum vſum pauperem, qui non exprimatur in regula obligantẽ. licet teneantur ad vſum moderatum temperantiæ, ſicut & magis ex condecẽti quam cæteri Chriſtiani. Volentes itaque conſcientiarum prædictorum fratrum prouidere quieti, & his altercationib. finem dare, declarando dicimus, ꝙ fratres minores ex profeſſione ſuæ regulæ ſpecialiter obligantur ad arctos vſus ſeu pauperes, qui in ipſorum regula continentur, & eo obligationis modo, ſub quo cõtinet ſeu ponit regula dictos vſus.

Dicere a autem, ſicut aliqui aſſerere perhibentur, quod hæreticum ſit, tenere vſum pauperẽ includi vel non includi ſub voto Euangelicæ paupertatis, præſumptuoſum & temerarium iudicamus.

Demum b quia ex eo qđ dicta regula per quos & vbi fieri debeat miniſtri Generalis electio tradens, nullam facit de miniſtrorum prouincialium electione vel inſtitutione penitus mentionem oriri ſuper hoc poterat dubitatio inter fratres Nos volentes poſſe ipſos clare ac ſecure procedere in omnibus factis ſuis.

Declaramus, ſtatuimus etiam & ordinamus in cõſtitutione in perpetuũ valitura, vt cum alicui prouinciæ de miniſtro fuerit prouidendum, ipſius miniſtri electio† penes capitulum prouinciale reſideat, quam idem capitulum die ſequenti, qua fuerit cõgregatum, facere teneatur.

Ipſius autem electionis confirmatio ad miniſtrum pertineat generalem.

Et ſi quidem ad electionẽ huiuſmodi per formã ſcrutinii procedatur (votis in diuerſa diuiſis) electiones plures in diſcordia celebrari contingat, illa quæ à maiori parte capituli numero [nulla zeli vel meriti collatione, aut conſideratione habita] fuerit celebrata, exceptione, ſeu contradictiones quacunque alterius partis non obſtante, per dictum generalem miniſtrum de conſilio diſcretorum de ordine (prius tamen ex officio, prout ſpectat ad ipſum, diligenti examinatione præmiſſa) confirmetur, vel etiam infirmetur, prout eis ſecundum Deũ viſum fuerit expedire. Et ſi fuerit infirmata, ad capitulum prouinciale electio huiuſmodi reuertatur.

Cæterum ſi capitulum memoratum die prædicta miniſtrũ eligere prætermittat, ex tũc miniſtri prouin

a Dicere. remouet quendam errorem, quidam enim dicebant, quod hæreticum erat dicere, quod vſus pauper, id eſt abdicatio paupertatis includatur vel non includatur ſub voto Euangelicæ paupertatis. Et videntur iſti velle, qđ ad votum Euangelicæ paupertatis nihil pertinet dicere quod redemptor, & Apoſtoli habuerunt bona tantũ in vſu, hoc autem aſſerere dicit temerarium, & præſumptuoſum, & ſic videtur fauere illis, q dicunt, quod vſus pauper includitur ſub voto Euãgelicæ paupertatis, tamen hoc non affirmat, & hodie ſtandum eſt extrauaganti, cum inter nonnullos, de qua dixi ſup. §. proinde. qõ. 5. poſt principium.

b Demum. hic de electione vel inſtitutione miniſtri Prouincialis.

Et primo determinat generaliter quoad totum ordinem: ſecundo, ſpecialem modũ tradit quo ad prouincias vltramarinas Hyberniæ & Græciæ, in §. vitum.

Prima ſubdiuiditur, quia primo determinat ꝙ electio fiat per capitulũ prouinciale & quod fiat die ſequenti poſtq̃ fuerit congregatũ, ſecundo ibi, c Ipſius. quod eõ firmat ſpectet ad Generalẽ. Tertio ibi. (Et ſi quidẽ) quod ſi plures eligerentur in diſcordia, confirmetur electus a maiori parte numero omiſſa collatione, & reiectis exceptionib. quarto; ibi, (Et ſi fuerit.) ꝙ ſi electio fuerit infirmata, redeat ad capitulũ. Quinto; ibi, (Cæterũ.) ꝙ ſi capitulum prædicta die non elegerit, deuoluatur ad Generalem. Nota differentiã inter hæc verbũ: declaramus, ſtatuimus, & ordinamus, pro hoc qđ no. de iudi. decer nimus. videtur tamen quod verbum, ordinamus, idem importet, quod ſtatuimus, & ſic quod nouum ius inducat, ſimile quod no. de reibus. volumus, de off. vic. clem. vnica, in gl. fi. Secundo, not. ꝙ in electione miniſtri, Prouincialis non hẽt locum tempus Latera. concilii, de cõceſ. pb. c 2. hic tñ non diſponit de cõgregatione concilii, ſed dẽt intelligi quod fiat prout conſtitutum fuerit in capitulo ante celebrato. Item ex hac cã q̃ñque congregatur, & ſolum poſt congregationem currit tps, qđ hic breuiſſimum cõſtituitur, ſ. dici: nec timeri põt ꝙ diſſerat capitulo congregante: quia ſuper hoc prouidet Gñalis vel vicarius ordinis, de quo j. §. cæterum. Tertio no. caſum ſingularẽ, in quo confirmatur electio celebrata a minori parte capituli: dummodo ſit facta à maiori parte partium comparatione minorum: cuius contrariũ: alias eſt de iure de elect. eccleſia t.

Quarto no. aliũ caſum ſingularem, in quo in electione omittitur collatio zeli & meriti. Simile in electione abbatiſſæ, quę fit per moniales, de ele. indemnitatib. § vt autem. lib. 6.

Quinto no. ꝙ in confirmatione Miniſtri prouincialis non procedítur iudicialiter: quia vt dr̃ hic, nõ admittuntur exceptiones partis alterius, q̃ tñ in aliis confirmationibus admittuntur, de elect. c. ſi. lib 6. Simile in electione abbatiſſæ fact. à duab. partibus monialium quæ etiam confirmatur non obſtante cõtradictione partis alterius, d. cap. indemnitatibus §. ſanẽ; quãquam autem gloſſa, ibi dicat, quod admittetur exceptio, quæ votum eligentis reddat nullum, tñ hic vr̃ quod ſufficiat, quod ſit facta a maiori parte numero, & ſic attẽdantur voces facti, ſicut ht de ele. c̃. ele. ꝙ circa. Sexto no caſum in quo miniſtri electio.

† De mõ electionis faciẽda, vide nouiſſime ſancita in conc. Trid. ſeſ. 25. tit. de Regularib. & Monialib. c. 6.

electione indiſtincte reuertitur ius eligendi ad eligẽtes: nec diſtinguitur an eligerint indignũ ſcienter vel ignoranter. cum tñ alias ſi elegerunt indignum ſciẽter, non ad eos, ſed ad ſuperiorem deuoluatur, de elec. cum in cunctis, in ſi. & c. bonæ 2. & c. quamquam, lib. 6.

uinciali dicta ſũt ſup. §. demũ, & duob ſeq. No. de clauſu la decr. ſi unde de relctr. ſtatutum, in an. lib 6. & pro hoc q no. ſup. de immun. eccle clem. vnica, in 6. notab. & 2. contrario Cardinalis de Zab.

Electione caſſata qñq; indiſtincte ius ad eligẽtes reuertit.

ciales prouiſio ad generalem miniſtrum libere deuoluatur. Verum ſi miniſtro prædicto, & capitulo generali ab excerta, manifeſta, ac rõnabili cã videtur aliquando in prouinciis vltramarinis Hyberniæ, Græciæ, ſeu Romæ, in quibus hactenus alius prouidẽdi modus dicitur ex cã certa & rõnabili fuiſſe ſeruatus, expedire miniſtrũ prouincialẽ per miniſtrũ generalem, cum proborũ ordinis conſilio potius, quam per capituli prædicti electionem præfici in prouinciis Hyberniæ etiã vltramarinis irrefragabiliter, In Romana vero, Græcia quando miniſter dictæ prouinciæ mereretur, vel abſolueretur citra mare, illa vice ſeruetur abſque dolo, partialitate, & fraude, ſuper quo eorũ conſcientias oneramus, quod ſuper hoc dictus miniſter cum dictorum proborum conſilio duxerit ordinandũ. In deſtitutione b vero dictorum miniſtrorum prouincialiũ ſeruari volumus quod ſuper hoc hactenus de ipſo ordine extitit obſeruatũ. Cæterum c ſi contigeret eodem miniſtro generali carere, per vicarium ordinis fiat ſuper hoc, quod faciẽdum fuerit per eundem miniſtrum vſquequo prouiſum fuerit de generali miniſtro.

Porro d ſi quid de huiuſmodi miniſtro prouinciali ſecus attentari forte contigerit illud ipſo facto ſit irritum & inane. Nulli igitur omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum declarationum, dictorum commiſſionis, reſponſionis, prohibitionis, ordinationis, mandati, conſtitutionũ, indicationum, & voluntatũ infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Idem (Clemens † quintus)

Determinat & declarat quid ſignificent hęc uerba inſerta in iudicialib. commiſſionibus, quæ ſiunt a principe uel a iure, ſcilicet, quod procedatur ſimpliciter & de plano & ſine ſtrepitu & figura iudicij. Io. And.

CAP. II.

SAEPE con-

a Verum. hic de modo creandi miniſtrũ prouincialẽin ꝓuinciis vltramarinis Hyberniæ, & Græciæ, & permittit miniſtro generali, q ſi ei & capitulo gñali videbitur poſſit ipſe eũ probo in ordinis cõſilio pñcere Miniſtrũ in prouinciis Hyberniæ, & vltramarina, in Romania vero ſeu Græcia hocidẽ poſſit qñ miniſter illius ꝓuinciæ moritur vel abſoluitur citra mare. Notandum i quo electio miniſtri, prouincialis nõ ſpectat ad capitulũ ꝓuinciale, ſic ẽt electio abbatis qñq; non libere ſpectat ad conuentũ, de cõſuet. cũ dilectus. Sed nota in 6. quod qñq; oneratur ſpñaliter conſcientia commiſſarii, ſupr. §. rurſus, vbi dixi in 5. notabili.

b In deſtitutione. hic de deſtitutione miniſtrorum prouincialium.

c Cæterum. hic determinat, q fratrib. carentib. miniſtro generali, ſuppleat vicarius ordinis vicem eius. Quæro per quẽ creabitur iſte vicarius? Sol. quod per Papã ex quo alius modus nõ traditur, fratres aũt prædicatores dñt obſeruare, quod miniſter illius prouinciæ in qua occurrit celebrandum generale capitulum poſt obitum ſui magiſtri generalis, vicarius ordinis vſque ad ipſũ capitulũ, & ſimiliter fratres minores habent conſtitutionem generalem, q generali mortuo, miniſter prouinciæ vbi occurrit celebrandum gñale capitulum, ptãtem hẽt ſuper alios in capitulo, quo ad ea quę ſpectãt ad expeditiona capituli, & ex hoc ſuſum hẽt ptãtem in his quæ ſpectant ad capitulum, patet quod nõ in aliis arg. de ꝓſump. nõne, & q mortuo gñali non debẽt fratres aliquam vicarium ordinis facere ſine licentia Papæ & protectoris ordinis qui eſt. Contrarium determinat Nicolaus Papa, vt patet in eius literis, quarum copiam vide inter conſtitutiones fratrum.

d Porro. ſupponit decretũ in his, quæ de miniſtro prouinciali dicta ſũt ſup. §. demũ, & duob ſeq.

CASVS. Sæpe contingit. Ponamus quod Romanus Pontifex alicui iudici committit aliquam cãm, & eidem mãdauit, q in eadẽ cã ꝓcedat de plano, ſummarie, ſine ſtrepitu & ſine figura, i. ſine aliqua forma iudicij, quærit q d ſignificant iſta verba, q procedat de plano, ſummarie, & c. Vel ſic: Ponamus q tales cãæ ſint examinãdæ ſimpliciter, & de plano ſũmarie, & ſine ſtrepitu iudicii. Quæro q d importantur talia verba, de plano, &c. Rñdet Clemens, q talia verba hoc volunt: Nam iudex dẽt procedere in illa cã, & dẽt dimittere plures ſolemnitates: Primo. n. vẽ eſſe tem ſta & dimiſſa illa ſolemnitas, quæ fit in iudicio, uidelicet, oblatio libelli, quia ſufficit q in tali cã, in qua Papa mandat vt iudex ꝓcedat ſummarie & de plano, vt actor faciat demandam ſeu petitionem ſuam verbo, & q grapharius illã redigat apud acta curiæ. Itẽ per dicta verba vr ẽẽ remiſſa litis conteſt. Item per dicta verba dictus iudex ꝓt ſeruitate ꝓcedendi meã tpe feriatũ, & videtur q in aliis cauſis ſeculi non poſſ ꝓ feriatis. Ita ꝑ nmõ. verba iudex, qui cognoſcit, accipit facultatẽ imputandi dilationes, nam ipſe nullas dẽt dare dilationes. Item recipit facultatem, vt poſſit repellere redictas dilationes, las prolongationes, & exceptiones, & appellationes. Item aduocatorum, & procuratorum iurgia ſeu contentiones poteſt repellere. Item poteſt repellere multitudinẽ teſtium. Et 1 in verſiculo, [Non ne tñ iudex.] Et quæritur, vtrum iudex poſſit procedere, reo non citato, Et reſpondet Clemens qđ non. Item dicit Romanus Pontifex, quod per talem facultatem datam iudici, vide licet quod procedat ſummarie & de plano, nõ videtur eſſe remiſſa iuramenta de calumnia, niſi expreſſa remitteret. Et ſum in verſiculo [Verum quia.] quod declarat principium capitu. dicimus, quod actor poteſt in cauſa ſine libello procedere, quanto quo mo-

ª Illa duo verba, Clemens V. abſunt a vetuſtiorib. codicibus.

Clemen. P 5 do

tingit, † quòd cauſas ᵃ cõmittimus, & in earum aliquibus ſimpliciter ᵇ & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura ᶜ iudicii procedi mandamus ᵈ: de quorum ſignificatione ᵉ verborum à multis contenditur, &

do debeat illud intelligi: & quomodo ſciet iudex quid vult videre actor, niſi ipſe actor proponat libellum, ſuũ? Rñdet Clemẽs, qđ iſta demanda ſeu petitio actoris dẽt dari ſiue verbo ſiue in ſcriptis. Videatis ergo textum, & melius dicetis oĩa: quia dummodo proponat ſuam demandam verbo ſufficit: & hoc modo qđ graphatiua redigat dictam demandam ſeu petitionem in actis eſſe prolatam verbo, & ſicut ipſe illam profert & pronũtiat. Hæc dicit H R. doctor egregius. Not. in verbo, [Significatione.] iuncta gl. in hoc qđ decretales dẽnt cõgiuere multis ſup. in prooemio Greg. & in prooe. Sexti & in verſi. [Tãdem.] Not dĩam inter conſtitutionem & ſanctionem de hoc in gl. non dicit.

[Gl. prima primo decretalem commẽdat dicens illã ſummè neceſſariam, ſecundo dicit quid & quas opiniones determinat tertio diuidit ſummando, quarto aliter ſummat recitando.

Res optima ſui natura ſatis ornatur.

† Sæpe contingit [Quoniam ſecundum Quintilianũ li. 7. de oratoria inſtitutione, Optimarum rerum inoẽtio, & ſi lenocinijs verborum deſtituta ſit, ipſa tamẽ ſui natura ſatis ornatur, cui bene conuenit, ff. de in integ. reſt. l. 1. in prin. hanc conſtitutionem verborum blanditiis non egentem, gloſſandum aggredior, de cuius etiã impulſiua pars fui, Ex quo enim ſciui mandaſſe concilium Vienneñ. ſup. de iud. diſpendioſam, exiſtmans non tantum vtile: ſed ſumme neceſſarium, verba de quibus hic loquimur declarari, dominos ac peritos eius ſollicitaui ſæpius pro conſtĩone declaratoria procurandã, quę deſiderata ſe nunc exhibet. Et in ſumma determinat & declarat quid ſignificent hæc verba inſerta in iudicialibus commiſſionibus quæ fiunt a principe, uel à iure, ſ quod procedat ſimpliciter & de plano, & ſine ſtrepitũ figura iudicii. Determinat autem p Innoc. & Hoſt. de accu. olim, de ſtatu regul. ea quæ per Aegid. de iudicijs nouit. in fi. per Gul. in Spe. de inquiſi. §. nunc tractemus, verſicu. quid igitur, & per Archidiac. de elect. Indemnitatib. § ſi verſi. lib. 6. & per Ioan. Monach & per me. eo. lib. de hæret. c. ſi Et ſunt 4. partes. In prima ponitur quæſtio In ſecunda ſolutio, ibi, [Nos autem.] In tertia prorogatio, ibi,] Quæ omnia.] In quarta quędam influent proteſtatio, ibi, [Si tamen.] Secunda pars in qua ponitur ſolutio ſubdiuiditur, quia primo ponitur nouem ſpecialia, vel vndecim, ſi diuidatur octauum in tria, quæ poteſt iudex ſic datus, ſecundo, ibi.] Non ſic.] ponit quintum vel ſeptimum diuidendo quartum in tria per formam huius non excluſa, tertio: ibi, [Et quia.] ponit. ſex, quæ talis iudex poteſt, quatuor interſerenaque non poteſt. Si igitur nõ contentat ſummarie quod poſui, quia non eſt recitare ſummando, ſic recites diuidendo prolibita à pmiſſis, vt melius apprehendas. Iudex qui datus eſt ſimpliciter & de plano

Diuiſio, & ſubdiuiſio textus.

Declaratio textualis.

ſine ſtrepitu & figura iudicii, procedere poteſt ſine libello, litis contestatione & ferijs inductis fauore hoium, amputat dilationes, abbreuiat lites, repellit fruſtratorias exceptiones & appellationes, refrænat iurgia partium, & multitudinem teſtium: dat ſimul terminum ad ponendum articulandum primo, ſecundo ad producenda oĩa acta & munimenta cauſæ. interrogat partes vbi ſuadet æquitas: non citat peremptorie ad ſniam quam profert ſtans vel ſedens etiam concluſione non facta. Citare tamen tenetur & recipere petitionem in ſcriptis vel verbotenus, tunc ſcribendam in actis. Item iuramenta calumniæ, veritatis vel malitiæ, probationes neceſſarias & defenſiones legitimas, & facta remiſſione proteſtib. producendis dẽt tunc inſtrumenta recipere, tenetur partes ad ſniam citare, quam tenetur in ſcriptis ferre, etiam ſecundum acta cauſæ. hoc dicit.

[Gl. ſecunda dat concor. & dicit esse conſtitutum.]

* Sæpe cõtingit.] concor. de reſtit. pol. ſępe. de appel. ſæpe. Et quo vero id ſæpe accidebat, per conſtitutionẽ ſuit prouidendum, quarũ interdum etiam prouidet de raro contingẽtib. de hoc de deſp. impub. l. ras in 3. gloſ.

a Cauſas] de negotiis extra iudicialibus. ſic commiſſa non erat dubium de accuſa. ſicut olim.

b Simpliciter.] qua ſi ſine plica vel inuolutione, facit de ſum. tri. firmiter, in prin. ff. de leg. 2. codicillis. §. inſtituto.

Simpliciter vnde dicit.

[Gl. ſeq. no. ad qõnem, quã ſpecificat ponẽdo ſex alias ſpẽs, & eam dub e ſoluit, declaratione in ponens, ſecundo quærit quid ſi vnica vel nulla ſit, vel ponantur hæc diſiunctim, & omnia ſoluit.

c Et figura.] Notandum eſt, qđ ad hæc quatuor verba triplex inſeritur copula, p quod videre ſolui quod quęritur, an ſi aliquod iſtorum verborum deſit in forma commiſſionis, locus ſit huic conſtitutioni. vnde deducendum eſt, qđ qñq; in commiſſione ponitur ſolum verbum de plano, ſup. de iud. nouit. ad fi. de ſponſ. cum in tua concor. ff. de offi. proconſ. nec quicquam, §. de plano. ff. de accuſ. leuia, & de adult. l. miles, § ſexaginta, ff. de q. vniuis, in fi. quis ordo in bon. poſ. ter. l. a. Quandoq; ponuntur, ſimpliciter & de plano de accuſa. ſicut olim. Quandoque abſq; ſtrepitu. de ſtatu monach. ea. quæ §. quod ſi. quandoq; de plano & abſq; ſtrepitu. de accuſ. olim Quandoque ſine ſtrepitu & figura de elec. indemnitatib § ſi vero. lib 6. Quandoq; hæc quatuor coniunguntur, vt hic. infra. de iud. c. diſpendioſam. Quãdoque ad hoc additur verbum aduocatorum, de hæ. c. c. ſi. in prine lib. 6. Quid ergo dicemus de his formis, vbi iſta quatuor non coniunguntur. Satis videtur cõſtitutionem totam & quod ad omnem ſui partem tunc locum non habere pp has copulas repetitas, inf. §. pen. & in c. diſpendioſam ſup. de iud. cum enim exorbitet a iure communi, habitandum vel dilatandum non eſt, de regu. iur. quæ à iure, cum ſuis concord. lib. 6. dicebamus tñ olim principaliter per hoc vltimum verbum, figura, ſubſtantialia iudiciorum tolli, vt patet in glo. in prin. alleg. & dicam infra in gl. eſt mens, & in gl. facit ad hoc & forſan adhuc idem dicere non eſſet abſurdum, ſecundum quod ẽt in caſu præd. decr. indemnitatibus. §. ſi vero locum haberet hæc conſtitutio ex verborum ſuorum, poſito qđ ille caſus non includeretur ſub prędicta conſtitutione, diſpendioſam. ſed certum eſt hodie, quod illa conſtitutio includit caſum illius §. & ſic in illo non eſt dubium hanc conſtitutionem locum habere. In alijs ergo non incluſis remanet dubium, an aliquo ſuppreſſo hẽat locum hæc conſtitutio. Si adhæſiſſem compilatorib. procuraſſem declarari: quædam tamen ea infra. dicenda aliter tantum iſtorum verborũ adaptari, videntur, vt infra dicam. Sed quid ſi iſta quatuor ponãtur ſine copulis, vt quia videre, ſimpliciter de plano, ſine ſtrepitu & figura. Dicas idem, quod vltima copula in pcedentib. repetita cenſetur. de appel. ſecundo requiris facit ff. de hæ. inſt. cum in teſtamento, § 1. Plus dico, quod etſi nulla ſit copula, idem erit facit ff. de ver. ſig. tripliei modo. Et ſatis æque videretur dicendum, quod ſi diſiunctiue ponantur, puta ſimpliciter vel de plano, vel abſque iudicii ſtrepitu vel figura, idem ſit ſenſus, & locus eſt conſtitutioni, cum ratio ſit eadem: & ponerentur tunc diſiuncta pro coniuncta C. eod. tit. l. pen. ff. eo l. ſæpe. Non ſic ſi verba huius conſtitutionis prolata fuiſſent diſiunctiue, quia tunc ſoluta eſſet, quæſtio principalis, & eſſet ſenſus, quod quodlibet prædictorum verborum haberet hunc effectum, quem ponit hæc conſtitutio.

Cũ ſi cõmittat ſimpliciter ſolũ, vel ſimpliciter, & de plano, an poſſit expedire ſine ordine iudiciario.

d Mandamus. quod alius non poſſet & legatus de latere, vt ſatis not. in præd. decr. ſi de hæ. li. 6. & Gul. in Spe. tit. 2. § ſupereſt, in 1. colum.

e Significatione, in hoc eligicit titulum.

e Poſſi.

a Poſſibile. facit procemium harum conſtitutionum in pein.de ele vt circa. li 6. ſæpe etenim per ſolutionem vnius dubitationis inducitur alia fortior. eod.titu. cum olim vbi de hoc.

Gl.ſeq.oſtendit indigentiam nouæ conſtitutionis.

qualiter procedi debeat, dubitatur. Nos autem dubitationem huiuſmodi (quantum nobis eſt poſſibile a) decidere cupientes b hac in perpetuum c valitura conſtitutione d ſancimus, vt iudex, cui taliter cauſam committimus, neceſſario e libellum non exigat f, litis conteſtationem g non po

b Cupientes.ad eū enim promulgatorē talium iurium vel te ſcriptorum hoc ſpectabat.ſup.de ſen ex com.intecalis,cōſuis concor.&ſine dubio ad hoc dubium tollē dum gloſſæ nō ſufficiebāt,ſed neceſſaria erat conſtitutio,vt per inferiora patebit, qui.n. gloſſando probare potuiſſet plus requiri iuramenta præſtari,vel ſententiam in ſcriptis ferri,quam litem conteſtari idem in ſimilibus.

c In perpetuum valitura. ſuperfluit,quia intelligebatur.50.d.c 1.ſed eſt modus loquendi cui concor.de poſtul.c.vnico,de elect perpetoz.li.6.

d Conſtitutione ſancimus.non dicit ſanctione ſtatuimus:quia potius eſt conſtitutio,quam ſanctio r,de quo vide 3.d.in ſumma

rQuia hic pœna non adiicitur Zab.

Glo. ſeq. arguit in aliis cauſis libellum offerendum: de quo remittit ad gl. & Spec ponit quinque opiniones & ſuam ſolutionem,quam impugnat per hoc c. & impugnationi reſpondet.

e Neceſſario.datur per hoc intelligi quòd in aliis cauſis,quibus non proceditur ſimpliciter, &c. neceſſario ſit,libellus offerendus,de hoc notaui ſup.de libel.obla. c.1.vbi Ber.Inno.& Hoſt.tenent libellum eſſe de ſubſtantia iudiciorum inducunt prædi.decre.& Auth. offeratur 3 q.3.& Inno inducit Auth de temp.non ſol.pe. ſuper dote §.conteſtationē,col.8.Hoſt inducit Auth. de de exhiben.& introd.re.§.illud, col 5.vbi dicit capteſū & reſpondet ad c.ſi quis cum clerico.23.q.1.& ad decr. prout.de dolo & contum & ibi,pro hac opinione, facit quia Auth.dicit libellum offerendum: ſed offerre proprie non petenti,ff.de leg.3.fideicommiſſa,§ ſi rem. de reſti.ſpol.literas.circa fi.de app.interpoſita.in prin Tancre.vt & Phil.dicebant ꝑ præd c ſi quis,& prout, quod de iure canonico libellus non erat de ſubſtantia Gul.de hoc tractabat nil approbans in Spe.de libel.concep §. vtrum libellus. Accurſius in Auth.offeratur C.de lit.cō teſt.tenet quod tacite poſſit omitti, ſed in principio. §.illud alleg § ſeq.in Auth de exhib.& intro.re.tenet ꝙ ēt remitti expreſſe poſſit,vltra medium magnæ gl. Dñs meus in legibus dicebat,quod ſi libellus petitur & offertur,bene proceditur,ſi nec petitur nec offertur, non tenet proceſſus,quia licet poſſet expreſſa remitti,ſecundū eum.C.de epi.& cle, Auth.generaliter, in fi.C.li.12 de priuileg.ſcho.l.quoties,in fi non tū tacite,prædi.Aut.offeratur,& C.de ſen.& interlo.l.prolatam. Si vero petitur & non offertur,non valet proceſſus, cum nulla remiſſio interuenerit. Si vero offertur, ſed nō petitur nec recipitur oblatus,tunc valet proceſſus: tum quia ſ fauore rei videtur inducta oblatio,& quilibet ſuo fauori renunciat. C.de pact.ſi quis in conſcribendo,& quia inuito nō confertur beneficium,vt ff.de reg.iur. inuito & quia ſecundum eum expreſſe renuntiare videtur oblatum non recipiendo. Alii dicunt reum renuntiare poſſe,ne libellus tradatur in ſcriptis,& tunc remittitur tacite,ſed ne vllo mō tradatur,& renuntiari non poteſt tacite vel expreſſe at ff.cō.diuid.vt fundus,ff.de vſ.re.l.ſi prætes. Vnde dicere ſoleo in prædi.c.ſ quod petitio ſit de ſubſtantia, ſed ſi fiat in modum petitionis apud acta,non in modū libelli,& ſuper ea lis conteſtetur,credo tenere proceſſū, ſatis enim prouiſum eſt menti iuris, vt inf. dicetur in ver. verum,parte vero petente neceſſe ſit in modum libelli petitionem offerri per iura primo allegata. Sed hac opinio videt hic reprobari,ſi n.ſpeciale eſt in his in qb.proceſſ ſimpliciter,& de plano,&c. ꝙ ñ eſt neceſſe

Libellus an ſit de ſubſtantia iudiciorū

Libellus dēt offerri ſi petatur a parte ſed ſi nō petatur,ſufficit quod petitio in actu redigatur.

libellum offerri,ſed ſufficit petitionem apud acta deſcribi,vt ſequitur:ergo in aliis ſufficit petitionem non ſic ſcribi,ſed eſt neceſſe libellum offerri. Sol. per hanc dec. ab opinione prædicta non recedo:Nam primo approbatur ea parte, qua dico de neceſſitate petionem deſcribendam in actis.

Si enim hoc i his,fortius in aliis. Ad oppoſitionem itideo in his caſib.ſpeciale, ꝙ in his ēt parti petēti ñ eſt neceſſario libellus offerendus, q ıñ petenti in aliis neceſſario dēt offerri:ꝙ intelligo exceptis hit caſib.quib. ſine libello proceditur, quorū aliquos not. Hoſt.in præd.decre.prima, de libel. obla.& Accurſius in gl. præalleg. in Auth. de exhib. & obla.reis,ſed Guliel.plenius colligit in Spe.de libel.cōte.§.nunc dicendum.Non tamen putes,quod in omni caſu quo non exigitur libellus,locus ſit huic conſtitutioni,ꝙ per multa exempla ibi poſita videre potes,.& ſatis eſt hoc expreſſum non eſſe.

Gl.ſeq.oſtendit per verbum,figura,iſta remiſſa: & ponit duas opiniones contrarias, & remittit.

f Non exigat. eſt mens literæ, quod iudex neceſſario non habet exigere,nec actor neceſſario habet offerre, ſponte vero offerri poſſet & recipi, vt in fin. Iſtud autē & ſequens proprie ſunt de figura iudicii. Cum enim figura cuiuſque rei ſit ipſius apparens forma vel facies, in qua rei ſubſtantia fingitur ff.de act. & oblig non figura facit de celebra.Miſſ.cum Matthæ. verſ.& eo. iudicium ſit actus trium perſonarum,iudicis,actoris, & rei. eo tit.forus.C.de aſſer.tol.a.in fi.ipſius forma,facies & figura principaliter conſiſtit in his, ita quod altero deficiente dicitur quaſi figura,C.de cadu.tol.l vnica, §.ſimili modo,ibi.n.quia non erant niſi duæ perſonæ.ſ. iudicis & dñi ſerui nominatis il.... in filium,non erat proprie figura. Sublata igitur figura non videtur iudex adſtrictus ad aliquas formas ſimulas vel iudiciorum, niſi quantum hic exprimitur,& expreſſa plus reſpiciant figuram facti,negotii,vel cauſæ,quam iudicii, vt inf.dicam. Dicunt ēt quidam libelli oblationem remitti per verbum de plano.C.de naufra.l.de ſubmerſis nauib. lib.11. Alii contra.& de hoc ff.d e accu.lenta,& de off.procon. nec quicquam,§.vbi decretum, & in tractatu quem allegabo inf.gl a.

Gl.ſe.quærit de liberatoriis, dicit quid in aliis cauſis, arguens in his illas non dari.ſoluit contrarium tribus rationibus.

De liberatoriis an ſint reo dandæ in cauſis ſummariis.

g Litis conteſtationem. ſed cum petitio ſit in actis ſcribenda,vt inf. ver. verum. ſed lit.conte. non eſt faciēnda ut hic,quid de deliberationis. dabuntur ne aliquæ deliberatoriæ reo. In aliis iudiciis planum eſt deliberatorias eſſe de ſubſtantia,ſi petantur,vt no 7 q 1.in ſumma & 3.q.3 cum ſeculatus. & patet in Aut. offeratur.ea q.vnde dicunt Ino.& Hoſt.de libel.obla cap 1. vnbi ſcripſi ſuper 1. glo. deliberatorias arctari poſſe, ſed non penitus denegari,licet tacite & expreſſe poſſit lis renuntiari,alleg ff de fer.l.1. C.de epi.& cle. Auth. generaliter.& hoc etiam de dilat c.1.& 2. ſed in his cauſis eo quo non eſt neceſſaria conteſtatio,non videtur neceſſaria deliberatio. Ad hoc facit, quia interdum in his quę ſummariam cognitionem exquirunt, ſimul petitur & iuratur ff.de eden.quædam § ñ Sed contra,exigitur iuramentum calumniæ in his cauſis ſequitur. Itē poteſt reus conuenire & inf. ver. verum. in deliberatoriis autem quomodo iurauit, vel reconueniet. Item per hanc formam non tollitur iudicis recuſatio, cum exceptiones & defenſiones legitimæ referuentur, vt ſequitur. Item abſurdum eſſet hunc iudicem,ſi ſuſpectus eſt,recuſari non poſſe,quam eum qui procedit in figura iudicii, cum iſte plus lædere poſſit: ſaltem igitur ſuper hoc deliberare permittatur, nec arctetur tam præ-

capitis feſtinatione iudicium ſuſcipere. ff. de admin. tut. l. quis repertorium, §. s. in nu ff. de iure fiſ. in l. edicto, § cum autem.

a Non poſtulet. ſcire debes, quod Ioannes Faſcioli Pilanus legum doctor compoſuit quemdam tractatum de ſummaria cognitione, quē Gul. poſuit i Spec. 1. par. de off. iu di §. ſi vbi inter alia tractat, an in ſumma ria ſequatur libel lus vel cōteſtatio, de quo vide in p̄x li §. ver. quin. o & ver. ſequenti.

b Feriarum iſta iſor ſan induceret ſolam verborum, de plano, quam ſupra & in do mo, non pro tribunali ſedendo id valeat expediri dici: ff. de fer l 2. & l. miles. §. ſexaginta. ff. de adulte.

his fortius, quàm in alijs iudex hoc poterit.

g Poterit.] id dicimus poſſe quod honeſte poſſumus 22. q. 2. faciat ff. de condi. inſti. filius qui. de verbo. ſig. l. nepos. vnde hoc determinat fiendum ſine partium præiudicio inſra. ver. non ſic. Poſſum qd honeſte, poſſum.

ſtulet,[a] a tempore etiam feriarum[b] ob neceſſitatem[c] hominum indultarum a iure,[d] procedere valeat amputet[e] dilationum materiam, litem quātum poterit[f] faciat breuiorē, exceptiones[h], appellationes dilatorias[i] & fruſtratorias repellendo partiū, aduocatorū & procuratorū cōtentiones & iurgia[k], teſtiūq; ſuperfluā multitudinē[l] refrenando. Non ſic tamen iudex litē abbreuiet, quin probationes neceſſariæ,[m] & defenſiones[n] legitimæ admittantur. Citatio-

h Exceptiones.] hæc & ſequentia vāt tolli per verbū, abſq. ſtrepitu, talia. n. per quēdam conuocum clamorē & tumultū ſolent rationē obſtrepere, & veritati habē dæ obſtaculum præbere vnde dicit canon, quod cauſū ſuū iuſtitia perdit, qā ſilentia iudici obſtrepentium turba perfundit 5 q. 4 in loco, ad qd facit. C. de inoffi. teſta. ſi quis in ſuo, de eqnſor. eiuſdem li. l 1. & de adult. l. adulterij, C. de stud. lib. vrb. Ro l vnica in ſi lib. 11. de tali ſtrepitu habetur in ly ad. c. vnico, de elec. quorundā, lib 6.

Gl. ſeq dicit quare ſi ordinetur litera, quærit, & ſolutionem poſuit.

i Dilatorias non dicit exceptiones dilatorias & appellationes fruſtratorias, vt per hoc innueret exceptiones ſorreptionis vel nullitatis contra reſcriptum, vel recuſationis contra iudicem, vel dilatoriam ſolutionis vel his ſimiles repellendas, ſed hoc intendit quod omnis exceptio fruſtratoria, & ad differendum iudicis proceſſum malitioſe oppoſita repellatur.

Sed quæro quam exceptionem vel appellationem per hæc verba, non dico per hanc conſtitutionem, poſſit talis iudex repellere, quam alter iudex teneatur admittere hoc vellem doceri.

K Iurgia.] de his. ſup. de verborū ſignificatione, ſoſus §. iurgium.

l Multitudinem.] hoc commune videtur in omnibus cauſis, ſup de teſti ſignifies retuni. & c. ſeq. ff de teſt. l. in. ſi. tamen hoc in his ſimplius quàm in alijs poterunt per hanc literam.

m Neceſſariæ. actori, vel reo.

[Gl. ſeq. allegat quatuor iura & notat ad quæſtionē Legiſtarum, quam ſoluit, & ſolutionis oppoſitioni diſtinguendo reſpondet.

n Defenſiones legitimæ.] facit ad hoc de offi. deleg. ex parte s quæſtion. 7. later. & ibi no. C de preci. Impera. offeren. l. quotiens. Et facit hæc littera, & ſuis iuris ſecundæ partis, & iura prædicta ad quæſtionem Legiſtarum de Poteſtate, qui habet arbitrium, an teneatur iuſtitiam partis ſeruare, vel poſſit illam contra iura, & iuſtitiam condemnare, & voluntate uti. Et tenent quod iuſtitia, & legitima partis defenſio non tollitur per dationem arbitrij. alleg. C. de inoffic. teſtam. ſi quando, ff. de condit. in deb ſi procurator in princ. ff de dona. ſi filius. & de pecul. l. qui peculij ff. manda. l creditor. §. Lucius, ad mancip. l. Lucius. Imperator ff de pactis contra. iuris. ff. ad Trebel ſi cum hærede. facit de regu iuris in generali. lib 6. ſcato, cum ſuis concor. & optime probat cōſtitutio. Clemen ſupra. de re iud. paſtoralis. § penu t. in fin. Et dicas arbitrium, ab eo qui potuit conceſſum, debet aliquid operari Reſpondemus, quod ad ſolemnitates quæ figuram iudicij reſpiciunt, non tenetur, ut hic Vnde nota quod de ijs quæ in iudicio aguntur quædam ſunt acta cauſæ vel litis, quædam iudicij, confeſſiones ergo, atteſtationes, & ea quæ reſpiciunt factum propriè ſunt acta cauſæ. Citatione, ſatiſdationes, & ſimilia ſunt acta iudicij, de hoc per. Innoc. & Hoſtien. de triti. cauſarū, & per Archi l de elec. indemnitatibus, §. ſi uero. verba igitur, ſine figura iudicij, licet tollant aliqua ex eis quæ ordinant iudicium, non tamen illa, quæ inſtituuntur.

Iudex habens arbitriū, partē contra iura cōdemnare non poteſt.

Actorū quædā ſunt acta cauſæ quædā iudicij.

G. ſeq primo exemplificat, ponit differentiam, & à contrario quæſtionem ſoluit ſecundo quærit de repentinis, & ſoluit

c Ob neceſſitates. ſicut eſt tempus vindemiarum & meſſium, quib. etiam ferijs partes renuntiare poſſ. ſ. de fer c ſi in ſi. In hoc ergo differunt hæ cauſæ ab alijs, quia in his procedit iudex inuitis partib. in alijs ſecus, in quib. ſi quis appellationem ſuā eſſet nulla lata parte inuita vel abſente. ff. de fer. l 1. A contrario vero huius ſēſ patet, quod ferijs introductis in honorem Dei vel ſanctorum, procedere non poteſt talis iudex pro quod videntur expedita quæ non 15. q. 4. in ſumma. p Gul. in Spec de fer. §. 2. ad. u. et ſi. in cauſa matrimonialibus beneficialibus, decimarum, & vſurarum non poſſit procedi ferijs indictis ob honorem Dei, ſed in ferijs ruſtici, ſic, cum in illis proceditur ſimpliciter & de plano & c. vt in decre. diſpendioſam. ſup. ea. compil. de iudi.

Feriæ quo ruſticeſunt & quo. pōt litigātes renuntiare.

Sed quid dices de ferijs repentinis, quæ repente indicuntur pro principis coronationem, victoriam proſpere geſtam, vel ſimilem cauſam, de quibus. ff. ex quibus cau. maio. l. ſed & ſi p prætorem. §. ſi feriæ, C. de dilat. ſiue pars. C. de fer. l. in ſi. Puto quod in illis procedere non poteſt talis iudex, ad quod ſufficit in illis nō eſſe promiſſum, maximè cum ab alio, quam à principe indici non poſſint. C. de fer. a nullo. ergo prout ab eo ſunt indictæ, ſeruentur. Hoc maxime ſecundum veram opinionem, quæ habet etiam talibus ferijs renuntiari non poſſe. de quo in Spec. de fer. § ſi. in princ.

Feriæ repentinæ a ſolo principe indicuntur.

d A iure.] tamen in miniſterio hois, quia ius nō determinat tempus pro p varietatem locorum, quib. citius vel tardius prædicta colliguntur, & ſic citius vel tardius prædicta indicantur, ff de fer l præſides, de off. procon. ſi in aliquem. in prin.

Gl. ſeq. notat ex littera id quod dicit æquum & illud probationem, per rationem, & ſimile.

e Valeat non quicquid iudici poteſtati &c: ff. de iud. non quicquid, ff de offi præſid l. ſæpe, ſup. de offi de le. conſuluit, propter quod honeſtum puto, quod ſi iudex ſic datus viderit grauiter lædi partem ex proceſſu tali tempore fiando ſuperſedeat, habet enim iudex prouidere vtilitati cauſæ & partium, vt lit. non conteſt. accedens a. de reſcrip. ſtatutum, ff. inſuper, lib 6 C. commun. di iudun. i iudicem, ff de leg 3. l. poteſt. & facit quod nota in Spec. de ſub. in ſi. ver. ſed nunquid tunc ſedere. vbi tractatur, quod arbiter in cuius compromiſſo renūciatū eſt his ferijs, non tenetur procedere tali tempora feriato.

f Amputet.] iſtud & quæ ſequuntur vſque ad verſicul. non ſic, non videntur in his cauſis ſpecialis, cum in omni cauſa iudex laborare debeat ad lites breuiandas, dilationum materias amputandas, & alia quæ ſequuntur iura ſunt vulgaria. Sed dici poteſt ſpeciale, quod in

nem a vero ac præſtationem iuramenti de calumnia vel malitia, ſiue de veritate dicenda, ne veritas occultetur, per commiſſionem huiuſmodi intelligimus non excludi b.

¶ Verum quia, iuxta petitionis formã pronuntiatio d ſequi debet, pro parte agentis, & etiam rei, ſi quid e petere voluerit, eſt in pro litis exordio f petitio facienda, ſiue in ſcriptis, ſiue uerbo g, actis tamen continuo h, ut ſuper quibus poſitiones & articuli formari i debeant, poſſit haberi plenior certitudo, & vt fiat diffinitio clarior k, inſerenda. Et quia poſitio

inſtituunt, & decidunt cãm, non eſt ergo mirum ſi probationes & legitimas defenſiones talis iudex admittit. Nihil igitur talis iudex omittit per quod impediatur vel occultetur cognitio veritatis, vt ſeq. & per ſingula diſcernere potes, illa vero quæ ſolemnitatẽ reſpiciunt ſiue ſint actus, qui reſpiciunt iudicem, ſiue partem vtram que vel alterã, remittuntur, & facit ſſ. ne le. t. l. ſi ſeruus venires, cũ ſuis concor.

Citatio dẽt eſſe trina vel perẽptoria.

a Citationem. per hoc ſingulare vñ ꝓ iuſſiciat vna ca, cum aliàs ſaltẽ in princi. pio ca. tria requirantur trina, vel peremptoria, vt lit. non conteſta quoniã §. porro d hoc 24. q. 3. te illicita

b Non excludi intellige plusquã in aliis, quibus non proceditur ſimpliciter & de plano, vnde ſicut in illis, ita & in iſto, ſi tamen tacite omittentur hæc iuramenta, non vitiatur proceſſus, de iur. calum. ca. 1. lib. 6.

c Formam. de ord. cogn. c. 2. de accu. qualiter 2. de ſi. mu. licet. vbi de hoc facit de cau. poſſ. cũ ſuper ſſ. de iud. de qua re, ſup. de ſi. de inſti. inter dilectas, vel. cæterum.

Gl. ſeq. ponit tres cap. cauſas petitionis ſcribendæ, ſubdit opinionem, & caſum quo procedit.

d Pronuntiatio. expedit igitur petitionem in actis deſcribi propter iudicem, vt pronuntiationem petitioni cõformet, vt hic, & ſſ. communi diuid. vt fundum propter actorem, ne fruſtra fatigetur, & vt videat ſuper quo poſitiones, & articulos formet. vt ſequitur, & vt ubi ex alia cauſa agenti non obſtet exceptio rei iudicatæ, ſupra de re iud. abbate lib. 6. expedit reo vt libere, poſſit, 3. q. 3. offeratur, ſuas defenſiones formare, vt ex ineptitudine abſoluatur ab inſtantia, & abſolutus in principali, nõ poſſit iterum conueniri. Dicunt quidam quod oblatio libelli ſolum reſpicit fauorem rei: quod ſi tenere velis, dicas id verum de oblatione, quæ ibi ſit ca pentia actoris: petitionem vero in actis deſcribi triplicem fauorem reſpicit, vt præd. a.

Gl. ſeq. tractat an in his fiat reconuentio de cauſa, quæ requirit plenam cognitionem, ponit opinionem ꝙ non, ſecundo ponit contrarium, tertio reuertitur ad primam, reſpondeat ad legem contrariam, quam to huic opponit, & dupliciter ſoluit.

e Si quid petere voluerit quod requirat ſummariam cognitionem, & ſit eius naturæ quod in eo poſſit procedi ſine ſtrepitu & figura, & e hoc dico, quia no. Inno. & Hoſti. poſt eum de mut. peti. c. 1. quod conuentus in cauſa quærit ſummariam cauſæ cognitionem reconuenire non poteſt, niſi ſuper cauſa conſimilis cognitionis ſit ratio ſecundum eos, quia cum conuentio & reconuentio ſimul ſunt tractandæ de ordi. cog. c. vbi vna requirit plenam cognitionem, altera ſummariam: teſtat quod ſine alterius præiud icio ſimul tractari non poſſint, cum altera accelerationem exigat, altera dilationes longiores expoſtat, facit pro Inn. C. de poſtu. l. fi. & C. de compen. l. fi. & ſupra de po. bona fides in fin. & facit hoc dictum multum contra opinionem Inn., & pro opinione mea, de qua ſtatim dicam. Sed quidam Legiſtæ contra per l. 1. ſed hæ §. non ſolum ſſ. de procu. vbi ſi per procuratorem actor petitur cautio damni infecti, quæ tñ celeritatem deſideret, ſſ. de dam. infect. l. 2. & 4. §. pen. ſſ. de fer. l. 2. & reus vel dominum in aliqua actione reconuenire, procurator tenetur illum defendere, & hunc intellectum approbat ibi glo. Pet. de Bel. ſequitur Inn. per l. 1. C. vbi cau. ſta. vbi de hoc no. & C. de len. & in ver. Auth. & conſequenter, & Cynus idem poſt eum per.

Conuentus i cã ſummaria an poſſit reconuenire in cã plenaria.

rationem Inn. ad §. non ſolum, reſpondent, quod §. eſt volubilis & debet intelligi in procuratore, qui reconuenitur cauſa damni infecti, iuxta ſecundum intellectũ ibi poſitum in gl. Prædictis obſtare videtur decre. c. 2. de mut. pet. vbi modus præter vel contra ius datus in conuentione, ſeruatur in reconuentione, & ſic arguitur ꝙ in cauſis quæ requirũt plenã cognitionem, beneficio reconuentionis poſſit hoc caſu procedi ſummarie, ſicut in conuentione, & ſic ceſſabit ratio Innoc. Volens tenere, quod primiti, dicere poſſet, ꝙ aliud eſt per reſcriptum id tolli quod reſpicit fauorem partiũ, vt appellare, & tũc ſicut illud non licet reo in conuentione ita nec licebit actori in reconuentione, vt ibi, aliud ſit tolli ſubſtantialia iudicii per reſcriptum: & tunc reſtringitur ad caſum conuentionis expreſſum, facit de reg. iur. quæ a iure, lib. 6. cum concor. & ſit huius ratio: quia in primo valeret impetrantis renuntiatio. t. de tẽpo. appell. l. vlt. ad ſi in ſecundo non, vt dicam infra in vl. gl. Aeque tñ dici poſſet, quod aut ordinarius vel delegatus cognoſcit de cauſa, in qua de ſui natura ſummarie proceditur. & tunc eſt locus prædictæ opinioni Inno. & ſequacium, vt qualitas cauſæ reconuentionem impediat, ſicut & aliàs no. de mut. peti. c. 1. in ſi. in pen. gl. & de arb. cum dilectus in gl. 1. Aut delegatus virtute commiſſionis in cauſa, in qua aliàs plena cognitio requirebatur, ſummarie cognoſcit, & tunc ſubdiſtingue aut papa proprio motu tollit ſubſtantialia; & tunc idẽ quod ſupra, ad petitionem impetrantis, & teneas prædicta decretalis, & l. vlt. C. de fru. & li. pen. videatur eſſe remiſſa plena cognitio etiam in reconuentione, & ſic ceſſabit obſtaculum Inn. vt prædixi. Pro hoc facit hæc litera ſic generaliter loquẽs, ſi quid petere voluerit, &c. & ad ſubtionem facit de præb. ſi motu proprio & c. ſeq. li. 6. & quod no. in præd. decre. 2. in fi. vlt. gl.

Gl. ſeq. de conuentione, an fiat poſt litem cõteſtatam ponit duas opiniones contrarias, & ſecundam approbat per hoc textum.

f Exordio. No. contra opinionem Ber. Vin. Inn. & Go. & Archid. quæ habet, quod vſque ad concluſionem poſſit fieri reconuentio, & pro opinione Alani, Tan. Goff. & Hoſt. & Ioan. Mon. quæ placet, quod ante li. conteſt. facienda, vel ſtatim poſt lit. conte. vt no. Accurſius in Auth. & conſequenter, in gl. fi. in Auth. de exequ. § ſancimus, in 1. gl. vt plene ſcripſi de mut. petit. c. 1. ſuper 1. gl. & contra ipſum Inn. facit quod poſt eum dixi ſupra pro xi. gl. Hoc ergo teneas, quod licet quandocunque reus conuenire poſſit actorem durante iudicio, non tñ illa conuentio vim reconuentionis habebit, vt. l. ſimul tractetur, & ſiniatur, vt de ord. cog. c. 2. niſi fiat in litis exordio. vt hic.

g Siue verbo. eligat ergo petens quod vult, vel ſcriptã date, vel verbo proferre, vt de ſuo ore ſcribatur apud acta, vt ſolet fieri poſtea

h Continuo, tolle verbum, inſerendo, quod infra, & interſerit quare.

i Formari debeant. cauti aduocati actorum faciunt triplicem libellos, vnum dant notario, qui ſcribit acta, alium reo, tertiũ ſibi ſeruant ad finem, de quo dictum, vt melius & certius poſitiones & articulos forment.

Libellos triplicant cauti aduocati.

k Clarior. tum ratione memoriæ, quæ labi⁊ eſt, 23. diſt. præterea, C. qui teſt. fac. poſt hac conſult. ſſima, ver ſi. at cum humanæ propter quod non ſcribere petitionẽ poſſet impedire & occultare veritatem: tum quia ex

Memoria labilis eſt.

quo

nes [a] ad faciliorem † expeditionem litium propter partium confeſſiones [b] & articulos [c] ad clariorem probationē vſus longæuus [d] in cauſis admiſit. Nos vſum huiuſmodi obſeruari [e] volētes. Statuimus, vt iudex ſic deputatus a nobis, niſi aliud de partium [f] volūtate procedat, ad dādum ſimul vtroſque [g] terminum dare poſſit, & ad exhibendum omnia acta & munimēta [h], quib. partes vti volunt in cauſa poſt datiouem [k] articulorum diem certam, quandocūq. ſibi videbitur, ualeat aſſignare, eo ſaluo, quòd ubi remiſſionem fieri contingeret, pro teſtibus [m] producendis [n] poſſint etiam inſtrumenta produci, aſſignationes † huiuſmodi nō obſtante [o]. Interrogabit [p]

quo petitio in actis deſcripta eſt, exprimi potent in ſententia, vt mens eſt.

a Poſitiones. de his & ipſarum formis ſatis no. de cō feſſ. c. 1. li. 6.

Poſitionis vſus in alium relevat probante.

Gl. ieq obiicit quòd poſitiones inutiliter fiant, & ſol.

b Cōfeſſiones. ſed ſi pars negat qđ petitur, q d reuelat poſitiones faceret, quas ei ſm negabit? Sol. ſæpe cōtingit ꝙ vſus poſitionum multū releuat probantem. vt ſi peram à te centū, quæ mutuaui Titio cuius es hæres, teſtis negando, modo pruam ꝙ mutuaui Titio centum, ꝙ promiſit illa reſtituere tali die, ꝙ Titius inſtituitte hæredem, ꝙ mortuus eſt, quod hæreditatem adiuiſti vel habuiſti, hæc omnia habeo neceſſe ꝓbare, ſed forte duas primas negabis, reliquas confitebe ris, multum ergo me iuuat poſuiſſe, forte etiam licet reſiſtas, dicens exceptionem pacti ſolutionis vel ſimilē tibi competere, omnes prædictas poſitiones confiteberis per quod patet quod etiam ſuper principali, cui reſiſtit aduerſarius, ponere quandoque multum iuuat.

† Nota ꝙ poſitiones ſunt inuentæ ad faciliorem litis expeditionē ſi. n. qui cōfitetur, citò cauſa determinatur, vñ dicit Papa vt quandoque dicit ñ poſſe delinquere pp contumaciam pretia quia confeſſio haberi non poteſt vt not Inn. de dolo. ꝑ ct. Cat.

c Articulos. de his ſupra de teſti. per tuas, & eo. titu. præſentium li. 6. Et in quibuſdam foris dicitur intentio vel aſſertio, facit ſup. de cauſ po. cum eccleſia, poſt prin. C. de temp. appella. l. per hanc.

d Longæuus, ſcilicet a tempore Gregorii ix. quia prius de poſitionibus non habemus expreſſum, ſed per ipſum habemus, de ele. dudum 2. de lit. conteſt. c. vnico.

e Obſeruari volentes, in omnibus cauſis, nedum in his in quibus ſine figura proceditur, ita puto auctorem intellexiſſe. & dato quod dicas illum intellexiſſe. ſolum de his in quibus proceditur ſine figura, fortius ergo ſeruandus eſt in aliis.

f De partium. propter plurales, non puto ꝙ pars altera reſiſtere poſſit, ſed ambabus aūt reſiſtentibus non videtur iudicem hoc poſſe, ſed hoc colligo, ꝙ ſi iudex, qui ſine figura procedit inuitis partibus non dat ſimul terminū ad ponendū & articulādū, & multo minus & alius.

Poſitiones negatę in articulos deducuntur.

g Vtroſque, ſ. poſitiones & articulos, vnde & quidam in cauſis hæc coniungunt, dicentes, ponit, & ſi negetur probare intendit, &c. non tamen in aliis cauſis debei quis ad hoc cogi: primo. n. poteſt ponere, & demum negata in articulos deducere.

ADDITIO. De quo Spec. in tit. de teſt. §. nunc videndum, in princ.

h Munimenta. ſ. per quæ munitur cauſa, & idem ver. de ele. cupientes, in ſi. § reſpon. & §. electos, de offi. ord. quamuis, lib. 6. & ſupra de in integ. reſt. cocam.

Gloſſ. ſeq. oſtendit hoc ſpeciale in his, ponit dictum Gulielmi.

i Partes. patet ergo quod in his cauſis, quibus ſine figura proceditur, vnus & idem terminus datur actori & reo ad probandum, cum in aliis cauſis dicatur fatuum eſſe, quod reus probet defenſiones ſuas, niſi prius actoris intentio ſit fundata, vt not. ſupra de teſt. c. de teſtib. Dicebat Guliel. in Spec. de teſt. coi §. nunc dicamus ſæpe ob uouiſſe, quod poſt litis conteſtationem & iuramentum, iudex poſſit partibus ſtatuere terminum peremptorium ad exhibenda omnia quibus in cauſa ſunt vſuræ, alleg. ff. de edend. l. 1. § edenda, & quod ibi no dictitamē quod quibuſdam videtur hoc durum, et in id liceat vſque ad concluſionem, de fid. inſtr. cum dilectus, & dicit quod licet iudex id poſſit, non tamen dēt, ff. de rus

Reus fatuus eēt ſi probaret defenſiones ſuas actoris intentione non fundata

dic nō quicquid, r s. q. r. aliud, & adde quod ſtatim dicā.

Gloſſa ſequens ponit duas lecturas, & primam approbat

k Poſt dilationem. ſi verbum iſtud coniūgitur cum verbo, aſſignare, quod ſequitur, eſt ſenſus, ꝙ datis articulis, & non prius aſſignare poſſit hinc terminū. Si vero cō iungatur cum verbo exhibenda, erit ſenſus, ꝙ poterit dare terminū, pone decē dierum, ad ponēdū & articulandum, & ex tūc dare alios decem vel menſem ad producendū, &c. vt ſic ſimul dentur duo termini, ſimile de teſtibus cog. cap. 2. & facit littera, quandocunque ſibi videtur prima placet maxime, quia poſitionibus datis in termino reſpondēdum eſt, articuli etiam examinandi: illud ergo tempus quo ſuper his inſtatur, non currit in termino productionis: nec eſt congruum parti ſtatui terminum ad probandum potius quam ſciat in quibus releuetur, & quos articulos probare teneantur.

† al. ita aſſignatione termini non obſtante.

l Remiſſionem. cuius formam habes ſupra de teſtibus præſentiem li. 6.

m Pro teſtibus, probatoriis, & hoc eſt certum: ſed quia litteram generaliter loquitur, videtur idē in reprobatoriis de quibus de proba. licet, de teſtib. licet 3. nam in illis etiam fit remiſſio, vt in pead. decret. præſentium.

n Producendis non ſemper in dilatione data ad producenda inſtrumenta, licet producere teſtes, vt dixi poſt Pet. & Gul. de teſtib. cog. peruenit.

o Non obſtante, vbi ergo non fit remiſſio, pro teſtib. producendis, terminus datur, & elapſus bene obſtat ne produci poſſint vlterius inſtrumenta. Et ſic videtur ſolui quod quæritur, an poſt terminum datum ad producenda inſtrumenta audiatur volens illa producere. Odof. & Guliel. in Spec. de dila. § videndum, ver. quid ſi datus, dicunt quod non, alleg. Gof. ff. de optio. lega. l. mancipiorum. C. de inge. ma. diffamari. facit pro eis C. cui accuſ. non poſſ. l. ea quæ, de remiſſ. pig. ſi eo tempore, ſupra de prob. licet, in prin. & quod ibi not. in 1. gloſſ. & quia boni iudicis eſt lites dirimere, ſupra de dolo & contuma. finem litibus, & cap. fi. Alij contra, cum non ſit quis cogendus edere inſtrumentis, niſi cum eis utitur ff. de eden. l. 1. § edenda, & videtur expreſſum ſupra de fide inſtru. cum dilectus, vbi patet hoc licere vſque ad cōcluſionem, ad idem C. de iudi. iudices, & Auth. iubemus, & quo ibi no. Inducitur ad idem C. de lic. au. nec nmulla ff. de quæſt. vnius §. fin. Confitebitur enim forſan aduerſarius videndo inſtrumenta pro & contra, facit conſtitutio Clem. ſupra de excep. communicationis. Tertii diſtinguunt [quod videtur æquum] an ius aduerſarii ſit læſum, vt quia perierunt teſtes per quos inſtrumentum reprobaſſet ſi fuiſſet productum in termino: quo caſu audiatur, aut ipſius ius eſt illæſum, & eo caſu produci poterunt, hoc probant per prædictam l. mancipiorum, ff. de opt. leg. ad quod facit de dolo & contu. capitulo primo, de præbend. ſi tibi abſenti, libro ſexto, et quod not ff. de euictio. ſi rem §. quolibet, & dixi de emptione, & vendicatione, capitulo final. ſuper gloſſ.

p Interrogabit, hoc non videtur in his ſpeciale, 30. q. 5. iud. cantem, de fide inſtrumen. cum Ioann. ad h. ff. de interroga. actio. vbicunque, facit de iuramen. calum. capitulo 2. in fin. 6. in ſi dicas in his ſpeciale quod

etiam

etiā poſt concluſionē ad petitionem partis interroget.
a Ad id. non ſufficit ergo citari niſi exprimatur id qđ ad ſententiam audiendam, quæ ſen. ſiue app. reiecta. l. ſ. §. item cum ex edicto, ff. ei de teſt. rum ol m, ff. de dolo. & contum. eum quibus, lib 6. nam ſi hoc in ſummarijs, fortius in aliis, vt ſæpius, dixi.

conſenſus nō reclamantis, concor. de accuſ. c. 2. lib 6. interdum requiritur expreſſus, e. l de reſcr. ſtatutū, in nullo, alias nō cōtradicere ſapit medium inter cōſenſum, & diſſenſum, quod dic vt no. de reg. iu. is qui tacet. l. b. 6.

Cōſenſus tacitus quoque ſufficit.

b Partib. videtur per plurale; quod contradictio vnius partis tantum non vitietdis vno modo proceſſum: ita res de de conſenſu facili reuertitur ad partium, aut ſui naturā, vt dictū ſo poſſit illis præ vlt. gl. & facit qđ dix i nitentib. & ſuper verſ. & quia in inuitis illo modū prote glo propter, alias di xiſſet, vel earumalie qui.

Iudex proceſſum inuitis...

etiam partes, ſiue ad earū inſtantiam, ſiue ex officio vbicunque hoc æquitas ſuadebit. Sententiam vero diffinitiuam, citatis ad id a licet non peremptorie b partib., in ſcriptis, c &, prout magis ſibi placuerit, ſtans, d vel ſedēs proferat, etiam, ſi ei videbitur, concluſione nō facta, prout ex petitione, & probatione, & aliis actitatis in cauſa fuerit faciendum. f Quæ omnia etiam in illis caſib. in quib. per aliam conſtitutionē g noſtram, vel alias h procedi poteſt ſimpliciter & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura iudicii, volumus obſeruari. Si tamen in præmiſſis caſib. ſolemnis i ordo iudicarius in toto vel in parte non contradicentib. k partib. l obſeruetur, non erit proceſſus propter m hoc irritus, n nec etiā irritandus, o data Auinione xij. Kalen. Decembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Citatio peremptoria an ſit ad ſniam audiendam neceſſaria.

b Non peremptorie. Arg. quod in aliis cauſis in quib. ſeruatur iudiciorum figura, ſit neceſſe peremptoriū exprimi, vbi non ſit tunc citatio ad ſniā audiendā, quod vſ tenere Io. 24. q. 5. de illicita, Ber. de off. de leg. conſuluit. Ioan. de accuſa. ad petitionem. Gul. in Specul. de cita. § viſo de tempore. verſic. altas autem, & in ver. quid ſi lata

† In antiquo tib. & impſſis conſtāter legitur ita: prout ex petitione, & probatis, & aliis &c.

c In ſcriptis proferat, quod eſt inf. Et huius contrarium tenebat Aegidios, in decre. noui, etiam ſolū ex vi illius verbi, de plano. Et per hoc no. duo, in quib. conueniunt iſtæ & aliæ cauſæ, l. quod in his vt in aliis neceſſe ſit diffinitiuā in ſcripto proferri. Itē quod iudex ſicut in aliis, ita in his habet illam per ſeipſum proferre, & de vtroque ſatis no. de ſen. & re iud. c. ſi. lib 6 vbi videas. nolert ergo ſcripturam, quæ in ſententiis requiritur, & pronunciationem iudicis in his cauſis prætermitti, ne per id contingeret occultari veritatem propalatam & iudicio diffinitam, & conſequens victorem ridiculoſe & fruſtra in tali proceſſu iudicio laboraſſe.

d Stās in hoc diuerſum eſt ius in his cauſis ad alias quæ requirunt figurā iudiciorum, quæ ferri debent a iudice ſedente, de quo vide in præd. decr. in ſi. de re iud. lib. 6. in gl. pen. & vſ quibuſdam hoc induci etiam per ſolum illud verbum, de plano, vt dixi in princip. huius partis, & hoc tenebat Aegi. in decr. noui.

Cōcluſio in cauſa an ſit neceſſaria.

e Concluſione. ita litera videtur velle, quod in aliis cauſis requirentibus figuram iudiciorum neceſſaria ſit concluſio, & de concluſione habetur ſupra de procur. auditis, de cauſa poſſ. paſtoralis, & in conſtitutione Clemen. eo. tit. cauſa. de proba. quoniam contra, de fide inſtru. cum dilectus, & c. cum Ioānes. Communiter in ſæcularibus foris apud nos non ſit concluſio: in eccleſiaſticis ſit per partem. Item ipſius vel alterius ipſarum inuita, ex quo ſufficientes dilationes datæ eſſent, & elapſæ, pronunciaret iudex concluſum in cauſa, & vide in Spe. de renun. & concl. in prin.

f Faciendum. patet ergo etiam in cauſis quib. tollitur figura iudicii, ſecundum ius pronunciari debere, vt dixi ſuper verbo defenſiones.

g Conſtitutionem noſtram ſup. de iud. diſpendioſam.

h Alias. vt in caſa decr. ſi. de hær. lib. 6. & in caſu decr. indemnitatib. § ſi vero de electio. eo. lib. quod dic vt dixi. in prin. ſuper ver. figura.

i Solemnis ordo. vt libelli oblatio, litis cont. & ſimilia.

k Non contradicentibus. innuit, quod partibus contradicentibus non poſſit iudiciorum figura vel ſolemnitas vltra id quod hic exprimitur obſeruari, quod verum intelligo quando ſic procedere non eſt iudicis poteſtate, vt quia Papa ſic procedi mandat, vt princip. capit. ſecus ſi ſic procedere voluntati iudicis relinquatur, vt in conſtitutione, diſpendioſam, ſupra de iudi. vt ibidem ſuper verb. valeat. Secundo nota caſum, quo ſufficit tacitus conſenſus, & ſi expreſſe... ſed poſtquam pœnitet...

l ... ſed forte hoc ſub auditū eſt & menta quod pateſi reſoluatur non contradictū in ſenſum, vt ſi dixiſſet, conſentientibus partib. quia tunc patet quod alterius contradictio vitiaret, & eſt ſimilis altercatio quā ſcripſi ſup ea. cōp. de ele. in pleniſq. Sed pone quod de conſenſu partium iudex ſeruauit ſolemnia ordinis iudiciarii: poſtea pœnitet partes, & volunt quod procedat ſine figura, nunquid deinceps illis inuitis poterit ſeruare ſolemnia? Vſ quod ſic per regulam, quod ſemel de reg. iu. li. 6. de ſuis concor. & vnico actu quia renunciat, & conſentit, de conſtit. cū acceſſiſſent. vbi de hoc, de off. deleg. gratum de appella. ſuil c. ad. oem. & ſufficit ſemel factum, qui mater. ace pol in ſuper. & propter ſui contrariaetatē ſibi inter præiudiciales uidētur, & ſic una electa nō venit alia. de poſtu. c. vnico. de elect. ſi quis, li. 6. Itē uniformis debet eſſe ſinis principio de baptiſ. maiores ante mediū. de appel. ſecundo requirit. His rationib. puto, qđ ſi partes expreſſe conſenſerunt, qđ iudex in tota lite uel ſimpliciter ſeruaret ordinem iudiciariū, qđ inuito iudice, qui ſic inchoauit procedere, pœnitere non poterunt: ubi uero nō conſenſerunt expreſſe, ſed non contradixerūt: puto qđ in occurrentib. poſtea contradicere poterunt facit littera præcedens ibi [In toto uel in parte.] Item ſingulares actus iudiciorum ſunt per ſe actus perfecti, vnde ſingulariter intitulatur, de libel. obl. cum ſub ſeq. bene facit, quod ſcripſi poſt Vinc. & Compoſt. de reſcri. dilectus 2. in prin. quod etiam no. Gul. in Spec. de app. reſtat. ver. & no. ſecundum. de cita. § 1. ver. quid ſi rcua.

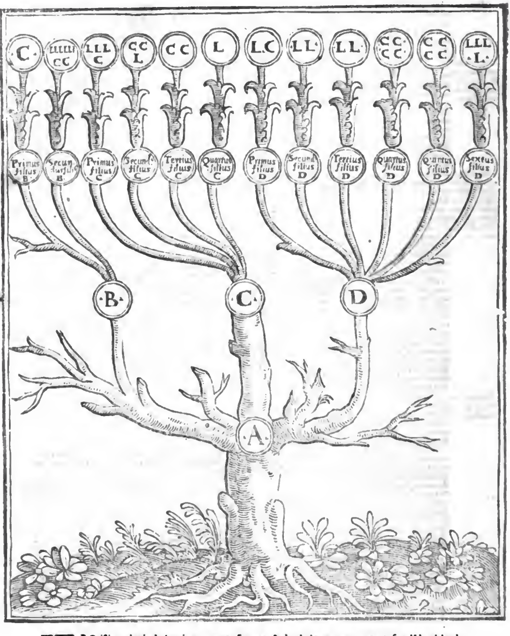
m Propter hoc. poſſet n ſubeſſe alia cauſa irritationis.

n Irritus. ipſo iure, vt alias de lit. conteſt. c. vnico. & titu. ſeq. eccedens 1. & 2.

o Irritandus. per ſententiam, vt alias de re iud. cum cauſa, & c. cum Bertholdus. in ſi. & concor. huic fini de iuram. calum. c. 1. 2. reſpon. in ſi. lib 6. Et ſcias quod iſte finis non conuenitur nam ſi in cauſis ſequitur figuram iudicii procederetur, non contradicentibus ſine figura, non teneret proceſſus. & idē ſi expreſſe conſentiret. l. de hoc de off. deleg. de cauſis. in gl. 2. 2 q. 1. in primis. in ſi. & c. ſeq. & in Spec. de ſeo. p. ol §. iuxta verbo. quid ſi de partium, quod intelligetur, ut no. de re iudic. c. vlt. lib. 6. in 5. gl. Ratio diuerſitatis patet quia in caſu iſto ſit contra ius commune, ſed in caſu quem ponit littera res redit ad ius commune, & ad ſui naturam quod facile ſit 35 diſt. ab exordio ff. de pac. ſi unus §. quod ſi non in totum. Natura uero naturans, cū ad illam redibimus per interceſſionē Virginis glorioſa collocet cum electis. Amen.

Proceſſus in cauſis plenis omiſſo iuris ordine, & partium conſenſu nō tenet.

FINIS.

PRO iſtius arboris declaratione, quam forma: gloſſa hic, præmittitq; quod A patronus poſitus in radice hinc in prima cellula iſtius arboris habuit tres filios, ſcilicet B. C. D. vt patet aſcendendo ad tres cellulas ſequentes, & duodecim nepotes, vt patet aſcendẽdo ad duodecim cellulas immediate ſequentes, & triginta & ſeptem pro nepotes tam laicos quam clericos, vt patet aſcendẽdo ad duodecim vltimas cellulas. Et aduerte q̧ in iſtis vltim iſcellulis clerici ſignificãtur per iſtã literam C. &

laici

laici, per iſtam litteram L. ita quod quotiens ponitur littera C. in cellulis ſuperioribus ſignificat iuſo ſore patronos clericos, & idem de littera L. quo ad laicos.

SEcūdo aduerte, quod iſte A. patronus habebat iuſpatronatus quod reliquit vna cum hæreditate tribus filiis quos habebat, ſ. B. C. D. Cuius præſentationem ſecundum Card. hic ipſi filii diuiſerunt in tres partes, & ſic per capita, nec adhuc habet locum diſpoſitio iſtius clem. Iuſpatronatus tamen erit in ſolidum penes quemlibet illorum, cum ſit indiuiſibile, eius præſentatio nō poteſt diuidi, ſecundum Inno. c. 1. ſup. eo. tit. & Car. hic: & in prima voce ſuccedet primus filius iſtius A. ſ. & poſt eū duo filii eius, ſ. primus ſecundus, & illi ſuccedent in illa voce per ſtirpes, ſecundum diſpoſitionem iſtius cle. ſecū dum communem intellectum, & poſt iſtos duos filios B. in eodem iure ſuccedent nouem nepotes ipſius B. ſ. tres clerici & ſex laici, qui ponuntur in duabus cellulis deſcendentib. a duobus filiis B. in quarum eſt prima littera C. & in ſecunda ſunt litteræ. C. duæ, & litteræ L ſex: & iſti nouem ſunt pronepotes ipſius A. primi patroni poſiti in prima cellula.

SImiliter C. ſecundus filius ipſius A. ſuccedet in ſecunda voce, & quattuor filii eius poſiti in quattuor cellulis deſcendentibus a cellula C. ſuccedent eidem C. in illa voce per ſtirpes, iuxta tenorem iſtius cle. & eo. iure decem nepotes ipſius C. ſuccedent in eodem iurepatronatus per ſtirpes, quorum nepotum quinque ſunt clerici, & alii laici. Et ponuntur omnes iſti nepotes in quattuor cellulis ſuperioribus habentibus ordinem aſtnat ſunt filius C. in quarum prima ſunt vna littera C. & tres L. in in ſecūda, duæ C. & vna L. in tertia, duæ C. in quarta, vna L. & omnes iſti ſunt pronepotes ipſius A. ſicut alii nouem, ſecundum computationem gl. hic.

SImiliter D. tertius ipſius filius A. ſuccedet in tertia voce ſicut dictum eſt de duobus primis filiis. & ſex filii eius poſt eum ſuccedent in illa tertia voce iuris præſentandi per ſtirpes, eodem modo ſicut dictum eſt de aliis, ita quod illi tres non computabuntur niſi pro vno, ſicut eorum pater quando viuebat ſcilicet D. & decem & octo nepotes ipſius D. eodem modo ſuccedent in illa voce per ſtirpes ſuccedendo ſex filiis ipſius D. & iſti decē & octo nepotes ponuntur in ſex cellulis deſcendentibus a ſex filiis D. quorum nepotum nouem ſunt clerici, & alii ſunt laici, vt patet in figura, ſecundum Imolam hic, & omnes iſti decem & octo ſunt pronepotes ipſius A. primi patroni.

TErtio conſidera, ſecundum glo. hic quod iſti tres. ſ. B. C. & D. æqualiter ſucceſſerunt iſti A. in hæreditate, & in iure patronatus ei hæreditati annexo, & ſic diuiſa hæreditate quilibet habet quattuor vineas & totidem in iurepatronatus ei annexo, licet ſecundum Imo. hic, & Iano in c. 1. eo. tit. hæredes inæqualiter, ſuccedāt. ius patronatus tamen ad eos trāſit æqualiter, vt ponamus quod A. habet hæredes B. C. & q. B. ſuccedat eidem in ſex vineis, D. in quattuor, C. in duab. & ſic in portionib. inæqualib. omnes tamen æqualiter ſuccedent in iurepatronatus annexo illi hæreditati.

QVarto notandum eſt pro declaratione vltimarum cellularum, in quibus reponuntur pronepotes ipſius A. quod licet aliquis illorum pronepotum ſunt clerici, aliqui laici, iuſpatronatus tñ illis competit iure laico non iure eccleſiaſtico, immo iure ſucceſſionis, & perinde haberi debet ac ſi eſſent omnes laici quoad iſtud ius, ita q. clericorum non erit melior conditio propter clericatum in iſto caſu ex quo infertur, quod clerici in iſto caſu poterunt variare in eorum præſentatione ſicut laici vſque ad acceptationem a ſuperiore factam, nec habebunt niſi quattuor menſes ad præſentandum ſicut laici ſecum Card. hic, & Panor. in c. cum ſe. de iurepatro. & ſecundum Spe. in ti. de ſelig. dom. in §. vnico. ver. eſſet etiam ſufficiens, quod eſt valde notandum pro declaratione iſtius figuræ.

QVinto notandum eſt, quando uni ſoli patrono originario ſuccedunt plures hæredes per capita. 9 illi etiam ſunt patroni in capita, & tunc non ſeruatur diſpoſitio iſtius cle. filii vero iſtorum hæredum ſuccedunt in ſtirpes eorū patribus vt eſt videre in tribus cellulis B. C. D. deſcendentibus a cellula A. nam illi tres reſpectu A. eorum patris ſuccedent in capita, duo filii B. quattuor filii C. tres filii D. ſuccedent in ſtirpes ſublatis de medio eorum patribus, ſ. B. C. D. & tunc ſeruabitur diſpoſitio iſtius clem. ſecundum gl. hic Card. & Imo. & ſecundum Roc. de cur. in tract. de iurepatro. colum. 14.

SExto pro declaratione de iurepatronatum, quæ ſolent eſſe in iſtis computationes, aduertendum eſt circa præſētationes, q. in pari numero ſit patrum ſiue patronatuum originariorum regulariter locus eſt gratificandi, dūmodo merita præſētatorum paria ſint, & non obſtet aliud canonicum impedimentum. Numerus tñ ſtirpis poteſt eſſe par & eius præſentatorum erit impar, vt eſt videre ſi vnus præſentatetur ab vno filiorum B. & a tribus filiis C. alter præſentaretur e tribus aliis C. & ab vno filio C. ibi quilibet præſentatus a quattuor: & tñ ſi cætera ſit paria, præſentatus ab uno filiorum B. & a tribus filiis C. præfertur quia licet ab æqualibus præſententur in numero, non tñ in ſuffragio Card. in princ. q. 2. & Imo. ar. 6. Ex quo infert. Card. vbi ſup. quod non ſunt hic tot ſuffragia vocum, quot ſunt capita patronorum, nam vna ſtirpes non habet niſi vnam vocem, vt decem & octo nepotes ipſius D. qui ponuntur in ſex cellulis ſuperioribus partis dextræ, non habent niſi vnam vocem ſicut D. eorum auus habebat, & de aliis idem.

ADuerte tamen ad vnum, licet gl. magna aliter dicat hic & male, q. illud quod ſit a maiori parte unius ſtirpis reſpectu minoris partis eiuſdem, habetur pro valido quo ad illam ſtirpem, reſpectu præſentationis ſiēdæ per totam illam ſtirpem, dummodo non contemnatur minor pars, quia plus obeſt contemptus vnius quam contradictio multorum, vt dicit text. in c. venerab. lem ſup. de ele. & tō minor pars ſtirpis ſecte vocata a maiori in præſentatione ſienda diſcordet, nihil habebit in præſentatione pro illa vice, vt poſſumus videre ſcilicet tres ex quattuor filiis D. præſentarent vnum, & quartus nollet eum præſentare, ille quartus nihil haberet in præſentatione. Idem ſi quattuor ex ſex filiis D. præſentarent vnum, & alii duo alium, præſentatus a duobus non haberet ius ex parte præſentationis illorum duorum, imò dicit Panor. in c. cum inter canonicos, de ele. poſt res ibi quod maior pōt. enuntiare fauore introducto in honorem totius collegii, quod eſt ualde notabile & regulariter verum, & traditur regula per Bar. in l. quod maior, ff. ad munic. lib. tamen in ſex caſibus poſitis per Soxi. in regula factum tu fall. ſuia.

SEptimo not. ſecundum Roc. vbi ſup. in declaratione illius verbi, ipſe, vel is a quo cauſam habuit, & gl. hic quod licet iſta arbor intelligatur in deſcendentibus eodem modo dicendum eſt in collateralibus, ſcilicet q. fiat ſucceſſio in ſtirpes in iurepatronatus, licet aliter dicatur de hæreditate collateralium, ut per ſcribentes in §. cum filius. Inſt. de hære. quæ ab inteſt. defe. Alia tamen iura debita patronis ratione iuris patronatus, vt in alimenta in egeſtate, pingniora quam aliis pauperib. de fructib. eccleſiæ patronatæ, honorarius locus proceſſionalis, ſtudioſum obſequium, debentur per capita patronis licet iura præſentandi debeantur per ſtirpes, ſecundum Innu. & Panor. in c. 1. ſup. iſto tit. Card. & Imol. hic, & Roc. vbi ſup.

ADuerte tñ ad vnom dictum Io. de Im. hic col. 2. circa medium, quod declarare ſingillatim quot gradus præſentationis haberet quælibet iſtarum perſonarum ſituatarum in cellulis ſuperioribus, illud eſſet magis curioſum quam ſubtile, cum quilibet bonus computator hoc facilius inueniat quam bonus canoniſta, & etiam propter difficultatem probationis, nam pauca habemus alia iura hæc probantia, niſi iſtam clem. ideo non agetur altiori declaratione.

APOSTIL.

Digitized by Google

SEV BREVIVSCVLAE SVPPLETIONES,

Titulos Clementinarum luculenter declarantes, cum capitulorum numero in marginibus ſignato.

Cap. 1. De ſumma Trinitate & fide catholica.

FIRMITER credenda pro fundamento circa titulos humanitatis
Cap. 3. Chriſti, iuxta Euangelium Ioan. 19. & quod virtutes per baptiſmũ infundantur infantibus in habitu.

De reſcriptis.

Subaudi regulariter exequendis, & fallit in quinque caſibus
Cap. 8. de quibus hic.

De electione.

Subaudi formaliter facienda, & etiam confirmanda canonice, aliter caſſanda, fallit in quinque caſibus, & qualiter cauſæ beneficiales, quæ ad curiam Romanam deuoluuntur, per appellationes proſequi debeant.

Cap. 1. De renuntiatione.

Subaudi vt facta canonicè admittat, & teneat. niſi cum procuratoris ad renuntiandum reuocatio intimatur ſuperiori, &c.

Cap. 1. De ſupplenda neglig. prælat.

Subaudi auctoritate Apoſtolica per ſuperiores & ordinarios circa collationes priuatiuam regulatium, vt
Cap. 3. non applicentur mentæ.

De ætate & qualit. ordinand.

Subaudi neceſſario requiſita, & ad conſequenda beneficia iuxta canones. & de promotione canonicorum
Cap. 1. ad ſacros ordines obſeruanda, iuxta eccleſiæ conſuetudinem generalem.

De officio vica.

Cap. 1. Subaudi perpetui. vt etiam aſſimiletur aliis ſacerdotibus in iure.

De officio deleg.

Subaudi & executoris apoſtoli cum poteſtate ſubde
Cap. 2. legandi certum articulum.

De officio ord.

Subaudi & eius poteſtate & iuriſdictione plena ſibi
Cap. 4. competente, & collatione beneficiorum etiam per legatos facta,

De procura.

Subaudi vt eorum mandata generalia vel ſpecialia ad
Cap. 2. iudicia vel negotia exequi debeant, etiam probari per literas: fallit in quatuor caſibus, de quibus hic.

De integ. reſt.

Lib. 2. Subaudi concedenda eccleſiæ læſionem probandi in
Cap. 1. quadriennium continuum, &c.

De iudiciis.

Subaudi ordinarijs & quandoque ſummarijs & citatione, & aliis eorum partibus: & in toto iudiciali pro
Cap. 1. ceſſu canonice procedendo, & de citatione per edictum

De foro compe.

Subaudi, vt. ſ. forum rei actor quilibet ſequatur fallit
Cap. 1. in caſu de quo ibi.

De cauſa poſſeſſio. & proprieta.

Subaudi ſ. ſimul eodem iudicio tractanda: niſi ſuſpendatur poſſeſſorium, etiam in ſecunda inſtantia alterius
Cap. 1. partis.

De dolo & contu.

Subaudi ſcilicet canonice punienda, vt ſcilicet abſque alia citatione procedi poſſit ad diffinitiuam contra friuole appellantem. Cap. 2.

Vt lite pendente nil inno.

Subaudi. ſ. neque per iudicem, neque per actorem, neque per alium quemcunque etiam poſt citationem in Cap. 1.
timatam parte plene informantem.

De ſequeſtra. poſſ. & fruct.

Subaudi quandoque permiſſa, ſcilicet poſt primum ſententiam latam in Romana curia in poſſeſſorio, vel Cap. 1.
petitorio.

De proba.

Subaudi quibuſcunque regulariter admittendis. ſ. Cap. 2.
ex verbis Papæ renuntiatiuis de facto proprio vel alieno, in quo fundant intentionem.

De teſtibus.

Subaudi & atteſtationibus regulariter admittendis etiam Chriſtianis contra Iudæos & Sarracenos etiam in criminalibus, non tamen poſt publicationem, & in Cap. 1.
cauſa appellationis ſuper eiſdem vel directo contrariis articulis.

De iureiurando. Cap. 1.

Subaudi regulariter præſtando, & obligatorio, & obſeruando, & per Imperatores, & reges Romanis fidelitatis in forma, de qua hic.

De exceptionibus Cap. 2.

Subaudi, excommunicationis & alij, regulariter admittendis tam dilatorijs, quàm peremptoriis. Cap. 7.

De ſententia & re iud.

Subaudi ferenda canonice, & exequenda, & confirmanda. Lib. 2.

De appellationibus. Cap. 1.

Subaudi iudicialiter & extraiudicialiter regularites Cap. 6.
admittendis, & temporalibus earum.

De vita & honeſtate clericorum.

Subaudi moraliter obſeruanda iuxta canones

De præbendis. Cap. 1.

Subaudi canone impetrandis, p quarum impetratio nam etiam motu ꝓprio vacant priora beneficia incõpatibilia, nec in ea veniunt dignitates curatæ, eleemoſynariæ, nec hoſpitalia.

De conceſſione pben. & eccleſiæ non vacantis.

Subaudi & mandata de ꝓuidendo, cum afficiente Cap. 2.
decreto ne ad id compellantur, aliàs priuantur ordinariis ante conditionis inſertæ euentum ſine tempore ad electione currentis, ex quo publice in loco eſt nota vacatio. Cap. 1.

De rebus eccleſiæ non alienandis.

Subaudi niſi ex neceſſitate ſeruatis ſeruandis, & vnione earum menſæ epiſcopi non facienda. Cap. 2.

De rerum permutatione.

Subaudi & beneficiorum alias quam permutantibus conferendorum.

De teſtamentis & vltimis voluntatib.

Subaudi & eorum executores ad eorum rationes reddendas religioſi etiam exempti ſunt compellendi. Cap. 1.

De ſepultura

Subaudi eccleſiaſtica regulariter prohibitis tempore interdicti eccleſiaſtici, aliàs exempti contrafacientes eo ipſo ſunt excommunicati.

De

Digitized by Google

De decimis.

Cap.1. Subaudi non vſurpandis & appropriandis per religioſos: & de decimis beneficiorum ſecundum taxam, & monetam loci exigendis abſq; occupatione ornamentorum eccleſiaſticorum.

De regularibus.

Cap.2. Subaudi mendicantib. tantum licite ad non mendicantes tranſituris non aſſumendi regulariter ad locum, nec vocem capitulo, nec ad prioratus, & tacite per annum profeſſis cum habitu profeſſorum.

De ſtatu monachorum.

Cap.3. Subaudi nigrorum & alborum moderando in veſtibus, cibo, potu, & ſacramentis: vagatione & armis & monaſterijs monialium viſitandis annis ſingulis.

De religioſis domibus vt epiſcopo ſint ſubiectæ.

Cap.2. Subaudi Beguinis abolitis, &c. & pijs locis, vt eorum cura non poſtponatur.

De iure patronatus.

Cap.2. Subaudi vt patroni per diœceſanum compellantur ad aſſignandum congruam portionem præſentatis, &c. & vt eorum plures hæredes vocem vnius tantum habeant.

De cenſibus.

Cap.3. Subaudi & procurationibus per religioſos regulariter ſoluendis, viſitantibus in temporibus à iure ſtatutis. Et pedagijs & guidagijs non exigendis ab eccleſiaſticis vel eccleſijs.

De celebratione miſſarum.

Cap.2. Subaudi & diuinis officijs debite celebrandis in cathedralib. & collegiatis, &c. in quib. commenſales Cardinalium & epiſcoporum poſſunt ſe illis coaptare.

De baptiſmo.

Cap.1. Subaudi in eccleſijs & fontibus deputatis faciendo: ſalua neceſſitate & poteſtate deferendi principib. alijs præſumentes caſtigentur.

De reliquijs & veneratione ſanctorum.

Cap.1. Subaudi in quib. Dominus laudari iubetur, & de feſto ſacri corporis Chriſti cum indulgentijs.

De immunitate eccleſiarum.

Cap.1. Subaudi regulariter ſeruanda, iuxta concilium generale & Lateranenſe, reuocato c. clericis, co. ti. lo 9.

De conſanguinitate & affinitate.

Lib.4. Cap.1. Subaudi regulariter non contrahendo in gradib. prohibitis, neque alias per clericos vel religioſos, alias eo ipſo ſunt excommunicati & penis puniendi.

De magiſtris.

Lib 5. Cap.1. Subaudi deputandis ad linguam Hebraicam, Arabicam, Chaldæam docendā. Et de moderatione expenſarum circa doctoratum.

De Iudæis & Sarracenis.

Cap.1. Subaudi quibus Machometi nomina prohibetur inuocatio & ad venerandā corpora ſuorum deuotorū peregrinatio.

De hæreticis.

Cap.1. Subaudi per diœceſanum & inquiſitorem ſimul non damnandis, &c. & de octo erroribus Beguinarum vel Beguinorum.

De homicidio voluntario & caſuali

Cap.1. Subaudi commiſſo per furioſum infantem vel dormientem vt non inducat irregularitatem.

De vſuris.

Cad.1. Subaudi ſuper quibus ſtatuentes, aut ſtatuta non reuocantes, aut iudicantes quod ſoluantur, aut ſolutæ non repetāt, ſunt excommunicati, & ipſorū libri edāturi, & pro hæreticis habeantur. negantes eas exigere non eſſe peccatum.

De exceſſibus prælatorum.

Cap.2. Subaudi non committentis & puniendis ſcilicet ſi ſuis iuribus non contenti alijs iniuriantur.

De priuilegijs.

Cap.2. Subaudi miniſtrandi ſacramenta prohibitis religioſis, alias ipſo facto ſint excommunicati. Et quod liceat archiepiſcopis crucem ante ſe deferre etiam per loca exempta.

De pœnis.

Cap. 3. Subaudi offendentium epiſcopos & filiorum, capientium eccleſiaſticos, ut propterea renūtient beneficijs & excommunicantur etiam religioſi prohibentes decimas ſolui.

De pœnitentijs.

Cap.2. Subaudi non iniungendis per quæſtores, aliàs puniatur per ordinarium.

De ſententia excommunicationis.

Cap 4. Subaudi ipſo facto incurrendo à religioſis & dominis temporalibus & eorum ſubditis violātibus interdictum, & vt ſorores ſcilicet tertij ordinis tunc ad diuina non admittantur.

De verborum ſignificatione.

Cap.2. Subaudi videlicet illius clauſulę, ſimpliciter & de plano ſine ſtrepitu & figura, &c. & regulæ Mendicātiū.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

EXTRAVAGANTES
TVM VIGINTI
D. IOANNIS PAPÆ XXII.
Tum communes ſuę integritati.

VNA CVM GLOSSIS RESTITVTÆ.

VENETIIS, M.DCV.

Digitized by Google

IOANNES Papa XXII. natione Gallus, patria Caturcenſis ex prouincia Aquitania, anno MCCCXVI. Romanus Pontifex creatus eſt. Is pręter conſtitutiones Clementis V. prædeceſſoris, multas quoque ſuas publicauit.

Ad quas Zenzelinus de Caſſanis, quem alij Zenzelinum vocant, vberes compoſuit commentarios:

Digitized by Google

TABVLA EXTRAVAGANTIVM TVM Viginti Ioannis XXII tum etiam titulorum, & capitulorum Extrauagantium communium per alphabeti ordinem diſtincta.

Tabula Extrauagantium viginti Ioannes xxij. ſecundum ordinem alphabeti.

A

AD apoſtolatus, titul. iiij. de conceſſ. præb. & eccl. non vacantia. pag. 37
Ad noſtri apoſtolatus. tit. xj. de priuilegijs. 59
Ad conditorem ti. xiiii. de verborum ſignificatione.
Ad onus. tit. j. de elect. & elect. poteſtate. 3
Antiquæ. ti. j. de voto & vo. redemptione. 45

C

COpioſus in miſericordia. titu. viii. de Iudæis & Sarracenis. 53
Cum ad Sacroſanctæ, ti. xiii. de ſent. excomm. ſuſpen. & interdicti. 67
Cum inter nonnullos. titul. xiiii. de verborum ſignificatione. 101

D

DIerum creſcente malitia. ti. xii. de pœnis. 61

E

ECcleſiæ Romanæ, tit. ii. de maior. & obed. 13
Execrabilis. ti. iij. de præb. & dignitatib. 16

P

PRouidens, quaſi. ti. x. de crimine falſi. 57

Q

QVia in futurorum. ti. ix. de torneamentis. 54
Quia nonnumquam. tit. xiiii. de verborum ſignificatione. 84
Quia quorundã. ti. xiiii. de verborum ſignificatione. 107
Quorundam exigit. titu. xiiii. de verborum ſignificatione. 73
SAncta Romana. tit. vii de religioſis domib. 48
Sedes Apoſtolica. titu. iiii. de conc. præb. & eccleſiæ non vacantis. 34
Si fratrum. tit. v ne ſede uac. aliq innouetur. 38
Suſcepti regiminis. tit. 1. de electio & elect. poteſtate. 5

Tabula titulorum quinque librorum Extrauagantium communium ſecundum ordinem alphabeti.

A.

D B

ADVctoritate & vſu pallii, lib. 1. 132

C

CElebratione miſſarum, lib. iii. 225
Cenſibus, exactionibus & procurationibus, lib. iii. 217
Conſuetudine. lib. i. 127
Crimine falſi. lib. v. 238

D.

DEcimis, lib. iii. 210
Dilationibus. lib. ii. 159
Dolo & contumacia. lib. ii. 160

E

ELectione. lib. 1. 128
Emptione & venditione, lib. iii. 157

F

FVrtis. lib. v. 237

H

HAereticis lib. v. 232

I

IMmunitate eccleſiarum. lib. iij. 228
Iudiciis, lib. ij. 156
Iudæis, lib. v. 231

M

MAioritate & obedientia. lib. j. 142

N

NE ſede vacante aliquid innouetur, lib. iij. 189

O

OFficio cuſtodis lib j. 138
Officio delegati. lib. j. 133
Officio iudicis ordinarii, lib j. 139

P

PAenitentiis & remiſſionibus, lib. v. 246
Pœnis lib. v. 245
Poſtulatione prælatorum lib. i. 127
Præbendis & dignitatibus, lib. iii. 165
Priuilegiis, lib. v. 237

R

REbus eccleſiæ non alienandis, lib. iii. 198
Regularibus & tranſeuntibus ad religionem. lib. iii. 214
Religioſis domibus, lib. iii. 216
Reliquiis, & veneratione ſanctorum. lib. iii. 224

S

SChiſmatis, lib. v. 235
Sententia excommunicationis, lib. v. 259
Sepulturis. lib. iii. 200
Simonia, lib. v. 229

T

TReuga & pace, lib. 1. 151

V

VIta & honeſtate clericorum. lib. iii. 164

Tabula omnium capitulorum Extrauagantium communium per alphabeti ordinem.

A

AD certitudinem, de ſent. excom. 262
Ad cuiuſlibet, de præb. & digni. 183
Ad noſtrum, de regul. & tranſeunt. ad relig. 215
Ad regimen, de præb. & dign. 186
Ad Romani, de præb. & dig. 137
Ad vniuerſalis, de treu. & pa. 151
Ambitioſæ, de reb. eccl. non alie. 196
Antiquorum de pœn. & remiſſ. 247. 247

C

CVm detestabile, de ſimonia. 230
Cum Matthæus. de hæreticis. 234
Cum nonnullæ i. de præb. & dign. 186
Cum nonnullæ ii. de præb. & dign. 186
Cum præexcelſa, de rel. & ven ſanc. 226

D

DEbent ſuperioribus, de iud ord. 139
Declarationes, de decimis. 211
Deteſtandæ, de ſepulturis. 200
Dignum arbitrantes, de Iudæis. 232

Diſpen.

Digitized by Google

Tabula capitulorum Extrauagantium communium.

Diſpendiis,de poſtul.prel. 127
Diſcipulorum,de celebr.miſſ. 225
Diuina,de priuil. 245
Diuinis de pœnis. 245
Docta ſanctorum,de uita & hon.cle. 164
Dudum bonæ,de ſchiſmatis. 235

E

ET ſi Dominici j.de pœn.& remiſ. 254
Et ſi Dominici ij.de pœn.& remiſſ. 256
Et ſi deceat.de maior.& obed. 150
Et ſi in temporalium de præb.& dig.
Excommunicamus. de ſent.excom. 158
Ex debito,de elect. 12
Execrabilis. de præb.& dign. 167
Ex eo. de hæreticis. 232
Exhibita.de priuilegiis. 224
Et ſupernæ.de præb.& dign. 165

F

FRequentes.de iudiciis. 136

G

GRaue nimis.de reliq. & uen.ſan. 227

I

IN delictorum.de dilation. 159
Infideles,de furtis. 237
Iniunctæ.de elec. 128
Inter cunctas.de priuil. 138

M

MAlitiis,de auctor.& vſu pallii. 132
Meruit.de priuil. 243
Multa mentis,de Iudæis. 238

N

NVper j.de præb & dign. 181
Nuper ij de præb.& dign. 182
Nuper iij.de præb.& dig. 182

P

PAſtorali,de immun.eccl. 229
Pro ſollicitudinis de præb.dign. 165
Poſtulaſti de præb.& dign. 184
Prouide.de ſen.excomm. 266

Q

QVuemadmodum,de pœn. & remiſ. 255
Quia cunctos,de off.cuſt. 133
Quia nonnulli.de ſent.excom. 261
Quod olim.de immu.eccl. 228

R

RAtio recta,de religioſis dom. 216
Regimini, 1.de empt.& uend. 197
Regimini ij.de emp.uend. 199
Rem non nouam.de dolo & contum. 160

S

SAluator de præb.& dign. 179
Sancta Romana.de elec. 139
Sane in uinea.de ſimonia. 219
Sedes Apoſtolica de offi.deleg. 134
Si religioſus,de elect. 140
Spondent.de crimine falſi. 238
Super cathedram,de ſepul. 202
Super gentes.de conſue. 127
Suſcepti ne.de uacante. 189

V

VAs electionis de cenſi.&c. 218
Vas electionis.de hæret. 231
Viam ambitioſæ de regular.& tranſ. ad relig. 214
Vices illius.de treuga & pace. 154.
Vnam Sanctam.de maior.& obed. 242
Vrgentius,de pœn.& remiſſ. 252
Vt prælatorum,de maio.& obed. 419
Vt quos.de offi.iud.iud.or. 141

F I N I S.

Diuini ac humani Iuriſconſulti, & cauſarum ſacri palatij auditoris, D. Ioannis Franciſci de Pauinis, ad Extrauagantium, Regularum cancellariæ, & Deciſionum Rotæ notitiam, vtile præludium.

Q Vintus Mutius verſus Seruium Sulpitiũ illo fuit vſus ſermone: Turpe eſt patritio & nobili viro ius in quo verſat ignorare, ſed longe magis ipleroſq; nſa ætate hęc luis rerorq; ſuidi veti, q̃ Extrauagãtiũ ſanctiones, Pontificũ iura enucleata, deſidia ignauia contẽnere videntur, cũ eis magiſtratus, preſertim eccleſiaſtici, in d̃icendis ſententiis, & cæteri iuriſperiti, q. bus interpretandi conſulendiq; tributum facultas, reſponſa ina, iuxta illarum deciſiones ſint prolaturi ſi ipſis Extrauagantibus ad ſint requiſita, quæ epiſtola lnno 3. ad Hebreñ. epm depoſcit. Quare ad ipſarum lectionem itcrum atque iterum hortor monitoque, ne cum Sulpitio iure obiurgemur, immo illum imitemur, q poſt reprehenſionẽ adeo iuri operam dedit, vt inter iuriſconſultos merito palmam fuerit aſſecutus. Verum ipſis Extrauagantib. parem vim pene regula Cancellariæ obtinente earum conditore, & non mediocrẽ deciſiones Rotæ vti prudentũ reſponſa authoritatem habere cẽſetur. ſic contra illas interpretandi ius ciuile & præ torũ edicta poteſtas fuit ma ciariſ ta & auditorib. Rotæ in ſummorum Pontificum lege impertitum eſt ab ipſo principe ſummum arbitrium. Igitur circa iſta hæc breuiter & per ſingulas ſubieci notam.

Loquitur ĩ c. paſtoralis extra de ſid. inſtr.

Sentẽtia cõtra ex extrauagantẽ lata an teneat

N Otandum eſt quod ſnĩa lata contra Extrauagantẽ publicata & indubitatam, eſt ipſo iure nulla: ante publicationem vero ſecus, vt no. in proœmio Clementinarum, in verbo, decætero. & in cle. volentes de hære. Sed ſi eſt publicata & indubitata ſententia contra eam lata eſt ipſo iure nulla, vt dictum eſt tamquam lata contra legem ſcriptam, vt no. Bal in l. 2. C. quando prouo. nõ eſt neceſ. & Butrio in c. 1. & c. 1. & c. cũ inter de re iud. & probatur in l. 1. § iterũ cũ contra ſacras ſi quæ. ſen ſine appel. reſcin. exẽplũ in Extrauagãn, execrabilis. ſecundum Abbatem in c paſtoralis de fide inſtr. idem de Extrauagãn, ad regimen. quã allegat deciſio in nouis 349. incipit, item ſi mandatur Secus autem ſi de ea dubitatur, per c. paſtoralis. de fide inſtr & l. cum prolatus ff. de re iudi ſecundum vnam lecturam ideo ſuper ea Papa eſt conſulendus: & ſi reperitur in archiuo publico, cẽſetur indubitata, per authenticam, ad hæc C. de fid inſtru. & l Celſus ff. de proba. ſecundum vnam lecturam tacite audiẽtiam de præcep. & idem præſumitur quando reperitur inter extrauagantes 20 q 1. c. quoniam, progenitorum maxime ſi reperitur gloſſata per doctorem famoſum: ſi aut Zenzel Lau & Io Mo & alios: p no in dicto c paſtoralis probai l. 2. in fi. C de nouo con ſti. com. & q no. in l. 3. C de legi uel ſi fuit diu obſeruata, vt no Bar. in gl. fi. ſuper extrauagant, q ſunt rebelles de quibus plenius p Bar. in Leuin, plaris pall & But. & Abbatẽ, & modernus in dicto c paſtoralis ubi ſcd̃ m Boer. por de ea dubitari ad inſtar eius quod no. in c. nemo de elect in 6 de quibus etiam per Ludoui. n cõu. 250. quod incipit, in Chriſti nomine in propoſito caſu. vbi etiam ſub ſit quo ſi ſaſſet temporalis per declarationem ſuc. eſſoris efficit perpetua; quia declaratio Papæ, ẽt ad petitionem ſingularis perſonæ facta ad legem vel ordinationem aliquã præcedentem, legem generalem conſtituit ad omnes: per l. fi. C. de legibus & no. in c. in cauſis de re iud quod facit ad id quod dicam ſuper Extrauagant, ad omnes & Extrauagant, iniunctæ & ad Apoſto atus, &c. l. e quib. idẽ dicit Bal in ſtatutis in ſuo peculio, in ne. ſtatutum. licet non ſic, &c Item nõ eſt neceſſe q̃ conſtet de datis, ſecundum Bar. in dicta data, qui ſunt rebelles Præmulla intelligo de Extrauagantibus emanatis, poſt compilationem lib. 6 ſecundum Io. And in proœmio lib 5. ad fi. & in c. fi. de hæret. eo. lib. Etſi contradicant iuriſcripio, dic vt plene per Io. And. Io. de Ligna. Io. de Saudgis, & Dominicum poſt Io. Mo. u. in ca. 1. in princ. de conſt. lib. 6. per Arch. poſt Hug. 19 diſt. ca. ſi Romanorum. & in ſumma. Adde Bal in l. leges ſacratiſſimæ C. de legi. & in c. ſi in laicis 32. diſt. Nec eſt de ſubſtantia vt redigatur in ſcriptis. de quo plenius per Io. An. in reg nemo poteſt. de reg. iu. in mer. lib. 6. & in deciſionibus Rotæ, dec 238. per gl in l. 2. C. de legi. probatur in ca. 1. de ſtatuti. l. 6. & per Abbatem in c. 1. de poſtu. præl. qui dicit quod l de hoc videtur communis opinio.

Scriptura non eſt de ſubſtãtia extrauagantiũ

Extrauagantes qualiter & vbi debẽt produci, ſi de eis dubitat.

Debent autem Extrauagantes quã de eis dubitatur, p allegantem in forma authentica produci ſub plumbo ſi extra curiam ſunt producẽdæ: vel ſub ſigneto vicecancellarij, ſi in curia ſunt producendæ, & hoc de illis, quæ ſunt deſcripto in libro cancellariæ: illæ autem, quę ſunt deſcriptæ in cameram Apoſtolica, ſignantur cũ ſigneto camerarij vel ſub plumbu, &c. Et ita ſeruatur in curia Romana. Et idem. ſ. quod in forma authentica debeãt produci, dicimus in ſtatuto nõ contento in volumine ſtatutorum, ſecũdũ Bar. in l. oẽs populi, ad ſi ff. de iu. & iur. & modernos in d. c. 1. de conſt. lib. 6. & in d. c paſtoralis forma autem authentica habetur in regulis & ſtylo cancellariæ. Quid aut de ſnĩa principi diffinitiua uel interlocutoria? Dicit in c. in cauſis de re iud. & 16. q. 3. licet, & ſi quod met. cau. l meũ § ſed quòd ait prætor. Et præſumitur quaſi iuo determinata pro illa parte & opinione pro qua fuit vltima collatio facta, vbi aliter nõ conſtat de expreſſa deciſione, ſecundum Bal in l bona fides. ff depoſi. Et iu Dom in c. ſi de hære lib 6. quòd ordinationes & mandata Papæ habent eandem vim, quam habent conſtitutiones, per no in ca. a nobis 1 de ſen. excom. per l 1 & b. C. commina vel epiſtol. Item quòd reſponſa Papæ ad conſultationem inter otũ ſunt pro iure ſeruanda, alleg 3 d in ſumma.

Mandatum Papæ habet vim conſtitutionis.

De interpretatione autem doctorum & coi opinione dic vt per Abbatem in c 1 de poſtu. prælat. vbi gl & no in c vnico eo. tit lib 6. & in l. 1. C de profeſ. qui in vrbe Conſtantinopolita, &c. de communi opinione notatur 3 quęſ 7 § tria & an excuſe, a dolo, no. deciſio Rotæ 279 & Oldran quæſtiõ, tr de ſanctitu. Et an ſi ſtandum ſit magis opinioni glo & inuoc &, no Ioann. And. ne penis, c 1 & de ſen. excom c. 1. lib. 6 in nouella. & no in l qui ſiliuo, ff ad Treb & per Bald. in l ſi mater § 1. ca ne de ſtatu defuncto & in l. 1 ff de conſtit. principum. & in ſi apud qũem controuerſi ſenat determi in vab. ſcal. ſtatuunt no. in c. capellanus, de fer. De his tamen plenius tractat Matth de Matthaſilanis in ſuo tractatu de electio opinionum q incipit, quidam tractatel ſus. Et d. opinione gloſſæ præterẽ ta. dic vt per Iac. But. & al om in l 1 C qui po ſint and & Lapum alleg. 38 incipit, magiſter Hoſpitalis.

Regulæ cancellariæ quã vim habeant.

Regulæ cancellariæ ſapiunt naturam legis vt not in c a nobis, de ſen. exco & in cle. 1 de vi & hone. cler. de quod per Butr. in proœmio Clementinarum, vbi videtur alter ſentire: quia non ſunt perpetua, no. Ioa And. in regula, nemo poteſt in vlt. col. in nouella, & quales ſuis faciant, not. per Petr. de Anch in conſ. 196 & 198. In quibus vult q non cenſeantur conſtitutiones generales, ſed derogatoria voluntatis Papæ euentus & capitanu morte, &c. de quu in dic ut in deciſ. 349 quæ incipit, item ſi mandantur Quædam vero ex eis ſunt de dãdis, & ita vendunt faciant extra curiam dantur ſub plũbo in forma aliarum bullarũ Aliquæ autem dantur cũ

ſub-

ſubſcriptione duorum officialium de Parco maiori, & ſigneto vicecancellarii: & iſtæ fidē faciunt ſolum in Romana curia ſi producantur in Rota, vel apud alios officiales & commiſſarios curiæ Romanę. Et productæ ſemel coram vno auditore, poſſunt poſtea reduci coram omnibus aliis, habita de hoc fide a notario pro lucente. Illæ vero quæ non ſunt de dandis, non faciunt fidem extra cancellariam, quaſi dent normam ſolis officialib. cancellarię: & ſi non eſſent ſeruatæ in conceſſione litterarum, remittentur litteræ ad cancellariam corrigendæ, &c. vel de ſpeciali mandato Papæ, uel per auditorem, aut alios commiſſarios coram quibus cauſæ penderent.

Deciſiones Rotæ non faciunt ius, nec iudex ſecundũ eas tenetur iudicare: ſed habentur pro deciſionibus magiſtralibus, per no. per gl. de poſtu. prælat. c. 1. in glo. not. ꝙ &c. Et ſæpe Rota iudicat contra ipſas, vt dicit Car. in c. paſtoralis, de fi. & inſtru. in vlt. q. quod intellige, niſi ſecundum eas ſæpius reperiatur iudicatum: ideo ꝙ introductus ſit ſtylus vel conſuetudo, per l. ſi de interpretatione & l. nam Imperator, ff. de legi. & not. in l. nemo iudex. C. de ſenten. Et ſi reperiantur contrariæ adeo ꝙ per diſtinctionem non poſſunt concordari, tunc ſtabitur vltimis, ſecundum doctores in ſimili, in c. 1. de conſti. lib. 6. & in c. contingit, de iureiur. eo. lib. Et quod deciſiones faciant ius, probat tex. in c. ſicut de re iud. vbi Papa allegat ſtylum ſapientium, facit ꝙ no. in c. ſi. 20. diſt. No tamen ꝙ Card. & Pet. de Anch. & Dom. conſuletur contra deciſionem Rotæ no. 114. incipit. itē ſi vnus, inquantum approbat opinionem Arch. vt refert idem Dom. c. duob. de reſcr. lib. 6. Et (cum pace eorum) minus bene: quoniam ad auditores principaliter ſpectat interpretari verba, & mentem Papæ in reſcriptis, & cum cauſę cognitione & pleno examine, &c. & ſunt in hac quaſi poſſeſſione ſciente & patiente immo volente & mandāte Papa. arg. eius ꝙ no. Io. Anch. poſt Hoſt. in c. 1. de poſtula. prælat. ꝙ non eſt dubitandum in curia Romana propter earum obſeruantiam continuam. ꝙ clem. 2. vt lit. pend. non habet locum in curia Romana, deciſ. 275. incipit, Item quod clem. 2. Similiter c. oblatæ. de app. vt patet in deciſione 99. incipit. item no. ꝙ c. oblatæ. Similiter ꝙ c. nonnulli de reſcr. & c. ipſo iure. eo. tit. lib. 6. non habent locum in Romana curia, vt patet in deciſio. 167. incipit, item ꝙ commiſſio. Quod patet etiam determinatum expreſſe per deciſiones in nouis 15 incipit, item legimus vbi reprobatur opinio Io. Mona. & Io. And. Item deciſio 65. quæ approbat opinionem Io. Mona. c. 1. de offic. vica. Approbant etiam & allegant opiniones doctorum vt patet in opinione Io. And. in c. duobus, de reſcrip. in 6. per deciſionem 58. quæ incipit, item voluerũt & idem in deciſione 213. incipit, item ſi quis dicit, vbi patet ꝙ color probandus eſt per ſpoliatum petentem reſtitui in beneficialibus, & no. in cle. 1. de cau. poſſ. & propr. & per Io. And. in additione Spe. de reſti. ſpolia. in princ. & in multis aliis ſimilibus, ad idem deciſ. 364. incipit, item ſi in forma communi, &c. & in deciſionibus antiquis, 36. & idem clem. 1. cum in multis, de reſcr. lib. 6. & in deciſionibus antiquis, incipit, item cum actor. & patet in deciſ. 96. incipit, item omnes Domini. Item deciſio in nouis 359 quæ incipit. Item ſi mandatur mihi pro audeli. Item deciſio in nouis 158 quæ incipit, item in religioſa quę concludit contra communem ſententiam doctorum. Item in noſtris conſtitutionibus approbatur opinio Io. And. in c. fin. de conſue. lib. 6. ꝙ motus proprius cũ clauſulis generalib. apponi conſueti. ſi. i. baſtis tollit ſtatuta & conſuetudines operando. Ex quibus patet, ꝙ ſaltem deciſiones in curia Romana faciunt ius ad inſtar ſtyli, per no. in cap. ex litteris. de conſuetudine. & in cle. 1. de ſequeſt. poſſ. & fruct. & ꝙ no. Lap. alleg. 18. c. fraternitatis de frigid. & no. in clem. 1. de ſent. excom. & c. quam graui. de crimi. fal. ſi. & c. pe. de conſti. vt. vel in vtri. & c. ad audientiam 2. de reſcri. Et extra curiam tanquā reſponſa prudentum Inſti. de iure natu. gen. & ciui. § reſponſa prudentum, velut electiua diſcrepantium opinionum doctorum, quibus reuelat præcipuam ſanctus ſpiritus veritatem in medio illorum conſtitutus, tam in Miſſa, quam in peculiari eorum oratione inuocatus, ad. diſt. c. ſi. & Matth. 7. cap.

F I N I S.

Digitized by Google

R Euerendiſſimo in Chriſto patri domino ſuo Arnoldo, Dei gratia ſancti Euſtachii diacono Cardinali, Zenzelinus de Caſſanis vtriuſque iuris doctor minimus, cũ recõmendatione ſui id in telle ctus acumẽ ẽ da re as præſens opus. Deus ab æterno prouidens, & humanæ naturæ ad malu prodinæ miſericordiſter proſpiciens, vi ectam ſuam in tetato inſtituit vniuerſalis Eccleſiæ regimini præſidentem, qui ex varietate cauſarum, perſonarum, locorũ, & tẽporũ, nũc pro nouo tũ editione ſtatutorũ, nũc antiquorum declaratione, modificatiõe correctiõe, nec nõ & rebelliũ debita coerctione ad ea quę remedia ſunt, manum apponat. Cũ igitur Inſtructor peruigil humani generis uerbo pariter & exẽplo, videlicet ſanctiſſ. n. pater dominus Ioãnes digna Dei prouidentia papa xxij nonnullas conſtitutiones per ſe nuncupet editas promulgauerit, mũdũ perſpicere cupiẽs uniuerſo, q̃ iudẽ p̃ p̃ intellectu ſimpl. cũ rudita tẽ, i erud tionẽ aliq̃ dirigendam expoſitionem, Interpretationem, elucidatione in aliquibus expoſcere dignoſcantur, ea p̃ p̃ ad honorem illius, cuius opera ſunt inſeparabili, ſanctæ, ſ. & indiuiduæ Trinitatis, ac ẽt matris vnigeniti Dei filii incarnati in eius vtero virginali & vniuerſalis Eccleſiæ ſponſæ ſuæ, ſuique vicarii, generalis veri paſtoris & gregis Dominici directoris, ac etiam noſtri decus, licet habes & ingenio rudis & imbecillis in iuris m intellectu, confiſus de omnipotentis Dei gratia, reuelando ſibi viam meam, & ſperans in eo vt ipſe faciat, iuxta verbum Prophetę, audaciam ſumpſi (vtinam ad vtilitatem publicam) aliqua per modum commenti inſcriptis redigere ſuper conſtitutionibus antedictis: eadem veſtra paternitati ſalubri correctioni more ſolito commendando.

rein loco Petri & Pauli 40. diſt. c. non eſt, & ad hoc adde quod dixi in decre. ſuſcepti, in ver. ſollicitat, licet autẽ iis reſpectib. dicatur onus, nihilominus tamen honor eſt ſummus, cum dicatur apex dignitatis, omnes qui ad eam eriguntur, illuſtrans, 40. d. c. non vos.

CONSTITVTIONES XX. IOANNIS PAPAE XXII.

Cũ familiari apparatu D. Zenzelini de Caſſanis, adiectis patentibus ſummariis, dataque ſingulis apta ſituatione, nec prætermiſſa gloſſarum utili explicatione.

TITVLVS. I.

De electione & electi poteſtate.

¶ *Electi qui pro ſuarum electionum negotio ad curiam venire tenentur, & ſede uacante non tenentur de neceſſitate in ipſa curia moram trahere, & licet alibi morentur, nullum eis præiudicium generatur, facit Cle. ne Romani, §. ſi. co. ti.*

CAP. I.

A Donus a Apoſtolicæ ſeruitutis b ſuperna diſpõne c vocati, ambiguitates d e ex qb. poſſent eccleſiis dãnoſa prouenire diſpendia, tollere cupiẽtes f, de p̃tãtis plenitudine g ac fratrũ h noſtrorũ cõſilio i ordinamus, k

b Seruitutis. a ſeruiẽdo re publicæ dictæ, ff. tempu. ſal. fo. l. 1 ff. de aſupo l. nõ aliter, C. eod ti. l. 2. & hoc reſpectu papa ſe vocat ſeruum ſeruorũ, quod dicit us no. 1 q. 7 c quotiens cordis, nõ autem a ſeruãdo de qua loquitur tex. inſti. de iure perſo §. ſerui. illa enim eſt, quæ impedita honorem, puta C. ſicutius, aut libertus ad decu a p. l. 1. & 2. li. 10. contra de ſer. nõ or c 1. 54 di. quaſi per totum.

Papa ſe nocat ſeruum a ſeruiendo.

c Superna diſpoſitione hoc dicit, quia non debet ſibi quiſquam honorem aſſumere, niſi qui uocat a Deo tanquã Aarõ. ad Hebr. 5 8. q 1 in ſcriptum, & extra de elect. qualiter poſt obitũ, C. de epiſ. & cle. l. ſi quequam, poſtiſſime aut in tanti honoris faſtigio hoc præcauẽdũ, cum uniuerſitas fideliũ ex illius incolumitate animaduertat ſe pẽdere p pẽtius, 40. d c. ſi papa iuxta illud, Integritas p̃ſidẽtium ſalus eſt ſubditorũ 61. diſt. miramur, in cor. auth ut iu. ſine quoquo ſuff. §. cogitatio col. 2.

d Ambiguitates. i. dubitationes, ſimile C. de vſuſru. l. ambiguitatem, de teſt. l. ambiguitates.

e Eccleſiis. hoc videas quod no in c ſuſcepti, ſuper ver. eccleſiis.

f Cupientes. attende principem Eccleſiæ cupere & deſiderare, vt tollantur ab eccleſiis damnoſa ſollicitando, remediis inuigilat ſubiectorum, ut quiete eis preparet, labores voluntarios appetendo in corpo. authen. ut diuin. iuſſiu. ſes, in prin. col 5 & in proœmio, 6 libri

g Plenitudine. qua ſolus princeps eccleſię gaudere repetitur, cęteri n. in parte ſollicitudinis ſunt vocati, 2 q. 6 decreto, & c qui ſe, extra de vſupal. d honorem, de cleri. de ſtia n plenitudine potes non oportet ſermonẽ effundere, quia ſuppleri ẽt ſic ſac b iunuare, 6 q 1. ſi oia, & ſuper hoc videre potes quod no. ber ext a de tranſl epi c quanto, & Ho pleuius de coet prab pro, otuit de vo & vo redem c magnæ. Qu. b autem rõnib ſulciri põt talis plenitudo vide quod no. per Hoſt. extra qui filii ſunt leg. c per venerabilẽ, circa fi. in verbo, plenitudine poteſtatis.

t De plenitudine põtatis Romani Põtificis uide omnino ſupe, a cerem ſtant in ſumma de eccleſia, l. b. 2. c. c. 51. & 52.

h Fratrum hic videas quod dicam in dec cre ectabilia, in uet. ſtatibus, & in dec quis quo iundam.

i Conſilio & hic ſi placet, attende quod dicam in decre. exectabilis.

K Ordinamus ñ dicit, declaramus ut denotat quod inf. ſequitur, eſſe ius nouum. non antiquum, cum forte ſimplice, vel contrarium eius quod ſic ſtatuitur, tunc ſubiicerur

Diuiſio.

A Donus. Hæc extrauagans licet propter ſtyli connexitatem cõmode diuiſionem non recipiat: tamen non inepte dici poteſt, quod habet duas partes. In prima parte conſtitutio in eis electorum conſeruati ponitur. In ſecunda obſtaculum obuians tollitur, ibi, Non obſtantibus.

a Adonus. Nota reputari onus in Apoſtolica ſede ſeruire Multæ n. & innumerabiles ſunt et præſidentis ſollicitudines, extra de purg can c. int e ſolli citudines, & de maiori. et ſollicitudines, cle 5 p. i quas ad morum correctionem & vitiorum extirpationem adſtringitur attendere, ne ſanguis ſubditorum de ſuis manibus requiratur 43. di c. Epheſii, extra de offi ord. e irrefragabili, cum & ſecundum B. Hieronymum non ſit facile ſta

Digitized by Google

quod quibuſcunq; a electis, b qui ad ſedem c Apoſtolicam uenire d uel mittere e tenebantur, f ac ipſorum electionum inſtructoribus, g qui in ueniendo ad ſedē h ipſam & ſe præſentando i ipſa ſede vacante, uel non vacante ſeruauerunt k tempora a canonibus l inſtituta (dummodo præſentialiter m adſint n in ciuitate Lugdun. vel fuerint Auinione in calendis p Octobris) vbicunq; q ſede uacante moram traxerint, nullum r ipſis s ſeu corū t iuri præiudiciū ex mora interim ſacta ubilibet u

a Quibuſcunque. Nota verbum vniuerſale, vt omnes electos venire adſtrictus, vel mittere comprehendat, ſiue ſint exempti, ſiue non ad cathedrales, vel regulares vel, collegiatas eccleſias electi, argu. ff. de hæc. inſtl. hoc articulo extra de maio. & obed. c. ſolitæ, 19 diſtin. ſi Romanorum, ſic ſenſit Car. de elec. cupiētes, in vet. cathedraliū & ibi dixit, licet Guliel. ibi contrarē tire videatur.

b Electis. ſubaudi vel promiſſis: a quo rū prouiſione appellatur ad papā, cum in illis ſit cadē ratio & penitus ſimilis, vnde cōſtitutio illa, cupientes. licet pœnalis loquens tantum de electis. in caſu penitus ſimili de alia tutiſſe videtur, arg. ff. de adult. l. ſi poſtulauerint § ratio, de eden. l. quædam, verbo, nummularios, & colligitur eo decret. cupientes, iuncta ad illam decre. ſi poſtquam § ult de elect. lib. 6. t. & ex decret. licet canon. eo. ti iuncta cum decre. vnica, de offic. deleg. clem 5. ſic ſenſit Card dicto cap. cupiētes, in ver. omnes electi, & Accur. in corpu authen. vt hi qui obliſe ha. perſhi res minorum, § t vbi lex pœnalis inducta cōtra creditorem ſuſcipientem curā ſui debitoris, extendit vel inducta cenſetur contra ſuſcipientē tutela pp identitatis rōnem, ut ibidem no gl quæ incipit. Nunquid idē de hoc ſcripſi plenius de reſcrip. abbates, cle § in glo ſed gratia huius Item intellige, electis per quorum mortem vacare dicuntur eccleſiæ, arg de elec. ne pro defectu, & ſic electus in magiſtrum, maiorem Hoſpitalis ut quondam Templi, non adſtringitur dicta conſtitutione, cupientes cum per eorum mortē vacare eccleſiæ nō dicantur, cum iuris ſpiritualis & eccleſiaſtici non ſint capaces, vtpote in pluribus laicis, uel illi etiam qui eliguntur ad dignitates, quæ ſubſunt aliis, puta ad præpoſituras, ac archidiaconatus uel ſimiles ſic no. Card dicto c. cupientes, in ver. oēs electi, & in uer. cathedralium. Itē qp dicit, electis debet intelligi de maſculis, ſecus de fœminis In illis. n. conſtitutio, cupientes non vendicat in oib. ſibi locū ob ſexus fragilitatem, extra de elect c. in demnitatibus, § ſed cum eis, li. 6. & antea idem no. Car. in dicto c. cupientes, in glo. t epiſcopalium.

Conſtitutio pœnalis, pp identitatem rationis eſt prorogabilis. a Vide qp e go ibi no in gl. ſi. & i gl. Italiæ, c. r. d. aēp ned li 6 & vide Eue rardum do ctorem Lo uanienſem l doco a ratione legis lat gavet. tertio caſu pr ncipa l, quo remige ſecute na uigabis illud periculoſum mate exien ſionum Fo.

c Sedem Apoſtolicam. intelige ēt vacantem per ſuā noua de elect ne Romani, §. vlt clem. 5. & ſic ſentire videbatur Card licet ex falſa, dicto c. cupientes, in ver. coram nobis, in ver. canon. Guliel autem contrarium ibi tenebat, cuius opinio hodie ſuccumbit.

d Venire perſonaliter.

e Mittere. procuratores ſufficientes inſtructos.

f Tenebantur. exempla pone de his per decre. ſtatuimus, cupientes. in demnitatibus, § ſed cū eas, li. 6.

g Inſtructoribus. de his habes dicto c. cupientes, §. ad hoc, & § ſi uero.

h Ad ſedem ipſam vacantem, ad quam ſicut ad non vacantem tenentur hodie venire, ut ſup. dixi.

i Se præſentando ſ. perſonaliter, & hoc ſi uoniſſent, alias ſufficeret hoc publice proteſtari, arg. ff de nau. fœnor. l a ſedan unica proteſtatio eis ſufficeret, unde quod no Car. dicto c. cupientes in uer. prædictos.

k Seruauerunt. Ergo illis igitur qui non ſeruauerunt, non habet locum ꝙ iuſta ſequitur nec beneficio huius conſtitutionis gaudent Tum quia quod de certis ſtatuitur contra ius commune, de aliis denegatum uidetur, ff. de iu l cum prætor, extra de præſump. nonne Tum quia ſi de omnibus conditor idem ſtatuere uoluiſſet, hoc utique expreſſiſſet, arg. extra de deci. ad audientiam, C. de cadu tollen l 1. § ſin autē ad deficientis. Tum ēt quia in ſeruāſubus tempora diuerſa, ratio iura diuerſa inducere facit, C. de tranſact l. interpoſita, ff. de leg. l. 1 qp vero omnes, extra de reg. iu. quia iuſc, li. 6. quia ipſi nullam diligentiam adhibuiſſe reperiuntur, ſed ſeruantes ſic, tā in veniendo quam in præſentando.

l A canonibus inſtituta. extra de elect. ſtatuimus, &c. cupientes, lib 6.

m Præſentialiter. non ergo ſufficeret p ſtiū ibi eſſe, cū opus ſit præſentia perſonali, arg. C de procur. l. vlt. ſi mino. ſe maio. d. l. a. extra de iudic. c. s. de elect. ut circa lib 6.

n Adſit. ſcilicet de præſenti tempore huius cōſtitutionis, verbum enim, quod de ſe præſentis temporis eſt, nec ad præteritum, nec ad futurum proprie trahi poteſt, arg. ff. de oniu & iuri. te. l. cum in ſeruo, ſi cert pet. cum quid præſens.

o Ciuitate Lugdun in qua fuit creatus in papam dominus noſter Io papa xxij. Sed qualiter intelligas iſtos preſentes in ciuitate, an illos qui ſunt infra muros, vel ēt qui ſunt in ſuburbiis? Videtur quod illi qui ſunt infra muros tm, arg. ff de verb. ſig. l. urbis, extra de ſenten excom c ſi ciuitas, lib 6. Sed contrarium credo cum hic agatur de pœna vitanda, cuius vitatio eſt fauorabilis, & ſic extendenda, ff. de lib. & poſth l. cum quidam, extra de reg iur. odia. lib. 6 & quia talis cenſetur preſens in ciuitate, qui in ſuburbiis eſt ff de uer ſig. l. q. in continentibus & l ædificia. & l. pupilles, §. incola & de penu. leg l nam quæ liquidæ, §. item ſi ita ad muni. l. qui ex vico, de procur l. pſent. C de epi. & cle. nulli. § quod ſi in vico, de va. li l. ſi qui ſeu libet. extra de ele ubi maius, §. porro li 6 ad idem 63 d e ego Ludouicus, cum ibi not. & per Guliel extra de reſcri. ſtatutū, in ver. ciuitatibus Quid enim ſi electi eſſent tot numero, quod cum aliis curialibus non poſſent intra muros ciuitatis commode recipi, eos non reputari fuiſſe præſentes uidetur forte abſurdum & iniquum.

Præſens in ciuitate eſt, qui in ſuburbiis eſt.

p In Calendis Octobris. ſed de proximis calendis poſt huius conſtitutionis publicationem dēt intelligi ff de verb obl. l. cum qui calendis & hoc ſi a tempore publicationis huius conſtitutionis reſtabat tā de tempore, qp in calendis Octobris poſſet commode apud Auinionem peruenire, alias non de proximis primis, ſed aliis ſubſequentibus haberet intelligi arg de ver. obli. l interdum de eo quod cer lo l non utique. § ſi quis ita. Sed ſi in die ipſarum calendarum fuiſſet huius conſtitutionis facta publicatio, de ſequentibus uidetur intelligendum, ut dicta l enim qui.

Calenda hīc de proximis intelligenda.

q Vbicunque. in hoc inducit ius nouum hæc conſtitutio, nā alia prima eſt iura aretauerit electos ad ueniēdū, & ſe perſonaliter præſentandum uidebantur exponere, qp ipſi ſede uacante in curia haberent morā trahere, cum nec ab ea ſine licentia poſſint diſcedere donec eccleſiæ eſſet de paſtore prouiſum, extra de elect. cupientes, iuncta decret ſi poſtquam § ſi eo ti. lib 6. &c. ne Romani, § vlt cle 5 ad quod enim aretarentur electi uenire ſede vacante ad curiam, ut ibi diuinis & venientes expectarent creationem noui paſtoris, cet e fruſtra, potiſſime cum ſpes ſit de proxima eius creatione, ut ibi. l. in, & adde quod dixi ſup in glo. intellige.

r Nullum. præiudicium, quod ſtatim ſequitur.

s Ipſis ſ. electis.

t Eorum iuri i eis per electionem quęſito, quod & quale ſit illud, dic ut no 63 d quanto

u Vbilibet. ex hoc verbo & alio ſcilicet ubicunque, quod eſt, ſta intelligatur ſiue in loco propinquo ad curiam ſiue remoto electi morā traxerint, cū hæc duo uerba ſingula

gula per ſe loci vacationem de ſui natura denotet, extra de priui. antiqua. § dominicæ, & eo ti. c. vlt. li. 6. ſicut & temporis. ff. de interrog. actio. l. vbicunque, extra de pęnis, c. vbicunque lib. 6.

a Gancietur. ꝙ ante hanc dec. c. generandam videbatur, ſcilicet priuatio- nis ipſo iure ab omni iure ſibi ꝑ electio- nem acquiſito, dicto e. cupientes, § inſuper & ca. ſi poſtquam, §. 1. de ele lib. 6.

b Sed eorum iura.] id eſt, eis per electio- nem quæſita.

c Hoc nō obſtāte.] ſcilicet ꝙ ſede vacāte vbilibet alibi moram traxerint.

d Sedem Apoſtoli cam.] Sed vbi reputa his eſſe ſedē Apoſtolicam cum vacat? Pōt dici ꝙ ſicut ſedes reputat, eſſe vbi Papa viuens morā trahit, arg. extra de præb. c. præſenti, §. loca. li. 6. cū cathedra ſacerdotem non faciat, ſed ſacerdos cathedrā: nec locus ſanctificat hominem, ſed homo locū, 40. d. c. multi, de quo plenius dici in c. execrabiles, in uer. Romanæ Eccleſiæ, ſic & ipſa remanere diceretur in ciuitate, in qua vel in cuius territorio ipſum mori contingit, cū ibi ſucceſſoris ſit regulariter electio celebranda, extra de elect. lect. ubi maius, §. 1. §. porro. lib. 6. & eo. tit. ne Romani. §. ſane, cle 5. Et quia per mortem Papæ ſedes vacare dī alibi niſi vbi eſt, mori non poteſt ergo ibi erit ſedes vacan, ubi mors eius contingit. Niſi dicas Papā morti in certo loco canſarum & litterarum Apoſtolicarum audientiam alibi remanſiſſe, nec per Papā viuentē ordinatum fuiſſe de ipſa alibi transferenda: in illo enim caſu ſedes vacans remanere diceretur forte vbi audiētia remaſerat, cum ibidem ſit ſucceſſoris paſtoris electio celebranda, vt dicto § ſane, & in ſede vacante ſi commode fieri pōt, ſit electio facienda, 12. diſt. in nomine Domini. ext. de elec. quod ſicut.

Sedes Apoſtol. vbi dī eſſe cū vacat.

generetur: a ſed b eorum iura circa electiones huiuſmodi hoc c non obſtante perinde ſeruentur illæ ſa, ac ſi apud ſedem Apoſtolicam d moram contraxiſſent. e Non f obſtantib. prædeceſſorum g noſtrorum conſtitutionib. quibuſcumque: quibus tamē quo ad alia nullum volumus h preiudicium generari. i Nulli ergo, &c. noſtræ ordinationis infringere, &c. Datum k Lugduni viij. Idus Septēbris, anno I.

cantur fuiſſe, ſi continue apud ſedē vacantē morā traxerint, eū tūc ſuarum electionū expeditionem obtinerā mi nime potuiſſent a cætu dnorū Cardinaliū ſede vacante iuriſdiōnē aliquam nō habente do ele. ne Romani. cle. §. licet Car. coſtanū notaret in c. cupientes, arg. ff. ſi qua in iua vo. ñ ie. l. ſ. § vl ti. & eorum quæ no. in ſimili p Ber extra de do & contu. c. vlt. & eod ti e actor. lib. 6. quare talia culpa de facili potuit & debuit remitti. argum. extra de accu. e. cum dilecti, ff de ven. inſpic. l. 1. § vlt vel dicas quod Papa ſic placuit ordinare reuocādo in hoc factum prædeceſſorum ſtatuta, vt ſequitur de ſuę plenitudine poteſtatis, vt ſup dictū eſt Sed cum ibi ſubiungitur, ꝙ de ſtatū conſilio ſic ordinauit, & non ſit veriſimile ꝑ pāpam cōluiſſe fratres cō ſilium dautes motoa fuiſſe ſuper hoc ſine cauſa, arg. C. de legi. l.

An Cardinaliū cętus ſede vacante iuriſdiōnem habeat.

¶ *Beneficio vacante, cuius fructus ad certum tempus debentur alicui annalia habenti, vel alii, qualiter debeant fructus ipſi diuidi inter ipſum annalia habentē, et beneficiatū, & diuiſione facta cuius ſit electio, hęc declarat coſtō. Et potuiſſet poni ſub titulo, de reſcrip. vel, ne ſede vacan. vel, vt eccleſ. beneficia. vel, de verbo. ſignifica.*

CAP. II.

SVſcepti † regiminis

Papa cum Ca. nihil facit line cā.

† Hęc extra uagās repe. riet iiet cōes ſub titu ne lede va. cum gl. Dñi Gul. de Monte Lauduno. Et vide extrauag. Pij V incip Du tum nimis

humanum, potiſſime cum in reb. nouis conſtituendis, &c. de cōſti. prim. l. in rebus, c. ti. de conſue. conſuetudi. nis, quod prius dixi magis placet. Per hoc autem quod dicit textus, perinde ſeruentur illæſa ac ſi, &c. apparet, ꝙ ſi iſti electi venerunt ad curiam ſine munimentis, & a. dis factum electionum ſuarum concernentibus, ad ſeruantur indemnes vel illæſi in hoc quod poſſit obtinere renūſſionem pro illis exhibendi aliBi ꝗ in curia, niſi ex cauſa, vt in decre. cupiente, § inſuper, vel. electos, cum nec ob hoc ſeruentur immunes illi, qui apud ſedem cōtinue reſed ſſent, & ſſu ea beneficio conſtitutionis huius habentur ſolum penes ac ſi continuam traxiſſent ibidem moram, ut dicitur.

e Moram contraxiſſent. ſed quare Papa ſic voluit iſtis electis iura ſua ſeruati ac ſi ſtatuta canonum obſeruaſſent quæ tamen non ſeruauerunt, immo illa contempſerūt alibi ꝗ apud ſedem ipſam moram trahendo? Ad hoc poteſt dici, quod ꝗa per creationem de ſe factam ad apicē ſummi Pontificatus de puro homine primæuo factus fuit Chriſti vicarius, & ſic quo ad ptātem clauium nouus homo factus, arg. ff. de adi leg. l. ſi ſeruus igitur ob tam iucundā creationem exuberare ſuā munificētiam voluit, arg. C. de fer. l. omnes dies, circa fi. ibi, noſtris et diebus, &c & extra de priui. c. vt priuilegia § illud, Vel poteſt aliter ad hoc dici, ꝙ Papæ ſic diſponere placuit, quia cum ſede vacante an ſui creationem Dñi Cardinales, ad quos ſpectat futuri paſtoris electio, eſſent i nullis partib & locis diſpſi, vt ex experientia facti manifeſtauit, quorum aliquos elegit, & alij alios ſequebantur, fore te ꝑ ſuarum electionū expeditione in futuro ſtudeo conſequenda vel forte ad eos inducendū, vt ſe cuugregare vellēt ſimul ꝑ futuri electione paſtoris, & ſic a totū deſides forte nun erāt in ꝓcurando quanū in eis erat honorem, & cōmodū vniuerſalis eccleſiæ & ſuorum mēbrum: merito ergo remuneratione aliqua digni fuerunt, maxime cū ſupponatur ſtatuta canonum iam in veni. ndo ꝗ in ſe præte rmittendo legitime obſeruaſſe nec enim ad alios huius cōſtitutionis bñficium ſe extēdit, vt ſup. in ver. ſeruauerunt, quaſi et in iaris ſeu culpę di

f Non obſtantib attende ꝙ Papa hic in ordinatione de contraria primarum iurib. facit mentionem de illis vt illa reuocet: ſed hoc facit ex abundanti quia iſta or dinatio ſua vltima ſua inducens, quo ad electos, de quib ſit hic mētio, reuocaret priora iura ſibi contraria, licet de illis non faceret mentionem, ext. de cōſt. c. licet Romanus. li. 6 de cog. ſpi. c. ſi. ff. de legi. l. ſed & poſteriores, vel forte ideo facit, quia iura prædeceſſorum expreſſe non ſtatuebant electos apud ſedem vacātē debere continuā morā facere, licet ex illorū mente & inia hoc colligeretur: ergo illa quo ad eorum mentem reuocatet, ꝗtum ad iſtos electos de iſtis facere voluit mentionem, vel quia quo ad iſtos electos fuit indulgentia ſpāls vt innuit vt ſup. com dī, de poteſtatis plenitudine, quæ haberet de iure communi contrario facere mentionem, ext de capel. mo. ex parte, licet illa ꝓſſit intelli gi dein dulgentia ſingulari vel dic ut ſup. in glo. ſed quare.

Confiō ſecūda primā reuocat et ñ facta mētione de ea.

g Prædeceſſorum. ſ. Nicolai 4 q condidit, c. cupientes, & Bonifacij 8 qui fecit decr. ſi poſtquam, de elec li. 6. & Clemen. v. qui promulgauit decr. ne Romani eod. tit.

h Volumus, ꝗa quod non mutatur, &c C. de appel. præcipimus, & de iecta ſancimus, in corp. auth de admi. off. circa ſi coll. 3. & ſic conſtio in vno articulo reuocata in alijs ſtrina remanet, vt hic.

i Nulli ergo ſuper hac clauſula, quæ ſequit, vide ꝙ plene nu in decr execrabilis, vbi eſt ſimilis clauſula.

k Datū. & hic rec ta ꝗ dixi ad ctō c. execrabilis. Zē.

SVſcepti] Diuide cōſtitutionem in par es ſeptem. In prima præmittitur harenga, & conſtitutionis ratio,

In ſecunda iniungitur facti dantis cauſam conſtitutioni recitatio ibi. Cum itaq;. In tertia annectitur ipſa conſtitutio ibi Nos de illo, &c. In quarta ſubinfertur conditionis determinatio ſeu declaratio ibi, Et hoc in eccleſiis. In quinta determinationem non ſeruantis punitio ibi, Quod ſi alter, &c. In ſexta conſtitutionis præſentis tranſgreſſorum pœnæ inflictio ibi, Et ſi quicquam, &c. In ſeptima priuilegiorum & cæterorum conſtitutionum obuiantium reuocatio ibi, Non obſtantibus, &c.

nis a nos cura b ſolicitat, vt quæ in eccleſiis c non abſque diſpendio d miniſtrorum, & cultus e detrimento diuini ſeruari viderimus, per appoſitionē congrui moderaminis f in melius reformemus.

¶ Cum h itaque in i nōnullis eccleſiis obſeruetur, & a longis retro temporibus fuerit obſeruatum, quod fructus primi vel ſecundi, aut alterius cuiuſcunque ſequentis k anni beneficiorum vacantium in eiſdem, defuncto, l vel fabricæ, m aut eccleſijs, n uel o perſonis habentibus annalia † p de conſuetudine, priuilegio, q vel ſta-

a Regiminis,] id eſt, gregis Dominici & vniuerſalis Eccleſiæ Petro Apoſtolorū principis regendæ commiſſæ, Lucæ 22. c. 21. diſ § 1. extra de elec. ſignificaſti, & in eius perſonam omnib. ſucceſſoribus, extra de iureiud. c. ad Apoſtolicæ, §. nos itaque, lib. 6. 40 diſt. c. non nos.

b Cura ſolicitat. Hoc dicit conſtitutionis præſentis cōditor, attendens non eſſe facile ſtare in loco Petri & Pauli, tenere cathedram regnātiū cū Xp̄o: non. n. ſāctorum tunc filij, qui loca tenent ſanctorum, ſed q exercent opera ſanctorum, 40 d. c. non eſt 37. d. c. eccleſiæ, curam ergo ſollicitam non refugit in ſummi pontifica tus regimine ad mentē reducēs verbū B. Gregorij, Tanto quis eſſe humilior, atque ad ſeruiendum Deo promptior quiſque debet ex munere, quanto obligatior rem ſe conſpicit in reddenda rōne, volensq; vitare negligentiam, q̄ in prælato frequenter mortale peccatum inducit 21. d. c. dictum, extra de reg. iur. quamuis, de offic. arc. c. ea quæ in quibus de hoc.

Filii ſancto rū non ſunt qui loca ſan ctorū tenēt, ſed q exercēt opera ſā ctorum.

c Eccleſiis verbum, Eccleſia, multipliciter ſumitur, vt plene no. extra ne præl. vic. ſuas, c. ult. & proprie eccleſia dr̄ congregatio fidelium de conſuetudi. ac. eccleſia q̄ vna tantum eſt, vt in ſymbolo Apoſtolorum: & in vnā ſanctā eccleſiā, de quo hab. 15. d. c. canones, & q ſit vna, patet de ſum. tri. c. firmiter, § vna, de excel. pl. c. frequens, §. vltimo Clem. Papa v n plura tamen membra diſperſa 7. q. 1. Nouatianus, de quibus membris vniuerſalis eccleſiæ hic loquitur.

De multiplici ſignificatione huius verbi eccleſia, late Turrecremata in ſumma de Eccleſia, lib. 1. a.

d Diſpendio, id eſt, damno quod vitandum eſt, de reſcr. diſpendia lib. 6. licet ibi aliter hoc verbum per alios exponi conſueuerit.

e Cultus detrimento diuini. qui potius augeri quā minui deſiderandus eſt. extra de conſ. ex parte, de rel. op. quia per ambitioſam. li. 6. Sed in quo eſt detrimentum cultus diuini diſpēdium miniſtrorum? R. ideo quia ſublata ſufficientia victus ipſis miniſtris, nec. ille eſt ſummouens cultū diuinū, cum corporalis eccleſia ſine ſub. corporalib. in nullo proficiat: ſicut nec anima ſine corpore exercendo ſenſus corporeos viu. 1. q. 7. ſi quis obiecerit.

f Moderaminis. Nam nouis morbis noua conuenit antidota præparari eſt. de iura calū carceru, & rei nouæ, eſt nouum conſilium, & remediū ſuggerendum, ff. de ven. inſpi. l. 1. nam q medicamenta morbis exhibent, hoc exhibent iura negotiis, in corp. auth. hac conſtitutio innouat. col. 8. rat. de ſcier. ad hæc, & experimenta morborū nos cogunt malas adinuenire medicinas, 50 d. ut conſtitueretur, no. extra, c. carcerum.

Nouæ rei nouum ſuggeratur remedium.

g Reformemus, ad hoc preſidentis officium dēt eſſe attentum in pruemio dñi noſtri uoſtri Ioan Papæ 22. clementinarum conſti. §. hæc lane & 22. 22. q. 4. c. magnæ, ff. de coll. bo l. nonnunquam.

h Cum itaque. Secunda pars.

i In nonnullis.] id eſt, aliquibus, duobus negatiuis affirmatiua æquipollentibus, ff. de verb. ſignif. l. duobus & dixi plenius in decia cum inter nonnullas.

k Sequentis anni.] puta tertij, & vlterioris.

l Defuncto, id eſt, expendendi pro redemptione animæ defuncti, vel in cæteros modos liberandi anima a purgatorio, qui ſunt multi, vel eleemoſynæ largitione 13. q. 2. cap. animæ defunctorum, &c. tempus, 82. diſt. c. presbyter, aliter enī defuncto applicari nō poſſēt, argu. ff. de ope. lib. l. quilibet, §. poſthumus 10 diſ. c. qualis, cum mors omnia ſoluat in corp. auth. de nup. §. deceps col. 3.

m Fabricæ, ſcilicet piæ, puta hoſpitalis, pontis, vel eccleſiæ, ſim. de relei. ſi propter, lib. 6.

n Eccleſiis,] quibus forte applicabantur tales fructus conuertendi in ornamenta ipſarum, vel aliam iuſtam cām, ut ad exonerationem æris alieni, vel ſimile, ar. ad hoc extra de teſti. c. vl. vt eccleſ. benefi. c. vnico.

o Vel perſonis. Si intelligas de eccleſiaſticis, planū eſt, q ad eas fructus tales ſpectare pōt de conſuetudine, priuilegio, vel ſtatuto, cum ipſi ſint eccleſiaſtici ſint capaces extra de for. comp. cum contingat no. Inn. de reſt. ſpol. c. olim. inter. Si intelligas de ſæcularibus, poterunt ne tales fructus & ipſorum perceptio ad ipſos pertinere? Dic quod ſic ſpāli priuilegio Papæ: nam frequenter vſum eſt de regibus, & alijs mundi magnatibus, quibus Papa ipſos per priuilegium concedebat, arg. 63 d. Hadrianus, & c. ſeq. cum excommunicare clericum poſſint de ſpāli Papæ commiſſione arg. 96. d. c. bonæ, & ibi no. & 32. di. § verum quidem, per Gul. extra de offic. delega. ca. ab arbitris, lib. 6. Sed vtrum de conſuetudine talium fructuū perceptio poſſit ad tales ſpectare perſonas? Videtur quod ſic, ergo quod pōt pactū, pōt præſcriptio arg. ff. de pact. nō impoſſibile, vt no. de iur. pa. l. vlt. lib. 6. ſed per pactum tēpe fundationis appoſitum pōt ſibi laicus tales fructus retinere beneficiorum vacabilium, 18. q. 2. Elentheri. ergo & per præſcriptionem. Sed contrarium dicas, cum nec iura eccleſiaſtica tractare, vel ſpiritualia ſibi poſſidere, & ſic nec præſcribere poteſt ius ipſum talia percipiendi, arg. ext. de elect. Maſſana. & c. ſacroſancti: m, de iud. decernimus, & c. quanto, de arb. ca. contingit de reb. eccl. non alie. c. cum laicis. de præſcr. ca. cauſam quæ 96. d. bene quidem, cum ſim. & quia talis conſuetudo reputaris potius eccleſijs onerola, & ſic inualida, extra de conſue. c. 1. quia laici clericis oppido ſunt infeſti. 1. q. 7. c. laici, extra de immun. eccl. cler. l. b. 6. Nec obſtat quod dictum eſt de fundatore laico: quia illud eſt ſpiritualiter introductum in patrono, vt per pactum fructus tales ſibi poſſit retinere in ſuæ liberalitatis fauorem, ut ſic quilibet laicus citius inducatur ad fundandum vel dotandum eccleſias, & ne a tali exercenda liberalitate retrahantur arg. ad hoc, C. de bon. quæ lib. l. 2. ff. de reiē pu. l. 2. & illa ratione de ſola gratia non de merito ſuo laico tali ex fundatione, ſeu donatione, ſeu conſtructione de iure patronatus ſuo ſpirituali, arg. 19. q. 2. c. ſi quia epiſcoporum, extra de pat. c. quoniam & ibi no. per Hoſ. ita etiā ratione eccleſia rationalis non poteſt erigi in collegiatam per ordinatorem ſine patrono, ſecundum Bernardum extra de ſuſcepti c. nobis.

Alias annualia.

Prædicare poteſt laicus Papæ cō miſſione.

Ius patronatus quaſi laicis conceditur.

p Annalia. ſic vulgariter dicta, quia per annum emolumenta talium beneficiorum percipiebantur: & ſic ad vulgi denominationem reſpectus hr̄ arg. ff. de ſtu l. 2. §. t. de ſum. inſtit. l. cum de laſior a. § ſtatuam.

q Priuilegio.] intellige per papam conceſſo, quod ad perſonas ſeculares illa cum ab alio tale priuilegium cō cedi non poſſet, vt a not. ſup. in gl. ā niſ. lligis, & ita-

tea

per hoc vide quæ per Innoc. & Hoſtien. extra de arbit. contingit.

a In totum] & male extra de præb. c. de monachis, & eo tit. c. vlt. conſtitutio, Cle. Paſtor V.

b Canonice obtinent.] hoc dicit, quia aliter obtinentes beneficia non poſſunt, extra de inſt. c. ex frequentib. de re. iu. lib. 6 c. beneficiũ, & argu. ff. de decur. Herennius, vnde ad titulum beneficii ex hibendum beneficiatus poſſidens põt cogi ex officio ordinarii abſque libello remota oi ſeculatione, licet non ad partis inſtantiam: vt not. Hoſt. ext. de ſimo. c. licet Heli & clarius Compoſt. ſub. de re ſcri. capitulum ia glo magn. ſuper verbo: ſed ſecundum Hoſt.

c Alias ſcilicet deficiente tali conſuetudine, priuilegio, vel ſtatuto.

d Deberent argum. efficax videtur hic ſumi poſſe, quod beneficiatus fructus beneficij ſuos faciat, ad idem ext. de fideiuſ. peruenit, de cler. non reſi. c. vnico, § qui vero, lib. 6 & hanc opinionem amplectitur Hoſt. ext. de præb. de multa in verbo de ſuis, & 10 12. q. 1. ca. duo ſunt genera, ipſe tñ contra, no. ea. q. c. res Eccleſiæ, quod proſequere vt pleneno. Gul. ext. de reſcr. ſtatutu, § aſſeſſorem, lib. 6. Et huic textui poteſt colorate reſpõderi, quod ad beneficiatum ſpectent, ſ. percipiendi & cuſtodiendi, & in ſuas neceſſitates conuertendi, & fideliter inter pauperes diſtribuendi.

e Percipiunt. vnde ſcrupuloſo corde moueri poſſunt, 12. q. 7. decimas ex multis, quæ textualiter leguntur, 13. q. 1 § quia ergo.

f Inconueniens ſequitur. quod vitandum eſt per ea, quæ notaui ſup. in gl. qui potius.

g Commode nequeunt, vnde pro non potent. b. hñt ff. de ver. ſig. l. nepos, & arg. de ope. lib. l. eius & l. hoc. n. 22 q. 1. c. faciat homo, & per ea quæ plene no. in decre. Execrabilis, in verbo, mendicent.

h Seruitium. occaſione cuius datur beneficium, de reſcri. quia per ambitioſam, lib. 6. q 1. dil. c. eos.

i Reſidere Sed in quo beneficio quis reſidere tenetur? Dicas quod in quocunque in dubio: cum omne beneficium reſidentiam exigat, niſi de contrario conſtet: vt no. Inn. de cle. non reſid. c. vlt.

k In quibus, ſubaudi, vel ad quas, proprie n. loquendo aliud eſt beneficiatũ in eccleſia, & aliud ipſum eccleſiã aſſequi, vt dixi de æta. & qual. c. vt hi. c. eõ.

l Nos de illo, Tertia pars.

m Volentes, ſalutare & æquum fuit hoc remedium, cũ per ipſum hñtes fructus percipere in totum non ſruſtrẽtur effectu conſuetudinis vel ſtatuti, arg. ad hoc decre. Execrabilis, § nos itaq;, & beneficiati diuini ſeruitij ſine fructu ſe ſubire non ſugeant, ar. 13. q. 1. § quia ergo, 12. q. 2. c. hac huius placiti, & c. charitatẽ, & c. eccleſiarum, de re iu. c. q. ſentit, li 6 de do. l. Aquilius, in corpore auth. de iud. § ne aũt, coll. 6 C. de aſſeſ. l. 1 cum ſi.

n Hi l. beneficia i. de quib. immediate prædixerat, vt ſic ad proxima fiat relatio ar. ff. de ſumi. om. iu. ſi idem.

o Et illi l. habentes fructus percipere, vt ſup.

p Participent, talis participatio ſeruat conſuetudinem, priuilegium & ſtatutu, ne totali careant effectu 2, & ne beneficiati, & ipſa beneficia ſuo iure in tuto p.uen-

tur at. ne quid in ſlu. pu. l. 1. § ſunt qui putant, de leg. 3. l. fideicommiſſa, § ſi quis decem.

q Non fraudentur. ſimile de app. peruenit, de elec. cum in ec. lib. 6 fraudatorum aut ipſorum rectorib. reſidere non potentib. ob temporalium defectum, ut ſupr dixi in gl. qui potius.

r Statuimus per hoc vr conſtõ fore noui iuris editum.

ſ De fratrum] quid hæc clauſula operetur, dixi in decr. Execrabilis § nos.

t Integre. i. in totũ, vt ſup. dixi: & ſic nulla parte ſaltẽ modica beneficiatis reſeruata. Pone igitur quod ipſi beneficiati percipiebant portionem paruulã de fruct. b. toto reſiduo hñ ſub. annalia applicato: hẽt ne hoc caſu l. ſcũ quod ſequitur vr quod nõ cum in hoc caſu nõ loquatur. & ad caſũ omiſſum prouiſio ſe extendere non vr arg. ff. da ſi. & poſſi. l. comodiſſime, ſol. mat. l. ſi cum dotem, cum ſi. In contrarium vr attentata mente præſentis conſtõnis prouidentis ne eccleſiæ debitis fraudentur ſeruitiis, quib. fraudarentur ſi beneficiati ita modicum perciperent de fructibus, ex quib. nõ poſſent ſuſtentari, perinde ac ſi nihil perciperent, arg. ad hoc ff. de adm. tut. l. ita autem, de adm. re. ad ciui. per tu. l. legatum, & deriſoria poſſet eſſe talis perceptio, vnde debet haberi pro nulla, arg. ff. de iure do. l. cu poſſet, § igitur, argu. de leg. 1. legato, cum no. in eſt & quo ad hoc modicum & nihil æquiparentur, de præb. c. de monachis, & c. auaritiæ & eo. tit. c. ſuſcepti, lib 6. de appel. c. peruenit, quaſi illi hoc caſu videantur integros fructus percipere, qui modicũ beneficiatis relinquunt, ar. de conſe. d. 2 c. re vera ff. de iu. l. ſed & ſi ſuſceperit. § ſed & ſi proponas, & alibi paſſim vñr, quem eſſe ſpoliatũ oib. bonis ſuis, vel maiori ipſorũ parte c. de reſt. ſpo. frequens, lib 6. vel pati litem motb. bonis ſuis, vel maiori ipſorum parte, ff. de exeu. tu. ſ propter litem inſti. c. ti § item g. g. & minus debito dare & nihil dare, paria cẽſentur vñ. ff. de trib. act. l. illud quoq;, § minus, de verb. ſig. l. verbũ amplius, & l. minus, & talis mens conſtõnis cortici ſuperficiali verborũ præferenda eſt, ff. de excu. tu. l. credendum, ext. de elect. ſi poſtquam, § 1. lib. 6. de iureiu. ca. Romani, § verum, ele. 5 ff. de leg. l. ſcire, nam & a propria & ſtricta verborum ſignificatione diſceditur, vbi mens aliàs ſalua eſſe non poteſt, C. de lib. præte. l. 3 ff. de iu pa. adigere, § quamuis, & ciuili modo, nõ calumnioſo verba ſunt intelligenda, ff. de ſerui. l. ſi cui ad exh. b l. pen. de leg. a. l. debitor, § vlt.

u Vendicabant, idem, ſibi appropriabant vel applicabant, ſimile verbum & ſimilis expoſitio extra de elect. c. generali, § verum, l. 6 eum tum.

x Nihil intelli ge etiam modicum, tum quia dicit, nihil quod verbum de ſui natura nihil includit: ſicut per contrarium vniuerſitate affirmatiuum nihil excludit extra de maior. & obed. c. ſolitæ, de priuil. quia circa, ff. de hæredi. inſt. l. hoc articulo, tum quia dicit vltra percipi, decreuit etiam pro modico, ff. de oth. præte. pirato. l. 1. § in mitio de verb. ſig. n. l. collegatum, § qui extra, tum quia ſuſ dicit, nullo modo, & duntaxat, & ſunt omnino contentũ & totali, &c.

y In ſolutione. decimæ, ſi ... habes in textu & infra colligitur.

tuto applicantur in [a] totum: ita quod illi, qui huiuſmodi beneficia canonice [b] obtinent, & ad quos aliàs [c] de iure fructus ipſi ſpectare deberent, [d] nihil inde percipiunt: vnde illud inconueniens ſequitur, quòd [f] commode [g] nequeunt ad impendendum ſeruitium [h] debitum reſidere [i] in eccleſijs, in quibus [k] beneficiati exiſtunt: Nos [l] † de illo ſuper his remedio prouidere volentes [m], per quod hi [n], & illi [o] in fructuum prædictorum perceptione participent [p], & eccleſiæ debitis ſeruitiis non [q] fraudentur; Præſenti decreto ſtatuimus [r] de fratrum [ſ] noſtrorum conſilio, quod illi qui fructus prædictos ibi † hactenus integre [t] vendicabant [u] ex priuilegio, conſuetudine vel ſtatuto, nihil [x] exinde vltra ſummam, pro qua vnumquodque beneficiorũ ipſorũ cõſueuit in ſolutione, [y] decimæ taxari,

a Beneficiatus an fructus beneficij faciat ſuos. Et vide de hac quæſtione Couarruuiã in c. cũ in officiis, extr. de teſta.

† Ergo ex hoc §. nota. quod princeps modificare põt aliorũ priuilegia, ſiue à ſe cõceſſa l. fundoa, & ſ. rectorea. hi C. de ol. agr. deſer. lib. 11 nec ab alio. quãto, & ibi Pe. de Anc. docent. Fo.

Beneficium qd libet reſidẽtiã exigit.

a No. quod modificare priuilegiũ not. eſt ipſu tollere. Font.

† Aliàs, ſibi

Spoliatiõ omnibus bonis & maiori parte bonorum, paria ſunt.

Verba ciuiliter ſunt intelligenda.

prætextu cuiuſuis priuilegii[a], conſuetudinis[b] vel ſtatuti quouis modo[c] percipiát, ſed ipſius ſummę[d] perceptione duntaxat[e] ſint omnino[f] contēti, totali[g] reſiduo prędicta obtinētibus beneficia remanſuro[h], niſi forſan[i] illi[k] qui fructus eoſdem ſoliti fuerant, (vt præfertur[l]) cum integritate percipere, pro ſe[m] mallent ipſum habere reſiduum[n], & obtinentibus ipſa beneficia ſummam[o] dimittere memoratam, quo[p] caſu percipiendi quod maluerint illis[q] relinquimus optionem[r] ſic quod infra decē die[s] poſtquā [t]ſciuerint beneficia ipſa vacare, ij quibus annalia[u] † ipſa debentur ex priuilegio, conſuetudine vel ſtatuto, vel ipſorum annalium † collectores[x] quā partem habere voluerint, an ſcilicet decimæ[y] taxationem[z] vel illa dimiſſa reſiduū[a] nulla[b] ſubhaſtatione

Priuilegiū qnq; in totū euacuaſ.

a Priuilegii. ſic vides q priuilegium alicui conceſſum reſtringitur & limitatur, niſi alias foret enormiter iuri alterius derogatiuum: nec miteris de hoc; cū alias contingat ex hac cā ipſum totali effectu vacuari, ext. de deci. ingeſtum, & c. dilecti, de ver. ſig. l. quid per nouale.

b Cōſuetudinis, vel ſtatuti. collige ēt effectum conſuetudinis vel ſtatuti in partem tolli ob vitandum enorme alterius detrimentum, nec de hoc ēt eſt admirandum, cū & ſtatuta iuris cōis, ex tpe & loco & ex cauſa ſæpe mutationē recipiant: 9 d. ſciendū, ext. de conſan. c. nō decet cum ſi.

Ius cōeq̄nq; mutatur.

c Quouiſmodo.] q. d. ſiue in ipſiſmet fructib. ſiue ēt ipſorum æſtimatione.

d Summę. i. taxationis decimæ.

e Duntaxat.] i. tñ: hoc. n. verbum limitationem & taxationem denotat arg. ff. de tri. vi. & o le. leg. cum certus, de contrah. emp. l. ſi debitor, §. veriſimile.

f Omnino. i. in totum, vt plus petere non poſſint ſimile de reſcrip. duobus circa ſi. lib. 6.

g Totali reſiduo. ideſt. reſtanti vltra ſummam taxationis decimæ.

h Remanſuro. conſiderato iure communi ſecundum quod ad eos fructuum perceptio pertinebat, ut ſup.

i Niſi forſan. exceptionem ponit ad primum dictum.

k Fructus eoſdem.] i. vacantium beneficiorum primi, vel ſecundi, vel vlterioris anni.

l Vt præfertur. ſcilicet prætextu conſuetudinis, priuilegij, vel ſtatuti.

m Pro ſe ideſt, pro ſuo commodo vel vtilitate.

n Reſiduum, ideſt, quod reſtat detracta, ſumma taxationis decimæ.

o Summam. ſcilicet, taxationem decimæ.

p Quo caſu. ſcilicet ubi magis volunt reſiduum ſummæ, quam ipſam ſummam habere

q Illis.] ſcilicet, qui ſoliti erant fructus integre percipere.

r Optionem. ideſt electionem, ar. ad hoc, ff. de manum. vin. l. pater.

s Decē dies. ſimilia decē dierū dilatio ad optandū datur de præb. ſi plurib. li. 6. & alibi, ff. de conſt. pe. l. promiſſor, & in corpore auth. de app. §. a. col. 4 Et ſi quæras quare talis dilatio ad hoc datur, num maior vel minor? Rñdeo quia ſic iuris cōditori placuit: nā in talib. iurib. poſitiuis eſt pro rōne voluntas, inſt. de iure nat. §. ſed & q pria. ff. de conſt. l. 1. & habet locum q dr, non oīum, quæ a maiorib. ſtatuta ſunt ratio reddi pōt, ff. de leg. l. non oīum, 23 q. 4 Nabuchodo § de Tyrus, & pro hoc facit q no. ext. de electi. ſi qñ. Si ēt quæras a me an talis terminus vel dilatio poſſit minui vel augeri: dico q non: tñ quia talis eſt, cuius lapſus ius aufert eius eligendi, & in alium transfert, ut ſequitur, argu. C. de dila. l. 1. ſicut nec terminus x. dierū ad appellandu, vel anni ad appellationē proſequendā, ut no. C. de li. cont. auth. offerat tum ēt quia a papa arbitrarie ſtatutus eſt, ar. ext. de off. deleg. de cauſis de iud. cum veni. ſent, C. de tempo. in integ. reſt. l. ſuperuacuam, & arg. eorum quæ no. ext. de accuſ. cum l. in gl. vlt. de foro c. 2.

Volūtas in iurib. poſitiuis eſt pro ratione, Terminus ad appellandum, nō pt augeri nec diminui.

t Poſtquam ſciuerunt. non ergo proſſus ignorāti currit tale tps, arg. ext. de concel. præb. ca. quia diuerſitatem, Ç quō & qñ iu. l. ab. eo cū in præſcriptio de ſe cōtra negligentē currat, arg. C. de excep. l. vlt. & ignorans negligens dici non poſſit: ſibi igitur nec curret ne iuſta ignorātia ſeruatur, C. de iab. gñali, lio. 10. Sed qualē reputabis vel p̄ſumes ſcientē? Forte illū, qui vere ſcit vel iuris interpretatione, iuxta c. cū ei quem, in ſi. de concel. p̄b. ele. 5. & ar. ff. de lit. l. ſed & ſi pupillus, §. proſcribere. Sed dicas hic arbitrarie cōſiderandū iuxta locorū diſtantiam vel vicinitatē, & beneficii qualitatē & famā ſup hoc exortā ar. ext. de præſump. c. quoſdā, qui matr. accu. poſ. cū in tus, & p ea q̄ not. Hoſt. ext. de cōcel. præb. ex parte in gl. quaſi archieps. Non obſt. c. tūe et. Tum ga loqui de impetrante litteras ad beneficiū, in quib. vtpote ambitioſis ſtricta ſit interpretatio: ex. de reſcr. ſi gratioſe, de præb. q̄uis lib. 6. Hic aūt agitur de mero priuilegio, c°n ſuetudine vel ſtatuto quæ vel ex ſuperioris liberalitate vel conſenſu illorū, quib. præiudicant, ſunt inducta, quare nō ſic ambitioſa dici pñt arg. de præb. c. ſi cui nulla, li. 6. C. de bo. vac. l. ſi qñ. li. 10. Ta quia periculū diuturnæ vacationis & vitatio fraudis ibi præſumptā ſciam introducunt, q periculū hic non ſubeſt, cū ſuf. ips ſtatuū beneficiū vacanā hēt conferri, licet illius fructus ad ips ad alium ſpectēt vt no. Ber. ext. de magi. c. quia nonnulli, in gl. vlt. & Hoſti. de verb. ſig. c. tua, & alias dixi de præb. c. ſi ubi conceſſo, libro 9. tum ēt quia ibi fingitur ineſſe ſcientia in certo, quæ fictio ad caſum non expreſſum non extenditur, cum ſit contra ius cōe, præſumens ignorantiā vbi ſcia non probatur, ff. de proba. verius, ext. de reg. iu. lib. 6 capi. quia a iure, & c. præſumitur, ff. de leg. l. q vero, & hunc intellectum innuit ſi e cum dicit, impetrante interpretamur habere, & ſic loquitur in certo caſu, arg. ad hoc ext. de rer. perm. c. 1 lib. 6.

Ignorās nō dr negligēs.

† al annualia.

† al. annualium.

Fictio non extendit ad caſum non expreſſum

u Annalia ipſa. hoc expone vt dixi in parte præcedenti:

x Collectores. qui frequenter per Papā vel reges, vel alios, quib. tale datur priuilegium, ad hoc præficiuntur. Sed pone q tales collectores nō eligāt, vt hic ſtatuitur inf. x. dies: nocebit ne regi vel alteri qui tales præpoſuit? Poteſt dici q ſic: nam negligencia talium nocere vr proponenti eoidem arg. C. de acq. poſſ. l. ex liberatis, § 1 ff. loca. l. videmus, & l. cum pldres, §. ſeruam, de neg. geſt. nam & ſeruus, § vlt. imputatur enim talium negligentia electio præponenti eoidem, arg. ff. de mino. l. 3 §. vlt. & l. cum mar. ſato, de infti. act. l. ſed & ſi quis, §. & arg. ext. de elect. c. generali, lib. 6.

Decimarū collectores a quib. deputantur.

y Decimę. cuius perceptio per Papam qñque conceditur regibus, vel alijs: quo caſu qualiter ſeruari poſſit colligitur de deci. c. ſi beneficiorum. cle. 5.

z Taxationem illa deficiente quid iuris ſit, dr in §. ſeq.

a Reſiduum. expone vt ſup.

b Nulla ſubhaſtatione. ideſt, proclamatione, vel præconizatione, per quam appareat fructus beneficiorum fore æſtimandos, & plus offerenti dandos. arg. C. de ſacroſan. eccl. auth. hoc ius porrectum: & talis proclamatio vel ſubhaſtatio alibi appellatur haſtarum ſolennitas, quæ deficiens in venditione rerum debitoris ſiſci te uc cari facit eā, & ſic ſumitur, C. de fid. inſt. & iure haſtæ fiſca. l. 1. & 2. & vlt. lib. 10. vbi talis expoſitio colligitur, & quum tali ſubhaſtatione in plus offerendo alium ſuperat, ipſum licitādo vincere dr, ff. de pub. l. licitatio.

bb

Google

Si quæras quare talis ſubhaſtatio hic prohibeꝰ: poteſt dici, ꝙ cum eſſet facienda nō ob neceſſitate bñficij, ſed ſolum ad commodum hñtis fructus percipere, ꝓhibet, ne qualitercunq; de honeſtati diſtrahitur ſtatus & qualitas bñficij, de detegendis per talem ſubhaſtationē, ar. ff. ad legē Ag. ſi q̄s teſtm̄. C. de ali. pup. pſtan. l. 2 & accedat ꝙ legi ta: q̄d n. tā durum, tam inhumanū eſt, q̄ publicatione pompaq; rerum familiarum & paupertatis detegi, vilitatē & inuidiæ patere diuitias? C. qñ & à qui. quarta pars, l. 2. in ver. mobiles aūt res, &c. li. 10. & ne per talem ſubhaſtationē oblata licitatione in dubiū de facto reuocetur quid vtilius ſit vt recipere taxationem vel reſiduum, vel vt ſic beneficiati eitius certi reddaui, q̄d cia fuerit remanſurum. Sed huius gratia q̄ro, nunq̄d bñficiatis ſit licitū fructꝰ horum bñficiorum ſuorum pmiſſa ſubhaſtatione vendere? Vī ꝙ non, ꝑ iam dicta. Sed cōtrariū credum i rū q̄a prohibitum non reperiū quare pmiſſum dēt intelligi, ar. C. de reli. l. ſtatutas, ff. qui. ex cau. ma. l. necnon §. qrius, 39. q. 4. illud, 1. q. 4. ſpiritualem. Tum q̄a ſubhaſtatio de ſe eſt fraudis vitatiua, cum fiat publice, arg. ff. de ri. nup. l. vlt. de adm. tu. l. non aſſumo inducit treqō ter vilitatē bñficiar. & ꝑ cōſequēs bñficij ꝑ platis oblationem & heſitationem. vid. l. licitatio. Tum q̄a pmiſſum eſt indiſtincte beneficiatis bñficiorū fructus ven. il locare ad firmā concedere l bere, meliorem ſuam conditionem faciendo, ext. de loca. c. veſtra, ne præ ui ſu. c. vlt. ſicut vſuſfructuario permittitur, ff. de vſuf. l. arbonb §. vſufructuarius.

præmiſſa eligere teneantur[a]. Quam electionem[b] ſi intra dictos decem dies[s] non fecerint, (vt dictum eſt) extunc[c] ad eum, cuius eſt[d] beneficium, huius optio[e] vel electio[f] tranſeat ipſo iure. Et hoc[h] in eccleſiis & partibus[i] illis, in quibus beneficia maiora[k], & alia quæ ad ſolutionem decimæ ſunt taxata[l], volumus obſeruari. In illis

a Teneantur. ſimile præben. ſi pluribus, lib. 6. in decr. execrabilis, §. vos.

b Quam electionem. ſcilicet de taxatione decimæ vel reſidui.

c Extunc. hoc verbum temporis ea temitatem denotat. ut aū lapſum decem dierum talis optio in bñficiatum non tranſeat, arg. ff. de le. a. ſtatuliberum, §. Stichus iuncta l. 4. ff. de cond. & dem.

d Cuius eſt. facit in ar. ꝙ res & iura bñficij ſint in ipſius bñficiati ſap. hoc vide ꝙ no. de cau. poſſ. c. cū ſup., & Hoſt. de pecu. cle. c. vlt. & Cat. de reb. eccl. non alie. c. hoc conſultiſſimo, lib 6. & 10. 12. q. 1. expedit.

e Optio. ſ. retentionis, taxationis, decimæ, vel reſidui, vt ſup.

Vel electio. ꝓ eodē ſumi uſr hæc duo verba, ut hic colligit, & de coeeſ. pb. q̄a euēcis, § pe. & ſi. li. 6. de opt. leg. l. 2. in princip. & § 1. & l. eaut optio eum ſimilib. qui hic non copulatur per copulatiuam, quæ de ſui natura coniungit diuerſa, ff. de leg. 3. l. ca. ſi adiectio. de hær. inſ. ſi hæredi plures, ſed diminutiuam, ut innuat non refert an dicatur optio vel electio.

g Tranſeat ipſo iure. q. d. abſq; miniſterio, & translatione hominis, ſimile de reſcr. ipſo iure, de elect. quam ſit. de hæret. c. cum ſecundū, li. 6. in corpore auth. de iap. nu. § vl. coll. 9. ff. de pu. vec. & commiſſ. l. commiſſa de iu. ſiſ. l. § in bona, cū ſi. Et per hoc collige ꝙ ubi vide cui dat electiō ī certum tp̄s facienda, negligit eligere ad alium pt̄s deuoluitur el gend. tiue detur electū ab homine, ff. ſtatuliberum, §. Stichum, ſiue a lege, ut hic, & de pb. c. ſi pluribus, lib 6. de ele. ne pro detecta, li. 6. cum ſi. Vnde facit ad deciſionem q̄onis, quæ ſieri poſſet, vtrum mora in hoc caſu t pe lapſo purgari poſſit? Et ſicas ꝙ nō, quia cum per lapſum eius ad aliū elig. adi pt̄s ſit tranſlata, in eius præiudicium alius conſilium mutare nequibit, ff. de reg. iur. nemo poteſt, & eo. ti. c. mutare, li. 6. & arg. de ele. c. conſtitutionem, § inſuper, ele. & videtur expreſſū, ff. de fideic. lib. l. Thais ancilla, §. infra, & ſuper hoc unde quod pl ene not. de conceſ. pb. e. cū ei quē cle. § pro hoc ēt facit ꝙ no. Cat. de c. q̄ ſit. Sed pone, ꝙ ille q̄ poterat optare, elegit vnum puta taxationē decimæ, poſt adhuc exiſtens intra decem dies vult variare & eligere reſiduū, vel econtra: poterit ne? Vī ſic, arg. ff. de act. emp. & vē l. ſi ſterilis, § vlt. de li. leg. Aurelius, § pe. de præ. c. licet, li 6. cū ſi. Sed cōtrariū dicas: q̄a p e c. de vno ex his factis, ſemel ius in alio alteri q̄ſitū remanet: quare nō ē loco variationi, vt ſ. ꝓxi. dixi, & ꝓbat ff. d. op. le. l. apud, ď le. 1. ſerui de ele. e. nu. li. & e ab eo. li. 6. & q. 2. ꝙ ſemel placuit, &c. ff. de ne. geſt. l. Pomponius, de reg. iu. quod ſemel, li. 6. 8. q. 2. dilectiſſimi, cum ſi. ad hoc etiam facit quod no. per Comp. de reſcr. capitulum in gl. magna, §. ſed quid ſi contra beneficia. Et hoc verū intelligas, niſi eligens in eligendo ſuiſſet deceptus, puta perſuaſo ſibi ꝙ taxatio decimæ erat maior, & illam elegit, vel perſuaſo ſibi ꝙ reſiduum maius erat, cum eſſet minus, & illico elegit, quia adhuc eligere poterit arg. ad hoc ff. de adul. l. ſi maritus, § ult. de opt. leg. l. 2. extra, de præſump. quia veriſimile, ut lenent Hoſt. in ti. de conceſ. præben. quia eunctis, extra ſi ut ext. extantib. Supradicta autem nota dicas vbi ius eligendi competit de præſenti ut hic, ſecus ſi in t pe mortis alicuius ſit collatum, quia tunc variare pōt hīs eligere. Sic non obſtat ff. de leg. 2. l. vnum ex familia, & l. eam pater, § a filia. Et ad arg. in contrarium allegata patens eſt rō, quia in l. ſi ſterilis, oblatis alternatiue ad habitationem domus emptæ præſtandam, vel decem, ſingulis annis ſemel vel pluries, unum de illis præſtando eligens, in reliquum non tranſtulit ius eligendi in creditorem, quare uariare poteſt, & aliud ſoluere, naturæ oblationis alternatiuæ ſatisfaciens quæ uariantem admittit, ff. de act obl. l. eum qui cum in alternatiuis ſit electio debitoris, ff. de contrah. emp. l. ſi emptione, § emptio, de inte do. l. plerunque, §. ul. extra de reſcr. c. inter ceteras, de leg. iu. c. in alternannis li. 6. hic aūt ſecus, quia ſemel unum eligendo reliquum facit adueſſa no effectualiter applicari. l. Aurelius, § pe. non obſtat, ibi, n. non agitur de ſemel eligente variare uolente, ſed de teſt. pro parte approbante uel pro parte non approbante, quare potius caſus eſt diſſimilis quā contrarius, e. licet, non obſtat, quia ibi uariatio admittitur, quia ſit ſine alterius ꝑiudicio, & illo prima voluntate manente hic aūt nō ita. Vel poteſt ad hæc cōtraria & ſimilia rñdere. ſi uis, ut no. p Dy. de te in e. mutare, & c. q̄d ſemel, li. 6.

h Et hoc quarta pars, & expone, hoc, l. q d. dictum eſt, ut būtes annalis poſſint uel taxationem dec. inc. uel reſiduum il gere iuſ decem die q, & alias in beneficiatum electio tranſeat ipſo iure.

i Et partibus. i. regionibus.

k Maiora beneficia maiora dñr epatus, uel archiepiſcopatus uel patriarchatus, aliter reſpectiuè minora dicuntur, ſic no. Hoſt. de præb c. maioribus.

l Taxata. ſed an ſemel taxatio facta augmentum uel diminutionē recipiat ex fructuum augmento uel diminutionē? vide ſi placet ꝙ nō, de ci. e ſi bñficiorum, cle. § Pone igitur ꝙ maiora bñficia requiruntur taxata, non minora, uel econtra, uel excipientur aliqua minora taxata, non tā oīa, hēt ne locū q̄d dī in parte pcedēti, & hic ſeruari mandatur? Vī ꝙ nō, cū hic textus ad hoc ut ſeruetur, in ſ. pcedēti videatur exigere, ꝙ maiora & minora bñficia ſint taxata ob copulatiuā q̄ de ſui natura ex poſcit omniū copulatorū exiſtentiā, ff. de cond. in ſti. l. ſi hæredi, de uer. obl. ſi quis ita ſtipulatus, ext. de re oīum copulet. ex parte S. Sed contra dicas, q̄a ſufficit, ꝙ illud bñſi latorum exiſtat de cuius fructuū perceptione agit, ſi ita tatū, licet ſi ſtentiam generalia, & expone, maiora & alia, i. de quorum fructuū perceptione cōdēnatur, & hāc credo ſuiſſe mētē cōditoris huius

† aliter: cuius eſt bñficiū hmōi optio, &c.

Copulatiua cōiungit diuerſa.

Mora purgari nō pōt ab eo q̄ intra tp̄s nō elegit taxationē decime vel reſiduum.

Eligere hōc taxationem decimæ uel reſiduū decē dies: ſi vnū elegerit, licet adhuc intra tp̄a exiſtat, variare non poterit.

Copulatiua ſi hæredi.

huius capituli prouidere volētes hñtib. fructus ꝑcipere & ipſi bñficio, alias ſequ:retũ abſurditas, q̃ propter vnũ modicum beneficium, qđ in religione reperiretur nõ taxatum, in alijs taxatis prouiſio huius decr. foret inualida, & expones textũ ut dixi, vel expones, & pro vel: nec eſt hoc nouũ, quia ſępe cõiuncta ꝑ disiũcta, & econtra ponit. ff de ver. ſig. l. ſæpe, C de inſtit. & ſubſt. generaliter, uel dicas q̃ hæc copulatiua non expoſcit oium copulatorum exiſtētiam: cum alterum ex eis tm̃ ſufficiat ad rē de qua agitur, explicandam.

nam tibi ſuper incerto a iure non determinato quæren Rñſum ec ti certum nequeo dare rñſum, extr. de ſpon. de mulie. tum ſuper ſ. ce, C. de tranſa. ut ſolum Sed ſi quæras, qui ſunt fructus de quib. eccleſia non tenet ſoluere decimã? Rñdeo quod illi qui ex iurib. ſequentib. & ſimilib. colliguntur extr. de deci. c nuuũ genus, & c ea parte, & q. e ea quæſti & hæc de decima, q̃ debet ex pcepto eccleſia parochialib. Sed de decim. quæ debetur Papæ ſi quæras, qui fructus ab illa ſunt liberi põt non improbabiliter dici, q̃ oẽs illi, qui ſpectant ad locũ, qui non cadit in noie beneficij, ut colligitur de

vero eccleſiijs & partibus, in quibus decimarum taxatio non eſt facta ſeruetur quòd fructus a & obuentiones beneficij tunc b vacantis, quod c † decimam ſoluere d conſueuit, per medium e diuidantur: quorum medietatem habeatis, cui annalium † per alterum de prædictis f modis perceptio eſt conceſſa: Reliquā vero medietatem percipiat ille, cui beneficium eſt conceſſum pro ſuſtentatione g ſua, & alijs h eccleſiæ oneribus ſup-

a Fructus & obuentiones.] denotare vſ differentiam inter fructus & obuentiones, cum per copulam, &, coniungantur, quæ de ſui natura diuerſa copulat, ff de leg. 3. l. ea tamen adiectio, de hære. inſt. ſi ita quis. Vnde poteſt non incoloꝛate dici, q̃ l cet in fructu cedant regulariter, quæ ex terra naſcuntur, uel ipſa alimentantur, ff de vſu. l. in pecudum, & l. fructus obuentiones, tamen dici poſſunt, quæ ex facto hominis proueniunt: vt puta oblationes, funeralia, & ex ſigillo vel vel alio emonumento curiæ, beneficij, & ſimilia proueniunt arg. extra de ele. vbi periculum maius, §. prouiſioni, lib 6 & eo tit. ſtatutum, cle. 5. & ff. de ver. ſig. l. lege obuenire. cum ſim.

b Tunc vacantis, i. quod vacare tunc contiget, cum de perceptione fructuum eius tractabitur.

c Quod l beneficium. al. as in litera, quos: & expone, quos, ſcilicet fructus & obuentiones:

d Soluere conſueuit. ſiue habeas quod, ſiue quos eſt ſenſus, q̃ diuiſio ſolum fiat de fructib. conſuetis decimari, vel fiat de fructib. beneficij, quod in decima dari pro fructib. conſueuit. Quid ergo erit ſi beneficium vacans nihil dare in decima conſueuit de aliquib. fructib. vel quid ſi de cæteris conſueuit, & non de alijs: fiet oẽ tunc nulla, vel de non conſuetis aliqualis diuiſio? Vr q̃ nulla: ſumpto argumento a contrario ſenſu in iure ſortibuno reputato 15. q. 3. ea eo extra de quæ ſi a prælat. cum Apoſtolica, & ff de teſta. l. qui in teſtamento, §. mulier, cum ſi. poſtillitiæ, quia in ſin parte pen. punitur percipiens vltra hæc datum. Sed ſi hoc ſit verum, ſummam iniquitatem vr continere in hoc iſta in iſtõ, q̃ cõſuetudo, ſtatutum vel priuilegium ex rationabili cauſa inducta pro fructib. applicandis alicui perſonæ vel viui, od tempus beneficiorum vacantium ſit caſſura effectu abſque culpa illius, ſaltem in beneficiis, quæ nihil pro decima ſoluere conſueuerunt, vel in illis fructibus de quibus decima per beneficium ſolui non conſueuit: & conſtio principis dēt eſſe rationabilis, non iniqua, iura alieni non ſublatiua, 4. diſt. erit autem lex, & quæ conſuetudinem vel ſtatutum pro alio inductam nõ vr tollere, niſi hoc ſpãliter exprimat, de conſt. cap. licet, lib 6. quod hic non facit, vt dicam in parte vltima: quare dicam hic ceſſare dēt argũ a contrario ſenſu, vt euitetur iniquitas, abſurditas, & iurium contrarietas, C. de epiſ. & cle. l. conuenticulam, no. extra de ſo. cõmp. c ſignificanti, vel ſubaudi debere ad textum verbum, maxime, ut maxime fiat diuiſio fructuum beneficij conſue. totum decimari, & conſueti decimam ſoluere, idem tamen de alijs & alio, & q̃ ideo de talibus fructibus & de tali beneficio quod hic eſt, fuerit introductum ad tollendum dubium, quod fieri poſſet, an annalia percepturus poſſet illam decimam exigere vel totum reſiduum arg. § præcedentis. Sed contrarium eſt ut hic vides, & poteſt eſſe ratio propter defectum taxationis. Si q̃s a me quærit fructus de quib. non conſueuit decimam ſoluere beneficium, tamen facto ipſo diſcernas,

præb. c. per literas, de teſti do quia eſt ratio, quia in uſus quotidianos perſonarum miſerabilium habent expendi. Et eadem ratione forte idẽ de fructibus, qui dantur pro quotidianis diſtributionibus arg. de magiſt. c. vlt. in fi. uel pro quibus non poſſet canonica portio exigi, extra de teſt. cap. de hi, de ſepul. in noſtra.

e Per medium.] attende hic æqualem diſtributionem factam, conditor. n. canonis uolens habentem fructus vel annalia percipere, fore ipſorum participem nec eſſe ctu priuaretur conſuetudinis, priuilegij vel ſtatuti, & beneficiatis prouidere uolens, ut eccleſiæ debitis ſeruitiis non fraudentur, non ſic æqualem participationem potens facere in beneficiis non taxatis, mediam adinuenire, & ſtatuere curauit, arg. ff. de vſuſru. l. erā partis, de ver. ſig. l. nomen filiatum, §. portionis, & de pet. hær. ſed ſi lege commiſſaria, § adeo, & §. quod autem, ſi pars hę re. pe l. antiqui, in ſi. quibus ex cau. ma. non licet, §. cum ergo.

f De prædictis modis. ſcilicet, conſuetudinis, priuilegij, vel ſtatuti.

g Pro ſuſtentatione ſua ſubaudi, & ſuorem, 50 diſtin. c. ſtudeat, in ſi. extra de reſcrip. cum adeo, cum ibi no. & arg. ff. de adm. tut. cum plures, § vum tutor, cum ſimilibus

h Alijs eccleſiæ onerib.] Puta onerum epalium ſoluendorum, & hoſpitalitatis tenēdæ, de ſup. negli. prælat. ſicut de præb. de muniacis, & cenſus eccleſiaſtici exſoluendi, de cenſi. c. 1. & ſimilium. Sed hic quæro, vtrum alia pars dimidia, quæ applicat hñti percipere annalia, penes eum remaneat, abſq; onere aliquo? Vr q̃ nonc quaſi illa dimidia fructuum ſola intelligatur, quæ reſtat deductis onerib. ex eadem, extra de offi. ord. c. præſenti, §. porro. lib 6. & arg. C. de fruct. & lit. expen. l. 3. nam qui ſentit commodum, ſentire debet & onus, de reg. iur. c. qui ſentit, lib 6. & eo tit. l. ſecundum naturam, non n. ferendus eſt qui lucrum amplectitur, onus autem ſubire recuſat C de cadu. tol. l. vnica, § pro ſecundo. In contrarium autem expreſſe vr per hunc textum, per quem dimidia fructuum expreſſe beneficiato dimittitur pro ſuſtentatione ſua, & pro alijs oneribus ſupportand. i quaſi ad illa videatur ſolum beneficiatum adſtringere: & per conſequens al. ſ dimidiam habentem perc. pere, releuare; ff. de legat. 1. l. turpia §. vlt. & l. ſi hærede, de leg. 2. l. in pluribus, § 1. & l. legatorum petitio, § ad Treb. l. quoties, & l. nonnunq̃. Et põt ratio huius eſſe: quia cum ante hanc decret. ille integraliter ſibi fructus appropriaret: & nunc dimidiam perdit: in hoc quoque grauatus videatur ab oneribus releuatus, arg. ff de tutelu. l. eum qui C. de cu. pręt. ex ſu. dapn. l. a. lib e. Sic ad alia decr. conditor. illum pro parte conſtringere voluiſſet, hoc vtique expreſſiſſet, arg. extra de decr. ad audientiam. C. de cad. tol. l. vnica, §. ſin autem ad deficientis. Qualiter ergo ſecundum

Cõſuēta pro diminuta ponitur, & ecõ uerſa.

† Al. quot.

Et, de ſui natura copulat diuerſa.

Conſ.õ principis nõ dēt eſſe ſublatiua alieni iuris.

† Al. annatis

i Iſta rõ eſt, bona: q a principis conſtĩo interpretanda eſt, ut minus lędatius aliorũ, c. nũc uero 9. q. 3. ꝯ opi. glo. in c. audiat, de teſti. ſpol. & tex. in l. 3 §. ſi q̃s a principe ff. ne q̃d in lo. publ. fiat.

cundum hoc reſpondebis iuribus in contrarium allegatis? Dicas, quod decr. pſenti, §. porro, & iura ſimilia non obſtant, loquuntur enim vbi quis in totum ſibi fructus applicabat ex aliqua cauſa, vt intelligantur deductis oneribus eum non reperiatur alius ad ſupportanda onera adſtrictus pro aliqua parte emolumenti, quam percipiat, hic autem ſecus, ar. ad hoc ff. de vſufru. l. l. ult. Alia iura non obſtant, de quibus colligitur habentem emolumentum ſentire debere & onus, quia hoc verum niſi ex diſpoſitione iuris vel hominis alius ad ſupportandum onera ſit adſtrictus, ſicut eſt hic, vt patet per iura allegata, & arg. ad hoc, ff. man. l. ſi hæreditatem, §. .. C. de inoffi. teſt. l. quoniam in prioribus. Quid ergo in §. præcedenti, vbi nec habens annalia, nec beneficiatus expreſſe adſtricti reperiuntur ad ſupportanda onera, dices ne quod habens annalia pro taxatione decimæ vel pro reſiduo, quam vel quod habere eligit, teneatur onera ſubire? Vr quod ſic per iura allegata pro iſta parte in quæſtione præcedenti. Sed forte contrarium verum eſt: nam cum ipſe prius integros fructus receperit antequam hæc decre. eſſet condita quo caſu ad onera tenebatur per §. porro, & probatur per § qui ſequitur, ſublata ſibi per hanc decr. integritate fructuum, ſubducta videntur ab eo onera, arg. ff. de vulg. & pup. ſubſt. l. & contra tabulas, de leg. 3. l. ul. § fi. quia ſi ipſe, ubi dimidiam fructuum facit ſuam, non tenetur ad onera, arg. huius textus & aliorum iurium, ſup. proxi. alleg. eadem ratione non tenetur ubi taxationem decimæ vel reſiduum eligit, ut prædicto §. cum illa, vel illud minor vel minus eſſe poſſint iſta dimidia, & licet ibi maior vel maius poſſit eſſe, adhuc videtur idem dicendum, cum enim taxationem decimæ poſſit eligere certum eſt, vt videtur quod decima vr abſque omni onere, & apud eligentes illam abſque onere remanebit. Et ſi dicas, quare ubi reſiduum eligit, pro illo ad onera non tenetur ſaltem pro rata cum ſi omnes integros fructus perciperet, ad omnia teneretur, maxime ſi ſupponatur reſiduum decimæ plus valere, quam illa dimidia? Poteſt dici quod ideo, quia ex beneficio huius canonis poteſt illud eligere quod ab omni diminutione debet eſſe extraneum, in corpore auth. conſt. quæ de dig. illud, coll. 6 & quia ius habet conſtitui uniforme, unde ſi pro decima electa non tenetur, ergo nec pro reſiduo, ut vr, arg. C. de temp. in integ. reſti. l. ſupernacuam, alias ſi contra diceres, poſſet contingere priuilegium conſuetudinem vel ſtatutum eſſe deriſoria, & omni carere effectu: quia tanta poſſent eſſe onera quæ præponderarent fructibus pro taxatione decimæ, uel pro reſiduo ad tempus taxatum modo percipiend. ſi quæ quidem onera, totum ſtatum perpetuum beneficii, & per conſequens ipſum beneficium concernunt, ſecundum permiſſa, ſi bene attendas eſt. .ctus, dictus § porro, per hoc c. videtur hodie ſublatus, & tamen ſuper hoc maior declaratio foret facta.

portandis. ¶ Quod [a] ſi alter de prædictis [b] præfata [c] medietate noluerit [d] eſſe contentus, altero contentari volente; pars nolentis tranſeat ad [e] volentem †. & volens fructus & obuentiones illius beneficii percipiet vniuerſos [g], eidem beneficio congrue [h] faciens deſeruiri, ac eius ſupportans † onera [i] conſueta [K]. Et [l] ſi quicquam aliquis prædictorum [m] vltra [n] præmiſſa perceperit, [o] illudque [p] his ad quos [q] pertinebit, infra [r] menſem non reſtituerit [ſ]

a Quod ſi alter. Quinta pars

b De prædictis. ſ. habenti percipere annalia vel beneficiato.

c Præfata medietate. fructuum ſ. & obuentionum beneficii.

d Noluerit. contra diſpoſitionem & diſtributionem æqualem, §. præcedente.

e Volente. pœna ergo conſequens locum habet, cum vnus non uult, & alter uult, ubi ergo uterque nollet dimidia fore contentus, pœna non uendicat ſibi locum puta ſi ſuper maiori uel minori parte conuenirent arg. ad hoc, ff. de nou. ope. nun. l. 1. §. & poſt

f Ad volentem. per hoc patet effectum conſuetudinis priuilegii vel conſtitutionis, totaliter quo ad fructus annales tolli ex non obſeruantia ſeu tranſgreſſione diſpoſitionis huius decr. quaſi non debeant ſtatutū gaudere beneficio, quod contemnendo legem ceſſerunt, arg. C. de iure deli. l. 1. vl. §. ſi uero poſt quam, & alias priuilegiū vel ſtatutū tolli per abuſum vel non vſum contra, quod non conſ. cui acceſſiſſent, quod pro priuilegiis, ff. de nū di. l. 1. no. extra de de ci. ſuggeſtū. Sed hic quæro, vtrū pœna hic appoſita locū habeat contra illū qui diſpoſitionē factā ius præcedēre ſeruat, vt qui habens annalia percipere, non vuult contentari taxatione decimæ, nec reſiduo? Vr quod ſic, quaſi vtrobique ſit eadem ratio. Sed contrarium dicas, tum quia hæc pœna ſtatuitur meto caſu contra nolentem eſſe contentum dimidia, vt patet per hunc textum, ergo ad caſum alium non extendam, arg. de ele ſtatutum, lib. 6. ff. de pœn. leg. interpretationes 2. Tum quia in caſu §. præcedentis contra non ſeruantem eius diſpoſitionem eſt certa pœna ibidem inducta, igitur iſta non erit cumulanda, cum illa per ſe ſufficiat, arg. ad hoc extra de iud. at ſi clerici, & i. de presbyter, aut diaconus, & quia ſemel afflicto, & c. 7. q. 1. cum percuſſio, C. de epiſ. audien. l. tam dementis, & quia contenti debemus eſſe pœnis legibus comprehenſis, ff. de verb. oblig. l. ſi ita ſtipulatus

g Vniuerſos. & ſic vides emolumētū abdicatum a non obtemperante applicari obedienti, & hoc inducit malum inobedientiæ, & virtus obtemperantiæ, arg. extra de poſtu. prælat. ad hoc, ff. de re mil. l. 3. §. in bello

h Congrue. quaſi dicat debite, iuxta morem & qualitatem & facultates beneficii, arg. ad hoc, ff. de ali. leg. l. cum alimenta. ext. de re & quali. c. ex ratione, de appella. peruenit, de elect. cum ex eo, § portio, lib. 6.

i Onera. de quibus ſupra in parte præcedenti.

K Conſueta. intellige conſueta iuxta morem dudum rationabiliter obſeruatum, vel ab initio inſtitutum, extra de cenſ. c. 1. & c. peruenit, cum ibi no. 18 q. 2. Eleutherius, uel intellige, conſueta ſ. de iure, uel intellige ſ. de iure impon. licet alias non fuerint præſtita puta procuratione ratione viſitationis vel delegatorum, ſeu nuntiorum ſedis Apoſtolicæ occaſione debita, extra de cenſi. cum inſtantia, de præter. cum ex officii, ad inſ. lr. ta ergo vel ratione inſtitutionis vel temporis inite, iſte non tenebitur, ſicut nec alius beneficiatus, extra de cē ſi. prohibemus, & c. præterea.

l Et ſi quicquam. Sexta pars.

m Prædictorum. ſ. habentis annalia percipere uel beneficiati.

n Vltra præmiſſa. i. vltra taxationem decimæ uel reſidui in beneficiis pro decima taxatis, ſu. § & hoc.

o Perceperit. ſcire debet quod ſuum non eſt ad alium pertinere, C. unde ui. l. cum quærebatur.

p Illudque ſ. præceptum vltra præmiſſa, uel eo non obſtante affirmationem, arg. ff. de condi. tot. l. in re furtiua, extra de ſtatu ſacti uenientis.

q Ad quos pertinebit. iuxta diſpenſationem dicti §. nos, & hoc.

r Infra menſem. intellige vt in calendario computandum extra de tu. neg. præl. licet. & ſi qui dies de illo lapſi erant, ſupplebuntur de ſequenti, ut no. Gar. in uerbi de elect. cupientes, & c. quoniam ſit, li. 6.

ſ Non reſtituerit ſcilicet quantum in eo eſt, ſi enim per ipſum non ſteterit quo minus reſtitueret, tunc pro reſtituente habendus eſt, arg. ff. de cond. & dem. l. iure ciuili.

† Et ſic vr, quod portio accreſcat perſonæ, cum tamen Legiſtæ dicant portionem non perſonæ ſed portioni accedere, l. ſi totam, ff. de acqui. hære. l. hæc ſcriptura §. fi. ff. de condi. & demon. Fo.

a Sunt n. aliqui conſiderāda quæ contingere poſſunt, l. ſeruo, ff. de adi. lega. §. libertas, inſti. de ſing. reb. per fideico. re. Fon.

† No. quod portio accreſcens tranſit cū ſuo onere. l. vnica, ſup. alle. ibi Bal. tractat materiā iuris accreſcendi, & Lando. Rō. ſubtiliter i l. 1. C. quando nō pe. part. pe. accreſc. Fon.

a Addo § pœnæ, de pœn. d. 1. facit l. cū qu dā, ff. de liber. & poſth. l. ſi C. de interdi. ma. glo. c. 1. de tēp. ord. l. 6. licet allegetur in contrarium, & male, vt patet ex fine ipſius gl. & ibi de quibus da ai Fon.

Digitized by Google

ciuili.de re iud.l in iure. C.de inſt.& ſubſti.l. r. extra de eo qui mit.in poſſ c 2.de re.iur.cum non ſtat.&c.imputari,li.6.

neſſitatem,l b 6 ula.n.ſnia de ſe animam ligat, extra de rebus eccle non alie.c.ſi quis presbyterorum. In hoc autem quæ ſæ ... ceguntur facere capitulum, vniuerſitas,collegium,per compulſionem membrorum ſuorũ, ar. C de appar. pfec.prato l.corniculari, li 11.de exc. mu l.maximarũ,lib 10 de hoc not dicto c. Romana, & Cõp. de reſcrip eam te.

Voluntas ſola nõ ſufficit vbi factum requiritur.

† al. nec a põtificia hono re,& ingreſſu eccleſiæ nouerit ſe ſuſpenſum.

cum [a] effectu. eo ipſo ſi epiſcopus vel ſuperior [b] prælatus fuerit, a † pontificalibus [c] & ingreſſu [d] eccleſiæ ſit ſuſpenſus. Si autem capitulũ [e], vniuerſitas, vel collegium, interdicto [f] ſe nouerint (donec [g] prædicta cum integritate reſtituerint) ſubiacere [h] Si vero aliqua [i] ſingularis perſona eccleſiaſtica uel mundana id fecerit, [k] excommunicationis [l] incurrat ſententiam ipſo facto, a qua ſine reſtitutione [m] præmiſſa præterquam in mortis articulo [n] minime abſoluatur [o]. Non obſtantibus [p] quibuſcunque [q] priuilegis vel indulgentis, aut contrariis conſuetudinibus, & ſtatutis, iuramento [r] †, con-

a Cum effectu. quaſi realiter, vt innuat q non ſufficeret obligatio verbalis facta de reſtituendo. quia vbi opus e facto, ſola voluntas nõ ſufficit, extra de eo qui mit in poſ. c 1 & ibi no. vt ſit. nõ cõreſt e qm, §.in. li.s, ar hoc ff de re iud. l 4 § ait prætor, quib moa. pig. vel hypo.ſol l ... § ſi voluntate, cum ſimilibus. Et verba accipienda ſunt cũ effectu, ff ne quis eũ q in ius l. ſi g alium §.docere, quod q. q. iur. l. 1 § hæc autem verba, ex. e decl. et nõ reſid capitulatim & hoc etiam bñ denotat uerbum, teſtatur quod ſui natura plenam habet ſignificationem, ff de vſur.l videamꝰ,§ in Plautiana, de verb.ſig l.teſtituere.

f Interdicto. ſ eccleſiaſtico, q eius trãgreſſione ſatiſcauet de exceſ pla. tãta.& gralẽ ſnia interdicti ligari dicuntur ſinguli de capitulo, vniuerſitate, vel collegio, vt alicubi andire diuina nõ poſſint, nec eccleſiaſtica recipere ſacramẽta, de ſen exc. c. ſi ſententia, §.cum vero li.6.

g Donec pdicta. Innuit a cõtrario ſẽſu, q ſtatim reſtõne integraliter facta eſſet talis ſuſpenſionis & interdicti ſnia relaxata, i.ad hoc arg. ff.de poſtu. l puto.& 81.d c.ſi qui ſunt, vbi de hoc. Sed contrarium dicas, quod etiam poſt reſtitutionem eſt neceſſar a relaxatio ſententiæ, cum in dubium poſſit reuocari reſtitutionis integritas: ſic notat Inno.de xta, & quali.c. cum bonæ.

† Niſi enim hoc fuiſſet expreſſum per clauſulam gñalẽ, nõ obſtantib. non tolleren tur iuramento firmata, hẽs gl. in c cum non decuit, de ele.lib 6. & in verbo, pacta, de dum, da ſepul. vide q ago vtrobiq dixi Fon.

a Vide hic Io Cald in tract. de ecc interdi. vlt. membro, q. ſi. Fon.

b Superior prælatus. vt archiepiſcopus vel patriarcha, & ſic vides quod paritate delicti, in pœna mitius agitur cum epiſcopo vel ſuperiore, quã cum aliis, & hoc ppr dignitatem pontificalis officii, de offi.deleg c. quia pontificali, lib 6.& quia in pœnis inſurgendi diſferendũ eſt, &c extra de offi deleg. paſtoralis, & ſuper hoc uide quod not.40.d.c homo Chriſtianus, & clatius extra de iureiur.c cum quidam, vbi no. Bernar Reſpon in pœnis pecuniariis plus punitur maior quam minor, ſed ultimum confundi uidetur per l quædam ff de pœn. vbi militi artem ludicram exercenti, aut ſe vendi tamquam lanistam patienti, pœna capitalis imponitur, que pagano talia facienti minime imponeretur, ut ibi Sed illud ſpecialia põt dici in odium militis tale quid perpetrantis, p qd ab exercitio militari, & ſic a defenſione reipublicæ habet abdicari, ob quam ſe morti exponere, & mortẽ non uitare tenebatur, ff ex quib. cau maio. l pen. cum ibi no.&.in corpore auth de mand. princ.§ ulti. coll.3. & ob quam pater filium, & filius patrem poteſt interficere ſine pœna ff de reli.l.minime.

c Pontificalibus i. ab illis quibus poteſt dici pontifex & ſic celebrare Miſſam cum mitra, & baculo non poterit, nam ſuſpenſus ab iſtis, prohibetur ab his quæ ſũt ſibi alias ut pontifici permiſſa, & dependentibus ab eis puta ab ordinum celebratione, frontis chriſmatione, baſilicarum ſeu uirginum conſecratione & ſimilibus non autem ab aliis, puta a miſſæ celebratione ſine ornamentis pontificalibus, baptizare, pœnitentias dare, & alia q cõpetunt rõne ſacerdotalis officii, ſic ſentit Cõpoſt de conſuetud cum dilectus, & Ber de offi. dele. ſane 2. aliquando tñ ſuſpenditur a ſacerdotali officio, ut dictu c. ſane; & tunc nec iſta poſſet facere, niſi in pœnæ impoſitione ſibi permitterantur, de corpore uitia, ca ſignificauit Sed pone aliquem ſuſpenſum ab officio ſacerdotali, poterit ne uti pontificali, & alibi quam in Miſſa. Videtetur q non, quia interdicto uno, omnia interdicta ſibi cenſentur, quæ ſine illo explicare non poſſunt, de reg. iur. c.cum quid prohibetur, li 6 ſed ſine ſacerdotali officio impleri non poteſt pontificale, de exceſ. p la. ex. litteris, circa finem.

d Et ingreſſu eccleſiæ. a quib. videat phibitus, cui talis ingreſſus interdicitur, habes de ſen.excom c.is cui.li. 6 & vide ſuper hoc quod no p Inn. & Hoſt. de ſen.excõ. ſacro & p Guli.de offi. deleg. q2 pontificali, lib.6.

Capitulum caret anima & excõicari non põt.

e Capitulum. hoc verbum & duo ſequentia nomina ſunt intellectualia anima carentia, & ideo excõmunicari proprie nõ poſſunt, de ſen.excom Romana ſan uni-

h Subiacere. in hoc caſu & ſequenti hæc decr. eſt canõ ſententiæ.

i Aliqua intellige quæcunq; & qualiſcunq; ſit, cum indefinite loquatur, de priui. quia circa, 17.d ſi Romanorum, ff. de leg. præſta. l.1 § gñal te. & quia hic agitur de incurrenda ſnia excommunicationis, quæ in dubio tanquam in ratione la a, præſumi debet in quemcunque, de cler excom. mi. illud § licet.

K Id fecerit idest, vlt. a præmiſſa aliquid perceperit.

l Excommunicationis i. maioris, illa. n. in dubio inflicta videtur, de ſen excom. ſi quem.

m Sine reſtitutione ergo cum illa abſolui poterit, arg. 15.d qualis, extra de præſumpt nonne.

n Mortis articulo. iſte caſus ſemper excipitur etiam vbi ſedi Apoſtolicæ abſolutio reſeruatur, de ſen.excom. nõ dubium

o Minime abſoluatur. intellige p ordinarium, q talẽ abſolutionem poterit impendere reſtitutionem facienti cum hoc Papa ubi non reſeruauerit, de ſen. excom. nuper. Sed pone quod ordinarius abſolutionem tale impedit reſtõne non facta, prodent ne talis abſolutio; Vr q ſic, licet iniuſta argu. de ſen. excõ venerabil b.§.ubi aũt, li 6. Sed in contrariũ multũ vrget iſta textus prohibẽs abſolutionẽ impẽdi, cũ dicit, minime, & nullo mõ ſine reſtõne, ergo factum cõtra legis prohibitionẽ nõ tenebit, licet nõ ſit a directẽ q factum contra nõ tenet, C.de legi. non dubium et q.2. imperiali, ſic ſentit Guli. in ſnia lata, de offi ord Romana,§ ſi. licet Ber. aliter in eis ſententiis, & ad hoc vide quod not Hui.de priui leg. volentes, in verbo, non præſumat lib 6.

p Non obſtantibus. Septima pars. Hoc clauſulam forte referendã dico ad oĩa pcedentia, ar ff de leg. 1 talis ſcriptura §. vlt. ext. de appel.c. inquiſitione & c. ſecundo requiris, & iſta non obſtantia tollunt effectum talium vt ſaltem in aliquo obſtare non poſſint huic decr. & diſpoſitioni per eam, arg. extra de reſcrip cum aliquib ubi ſ hoc dixi lib 6. & ad hoc de elect. c. vbi maius, §. cæterũ, circa fi. de offi. ord. c. quia plerique, eo. lib.

q Quibuſcunque. ſ. etiã ſub quacunque forma verborum conceſſis.

r Iuramento. arg. q Papa ſuper iuro pſtito ex cã poſſet diſpenſare vel diſponere tanquam ille, cuius auctoritate

in

Google

In illo intelligitur excepta, arg. ff ad municip l. Imperatores, extra de [illegible] venientes, & ſuper hoc vide qđ no. ii. c quanto.

a Confirmatione.] intellige etiam ex certa ſcientia [illegible] quia generaliter ſequitur, tum et pp verbum, quacunque, quod ſequitur.

b Quacūq; firmitate.] puta pœnæ adiectione, pignorum datione, ſi [illegible] vel obſidum oblatione, vel alia ſimili.

c Quæ oia.] ſi. priuilegia, indulgētias, cōſuetudines, ſtatuta, iura, cōfirmatione, & infirmitates qualeſcunque.

d Quo ad hoc.] ſi in hac decr. ſtatuta, q̄ to ergo ad alia in hoc c. no expreſſa, talia intelligūt caſſata nec ſublata, arg ſi. ſul. mat. l. cum dotē, & l. ſi vero, § ſi ſocero. i h ſeu. de reg. ſeu. c. I. & hoc facit pro ijs quæ no. ſup. in § & hoc.

e Firmitatis.] No. papā poſſe tollere ex cā talia q̄ ḡ b hoc dr, & ſimile de ele. ḡ ſæpe, cū ſimilib. huius tō pōt eſſe, quia in oi cōſuetudine vel ſtatuto, & in ſuo ſemper itelligitur principis auctoritas excepta, 10. col. de pin. ſeu. a. he c imperialē. § ult. & dixi ſup in verbo, iuramento.

f Nulli ergo.] ſuper hac eta dic ut dixi in dec. Zenze.

† al. ita: reuocamus, caſſamus, & irritamus, & nullius.&c.

† al. ita: Nulli ergo oīno hominum liceat hāc paginā noſtræ conſtitutionis, reuocationis, caſſationis, irritationis, & voluntatis [illegible] infringere, vel ei auſu temerario cōtraire. Si quis aut, &c. Datū Auinione viij Cal Nouem. pō tificatus uo ſtri anno ſecundo.

firmatione[a] ſedis Apoſtolicæ, aut aliqua quacūq;[b] firmitate vallatis, q̄ oīa[c] quo[d] ad hoc auctoritate Apoſtolica reuocamus,† & nullius deinceps eſſe volumus firmitatis.[e] Nulli[f] † ergo, &c. noſtræ conſtitutionis, reuocationis caſſationis, irritationis & voluntatis, &c.

TITVLVS II.

De maioritate & obedientia.

¶ *Quia multi aſſumebant dominiū & ſe creari faciebāt Poteſtates & capitaneos in comitatu Sabinę, & aliis locis hic nominatis: qui ſunt de patrimonio Eccleſiæ Romanæ, inhibetur, ne tales decętero, ſumantur, neq; illis tā quam talib. obediatur, et quod nullus hmōi præminentiā ſibi audeat adſcribere ſine ſpeciali licentia ſedis Apoſtolicæ. Et ſi ſint aliquæ ciuitates, quæ habeant ius eligēdi tales capitaneos per ſedem Apoſtolicā confirmandos, vetat Papa, quod ante confirmationē debitam nulla eis tanquam talibus præſtetur obedientia.*

Diuiſio.

Eccleſię Romanę Diu. de [illegible] ſtā dec. in partes quatuor. In prima cōſtōnis eā ſeu rō pręmittitur. In ſecunda facti prohibitioni ſubijciendi recitatio ſubiungitur: ibi, Attendentes, &c. In tertia conſtitutio prohibitoria ſuper creatione officialium B. Petri vel creatorum habētium per ſedem Apoſtolicam confirmari, annectitur: ibi, Omnibus & ſingulis, &c. quarta factum in contrarium [illegible] decernitur: ibi, iuxta ſi. §. Decernentes, &c.

CAP. VNICVM.

Eccleſiæ Romanæ ſuorumque[g] fideliū diſpendia[h] diſſimulare non poſſumus, quin poſt quā nobis cognita[i] fuerint, aduerſus, ea opportunis[k] remediis occurramus. Attendentes,[l] igitur grauia nocumēta, q̄ nonnullis[m] ciuitatib.[n] terris, caſtris, intra patrimoniū[o] beati Petri in Tuſcia, comitatū[p] Sabinę, & terrā[q] Arnolphorum conſtitutis eidem eccleſiæ Romanæ ſubiectis, & perſonis ſingularibus eorundem, & diuerſorum tam nobilium, quam etiam aliorū vſurpato[r] regimine prouenerunt[s], & volentes ſuper hoc in poſterum[t] eorum diſpendiis præuenire: Omnib.[u] & ſingulis

g Suorumque fidelium.] collige ſi dominum temporalem poſſe & debere ſe opponere pro conſeruando iure ſuorum ſubditorum, argum. ad hoc ff. de dolo. l. enim quis, extra de ord. cog. capitul. 2. de reſti. ſpol. rapit. primo, de appel. dilectis. in tantum quod ipſe guerram mouere a potest contra Dominum temporalem opprimentem iura ſui ſubditi, ſi requiſitus iuſtitiam de illo facere negligat, vel recuſet, 23. q. 2. c. dñs, ſic no. Inn. & Hoſt. dicto c. dilectus. & Hoſt. de treuga & pa c 1. & contra ſubditi opponere ſe poſſunt, ſi eorum dominus alteri ſe ſubijcere velit, quod eorum intereſt dominum ſuum alteri non ſubiic, ne cogantur plures domi-

a Sed vt iuſtū ſit bellū, quod obſeruari debeat, vide B. Th. 2. e 40 2. q. ar. 1. & Alfonſo Caſtrū li. a. c. 14. de iuſta hære. punitione.

no. hic, arg. 10 col. de ꝓh. b. ſeu alien. c. imperialem, §. præterea ducatus, ſuper quo vide ꝙ no. Hoſt de ma. & obed. dilecti, & Inn. de præſcrip auditis.

h Diſpendia.] i. damna. ſimile de ſer diſpendia, vt lite pend. diſpendiis. lib. 6.

i Cognita fuerint.] ſa pignoratis n. vel ignotis non pſt op- portuna remedia adhiberi, ne aū iuris, q̄ p onę vel facti rō habeat, ff. de iure cod. l. qdā referunt. Sicut nec ſup incerto dari pōt ſnia vel reſponſum, 11 q. 3 graue. C. de trania l. vt reſponſum, extra de ſpon. c. de muliere.

Sententia certa ſuper incerto dari nequit.

k Opportunis.] vt iuxta facti quantitatē & qualitatē, perſonæq; cōdōnem, loci & tpis, cāq; diſtinctionem remedium inducat, ff de pœnis. l. aut facta. de pę diſ. l. aut facta, extra de homie. ſicut dignū, cum ſimilib. aūt more imperiti medici, qui vno colyrio omnium oculos vult ſanare, 29 diſt. c. neceſſe.

l Attēdentes.] ſcđa pars, & eſt ſimile de ſtatu reg. c. attendentes, clem 5.

m Nonnullis.] i. aliquib. duobus verbis negatiois affirmatiuo æquipollentib. ff. de ver. ſig. l. duob. de quibus plenius dixi in decr. cum inter nonnullos.

n Ciuitatib.] hic uideri poteſt, quod no. Guli de teſen. ſtatutam, in uerbo, ciuitatibus.

o Patrimonium.] talia loca dñr eſſe in patrimonio S. Petri, ratione iuriſdictionis & ſuperioratis, quā in eis Rom. eccleſia habet.

p Capitatum.] repete uerbum, intra.

q Et terram.] & hic repete uerbum, intra.

r Vſurpato.] hic ſonat vitium, q̄ñq; aūt in bono ſumitur, ſuper quo vide quod no. in dec ſi ſtatium circa prin. in ve. bo, vſurpationis, & expone vſurpato, i. inuaſo, uel illicite occupato.

ſ Prouenerunt.] h. d. quia ex vno male initiato regimine mala multa ſequuntur, in corpore auth. vt iud. ſine quoquo ſuffragio. § cogitatio. & ibi no. coll 7. nam ad vnum malum frequenter aliud ſequitur, ff. de rei ven. l. ex diuerſo §. 2. Via enim bono peraguntur exitu, quę malo fuerunt inchoata principio, 1 q. 1 c principatus.

t In poſterum.] exempla enim præſentia & præterita cauere nos præmonent in futurum, 81. diſt. c plurimos, in fin.

u Omnib & ſingulis.] tertia pars, hic ſume illa uerba ſunt circa finem, auctoritate Apoſtolica diſtrictius

inhi-

comitatibus ſeu vniuerſitatibus, & ſingulis perſonis ciuitatum, terrarum, caſtrorum & locorum intra patrimonium, comitatum, & terram prædictos [a] conſtitutis, in quibus [b] videlicet nobis, quibuſuis officialibus noſtris ius [c] competit deputandi, vel inſtituendi, aut eligendi ſeu ponendi poteſtates, [d] capitaneos, dominos vel rectores, aut officiales, quoſlibet alios, nec ipſæ [e] poteſtatem capitaneum, dominũ, rectorẽ, vel defenſorem ſeu quemcumque alium officialem, quocũque nomine [f] cenſeatur, in ciuitatibus, caſtris, terris, & locis prædictis, aut eorum aliquo eligere, aſſumere, vocare vel [g] recipere, retinere [h], aut iam electo vel aſſumpto, vocato ſeu recepto tamquam [i] poteſtate ſeu capitaneo, rectori ſeu defenſori vel officiali obedire quomodo [k] præſumant, ne vel [l] taliter electus, aſſumptus, receptus, ſeu vocatus, huiuſmodi poteſtariæ, capitaneatus, dominij, vel rectoriæ ſeu defenſoriæ, aut quodcumque aliud cuiuſuis nominis officium recipere, acceptare, aſſumere vel gerere (niſi de noſtra & Apoſtolicæ ſedis licentia [m] ſpeciali) quomodolibet [n] audeat: ſed aſſumptum omnino [o] dimittat. Vbi vero ad communitates ſeu vniuerſitates & ſingulares perſonas ciuitatum, terrarum, caſtrorum & locorum prædictorum, vel eorum aliquem ius competit [p] eligendi poteſtatem, capitaneum, dominum, vel rectorem, ſeu officialem quemlibet alium, qui per nos ſeu quoſuis officiales noſtros debeat [q]

inhibemus & inhibitio talis facta comitatib. vel vlib. facta vř ſingularib. perſonis comitatum vel vniuerſitatẽ conſtituentib. vt plene dixi in dec. ſi fratrum, in verbo, ciuitatibus.

a Prædictos] per hoc vř quod conſtitutio ſit localis, cum ad certa loca & diſtrictus certos ſe limitet: ſed nihilominus ius conſtituit ad alia vel alios, C. de legi. l. 2. & arg. ff. de iuſtitia, & iure, l. omnes populi, inſti. de iure natura § ius autem.

b In quib. videlicet. ex hoc dicas prohibitionem & decretum huius decre. ſe non extendere ad loca in q b. ius talia faciendi Papæ uel ſuis officialib. nõ cõpetit: quia in illis de nullo præiudicio Romanę Eccleſiæ agit, nec de illis Papa intromittere ſe intendit, niſi rõne peccati, extra de iud. nouit.

c Ius cõpetit principi ſoli competit, & nulli ſinguli ď iure cõmuni [illegible] date iudices ordinarios: niſi alij de cõſuetudine cõpetat, vt eſt videre hodie in multis Baronib. & dñis temporalib. habentib. iuriſdictionem omnimodam in ſuo patrimonio incorporatã. arg. C. de emanci. liber. l. 2. de appel. iud. l. viros, lib. 12. extra de fo. comp. cum cõtingat, de off. ord. Romana, lib. 6. ſic ſentire videtur Ber. extra ne præla. vices ſuas, c. 2.

d Poteſtates. hoc verbum & ſequentia ſunt nomina præſidentium iuriſdictioni, ff de verb. ſig. l. poteſtatis, & patet in c. fundamenta, de ele. li. 6. & in extr. ſi fratrum & ibi dixi.

e Nec ipſæ ſ. communitates vel ſingulares perſonæ.

f Nomine cenſeatur. ſimile in c. ſi fratrum, de variatione enim nominis in talibus non curatur, ſicut nec alibi, 4 q. 3. c. ſi quis, extra de immo. in tantum, ff de acce. pt. l. l. ecia.

g Vel recipere. ſ. de nouo.

h Retinere. ſ. prius electum vel receptum.

i Tamquam præſi. non eſt ergo hic prohibitum ei tãquam alij abſq; iuriſdictione obedire, quod dic ut no. in c. ſi fratrum.

k Quoquomodo. quaſi dicat etiam leue mandatum faciendo, quia extra territorium ſuo dicenti impune non paretur, ff de iuriſd. om. iud. l. vlt. ext. de conſti. c. vt animarum, lib. 6.

l Ne ac. reperere verba, diſtrictius inhibemus, quę ſunt infra.

m Licentia ſpeciali. ergo cum illa poſſet.

n Quomodolibet q. d. nec per alium, nedum in terminis, immo nec in ter vulcanica, ſimile huic de reſcr. ſtatutum, § in nullo, lib. 6.

o Omnino dimittat. ſ. in totum nulla parte iuriſdictionis uel officij ſibi retenta.

p Ius competit ſorte ratione conſuetudinis, vel etiam ratione iuriſdictionis: quo cauetur quod vniuerſitas per electionem ſibi iudicem conſtituat C. de iuriſd. om. iud. l. aliam cum ſic electo ſ. a dat ordinariam iuriſdictionem, argum. 63 diſtin. c. ſi plebibus, in corpore auth. de defen. ciui. § non igitur coll. 3. ut nut. extra ne. præl. ui. ſuas, cap. 2.

q Debeat] vt puta ex pacto vel tranſactione. Sed hic quęro virum de communi electus ab vniuerſitate in iudicem, habeat confirmari per ſuperiorem? Videtur quod non arg. ff. quã appel. ſit, l. 1. §. ſolet, de decr. ab ord. faci. l. 1. Item ex quo tali electioni lex dat iuriſdictionem ordinariam, vt dixi in gl. pręcedenti, non videtur neceſſe ad eundum ſuperior pro aliqua cõfirmatione arg. ff. de conſti. iuſti l. quę ſub conditione, § vlt. in corpore auth. de hæred. & fal. circa principi. coll. 1. cum etiam ex iuris communis beneficio vniuerſitati talis electio competat: quod ab omnidiminutione, id eſt ſuperioris actione deo extra eum eſſe, in corpore auth. conſtitutio, quę de dignitatibus, §. illud, coll. 6. Præterea qua ratione in creato ſynd. cũ ab vniuerſitate non eſt opus confirmatione ſuperioris vel decreto, cum ſic creato lex poteſtatem tribuat, ff quod cuiuſque vni no. l. 1. § quibus, & l. nulli. idem videtur de electo in iudicem, ſicut no. Inn. de ſyndico. extra de proc. conſuit, & de [illegible] caium. c. Imperatorum, vbi de hoc per Hoſt. licet Accur. d. l. nulli. aliter ſentire videtur: ſed rõ ea per quę ad dicendum contra mouetur, hoc non probant. In contrarium videtur ad inſtar tutoris, qui actorem non conſtituit niſi cum decreto ſuperioris, ff de tutel. l. ſi... de adminiſtr. l. decreto, inſt. de cura § vlt. ad idem, quia conſenſu maioris partis vniuerſitatis videtur auctoritate ſolemni ſuperioris fore cenſendus confirmandus C. de de leg. ſi quid, & l. quoties, lib. 10. Item quia videtur intereſſe ſuperioris ſcire & examinare cui tamquam iudici vniuerſitas, & ſinguli ex ea per conſequens ſunt ſubiecti: quare eius aſſenſus videtur expoſcendus, extra de offi. archi. c. ad hoc, §. ult. de excel. præla. dilecta cum ibi not. per Hoſt. licet eadem decret. pro parte contraria præſtet efficax argum. quia cum ſi ſcilicet archiuum ad hæret cum ſibi iudicem conſtituere ẽ non videtur aliquæ re tolerandum, arg. extra. de elec. c. venerabilem. Et iſtam opinionem declarare videtur Hoſt. extra de iud. capit. ultim. Sed quod prius dictum eſt. fortioribus iuncti videtur argumentis poſſiſſime ſuppoſita tali vniuerſitate, q̃ ſuperiorem non

Iudex electus ab vniuerſitate, an de iure communi debeat per ſuperiorem cõfirmari.

aut conſueuerit a, confirmari, ne ante debitā confirmationem obtentā, ipſę vel earum aliquæ ſic electo tanquam c potēſtati ſeu capitaneo rectori vel defenſori ſeu officiali in quibuſuis obediant, ne ve taliter electus quouſque confirmationem habuerit, (vt præfertur) huiuſmodi poteſtariæ, capitaneatus, dominii vel rectoriæ ſeu defenſoriæ, aut cuiuſuis alterius nominis officio ſe immiſcere, vel illud gerere aut exercere quouſmodo præſumat d, auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus e: Decernentes f extunc irritum g & inane, quicquid h contra huiuſmodi inhibitionis tenorē contigerit attentari. Nulli ergo, &c. noſtrę inhibitionis & conſtōnis infringere. Datum Auinioni iiij. nonas Auguſti, anno ij.

non recognoſcat, ſicut ſunt multæ in Italia, de quib loquitur textus iſte, in illa n. in fallibiliter vt ꝙ aſſumptus per eam in iudicem confirmatione aliqua nō egeat cum nō ſit ſuperior, qui eam dare poſſit, ſed in alia, quę ſuperiorem recognoſcat, magis procedit dubitatio: & de falſa vōt dici, ꝙ ſi ne eius aſſenſu ſibi perpetuum iudicem vel poteſtatē eligere non poſſit, etiam prætextu conſuetudinis. in corpore auth. de defen ciu. §. vlt. coll 3. C. de ſuſcepto & arca. l. neminem, lib 10. & multis al'js iurib. ſtatuentibus officia publica, potiſſime iuriſdictionalia quæ iure ſucceſſorio non transferuntur, debere eſſe temporalia, nō perpetua: quæ allegata reperies tu merus canoniſta, legū ignarus per Hoſt. d. c vlt. & ad hoc de elec fundamenta, lib 6. Ratio huius ſuit, ne taliter perpetuo tempus publicam occupatā retinentes, aſpera dominatione eam opprimerent, ff de o igin. iur. lib 2 §. & cum placuiſſet. & ne concuſſionum, dominatione ſubditos vexarēt, ſc. diſt neminem.

Temporalem autem iudicem ſibi forte conſtituere poterit abſque ſuperioris cōfirmatione: quia non reperitur de iure ſcripto fore neceſſaria hæc in defenſore ciuitatis, C. de iuriſd om. iud l vlt. & per iura ſuperius allegata, intellige tamen iuriſdictione ſuperioris integre reſeruata, & omni eius emolumento, alias forte ſe poſſet opponere pro ſuo intereſſe, ne ius quod habet in ſubditis, perdat, ff. de aqua plu. arc l in concedendo, & ſuditcem, & extra de reſti. veniens, & no de præſcrip audiris, & plenius per Hoſt de off. ord cum ab eccleſiarum alias eſſet in poteſtate ſubditorum ſe ſubtrahere a ſuperioris dominii ditione

Iudices plures vniuerſitati præeſſe poſſunt.

Non eſt autem abſonum plures iudices vniuerſitati præeſſe, vno ſub alio exiſtente, in corpore authen. de defen. ciui §. not igitur, coll. 3. & argu. eorum quæ no Inno extra de præb. cum non ignores, de reſti. ſo. cum venerabilis, & per Gul de re iud. abbate, in ſubſcriptione, ſed licet præmiſſa probabiliter dicta videantur, tutius tamen eſt dicere, ꝙ ſuperioris confirmatio requiratur, per ea quæ ſunt pro hac parte allegata, & eſt expreſſum in defenſore ciuitatis, qui electus ab vniuerſitate confirmari debet per ſuperiorem. in corpore auth de defen. ciui. § vlt. coll. 3 C. eo. tit l. defenſores. ita nec occurrit probabilis ratio, quare non ita requiratur in alio iudice, ſicut in defenſore, ſic ſentit Accurſius, ff. de iuriſd. om. iu. l. & Ba. & dam. inf in gl. nedum ergo.

a Conſueuerit confirmari. in confirmatione igitur conſuetudo attenditur, vt hic, & argum. extra de capel mo. dilectus, de conſuet. cum dilectus, de maior & obedien. his quæ, de verb ſignif abbate, ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine, l. nulli. de mune. & hon. l. vt gradatim, § 1. cum multis ſimilibus.

b Debitam confirmationem.] debitam dicit, quia examinatio in confirmandis habet præcedere, extra de elect. venerabilem, de iureiur. Romani, § itaq; clem 5 ita demum confirmab- tur ſi eſt idoneus, alius rite concurrentibus, ff de mune & ho. l. vt gradatim, § 1. de decur l eos, extra de electo. cum nob. olim.

Cōſuetudo in confirmatione attenditur.

c Tanquam poteſtati.] tanquam alij, ergo obed. ſ poſſet tamde ceſſante, et dixi in c. ſi fratrum.

d Præſumat. nedum ergo electus ad dignitates eccleſiaſticas ante confirmationem non adminiſtrat. de elect. qualiter poſt obitum, & eo. tit cap. auaritiæ, lib 6. immo nec electus ad ſæculares; vt hic, & C. de diuerſ. offic. & apparit iudi. & proba. eo. l. probatorias, libro 12 in corpore authē. de defen ciui § interim, & § ſi eadem, colla. 3.

e Inhibemus.] talis inhibitio quemad obtemperandum adſtringit, non obtemperandi inobedientiæ notam peccatum inducentem adſcribit, extra de maio. & obed. c ſi quis, & c. illud, ff. de re mil l 3 §. in bello, cum ibi no. & Hoſtien. de offic ord inter cætera, § vlt. de treog. & pac ca. 1. dignum eſt in detrimentum veritos ſuſtinere, & cap. extra de conſt. cognoſcentes.

f Decernentes quarta pars. Et tale decretum principis factum in contrarium reddit nullum, vt hic videtur: nam qua ratione factum contra legis ſcriptæ inhibitionem nullum eſt, C. de legi l. non dubium, 26 q. 2 c imperiali, eadem ratione factum contra inhibitionem principis, qui lex animata in corpore auth. de conſul § vlt colla. 4. cum & dici conſueuerit, ꝙ tutius agitur ex lege, quā cum legis miniſtro, ff. de arb. l. Celſus, & notari conſueuit extra de cle excom min c. ſi celebrat.

Princeps eſt lex animata in terra.

g Irritum & inane. ſimile C. de ſac. ſan. eccl. auth caſſa & irrita, & ſic ex ſtatione aliqua vel irritatione hominis non eſt opus, niſi quatenus de facto proceſſerit, cum de ſe nullam irritari non poſſit, ff de iniuſſo teſta l. nam & ibi, de adil edic. l. bouem, § vlt & arg. ext. de deſpon. impu. C ad diſſoluendum.

h Quicquid ita facta electio de talib. iuxta § oib. & ſingulis, vel obedientia ei præſtita, vel factum per eos, iurata uel non uero, & conſequenter mandata quæcunque proceſſus ſiue p talis facti & prolatę, nulli & nullæ ſint tanquam facta ab illis, qui ius faciend non habuerint, poſt ſalem inhibitionem, ff. de off procon l. obſeruare, § vl. ext. de conſue. ad audientiam, de iureiur. quantem, & in decr ſancta Romana, in ſi ubi de hoc dixi.

i Attentari. ſimilis, de elect. ſi ſummus, lib 6. Rat. ... Eutena.

TITVLVS III.

De præbendis & dignitatibus.

Tempore huius c. obtinentes plures dignitates, perſonas uel beneficia curam animarū habentia ex diſpenſatione, uirtute illius non poterunt retinere, niſi unum & reliqua tenebūtur reſignare uerbaliter & realiter coram ordinario ſub teſtimonio publico intra menſem a tempore notitiæ huius c. niſi fuiſſent Cardinales aut Regum filii. Illi aūt qui plura talia ſine diſpenſatione obtinebant, potuerunt vltimum retinere, reliquis forma præſcripta & ſub eodem tēpore reſignatis. Qui vero deinceps

Execrabilis. Decretalis præſens diuiſibilis eſt in duas partes principales: In prima conſtitutionis ratio multiplex præmittitur: In ſecunda ipſa conſtitutio modificatiua contra obtinentes iam plures dignitates, vel perſonatus, ſeu beneficia cum cura ſubſequitur, inf. in § Nos itaque. Et illa diuidi poteſt in quinque partes: in prima. n. contra prædicta obtinentes cũ diſpenſatione legitima, cũ pœnæ adiectione & certa præſtatione certum quid diſponit. In ſecunda cõtra illa obtinẽtes abſq; diſpẽſatione canonica ſtatutũ nouum edit ibi, in § Porro quia. In tertia contra recipiẽtes ſecũdum beneficium ſecum primum non cõpatiens, ius nouũ annectitur ibi, in § Qui vero. In quarta quis in hoc caſu intelligitur ordinarii, declaratur ibi, in § Cæterum ordinarios In quinta contra modificatiuam conſtitutionẽ interpretatio ſubinfertur ibi, in § Quũ tum autem.

tale habuerit beneficium ſi cum illo ſecundum ſimile receperit, quamprimũ illius poſſeſſionem habuerit, vel per eum ſteterit quominus habeat, primum quo eſt ipſo iure priuatus, modo prædicto reſignare tenetur: alias vtrumque perdit, & inhabilis fit ad ſacros ordines ſuſcipiendos, & ad quodcumque beneficium habendum. Tandem qui dicantur ordinarii quãtum ad premiſſa, & quæ ſint beneficia curam animarũ habentia hic manifeſtatur, hoc dicit, hæc extrauagans, quæ eſt notabilis et multum prædicabilis, & grauius obligat quam ca. de multa. eod. tit. in antiq. vt patet ad oculum.

diuitiis, ſpretiſq; delitiis arbitrii ſi propriũ ſubiugarũt alterius ditioni, extra de elect. quorundam, lib. 6. in eis periculoſior eſt ambitio, cum non ſint peiores experti q̃ qui in monaſteriis defecerant, vt dicit Aug. 74. d. c. quantumlibet, & ſcriptum eſt: Poſt concupiſcentias tuas non eas: tnẽs ẽe potẽtiæ, i. humanæ dignitatis auida, nec auſtinere noluit à vanitas, nec gaudere cõceſſis, nec pietati adhibere cõſenſum, vt ea. dist. ca. viſum, & ext. de cõceſ. præb. c. deteſtanda, li. 6. & alibi leg. i. Quoniam amor dominationis inuaſit iugum diſciplinæ fecit reſpuere, 96. d. c. quandoquidem.

Dignitatis auidus a vitiis non abſtinet.

CAP. VNIC.

Xecrabilis [a] † quorumdam tam religioſorum, [b] quam ſecularium ambitio [c], quæ ſemper [d] plus ambiens eo [e] magis fit inſatiabilis, [f] quo [g] ſibi amplius indulgetur [h] & improbitas [i] importuna petentiũ à no

e Ambitio exponi.c.i. aſpiratio vel anhelatio ad dignitatẽ, vel beneficium, vt colligitur, C ſi cert. pet. l. quiſquis. ext. de po. cũ iamdudũ alibi. tñ ſumit aliter, ff. de dec. ab ord. fac. l. ambitiosa. Et de hac ambitione ſcribit B. Bernardus: O ambitio ambientium, crux, i. pœna, quo oẽs torques omnib placens hoc es praua intẽtio ne. ſic recitat Hoſt. de præb. c. quia in tantum. ipſa tamẽ niſi ad actum realem proceſſerit, ſola pœnitentia tollitur arg. ext. de ſimo c. vlt. & no. Hoſt. de cle. non reſi. ca. celatum, in verbo, auiouen.

† Hæc extrauagãs reperitur ĩte ẽ cõea ſubn. de pb. cũ glo Gul. de Mõ. Lauduno. Et de materia vide cõc. Trid. ſeſſ. 7. de reforma. c. 2. 4. & 5. & ſeſſ. 24. de reform. c. 17.

Ambitio torquet omnes.

a Execrabilis. Exponi poteſt hoc verbum, i. abominabilis, ſeu deteſtabilis, vel euitabilis, ſimile verbum, & ſimilis expoſitio, C. de aquæduct. l. ad reparationem, libr. 11. ff. de ali. in mu. cau. fac. l. 1. me. põt, C. de admi. tut. l. lex quæ tutores, circa medium. Et merito talis ambitio execrabilis dr̃, cum circa ſpiritualia verſetur, C. de epiſco. & cle. ſi quemquam, nam & contra temporalia eſt vitanda, cum dicatur radix oium malorum. ad Timoth. 1. ca 6. de pe. d. 2. quia radix 47 diſt. c. bonorum, & alibi appellatur mater omnium malorum, in corpore: Auth. vt nulli iud. ver. agitur, coll. 2. Et periculum animæ inducitur in aſſecutione pluralitatis beneficiorum ſine diſpenſatione legitima, ext. de præb. quia intentarum. & ibi not. per Hoſt. de excep. cum eccleſiaſticæ, licet Inn. ibi notauerit non eſſe crimen plura beneficia ſimilia habere, & de præb. cum iamdudum, ſed infallibiliter Hoſt. opinio eſt præſtantior, ſaltem in beneficiis ſe concurſum non compatientib. de quib. præſens c. loquitur, ſic etiam no. idem Inn. de elect. dudum 2.

Diſpenſans in beneficiorũ pluralitate an ſit tutus a periculo animæ.

Sed hoc qualiter, nonne hic obtinebantur plura talia beneficia ex diſpenſatione Papali, vtiq; vt patet ĩ. nonne ergo tutus erat a periculo animæ ille cum quo diſpẽſatum erat? Dicas q̃ ſic, & ſi abſq; oĩ cã rationabili diſpẽſatione obtinuiſſet: nam prohibitio retentionis talium beneficiorũ non a Deo, ſed a ſola voluntate conditoris canonis fuit inducta: quare ſola voluntate contraria ſol li poſt, tutra illud: Eius eius tollere vel interpretari, cuius fuit condere. C. de leg. l. vlt. ext. de ſent. excom. inter alia. 11. q. 3. §. ex his, ſic expreſſe tenuit. Inn. & Hoſt. poſt eũ. extra de ſtatu mon. cum ad monaſterium. in glo. notã ex eã, & Gul. in Spe. in tit. de diſpen. ſecus ſi diſpẽſatio fiat contra votum tacitum vel expreſſum, vel contra legem Dei, vel contra ſtatuta gñalis Eccleſiæ: nã in his facta ſi necã in foro animæ nõ prodeſſet, ſic intellige quod no. per Ber. ext. de voto & non eſt, & etiam per Hoſt. & Inno. ext. de renunc. c. cum inter P.

b Religioſorum. cum iſti ſint plus Deo adſtricti quam ceteri: nã per profeſſionem contẽptis honorib. abiectis

d Semper. hoc aduerbium denotat omnimodam temporis continuationem, ff. de ann. leg. l. Caio. §. Imperator, de cond. & dem. l. ſi quis ita, §. Titio, de conſecr. diſt. 3. c. nunquam.

e Eo ponitur pro tanto, vel pro ideo.

f Inſatiabilis. proprie loquitur huius c. conditor: nam nec ſocietas vnquam nec finis adeſt cupiditati, 47. diſt. ſicut hi: nam totus mundus nec obolus eſt auaro, 14. q. 4. c. quid dicam. vnde verſificator dicit.

Diues habere cupit quanto plus omnia ſumit, & de ipſo dicitur.

Eris ſeruus æris, ſi te ſpecies trahat æris, & no. cap. ſicut hi.

g Quo. expone quo quantum, vel pro quia.

h Indulgentes. i. h. d. quia cum vni indulgetur indiguo, ad prolapſionis contagium prouocat vniuerſos, 33. q. 6. eſt iniuria, & ſi ea quæ male vſurpantur omittimus, exceſſus viam aliis aperimus, 35. q. 9. loci. 81. diſtin. peruenit facilitas etenim veniæ incentiuũ tribuit delinquendi, dictõ cap. eſt iniuſta, & extra de vita & honeſt. clericor. vt clericorum, & hoc intelli ge de facto, de iure n. nõ tribuit, & ſic non ob. i. p 7 c. exigunt, vel aliter, vt ibi no.

i Improbitas importuna. i. id eſt, inſeria, ſeu inquieta per quam non concedenda frequenter conceduntur, C. de pe. bon. ſubla. l. 1. lib. 10. extra de conceſ. præb. deteſtanda, li. 6. quare valere non debent, vel ſaltem conceſſa reuocari meretur, vt dictis iuribus, & extra de purg. cano. c. cum in iuuentute, de reſcript. quia pe. ambitioſam, lib. 6. Per hoc quod dicit, improbitas, apparet, q̃ aliqua importunitas, puta quæ nõ ad noxam tendit, ſed ad remedium vel iuris propter conſeruationem vel perſecutionem non eſt inlibita, ſed permiſſa, quare exaudienda. de pœn. diſt. 4. c. importuna, 100 diſt. c. pitta 2. q. 6. §. poſt appellationem, ff. de l. bel. dimiſ. l. 1. extra de appell. ab eo lib. 6.

bis, & prædeceſſoribus noſtris Romanis Pon[a]tificibus, non tam [b] obtinuiſſe, quam [c] extorſiſſe plerumque noſcuntur, quod [d] vnus interdũ etiam ad unum beneficium [e] eccleſiaſticum minus [f] idoneus, in [g] diuerſis eccleſijs nedum [h] uicinis, ſed etiam ab inuicem longe diſtantibus, immo [i] nonnunquam in diuerſorum [k] regnorum partibus ſituatis duas aut tres, aut plures [l] dignitates [m] perſonatus, officia, ſeu [n] prioratus, aut diuerſa eccleſiaſtica beneficia cu ram animarum [o] habentia [p] poſſit diſpenſatiue [q]

a Prædeceſſoribus. hic dic ſi placet, quod dixi in proœmio conſti. cle. 5. in § hęc lane.
b Tam obtinuiſſe. ſ. a liberaliter concedente.
c Quam extorſiſſe. ſcilicet ab inuito per talem importunitatem, extra de purg cano. c. cum in iuuentute, extorſio enim liberalitatem neſcit, & violentiam ſapit, ff. de L. 3. l. ſideicommiſſa, § ſi rem, quare per eã conceſſa extorta potius quam obtẽta dicuntur, de elect quorundam, li. 6.
d Quod vnus. hoc contra ius cõe ieſt, vt inf ſequitur, quod vnus plura beneficia ſe ſimul non cõpatientia obtineat, cum ſingula ſint ſingulis committenda perſonis 76. d. c ſingula, extra de præb. c. cum ſingula. i. 6. cum ſibi, quis vendicare non debeat ſtipendia plurimorum de cle. non reſi. quia non nulli, nam & hoc idẽ in honoribus, vel militijs ſæcularibus reperitur. Duos enim honores ſimul agere quis non poteſt, ff. ad munic. libertus, § præſcriptio, nec duas militias habere, C. qui mi pol. vel non l. 4. §. in poſterum, lib 12. nec in duobus collegijs ſimul eſſe, ff. de colle. illi l. 1 § vlt. not. de hoc de præb. c. præterea.

De materia huius gloſ. vide late Io. de Ligna no in trac. de pluralitate beneficiorum

e Beneficium eccleſiaſticum verbum iſtud comprehẽdit nedum canoniam, præbendam, dignitatem, perſonatum, officium, eccleſiam, vicariã: immo & præſtimoniam & penſionem ad vitam pro titulo aſſignatam, ar. 1. q. 3 c ſi quis dator & c ex multis, & ſic videtur ſentire Inn. & Hoſt. de reſcri. poſtulaſti, &c. ad audientiam. In genere autem ſumptum hoc verbum, beneficium nihil aliud eſt quam beneuola actio gaudium tribuens capienti, in lib feud. in quib. c. 1 feud. amit § in primis, ad hoc autem adde quod no. Hoſt. de præb. c. ſuper io. ordinata, in verbo, reputati.
f Minus idoneus. hoc ex multis cauſis poteſt contingere, no. Hoſt de præb c ſuper. Sed hic quæro, nunquid ille qui ſcienter indignum promouet ad beneficiũ, peccet vtique, cum contra conſciam faciat, & ſic ei gehennam ædificet, 28 q. 1. §. ex his, ext de teſt. ſpol litteras. Iterum, quia ex hue mandatur puniri, quod non ſieret niſi peccaſſet de elec nihil, de præben. grande de æta & quali. ex rõne, &c. indecorum, 13. d. c tales, 50. d. ca. aliquantus. Item cum hoc faciat contra expreſſam prohibitionem canonis, vel pręceptum, vt in dictis iuribus contrafaciens peccat mortaliter, 4. d. ſt § vlt. ext de maior. & obed. ſi quis ſic ſenſit Hoſt. de offi ord. inter cætera, §. vlt. de treu. & pace, c. 1. Nec tales canones inhibitionem, vel præceptum continentes de conſuetudine tolli poſſunt, licet ſecus ſit in alus, 4. d §. leges, no Hoſt. in d. c. 1. In foro contentioſo tenetur promouens de mala adminiſtratione talium promotorum, argu ff. de magi. conue l 3 ad municip l. Lucius, § Imperator. C. de magi. conue. l. in magiſtratus, ext. de offi. archid ea quę. Sic ſentit Inn. & Hoſt poſt eum d. c. ex ratione, poteſt enim hoc dici, quod mali miniſtri electio eſt in culpa, vt dictis iuribus, & argu. ff. nau cau ſtabu l. 1. § vlt. nau. cau. ſtap. l. 1 §. hac actione, ad leg. Aquil. ſi ſeruus. § Pro colus, inſtit. de ob. quæ ex quaſi male, §. item exercitor, & d. capit. ea quæ. Quid autem de illo qui ſe idoneum non ſentit, an recipiendo beneficium peccat? Dicas quod ſic, extra de elect innotuit, §. multa, 28. diſtinctio. priuſquam, 48. diſt. c ſicut neophytus, & arg. ff ad le. Aquil. item iure. in prin. & §, t. l & ſi ſeruus, §. ſi calicem, cum ſimilibus, receptionis enim ſuæ tempore debuit ſuam inhibitionem patefacere, & ſic vel non recipere, vel diſpenſationem obtinere, 50. diſtinct. ex pœnitentibus, 24. diſt. c. 1. extra de corp. vitia. ex poſuiſti, quiſque enim cum onere in quo ſubſtitutus eſt, vires ſuas metiri dẽt: & ſi impar eſt, abſtineat, & ad id cum metu etiã cui ſe ſufficere æſtimat accedat, 1. q. 1. non eſt putanda.

Indign[us] bñficium recipiẽs peccat.

g In diuerſis eccleſijs. in quibus impoſſibilitas reſidendi, & ſic Deo ſeruiẽdi in eodem inſtanti temporis argu. ff. de eo quod cer. lo. l. non vtiq. §. ſi q̃s ita ſtipulatus, inſtitu. de ver. obl § loca indocit prohibitione pluralitatis talium beneficiorum, cum nec in eadem eccleſia, in qua poteſt Deo continue deſeruire, obtineri poſſint etiã prætextu cõſuetudinis, extra de conſue. c. 1 lib. 6.
h Nedum vicinis. hoc caſu vicinæ eccleſiæ, vel longe diſtantes intelligerentur iuxta communem patriæ conſuetudinem, & opinionem ar. ff. de fin. l. 1. §. flumen. de fun. inſtr. l cum delationis, §. aſinam, de dam. inf l inter quos, licet, q̃nque loca dñr vicina intra duas dietas non diſtantia, de preb. c. præſenti, §. loca. lib 6.
i Immo. hęc dictio põt eſſe aduerbium affirmandi, & ponitur cõiunctiue pro, &, ſicut alibi, C. de nouo Cod. faciem, §. quib alias ponitur diſiunctiue pro, vel, C. de ſacroſ. eccl. l. iubemus, § œconomum, aliquando eſt aduerbium eligendi, & tunc ponit̃ correctio, ut potes videre in iotib ff de manu. teſt l. Stichus, de hęr. inſt. l. ſi ita ſcriptum, de cond. & demon. l cum ita legatum, de pœnit. d. 1. c. qui dicit, 1. § opponitur, extra vt lit. non conteſt. accedens, cum ſimilib.

Immo, multipliciter ſumitur.

k Diuerſorum regnorum. ex hoc potiſſime inſurgere poſſent multa mala, de quib. inf. dicitur nam, & cõtra promotionem vel prouiſionem, quæ fieret ad dignitatem vnius regni de incola alterius regni admitteret exceptio dñi tpoialis, ſi promouendum hẽret ſuſpectũ de proditione terræ ſuæ, uel cõſiliorum, & ſecretorũ ſuorum, ar ff de pœ l. ſi quis aliquid § tranſfugæ, de re mili. omne, § exploratores, extra de reiud. petitio ita ſentiunt Inn. & Hoſt. clarius poſt eum de accu c. ſuper his, nam alieni regni arcana ſeruari non conuenit, C de commer & merca l mercatores.
l Aut plures puta 4. 5 & vltra.
m Dignitates Quid ſit in dignitas, perſonatus, officium in quo differunt ſcd̃m ius ſcriptum, vide qđ ſuper hoc no Gul de conſue c 1 lib 6. Vel dic quod illa diſcernũtur ex inſtitutione vel cõſuetudine cuiuslibet eccleſiæ: nam dignitas in una aliquando in alia eſt perſonatus, vel officium. & ſic Hoſt de præ de multa.

Dignitas & quid diſcernitur.

n Prioratus ſuper iſtis prioratibus, ſi placet, uide q̃ dixi de off ord c præſenti, lib. 6.
o Curam aĩarum intellige qualitercunque ſiue in foro pœnitentiali, de qua cura loquitur decr. omnis, de pœn. & dic ut ibi per Hoſt. ſuper hoc notatur ſiue in contentioſo, de qua loquitur decre. dudum 2. § tandem. de ele. de hoc per Hoſt. de præb. de multa
p Habentia. ſed quę beneficia dicuntur habere curã, an illa ſola, quę eam habent actu, uel ſolo etiam habitu puta illa quæ deſierunt penitus parochiano haberet Gar Guli. Duran & Io. Mon. dicunt de ele. licet canon. quòd ſola illa quæ in actu, non autem habitu, Gul autem contra ſenſit ibidem. Sed aliorum opinio plus mihi placet ut ibi dixi, & illam amplectitur Hoſt de cle. non reſi quia nonnulli, qui cõtra hanc materiam multa quærit ibidem, quæ hic mihi attribuere non curo.
q Diſpenſatiue diſpenſatione dr̃ eſſe iuris rigoroſi relaxatio. 1 q. 7. c. exigunt, & no 50 diſt ut conſtitueretur, & an ſit debita vbi ſubeſt cauſa, & quo iure poſſit

Diſpenſatio quid eſt.

peti, & ao peccet non diſpnesans vbi cauſa ſubeſt? vide quod no.in dictis c. vt conſtitueretur, & exigunt, & ſo. diſt dommo ſancio. Sed per quem ſupra talibus beneficis pluribus retinendis diſpenſari poſſit? Dic breuiter quod ob prerogatiuam meritorum perſonę ſolus Papa, intelligitur dicere de multa.§ vlt, de præben. Sed ob cauſa̅ vtilem, vel neceſſariam poteſt epiſcopus diſpenſare, arg extra de concel.præb.c.cum no ſit.§.ad bo. de zia. & qualiter toam, ſic not.Hoſt dicto c. de multa. licet Ber aliter ibi ſentire videatur, de hoc alias ſcripſi de conſue.c.1.b.

(cum alias non liceret de iure [a] communi) recipere, [b] & ſimul licite retinere: Vnde inter cætera [c] inconuenientia, ſubſcripta [d] ſequuntur: quod [e] videlicet interdum vnus, qui vnicum quãuis[f] modicũ vix g[g] officiũ implere ſufficeret, [h] plurimorũ ſibi vẽdicet ſtipendia, [k] quæ multis litteratis viris [l] vitæ[m] puritate, ac teſtimonio bonæ [n] famæ pollentibus, [o] qui mẽdicant, [p] poſſent abun-

na.ſuper ſpecula.§.vlt.de elec cum in ea lib.6 ipſorum cuius ſcientia eſt circa ſpiritualium adminiſtrationem potiſſimum neceſſaria, & circa curam temporalẽ quam plurimum opportuna, extra de ieiun.n.ti cnim pridem §.pro defectu, de off. ord inter cætera. vnde immerito ſunt maiorib beneficiis hono. audi, de præb de multa §.vlt. & tanquam ilh, qui eccleſiam eis vtiliter bus deludarunt, digni ſunt promotionibus conſolandi. 12. q.2.eccleſiaſticis, & ſecundũ labores ſuos ad meliores gradus, & ad meliores dignitates pducẽdi, C de off pra ſec præf Afri

6 vbi Gul hanc opinionem ſequitur, & Pet de Samp.d. c.de multa, & Gul. in Spec ti de leg §.videndum, ver. ſed nunquid eps, & hoc etiam not 70.d clauſtrum, & 21 q.2.ſi quis iam tranſlatus.

a Iure communi.de cler.non reſiden. quia nonnulli. de præb quia in tantum, 70.d ſanctorum, cum ſimilibus.

b Recipere, ſume verbũ, ſimul, quod ſequitur, alias enim recẽ p tio plurium talium beneficiorum permiſſa eſt taliter ſucceſſiue, intantum quod receptio ſecundi facit ipſo iure vacare primum, de præb.de multa, & hoc intelligo quo ad ipſum recipientem, non autem quo ad illum a quo primum beneficium habuerit, nam per illum beneficia tua in primo beneficio inuitus eſſe cauſa retinere poteſt, vt non. Per.de Sam dicto c de multa, & Ioannes 21. q.2.ſi quis iam tranſlatus, vel poteſt primum beneficiũ tanquam ſpoliatum ab illo repetere, vt ibi not Ber.

c Cætera ſubaudi multa damna vel pericula: & tunc punctabis poſt verbum, cætera, vel poteſt punctuari poſt verbum, inconuenientia, & dices inter cætera inconuenientia.

d Subſcripta.ideſt, infra poſita, ſ mala vel inconuenientia ſequentia, quæ ſunt xi.numero.

e Quod videlicet. Primum inconueniens.

f Quamuis modicum, ſi minus ſufficiet ad magnum: nam inſufficiens & ſic indignus inferiori beneficio, in dignior eſt ſuperiore, ff.de ſer.ſ quis indignus, & cum minor honori interdictus eſt, omnes honores maiores interdicti cenſentur: ridiculum enim eſt quod minorib. prohibitus, ad maiores honores valeat aſpirare ff. de interdict, & releg l.relegatorum, §.vlt.iuncta illud, Cæteris minoribus non ſtatuit maioribus ff de ſer. eapot l cum pacto, 24.q.1.ſtatuimus, 21.d.c.ſubmittatur, cum ſimilib. & hoc verum, niſi ex cauſa contrarium inducatur, extr de tortnea, ei dic ſuper hoc vt ibi not.

g Vix hæc dictio quandoque difficultatem inducit nõ tamen impoſſibilitatem quia quod vix fit, tamen fit, ff. de iudi.ma certis.C de pœnis, l.incredibile extra de elec. non ſcit conquerente,93.d miramur, 9.1 memoriam, de cogna ſpi e per eatrac ſiſſimum li 6 & hoc niſi in abſolute prohibitis, vel de iure impoſſibilibus, tunc enim impoſſibilitatem denotat, ff de aſigna.libe l.vn.§ ff.de leg 1 ſi ſeruus legatus, § quicunque, ad Velle l. tutor, de v.c ſig l.alienationis, de tribune & ſimilibus

h Sufficeret, JC.de aſſeſ l nemo, de preb.ſaero lacri l hac parte de age re reb l ageretes, vt ibi ad 16 q 1.presbyt. 79 d ſingula, extra de elect.cum ſcis quia nonnulli, eq buſuis & ſimilibus ſumptum quod hic dicitur.

i Vẽdicet, ideſt, appropriet vel apliaet

k Stipendia, plurimorum, quod eſt ſupra, ideſt, plurimis debita, vt in ſimilibus ſup proxime allegatis, vt ſup in glo. hoc contra ius commune.

l Litteratis viris, quibus Eccleſia Dei per maxime noſcitur indigere, vt circumcincta ſuorum ſuccurſagnabili pugnatorum & bellatorum, &c. extra de elect. vel mo-

l.nomine Domini, circa finem, de agen.in re l.1.libe. 12.

m Vitæ puritate, ideſt, munditia & caſtitate quem deputatum reddere e carnis lubrico, de qua utpote Deo grata, 35.q.5.c 1.& quaſi per totum, & legitimaca, & per legem laudanda, in corpore auth.de non alte.aut permu. aeb.§.optimum itaque coll.2.in l.ſcribitur, quod tota e, quæ cum fiducia poteſt Deo animas hominum præſentare, in corpore ant de leno § ſancimus, col.3.ec luxu tanto ſed publicis priuilegium legis dam, in corpore auth.quib.mod. nat. eff ſui §.ſi quis autem delectus, coll 7. Vel poteſt expon i, vita puritate, id eſt, candore & nitore, quem de mante ab omni peccat vitio cetera ſic ius macula, ut colligitur in corpore auth. de mon in in prin colla alias patium prodeſſet eſſe ta in corporis ſeruare & aliis vitiis maculari, cum nimis vitiis pauatur ab uno vitio detrimentum & deſpuentur in uno laſtea eſt omnium reus, de pœnit diſt 5 c ſi fiecret, eat de regiur deſicat, vnde ptomouendi vita nedum honeſta, quo ad calumniç c bleruationem, immo inculpabilis quo ad alia debet eſſe, in corpore auth quomodo oportet epi. § ſanc tuus, coll.1.§.d § nuncautem, & patens eſſe debet aliis, ut ex eius vitione ſedula exemplum proſectus ſumunt, 2.q 6 cum paſtoris & talis vitæ puritas uirtute inducens, qu in promotione digenum reddit, extr.de elect, c.innotuit, § multa, vnde aliſticubitur, quod non ex nec præ.ati pro praelatis habentur, nomen enim quẽ epiſcopum non facit, ſed vita, 2.q.7.§ hic ita, & per contrarium, ſecundum beatum Gregorium ſequitur, quod cuius vita deſpicitur, teſtat ut eius prædicatio contemnatur, 3.q.7 §.

n Bonæ famæ, hoc dicit ad denotandum, quod promouendus bonum teſtimonium habere debet, ab his e̅t qui foris ſunt, in corpo e auth de mona § cegnandum, & § ordinationem quomodo oportet § ſancimus, col. 1.& de ſanto, § hanc igitur, coll 6.& in nullo debet eius opinio vacillare, 33.diſt.laici eum æſtimato, que idem eſt quod c pmo ſit illata, id eſt non diminuię dignitatis ſtatus, ff de var & extraor cog.l cognitionem, § æſtimatio. qua multum cooperari dicitur, cum per eam nonnulla ad illuminandum veritatem in lucem emergant ff de quæſti l de minores, § tormenta, & præſumpt ottem magnam in bonum inducit, ext.de elean notum, § multa, quæ prætereunda eſt eius ſeleruatio quantum ut diuitis, ff ii quis oniit can teſt l ſuha ous, vnde ab dicitur, qui eam negligit, 12 q 1 nolo

o Pollentibus, reſplendentibus, vel fulgentibus 12. q. 1.nol.nam tanquam luminoſa ardent que luce n a ſuper candelabrum in domo Domini potiſſ fulgere debent eos ſuis pet vitæ puritatem, iuxta dictum Apoſtoli Fulgebunt iuſti, &c. extra de relig c glorioſus, li.6 & uõ loci, vel generis nobilitate, ſed virtute animi gratiam ſi bi comparare dicuntur, 40.d c.illud

p Qui mẽdicant, quod redundat e dr in vituperiũ mitia.

Honores maiores aſſequi non ſit q minoribus indignus eſt.

Vix difficultatem inducit.

Caſtitas deputat a carnis lubrico.

Virtus omnis ab vno vitio detrimentum patitur.

Epm facit non nomen ſed vita.

deſ a ſufficere æqua b diſtributione collata, habentibus ipſa paratur c vagandi d materia, diminus e cultus minuitur f hoſpitalitas g in ipſis beneficii debita h non ſeruatur. Et dum

miniſterij eccleſiaſtic, 93 diſt.c. diaconi, extra de renunc.c. ad ſupplicationem: cuius mendicitatis vitatio cordi fuit huiut c.conditori, vt patet per effectũ, nec mirum quia cũ clerici in ſortem & hæreditatẽ Domini ſint vocati, & eius obſequio deputati, & diuinis obſequijs adſcripti, de eius patrimonio viuere dẽnt, & Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtẽtari ext. de po. cum ſecũdum. nam Eccleſia cuius ſunt obſequio dedicati, ipſos Dñu ſociauit, extra de pen. presbyteri, vnde turpe eſt illum vel illos videri egentes, quos quia habuit in miniſt. os vel coniuges, in lib ſeu de uotis ſeu § 1 & ar ff ſo. ma. l alia, de re iud l. ſunt qui. Sed quos clericos appellabis mendicantes, an illos qui victum habent, ſed reſpectu qualitatis perſonarum ſuarum pauperes ſunt? Videtur quod illi ſoli mendicare videntur, qui victum non habent quaſi alias paupertas non probi, arg. 16.q.1.vlt extra de ſent.excõ ca noſcitur, de iur.c.ſi quis & C. de mend.ua li.l.s.ſi n. Sed dicas mẽdicitatẽ conſiderandã iuxta perſonarum qualitatẽ Quid.n ſi homo illuſtris genere vel eminentis ſcientia, habeat victum ſuum, ſed iuxta decẽtiam ſua indumenta vel ſocietatẽ & alia neceſſaria non habet, & ſolo victu ſine dedecore ſtatus ſui contentus eſſe non poteſt, negari non debet quin iſte ſecundum ſe mendicare dicatur arg. ff ex qui.cau. ma.l.in eadem, de vſu l.ſed & ſi quid, de admi.tu.l.cum plures, § cum tuto vbi pupil edu.debe.l.ius alimentorum, § ante oculos, de ali.leg l cum alimenta, de iur.dot l quæro, & l. cum poſt, § gener de iud l ſi longius, in fin. & l.ſed & ſi ſuſceperit, § ſed & ſi proponas, extra de præben. de multa § ui de iuno.c. & ſi quæſtiones 51.diſt.c non cogantur, pro hoc facit quod no Hoſt. expreſſe de ſen.ea com quod de his, & Ber de teſti.c.ſi quia teſtium, Inno de conſti cum omnes in gl.vlt & quod dicam etiam in glo.æquam intellige, ordo enim naturæ eſt, quod non oẽs ſint æquales, in corpore auth.de mona.§.ordinatione, coll. 1 quia non omnes per ma, & c C.de vete.iure enu l 1.§. circa ſi de offi rect prouin l potioria, nec vniuerſitas alia poterat tõne ſubſiſtere, niſi ordo magnæ differentiæ eam ſeruaret, 89 d c ad huc poſtiſſime, cum talis mẽdicitas non ſit a iure determinata, vnde arbitratu erit conſideranda, arg. extra de offi deleg. de cauſis, ff de le. 3.l ſi domus § in pecunia, de tute deſti.c.l.1 arbitrium autem ſuum firmabit iudex ſecundum perſonarum qualitatem per iura prædicta ff de teſti.l 3.

Eccleſiæ miniſteriũ vituperatur, ſi p clericos mẽdicatur

Clerici mendicantes qui appellandi ſunt.

a Abunde ſufficere, Nota verbum, abunde ſufficere quaſi dicat non ad ſuperfluitatem, ne mala, q̃ ſequuntur inſurgant, nam ſecundum Hieronymum, aliena rapere conuincitur, qui vltra neceſſaria ſibi retinere probat, 6a d § hoſpitalem, & 48.d c ſicut hi. Et ſuper hoc vide quod no. Hoſt. de pb de multa, & plenius proſequitur Gui.de relr ſtatuiu, § aſſeſſorem in gl proprium

b Æqua diſtributione, æqua intelligitur iuxta qualitatẽ & conditionem perſonarũ, quod proſequere vt no. tam p ordinariam quam per extraordinariam gl de relect dum a Deo, & 21.q.1.c.extra, de præb de monachis, & ſignãter dicit ſeatus, æqua, nam attenta perſonarum qualitate non det im var dari, quod alii ſcrupuloſo corde moue an ui, 16 q 1 de decimis, hoc tamen intellige iuxta not. per Inn. extra de conſti c.cum omnes.

c Paratur Secundum inconueniens.

d Vagandi materia, quæ periculoſa potiſſime religioſis exiſtit, extra ne cle vel mona.c.ut periculoſa, de præb cum ſingula, lib 6. de oſt.ord.quanto, 16 q.1.c no vacat & c.quidã, C de epiſ & cle gñaliter cum, ca debito teneantur eſſe in clauſtro talicem adminiſtrationem non habentes, ſinganturque ſine illo viuere non poſſe ſicut piſcis ſine aqua, eadẽ cã & quintior e. c. placuit,

Religioſi extra clauſtrum ſinguntur uiuere ñ poſſe.

Clericis ſecularib. eſt etiã libita, extra de præ quia intãtũ cum non deceant deeſſe ſolemnitatem in eccleſiis, i quib. ſunt beneficiati, 91. diſt. Eleutherius, & multis c ſeq. alias puniuntur, vt ibi. Sed pone clericum bñficiatum reſidentem in beneficio habere aliquid priuilegiũ quia reſidet: perdet ne illud ſi vagari incipiat? Dicas & ſic. G de epi.& cle.l.generaliter canonizata, 16.q.1. & gñliter & videtur expreſſum, C.de domeſti.& protect.l.ſi quis domeſticorum, lib.12.ibi no. & arg. ff pro ſoc.l.actionẽ, §.item qui ſocietatẽ, ff. de iud l a § itẽ ſi. ea quib cau ma.l.miles, l ſicut.§.iamdiu, C.de teſtam. mili.l tancimus, quibus non ob lon.tẽp.præſer l.ſancimus Quid autẽ ſi ſe excuſare nitatur dicens ſe habere licentiam vagandi a prælato vel de conſuetudine, quã allegat ſuper hoc introductam, proderit ne ſibi talis? Dicas quod non per ea quæ no. per Inno. de cler.non reſi. ex tua. Itẽ tum ſecularis clericus in plurib. locis domicilium poſſit habere, ff ad monicip.l aſſumptio, § intis, extra de relcri.ductus a de foro comp ex parte B. ubi in dubio præſumitur habere domicilium? Dicat quod in loco beneficii, ad cuius reſidentiam teneretur. Regularis autem prælatus in ſolo monaſterio ſuo domicilium reputatur habere, ſecundum Inn. no.de priui. ex ore. & quicunque in loco domicilii repertus, præſumitur a locis alijs ex cauſa probabili fore abſens, ff. de fideicom lib l.ſi cum ſeruum, §.vt. & per contrarium à abſens loco vbi reſidere tenetur, malitioſe eſſe abſens præſumitur, niſi aliud conſtet, vt no. Inn. de eo qui mi. poſ c.ſi aduerſarius. Et per hoc videtur ille vagabundus reputari, quia loco in quo aſſiduus habet eſſe, aberrat. ut in d l ſi quis domeſticorum & C. de delecto, & occul l 1.lib 12.

Clericus priuilegiatus q amittit, ſi vagari incipiat, illud perdet.

Domiciliũ clerici in dubio ubi præſumitur.

e Diuinis. Tertium inconueniens.

f Minuitur, qui deberet potius augmentari, extra de conſtit. ex parte, de relcrip. quia per ambitioſam, li. 6. nam & diminutio diuini cultus facit reuocari licentiam de non reſidendo a prælato obtentã, de cler.non reſiden. cum ad hoc, ſicut alia neceſſitas eccleſiæ, no. Inn. de cler.non reſiden. tuæ, & magnus fauor ei debetur, nam ipſum turbanacapituli ſententia damnatur, ſecũdum legem, C de ijs qui ad eccl confug denuntiamus de epiſ & cler.l ſi quis in hoc genus.

Vagabũdus q̃s dicitur.

g Hoſpitalitas Quartum inconueniens de iſta hoſpitalitate vide quod ſequitur quod no.42.d.c hoſpitalem

h Debita intellige ſolita & congruens, iuxta quantitatem prouentuum beneficii ut no. Hoſt. de præb. de monachis, Per hoc autem quod dicit, debita, videtur inueniſe, quod neceſſitatis, non tm uoluntatis eſt hoſpitalitas & in beneficiatis hoc certum eſt 85. diſt. Florentinum, & 42.d.tt §.1 & quicquid habet eccleſia, &c.16 q. 1.qm quicquid no. Ber d c de monachis, Sed quid de alijs puta laicis & clericis non beneficiatis, eſt ne quo ad eos neceſſitatis? Ber innuere videtur quod ſic, intantum quod excommunicari poſſint, niſi hoſpites recipiant. 42.diſt §.hinc etiam no de empt.& vend.c.1. Inn.tamẽ contrarium ibi no. Hoſt. autem videtur applaudere opinioni Ber dicens, & non ſufficit ſoluere integram decimam, niſi de nouem partibus eis remanentibus eleemoſynam faciant, 16 q 1 reuertimini, 85.d.c nõ ſatis. Tu potes dicere, quod alii in foro contentioſo non dicuntur adſtricti ad hoſpitalitatem, cũ per legẽ nullus beneſacere ſit cogendus, cum coactus nullum meritum conſequeretur, 23.q 5 ſi idem 45 d ca qui ſyncera, & c.de Iudeis, nec bonus inuitus quis efficitur, 23 q 6 Guides, & ut ſol ſaluatam ipſum Inno, Sed in foro animæ ſe eus dicas cum miſericordia exercere, non buſit præcepit, d.c non ſatis, & ex præcepto legis quis tenetur aſtringere præceptum ad id ad quod tenetur, ita eſt ad humanum genus, extra de matr & obed c.dilecta. Præmiſſã conan. eas in hoſpitalitate charitatiua, ad alã.n clerici nõ tenentur, extra de immun.eccl.ca 1.de epiſc.& cle.ba

Hoſpitalitas an ſit neceſſitatis.

Laici an ſint ad hoſpitalitatem adſtricti

b a niſi

Digitized by Google

niſi in conceſſione poſſeſſionis factæ eccleſiæ concedēs albergam vel hoſpitium ſibi retinuiſſet, tunc enim ſecus, arg. extra de cenſi. c. 1. & c. quanto, 18. q. 2. c. ſeruitiū ff. de pac. in venditionibus, cum ſimi.

a Rectores. ſinguli in beneficiis reſidentes.

b Detrahitur commodis Quintum inconueniens, & talis detractio eſt vitanda cum ad contrarium ſcilicet ad procurandam eccleſiarū utilitatem clerici ſint adſtricti 12. q. 2. ſine, & extra de reb. eccl. nō ali. dudū, lib. 5. & c. ſi quis, C. de ſacroſan. eccl. auth. hoc ius, to 2. hoc ius.

non ſunt ſui in vnaquaque regione rectores, [a] eccleſiarum detrahitur [b] commodis & [c] honori, quæ [d] carentes defenſorum [e] auxilio in [f] iuribus ſuis & libertatibus [g] multipliciter [h]

c Et honori. Sextū inconueniens & talis honor non eſt, prætermittendus, immo quandoque lucro pecuniario præferendus, ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. l. Iulianus.

d Quæ, ſcilicet Eccleſiæ.

e Defenſorum, ſine quibus nihil in præiudicium Eccleſiæ, attentari poteſt extra ſe. vac. l. de reb. eccl. non ali. dudum li. 6. & arg. C. ſi adue. iud. rem iudi. l. cum & minores, cum ſimi.

f In iuribus ſuis, collabuntur, quod eſt infra, & eſt ſeptimum inconueniens, & per hoc quod dicit iuribus, comprehendere videtur bona quæcunque ſint mobilia, vel immobilia, vel per ſe mouentia, corporalia vel incorporalia, arg. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus, de quadrien. præſcrip. l. 2. de præſcript. 30. vel 40. ann. l. ſi quis in rem, Inſti. de reb. corp. & in corp. circa finem.

g Libertatibus, Octauum inconueniens, & in quibus conſiſtant libertates Eccleſiæ, vide quod no. per Inno. de ſen. excom. c. vouerit.

Eccleſiæ iura per duo depereunt.

h Multipliciter hoc dicit, quia quandoque iura Eccleſiæ depereunt ex negligentia beneficiati, de qua ſcribitur quod omnia lædit in corpore authen. de quæſtio, § hæc omnia, coll. 6. & eruditionis nonerca ecriſtur, 84. d. c. nihil, quandoque ex indebita occupatione ſeu inuaſione aliorum, 16. q. 1. quicumque ſuitium, 3. q. 1. redintegranda.

i Collabuntur id eſt, in totum vel in partem pereunt ſeu damnificantur, ſimile verbum, C. de admini. tut. l. lex quæ tutores, circa medium.

k Et ruinis. Nonū inconueniens. Et cū ex talibus ruinis publicus deformetur aſpectus, ff. ne quid in loco publ. l. 2. ſi quis nemine, & l. vlt. extra de ele. c. fundamenta, § digna, itaq; vitandæ ſunt, vt ibi, & C. de ædi. priua. l. 2. de ope. pub. l. intra, & ideo marmora vel colūnæ domus ēt per dūm eius legari vel in terminos alienari non poſſunt, ff. de leg. 1. cætera, & d. l. 2.

l Ædificia. quæ forent potius reparanda, & in ſuo bono ſtatu conſeruanda, de ele. generali, li. 6. & patent expreſſius, C. de admi. tu. l. lex quæ tutores, circa medium & hoc citius q̄ noualia inchoanda, per hoc enim plurimum laudis acquiritur, ſi ædificia collapſa vetuſtate vel deſidia derelicta vel alias inchoata imperfecta perficiātur, C. de ope pu. l. vlt. & ar. ff. eo l. opus, & l. vlt.

Turres & mœnia dicūtur ædificia nobilia.

m Nobilia, qualia poſſint dici illa ex quib. expugnari poſſunt inimici, vel ex quib. patens eſt tuta defenſio cōtra eos, vt ſunt turres, mœnia & alia fortalitia, de quib. loquitur c. Piſanis, extra de re. ſpo. & C. de offi. præf. præto. l. in noīe Dñi. Et poſſunt dici nobilia iuxta vſū loquēdi cōem ar. ff. de ſtu. l. 1. §. 2. de fun. inſtr. l. fūdelanionis, §. aſinā, quia ad conſeruationē nedū rerū, imò & humanorū corporū ſunt conſtructa, quę dicuntur nobiliſſima creaturarum, ff. de ędi. edi. l. iuſtiſſime. Vel dicuntur nobilia pp ſui precioſitatē & valorē, licet modicū annui redditus afferentia, de quib. loquitur lex in corpore aut. de non alie. §. ſi uero alicuius, coll. 2. C. de ſa ſa. ecc. aut. pppetua, uer. q ſi res ptioſa. Sed iuxta hoc pōt quæri, vtrum priuato liceat facere talia ædificia, vel habere? Breuiter dicas quod in limine impediri non licet, C. de fun. lim. l. 2. li. 11. & d. l. in nomine Dñi. Sed an alibi poſſit, Dic q̄ ad æmulationem alicuius alterius ſi materiā ſeductionis inducat, nō licet, ff. de ope pu. l. opus, alias aut licitū eſt, C. de ædi priua. l. p prouincias, & ibi no. & d. l. 2. Quid autem p̄ſumetur in dubio? Dic quod præſumetur nō ad inuidiam vel æmulationē facere ar. d. l. p prouincias, iuxta l. merito, ff. p ſoc. cum ibi no. & ar. gu. eorū quæ not. ff. de dam. infe. l. fluminum, § ult. Si autem

Turres habere an liceat priuato.

collabuntur [i]; & ruinis [k] patent ædificia [l] nobilia [m], quæ magnificentia [n] extruxerat deceſſorum [p]; &(quod [q] amarius [r] eſt dolendum [s]) animarum cura negligitur [t], & vitiorū [u] ſentib.

non licet, vt dictum eſt, noua ædificia vel fortalitia talia facere vel habere, ſic nec prius facta nec habita licitum eſt incaſtellare vel propugnaculare, & ſi contra factum eſt, conditione ex dictis iuribus vel officio iudicis agi non pōt per quēcūq; cuius intereſt, vt ipſa ī ſtatū priſtinum reducantur, vt no. Inn. c. Piſanis, & Ho. poſt

n Magnificētia, id eſt magnanimitas, vt colligitur de ſupl. negl. prælat. c. grandi, lib. 6 ſimi le uerbum in pſal. Quoniam eleuata eſt magnificentia tua, &c. & in corpore auth. hæc conſtitutio In ſi. de litigio. in ſi. col. 5. vel expone magnitudo, C. de offi. præf. p. et. l. 1. in noīe Dñi. alibi reperies diuerſa nomina, quę attribuuntur alicui præſidenti, quaſi in ſi. omnium conſti. in corpore aut.

o Extruxerat, i. conſtruxerat, ſyllaba enim, ex, hic nō priuat, ſicut nec in Euangelio. Et quędam mulier Martha nomine excepit eum, id eſt ſuſcepit, & extra vtilit. nō coteſta. quoniam frequenter, §. quod ſi ſuper, C. ubi in rem, actio. l. 2.

Ex nō ſēp priuat.

p Deceſſorum. Quandoque ponitur deceſſorum, quandoque prædeceſſorum, quandoq; anteceſſorū, C. de ope. pu. l. vlt. quod dic ſi placet vt dixi in proœmio domini Ioannis papæ 22. ſuper conſtitutionibus Clementis.

q Et quod, Decimum inconueniens.

r Amarius. i. periculoſius, cum animæ & ipſarum cura ſint rebus omnibus præferendæ, C. de ſacroſ. ecc. l. ſancimus

Anima ōmnibus præferenda.

s Dolendum. cum ſanguis, i. conſcientia ſubditorum de præſidentium negligentium manibus requiratur, 43. d. Epheſiis, extra de offi. ord. irrefragabili de re. iur. quamuis, cum enim ratione officii ad animarum cuſtodiam teneantur, præſumitur contra eos ſi pereat, ff de eden. l. ſi quis ex argentariis, § ult. cum ibi no. & ad hec ff. loca. ſi quis domum § Imperator, extra de offi. arch. c. c. quæ

t Negligitur, talis negligentia contra negligentem peccatum mortale inducit, ſi. d. c. dictum extra de offi. arch. ea. q. quę, vbi de hoc

u Et uitiorum. Vndecimum inconueniens.

x Sentibus. ſi habes ſentibus, potes exponere, id eſt incentiuis, vel inflāmatiuis occaſionibus, iuxta illud vulgare quo dr, Opportunitas quem peccare facit, quę opportunitas eſt uitanda, de ele c. fundamenta, de ita. re. ſ. lib. 6. 18 q 2. definimus. de cohab. cle. c. 1. C de epiſ. & cle. l. cum qui, ff. de vſu & hab non aliter, cum ſim. Si habes cætibus, expone i. coadunationib. vel ſocietatib. ut ſumitur extra de iudi. c. mulieres, lib. 6. & illa eſt uitanda ſi excludenda iuxta illud.

Si non uis coluī, fugias conſortia coluī.

Mors peruenit ſua ad animam ſtrat.

28 q. 1. c. ſæpe malorū, ff. de ſer. cor. l. 1. § pſuadere dicitur. l. item apud §. appellare, & ſeq. & ut ſecundū hoc verbū cętibus, in mala parte ſumitur, alibi ſumitur in bona C. de profeſ. qui in urb. l. 1. li. 12. Si habes, ſentib. pro vt eſt cōis littera, tunc planum eſt, & expones, ſenſib. ſ. quinq corporalib. per quos tāquā per feneſtras mors ad animā intrat, ſecundum beatum Ambroſiū.

a Fo.

fomentum [a] periculoſe [b] præbetur. [c]

Nos [d] itaque tot [e] malis tantiſque diſcriminibus [f] occurrere cupientes, [g] omnes, & ſingulas diſpenſationes [h] ſuper receptione [i] aut retentione [k] plurium [l] dignitatum, [m] perſonatuū, officiorum, prioratuum, aut beneficiorum, quibus cura animarum ſit annexa, ſub quacumque forma [n], vel expreſſione verborum a nobis, uel prædictis prædeceſſoribus, cuicumque [o] perſonæ [p] conceſſas (Cardinalibus [q] tamen ſanctæ Romanæ [r] Eccleſiæ, qui cir-

a Fomentum. id eſt, nutrimentum.

b Periculoſe. puta animæ præiudiciale, ſimile de præ d. t. periculoſe.

c Præbetur.] hoc poteſt referri ad illos ex quorum perſonis p̄dicta inconuenientia procedunt, vt eis tale fomētū præbeatur in ſuarum periculū animarū, vt dixi in glo. ſi hēs, vel parochianorū ipſorū ex curæ negligētia, ac extra de ſent. excō. a nobis. li. 6. vel poteſt referri ad illorū ſuperiorem, ſi in illis prædicta incōueniētia tolerarēt, q̄a error cui non reſiſtitur, &c. & negligere cū poſſit perturbare peruerſos, &c. nec caret ſcrupulo ſocietatis occultę, &c. 83. d. error, & in extrauag. dicti Io. ſi fratrum, § qui igitur, & ſi ea quæ male vſurpantur, omittimus, &c. 43. d. peruenit, 25. q. 9. loci. ideo vicarius Chriſti huius c. conditor volens quo ad ſubditos, & quoad ſupradicta inconuenientia penitus euitare, ſtatuit vt ſequitur.

d Nos itaque. Secunda pars.

e Tot malis.] prouenientibus ex vndecim inconuenientibus, vt in parte præcedenti.

f Diſcriminib. de quibus dixi ſup. prox.

g Cupientes. ſimile de elect. cupientes, de conceſ. preben. c. deteſtanda. lib. 6.

h Diſpenſationes.] hic poſſet repeti quod dixi in parte præcedenti, in verbo, diſpenſatiue.

i Receptione. dic vt dixi ſupra circa principium capituli, in ver. recipere, & expone, receptione, ſcilicet ſimul facienda.

k Aut retentione.] intellige etiam de collatis ſucceſſiue talibus beneficiis, de quibus ſequitur, vt ſit ſenſus ad diſpenſationes obtentas ſuper receptione taliū in ſimul facienda, uel retentione ipſum etiam ſucceſſiue obtentorum moderationem infra poſitam ſuſcipiant.

l Plurium. quotcumque ſint numero, vt patet ſup. circa princ.

m Dignitatum. ſuper hoc verbo & ſequentibus dic vt dixi in parte præcedenti.

n Forma. de conceſ. preb. deteſtanda, de iureiu. c. contingit, §. lib. 6.

o Cuicunque. cū nedū infinite, immo & vniuerſaliter loquatur ad cuiuſcunque qualitatis perſonas extendatur, ff. de hered. inſti. l. hoc articulo, de leg. præſtan. l. 1. § generaliter, extra de maior. & obed. c. ſolite, circa fi. de priuileg. quia 19. diſtin. ſi Romanorum, & quia certæ perſonæ ab iſta vniuerſalitate excipiuntur, vt ſequitur, vnde per hoc in cæteris effectus vniuerſalitatis confirmatur, ff. de fun. inſtr. l. quæſitum, § idem reſpondit domo inſtructa, in corpore auth. de non alien. aut perm. ecc. §. vt autem, coll. 2. cum no. in eis.

p Perſonæ. per hoc verbum videtur q̄ hæc decretis, & eius moderatio extendantur & comprehendant diſpēſationes perſonis, non locis cōceſſas: nā ſi idē de oībus voluiſſet, hoc vtiq; expreſſiſſet, quod cum non fecerit, pro omiſſo dēt haberi, extra de deci. ad audientiā, ff. de lib. & poſth. l. cōmodiſſime ſol. matr. l. ſi cū dotē, C. de cad. toll. l. 1. §. ſin aūt ad deficientis. Sed in contrarium videretur, quia in omnib. videtur eadem ratio, ergo idē ius, ſ. vitatio moltorū inconuenientium, quibus præſens, c. occurrere intēdit, vt hic dr̄, arg. extra de transla. epiſc. inter. ad confirm. uti. cum dilecta, ff. de fon. l. 1. § hoc interdictum, C. de cōll. pecu. l. vlt. Nā & ſtatutū in uno, licet de ſe odioſo, ſtatutū cēſet ī alio. vbi ē penitus ſōnis identitas, ff. de adul. l. ſi poſtulauerit, § rō, de edē. l. quædam, §. ſimulariōs. Et not. Garſias de elect. cupiētes, in prin. in gl. ſed poſito, & colligitur ex decret. cupientes, iuncta ad illā decre. ſi poſtquā, §. vlt eo. titu. & ex decr. licet canon, e. ti. & iuncta ad decre. vnicā, de offi. vica. clemē. § & argu. in corpore authent. vt hi, qui obl. ſe hab. perhi. res mi. §. 1 coll. 6. vbi ſtatutum licet pęnale in curatore extenditur ad tutorem p̄ p̄ idētitatis rōnem, & de hoc plene alias dixi de relc. abbates, cle. §. reſpondēdo ad decre. ſtatutū, de elect. lib. 6. q̄ prædictis prima facie videtur obſtare. Quid ergo dicetur? Reſpōdeo q̄ diſpēſationes locis vel dignitatib. conceſſas nō tollit hæc dec. quia hoc nō exprimit, & agit de iure pſonarū p̄ diſpenſationem, quaſi to tollendo, quare remanet. arg. 26. q. 2. c. 1. & in multis capitulis eiuſdē q̄ōnis, & in lib. feu. de feud. cog. c. 1. in fi. tum quia in illis ceſſat perſonalis ambitio, vagatio & importunitas, quæ dederunt cauſam ob inconueniētia inde ſequētia editioni huius decr. ut patet in prin. ergo ceſſare dēt eius effectus, 72. d. §. verū, C. de tranſa. l. interpoſitas, tū quia citius perſonis quā locus vel dignitatibus conceſſæ diſpenſationes alibi ſummouentur da reſcrip. quia per ambitioſam, de priuile. c. ne alicui, li. 6. & arg. ff. de cenſi. l. ætatem, §. rebus, de aquæ quot. & eſti. l. 1. §. præmittitur.

q Cardinalibus. ſic dicti, quia ſedi Apoſtolicæ, quæ axis eſt & cardo aliarum eccleſiarum 22. d. ſacroſancta, ſequitur, ut ſequitur, & ſic cognomen ſumitur ab eo cui deſeruitur, argu. C. de excu. mu. l. hydraulæ lib. 10. de aquę ductu, l. decernimus, §. vniuerſos, de fabricen. quali per totum, lib. 11. ff. de ver. ſig. l. Ferri, §. ſi. in corpore auth. de defen. ciu. circa prin. coll. 3. de armis, circa prin. C. de epiſc. & cler. l. de decernimus, 21. diſt. cleros, 16. q. 1. ſi cupis.

r Romanæ Eccleſiæ cui ſoli competit Cardinales habere, & non alteri, niſi hoc haberet ex priuilegio, uor. Compoſtel. de conſt. cum acceſſiſſent. Quia ergo erit de dn̄is Cardinalib. moderni temporis per dominum noſtrū Papā hodie p̄ſidentē, & ſuum anteceſſorē creatis: dicerentur ne de iure Cardinales Romanæ Eccleſiæ: vr̄ q̄ non, cum proprie Romana Eccleſia ſit in Vrbe Romana, arg. ff. de ver. ſig. l. bona ciuitatis: & l. eum qui, vnde a propria verbi ſignificatione recedi non dēt in dubio, nec ad abuſiuā reſpectus haberi, ff. de leg. 3. l. non aliter, in prin. & § 1. circa ſi. de ver. ſign. l. nepos. itē quia in vrbe ipſa locum ſedis Apoſtolicæ Dn̄s dr̄ elegiſſe, extra qui fil. ſint legi. cap. per venerabilem, § rōnibus, & ipſam vrbē Apoſtolus Petrus & Paulus vno die pro merito, loco vno pro gloria, ſub vno p̄ſecutore pro pari virtute cōpaſſi glorioſo cruore martyrii Chriſti Domino conſecrarunt, 1. q. 7. c. beati, extra de elect. fundamenta, & ad illam venit Dn̄s iterum crucifigi, vt dicto §. rationibus, ſcilicet in perſonam Petri, 2. q̄ō. 5. nolumus. Sed his & aliis omiſſis, quæ poſſent ad hoc allegari, dicas contrariū, certū eſt, n. q̄ Deus non in loco, ſed in perſona S. Petri ſuam Eccleſiam fundauit, dicens: Tu es Petrus, &c. vt in Euangelio Mat. & recitatur, 21. d. § 1. &c. vt no. in dicto c. fundamenta & poteſtas clauiū Petro data in eius perſona ſuis eſt ſucceſſorib. attributa, 40. d. c. non nos, extra de tranſla. epiſc. quanto. & c. inter. de re iud. ad Apoſtolicæ, § nos itaque li. 6. conſtat ēt perſonā nō ſolum ſedē uel cathedrā facere, 40. diſt. c. multi. Not. ēt de iure epiſcopum eſſe in eccleſia quo

Statutū pœnale q̄nque extendit ex rōnis idētitate.

Card. quare ſic dicti.

Card. per papā creati vbicunq; an dicant Cardinales Ro. Eccleſ.

Eccleſia fuit fundata nō in loco, ſed in perſona.

Digitized by Google

ad gubernationem & proteſtationem, & eccleſiam eſſe in illo quo ad obedientiam, 7. q. 1. c. ſcire, ubi eſt ergo ſummus eps, qual eſt papa, ibi eſt Romana Eccleſia, ibi eſt ſedes Apoſtolica: nam cum de iure communi in eccleſia vacante ſit electio facienda 23. diſtinct. in nomi-

ca, nos vniuerſali b Eccleſiæ ſeruiendo c ſingularum d Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, e ac regnum f filiis, g qui propter

ne Domini, extr. de ele. quod ſicut, & papa vbicunq; moriens, ſit ibidem vel ſaltem in ciuitate proxima non paſtoris electio facienda, ext de elect vbi maius, § porro, & c. ne Romani, cle. 5. ergo ſequitur q ubi Eccleſia Romana, & ſedes Apoſtolica vacet, & ſic neceſſario h̃ dici, q ibi ſit, in qua nõ pt vacare proprie, niſi vbi vbi eſt, ſicut non poteſt quis mori vbi non eſt, nn. Gul. de elec. commiſſa. lib. 6 au pmiſſa faci tans exp: eſt eccta de præb c. præſenti. libro 6. vbi no. Gul q vbi eſt papa, ibi eſt Romana curia.

Vbi papa ibi Rom curia.

Ex his igitur reſultat clare, q creati Cardinales per papam vbicunque, dici debent Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & diligenter aduertenti facilis eſt reſponſio ad ad allegata in contrarium, licet n. Deus diſpoſuerit in in vrbe Romana Apoſtolos martyrium pati, & ipſam eorum ſanguine conſecrari: hoc fuit ideo, vt in ea quæ caput erat ſuperſtitionis caput eſſet authoritatis, & vbi gentilium principes habitabant, ibi Eccleſiæ principes morerentur, vt d. c. beatiſſi. quare non ſequitur, q ibi ſolum & non alibi, i. vbi papa eſt. ſit eccleſia Dei & ſedes Apoſtolica, licet etiam reſpectu habito ad locum peculiarem in vrbe Rom. dicatur Eccleſia Romana, q verum eſt de illa, qua membrum eſt vniuerſalis Eccleſiæ, ipſa autem vniuerſalis Eccleſia in plura mẽbra hodie eſt diſpẽſa, 7. q. 1 Nouatianus, in perſona Petri fundata cenſetur fuiſſe vbicunque fuit Petrus, & adhuc eſſe vbi eſt hodie ſucceſſor eius, vt dixi, & patet expreſſe p nũc textũ. Sed ideo gñaliter dr̃ Romana, a ciuitate in qua Petrus fundauit Eccleſiæ mortem ſub ſpiritualem.

a Circa nos adiſtitat ſenatorum alteri principis aſſiſtẽtium, de quibus eadem ratione de dominis Cardinalibus poteſt dici, q cenſentur pars corporis principis, vnde ſicut in illis, ita in iſtis crimen læſæ maieſtatis committitur, C. ad leg. iul. maieſt. l. quiſquis, ea. ra de pœ. ſelic s, lib 6.

b Vniuerſali, quæ proprie dicitur collectio fidelium, de conſec. diſt. 1. c Eccleſia, & dicitur vna, quia vna fides, ext. de ſum. Tri. firmiter, § vna, in plura tamen mẽbra ſingularia per orbem terrarum diſtributa 7 q. 1 Nouatianus, 16 q. 7. c decimas.

c Seruiendo. Not Cardinales dici ſeruitores Eccleſiæ: nec mirum, cum & Papa ſeruire ei dicatur, quare ſe ſeruum appellat, & Imperator ſeruum vltimum Eccleſiæ ſe vocat, C. de eccl præfect. prę l. quas gratias, § 1 cupiens Dei, & eccleſiæ ſeruitium adimplere, ea. l § hoc ẽi ordo com ſeruiendi eſt in humana creatura, vt inferior ſuperiori deſeruiat: aliter enim vniuerſitas nulla poterit ratione ſubſiſtere, niſi ex diuerſitate graduum ordo diuerſitatem in ea ſeruaret 89 d. c. ad hoc

d Singularum eccleſiarum. quæ membra dicuntur vniuerſalis eccleſia, 7 q 1. Nouatianus.

e Se impendunt ſeiſe exhibent & promptos & obſequiales offe. ſimi hure extra de el. ... ſeu. ex dilectus.

Papa, & Imp. vocan. ſeruos.

f Regum. intel. ge catholicoru in machium enim filius non eſt veriſimile papam voluiſſe aliquid prorogatiuæ circa plu. ab ſacern beneficiorum ſeruare, cum de iure commu. ſiliorum ipſi capaces non ſint, ſaltem vſque ad ſecundam generationem, de hæret. quicunque § hæretici, lib 6 per lineam tamen maſculinam deſcendentes con ... ſeliciis, & hoc verum eſſe probabiliter poteſt dici de diſpenſationib. per eos obtentis poſt incurſam hæreticum p parentes, quia negari nõ pt, quin tales diſpenſationes ſint nouum ius eccleſiaſtici acquiſitiua, a quo tales excluduntur, ut d. ẽto § hæretici. Sed ſi ponas diſpẽſationes obtinuiſſe añ hæreſim parẽtũ, erit

ne idẽ? Credo q non: immo habebit locũ q hic dr̃, q ius qſitum filiis, p talẽ hæreſim parentũ tolli non debet, arg ff. de ſena. l. filiam, de pœnis, l crimen C. eo. ti. l. ſancimus, ext. de his, q̃ fi a mai par. c quæſiuit, & arg. dicti c. q cunque, § ad hoc, & § vlt. vbi poſt hæreſim parentũ prohibet̃ filiis beneficiorum acquiſitio, non tolli ante facta, & emãcipatio facta de liberis poſt hæreſim parẽtu, nulla dr̃, ergo a cõtrario ſenſu ante bene tenet, & ſuo vigore potitur, ita & hic quia non portabit iniquitatẽ patris filius, 1 q. 4. c. 1 & ſ. arg. C. de hæret auth. idem eſt potiſſime, quia tales diſpenſationes non peruenerunt ad filios ex perſonis parentum, ſed aliunde argu ad hoc, ff de inter. l. & releg. l. s. de decu. l. 2 § nullum de iurepa. l. 3. in fi de bo. poſſ. contra tab. l 3 §. emancipatus Sed iuxta hoc quæro: pone aliqua nobilis vel alia mulier fuit vxor regis, illoq; mortuo retinuit dignitatem reginæ, ff. ad munici. l. fe. l. 1. § vidua. ext de fo. comp c ex parte, ſed poſt ſuſcepit filium ex aliquo nouo marito, nunquid ad illud extendetur q hic? Dic q nõ: tũ q a non eſt filius regis, q iſte textus expoſcit: tum quia & ſi marito, non tñ a rege illum ſuſcepiſſet, ad illud quod hic dicitur, minime traheretur: nam contrahendo cum viro inferiori, q iã rege il adeſſe habere dignitatem reginæ, C. de inco. & muni l. vlt lib. 10. & d § vidua, & § de ſena. l. fæmina, C de nup. l. cum te & d. ex parte, & ſic nec ex rege nec ex regina ille natus eſt, quod hic requiritur, & quia in ipſo deficit claritas generis regalis, & potiſſime ob verbum duntaxat, quod de ſe omnium a ſortium quam regum filios excludit, arg ff de titu vi. & oleo leg l. auin certus de contrah emp. l. ſi debitor, §. v enim: ſe.

Filii hæret. an perdant ſuam diſpenſationẽ p hæreſim parentum.

Regina vidua reginæ nomen perdit ſi nubat inferiori.

g Filiis, quid autem eſſet de filiabus: pone autem quod tempore huius conſtitutionis aliqua filia regis diſpenſatiue teneret duas abbatias, uel alias dignitates Monialiũ, nunq d exceptio, q̃ hic fit de filiis cenſebitur facta de filiabus? Vr̃ quod non: certũ eſt. n q o d filia non eſt filius, & textus filios excepit, & illos duntaxat vr̃ excipere, cum dicit, duntaxat. Sed contrariũ teneas: q a hæc cum ſit ſauiatiua iuris ex diſpenſatione legitima, quæ ſit rigoroſa eſt, & quoad hoc odioſa, quare reſtringenda, de reg. iu. odioſa, li 6 ff de lib. & poſth l cũ quidã: quare p conſequẽs exceptio q eam ſit, eſt fauorabilis: & hoc denotant verba hic poſita, p rogatiua gratia, & c. quare ext. eẽda, vt dictis iurib & de pb cap. ſi plurib. lib 6 vt ſic & ad filias referatur, cum in eis generis claritas inducens prærogatiuam gratiæ vt hic dicitur, ſicut in maſculis reperiuntur, ff. de ſena l. fœminæ, & l. filiam, occ dẽt in eis accuſari natura: quia ipſa maſculos non generant, C de lib præte l maximũ vit ũ de legi hæc l lege. 1 2. tabularum, & quia in fauorab. lib. appellatione & totum filiæ continentur, ff de teſta. tute. l. ſi quis ita dixerit, de leg 2 ſi ita ſit ſcriptum. Et verbũ duntaxat, hic poſitũ excludit hic filios aliorũ, q̃ regum, vt dixi ſup in gl præcedenti, nõ aũt regũ filias, cũ pro filiis ſint ſolida quo ad hoc, ut prædixi, & pbat, ff. de verbign. l. filii, & arg de mu & honu. l. vacatio, de iure immu. l 4. ſed pone quod talis filius vel filia concepti fuerint tpe quo pater regnabat: ſed tpe quo naſcuntur deſijt eſſe rex puta quia depoſitus uel iuri regni renunciauit, nunq d ad talẽ filiũ vel filium exceptio q̃ſi: hic tenueris Dico r̃ q hic, quia concepti pro iam natis habentur, quoties de eorum commodo tractatur, ff. de ſtat. homi. l. qui in vt t eſt, vnde ſuperueniens patris calamitas, ſeu caſus non tollit eis dignitatem quæſitam ff de ſena l. filiam, & eſt expreſſum eod ut. emancipatum, § ſi quis conceptus, & ibi eſus, & de decur l. 2 § ſi filius, vel ſi pr̃, & §. proinde, vnde nulla relinquitur, qõ, cũ iſt caſus legis, in corpore auth. de nõali. ſecundo nube §. 1. C de ſui. l. ancilla, & in eis not. Sed q d eſſet econ trã: pone aliquẽ conceptum ex aliquo q̃ ſit rex.

Regum filiæ an potiantur priuilegio filiorum.

yum

Digitized by Google

puta ex comite, vel alio tempore quo naſcitur pater factus eſt rex, nunquid quo ad efficaciam exceptionis, q hic ſit, reputabit ille filius regis? Videtur q non arg contrã quæ no. C. de nup l. imperialis, §. & hic illud arg. C. de ſuis & le li. l. ex libera. vbi conceptus ex libera & ſeruo nõ habet priuilegiũ filii decurionis, licet pater factus liber poſſit creari decurio.

ſublimitatem a eorum.

Sed cõtrariũ dicas, q a expreſſũ eſt, ff de ſent. l. ſenatoris filiũ, & de dec. l. 2. in filijs, vt ſic natiuitatis liberorũ tpe ſuperueniens patris dignitas, eis pſit, vt ibi, & C. de natu. li. l. nup. & de nup ſi liberam. Non obſtat dicta lex libera q a ibi ab initio iure ciuili nullum fuit mãtrimoniũ inter liberam & ſeruum, q uare conceptus ex eis fuit natus ſpurius, vt ibi: nec libertas vel honor patri obueniens illũ legitimũ reddit, quare vt ip ſius nõ gaudet priuilegio filii decurionis, vt ibi dr, cum illegitimus originali nobilitate patris non gaudeat, ff de ſta ho. l. cum legitime. Item pone q natus eſt quis & conceptus ex nõ rege qui tñ rex fuit, & eſſe adhuc ſperatur, vt quia depoſitus eſt ad tps, ante aduentũ tpis illius mortuus eſt, nunquid iã natus reputabitur filius regis eſſe? Vr q ſic, ar. ff decu. l. 2. § ſi ad tps. Et idẽ vr dicendũ, ſi quis ſit conceptus ex non rege, & antequã natus, ſuus pater rex eſſe cœpit, & deinũ ipſo nõdũ nato pater eſſe deſiit rex, vt quia depoſitus vel alio mõ, natus poſtea filius regis videatur cenſendus, vt l. eo. l § præterea. Sed quid dices, an hic appellatione filiorũ continebuntur nepotes ſaltẽ nati ex filijs? Vr q nõ cũ ẽt in fauorabilib appellatione filiorũ non contineantur ff de teſta. tu. l q ſi nepotes, Inſti. qui dan tu. puſ § vlt. Sed contrariũ põt dici, ar ff de ver ſig l. liberorum, § ſed & Papinianus, & l. filij appellatio & l. iuſta, nam de propria ſignificatione verbi filiorũ, nepotes ex eis nati continentur, quia per eos vt per filios ſuorum memoria generis retinentur, vt dicto §. ſed & Papinianus, cuius generis claritas hic exceptionẽ inducit, licet aliqñ de vſu & de conſuetudine loquẽdi, aliter nepotes, aliter filij appellent, vt in pluribus iurib. & ſic no dicto §. vlt. quare in dubio hic filiorũ appellatio comprehendit nepotes iuxta propriam verbi ſignificationẽ, ad quã & nõ ad aliam in dubijs reſpectus habetur, ff, de le. 2 l. nõ aliter, de ver. ſig l. nepos, Et an qd hic dicitur de filius ſit intelligendũ de legitime natis, an ẽt de alijs, vt de oib. cũ oẽs ſint filii, & hic indiſtincte loquitur. Sed cõtrariũ videretur, cũ legitimi de ſe non ſunt capaces talũ bñficiorũ de filijs presb. c. 1 & ſi. nec dicitur fulgere claritate gñris patrũ, vt ſup. dixit, vñ nõ eſt verũ, niſi q hic, Papa tal. b. diſpẽſationẽ reſeruare voluerit. Sed ſuppoſito q diſpẽſationes ſufficiẽtes obtinuiſſent, oĩs illegitimatio fuit ſublata extra q filij ſint leg. per venerabilẽ, quare p hũc textũ indiſtincte loquẽtẽ reſeruare videtur, potiſſime cũ hic agit de ſublõne iuris p diſpẽſationẽ q̃ſit, vt ſu. tetigi circa pri bus gloſſę a Sublimitatẽ eorũ, hoc ad Card inales referas propter hoc q ſequitur de generis qualitate: q ad filios regũ proprie eſt referendũ, licet ad eos hæc ſublimitas referri poſſit, p hunc tex & arg. de p̃b. de multa, §. vlt. Iſta aũt ſublimitas in dñis Cardinalibus attendenda eſt principaliter quo ad mores & merita vitæ 3 a. d. c. miramur, nã nũ qui maior in honore fuerit, ille e iuſtior: ſed qui fuit iuſtior, ille maior, ſecundum Io. Chryſoſt 40. d. c. multis in ſi. & alibi legitur, q nõ in ſublimitate graduum, ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum Dei, extra de tem. p ord. c. ad aurea Sublimitas hic ſumitur quo ad eos pro ſtatus præeminentia vel excellentia; & vt alibi in corpore auth. de filijs ante dotaliu. natis in ſi. col. 3. quibus mona. eſſi. ſui in fi. col. 7 et ſim & dicto c. de multa, c. ult. Sed tñ (vt dixi) ſublimandi merita & mores non inordinati affectus ſunt intuẽdi, extra de præb. graue. Quid ꝑſumetur in dubio de ſublimato, an ob ſua merita, Vel ex al acãſit ſublimat? Dic ꝑſumẽdũ fore, q ob ſua merita ext. de ꝑſup. cũ in iuuentute, & dicto c. miramur, & 40 d. c. 1. & no. Ber extra de reſc. pſent, q

Nepotes ẽt regum cõtinẽtur appellatione filiorum.

v An illi veniant appellatione filiorum, vide q̃ dixi i c. ſtatutum de hæ. lib. 6 Addo hic ſinguli. Hipp. 3a. incipien. tuſcis. Fon.

Sublimari ꝑſumitur quis ob ſua merita.

hodie eſt ſublatum. Add hoc præſtat efficax arg lex dicens, q quãto quis melioribus præeſt tanto maior & honeſtior eſſe præſumitur, in corpore auth. de defend. ciu. §. nos igitur, col 3. licet gl dicat ibidẽ, q non de honeſtate animi, ſed ſæculi loquitur, & alibi loquitur, quãto quiſq; eſt celſior, tanto & alijs potentior, 16 q. 1. c. ſunt nonnulli, & quia ſacrilegij inſtar obtinet, dubitare an ille dignus ſit, quem princeps elegerit C. de cri. ſac. l. 2. 17. q. 4. §. qui aut, vet. ſi quis, alias eſt, ibi, &c. & ar. C. de aduo. diuer. iudicũ, l. reſtituẽdæ, in fi. Sed gratia huius quæro, quale ſit iſtius ſublimitatis Cardinalatus priuilegiũ? Ad hoc dicas, & q eſt multiplex priuilegiũ, quia hoſtiliter Cardinalem inſequens 37. pœnas patitur & incurrit, quas ſaltem oẽs non incurrit inſequens proprium ſuum epm, vt colligitur extra de pæ. felicis lib. 6. & eo. tit. c. ſi quis ſuadente, Cle. papa v. Secundũ, quia cũ dñi Cardinales ſunt legati, ñ terre poſſunt beneficia, et ad Papã deuoluta de pb. venerabilis, de off leg. c. officij li 6. Tertiũ, quia legati excõicatos pro iniectione manuum vndecunq, venientes abſoluunt, ext. de off. le c. excõicatos. Quartũ q legati de latere mare tranſeuntes, vti poſſunt inſignijs Apoſtolicæ dignitatis, puta paleſtredo, et equo albo, veſtimentis rubeis, frœno & calcarib. de auratis, & ſimilibus de priui. antiqua, ubi de hoc per Hoſt Quintum, quia dici poſſunt patricij, quorum nota in diademate principis ſcribi conſueuerunt, ſecundum Gul. no autem in d. c. officij. Sed cum ipſo tenere hoc caſu non audeo, quia patricio a Imperator ſibi in patres eligebat, inſt qui mo. ius pa. põt ſol. § filius, C. de conſu. l. vlt li. 12. Papa aũt Cardinales non aſſumit in patres, ſed tm in filios, extra de teſt. c. licet dilectus de p̃b. dilectu, niſi, faciat eos epos, quia tunc in fratres eos aſſumit extra de c. in tal. q̃ graui. Sextum, quia pars corporis papæ dici poſſunt ad inſtar ſenatorum, 6. q. 1. §. verum C. ad l. iul. mal quiſquis ſecundum Gu. notan ſẽ in dicto c. officij, vnde alibi no Inn q collegium habet ſenatum arg 90. d. Conſtantinus vt no. ipſe extra de re iud. cum te. & de hoc 16. q. 1. eccleſia. Illud aũt aliter perſuaderi põt: nam cum promiſcue loquendo de Cardinalibus, omnes fratres appellet: ipſi tanquã fratres corporis ſui pars fore ſunt cenſendi, arg. C. de agri. & cenſ li. 11 ſemnus, §. vlt. li. 11. & ſicut in perſona ſenatoru committi dr crimẽ læſæ maieſtatis, quia pars corporis principis cenſentur dicta l. quiſquis, ita & committi dr in perſonis dominorum Cardinaliũ, vt dictu c. ex cõicatis, ubi de hoc. Septimũ, q ex præmiſſis inſurgit, nã ſi ipſi cenſeantur veri patricij, ſtatim cum ſunt creati ſunt liberati a patria poteſtate, dictu § filius, & dicta l. vlt. de conſul. li. ſed hoc nullo iure cauetur, q tunc patricii, ſi cenſeantur ſenatores, non ſunt liberati ex hoc dicto § filius, cum ex illis dignitatib. ſolũ quibus libererentur a patria poteſtate, ex quib. liberatur acuriali conditione, in corpore auth. conſti quæ de di. §. gñaliter, col. 6. Sed a curiali liberatur p g i a. dignitates, C. de decu. l. vlt. lib. 10. de quarum numero non eſt ſenatoria. Quid ergo ſuper hoc dices? Dic q ſint creati Cardinales epi, nulla eſt dubitatio, q a tales ex epali adepta dignitate liberi facti ſunt patria poteſtate, in corpore aut. conſti. q̃ de digni, § illud, col 6 C. de ep̃ & cle. auth. ſed dignitas, alias ſuſcipit, ſed hodie, extra qui fi. ſunt legi. per venerab le. Sed ſi tm ſunt creati Cardinales, quid dices? vr q non ſunt liberati, nã cũ ius patriæ potatis conſiſtit in multis, puta in 6 quæ nominantur inſt. de patria poteſta § ius autem, non d bet dici ſublatum in parte: q ſimilem, niſi vbi in iure ſtatutu reperitur, cu non ſit lex aliqua illud dicẽs, arg in corpore auth de no ciu. ſecun nuptias, §. optimũ utriq. coll 1. vbi vr, non fraudetur pater iure filij, nec n. lex eſt aliq d tale dicẽs ad idẽ C. d coll. filiã d ſepti l diſſentiens et. de fu. negl. pi. Romana, ti. 6. i. c. te va e illa, & per hoc ſcribitur eruneſcendum fore loqui ſine lege i corpore aut. de tri. e & ſem. §. cond. ſeus, co. 3. & q a aliorũ honores aliis damnorũ occaſione fieri nõ oportet, C. de na. & muail & uiriuti, & de ſilentiariis, iubentes, l. 2. nec illi eſt cu alterius iniuria con

Cardinales nouẽ habẽt priuilegia.

Erubeſcim' ſine lege loqui

B 2 ſulcandum,

Digitized by Google

ſulendũ, 25.q.1.primũ eſt, C. de offi.pſect.verb.l.præfectus. Sed his nõ obſtãtib. contrariũ non improbabiliter põt dici: certũ eſt. n. q multiplex eſt dignitas ſæcularis vel officiũ, q̃ vel q aliquẽ liberat a curia cõditione, vt colligit dicta l vlt. C. de conſ.l 10.& illa eadẽ, q̃ eſt in num duodeno, vt p̃ dixi, hodie filiũ liberat a patria poteſtate vt dicto § gñraliter in quo numero computantur aduocati fiſci, queſtores, principatus agẽtiũ in reb. & ſimiles multæ, quib. minꝰ vr̃ q liberent, cũ extra eũ vi natu te nullus effici dicat pars corporis principis, & tñ liberant, ergo multo fortius dignitas Cardinalatus, ſũpto arg a minori de quo no. de ele cũ in cunctis, vñ licet nõ ſit hoc expreſſo iure cautũ, tñ de ſimilib ad ſimilia proceditur, ff de le. l. non poſſunt, cũ plura ſint negotia q̃ vocabula, ff. de p̃ſcr.verb l natura, & ſtatutũ in vno ſtatutum eẽſetur in alio vbi eſt penitus eadem vel maior ratio no. ff de iu. l. cum prætor, nec vr̃ demũ ex hoc pater vel iniuriã pa tiꝰ, cũ. n. naturaliter augmentum in honorẽ filij deſideret, extra de teſt. c. ſuper eo cum eadẽ perſona fingatur eſſe cum eo. C. de impub. & aliis ſubſt.l ult. & eadẽ cauſa, 25.q.3. in hac auctoritate, & excellẽtia & nobilitas filij patrem nobiliorẽ reddat, & laudẽ magnã patri afferat, & magnæ lætitiæ præbeat occaſionẽ, vt legitur in dicto § generaliter, & gloria patris eſt filius ſapiens. Prouerb. 17. & 25 c. 95. d. c. eſto ſubiectus in fi. tales honores, laudẽ, lætitiã, & gloriã dẽt omni pecuniario commodo, quod ex patria poteſtate poteſt contingere, pręferre ff. ſi quis omiſ cau teſta. l. Iulianus. Octauum priuilegium, q Cardinali aſſerenti ſe legatum creditur abſq; litteris 97. d. c. nobiliſſimus, licet aliqui hoc reuocẽ in dubium. Na. q aſſertioni, Cardinalis abſque actis creditur ſuper his quæ corã eo acta ſaltem de conſuetudine curiæ, extra de appell conſtitutus, vbi hoc no. per Hoſt. in verbo, aſſertioni, & pro tali conſuetudine poteſt eſſe ratio, quaſi credatur principem, qui ipſum ob ſingularem induſtriam explorata eius fide grauitate ad tantæ dignitatis magnitudinẽ adhibuit, non eſſe alias aliter proceſſurum ſeu iudicaturum eſſe pro ſapientia & luce dignitatis ſuæ, quam ipſe foret iudicaturus arg. ff. de offi. præfect. præto. l. vnica, circa finem.

Pater & filiꝰ finguntur eadem perſona.

ac generis a claritatem ſunt potioris prærogatiua b gratiæ attollendi, duntaxat c exceptis) deliberatione d ſuper hoc cum fratribus e noſtris habita diligenti, de f ipſorum conſilio & ex certa ſcientia g noſtra, in forma ſubſcripta duximus taliter moderandas h, quod per moderamen noſtrum effrænatam i circa eaſdem k perſonas talium

a Generis claritatem. No habendam rationem nobilitatis generis, & hoc ẽt in pœnis infligendis, de quo dic vt legitur, & no. 24. q. 1. quod circa pacem, extra de iniu. cum quidam ff de pœnis, l. quædam, de inc en. rui. nau. l pedius, C. de paga. ſacri & ſem. l. vlt. cum ſimilib. multis. Quantum in honoris exhibitione, & ſalutatione, & ſedis inter iudices aſſignatione, de quo dic vt legitur, C. de offi. diuer. iu. l. 2. & 3. vbi ſena. vel cla. l 3. § ſedẽdi, de offi. ciui iu. l. 2. de hoc ẽt no 3. q. 9. c. neceſſe. Quantum in beneficiorum obtinenda multiplicatione vt hic & de præb. eadem multa, § vl. Quantum in facienda de ipſis præ alijs cæteris paribus electione, in corpore auth. de defen ciui. § interim, col 3. extra de app. conſtitutis, cũ notatis in ipſis, Quantũ ẽt in beneficiorum æquali facienda diſtributione, ſuper quo vide quod dixi, ſup. eo c. in vers. mẽdicant, Nec non in aliorũ bonorũ vberi adminiſtratione, ac ẽt cõſumptione, ff de don. l. Lutius, §. nonnunquã, de adm. tu l cũ plures, §. tutor. de iud l. ſi longius in fi. de iure do l quæro, & in multis q uæ diligens indagator per ſe poterit reperire.

Nobilitatis ratio in multis ẽ habẽda.

b Prorogatiua gratiæ, ſimile de offi. de leg. hac conſtitutione, de officij, l. 6.

c Duntaxat exceptis, eadem verba reperijes de priuileg. cap ne aliqui, de offi. de leg. hac conſtitutione, li. 6. vnde hæc verba tollunt dubiũ, ſi qd fieret, an inferior Cardinale, puta patriarcha, primas, archiepiſ, abbas, vel filius inferioris regis, puta ducis vel comitis diſpẽſatione obtenta poſſit gaudere contra hanc decr. & dic quod non per hunc textum, & per ea quę notatur ſup. in verbo, cuicunque.

d Deliberatione, No. principem qui omni lege ſolutus 1, eſt ff. de leg. princeps. ext. de cõceſ præb. propoſuit. deliberatione velle vti ĩ agibilib. ſim. de offi. leg. ca. deliberatione, lib. 6. C. de le. l. humanũ, ne filiꝰ p̃ patre. ant. habita, ff. de his quæ in teſt. d̃ len l. p̃xime, d̃ iure pat. l. diui fratres. Et igitur exemplo quicunque alius idem facere debet arg. 79. d legitur, 2. q. 1. Deus omnipotens, extra de re iu. in cauſis, dubium n. non eſt omnia omnino quæ conſilio recto geruntur, iure meritoque, effectu & firmitate niti, C de rep. l. 5. & veritas ſæpius examinata ciſius ſplendeſcit i lucẽ, & fructus diuinus eſt iuſtitiam ſępius recenſeri, 25. q. 2. c. graue un de alibi ſtatuitur, q nõ cũ p̃cipitatione nec ſubitanee, ſed cũ deliberatione sũt ſententiæ proferendæ, C de ſent. bre. reci. l. 2. extra de re iu paſtorali, cle. 5. § verum, vb ẽt de hoc dixi.

1 Qualiter ĩtelligat principẽ ſolutũ eſſe legibus vide per S. Tho. 1. 2. q. 96. arg. 5. ad de Burchar. dol. 15. decretorum, c. 14.

e Cum fratribus collige hic, quod cum Papa de Cardinalib. loquitur, indefinite vel promiſcue appellat eos omnes fratres vt hic & in locis multis alijs reperitur: Et põt ratio reddi, quia licet ſoli epi Cardinales regulariter & peculariter fratres, cæteri vero filij appellẽtur, de crim. falſi, c q̃ graui, de teſtib. licet dilecte, de p̃b. dilectus, ne igitur epi notabili ſiaterno nomine nuncupandi, vt ibi negligi videantur, ideo & alii p̃ alios fratres appellantur, ar. ff. de iniu. item apud, §. hoc edictũ, 23 d c. quamquã extra de hære. c. ſi aduerſus. Et domini Cardinales nõ epi, qui fraterni nominis appellatione non ſunt nũcupandi, vt dicto c quã graui, niſi p̃ p̃ illos qui epiſcopi ſunt, fratres appellari merentur ſicut nepotes, ex filiis, qui vere filij non ſunt, nec ſic appellari conſueuerunt, ff. de teſta. tut. l. q ſi nepotes, inſt. qui da. tu pot. § ult tamen propter filios, & ipſi filij appellantur. Et ſic ex perſonis epiſcoporũ conſequuntur quod ex ſua ſingulariter non poſſunt, vt alias contingit, ff de ęd. edic. l. cum aut, § ſi de bo poſ. contra tabulas, l non putauit, §. ſi ex hæredatus, quæ re pig. ob. poſ. l. Ariſto. extra de priui. licet. § 3. de conceſ. p̃ęba. c. auctoritate, li. 6. cum multis ſimilib.

Cardinales an ſint a Papa filii, vel fratres nuncupandi.

f De ipſorum conſilio. ſ. Cardinalium, quorum conſilio Papa vtitur, quia vult, vt hic vides, non autem ad hoc de neceſſitate tenetur 2. vt no. extra de re iudic. ad Apoſtolicæ, lib 6. vocatus enim eſt in plenitudine poteſtatis, 2 q. 7. de cætero, extra de vin. pal. ad honorem, nec põt ei dici domina cur ita facis; de pœn. d. 2. § ex ſona. Et ſuper hoc, quia aliquandoque habent fieri ſimpliciter conſilio alterius, aliquando cum conſilio, aliquando de cõſilio aliqñ non poſſunt fieri ſine cõſilio, & aliqñ habent fieri cum alterius aſſenſu, & quid iuris in omnibus iſtis ſit, vide quod not. Compoſt. extra de conſl. cap. penul. & Gub ne ſede uacan. c. l 3. lib. 6. ibi dixi.

2 De hoc articulo vide pleniſſime Filippũ Frã cũ & alios doctores in ca. ſu p e de hæretib 6. Ho. & Ioannẽ An. in c. req ſiſti, de teſt. & Panormitanum in c. quæſiuit de his q̃ ſiũt a p̃l. ſine cõſen. c.

g Scientia, factum ex certa ſcientia Papæ robur obtinet firmitatis, etiam ſi de ſe nullum erat, extra de tranſact. c. 2. de accuſa. c. ad petitionem, 3. q 7. c. hoc quippe & arg C. de teſta. l. omnium de appari. iud. l. probatorias l 13.

h Moderandas, diminutionem non augmentũ denotat illud uerbum extra de verbo ſig c tranſmiſſæ.

i Effrænatam, l immoderatam & indecentem. ſimi. ff de teſti l. 2. in fi. extra eo. ti c. ſignificauerunt, & c. cũ cauſam

k Eaſdem perſonas. ſ. quaſcunque, præterquam hic exceptas, ut ſup. patet.

a Totali-

beneficiorum multitudinem reſrænemus, ipſique impetrantes fructu diſpenſationum huiuſmodi totaliter [a] non fruſtrentur. † ¶ Statuimus [b] itaque, & de fratrum ipſorum conſilio ordinamus, quòd obtinentes nunc [c] ex diſpenſatione legitima pluralitatẽ huiuſmodi dignitatum, perſonatuum, officiorum, aut prioratuum ſeu beneficiorum, quæ alias abſque diſpẽſatione [e] obtinere nequibant, vnum tantum ex dignitatibus, perſonatibus, officijs, prioratibus, eccleſijs vel beneficijs huiuſmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate, perſonatu vel officio, prioratu, eccleſia vel beneficio ſine cura, quæ habere maluerit [f], prætextu diſpenſationis ſufficientis circa id eiſdem indultæ, poſſint licite [g] retinere: Quæ tamen [h] teneantur [i] eligere [k] intra [l] menſem [m] numerandùm à tempore notitiæ [n] † conſtitutionis iſtius: cæteris beneficiis [o] cum cura vel ſine cura, quę ipſius diſpenſationis prætextu tenebant [p]; & quæ aliter non poterant [p] de iure [q] abſque diſpenſatione [r] licet retinere, quæ [s] nos † extunc [t]

Principis indulgẽtia aliquid afferre debet.

a Totaliter non fruſtrentur. ſic enim eſt interpretanda indulgentia principis, ut aliquam gratiam afferat impetranti. C. de legi. l. 2. ff. de iure imm. l. 1. in fi. extra de verb. ſig. c. in his, nec aliter eſt interpretanda, extra de ver. ſig. olim, ne alias deluſoria videatur, ff. ne quid in lo. pu. l. vl. de iud. l. ſi ꝑtor, ext. de uer. ſig. abbate § vlt & c. cũ olim. de priuil.

† al. fraudentur.

b Statuimus. hoc verbum rem perfectã ſignificat. & cum effectu, nõ verbotenus accipiendũ eſt, extra de ver ſig c. in his & tale ſtatutum principis, ex quo aio legẽ cõdẽdi factũ eſt, omnino ſeruandũ eſt, C. de legi. l. leges, 100. diſt. contra maiorem, 10. diſt. memoriam.

Cõſtõ an liget a tẽpe editionis.

c Nunc.] ſ. tpe publicationis hui⁹ dec. ante. n. nõ ligauit in corpore auth. vt factæ nouæ conſt. col. 5. extra de conſ. c. cognoſcentes, de pręb. cũ ſingula, §. contra, lib. 6. & ĩ. ſequitur, durũ n. eſſet ſentire, quod ſtatim a tẽpore editionis ligaret forte penitus ignorãtes contra iura. ff. de decr. ab ord. faci. l. vl. 30. q. 4 dixi Sain, 82. a. propoſuiſti, quid, enim peccare dicetur antiquitas, ſi huius decr. inſcia, C. de teſta l. iubemus, per conſenſum enim non ignorantiam volumus obligari C. de tab. generali.

Diſpẽſatio legitima quæ dicitur eſſe.

d Ex diſpenſatione legitima. ſed quã diſpenſationem reputabis legitimam? Rñdeo illam, in qua nihil tacetur, vel nihil exprimitur, quo expreſſo uel non tacito princeps veriſimiliter duci poteſt ad diſpenſationem deuegandam, de ele. dudum, §. pe de præb. c. ſi dignitatẽ, ele. 5. ſic. n. dici conſueuit in impetrationib. bñficiorum, de reſc. ſi proponentem, de præb ſi motu 1 &c. non põt, li. 6. Si. n. in illis tamquam ambitioſa ſit ſtricta interpretatio. de reſc. ſi gratioſe, & de ꝑb. quãuis, lib 6. ſic in diſpẽſationib. vtpote a iure cõi exorbitantib. extra de fil. presby. c. 1. & 2. lib. & argum. ff. de nata. reſti. l. 1. de excu. tu. l. qui teſtamento ſtricte forma mandati, in illis, & forma diſpenſationis in iſtis ſeruata ceſſante argumento in vtrulq; ſumpto a minori vel maiori, ſuper quo vide quæ no. per Hoſt. de reſcr. poſtulaſti, 1 & c. in noſtra, & per Inn. de cõceſ. pręb. dilectus, & quod alias ſuper hoc dixi dicto c. ſi dignitatem, & quod not. de capel. mo. ex parte.

a Vide quæ ibi notaui. Fõt.

2 Et Cynum in l. quæ fauore C. de leg. Font.

e Abſq; diſpenſatione.] illa autem facta per illum qui poteſt & legitime, vt dixi in no. pręcedenti, redditur licitum quòd alias erat illicitum arg. de ele. c. dudũ, §. nos igitur. de conceſ. præben. cum noſtris, §. nos vero, de iis ſa. cap. 1.

f Maluerit. reſeruat ergo optionem circa vnum cum cura, & circa aliud ſine cura ſicut alibi reſeruatur optio retinendi vnum de prius obtentis, de præb. cum ſingula. li. 6. & co. ut c. referente, c. præterea, & c. tuæ, ff. de col leg. illi, §. vlt. & per hoc refrænatur hæc effrænata multitudo ſuper retentione plurium: per hoc etiam in totũ non fruſtrantur effectu diſpenſationis ipſam obtinentes cum alias de iure communi vna dignitas uel perſonatus ſe non compatiatur cum alia, vel alio, ẽ ſine cura de præb. de multa, §. hoc idem, de ele. dudum, §. pen.

g Licite.] i. de noſtra licentia per hanc decr. conceſſa, vel. i. non obſtante alia iuris communis prohibitione.

h Quæ tamen. ſ. vnum cum cura, & aliud ſine cura, vt ſupra.

i Teneatur.] hoc verbum neceſſitatẽ videtur imponere eligendi.

k Eligere. ſimile de præb. cum ſingula, §. circa lib. 6.

l Intra. limitationẽ eſt tpis iſtud verbũ, & vltra illud non ẽ locus tali electioni, ar. ff. de fideicom. l. liber. Thais ancilla, §. intra, de le. 2. l. ſtatu liberũ, §. Stichũ, de cõd. & dem. l. ſi idiẽ. Sup quo vid, ſi placet quod no. pro & cõtra de cõceſ præb. c. cum et. Clem. Papa v. in glo. per hoc patet.

† No. hic per bari gl. in c. a de reb. eccle. nõ alie. lib. 6. dicẽtẽ cõſtõnẽ notã, quãuis non publicatã ligare ſubditos, allego etiã in c. 1. ibi, ſolũ ſufficit ꝙ poſt. ꝑla. l. ſi ff. de decr. ab ord. Fon.

m Menſem.] ſed quot dies faciẽt mẽſem? Dic ꝙ tot, quot continebit mẽſis, in quo fiet notificatio pręſentis conſtõnis, vt ſequit. r niſi. n. ſic dices, nõ numerare tur menſis a tempore talis notificationis: quod tex. requirit, & ſi de illo menſe erant aliqui dies lapſi, ſupplebuntur de ſequenti, argum ff. de uer. ſig. l. cum biſſextus, de diuer & temp pręſcrip. l. 1. de re iud. l. niſi les, ſic not. Har. de elect. c. quam ſit, & de reſcr. ſi propter tua. lib. 9.

† Vide quæ dixi in cle. 1. de cõceſ. ꝑb. de iſtis dictionib ea nũc, & ex tunc. Fon.

n Notitiæ.] ſ. vere vel interpretatiue, quę accidit lapſis duob. menſib. a tempore publicationis præſentis conſtitutionis, in corpore auth. vt factæ no. conſt. coll 6 extũc n. ius interpretatur & fingit quem habere notam conſtõnem principis, nec extunc eſt probabilis ignorantia, arg: 16. diſt. quod dicitis, extra de poſtu. prala. præla. c. 1. ff. de inſt. ac. l. ſed & ſi. §. proſcribere, cum ſi. A quo autẽ tempore ligent ſtatuta vel conſtitutiones aliorum, dic ſecundum quod no. Hoſt in ſumma, de conſti. §. quando.

o Cęteris beneficiis. ſ. non electis.

p Non poterant. ut ſunt perſonatus plures vel dignitates, etiam ſine cura ut ſup. dixi.

q De iure. per hoc videtur innui aliqua beneficia, et plura numero de iure communi poſſe teneri, ad idem de reſcr. c. gratia 3 li 6 & co. tit. c. gratiæ, cle. 5. ſic ſentit Inn. de præb. cum iam dudum, hodie autem aliter ſentire videtur ibidem, de conceſ. præb. literas, de his plene per Gulie. in Spe. tit. de leg § uidendum teſtat. uer. illud autem per Gul. dicto c. gratia.

3 Vide quæ ibi notaui ſup gl. de iure, & in c. cũ ſingula de ꝑb. a. eo li 6. Fõt

s Abſq; diſpenſatione.] per hoc excludit beneficia curata etiam vel dignitates ſeu perſonatus, cum non ſint dimittenda ſi ſint talia vel tales, quæ de iure communi plures vel plura poſſunt teneri, ut quia annexa uel annexa, dependentia uel dependentes ab aliis de præb. c. ſuper eo. de æta. & quali. eam te.

r Quæ.] l. beneficia curata, vel alia de iure ſine diſpenſatione non ſe compatientia.

t Extunc.] ſ. lapſo menſe a tempore notitiæ huius conſtitutionis, non ergo ante finguntur vel cenſentur vacare: verbum enim, tunc, extremum tempus ſignificat,

gnificat, ff. de cond & dem. l. 4. § 1. & eſt ſimile de pb. cum ſingula §. 1 & §. circa.

Tunc extreme in ipſo notat.

a Vacare decernimus. No. ex præte principia eccleſiæ induci fictionē vacationis beneficii, vbi alias non eſſet: naturam enim rei immutare poteſt in aliam, & fingere eſſe quod alias vere non eſt, C. de rei van. act. l. 1 & arg de conceſ. præb. c. cum ei ele §. on de tranſla. epi. c. quanto. Quib. ant auctoritatib. iuribus & rationib. probatur Papam habere auctoritatem in ſummam & excellentem, & poteſtatem in omnibus, & per omnia, & præ omnib. vide quod diffuſe no. Ho. in lib. extra qui fin. ſint legit. per venerabilem, §. rationibus.

1 Cū Papa dī immutare naturā rerū, intelligi in his q̄ ſunt iuris poſiti-ui, ut notatū eſt in c. q̄m, ext de tranſl. epi. in gl. in verbo; ueri Dei uicē in hac editione.

vacare a decernimus, coram b ordinario c ſub teſtimonio d publico intra idem tempus e verbaliter f & realiter g cum h effectu dimiſſis, & abſq; i

b Coram tunc coram aliquo fieri dr, cum fit eo præſente & intelligente, licet alias nolente: vñ coram demente vel infante, vel dormiente fieri non poſſet, ff de ver. ſig. l. coram.

c Ordinario. i. epiſcopo, vel ſede vacante capitulo, vt in § cæterum, ſed quem alias quam in caſu huius capituli appellabis ordinarium quo ad talem dimiſſionem? Videtur quod epiſcopum, cum præordinator dicatur in cunctis, 25 d perlectis, & quia omnes eccleſiæ cum ſuis iurib in eius poteſtate conſiſtunt, & regendæ ſunt parochiæ ſub eius tuitione, 10. q 1. decretum, & c. regenda, extra de relig. do. c. de xenodochiis, cum ſimilib. Sed cum non quæras de diœceſano, nec de loci ordinario, ſed ſimpliciter de ordinario, illum dicam ordinarium quo ad hoc, qui alias iure ſuo poteſt conferre, arg. extra de off. or. c cum ab eccleſiarum, de iud c decernimus, & de of ord etſi ab Apoſtolicę, cle 5. & hoc denotat tex. ſequens, cum dicit, ſiue noua collatione ab eo qui facere poterat facienda, ut ſic dimiſſio beneficiorum: tal ū fiat coram illis, a quib procedere poterat collatio. no. de renun. c admonet. Si autem quæreretur diœceſano vel ordinario loci nullo alio ſubiuncto, videretur de epiſcopo fore intelligendum, ar. de vi. & ho. cle. c diœceſani, de ætat. & qual. cum eccleſiæ, de ſequeſtr. poſſ. ad cōpeſcendas, cle 5 in quib de hoc dicit.

d Sub teſtimonio publico non dicit ſub inſtrumento publico, vel literis ſigillo authentico ſigillatis, ſicut alibi fit de ele. ut circa, de offi. or. cannonici, lib 6. 2. q. 1. legatum C. de epi. & cle. ſi quis per calumniam. quare videretur ſatisfactum fore præſenti conſtōni, ſi aliqua beneficia dimittuntur coram ordinario ſub teſtimonio fide digno teſtium, per quos facta dimiſſio reuocata in dubium probari poſſit arg ff de teſtam. l hęredes palā, de ritu nup. l. palam, in prin. & §. quę vt in adulterio, attenta mente potiſſime huius decre. ut plura beneficia ſe alias non compatientia non retineantur niſi hic reſeruata, quæ mens penitus eſt ſeruanda, ff. de excu. tut. l ſcire, § aliud, de ele ſi poſtquam, § 1. li. 6. vnde cū non arctet dimittendum ad dimittendum ſub publico teſtimonio ſcripturæ, relinquam diſpoſitioni iuris communis, arg. in lib. ſeu de cogn ſru. c 1. quo iure cauetur regulariter parem eſſe fidem teſtium & ſcripturæ C de fi. inſtr. l. in exercendis, de pac. l pactum, licet fallat in caſib ibi no & plenius per Hoſt. de cenſi. Romanam, li. 6. hoc maxime dico, q̄a plens conſtō contra non dimittentem ſub teſtimonio publico eſt pęnalis, ut ſequitur, quare ob odium pœnę vitandum, arg d cle ſtatutum de reg iur. c odia, lib 6. intelligatur teſtimonium publicum nedum inſtrorum ſed & teſtium: arg. ar. ad hoc extra de præb c beneficia lib. 6. vbi habens beneficium dimittere, liberatur dimittendo ſub qualicunq; teſtimonio, cum ibi ad certam ſpeciem teſtimonii nō arctetur: alias videretur arctari quis ad impoſſibile, ubi forte ſcripturæ teſtimonium habere non poſſet, quod ſeutire forte abſurdum: tutius tñ reputo quod ſub teſtimonio ſcripturæ fiat talis dimiſſio, cum promptior ſit probatio p ſcripturam, quam per teſtes, ff. de pign. l. contrahitur,

Teſtium & ſcripturæ fides par eſt.

2 Immo eſt verius, ponderando verbum, publico Fonta.

Probatio p ſcripturā eſt promptior quam per teſtes.

cum ſcripturæ fides non variet vel labilitatem memoriæ patiatur, ſed teſtium ſic frequenter. ff de Carbo edic. l. 3. § duæ cauſæ, de acq. poſ l peregre, § 1.

e Idem tps. i. menſis, ut ſup. Igitur ꝫ eundem mēſem intra quē dā altero de duob. hēt electio fieri, dēat alia dimitti per hūc reatū alias pęna ſequēs locum hēt: ſi n. aliter diceres, nō hēt fieri talis dimiſſio intra idem tempus, ſed diuerſū, arg ff. de cōd. & dem. l. ſi in diem, de fideicom lib. l. Thais ancilla. §. intra.

f Verbaliter. i. verbis expreſſis: quaſi non ſufficiat hoc in mente gerere, niſi uerbis oretenus exprimatur, ff de ver. obl. l. quicquid aſtringendæ, de cond. inde. l. quod ſ ſciens, C de cond ob cām, l. ſi repetendi. Et hoc ſane intelligas in illo qui loqui poteſt: in alio autem: puta muto facto, maxime ſine culpa, illa verbalis dimiſſio cadere nō poteſt: vnde videtur ſufficere quod nutu vel ſigno vel in ſcriptura, ſi ſit litteratus, ſe velle dimittere oſtendat, arg ff de leg 3 nutu de proc. l. mutus, de iure do. l. mutus, C. qui teſta fac poſ. diſcretis, ex. de ſpon. c. tuæ, &c. cum apud, non. n. talis videtur ad impoſſibile p hanc conſtōnem adſtrictus, 22. q 2 faciat homo 4. diſ. erit autem lex, ff de reg iu. l. impoſſibilium. Quid autem de illo qui loqui non poteſt, ſufficeret ne q̄ nutu, vel ſi ſigno ſine uerbis dimitteret? Videt quod, ar. dicti c. tuę, cum ibi no per Ret. & 43 diſ. c. ſit rector, per Io. & per hunc tex qui expoſcere vr̄ et verbalem & realem dimiſſionem. Sed non improbabiliter videretur poſſe dici contrarium arg. eorum quæ no. Hoſt. dicto c. tuæ, & in Summa, de ſpon. in rubricella, de matrimonio § quali. ter contrahatur, vbi tenet q̄ quod matrimonium per potentem loqui nutu vel ſigno cōtrahi pōt: non. n. quis vr̄ eſſe deterioris conditionis ex hoc q̄ loqui pōt, quin ſigno, nutu vel litteris exprimere ſuum conſenſum poſſit. ar. ff. de cond & dem. l. falſa, C. de adop. per adoptionem, & de digni. l. maior. de agen. in reb. l. hac ſaluberrima, li. 12 maxime, q̄a verba ad aliud inducta non ſunt niſi ad declarandum conſenſum, 22. q. 2. c. is autē, qualitercunq; ergo conſtet de conſenſu dimittentis, ſufficere vr̄, arg ff. de leg 3. l. Pamphilo, § propoſitum. & ad hoc facit quod no. C. de teſta. l. iubemus, § vl. Et tunc ſtudebis ad hunc textum, cum dicit verbaliter: ſubaudiens, vel alio modo æquipollenti, puta ſignis, nutu, vel litteris, ut mens ſeruetur, quæ verbis eſt præferenda, vt dixi ſup. in gl. non dicit, nam verba ad extraneum ſenſum trahuntur vt mens ſeruetur, C. de libe. præte. l 3. legis, n. verba ciuiliter intelligenda ſunt, ar. ff de ſerui. l ſi cui, cum nec ius calumniari, nec eius verba captari: ſed qua mēte dicantur conuenit animaduerti, ff. ad exhib. l. ad exhibendum, caute tamen egerit qui loqui poterit ſi verbali dimiſſione uſus fuerit intra tempus huius cōſtōnis, vt opinionum periculum vitetur, vt ſatisfiat ſuperſtitioſi huius tex. cum in his quæ de facto poſſunt deduci in dubium, tutius ſit ſequendum, ff. de ven. in poſ. mit. l. 1 § ſed ſi incertum, extra de ſpon. iuuenis. de ele. excom. min. c. illud, de pœnit. diſtin. 7. c. a. cum ſimilibus.

Beneficium ſi dēat dimitti verbaliter, qualiter a muto dimittitur.

Matrimonium p potētē loqui an ſine verbis poſſit contrahi per nut. ſolum & ſine.

g Realiter. q d coram poſſeſſionem dimittendo: parum enim prodeſſet verbaliter illa dimitti, ſi de facto adhuc detineatur, ar ff. de pig. act. non eſt mirum, de act. emp & ven. l 2 § vacua, extra dare ſed cum aliquib. & arg efficax ad hoc in corpore auth. de incell. nup. §. ad hoc quidem, col. 3 ex cuius mente videtur ſumptum, quod hic dicitur.

Tutius in dubiis declarāt iura ſequendum.

h Cum effectu. puta nullo in eis cuſtode perſe dimiſſo & abſtinendo penitus a perceptione obuentionum illorū bñficiorū: verba. n. cū effectu intelligenda ſunt, ff. ne q̄s eum qui in ius voc. l. ſi alium, § docere, quod quilq; iur. l. 1 §. hæc verba, extra de cle. non reſi. c. relatum.

i Abſque.) hac præpoſitio, abſq;, priuationem denotat.

Abſq;, & ſine priuant.

Digitized by Google

tat, ſicut & præpoſitio, ſine, ff. de exc. l. 2. § plures, & de inſti act. l. ed, & n § conditio.

verus extitit ex diſpenſatione, quam alius, qui nullum ius in eis habuiſſet: & hac credo iuiſſet mentem condi toris huius capituli: vnde eius verba indefinita ciuiliter & ſine calumnia ſunt intel igenda, ff. de leg 2 l debitor, § vlt. & dixi ſup in gl. 1. verbis.

eo, quod ad illa nunquam ſine noua ᵃ collatione, ab eo qui facere ᵇ poterit facienda, redire ᶜ ei aut eorum adminiſtratio. ne ſe immiſcere ᵈ præſumant: Alioquin ᵉ tam ᶠ his, quam alijs omnibus beneficijs ᵍ, quæ virtute huiuſmodi noſtri moderaminis retinere poterant (ᵇ vt præfertur ʰ) ſint ipſo ⁱ iure priuati & prorſus inhabiles ᵏ ad ˡ ſimilia beneficia ᵐ obtinenda.

a Sine noua collatione.] ergo cum illa poterit, ſumpto argu. a contrario ſenſu in iure fortiſſimo reputato ff. de teſta qui teſtamento, § mulier, de offic. eius cui. l. j. § huiꝰ rei, de teſt. l. ex eo. extra de his, quæ fi a prælat. cum Apoſtolica, § vlt & hoc verum, niſi ex illo ſequeretur abſurditas: tunc n. tale argumentum ceſſat, C. de epi. & cle. conuenticulam, cum ſimilibus, ceſſat etiam vbi iura alia contradicerent, no. de ſu. cōpe. ſi ſignificaſti 2. Sed huic obſtare vř extra de cle. commiſſa, § porro, lib 6. vbi beneficium amiſſum in illa vacatione prima, quæ occurrit conferri non poteſt dimittenti. Sed patens eſt ſolutio: quia ibi ex culpa ſua habens illud amiſit: qui abſque iuſta cauſa ceſſauit intra annum ad ſacerdotium promoueri: hic autem obtinēs plura beneficia, abſque culpa ſua licet non ſine cauſa aliqua dimittere habuit ex diſpōne huius conſtōnis ar. ad hanc ſolutionem, extra de æta. & quali. c. 1. de elect. cum in cunctis, § hoc ſane cum no. in eis.

1 Quia ipſum eſt mens legis, gl. in l. g teſtamento, § mulier, ff. de teſta.

2 Ego addo c. a nobis, 2. de ſen. excō. ibi Panor & Fel. 1 ſi § ſilius, C. ꝗ bo. qualib. l. pe. C. qui teſta. fac. poſ. quas II allegat, Bar. c. nullꝰ, de ſu. comp. quē vide late loquentē de ar. a contrario ſenſu. Font.

b Facere poterit.] illud dicit ideo quia alias pro non facta habetur collatio, quæ fieret per illum, qui non poſſet eam facere, 1. q. 7 Daibertum, extra de iurepat. c. quod autem, ff. de offic. proconſul. l. obſeruare, § vltimo.

c Redire. non eſt mirum ſi ad ea non pateat regreſſus, quia cum decernantur vacare per lapſum menſis, vt ſupra dicitur, ſine inſtitutione canonica non poſſent licite detineri extra de inſti. ex frequentibus de reg iu. c. 1. lib 6. & arg. ff. de decu. l. Herennius, in ſi. alιter ea recipiens, intruſus non intitulatus diceretur, de præben. cum, qui, lib. 6 extra de ele. quiſquis, & quali fur & latro, cum per oſtium ingreſſum ad ea non haberet, arg. de ele dudum, 2. & 7. q. 1 c. non ſatem.

d Immiſcere præſumant.] iure primæuo. cum nullum competeret, vt dixi in glo. præcedente. Quid autem ſi ad dimiſſa beneficia inſra hanc inſtitutionem aliqui rediſſent, vel eorum adminiſtrationi ſe immiſcuiſſent non iure ſuo, ſed alia cauſa probabili: vt puta ne ipſorum prouentus perditioni, ſeu conſumptioni expoſiti permanent, vel ne ab inimicis occuparentur, ſed vt ſalui reſeruarentur ſucceſſoribus haberet ne locum cōtra tales pœna ſequens? Vř q́ ſic, ob illius textus indefinitatem; quaſi in culpa cenſeantur immiſcendo ſe rei ad ſe non pertinenti, ff. de reg iur. culpa, vt ſic color omnis adminiſtrationis eis interdictus videatur argu. de ele. auaritiæ, lib 6. & in extrauag. ſi fratrum. Dom. Ioan. Sed contrarium credo ad inſtar tutoris, qui ante factū inuentariū adminiſtrare non pōt: & tñ ſi vt occurrat periculo bonorum conſumendū pupilli, adminiſtrationi illorū ſe pōt ingerere ſine pœna, ff. de admi. tuto. l. tutor, qui repertorium, & arg. ēt ad hoc ff. de ne. geſt l. nam & ſeruus, § ſi vino, & de fur. l. falſus, § alienum. circa fi. ex illa enim eā ſe adminiſtrationi ingerens, magis vř implere officium, ad qđ homo homini tenetur, ff. de ſer. expor. l. ſeruus, extra de teſta c. cum in officijs, 22. q. ca. a quā rei alienæ ſe immiſcere, vt no. dicta l. culpa, niſi enim ſic intelligas, quod in fauorem beneficiorum videretur introductum, in eorum læſionem & damnū retorqueretur: contra legem, ſancimus, C. ad Trebell. de ſecun. nup. l. generaliter, extra de regu iu. c. quod ob gratiam, lib 6. & officiū charitatiuum de ſe meritorium videretur interdictum, & eſſet pœna inductiuum contra communē legem, arg. ad hoc ſunt, ff. de iur. do. l. cū in fundo, & deterioris conditionis dicerentur talis ſe immiſcēs ex hoc, q̃ ſemel bñficiorum illorum rector

Tutor qñq; añ inuētariū pōt adminiſtrare.

e Alioquin. ad omnia ſupradicta referas: & expone, id eſt, ſi intra menſem, vt ſup. nō elegerint, vel ſi nō electa non dimiſerint. vel ad dimiſſa ſine noua collatione redierint, vel eorū adminiſtrationi ſe immiſcuerint.

f Tam his.] ſcilicet, non dimiſſis: ſi ad illa redire uel adminiſtrationi eorum ſe immiſcere præſumpſerint.

g Beneficijs] ſ. uno curato, vt ſupra.

h Vt præfertur.] ſ. in verbo, ſtatuimus.

i Ipſo iure & ſic eſt canon latæ ſniæ, ſimile de elec. auaritiæ, & c q̃ ſit, cū ſimilib multis. Sed hic fortiter obſtare vř de pb. cū ſingula, § ſtatuētes, & § circa eos, ubi nō eligētes ĩ. mēſem uel nō electa dimittētes, non ipſo iure, ſed per ſniam priuantur illis Sed in alio illi incurrūt maiores pœnas q̃ in iſto: cum ibi ex hoc fiāt intelligibiles, & ſic inhabiles nō dum ad ſimilia obtinenda bñficia, immo ad maiora, hic aūt ſolum ad ſimilia: quare ibi exaggeratur pœna in uno, mitigatur in alio hic aūt non ſic: Item hic fauorabilius eſt actum cum eis quam ibi quia ex moderatione huius conſtitutionis permittitur duorum bñficiorum retētio de iure cōi ſe aliàs non compatientium: quare eius non debent perſtui beneficio, q̃ contemnendam conſueuerunt pro nouo beneficio uetus eligentes, grauamen at. ad hoc, C. de iur. del. be. l. ult ſi uero poſt quam, & § ſin autem ibi autem non permittebatur, niſi ſolius non unius retentio: quare ibi minor pœna quam hic.

Oppoſitio cōtra textum.

k Inhabiles] iſta inhabilitas ambitionis uitio inducitur, ut de elec. dudum 2 de pb. cū ſingula, lib 6. & ſic colligere hic illud quod dic conſueuit qui totum uult, totum perdit, ſim le de præb de multa, & dicto c. cū ſingula, de deſpon. impu. c. acceſſit, de reſcr. ea tenore, de trāſla epi. & quāto, & arg. C. qui militi nō pñt, l 3. li. 12.

l Ad ſimila.] ſcilicet iam non obtentis, uel non dimiſſis

m Bñficia] ſ cum eum diſpenſationem in ſui retentione expoſcentia Nunquid igitur hæc inhabilitas i l. s reddit, ille intelligitur inhabiles ad ſimplicia curalia beneficia obtinenda? D. eas q̃ non, tum ob odium pœnæ de iure autē reſtringendæ, ff. de pœnis, l. interpretatione, de pœn. diſt. 1. pœnæ. Tum quia inhabilitas ob pœnam ad maius aſſequendum, nō cēſet inhabilitatus ad minus, ff. de interdic. & releg. l. relegatorum, § ſolet Tum ēt quia in illis ſimplicib. hæc inhabilitas à iure non inducitur per hanc decr. ergo per hominem induci non dēt, ff. de teſt. l at ſi quis, § & generaliter, de ſepul. uio. l. 3. § non perpetuæ, 33 q 3 § in hoc cōtenti n. debemus eſſe pœnis legibus comprehenſis, ff. de uer. obli. l ſi ita ſtipulat o, tum etiam quia ſi huius canonis conditor uoluiſſet inducere inhabilitatem in ſimplicibus, hoc utiq; expreſſiſſet, quid eum non fecerit pro omiſſo dēt haberi, de deci. ad audiētiā, C. de cad. tol. l. unica. § ſin autē ſēſcimus. Tū etiam quia in certis beneficijs inducta non extēditur ad alia, de elec. ſtatutum, lib. 6 Tum inſuper quia inhabilis, de ſui natura ad maiora beneficia conſequenda, non ſic inhabilis cenſetur ad ſimplicia idem ergo cēſeri dēt de reddito inhabili ea aduētū per hanc conſtōnem, argu. extra de fil. presby. c. 1. & ult Quod autem dicit, ſimila, ſub audias & merito, uel maiora, de elect dudum, & p ea q̃ dixi ſ. in parte prima, in uerbo, quamuis modicum

a ſua

Per hoc aũt a ijs b qui dignitates, perſonatus, officia vel l alia beneficia curã animarum habentia ex diſpenſatione, quę ius c † tribuat iuxta noſtram moderationem præſcriptam d, obtinẽt, & alia ſimilia beneficia noſtrorum, vel aliàs eorundem prædeceſſorum auctoritate litterarum expectãt: cum quibus e eſt, vt illa cum vacauerint, recipere, & vna cũ obtentis retinere licite valeant, diſpenſatum, nolumus derogari, f quin ea cum g vacabunt infra dicti h tẽporis ſpatium poſſint eligere, & dimiſſis i alijs recipere in forma pręſcripta k, ac licite l retinere: pęnas ſimiles incurſuri m, ſi huius noſtræ contraire o præſumpſerint ſanctioni p. Porro q quia quorundam oculos r ſic auaræ cupiditatis vitium s excęcauit, quòd plurima talia u beneficia ſimul abſq; diſpenſatione canonica retinere pręſumunt: Nos de illis præſenti decreto x ſtatuimus, vt omnia & ſingula beneficia ſic y detente, illo z tantum retento, quod vltimo a receperũt, dummodo in b eo ex collatione c canonica competat d ius eiſdem, intra

a Per hoc autem.] ſ. quod hic ſtatuitur, ut non curatum bñficium ad aliud incuratũ ſi ſe alias non cõpatientia, quis valeat eligere intra menſem, & electa retinere, &c. omnia dimittere, & quod alias pęnas hic poſitas patiat.

b Iis. datiui caſus eſt pluralis numeri.

c Quæ ius tribuat.] vt quia eſt legitima, ſufficiẽs, & quæ dicatur legitima ſup. notaui ĩ verbo, legitima

† No. tex. ꝑ ſtatuto faciẽte mentionẽ de bñficijs, q̃ iure obtinẽtur nã in tali veniunt bñficia diſpẽſatioe retenta per tex. hic. Font.

d Præſcriptam. dic vt ſup. no. verbo præcedenti in gl. ſ. cum cura.

e Cum quib. eſt.] ſume verbum diſpẽſatum, quod eſt inſita.

f Derogari.] non immerito, quia qua ratione de pluribus iam obtentis vnum cum cura, & aliud ſi ne cura poſſunt eligi eadẽ ratione de obtinendis, prætextu diſpenſationis, quę ius tribuat.

g Cum vacabunt.] illud dicit, quia non vacantia effectualiter quiſque eligere non poteſt, de cõceſ. præb. c. qui in viuorũ, 7. q. 1. non futurę. & cap. cum qui ff de vulga. & pup. ſubſtit. l. moribus. §. interduos, licet impetrans, cum clauſula acceptandi incertum, puta primum vacaturum vel ex cauſa ſecundum poſſet acceptare quo ad hoc, vt manus ordinarij ligari dicantur, de conceſ. præben. quia cunctis, §. pen. & cap. ne captandæ, & cap. executor, de quibus contra hoc poſſet opponi, ſed non obſtat per iam dicta.

h Dicti temporis.] ſ. menſis, vt ſup. in verbo ſtatuimus.

i Dimiſſis.] ab his, ſ. prætextu moderaminis huius conſtitutionis obtentis.

k Præſcripta.] ſup. in verbo, ſtatuimus.

l Licite retinere.] ex huius capituli permiſſione etiam hic adde quod dixi ſup. in uerbo, diſpenſatione.

m Pœnas ſimiles] ſ. illas, quas patiuntur illi, qui tempore huius decr. plura talia beneficia obtinebant, & formam huius decreti non ſeruauerunt.

n Incurſuri.] ſ. priuationis ipſo iure non dimiſſorum, prætextu moderaminis huius decr. obtentorum & inhabilitatis ſimilium obtinendorum.

o Contraire.] ſ. non eligendo intra menſem, vel nõ eimittendo beneficia non electa, vel ad dimiſſa ſine noua collatione & electione redeundo vel eorum adminiſtrationi ſe immiſcendo, vt ſup. Sed à quo tempore computabis iſtum menſem? ipſum. n. non potes computare à tp̃e notitiæ huius conſtitutionis, cum expectantib. poſt eius publicationem hic reſeruetur ius. Dicas igitur ipſum computandum hoc caſu a tempore notitiæ vacationis vere vel interpretatiue beneficij recipiendi, iuxta c. cum ei de conceſ. pręb. Cle. 5. nõ ante, per ea quę dixi ſup. in gl. ſ. tempore publicationis, ſicut nec habenti conferre currit tempus. niſi à tempore ſcientiæ, de conceſ. præb. quia diuerſitatem, vtrum autem in illa præſumatur ſcientia vel ignorantia vide quo no. Hoſt. eo. tit. c. ex parte aſtenſis, ſuper verbo, recurrerunt.

p Sanctioni.] ſanctio proprie eſt principis conſtitutio pęna adiecta 3. diſt. ſumma, qualis eſt iſta, vt patet ſupra.

Sanctio quid eſt.

q Porro.] Tertia pars.

r Oculus. ſ. interioris intellectus, de illis loquitur non de corporalib. vt alibi de ele. quorundam, lib. 6. Oculi enim tales debent eſſe deputati ab omni cõſcientię prauitate, 1. q. 1. multi. de hoc in dicto c. quorundam, oculi vero corporales debent eſſe pudici ab omni immundo aſpectu. 32. q. 5. qui viderit. aliquando vero eccleſiæ perſonæ adminiſtrandæ rei præpoſitæ dicuntur oculi, qui peruigiles & prouidi debẽt eſſe in agibilib. 93. diſt. diaconi, 6. q. 1. c. oues, extra de offic. archi. ad hoc, §. 1. 29. diſt. c. pęnis.

Oculi ſunt duplices.

s Vitium. ergo vitandum, cum ſit animarum deuoratiuũ de vſu. ca. vſurarum, lib. 6.

t Excęcauit.] not. auarũ dici cęcũ, q. a nõ habet oculos interioris intẽtionis ad Deũ, 47 diſt. ſicut. de ele. auaritiæ, &c. quorundam, lib. 6.

Auarus q̃ſtiter cęcus eſt.

u Talia beneficia. quę in parte pręcedẽti vocantur legitima vel ſufficiẽtia & hæc verba ſynonyma reputatur quo ad hoc: quia idem in effectu ſignificant, l. enim eſt canonica, per conſequens legitima, 3. diſt. cap. canon iuncta l. 3. ff. de legi. Item ex conſequenti ſufficiens: quia cum talis diſpenſatio lex priuata dicatur, 3. diſt. nc. cap. priuilegia, nihil imperfectum, nihil inſufficiens continere debet, C. qui mili. poſ. vel non, l. ſi quis ſeruum, lib. 12.

x Decreto.] qui ſit proprie decretum, vide quod no. 3. q in ſumma.

y Sic detenta. ſ. ſine diſpenſatione.

z Illo tantum. in hoc ſtrictius agitur cum iſtis cum diſpenſationem non habeant, quàm cum alijs habentibus, vt patet in parte præcedenti: & ratio ibi ex textu colligitur.

a Vltimo receperunt.] ſed quare magis permittitur illius retentio quàm aliorum: Potes dicere Ideo, quia & alia fuiſſent legitime quæſita per effectualem ſuſceptionem vltimi: prima oĩa vacaſſent ſicut vacaret primum vnicum, de p̃b. de multa. & eo. tit. cum ſingula. li. 6. niſi ex diſpenſationis virtute aliud contingeret, vel niſi ex cauſa in prima vel primo detineretur beneficiatus, vt no. 21. q. 1. ſi quis iam tranſlatus, & per. Pet. de Sam. dicto c. de multa.

b In eo.] ſ. vltimo recepto.

c Ex collatione canonica.] Sed qualis collatio poterit hic dici canonica: cum detentio plurium beneficiorum iniuſta quem à promotionem repellat. de elec. dudum 2. Dicat. q̃ illa q̃ facta fuit à Papa, non obſtante p̃dicta iniuſta detentione vel ab alio potente illam impromouibilitate tollere, arg. de præben. c. non poteſt, §. penul. lib. 6. r.

r Vide q̃ ibi no. Doct. in 1. col. & q̃ ego notaui in c. ſi gratioſe de reſcr. lib. 6. Font.

d Competat ius. No. per ſolam collationem canonicam ẽt ſine traditione tribui ius in beneficio, vt hic, & de præb. ſi tibi abſenti & c. quorundam, in ſi. lib. 6. & c. accedens. Sicut & in vltimis voluntatibus rei legatæ dominium ſine traditione trãſit in legatarium, & rei donatæ in eccleſiã, ff. de leg. 1 ſi tibi homo. cum ſeruus, de leg. 2 cũ pater, §. ſurdo, quemadmodũ ſer. ami. l. ſi parté. § 1. de furtis, l à Titio, C. de ſacroſ. ec. l. vl. Vñ &

bene-

Digitized by Google

bñficio collato & eius iurib agi poteſt p bñficiatum actione in rem, ẽt poſſeſſione nondum apprehenſa p dicta iura, ſic ẽt no. Compoſt. de coſt. cũ M in reb profanis regulariter ſecus eſt C. de rei ven. l. ſeruũ, de pac. l. tractionib. 1. ff. de fur. l. eũ q cũ ſimilib. Sicut aut inter iſta eſt dña in acquiſitione iuris, ſic ẽt aſt dña inter iſta in acquiſitione poſſeſſionis, ſuper quo vide quod plene no. per Inno. de reſtitut ſpo. c. in litteris, ſuper verbo, prius.

dea eps magis exequi ſui beneficij debitum dr̃, q̃ violentiam inferre, ſic no. Inn. & hoſ poſt eum, de reſt. ſpo. c. accepta, & de ſi. præb conſtitutus.

q Poſſeſſionem]ſ. pacificam, & ſuper hoc ſi placet, videas quod dixi & notaui de ele. commiſſa lib 6.

a Hinc eſt q̃ poſteriorem ptor cui primo res ẽ tradita. p̃fertur primo emptori, cui res tradita nõ ẽ l quotiens, C. de rei vẽ. de qua l. vid Hippo. in l. q duob. ſi. de fal. & ad iſtã gl. faciũt no. i c. ſi tibi abſenti, de p̃b. li. 6. & Inn. i c. inter cętera, de p̃b. & vide q̃ notaui ad ſi. c. de acceſ. p̃b. li. 6. Font.

tempus (vt præſcribitur) limitatum a, verbo b & facto c, ac ſine d fraude coram e ordinario ſub teſtimonio ſimiliter publico dimittere teneantur. Quod f ſi non fecerint, etiam illo g ſint ipſo h iure priuati, in quo ius eis alias competebat, & inhabiles penitus ad quęcunque i obtinenda eccleſiaſtica beneficia cenſeãtur. Qui vero k deinceps l receperint m dignitatẽ, vel perſonatum, ſeu officiũ, aut aliud beneficium animarum curam habens n annexam, ſi antea ſimile o beneficium obtinebant, illud (quo ipſo p iure poſtquam ſecundi poſſeſſionem q habuerint r, vel per eos oĩ dolo & fraude ceſſantibus s quominus habeant ſteterit, priuati noſcuntur) abſque moræ t diſpendio in ordinariorum u manibus dimittere x debeant pari y modo: Alioquin z extunc a ſint ipſo b iure ſecundo priuati, & nedum ad c ſacros ſuſcipiẽdos ordines,

a Limitatum. ſ. mẽſis, vt in parte præcedenti.

b Verbo.] hoc eſt quod ſup. dixerat, verbaliter, & dic ut ibi dixi.

c Ex facto. ſup. dixerat realiter in parte præcedenti: ſed idem eſt in effectu.

d Sine fraude. q. d. non retinendo illa p aliq̃ perſonam ſubmiſſam, & hoc deſignat q̃ in parte præcedenti dictũ fuerat, cum effectu.

e Coram ordinario. ſuper hoc verbo, & ſequenti dic vt vt ſup. proxi § dixi.

f Quod ſi non fecerint. id eſt ſi beneficia omnia obtẽta ſine diſpenſatione excepto vltimo rite collato, verbo & facto ſine fraude non dimiſerint.

g Etiam illo. ſ. vltimo recepto, in quo eis ius quæſitum fuerat ex canonica collatione vt ſequitur.

h Ipſo iure. dic ut dixi in uerbo ſimili ſup. prox. §.

i Ad quæcunq;. magis generaliter ſeu vniuerſaliter in hoc § incurritur inhabilitas iſta, quam ſup § prox. unde dicit quæcunq;, nedum ſimilia non dimiſſis, de quib nõ eſt dubium per § pręcedentem, immo etiam diſſimilia, puta, inferiora ẽt ſimplicia, cum dicat quæcunq;, ar. ff. de hær. inſt. l. hoc articulo, ext. de ma. & obed. l. ſtatuimus, illa quæ alias diſpenſatione præcedente legitime poterant retinere, & ad quæ dimittenda quis nullatenus arctabiliter, ut quem maior præcedit culpa, maiori plectatur vindicta, 50. d. cap. q a tua, & c. in quo maior eſt culpa, & extra de hæret. excommunicamus § credentes, & de cle. ex. mi. latores, & ff. de legem Aquil. l. item Mela. § ſi plures, ad leg. Cor. de ſic. l. ulu. cum ſimilibus.

k Qui uero. Quarta pars.

l Deinceps. poſt huius decr. editionem.

m Receperint. iuſte uel iniuſte: puta per uiolentiam uel uel intruſionem, de præb. eum qui lib 6.

n Habens annexam. ſuper hoc uerbo & alijs, quæ pręcedunt, dicas ut dixi ſup circa prin. decr.

o Simile. puta dignitatem, perſonatum, uel offm̃, ẽt curã, vel quodcunque aliud cum cura: q a quo ad hñdam pluralitatem idem iudicium eſt de illis, licet nõ curatis & alijs curam hñtib. ext. de præb. de multa § hoc idem de ele. dudum 2. § ſed cum in iure, non autem quo ad oĩa alia, ut colligitur de ætate & qual. c 1 iuncta decr. licet canon de ele. lib. 6. & colligi ẽt poteſt extra de cler. uel mo. c. ſuper ſpecula. iuncta. dec. ſtatutum, eo. tit. lib. 6.

p Ipſo iure. quaſi dicat non expectata ſnĩa hoĩs, cum ſit ſnĩa iuris. Ex vbi conſtat quem ipſo iure priuatum, uel aliquem ius non habere in beneficio quod detinet, de facto expelli ab illo per iudicem poteſt nec poteſt dicere ſe ſpoliatum, & ſic reſtituendum: quia in-

Bñficium de facto tm̃ obtinens, ab eſpo expelli poteſt.

r Habuerint.]ſubaudi & fructus ex eo percipere potuerint, tũ alias primum q̃s dimittere nõ tenetur, de præb. c. ſi tibi conceſſo. lib 6. 2.

a Vide q̃ ibi notaui ad tex. Font.

ſ Ceſſantib. nam dolũ vel fraudẽ adhibentes, in cõſequenda poſſeſſione hñi dẽnt quo ad hoc p poſſidẽtib. ff. de q. i. ſ lo. pub. l. 2. §. ſoc iter dictũ, & de reg. iu. l. qui põt facere, ſicut p contrarium dolo deſinentes poſſidere, pro poſſeſſorib ſunt habendi ff. de rei vẽ. l. ſi autem §. 1 de reg. iu. l. parem, & eo. tit. c. pro poſſeſſore, lib. 6.

t Abſq; morę diſpẽdio, q. d. nõ expectatoria ſnĩa priuatoria facti: vel litis conteſtatione: omiſſa facti allegatione, ut alibi, & ſimili modo exponi & dici conſueuit de reſcr. c ab excommunicato, de præb ſi beneficia, lib. 6.

u Ordinariorum. qui ſint illi, cauetur in prox. §.

x Dimittere hæc dimiſſio ad factum ſolum refertur, cum iure in illo competenti ſint priuati, vt ſup. dr̃, ſicut alias coniungit de ele. noſti & ibi no. cum ſim.

y Pari modo. ſ. verbo & facto, & ſine fraude cum effectu, & ſub teſtimonio publico, ut ſup. prox. § & præcedẽti: quod dic ut ibi dixi.

z Alioquin.]i. ſi primum adepta poſſeſſione ſecundi vel per eos ſteterit, a ordinariorum manib. ſine mora non dimiſerint verbo & facto ſine fraude.

a Extunc. non ergo ante, ut dixi ſup.

b Ipſo iure ſecundo priuati. per hoc patet, quod hoc decret. eſt canon latæ ſnĩæ, nedum in priuando quem primo beneficio tali per ſuſceptionem ſecundi ſimilis, immo & etiam priuando illum ſecundo, vbi illud non dimiſerit prout hic ſtatuitur, olim autem videbatur ſententia neceſſaria quo ad priuationem ſecundi, de præben. de multa, ver ſed ſi forte, vbi dicit, etiã alio ſpolietur, non dicit ſpoliatus ſit, & eo. tit. cum ſingula lib 6. cum dicit, repellatur, non dicit repulſus ſit, vt alias in ſimili dici conſueuit & notaui oe ſo. comp. ſi diligenti, de excõ. prælat. grauem, 11 q 3. inoliti, C. de iur. om. iud. l. in criminali, unde vi. l. ſi quia intantum in quibus & ſimilibus ſententia priuatoria eſt neceſſaria: quia ipſo iure vel eo ipſo non inuenitur inflicta. Et ita ſecundum hoc decre. de multa, dicetur per iſtã in hoc correcta: 3 vel trahetur ad iſtam ut uerbum ſpolietur, ibi poſitum exponetur .i. ſit ſpoliatus, vel ſpolietur de facto, quatenus de facto tenet: cum ipſo iure ius ſibi competens in illo amiſerit, ut hic dicitur: certum eſt .n. quod hæc decret. exaggerat pęnam, & inducit alias duas nouas, quæ ſtatim ſequuntur, quæ ipſo facto incurruntur, & quæ in dicta decret. non erant.

3 Circa iſtud punctũ vid ibi Pan. Font.

c Ad ſacros. de non ſacris nihil ſtatuitur hic, quare non videntur prohibiti ſuſcepti, arg ff. de interdi. & releg. l. relegatorum § vl. extra de big. c 2. cum ibi no. per Hoſt. de cle. pu. in duello, c Henricus, 50. d. quicunque, & c. placuit.

a § Quod-

Digitized by Google

a Quodcunq;] de hoc dic vt dixi ſup. prox. §. in gl. vlt.
b Vacatura] ipſo iure, ea diſpoſitione huius conſtitutionis.
c Vt præmittitur.] ſ. præcedente diſpenſatione electis duob. vno cum cura, alio ſine cura, vel illis non electis, vel cæteris non dimiſſis vel dimiſſis, ſi ad alia quis ſine noua collatione rediret, vt ſ. e. §. nos itaq;, vel nulla præcedẽte diſpenſatione retentis pluribus illiq; non dimiſſis, tertio vltimo ſibi collato, iuxta §. Porro, vel ſcđo ſiuit ſuſcepto, & primo ñ dimiſſo, iuxta iſtum §: in his enim inducitur vacatio per hãc conſtõnẽ, in oib. in §. nos, in vltimo recepto, in § porro. & in iſto, & hunc intellectum innuit § ſequens cum dicit, vt pmittitur pdictis, niſi enim ſic intelligas, videretur hic innui, quòd omnia beneficia in futurum vacatura per ſuſceptionem ſimilem eſſent huic collationi Papæ reſeruata: & ſuper eis ſublata ptãs ordinariis vel legatis ſedis Apoſtolicæ Cardinalib. conferendi quod ſit expreſſe cõtra decr. de multa, §. his quoq; & contra dec. cum ſingula. §. ſtatuentes, etiam de p. æ. & haberet dic. neceſſario, quòd illa iura cum ſuis ſimilib. ſint correcta, & non eſt veriſimile conditorem huius canonis hoc ſenſiſſe, ar. de ele. eccleſia 2. § denique. C. de inoff. teſt. l. ſi qñ, nam iurium correctio vitanda eſt, de ele. cum expediat, lib. 6. in corpore auth. de adm. offi in fi. coll. 4. nec voluiſſe in tantum reſtringere poteſtatem ordinariorum in beneficiis conferendis, in magnum forte periculum diuturnę vacationis, ar. eat. de priui. paſtoralis, de præb. ſtatutum 6. videtur ergo intelligẽdum hic reſeruationem factam eſſe de bñficiis, quæ per hanc conſtitutionem vacare cenſentur, & quæ aliis non vacarent, vt ſic hoc intelligatur in quantum minus derogare dicetur aliis iurib. cõib. ar. de reſc. c. cauſam quæ, de conſ. cum dilectus, ff de legi l. ſed & poſteriores, iuxta id quod alibi ſtatuitur: quoties enim ſermo duas ſignificationes capit, ea potiſſime recipiatur, quæ rei gerendæ aptior eſt, ff iun. cõ. non contraria, ff de reg. iu. l. quotiens idem ſermo, & alibi legit; quotiens ſine captione nihil inueſtigari poteſt, eligendũ eſt quod minus habet iniquitatis, vt e. ti. l. quotiens nihil, & opinor hanc mentem fuiſſe conditoris huius capituli.

Iuriũ correctio vitanda eſt.

d Vel dimiſſa intellige prætextu diſpenſationis ſublatæ, vt ſtatuitur, ſup. in §. nos itaq;, quid ergo ſi nulla ſint dimiſſa, iuxta illum §. ſed habens diſpenſationem ſuper plurib. omnia de facto retinuit contra hanc dec. quæ & qualia tam dimiſſa dices hic reſeruata? Videtur qđ nulla, ſed dic quod ſaltem cenſebũtur reſeruata tamquam pro dimiſſis habenda, vel tamquam vacatura, vt dixi in gl. præcedenti. Non ſic autem de obtentis plurib. ſine diſpenſatione, iuxta § porro, illa enim tamquam vacatura per ſaptum menſia non poſſunt dici reſeruata, cum tẽpore huius conſtitutionis editæ vacarent: ſed nec tamq̃ dimiſſa ſibi dimiſſa non fuerant, niſi diceres ipſa pro dimiſſis forte hñda. Sed ſi ponas ipſa dimiſſa, cenſebũtur ne ipſa reſeruata? Videtur quod non: ſicut nec dimiſſa prætextu adeptorum ſecundorum ſimilium: cum hic videatur Papa reſeruaſſe ſolum illa, quæ per hanc conſtitutionem ipſo iure dñr vacare, vt dixi in gl. præcedenti, vel quæ ſunt dimittenda ex diſpoſitione huius conſtitutionis, non autem alicuius.

e Noſtræ & ſedis Apoſtolicæ. differentiam collige inter iſta, de reſc. c. ſi gratioſe, lib. 6. & loca. l. 4. ſed in caſu præſenti quo ad effectum reſeruationis nulla videtur differentia: quia licet hæc reſeruata per conditorem huius cõſtõnis nõ conferẽtur: remanerent cõferẽda per ſucceſſorem, cum nedum ſibi reſeruauerit, ſed & ſedi ipſi, quæ non moritur, vt dicto c. gratioſe, & argum. in corpore

quin etiam ad habẽdum quodcunq; [a] beneficium eccleſiaſticũ inhabiles reputentur. Quæ omnia & ſingula beneficia vacatura (vt præmittitur) vel dimiſſa, [d] noſtræ [e] & ſedis Apoſtolicę diſpõni ipſorũ fratrũ conſilio reſeruamus [f]. Inhibẽtes, [g] neq; pter Romanũ Pontificem [h] quacũq; [i] ſit ſup hoc auctoritate munitus, de hm̃oi [k] beneficiis diſponere, [l]

auth. qño opor. epi. §. licentiam, col. 1. 13 q. 1. c. liberti.

f Reſeruamus ſed ſuppoſita plenitudine poteſtatis iuxta quam Papę dici non põt, dñe cur ita facis? de peni. diſt. 3. § ex perſona, ſi quęras à me quæ potuit eſſe cauſa rõnabilis, quòd ipſe talia bñficia ad ſe reuocauerit cõferẽda: poſſum rñdere quod cum ſollicitudo onerosa Pontificalis officii Papę impoſita, vt in extrauagan. eiuſdẽ dñi Papæ, quę incipit: Ad onus, multis indigeat miniſtris, cũ meſſis quidẽ multa, operarij vero pauci. 21. d. c. in. nouo, vocandis p eum in partem ſollicitudinis, 2 q. 6. c. qui ſe. extra, de viu uſu pal. c. ad honorem, quos remunerare, tenetur, necnon illos qui ſuis anteceſſorib. ſeruierũt, 12. q. 2. c. hoc hmõi, & c. charitatem, & c. eccleſiaſticis, & ad eius ſedem confluat vñcpnq; clerici indigentes, quib. paterna prouiſione ſubuenire tenetur maxime ne in cleri opprobrium mendicare cogantur, 93. d. c. diaconi, ext. de renun. c. ad ſupplicationem, habeatq; multis mundi magnatib. (illis potiſſime, qui Dei Eccleſiam in multis dotauerunt, vel illorum anteceſſores: & qui Eccleſiæ Dei fuerunt deuoti filii & defenſores] ſe fauorabilem exhibere, de reſcri ſedes Apoſtolica, in beneficiis conferendis ad eorum inſtantiam, vt ad ſubſidium Eccleſię pro temporecitius inducantur: & ne alias ab eo retrahantur, argu. C. de bo. quę libel. 3. ff de ope. pub. l 2. iuſtum fuit & æquum adinuentum modum per quem Papa poſſit de multis beneficiis prouidere, ut cum iuſta fiat diſtributio de eiſdem, vt in prin. huius capituli, potiſſimo cum in eo donandi immenſitas menſura dicatur, in corpore authent. de alie. aut permu. re. eccle. § ſi minus. coll. 2. & iſta poteſt dici ratio quare beneficia vacantia per alium quam per eum regulariter conferri non poſſunt, de praben. licet eccleſiarum. lib. 6 & ibi de hoc dixi.

Papa multis bñficia reſeruat, multis prouidere debeat.

g Inhibentes] poſt talem inhibitionem vel reſeruationem ligatę ſunt manus ordinarij, vt tunc reſerre non poſſit, argum. de reſcr. tibi qui gratiam, de conceſ. præben. c. executor, & c. ſi capitulo, libro 6. cum ſimilibus.

h Romanum Pontificem. ſubaudi, vel alium ab eo ſuper hoc poteſtatem habentem, de præb. licet. lib. 6. tunc enim per alium faciens, hoc ipſe facere cenſetur, de reg. iu. c. qui per alium, li. 6. omnia, enim noſtra facimus, & c. C. de vete. iur. enu. l. 1. § ſed neque, ext. de pręb. c. ſi Apoſtolicę, lib. 6.

i Quacunque, etiam legationis Cardinalis, cum ſic indeterminate & vniuerſaliter loquatur, & nihil excipiat, ar. de ma. & obe. c. ſolitę, circa fi. de hæt. inſt. l. hoc articulo, & extra de præb. c. licet. li. 6 vbi ſunt verba ſimilia, & magis ſpecificata quam hoc, licet alias ex virtute legationis ſuę poſſet conferre beneficia, etiam ad collationem ſedis Apoſtolicæ deuoluta de præben. c. venerabilis.

k Huiuſmodi beneficiis.] ſ. diſpoſitionis ſedis Apoſtolicæ reſeruati.

l Diſpõnere. puta illi conferendo, vel ab ipſa aliquem eligendo, vel de eis prouidendo. An aũt per hoc videatur laico patrono interdicta ptãs præſentandi ad talia bñficia: Sentit vr̃ Gul. quod non, de præb. c. licet, cum de iure pñtandi non fiat mentio. Item quia qui pñtat aliquem ad bñficium nihil deponit de ipſo, cum per pñſentationem aliquod ius in eo, nõ q̃rat, de iud. cum Bertholdus, & ibi no. in 3 gl. ſed ſtatus huius indefinita & utilitas conſtatium inuiti, potiſſime cum ſtatim ſubiungat, vel alias innouare quoquomodo præſumat, nulli autem venire debet in dubium, quin per præſentationem aliquid in beneficio innouari dicatur, cum alteri quam præſentato de iure conferri non poſſit, ſaltem

Præſentatoris ex pñtatione non quęritur.

tem durante præſentatione, & agi poteſt vt præſentatio admittatur, dicto c cum Bertholdus, cum ibi no. maxime ſi ſit facta a clerico, cum illa vim electionis habeat, no. Inn. de iure pa. cum antem, nec ille variare poſſit, ibi, & eo ti c paſtoralis, & ſi pmiſſa vera ſint, vñ hic pa. trono ēt laico, ſubla ta pñtandi ptās, qđ fieri bñ pōt per Papā cū de ſola gratia iuſpatronatus in laico tolerēt, 16. q. ſi quis epōrum, extr. de iure pa. quoniam. & quo ad illud ſit de foro Eccleſię. ext. de iure quanto, ad hoc etiā notari conſueuit extra de iure pa. c. cum dilectus.

a Permutationis. igitur permutatio de ta lib. ēt vacantis hic eſt inhibita tamquā per reſeruationem, inhibitionem, decreti interpoſitionem affectus, arg. extra de conceſſ. præbend. ſi capitulo, & c. ſi ſoli. lib. 6.

vel circa illa per viā permutationis a, vel alias b innouare quoquo modo præſumat.

Nos enim ſi ſecus actū, ſeu attentatum fuerit, irritum c decernimus & inane.

Cæterum d ordinarios intelligimus in caſibus e ſupradictis epiſcopos f, in quorum ciuitatibus g vel diœceſibus conſiſtunt beneficia ſeu aliquod eorum, quæ debent ſecundum h præmiſſa dimitti, aut ipſi, qui ea debent dimittere: commorantur i, vel eccleſiis cathedralibus k vacantibus l capitula eorumdem m: & hi n de beneficiis tam dimiſſis, quam (vt præmittitur o) perditis, p nos q vel Apoſtolicam ſedem r certificare ſtudeant quamprimum ſ commode potuerunt indilate t, vt de illis ſalubriter diſponere valeamus u. Quan-

bñficia coram ordinario originis ſicut coram ordinario domicilij vel bñficij, cum ille ſicut iſte Papam certificare poſſit de bñficiis dimiſſis coram eod. Sed cum textus ordinarios tñ reputat epōs bñficii vel domicilii, vel capitula eccleſiarū cathedralium eorundem, & nihil de ordinario originis dicat, nō auſ deo dicere, q coram illo dimittendo quis bñficia ſatisfaceret huic conſtitutioni: vnde ea quo ſic ſcripta eſt, ſeruanda eſt, 6. q. 3. ſcriptū eſt, 19. di. in memoriā, ſi quid e a qui. l. pſpexit, & in dubio uerbis cōſtitutionis habet ſtari. ff. de exerci. act. l. 1. §. ſi is qui. ver. in ſe igit, ad muni. l. cōſtitutionibus, vt pœna hic impoſitæ euitetur. Ratio autem quare ſic ſcripta eſt, poteſt reddi: quia epi illi, & maxime eps beneficii plenius Papā certificare poterūt de dimiſſione beneficiorum potiſſime reali, q̄ epi originis, arg. ext. de pręſum pro, capit. quoſdam, & e quanto, C. de reſcin. vend l. quiſquis.

b Vel alias puta tranſlationis de aliquo beneficio ad alia facienda: vel forte illa alteri veniendo, vel alia diuidendo, vel alia ſubmittendo, vel cenſum diſimponendo, vel ſimilia faciendo, cum hic generaliter dicatur innouare quoquo modo. Vel poteſt dici alias innouare, puta a d illa aliquem præſentando, vt dixi ſup. prox.

c Irritum hæc clauſula ligat penitus etiam ignorantes de præb ſi poſtquam, &c. dudum, de reſcr. c. tibi, lib 6.

d Cæterum. quinta pars.

e In caſib. ſuprascriptis. In §. nos itaque, & §. porro, & §. qui vero, & per hæc verba innuit & denotat, q alias ſint vel eſſe poſſint alii ordinarii quam epiſcopi, vt ſup. notaui in § nos itaque, in verbo coram ordinario.

f Epiſcopos. intellige etiam talium beneficium collationem non habētes, cum generaliter loquatur, & hoc innuit textus ſequens de capitulis eccleſiarum cathedralium mentionem faciens, ad quæ certum eſt de iure communi beneficiorum collationes non ſpectare, extra ne ſede vac. c. illa, cum ſi.

g Ciuitatibus vel diœceſibus. diſiunctiue ponuntur hæc duo, quaſi vnum non ſit reliquum, de reſcrip. cap. Rodulphus,

h Secundum præmiſſa. ſ in §. nos itaque, & in §. porro, & §. qui vero.

Eps eſt triplex, ſ. originis, domicilij & bñficii.

i Commorantur. epā igitur beneficii, & eps domicilii hic ordinarii quo ad hoc ſunt cenſendi: ſimile extra de tempo. ordi. c. cum nullus, lib. 6. Si quare hic conditor canonis non reputauit ſuperiorem ordinarium epiſcopum originis ſicut ibi? Poteſt dici, q ex cauſa ibi de illo & aliis ſit mentio, vt liberius & facilius poſſit quis ad ordines promoueri ab alieno epo, cū a plurib. poſſit licentiam obtinere & hoc denotatur ibi cum dr, hoc caſu: hic aūt nō curauit conditor de originario epo facere mentionem, cum facilius coram ordinario domicilij (cum ibi commoretur bñficiatus) poſſit bñficia dimittere, vel ſaltem corā ordinario bñficij, cum ſub illo in dubio pſumatur bñficiatus domicilium habere, vt notat Inn. de priuil. ex ore quam coram ordinario originis, qui bñficia dimittenda in ſua diœceſi forte non hēt, nec plonam habentem illa dimittere, ſaltem quo ad ſurū, vt no ff. ad municipa. l. aſſumptio, §. 1. Sed cum in loco originis dicatur quis hēre domicilium regulariter, & quo ad honores, & quoad munera, ff. ad munici. l ordine, §. vlt. de mune. & hone. l & qui originē nō vr probabilis ratio, quare non ſic talia poſſent dimittu

K Cathedralibus id eſt epiſcopalibus, ob honorem cathedræ ſic dictis, arg. de offi. c. ord. conquæſtione, de do. paſtoralis.

l Vacantibus. intellige qualitercunque ſiue morte, ſiue renunciatione, depoſitione, tranſlatione, vel alias, quoquo modo, cum indiſtincte loquatur, arg. 7. q. 1. §. ecce quib. ff. de bono poſſeſ. contra tabu l. 1. §. vlt. pro ſocio. l actione, § publicatione.

Vacatio multiplici ter cōtingit.

Et quia vtrobique eadem ratio, hoc caſu capitulum cathedralis eccleſiæ vices ſuſtinet epiſcopi quo ad beneficiorum dimiſſionem recipiendam, licet ipſa vel alia de ſe non conferant, ne ſede vac. illa.

m Eorundem. ſ. epiſcoporum beneficij, & domicilij, vt ſupra

n Et hi. ſcilicet epiſcopi: vel eis deficientibus, capitulum.

o Vt præmittitur ſupra in tribus proximis, §.

p Perditis. ſed de quibus perditis hoc intelliges? dices ne loqui de perditis illis, quæ retinere poterant: quia alia non dimittuntur iuxta præcedentes § vt eorum collatio ſpectet ad Papam: dicas q ſic: mens n. fuit conditoris huius canonis ſuæ collationi reſeruare omnia beneficia, quæ ipſo iure per hanc conſtitutionem vacare cenſentur, vt ſup. dixi.

q Nos ſcilicet viuentes.

r Apoſtolicam ſedem. ſ nobis ad æternæ ſalutis gaudiū euocatis. Vel potes dicere ſed. Apoſtolicam etiam nobis viuentibus, cum ibi ſit Papa, vbi ſedes Apoſtolica, vt notaui ſup in § nos itaque. in ver. Romanę Eccleſię.

ſ Primum commode ſ. arbitrarie, iuxta regionum longinquos vel propinquos viarum diſcurſus, ut de ele c. cupientes, & c quam ſit lib 6 de app. cum ſit Romana, C. eo tit l. cum poſt, & eſt ſimile huic de ele egro. c. vnico, § ſi autem epiſcopus, lib 6.

t Indilate. ſ. abſque corpore, mora uel negligentia

u Valeamus. ſ non dicit, de perditis aliquid q de illis valeat diſponere tamquam per hanc conſtitutionem reſeruatis: quare facit pro hoc q dixi in verbo, perditis. ſed cum quantum ad certificationem Papæ faciēdum, hic æquiparari videantur dimiſſa, & perdita, vr q ſicut illa ſunt hic reſeruata, ita & perdita. Sed ad hoc poteſt dici, q licet de hoc ſit Papa certificandus, vt valeat de illis diſponere, non ex hoc ſequitur, quod de oib vt de reſeruatis.

tum ᵃ autem ad modificationem attinet ante factum ᵇ: illa dumtaxat & non alia beneficia eccleſiaſtica ᶜ quocunque nomine ᵈ nuncupentur, curam animarum habere cēſemus, quæ parochias ᵉ habent, in quibus eſt animarum cura, nō per vicarios ᶠ perpetuos ſed per rectores aut miniſtros beneficiorum ipſorum, vel illorum temporales ᵍ vicarios exercenda: necnon & illa, quorum miniſtris ratione beneficiorum huiuſmodi competit viſitare ʰ, inquirere ⁱ, procurationes ᵏ recipere, ſuſpendere ˡ, excommunicare ſeu ab excommunicationis & ſuſpenſionis ſententijs abſolue-

reſeruatis diſponat vel diſponere velit, alias hæc reſeruatio iuris cōis ſublatiua, poteſtati ordinariorum derogatiua, & ſic odioſa ampliaretur, & extenderetur ad caſus non expreſſos, q̃ de iure tolerabile nō vr̃. p hoc aūt q̃ dicit, ſalubriter diſponere valeamus: vr̃ innui q̃ Papa ſit certificatus de talib bñficijs, & eorū qualitatib. q̃ illarū expſſio aperire & parare p̃t viam ſalubri diſpoſitioni papæ.

a Quantum ante.] Sexta pars.

b Ante factū. ſupi §. nos itaq; . ſ. q̃ q̃s vnam dignitate perſonatum, officiū prioratum, eccleſiam vel aliud bñficiū cū cura poſſit cum aliquo vel alio ſimili ſine cura ſimul retinere.

c Eccleſiaſtica. qualia ſunt illa proprie quæ clerico tantum concedantur in perpetuum, id eſt ad vitam, quæ reſidentiam expoſcunt, quam exigit omne beneficium, niſi de contrario conſtet, vt nota, per Inno. de cle. non reſi. clericos, & de talibus dicitur, quod ſine canonica inſtitutione detineri non poſſunt, de inſti. ex frequentibus. de reg. iur. c. 1. lib. 6. ad differentiam illorum quæ conferuntur etiam laico tanquam bene merito, 16. q. 1. c. poſſiones, & q. 6. cap. illud, C. de ſacroſan. eccle. l. iubemus, 12. q. 2. quicunque ſuffragio, vel cauſa pietatis. 12. q. j. quia tua 22. diſ. c. ſi qui vero.

d Nomine.] de nomine enim curandum non eſt, ex quo conſtat de corpore, arg. extra de procura. petitio, ff. de hære. inſti. l. quotiens, cum ſimilibus.

Curā inſolidū p̃nt plures in eadē eccleſiā hr̃e.

e Parochias, ſed quæ beneficia habere dicēs parochias? Dic vt not. per Gar. & Guido, de elect. licet canon. li. 6.

f Vicarios perpetuos.] beneficia igitur in quibus inſtituuntur vicarij perpetui, non dicuntur quo ad hanc modificationē hēre curam, q̃n cū alio curato poſſint retineri, vt hic, & de præb. ſuper eo. lib. 6. de ſe tñ curata ſunt quo ad vicarios ipſos, vt no. Ber. de offi. vica. ex parte. Sed an rector principalis nihilominus dicatur curam habere? Dicas q̃ ſic, quia cum ſpiritualē iuriſdictionem ſuper vicarium & alios habeat, vt dicto ſuper eo curam habere dicetur, de elect. dudum, & ṫ. ſtatim ſequitur, ſic ſentit Hoſti. de præb. expoſuiſti de ſi presby. conſtitutus, in verbo. perpetuus, in c. ad hoc ſuper verbo, p̄ſuerunt. Non enim eſt inconueniēs, q̃ in eadem eccleſia ſint plures curam inſolidum habētes vno ſuper alio exiſtente. not. Inno. de p̄b. cum non ignores ad hoc facit in arg. efficax ille textus: q̃a cū tñ quo ad modificationem præfatam tales, eccleſiæ habētes vicarios, non dicātur habere curam quo ad rectorem principalem, vt hic: ergo alias cenſentur quoad illum curam hr̃e: alias quo ad modificationē iſtā nihil ſpecialitatis induceretur per hanc decr. argu. ad hoc de præb. lib. 6. præſenti, §. loca. de rerum permuta. c. 1. Item quia ſtatutum in certo caſu ſingulariter, in alio effectum ſuum non extendit, arg. ff. de leg. 3. l. hæres meus, §. 1. de aur. & arg. leg. 1. §. item ſi dux.

Vicarius tēporalis curā ſuo nomine nō exercet, q̃ tñ facit perpetuus.

g Temporales vicarios. ideo ſic dictos: quia ad tempus, non in perpetuum duratura eſt eorū vicaria: puta ceſſante cauſa vel lapſo tempore, ob quam & vſq; ad quod talis vicaria conceſſa eſt, extra de appel. peruenit, & de ætate & quali. c. ex ratione, de ele. cū ex eo. §. porro lib. 6. & talibus cōmittēda eſt cura per ordinariū, vt in dictis iurib. & de offi. archi. cum ſatis. Si quæras quare illa bñficia, quæ reguntur per vicarios temporales nō dicūtur incurata ſicut illa quæ reguntur per perpetuos? Reſpondeo, quia rector principalis per temporalem vi-

carium deſeruiendo p ſeipſum deſeruire & curā exercere cenſet, cū ille iure ſuo hoc non faciat, arg. extra de reſt. ſpol. cum veniſſet, ff. de acq. poſ. l. q̃ meus, ſecus aūt eſt perpetuo, qui nomine & iure ſuo curam exercet, & pro illo iure agere, & defendere ſe poteſt de iudic. cum deputati, de prob. ex litteris, cum beneficium proprium dicatur habere de reſcri. poſtulaſti.

Inquiſitio an poſſit fieri infamia nō p̃cedēte.

h Viſitare. iſta quæ ſequuntur reddunt beneficium curatū, vt hic, & de elec. dudum, & ad quid teneatur ille, q̃ viſitat faciendum viſitationis tempore. Dic ve legitur & no. de off. ord. inter cæteras, 10. q. 1. decernimus, & c. epiſcopum, & c. placuit.

i Inquirere.] de inquiſitione, quæ fit parte inſtante ex mero officio, qualiter & quibus præcedentibus habeat fieri, vide quod legitur accuſ. qualiter, tam per ordinariam, & extraordi. gloſ. & per Inno. de ſimo. licet Heli. vbi no. q̃ inquiſitio quæ fit ex mero officio iudicis, fieri poteſt et publica infamia non præcedente, & per hoc tolerari poſſe videntur inquiſitiones, quæ fiūt per iudices moderni temporis tam eccleſiaſticos, quam temporales, & pro hoc facit extra vt eccle. bene. ſ. e. vt noſtrorum.

Procuratio an poſſit tolli præſcriptione.

k Procurationes recipere. quæ recipiendæ ſunt iuxta formam, c. cum Apoſtolus. de cenſibus, & contra tale procurationem, quæ debetur ratione viſitationis de iure communi non currit præſcriptio ex parte illius, qui ad eam tenetur. licet alius in eo poſſit eam p̄ſcribere: ſecus autem ſi debetur procuratio conſuetudinis rōne: tunc. n. per habentem etiam illam præſtare, præſcribi poteſt, extra de præſcript. cum ex officij, cum not. ibidem. In quibus aūt, & de quib. rebus procuratio ſit p̄ſtanda, vide quod no. Inno. de cenſi. Romana.

l Suſpendere. ſuſpenſio eſt multiplex de quo vide quod. no. per Compoſt. de conſue. cum dilectus p Inno. de excel. præla. tanta p Ber. de. cler. excom. latores Sed iuxta hoc quæro, ſi quis eſt ſuſpenſus ab offic. an intelligatur ſuſpenſus à bñficio? De hoc die vt p l. An. extra de pœnis, c. ſi. in gloſ. quæ incipit, nota nouā ſpeciem, circa ſi cuius opinionem approbo, q̃ñ dr̃ in illius gloſ. videntur illæ tres opiniones iungendæ, & ſequendæ, & c. Dic breuiter, q̃ aut ſuſpenſio inducitur ab homine p crimen, quod conſtat eſſe commiſſum, & tunc extenditur ab beneficium, niſi ex cauſa illud ſibi remeatur, vt no. docto. c. latores, & de cle. pug. in duello, Henricus, & ad hoc facit de purg. can. c. 2. & c. inter ſollicitudines, cum ibi no. per Hoſt. ſecus inducitur à canone, quia ſuſpenſus ab officio, ſuſpenſus nō videtur à beneficio, niſi à iure exprimatur, ut no. Hoſtien. & Gul. poſt eum, de re iudi. cum æterni, & 10. 33. diſt. c. præter hoc licet in ſuſpenſo ab homine ibi notes idem, ſed male.

Sn̄ ſpēſus ab offō an ītelligat ſuſpenſus a beneficio.

m Excommunicare.] excommunicationis diuerſi ſunt modi ſm̄ leges & ſcd̄m canones: dr̄ enim quis excommunicari ſecundum leges à perceptione corporis Dominici, in corpore authen. de ſan. epi. § cmib. autem epiſcopis, coll. 9. ibi not de illa excommunicatione poteſt intelligi. c. extra de vſu. quia in omnib. quandoq; à gremio ſanctæ matris Eccleſiæ. C. de ſac. ſan. ec. l. placet, & ibi not. qñq; ab ingreſſu eccleſiæ in corpore auth. de interdi. collegi. here. circa fin. colla 8. C. de ſum. Trin. l. 2. quūque a communione ōdelium ſicut eſt bannitus in 10. colla. in ut. hic finiturlex. circa princip. De aliis ſpeciebus, & modis excommunicationis

ſecundum

Digitized by Google

ſecundum canoniſtas, & ipſarum effectibus, dicut per Hoſt. in ſum. de ſent. excom. § quot ſunt ſpecies, & § quis ſit effectus.

n Abſoluere talis abſolutio competit ratione iuriſ-ditionis, non officii, unde eam ſimpliciter impedens tẽpore interdicti, non eſſet irregularis: ſecus ſi alias eam impẽderet officiando, ut no. Inno. & Hoſt. de excel prela tant.

b De conſuetudine. collige hic talia de quibus præmittitur poſſe queri per conſuetudin. de ele. dudum. § ſed cum iu ſe, cum ſimi. & hec indubitabile adeta de illis qui talia habẽt ſacerdotẽ bonorũ bñficiorum. Sed uñ quid alicui priuato clerico per conſuetudinem quæri poſſet, vt alium poſſet excõmunicare? videtur quod non, arg. ff. d offic. archia. cum latis, & tham opinionem ſequitur Hoſt. de foro compet. cũ contingat. Innoc. autem contrarium tenet de reſti. ſpol. cũ olim inter, & Hoſt. ibidem in hanc ſententiam declinare uidetus.

c De iure. ad ques de iure communi ex communicare & abſoluere ſpectat, vide quod legitur, 2. q. 1. nemo, extra de of. or. cum eccleſiarum prælatis, & plenius in ſumma per Hoſtienſem de ſen. excommun. §. quis poſſit excommunicare.

re a de conſuetudine [b] vel de iure: [c] iuribus [d] aliis de animarum curra loquentibus in ſuo [e] robore quo ad cætera [f] permanſuris. [g] Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum moderationis, ſtatutorum, conſtitutionum, reſeruationis, inhibitionis, & voluntatum infringere, [h] vel ei [i] auſu [k] temerario contraire. Si quis autem hoc attentare [l] præſumpſerit, indignationem [m] omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli [n] Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. [o] Datum [p] Auinione xiij. Calend. Decembris, anno ſecundo.

Pro quo fa... contingat ... Sozi. ibi nõ legit alibi, & examina ubi ...

Mariau. do minus poſſit corrigere familiam, & pr. h. l. u, & ad dit ibi Par. Sczi. quod iudex dẽt filium patre ſibi traditũ pu nire ſuã voluntate pris l. 3 C. de pa. pot. nõ pœ na mortis l. milites 2. § fin ff. de re mil. Cepol. l cautela ſua s. alt. l qui cu. vno § filiũ, co. u. Fon.

d Iuribus aliis. de quibus dixi ſup. in gloſſa, beneficia igitur, vel de c. aliis, vt in decre. licet canon. de elect. li. 6. & de præb. de multa, & eo. tit. cum ſingula, lib. 6. de æta. & qualit. c. ex ratione, cum ſimilibus.

e Quo ad cætera ſcilicet præterquam ad modificationem hic poſitam.

f Permanſuris. ſic nota quod detractione facta ſuper certo articulo iuri antiquo per nouum, in cæteris remanet non correctum, quia quod non mutatur, &c. C. de teſta. l. ſancimus, de appe. præcipimus.

g Nulli ergo. hic poſſet pars ſeptima aſſignari.

h Infringere. cum enim principis conſtitutio quencunque arctet etiam inuitum, omnis homo ad eius obſeruantiam tenetur. C. de legi. l. 3 & l. leges ſacratiſſimæ, 25 q. 1. c. generali, extra de conſti. c. 1. etiam ſi alias videretur dura vel iniqua 19. diſt. in memoriam, ff. qui & a quibus, l. proſpeciat.

l Vel ei. paginæ.

Legis verba licet offendere ſeruata mente.

K Auſu temerario hoc dicit, quia ex cauſa rationabili & ſecundum iura alia conſummata, non eſt prohibitum contra verba huius conſtitutionis ire, vt mens ſeruetur conditoris, permiſſum eſt enim uerba legis offendere ſeruata mente, ff. qui petant tu. l. credendũ, de excu. tut. l. ſcire, § aliud extra de verb. ſign. c. intelligentia ſic nota ff. de leg. l. contra, & dixi de reg. iur. c. inſpicimus, l. b. 6. & ideo permiſſum eſt doctori interpretari verba legis, C. de proſ. qui in urbe Conſtan. l. unica, li. a 1. nota extra de poſtula. prælato. cap. 1. C. de legi. l. 1.

l Attentare præſumpſerit: ſcilicet infringere, vel auſu temerario contra iſtam conſtitutionem venire.

m Indignationem humano more loquimur, ſimile extra de reb. eccle. non alie. ſi quis presbyterorum, 24. q. 1. odi & proiecti. extra de excel. præla. clerici, in corpore auth. ut nõ luxuri. contra natu. § 1 colla. 6. propriecenim loquendo Deus nũquam indignari põt. cum ſit incommutabilis, de hoc etiam p. Hoſtien. dicto, cap. ſi quis.

TITVLVS IIII.

De conceſſione præbendæ, & Eccleſiæ non vacantis.

Executores gratiarum & iudices cauſarum a ſede Apoſtolica deputati in diœceſibus tam diuiſis procedere poſſunt ſicut ante diuiſionem poterãt. Et congrue ponitur ſub hoc titulo, cum loquatur de executoribus de quib. frequẽs mentio habetur in tit. de conceſsio. præb. lib. 6. patet in executor. c. ſic & c. ſi ſoli. Et potuiſſet ſituari ſub tit. de reſcri. vel de offi. deleg. uel de paroch.

n Petri & Pauli.] de iſtis Apoſtolis ſingulariter dicit, quia alios Apoſtolos quadam prærogatiua præcellunt 2 q. 7 c beati & qui urbem Romanam pari conſortio glorioſo cruore martyrii conſecrarũt, de elect. fundamenta libro 6.

o Incurſurum. Sed qualiter hæc intelliges & uerba ſimilia in litteris gratioſis Papæ apponi conſueta, quod infringens conſtitutionem uel mandatũ temerarie, talẽ indignationem incurrat. Põt dici nõ improbabiliter, qd ſi talis infringat, vel nõ ſeruet papæ conſtitutionem, credens ipſum conſtitutionem facere non potuiſſe, hæreticus eſt cenſendus, 25. q. 1 uiolatores & multis ca. ſeqq. 19 diſt. cap. nulli fas quare hoc caſu non immerito talis per hoc errans in poteſtate clauium, Petro & in eius perſona ſuis ſucceſſoribus datarum. Matth. 16. cap. 24 q. 1. quodcunque, extra de re iud. c. ad Apoſtolicæ, § nos naque, indignationem Dei & Apoſtolorum incurrere dicitur, cum ſit ibi extra fidem. Sed ſi aliis credat papam conſtitutionem facere potuiſſe, ſed aliter eam ſeruare contemnit, vel eam infringit, non eſt per hoc cenſendus hæreticus, ſed grauiter peccat, ſic quod pœnam depoſitionis meretur 4. diſt. § ult. ſic ſen. ti. lo. dicto c. nulli fas. & clarius Gui. extra de elect. c. generali l. b. 6. nam & ſecundum legem ciuilem tranſgrediens principis conſtitutionem, pœna ſacrilegii tenetur, C. de cto. mili. anno. l. lege repetita lib. 12. & hoc caſu etiam cum talis peccare dicatur & quantum in ſe eſt, principi obtemperare nolit, contra uerbum Domini, 1. Petri, c. 2 extra de maio. & obed. cap. ſolitæ, indignationem Dei & Apoſtolorum non immerito incurrere dicitur.

a De materia huius gl. vide notata p. doctores. in c. 1. de ſepulturis li. 6.

Loci appoſitio an ſit de ſubſtantia cõtractus.

p Datum. Auinioni &c. in inſtrumentis contractuum vel procurationum ſolet apponi neceſſario locum contractus, ſic ſentit Accur. C. de tabu. l. generali, li. 10. & Io. An. extra de re iud. c. abbate, § per. & Hoſtien. plenius proſequens extra de ſi. inſtru. c. inter dilectos, §. in uerbo, ſacilius pro quorum opinione faci. in corpore auth. qu... modo nat. eff. legi. § quia tem. coll. 6 S. ... tamen uim intelligere uoluerunt, quod loci appoſitio ſit de ſubſtantia alicuius inſtrumenti, hoc non reputo penitus expeditum, Zen.

Digitized by Google

SEdes Apoſtolica a In quattuor partes eſt diuiſibilis præſens conſtitutio. In prima narratiua ſeu præfatio præmittitur. In ſecunda, facti recitatio ſubiungitur ibi, Sane pridem. In tertia expectantibus beneficia ex virtute literarū Apoſtolicarū declaratio annectitur ibi, verū q. a, &c. In quarta ad litteras iuſtitiæ eadē declaratio extē ditur ibi, Idem etiam, &c. a Sedes quæ cenſetur eſſe vbi papa eſt, vt dixi plene in decr. Execrabilis, & in ca. Ad conditorem.

† Hæc extrauagans habetur inter cōmunes sub ti. de offic. dele. cū gl. Gu. de monte Lauduno.

CAP. I.

SEdes a †Apoſtolica in ſuis actib. b veritatem c proſequēs, d lucem e amans, libenter euitat f nodoſæ g ambiguitatis inuolucrum, h illamque ſibi ſemper in ſuis ordinationibus reſeruare cautelam i intendit, K ut de illis l ita prouenjat commodum, quod aliis non immineat detrimentum. m

¶ Sane n pridem ad diuini cultus augmētū, o & ad ſalutem p populi, quē in nonnullis q ciuitatibus ac diœceſibus ſic multiplicauit r Altiſſimus, quod in earum s ſingulis ſingulorum t vultus u nequibat, vt eum decet x vnicus y paſtor inſpicere, aut alias z partes boni-

b In ſuis actibus. Actus ſedis apoſtolicæ conformandi ſunt iuxta poſſibilitatē actib. diuinis, omnis enim Chriſti actio noſtra eſt inſtructio, 2. q. 1. Deus omnipotens, & dicit ca. legitur, potiſſime per virtutē humanitatis & clementiæ, per quā ſola Dei ſeruatur imitatio, & quæ ſola Deo nos æquat. in corpore auth. vt iu. ſine quoquo ſuff. a. § itaque, col 2. C. de nup. l. imperialis, de dona. inter vir. & vxo. l. vlt. iuxta illud. Imitatores Dei eſtote ſicut filii chariſſimi, & ad hoc facit 40. d. ca. non nos, & multis e ſeq.

c Veritatem. quid eſt ergo veritas? Rn̄deo, ipſe Deus, qui de ſeipſo dicit: Ego ſum via, veritas, & vita, Io. 14. c. & legitur 11. q. 3. c. exiſtimant, &c. Imperatorica, & ca. abijt, de pœn. d. 2. c. ſi cuum iniquit, § qui dicit, 8. d. ſi conſuetudinem. Sed veritas in quantum eſt creatura humana, p̄ dici indubitata rei certitudo maxime per vitam, inſt. tu. de gra. cogna. § hactenus, & in corpore auth. de nu. tutit circa prin. coll. 6. unde veritati omnis opinio habet ſuccumbere, 8. d. c. veritate, ff. quando actio de pe. eſt annalis, l. 1. § vlt. alias eſt ibi lex, quæſitum, & ad l. Aquil. l. ſo de Netanus, § ult.

z Veritas qd eſt? & vide B. Th. p. i. q. 16. ar. 1.

Veritas opinioni præfertur.

d Proſequens. in tantum quod ſententiam per ſe latā commutat in melius ex cauſa veritate comperta, 35. q. 9. c. Iniam, extra de re iudic. c. cum olim de pri. vulgi. c. litigantibus, ff. quando actio de pecu. eſt annalis, l. quæſitum, alias eſt ibi §. tab. l. 1.

e Lucem amans. Nota principem, qui lex eſt animata in terris, in corpore auth. de conſul. § ult. et l. 4. lucis & & claritatis amicum eſſe, nam nihil proprius eſt legum quam claritas in corpore auth. de teſt. imperfecte. § nos igitur, coll. 8. & ſimplicitas magis quam obſcuritas placet legi. Inſti. de fideicom. hæ. § ſed quia. Nec mirum, quia qui in tenebris ambulat, neſcit quo vadat, iuxta verbum Domini, Mat. 15. 36 diſt. c. quæ ipſis, de æta. & quali. cum ſit, & ideo alibi legitur: Qui male agit, odit lucem argu. Inſtit. de ob. quæ ex delict. nal. § futurum, nam tenebræ aptæ ſunt ad malum, ff. de ven. inſpi. l. 1. § mulier,

Charitas eſt propria legibus.

f Euitat nec mirum cum ad eam & ad eius officia ſpectet iuris dubia declarare extra qui fil. ſint legi. c. per venerabilem. § rationibus, cum eius ſit interpretari cuius fuit & condere, D. la legi. l. vlt. 11. q. 1. § ex his omnibus extra de ſen. excom. inter alia.

g Nodoſæ i. perplexæ & inuolutæ ad inſtar nodi inextricabilis, ſimile extra de verb. ſig. cum olim, Inſt. de fideicom. hæ. § ſed quia.

8 Inuolucrum. i. inuolutionem & perplexitatem

i Cautelam etas cautela magna debet nobis eſſe inſtructio, 31. d. legitur.

K Intendit. Alio dubio.

l De illis i. ordinationibus.

m Detrimentum. hoc dicit, quia non debet vni cum alterius iniuria ſubueniri 22. q. 2. c. primum, 14. q. 5. denique, C. de emanci. l. l. nec auus. vnde in dubio papa per ſuam ordinationem non intēdit iuri alterius derogare, ff. ne quid in lo. pub. ff. l. 2. § merito, & § ſi quis a principe 99. di. nullus, & c. accedens, de offi. deleg. & c. ex parte 2. & c. ſuper eo, de reſti. ſpol. audi. ta. cum ſimilibus.

Princeps & leges cunctos defendere debent.

Ratio huius eſt, quia omnibus ſubditis æqualis defenſio debita eſt, per l. debita, ff. de pœnis, l. capitalium, § ad ſtatuas, & per conſequens per principem, cum ipſe obtinere velit quod ſuæ leges volunt, in corpore auth. de iud. §. oia autē, coll. 6. ne alias inde videantur naſci iniuriæ, vnde iura naſcuntur, C. unde ui. l. meminerint, extra de accuſa. qualiter 2.

n Sane pridem. Secunda pars & ſumitur verbum, i. liberter intendentes, quod est infra.

o Augmentum deſiderium eſt enim, & eſſe debet cuiuslibet fidelis, & potiſſime vicarii Chriſti augmentare cultum diuinum, vt hic, & extra de conſti. ex parte, de reſcrip. quia per ambitioſam, li. 6.

d Salutem populi. ſcilicet Chriſtiani indigentis permaxime pabulo verbi Dei, Matt. 4. c. 44 diſt. ſi ſector, extra de offi. ord. c. inter cætera.

q Nonnullis. id eſt aliquibus, duobus enim verbis negatiuis magis affirmari quā negari videtur, ff. de verb. ſig. a duobus ſimile de reſcri. quia nonnulli, de hoc plenius in decre. cum inter nonnullos.

r Multiplicauit Altiſſimus. Deus ergo multiplicare ſuum populum dicitur, cum ſine ipſo nat. nihil ſit. C. de veteri iure enucl. l. 1. 13. q. 4. Nabuchodonoſor, nuceribo, non ergo, alias eſt ibi §.

Nihil fit ſine Deo.

s Earum. i. ciuitatum uel diœceſum.

t Singulorum. i. de populo.

u Vultus. hoc verbum ſumi pt large pro actu extrinſecus, & tunc expones, vultus id eſt actus exteriores ſeu intrinſecos, ex quibus de cætero iecis præſumitur bonū uel malum 41. diſt. § ult. 3. q. 5. qui viderint, de præſump. ex ſtudiis. 1. uſt de teſtim. dn. § ceteros, inter pre auth. de monā § cognat dum, coll. 1 unde uetius. Intima per motes cognoſcimus exteriora.

Vultus duplicitur ſumitur.

Poteſt etiam acc pi ſtricte pro aſpectu facies, & expo nere tunc vultus, id eſt facies, quas epiſcopus confeſſionis tempore in confitentes ſibi debet inſpicere, vt diſcernat quanto rubore ſeu tremore, vel erubeſcent a quo peccato conuicatur, & ſecundum hoc pœnitentiam moderetur, argu. au hoc, ff. de quæſt. de minore, § tormenta cautela eſt tamen adhibenda, ne ex aſpectu concupiſcētia inhoneſta poſſit ſubſequi, puta ex aſpectu faciei mulieris, ſuper quo vide quod plene no. Hoſt. in ſum. de pœnis § qualiter ſacerdos.

x Vt eum decet. hoc dicitur, quia epiſcopus curam habere dicitur omnium & ſingulorum de diœceſi, 10. q. 1. legenda, 25. diſt. perlectis, & ipſorum animæ de eius manibus requiruntur, extra de offi. ord. c. ex tenagabili, de reg. iur. quæ animæ.

y Vnicus paſtor inſpicere, quare ob multitudinem maioris credentium dignum fuit, ut mitteret oculi alii operarii ad tantam meſſem recolligendam, 22. d. in nouo.

z Aut alias. puta ſcilicet prædicationibus, ſacramentorum collationibus, & ſimile, de offi. or. inter cætera.

a Pat-

Digitized by Google

paſtoris a implere, ſalubriter intendentes, in ipſis diœceſibus (quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures diœceſes duximus b diuidendas;) certas ciuitates c & eccleſias eximus cathedrales d, quarum ſingulis proprias, diſtinctas & limitatas e diœceſes f iuſſimus aſſignari. Verum g quia plures ante h ordinationem ſeu diuiſionem noſtram huiuſmodi tam à nobis, quàm à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolicas obtinuerunt litteras i ſuper beneficijs eccleſiaſticis in k ipſis tunc l integris diœceſibus vacaturis, m quarum n nonnullæ o reſtant adhuc p executioni q mandandę: Nos amouere volentes r cuiuſuis dubitationis ſcrupulum s, qui circa executionem gratiarum ſuper huiuſmodi beneficijs conceſſarum poſſet t forſan incidere, & prouide u conſiderantes attentius, quod per ordinationem ſeu diuiſionem noſtram prædictam x ius y ad rem expectantibus dicta beneficia antea competens ex ratione z mutari a non debet, quin adeo efficax in diuiſis diœceſib. maneat, b

a Partes boni paſtoris. quales debeant eius eſſe, vide qđ nu 44 d ſit rector, & 45. d diſciplina.

b Diuidendas: diuiſio & vnio epiſcopatuum ad ſolū Papā noſcitur pertinere. 16 q. 1. præcipimus, & c. ſicut, ext. de excep pię la ſicut vnire.

Epiſcopatus Papa ſolus diuidit.

probatio, ff. de pign. l contrahitur. Et ad iſta potes videre quod Gul. pro & contra plene proſequitur in prœmio, lib 6 & quod alias dixi ad iſtam materiam de reſcrip. cap. litteras, clem.

k In ipſis, ſ. ciuitatibus.

c Ciuitates. Not ciuitatem dici antequā ibi ſit ſedes epālis: non ergo ſolis ſedes conſtituit ciuitatem. n. ad idem 9. q 3. audiuimus 80 diſt. c. ſ. ext de priuil. ca. t. 1. ibi de hoc per Par. de ſamp. Quid autē dicatur ciuitas, vide ſupra quod ſuper hoc recitat Gul. de reſcr. ſtatutum. in verbo, ciuitatib. lib. 6.

d Cathedrales. idest, Epiſcopales.

e Limitatas. taliū dięceſium limites pręſcribi non pōt, 16. q. 3. c. licet in ragulis

f Diœceſes. ſa quo 'o eo diœceſis incipiat computari, an a fine ciuitatis, quæ muro rū ambitu clauditur an a fine ſuburbiorū ciuitatis, vide quod not. V. n de reſcript. Rodulphus, & Gul. in ca ſtatutum. ſuper ver. in ciuitatibus, lib 6.

g Verum. Tertia pars.

h Ante ordinationem.] de obtinentibus enim litteras poſt talem ordinationem & diuiſionem non eſſet dubitatio, cum litteræ de vna diœceſi mentionem facientes. ad aliam ſuum effectum non extenderent.

Litteræ Apoſtolicæ an ſint impetrātib pro titulo.

i Litteras.] tales litteræ vtpote ambitioſæ, ſunt reſtringendæ non relaxandæ extra de præb. cum ultim. & eod tit. c quamuis. lib. & de talib. litteris conuenit per aliquos dici, q in beneficialibus ſunt loco titu. vt no. Compon. de reſcrip. c. ſuper litteris. circa fi. ſed in contrarium vr, q gratia, quæ ſine litteris fieri poteſt, ſemper litteras præcedit, vt not. Inn. de reſcript. conſtitutus. nam ſola verbalis collatio facta conſequenti, dat ius in beneficio. de præben. ſi tibi abſenti. de conceſ. præbn. c vl. lib 6 & arg. C de donat. l ſancimus, §. exceptis, & no. Inn. de reſcript ca. litteris, vnde poteſt dicere, qđ littera Apoſtolica eſt loco tituli quo ad probationem iuris quę ſit per collationem præcedentem, non autem eſt pro titulo quo ad iuris acquiſitionem, cū iure ea ſit iam quæſitum. Aliqui tñ dicunt qđ littera eſt pro titulo in collatione facienda, nō autem in iam facta vel eſt titulus remotus nō immediatus ſic vr ſentire Gal de lit conteſta. c. exceptionis, in glo. 1. ad principale lib. 6. Sed aliter & forte verius poteſt dici, q et in facienda non ſit titulus, quia ſicut in iam facta verbalis collatio eſt titulus iure quæſitus abſq; alia traditione, argu. ext. de accuſa accedes, & no. Compoſt. de conſt cū M & Inno de pręb. cū inter iam & in facienda, mandatum verbale factum conferenti eſt titulus, cuius vigore cōpetit imploratio officij mandatarij pro facienda collationem, qua facta aſſequitur. quis ius in re. ante vero ius ad rem licet nō in re de præ. c quodā. de conceſ. præben. c. vlt lib 6. Sed littera Apoſtolica erit probatio illius tituli ſicut alia ſcriptura quę ſit de titulo, nō eſt titulus, cū frequenter ſolo conſenſu perficiatur, ff de actiu. & obliga. l. ex conſenſu. Inſtit de obl. quæ ex conſ. cū ſimilibus, ſed eius

l Tunc. ſcilicet tempore diuiſionis g nos factæ.

m Vacaturis in quibus ſolus Papa, non alius ius conferre poteſt, de conceſ. præb. propoſuiſti.

Papa ſolus ius i vacantia confert.

n Quarum. ſ. litterarum.

o Nonnullæ. i. aliquæ multæ.

p Adhuc. ſcilicet poſt factam prædictā diuiſionem.

q Executioni.] quæ non debet retardari prætextu obiectionis, ſcilicet, quod miſſionem, in poſſeſſionē, niſi contra publice diffamatum, de accuſa. accedens, vnde litteræ executoriæ conſueuerunt de curia emanare. An autē per eas ius, & quale quæratur, vide quod no. per Ber. & Inn de reſcr. conſtitutus.

r Volentes.] dic vt dixi ſup. in verbo, eaitat.

s Scrupulum.] idest ſollicitudinem ſeu curioſitatem, ſimile de ſimonia, per tuas 2.

t Poſſet forſan incidere.] hoc dicit, quia nihil ſic ita dubitatum eſt inter homines, quin poſſet, licet alias ſit deciſum, quandam ſollicitam dubitationem ſuſcipere In corpore auth de tabel §. & non fingant. col. 4.

u Prouide conſiderantes.] prouida ſecundum ius fuit conſideratio conditoris huius capituli per ea quæ noc ſupra in verbo, detriment.

x Prædictam. ſcilicet factam de vna diœceſi in duas, vel plures.

y Ius ad rem. idest, ad petendum beneficium competens, & illud eſt condictio ex canone, vel officium iudicis, vt no. Inn. de conſt. cum M in gl pe. de præben. inter cætera, in gl. 1 collatio. Et illud ius petenti competit ex mandato Papæ facto de prouidendo, aliter de beneficio vacaturo, vt dixi ſup. in glo. tales litteræ. Et eſt ius in re, quo ex collatione quæſitum eſt, vt ibi dixi.

Ius ad rē & ius in re differunt.

z Ex ratione l. iuris ſecundum quam princeps licet ſolutus legib profitetur ſe velle viuere. C. de leg. l. digna vox, nec vult a iuris tramite deuiare, extra de probat. licet, de elec. cum inter de accuſa licet, § ne autem alias. ſummo vult obtinere quod iuſtæ leges volunt, in corpore auth. de iud § omnis autem, & talis voluntas in eu appellatur poteſtas ordinata ex voluntate autem illa, ſolutaque poteſtate, qua cunctis præeminet, talis mutatio, de qua loquitur hic, ſi poſſit dici de reſcrip quia per ambitiosam, li 6 & arg. de pœ diſt 3 § in perſona, tunc, n ſufficeret ſibi pro ratione voluntas Inſt. de iure natu § ſed & quod prin ff. de conſt. prin l 1 quæ in dubio ſancta & iuſta præſumitur, 40 d t non nos, & ibi no.

t Vide B. Tho. 1 1 .qō. 96 ar. 5 poteſtas ordinata, & ſoluta in principe reperiuntur

a Mutari non debet facti & de iis actuque priua. l. nec enim, C de adminiſt. tut. l. ſancimus, extra de reg. iu. c. factum legitime, l b. 6.

b Maneat ſcilicet ius ad rem competens. Simile poteſt induci de legato vel fideicommiſſo relicto, q eſt efficax tam etiam ſicut prius licet diuiſio interueniat, ut de

Diuiſio nō tollit legatū nec pignoris obligationem, &c.

Digitized by Google

le-a. l. Titia, §. Lucia, de pignoris obligatione, quæ ſirma remanet, licet res obligata diuidatur, C. communia, vt ti. in l. ſi ſactis, & de ſeruitute, quæ ſolida debetur, licet ſundus ſeruiens ad plures deueneuit, ff. ſi ſeruit. vend. l. loci corpus, § ſi ſundus, & ff. ſam. erciſc. l. hæredes, §. an ea-x cũtra ſi promiſſor, & de iuriſdictione, ſeu viſitatione, q̄ in totũ debet ſicut prius poſt talem diuiſionem, vt in extrauagã. domini Io. Papæ xxij. quæ incipit, ad Apoſtolatus.

a Prius erat. ratio huius eſt, quia ex diuiſione ſecuta conditio oblationis ex gratioſis litteris ortum habẽs, mutari de iure non poteſt, arg. ff. de verb. oblig. l. 2. § 1. de prætor. ſtip. l. prætoriæ, §. incertam, ſam. erciſc. l. hæredes, §. contra ſi promiſſor, cum ſimilibus.

b Declaramus.] non videtur ergo hæc conſtitutio iuris noui editiua, ſed antiqui declaratiua, cuius iuris antiqui mens obligatur ex iuribus in gl. prox allegatis.

ſicut prius a erat; auctoritate præſentium declaramus b, quod omnes & ſingulæ gratiæ c ſuper beneficijs vacaturis d ante diuiſionem huiuſmodi e in ipſis quondam integris f diœceſibus a nobis uel prædictis prædeceſſoribus perſonis quibuſcunque g conceſſæ h tam in ipſis i nunc k diuiſis, quàm in alijs l diœceſibus deciſis ab illis m, eiſdem modo n & forma poſſint ſuo o ordine† per p executores inde datos, & alios ad quos id pertinebit q, ad debitam r executionem adduci s, quibus ante diuiſiones ſæpe fatas poterant t & debebant. Idem u etiam declaramus x quo ad litteras Apoſtolicas iuſtitiam y cõtinentes: vt videlicet iudices dati per z illas in cauſis quarumlibet a perſonarum, quæ nunc b de huiuſmodi diœceſibus diuiſis c exiſtunt d, poſſint iuxta earum tenorem e

c Gratiæ.] cum dicat, omnes & ſingulæ, intelligendum eſt quod hic dicitur, nedum de conceſſis in forma ſpeciali, immo in forma communi, puta pauperum, quia licet in illis ſecundum alios litteræ tales dicantur de iuſtitia, nihilominus gratioſæ dicuntur, dudum omni lege humana Papa ſit ſolutus, 9 quæſt. 3. cuncta per mundum, ff. de legi. l princeps, vel alio reſpectu ſunt gratioſæ in hoc, quod magis vni quam alij conceduntur, extra de præbend. relatum, cum ibi not. argumen. ff. ad ſenatuſconſul. Syllan. l. 3 § ſicut omnes, de rei. gloſſ. vlt. extra de iure patro. cum autem cum ſimilibus, & hunc intellectum denotat verbum, quibuſcunque, quod eſt inſra.

• Præſul Romanus eſt oī lege ſolutus & vide Bea. Thom 1 2 q. 96 at. 5. ad 3. arg.

d Vacaturis. de conceſſis igitur ad iam vacantia beneficia hic non loquitur, cum in illis facta gratia ſtatim poſſit ſuum effectum conſequi, nec ex diuiſione ſubſequẽti poſſit in illis alicuius probabilis dubitationis ſcrupulum ſubiri, contra quod præſens conſtitutio prouiſionem induxit declaratoriam.

e Huiuſmodi ſcilicet diœceſum.

f Integris. id eſt, non diuiſis.

g Quibuſcunque. iſtius uerbi uniuerſalitas expreſſe deſignat, quod etiam de gratiis in forma communi conceſſis quod hic dicitur intelligatur, argum. ff. de hæs. inſtit. hoc articulo, extra de maio. & obed. c. ſoluæ, iuxta ſinem, quia in eis fauorabilior eſt cauſa non mutandi ius ad rem competens ex talibus diuiſionibus, quam in cæteris, ut no. Compoſt. de reſcrip. c. capitulum, in gl. quia quæſtiones, § item quæritur, an executor, ueſtro ſed poſt dictum.

h Conceſſæ.] ſed de quibus conceſſis intelliges, quod hic dicitur, an de conceſſis proprio motu Papæ, uel ad preces, uel ſupplicationem? Dic q̄ de omnibus, cum dicat textus omnes & ſingulæ, & dicat, quibuſcunque, nõ diſtinguendo tantum de aliquibus uel non argu. de leg. præſtan. l. 1. § generaliter, 19. diſt. ſi Romanorum, extra de priuileg. quia circa, & quia in omnibus eadem eſt ratio, ergo idem ius, ff. de fonte l. 1. § hoc interdictum, extra de conſue. uti cum dilectum, cum ſimilibus, & quia diuerſitatis ratio reddi non poteſt, idem ius eſſe in omnibus inductum videtur, ff. de iniu. teſt. l. poſthumi, § 1. de uer. ob. l. a Titio, C. de libe. præte. l. 1.

i In ipſis. i. de excluſis.

K Nunc diuiſis. l in duas vel in plures, vt ſupra prius integris & antiquis.

l Alijs diœceſibus. ſ. noviter creatis & erectis.

m Ab illis. i. antiquis & ante diuiſionem integris.

n Modo & forma. ut ſecundum mandatum de prouidendo executores prouideant, & per mandatum de compellẽdo compellantur, iuxta capitulum, ſi ca. pit. & c ſi ſol. & cap. quia cunctis, de conceſ. præben. lib. 6. cum ſua materia.

o Suo ordine. q. d. iuxta prioritatem præſentationis, circũſcriptis dolo & negligentia nobili de reſcript. tibi qui & c. duobus, lib 6.

p Per executores.] executor ad gratias procedere poteſt cauſa non cognita, vt not. Inn. de præſum. dudum de conceſ. præb. propoſuit, & Cõpoſt. de reſcri. capitulum, & Gul. eo. tit. cap. ſtatutum, lib. 6. etiam aliquo non citato no. per Inno. de transla. epiſc. vlt. Sed an executor datus ad prouidendum debeat admittere oppoſitores vel excipientes, uide quod no. per Inn. de deſpon. impub. c. ad diſſoluendum.

† Not. ordinē diligẽter ſeruandũ, & forte nõ ſolũ in pñtatione vt gl. hic, ſed etiã i alijs qualitatib. vt pota. tibi q de te. li. 6. & vltra iura vulgaria q̄ de ordine dicũt, addo tibi text. & gl in ti de decen. cu. §. q̄ g. i. col. 3. vide Claud. Cãtiũ cula in loco abũgdine. Immo H.nc. Euer. Executor ad Gratias qualiter procedere poteſt.

q Id pertinebit, ſed qui ſunt illi? Reſpondeo ſubexecutores dati per principales executores, uel ordinarii habentes prouiſiones, uel collationem facere ad inſtantiam executorum datorum ad compellendum, extra c. ſi ſol. de conceſ. præb. lib. 6.

r Debitam executionem.] q. d. ſeruata forma reſcripti prouidendo de beneficio, quod cadit in gratia, non de alio de præb. cum de non ſacerdotali, lib 6. & arg. ad hoc C. quorum app. non recipi. l. ab executione.

ſ Quibus. ſ. modo & forma.

t Poterant. ſ. ex mandato ſibi facto de prouidendo, uel compellendo, uel alio.

u Idem etiam. Quarta pars, & exponit idem, ſ. quod dictum eſt ſupra proa. de litteris gratiæ.

x Declaramus, hic dic ut dixi in parte præcedenti in uerbo, ſimili declaramus.

y Iuſtitiam continentes:] vt ſunt illæ, per quas mandatur de iure partium debite cognoſci, & negotium debito fine decidi.

z Per illas. intellige tales, quæ iuriſdictionis fuerint attributiuæ, in alijs enim ſecus: puta ſi eſſent ab excommunicato obtentæ in alio articulo, quã appellationis, uel abſolutionis, de reſcr. ipſo iure, lib 6.

a Quamlibet perſonarum:] non ergo refert per quancunque perſonam, alias tamen habilem, & cõtra quemcumque litteræ fuerint impetratæ, ob textus vniuerſalitatem, arg de maior. & obed. c. ſoluæ, 19. diſt. c. Romanorum, ff. de hæred. inſtit. hoc articulo, & de leg. præſtan. l. 1. § generaliter. Sane tamen intelligas ſi litteræ ſint ita impetratæ, quod ex ſti forma quatenus quæ perſonas poſſint apprehendere, alias ſecus de reſcript. ſedes Apoſtolica.

b Nunc. ſ. tempore editionis huius decret.

c Diuiſis: ſcilicet ab illis diœceſibus, de quibus in litteris ſit mentio.

d Exiſtunt, ſcilicet ratione domicilij, uel ratione rei ibidem poſſeſſæ, ſuper quo uide ſi placet quod alias plene de reſcrip. cap. ſtatutum, lib 6. licet al. qui ibidem contra notent.

e Tenorem.] hoc dicit, quia forma mandati, & tenor

eſt

Mꝫlati ſor mam iudex ſeruare te-netur.

eſt exacta diligentia obſeruandus. de reſcri. cum dilecta, de reſti. ſpol Piſani, ff. man l. diligenter, alias proceſſus non valeret iudicialis, ſed partialis, i. per partes habitus & factus puta ipſarum confeſſiones forte valerent, per c. Piſanis, vbi ſic no Pet. de Samp.

ficialis obtinentibus, extra de reſcri. ex parte 5 perſonæ. de offi ord. ad hoc ſi perſona.
K Eccleſiarum. ſcilicet cathedralium antiquarum.
l Supradictæ eccleſiæ. ſcilicet erectæ nouiter in cathedrales.

s Prouide.] puta diſcretione præuia, quę mater cæterorũ virtutum dr̃, de off. cuſto. ca 1. de iud. paſtoralis, § verum, clem 5. s qd 5 pñtium: nam & contra multa iudices dati iuriſdĩonem formantur, etiam in litteris non expreſſa. maxime contra illa ſine quibus cauſa cõmiſſa ad effectũ perduci non poſſit, de offic. deleg ca 1. & c. præterea vt lit. non conteſt quoniam freqventer, §. vlti ff de iuriſdictiõ om iud l 2 & arg. ff. de ptoc l ad rẽ, & l ad legatum.

Iudex multa ĩ litteris nõ expreſſa pt

b Integræ. i non diuiſæ. vel aliæ ab illis nõ deciſæ.
c Remanſiſſent.] & ſic per conſequens cõputabantur olim dioęcetę, iuxta c. nonnulli. de reſcr. hodie vnã iuxta c. ſtatutum. eo. tit. li. 6. a fine diœceceſis. perinde ac ſi nõ fuiſſet diuiſa, reſpectu non habito ad diœceſim nouam, i. de alia deciſam, de qua conueniendus exiſtit. Ratio huius poteſt eſſe, quia impetranti reſcriptum nihil põt imputari, nec ex ſuperueniẽti tali deciſione, vel diuiſione diœceſum, ius illi quęſitum ex reſcripto ad conueniendũ aduerſariũ tolli dẽt. argu extra de reſti. ſpo audita de elect c. conſtitutionem § inſuper. clem. 5 ff. ne quid in lo. pub l. 2. § merito. & §. ſi quis a principe. & in c. dilecto. de verb. ſign e. ex parte, & cap. ſuper eo de offi. delega. & firmat Compoſt. in cap. cauſam. de reſcrip & in § ĩ. proxi. præcedẽti. Zenzelinus.

Diuiſio tex tualis.

prouide a procedere, ac ſi dictę diœceſes de quib. mentio in litteris eiſdẽ habetur, integræ b remanſiſſent.c Nulli, &c.

Nullus impediat capitula, archidiaconos, & alias perſonas in iuribus quę ſibi competebant in eccleſiis integris, quin illa iura percipiant poſt diuiſionem ipſarum ſicut ante ſoliti erant percipere: quoniam in beneficiis diuiſis habet quis eadem iura quæ habebat in integris. Et hoc cap. ſub hoc titulo fuit poſitũ, quoniã declarat præcedens, vt clare patet. Concor. cap. quia monaſterium. de relig. domi. in antiquis.

CAP. II.

AD Apoſtolatus noſtri peruenit auditum, quod aliquarum d eccleſiarum per nos ab alijs eccleſijs e ex certis f cauſis, quæ ad hoc g noſtrum animum induxerunt, auctoritate h Apoſtolica diuiſarum, prælati & ſubditi, capitulis, archidiaconis, & alijs i perſonis eccleſiarum, k a quibus ſupradictæ l eccleſiæ ſunt diuiſæ, præſumunt, non n permittentes eos vti iuriſdictionibus, & iuribus ſuis, ſicut ante diuiſionem huiuſmodi vtebantur. Quia p igitur intentionis q noſtræ non extitit, nec exiſtit, per diuiſionem epiſcopatuum r eccleſiarum, s a quibus diuiſiones factæ t ſunt, capitulis, archidiaconis, vel alijs perſonis, velle aliquatenus u derogare niſi quatenus diuiſionum huiuſmodi litteris Apoſtolicis continentur x expreſſe:

m Iniuriari. non ſumiſ hic iniuriari ſpecialiter pro contumeliam facere: ſed generaliter pro eo quod non iure fit ff. de iniuriis l ad leg. Aquiliam l. ſed ſi quacunque § iniuriam.
n Non permittẽtes.] & malefacientes aliis quod ab eis ſibi fieri nollent. c. diſ in prin. extra de maior & obedien. ca. dilecti. ne quiſquam impediri debet vti iure ſuo ff. de iu actuque pri l. ſi de via ſi a paten quis manu. fuer l non vſque alias eccleſiaſticus ordo confundi dicitur ſua vnicuique ſi iuriſdictio non ſeruetur 11. quæſt. 1. per uenit.
o Iurib ſuis puta viſitationib. ſuis, & procurationb. & ſimilib. vt patet Inſ. Suis autem ideo dicit: quia licet iura beneficiorũ non ſunt proprie beneficiorum: pro ipſis tamen nomine ſuo. & agere & defendere poſſunt, ſi fuerint ſæculares, extra de iudi c eum deputati, & de probat. ex litteris. no. Compoſt. de reſcrip c. edoceri.
p Quia igitur.] Secũda pars.

A D Apoſtolatus.] Diuide iſta decret. in quatuor partes. In prima facti præmittitur recitatio. In ſecunda ſuper diuiſione epiſcopatuũ ſubiungitur Papalis intentio ibi, Quia igitur In tertia annectitur ipſa conſtitutio ibi, Nos præſentis &c. In quarta ſubinfertur trangreſſus comminatio ibi, Si enim alqui.
d Aliquarum. eccleſiarum.] ſcilicet nouiter in cathedrales erectarum.
e Eccleſiis.] ſcilicet antiquis. cathedralibus.
f Ex certis cauſis.] ſcilicet ad diuini cultus augmentum & ſaltem populi Chriſtiani.
g Ad hoc.] id eſt ad diuiſionem de ipſis faciendam.
h Auctoritate Apoſtolica diuiſarum.] vt in decre. ſedes Apoſtolica, & tñ dicit Apoſtolicæ ad nullam enim inferiorem ſpectat epiſcopatuum diuiſio. 16. q. 1. c. præcipimus & § ſicut. nou. extra de exceſ. Prælat. cap ſicut vnire. de offi legat. c. quod tranſl. tionem
i Alijs perſonis] id eſt perſonatũ vel aliud ius bene-

Epiſcopatus diuidere nullus põt, præter papã perſona dr̃ aliquis pſonatum habẽs.

q Intentionis noſtræ not. ad intentionem facientis ſicut & mandantis ſere recurrendum, ext. de offi. de leg. ſuper eo de præb e. eum cauſam. & e. cum olim. de arbi. e expoſita ff. de leg. 1 ſi ſeruus plurium, § vlt de condi & demon. l. in conditionibus, de excuſ. tutu. ſene, § illud, qui petitur. l credendum, cum ſim.
r Epiſcopatuum, ſcilicet nouiter creatorum & erectorũ.
ſ Eccleſiarum ſcilicet antiquarum.
t Factæ ſunt. ſcilicet epiſcopatuum nouorum.
u Aliquatenus derogare. collige hic vulgatum notabile, quia princeps per factum ſuum iuri alterius derogare non intendit, niſi inquãtum exprimit, extra de off. deleg c. ſuper eo vlu. pal ex tuarum. de. priuileg. paſtoralis, ff ne q d in lo pub l. 2 § merito. & §. ſi quis a principe. C de emancip. lib. l nec auus, ne alias naſcantur iniuriæ, vnde iura naſci debent, extra de accuſ quali ter. C vnde vid. meminerint.
x Cõtinetur expreſſe.] Vbi ergo hoc exprimeretẽ ſeruãdũ eſſet 19. d in memoriã ff q & a q b ... quia licet inferiores prlati iura vi ... eccleſię ... ſine certa ſolẽnitate tranſferre nõ poſſunt: extra de reb. eccleſ. nõ alie. c. 1. Papa tñ gaudet plenitudine poteſtatis, 2 q 6. c. de cet. extra de viu. pal e. ad honorẽ 9 q. vlt. c. cũcta per mũdũ, & e p principalẽ. hoc tamen ... nec ẽ qui audeat dicere, Dñe cur ita facis? de pen d. 3 § perſona tu ... de iure

Princeps alterius iuri derogare non intendit.

Papæ nullus audeat dicere, Dñe cur ita facis?

de iure ſunt poſitiuo poſſit pro libito ſuper his diſpenſare extra de conceſ. præb. c. propoſuit.
a Nos præſentis. Tertia pars.
b Statuti. hoc ſtatutum cum vniuerſis ſit directum, ius cõe continet: nam & vim ſententiæ, & rem perfectam noſcitur obtinere extra de verb. ſignif. in his.
c Eccleſiarum.] ſcilicet nouarum.
d Præcipimus.] tale præceptum ſeruandum eſt, alias nõ ſeruãs puniri debet, quia quod præcipit. & c. 14. q. 1. qd præcipitur, extra de verb. ſign. in his qui. n. poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.
e Ne capituli.] ſume verba, impediant quoquo modo, quæ ſunt infra.
f Primarijs eccleſijs. id eſt primæuis & antiquis, à quibus aliæ ſunt diuiſæ.
g Procurationes recipiãt. ſuper hoc vide quod notaui in ca. execrabilis.
h Archidiaconalia.] quæ ſunt iura archidiacono de iure cõi competentia, uide qd not. 15. diſt. c. placitis. extra de reſ. ſpol. literas. & melius per Inn. & Hoſt. de off. archid. c. ad hoc & ca. cũ ſatis.
i Prædictis deciſis.] ſcilicet nouiter ab alijs antiquis.
Ordo ſtæ. k Obtinebant.] per diuiſionem igitur taliter factã iuriſdictio alijs cõpetẽs uel eius exercitiũ nõ tollit. Sic in lege cauetur, qp diuiſis adminiſtrationibus & mutatis ab antiquo ſchemate, adminiſtrabunt officiales primæui ſicut prius. in corpore authẽ. de admi. offi. in fact ap. citra ſi. 2. coll. & § illud tñ ſãcimus. coll. 3. ex cuius legis mente fuit ſumptũ qd hic ſtatuitur: ſicut non tollitur ius competẽs ex literis ad beneficia, uel ad lites primitus impetrantis ex tali diuiſione, ut in decret. ſedes Apoca. & dic ut ibi dixi.
l Quoquo modo. ſcilicet facto uel uerbo, per ſe, uel per alium, publice uel occulte.
m Ordinatum. tunc enim ordinatio ſua eſſet in omnibus obſeruanda ut ſup. dixi.
n Si enim. Quarta pars.
o Agere. uerbo, uel re ipſa.
p Facere. re ipſa. uel facto ff. de uerb. ſign. l. Labeo.
q Digna. ſcilicet arbitraria, iuxta culpæ qualitatem, & proteruitatem excedentium imponenda, extra de pœnit. ſi qui ſuadente, cle. 3. ff. eo. ut. l. aut facta cum ſimilibus. Zenzelinus.

Nos a præſentis auctoritate ſtatuti b vniuerſis prælatis, capitulis, & alijs quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis eccleſiarum c deciſarum, & in cathedrales eccleſias per nos auctoritate Apoſtolica erectarum, præcipimus, d & mandamus, ne e capitula, archidiaconus, & alios perſonatus, vel dignitates officia ſeu beneficia in prædictis primarijs f eccleſijs obtinentes, quominus viſitationes exerceãt, procurationes g recipiãt, iuriſdictiones & iura archidiaconalia h & alia bona obtineant in prædictis i deciſis dioeceſibus ſicut ante diuiſionem huiuſmodi obtinebant, k niſi quantum in diuiſionum huiuſmodi litteris Apoſtolicis caueatur expreſſe, impediant quoquo modo l quouſque per ſedem Apoſtolicam aliud fuerit ordinatum. m Si enim n aliqui contra præſens præceptum agere o vel facere p præſumpſerint, nos præſumptores tales digne q curabimus animaduerſione punire. Nulli, &c. noſtrorum præcepti & mandati infringere &c. Datũ Auinione quinto Calen. Octobris, anno quinto.

TITVLVS V.

Ne ſede vacante aliquid innouetur.

Vacante ſede imperiali, cum iuriſdictio ad Papam deuoluatur, ſub pœna excõmunicationis hic prohibetur, quod nullus tunc nomen vicarii Imperatoris, vel alterius cuiuſcunque officii retineat, aſſumat vel reſumat, nulluſque ei obediat vel auxilium præbeat: alias excõicatio in perſonas, & interdictum in terras niſi intra duos menſes reſipuerint, profertur. Tandem modus huius proceſſus publicandi exprimitur: hoc dicit.

CAP. VNIC.

SI s fratrum t & coepiſcoporum noſtrorum, & aliorum u quorumlibet iura ſua illæſa ſeruari mandentur.

S I fratrum.] Hæc decreta. congrue poteſt diuidi in quinque partes. In prima conſtitutionis occaſio, ſeu ratio præmittitur. Diuiſio textualis.
In ſecunda facti recitatio de vſurpantibus iura vacantis imperij ſubiungitur ibi, Sane in noſtrã, &c. In tertia, contra ipſa: contra ipſos eiſq; adhærentes ſeu fauẽtes monitio ſub pœna, & in cõtenentes lata ſententia annectitur: ibi, Quia igitur, &c. In quarta omnia eiſdem vſurpantibus facta ſuper hoc obligatio diſſoluitur ibi, Et vt quibuslibet &c. In q̃nta, de litteris ſeu proceſſu cõtra tales factis facienda publicatio pollicetur ibi, Cæterum vt huiuſmodi.
s Fratrum. epiſcopos & ſuperiores prælatos papa fratres, cætero vero oẽs eccleſiaſticos vel ſæculares appellat filios: alias literæ ſuæ falſæ præſumuntur, ext. de cri. ma. fal. c. quam graui.
t Coepiſcoporum.] vocat ergo hic papa epos ſuos coepos: ſicut: & Imperator appellat milites ſuos commilitones, ff. de milit. te ſta. l. 1. dicuntur aũt coepi quaſi ſimul epi vnde cæteri epi quo quo ad ea, quæ ſunt de efficacia conſecrationis, vel omnis tãtum gaudent poteſtate quanta gaudet papa, licet quoad alia epiſcopi pares non poſſint dici, cũ dicantur vocati in partem ſollicitudinis: ipſe vero ſolus in plenitudinẽ poteſtatis, 2. qõ 6. de cætero & cap ſeq. extra de vſu pal. cap. ad honorem. Epi tñ pñe quantum papa quo ad ea quæ ſunt de conſecrationis efficacia.
u Aliorum quorumlibet. nedũ Chriſtianorũ, immo etiã Iudæorũ: cum & illis iura ſua illæſa ſeruari mandentur. C. de Iudæ. l. Iudæi, & l. nemo exercetus, & l. nullus, & l. die ſabbato, extra eo. ut. c. Iudæi ſiue Sarraceni. Et quid de iurib. aliorum, puta Paganorum vel Sarracenorum, vel aliorum quibus bellum per Eccleſiam eſt indictum, vel per epiſcopos eccleſiæ: nunquid illa ſeruanda ſunt illæſa? Videretur qp ſic cum ſic indefinite & vniuerſaliter loquatur. Quorumlibet, quod verbum de ſui natura tam bonos, q̃ malos comprehẽdit, arg. ff. de hær. inſtit. hoc articulo. extra de maio. & obed. c. ſolitæ in fi. Sed contrarium eſt dicendũ, cum bona talium occupanti concedãtur et iã ff. de acqui. re. do. l. naturaliter, § vlt. inſti. de rerum diui. § item ea. 23. q. 4. d. ca. aliqs. ſicut & bona hæreticorũ cõfiſcari iubentur. C. de hæret. Auth. Cæteros, extra eo. tit. c. ver.
t Ad hãc gl. vide Old. coſ. 264. & Pe. de Ancha. c. quanto. de vſu. & Brunellum doc. Aurel. in c. 1. de hom in 4. p conel 5. Iudæus factus Sarracenus an puniatur ponit idem.

iura illibata [a] ſeruari, & ab omni fore diſpendio [b] diminutionis [c] extranea cupimus, & ad illud libenter noſtræ ſollicitudinis ſtudium [d] adhibemus: multo fortius [e] quidem pro noſtris & Romanæ Eccleſiæ ſponſæ [f] noſtræ iuribus & honoribus conſeruandis [g] ex iniuncto [h] nobis officii debito Apoſtolicæ prouiſionis partes teneamur [i] impendere, ne temporibus noſtris vſurpationis [k] iniuria ſubeant, aut detrimentum cuiuſuis derogationis incurrant. [l]

¶ Sane [m] in noſtram & fratrum [n] noſtrorum deductum eſt, fama diuulgante, notitiam [o], quod licet de iure ſit liquidum [p] & ab olim fuerit inconcuſſe [q] ſeruatum, quod vacante imperio ſicut & nunc per obitum quondam Henrici Romanorum Imperatoris vacaſſe dinoſcitur, cum in illo [r] ad ſæcularem iudicem nequeat haberi recurſus [s] ad ſummum Pontificem, cui in [t] perſona beati Petri terreni [u] ſimul & cœleſtis [x] imperii iura Deus ipſe commiſit [y], imperij prædicti [z] iuriſdictio, regimen, & diſpoſitio deuoluuntur [a], & ea [b] ipſe [c], durante ipſius vacatione imperii, per ſe, vel alium ſeu alios exercuiſſe [d] noſcitur in imperio memorato: nonnulli tamen in Italiæ partibus poteſtatis & dignitatis [e] faſtigium

e. vergentis, portantium arma inimicis fidei, ſimile extra de Iudæis, ita quorundam & committentium crimē læſæ maieſtatis, C. ad leg. Iul. maieſt. l. quiſquis, extra de pœnis felicis, li. 6. 5. q. 1. § verum ver. ſi quis ex militib. Vel breuius potes dicere, quòd quibuslibet iura ſua illæſa dicatur ſeruāda, niſi ex culpa propria priuationē talium iuri incurrerint vel incurrere debeant. Et ea pone illud, aliorum quorumlibet, ſcilicet merentium, & de ſe habilium ad iura aliqua acquirēda, & ſic verbum vniuerſale limitabitur & reſtringet, ſicut & alique, C. de ſacroſan. ecc. l. 1. & 1. diſt. c. oēs leges, extra de priuil. c. vt priuilegia, §. illud, de ſen. excom. ſi vero.

a Illibata. id eſt in tacta vel illæſa.

b Diſpendio. id eſt, damno. ſimile de reſcrip. diſpendia, lib. 6. de iud. cap. diſpendioſam clem. 5. Auth. de col. § ſuper hoc cenſemus, col. 6.

c Diminutionis extranea quaſi dicat diminutionem ne ſcientia, ſimile in corpore auth. conſtitutio, quę de dignitatibus, § illud, col. 6. ex quo §. ſumptū fuit hoc verbum.

d Studium adhibemus. expediendo conſilia, & ad tollenda ſubditorum diſpendia pernoctantes, in corpore auth. vt iud. ſine quoquo ſuffra. in prin. col. 2. & adde quod dixi in c. ad onus, in verbo cupientes.

e Multo fortius, hoc dicit, quia quiſque ſe ipſum & ſua plus diligere tenetur quam aliena, vnde dici conſueuit Alpibus ille perit, qui ſe plus diligit vllum.

f Nā prima charitas incipit à ſe ipſo. C. de ſerui. & aqua l. prates, & ibi no, quare et legitur q eam non habēs in ſe, in alio præſumitur non habere, 25. q. 5. c. non licet, ff. de bo. eorum, qui mortem ſibi conſc. l. vlt. §. ſic autē, de ædi. edi. l. cum autem, § excipitur.

f Spōſæ noſtræ. ſ. ſpirituali, cui matrimonii ſpiritualis vinculo alligatus Papa dicitur, vt quicunque alius epiſcopus, 21. q. 2. c. ſicut in vna, 7. q. 1. ſicut alterius, extra de teſta. c. requiſiſti.

g Conſeruandis, ſuper hoc alibi ſcribitur, iuſtitiam noſtram & Eccleſiæ ſponſæ noſtræ nolumus negligere qui alios in ſua iuſtitia confouemus, extra de immu. eccle. c. quoniam, li. 6. de ſup. negli. præla. licet

h Et iniuncto, ſimile extra de hære. cum ex iniuncto,

i Teneamur impendere, ad hoc 27. diſt. c. eccleſiæ, extra de confir. vti. c. cum dilecta

K Vſurpationis iniuriam, hic vſurpatio in mala parte ſumitur puta pro illicita inuaſione vel occupatione, vt alibi, 23. di. cap. illud 16. q. 3. licet, C. de fun. re. priua. vſus aquæ, lib. 11. aliquā ſumitur in bona parte, vſurpatum id eſt, in vſum vel conſuetudinem inductum ff. ſolu. matr. l. ii. conſtēte, § quotiens, in ff. de vſuca. l. 2. de iniu. l. iniuriam, § vlt.

l Incurrant. ſimile dicit lex in tutore, qui pati non debet iura pupilli ſui tolli vel perire, C. de admi. tut. lex quæ § nec vero domum.

m Sane. Secunda pars.

n Fratrum noſtrorum. Cardinalium, & ſuper hoc vide quod no. in decr. Execrabilis.

o Notitiam. hoc enim ſcire dicimur qd ab aliis audimus, 22. q. 5. c. hoc vt & ad hoc extra de ſen. ten. excom. cum deſideres, §. ſecundæ, ff. de peti. hæred. l. ſi tem ue niunt, § petitā, & §. à quo. de admi. tu. l. quidam §. ex quo.

p Sit liquidum. vt extra de re iud. paſtoralis, §, vlt. clem. 5. de foro comp. c. licet vbi de hoc p Inn. & Ho. & arg. extra de hom. pro humani, lib. 6.

q Inconcuſſe ſeruatū, quaſi dicat abſq; alia interpretatione, & ſic per talē obſeruātiā potuit cōſuetudo ius tribuens introduci, extra de verb. ſign. abbate, C. de edi. præ. l. an in totū, de emāci. lib. l. 1. de appat. iu. l. vitos ll. 12. extra de appel. l. bonæ memoriæ.

r Cum in illo. ſcilicet vacanti imperio.

ſ Recurſus. ſimile de for. comp. licet, cū in temporalibus nullus citra Papā ſit Imperatore quo ad iura imperii, ſuperior, arg. 26. d. duo ſunt, 7. q. 1. in apibus.

t In perſona beati Petri. ad hoc extra de re iu. ad Apoſtolicæ § no. itaque l. 6. 40. d. §. non nos.

u Terreni id eſt, laicorum, ſecundum Lau.

x Cœleſtis, i. clericorum, ſecundum eum. Vel poteſt exponi proprie. terreni, idest, temporalis quo ad forum contentioſum, cœleſtis, id eſt ſpiritualis quo ad forum animæ: iuxta illud, quodcunque ligaueris, & c. 24. q. 1. quodcumque & q. 2. c. legitur.

y Commiſit. Matth. 16. 22. diſt. omnes, vbi reperies iſta verba: Qualiter autem Deus videatur in perſonam Petri ſuis ſucceſſoribus iura vtriuſque imperij commiſiſſe, & modum per quem hoc probatur, vide prout no. per Inno. & Hoſtien. de foro comp. c. licet. Sed an illam commiſſionem Chriſtus feciſſe videatur nedum ſuper catholicos & fideles an etiam ſuper non catholicos & infideles? Dic quod ſic: & ſuper hoc vide quod not. Hoſtien. extra de vot. & vo. redemp. cap. quod ſuper his, in gl. magis. Item facit tex. in arg. quod Papa habeat vtrumque gladium, & ſuper hoc vide q nota. per Ber. & Hoſt. extra qui filij ſint legi. cauſam quę, & per Ioan. 10. diſt. plenius per Hoſt. in ſumma, qui fil. ſint legi. § & a quo.

z Prædicti. ſ. vacantis.

a Deuoluuntur ſic iuriſdictio prælaturæ epalis vacantis deuoluitur ad capitulū, extra de hæ. ad abolendam de maio. & obed. his quæ & c. cum olim co. ti. c. 2. lib. 6.

b Et ea. ſ. iuriſdictionem, regimen, & diſpoſitionem.

c ipſe. ſ. ſummus Pontifex.

d Exercuiſſet. ſ. inconcuſſe, vt ſupra.

e Et dignitatis. ſcilicet imperialis, quæ non immerito dignitas dicitur, cum etiam regalis poteſtas dignitas

Old. cōſi. 51 Cunuſrario nes ſequitur L. 1. Ro lin. 60 8. licet i ā dicat. ōnes Old. non valere, & qua pœna punitur Iudæus cognoſcens Chriſtianā, vide Old. cō ſi. 33. vbi Pā dono Iudeo fuerūt cacta vinlia & de æ aiiru gēd ; Iudæis no. Fely. n c. poſtulaſti. de Iudæis. Font.

1 Vide o Ino Beatū Thomam 2. 2 q 36. ar. 4.

Vſurpatio in bonam & malam partem ſumitur

Imperiū cōmiſſū eſt a Chriſto eius per fideles papa hēt vtrūque gladium.

Digitized by Google

appelletur, extra de offi. deleg. c. hac conſtitutione li. 6.
a Faſtigium. id eſt, altitudinem ſeu præminentiam, ſimile, 48. d. c. ſicut Neophytus.
b Illicite. volentes forte magis præeſſe q̃ prodeſſe.
c Ambientes & ſic per conſequens caſum appetentes, diſt 48. cap. ſicut Neophytus.
d Matris Eccleſiæ. 11 diſt. non licet, &c. præceptis, cum ſimi.
e Quantum in eis eſt. hoc dicit, quia vere per factum eorũ potiſſime cu ſit vſur patiuum Romanæ Eccleſiæ nõ præiudicatur, ar. C. de fun rei priui l. vſus aquæ, lib. 11. 9; d. illud.
f Honoris] ad cuius cõſeruationem ſicut & iuris attendendum eſt per prælatũ, vt in § ſeq. & dic vt dixi in decre. ad conditurem, § ruſus.
g Alterius cuiuſcunque puta œconomatus, vicedominatus, & aduocationis caſteldiunatus, vel ſimilis, argu extra de iure pat. præterita de elect auaritiæ lib 6

giũ a illicite b ambiẽtes, c in noſtrum & Romanæ ſanctæ matris d Eccleſię (quantum e in eis eſt, pręiudicium euidens, ac diminutionem honoris f & iuris, vicariatus ſeu alterius g cuiuſcunq; nomen officii, quod ipſo Imperatore viuente ex ipſius commiſſione h gerebant in certis terris, territoriis i ſiue locis poſt deceſſum ipſius k abſque l noſtra vel Apoſtolicæ ſedis m petita vel obtenta n licentia retinere o ſibi, & nonnullis etiam de nouo p aſſumere quod non geſſerant q aut geſſum antea r poſteaque dimiſſum s reſumere t temerariis u auſibus præſumpſerunt quo x vel quibus y adhuc non verentur abuti z & ſub eius vel eorum colore a multa facere b & feciſſe c noſcunt, quæ in noſtrã & Eccleſię prędictæ iniuriã d aperte redundãt, non abhorrenter per id e variis

h Commiſſione. poteſt ergo Imperator viuens certum officiũ committere in aliqua terra imperio ſubdita, vt hic ad idem in corpore auth vt nulli iud. § & hoc vero iubemus, col 9. de adm offi. in tacitis appella col. cam ſimi Sed nunquid per talẽ poſſunt per eũ cõſtitui iudices ordinarii? Dicas quod ne in corpore auth de defenſo, § nos igitur, col. 3. Item cum per legem ſcriptã iuriſdic. ordinaria tribuatur ſt de iuriſd om. iud. l. & quia, ſic & per principem qui eſt lex animata in terris. in corpore aut de conſue. circa fi. col 4 & ita no. extra ne prælati vic. ſuis c 1. Sed hic quæro, an talis cõmiſſa iuriſdictio per principẽ reuocetur per eius mortem. Videtur quod ſic, ad inſtar iuriſdictionis delegatæ, quæ morte mandatoris reintegra expirat, extra de offi. deleg. gratum &c. relatum. Sed contrarium verum eſt, vt probatur in corpore auth. vt nulli iudi. §. & hoc vero iubemus, vel ſi vero & præcepta, col 9. & hoc ſic ſenſit expreſſe Hoſt de le quoniam abbas.

Iuriſdictio ordinaria tribuitur per legẽ mortuã, & per legẽ viuam.

i Territoriis. a terrendo dictis, quod ſicut legitur, ff. de verb ſig l pupillus, § territoriũ. De iſto territorio habes 16. q 7. omnes baſilicæ, extra de cle. vbi maius, § pręterea lib 6. C de epiſ & cle l. nulli, § & ſi in vico, de na. li ſi quis, de omni agro deſer. l. quicunque § illud lib. 11. ff de iuriſd. om. iud. l. vlt. de interdi. & rele. l. relegatorũ, § ſol et præterea. 63. d ego Luduuicus.

Territorium a terrẽdo dr.

K Ipſius. ſ. Imperatoris
l Abſque noſtra. ſ. dum fuimus in humanis.
m Vel Apoſtolicæ ſedis. ſcilicet poſt mortem noſtram. Et quod dicit, Apoſtolicæ ſedis expone, i. eſt, ſucceſſorum noſtrorum ſedi Apoſtolicæ pręſidẽtũ a quibus petita & obtenta licentia, a ſe de ipſa obtenta cenſetur, cu vbi Papa, ibi ſedes dicatur, vt dixi in c. ad onus, in verbo ſedem Apoſtolicam. & in c. Execrabilis in verbo, Romanę Eccleſiæ, & iſto reſpectu cum dicit textus vel: poteſt exponi vel, pro id eſt.

Sedes Apoſtolica eſt vbi eſt papa Diſiunctiua pro parte uera, eſt totaue ra.

n Vel obtenta. Sed qualiter intelliges diſiunctiuam vel, ſufficeret ne talem licentiam petere, niſi obtineret eam? Videtur quod ſic, ob naturam diſiunctiuæ, ad cuius verificationem ſufficit alteram partem fore veram, ff. de cond & demon. l. cum pupillus, § diſiunctiuo, de cõdi. inſti ſi hæred. de uerb ob l ſi ita quis, extra de reſcr. inter cæteras. Sed contrarium credo, quod nõ ſufficeret

Itẽ vbi

eam petere niſi & obtineret, arg. extra de ele. ſi religioſus, &c. quãm ſit, ne cle. uel mona. c. periculoſo. Nam cum nomine iuris & honoris Eccleſiæ Romanæ hic verſetur, aſſenſus & voluntas eius ſpecialis requiritur, arg ff de aqua plu arc. l. in concedendo, & l. in d e, C. de omni agro deſe. l quicunque in ſi li. 11 alias ſequeretur abſurdi tas, quod quicunque vellet terras vacantes imperii vſurpare, licentiam peteret, & eam obtinere non expectaret, & ſic iſta cõſtitutio deluſoria abſq; fructu manerent contra iura, ff. ne quid in loco publ l. vlt de iud l ſi prætor. C. de bon. quæ lib l. vlt §. vbi autem, & impoſita magis verbis, quã rebus videretur, quod non eſt ſentiendum C communia de leg. l 2. extra de elect. cõmiſſa § porro. Et, ſic expones, vel pro, &, aut pro id eſt, vt præ dixi, nec eſt nõ con nõ vt mens rei agendæ ſeruetur, ff de verb. ſig. l ſæpe, C. de ver. ſig. l. vl. cũ alterum tm̃, ſ. licentiam petere per ſe non ſufficeret, vt iam dixi a & ideo vtrunque eũam diſiunctiuum poſitorum exigitur vt concurrat, no. extra de reſcrip. ex parte 1. Vel potes aliter dicere, vt ad textũ, cum dicit petita, ſubauditur, & petenti conceſſa, & quod ſequitur ſcilicet, vel obtenta mera liberalitate abſque aliqua facta petitione, argu de præb. c. ap. ſi motu, & c. ſi pluribus, lib. 6 & co. ti. ſi Romanus cle. 5. & hanc forte conſiderationem habuit canonis huius conditor ſic diſiunctim loquendo.

agitur de pęna inſligenda appellatione ſimpliciũ nõ venit miſſum c ſtatutũ, de ele. li, 6 l. 2. ff de vet ob li gl in procmio inſti. de act Fon.

Vel pro & qñque ſumitur.

s Vide his gl in verbo, & figura. in ſi. cle. ſæpe.

o Retinere ſibi. quod prius ex commiſſione gerebant, vt ſupra
p De nouo. ſcilicet per mortem Imperatoris.
q Non geſſerant. ſ. eo viuente
r Antea ſ. in vita imperatoris.
ſ Dimiſſum ſ. adhuc imperatore viuente.
t Reſumere. ſ. eo mortuo.
u Temerariis quia a iure improbatis, arg. 2. q. 7. §. quia ſunt, extra ne cle. vel mona. c. 2 lib 6.
x Quo. ſ. licet nomine.
y Vel quibus. ſcilicet nominibus
z Abuti. hoc dicit, quia in vſurpatis proprie non eſt vſus arg 3 i. q. 5. c. quod Deo, extra de teſta. c cum ingredientibus, C de fun rei priua l vius aquæ lib 6.
a Colore id eſt prætextu. ſimile de electio, auaritiæ li. C. de lac. ot eccl. l. qui ſub prætextu.
b Facere. de præſenti vt dicit̃ ab a verbo ſequenti. & quia infinitiuus modus quæ de præſenti ſunt, denotãt niſi ſub iungatur verbum futuri temporis, ff. de verbo. obl. l ſtipulatus fuerim, § 1 & l. ſi a colono, &l cum ſtipulatus ſim.

Infinitiuus q̃ ſunt præſẽtia ſignat.

c Feciſſe ſ in preteritum.
d Iniuriam. illatam iniuriam Eccleſiæ Papa non poſſet remittere de iure communi, 6 p. diſt n capitu Solo c. ſiæ mma? æ 23 q 4 ſi is qui, ſed ſi a perſona illatam bene pot licet tu inulte, & tam corẽ relaxare ex corde tenetur, tamen ſatiſfactionem debitam, niſi velit de perditem. dixit & 5 cap vlt ye diſtinctione ſi quis contumatus, not. de hoc extra de male cop ie d pœnit. Remiſſa, lib.

Iniuriã Eccleſiæ factã Papa remittere nequit.

e Per id. ſcilicet quod qualeſcunque officiũ uel officii nomen ſuper imperio vacant. ſine licentia ſedis Apoſtolicæ retinere, aſſumere, vel reſumere præſumpſerunt.

Inno.

inuolui [a] criminibus, nec diuinæ maieſtatis formidantes offenſam [b].

¶ Quia [c] igitur error, cui non reſiſtitur, approbari [d] videtur, & latum [e] pandit [f] delinquentibus ſignum [g], qui eorum peruerſis conatibus non reſiſtit [h]: Nos volentes noſtris & Eccleſiæ ſponſæ noſtræ iuribus & honoribus in hac parte proſpicere [i], & malis ac [k] ſcandalis, quæ ex retentione, aſſumptione, ſeu reſumptione huiuſmodi [l] orta ſunt hactenus, & quæ periculoſe poſſent in antea ſuboriri celeriter [m] obuiare [n], necnon periculis [o] animarum huiuſmodi retinentium, aſſumentium, ſeu reſumentium nomina [p], & eis abutentium (vt præfertur) ſalubriter [q] occurrere cupientes, præſentium auctoritate monemus [r] ſub excommunicationis [s] pœna omnes & ſingulos cuiuſcunque ſtatus, præeminentiæ, dignitatis, aut conditionis exiſtant, [t] etiam ſi Patriarchali vel quauis alia [u] ſuperiori, ſeu epiſcopali [x] vel regia, ſeu alia [y] quacunque præfulgeant dignitate, qui poſt vacationem [z] imperij abſque

Magiſtratus & officia ſibi falſo nomine aſſumentes uariis pœnis reſtringuntur.

a Inuolui criminib.] ſed quæ & qualia ſunt crimina, quibus ſe inuoluere dicuntur [illegible] poteſt dici, quòd tales qui falſo nomine ſibi magiſtratus aſſumunt, pœna criminis falſi reſtringuntur, ff. ad legem Corn. de fal. l. qui nomine & l. falſi, & l. eos, § qui tc. C. eo titu. l. maiorem. Item pœna criminis læſæ maieſtatis, ff. ad leg. Iul. maie. l. 3. § vlt. Item præſcriptionis titulo ſubiacentes, bonorum omnium amiſſione multantur, C. de appel. ind. probator as. lib. 12. Item crimine inuaſionis, iuxta l. cum quærebatur, C. vnde vi. Item alijs forte quæ ſolicitudini ſtudioſi relinquo.

b Offenſam quam incurrit immiſcendo ſe rei ad ſe non pertinenti, ſcientes vel ſaltem ſcire debentes quod ſuum non eſt, ad alium pertinere. C. vnde vi. l. cum quærebatur, non contenti profeſſione ſua res alienas inuadendo, 93. diſt. diacones.

c Quia igitur.] Tertia pars.

d Approbari videtur. 83. diſt. c. error, tenetur ergo quis reſiſtere error. proximi. Sed an hoc quo ad omnes ſit præcepti, vide quod legitur & notatur extra de hæret. capit. qui alios, & c. cum ex iniuncto §. pen. de ſent. excomm. quantæ, 2. q. 1. ſi peccauit. Et poteſt dici quod a peccato committendo quilibet proximum ex debito corrigere tenetur; & idem de commiſſo ſi iterabile, extra de eo qui ſpi. In alio peccatu quo ad illos, qui ſupra alios habet iuriſdictionem vel correctionem a iure permiſſam, eſt præceptum cæteris autem non, ut colligitur ex notatis in d. c. & iuribus.

Peccantes corrigere an ſit præcepti quo ad oẽs vide B. T. 2. 2. q. 33. ar. 2.

e Latum. idest [illegible] gum vel amplum.

f Pandit. idest patefacit vel aperit.

g Signum. idest ſecum vel inceſſum, ſimile, ff. de probatio. l. qui teſtamentum.

h Non reſiſtit ideo. n. lex prodita eſt, vt appetitus noxius ſub iuris regula limitetur, in procemio decr. in § denique. Et dic, non reſiſtit per prohibitionem, vnde lex dicitur prohibitio non faciendorum ff. de leg. lex eſt, & per pœnarum impoſitionem, ff. de iuſt. & iu. l. j. Eſt n. lex delictorum correctio ff. de leg. l. 2. & a Deo, propter vindictam noxiorum pñs gladij eſt permiſſa, 23. q. 4. c. quæſitum, quæ cum timetur, & mal. coercentur, & boni inter malos quieti viuunt, ut eo c. quæſitũ & c. nõ fruſtra.

Gladii poteſtas ẽ vtilis.

i Proſpicere. præuidentis, enim Eccleſiæ regimini incumbit officio, vt non ſolum de animarum ſalute: uerum etiam de extrinſeca vtilitate & cautela ſciat eſſe ſolicites, 39. d. Petrus, 85. d. c. fratrum.

k Ac ſcandalis ad hoc extra de præſc. nihil & in procemio, lib. 6 § 1. in corpore auth. de qũ in prin. coll. 6.

l Huiuſmodi. ſcilicet vicariatus ſeu alterius cuiuſcunque officii.

m Celeriter. ad hoc extra de accuſ. p. [illegible] latorum.

n Obuiare futura n. præcauenda ſunt prout poſſunt, ff. loca ſi quis demum § 1. ex 12, de ele. c. licet, de ſer. nõ ord. c. 1. vbi de hoc, 23 diſtin. in nomine Domini, nam & exempla præterita nos cautere præmonent in futurum, 82. diſ. c. plurimos, in fin. Vel dic quod de præſenti quid faciendum eſt, ne malum inſurgat, quid in futuro poſſet inſurgere: alias autem humanæ naturæ non eſt an futurum bonum vel malum contingat: ſcriptum eſt n. Non eſt veſtrum noſſe tempora vel momenta, &c. cum nec per humanam cuſtodiam conſequi poſſit, ne damnum vel malum eueniꝛe poſſit. ff. locati, l. ſed da[illegible], quia ſolius Dei eſt præſcire futura, 26. q. 5. quod autem.

Futura non ſunt in cognitione humana.

o Periculis animarum. ſuis ſpecialiter occurrendum eſt, argum. extra de ſepul. cap. animarum, lib. 6. qui nimis emungit, ſanguinem elicit, 4. diſtinct. denique. extra de renun. niſi cum pridem § propter maliciam. cum ipſæ ſint rebus quibuſcunq; præferendæ C. de ſacroſan eccle. l. ſancimus, in fine.

Sanguine elicit qui nimis emũgit.

p Nomina. ſcilicet vicariatus vel alterius cuiuſcunque officii.

q Salubriter.] Hoc dicit, quia nimia increpatio nec correctionem recipit, nec ſalutem, & leniter caſtigatus & facile reuerentiam exhibet caſtiganti, 45. d. cum beatus, ad legem Aquiliam, l. nam nimia iuſta illud.

Correctio ſit moderata.

Qui nimis emungit, ſolet exterquere cruorem.
Immoderata facit correctio deteriorem.
Sed moderata ſatis correctio gignit amorem.

r Monemus. hos ideo, quia vindictam debet monitio præcedere. 12. q. 2. indigne, extra de ſent. excom. ſacro.

s Sub excommunicationis pœna. canonis, non ſententiæ, ſunt hæc verba in hoc caſu.

t Exiſtant ſimile ext. de electio cap. generali, & c. fundamenta, § vt autem, de immun. eccleſ. cap. clericis, §. nos igitur, lib. 6 cum ſimilibus.

u Alia ſuperiori. quæ hæc ſit dignitas ſuperior patriarchali, non occurrit, niſi dignitate Cardinalatus, & ſecundum hoc eliditur textus, & ſequens in argumentum, quod dignitas Cardinalatus eſt maior Pontificali, licet per aliquos dici conſueuerit, quòd epiſcopalis dignitas ſit maior quam dignitas Cardinalatus.

Cardinalatus an ſit maior pontificatu.

x Siue epiſcopali alias pontificali, præmittit dignitates eccleſiaſticas temporalibus, de quibus ſequitur, ut denotet ipſas digniores eſſe tẽpal. b. argum. de tranſla. epiſc. inter corporalia, & de maio. & obed. c. ſolitæ, 16. di. duo ſunt, nam, ex ordine textuum argumentatio contoeuit in corpore auth. de hære. & fal. & inordinatum, colla. 9. C. de nouo Cod. fac. §. pen. ver. ſeruus quidam, &c. cum multis ſimilibus.

Dignitates eccleſiaſticæ ſunt tẽpal. b. digniores.

y Alia quacunque quę multiplex poteſt eſſe, ut patet de electio. fundamenta. §. vt autem, de immun. eccleſia capitulu clericis. §. nos igitur, lib 6.

z Vacationem imperij.] de retinentibus ergo vel aſſumentibus, uel eſtimentibus nomen alicuius officii ſuper imperio non vacanti, non habet locum hæc conſtitutio, cum tunc ſit Imperator, qui tales poteſt cohibere: nec tunc eccleſia Romana in iure ſuo ladi dicatur, cum tunc regimen imperii ad eam non ſpectet, pro cuius conſeruatione fuit edita principaliter præſens conſtitutio, ut patet in hoc §. & etiam præcedenti.

a Noſtra

noſtra a vel ſedis prædictæ licẽtiæ huiuſmodi vicarij ſe cuiuſuis alterius officii nomen vbilibet b retinuerunt, aſſumpſerunt, ſeu reſumpſerunt, & retinent: & qui aſſument, vel reſument fortaſſis in poſterum, & ſub talis donationis pallio c abuſi ſunt, & abutuntur, vel etiam abutentur poteſtate vel iuriſdictione quacunq; d ſeu eius exercitio e publice vel occulte, quatenus dæcetero f etiam à denominatione huiuſmodi g ſeu cuiuſcũque h aſſumptione, reſumptione ac retentione prædictis, necnõ vſu, poteſtate & exercitio ſupradictis prorſus i abſtineant, & omnino deſiſtant: inhibẽtes k inſuper ſub pœna l prædicta omnibus & ſingulis patriarchis, prælatis, & etiam aliis ſuperioribus ac regibus, ciuitatibus m, comitatibus, vniuerſitatibus, capitaneis, poteſtatibus rectorib. comitibus; vicecomitibus, baronibus, & alijs omnibus cuiuſcunque ſint dignitatis, conditionis aut ſtatus n, ne prædictũ huiuſmodi nomen ſeu aliud quodlibet in eodem imperio o retinentes (vt præfertur p) aut aſſumentes vel eorum aliqui ſub denominatione q, vel titulo huiuſmodi nominum, ſeu procuratores, cõmiſſarios, iudices, aut vices eorum gerentes quocunque colore quæſito r recipiant vel dimittant: nec vt vicariis ſeu vicario aut officialibus imperii pareant s, vel intendant, aut pareri vel intendi faciant t vel permittant u, nec in his x eis vel ei quomodolibet præſtent auxilium, conſilium, vel fauorem y: Alioqui in omnes & ſingulos patriarchas, prælatos, & ſuperiores, & inferiores reges, & cæteros denominationem prędictam (vt præmiſſum eſt) retinentes, aſſumentes, ſeu reſumentes, ac illius z prætextu exercentes a quæcunque officia, poteſtates b ſeu iuriſdictiones, & recipientes eos vt vicarios c vel officiales imperii, aut cõmiſſarios eorum d, vt e

Vbilibet, locũ deſignat.

q Noſtra uel ſedis.] eadem vr̃ eſſe licẽtia Papæ & ſedis Apoſtolicæ, ut ſup. dixi, quod vbi ipſe, ibi ſit & ſedes vt dixi in c. ad onus, & plenius in c. execrabilis, licet per aliã factam electionem, ſ. beneplaciti uel uoluntatis induca differentiam inter iſta, ut colligitur ff. loca. l. locatio præcarii, extra de reſcr. c. gratioſe. lib. 6.

b Vbilibet.] i. vbicunq; hoc n. aduerbium eſt loci deſignatiuum. ut dixi in c. ad onus, in verbo, vbilibet.

c Pallio.] i. velamine ſeu colore. vt in parte præcedenti.

d Quacunq;.] denotat hoc verbum abuſum.

e Exercitio]meri vel mixti imperii, vel ſimplicis iuriſdictionis, arg. ff. de iuriſd. om. iud. l. imperium.

f Dæcetero]reſpicit futurũ tp̃s, non præteritum. ſup quo vide qd̃ notanter dicit Hoſt. extra de ſpon. duo c. vlt.

g Huiuſmodi.] ſ. officii.

h Cuiuſcũq; aſſumptione.]ſup hoc verbo eſt ſequenda expoſitio, quam feci ĩ. proxi. §

i Prorſus. hoc verbum & ſequẽs omno denotant quod totaliter & in totum a prædictis abſtineant.

k Inhibentes. poſt tales inhibitiones dignum eſt detrimentũ vetitos ſuſtinere, extra de conſ. c. Et ſup tali inhibitione vide quod no. 30. diſt. c nullius, extra de ele c. generali. lib 6.

l Pœna prædicta.] ſ. excõmunicationis.

m Ciuitatibus.]Ita. ſi inhibitio facta ciuitatibus, & aliis de quib. ſequitur, facta cẽſetur ipſis ciuibus. vel communitatem aut vniuerſitatem conſtituentibus. arg. ff. de leg. j. l. ſi hæres § vicis, & ciuitatib de vſufr. leg. l. legatum ciuitati, iuncta l 2. de reb dub. nam c. oitas, communitas, vniuerſitas de ſe, cum ſit quid inanimatum, alicuius inhibitionis vel cenſuræ eccleſiaſticæ capaces non ſunt. arg. de ſent. excom. c. ſi ſententia § cum verbo lib. 6. & not. de excel. prælat. c. tanta, & arg. ff. de condi. & demõ. l. municipibus vnde ea quæ in facto conſiſtunt, per eos expediri nequeunt quare per ipſarum membra habent expediri arg. ad hoc. C. de appa præf. præt. l. cornicularii. lib 12. de excu mun l. maximarum lib. 10 de aduo. diuer. iud. l. l. reſtituendo, ſic ſentit Inno. de ſent. excõm. c. Romana circa finem.

n Aut ſtatus ſimile de cen. l. felicis § 1. lib 6.

o Imp. no ſcilicet vacantis, ut ſupra.

p Vt præfertur ſcilicet ſine licentia ſedis Apoſtolicæ.

a Denominatione.] i. appellationis tantum, & nuncupatione.

r Quæſito]ſimile de elect. auaritiæ. lib 6.

ſ Pareant.]ideſt obediant.

t Faciant.] quia tunc perinde videtur ac ſi per ſe facerent, arg. ff. de vi & vi arm. l. 1 § de deiecuſ ſe de admin. tut. l. ita autem, § geſſiſſe, de reg. iur. cap. qui per alium.

u Permittant. Videt ergo quod communitas vel vniuerſitas ſe ſuper hoc debeant opponere & hoc poteſt dici uotũ contra illos quos cohibere poteſt, & ſup hoc uide quod no. ff. de reg. iur. l. culpa caret

x Nec in his.] ſ. cuiuſque nominis. officii aſſumptione, retẽtione, reſumptione, uel alias iuriſdictione, imperij uacãtis exercitio, ut ſupra.

y Vel fauorem.] qualiter in talibus vel ſimilibus fauor præſtari dicatur, vide quod no. Gul. de hęret. quicunque lib. 6.

z Illius.] ſ. denominationis.

a Exercẽnte.] per ſolam denominationem prædictam non incurritur pœna ſequens 2, cum ſola denominatio nõ ita ſit Eccleſię Romanę præiudicialis, ſicut cum ad tale exercitiũ peruenit: nec per exercitium ẽt incurritur, niſi prætextu talis denominationis fiat, vt ualet per hunc tex. vñ ſi ſuo iure proprio, puta ex titulo ab Imperatore viuente obtẽto q̃s exerceret aliquod exercitium, non incurreret pœnam ſequentem, a cum ratione vacantis imperii nihil exerceat, quod iſte textus expoſcit: & pœna non eſt in dubio exaggeranda ar. de pœnit. diſtinct. 1 c. pœna ff. de pœnis. l. interpretatione.

b Poteſtates.] hoc verbum in perſona magiſtratus imperium denotat. ff. de uerb ſig l poteſtatis, de iuriſdi. om. iudi l. imperium, unde in quibuſdam regionibus, vt in Italia, iuriſdictioni præſidentes poteſtates appellantur, ſimile reperies de electio fundamenta. § vt autem lib 6.

c Vt vicarios] per hoc uerbum dicat, quod recipientes tales non vt officiales imperii vacantis, ſed ut alios, non incurrerent pœnam quæ ſequitur per hunc textũ, & per ea quæ ſupra proxi.

d Eorum] ſ. exercitium iura vacantis imperii.

e Vt talium .] igitur commiſſarij ſorum non vt talium,

t Videtur contra mentem iſtius conſtitutionis: neque debet aliqua ſibi vſurpare non. ẽm dignitatẽ, quãm nec habere nec exercere poteſt, iurib. al leg. in uerbo, inuolui. Fon.

a Iſtud videtur contra tex. in §. ſane, & §. quia igitur vbi dicitur quod totalis diſpoſitio omnium iuriſ imperii per mortem imperatoris deuoluitur ad papam, & ẽ ſ. acta per viuentem imperatorem commiſſa poſſunt eo mortuo gerẽ ſine licentia ſedis Apoſto. tã gl. in ver eõ miſſione, al legat bona iura in contrariũ. Fon.

Digitized by Google

talium, & in parentes ſeu obedientes eis, vt [a] talibus, aut præſtantes in hoc [b] ſibi conſilium, auxilium vel fauorem, niſi intra duorum menſium ſpatium à die [c] datæ præſentium numerãdum penitus reſipuerint [d], vel ſe licentia ſedis Apoſtolicæ ſuper hoc oſtenderint communitos [e], excommunicationis [f] in ſingulares [g] perſonas, & in terras & loca [h] ipſorũ & quaslibet communitates [i], vniuerſitates, ciuitates, aut villas interdicti ſententia de fratrum noſtrorum conſilio publice [k] promulgamus: Contra [l] eos nihilominus ſpiritualiter & temporaliter grauius proceſſuri [m], prout inobedientia eorum exegerit [n], qualitas [o] facti ſuaſerit, & viderimus [p] expedire. Et [q] vt quibuslibet parendi [r] talibus [s] tollatur [t] occaſio: omnes & ſingulos, qui huiuſmodi vicariatus [u]

lium, ſed vt aliorum, puta iure ſuo vtentium pœnæ ipſa poſita non ſubijcitur, ceſſante tamen in his præcedentio fraude, quia fraus patrocinari cuiquam non debet, arg. de rei ven. l. in fundo, extra de priuil. quanto, & c. ex parte, cum ſimil.

a Vt talibus. ſecus ergo vt aliis.

b In hoc. ſ. exercitio iuris imperij vacantis.

c A die datæ. currũt ergo hi duo menſes a tempore talis datæ, quia forte eadem die fuit præſentis conſtitutionis facta publicatio, vt ſic iuri communi conueniat, qꝫ hic dr, quo cauet cõſtõnem principis a tẽpore publicationis poſt duos mẽſes quẽ ligare in corpore authen. vt factæ nouæ cõſtitutiones, col 6. ſi enim aliter diceres, tunc ſequeretur, qꝫ ante q̃ iis ligaret ex plenitudine poteſtatis principis, alle. de iud. c. i. clemen 5. Vel qꝫ forte iſta ignorantia ferstur contra iura, C. de tab. l. generaliter lib. 10. extra de conſti. c. cognoſcentes.

d Reſipuerint referendum eſt iſtud verbum tam ad ipſos exercentes, quam ad eos vt tales recipientes, quam commiſſarios eorum vt talium, quam ẽt in parẽtes eiſdem vt talib. vel præſtantes in hoc ſibi auxilium, &c. & dic, reſipuerint, i. abſtinuerint ſeu deſtiterint.

e Communitus. illi ergo communiti a pœna ſequenti ſunt liberi, ne alias principali auctoritate circumſcripti videantur, quod eſſe non debet, C. de his qui veni. ata. impetrauerunt. l. i. & ne alias inde naſcantur iniuriæ, vnde iura naſcuntur, C. vnde vi, l. meminerint, extra de accuſ. qualiter.

Sed pone qꝫ de tali communione non fuiſſet hic facta mentio, & eſſent aliqui hic prohibita facientes, ſedis tamen Apoſtolicæ licentia communiti, incurrerent ne iſtam pœnam quæ ſequitur? Credo qꝫ non, quia aut habuiſſent talem licentiam ante hanc conſtitutionem, & tunc per eam tuti ſunt, cum de illis hic non eſſet facta mentio, arg. ext. de capel. mona. ex parte, & quia talis licentia durare videtur donec ſit reuocata, ar. 25. q. 2. c. 1. 2. & 3. C. de præſcr. l. falſos. Si vero poſt, idem: quia huius conditor ſibi vel ſucceſſoribus ſuis manus non ligauit per hanc conſtitutionem, quin talem poſſent licentiam concedere arg. ext. de elect. innotuit, de præb. dudum, li. 6. ff. de leg. l. ſi quis, in prin.

f Excommunicationis. ſ. maioris: illa. n. in dubio inflicta videtur, de ſent. excom. c. ſi quem.

Excõicatio nõ fertur in locum.

g Singulares perſonas.] in ſingulos igitur fertur ſententia excommunicationis, quæ de ſui natura animas percutit extra de rebus eccle. non alie. ſi quis presbyterorum.

Et ideo in locum vel vniuerſitatem non fertur cũ anima careant, de ſen. exc. Romana, §. cum vero, lib 6.

h Loca ipſorum. Nõ igitur ob alicuius delictum, terram vel loca ſuæ iuriſdictioni ſubdita interdicto eccleſiaſtico ſubijci poſſe ſimile de offic. deleg. ſane quia. deſpon. capit. non eſt. & ſic nous pro alio punitur. ſuper quo vide quod plene not. 1. q. 4. in ſumma & plenius per Gat. de vſur. c. vſurarum, lib 6. intellige tamen hic terras vel loca ipſorum reputari, non ratione plenæ proprietatis, tñ, ſed ſuperioritatis iuriſdictionalis, arg. extr. de vita & honeſt. cler. ex litteris, de Iudæ. c. cecidit, §. cum autem, cle 5. & clarius ad hoc de poſtul. præla. c. I. cum ibi not. gl. quæ incipit, bona fuit interpretatio.

s Communitates. ſuper hoc verbo & ſequenti dic vt dixi ſup. in verbo, ciuitatibus.

k Publice.] ad tollendam oĩs ignorantiæ excuſationem, arg. ff. de inſtit. act. l. ſed & ſi quis §. proſcribere, extr. qui mat. accuſ. poſ. c. vlt. de Iudæ. quoniam. & c. in nonnullis, cum ſimil. & ea quo talia fiunt non eſt neceſſarium, ea ſingulorum auribus inculcari, 16. d. c. quod dicatis, extra de poſtul. c. i. Vel dic publice, ad tollẽdum oĩs ſuſpicionis ſcrupulum, arg. ff. de ritu nup. l. vlt. de adm. tut. l. non exiſtimo. extra de claud. deſpon. cum inhibitio, vt eccle benef. c. i. & ſuper hoc vide quod no. 32. q. 4. nemo.

l Contra eos. ſ. tam ſingulos, de quibus præmiſit, quam vniuerſitates.

m Proceſſuri h. d. ad denotandum, qꝫ prælatus vtroque gladio poteſt Eccleſiæ ſuæ iura tueri, ext. de ſen. ex. cum lib 6.

Eccleſiã g'adio prælatus v. tũq; tuet.

o Exegerit.] Nam creſcente contumacia, creſcere debet & pœna, extra vt li. non conteſt. quoniam frequenter, § vlt. ipſaque cumulari facit pœnam, ff. de pœ. relegati.

o Qualitas facti quæ dele maiorem non minorem pœnam infligit, facit. ff. de pœn. l. aut facta, § qualitate. de pœn. diſt. 1. aut facta, § qualitate.

p Videmus expedire. ſcilicet, arbitrariæ, cum idem exceſſus magis ſit in vno quam in alio puniendus, a rationis multis, quæ recitantur, extra de homi. ſicut dignum, ff. de incen. rui. nau. l. Pedius, § 2. de pœ. l. reſpiciendum, §. delinquit.

q Et vt quibuslibet. Quarta pars.

r Parendi idest obediendi.

ſ Talibus. ſ. iura Imperij vacantis exercentibus ſine licentia ſedis Apoſtolicæ.

t Tollitur occaſio. Nõ tollendam occaſionem in malũ.

o Vicariatus nomẽ. Quid igitur ſi quis ſit adſtrictus per iuramentum fidelitatis retinendi, aſſumendi, vel reſumendi aliud nomen officij q̃ vicariatum: nunquid vẽ abſolutus hic tali iuraſt vẽ quod non, cum de hoc mentio hic non fiat, nec aliud nomen officii repetatur, nec etiam attenta mente conditoris volentis conſeruationi iuris Romanæ Eccleſiæ prouidere, & tollere occaſionem parendi talibus. Credo contrarium, cum textus dicat, talibus, & ſup expreſſum fuerat, qualecumque nomen officii exercentib. alias niſi ſic dicas, videretur hic talis parendi occaſio imperfecte ſublata, ſi quis remaneret ligatus tali iuramento aliud nomen allegan. quam vicariatur, inde principis conſtitutio videretur quid imperfectum continere, contra legem, ſi quis ſeruum, C. qui mi. non poſ. lib. 12. & eſſet in poteſtate volentis exercere officium imperio vacante, mutato nomine vicariatus illud ſub alio nomine retinere, & ſic hæc conſtitutio deluſoria redderetur, contra iura, ff. ne quid in loc. public. fiat l. vlt. de iu. l. ſi prætor, C. de bon. quæ libe. l. vlt. §. vbi autem. Non obſtat expreſſio hic facta de iſto vicariatu, quia aliud quodcunq; nomen offici ſuperius expreſſum, hic debet intelligi repetitum, arg. ff. de verb. obl. l. Titia §. idem reſpondet, de legat. 2. l. talis ſcriptura, §. vltim. vel expreſſo hoc nomine vicariatus, omnia. alia.

Procuratoris nomen multa comprehendit.

alla in quibus eſt eadem penitus ratio, pro expreſſis & comprehenſis haberi debeat. Sicut & nomen procuratoris, comprehendit ſub ſe omnia nomina, per quæ qs alienæ adminiſtrationi ſe poterit ingerere, 1. q. 3. ſalua tor, ſicut & nomen curatoris comprehendit tutoré et in penalio. i caſu vbi eſt eadé ratio. in corpore authē vt hi qui obl. ſe hab pchibent res minor, § 1. & ibi no. coll 6 & hunc intellectum innuit textus cum dicit, vicariis vel officialibus.

quanto, & eo. tit. c contingit, § quia non, lib 6.

r Cæterum. quinta pars.

ſ Omnium. qui confluere ad Eccleſiam, de qua ſequitur, conueuerunt, arguo. ad hoc extra, de elect. cauſam, eleoi. 5.

nomen retinentibus, aſſumentibus, ſeu reſumentibus iuramento fidelitatis tenetur[a] adſtricti a iuramento huiuſmodi, quantum [b] ad hoc, de poteſtatis plenitudine abſoluentes [c], auctoritate Apoſtolica firmiter inhibemus eiſdem [d], ne talibus [e], vt vicarijs [f], vel officialibus imperij aliquatenus pareant vel intendant. Et inſuper omnes pactiones, obligationes, confœderationes [g], & colligationes, a quibuſcunque ſuper [h] hac quomodolibet [i] initas, iuramento vel quacunque [k] firmitate vallatas, omnino diſſoluimus, viribus vacuamus, irritamus, & quatenus de facto proceſſerint, reuocamus [l]. Ac huiuſmodi [m], & quælibet alia iuramenta quibuslibet [n] ſuper [o] his præſtita, per quæ poſſet in prædictis noſtris & Eccleſiæ noſtræ prædictæ iuribus derogari, præſertim cum iuramentum vinculum iniquitatis eſſe non [q] debeat, relaxamus. Cæterum [r], vt huiuſmodi proceſſus vlterius ad communem omnium [s] notitiam deducatur, chartas [t] ſeu membranas proceſſum continentes eundem [u], in eccleſia [x] Auinionenſi appendi vel affigi oſtijs ſeu ſuperliminaribus [y] faciemus, quæ [z] proceſſum ipſum ſuo quaſi ſonoro [a] præconio [b] & patenti [c] iudicio publicabunt [d]: Ita quod omnes & ſinguli, quos proceſſus ipſe contingit & contingere [e] poteſt, nullam [f] poſtea poſſint excuſationem prætendere, quod ad eos talis proceſſus non peruenerit: vel quod ignorauerint eundem: cum non [g] ſit veriſimile remanere quo ad ip-

a Iuramento fidelitatis.) ad quæ capitula adſtrictus reputetur, quis ex tali iuramento, legitur in lib. Feudorum, in tit. de forma fidelitatis. & 22. q quinta, ca. de forma. & illa capitula plene reperies proſecuta p Hoſtiē. in ſumma de feud. § quid ſit fidelitas.

b Quantum ad hoc. ſ quo ad non parendum talib. non ergo quo ad alia tali iuramento, quis videtur abſolutus, vt dixi alias in ſimili verbo in ca. ſuſcepti § vlt.

c Abſoluentes poteſt igitur ex cauſa Papa quem a iuramento abſoluere, 15. q 5. ca. nos ſanctorum, & c. auctoritatem, ext. de iureiu ca. quanto, in lib Feud hic finitur lex circa princ. ſuper quo v. de quod not. dicto c quanto, & ca. auctoritatem, per Innocen & Hoſtien. & de dolo & contum. c. veritatis.

d Eiſdem ſ. Iuramento fidelitatis adſtrictis.

e Talibus. expone vt ſupra.

f Vt vicariis. & hoc dicas ut ſuperius dixi in parte præcedenti.

g Confœderationes. in mala parte ſumitur hic iſtud verbum.

h Super hoc ſcilicet, talibus parendo, vt officialibus imperii.

i Quomodolibet. puta uerbo, nutu, uel ſigno, in ſcriptis, per nuntium, uel epiſtolam, uel pactum, uel ſtipulationem uel alias qualitercunque, cum dicat, quomodolibet, ſimile de ſeleri ſtatutum § in nullo, lib 6

k Quacunque firmitate puta pœnali, fideiuſſoria, pignoratitia, uel obſidiali.

l Reuocamus. ſimile huic extra de elect. vbi maius, § cæterum, de concel. præb detestanda, li 6. cum ſi.

m Huiuſmodi ſ. iuramenta fidelitatis.

n Quibuslibet ſcilicet, vaſallis talium, vel aliis quibuſcunque.

o ſuper his ſ officiis Imperii vacantis, uel ſuper his, ſ. parendo officialibus talibus.

p In prædictis ſ officiis.

q Non debeat. 23. quæſt. 4. inter cætera, extra de iureiu.

t Chartas ſeu membranas quaſi dicat, de pellibus animalium, & ipſorū membris, ſimile, ff. de bo. poſſ. ſecundum tab. l. 1. & l chartæ.

u Eundem ideſt, expreſſum contra tenentes officio aliquo imperii vacantis, & contra patentes eiſdem vitalibus.

x Eccleſia Auinionenſi. non exprimit de qua intelligitur, cum ibi multę ſint eccleſiæ Dices quod de cathedrali: cum nulla alia vocetur Auinionenſis, ſed omnes aliæ aliquo nomine peculiari nuncupentur, & facit ad hoc in corpore auth. de eccleſ. tit. § ſi quis vniuerſorum, in ff. de cond. & demonſtr. l. quæ conditio, § 1.

y Superliminaribus.] ſcilicet officiorum.

z Quæ. ſ. chartæ, vel membranæ.

a Sonoro] ideſt, ſonitum io auribus reddenti.

b Præconio.] quia ſicut vox præconis audientib innoteſcit, in corpore auth. de litu. § omnem, culū 8. ſic iſte proceſſus patens in membranis, omnibus innoteſcit.

b Patenti alias patulo, ideſt patenter, publice.

d Publicabunt iuris præſumptione, per ea quæ dixi ſup. in parte tertia, in verbo, publice. Vel dic, publicabunt, i. publicare poterunt iuris præſumptione, vt ex tunc non ſit tolerabilis ignorantia, arg. ff. de iu. & fac. ign. l. regula, § ſed facti, ext. de præſump. quanto, & c. quædam, ff. de ver. ſig. l latæ culpę.

e Contingere poteſt. qui iſti ſint, colligitur ex præcedentibus, §.

f Nullam, ſ. probabilem,

g Non ſit veriſimile. ſcilicet iuris præſumptione, contra quam & alias admitti poſſit probatio, 72. diſt cap. propoſuiſti extra, qui matri accuſ poſſ eum in tua, ff quod met. cau l. non eſt de probat. quæ teſtamentorum, ubi tamen iuris præſumptio tranſit in violentiam, vt quia eſt iuris uel de iure, non eſt ita, quia tunc magis dicitur fictio, at C. de prob. l. ſiue poſſidentis, cum ibi no. & talis poteſt dici iſta de qua hic dicitur, cum iſtorum proceſſuum publicatio facta fuerit per modum conſtitutionis tacite inducentis contra quoſcunque hic prohibita facientes, & tus commune publicatum arctet quemcunq; poſt duos menses, vt dixi ſup in gl cum ſunt ergo, & arg. de concel. præb. cum ei, circa fi. cle. 5.

Præſūptio an admittat probationē in cōtrariū.

a Publi-

Digitized by Google

a Publicatur.]ſimile.ſt. de inſt act.l. ſed & ſi pupillus,§ proſcribere,& alijs iurib allc.ī.in gl.ſ, iuris præſumptione. Zeuzelinus.

Diuiſio.

ANtiquæ concertationi.] primo digniſſima præmittitur declaratio. Secundo poſt matrimonium contractum prohibetur ſacri ordinis ſuſceptio ibi, Auctoritate Apoſtolica: Tertio,contrafacientes ſequitur punitio: ibi, Quod ſi ſecus,&c.

d Conſecrationi.ſimile de ap.c concertationi,li.6 hæc aūt concertatio nō modica, immo magna erat inter doctores, & notatores antiquos,dicebant.o aliqui matrimoniū cōtractū per verba de pñti per ſuſceptionē ſacri ordinis diſſolui,ſicut & per ingreſſum religionis ante carnalē copulā Alii vero cōtra ſentiebant.vt plene diſcuſſum, & pro vtraque parte allegatum reperies in ſumma Hoſt.de cōiug. §.fratrum, ver. ſed quid ſi maritus. Vltima vero opinio vera eſſe hodie declaratur pe iſtā conſtitutionem: & iſtāmet opinionē prius amplectabar tā quam verā: vt nota ni ext de vo & vo re dempt.lib.6.

e Imponere.]talem finem imponere ſpectat ad Papam eum ad eius ſedē ſit ſuper difficultate & ambiguitate iuriū recurrendū, extra qui fil. ſint le.c. per venerabilem.§. rationib & arg C. de le.l t.& §. vltim.

ipſos incognitum vel occultum,quod tam patenter omnibus publicatur.a Datum Auinione in domo Epiſcopali,ij. Calen. Aprilis,anno primo.

TIT. VI.

De voto, & voti redemptione.

Votum per ſuſceptionem ſacri ordinis ſolemnizatum, licet impediat matrimonium ſequens, non tamen præcedens, etiam ſi nondum eſſet per carnis copulam conſummatum. Et durante matrimonio etiā nondum conſummato nullus præſumat accipere aliquem de ſacris ordinibus quod ſi fecerit diſſoluto etiam matrimonio, nec in illo miniſtrare, nec ad ſuperiores aſcendere poterit, niſi aliquam de religionib. approbatis ingrediatur, & eius regulam expreſſe, vel tacite profiteatur. Eſt autem talis cōiugatus ſic ordinatus per diœceſanum monendus, vt religionem ingrediatur, ſi matrimonium nondum eſt conſummatum: quod ſi renuerit & vxor inſtiterit, compellitur per excommunicationem ad matrimonii conſumationem.h.d. Et eſt caſus notabilis: & qui ſatis efferri non poſſet.

CAP. VNICVM.

ANtiquæ concertationi[b] finē cupientes imponere[c], ac animarum[d] periculis inde prouenientibus[e] ſalubriter prouidere, de fratrū noſtrorum conſilio præſenti declaramus[f] edicto quòd licet votū ſolemnizatum[g] per ſacri[h] ſuſceptionem ordinis, quantum ad impediēdum matrimonium contrahendum[i], ac ad dirimendum ſi[k] poſt contractum fuerit, ſecundum ſtatuta[l] canonum ſit efficax[m] reputandum: ad diſſoluendum

d Animarum periculis] quibus obuiandum eſt de ſepul.c animarum ne cler.vel mona cap.vt periculoſa, lib 6.cum ſimil bus.

e Prouenientibus] tam in ſuſcipiente ſacrum ordinem; cum ex v rtute contracti matrimonij teneretur ad reddendum debitum coniugi extra de ſpon veniēs cum multis ſimilibus ex virtute vero ſuſcepti ſacri ordinis tenebatur ad continentiam obſeruandam q̄ tacite vouiſſe vſ.llum ſuſcipiendo,23.diſt diacon.non extra de cle con og cuio olim, quam etiam in muliere, for e ad carnis lubricum prona ob iuuenturis feruorem,extra de eo qui cogno conſang vxo e. ſordauæ, & cum alio matrimoniu n contrahere non potēte,ti ille ſous verus remanebat maritus, prout vere remanet, vt in f. dicitur.

f Declaramus.]non videtur ergo hæc decre. in hoc quod ſequitur, iuris noui editiua: ſed antiqui potius declaratiua, ſuper quo vide quod dixi in decr cum inter nonnullos ſuper verbo,deinceps.

g Solemnizatum]q votum ſolemne ſit,quod ſimplex dicatur,vide quod no.extra,qui cle.vel vo.cap.ruſſus.

h Sacri ſuſceptionem ordinis.] ſuſceptio igitur ſacri ordinis votū reddit ſolemne, vt h c & 84 c diſt. cum in præterito,28.diſt dia coni. Sacer aūt ordo eſt hodie eēt ſubdi co nalis,licet ol m eſſet ſecus ſ,extra de æta. & qualit c à multis, 40 diſt ouilus,32.di c.erubeſcant.

i Contrahendum] de contrahendo impediendo nō erat tā tum dubium,cum & multa illud impediant,quæ tamen nō dirimant iam contractum,extra de cogn. ſpir.c.contracto,& co. ti c per cathechiſmū lib.6.

K Si poſt.] ſ ſuſceptionem ſacri ordinis.

l Statuta canonū.] 31 diſt c quoniam,& c.aliter, 84 diſt cum in præterito,& c.quorundam,extr. de cle. coniog.cum olim,de vot.& vo.redemp.c. s.lt 6.cum multis ſimilibus.

m Efficax reputandum admiranda res videtur eſſe iſta: cum enim ſacramentum matrimonij a Deo ipſo fuerit inſtitutū in ſtatu innocētię ante peccatum:ſed poſt in ſubſidiū fragilitatis humanę,32 q. 2 ſ ſumma, & § his ita quomodo voti ſolēnitas ex ſola conſtitutione Eccleſiæ inducta, extra de voto e a lib 6 poteſt ſacramētum a Deo inſtitutū tollere,vel aliquatenus impedire ?nou videtur,21 diſt. cap.inferior,extra de maio & obe c.cum inferior.ff ad Treb l.ille à quo.§.tempeſtiuum,ff de arbi l cum magiſtratus,& quod Dominus prohibet, dicēs: quos Deus coniunxit, homo non ſeparet:omnino fieri non licet, 28.q.1.ca iam nunc,& per multa iura & rationes, quę ad idem poſſunt allegari, quod ſi place , profeſſori poteſt, vt plene dixi extra de regul iur.c.ad poſt ſion, libro 6. Ad hoc breuiter poteſt dici, quod illud ſit per conſtitutionem Eccleſiæ conditam per vicarium Chriſti,& ſic non p purum hominem ſed ex poteſtate clauium ,quodcunque ſolueris , quodcunque ligaueris,& capit.vt in Euangelio,Math 15 ca.& 24 q.1.illo. 1.quodocunque,ex quibus magna attributa eſt eidem poteſtas, etiam circa ſacramenta , ſuper quo vide quod no per inn extra de regular.porrectū,vnde talis diſſolutio, vel impedimentum matrimonij non inducitur a puro homine,ſed a Deo ipſo, ſui vicarij auctoritatē faciendi

1 Vide B. T. & ibidē Caieta.a. q 87. ar 7.

2 Imm... & olim ſubdia conatus ordo ſacer erat,licet nō reputa ret ſacer , vt ait gl. in c 1. omnis, ext t. de ęta.& quali. verbo ſolos,adde notā in c. 2.ex. de bigam.in ver. ſacros, ī hac editione.

Digitized by Google

facien li taſis committentes omnia.n.noſtra facimus,& c.C.de v::e iu enu.l.i.§ ſed neque,ver. omnia.n.extra de prab.c.ſi Apoſtolicæ,lib 6.

a Prius ſ.quam ſacer ordo forte ſuſceptus.

b Contractum.] intellige per legitimum viri & mulieris conſenſum,ca-

dum tamen prius [a] cõtractum [b], etiam ſi per carnis copulam non fuerit conſummatum [c], cum nec iure [d] diuino, nec per ſacros reperiamus canones hoc ſtatutum [e], inualidum eſt cenſendum [f]: Auctoritate Apoſtolica [g] diſtrictius inhibentes, ne quiſpiam durante [h] matrimonio modum etiam cõſummato [i], aliquem [k] de ſacris ordinibus præſumat ſuſcipere, niſi prout ſacris canonibus nouerit [l] conuenire. Quod [m] ſi ſecus à quoquam forſitan attentatum fuerit, ordinamus, quòd nec [n]

tra.de ſpon.lus &d ét intelligi legitimum, quo ad ætatem,& liberi arbitrii motum, co.tit.c Gẽma, de de ſpon impu.de illis tã tus,n. poſſet eſſe defectus ætatis vel liberi cõſenſus. ꝙ nõ eſſet matrimoniũ, & tũc fruſtra de ipſius diſſolutione diſputaretur.

c Conſummatum.] hoc inducebat dubiũ ſicut,n. matrimoniũ nõ conſummatum per carnis copulam, per religionis ingreſſum diſſoluitur.extra de conuer coniug.c verum in corpore auth.de ſan.epiſ.§ ſi vero aſtante, colla.9.ſic videbatur diſſolui per ſuſceptionem ſacri ordinis:ſed cõtrarium verum eſt,vt ſequitur,& quę ſit ratio, inf.ſubijcietur.

d Iure diuino illo iure talis diſſolutio non eſt inducta, immo potius videtur prohibita, quia quos Deus coniunxit,& cætera.

e Statutum. quare cenſetur prohibitum, de tranſlatio. epiſc inter corpo.alia,§ ſed neque, de verb.ſig c.exiui § porro,cle.5.

Argũ valet ſi dr̃, nõ edita: quia iure cautum nõ reperitur.

Et per hoc colligere potes bonum modum formæ argumentandi & dicendi, non eſt ita,quia iure cautum non reperitur,vt hic,ad idem in corpore auth.de non eligen. ſecundo nube,§ optimum itaque, ibi, nec qualibet eſt lex aliquid talem dicens,col 1.de repud l diſſentientis, de coll.l.illam extra ne ſede vac.c illa,de ſup.neg.prælat.c Romana,lib.6,& alibi dicitur,erubeſcimus cum ſi ne lege loquimur, in corpore auth ne trien.& ſemiſſi.§. conſideremus,coll 8.

Matrimonium nõdũ conſummatum quare diſſolui non pot per ſacri ordinis ſuſceptionem.

f Eſt cenſendum ſed quæ põt eſſe rõ eius contrarium, n.videbatur per multa iura argumenta,& rationes recitatas,ut ſup dixi in ſum Hoſt de conuer. coniug.§.& verum. quas recitare hic cauſa breuitatis omitto Reſpondeo hoc eſſe, tum quia non reperitur in iure cauta talis diſſolutio,ut hic,quare cenſetur prohibita,ut dixi in gl. præcedent :Tum quia diſſolutio matrimonii inter viuẽtes pœna eſt,no.de diuor.c porro,quare non debet infligi niſi reperiatur de iure infligenda,ff.de reli l at ſi quis, § generaliter,de ſepul viol l 3 § non perpetuæ,contentum eſſe debemus pœnis legibus cõprehenſis, ff. de ver. obli ſtipulatio, & pœna non eſt infligenda niſi per iudicem,33 q 2 §.2 § de hoc, inde alias non eſſet,niſi iuſtitiam redderet,extra de ver.ſign.forus,l.in omni,ad hoc facit quod no de iure pa e vit. Tum at p multa alia iura,rõnes & argumenta, quæ pro parte iſta d.§ vitum, reperies allegata.

Sed omittere volo, & reſtum dare ad aliqua argumenta facta in d. §. quæ pro parte contraria multũ prima facie viſa ſunt vrgentia,primo cum dr̃ ſic ſolemnizatur votum,& tacitius per ordinis ſacri ſuſceptionem,ſicut per religionis profeſſionem : nam maius bonũ ſequitur ex profeſſione per q inducitur bonum obedientiæ,quæ ſi laſta ieiunia,cuſtodia & mentoria,ut in decr quorundã, § per liberi arbitrij & uoluntatis priuatio,de ele quorundã,& c ſi religioſus,de teſta c fi de ſepul c vlt li 6. Item proprietatis temporalium abdicatio,12 q 1.non dicatis, extra de ſta.mo eum ad monaſterium,§ vl &multa alia quæ cognguntur,& no 16 q 1 c.de monachis,quæ ſi ex ſuſceptione ſacri ordinis non inducuntur : quare poteſt dici , quod alia ratio in alia pactum reformat, iuxta l.interpoſitas, C.de tranſac. & aſſimilis tauo diſſimilia

Profeſſio multa bona inducit.

dẽi inducere : & quod in vno dr̃, de reliquo prohibitum vr̃,ff de iud.l.cum prætor,25 diſtin. quali,extra de præſum nonne Poteſt ẽt dici ad id quod ſecundo pro parte alia fortius vr̃ inducitur cura animarum,quem a religione reuocat, & religio quem reuocat a matrimonio; ergo & cura ad quam cum ſacro ordine q a amittitur, debet quem a matrimonio reuocare, nã reuocatio per religionẽ a matrimonio inducitur ex cauſis, quæ deficiunt in ſacri ordinis ſuſceptione,vt prædixi, nec ſequitur ꝙ ſi cura animarũ quẽ ex cã reuocat à religione,ꝙ hęc cum reuocat a matrimonio, q a in cura animarum eſt, ideo propter publicam vtilitatem,quæ præfertur priuatæ:quę publica vtilitas non ſic inſurgit ex ſola ordinis ſuſceptione. Poteſt etiam dici, ꝙ dictus modus argumentãdi per argumentum a minori vel maiori ceſſat in pœnalibus rationem in ſe non habentib cum & ceſſat in ambitioſis de ſe non pœnalib.argu. ext.de præb.cum de non lib 6 & no.hoc retenti poſtulaſti,in gl.pen.circa fi. Ad aliæ quæ inducuntur in d.§. pro parte contraria, ſatis perſcrutator reſponſum de facili inuenire poterit.

g Auctoritate Apoſtolica. Secunda pars.

h Durante. h d quia eo ſoluto liber remanens a lege coniugis poſſet ſacrum ordinem ſuſcipere, ſicut & matrimonium cum alia contrahere,31.q.1. ꝙ ſi dormierit. extra de ſecun.nup.c.pen & fi.

i Conſummato. matrimonium cõſummari dicitur per carnis commixtionem, vt hic, & extra de diuor quanto, ratificari autem dicitur per conſenſum mutuum de præſenti,initiari vero per ſponſalia no.ext.de tranſla.epiſc. c.licet.

k Aliquem de ſacris qui ſunt tres presbyteratus.diaconatus,& hodie r ſubdiaconatus,vt ſupra in gloſ. ſuſceptio.

r Subdiaconat⁹ ſp fuit ſacer ordo, vt notatũ eſt paulo an, in gl in verbo, ſacri ſuſceptionem ordinis.

l Nouerit conuenire.pnts de licentia coniugis religionem ingredientis,vel etiam in ſæculo remanentis potiſſime abſque ſuſpicione incontinentiæ,& votum caſtitatis emittentis,32.diſt.ſeriatim,77 diſt.c.epiſcopus benedictionem,ext.de conuer.coniu.c coniugatus, vbi coniux in ſæculo remanens eſſet ſuſpecta de incontinentia,vir non poſſet religionem ingredi, niſi & ipſa ſimiliter continentur,ut ibi no. Ratio diuerſitatis reddi conſueuit,q a vbi vir in ſæculo remaneret ad ſacros ordines promotus de licentia uxoris uotum continentiæ emittentis,eidem tenetur in neceſſarijs prouidere 31.d.omnino,& ſic ſibi materia incontinentiæ prætextu defectus neceſſariorum incurrendæ auferetur,ar.ad hoc,ff de ritu nup l palam,§. non eſt hoc ignoſcendum, & eam in ſe peccantem vinculis detinere, & ad ieiunia,non tamen mortifera cogere,33.q 2 placuit,& q 5.c.hæc imago,& no.ext.de inferius in c.quemadmodum in gl.vlt. quæ omnia ceſſant facienda per virum ingreſſum rel gionem;carentẽ proprio & libero arbitrio.

m Quod ſi ſecus. Tertia pars. l. ꝙ matrimonio durante ẽt non conſummato, quis ſacrum ordinem ſuſcepit.

n Nec matrimonio ſoluto. quaſi dicat,uedum eo conſtante,& dic ſoluto,puta per mortem vel ingreſſum religionis ante carnalem copulam:vel alias qualitercumque cum mediate ſequatur,ar.19 di. ſi Rom anorum, ext,de praul.quia circa,ff.de leg.præſtan l 1.§ generaliter,cum ſim. Quid ergo uſces ſi matrimonium contractum de ſe ab initio ſoret nullum,puta ob gradũ prohibitum conſanguinitatis,vel affinitatis, & propterea declaratur,nullum tamen habebit nec locum quod hic dr̃ Vr̃ ꝙ

non

matrimonio ſoluto in ſic ſuſcepto [a] ordine miniſtrare, nec [b] ad ſuperiores ordines prouehi, nec [c] ad aliquod beneficium vel officium [d] eccleſiaſticum valeat promoueri: Niſi aliquam de religionibus approbatis [e] (quarum profeſſio ad caſtitatis [f] cuſtodiam, & abdicationem [g] temporalium, & ſui ſuperioris obedientiam [h] ſuos profeſſores adſtringat) ipſum canonice [i] contigerit ingredi, ac eius [k] regulam expreſſe vel [l] tacite profiteri: quo [m] caſu diœceſanus [n] ſuper præmiſſis & ſingulis [o] præmiſſorum cum [p] eo diſpenſare valeat, niſi ſit aliud canonicum quod [q] obſiſtat. Ad [r] ingreſſum huiuſmodi ſic ordinatū [s], ſi matrimonium conſummatum [t] non fuerit, per diœceſanum inſtanter moneri præcipimus [u] & induci: quod ſi forſan tenuerit [x] adimplere, ipſum

non; cum nullum vinculum reperiatur virum allegaſſe, quominus liber remaneret ad ſuſceptionem ordinum, vel cuius prætextu cogi potuerit ad fidē cōiugi cōſeruādam. Sed in contrarium poteſt dici: quia aut vir cum contraxit, ſciebat impedimentum: & ſic quantum in ſe fuit mulierem decepit, & fide matrimonij violauit: & legitimum erat quo ad mulierē ob ſuam bonam fidem, extra qui fil. ſint legi, cap. ex tenore, & tunc ex ſua perfidia non debet commodum reportare, argum extra de eo qui dux. in matrimon. quam pollu. per adulter c. 1. C. de inceſt. nupt. l. qui contra. & non debet illo caſu melioris conditionis (quia ſtultus fuit) exiſtere ſt. quod vi aut clā. l. Seruius, extra de præb. c. cum qui. l. b. 6. Aut ignorabat, & tunc antequam aliquid faceret per quod à concubitu coniugis ſegregaretur, & debuit hoc caſu, & etiam vbi ſciuit, iudicium Eccleſię ſuper diſſoluendo matrimonio expectare, extra de diuor. porro, nam aliter quantum in ſe fuit, fidem promiſſam violaſſe videtur: quę violatio & ſcandalum ex ea potens inſurgere, inter cætera date cauſam potuit pœnis, quæ tali promoto per hanc conſtitutionem imponuntur: & ſic ſecundum hoc verbum, ſoluto, referri poterat ad diſſolutionem iuris vel facti. Sed ſi ſupponas ipſum & mulierem impedimentum ab initio ſciuiſſe, tunc forte ſecus eſſet: cum ſuſcipiendo ſacrum ordinem, non videatur coniugi fidem aliquam violaſſe: cum ei ſcienti ad nullam fidem ſeruādam teneretur, extra de eo qui dux. in matrimo. quam poll. per adul. c. 1. de conuer. coniug. c. 1. cum ibi no. per Pet. de Samp. & C. de inceſt. nupt. l. g. contra non enim videtur debuiſſe præſtare impedimentum ſuſceptioni ſacri ordinis matrimonium quo ad vtrunq; coniugū, de ſe nullum, arg. de ele. auditis, de iure patro. c. illud, de reiur. c. non præſtat, lib. 6. de op. leg. l. 2. & 3. quando dies leg. ced. l. quod pupillæ.

a In ſic ſuſcepto. i. matrimonio durante.

b Nec ad ſuperiores. & ſic ſuſceptio vnius ordinis in ſtatu indebito facta in alijs pœnam induci facit.

c Nec ad aliquod intelligeretur etiam modicum ſine cura: tum quia indiſtincte & vniuerſaliter loquitur: tum quia appellatione beneficij maius & minus beneficium continetur extra de verb. ſig. tua.

d Officium eccleſiaſticum. & ita nec ad acolytatus officium vel alterius minoris ordinis eſt talis promouibilis, nec ad aliud officiū regiminis eccleſiaſtici puta officialatus vel alterius, arg. 1. q. 1. c. ſi quis epiſcopus, & q. 3. ſeluator, extra de ſimo. c. conſuleret, cum ibi not. ſimile huic de pœn. c. felicis, § nulli p. cęterea, lib. 6. de hæret. excommunicamus, § credentes, C. e. tit. auth. credentes.

Religio nō approbata ingredienē nō obligat.

e Approbatis. ingredi ergo aliam non prodeſſet, cum aliæ ſint prohibitæ, & penitus reuocatæ extra de relig. do. c. 1. lib. 6. & in extr. ſancta Romana nec ingredientē obligant, no. Hoſt. ex de reg. is qui. ſimile extra de voto c. 1. li. de relig. do. c. ne nimia & d. c. ſancta. Rom.

f Caſtitatis cuſtodiam. non videtur ergo prodeſſe hoc caſu ingredi religionem in qua quam permittitur concubitus vxoralis, ut eſt reperire in tertio ordine ſancti Frāciſci: vel in ordine vulgariter nuncupato ſanctæ Mariæ in partibus Italicis, ut audiui, licet enim largo modo

dicetur caſte viuere cum vxore, ſtricte tamen quo ad obſeruationem continentiæ in promotis in eccleſia occidentali ſecus eſt, vt di. 31 lupia.

g Abdicationem temporalium. cum indiſtincte loquitur textus intelligam tam ſpeciali vel in communi: & ſic talis habebit ingredi aliquam de approbatis, aliam igitur ingredi non prodeſt, puta canonicorum regularium ſancti Auguſtini, vel monachorum Ciſtercieñ. vel Cluniaceñ. ordinis, vel Hoſpitalariorum vel ſimilium, quibus licitum eſt habere aliqua ſaltem in communi, arg. ad hoc extra de reg. c. conſtitutionem, lib. 5 alias fruſtra dixiſſet textus, quarum profeſſores, &c.

h Obedientiam. ad iſtud, & ad duo præcedent a regularem ui cas adſtrictum, extra de ſta. mona. cum ad monaſterium § ab bas, & vltimo.

i Canonice. iuxta decretalis, qui. &c non ſolum, de reg. lib. 6. uel canonicè, i. non habens in te aliquod impedimentum, quominus religioni poſſit adſtringi.

K Eius. i. religionis.

l Felicitate. puta per lapſum anni, vel alio modo vt colligitur de regul. is qui. lib. 6.

m Quo caſu. ſ. cum ingreſſus fuerit vnam de dictis religionibus, & in ea profeſſus fuerit.

n Diœceſanus id eſt epiſcopus diœceſis, in qua eſt talem religionem ingreſſus, qui per hanc decr. cum tal. b. etiam exemptis poterit diſpenſare, huius enim capituli conditor bene ſciebat iſtas religiones, vel aliquas de ipſis fore exemptas.

o Singulis præmiſſorum ſ. vt poſſit in iam ſuſcepto ordine miniſtrare, & ad altiores prouehi, & ad beneficiū & officium eccl. ſiaſticum promoueri.

p Cum eo. ſ. taliter ingreſſo.

q Qui obſiſtat puta irregularitas vel delictum, de æta. & quali. vlt. de renun. niſi cum pridem. de accuſ. inquiſitio. cum licet.

r Ad ingreſſum ſ. faciendum.

s Sic ordinatum. ſ. ad aliquem de ſacris ordinibus, in promoto ergo ad minorem ordinem vel aliquem de minoribus, non eſt neceſſaria inductio, quæ facienda præcipitur; ratio huius poteſt eſſe: quia talis ordo in ſe non habet votū caſtitatis annexum: quare non poteſt effectum matrimonij impedire, ext. de cle. cōiug. c. 1. & c. 1. l. b. 6.

t Conſummatum non fuerit. illo enim conſummato ingreſſus etiam religionem eam dimittere eſt cogēdus de conuer. cong. c. 1.

u Præcipimus. neceſſitatis eſt ergo talis monitio per epiſcopum facienda: alias prætermiſſa ea ſo peccatum inducere, de off. archid. ea quæ cum ibi not. & pe. Hoſt. de off. ord. inter cætera, § vlt. de treu. & pa. c. 1. & alia dixi de æta. & quali. c. 1. Clem. 5.

x Renuerit adimplere. ſupponit expreſſe quòd poſſit renuere, ut in le. ua dr, quia licet nullus per dñm p nolle hereditatem adire, C. de hære. inſt. l. cum proponas quia voluntarium ſeruitorem Deus ſibi quærit, non coactum, 15. q. 1. c. non eſt & per hoc dicunt reprobata opinio. Hoſt. notata d. § & vtrum, dicentis talem forte cogē cū ad ingreſſum religionis, cum ad hoc cogatur quandoque propter delictum 33. q. ... ca. fraternitatis ad

idem

Digitized by Google

idem in corpore auth. vt nulli iudi. §. adulteram, coll. 9.
a Inſtiterit non ergo aliter matrimonium cogitur cõſummare cum eſſet promotus: ſed poſſent alias vir & vxor continentia vouere, 32. q. 5. qui Deo patri. Poſt conſummatum autem matrimonium ingreſſum religionẽ poſſet epiſcopus ex ſuo officio reuocare ex cauſa, extra de conuer. coniu. capit. 1. & no. 33. q. 6. mulier.
b Per cenſuram eccleſiaſticam. ſuſpenſionis, excommunicationis, vel interdicti. de verb. ſig. quærenti. Alibi reperitur quem per ſeueritatem canonicam, alibi per eccleſiaſticã animaduerſionem fore coercendum & puniendum, quod proſequere vt no. Hoſt. de pœn. c. in quibuſdam.
c Conſumare. ſ. per carnalẽ cõcubitũ, vt ſ. dixi. vicisſim. enim quo adhoc ſibi ſunt cõiuges debitores, 32. q. 2. § his ita. nec vir dicit habere poteſtatẽ ſui corporis, ſed mulier: & e contra. Sed licet iſte cogatur muliere inſtante matrimonium conſummare: nunquid ipſe poterit ab illa debitum exigere? dicas quod non, cum adhuc quo ad ſe voto continentiæ ſit ligatus, not. de conuer. coniu. c. quidam, & c. accedens, 27. q. 2. c. Agathoſa, in gl. ſed nunquid, & not Guil. extra de vo. c. 1. libr. ſexto, & ibi dixi. Zenzelinus.

Vir non hẽt poteſtatẽ ſui corporis, & econuerſo.

ſi ſponſa eius inſtiterit a, per b cenſuram eccleſiaſticam compellendum decernimus contractum matrimonium conſummare c. Nulli &c. noſtrarum declarationis, inhibitionis, ordinationis, præcepti, & conſtitutionis infringere. Datũ Auinione Calend. Decembris, anno vij.

TITVLVS VII.

De religioſis domibus.

Secta & religio fratricellorum ſiue beguinorũ qui ſe dicebãt de tertio ordine beati Franſci caſſatur quoniã inter cæteros errores eccleſiaſtica ſacramenta deſpiciebãt: Et ſub pœna excommunicationis omnib. iniũgitur, vt nulli de cætero talem ritũ aſſumant, & ne epiſcopi ipſum concedere præſumãt vide c. ſi co. ti. in antiquis & c. 1. co. tit. lib. 6.

ctum eſt nihil. Ioan. e. 1. C. de vete. iu. enu. l. 1.
h Immeriti. hoc ex humilitate dicit, ut alibi extra de mag. iſtris, c. inter ſolicitudines, circa prin. cle. 5. de re iudi. ad Apoſtolicæ, c. nos itaq. lib. 6. vel vocat ſe immeritum conditor canonis præſentis, propterea quę dixi in c. ſuſcepti in prin. ſup. verbo cura ſuſtitar. Quo aũt ad cẽs vniuerſos Chriſticolas nedum benemeritus, imo & ſanctus hẽndus eſt, quẽ apex tante dignitatis attollit, vt 40. diſt. ca. non nos.
i Religioſa. vel religione fidei. de quibus loquitur lex, C. de epiſ. audi. l. nemo, Vel religioſa, quo ad habitum & profeſſionem, vt j. colligitur.
K Fauore nam ſumma eſt ratio, quæ pro religione facit. ff. de reli. l. ſunt perſonæ.
l Proſequitur. exemplum poni multiplex de hoc dari per iura C. de ſacroſan. eccle. l. ſancimus, & l. vlt. extra de fil. presbyt. c. 1. de apoſta. c. ex iſtarum, 66. diſt. c. 1. cum multis ſimilib. quæ diſquirere magis laborioſum reputo, quam ſubtile.
m Superſtitioſa.] Hoc verbum expone vt in decre. quorundam.
n Inſolentium.] exponi poteſt, id eſt inſolita adinuentiontum. Alibi aliter ſumitur de reſcript. quia per ambitioſam, lib 6.
o Deteſtatur.] ſimile de conceſ præb. c. deteſtanda, lib. 6

CAP. VNICVM.

Sancta d † Romana atq; vniuerſalis e Eccleſia, cui auctore f Dño g licet immeriti h præſidemus, ſicut religioſa i & pia vota benigno fauore k proſequitur l, ſic ſuperſtitioſos m conatus inſolentiũ n hominũ † deteſtatur o, videlicet ne ſub ouina p pelle gregẽ Dominicũ q truculentia r lupi s rapacis t inuadat, ſub pietatis u imagine x virus y hæreticæ prauitatis obrepat z, & ſub prætextu conuerſationis angelicæ a

† De Beguinorũ ſecta & erroribus vide Guidonẽ Carmelitã ſumma de hæreſibus ti. de hæreſibus Beguinorũ & Nicolaũ Bymericũ in directorio inquiſitorum par. 2. q. 15.

† Qui, vt dicit hic tex. & gl. epitole ſumm. C. de ſum. trin. ſub ſpecie agni, & ſub credulitatis, de quo per glo. in l. q. ſua conditione, ff. de condit. inſt. l. 1. ẽ eni, §. diuus, ff. de iureiur & prætextu boni & æqui multis nocent contra l. dudum, C. de contrahen. & commit. ſtipul. ió non eſt eis parcẽdu, l. q. ſub prætextu. C. de ſacroſã. eccl. l. quã. ignoma, C. de pecu. li. lo. de l. de reli. d. o. Fo.

Diuiſio textualis.

Sancta Romana.] Hæc decret diuiſibilis eſt in partes quatuor. In prima, cauſa ſeu ratio conſtitutionis præmittitur. In ſecunda, facti damnationi ſubijciendi recitatio ſubiungitur ibi, Nonnulli tamen, &c. In tertia eiuſdem facti ſub certis pœnis damnatio annectitur: ibi, Cum itaque &c. In quarta prælatis eidem facto conſentientibus, præbentibus pœnis infligitur: ibi, epiſcopos quoque &c.

Eccleſia Romana dicitur ſancta & ſacroſan.

d Sancta Romana Eccleſia Romano quandoque appellatur ſancta, vt hic, & 12. d. præceptis, 15. d. c. ſancta, 19. diſt. c. in memoriam, quandoque ſacroſancta vt in proœ. lib 6. & hoc ideo, quia ſacro cruore Apoſtolorum Petri & Pauli conſecrata, de elect. fundamenta de reli. & venerandi ſancti c. 1. lib. 6. 21. diſt. c. quamuis.
e Vniuerſalis Eccleſia hic dicas ut dixi in c. ſuſcepti in verbo, eccleſia, & in c. execrabilis, in verbo, uniuerſalis.
f Auctore idest, cauſam originalem dante, ſimile ff. de excep. do. l. apud Celſum, § auctoritas, & §. auctoris, ff. de diuer. & tem. præſcr. l. in vſucapione, § acceſſio. cum ſimilibus.
g Domino. ſcilicet Ieſu Chriſto & proprie dicitur auctor: quia nihil boni ſine eius gratia, 23. q. 4. nunc ergo, a. & ſiquidem, in c. Nabuchodonoſor. eum ipſo fa-
p Ouina pelle. id eſt, ſimplici non aſſuta.
q Gregem Dominicum id eſt, populum Chriſtianum
r Truculentia idest, aſtutia uel malitia.
s Lupi rapacis. exponi poteſt, id eſt, diaboli, qui inimicus hominis alibi appellatur, extra de elect. c. licet de vitanda. Vel poteſt exponi, lupi rapacis, id eſt hæretici: ſicut alias, 25. q. c. ſunt quidam, in h. multis etiam alijs modis ſumitur lupus ut no. Guil. de hære. c. vt officium. in verbo, lupum, lib 6.
t Inuadat ſimile ext. de elect. ne pro defectu. vnde ſumitur quod hic ait. Et alibi ſcribitur, quod aliqui ſub agni ſpecie gerunt lupum. de hære. c. vt officium, lib 6.
u Sub pietatis. ſcilicet extrinſecus exhibentis, interius autem nomine ſubſiſtentia.
x Imagine. idest ſimulatione ſeu velamine.
y Virus.] inficiens animam, ſicut exterius ſumptum occidit corpus: quod atrocius reputatur: quam gladio hominem occidere, C. de malefi. & mathema l. 1. ff. ad leg. Cor. de ſica l. eiuſdem.
z Obrepat. idest latenter ſubintret? ſæpe enim uitia ſe eſſe virtutes mentiuntur, 41. di. c. ſæpe uitia.
a Angelicæ accedit hoc quod alibi legit, Angelus ſatanæ frequenter in lucis angelum ſe transformat, 26. q. 5. nec mirum extra de regula, licet, §. ſi uero.

incautis mentibus ſpiritus [a] malignus illudat: [b] cuius rei gratia ſacris canonibus [c] eſt interdictum, ne aliquis nouum ordinem aut religionem inueniat, [d] vel habitum nouæ religionis aſſumat: ſed quicunque ad religionem venire voluerit, ingrediatur vnã de religionibus approbatis. [e] Nonnulli tamen profanæ [g] multitudinis [h] viri, qui vulgariter [i] Fraticelli ſeu fratres de paupere vita, Bizochi ſiue Biguinis, vel aliis nominibus nuncupantur in [k] partibus. Italiæ, necnon in inſula [l] Sicilienſi, comitatu prouinciæ Narbonenſis, & Tholoſanenſis ciuitatibus, & diœceſibus, & prouincijs, alijſque diuerſis ciſmarinis [m] & vltramarinis partibus cõtra dictos canones habitum nouæ religionis aſſumere, [n] congregationes & conuenticulas [o] facere, & ſuperiores ſibi ipſis eligere, [p] quos miniſtros, ſeu cuſtodes, vel Guardianos, aut nominibus [q] aliis appellant: plurimos ad eorum ſectam recipere, [r] & loca de nouo conſtruere, [s] ſeu conſtructa [t] recipere, [u] in quibus habitant [x] in communi, publice [y] mendicare (quaſi [z] ſecta foret vna de religionibus [a] per ſedem Apoſtolicam approbatis) temeritate [b] damnabili præſumpſerunt, [c] & præſumunt etiam inceſſanter. [d] Et vt ipſorum error [e] veritas, [f] & impietas religio repute-

a Spiritus malignus. ſcilicet diabolus.

b Illudat. ſub velamine enim latens prodit ſe dum ea confingit per quæ perſonas fallere nititur, & ſemper hoc vide quod legitur. 25. q. 5. nec mirum.

c Canonibus. extra de relig. do. c. nec nimia. & ideo. tit. eo. religionum. lib. 6.

d Inueniat. ſicut nec nouum collegiũ debet quis per ſe inſtituere ff. de collegi. illici. l. 3.

e Approbatis]per ingreſſum aliarum non videretur quis ligatus: ſic ſentire vr̃ Hoſt. extra de regula is qui monaſterium. & dixi extra de voto c. quod votum lib. 6.

f Nonnulli tamen Secunda pars.

g Profanæ]id eſt. abominandæ. alibi ſumitur aliter iſtud verbum, ff. de rerum diui. l. ſacra. § propter.

h Multitudinis.] iſto caſu multitudini non parcitur: quia vr̃ deſeri bonum vitæ argument de voto capit. magnę § igitur, de regul. iuris, ca. qui ſcandalizauerit. & dic ut ibi no. de tẽpor. ordin. ſane 50. diſtinctione ut conſtitueretur.

i Vulgariter. habetur igitur reſpectus ad communẽ vulgi denominationẽ, ff. de flumin. l. 1. § 1. de fund. inſtr. l. cum de lanionis §. aſinam. de pœnis l. capitalium § ſolet ubi de hoc.

k In partib. Italiæ] id eſt locis in Italia conſtitutis ar. ff. de iud. l. inſulæ de ver. ſign. l. notionem. § continẽtes.

l Inſula Sicilienſi.] quæ de proprio patrimonio beati Petri exiſtit. 10. q. 3. tertiatum, 94. d. ſt. c. ualde neceſſarium.

m Ciſmarinis. id eſt citra mare conſtitutis: alias eſt citramarinis.

n Aſſumere.]& male: cum hoc fieret contra canones prohibitionem expreſſam continentes, quod inducit pœnam depoſitionis, 4. d. §. ult.

Conuenticulas facere an liceat.

o Conuenticulas facere ipſas ad malum fieri per iura prohibitum eſt C. de epiſco. & cle. conuenticulam, ff. de collegi. illi. l. 1. & argum. 11. q. 1. coniurationum & c. conſpirationum 89. diſt. ſi quis propter Ad bonũ autẽ fieri congregationes permittitur, arg dictæ. l. 1. § ſi religionis ſicut & confœderationes & conſpirationes in bonum ſunt permiſſæ in corpore auth. ut cum de app. cogñ. §. quis de parentib cum ibi no C. de pœnis. l. quæ ſententiam, de profeſ. & med. l. magiſtros, lib. 10. & ibi no & arg. eorum quæ no. per Ber. de vi. & ho. cle. c. cum decorem. & per Inn. & Hoſt. de ſchiſ. c. 1. de exceſ. præl. dilect. per Hoſt. de iud. exhibita. & per eum in ſum. de iureiur. §. ult & plene p Guil. de uer. ſig. c. conſtitutionem. lib 6.

p Eligere.]talium ſuperiorum electio in hoc caſu eſt inhibita, tũ congregationes factæ ſupponantur in malum: alias quælibet cogregatio licita exercens profeſſionem vel negotiationem, aliquẽ ſuperiorem ſibi eligere pt. C. de tu. om. iu. l. per iniquum. 16. q. ult. c. cõgregatio, extra de elect. nullius, de hoc plenius dixi in c. Eccleſiæ Romanæ.

q Aut nominibus aliis appellant. puta præpoſitos priores, magiſtros, & ſic de aliis.

r Recipere]& in hoc male, cum etiam in religione approbata Mendicantium prohibeatur talis receptio, ſaltẽ ad profeſſionem faciendã: niſi cũ certo moderamine, & cũ certa determinatione, extra de regula. nun ſolum. lib 6.

s Conſtruere.] hoc regulariter prohibitum, eſt ſaltẽ de locis diuino cultui dedicãdis ſine licentia epi. in corpore authen. ut nullus fabricet oratorio. do cuſt. 5. 18. q. 2. c. quam ſit. & c. quibuſdã licet unicuiq; ſãdali ſit permiſſum ſimpliciter oratorium habere, de conſe. diſt. 1. c. unicuique.

t Conſtructa. ſcilicet per alios.

u Recipere.]iſtud religioſis mendicantis ordinis, licet alias approbati, expſſe inhibitum eſt, ext. de exceſ. præl. ca. cum ex eo. lib 6.

x Habitant in cõi.] habitare in cõi religioſis approbatæ pfeſſionis ne dũ pmittitur, immo & iniungitur, ut mutuæ conuerſationis & honeſtatis ſibi teſtes exiſtant. niſi ex cauſa de ſuperiorum licentia aliud inducatur, in corpore auth de mino. § cogitandum, coll. 1. ext. de exce. pl. cum ex eo de uer. ſi. c. priuilegium, lib. 6.

y Publice mendicare. talibus n. licite mendicantibus quæſtus publicus tribuere victum ſolet. ext. de relig. do. c. 1. §. confirmatos, li 6. C. de men ualid. l. unica lib. 11.

Quaſi, qualiter accipitur

z Quaſi.]pro tanquam expone non eſt hic expreſſiuũ veritatis, ſicut eſt alibi in euang. Io. 1. Vidimus gloriam eius quaſi vnigeniti, &c. & alibi. ff. de ſenat. l. emancipatum cum ſimilibus.

a Religionibus ſcilicet ordinis mendicantis.

b Temeritate damnabili. ſic dicta, quia a iure dãnata & improbata: vel damnabili, id eſt animas talium dãnante p̃ pͦ inobedientię notã, p̃ q̃ mortale peccatum incurrũt ext. de ma. & obe. c. ſi quis, & c. illud 4. diſt. §. ult.

c Præſumpſerunt. ſcilicet dudum. vel vſquequaque.

Corrumpit iuſtos homines comitiua malorum.

d In ceſſanter. huic malo occurrendum fuit ne tales nedum ſui, ſed etiam plurimorum poſſint eſſe perditio c. 2. u. de iud. cum non ab homine, nam ſæpe malorum conſortium corrumpit etiam alios de ſe bonos 28. q. 1. c. ſæpe malorum iuxta illud: Vna ouis morbida inficit totum gregem. ff. de act. emp. & ven. l. Iulianus. 40. diſt. c. ſed aliud ext. de i. a. reg. ea quæ. Vnde uerſus.

Morbida ſola pecus, inficit omne pecus.

e Error. errare eſt aliud pro alio putare c. 22. q. 2. c. 2. in quib. reb. ff. de lib. & poſth. l. ſi poſthumus. §. ult approbare talium erroris eſſe proprium dicitur. 38. diſt. quamuis.

f Veritas.] de iſta dicitur quòd erroribus geſtorũ mini-

D me

me viſiatur, ff de of pſid. illicitas, § veritas. et manifeſtæ cedere habet error. 8. diſtinc. c. ueritas, quando act. de pſc. eſt ann. l. quæſitum, alias eſt § ſub l. i. unde extra de purg. vul. c. ſignificantibus. Quid autem ſit veritas, no. in decret. ſedes Apoſtolica.

vel Reguinorum, ut ſup.

l Ritum. id eſt, modum ſimile verbum. C. de Iudæ. Iudæos.

m Quos. ſcilicet habitum, & uiuendi ritum.

n Nec eis. ſcilicet fratricellis uel alijs, ut ſupra, nominibus appellatis, unde pro non conceſſo debet haberi cōceſſum ab illis, qui ius concedendi non habuerunt. ff. de o. li. ... l. obſeruare. § ult. extra de rurepa. ... c. quod autem 2. quæſtio 7. Daibertū. cum ſimilibus.

tur, à plurimi eorum b regulam ſeu ordinem fratrum Minorum, quē ſanctus Franciſcus inſtituit, c ſe profiteri ad litteram d conſeruare confingunt e: quanquam in obedientia Generalis, vel prouincialium miniſtrorum ipſius ordinis non morentur, f prætendentes g ſe a ſanctæ memoriæ Cœleſtino Papa V. prædeceſſore noſtro huius ſtatus ſeu vitæ priuilegium habuiſſe: quod tamen etſi oſtenderent, non valeret: cum bonæ memoriæ Bonifacius Papę viij. prædeceſſor noſter ex certis cauſis rationabilibus omnibus ab ipſo Cœleſtino prædeceſſore noſtro conceſſa, quæ per ipſum Bonifacium non contingeret approbari, viribus penitus vacuauerit, h dictumque vitæ priuilegium non inueniatur per eundem Bonifacium approbatum. i Quidam autem eorum dictum habitum, k & viuendi ritum l a quibuſdam epiſcopis ſeu eorum ſuperioribus, vel alijs eccleſiarum prælatis habuiſſe profitentur, quos m nec n eis concedere licuit contra formam concilii o generalis. Nonnulli etiam ex ipſis aſſerentes p ſe eſſe de tertio ordine q beati Franciſci pęnitentium vocato, prędictum ſtatum & ritum eorum ſub velamine talis r nominis ſatagunt palliare: cum tamen in regula ipſius tertii ordinis talis viuendi ritus nullatenus ſit s conceſſus. Et quia in errorum barathrū t faciliter ruūt, qui conceptus proprios patrum definitionibus anteponun(t): u ipſorum quamplurimi (ſicut fide digna relatione percipimus) a veritate catholicæ fidei deuiantes x eccleſiaſtica ſacramenta y deſpiciunt, ac errores alios ſtudent multipliciter ſeminare. z ¶ Cum a itaque talium damnanda b temeritas in eiuſdem

a Reputetur. ſæpe enim vitia ſe eſſe uirtutes mentiūtur, 42. diſt. c. ſæpe. ut ī. d. i.

b Eorum. ſcil. eorum nouæ religionis habitum aſſumētium, ut ſupra.

c Inſtituit. vt in decret. quorundam.

d Ad litteram quaſi dicat abſq; aliqua tranſgreſſione illius regulæ.

e Confingunt. id eſt ſimul fingunt ſub cuiuſdam vmbræ palliatione, cum ueritas in eis regulæ non ſubſiſtat. arg. extra de conſue. c. quanto. uel expone confingunt, id eſt ſimulāt exterius: cuius contrariū latet intrinſecus, q. fictio, & ſimulatio prohibita eſt, ff. de iuſti. & iur. l. i. C. plus valere quod agitur. licet aliquoties in bonum ſimulatio fit per m. ſ. ſ. q. d. dic ut no. Ber. extra de his quæ vi metuſve cauſa fi. c. i.

f Non morentur. hoc eſt contra veram regulam ordinis Minorum, ut probatur ca. quorundam, unde tales ſub nullius veri prælati obedientia exiſtentes iam quam acephali pro religioſis habendi non ſunt. arg. 93. diſt. c. nulla ratione.

Acephali ſunt qui nullo prælato ſubſunt.

g Prętendentes falſo tamē, ut ſupra.

h Vacuauerit.] & ſic ex tunc tali priuilegio & etiam reperto conceſſo, utēdū non ſrit, tamquam ſublato: alias pęna falſi incurreretur. C. de no. co. l. confirman. § hunc igitur. origine enim rei ſublata non eſt imago ad effectum aliquem relinquenda. C. de ſui. lib. tol. l. i. circa prin. & arg. ad hoc ff. ad leg. Corn. de fal. l. ult. ad initium eius quod dicitur: falſus procurator eſt qui uerus prius fuit, ſed poſt extitit reuocatus. C. de ſur. l. falſis. extra de reſcrip. ex parte de can. legis tamen licet abrogatæ notitia eſt neceſſaria, ut cauſa ... ſciatur 6 diſt. Moyſes, 7 d. c. fuerunt extra de iu. l. nouit.

i Approbatu.) omni igitur tempore habet dici viribus uacuatum, ex quo non reperitur approbatum: ſicut alias dicitur, quod generaliter prohibitum, ... poſtea nō conceſſum, omni tempore ... denegatum, ext. de uer. ſign. c. ex ... de paradi. ... c. com ... Clem. 5. de tranſ. epiſc. ... te. corporalia. § ſed neque, ff. poſitiu l. 1. §. ait prætor, quod cuiuſque uniuer. nomine, l. nulli.

k Habitum. ſcilicet nouæ religionis Fraticellorum

Epiſcopi ſūt ad canonū obſeruantiā diſtricti.

o Concilii generalis.] extra de religio. capitu. ne nimia. Non licet igitur epiſcopis contra inhibitionē gñalis canonis facere, cum ſint adſtricti ad obſeruantiam canonum, extra de ætat. & qualit. ca. cum Eccleſiæ. Clemen. 5. ubi de hac dixi.

p Aſſerentes. falſo tamen.

q De tertio ordine. de quo habes in decret. cum ex eo de ſententia excomm. Cle. 5.

r Talis nominis. ſc. licet tertii ordinis ſāctī Franciſci ... velamen eis non prodeſt, ſequitur: & dixi in uerbo. confingunt

s Nullatenus ſit conceſſus. ergo intelligēdus eſt prohibitus: & vide ſup. in glo. omnigitur.

t Barathrum. id eſt inferni profundum.

u Anteponunt.] innitū ſuæ volentes prudentiæ, immo potius fatuitati, contra dictum ſapientis extra de conſtit. ne innitaris. Vnde de talibus ſcribitur quod qui non ad propheticas uoces, non ad Apoſtolicas litteras, non ad Euangelicas auctoritates, ſed ad ſemetipſos incurrunt, magiſtri erroris exiſtunt: quia ueritatis diſcipuli nō fuerunt. 24 quæſtio ult. c. quid autem iniquius, de hoc plenius dixi in cum inter nonnullos.

x Deuiantes. ab ipſa deuiantes hæretici ſunt cenſendi. C. de hæret. l. 2. 25. quæſt. 1 cap. prima ſalus, cum ſimilibus multis.

y Sacramenta] de & ſuper quibus firmiter credendū eſt quod ſancta Romana prædicat Eccleſia: alias macula hæreſis incurritur, extra de hæret. ad abolendam.

z Seminare. quibus reſiſtendum eſt muro inexpugnabili bellatorum, ext. ne cle. uel mona. ſuper ſpecula. §. vl. 10. colla. de ſtatutis, conſuetudinibus contra liber. eccl. § ſtatuimus.

a Cum itaque. Tertia pars.

b Damnanda. id eſt damnatione digna.

a Fidei

Digitized by Google

fidei a detrimentum, fidelium ſcandalum b, præfatorum Minorum & aliorum ordinum c opprobrium d, & etiam ſuarum & aliarum animarum perniciem redundare noſcatur e, ſectam, ritum, & ſtatum f huiuſmodi non obſtantibus præmiſſis g eorũ excuſationibus, quas friuolas reputamus h, & quicquid per i eos communiter vel diuiſim ſub religionis, conuentus, collegij ſeu congregationis K nomine vel colore attentatum l extitit vel exiſtit, de m fratrum ipſorum conſilio auctoritate Apoſtolica nullius fuiſſe, & eſſe decernimus firmitatis n: & quatenus de facto proceſſerunt de conſilio & auctoritate præmiſſis, reuocimus o omnino ac perpetuæ prohibitioni ſubijcimus p, & ab eccleſia Dei penitus abolemus. q Eiſdem perſonis & alijs quibuſcunque ſub pœna excõmunicationis, quam eã (ſi ſecus fecerint) incurrere volumus r ipſo facto iniungentes s expreſſe, ne ſtatum ſiue ſectam t & ritum huiuſmodi ipſis aſſumptum u ſectentur vlterius, vel ipsũ de nouo aſſumere quoquo modo præſumant.

Epiſcopos x quoque & eorum ſuperiores, & etiam alios prælatos quoſcũque, qui prædictis perſonis vel alijs ritũ viuendi, & habitum ſupradictos y præter ſpecialem Apoſtolicæ ſedis auctoritatem z deinceps a conceſſerint, prædictæ excommunicationis pœnæ ipſo b iure decernimus ſubiacere. c Dignum eſt enim ut adulterinas d

a Fidei detrimentum,] cuius eſt potius proſperitas procuranda extra de hæret. ad noſtram, cle. 5.

b Scandalum, quod vitandum eſt ext. de præſcrip. nihil de nuui ope nunc cum ex iniuncto,

c Ordinum, ſcilicet approbatorum.

d Opprobrium nã opprobrium facit religioni, qui religioſus non exiſtens habitũ illum religioni conuenientem portet. ſimile, C. de epiſc. aud. l. minime, & contra talẽ lex imponit pœnam corporalis ſupplicij & nihilominus exilij, in corpore authen. de ſanct. epiſ. §. pen. col. 9.

e Noſcatur.] ſuper hoc dicas vt dixi in parte præcedenti in gl. huic malo occurrendum.

f Statutũ huiuſmodi. non dicit religionem, ſic etiã dici nõ meretur: cũ per ſedẽ Apoſtolicam nõ fuerit approbata, ſimile huic de relig. do. cap. cum de quibuſdam, Clem. 5.

g Præmiſſis. ſcilicet proxim. § in ver. & vt ipſorum. & in verſic. quædam autem, & in ver. nonnulli.

h Reputamus & merito, cum aliquas ex ipſis nullum facti adminiculum habere, nec ex eis iuris fulcimentum venire noſcatur.

Per eos. ſcilicet talem ſectam ritum vel ſtatum tenentes.

K Congregationis, ac ſi foret à iure reprobatum.

l Attentatum.] de facto.

m De fratrum.] ſuper iſta clauſula dic vt dixi in c. Execrabilis.

n Firmitatis.] nec mirum: reprobato. n. auctore ratione ſectæ omnia eius dicta & facta pro reprobis ſunt habẽda. extra de hæret. c. fraternitatis, & in extrauag. domini Ioan. quæ incipit, dierum, quod dic vt no. per Bern. & latius per Inno. & Hoſt. d. c. fraternitatis.

o Reuocamus.] bene dicit, reuocamus, quatenus de facto proceſſerunt, cum de iure ſuerint nulla: & Ideo proprie reuocari & reſcindi non poſſunt ff. de iniuſt. & irri. teſta. l. nam & ſi ſua conditione, de ædil. edic. l. bouem, §. vi extra. de deſpon. impub. ca. ad diſſoluendum Reuocantur igitur quatenus de facto proceſſerunt, ne forte in opinione communi aut vulgi labijs nomen valoris alicuius habere poſſint dici, & alias, extra de re iud. paſtoralis, §. vlt. cle. 5.

p Subijcimus.] concor. ad hoc extra de relig. dom. c. religionum lib. 6. & eo. ti. c. cum quibuſdam cle. 5. Et ex quo talis ſecta per ſedem Apoſtolicam eſt prohibita & interdicta, omnibus habenda eſt pro inhibita & interdicta, quod n ipſa reppellit, repulſum fore cognoſcere debent omnes 94. diſt. ca. in ſtatus ſicut per contrarium qp ipſa tenet & ſequitur. ab omnib. eſt tenendum 24. q. 1. c. rogamus, C. de ſum. tri. l. 1. cum ſimilibus multis.

q Abolemus.] ſimile de reli. do. c. cum de quibuſdam. Cle. 5.

r Volumus ipſo facto. per hæc verba fertur excommunicationis ſententia extra de appel. præterea, de teſtib. cogen. cum ſuper alias per ſola verba præcedentia ſub pœna, non ſententia, ſed comminatio inducitur. C. cõmi. vel epiſto. l. interlocutio. extra de iure patr. relatum, de ſimo. c. ſicut, de lagit. cap. 1.

s Iniungentes. talia iniunctio non obtẽperanti peccatũ mortale inducit, vt alias ſæpe dixi, de maior. & obed. ca. ſi quis & capit. illud. & ſuper hoc vide quod not. Hoſt. de offic. ord. inter cætera, § vlt. ni. de treug. & pac. c. 1.

t Sectam.] ſimile de hæret. c. ad noſtrã, §. cum autem, cle. 5.

u Aſſumptum.] iam in præſenti, vel in præterito.

x Epiſcopos quoque. Quarta pars.

y Supradictos. contra concedẽtes alios habitus vel ritum viuendi, pœna ſequens nõ videtur ſibi locũ vẽdicare per hoc verbum: quia ſi de alijs cõditor canonis idẽ voluiſſet, hoc vtiq; expreſſiſſet. extra de deci. ad audientiam C. de cadu. tol. l. vnica, §. ſin autem ad deficientis, & quia pœna ad caſum tantum expreſſum reſtringẽda eſt, argu. extra de elec. ſtatutũ lib. 6 de pœn. diſtin. 1. pœnæ. ff. de pœ. l. interpretatione. Sed in cõtrarium facit, quia in alijs nouis habitibus vel viuendi ritibus eadem videtur ratio, quaſi & in illis idem ſtatutum licet pœnaliter videatur, vt dixi in deci. Execrabilis. & in c. abbates. de reſcrip. clemen. 5. ſed quod prius dixi, tutius reputo

z Auctoritatem.] cum illa ergo talem ritum & habitum cõcedentes pœnam, quæ ſequitur non incurrunt: quia tunc magis ipſa ſedes, quàm ipſi facere videntur: omnia enim noſtra facimus, & rap. C. de vete. iu. enuc. l. 1. §. ſed neque ex multitudine, extra de præben. c. ſi Apoſtolicæ, lib. 6 & quia quod lege permittente fit, pœnam non meretur C. ad leg. Iul. de adul. l. Gracchus, l. e principis auctoritate quis circumſcriptus videatur. C. de his, qui veni. æta. impe. l. 1.

a Deinceps, ad futura igitur non præterita trahitur ſequens pœna, argum. C. de legi. l. leges extra de conſtitu. cap. 2 & vlt.

b Ipſo iure. quaſi dicat non expectata homini ſententia. ſimile extra de ſent. excom. c. eos, de reſcrip. ipſo iure, lib. 6. in corpore auth. de rap. mul. quæ rapto. nub. §. vlt. col. 9.

c Subiacere eſt. ergo in hoc præſens conſtitutio canon latæ ſententiæ, & ſic vides quod epiſcopi excommunicationis ſententiam canonis incurrunt, ſententiam autem depoſitionis ab officio non incurrũt, niſi expreſſe cautum reperiatur, de elec. ſi compromiſſarius, § huius, de ſent. excom. quia periculoſum, lib. 6. Epi ſn ſam excõicationis incurrere poſſunt.

d Adulterinas. quales (vt hic colligitur) ſunt quæ

Digitized by Google

ſine patte legitimo ſpirituali prorogatæ reperiuntur, vt ſequitur.

a Pater cæleſtis. qui plantare eis videtur, cum per ſummum Pontificem vicarium ſuum plantatur. extra de traoslat. epiſc. inter corporalia, & c. quanto, & hoc procedit ex poteſtate clauium quodcunq; ligaueris, &c. Matt. 16. 25 q 1 quodcuoque extra de re iudica. ad Apoſtolicæ, § nos itaque

b Temeritatis. in malú ſooat: vt alias ext. ne cle. vel mon. c. vt periculoſa lib 6.

c In agro Dominico.] ſimile extra de ſta. reg ca. ne in agro clem. 5.

d Congregationis.] hic dicere potes vt dixi io patte 2. in ver. conuenticulas.

e Vepres. ſpecies eſt ſpinæ: vt dixi io cap. ne in agro. ſup. prox. alleg.

f Cui. ſcilicet Apoſtolico culmini.

g Gratia 24. q. 1. c. a recta, & c. rogamus.

h Nulli ergo.] ſuper hac clauſula dic vt no. io c. Execrabilis. Zenzelinus.

Diuiſio textualis.

Copioſus. Io tres partes diuiſibilis eſt pñs cõſtitutio. In prima cum quodã præiudicio facti præmittitur recitatio. Io ſecunda cõminatoria ſubiũgitur conſtitutio: ibi, Cum igitur, &c. In tertia transgreſſorũ eiuſdem annectit pænitio: ibi, Nos enim omnes, & cætera.

plantationes, quas non pater [a] cæleſtis, ſed humanæ temeritatis [b] audacia plantat Apoſtolici culminis cẽſura diuellat nec patiatur in agro [c] Dominico peruerſæ congregationis [d] vepres [e] excreſcere, cui [f] proprium eſt (diuina opitulante gratia [g]) virtutes ſerere, ac vitia radicitus extirpare. Nulli [h] ergo, &c. Datum Auinio. iij. calen. Ianuarij. anno ſecundo.

TITVLVS XIII.

De Iudæis, & Sarracenis.

Vt Petrus filius regis Caſtellæ pio ductus propoſito facilius Agarenos infideles à regno Granatæ expelleret, lata fuit excõmunicationis ſententia in omnes prohibita portantes, ipſis infidelib. & Sarracenis præfati regni Granatæ. Cõcor. c. ita quorumdam. & c. ad liberandam eod. tit. in antiq.

CAP. VNIC.

Copioſus in miſericordia Dominus [i], qui de ſua abũdentia [k] pietatis corda fidelium ad ſuæ maieſtatis obſequia [l] deuotionis ardore ſuccendit [m], præcordijs [n] dilecti filij nobilis viri Petri Infantis [o] nati [p] claræ memoriæ Sanctij regis Caſtellæ, adeo [q] copioſe gratiam [r] cæleſtis inſpirationis in fudit, quòd ſibi delectabile [s] reputat propriam exponere in ipſorum [t] proſecutione perſonam [u] Pio quidẽ nobilis ipſe ductus propoſito [x] tamquam ſtrenuus [y] athleta [z] Domini [a] negotiũ ĩpugnationis

i Io miſericordia, Dominus. & nedum eſt copioſus in miſericordia, immo ſemper potens in ea. de pœn diſt. 7. nullus expectet. omnia. o. poteſt quæ poſſe eſt aliquid poſſe de pœn. diſt 2. cap. principium ver. charitas. Quare miſericordiæ eius nec menſuras ponere poſſumus, nec tempora definire; apud quem nulla patitur metas veniæ couuerſio, de pœn. d. 1 c ſerpens, ver. his autẽ alias eſt ſub c. multiplex per miſericordiam. o. non vult peccatoris perditionem, ſed conuerſionẽ. & ſalutẽ, de in. quẽtes qui corrigũtur ſuſcipieus, in corpore auth. vt nõ lux contra natu. in prin. col 6. 26 q. 6 c cognoſcimus & quotidianis hoĩum peccatis ſemper ignoſcere dignatur & pniãm noſtrã c. ſuſcipere, C. de nup. l. imperialis.

Miſericordia Dei nõ poteſt menſurari.

k Abundantia pietatis. per quam pro peccatorib. Chriſtus aduocatus apud patrẽ exiſtens, propitiatio eſt pro peccatis, de pœn d. 2 c. ſi enim, inquit. ver. qui dicit.

l Obſequia. Id eſt digna ſeruitia, ſuper quo videre potes quæ notaui in c. cum ad ſacroſanctæ, io verbo pietatẽ,

m Succedit. ideſt illuminat, vel accendit, nec enim per impenſa obſequia quis ad Chriſtum peruenire poteſt, niſi ſibi datum fuerit a Patre, 23. q 4. cap. de Tyriis, vnde ad pœnitentiam cor peccatoris dicitur illuſtrare de pœnit. diſt. 3. c. falſas.

n Præcordiis ideſt intrinſecis cordis affectibus.

o Infantis.] iofantem eum vocat, licet maiorem ætate, alias tutor eſſe non poſſet. qualis eſſe hic ſupponitur. C. de legi. tut. l nemo. inſti. de ſidu. tut. in fin. C. de leg. hære l. vlt § ſi. Et applaudit conſuetudini & vſui loquẽdi cõi Hiſpaniæ: iuxta quam filii regum, qui reges nõ ſunt, Infantes appellantur, ar. ad hoc ff. de ſtu. l r. §. ſlumen. de fund inſtru. eum de lanionis, § aſinã. ſicut quãq; in vulgo aliqui iuuenes appellãtur, qui tñ iuuenes non ſunt, ff. de pœ. l capitulum, § ſolent, ppriè. o infans eſt minor ſeptem annis. C. de iure deli b. ſi. infans.

p Nati. ideſt, filij.

q Adeo. ideſt, tantum.

r Gratiam. hoc dicit: quia nihil boni eſt dare abſq; gratia Dei, 23 q 4 Nabuchodonoſor, 26 q. 5. nec mirum.

ſ Delectabile reputat quiſque. n. delectari debet in obſequiis maieſtatis diuinæ: nã voluntarium militẽ ſibi eligit Chriſtus, voluntariũ vero ſeruũ ſibi auctoorat dabolus. 15. q. 1. c. non eſt aſpernatur enim Chriſtus coacta ſeruitia, & hilarẽ ſeruitorem diligit Deus nõ timore pœnæ, ſed amore iuſtitiæ ſeruiẽtem ſecundũ Apoſtolum, 23 q 6 §. ex his,

Militẽ voluntorium Chriſtus eligit.

t Ipſorum.] ſcilicet obſequiorum maieſtatis diuinæ.

u Perſonam,] maiorem oblationem Deo facere non poterat: maiorem enim charitatem nemo habet. quam vt animam ſuam ponat pro amicis ſuis: vt ſcriptura teſtatur ſacra & ad inſtar Eſaiæ prophetæ, qui Domino interroganti, quem ex duobus ad prædicandum mitteret, reſpondit: ecce ego, mitte me, Eſaiæ 6. cap. 7 qõ. t. in ſcripturi, & ad inſtar ſancti Martini dicentis, Domine, ſi adhuc populo tuo ſum neceſſarius, ego non recuſo laborem

Charitas maxima eſt aĩam pro ſuis ponere.

x Propoſito. ad quod Deus reſpectum habet, 1. q 6. ſi ſacerdotib. io ſi. 14. q. 5. ſi quid inueniſti.

y Strenuus. animi magnanimitate de ſupp. neg prælagandi lib 6.

z Athleta. ideſt pugil ſeu pugnator ſine mercede, ff. de his qui no. infam l. Athletas, C de athle. & ibi no. in rubrica, lib 10.

a Domini negotium. Not. Chriſti negotium reputari impugnationem infidelium, ipſi enim quia cum Chriſto non ſunt per fidem contra ipſum eſſe cenſentur iuxta illud: Qui non eſt mecum, contra me eſt C. de iudæ. l. exhicolanum, vnde & hæreticus eſt, qui non eſt Eccleſiæ membrum, in corpore auth de priuil do. § 1. col. 8. cum dominus pro fide Chriſtiana vt non deficeret, repetius ſit exoraſſe, Lucæ 22. c. ar. diſt. 51.

Agata

Digitized by Google

perſidorum Agarenorum, a quibus regnum Granatæ in Dei contumeliam b detinet, c tutorio d nomine chariſſimi in Chriſti filii e noſtri Alfonſi Caſtellę regis illuſtris, qui ſub teneritudine pueriliſ f ætatis adhuc dignoſcitur cō ſtitutus, aſſumpſit ſub g ſpe cęleſtis h auxilii feruenter i & viriliter, k proſequendum.

¶ Cum l igitur omnia cupiamus obſtacula m remouere, per quæ dicti negotii proſecutio poſſet quomodolibet impediri, vniuerſis & ſingulis cuiuſcunque conditionis, præeminentiæ, n vel ſtatus exiſtant, diſtrictius inhibemus, ne arma, o equos, ferrum, lignamina, p victualia q & alia quæcunque r prohibita per Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros s ad terras Aegypti t deferri ad Sarracenos dicti regni Granatæ intra triennium u incipiendum à calend. Aprilis proxime

a Agarenorum] ſpecies eſt quorundam infidelium de quorum ſpecieb. multas reciperes enumeratas 24. q. vl. c vlt.

b Contumeliam] talis contumelia, quę in religionem diuinam committitur, in omnium fertur iniuriam. C. de hæretic. l. Manichæos.

c Detinetur.] hoc contingit, ob noſtrorū multitudinem peccatorum: propter quā Pagani & infideles cęteri nocendi facultatem diuinitus, id eſt permiſſione Dei aſſequūtur, 7. q. 1. c. ſciſcitatus 56. di. c. ſi gens Anglorum.

d Tutorio nomine. ſuperponere videtur textus iſte iatira pte, q tutor regis tutoriu oīe impugnare poſſit infideles ad expenſas regis pupilli, certum eſt enim q ad omnia principum temporalium ſpectet defenſio Eccleſiæ: & eorum poteſtate eſt Eccleſia munienda:

Principes eccleſiā defendere teneni

voluntas enim Dei eſt concitare temporalem poteſtatem aduerſus hæreticos, & alios infideles: & alias enim de ſuo imperio Deo rationem reddere ſunt adſtricti. 23. q. 5. c. princeps, & q. 8 quando. extr. de ſup. negli. prælat. grandi li. 6 conſtat etiam quod una poteſtas per aliā eſt iuuanda: 26. c. cum ad uerum. & poteſtas ſæcularis cogi poteſt per eccleſiaſticam ad ſibi auxilium præbendum, extra de maledi. c. 2. de offi. ord. c. 1. & c. quoniam, 23 q. 5. c. adminiſtratores, cum igitur ipſe rex ad hoc faciendū ſit adſtrictus, tutori hoc adimplenti de bonis regis pupilli nihil poterit imputari. arg. ff. de admi. tut. l. hoc hæ ſede §. Lucius de iu te & ta. diſtrahen. s. C. de admi. tuto. l. ſumptus.

Imperator dr̄ filius Eccleſiæ.

e Filij noſtri] regem ergo appellat Papa filium, non fratrem extra de ce mi ſalti. quem grau. Nihil enim honorificentius, tanquam tu rex vel Imperator Eccleſiæ filius eſſe dicaris 23 q 8. c. conuenior circaſi. & dixi in c. prodieos.

f Pueriliſ ætatis] Non puerilem ætatem tenebat dicitur, de in ea conſtitutus, licet alias deſſe diſcretus ad tractanda ſapientium ſolum iuxta infantis reputatur C. de teſt. mili. l. ult. & arg. ff de decur. l. 1. pu. § minores, de mune. & ho. l. ad rem publicam, extra de elect. c. ex eo. lib. 6.

g Sub ſpe.] quam confidenter habere poterat ex pio ſuo mentis propoſito iuxta uerbum propheticum. Reuela Domino viam tuam, & ſpera in eo, & ipſe faciet.

h Cęleſtis auxilij] ſimile C de epi. & cle. l. Deo nobis. In corpore Auth. de quæſtio. in princ coll 6. Nam cum Domini Dei beneuolentia militarium rerum incipit ordinatio. ipſius enim prouidentia Dei diſpoſitis Barbarorum quidem incontinentia refrænatur, rei vero publicæ res augentur, in corpore auth. ut neque miles neque feoda. in prin. coll. 8. & dum tamen omnes Chriſto fiunt, uincit, populus, ſuus ſi relaxantur, vincitur. Exod. 17. c & 36. di. c. ſi quis vult.

i Feruentur quo ad animi feruorem.

k Viriliter. quo ad corporis uigorem & ſtrenuitatem.

l Cum igitur Secunda pars.

m Obſtacula remouere.] iuxta hoc ſcribitur in lege, quod decurſio & uarietas humanæ naturæ paulatim egens curatione, non aliter ad bene ſe habendum reuocatur, licet prima prius gubernentur principia, niſi etiā quòd particulariter ei reſiſtit, ſummeatur. in corpore auth. de reſti. & ea quæ parit prin. col. 4.

n Præminentiæ. intelligo etiam regalis: tum ob iſtius textus indefinitatem: tamen quia ad onus regis ſpectat defenſio fidei, & impugnatio infidelium, ut dixi ſup. in glo ſupponere. tum etiam arg. ſi fratrum. §. quia igitur. unde præ ceteris debet abſtinere ab ijs, a quibus tenetur alios cohibere arg ff. ſi ſer. vē dicetur. l altius. extra de hæ. ex lib. uen. cap. 1.

o Arma appellatione armorum comprehendantur nedum arma offenſionis cuiuſcunque generis, immo & defenſionis vt ſcuta, broquerta, loricæ, platæ, diſploides, & ſimilia. ff. de vi & ui ar. l 3. § armis. inſt. de interdi. § qui autem. de publi § uē lex Cotnel. ff. de uer. ſig l. armorū. de fur. l. pignore. § furem. & quia omne obſtaculū eſt tollendum quod poſſet impugnationem infidelium aliquatenus impedire: ut hic vides, de hoc dixi de ſtatu mo. in c ne agro. § præfatæ quoque clem. 5.

Armorū quædam ſunt offenſionis, quædā defenſionis.

p Lignamina] galearum ſcilicet, uel de quibus galeæ vel alia nauigia fieri poſſunt de Iudæ. ita quorundam. & c ad liberandam.

q Victualia] quid ipſorum appellatione contineantur, uide quod legitur. ff. de ver. ſig. l. verbo victus, & l. nominis § fin.

r Quæcunque prohibita.] quæ ſunt illa, colligitur C. quæ res uen. pol. uel non, l. barbaricum, quæ res export. non debent l. 1. extra de Iudæ. ita quorundam & c. ad liberandam.

ſ Prædeceſſores noſtros] vt Alexandrum tertium, dicto c. ita quorundam: & Innocentium tertium. dicto c. ad liberandam.

t Ad terras Aegypti. in quib. Chriſtus natus fuit, ſ. in Bethleem, nutritus in Nazaret, paſſus & ſepultus in Hieruſalem, nu. ext de ſepul. c. 1 quæ peccatis noſtris prępedientibus ab infidelibus detinentur.

Chriſtus vbi fuit natus, nutritus, & paſſus.

u Intra triennium. res mirāda videtur, quòd conditor huius c. terminum certum præfixit, intra quem ſua duraret prohibitio facta de non portandis reb. prohibitis ad regnum Granatæ, cum infideles ibidem habitēt, vt hic ſupponitur, cum lex humana ciuilis inhibeat ſub pœna capitis, & ſub pœna proſcriptionis omnium bonorum, res inhibitas ad Barbaros deferri. C. de reæxportari non debet. l. 1. & iura alia canonica ſup. gl. proxi. alleg ſimpliciter inhibeant res interdictas ad Sarracenos portari. Quæ igitur poteſt huius eſſe ratio? Ad hoc poteſt dici, quòd cum proſecutio iſtius negotii eſſet futura temporalis per Petrum infantem, ut pote facienda per eum tutorio nomine regis Caſtellæ, talem prohibitionem facere voluit temporalem, pęnalem & ſententiæ excōicationis inductiuam: ut ipſe Petrus interim feruentius induceretur ad dicti negotii proſecutionem, ne forte alias ipſe deſidem illum redderet: vnde cum ad ipſius Petri futuri temporalis proſecutoris ſupplicationē præſens conſtitutio pęnalis forte facta fuit, Papa eam facere perpetuam non curauit: potiſſime cum ſciret iura alia cōia multorum pęnarū inflictiua forte ſudū condita generaliter contra portantes res prohibitas Sarracenis, q per illam decretalem in nihilum mutantur.

Digitized by Google

Sed ad iſtam per illam additur cum ſuis pœnis contra illos, qui iſto durante triennio res prohibitas detuliſſent, nec ex virtute huius conſtitutionis quis pęnas aliquas incurreret de ferendo poſt triennium tales res prohibitas: ſed remanent alia iura pœnalia contra tales.

excom ſi quem, quæ in hoc caſu forte circa papam tolli non poſſet: ſi ſupponas quod eam ſibi retinuerit tollendam ſententiæ promulgator: prout in talibus prędeceſſores facere conſueuerunt.
m Ipſo facto & ſic eſt canon latæ ſententiæ. Zenzel.

Nec poteſt argum. a contrario ſenſu colligi ex hac decretali, quod diceretur, deferentes res prohibitas abſque prohibitione huius decretalis non incurrere pœnas a prædeceſſoribus promulgatas: ceſſat enim argumentum a contrario ſenſu vbi iura alia obuiarent not. de fo. cōpe ſignificaſti, & C. de epiſ & cle l. conuenticulam. Vel dicas quod cū a prædeceſſoribus aliquibus fuerunt pęnæ & ſententiæ promulgatæ contra deferentes res prohibitas ad partes Aegypti, quæ nō ligarent ad ſe portātes ad alias partes: magnum fuit, quod papa voluit eas extendi contra deferentes ad regnum Granatæ: non fuit ergo mirū, ſi certū tempus uoluit ſuper hoc limitare.

Argumentū a contrario ceſſat aliqñ.

ſecuturum, a quomodolibet, a deferre præſumant. Nos b enim omnes, & ſingulos, qui ad dictum regnum arma, equos, ferrum, ligamina & victualia ſupradicta, & quæcunque c prohibita, contra tenorem huius noſtræ d prohibitionis deferre præſumpſerint, illis pœnis & ſententijs, quas deferentes huiuſmodi prohibita in Alexandriam, vel ad Aegypti partes incurrunt, decernimus ſubiacere. Et e nihilominus omnes & ſinguolos, qui Saracenis Granatæ præſtabunt (dicti negotij proſecutione durante f) auxilium, conſilium, vel g fauorem: aut proſecutionem dicti h negotij directe i vel indirecte, k ſecrete vel publice impedire vel turbare forte præſumpſerint: excommunicationis l ſententiam incurrere volumus ipſo m facto. Nulli ergo noſtræ inhibitionis, conſtitutionis, & voluntatis, & cætera.

Datum Auinio quinto Calend. Martij, anno primo.

TITVLVS IX.

De torneamentis.

Conſtitutio Clemnetis in quibuſdam regnis tornea menta inhibens ſub pęnis excōicationis & interdicti, hic reuocatur, & illiqui huius occaſione ſententias incurrerant, abſoluuntur.

CAP. VNI.

Quia in futurorum euentibus n ſic humani fallitur o incertitudo iudicij vt quod cōiectura p probabili ex nūc interdum attenta q conſideratio vtile pollicetur, r reperiri s damnoſum quādocunque cōtingat: non nunquam quod conſulte ſtatuitur ex ſanioris inſpectione iudicij conſultius u reuocatur.

Sane x fęlicis recordationis Clemens Papa quintus prædeceſſor noſter attente conſiderans generale paſſagium y in concilio Viennenſi pro terræ ſanctæ ſubſidio ſalubriter ordinatum, per torneamenta, z &

a Quomodolibet.] quis ſi dicat nec per ſe nec per alium: nec per terram, nec per aquā vel alias quoquomodo.
b Nos.] Tertia pars.
c Quacunque prohibita.] dic vt ſuper hoc in parte præcedēte dixi.
d Noſtræ prohibitionis ſcilicet intra triennium vt ſupra contrario ergo ſenſu deferētes non contra talem prohibitionem, non videntur incurrere pœnam: ſed dic vt ſupra dixi ſuper verbo intra triennium
e Et nihilominus id eſt, vltra pœnas & ſententias a prædeceſſorib. promulgatas.
f Proſecutione durāte. ergo alia ſinitis præſtantes auxilium & Fmiſia, nō incurrerent ſententiam huius canonis: nihilominus iſti incurrerent ſententiam aliorum iurium, vt ſup dixi
g Vel fauorem. ſuper hoc verbo & duob præcedentibus dic vt dixi. c. dicto .§. nos.
h Dicti negotii. ſcilicet impugnationis perfidorum regni Granatæ
i Directe. puta opponendo ſe contra impugnare volentes dictos perfidos.
k Indirecte. vt perſuadendo, vel monendo, vt a tali impugnatione deſiſteretur.
l Excommunicationis.] ſcilicet maioris, de ſenten.

Quia in futurorum. Primo habetur ga ſeu præfatio præmittitur. — Diuiſio.
Secundo factus proceſſus per Clementem Papam v. ſubiungitur: ibi, Sane felicis, &c.
Tertio reuocationis eiuſdē proceſſus cauſa, & ratio annectitur ibi, verum quoniam, &c.
Quarto ipſa reuocatio ſubinfertur ibi, Nos ad dilecti, & cætera.
n Euentibus. qui de ſe incerti ſunt inſtit. de verb ob § omnis, ff de cond. & demōſ. l. 1 § dies.
o Humani fallitur.] cum de futuris diuinare certitudinaliter non poſſit, vt extra vt eccleſ. benefic cap 1. ff ed l aquil l ſi puta tor, ſimil , ff manda. ſi fideiuſſor, § ſi cum debitori. nec beatus Paulus, licet ſpiritu Dei repletus, ſecreta diuina futura iudicij agnoſcere potuit, 12. q 2 c cum beatus ſolius enim Dei eſt praſcire futura, ff de iud. l ſed & ſi ſuſceptor, § vl. 25. q 5. quod autem. — Futura ſolus Deus cognoſcit.
p Coniectura.] id eſt, præſumptione. — Pollicitationis deſcriptio.
q Attenta id eſt, deliberata.
r Pollicetur. id eſt, aſſerit per coniecturā. Pollicitatio, enim eſt ſolius offerentis promiſſio abſq; alterius præcedente conſenſu, & in hoc differt a pacto, ff. de pollic. l. pactum.
s Reperiri dānoſum.] ſumitur ex corpore auth hæc conſtitutio iōne u: t conſtitutionem in prin. coll. 8. & in decr. quia nonnunquam repente, ſimile ubi de hoc dixi.
t Conſulte. i conſilio & deliberatione præcedente.
u Conſultius. ſapiētis eſt mutare conſilium in melius. in corpore auth. vt fratrum filii in prin. col. 9 de nup §. nos autem, coll. 4 ff. de col. bo l. nonnunquam, 22. d c. ſi aliquid, & c. magna, cum ſi. — Cōſiliū mutare ſapientis eſt.
x Sane. ſecunda pars.
y Paſſagium. vltramarinum contra Sarracenos inimicos fidei ſubiciendum. — Torneamēta an ſint permiſſa.
z Torneamenta.] quæ dicuntur torneamenta, colligitur

Digitized by Google

gitur extra de tornea cap. 1. quæ licet eat experimentorum de iure ciuili videantur permiſſa, ff. de aleato. l. ſolent, §. ſenatus, ad l. Aquil. qua actione, §. ſi quis in colluctatione, de poſtu. l. 1. §. ſi de pugnauerit, de iure tamē canonico ſunt inhibita ob mortem hominum, quæ frequēter exinde peruenit vt d. c. 1. nō tamen me reatur d. c. 1. lud. ex

haſtiludia ª ſiue ᵇ iuſtras non leuiter ᶜ impediri :

quibus crimina oriuntur in procœmio, ff. illud vero unde ludus noxius eſt in culpa, ff. ad leg. Aquil. l. qui in ludus. Sed gratia huius hic quæro, vtrum de iure canonico vel ciuili ſcripto duella ſint aliquo caſu hodie permiſſa? Videtur quod nō, C. de gladiato. l. vnica. vt armorū vſus, l. vnica, & arg. C. de act. & obli. l. negantes. In hac opinione videtur reſidere Accurſius d. §. ſi quis in colluctatione, & d. l. 1. de gladiato. expreſſius hoc nu ff. de leg. 2. l. cum filius, § vlt. Sed in contrarium videtur lex expreſſa Federici Imperatoris vt in col. 10. de pa. c. § ſi quis hominem, & § ſi quis aliquandu, & § males, vbi in certis ſaltem caſib. videtur pugna per duellum permiſſa, nec videtur contrarium poſſe dici, cum illa Federici lex generalis exiſtat, cum ad omnes ſit directa, quod eſt ſignum legis generalis, C. de leg. l. 3. nam quod per epiſtolam & per ſubſcriptionem Imperator ſtatuit, vel edicto præcepit legem eſſe conſtat ff. de conſtit. princip. l. 1. iſtud etiam videtur expreſſe denotari in rub. quæ ſequitur poſt illa, de pace tenenda, cum in ea dicitur hic finitur lex, deinde incipiunt regni conſuetudines, per quod innuitur mandatum factum in titulo præcedenti de pace tenenda ſub certis pœnis l. gem. eſſe communem, ſic ſentit gloſſator feudorum pro & contra ſuper hoc multa allegans in titu. de pace iuram. firman. § iniuria, qui etiam conſentire videtur, quod ſaltem in certis caſibus pugna per duellum ſit hodie permiſſa, vt no. ipſe in t. 10. de aliſ. feu. paterni, §. non eſt. Et ſecundum hoc non obſtabat lex prædicta, de gladiato. nec lex unica, vt vſus armorū, quia loquuntur de aliis gladiatoribus quam in duello pugnantibus, vel aliam vim armorum committentibus, vt no. Gof. in libello ſuo iuris canonici, in tit. de purga. Vel dices, quod leges illæ vt priores tolluntur in hoc per l. Friderici tanquam poſteriorem. Vel dices quod illæ prohibitionem ponunt in genere, & lex Friderici duellum permittit in ſpecie: & ita neutra alteram corrigit. Sed ſuppoſito quod ſecundū legem ſcriptam in certis caſibus admittatur hodie duellum: quæro an lex ciuilis ſaltem rō ne peccati ſuccūbat canoni ipſū prohibēti, 2. q. 5. monomachiam, extra de purg. vlg. c. 2. nedum in foro eccleſiæ, immo & in foro temporali, in duello enim certum eſt interuenire peccatum, cum in ipſo quis intendit ad mortē proximi, & Deus tentari videatur, 23 q. vlt. c. ſed nulla extra de purg. vulg. capitulo vltim. cum ſim. Ad hoc breuiter reſpondeo, & dico, quod lex hoc permittens neceſſario habet canoni ſuccumbere rōne peccati, & hoc perſuaderi poteſt tam per legem diuinam, quam humanā. Per diuinam, quia dicit Apoſtolus: Omne quod non eſt ex fide, id eſt ex bona & ſyncera conſcientia, peccatum eſt. Et beatus Ambroſius ſuper dicto Apoſtoli ait: peccatum eſt quod aliter fit quam probatum eſt, & Auguſtinus ſuper eo dicto, Omne quod aliter fit quam probatū eſt, peccatum eſt, & recitatur textualiter, 28. q. 1 § ex his, cū igitur Deus peccatum inhibeat, ergo & omne id per qđ ad illud peruenitur, ff. de ſpo. l. oratio, ff de fideiuſ. l. cū lex, C. de nat. lib. l. lege Anaſtaſij, in ſi. extra de conſti. c. nā concupiſcentia, Item ſcriptū eſt in Euangelio, non tentabis Dominum Deum tuum, & legitur 22. q. 2 cap. quæritur. cū patriarcha, ſed per duellū Deus tentari videtur d. c. monomachiam, cum iuribus aliis allegatis. Itē lex imperialis facta per imperatorem profitentem ſe eſſe vltimum ſeruum Dei, & velle ſuum ſeruitiū adimplere, C. de offi. præfec. præto. l. quas gratias, inducere non poterit quod Dominus ſuus vel Deus inhibet 28. q. 1 c. iā nunc. Probo hoc idem per legem humanā, tā contra eā quā ciuilem per canonicā, extra de purg. vulg. per totū, de cle. pugn. in duel. per totum, & d. c. monomachiam, per quā legem canonicam probatur quod Dominus principem Eccleſiæ conſtituit ſuper omnes principes ſæculares in ſpiritualibus rebus, 96. diſtin. ca. ſi Imperator, extra de maio. & obe. c. ſolitæ. vnde in his principes ſæculi ſuas conſtitutiones debent canonicis ſubmittere, non præferre dicta ſi Imperator, vnd neceſſario ratione peccati habet lex canoni ſuccumbere, vt no. Ber. Ino. & Hoſt. extra de præſcrip. quoniam omne, & Gul. in Spec. de diſputatio. § porro, verb. ſed nunquid, & ponit exemplum extra de noui ope. nuncia. 1. plus adhuc dico ſecundum hanc legem, quod iudex ſæcularis cogi poteſt per eccleſiaſticum ad faciendum coram ſe ſeruari canones omiſſis legibus, arg. extra de paci. ca. quamuis, de excepti. cap. 1. de iureiur. c. licet de ſent. excomu. cap. ſta. decernimus lib. 6. Adhuc idem probo per legem ciuilem, nam per eam ſtatuitur, canones fore pro legib. omnibus ſeruandos in corpore authen. vt cle. apud proprios epi. § penul. col. 6. de eccl. tit. in princ. col. 9. in tantum quod epiſcopus tranſgreſſores canonis etiam ſecundum legem ciuilem punire poteſt, in corpore auth. de ſin. epis. § ne autem, col. 9. prohibitum ergo duellum per canonem, prohibitum debet reputari per legē. Nec obſtat ſue dicta lex Friderici, cum in eadem lege Fridericus ſe velle dicat in indicenda pace tam diuinas quam humanas leges in ſuo vigore permanere, non dū ergo legem diuinam hoc prohibentem videtur ſeruari voluiſſe, immo & humanas præcipientes canones fore legibus obſeruandos. Item in lege ciuili ſtatutum eſt, inferiorem legem ſuperiora tollere non poſſe ff. ad Trebel. l. ille a quo, § tempeſtiuum, de arb. l. nam & magiſtratus intantum quod in lege inferioris auctoritas ſuperior intelligitur excepta, ff. ad muni. l. Imperatores, de prohib. feu. alie. c. imperialem, §. vlt. col. 10. nec ſeruum poſſe legem domini tollere, C. de pac. l. ſeruum, cum ſimilib. Imperator autem ſe ſeruū Dei profitetur, vt prædixi. Item cum imperium & ſacerdotium ſint a Deo inſtituta, in corpore auth. quomodo opor. epiſ. in princ. col. 1. abſit dicere, quod Imperatori conceſſo imperio videtur data poteſtas tollēdi, uel perdēdi legem Dei ipſum imperium inſtituentis, ff. de pactis, l. contra iuris ciuilis, § vlt. de don. l. filius alias videretur Deus contra ſeipſum imperium conſtituiſſe, quod dicere eſt abſurdum, ſuper quo vide quod plene no. lib. feud. in titu. hic finitur lex, § vlt. item probatur, nam in facto vſurarum lex ipſas permittens ſuccumbit canoni ipſas prohibenti, ut no. in corpore auth. de eccl. tit. in princ. col. 9. C. de ſum. Trini. l. 1. de vſu. auth. ad hoc. Sed hoc dici non poteſt niſi ratione peccati, cum igitur ratione peccati & propter peccatum vſurarum lex ſuccumbit canoni, ergo eadem rōne in quocunque alio caſu ubi ſubeſt peccatum, ut eſt in duello, vt prædixi arg. in corpore auth. vt luxu. contra na. in prin. col. 6. Sce. neſs nō ſolum, § 1. col. 5. quia ratio differentiæ reddi non poteſt quare idem ius debet eſſe, ff. de inoff. teſtamen. l. poſthumum, § 1. de uerb. obl. l. Titio. Titio. C. de lib. præ. l. 1. item imperator Valentinianus ſcripſiſſe legitur ſe uelle fore ſubmiſſum Eccleſiæ, cum tamquam homo peccare ſæpe tineret, hoc patet 73. diſt. c. Valentinianus, extra de iudi. c. nouit, C. de ſum. Trin. epiſtola, inter claras, de offi. præf. par. Atq. l. quas gratias Ex his igitur concluditur, quod ſuper duello per legem inducto peccatum inducenti, ipſa lex canoni habet ſuccumbere, alias dic quod ſuper hoc notatur ſimili extra de reg. iur. c. poſſeſſor, libro. 6.

ᶠ Deteſtabilē duellorū vſū ex Chriſtiano orbe penitus exterminauit concilium Tridentinum ſeſſ. 25. de reformatione, ca. 19.

Lex ſuccumbit canoni vbicunquib peccatū ſu. eſt.

a Haſtiludia ſic dicta, quia ludi cauſa fiunt cum haſta, arg. ff. de alea l. ſol. nr.

b Siue iuſtras. alludit vulgari denominationi regionis, maxime linguæ Occitanæ, arg. ad hoc ff. de pœnis. l. capitalium, § ſolent, de 1 lu. in Numen, extra de priuil. c. religioſi, §. 1. cle 5.

c Non leuiter. quaſi dicat immo grauiter uel fortiter.

D 4 a Pro-

Digitized by Google

tum quia frequenter ſic ipſum paſſagii negotium proſecuturos a exinaniunt b, quod ad eius executionem efficiuntur impotentes c: tum quia interdum quamplures à crucis d aſſumptione retrahunt e, dum ab illis f abſtinere, aliis ea g exercentibus, erubeſcunt h: torneamenta ipſa & haſtiludia ſiue iuſtras in regnis Franciæ, Angliæ, & Alemaniæ, & aliis nonnullis prouinciis, in quibus ea conſueuere frequentius i † exerceri, ſpecialiter interdixit k: in facientium l ea m uel ad id n eis o preſtantium P opem, conſilium vel conſenſum, & illorum q etiam, in quorum locis r, uel diſtrictibus fierent, non prohibentium hoc cum s poſſent, & illorum procedentes ad t illa in domibus u ſuis recipientium, vel commercium quomodolibet x exercentium cum y eiſdem, in perſonas z, excommunicationis, & in terras interdicti ſententias promulgando a, abſolutione ab excommunicatione b huiuſmodi preterquã in mortis articulo ſedi Apoſtolicæ reſeruata c. Verum d quoniam, vt intelleximus, per ſententiam huiuſmodi periculum animabus ingeritur e, & pro eo maxime negotio dicti paſſagii derogatur, quia nonnulli militari f cingulo abſtinent, & quia vacare g militiæ, metu præſertim ipſius h ſententiæ non præſumunt, propter i quod idoneos k & voluntarios l ad terræ prędictæ ſubſidium in regnis eiſdem contingit pauciores ſolito reperiri, Nos m ad dilectum filium nobis uiri Philippi claræ memoriæ regentis n Franciæ & Nauarræ regis, & aliorum de domo o regia,

a Proſecuturos. ipſo vel generes ſuas habentes paſſagium facere.

b Exinaniunt, id eſt exhauriunt bonis & facultatibus C. ne fil. pro pat. Auth habita, vbi ſimile verbum ſic exponit repeties ad hoc extra de vſur. c. vſuratum lib. 6

c Impotentes. ſcilicet impotentia facti forte de diuitibus facti pauperes ob expenſas nimias factas pro torneamentis exercendis vltra quam poſſet ſui facultates patrimonii tolerare, argu. ad hoc in corp. auth. vt omnes ob iu. prouinciatum, § 1. col. 5. ff. vbi pupillus educ. debeat, l. ius alimentorum a. reſpõ. de iure do. l. quæro. & l generalis.

d Crucis aſſumptione. quam volentes paſſagii facere, aſſumere conſueuerunt.

e Retrahunt. vt talis retractio non contingeret, multũ videbatur cauſa probabilis ad inhibendum talia torneamenta, arg. ad hoc ff de opẽ. pu l. ſi liberalitate, circa fi. in corpore auth. n ut lit. de cætero, § hic ſi mulier, colum 6 C de bon. quæ libe. l. a. de dona. ante nupt. l. ſi. conſtante

f Ab illis. ſcilicet torneamentis.

g Ea. ſcilicet torneamenta.

h Erubeſcunt. ne putantes forte ſibi ad aliquem ruborem ſeu pudorem, ſi quod videns alios facientes ipſi, non faciant, pompam ſæculi ſequi volentes, vt frequenter accidit in viris nobilib. arg. ad hoc ff. de adm. tu l. cum plures, § cum tutor de dona. cum filius.

† Et ideo hic nominãtur, tamen idẽ dicendũ de aliis prouinciis, in quib. p iſta paſſagiũ impedi. facit gl. in l. tale pactũ, §. fi. de pact. l. ſcite oportet §. fi. ff. de excuſ. tut. gl. in verbo, pẽdentes reputata ſing. cle. 1 de reſcrip. Sed vltra Bar. ibi ego allego gl. in verbo reus, c. a. de cõfeſ. li. 6. gl. quã Ang dicit practicatam fuiſſe, l. 1. C. de rapt. vir. tex. & ib. in c. 1 § ſi qs ruſticus, de papa tenẽ. Bart.

i Frequentius exerceri. vnde in illis non ſine cauſa fuit facta inter ſpecialis, arg. C. de fer. l prouinciarum, ff de pœ l aut facta, § vlt

k Interdixit in quadam extrauaganti, quæ incipiebat: Paſſiones.

l In facientium ſume uerbum, perſonas, quod eſt infra

m Ea ſcilicet torneamenta.

n Ad id. ſcilicet faciendum torneamenta, vel alia ſupra expreſſa

o Eis ſ facientibus.

p Præſtantium opem ſuper hoc verbo & ſequentibus vide quod dixi in c. dierum, in verbo alium.

q Illorum ſ perſonas quod eſt infra.

r Locis quo ad iuriſdictionem, & hoc denotat, uerbum ſequens

s Cum poſſent. Ad impoſſibile. n. non obligabantur 22, q 2. c tacitas homo, ff. de reg. iu l. impoſſibilium.

t Ad illa ſ tornamenta, vel haſtiludia.

u In domibus ſuis. intelligi debet ſuis non ſolum ratione dominii, ſeu proprietatis, immo ratione domicilii vel habitationis, arg. ff. de iniur l. lex Cornelia, § domum, de dam. infe. l. 4 § abeſſe, cum ſimi.

x Quomodolibet exercentium quaſi dicat nedum pro his quæ haberent exerceri occaſione torneamentorum, immo quacunque etiam alia, cum dicat, quomodolibet, ſimile de reſcrip. ſtatutum, §. in nullo, lib. 6.

y Cum eiſdem. ſcilicet facientib. torneamenta.

z Perſonas excõicationis in perſonas ergo excommunicatio in locũ vero interdicti ſnia proprie fertur, & hic videas quod dixi in c. ſi fratrum, in verbo ciuitatibus.

a Promulgando in dicta extrauaganti paſſiones in qua etiã oẽs colligationes pactiones promiſſiones quacunque firmitate etiam iu. ſi ſubnixa ſuper hoc irritauit.

b Ab excõmunicatione huiuſmodi. ſublationem ergo interdicti ſibi non retinuit: quare ordinario eam permiſiſſe videtur, arg. de ſent. exco. nup.

c Reſeruata. hic uide quod dixi in c. prodiens in fi. in verbo, reſeruata.

d Verum. Tertia pars.

e Ingeritur. quia forte multi nolunt a talibus abſtinere, quare dicta ſententia ligabantur in ſuarum periculum animarum

f Militari cingulo. olim etiam & hodie milites de nouo cinguntur enſis, ff. de re milit. ſeſta. l filiusfamilias, & multa alia olim fiebant, quæ hodie non ſunt in vſu. quę notantur per Accurſiũ ff et quiſi. cau ma a. l penult.

g Vacare id eſt, operam dare

h Ipſius ſententiæ ſcilicet excommunicationis in perſonas, & interdicti in terras

i Propter quod. ſcilicet quod multi vacare omittunt militiæ & actibus militaribus.

k Idoneos pauciores, quod eſt infra, deficiente eis armorum ingenio, quod per exercitium incrementum recipere conſueuit, C de re mili. contra rem publicam, l. 1. a ff de leg. 3. l. legatis ſeruis, § ornatricibus

l Voluntarios quia tales non coacti quærendi ſunt: voluntarium enim militem elegit Chriſtus, voluntarium ſibi ſeruum auctionatur diabolus, 15. q. 1. c. nõ eſt at. in proœm inſt § ſumma itaque.

m Nos ad dilectum, Quarta pars

n Regentis, non dicit, regis, quia tempore editionis huius conſtitutionis iſte Philippus rex nondum erat, ſed iuxta conſuetudinem regni regebat regnum pro Ioanne impubere nepote ſuo, filio regis Ludouici fratris ſui præmortui, quo Ioanne impubere mortuo ſucceſſit in regno & Rex verus fuit

Regens quare ſic d. c. h.

o De domo regia. ſ. exiſtentium vel domeſticorum

a. g.

Digitized by Google

arg. de ver. obl. c. ſicut nobis. lib 6. vt & alibi legitur in Euangelio: cum dr̃, Ad virginem deſponſatam viro, cui nomen erat Ioſeph de domo Dauid, &c.

a Magnatum.] magnates dici conſueuerunt magna tẽpali potentia ſuffulti arg. no. extra de ſup. negl. pral. c. grandi lib. 6

necnon quampluriũ magnatum & nobilium, tã in Regno Franciæ quam aliunde conſiderantium præmiſſa [b] diſcrimina repetitæ [c] ſupplicationis inſtantiã ſententias excommunicationis & interdictæ p̃fatas præmiſſorum ſupplicationib. inclinati, & ducti [d] cõſiderationib. antedictis [e], & ex cauſis ẽt rationabilib. [f] aliis in fauorẽ ſæpefati negotii, de fratrum noſtrorũ conſilio reuocamus: eos qui propter exercitium torneamẽtorum ſeu haſtiludiorum ipſorũ huiuſmodi [g] ſententias incurrerũt abſoluentes ab illis, & cũ eis qui ſic [h] ligati, vel in locis propterea [i] interdictis diuina celebrarũt [k] officia, & ſuper irregularite [l] inde cõtracta auctoritate Apoſtolica diſpẽſantes. Datũ Lugduni, xvij. Calen. Octobris, anno primo.

TIT. X.

De crimine falſi.

¶ *Falſificantes monetam regis Franciæ & aliorum locorũ circunuicinorum aliquo de quatuor modis hic prolixe declaratis, ipſo facto excommunicationem incurrunt: à qua abſolui nõ poſſunt niſi à Papa, præterquam in mortis articulo. De falſificantibus ſigillum ipſius regis Franciæ habes cap. ad audientiam, eod. tit. in antiq.*

CAP. VNICVM.

PRodiẽs quaſi ex [m] adipe iniquitatis multorum ſceleratorum [n] funeſta [o] cupiditas [p] eos [q] in pernicẽ [s] præcipitare conatur, dum ſequitur miſerabilem [s] eius [t] ingluuiem [u] ſatietatis neſcientem moderamina [x] non verentur: ipſi etenim turpium [y] lucrorum ſe

b Præmiſſa diſcrimina] animarum ex dictis ſnĩis prouenientia, & quia derogatur negotio paſſagii ex hoc, quia a cingulo militari abſtinentes metu ſententiarum ſe idoneos vel voluntarios non exhibent ad ſubſidium terræ ſanctæ.

c Repetitæ idest iterum petitæ ſimile, C. de epiſ. & cle. l. repetita, de teſta. conſula diualia, & de erog. mili. anno. l. lege repetita li. 12.

d Ducti. ideſt inducti.

e Antedictis ſ. in proxima parte precedenti.

f Rõnabilib. aliis] quæ illæ potuerũt eſſe arbitrariũ põt diſcidurum, n. videbat q̃ per cenſuram eccleſiaſticam interdiceretur liber vſus corporis própꝛij ad experiẽdas & exercendas uires eiuſdem, & iniquum videbatur ingenuis hominibus non eſſe liberum vſum & adminiſtrationem ſe rum ſuarum, ar. ff. ſi a paren. quis ma. manumiſ. fue. non vſq;, C. de Iudæ. l. nemo mãdati. l. in re mandata. Aliæ rationes forſan ſuper hoc reddi poſſent, quas p̃ te ipſum ſtudioſe adinueni recurabis.

Rerũ ppriarũ adminiſtratio non eſt ingenuis auferenda.

g Huiuſmodi ſnĩas.] ſ. excommunicationis in perſonas, & interdicti in terras, ut ſup. Et ſic colliges q̃ ſententia interdicti lata in terram vel locum, adſtringit etiã perſonas, no. de excel. prala. tanta, extra de ſent. excom. c. ſi ſententia.

Interdictũ in terram latum pſonas ẽt adſtringit.

h Sic ligati.] ſcilicet ſententia excommunicationis.

i Propterea.] ſ. quia fiebant torneamenta, uel haſtiludia, uel eis faciendis opes, auxilium vel aſſenſus præſtabantur, ut ſup. Circa illos ergo, qui ex alia cauſa excommunicati exiſtentes, uel in locis ex cauſa alia interdictis celebraſſent diuina, nulla ſit hic diſpenſatio.

K Officia.] ſ. ſolemniter ſicut prius, 11 q. 3. quis epiſcopus. An autem aliter celebrando incurratur irregularitas, vide quod Inn. & Hoſt. no. extra de excel. prala. tanta.

l Irregularitate.] ſuper qua dic vt no per Hoſtien. extra de cler. excommun. c. 2. & cap ſi celebrat. Zenzelinus.

PRodiẽs Iſtam decretalem diuide in partes tres. In prima faciendæ conſtitutionis præmittitur occaſio. In ſecunda per falſi recitationem multiplicis falſitatis monetæ ſubiungitur ſpecificatio ibi, Nuper ſiquidem. &c. In tertia contra falſarios p̃mulgatur excõicatio ibi, Nos igitur, &c.

Diuiſio textualis.

m Ex adipe. i. abundantia ſeu pinguedine, ſicut & pſalmus, Sicut adipe & pinguedine repleatur, &c.

n Sceleratorum. ſ. crimino ſorum, & dẽt eſſe ſcriptum cum, ſſ. ſimile extra de verb. ſig. forus, §. ult. C. de qo. cum cognitionaliter, & de ferijs, l. prouinciarum. iuxta uerſum.

Vt ſis cęleſtis, nõ aſſimilare ſceleſtis.
i. ſcelera cõmittentibus. item hic.
Regi cęleſti nũqnam placuere ſceleſti.
i. vitioſi.

o Funeſta.] i. crudelis & peruerſa

p Cupiditas. dr̃ radix oium malorum, 1. ad Timo. 6. de pen. diſt. 2. c. q̃ radix, 46. diſ. bonorum, in corpore auth. ut iud. ſi. e quoque ſuffra. §. ſi igitur, coll. 2.

q Eos. ſceleratos.

s Perniciem. i. damnationem, 11. q. 3. c. præcipue, 18. q. 2. c. perniciolam.

a Miſerabilem.] i. ad miſeriã hoiem deducentẽ, aliter autem quãq; ſumit hoc uerbum, & exponit̃, i. miſeratione dignũ, vñ dr̃, Pauper amabilis & miſerabilis, arg C. ſi quis impe. maledi. l. 1 no. extra de maledic. c. 1

Miſerabilis dupliciter ſumitur.

t Eius.] ſ. cupiditatis.

u Ingluuiem.] i. appetitum inſatiabilem Ingluuies autem alias aſſumitur pro immoderata cibi vel potus aſſumptione, 4 diſt. c. deniq;, de conſ diſt. 5. c nihil, ff. ad ædi. l. qui damno, §. ult.

x Moderamina] i. temperantiam uel ſobrietatem in vita, quę corporaliter obſeruata ſalutem & ſenſuum acumen & lumen operatur, & ægritudinem fugat: & per cõtrarium non obſeruata morbum facit, moleſtias ingerit ęgritudinem generat, conſumit & computreſcere facit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna: & tunc tandem morte crudeli conſumit, de conſ diſt. 5. c. nihil enim multo fortius eſt de intemperantia ſpiritualis mentis.

Sobrietas multa bona facit.

y Turpium lucrorum. ad turpiter lucra quæſita quandoque perdenti competit repetitio, quandoque non, vt no. extra de deci. c. tranſmiſſa: nihilominus tamen ſi ſin repetenti de iure communi ſunt applicanda, ſi de iure ſiſci. l. Lucius, no, C. de condi. ob. turp. cau. l. 2 ff. de

de pact. l. iurisgentium, § ſi ob maleficium.

Religioſus appretiatus eſt in ſterquilino ſepeliendus.

a Fæcibus, iuxta hoc legitur de regulari ſimplici inuē to proprietario ipſe mortuus, qui debet in ſterquilino ſepeliri, extra de ſtat. mon. c. cum ad monaſterium.

b Ambitioſis de ſe nunquam ſatiabilib. 74. diſt. c. ſicut hi.

c Dei.] qui potius eſt hūdus, extra de ſtat. regu. c. ꝑ Dei, cum ſimilibus

d Damnabili cæcitate.) ſ. corporis, cordis animam damnāte.

e In tenebris.] ſ. cordis uel oculorum mentalium i quare neſciunt quo vadāt, ſcriptum eſt, Qui ambulat in tenebris, ne ſcit quo vadat, extra de præſum. cap. literis.

f Excidia.] i. mortes ſpirituales.

g Nuper ſiquidem. ſecunda pars.

h Fide digna tenet ergo ad ꝓuiſionē ſup hoc faciendā: hoc cū videat ſcire ꝙ ab aliis audiuit, 25. q. 5. c. hoc videtur, ff de pet. hæred. l. item veniunt, §. petita. & §. a quo.

i Nonnulli. quatuor modos ponit falſitatis, uel deteriorationis monetæ, & hic eſt primus.

k Auctoritatem. ſed ad quem ſpectat iuris cōis auctoritate monetam cudere ſeu fabricare? Rñdeo ad principem, ar. ff. de orig. iur. l. 2. §. cum ærarium, C. de fal. mon. l. 1 & quia de iure regularium eſt monetam cudere, 10. coll. quæ ſint regalia, c. 1. Et per hoc patet expreſſe, quod nulli priuato competit de iure ſcripto monetam cudere poſſe, etiam legitimæ materiæ & legitimi ponderis exiſtentem, arg. iſtius textus, tum quia moneta habet publica forma percuſſa eſſe, ff de contrah. emp. l. 1. qua forma priuatus ſine pena falſi vti non poteſt nomine ſuo. arg. ff ad l. Corn. de fal. l. falſi nominis, & l. qui nomine. tum quia per priuilegium impetratur, ut ſequitur: quare relinquitur quòd de iure communi non competat, alias enim fruſtra per priuilegium impetraretur. C. de de theſau. l. 1. li. 10. ff de priuil. cred. l. imperatores, tum qa eam cudēs ut falſarius puniret, ff ad l. Cor. de fal. l. quicunque, & l. lege Cornel. C. de fal. mon. l. 1. quod non contingeret: ſi iure permittente hoc faceret, C. ad leg. Iul. de adul. l. Gracchus, 23. q. 4. qui peta. tum etiam quia ea quę iuris publici ſunt, priuato ſine conſenſu principis non competunt, ſine quid in loco pub. fiat, l. 2. § ſi quis a principe, & § idem ait, C. de fund. limi. cuicunque lib. 11. qua nulli permiſſum videatur quod in ſignum prærogatiuæ ſpiritualis eſt principi reſeruatum, ar. C. de diuor. oth. & appſ. iud. & probato. eorum, l. probatorias, lib. 12. ſed ſi quæras a me an princeps an rex uel alius habens ius cudendi monetam, poſſit bonam monetam deteriorare ſeu mutare in damnum ſubditorum: & ſi fecerit an in foro p̄niali ſatisfacere teneatur? Vide quod no. per Inno. & Hoſt. de iureiur. c. quanto, & per Hoſt. in ſumma, in tit. de cenſ. § ea quibus, ver. quid ſi moneta.

Monetam cudere nulli priuato competit.

l Conſuetudinem.] argum. per conſuetudinem quæri poſſe ius cudendi monetam ꝛ argu. ff. de diuer. & temp. præſcrip. l. ſi quiſquam, de iureiur. l. ſane, C. de fun. limi. l. 2. de pac. pu. l. 1. lib. 11. & ff. quod vi aut clam. l. prohibere, § ſ leue. & no. C. de falſa moneta, l. 2. ſicut & quæri poteſt ius iuriſdictionis uti erudit argu. extra de foro

Idē tenet Henr. Boik c. q̄to, de iureiu. in 2. diſt. allegās hic extraua. q a

fæcibus a immergentes, ambitioſis b nexibus inuoluuntur, Dei c timorem damnabili d cæcitate poſtponunt, & quaſi ambulantes in tenebris e non vitant excidia f perſonarum. Nuper g ſiquidem ad noſtri Apoſtolatus auditum multorum relatio fide digna h perduxit, quod nonnulli i nullam habentes auctoritatem k iuris, vel conſuetudinem l ſeu priuilegium m faciendi, monetam falſam oſtendunt, & fabricant in regno Franciæ & locis circumuicinis. Alii n vero monetam o falſam ſub vero ſigno chariſſimi in Chriſto filij p noſtri Caroli regis Francorum & Nauarræ illuſtris q ſtudioſe r deprauant s, & ex hoc cadit a ſuo recto t pondere. Quamplures u etiam in locis circumuicinis x quibus, y de iure, aut conſuetudine, ſeu priuilegio ius competit fabricandi monetam: ſignum z proprium monetæ regiæ, monetæ ſuæ a

cōp. cum contingat, de off. ord. Romana, lib. 6. c. de ap pari. iud. l. viros, li. 2. cum multis ſimilib. iuribus canonicis & ciuilibus: quæ allegari poſſent ſuper acquiſitione iurium incorporalium per conſuetudinem. Dicas tamen moneta, quam cudere competit conſuetudine, c. ſi ſum publicum inter multos nō habet, niſi ſolum in loco vel locis in quib. eſt conſuetudo ſuper hoc obſeruata: per ea quæ no. Inn. & Hoſt. de offic. archi. dilecto. cum nec moneta, quæ cuditur per reges moderni temporis, curſum habet extra eorum regna ar. ff. de iuriſdict. omn. iud. § vlt. C. de ſum. trin. l. 1. ſic no. Hoſt. de iureiu. c. quanto, cum nec ſtatutū aliquod ligat niſi tantum ſubditos ſtatuentis, no. Inn. de conſt. quæ in eccleſiarum, & Ioan. diſt. c. quæ contra.

m Priuilegium.] conceſſum intellige a principe ſolo conſiderato iure ſcripto per ea quæ dixi ſup. in gl. ſed ad quem, ſi tamen ſupponas ad aliquem de conſuetudine ſpectare monetam cudere: talis etiam concedere poſſet priuilegium, de quo hic loquitur, ſaltem abſque præiudicio ſubditorum, arg. ff. de aqua quot. & æſtiu. l. Lucio, de ſer. ruſt. præd. l. 2. § aquæ ductus, extra de præſcript. auditis, cum ſimilibus.

n Alij vero. Secundus modus falſitatis.

o Monetam falſam.] dicitur moneta falſa ob falſum nomen auctoris, ff. ad leg. Corn. de fal. l. falſi nominis, & l. nomine, & l. vlt. uel ob falſam materiam uel immiſſionem falſæ materiæ, ut eo. tit. l. qui nummos, & l. lege Cornelia.

p Filij noſtri.] regem igitur etiam ſuperiorem non recognoſcentem, extra qui fil. ſint leg. c. per venerabilem. Papa filium appellat, non fratrem, ext. de crim. fal. c. quam graui.

q Illuſtris. illuſtri uel ſuper illuſtri decorati dignitate cauſas pecuniarias, uel cauſas iniuriarum criminales per procuratorem tenentur exequi & proſequi, non ſe, ne uel vileſcat eorum dignitas, uel iudicialis auctoritas, in corpore auth. ut ab illuſtri, & qui ſuper hos ſunt, coll. 5. vbi quinque magnatum genera ornata reperies, C. de iniur. l. vlt.

r Studioſe. i. machinatione & ſcientia præcedente.

s Deprauant. i. de bona prauam, & minus valentem reddunt, argumen. ff. de ſer. corrup. l. 1. §. ſed perſuadere, extra de iureiur. c. quanto, puta monetam de ſe bonam radendo, ff. ad leg. Cornel. de fal. l. qui nummo.

t Recto pondere ab initio ordinato ponendo in ſingulis denariis, quo qualitercunq; diminuto moneta dr̄ legitimo pondere defraudari, multis & alijs modis dr̄ moneta in ſuo valore deprauari: quod proſequi hic non curo, ſed remitto te ad notata per Inn. plenius per Hoſt. de iureiu. c. quanto.

u Quamplures. Eſt tertius modus.

x Circumuicinis. i. regno Franciæ, ut ſup.

y Quibus de iure. hic & in ſequentib. uideri potes quod dixi ſup. in gl. ſed ad quem.

z Signum proprium.] habet enim moneta aliquo ſigno publico eſſe percuſſa, ff. de contrahen. emp. l. 1. & arg.

q̄ pōt princeps facere, pōt ēt cōſuetudo, c. in q buſdā § ꝑterea, & ver. ſig. vide C. l. 1. C. de nouo vectig. & an priuileg. ū, ꝙ monetarii nō cōtribuāt ī talliis & collectis trāſeat adeo iū liberos, vide in deci. Delphi. q. 402. ubi dī de mercatorib. procurantib. ſe incorporari collegio monetariorū, vt ſint immunes ab onerib. q̄ miſera plebecula ſubit. notat Bur. Font.

& arg ff ad leg Corn. de fal. qui falſam, de teſta. l ad teſtamentum, § ſignum.

a Moliuntur. ex hoc in falſi vitium incidentes, argu ff. ad leg Corn. de fal. l. falſi nominis, & l. qui nomine, C. eo. ut licet ex talibus, extra de teſtib tam litteris § vlti. de ijs quæ fiu. a præla. ſine conſenſu, ca. quanto, § inſ ex ts. de crim. fal. c. licet.

b Q.ia.n. ſcilicet, figuram.

c Poſſunt. Hoc dicit, quia raro, vel vix omnimoda ſimilitudo, vel identitas in talibus dari poteſt, arg. ff. de condic. indeb l. ſi non ſortem, § libertus.

d Imponunt, vt in q̃tum plus potent, falſitaa pallietur.

e Vſurpatam. dicit vſurpatam ob defectũ conſenſus regis Franciæ, cuius moneta ſimilatur, argumẽt. C. de fun. rei priua. l vſus aquæ, libr. 11 93. diſt c. illud.

f Pondere argenti.] idem ſi auri, & multo fortius.

g Simplices. i. ſimplicitate, vel ruſticitate gaudentes, argumẽt. ff. de iurisd. om. iud. l ſi id quod, § doli. de edeu. l prima, § vlti. da qua ruſticitate legitur, quod omnia palam habet not. inſtitu. de actio, § item Seruiana.

h Peritiam diſcernendi ſunt e enim multi forenſium, cauſarum, ideſt eorum quę foris fiunt, in experti, ff de probat l. cum de indebito, § ſi autem.

i Fallantur. ideſt decipiuntur.

K Quotidie frequentiam denotat, non tẽporis æſtimationem, argum. ff de cond. & demonſ. l ſi quis ita, de contec. diſt 5. c. nũquam.

quam fabricant, imprimere, ſeu inſculpere moliuntur a eiuſdem quantitatis, & iucunditatis, litterarum figuræ, quam b habet moneta regia monetæ ſuæ quam fabricant, quantum poſſunt c ſimilius, ſpeciem, & formam inſculpunt, conſtituunt & imponunt d: & quamuis moneta prædicta eorum ad vſurpatam e ſimilitudinem perducta deficiat à iuſto pondere argentij, & ſolito in regia moneta, & more, & conſuetudine obſeruato, ſimplices f tamen & populares perſonę non habentes inter monetas tantæ ſimilitudinis peritiam h diſcernendi, fallun tur i quotidie K ea occaſione l in vſu monetarum, recipientes monetas falſo aſſimilatas pro veris. Sunt m & alij, qui ſcienter n falſas monetas extra regnum prædictum emunt & poſt intra regnum ipſum eas portant vendunt & expendunt o.

Nos q igitur attendentes quod ijdem q falſarij & fabricatores t monetarum talium & emptores s prædicti per hoc ſe dignos maledictione conſtituũt, eos qui (vt præmittitur) pręmiſſa moliri u, aut fabricare, aut emere vel x portare ad y regnum prædictum ſcienter præſumpſerit; felicis recordationis Clementis z Papæ V. prædeceſſoris noſtri veſtigijs inhærentes a, excomunicationis b ſententia innodamus: abſolutione prædictorum nobis & ſucceſſoribus c noſtris præterquã in mortis d † articulo reſeruata e. Nulli, & c. noſtrę innouationis infringere, &c. Datum Auinion. quinto nonas Iulij, anno ſexto.

l Ea occaſione.] ſcilicet quia illorum monetæ i ſunt monetę regiæ aſſimilatæ falſu, facit, ad id quod ſ. proxim. dixi in gloſſ. ex hoc.

m Sunt & alij] Quartus modus.

n Scienter.] secus ergo ſi ignoranter probabiliter: tales enim non obligantur, arg C. de tabu. l generali. li. 10. extra de conſti cognoſcent.

o Expendunt] tales crimine falſi tenen. uidentur ad inſtar illorum qui falſis inſtrumentis ſcienter utuntur, C de fi inſtr. l. a & 3 ad leg Corn. de fal. l. qui falſos, & ad inſtar illius, qui falſo pondere vtitur, ff de dolo l arbitri. § adeo ad leg. Corn. de fal & hodie, § ſi venditor,

s Monetam auream q̃ argẽteã pecuniã cõuenet gl in l. 1. C. de fal ſa mo. patet ex qualitate d rubric. lub qua ponunt legea loquẽtes iã de aurea q̃ de argẽtea pecu

p Nos igitur Tertia pars.

q Idem falſarij hoc ad duos primos modos congrue referri poteſt.

t Fabricatores. hoc ad tertium modum refertur, licet etiam ad primos duos referri poſſit.

s Emptore prædicti.] hoc ad quartum modum referri noſtra.

t Conſtituunt. vnde ſi damnum ſentiunt ſibi imputent, arg ff. de reg iu. l quod quis damnum, & l. culpa.

u Molin. i. perpetrare vel facere.

x Vel portare. ſ ſcienter, vt ſupr in quarto modo.

y Ad regnum prædictum. ſ. Francorum, ignur contrafacientes, vel portantes hic prohibita ad alia regna vel etiam ad loca vicina regno Franciæ, pœna quæ ſequitur nullateuus ſe extendit, cum hic non exprimat, & ſuper hoc vide quod nota. in ſimili, in ca. dictũ. in glo per hæc verba. & in c. ſancta Romana § epiſcopos.

z Clementis Papæ v. Extrauagans fuit.

a Inhærentes. l. mile extra de iura. cal. inhærentes.

b Excommunicationis] ſ. maioris, quæ in dubio inflicta vr. de ſen. excom. cap ſi quem.

c Succeſſoribus intellige vel alijs noſtra vel ipſorum auctoritate fungentib. a. gu. de ſent. excom. ca. ad eminentiam, & c. tit c cum ex eo Clemens. Papa V.

d Mortis articulo. in illo ſin pliet ſacerdo dou cu ato permiſſa eſt abſolutio, vide ſẽ. exc. non dubium.

e Reſeruata.] Cum hic, & in alijs certis caſibus a ſententia canonis implenda abſolutio ſedi Apoſtolicæ reſeruetur, datur intelligi, q. regulariter ab ipſa ordinatius poteſt abſoluere, argumen. de ſent. excommun nuper. Gul. tamen contra ſentit e vi detur de electione, ſtatutum, circa ſi de regul. non ſolũ, lib. 6 Sed quod prius dixi credo verius, vt dixi de ſent. excomm u grauis in ſi & cap cum eo. Clemen. 5. Zenzelinus.

nia, q̃ dicti e ſp ſtricte intelligẽda eſt Lud. Roma. ſing. 107. & de pœ falſu rũ monetariorum Hip. in l falſum, ff de fal. vbi pulchre loquitur de illo q venerat in ſuſpicione falſatę monetæ penes quem inueniebant ſtãpę, Funt.

† In mortis articulo nulla eſt caſuũ reſeruatio: nã que iõ uẽs ſacerdotes quoslibet pęnitẽtes a quibuſuis peccatis & cẽſuris abſoluere põt, ita cõcl. Trid. ſeſ 14 c. 7 de caſuum reſeruatione

TITVLVS XI.

De priuilegijs.

Priuilegia ſi qua ſint quibus aliqui nobiles Cãpaniæ & Maritinæ dicebat ſe munitos circa bannitorum receptationem hęc conſtitutio propter cauſas hic inſertas reuocat et annullat.

CAP. VNIC.

AD noſtri Apoſtolatus p uenit audi-

A D noſtri Apoſtolatus.] Diuiſibilis eſt hæc conſtitutio in partes duas. In prima quorundam priuilegiorum conceſſionis facta præmittitur recitatio. In ſecunda ſubiungitur ipſorum reuocatio. ibi. Nos igitur.

Diuiſio textualis.

a Auditum. ſimile in c. ad Apoſtolatus.
b Intra noſtros. ſunt igitur iſtę prouinciæ de patrimonio Eccleſiæ.
c Conc. ſſum: ſi hoc verum erat, vtentes tali indulgentia peccare non videbantur, argu. C. de ten. paſſis, l. cũ indulgentiis: nam alias de ſe illicitum principis priuilegiũ licitũ reddit, ext. de priuil. c. vt priuilegia ff. ad mun. l. 1. §. vltim. ne alias videaſ, quas principali auctoritate tectũ cum ſcriptus, C. de his qui vent. ætat. impetra l. 1.

Priuilegiũ ex illicito facit licitum.

d Banniti.] banniri põt quis ex cauſa a ſua ciuitate, vel patria ſicut & exulare, ff. de interdi. & rele. l. relegatorum. Exulare aut dr̃ quis alteca de tribus ſpecieb. Prima, cum a certis locis exulat, vt non moretur in eis, puta in ciuitate, vel patria ſua eriginali, vel alia. Secunda, cum ab oibus, certis exceptis puta vt ſibi tantum in locis certis & non aliis licet habitare. Tertia vero vt incerto habitare habeat hominum conuerſatione carenti, puta in aliqua inſula ff. de interd. & releg. l. exilium, & relegatorum, §. ita imperator. & §. ſolet.

Exilii tres ſunt ſpecies.

tum a quod nonnulli nobiles, & communitates intra b noſtras Campaniæ Maritimæque prouincias conſtituti, aſſerentes per priuilegia ſedis Apoſtolicę ſibi fore conceſſum c, quod de prouinciis ipſis per rectorem eorum, qui eſt pro tempore, vel officiales curiæ rectoris eiſdem bannitis d, in terris, ciuitatibus, caſtris, & locis e eorum morari libere f poſſint, nec g in illis idem rector bannitos ipſos capere h valeat: eoſdem bannitos in dictis terris, ciuitatibus, caſtris, & locis, non abſque i derogatione ſedis Apoſtolicæ manifeſte, recipiunt & receptant k.

Nos igitur, qui beneuoli l more patris m in prouinciarum ipſarum tranquillitatis, & pacis commodis n delectamur o ſuper hoc (prout ad noſtrum ſpectat p officium) pro communi q bono prouinciarum ipſorum de congruo volentes remedio r prouidere, priuilegia ſupradicta cuiuſcumque tenoris exiſtant, maxime cum s ipſorum prætextu maleficia remanent in eiſdem prouinciis impunita t, pandatur au-

nit vel incepit, 24. q. vlt. cœpit, iii q. 3. cœpiſti, ff. de poſſi. l. 1. in prin. & §. cæpiſſe.
i Abſque derogatione. cum ſententia ſuorum officialiũ tales banniendum cõſtituta ſit effectu, & quaſi denſora, contra iura, ff. ne quid in loco pub. fiat. l. vlt. de iudi. l. ſi prætor. Vel dicit, derogatione, ꝓpter illa, quæ exprimunt in parte ſeq.
k Receptant. talium receptio de iure cõmuni eſt inhibita, vnde receptantium talea maleficos genus peſſimum dicitur, cũ ſine ipſis malefici diu latere non poſſunt, quare eadẽ pęna qua illi puniri iubent, niſi ſint illorum quos recepiant affines, vel cognati, q a tunc: cum eis mitius agitur, ff. de recep. l. 1. & 2. C. de his qui latr. occul. l. 1. & 2. & de pace iuram. fia. § receptatoribus, col. 10.
l Nos igitur. Secunda pars.
m Patris. conſilium pro liberis cupiẽns, ff. de adulte. l. nec in ea, §. ius occidendi.
n Commodis.] ex tranquillitate igitur & pace prouenſunt commoda nedum ſpiritualia, vt charitatem & vnionem habere ad proximum, argu. 45. diſt. c. tria ſunt, & c. duæ ſunt, de conſec. diſt. 2. c. pacem, vnde & Chriſtus in nouo teſtamento pacem ſuam reliquit & quare Eccleſia Dei pro pace orare non deſinit, immo & prouenunt temporalia, vt bonorum tranſitoriorum & temporalium, & inde perſonarum conſeruatio, quibus amiſſis & bellum & rixa prouenunt, in corpore auth. de armis, in prin. & § ſin autem, extra de teſti. ſpol. Piſanis, de re iud. ad Apoſtolicæ, lib. 6. nam quod belli calamitas introduxit, ſopire pacis lenitas conſueuit, C. de cadu. tol. l. 1. in princ.

Pax cõmoda ſpũalia & tpalia producit.

Subditi qeſcũt principe vigilante.

o Delectamur. ſpiritaali delectatione: ſic ipſorum proſperitate dicitur proſperari, in proœ. lib. 6. quare ſi frequenter pernoctat, vt ſubditi ſub omni quiete conſiſtant, in corpore auth. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. in princi. colla. 2. pacem deſideratam & toti terræ neceſſariam per vniuerſas ſibi ſubditas partes habendam in dicit, 10. col. de pace teuan. & eius violato, § inuiolatam perpetuo obſeruandum, ea. col. de pace iuram. firm. in prin.
p Spectat officium hic videas quod dixi in decr. dierum in gl. ad hoc anhelare.
q Communi bono. quod præferendum eſt priuato, C. de primipil. l. vtilitas, lib. 11. in corpore auth. de rem. & ea quæ pa. § quamobrem, coll. 4. C. de cadu. tol. l. 1. § vlt. & hoc verum niſi in bono publico ineſt priuatum, extr. de poſtul. prala. bonæ 1, cum ibi no.

Bonum cõe eſt priuato pręferendũ.

r Remedium. in re. n. noua nouum eſt conſiliũ & remedium adhibendum, ff. de vent. inſpic. l. 1. circa princ. potiſſime per principem, in corpore auth. vt diuinæ iuſſiones, in prin. coll. 8. ext. de reſt. ſpol. frequens, lib. 6.
s Cum ipſorum. enumerat quinque mala ex talib. priuilegiis obuenientia.
t Impunita.] primum malum quod reipublicæ non expedit, ff. de ſol. l. Stichum aut Pamphilum, in ſi. ſecundi reſpond. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus, § æſtimatio, extra de ſent. excom. vt famæ, nam pœnas ob maleficia ſolut,

Pęna ſũt ob maleficia ſolucndæ.

e Et locis eorum. quæ ipſorum dñi ratione iuriſdõnis, quam forte in eis habent. Et ſuper hoc ſi placet, vide per no. c. at, de iudæis, c. ccdit in verbo, ſuis, cle. 5.
f Libere.] i. contradictione bannientis vel alterius non obſtante, arg. de elect. c. vbi maius, § ipſos inſuper, alias eſt verſus ſub §. præterea, lib. 6.
g Nec in illis, ſcilicet, terris, ciuitatibus, caſtris, vel locis.
h Capere.] hoc verbum multipliciter in iure ſumitur, quandoque pro detinere quem perſonaliter, de off. ord. cum epiſcopus, de re iud. ad Apoſtolicæ, §. ſed licet, lib. 6. de homi. licet dignum, § 1. & c. ſuſcepimus, de ſenten. excom. nuper. & c. vt famæ, §. vlt. & eod. titu. ſi clericos, lib. 6. & in tit. da capti poſtlim. reuer. C. in tit. 23. quæſt. 5. c. Sertianus, quandoque vero pro apprehendere, vel occupare res aliquas, vnde dicitur, ea quæ ab hoſtibus capimus noſtra fiunt. Inſtit. de rerum diui. § item ea, ff. de acquir. rer. dom. l. naturalem, §. vlt. ſic enim poteſt ſumi, ff. de orig. iur. l. 2. §. capta deinde Sardina. quandoq; autem pro non poſſe acquirere, vt cum dicitur quia nõ capax C. de hære. inſti. l. 1. ff. de iure fiſc. l. 2. § item diui. & l. ita fidei, & l. cum tacitum, C. de lato, l. 1. item quandoque pro poſſe acquirere rem iure ſingulari ſeu priuilegiato, ff. de leg. 3. l. ſi deportati, §. ſimilica, de vulg. ſubſti. ſi quis ex bonis, quandoque pro effectualiter pro ſe vel alio accipere, ff. de verb. ſign. l. aliud eſt capere, & l. cepiſſe, quandoque pro committere extra de purg. cano. c. inter, aliquando pro adhibere ſeu adinuenire: vnde dr̃, plerumq; pietas paterni nominis pro liberis conſilium capit, ff. ad leg. Iul. de adulter. l. nec mea, circa fi. quinque, & in ſui præterito, cum dicitur cœpit, innuitur pro inchoa-

Capere in iure multipliciter ſumit.

Digitized by Google

ſolui magna ratio ſuadet, ff. de fideiuſſ. l. ſi a reo, §. idem vulgo, vt cum ipſæ timētur pœnæ, boni quiete inter malos viuant, 23 q. 5 non fruſtra, nec ſub prætextu conceſſi priuilegii flagitium creſcere debet auctoritas, nec publica vacillare vtilitas C. de priuile. ſchola. l. hac lege in fi. lib. 12.

ſus a exceſſibus b, cultus lædatur iuſtitiæ c, dictique rectoris multipliciter impediatur d officium ac prouinciarum e ipſarū ſtatus pacis fœderef violato non abſq; grandi reipublicæ detrimento ſubuerti poſſet ſcandalis g, ſciſſuris h, exnunc auctoritate Apoſtolica ex certa i ſciētia reuocamus, annullamus, & etiam irritamus ac nullam habere decernimus roboris firmitatem. k Nulli & c. noſtræ reuocationis & annullationis, caſſationis, irritationis & cōſtitutionis infringere. Data Auinio. vij. idus Augusti, anno vj.

a Panditur auſus i. pateſiat, vel aperiatur, & eſt ſecundum malum.

b Exceſſibus. ſcilicet, committendis cum ad ipſos tolli potius debeat occaſio, vt di. xi in decr. ti ſtatrum, §. pen.

c Iuſtitiæ. Tertiū malum. Iuſtitiā equidē colere ſummum eſt, in seb bonum 12 q. 1. cum deuotiſſimam.

Iudex nō patiatur ſe cō-temni.

d Impediatur officium. Quartum malū, q̄ non tolerabile eſt, cum pati nō dēat ſe contemni, immo ſuo ingenio augere auctoritatem ſuæ dignitatis, ff. de off. pſi. l. obſeruandum, & l. ſeq coercendo turbātes, vel impedientes ſuam iuriſdictionē, ext. de off. deleg. c. r. de ſent. excom. diſc. ecto, de pœnis, Romana, lib 6.

e Ac prouinciarum. Quintum malum.

f Fœdere violato.] q̄ eſſet potius obſeruandum, ext. de iud. nouit. § pe. 10. col. de pace tenen. §. 1 & de pace iura fir in prin.

g Scandalis.] quibus eſt potius obſiſtendū ext. de præſcrip. nihil, in proœ lib. 6. de noui ope. nunc ca cum ex iniuncto.

Regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur.

h Sciſſuris.] ideſt, diuiſionibus in animis illorum de populo, quę multum periculoſæ exiſtunt, ff. de pœn. l. ſi quis aliquid. § fautores, C. de ſeditio. l. i. & 2 vnde ſcriptum eſt, Omne regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur & domus ſupra domum cadet, & arg. 10. col. prohi. feu. aliena. l. imperialem §. præterea ducatus, ff. de lega. 2. l. cum pater, §. dulciſſimis.

i Ex certa ſcientia.] per hoc apparet, quod reuocationi vel caſſationi, quæ ſequitur, nulla apponi poteſt obreptio, cum factum ex certa ſcientia Papæ, licet aliàs de ſe nullum, efficiatur, aliquod extra de tranſact. c. 1. & c. veniens, de conſti. c. cum acceſſiſſent, & de accuſat. c. ad petitionem de confir. vti. vel inuti. c. venerabilis, vbi de hoc 2 q 7 c. quippe.

k Firmitatem.] ſimilem reuocationem priuilegiorum reperies extra de exceſ. prælato. cum ex eo lib. 6. de pœn. c. cupientes, in fi. Clem. 5 cum ſint multis, quæ per te ipſum ſtudeas inuenire. Hic tñ collige, q̄ priuilegiū obtētū incipiēs eſſe mali occaſio, reuocationē meretur, cum, & ſi alteri enorme afferet præiudicium, deſtitueratur effectu, de decim. ſuggeſtum, vbi de hoc

l Nulli ergo.] ſuper hac clauſula dic vt plene dixi in c. Execrabilis. Zenzelinus.

TIT. XII.

De pœnis.

Narratis facinoribus hominum Marchiæ, qui ſuos rectores & officiales occidere ſoliti erant poſt enumerationem xvii. modorum offenſę totidem pęnas exprimit, quas incurrent qui de cętero talia prę ſumenent: et propter patriū iniquitatē filios à quibuſcunque honorib. & beneficiis tanquā indignos repellit. Concor. c. ad aures, & c. in quibuſdam eo. tit. in antiq. & c. felicis, eod. tit. lib. 6. iuncta Clem. ſi quis ſuadente diabolo etiā in eod. tit.

Dierum.] Hęc conſtō pōt congrue diuidi in partes quinque. In prima pręmittitur conſtōnis edendæ cauſa, ſeu ratio. In ſecunda facti ſubiungitur recitatio: ibi, Sane vulgatis, &c. In tertia annectitur impoſitiua pœnæ multiplicis de facto conſtitutio: ibi, Nos igitur. In quarta ad pœnas iam impoſitas aliarū pœnarum fit adiectio: ibi, illud nihilominus. Et in quinta fit quædā proteſtatio: ibi, Per hoc autem, & cætera.

CAP. VNIC.

Dierum m creſcente malitia videmus mundum n in deteriora iugiter o prolabi p, ſic hominum mentes aſſueta q deprauante nequitia, malis paſſim r cumulum s ſuperaddi, vt & boni, qui t aliàs odirent virtutis more delinquere u, interdum cum x

m Dierum creſcente malitia. expone, i. hominum in dieb. viuentium, dies enim ipſi de ſe maledici nō poſſunt, tanquā maliciæ ignari: ſed ideo dicūtur mali p̄p malitias hominum, quę in eis committunt, terrena blandimēta dierum & aeris ad morē terrenæ delectationis ſeruire cogentium, ſcd̄m B. Grego. iuxta etiam verbū Domini Redimentes tempus, q̄m dies mali ſunt, no. extra de ſimo dilectus.

Hic poteſt videre tractatū D. Boet. de ſeditioſis ciuib. Et ego addo, q̄ iſti hic expreſſi, q̄ rebellauerūt cōtra iſtū vicerectorē poſitū a Papa cōtra quē cōmittit crimē læſæ maieſt. c. in primis, in fi. 2. q. 2. incideruntin illud crimē Bar. in l. hoſtes, ff. de c. & poſtl. re. Cy. in l. fi. nō contii. q. 4. C. de iniur. neq; iſti q̄b facta fuerūt oīa in conſēptum Papæ ſūt iniurā remittere, ar gum. no. ibi Cy. Font.

n Mundum.] i. homines in mundo exiſtentes, vt dixi ſu pro xi. iuxta illud. Mundus gaudebit, vos autem contriſtabimini.

o Iugiter. aſſidue, vel frequenter.

p Prolabi. humana enim natura quodā modo labitur ad delicta, in corpore auth. de mona. § ſi quis igitur, cit. ſi coll. 5. & oīs ætas ab adoleſcentia prona eſt ad malum, 12. q. 1. omnis ætas.

q Aſſueta.] hoc dicit, qua aſſuetudo in malum periculoſa multum eſt, cum non ſit adeo veniale peccatum, quin per aſſiduitatem tranſeat in mortale 1 ſecundum Auguſtinum 25. diſtinc. nunc autem, de conſec. diſt. 5. nullus, & arg. C. de epiſc. audi. nemo, vnde aſſueti hominis vita in malum, difficilis dicitur ab mutandum, in corpore authent. de mona. §. ſancimus, colla. 1. iuxta illud: De difficili continentiam ſeruat, qui ſe illicito concubitu maculare non meruit, 33. diſtinct. §. quid ergo de pellice.

1 Vide oīno B. Th. 1. 2. q. 88 arti. 4. ex quo intelligas qualitas peccatū veniale poſſit fieri mortale.

r Paſſim.] ideſt, indifferenter, vel indiſtincte, ſimile C. de iur. & fact. ignor. l. ne paſſim, ff. de quæſtio. l. 1. §. cum latrones

s Cumulum ſuperaddi.] talis cumulus pœnæ cumulum facit ſuperaddi ff. de pœn. l. relegata.

t Qui aliàs.] ſcilicet malis non immiſſi.

u Delinquere.] de bonis dicitur.

Oderunt peccare boni virtutis amore.

De mali vero dicitur:

Oderunt peccare mali formidine pœnæ, ff. de iuſtitia & iure l. 1. cum ibi not.

x Cum peruerſis admiſſi.] ex hoc Propheta clamat:

Cum

Digitized by Google

Cum ſancto ſanctus eris, & cum peruerſo peruerteris, ad hoc 28 q. 1. cap. ſæpe malorum, ff. de a & emp. & ven. l. Iulianus.

a Habeant.] opportunitatem ad malum promptam videntes, quæ frequenter hoiem peccare facit, extra de eo qui cog. conſan. vxc. ns ſuę, c. veniens.

t Reprobas i. opprobrioſas, & vituperoſas.

u Subtracta i. furata: per quod denotatur φ violentus deprædator furtum committit: nullus enim improbior fur eſt, quam qui vi rapit. Inſtit. vi bono. rapt. in prin. ff. eo. tit. l. 1 a

peruerſis admiſti, concurrere cũ illis in illicitis habeant a, & in apertam malitiam proſilire. Eſt enim compeſcenda malorum audacia, vt ſaltem pœnæ formidine b retrahantur à noxijs, ſicque boni ſectãdo virtutem meliores effecti c non cogantur d cum illis perire.

Sane e vulgaris f famæ notorium g publicat, & longe lateque ipſa iniurioſa tranſgreſſus euidẽtia manifeſtat h, quòd nonnulli de Marchia Anchonitana prouincia nobis & Romanæ Eccleſiæ ſubiecta i, nedum olim temporibus diuerſorum prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum greſſus k fidelitatis l egreſſi m declinauerunt ad infidelitatis reprobæ n deuium o, ſed in diebus non longe p præteritis contra nos & Eccleſiam eandem & dilectum filiũ Ameliũ præpoſitũ Bellimontis capellanum noſtrũ prouinciæ memoratę rectorẽ ceruicẽ rebellionis erigere q pręſumpſerũt, & in quoſdam officiales & familiares ſuos crudeliter ſæuientes s, poſt graues illatas iniurias & reprobas t contumelias irrogatas eiſdem & poteſt bona ipſorum violenta prædatione ſubtracta u, eos cruentę x mortis ſupplicijs in ore y gladij tradiderunt: inter z quos pars dicitur fuiſſe non a modica, cui mens ſanior inerat b & tantæ temeritatis exceſſus non c leuiter diſplicebat ſed habuerunt vel d inuiti furori confuſæ multitudinis cedere, e dum illius f nequiuerunt conatibus obuiare.

Nos h igitur, vt mali pœnarum impoſitonibus grauium territi i vereantur in antea in conſimilis erroris inuium relabi k, ac boni perſiſtentes in ſua fidelitate conſtanter, non habeant propter illorum l claudicare perfidiam, remedijs quibus m poſſumus præcauere olenics & animarum ſuarum ſalui n, dictæque prouincię pacifico o ſtatui paternis q affectibus proſpicere cupientes: de fratrum no-

b Pœnæ formidinæ. mali n metu pęnę frequẽter nunt boni. ff. de iuſt. & iu. l. j. C. de emẽd. propin. l. r. extra de vit. & ho. cle. c. vt clericorum.

c Effecti. creſcit. n. homo de virtute in virtutẽ, de con. diſt. 2. c. cum ſanctam.

d Non cogantur. indirecte vel cauſatiuæ ex commiſſione malorum cota one. extr. de his que vi. c. t. ff. d. act. emp. l. Iulianus.

e Sane.] Secũda pars.

f Vulgaris. i. in vulgo exortæ. ſimile, ff. de fur. l. vulgare.

g Notorium. publicat.] publice manifeſtat: ſic q̃d nulla põt tergiuerſatione celari. ex. de cu. cle. c. ſimul. c. tua.

h manifeſtat ... ſic eſt tale, de quo ... negatio ... prodeſſe, ... C. de ... & p hoc φ dicit ... ge, inducit præſumptio ... ſciæ talis facti inde ... ximo ... exiſtentia, ext. de præſump. quanto & c. quoniam.

i Subiecta. nedum in ſpiritualib. immo & in temporalibus.

k Greſſus. ſ. directos. Vel expone, greſſus, i. terminos.

l Fidelitatis. ad quã ſeruandum erant adſtricti.

m Egreſſi. i. ... tranſgreſſi ... tranſgredientes ter minos ... quos ... ipſi vel parentes eorum contra di. Prophetæ. Prouer. 22. 24. q. 3. c. tranſferunt, extra de ſepult. c. ... de hoc.

n Reprobæ. cum etiam hoſti fides ſeruanda ſit; ff. de leg. i. v. ...

o Deuium in malum ſonat hoc verbum ſicut alibi. extra de ... tertio loco.

p Non longe. q. d. ſed de proximo.

q Erigere ... præſumpſerunt. propter hoc dicuntur ad infidelitatis deuium deuiaſſe, in ... feud qui ... ſeu amittere capitaneus quæ fuit prima cauſa benefic. amittendi §. porro, & arg. D. de inoff. teſta. liberil.

r Suos. i. d. directoris.

ſ Sæuientes. id eſt, ſeueri & impij exiſtentes, ſimile, ff. de iis, qui ſunt ſui vel alie iur. l. ſol. mat. l. ſi conſtante, §. marius.

x Cruentæ.] i. crudelis.

y In ore gladij tradiderũt.] i. cum gladio eos interfecerunt.

z Inter quos. ſcilicet ipſos morti tradentes.

a Non modica. q. d. immo magna.

b Inerat. ſimulando eos interficere.

c Non leuiter. q. d. imme grauiter.

d Vel.] pro ſaltẽ ponitur.

e Cedere. l. locũ dare non reſiſtendo.

f Illius. ſ. confuſæ multitudinis.

g Obuiare frequẽter, n. tumultus populi de facili ſedari nõ pt, ff. ad leg. Cor. de ſic. l. qui cędem.

h Nos igitur.] Tertia pars.

i Territi. ſimile, ff. de pœn. l. capitalium, §. famoſos, C. ad legẽ Iul. repet. l. 1. 38. qõ. 5. non ſruſtra.

k Relabi pœna. n. ſemel tolerata quem emendatũ facit, cum de ſe ſit ad emendationem hominum introducta, ff. de pœn. l. ſi pœnam.

l Illorum.] malefactorum, quib. admiſti ſunt.

m Quib. poſſumus.] hoc dicit, quia malas voluntates hominũ ad plenum cohibere non poſſumus 31. qõ. 1. hęc ratione cum multæ viæ pateat hominib. ad malitiam, in corpore authen. de nup. §. maiores, vt hi quo ob ſe habere pethibent, § 1. coll. 6.

n Saluti. ad quorum ſalutem anhelat princeps Eccleſiæ, vt hic vides.

o Pacifico ſtatui. ad hoc anthelare debet quicunque præſidens, vt placitam, & quietem teneat prouinciam, quam regit quod non difficile obtinebit ſi ſolicite agat vt malis hominibus prouincia careat, ff. de offic. præſi. l. congruit, in corpore authen. de armis, circa princi. de qualito in princip. col. 6. extra de re iud. ad Apoſtolicę, lib. 6.

p Paternis affectibus.] ſicut enim pater pro liberis conſilium capere conſueuit, ff. ad legem Iul. de adulter. l. ſed et in ead. §. primo, ita præſidens pro ſubditis, paternam circ prouidentiam exhibeneo, in corpore authen. de mandat. princip. § quod ſi delinquentes, in ſin. collatio. 4.

r Adde φ ex hoc ſalome riti ſunt pœnã capitalẽ l. pe ff. ad leg. Iul. de vi publi. in hoc ẽt commiſerũt crimẽ capitale, φ dictos officiales proprja deſtinue rũt captiuos l. 1. C. de c. r. pri. Item iſti cõgregando ſe armatos cõmiſerunt crimen læſæ maieſtatis, l. 3. circa mediũ, ff. ad legẽ Iul. maie. cuius pœna hs C. illos titulo, l. quiſquis Font.

Pœna eſt ad emẽdationẽ introducta.

Voluntates malæ cohiben nõ põt.

Digitized by Google

ſtrorum conſilio hac ª in perpetuum ualitura conſtitutione ſancimus, vt quicunque de prouincia ipſa, vel aliunde in eam prouinciam moram ᵇ trahens clericus vel laicus famæ ſuæ prodigus ᶜ (ipſius Eccleſiæ calcata ᵈ reuerentia) in hoc ſceleris genus irrepſerit ᵉ, quod rectorem ſeu rectores, qui pro tempore regimini dictæ prouinciæ in ſpiritualibus ᶠ & temporalibus auctoritate Apoſtolica præfuerint, uel ipſorum aliquem; aut eorum vel alicuius ipſorum vicarium ᵍ aut iudicem vel iudices, uel ipſius prouinciç theſaurarium aut locum tenentem eiuſdem ʰ, quod abſit, occiderit ⁱ, aut ad offendendum illum vel ᵏillos inſecutus ˡ extiterit, ceperit ᵐ, captiuauerit, ⁿ detinuerint ᵒ, percuſſerit ᵖ, aut etiam vulnerauerit ᑫ aut ipſorum aliquid uel alias in locū vbi mora traxerint, inſultum ʳ fecerit,

a Hæc in perpetuum. Ex his verbis patet, quòd iſta conſtitutio generale ius inducit: hoc eſt enim de ſignis per quæ diſcernitur conſtitutio generalis, C. de legi. l. 4.

b Moram trahens. per hæc verba vī ꝙ pœnç, inf. poſitæ nō extēdātur niſi ad de prouincia exiſtentes, uel saltē immorātes: & ſic ſi vnus viator vel aduena cōmitteret ibidē cōtra hāc decr. pœnas infra poſitas non incurreret. Tū quia in illis hæc cōſtitutio in multis pœnalis nō loqtur, vnde dictum videretur ad non expreſſos eam extendere, ff. de ſepul. uiuo. l. 3. § non perpetua, de reli. l. at ſi quis, §. & generaliter, 32 q. 2. §. in hoc extra de elect. ſtatutum, lib 6. Tum quia alias uiderentur illa verba, moram trahēs ꝑ modum limitationis poſita, nihil operari, & eſſe ſine effectu, contra iura, 19. diſt. ſi Romanorum, extra de diui. ſi Papa, lib. 6. ff. de contrahen. empt. l. ſi debitor, §. veri ſimile c. de trit. ui. & oleo leg. l. cum certus. Tum quia hic de pœnis infligendis agitur, in quib. non ſunt habere laxandæ ff. de pœn. l. interpretatione, per ea quæ dixi in c. ſancta Romana, §. epiſcopos.

Sacerdotū pſecotores Dñi sūt crucifixores.

c Prodigus. ſimile extra de accuſ. c. prælatorum.

d Calcata reuerentia. quantum eſt in illis, ſimile huic, C. de ueſti. olo. & deau. l. temperent lib. 11. Et ſic colligeā de honeſtati Eccleſiam vel dominum ꝑalem in perſonis officialium ſuorum, cum Eccleſiam vel ſuum dominum repræſentent, ar. 94 d. c. vlt. & 24 d. c. 1 eatrade offi. u. c. c. Romana, C. vbi & apud quem in inf. teſt. poſtu. l. 1 C. de iudi. l. ult. iuxta illud: Dominum crucifigunt, qui eum in ſuis ſacerdotib. ꝑſequuntur, 3 q. 1. c. nulli, & eccleſia pati dicitur in eis tanquam miniſtris ſuis a. ff. mā. in prin. & de manu vin. l. pater de do. cau. mor. l. ſi filioſa & tanquam in illis qui ſuo effectui ſunt ſubiecti ff. de iniur. l. 1. § oēm, ſuſt. eo ti. § pariter

e Irrepſerit. id eſt proſilierit, vel proruperit, ſimile, C. de epiſ. & cler. l. ſi quis in hoc genus extra de pœnis, c. felicis lib. 6.

f In ſpiritualibus & temporalibus non videtur ergo incurrere pœnas inferius annotatas, qui uicarium in ſpiritualibus tantum offendit, cum hic textus videatur exponere quod ſit vicarius in vtroque, contrarium non improbabiliter poteſt dici, cum offendes vicarium uel iudicem aut theſaurarium vel eius locum tenentem ad pecuniæ tantum receptionem inſtitutum, ipſas incurrat, & tamen in neutro ea illis exponitur, quod hçc duo cōcurrant: ſed ideo dicit de rectore in ſpiritualibus & temporalibus, quia frequentius accidit quod ſimul ad hæc duo conſtituatur quam ad alterum tm̄, idem tamen ſi ad utrumque, arg. ff. de leg. l. nam, ad ea.

g Vicarium ſi ſit vnus, vicarios, ſi ſint plures, & idem dicas de iudice locum tenente.

h Eiuſdem. ſcilicet theſaurarii, vt ſic ad proximo fiat relatio arg. ff. de iuriſd. omn. iud. l. ſi idē. Vñ ꝑ hoc vī ꝙ offendens locum tenentem iudicis uel vicarii, non incurrat pœnas ſequentes, cum de hoc nihil ſtatuatur ſed hoc eſt ideo quia cum ſupponatur uicarium vel iudicem eſſe per ipſum rectorem conſtitutum, & ſic fore per ipſum delegatum, ille non pōt locum tenentem ſaltē gñalē hēre, cum delegatus ab alio quam a principe non poſſit ſaltem vniuerſaliter committere vices ſuas, licet vnam cauſam ſingulariter ſubdelegare poſſit, C. de iud. l. à iudice, extra de appel. cum cauſam ff. qs & a quo appel. l. 1. §. theſaurus & ſupponitur eſſe ipſius rectoris, nec per ipſum conſtitutus, ſed dicitur theſaurarius ipſius prouinciæ ſicut & rector, quaſi per hoc innuat, ꝙ quilibet eorum a principe ſit ad ſit certum officiū cōſtitutus, vt ſic quilibet eorum ſuum uicarium vel locum tenētem habere poſſit.

i Occiderit.] intellige qualitercunque doloſe tū, cum no diſtinguat, & arg. C. de malefi. & mathema. l. 1. Et enumerat decem & ſeptē modos offenſæ vel culpæ, & ex unoquoque quis incurrit pœnas, inf. ſequētes, & hic eſt pri°.

k Vel illos. ſupranominatos.

l Inſecutus.] Secundus modus, ſola ergo inſecutio cauſa offēdēdi facta, facit quem incurrere pœnas inf. poſitas, quia ſi mala præſumptio uoluntas ex facti qualitate pro facto habeatur, ff. ad leg. Corn. de ſic. l. 1. & l. diuus C. eo. tit. l. ſi quis cum telo, de pœn. diſt. c. ſi quis cum telo, ſimile huic, C. ad leg. Iul. maie. l. quiſquis, de pœnis, c. felicis, lib 6.

m Ceperit. Tertius modus, & dic ceperit, ſ. in perſona, ſecus enim ſi eius bona, arg. eorum quæ no. Inn. de ſē. excom. monachi, ſumitur aliter uerbum, capere, ff. de verb. ſig. l. aliud eſt capere, & l. cepiſſe.

Seruiens ſi ſit captiuitate.

n Captiuauerit. Quartus modus, & multifarie poteſt intelligi iſtud verbum, puta ſi ipſos vel alterum de ipſis in manib. hoſtium tradiderit, tunc. n. ita ſtatus proprie captiuus dicitur, in tantum ꝙ ſeruus hoſtium efficitur, Iuſt. de re diui. § item ea ff. de cap. & poſtl. reuer. l. poſtliminii, & l. hoſtes & de tali captiuante pot infallibiter intelligi textus ille. Alio modo poteſt dici captiuauerit, puta tanquam ſeruum ſuum aliquem de ipſis tamen diu detinendo, nam non multum a ſpecie ſeruorum differunt, quibus non datur libertas egrediendi. ff. de lib. ho. exhib. l. 2. de cond. & demon. l. Titio, § 2. vel dic, captiuauerit, id eſt capiē in cuſtodia publica vel in uinculis qualitercumque induxerit, ff. ex qui. cau. maior. l. ſuccurritur & arg. extra de ſent. excom. c. nuper.

Iniuria non ſit volenti.

o Detinuerint. Quintus modus, & dic, detinuerit qualitercunque inuitum, volenti n. non fit iniuria, C. tranſa. l. cum donationis, ff. de iniu. l. 1. § vſque adeo, de reg. iur. l. nemo videtur fraudare, & intellige, detinuerit, etiam abſque alia corporis læſione, ut differat a verbis quæ ſequuntur, & arg. de ſen. exc. c. nuper.

p Percuſſerit. Sextus modus, & hoc verbum manus iniectionem denotat, arg. ff. de iniur. l. 1. § iniuriam, & l. lex, Corn. in prin. & § 1 abſque ulla corporis contaminatione, ut differat a uerbo ſequenti, & arg. de ſen. excom. c. nuper.

q Vulnerauerit. Septimus modus.

r Inſultum fecerit. Octauus modus, & dic, fecit eum multitudine ſecum coadunata ad hoc faciendum, arg. ad hoc, ff. ui bo. rap. l. 2. in prin. § homines, & l. prætor, §. hoc dictum, & hoc ſi loquatis, de inſultu, qui fieret in perſonam alicuius prædictorum, ſed ſi intelligas de inſultu, qui fieret contra locum, puta caſtrum, ciuitatē vel uillam, niſi tales moram traherent tunc non uidetur proprie inſultus fieri, cum paucis, argu. ad hoc ff.

quod

aut ipſum vel ipſos obſederit [a], ſiue de ſuo regimine vel officio forſan expulerit [b], vel fugauerit [c], vel [d] ſocius fuerit facientis, aut illum vel illos bonis [e] aliquibus ſpoliauerit [f], vel prouinciæ ſupradictæ alicuius ciuitatis, caſtri, vel loci de prouincia ipſa populum, communitatem vel uniuerſitatem, aut aliquos ex eis vel quoſuis alios de prouincia ipſa directe vel indirecte [g] contra nos & præfatam Eccleſiam ſeu rectores, officiales, & locumtenentes prædictos, vel ipſorum [h] aliquem ad ſeditionem quomodolibet excitabit [i], ac rebellionem [k] ſeu conſpirationem [l] per ſe, vel per [m] alium ſeu alios facere vel procurare præſumpſerit, vel ad ea [n] ſi uel ipſorum aliquod dederit [o] auxilium [p], conſilium, vel fauorem [q], directe uel indirecte, publice vel occulte, cuiuſcunque conditionis [r], ordinis, dignitatis aut ſtatus, eccleſiaſtici vel mundani [s] fuerit, etiam ſi patriarchali, vel archiepiſcopali ſeu epiſcopali, vel ſuperiori [t] præfulgeat dignitate, perpetuo [u] ſit infamis [x]: vt nec ad teſtimonium vel alios actus legiti-

quod met cau l. non eſt veriſimile, & dicto §. hoc edictũ nũ ex facti qualitate aliter foret arbitrandum, puta ſi qs p ſe ſolum vel paucis coadunatis inſultum faceret talem, qui totũ locũ & habitantes in eo terrere poſſet, puta ignem imponẽdo, vel flumen ad occupandũ locum diuertendo, arg ff. ex quib. cau ma. l. metus, de in c. tui nau. l. ne piſcatores p hoc autem ꝙ dicit, inſultum fecerit in ipſorum aliquem, vel locum, &c. dicas pœnas infra poſitas locum nõ habere contra inſultum vel rixam factã in aliquos habitantes locum, non tamen familiares prædictorum, q a hoc nõ vr̃ fieri in aliquam de honeſtationem Eccleſia, vel ſuorum officialium, & p ea quæ dixi ſup. in gl per hæc verba.

Obſidiatus tri plex eſt modus.

a Obſederit. Nonus modus, & expone, id eſt ipſum, vel ipſos ſuo aliquo modo cuſtodiæ tenuerit, ſic ꝙ eis liber non pateat egreſſus, vt ſi in aliquo fortalitio vel caſtro cõſiſtẽtes circũdãtes exercitu, vel in multitudine armatorũ ar. ff. ex q b. c. ma l ſuccurritur, & l. in ea. & l. nec non, § 1. & ſuper hoc videre poteſt quæ not. per Inn. & Hoſt. de ſent. excom. nuper Alius modus obſidiatus in iure reperitur, puta cum per hoſtes populo Romano, vel per ipſum hoſtibus præſtantur obſides pro pace incunda, vel ſecundum Ioannem pro inita conſeruanda, ff ad leg. Iul. maie. l. 1. de qoibus legitur ꝙ non poſſunt facere, teſtamenta, ff. de teſta. l. obſides, bona quæ interim acquirunt, fiſco applicantur, ff. de iure fiſci, l. dions. Aliud autem eſt modus obſidiatus, in vulgari vocatus, obſtagium, cum quis pro ſe vel alio promittit vel iurat non exigere certum locum vel territorium, niſi ſoluto debito vel attento promiſſo, dicta l. nec non §. 1. extra de iureiur. c. ex reſcripto, de arbi. expoſita 23 q. vii. c. vt priorem.

x De iſto vidẽdo. Mõtolonium, inveniobles, l piõ. ptuario ſuo diuini & humani iuris, Fon.

b Expulerit. Decimus modus, & expone, expulerit, per vim expulſiuam, in qua nulla eſt voluntas.

c Fugauerit id eſt, ipſos vel ipſum fugando ſeu proſequendo ad dimittenda officia compulerit, & eſt undecimus modus.

d Vel ſocius fuerit. Duodecimus modus, & intellige, ſocius fuerit in ipſo maleficio & hoc denotat verbum, facientis, quod ſequitur, ſecus autem dicas ſi aliquis eſſet ſocius illius, qui talia faceret, tñ in hoc aſſenſum non p̃beret, argu de ſen. excomm. c. ſi concubine, C. de teſti. l. qui liberi.

e Bonis aliquibus. videtur intelligendum de quantiſcũque & qualibuſcunque bonis, cum indefinite loquatur, ar. de pactis quia circa.

f Spoliauerit. priuando illos talium bonorum poſſeſſione, hoc enim denotat ſignificatio huius verbi, & eſt decimuſtertius modus.

g Vel indirecte quaſi dicat per ſe uel per alium expreſſa vel tacita vel ſubdole.

h Ipſorum aliquem. ex ſeditione igitur incitata contra aliquem quaſi contra Papam vel Eccleſiam Romanam vel aliquem de prædictis, non incurreret pœnas

ſequentia per hunc textum, & per ea quæ dixi ſup. in gl. per hæc verba, & in gl. octauus modus.

i Excitabit decimus quartus modus, & talem ſeditionem excitandi in populo quandoque pœna capitalis ſecundum legem imponitur, vel minor quandoque ff de pœnis l. ſi 3 s aliquid. § fautores, & l. capitalium, §. ſolent, C. de ſedi. l. 1. & 2. quandoque imponitur pœna legis Iuliæ maieſtatis, ff ad leg. Iul. maieſta. l. 1.

Seditioſi qua pœna ſunt puniendi

K Rebellionem. facere vel procurare præſumpſerit, quod eſt infra, & intellige in dicta prouincia vel caſtris eiuſdem, ut ſupra. Et hic poteſt denotari decimuſquintus modus.

l Conſpirationem. Decimuſſextus modus, & hic cõſpiratio, in malã partem ſumitur & 11. q 1. conſpirationib. & extra de teſti cogen. c. vlt. aliquando ſumitur in bonã, vt dixi in c. ſancta Romana, ſup uer bo, conuenticulas, & probatur C. de pœ l. q ſentẽtiam, de profeſ & med. l. magiſtros, & l. nota, ll. 10.

Cõſpiratio in bonã & in malam partem ſumitur

m Per talium. in maleficiis enim non refert a a per ſe vel per alium quis faciat, ff. de vi & vi arm. l. 1 §. deieciſſe, de iniur non ſolum, §. ſi mandato, & § Proculus, extra de reſti. ſpol. cũ ad ſedem, de ſent. excom. c. mulieres de homic. c. is quiſ. cum ſimilibus.

n Vel ad ea. ad omnia ſupradicta videtur referendum quod hic dicitur, ar. ff de leg l. talis ſcriptura, ext de app. c ſecundo requiris.

o Dederit. Decimuſſeptimus modus.

p Auxilium. qualiter videatur quis opem, vel auxilium vel conſilium præſtare, colligitur, inſti. de obl. quæ ex de lictu § ope. ff de fur l. in furti § ope. & § conſilium, & l ſi pignore §. qui ferramenta.

q Fauo. em. ſed qualiter fauorem quis præſtare videatur in talibus vel ſimilibus, vide quod no. Go. de hære. c. quicunque, §. 1. lib. 9.

r Conditionis. id eſt qualitatis, ſimile ff de vſufr. l. ſed & ſi quid § 1 not extra de cle. non reſid. quia nonnulli.

s Mundani. cum prædixerit cuiuſcunque, comprehendere videtur commitem vel etiam regem, & argu. ad hoc in c. ſi fratrum, § quia igitur.

a Vide q̃ ibi notaui, & ibi dicit Albet. ꝙ excõicatus ẽ priuatus actibus legitimis c. pia. de exce. & idõ nõ ꝓmouetur ad doctoratũ, cũ illa ſit dignitas cõ adminiſtratione, aut. habẽta, ne fil. pro pat. §. illud l prooemio Digeſtorum Font.

t Superiori. hic recita quod dixi in c. ſi fratrum, § quia igitur.

u Perpetuo. enumeratis decem & ſeptem modis, enumerat decem & octo pœnas, quas omnes incurrit quis ex vnoquoque de prædictis modis.

x Infamis. Prima pœna. Et dic infamis infamia iuris cuius infamiæ pœna multos effectus pœnales inducit, repellit enim quem a teſtimonio, ut ſequitur, & in corpore auth de teſti. §. 3. & l ob carmen, extra de probati licet. Item a dignitate, C de infa lib. 12. extra de exceſſ. p̃l. inter dilectos, de reg. iur. Infamibus, lib 6. 2. Item a patrocinando, ff. de poſtul. l. 1. §. remouentur. Item ab actibus legitimis, vt ſequitur, & extra de teſti. licet ex quadã. Nonnullos & alios effectus inducit iuris infamia,

quos

quos curioſus lector per ſe poterit inuenire.

a Legitimos non videtur intelligendum hic de omnib actibus, q a lege ſunt inducti, quia ſic ab omni contractu & commercio & extrem æ voluntatis confectione, & quocunque officio ēt oneroſo repelletur infamis; qd forte actum non eſt r. argum. inſti da excep § vlt. C. de decu l ſi quis procurationem, l. 10 ſo. diſt c accedens, cum ibi not. ſed intelligi poteſt de actib. pro quadā prærogatiua honoris inductis, argum ff. d decurioni, l. eos

s Benedict. addc no. In e. tuā, de gta & quali c. in fames. 3. q. 7. Fon.

timos a admittatur: Sit inteſtabilis, b vt nec teſtandi liberam habeat factionem, c vel ad alicuius bona ex teſtamento vel ab inteſtato vocetur; d Nullus e ei ſuper quocunque negotio reſpondere, ſed ipſe aliis reſpondere f teneatur: Nec g quæuis cauſæ ad audientiam præferantur illius: Nec h valeant eius ſententiæ i vel k proceſſus: Nullus l ei in quacunque m cauſa vel negotio patrocinium præſtare præſumat: n Nec o ipſe ad p patrocinandum aliis admittatur: q instrumenta r confecta per eum, ſi forte officium tabellionatus exerceat; s nullam habeant firmitatem: t ſed potius cum auctore damnato damnentur. u Dignitatibus, x officiis & beneficiis eccleſiaſticis vel mundanis, y quæ obtinet, z quæcunque ſint & quocunque nomine cēſeantur, a ſit eo ipſo b priuatus, ac c inhabilis & indignus ad ea d & quælibet e alia in poſterum obtinenda; Filiis f eius ad nullos honores eccleſiaſticos uel mundanos, ad nullas dignitates uel beneficia eccleſiaſtica, aut officia publica quomodolibet g admittantur, Libertati-

b Inteſtabilis. actiue, & paſſiue, ut ſequitur. Et eſt ſecunda pœna.

c Factionem. in hoc efficitur inteſtabilis actiue.

d Vocetur. & in hoc efficitur inteſtabilis paſſiue, ſimile C. de hæret. l. attendentes, extra pc hæret. ex cōmunicamus, §. credentes, da pœ c. felicis, lib 6 ſicut alibi ē videre, qd aliquis efficitur inteſtabilis actiue & paſſiue, extra d conſe cum dilectus.

n Nullus ei. Tertia pœna cui concordant iura, ſcilicet proxi. alle.

ſ Aliis reſpondere hoc ideo nē ex ſua malitia commodum conſequatur, extra de iudi. intelleximus, non enim immunitatem pœna præſtare dēt, ff. d e interd. & releg. l. relegatorum, § vlt.

Pœna immunitatē ñ præſtat.

g Nec quæuis cauſa. Quarta pœna, & ſic erit priuatus omni iuriſdictionis exercitio in cauſis, ſimile reperitur in iuribus ſup alleg in glo. & in hoc.

h Nec valeant. Quinta pœna.

i Sententiæ. ſi de facto eas tulerit.

k Vel proceſſus indiſtincte loquitur, quare dēt intelligi de quibuſcunque proceſſib. tam iudicialibus, quā inquiſitoriis, & quæ dicantur eſſe de proceſſu, colligitur extra de proba. c. quoniam contra falſam, & ſic cum citatio ſit de proceſſu ut ibi: ſua citatio aliquem non arctabit, arg. extra de elect. c. c. bonæ 2. iuncto c. ad audientiam, de conſue ff de iuriſd. l. vlt. iuncta l. ſi quis in ius uoc. non ierit, cum ibi no & extra de accu. ueniens, & per Inn de dila c. pręterea.

Citatio eſt de proceſſu

l Nullus ei Sexta pœna.

m Quacunque cauſa criminali uel ciuili.

n Præſumat & ita ſubtrahitur ſibi communio patrocinii, ſicut & interdicto vel excommunicato communio Chriſtianā, extra de vlur. poſt m, ſeſtabilē, 11. q. 3. cum excommunicato, cum ſimilibus.

o Nec ipſe. Septima pœna.

p Ad patrocinandum. ideſt, aduocationis officium pſtandum, arg ff. de poſtula. l. 1. § poſtulare.

q Admittatur ſ. audiri etiam ſi ſpōte vel gratis patrocinari vellet, ſicut de alio infami, dicitur, ff. de poſtu. l. 1. §. remouet, & arg. inſti de excuſ. tu. §. idem reſcripſerunt.

r Inſtrumenta. Octaua pœna.

ſ Exerceat. ſcilicet poſt tales offenſas, uel aliquam de ipſis commiſſam.

t Firmitatem hoc intellige de confectis poſtquam talia commiſit, confecta autem ante bene ualerent, ſic pōt intelligi quod no. in corpore aut. de tabel. §. nōc iſt. coll 4 & dcı Inn. de hære. c. ſtatetuttatis & arg. ff. de ſtat. dixtorl Barbarius, ff de iu. actuque ptuu. l. nec n. C. de a dmini. tu. l. lao etimus, de reg. iur. factum legitimū, lib. 6 quia aliàs puniretur ille ad cuius commodum facta fuerāt inſtrumēta illius odio, contra legem, ſi qs in ſuo, C. de inoffi teſta.

u Damnentur, ſimile extra de hære. c. fraternitatis.

x Dignitatibus. Nona pœna.

y Mundanis. Nota principē eccleſiæ priuare poſſe ex cauſa nedu clericū, immo & laicum, nōtantum a beneficio & officio eccleſiaſtico, immo ēt temporali & mundano nec mirum, q a & libertate, quæ eſt de iure naturali, ff. de iuſt. & iu. l. manumiſſiones, inſt de iure g ſona. § 1 priuat eum quāque extra de iudæ c. ita quorūdam. 15. q. ult. c. cū multa. Et ſi quæras quomodo hoc fieri pōt, cum iura naturalia ſint de ſe immutabilia, inſt. de iure natura, § ſed & naturalia, nec ea quæ competunt de iure naturali, videntur poſſe tolli etiam per principem, extra de re iu. paſtoralis, §. cæterum clo. 5 & arg. ff. de pe. l quidam ſunt, & no. C. ſepreci impe. offe. l. quotiens, & per no extra de conſt c. quæ in eccleſiarum, & de immu eccle. c quia plerique. Reſpondeo quod ius naturale in ſe totaliter immutabile, eſt, & ſemper ęquum & iuſtum remanet, ſed in particulari ea quę de iure naturali competunt, ex cauſa, puta ex delicto ſummoueri poſſunt, ſic notatur, C ſi contra iur vel vtili, publ l. ult. vnde & libertas, licet de iure ſit naturali, tolli poteſt etiam per pactū puta ſi maior xx. annis ad pretium participandum patitur ſe vendi tanquam ſeruum alicui credenti ipſum ſeruum, ff. de ſta ho. l. & ſeruorum, §. ſerui. inſt de iure g ſo §. ſerui. & in eis not

Libertas a papa pōt auferri.

z Obtinet ſcilicet de præſenti.

a Cenſeantur non curatur ergo ſi ſint ſimplicia beneficia, curata uel non curata.

b Eo ipſo & ſic non erit ſententia hominis priuatoria neceſſaria. Simile de elect quam ſit, de hæret. cum ſecundum leges, in corporeauth de ſap. inui. §. ſi. coll 9. cum ſimilibus

c Ac inhabilis Decima pœna.

d Ad ea. ſcilicet prius habita, quibus eoipſo priuatus eſt.

e Qualibet alia non dicit prioribus ſimilibus, quare de omnib bēt intelligi hec inhabilitas, ſuper quo uide quod dixi in decr. Execrabilis.

f Filii. Vndecima pœna. Sed an iſta pœna extendetur ad nepotes? Dicas quod non, cum de odio agatur, arg. ff. de teſtam tu. l. quod ſiue potes, de libe. & poſthu. l. 2. & l. cum quidam, alias dic ut dixi in decre. execrabilis, in verbo, filius

g Quomodolibet. ſcilicet quaſi dicat ſine patris delicto conſenſerit, ſiue non: ſi enim conſenſiſſent, tunc ex proprio delicto paterentur hanc pœnam, vt ſu. Sed ſumma eſt iniquitas q filius innocens ex delicto patris pu

Fili[9] an poſſit ob patris crimina pleſti, videque ego notaui in c nō dēt, de reg. iur. & de iſtis ſtatutis, ꝙ pater & filius teneantur, pro ſe inuicem. Hip. in l in-ſans, ff. de ſicariis, Font.

[a] Vide Alfōſū Caſtrum lib. 2. d iuſta hæreticorū punitione, c. 10. & 11.

niatur, cum ſcriptū ſit lege diuina: non portabit iniquitatem patris & filius, nec ecōtra, 1. q. 4 c. 1 & 2. Itē lege humana canonica & ciuili ſcriptum eſt, peccata ſuos auctores, non alienos tenere debere, C. de pœ. l ſancimus, extra de his q̄ fiūt a ma. par. c q̄ atū, Itē expreſſum, vt ꝙ crimen paternum vel pœna paterna nullā maculā filio infligit. ff. de pœ. l crimē. Ad hoc dicas ꝙ atrocitas delicti aliquā pœnam facit infligi aliis ob delicta parentum, ut hic, & extra de pœ. c. felicis C ad leg. Iul. maieſt. l quiſquis. Sed per hoc adhuc nō reſpondetur cōtrariis? D. cas ſic, ꝙ ideo filii puniuntur, quia in eis paterni criminis exēpla metuūtur, ut d. l. quiſquis. Sed iſta ratione cōſiderata uidetur, ꝙ ea quocūque publico crimine pœna paterna deberet filiū afficere, ſed hoc ſi eſt verū, vt in contrariis, Potes igitur meo iudicio probabilius reſpondere, ꝙ hoc contingit nō ut principaliter puniat filius propter crimē patris, cum ſit innocens, ſed cum pater terreatur ob affectum paternum in pœna filii magis quam in ſua, vel quam ipſe filius, ff. ꝙ met. cau. l. ſi quidē a t plus paitē dum patrem nedum in ſeipſo, ſed & in filio, in certis criminibus ſic ſtatuitur, licet occaſionaliter filius puniatur, vt & pater arceatur a talibus criminibus committendis, cogitans de pœna nedū ſibi, ſed & ſuis filiis infligendis: Sic eſt vid. 1: de ſententia interdicti qua ob culpam domini tēporalis fertur in ſubditos, vt nedum in ſe, ſed in ſubditis, ad quos tenetur affici, ſentiat ſe punitum, & vt citius a tali culpa committenda propter hoc arceatur, extra de off. deleg. ſane quia, de ſpon. non eſt. Reliqua die ut no 1 q. 3. in ſumma, & per Gat. extra de viur. c. vſurarum, lib 6.

a Libertatibus. Duodecima pœna.

b Realibus. id eſt rebus conceſſis, ff. de aqua quo. & æſti. l. 1 § permittitur, de cent. l ætatem, § rebus & tales libertates ſummouentur iſto caſu, licet alias durature forent de ſui natura, etiam perſona extincta, ut in dictis iuribus, cum ſuis ſimilibus.

c Ab Apoſtolica ſede. Sed pone quod ab alia ſede tales libertates vel priuilegia fuiſſent illi conceſſæ, uidebuntur ne hic ſublata? Videretur ꝙ non, vt in ſimili dixi ſupra in gl. per hæc verba, & in glo octauus modus, niſi in quantum diceres tale iu e priuatorii omnibus honoribus, quod ab aliis eccleſiis obtinebat, ſot. inuectu, aliis vero.

d Ex tunc. poſtquam ſcilicet aliquem de prædictis otteo ſæ modis commiſerit.

e Vaſalli. Decimatertia pœna.

f Abſoluti. concord ad hoc, c. ſi fratrum, §. pen & dic ut ibi dixi, ad idem lib. feu. tit hic finitur, lex circa pri. aſ 15. q. 6. c nos ſanctorum, vbi de hoc, & extra de hære c. vlt Et hic videre potes quæ no. Iun & Hoſt. de dolo & cont. c. veritatis.

g Feuda. Decimaquarta pœna.

h Romana. obtinente eccleſia, vel ab aliis, ut ſtatim ſequitur.

i Eo ipſo. ſ. ꝙ aliquid de præmiſſis commiſſum fuerit.

K Penitus. id eſt, in totum.

l Confiſcata. talis confiſcatio bonorum confiſcatorū dominium transfert in fiſcum abſque aliqua traditione, vt & alias, ff de publ. vecti & cōmiſſis, l. cōmiſſa, ff de inceſt nup. l cum ancillis, in corpore, auth. e ti. § 1 coll. 3. de rap. mulier, § vl. coll. 9 extra de hæretica cum ſecundū leges, cum ſimil. Quid autem de honorib. & officiis? dic quod ſint confiſcata, intellige de talib. honorib & officiis, qui vel quæ ſecūdum correctōem vſum loquēdi patrimonialia cēſentur: ſi autem de illis honorib & officiis intelliges, dices ipſa confiſcata, i ad fiſcū eccleſiç deuoluta, ut de illis a perſonis aliorū diſponere poſſit, arg tex. ſeq.

m Aliis. Decimaquinta pœna.

n Aliis ſ ab Eccleſia Romana, quæ dicūtur vniuerſalis eccleſiæ fore membra, 7 q. 1. Nouatianus.

o Eo ipſo priuati. abſque alia hominis ſententia priuatoria, vt dixi ſup in glo. & ſic non erit, & concordat ad hoc de elect c ubi maius, § ipſos in ſuper, & c. ſi iuramenta, §. quod ſi ſecus, de pæn c felicis, lib 6 & eo, ti. c. in quibuſdam.

p Libere.] Quaſi dicat: abſque aliqua contradictione illius de elect. ubi maiu § ipſos inſuper.

q Voluntate quaſi dicat, illo etiam non uocato, arg. de p ab e licet.

r Diſponant. ſed hoc aliter intelligas, poterit ne talis de poſſeſſione talium bonorum deiici per uiam executionis vel occupationis bonorum abſque aliqua alia ſententia declaratoria, quod crimen fuerit per illum cōmiſſum? Dicas, ꝙ ſi, C. de iure fiſci. l. vlt. ſi 10 extra de hære. cap cum ſecundum leges, ſed talis ſententia declaratoria promulgata, non eſt ſententia hominis neceſſaria priuatoria, vt prædixi quia tunc ſtatim ſuccedit, & locum habent iura iuris, & ſic intelligunt iura dicentia quem incurrere ipſo facto bonorum confiſcationē, de homic. pro humani, § ult li. 6. & in ſimb. allegans, in g. talis cōfiſcatio. Et ſi quæras quid ergo prodeſt quem ipſo iure eſſe priuatum prius bonorum ſuorum dominio? Reſpondeo propter fructus medio tempore perceptos, quos reſtituere compellitur, ff de his quibus ut indig. l. cum qui & ita no in corpore, auth. de inceſtu nup § ſancimus, coll. 3.

ſ Mobilia. ſubaudi vel mouentia, quia de illis idem eſt iudicium, ff de verb. ſig. l. mouentium.

t Ipſius. ſ. qui aliquid de præmiſſis commiſerit.

u Fidelibus occupanda non ergo aliis, & ſic uides bona alicuius ob ſua demerita cōcedi per eccleſiam alteri occupanda, cum & aliquā nedū bonorum, ſed & perſonæ talis occupatio concedatur, ext. de Iud. c. ita quorundam, ita ut occupanti dñium bonorum occupatorum acquiratur vt alias, Inſtit. de rer diu § item ea quæ ab hoſtibus. ff de acquir. rerū dom l naturalem, § ulti cū ſimilib.

x Illud nihilominus. Quarta pars.

y Sanctioni. i. pœnali conſtitutioni, quæ proprie ſanctio appellatur, no 3. d. in ſumma.

z Sic delinquens.] ſ. altero de modis ſup expreſſis.

bus[a] & etiam immunitatibus realibus[b] & perſonalibus, priuilegiis & indulgentiis quibuſcunque ſub quacunque forma verborum ab[c] Apoſtolica ſede conceſſis ex tunc[d] penitus careant: Vaſalli[e] & homines a iuramento fidelitatis, & alia quauis obligatione, quibus tenentur eidem, ſint penitus abſoluti.[f] Feuda[g] quoque, iura, honores ac officia & alia quæcumque bona immobilia, quæ in dicta prouincia Marchiç & alibi vbicumque a prædicta Romana[h] obtinent Eccleſia, ſint eo ipſo[i] penitus[k] confiſcata;[l] Aliis[m] vero feudis, iuribus, honoribus, officiis & bonis immobilibus, quæ a quibuſcumque aliis[n] tenent eccleſiis, ſint eo ipſo[o] priuati, quæ ſic ad eaſdem eccleſias libere[p] reuertantur, quod de illis earum rectores pro ſua voluntate[q] diſponant:[r] mobilia[s] vero bona ipſius[t] concedimus fidelibus occupanda.[u] Illud[x] nihilominus adiicientes noſtræ huiuſmodi ſanctionis,[y] ut ſic[z] delinquens excommu-

a Excom-

nicationis [a] ſententiæ, Vniuerſitas [b] vero ſeu communitas, quæ deliquerit [c] in prędictis, eiuſque territorium & diſtrictus interdicto [d] eccleſiaſtico ſubiaceant ipſo [e] facto. A qua quidem excommunicationis ſententia nullus ab alio quàm à Romano [f] Pontifice poſſit abſolutionis beneficium obtinere, niſi dumtaxat in mortis articulo [g] † conſtitutus. Per [h] hoc autem non adimimus ſæcularibus Poteſtatibus [i] facultatem vtendi legibus [k] contra talem, quas aduerſus ſic [l] delinquentem catholici principes ediderunt [m]. Dignum etenim eſt, vt quos timor Dei à malo non reuocat, pœnarum [n] moles in eos exaggerata compeſcat [o]. Nulli &c. noſtræ functionis & ſanctionis inſuper, &c. Datum Auinioń. viij. Calend. Septemb. anno tertio.

TITVLVS XIII.

De ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti.

¶ *Taxatio gratiarum ſedis Apoſtolicæ impetratarũ, tã cum clauſulis conſuetis, quam non cõſuetis hic continetur. Et quot litteras, quotque dictiones linea complecti debeat, declaratur, ad paupertatem reſpectus habetur: Contra tranſgreſſores pœna ſuſpẽſionis ab officio vſque ad ſex menſes, & quandoque priuationis imponitur, & vltra illam Abbreuiatoribus ſententiam excõmunicationis Papa comminatur.*

CAP. VNIC.

Cvm ad ſacroſanctæ [p] Romanę Eccleſiæ ſinũ [q] velut [r] ad matris vbera referta dulcedine [s], ac Romani Pontificis Chriſti vicarij ſucceſſoriſque [t]

Vniuerſitas delinquere poteſt.

a Excommunicationis. ſcilicet maioris, quæ in dubio inflicta uidetur, de ſententia excom. c. ſi quem, & eſt xvj. pœna

b Vniuerſitas. hic dicas ut dixi in c. ſi fratrum, in uerbo ciuitatibus & no. extra de exceſ. prælat. c. tanta

c Quæ deliquerit.] poteſt ergo uniuerſitas deliquere, ut hic, & de pœnis, ſi qs ſuadente. c. § ciuitas, Clemens v de pœnis c. felicis, §. ult. lib 6. ff. quod met cau. l. metum, § animaduertẽdum, licet non ſit facili ff. de dolo. l. id & ſi ex dolo § 1. in gl. b. de hoc cum de facili non conſentiant. ff. de lib. uniuer. l 1. & de hoc no de ſimo. dilectus p Bei & Inno & plenius per Hoſti. & de ſent. excom. grauem, per Inno & Hoſt poſt eum.

Interdictũ varias habet ſpecies.

† Quia in mortis articulo nulla ẽ caſuũ reſeruatio, uide cõci. Tri. ſeſſio. 14. c 7 de caſuũ reſeruatione.

d Interdicto eccleſiaſtico. xvij pęna. Et ſignanter dicit eccleſiaſtico, ut denotetur quod quãdoq; ſubijcitur quis alij interdicto, puta quãdo ſibi certum officium vel miniſterium interdicit. ff. de pęnis, l. moris, §. ſolet, & l. ult. C. de poſtu l. 1 ff eo. tit. Imperator. quãdoq; interdicit ſolus ingreſſus eccleſiæ extra de ſent. excom c. is qui de priui. c. ex epotum. li. 6 quãdoq; vero interdicitur & ingreſſus alicuius loci territorij vel diſtrictus, ff. de interdi. & releg l. relegatorum, § dubitatum & §. ſequenti.

e Ipſo facto & ſic eſt canon latę ſententiæ, non ferendæ. ſimile de pœnis, felicis lib. 6. cum ſimilibus.

f Romano Pontifice.] ſubaudi uel alio per ipſum deputato de ſenten. excom. ad eminentiam.

g Mortis articulo.] iſte caſus ſemper intelligitur exceptus, de ſentent excom. non dubium.

r Iudex ſæcularis punire poteſt puni tum per iudicem eccleſiaſticum. Et de hoc articulo vide plene Antoniũ Gomeziũ Tomo. 3 variar. reſolut. c. 2. nu. 40.

h Per hoc autem Quinta pars. Et expone per hoc ſcilicet, quod ſic, ut ſup. puniri volumus taliter delinquentes.

i Poteſtatibus pro præſidentibus, iuriſdictioni ſumitur illud uerbum ut in c ſi fratrum, &c. Eccleſiæ Romanæ, ff. de vet. ſig. l. poteſtatis.

K Regibus. id eſt pęnis per leges inductis.

l Sic delinquentem,] ſcilicet ut ſupra præmittitur in §. nos igitur.

m Ediderunt,] ſuper hoc tu curioſe lector conſidera ſingulos modo offenſæ ſupra expreſſos, & cõtra eorum quemlibet pœnas in iure inductas iuxta facti uarietatẽ reperies, & per hoc patet, quod punitus per iudicem eccleſiaſticum, adhuc pro eodem delicto puniri poteſt per iudicem ſæcularem. l. in extra de pęn. c felicis. §. per hoc quoque. 16. q. 1. placet, in fine. licet laicorum puni tio primo ſpectet hoc caſu ad iudicem ſæcularem. 14. q. 4 de presbyterorum, & no. 90. diſt. c. placuit, in gl. vl. 23. q. xii. 5 c. ſunt quidam. Sed hoc principi eccleſiæ ſic diſponere ſuiſſe placuit ob horrorẽ criminis, & de honeſtatione facta eccleſiæ in perſonis ut ſup. dixi in gl. quãtum eſt in illis, vel quia tales ſatis puniti non erant, illæ pœnę potuerunt ſup addi, iuxta nota. extra de iud. c at ſi clerici. in gloſ. penul. de hoc etiam dixi dicto c. felicis.

n Pęnarum moles. id eſt multitudo, uel accumulatio.

o Compeſcenda. ſimile ext de uita & hone cleri. ut clericorum. C de emẽda. ppri. l. 1. Zenzelini.

Diuiſio textualis.

Cvm ad ſacroſanctę Poteſtiſtã conſtõnẽ l diuidere i partes ſeptẽ. In prima p. modum cuiuſdã harengæ ſeu præludij ratio conſtitutionis edẽdę præmittitur. In ſecunda ipſa conſtitutio ſup taxatione litterarum Apoſtolicarum conſuetis clauſulis conceſſarum ſubiũgitur ibi, [Qua de re, &c.] In tertia clauſularum inſolitarum in litteris appoſitarũ certa taxatio cũ moderamine tã pro ſcriptura quam pro regiſtro, quam pro Abbreuiatoribus annectitur ibi, [Si uero eiſdem, &c.] In quarta litterarum in forma communi pauperum obtinendarum taxatio ſubinfertur ibi. [Hoc licet, &c.] In quinta quid de taxatione litterarum iuſtitiæ faciendum ſit ſtatuitur, ibi, [Circa taxationem. &c] In ſexta ad ipſum conſtitutionem certum quid adiicitur ibi, [Ad hac prædicta, &c.] In ſeptima tranſgreſſoribus conſtitutionis pœna infligitur ibi, [Cæterum ut prædicta.]

p Sacroſanctæ. hic dicas ut dixi in c. ſancta Romana.

q Sinum idest, refugium uel ſecretum. ſimile uerbum ff. de proba l. quoniam teſtamentum.

r Velut pro tanquam, ponitur.

s Dulcedine ſimilitudinarie loquitur, ſicut n. infans ſuggendo ubera in ſinu matris repleta dulcedinem reperit, ſic quicũq; ad matris ſpiritualis Eccleſię ſinum recurrit, dulcedinem conſcientia reperire ſperat, ut eius vberib nutriatur, & eius auctoritate defendatur. & a ſuis oppreſſionibus releuetur: quia non poteſt, nec debet mater filium ſuum obliuiſci. 8. q 6 c. ad Romanam 2.

t Succeſſoriſque Petri.] ſimile 40 diſt. ſi [illegible], extra de tranſlat. c. inter corporalia, & c. quanto, & de [illegible] ad Apoſtolicę § nos autem. lib. 6.

Digitized by Google

Petri clementiam tamquam ad patris a plenam prouidentiam pietatem b orbis c terrarum, & quid habitant in eo gratiarum e ſpe f aſſidue confluāt vniuerſi; indignum credimus noſtris fore temporibus g vt quibus nos & Eccleſię ipſa exuberamus in gratijs, deficiamus in h donis, ne murmurandi inde praſtetur occaſio i, vnde gratitudine k neceſſitas l aderat collaudandi: ne ve m ſcriptura n reddat onuſtum o, quod liberalis p fecerat gratioſum, Qua q de re circa litterarum r noſtrorum ſcripturam, regiſtri s quoque noſtri, necnō Abbreuiatorum Romanæ curię

notas, illam in taxando volumus moderationē t apponi, qua u perſonæ; quibus gratiæ huiuſmodi conceduntur, ſe gratias ipſas ab Apoſtolica ſede liberaliter x ſentiant conſecutas, ac litterarum ipſarum ſcriptoribus, regiſtri etiam noſtri notarumque Abbreuiatoribus antedictis, qui interdum in eis etiam multo labore y deſudant, de ſuo labore congrue ſatisfiat z. ¶ Ad tollendos igitur exceſſus a difficultates b, circuitus c, & anfractus, qui poſſent ex variis litterarum Apoſtolicarum taxationibus d prouenire: ſancimus e, vt moduſ ſubſcriptis in

a Patris conſilium ſalutare pro liberis capiendis ff. de adulte. l. nec in ea § ius occidendi.

Vinculo multiplici homines ſunt adinuicem alligati.

b Pietatem.] multiplex eſt vinculum quo homines adinuicem alligantur. Primum eſt pietas, inter patrem & filium ſpiritualem, ut hic, 2. q. 6. ad Romanam, 1. extra de exce. pra. lib. 6. illud idem poteſt dici eſſe in patrem & filium carnalem, procedens a parente in filium C. de neg. geſt. l. ff. ad apul. l. nec in e. circa ff. 5. q. nō oſculatur vel procedens a filio in patrem, ff. de cura. fur. l. furioſæ, C. de pa. po. l. filius. Secundum eſt inter eos amor ſed dilectio ſingularis. C. d cura. fur. l. ut ff. quod met. cau. l. iſt. quidem, & diſtinc. non oſculatur. Tertium eſt inter hominem & hominis officium, ff. de ſeruis ex por. l ſeruus qui C. d neg geſt. officio. extr. de teſta. c. cum in officiis, Quartum eſt obſequium inter libertū & patronum, ff. & C. obſe. in rub & dictat. officio. C. qui pet. tu. l. patroni. Quintum eſt pietas iter ſanguine coniunctos. C. de ſuſpe. tu. l. pietatis. Sextū eſt reuerentia inter inferiorem & ſuperiorem, C. de of. rec. prouinciæ. l. potioris, de off. diuer. iu. l. ſciant principes, extra de off. deleg. cap. 1 lib 6. Septimum eſt illa eadem reuerentia vel honor inter iuniorem & ſeniorem ff. de iur. immu. l. ſemper, 15. q. 1 contra ſtatuta, 93. diſtin. c. a ſubdiacono. Octauum eſt obedientia inter ſubditum & prælatū 2. q. 6 c. qui ſe. extra de ma. & obed. c. 1. & c. omnes. Nonum eſt fidelitas inter uaſallum & dominū, in lib. feu. de forma fidelitatis, & per quos fiat inueſtitura, circa fi. 22. q. 5 c. de forma. Decimū eſt diſciplina ſeu correctio inter diſcipulū & magiſtrū, ff. de l. Aquil. l. ſed & ſi quicunque, vlt. extra de ſent. excom. cū uoluntate § fi. Vndecimū eſt beneficiū inter homines, ff. cōmo. l. in cōmodato, §. ſicut extra, eo. tit. c. 1 Duodecimu vero eſt religio inter Deū & hominē, ff. de iuſt & iur. l. volui. De his etiā notaui extra de reg. iur c. non eſt ſine culpa lib. 6.

c Orbis terrarum. id eſt viuentia, & in eo habitantes mundus enim de ſe quid inanimatum exiſtens confluere non poteſt, & expones verbum, & quod ſequitur pro id eſt, ſimile in a. dierum, & ibi dixi

d Qui habitant in eo ſumitur ex pſal. Dñi eſt terra.

e Gratiarum. ſcilicet conſequendarum.

f Spe. ſperat igitur vniuerſum a principe gratia conſequi, ut hic, ſimile C. de offi præfe. prætorio. in nomine Domini, §. penult.

g Temporibus. cum ipſe princeps petentibus ſe exhibere conſueuit liberalem extra de reſc. ſedes Apoſtolica, & ſibi in donando menſuræ immenſitas eſt, in corpore authen. de non alie. aut permu. reb. eccl. §. ſi minus, col. 2.

h In donis. hanc enim ſibi quodammodo nobilitas legem imponit, ut debere ſe quod ſponte tribuit exiſtimet, & niſi in beneficiis excreuerit, ſi ipſa multiplicando, nihil ſe praſtitiſſe putet, ext. de dona. c. 1.

i Occaſio. ad quam frequenter impinguntur qui ſcrupuloſo corde ſine cauſa mouentur, 26. q. 7. decernat.

k Gratitudine. exponi poteſt, i. gratiæ factione: gratia enim facta eam recipientem impellit ad laudum relationem: cum facientis eam debitor exiſtat ad antidora, ff. de fur. l. ſi pignore, §. 1. de peu hare. l. ſed & ſi lege commiſſoria, §. conſoluit, & arg. ff. man. l. ſi vero non remunerandi. § idem Papinianus. Vel dic, gratitudine, id eſt, gratiarum redditione.

l Neceſſitas aderat. ex indiſtinctu naturæ prouenit iſta neceſſitas, ut beneficiē ti benefactore quia cogatus, ut in rib. ſup. in gl. proxi. allegatis. ex hoc dici conſueuit, quod eſt beatius dare quā accipere. 16. q. 1. c. prædicator. extra de celeb. miſ. cum Marthę m Ne ve. expone, ve, pro vel,

n Scriptura. ſcilicet recipienda ad probationem gratiæ prius facti.

o Onuſtum. id eſt onerosum. ſimile de elect. vbi periculum maius in prin. lib. 6.

p Liberalitas, ſcilicet conferentis.

q Qua dare. Secunda pars.

Regiſtrū facere vtile eſt.

r Litterarum noſtrarum ſcripturas, id eſt quæ fiunt de litteris noſtris.

s Regiſtri. in quo omnes litteræ gratiales regiſtrantur vt ad ipſum publicam fidem facturum recurſus habeatur, ſi principales litteræ deficiant, vel eſſe falſæ dicantur arg. extra de præſcr. ad audientiam. C. de fid. inſtr. auth. ad hoc.

t Moderationem. reſtrictionem denotat iſtud verbū, non laxationem, extra de ver. ſig. c. vlt.

u Qua. id eſt, per quam.

Gratia gratis dari & accipi debet.

x Liberaliter quaſi dicat nihilo dati pro illis: alias enim gratia ſi non gratis datur vel accipitur, gratia non eſt. 1. q. 1. c. gratias.

y Labore deſudant. vnde remuneratione digni ſunt in corpore auth. de iudi § ne autem. col 6 12. q. eccleſiaſticos, C. de offi. præfec. pro l. in nomine domini, §. ps. de prin. agen in re. l. agentes, lib 12.

Mercenarius mercede dignus eſt.

z Satisfiat.] Dignus eſt enim mercenarius mercede ſua iuxta Verbum Euangelii, & in corpore authen. de iudic. § ne autem nec fraudari denario diurno debent in vinea Domini operantes extra de magi. cap. ſuper ſpecula.

a Exceſſus.] qui per ſcriptores metas rationis excedentes, in exigendo ſalario pro ſcripturis frequenter committuntur, de reſcrip. ſtatutum, § notarium, lib. 6. C. de iure fi. l. facultas, lib.

b Difficultates. quia forte gratiam obtinentes de difficili cum illis ſuper petito ſalario conuenirent.

c Circuitus,] ſimile, ff. de condi. indeb. l. dominus in teſtamento.

d Taxationibus,] quæ quandoque maiores fieri conſueuerūt pro unis litteris quam pro aliis, iuxta ſactæ gratiæ qualitatem.

Sanctio eſt pœnalis conſtitutio.

e Sancimus,] id eſt ſub certa pœna ſtatuimus. Sanctio enim proprie dicitur pœnalis conſtitutio. 3. diſ. in ſumma, quia ibi not.

Digitized by Google

a Litteta gratiæ]ideſt, quæ ſit de gratia: ipſa tñ gratia ſit verbo, ſed littera ſit ad eius ꝓbationẽ: q̃d ſi placet ꝓſequere ut dixi in c. ſedes Apoſtolica, § verbum, in verbo, litteras, de reſcri e litteras cle. 5.

b Cõſuetis]iuxta morem & ſtylum curiæ Romanæ.

m Non communes.]ideſt non conſuetæ communiter apponi.

n Apponãtur.]vel quia in ſupplicatione manu propria ſignata, vel in ſua gratia proprio motu facta. erant inſertę clauſulæ tales.

huiuſmodi taxationibus obſeruetur: videlicet, quod littera [a] gratiæ cum clauſulis conſuetis [b] ſuper canonicatu & præbenda & alio beneficio eccleſiaſtico, cum cura vel ſine cura, vacante vel vacaturo: etiam ſi dignitas, officium vel perſonatus exiſtat, decem Turonen. [c] groſſis, & non [d] vltra taxetur: executio [e] vero eiuſdem [f] duodecim [g] Turonenſibus, & non vltra taxetur: & idem in [h] ſimilibus litteris beneficialibus gratioſis, puta ſuper Prioratu aliquo, adminiſtratione & huiuſmodi, ac executorijs earundem ſeruati debebit [k]. Si [l] vero eiſdem litteris gratiæ & executorijs earundem (vt ſupra) aliquæ clauſulæ nõ [m] communes uel inſolitæ apponantur [n], circa taxationem [o] clauſularum huiuſmodi congrue poterit ſic diſtignguі, uidelicet, quod non habeatur conſideratio in eiſdem [p] maioris uel minoris gratiæ eius [q] quod conceditur, nec [r] quod ipſius [r] ſint maiores uel pauciores fructus, redditus & prouentus, & de hoc plus minus ve taxetur [s], ſed hebeatur in taxando illa conſideratio ad [t] laborem, ut ſcilicet longior ſcriptura magis [u], & minus [x] breuior [y] æſtimetur [z]: hoc tamen circa huiuſmodi clauſulas apponendas addito moderamine in taxando, ut ſi ſcriptura clauſulæ appoſitę [a] non faciat [b] lineam, nec ipſa clauſula [c] litterę taxationem augmẽtet. [d] Si uero per [e] ſe, uel ſaltem alijs [f] addita clauſulis faciat lineam [g] in quarta parte Turonen. groſ. taxetur [h], & ſic pro qualibet [i] linea huiuſmodi additæ clauſulæ vt ſupra.

c Turonenſib. groſſis.]i. argentei, ſic vulgariter appellatis ad differentiam Turon. paruorum.

d Non ultra.]non prohibet quin ad minorem numerum Turonẽſium poſſit taxari, ſed quod vltra nõ fiat: ſic alias eſt videre in ſimili, C de dilatio. l. 1. & hoc ſi partes conueniant de minori, argu. ff. de noui oper nunc. l. 1 § inde quæritur, ſed ſi non conueniant, ad minus debetur taxatio curiæ.

e Executio. ideſt, littera executoria, quæ ſt. executoribus gratiæ dirigitur.

f Eiuſdem gratiæ.

g Duodecim Turon. Plus ergo littera executoria taxatur, quã gratioſa, cum plus de littera ſit in illa quã in iſta: cum gratioſa de verbo ad verbum inſeri conſueuerit in effectu in executoria: quare pro maiori labore ſcripturæ maior fuit taxatio facienda. Quid igitur ſi litterę tales fiant curia exiſtente in regimine, in qua talis moneta curſum non habet? Vel quid ſi ipſa in vſu curſum habere deſiit ob voluntatẽ regis Francorum eam facientis: de qua moneta fiet tunc taxatio; Dicas ꝙ de moneta currenti fiet taxatio, iuxta valorem & numerum Turonen groſſorum [r]. argum. de cenſi. c. olim cum canonicis, & pro hoc facit quod no. ff de pig. act. l. eleganter §. qui reprobos, & ꝙ dixi ex tra de mag. cum ſit minus, in verbo. Turonenſium Et ſi a me quæras quare decret. conditor, talem numerum Turonenſium pręfixit pro iſta taxatione, non ampliorem vel pauciorem. Reſpondeo quia ſic ſibi placuit? Vnde eſt pro ratione voluntas, ff. de conſti prin. l. 1. & talem numerum pro labore ratus eſt ſufficere, arg. in C. de temp. in integ. reſti. l ſuperuacuam, nam maiorẽ numerum vel pauciorem ſtatuere potuiſſet: vnde hic certa ratio reddi non poteſt, ſicut nec in alijs iuribus poſitiuis ff. de leg. l non omnium.

r Bñdicit vl de Gu. Papę in deciſ. ſuis q. 492. allegã tem Bart. in l. Paul. ff de ſol. ego ad. do. Petr. de Anc. in cle. ñ. de deci. § ex prędictis. ver. in caſu, quem vide, & Bar. Alex. de Imo. col. 3.4. l. eũ qd, ff. ſi cer. pet. & Doc c. q̃ 10, de iureiu. de pœna expẽdentis falſã monetã, vi. de Bar. l. lege Corn. ff. de fal. Fon.

h In ſimilibus.] nam de ſimilibus idem eſt iudicium, so. col. de pace iura. tir. § vlt. extra de conſit. vti cum dilecti cum ſimilibus.

i Et huiuſmodi.] puta obedientia, perſonatu, vel officio, & ſimilib forte conſuetis regularibus aſſignari.

K Debebit.]i. vt litteræ gratiæ x. executoriæ xij. Turonen. & vltra taxantur

l Si uero.]Terna pars]

o Taxationem clauſularum.] non dicit litterarum: quia illa remanet taxata per textũ præcedentem: & vltra taxationem illarũ reſtat amplior facienda taxatio inſolitarum clauſularũ: per hunc textum ſequentem.

p In eiſdem. ſ. taxandis clauſulis.

q Eius quod conceditur. ideſt, ſiue maius ſiue minus ſit hoc q̃d conceditur: cum per eius maioritatem vel minoritatem ſcribẽs, vel dictans clauſulam plus minus non laboret.

r Ipſius. ſ. quod conceditur.

ſ Taxetur. cum maioritas vel maioritas prouentum maioritatem vel minoritatem laboris non inducat.

t Ad laborem. ſcilicet toleratũ pro ſcriptura vel dictamine clauſularum.

u Magis. ideſt maioris laboris.

x Minus. ideſt, minoris laboris.

y Breuiter. ſcilicet ſcriptura.

z Aeſtimetur.] cum naturaliter maior labor in prolixiori ſubeatur.

a Appoſitæ. ſ. non cõmunis vel inſolitæ, vt ſupra.

b Non faciat lineam.]ſ. completam.

c Clauſula]ſ. non communis, ſed inſolita.

d Augmentet]apparet ergo vltra taxationem litterarum ꝙ habeatur reſpectus de facienda taxatione, vel non facienda clauſularum, vt ſ. dixi.

e Per ſe]ſ ſolam.

f Alijs.]intelligendum videtur communibus, cum indefinite loquatur.

g Lineam.]ſ integram.

h Taxetur] & ſi ius chartę taxatæ forte ſit ſolutio de moneta mutata, non quod quarta pars Turon. diuiſa ſoluatur, quia forte deſineret curſum publicum habere: mutata enim forma publica in Turonenſi groſſo appoſita, iuxta legem primam, ff. de contrahen. emp. & ven ipſa ſubſtantia Turoñ mutata cenſetur, ff. ad exhib. l. 1 al. § ſi quis, & ſic ex tunc reprobus reputatus non liberaret ſoluentem, ff de pign. act. l. eleganter, §. qui reprobos.

i Pro qualibet linea.] quaſi uelit dicere, ſi per lineæ talis partẽ additam alij illa reddatur completa, & per aliam partem iui alia completa reddatur, quælibet de ſic completis pro quarta parte Turonen taxabitur.

in taxando quarta pars groſ. Turonen. addatur, & ſi [a] quid ſuperfuerit [b], & minus linea, illud ſuperfluum nec taxationem immutet [c]. Lineam [d] autem quæ centum [e] & quinquaginta litteras, ſeu xxv. continet dictiones, intelligi volumus in [f] hoc caſu, & vt taxatio huiuſmodi (dum [g] exempla ponuntur) quodam modo procedat, inſerta illa [h] clauſula, verũ ne ſub eo prætextu, & cætera: quæ quattuor [i] continet lineas, vno Turon. groſſo taxetur [k]. Illa etiam clauſula [l], præbendam vero ac dignitatem, quæ cum [m] acceptatione reſeruat [n], quæ quattuor, & paulo [o] plus continet [p] lineas, vno Turonen groſſo taxetur: & in ſimilibus [q] clauſulis additis ſecundum linearum numerum idem [r] fiat. Eandem [s] taxationem cum moderamine [t] antedicto quoad præfatas litteras [u] in regiſtro noſtro ſeruari [x] volumus cum fuerint regiſtrandæ. Eandem etiã taxationem quoad præfatarum litterarum notas, ſcilicet gratiæ cũ antedicto numero Abbreuiatores obſeruent [z]. De executorijs vero huiuſmodi gratiarum Abbreuiatores ipſi, etiam ſi clauſulæ non communes vel inſolitæ apponantur [z] eiſdem, duos [a] tantum recipiant Turon.

Hoc [b] licet ſic [c] in taxatione prædictarum [d] litterarum obſeruari velimus in forma tamen pauperum deferri volumus paupertati [e], & noſtrã taxationem in illa [f], uidelicet octo Turonen. [g] groſ. inuiolabiliter [h] obſeruari: nam beatum fore uirũ, qui ſuper pauperem & egenum [i] intelligit [k], uerbis propheticis [l] edocemur [m]. Circa [n] taxatio-

a Si quid.] id eſt aliquid.
b Superfuerit.] vltra lineas per illam additam cõpletas.
c Immutet.] q. d. illo ſuperfluo, reputato modico pro ipſo nec plus nec minus, arg. de conſec. diſt. 2. c. ſeuere, ff. de in integ. reſt. l. ſcio.
d Lineam.] ſ. per quam ſol. vel alijs, redditam ſit vltra taxationem litterarum alia taxatio.
e Centum & quinquaginta literas.] ſed hoc qualiter eſſe poteſt cũ in alphabeto, vel alibi non reperiãtur tot diuerſæ literæ? Dicas ſane intelligẽdũ de lřis alphabeti, quæ reiteratæ com plere, poterunt talem numerum.
f In hoc caſu.] iſtud ſic fuit inductum ad vitandas multas fraudes, quæ p ſcriptores vel dictatores cõmitti poſſent ſcribentes vel dictantes in pgameno ſtricto, vt ſic clauſula p ſe lineam faceret, vel alijs addita illas cõpleret. Quid igitur erit ſi linea pp mẽbranæ ſtricturam nõ cõtinet iſtũ lřarũ numerum, nec etiam dictionẽ, fiet ne aliqua taxatio de illa, vel nulla? Credo ipſam faciendã de multa lineis coadunatis illũ numerum apprehendẽtib. & ñ vltra: alias labor ſcribentis vel dictãtis ſine mercede remaneret: quod eſſet contra mentem huius conſtitutionis. vt ſupra dixi. & gratiam obtinens de alieno labore rideret, quod eſſet contra omnem æquitatem, & præſtat ad hoc arg. extra de cenſi. c. procurationes.

Labor non debet eſſe ſine mercede

g Dum exempla ponuntur.] propoſita enim exempla facti, cum pateant oculata, veritas oculata fide magis quam per aures animis hominum infigitur, inſti. de gra. cog. §. vlt.
h Hac clauſula. quæ quandoque in litteris Apoſtolicis apponitur.
i Quattuor continet lineas. i. continere poteſt probabiliter & veriſimiliter iuxta communem ſcribendi modũ: alias. n. de tam gracili litera poſſet eſſe ſcripta, vel in tam amplo & extenſo pergameno, & ipſas quattuor, lineas non conuneret, niſi tu diceres habendum fore reſpectum ad literarum vel dictionum numerũ. ſup. proxime deſignatũ: vnde facit iſte textus ad id quod ibi dixi.
K Taxetur.] vt ſic qualibet linea de quattuor pro quarta parte Turonenſis taxationem recipiat, vt ſupra dicitur.
l Clauſula. quæ quando etiam in litteris Apoſtolicis apponitur.
m Cum acceptatione. id eſt cum poteſtate acceptandi.
n Reſeruat. ſcilicet beneficium conferendum illi, cui gratia fit.
o Paulo plus. de quo nulla taxatio fit, vt ſup.

p Continet lineas.] hoc dicere potes, vt ſupra proxime ſuper hoc dixi.
q Similibus clauſulis. alijs ab illis proxime expreſſis gratia exempli.
r Idem fiat.] vt pro qualibet linea fiat taxatio quartæ partis vnius Turon. pro modico aũt plus taxatio non mutet.
ſ Eandẽ taxationẽ.] ſ. quæ facta eſt tam de literis gratiæ, quam executorijs, ſu. in §. quia de re.
t Moderamine antedicto.] ſup. in verſ. o, hoc autem.
u Litteras. ſ. gratioſas & executorias.
x Seruari volumus.] ſ. vt litera gratiæ vl. ta decem, executoriæ vero vltra Turon. xiij. non taxentur.
y Obſeruẽt. ſ. vt literæ gratiæ vltra x. Turo. nõ taxẽtur vltra eam taxationẽ clauſularũ inſolitarum iuxta dictum moderamen.
z Apponantur eiſdem.] in ſalario ergo percipiendo per Abbreuiatorem de literis executorijs nõ diſtinguit, an ipſæ clauſulas ſolitas cõtineãt, ratio huius pot eſſe quia cũ taxationẽ habeant de litteris gratiæ, & vltra pro clauſula inſolita appoſita amplius ſuper hoc in executorijs laborare non hẽat niſi ei nouo dictamine abbreuiationis faciendæ.
a Duos tantum. non ergo plures.
b Hoc licet.] Quarta pars.

Pſal. 40.

c Sic.] vt dictum eſt in § præcedenti, ſi vero.
d Prædictarum litterarum. ſ. grat. x.
e Paupertati. No. fauorem paupertatis haberi in taxatione ſalarii, ſicut & alibi in taxatione procuratoris, ex. tr. de cenſi. cum inſtantia & cap. pr. curationes, & in exactione mulctæ pecuniariæ. ff. de off. præſ. l. illicitas, §. vlt. & in exactione iudiciali faciendi de eius cauſa, in corpore auth. de mand. prin. §. ſit ibi, col. 3. & in app. per eum in ſcriptis emittenda, ff. mat. dat. l. ſi procuratorem, § ſignorantes, & in multis alijs, quæ ſollicitus indagator per ſe poterit inuenire.

Paupertatis rõ in multis eſt habẽda

f In illa. ſ. taxa.
g Octo Turonen. hic potes dicere quod dixi in parte ſecunda ſuper taxatione decem duodecim Turonen.
h Inuiolabiliter.] quaſi dicat vltra aliquatenus taxa ſo nulla fiat.
i Et egenum. ſc. licet releuandum, potiſſime ne fame pereat, alias non releuans ipſum necare dicitur quo ad Deum, 86. diſt. c. paſce, ff. de l b. agno. l. necare, 47. diſt. c. ſicut hi.
K Intelligit. id eſt, intendit & operam dat.
l Propheticis. ſ. prophetæ Dauid.
m Edocemur. in pſalmo, Beatus qui intelligit.
n Circa taxationem. Quinta pars.

a Litte.

nem autem litterarum [a], quæ per audientiam trāſeunt, nihil ad præſens aliud duximus ordinandum, ſed rationabilis [b] modus obſeruatur in illis qui ſolitus eſt hactenus obſeruari, maxime [c] ſecundum taxationem litterarum ipſarum, quæ in libro [d] Prouinciali inuenitur eſſe conſcripta. In quarum taxationibus litterarum [e] ex cauſis rationabilibus [f] ſuſtinemus, vt Turonenſis groſ. quamdiu ſcilicet Romana curia extiterit citra montes, Romanino [g] ſuccedat. Cœterum vbicunque [h] de Turonenſ. groſſ. in taxationibus prælibatis fit mentio, intelligi volumus quàdiu curia [i] fuerit citra [k] montes.

¶ Si vero vltra mõtes Romæ ſcilicet vel in aliis locis vel Italiæ partib. curia ipſa conſtiterit, in taxationib. antedictis Romaninus pro Turonenſi ponatur. [l]

¶ Ad [m] hæc prædictæ noſtræ adijcimus [n] ſanctioni, vt ſi forſan (quod quandoque [o] contingit) eueniat, videlicet quod non culpa [p], negligentia [q] vel defectu ſcriptoris, vel ex ignorantiæ [r] cęcitate, aut corpore deſi-

a Litterarum. ſ. de iuſtitia.

b Rationabilis. quaſi dicat non exceſſiuus & oneroſus, nec nimis etiam mollis ſeu delicatus, iuxta illud: Nec onerōſus credito, nec delicatus a ſibi audienda eſt, ff. de pig. act. l. creditor, in ſi. Vel dic melius ronabilē illud ei, qui ſolitus eſt obſeruari, vt lege vū facit p hoc in arg. in talibus ūmi l b. taxationib ita dum ſit ei qd ſolitu e eſt ſeruari, ad hoc ex ra de uſū ord. d.i ctus, de ſen. excom. c. ne rabilibus, § denique. 6. C. de ve vniuer. ff. de decr. ab or. fa. l. vl. ad munic. l. de iure, cum ibi no. de adminiſt. l. ſiue hærede, §. Lucius, de elect. l. ii ſundus, ubi in aliis ſtylus & conſuetudo curiarū locorum ſingulorū ſeruādi ſunt circa proceſſus, arg. optimū ad hoc C. de ue iuri enucl. l. 1. §. ſed & ū q̄ leges ext. de conſt. ex litteris, ubi de hoc per Hoſtiē. de cum. ſal. c. quam gra ui. & per Inn. de off. leg. c. quod tranſlationem.

c Maxime. innuit per hoc quod ſeruanda eſſet ſolita taxatio etiam in litteris, quarum taxatio ſcripta non repetitur in libro Prouinciali.

d In libro Prouinciali. in quo libro contineri vidi verba q̄ ſequuntur: Circa ſalarium ſcriptorum duximus prouidendum, quod ſcriptores pro litteris quas ſcripſerint vltra taxationem inibi ſcriptam nil exigant vel etiā ſpōte oblatum recipiant: & ſi quis contra fecerit, dans & recipiens excommunicationis ſententia ſunt aſtricti. Taxatio autem pro litteris ſcribendis talis eſt. Pro litteris ſimplicibus ſcilicet ſuper terris & rebus aliis, &c. ſuper viuris, ſuper iniectione manuum, ſuper reuocandis alienatis, ſuper monachatum, ſex denarios viſualis monetæ; pro litteris in quibus conſuetum ponit, præterea, vel item quoque vel alios, nouem denarios: pro litteris ſuper defectu natalium, ix. denarios, pro ſimplici confirmatione vel protectione, quæ bullanda eſt ſerico, xij. denarios, pro confirmatione & protectione in una littera, xviij. denarios, pro littera ſuper abſolutione monachorum, xviij. denarios, pro littera, quoniam vt ait Apoſtolus, danda cathedralibus eccleſiis & aliis magiſtris collegiis, quæ cum maiori diligentia eſt ſcribenda, ij ſolidos, pro priuilegiis, x. ſolidos. Alias autem in quibus certa & generalis taxatio in ſcriptis redigi nō pōt, p̄ p̄ diuerſitatem ipſarum diſtributores, qui pro tpe fuerunt habita conſideratione ad alias taxatas prout eis melius videbitur, melius taxare ſtudebunt, & taxationem ipſarum tam impetratores quam ſcriptores ſub pœna eiuſdem ſententiæ obſeruabunt, ſcriptores qui reſcribendas gratis nō reſcripſerint an quam alias incipiant ſcribere, eadem excommunicationis ſnīa ſunt ligati, ſcriptores q litteras curiæ non ſcripſerint antequam alias incipiant ſcribere, per ſeptē dies a ſcriptura officio ſunt ſuſpenſi. Verū ſi lrāe curiales & reſcribendæ gratis ſcribendæ ſimul occurrāt, negotiū ſēp curiæ præferat: petitionarii vero vltra x. ſolidos nihil exigāt p aliqua petitione formāda. Sed & ſi quātitate eandē, put negotii exegerit q̄litas, & labor ex po. cent ſalario ſint contenti, ubi vero negotium multū fuerit intricatū, ad cuius expeditionē labor & perugil diligentia requirantur, tūc vltra dictam quātitatē, non tamen 20. ſolidos taxatur ſalarium a ſibi notarii, quē impetrans duxerit eligēdum. Facit autem iſtē c. ſ. in arg. q ſcriptora antiquorum librorū facit fidē, & in p hoc vide qd no. latū per ordinarios, quam per ita ordinarios gloſſatores, extra de prob. cum cauſam.

e Litterarum. ſ. quæ gratiā ſtantſeunt, quæ p̄ legat. non conſueuerunt.

f Rationabilibus. forte ideo, qu a Romaninus in tāta abūdantia non reperitur in loco curiæ citra montes exiſtentis ſicut Turonenſis groſſus. Vel quia forte ſi ſe publicum curſum habet ſicut Turonēſis groſſus, & forte difficilius eſſet lrās obtinentibus Romaninū ſoluere propter ſui raritatē quam Turoneſem groſſum, cū oē rarum dicatur carum, in auth. de conſul. § quantumcūq; in n. col. 4 59 d c. in officiis, in ſi 14. d. c legitimus.

g Romanino. id eſt pro Romanino Turonen. groſſus ponatur.

h Vbicunque. vt eſt videre in taxationibus litterarum gratiæ & executoriarum, ſu. in d. §. qua de re. vel in taxatione clauſularum ſolitarum, vt ſu. in § ſi uero, uel in taxatione regiſtri uel Abbreuiatorum, ut in eodem, §. uer. eandem, uel in taxatione litterarum in forma communi, ut ſup. proxima.

i Curia fuerit. quæ ubi videatur eſſe, videas quod no. in c. Ex. ecrabilis, in verbo, Romanæ Eccleſiæ, & in c. Ad onus.

K Citra montes. ſicut nunc de præſenti exiſtit.

l Pro Turonenſi ponatur. forte quia ibi Turonenſis nō ſic publicum curſum hēt ſicut Romaninus, uel forte ex aliis cauſis, quas dixi ſtatim in gloſ. forte ideo.

m Ad hæc. Sexta par.

n Adiicimus ſanctioni ſimile de uit. & hone. cler. c. quoniam, §. ult. cle 5.

o Quandoque contingit. Vnde ad hoc ius aptandum fuit in corpore auth. ut deb. ma & credi §. quia vero, collation. 7. ff. de legibus, l. nam ad ea, de lib. lega. l. legatū.

p Non culpa. ubi ergo culpa vel aliquod de ſequentib. interueniret in perſonam ſcriptoris, expenſis eiuſdem, non Abbreuiatoris eſſet littera reſcribenda.

q Negligentia nouerca eruditionis dicta, 83. d c. nihil, ut pote cuncta lædens, in corpore auth. de q. §. hæc omnia, col 6.

r Ignorantiæ cæcitate. No. ignorantem dici cæcū unde & ſcribitur, quoniam quidam ignorantiæ nubilo turpiter excęcati nec mirum, quia ignorantia mater dicitur cunctorum errorū, 38. diſt. c. ignorantia, & ſcriptorum ignorantia Chriſti dicitur ignorant, vt 1. q. dicitur c. quiſquis, & qui ea qua Dei ſunt, ueniunt, a Domino neſciuntur, iuxta illud, ignorans ignorabitur, 100 diſt. c. qui ea, & ita c uera de illis qui ſciebant a quo diſceterent, ſed dare operam noluerunt in aliis ſecus 36. diſt. § uerū, & arg. ff. de bo. poſſeſ. bonorum, q̄ ordo

Salaria ſcriptorū ſunt i libro puinciali copre henſa.

Rarum eſt carum

Ignorās cæcus dicitur.

in bonorum poſſeſſionē ſeruetur l. vtile, & § vlt. de iur. & ſi agno l. regula, § ſed iure, § vtile, C. de ingen. manu l. ſi quis rat.

a Deſidiæ. id eſt pigritiæ non adhibita circumſpectione vel diligentia.

b Occupatione. ſ. nimia aliorū negotiorū, q̄ frequenter neutrum de ag. lib. bene agi permittit. C. de aſſeſſ. l nemo, 15 q. presbyteros, de ſimili occupatione hēs l. cor pore auth. de tabellio, §. & non ſignant col. 4 extra de ſentē. excom ſi aliquando

c Diſtractione. ſ. aliqua ad alios cogitatus, puta n. memo rā bā agēdo q̄ mēs alienis diſtracta cogitat. 6 re. 83. d. c. nihil. ff. de c. & poſtlimi. re uer. l. nihil, nec ſufficit aliquid legere niſi adſit & intelligere, vt dixi in dec q. aquorū dā, § notā. Vel dic diſtractione animo abbreuiādi, ſicut dici cōſueuit quem fore diſtractū ab actu cōſueto vel exercitio puta lecturæ, vel alterius operis explicandi, q̄ ſicut per exercitium ſuſcipit incrementū C. de re mil l. militia li. 12 ff. de leg 3. legatis ſeruis, § ornatricibus, ſic & p̄ cōtrariū ſuſcipit detrimētum, ar. ff. de iure fiſ l. nō intelligitur, § diui. fratres.

Lectura per exercitium ſuſcipit incrementū.

ſtiæ a vel ex occupatione b, diſtractione c, aut alia quauis occaſione d Abbreuiatoris, qui notā ex qua littera groſſa e procedit f, inepte g formauerat, eadem groſſa litteris gratis h fuerit l reſcribenda, hoc ipſi ſcriptori k, vel illi cuius l littera huiuſmodi m fuerit reſcribenda non noceat n, ſed Abbreuiatori o debeat imputari, intantum vt eidem ſcriptori Abbreuiator ipſe ſatisfaciat p integre, iuxta taxationem q eiuſdem groſſæ litteræ reſcribendæ.

Cæterum r vt prædicta quæ a nobis pro vtilitate publica s ſunt inſtituta ſalubriter, eo diligentiores ſui t obſeruatores inueniant, quo tranſgreſſores ipſorum maiori nouerint ſe pœna u percelli: ſtatuimus, ut præfati omnes & ſinguli, tam litterarum noſtrarum, quam regiſtri noſtri ſcriptores, quam Abbreuiatores notarum x ipſarum, quibus etiam Abbreuiatoribus y ſpecialiter vltra infra ſcriptas pœnas quatenus prædictas z taxationes obſeruent ſub excommunicationis & pœna a mandamus, qui contra præmiſſa fecerint plus ſcilicet præfatas noſtras beneficiales b litteras uel notas c ipſarum vel earundem d in dicto regiſtro ſcripturas taxando, exigendo e, vel recipiendo f pro ipſis, quam ſuperius ſit taxatum: uſq; ad ſemeſtre g tempus officio in quo ſic h deliquerint, ſint eo ipſo i ſuſpenſi. Et ſi ſecundo k deliqueratum.

tus eſt multorum, ff. de pœ. l capitalium, § famoſos, C. ad l. iul. repe. l. 1. & in ext. dierum.

x Notarum ipſarum ex quib. ſtā gloſſandæ procedunt vt in § præcedenti, & latius inf. prædictas taxationes obſeruent.

y Abbreuiatoribus ſolum iſtis cōminatio nō mādatū ſub pœna excōicationis, & nō aliis. Sed hoc forte nō q a ab eis potiuſquam a ſcriptoribus procedit taxatio & exactio quam factam frequēter indebite ſcriptores de facili ſequunt quare ipſis, utpote huius mali auctorib. fit iſta comminatio, arg 86. d. c. tanta, 24 q. vlt. c. qui aliorum, extra de cle. excō c. delatores, ff. de lex. cor. l. in hoc iudiciū, C. ad l. iul. de vi pu. l. quoniam multa, cū ſimilibus.

r Cap. ſtatutū. §. notariū, de ſele. li. 6 ibi vide gl. ſi qū dicit mag. vbi dicit Phi cōtra Aoch. q̄ de legatus pōt numiſtris cū effectū prouidere de ſalariis. Et de ſalatiis aduocatorū no. Alex. in apoſt. ad Bar. l. § aduocationis, ff. de variis & extraor. cog. & vide do. meū. Stellā doct. Aureliaoēſē ſolutiſſimū in l. C de ſuſt. Fon.

z Prædictas taxationes factas ſu i §. quare re, & ſequenti.

a Sub excommunicationis pœna. comminatio eſt, uo ſniā, C. comminationes vel ſpino. l. interlocutiū, no extra de ſimo. c. ſicut.

b Beneficiales. id eſt ad aſſequēda bñficia concedendas.

c Notas ipſarum. Id quæ in vulgari appellari cunſueuerunt minutæ.

d Earundem. ſ. litteratum.

d Occaſione. forte dolo, malitia, odio vel coruptione.

e Groſſa id eſt, in groſſum vel mundum redacta.

f Procedit. ad inſtar publici inſtrumenti ex protocollo nihil addito, oilque remoto procedere habentis, in corpore auth. de tabel. § illi quoque, col. 4.

g Inepte formauerat iuxta ſtylum Cancellariæ, uel conſiderata qualitate negotii in groſſam redigendi.

h Gratis id eſt nihilo exacto ab habente litteram Apoſtolicam obtinere.

l Fuerit reſcribenda. ad arbitrium Vice cancellarii & Correctorum eiuſ, qui ad hoc ſunt propoſiti.

K Scriptori. cui nihil imputari poteſt, ii prout in nota reperit, illam ſcripſit.

l Cuius i. ad cuius commodum.

m Huiuſmodi. ſ. inepte formata.

n Non nocet. quia nec ſcriptor expenſis propriis, nec ille cuius eſt pro reſcribenda ipſa aliquid dare tenebitur, vt ſtatim ſonatur.

o Abbreuiatori. ex cuius culpa vel facto apparet littera reſcribenda.

p Satisfaciat ſ. de ſuo.

q Taxationē de qua vidiſti, ſup. in § de qua re, & ſeq.

r Cæterum. Septima pars.

s Publica. vtilitati ſingularium deſe præferenda, io in corpore auth. de reſt. & ea quæ pari, § quamobrem. col. 4 extra de poſtu præla bonæ, r. cum ſimilibus.

t Sui ſtoſtitutorum.

u Pœna percelli. id eſt puniri, pœna enim unius metus eſt multorum, ff. de pœ. l capitalium, § famoſos, C. ad l. iul. repe. l. 1. & in ext. dierum.

e Exigendo. Exigere proprie eſt ab inuito extorquere, ff. de lega 3 l fideicommiſſa § ſi rem, & quæ in fraud. cre. leg. pupillus.

f Recipiendo. videtur intelligendum ēt a ſponte ſoluente, ut differat a uerbo præcedenti, & arg ad hoc extra de cenſi c. exigit, de reten ſtatutum, § ſi quid autē, l 6. conſiderata potiſſime vtilitate publica ob quam p̄ſens conſtitutio emanauit, ut ſup. & eſt expreſſum in libro Prouincialiū, quæ ſtatuit facta theorico ſuperius in §. qua de re. & ſequent.

g Semeſtre. i. ſex menſium, de ſu ne gl. præla licet.

h Sic. ſ. plus taxando, exigendo, recipiendo quam debeant.

i Eo ipſo. eſt ergo ſententia ſuſpenſiuni iuris, ſimile de ele. quam ſit, lib 6 in corpore auth. de ap. toul. § pe. col 9 cum ſimilibus

K Secundo. nota plus puniri peccatum iteratū C. ad leg. iul. de vi publ. iterum de ſer. fugi. l. quicunque, ff. de interpa. l. ... de pœn l. capitalium, § ſolent, & l aut damnum, § quiſquis, extra ut lit. non conteſtata, quo otiam frequenter § ult. de reſſ. co c. a. de maleſ. c ſtatuimus, 34 diſt. c. quorundam, 26. d. una tantum contumacia enim facit cumulari pœnam, ff de pœnis, l. relegati, & remiſſionem ueniæ crimina, niſi ſemel commiſſa, non habent, C. de epiſ aud. nemo deterior nāque dolus eius agnoſcitur, qui iterato committit, quā qui ſemel deliquit, in corpore auth. l. t § omnem, cū ca ſi. col. 8 ubi de hoc not.

Peccatū iteratum plus punitur.

a Eadem

Digitized by Google

a Eodem officio. ſ. Scriptoris, Abbreuiatoris, Regiſtratoris, & ſic de aliis.

Officiū maculat, qui in eo delinqt.

b Maculare. Nec officium alias de ſe licitum maculari vel uituperari di ci per delinquentem in eo.

c Priuatos agnoſcant. io hac decr. ſnīam iure priuatorum iudocia. ſimile in c. dierum & de pœnis, c. facilis, lib 6.

d Nulli ergo. ſuper hac clā dic vt plene dixi in ca. Execrabilis Zeazel.

Diuiſio textualis.

Vorundam.] Diuide hāc decr. in partes quinq; principales. In prima, cā & occaſio multiplex pmittitur. in ſecūda parte, quorumdam fratum Minorum a ſui communitate ordinis diſcrepantiū allegatio multifaria ſubiungitur, ibi in §. Quia p. g. In tertia, conſtitutio ipſa in aliquibus declaratiua admittitur, ibi, in §. Quocirca. In quarta, eius conſtitutionis cum aliis declaratæ continuatio ſubinfertur: ibi, in §. Eodem modo, & cap. In quinta, omnis formidinis ſuſpicio remouetur: ibi, p ſi. in §. Nec formident.

e Scrupuloſitatis.] i credulitatis non ex cauſis probabilibus ortum habentis, ſic exponitur hoc verbum per Hoſt. extra de ſimo per tuas 2. quare talis credulitas hic cæca appellatur.

f Ambiguum. i dubium, ſimile de vſufruct. l. ambiguitatē. de teſta. l. ambiguitates, de acq. po. l. l. nemo ambigit.

rint in eodem, ipſo facto eodem [a] officio (quod quā tum in ipſis fuerat maculare [b] conati ſunt) perpetuo ſe priuatos [c] agnoſcāt. Nulli [d] ergo liceat, &c. Datum Auin. iiij. idus Decembris Pontificatus noſtri anno primo.

TITVLVS XIIII.

De verborum ſignificatione.

¶ *Cum fratres Minores indumētis uilib. ſecundū eorum regulā debeāt indui, de qua vilitate ſit intelligēdum, hoc relinquit iudicio ſuperiorum, præcipiens ſub pœna excommunicationis illis obediri, et reprehendens fratres, qui pro arbitrio ſuo habitus curtos, ſtrictos, & nouitatis plenos portabant, qui transgreſſores regulæ non dicentur, ſi in hoc ſuperiorib. obſequūtur. Superiores ēt arbitrari poterunt, an habenda ſint granaria et cellaria pro neceſſariis ad victum colligēdis. Tādem frates ipſos hortatur ad obediētiam, quā dicit paupertati & caſtitatis eē præferendam: h.d. & eſt valde notabili. Concor. c. Exiit qui ſeminat. eo. tit. lib. 6. & clementina Exiui de paradiſo. eod. tit.*

CAP. I.

Quorūdam exigit cęcę ſcrupuloſitatis [e] ambiguū [f], ac ipſorum quodammodo indocta [g] ſcientia (ne dixerimus [h] quod religioſa [i] horū ſit vana [k] & in hoc ſuperſtitioſa [l] religio [m]) vt dū ſuis [n] mauult [o] temere [p] ſub conſcientię [q] velamento [r] conceptibus, quam prælatorum ordinis ſui cum obedientiæ [s] merito [t] prouide [u] inhærere ſententiis: nos poſt prædeceſſorum noſtrorum, & præſertim felicis recordationis Nicolai [x] iiij. ac piæ memoriæ Clementis [y] V. Romanorum Pōtificum ſuper intellectu & obſeruantia regulæ [z] ordinis fratrum Minorum, declarationes [a]

i Irreligioſa i. non religioſa, ut ſic prima ſyllaba priuatiue vel negatiue exponatur, arg. ff. de mil. l. miles, §. irreuerens, de iure parto l. r.

k Vana. i. extrinſecus oſtentatiua, uel io veritate non obſiſtens arg. extra de conſue. c. quanto.

l Superſtitioſa.] ex poni poteſt, i in obſeruan iis extrinſecis inutilis & ſuperuacua.

m Religio. quaſi religatio ſeu vinculatio.

Religio vnde dicitur.

n Suis. conceptib. quod eſt inf.

o Mauult.] i. plus vult vel prælegit: & ſume verbum, inhærere, quod eſt infra.

p Temere benedicit temere: quia nullus ſuæ prudētię vel conceptui inniti debet, iuxta uerbum ſapientis extra de conſti. c. ne initaris, nec i agēdis ſuo ſenſu uel uoluntate duci. 11. q. 3. ſummopere, extra de conſt. c. 1.

q Conſcientiæ. in hoc non bene necte recte informatæ, argu. extr. de temp. ord. ad aures, de ſimo. c. per tuas.

r Velamento. expoor, i. uelamine uel palliatiōe ſeu ſimulatione: alibi ſumit aliter illud verbum. C. de poſtu. l. velamento.

s Obedientiæ. ſic no regularem teneri ad ꝓſtandū obediētiā prælato ſuo. extra de temp. ord. c. ad aures ubi de hoc.

t Merito. quod nō eſt modicum, io. imo magnū, quia Deo gratū, cū melior ſit obediētia ꝗ uictima. extra de ma. & obe. illud, & ar. ad hoc ff. de re. mili. l. 2. § in bello. cum ibi no.

g Inducta ſcientia ſic forte dicta, quia a ſeipſis ipſam didicerunt, non a voce magiſtri. contra conſilium Hieronymi, 16. q. 1. r. ſi clericatus, in fi. quæ non ſecundum ſenſum proprium, ſed ſecundum patrum traditionem addiſcenda & docenda & ab eo & per eum qui eam a maioribus ſecundum ueritatē ſibi creditam ſeruat. 37. diſtinct. relatum, & arg. C. de excu. artificum l. 1. lib. 10. ff. de doo. l. Aquilius, aliter enim ſcientia adultera tradi & adipiſci dicitur, in prooem. digeſt. §. hoc autem tria.

h Nec dixerimus. q. d. de illorum malis hic dixiſſe ſufficiat, ut per hoc plura debent intelligi, ar. ff. ad Maced. l. 1. io corpore auth. quib. mo. na. effi. leg. §. & quidam col. 6. cum omnia eis Vel dicit ſe non dicere quod tamen dicit, ut alibi de reſt. ſpol. litteras. § nos autem. C. de epiſc. & cler. l. ſi quis non dicam.

u Prouide. repotatur ergo prudentia uel prouiſio, ſuæ conſcientiæ proprio cōceptu dimiſſo, ſuperioris ordinationem ordinabiliter ſequi, ut h. c., & arg. 24 q. vlt. c. quod autem mitius, 36. diſt. relatum.

Regula vnde dicitur.

x Nicolai iiij.] qui condidit decr. Exiit qui ſeminat. de verb. ſig. lib 6.

y Clementis v. qui condidit decr. Exiui de paradiſo. in eo ſuo compilatione ſuarum conſtitutionum:

z Regulæ.] dictæ quaſi regulantis quem in modo viuendi tam ſpiritualiter quam temporaliter, uel ad rectum quem ducentis, 3 diſtinct. c. canon. verb. regula.

a Declarationes. ex hoc collige Papam declaratione ſup. regula religionis poſſe facere: cū nō oīs regula rite dictata ab ipſo ſaltē p approbationē proceſſerit, extra de reli. do. c. ne nimia, & e. ti. c. religionū, lib. 6. & arg. in diſ. c. quis

ſalubriter [a] editas, ſolidas [b] quidem, & claras, & lucidas [c], multaque maturitate [d] digeſtas; noſtras Domino fauente indubias [e] ipſorum prædeceſſorum declarationibus declarationes adiungamus [f]: ſicque dies [g] † diei eructet verbum, & nox nocti ſcientiam manifeſtet neperperam paucorum [h] dicti ordinis fratrum (quod abſit) inſcitia, recta ipſum declarationum verba [i] conuertens [k] in deuium, illaq; [l] ſuis [m] eis [n] pro ſecto contraria [o] accommodans [p] ſenſibus, ingra [q] Deo, ſuperioribus [r] contumax, præfato [s] ordini detrahens odioſa [t] confratribus vnionem [u] ſcindens, ſi [x] valeat reddatur, ac graue in populos ſcandalum [y] allatura quin potius (vt noſtra vehementer flagitat [z] intentio) antedictis profugatis [a] incommodis [b], hæc ſancta Minorum fratrum religio, ad quam iamdudum (cum minor [c] nos gradus haberet [d]) dilectionis & deuotionis feruor

c q.... ſciat ad illũ põt & debet ſpectare declaratio vel interpretatio, ad quem pertinuit e inſtio. C de leg. l. vl. & de veteri iur. enucle l. 1. §. ne autem in fin. extra. de ſen. ex com. inter alia 11. q. 1. §. ex his, nec mirum, cum etiam ſuperlatiuealis fidei poſſit declarationem facere, 24 q. 1. quoties, & ex hac eſt fides, & patet in dec. cum inter nõnullos, vide de hoc dixi.

Papa põt ſuper articulis declarationem facere.

a Salubriter.] i. ad ſalutem animarum.

b Solidas.] i. firmas quę inconcuſſę ſeruãdæ ſunt donec per illum qui poteſt, in totum vel in partem fuerint reuocatæ arg. 40 d. c. omnis, & c. nouit 10. 25. q. 1. c. 1 & 2. in corpore auth. de admi. off. §. vlt. coll. 3. cum ſimilibus.

† Pſal. 18

c Lucidas. quia cõſtitutio principis dẽt eſſe clara, non obſcura 4 d. c. erit aũt lex. & non per ignotorum capciones, nec per cõpendioſa enigmata ſed per litteratũ conſequẽtiã eſt ſcribenda & exemplicanda, ar. C de veteri iu. l. 1. quod autem, et contra facientem pœna falſi l. cum habet, ut eodem titul. l. 2. §. eandem autem pœnam, alias eſt uerſus ſub §. hoc autem.

Cõſtõ principis qualiter ſcribenda eſt.

d Maturitate. cum qua & non cum leuitate vel præcipitatione facienda eſt conſtitutio principis. C. de legi. l. humanum, & in prœmio lib. 6 ſicut & ſententia proferenda, arg. C de ſent. ex breuiculo recitan. l. 2. 11. q. 3. c. ſummopere extra de re iud. paſtoralis. §. uerum. Clemen. 5.

e Indubiis.] i. indubitatas.

f Adiungamus.] alias adiungentes, hoc non incongruum nec inſolitum exiſtit, cum & omiſſum per anteceſſorem, per ſucceſſorem ſuppleri & induci frequẽtiſſime ſit reperium, arg. ff. de re iud. l. quæſitum, extra de reſer. e litteris.

g Dies diei.] verba ſunt pſalmographi prophetæ Dauid.

h Paucorum.] ſed quo dicit paucos, cũ multi eſſent fratres, iã quod ſequitur facientes? Rñdeo quod pauci dicunt reſpectu multo maioris numeri aliorum, 45. diſ. c. diſcipl na, vbi, 35 mi... hominum pauci dicuntur reſpectiue, ff. de vet. ſig. l. maiore. extra de cl. excom. mi. celatores, & ib. no.

i Verba ſuper quib. eſt quo recta ſunt & clara, nulla debet ſieri in obſcurum ędificatio ff. de leg. 3 ille. § cum in uerbis, & argum ff. de uerb. obl. l. continuus. §. cum ita.

K Conuertens in deuium.] i. peruerſum intellectum forte amplectentes declarationem verbum ipſorum mente circumuenta, contra iura ff. de leg. l. contra legem extra de de reg. iur. in c. certum eſt l. b 6. cum potius eſſet contrarium faciendum: ſi verba oſtenderent, ut mens ſinceram, C. de lib. præt. l. 3. ff. qui potant tal. ſore § ad aliud ſcrutepar l. adigere, §. quamuis, non extra de uerb. ſig. cap. intelligentia, et dicta l. contra legem.

l illaque declarationum verba.

m Suis, ſcilicet verba, accommodans ſenſibus, qua ſequuntur.

n Eis, ex poſitione ſ. ſenſibus: vel eis, ſcilicet verba declarationem conuertentibus in deuium.

o Contraria. maxime attenta verborum mente.

p Accommodans.] i. applicans vel inducens.

q Ingrata Deo. ſume uerbum, reddatur, quod eſt inf. & enumerat tres incommoda, quæ eſt ralitcientia proueniunt: & hoc eſt primum, & per hoc quod dicit, ingrate Deo, eſt penitus excludenda, argum. in corpore authent. vt non luxu contra naturã, in prin. coll. 6.

r Superioribus contumax.] Secundum incommodum, quod ex hoc etiam eſt tollenda, argum. 6. quę. 3. c. ſi autem nobis, & c. ſe 3. extra de maio. & obe. cap. 2. argum. ff. de re mil. l 3. §. bello & l miles. § irreuerens.

s Præfato ordini detrahens. Tertium incommodum & per hoc ſuam turpitudinem oſtendens. cum turpis ſit pars ſuo uniuerſo nõ cõgruẽs 8. diſ. c. quæ contra. & aliter viuere volens quam ſe habeãt mores eorum inter quos viuit. ſuſpicioſus aut intemperans, eſt, 41. diſtinctio c. quiſquis, 12. diſtinct. illa, & argumen extra de ſta. regu recolentes.

t Odioſa confratrib. Debuiſſet per mutuam conuerſationem affectuoſior & charior reddi, arg. C. de caſtren. pec. l. cum allegas, lib. 12. ff. eo tit. l ſi forte, 63. diſt. c. vota ciuium, & § principibus, extra de ele. ſunorum, §. multa.

u Vnionem ſcindens. Quintum, ex quo ſolo deteſtabilis eſt habenda, cum ſolum in congregatos in vnum ſpiritus ſanctus veniat, 24 q 1 §. ſi autem, & congregans in vnum aliquib. Deus in medio eorum eſſe dicitur, Matth. 18. 1. q. 1. cum ſcriptur. 18. quæſtio. 2. c. alienus. talem vnionem ſcindens, diabolo opera ſubminiſtrat tollens inter homines mutuam charitatem, ſine qua (etiam concurrentibus omnibus aliis bonis operib.) non eſt ſalus, teſte Apoſtolo, de pœniten. diſtinc. 2 cap. euidenter, & diſtin. 3. capit. ſi quis autem, & propheta clamante, Bonum & iucundum eſt habitare fratres in vnum

Salus nõ eſt ſine charitate.

x Si ualeat. i. creſcat ſeu ualere vel creſcere permittaſ, non n. debet intelligi, nec exponi hoc uerbũ, ualeat. i. de ſe teneat, cum certum ſit eam nõ tenere: ut pote mulꝭ in mala inducentem.

y Scandalum ſextum incommodum, & ob hoc intollerabilis eſt dicenda: illa n. quæ ſine peccato mortali omitti poſſunt, vel committi, ſunt ob vitandum ſcandalum omittenda, & etiam committenda: ad Corinth 8 extra de no ope. nun. ca. cum ex iniuncto. ad 12. diſtinct. cap. illa quia nihil eum ſcandalo, & cap de præcipue nihil 10. quæſtio 3. cauendum, 11 quaſ. 3. nolite.

Scandalũ eſt vitãdũ, & vide oino B. Tho. 2. 2. q. 53 art. 7. & 8.

z Flagitat.] i. deſideriat vel affectat.

a Profugatis.] procul. fugatis, ſiue pulſis.

b Incommodis.] quæ ſunt ſex, ut prædiat.

c Minor.] ſcil. ceci quam ſit Papalis, in quo hodie ſumus.

d Habereet. improprie videtur loqui textus: non enim gradus vel ſtatus (cum ſit quid inanimatum) dicitur habe-

Digitized by Google

habere perſonam: ſed perſona dicitur habere ſtatum, vel gradum, vel eſſe in illo, arg. 40 diſtinct. c. multi. & ff. de de decu. l. eos.

a Incanduit. id eſt incitauit, vel inflammauit.

b Seruitutis a ſeruiendo dictæ, & per iſtam ſimilitudinem appellat Imperator ſe ſeruum. C. de off. perfec. pretor. l. quos gratias. circa fi. l. colonæ & notarius ſeruus publicus dicitur, ff. de adopt. l. non aliter, inſt. eo ti. §. cum autem, & C. e. tit. l. 2.

c Iugum.] ſimile 12. diſt. c. in memoriam.

d Illius religionis,] ſcilicet fratrum Minorum.

e Interius.] quo ad animam & ſpiritualia.

f Exteriuſque. quo ad corpus & temporalia.

g Paſtoralis curiæ.] ſimile extr. de re iudic. paſtoralis. cle. cum ſimul multis.

h Augit. alias adigit, id eſt, adſtringit.

i Paternæ.] per ſimilitudinem loquitur: ſicut enim pij & boni patris eſt conſiliū ſalubre pro liberis capere, ff. de adult. l. nec in ea §. 1. ita debet eſſe præſidentis pro ſubditis deuotis in corpore authen. de mand. prin ci. §. quòd ſi delinquente in ſi coll. 3.

animo contrarius eſt quare multo nequior fore cenſetur, quam foret euidens inimicus, 93. diſt. c. ſi inimicus, & C. de don. l. data cum ibi no. quandoque autem præſtatur ad reuerendum & obediendum: & iſtud aliquando eſt permiſſum, vt eſt videre in oſculo quod præſtatur ſummo Pontifici in pede. l. C. de donat. & pro teſt. l. 1. li. 12. cū ibi not. quandoque verò præbetur ad deſignandum conſenſum, in malum, puta adulterium, vel fornicationem: & hoc iure damnatur. ff. de adul. l. quod ait lex, quandoq; ad ipſum deſignandum in bonum, puta coniugalem effectu, vel pacis traductionem, vel iniuriæ remiſſionem, & tunc eſt permiſſū, C. de do. inte. vir. & vxo. l. ſi a ſponſa. extra de ſpon. duo. c. s. 63. diſt. cum Hadrianus. inſtitu. de iniu. §. vlt. quandoq; etiam præbetur nedum ad inducendum conſenſum præſumptiuū ſed vt omnia finita eſſe pacis oſculo denotentur, de conſec. diſ. 1. cap. ſi epiſcopus & diſt. 2. cap. pacem. iuxta verbum prophetæ Iuſtitia & pax oſculatæ ſunt.

incanduit: nunc vero poſt ſuſceptum à nobis Apoſtolicæ ſeruitutis b iugum c, ad illius d religionis gubernationem, protectionem, defenſionemque interius e exteriuſque f propitiā paſtoralis g curiæ ſollicitudo nos angit h, paternæ i cogit prouidentiæ debitum k, ac internæ charitatis zelus accendit, quieta l pace gaudeat, ſancto proficiat otio m, in numero n ac merito o & quàm plurimum augeatur, blandeque p in redeuntium q filiorum ſuæ ſcilicet profeſſionis ruat oſcula r, mactet s vitulum, eorumque t liberis u & ſedula corruat in amplexus: profecto cum ipſius religionis odor x trahat, charitas attrahat, y ſcientia lucidet, z oratio mereatur, quę a in conualle lacrymarum huius ſcilicet mundi miſeria b, vel cordis contritione & humiliatione c puriſſima d aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit e, vt non ſolum in virtutē de virtute proficiat f, ſed in eiuſdem virtutibus permanens, g quaſi quibuſdam harum ad profectionem tendentibus h gradibus de die in diē facta i ſe melior aſcendat in alti, terrana deſpiciat k ac cæleſtia complectatur l, ſicque tandem diuino numine collocata in m patria,

k Debitum.] hoc dicit quia ſicut ad patrem carnalem ſpectat correctio filij in omni licita diſciplina. 39 diſ. c. legāt extra de ſimo licet Hely. C. de emēd. propin. quo. l. 1. ſic & pater ſpiritualis eſt ſubditū ob errorē corripere & increpare 45. diſt. c. 1. 23 q 4 forte ne ſanguis ſubditorum &c. extra de offi ord c. irrefragabili.

Pater filium corrigere debet.

l Quieta pace.] ad quam procurandum inter ſub ditos quicūq; præſidēs anhelare debet. in corpore auth ut differentes iudices. in princ. coll. 9. de de offi. præſi. l. congruit 5. q 2. c ſi primates, 23. q. 5 c. non iuſtia.

m Otio.] ſtatus ergo religionis dicitur eſſe in otio, ſcilicet quo ad meditationem ſollicitudinis temporalis, ut hic, & extra de regula licet § ſi uero.

n In numero.] ſcilicet perſonarum.

o Merito.] ſcilicet vitæ & virtutum. C. de ſta. & ima l. & virtutum.

p Blandeque.] quaſi dicat. non ſubdole, ſed cum animi ſynceritate, ſicut fecit Iudas oſculo filium hominis tradens.

q Redeuntium. ſcilicet ad nouitatem, & obedientiam ſuæ religionis, de quibus redeuntibus gaudere debent præſidentes ad inſtar Chriſti plus gaudentis ſuper vno peccatore pœnitentiam agendo, quàm ſupra actx iuſtis, qui non indigent pœnitentia, vt ſcribitur in Euāgelio, & legi 23. q. 4. § ex his & arg C. de hære. l. Manichæos ff. de remi. l. non omnes § vlt.

r Oſcula.] oſculum quandoque præſtatur ad decipiendum, ut fuit in Iuda proditore oſculo Chriſtū tradente: & tale oſculum omnino eſt prohibitum: immo meliora reputantur vulnera amici, quàm voluntaria oſcula inimici Prouer. 27 c 5 q 5. non omnis, & c. nō oſculatur. quā corpore oſculator eſſe videat, mētē tā &

Oſculū varia ex cauſis pſtat ut.

s Mactet vitulum.] ſcilicet Minorum religio in ſignum gaudij & lętitię de illorum regreſſu ad inſtar patris, qui de reuerſu filij aberrantis gaudens vitulum ſaginatum occidi fecit.

t Eorumque.] ſcilicet redeuntium.

u Liberis quaſi dicat ſpontanea & prona.

x Odor trahat. id eſt, inducat ſollicite.

y Charitas. attrahat. id eſt, non ſe reuocet, & inclinet

z Lucidet. id eſt, manifeſtet.

a Quę ſcilicet charitas.

b Miſeria. nota mundi miſeriam conuallem lacrymarum dicit, ut in antiphona beatæ virginis, Salue regina.

c Humiliatione. iuxta verbum prophetę, Cor contritum & humiliatum, &c.

d Puriſſima quaſi dicat non ficta, ab omni fictione & hypocriſi depurata, arg 28. q. 2. ex hic de pœn. diſt. 2. c. 1. vbi charitas.

e Diſpoſuit. quaſi per gradus.

f Proficiat. circa quod dicit propheta, & ambulabūt de virtute in virtutem. vnaquæque enim virtus quaſi quibuſdam gradibus augetur, de pœnit. diſtinctio. 2. cum ſanctam. & c charitas in quibuſdam.

g Permanens.] per inchoationem boni operis.

h Tendentibus gradibus. cum inchoata ad perfectū protrahitur.

i Facta ſe melior.] cum in eiuſdem bonæ operationis profectione & conſummatione ſolidatur de pœn. diſt. 2. cum ſanctam.

k Deſpiciat. per ſollicitudinis temporalium depoſitionem

l Complectatur. ſcilicet per contemplationem.

m In patria. ſcilicet cœleſti. omnipotens enim Deus

t Barth. rū a lectu proœ. Cle. ver ſalutem ad fi. dicit doctrinē pp excellentiā recipiēdi a Pontifice ad oſculum Quod ſibi ſtatū dicit An ge in l. 1. C. de ſen. paſ ſi verum dicat inquit Bart. Deus ſcit. & de effectu oſculi vide gl. s. quæ Be li. dicit centum manib. notandū ca. ſuper abbatia de oſ. de leg. & oſculum datū a ſponſa facit vt ſponſalitia aliquas, matrimonio nō ſecuto ſolū pro dimidia reuocetur. D. meus. § eſt & aliud tit. de dot. l. ſi a ſpōn. C. de do. ante nu. & de oſculo vide gl. 3. l. 1. ff. de extra. ord. crim. c. nec aliqua. 27. q. 1. Fon.

gra-

producta fructu falcem mittit, & meſſem ſuam deſecat, quia cum vnumquemque ad opera perfecta produxerit, temporalem vitam per ſuam mortis ſententiam incidit, vt gradum ſuum ad cæleſtia regna perducat dicto cap. cum ſanctam.

tanto[a] Deúm ſecundum huius ſanctæ aſcenſionis gradus cognoſcat apertus [b], quantò nunc in huius[c] peregrinationis anguſtijs illos[d] conſcenderit[e] altiores, nam ſecundum Dauid prophetam eximium, dum ſanctam Eccleſiam Deus ſuſcipier, in[f] eius gradibus, dignoſcetur[g]. Quapropter[h] tantis incommodis, tantiſque eiuſdem ordinis excitati periculis[i], ac ad[k] illa ſalubribus & opportunis per eiuſdem ſedis prouidentiam circunſpectam adhibendis ſummouenda, remedijs,[l] noſtræ ſolicitudinis ſtudium conuertentes, ad Dei laudem, beati Frãciſci præconium eiuſque præfati ordinis pacem, cõſolationemque fidelium[m], necnon minus cautis minuſque habentibus inobediendi, vel euagandi occaſionis ſubducendam materiam[n] ad trepidandum vbi timor non[o] aderat, ſcrupuloſam[p] caliginem[q] detergendam, eoſque ſuauiter[r] deducẽdos vt filios[s] ad ipſius religionis gremium velut matris[t]: Diligenti[u] ſuper his perſcrutatione, & matura deliberatione[x] præhabitis, de fratrum noſtrorum conſilio infraſcriptas declarationes, commiſſiones, ordinationes, & præcepta, quæ inferius inſeruntur, duximus adiungenda.

In primis cum dicatur in regula: quòd illi qui promiſerunt obedientiam[y], habeant[z] vnam tunicam cum caputio, & aliam ſine caputio, qui habere voluerint.[a]

Item quòd fratres omnes veſtimentis vilibus[b] induantur; & ſuper prædictorum[c] verborum ſenſu à præfatis prædeceſſoribus noſtris Nicolao & Clemente declarationes (vt præmittitur) limpidæ[d] emanarunt: dictuſque Clemens hu-

a Tanto. id eſt, in tantum apertius, quod eſt infra.

b Apertus. In virtutum quippe noſtrarũ gradibus Deus aſcendere dicitur: quia in tãto nobis ſubmiſſior oſtenditur, quanto noſter animus a reb. infimis ſeparatur dicto c. cum ſanctam, in fine.

c Huius peregrinationis. ſcilicet vitæ temporalis.

d Illos.] ſcilicet gradus.

e Conſcenderit. ſcilicet per contemplationem, & bonorum operum perfectionem.

f In eius. ſcilicet Eccleſiæ.

g Dignoſcetur.] ſcilicet Dominus vel ſ eius gloria: quia eius gloria per illius incrementa declarat, quanto enim ſancta Eccleſia aſcendendo proficit, tantũ Deus omnibus hominibus ex eius virtute innoteſcit, vt d. c. cum ſanctam. in prin. legitur.

a vide B. Th. p. 2. 1. 18. ar. 5.

h Quapropter. Secunda pars.

i Periculis. quæ colliguntur ex parte præcedenti.

K Ad illa. ſcilicet, incommoda & periculaſa lem mouẽda, quod eſt infra.

l Remediis quia quę medicamenta morbis exhibent, hæc iura negotiis, in corpore auth hæc cõſtitutio innouat, coll. 8. & nouis morbis, &c. extra de iuram. cal. cæterum.

m Fidelium inter quos per prædicta incommoda ſcandalum generabatur, vt in parte præcedenti.

n Materiam. Nota tollendum fore omnem modum & occaſionem mali, ad hoc extra, ne clerici vel monachi ca. pit. vt periculoſa, lib. 6. & per contrarium opportunitas ad bonum ſubminiſtranda eſt, de elec. cum eo co. libro 6. iuxta illud. Da ſapienti occaſionem, & ſapientior erit. 23. q. 5. cap. vides, de hoc latius dixi in ca. Execrabilis in gl. ſi habes

Pſal. 13.

o Non aderat. vt in pſalmo, & argum extra de ſimo. per tuas 2. no. de offi deleg. paſtoralis, §. quia vero.

p Scrupuloſam. ſimile de ſimo. per tuas 2.

q Caliginem. id eſt mentis obfuſcationem, ſimile de hęre c. noſtentes. Clem.

r Suauiter ſupra dixerat, blande, in parte præcedenti, & hoc dicit quia leuiter caſtigatus, de facili reuerentiã exhibet caſtigantis aſperitatis nimiæ autem, &c 45 diſt. cu u beatus, ff. ad leg. Aquil. l. præceptoris.

s Vt filios.] dic vt dixi in parte præcedenti in verbo paternæ.

t Matris conſuetæ filio miſereri, argumen. ff. de adulter. l. nec in ea. §. vlt. & q; ſalſo tuto. auth. ſalius, §. Iulianus, de re milit. l. milites, §. deſertionem, in corpore, authen. vt ſine prohi. ma. §. 1. & colla. 7. extra de præſumptio. afferto, cum ſimilibus.

u Diligenti.] ſimile. C. ne fil. pro patre. aut habita.

x Matura deliberatione. hoc dicit, quia ſapientis eſt deliberate agere, in corpore auth. de app. §. ſancimus. coll. 4. 11. q. 3. c. ſummopere, nam quæ conſilio recte geruntur, iure meritoque & effectu ſimitate nituntur. C. de repud. 3.

y Obedientiam. ſubaudi caſtitatẽ, & propriũ carentiam, hæc enim dicuntur eſſe religionis eſſe ſubſtantia. ſia extra de ſtatu mona. cum ad monaſterium, §. vlt.

Vota tria ſũt de religionis ſubſtantia.

z Habeant.] non intelligas quod habeãt abſq; omni iure vivendi, cum ſimplex vſus abſque omni iure nõ recipitur: nec dele ſit poſſiones: vt in decret. ad conditorem, & cap. cum inter non nullos.

a Voluerint.] illas ergo habere meræ voluntatis eſt, arg. ff. de iudic. l. non quicquid C. quomodo & quando iud. l. 1. in hiã ergo fratribus Minoribus velle liberum, relinquitur, ſicut, & velle cibo & potu renui, & hoc ideo, quia ſine iſtis vita humana ſuſtentari non poteſt, ff. de alimen. legat. l. legatis, de verborum ſignificationib. l. verbo victus, 1. q. 3. ſi quis obiecit, ſicut & quo ad alia velle habere dicuntur, 12. quæſt. 4. c. monachum, extra de regula licet. & ibi ratio de hoc redditur, & 19. quæſt. 2. cap. duæ ſunt, alias enim regulariter velle vel nolle habere non dicitur de elec. ſi religioſus, de teſt. c. 2. de ſepult. c. vlt. lib. 6. 16. q. 1. non dicatis.

Religioſi an velle & nolle habeat.

b Vilibus. hoc per regulam, cauſa ducendæ humilitatis inſtitutum fuit nam & clerici ſæculares in veſtibus ac calceamentis decorem quærere non debent, 4. diſtinc cap. clericus, extra de vita. & honeſta. clerico. cap. clerici. 20. quæſt 4. in ſum. & cap. 1. ſicut nec in cantando lenitatem vocum, 92. diſtinc. cap. cantantes, & cap. in ſancta, ornatus enim extrinſecus frequenter quem ad voluptatem & elationem inducit: iuxta id in compoſitio corporis incompoſitionem indicat mentis 41. diſt. cap. vlt.

Clerici in veſtimentis decorẽ quęrere non debẽt.

c Prædictorum verborum. veſtimentis vilibus.

d Limpidæ.] id eſt, claræ, non obſcuræ, ſed dilucidæ.

Iudiciū eſt æquiuocum

a Iudicium. id eſt, determinationem, & declarationem: vel propriè poteſt ſumi: quia ſuper hoc iſti qui ſequuntur per dect. Cle. 5. videntur iudices conſtituti: aliter autem alibi ſumitur hoc verbum iudicium, ſuper quo vide quod no. inſtit. quibus non eſt permiſ. fac. teſt. §. præterea.

p Diſcrepatent.] in hoc contra mores aliorum geſta ſunt pro morum illorum diuerſitate vitanda tanquam turpia reputata 8 d. c. quod contra mores, & adde quod dixi in parte præcedenti, in verbo, detrahens.

q Nec eos. ſcilicet habitus.

ius vilitatis iudicium a miniſtris, cuſtodibus, ſeu guardianis ordinis prædicti duxerit committendum b, eorum ſuper c hoc conſcientias onerando d: nec e ob hoc in quibuſdam f ex fratribus antedicti ordinis volentibus plus g ſapere, quam oportet ſapere, nouarum adinuentiones ambiguitatum ceſſauere quàmplurimæ, vel non omnino non vetuſtarum explicatio quæſtionum h tam videlicet ſuper longitudine, & latitudine, quam groſſitie & ſubtilitate, forma, & figura veſtimentorum i ipſorum: quinimo adeo huiuſmodi adinuentiones, & quæſtiones propria excreuere licentia, k vt ex eiſdem Fratribus aliqui habitus propterea l curtos, ſtrictos m, inuſitatos, & ſqualidos n, nouitate o plenos, ac diffidij non ignaros, cum à communitate ordinis diſcreparent p, aſſumerent, nec eos q ad miniſtrorum, cuſtodum, Guardianorum eorum mandatum requiſiti deponerent r; nec alios prout eiuſdem ordinis communitas deferebat habitus, iuxta eorundem miniſtrorum, cuſtodum, & Guardianorũ arbitrium, ducerent reſumendo s dicentes in t hoc eorundem prælatorum ſuorum non u parendum fore arbitrio; cum & ſuum x ſic y deſpectum z regularem a & cruciformem b aſſererent, cæterorum c vero ſuperfluum d habitum irregularemque e cenſerent: Nec huic eorum opinioni f præfati Clementis declarationẽ ſępius repetitam g obeſſe: Nam licet miniſtris, cuſtoſtibus, & Guardianis præfatis veſtium vilitatis detur in illa h iudicium i, tamen inibi k conſquenter adiungitur: ita tamen quòd vilitatem in veſtibus ſeruent l:

b Commitendum.] vt in decte. Exiui §. præterea, com in regula.

c Super hoc.] quę veſtimenta vilia vel nõ reputentur.

d Onerãdo] piculo ſum eſt illud onus ſi contra faciat cũ ex hoc peccatũ mortale incurrat, 28. q. 1. ex his extra de reſt. ſpo. literas. porro. ſimile hẽs alibi vbi habetis aliquid facere, conſcientia oneratur, extr. de hæret. c. ſtatutom. §. vl. lib. 6. de ſepul. dudum, §. verum, de religi. do. c. a. §. vt autem de iure pat. c. l. §. præcipimus, Cle 5. extra de iureiur ca. mulierũ.

e Nec ob. hoc.] ſ. quod Papa Clemens veſtimẽtorum vilitatem illorum duxit iudicio omittendam.

f In quibuſdam.] hoc dicit quia illi reſpectu aliorũ pauci erãt (vt dixi in parte præcedẽti in verbo paucorum.

g Plus ſapere.] hoc eſt cõtra doctrinam Apoſtoli ad Romanos. 12. c. de pęni. diſ. 3. c. adhuc inſtant. extra de renun. c 1. lib. 6.

h Quæſtionum.] ad quas decidendas fuit opus declarationibus, quæ ĩ. ſubijciuntur.

r Depone &c.] ſuam inobedientiã oſtendentes. arg. de temp. ord. c ad autes, de of ſi ord quanto.

s Reſumendos. quã tamen facere tenebantur, argu. ext. de vita & hon. cle. cap. Deus qui.

t In hoc.] ſ. deponendo habitus quos portabant, & in reſũmendo communes habitus aliorum.

u Non parẽdum fore. & hoc male dicebat, cũ precepto ſuperioris de ſe illo, vel ſaltẽ de quo eſt dubiũ, ſit obtẽperandũ, 23. q. 1. c. qui culpat, no. de tẽp. or. cũ ad autes, & de hocſ. de reg iu. l. factũ a iudice, & extra de reg. iu. c. quod quis mã dato, lib 6. & ibi etiã de hoc dixi.

t Circa hoc dictũ cõſule theologos & v. de B. Th. a 2. q. 104 ar. 5

x Et ſuum. ſ. habitum.

y Sic. ſ. curtum, & ſtrictum.

z Deſpectum.] per hoc forte dicẽtes ipſum magis humilẽ reputandum.

a Regularem. i. regulę (ſecundũ eos) conuenientem.

b Cruciformem.] i. cruci conformem, quæ conſiſtit ex ſtipite in longum porrecto, & brachio in tranſuerſum extenſo: ſic dicebant de habitu ſuo cuius longitudinem ſtipiti crucis, & ipſi habitus manicas extenſas, brachio in tranſuerſo ſtipitis extenſo forte comparabant.

i Veſtimẽtorum.] i. qualis longitudinis, latitudinis, groſſitiei, ſubtilitatis, formæ & figuræ deberent eſſe veſtimenta: quinimmo ad expoſitionem huius verbi vide quod no. Guil. de reſcr. ibi. lib 6.

k Licentia.] ſ. fratrum.

l Propterea.] ſ. quod dicebant ſe debere indui vilibus veſtimentis.

m Strictos.] & ſic vilitatem veſtimentorum credebant referendam ẽt ad curioſitatem ſtructuram, ſqualiditatem ipſorum.

n Squalidos.] exponi põt hoc verbum, i. viles vel triſtitiam indicantes, arguo. en. ff. de inſtr. l. veſtem, & l. item apud §. hæc autem fere, vbi ſimile verbum reperies.

o Nouitate plenos.] in hoc iſti fratres male attendebant quod ſcribit, in rebus nouis conſtituendis euidens dẽt eſſe vtilitas, ut diſcedatur ab eo quod diu æquum viſum eſt: & ideo reprehenſione digni fuerunt. 11. diſt. c. quis neſciat. no. extra de conſuetudi. cum conſuetudinis.

c Cæterum.] ſecundum communitatem ordinis faciendam.

d Superfluum.] propter longitudinem.

e Irregularemque.] i. non ſic regulæ conuenientem ſicut ſuum.

f Opinioni.] ſupple quod, ſuum habitum deponere, & aliorum habitum ſuorum ſuperiorum arbitrio habere tenerent.

g Repetitam. ſ. in parte præcedenti, & in iſto, & d. c. Exiui de paradiſo, § præterea.

h In illa. ſ. declaratione Clementis.

i Iudicium. expone ut ſ. in ſimili uerbo, iudicium.

k Inibi. ſ. in ipſa declaratione Clementis.

l Seruent. p quod uidel aſ eis, qin præmiſſis ſuperiorum ſuorum ſtare iudicio minime tenebant, quaſi aliorum habitum non reputarẽt uilem, ſed irregularem & ſuperfluum, ut ſ. ſed in hoc uerbo, declarationis Clementis conuertebantur in deuium, ut prima parte dicitur

quare

quare eorum intellectus hic reprimitur, vt in parte ſequenti traditur.

a Præſertim. id eſt, maxime, ſimile de foro comp. ſi diligenti.

b Prædictis Nicolai, ſcilicet tertii, alias quarti, in decre. Exiit. de verb. ſignif. lib. 6.

y Ex fratribus noſtris ſ. Cardinalibus.

z Deputatis. i. auditoribus.

a In prædictis. i. in veſtibus dimittendis, quæ probant & in reaſſumendis, quæ offerebantur eiſdem.

b Pluries repetita.] ad maiorem forte indaginem, & examinationem, ar. 35. q. 9. graue, 30. q. 5. iudicante, e. ii de hd iuſte eum Ioannes, § verum C. de eden. l. 2 in prin.

præſertim a cum & in declaratione prædicti b Nicolai dicatur, quòd ſemper c in eiſdem fratribus d & eorum actibus paupertas ſancti reluceat e, prout ipſis f ex eorum g regula inuenitur indicta: ac conſtitutionibus eiuſdem ordinis generalibus caueatur (vt h aſſerunt) quod in omnibus i, quę ad habitum fratrum ſpectant, reluceat ſemper aſperitas, vilitas, & paupertas k: vnde cum nec paupertatis vel vilitatis oblatæ per miniſtros, cuſtodes, & guardianos veſtes exiſterent l, nec ipſorum ſuperiorum ordinis ſui in deponendo veſtes, quas m gererent, nec in reaſſumendo, quas n darent, ſequi iudicium vllatenus tenebantur o † generali p miniſtro, & cæteris fratribus, qui pro communitate eiuſdem ordinis aderant q ſuis rationibus (quas breuitatis r cauſa omittimus) contrarium aſſerentibus ex s aduerſo, prout hæc & alia hinc inde coram nobis & eiſdem fratribus t noſtris ſcripto u lecta, verboque fuere propoſita x, ac etiam coram aliquibus ex fratribus y noſtris prædictis ſuper hoc deputatis z à nobis præſertim per aliquos ex fratribus dicti ordinis, qui in prædictis a communitatibus aduerſabantur eiſdem, fuerunt plùries b repetita.

Quocirca c nos ſerioſius rationibus d prædictis auditis, & e alijs illiſque f plenius g intellectis h, volentes perpetuum præfato finem date negotio, de prædictorum i fratrum noſtrorum conſilio declaramus & dicimus quòd cum (ſicut prætangitur k) dicetur in regula, quòd Fratres omnes veſtimentis vilibus induantur, & cum vilitatem, huiuſmodi veſtium tam habitus, quàm interiorum tunicarum illam præfatus Clemens intelligi debere decreuerit l, quæ ſecundum conſuetudinem m vel conditionem n patriæ debeat (quantum ad colorem panni & pretium) o vilitas merito reputari, atque conſequenter huius vilitatis iudicium Miniſtris, Cuſtodibus ſeu Guardianis prædictis (ipſorū ſuper hoc

c Semper. id eſt omni tempore.

d Fratribus. ſ. Minoribus.

e Reluceat. quā non relucere dicebāt in habitibus aliorum.

f Ipſis. ſcilicet, fratribus.

g Eorum ſ. fratrum minorum.

h Vt aſſerunt ſi vere ꝙ ſequitur dicebāt aliquem colorē habere videbantur, qui tamen eis nō ſufficit, vt inf. §. prox ſequitur.

i In omnib. hoc verbum ſic vniuerſale, & indefinitum, ei ſic dicendi occaſionem aliqualem dare videbatur, quæ nec eis proficit, vt §. proxi.

k Et paupertas volentes per hoc forte dicere, ꝙ talis vilitas, & paupertas nō denotatur in breuitate & ſtrictura habitus, quem portabant.

l Exiſterent. ſecundum illorum intentionem.

m Quas gererent.] ſcilicet curtas & ſtrictas.

n Quas darent. ſ. lōgas & ſuperfluas ſecundum eos.

o Tenebantur. fundantes ſe in quibuſdam verbis regulæ, & in quibuſdā gñalib. conſtitutionib. ordinis quas allegabant, vt ſup.

p Generali miniſtro ſcilicet ordinis Minorum.

q Aderant. i. præſentes erant.

† Forte legendū vſquā nō obtēperādū qñ ſequeretur inconueniens (ꝙ ipſi ſecutarum putabāt) ſel e. ſi qñ. de reſcri. l. ad Ro. in l. ſi vero § d viro. in 7. fallere ff. ſolu. mat. hic euitet inconueniens reſtringitur gñalitas l. 2. C. de nox. ac Bar. in l. oēs, 6. q. principali ff. de iuſ. & i. Pan. c. olim a. col. de maior. & obed. Font.

c Quocirca.] Tertia pars.

d Rationibus prædictis.] ſcilicet in prox. §. hincinde allegatis.

e Et alijs. ſ. de nouo propoſitis.

f Illiſque. tam primo quam ſubſequenter propoſitis.

g Plenius id eſt, plene, vel plenius quā ante.

h Intellectis per hoc collige habentem iudicare prius debere iura, & rōnes partiū cū diligentia rimari & intelligere, non ſe in ferēda ſnia præcipitare, C. de ſen. ex bre. ui. rec. l. 2. & 11. q. 3. in immoperi, ex. de dolo & contu. olim, cum ibi no. de re iu. paſtoralis, §. verum, Cle § vbi de hoc dixi. Prout enim hic Papa fecit, cæteri eius exemplo docti facere debent, quia docti viri & cautela & c 8. d. e legitur, & ar. extra de re. iu. in cautis, C. de legi. l. vlt.

Iudex ſniam laturus multa rimari dēt

i De prædictorum.] ſub hac clauſula dic vt no. in dec. Exiui. bi.

k Prætangitur.] in §. quapropter.

l Decreuerit.] in dicta decr. Exiui. in §. pręterea.

m Conſuetudinem vt patet quam qualibet patria & prouincia gaudet in ſuo ſenſu, ſecundum Hieronym 86. diſt. venā, extra de ſepultu certificari, argument. de adminiſtrat. tutor. l. ſine hærede, §. Lucius, ff de legib l. 6 ſeruus, plurium, §. vltimo, quod vi aut clam, l. prohibere, §. ſi præſes.

n Conditionem. i. qualitatem, ſimile, ff de vſu. l. ſed & ſi quidem, § 1.

o Pretium quod iuxta conſuetudinem menſurarū regionis & qualitatem eiuſdem, ipſius vile & non vile reputatur, vt hic, & probatur in corpore auth. de col. in prin. coll. 9 & in 10. col de pace tenend § poſt natale, de contrah. emp. l. Imperatores, de eo quod certo loco Lideo, ad leg. Falc. l. pret. a §. vlt.

r Breuitatis cauſa Nota iuxta id ꝙ dici conſueuit: gaudent breuitate moderni, ad hoc, ff l. Aquil ita vulneratur, §. æſtimatio.

ſ Ex aduerſo.] ſcilicet illos ſequi debere ſuperiorum ſuorum iudicium in deponendo veſtes, quas portabant, & in reaſſumendo illas quas illis offerebant.

t Eiſdem fratribus noſtris. ſ. Cardinalibus.

u Scripto. id eſt in ſcriptis,

Breuitas amatur.

x Propoſita & ſic per aſſertionem partium cauſę merita fuerunt pandita, C. ſi per vim vel alio modo, l. vlt. extra, de in integ. reſtit. c. tum ex literis, § proſpexim.

a Duze-

a Duxerit committendum. quia ad omnes regiones non poterat certus pretii numerus aſſignari, vt d. § præterea.

b Continetur & patet dicta decreta. Exiui. §. præterea, cum in regula.

r In prædictis ſuper prox. declaratis.

s Similibus. arbitrarie conſideratis, cum non ſint ipſa ſimilia omnia in iure expreſſa, vt infra ſequitur, arg. ad hoc extra de offic. deleg. de cauſis, ff de leg. j ſi domus. §. in pecunia.

conſcientias onerando † (duxerit a committendum, prout in eiuſdem Clementis litteris ſuper hoc confectis plenius continetur b: In eorundem Miniſtrorum Cuſtodum, ſeu Guardianorum eodem modo iudicio eſt relictum: Noſque nihilominus præfatorum Miniſtrorum Cuſtodum & Guardianorum iudicio præſentium auctoritate c committimus determinare, videlicet, arbitrari, atque præcipere cuius longitudinis, & latitudinis, groſſitiei, & ſubtilitatis d, formæ ſiue figuræ atque ſimilium e accidentium eſſe debeant tam habitus, ipſorumque f caputia g, quam interiores tunicę, quibus h fratres omnes Minores dicti ordinis induuntur, ac inſuper cuius quantæque k vilitatis indui eos ipſis veſtimentis oporteat, & l an in veſtimentis huiuſmodi ſecundum regulam, & declarationes eorundem prædeceſſorum noſtrorum & præfatas ordinis conſtitutiones, reluceat m aſperitas, vilitas, & paupertas: vtrumne quantum n ad colorem, vilitatem, paupertatem quoque ac cœtera accidentia ſupradicta, Fratres veſtimentis induantur, vt debent: ſuper quibus o eorundem Miniſtrorum, Cuſtodum, & Guradianorū conſcientias oneramus p: Statuentes & diſtricte præcipiendo mandantes q, quòd in prædictis r & his ſimilibus s eorum t arbitrium determinationem ſiue iudicium, Generalis quidem in u totius ordinis, Prouincialium vero in prouinciarum Miniſtrorum ac Cuſtodum, & Guardianorum adminiſtrationibus, Cuſtodijs, ac Guardianijs ſiue conſimilibus ordinis memorati cōmiſſis eiſdem x, Fratres omnes & ſinguli ſequi omnimode z, illiſque parere a per omnia b tenentur. c Ac inſuper quòd illorū d ſequendo arbitrium e determinationem ſiue iudicium f, illiſque g parendo, h nec i ſint nec dici k poſſint, vel debeant, nec ipſi ſe ipſos autument, ſuæ regulæ vel conſtitutionum l preſentis in præmiſſis obedire ſuis ſuperioribus ſint adſtricti eis parendo, non videntur eſſe in dolo vel in culpa, cum habuerint parere neceſſe, ff. de reg. iur. l. non videtur, § qui iuſſu, de aqua plu. arcend. l. quamquam, cum ſim. & quia canonis huius auctoritate præceptiua talis obedientia præſtatur, quę a peccato obtemperantem excuſat, 23 q. 5 cap qui peccat, 33 qū. vlt. noluit, C. de adult. Gracchus, alias diceretur quod per hanc conſtitutionem obtemperantibus laqueus iniiceretur, contra iura, 27 q. j c. 1 cap. de viduis, & eius auctoritate, l. ſi eſſent circumſcripti, contra l. 1. C. de his qui veni, ę ætatem impetr.

c Auctoritate committimus.] Videtur ergo iſti ſuper hoc iudices ordinarij dati a lege, vel ſaltē a principe, a quib. quis fortiri dr̄ ordinariā iuriſdictionem, argu. 2. q. 6 quod arbitris, ff de iuriſd. om. iud. l. & quia, ool. ext. ne prę͂la vic. ſuas, cap. 2. potiſſime cū hic nō cōſtituatur ſup hoc delegatus ſicut alibi extra de off. ord. irre fragabili, § cæterum de hæret. ad abolendam, § vlt.

† Vide hic q̄ ego notaui i c. ſtatutum l. §. aſſeſſorem ſup gl relio-quat, de teſtam. li. 6. Fōt.

d Subtilitatis.] & tenuitatis vel leuitatis quo ad bonitatem intrinſecam.

e Similium accidentium. puta ad colorem magis, vel minus nigrū vel brunū.

f Ipſorumque. ſ. fratrum.

g Caputia.] cuius quantitatis vel formæ exiſtant.

h Quibus, ſcilicet, habitibus, caputiis, & tunicis.

i Cuius. id eſt, qualis, quoad pretium.

k Quantæque. quoad groſſitiem vel ſubtilitatem.

l Et an. repete eorum iudicio eſt relictum.

m Reluceat.] in tali relucentia aſperitatis & vilitatis innitebantur, a ſua cōmunitate diſcrepantes, vt ſupra proxi. §. quæ cōtra eos hic ſuperiorum iudicio eſt commiſſa.

n Quantum ad colorem. in hoc & ſequētibus illi innitebantur, ſed nec ipſis iuuantur, vt ſequitur.

o Super quibus.] a verſu eorundem, hucuſque expreſſis.

p Oneramus. hic dic vt dixi ſupra proxi. § in verbo, onerando.

q Mandantes. contra tale mandatum præceptiuum veniens, peccat mortaliter, argu. 24 qū. 1. quod præcipitur extra de verb. ſign. l. in his de maior. & obed. c. ſi quis, qui fil. ſint leg. per venerabilem. §. rationibus, ad ſi. ff. de re mil. §. in bello no. Hoſt. de vit. ord. c. inter cætera, §. vlt. de treug. & pac. c. 1. & Bet. de off. ord. ea quæ, & dixi de ætat. & qual. c. 1 Cle. 5.

Peccat mortaliter q̄ venis cōtra mādatū, p̄cep tiuum Papę.

t Forum.] ſ. miniſtrorum, & aliorum ſup. & inf. nominatorum.

u In totius ordinis.] adminiſtrationibus, quod eſt inf.

x Eiſdem ſ. Generali, Prouinciali, Miniſtris, Cuſtodib. Guardianis.

y Omnes vt ſingulariter ſi, vt differat a verbo ſequentu.

z Omnimode. q. d. ex cuſationib. ſup. expreſſis & alijs quibuſcunque friuolis reiectis.

a Parere. i. obedire, vel obtemperare.

b Per omnia. intellige licita, in aliis. n. magis Deo, quam hoī parēdum eſt, 10 q. 3 quirre ſiſtit, & c. Iulianus, & c. ſi dominus, & cap. non ſemper.

c Tenentur. hoc verbum neceſſitatē parendi videtur imponere, vt dixi in dect. execrabilis.

d Illorum ſ. miniſtrorum & aliorum, ſup. nominatorum.

e Arbitrium. id eſt voluntatem vel ordinationem, arg. ff de verb. obl. l. ſi q. in arbitrū, C. de contrah. empt. l. vlt.

f Iudicium. expone, vt ſupra.

g Illis. ſcilicet miniſtris & aliis.

h Parendo. id eſt, obediendo.

i Nec ſint. ſ. quo ad rei veritatem.

k Nec dici poſſint.] quoad vulgi opinionem.

l Conſtitutionū tranſgreſſores nec mirum cum omnino ex præcepto conſtitutionis

† Nota hic expreſſum q̄ cui competit cognoſcere de principali cōpetit ei cognuſcere de ijs quæ cōſequenter accedūt. vide gl. ſi. inf eod. in extrau. ad cōditorē Fon.

a Mamme

Digitized by Google

ſui ordinis trangreſſores maxime a, cum nec expreſſe vel determinate in prædicta Fratrum Minorum dicatur regula, vel declarationibus antedictis, quantæ longitudinis, quantæ latitudinis, quantæ groſſitiei vel ſubtilitatis, qualis formæ qualis ve ſi uræ huiuſmodi debeant b eſſe veſtes, ſicut nec qualis quantæque vilitatis eas eſſe oporteat exprimitur in eadem: ſicque quodammodo eadem vrgente neceſſitate, æquitate non c impari, vero ſenſu, vero id regulæ ſuadentibus intellectu, eiuſdem Clementis inhærentes veſtigijs, præfatorum Miniſtrorum, Cuſtodum, & Guardianorum in d prædictis horumque ſimilibus fore iudicium declarare compellimur e, illaque f eis, (vt prædicitur) committere inuitamur h: Non enim particularium omnium certa poteſt dari ſcientia i, neque eorum (cum infinita k ſint) contingit l fieri diſciplinam m, non ars, non regula circumſtantias ſingulas accideantaque cuncta complectitur n: habent in o illis minores maioribus p obſequi q, illiſque intendere r, non in certis s ſolum, verum etiam in dubijs t, & in certis præſunt u antiquis, quibus x obediant, præſunt re-

a Maxime.] proprie intelligas iſtud aduerbium: nam idem eſſet, ſi in regula, vel conſtitutionibus ordinis, vel declarationibus, aliis eſſent expreſſa quæ ſequuntur; nam & contra illa præcepta huius conſtitutionis parendum eſt, & pareri poteſt abſque aliqua tranſgreſſione extra de vo. c. nō eſt vot. cum tales obſeruantias poſſit Papa nedum declarare, immo & penitus tollere, etiam publice totum Minorum ordinē ſubmouere, cum abſque approbatione procedit, non ſunt de ſacra. non ſte e presbyter, non ergo in rum obtemperaturi nec ſunt, nec dici poſſunt, nec ſe ſentire debēt tranſgreſſores: alias videretur de poteſtate Papæ, nō ſine periculo dubitare, 15 diſt. ca. ſancta Romana, ver. item opuſcula beati Leonis, 19 d ca. nulli fas. & arg. C. de legi. l. vlt.

b Debent eſſe. tranſgreſſionis igitur vis nota ceſſat, ſi obtemperetur in his quæ regula vel conſtitutione ordinis nullatenus interdicunt, cum & ſi interdicerēt, idē eſſet, vt ſup. gl. prox.

c Non impari. quaſi dicat, immo pari, vt ſic de ſimilibus ad ſimilia ex æquitatis ſimilitudine in agibilibus procedatur C. de cōſtitu. pecu. l. vltim iuxta de conuer. vi. cum dilecta, cum ſimil.

d In prædictis ſ. in longitudine, groſſitie, ſubtilitate, forma veſtium vel figura.

e Compellimur. hoc intellige inquantum digna vox cenſetur principis ſe alligatum legibus profiteri, C. de legi. l. digna. ob cauſarum neceſſitatem executionis officij paſtoralis, arg. in proœ. C. in princ iuncta l. vlt. ff. de ſepara. bon. alias præcise compulſio nulla tibi fieri poteſt, cum ſis lege humana ſolutus, ff de leg l. princeps nec ſua ſedes a quoquam iudicari poteſt, 21 diſt. cap. nec autem.

f Illaque. ſcilicet quantæ longitudinis, &c. vt ſupra legitur.

g Eis. ſ. miniſtris, & alijs ſuo nominatis, & dic eis, i. eorum arbitrio vel iudicio.

h Inuitamur. id eſt inducimur.

i Scientia. iuxta hoc ſcribit lex: non poſſunt omnes articuli aut legibus, aut ſigillatim conſtitutionibus comprehendi, ff. de leg l. non poſſunt, ex cuius mente ſumptum videtur quod hic dicitur: natura enim introductū eſt, vt ſint plura negotia quam vocabula, ff. de præſcrip. verb l. natura.

Negotia plura ſunt quā vocabula.

k Infinita ſunt ſ. particularia: natura. n. quotidie nouas deproperat edere formas, vt in auth. quæ ſunt prima cauſa beneficij amittendi, §. prædictis, C. de veteri iur. enuc. §. ſed quia diuinæ, in proœ lib 6.

Et potes colligere quod de his, quæ de ſe infinita ſunt, certa lex non poteſt conſtitui: rerum enim lex de ſe hēat eſſe certa ff de iur. & fac. ig. no. l. in omni, 4. diſt. erit autem, habentque principium & finem, vt in proœmio Digeſtorum § ſed quia ſolum, in fi. mentio de hoc quod

Lex de infinitis conſtitui non pōt.

infinitum eſt & ſic incertum, non conſtituitur, nec infinitatem amplectitur C. de ſacroſan. eccleſ. l. vlt extra de reſcrip. c. cum in multis, lib. 6 Quod intellige iuxta talem breuem diſtinctionem: quia aut agitur de actib. concernentibus ſalutem animæ, puta laudare Deum, & ſimilia: & tunc infinitas probatur, 22. diſt. ſacroſanc. 36. diſt. c. ſi quid vult. C. de ſum. tri. inter claras, in fi. de off. p̄ſ. pro. l. quas gratias, aut de aliis, & tunc aut de inducētib. exceptionē: quo caſu infinitas approbatur ff. de exce. do. l. pluſe §. fi. C. de excep. l. ſi pactum, ſuſ. eo. ti. §. appellatur. aut de inducentib. obligationem, quo caſu aut verba obligationis ſunt de ſui natura limitata infinita. emſa pientia. & tunc infinitas approbatur, de vſufru. leg l. cum qui dam, & l. cū ad hoc, de adem l. poſtulatus. aut non ſunt de ſe infinitatem ſapientia: ſi quidem certaē de obligatione noui ter inducenda, tūc infinitas reprobat, ff. de pa[illegible] intelli. l qui bona, § vlt. & idem ſi tractetur de obligatione prius inducta poſt ampliandæ etiam ſi verba obligationis ſint de ſe flexibilia ad finitatem vel infinitatem, ff. de legat. 3. l. fideicommiſſa, § ſi quis.

Infinitas an reprobetur.

l Contingit. ſcilicet ſcientiam.

m Diſciplinam. id eſt doctrinam.

n Complectitur.] de arte probatur, ff de legat. l. non poſſunt, de regula, idem, ff. de regul. iur l. omnis definitio.

o In illis. ſ. circunſtantijs, & accidentibus.

p Maioribus. C. de offi. præfec. prœto. vrb. l. ſtudentibus ff de offic. præf. pr. urb. l. poſſeſſoris, 95 diſtinc. eccl. & cap. ecce ſub. extra de maior. & obedien. ſolita. de cenſi omnis anima vniuerſitas enim alia ratione ſubſiſtere non poſſet, niſi magnus ordo diuinationis graduum eam ſeruaret, 89 diſt ad hoc

q Obſequi. ſ. iuſſis, ſeruire in ſuo gradu 93 a ſubdiacono.

r Intendere. i. obtemperare, vel obedire.

ſ In certis. ſ. de quibus non eſt dubium quin in eis ſi certa ſunt quod ſint iuſta, inferiores ſuperioribus parere debeant, extra de maior. & obedien. capitul. 1 & 2. & cap. illud, 11 quæſtio. 3 c. abſit, & 1. quæſtio. non poſſunt dolo.

t Dubiis. ſcilicet, an ſint iuſta vel non ob bonum obedientiæ, 23 q. 1 quid culpatur, extra de tempo. ord. c. ad aures, vbi de hoc, & plenius per Hoſti. ff de iud. l. ſi quis ex aliena, ſi quis ius dicen non obtemp. l. 1 extra de appel. ſi duobus de hoc ſcriptis extra de reg. iur. cap. quod quis mandato, lib 6.

u Præſunt. exponi poteſt, ſcilicet maiores: obedient, ſ. minimis ſeu. Vel poteſt exponi, præſunt, i. minores ſub. vel diſciplinis.

x Quibus. ſcilicet cum quibus obediant, vel obtemperent.

a Illa

Digitized by Google

gulis ſingulis, quibus obtemperent diſciplinis, vt illarum[a] finis[b] egregius debitis[c] obſequentium[d] miniſterijs ſubſequatur: Sic iudicans, cuncta[e] rimatur & diſcutit, leges caſibus[f] applicat, canonum decreta ſecernit:[g] ſic morbis aggrauatus medicum,[h] ſic uirtus conſtans in medio ſapientem prudentemque[i] depoſcit: ne ſi quiſquam regatur ut[k] appetit, confeſtim corruat,[l] vt[m] non quærit, neque taliter[n] conuiuentibus non[o] ordo, ſed horror inhabitet: adſit[p] (quod abſit[q]) diſcordia:[r] religans religio relegetur: ſentẽtiæ namque uariantur ut[s] capita, & creſcit in[t] ſtolidis opinionibus phantaſia.[u] Eodem[x] modo eiſdemque quodam modo rationibus inuitati,[y] cum præfatorum Miniſtrorum, vel Cuſtodum ſub certa forma: ſimul ſcilicet & ſeparatim in ſuis adminiſtrationibus, & cuſtodijs, cum Guardiani &[z] duorum de conuentu[a] loci[b] diſcretorum[c] ſacerdotum[d], & antiquorum[e] in ordine Fratrum conſilio[f] & aſſenſu præfatus Clemens iudicio duxerit[g] relinquendum, an ſit multum credibile ex iam expertis,[h] quod Fratres ipſi abſque granarijs, & cellarijs[i] non poſſint vitæ neceſſaria inuenire,[k] quo[l] caſu

a Illarum. ſcilicet artium & diſciplinarum.
b Finis egregius, ſcilicet aſſecutio ſalutis æternæ, cum obedientia maior quam victima cenſeatur, extra de maior. obed. illud.
c Debitis, ideo dicit forte debitis, quia ad indebita quis obſequi non tenetur vt dixi ſup. in verbo, per omnia, vel dicit, debitis, vt denotet obſequia fore per minores ſuperiorib. debita, vt ſupra.
d Obſequentium.] i. obedientium.
e Cuncta rimatur.] 32. diſt. iudicantem, extra de fide inſtru. cum Ioannes, §. verum, C. de edend. l. ia qui apud quem.
f Caſibus, ſcilicet occurrentibus quotidianis ff. de lib leg. l. legati. de vſura. l. ſi iuſto.
g Secernit idest, ſeorſum cernit, parat, & indicat ad caſuum emergentium deciſionem.
h Medicum.] depoſcit, quod eſt inf. a, ad hoc in corpore auth. hæc conſtitutio innouat in princip. col. 8 ff. de var. & extraord. l. medicus, extra de pœn. & rem. l. omnis, § ſacerdos. cum ſimilibus.
i Prudentemque.] cum diſcretione dicta aliarum virtutum matre, 1. q. 5. præſentium, extra de offi. cuſtod. c. 1. de re iud. paſtoralis, § verum, cle. 5.
k Vt appetit. i. ſenſu proprio indiſcrete ducto. 36. diſ. c. ſi quis vult, 38 diſt. relatum, & argum. ff de do. l. Aquil. in proœmio Digeſtorum, §. hoc autem.
l Corruat, i. in totum vel in promptu periculum incidat, C. de bo. quæ lib. l. vlt. § filij autem iuxta illud: Veh ſoli, &c. extra de ſta mon. monachi 8. d. c. in omnibus ext. de æta. & qual. cum ſit ars.
m Vt non quærit.] nullus enim caſum ſui appetere præſumitur, ſed alienum, extra de clem. non reſid. ca. 11. t. 93. diſtinct. legimus, C. de numera & actu. & charta l. nulli lib 12 quemadmodum ciui. mune. indi. l. maiorib. lib 10
n Taliter. ſcilicet vt appetunt a ſua communitate diſcrepantibus.
o Non ordo ad hoc in corpore auth. de hær. & fal. inordinatum, coll. 1.
p Adſit, ideſt præſens ſit.
q Quod abſit, ſcilicet iuxta votum noſtri ordinis.
Diſcordia eſt mater litiũ.
r Diſcordia. quæ de re pacis eſt æmula mater litium, materia iurgiorum, vt proœmio Decretalium, & hic adde quod dixi ſupra parte prima, in verbo, viſionem ſcindens.
ſ Vt capita. iuxta illud: Quod capita tot ſententiæ. de cõſec. diſt. 3 cap ſicut in ſacramentis, extra de concel. præb. quia diuerſitatem, ff. de lib. vniuerſ. l. 2. de arbit. item ſi vnus, § principaliter.
t In ſtolidis. ideſt fatuis, vel capitanea probabilitate nõ ſuffultis.
u Phantaſia.] exponi poteſt hoc verbum, ideſt, non vera, ſed falſa ſententia, non a veris doctoribus, ſed a ſenſu capitaneo inducta, 24. q. vlt. c. hæreſis, & c. quid autem 11. quæſt. 3. cap. ſummopere extra de conſtit. cap. nẽ inuitatis.
x Eodem modo.] Quarta pars.
y Inuitati. ideſt inducti, vt expoſuit ſup. pro. §.
z Et duorum.] non ergo vnius ſolius, & ita trium ad minus debet expectari conſilium & aſſenſus in his quæ ſequuntur, ſcilicet Guardiani, & duorum de conuentu ſacerdotum.
a De conuentu non ergo aliunde, cum illi melius præſumantur ſcire loci neceſſitatem quam foranei. arg 93. d. illud, extra de elect. poſtquam, ff. de quæſt. l. de minore, § tormenta.
b Loci.] de cuius fratrum ſuſtentatione agitur.
c Diſcretorum.] arbitraria hæc conſideratio.
d Sacerdotum,] nõ vr̃ ergo ſufficere ab inferioris ordinis fratribus petere conſilium, & aſſenſum, de quibus ſequitur, arg. ext. de elect. nemo, lib 6 alias videretur fruſtra appoſitũ iſtud verbũ contra, 19. diſtin. cap. ſi Romanorum, de priu. ſi papa. li. 6. ff. de vſur. ſi ſtipulatus, de legi. l. & quando. Et hoc intellige ſi in conuentu ſint duo ſacerdotes diſcreti, alias videretur ſufficere expectare conſilium, vel aſſenſum aliorum, attenta mente conſtitutionis volentis neceſsitati fratrum loci prouidere, arg. ad hoc ff. de cond & demon. l. in teſtamento, & arg. eorum quæ no. in ſimili per Inn, & Hoſt. de elect. quia propter in ver tres.
e Antiquorum: qua in antiquitate? Dicas ꝙ arbitraria, cum non ſit hic vel alibi ſuper hoc expreſſa, arg. ad hoc c de leg. 3. l. non aliter in ſi cum ibi no per Inn extra vt lit. non conteſt. quoniam. & quia hic non curatur de antiquitate ætatis, ſed temporis, quo iſti ordinem ſunt ingreſſi, ar. extra de maio. & obe. c. ſtatuimus, &c.
f Conſilio & aſſenſu.] non ualet conſilium niſi aſſenſus expectetur, arg extra de offi deleg. c. venerabili. & ſuper hoc uide ꝙ no per Compoſt. de conſtit. c. pen & quod alias plenius dixi, ne ſe. vac. c. 1. lib 1.
g Duxerit relinquendum,] ut in dicta decret. Exiui, §. rurſus.
h Ex iam expertis.] ſcilicet dudum retroactis temporibus, ex quibus aliquando præſumitur in futurum, 24. quæſtio § c. ſi apud ff. de teſt. mili. l. non omnes, § a barbaris de accuſ. l eum, §. habendæ, extra de re iudi. cap. ſemel. li 6 extra de præſumpt. mandata, & ca. ſcribam, vbi de hoc, & plenius in ſumma Hoſt. eo. tit. §. 2. ver. tertia diuiſio.
i Cellariis.] in quibus bladum, & vinum recolliguut.
k Inuenire.] quia forte ibidem non reperientur uenalia, nec ſperantur prouenire ex eleemoſyna.
l Quo caſu.] ſcilicet ubi non poſſent aliter uerisimiliter uitæ neceſſaria inuenire.

a Continetur.] Dicto c. Exiui, §. rurſus.
b Sub eadem forma.] ſimul & ſeparatim, & alijs ſupra prox. expreſſis.
c Eo caſu,] ſcil. de quo proxim. expreſſo, id eſt, vbi non poſſent credibiliter vitæ neceſſe inueniſſe.
d Qualiter.] id eſt, per quem modum.
e Vbi.] id eſt, in quo loco.
f Quando.] id eſt, quo tempore, argum. ad hoc extra de accuſa. qualiter.
g Granum,] non exprimit quod vel quale, & ideo de quocunque grano ad vitam neceſſario intelligendum videtur. ff. de verborum ſigni. l. frugem.
h Vinum,] ſed nunquid alia quæ ſunt ad vitæ ſuſtentationem neceſſaria videntur hic permiſſa conſeruari, puta, piſces, caſei, oua, & ſimilia? Vr quod ſic, quaſi in omnibus ſit eadem ratio. Sed contra: quia hic certorum conſeruandorum grani, & vini, ſit expreſſio, in non expreſſis aliud ſtatuiſſe videtur, arg. 25. diſt. qualis, extra de præſumpt. nonne, ff. de iudic. l. cum prætor, ff. & in alijs regulam prohibitionem confirmare, ff. de ſum. inſt. l. quaſitum, §. idem reſpondit domo, & argu. ad hoc d. l. frugem, & licet ſic tenere totum tutum videretur: nam vbi aliquid generaliter prohibetur quod expreſſe non conceditur intelligitur denegari, vt dicta decre. Exiui, § porro cum dictus tñ propter idẽ matem rõnis, quod prius dixi, ſatis eſt de iure rõnabile: & per textũ ſequentẽ in prædictis, & ſimilibus.
i Reponere conſeruanda, quod ſtatim ſequitur.
k Præcipiendo mandantes,] dicas hic, vt dixi ſupr. parte prox. in ver. mandantes.
l In prædictis,] id eſt, qualiter, vbi quando quoties granum, &c. vt ſup. prox.
m Et his ſimilibus.] puta oleo, aceto, piſcibus, ouis, & ſimilibus, & iſta ſimilitudo referatur ad talia:
n Cum Guardiani tamen hæc verba & ſequentia determinate ponuntur, vt dixi ſup. prox.

† Niſi iſta dictio addita fuiſſet, non ſuſtinent alij

granaria, & cellaria, congregationes, & conſeruationes huiuſmodi eis ipſe conceſſit, prout in prædictis eiuſdem Clementis litteris plenius continetur: a

Nos de prædictorum fratrum noſtrorum conſilio, eorundem Miniſtrorum, & Cuſtodum ſub b eadem forma iudicio, præſentium auctoritate committimus determinare: uidelicet, arbitrari, atque præcipere eo c caſu qualiter, d vbi, e & quando, f & quotiens granum, g panem, & vinum h pro uitæ Fratrum neceſſarijs Fratres ipſi quærere debeant, conſeruare ſiue reponere, i etiam ſi reponenda ſint in prædictis granarijs & cellarijs conſeruanda: Statuentes & diſtricte præcipiendo k mandantes, quod in prædictis l, & m his ſimilibus eorundem arbitrium, determinationem ſiue iudicium Generalis quidem in totius, Prouincialium uero in prouinciarum Miniſtrorum, ac Cuſtodum ſimul, & ſeparatim adminiſtrationibus, & cuſtodijs ordinis, memorati commiſſis eiſdem, cum n Guardiani tamen (ut ſupra prædicitur) & duorum de conuentu loci diſcretorum ſacerdotum, & antiquorum in ordine Fratrum conſilio, & aſſenſu, † Fratres o omnes & ſinguli, obſequi omnimode, q illiſque parere per omnia teneantur. Ac, inſuper quod illorum r ſequendo arbitrium, determinationem ſiue iudicium, illiſque parendo, nec dici poſſint uel debeant, neque ipſi ſe ipſos autument ſuæ regulæ uel conſtitutionum ſui ordinis tranſgreſſores. s Ideoque t omnes & ſingulos Fratres antedicti ordinis Minorum, qui ſtrictos, curtos, & difformes habitus ab ipſius Generalis Miniſtri, & aliorum de dicta communitate habitus coram nobis, & fratribus noſtris, & alijs in Romana curia detulerunt uel deferunt, monemus, & hortamur in Domino, eis nihilominus in uirtute ſanctæ obedientiæ, u & ſub x excommunicationis pœna per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus ad mandatum ipſius y Generalis deponant quos deferunt habitus, & alijs iuxta eiuſdem generalis arbitrium, determinationem ſiue iudicium (ut ſupra prædicitur) induantur: ipſique Generali in omnibus iſtis, & alijs, & per omnia ſecundum beati Franciſci regulam & prædictas prædeceſſorum noſtrorum declarationes, conceſſiones, & commiſſiones, in ipſis declarationibus comprehenſas & noſtras contentas in præſentibus z humiliter obediant

o Fratres omnes.] ſcilicet vniuerſi, vt differat a verbo ſequenti.
p Obſequi,] id eſt, obedire.
q Omnimodo,] hoc verbum, & aliud quod ſequitur, ſ. teneantur, neceſſitatem imponere vr, vt ſup. dixi.
r Illorum.] ſcilicet, Miniſtrorum, & Cuſtodum, & verba ſequentia expone, vt ſupra proxim. verbo, hac inſuper.
s Tranſgreſſor.] hic dicas vt dixi ſupr. proxim. §. in glo. nec mirum.
t Ideoque,] ſcilicet parendo in præmiſſis iudicio ſuperiorum, nõ ſunt, nec poſſunt dici regulæ vel cõſtitutionum ordinis tranſgreſſores.
u Sanctæ obedientiæ.] hæc verba cõtra tranſgreſſores dura ſunt, vt ſup. dixi.
x Sub excommunicationis pœna.] talia verba comminationem, non ſententiã inducunt, niſi aliter conſtaret de mente ipſa proferentis, arg. C. commina. epiſt. l. interlocutio, in corpore auth. de armis, §. hanc igitur, cum ſi. ibi not. coll. 6. & ſic extra de ſimon. ſicut de ſagit. c. de iuſtepa. relatu, & de hoc ẽt p. Io. in extra qui matrimonium accuſ. poſ. cum in tua
y Ipſius Generalis,] nihil dicit hic de mãdato Miniſtrorũ, vel Cuſtodum: quare vr̃ quod depoſitio, de qua ſequitur ſolum habeat de neceſſitate fieri ad mandatum Generalis miniſtri: ſi. n. de his hẽ voluiſſet, hoc vtique expreſſiſſet: quod cũ non fecit, pro omiſſa dẽt haberi arg. ext. de deci. ad audientiam, C. de cadu. toll. l. j. §. ſi autem deficientis, 2. q. 1. 2ſtio §. conſulniſti.
z In præſentiquus.] C. litteris.

obligati conſi obſeruare e. ne pro defectu. de elec. c. cum olim de arb. & cũ alteri conſulens ſe non obliget, l. 2. in fi. ff mãd. nõ eſt ẽt aliter adſtrict. ſequi in aut. iuſiur. quod pſ. ab § & ſeqũs coll. 2 niſi vbi lex iubet conſil. ſequi ſicut hic, & l. impuberibus, ff de ſuſpectu tũt. n. licet mutet aliqñ perſona conſulẽs, nunq̃ tñ illa cuius conſi. requirendũ eſt Ial l. ſieũ § qui intutarum, § ſiquis cau. inſti. Fõ.

a Vel

Digitized by Google

a Vel appellationibus. repete non obſtantibus.
b Quæ. ſcilicet priuilegia, & alia ſupra proxi. numerata.
c Derogare, in aliis ergo in quibus non derogarent, in ſuo robore remanebunt: quia quod nõ mutatur, &c. C. de teſta. ſancimus, de appel. præcipimus
d Vacuamus. hic nota principem ex cauſa reuocare priuilegia vel libertates conceſſas, cũ & talia ex cauſa multiplici perdi poſſint, no. de deci. c. ſuggeſtum.

Priuilegium ex cã reuocari poteſt.

e Subtrahantur. collige hic meritum religioſis perimi in ſubdito ſi ſe ab obediẽtia ſubtrahat, & ſuperiori præiudicium generatur, cui obediẽtia eſt præſtanda, per ſubtractionẽ eiuſdẽ, vnde tãquam ſpoliatus ad eam reſtituitur licet alias electionẽ violentam non probet de reiud. ca. ſuborta, vbi hoc no. per Inno. & Hoſt.

Religionis meritũ perdit qui ſe ab obedientia ſubtrahit.

f Paupertas, ſcilicet reſiorum oſtẽditur in rebus.
g Integritas. ſcilicet in carne.
h Maximum, in ſuperlatiuo gradu quo ad mentem
i Prima. ſcilicet paupertas.
k Rebus. donatur quod eſt infra proxi.
l Secunda, ſcilicet integritas de qua ſcribitur, ſola eſt poſſibilis animas Deo repræſentare in corpore authen. de loco, §. ſancimus, col. 3.
m Tertia vero. ſcilicet obedientia.
n Quos, ſcilicet mentem & animum.
o Effrænes. id eſt ſine fræno & temperie, ſimile ff. de teſta. l. 1. §. fi. extra eo. ti. c. ſignificauit, & c. cum cauſam.
p Liberos ab omni ſubiectione.
q Ditioni. id eſt poteſtati vel imperio extra de elec. quorundam, & c. ſi religioſis, lib. 6 alibi autem verbum dictio, exponitur pro iuriſdictione, in corpore auth. de eligen. ſecundo nuben. in fi. de fideiuſ. in fi. col. 1. 2. in prouer. ſoll. §. 1.

Dictio eſt æquiuocum

r Iugo. id eſt ſubiectione ſimile 21. d. cap. in memoriam;
ſ Propriæ, ſcilicet ſpontaneæ, cui violentia non infertur, 32 q. 5. §. 1. unde ſcribitur, voluntarium ſibi militem eligit Chriſtus, voluntarium ſibi ſeruum auctionatur diabolus, 5 q. 1. c. non eſt.

Voluntarius miles a Deo eligitur.

t Ad hanc ſcilicet obedientiam.
u Sed ſponte. ne alias & rem & meritum perdant, d. §. §. et his.
x Hanc ſcilicet obedientiam.
y Illudque. ſcilicet quod legitur in Canticis.

pareant, & intendant: non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, indulgentiis, litteris, libertatibus, immunitatibus vel exemptionibus eis vel alicui ipſorum a præfato Clemente conceſſis, vel appellationibus a ab eis vel ipſorum aliquo ad ſedem Apoſtolicam interiectis, quæ b (inquantum poſſent derogare c præſentibus) viribus vacuamus d. Religio namque perimitur, ſi a meritoria ſubditi obedientia ſubtrahantur e: magna quidem paupertas, ſed maior integritas g bonum eſt, obedientia maximum h, ſi cuſtodiatur illæſa, nam prima i rebus k, ſecunda l carni, tertia m vero menti donatur & animo quos n velut effrænes o & liberos p ditioni q alterius humilis iugo r propriæ voluntatis adſtringit. Ad hanc t itaque fratres prædicti non inuiti, ſed u ſponte redeant, hanc x velint & appetant: hanc magnis deſideriis concupiſcant, illud y votis canticorum † ingeminent, oſculetur me oſculo oris ſui, charitatis z utique & dilectionis religionis huius obedientia ſancta purificans a: nam meliora ſunt ubera b tua præceptorum ſi quidem & conſiliorum d quædam nutrientia e pocula, uino, vnguentis optimis ſcilicet bonæ famæ f fragrantia ſuauitatis odorem g. Nec h formidẽt hi ad obedientiam ordinis Deo auctore, dum redeunt: nam prælatos ſuos (vt firmiter ſperamus i eiſque iniungimus k) ſibi benignos & mites l inuenient cæteros m dulces atque palpabiles n, cum ſint & eſſe debeant omnes & ſinguli fratres o in Chriſto, & clamitent p: Quis mihi det q te fratrem meum communi ſcilicet patre beato Franciſco congenitum, ſuggentem vbera matris meæ, r religionis

† Cant. 1.

z Charitatis, ſine qua non eſt ſalus æterna, de diſt. 1. c. euidenter, & d. 3. ſi quis autem.
a Purificans, ſcilicet quem ab omni peccati macula, ſi ſeruetur illæſa, vt ſup. proxi. & ad hoc in corpore authen. de mona. in prin. col. 2.
b Vbera tua. hoc alibi legitur: quod dulcior eſt religioſa caſtigatio, quam blanda remiſſio, & dulciora ſunt amici vulnera, quam voluntaria oſcula inimici 5 q. 5. omnis, & ca. non oſculatur.
c Præceptorum: de ſe neceſſitatẽ importantium 13. q. 1. c. quod præcipitur extra de verbor. ſignific. ca. in his.
d Conſiliorum] liberam cuiuſq; uoluntatem exeitantium, 4 diſt. c. vlt. 14 q. 1. quia ergo & c. quiſquis.
e Nutrientia. ſcilicet animum.
f Bonæ famæ. ad cuius cõſeruationem quiſque debet intendere, alias crudelis dicitur, 12. quæſtio. 1. nolo.
g Odorem. bona ergo alicuius fama odorem bonum dare dicitur, cum ſine uirtute animi non ſubſiſtat ad hoc extra de accuſa. cap. licet, ff. de quæſtio. l. de minore, § tormenta.

Famã negligens crudelis eſt.

h Nec formident] Quinta pars & expone, formident, id eſt timeant, perhorreſcã ferocitatem uel ſæuitiam prælatorum.
i Speramus,] nam de quocunque præſumendum eſt bonũ in dubio extra de præſumpt. dudum, & ff. de leg. 1. cum quidam & l. cum pater, §. rogo.

Præſumitur bonũ de quo libet.

k Iniungimus, ex præcepto ergo tenentur ſuperiores ad reddendum ſe mites & benignos.
l Et mites, hoc dicit quia ſuperioris nimia aſperitatis increpatio, nec correctionem recipit nec ſalutem 45. diſt. cum beatus, & cap. diſciplina, ff. ad leg. Aquil. l. nunquam.
m Cæteros. ſcilicet non prælatos, ſcilicet eiuſdem ordinis fratres.
n Palpabiles id eſt tractabiles per mutuam conuerſationem, arg. ad hoc. C. de eroga. milit. annonæ cum allegas, lib. 12.
o Fratres in Chriſto. in quo omnia vnum conſtituũt. in corpore auth. de mona. § huic nobiſ, & c §. ordinatione, in fi. col. 1.
p Clamitent id eſt clamando reſoluent.
q Det. i. dare poterit.
r Matris meæ. ſ. ſpiritualis, & ſic mater religioſorum ipſa religio dicitur.

f 2 a Eius.

a Eius. ſcilicet religionis, vel eius ſcilicet beati Franciſci:& tepere,ſuggentem.
b Velut.&c.& repeteiterum, ſuggentem:, alias ſuggezentem.
c Poſcula.ſcilicet ſpiritualia,arg 38.diſt. ca. iguorantia, & ca ſi iuxta.

t Nociuum oſtendit. iuxta hoc alibi ſcribitur,quod credebat coniectura proſ. iſſe, experimento inuenitur inutile,in corpore authen hæc conſtitutio in no conſti.col.8.in prin.& ex hac fuit ſumptum quod hic dicitur.

vtiq; & profeſſionis eius a velut b matris contemplationis & electionis ſuauia & dulcia pocula, vt inueniam te foris d ab eiuſdem obſeruantiis quodã modo diſparem & deoſculer & blande, videlicet intra charitatis viſcera te complexus, & iam, me e, immo f & te nemo deſpiciat g profecto h quos foris i poſitos multi ac ſi k diuiſos & deſides l fortaſſe deſpexerant m, intus, puta intra dilectionis internæ n præcordia & conformis o obſeruantiæ clauſtra repoſitos, iam nemo deſpiciat, ſed ſuſcipientes eoſdẽ dulcedine quiſque digne laudibus efferet p & ſuſceptos.¶ Nulli ergo,&c.

iſtam ſuſpenſionem cont. Fratres Minores obloquẽdi non intendit tribuere occaſionem.

Præmiſſo qualiter gloſſantes decretalem, Exiit qui ſeminat, eo.tit.libro 6. excommunicationem ipſo facto non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis incurrunt, illam excommunicationem vſque ad ſedis Apoſtolicæ bene placitum ſuſpendit: Et per

CAP. II.

QVia nonnunquam q quod coniectura r profuturum credidit, ſubſequens experientia s nociuum t oſtendit, non dẽc reprehenſibile iudicari u, ſi canonum x conditor y canones a ſe uel ſuis prædeceſſoribus editos z, vel aliqua in eiſdem contenta canonibus a reuocare b modificare c vel ſuſpendere d ſtudeat † ſi ea obeſſe e potius uiderit quam prodeſſe.¶ Sane f dudum felicis g recordationis Nicolaus Papa iiij. prodeceſſor noſter quandã conſtitutionem declaratiuã quæ incipit. Exiit, ſuper regula dilectorum filiorum, quam beatus Franciſcus almus confeſſor inſtituit; promulgauit h; ſub certis pœnis i arctius k interdicens l, ne concordantiæ m, contrarieta-

d Foris ab eiuſdem obſeruantiis. id eſt extra eiuſdem obſeruantias.
e Me.ſ. propter te.
f Immo. hoc verbum frequenter correctiue ponitur ff. de manu. teſt.l. Stichus, de hæc. inſt.l.ita ſcriptum,de pœnit. diſt. 2. qui dicit, q.1.opponitur, extra vt lit. non côteſt. accedens quãque ſumitur pro vt C.de nouo Co.fac. ſ.quibus,quãq;pro vel C.de ſacroſan. eccl.l. iubemus, ſ.œconomus de hoc dixi cap. Execrabilis.

immo multifariã ſumitur.

g Deſpiciat, id eſt ſpernat vel côtẽnat.
h Profecto. id eſt certe.
i Foris, id eſt extra obſeruantias communes religionum.
k At ſi. alias quaſi, pro tanquam.
l Deſides. id eſt a ſua côitate diſcordes
m Deſpexerant. id eſt ſpreuerant vel côtempſerant.
n Internæ.] id eſt intrinſecæ & mẽtalis.
o Conformis obſeruantiæ. quaſi dicat a ſua côitate non diſcrepantis, ſed eidem ſe a ptãtis,vt dixi ſup. in ſ.qua propter.
p Efferet. id eſt extoller,quia diſcrepantes ad communitatẽ ordinis ſunt reuerſi. Zenzelinus.

Diuiſio textualis.

QVia nõnunquã. iſta conſtitutio diuiſibilis eſt in partes quinque. In prima,harenga quædam ſiue Papalis excuſatio præmittitur. In ſecunda conſtitutionis Nicolai papæ iij.alias iiij.recitatio ſubiungitur.ibi, Sane dudũ, In tertia,ipſa conſtitutione annectitur ibi, Nos autem, &c. In quarta,quædam certa facta proteſtatio ſubſequitur,ibi per ſuſpenſionem,&c. In quinta, ꝙ præſens conſtitutio publice parere debeat,facta pollicatio ſubinfertur ibi,Ne autem in poſterum,&c.

Affirmatiuã duplicata negatio ponit.

q Nonnunquam. id eſt quandoque,ut duplicata negatio pro una affirmatione exponatur,plene dixi in c.cum inter nonnullos.
r Coniectura.ideſt probabilis humanæ naturę præſumptio.
s Experientia, ſcilicet facta,quæ dicitur via rerum efficax,extra de elect.quam ſit in 6 C.de iuſti. Cod confir.circa fi. primæ colum in corpore auth. quib. mo na. effi ſui.ſ.illud tamen,col.7.

u Iudicari. ſimile extra de conſang. & affi.c non debet.
x Canonum. ſcilicet generaliter oẽs ad iſti ingẽtium, & ab omnibus habentium obſeruan,extra conſtitu.cap 1.C.de leg l leges ſacratiſſimæ.
y Conditor. qualis eſt Papa.
z Editos, quos non debet erubeſcere ex ex cauſa penitus ẽs tollere, nõ enim erubeſcimus ſi quid melius etiam horum ꝙ ipſi priusdiximus,ad inueniamus,hæc lance,& competentem prioribus imponere correctionẽ, nec expectare ab aliis corrigi legem,in corpore authen.de nu.ſ nos autem,col 4 nec debet pudere principẽ ſuum errorem corrigere, qui præpoſitus eſt ad aliorum corrigendos errores extra de accuſa.c qualiter de re iud. cum olim, 35.quæſt 9 cap. ſententiam.

† Vide quæ notaui in c. alma mater de ſent exc. lib.6. Font.

a Canonibus, id ẽ & alios canones.
b Reuocare. ſcilicet in totum.
c Modificare. id eſt temperare & limitare poteſt dari, exemplum per dudũ de iudi Clem. Papa.6.
d Suſpendere. quo ad effectũ, vt aliquã non ligent, ut infra patebit.
e Obeſſe. ideſt nocere, vel ad noxam ſeu damnum tendere, de reſcrip. ſtatutum, de except pia lib.6.
f Sane. Secunda pars.
g Felicis,ſimile de pœnis,c.felicis,lib 6.
h Promulgauit, quæ per Bonifacium papam viij. repoſita fuit ſub titulo de verborum ſignificatione, lib.6.
i Sub certis pœnis,quæ colliguntur ex d.cap. Exiit ſ. cum igitur.
K Arctius;id eſt arcte.
l Interdicens, eius interdictum antea ſeruabatur, & merito, quod enim princeps Eccleſiæ interdicit, reputare debeſet omnis ſibi penitus interdictum 93.diſt. miratus,ſicut & eius præceptum ab omnibus eſt ſeruandum 11.d.præceptis,& cap non decet 19. d.in memoriam
m Concordantiæ.ſ.initium aliorum.

a Con-

a Contrarietates. q̃ in iure reperiri non debent, C de ve. iur. enuc. l. tata §. contrarium, & in proxi. decret. §. ſane, & ibi not.

Quot capita tot ſenſus.

b Opiniones,] quia frequenter quot capita tot ſnīæ, de de conſecr. diſtinct. 4. c. ſicut in ſacros, ff. de arb. l. item ſi vnus, §. principaliter, & diuerſitatem corporum, &c extra de concel. præb. quia diuerſitatem.

Lector pro ingenio audientium ſe adaptet.

c Lectoribus. lector volens audientibus pficere, ſe talem exhibere dēet, ut p ingenio addiſcentium ſe metipſum poſſit adaptare, & verbi ſui ordinē pro audientium capacitate dirigere, 8. q. 1. oportet, qui non ea docet q̃ ab audientibus non valēt intelligi, nō eorum utilitatem, ſed ſui oſtentationem facit, 44. diſt. 6. pariter. Quæ autem & qualia in promouendo ad honorem doctoratus expoſcantur: & q b gaudet de iure priuilegiis doctor factus: quot nominibus nuncupatur, vide ſi placet quod ſuper hic plane notatur extra de mag. ca. cum ſit nimis, in per uerbo, honorum, clem. 5.

a Vide & notata in pręmio Sexti, in gl. doctoria. q b. adde Bar. in proęmio Cle. Font.

d Per quas. ſi habes quos, expone, ſ lectores uel expoſitores; ſi habes, quas: expone, ſcilicet gloſſas.

e Verbum. forte in ſui itellectu obſcurū.

f Ipſius.] ſ conſtitutionis.

tes [a], ſeu aduerſæ uel diuerſæ opiniones [b] ab ipſius conſtitutionis lectoribus [c] ſeu expoſitoribus aliquatenus inducantur, nec ſuper conſtitutione gloſſæ fiant ab aliquibus, niſi forſan per [d] quas verbum [e] ipſa ſenſus ipſius [f], uel ipſa conſtitutio quaſi grammaticaliter [g] & ad [h] litteram exponatur: nec intellectus ipſius per legentem diſtorqueatur [k] ad aliud, quam conſtitutionis eiuſdem littera [l] ipſa ſonat: gloſſantes autem in [m] ſcriptis conſtitutionem eandem aliter, quam ſuperius eſt expreſſum [n], facientes quoque commenta, ſcripturas ſeu libros, & ex [o] certa ſcientia & deliberatione determinantes in [p] ſcholis, ſeu prędicantes [q] contra contenta in conſtitutione prędicta, vel aliqua ſeu aliquod prædictorum [r] (nõ obſtantibus [s] aliquibus priuilegijs ſeu indulgentiis, aut litteris Apoſtolis, quibuſcunque perſonis, dignitatibus, ordinibus, aut locis religioſis vel ſœcularibus generaliter vel ſingulariter ſub quacunque forma vel expreſſione verborum conceſſis: quę noluit aliquibus in prædictis quomodolibet ſuffragari) ipſo [t] facto excommunicationis [u] ſententiæ voluit [x] ſubiacere [y].

¶ Nos [z] autem attendentes quod argumentis [a] frequenter & collationibus latens veritas aperitur [b] †, quod que ſub eadem littera ſæpe lateat multiplex [c] intellectus, necnon [d] eſſe difficile volentibus conſtitutionem prędictam perfecte [e] legere

g Grammaticaliter. vt forte recte loquendi uſum habeat 2, & inter falſa & uera diiudicet 37. d. c. ſi quis grammaticam.

2 Addo tibi l. Plautius, ff. de auro & argen. lega.

h Ad litteram exponatur. ad rudium animos informandos, inſti. de iuſti. & iure, §. hic igitur.

i Ipſius. ſ conſtitutionis.

k Diſtorqueatur. id eſt, per quandam violentiam inducatur ſeu applicetur ad iactationem ſcientiæ ut plus ſcire uideatur, 47. diſ. § pariter, in ſi & talis diſtortio fuit ſignāter inhibita 3, quia multorum pios animos involuerēt, & ab ingreſſu religionis Minorum corda poſſet ſubtrahere, ut in c. Exiit, § cum igitur.

3 Addo l. ſi. ff. ad exhib. Font.

l Littera ipſa ſonat. ſane intellige mente & ſenſu ſeruatis non contrariis: non enim ſic eſt cortici litteræ inhærendum, ut mens uel ſenſus aliquatenus confundantur 4. extra de iureiur. c. Romani, § uerum, ele. 6. §. qui petant tut. l. credendum, de iurepa. l. ad gere, §. quamuis, de excu. tut. l. ſcite, §. aliter.

4 Ca. Marciū & Baſilides, 1. q. 1. gl. l. nō dubiū C. de leg.

m In ſcriptis. puta commenta ſuper illa conſtitutione faciendo.

n Expreſſum. ſ quaſi grammaticaliter exponendo.

o Ex certa ſcientia. ſecus ergo ſi per errorem: errantis enim nullus eſt conſenſus, ff. de iud. l. conſenſiſſe, de iuriſdictio om. iud. l. ſi per errorem, quare ſcriptum eſt. Scientiam non ignorantiam volumus obligari, C. de tabu. l. generali, lib. 10.

p In ſcholis.] & ſic in publico, forte diſputationis vel repetitionis tempore: hoc enim expoſcebat dicta decr. Exiit, § cum igitur.

q Prædicantes. puta in ſermonibus clero potiſſime faciendis.

s Prædictorum. ſ. q̃ concordantiæ, uel cōtrarietates, uel oppoſitiones eſſent inducendæ, & ſummæ hic illa verba, ipſo facto excommunicationis, &c. quæ ſunt ini.

ſ Non obſtãtibus. iſtã clauſulam ru curioſe lector in multis potes decretalib. repeuire: ſed ſuper ipſa vide quod not. in decre. ſuſcepti.

t Ipſo facto. ſic erat ipſa conſtitutio in hoc canon latæ ſententiæ: nihil damnus tamen ſub pœna uſſi eri & beneficia prohibita fuerunt præmiſſā fieri, ut dicto capi. Exiit, §. cum igitur, ſed in hoc fuit comminatiua, non ſententiæ priuatoriæ inductiua argu. extra de celeb. Miſſa. dolentes, cum ibi no. & inf. etiam inuitur.

u Excommunicationis. l. maioris, quæ in dubio inflicta vr̃, de ſen. exc c. ſi quem.

† De vtilitate diſputationis o ino nide ſyluā nuptialē. Io. de Neuizā in prin. Fōt.

x Voluit. ſ ipſe Nicolaus iij. alias 4.

y Subiacere. quam ſententiam a nemine tolli voluit, niſi a Romano Pontifice, vt dicto c. Exiit, §. cū igitur, circa finem.

z Nos autem. Tertia pars.

a Argumentis. quæ frequenter ex iuribus canonicis & ciuilibus inducuntur, ff. de lega. 1. non poſſunt, extra de confir. vti. vel inuti. c. cum dilecta.

b Aperitur. iuxta hoc alibi legitur, quòd notando & diſputando bene optima ratione aliqua diſcernuntur, ff. de muner. & hon. l. munerum 2. § miſta. Et de aduocatis ſcribitur quod dirimit faciunt ambigua facta cauſarum ſuæ glorioſæ vocis munimine, C. de aduo. diuer. iud. l. aduocati. Sed quæras a me qualiter per collationes habitas latens veritas aperitur? Reſpondeo quia frequenter reuelatur minori quod maior neſcit 5 95. diſt. ecce ſubiectus, C. de offi. recto. prouin. l. potioris, quod in collatione verbum prolatum frequenter aliorum ſententia tamquam ſubtiliori ratione ſubnixum ad ſe trahitur, ff. de arb. arb. l. ſi in tres, & arg. de condi. ob cauſam, l. dedit, §. ſi quis: de iurepa. l. diui fratres, C. de his quę in teſt. delen. l. proxi.

5 Addo tibi l. ſ § ſed neque. C. de vete. iure enu. quęrex. Bar. conſi. 1. col. 19 li. 3. dicit aureum, facit gl. & ibi dict. c. ad noſtram de conſue. Fōt.

c Multiplex intellectus. idem enim ſermo multas ſignificationes vel ſententias frequenter pariit, ff. de uer. obligationibus, l. quotiens in ſtipulationibus, ff. de reb. dubiis l. quoties, de reg. iur. in quib. reperies multa iura allegata, per quę poteris exempla ponere.

d Necnon. ſcilicet attendentes.

e Perfecte.] idest cum perfecto & completo intellectu

F 3

lectu l gere, lectura quidam perfecta dici non meretur, ui ſi diligentiſſima atq; exactiſſima legentis interpretatio non ſingula tradantur. Inſti. de iuſti. & iure. §. his igitur, C. de profeſſ. qui in vrb. li. 12.

poena, contrafaciens poenam illam non incurrit: cum p talia verba non inducatur ſnia, ſed ſolum dat commi. natio, ut dixi in parte praecedenti in verbo. ipſo facto, de hoc habes extra de ſimo. dicor de leggata. c. i C. commina epiſto. l. totiſ locutio. in corpore auth. de armis circa med um, col. 6.

ac a intelligere, pœnas adiectas in conſtitutione huiuſmodi deuitare b: viam veritas aperire volentes c, & periculis d, quæ ex prædictis e poſſent litteratæ perſonæ præcipue f ſcholaſticę incurrere, ſalubriter obuiare, præſertim cum de nouo ſuborta g ſint aliqua dubia, circa quæ poſſet periclitari h veritas i, & erroribus k via pandi, niſi liceret conferre l ſuper contentis in conſtitutione huiuſmodi m & diſputare n; prohibitiones & pœnas prædictas o tam latas, quam comminatas p & earum effectus, in fratrum noſtrorum q ac multorum archiepiſcoporum, epiſcoporum & aliorum prælatorum, necnon multorum profeſſorum vtriuſque iuris, & multorum ſacrę Theologiæ magiſtrorum præſentia, dum conſiſtorium teneremus, auctoritate Apoſtolica duximus vſque ad ſedes r Apoſtolicæ beneplacitum ſuſpendendas s.

Per ſuſpenſionem t autem huiuſmodi u nequaquam licentiam cuiquam intendimus impertiri x, quod contra Fratrum regulam prædictorum y dogmatizare z, ſcribere a ſeu determinare b, prædicare c ſeu praue d loqui liceat publice vel occulte quinimmo e hæc omnibus & ſingulis auctoritate prædicta f diſtrictius inhibemus g.

¶ Ne h autem in poſterum præmiſſarum prohibitionum & pœnarum ſuſpenſio in i dubium reuocari valeat, aut alicui propter defectum probationis k impingi l, quod uelut transgreſſor prohibitionum m

Veritas eſt inueſtiganda

a Ac intelligere] parum enim prodeſt legere, niſi ad eſſet intelligere, 11. q. 3. c. ece nu 29. diſtin. c. ſciendum, ff. de verb. ſignifi. l. coram, iuxta illud: Legere & non intelligere, negligere eſt. argum. de c. leb. M. & c dolētes, in corpore auth. de q. § hęc omnia, & gracep col. 6.

b Deuitare] Cum a vero & perfecto intellectu, qui ſine diligenti & exacta interpretatione hēri non poteſt, ut pradixi ha beni talea deuitere, vel pœnas pœnas ſlas incurrere.

c Volentes.] ad inueſtigandam enim veritatis ſidem qui cunq; prudens anhelare uēt, C. de eden. l. 2. & q 5 c. ſtudeantem, extra de ſide inſtru. cum Ioannes cum illi competere ce dere habeat opinio. 8. diſt. c. veritate ff. q̃ no act de pecu. eſt an nalis l. qua liſti, alias eſt ibi § ſub l. t.

d Pericula. ſ. ſnia rum, & comminationum.

e Prædictis.] ſ. quæ interdicta erant per decr. Fain § cum igit

f Præcipue ſcholaſticę. de illis præcipue dicit, quia illi præ aliis arguere & conferre conſueuerunt ad inſtar diligentis venatoris cuncta rimari volentis, nec tranſitorio ſtudio vti volentes in corpore auth. de q. §. illud, & § hæc omnia colla. 6.

g Suborta ſint. ſ. ſuper intellectu dict. decre. Exiit, ot vt patet per decr. Exiui de paradiſo, clem 5 & patet in extrauag. domini Ioannis, quarum vna incipit: Ad conditorem, alia vero Quia quorundam.

h Periclitari. ideſt, periculum pati.

i Veritas de qua legitur quod ſæpius exagitata vel magis ſplendeſcit in lucem, 35. q. 9. c. grauis. diſ quiſito de ſingulis, cum non poſſit ad ueritatem aliter peruenire 33. q. vl. occiduit ff. de q. l. de minore, § tormenta, de penis l. aut facta, extra de teſti. cum cauſam.

K Erroribus via pandi præcludenda eſt, ſiue loquaris de erroribus contra ſidem 24. q. vl. c. quid autem iniquius, ſiue de erroribus contra ius ſcriptum io proœmio Digeſtorum. § hæc autem omnia de iuſt. & iure li. 1.

l Conferre ideſt, collationem habere.

m Huiuſmodi. l. Nicolai. 3.

n Diſputare cum diſputando & conferendo latens veritas illuceſcat, ut ſupra.

o Prædictas. quæ ſup. parte proxi. colliguntur.

p Comminatas ex hoc collige, & q̃ vt in aliqua conſtitutione aliquid non prohibetur ſimpliciter ſub certa

q Fratrum noſtrorum] hic potes recitare quod ſuper hac clauſula dixi ſ c. hac edi. lis.

r Sedis Apoſtolicæ beneplacitum quod numquam extinguitur donec contrarium conſtet, cum omni tempore ſedes duret, licet ſecus ſit in beneplacito perſonæ, ar. in corpore auth quomodo oport. epi. & li centiam, col. 1. et de ſcri e. ſi gratiose li. 6. i. ff. loca l. 4.

Vide q̃ ibi notaui Fõr.

s Suſpendendas alia facta p Papā ſuſpenſio tollit effectum ſniarum, ut tunc aliquē non ligent: nec et cō tra facientem pœnam aliquam incurrere faciunt. Quid autem de ſuſpenſione facta per alium de ſnia ex cōmunicationis vel interdicti, unde quod ſuper hoc nota icōſue uu de appel. dilectis filiis

t Per ſuſpenſionem aūt.] Quarta pars.

u Huiuſ. ſ. factam de prohibitionib. & ſententiis latis & cōminatis & ipſarum effectibus.

x Impertiri.] ideſt, concedere.

y Prædictorum.] ſ. Minorum.

z Dogmatizare ideſt, falſam doctrinam condere: dogma enim conſiſtit in vera doctrina. de conſecr. diſt. 5. c. vlt no 3. d 1.

a Scribere. ideſt in ſcriptis redigere.

b Determinare puta in cathedra, vel in ſcholis.

c Prædicare in ſermonibus.

d Praue loqui.] ideſt, uel ſub dole, arg C. de poſtu. l. quiſ quis.

e Quinimmo. ſimile de refer c tibi, li. 6 ff de pac. l. iuriſgentium § quinimmo, & dic ſuper hoc ut d. ſi in c. Execrabilis

f Prædicta l. Apoſtolica.

g Inhibemus talis inhibitio contrarium facientib pœnam infligi facit extra de conſti. cognoſcentes, 4 diſtin. § vlt.

h Ne autem. Quinta pars.

i In dubium reuocari valeat ſ. an ſit facta.

K Probationis enim facultas non arctanda, ſed laxanda eſt, C. de hære l quoniam cognouimus, de reb. cre. l generaliter, ff. de teſti curent.

l Impingi ideſt, imponi vel imputari & repetere, valeat.

m Prohibitionum ipſarum. ſ. factarum conſtitutione Nicolai 3. aliàs 4.

a Ante-

Digitized by Google

ipſarū in pœnam ſeu pęnas inciderit antedictas [a]. Nos volentes ſuper hoc de opportuno remedio prouidere, chartas [b] ſeu membranas [c] ſupenſionem cōtinentes eandem [d], appendi ſeu affigi in maioris Ecclesiæ Auinioñ. oſtijs ſeu ſuperliminaribus faciemus, quæ [f] ſuſpenſionē prædictam ſuo quaſi ſonoro [g] præconio & patenti iudicio publicabunt. [h] Datum Auinioñ. viij. Calend. Aprilis. anno ſexto.

Dominium rerum, quæ perueniebant ad Fratres Minores retentum ab Eccleſia Romana, ſimplici vſu facti Fratribus ipſis reſeruato in ca. Exiit qui ſeminat. eo tit. lib. 6. ſummus Pōtifex refutat multiplici ratione probās eos non poſſe habere in re aliqua ſimplicem vſum facti: & ſtatuit, quòd de cętero nullum ius, nullumque dominium habeat Eccleſia Romana ī huiuſmodi rebus, quæ in poſterum conferentur vel offerētur ipſis Fratribus. Hæc extrauagans eſt multum iuridica, & ſubtilis in pleriſque locis; præſertim vbi probat vſum ſimplicem non poſſe conſtitui in rebus vſu conſumptibilibus.

CAP. III.

Ad conditorem canonum non eſt dubiū pertinere [k], cum ſtatuta a ſe vel prædeceſſoribus ſuis edita obeſſe [l] percipit potius [m] quam prodeſſe, ne vlterius obeſſe [n] ualeat prouidere. [o]

Dudum [p] ſiquidem felicis [q] recordationis Nicolaus 4. prædeceſſor noſter attente proſpiciens in almi confeſſoris beati videlicet Franciſci regula cōtineri, quòd nihil ſibi appropient, neque domū [r] neque locum neque rem aliquam aliam ſui ordinis profeſſores: ac conſiderās diligenter, quòd per piæ recordationis Gregoriū Papā ix. & nōnullos alios prędeceſſores eiuſdē fuerat declaratū [s], hoc [t] debere ſeruari tam in ſpeciali, quàm in communi [u], nec nō & cōſideranter attendēs nonnullos Fratribus ipſis detrahere [x], impin-

a Antedictas.] ſuper in parte ſecunda, & d. capitu Exijt. §. cum igitur.
b Chartas.] ſimile, ff. de bo. poſ ſecundum tab l char.
c Membranas quia de membris & pellibus animalium factas ſimile 19. diſt. c. ſi Romanorum.
d Eaſdē.] quæ tollit effectum, & ligamen fniatum, vt prædixi.
e Maioris Eccleſiæ] ideſt cathedralis, quæ maior debet omnib. alijs eccleſijs reputari cū illis omiſſis poſſint per ipſam parochianos in eadem eccleſiaſticæ recipi ſacramenta. ext. de off ar chid c. officium & argu. 50 d c. in capite.
f Quæ] ſc. chartæ vel membranæ
g Sonoro præconio.] ſimilia verba reperies in c. ſi fratrū, & ſuper his & ſequētibus verbis dic, vt ibi dixi.
h Publicabunt.] Vt extūc probabilis ignorantia non valeat allegari. 16. d. ca. quod dicitis, ext. de poſtul. prælato ad hac. de iudæ c in nonnullis, ff. de inſt. tu. act l. ſed & ſi quis, § prætor ſibere. Zenzelinus.

Diuiſio textus in noue partes.

i Ad conditorem.] Præſens conſtitutio diuidi poteſt in partes nouem. In prima conſtōnis præmittitur rō. In ſecunda conſtitutionis Papæ Nicolai ſubiungitur recitatio: ibi, Dudum ſi quidē, &c. In tertia annectitur eiuſdē conſtōnis Nicolai incommodæ pro tēpore multiplex impugnatio: ibi, in §. Quāquam aūt. In quarta, ſimplicis vſus facti in reb. conſumptibilib. reprobatio: ibi in §. Quod autē. In quinta ad quoddam obiectū datur rñſio ibi in d. §. Nec obuiat ſupradictis. In ſexta quod in rebus conſumptibilibus non ſit dare ſimplicem facti uſum, fit multiplex inductio; ibi, in § Licet aut in rebus. In ſeptima cōſtitutionis Nicolai inducitur improprıatio ibi, in § Rurſus nedum. In octaua ſubinfertur ipſa conſtitutio: ibi, Nos itaque qui ueritatem. In nona fit certa quædā proteſtatio: ibi circa finē. Per hoc ant, &c.

Canon generalia a ſolo Papa conduntur.

i Ad conditorem canonum.] qualis eſt Papa, qui ſolus generales canones condere poteſt 28 diſ c. regula. cum multis c. ſeqq. ſic & ſolus Imperator legem generalem condere poteſt i C. de leg l & vlt.
k Pertinere] eius enim eſt ſua uel anteceſſorum ſtatuta in melius reformare de ſtatutum. de ent. excom. c. alma lib 6. de re iud cum olim.
l Obeſſe.] ideſt, nocere.

m Potius quàm prodeſſe.] hoc frequenter contingit ex variatione perſonarum, cauſarum temporum, & locorum 29 diſt c ſciendum, 61. diſtin. §. his omnibus, 35. q 9 c. ſententiam. extr. de conſangui & affin c. non debet, in corpore auth de nup. §. nos autem coll. 4.
n Obeſſe valeant.] præcauenda igitur ſunt futura in malū. vt hic 60. diſtinction. cum Hadrianus. 27. diſt. in nomine Domini. extra de ſeruis nō ord c. 1 ff loca. l ſi quis domum, §. 1 ad Trebel. l Lucius, § penult. de dam. infec. l. qui bona, §. cum prætor.
o Prouidere.] Concor. ad hoc in corpore authē. de nupt. §. 1. coll. 4. 22. q 2 cap magnæ. ſic n. eſt in cæleſti hierarchia, quę ſuā ex cauſa reperit ſententiam immutaſſe. ead cauſa & q ca. incommutabili. & c. vnuſquiſque.
p Dudum.] Secunda pars.
q Felicis.] ſimile de cenſib. felicis. lib. 6.
r Neque domū. quæ indefinite ſub inuolucro denotauerat per verbum, nihil, hic magis ſpecificare declarat, alias videretur hic vna negatio ſuperflua, ſuper quo vide quod not. in decret. cum inter nōnullos, in 2 gl.
ſ Fuerat declaratum. non dicit, vbi: & ſic not argum. pro indeterminata allegatione quod ſit admittenda, ad hoc de cohab cle. & mulie. c. veſtra. qui ſibi ſint legit. per venerabilem, § vlt. de vita & honeſt. cle c. cum ab omni C. de ſumma trin. l. 1 & in epiſtola, inter claras, per Hoſtienſ. de ſeruis non ord. cap conſuluit & per Petrum de Samp. d. c. veſtra.

Allegatio indeterminata eſt admittenda.

t Hoc. ſcilicet quod profeſſores ordinis ſancti Franciſci nihil ſibi appropient.
u In communi] ſuper hoc verbo & præcedenti dic vt dixi in cum inter nonnullos, ſuper eiſdem verbis.
x Detrahere.] & male, detrahentem enim proximo Deus perſequitur 23 qō 4. qui peccat nam vna ſpecies homicid. eſt proximo detrahere. nam quantum in detractore eſt, priuat animā proximi (qua melior eſt pars hominis omni uirtute, per quā anima viuit. Detrahere enim eſt, bona, quę alicui a Deo collata ſunt negare vel inuertere argument ff de ſtatu. l. item apud. §. nec antem tere, de pœnit. diſtinctio 1. capitu. homicidiorum, & ibi no.

Qualiter homicidiū committere dicatur, qui proximo detrahit.

gentes [a] eiſdem, quòd regulam, & decclarationes [b] huiuſmodi non obſeruabant, pieque conſiderans ora contra præmiſſos fratres oblatrantium [c] claudere [d], ac profeſſorum [e] ipſorum conſcientijs [f] prouidere inter alia ordinauit, & ſanxit [g], omnium vtenſilium [h] & librorum, rerumque mobilium [k], & præſentium, & etiam futurorum, eccleſiarum quoque & oratoriorum, ac cœmeteriorum, tam præſentium, quàm etiam futurorum, necnon, & aliarum emptarum, & eleemoſynis diuinis oblatarum, ſeu conceſſarum dictis Fratribus (in quibus tamen offerentes, ſeu concedentes ipſa, nihil in ipſis ſibi ducerent reſeruandum [l]) proprietatem, & dominium plene [m] ac libere [n] ad ſe, & Romanam Eccleſiam pertinere, ipſa [o] in [p] ſe recipiens, ac antedictam [q] Eccleſiam, ſimplici [r] vſu facti dumtaxat in rebus, & bonis huiuſmodi reſeruato Fratribus antedictis.

Et quia nonunquam [s] libros, & alia mobilia ſupradicta vendi [t] expedir, ſeu etiam commutari: Fratribus ipſis in eadem ordinatione conceſſit [u], res [x] ipſas cum rebus alijs, quarum vſum habere [y] licet ipſis Fratrib. (dummodo Generalis, & Prouincialium Miniſtrorum coniunctim vel diuiſim [z] auctoritas intercederet) poſſent libere commutare. Sed & quia Fratribus ipſis pecuniam per ſe, vel per alium recipere ipſorum regula diſtrictius interdicit, voluit & conceſſit [a], quòd ſi vendi contingeret res mobiles antedictas pretio [b] æſtimato, quod huiuſmodi pretium per procuratorem deberet recipi à præfata ſede vel Cardinali gubernatore [c] eiuſdem ordinis deputandum, per procuratorem eundem in rem licitã, cuius vſus eſſet permiſſus eiuſdem ordinis Fratribus expendendum: hoc [d] adiecto

a Impingentes.i.imponentes.
b Declarationes huiuſmodi. ſ. factas per Gregorium, & ſuos prædeceſſores.
c Oblatrantium. i. Obloquentium in malum.
d Claudere. ne alias ex hoc contra ipſos fratres inſurgat infamia.
e Profeſſorum ipſorum.] ſcilicet religionis ſancti Franciſci.
f Conſcientiis. quas forte ſcrupuloſas habeant ſemper habẽdo proprium.
g Et ſanxit. ſ Nicolaus iij. alias iiij. extra de verb. ſig. Exijt. §. ad hæc cum fratres.
h Vtenſilium. ideſt, paratorum ad vſum, argu ff. de ſupell leg. l. 3. de lega. 3. hoc legatum.
i Librorum. quid librorum appellatione comprehendatur colligitur, ff. de le. 3. librorum.
k Mobilium. vel ſe mouentium, quæ idem cenſetur, ff. de ver. ſig l. mouẽtium. iuxta quod ibidem per gloſſam quærit, an nomina vel actiones nomine immobiliũ comprehendãtur. Et primo ſentire vr̃ q̃ ſic, tum q. a mouen non pñt rum q. a poſt alia immobilia fit in eis ſententię executio: poſt tñ ſentit quod cenſeantur mobilia. Sed ſuper hoc verius probabiliter põt dici, q̃ aut nomina vel actiones competunt pro immobilib. tunc appellatione immobilium ideo comprehendũtur, quia actionẽ habẽs ad rem, ipſam habere videtur, ff. de re. iur. qui actionem. & argument. ad hoc, C. de prædiis minorum, l. ſi ad reſoluendam, vbi minor remittens actionem reſtituitur, ac ſi rem immobilem alienaret, aut competunt pro rebus mobilibus, ſi quidem annuatim præſtandis: tunc idem quia propter perpetuitatem præſtationis immobilium appellatione continentur. C. de ſacroſanct. eccleſ. l. iubemus, in corpore authen. de non alien. aut permut. rebus eccle. §. hoc ergo, col 1.
Sed ſi competunt pro mobilib. ſimpliciter debitis, tunc mobilium appellatione comprehendi poſſunt, argu. ff. reg. iu. l. minus, & l. qui actionem, & d. l. ſi ad reſoluendam, & C. de quadrien præſcrip. l. 2. & ſic poteſt intelligi quod dicta l. mouentium, ad præmiſſa faciunt in arg. ff. de ſupell. lega. l. 3. de leg. 3. hoc legatum, de verb. ſignific. l. princeps. & l. bonorum, de iure fiſci, l. eum, qui ad ſenatuſconſultum Syllan. l. cum hico. non obſtat quod dr̃, quod poſtremo fit executione ſententiæ in nominib. ff. de re iudic. l. a diuo Pio hoc ideo eſt, ne impediatur executio ſententiæ, quæ prompta debet eſſe, ne alias lites ex litibus oriri contingat: quod eſſet ſi contra debitores condemnati agi primitus oporteret, argu. de tranſactio. l. fratris.

Actiones an noie immobiliũ cõprehendantur.

Executio ſẽtentię prompta dẽt eſſe.

l Reſeruandum. in illis ergo in quib concedentes vel offerentes aliquid iuris retinuerunt, quod facere potuerunt, 18. q. 2. c. Eleutherius, ff. de pac. l. in traditionib. non videtur per Papam Nicolaum proprietas Eccleſiæ Romanæ retenta.
m Plene. q d. totum & integraliter. ff. de vſu. l. videamus §. in Fauiana. de verb. ſig. l plus eſt in reſtitutione.
n Libere. i. abſque cuiuſquã contradictione, ar. extra de elect. cũ ex eo. de præb. c. ſi beneficia. li. 6. ib quibus verbum ſimile reperitur.
o Ipſa. Veriſimilia, & alia ſupra nominata.
p In ſe. ſ. Nicolaum. Papam.
q Antedictam Eccleſiam. ſcilicet Romanam.
r Simplici vſu facti. hæc verba occaſionem dederunt principaliter editioni huius decre vt patet ex ſequenti.
ſ Nonnunquam. id eſt, aliquando ſimile, ff. de condi. & demonſtr. l nonnunquam.
t Vendi expedit. ff. de contrahen empt. l. 1. C. de adm. tut. l. ſex quæ.
u Conceſſit. ſ Nicolaus Papa iiij.
x Res ipſas ſup. proxime expreſſim numeratas.
y Habere licet. non ergo cum aliis.
z Vel diuiſim. ut ſi fuiſſet hoc verbum adiectum, Generalis & Prouincialis Miniſtri eſſet inſimul auctoritas exposcenda: ob copulatiuam de ſui natura requirentem concurſum illorum, quę copulat, ff. de legat. 3. l. ea tamen, de conditio inſtit l. ſi hæredi plures, extra de reſcr. ex parte, vbi de hoc.

Copulatiua requirit concurſum copulatorum.

a Conceſſit.] ſcilicet Nicolai iij. aliàs iiij. vt ſupra.
b Pretio æſtimatio. ſiue quod venditio procedere non poteſt, ff. de contrah empt. & vendit l. 2. & 2. §. ſine inſt. eo. tit. § pretium.

Venditionẽ procedit ſine pretio.

c Gubernatore. qui aliàs protector vel conſeruator appellari conſueuit, iuxta priuilegia multis ordinibus conceſſa.
d Hoc adiecto. ideſt, additio.

Da

quòd poſſent de a vilibus rebus mobilibus b vel parum valentibus Fratres ipſi pietatis c ſeu deuotionis d intuitu, vel pro e alias honeſta canſa & rationabili f (obtenta g tamen ſuper hoc ſuperiorum h ſuorum licentia) intra vel extra dictum i ordinem ordinare.

Quamquam k autem pia conſideratione motus prædeceſſor noſter ordinauit ſupradicta l, illa dicto ordini exiſtimans profutura: ipſa tamen attento m modo vtendi Fratrum ipſorum ac dictæ Eccleſiæ ſubſecuta patientia n circa o ipſum non profuiſſe, ſed potius tam ipſis Fratribus, quàm multis p alijs obſuiſſe, ſubſequens magiſtra rerum experienria q noſcitur declaraſſe. Ipſis quidem Fratribus quantum ad ſtatum r perfectionis nequaquam profuit reſeruatio s dominij ſupradicta: cum enim perfectio vitæ Chriſtianæ principaliter & eſſentialiter t in charitate conſiſtat; quæ ab Apoſtolo perfectionis vinculum dicitur u: & quæ x vnit ſeu iungit aliqualiter in via y hominem ſuo z fini; ad quam a per contemptum bonorum rempotalium & ipſorum expropriationem b via diſponitur per hoc præcipue, quòd ſollicitudo c quam temporalia in acquirendo, conſeruando & diſpenſando exigunt d, quæ e plerumque ab actu charitatis retrahit f, amputetur g, reſtat, quod ſi ſollicitudo eadem poſt expropriationem huiuſmodi h, quæ i ante k ipſam inerat perſeueret, l ad perfectionem: m huiuſmodi talis n expro-

a De vilibus iſta vilitas conſiderati poteſt aliter ob pretij paruitatem, per hoc quod ſequitur, vel parum valentibus: vt ipſa vilitas referatur ad ipſarum rerum naturam, in corpore authen. de mand. princ. §. ſi tibi, cum ibi no coll. 3.

adiicienda ſunt pauperibus eroganda. iuxta illud: Si vis perfectus eſſe, &c. 14. q. 1. in ſumma, & c. quiſquis, nota extra de æta. & qual. ad aures.

s Reſeruatio.] ſ. facta Eccleſiæ Romanæ.

t Eſſentialiter. hoc dicit, quia ſine charitate virtutis exteræ nihil ſunt. de pœni diſt. 2. §. eudeater. & diſt 3. c. ſi quid autem.

Virtutes ſine charitate nihil ſunt.

u Dicitur. in epiſtola ad Romanos.

x Et quia.] ſcilicet, charitas.

y In via. ſ. ſalutis conſequendæ: in præſenti enim vita quaſi in via ſumus, qua ad patriam pergimus, ſecundum B. Gregorium.

z Suo fini. ideſt, gloriæ æternæ.

a Ad quam. ſ. perfectionem.

b Expropriationem. ſyllaba, ex, hic priuatiue ponitur, vt alias de vſur. c. vſuratium, lib. 6. alibi autem nõ priuat, ſed ponit. Inſtitu. vi bon. rapt. §. ſane.

Ex, quandoq; priuat quandoq; ponit.

c Sollicitudo.] ideſt, curioſitas & diligentia in temporalibus, quæ interueniẽs pretia rerum ampliat & deficiens minuit, ff. de iure fiſci. l. non intelligitur, §. diui fratres, negligẽtia enim cuncta lędere dicitur in corpore autheot. de quæſt. § hæc omnia, collat. 6. iuxta illud quod ſcribitur, ſicut autem actiuum in ſuo quoque opere inuenitur mater inſtãtia, ita nouerca eruditionis eſt negligentia, 83. diſt. capit. nihil.

Negligentia eſt eruditionis nouerca.

d Exigunt.] nam ſine his temporalia periculo ſubiacẽt ad quod ff. de pet. hær. l. ſi quid poſſeſſor §. ſicut, & l. ſi ad non, § fructus.

e Quæ. ſ. ſollicitudo.

f Retrahit. nam ſecundum Gregorium cum mens cõcepta deſideria ſequitur ſeruire rebus conuincit, quarum amore ſuperatur, 14. q. 1. 2. quare ad vitandum, nimiam ſollicitudinem & mentis nimiam applicationem Chriſtus pręcepit non eſſe de craſtino cogitandum, 12. q. 1. habebat Dñs, iuxta verbum Pſalmiſtæ: Diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.

Sollicitudo nimia eſt vitanda.

g Amputetur.] i. tollatur & ſubmoueatur.

h Huiuſmodi.] ſ. temporalium.

i Quæ.] ſ. ſollicitudo.

k Ante ipſam.] ſ. expropriationem temporalium.

l Perſeueret.] durante. n. vitio, virtus numquam aſciſcitur, ſed demum illo renuntiato, 32. q. 1. cum renuntiatur.

m Ad perfectionem huiuſmodi. ſcilicet, quæ inducitur, & diſponitur per contemptum & expropriationem temporalium.

n Talis expropriatio. ſcilicet, poſtquam remanet ſollicitudo, ſicut prius.

Immobilia non reputãtur vilia.

b Mobilibus.] hoc dicit: quia res immobiles, vt pote periculo continuo non ſubiacentes, vile reputari non conſueuerũt, ar. C. quãdo & qui quat. pars, l. 1. lib. 10. ff. ad l. Falc. l. ſi hæres.

c Pietatis. puta eleemoſynæ.

d Deuotionis. puta peregrinationis.

e Pro alia. puta communitatibus voti, vel pœnitentiæ.

f Rationabili. arbitrarie conſiderandæ.

g Obtenta. non ergo ſufficeret hoc caſu licentiam petere niſi obtineretur, vt alias extra de cler. c. quam ſit, & c. ſi religioſus, ne cleric. vel monac. capit. vt periculoſa libro 6.

h Superiorum ſuorũ intellige immediatorum vt alias dixi de teſta. religioſus, libro 6. de vi & hon. cler. c. quoniam, de procur. c. religioſus, Clemẽs Papa v.

i Dictum ordinem. i. perſonas dicti ordinis, vel intellige ordinem vt iacet, id eſt, communitatem ordinis.

K Quamquam. Tertia pars.

l Supradicta. ſ. §. proxi. ſupra.

m Attento modo. per quem non ad ſimplicẽ vſum ſed ad conſumptionem res ipſæ deducebantur.

n Patientia. quę frequenter tolerat multa, quæ in iudicium deducta minime tolerat, extra de pb. cum iamdudum, & 41. in corpore auth. in medio litis ſacras iuſſiones non fieri §. cam, autem, coll. 8. C de appell. l vlt. §. illud.

Patiẽtia multa tolerat.

o Circa ipſum. ſcilicet modum vtendi.

p Multis alis. qui lædebantur ex tali vſu.

q Experientia. quę magiſtra rerum dicitur, vt hic, cũ per vſum ſcientiam tribuat in operatione, C. de iure l. certi, de no. Cod confir. §. in proœmio. Inſti. §. cumque Et nedum ſimpliciter rerum magiſtra dicitur, immo efficax appellatur extra de elect. quam ſi quia docet & probat de re ſcr. ſtatutum, de ele. vbi maiua, § t. li. 6 C. vt in poſſeſſionem legatorum, l. ipſa rerum, & ex parte fidem adhiberi vult, in corpore auth. de non alie. aut permu. reb. eccl. § quod autem coll. 2 C. de re mil. l. ſemel, lib. 12. 50. d. c. vt conſtitueretur, & ex præteritis, vel pręſentibus quẽ inſtituit in futurum, in corpore auth. quib. mod. na eff. ſui. §. illud, coll. 7. 8 2 d. ca. plurimos, iuxta fin. in corpore auth. hæc conſti. innouat, in prima colum. coll. 8. extra de teſta. c. licet ex quadam.

Experientia eſt rerũ magiſtra.

r Ad ſtatum perfectionis.] ſecundum quem omnia

a Ordi-

Digitized by Google

a Ordinationem prædictam. ſcilicet factam per Nicolaum iij. alias iiij.
b Bonis prædictis.] de quibus mentio facta eſt ſupra §. proxim.
c Minus ſolliciti. & ſic per hoc a ſtatu perfectionis retrahebantur, vt in prox. dicitur.
d Fratres ipſi.] ſentientes vtilitatem in reb. talib. inani nomine dominij Romanę Eccleſiæ reſeruato.
e Alij. vt ſunt Prædicatores.
f In communi.] & ſic in alijs rebus prædictis ſe ſimplicem vſum habere dicebant re tamen ipſa pluſquam ſimplex vſuarius in rebus ipſis habebant.
g Ordinatio ſupradicta. ſcilicet Nicolai iij.
h Talis proprij ſcilicet Romanæ Eccleſiæ reſeruati.
i Res ipſas. de quib. fit mentio ſupra proxi §.
k ¶ Obtinerent.] & hoc probatur per ſequentia, licet etia § &c.
l Prædictus.] ſ. Nicolaus iiij.
m Conferri. ſ. inter viuos.
n Obuenire. puta ex vltima alicuius voluntate, licet contra poſſet exponi.
o Licet.] ideſt, licitum eſt.
p Vſu facti ſimplici. qualiter hoc ſit intelligendum, inferius declaratur.
q Pertinere. ſcilicet, ad Eccleſiam Romanam.
r Eſt expreſſum.] §. prox.
ſ Eius effectu.] qui frequenter res ipſas ad totalem a fratrib. abdicationem deducit: & talis effectus in eis potius videtur attendendus, quam inanis demonſtratio ſimplicis vſus facti, arg. C. ſi minor ad hęredit. ſe abſtineat, l. 1. de do l. vlt.
t Subſecuta. hic dic vt ſupra dixi eo. § in verbo, patientia, talis, n. patientia, vbi alias nullum ſubeſſet iuris impedimentum, pro approbatione tacita haberetur extra de cog. ſpir. c. ſuper eo. & ibi no.
u Dici debet. ſimplex, quod eſt ſtatim.
x Dominium. ſ. in dictis rebus reſeruatum eſſe.
y Simplex. repete, dici debet.
z Quis enim] probat quod vſus fratrum non debeat dici ſimplex.
a Simplicem vſuarium.] id eſt, habentem ſimplicem vſum.
b Licet.] ideſt licitum eſt.

c Permutare. ſ. cum alia.
d Vendere. pro aliquo pretio.
e Donare. i. liberaliter.
f Hæc. ſcilicet poſſe rem vſuariam permutare, vendere, vel donare.

priatio valeat nil conferre: conſtat autem quòd poſt ordinationem [a] prædictam non fuerint in acquirendis ac conſeruandis bonis [b] prædictis in iudicio & extra minus [c] ſolliciti quam ante illam fuerant Fratres [d] ipſi, quamquam ſint religioſi Mendicantes alij [e] habentes aliqua in communi [f]. Adhuc nec vtique profuit dictis Fratribus ordinatio [g] ſupradicta, quantum ad hoc quòd propter carentiam talis [h] proprij ſe pauperiores dicere valeant, quàm ſi res [i] ipſas cum illo (quo carere ſe dicunt) dominio obtinerent [k]. Licet etiam prędeceſſor noſter prædictus [l] dominium earum rerum, quæ ipſis fratribus offerri ſeu conferri [m], aut aliàs obuenire [n] contigerit, quarum tamen vſum facti dumtaxat habere licet [o] ordini vel fratribus antedictis (vſu facti [p] ſimplici prædictis fratribus reſeruato) in ſe Romanamque Eccleſiam recipiendum duxerit, ac libere pertinere [q] decreuerit, vt ſuperius eſt expreſſum [r]. attento tamen ipſorum fratrum vtendi modo, & eius [ſ] effectu, ac patientia circa [t] modum ipſum Romanæ Eccleſię ſubſecuta [t], non ipſe vſus fratrum dici [u] debet, ſed potius Romanæ Eccleſiæ dominium [x] eſſe ſimplex. [y] Quis enim [z] ſimplicem [a] vſuarium dicere poterit, cui rem vſuariam licet [b] permutare [c], vendere [d], ac donare [e]; proculdubio hæc [f] naturæ repugnare noſcuntur, nec ad vſuarium pertinere [g], quæ [h] tamen de rebus mobilibus antedictis [i] faciunt [k] fratres ipſi. Quòd autem dominium Romanæ Eccleſiæ reſeruatum [l] ſimplex cenſeri [m] debeat, ex hoc patet, quòd ex illo [n] nullum eidem [o] Eccleſiæ temporale obuenit [p] hactenus [q] commodum, nec ſperatur quòd [r] obuenire debeat in futurum, cum nec [ſ] intentio reſer-

g Permittere] Vſuarius. n. rem in qua vſum hēt aliquo titulo in alium trāsferre nō pōt, tū q͂a dn̄ium eius nō hēt, tum vſus inquantum eſt ſeruitus de ſui natura in re aliena, nō propria fundatur, quia res ꝓpria nulli ſeruit iure ſeruitutis, ff. ſi vſuſfruct. pet. l. vti frui. de ſer. vrb. prę. in re communi, de iure dot. l. cum in fundo, & quā iure alieno cōſtitui, ff. de vſu & hab. l. 1. & l. plenum, inſti eo. tit. §. 1. cum ijſdē modis conſtituitur, quibus vſuſfructus, vt ibi. Et vſuſfructus eſt ius vtendi in rebus alienis, ff. de vſu l. 1. Si igitur dominium non habet, ergo per aliquem titulum illud in alium transferre non pōt ff de reg. iu. l. nemo plus iuris, de acq. re. dom. l. traditio, extra de don. a. inter virum & vxo. c. nuper 1. q. 1 gratia, & q. 7. capitu Dalbertum, quod exigitur in titulo permutationis: nam rem alienam permutans permutationem non cōtrahit, ff. de rerum permut. l. prima, §. vltimo.

Vſuarius rē in qua hēt vſum, non transfert in alium.

Permutatio non contrahitur in re aliena.

h Quæ tamen.] ſcilicet permutare, vendere, donare
i Antedictis. ſcilicet, quibus vt licet eiſdem.
k Faciunt. ideſt. facere poſſunt iuxta ordinationē Nicolai: vel faciunt, ſ. de facto quia hoc eis permittitur per illius ordinationem.
l Reſeruatum. ſ. in rebus prædictis.
m Simplex cenſeri debeat. ſ. potius quam ipſe vſus fratrum, vt ſupra.
n Illo. ſ. dominio.
o Eidem Eccleſiæ. ſ. Romanæ.
p Obuenit. præter. ti temporis.
q Hactenus. i. vſque nunc, licet alibi aliter exponatur, ff. de vſufru. l. hactenus.
r Quod obuenire debeat, & per hoc dominium vel proprietas conſueuit reddi inutilis, vt infra patebit.
ſ Nec intentio. intentionis talis defectus impedit translationem commodi, vel emolumenti cum & impediat translationem dominij, ff. de acqui. rerum dom. l.

ea

Digitized by Google

ex mandato, C. de his quia non do. manumit. l. 2. & ibi no ff. de dona l. qui mihi donatum. Intentio enim præ omnibus attenditur, ſiue in contractibus, ſiue in vltimis voluntatibus ff. de contrahen. emptio l. ſed Celſus, § ſi Aura, de condi. & demonſtration. l. in conditionib. de lega. 1 l. ſi ſeruus plurium, §. ul. cũ ſimilib.

Intentio eſt attendenda

y Vſuarii. ſ. ſimplices.

z Rebus. Scilicet eius conſumptibilibus.

a Repugnat: cum habens in talibus vſum, cariturus dominium cenſeatur habere, ſi de vſu ſr. earum rerum quæ uſu conſumuntur. l. ſed de pecunia & l. ſi ... de vſufr. ſr. conſtitu. tur. & ſeq. & in talibus rebus habere uſum, tantum eſt ſicut habere uſumfructum vt dicto tit. ff. l. hoc ſenatuſ. ubi. & l. quoniam, § 1 ſt. alias autem rebus non eſt ita quia in illis plus eſt in vſufructu quam in uſu, ff. de uſu & habit. l. ſi habitatio, § ſi ſtitur, & l plenum, in fi. de uſu. & habi. §. minus, cum ſimilib.

b Obuiat rationi. eſt igitur extirpandum neceſſario, cum ratione careat, 63. diſt. cap. conſpicuum.

c Videtur id eſt præſumitur.

d Intentio. ad quam eſt præ omnibus recurrendum, extra de præbend. cum olim, & eod. tit. quia ſæpe, lib. 6. de conceſſ. preben. auctoritate Martini.

e Taliũ Bonorum. ſcilicet vſu conſumptibilium.

uantis, a nec fratrum ipſorum fuerit, quod ad quemcumque alium quã ad Fratres dictarum rerum perueniret compendium: b quod c proculdubio modus viuendi fratrum ipſorum, & Romanæ Eccleſiæ ſubſecuta patientia quid, enter declarauit. d Et quod talis intentio e fuerit ordinantis f, & ex hoc patet quod illarum rerum ſibi & Eccleſiæ Romanæ dominium dumtaxat g retinuit, quarum vſum facti licere h habere ordini, vel fratribus antedictis: talis autem dominii i carentia k re l in præſenti, m ac ſpe n in futurum omnimodo denudati quo ad paupertatem temporalem, quam o altiorem (præ Mendicantibus aliis p in communi habentibus q) ſibi r vendicant dicti fratres, pauperiorem non efficit s non habentem Quod u autem † quo ad res quæ vſu x conſumũtur, non ſint cenſendi: vſuarii y fratres ipſi, ex ſequentibus liquet ſatis: dicere ſi quidem quòd in talibus rebus z vſus iuris vel facti ſeparatus a proprietate rei ſeu dominio poſſit conſtitui, repugnat a iuri, obuiat b rationi, nec prædeceſſoris noſtri prædicta fuiſſe videtur c intentio d Romanæ Eccleſiæ talium e bonorum dominium reſeruare. Quis enim ſanæ mentis credere poterit; quòd intentio fuerit tanti f patris, unius oui, ſeu caſei aut fruſti panis, & aliorum vſu conſumptibilium, quæ ſæpe fratribus ipſis ad conſumandum e veſtigio g conferuntur, dominium Romanæ Eccleſiæ, & vſum fratribus retinere? profecto probabile non uidetur h, præſertim cum illorum bonorum dumtaxat i dominium præfatæ Eccleſiæ reſeruauerit, quorũ k ſimplex uſus facti pertinere poteſt ad fratres dicti ordinis: quod l nequaquam poteſt in rebus uſu conſumptibilibus m reperiri, in quibus nec ius utendi, nec uſus facti ſeparata rei proprietate ſeu n dominio poſſunt conſtitui vel haberi o. Et

a Reſeruantis.] ſcilicet Papæ Nicolai quarti

b Compendium,] id eſt vtilitas vel commodum.

c Quod,] ſcilicet quod ad fratres, & non ad alium illarum rerum perueniret compendium.

d Declarauit,] quaſi dicat, ipſis rerum experimentis hoc clare cognitum eſt C. vt in poſ. leg. l. ipſis rerum.

e Vt quod talis intentio, ſcilicet quod ad ipſos fratres, & nõ ad alium dicta rerũ vtilitas prouenirét.

f Ordinantis. ſcilicet Papæ Nicolai, ut ſupra

g Dumtaxat. quaſi dicat: non aliarum

h Liceret. licitum foret.

i Domini. ſcilicet Romanæ Eccleſiæ reſeruati.

k Carentia. ſcilicet quo ad ad fratres ipſos.

l Re ſcilicet ipſa

m In præſenti. ſcilicet tempore.

n Spe conſequendi commodum.

o Quam. ſcilicet paupertatem.

p Aliis, vt Prædicatoribus.

q Habẽtibus. ſubaudi aliqua, ſi nõ habes in textu.

r Sibi vendicant. i. id eſt attribuunt.

ſ Dicti fratres. ſcilicet Minores.

† vide Gloſſam poſitã in Cle. Exigi. proinde uer. ſolutio, uide tur dicendũ

f Tanti patris. quia non ſolum purus homo, ſed & vicarius Chriſti ſuit, de tranſla. epiſc. c. inter de tenuit ad Apoſtolicæ, §. nos, lib. 6.

g E veſtigio,] id eſt de proximo, argu. ff. de offic. præſi. l. plebiſcito, de re iudicata ſtatutum, § inſuper, lib 6. de ſta. mon. c. periculoſo, §. verum, eod. lib.

h Non uidetur. cum per tantum patrem de tam modicis curandum verſimile ſi ter non fuerit, arg. ff. de iud. l. ſed & ſi ſuſceperit, §. ſed & ſi proponas, extra de ſimo. etſi quæſtiones cum ſimilibus. Et ſuper hoc uidere potes ea quæ alias ſuper hoc plene dixi in decret. Execrabilis, in gloſſ. quod redundare.

ſ Accipe ſano modo, hoc enim dicit gl. hac ad oſtendendã ampliſſimã Romani Põtificis poteſtatem, ſicut notatum eſt ſuper gloſſa i proœmio Clẽ. i. verbo papa, in hac editione.

s Non efficit. hoc ideo, quia habere dominium quod nullo tempore poſſet commodum illi cuius eſt reportare, nihil diminuit de commodo, quod penes alium reperitur, quare pauperiorem ex hoc dicere ſe non poteſt, cum paupertas ex ſolo non habere commodum inducatur, 11. q. cap. pauper, immo ex hoc tale dominium inutile penitus reputatur, C. de uſuf. l. antiquitas, inſti. eo tit. § ne ne tamen. magis non haberi quam haberi forte cap. dicens, argu. ff. de ædil. edic. l. bouem, § aliquando.

u Quod autem. Quarta pars.

x Vſu conſumuntur. ut ſunt res ad victum humanum neceſſariæ, inſti. de uſufru. conſtituitur, ff. de uſufruc. earum rerum, quo uſu conſumuntur, l. ſi tibi uini, & de verb. ſig. l. uerbo uictus.

i Duntaxat quaſi dicat, non aliorum.

K Quorum. l. bonorum

l Quod ſcilicet ad fratres dicti ordinis pertinere ſimplicem uſum facti.

m Conſumptibilibus, id eſt quæ per uſum conſumuntur.

n Seu dominio id eſt exiſtenti ſine proprietate & dominio.

o Vel haberi hoc infra multis rationibus comprobatur.

De

Digitized by Google

quod de [a] talibus rebus non intellexerit [b], euidenter oſtenditur, dum reſpondet [c] legi [d] dicenti, non poſſe vſumfructum a dominio perpetuo ſeparari, ne dominium dominis, ſemper abſcedente [e] vſu, inutile [f] redderetur, quę quidem ex de rebus illis intelligitur, quarum penes vnum vſus rei, & penes alium dominium poſſit (licet [g] inutile) remanere, [h] quod [i] nequaquam in rebus vſu conſumptibilibus poteſt eſſe, cum in illis per vſum vel abuſum [k] vſuarij ſubſtantia talis rei eſſe deſinat [l], & per conſequens proprietas etiam inutilis non ſubſiſtat [m]. Cũ enim vſusfructus prout eſt ius re [n] conſtitutus, qui ſeruitus dicitur perſonalis [o] & pro [p] quo reales [q] competunt actiones, nihil ſit aliud quam ius utẽdi, nec vſus qui etiam perſonalis [r] eſt ſeruitus, ſit aliud quam ius tantum vtendi rebus [s] alienis ſalua [t] rei ſubſtantia, id eſt [u], ius percipiendi fructus & utilitatem [x] aliam in to-

a De talibus rebus ſcilicet vſu conſumptibilibus, & quatum uſum poteſt ad ipſos fratres pertinere.
b Non intellexerit. ſcilicet Papa Nicolaus.
c Dum reſpondet in dicto c. exiit.
d Legi. iſtam legem habes ff. de uſuf. l. omnium, §. conſtituitur, Inſt. eo. tit. §. conſtituitur. C. eod. titu. l. antiquitas.
e Aſcedente. id eſt, ſeparato exiſtente, ſic exponitur dicto §. cõſtituitur.
f Inutile redderetur. Not. rem dici penitus inutilem, cuius uſus & commoditas perpetuo ſubmouetur ut hic, & in l. legib. ſup. proxime al legatis, huiꝰ ratio poteſt dici, quia omniũ rerum ſubſiſtentiam vel exiſtentiam natura naturãs, id eſt Deꝰ comparauit, ut ex eis humana natura fructus perciperet, inſti. de rerum diui. §. in pecudum, quæcunque enim in terris facta ſunt, ad ſeruitium hominis facta ſunt, cum ſit digniſſima creaturarum ff. de ædi. edi. l. iuſtiſſime.

Hominis ſeruitio cũcta ſunt deputata

g Licet inutile. quo ad commoditatem vſus
h Remanere. ſcilicet de ipſarum rerum ſubſiſtẽti natura.
i Quod. ſcilicet quod vſus penes vnum, & proprietas inutilis per alium valeat remanere.
k Vel abuſum. licet alias abuſus in mala parte ſumi conſueuerit. ut dixi in decret: cum inter nonnullos. hic tamẽ in bonã ſumitur, quia in talibus rebus uſus & abuſus idem ſunt, ff. de uſuf. ea. rerum, quæ uſu. conſu. l. hoc ſenatus §. 1. & ult. cum ſimilibus. & ideo appellatur abuſus, quia per uſum in talibus rebus res ipſæ ad totalem exinanitionem deducuntur: & de eſſe ad non eſſe reducuntur, ut hic.

Abuſus in bonam & malam partem ſumitur

l Eſſe deſinat qualiter talium rerum ſubſtantia habet per uſum tolli, uel in parte minui, dicitur ff. de uſu fru. earum rerum, quæ uſu. conſu. l. 1.
m Non ſubſiſtat, eius enim quod non eſt, nulla eſt ſubſtantia de præſenti, ff. de leg. 1. l. qꝫ in rerum, de uerb. ob. l. interdum, inſt. de inuti. ſtip. a reſponſo.
n In re conſtitutus, vel inter uiuos per pactum, uel iudicialem adiudicationem, uel per ultimam uoluntatem, ff. de uſufru. pluribus, §. 1. Inſti. eo. titu §. Et dicitur in re conſtitutus, id eſt in certo corpore, quo ſublato & ipſum vſumfructum tolli neceſſe eſt, ff. de vſufru. l. 2. inſti. eo. ut in prin. & § finitur, ff. quib. mo. vſuf. tol. l. repe n, §. rei, dicitur & in re conſtitu, quia rem ipſam afficit ſicut cęteræ ſeruitutes.

Vſusfructus qua re dr̃ perſonalis ſeruitus.

o Perſonalis, quia perſonæ conſtituitur ẽt prædium non habenti, quod non eſt in ſeruitutibus realibus & prædialibus, ff. de ſer. l. 1 contra, prædi. l. 1. & cum perſona finitur, ff. quibus mo. vſufru. amittatur, l. ſicut, §. mortę, nec a perſona abdicatur, immo ſi in alium per commercium transfertur, ſtatim rei dño applicatur, ff. de iure do. l. vſusfructus, & dicto § finitur, licet commoditas fructuum percipiendorum per commercium in alium transferri poſſit, & ita intelligitur lex, quæ alias contrarium diceret, ff de uſufru l arboris, § uſufructuarius, de peri. & commo rei uendita, l. neceſſario, § ult. alias eſt ſub l. quod ſi pendente, & de nouatio, l. 4. atq. etiam ad hoc extra de loca. c. uetita.
p Et pro quo. ſcilicet petendo tanquam agenti competenti, negando alicui competere.
q Reales competunt actiones. ſcilicet confeſſoria, & negatoria ff. ſi uſusfr. petatur, l. 1. & l. vlt. ſeu § ulti. & §. ſi patris, ſi ſeruitus uendicetur, l. loci corpus, §. in cõfeſſoria. In rẽ confeſſoria competit aſſerenti ſibi deberi ſeruitutem & negatoria illi cui negat alteri fore debitam, eo. tit. l. 2. Dicuntur autem reales actiones confeſſoria & negatoria ab impoſitione talium nominum, nõ autem ex hoc prout aliqui dixerunt, quia confeſſoria verbis affirmatiuis, negatoria verbis proponitur negatiuis nam & quandoque confeſſoria verbis negatiuis, negatoria affirmatiuis proponi reperitur: ut in ſeruitute altius non tollendi eſt uidere, ſi de no ope. nunc, l. ſi priuſquam Inſti. de actio. § æq. & ibi nota. & dicta l. a Dicas etiam quod iſtæ reales actiones, quæ pro iurib. incorporalibus competunt, dantur etiam illi qui poſſidet, vel quaſi ipſum ius corporale, quod quaſi poſſideri videtur, quandiu in contrarium perſalium factum non eſt, ff. ſi ſeruit. ven. l. ſi forte, § iſtendum & l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. Secus autem in actionibus realibus competentibus pro corporalibus, quæ non dantur poſſidenti, & detinenti, nam poſſidenti nõ eſt prodita in rem actio ff uti poſ. l. 1. §. interdictum, inſtitu. de act § ſic itaque, licet poſſidẽti, ſed non detinenti detur, ff. de rei vend. l. officium nota. de hoc extra de iu. d. c. examinata. Si quæras quæ ſit ratio quare realis actio poſſidenti & detinenti non detur pro re corporali, ſed pro re incorporali? Reſpondeo rei uendicatio non datur ad alium effectum, niſi quod poſſeſſio corporalis penes conuentum exiſtens in actorem transferatur de rei ven l. qui reſtituere. C. de alien. iudici. l. 1. cum igitur actor illam quam petit, penes ſe ipſum excludit, quia quod petit intus habet, ſufficit enim ſibi quod effectualiter poſſideat, dicto §. interdi. Sed realis actio pro incorporalibus competens non datur ad illum effectum tantum, ſed ut ille qui debet ſeruitutem, nihil faciat, nullumque impedimentum præſtet, ſed patiatur illum cui debetur pacifice illa vti, ff. de vſufru. l. 3. §. 1. de ſeruitu. l. quotiens, de ſer uitu. ruſti. prædi. l. 1. in fin. cum ſimilibus, expedit ibi tur, quod ipſi poſſidenti detur actio, ut ſubmotionem impedimenti aduerſarii & eius potentiam conſequatur, cum aliter iure etiam ſuo vti libere & plene non poſſet.

Vſusfructus quibus actionibus peti poteſt.

Actio realis non poſſit dari poſſidẽti.

Actio realis non datur poſſidenti pro re corporali ſed bene pro re incorporali.

r Perſonalis eſt ſeruitus, ff de ſerui. l. 2. & quare dicatur perſonalis, dic ut dixi de ſeruitute uſusfructus ſupra, in glo. quia perſonę.
s Rebus alienis. hoc dicit, quia res propriæ nulli ſeruire poſſunt iure ſeruitutis, ut dixi ſu. in gl. uſuarius.
t Salua rei ſubſtantia. i. ne in totum pereat rei ſubſtantia, ff. de uſufru. l. 1. & ita ibi nota.
u Id eſt. exponit illa uerba, ius utendi, poſita in definitione vel deſcriptione uſusfructus uel uſus.
x Vtilitatem aliam. puta de ambulandi, geſtandi id eſt ſolitandi in fundo uſufructuario uel uſuario, ff de uſu & habi. l. plenum.

a In

tum [a] uel pro parte [b] ſuo nomine [c], qui poſſunt ex re in qua uſusfructus ſeu uſus conſtituitur, prouenire [d], propter [e] quod proprietas reputatur inutilis, a qua perpetuo abſcedit [f] uſusfructus ſeu uſus conſtitutus rebus ex quibus ipſis [g] ſtantibus uſufructuario ſeu uſurario nulla poſſit utilitas [h] prouenire; patet quod ad hoc quod talis uſusfructus uel uſus in re aliqua conſtitui ualeat, requiritur [i] quod ex re illa poſſint fructus uel utilitas (ſalua ipſius rei ſubſtantia) ad fructuarium vel uſuarium peruenire. Quod ſi nulla ipſa ipſos poſſet ex re ipſa utilitas (ſalua rei ſubſtantia) peruenire, quales res conſtat eſſe uſu [k] conſumptibiles, nequaquam poſſet in rebus ipſis cuiquam uſus fructus uel uſus conſtitui, uel à [l] quoquam haberi. Adhuc [m] nec ius utendi, quod nec eſt ius in re, nec [n] ſeruitus perſonalis, ſed [o] mere ius perſonale, pro quo reales [p] actiones non [q] competunt, in rebus talibus [r], vel rebus ipſis utendi poteſt conſtitui uel haberi, cum & ius tale [s] exigat, quod ex re ipſa, quæ ad utendum conceditur [t] tali modo ad uſuarium peruenire poſſet vtilitas [u] aliqua, ac cum uſu permanere uſuarij, ſubſtantia [x] ſalua rei, quod [y] nequaquam poteſt (ſicut ad [z] ſenſum poteſt percipi) in rebus uſu conſumptibilibus reperiri [a].

Rurſus nec ſimplex [b] uſus, qui nec [c] eſt ſeruitus, nec [d] pro illo competit ius [e] utendi, in talibus [f] rebus poteſt conſtitui uel haberi, cum enim uti re aliqua, nihil ſit aliud proprie, quam fructus rei ſiue utilitatem [g] aliam in ſolidum, uel pro parte recipere, qui [h] ex ea poſſunt (ſalua rei ſubſtantia) prouenire, reſtat quos re illa uti [i] quis nequeat, ex qua [eius ſalua ſubſtantia] nulla ſibi prouenire poteſt utilitas, quales res uſu conſumptibiles

a In totum hoc referas ad vſufructuarium q̃ oẽs fructus rei ſuos facit, ff. de vſufr. l. vſuſfructu legato. in fi. & l. item ſi fundi

b Pro parte. hoc ad vſuarium referendum eſt, qui fructus rei in totum ſuos non facit, ſed illos ſolum qui ſibi ad vſum ſufficiunt, inſt. de vſu. habi. §. §. minus, ff eo tit. l. ſi habitatio. § ſi vſus, & l plenum, & l. fundi.

c Suo nomine. quaſi dicat iure ſuo, non alieno.

d Prouenire. intellige vel artificialiter vel naturaliter, vt colligitur ex iuribus, ſup. gl. prox. allegatis.

e Propter quod.) ſ. quia vſufructuaris & uſuarius omnes vt in fructus vel partem recipiunt iure ſuo.

f Abſcedit. id eſt ſeparatur, & quę ſit huius ratio, dic ut dixi ſup. in gl. no. rem dici.

g Ipſis ſtantibus. i. in ſua eſſentiali ſubſtantia perſeuerantibus.

h Vtilitas proueni re exemplum poteſt poni per iura. ff. de vſufruct. l. ſtatuæ, à contrario ſenſu, de ope ſeruo. l. vlt. cum enim, vſusfructus & vſus ſint ius tãtum, quo quis poteſtatem aſſequitur rei fructus & vtilitates alias conſequendi, ſublata & nõ exiſtente tali vtilitate, vſ nõ exiſtere ius ad illas tantum indultum, ff de vſufru. l. 2. inſt. eo. tit. in prin. ſicut ſublata re ſine culpa, ſubmouetur ius ad illam petendam competens, ff. de condi. furti, l. in re furtiua, & argum. ff. de leg. 3 l. mortuo boue.

i Requiritur ratio eſt, quam dixi in gl. proxi. præcedenti.

k Vſu conſumptibiles. illis enim in ſua ſubſtantia rementib. nulla inducitur vtilitas, cum ipſa non inſurgat nec proueniat, niſi ex talium rerum conſumptione, inſti. de vſufru §. conſtituitur.

l A quoquam haberi. ratio eſt, quam dixi ſup. proxi. in gl. exemplum.

m Adhuc. probat vlterius, quòd in reb. conſumptibilib. ſimplex haberi nequeat uſus facti.

Seruitutis perſonalis eſt triplex.

n Nec ſeruitus perſonalis. quæ eſt triplex, ſcilicet uſusfructus, uſus & habitatio, aliæ dicuntur reales ſeu prædiales, ff de ſerui. l. 1. de vſufr l. ſi quis binas, & ibi no. & ratione ſeruitutis perſonalis dr̃ quis in re ius habere cum contra quẽlibet rei poſſeſſorem peti poſſit. ff. ſi vſufr. pet. l. vti frui. § vtitur. Ius aũt vtẽdi iure ſeu ſeruitute, poteſt dici illud q̃ ſuperficiario in re ſuperficiaria competit vel emphyteotæ, vel ſeudatario, ff. ſi ager vectigalis, l. 1. & 2. de ſuperficie, l. §. vlt.

o Sed mere. quaſi dicat, non iure competens, nec rem afficiens, ſed tm̃ pſonæ cohærens, rei poſſeſſorem non ſequens, ff ad Treb. l. 1. §. ſi hæres.

p Reales actiones. ſ. confeſſoria & negatoria.

q Non competũt.] ſed actio perſonalis ex pacto, argu. ff de ſeru. l. vi primum, de ſerui. ruſt. prædio, l. prætoris, cum ibi no. de uſufru. l. ſi quis binas.

r In rebus talibus. ſ. vſu conſumptibilibus.

s Ius tale. ſ. mere perſonale.

t Conceditur. vt eſt videre in commodatario, cui ad certum vſum res conceditur ff commodati, l. in commodato §. ſicut, extra eod. tit. c. 1. vel creditor vel depoſitario, quibus vſus rei obligatę vel depoſitę permiſſus eſt: expreſſe in creditore, vel tacite in depoſitario, ff. depoſiti l. die §. 1. & C. eod. tit. ſi depoſiti.

u Vtilitas aliqua. cõſiderãda iuxta rei ad vtendum conceſſæ qualitatem.

x Subſtãtia ſalua rei. ſublata, n. re nullus in ea vſus poteſt ſubſiſtere.

y Quod.] ſ. ius vtendi ſubſtantia ſalua rei.

z Ad ſenſum.] ſ. vſus p quem occulta fide veritas magis q̃ p aliam ſenſum animis hominum infigitur, inſti. de gra. cogna. §. vlt.

a Reperiri. cum ipſæ per vſum conſumptioni totali ſubiiciantur: & de eſſe ad non eſſe redigantur.

b Rurſus nec ſimplex. ſcilicet ſine dominio exiſtens.

c Nec eſt ſeruitus. & ſic per conſequens ius in re non imponens.

d Nec pro illo. ſcilicet ſimplici vſu facti.

e Ius vtendi. ſ. qualitercunque quæſitum.

f Talibus rebus ſ. vſu conſumptibilibus.

g Vtilitatem aliam quæ conſiderari poteſt iuxta rei utibilis qualitatem, ff de vſufr l. numiſmatum & l. ſi cuius § ult. alia eſt ſub l æquiſſimum.

h Qui. ſ. fructus, uel alia utilitas.

i Vti quis nequeat, ſ. durabili uſu perſeuerante t

alias

eſſe [a] conſtat. Ex [b] quibus patet, quod nec vſus qui eſt ſeruitus [c] perſonalis, nec ius vtendi, quod non eſt ſeruitus, ſed mere ius [d] perſonale, nec actus ipſe vtendi ſine iure [e] aliquo poſſunt in rebus vſu conſumptibilibus conſtituti, vel haberi, cum quodlibet præmiſſorum [f] exigat, quod ex re ipſa (ſalua rei ſubſtantia [g]) poſſit habenti ius vtendi, ſeu [h] vtenti ex re ipſa vtilitas aliqua prouenire: quod vtique in rebus nequit vſu conſumptibilibus reperiri. [i]

¶ Nec [k] obuiat ſupradictis [l], quod idem [m] prædeceſſor noſter in ordinatione prædicta, etiam illorum [n] quæ ad vitæ ſuſtentationem pertinent; ſibi & Romanæ Eccleſiæ dominium reſeruarit: hoc enim [o] de rebus illis dumtaxat [p] debet intelligi, quæ vſu non ſunt [q] conſumptibiles, ſine quibus humana uita non eſt [r] ſubſtentabilis, quæ vtique non ſunt pauca [s]. Licet [t] autem in rebus vſu conſumptibilibus, nec ius vtendi [u], nec ipſum [x] vti poſſit conſtitui uel haberi, ipſis [y] tamen poterit ius abuti. Abuti autem (dum tractatur de rebus vſu conſumptibilibus) pro rei conſumptione, ſumitur [z], quod ei opponitur, quod eſt [a] vti. Vti quidem præſupponit, quòd cum vſu ſalua rei ſubſtantia maneat [b]: ſed abuti exigit [c], quod cum actu huiuſmodi rei ſubſtantia conſumatur [d]: cum ab vti [e] nihil aliud, quam contra naturam vſus, vti [f] in hac [g] materia proprie poſſit dici. Licet autem [h] quis re vſibilis [i] abſque iure vtendi aliquo vti [k] poſſit, ipſum [l] tamen vti etiam in re [m] tali abſque iure utendi ſeperato à domino vel coniuncto nec ab aliquo poteſt [n] conſtitui, nec [o] à quoquam haberi.

Et quòd talis vſus conſtitui nequeat, ex hoc patet, qđ dare vel conſtituere quod ſuum non [q] eſt, nec ad ſe [r] pertinet, nemo [s] poteſt: licet interdum illud [t] dare poſſit aliter quã ſit [u] ſuum.

Actus autem ipſe uten-

alias momentaneum, vt inf. ſequitur.

a Eſſe conſtat. cum (vt ſ. dixi) per vſum eſſe penitus deſinant.

b Ex quib. ſup. dictis, vel quo autem, huc uſque.

c Seruitus perſonalis.] ff. de ſeruit. l. 1.

d Ius perſonale. dic vt ſup. prox. dixi ver. ſed mere.

e Sine iure aliquo. hic inferius latius explicabitur.

f Præmiſſorum.] ſ. vſus, q̃ ſit ſeruitus pſonalis; vel qui ſit pmere perſonale: vel actus vtendi aliquo iure.

g Subſtantia, alias deſinit in ea oīs uſus vt ſup. dixi.

h Seu vtendi. ſ. ſine aliquo iure.

i Reperiri. quia per vſum totaliter eſſe deſinunt, ut prædixi.

k Nec obuiat.] Quinta pars.

l Supradictis. ſ. in parte pcedēti: & maxime in ver. quod autem.

m Idem pdeceſſor noſter.] ſ. Nicolaus quartus.

n Illorum. ſ. bonorum.

o Hoc enim. ſ. ꝙ dominium talium bonorum ſibi reſeruauerit.

p Dumtaxat. quaſi dicat, non de aliis: p ea q dicta ſunt ſup. proxi.

q Non ſunt conſumptibiles. ſubaudi, ſed durabiles.

r Non eſt ſubſtentabilis.] ſcilicet commode.

s Non ſunt pauca. ſubaudi, immo multa: ſicut eſt habitatio ſtratus ſiue lectus, & ſimilia, ff. de ver. ſig. l. quos nos, §. verbū, viuere de au. & arg. l. veſtis, § vitalia & familiaria, cū ſimilib.

t Licet autem. Sexta pars.

u Nec ius vtendi ꝙ eſſe debet ſalua rerum ſubſtantia.

x Nec ipſum vti. i. durabile.

y Ipſis rebus conſumptibilibus.

z Sumitur. probatur hoc, ff. de vſuf. earum rerum quę vſu. conſu. l. hoc ſenatus §. 1. & ſeq. nam abuſus in reb. talib. pro aſſumptione, i. conſumptione accipitur, vt ibidē dicitur.

a Quod eſt vti cum de ſe non ſit ei conſumptibile, conſeruabile ff. de vſuf. l. 1. inſt. eo ti. in prin. & ſtatim ſequitur.

b Maneat. ut iuribus ſup. proxi. alle. ff. de vſu. & habi. l. plenum.

c Exigit.] ſ. neceſſario.

d Conſumatur cum ſine conſumptione in talib. reb. non ſit vſus: vnde quaſi aſſidua pmutatione extingui dicuntur, Inſt. de vſuf. §. conſtituitur.

e Cum abuti. ſ. de re rei conſumptibile.

f Vti de ſui natura rei conſeruabile.

g In hac materia. h. d. q. a in alia materia abuſus in alia parte ſumitur, & iō re ꝗ habetur, ꝙ dic vt ſup. i gl. licet alias.

h Licet aūt. adhuc probat ꝙ vſus facti abſq; alio iure haberi non poſſit.

i Re vſibili.] apta ad vtendum.

k Vti poſſit. ſ. de facto, vt eſt videre i fure, prædone, raptore, & ſimili.

l Ipſum tamen. id eſt ipſa poteſtas utendi.

m In re tali. ſ. vſibili.

n Poteſt conſtitui eū regulariter q̃s alteri nequeat cōſtituere q̄d nō hēat: ut in parte pcedenti & in gl. vſuarius. n & ſtatim ſequitur.

o Nec a quoquam haberi.] cum. n. hēre proprie cum effectu dicat intelligi, ff. de uer. ſi. l. nomen filiorum, § hēre, ſequit ꝙ uti re vſibili abſq; aliquo iure vtendi, non ſit vſum habere: cum ex hoc illud appareat alienum arg. 14. q. 4. quid dicam, 93. diſt. illud, 16. q. 4 licet, C. de fun. rei priua. l. vſus aquæ. lib. 11.

p Et ꝙ talis uſus. ſ. abſq; aliquo iure vtendi.

q Suum non eſt. ſcilicet quo ad dominium.

r Nec ad ſe ptinet, ſ. alias quam iure domini. Et h. d. quia aliqñ quis id quod ad ſe pertinet ſine dominio alteri conſtituit: ut inquilinus, qui domum conductam alteri locando eius vſum transfert, C. commodati, l. nemo prohibetur. Et vſufructuarius qui non eſt dominus, vſumfructum transfert, ff. de vſuf. arborib. §. vſufructuarius.

V ſuſfructuarius vſumfructū trāſfert.

s Nemo poteſt. niſi ex vi pacti iuris vel iudicis auctoritate aliud contingat, extra de do. inter vir. & vxo. c. nuper ff. de reg. iu. nemo plus iuris, in quib. de hoc, cum ſimilibus.

t Illud. ſ. quod ſuum eſt, vel ad ſe pertinet.

u Quam ſit ſuum. hoc dicit propter dominum proprietatis, qui ipſa habeat vſumfructum cauſalem & tamen

Digitized by Google

ſtū non illud cauſaliter, ſed formaliter alteri conſtituit, licet ipſum taliter, ideſt formaliter non habeat, argu. ff. ſi vſusfruc. peta. l. vti frui & ideo pactionib dicitur poſſe conſtitui, ff. de vſufru. l. 2 inſti. eo. tit. §. 1.

Vſusfructus formalis differt a cauſali

a Dñs dr̃ vñ legitur quòd libertas eſt naturalis facultas eius ꝙ cuique facere libet, niſi quid vi aut iure prohibetur. ff. de ſta. ho. l. libertas. & ideo ſcribitur, quòd vis animæ non infertur, 21. q. 5. § 1. Licet autem quis ſuorum actuum dicatur dominus ꝑ naturalem libertatem arbitrii, non aũt membrorũ ſuorum dominus dicitur vt illorũ æſtimationem facere poſſit ff. ad leg. Aquil. liber homo. cum illa æſtimationem non recipiant, ff. ſi quod pau. fecis. dicat. l. ex hoc, de iis qui deie. vel effu l. vlt.

Libertatis definitio.

Membrorũ dominus ꝓpriorum nemo uidetur

b Cum per hoc.] ſcilicet liberum arbitrium.

c A deū pertinet.] ratio huius eſt: quia actus vel opera vni' nō eſt alterius, ff. de cond. indebit. l. ſi nō ſortem, & libertus.

d Quod.) ſ. concedere alteri in re ſua actum aliquem exercere.

e Sicut. exemplificat.

f Concedit cōmodatario cū illum ꝑ ſe habere noſcatur.

g Actum illum] ſ. equitandi.

h Sine iure. ſcilicet vtendi: immo cum iure vtendi ſit talis conceſſio.

i Ius vtendi, in tantum quod non eſt reuocabile, niſi actu completo, ff. cōmodati. l. in commodato, § ſicut, extra eod. tit c. 1.

K Nequit conſtitui.] cum in rebus talibus habens vſum, propr.etatem cenſeatur habere: vt pluries dixi in parte præcedenti.

l Præterea. probat adhuc ſimplicem vſum facti abſq; aliquo iure eſſe non poſſe.

m Vſus talis. ſcilicet abſque aliquo iure.

n Haberetur. vltra iſta nullum tempus eſt dare: quia omne tempus vel in præteritum, vel in præſens, vel futurum diuiditur, ff. de iniuſt. teſta l. cū in ſecundo, inſti. de uerb. oblig. l. conditiones, ff. cert. pet. l. cum ad pręsẽs, cum legibus ſequentibus.

o Nequaquam haberi poteſt.] comprobatur hoc per iura, ff. com. præd. l. ſi ſeruitutis, §. futuro, ſicut & perſona quæ nondum eſt, re aliqua vti non poteſt ff. de iure codic. l. quidam referunt, ext. de eccle. ædi. c. ad audientiam 2 ſicut quod in rerum natura non eſt, in ſtipulationem deduci non poteſt. inſt. de inu. ſtipu. circa prin. & ꝑ alia quæ dixi in c. cum inter nonnullos.

p Per hoc tamen. ſ. q̃; dẽt facultatem illam exercendi.

di ad utentem pertinet in quantum quis ſuorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem dominus dicitur [a], cum per [b] hoc illos non exercere valeat, vel etiam exercere. non autem actus ipſe vtendi ad eum [c] pertinet, qui concedit alii, quo in re ſua actum illum valeat exercere, quod [d] vtique nihil eſt aliud, quam quod actum ſuum ad rem concedentis ad actum ſuum vtens valeat applicare. Sicut [e] qui equum ſuum alicui commodat, non actum equitandi concedit [f] commodatario, ſed quod actum illum [g] in equo ſuo valeat exercere: quod non eſt vtique actum vtendi ſimplicem concedere ſine [h] iure, cum hæc concedere nihil ſit aliud quam concedere ius vtendi: quod quidem ius [i] utendi ſeparatum a proprietate ſeu dominio in rebus, quę vſu conſumuntur, nequit [k] conſtitui: vt patet manifeſtius ex prædictis. Præterea quod ſimplex vſus ideſt, ſine iure vtendi à proprietate ſeu dominio ſeparatus, etiam iu re vſibili haberi nequeat, ſic probatur: Si enim poſſit haberi vſus [m] talis; aut ante actum ipſum, aut in ipſo actu, aut poſt completum actum huiuſmodi haberetur [n]. Quod autem hoc nequeat fieri, ex hoc patet; quod non eſt, nequaquam [o] haberi poteſt; patet autem, quod actus ipſe antequam exerceatur, aut etiam dum exercetur, aut poſtquam perfectus eſt, in rerum natura non eſt, ex quo ſequitur quod haberi minime poteſt; licet enim & ante actum ipſum quis facultatem illam habeat exercendi; per [p] hoc tamen actus ipſe in rerum natura niſi in [q] potentia, non exiſtit [r]: cum autem actus eſt in fieri [ſ], nec adhuc quod ipſe actus in rerum natura ſit, poteſt [t] dici, licet, pro eo quod ſit in fieri [u], dici poſſet; quod enim de actu [x] qui eſt in fieri [y], præteriit, vel futurum eſt, iam non in rerum [z] natura, ſed in [a] memoria, uel [b] apprehenſione tantum eſt, quare, niſi prout in

q Niſi in potẽtia.] talis potẽtia alias appellatur aptitudo ea. tra de bap. maiores, § cæterũ, ſicut de iuſtitia inquantum eſt humana creatura, dr̃, ꝙ eſt conſtãs & ꝑpetua volũtas in potẽtia videlicet vel aptitudine: q̃a in actu frequẽter ẽ cõtrariũ, ff. de iuſ. & iu. l. iuſtitia. Et de mr̃imonio ꝙ eſt cõiũctio maris & fęminæ, indiuiduã vitæ conſuetudinem retinens, ſ. aptitudine vel propoſito: licet non actu Inſti. de iure pſona, circa prin. 27. q. 7. § 1 & de poſſeſſione momentanea C. de momenta. poſſ. l. 1. qui legitimã perſonam, l. momentaneę.

Matrimonij definitio, & explicatio.

r Non exiſtit. opus eſt facto, quod quidem ſola voluntas vel facultas non inducit, ſed operatio facti, ff. de conſt. pec. l. promiſſorum, § cõſtitutio, qui mo. pig. vel hypo. ſol. l. ſicut, §. ſi voluntate de re iud. l. 4 § ait præt. de pig. act. l. non eſt mirum, extra de off. or. paſtoralis, §. vl. ut l. r. non cõte. quoniam, § in aliis, cum ibi nota. de eo qui mit. in poſ. c. 1. in fi. de hoc de re iud. cum aliquibus.

ſ In fieri. Id eſt, exercitio ipſo facti a

t Poteſt dici. quia actus aliquis ante, quam completus ſit eſſe completus dici non poteſt: ſicut de illo qui eſt in via eũdi ad ſanctum Iacobum, dici non poteſt quòd fuerit, donec intentionem ſuam compleuerit, arg. ad hoc ff. de cond. ob cau. l. ſi pecuniam de uerb. oblig. l. ſi ita ſtipulatus eſſem. de for. ſiue igitur, inſtit. de oblig. quæ ex deli. naſc. §. manifeſtus, C. de poſthu. hære. inſt. l. penult. ad Syllania. l. penult.

u' In fieri.] expone ut ſup. proxi.

x De actu ſcilicet inchoato.

z In fieri. ſcilicet completo.

z In rerum natura. hoc referri ad præteritum & futurum poteſt.

a In memoria ſcilicet præteriti.

b Vel apprehenſione. ſcilicet futuri.

a Ih-

memoria, vel apprehenſione tantum eſt, haberi a nequaquam poteſt. Quod autem in præſenti ſit, momentaneum b vel inſtantaneum eſt: quod vtique magis intellectu quàm ſenſu percipi poteſt: d vnde nec poteſt haberi pro tunc e, niſi pro momento illo ſeu inſtanti, in quo cum ſit f, poteſt dici actum poſt actum completum: licet ſi ex facto ipſo producta res aliqua fuerit, res ipſa aliqua facta haberi g valeat: factum tamen ipſum quod iam tranſit, niſi in memoria (prout ſupra dictum eſt) non habetur. h Prçterea i ſi ſimplex vſus abſque iure vtendi haberi poſſit ab aliquo, conſtat, quòd non iuſtus eſſet actus vtendi huiuſmodi reputandus k: cum ille vſus fuerit cui ius non competebat vtendi: talis autem vſus non iuſtus ad perfectionis ſtatum nequaquam l pertinet, nec perfectioni aliquid m adijcit, ſed ſibi repugnare potius ac detrahere n noſcitur manifeſte. Quòd autem vſum non iuſtum conditor o canonis fratribus ipſis intellexerit reſeruare, nequaquam debet aliquis ſapiens æſtimare p: immo quòd de iuſto q intellexerit: ex eo poteſt euidentius apparere, quòd in eadem ordinatione curauit adijcere, quòd illarum rerum dumtaxat in ſe & Eccleſiam Romanam recipiebat dominium, quarum vſum facti liceret r habere fratribus ſeu ordini antedictis: ſubiungens s nihilominus quod non rerum t omnium vſum habere debeant fratres ipſi: quantum autem ad vſum facti ſimplicem abſque omni iure vtendi attinet, nulla rerum quo ad fratres differentia eſt cenſenda: ſic enim vti de facto u poſſunt prohibitis vt permiſſis x, quare præmiſſa rerum y diſtinctio z ad illum vſum facti potius a eſt referenda, pro

a Haberi. ſcilicet de præſenti

b Momentaneum. idem per momentum durans argu. C. ſi de momen. poſſ. fue. appellatum, l. 1. qui legi. perſonam, & c. l. momentaneæ.

c Inſtantaneum. id eſt, in inſtanti faciendum.

d Percipi poteſt] ſimile, ff. de ſ l. ratum. rem ratam haberi, l. quo enim, §. Iulian⁹. extra de donatiu. Apoſtolicæ.

e Pro tūc. ſcilicet præſenti.

f Cum ſit, poteſt dici actum.] cum ſtatim vel in momento eſſe deſinat, argu. ad hoc ff. de cō d. ob cauſ. l. qui ſe 2. reſpon. de donat. inter virum & vxor. l. 2. vlt. de iure dot. l. licet ſi pecuniam.

g Haberi.] cum effectu intelligitur, ff. de verb. ſign. l. nomen. §. habere, immo alias tale hēt in momento deſinens, eſſet deriſorium arg. ff. de in re do. l. cum poſt, §. gener. cum ibi not. & de leg. 1. legato generaliter.

h Non habetur.] illud enim quod iam factum eſt, cum in inſtanti non ſit, de præſenti non hēt, quia ſe non poteſt habere ad eſſe vel non eſſe præſens, arg. ff. ſi cer. pet. cum ad præſens, de iniuſt. reſt. l. eum ſecū do, inſt. de ver. obl. §. conditiones, & quod iam factum eſt, pro non facto haberi nō poteſt, ff. de capti. & poſtl. reue. in bello, §. factę, in corpore auth. de æqua do. § j. coll. 7 32. q. 5 ſi Paulus, nec ipſum factū amplius eſſe poteſt, arg. C de ſacroſanct. eccleſ. l 1. argu 63. diſt. §. pariter, quare conſueuit dici, ꝙ de tempore non habemus niſi nunc.

Nunc, & nil aliud de tempore conſtat haberi.

Et ſuper hoc ꝙ ſue dicitur de tempore præterito, præſenti vel futuro, vide quod plene tractat Auguſtinus li. 11. confeſſionum.

i Prçterea. adhuc probare nititur ſimplicem vſum facti ſine aliquo iure non poſſe ſubſiſtere.

k Reputandus. hoc probare clare per ea quę dixi in decre. cum inter nonnullos in gl. ſcd. vnde.

l Nequaquam pertinet. cum perfecti ſit nulli nocere, quod feceras vſum non iuſtum habendo, omnibus autem velle prodeſſe, 14. q. 5. in c. denique.

m Aliquid adijcit. cum ad perfectum ſpectat omnia contemnere, 19 q. 1 §. 1.

n Detrahere noſcitur. quia cum perfecti ſit (vt dixi) nihil etiam iuſte habere velle, ſed omnia contemnere, iniuſtum vſum habendo ſe in repugnantiam deduciт, arg. C. de mune. pat. l. 1. profeſſior. lib. 10. ff. vaca. numer. l. in honoribus, § philoſophis, de variis & extraord. cognit. 1 i § & an philoſophis, 12. q. 2. ca. gloria epiſcopi. in ver. Socrates.

o Conditor canonis. ſcilicet Nicolaus.

p Aeſtimare. cum enim ipſe ſit Chriſti vicarius, de tranſlat. epiſco. c. quanto. de re iudi. Apoſtolicæ, § nos, lib. 6 & lex animata in terris in corpore auth. de cōn ſue circa ſi. coll. 4. nihil iniuſtum in dubio permittere vr, argum 21 diſtin. 1. nunc autem, 40. diſt. c. non nos. cū ipſemet proteſtatur ſe velle obtinere quod ſuę voluſ leges. in corpore auth. de iud. §. omnis, coll. 6. nec vult a iuris tramite declinare, extra de proba. licet, § 1. & argu da excep. capit. cum inter, & ne alias iniuſtitia vel iniuria oriatur vnde iura naſci debent, C. vnde vi l. meminerint, extra de accuſa. l. qualiter, & ne ſua conſtitutio aliquid imperfectum vel iniuſtum continere dicatur, contra, l. ſi quis ſeruum, C. qui mil. non poſſ. lib. 12 de his quibus, vt indign. l. cum Syllanianum, cum & ipſe ſua reſcripta contra ius elicita præcipiat ab omnibus refutari, C. de preci. impe. offe. l. reſcripta, 25. q. 2 cap. nec damnoſa, & cap ſeq. immo auferēda ſunt de manibus portantiſ, & principi referenda, C. de paga. ſacrific. & te. eo l. ſicut no. ext. de fi. inſtr. paſtoralis, Item ſi priuatus aliquid iniuſtum, vel iniurioſum alteri in dubio permittere nō videtur, ff. de his, quæ in frau. cred. l. ſi pater. de cond. in deb. l. ſi procurator, § Celſus, multominus princeps, in corpore authen. vt differentes iudices, §. ſi tamen contingit, coll. 9.

Princeps in terris eſt dictus lex animata.

q De iuſto. ſcilicet vſu.

r Liceret. id eſt licitum eſſet, per hoc excludens vſum nō iuſtum, arg. 14. q. 4. c. quid dicam, 23. q. 7. c. 1. ff. de condi. inſtit. filios.

ſ Subiungens. dictum c. Exiit, §. prçterea loca.

t Non rerum.] omnium, puta pecuniæ

u De facto. ex quo ſupponitur abſque omni iure.

x Vt permiſſis. in quibus cenſetur vſus non iuſtus, ex quo eſt abſque iure vtendi, vt ſupra.

y Rerum.] quarum vſum licet vel non licet habere fratribus ipſis.

z Diſtinctio. facta per Papam Nicolaum.

a Potius eſt referenda. ſi quæras quare hoc? Reſpondeo: quia ad illam relata magis iuri communi conueniat

nit: & per conſequens rei agendæ vtilior eſt quæ ipſa potius eſt ſuſcipienda, arg. ff. de iur. & quoties idem ſermo. & minus per hoc habet iniquitatis, quare potius eſt eſt eligenda. ar. c. 11. l. quotiens nihil; nam verba ſunt in dubio interpretanda, vt iuri cõi non obuient, ar. extr. de reſcr. c. cùm q, de cõſue. cum dilectus, & [quã plus eſt] verba ad extraneũ ſenſum trahẽda ſũt, vbi res de qua agitur, aliter ſalua eſſe non poſſet, C. de lib. præter. l. 4. & no. extra de verb. ſig. c. in telligentia.

a Ius vtendi.] ſaltẽ perſonale.

b Quarundam enim rerum.] vt pecuniæ.

c Quarundam. vt duarum tunicarum breuium & ſimilium vt in dicto c. Exiit, §. licet autem.

d Ex quo. ſcilicet quarundam rerum vſus eſt prohibitus, & quarundam permiſſus.

e Ordinatio. ſ. Nicolai.

f Loquitur. ſ. ipſe Nicolaus per ordinationem: nam ipſa ordinatio cum ſit inanimata, nõ loquitur. ſecundum enim modum loquẽdi ſcriptura loqui dicitur, ideſt Deus vel homo per ſcripturam, C. de ſum. tri. epiſtola, inter claras, circa pri. & ibi no.

Scriptura loqui dr.

g De tali. ſcilicet vſu.

h Ideſt. congrua eſt hęc expoſitio, cum ſine iure vtendi omnis vſus iniuſtus cenſeatur: vt ſup. & plene probaui, in c. cum inter nonnullos, ad quòd ſuper hoc te remiſi.

quo ipſis competit fratribus ius[a] vtendi: quarundam[b] enim rerum vſus fratribus ipſis prohibitus noſcitur, & quarundam[c] permiſſus: ex quo[d] ſequitur, quòd vſus facti, de quo ordinatio[e] loquitur[f], de tali[g] intelligi debeat, qui iuſtus ſit, ideſt[h], pro quo competat ius utendi: & hoc conditor ipſe[i] canonis exprimit euidenter, cum in eadem ordinatione adiecerit, quod moderatus[k] vſus in expreſſis[l] prius rebus ipſis fratribus eſt conceſſus[m]. Præterea[n] ſi in rebus conſumptibilibus poſſit vſus conſtitui vel haberi, nequaquam ſimplex[o] nec a rei ſubſtantia, proprietate, ſeu domino ſeparatus vſus huiuſmodi poſſit[p] dici: cum per talem vſum, id eſt vtendi autem & in ipſo actu, & cum ipſo acto res conſumatur huiuſmodi, ac in ipſius rei exceatur ſubſtantia; nec ſine rei ipſius conſumptione eſſe[q] valeat vſus talis: ex quo patet, quod vſus talis nec ſimplex nec ſeparatus[r] a dominio poteſt dici.

¶ Rurſus[a] etiam nedum fratribus ipſis ordinatio[t] prædicta non profuit, ſed etiam occaſionaliter honori[u] ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ non[x] leuiter detrahit & detraxit. Nunquid non præfatæ Eccleſiæ derogatur honori, ſi ipſam oporteat nunc in foro eccleſiaſtico[y], nunc in ſæculari[z], interdum quo quæ coram pedaneis[a] iudicibus, & plerumq; pro rebus paruis[b] & vilibus[c] continue[d] litigare? Hoc[e] autem notum[f] eſt fieri: cum occaſione retentionis[g] dicti dominij omnes cauſæ occurrentes agendo vel defendendo pro bonis huiuſmodi nomine Romanæ Eccleſiæ uirtute

t Ordinatio prædicta. ſ. Nicolai.

u Honori. qui ſeruandus eſt, cum enim ex præcepto Chriſti matri carnali ſit honor exhibendus, & & ex iuris diſpoſitione, ff. de obſ. lib. l. 1. §. 1. & l. liberto cum ſim. multis multo fortius matri ſpirituali, qualis eſt Eccleſia Romana, mater omnium fidelium & magiſtra. 12. diſ. c. nõ decet. extr. de ſum. tri. dãnamus, ad fi. & ſoc cõ pe. c. ol. 2. q. 6. c. ad Romanã 2. & de tali honore ſediti cõſueuit, quod & q baſcmano, diuitiis pferẽdus, ff. ſi q. omnia rei l. Iulianus, & arg. ff. de aur. & ar. le. l. veſtes, §. mul. e. bria.

x Non leuiter. quaſi dicat, immo grauiter.

y Foro eccleſiaſtico. [ſ. contra clericum, vel laicum pro iure eccleſiaſtico, ſpũ li, vel ei annexo, extra de iud. quanto, vel alias temporali ſu riſdõni eccleſiæ ſubditum, de fo. cõp. licet cum ſimil bus.

z Sæculari. cui cum rei ſunt ſubditi, actor forum eorum ſequi tenet, de fo. cõp. c. ſi clericus, 11. q. 1. experientiæ, C. de iuri. om. iud. l. in criminali, cõ ſimilibus.

a Pedaneis iudicibus.] quales ſunt qui humiliora viliora negotia diſceptant, C. de peda. iud. p totũ, & maxime in l. vlt.

b Paruis paruæ dici poſſunt reſpectu habito ad qualitatẽ potentis, argum. ff. de iud. l. ſed & ſi ſuſceperit, §. ſeu proponas.

† Vide Bar. li 2. Minor. & diſ dicẽtẽ conſiõnem Martini oõ prorſus correctam adde Baldum ſeriatũ per Pe. de Anch. in clemen. Exiui.

i Ipſe S. Nicolaus.

k Moderatus vſus. Per hoc denotare volens, vſum cõpetere cum iure in rebus permiſſis: cum immoderatio, a iure reprimi dicatur, vt in proœ. decr. & de ver. ſig. c. ul. arg. C. vnde vi. l. 1. ff. de teſti. l. 1.

l Expreſſis prius. Dicto c. exiit §. in alio. & §. quia vero.

m Eſt conceſſus. Ex hoc concluditur manifeſte, vſum competere cum iure vtendi, prouenienti ex conceſſione principis, tale ius inducentis arg. 8. diſt. quo iure, ff. de in iu. l. iniuriarum, §. 1.

n Præterea. Adhuc probat, in rebus conſumptibilibus ſimplicem vſum non cadere.

o Simplex. S. ab omni re.

p Poſſet dici. Ratio eſt, quæ ſequitur &c.

q Eſſe valeat. Hoc ſup pluries probatum eſt, quare nõ eſt iterandum.

r Nec ſeparatus a domino cum habens in talib. rebus vſum, habere dicatur dominium vt ſup. pluries probaui.

a Rurſus. Septima pars.

extra de ſimo. & ſi quæſtionis & plene dixi, in c. execrabilis.

c Vilibus. Hic videre potes, quod no. in cor. authen. de man. prin. § ſi ubi coll. 3.

d Continue litigare. Quaſi dicat, certe detrahitur: cum epiſcopus, l. litigiorum non debeat exhibere: cum ex hoc ordinati etiam prohibeat, 27. diſt. §. i. & c. 1 & ſeruum Dei litigare non deceat; quare dicitur, quod verecundia, nõ eſt vituperanda, ſed laudanda, ff. de tribu. act. o, l. illud, §. actio, l. illud, §. qui tamen de aliena, iudicii l. item ſi res, §. poteſt. In hoc autem potiſſime detrahitur, cum eccleſia litigando, partem cum alio faciens habeat ad præſentiam iudicis intimi venire, C. de epiſco. & cleri. l. iubemus, & ipſam ſit illa, ad quam vndecunque omnis oppreſſus recurſum habiturus eſt, ut ad matrem, 2. q. 9. c. ad Romanam, & c. omnis oppreſſus.

e Hoc autem. ſ. litigare: etiam coram pedaneis iudicibus.

f Notum. Quod probatione non eget, 2. q. 1. de manifeſta, extra de ſententia. ad noſtram, C. de accuſ. ea quidem.

g Retentionis. Scilicet factæ per Nicolaum Papam.

Digitized by Google

cuiuſdam priuilegij a felicis recordationis Martino Papa iiij. prædeceſſore noſtræ conceſſi, ſuper hoc agitentur a, &.(quod grauius eſt cenſendum) procuratores cauſarum huiuſmodi multos vexare b dicuntur indebite, licet poteſtas attributa procuratoribus talibus per priuilegium antedictum quo ad adminiſtrationem bonorum c præmiſſorum dudum ſeruata non fuerit, nec d ſeruetur: quæ e omnia in notam f & iniuriam g ſanctæ Romanę Eccleſiæ non eſt dubium redundare.

¶ Adhuc ordinatio antedicta h eccleſiarum prælatis & i rectoribus grauis exiſtere nimium & moleſta k monſtratur.

Nunquid non graue præmiſſis l poteſt exiſtere, quod ipſos oporteat ſe opponere m ſanctæ Romanę Eccleſiæ quæ ipſorum n caput o noſcitur & magiſtra p, ac cum ea agendo vel defendendo litigare q aſſidue, vel cedere iuri r ſuo? hos s tamen oportet illos t facere, cum in multis dicti fratres prædicti u exiſtere dicantur iniurii x; ſicut multorum prælatorum & rectorum diuerſarum prouinciarum adhuc in curia exiſtentium habet inſinuatio y, qui quidem fratres facta z ſua per procuratores nituntur defendere a antedictos.

¶ Nos b itaque, qui veritatem tenemur colere c, uelut ille, qui illius d, qui veritas e noſcitur f, licet g immeriti, vicem teneamus h in terris, illa volentes in ſancta Dei Eccleſia, quę non uerbo obtinent tantum, ſed quę re potius obſeruari i: premiſſis k in ſcrutinio rectę conſiderationis adductis l, ac delibera-

a Agitentur.] id eſt agitari habeant coram certis iudicibus vel conſeruatoribus deputatis.

b Vexare indebite.] quòd per eccleſiam alias prohibetur de reſcrip. nonnulli, &c. quia nonnulli, cum ſint ergo ab hoc debet Eccleſia abſtinere, extra de na. ex libe. ven. c. 1 ar. ff. de ſi ſerui. totot ſi ſeruitus vend. cet, in l altius, & cod. in ſen l. ſi aret a fratre, 1 q. 1. Siluęſter. 15. diſt. c ult.

c Bonorum præmiſſorum.] quorum dominium iam fuit Eccleſiæ Romanæ per Nicolaum ii. Papam retentum.

d Nec ſeruetur.] quia ex hoc dici poſſet aliqualiter abrogata, arg. 4 diſt. §. leges, & arg. cod. quæ no. in ſi in corpore au. hen. de man. prin. §. patrocinio. coll. 3. de tabel. § illud quoque. coll. 4. Vel dic quòd poteſtas licita per priuilegium illud procuratoribus conceſſa per eos abutentes illo non fuit ſeruata: quare per hoc priuilegium amittere debuerunt, 84 diſt. c, ubi iſta, 11. q. 4. priuilegium, ext. de priuileg. tuarum.

e Quæ omnia.] ſ. litigare, & per priuilegium alios vexare indebite, ut ſupra.

f Notam.] id eſt diffamationem.

g Iniuriam.] quæ poteſt dici infurgere hoc caſu ex indebita, prætextu priuilegij facta de aliquo, vexatione arg. extra de iu. comp. c. nulla.

h Antedicta.] ſ. prędicti domini retenta.

Copula cũ ū gi diuerſa
i Et rectoribus.] quocunque nomine cenſeatur, arg. 1. q. 3 ſaluator, & per iſtam copulatiuam. Et videtur hic innui, quod ſimplices eccleſiarum rectores non dicantur prælati, cum de ſui natura copula coniugat diuerſa, ff. de leg. 3. l. ea tamen adiecto. Sed de hoc dic. vt no. extra de iud. decernimus, de offi. ord. c. cum ab eccleſiarum, & hoc verbum, prælatus, denotat, eccleſiæ prælatos maiores, ar. dicto c. decernimus.

k Et moleſta.] quare ex hoc merito tollenda, arg. 4. d. c. erit autem lex.

l Præmiſſis.] ſ. prælatis, & rectoribus.

m Opponere.] ſ. litigando.

n Ipſorum.] ſ. prælatorum & rectorum.

o Caput noſcitur.] 12. d. c. non decet.

p Et magiſtra extra de priuileg. antiqua.

q Litigare certe negari non poteſt, quin hoc eis ſit graue: cum Eccleſia perſonam parentis repræſentans, ſancta & honeſta ſemper videri debet prælatis & rectoribus, ar. ff. de obſe. a libe. l liberto.

r Cedere iuri ſuo. quod eſſet contra l. illud, ff. de pe. hæ.

s Hoc tamen.] ſcilicet litigare, vel iuri ſuo cedere.

t Illos.] ſ. prælatos & rectores.

u Prædicti.] ſ. prælatis & rectoribus.

x Iniurii.] id eſt iniurioſi ſeu contumelioſi, arg. ff. de iniu. l. item apud, § conuitium, cum ſimilibus.

y Inſinuatio.] id eſt patefactio & aſſertio. ſimile extra de appel. ex inſinuatione.

z Facta ſua.] ſ. contumelioſa ſeu iniurioſa, vel aliis vexationem inducentia, vt ſupra.

a Defendere.] & male, quia per alium talia facere perinde eſt ac ſi facerent per ſe ipſos, arg. ff. de vi & vi ar. l. 1 § deiectiſſe, de iniu. l. non ſolum, §. mandato, & § proculus. Et talium procuratorium habentium a fratribus plenam & liberam poteſtatem facta ipſis fratribus nocent, ff. de trib. act. l. procuratoris, C. de exceptio. & tranſ. mili. au. l. in exceptione lib. 1.

b Nos itaque.] Octaua pars.

c Colere.] per approbationem veritatis n. manifeſtæ cedit opinio, 8. diſt. c. ueritate. extra de purg. vulg. c. ſignificantibus ff. quando act. de pecu. eſt anna l. quartum, alias eſt §. vlt. l. cum ſimi. & hoc verum, niſi vbi inducitur præſumptio iuris & de iure, vel fictio: quia illi debet præſtari, not. de ſpon. in q. 1. ff. quod metus cau. l. vlt. C. de proba. l. ſiue poſſideres, 50. diſt. c. ferrum.

d Illius.] ſ. Dei.

e Veritas] ſubaudi eſſe.

Deus eſt via, veritas & vita.
f Noſcitur.] vnde vere dicitur via, veritas & vita: via, in exemplo non errans: veritas, in promiſſo non fallens: vita in præmio, ſ. æterno non moriens, de pœn. diſt. 2. c. ſi enim inquit, ver qui dicit, 11. q. 3. exiſtimant, &c. imperatores, no. de hoc in corpore auth. de ſi in ſtitu. circa prin. c. coll. 6.

Natura humana prona eſt ad peccandum.
g Licet immeriti.] hoc dicit propter humilitatem, vel propter pronitatem humanæ naturę ad peccandum, 12. q. 1. omnis ætas, in corpore auth. de monach. §. ſi quis igitur, circa fi. coll. 1 alias nullus eum ſanctum dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit. 40. diſt. non nos.

h Teneamus in terris.] ſimile extra de tranſla. epiſ. c. quanto, ut eccl. benefi. c. 1 de re iud. ad Apoſtolicæ § nos autem, lib.

i Obſeruari.] C. plus valere quod agitur, per totum, dicto § eo in verbo, colere.

k Præmiſſis ſup. in hac decr. recitatis.

l Adductis per hunc modum hominis actus ad finem prouectum deducitur, ar. C. de leg. humanum, de repu. l. dubium non eſt, 11. q. 3. ſummopere.

a Diſ-

Digitized by Google

a Diligenti.] ſimile C. ne filius pro patre, auth. habi. ta. quia quod à pluribus quæritur, facilius inuenitur. 20. diſt. c. in quibus C. de inge manu. l. ſi quã de fideicom. li l. vlt. ff. de bo. poſſ. in bonorum, cum ſimi.

b Dicti ordinis.] ſcilicet fratrum Minorum.

r Aenigmatici.] quaſi dicat ſine fructu ſubſiſtentis.

ſ Infici.] ſcilicet quantum in eis eſt ex ſuis actibus ſimulatis: alias enim vere loquendo ipſa bona de ſe infecta dici non poſſunt.

t Ac fomentum.] id eſt nutrimentum.

tione cum fratribus noſtris, & multis alijs præhabita diligenti[a], dignum arbitrantes & congruum, profeſſores dicti ordinis[b], non verbis[c] tantum, non ſimulatis[d] actibus, ſed operibus[e] claris, veritate[f] ſuffultis perfectioris ſtatus, ac altioris paupertatis ſibi prærogatiuam præ alijs Mendicantibus vendicare, ac nihilominus honori[g] ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, (cuius obnubilari[h] poſſet gloria, ſi tam peruerſæ[i] ſimulationi, quæ profecto, & ipſis ſimulantibus officit[k], & alijs ſcandali[l] materiam ſubminiſtrat, diſſimulando illi occurrere contentiret[m]) ac inſuper volentes, indemnitati prælatorum, & rectorum[n] ſalubriter ſuper hoc prouidere, nolentes in poſterum ſub prætextu ſeu pallio[o] talis dominij temporalis verbalis[p], nudi[q] ac ænigmatici[r], tanta bona quanta dicti Fratres faciunt, infici[s], ac fomentum[t] tantis malis, quanta[u] procedunt ex ſimulatione huiuſmodi miniſtrare[x]. De fratrum[y] noſtrorum conſilio, hoc edicto in perpetuum valituro ſancimus, quod in bonis, quæ in[z] poſterum conferentur[a] vel offerentur[b], aut alias quomodolibet[c] obuenire contingat Fratribus, ſeu ordini ſupradictis (exceptis[d] eccleſijs[e], oratorijs[f], officinis[g] & habitationibus, ac vaſis, libris, & veſtimentis diuinis officijs dedicatis[h]

c Non verbis tantum.] ad hoc facit 16. q. 1. ſi cupis. C. de aptit. & elect. l. decernimus.

Simulatio, eſt & bona, & mala.

d Simulatis actibus.] ſimulatio hic in mala parte ſumitur quare infra peruerſa appellatur, alias in bona accipitur ſuper quo vide quod nota. de his quæ vi metuſue cau. fiunt, c. 1. ad tales autẽ actus dominus reſpectum non habet: cor enim ſyncerum non manum interrogat 13. q. 5. c. ſi quid ĩ uenitis, & plus reſpicit cogitationes quã act. in 14. q. 6. c. ſi facer doubus ad finem.

Chriſti opera fuerũt patentia.

e Operibus claris.] quaſi dicat, patentibus non occultis, ad inſtar operũ Chriſti, quæ patentia non clãdeſtina fuerũt vniuerſa per cũncta, Ego palam locutus ſum mũdo, &c. & iuxta id: Qui male agit odit lucem, & arg. ad hoc ff. de admi tu. l. non exiſtimo. de iur. nu. l. vl. C. de repu. l. vxor. cũ ſimilibus. Vel dic claris, id eſt nõ implicitis, ſed explicitis; ſi obfuſcatis, ſed dilucidis: claritas enim in agibilibus à iure approbatur. ff. de inſtitu. act. l. ſed & ſi §. proinde, et in corpore auth. de teſt. imperfect. § nos igitur. col. 8.

f Veritate ſuffultis.] quaſi dicat non fictione, vel ſimulatione: ſimulata enim pro infectis habenda ſunt.

g Honori.] de tali honore ſcribitur, quod præferendus eſt honor proprius alieno ff. de manda. l. Quintus Mutius. de proc. l. quæ omnia, & arg. extra de vit. pal. c. nuſi. 1 a. q. 1. nolo.

h Obnubilari.] id eſt obfuſcati, quaſi tennebroſi fumi caligine de hæret. c. nolentes. Clem. papa. v.

i Peruerſæ ſimulationi.] hic potes dicere vt dix. ſupra in verbo, ſimulatis actibus.

Pelle ſub agnina latitat mẽs ſæpe lupina.

K Officit.] vt potetu his ſub agni ſpecie lupum gerentibus arg. extra de hæret. c. vt officium, §. lib. 6.

l Scandali materiam.] quæ vitanda eſt extra de præſcrip. c. nihil. de no. ope. nunc. c. cum ea iniuncto, cum ſimilibus.

m Contentiret.] iuxta id: Error, cui non reſiſtitur, approbari videtur. Et conſentire videtur etiam qui ad re ſecanda quæ corrigi debent, non occurrit 83. diſt. cap. error. & c. conſentire, & arg. extra de hæret. c. 2.

n Rectorum.] qui ob præmiſſa moleſtabantur & grauabantur, vt in parte præcedenti dicitur.

o Pallio.] id eſt velamento, arg. C. de poſtulando. l. velamento.

p Verbalis.] quaſi dicat, non in effectu realis.

q Nudi.] id eſt ab omni emolumento denudati.

u Quanta procedũt.] quæ colligi poſſunt. ſup. proxi. §.

x Miniſtrare.] quod potius tenentur vitare arg. de offi. ord. irrefragabili, & ac quaſi liter cum ſimil.

y De fratrum.] quid operat hæc clauſula dixi ſu c. Execrabilis.

z In poſterum.] per hoc videtur quod in collata ante hanc cõſtitutionem nihil per eam quo ad dominij retentionem innuitur: nam & ſtatuendo ſuper futuris præteritis priſtinæ diſpoſitioni reliquiſſe videtur. argu. in libr. feud. de feud. cogn. circa fin. & extra de præſum. p. nonne. de decimis, ad audientiam, C. de cad. tol. l. 1. §. ſin autem ad deficientis.

a Conferentur.] titulo donationis vel legati quod donationẽ ſapit ff. de le. 2. l. legatum.

b Offerentur.] ſimplici oblatione, quia cõſueuit in Eccleſia potiſſime fieri.

c Quomodolibet.] puta per ſpeciem aliquam, vel modum ſupremæ voluntatis, vel inter viuos.

d Exceptis.] ponit exceptionem de multis rebus à ſtatuto. quod ſ. ſequitur

De varijs ſignificationibus Eccleſiæ vide Turrecremata in ſumma de eccleſia. li. 1.

e Eccleſijs.] Eccleſia t in iure multipliciter ſumitur. ſup quo vide q̃ no. per Ber. ext. ne pla. vices ſuas, cap. 6.

c. 2 Oratoria an liceat vnicuique hre.

f Oratorijs.] alia oratoria non ſacra, tamen ad deuotionem vnicuique fidelium licet habere de iure communi: ſacra autem non ſine conſenſu epiſcopi de conſec. diſt. 1. vnicuique, & c. nemo. 18. q. 2. c. quidã in corpore authen. vt nullus fabricet orator. domus, §. ſancimus igitur colla. § Sicut & quilibet priuatus poteſt domum certam deputare pro colligendis pauperibus, non tamen q̃ per hoc dica t locus religioſus, extra de reli. domi. c. ad hæc, vbi de hoc per Innoc. Et hoſpitali futuro religioſo certa dos aſſignanda eſt, ſicut eccleſiæ no. per Inno. extra de teſt. ſpo. eum ad idem.

g Officinis.] id eſt locis iuxta morem religionis ſic appellatis: vt ſacriſtia, refectorium, lauacrum pedum, & ſimilia ſic dicta, quia ad certos actus ſunt deputata arg. ff. de viu. fr. l. ſi cuius, §. vlt. alias eſt ſub l. æquiſſimum. & de aur. & arg. l. pediculis, §. argento, & tribus, §. ſeq. cum ſimilibus.

h Dedicatis.] hoc verbum referri poteſt ad omnia p̃cedentia, vel proxima, l. vaſa, libros & veſtimenta: & relatum ad omnia denotat, q̃ non tantum Eccleſiæ oratoria de quib. non eſt dubium, ſed & officinæ & habitationes ſunt pro diuinis officijs large dedicata. quaſi ſine illis cõmode diuinis opera dari non poſſit, 12. q. 1.

ſi quis obiecerit, & dic dedicatis, ſcilicet iam, vel dedicandis in futurum.
a Ad ipſos.] ſcilicet fratres, vel ordinem.
b Ad quæ.] ſ. eccleſias & alia ſup. prox. expreſſa.
c Adeo. id eſt, intantum.

o Quomodolibet.] cum ſic indefinite loquatur, intelligam qualitercumque, vel ex pactione, vel ex vltima voluntate.
p Eidem.] ſcilicet Romanæ Eccleſiæ.
q Expreſſius.] i. expreſſe, vel expreſſius, quam ante.

vel dedicandis, quæ ad ipſos[a] obuenient in futurum, ad quæ[b] ſe non extendunt adeo[c] inconuenientia ſupradicta[d], propter[e] quod conſtitutionem iſtam ad illa extendi nolumus[f]) nullum ius, ſeu dominium aliquod occaſione ordinationis[g] prædictæ ſeu cuiuſuis alterius, a quocunque prædeceſſorum noſtrorum ſuper hoc ſpecialiter editę, Romanæ Eccleſiæ acquiratur, ſed quo[h] ad hoc habeantur prorſus ordinationes[i] huiuſmodi pro non factis.

Per[k] hoc autem in his quæ abſque dictis ordinationibus[l] in bonis prædictis[m] ad dictam Eccleſiam[n] prouenire, vel pertinere quomodolibet[o] poterant, vel debebant, nullum eidem[p] parari præiudicium volumus, ſed illa ſibi expreſſius[q], integra, & inuiolata ſeruamus.

Et quia præfatum Martini Papæ prædeceſſoris noſtri priuilegium[r] dudum ſeruatum quo ad adminiſtrationem bonorum præmiſſorum non extitit, nec ſeruatur[s], ac ipſorum procuratorum officium, qui nominantur a miniſtris, & cuſtodibus dicti ordinis, Eccleſiæ Romanę iniurioſum ac multis aliis moleſtum noſcitur, & etiam onerosum[t], diſtrictius inhibemus[u], ne deinceps[x] pro recipiendis[y], petendis[z], extorquendis[a], defendendis[b], ſeu adminiſtrandis[c] bonis, quæ in poſterum Fratribus, vel ordini prædicto offerri, vel conferri, ſeu alias obuenire continget, quiſquam[d] nominetur a quoquam, ſeu conſtituatur a modo nomine ſanctæ Romanæ Eccleſiæ[e] procurator.

Nec occaſione cuiuſuis[f] priuilegii, quicunque adminiſtrationem quorumcumque bonorum, quæ obuenire fratribus ipſis, vel ordini continget in poſterum in iudicio, vel extra, agendo, vel defendendo, ſupplicando, vel alias quomodolibet[g] aſſumere, vel exercere dictæ Eccleſię nomine audeat, niſi de ſedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali; decernentes[h] irritum, & inane ſi ſecus a quoquam in poſterum contingerit attentari.

Non obſtantibus[i] quibuſcunque priuilegiis a Martino Papa prædicto, vel aliis prædeceſſoribus noſtris ipſis fratrib. vel ordini ſub quacunq; forma

d Supradicta.] ſupra prox. § in aliis præcedentibus § ratio autem quare ad illa prædicta inconuenientia ſe adeo ſicut ad alia nõ extendunt, eſt, quia cum talia ſunt deputata ad vſus cões, ſeruitii diuini, nullus in eis contẽdere poteſt ſe ſingulari iure habere vſum facti: nec pro illo in iudicio contẽdere, nec alium vexare arg. inſti. de rer. diuiſ. §. vniuerſitatis. C. quan. & quibus quarta pars. l. 1. lib. 10. 12. quæſt. 2. cap. qui manumittitur.
e Propter quod.] ſcilicet quia ad illa ſæpedicta inconuenientia non extendunt.
f Nolumus. No. principii conſtitutionem editam ex certa ratione ſeu cauſa, non eſſe extendendam ad illa, in quibus ceſſat illa ratio ſiue cauſa: cum defectus cauſæ conſtitutionem ceſſare faciat, ff. de iure patro. l. adigere, §. quamuis, 63. diſt. §. his omnibus. Et rationis diſſimilitudo diſſimilia iura induci facit ff. de ſucceſ. edic. l. 1 §. largius, C. de codicil. l. ſi. de tranſac. in te ipſi ſtas qui potiores in pig. habeantur. l. ab3 duis, in fine.

Iura diſſimilia rationis diſſimilitudo inducit.

g Ordinationis prædictæ. ſcilicet factæ, per Nicolaum, dicto cap. Exiit.
h Quo ad hoc.] ſcilicet acquiſitionem iuris vel domini.
i Ordinationes, ſ. Nicolai & aliorum prædeceſſorum.
k Per hoc autem.] modificat vel declarat præmiſſa. Et expone, per hoc ſcilicet quod in talibus prohibemus ius aliquod vel dominium Romanæ Eccleſiæ acquiri.
l Ordinationibus, retinentibus Romanę eccleſię dominium vſu facti fratribus reſeruato in rebus talibus.
m Prædictis ſcilicet ordini vel fratribus Minoribus obuenientibus.
n Eccleſiam, ſcilicet Romanam.

r Priuilegium.] de quo fit mẽtio in parte præcedenti.
ſ Nec ſeruatur.] hic dic vt ſuper hoc dixi in parte præcedenti.
t Onerosum.] & ſuper hoc dic, vt in parte præcedenti dixi.
u Inhibemus talis diſtricta inhibitio in cõtemptorem, vtpote peccantem, pœnam inducit, 4. diſt. §. vlt. & alias ſæpe dixi.
x Deinceps. ad præterita ergo nõ refertur quod ſequitur.
y Recipiendis. à ſponte ſoluere vel tradere ea volentibus extra iudicium, vt differat a ſequentibus.
z Petendis. In iudicio ex parte actoris.
a Extorquendis, ab inuito. ff. de legat. 3. l. fideicommiſſa. §. ſi ſem.
b Defendendis. ex parte rea.
c Adminiſtrandis extra iudicium.
d Quiſquam, laicus, clericus, religioſus, ob verbum illud indefinitum, arg. ff. de hæt. inſti. l. hoc articulo, cum ſim.
e Romanæ Eccleſiæ alterius ergo eccleſiæ non prohibetur nominari vel cõſtitui procurator, ac ſi diceret cum præ. tot. extra de præſumptione.
f Cuiuſuis priuilegii ſeu res dudum conceſſi.
g Quomodolibet. per litteras vel iudices impetrando.
h Decernentes. tale decretum ligat ſcientes omnes quoſcunque & ignorantes, de præb. poſtquam. c. dudum, lib. 6. cum ſi.
i Non obſtantibus.] Nota ſucceſſores reuocare maxime ex cauſa priuilegia per ſuos anteceſſores conceſſa: quia non habet imperium par in parem, ff. ad Trebellian. l. ille à quo, §. tempeſtiuum.

Extra de elect. innotuit ſimile huic de exceſ. prælat. cũ ex eo li. 6 de pœn. ſupientes in h. de præn. abuſionib. de de ſent. excom. ſequentibus, in h. Clem. 5.

a Per

Digitized by Google

vel expreſſione verborũ conceſſis. Per hoc, autem[a] dicti ordinis regulæ in aliquo: non intendimus derogare, nec priuilegiis fratribus ipſis ſeu eorum ordini ab Apoſtolica ſede conceſſis (niſi dumtaxat quo ad præmiſſa[b] & iſta[c] tangentia) præiudicium aliquod generare. Nulli ergo hominum liceat hãc paginam noſtræ ſanctionis, inhibitionis, conſtitutionis & intentionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, &c. Datũ Auin. vj. Idus Decemb. Põtificatus noſtri anno ſeptimo.

¶ *Opinio q̃ aſſerit Chriſtum & eius diſcipulos nihil habuiſſe, & in his quæ habuerunt nullum ius eis fuiſſe, erronea eſt & heretica. Hæc extrauagans eſt valde notabilis, & gloſſas habet profundas, quæ ſunt ex ſacræ ſcripturæ fontibus hauſtæ. Si diligenter extrauagãtem præcedentem & ſequentem inſpexeris, locum huic aptum fuiſſe aſſignatum mea opinione dixeris.*

CAP. IIII.

CVm † inter nonnullos[d] viros ſcholaſticos[e] ſæpe contingat in dubium reuocari, vtrum pertinaciter[f] affirmare redemptorem[g] noſtrum ac Dominum Ieſum Chriſtum,[h] eiuſque Apoſtolos[i] in[k] ſpeciali non habuiſ-

a Per hoc autem. Nona pars proteſtatur de conſeruandis priuilegijs alijs.

b Præmiſſa. quę colligi poſſunt ex parte præcedentib.

No. gl. & vide de materia. Anch in reg. acceſſorium. li. quē Pan. in c. de immu. eccl. vocat excellentiſſimũ doct. Font.

c Et iſta tangentia[1]. per hoc videtur quòd priuilegium reuocatum quod ad certa principalia, reuocatum cẽſeatur quo ad alia depẽdẽtia ex eiſdem, arg. ff. de fun. inſtr. l. fundi inſtrumento, §. ſina. cum ibi no. Zenzelinus.

CVm inter nonnullos.) Hanc decre. diuide in duas partes. In prima enim pertinax aſſertio, q̃ Chriſtus & eius Apoſtoli in ſpeciali vel cõmuni aliquid non habuerunt, erronea & hæretica declaratur. In ſecunda parte pertinax affirmatio, q̃ Chriſtus & Apoſtoli in his, quę tenuerunt ius non habuerunt, erronea iudicatur ibi, Rurſus. &c.

Affirmatiuã geminata negatio ponit.

d Nonnullos.] Hæ duæ negationes ſimul iunctę æquipollẽt affirmatiuę ff. p ver. ſig. l. duob. vt & alias. ff. de col. bo. l. nonnũquam. de fun. inſtr. l. quæſitum, de adop. l. nonnunquam, extra de reſcr. nonnulli. & c. q a, de ſen. excõm. ſolet, li. 6 expone igitur, nonnullos, i. aliquos: quandoque tã contingit, quod duæ negationes non affirmant, ſed una habetur pro ſuperflua: & ideo alia negatio remanet in ſuo effectu, vbi mẽs eius quod agitur, alias ſalua eſſe non poſſet, ff. de uerb. ob. l. 1. 6. ſi quis, de acqui. poſ. l. qui pignoris de damn. infect. l. fluminum, §. 1. in corpore authent de hære. & ſal. inordinatum, coll. 1. de his qui ingred. ad appel §. ſi uero, coll 5. C. de ſer. fugi. l. 1. cum ſimilibus.

e Scholaſticos. a ſchola dictos, arg. C. de offi. magi. offi ſcholarum, de priuil. ſchola. l 2. & 3. lib. 10. de ipſis etiam ſignanter dicit: quia amore ſcientię conſequendæ dubitare de multis conſueuerunt per modum diſputationis, per quam veritas elucelcit frequenter, ff. de mun. & hono. l. munerum, § mixto, & in extrauag quia nonnumquam, §. nos autem idem tũ dicas, ſi inter alios contingeret id quod ſequitur, in dubium reuocari: cum in omnibus ſit eadem ratio, & ad hoc adde quod dixi dicto c. quia nonnumquam, § nos autem, in verb. ſcholaſtici.

Veritas per diſputatione elucelcit.

f Pertinaciter. Iſtud verbum in malum ſonat: ſicut alibi de ſum. tri. & fid. catho § porro de vſu. c. ex graui, § ſane, cle. 5. C de condu. & procu. præd. ſiſc. & domus Augum. l. conductores, li. 11. Gratia. cuius hic quæſtio quis dicatur pertinaciter aliquid affirmare, aſſerere, defendere, vel tenere: quia de uerbis ſit hic mentio: & in dictis iurib. Ad hoc breuiter poteſt dici, quod qui correctionem paratus eſt ſuſcipere pro tali aſſertione, ut hæreticus, nullatenus eſt habendus, 24 quæſt. 1. c. hæc eſt fides, & ca. ſchiſma. & q. vlt ca. dixit Apoſtolus, & ibi no. alias autem pertinax ut videtur, poteſt reputari qui contra prohibitionem ſuperioris, quaſi ex contemptu ſcienter vel ſtudioſe affirmat talia vel defendit, vt 20l, ligit 11. q 3. excellentiſſimus, extra de pœnit. c grauem de cle. excom. miniſt. cap. 2. & c. ſi celebrat in ſi. cum ibi no. uel qui animoſitate vel auſu incorrigibili ipſa defendit vel aſſerit, dicto c. dixi Apoſtolus, vel qui falſas opiniones gignit aut ſequitur, cum & talis hæreticus cenſeatur, 24. q. vlt. hæreticus, vt ille qui animo ſuperbienti diſpoſitionem ſedis Apoſtolicæ articulos fidei non infringentis ſeruare, & ei obedire cõtemnit, cum peccatum ariolandi ſit non obedire, & ſcelus idololatriæ nõ acquieſcere: vt tũ paganitatis contemnere obedire, 81. diſt. ſi qui ſunt, 8. q 1. ſciendum, & per hoc mori ſpiritualiter quis præcipitur, extra qui fil. ſint leg. c. per venerabilẽ. § pen & argum. ff. de re mil. l. 3. § in bello, vel ille qui animo detrahenti vel irreuerẽti temerarie talia defendit vel affirmat, extra de maledi. c. 1. cum ibi no. & argum. C. ſi quis impera. male. l. 1. ff. de re mil. omne delictum, §. qui manus, & l. milites, §. irreuerens, vel ille qui ſtatutum ſummi Põtificis iuſtum uenerabiliter non recipit, ſed de ipſo etiam ad vnum iota diſputare contendit, 24. q. vlt. c. hæc eſt fides, 15. diſtin&. c. ſancta Romana; ver. item opuſcula beati Leonis, cum per hoc anathema fieri iubeatur, ut ibi: quod quaſi ſeparationem a Deo ſignificatur, 24. quęſ. vl. c. certum eſt, in pertinacem proferturi, dicto c. ſi celebrat. Vel ille pertinax poteſt dici ſicut & obſtinax, qui monita ſuperioris deſpicit, extra de re iud. c. ad Apoſtolicę, ſed licet, & argum ff de pœn. l. legati vel ille qui id quod ſuper ſedem Apoſtolicam approbatum eſt, non admitti, vel ab ipſa reprobatum non repellit, 19. diſtinc. Romanorum, 63 diſt. c. miratus & dicto c. hæc eſt fides & argu extra de re iud. in cauſis, C. de ex. ſacro. l. 2. de domeſti & protect l. 1. li. 12 uel ille qui ſuæ innitens prudentię, contra dictum ſapientis & contra decretalem extrauagantem, ſancta Romana, uel nonnulli, etiam ſapientioribus doctoribus non credens, an ſemetipſum & ſenſum proprium recurrit, non ad ſacræ ſcripturæ uerum intellectum: quia ex hoc magiſter erroris dicitur, 24 q vlt. cap quid autem iniquius, 16 quæſtio prima c. ſi clericatum, 17 diſtin. relatum, & argum. ff de iure pat. l. diui fratres, & argum in proœmio Digeſtorum, §. hoc autem.

† Vide B. Antonium p 4. ti. 12. ca. 4 §. 23. & Turrecre. in ſumma de Eccleſia lib. 2. ca. 112. ad 10. argumentum.

g Redemptorem noſtrum ſimile extra de reliq. & vene. ſanct. c. glorioſus, lib. 6

h Ieſum Chriſtum. hoc nomen eſt ſup. omne nomen: in quo omne genuflectatur, & reflectendum eſt, ſecundum Apoſtolum Ad Philip c. 2. & probatur & extra de immu. decet domum, lib. 6.

i Apoſtolos numero duodeno contentos, extra de reliqu. & venera. ſanct. glorioſus, lib 6

K In ſpeciali, & in ſingulari, ut quilibet poſſit dice-

Digitized by Google

re, hoc meũ, hoc tui, aut hoc alterius. ſic enim in ſpirituali quod haberi dr̃. 8 d. quo iure 12 q. 1. dilectiſſimi. Inſt. de rer. diui. § ſingulorum, ff. eo. tit. l. 1 § hoc autem.

a Non habuiſſe. etiam quo ad proprietatem intellige.

b In communi. quaſi ad ipſos vt ad vniuerſos, non vt ad ſingulos ſpectantia, ff. de rer. diui. l. in tm̃, § vniuerſitatis, de in ius uoc. l. ſed ſi hac le. § q. manumit. alias eſt ſub l. ya. trorum, 12. q. 2. epi. § q. manumiſit, 12 q. 2. c. res Eccleſiæ, &c. expedit vt per hoc videatur notari differentia inter commune & proprium & ſingula, quaſi per hoc inoui videatur, quod commune nõ ſit proprium. & hoc verum de illo quod commune eſt plurib. vt vniuerſis, vt 10 dictis iuribus: ſed commune plurib. vt ſingulis, ſingulorum dici poteſt, argum. ff. de pecu. leg. l. dominus ſeruum, § dominus de titu nupt illud de ſerui ruſt. prædio. l. per fundum, de condi. inſti. l. 3. cum ſimilibus. licet forte non proprie, argum. ff. de ver. ſig. l pupillus, §. vit. de auro & argen. lg. l. Quintus, § argente, & l. ſcribit.

ſe a aliqua, nec in communi b etiam hereticum c ſit cenſendum, diuerſa & aduerſa etiam ſentientibus d circa illud: Nos huic concertationi e finem imponere cupientes f, aſſertionem huiuſmodi pertinacem g, cum ſcripturę h ſacrę, quæ i pleriſq; locis ipſos i nonnulla k habuiſſe l aſſerit m,

c Hæreticum. quaſi intelligatur ſcriptura aliter quam Spiritus ſanctus flagitat, a quo ſcripta eſt, 24. q. ult. ca. hæreſis.

d Sentientibus. quia quot capita, tot ſententiæ, de con ſec. diſtinct. 4. ſicut in ſacramentis, ff. de arbit. l. item ſi vnus, § principaliter, & variæ ſunt hominum voluntates, ff. ad Treb. quia poterat, & diuerſitatem corporum, &c. ff. de li. vniuerſitatis, l. 1. extra de conceſ. præben. quia diuerſitatem.

e Concertationi. ſimile de appel. c. concertationi, li. 6. & in c. antiquæ concertationi, domini Papæ Ioan. 22.

f Cupientes. tamquam illud quem non ad alium ſpectat ſuper dubiis fidei electionem uel conſtitutionem facere, 24. q. 1. quotiens, & c. hæc eſt fides, & c. quoniam vetus, & ar. extra qui fil. ſint legi. c. per venerabilem, § rationibus, C. de ſum. tri. l. 1.

g Pertinacem. ſume verbum quod eſt ī. de incept erroneam, &c. vſque ad § ruſus.

h Scripturæ ſacræ. de qua dubitari uel diſceptari non poteſt, an uerum rectum exiſtat quicquid in ea ſcriptum conſtiterit, 9 diſt. c. quis neſciat, licet de ipſa poſſit ad maiorem intelligentiam diſputari, 96. d. c. ſatis euidenter, no. dicto c. quis neſcit.

i Ipſos. ſ. Chriſtum & Apoſtolos.

K Nonnulla. expone, affirmando, ideſt aliqua, vt dixi ſup. in gl. hæc duæ.

l Habuiſſe. non ad ſimplicem vſum facti tm̃, prout aliqua aſſerunt, ſed etiam quo ad ius & proprietatem, vt dicetur in gl. ſeq.

m Aſſerit. 2 ſcripturæ ſacræ aſſertio iſta reperitur in Euangelio Matthæi 2. c. vbi Magi obtulerunt Chriſto aurum, thus, & myrrham, per quod denotatur oblatorum dominium fuiſſe quæſitum, cum rei oblatæ dominium quæratur Eccleſiæ cui uſſeruntur: ergo & Chriſto, qui eſt ipſa Eccleſia, arg. de conſe. diſt. 1. c. omnis Chriſtianus, 16. idem ſtatuimus, iuncta ad hoc, l. vl. C. de ſacroſan. ecc. ubi rei legatæ uel donatæ Eccleſiæ dominium transfertur ubi interuenit traditio, ſicut in oblatione facta Chriſtu contingit. Non obſtat ois, ff. de pollicita. l. ſi quis rem. vbi ſimplex votum dominium non transfert licet perſona vouentis obligetur, quia ibi conſenſus ſolum vnius, ſ. vouentis & non aliorum interuenit, vt ibi no. ſecus autem in oblatione, quæ de ſui natura ſupponit conſenſum, & offerentis & oblationem recipientis, argu. 2. q. 4. duo ſunt genera circa ſi. Item reperitur Matt. 8. c. Petrum Apoſtolum domum habuiſſe. Item Matth. 14. & 16. c. Apoſtolos panes habuiſſe. Item Matt. 17. legitur Chriſtum habuiſſe veſtimenta dealbata, & Petro præcepiſſe, vt di-

drachma vel ſtaterem pro Chriſto daret recipientib. tributum Ad idem 23. q. ult. tributum, per quod probatur Chriſtum didrachmatis dominium habuiſſe, cum enim præceperit illud dare tributum recipientibus: ergo voluit quod dominium eius illorum fieret, & eis dominium quæreretur: quia dare eſt accipientis facere, ff. de uerb. ob. l. vbi autem nõ apparet, § ultim. de contra hen. empt. & ven. l. ſi ita, § 1. Inſti. de act. § ſic itaque, ff. de reg. iur. l. non videtur data, ſupponitur ergo neceſſario illud dominium fuiſſe penes Chriſtum, alias illud transferri non potuiſſet, ff. de acqui. rer. dom. l. traditio, extra de dom. inter uir. & vxo. c. nuper, 1 q. 7 c. Daibertum. ff. de reg. iur. l. nemo plus iuris, & l. nemo plus commodi. Item Matt. 27. Chriſtum habuiſſe veſtimenta, & illa forte fuiſſe diuiſa In Euangelio. Matth. legitur 9. ca. quod Matthæus domum habebat, in qua cum Chriſto multi diſcumbebant, cum quibus Chriſtus & ſui diſcipuli comedebant, & bibebant. Item in Euangelio Lucæ, 9. ſcribitur Dominum dixiſſe Apoſtolis, vt darent pauperibus manducare: ex quo ſupponitur quod ipſi habeant vnde darent, & hoc manifeſtius ibi declaratur ex ipſorum Apoſtolorum reſponſione cum dixerunt, habentes quinque panes & duos piſces eum nos emamus denariis ducentis panes, & dabimus eis manducare: ex quo euidenter datur intelligi ipſos denarios habuiſſe, etiam quo ad proprietatem vel dominium: ſi enim ipſi ſe empturos offerebant panes cum denariis: ergo illos pro pretio panum dare volebant, quorum dominium tenebantur in venditores transferre. Licet enim venditor dominium rei vendite transferre in emptorem non teneatur, ff. de contra. hen. emp. l. ſi ita § 1 emptor tamen dominium pretii pecuniam transf. tenetur vendi. orem tenetur, ff. de act. emp. & uen. l. ex empto quare concluditur quod illius Apoſtoli dominium habuerũt, alias ipſum omnino transferre poſſent. Legitur etiam Mat. 8. c. ipſos ſeptem panes, & paucos piſces habuiſſe. Item legitur Matth. 17 Chriſtum veſtimenta dealbata habuiſſe, & 27 ipſum veſtimenta habuiſſe. Scribitur etiam Lucæ 9. c. Chriſtum dixiſſe Apoſtolis, date pauperib. manducare, & illi dixerunt, Non ſunt nobis plus quam quinque panes, & duo piſces, niſi forte nos emamus in omnem hanc turbam eſcam: ex quo concluditur, ut ſup. dixi. In Euangelio etiam Ioannis legitur 12. & 13. c. loculos habebat Iudas: & ea quæ mittebantur, portabat. Item prioræ ad Corinthios 16 legitur Vnuſquiſque autem noſtrum apud ſe reponat, recondens ea collectis quod ei bene placuerit, in quib. denotatur Apoſtolos aliqua habuiſſe. Item Actuum 4. c. dicitur quod erant illis omnia communia. Item Actuũ 20. legitur Paulu dixiſſe: argen. ũ. aurũ, aut ueſtem nullius occupaui: ipſi ſcitis, quoniam ad ea quæ mihi opus erant, & his qui mecum ſunt, miniſtrauerunt manus iſtæ. Ex quibus euidenter elicitur Apoſtolos in ſpeciali vel in communi aliqua habuiſſe Adhuc euidenter ſic dicendum fore concluditur per auctoritatem Auguſtini dicentis: Habebat Dominus loculos, a fidelib. oblata conſeruans, & ſuorum neceſſitatib. & aliis indigentibus tribuebat tunc primum Eccleſiæ pecuniæ forma eſt inſtituta, ut intelligeremus quod præcepit non eſſe cogitandũ de craſtino, non ad hoc fuiſſe præceptũ, ut nihil pecuniæ ſeruaretur à ſanctis, ſed ut Deo per omnia ſeruiatur, & per inopiæ timorem iuſtitia deſeratur, ſic legitur 12. q. 1 c. habebat Dominus. Cuius quidem auctoritatis & aliarum ſuperinductarum mens & verba nullo modo referri poteſt ad ſimplicem vſum facti ſeparatum, & ſegregatum ab omni proprietate vel dñio, & ab omni iure vtendi, prout alij qui ſuo ſenſu ducti & ſuæ innitentes prudentiæ uel potius dementiæ erronee, ſatagunt aſſeuerare, ut colligitur

ex ea-

1 Ad hanc gloſſam uide lato in l. ſerui. electione, § Labeo, ff. de lege. 1.

2 Vide Zabar. in Cle Exiui. §. proinde de uerb. ſig.

3 Vide Zaba. Cle. Exiui §. proinde uer. ad illud. Font.

ex rationibus inconuincibilibus in decret. Ad conditorem. inferius, & ibi latius dixit, & hoc luce clarius denotatur in auctoritate Auguſtini prædicta, cum dicit, habebat Dominus: intelligam habebat, ſcilicet cū effectu: hoc enim denotat verbum, habere, de ſua propria ſignificatione. ff. de verb. ſign. l. nomen filiarū, §. habere. ſicut & verbum, peruenire, verbum, capere, vt eo ti. l. aliud eſt capere, & ſi aliter verbū haberetur, in iure ſumi reperiatur, hoc eſt de impropria ſui ſignificatione, ut colligitur ff. de ver. ſig. ſtipulatio iſta. in princ. & §. habere. ſic de verbo, capere, dici conſueuit. ff. de re iud. l. non ut quiſquam & de verbo, prouenire, ut in dicta alud In dubio autem ad propriam verbi ſignificationem: non autem ad impropriam vel abuſiuam tantus referendus eſt intellectus, ff. de leg. l. non aliter, § 1. de uer. ſig. l. nnpos Proculo. quod non tenet, ſi habere, ad ſimplicem vſum facti referretur vt in decret. Ad conditorem, colligitur, & ibi notatur. & cum dicit, loculos, debet uel poteſt exponi id eſt burſas plenas, ſic exponitur illud verbum, ff. de pecu lega. dominus Stichu, §. teſtamento, vel capiuntur loculos, ſ. bona vel diuitias. ita ſumitur extra de depo c a. Oblata, hoc verbum in auctoritate. poſitum denotat rerum oblatarum dominium in Chriſtum fuiſſe tranſlatum vt ſupra probaui. Conſeruans, iſt id uerbum ibidem ſubiunctum expreſſe confundere videtur opinionem aſſerentium Chriſtum & Apoſtolos habuiſſe aliqua tantum quod ad ſimplicem vſum facti conſeruatio enim de ſe ſupponit conſeruari exiſtentum abſque vſum conſumptibili facti, vt colligitur. ff. de mi t. ſi ſiue §. quæſitum C de adm. tut. l. ea quæ §. vlt & C. quan. decre. opus non eſt l. ult. extra de elect. quia ſæpe de offi. ord. cap. præſenti. lib. 6. 12. q. 2. hæc huius placit, cum ſimilibus. Ipſa igitur conſeruatione durante, nullatenus poteſt dici Chriſtum oblata habuiſſe abſque aliquo iure vtendi dominio vel proprietate Nam & dato quod illa habuerit, vt ſuo tempore indigentibus largiretur: interim tamen abſque omni vſu conſumptibili ut propria habebat, alias ſequeretur quod ſuum habere, chimerinum, id eſt in rerum natura non exiſtens, diceretur & iniuſtum: quod dicere nefas eſt, ut infra in §. rurſus, & ibi dicam. Sequeretur etiam q illa pauper erogaſſet de non ſuo, & ſic per cōſequēs de alieno eleemoſynam largiretur, quod tamen ipſius met Dei prohibitio, & iuris communis diſpoſitio minime patiuntur. 14. q. 5. c. eleemoſyna cum multis, c ſeq & præ 1. §. 1. c. non eſt putanda ext. de deci. c. tranſmiſſa. Species enim iniuſti lucri eſt ex alieno largiri, & beneficio ſibi acquirere debitorem vnde ex his furti tenetur, qui ideo rē amouet, ut eā aliis donet. ff. de fur. l. ſi pignore §. 1. Iſtum ſenſum adhuc denotant uerba auctoritatis præmiſſæ Auguſtini, cum in ea dicitur, non fuiſſe præceptum ne pecunia ſeruaretur a ſanctis Per quod patet ex iam dictis, ſanctos Dei abſque uſu ſimplici facti poſſe pecuniam habere, recta tamen intentione, ut eadem auctoritate ſubiungitur, & infra latius dicet.

contradicat [a] expreſſe, ipſamque ſcripturam ſacram, per quam vtique fidei orthodoxæ [b] probantur [c] articuli, quo ad præmiſſa fermentum [e] aperte ſupponat continere mendacij [f], ac per [g] conſequens quantum [h] in ea eſt, eius [i] in totum [k] fidem [l] euacuans [m], fidem catholicam [n] reddat [o], eius [p] probationem [q] adimens dubiam, [r] & incertam, deinceps, [s] erroneam fore cenſendam

a Contradicat expreſſe. cum ſcriptura ſacra aſſerat eos aliqua habuiſſe: illi autem aſſerant eos non habuiſſe, & certum eſt, quod habere & non habere, tāquam affirmatio & negatio ſibi expreſſe contradicunt, in corpore authen. de manda. prin. § ſed neque. col 3. ff de iuſt. actio, l. ſed etiam ſi pupillus, § ſi inſtitoria, extra de iudicus. & ſi Chriſtus, & ad poſitionem vnius ſequitur remotio alterius, ff. de his qui ſunt vel alie. iur. l. ſancti e. in priu. de tute. 2. reſpon. de pa. diſt. 2 ca. ſi n. inquit. 30. q. 3. cum renunciatur cum ſimilibus.

b Orthodoxæ. id eſt, catholicæ, ſimile C de hære. l. quicunque & l. cognominus. cum multis ſimilibus.

c Probantur articuli. vt in ſymbolo: Credo in vnum Deum: ibi: Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas 15. diſt. c. canones, 27. q. cum multis cap. ſeq.

d Quod ad præmiſſa. ſcilicet quod Chriſtus & Apoſtoli habuerint aliqua in ſpeciali & communi.

e Fermentum.] in malum vel in vitium ſonat hoc verbum, iuxta illud Apoſtoli. In fermento veteri. &c. & iuxta illud: Modicum fermenti totā maſſam corrūpit 9. diſt. c. ſi ad ſcripturas 3. q. 9. c. puta.

f Mendacii. quod dicere nefas eſt. 23 q. 5. quid ergo. 9. diſt. c. quis neſciat.

g Per conſequens. ſed unde ſequitur iſtud conſequens Dicas quòd cum ſcriptura ſacra aſſerat Chriſtum & Apoſtolos aliqua habuiſſe: aſſertio contrarium aſtruēs, ea ſe dicit ſcripturam ſacram mentiri: & ſic per mendacium quod illa impingit, fidem eius tollit, arg. extra de uerbo. ſi ſignifi. forus. § ult. & ſic fidei (ſi negaretur) probationē reddit dubiam, cum fides niſi per ſcripturam ſacram probari penes homines non poſſit ar. de pœn. d. 4. c in domo. & de conſec. d 4 c ne iuſti.

a Vide omnino Turrecrematem in ſumma de Eccleſia lib. 4. par. 2. c. 9.

h Quantum in ea eſt. ſcilicet aſſertione: & proprie dicit, quantum in ea eſt; nam ueræ ſcripturæ ſacræ teſtimonia euacuari non poſſunt, 9. d c palam. & c præceptis.

i Eius. ſcilicet ſcripturæ ſacræ.

k In totum,] hoc dicit, quia per mendacium quod in ſcriptura reperitur eius fides euacuari dicitur. 16. diſt. canones. 9 diſt. c. ſi ad ſcripturas & arg. 3. quæſt 9 c. puta de conſec. diſt. 3. c. non liceat C. de uer. iur. enucl. l. 2 §. eandem ff. quemad. teſt. ape. l. 2 §. fin. Super quo uide quod no. per Inn. extra de hære. fraternitatis, & de of. deleg cū in iure & per Accur C. de tranſac. l. ſi ex falſis, & p Hoſt. extra de fide inſtrumen ex litteris,

l Fidem. id eſt, auctoritatem, uel probationem: multis enim modis ſumitur fides, ut not. extra. de ſumma tri. in rubrica.

m Euacuas id eſt, tollens, uel ſummouens.

n Fidem catholicam. quæ dicitur articulorum collectio. 24. q 1. c. hæc eſt fides, & in ſymbolo Athanaſij, Quicunq; vult. ſic no. extra de ſumma tri. in rubrica

o Reddat. ſume uerba illa dubiam incertam, quæ ſunt infra.

p Eius. ſcilicet fidei catholicæ

q Probationem adimens] ex hoc collige illud effici dubium & incertum, cuius probatio adimitur. ad hoc facit ff de coll. bon. l. 1. § ſed cum poſſint de Carbo edi. l 3. §. dux autem. C de proba l. ſi de poſſeſſione de lati. lib tol a. l § illa aut. in nouiſſimus, ff. quod u. eius cauſa, l. ubi quidem, §...

Fides eſt firmiter credēda.

r Dubiam, quæ ſimpliciter confitenda, firmiter uero credenda eſt extra de ſum. tri. firmiter. 24 d c quando epiſcopus, & in ſymbolo Athanaſii, Quicunq; vult. unde in illa dubitans, infidelis cenſetur. extra de hæ. c dubius quare in illa nullus titubare debet. 24 q 1. cap. ante.

ſ Deinceps.] iſtud uerbum denotare videtur q ante hanc decret. talis aſſertio non eſt cenſenda erronea vel hæretica arg ad hoc de ſum. tri. c fidei. ff porro ubi ſimile verbum etiam in ſimili materia ponitur ſicut & verbū, de cætero, refertur ad futurum, non ad præteritum ut in proœm. 10. 6. lib. & in proœmio conſtitutionum Clementinarum, & extra de ſpon. duorum c tuas de hæ. cum Chriſtus cum & regulariter conſtitutio nouiter edita futura, non præterita complectitur, niſi aliud caueatur in c. extra de conſt. quoniam. C. de legi. l. leges & conſtitutiones 31. diſt. c. ante triennium In contrarium facit verbum, declaramus, quod ſtatim ſequitur: q vt iuris anti-

Conſtitutio nouiter edita reſpicit futura.

quid declaratiuum, non noui editiuum, ar. ff. de acq. re. do. l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur, alibi reperitur, de ele. ſtatu ſum. de iureiu. Romani § verum, de re iud. paſtoralis, §. vlt. de præb. c. ſi Romanus. Clem 5. cum conſtitutio iuris naturalis, i. diuini, etiam ad præterita trahatur, ext. de

& hæreticam [a] de fratrũ [b] noſtrorum conſilio ho[c] perpetuo declaramus [c] edicto [d].

Rurſus [e] in poſterum[f] pertinaciter [g] affirmare, quod redemptori noſtro prædicto [h] eiuſque Apoſtolis iis [i] quæ ipſos [k] habuiſſe ſcriptura ſacra teſtatur, [l] nequaquam ius ipſis [m] vtẽdi competierit[n],

vſu. cũ ſu. no. per Inno. & Cõpoſt ext de conſti. c. 2. & per Hoſtien. eo. tit. c. vlt maxime cũ talis aſſertio dicat expreſſe ſacræ ſcripturæ contradicere, & quantum in ea eſt, fidem catholicã dubiam & incertam reddere, vt hic: ſed ſic ſentire videtur durũ, cum aſſertio talis, ꝙ Chriſtus & Apoſtoli nihil habuerunt in ſpeciali vel in communi videre ante expreſſe comprobari per decret. Nicolai 3. Exijt, §. porro, de verb. ſign lib 6 quæ facta per vicarium Chriſti potentem declarare articulus fidei cauſam probabilem ſic aſſerendi dare potuit excuſantem ar. 2. q 3. c. Paulum, ext. de ſent. exc. c. ſacro de elect. ſtatuimus, in ſi. lib 6. vt alias cauſa probabilis erroris litigantem, excuſat, ff de leg. 2. l. qui ſolidum, §. etiam ad Macedon ſena. conſul. l. Iul. Et opinio doctoris magni inducit cauſam probabilem erroris, ar. C. de vet. iur. enu. l. 1 §. his ita, 19. d. ſic omnis, 8. d. c. de libellis, 37. d. § vlt. extra de ſeſi. ſpol. c. litteras, §. nos autem no. per Petrum de Samp. de appel. vt debitus de hoc præſtat efficax argumentũ 23. q. 1. c. in quibus rebus.

Quid enim peccauit antiquitas huius conſtitutionis inſcia priſtinam ſecuta obſeruationem? nihil, vt videtur C. de teſt. l. iubemus.

Pro hac opinione facit quod no. Alanus ext. de hæreſi. cum Chriſtus, & recitat Gul. 15. d. canones

Et ſecundum hoc dices ꝙ verbum, declaramus, expreſſe denotat ante hanc decr. etiam tenendum fuiſſe, ꝙ Chriſtus & Apoſtoli aliqua habuerunt, non autem, ꝙ aliter tenere hæreticum cenſeretur, & licet in veritate ſacræ ſcripturæ contradiceret, tamen alia interpretatio, ſumenda videri poterat per dec. Exiit. ab hæreſi quẽ excuſans ante decr. alias fruſtra eſſet hic appoſitũ iſtud verbum, deinceps, contra iura, 16. d. ſi Romanorum, extra de priu. ſi Papa li. 5. de conceſ. præb. c. cum ei, § ſecũ Clem. 5 ff de leg. 1. ſi quando, de vſu. ſi ſtipulatus, an autem hodie excuſaret, dicetur, § prox.

a Hæreticam. i. a fide ſeparatam, not. Hoſti. in ſumma, de hæret. § 1. & ſic per conſequens damnandam & fugiendam, ext. de ſum. tri. damnamus C de hæret l. damnata, ext. tit c. fraternitatis, 34. q. vlt. clericus & c. præcedenti & ſequenti, 10. colla. de ſtatu & conſue & contra liberta. Eccleſiæ, §. ſtatuimus, cum ſim.

b De fratrũ, quid hæc clauſula operetur, vide quod no. de re iu. l. ad Apoſtolicæ, & dixi in dec. Execrabilis.

c Declaramus, collige hic principem Eccleſiæ, Chriſtique vicarium poſſe etiam ſuper fide catholica declarationem facere, vt dixi ſupra in gloſſ. tanquam, poteſt l. etiam articulum fidei facere ſi ſumatur articulus non proprie, ſed large pro illo, quod credere oportet cum prius ex præcepto Eccleſię neceſſario non oportet, patet exemplũ in hac dec. & de ſum. tri. c. fidei, §. porro. cl. 5 & per aliquos inducitur in exemplũ, licet nõ videatur mihi proprium, ext. de hær. cum Chriſtus vbi Papa interdici mandat, ne quis de cætero audeat dicere Chriſtum, non eſſe aliquid ſecundum ꝙ homo: cuius cõtrariũ ante edicere licebat, cũ nõ eſſet prohibitũ ſecundũ aliquorũ opinionem, quæ per dictum capitulum confundatur, ſic Alanum notaſſe ibidem recitat Guido 15. dist.

a Articulus nouus fidei an per papã poſſit fieri? & vide beatum Thom. 2. 2. q. 1. arti. 10.

ca 1. Per iam dicta vero non credas Papam poſſe facere nouum articulum, per quem noue fides inducatur, aut veritati fidei detrahatur aliquid vel accreſcat quo ad ſubſtantiam. 35. q. 1. c. ſunt quidam & c ſeq. & c ſi eam deſtruerem, & c. quæ ad perpetuam.

nec illa vendendi ſeu donandi ius [o] habuerint, aut ex ipſis alia acquirendi, quæ tamen [p] ipſos de præmiſſis [q] feciſſe ſcriptura ſacra teſtatur [r], ſeu ipſos [ſ] potuiſſe [t] facere ſupponit [u] expreſſe [x], cum talis aſſertio ipſorum [y] ipſum & geſta [z] euidenter includit, in præmiſſis [a] non iuſta [b],

d Edicto per hoc verbum patet hanc decre. continere hodie ius commune generale, cum ſit vnũ de ſignis. legis generalis. C. de leg. l 3.

e Rurſus.] Secunda pars.

f In poſterũ hic potes recitare quæ dixi in parte præcedenti, in verbo, deinceps.

g Pertinaciter. in malum ſonat hoc verbũ vt patet ex his, quæ notaui in parte præcedenti in verbo, pertinaciter, & colligitus, C. de hæret. l. cum ibi. no.

h Prædicto. ſcilicet Ieſu Chriſto.

i Iis, ablatiui pluralis numeri eſt iſtud pronomen, & expone, ijs, ſcilicet bonis.

k Ipſos, i. Chriſtum redemptorem, & Apoſtolos.

l Teſtatur, hic dicas vt notaui in parte præcedenti, in gl. ſcriptura.

m Ipſis, ſcilicet, quæ habuiſſe eos ſcriptura teſtatur.

n Competierit, dicebant enim aliqui, Chriſtum & Apoſtolos in ijs quæ habuerunt, habuiſſe ſimplicem tantũmodo vſum facti abſque dominio, proprietate, vſufructu, & abſque iure vtendi: nicon potiſſime ex verbis decre. Exijt, §. porro de verb. ſig. li. 6 quæ fuit Nicolai 3. qui tamen vſus vel facti, prout illi intelligunt, reperitur nunquam abſque aliquo iure ſaltem perſonali, quod competit ad vtendum, licet poſſet reperiri abſque iure, ſcilicet tali quod ſit ſeruitus, & ſic ſana mente debet intelligi decr. Exiit vt expreſſe colligitur ex decr. Ad conditorẽ, & ex ijs quæ ibi dixi.

o Ius habuerint. hoc aſſerere temerarium & fatuum erat, & ante hanc conſtitutionem, vt colligi poteſt per ſanæ intelligentiæ ex auctoritatibus ſacræ ſcripturæ in iuribus allegatis ſup. in gl. ſcripturæ.

p Quæ tamen, ſcilicet habuiſſe ius vendendi, donandi, & alia acquirendi.

q De præmiſſis. ſcilicet quæ Chriſtus & Apoſtoli habuiſſe reperiuntur.

r Teſtatur, ſed vbi? vide quod notaui in dicta gloſſ. ſcripturæ.

ſ Ipſos. ſcilicet Chriſtum, & Apoſtolos.

t Potuiſſe facere ſcilicet tanquam vere ſuis.

u Supponit. ſcilicet ſcriptura ſacra.

x Expreſſe. hic ſume litteram, quæ eſt infra, aſſertionem ipſam, & c. vſque in finem, decr. & verbum, cũ, quod ſequitur, eſt ratio declarationis, quæ infr. ſubiungitur.

y Ipſorum. Chriſti, & Apoſtolorum.

z Geſta idem. facta: nam licet quædam ſubtilis, differentia notari videatur inter facta & geſta, nihil tamen in re: ipſa intereſt ff verb ſign. l licet, & l Labeo, § geſtum, proprie autem geſtum ſine verbis dicitur, et ibi: ſ licet p interpretationem, largius ſumatur. ff. de min. l ait prętor, & ſic poteſt hic ſumi.

Geſta & facta nõ differunt.

a In præmiſſis, ſcilicet quæ ſcriptura ſacra teſtatur Chriſtum & apoſtolos habuiſſe.

b Non iuſta. ſed vnde poteſt dici proueniſſe vel ſequi iſta euidens incluſio? Reſpondeo, quia cum nullus rectus, vel iuſtus vſus, ſeu poſſeſſio poſſit eſſe, niſi aut iure diuino vel humano vt. 1 ſuitat 23. q. 7. quicunq; neceſſario concluditur oẽm cuiuſcunque rei vſum iniurio

ſum

Digitized by Google

ſum & iniuſtum eſſe. qui haberi dicitur abſque aliquo iure, ff. ad leg. Aquil. l. ſed & ſi quemcumq; § iniuriam, iniut li. Sicut in ſimili dicitur, oē qđ non eſt ex fide, id eſt, conſcientia, peccatum eſt, de pœnit. diſt. 1. §. illud, 28. q. 1. § ex his, extra de præſcrip. c. quoniam, omne, & q cq d a lege diſcrepat legi cōtrariū cēſetur. C. de Iudæ. l. cælicolarum, A lege autem & ſic a iure ex ſpāle diſcrepat vſum i aliqua re hēre ſine aliquo iure, cum ſine iure vſus non ipſius utētis, ſed alienus cenſeatur, 14. q. 4. c. q d dicam, ſcire .n. quiſq; dēt qꝫ ſuū non eſt ad alium pertinere. C. vnde ui. l. cum quærebatur, & argu. ff. de manumiſ. l. 4. 13. q. 1. § quibus, ver. item præcipit.

Vſus cuiuſq; rei abſq; iure eſt abuſus.

Suum autem dici non poteſt niſi aliquo iure mediante ff. de ver. ſig. l. alienare, & l. verbis, 8. di. c. quo iure, unde talis vſus ſine aliquo iure dici non meretur vſus, ſed abuſus arg. de vſu & habi. l. plenum, vel vſurpatio, quæ de ſe præſcs. impediunt, C. de aquæd. l. diligentes, de fundo rei priua. l. vſus aquæ, lib. 11. 93. diſt. c. illud, 16. q. 3. c. ſicut extra, de teſt. c. quia ingredientibus, vbi de hoc, unde verſ.

Tempus longæuum te non excuſat in æuum:
Cum male ſis vſus, quia non præſcribit abuſus.

a Quod. ſcilicet includere vſum & geſta iniuſta.

b Sentire. i. credere.

c Nefas eſt ſimile 24. q. 6. quid ergo.

d Sacræ ſcripturæ. quia clamatus voce prophetica. Nō eſt inuenta in ipſo iniquitas, nec in ore eius dolus, & iuſtitia de cœlo proſpexit.

Peccatū eſt iniuſte rē aliqua vti

e Inimicum. & ſic per conſis erroneum, cum .n. Chriſtus ſit ſapientia, veritas, iuſtitia, charitas fortitudo, 11. q. 3. c. æſtimat, adſcribere Chriſto vſum talem iniuſtum & iniuſtitiæ contrarium, ipſum negare dicitur, vt ibi, & cum iniuſte re aliqua uti ſit peccatum, 95. diſt. diaconi, & 14. q. 3. c. quid dicam, impingere Chriſto talem vſum, eſt ſibi peccatum impingere contra verbum prophetæ Eſa. 53. c. & Petri apoſtoli, 1. Petri 2. c. Qui peccatum nō fecit, &c. & quia impotens eſt ad peccandum. Nam ſecūdum Auguſtinum poſſe peccare non eſt aliquid poſſe, immo aliquid non poſſe, vnde ille ſolus vocatur omnipotens qui hoc non poteſt, quia omnia pōt quę poſſe eſt aliquid poſſe, de pœn. diſt. 2. c. principium, circa ſi. Nam & ſi in quocunque iuſtitia & iniquitas peccatum & bona operā minime ſe compatiuntur, multominus in Chriſto de pœn. diſt. 2. c. ſi enim iniquus. Sed quid ſi cenſeatur quod talem vſum iniuſtum Apoſtoli habuerunt, reputabitur hoc nefas, uel fidei inimicum. Dicas quòd ſic, nam, vſus rerum conceſſus fuit per Chriſtum Apoſtolis, vt patet ex auctoritatibus inductis ſup. in gl. ſcripturæ, unde non ut detur conceſſiſſe ipſum iniuſtum, ſi .n. ipſum iniuſtum vel illicitum reputaret ipſum vtique prohibuiſſet, 28. q. 1. c. ſic .n. vitra medium, alias diceretur auctor & commiſſor illiciti, quod hæreticum eſt ſentire.

f Aſſertionem ipſam de qua in hoc §. ſup. dictum eſt.

g Pertinacem. dic vt dixi ſup. in verbo, pertinaciter.

h Deinceps hic recitare potes quę notaui in parte præcedenti in verbo ſimili, deinceps.

i Declaramus. mutabile continere videtur præſens cōſtitutio in duobus. Primo in hoc, quod dicit, pertinaciter aſſerere Chriſtum & Apoſtolos non habuiſſe aliqua in ſpeciali vel coi, hæreticum & erroneum fore cenſendum eum decretalis, Exiit 1. §. porro, expreſſe contrarium innuat, dicendo qꝫ abdicatio proprietatis omnium rerum tā in ſpāli, quàm in communi propter Deum, ſit merito

i Pro cōciliatione horū contrarioꝝ uide

quod[a] vtique de vſu, geſtis ſeu factis redemptoris noſtri Dei filii ſentire[b] nefas[c] eſt, ſacræ ſcripturæ[d] contrarium, & doctrinæ catholicæ inimicum[e]: aſſertionem[f] ipſam pertinacem[g] de fratrum noſtrorum conſilio, deinceps[h] erroneam fore cenſendum merito ac hæreticam declaramus[i]. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum declarationum infringere, vel auſu ei temerario contraire. Si quis autem, &c. Datum Auinion. ſecundo idus Nouembris, anno ſeptimo.

ria & ſancta, quod & Chriſtus viam perfectionis oſtendens verbo docuit, & exemplo etiam firmauit, quod Apoſtoli in quantum fuerunt profeſſores paupertatis excelſæ, & volentes perfecte viuere, per doctrinæ ac vitæ ipſorum alueos deriuauerunt, qualis, n. & quæ pertinax aſſertio pōt dici, ſi aſſeratur quod conditor canonia Chriſti vica rius aſſeritē certe nulla, ut vř, arg. 19 diſt. c. a. ſancta, 19. diſt. ſi Romanorum. 93 di. c. miratus. Secundo per eandē uiam in hoc quod in præſenti, §. rurſus, dicitur, quod pertinaciter aſſimare Chriſto & Apoſtolis non competiiſſe ius vtendi, &c. nam dictus, § porro dicere uidetur expreſſe ipſos habuiſſe ſimplicem vſum facti abſque proprietate, dominio, vſufructu, & abſque iure utendi. cum præpoſitio, abſque ſicut præpoſitio, ſine, priuationem inducat, arg. ff. de exercito. ac. l. 1. §. ſi plures, de adm. tut. l. Titium, de inſt. act. l. ſed & ſi § conditio, de acqui. hære. ſi quia mihi bona, § ſi coram, cum uo. in hit. Ad hoc poteſt ſaluo meliori iudicio non improbabiliter dici, quod abdicationem proprietatis vt meritoriam & ſanctam Chriſtus verbo docuit, & exemplo firmauit, & Apoſtoli etiam volentes perfecte viuere, per vitæ & per doctrinæ alueos deriuauerunt, ſ. principaliter quo ad animi inordinatam affectionem, & in temporalibus auditam mentis implicationem, recta n. interior abdicationis talis intentio quo ad effectū eſt formaliter & principaliter perfectio, quod abiectio exterior diuitiarum quo ad effectuum non eſt eſſentialiter perfectio, ſed perfectionis eſt uia & inſtrumentum, ut dicit abbas Moyſes in collationibus patrum & Auguſtinus in lib. de moribus Eccleſiæ, c. 29. loquens de beato Iob dicit, Amiſit ille omnes diuitias factus repente pauperrimus, tam inconcuſſum animum tenuit & infixum Deo, vt ſatis monſtraret non illas ſibi fuiſſe magnas, ſed ſe illis, ſibi autem Dominum: animo ſi eſſent noſtri temporis homines, non magnopere ab iſtorum poſſeſſione prohiberemus, ut perfecti eſſe poſſemus, iuxta hoc eſt uerbum, profetæ, Diuitiæ ſi affluunt nolite cor apponere, diuites, n. cum iuſtitia & bonis operibus non reijcimus, 39. d. c. item hæc ſcriptio, & iuxta auctoritatem Aug. ſup. inductam, habebat Dñs loculos, dicentis, quod Chriſtus præcipit non eſſe cogitandum de craſtino, non ad hoc fuiſſe præceptum, ne pecunia ſeruaretur a ſanctis, ſed ne Deo pp iſta ſeruiatur, & inopiæ timorē iuſtitia deſeratur, niſi ſanctis, quid de ſe perfecti ſunt pecuniæ conſeruatio non eſt prohibita, cum ſine impedimento perfectionis poſſint ſaltem in coi aliqua poſſidere, 12. q. 1. c. a pcd t Comprobatur eſſe hoc idem per multiplices auctoritates ſcripturæ ſacræ ad hoc ſupra inductas, hunc etiam intellectū & denotat dictus § porro, opponens de hoc quod legitur, quod Dñs loculos habuit, & reſpondet quod hoc habuit condeſcendens infirmis, mente. n. ſana debet intelligi, quod Dñs loculos habuit proprios in ſpāli vel in communi, aliter. n. inepta & impropria fuiſſet facta ibidem oppoſitio de loculis per Chriſtum habitis, niſi intelligeretur ius iuxta naturam conformem vel identitatem illius dicti, ad qꝫ ſit oppoſitio, l. abdicationis proprietatis. Sicut dici per iuriſtas in ſimili conſueuit, quod exceptio habet eſſe de eodem de quo eſt regula, alias inepta eſſet exceptio, ut ſi diceretur, Omnis homo currit præter aſinum, non eſt bona exceptio, quia aſinus non eſt de illo & eodem ſubiecto. ſ. humano, quo locuta foret regula ſeu propoſitio, & hoc colligitur ff. de fund. inſtr. l. quæſitum, § idem reſpondit

Proprietatis abdicatio ē duplex, ſinterior.

Exceptio eſt de eo, de quo regula

dictio

oīno B Antonium p. 4. ti. 12. ca. 4. §. 13. & Turrecrem. in ſumma de Eccleſia lib. 2. c. 112. in ſolutio, ad decimum arg.

domo inſtructa,in corpore auth.de non alie.aut permu. reb eccl § vi aut,coll 2.ad id aut quod opponitur cont. §.ultum rurſus,de dicto,§.porro, quòd Chriſtus & Apoſtoli habuerunt vſum abſque iure vtendi, dico fore intelligendoni abſque iure vtendi,ſ.ſeruitutis, non autẽ abſque iure vtendi perſonæ coherenti competenti ad vtendum,alias ſupponeretur vſus in Chriſto & Apoſtolis fuiſſe iniuſtus:quod dicere eſt abſurdum,vt hic,& clarius ſuperius probaui,& patet per decr. Ad conditorem, & hoc etiam ſane intelligi denotatur per illam decret. etiam dicentem, Fratres Minores poſſe vti reb. ordini Minorum conceſſi, ſupponentem per hoc aliquod ius ei competere,conceſſum ad vtendum,niſi enim ſic dicta decretalis intelligatur,de ſe eſſet impoſſibilis in hoc quod dicit de vſu facti, ſi diceretur eſſe abſque omni iure,cum talis vſus de ſe ſit impoſſibilis,vt in decre. Ad conditorem, & ibidem,& ſup clare probaui, intelligere autem illam ſuper impoſſibili eſſet expreſſe contra capitulum,erit autem lex 4.diſt vbi lex habet eſſe clara & poſſibilis. Et præmiſſis deliberata mente penſatis confundi dicitur opinio nonnullorum plura volentium ſapere quam expediat,diſtinguentium triplicem modum habendi. Primum quo ad ſimplicem vſum facti:ſi enim intelligant vſum abſque omni iure vtendi, prout ſupponere & ſentire videntur,cum talis vſus nulla lege diuina vel humana reperiatur inductus, erubeſcere debent loquentes ſuper hoc ſine lege in corpore auth. de trien. & ſemiſ.§ conſideremus,coll.3. cum in eadē poſſit, nullus eſt talis vſus:quia lege aquilia non cauetur, in corpore auth de non eligen. ſecundo nubē §.optimum itaque coll 1. C.de ſepu.l diſſentientis,de coll.illam extra,de temp.ord c.dictus. ne ſede vac.c. illa de ſup. neg. præl. Romana,li 6 35 diſt. ſi Euangelica,cum ſimilibus potiſſime cum talis vſus de ſe ſit impoſſibilis & iniuſtus, qui in Chriſtum & Apoſtolos cadere non potuit,vt prædixi Secundum modum modum habendi aſſerunt iſti eſſe quantum ad ius adminiſtrationis & diſpenſationis, & ſic ſecundum iſtum modum dicunt Chriſtum & Apoſtolos aliquando loculos habuiſſe minus bene dicere uidentur,licet enim Chriſtus & Apoſtoli reperiantur pauperibus aliqua diſpenſaſſe,de Chriſto autem dici nõ poteſt.cum iure prælationis vel adminiſtrationis humano miniſterio aſſecutus aliquid habuiſſe, Io.6 c. cum ipſe à nemine ſit electus,vt ipſemet teſtatur,cum dicit, Io.15. Non vos elegiſtis me, ſed ego elegi vos Apoſtoli etiam antequam adminiſtratores,uel prædicatores conſtituerentur,& poſt,reperti ſunt aliqua habuiſſe, vt in auctoritatibus ſuperinductis plene patet Quamuis autem Chriſtus non ſit electus & Pontifex factus ab homine,tamẽ a Deo iureiurando factus eſt Pontifex, vt dixit Apoſtolus ad Hebræos,7o. Vnde ſecundum Auguſtinum ſuper Ioannem,Chriſtus ad hoc loculos habuit, vt ſui & ſuorum pauperum neceſſitatib. prouideret, & in hoc eacem primo, prælatus inquit Auguſtinus Domini accipite, cũ omnis Chriſti actio noſtra ſit inſtructio,2.q.1.Deus omnipotens,8 diſt.c.legitur ext de ſepul c.1 unde ſi Chriſtus & Apoſtoli iure prælationis loculos habuerunt, ut ille etiam fatentur, cum ſtatus prælationis videatur poſſeſſio maior quam ſtatus religioſorum profitentium paupertem,cum de ſtatu religionis tranſeant ad ſtatum prælationis pontificatus,extra de ele.nullus li.6. & eo ti. cum ratione de.5.quod Eccleſia non permitteret, ſi ſtatus prælationis minoris eſſet perfectionis quam religionis,cum de minori ad maius,non econtra, ut tranſitus, 93.d.c.legatus C. que.... munera,... maioribus,lib.10 de mune ... & char. li 12. ff. de mune & hono. vt gradatim ... habere loculos non ſit imperfectionis etiam in prælatis,& longe minus in religioſis. Tertium modum habendi aſſerunt quo ad proprietatẽ & dominium,& hoc duplicitera Primo de iure diuino, & ſm hunc modum dicunt oblata Eccleſiæ & decimas eſſe in dominio Chriſti, & in corpore eius,quod eſt Eccleſia dicunt etiam ſecundum hunc modum Chriſtum loculos habuiſſe,& hoc de iure diuino dicunt Apoſtolis & eorum vitam ſequentib. competiiſſe & competerẽ tempore neceſſitatis emere & uendere, In hoc autem ſic dicendo,ſi ſecundum iura loquantur,errare v.dẽtur: nam de iure diuino,quo omnia dicuntur communia,licet proprium haberi poſſit,ipſe tamen modus habendi non eſt de iure diuino,ſed humano 8.diſt c quo iure,& ibi no.per Hug & Guli.poſt eum, & patet 13.q. 7.c.1.& quia rerum omnia de iure gentium ſunt diſtincta, ff.de iuſt.& iu.l ex hoc iure,vnde non videtur ex hoc poſſe dici,quòd illo iure diuino Dominus in particulari loculos habuerit,cum ipſe modus particularis habendi,puta per oblationem emptionẽm,& ſimiles modos non ſit de iure diuino,ut prædixi. Et per eandem uiam non põt dici, & de iure diuino Apoſtolis competiere emere & uendere,cum talia & ſimilia ſint de iure diuino incognita, ut prædixi. Secundario dicunt eſſe dominium & proprietatem,ſcilicet de iure poli iuo imperatorum, quod per iniquitatem eos exuit introductum ſcilicet vt homines dicant hoc meum proprium,& in iudicio de illo cõtendunt,allegãntes ad hoc 3.diſt.c.quo iure, 11.q.1.dilectiſſimis,& ſecundum hunc modum bene dicunt Chriſtum & Apoſtolos non habuiſſe proprietatem rerum vel dominium in ſpeciali commune,dicentes de tali modo habendi fore intelligendam decretalem, Exiit,§.porro,de quo præſens decr.nullam facit mentionem, quare per prædictam modum habendi diſtinctionem iſta ſic generaliter loquens erit ſtabenda & exponenda ſecũdum illam,vt illa per hanc non corrigatur, nec iſta illi obuiet. Vtinam autem in his dicendis ſaniorem mentis & conſiderationis intuitum habuiſſent,cum.n.certo certius ſit Chriſtum & Apoſtolos aliqua habuiſſe,vt per auctoritates ſacræ ſcripturæ inconuincibiles eſt probatum,& illa non habuerint quo ad ſimplicem vſum facti abſque al quo iure,ut in decr. Ad cõditorem,& ibidem, yt ſup.plene probaui,nec illa etiam ſolum iure prælationis vel diſpenſationis habuerunt, vt ſuperius eſt probatum,nec illa poſſint dici per aliquos modos habendi habuiſſe iure diuino,ut ſtatim proxime plene dixi; neceſſario relinquitur,quod illa habuerint per aliquem modũ habendi de iure poſitiuo inductum, ut clare patere põt ex præmiſſis veraciter intuenti. Et talem modum habendi iure poſitiuo Chriſtus deſignaſſe vi iubendo reddi Cæſari quæ ſunt Cæſaris Matth cap.22 23.q.3.§.econtra &e ſeq.extra de cler.coniug ex parte, cui & ipſe pro ſe tributum ſolui uoluit,11.q.1.magnum, 24 q.ult. iu tributum. Non uidentur etiam recte ſapere in hoc quod dicunt iura imperatorum, quibus dicitur aliquid proprium fore, per iniquitatem introducta,adhærentes corrici litteræ,dicti capituli,dilectiſſimis, non ſenſum, non mentem,non virtutem eius amplectentes, contra iura expreſſe contrarium ſtatuentia,ff.de excu.tu l ſcire,§.aliud de re mil.l milites,extra de ver.ſig. c.intelligentia, & c.propterea,de elect ſi poſtquam, §.1.lib.6 de iure.c. Romani §.verum,Cle.5.1.q 1 c.Marcion.c.de lib.præte ri.l.ſi quis filium,de dona.l.ult ſimi ſe ab hære.abſti.l.1. cum ſimilibus,cum enim lex imperialis ſit perceptrix faciendorum,prohibitrix non faciendorum,ff de legibus l 3.& per quam docemur declinare inhibita, & ſectari permiſſa,C.eo.ti l.leges ſacratiſſimæ. Et deſcribi magiſtraliter & uenitiec conſueuit,quod lex eſt ſancte ſancta,iubens honeſta,prohibens contraria ff de legi.l. 1. & eod.titu.l.1.cui etiam omnes homines obedire dẽnt p p multa,maxime autem quia eſt adinuentio & donũ Dei,ut dicta l.2.quæ etiam eſt delictorum ſponte uel ignorantia commiſſorum correctio,ut dicta l.1. unde ſcribitur,quod Deus imperium propterea de cœlo conſtituit,ut difficilibus imponat quæ apud eum ſunt bona & legem aptet ſecundum uarietatem,in corpore auth. de hæ de intu § quia igitur,coll 6 quare lex dicitur prodita ſecundum formam calitus datam C.de mun.legum l.ſi quis ex corpore,lib.11.ex diuino quodam nutu C de præſcr long temp l.ult.& alibi legitur ꝙ ueneranda Romanæ leges diuinitus ſunt pora principum promulgatæ 16.q.3.c.nemo,& ſic iura humana per imperatores

Chriſtus ad q̃ d. loculos habuit.

Iura aliquid proprium fore dicentia non ſunt p iniquitatem introducta.

& leges

Digitized by Google

& reges ſæculi Deus humano generi diſtribuit, 8 diſtin. quo iure, & quia cor regis in manu Dei eſt, C. de ſumma trin. l. inter claras. ipſi etiam veritas, quæ eſt Deus per cor regis multa fieri iuſſit, 11 q. 3 Imperatores, diſponens omnem creaturam principibus legem condentib. fore ſubiectã, i Petri 2. extra de maior & obed. c. ſolitæ, de q. ſi omnis anima deſi pere vult ſentientes, quod lex fuerit per iniquitatem inducta, cũ enim auctorem habuerit oĩs iniquitatis inſcium, & extorrem, ſ. Deum, non alia dẽt dici, quam eius auctor fuerit, iuxta illud: Qualis, es tu, talia ſunt opera tua, & arg. 28. q. 1. ca. ſunt enim vitia medium, extra de præſumptio cap. ea ſtudiis, nam lex & diuinas humanas res bene diſponit, & omnem iniquitatem expellit, C de vete. iure enu. l. 1. circa princi. Non ob. dec. dilectiſſimis, innuẽs prima facie, quod per iniquitatem aliquis dicat hoc meum alius hoc ſuum: quia exponitur & exponi dẽt per iniquitatẽ. i. propterea quia fuit iniquitas, i peccatum, lex inducit hoc meũ eſſe hoc alterius, non quod ipſa lex fuerit de ſe iniqua hoc adinueniens ex cauſa rationabili, vt quiſque ſuo cõtentus non inuaderet alienum 93. diſt. ne diaconi. C. de ſuffrag. lib. 1. vnde vi. l. 1. cum quærebatur.

Et ſi in lege aliquid ſingulare contra rõnem ſit ſtatutum, hoc non eſt ſine cauſa probabili introductum, ff. de legi. l. ius ſingulares. Videtur ẽt ex præd. ctis ab incauta aſſertione, ſeu affirmatione & de iure non probabili reputata excuſari non poſſe illos qui ſecũdum præmiſſam modorum habendi diſtinctionem nituntur nodũ prædentis conſtitutionis euadere: ex quo. n. per decre.

Expone ſano modo cõtra rõnem ſ. ciuilem, vel contra rõnẽ i. contra curſum iuris cõmunis.

Ad conditorem, reprobatus eſt & confutatus ſimplex vſus facti abſq; aliquo iure vtendi ſubſiſtens in perſona Chriſti & Apoſtolorum, & in c. Ad conditorem. ſtatutum eſt, per decre. Eaij, §. porro, de tali vſu facti dẽt intelligi, qui cõpetat rõne alicuius iuris ſaltem perſonalis, aſſerere, ex tunc contrarium qualiter quẽ ab imperitia poterit excuſare non vr, cũ (vt ſup. dixi) peccatũ ariolandi ſit non obedire, & ſcelus idololatriæ nõ acquieſcere, 81. d. ſi qui ſunt, 8. q. 1. ſciendũ, 1 q. 3 c. qui reſiſtit Credere aũt Dñm Deũ nrm Papã conditorẽ dictæ decret. & iſtius, ſic non potuiſſe ſtatuere prout ſtatuit hæreticũ cenſeretur, 99. d. c. nulli fas, & ibi no. & p Gat ext. de elec. c. generali, li. 6 cum hodie ẽt per iſtam decr. ſit declaratũ, pertinaciter aſſerere Chriſtum & Apoſtolos non habuiſſe aliquid in ſpeciali vel in communi, fore hæreticum, adinuentiſe membra diſtinguendi ſuper medis habentis iure non ſuffultus, vt ſuperius probaui, & iuxta illos ſcienter aliter aſſerere, quomodo aliquis a iuris ignorãtia poterit excuſari non videtur, argum extra de cle ex commun. ſi celebrat, 24. q vlt. c hæreticos, & per ea quæ dixi ſup. in verbo, pertinaciter. In hiea autem correctionem ſanctæ matris Eccleſiæ ſponſæque Chriſti v. carij

a Pia gloſſatoris proteſtatio.

ſuſcipere ſum paratus, ſi in præmiſſis vel in aliquo præmiſſorum contigerit me errare. Zenzelinus.

Qvia quorundam. Hæc decretalis diuiſibilis eſt in partes vndecim In prima cũ ratione condendi contra temeritatem detrahentium. decretalib. Ad conditorem & cum inter nõnullos premittitur poſ licita ꝓpoſitio. In parte ſecũda modorũ detractionis ſubiungit recitatio ibi, Ad impugnandas autem, &c. In tertia dictorũ modorum detractionis annectitur reprobatio ibi, Quod autem in ratione, &c. In quarta ad auctoritates per detractores inductas datur reſponſio ibi, Quod autem ſubſequenter, &c In quinta auctoritatis Nicolai tertij per illos inductæ ſpecie iter fit excluſio: ibi, Ad hoc licet decla ratio, &c. In ſexta quibuſdam verbis auctoritatis Nicolai datur reſponſio, & certa interpretatio ibi, Quod autem dicitur, &c. In ſeptima cuiuſdã conſtitutionis per dictos detractores inductæ ſubinfertur repugnatio: ibi, Rurſus impugnatores &c. In octaua aſſertionis alteri⁹ ipſorum detractorũ fit improbatio: ibi, Rurſus aſſeruiſſe, &c.

Decretalis diuiſibilis eſt ĩ vndecĩ partes.

In nona cuidam concluſioni per detractores actæ reſponſiue fit impugnatio: ibi, Ea præmiſſis autem, &c. In decima modorum detractionis noua fit improbatio ibi Præterea dicant nobis, &c. In vndecima & vlt. Papalis intentio: ibi, Nos itaque, &c.

Reprobatur opinio illorũ detractorũ, qui preſumũt impugnare conſtitutiones Ioannis xxii. Ad conditorem canonum, et Cũ inter nonnullos ſupra immediate precedentes. Et præmiſſis reſpõſionibus ad omnes eorum obiectiones, tandẽ declarentur tanquam hæreticis, et Romanæ Eccleſie rebelles: ab omnib. euitandi ſi deinceps ſcientes verbo, vel ſcripto aliquid defendere vel approbare cõtra illas preſumpſerint. Hinc habetur ſub parte ſecunda, & tertia de clauiũ materia prolixa & vtilis diſputatio.

CAP. V.

Qvia quorundam mẽtes ſic pater [a] mendacii dicitur excæcaſſe [b], quod noſtris [c] conſtitutionibus quarum vna incipit, Ad conditorem canonum alia vero, Cum inter nonnullos. vtique tam cum fratribus [d] noſtris ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus [e] quam cum multis archiepiſcopis, & epiſcopis, aliiſque eccleſiarum prælatis, necnon & compluribus ſacræ Theologiæ magiſtris ac vtriuſque iuris profeſſoribus deliberatione præhabita [f] diligenti digeſtis [g], ac præmiſſorum fratrum noſtrorũ conſilio promulgatis: non abſque multa temeritate [h] plectibili niſi [i] ſunt detrahere, & nituntur [k] ueritatem, quam [l] conti-

a Pater mendacii i. diabolus, cuius mendacii multiplex eſt ſpecies, 22. q. 2. c primum eſt.

b Excæcaſſe. ipſorum corda obnubiliando, vt viam veritatis non agnoſcant.

c Noſtris. i. per nos editis ſiue factis.

d Fratribus noſtris. loquendo de Cardinalibus in genere, omnes fratres appellat, vt hic, & ext de elect. in Geneſi, in ſi & c eccleſia 2. in ſi.

Sed in ſpecies eos ſemper, vocat filios, quando non ſunt epiſcopi, de ſuppl. negl. præla. dilecto, de electio, eo ſẽm, de teſta. Raynaldos, ſitent uo. Hoſt. ext. de Iudæis, ita quorundam. Quæ autem ſit ratio quare loquẽdo de ipſis in genere omnes fratres appellat, vide in c. Execrabilis, ſuper verbo, cum fratribus noſtris.

e Cardinalibus. quare ſic dicantur, vide quod notaui in c Execrabilis, in verbo, Cardinalibus.

f Præhabita diligenti. ſimile C. ne filius pro patre autheu. habita, & plenius dixi in c. Ad conditorem, §. nus itaque.

g Digeſtis. i decidenda, & diſſoluenda dubia ſaſlis, in proœ. inſti § igitur poſt libros

h Temeritate plectibili i. puniſibili cum non obediens decret. principis mors præcipiatur, 3. Regum, c. 2 extra de maior. & obed. c. ſi quis.

i Niſi ſunt i. conati ſunt in præteritum.

K Nituntur. ſ. de præſenti,

l Quam conſtituent.] i. dictæ noſtræ conſtitutiones.

a Falſas

Digitized by Google

nent, per falſas [a] inſanias obſuſcare [c]: Nos tam pernicioſis auſibus, ne eorum doctrina peſtifera [d] ſimplicium [e] animos labefacere [f], ac in ſui erroris deuium [g] deducere valeat: de eorundem fratrum conſilio decernimus ſuper hoc ſalubriter (vt ſequitur) prouidere. Ad [h] impugnandas autem conſtitutiones prędictas [i] ſubſcripta ratione [K] tam verbo quàm ſcripto, vſi ſunt publice [l] ſicut fertur: Illud, inquiunt, quod per clauem [m] ſcientię in fide [n] ac moribus [o] ſemel definiunt Romani pontifices adeo immutabile [p] perſeuerat, quod illud [q] ſucceſſori reuocari non [r] licet in dubium, nec contrarium affirmare: licet de ijs quæ per clauem [s] poteſtatis ordinauerint, aſſerant ſecus eſſe [t].

In confirmatione autem regulę ordinis fratrum Minorum, Honorij tertij, Gregorij noni, Innocentij quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti, prædeceſſorum noſtrorum, ſummorum Pontificum hæc [u] verba aſſerunt contineri. Hæc [x] eſt regula Euangelica Chriſti, & Apoſtolorum imitatrix, quæ nihil in hoc mundo habet [y] proprium vel commune, ſed in rebus, quibus vtuntur [z], habent ſimplicem ſum facti [a]: his addere pręſumentes [b] præfatos [c] ſummos Pontifices, & multa concilia generalia per clauem ſcientię diffiniſſe paupertatem Chriſti & Apoſtolorum conſtitiſſe perfecte in expropriatione [d] cuiuſlibet temporalis dominij ciuilis [e] & mundani & ſuſtentationem eorum [f] in ſolo, & nudo vſu facti etiam conſtitiſſe: ex quibus nituntur [h] concludere, non [i] licuiſſe nec licere [K] ipſorum ſucceſſoribus contra præmiſſa aliquid immutare.

a Falſas. ideſt, non veras falſas enim nihil aliud eſt, quam immutatio veritatis, in corpore, authen. ſi fide in ſtrum. circa princip. coll. 6 ad leg. Cornel. de falſis, quid falſum.

b Inſanis. ideſt non ſanas opiniones, immo a veritate alienas, vt patet infra.

c Obfuſcare.] ideſt, obſcuritate ſeu obnubilare, quantũ in eis eſt.

d Peſtifera. ideſt peſtis ſpiritualis animæ inductiua.

e Simplicium.] ideſt, doli vel fraudis carẽtium, ſimile in c. prodiens, ff. de prob. l. cũ de indebito, § ſin autẽ, de quib. dici conſueuit. qꝫ p p ſui innocẽtiã oĩ verbo credunt 22. q. 4. c. innocẽs. Gratia cuius ſcire debes, qꝫ quædam eſt in homine ſimplicitas, ideſt, animi puritas, quæ eſt dolo & machinationi contraria, & talis ſimplicitas etiam iure approbatur 6. q. 1. cap. ex merito plebis. 16. q. 1. ſi cupis, & amica legis dicitur, Inſti. de fideic. hæret. §. ſed quia, & nemini debet eſſe damnoſa. ff. de dolo, l. 1. Eſt alia ſimplicitas, quæ dicitur eſſe aduerſa diſcretioni, & talis cum potius dicatur fatuitas, non approbatur, 89. diſtin. cap. Petrus, 46. diſt. ca. de Petro, 74. diſtin. cap. epiſcoporum, ff. de poſtu. l. 1. §. vlt. cum l. ſeq. de cura furio. l. 2. inſtit. de cura §. ſed & curatori. in fi.

Simplicitas eſt duplex.

f Labefacere. ideſt labi, vel ruere facere.

g Deuium. in mala parte ſumitur, vt alias, C. de vete. iur. enuc. l. tanta, § ergo prima, ver. aliq. ext. de præſump. c. 3 loco.

h Ad impugnandas. Secunda pars.

i Prædictas. ſcilicet. Ad conditorem, & cum inter nonnullos.

K Ratione.] ideſt in ductione, ſeu allegatione.

l Publice ex hoc magis peccabant propter maioris mali exempli perniciem, arg. ff. vi bon. rap. l. 2. §. ſi in te depoſita inſtit. de oblig. quæ ex delic. nal. §. pœna, 11. quæſt. 3. præcipue, extra de exact. prælat. c. quam ſit graue, oo. 32. q. 4. nemo.

m Clauem ſcientiæ. hanc clauem ſcientiæ iſti ex capite proprio ſine phantaſia adinuenerunt, ſunt moliti cum a nulla lege diuina, vel humana originem ſumpſiſſe reperiatur, ſaltem quantum ad hoc, ad quod ipſam inducunt, vt infra 10 §. præterea dicunt oobis.

r De materia huius gloſ. ſatis tenens (?) docet beat. Th. in 4. ſen. d. 19. q. 2. ar. 1. quæſtiõ 3. adde Sotum, eo. ubi. art. 8. q. 2. art. 1.

n In fide. ſ. catholica.

o Moribus. i. reformandis.

p Immutabile.] hoc forte dicunt ad inſtar iuris naturalis, quod de ſe immutabile eſt, inſtit. de legit. agnatur. § vlt. de iure natu. §. ſed naturalia quidem iura. 5. diſtin. § primo.

q Illud. ſ. in fide ac moribus definitum.

s Non licet. ſed qua fronte hoc dicere auſi ſunt, non video, cum & Dñs g ſe ordinata in veteri teſtõ aliqñ reperiatur mutaſſe in nouo, 22. q. 4 incommutabilia 22. q. 8. occidit, extra de diuor. gaudemus, & de conſec. d. 3. pręnit, & definita p Romanos Põtifices ipſi idẽ & eorũ ſucceſſores immutaſſe reperti ſunt: z ext. de conſan. c. non dẽt, & dixi inc. quiain futurorum, & c. quia nonnunquã.

z Vide Turrecrematã ĩ ſumma de Eccleſia lib. 3. c. 55.

ſ Clauem poteſtatis. hoc impugnatur, vt patebit infra.

t Secus eſſe.] quia definitum per illam immutari poteſt, & eius contrarium affirmari.

u Hæc verba.] ſ. proxime ſequentia, quæ tñ probant id ad qđ inducuntur, vt inf. in § quod autem ſubſequitur.

x Hęc eſt regula. verba ſunt prędictorum ſummorum Pontificum confirmatoria (ſecundum iſtos) regulæ ordinis Minorum.

y Habet proprium.] ideſt ſecundum quã nihil licet fratribus habere proprium vel commune: de ipſa n. regula (cum de ſe ſit inanimata) certum eſt quod nihil habere poteſt.

z Vtuntur. ſ. fratres dicti ordinis.

a Simplicem vſum facti. ex his moti iſti ad detrahendũ prędictis conſtitutionibus, non ſane intelligentes iſtum ſimplicem vſum facti, vt patet inf. & in decr. Ad conditorem, & c. cum inter nonnullos.

b Præſumentes. & male vt patebit infra.

c Præfatus. ſupra proxim.

d Expropriatione. priuatiue ponitur ſyllaba, ex vnde depone, expropriatione, ideſt, carentia vel abdicatione.

e Ciuilis & mundani. de dominio competenti, de iure diuino contrarium ſentiebat, vt dixi in c. cum inter nõnullos.

f Eorum ſ. Chriſti & Apoſtolorum.

g Vſu facti abſque aliquo iure ſecundum iſtos: quos tamen verum non eſt.

h Nituntur concludere. falſo tamen, vt infra, patet in §. ex præmiſſis, & ſeq.

i Non licuiſſe. ſ. dudum, vel in præteritum.

k Non licere. ſ. de pręſenti.

l Contra præmiſſa.] ſcilicet ſic definita, ſecundum iſtos.

a Ideoque.

Ideoque a cum conſtitutio noſtra in ratione prædicta, contra diffinitiones prædictorum prædeceſſorum noſtrorum (ſicut aſſerunt) diffinierit Chriſtum & Apoſtolos in ijs quæ habuerunt, habuiſſe non tantum ſimplicem vſum facti, ſed b ius faciendi de ipſis: eoſque ipſos feciſſe ſcriptura ſacra teſtatur: pertinacem aſſertionem dicentium ipſos ius huiuſmodi minime habuiſſe, cum actus illorum fuiſſe concludant non iuſtos, quod de Chriſto nefas eſt dicere, hæreticum declarando; concludere ſatagunt, licet c falſo, nobis non licuiſſe declarare vel ſtatuere ſupradicta d. Item quia conſtitutio, Ad conditorem canonum, contra diffinitiones prædictas fratres Minores aſſerit non poſſe habere in re aliqua ſimplicem uſum facti: nituntur ſimiliter concludere contra ipſam e. Quòd f autem quod in ratione prędicta præmittitur: uidelicet g, quod illa, quæ per clauem ſcientiæ in fide ac moribus à ſummis Pontificibus ſemel ſunt diffinita, eorum ſucceſſoribus reuocare non licet in dubium, nec contrarium affirmare, licet ſecus ſit (ſicut dicunt) in ijs quæ per clauem poteſtatis per ſummos Pontifices ordinantur, prorſus ſit contrarium h ueritati, patet ex frequentibus euidenter: primo quidem ſecundum i illos, qui k tenent clauem l ſpiritualē nequaquam m eſſe ſcientiam, ſed ligandi atque ſoluendi poteſtatem n: patet aſſertores prædictos ponendo eſſe o ſcientiam, erraui p ſe pro quibus q facit clauis diffinitio r, quæ a doctoribus, ſ datur: Clauis eſt ſpecialis poteſtas t ligandi atque ſoluendi u,

a Ideoque.] ſ. quia contra præmiſſa non licet ſucceſſoribus aliqua immutare.

b Sed ius faciendi.] ſ. ipſis reb. vtēdi & donandi, & ex his aliqua acquirendi, vt in decr. cum inter. §. rurſus: verba quæ ſequuntur expone vt ibi dixi.

c Licet falſo.] iſtorū falſa cōcluſio clarius patebit g ea quæ dicentur infra ꝟ. proximo.

d Supradicta.] ſ. quod Chriſto & Apoſtolis non ſolum ſimp[l]ex vſus facti in habitis competierit, ſed & ius de ipſis aliqua faciendi.

e Contra ipſam.] ſ. quod nobis g eam non licuerit aliquid declarata vel ſtatuere prout in ea continetur.

f Quòd autem quod in ratione.] Tertia pars.

g Videlicet.] verba quæ ſequuntur expone & ſup his dic vt dixi in parte præcedenti.

h Contrarium veritati.] quare dicat illud nō fore tenēdum, imo penitus reprobādum, cū omnis aſſertio veritati, q̄ Deus eſt, cōtraria veritas erroris, exiſtat, 8 diſt. c. cōſuetudo, & ideo veritati neceſſario ſed. re habet, ea. diſt. c. veritate, & c præcedenti, & ſequenti, & arg. ff. ad leg. Aquil. l. inde Neratius. § vlt. q̄ñ actio de pecul. eſt annal. l. quaſitum, altas eſt, vlt. ſub lege primi. extra de purga. vulg. c. ſignificantib. & ſcriptum eſt, quòd veracium, id eſt, veritatem aſſerentium ſumus tantummodo amatores in corpore authen. vt in priua. dom. ſacra myſteria non fiant vltra medium, colla. 5 & alibi dicitur, Nos enim qui veritatem colimus, ea tantummodo volumus ut noſtris legibus quæ ipſa re obtinent. C. de dedit. lib. tollen. l. vnica.

Veraces ſūt amandi.

i Secundum illos.] ſ. doctores & magiſtros.

K Qui tenent.] ſ. quod ſequitur affirmando, ſimile verbū, & ſimilis huius verbi expoſitio. fieri conſueuit extra de foro comp. c. ſi diligenti.

l Clauem ſpiritualem.] quæ ad inſtar clauis materialis eſt inducta: ſicut enim clauis materialis dicitur inſtrumentum ſeu miniſterium, quo clauſum, oſtium aperitur: ſic & illa poteſtas, quæ attributa eſt diſpenſationibus ſacramentorum, clauis dicitur, nam oſtium cœli licet de ſe apertum exiſtat, Apocalypſis, 4. cap. vbi dicitur. & ecce oſtium apertum in cœlo, quod eſt Chriſtus: clauſum tamen dicitur propter impedimentum peccati originalis vel actualis impedimenti humanam creaturam cœlum Dei gloriam ingredi: & quia per talem poteſtatem in virtute paſſionis Chriſti illud impedimentum tollitur, ex hoc porta cæli aperiri & reſerari dr̄, de conſe. diſt. 4. cap. propter exemplum, de bapt. maiores. §. cauſē tū. Sicut alias contingit quod per ſublationem impedimento via p̄parari & aperiri dr̄ ad aliquid, vt eſt videre in pacto facto vltimo de petēdo, g quod tollitur impedimētū ex ceptionis ortæ ex pacto de non petē do p̄cedētis & ea hoc aperit via efficax ad agēdum, ff. de pact. l. ſi vnus. §. pactus, & ſublato impedimēto exhērdationis, g q̄relā inoſſicioſi teſtamēti aperit & parat ei via efficax ad agendum, ff. de inoffic. teſta. l. qui de inoſſicioſo. Et ſublato impedimento præteritionis g petitam bonorum poſſeſſionem contra tabulas, aperitur via augmenti vel diminutionis legatorum ab impubere relictorum, ff. de vul. & pupil. ſubſti. l. & contra tabulas, de lega. 3. l. vltim. §. fin. multa ſimilia alia exempla ſuper hoc dari poſſent.

Clauis ſpūalis quæ eſt.

Cęlū de ſe apertum, q̄ñ q; clauditur.

Cęli apertio legalis exēplis declaratur.

m Nequaquam eſſe ſcientiam.] clauis enim talis ſpūalis ſuſcipit g ſuſceptionem ordinis ſacerdotalis, vt ꝟ. ſequitur, abſque alia anguſtia ſeu labore. Scientia autem cum à natura non inſit, ab euentu eſt, & cum diligentia acquiritur, in corpore authē. de quæſtio. § hæc autem iā. col. 16. 6. q. 1. ſic v. ue. C. de excuſ. artific. l. 1 lib. 10. ff. de ædil. edic. l. præcipiunt ædiles, cum ſcientia requirat ſtudium, & exercitium ſtudij expoſcat vſum librorum, extra de ver. ſig. c. ex ijs, § porro, circa fi. lib. 6. & de hoc per Guli. de elect. ſi poſtquam. lib. 6.

Scientia ab euentu eſt.

n Poteſtatem.] in tali p̄tāte, conſiſtit tota vis clauium per Chriſtum Petro conceſſarum. Matth. cap. 24. q. 1. quocunque.

o Eſſe ſcientiam.] cum non ſit.

p Erraui ſſe.] aliud pro alio putando: hic. n. ea proprie error, 12. q. 1. c. in his, 38 c. quamuis, C. de caſtren. pecu. militum l. cetat. lib. 12.

Errat qui aliud pro alio putat.

q Pro quibus.] ſcilicet tenentibus clauem eſſe ſcientiam.

r Diffinitio.] id eſt, magiſtralis ſeu doctoralis deſcriptio.

Hanc declarat Turrecrem. 1. lib. ſuæ ſummę. c. 93. conclu. 8 Font.

ſ Doctorib. Vnde doctor dicitur, & quæ in doctore requirantur, & quib. doctor factus etiam de iure gaudeat priuilegiis, & quot, & quibus nominibus nuncupetur, vide ſi placet, quam ſuper hoc plene notaui extra de magiſtris, cum ſit r[o]mis, cle.

t Poteſtas.] quare talis poteſtas clauis dicitur, dixi ſtatim in gl. quę inſtar.

Mortui an poſſint abſolui.

u Atque ſoluendi.] ſ. ſupra terram, non autem mortuos

Digitized by Google

tnos ſub terra, ad hoc vide quod legitur, & no 24. q. 2. legitur extra de ſen. excom, a nobis 2.

a Dignos recipere.] per pœnitentiam ad ſoluendum: vero etiam non datur niſi correcto. 24. q. 2 legitur, 60. diſt. c. abſit, & c. ſi quis poſtea. C. de ſumma tri. l. vl § ñ de hęr. l. Manichæos, a contrario ſenſu.

b Indignos. per contumaciam vel rebellionem, extra de ma. & obe. c. ſi quis &c. cum in eccleſijs.

c Excludere debet à regno.] ſ. cęleſti. Sed qualiter prætem ligandi dicant indigni excludi a regno cęleſti? Rñdeo, quia ligati per excõicationis ſniam iuſte, vt q a p inobedientiam reſtitnot: p hoc Dei ordinationi reſiſtere dicuntur, 11. q. 3. c. qui reſiſtit cum iudici eccleſiaſtico quilibet obedire ex præcepto Apoſtoli teneatur extra de maio. & obed. oẽs principes, 10. diſt. certum eſt, & c. ſuſcipitis, vñ p inobedientiam quis mori præcipitur, extra de maio. & obẽ. c. ſi quis venerit, i. per excommunicationis ſniam velut mortuus a communione fidelium ſeparari, extra qui filij ſunt legi p venerabilem, §. pen. quæ quidem excommunicatio quem ab ipſo corpore, quod eſt Chriſti Eccleſia, reſcindit 3 q 4. Engeltrudam: & excommunicatus iuſte à Deo dicitur ſeparatus, 24 q vlt c. certum eſt, quia excommunicatio dicitur æterna mortis ſeparatio, 11 q 3. nemo, cum Deus ſit vita animæ, de pœn. d 2 c facilius ver. item ſi antequam, & vita vitæ, id eſt, animæ, quæ eſt vita corporis, de pœn diſt. 2. charitas, ver. item prouide, non immerito igitur quis per poteſtatem ligatus excludi a regno cœleſti dicitur.

Excommunicati ſunt excluſi a regno cęleſti.

qua iudex eccleſiaſticus dignos a recipere, & indignos b excludere c debet a regno. Item quia claues d, de quibus agimus, in collatione ſacerdotalis ordinis conferuntur: e conſtat autem quod ordinato in ſacerdotium ſcientia communiter f non confertur g: quare ſecundum h illos videtur i quod ſcientia non eſt clauis, ſed potentia tantum ligandi atque ſoluendi debeat dici clauis k. Adhuc ſecundum l illos qui ponunt m unam clauem n ſpiritualem o eſſe ſcientiam, & ſecundum illos, qui auctoritatem diſcernendi p inter q lepram & lepram eſſe aſſerunt clauem, & aliam poteſtatem ligandi atque ſoluendi r: noſcuntur euidenter s erraſſe. Supponunt enim per claues t huiuſmodi circa ea quæ fidei ſunt, & alia u poſſe per conſtitutionem aliquam diffiniri: claues autem quę in ſacerdotali conferuntur x ordine ad y talia minime ſe extendunt: alias z ſequeretur, quod circa a præmiſſa poſſent conſtitutionem ſacerdotes b ſimplices facere: quod c falſum eſt euidenter.

Si autem intendant claues iſtas extendere ad generalem d poteſtatem attributam beato Petro ſuiſque ſucceſſoribus

d Claues.] ſ. ligatoria vel abſolutoria.

e Conferuntur.] de pœn. diſt 1 c multiplex, & c quem pœnitet 21. diſt. in nouo, cum ſimilib. nec inferiori competere poſſunt in foro pœnitentiali, extra de pœn. omnis, quod proſequere vt no Hoſt. de offi. archid. cum ſatis, & plenius in ſumma de pœn. cui confidendum, nam & ſi neceſſitatis tempore quis proximo r confiteri poſſit, de pæn. diſt 6. c 1 dicto c. quem pœnitet in ver. tamen, ipſe tñ abſoluere vel ligare non poteſt ſibi confitentem: quia claues non habet, ut ibi, & no. ita de offic ord c. paſtoralis.

s Vide B. T. in quæſtio nib addit is 3. par q 8 ar 2.

Scientia cũ ſacerdotio multis diuinitus infuſa fuit.

f Communiter.] i. regulariter, & h d. quia aliquando ex inſtitutione ſimul cum ſacerdotio confertur ſcientia poteſt inſpiratione Dei, ſicut & reperti ſunt aliqui, licet penitus laici in epiſcopos & archiepiſcopos aſſumpti, vt B. Nicolaus. Ambroſius, & Seuerus, 56. diſt §. his omnibus.

g Non confertur.] iſtud oculata fide patet ad ſenſum in multis ad ſacerdotium promotis, qui abſque ſcientiæ ſunt reperti, & ideo etiam a pontificali officio inde rr cet uetunt deponi, ea extra de æta. & qual c. vl. Et hoc idem tenere videtur ſanctus Thomas de Aquino 3. ſententiarum, diſt 18. adde etiam quod dixi ſup. in glo. clauis enim &c.

h Secundum illos.] ſ. qui dicunt clauem ſpiritualem nequaquam eſſe ſcientiam.

i Videtur.] Et eſt ſecundum eos, & ſic tale videre eſt topicum, non elenchum, ſimile de ſpon. c. præterea, qui niat, accu poſ. c. vñ, de tranſl. epiſ. inter corporalia, §. 1. de ler. c. capellanus, ff. de ijs q in teſtam. deleo. l. proxime, iuxta finem.

K Dici clauis.] quare hic dicas vt ſup. in gl. quæ ad inſtar. & gl. clauis.

l Secundum illos.] ſ. magiſtros, vel doctores.

m Ponunt.] i. ſupponunt, vel ponunt pro opinione ſua.

Claudere peccatum ſe dicitur unica cęlum.

n Vnam clauem.] quaſi velint dicere, quòd non ſunt plures: quaſi vna ſola ſufficiat, cum vna tñ ſit ſera claudens regnũ, ſ. peccatum, ad quam amouendam ſeu apeniendam clauis Eccleſiæ eſt inducta, nec ſunt plures neceſſariæ.

o Spiritualem.] hic potes dicere quod dixi ſup. in gl. quæ ad inſtar.

p Diſcernendi.] i. diſcretionẽ faciendi,

q Inter lepram & lepram.] i. inter peccatum & peccatũ: nõ n. oia peccata eandem expoſcunt 29. diſt c. neceſſe, 45 diſt c. 2 50 diſt vt conſtitueretur, vnde in pœnitentia exigendus eſt confeſſo. ſc ẽs ſoluere & ligare, de pœn. diſt. 1. quem pœnitet, & diſt 6. capit. 1. Alibi tamen hæc uerba, lepram, & lepram ſumuntur pro iudicio eccleſiaſtico, ciuili & criminali, extra qui filij ſint legi per venerabilem, §. rationibus, circa finem.

Lepra & lepra quid repræſentat.

r Soluendi.] hic dicere potes quæ dixi ſup in verbo ſimili, ſoluendi

ſ Euidenter.] i. patenter vel manifeſte ſimile, ff. de except rei iud l. euidenter.

t Claues huiuſmodi.] quas ſcientiæ fore dicunt.

u Et alia.] ſcilicet circa mores, ut in parte præcedenti.

x Confertur ordine.] hoc ſtatim proxime per iura comprobaui.

y Ad talia.] i. quæ ſunt fidei per conſtitutionem aliquam definiendum.

z Alias.] ſ. ſi ad talia ſe extenderent.

a Circa præmiſſa.] i. quæ ſunt.

b Sacerdos ſimplices.] non habentes auctoritatem pręeminentem.

c Quod falſum eſt.] cum ad ſolum Petrum & eius ſucceſſores ſpectet conſtitutionem ſuper fide, & declaratio nem aliquam facere, 24 quæſt 1 c. quotiens ratio, c. hæc eſt fides, & in c. Exiit §. vlt de ver ſig lib. 6. & de ſum. tri. c fidei § nos igitur Clem. 5 vt pote ad quos maiora Eccleſiæ negotia ſuperna diſpenſatione iuſſa ſunt referri, 24. quæſt. 1. rogemus, 17 diſtinct c nec licuit, & c huic ſedi. extra de appel. vt debitus, in fin de bapt. maiores.

Conſtitõ ſup fide a ſolo Papa fieri poteſt.

d Generalem poteſtatem.] ſ. Quodcunq; ligaueris ſuper terram, &c Matth. 16. c. 24 q. 1. quodcunq;, & q. 2. legitur.

in a perſonam eiuſdem in commiſſione officii paſtoralis b per quam c utique videtur euidēter ipſis omnia d cōceſſiſſe, ſine quib. paſtoralis vniuerſalis e conuenienter cura nequit ſeu officium expediri, ad hoc claret ipſos etiam erraſſe, dicunt enim alium f effectum habere illa quæ per clauem ſciētiæ, & alium illa quæ per clauem potentiæ ſtatuuntur, g ſupponentes alia h per clauem ſcientiæ & alia i per clauem potentiæ ſtatui, ſeu etiam diffiniri, quod euidenter eſt falſum, per clauem enim ſcientiæ, ſiue per auctoritatem diſcernendi, ſeu cognoſcendi inter lepram & lepram, ſi ipſam k dixerimus eſſe clauem † nil l aliud per ipſum illi cui datur, tribuitur, niſi m auctoritas cognoſcendi. Ei autem cui datur auctoritas de re aliqua n cognoſcendi, de illa diffiniendi non intelligitur eſſe data. Quare o reſtat, quod ad conueniēter ſtatuendum ſeu aliquod diffiniendum vtraque clauis, ſcilicet cognoſcendi, & diffiniendi neceſſario requiratur p vel quod ſoli q claui potentię r ſtatuere competat, & etiam diffinire: s ſed ſicut lumen materiale clauigerorum in vſum clauis materiales dirigit, t & quaſi quantum u ad hoc obtineat x ſcientia vicem y lucis. Et hoc Saluator noſter in promiſſione clauium facta beato Petro z ſenſiſſe uidetur expreſſe, cum poſt a illam immbdiate ſubiunxerit: b Et quodcunque ligaueris ſuper terram,

a In perſonam eiuſdem 40 d. c. non nos, extra de re iu. ad Apoſtolic. §. nos itaq. ic. & dic vt ibi no. per Inno. in gl. vlt. & de fo. comp. licet in gl. fi.

b Officii paſtoralis. dicendo, Si diligis me, paſce oues meas, extra de elect. c. ſignificaſti

c Per quam. ſcilicet offici commiſſionem.

d Omnia conceſſiſſe. probatur hoc argumēto iurium, ff. de offi. eius cui mand. eſt iuriſ. l. 1 § vlt. de iuriſ omn. iud. l. 2. de procur. l. ad rem & l. ad legatum, extra de offi. deleg. c. præterea. nam alias talis cura commiſſa nulla videretur, ff. de officio ciua, l. vltim. extra de offic. delega. ex litteris.

e Vniuerſalis. ſic dicta, quia vniuerſaliter ſuper omnes tam fideles quam infideles habet poteſtatem. ſuper quo vide id qd not. Hoſt. ſuper hoc extra de voto & voti redempt. cap. quod ſuper his

f Alium effectum.] quia reuocabilem, & mutabilem.

g Statuuntur. cum ſtatuta per clauē ſcientiæ dicant eſſe immutabilia & irreuocabilia, licet ea ſtatuta per clauem poteſtatis dicant ſecus eſſe, vt par te præcedenti

h Alia per clauē ſciētiæ, ſcilicet immutabilia & irreuocabilia, ſecundum illos.

i Alia per clauem potentiæ. poſſibilia mutari & reuocari.

k Si ipſam dixerimus eſſe clauem. conditionaliter hoc ponit, non ſimpliciter nec aſſertiue propter opinionem aliam contrariam, ut princ. huius §. dixi, in gloſſ. clauis enim.

l Nil aliud. nam cum talis clauis in ſuſceptione ſacerdotalis ordinis conferatur, ut ſup. circa princ. huius §. & ibi probaui, abſit dicere, quod in ſimplicem ſacerdotē tranſlata videatur poteſtas ſtatuendi vel definiendi de fide, quæ ſoli ſedi Apoſtol. ex reſeruatur in prærog. tiuam priuilegii ſingularis, ut dixi inf. prox. in gl. cum ad ſolum. nam in generali commiſſione non tranſeunt ea quæ quis non eſſet in ſpecie veriſimiliter permiſſurus, extra de offi. leg. c. quod tranſlationem, de offic. vica. cap. cum in generali, lib. 6 ff. de pecu. l. qui peculii, de pign. obligatione, & arg. extra de proc. c. non poteſt, Clem. cum nec ſimplex ſacerdos poſſit manum apponere ad ea quæ ſunt etiam ſimplici epiſcopo reſeruata, extra de conſue. c. quanto, de conſe. eccl. c. a qua.

m Niſi auctoritas cognoſcendi ſubaudi, & ſalutare remedium in foro pœnitentiæ adhibendi, vt ſup. eod. §. dictum eſt.

n De re aliqua cognoſcendi. & ſic ſimplex eſt cognitio cauſæ data, datus ergo ſimpliciter ad cognoſcendū non cenſetus datur ad definiendū, vt hic, & C. ad l. Cor. de fal. l. vbi, de iud. auth. ad hæc, extra de offic. delegat. ſuper quæſtionem, §. nos autem, & § verum, & § porro, non enim ſimplex cognitor habet definitionem, vt no. ff. de procur. l. qui procuratorem, cum nec ſemper habeat iuriſdictionem, ff. de re iu. l. 1. ait prætor. licet ſuper articulo, de quo iudex habet cognitionem, videtur regulariter habere iuriſdictionem ff. de verbo. ſig. l. notionem, extr. de offi. deleg. ex litteris, no. d § nos autem ſecus autem, quoniā hic dicitur de cognitione, eſt in illo cui vices iudicis ſunt commiſſæ, etiam cū clauſula donec committens eas duxerit reuocandas, quia talis poteſtatem habet definiendi, extra de offi. deleg. capit. ſi delegatus lib. 6 & antea hoc idem not. Hoſt. eo. tit. ead. ſi pro debilitate licet Inn. contrarium ibi notaret, & male.

o Quare.] Scilicet quia potens ſimpliciter cognoſcere, nō poteſt definire.

p Neceſſario requiritur. cum enim cognoſcere & definire ſint diuerſa, habens vnum, ſi licet cognoſcere, non ex hoc ſequitur quod habeat aliud, ad inſtar habētis etiam liberam & plenam adminiſtrationem, qui per hoc donare non poteſt, niſi expreſſa ſibi data ſuper hoc poteſtate, ff. de pact. l. contra iuris & l. vlt. de don. filius, arg. ff. de iureiu. l. iuſiurandum, §. vlt cum l. ſeq. ad inſtar etiam illius cui ſimpliciter cauſarum cognitio eſt commiſſa, qui per hoc etiam inquiſitionem de criminibus, & amotionem a beneficiis non cōſequitur, extra de offi. vica. c. licet, lib 6

q Soli claui, ſcilicet, ſi dicatur vna tantum eſſe.

r Potentiæ ſcilicet cognoſcendi.

s Et etiam diffinire. ſcilicet cognoſcendi, alias ēt diffinitio non competeret ex ſola poteſtate cognoſcendi, ut ſupra.

t Dirigit. lumen præbēdo in tenebris, 15. q. 8. c. ſciſcitantibus. vt videat & liberius diſcernat ſe. an claudere, vel etiam aperire.

u Quam ad hoc. ſcilicet quo ad vſum clauium.

x Obtineat ſcientia. Scilicet in habente clauibus vti.

y Vicem lucis, ut per ſcientiam habeat vim & claritatem in mente quo ad vſum clauium, & illam ponat in opere, 39 d. Petrus, habens enim uti clauibus, debet eſſe ſciens ſoluere & ligare de pœn. di. 6 cap. 1. aliàs ſuſcipiens eas peccat, per ea quæ dixi in c. Execrabilis, circa prin. in uerbo minus idoneis.

z Beato Petro. cum dixit, Et tibi dabo claues regni cœlorum.

a Poſt illam. ſcilicet promiſſionem clauium.

b Subiunxerit. Math. 16 34. quæſt. 1 quodcunque, & quod legitur, extra de re iud. ad Apoſtol. c. §. nos itaq. lib. ſexto.

† Certe Io. de Turrecre. li. 1. c. 93 9. conclu. d. cit illam ſcientiam diſcernendi eſſe clauem & ponit ibi in ordine ſacerdotali aliam clauem potentiæ, fatetur tñ in cōclu. ſequen. iſtas duas claues ordinis non differre eſſentialiter, ſed ſolum p comparationē ad actus diuerſos, & poſtea in ca. 96 eo. li. ponit iſtas claues in ſpirituali iuriſdictione & in 8. concluſ. aſſerit eas non differre Fon.

a Idē Io. de Turrecrema li. 1. ſumm. de Eccleſia, c. 116. concluſione 5.

Donare nequit habens adminiſtrationem ēt liberam.

Clauib. hagens ut debetur ſciēs

a Scilic.

erit ſolutum a & in cœlis c, nulla de ſcientia habita b mentione. Quod autem c ſubſequenter proponitur iuratione prędicta, uidelicet, quod in confirmatione & declaratione regulæ fratrū Minorum, nonnullorum d prędeceſſorum noſtrorū, videlicet Honorii tertii, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai quarti, uerba huiuſmodi continentur: Hęc eſt regula Euangelica, & cœtera e ſupra poſita vſque ibi, in nudo uſu facti etiam conſtitiſſe patet, prorſus obuiat f ueritati. Honorius quidem prefatam regulam abſque declaratione aliqua confirmauit, in cuius confirmatione de uerbis g prędictis mentio aliqua h non habetur, ut liquere poteſt cuilibet confirmationem huiuſmodi intuenti i, niſi quatenus de uita Euangelica habetur mentio in k ipſa regula confirmata, ibi cum dicit: Hęc eſt regula fratrum Minorum, uidelicet, Domini noſtri Ieſu Chriſti ſanctum Euangelium obſeruare, uiuendo in obedientia l, ſine proprio, & in caſtitate. Et quibus uerbis concludi nō poteſt, quod per ipſum prędeceſſorem noſtrum ea quę ipſi in uerbis prędictis aſſerunt, m fuerit diffinita: n immo o poteſt concludi potius quod uita Euangelica, quam Chriſtus & Apoſtoli tenuerunt, habere in cōmuni aliqua non p excludat, cum ſine proprio uiuere, non exigat quod ſic uiuentes nihil habeant q in communi. In declarationibus quoque Gregorii, Innocentii & Alexandri prędictorum qui eandem regulam abſque cōfirmatione alia declarant, ſimiliter nulla prorſus fit mentio de r prędictis, immo per eas euidenter oſtenditur, eorum quę s habere licet ipſis fratribus, uſum t iuris ad ipſum ordinem pertinere. Gregorius u quidem in ſua declaratione quantum ad hoc interſeruit, quę ſequuntur: Dicimus quod nec

Ex[c]ō[m]. caſus quo ad Eccleſiam militantē, ſæpe eſt abſolutus quo ad triumphantem.

a Solutum & in cœlis ſed hoc intellige claue non errante, alias enim ſi ligando uel ſoluendo erraret, ligatus vel ſolutus quis non dicitur quo ad Deum. Frequenter enī fit, vt quia per Eccleſiā militātē foris mittitur: intus ſit, i. in Eccleſia triumphāti: & ille foris eſt, i. extra eccleſiam triumphantem, qui intus, ſcilicet in Eccleſia militanti retineri videtur, 24. q. 2. ca. ſi quis non recto, extra de ſent. excom. a nobis 2. talis aūt error vt in pluribus vitatur in vſu clauium per ſcientiam ſoluendi & ligandi.

b Habitā mentione. quam veriſimile eſt iuſtum feciſſe, ſi ſcientiā talē repararet cum enim ſe daturū claues promiſiſſet, ſi videretur promiſſum perfecte adimpleuiſſe, niſi id quod clauem reputaret, tradidiſſet, arg. ff. de le. 3. l. librorum. de auro & arg. leg. l. quamuis, de cō ſti. pecu. l. promiſſor. §. conſtituto, de act. emp. l. 2. §. vacua, de vſu. l. videmus, § in Flaminia, cōſtat enim ꝙ facta Chriſti perfecta fuerit, ipſe enim opus imperfectionis non nouit, vt ſcriptum eſt facta ſeruarat, & ar. ad hoc in corpore auth. conſtitutio, quę de dig. § illud, col. 6.

Chriſti facta ſuſta fuerūt. per facta.

c Quod autem ſubſequ. ter. quarta pars.

d Nōnullorum id eſt, aliquorū, duplici negatiua per affirmatiuam expoſita, & ſuper hoc vide quod dixi in c. cum inter nōnullos.

e Et cœtera. hæc clauſula comprehenſiua eſt multorū verborū vt hic vides. Simile ff. de li. & poſtu. l. Gallus, extra de libel obl. dilecti de appel. ſignificantibus, de te iudic ad Apoſtolicæ §. licet, verb. deteratur. Vnde facit in arg. pro more tabellionum, qui habent in aliquibus regionibus, quod recipientes notam in protocollo de aliquo facto vel contractu, vtuntur frequenter illa clauſula, & pro redigendo inſtrumentum in mundum, apponunt multa verba, quę non appoſuerant in nota vel in protocollo, & illa ſubintellecta fore dicuntur ſub tali clauſula, & cœtera, de iure tamen ſcripto nihil plus vel minus in mundo quam in protocollo debet reperiri, vt omnis falſitas & ſuſpicio euitetur, in corpore auth. de tabel. § illud quoque & ſeq. coll. 4.

f Obuiat veritati, & per conſequens falſum eſt, ut dixi ſup. in parte prima uerb. falſas.

g De verbis prædictis. ſup. proxime & plenius ſup. parte contentis.

h Mentio aliqua non habetur, Vnde falſo Honorii verba ſuper hæc allegant, quare in periculum criminis falſi forte inuoluuntur ff. ad leg. Corn. de fal. l. vl. C. de iuſt. C. de inſt. Cod confir. § hac igitur.

i Intuenti. & ſic oculata fide per eas huius elucēſcit, inſt. de gra. cognat. 1. § ult.

k In ipſa regula confirmata. Vnde Honorius per talem recitationem aliquid non definitum, propoſitū factum, aliquid vel ēt definiſſe dici non poteſt, arg. C. de proba. l. rationes, commun. de vtriuſque iudicii, in l. ſcriptura, cū ſimil. ex quibus probatur verba narratiua fidem non facere, ad hoc autem clarius facit extra de præben. c. ſi dignitatē. Cle. 5.

l In obedientia. hæc tria quæ ſequuntur, ſunt de ſubſtantia religionis de ſtatu mona. cum ad monaſterium, § vlt.

Verba narratiua fidē nō faciunt.

m Aſſerunt. ſ. Chriſtum & Apoſtolos nihil commune, uel proprium habuiſſe.

n Diffinita. nam per modum recitationis non diffinitionis per Papam Honorium fuerunt expreſſa: vnde verba ſua ad vnum effectum inducta, nō ſunt ad alium extendenda, etiam in fauorabilibus, ff. de condit. & demōſtr. l. cum tale, § ultimo, de admen. leg. l. in utiliter, & de lib. le. l. Aurelius, § teſtamento, de manumiſ. teſtamen l. Titia, §. Lucius, extra de præbend. c. ſi dignitate Clem. 5. vbi de hoc dixi.

o Immo. ſuper hoc verbo videre potes ꝙ dixi in cap. Execrabilis, in circa princip. ſuper verbo, immo.

p Non excludat. ſ. per hoc quod ibi dicitur Chriſtum & Apoſtolos ſine proprio uixiſſe.

q Nihil habeant in communi. cum proprie loquendo habere in communi aliquid non ſit proprium habere, de quo ſatis plene dixi in c. ad conditorem, & c. cum inter nonnullos.

r De prędictis. ſ. verbis, quæ detrahentes prædictis conſtitutionem in eorum declarationibus aſſerunt contineri.

ſ Quæ habere licet. hic vide quod dixi in c. Ad conditorem.

t Vſum iuris. non ergo tantum ſimplicem vſum facti, vt dic. Ad conditorem & c. cum inter nonnullos.

u Gregorius. ponit verba declaratoria Gregorii.

a Debent

in ſpeciali, nec in communi dẽnt habere [a] proprietatem: ſed vtenſiliũ, librorum, & rerum mobilium, quas licet [b] habere, ordo vſum habeat, & fratres ſecundum quod Generalis Miniſter & Prouinciales ordinandum duxerint, his vtantur. Innocentius autem & Alexander præfati in ſuis declarationibus ſic dixerunt. Dicimꝰ inſuper, quod cum in ipſa regula contineatur expreſſe quod Fratres nihil ſibi approprient, neq; domum, neque locũ, neq; aliquam rem, quod nec ĩ communi nec in ſpeciali debent proprietatem habere, ſed locorum, & domorum, & vtenſilium, & librorum, & eorum quæ licet habere, ordo vſum habeat: & Fratret ſecundum quod Generalis & Prouinciales Miniſtri ordinandum duxerint, his vtuntur. Cum enim dicatur in declarationibus [d] ſupradictis, quod ordo vſum rerum habeat præmiſſarum, ad vſum iuris neceſſe [e] eſt hoc referri: facta quidem quæ ſingulorum [f] ſunt, perſonam ueram exigunt & requirunt [g]: ordo [h] autem vera perſona non eſt [i], ſed repræſentata [k] & imaginaria [l] potius eſt cenſenda, quare [m] quæ ſunt facti, ſibi vere conuenire [n] nequeunt, licet ei [o] poſſint congruere, quę [p] ſunt iuris. Adhuc [q] licet declaratio Nicolai quarti prædicti contineat quæ ſequuntur. Hi ſunt [r] illi ſanctę regulæ [s] profeſſores, qui Euangelico fundantur eloquio [t], uitæ Chriſti roborantur [u] exemplo [x], fundatorumque [y] militantis Eccleſiæ Apoſtolorum [z] eius [a] ſermonibus & actibus firmantur. Et poſt in eadem declaratione ſubiunxit [b], dicens quod abdicatio proprietatis omnium rerum tam in ſpeciali quam in communi propter Deum, meritoria eſt & ſancta, quã & Chriſtus uitam perfectionis oſtendens uerbo docuit, & exemplo firmauit, quam primi fundatores militãtis Eccleſiæ prout ab ipſo fonte hauſerãt uolentes perfectæ uiuere ꝑ doctrinæ ac uitæ ipſorũ alueos direxerunt. Ex uerbis tamen prædictis [c] no

a Debent habere proprietatem.] hæc verba & ſequentia iſtos mouere potuerunt ad detrahendum dictis conſtitutionibus, male tamen.

b Quas licet habere. hæc verba ſane intellecta retorquet cõtra tales: quia ſupponũt, ꝙ aliquod ius cõpetat habẽdi ĩ talib. rebus: vt in c. Ad conditorem.

c Innocẽtius.] ponit verba declarator a Innocentii Papæ, & Alexandri; ſuper quib dictas quod ſu. prox. dixi.

d Declarationibus ſupradictis.] ſ. Gregorii, Innocen. & Alexan.

e Neceſſe eſt hoc referri.] cũ alias ſupponeretur iniuſtus, ꝙ dicere nefas eſt, vt in c. Ad cõditorẽ, &c. cum inter nonnullos, & ibi plene dixi.

f Singulorũ ſunt.] i. per ſingulos explicanda.

g Et requirũt.] eſſe n. dẽt pſona hñs factũ explicare, nec ante iuris rõ quam perſona quærenda eſt, ff. de iure cod. l. quidam referunt.

h Ordo autem.] ſ. Minorum in genere.

i Non eſt. cũ ſit nomen intellectuale carẽs aĩa: ſed põt dici. fũgi vice pſonæ ſicut hẽditas, municipium, ſocietas, collegiũ, uniuerſitas, ff. de hẽde iu l. mortuo, inſt. de ſtip. ſeruorum, in prin. C. depoſiti. l. cum hęreditas.

Hęreditas iacens defunctum repręſentat.

k Sed repræſentata.] ſ. iuris diſpoſitione, ſicut hẽditas iacẽs perſonam defuncti repræſentat ff. de noua. l. nouatio. in fi. de acq. rerum dom. l. hæreditas enim, inſt. de hæs. inſt. l. ſeruus alienus.

l Imaginaria.] i. in imagine intellectꝰ cõcepta: ſicut alias aliqd intellectu percipitur magis quam facto vel uerbo dicitur, ff. de ſol. l. ratum, de cond ob cãm, l. quiſe de iure dotium, l. ſi licet, ſ. quoties, de dona. inter virum & uxo l. 3 ult.

m Quare.] ſ. quia facta per ſingulos explicanda perſonam veram exigunt: & ordo uera perſona non eſt.

n Conuenire nequeunt. probatur hoc per iura. hæreditas, enim quæ de ſe quid vniuerſum eſt, ff. de re. iur l. hæreditas, de verb. ſignific l. nihil ea quę facti ſunt explicare non poteſt, nec illa ſibi conuenire poſſunt, ff. de acq. rerum dom. hæreditas in multis, ſi quis teſtamento liber eſſe iuſſus, l. 1. ſ. Scæuola. Et populo vniuerſo auditio diuinorum, quæ facti eſt, conuenire nõ põt, ext. de ſen. excom. c. ſi ſcientia, ſ. cum vero, ſi nec ordini vt vniuerſo: vñ vniuerſitas uel collegium, quæ facti ſunt, per ſe explicare non poteſt, ſed per membra ſua illa explicat, & explicare cogitur, ff de cond. & dem. l. municip. & arg. C. de ap pa. præ ſ. pro. l. cornicularii, li. 12. de excu. mune l. maximarũ, l. 10 de aduo. diuer. iu. l. teſtiũ ẽdę, ſic ẽt ſentit Inn. de ſen. excõ. Romana, circa fin. & Compoſt. de reſc. ca. eam te, in glo. 4. ſ. ſed qd ſi canonici & Accurſius, C. de iur. cal. l. 1. ſ. hoc ẽt, in uerplurima ꝑ re. & ad hoc ad de qđ dixi in c. fratrum, ſuper verbo, ciuitatibus.

o Ei.] ſ. ordini, ut uniuerſo.

p Quæ ſunt iuris. vt eligere, ſtatuta facere, aliquem in fratrem recipere, & ſimilia, argu. 16. q. vlt. cõgregatio, extra de elo, nullus, &c. in Gene. & poteſtas acqrẽdi ea quorum ordo pax eſt, argum. ff de ſtip. l. ſeru. l. vſus fructus, quib. mo. uſuf. amit. l. ſeruo hæreditario.

q Adhuc licet. Quinta pars, & ponit verba declarationis Nicolai tertii, alias 4. contenta in decret. Exiit, ſ. porro. de verb. ſignificat. lib. 6.

r Hi ſunt.) ſ. fratres Minores.

ſ Regulæ.] ſ. beati Franciſci.

t Eloquio.) i. uerbo. ff. de dona. l. Aquilius.

u Roborantur.) i. ſolidantur, uel firmãtur.

x Exemplo.] cuius quidem Chriſti omnis actio noſtra ẽ inſtructio. 2. q. 1. Deus omnipotens, extra de ſepul. capitulo 1.

y Fundatorumque.] repete, roborantur exemplo.

z Apoſtolorum. dicuntur igitur Apoſtoli militantis Eccleſiæ fundatores, ſimile de elect. fundamenta. lib. 6.

a Eius. ſ. Chriſti, vel militantis eccleſiæ.

b Subiunxit, dicens. hoc uidere potes quid ſuper uerbis ſequentibus dixi in c. cum inter nonnullos, in uerbo declaramus.

c Prædictis. ſ. Nicolai quarti.

H a In-

quaquam poteſt colligi, quod præfati prædeceſſoris noſtri Nicolai intentio a fuerit dicere, quod dicta b regula quo ad omnia quæ continentur in ea, Euangelico c fundetur eloquio, ac vitę Chriſti roboretur d exemplo, nec quòd Apoſtolorum uita & actibus ſit firmata. Conſtat enim multa e contineri in dicta regula, quæ nec Chriſtus uerbo docuit, nec f exemplo firmauit, vtpote quod præcipit conditor g regulæ Fratribus vniuerſis, ut nullo modo denarium h vel pecuniam recipiant per ſe, vel per interpoſitam perſonam, nec non & de multis aliis contentis in dictà regula: quæ utique nec Chriſtus, nec Apoſtoli uerbo docuerunt, nec firmauerunt i exemplo. Nec obſtat, quòd Chriſtus portare pecuniam Apoſtolis & diſcipulis, dum ipſos ad prędicandum mitteret, interdixit k: quod tamen l antequam eos mitteret, ipſis fuiſſe legimus interdictum.

Quodque poſt reditum pecuniam portauerunt in plerisque locis Euangelica ueritas, & Apoſtolica dicta m teſtantur. Præterea n Auguſtinus dicit o expreſſe, quod p illud non q fuit præceptum, ſed poteſtas recipiendi neceſſaria ab iis, quibus prædicabant Euangelium, quam r ſeruare s Apoſtolis licuit, vel etiam non ſeruare. Sed t hoc Romanus Pontifex prædeceſſor noſter Nicolaus quo ad principalia tria uota scilicet in obedientia u viuere, & ſine proprio, & in caſtitate, ac alia ſi qua Euangelio reperiantur expreſſa, in dicta regula videtur intellexiſſe x dicere in declaratione prædicta: quod y utique declarationibus z noſtris in nullo obuiat ſupradictis, adhuc non apparet ipſum a dixiſſe b ſuſtentationem Chriſti & Apoſtolorum eius in ſolo & nudo c ſimplici conſiſtere vſu facti, cum quo d ad Chriſtum & Apoſtolos nullam præfatus prædeceſſor noſter Nicolaus in ſua declaratione fecerit e mentionem, immo ſenſiſſe ſatis videtur expreſſe, quod ius f aliud a proprietate habuiſſe potuerunt; cum de g ſola abdicatione proprietatis non iuris h alterius in præfata declaratione, quantum i ad ipſos attinet,

a Intentio.] ad quam ſemper recurrendum eſt & ſuperficies literæ eſt præferenda, extra de preb. cum olim, ff. de cond. & dem. l. in conditionibus de le. r. ſi ſeruus plurium. § h.

b Dicta regula] ſ. ſancti Franciſci.

c Euangelico fundetur eloquio.] i. fundamentum ſuſcipiat ex verbo Euangelico.

d Roboretur exemplo] ſ. quo ad omnia in ea cõtenta, ut ſupra.

e Multa, de quib. inf. ſubiicitur.

f Nec exemplo] ſ. facti.

g Conditor regulæ.] beatus Franciſcus.

h Denarium uel pecuniam.) de denario vel pecunia recipienda ſpecialis per regulam facta fuit interdictio. dicto c. Exiit. §. cæterum in eadem: quia ipſorum receptio naturaliter, vt in pluribus, frequenter quem adiliceitum impellit.

i Nec firmauerunt exẽplo.] cum & Chriſtus & Apoſtoli habuiſſe loculos & pecuniam ſint reperti: qđ proſequere ut dixi in c. cum inter nõnullos.

K Interdixit. Matth. 10. c.

l Quod tamen.] Scilicet pecuniam portare.

m Dicta teſtantur. ſed vbi? Vide q̃ noplene in c. cum inter nõnullos, in gl. ſcriptura ſacra.

n Præterea Auguſtinus.] expoſitor uerborũ Chriſti interdicentis Apoſtolis cum ad prędicandum mitterentur, pecuniã portare

o Dicit expſſe. d. ca. Matt. 10. & Th. ibidem poſt eum.

p Quod illud.] ſ. pecuniam non portare.

q Non fuit præceptum) ſ. in uim præcepti iniunctum: quantum contra facere, eſſet peccatum, diſtinct. §. vltim. ſecus in iis quæ ſunt de conſilio perfectionis, vt ibi, & 14. q. 1. quia ego, not. extra de æta. & quali. ad aures.

r Quam.) ſ. ptãtem recipiendi neceſſaria ab iis quibus Euangelium prædicabant.

ſ Seruare Apoſtolis licuit] non erat enim magnũ ab illis vitæ neceſſaria, & tpalia recipere, quibus ſpũalia miniſtrabant, 1 ad Cor. 9 extra de præſc. cum ex officii, de eſt ord. c. ſi epiſcopus, lib. 6. 1. 3. q. 1. §. his ita.

Tpalia recipiat, q ſpũalia miniſtrat

t Sed hoc.] ſ. quod regula eorum Euangelico fundetur eloquio, & fide Chriſti & Apoſtolorum roboretur exemplo, quod ſine proprio ſpeciali vel communi habeãt eſſe fratres, vt fuerat Chriſtus & Apoſtoli. Hic autem iuxta literam, videtur intellexiſſe dicere quæ eſt infra

u Obedientia.] quæ dicitur melior quam victima, extra de maio & obe. c. illud, & q̃ ſit rõ, exprimit in c. ea. quorundam, §. pe.

x Intellexiſſe dicere ſubaudi non autem prohibuiſſe vſum ẽe cum iure utendi & hoc latius infra patebit

y Quod utique.] ſic ipſum intellexiſſe.

z Declarationib. noſtris.] ſ. factis in conſtitutionibus, Ad conditorem, & quod cum inter nonullos, cum in eis non dicatur quin carere proprio, & ſub obedientia, & in caſtitate uiuere deãnt, & q n quo ad Euangelica in regula expreſſa, ipſa regula Euangelica dicatur.

a Ipſum.] ſ. Nicolaũ quartum.

b Dixiſſe.] ſ. in ſua declaratione.

c Nudo.] i. deputato & de nudo ab oĩ proprietate & dominio & ab omni iure vtendi.

d Quo ad Chriſtum & Apoſtolos] licet quo ad fratres de tali uſu expreſſerit.

e Fecerit mentionem.) hic videre potes quod dixi in eodem § proxim. o, ci ca prin in glo. unde ſalſo.

f Ius aliud.] ſaltem perſonale, uel perſonæ cohærens.

g De ſola abdicatione proprietatis] de ipſa ſola mentionẽ faciendo per modum abdicationis, aliud ius abdicaſſe in dubio non uidetur ſenſiſſe. argum. ff. de fun. inſtrum. l. quęſitum, § idem reſpondit domo, & l. cum de lanione, §. cum fundi, in lib. feud. de feud. cog. l. 1. in fin.

h Non iuris alterius.] ſ. utendi.

i Quantum ad ipſos.] ſ. Chriſtum & Apoſtolos.

a Etiam

a Etiam quoad proprietatem.] quaſi dicat nedum quoad ius vtendi.
b Dixiſſet.] d.c. Exiit, §. porro.
c In Euangelio legitur.] Io. 12. & 13. c. & 12. q. 1. c. habebat Dominus.

conſeruans, & ſuorum, &c.
r Ipſum.] Scilicet Chriſtum.
ſ De ſuis diſcipulis.] Illi appellatione ſuorum de quib. præmiſerat non immerito comprehenduntur: vt pote per eum ſine fraude & fictione recepti & ſui familiares & domeſtici commenſales, arg. ext. de ver. ſig. c. ſicut, de priu. c. licet, de ſen. ex. c. quicunque, lib. 6. ratione enim ſeruitii dicebantur ſui, C. ſi q. buacau col. cenſi li. 2. libro 12 & ibi no. Alib: autem alio reſpectu ſui dicuntur. contra quoaquis teſtimonium ferre nõ cogitur. C. ad Turp. l. ſi fœmina. & ibi no. per Gar dicto ca. quicunq; & ad hoc facit extra de teſti. c. de cætero.

Suorum appellatione, qui continentur.

mentio habetur. Adhuc idem Nicolaus prædeceſſor noſter videtur ſenſiſſe, quod Chriſtus & Apoſtoli etiam [a] quo ad proprietatem habuerunt aliquid in communi: cum enim in ſua declaratione prædicta verba de abdicatione proprietatis dixiſſet [b], reſpondens obiectioni tacitæ, quæ ſibi de loculis, quos Chriſtus habuiſſe in Euangelio [c] legitur, poterat fieri, ſtatim quæ ſequuntur ſubiunxit. Nec his quiſquam putet obſiſtere quod interdum dicitur Chriſtum loculos [d] habuiſſe: nam ſic ipſe Chriſtus, cuius perfecta ſunt [e] opera, in ſuis actibus viam perfectionis exercuit, quod interdum infirmorum [f] imperfectioni condeſcendens, & viam perfectionis extolleret, & imperfectorum infirmas ſemitas non damnaret: ſic & infirmorum perſonam Chriſtum aſſerit in loculis ſuſcepiſſe: Alias impertinens [g] de loculis fuiſſet obiectio, niſi intellexiſſet Chriſtum etiam quo ad proprietatem loculos habuiſſe.

Præterea ſi diceretur Chriſtum in loculis habuiſſe tantummodo ſimplicem vſum [h] facti, fruſtra [i] diceretur, quod in perſona infirmorum ipſos Chriſtus habuit loculos: cum [k] ſecundum eum † perfectis [l] etiam conueniat habere ſimplicem vſum facti.

Et [m] ſi quæratur propter [n] quos infirmos iſtos loculos habuerit, Auguſtinus [o], cuius dictum inſertum eſt [p] in decretis, reſpondet dicens, habebat Dominus loculos a fidelibus oblata conſeruans, & ſuorum neceſſitatibus & aliis indigentibus tribuebat: vnde [q] conſtat ipſum [r] de ſuis [ſ] diſcipulis hoc ſenſiſſe.

Nec hoc ſcilicet in cõmuni & quoad proprietatem aliqua habere derogat, iuxta dictum Gregorii noni prędicti, altiſſimę [t] paupertati; qui in quadam ſua decretali [u] dicit expreſſe, fratres Prædicatores [x] & Minores in altiſſima paupertate Chriſto pauperi famulari, & tamen conſtat ipſos Prædicatores habere in communi etiã quo ad proprietatem aliqua, [y] quod [z] eorum [a] regulę & ſtatui nõ [b] repugnat.

Hoc etiam [c] Alexander [d] prædeceſſor noſter præfatus in condẽnatione libelli [e] cõtra ſtatũ Prædicatorũ & Minorũ editi, vide-

d Loculos.] hoc verbũ expone vt dixi in c. cũ inter nonnullos in gl. ſcripturæ ſacræ.
e Perfecta ſunt opera. ipſe n. opus imperfectionis non nouit.
f Infirmorum ratione imperfectionis.
g Impertinens. Hic nihil curo dicere: quia ſatis dixi ẽt ante publicationem huius cõſtitutionis in ca. cum inter nõnullos, in gl. quæ incipit, mirabile ibi videas.
h Vſum facti. abſque alio iure proprietatis.
i Fruſtra diceretur & ſic quoad hoc ſua declaratio fuiſſet inanis fruſtratoria, & vacua: quod non eſt cenſendum: quia in conſtõne verba appoſita nõ debent eſſe ſuperflua, C. de nouo cod. compo. circa mediũ, 19 diſtin. ſi Romanorum, nec fruſtratoria, ff de leg. 1. l. ſi quãdo. immo debent aliqd operari, ff. de vſu. ſi ſtipulatus, extra de maiori. & obed. ſolitæ. de priuil. c. ſi Papa lib 6. de conceſ. pręb. c. cum ei quem. ele. 5.
K Secundum eum.] Chriſtum: vel dic eũ ſ Nicolaum iij.
l Perfectis etiam] q. dicat nedum ratione imperfectionis infirmis.
m Et ſi quæratur. forte per volentem diligenter cuncta ſimari & perfecte intelligere id quod legitur, ar gu l corpore auth. de quæſtiu. §. pe col 6 & inc quia nonnunquã §. nos autem.
n Propter quos i. quorum contemplatione & intuitu.
o Auguſtinus. Eccleſiæ doctor egregius, & confeſſor eximius extra de reliquiis, ca. glorioſus, l. b. 6.

t Altiſſimæ paupertati. Cum nec videantur derogare perfectioni, quia ſine eius impedimẽto poſſunt in communi aliqua poſſideri, 12. q. 1 c. expedit.
u Decretali. extrauaganti.
x Prædicatores] Nota prædicatores pręmitti: quia primo proceſſit eorum inſtitutio. ſimile ext. de excel. præla. cap. 1. de relig. dom. c. 1 de dec. c. 1. in ſuprafcriptione, lib. 6.
y Aliqua.] puta horrea, cellaria, pro grano, & vino recolligẽdis.
z Quod. ſcilicet, habere aliqua in communi.
a Eorum. ſ. Prędicatorum.
b Non repugnat.] cũ ipſorum regula habere eis talia non interdicat.
c Hoc etiam ſ quod habere aliqua in communi etiã quoad proprietatem, nõ derogat paupertati.
d Alexander.] ſcilicet quartus cuius confirmationem dicti detractores pro ſe inducebant, vt ſupr. in parte 2.

p Inſertum eſt in decretis.] 12. q. 1. c habebat Dominus, hanc auctoritatem Auguſtini expone, & ſuper ea dic vt plene no. in c cum inter nonnullos, in glo. ſcripturę ſacræ vltra medium gloſſæ.
q Vnde. Scilicet quia Dominus loculos habebat oblata

e Libelli.] Ideſt, facta de libello ſubuerſiuo, vel detractorio quantum in ſe erat ordinum Prædicatorum & Minorum. Et quæ ſit pœna contra proponentem libellum diffamatorium alterius, vide quod legitur C. de famo. libel. l. 1. ff. de iniuriis l. lex Cornelia, § ſi quis librum, & 5. q. 1. c quidam.

tur ſenſiſſe, in a qua aliquando de dictis b fratribus, quæ ſequuntur ſubiunxit: cum ſemper reſpondet, quod iidem fratres c omnia propter d Deum dereliquerint, exilia e vitæ ſubſidia mendicantes, Chriſtumque imitentur pauperem f perfectionem g Euangelicam amplexando.

Propter h quod euidenter apparet eos i, non ſolum in ſtatu ſaluandorum k exiſtere, ſed l etiam perfectorum, & per ſuæ religionis obſeruantiam m quæ quidem ipſius perfectionis Euangelicæ tenet n formam, in æternæ retributionis præmio præcellentem o gloriam promereri, vbi p quidem expreſſe dicit, Prædicatores Chriſtum pauperem imitari q, ipſoſque perfectionem Euangelicam amplexari r, & in ſtatu exiſtere perfectorum, quodque ipſorum religionis obſeruantia perfectionis Euangelicæ tenet formã, & tamen conſtat ipſos s habere poſſe etiam t quoad proprietatem aliqua u iuxta eorum regulam in communi. Nec obſtat x, quod dicunt Innocentiũ (alias Cæleſtinum) Quintum, prædeceſſorem noſtrum dixiſſe aliam paupertatem eſſe, habere pauca y propria propter Deũ: altiorem, quæ nulla z habet propria, tamen habet in a communi: altiſſimã, quæ nihil habet in hoc mũdo, nec in proprio, nec in communi, dicimus quidem quod hoc dixerit, non vt Papa b, ſed vt frater c Petrus de Tarantaſia in quadã apoſtilla ſua, quare d dicta præmiſſorum ſummorum Pontificum e ſunt ei f merito præferenda. g Dicunt etiam, quod Apoſtolus de tali altiſſima h loquitur paupertate dicens i, & altiſſima

a In qua.] Scilicet condemnatione.
b De dictis fratribus.] ſcilicet Prædicatoribus & Minoribus.
c Iidem fratres.ſ. Minores & Prædicatores.
d Propter Deum delinquerint] ſic fecerunt Apoſtoli, vt vt in Euangelio legitur, Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te, &c.
e Exilia. ideſt tenuia & pauperrima, ſicut vulgariter dici cõueuit. quod frequenter aliqua eccleſia vel dignitas habet prouentus pauperes & exiles. merito autem ſic dicuntur exilia: quia eiſdem fratribus per quæſtum publicũ tribuere victum ſoletis certa mendicitas ext. de relig. do.c.1. §con firmatos, C. de mendican. vali. l.1. lib. 10.
f Pauperem.] Ideſt, in paupertate viuere volentem.
g Perfectionem Euangelicam.] iuxta quẽ ſeltem de cõſilio omnia abdicanda ſunt, vt in Euangelio legitur. Si vis perfectus eſſe, vade omnia quæ habes, & da pauperibus 14. q. 1. §. 1. no. ex tra de æta. & qual. ad aures.
h Propter quod. ſcilicet, quod Chriſtum dñr imitari, & perfectionem Euãgelicam amplecti.
i Eos.] ſ. Fratres. Prædicatores.
k In ſtatu ſaluandorum.] Per hoc quod reliquerunt oia propter Deum.
l Sed etiam perfectorum.] in hoc ſ. q Chriſtum imitantes perfectionẽ Euangelicam amplexantur.
m Obſeruantiam.] de ſe multum meritoriam exiſtentẽ. vt in c. quorundam, §. pen.
n Tenet formam.] in relinquendo omnia propter Deum.
o Præcellentem gloriam,] ſcilicet, vitæ æternæ: iuxta verbum Euangelii, Centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.
p Vbi quidem.] ſ. in dicti libelli condemnatione.
q Imitari volendo in paupertate viuere.
r Amplexari. in relinquendo omnia propter Deum.
s Ipſos. ſcilicet Prædicatores.
t Etiam quoad proprietatem. quaſi dicat, nedum quoad vſum.
u Aliqua expone hic vt ſupra.
x Nec obſtat. ſ. prædictis, quod habere aliqua in communi non obuiat altiſſimæ paupertati.
y Pauca propria. forte ad vitæ ſuſtentationem, argu. 48. diſt. c. ſicut hi.
z Nulla habet propria. ſ. in ſingulari.
a In communi.] ideo in illis magiſtraliter dici potuit, eſſe altiorem paupertatem quam in propriis: quia illa vere dici non poſſunt propria, argum. ff. de verb. ſignific. l. pupillos, § vlt. 47. diſt. c. ſicut hi, & quia in illis non competit ſic plena diſpoſitio ſicut in propriis. ff. communi diuidun. l. Sabinus. iuncta l. in re mandata C. mand. & in illis naturaliter ſitio euenit negligi quod cõmuniter poſſidet, C. quãdo & quib. quarta pars l. 2. lib. 10. Et per eandem viam loquendi magiſtraliter vel argumentaliter potius mouetur innocentius iſte ad dicendum qd altiſſima ſit paupertas, nihil habere velle, etiam in communi propter abdicationem omnimodã ſollicitudinis temporalium: quæ vix ſine peccato ſaltem veniali exerceri poteſt, 16. diſt. æqualis.
b Non vt Papa. tanquã Papa enim multum poſuiſſet declarãdo, nedum fidei articulum: immo & nouum articulum inducendo, quod intelligit vt diximus in c. cum inter nonnullos in verbo, declaramus.
c Sed vt frater Petrus.] & ſicut priuatus, vel vt magiſter non potens conſtitutionem generalẽ inducere: cum hoc facere ſolum ſpectet ad principem. C. de leg. l. 1. Sic alias eſt reperire quod quis Papa exiſtẽs, aliqua protulit non tanquam Papa, ſed vt magiſter: & tamen eius dictus tanquam magiſtri non ſtatuit. ext. de reſt. ſpol. c. literas, § nos autem, cum ibi no. Nec interlocutoriæ eius ſine cauſæ cognitione prolata in certo negotio, ſtatur in alio, cum no vt princeps eam ſic tuliſſe dicatur, C. de legib. l. 3. §. vlt. & alias reperitur q aliquis non ipſe, ſed vt aliquis aliqua facit. ff. de adop. l. ſi pater, § ſi qui duos, ſol. mat. l. ſi vero negotium, §. 1. & ad ſenatuſconſ. l. Syllan. l. ſi ſequens, in fi. C. de adminiſtr. tu. l. cum quædam cum ſimil.
d Quare. ſcilicet, quia illa dixit non vt papa, ſed vt frater Petrus.
e Summorum Pontificum. ſ. Nicolai iiij. ſupr. in verſu, adhuc idem, & Greg. ſup. in verſo, nec hoc, & Alexandri, ſup. ver. hoc etiam.
f Ei. ſ. Innocentio, qui prædicta non vt Papa, ſed vt priuatus dixit.
g Præferenda. vt pote auctorizabilia, & ab omnib. obſeruanda, ſ. d. noſtre ext. de conſt. et C. de legi. leges vt generales, cum vt dixi ſine impedimẽto perfectionis poſſint in communi aliqua poſſideri, 12. q. 1. expedit.
h De tali altiſſima. ſcilicet, quia nihil habet in proprio, vel communi.
i Dicens. 2. ad Corinth. 8. c.

Poſſeſſa cõiter negligũs frequenter,

r Vide oſnu B. Tho. 2. 2. q. 4. art. 10.

paupertas eorum abundauit in diuitias ſimplicitatis eorum, quod euidenter eſt falſum: [a] quia ibi loquitur de paupertate Macedonum, qui [b] etiā [c] in ſpeciali bona temporalia obtinebant, [d] de [e] quibus Apoſtolus [f] aſſerit, quod ſupra [g] vires ſuas miſerant eleemoſynas ſanctis.

Quod [h] autem dicitur in declaratione Nicolai prædeceſſoris noſtri contineri, [i] quod fratres Minores in rebus, quæ eis obueniunt, habent tantum ſimplicem vſum facti: dicimus, quod ſi ipſe intellexerit ſimplicem vſum facti denudatum omni [k] iure, ita quod fratres ipſi ſeu ordo nullum ius [l] habeant vtendi, hoc eſt expreſſe contra declarationem Gregorii, Innocentii, Alexandri ſummorum Pontificum prædictorum, quibus expreſſe, quod talium bonorum ordo vſum habeat, continetur, [m] quod de vſu iuris eſt intelligendum neceſſario, vt ſuperius eſt [n] probatum.

Adhuc dicimus, quod eſt cum hoc impoſſibile, ſcilicet vſum facti ſimplicem abſque iure aliquo (quod nihil aliud quam ipſum vti proprie poteſt dici) poſſe in re aliqua etiam vſu non conſumptibili ab aliquo obtineri, prout in decretali, Ad conditorem canonum, eſt probatum, & † Auguſtinus in libro vndecimo, de actu tenet expreſſe.

Præterea ſi ſimpliciter vſus denudatus ab omni iure haberi poſſet ab aliquo, conſtat, quod actus vtendi huiuſmodi eſſet reputandus non iuſtus, [o] cum ille vſus fuerit cuiius non competebat vtendi: vſus autem non iuſtus ad perfectionis ſtatum nequaquam pertinet, nec perfectioni aliquid adiicit, ſed ſibi repugnare potius noſcitur [p] manifeſte.

Quod autem vſum talem non iuſtum conditor canonis fratribus ipſis intellexerit reſeruare, probabile [q] non videtur; immo quod de iuſto intellexerit, ex eo poteſt euidentius apparere, quod in eadem ordinatione adiicit, quod illarum rerum dumtaxat in ſe & etiam Roman. Eccleſ. recipiebat dominium, quarum vſum facti liceret [r] habere fratribus, ſeu ordini antedictis: ſubiungens quod non rerum omnium [s] vſum habere debeant [t] fratres ipſi.

Quantum autem ad vſum facti ſimplicem abſque omni iure vtendi attinet, nulla [t] rerum poteſt cenſeri differentia quo ad fratres, ſic enim vti de facto poſſunt prohibitis [u] vt permiſſis. [x]

Ex quo ſequitur quod vſus facti, de quo ordinatio loquitur, de tali intelligi [y] debeat, qui iuſtus ſit, & pro quo competat ius vtendi, & ipſe videtur conditor canonis ex eo etiam ſenſiſſe, quod in eadem ordinatione ſubiunxerit, [z] quod moderatus vſus in expenſis prius rebus ipſis fratribus eſt conceſſus.

Rurſus [a] impugnatores [b] conſtitutionum huiuſmodi aſſerere publice [c] perhibentur, quod li-

Iudiciū integrū dr̄ q̄plurimorū ſententijs comprobatur

† al. ita, & Aug. de do. Chriſtiana, tenet, &c.

a Eſt falſum. ſ. quod Apoſtolus dicta verba protulit loquendo de paupertate Chriſti & Apoſtolorum.
a Qui. ſcilicet, Macedones.
c Etiam in ſpeciali.] quaſi dicat, nedum in communi.
d Obtinebant.] alias eleemoſynas de quibus ſequitur, facere minime potuiſſent: vt plene dixi in capi. cum inter nonnullos in gl. ſcripturæ ſacræ, circa finem.
e De quibus.] ſ. Macedonibus.
f Apoſtolus aſſerit.] dicto capit. 2. ad Corinth 8.
g Supra vires ſuas.] id eſt, ſupra, quam cōmode pati poſſe valor facultatum ſuarum, argum. ff. de iure do. l. ſiue generalis de leli. l. at ſi quis. §. æquum. vbi pupil. educ. debe. l. 10 alimentorum, §. 1. C. de teſtir. ven d l. quiſquis. vbi verba ſimilia ſic exponi cunſueuerūt.
h Quod autē dicitur. Sexta pars.
i Contineri.] Dicto cap. Exiit. §. porro.
K Omni iure. ſaltem perſonali vel perſonæ cohærenti
l Nullum ius. etiam perſonale.
m Continetur vnde illarum plurium videtur ſuper hac iudicium preferendum, vel ſaltem iuxta illud Nicolai 4. dictum ſore intelligendum, eō ſuerit enim eſſe integrum iudicium quod plurimorum ſententijs comprobatur, & quod a plur bus quęritur, facilius inuenitur. 20 diſt. a quib & per ampliores homines perfectiſſima veritas reuelatur. C. de fidei c. l. vlt de inge. ma numiſ l. 3. & maxime per ea quę inf. ſubijciuntur ſ quod ordo vſum habeat.
n Eſt probatum.] ſupra, io § quod autem ſubſequenter. iu decret
Ad conditorem ca nonum. vbi de hoc ſatis dixi. quare hic non repeto.
o Non iuſtus] qualiter hoc per iura probetur, vide quod nota in capitu. cum inter nonnullos. in gl. ſed vnde.
p Neſcitur manifeſte.] & hoc probatur, vt dixi in c. ad conditorem. in §. licet autē in rebus, in ver. pręterea ſi ſimplex.
q Probabile non videtur.] Videas hic q̄ late dixi dicto ca. Ad conditorem in verbo æſtimare.
r Liceret.] id eſt, licitum eſſet, per hoc excludens vſum iniuſtū argum. 14. quæſt. 4. capitul quid dicam, 23. quæſt. 7. capit. primo, ff de condict. & demonſt. l. filios, & dixi dicto ca. Ad conditorem, § licet.
s Non rerum omnium. puta pecuniæ.
t Nulla rerum.] In quibus licet vel non licet habere fratribus ipſis.
u Prohibitis] vt pecunia.
x Vt permiſſis. in quibus cenſeretur vſus non iuſtus, ex quo eſſet abſque omni iure vtendi.
y Intelligi debeat] ſed qualiter hoc, vide quod dixi dicto c. Ad conditorem, §. licet, circa fi. in gl. ſi quæras quare hoc.
z Subiunxerit] & hic etiam vides quod ibidem poſt dictam glo. dixi.
a Rurſus.] 7. pars.
b Imperatores. §. ſcilicet dictarum conſtitutionum. Ad conditorem. & cum inter nonnullos.
c Publice.] In hoc deterius committebant quam ſi occulte aſſererent, pp maioris mali exempli perniciem 11. q. 3. præcipue, & argu. extra de exceſ. prælat. quam ſit. & quia rationibus & au-

Digitized by Google

bellum & dicta magiſtrorum aſſerentium dictam paupertatem & vitam dictorum fratrum b non eſſe Euangelicam & Apoſtolicam, ſummi Pontifices damnauerunt, c diſtrictius per Apoſtolicas litteras inhibentes, d nequiſquam præmiſſa e vel aliquid præmiſſorum contumaciter adſtruere, f ſeu quomodolibet præſumeret defenſare. g ſtatuentes quod præſumens contrarium tamquam contumax Eccleſiæ Romanæ rebellis h ac vt hæreticus i haberetur.

Ad quod k dicimus aſſertionem l huiuſmodi falſam eſſe, non enim continetur in ſententia ſupradicta, quod contrafaciens vt hæreticus haberetur : quæ quidem quoad hoc continet m quæ ſequuntur. Nos enim nihilominus auctoritate præſentium diſtrictius inhibemus, ſic quiſquam præmiſſa vel aliquod præmiſſorum pertinaciter n aſſerere, vel quomodolibet defenſare præſumat : quicumque vero hoc o præſumpſerit, tanquam contumax & Eccleſiæ Romanæ rebellis ab omnibus fidelibus habeatur : non fuit adiectum, quod vt p hæreticus † haberetur, vt patet in ſerie ſententiæ q condemnationis prædictæ.

Rurſus r aſſeruiſſe dicuntur publice s huiuſmodi aſſertores, quod abdicatio t iuris in cuiuſcunque n rei proprietate & in vſu eius eſt x ſancta & meritoria propter Deũ, & a Chriſto in ſeipſo ſeruata, y Apoſtolis impoſita, & ab ipſis ſub voto aſſumpta, nec propter hoc vſus facti ad ſuſtentationem naturæ in Chriſto & Apoſtolis conuincitur eſſe non z iuſtus, ſed tanto iuſtior atque perfectior & Deo a acceptior, & mundo exemplarior, quanto plenius renunciatum fuerit omni iuri, per quod poteſt ſic vtens pro vſu huiuſmodi quomodolibet contendere, vel in iudicio litigare.

Quę quidem aſſertio cõtinet multa b falſa : cum neque Chriſtum expropriationem c prædictam omnis iuris in cuiuſcunque rei proprietate & in eius vſu in ſe ſeruaſſe, nec eam impoſuiſſe Apoſtolis, neque ſub voto ab ipſis fuiſſe receptã Euãgelica ſeu apoſtolica doceat d

auctoritatib. defendere ſe nituntur. 32. q. 4. c. nemo. vbi dicitur ꝙ tolerabilior eſt culpa ſi lateat, quam ſi culpæ vſurpetur auctoritas; & ibidem hoc notatur.

a Dictam paupertatem.] ſcilicet arctiſſimam.

b Fratrum.] ſcilicet Minorum.

c Damnauerunt.] non ſine periculo aſſeruntur. falſo tamen dicti ſummi Pontifices hoc damnaſſe, ſi n verum eſſet, pro dãnato debet haberi qđ ipſi damnaſſent. 11. d. c. hoc veſtræ, & c ſequen. G. de ſum. trin. l. 1. cum ſim.

d Inhibentes. Tali inhibitioni, ſi facta fuiſſet, obtẽperari debuiſſet 4. diſt. deniq;. 11. q. 3. qui reſiſtit. extra de maio. & obe. ſi quis ff. de reg. iur. l. non videtur dolo, §. qui iuſſu.

e Præmiſſa. ſ. dictam paupertatem & vitam fratrum non eſſe Euangelicam & Apoſtolicam.

f Adſtruere. id eſt, affirmare ſimile ext. de caus. poſ. eum Eccleſia. § nos igitur.

g Defenſare ſi per dictos ſummos Pontifices præmiſſa fuiſſent damnata, & inhibita ex tunc ipſa defendentes damnabiliores cæteris forent. centen. d. 24. qũ. vlt. qui aliorum.

h Eccleſiæ Romanæ rebellis. cuius pœna magna eſt, vt colligit 11. q. 3. qui reſiſtit. extra qui fil. ſint leg. per venerabilem. & c. pe. & dicetur latius, inf. ea c. in fi. c.

i Hæreticus haberetur.] hic videre potes qđ dixi in ea. cum inter nonnullos.

k Ad quod dicimus.] hic incipit impugnare concluſionem per impugnatores aſſertam.

l Aſſertionem huiuſmodi falſam eſſe.] Vnde ſic allegantes viderentur falſi criminis ſe reos feciſſe: vt dixi ſupra, in §. quod autem ſubſequenter in gl. v. de falſo.

m Continet quæ ſequuntur. Ponit tenorem ſententiæ, vt per eius recitationem appareat aſſertionem prædictam fore falſam.

n Pertinaciter. Hic poſſes recitare quæ dixi in c cum inter nonnullos, in verbo, pertinaciter.

o Hoc præſumpſerit ſ. prædicta, vel aliquod de præmiſſis pertinaciter aſſerere.

p Vt hæreticus haberetur. patet hic manifeſte. ꝙ non omnis contumax vel rebellis Eccleſiæ Romanæ hæreticus eſt cenſendus. Super hoc autem vide ꝙ legitur & no. 19 diſt. c. nulli fas & 35 q. 5. violatores & per Gar. extra de ele. c. generali lib 6.

q Sententiæ.] Licet autem præmiſſa aſſerens vel aliquod præmiſſorum ſecundum formã ſententię contumax dicatur & rebellis : hoc de illo forte habet intelligi, qui dictã paupertatem & vitã fratrum in nihilum fore Euangelicam & Apoſtolicã diceret non autem qui diceret eã in omnibus non eſſe talem: cũ nec in omnibus talis fuerit, vt ſup. in §. quod aũt ſubſequenter. ver. adhuc licet declaratio.

r Rurſus aſſeruiſſe.] Octaua pars.

s Publice. Hic dicere potes quod no. ſu. pro xi. § in ſimili verbo, publice.

t Abdicatio iuris. verbum, iuris, ſecundum intentionem iſtorum aſſertorum habet exponi etiam perſonalis vel perſonæ cohærentis.

n Cuiuſcunque rei.] etiam vſu conſumptibilis ſecundum iſtos, cum dicat, cuiuſcunque.

x Eſt ſancta. pro talibus aſſertionib. facit conſtitutio Nicolai tertii, Exiit, §. porro. Sed illa nõ ſic debet intelligi, vt patet in decreta Ad conditorem & infra dicetur.

x Seruata.] Hoc de Chriſto & Apoſtolis ex ſenſu proprio, abſque auctoritate aliqua ſacræ ſcripturæ moti ſunt ad dicendum, vt infra ſequitur.

z Eſſe non iuſtus.] & hoc etiam male dicebant, vt infra patebit.

a Deo acceptior.] prout talibus aſſertoribus viſum eſt: ſed deſipiunt, vt inf. colligitur.

b Multa falſa. Propter quæ in cæteris nihil vel ſaltem minus auctoritatis remanet. e videtur argum. 16. diſt canones 3. quęſ. 1. ſi capita. de conſecrat. diſt. 3. non liceat 9 diſt cap. ut ad ſcripturas, ff. de adil. edic. l. cum eiuſdem & de hoc not. C. de tranſac. l. ſi ex falſis. & plenius per Hoſtien. extra de fide inſtrum. ca. litteris. & per Innocen. de hæret. fraternitatis.

c Expropriationem.] id eſt, abdicationem.

d Doceat hiſtoria.] Vnde erubeſcere debent tales loquentes ſuper hoc abſq. ſcripturæ auctoritate, in corpore a vtk. de neg. & ſecund §. conſideremus, coll. 4. vnde ſi

† No. tex. ī bñ & qs dicat hæreticus, vide glo. cle. 1. de vſu ca. hæreticus 24. q. 3. & Ioan. de Turrecre. lib. 4 par. 1. ca. 24 Font.

Eccleſiæ Romanę rebellis non ſemper eſt hæreticus.

Digitized by Google

hiſtoria, ſed contrarium euidentius manifeſtat. a Quod autem in prædicta aſſertione adiicitur, quòd per abdicationem iuris b prædicti, videlicet proprietatis, is vſus facti ad ſuſtentationem c naturæ in Chriſto & Apoſtolis non conuincitur eſſe non iuſtus, ſed tanto iuſtior, & cætera: impoſſibilitatem d includit & errorem e dictum huiuſmodi euidenter. Impoſſibile f enim eſt actum humanum extrinſecum eſſe iuſtum, ſi exercens actum ipſum nullum ius habeat illud exercendi: immo non iuſtus ſeu iniuſtus neceſſario g conuincitur talis vſus.

¶ Item h eſt abſurdum & erroneum, quod actus alicuius non habentis ius actum huiuſmodi faciendi ſit iuſtior & Deo i acceptior, quam habentis, cum concludat actum k iniuſtum iuſtiorem & Deo acceptiorem exiſtere, quam l ſit iuſtus.

¶ Ex m præmiſſis autem inferre nituntur, n ſ vt fertur ſ quod prædictorum ſummorum Pontificum diffinitio, quam diffinierunt de paupertate Chriſti & Apoſtolorum, ac fratrum Minorum prædictorum regula, (prout ſuperius expreſſerunt o) per nos non potuit mutari: proculdubio falſa aſſerunt dicendo prædeceſſores noſtros diffiniuiſſe talia, vt ſuperius eſt probatũ. p & adhuc ſic loquentes dum q per talia conſtitutiones r noſtras impugnare ſatagunt, conſtitutiones illas s quibus ſe adiuuant, oſtendunt (ſi eorum falſæ aſſertiones verę t exiſterent) fore inualidas, erroneas, & infirmas. Si enim nobis non licuit contra conſtitutionem u Nicolai quarti prędeceſſoris noſtri, in qua ſe fundant, pręcipue aliquid x ſtatuere commune, nec ſibi y licuit contra z ſtatuta Gregorii, Innocentii, & Alexandri prędictorum ſtatuere, aut aliquid declarare, quod tamen ipſum a feciſſe b (ſecundum eorum aſſertionem noſcitur c euidenter.

¶ Cum enim illi d declarauerunt, quod ordo Minorum habet uſum earum rerum, quas licet e eis habere, quod f ad uſum iuris eſt referendum neceſſario, ſuperius g eſt probatum, ipſe h vero ſecundum i ipſos ſtatuit, quod

Illi in dicendo hoc aſſerant reperiri in ſcriptura ſacra, non procul erunt a pœna criminis falſi, vt dixi ſ. in gl. vnde falſo.

a Manifeſtat. ſuper hoc vide quod notaui in c. cum inter nonnullos, in gl. ſcripturæ ſacræ.

b Iuris prædicti. ſ. perſonalis etiam, uel perſonæ cohærentis.

c Suſtentationem. quam à ſe nulla profeſſione poteſt excludere, vt in cap. Exiit, §. porro, ver. ne autem.

Impoſſibilitas non eſt tolerabilis in iure.

d Impoſſibilitatem includit. quæ tolerabilis non eſt in iure arg. ff. de actio & oblig. nõ ſolum, inſti. inſt. de inuti. ſtip. circa prin 4. d. c. erit autem rex.

e Et errorem. ex hoc tale dictum: dãnabile eſt de iure. ar. C. de caſtren. pec. mil li. l. etiam. lib. 12. C. de diuerſis reſcrip. l. falſo de pact. l. ſi pacto. de iudi c 1.

Impoſſibilitas iuris & naturæ æquiparantur.

f Impoſſibile enim eſt. ſ. de iure, cuius impoſſibilitas & naturę æquiparari conſueuerunt. ff. de con dit. inſtit. l. conditiones, & l. filius, quæ ſententiæ ſine appellatione reſcindũtur, l. vlt. & ibi no. & arg. extra de iureiuran. c. contingit. lib 6. 22. q. 4. inter cætera.

g Neceſſario cõuincitur. qualiter hæc per iura probetur euidenter, vide quod dixi in ca. cum inter nonnullos in gl. ſed vnde.

h Item eſt abſurdum. collige per hoc bonum fore modũ argumentandi per reductionem abſurdita tum argum. extra, de except. cum inter. & de præbend. dudum. §. nos igitur. lib 6. ff. ſoluto matrimo. l. diuortio.

i Et Deo acceptior. iſtud enim nullo modo poteſt eſſe, omnis enim vſus ſine iure vtendi ſubſiſtens iniuſtus & iniurioſus eſt. vt probaui plene in c. cum inter in gl. ſed vnde. quare de tali iniuſto vſu nihil Deo acceptum offerri poteſt. 14. q. c. 1. & in multis c. ſeq. 1. q. 1. non eſt putanda. extra de deci. ex tranſmiſſa & arg. ff. pro ſoc. l. cum duobus. §. ſocium vniuerſa. alias eſt in l. ſi fratres.

k Actum iniuſtum. qualis eſt quicunque ſine iure vtendi exiſtens, vt prædixi.

l Quam ſit iuſtus. hoc autem nullatenus dici neceſſe poteſt: omnis enim actus iniuſti Deus aſpernator eſt: & ideo Cain munera non reſpexit. 14. q. 5. capit. ſcriptum eſt, alias ſequeretur, quod quis male faciendo, vel peruerſe viuendo, ſuam conditionem meliorem faceret, contra iura. ff. de fur. l. inficiendo. § in fans, & melioris eſſet conditionis ſtultus quam peritus, contra. l. Seruius. ff. quod vi aut clam. extra de præbend. cum qui. lib. 6.

Stultus non debet eſſe melioris cõditionis quã peritus.

m Ex premiſſis. Nona para.

n Nituntur. ſ. dicti doctores.

o Expreſſerunt. vt ſ. in par. 2 & ſequentibus duabus colligitur.

p Eſt probatum. ſ. in §. quod autem ſubſequentes.

q Dum per talia. ſ. quæ dicunt, definita per noſtros anteceſſores, & per nos immutari non potuiſſe.

r Conſtitutiones noſtras.) ſ. Ad conditorem, & Cum inter nonnullos.

ſ Illas.) Honorii tertii, ſcilicet, Gregorii noni, Innocentii quarti, Alexandri quarti, Nicolai tertii vt ſ. in parte ſecunda.

t Veræ exiſterent.) ſ. quod definita per alios nobis non licuiſſet mutare.

u Conſtitutionem. ſ. c. Exiit, qui ſeminat.

x Aliud ſtatuere. prout illi aſſerunt.

y Nec ſibi. ſ. Nicolao.

z Contra ſtatuta de quibus vidiſti ſup. in § quod autem ſubſequenter.

a Ipſum.) ſ. Nicolaum.

b Feciſſe. ſ. aliqua ſtatuendo, uel declarando contra ſtatuta prædeceſſorum.

c Noſcitur euidenter.) dicto c. Exiit. §. porro. & recitatur ſ. in §. adhuc licet.

d Illi.) ſcilicet Gregorius, Innocentius, Alexander.

e Licet. Id eſt, licitum eſt.

f Quod ſcilicet res ad vſum.

g Eſt probatum. ſup in §. quod autem dicitur.

h Ipſe vero. ſcilicet Nicolaus.

i Secundum ipſos. ſcilicet detractores.

a Vſum facti.] qui de ſe eſt poſſibilis abſque iure, vt in cap ad conditorem, & ſupra in §. quod autem, dicitur.
b Statuit.] ſcilicet Nicolaus iij ſecundum eos.
c Duntaxat.] hoc verbum relatum ad precedentia inducit ſenſum, quod ſua ordinatio & declaratio, nō autē prędeceſſorum, ſit fratribus obſeruanda.

gaudeat poteſtate ſucceſſor, quanta gauiſus extitit anteceſſor: nec habeat imperium par in parem extra de ele. innotuit. & d. c. Exijt § cæterum ſatiſtum. ff ad Trebel. l ille a quo. § tempeſtiuum.
f Patet.] id eſt, apparet.

nec ordo, nec fratres ius vtendi habeant, ſed tantummodo ſimplicem vſum [a] facti: & inſuper ordinauit, decreuit, & ſtatuit [b] huiuſmodi conſtitutionem, ordinationem, & declarationem ſuam duntaxat [c] a fratribus ipſis præciſe & inuiolabiliter perpetuis temporibus obſeruandam: conſtat non ſolum quod contra declarationes prædeceſſorum prædictorum ordinauerit: [d] ſed [e] ipſum illas, [f] quantum ad ea quæ ſua declaratio continet, [g] etiam reuocaſſe. [h] Ipſe [i] quoque prædeceſſor noſter in ſua declaratione ſubiunxit, [k] ad ſedis Apoſtolicæ declarationem & ordinationem eorum, & circa ea quæ ipſe declarauerat, [l] pertinere, ſic dicens: ſi quid in prędictis [m] ambiguitatis emerſerit, hoc ad culmen ſedis Apoſtolicæ deducatur: [n] vt ex auctoritate Apoſtolica ſua [o] in hoc manifeſtetur intentio, cui ſolum conceſſum eſt in [p] his ſtatuta condere, & condita declarare: [q] cuius tamen contrarium aſſerunt huiuſmodi aſſertores. [r] Adhuc patet [s] quod [t] aſſerunt eſſe falſum: licet enim Innocentius tertius prædictus in generali concilio interdixiſſet [u] nouas religiones inſtitui: tamen ſucceſſores ipſius (non obſtante interdicto huiuſmodi) plures leguntur ordines confirmaſſe, qui [x] etiam (aliquibus exceptis) fuerunt poſtea per Gregorium nonum prædeceſſorem noſtrum diſſoluti certo modo in concilio generali. [y] Si igitur poſt interdictum generalis [z] concilii licuit ſummis Pontificibus [a] non confirmatos ordines confirmare, & [b] eorum ſucceſſoribus ſic confirmatos in totum diſſoluere, [c] non eſt mirum, ſi quod declarat circa regulas ordinum, [d] ſolus [e] ſummus Pontifex uel ordinat, liceat eius ſucceſſoribus declarare, ſeu alias immutare. [f] Patet autem quod neque Honorij confirmatio, neque Gregorii, neque Alexandri, ueque Nicolai prædictorum facta fuerit in concilio generali, cum per nullum ipſorum fuerit generale concilium celebratum, [g] licet Innocentius iiij. celebrauit concilium generale, tamen in illo [h] nec auctoritate alicuius concilij facta fuit [i] ipſius declaratio

d Ordinauerit.] ſ. quod fratres ius vtendi non habeant, ſed ſolū ſimplicem vſum facti.
e Sed ipſum.] ſ. Nicolaum.
f Illas.] ſ. declarationes prædeceſſorum.
g Continet.] ſ. ſuper abdicatione proprietatis & iure vtendi, & ſuper ſimplici vſu facti.
h Reuocaſſe.] volēdo ſuam conſtitutionem tantum fore per fratres obſeruādam vel reuocaſſe aliter, ſcilicet per ſuam conſtitutionem non aliis præcedentibus cōtrariam. extra de cogna ſpirit. c. 1. & de cōſtit. licet Romanus lib 6.
i Ipſe quoque prædeceſſor.] ſ. Nicolaus iiij.
K Subiunxit. dicto c. Exiit qui §. ult.
l Declarauerat. dicto c. Exiit
m In prædictis.] ſ. per ſe ordinatis.
n Deducatur ſimile 24. q 1. rogamus.
o Sua.] ſ. ſedis Apoſtolicæ.
p In his. quæ facta Chriſti & Apoſtolorum, & per conſequēs fidei concernunt.
q Declarare. ad ſolam ergo ſedem Apoſtolicam ſpectat ſuper fide, aliqua diſponere, vel etiam declarare, vt hic, & 24 q. 1. c. quotiens, & c. hæc eſt fides, & d. c. Exiit. §. non igitur cle § ſicut & cæteræ maiores cię ad eam referuntur. ead cauſa & q. c. a rogamus extra de app. vt debitus in fi.
s Aſſertores. in hoc enim quod dicant, ſtatuta prædeceſſorem per ſucceſſores mutari non poſſe, vel in dubium reuocari, ruboſe cōfundi deberent: cum Nicolaus iiij. in cuius conſtitutione principaliter ſe fundant, contrarium aſſerat: vnde ſuiſmet eodicib. conuincuntur. arg. 37. diſtin. c. ſi quid veri. potiſſime cum tanta

Statuta ꝑ deceſſorum ꝑ ſucceſſores mutari pōſſ.

t Quod aſſerunt.) ſ. definita per prędeceſſores mutari vel ī dubium reuocari nō poſſe per ſucceſſorē.
u Interdixiſſet. extra de relig. do. ne nimia.
x Qui etiam. ſ. ordines per ſucceſſores confirmati.
y In concilio gñali. extra de relig. do. c. religionum. lib. 6.
z General. concilii. ſ. Innocentii iiij.
a Summis Pontificibus. ſucceſſorib. Innocentii interdicētis.
b Et eorum.] ſ. confirmantium.
c Diſſoluere. vt d. c. religionum.
d Ordinum. ſ. Minorum. & idem ſi aliorum.
e Solus. quaſi dicat ſine concilio gñali, vt probant ſequentia & arg. C. de leg l. vlt. in fi.
f Immutare. Argumentatur a minori, ſi n. Papa immutat ſtatuta generalis concilii, de quibus minus videbatur quod poſſet, vt puta cū plena & magna maturitate diſpoſita; multa fortius poterit immutare uel declarare ſtatuta per ſolum pdeceſſorem ſine concilio edita. extra de ele. cum in cūctis, cum ibi not. Vel pōt dici quod hic ſumatur idem argumentum alio modo: ſi enim licuit ſucceſſorib. confirmatos ordines per anteceſſores in toto diſſoluere, quod eſt pluſ multo fortius licet eiſ illorum regulā declarare, quod eſt minus ff. de reg iur. l nō debet cui. extra e. tit. c. cui licet. lib. 6.
g Celebratum. & ſic quilibet ea eis cōfirmatione pdictā ſolus fec. t. & ſic ſucceſſori eorū licuit ſuper regula declarationem facere, licet per eos confirmata: cum etiam liceret ſi per eos fuiſſet in generali concilio confirmata, vt ſupra.
h In illo. ſcilicet generali concilio.
i Facta fuit. ſubaudi, ſed per eum ſolum.

Supra

a Supradicta.] De qua fit mentio ſup. in parte 2.
b Declarauit.) falſo igitur ſua confirmatio ſuper hoc allegatur, vt alias ſup. dixi.
c Generali concilio. Lugduni celebrato.
d Approbatos. extra de exceſ. præla. c. nimis inique, &c. nimis prauo,

tia? Videas quod dixi in c. cum inter nonnullos, in glo. ſed vnde ſequitur.
r Hoc enim. ſ. quod Chriſtus & Apoſtoli in his quæ habuerunt, ſimplicem vſum facti habuerunt.
v Contrarium reperiri. Sed vbi? Vide quod dixi in c. cum inter nonnullos, in gl. ſcripturæ ſacræ.

ſupradicta.[a] Nicolaus autem quartus nec celebrauit generale concilium, nec aliquid circa dictam regulam declarauit.[b] Gregorius autem nonus prædictus nec confirmauit, nec declarauit dictam regulam, ſed in generali [c] concilio, ubi caſſati fuerunt nonnulli Mendicantium ordines, dictorum fratrum Minorum & Prædicatorum ordines non caſſauit, ſed aſſeruit approbatos [d], ſic dicens [e], ad eos, quos euidens ex eis utilitas Eccleſię vniuerſali proueniens perhibet approbatos, præſentem non patimur conſtitutionem extendi.

¶ Pręterea [f] dicant nobis ubi [g] legunt aſſertiones [h] huiuſmodi, quod ad [i] fidem uel [k] mores pertineat, Chriſtum & Apoſtolos non habuiſſe in his quæ habuerunt, niſi ſimplicem vſum [l] facti? profecto directe hoc ad fidem non pertinet, cum de hoc [m] articulus non [n] ſit aliquis, nec ſub [o] quo valeat comprehendi, ut patet in [p] ſymbolis, in quibus articuli fidei continetur, nec etiam reducte ne† quaſi [q] hoc ſacra ſcriptura contineat, quo negato tota ſcriptura ſacra redditur dubia [r], & per conſequens, [s] articuli fidei, qui habent per ſcripturam ſacram probari, redduntur dubii & incerti, hoc [t] enim in ſcriptura ſacra non poterit, ſed contrarium [u] reperiri. De fratribus autem Minoribus prędictis [x] conſtat [y], quod de ipſorum paupertate & ſimplici uſu [z] facti, ſeu de dominio eorum, quę [a] ipſius offeruntur, quod ſummus Pontifex illud ſibi & Romanę Eccleſiæ reſeruauerit [b] uel potuerit reſeruare, nec quòd illud reſeruatum [c] ſucceſſori abijcere [d] non liceat, ſi hoc expedire [e] viderit, ſeu quod procuratores conſtitutos auctoritate ſummi Pontificis [f] pro negotiis ordinis prædicti ſucceſſor reuocare non ualeat, in prædictis ſymbolis, Euangelio [h], neque actibus Apoſtolorum & Epiſtolis mentio aliqua non [i] habetur. Vnde non

e Sic dicens. extra de reli. do. c. religionum diuerſitatem §. ſane, lib. 6.
f Præterea. decima pars.
g Vbi legunt. Si enim non legunt: quia nec legere poſſunt, vt ſequitur, oportet eos ſequi quod Eccleſia Romana cuſtodit, ne dum peregrinis ſermonibus ſtudent, caput inſtitutionis uideantur amittere, 11. diſtinct. cap. quis neſciat.
h Aſſertiones huiuſmodi. ſ. definita per clauem ſcientiæ in fide, & morib. per Romanos Pontifices, ſi poſſe per ſucceſſores reuocari, vt ſu. in parte 2.
i Ad fidem. i. fidei articulos.
k Vel omnes, ſ. reformandos, vel reformatos conſeruandos.
l Vſum facti. abſque omni iure utendi, ſecundum eos.
m Cum de hoc ſ. ſimplici uſu facti.
n Articulus non ſit aliquis. ſ. principalis.
o Sub quo. ſ. articulo.
p In ſymbolis.] ſymbolis [r] dicit in plurali: quia unum primo fuit factũ p Apoſtolos, Credo i Deũ, Aliud fuit factum in Nicæna ſynodo, Credo in unũ Deũ, Aliud p Athanaſiũ, Quicũq; uult. Et quare dicitur ſymbolũ, uide quod no. 15. d. canones.

* Vide omnino B. Th. p. 1, q. 36. ar. 2. ad 2. ar. & B. Antoninum p. 4. ti. 8. c. 4. §. 4.

x Prædictis. ſup. in hac decr.
y Conſtat. hic ſume literam, quæ ẽ ĩ. & conſtruc. mẽtio aliqua non hẽ in pdictis ſymbolis, Euangelio, actib Apoſtolorum, & Epiſtolis de ipſorum paupertate, &c.

† al. nec

z Vſu facti. quem ſolum abſq; omni iure utendi pdicti aſſerunt ſe habere.
a Quæ ipſis offeruntur.] p talem oblationem acquireretur ipſis fratrib dñiũ eorũ, quæ offeruntur, ſi ipſi proprietatis forent capaces, vt dixi in c. cũ inter nonnullos, in glo. ſcripturæ ſacræ.
b Reſeruauerit.) d. c. Exijt. § ad hæc cum fratres.
c Reſeruatum.] ſ. Romanæ Eccleſiæ ex diſpoſitione dicti c. p miniſterium ipſorũ fratrum, ſicut miniſterium filij patri acquiritur, p ſeruũ dño p monachum monaſterio, vt dicto §. ad hæc.

Monachus monaſterio acquirit.

d Abiicere.] i. abdicare ſeu repellere.
e Expedire uiderit. e ca, & quæ illa eſſe poſſit, colligitur ex d' c. Ad conditorem, § quamquã, & §. rurſus nedum.
f Summi Pontificis vt continuisti de Martino Papa iiij dicto §. rurſus.
g In prædictis ſymbolis. Credo in Deũ Credo in unum Deũ & Quicunque vult.

q Quaſi hoc. ſ. quod Chriſtus & Apoſtoli in his quæ habuerunt, non habuerunt niſi ſimplicem vſum facti.
r Dubia per negationem, vt hic, & arg ff. de col. bo. l. j. §. ſed cum protinus, quib. ad liberta proclamare non licet. l. 3. per illam. n. res dubia fieri dicitur, vt dictis iurib. & C. de acq. poſſ. l. nemo de ſi. inſt. l. plures, & hoc verum de negatione tali, quæ de ſe poteſt eſſe probabilis: per improbabilem. n. negationem, puta quæ fieret contra aduerſarium fundantem intentionem ſuam de iure communi, non dicitur effici res dubia, ſic not. extra de verb. ſig. e. patre.

Negatio facit rem dubiam.

s Per conſequens. ſed unde prouenit illa conſequentia? vt ſupra prox. dixi.
h Euangelio. ſ. aliquo.
i Non habetur. relinquitur ergo diſpoſitioni iuris arg. in l. ſeu cogni. c. t in ſi ff. quib. ex cau. ma. l. nec non §. q eis, ius autem eſt ut ſucceſſor ſtatuta per pdeceſſorẽ maxime ex cã, valeat reuocare, ut ſup. circa prin decr. in gl ſed quia froute, potiſſime cum prædeceſſori non licuerit in talibus ſucceſſoribus legem aliquam imponere pari poſt eum uel potius eadem ptãte fungẽtis. extra de ele innotuit, & d c. Exijt §. cœterum, cum & ſcriptum ſit ſniam Romanæ ſedis poſſe in melius commutari, 35. q. 9. c. ſniam, &c graue extra de reiud. olim in corpore auth. de nup §. 1. coll 4.

Snĩa Papæ melius mutari poteſt.

a Ex prædi.

poſſunt ex prædictis [a] cō cludere niſi falſo, quin contra ordinata per ſummos Pontifices circa talia [b] valeat ſucceſſor aliud ordinare [c]: quod [d] Nicolaus prefatus expreſſe in ſua declaratione inſeruit [e], vt ſuperius plenius continetur [f].

¶ Nos itaque [g] ne fabricatores mendaciorum [h] huiuſmodi ac etiam aſſertores [i], de tam peſtifera [k], erronea [l] & damnata [m] doctrina, confutatione [n] ac confuſione vtique omni digna gloriari [o] ualeant, & alios trahere in errorem, [p] cum auſu arreptando ac petulantia [q] improba auſi [r] defendere publice fuerint damnatam per conſtitutionem prædictam [s] hæreſim, ac etiam probare videlicet [t] quod Chriſtus, & eius Apoſtoli in iis quæ habuiſſe leguntur, tantum habuerint abſque iure aliquo ſimplicem vſum facti, ex quo (ſi uerum eſſet) ſequeretur [u] uſum Chriſti fuiſſe non iuſtum, quod profecto blaſphemiam continet, & catholicæ fidei inimicum [x], cum hoc de pertinaci [y] animoſitate ac erronea [z] non ſit dubium proceſſiſſe, omnes & ſingulos, qui uerbo ac ſcripto per ſe uel alium ſeu alios talia [a] publice præſumpſerūt, ipſos quoque qui eos docuerunt [b] in talibus, & ut præmiſſa facerent, in damnatam [c] incidiſſe hæreſim, ac ut hæreticos [d] euitandos [e] fore de fratrum [f] noſtrorum conſilio declaramus, [g] Si quis autem damnatas per conſtitutionem, Cum inter, prædictam, hæreſes [h] uel ipſarum alteram deinceps [i] ſcienter [k] uerbo [l] uel ſcripto defendere, uel approbare præſumpſerit, de fratrum eorundem conſilio decer-

a Ex prædictis. quę colliguntur ex. §. ad impugnandas.
b Circa talia. ſ. regulam fratrum Minorum concernentia.
c Aliud ordinare. Cum ēt poſſet eorum Minorum ordinem tollere, ut dixi in c. quorundam, in gl. proprie.
d Quod. ſ. vt ſucceſſor contra ſtatuta poſſit ordinare.
e Inſeruit. d. cto, c. Exiit, §. ult.
f Continetur. ſu. in §. ex præmiſſis, uer. ipſe quoque.
g Nos itaq; Vndecima pars.
h Mendaciorum huiuſmodi quæ recitantur ſu. in parte 2.
i Aſſertores. & per cōns ſuæ alæ occiſores, teſtante ſacra ſcriptura, homo qui mentitur, occidit animam.
K Peſtifera i. peſtem inducenti.
l Erronea. & ſic per conſequēs, vitanda, 12 d. c. nolite errare C. de caſtren. pecu. reddi tum, l. etat, lib. 12.
m Damnata doctrina. vt puta quem in errorem poteſtatis clauium impellent, & ſic per conſequens abominãda, ar. C. de hære l. damnato, ex trãde ſum tri. damnamus.

Gloriari in peccato eſt deteſtabile.

n Confutatione. id eſt refutatione ſeu abominatione.
o Gloriari ualeant. in hoc enim eſt deteſtabile, iuxta uerbum pſalmographi. Quid gloriaris in malitia. &c. & iuxta uerbum prophetæ Hieremiæ, Non glorietur diues, &c. Hiere. 2. nam & hoc graue crimen maxime in perſonis eccleſiaſticis reputatur, extra de excel. præla. quam ſit graue, cum per hoc ſuum delictum publicent, & per hoc grauius peccent, ff. ui bo. rapt. l. 2. § ſi ſe depoſita, & alias ſu. dixi in gloſſ. ex hoc magis.
p In errorem. Illud multum uitandum eſt, 28. q. 1. cap. ſæpe malorum, & de hoc dixi in c. dierum, circa principium.
q Petulantia. i. temeritate uel pertinacia, ſimile uerbum ff. de re mil. l. omne delictum, §. qui manus, C. ſi quis imperatori maledixerit, l. uni.
r Auſi defendere. per hoc deteriores exteterit forent cen ſendi, 24. q. vlt. qui aliorum, 11. q. 3. qui conſentit, no. extra de offi. dele. c. 1.
ſ Prædictam. ſ. cum inter nonnullos.
t Videlicet. ſpecificat hæreſim damnatam.
u Sequeretur. Vnde autem proueniat hæc conſequentia, vide quod no. in c. cum inter nonnullos, in gl. ſed unde.
x Inimicum.] hic dicas ut dixi in c. cum inter, ſuper verbo ſimili, inimicam.
y Pertinaci. potes ſuper hoc uidere quæ no. dicto, cap. cum inter, in uerbo, pertinaciter.
z Erronea. ſ. in fide.
a Talia publice præſumpſerunt. ſupple aſſere, ſi non habes in textu.
b Docuerunt. docentes ergo & facientes pœna eadem puniuntur, culpa n. ſimilis eſt prohibita diſcere & docere, C. de mathema. l. culpa.
c In damnatam. ſ. prædictam decretalem, cum inter.
d Vt hæreticos. ut pro tanquā expone.
e Euitandos. igitur uitandi ſunt hæretici: vt nec ſ domo vel terra foueātur, nec negotiatio cū eis exerceāt extra de hæret. c. ſicut & eis dicendum eſt, non nouimus uns, 93 d. diaconi.
f De fratrum. ſuper iſta clerica dic ut dixi in c. Execrabilis, §. in gl. collige hic, & ſequenti.
g Declaramus. non inducitur ergo hic iuris noui editio, ſed antiqui declarō, & ſuper hoc uide dic q 1 10 c. cum inter, in uerbo, declaramus, & in gl. vlt. eiuſdem capituli.
h Hæreſes. ſ. Chriſtum, eiuſq; Apoſtolos non habuiſſe aliqua in ſpāli, vel in cō muni, & quod in iis, quæ habuiſſe leguntur, ius non habuerunt.
i Deinceps. uideas hoc quod dixi in ca. cum inter, no. in uerbo ſimili, deinceps, vñ p hoc uerbum uidetur qđ ante hāc decret. pręmiſſa defendere vel aprobare non eſſet hæreticum: dicas tamen contrarium ex quo fuit publicata decr. cum inter, cum ex tunc alia tamquam hæretica ibidem ſint damnata, ut ibi dixi, & hoc uerbum, deinceps, habet effectum ſuum quo ad uitationem de talibus tamquam de uere hæreticis faciendam.
k Scienter. id eſt, certa ſcientia vel propoſito; ſecus autem cauſa diſpoſitionis ad maiorem ueritatis indaginem, arg. c. quia nonnunquam. §. nos uel ſecus ſi non ex certa ſcientia, ſed forte mente alienata talia facerent, tunc enim non imputaretur facienti, cum ſatis ipſa mentis alienatione puniatur, ar. ff. de of. præſi. l. diuus ad leg. Cor. de ſica l. in factum, cum multis ſimilibus, vel ſecus ſi talia defenderentur vel approbarentur ignoranter forte per talem qui aliqua in ſcriptis redacta ignoraret eſſe talia, argumen. ff. de leg. 2. l. Titia, §. Lucia, C. plus valere quod agitur, l. vlt. de dona. l. nec ignorans.
l Verbo vel ſcripto, Aequiparantur ergo iſta duo, verbo aliquid proferri uel ſcripto, ut alias 65. d. cap. 2. extra de ele. ubi maius § quoli, li. 6. Vnde facit argumentum, qꝫ ſicut eſt excommunicatus participans ſcienter excommunicato

municato cum eo loquendo, ſic ſibi litteram mittendo ita ſentit Gar. arg. extra de ſent. excomm. c. cōſtitutionem lib. 6.

a Inſano.] id eſt, non ſano, ſed potius veſano.

b Niſi ſunt.] id eſt conati ſunt.

denique, & arg. ff. de re milit. l. 3. § In bello.

nimus, vt tamquam hæreticus ob omnib. euidenter habeatur.

Adhuc quod conſtitutionem noſtram, Ad conditorem canonum. ſupradictam inſano [a] auſu impugnare niſi [b] ſunt (ſicut fertur) diſtrictus de eorumdem fratrum conſilio inhibemus [c], ne quiſquam contra [d] ſ- finita, ordinata ſeu facta per [d] ipſam verbo, vel ſcripto ſcienter [e] approbet aliquid [f], vel defendat.

Si quis vero contra præſumpſerit tamquam contumax [g] & rebellis [h] Romanæ Eccleſiæ ab omnibus habeatur.

Nulli [i] ergo, &c. Data Auinion. quarto idus Nouembris Pontificatus noſtri, anno nono.

c Inhibemus.] Vt alias ſæpe dixi poſt talem inhibitionem contra faciens peccaret mortaliter. 4. diſt. denique, & pœna dignum ſe redderet. extra de conſtitu. cognoſcentes, cum ſimi lib.

d Per ipſam] ſcilicet conſtitutionem Ad conditorem.

e Scienter approbet.] hic repete quæ ſupra dixi proxime in gloſſa. i. ex certa ſcientia.

f Aliquid.] ex hoc videtur, quòd in vno defendens vel approbans contra dictam conſtitutionem, pœnam contumacis & rebellis pati debeat.

g Contumax] in contemnendo ſtatuta Eccleſiæ, ut pote, vel inobedientiæ notam & transgreſſionis incurrens infamem ſe reddit. extra de elect. dudum 2. circa prin. de maio. & obed. illud 6. q. 1. infames, & peccatum mortale committit, cum ex hoc poſſit communicari. extra de maior. & obed. ſi quis, 11. q. 3. ſi autem nobis & c. ſeq & deponi etiam meretur ex tráſgreſſione ſtatuti præceptum vel prohibitionem continentis. 4. diſt.

h Rebellis.] ex tali rebellione inobtemperans non credens papam ſic conſtituere potuiſſe, ut ſtatuit, hæreticus iudicaret. 19. diſt. nulli fas. & ibi no. & per Gar. extra de elec. c. generali. libro 6. Sanctiones enim ſedis Apoſtolicę accipiēdę ſunt tanquam ipſius diuina uoce Petri firmatæ. 19. diſ. c. ſic omnis. licet in corpore canonum non ſint redactæ ead. diſt. ſi Romanorum. nam poteſtates ſæculi ſuas conſtitutiones eccleſiaſticis debent ſubiicere, non præferre. 10. diſt. cap. certū. 69. diſt. ea ſi Imperator. cum lex Chriſti ſacerdotali quoſcumque ſubiecerit poteſtati. 10. diſt. cap. ſuſcipitis quare cum per rebellionem menſura cæleſtis diſpenſationis exceditur, ibi dicitur in contumeliam diſponentis, dicto c. certum eſt in fi.

i Nulli ergo.] ſub hac clauſula, dic ut plene dixi. in c. Execrabilis.

[Zenzelinus ſe ſubmittit Eccleſiæ Romanæ.]

In notatis per me ſup. materia huius conſtitutionis & aliarum ſibi ſimilium, & in omnibus aliis, vbicunque me dictis vel ſcriptis, ſubmitto me correctioni ſanctæ Romanę Eccleſiæ, ſi qualitercunque me erraſſe contigerit in eiſdem.

Finis Extrauagantium Ioannis xxij. vna cum eleganti apparatu Domini Zenzelini de Caſſanis, vtriuſque iuris profeſſoris.

APO-

Digitized by Google

APOSTILAE AD EXTRAVAGANTES IOANNIS XXII.

Diuini ac humani iuriſconſulti & ſacri Palatii cauſarum Auditoris domini Ioannis Franciſci de Pauinis apoſtillæ ad ſupraſcriptas Extrauagantes, quas idem dominus cum gloſſis Gulielmi de monte Lauduno in ſubtractatu, quem De viſitatione intitulauit, inſeruit: hic vero eius induſtria cum gloſſis Zenzelini fuere deſcriptæ.

AD onus.] Electi ſede vacante, vbicunque moram traxerint, ſibi non præiudicant.

Secunda.

¶ Suſcepti.] Diuiſio fructuum inter habentes annalia, & beneficiatos, hanc allegat Ioan. And. in Mercu. nemo poteſt, ad fin. de reg. iur. lib. 6. eandem allegat gloſ. in cl. cum ei quem in ver. nota erit. de conceſ. præben. adde conſilium Calder. in tit. de ſenten. excomm. quod incipit, collector Papalis. Item conſilium eiuſdem 11. in tit. de priuileg. quod incipit, habet ordo ſanctæ Claræ. adde deciſionem in antiquis, quæ incipit. Vrbanus, hanc etiam decretalem allegat gl. in cle. a de deci. & deciſio Rotæ, in antiquis, 87. quę incipit, item nota, quod ubi alicui ſit gratia, &c & glo. in c. præſenti. de offi. ordi. lib. 6. in ſi ſuper ver. ſuperesſe, & ibi Ioan. And. in nouella, & idem in addi. ad Specu. in titu. de locatu, §. nunc tractemus & per hanc decret. Rota & curia Romana hodie interpretatur, & tenet, quòd gratia expectatiua ad ſummam 80 duca. extendat ſe ad beneficium veri valoris centum ducato. vbi beneficiũ nõ non eſt taxatum, & in gratia dicitur, ſecundum taxationem decimæ: alias attenditur verus valor iuxta ea quæ habentur per Ioan. And. in addi. Specu. in rubrica, de cõcel. præben. 8 col. & per Petrum de Ancha. in cle. 1. de concel. præb. in penult. charta, & Oldra. in conſilio 232. & deciſio in antiquis, quę incipit, item nota quod ubi alicui ſit gratia. Vendicat locum iſta decretalis in pręſtimonijs & præſtimonialibus portionibus: quia ſunt beneficia eccleſiaſtica & perpetua, vt concludit Old. in conſilio 93. quod incipit, in eccleſia Calaguritane & ibi pulchre declarat iſtam conſtitutionem, & de his præſtimonijs facit mentionem, tex. in c. fi. de concel. præb. lib. 6. confert ad materiam huius textus conſil. Petri de Anch. 329 quod incipit, circa iſtam perceptionem. & cõſilium 108 quod incipit, contra fratres. Item conſilium Ludo 498. An autem per iſtam conſtitutionem reuocetur ſtatutum eccleſiæ diſponens, & nouus canonicus nihil percipiet vſque ad quadriennium: vide Old. in conſi. 171. quod incipit, ſuppoſita conſuetudine iurata & an legatus poſſit mutare taxam procurationis factę cum clerico prouinciæ, & ſic obſeruare. Calder. quod ſtem conſilio 6 in tit. de offi. leg. & videnda eſt deciſio in antiq. 66. quę incipit, item nota quòd vbi beneficium eſt ſemel taxatum, alias eſt ſub ti. de præb. cum ſeq.

Litera tu ibi, [Sciuerint.] ſcire autem, autem dicuntur ex quo ipſorum vacatio in loco uel eccleſia publice nota, erat arg. in cle. cum ei quem in fi. de concel. pręb. & ibi, [Subhaſtatione,] id eſt, præconizatione, quę fit publice in loco publico, de qua not. Spec. in tit. de emp. & vend. § nunc dicendum, uer. hia quoque, & not. in l. ſic. tatio ſ. ti. de publ. & in l. 1. C. de fide inſtru. & iure haſta fiſcalis lib. 10.

In §. [Si vero-]ibi, [Abſoluatur.]quia iſte textus dat formam abſoluendi, ut ſcilicet prius præcedat ſatisfactio ſi non ſeruetur forma tradita, non valebit abſolutio per no. in c. prouide de elect. lib. 5. Nam non tribuit hic ordinario ſimpliciter poteſtatem, abſoluendi, ſed ſub certo modo & forma, Clauſula ſequens, qua tollit iura diſponentia in contrarium prę miſ. per quod non obſtat ca. venerabilibus, in contrarium allegatum, ut dicit hic Zenzelinus, hæc clauſula ad omnia ſupradicta extenditur. Ioan. Fan.

Tertia.

¶ Eccleſię Romanæ.] Contra officiales dominium aſſumentes in patrimonio Eccleſiæ Romanæ.

Quarta.

¶ Execrabilis.]Hęc eſt conſtitutio practicabilis eſt: & addit ad decre. de multa, de præben. in antiquis.

Quinta.

¶ Sedes Apoſtolica.] Diuiſio diœceſum poteſtatem non tollit executoribus & iudicibus. Hanc conſtitutionem allegat deciſio in antiquis. Io. de Imol. ſub. ti. de priuileg. quæ incipit, Suppoſito, &c. reperitur et in aliis deciſionibus antiquis ſuo titu. de ſepul. & vide Calde. conſil. 8 ſub. tit. de priuileg. quod incipit, Concilium eſt priuilegium, adde deciſionem in antiquis, quæ incipit Suppoſito de Antonianis. Et ad materiam huius dec. uide tu. per Archid. 13. q. 1. in prin. uide in c. ſignificauit, & c. Rodulphus, de reſcrip. & debet in ordine ſcripturę pręcedere conſtitutionem, Execrabilis, vt patet ex earum datis. Ad præſentis extrauagantis declarationem idem Pontifex fecit vnam aliam extrauagantem declaratoriam, quam reperies hic gloſſatam per Zenzelinum, quę incipit Ad Apoſtolatus noſtri. per quam declarat ſuæ intentionis non fuiſſe, quod per diuiſionem epiſcopatuum eccleſiarum, a quibus diuiſiones erant factæ capitulis, archidiaconis vel aliis perſonis velles aliquatenus derogare, niſi quatenus per diuiſionem hmõi litteris Apoſtolicis contineretur expreſſe: unde vniuerſis prælatis, & aliis quibuſcunque perſonis eccleſiaſticis & eccleſiarum diuiſarum, & in cathedrales erectarum, mandauit ne capitula, archidiaconus, & alios perſonatus, vel dignitates, officia ſeu beneficia in prędictis primariis eccleſia obtinentes quominus viſitationes exerceant, procurationes recipiant, ac alia bona & iura archidiaconalia obtineant in prædictis deciſis, diœceſibus, ſicut ante diuiſionem huiuſmodi obtinebant, niſi quantum in diuiſione huiuſmodi litteris Apoſtolicis caueatur expreſſe, impediant quoquomodo: quouſque per ſedem Apoſtolicam aliud fuerit ordinatum: alias committit: ut contrafacientibus animaduerſionem condignam, & c. Et hęc ſumpta eſt ex textu in authen. de admi. offic. in ſacris appel. circa fin. col. & in §. illud tamen ſancimus coll. 3. pro diuerſis adminiſtrationibus antiquo ſeruatis adminiſtrabunt officiales primæui ſicut prius. Adde ad materiam quod ſi epiſcopus Tholoſanus deputatus conſeruator alicuius, poſtea erecta eccleſia Tholoſana in metropolitanam poterit exercere iuriſdictionem conſeruatoriæ. ſecundum Old. in conſil. o 122. quod incipit, bonæ memoriæ. Et ſi erigatur prioratus in eccleſiam cathedralem an ſolſantur priuilegia, quãte erectionem habebat prioratus: vide

Digitized by Google

vide eundem Odr. in conſ. 214 quod incipit, domino epiſcopo. Adde eundem in conſilio quod incipit, ſi nihil bonæ memoriæ. Adde deci. in antiq; 293. q incipit, ſuper poſito ſpex priuilegio Antonianoru, in quo allegatur iſta conſiliō in glo. in verbo, ordinationē: ibi, [Dic contra ſi nō conſilium tenet Ioan. de Lignano, & Ioan. Fran. & Io. de Imola, & alij plures in ea cum in illis, hic allegato: ubi vide Domi. licet alias Calixtus in publicu conſilio declarauit gloſſam iſtam, nos autem tráſimus cum opinione contraria tamquā communi. Ioan. Fran.

Sexta.

¶ Ad Apoſtolatus] In beneficijs diuiſis habet quis ea iura, quæ habebat in integris.

Septima.

¶ Si fratrum,] Imperio. vacante nullus nomen vicarij imperatoris retineat, aſſumat, vel reſumat.

Octaua.

¶ Antiquæ. Notabilis valde eſt iſta inhibens ne coniugati aſſumant ordines ſacros quorum ſuſceptione nō poſſunt matrimonium etiam nondum conſumatū diſſoluere. Hanc allegat Ioan. And. in c. 1. de voto. lib. 6. in gl. ſuper verbo, ſacri ordinis.

Nona.

¶ Sancta Romana atque vniuerſalis. Contra Fraticellos. Adde extrauagantem eiuſdem, quę incipit, Glorioſam Eccleſiam, in qua ſingulariter contundit omnes errores iſtorum Fraticellorum.

Decima.

¶ Copioſus. Contra portatores infidelibus arma vetita, & alijs prohibita.

Vndecima.

¶ Quia in futurorum. Hæc extrauagans loquitur de duellis, & torneamentis: hanc allegat Henricus Boic. in c canonum ſtatuta ad fin. propter glo. Zanze. ſuper ver. torneamenta. Adde Ioan. And. in addi. Spec. in tit. de reſcrip. puta, § item ratione. ver. item quod obtentum eſt ab imperatore nondum coronato. & in c. 1. de cleri. peregrinis.

Duodecima.

¶ Prodiens quaſi ex adipe. Contra cudentes falſam monetam. Adde extrauagantem eiuſdem, quæ incipit ſpondent, quas non habent contra alchimiſtas & conſi. Oldrad. quod incipit, & conſilium Bal. in vſibi feu. in tit. quæ ſint regaliæ. Adde deci. in antiquis, quæ incipit, caſus eſt.

Decimatertia.

Ad noſtri Apoſtolatus. Circa bannitos Campaniæ Maritimæ.

Decimaquarta.

¶ Dierum creſcente. Contra homines Marchiæ, qui ſuos rectores & officiales occidebant. hanc allegant Henricus Boic. in c canonum ſtatuta, de conſti. propter gl. Zenzelini in ver. inundanis.

Decimaquinta.

¶ Cum ad ſacroſanctæ. Super taxis hanc extrauagantē allegat Io. And in c. ſtatutum, § notarium, de reſcrip. li. 6. in nouel. & in addi Spec. in fi. proœmij ad intellectum algoriſmi. Adde extrauagantem Martini, quę incipit In Apoſtolicæ dignitatis ſpecula, in qua ponuntur omnes taxæ officialium curię Romanæ. Similiter vide extrauagantem Benedicti xij. quæ incipit, ratio iuris exigit § cæterum, in qua taxam facit eorum, quæ poſſunt recipere notarii Rotæ, & Cardinalium, & auditorum cameræ, & Meraſtalli † Romanæ curiæ, & aliorum quorumcunque audientium cauſas in Romana curia auctoritate Apoſtolica Adde extrauagantem Benedicti 12. quæ incipit, decēs & neceſſarium, in § in ſalariis. Datum Auinioni 6. Calend. Nouembris, pontificatus ſui, anno 6. in qua taxauit ſalaria aduocatum, & procuratorum Romanæ curiæ, quæ omnia confirmauit Gregorius 9. in ſua extrauaganti, quæ incipit, in Apoſtolicæ quamuis a ſelicis, & Martinus 5. in dicta extrauaganti quæ incipit, in Apoſtolicæ, in alia, quæ incipit, Romani Pontificis prouidentia.

† Meraſtalli alias mareſcalli.

Decimaſexta.

Quorundam an fratres Minores indumenta vilia culta & ſtricta pro arbitrio ferre poſſint.

Decimaſeptima.

Quia nonnunquam. Suſpenditur excommunicatio quā incurrebant gloſſatores decretalem, Exiit qui ſeminat. de verb. ſig. lib 6.

Decimaoctauo.

Ad conditionem. Refutat Papa dominium rerum fratribus Minoribus obuenientium.

Decimanona.

Cum inter nonnullos Contra errorem Bohemorum qui dicebant Chriſtum & eius diſcipulos nihil habuiſſe proprium, &c.

Vigeſima.

Qui quorundam mentes. Contra detractores extrauagantium. Ad cond. torem, & cum inter nonnullos, hanc conſtitutionem allegat Io. And. in c. 1. de ſumma Trin. ſuper ver. clauę, ad declarationem poteſtatis clauium, & Bal. in auth. ingreſſi. C. de ſacroſan eccl. in 6. col. & idem Io. And. in c. cum ſatis, de offic. archid. ad declarandum quid importet cura animarum.

Finis Apoſtillarum Domini Franciſci de Pauinis, in quibus breuiuſculo ſermone effectum cuiuslibet Extrauagantis habes ſecundum ordinem quo ſituatæ ſunt, aliaque multa notatu digniſſima, quæ ſe cunctis luculenter offerunt.

Hiero-

Digitized by Google

Hieronymi Clarii Brixiani iuris vtriuſque doctoris Pronotarii, & Comitis Apoſtolici in Extrauagantes Decretales breue Præludium.

CVM Omnes Magiſtratus, præſertim Eccleſiaſtici decidendas cauſas & cæteri Iuriſperiti, quibus interpretandi conſulendique tribuitur facultas, reſponſa ſua, iuxta conſtitutiones Romanorum Pontificum, non ſolũ quæ in corpore iuris clauſæ reperiuntur, verum etiam ſecundum Extrauagantium diſpoſitionem ſint prolaturi, ſi modo ipſi Extrauagantibus adſint, quę epiſtola Innocentij tertij ad Helien. epiſcopum depoſcit: ipſarum lectionem non negligendam cenſeo: Quippe ſentẽtia lata contra extrauagantem publicatam & indubitatam, eſt ipſo iure nulla: ante publicationem vero ſecus vt not. in proœmio Clementinarum in verbo, decætero, & in Clementi. nolentes, de hæreticis. Sed ſi eſt publicata & indubitata, eſt ipſo iure nulla, tamquã lata contra legem ſcriptam, not. Bald. in l. 2. C. quando prouocare non eſt neceſſe. & Butriga. in capitu. 1. & in capitu. cum inter, de re iudica & probatur in l. v. §. item cum contra ſacras. ff quę ſentent. ſine appellat. reſcindan. Exemplum in Extrauaganti, Execrabilis ſecũdum Abbatem in capitu. Paſtoralis. de fide inſtrumento. Item de extrauaganti, Ad regimẽ. quam allegat deciſio in nouis 349. incipit, Itẽ ſi mandatur. Secus autem ſi de ea dubitatur, per capitu. paſtoralis, de fide inſtrumento. & l. cum prolatis. ff. de re iudica. ſecundum vnã lecturam. Ideo ſuper ea Papa eſt conſulendus, & ſi repeitur in archiuo publico, dicitur indubitata, per authenti. ad hæc. C. de fide inſtrumento & l. Celſus. ff. de probationibus ſecundum vnam lecturam. Fecit capitu. Ad audientiam, de præſcriptio. & idem prę́ſumitur quando reperitur inter Extrauagantes 20. q. 6. capitu. quoniam progenitorum, maxime ſi reperitur gloſſata per doctorem famoſum, ſicut Zenz[…]inum, Laurentium, Ioãnem Monachum, Guilielmum de Monte Lauduno, & alios: & per not. in dicto cap. paſtoralis probatur l. 1. in fine. C. de nouo Cod. componendo, & quod not. in l. 3. C. de legibus, vel ſi fuit diu obſeruata, vt not. Bartol. in l. fina. ſuper Extrauagant. qui ſint rebelles, de quibus plenius per Barto. in l. cum prolatis, præallegat. & Butrigar. Abbat. & Modernos in dicto capitu. paſtoralis, vbi ſecundam Boat. poteſt de ea dubitari ad inſtar eius, quod notatur in capit. nemo. de electio. in ſexto, de quibus etiã per Ludouic. in conſilio 250. quod incipit. In Chriſti nomine, In propoſito caſu. Vbi etiam ſubdit, quòd ſi fuiſſet temporalis per declarationem ſucceſſoris efficitur perpetua: quia declaratio Papæ etiam ad petitionem ſingularis perſonæ facta ad legem vel ad ordinationem aliquam præcedentem, legem generalem conſtituit ad omnes per l. fina. C. de legibus, & notatur in capit. in cauſis, de re iudica. Item eſt neceſſe, quod conſtet de datis, ſecundum Barto. in dicta data, qui ſint rebelles. Præmiſſa intelligo de extrangantibus emanatis poſt compilationem libri Sexti, ſecundum Ioann. Andr. in proœmio libri Sexti, ad finem, & capitu. fina. de hæreti. eodem libro. Etſi contradicant iuri ſcripro, dic vt plene per Ioann. Andr. Ioann. de Ligna. & Dominicum in capitu. primo, in prin. de conſtitutionibus. lib. 6. & per Archidiaconum poſt Hug. 19. diſt. cap. ſi Romanorum, & in ſumma Adde Bal. in lege, leges ſacratiſſimę. C. de legibns, & notatur in capi. ſi in laicis. 30. diſt. Nec eſt de ſubſtantia, vt redigatur in ſcriptis, de quo plene per Io. Andr. in regula, nemo poteſt, de reg. iu. in Mercurialibus, lib. 6. & in deciſionibus Rom. 238. per glo. in l. prima, C. de legibus probatur in cap. de renunciatiobus, libro 6. per Abbatem in capit. primo, de poſtulat. prælat. qui dicit, quod de hoc videtur communis opinio. Debent autem Extrauagantes, quãdo de eis dubitatur, per allegantem in forma auth. produci ſub plumbo, ſi extra curiam ſunt producẽdę, vel ſub ſigneto Vicecancellarii, ſi in curia ſunt producendæ. Et hoc de illis qui ſunt de ſcriptæ in lib. Cancellariæ. Illæ aũt quę ſunt deſcriptæ in Camera Apoſtolica, ſumentur cum ſigneto Camerarii in curia vel ſub plũbo extra curiã. Et ita ſeruatur in curia Rom. De his aũt plenius tractat ſupremus doctor D. Franc. de Pauinis in prin. Extrau. Io. xxij.

Sñia contra extrauagantem lata, an valeat.

Extrauagãs quãdo dicitur indubitata.

Scriptura ñ eſt de ſubſtãtia extrauagãtis.

Extrauagãtes qualiter ſunt producendæ.

Extra-

EXTRAVAGANTES DECRETALES QVAE à Diuerſis Romanis Pontificib. poſt Sextũ, emanauerunt: Quarum aliquæ Gloſſis Ioannis Monachi Picardi Cardinalis, & aliquæ Commentariis Gulielmi de Monte Lauduno, & Ioannis Franciſci de Pauinis illuſtrantur.

LIBER PRIMVS.

De conſuetudine.

Ioannes xxij.

¶ *Conſuetudo impediẽs ne legati ſedis Apoſtolicę recipiantur, non valet: & illa non obſtante legati ipſi ſunt ab omnibus recipiendi, & eos impedientes ipſo facto excommunicationem incurrunt, & eorum terræ eccleſiaſtico ſubijciuntur interdicto.*

CAP. VNICVM.

Legati ſedis Apoſtolicę quid facere debent.

SVper gentes & regna Romanus Pontifex à Dño conſtitutus cũ perſonaliter ſingulas regiones circuire non poſſit nec circa gregem ſibi creditũ curã paſtoralis ſolicitudinis exercere: neceſſe habet interdũ ex debito impoſitæ ſeruitutis, ſuos ad diuerſas mundi partes (prout neceſſitates emerſerint) deſtinare legatos, qui vices ipſius ſupplẽdo errata corrigãt, aſpera in plana conuertant, & cõmiſſis ſibi populis ſalutis incrementa miniſtrẽt. Verũtamen aliq̃ huiuſmodi officiũ & poteſtatẽ ipſius Romani Põtificis, quã non ab hoĩe, ſed a Deo recepit, ſub ſuo arbitrio redigere moliẽtes, legatos ipſos niſi ab eis petiti fuerint, vel de beneplacito eorũ tranſmiſſi, ſibi terras ſubiectas (dicentes hoc eis de conſuetudine competere) ingredi non permittunt. ¶ Nos huiuſmodi conſuetudinem non tam irrationabilem, quam nõnũquam animarum ſaluti contrariam, detrahentemque Apoſtolicæ poteſtati auctoritate Apoſtolica penitus reprobantes, legatos ipſos ab oĩb. cuiuſcumq; prę eminentię, cõditionis aut ſtatus fuerint, debere admitti decreuimus: nec eos ꝑtextu cuiuſuis conſuetudinis impediri poſſe a quoquã Chriſtiano nomine gloriãte, quominus regna, ꝓuincias & terras quaslibet, ad quæ ipſos deſtinari contigerit, ingrediantur libere, ac cõmiſſæ ſibi legationis officiũ exerceant in eiſdẽ.

Cõſuetudo animarũ ſaluti contraria eſt reprobanda.

a Cathedralem.) aliqui habent ſic. Ad cathedralẽ, aut, quãuis ſæcularem nõ cathedralem eccleſiã. quod an bonum ſit, relinquo peritiæ legentium.

a Poſtu-

¶ Qui vero decętero ſuꝑ prædictis dictos legatos, aut etiã nuntios, quos ad quaſcunq; partes pro cauſis q̃buslibet ſedes ipſa trãſmiſerit, prẹſumpſerint impedire, ipſo facto ſententiã excommunicationis incurrant. Regna terræ, & loca quælibet ſubiecta eiſdem, iamdiu ſint eo ipſo eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, quamdiu in huiuſmodi contumacia duxerint perſiſtendum. Non obſtant bis quibuslibet indulgentiis aut priuilegiis Imperatoribus ac Regibus, ſeu quibuſcunque modis tenoribus & formis a ſede ipſa conceſſis, quæ contra præmiſſa nulli volumus ſuffragari.

De poſtulatione prælatorum.

Ioannes xxij.

¶ *Minores xxvij. annis ſæculares & Mendicantes religioſi ad certas eccleſias prohibentur poſtulari: & puniuntur tam poſtulantes quam poſtulati contrafacientes.*

CAP. VNICVM.

DIſpẽdijs & periculis variis q̃ ex ſubſcriptis poſtulationib. poſſent eccleſiis euenire, & vacationum diuturnitatibus, q̃ conſueuerunt nonnunquam expoſtulationib irrationabilibus prouenire, ac diſpendiis quæ inde frequenter eccleſiæ incurrũt, ad futuram rei memoriam obſiſtere cupientes: illum qui viceſimum ſeptimum non attigeri annũ, ad cathedralẽ, nec nõ profeſſorẽ cuiuſuis Mẽdicantiũ ordinis ad inferiores cathedralib. eccleſias,

ſias, ad monaſteria extra ſuos ordines poſtulari edicto ppetuo prohibemus.

¶ Quòd ſi ſecus poſtulatum fuerit & attentatum irritum ac nullius pęnitus ſit momenti. Et qui ſcienter proceſſerint ad eandem, ea vice poſtulandi ac eligẽdi poteſtate priuatos, ac beneficiis, quæ in ipſa obtinebunt eccleſia, ad quam poſtulationem huiuſmodi fecerint, per trienniũ nouerint ſe ſuſpenſos.

¶ Poſtulatos [a] vero, qui poſtulationis de ſe factæ negotium fuerint per ſe, vel per alium in Romana curia proſecuti, illud ibi proponi in publico vel priuato conſiſtorio facientes, etiam ſe duntaxat diſpoſitioni ſedis Apoſtolicæ committendo, ſi ſe annum xxij. non attigiſſe ſciuerint, vt pręfertur, vſque ad xxxv. annum. Cæteros vero ſeculares & religioſos extra ſuorum adminiſtrationes ordinum perpetuo ineligibiles ac impoſtulabiles eſſe decernimus: ac prorſus inhabiles ad quaſcumque dignitates eccleſiaſticas & beneficia quælibet obtinenda.

De electione.

¶ Bonifacius octauus.

¶ *Multis probat argumentis promotos in curia non debere ad propria redire ſine litteris ſuæ promotionis. Qui ſi ſecus fecerint, pro prælatis non ſunt habendi, pœnaſque incurrunt hic expreſſas. Et de iſta Extrauaganti facit mentionem Panormitanus in capitu. qualiter. de electio. dicens, quod nullus antequam habeat litteras Apoſtolicas ſuper ſua promotione, debet adminiſtrare, nec debet recipi ab eccleſia tamquam prælatus: alias recipientes & receptus incurrunt pęnam, de qua hic.*

CAP. I.

Iniunctæ nobis debitũ ſeruitis expoſcit, vt qui reformandos in clero mores & actus (prout nobis ex alto permittitur) ſolertius intẽdimus, ibi præcipuæ reformationis accommodę remedium apponamus, vbi maius reſpicimus periculum imminere. [b]

¶ Sane quam periculoſum exiſtat, ꝙ aliquis in officio, dignitate vel gradu fore ſe aſſerat, & pro tali etiam habeatur, niſi prius ipſe quod aſſerit legitimis oſtenderit documẽtis tam ex ciuilibus quam ex canonicis inſtitutis colligitur euidenter. Aſſerenti namque cum mandatis principis ſe veniſſe, credendum non eſt, niſi hoc ſcriptis probauerit: [c] Nec ſimiliter creditur ſe aſſerenti legatum. Nũquã. n. Apoſtolicę ſedis moris fuit abſq; ſignatis apicibus vndecumque legationem ſuſcipere. [d] Sed nec dicenti ſe delegatum, ſed eiuſdem creditur vel intenditur, niſi de mandato Apoſtolico fide doceat [e] oculata. Similiter clerici ad alienam diœceſim ſine ſuorum ordinariorum litteris venientes, nec in ſuis recipiantur ordinibus, nec ad ſuperiores aſcendant. [f] Clerici quoque monachi, qui de ſuis ciuitatibus ad alienam vrbem proficiſcuntur (niſi muniti veniant ſnorum litteris prælatorum) non ſunt clerici vel monachi reputandi. [g] Si quis pręterea in clerum electum ſe dicat, ſi ſacerdotem ſeſe nominet, hoc ſcrutandum eſt: quia non ſine periculo eſt in talibus communicatio indiſcuſſa. [h] Quòd autem in alijs qui ſe epiſcopos vel ſuperiores prælatos, aut etiam abbates, priores, ſeu alios monaſteriorum rectores quocumque nomine cenſeantur, [i] appellantur, ſit diſcuſſio celebris & diligẽs facienda, luculenter apparet: & ſi ſcandala & pericula grauia (quæ ipſorum parere poſſet communicatio indiſcuſſa) diligentius

a Atten-

---

a Poſtulatos vero. hæc clauſula breuior eſt in aliquib. libris. in quibus ſic habet. Poſtulatos vero qui poſtulationem huiuſmodi de ſe factam proſecuti fuerint, et ſe & cętera.

Iniunctæ. Hæc decret. habet ſex dicta. Primo pręmiſſo proœmio ad dicenda, factum intentum in genere ponit. Secundo ver. [Aſſerẽti] ad factum poſitũ p multa media arguit. Tertio. ver. [Quod autem.] dicta argumenta applicando ad caſum ſpecialiter intentum deſcendit. Quarto verſi.] Pręſent.] ſuper dicto caſu ſtatuit: & inhibitiones conſequenter adiicit. Quinto ver [Quod ſi forſan.] facientes cõtra huiuſmodi ſtatutum punit. Sexto verſi. [Similiter.] dictum ſtatutum ad caſum alium extendit. Ioan. Monachus.

b Imminere extra 6 lib de elect. & ele. pot cap. ubi periculũ. Io Monachus.

c Probauerit. C. de mand. prin. l. vna.

d Suſcipere. 98. diſ. nobiliſſimus. Io. Monachus.

e Doceat. extra de offi deleg. ca cum in iu. c.

f Aſcendant. extra de cleri. peregr. c 1 & 2. & 98. d per totum.

g Reputandi. C. de epiſ. & cle ſi qua per calumnia. §. præterea. 71. diſtin. hortamur.

h Indiſcuſſa. 42 d. quieſcamus. Io. Monachus.

i Cenſeantur] vt cum dr̃ Prior, vel ꝑpoſitus talis monaſterii ꝑ Priorẽ ſeu ꝑpoſitũ ſolũ gubernari. hac n. adiectio fit per ſtylũ cãcellariæ, quã ſcribit priori vel ꝑpoſito alicuius monaſterii: alias ſi ſimpliciter ſine dicta adiectione non ſcriberetur prædictis vt iudicibus. Io. Mona-

attendantur a. Hinc nos euidens euocat ratio, vt cum præmiſſis aliis caſib. qui minoris exiſtunt periculi, ſit ex conſtitutionibus editis iam prouiſum húc vltimum, qui pericula grauiora minatur, nequaquã ſine prouiſionis opportunæ remedio relinquimus.

¶ Præſenti itaque perpetuo valitura conſtitutione ſancimus, ut epiſcopi & alii prælati ſuperiores, nec non abbates, priores, & cæteri monaſteriorum regimina exercentes, quocunque nomine cenſeantur b, qui apud dictam ſedem promouentur c, aut confirmationis d, conſecrationis e, vel benedictionis f munus recipiũt, ad commiſſas g ſibi eccleſias & monaſteria abſque dictæ ſedis litteris h huiuſmodi eorum promotionem, confirmationem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus accedere, vel bonorum eccleſiaſticorũ adminiſtrationem accipere non i præſumant: nullique eos abſque dictarum litterarum oſtenſione recipiant k, aut eis pareant vel intendant.

¶ Quod ſi l forſan contra præſumptum fuerit: quod per epiſcopos, prælatos, abbates, priores, & alios monaſteriorum regimina exercentes prædictos medio tempore actum fuerit, irritum habeatur: nec quicquam interim iidem epiſcopi vel prælati, abbates, priores, vel regimina exercentes, de eccleſiarũ vel monaſteriorum prouentibus percipiant eorũdem.

¶ Capitula m vero conuentus n eccleſiarum & monaſteriorum ipſorum & alij quicumque ipſos abſque huiuſmodi dictæ ſedis litteris recipientes vel obedientes eiſdem, tandiu ſint à beneficiorum ſuorum perceptione ſuſpenſi o, donec ſuper hoc eiuſdem ſedis gratiam meruerint obtinere p. ¶ Similiter quo

a Attendantur. 11.q.3. nolite. Io. Mona.
b Cenſeantur. a. q. 1. legum. Io. Mona.
c Promouentur. ex prouiſione Papæ vel ex officio ſuperioris, extra 6. lib. de elect. ſi poſtquam. in fi.
d Confirmationis. via iuſtitiæ. Io. Mona.

Prælator. alii qui conſecrãtur, alii benedicuntur.

e Conſecrationis. vt electi in epiſcopos & ſuperiores prælatus. Io. Mona.
f Benedictionis. vt abbates, priores & prepoſiti prædicti.
g Ad cõmiſſas. ſtatutum præmiſit, nunc inhibitionem duo capita continentem ſubiungit.

Probatio quãdoq; de neceſſitate per ſcripturã fieri debet.

h Litteris. Nota probationem in ſcriptis. ſimiles caſus notantur extra lib. 6. de cenſi. Romana § poſtquam.
i Non præſumant. ſed qualiter adminiſtratio acquiſita per ſolã confirmationem auffertur ext. de elec. trãſmiſſam & no 62. diſt quanto. Sol. ſi eſt conſuetum quod primo inſtalletur abbas ante quã adminiſtret: hoc poteſt fieri, ut ius adminiſtrãdi differatur conſuetudine. extra de offi. archi. ad hoc §. in quadam &c. vt noſtrũ ſic poteſt fieri iure inhibente, ut hic. Sed numquid quod hic dicitur, habet locum in inferioribus Papæ confirmãtibus? uidetur quod ſic extra de re iud. in cauſis. Dic cõtra, quia cum hæc cõſtitutio ſit pœnalis & cõtra ius cõmune, eãdem non extendam, ſicut nec iura ſpecialia contra regulam ad conſequentiã ſunt trahenda extra 6. lib. de reg. iur. quæ a iure. Ioan. Mona. Sed pone conſecratus vel benedictus litteras papales habere non potuit propter Papæ obitum: nunquid tenebitur multo tempore in curia remanere? Credo quod non: quia hic Papa damnat præſumptionem temerariam recedere volentis abſque litteris, propter quod iſtum, & recipientes eundem, vt infra ſequitur, punit. Sed neceſſitatem non excludit, & ubi non eſt culpa, nec pœna debet infligi. extra lib. ſexto, de regu. iur. ſine culpa. Vnde temeraria præſumptio hic reprobata ad caſum alium non debet extendi: nec nec prohibitio generalis excludit caſum alias licitum. extra de verborum ſignificatione. c. ſuper quibuſdam Item ſtatuta & priuilegia cum trahuntur ad iniqua, ſunt reuocanda extra 6. de lib. de ſentent. excommu. capitu. ult. in princ 60 diſtin §. uerum. § de vulg. & pupil. ſubſt. ex facto. § prim, & a. extra de decl. ſuggeſtum.

Conſtitutio pœnalis non eſt extendẽda.

Pœna nõ dẽt infligi ſine culpa.

k Recipiant.] ſed nunquid oportebit me prælatũ ſemper oſtendere litteras? Dic, hic loquitur in principio dũ accedit prælatus ad prælaturam, non quando diu in poſſeſſione ſterit, no. ſimile extra 6. lib. de ſenten. ex comm. ſi iudex.
l Quod ſi. ſicut præmiſit duplicem inhibitionem videlicet quod ad prælatos & ſubditos, ſic hic quo ad eoſdem contra inhibitionem uenientes pœnã annectit, primo duplicem contra prælatos, ſecundo uero capitulo contra ſubditos.
m Capitula, ſcilicet cathedralium vel ſecularium.
n Conuentus. ſcilicet regularis. Io. Monachus.
o Suſpenſi. video pœnam iuſtum locũ habere in ſecularibus. qui habent beneficia diſtincta, Quid in regularibus, nunquid fame morientur, cum non habeãt aliud beneficium diſtinctum, niſi neceſſaria uitæ? Dicunt quidam, ſibi imputent quod ſua culpa inciderunt in hanc pœnam extra de æta. & qua l. or. c. 1 & ff. de poſſ. l. bona fide. & quæſiãt uictũ manib. 91. d clericus uictũ. Vidi ĩ facto Sagieñ. eccleſiæ, quæ regularis exiſtit cũ quidã canonicus illius eccleſiæ electus ibidẽ eundẽ defectũ ſcientiæ obiecisſet. & defeciſſet nec potuiſſet pœna iſta puniri, quę habetur extra 6. lib. de elect. ſtatuimus §. ſi vero &c. ſi forte. Papa decreuit [cu non poſſet ſibi denegari uictus] ut eſſet in eccleſia ſua ultimus in choro, capitu. & refectorio, nũquam ad dignitatem in eccleſia ſua promouendus, ſic dico hic arctum victum dandum donec iſti gratiam ſedis Apoſtolicæ, ut ſequitur, meruerint obtinere, ut C. de ned. cog. ſi quando. verb nam ſi tales. ubi ex iſtent in poſſeſſione ſeruitutis, quia adminiſtrare non poteſt, ſumptus litis & alimoniæ miniſtrantur, quantum moderato iudicis arbitrio fuerit æſtimatum. Sic damnato in metallum, & etiam ſeruo pœnę alimenta relinquuntur, licet alia ſubtrahantur. ff. de alim. leg. l. ſi cui & l. ſeruos ff. de iis quæ pro non ſcrip. hab. l. 3. Et alias mutatur pœna, cum ordinata per ius locum habere non poſſunt ff de muil omn. iud. l. ſi quis id quod. §. in ſeruos, 14. q 6. ſi res. ff. de ius voc. l. ſi. Sed quis adminiſtrabit bona interim? Dico quod ſuperior dabit adminiſtratorem. extra 6. lib. de ſup. neg. prçl. eccleſiæ. de appel. peruenit. uel dabitur curator bonis, ſicut illis qui adminiſtrare non poſſint ff. de cura. bo. dan. per totum. C. de aſſer. tol l. 1. §. ſuper peculio. Ioan. Monac.
p Obtinere.] ex quo Papa ſibi reſeruauit hunc caſum, inferiores de eo ſe intromittere nequeunt extra 6. lib.

que epiſcopi, prælati, abbates, priores, & alii monaſteriorum regimina exercentes & prædicti ſoli to fidelitatis & obedientiæ iuramento a non præſtito b. Illi etiam pontifices quos apud prædictam ſedem pallium continget recipere, abſque litteris traditionis ipſius pallii nequaquam ab eadem diſcedant: diſcedentes vero (quouſque huiuſmodi iuramentum præſtiterint, & litteras obtinuerint) nihil de ipſarũ eccleſiarum & monaſteriorum prouẽtibus percipiant: & quicquid interim per eos (ut de aliis prædicitur) actũ fuerit, viribus non ſubſiſtat c.

Benedictus xj.

¶ *Si religioſus electus non petierit ipſe vel eius electores licentiam conſentiendi ultra tempus moderandũ pro præſentia vel abſentia ſuperioris, eſt eo ipſo priuatus iure ſibi ex electione quæſito, & poſſunt electores aliũ eligere. h. d. addit ad c. quàm ſit. de elec. in 6.*

CAP. II.

SI religioſus qui abſq; ſui ſuperioris licentia electione de ſe factæ conſentire non poteſt, illam poſt electionem ſibi præſentatam, vel eius electores intra tempus pro eiuſdem ſuperioris præſentia vel abſentia moderandũ nequaquam obtineat, dat generale concilium d Lugdunenſe electoribus ex- tunc ad electionem aliã procedendi liberam facultatem. Verũ quia frequenter dubitatum eſt, an etiã ſit eo ipſo iure (ſi quod ei competebat ex huiuſmodi electione) priuatus. Statuimus, illo eum hoc ipſo fore priuatum e.

Idem.

¶ *Quatuor patriarchalib. eccleſiis vacantibus, ſtatuitur illis non poſſe prouideri Romano Pontifice inconſulto: quod ſi ſecus factum fuerit, irritum decernitur.*

CAP. III.

SAncta † Romana Eccleſia, quæ diſponẽte Dño ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet principatum a Deo, vtpote mater vniuerſorum Chriſti fideliũ & magiſtra f quatuor patriarchales ſedes inſtituit, inter quas poſt ipſam Romanam Eccleſiam, Conſtantinopolitanam primã, Alexandrinã ſecundum, Antiochenam tertium, & Hieroſolymitanam quartum locum voluit obtinere, ipſaque multis prærogatiuis & honorib. ac priuilegiis decorauit g: de quarum prouiſionibus cũ eas vacare contingit, tanto eſt acuratius cogitandum & attentius prouidendum, quãto maiori eminent altitudine dignitatis, & periculoſe h erraretur in prouiſionibus, earundem.

¶ Super hoc igitur cum fratribus noſtris habita deliberatione matura, inter alia noſtræ conſiderationi occurrit, q omnes (pro h dolor) prædictarum ſediũ patriarchalium ciuitates aut ſunt deſtructæ, aut occupatæ ab infidelib. uel a ſchiſmaticis detinentur, ipſarũ capitulis ſeu conuentib. & canonicis diſperſis vndiq; extra ciuitates ipſas, per alias regiones ſeu loca à ciuitatib. ipſis remota. Ex quo contingit (ſicut experiẽtia nuper nos docuit) quod vacante Conſtantinopolitana eccleſia per mortem bonę memoriæ Petri Patriarchæ, ſolum per vnum duntaxat eius canonicum fuit de nouo paſtore electio

ele-

† Vide notata p doctores in c. ti. qua. ext. de priuileg.

de ſen exco cũ medicinalis, in fi. extra de preb. inter cætera, alias poſſent. extra de ſen excomm.

a Iuramento. de quo habetur extra de iureiurando, ego N.

b Non præſtito. ca pe ſ. nequaquam ab eadem diſcedant.

c Non ſubſiſtat. nũ q d pęnæ in primo ca ſub poſitæ cõtra recipiẽtes & obediẽtes p latis, hẽbũt hic locũ? vr quod ſic pp verbum quod præcedit, ſ. vt de aliis. Dic contra, & hoc caſu puniuntur prælati, ut in primo. Nec verbũ, de aliis, refert ad ſubditos, ſed platos. Nec mirũ ſi pęna hoc caſu recũdo non repetatur: quia plus delinquit recipiendo cõtra primum, quam ſecũdũ, nec pęnã nõ expreſſã extendam. de pęn. di. 1. pęnæ.

ADDITIO Ad intellectu huius tect. & c. nuiul de elect adde conſiliũ Oldradi, numero 51. qđ incipit, Poſito ſine pręiudicio, ubi concludit, quod dñs Brochar. qui eſt immediate ſedi Apoſtolicę ſubiectus, diſtãs a Romana curia vltra 30. dietas ad magnã inſtantiã ſui capituli, & pp eccleſię neceſſitate vrgẽtẽ nõdũ obtenta confirmatione a ſede Apoſtolica adminiſtrãs, & bonorũ eccleſiæ adminiſtrationi ſe immiſcẽs, nõ incurrit dictas pęnas. Ioan. Fan.

SI religioſus. Hoc decimum eſt, nota tũ ex. 6. li de ele. q ſit. Et primo hæc conſtitutio narrat Lugdũ. concil. ſecũdo ver. (Verũ.) ſuper eo quod poſſet in eo dubitari, dat ſtatutum.

d Concilium Lugdunẽ. vt dicto c. quam ſit.

e Priuatum nam ex quo dictum conciliũ dabat electorib. liberã eligẽdi poteſtatẽ. eo ipſo ius adimebat electo ar. ff. de leg. 1. l. plane. 1. in ſo. ff. de admẽ leg. & ſi traſite ram. ff. de his quib. vt in d. eum quidã propter quæ iſta conſtitutio videtur ſuperflua.

SAncta.] Primo proœmiũ ad dicenda præm tit. Secũ. ſa ver. (Sup hoc.) cãm impulſiuã ſuæ conſtitutionis ſubiicit. Tertio ver. (Ideoq;.) ſup pmiſſis ſtatuit. Quarto ver. (Nos. n.) ſtatuunt hmõi p decretũ, & nõ obſtan. munit.

f Magiſtra. extra li. 6. in proœmio. i. reſpõſo.

g Decorauit extra. de priuileg antiqua.

h Periculoſe erraretur. sext. 6. lib. de ele. vbi periculum. 1. reſponſo.

a Ex debito a Bonifacii octaui. I ca præſenti. de præb. in 6.
b Clementis. c. 2. de præb. in 6.
c Tenoribus. Aliàs tenoribus, & alias temporibus.

celebrata, aliis canonicis ſuis agentibus in remotis: dictus tamen electus iuri, ſi quod ſibi ex electione huiuſmodi competebat, in noſtris manibus ſponte ac libere reſignauit.

Ideoque de eorundem fratrum cõſilio, & Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, vt quãdiu ciuitates ipſæ ſchiſmaticorum, aut infidelium ſubſunt, aut ſuberũt ditioni, aut detinebuntur per eos, canonici dictarũ patriarchalium ſedium cum eas vel ipſarum aliquam ſeu aliquas vacare contigerit, ad electionem, poſtulationem ſeu quamuis prouiſionem dę pręficiendo ſibi patriarcha vel paſtore nullo modo procedant, quouſque ad Apoſtolicæ ſedis notitiã deducatur. Nos.n. data pręſentium, decernimus irritum & inane, ſi ſecus per prædicta capitula conuentus vel canonicos, aut quemuis alium, vel alios ſcienter vel ignoranter fuerit attentatum: non obſtantib. quibuſcunque ipſarum eccleſiarum vel alicuius earum cõſuetudinib. vel ſtatutis, iuramento, cõfirmatione dictæ ſedis, vel quacunq; alia firmitate vallatis, ſeu cõſtitutionib; priuilegiis vel indigentiis ſedis eiuſdẽ, per quæ affectus præſentiũ impediri poſſet quomodolibet vel differri, & de quib. quorumq; totis tenorib. de verbo ad verbum in noſtris litteris habenda eſſet mentio ſpecialis. Nulli ergo, &c. Data Later. 10. Calend. Ian. Pontifi. noſtri anno ſeptimo.

Ioannes xxii.

Cum beneficia apud ſedem Apoſtolicam vacantia ſint ſoli Papæ reſeruata, oſtendit quæ & quorum apud ſedem vacare dicantur eandem. Et primo loquitur de reſeruationibus, ſecundo de penſionibus.

CAP. V.

Animarũ periculis occurrere debent prælati.

Ex debito paſtoralis officii nobis quamquam immeritis ſupernadiſpoſitione commiſſa, periculis animarum & eccleſiarum, ac monaſteriorum diſpendiis, quæ ob ipſorum vacationes diutinas ipſis ſolent frequẽtius prouenire congruis remediis (quantum vobis ex alto conceditur) ſalubriter occurrere intẽdentes, vt celerius & vtilius prouideantur eccleſiis ac monaſteriis antedictis, & vt Romanæ Eccleſiæ, quæ ſuper ipſas eccleſias ac monaſteria ex diuina prouiſione obtinere dinoſcitur principatum, honor debitus impendatur, prædeceſſorum noſtrorum Romanorũ Põtificum (præſertim fœlicis recordationis Bonifacii viij. a qui dignitates, perſonatus, eccleſias, & alia eccleſiaſtica beneficia, & Clementis b quinti, qui tam huiuſmodi dignitates, perſonatus, eccleſias, beneficia, quam cathedrales eccleſias quaslibet, monaſteria, prioratus, adminiſtrationes & officia quæcũque, quæ apud ſedem Apoſtolicam vacarent prouiſioni Apoſtolicæ ſub certis tenoribus c reſeruauerunt) veſtigiis inhærentes. Nos ex cauſis rationabilibus quæ ad id noſtrum animum induxerunt, de fratrum noſtrorum cõſilio nonnulla detrahendo, aliqua declarãdo & quędam addendo de nouo, epiſcopales, & earum ſuperiores ſedes, monaſteria, & regulares eccleſias, ad quæ hi, qui eis pro tempore præficiendi, ſunt etiam per electionem canonicã aſſumuntur, prioratus, officia, vel adminiſtrationes eorundem, dignitates, perſonatus præbendas, aliaque eccleſiaſtica beneficia cum cura vel ſine cura, quocunque nomine cenſeantur, quæ apud prædictam ſedẽ vacãt ad præſens, & ex nunc in antea (donec Chriſti dignatio nos dignabitur vniuerſalis Eccleſiæ ſponſæ ſuę regimini præſidere) vacare contigerit apud eam, prouiſioni noſtræ de fratrum noſtrorum conſilio authoritate Apoſtolica reſeruamus.

Eccleſiæ vniuerſalis regimini Papa pręſidet.

Bñficia multis modis vacare põt.

Huiuſmodi autem ſedes, monaſteria, eccleſias, & alia præfata beneficia eccleſiaſtica per mortem vel depoſitionem ac priuationem eorum, qui ea obtinuerent, per electionũ caſſationem, poſtulationum repulſionem, renunciationem quorumlibet, prouiſionem, tranſlationem, ſiue per ſucceſſionem muneris conſecrationis, aut benedictionis dudum a dicto Clemente prædeceſſore noſtro promotis impenſi, niſi de ipſis diſpoſuerit prædeceſſor, & a nobis ſiue auctoritate noſtra promouendis impendendi apud ſedem pſtiti, vel etiam vbicunque, aut quouis alio modo canonice vacare apud ſedem intelligimus prælibatum.

Epiſcopales inſuper vel alias dignitates, eccleſias, monaſteria, & alia prædicta fratrum noſtrorum S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalium

a Penſiones.] tolle in fin ſub edicto prædicto, nolumus aliquatenus comprehẽdi, & cætera.

Cardinales dicuntur fratres Papæ.

apud dictam ſedem per eorum obitum vacare cẽſemus ſiue inibi, ſiue alibi vbicunque ipſos migrare contigerit de hac luce. Et hoc idem in dignitatibus & beneficiis quibuſlibet (vt de alijs præmittitur) officialium noſtrorum, videlicet vicecancellarii, eiuſdẽ Eccleſiæ camerarii, notariorum auditoris contradictorum, correctorum, ſcriptorum litterarum, ac pęnitentiariorum noſtrorum necnon abbreuiatorum curiæ Romanæ ſibi volumus vendicare.

Rurſus huius noſtræ reſeruationis edictũ ad dignitates & alia iam dicta capellanorum noſtrorum commenſalium, & quorumlibet aliorum ratione officij, vel ex cauſa legitima in dicta curia morantium, quando a nobis pro noſtris & eiuſdem ſedis negotiis proſequendis de ipſa curia quocunque modo præmiſſi, vel aliqui eorum tranſmiſſi aut legati vel nuntii fuerint, eos vbilibet ante ipſorum ad præfatam curiam reditum (durante legatione ſeu proſecutione ipſorum negotiorũ) rebus eximi contigerit ab humanis, duximus extendendum. Et id ipſum etiã eſſe volumus in huiuſmodi capellanis commenſalibus etiam ſi (vt præmittitur) nunc tranſmiſſi fuerint vbicunque, & ipſos rebus eximi contigerit ab humanis.

Cæterum edictum ipſum trahimus ad ſedes, monaſteria, & alia ſupradicta, quæ viuẽte adhuc dicto Clemente prædeceſſore noſtro vſque ad eius obitum; niſi de ipſis per eũ fuerit ordinatum, & deinde vſque ad datam præſentium apud ſedem vacauerint eandem, illaque vacare decernimus apud ipſam, dummodo in eis ius in re licet ad rem non ſit aliquib. acquiſitum. Decernentes extunc irritũ, & inane ſi ſecus in prædictis & ſingulis eorum ſcienter vel ignoranter per quemcunq; ſeu quoſcunque Apoſtolica vel alia quauis auctoritate attentatum fuerit, vel contigerit in poſterum attentari. Non obſtãtib. piæ memoriæ Gregorii decimi, ac Bonifacii octaui, & aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus, ſuper hoc editis, quatenus edicto eſſent & ſunt contrariæ memorato. Cæteris in ipſis conſtitutionib. contentis in ſuo robore duraturis.

I[illegible] re vi[illegible] us, eſt quã [illegible] ad rem.

Penſiones a inſuper annuas ab epiſcopis & eorum ſuperioribus aliiſque prælatis inferiorib. necnon quibuſcunque capellanis, conuentib. collegiis, vel ſingularibus perſonis factas & faciendas perſonaliter aliquib. ex eiſdem Cardinalibus ſeu quibuſuis aliis ex prænominatis perſonis, & pẽſiones prẽterea ſeu aſſignationes quantitatum quarumlibet ſuper certis prouinciis, dięceſibus eccleſiis, monaſteriis, vel aliis eccleſiaſticis locis aut ordinibus, etiam a quibuſuis prędeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus factas præmiſſis perſonis, ſiue alicui earundem, vel monaſteria, prioratus, adminiſtrationes quaſlibet, beneficia regularia, vel alia quælibet quocunque nomine cenſeantur, non conſueta ab olim clericis ſæcularibus aſſignari, huiuſmodi perſonis vel alicui earundem collata ſiue conceſſa in commendam, vel alio quouis titulo ab eiſdem prædeceſſoribus, ſeu aliis epiſcopis vel ſuperiorib. prælatis, capitulis, aut conuentibus, vel collegiis ſub edicto prædicto nolumus aliquatenus comprehẽdi, quominus eis cedentibus vel decedentibus, ſiue illa quouis alio modo dimittentibus, monaſteria ipſa, prioratus, adminiſtrationes, beneficia, ac loca huiuſmodi ad eccleſias & monaſteria ſiue alia loca religioſa vel alia eccleſiaſtica, eorumque prælatos ſiue perſonas, ad quas antea eorum diſpoſitio pertinebat, ſeu quibus immediate ſubeſſe noſcuntur, libere reuertantur, niſi eis quid canonicum obſtiterit, vel de ipſis aliter duxerimus diſponendum.

De auctoritate & vſu pall.j.

Ioannes xxii.

Palli traditio per obiectum criminis vel defectus retardari non debet, niſi obiiciens præmiſſo iuramento de obiectis promptam fidem faciat. Et quid ſit promptam fidem facere, declarat.

CAP. VNICVM.

Malitiis hominum eſt obuiandum.

Malitiis hominũ, quæ ſępe circa impediendam pallii dationem committũtur volentes ſalubriter obuiare: Hac in perpetuũ valitura conſtõne ſancimus, vt deinceps per obiectum cuiuſ-

Quia cunctos.] a Campanam.] Not. campanæ vſum ad multa valere, vt patet in his verſibus in quibus de ſe ipſa loqui campana inducitur.

Laudo Deũ verum plebem voco, congrego clerum.

Defunctos ploro, peſtem fugo, feſta decoro.

Sedes

cuiuſuis criminis ſeu defectus traditio pallij facienda his, qui ad metropolitanarum eccleſiarum, ſeu aliarum regimen aſſumũtur, non impediatur in aliquo nec retardetur, niſi obijcientes firment corporali præſtito iuramento ſe id malitioſe non agere, ſed obiecta vera eſſe credere ac de obiectis offerãt facere promptam fidem, & nihilominus ad pœnam talionis ſeu extraordinariam ſe obligẽt arbitrio præſidentis. Promptam vero fidem intelligimus in hoc caſu, ſi intra bimeſtris temporis ſpatium numerandum a die collationis in antea, probauerint legitime quod opponunt. Quod ſi non fecerint, eorum obiectibus nequaquam obſtantibus ad ipſius traditionem pallii procedatur. Per traditionem autem huiuſmodi, viæ accuſationis, denunciationis, vel inquiſitionis, nullum volumus præiudicium generari.

De officio cuſtodis.

Ioannis xxij.

In religioſorum Mendicantium conuentibus plures campanę eſſe non poſſunt ſine ſpeciali Papę licentia; plures autem campanulas in refectoriis, capitulis et alibi, licite poſſũt ipſi religioſi Mendicantes hẽre. h. d. Et Extrauagans notabilis: & quia pulſare campanas eſt cuſtodis officium, vt patet eo. tit. c. 1. in antiq. ideo hic non ab recollocata eſt.

CAP. VNICVM.

Quia cunctos orthodoxæ fidei profeſſores, & viros præſertim eccleſiaſticos ſic hortamur ad inuicem, & quoad alios etiam conuerſari, quod ex ipſorum geſtis nullius offendatur iuſtitia, nec cuiquam ſcandali materia præparetur. Aduertentes quod eo quòd nonnulli Mendicantium ordinum profeſſores in nonnullis ſuis conuentib. plures campanas obtinent, & in poſterum ſatagunt obtinere, cathedrales ac eccleſię aliæ ſuæ queruntur propterea iuſtitiæ trahi, & exinde ciuitatibus locorum interdum afferri diuinis officiis impedimentum, videturque inter ipſos litigiis & ſcandalis via aperiri: Nos præmiſſis obuiare cupientes periculis, pacemque deſiderantes inter ipſos (ſine qua bene pacis auctor non colitur) obſeruari: de fratrum noſtrorum conſilio hoc edicto perpetuo ordinamus, quod religioſi dictorum ordinum Mendicantium in nullo conuentu ſuo ſeu loco plures campanas habeant ſine ſedis Apoſtolicę licentia ſpeciali, ſed vna tantummodo pro loco quolibet ſint contenti.

¶ Quòd ſi forſan cõmunitas ſeu vniuerſitas aliqua eccleſiaſtica vel mundana, ſeu ijdẽ religioſi pro illis in aliquo ipſorum locorum campanam, aliam habuerint vel nunc habuerunt illam, ſed aliam ſolam eorum ſpecialiter vſib. deputatam pulſare valeant horis diurnis & nocturnis, Miſſis & aliis conſuetis.

¶ Cæterum religioſis eiſdẽ permittimus, ꝙ vbi hactenus plures cãpanas ſine lite & cõtradictione qualibet in vſus duntaxat proprios habuerint & nunc habent, illis etiã deinceps libere vti poſſint. Aliis quibuſcunq; per eos habitis intra trium menſium ſpatium de ſuis locis ſeu campanilibus deponendis, & nullatenus iterum reponendis. Verum cãpanulas, quæ in refectoriis, ſacriſtiis, capitulis & aliis forſan officiis religioſorum ipſorum conſueuerunt habere, ſub iſta noſtra ordinatione nolumus comprehendi. Nulli ergo, &c. Datum 2. Nouembris, Pontificatus noſtri anno octauo.

De officio delegati.

Io. xxij. epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Literæ Apoſtolicę impetratę ad gratias ſeu ad lites in aliquibus ciuitatibus ſeu diœceſib. dũ erant integra, nõ obſtante diuiſione facta de ipſis in duas, ſeu plures ciuitates ſeu diœceſes, quę diuiſio facta ꝓpter diuini cultus augmentum; & populi incrementum, et executores ſeu iudices earundem, habeãt ſub eiſdẽ modo & forma illum uigorem in ſic diuiſis, quem habebant in illis dum integrę remanebant.

Digitized by Google

Idē promittere quid ſit.

S Edes Apoſtolica.] Hæc poteſt intitulari ſub tit. de reſcr. vel offi. deleg. vel ſub tit. de cōceſ. præb. & eccl. non vac. vel de paroc. Et diuiditur in quatuor partes. In prima præmittitur. In ſecunda, ſacramenti ... a conſtitutio editur. In quarta ad ipſum addit. Secūda, [Sane.] Tertia, [Nos amouere.] Quarta, [Idē, &c.] Huiuſmodi conſtitutionis duplex eſt ratio. Prima, vt alteri per alterum tamquam conditionē afferatur, ne quis ex alterius locupletari iactura, vt res tranſeat cū onere ſuo, & ſic hæc ipſa eſt ex ratione illius tu... ſupr. de reſcr. ... ſuā, de reſcr. cant. & e ſi eo tempore li. 6. de præb. dilectus.

a Sedes.] ſimiles, ſup. de reſcr. ſedes.

Veritate fortius eſt nihil.

CAP. VNIC.

Sedes Apoſtolica in ſuis actibus veritatem b proſequens, lucem c amans libenter euitat nodoſę d ambiguitatis e inuolucrum f illamque g ſibi ſemper in ſuis ordinationibus reſeruare cautelam intendit, h vt de illis, ita proueniant commoda, quod aliis non immineat detrimentum k.

Sane l pridem ad diuini cultus augmentum, m & ad ſalutem n populi, quem in nonnullis ciuitatibus, & diœceſibus ſic multiplicaret, o a ... ſſimus quod in earum ſingulis ſingulorum p vultus nequibat, vt deceret, ...

b Veritatem.] hæc fortior res de mundo eſt, ſecundum Eſdram, quæ valet & inualeſcit in æternum, & viuit & obtinet in ſecula ſæculorū. 8 diſt. conſuetudo & ueritate, cū veritas ſit Deus ead. diſt. ſi conſuetudinem. hāc cautelam neſciūt aliqui prælati noſtri temporis, qui uolentes plus placere hominibus, quam Deo, infinita ſine comp... mento promittunt unde hanc ignorant & ideo tacite rogant cum Pilato: Quid eſt ueritas? Ioan. 18. ...

Lucem odit qui male odit.

c Lucem amans.] bene agentes hanc diligant, ſed contrarium eius peruerſi. ſup. de offi. deleg. cōſuluit, de hæret. cum ex iniuncto, C. de epiſc. & cler. conuenticulam, de pœn. 1 diſt. item ut Cantius.

d Nodoſæ.] id eſt, intricatæ ſupra de verb. ſignif. cum olim.

e Ambiguitatis.] de triplici ambiguitate, ſcilicet iuris, & facti & perſonæ, dic ut 33 diſtinc. habuiſſe. in gloſ.

f Inuolucrum.] id eſt, inuolutionem.

g Illamque.] verſiculus.

Pacis auctor ſine pace nō bene colitur.

h Intendit.] bene dicit, intendit, quia extra intentionē ſuā frequēter facit papa, ut in ... eccl. benef. ut ... ſitum ... non tenet quod ſit contra intentionem eius ... , numtamen de hoc conſ... ut ſup. de reſcr. ſuper litteris ... & c. cum dilecta.

i De illis.] ſcilicet ordinationibus.

k Detrimentū non debet enim aliquis cum alterius iactura ditari, ſupra de reg. iur. ... de rebus aliorū, ſup. de priuileg. petiſſet hoc eſt pro perſonis & eccleſijs, quarum bona occupata ſunt in toto, uel in parte pro iſtis nouis eccleſijs, ſeu in collegijs de ... per iſtum papam erectis, ut fiat eis aliqua recompenſatio, ne ab ipſis ſic miſeris ex toto, ... ſecundum legē. C. ... ſtipulationibus, quærere ... dēt ſieri, ut fit ſup. de maior. & obed. ... Quid ergo facient a ... eccleſiæ Tholoſanæ, qui omnes procurationes, & fere omnia iura archidiaconi amiſerunt hē. & hodie in alijs ciuitatibus & diœceſibus ab ea diuiſis, nunquid ipſi uel potius archidiaconi, qui de nouo creati ſūt in illis nouis ciuitatibus iura archidiaconalia ... diœceſib. exercebunt. Itē quid facient abbas Cluniacen. de prioratu S. F... qui ... facti ... nulla emenda facta monachis uel ... quid facient plures clerici, qui aſſerunt ſe ex hoc ſuis bñficiis alias adeptis canonice priuatos ... de epo Pictauenſi & Albi..., ſeu ſimilibus, qui multa de menſa tam de emolumento ſigillorum, quam de alijs amiſerunt: nunquid illis & ſimilibus ad detrimentum poterit ... Non uidetur, cum totius eccleſiæ ... quæ eſt unica & bonorum ... plenaria

diſpoſitio, Papæ eſſe noſcatur, vt ſupra de præben. licet. lib. 6. de exceſ. prælat. ſi quis. conc. l. Vien. ... verum, & ideo ipſe non ſolum potuit immo debuit nedum imminente multiplicatione populi, de quo infra prox. augmentare operarios, & ſedes ipſis congru... ac de ſtipen... ſufficientibus miniſtrare, argumen. 31 diſtinc. in nouo, ſupra de offic. ordi. quoniam, etiam cum detrimento aliorum, vt ſic maior vtilitas cedat maiori, & priuata communi, ſupra de poſtula. prælat. bonæ 17. quæſt. 1. ſicut ſup. de maio. & obe. cum inferior. Nunquid ergo archi... eccleſiæ Tholoſanæ erit oculus epiſcopi Lombarien. & in ordinationibus clericorum, & in alijs in quib. tenetur archidiaconus aſſiſtere ſuo epiſcopo, ut ſupra de offic. archi. ad hæc. & de ſerut. ... c. 1. ipſe aderit ſibi, quia facti & de facto eſt ... ſuperſedendum quo ad præſens.

l Sane.] ſecunda pars.

m Augmentum.] Hæc eſt cauſa prima, ad hæc enim tenentur principaliter nedum eccleſiaſtica perſona & bona ipſorum, immo etiam quilibet Chriſtianus, ut ... de ... conſtit. ex parte de celebra. M. ſi grauī ... Vien. ... Et hæc cauſa excuſat coitum cum galeam quilibet peccato etiam veniali intentione, ſ. habendæ prolis, quæ diuino cultui applicetur in baptiſmo, ſiat coniunctio, ut legitur, & no. 33. q. 5. vir. cum propria licet Hug. contra.

n Et ad ſalutē.] hæc ſecundū huic enim ſaluti per quā neceſſarium eſt pabulum Dei, ut ſup. de offic. ord. in inter cætera, & ipſo multiplicato eſt ... prædicatores & animarum ... ponere, ut ... diſt. in nouo in fin.

o Multiplicaret.] ... multiplicatio eſt ſufficiens cauſa erigēdi nouos epiſcopatus, dum tamen ſolemnibus & frequentioribus locis fiant, ne uileſcat epiſcopalis dignitas, ut 16. q. 1. præc. primus. ſup. de priuileg. c. ... 80. diſt. epiſcopi.

p Singulorum vultus.] debet enim bonus paſtor cognoſcere vultum cuiuslibet pecoris ſui, vt leg. ... c. ... hoc ... Hæc enim eſt vna ratio, qua allegāt curati cōtra Prædicatores & Minores quod ... quilibet parochianus habeat ſuo rectori proprio confiteri omnia peccata ſua, licet ... conſtit. ... Secūda eſt neceſſitas illius canonis, omnis ſup. de pœnit. & remiſ. quæ non eſt ... propter voluntariam ... conſtitutionē, ſuper cathedrā ... ne de h... Sed hoc poteſt reſponderi, quod licet Papa ordinauerit in dicto ... cōcilio, omnis ſemel in anno confitendum eſſe propr... ſacerdoti, non tū alligauit poteſtatem ſuorum ſucceſſorum, quin poſſint ... gare uel ... locum, & dare coadiutores ... ſacerdotib. in illo caſu, qui ... poteſtate vterentur in huiuſmodi, cum illis, quod & fecerunt, ſcilicet fratres, in alio concilio, ſ. Vienn. & ſic cum ambo concilia ſint eiuſdem auctoritate, ... per poſterius primo derogatū eſt ... faciat ... & ... quæ meliat ... proprio ſacerdoti ... & vi ... omnis dilatata eſt & ampliata ad plures, et in ... ſuper hoc dico per iura ſup. de conſti. lib. 6. de off. deleg. ſuper quæſtionum, in prin. ... domino ſancto, ſup. de electi. ... de præb. dudum li. 6. Et ſic cum hoc ... tes odio ſup. hoc quo ad confeſſionē ſuos curat... to illis plus ... offendere ... quam ſacerdotib. ſuis.

Digitized by Google

vnicus paſtor inſpicere, aut alias partes [a] boni paſtoris implere: [b] ſalubriter intendentes in ipſis diœceſibus, quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures [b] diœceſes [c] duximus diuidendas, certas earum ciuitates ac eccleſias ereximus [d] cathedrales, quarum ſingulis proprias, diſtinctas & limitatas [e] iuſſimus aſſignari. Verum [f] quoniam plures ante ordinationem ſeu diuiſionem noſtram huiuſmodi, tam à nobis, quam à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolicas obtinuerunt litteras ſuper beneficijs Eccleſiaſticis in ipſis tunc [g] integris diœceſibus vacaturis: quarum nonnulli reſtant adhuc executioni mandandæ [h]: Nos amouere. volentes cuiuſuis dubi bitationis ſcrupulum [k], qui circa executionem gratiarum ſuper huiuſmodi beneficijs conceſſarum poſſet [l] forſan incidere, conſiderantes attentius quòd per ordinationem [m] ſeu defenſionẽ noſtram prędictam ius

Curati vt plurimu non ſunt ita litterati vt religioſi.

vultum ſuum, qui licet ea ſẽ poteſtate fungãtur cũ aliis tñ ſcientia & diſc e- tone alis præferuntur, ſicut ſunt fratres in quibus vt plurimum plus quam in rectorib ſcientia clauis v get: & ſic plus proficient quam alij in vultus inſpectione. ar. 20 diſt. per totum. ſup. de æta. & quali. c. ſit ars. de tenũ. niſi. ſupra deſectu. ſed nũ quid illi qui conſeſſi ſunt proprio epiſcopo vel archipreſbytero, vel illi q̃ quo p pę nitentiarios Papæ dictũ eſt in litteris ſuis q̃ poſſit ad triennũ ſibi eligere confeſſorem idoneum, neceſſario teneatur ſemel in anno cõfiteri proprio ſacerdoti? Videtur q̃ ſic per ſupra dictã rationem per rectores cõtra fratres ſuperius allegatã. Contrarũ tamen ſit: q ro t. lic id ſit non curãt confiteri ſuis ſacerdotibus, ex quo alteri de iſtis ſunt ſemel confeſſi.

a Alias partes. id eſt alia diuerſa onera quę incumbut bono paſtori circa ſui gregis vigilias exercendas. ſup. de offi. ord. inter cætera de cenſi. cum Apoſtolus, ſequentibus c 16. q. 1. Prædicatorum

b Plures,] & ſic plus continet vltra duo: ne duorum numero eſt contẽtum. ſimile ff. de opt. leg. l. 1. quod eſt contra iura ſup. de reg. iur. pluralis & de præb. s cum in fi. lib. 6 quãdo loquũ tamen ad vnum reſtringitur, vt ſup. pri ui. vt priuilegia, in fi. Dic hoc debere intelligi ſecundum præcedentia & ſubſequentia, iuxta materiam in qua ponuntur, cu. o ſecundum, exquirantur ſermon, 45. diſt. diſciplina ſup. de ele ex com. mi olatores. vnde frequenter talia amplianter & reſtringuntur, propter fraudes & odia, & propter abſurditates, quæ inde ſequerentur, ut in dicta l. &c. vt priuilegia de hoc etiam dicitur extrauag. Execrabilis.

Diœceſis fines non pręſcribuntur.

c Diœceſes] id eſt territorium a q 5. §. a l hinc debet enim qualibet dięceſis habere ſuos limites, certos & proprios: & tales ex quo indubitata fide certi ſunt conſtituti, præſcribi non poſſunt: nec ea quæ ipſis adhærent. ne cõfundantur ipſi limites, ut ſup de paroch ſuper eo 16. q. 4. quicunque. cum multis ibi poſitis.

d Ereximus] ſic no. quòd Papa de vna diœceſi poteſt facere diuiſas & diuerſas: ſic Imperator diuidit prouincias, ff. de offic. aſſeſ. l. eadem. tamen propter diuiſionẽ Imperatoris non erunt plures metropoles apud eccleſiam, cum non debeat commutari ad mobilitatẽ neceſſitatem ſi ut danatur, 10 diſt. leg. Sed quid erit ſi interuit Imperatoris vel alterius principis ſeu perſonæ ſæcularis [puta quia ſunt patroni ſeu defenſores] non mutari ſtatum talium eccleſiarum, ſeu ciuitatum vel dięceſum: nunquid poterunt ſupponere cum effectu? Et videtur q̃ ſic, quia nihil eſt ſcã laſo vel damno alicuius eſt faciendum ſeu attentandũ ſup. de præſe nihil & ſup. eo. in prin. vnde dict. in eſt: Niſi ipſe ex ſoc ius patronatus & alia commoda ſine culpa amittat, cum imperialis etiam in bonis eccleſiaſticorum ſemper remanſerunt ſalua 11 q. 1. ſi tributum cum ſeq. In contrarium videtur q̃ propter maius bonum quis iure ſuo priuatur: & etiam ſine culpa punitur 22 d de Conſtantinopolitana ſup de ele. ſacroſancta de poſtul. prel. bonæ 2 in ipſa etenim fundatione hoc euenire poſſe, præcipere debuerit, & ſibi

canere ar. ff. loc. ff quis domum, § 1. 23. diſt. in nomine Domini. quod credo verius: ita tamen quod fiat cũ omnium minori præiudicio eorum quo poterit.

e Limitatas diœceſes, id eſt limitata territoria: nam limes dicitur finis, vnde verſus: Limes erat poſitus. &c.] ſup de ver. ſign. forus.

f Verum. verſiculus

g Tunc. Id eſt tempore datæ earum, & ſic tempus datæ reſpicitur in talibus. vt ſupra de reſcrip cam te. &c ſi eo tempore. l b 6.

h Mandãdæ,] quaſi dicat de ijs, litteris; quæ iam mandatæ ſunt executioni qua liacunque, ex quo ius acquiſitum eſt, non intromittimus nos, cũ præſens cõſtitutio futura dumtaxat reſpiciat, vt ſupra de conſtit quoniam. Vel dic quod immo reſpicit præterita, vt patet infra ſuper verbo, declaramus.

i Nos amouere.] Tertia pars.

K Scrupulum.] id eſt moleſtiã, ſollicitudinem, vel anxietatem animi. Et dicitur a ſcrupulo, qui eſt lapis modicus, qui ſicut frequenter lædit pedem, ſic ſcrupulus animum neſcientem, ſoluere difficiles quæſtiones ſecundum Hug. Et ſic not. quòd ignorantia, ex qua quis redditur dubius, affligit hominem & moleſtat arg 20 d. ſi decreta. 16. q. 1. §. 1.

l Poſſet,] & ſic expedit in talibus ante tempus occurrere & præuidere ea quæ venire poſſunt. C. in quib. cau. l. vl. in ſi ff. loca. ſi quis domum, §. 1. & hęc eſt prouiſio ſibi aduerſus futurum periculum præcauere, vt ſupra procu. c. 1. in fi.

Ignorantia affligit.

m Ordinationem,] hoc verbum, ordinare, & iſte actus qui ordinatio dicitur, eſt multum generalis, comprehendens quemuis modum, quo quis habet de re propria diſponere iure ſuo. Et ideo ſi aliquis impetrauerit beneficium ſpectans ad ordinationem alicuius poterit petere beneficium ſpectans ad collationem præſentationem, ſeu quam aliam diſpoſitionem talis, ut probatur ſupra de offi. deleg. ſuper eo & de iure petro cato re. in fi. fa. ſupra de offi ord ordinarij. Sed nunquid fieret præiudicium epiſcopo, qui habet inſtitutionem, ſi tali prouideretur de beneficio ſpectante ad ſolam præſentationem illius, contra quem impetratum eſt? Et videtur quod ſic, nam cum magis habeat in conceſſione epiſcopus, quam in pręſentatione patronus, vt ſup. de of. leg. dilectus. nõ videtur quod Papa velit præiudicare epõ, niſi expreſſe hoc mutuat: quod faceret ſi diceret ad præſentationem talis: quia tunc ſatis exprimeret Papa quod penes alium erat inſtitutio, cui quantum ad hoc derogare intẽdebat: ſed per hoc uerbum, ordinationem, nec vt ſeruit vel e ſu rogare, niſi illi duntaxat contra quem ſcribit: & hęc eſt ratio illius textus ſu. de præb cum in illis § cunt autem li 6. Dic contrarium, cum in nullo quantum ad hoc pręiudicetur inſtituẽti, qui ad motum ſuum nũquam diſponit de tali beneficio: & ſi in aliquo præiudicetur i modico tamen, arg ſup. de reſcr auditor ſed patrono dumtaxat, patronus vero motu ſuo mouetur ad pręſentandum quẽ voluerit, alias idoneum: vnde ſolis illi quorum principaliter intereſt audirentur contradicentes talibus impetrantib & non alij arg ſup. de ele cum inter R. de teſti.

 venteas,

ad rem a expectantibus dicta beneficia ante b competens ex ratione immutari c non debet, quin adeo efficax indiuiſis dioeceſibus maneat, ſicut in ipſis quondam integris d: auctoritate præſentium declaramus, a quòd omnes & ſingulę gratię ſuper beneficiis vacaturis ante diuiſionem huiuſmodi in ipſis quondam integris dioeceſibus à nobis vel prædictis prædeceſſoribus noſtris perſonis quibuſcunque conceſſe, tam in ipſis nunc diuiſis, quam in aliis

veniens, de excep. cum eccleſiaſtic. de præb. pillorum cum ſimilib. Nun obſtat dil. c. dilectus, quia non dicit de inſtitutione, quę ſemper plenum ius denotat: ed de conceſſione, quæ plenum ius dicit: vnde non eſt dubiu quin plenior ſit poteſtas concedendi inſolidum beneficia vacantia, quam ſolū in eis præſentandi. Vel ſi vellemus ibi conceſſionē recipere pro inſtitutione, diceremus: plus habet, id eſt plus iuris confert epiſcopus in inſtitutione illi q recipit beneficiū, quo a ius adminiſtrandi, quā patronus in præſentatione, qua parū acquiritur præſentato, maxime ſi præſentās ſit laicus, cui variare licet vt ſup. de iure patro. paſtoralis. ſed ex hoc non ſequitur quin libentius quem vult præſentetur patronus, quam inſtituat.

Filius viuente patre eſt dominus.

a Ius ad rem,] & ſic non in re, & ſic eſt indebitum iri, quare talis non beneficiatus poteſt dici, ut ſup. de conceſ. præb. c. quoniam ex conſtitutione, li. 6. ſimile eſt de filio, qui eſt viuente patre dominus rei paternę ſpe, & & non re, & uxor in bonis dotalibus conſtante matrimonio. Ex quo ſequitur tale eſt ius ad rem, quod aliqui vocant, decretum: quia ſub decreto Papę appoſitum vt communiter ſit in gratia ibi, decernentes, &c. conſeruatur, vt ſup. de conceſ. præ. quia cunctis, lib. 6 nec poteſt commutari cum alio, nec priora beneficia ſibi incōpatibilia facit uacare, nec ſuper ipſo quaſi pro certo titulo poterit ordines recipere ſup. de ſcrut. in noſtra & extrauag. domini Ioannis, Execrabilis, §. per hoc. Quid ſi canonicus per papam effectus fuerit in aliqua cathedrali eccleſia ſub expectatione præbendę: nunquid poterit in delegatum iudicem impetrari & eandem exercere iuriſdictionem? Videtur quod non, cum nō habeat ius in re, ſed ad rem, ut ſup. de conceſ. præb. quoniam ex cōſtitutione, lib 6. Contrarium credo, cum omnia quę ad iura canonicatus pertinent ſibi debeantur: licet nondum ſit ibi præbendatus, niſi conſuetudo aliter ageretur g iura ſup. de ele. in Geneſi de renun. c. a Nec dec ſtatutum, ſup. de reſc. ip. dicit prebendatum, ſed canonicū tantum. Quid ſi ego ſic expectans cum vacaret in altera dioeceſi quædam Eccleſia, feci mihi prouideri de ea: deinde mota lite ſuper ipſa contra me, in limine poſſeſſionis adipiſcendæ acceptæ ſecundum in alia dioeceſi ſuper qua modo eodem lite mota, faciam mihi in tertia dioeceſi de tertia prouideri, & ſic facio de pluribus. nunquid poſſum? Vidi de quodam, qui decem præbendas in Eccleſia beatæ Mariæ Pictauis fecit ſibi iſto modo prouideri: vbi ſtatuto, fructus præbendæ in groſſa nunquam aſſignantur alicui, ſed per capitulum omnia tenet donec victoriam ſententiæ [illegible] illius c. ſup. de ſequeſtra ad compeſcendas [illegible] concil. Vien. nunquid ergo talis multiplicatio beneficiatorum poteſt tolerari de iure? Vt non per ea quæ no. Inn. ſup. de reſcrip. in noſtra. ubi dicit, ſi pendente quæſtione ſuper eccleſia curata, cuius poſſeſſionē nō habet, accipiat poſſeſſionem ſecundæ, ſine litem curam habēns, ſtatim ipſo vt renunciare litem motā ſuper eccleſia prima. & eſt ratio quia recipiendo ſecundam intendebat renunciare, & tunc habet propoſitum, aut nō intendebat renunciare, ſed intendebat ſi obtineret in cauſa primę dimittere ſecundam & accipere primam: & ſic videtur ipſam ſecundam recipere ad tempus ſub conditione: quod totum reprobatur in beneficiis Eccleſiaſticis, quæ debent eſſe perpetua nec cadit in ipſis conditio: g a in ea vacatione, & c 70. diſt. cap. a ſup. de ele. in electionibus lib 6 i. q a. quandoque quæ procedunt ut credo ubi ſecundum cum proteſtatione recipit. vel alias conſtat de intentione eius, per quam non intendit renunciare primæ, vel liti eius, ſimpliciter admittendo poſſeſſionem ſecundæ non litigioſæ, primæ eo ipſo renunciat, vt ſup. de præb. de multa. in caſu vero noſtro, qué poſui ſ credo contrar ſi ſcilicet quod ſemper poſſim mihi facere prouideri de omnibus quotquot vacabūt, cū præſtatione, ſi no habeā ius in iā receptis, & in illis quæ nūc recipio ius mihi cōpetat & non alias: g a tales conditiones, quæ de iure inſunt, non faciunt rem cōditionalem, quamuis exprimātur, ut ſup. de cleſ. ſignificaſti. cum ibi no. 17. q. 2. Eleutherius, recipiendo tñ corporalem & pacificam poſſeſſionem vnius omnibus aliis & litibus ſuper eis motis renuntio & de intelligit Inno. ſup. ſed ante pacificam poſſeſſionem ſecus, ut ſup. de ele. commiſſa lib. 6. & in hoc latis concordant ea quæ no. Hoſt. in dicto c. in noſtra. Sed quid ſi impetrans, qui fecit ſibi de eccleſia certa prouideri inuenerit quæſtionem ſuper illa Eccleſia inter duos motā: uel inter ordinarium & alium impetrantem & ſic litigioſam quod tamen ignorabat tempore ſuæ prouiſionis: nunquid hac declaratio per ſuum executorem poterit illa annulla de alia ſibi facere prouideri? & hoc ſolo, quia litigioſe cepit, per c. ſicut In. pen. ſi hi contra, li. 6. Item nunquid valebit declaratio primi executoris non vocatis ordinariis aliarum Eccleſiarum, vel cæteris impetrantib. quos hic tangere uidetur? Hoc uidi de facto. Et uidetur executor poſſit errorem ſuum corrigere ubi errauit in facto, ſecundum Inno. & Hoſt. & etiam ubi in iure ſecundum Hoſt. prout no. per eos ſup. de renun. c. i. de eo ubi de leg. in litteris. de reſcrip. cū in multis, in ſi. li. 6 propter litem non poſſit dimitti vt quia non agebat de dominio eccleſiæ: cum non ſit apud aliquem laicū dominiū, ſacra: quod requiritur ſcilicet litigator de dominio, ad hoc res litigioſa dicatur C. de lit. Auth. litigioſa. Dic contra per c. ſi hi contra. Nec obſtat dictus §. ſacra. quia intelligitur nullius, ſ. perſonæ ſæcularis: ſed eccleſiaſticæ bene, ſic no. Inn. ſup. de eo qui mit. in poſſ. c. videtur quod ſi in illa de qua eſt ſibi prouiſum, impetrans habebat ius, licet nō poſſit habere poſſeſſionem facti, ut ulterius non poterit ſibi de alia prouideri, alias ſequeretur, quod ex una gratia poſſet duo uel plura beneficia conſequi. de quo, per Inn. ſup. de offi. de leg. in litteris. Sed quid ſi litigium erat tantum ſuper poſſeſſione? idem crederem per cap. ſi hi contra quod indiſtincte loquitur: maxime cum de matrimonio carnali uel ſpirituali non poſſit ita ſtatim inciter agi poſſeſſorio: quia aliquid de proprietate habeat immiſceri, ut legitur & no. ſup. de reſt. ſpo. ex tranſmiſſa. De declaratione executoris dicit ſ.

Canonicus creatus per papam in Eccleſia cathedrali an poſſit in iudice delegari.

Conditio, quæ de iure in eſt non facit rē conditionalem.

Eccleſię dominiū apud perſonas eccleſiaſticas tantum eſt.

b Ante,] id eſt, tempore datę, ut de reſcri. eam te. &c. ſi eo tempore l b 6

c Immutari,] & ſic nō deuent damnis commendari præterita tales ſic cognoſcentes. Vnde eſt hic arg. quod per conſtitutionem principis quantumcumque publice vel ſolemniter editam etiam licet omnes de mundo non obſtantias contineat: non tolluntur ſpecialia priuilegia, ſtatuta, uel conſuetudines, quæ non obſtantiæ tantum intendunt ad tollendam ſurreptionem, non ad talia iura ſpecialia perimenda: quod eſt uerum, niſi nominatim, ſpecialiter & expreſſe talia per ipſam tollantur ſ. de reſcr. p. cum ordinem ſup. de do. & contu. & litteris de contu. licet. de reſcrip. ſi propter, de elect. quia ſæpe 6. De hoc etiā plene de ſpol. ſuper cathedram in fine.

Conſtitutio principis cōtinēs oēs nō obſtantias de mūdo, ā tollat priuilegia, ſtatuta, uel conſuetudinem.

d Integris,] No. ius dominorum non debere diminui propter

propter diuiſiones, quas emphyteotę inter ſe faciunt, vel vaſalli, de quo dicetur inf in ſi.

a Suo ordine. id eſt, quæ prius impetrauerit, prius obtineat, ſu. de reſcri. capitulum, &c. ubi quæ geſtiam, de cōceſ. præb. auctoritate, li. 6. quod eſt uerū, niſi propter delictū uel crimē primi impetrantis, ſeu negligētiā, uel auctoritatis poſterioritatem, uel anticipationem temporis, ordo debitus ſubuertatur, ut ſup. de præben. ſi clericus, in ſi &c. ij qui de reſcri duobus lib 6.

dioeceſibus deciſis ab illis, eiſdem modo & forma poſſint ſuo ordine [a] per executores [b] de

b Executores.] executor eſt is, qui gratiam a principe factam vel iuſſam fieri, ad effectū deducit. Et dicitur de exequor, quaſi exec ſine.i. viriliter exequi. Tertio, ſi quæras quot ſint genera, duo, nam quidam dantur ad prouidendum, quidā ad cōpellendum, vt legitur. & no de reſcr. abbatē, & de concel. præben. ſi cap tulo, & c. ſi ſoli. lib 6. & talis dicitur habere literas auctoritatis, quandoque dicitur quis habere litteras facultatis, vt qñ datur ptās ordinario, quod aliquem poſſit recipere, ut ſu. de reſcrip cum aliquibus, & dicto c. ſi ſoli. Quarto, quem ordinem habeat iſte executor ſeruare. Dic q [dummamen non excedat fines mandati, nec nimis feſtinet] ſine aliqua cauſæ cognitione, & ſummaria poteſt in executione prouiſionis, vel compoſitionis procedere, cum ſit merus executor, & ideo quotidie tales executores ſuos proceſſus faciūt in abſentia partium, & eis non vocatis, vbicumque & quomodocunque eis placet, vt ſu. de re iudi. de cætero, & c q ad conſultationem, in ſi tamen, ſi aliqua proponuntur, non ad recuſandum perſonam eius, cum hoc fieri non poſſit, ut ſu. de appel. nouit, ſed ad probandum reſcriptum ſurreptitium, vel falſum, bene poteſt admittere cognoſcere, ſi uoluerit, ut ſu. de offic. leg. paſtoralis § q a uero, uel ſuo ſuperiori intimare, vt in dicto c. de cætero, poterit tñ procedere executor ad prouidendum, & prouidere ſi uoluerit, non obſtante cōtradictione alicuius, appellatione ſeu propoſita exceptione, quia ex hoc q non admittit executionem probabilem, non poterit appellari, niſi alias conſtaret de ueritate, licet aliud ſit in iudice, de appel. interpoſita, in prin. arg ſup. de appel. nouit. Quod ſic probo, pari uel maiori ptāte confert Papa per ſe uel per alium beneficia vacantia totius mundi, quam ordinarius ille ſuæ dioeceſis, vt ſup de præb licet &c hi qui, lib 6 ſed ordinarius p aliquam contradictionem ſed appellationem non committet conferre beneficium ſi quod vacat, cum ſine cauſæ cognitione non debeat ſpoliari ſua quaſi poſſeſſione in qua eſt, conferendi ſua beneficia, ut ſ p de elec. cum inter canonicos, §. ſed ſup. neg præla c. ſi de in integ. reſti c 1. ſupra de iure pat. conſultationibus multominus executor arg dicti c. hi qui, in extraiudicialibus autem appellatio ſeu partialis contradictio non impediunt alicui poſſeſſionem, vel quaſi in qua eſt, nec atten

Bñficii collatio non impeditur per appellationē

tata poſt ſe reuocare faciunt donec prius de ueritate conſtet, vt dicto c. inter, & ſup de appel. bonæ, per Inno hoc fallit in caſu illius, c ſup. de accu. accedens, & in caſibus, aliis qui no ſup. de te iud quod ad conſultationem, in gl & per Inn. & Hoſt. Si tñ conſtet q exceptiu propoſita cont. eo fuerit probata vera & legitima, reuocabitur qđ per ipſum factū fuerit ſi ex hoc fuerit appellatu, ut ī c. inter, nō tñ reuocabitur ex hoc tm, q a non fuit admiſſa quātūcunq eēt de ſe probabilis, niſi probata fuerit prius uera, & ſic non vendicat ſibi locum in executore principiū illius c ſup. de appel. interpoſita, iapſin vt ſupra dixi. Sed nunquid iſte executor habebit expectare caſſationē collationis factæ per aliū executor. ſeu ordinarium de illo bñficio, de quo ſuu impetranti prouidere intēdit? Nō credo dubiū q nō, dum tñ executor tempore primæ collationis ius transferendi hēret per ea q ſup. dixi Et idē de electione, ſi duæ fiant vno cōtextu, ut ſupra de ele congregato, ſi autem ex interuallo, diſtingue, q a aut prima eſt nulla vel annullanda, uñ ſi eſt nulla, & cauſa nullitatis eſt notoria, tunc poterit fieri ſecunda prima non caſſata. ſu. de elect. auditis, in aliis omnib. nō, vt ſup de elect. conſideramus, & die vt ibi per Inno. & Hoſt. ſu per Compoſt de reſcr capitulum, item ſi uelit prouidere impetranti de beneficio quod uacat de iure, non tamen de facto qđ pōt, tunc dēt præmittere cognitionem ſaltem ſummariā, & uocare poſſidentē & ſi inuenia t ipſum non habere ius, non feret ſententiā

Electio ſecūda an fieri poſſit prima nō caſſata.

ſed coget detentorem de facto dimittere, ſicut de facto tenebat, & reſignare poſſeſſionem facti, & poſt exequatur mandatū, alias ſi iſtum ordinem in hoc omitteret, caſſaretur eius proceſſus, de quo per Inno. ſup. de concel. præb propoſuit ſuper verbo, executorem, facit ſuper de præb. licet eps, li. 6. Ex quibus ſoluta videtur quōtacia ſup. eo. ſuper verbo, ut ad rē. ſ q executor talis incorrigendo errorem ſuum, & ſic prouidendo de ſecundo, declaratu primo, quod prouiſio facta per eum prius nō tenuit, uel ēt declarato prius tale bñficium poſſe cadere ſub gratia, in qua datus eſt executor, nōn habebit neceſſario partes vocare, nec alias iuris ordinem obſeruare, debuit tñ audire partes, ſi aliqua rationabilia propoſuerūt, contra ipſum, ut ſuperius dictum eſt. Quinto quæro quæ perſonę potuerunt deputari executores, planum eſt quòd illæ, quę pñt conſtitui delegati, de quibus ſup. de reſcri ſtatutum l. 6 & ēt rectores ſimplicium beneficiorum & clerici in minoribus beneficiis conſtituti, ſicut ſu quot dicit in talibus executoribus gratiarum & ſententiarum, & in quibus non vendicat ſibi locum dicta decret. ſtatutum, vt ibi notatur. Non tñ credo q laicus vel bigami, ſeu alias carentes priuilegio clericali poſſint eſſe executores, vt ſup. de iud. decernimus, de arbi. contingit, 96 dist. bñ quidem. 89. d. iudicatum, licet arg. contra ſu. de priui. non indiſcrete, li 6 nec religioſi ſine licentia ſuorum prælatorum, vt ſup. de teſta. religioſus, lib. 6. & de procu religioſus. conci. Viennen. de re iud. cum I. & A ſ iure, &c. niſi cum diſtinctione illius c. de reſcrip. & ſi principalis Contrarium videtur per illud cap. nam ex quo iure cancellarius ipſum talem inſtituit, perſonā eius quantum ad hoc emancipare uidetur a prante ſui prælati, & ſic intelligitur illud c ſup. de priuileg. cum olim 2 ſ. quod non requiritur certa ſcientia Papæ ſecundum q aliqui intelligebant illud c. cum olim. Nam non pōt negari quin ſ nor conuentualis, licet religioſus poſſit ſine certa ſcientia Papæ iudex conſtitui delegatus, & tñ non eſt dubium quin ſit ſub ptāte ſui abbatis & imperio, ſicut ſunt cæteri ſimplices religioſi, vt ſupra de ſtatu. reg cum ad monaſterium, § tales, & ſupra, de ſup negligen. prælat c. ,uis regulares, § penult Non obſtant, dicta c. religioſus, & religioſus, quia aliud poteſt princeps, vel ille qui ſpecialiter ſuper hoc gerit vices eius fauore rei priuatæ, maxime, quod non poſſet priuatus, arg. 17. q 3. § quod autem. Teneas quod volueris. Sed pone quod requiratur licentia proprii prælati, ſicut in ſ. illo c religioſus, nunquid oportet quod præcedat ipſa licentia conſilium procurat ſu vel executurus, vel habebit in ipſo actu interuenire, ſeu ſufficit quòd ſequatur? Et videtur q habeat præcedere, cum oporteat petere & obtinere, vt dicto illud c. de teſta. religioſus, ff. de acq. hæredi ſi quis, § iuſſum, vbi habeat uſus præcedere. Vel dic quod videtur quod habeat concurrere cum conſtitutione, arg. inſt. de auctor. tut § tutor & ff eo. l. obligari, ſupra de reg. eccl non alie. dudum lib 6 vb de hoc per Inno. 12 q. 2. ſine exceptione, immo vñ quod ſufficiat ſubſequi, vt ſupra de pac. quotiens, de iis quæ ſi a prælatis. cum nos iam priderr, ubi de hoc. Credo ad hoc quod poſſet conſtitui per quemcunque, nec ſit neceſſe tunc licentiam eſſe petitam, nec obtentam, quia in hoc nihil agit ipſe religioſus, nec perſona eius eſt penitus inepta uel infecta ſeu inhabilis de iure naturali ad talia ſuſcipienda, immo tñ eſt ſuſceptiua de iure naturali talium, ſicut electionum, & ſimilium, ſup de elect. quam ſit eccleſus, lib 6. licet de iure poſitiuo ſit inepta. tra tus

Executores ſūt duplices.

Executionis officii quib. pſonis pōt committi.

Licentia ſuperioris qñ requiritur ā præcedere ſ. bear.

Digitized by Google

Religioſi pſona electio nō maiorū ē ſuſcepta.

ſicut dicimus de milite, ff. de procu. filiusfa §. vete ani. vnde non cõſtitutio, ſed ſuſceptio & exercitium procura toris ſine licentia prohibetur: vt patet in dicto c. de procu. religioſis, nec deputare tales executores eſt prohibitum, etiã ſine licentia: ſed quod ſic deputati poſſint ſuſcipere vel exequi officium eis deputatũ ſine licentia, hoc bñ prohibetur, ut in c. religioſus, de teſta-

mandatos & alios a, ad quos id pertinebit, ad debitam executionem adduci: quibus ante di-

men. ſi autem ipſe ſine licentia ſubſtituerit aliquem ſuſcipiendo procuratorium, vel aliquid aliud fecerit hoc non poterit e per ſubſequentem licentiam ratificari, cum ab initio non tenuerit, ſu. de reg. iur. non firmatur, lib. 6. Sic dicimus de ſeruo & monacho: qui licet poſſint inſtitui hæredes per quemcumque: non tamen præſtare conſenſum, niſi prius iuſſi fuerint, vt in dicta l. obligari Non obſtant iura in contrarium allegata: quia loquuntur de ijs caſibus, qui requirunt deliberationem & tractatum auctorizantiũ in limine ipſius actus: ſicut eſt in alienationibus minorum vel rerum eccleſiarum & ſimilibus. Item & quia aliud eſt licentia, de qua hic loquimur, aliud auctoritas de qua loquuntur dicta iura ſup. allegata. Sed cum tales executores gratiarũ admittendo rõnabiles exceptiones propoſitas contra receptã ſeu gratias; & cognoſcendo de ipſis quaſi iudices cauſæ eſſent; & iuriſdictionem contentioſam habere incipiant, quod poſſunt iuxta § ſupra de offic. deleg. paſtoralis § præterea. vbi de hoc in gloſ. nunquid hoc poterunt, quamuis ſint rectores ſimplices clerici & ſic alii ab ipſis, quos ordinat dicta decret. ſtatutum. li. 6 ſu. de reſcr. & nunquid etiã citare poterunt, & pro tribunali ſedere; vel aliis committere quantum ad hoc extra ciuitatem & diœceſim, in quibus ſunt deputati contra decretalem prædictam? Quotidie hoc faciũt, ſed quo iure non video; niſi quia frequenter licet acceſſorie quod principaliter non liceret, ſicut video de eccleſia curata annexa præbendæ, quã ẽt multiplicatam, licet alicui etiã iacet ſolum & reſidentiam poſſidere acceſſorie, quod principaliter non liceret, ut ſu. de præb. de multa, per Inno. & c. expoſuit, & c. ſuper eo ſ. lib. 6 C. de iud. quotiens, & ſic fallit in hoc caſu dicta conſtitutio, ſtatutum, & ẽt illo caſu quando iudices cum conuenientia in audientia impetrantur, quia tunc non poteſt excipi de loco vel de conditione perſonarum iudicium, vt i. or no. facit, ſup. de offi. dele. cum olim s vnde proprie nõ eſt iuriſdiõ quam exercẽt tales executores, ſed potius acceſſorie tamquam mixti exercent, ut in dicto §. præterea cum potius reſpiciatur in eo quod eſt principale, & ut taler, iudicantur argu. ſup. de reg. iur. acceſſorium, lib. 6. tamen licet ſint principales habito reſpectu ad executionem; acceſſoria ſunt, habito reſpectu ad gratiam ſuper qua dati ſunt, vt ſup. de off. deleg. ſuper eo ſ. lib. 6. Alias enim nam cum ſint ex ſpontanea contradictione illius contra quem dati ſunt, vel contra quem gratiã exequuntur, & ad eius inſtantiam, & de conſenſu, eos proponẽtia curam eis ſuas exceptiones uoluntariæ hanc iuriſdictionem aſſument, & quicunque contra quem impetratum eſt reſcriptum, poſſit renunciare quantum ad hoc dictæ conſtõni, ſtatutum; iure de conſenſu illius contra dictoris potent ſic quamuis ſimplex a partes iudices aſſumere, & vbicunque exercere eandem, per rõnem ſup. inducta are ponitam. Sed nunquid ille ordinarius, qui ſuccedit ab executoribus quorum officium pp negligentiam impetrantis pit, reputabitur p omnia ut ordinarius, uel potius ut delegatus, vel ut mer' pur' executor, de quo ſu. de pb. ſi clericus, in ſi. VI vt ordinarius, cũ ſit adminiſtrator iuris cõis, & ille impetrans ipſam grãm petat, ut de iure cõi ſibi debitã, ut dicit ibi tex. & ſic ut ex citatiua iuris cõis tm. ar. ſu. de of. ord. licet, quare poterit ad archiepm appellari ab eo; unũ uſ qui ſpal. delegatus ſeu executor Papæ hoc faciat, & ſic ad Papam eſſet appellandum, cũ ſuã collatione Papæ canonicatu obtineat; uigore cuius & nũ alias cõſequitur præbendam, ut ſic ubi

Acceſſoria liqua licent quæ principaliter non licent.

vnum pp alterũ vtrobiq; tñ vnum, c. q. r. ſi quis pro quo facit ſup. de offi. ord. irretragabili §. cæterum. Si quæras an tales executores poſſint inuocare brachium ſæculare? Dic vt dixi plene in de offi. deleg. iudice, con cil. Vien. Si vis plenius ſcire de iſtis executoribus quære per Innu & Hoſt. ſup. de offi. deleg. in litteris, de re iud. ca. c. de concel. præben. propoſuit, & ea. cum noſtris, & c. litteras, de deſpon. impub. addiſſolu ndum, de eaccl. præla inter dilectos, & per Cõpoſt. iu. de reſcr. capitulum, & c. mandatum, in gl. ut din. ſup. de offi. dele. paſtoralis.

ADDITIO. Si mandatum eſt alicui quod faciat alicui prouideri, & ſemel ſit in una eccleſia de prouiſione alicuius, quod antequã ibi receptus, poteſt mãdare quod in alia recipiatur, nec obſtat in l. de reſcr. in noſtra quia loquitur quã plures litteræ ſup. eiuſdem prouiſione impetrantur in fraudem. Si autem p primas litteras ſit receptus, tunc vl terius non hẽt prouiſor quid faciat, quia plene executus eſt mandatum Apoſtolicum, & ideo non tenet ſecũda prouiſio ar. ſup. eu. venerabili fratri, de off & poteſta. iud deleg. idem videtur ſi mandatum eſt alicui, quod prouideat alicui, nam ſi prouidit ita quod prouiſio teneat de iure licet, de facto non hẽat poſſeſſionem, vlterius tenet ſecunda prouiſio, quia ſi contrarium dicitur, ſequitur abſurdum, ſ. quod per unum mandatum conſequatur non ſolum duas, ſed multas prouiſiones, & omnes ualebunt, aliqua tamen contradicunt Inno.

a Et alios, ad quos id pertinebit.) puta ſub executores: ſed ipſi idẽ ſunt executoribus ut ſup. de off. deleg. cum, olim. Vel dic, alios, i. iudices delegatos, ſeu auditores, ad quos per appellationem uel ſimplicem querelam in Romana curia vel alibi negotium cõmiſſum fuit, per iura ſu. de off. delc. paſtoralis, §. præterea, ibi, reuocatu, & c. ſu. de reſcr. auditor de ele. conſtione, § inſuper. in cle. Sed quid erit in caſu illius c. ſu. de præb. ſi clericus, in ſi. uel in gratiis ſub forma pauperum impetratis, in quib. vt frequenter diœceſani conſtituuntur executores, nunquid archiepiſ. Tholoſanus, qui epõ Tholoſano in honore & onere immediate ſucceſſit, in aliis diœceſib. uel propria eorum diœceſi potius gratias illius, quæ ſunt in ſiem, exequetur; Credo quod de illo c. ſi clericus, in fine, non ſit dubiũ quin ordinarius illius bñficii hoc habeat facere, prout dicit dicta decr. ſi clericus, in fine, de gratiis uero ſub forma pauperum & aliis epiſcopo Tholoſano, a tunc erat vt diœceſanus, exequendis commiſſis, uideretur, quod cũ ordinaria iuriſdiõ dependeat ab adminiſtratione ſeu territorio, & iſtæ executiones ſic commiſſæ ſint diœceſanis ut ordinariis qui adminiſtratores iuris exiſtũt ut ſu. de ſen. excom. nuper. & de ui. e debeatur pauperibus clericis uict. is de patrimonio crucifixi, ut § de pb. cum ſecundum in prin. bn ſequitur quod diuiſa adminiſtratione, ſeu territorio, quamlibet partẽ ſequitur oẽ illud quod ex ipſa dependeret, & ſic quilibet diœceſanus habebit executionem & exercitium oĩum cãrum ſuæ diœceſis, & ẽt prius añ diuiſionem inceptarum & pendentium & nedum proprie ordinariarum, immo ẽt commiſſarũ delegationum ſñ diœceſ. ut ordinariis, ut in caſu noſtro, arg 96. diſt. Conueniens, palea eſt, de off. delegat. quoniam abbas, & c. præterea, ſecus autem eſt ubi vt ſimplici commiſſario delegata uel eſſet ipſis diœcę. commiſſa. Vel idẽ eſſe in utroque caſu, tam vbi ut delegatis ẽt ſimpliciter quam etiam ut ordinariis, ex quo ſunt commiſſa dignitati, non perſonæ, per c. quoniam abbas, cũ quo ad partes ſibi ſubtractas, & ſic quod ad alias diœceſ. Tholoſanus deberet eſſe prælatus, quare ſibi ſuccedentes fungentur eius uice, ac ſi ipſe eſſet mortuus uel tranſlatus, ſuccedit enim res rei, uel dignitas dignitati, ſicut perſona perſonæ, & ideo debet fungi uice eius per omnia, ut ſupra ut ſu. pend. eccleſia, cum ſimilib. Ratio tamen huius decre. eſt in contrarium, ibi dum ſequitur, quibus ante diuiſiones, & c. ſed poteſt enci

quod

q hic loqoit … de ſimplicib. executoribus ſeu delegatis a ſede Ap… olica con ſtituti…
a Idem etia… … uarta pars.
b Declaramus.& ſic nota iſta decret. eſt declaratiua iuris antiqui, non conſtitutiua iuris noui, vt patet etiam ſupra eo.§ proximo. in verbo declaramus, quare nõ eſt neceſſe hic reſpicere eius editionem ſeu publicationem: cum oia quantuncunq; longe ante ſperita ſeu inchoata reſpiciat, ut ſup. de cõſti.qm, & de viciis, cũ ſu. de ele. cum in cunctis § pe.
c Iuſtitiam. & ſic eſt duplex litera Apoſtolica, quæ iam gratioſa, de qua ſup. dictum eſt, quædam iuſtitiæ, de qua h c, ſimile, ſu. de ſal. accedens, prima conſueuit b. llari cum filo de ſerico: ſecunda cum filo canapis, arg ſup. de ſal. licet. Item prima non tranſit regulariter ſine lectione, ſed ſine contradictione: ſecunda trãſit ſine lectione, ſed nõ tranſit ſine contradictione, & iõ in procuratoris contra … conſue … clauſula apponi, Conſtituit talẽ procuratorẽ ad impetrandum & contradicendũ literas ſimplices & legen las: ſine qua non eſſet ſufficiẽs procurator in audientia contra…, quantumcunque alias haberet plenum mandatum, & iſta ſola ſine al o mandato nõ eſſet ſufficiens in palatio auditorum vt ſupra de renunciat. veniens.
d Iudices & ſic not quod alius eſt iudex, vt hic, alius auditor, vt ſup de offi. delega. ſuper quæſtionum, § porro, in fi. de reſcri. auditor, et ncil Vie… alius conſeruator, vt ſup de offi. de leg. ſtatuimus, lib 6. alius arbiter iuris, ſupra e.c ſuſpicionis & c ab arbitris. libro 6.

Litera Apoſtolica eſt duplex.

Iudex, auditor, cõſeruator, & arbiter differũt.

uiſiones ſępefatas petẽdas, & deberant.

Idem etiã declaramus b quoad literas Apoſtolicas iuſtitiã c continentes, ut videlicet iudices d dati per illas in cauſis quarumlibet perſonarũ, quę nunc de eiſdem dięceſin. diuiſis exiſtunt, poſſint iuxta earum tenorem perinde procedere, ac ſi dictę dięceſes de quibus mẽtio in eiſdem literis habetur, integre remanſiſſent e

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auinioñ. iij Kalen. Nouembris: pontificatus noſtri anno ſecundo.

De officio iudicis ordinarij.

Bonifacius octauus.

Epiſcopus monaſterium viſitans non tenetur accipere monachos illius monaſterii pro tabellionibus: etiamſi hoc haberet cõſuetudo: nec in actu viſitatio nis debet eſſe ſolus, ſed duos vel tres clericos cũ notario, qui ſimiliter ſit clericus, ſecum aſſumat. hoc dicit.

C A P. I.

Debent ſuperioribus ſuis reuerẽtiam ſubditi: & dum ſalubriter ab eis pro culpis correctionem velut curantium medicamenta recipiunt, obedientiam exhibere tenentur. Rurſus oportet præpoſitos cum charitate † corrigere: decet eos inferre humiliter quod docent, & paterna ſubiectos dilectione fouere: Sic debitor delicatus effugitur: ſic onoroſus creditor minime f repertur

Sane dum venerabili fratre noſtro A. epiſcopo Dulmen. ad viſitandum capitulum ſua eccleſiæ Dulmen. quæ regularis ordinis ſancti Benedicti fore noſcitur, deſcendente g: Prior & capitulum ipſius eccleſiæ excipiẽtes quòd de conſuetudine erat eccleſiæ ſupradictæ à tempore cuius non erat memoria h inconcuſſe ſeruata, quod epi-

licas expediendas in curia Romana, & extra. Vnde iudex delegatus eſt proprie is, qui mandat im ſibi iuriſdictionem v ce delegãus exercet. dictus a d. lego, gas, q idem eſt, quod mando: quare rubrica, ff. dicit de eo cu mandata eſt iu… …

e Remanſiſſent] Nota quod diuiſio facta de re aliqua li operatur tantummodo eſſe ſtatum pro quo facta eſt: nec ad al os ſe extendit, nec in alijs caſibus præbet præiudicium alicui ſeu iuuamen, vt 19. diſtinct. I. quod præſtat argu. q diuiſio rei emphyteoticæ, vel feudalis ſeu debitorum, inter hæredes facta, non nocceat dominis vel creditoribus ſuper integra ſolutione petitionis, vel debiti eis faciendæ vt prius: eam particularis actio ſeu ſolutio non modic. habeat incommoda, ut ff. famil. ercisc. plane, Gal. de monte Lauuno.

Solutio partialis ſimul ta hẽt incõmoda.

Ebeot.] Hæc cõſtitutio habet quatuor partes Primo. præmittit procemium ad dicenda ſecũdo ver. Sane, factum viſitationis intenta & conſuetudinis contra hoc propoſitæ narrat. Tertio ver. Propoſito dictã conſuetudinem multis rationib. præmiſſis reprobat. Quarto verſ. Sed ne ſit nimerum perſonarum viſitanti aſſiſtentium taxat. In primo ergo ordinẽ quem debent habere ſubditi ad ſuperiores, & econtra ponit. In primo non ſeruato eſt inobedientia puniendam ſecundo eſt tyrannia vel negligentia repr. benda Secundo verſi. Sic debitor hetera rationem … … licet enim inter hoe ſit relatio ſuper … … & ſuppoſitioni: hęc, tamen contra … ab exceſſu, 2. q 5. de

Diuiſio.

† Vide conc. Trid ſeſ. 13. de reſor. c. 4.

Executores duplex.

Referendarius quis eſt.

Item alius executor miſtus, de quo ſup. § prox. d. ctum eſt, alius merus de quo ſup de appel nouit. de quibus plene dicitur ſup. de iudic. quod ad conſultationem. p glo. Inn. & Hoſt. alius referendarius, ſcilicet ad certũ articulum cauſæ referendũ datus, vt ſup. de offi deleg. iudices concil. Vienen & in d cap. ſuper quæſtionum, omnes iſti & ſimiles ſunt ordinati ad cauſas Apoſto-

forma ff. de ijs qui ſunt ſui vel alieni iur. l. … in fin. & l. ſe…
f Minime repertur.] ff. de pigno act. l. ſi ſuos pignoratorum ſi.
g Deſcendente. prouiſõ & tenetur, extra 6 lib de cenſi Romana … de … ext de offi. ord irrefragabili.
h Memoria.] Hoc non prodeſt in delictis, extra de conſuet.

Digitized by Google

conſue. cum tanto. extra de ſimo. cum in eccleſię, & male cõſueta tpe non firmãtur, auth. vt nulli iud. in. ha lo. ſerua §. 1. coll. 9. & eadem vbicunq; a iure reprobatur cõſuetudo, vt hic, & extra, lib. de conſue. 1. & 2 & eo. lib. de elect. quia ſępe, & eod. lib. de pœnit & remiſſ. epiſcopus. in fi. c. cum nuntius, de iureiuran. & ſi Chriſtus, in fi. etiam in cauſa vnitationis, & reformationis, extra 6. lib. de offic. ordina. quia. Item ex quo ſunt ſuſpecti, teſtes eſſe non poſſunt, ff. de teſti. l. 3. circa princ. ibi verſicu. Nam ſi careant, extra de teſtib. ſuper eo a. in prin. Sol. in pręmiſſis caſibus mona. hi teſtes eſſe poſſunt, ſed non cum præciſione: hoc eſt ipſi & non alii quod hic negatur: vnde hic grandis hic cõſiderata Papa hoc voluit, vt plenior fieret probatio, vt veritas plenius eluceſceret. C. de temp. app. per hanc. in fi.

ſcopi Dulmen. qui fuerũt pro tempore, per ſe ſolos abſque aliis religioſis ſibi adiunctis, vel clericis, vel laicis ſæcularibus quibuſcunque aſſumptis ſibi loco notarii monacho, ſeu monachis capituli memorati, viſitationem ſuam hactenus præfato impenderunt capitulo, ſupplicarunt eidem epiſcopo, vt omnes tam clericos quam laicos religioſos & ſæculares (antequam viſitationem actualiter exerceret) a capitulo præciperet amoueri, quibus amotis, parati erant ipſum admittere ad viſitationem huiuſmodi peragendam. Et quia dictus epiſcopus eos ſuper hoc non audiuit a, quamquam proteſtaretur ſe velle omnes clericos ſuos, & alios (præter tres, vel quattuor & notarium) remouere, & ſic ſuam viſitationem incipere & complere, idem prior & capitulum ad ſedem Apoſtolicam appellarunt.

Propoſito itaque huiuſmodi negotio coram nobis, & auditis & intellectis, quæ partes dicere voluerunt, nos conſiderantes, quod conſuetudo prædicta contra communem vtilitatem, facultatem probationum, (quæ non eſt anguſtanda b) reſtringit, propter quod etiam vt ſalua ſcilicet ſit rerum probatio c, quia publice intereſt ne veritas occultetur d cautum eſt iure, vt curent magiſtratus teſtari, id eſt, teſtificari volentibus, ſe ipſos & alios teſtes vel ſignatores præbere. e

Et ſtatuit generale concilium, vt a iudicibus adhibeatur perſona publica, vel duo viri idonei, qui acta conſcribant: f Quos quidẽ monachos g ad prædicta, tum propter eorum profeſſionem, quæ illorum vocem facit funeſtam, h & ipſos arcet a iudiciis & publicis ſiue ciuilibus actibus, i nec patitur (prout conſtitutio k nouella declarat) niſi in inquiſitionis hæreticæ prauitatis cauſa, tabellionis (cuius vicem in hac parte duo viri per ſupradictum concilium obtinent) officium exercere: tum quia ſuſpecti l nec cõtra m priorem aut capitulum, quibus ſubſunt n, quæ corrigenda inuenirentur fideliter & recte conſcriberent, conſtat non eſſe idoneos.

Attendẽtes quoque quod id o epiſcopali non modicum detrahit dignitati, ſi ab epiſcopo, qui dignitatẽ propriam ſuo ingenio augere p debet, comites honoris ſui cũ adhibiti abducantur, q ſeque ſolũ ſuſpectis r quandoque forſitan quos viſitat, committere compellatur: ſ Dictam cõſuetudinem, per quam

a Non audiuit.] forſitan iuris iſti bene ſeruauerunt: quia exceptionẽ propoſuerunt & pp eam nõ admiſſam appellarunt: vel pōt appellari pp eam neglectam iudice ad alia procedente, quæ non poterant ſe compatientum primo propoſito. extra de app. dilecto, & ca. ex parte M. Sed hic fuit defectus in materia: quia exceptio non erat legitima, vt ſup. ſequitur, & ob hoc appellans in iuriſdictione prioris iudicis remanſit: & ſic tenuit eius proceſſus: ſecus ſi materia erat legitima & forma debita, no. extra de offic. delegat. cum contingat, in princ.

b Non eſt anguſtanda.] C. de hæret. quoniam in fi.

c Probatio.] C. de in teru. in bonæ fidei, C. de iure delib. l. fi. § ſi vero & ipſe.

d Occultetur.] ſed potius ſeruatur, ff. de teſti. ſerui.

e Præbere.] ff. de teſti. curent.

f Conſcribant. extra de prob. quoniã contra, in prin.

g Monachos.] Accipe, inſ. conſtat nõ eſſe, ſ. ad prædicta idoneos, & tunc reſume, tum propter, &c.

Monachi ſunt mũdo mortui.

h Funeſtã.] i. luctuoſam vel mortalem quia lugere habent, & mortui ſunt mundo, 7. q. 7 placuit & c. ſequent. 16. q. 1. placuit 25. qo. 2. ita nos. C qui ac non poſſ. ſi quis.

i Actibus.] extra ne cle. vel mona. ſęc. ne. ſe immiſc. c. 1. & c. ſed nec procuratores. & c. clericis, & c. ſententiam.

k Conſtitutio.] extra 6. lib. de hæret. ut officium inquiſitoris, ſ. ad conſcribendam.

Monachi an poſſint eſſe teſtes.

l Suſpecti.] Contra, quia monachi in cauſis monaſterii teſtes eſſe poſſunt, extra de teſtib. inſuper & c. tuis, &

m Nec contra.] C. de teſti. omnib. & ff. de teſtib. nullus.

b Subſunt.] propter, quod eorum teſtimonium eſt ſuſpectũ. C. de teſtib. patentes, & l. teſtes, & ff. de teſtibus idonei. Ioann. Mo.

o Quod id.] ſ. q epiſcopus nullis aliis ſibi adiunctis, niſi de capitulo, viſitet.

p Augere dẽt.] ff. de offi. p. conſ. & l. obſeruandam, in fi. Io. Mona.

q Abducuntur.] ff. de iniuriis, l. Item apud Labeonem, §. comitem. Sed quomodo detrahitur huic dignitati, ſi caput ſtet cum membris. extra de pręſcript. cum non liceat, ſic nõ eſt iniurioſa abductio, ſed debita coniunctio: ſicut inter caput & membra, & inter patrem & filium, C. de cura. furio. l. fin. in prin. q 3. ita diligere. Item inhumanum eſt publicatione paupertatis detegere viſitatẽ. C. quando, & qui. quarta pars in bo. de [illegible] circa medium. Dic vt prius. Præciſio hic reprobatur; & fuit hæc ordinatio æquitatis propter congruitates hic tactas, & neceſſitates quo ad perſonam tabellionis, vel duorum virorum pro eo. Ioan. Mona.

r Suſpectis.] ex cauſis prædictis. Io. Mona.

ſ Compellatur. quod eſſe non debet, argument. C. de iud. aperciſſime. & l. fin. Item iſti monachi tabellionis loco duarum perſonarum locum tenerent, ſcilicet aſſiſtentium viſitanti ad

proban

probandum quod eſſet actum forſan ex eadem perſonæ eſſent per viſitationem corrigendæ. Et fungi duplici officio, præſertim ſuſpecto, & aduerſo, vt hic, eſt merito reprobandū. C. de cōfeſ. nemo extra de cleri. non reſide. quia nonnulli, & extra 6. lib. de præbend. cum ſingula. Ioan. Monachus.

Officio duplici quē fungi iure vetat.

a Reprobamus.] ex quibus cauſis conſuetudo reprobetur, no. extra 6 libro de conſuetud. in ſum. Ioan. Monach.

b Oneroſus.] ſed quomodo eſt hic epiſcopus oneroſus, qui habet quod petit? Dic qđ eſt oneroſus quo ad intentum aduerſariorum dicentium epiſcopum velle viſitare, & inuare capitulum cum pluribus, & contra eorum conſuetudinē, quam prætendebant. Ioan. Monac.

c Religioſa. Contra extra de offic. ordin. vt iuxta. Dic, caſus eſt diuerſus, non aduerſus, nam ibi loquitur vbi prælatus viſitat, alium locum a capitulo ſuo, hic quando viſitat propriū capitulum, cuius perſonas propter coniunctionem maiorē quā habet ad ſuam eccleſiam præ cæteris eccleſijs ſibi ſubiectis, extra de teſt. requiſiſti. §. penul. eſt veriſimilius, vt eaſdem perſonas melius uocat. Vel dic quod hic determinat illam taxando hoc dictum indeterminatum: ibi, ne ſubdit nimium aggrauentur: & decet perſonas religioſas in tali articulo aſſumi, argument. extra de ſtat. regu. in ſingulis. circa princip. Ioann. Monach.

Epſ cū eccleſia cathedrali hē coniunctionem maiorem quam cum alijs.

d Non obſtante.] Sed quare tollit hic conſuetudinem, & compoſitiones qualibet: quia licet viſitationi nō præiendebatur, nec procurationi, quæ debetur ratione

prælibati prior & capitulum videntur nimium declinati, tanquam non rationabilem reprobamus.a

Sed ne ſit epiſcopus oneroſus b, decernimus noſtrorum prædeceſſorum veſtigiis inhærentes, vt cum ad viſitationem decetero faciendam in eccleſia memorata deſcenderit, in viſitationis actu duas vel tres honeſtas perſonas clericali charitate inſignitas, quarum vna ad minus ſit religioſa c ordinis ſupradicti, & vnum notarium clericum ſecum habeat, & non plures.

Conſuetudine aliqua obtenta, & compoſitione qualibet inter partes ipſas ſuper hoc in contrarium facta hactenus, non obſtante d.

Nulli ergo liceat hanc paginam noſtrarum reprobationis e, conſtitutionis f, &c. Datum Anag. x. Kal. Auguſtini, Pontificatus noſtri Anno octauo.

Ioannes xxij.

Beneficia plura incompatibilia obtinens ſine diſpenſatione, debet illa præter vltimum, in manu ordinarii intra duos menſes dimittere, alias pœnas incurrit hic poſitas. Et debet ordinarius tales plura beneficia obtinentes compellere ad oſtendendam diſpenſationem: quod ſi non fecerit, ab ingreſſu Eccleſiæ ſuſpenditur, uide capitulum ordinarii, eodem titulo, libro ſexto, quod ſi diligenter notetur hæc extrauagans, ſub hoc titulo recte collata dicetur.

CAP. II.

VT † quos virtutis amor a vitio ambitionis execrandæ, & auaritiæ cæcitate non retrahit, ſaltem rigor coerceat diſciplinę: Statuimus, vt quicunque plures dignitates, vel perſonatus, aut parochiales eccleſias: aut dignitatem vel perſonatum cū alio beneficio curam animarum habente, ſimul ſine diſpēſatione canonica detinens, illa omnia & ſingula (illo duntaxat excepto, quod vltimo receperit, quod poſſit, ſi tamen in eo ex collatione canonica ius ſibi competat retinere) intra duos menſes a die notitiæ conſtitutionis continue numerandos efficaciter verbo, & facto, abſque fraude aliqua in manu ordinarii dimittere teneatur per eum vel vel eos, ad quem vel ad quos eorum diſpoſitio ſpectabit, ea vice libere diſpenſanda. Quod ſi non fecerit, etiā illo ſit ipſo iure priuatus, in quo ius competebat eidem; & inhabilis ad quæcunque beneficia obtinēda penitus cenſeatur.

Qui g vero deinceps receperit dignitatem vel perſonatum, aut beneficium curam habens animarum annexam, ſi prius ſimile beneficium obtinebat, primum quo poſtquam ſecundi poſſeſſionem habuerit, vel per eū (omni dolo & fraude ceſſantibus) quo minus habeat, ſteterit, priuatus noſcitur ipſo iure, abſque moræ diſpendio in manu ordinarii omnino ſimiliter dimittere teneatur, per eum vel eos, ad quem

viſitationis: præſcribi tamen poteſt quotitati procurationis. no. extra de præſcri. cum ex officiis. extra de cenſi. cum venerabilis. Sic videtur quod præſcribi poſſit quotitati aſſiſtētium viſitanti. argu. ff. de vſur. qui ſemiſſes. §. reſpō. & ff. quemadmodum vſusfru. amit. l. is qui. licet conſuetudo hic narrata per hæc allegata non ſit præſcriptibilis. Dic tamen, quod hęc conſtitutio in aliis facit gratiam, quia ſi iſta verba non ponerentur, remanerent compoſitio & cōſuetudo nō reprobatæ. extra 6. lib. de conſti. capit. 1. Nec eſt inconueniens, quod eadem decretalis contineat ius in vna parte, & gratiam in altera. extra de cōceſ. præb. conſtitutus. Et forſan Papa fuit motus ad prædicta caſſando propter grauem litē, quæ ſocrat inter partes: ne recidiuum nonæ litis prætextu conſuetudinis alterius, vel cōpoſitionis ſubintraret.

Viſitationi, an poſſit pſcribi.

† Vide cōcil. Trid. ſeſ. 7 de reformatione, c. 2. & 4. & ſeſ. 24. de reſ. c. 17.

e Reprobationis. ſupra eod. in verbo, reprobamus.

f Conſtitutionis. ſupra eo. in verbo, decernimus.

VT quos virtutis.]

g Qui vero.] Iſtum §. aliqui libri non habent vſque ad § vt autem. & tenorem huius habes in extrauaganti, Execrabilis, quæ eſt vna de xx gloſſatis per Zenzelinum in tit. de pben. & ibi vide. Habes etiam eam infra in titu. de præbend. cum gloſſa domini Gulie. de Monte Lauduno.

Vnam

quem ſeu quos collatio ſeu ordinatio ſpectauerit, diſponendum: quod niſi fecerit ex tunc ſecundo ſit ipſo iure priuatus, & inhabilis ad ſacros ordines, & ad quodcunque beneficium eccleſiaſticum obtinendum.

¶ Vt autem præmiſſorum fructus facilis ſubſequatur, omnibus & ſingulis ordinariis in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pęna ſuſpenſionis ab ingreſſu Eccleſiæ, quam eos (ſi in exequendis ſubſequentibus negligentes fuerint) incurrere volumus ipſo facto, diſtricte præcipimus & mãdamus, ut ſub certa & formidabili pęna eorum arbitrio infligenda, ſubditis ſuis plures dignitates & perſonatus aut eccleſias, quibus cura imminet animarum, aut dignitatem vel perſonatum cum alio beneficio, cui cura ſimili ſit annexa, obtinentibus, iniungere debeant, quòd diſpenſationes auctoritate quarum huiuſmodi Eccleſias, perſonatus vel dignitates obtinent, ſi quas habent, nec non & titulos Eccleſiarum, dignitatem vel perſonatuum eorundem intra tempus pro facti qualitate ipſorum ordinariorũ moderandum arbitrio, ordinariis ipſis, vel iis, quẽ vel quos ad hoc duxerint deputãdos, exhibere procurent: De proceſſibus habendis ſuper his exhibitis, propoſitis & productis, redituri abſque morę diſpendio per ſcripta publica conficiendo ſuper his ſedem Apoſtolicam certiorem.

De maioritate & obedientia.

Bonifacius octauus.

¶ *Omnes Chriſti fideles de neceſſitate ſalutis ſubſunt Romano Pontifici, qui vtrumque gladiũ habet, & omnes iudicat. Hæc tamen extrauagans regem Franciæ & regnicolas non amplius ſubijcit Eccleſiæ Romanæ, quam prius erat vt patet infra de priuilegiis c. meruit.*

CAP. I.

VNam ſanctã Eccleſiã catholicam & ipſam Apoſtolicã vrgẽte fide credere cogimur, &

VNam ſanctam Eccleſiam) Ponatur ſic caſus, quod erant dubitantes quidam, aut forte credẽtes, vel etiã aſſerentes, nõ eſſe de neceſſitate ſalutis ſubeſſe ſummo Põtifici: quod quidẽ vel verbo fieri poterat: q a forte ſic dicebant, uel facto, quia talia agebãt & operabantur, ac ſi non eſſet de neceſſitate ſalutis: Huic autẽ morbo peſtifero obuiare volens ſanctiſſimus pater dominus, dñs Bonifacius Papa viij hanc decr. edidit, vbi hoc pleniſſime declaratur. Intentio itaque huius decretalis eſt inducere rõnes, exẽpla, & auctoritates ſubeſſe ſummo Pontifici eſſe de neceſſitate ſalutis: qđ tripliciter hic probatur. Primo per quaſdam conditiones generales, quæ ipſi Eccleſiæ congruunt. Secũdo, per quaſdam adaptationes ſpeciales, quæ ad ipſam Eccleſiam adaptantur. Tertio, per gladios, qui in ipſa Eccleſia continentur. Tota igitur hæc decr. diuiditur in quatuor partes: q a primo ponuntur plures cõditiones generales cõgruentes Eccleſię, per quas probat põt, ꝙ ſubeſſe ſummo Põtifici eſt de neceſſitate ſalutis. Secũdo adducũtur quędã adaptationes ſpẽles, per quas probat hoc idẽ. Tertio agitur de ipſis gladiis, qui ſunt in Eccleſia, per quos declaratur hoc idem. Quarto & in ultimo, cõcluſio tot modis inueſtigata videlicet, quod ſubeſſe ſummo Pontifici ſit de neceſſitate ſalutis, infertur ex omnibus ante dictis. Secunda: ibi, Vna nempe ſunt] Tertia: ibi, [In hac eiuſque poteſtate.] Quarta: ibi, Porro ſubeſſe] Propter primum ſciendũ quidẽ, ꝙ numerare, poſſumus ſex conditiones generales congruentes Eccleſiæ: ex quib poſſunt ſumi ſex rationes, quòd Eccleſia habet vnum caput, & ꝙ ſubeſſe illi capiti eſt de neceſſitate ſalutis: ut ſit prima conditio, quod Eccleſia eſt vna: ſecunda, quod eſt ſancta: tertia ꝙ eſt cathol. ca: quarta, quod eſt Apoſtolica: quinta, ꝙ extra non eſt ſalus. ſexta & vltima quia extra ipſam non eſt remiſſio peccatorum. Itaq; in prima parte, qua agitur de iſtis conditionibus Eccleſiæ congruentibus, dñs Papa tria facit: quia primo iſtas conditiones narrat: ſecundo eas declarat, tertio eas corroborat & confirmat, ſecunda, ibi, ſponſo in Canticis] tertia ibi.] Io qua vnus.] Dic ergo. Eccleſiam eſſe vnam, q̃ fuit conditio prima, ſanctam, quæ fuit ſecunda, catholicam, quæ fuit tertia, & ipſam Apoſtolicam, quæ fuit quarta. extra quam non eſt ſalus, quæ fuit conditio quinta, nec remiſſio peccatorum, quę fuit ſexta. [Noſque hanc,] id eſt Eccleſiam, eſſe ſic unam, ſic ſanctam, &c. uel hanc, id eſt hanc fidem de eccleſia, quod ſit una, firmiter credimus, & ſimpliciter confitemur. Notandum autem eſt, ꝙ ex iſtis ſex conditionibus Eccleſię congruẽtibus [vt ſupra tetigimus] ſumi poſſunt ſex rationes, ꝙ ſubeſſe ſummo Pontifici ſit de neceſſitate ſalutis. Vt prima ratio, quia eccleſia eſt vna ſiue eſt vnum corpus: ſed uni corpori non cõpetit niſi vnũ caput: quia aliter eſſet monſtrum. Arguatur ergo ſic: Omnia mẽbra, quæ ſunt in vno corpore, nõ ſaluantur niſi coniuncta illi corpori, & ſubdita uni capiti, a quo influuntur eis motus & ſenſus: ſed omnes Chriſtiani ſunt membra vnius corporis: quia ſunt mẽbra Eccleſiæ, quæ eſt una, & vnum corpus: ergo omnes huiuſmodi Chriſtiani ſaluantur vt coniuncti Eccleſiæ, & vt coniuncti vni capiti, id eſt ſummo Pontifici. Secunda ratio ad hoc idem ſumitur ex ſecunda conditione, videlicet quod Eccleſia nõ ſolum eſt una, ſed etiã eſt ſancta, id eſt, ſancita & firmata in vnitate: ſi enim eccleſia vacillaret quantum ad vnitatem: quia aliquando eſſet vna, aliquando non eſſet vna: & per conſequens aliquando haberet vnum caput, aliquando haberet plura capita: poſſet quis dicere non eſſe de neceſſitate ſalutis ſub eſſe huic capiti: quia forte poſſet ſaluari ſub alio capite. Sed cum eccleſia ſit vna, & ſit ſancta. i. ſic in vnitate fulcita, quod non poſſet habere niſi vnum ſupremũ caput: ſubeſſe illi capiti erit de neceſſitate ſalutis. Quod ſi dicat, quòd ſanctum dicit qđ purum: dice-

Eccleſia eſt vna.

Chriſtiani omnes ſunt mẽbra vniꝰ corporis.

Eccleſia eſt ſancta.

Digitized by Google

Infirmitas in corpore vnde ſurgit.

dicemus ea hoc etiam quòd dicit qui firmum, quia firmitas eſt ex puritate: infirmitas, ex impuritate: nã & in corpore ſurgit infirmitas ex impuritate, vt quia oriuntur in eo immunditiæ corporales & mali humores: & in anima etiam ſurgit infirmitas ex impuritate, ut quia oriuntur in ea immũditiæ ſpirituales, & malæ cogitationes. Formetur autem, ſic ratio: Quicquid eſt vnũ & ſanctum, i. ſic in vnitate factum, ꝙ nõ põt eſſe niſi unũ corpus, & habere vnũ caput, membra non poterunt ſaluari niſi coniuncta illi corpori, & ſubdita illi capiti. Eccleſia eſt hmôi, ergo &c. Membra quidem ex hoc ſaluantur & viuunt, quia mouentur & ſentiunt, & motus & ſenſus eius infunduntur a capite, ſi non ſunt ſubdita capiti, non mouentur nec ſentiunt, pp quod viuere & ſaluari non poterunt. Tertia rõ ſumitur ex tertia conditione, quia Eccleſia eſt catholica & vniuerſalis ſiue generalis, ſic enim ait Iſidorus, quia catholicus vtilis ſiue generalis interpretatur, nam Græci [vt dicitur] vniuerſale catholicon vocant. Si ergo fides, quam tenet Eccleſia, vel ipſa Eccleſia eſſet particularis, continens unã gentem vel unum populum, ſicut ſunt multæ gentes & multi populi, ſic ſorte eſſent multæ Eccleſiæ & multa capita. Sed cum ſit catholica & vniuerſalis, quia omnes obligantur [ſi uolunt eſſe in ſtatu ſalutis] ad credendum & tenendum quod credit & tenet Eccleſia, iõ ſicut non põt eſſe niſi unum vniuerſum quod omnia cõprehendit, ita quantum ad ſtatum ſalutis non poteſt eſſe niſi vna Eccleſia, eo quod eccleſia comprehendit omnes, qui uolunt eſſe in ſtatu ſalutis. Formetur autẽ ſic rõ. Illud quod eſt catholicum & uniuerſale, & comprehendit omnes, qui volunt eſſe in ſtatu ſalutis, non poteſt eſſe niſi vnum, & habere vnum caput, cui oportet eſſe ſubditos omnes volentes eſſe in ſtatu ſalutis. Eccleſia eſt hmôi, ergo, &c. Quarta ratio ſumit ex quarta conditione quia eccleſia eſt Apoſtolica, tenet enim illam fidem, quam Apoſtoli tradiderunt & docuerũt, de quib põt intelligi quod dicitur in Pſal. ꝙ in omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum, ut nullus poſſit ſe excuſare ſe non ſubeſſe Eccleſiæ, omnes enim Apoſtoli fidem prædicauerunt, & docuerunt. Vnde Apoſtolus ait ad Galat. 2. Aſcendi autẽ ſecundum reuelationem, contulit cum illis, i. cum aliis Apoſtolis, Euangelium, quod prædico gentibus, & ſubdit cauſam, ne forte in vanum currerem aut cucurriſſẽ. Ne ergo uana eſſet prædicatio ſua, & ne videretur gentibus, vel aliis quod prædicaret aliud quam alii Apoſtoli, voluit Apoſtolus de Euangelio quod prædicabat, conferre cum illis. Item Eccleſia eſt Apoſtolica, quia illam fidem tenet & docet, quam concorditer prædicauerunt & docuerunt Apoſtoli. Formetur ergo ſic ratio, Illud quod eſt Apoſtolicum, & tenet illam eandem fidem, quã Apoſtoli docuerunt, non poteſt eſſe niſi quid unum, & unum corpus habere, & unum caput, cui oportet eſſe ſubdita omnia membra, ſi uolunt eſſe in ſtatu ſalutis, hmôi autem eccleſia eſt, ergo, &cat. Quinta autem & ſexta ratio ſumitur ex quinta & ſexta conditione, uidelicet quod extra Eccleſiam non eſt ſalus, id eſt, non acquiritur beatitudo, quæ eſt per gratiam conſummatam, nec extra ipſam eſt remiſſio peccatorum, quæ poteſt eſſe per gratiam initiatam, ita quod nec gratia conſummata, quę eſt ſalus & beatitudo noſtra, nec gratia initiata per quam remittuntur peccata, poteſt eſſe niſi per Eccleſiam. Si ergo Eccleſia eſt una & habet vnum caput, omnes uolentes recedere a peccatis & adipiſci ſalutem, oportet eſſe ſub capite Eccleſiæ, id eſt, ſub ſummo Pontifice, ratio

Cantic. 6.

Eccleſia eſt catholica.

Eccleſia qua ſe dicitur Apoſtolica.

tenere. Noſque hanc firmiter credimus & ſimpliciter confitemur: extra quam nec ſalus eſt, nec remiſſio peccatorum, ſponſo a in Canticis proclamante, Vna eſt columba mea, perfecta mea. Vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ, quæ vnum corpus myſticum repræſentat, cuius caput Chriſtus: Chriſti vero Deus. In qua b vnus dominus, una fides, vnum baptiſma-

autem per ſe patere poteſt. Notandum autem quòd oẽs iſtæ ſex conditiones continentur in ſymbolo: ubi dicitur, ꝙ credimus in Eccleſiam vnam, quantum ad conditionem primam, ſanctam, quantum ad conditionem ſecundam, catholicam, quantum ad tertiam, & Apoſtolicam, quantum ad quartam, & ꝙ confitemur vnum baptiſma in remiſſionẽ peccatorũ, quãtũ ad gratiam initiatam, & ꝙ expectamus reſurrectionẽ mortuorum, & uitã venturi ſæculi, quantum ad gratiam conſummatam: ideo impingere contra hoc, eſt impingere contra ſymbolum.

a Sponſo in Canticis, &c. Hic illas ſex rationes concluſionis præfatæ, ꝙ ſubeſſe ſummo Pontifici ſit de neceſſitate ſalutis, declarat & manifeſtat, per ea quæ habentur in canticis, & per ea quæ ait Apoſtolus dicens, ſponſo proclamante in Cãticis, ſupple de ſua ſponſa, id eſt de Eccleſia, quæ una eſt columba mea, vna eſt matri ſuæ, electa genetrici, quæ ſcribuntur Canticorum 6 & ſubdit, quæ, ſ. columba mea, ſic una, ſic perfecta, ſic electa vnum corpus myſticum, i. vnam Eccleſiam repræſentat, & addit ꝙ huius corporis caput eſt Chriſtus, & Chriſti vero Deus. No autem quod hic tanguntur ſex, per quæ declarantur ſex conditiones, uidelicet ꝙ corpus myſticum, i. Eccleſia, eſt una quantum ad conditionem primam, eſt columba, i. innocens & ſine felle & ſancta, quantum ad conditionem ſecundã, eſt perfecta, i. catholica quantum ad conditionem tertiam. Nam ſecundũ Philoſophum, totum & perfectum idem, vel proximum ſecundum naturam. Nam illud eſt perfectum quod totum habet & nihil ei deficit, & illud etiam totum eſt, quod omnia habet. Et quod dicit Philoſophus totum & perfectum idem, poſſumus nos dicere catholicum & perfectum idem, uel proximum ſecundum naturam. Nam catholicum idem eſt quod generale, & vniuerſale, quod omnia comprehendit, & etiam perfectum eſt cui nihil deficit, & omnia comprehendit. Iſta enim Eccleſia eſt una matri ſuæ, electa genitrici ſuæ quantum ad condõnem quartam. Apoſtoli quidem unam fidem prædicauerunt, unam fidem elegerunt, quam tenens Eccleſia dici poteſt Apoſtolica. Huiuſmodi autem Eccleſiæ caput eſt Chriſtus, qui eſt agnus Dei tollens peccata mundi, cuius caput eſt Deus pater, a quo eſt genitus, quem uidere eſt ſalus noſtra. iuxta illud. Oſtende nobis patrem, & ſufficit nobis. Ergo ſicut per hoc quòd eccleſia eſt una columba, i. ſancta perfecta, i. catholica, una matri ſuę, & electa genitrici ſuę, i. Apoſtolica, declaratæ ſunt quatuor conditiones, ſic per hoc quòd eius caput eſt Chriſtus qui eſt agnus tollens peccata noſtra, & caput Chriſti Deus qui eſt ſalus noſtra, declarantur aliæ duæ conditiones, uidelicet quod per Eccleſiam eſt peccatorum remiſſio, & ſalutis adeptio.

b In qua vnus. hic illas ſex cõditiones, quas primo narrauit & poſtea declarauit, roborat & confirmat. ſic enim iacet textus ad Epheſ. 4. unde illa uerba ſunt ſumpta, vnum corpus, & unus ſpiritus, & ſubditur, unus Dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus, & pater omnium, eccleſia eſt ergo unũ corpus, per qđ eſt vna, & vnica, quæ fuit conditio prima. Eſt in ea unus ſpiritus, per quem eſt ſancta, quæ fuit ſecunda. Eſt in ea unus Dominus, per quem & uniuerſalis & catholica, quæ fuit tertia, eſt in ea una fides, per quam eſt Apoſtolica, quia tenet illam fidem, quam prædicauerunt Apoſtoli; quæ fuit conditio quarta, eſt in ea unum baptiſma, per quod eſt peccatorum remiſſio, quæ fuit quinta, eſt in ea unus Deus & pater omnium, per quem eſt ſalutis adeptio,

Totũ & perfectum idẽ.

Catholicũ quid eſt.

Salus noſtra eſt uidere Deũ.

Eidē promptū facere quid ſit.

Sedes Apoſtolica.] Hæc poteſt intitulari ſub tit. de reſcr. vel tit. de off. deleg. vel ſub tit. de conceſ. præb. & eccl. non vac. vel de paroc. [illegible] Et diuiditur in quatuor partes. In prima pręfatio præmittitur. In ſecunda factum [illegible] [illegible] conſtitutio editur. In quarta ad ipſum addit. Secunda, [Sane.] Tertia, [Nos amouere.] Quarta, [Idē, &c.] Huiuſmodi conſtitutionis duplex eſt ratio. Prima, vt alter per alterū [illegible] quis conditionē adferat, ne qs ex alterius locupletet iactura, vt res transeat cū onere ſuo, & ſic hæc ſcripta eſt ex ratione [illegible] ſumm. ſupr. de pœnis, ſuā, de reſcri. [illegible], & e ſi eo tempore li. 6. de præb. dilectus.

a Sedes [illegible], ſup. de reſcri. ſedes.

CAP. VNIC.

Sedes Apoſtolica in ſuis actibus veritatem [b] proſequens, lucem [c] amans libenter euitat nodoſę [d] ambiguitatis [e] inuolucrum [f] illamque [g] ſibi ſemper in ſuis ordinationibus reſeruare cautelam intendit, [h] vt de illis, ita proueniant commoda, quod aliis non immineat detrimentum. [k] Sane [l] pridem ad diuini cultus augmentum, [m] & ad ſalutem [n] populi, quem in nonnullis ciuitatibus, & diœceſibus ſic multiplicaret, [o] altiſſimus quod in earum ſingulis ſingulorum [p] vultus nequibat, vt deceret,

diſpoſitio, Papæ eſſe noſcatur, vt ſupra de præben. licet. lib. 6. de exceſ. prela. ſi quis. c. unc. [illegible] verum. & ideo ipſe ne[illegible] potuit immo debuit neduo imminente multiplicatione populi, de quo infra prox. augmentare operarios, & ſedes ipſis congru[illegible] [illegible], ac de ſtipe [illegible] miniſtrare, argumen. 31 diſt. nunc in nouo, ſupra de offic. ordi. quoniam, [illegible] cum detrimento aliorum, vt ſic [illegible] vtilitas cedat maio[illegible] & priuata communi, ſupra de poſtula. prælat. bonæ 17. quæſt. 1. ſicut ſup. de [illegible] & obe. cum inferior. Nunquid ergo archidiacono eccleſiæ Tholoſanæ [illegible] oculus epiſcopi Lonbarien. & in ordinationibus clericorum, & in aliis in quib. tenetur archidiaconus aſſiſtere ſuo epiſcopo, vt ſupra de offic. archi. ad hæc. & de ſeruit. [illegible] e. [illegible] ipſe adeſt ſibi, quia facti & de facto eſt e[illegible], ſuperſedeo de quo ad præſens.

Varietate fortunus eſt nihil.

a Veritatem. hęc fortior res de mundo eſt, ſecundum Eſdram, præualet & inualeſcit in æternum, & viuit & obtinet in ſęcula ſæculorū. 8 diſt. conſuetudo & [illegible], cū veritas ſit Deus ead. diſt. ſi conſuetudinem. hāc cautelam oſciūt aliqui prælati noſtri temporis, qui [illegible] plus placere hoībus, quam Deo, infinita ſine complemento promittunt unde hanc ignorant: & ideo tacere rogant cum Pilato: Quid eſt ueritas? Ioan. 18. [illegible]

Lucem odit [illegible] male odit

c Lucem amans. bene agentes hanc diligunt, ſed contrarium eius peruerſi. ſup. de offi. deleg. cōſuluit, de hære. cum ex iniuncto, C. de epiſc. & cler. conuenticulam, de pœn. [illegible] item ut Chriſtus.

d Nodoſæ. idest, intricatæ ſupra de verb. ſigniſ. cum olim.

e Ambiguitatis. de triplici ambiguitate, ſcilicet iuris, & facti & perſonæ, dic ut 33 diſtinc. habu[illegible]. in gloſ.

f Inuolucrum. idest, [illegible] ſolutionem.

g Illamque. verſiculus.

Pacis auctor ſine pace [illegible] colitur

h Intendit. bene dicit, intendit, quia extra intentionē ſuā frequēter facit papa, ut [illegible] eccl. beneficium [illegible] non tenet quod contra intentionem eius [illegible], omnitamen de hoc [illegible], ut ſup. de reſcr. ſuper litteris [illegible] & c. cum dilecta.

i De illis. ſcilicet ordinationibus.

k [illegible] non dēt [illegible] aliquis cum alterius iactura ditari, ſupra de pœnis. ſuam. ne [illegible] de rebus aliorū, ſup. de priuileg. [illegible] pro perſonis & eccleſiis, quarum bona occupata ſunt in toto, uel ex parte pro iſtis nouis eccleſiis, ſeu in collegiis de nouo, et iſtum papam creatis, ut fiat eius aliqua recompenſatio, ne ab ipſis ſic [illegible] ex toto, exceptum [illegible] [illegible] Q. [illegible] facienda [illegible] eccleſiæ Tholoſanæ, qui omnes procuratio[illegible], & fere omnia iura archidiaconatuum ſuorum hē. [illegible] in aliis ciuitatibus, & diœceſibus ab ea diuiſis, nīquid ipſi uel perſona archidiaconi, qui de nouo creati ſūt in illis nouis ciuitatibus iura archidiaconalia [illegible] diœceſib exercebunt? Itē quid facient abbas Cluniacen. de [illegible] ſacti [illegible] nulla emenda facta monachis uel [illegible] item quid facient plures clerici, qui aſſerunt ſe ex ho[illegible] beneficia alias adepti canonice [illegible] de epo Pictauenſi & [illegible], ſeu ſimilibus, qui multa de menſa tam de emolumento ſigillorum, quam de aliis amiſerunt: nunquid illis & ſimilibus ad detrimentum poterit [illegible] Non uidetur, cum totius eccleſiæ uniuerſalis, quę eſt unica & [illegible]

l Sane. ſecunda pars.

m Augmentum.] Hæc eſt cauſa prima, ad hæc enim tenentur principaliter non dum eccleſiaſtica perſona & bona ipſorum, immo etiam quilibet Chriſtianus, ut [illegible] contt. ex parte de cc. cb. a [illegible] grau[illegible] Vien. [illegible] Et hæc cauſa excuſat coitum coniugalem a quolibet peccato et [illegible] veniali [illegible] habendæ prolis, quæ diuino cultui applicetur in baptiſmo, ſicut [illegible], ut legitur, & no. 33 [illegible] vir. cum propria [illegible] Hugutio contra.

n Et ad ſalutē [illegible] ſecundū huic enim ſaluti per quā neceſſarium eſt pabulum Dei, ut ſup. de offic. or[illegible] inter cætera. & ipſo multiplicato debent [illegible] prædicatores & [illegible] pons, ut [illegible] diſt. in nouo in fin.

o Multiplicaret.] ita multiplicatio eſt ſufficiens cauſa erigendi nouos epiſcopatus, dum tamen ſolemnibus & frequentioribus locis fiant, ne uileſcat epiſcopalis dignitas, ut 16. q. 1. præc pimus. ſup. de priuileg. c. 1. 80. diſt. epiſcopi.

p Singulorum vultus.] debet enim bonus paſtor cognoſcere vultum cuiuslibet pecoris ſui, ut legitur [illegible] hoc [illegible] Hęc enim eſt vna ratio, qua [illegible] allegāt curati cōtra Prædicatores & Minores [illegible] tenentur [illegible] quilibet parochianus habeat ſuo rectori proprio confiteri omnia peccata ſua, licet [illegible] Secūda eſt neceſſitas illius canonis, oīs. ſup. de pœni. & remiſ. quæ non eſt [illegible] pp voluntariam conſtitutionē, ſuper cathedrā ubi plene [illegible] Sed hoc poteſt reſponderi, quod licet [illegible] ordinauerit in dicto cōcilio, omnis ſemel in anno confitendum eſſe proprio ſacerdoti, non tñ alligauit poteſtatem ſuo [illegible] confeſſorum, quin poſſint ſurrogare vel [illegible] & dare coadiutores iſ [illegible] ceden[illegible] in illo caſu, qui [illegible] vterentur in huiuſmodi cum illis, quod & fecerunt, ſcilicet fratres, in alio concilio [illegible] & ſic cum ambo concilia ſint eiuſdem auctoritatis, [illegible] per poſterius prim[illegible] derogatū eſt, licet ipſe non faciat mentionem, & ſic neceſſitas, quæ inciat confiteri [illegible] proprio ſacerdoti, & [illegible] cap. omnis dilatata eſt & ampliata ad plures, et in c. ſuper eos dico per iura ſup. de conſti. lib. 6. de off. deleg. ſuper quæſtionem, in prin. [illegible] domino ſancto, ſup. de electiu [illegible] de præb. duduum. li. 6. Et ſic cum habeant [illegible] res [illegible] ſup hoc [illegible] ad collectionē ſuos curatos [illegible] to illis gloſ. cap. [illegible] [illegible] quam [illegible]

vultum

vultum ſuum, qui licet ea- ſẽ poteſtate fungãtur cũ aliis tñ licentia & diſc e tione alis præferuntur, ſicut ſunt fratres in quibus vt plurimum plus quam in rectorib ſcientiæ clau s v get: & ſic plus proficient quam alii in vultus in ſpectione. ar. 20 diſt. per totum. ſup. de æta. & qualit.

Curati vt plurimu no ſunt ita litterati vt religioſi.

ſitatis. de renũ. niſi. ſupra defectu. ſed nũ quid illi qui confeſſi ſunt proprio epiſcopo vel archipresbytero, vel illi quo ad pœnitentiarios Papæ dictũ eſt in litteris ſuis quod poſſit ad tuenn ſibi eligere confeſſorem idoneum, neceſſario teneatur ſemel in anno cõfiteri proprio ſacerdoti? Videtur quod ſic per ſupra dictã rationem per rectores cõtra fratres ſuperius allegatã. Contrariũ tamen ſi quod tolerandi ſit non cadit confiteri ſuis ſacerdotibus, ex quibus alteri de illis ſunt ſemel confeſſi.

canere ar. ff. loca. ff quis domum, § e 23. diſt. in nomine Domini. quod credo veriuſ ita tamen quod fiat cũ omnium non præiudicio eorum quo poterit

e Limitatas. diœceſes, id eſt limitata territoria: nam limes dicitur finis, vnde verſus: *Limes erat potius.* &c.] ſup. de ver. ſign. forus.

vnicus paſtor inſpicere, aut alias partes [a] boni paſtoris implere: ſalubriter intendentes in ipſis diœceſibus, quarum nonnullas in duas, & aliquas in plures [b] diœceſes [c] duximus diuidendas, certas earum ciuitates ac eccleſias ereximus [d] cathedrales, quarum ſingulis proprias, diſtinctas & limitatas [e] iuſſimus aſſignari. Verum [f] quoniam plures ante ordinationem ſeu diuiſionem noſtram huiuſmodi, tam à nobis, quam à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Apoſtolicas obtinuerunt litteras ſuper beneficijs Eccleſiaſticis in ipſis tunc [g] integris diœceſibus vacaturis: quarum nonnulli reſtant adhuc executioni mandandæ [h]: Nos amouere volentes cuiuſuis dubitationis ſcrupulum [k], qui circa executionem gratiarum ſuper huiuſmodi beneficiis conceſſarum poſſet [i] forſan incidere, conſiderantes attentius quòd [l] per ordinationem [m] ſeu defenſionẽ noſtram prędictam ius

f Verum. verſiculus

g Tunc. Id eſt tempore datæ earum, & ſic tempus datæ reſpicitur in cal bus, vt ſupra de reſcrip. eam te. & ſi eo tempore. l b 6.

h Mandandæ,] quaſi dicat de ijs, litteris, quæ iam mandatæ ſunt executioni qualitercunque, ex quo ius acquiſitum eſt iure, nõ intromittimus nos, cũ præſens cõſtitutio futura dumtaxat reſpiciat, vt ſupra de conſtit. quoniam. Vel dic quod immo reſpicit præterita, vt patet infra ſuper verbo, declaramus.

i Nos amouere.] Tertia pars.

a Alias partes. id eſt alia diuerſa onera quæ incumbunt bono paſtori circa ſui gregis vigilias exercendas. ſup. de offi. ord. inter cætera. de cenſi. cum Apoſtolus, ſequent. bus e 16. q. 1. Prædicatorum

b Plures,] & ſic plus continet vltra duorum duorum numero eſt contẽtum. ff. de op. leg. l. i quod eſt contra iura ſup. de reg. iur. pluralis & de præb. s cum in ſi. lib. 6 quod quandoque tamen ad vnum reſtringitur, vt ſup. priui. vt priuilegia, in ſi. Dic hoc debere intellig. ſecundum præcedentia & ſubſequentia, iuxta materiam in qua ponuntur, cum ſecundum, exquirantur ſermon, a 5. diſt. diſciplina ſup. de cle. ex com. mini. latores. vnde frequenter talia ampliantur & reſtringuntur, propter fraudes & odia, & propter abſurditates, quæ inde ſequerentur, ut in dicta l. &c. vt priuilegia de hoc etiam dicitur extrauag. Execrabilis.

Diœceſis fines non præſcribuntur.

c Diœceſes.] id eſt territorium 2 q 5. §. a l hoc debet enim qualibet diœceſis habere ſuos limites certos & proprios: & tales ex quo indubitata fide certi ſunt conſtituti, præſcribi non poſſunt: nec ea quæ ipſis adhærent. nec cõfundantur ipſi limites, ut ſup. de paroch. ſuper eo 16. q. 4. quicunque cum multis ibi poſitis.

d Ereximus.] hic no. quòd Papa de vna diœceſi poteſt facere diuiſas & diuerſas: ſic Imperator diuidit prouincias, ff. de offic. aſſeſ. l. eadem. tamen propter diuiſionẽ Imperatoris non erunt plures metropoles apud eccleſiam, cum non debeat commutari ad mobilitatẽ neceſſitatem mundanarum, 10 diſt. leg. Sed quid erit ſi interuenit Imperatoris vel alterius principis ſeu perſonæ ſæcularis [puta quia ſunt patroni ſeu defenſores] nun mutari ſtatum talium eccleſiarum, ſeu ciuitatum vel diœceſum: nunquid poterunt ſupponere eum eff. clii? Et videtur quod ſic, quia nihil cũ ſcãdalo vel damno alicuius eſt faciendum ſeu attentandũ ſup. de præſc. nih l & ſup. eo. in pro. vnde dict. in eſt: Niſi ipſe ius patronatus & alia commoda ſine culpa amittat, cum ſemper talis etiam in bonis eccleſiaſticorum ſemper remanſerunt ſal ua 11 q. 1. tributum eam ſeq. In contrarium videtur quod propter maius bonum quis iure ſuo priuatur: & etiam ſine culpa punitur 22 d. de Conſtantinopolitana ſup. de cle. læſ. rotanda de poſtul. præl. bona 2 in ipſa etenim fundatione hoc euenire poſſe, prǽpicere debuerit, & ſibi

K Scrupulum.] id eſt moleſtiã, ſolicitudinem, vel anxietatem animi. Et dicitur a ſcrupulo, qui eſt lapis modicus, qui ſicut frequenter lædit pedem, ſic ſcrupulus animum deſcieotem, ſoluere difficiles quæſtiones ſecundum Hug. Et ſic not. quòd ignorantia, ex qua quis redditur dubius, affligit hominem & moleſtat arg. 20 d. ſi decreta. 16. q. 1. §. 1.

l Poſſet,] & ſic expedit in talibus ante tempus occurrere & præuidere ea quæ venire poſſunt. C. in quib. cau. l. vl. in ſi. ff. loca. ſi quis domum, §. 1. & hęc eſt prouiſio ſibi aduerſus futurum periculum præcauere, vt ſupra procu. ca. in ſi.

Ignorantia affligit.

m Ordinationem,] hoc verbum, ordinare, & iſte actus qui ordinatio dicitur, eſt multum generalis, comprehendens quemuis modum, quo quis habet de re propria diſponere iure ſuo. Et ideo ſi aliquis impetrauerit beneficium ſpectans ad ordinationem alicuius poterit petere beneficium ſpectans ad collationem præſentationem, ſeu quam aliam diſpoſitionem talis, ut probatur ſupra de offi. deleg. ſuper eo & de iure petro eam re. in ſi. fa. ſupra de offi. ord. ordinarij. Sed nunquid fieret præiudicium epiſcopo, qui habet inſtitutionem, ſi tali prouideretur de beneficio ſpectante ad ſolam præſentationem illius, contra quem impetratum eſt. Et videtur quòd ſic, nam cum magis habeat in conceſſione epiſcopus, quam in præſentatione patronus, ut ſup. de of. leg. dilectus. nõ videtur quòd Papa velit præiudicare epo, niſi expreſſe hoc innuerit: quod faceret ſi diceret ad præſentationem talis: quia tunc ſatis exprimeret Papa quod penes alium erat inſtitutio, cui quantum ad hoc derogare intẽdebat: ſed per hoc uerbum, ordinationem, nec videtur velle ſurrogare, niſi illi dumtaxat contra quem ſcribit: & hęc eſt ratio illius textus ſu. de præb. cum in illis § cum autem. li. 6. Dic contrarium, cum in nullo quantum ad hoc præiudicetur inſtituẽti, qui ad nutum ſuum nũquam diſponit de tali beneficio: & ſi in aliquo præiudicetur modico tamen, arg. ſup. de ſelect. auditor ſed patrono dumtaxat, patronus vero motu ſuo mouetur ad præſentandum quẽ voluerit, alias idoneum: vnde ſi illi quorum principaliter intereſt audirentur contradicentes talibus impetrantib. & non alii arg. ſup. de ele. cum inter R. de ceſſi.

veniens,

ad rem a expectantibus dicta beneficia ante b competens ex ratione immutari c non debet, quin adeo efficax indiuiſis diœceſibus maneat, ſicut in ipſis quondam integris d: auctoritate præſentium declaramus, quòd omnes & ſingulę gratię ſuper beneficiis vacaturis ante diuiſionem huiuſmodi in ipſis quondam integris diœceſibus à nobis vel prædictis prædeceſſoribus noſtris perſonis quibuſcunque conceſſe, tam in ipſis nunc diuiſis, quam in aliis

veniens, de excep. cum eccleſiaſticę, de præb. pillorum cum ſimilib. Nun obſtat dict. c. dilectus, quia non dicit de inſtitutione, quę ſemiplenum ius denotat: ſed de conceſſione, quæ plenum ius dicit: vnde non eſt dubium quin plenior ſit poteſtas concedendi inſolidum beneficia vacantia, quam ſolū in eis præſentandi. Vel ſi vellemus ibi conceſſionē recipere pro inſtitutione, diceremus: plus habet, id eſt plus iuris confert epiſcopus in inſtitutione, ne aliq. recipit beneficiū, quā ius adminiſtrandi, quā patronus in præſentatione, quia patrū acquiritur præſentato, maxime ſi præſentans ſit laicus, cui variare licet vt ſup. de iure patro. paſtoralis. ſed ex hoc non ſequitur quin libentius quem vult præſentetur patronus, quam inſtituat.

a Ius ad rem,] & ſic non in re, & ſic eſt indebitum iri, quare talis non beneficiatus poteſt dici, ut ſup. de conceſ. præb. c. quoniam ex conſtitutione, li. 6. ſimile eſt de filio, qui eſt viuente patre dominus rei paternæ ſpe, & non re, & uxor in bonis dotalibus cunſtante matrimonio. Ex quo ſequitur q̄ tale eſt ius ad rem, quod aliqui vocant, decretum: quia ſub decreto Papę appoſitum vt communiter fit in gratia ibi, decernentes, &c. conteſtatur, vt ſup. de conceſ. præ. quia cunct s, lib. 6 nec poteſt commutari cum alio, nec priora beneficia ſibi incōpatibilia facit uacare, nec ſuper ipſo quaſi pro certo titulo poterit ordines recipere ſup. de reſcrip. in noſtra & extrauag. domini Ioannis, Execrabilis, § per hoc. Quid ſi canonicatus per papam effectus fuerit in aliqua cathedrali eccleſia ſub expectatione præbendę: nunquid poterit in delegatum iudicem impetrari & eandem exercere iuriſdictionem? Videtur quod non, cum nō habeat ius in re, ſed ad rem, ut ſup. de conceſ. præb. quoniam ex cōſtitutione, lib 6. Contrarium credo, cum omnia q̄ ad iura canonicatus pertinent ſibi debeantur: licet nondum ſit ibi præbendatus, niſi conſuetudo refragetur g iura ſup. de ele. in Geneſi de renun. c. a. Nec dec ſtatutum, ſup. de reſc. ſp. dicit præbendatum, ſed canonicatū tum. Quid ſi ego ſic expectans cum vacaret in aliera diœceſi quædam Eccleſia, feci mihi prouideri de ea: deinde mota lite ſuper ipſa contra me, in limine poſſeſſionis adipiſcendæ accepi ſecundum in alia diœceſi ſuper qua modo eodem lite mota, faciam mihi in tertia diœceſi de tertia prouideri, & ſic facio de pluribus. nunquid poſſum? Vidi de quodam, qui decem præbendas in Eccleſia beatæ Mariæ Pictauis fecit ſibi illo ordine prouideri: vbi ſtatutū, fructus præbendæ in g ola ominiam aſſignantur alicui, ſed per capitulum omnium ſententialē victoriam ſeruabātur q̄ ratio iam laus inutileſ quiſque illius c. ſup. de ſequeſtra ad compeſcendas in conc. l. Vtea nunquid ergo talis multiplicando ſe potet tolerari de iure? vr q̄ non per ea quæ no. Inn. ſup. de reſol. c. ſtp in noſtra. ubi dicit q̄ ſi pendente quæſtione ſup eccleſia curata, cuius poſſeſſionē nō habet, accipit poſſeſſionem ſecundæ, ſim ſem curam habens, hoc ipſo vr renunciare liti motæ ſuper eccleſia prima. & eſt ratio quia recipienda ſecundam intendebat renunciare, ex ſone ſtatim propoſitum, aut nō intendebat renunciare, ſed intendebat ſi obtineret in cauſa primę dimittere ſecundam & accipere primam: & ſic videtur ipſam ſecundam recipere ad tempus ſub conditione: quod totum reprobatur in beneficiis Eccleſiaſticis, quæ debent eſſe perpetua nec cadit in ipſis conditio: q a in ea vacatione, &c 70. diſt. cap. a ſup de ele. in electionibus. l. b 6. 1. q. 2. quam. g. o. quæ procedunt ut credo, ubi ſecundam cum prote-

ſtatione recipit. vel alias conſtat de intentione eius, per quam non intendit renunciare primæ, vel liti eius, ſimpliciter adipiſcendo poſſeſſionem ſecundæ non litigioſæ, primæ eo ipſo renunciat, vt ſup. de præb. de multa. in caſu vero noſtro, quē poſui ſ credo contrarium ſcilicet quod ſemper poſſum mihi facere prouideri de omnibus quotquot vacabūt, cū proteſtatione, ſi non habeō ius in iā receptis, & in illis quæ nūc recipio ius mihi cōpetat & non alias: q a tales conditiones, quæ de iure inſunt, non faciunt rem cōditionalem, quamuis exprimātur, ut ſup. de ele. ſignificaſti. cum ibi no. 17. q. 2. Eleutherius, recipiendo tū corporalem & pacificam poſſeſſionem vnius omnibus aliis & litibus ſuper eis motis renunciano & de intelligit Inno. ſup. ſed ante pacificam poſſeſſionem ſecus, ut ſup. de ele. commiſſa lib. 6. & in hoc ſatis concordant ea quæ no. Hoſt. in dicto c. ro. ouſtia. Sed quid ſi impetrans qui fecit ſibi de: eccleſia certa prouideri inuenerit quæſtionem ſuper illa Eccleſia iorer duos motā: uel inter ordinarium & alium im, e contra, & ſic litigioſam quod tamen ignorabat tempore ſuæ prouiſionis: nunquid hoc declaratio per ſuum executorem poterit illa dimiſſa de alia ſib. facere prouideri & hoc ſolo, quia litigioſe cepit, per c. ſiquis in. pen. ſi lit. contra, li. 6. Item nunquid valebit declaratio primi executoris non vocatis ordinariis aliarum Eccleſiarum, vel cæteris non pertinentib. quos hic tangere uidetur? hoc uidi de facto. Et uidetur q̄ executor poterit errorem ſuum corrigere ubi errauit in facto, ſecundum Inno. & Hoſt. & etiam ubi in iure ſecundum Hoſt. prout no. per eos ſup. de renun. c. l. de offic. de leg. in literis. de reſcrip. cū in multis, in li. 6. & q̄ propter litem non poſſit dimittere vī quia non agebat de dominio eccleſiaſtico non ſit apud aliquem tam de re ſacra: quod requiritur, ſcilicet q̄ litigetur de dominio, a hoc q̄ res litigioſa dicatur C. de lit. Auth. litigioſa. De econtra per c. ſi lit. contra Nec obſtat dictus §. ſacra. quia intelligitur nullius, ſ perſonæ ſecularis: ſed eccleſiaſticæ bene, ſic no. Inno. ſup. de eo qui mit. in poſſ. c. 1. uidetur quod ſi in illa de qua eſt ſibi prouiſum, impetrans habebat ius, licet nō poſſit habere poſſeſſionem facti, ut ulterius non poterit ſibi de alia prouideri, alias ſequeretur, quod ex una gratia poſſet duo uel plura beneficia conſequi. de quo, per Inn. ſup. de off. deleg. in literis. Sed quid ſi litigium erat tantum ſuper poſſeſſione? idem crederem per cap. ſi lit. contra quod indiſtincte loquitur: maxime cum de matrimonio carnali uel ſpirituali non poſſit ita ſtrictè inter agi poſſeſſorio: quin aliquid de proprietate habeat immiſcere, ut legitur & no. ſup. de reſt. ſpo. ex tranſmiſſa. De declaratione executoris dicit Io.

b Ante] id eſt, tempore datę, ut de reſcri. eam te. &c. ſi eo tempore l. b 6

c Immutari,] & ſic nō debent damnis commendari præſentia ſub. de cognoſcentes. Vnde eſt hic arg. quòd per conſtitutionem principis quantumcunque publice vel ſolemniter editam etiam licet omnes de mundo nō obſtantias contineat: non tolluntur ſpecialia priuilegia, ſtatuta, uel conſuetudines, quæ non obſtantiæ ipſarum oſtendunt ad tollendam ſurreptionem, non ad talia ſtatuta ſpec alia pertinendā: quod eſt uerum, niſi nominatim ſpec aut & expreſſe talis per ipſam tollantur. ſ. de reſcr. pi. cum ordinem ſup. de do. & contu. & literis de conſti. licet. de reſcrip. ſi propter, de elect. quia ſæpe 6. De hoc uide plene dict. pul ſuper cathedram in fine.

d Integris,] No. ius dominorum non debere diminui propter

Filius viuente patre eſt dominus.

Canonicus creatus p papam in Eccleſia cathedrali poſſit in iudice delegari.

Conditio, q de iure in eſt non facit rē conditionalem.

Eccleſię dominiū apud perſonas eccleſiaſticas tantum eſt.

Conſtitutio principis cōtinēs oēs nō obſtantias de mūdo, ā tollat priuilegia, ſtatuta, uel conſuetudinem.

propter diuiſiones, quas emphyteotę inter ſe faciunt, vel vaſalli, de quo dicetur inf in fi.

a Suo ordine. id eſt, quæ prius impetrauerit, prius obtineat, ſu. de reſcri. capitulum, &c. ubi qui gratiam, de conceſ. præb. auctoritate, li. 6. quod eſt uerũ, niſi propter delictũ uel crimẽ primi I petrantis, ſeu negligẽtiã, uel auctoritatis poſteriorĩtatem, uel anticipationem temporis, ordo debitus ſubuertatur, ut ſup. de præben. ſi clericus, in ſi & c. ij qui de reſcri duobus lib 6.

dioeceſibus deciſis ab illis, eiſdem modo & forma poſſint ſuo ordine a per executores b de

Executores ſũt duplices.

b Executores.] executor eſt is, qui gratiam a principe factam vel iuſtam fieri, ad effectũ deducit. Et dicitur de exequor, quaſi exceſſiue. i. viriliter exequi. Tertio, ſi quæras quot ſint genera, duo, nam quidam dantur ad prouidendum, quidã ad cõpellendum, vt legitur. & no de reſcri. abbatẽ, & de concef. præben. ſi cap rulo, & c. ſi ſoli. lib 6. & talis dicitur habere litteras auctoritatis, quandoque dicitur quis habere litteras facultatis, vt qñ datur ptãs ordinario, quod aliquem poſſit recipere, ut ſu. de reſcrip cum aliquibus, & dicto c. ſi ſoli. Quarto, quem ordinem habeat iſte executor ſeruare. Dic q̃ [dummodo non excedat fines mandati, nec nimis feſtinet] ſine aliqua cauſæ cognitione, ẽt ſummaria poteſt in executione prouiſionis, vel compoſitionis procedere, cum ſit uerus executor, & ideo quotidie tales executores ſuos proceſſus faciũt in abſentia partium, & eis non vocatis, vbicumque & quomodocunque eis placet, vt ſu. de reſcri. de cætero, & c. q̃ ad conſultationem, in ſi. tamen, ſi aliqua proponuntur, non ad recuſandum perſonam eius, cum hoc fieri non poſſit, ut ſu. de appel. nouit, ſed ad probandum reſcriptum ſubreptitium, vel falſum, bene poteſt admittere cognoſcere, ſi uoluerit, ut ſu. de offic. leg. paſtoralis § q̃ a uero, uel ſuo ſuperiori intimare, vt in dicto c. de cætero, poterit tñ procedere executor ad prouidendum, & prouidere ſi uoluerit, non obſtante cõtradictione alicuius, appellatione ſeu propoſita exceptione, quia ex hoc q̃ non admittit executionem probabilem, non poterit appellari, niſi alias conſtaret de ueritate, licet aliud ſit in iudice, de appel. interpoſita, in prin. arg ſup de appel. nouit. Quod ſic probo, pari uel maiori ptãte confert Papa per ſe uel per alium beneficia vacantia totius mundi, quam ordinarius ille ſuæ dioeceſis, vt ſup de præb licet & c hi qui, lib 6 ſed ordinarius p̃ aliquam contradictionem ſed appellationem non omittet conferre beneficium ſiquod vacat, cum ſine cauſæ cognitione non debeat ſpoliari ſua quaſi poſſeſſione in qua eſt, conferendi ſua beneficia, ut ſup de elec. cum intercanonicos, §. ſed ſup. neg præla. c. ſin de in integ. reſti c 2. ſupra de iure pat. conſultationibus multominus executor arg dicti c. hi qui, in extraiudicialibus autem appellatio ſeu partialis contradictio non impediunt alicui poſſeſſionem, vel quaſi in qua eſt, nec attentata poſt ſe reuocare faciunt donec prius de ueritate conſtet, vt dicto c. inter, & ſup de appel. bonæ, per Inno hoc fallit in caſu illius, c ſup. de accu. accedens, & in caſibus, aliis qui no ſup. de reſc. ind quod ad conſultationem, in gl. & per Inn. & Hoſt. Si tñ conſtet q̃ exceptio propoſita cont. eo fuerit probata vera & legitima, reuocabitur q̃d per ipſum factũ fuerit ſi ex hoc fuerit appellatũ, ut in c. cum inter, nõ tñ reuocabitur ex hoc tm, q̃a non fuit admiſſa quãtũcunq̃ eẽt de ſe probabilis, niſi probata fuerit prius uera, & ſic non vendicat ſibi locum in executore principiũ illius c ſup. de appel. interpoſita, in prin vt ſupra dixi. Sed nunquid iſte executor habebit expectare caſſationẽ collationis factæ per aliũ executor. ſeu ordinarium de illo bñficio, de quo ſuo impetranti prouidere intẽdit? Nõ credo dubiũ q̃ nõ, dummodo executor tempore primæ collationis ius transferendi hẽret per ea q̃ ſup. dixi. Eiſdẽ de electione, ſi duæ fiant vno cõtextu, ut ſupra de elec congregato, ſi autem ex interuallo, diſtingue, q̃a aut prima eſt nulla vel annullanda, uñ ſi eſt nulla, & cauſa nullitatis eſt notoria, tunc poterit fieri ſecunda prima non caſſata. ſu. de elect. auditis, in aliis omnib. nõ, vt ſup de elect. conſideramus, & dic vt ibi per Inno. & Hoſt. ſu. per Compoſt de reſcr capitulum, item ſi uelit prouidere impetranti de beneficio quod uacat de iure, non tamen de facto q̃d põt, tunc dẽt præmittere cognitionem ſaltem ſummariã, & uocare poſſidentẽ, & ſi inueniat ipſum non habere ius, non feret ſententiã ſed coget detentorem de facto dimittere, ſicut de facto tenebat, & reſignare poſſeſſionem facit, & poſt exequatur mandatũ, alias ſi iſtum ordinem in hoc omitteret, caſſaretur eius proceſſus, de quo per Inno. ſup. de conceſ. præb propoſuit ſuper verbo, executorem, facit ſuper de præb. licet eps, li. 6. Ex quibus ſoluta videtur q̃o facta ſup. co. ſuper verbo, ius ad rẽ. ſ. q̃ executor talis in corrigendo errorem ſuum, & ſic prouidendo de ſecundo, declaratu primo, quod prouiſio facta per eum prius nõ tenuit, uel ẽt declarato prius tale bñficium poſſe cadere ſub gratia, in qua datus eſt executor, nõn habebit neceſſario partes vocare, nec aliàs iuris ordinem obſeruare, debuit tñ audire partes, ſi aliqua rationabilia proponerẽt, contra ipſum, ut ſuperius dictum eſt. Quinto quæro quæ perſonę poterunt deputari executores, planum eſt quòd illæ, quę pñt conſtitui delegati, de quibus ſup. de reſcri ſtatutum l. 6 & ẽt rectores ſimplicium beneficiorum & clerici in minoribus beneficiis conſtituti, ſicut fit quotidie in talibus executoribus gratiarum & ſententiarum, & in quibus non vendicat ſibi locum dicta decret. ſtatutum, vt ibi notatur. Non tñ credo q̃ laicus vel bigamus, ſeu alias carentes priuilegio clericali poſſint eſſe executores, vt ſup. de iud decernimus, de arbi. cõtingit, 96. dict. bñ quidem. 89. d. indicatum, licet arg. contra ſu. de procu. non indubitate, li 6. nec religioſi ſine licentia ſuorum prælatorum, vt ſup. de teſti. religioſus, lib. 6. & de procu religioſus conci. Viennen. de re iud. cum I. & A. ſtatuit, &c. niſi cum diſtinctione illius c de rescrip. & ſi prim. legalia Curiatium videtur per illud cap. nam ex quo uicecancellarius ipſum talem inſtituit, perſonã eius quantum ad hoc emancipare uiderũt a poteſtate ſui prælati, & ſic intelligitur illud e ſup. de priui leg. cum olim & ſi quod non requiritur certa ſcientia Papæ ſecundum q̃ aliqui intelligebant illud c. cum olim. Nam non põt negari quin Prior conuentualis, licet religioſus poſſit ſine certa ſcientia Papæ iudex conſtitui delegatus, & tũ non eſt dubium quin ſit ſub ptãte ſui abbatis & imperio, ſicut ſunt cæteri ſimplices religioſi, vt ſupra de ſtatu. reg cum ad monaſterium, § talis, & ſupra, de ſup neglig. præla. c. quia regulares, § penult. Non obſtant, dicta c religioſus, & religioſus, quia aliud poteſt princeps, vel ille qui ſpecialiter ſuper hoc gerit vices eius fauore reipublicæ, maximè, quod non poſſet priuatus, arg. 17. q 3. § quod autem. Teneas quod volueris. Sed pone quòd requiratur licentia proprii prælati, ſicut in illo c religioſus, nunquid oportet quod præcedat ipſa licentia conſtitutionem procuratoris vel executoris, vel habebit in ipſo actu interuenire, ſeu ſufficit quòd ſequatur? Et videtur q̃ habeat præcedere, cum oporteat petere & obtinere, vt dicit illud c. de teſta. religioſus, ff. de acq. hæred. ſi quis, § iuſſum, vbi habeat iuſſus præcedere. Vel dic quod videtur quòd habeat concurrere cum conſtitutione, arg. inſti. de auctor. tut § tutor & ff eo. l obligari, ſupra de reg. eccl non alie. dudum lib 6 vb de hoc per Inno. & a q. 2. ſine exceptione, immo uñ quod ſufficiat ſubſequi, vt ſupra de pac. quotiens, dẽus quæ ſi a prælatum noſtram prouenit, ubi de hoc. Credo ad hoc quod poſſet conſtitui, per quemcunque, nec ſit neceſſe tunc licentiam eſſe petitam, nec obtentam, quia in hoc nihil agit ipſe religioſus, nec perſona eius eſt penitus inepta uel infecta ſeu inhabilis de iure naturali ad talia ſuſcipienda, imo bñ eſt ſuſceptiua de iure naturali talium, ſicut electionum, & ſimilium, ſup de elect. quam ſit eccleſiam, lib 6 licet de iure poſitiuo ſit inepta . . .

Electio ſcđa an fieri poſſit prima nõ caſſata.

Executionis officiũ quib. pſonis põt committi.

Bñficii collatio non impeditur per appellationẽ.

Licentia ſuperioris q̃ñ requiritur ã præcedere ĩdicat.

Digitized by Google

Religioſi perſona electio nõ maiorũ ẽ ſuſcepta.

ſicut dicimus de milite, ff. de procu. filiusfa §. vete.ani. vnde non cõſtitutio, ſed ſuſceptio & exercitium procuratoris ſine licentia prohibetur: vt patet in dicto c. de procu. religioſis, nec deputare tales executores eſt prohibitum, et ſine licentia: ſed quod ſic deputati poſſi it ſuſcipere vel exequi officium eis deputatũ ſine licentia, hoc bñ prohibetur, ut in c. religioſus, de teſta.

mandatos & alios a, ad quos id pertinebit, ad debitam executionem adduci: quibus ante di-

men. ſi autem ipſe ſine licentia ſubſtitoerit aliquem ſuſcipiendo procuratorium, vel aliquid aliud fecerit, hoc non poterit e per ſubſequentem licentiam ratificari, cum ab initio non tenuerit, ſu. de reg. iur. non firmatur, lib. 6. Sic dicimus de ſeruo & monacho: qui licet poſſint inſtitui hæredes per quemcumque: non tamen præſtare conſenſum, niſi prius iuſſi fuerint, vt in dicta l. obligari. Non obſtant iura in contrarium allegata, quia loquuntur de illis caſibus, qui requirunt deliberationem & tractatum auctorizantium in limine ipſius actus: ſicut eſt in alienationibus minorum vel rerum eccleſiarum & ſimilibus. Item & quia aliud eſt licentia, de qua hic loquimur, aliud auctoritas de qua loquuntur dicta iura ſup. allegata. Sed cum tales executores gratarũ admittendo õnabiles exceptiones propoſitas contra reſcripta ſeu gratias; & cognoſcendo de ipſis quaſi iudices cauſæ eſſent; & iuriſdictionem contentioſam habere incipiant; quod poſſunt iuxta § ſupra de offic. deleg. paſtoralis § præterea, vbi de hoc in gloſſ. nunquid hoc poterunt, quamuis ſint rectores ſimplices clerici & ſic alii ab ipſis, quos ordinat dicta decret. ſtatutum. li. 6 ſu. de reſcr. & nunquid ẽt citare poterunt, & pro tribunali ſedere; vel alias committere quantum ad hoc extra ciuitatem & diœceſim, in quibus ſunt deputati contra decretalem prædictam? Quotidie hoc facint, ſed quo iure non video; niſi quia frequenter licet acceſſorie quod principaliter non liceret, ſicut video de eccleſia curata annexa præbendæ, quã ẽt multiplicatam, licet alicui citra ſacerdotium & reſidentiam poſſidere acceſſorie, quod principaliter non liceret, ut ſu. de præb. de multa, ut Inno. & e expoſuit, & c. ſuper eod. lib. 6 C. de iud. quotiens, & ſic fallit in hoc caſu dicta conſtitutio, ſtatutum, & ẽt illo caſu quando iudices cum conuenientia in audientia impetrantur, quia tunc non poteſt excipi de loco vel de conditione perſonarum iudicium, vt in c. ſi no. facit, ſup. de offi. dele. cum olim. vnde proprie nõ eſt iuriſdictiõ quam exercẽt tales executores, ſed potius acceſſorie tamquam miſti exercent, ut in dicto §. præterea cum potius reſpiciatur in eis quod eſt principale, & ut tales, iudicantur argu. ſup. de reg. iur. acceſſorium, lib. 6. tamen licet ſint principales habito reſpectu ad executionem, acceſſoria ſunt, habito reſpectu ad gratiam ſuper qua dati ſunt, vt ſup. de off. deleg. ſuper eod. lib. 6. Alias ro etiam cum illi ex ſpontanea contradictione illius contra quem dati ſunt, vel contra quem gratiã exequuntur, & ad eius inſtantiam, & de conſenſu eius proponẽtis coram eis ſuas exceptiones uoluntariæ hanc iuriſdictionem aſſument, & quicunque contra quem impetratum eſt reſcriptum, poſſit renunciare quantum ad hoc dicta conſtitutioni, ſtatutum; merito de conſenſu ſtiua contradictoris poterit ſic quantum ſimplex partes iudices aſſumere, & vbicunque exercere eandem, per rõnem ſup. tamen ure poſſunt. Sed nunquid ille ordinarius, qui ſuccedit alio executoribus quorum officium pp negligentiam impetrantis pit, reputabitur p omnia ut ordinarius, uel potius ut delegat.us, vel ut merus pot.us executor, de quo ſu. de pb. ſi clericus, in ſi. VF ve ordinarius, cu ſit adminiſtrator iura cõis, & ille impetrator ipſam gr̃am petat, ut de iure cõi ubi debi.l, ut dicit ibi tex & ſic vt ex citatiua iuris cõis tm̃. ar. ſu. de of. ord. licet, quare poterit ad archiepm appellari ab eo; nnũ uſ qui ſpalia delegatus ſeu executor Papæ hoc faciat, & ſit ad Papam eſſet appellandu, cũ ex collatione Papæ canonicatu obtineat; ut ore cuius & no alias cõſequitur præbendam, ut ſic ubi

Acceſſoria aliqua licent quæ princi paliter non licent.

vnum pp alterũ vtrobiq; tm̃ vnum, 1. q. 1. ſi quis pro quo facit ſup. de offi. ord. irrefragabili §. cæterum. Si quæras an tales executores poſſint inuocare brachium ſæculare? Dic vt dixi plene in de offi. deleg iudice, con cil. Vien. Si via plenius ſcire de iſtis executoribus quære per Inno. & Hoſt. ſup. de offi. deleg. in litteris, de re iud. ca. t. de concel. præben. propoſuit, & ca. cum noſtris. & e. litteras, de deſpon. impub. ad diſſoluendum, de excess. prælat. inter dilectos, & per Cõpoſt. ſu. de reſcr. capitulum, & c. mandatum, in gl. ultim. ſup. de offi. dele. paſtoralis.

ADDITIO. Si mandatum eſt alicui quod faciat alicui prouideri, & ſcripſit in una eccleſia de prouiſione aliquius, qui antequã ibi rec paratur, poteſt mãdare qp in alia recipiatur, nec obſtat in l. de reſcr. in noſtra quia loquitr qñ plures litteræ ſup. eiuſdem prouiſion. impetrantur in fraudem. Si autem p primam litteras fuit receptus, tunc vlterius non hẽt promitor quid faciat, quia plene executus eſt mandatum Apoſtolicum, & ideo non tenet ſecũda prouiſio ar. ſup. eo venerabili fratri, de off & poteſta. iud deleg. idem videtur ſi mandatum eſt alicui, qp prouideat alicui, nam ſi prouidit ita qp prouiſio teneat de iure licet, de facto non hẽat poſſeſſionem, ulterius tenet ſecunda prouiſio, quia ſi contrarium dicitur, ſequitur abſurdum, ſ. quod per unum mandatum conſequatur non ſolum duas, ſed multas prouiſiones, & omnes ualebunt, aliqui tamen contradicunt Inno.

a Et alios, ad quos id pertinebit.) puta ſub executores & ſed ipſi idẽ ſunt executoribus ut ſup. de off. deleg. cum, olim. Vel dic, alios, i. iudices delegatos, ſeu auditores, ad quos per appellationem uel ſimplicem quærelam in Romana curia vel alibi negotium cõmiſſum ſuit, per iura ſu. de off. dele. paſtoralis, §. præterea, ibi, reuocato, & c. ſu. de reſcr. auditor. de ele. conſtitutionẽ, § inſuper. in cle. Sed quid erit in caſu illius c. ſu. de pb. ſi clericus, in fi. uel in gratiis ſub forma pauperum impetratis, in quib. vt ſæpe quæritur diœceſani conſtituuntur executores, nunquid archieps Tholoſanus, qui epõ Tholoſano in honore & onere immediate ſuceſſit, in aliis diœceſib. uel propria eorum diœceſi potius gratias illius, quæ ſunt in tieri, exequetur; Credo qp de iſto c. ſi clericus, in fine, non ſit dubiũ quin ordinarius illius bñficii hoc habeat facere, prout dicit dicta decr. ſi clericus, in fine, de gratiis uero ſub forma pauperum & aliis epiſcopo Tholoſano, 2 tunc erat vel diœceſanus, exequendis commiſſis, uidetur, qp cu ordinaria iuriſdictiõ dependeat ab adminiſtratione ſeu territorio, & iſtæ executiones ſic commiſſæ ſint diœceſanis ut ordinariis qui adminiſtratores iuris exiſtãt ut ſu. de ſen. excomm. nuper. & de iure debeatur pauperibus clericis dict. iade patrimonio eruciſſis, ut § de pb. cum ſecundum in prin. bñ ſequitur qp diuiſa adminiſtratione, ſeu territorio, quamlibet parte ſequitur oẽ illud qp ex ipſa dependeret, & ſic quilibet diœceſanus habebit executionem & exercitium ſolum cãrum ſuæ diœceſis, & ẽt prius añ diuiſionem inceptarum & pendentium & nedum proprie ordinariarum, immo ẽt commiſſarũ delegationum in diœceſi ut ordinariis, ut in caſu noſtro, arg 96. diſt. Conſtantinus, palea eſt, de off. delegar. quoniam abbas, & c. præterea, ſecus autem eſt ubi ut ſimplici commiſſario delegato vel eſſet ipſis diœce. commiſſa. Vel idẽ eſſe in vtroque caſu, tam vbi ut delegatis ẽt ſimpliciter quam etiam ut ordinariis, ea quo ſunt commiſſa dignitati, non perſonæ, per c. quoniam abbas, cũ quo ad partes ſibi ſubtractas, & ſic quod ad alias diœceſes Tholoſanus deſierit eſſe prælatus, quare ſibi ſuccedentes fungentur eius uice, ac ſi ipſe eſſet mortuus uel translatus, ſuccedit in tes tei, uel dignitas dignitati, ſicut perſona perſonæ, & ideo debet fungi uice eius per omnia, ut ſupra ut ſu. pend. eccleſia, cum ſimilib. Ratio tamen huius decre. eſt in contrarium, ibi dum ſequitur, quibus ante diuiſiones, & c. ſed poterit enim

quod

Digitized by Google

uiſiones ſępefatas petẹ ār, & deoẽbant.

Idem etiã declaramus ᵇquoad literas Apoſtolicas iuſtitiã continentes, ut videlicet iudices[d] dati per illas in cauſis quarumlibet perſonarũ, quę nunc de eiſdem diœceſis diuiſis exiſtunt, poſſint iuxta earum tenorem perinde procedere, ac ſi dictę diœceſes de quibus mẽtio in eiſdem literis habetur, integre remanſiſſent[e].

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auinion. iij Kalen. Nouembris: pontificatus noſtri anno ſecundo.

De officio iudicis ordinarij.

Bonifacius octauus.

Epiſcopus monaſterium viſitans non tenetur accipere monachos illius monaſterii pro tabellionibus: etiamſi hoc haberet cõſuetudo: nec in actu viſitationis debet eſſe ſolus, ſed duos vel tres clericos cũ notario, qui ſimul ſecũ aſſumat. hoc dicit.

CAP. I.

Debent ſuperioribus ſuis reuerẽtiam ſubditi: & dum ſalubriter ab eis pro culpis correctionem velut curantium medicamenta recipiunt, obedientiam exhibere tenentur. Rurſus oportet præpoſitos cum charitate † corrigere: decet eos inferre humiliter quod docent, & paterna ſubiectos dilectione fouere: Sic debitor delicatus effugitur: ſic onerosus creditor minime[f] reperitur.

Sane dum venerabili fratre noſtro A. epiſcopo Dulmen. ad viſitandum capitulum ſua eccleſiæ Dulmen. quæ regularis ordinis ſancti Benedicti fore noſcitur, deſcendente[g]: Prior & capitulum ipſius eccleſiæ excipiẽtes quòd de conſuetudine erat eccleſiæ ſupradictæ à tempore cuius non erat memoria [h] inconcuſſe ſeruata, quod epi-

ꝙ hic loquit de ſimplicib. executoribus ſeu delegatis a ſede Apoſtolica con ſtituti.

a Idem etia. quarta pars.

b Declaramus. & ſic nota iſta lectet. eſt declaratiua iuris antiqui, non conſtitutiua iuris noui, vt patet etiam ſupra eo. § proximo, in verbo declaramus, quare nõ eſt neceſſe hic reſpicere eius editionem ſeu publicationẽ: cum oia quantuncunq; longe ante pterita ſeu inchoata reſpiciat, ut ſup. de cõſti. qñi, & de viuris, cũ tu. de ele. cum in cunctis § pe.

c Iuſtitiam. & ſic eſt duplex litera Apoſtolica, quædam gratioſa, de qua ſup. dictum eſt, quædam iuſtitiæ, de qua hic, ſimile, ſu. de fal. accedens, prima conſueuit bullari cum filo de ſerico: ſecunda cum filo canapis, arg ſup. de fal. licet. Item prima non tranſit regulariter ſine lectione, ſed ſine contradictio ne bene: ſecunda trãſit ſine lectione, ſed nõ tranſit ſine contradictione, & iõ in procuratoris contradictarũ conſueuit illa clauſula apponi, Conſtituit talẽ procuratorẽ ad impetrandum & contradicendũ litteras ſimplices & legendas: ſine qua non eſſet ſufficiẽs procurator in audientia contradictarũ, quantumcunque alias haberet plenum mandatum, & iſta ſola ſine alio mandato nõ eſſet ſufficiens in palatio auditorum vt ſupra de renunciat. veniens.

d Iudices & ſic not quod alius eſt iudex, vt hic, alius auditor, vt ſup de offi delega. ſuper quæſtionum, § porro, in fi de reſcri. auditor, concil Viennẽ. alius conſeruator, vt ſup de offi. de leg. ſtatuimus, lib 6. alius arbiter iuris, ſupra e.c. ſuſpicionis & c ab arbitris. libro 6. Item alius executor miſtus, de quo ſup. § prox. dictum eſt, alius merus. de quo ſup de appel nouit. de quibus plena dicitur ſup. de iudic. quod ad conſultationem. p glo. Inn. & Hoſt. alius referendarius, ſcilicet ad certũ articulum cauſa referendũ datur, vt ſup. de offi deleg. iudices concil. Vienen. & in d cap. ſuper quæſtionum, omnes iſti & ſimiles ſunt ordinati ad cauſas Apoſtolicas expediendas in curia Romana, & contra. Vnde iudex delegatus eſt proprie is, qui mandat ſibi iuriſdictionem v ce delegãtis exercet. dictus a d. lego, gas, ꝙ idem eſt, quod mando: quare rubrica, ff. dicit de eo cui mandata eſt iuriſdictio.

e Remanſiſſent] Nota quod diuiſio facta de re aliquali operatur tantumillum effectum pro quo facta eſt: nec ad alios ſe extendit, nec in alijs caſibus præbet præiudicium alicui ſeu grauamen, vt 10. diſtinct. l. quod pręſtat. argu. ꝙ diuiſio rei emphyteoticæ, vel feudalis ſeu debitorum, inter hæredes facta, non noceat dominis vel creditoribus ſuper integra ſolutione penſionis, vel debiti eis facienda vt prius: cum particularis actio ſeu ſolutio non modica habeat incommoda, ff. familiæ erciſc. plane, Gal. de monte Lauduno.

Debent.] Hæc conſtitutio habet quatuor partes. Primo. præmittit prœmium ad dicenda. Secũdo ver. Sane, factum viſitationis intentæ & conſuetudinis contra hoc propoſitæ narrat. Tertio ver. Propoſito dictã conſuetudinem multis rationib. præmiſſis reprobat. Quarto verſ. Sed ne ſit numerum perſonarum viſitanti aſſiſtentium taxat. In primo ordinẽ quem debent habere ſubditi ad ſuperiores, & econtra ponit. In primo non ſi tutũ eſt inobedientia puniendi: in ſecundo eſt tyrannia vel negligentia reprehenda. Secundo verſi. Sic debitor horum rationem ſub iungit: licet enim inter hoc ſit relatio ſuperpoſitionis & ſuppoſitioni: hęc tamen cottidie pũtur ab exceſſu, 2. q. 5. de forma ff. de ijs qui ſunt ſui vel alien. iur l. 1. in fin. & l. le 1.

f Minime ceperitur.] ff. de pigno act. ſi ſtruoa pignoratos. in fi.

g Deſcendente. prouspõt & tenetur, c. an a 6. lib. de cenſi Romana t reſp. in ext de offi. ord irref-agab. li.

h Memoria.] Hoc non prodeſt in delictis, extra de conſue.

Litera Apoſtolica eſt duplex.

Iudex, auditor, cõſeruator, & arbiter differũt.

Executores duplex.

Referendarius quis eſt.

Solutio particularis ſimul ta hẽt incõmoda.

Diuiſio.

† Vide conc. Trid ſeſ. 12. de reſor. c. 1.

conſue. cum tanto. extra de ſimo. cum in eccleſię, & male cõſueta tpe non firmátur, auth. vt nulli iud. §. ha loſerua §. i. coll. 9 & eadem vbicunq; a iure reprobatur cõſuetudo, vt hic, & extra, lib. de conſue. c. & s & eo lib. de elect. quia ꝓpe, & eod. lib de pœnit & remiſſ. epiſcopus. in fi.

c. cum nuntius, de iureiuran. & c. ſi Chriſtus, in fi. etiam in cauſa viſitationis, & reformationis, extra 6. lib. de offic. ordina quia. Item ex quo ſunt ſuſpecti, teſtes eſſe non poſſunt, ff. de teſti. l. 3. circa prin. ibi verſicu. Nam ſi careant, extra de teſtib. ſuper eo 2. in prin. Sol. in premiſſis caſibus monachi teſtes eſſe poſſunt, ſed non cum preciſione: hoc eſt ipſi & non alij quod hic negatur: vnde lite grandi hic cõſiderata Papa hoc voluit, vt plenior fieret probatio, vt veritas plenius eluceſceret. C. de temp. app. per hanc. in fi.

ſcopi Dulmen qui fuerũt pro tempore, per ſe ſolos abſque aliis religioſis ſibi adiunctis, vel clericis, vel laicis ſæcularibus quibuſcunque aſſumptis ſibi loco notarii monacho, ſeu monachis capituli memorati, viſitationem ſuam hactenus præfato impenderunt capitulo, ſupplicarunt eidem epiſcopo, vt omnes tam clericos quam laicos religioſos & ſæculares (antequam viſitationem actualiter exerceret) a capitulo præciperet amoueri, quibus amotis, parati erant ipſum admittere ad viſitationem huiuſmodi, peragendam. Et quia dictus epiſcopus eos ſuper hoc non audiuit[a], quamquam proteſtaretur ſe velle omnes clericos ſuos, & alios (præter tres, vel quattuor & notarium) remouere, & ſic ſuam viſitationem incipere & complere, idem prior & capitulum ad ſedem Apoſtolicam appellarunt.

Propoſito itaque huiuſmodi negotio coram nobis, & auditis & intellectis, quæ partes dicere voluerunt, nos conſiderantes, quod conſuetudo prædicta contra communem vtilitatem, facultatem probationum, (quæ non eſt anguſtanda[b]) reſtringit, propter quod etiam vt ſalua ſcilicet ſit rerum probatio[c], quia publice intereſt ne veritas occultetur[d] cautum eſt iure, vt curent magiſtratus teſtari, idest, teſtificari volentibus, ſe ipſos & alios teſtes vel ſignatores præbere.[e]

Et ſtatuit generale concilium, vt a iudicibus adhibeatur perſona publica, vel duo viri idonei, qui acta conſcribant:[f] Quos quidẽ monachos[g] ad prædicta, tum propter eorum profeſſionem, quæ illorum vocem facit funeſtam,[h] & ipſos arcet a iudiciis & publicis ſiue ciuilibus actibus,[i] nec patitur (prout conſtitutio[k] nouella declarat) niſi in inquiſitionis hæreticæ prauitatis cauſa, tabellionis (cuius vicem in hac parte duo viri per ſupradictum concilium obtinent) officium exercere: tum quia ſuſpecti[l] nec cõtra[m] priorem aut capitulum, quibus ſubſunt[n], quæ corrigenda inuenirentur fideliter & recte conſcriberent, conſtat non eſſe idoneos.

Attendẽtes quoque quod id[o] epiſcopali non modicum detrahit dignitati, ſi ab epiſcopo, qui dignitatẽ propriam ſuo ingenio augere[p] debet, comites honoris ſui cũ adhiberi abducantur,[q] ſeque ſolũ ſuſpectis[r] quandoque forſitan quos viſitat, committere compellatur:[s] Dictam cõſuetudinem, per quam

a Non audiuit.] formam iuris iſti bene ſeruauerunt: q. a exceptionẽ propoſuerunt & p. eam nõ admiſſam appellarunt: vel põt appellari p. eam neglectam iudice ad alia procedente, quæ non poterant ſe compaticum primo propoſito. extra de app. dilecto, & ca. ex parte M. Sed hic fuit defectus in materia: q. a exceptio non erat legitima, vt ſup. ſequitur, & ob hoc appellans in iuriſdictione prioris iudicis remanſit: & ſic tenuit eius proceſſus: ſecus ſi materia erat legitima & forma debita, no. extra de offic. delegat. cum contingat, in princ.

b Non eſt anguſtanda.] C. de hæret. quoniam in fi.

c Probatio.] C. de in ſeru. in bonæ fidei, C. de iure delib. l. fi. § ſi vero & ipſe.

d Occultetur.] ſed potius ſeruatur, ff. de teſti. ſerui.

e Præbere.] ff. de teſti. curent.

f Conſcribant. extra de prob. quoniã contra, in prin.

g Monachus.] Accipe, in f. eo nõ ſtat nõ eſſe, ſ. ad prædicta idoneos, & tunc teſtimonium, tum propter, &c.

h Funeſtã.] i. luctuoſam vel mortalem: quia lugere habent, & mortui ſunt mundo, 2. q. 7 placuit & c. ſequent. 16. q. 1. placuit 25. q. 6. 1. ita nos. C. qui acc. non poſſ. l. ſi quis.

Monachi ſunt mũdo mortui.

i Actibus] extra ne cle. vel m. ora. lęt. ne. ſeruitutẽ c. I. & c. ſed nec procuratores. & c. clericis, & c. ſententiam.

k Conſtitutio] extra 6. lib. de hæret. ut officium inquiſitionis, s. ad conſcribendas.

Monachi an poſſint eſſe teſtes.

l Suſpecti.] Contra, quia monachi in cauſis monaſterii teſtes eſſe poſſunt, extra de teſtib. inſuper & c. tuis, &

m Nec contra.] C. de teſti. omnib. & ff. de teſtib. nullus.

n Subſunt.] propter, quod eorum teſtimonium eſt ſuſpectis C. de teſt. l. parentes, & l. teſtes, & ff. de teſtibus idonei. Ioann. Mo.

o Quod id.] ſ. q. epũs nullis alus ſibi adiunctis, niſi de capitulo, viſitet.

p Augere dẽt.] ff. de offi. procon. & l. obſeruandum, in fi. Io. Mona.

q Abducuntur.] ff. de iniuriis, l. Item apud Labeonem, §. comitem. Sed quomodo detrahitur huic dignitati, ſi caput ſtet cum membris. extra de preſcript. cum non liceat, ſic nõ eſt iniurioſa abductio, ſed debita coniunctio: ſicut inter caput & membra, & inter patrem & filium, C. de cura. furio l. fin. in prin. q. 3. ita diligere. Item inhumanum eſt publicatione paupertatis detegere vilitatẽ. C. quando, & qui. quarta pars in bo. de l. 2. circa medium. Dic vt prius. Præciſio hic reprobatur; & fuit hæc ordinatio æquitatis propter congruitates hic tactas, & neceſſitates quo ad perſonam tabellionis, vel duorum virorum pro eo. Ioan. Mona.

r Suſpectis.] ex cauſis prædictis. Io. Mona.

ſ Compellatur. quod eſſe non debet, argument. C. de iud. apertiſſimi. & l. fin. Item iſti monachi tabellionis loco duarum perſonarum locum tenerent, ſcilicet aſſiſtentium viſitanti ad

proban

prælibati prior & capitulum videntur nimium declinati, tanquam non rationabilem reprobamus.a

Sed ne ſit epiſcopus onerosus b, decernimus noſtrorum prædeceſſorum veſtigiis inhærentes, vt cum ad viſitationem decetero faciendam in eccleſia memorata deſcenderit, in viſitationis actu duas vel tres honeſtas perſonas clericali charitate inſignitas, quarum vna ad minus ſit religioſa c ordinis ſupradicti, & vnum notarium clericum ſecum habeat, & non plures.

Conſuetudine aliqua obtenta, & compoſitione qualibet inter partes ipſas ſuper hoc in contrarium facta hactenus, non obſtante d.

Nulli ergo liceat hanc paginam noſtrarum reprobationis e, conſtitutionis f, &c. Datum Anag. x. Kal. Auguſti ni, Pontificatus noſtri Anno octauo.

Ioannes xxij.

Beneficia plura incompatibilia obtinens ſine diſpenſatione, debet illa præter vltimum, in manu ordinarii intra duos menſes dimittere, alias pœnas incurrit hic poſitas. Et debet ordinarius tales plura beneficia obtinentes compellere ad oſtendendam diſpenſationem: quod ſi non fecerit, ab ingreſſu Eccleſiæ ſuſpenditur, uide capitulum ordinarii, eodem titulo, libro ſexto, quod ſi diligenter notetur hec extrauagans, ſub hoc titulo recte collata dicetur.

CAP. II.

VT † quos virtutis amor a vitio ambitionis execrandæ, & auaritiæ cæcitate non retrahit, ſaltem rigor coerceat diſciplinæ: Statuimus, vt quicunque plures dignitates, vel perſonatus, aut parochiales eccleſias: aut dignitatem vel perſonatum cũ alio beneficio curam animarum habente, ſimul ſine diſpẽſatione canonica detinens, illa omnia & ſingula (illo duntaxat excepto, quod vltimo receperit, quod poſſit, ſi tamen in eo ex collatione canonica ius ſibi competat retinere) intra duos menſes a die notitiæ conſtitutionis continue numerandos efficaciter verbo, & facto, abſque fraude aliqua in manu ordinarii dimittere teneatur per eum vel vel eos, ad quem vel ad quos eorum diſpoſitio ſpectabit, ea vice libere diſpenſanda. Quod ſi non fecerit, etiã illo ſit ipſo iure priuatus, in quo ius competebat ei dem; & inhabilis ad quæcunque beneficia obtinẽda penitus cenſeatur.

Qui g vero deinceps receperit dignitatem vel perſonatum, aut beneficium curam habens animarum annexam, ſi prius ſimile beneficium obtinebat, primum quo poſtquam ſecundi poſſeſſionem habuerit, vel per eũ (omni dolo & fraude ceſſantibus) quo minus habeat, ſteterit, priuatus noſcitur ipſo iure, abſque moræ diſpendio in manu ordinarii omnino ſimiliter dimittere teneatur, per eum vel eos, ad quem

---

probandum quod eſſet actum forſan eadem perſonæ eſſent per viſitationem onerandæ. Et fungi duplici officio, præſertim ſuſpecto, & aduerſo, vt hic, eſt merito reprobandũ. C. de cõſeſ. nemo extra de cleri. non reſide. quia nonnulli, & extra 6. lib. de præbend. cum ſingula. Ioan. Monachus.

(Officio duplici quẽ ſuo gi iure vetat.)

a Reprobamus.] ex quibus cauſis conſuetudo reprobetur, no. extra 6 libro. de conſuetud. in ſum. Ioan. Monach.

b Onerosus:] ſed quomodo eſt hic epiſcopus onerosus, qui habet quod petit? Dic qđ eſt onerosus quo ad intentum aduerſariorum dicentium epiſcopum velle viſitare, & intrare capitulum cum pluribus, & contra eorum conſuetudinẽ, quam prætendebant. Ioan. Monac.

c Religioſa. Contra extra de offic. ordin. vt iuxta. Dic, caſus eſt diuerſus, non aduerſus, nam ibi loquitur vbi prælatus viſitat, alium locum a capitulo ſuo, hic quando viſitat propriũ capitulum, cuius perſonas propter coniunctionem maiorẽ quã habet ad ſuam eccleſiam præ cæteris eccleſijs ſibi ſubiectis, extra de teſt. requiſiſti. §. penul. eſt veriſimilius, vt eaſdem perſonas melius noſcat. Vel dic quod hic determinat illam taxando hoc dictum indeterminatum: ibi, ne ſubdit onium aggrauentur: & decet perſonas religioſas in tali articulo aſſumi. argument. extra de ſtat. regu. in ſingulis. circa princip. Ioan. Monach

(Epũs cũ eccleſia cathedrali hẽt coniunctionem maiorem quam cum aliis.)

d Non obſtante.] Sed quare tollit hic conſuetudinem, & compoſitiones quaslibet: quia licet viſitationi nõ præſcribatur, nec procurationi, quæ debetur ratione viſitationis: præſcribi tamen poteſt quotitati procuratoris. no. extra de præſcri cum ex officiis. extra de cenſi. cum venerabilis. Sic videtur quod præſcribi poſſit quotitati aſſiſtẽtium viſitanti. argu ff de viſu. qui ſemiſſes. r. reſpõ. & ff. quemadmodum vſusfru. amit. l. is qui. licet conſuetudo hic narrata per hæc allegata non ſit præſcriptibilis. Dic tamen, quod hec conſtitutio in aliis facit gratiam, quia ſi iſta verba non ponerentur, remanerent compoſitio & cõſuetudo nõ reprobatæ. extra 6. lib. de conſti. capit. 1. Nec eſt inconueniens, quod eadem decretalis contineat ius in vna parte, & gratiam in altera. extra de cõceſ. præb. conſtitutus. Et forſan Papa fuit motus ad prædicta caſſando propter grauem litẽ, quæ fuerat inter partes: ne recidiuum nouæ litis prætextu conſuetudinis alterius, vel cõpoſitionis ſubintraret.

(Viſitationi, an poſſit pſcribi.)

(† Vide cõcil. Trĩ ſeſ. 7 de reformatione, c. 2. & 4. & ſeſ. 24. de refor. 17.)

e Reprobationis. ſupra eod in verbo. reprobamus.

f Conſtitutionis. ſupra eo. in verbo, decernimus.

VT quos virtutis.]

g Qui vero.] Iſtum §. aliqui libri non habent vſque ad § vt autem. & tenorem huius habes in extrauaganti, Execrabilis, quæ eſt vna de xx. gloſſatis per Zenzelinum in tit. de præben. & ibi vide. Habes etiam eam infra in titu. de præbend. cum gloſſa domini Gulie. de Monte Lauduno.

Voam

tenere. Noſque hanc firmiter credimus & ſimpliciter confitemur: extra quam nec ſalus eſt, nec remiſſio peccatorum, ſponſo a in Canticis proclamante, Vna eſt columba mea, perfecta mea. Vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ, quæ vnum corpus myſticum repræſentat, cuius caput Chriſtus: Chriſti vero Deus. In qua b vnus dominus, una fides, vnum baptiſma-

Infirmitas in corpore vnde ſurgit.

diceimus ex hoc etiam quòd dicit qui firmum, quia firmitas eſt ex puritate: infirmitas, ex impuritate: nã & in corpore ſurgit infirmitas ex impuritate, vt quia oriuntur in eo immunditiæ corporales & mali humores: & in anima etiam ſurgit infirmitas ex impuritate, ut quia oriuntur in ea immũditiæ ſpirituales, & malæ cogitationes. Formetur autem, ſic ratio: Quicquid eſt vnũ & ſanctum, i. ſic vnitate factum, q nõ põt eſſe niſi unũ corpus, & habere vnũ caput, membra non poterunt ſaluari niſi coniuncta illi corpori, & ſubdita illi capiti. Eccleſia eſt hmõi, ergo &c. Membra quidem ex hoc ſaluantur & viuunt, quia mouentur & ſentiunt, & motus & ſenſus eius infunduntur a capite, ſi non ſunt ſubdita capiti, non mouentur nec ſentiunt, pp quod viuere & ſaluari non poterunt. Tertia rõ ſumitur ex tertia conditione, quia Eccleſia eſt catholica & vniuerſalis ſiue generalis, ſic enim ait Iſidorus, quia catholicus vniuerſalis ſiue generalis interpretatur, nam Græci [vt dicitur] vniuerſale catholicon vocant. Si ergo fides, quam tenet Eccleſia, vel ipſa Eccleſia eſſet particularis, continens unã gentem vel unum populum, ſicut ſunt multæ gentes & multi populi, ſic forte eſſent multæ Eccleſiæ & multa capita. Sed cum ſit catholica & vniuerſalis, quia omnes obligantur [ſi volunt eſſe in ſtatu ſalutis] ad credendum & tenendum quod credit & tenet Eccleſia, iõ ſicut non põt eſſe niſi unum vniuerſum quod omnia cõprehendit, ita quantum ad ſtatum ſalutis non poteſt eſſe niſi vna Eccleſia, eo quod eccleſia comprehendit omnes, qui volunt eſſe in ſtatu ſalutis. Formetur autẽ ſic rõ. Illud quod eſt catholicum & uniuerſale, & comprehendit omnes, qui volunt eſſe in ſtatu ſalutis, non poteſt eſſe niſi vnum, & habere vnum caput, cui oportet eſſe ſubditos omnes volentes eſſe in ſtatu ſalutis. Eccleſia eſt hmõi, ergo, &c. Quarta ratio ſumitur ex quarta conditione quia eccleſia eſt Apoſtolica, tenet enim illam fidem, quam Apoſtoli tradiderunt & docuerũt, de quib põt intelligi quod dicitur in Pſal. q 10 omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum, ut nullus poſſit ſe excuſare ſe non ſubeſſe Eccleſiæ, omnes enim Apoſtoli fidem prædicauerunt, & docuerunt. Vnde Apoſtolus ait ad Galat. 2. Aſcendi autẽ ſecundum reuelationem, contulit cum illis, i. cum alijs Apoſtolis, Euangelium, quod prædico gentibus, & ſubdit cauſam, ne forte in vanum currerem aut cucurriſſẽ. Ne ergo uana eſſet prædicatio ſua, & ne videretur gentibus, vel alijs quod prædicaret aliud quam alij Apoſtoli, voluit Apoſtolus de Euangelio quod prædicabat, conferre cum illis. Item Eccleſia eſt Apoſtolica, quia illam fidem tenet & docet, quam concorditer prædicauerunt & docuerunt Apoſtoli. Formetur ergo ſic ratio, Illud quod eſt Apoſtolicum, & tenet illam eandem fidem, quã Apoſtoli docuerunt, non poteſt eſſe niſi quid unum, & unum corpus habere, & unum caput, cui oportet eſſe ſubdita omnia membra, ſi uolunt eſſe in ſtatu ſalutis, hmõi autem eccleſia eſt, ergo, &cæt. Quinta autem & ſexta ratio ſumitur ex quinta & ſexta conditione, uidelicet quod extra Eccleſiam non eſt ſalus, id eſt, non acquiritur beatitudo, quæ eſt per gratiam conſummatam, nec extra ipſam eſt remiſſio peccatorum, quæ poteſt eſſe per gratiam initiatam, ita quod nec gratia conſummata, quę eſt ſalus & beatitudo noſtra, nec gratia initiata per quam remittuntur peccata, poteſt eſſe niſi per Eccleſiam. Si ergo Eccleſia eſt una & habet vnum caput, omnes uolentes recedere a peccatis & adipiſci ſalutem, oportet eſſe ſub capite Eccleſiæ, id eſt, ſub ſummo Pontifice, tanto

Cantic. 6.

Eccleſia eſt catholica.

Eccleſia qua ſe dicitur Apoſtolica.

autem per ſe patere poteſt. Notandum autem quòd oẽs iſtæ ſex conditiones continentur in ſymbolo: ubi dicitur, q credimus in Eccleſiam vnam, quantum ad conditionem primam, ſanctam, quantum ad conditionem ſecundam, catholicam, quantum ad tertiam, & Apoſtolicam, quantum ad quartam, & q confitemur vnum baptiſma in remiſſionẽ peccatorũ, q̃tũ ad grãm initiatam, & q expectamus reſurrectionẽ mortuorum, & uitã venturi ſæculi, quantum ad gratiam conſummatam: ideo impingere contra hoc, eſt impingere contra ſymbolum.

a Si ſponſo in Canticis, &c. Hic illas ſex rationes concluſionis præfatæ, q ſubeſſe ſummo Pontifici ſit de neceſſitate ſalutis, declarat & manifeſtat, per ea quæ habentur in canticis, & per ea quæ ait Apoſtolus dicens, ſponſo proclamante in Cãticis, ſupple de ſua ſponſa, id eſt de Eccleſia, quæ una eſt columba mea, vna eſt matri ſuæ, electa genitrici, quæ ſcribuntur Canticorum 6 & ſubdit, quæ, i. columba mea, ſic una, ſic perfecta, ſic electa vnum corpus myſticum, i. vnam Eccleſiam repræſentat, & addit q huius corporis caput eſt Chriſtus, & Chriſti vero Deus. No autem quod hic tanguntur ſex, per quæ declarantur ſex conditiones, uidelicet q corpus myſticum, i. Eccleſia, eſt una quantum ad conditionem primam, eſt columba, i. innocens & ſine felle & ſancta, quantum ad conditionem ſecundã, eſt perfecta. i. catholica quantum ad conditionem tertiam. Nam ſecundũ Philoſophum, totum & perfectum idem, vel proximum ſecundum naturam. Nam illud eſt perfectum quod totum habet & nihil ei deficit, & illud etiam totum eſt, quod omnia habet. Et quod dicit Philoſophus totum & perfectum idem, poſſumus nos dicere catholicum & perfectum idem, uel proximum ſecundum naturam. Nam catholicum idem eſt quod generale, & vniuerſale, quod omnia comprehendit, & etiam perfectum eſt cui nihil deficit, & omnia comprehendit. Iſta enim Eccleſia eſt una matri ſuæ, electa genitrici ſuæ quantum ad condõnem quartam. Apoſtoli quidem unam fidem prædicauerunt, unam fidem elegerunt, quam tenens Eccleſia dici poteſt Apoſtolica. Huiuſmodi autem Eccleſiæ caput eſt Chriſtus, qui eſt agnus Dei tollens peccata mundi, cuius caput eſt Deus pater, a quo eſt genitus, quem uidere eſt ſalus noſtra. iuxta illud. Oſtende nobis patrem, & ſufficit nobis. Ergo ſicut per hoc quòd eccleſia eſt una columba, i ſancta perfecta. i. catholica, una matri ſuę, & electa genitrici ſuę, i. Apoſtolica, declaratæ ſunt quatuor conditiones, ſic per hoc quòd eius caput eſt Chriſtus qui eſt agnus tollens peccata noſtra, & caput Chriſti Deus qui eſt ſalus noſtra, declarantur aliæ duæ conditiones, uidelicet quod per Eccleſiam eſt peccatorum remiſſio, & ſalutis adeptio.

b In qua vnus hic illas ſex cõditiones, quas primo narrauit & poſtea declarauit, roborat & confirmat ſic com iacet textus ad Ephe. 4. unde illa uerba ſunt ſumpta, vnum corpus, & unus ſpiritus, & ſubditur, unus Dominus, una fides, unum baptiſma, unus Deus, & pater omnium, eccleſia eſt ergo unũ corpus, per qđ eſt vna, & vnica, quæ fuit conditio prima. Eſt in ea unus ſpiritus, per quem eſt ſancta, quæ fuit ſecunda. Eſt in ea unus Dominus, per quem & uniuerſalis & catholica, quæ fuit tertia, eſt in ea una fides, per quam eſt Apoſtolica, quia tenet illam fidem, quam prædicauerunt Apoſtoli, quæ fuit conditio quarta, eſt in ea unum baptiſma, per quod eſt peccatorum remiſſio, quæ fuit quinta, eſt in ea unus Deus & pater omnium, per quem eſt ſalutis adeptio,

Totũ & perfectum idẽ.

Catholicũ quid eſt.

Salus noſtra eſt uidere Deũ.

Digitized by Google

¶ Vna nempe a fuit diluuii tempore, arca Noe: vnam Eccleſiam perfigurans, quæ in uno cubito conſummata, v-num (Noe videlicet) gubernatorem habuit & rectorem, extra quam omnia ſubſiſtentia ſuper terram legimus fuiſſe deleta. Hanc autem b veneramur & unicam: dicente Domino in propheta, Erue a framea Deus animam meam, & de manu canis unicam meam, pro anima enim, id eſt, ſeipſo capite ſimul orauit & corpore, quod corpus unicam ſcilicet Eccleſiam nominauit, propter ſponſi fidei ſacramentorum, & charitatis Eccleſiæ

adeptio, quæ fuit ſexta. Aduertendum eſt, quòd dñs Papa noluit omnia uerba iſta ponere, ne legentibus tædiũ generaret, ſed uoluit breuius per tranſire, & non niſi tria nominauit, uidelicet quod in eccleſia eſt unus Dñs una fides, vnum baptiſma, per quæ tria omnes illæ ſex conditiones roborãtur & cõfirmant, nã q in eccleſia vnꝰ Dñs, iõ ipſa eſt una & catholica, i. generalis, quia uero in ea una eſt fides, ideo ipſa eſt ſancta & Apoſtolica, eſt, n. per fidem ſanctã, id eſt ſanctita, dicente Hugone, ꝙ nihil eſt ceruus homini ſua fide, per hoc ẽ ẽt Apoſtolica, ꝗ illam fidẽ tenet eccleſia, quam Apoſtoli docuerunt. Sed quia in eccleſia vnum eſt baptiſma, dicitur in ea eſſe peccatorum remiſſio, & ſalutis adeptio, nam per hoc quòd baptizamur, nobis peccata remittuntur, & cœleſtis ianua aperitur.

Baptiſmus quid faciat.

a Vna nempe fuit. poſtquam ſunt poſitæ illę ſex conditiones, per quas ſumi poſſunt ſex rationes, quod eſt de neceſſitate ſalutis ſubeſſe ſummo Pontifici, ponuntur quędam aliæ adaptationes per quas concludi põt hoc idem. Circa quod quattuor facit, ſecundum qđ quatuor huiuſmodi adaptationes ibi traduntur, vt ſit prima adaptatio per hoc ꝙ eccleſia figurata eſt per arcã Noe. Secunda, per hoc ꝙ propheta in perſona Chriſti orat, quod Deus eruat a frameą animam ſuam, & de manu canis unicam ſuam. Tertia per hoc ꝙ eccleſia figurata eſt per tunicam Domini inconſutilem, quę ſciſſa non fuit, ſed ſorte prouenit. Quarta per hoc quod Chriſtus dixit Petro, Paſce oues meas. Secunda eſt, ibi. Hanc aũt veneramur. Tertia, ibi, Hæc eſt tunica. Quarta ibi. Igitur eccleſię. Dicit ergo, una nempe fuit diluuii tempore arca Noe, unam eccleſiam pfigurans. Hæc una arca fuit in uno cubito conſummata unumhabuit rectorem & gubernatorem Noe, extra eam omnia exiſtentia ſuper terram legimus fuiſſe deleta. Aduertendum eſt ꝙ illa arca Noe Dei eccleſiam figurabat, quod ſex modis Auguſtinus declarat 15. de ciui. Dei & 16. Primo ex eius uacillatione, nam ſicut illa arca ferebatur ſuper aquas fluctuantes, ſic eccleſia militans in hoc ſeculo non ſine fluctuationibus requieſcit. Secundo hoc idem patet ex illius arcę materia. Nam ſicut ex ligno fabricata eſt arca, & per lignum ibi ſaluatę ſunt animę, ſic ex ligno crucis dependet ſalus eccleſiæ. Tertio, hoc idem patet ex illius arcę proportione, nam (ut Auguſtinus ait) proportio illius arcæ erat, ut proportio corporis humani erat n. ſexies ſiue ſex uicib magis longa quam lata, & decies longa quam alta, trecentorum enim cubitorum erat lõgitudo, 50. latitudo, & 30. altitudo eius, & ſic & corpus humanum diſpoſitum eſt, ut ſit decies longum quam groſſum, & ſexies longum quam latum & ex hoc figurabat eccleſiam, cuius redemptor factus homo ad ſaluãdum homines uenit. Et hæc omnia clareſcunt his uerſibus.

Eccleſia eſt arca Noe cõparata.

Arca Noe quantæ fuit altitudinis lõgitudinis & latitudinis.

Ter denis alta cubitis, & longa trecentis,
Et decies quinis lata fit arca Noe,
Sex uicibus longum latum tranſcendit, & altum.
Denis, humani corporis inſtar habens.

Quarto, arca figurat eccleſiam, ſi bñ conſideramus eius oſtium, ꝙ poſitum fuit ex latere, nam & Chriſto in cruce latus fuit apertum, vnde fluxerunt ſacramenta, per quę dicitur eccleſia eſſe formata. Quinto, arca ſignificabat Eccleſiam, ſi conſideremus eius compoſitionem, fuit enim compoſita ex lignis quadratis, quod ad ſtabilitatem eccleſiæ pertinet. Corpus n. quadratum, cuiuſmodi eſt taxillus, ex quacunque parte uertatur, ſtat. Sexto, arca illa ſignificat eccleſiam, ſi cõſideremus diſtinctionem eius, erat. n. arca illa bicamerata, ſecundum. n. communem modum ponendi bicamerata erat interius, tricamerata ſuperius, duæ autem erant cameræ inferiores, vna apothecaria, & alia ſeminata, ubi ſtabãt immunditiæ, tres autem erant cameræ ſuperiores, In quarũ vna erãt animalia mitia, in alia immitia, ĩ media vero homines & aues. Sic & eccleſia (ut Aug. ibidem tradit) eſt bicamerata, quia compoſita ex Iudæis & Gentib. ſiue ex Iudæis & Græcis & ut noĩe Græcorum ĩtelligamus Gẽtes: & tricamerata, quia ex tribus filiis Noe omnes homines ſunt reparati, ex quibus facta eſt eccleſia iſta. Itaque arca, quę (ut patuit) ſex modis eccleſiam figurabat, inferius erat ampla, ſuperius ſtricta, in vno cubito conſummata, per vnum rectorem gubernata. Ex quibus poſſunt ſumi duæ rationes, eſſe de neceſſitate ſalutis ſubeſſe ſummo Pontifici. nam eccleſia inferius eſt magnę latitudinis, quia multi ſunt pręlati inferiores, ſuperius reſtringitur, quia pauciores ſunt prælati ſuperiores. Vel inferius eſt magnę latitudinis, quia multi ſunt laici. ſuperius reſtringitur, quia pauciores ſunt pręlati, & in uno cubito conſummatur, quia in uno ſummo Pontifice terminatur. Sicut ergo tota illa arca ſtabat ſub vno cubito, ſic tota eccleſia ſtat ſub ſummo Pontifice. Et ſicut extra arcam non erat ſalus & quicquid ſaluabatur erat ſub illo cubito, ſic extra eccleſiam non eſt ſalus & quicquid ſaluatur, eſt ſub ſummo Pontifice. Secunda ratio ad hoc idem ſumitur non ſolum ſi conſideremus unitatem cubiti, ſed etiam ſi conſideremus vnitatem rectoris, nam ſicut totius arcę erat rector unus Noe, & nihil ſaluabatur niſi ſub eo, ſic totius eccleſię rector eſt unus ſummus Pontifex, & nihil ſaluatur niſi ſub ipſo.

Taxillus eſt corpus quadratum.

P. [illegible]

Prælati ſuperiores pauciores ſunt quam inferiores.

b Hanc autem veneramur, &c. hic proſequitur adaptationem ſecundam ex eo quod propheta in perſona Chriſti orat dicens, Erue a framea Deus animam meam, p anima enim Chriſtus, id eſt pro ſeipſo capite ſimul orauit & corpore, quod corpus vnicam, ſcilicet eccleſiam nominauit, & hoc propter quattuor quantum ad pręſens ſpectat propter vnitatem ſponſi, fidei, & ſacramentorũ & charitatis. Aduertendum ergo ꝙ in omnibus his quattuor ſummus Pontifex quandam principalitatem dicitur obtinere, nam ſi conſideremus unitatem ſponſi, ipſe eſt unius ſponſi vnus principalis uicarius. Vnde gloſ. ſuper illo uerbo Matthæi 16. Tibi dabo, &c. ait, vult quod hoc ſpecialiter Petro conceſſit, ut ad unitatem nos inuitaret & ſubdit, ideo enim eum principalem Apoſtolorum conſtituit, ut eccleſia unum principalem Chriſti haberet uicarium. Rurſus ſi conſideremus unitatem fidei ſummus Pontifex eſt huius fidei principalis doctor & definitor, nam & concilia generalia, ubi talia ſunt definita, & ubi ſymboli ſunt compoſiti, non niſi auctoritate ſummi Pontificis poterant aggregari. Tertio, ſi conſideremus unitatem ſacramentorum, ſummus Pontifex ut eſt Chriſti principalis uicarius, eſt eorum principalis diſpenſator. Quarto, ſi conſideremus unitatem charitatis, quam habent membra ad Chriſtum, & ad eius uicarium, ſummus Pontifex eam cum quadam principalitate habet. Ergo eccleſia ex his eſt una, & ex his eſt ſalus, & in his ſummus

Concilium gñale nõ ſit ſine papa.

Pontifex

Pontifex principalitatem habet, non niſi ſub ſummo Pontifice ſaluari poterimus, ſibi itaque ſubeſſe erit de neceſſitate ſalutis.

vnitatem. Hæc a eſt tunica illa Domini inconſutilis, quæ ſciſſa non fuit, ſed ſorte prouenit. Igitur b Eccleſiæ vnius & vnicæ, unum corpus, vnum caput, non duo capita, quaſi monſtrum, Chriſtus videlicet, & Chriſti uicarius Petrus, Petrique ſucceſſor, Dicente c Domino ipſi Petro, Paſce oues meas: meas, inquit, & generaliter, non ſingulariter has uel illas, per quod commiſiſſe ſibi intelligitur vniuerſas. Siue ergo Græci, d ſiue alii ſe dicant Petro eiuſque ſucceſſoribus non eſſe commiſſos, fateantur neceſſe, ſe de ouibus Chriſti non eſſe,

a Hæc eſt tunica, &c. Hic proſequitur adaptationem tertiam, quia Eccleſia figurata eſt per tunicam Domini inconſutilem, quæ ſciſſa non fuit, ſed ſorte prouenit. Sciendum ergo, quod veſtes Domini fuerunt quadripartitæ, quatuor militibus tributæ, inter quas fuit una tunica inconſutilis deſuper contexta per totum, quæ non fuit diuiſa, ſed per ſortem habita, vt patet Io. 19. c. Sciendum autem quod ſecundum Aug. vtramq. ſignificat Eccleſiam, ſed aliter. Veſtis quadripartita, quæ tunica ſortita, aliter tamen, & aliter. Nam veſtis Domini quadripartita ſignificat eccleſiam quatuor ſcilicet partibus in orbe diffuſam, & in eiſdem æqualiter, id eſt concorditer diſtributam. Tunica vero illa ſortita ſignificat Eccleſiam quantum ad vnitatem charitatis, quæ charitas eſt deſuper, quia habet ſupereminentiorem viam, & eſt contexta per totum, quia eſt catholica, quod idem eſt quod generalis & totalis. Eſt inconſutilis vt non diuidatur, ſed una permaneat, & omnes in vnum colligat. Sorte eſt habita. in qua diuina gratia commendatur, quia cum ſors mittitur, non perſonæ, ſed occulto Dei iudicio ceditur, quæ omnia ſunt verba Auguſtini exponentis dictum textum Euangelii. Ex hac autem adaptione patere poteſt, quod ſubeſſe ſummo Pontifici eſt de neceſſitate ſalutis non. n. eſſet tunica Domini, id eſt eccleſia inconſutilis & contexta per totum, niſi eſſet ſub vno capite colligata, volentes ergo ſe a capite ſubtrahere, volunt hanc tunicam ſcindere, ſed ſi conſideratur veritas eam nõ ſcindunt, quia ſcindi non poteſt. Itaque ſe ſubtrahentes ab vnitate capitis, non dicuntur Eccleſiam ſcindere, vel tunicam Domini diuidere, ſed dicuntur ex tunc ad huiuſmodi tunicam vel ad Eccleſiam minime pertinere, vt tales exiſtentes tunc ad ſalutem nequeant promoueri.

Eccleſia per veſtẽ Chriſti congrue ſignificatur.

Eccleſiam nõ ſcindunt qui ab unitate ſe ſubtrahunt.

b Igitur Eccleſiæ vnius. Hic proſequitur adaptationem quartam, ex eo quod omnes oues, id eſt ipſi Chriſtiani commiſſi ſunt ipſi Petro. Circa quod tria facit, ſecundum quod hoc tripliciter probat. Primo, ex vnitate corporis & capitis. Secundo, ex vnitate commiſſionis ouium. Tertio, ex vnitate ouilis & paſtoris. Secunda ibi, [Dicẽte Domino.] Tertia ibi, [Siue ergo Græci] Prima ratio talis eſt, vbi eſt vnũ corpus, & vnũ caput, non duo capita, quaſi mõſtrũ, quia eſt ibi Chriſtus, eſt Chriſti vicarius Petrus, Petrique ſucceſſor ibi, ſupple, nullus ſaluatur niſi ſubſit Chriſto, Chriſtiq; vicario Petro, Petriq; ſucceſſori. Sed vnius & vnicæ Eccleſiæ eſt vnum corpus, & vnum caput. non duo capita, quaſi monſtrũ, Chriſtus Chriſtique vicarius Petrus, Petrique ſucceſſor, ergo in Eccleſia nullus ſaluatur, niſi ſubſit, &c. De hac autem ratione non ponit niſi virtutem medii, videlicet quod vnius & vnicæ Eccleſiæ eſt vnum corpus, & vnum caput. Notandum aũt quod quaſi inferendo dicit, igitur Eccleſiæ vnius & vnum corpus, & vnũ caput. &c. quia licet hoc ſit propoſitũ principale, quod nullus ſaluatur niſi ſubſit Chriſti Capiti & eius vicario, tñ inferendo & concludendo iſta dicit, quia omnia hæc præmiſſis ſequũtur concludendo. Si enim vna fuit arca Noe Eccleſiam figurans, & quod Xps vnum caput orauit pro unica Eccleſia ſua, & vnica fuit tunica Chriſti inconſutilis, aperte ex præmiſſis poſſumus inferre & dicere. Igitur unius & vnicæ Eccleſiæ, vnum corpus, unũ caput, &c. ubi ſupplendum eſt, quod ſi Chriſto capiti & eius vicario ſubeſſe nolumus, ſalutẽ non poterimus adipiſci. Notandũ eſt, quod dicit, vnius & vnicæ: Nã plus uidetur importare vnicum quã vnum. Nam ſiquis hẽt unum, qñ hẽt aliud. Sed non dicitur hẽre vnicum qñ non hẽt aliud, nec ſperat vlterius hẽre aliud, nec hẽt in quod aſpectum dirigat. vnde Greg. ſuper illo verbo Lucæ 7. Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris ſuæ, & hæc erat vidua. Vult quod iõ erat vnicus filius, quia mater eius erat vidua, & nõ ſperabat vlterius filios procreare, nec habebat in quẽ aſpectũ dirigeret. Veritaq. Eccleſia eſt vna ſponſa Chriſti, & vnica, quia Chriſtus nõ hẽt aliã ſpõſã. nec ſperat ulterius hẽre aliã ſponſã, nec dirigit ſuum aſpectũ, nec ſuã affectionẽ ad aliam ſponſã, iõ nullus confidat de alia ſponſa, vel de alia Eccleſia, & ſub nullo credat ſaluari, niſi ſub ſponſo, vel ſub capite ipſius Eccleſiæ Chriſto, Chriſtique vicario Petro Petrique ſucceſſore.

Vnus & unicus differunt.

Io. 19.

c Dicente Domino ipſi Petro, Paſce oues meas, &c. Hic probat hoc idem ex vnitate commiſſionis, non enim factæ ſunt plures commiſſiones principales, ſed facta eſt vna principalis commiſſio, & omnes oues vni & eidem Petro & eius ſucceſſoribus principaliter & vniuerſaliter ſunt commiſſæ. Formetur autem ſic ratio; Cuicunque Dñs commiſit oues ſuas, non has vel illas, intelligitur ſibi vniuerſaliter commiſiſſe, & ex hoc intelligitur non eſſe ſalutem alicuius ouis, niſi ſub eius ſucceſſoribus cui omnes oues generaliter ſunt commiſſæ. Sed dicente Domino ipſi Petro, Paſce oues meas, quia non inquit ſingulariter, paſce has vel illas, ſibi commiſiſſe intelligitur generaliter vniuerſas, & per conſequens non intelligitur ſaluari aliqua ouis, niſi ſub Petro & ſucceſſoribus eius. ita quod ſubeſſe ſibi eſt de neceſſitate ſalutis. quæ eſt noſtra concluſio principalis. De hac aũt ratione ponit virtutem medii, vt patet ex litera

d Siue ergo Græci, &c. Hic probat hoc idem ex vnitate ouilis & paſtoris. Formetur autem ſic ratio, vbicumque eſt vnum ouile & vnicus paſtor, ſiue Græci, ſiue alij dicãt ſe non eſſe ſub ipſo paſtore, vel ſub eius vicario, vel ſucceſſoribus ſuis, dicunt ſe non eſſe de illis ouibus, nec ad ouile huius pertinere, & per conſequens dicunt ſe non eſſe in ſtatu ſalutis. Sed dicente Domino in Ioanne, vt habetur Io. 10. Conſtat unum ouile & vnicum eſſe paſtorem, ſiue ergo Græci, ſiue alii dicant ſe Petro eiuſque ſucceſſoribus non eſſe commiſſos, neceſſe eſt quod fateantur ſe non eſſe de ouibus Chriſti, nec pertinere ad ouile Chriſti, & per conſequens fateantur ſe quoque tales non eſſe in ſtatu ſalutis. De hac autem ratione ponit uirtutem medii, vt patet ex littera. Notandum autem hanc decretalem ſic ordinate procedere, quod ex omnibus ſuis verbis habetur concluſio principalis, quæ ponitur in fine decr. quod ſub eſſe ſummo Pontifici eſt neceſſitate ſalutis. Nam ſi conſiderentur conditiones ſuperius generales, quod Eccleſia eſt vna, ſancta, &c. Si conſiderentur adaptationes ſuperaddita, quod fuit vna arca figurans Eccleſiam, quod vnica eſt Eccleſia pro qua Chriſtus orauit, quod vnica fuit tunica Chriſti inconſutilis, quod Eccleſia eſt vnum corpus habens vnũ caput; quod vna facta fuit Petro de omnibus ouibus commiſſio principalis, quod Eccleſia eſt vnum ouile habens vnum paſtorem, omnia iſta clamant contra eos qui ſaluari volunt, niſi ſubſint ſummo Pontifici, omnia iſta proteſtantur quod ſic ſubeſſe eſt de neceſſitate ſaluti.

Eccleſia eſt unũ ouile.

Digitized by Google

dicente Domino in Ioanne, vnum ouile & unicum eſſe paſtorem.

¶ In hac [a] eiuſque poteſtate duos eſſe gladios, ſpiritualem videlicet & temporalem Euangelicis dictis inſtruimur. Nam [b] dicentibus Apoſtolis: Ecce gladii duo hic, in Eccleſia ſcilicet, cum Apoſtoli loquerentur, non reſpondit Dominus nimis eſſe, ſed ſatis. Certe [c] qui in poteſtate Petri temporalem gladium eſſe negat, male verbum attendit Domini proferentis. Conuerte gladiũ tuum in vaginam. Vterque [d] ergo eſt in poteſtate Eccleſiæ, ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis. Sed is quidem pro Eccleſia, ille, vero ab Eccleſia exercendus. Ille ſacerdotis, is manu regum & militum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis. Oportet [e]

idest malos Chriſtianos, non ferro, ſed verbo, Innuens eſſe duos gladios, vnum ſpiritualem, qui ferit uerbo, & alium materialem, qui ferit ferro, & ſubdit de materiali gladio: Quid tu denuo vſurpare gladium tentas, quẽ ſemel iuſſus es reponere in vaginã? qa ergo dicit Dñs Petro d materiali gladio, conuerte gladiũ tuum in vaginã, ſummus Põtifex, quãuis ille gladius ſit ſuus, & quamuis ſit in poteſtate ſua, nõ dẽt tñ illo gladio vti vel ferire. Notãdum etiam gladium materialem eſſe ſummi Pontificis, & eſſe in poteſtate eius, oſtendit idem Ber. ibidem loquens ſummo Pontifici dicẽs, videlicet, quem materialem gladium qui tuum negat, non ſatis mihi vr̃ attendere verba Dñi dicẽtis, Conuerte gladium tuum in vaginam. Matt. 26.

a In hac eiuſque poteſtate.] Hic ponitur tertia pars principalis huiuſmodi decr. in qua poſtquam dominus Papa ex conditionibus generalibus congruentibus Eccleſię probauit q̃ ſibi ſubeſſe, eſt de neceſſitate ſalutis. Et poſtea ꝓbauit hoc idem ex quibuſdam adaptationibus ſpecialibus ad Eccleſiã adaptatis. Hic tertiu vult hoc idem probare ex ipſis gladiis, qui ſunt in Eccleſia. Io. 10. Circa q̃ duo facit quia primo agit de iſtorum duorum gladiorum pluralitate, poteſtate, & uſu. Secũdo agit de eorũ ordine ibi, (Oportet aũt.) Circa primum duo facit, quia proponit primo quod intendit ſecũdo probat quod dixerat ibi, (Nam dicẽtibus.) Dicit ergo in hac, id eſt in Eccleſia, eiuſque poteſtate duos eſſe gladios, ſpiritualem uidelicet & temporalem Euangelicis dictis inſtruimur.

b Nam dicentibus. Probat quod dixerat, ſed dixerat duos gladios in Eccleſia, & eos eſſe in poteſtate Eccleſiæ, & quia non eodem modo iſti gladii ſunt in poteſtate Eccleſiæ, nec eodem modo pertinent ad vſum Eccleſiæ, ideo tria facit, quia primo dicit duos tantum eſſe gladios in Eccleſia. Gladiĩ duo ſunt Eccleſiæ. Secundo oſtendit eos ambos eſſe in poteſtate Eccleſiæ. Tertio declarat non eodem modo eos in poteſtate Eccleſiæ, ſed alterum ad uſum, alterum ad patientiam & nutum. Secunda ibi, (Conuerte.) Tertia, ibi, (Vterq; ergo.) Dicit igitur: nam dicẽtibus Apoſtolis Ecce gladii duo hic, id eſt in Eccleſia, cum Apoſtoli loquerentur, & quia ipſi Apoſtoli repræſentabant Eccleſiam, ſi inter ipſos Apoſtolos erant duo gladii, conſequens eſt quod in ipſa Eccleſia ſint duo gladii, dicentibus itaque Apoſtolis duos gladios eſſe ibi, nõ reſpondit nimis eſſe, ſed ſatis. Notandum ergo quod ſi eſſent plures gladii quam duo, non dixiſſet Dominus ſatis eſt, ſed parum eſt. Et ſi eſſent pauciores, non dixiſſet ſatis eſt, ſed nimis eſt, ex ipſis itaque uerbis Domini dicentis, ſatis eſt, datur intelligi duos gladios in Eccleſia eſſe, non plures nec pauciores.

c Certe qui in poteſtate. Hic oſtendit hos duos gladios eſſe in pt̃ate Eccleſiæ, dixerat enim in hac, id eſt in Eccleſia, eiuſque pt̃ate duos eſſe gladios, & quia probauerat duos gladios in Eccleſia, vult probare hos duos eſſe in poteſtate Eccleſiæ, ſed qa nullus dubitat ſpiritualem gladium eſſe in poteſtate Eccleſiæ, ideo dominus Papa probat hoc de gladio temporali dicens, certe qui in pt̃ate Petri tpalem gladium eſſe negat, male uerbũ attendit Dñi proferentis. Conuerte gladium tuum in uaginam. Notandum autem quod ſecundum unũ modum adaptandi duo gladii erant inter Apoſtolos, ſcd̃m hoc duo gladii ſunt in Eccleſia, quia Apoſtoli locum tenebant Eccleſiæ, vnus autem illorum erat viſibilis, quia fuit extractus, & ſignificabat gladium temporalem ſiue materialem, qa reſpicit corpora, & facit læſionem uiſibilem, alius autem ſtabat inuiſibilis, quia nun fuit extractus, & ſignificare poterit gladium ſpiritualem, q̃ ferit animas, & facit læſionem inuiſibilem. Gladiorum alter viſibilis, alter inuiſibilis. ergo ſi de gladio extracto & uiſibili, qui ſignificat gladium materialem, dixit Petro, conuerte gladium tuum in uaginam, liquide patet, q̃ gladius materialis eſt Petri, & eſt in põtate Petri, conſequens eſt igitur, q̃ uterque gladius ſit Eccleſiæ, & in pt̃ate Eccleſiæ. Notandum etiam q̃ iſtam ſniam tenet Bernardus ad Eugenium, dicẽs, Aggredere eos,

d Vterq; ergo eſt.] quia oſtẽderat utrunque gladium in Eccleſia, & vtrumque in poteſtate Eccleſiæ eſſe. Hic uult oſtendere non eodem modo utrumque gladium ad Eccleſiam pertinere, ideo ait, quod uterque eſt in pt̃ate Eccleſiæ, ſpũalis ſ. gladius & materialis non tñ eodem modo, is quidem, id eſt materialis pro Eccleſia. Ille uero, i. ſpiritualis ab Eccleſia exercendus, Ille, i. ſpiritualis, ſacerdotis manu, is, idest, materialis, manu regum & militum; ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis. Notandum autem vtrumque gladium eſſe in Eccleſia & in pt̃ate Eccleſiæ, ſed non eodem modo, quia ſpũalis eſt in Eccleſia, & in poteſtate Eccleſiæ ad uſum, materialis uero non ad uſum, ſed ad patientiam & ad nutum. Sacerdos ergo cum ſpirituali gladio excommunicando inobedientes ferit, & eo propria manu utitur, cũ materiali uero non ferit, eo & propria manu utitur. Sed reges & milites eo dẽnt uti & ferire ſm̃ nutum & patientiam ſacerdotis, eſt. n. nutus per aliqua ſigna cognoſcere alterius uoluntatem. Reges ergo & principes uidentes per ſigna hoc expedire Eccleſiæ, debent contra rebelles & inobedientes materialem gladium exercere. Materialis itaque gladius nun ab Eccleſia, quia non manu eccleſiæ, ſed manu Regum & militum, tamen pro Eccleſia, id eſt pro vtilitate Eccleſiæ ad nutum & patientiam Eccleſiæ exercetur. Notandum et q̃ accipiendo hoc generaliter & ſpãliter poſſumus dicere, quod ad imperium & nutum Eccleſiæ materialis gladius exercetur, ad imperium generaliter, quia mandat eccleſia generaliter q̃ fiat iuſtitia. Sed ad nutum ſpãliter, quia poteſt ſpãliter innuere, etiam q̃ de iſto fiat iuſtitia. Notandum etiam quod accipiendo iuſtitiam in aliquo ſpãliter, dicitur materialis gladius exerceri ad nutum & patientiam ſacerdotis, ad nutum quidem, quia per aliqua denotat regibus & militibus, quod pro eccleſia & ad utilitatem Eccleſię materialis gladius extrahatur, ad patientiam uero, quia in hoc quod aliquis punitur in corpore, ſic Eccleſia ſuſtinet & patitur & condolet, & compatitur patienti. Notandum quod hos gladios eſſe in poteſtate Eccleſię aliter & aliter, unum ad vſum manu Eccleſiæ & ab Eccleſia, alium ad nutum & pro Eccleſia manu militis, tradit & ſcribit Bernardus ad Eugenium quartum.

d Oportet aũt gladium, &c. Poſtquam determinauit de pluralitate, pt̃ate, & uſu iſtorum gladiorum, vult determinare de eorũ ordinẽ & hoc eſt principale propoſitum, quia vt patet, principaliter intentio huiuſmodi decre.

Rom. 13.

autem gladium eſſe ſub gladio, & temporalem auctoritatem ſpirituali ſubijci poteſtati: Nam a cum dicat Apoſtolus: Nō eſt poteſtates niſi a Deo; quæ autem ſunt, à Deo ordinata ſunt: non autem ordinata eſſent, niſi gladius eſſet ſub gladio, & tamquam inferior reduceretur per alium in ſuprema. Nam b ſecundum beatum Dionyſium lex diuinitatis eſt, infima per media in ſuprema reduci. Non ergo ſecundum ordinē uniuerſi omnia æque ac immediate, ſed infima per media, & inferiora per ſuperiora ad ordinem reducuntur. Spiritualem autem & dignitate & nobilitate terrenam quamlibet præcellere poteſtatem, oportet tanto clarius nos fateri, quanto ſpiritualia temporalia antecellunt. Quod c etiam ex decimarum datione, & benedictione, & ſanctificatione, ex ipſius poteſtatis acceptione, ex ipſarū rerum gubernatione claris oculis intuemur. Nam veritate teſtante d, ſpiritualis poteſtas terrenam poteſtatem inſtituere, ha-

decre. eſt oſtendere, quòd ſubeſſe ſummo Pontifici eſt de neceſſitate ſalutis, prout vltima concluſio manifeſte declarat: & quia ex ordine gladiorum hoc aperte patet: ideo agit de pluralitate, poteſtate, & vnitate illorum gladiorū quædā præambula. Sed agere de ordine ē ad propoſitū principale: poſſet tamē qui vellet ea ipſis præambulis rationes formare ad propoſitum principales. duo ergo facit, quia primo ponit quem ordinem habēt huiuſmodi gladij. Secundo probat quod dixerat: ibi, Nam cum dicat, dicit ergo. oportet autem gladium eſſe ſub gladio: & temporalē auctoritatem ſubijci ſpirituali poteſtati, quaſi dicat, qđ hi gladij habēt hūc ordinem, quia gladius eſt ſub gladio, cum tēporalis & materialis ſit ſub ſpirituali.

a Nam cum dicat Apoſtolus. hic probat qđ dixerat, videlicet qđ debet eſſe gladius ſub gladio. Circa qđ tria facit, quia probat hoc per Apoſtolum. Secundo per Dionyſium. Tertio ſubiungit multa media ſimul probantia propoſitum. Secunda ibi, Nam ſecū dum. Tertia ibi, Quod etiam. Dicit ergo ſecundum Apoſtolum. Non eſt poteſtas niſi a Deo: quæ autem ſunt a Deo ordinata ſunt; non autem ordinata eſſent, niſi gladius eſſet ſub gladio, & tamquam inferior reduceretur per alium in ſuprema. Notandum autem quod non poteſt eſſe eſſentialis ordo inter aliqua, niſi vna ſit perfectius alio, & ubi unū magis appropinquat ad Deū, quam aliud: habet enim ſe res reſpectu Dei, ſicut vnū reſpectu vnitatis, ut innuit Dionyſius quinto de diuinis nominibus & ſicut non ſunt duo numeri eſſentialiter differentes quin vnus habeat plures vnitates q̄ alius, ſic non ſūt duæ res eſſentialiter differentes, quin vna perfectior ſit alia. Si ergo iſti gladij ſint per ſe diſtincti & ordinati oportet vnum eſſe ſub alio, & unū eſſe perfectiorē alio.

b Nam ſecundum. hic probat hoc idem per beatum Dionyſium: formetur ſic ratio. Secundum legem diuinitatis infima reducuntur in ſuprema per media: & ſecundum ordinem vniuerſi non omnia æque immediate reducuntur ad ordinem: ſed infima per media, & inferiora per ſuperiora ad ordinationem reducuntur, cum aut ſpiritualis poteſtas excellat terrenam poteſtatem dignitate & nobilitate, quia ſpiritualia temporalia antecedunt, illæ duæ poteſtates non æque immediate reducentur ad ordinem: ſed vna reducetur per alium, terrena per ſpiritualem. Notandum autem, quòd hæc ratio nō concludit ſolum terrenam poteſtatē eſſe ſub ſpirituali, quia temporalia communiter ſunt ſub ſpiritualibus: ſed etiam probat quod terrena poteſtas habet reduci in Deum per ſpiritualem, hoc eſt, habet dirigi & gubernari per ipſam. Notandum etiam, quod iſta ratio eſt ſumpta a Dionyſio, & eſt ad propoſitum principale, & eſt declaratio eius quod Apoſtolus dixerat, dicebatur enim per Apoſtolum, poteſtates a Deo ſunt, & ordinatæ ſunt. Cū ergo dubitari poſſet quo ordine ordinatæ ſunt poteſtates, hoc dubium ſoluit dicēs, quod oportet eas vt res aliquæ ſunt in vniuerſo ordinatas eſſe, quia infima per media, inferiora per ſuperiora ad ordinem reducuntur.

Spiritualia antecedunt temporalia.

c Quod etiam ex decimarum datione, &c.] Hic multa media ſumit ad probandum: q̄ poteſtas terrena eſt ſub ſpirituali. Circa quod duo facit, quia primo facit quod dictum, eſt. Secundo ex dictis infert ad propoſitum multas concluſiones ibi: Nam ueritate teſtante. Dicit ergo etiam, ſupple ſic eſſe, quod terrena poteſtas ſubſit ſpirituali ca decimarum datione & benedictione, &c. Notandū eſſe hic poſita quatuor media ad propoſitū qđ terrena poteſtas ſubeſt ſpirituali. Primū mediū de decimis habet in canone. Secundū de benedictione ſiue de ſanctificatione, habetur ab Hug. de ſacramentis lib. 2. parte 2. Tertiū de poteſtatis acceptione, habet ab eodē Hug. eod. lib. & eadē parte 2. Quartū vero ex ipſarū rerū gubernatione, poteſt haberi ex uerbis Augu. 11. de tri. c. 4. Propter primum ſciendum, q̄ ſi de iure diuino laici dant decimas clericis, tota terra ſa corū eſt cenſum Eccleſię, terrena itaq; poteſtas ſecūda omnia bona terrena quæ habet eſt ſub Eccleſia. Propter ſecundum ſciendū, quod Hug. de ſacra. libro & parte præaſſignata ait, quod ſacerdotalis dignitas regalem poteſtatē ſacrat & benedicit: ſecundum Apoſtolum, qui benedicit, maior eſt. ergo quia per Eccleſiam terrena poteſtas benedicitur, ſanctificatur inungitur quidem ſi ſit inungenda, abſoluitur ſi delinquat. Sed cum inungitur, etiam abſoluitur & benedicitur & ſanctificatur: quare terrenā poteſtatem & ſpecialiter reges excellentiores propter vnctionem, & omnes Chriſtianos prout abſolutionē, oportet ſubeſſe Eccleſiæ. Propter tertium, ſciendum (vt Hug. ait lib. & par. præaſſignatis) quòd ſpiritualis poteſtas eſt maior dignitate quam terrena: quod in illo antiquo populo veteris teſtamenti declaratur manifeſte, ubi primum a Deo ſacerdotium inſtitutum eſt poſtea uero per ſacerdotium regalis poteſtas, iubente Domino ordinata eſt. potuiſſet enim Deus ſi voluiſſet per ſeipſum vocare Saulem, & dare ſibi poteſtatem regalē: ſed voluit hoc fieri per Samuelem: inſinuans poteſtatem terrenam dependere a poteſtate eccleſiaſtica, & ſibi debere eſſe ſubiectam. Propter quartum ſciēdum, q̄ Aug. 3 de trin. c. 4. vult quod totum vniuerſum quodam ordine regatur: quia corpora groſſiora reguntur per ſubtiliora, & tota corporalis creatura per ſpiritualem: ſed turpis eſt pars, quæ ſuo non congruit vniuerſo. Si ergo in toto uniuerſo corporalia reguntur per ſpiritualia, turpe eſſet ſi in genere humano, quod eſt pars vniuerſi, terrenæ poteſtates non ſubeſſent ſpiritualibus, & non regerentur per ipſas.

Poteſtas terrena ſubeſt ſpirituali.

Reges quare ſub ſunt Eccleſiæ.

Sacerdotiū præceſſit regalē poteſtatem.

Corporalia p ſpiritualia reguntur.

d Nam ueritate teſtante, &c.] hic concludit de eccleſiaſtica poteſtate plures & varias concluſiones ad propoſitum vtiles. Circa quod quatuor facit, quia primo concludit, quod ſpiritualis poteſtas poteſt terrenam poteſtatem inſtituere, iudicare, transferre, & plantare. Secundo concludit de eccleſiaſtica poteſtate quod potiſſime de ſuprema, quæ a ſolo Deo non ab homine poteſt iudicari. Tertio concludit de eadem, quomodo eſt humana, & quomodo eſt diuina. Quarto concludit etiam, quod cum illa ita ſint ordinata, quod qui Eccleſiæ poteſtati reſiſtit, Dei ordina-

bet & iudicare, ſi bona non fuerit, ſic de Eccleſia & eccleſiaſtica poteſtate verificatur vaticinium Hieremiæ, Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & regna, & cętera quæ ſequuntur. Ergo[a] ſi deuiat terrena poteſtas iudicabitur a poteſtate ſpirituali: ſed ſi deuiat ſpiritualis minor, à ſuo ſuperiori. Si vero ſuprema a ſolo Deo, non ab homine poterit iudicari, teſtante Apoſtolo; Spiritualis homo iudicat omnia, ipſe autẽm à nemine iudicatur. Eſt autem [b] hæc auctoritas (& ſi data ſit homini, & exerceatur per hominem) non humana, ſed potius diuina ore diuino Petro data, ſibique ſuiſque ſucceſſoribus in ipſo, quem confeſſus fuit petra firmata, dicente Domino ipſi Petro, Quodcumque ligaueris, & cætera. Quicumque [c] igitur huic poteſtati a Deo ſic ordinatæ, reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, niſi duo (ſicut Manichæus) fingat eſſe principia: quod falſum & hæreticum iudicamus: quia teſte

Hier. 2.

tioni reſiſtit, & ꝙ non põt quis eccleſiæ poteſtati reſiſtere cum ſalute, niſi duo aſſerat principia, vt Manichæus errans poſuit, quod ſcriptura ſacra veritatem aſſerens, negat & delirat. Secunda ibi, Ergo ſi deuiat. Tertia ibi, Eſt autem. Quarta ibi, Quicunq; igitur. Continentur ergo ſic; Benedictum eſt ꝙ poteſtas eccleſiaſtica poteſtatẽ terrenã benedicit, ſanctificat, & ab ea poteſtas terrena poteſtatem accipit. Nam veritate atteſtante, i. canone Bibliæ aſſerẽte, ſpiritualis poteſtas terrenã poteſtatẽ inſtituere hẽt, & ſupple, ſi habet eam inſtituere, hẽt eam iudicare, ſi bona non fuerit, q̃a cuius eſt cõdere, eius eſt deſtruere, & quia etiam quãtum ad terrenã poteſtatem habet eam inſtituere, & ſi nõ bona fuerit, habet eã iudicare & deſtituere ſic. n. ſecũdũ hũc modũ de eccleſia & eccleſiaſtica poteſtate verificet vaticiniũ Hieremiæ, Ecce conſtitui te hodie, i. a die qua formam ẽ Eccleſia ſopar gentes & regna, vt euellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes ea deſtituendo: ędifices & plantes ea inſtituendo. Notandum autem, quod dicit, veritate teſtãte, ſpiritualis poteſtas terrenam inſtituere habet quia vt patet ex veteri lege & ex Canone Bibliæ: primum a Deo ſacerdotium inſtitutum eſt: & poſt iubente Domino per ſacerdotium regalis poteſtas ordinata eſt.

a Ergo ſi deuiat, &c.] hic ponit conclutionem ſecundam de eccleſiaſtica poteſtate, & potiſſime de ſuprema, quaſi deuiat, à Deo ſolo poterit iudicari. Continentur ergo ſic, Dictum eſt, ſi deuiat terrena poteſtas, iudicabitur a poteſtate ſpirituali: ſed ſi deuiat ſpiritualis minor, iudicabitur a ſuo ſuperiori; ſi vero ſuprema ſpiritualis poteſtas deuiat, a ſolo Deo, non ab homine poterit iudicari, teſtante Apoſtolo. Spiritualis homo iudicat omnia, & ipſe a nemine iudicatur. Notandum autem quod ille eſt ſpiritualis homo, qui habet ſanam mentem & ſanum iudicium, ſicut ille eſt ſanus corporaliter, qui habet ſanum guſtum & habet ſanum iudicium de ſaporibus, ſic & ille eſt ſpiritualiter ſanus, qui habet ſanam mentem, & habet ſanum & rectum iudicium de agibilibus ſicut ergo ſolus ille, qui eſt ſanus corporaliter, poteſt recte alia corporalia iudicare: ſic ſolus ille, qui eſt ſpiritualis poteſt de omnibus iudicare tam de ſpiritualibus, quam de corporalibus: quia corporalia ſub ſpiritualibus continentur. Notandum etiam, quod idem eſt eſſe ſpiritualẽ & ſanũ ſpiritualiter, quia quicũq; eſt de ſpiritualibus, habet ſanã mentẽ, & habet rectũ iudicũ de rebus. Notandum ẽt ꝙ ſicut habẽs guſtũ infectũ male iudicat de ſaporibus, & in ſuo iudicio ab omnibus iudicatur: quia ſi habet guſtum infectum cholera, etiã dulce iudicabit amarum: ſic habens mentem infectam, habet prauum iudicium de agibilibus & in ſuo iudicio ab omnibus iudicatur & reprehenditur, quia iudicabit eſſe faciendũ, quod non eſt faciendum, iuxta illud.

Dicit amor cęcus, dedecus eſſe decus.

Itaque ſpiritualis homo, & habens ſanam mentem iudicat oĩa, & ipſe à nemine iudicatur: quia in ſuo iudicio a nemine reprehenditur. Notandũ ẽt, ꝙ duplex eſt ſpiritualitas, perſonalis, & ſecundum ſtatum: & duplex eſt iudicium, ſiue duplex eſt correctio, auctoritatiua, & fraterna [1]. Itaq; ſpiritualis perſonaliter omnes iudicat: q̃a omnes male agentes poteſt corrigere correctione fraterna, & ipſe a nemine iudicatur, quia ſi eſt ſpiritualis bonus & ſanctus, nil agit de quo poſſit iudicari vel reprehendi. Eſt autem alia ſpiritualis ſecundũ ſtatum, q̃ eſt in ſtatu ſanctiſſimo & ſpiritualiſſimo, & in hoc ſtatu eſt ſolus ſummus Pontifex, ideoq; quilibet eũ nominat & nominare dẽt ſanctiſſimũ patrẽ. Iſte omnia iudicat etiam auctoritate quia ſup omnes auctoritatem habet, & ipſe a nemine iudicat, quia nullus habet auctoritatẽ ſuper ipſum; perſonaliter ergo poſſunt eſſe, & forte ſunt multi ſanctiores Papa, & ſpiritualiores eo, ſed ſecũdum ſtatum nullus eſt ita ſpiritualis nec ita ſanctus, & q̃a auctoritatiue iudicare reſpicit ſpiritualitatẽ & ſanctitatem ſecundum ſtatum: ideo auctoritatiue ipſe ſolus eſt ille ſpiritualis homo qui iudicat omnia & ipſe a nemine iudicatur.

b Eſt autem hæc auctoritas, &c.] hic ponit concluſionẽ tertiam de eccleſiaſtica poteſtate, oſtendens quomodo ſit humana, & quomodo non humana, vel oſtendit quomodo ſit humana, & quomodo diuina. eſt enim humana, q̃a data eſt homini, & eſt humana, q̃a ſic exercetur p hoiem: ſi nõ eſt humana, quia ſit data ab hoie: ſed potius eſt poteſtas diuina, quia data a Deo, oẽ de ore diuino Petro eſt data ſibi, ſuiſq; ſucceſſoribus. Eſt etiam hæc auctoritas diuina, firmata in ipſo Chriſto petra, quam Petrus confeſſus fuit dicente Domino ipſi Petro, Quodcũq; ligaueris, &c littera patet quidẽ. Notandum aũt ꝙ hæc auctoritas dupliciter eſt humana, & dupliciter diuina. Et autem humana, quia exercetur p hoiem, Sed eſt diuina, quia eſt data a Chriſto, qui erat Deus: & eſt diuina, quia firmata eſt in petra firma in Chriſto q erat verus Deus. Notandum etiã, ꝙ omnia iſta quatuor poſſunt haberi ex Euangelio: Nã quod ſit humana, quæ data eſt homini, habetur ex Euangelio, ubi dr̃, Tibi dabo, &c. ꝙ ẽt ſit humana, quia exercetur ab homine: patet ex Euangelio, dum dr̃. Quodcunq; ligaueris, &c. Quod ſit diuina, quia data a Deo: patet ex Euangelio, quia ipſe Chriſtus, qui erat Deus loquebatur q̃ dixit. Tibi dabo. & ꝙ ſit diuina, quia fundata in eo, patet ex Euangelio, quia ipſe Chriſtus qui erat Deus loquebatur eam dixit, Super hanc petram. i. ſuper meipſum, qui ſum petra, & quia ſignificor per petram ædificabo eccleſiã meam.

c Quicunq; igitur, &c.] hic ponit concluſionem quartam de eccleſiaſtica poteſtate dicens, Quicunque igitur huic poteſtati, ſupple, eccleſiaſticæ a Deo ſic ordinatæ reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, & ſupple, non põt eſſe in ſtatu ſalutis, niſi forte fingat duo principia & duos Deos, ſicut fecit Manichæus hæreticus, quod dictum falſum & hæreticum iudicamus, quia teſtante Moyſe, non in principiis, ſed in principio cœlum Deus creauit & terram. Notandum autem, ꝙ Deus patet ſecundã vnum modũ exponendi, q̃ ẽ tangit Aug. ſuper Gen. in principio eſt, in filio creauit, &c. Et quia pater & filius nõ ſunt duo principia, ſed vnum principium, immo quia totalis

Spiritualis quilibet ſanã mentem habet.

Spiritualitas eſt duplex.

1 Al. ſuperna.

Papa ſanctiores multi poſſunt eſſe.

Auctoritas Papæ eſt humana & diuina.

In principio & nõ in principiis Deus cęlũ creauit & terram.

Tunitas,

Digitized by Google

ſtante Moyſe, Nō in principiis, ſed in principio cœlum Deus creauit & terram.

¶ Porro ſubeſſe Romano Pōtifici omni † humanæ creaturæ declaramus, dicimus, diffinimus, & pronuntiamus omnino eſſe de neceſſitate ſalutis. Datum Lateranen. Pontificatus noſtri anno octauo.

Ioannes xxij.

Prælati non diſcurrant præſertim habitu transformato, qui ſi ad curiam venerint, inde recedere non debent ſine Papæ licentia alias & ipſi receptantes illos excommunicati ſunt.

CAP. II.

VT prælatorum incepta diſcurſibus grauitas, & ſimplicitas ſimulationibus obuiatur, & ipſorum ad Chriſti vicariū indeuotio, religioſitati quippe contraria, non immerito arguenda, cum reuerentiā illorum ſanctitas, lucē puritas, firmoſq; maturitas poſcat greſſus, vt ſint uita mundi, fama clari, proficuique reddantur exemplo. Verum quia ipſorum quo-

Trinitas, pater & filius ſpiritus ſanctus, relatiue ad creaturam non ſunt plura principia, ſed vnum principium, vt dicit Aug. 4. de tri. c. 13. ideo nō in principiis ſed in principio cœlum Deus creauit & terram. Nō ſequitur, ꝙ ſi eſſent duo Dij, poſſunt eſſe plura capita in regimine humani generis,

Gen. 1.

& unū caput poſſet referri in vnū Deū, & aliud in aliū Deū: Sed cū hoc ſit falſū & hæreticum, ſicut non eſt niſi vnus Deus & unus Dei filius Ieſus Chriſtus, ita Eccleſia no habet niſi vnum caput & unum principalem uicarium Ieſu Chriſti, cui ſubeſſe ē de neceſſitate ſalutis.

† al. ita ōem humanam creaturam.

Eccleſia uni cum caput habet.

a Porro ſubeſſe Romano Pontifici. Hic ponit concluſionem ſuor modis inueſtigatam, & ēt illatam ab omnibus antedictis. Continuetur autem ſic, quia ex conditionibus quibuſdam generalibus competentibus Eccleſiæ: & quia ex quibuſdam adaptationibus ſpiritualibus adaptatis Eccleſiæ, & tertio, quia ex ipſis gladiis, qui ſunt in Eccleſia, patet quod tenemur ſubeſſe Romano Pontifici porro, id eſt, certe, quia ſic eſt: Ideo omnibus his conſideratis declaramus, dicimus, & diffinimus oīno eſſe de neceſſitate ſalutis omni humanæ creaturæ ſubeſſe ſummo Pontifici. Notandum autem, ꝙ ait dominus Papa ſe declarare dicere, & diffinire omnino, ꝙ ſibi ſubeſſe eſt de neceſſitate ſalutis, &c. quæ ſūt ſic adaptata, concludamus, ꝙ ſubeſſe ſummo Pontifici eſt de neceſſitate ſalutis, declaramus, ſi conſideramus conditiones generales, ſuppoſitas competentes Eccleſiæ, dicimus, ſi conſideremus adaptationes ſpāles adaptatas Eccleſiæ, & hoc diffinimus, ſi conſideramus ipſius gladios, qui ſunt in Eccleſia, & oīno, id eſt penitus, vel oīno, id eſt prædictis omnibus conſideratis, pronuntiamus ſic eſt eſſe. Et hæc de expoſitione præſentis decretalis editæ a ſanctiſſimo patre & domino, domino Bonifacio diuina prouidentia Papa, octauo, dicta ſufficiant, ſc. Mona.

Papæ ſubeē eſt de neceſſitate ſalutis.

ADDITIO. Quæro vtrum poteſtas ſpūalis debeat dominari temporali. Et videtur ꝙ non, quia iuriſdictiones ſūt diſtinctæ, vt in autn. quo opor. epi. in prin. coll. 1. de conſec. diſt. 5. celebritatem, in fin. Non ergo Papa debet ſe intromittere de poteſtate temporali, ſed debet tēporalia dimittere Imperatori, Regibus, & aliis dominis temporalibus 8. diſt. quo iure, arg. extra qui filii ſint leg. c. lator, &c. cauſam, alias poneret falcem ſuam in meſſem alienam, ſup. de elec. c. venerabilem, quod non eſt faciendum, 6. q. 3. c. 1. præterea ſecundum, Hug. Imperator a ſolo Deo hēt poteſtatem in temporalibus, Papa in ſpūalibus & ſic iuriſdictiones ſunt diſtinctæ, vt dicunt primæ concordantiæ. Et licet coronam recipiat a papa, gladium tamen ab altari. 93. d. legimus, & ēt ante fuit imperium quā Apoſtolatus. Præterea poteſtas ſpūalis indiget tpali multoties, 23. q. 5. adminiſtratores, ergo non dominatur ei. Præterea ſi poteſtas ſpūalis dominaretur tēporali, haberet dominium temporalium. Sed dominiū earundem rerum nō poteſt eſſe ſimul & ſemel in ſolidū eodem tempore apud plures, ff. commo. l. ſi ut certo, §. ſi duobus vehiculum, ergo nullus alter haberet dominiū, quod eſt falſum, ergo, &c.

Additio dñi Petri Bertrādi

Contrarium videtur, Chriſtus cōmiſit ſummo Pontifici vices ſuas, vt habeatur Matth. 16. c. & 24. q. 1. quodcūque. Sed Chriſto data erat omnis poteſtas in cœlo, & in terra, Matth. 28. ergo ſummus Pontifex, qui eſt eius vicarius habebit hanc poteſtatem, extra de tranſla. c. quanto.

Reſpondeo & dico, ꝙ poteſtas ſpiritualis debet dominari omni creaturæ humanæ per rationes, quas Hoſt. inducit in ſumma, qui fil. ſint leg. § qualiter, & a quo. Item quia ſemper Chriſtus filius Dei dum fuit in hoc mundo, & etiam ab æterno naturalis Dñs fuit, & de iure naturali in imperatorē, & quoſcunque alios depoſitionis ſententias ferre potuiſſet & damnationis, & qualeſcunque alias. vt pote in perſonas, quas creauerat & donis naturalibus & gratuitis dotauerat, & etiam conſeruabat. Et eadem ratione & vicarius eius poteſt. Nā nō videretur Dñs diſcretus fuiſſe (vt cum reuerentia eius loquar) niſi vnicum poſt ſe talem uicarium reliquiſſet qui hæc omnia poſſet. Fuit autem iſte uicarius eius Petrus, Matth. 15. vltra medium. Et idem dicendum eſt de ſucceſſoribus Petri, cum eadem abſurditas ſequeretur, ſi poſt mortem Petri humanam naturam a ſe creatam ſine regimine vnius perſonæ reliquiſſet, & argumen. ad hoc ſu. qui filii ſint leg. per venerabilem, ultra medium, de hoc no. Inno. ſu. de ſo. comp. c. licet. Et iō dominus Bonifacius 8. motus aliis efficacibus rationibus & exemplis & auctoritatibus ſacræ ſcripturæ, declarauit, dixit, & diffiniuit ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam eſſe de neceſſitate ſalutis, ut in Extrauag. vnam ſanctam, quæ hic de verbo ad uerbum poſita eſt, cum gl. domini Ioan. Mo. qui plene declarat hanc quæſtionem.

Iuriſdictio ſpiritualis omnes creaturas humanas antecedit.

Ad argumenta in contrarium reſpondeo. Ad primū cum dicitur, quod iuriſdictiones ſunt diſtinctæ, &c. dicit Hoſt. ſic, Ego iuriſdictiones aſſero, & vtramque a Deo proceſſiſſe, vt dicta auth. quomo. opor. epi. tamen quanto altera magis Deo appropinquat, tanto maior. Ergo ſacerdotium maius, quod probatur ex ordine ſcripturæ dictæ authen. Et ſic intellige quod non multum diſcrepant ſacerdotium, & imperium, ut authent. de non alie. aut permut. rebus eccleſiæ § ſi minus coll. 2. Non multum diſcrepant quo ad principium, unde procedunt: ſed multum diſcrepant quo ad maioritatem. Inde eſt quòd caput epiſcopi inungitur, ſed armus regis, & epiſcopus chriſmate, rex oleo, ut ſciatur ꝙ epiſcopus eſt vicarius capitis noſtri, id eſt Ieſu Chriſti, & ut oſtendatur quanta ſit differentia inter auctoritatem Pontificis & principis poteſtatem, extra de ſacra unc. c. 1. ver. unde in veteri teſtamento. Et eodem modo reſpondetur ad ſecundam oppoſitionem. Et quod dicitur ante fuiſſe imperium quam Apoſtolatum, hoc non facit ad propoſitum, quia poteſtas non ratione temporis dicitur maior, ſed potius ratione dignitatis. Nam & ſi Andreas primus venit ad fidem, cum Petrus prælatus eſt, tamen Petrus Andreæ, cum in Apoſtolorum catalogo ſemper primas quaſi præcipuus præmittatur, non quod Petrus

rundem (vt fide dignorũ habet aſſertio) cò vana prorupit, interdum ne dixerimus pernicioſa temeritas. quod (veſtibus ſpiritualib. ſanctitatis abiectis, diſſimulato habitu) ad remotas a ſuis ſedibus partes ſe transferũt. Qui nimmo ad ſedem Apoſtolicam clanculo nobis nõ viſis nec inſinuato† quod venerint, ueniſſe, lautaſſe diſceſſiſſeq; dicãtur, Nos ne tacentibus nobis non præciſus huiuſmodi mos inualeat, dum prouidum creditur, quod incautum, licitum, quod impune, Omnib. epiſcopis ſuperioribuſq; prælatis ſub obteſtatiõe diuini iudicii inhibemus, ne abſque rõnabili cauſa, timoris forte vel alia, extra ſuarum ciuitatis, & diœceſis ac prouinciarum (mutatis habitibus) limites indiſcrete diſcurrant. Inhibemus etiam ne qui epiſcoporum & ſuperiorum ipſorum latenter (præſertim habitu transformato) venientes ad curiam, de ipſa (Romani Pontificis non præſentati conſpectibus uel ſaltem ab eo recedendi licentia non obtenta) recedãt. Si qui vero epiſcoporum & ſuperiorum huiuſmodi noſtræ inhibitionis cõtradictores extiterint, & abſq; ipſius Romani Põtificis recedendi licentia conceſſa, eoque non uiſo receſſerint ab eadem, nec non ſi qui ſcienter receptauerint antedictos, niſi id confeſtim eidem Romano Pontifici, uel alicui per quem hoc ipſum ad eius crediderint deduci notitiam, manifeſtare curauerint (etiam ſi epiſcopali, archiepiſcopali, patriarchali, uel quauis alia dignitate præfulgeat) eos excommunicationis ſententia innodamus.

Ioannes xxij.

¶ Prælati ad curiam non debent more uectiue latenter venire, nec inde ſine Papali licentia recedere. alias infideles iudicantur & ſententia excommunicationis ligantur.

CAP III.

ET ſi deceat quoslibet ſubditorum curam exercere ſolicite, & per omnia uelut lucis

---

ſi potior tempore, ſed potior dignitate.

Ad tertium argumentum dico quòd licet, vt ſupra dictũ eſt, omnis humana creatura ſubſit Papæ, & ſic poteſtati ſpirituali: non tamen ſequitur quòd habeat dominium omnium rerum temporalium.

Ad cuius declarationem ſciendum eſt, quod eſt duplex dñium. Eſt enim quoddam dñium iure diuino, quoddam aliud iure humano, 8 diſt. quo iure. Diuinũ dominium eſt illud, quod eſt apud Deum ſuper omnem creaturam, ipſe enim Deus creator eſt omnium vniuerſorũ, qui enim manet in æternũ. creauit omnia ſimul. Item in Geñ c. 1. In principio creauit Deus cœlũ & terrã. Et vide de hoc quod legitur & no. ſu. de ſũ. tri. & fide catho. c. 1. Iſto dñio Dñi eſt terra, & plenitudo eius in pſ. ſu. de deci. cap. tua nobis, & dicto c. quo iure. Iſtud dñiũ eſt uerũ dñium, ſimplex & abſolutũ, & vnus eſt dñs omniũ Creaturarũ Deus. Et ideo proprie loquendo omnes creaturæ, proprietates, res & poſſeſſiones, & bona alia, in nullius bonis ſunt vere, abſolute, & proprie, niſi Dei. Circa quod dominium dicit Hoſt. ſu. de vo. & uo. redemp. c. quod ſup. in magna glo. ver. mihi tamen videtur ſic, quod aduentu Chriſti omnis honor, & omnes principatus, & omne dñium & iuriſdictio de iure, & ex cauſa iuſta per illũ, qui ſupremã manũ hẽt, nec errare põt, ab infidelibus ſubtracta fuerunt, & ad fideles trãslata. Quod hoc iuſta cã fuerit, probatur Eccl. 10. Regnũ de gẽte in gẽtẽ transfertur propter iniuſtitias, & iniurias, & cõtumelias, & diuerſos dolos. Quod hoc factum ſit, cõprobatur. ſu. de conſti. c. translato. & hoc in perſonam Chriſti filii Dei viui, qui non ſolum ſacerdos fuit, ſed & rex. Lucæ, 1. Ecce concipies in vtero, &c. vſque & regni eius non erit finis, vnde & ipſe dixit Matth. 2. Auferetur a uobis regnum, & dabitur genti facienti fructum eius. Hunc autem regni & ſacerdotii principatum perpetuum commiſit filius Dei Petro & ſucceſſoribus eius, vt patet in eo quod legitur & not. l. b. 6 de homi. cap. pro humani, & ſu. qui filii ſunt legit. per venerabilem, & ratione bus per totum & maxime 10 vet. ſiu. Et de tali dominio dico, quod omnis temporalis poteſtas eſt ſubiecta ſpirituali, & debet poteſtas ſpiritualis poteſtati temporali dominari.

Aliud eſt dñium quod ſecundum legiſtas vocatur legale dominium: & ita nominat Accur. ff. de verb. ſig. l. recte, ſecundum vero canoniſtas vocatur humanum, vt in dicto c. quo iure. De iſto legali vel humano dominio dicit Iuriſ. ſic, quod eius iuris eſt, quod ad aliquem ſpectat vel ſequitur de iure naturali, vt ſunt dñia, obligationes, & huiuſmodi & e Innoc. exponit, quod rerum dñia & obligationes ſunt de iure naturali, id eſt, de iure gentium. Non aũt a iure ciuili vel Imperatore, vt actiones, ff. de iuſt. & iu. l. ex hoc iure. Inſti. de rerum di. ſ. ferae, ita no. Inno. de conſti. c. quã in eccleſiarum, & Com. poſt dicit ibidem, quod a iure gẽtium deſcendunt dominia, ſed per leges principũ diſtinguuntur modi, per quos rerũ dominia acquiruntur ff. de acqui. rerum do. per totum & inſti. de diu. per totũ. Et de hoc intelligitur quod legitur 6 diſ. quo iure, ut concordãt in hoc quod dominia ſunt de iure gẽtium. Verũ mihi quod dominium rerum legale vel humanũ fuit a Deo collatũ humanæ creaturæ, & non fuit ab initio introductum iure gentiũ, vel ciuili. Nam Deus omnia quæ creauit, fecit propter rationalem creaturam, & omnia ſubiecit rationali creaturæ. Gẽ. c. 1. & ſic relevato libro in uerſali & vero dominio oĩum creaturarum, humanæ dominium recte conceſſit ab initio humanæ creaturæ quo ad vſum, quod vt intelligit Accurſius. C. de iure dotium rebus, ſup. verbo naturaliter, vbi dicit quòd iure primæuo non diſtinguebantur dominia, niſi quantum ad uſũ &c. unde añ ius gẽtiũ omnia fuerunt communia quouſque iure gentium vitiis primorum parentum introductum fuit, quod terras diuiderent, & limitarentur, & appropriarent, vt vnuſquiſque quod ſuum eſſet, teneret. Vnde lex dicit, quod iure gentium dominia ſunt diſtincta, non dicit introducta, vt dicta l. ff. de iuſt. & iu. l. ex hoc iure. Cum ergo iure gentium diuidantur dominia, ſequitur quod ante diuiſionem erant dominia communia, argu. ff. comm. diui. l. 4. circa prin. cum ibi notatis. vnde ex conceſſione diuina vniuerſalis dominii rerum cauſatur quoddam dominiũ legale vel humanũ, quod reſpectu ueri dominii diuini nõ dicitur dominium, ſed in ſe conſideratum dicitur verũ. Illud uero dominiũ legale uel

Dñi im... eſt ... na, lex.

† al. intimato.

Chriſtus fuit ſacerdos & rex.

Dñiũ legale vel humanũ quale eſt: & an fuerit ab initio introductum.

filios ambulare: hoc tamen præcipue ab ipſis exigitur, qui conſtituti per altitudinem dignitatis vt in ſpecula, circa commiſſas ſibi plebes paſtorum ſimul & cuſtodum partes implere tenentur, & coram ipſis laudabilium operum exemplo lucere. Ad noſtrum ſane peruenit auditum, quod nonnulli pontificali prӕditi dignitate, gregum ſuorū cuſtodiam negligētes, & adhorrentes lucem tamquam filij tenebrarum, non verētur ſe ab ouium ſuarum cura, mercenarij more, tempore lōgo ſubducere, & pontificali dignitate reiecta, non erubeſcunt vagari per deuia ſub habitibus transformatis, ac contempto debendo paribus & ſuperioribus honore præcepto, ſic abiecti & indecori interdum ad ſedem Apoſtolicam clāculo declinare præſumunt, vbi more noctuæ cuius intuitum nox illuminat, excæcat, de die latentes, horis tenebrarum, quos ſuis arbitrantur conformari deſideriis viſitant, ſuos eis euomentes conceptus iniquos, & conſpirationes forſan illicitas aduerſus nos & alios pertractantes, & demum abinde (non abſque notabili ſedis prӕdictæ contemptu) reuerentia tam conſueta quā debita non exhibita Romano Pontifici, & nec ab ipſo petita licentia, nec obtenta, recedunt.

Nos igitur & ipſius ſedis honori in hac parte proſpicere, ac talium inſolentiis finē imponere cupientes, de fratrum noſtrorum conſilio generali prohibemus edicto, ne de cętero præſul aliquis ſine ſui ſuperioris licētia, niſi pro negotijs Eccleſię ſibi cōmiſſę, extra ſuam diœceſim audeat pernoctare: pariter ſtatuentes, vt quicunque Pontifex ad Romanam curiam veniens, Papale palatium primitus viſitet, ad Papam ſi hoc patiatur temporis opportunitas intraturus, ac reuerentiam conſuetam debitam exhibiturus eidem: nullatenus receſſurus à curia, niſi ab ipſo ſuper hoc petita licentia & obtenta. Quod ſi ſecus quoquam ſuper his fuerit attētatum, nos quoſcunque prælatos quāuis etiam patriarchali dignitate fulgentes, ſic ad ſedem accedentes necnō quolibet alio, qui tales apud ſedem ipſam receptare præſumpſerint, niſi ante receptionem huiuſmodi eidem Romano Pontifici ſignificauerint aduentum illorum: decernimus eo ipſo pœna infidelitatis incurrere ac excommunicationis ſententiæ ſubiacere. Nulli ergo, &c.

De tregua & pace.

Sixtus quartus.

Sixtus Papa volens diſcordiam ex pragmatica ſanctione ſubortam ſedare, ordinarijs regni Franciæ ad conferenda beneficia ſex menſes concedit. Facultatem concedendi ſex gratias ſibi retinet. Beneficia Cardinalium, & eorum qui Cardinalibus ſunt familiares in regno Franciæ exiſtentia, ſuæ diſpoſitioni vſque ad certum tempus reſeruat. De beneficiis promouendorum quid fieri debet, oſtendit. Cauſas beneficiales in prima inſtantia vult in partibus terminari, in quibus ante diffinitiuam ſententiam (niſi in vno caſu) vult appellari. Quid de cauſis in curia pendentibus faciendum ſit, narrat. Si autem eadem cauſa in diuerſis curiis diuerſis reſpectibus tractatur, quonam pacto terminanda ſit, hic recitatur. Taxas beneficiorum editas à Ioanne xxii. ſeruandas cenſet. Tandem tempus ponit, intra quod vult iſta acceptari & ſeruari.

vel humanum prout erat in communi, nō debet dici iuris gentium, ſed diuini: Prout vero cuilibet appropriatur vel acquiritur hoc dominium ſic conſideratum eſt iuris gētium. Et tale dñium non eſt apud Papam tantum, ſed apud oēs, qui iuſte acquirunt: & ex quo ſemel acq̃ſitum eſt nō licet Papę vel alicui alteri auferre, vel occupare ſine iuſta cā, quia eſſet contra ius naturale diuinum, quo vnicuiq; dictum eſt: Ne facias alteri, quod ſibi non vult fieri, vt in prin. decre totum. Et Dominus dicit in Euāgelio: Ne tranſgrediaris termi nos antiquos, quos poſuerūt patres tui, 9. q. 2. nullus alter⁹, faciat ad hoc C. de condicti. l. ſi quis li. 12. Et hoc intelligo ſine cauſa, quia ex iuſta cā poſſet aliquis priuari ab homine, vel à iure tali dominio, ff. de relig. & ſump. fun. l. ſi quis ſepulchrum, C. pro quib. cau. ſer. li. acci per totum, & ff. & C. de bo. dam. per totum. Vnde per hoc reſpondetur ad arg. q̄ quātum ad humanā creaturam illa ſubeſt ſpirituali poteſtati ſicut dictum eſt. Sed dñia rerum aliarum ſunt apud ſingulosq; iuſte acquirunt: verum eſt de dominio legali vel humano, ſed diuinum dñium eſt apud Deum. Nec eſt contradictio, diuerſis reſpectib. accepto dominio.

Dñ ũ rei an poſſit dño ſuo tolli.

Noctua nocte videt, lex hunc excæcat ocellos.

A illa iura communia, quę dicunt q̄ Imperator eſt dominus mundi, ff. ad leg. Rhod. l. de precatio. reſponde vt no. C. de quadrie preſc. l. bene à Zenone. Petrus Bertrandi.

AD vniuerſalis.

a Ad regimen. hęc habetur infra ſub tit. de præben.
b Execrabilis. iſta habetur infra ſub tit. de præb. cum glo. Gulielmi de Monte Lauduno, & ẽt inter xx. Ioãnis. xxii. cum gl. domini Zẽzelini ſub. eo. t. de præb.

Diſcordia eſt extinguẽ & pax conſeruanda.

CAP. I.

AD vniuerſalis Eccleſiæ regimen diuina diſponente clementia, vocatis, inter alia pro commiſſorum populorum votiua dilectione nil occurrit præſtantius: quam exortainter perſonas eccleſiaſticas (principis tenebrarũ aſtutia,) diſcordiarum fomenta per noſtræ ſollicitudinis occurſum protinus extinguere, vt cuiuſuis altercationis ſalubriter euulſis ſeminibus, pacis & tranquillitatis dulcedinem inter creditos nobis populos (diuina nobis aſſiſtente gratia) imponere & conſeruare valeamus. Cupientes itaque, vt ſuſcitata retroactis tẽporibus diſcordia (proh dolor) in regno Franciæ, Delphinatu, aliiſque terris & dominij clariſſimi in Chriſti filii noſtri Ludouici Francorum regis illuſtris, inter nonnullas ex eiſdem perſonas occaſione cuiuſdam conſtitutionis, quæ in eodem regno diutius inoleuit, quam perſonæ prædictæ pragmaticam ſanctionem vocant, ne ſi (quod abſit) maiora fomenta ſumeret damna pariter, & grauiora ſcandala, periculaque ſubſequerentur, fine debito claudatur & totaliter ſecludatur: Auctoritate Apoſtolica ex certa ſcientia de fratrum noſtrorum conſilio omnibus & ſingulis prælatis, & aliis perſonis eccleſiaſticis regni, Delphinatus, terrarum & dominiorum eorundem, ad quos dignitatũ aliorumque beneficiorum eccleſiaſticorum, terrarum & diminiorum eorundem collatio, prouiſio, præſentatio, electio, ſeu quæuis alia diſpoſitio pertinet, de quibuſuis dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, officijs, canonicatibus, & præbendis, necnon aliis beneficiis eccleſiaſticis cum cura & ſine cura, ſecularibus & regularibus ad eorum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem pertinentibus: quæ deinceps in Februarij, Aprilis, Iunij, Auguſti Octobris, & Decembris mẽſibus futuris perpetuis temporibus vacare contigerit (dummodo diſpoſitioni Apoſtolicæ ex aliqua generali reſeruatione in corpore iuris clauſa, aut per alterã ex conſtitutionibus felicium recordationum Benedicti xiij. quæ incipit: Ad regimen [a], aut Io. xxij Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorũ, quæ incipit: Execrabilis. [b] ſeu cõſtitutiones & regulas cancellariç Apoſtolicæ per nos ſuper hoc editas reſeruata generaliter nõ exiſtant perinde ac ſi aliquę à ſede Apoſtolica vel eius legãtis expectatiuę literæ non emanaſſent, libere diſponẽdi facultatẽ cõcedimus per præſentes. Et quia iſti ſummi Pontifices prædeceſſores noſtri cõſueuerunt ſe in cõceſſionibus gratiarum expectatiuarum † pſonis benemeritis exhibere liberales, noſtræ intentionis exiſtit concedere in regno Delphinatu, terris & dominijs regni huiuſmodi vltra gratias expectatiuas per nos in eiſdẽ regno, Delphinatu, terris, & dominijs conceſſis quibus in aliquo præiudicare non intendimus per præſentes, quaſque in ſuo robore permanere volmus ſex perſonis idoneis regnicolis, ſex alias gratias expectetiuas ad quamlibet collationem, prouiſionem, pręſentationem ſeu quamuis aliam dipſitionem ſingulorũ ex prælatis & alijs perſonis prędictis. Ex quibuſquidem ſex gratijs duę gratię expectatiuę concedimus duobus clericis regnicolis idoneis, pro quibus rex ipſe chariſſima in Chriſto filia noſtra regina, ac dilectus filius nobilis vir Delphinus Vien. necnon magiſtri & pręſidẽtes, ac alij officiarij in aliqua ex parlamentis regis eiuſdem regni nobis ſuper hoc vnanimiter ſupplicabũt: qui duo nominati per regem & regnum, magiſtros præſidentes, & officiarios prælatos gaudeant prærogatiuis ad inſtar familiarium noſtrorum continuorum commenſalium. Ipſiſque ſex gratijs conſumptis, alias ſex gratias ſimiles alijs ſex gratijs perſonis idoneis modo & forma præmiſſis concedere intendimus.

† Gratia ſexpectatiuas & mãdata de prouidẽdo nemini amplius concedi decreuit cõcilium Trid. ſ. 24 de reformatione capit. 19.

Volumus autem ac eiſdem auctoritate & tenore præſentium decernimus & declaramus beneficia, quę venerabiliũ fratrũ noſtrorum ſanctę Romanę Eccleſię Cardinaliũ familiares, continui commenſales eorum familiaritate durante in regno, Delphinatu, terris & dominijs præfatis obtinent, & in poſterum obtinebunt, diſpoſitioni Apoſtolicæ in poſterum cenſeri reſeruata, quamdiu duntaxat Cardinales præfati vitam duxerint in humanis, ac poſt obitum eorundem Cardinalium per ſex annos continue ſequentes: Quibus quidẽ ſex annis elapſis, alii ad quos eorundem beneficiorum collatio, prouiſio, præſentatio, electio ſeu quæuis alia diſpoſitio alias pertinet de beneficiis familiarium huiuſmodi in regno, Delphinatu, terris & dominijs, præfatis conſentibus, in

prædictis menſibus, diſponere valeant, huiuſmodi reſeruatione non obſtante.

Concedimus etiam quod beneficiorum, quæ promouendi per nos ad dignitates ſeu beneficia conſiſtorialia ipſarum prouiſionũ per nos de eorum perſonis faciendarum ob tinebunt ac in quibus, & ad quæ ius eis quo modolibet competit ac competere poterit, per promotiones ad dignitates & alia beneficia conſiſtorialia prædicta, ac munus conſecrationis eiſdem promouendis impediendum, ſeu lapſum temporis de conſecrandis epiſcopis a ſacris canonibus definiti vacaturorum, ſi promotiones ipſæ in aliquo ex ſupradictis menſibus fiant, niſi beneficia ipſa eſſent alias diſpoſitioni Apoſtolicæ (vt præfertur) reſeruata, ad prælatos & perſonas ſupradictas: Si vero in aliis menſibus promotiones eiſdem fieri contingat, ad nos & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros collatio, prouiſio, & omnimoda diſpoſitio pertineat.

Et quoniam ſedis Apoſtolicæ notariorum magnus reperitur numerus, eorumdem notariorum, qui habitum per eiuſdem ſedis notarios geſtari ſolitum publice & continue geſtant, & in poſterum geſtabũt beneficia in eiuſdem regno, Delphinatu, & terris conſiſtentia dumtaxat cenſeantur reſeruata: quodque † omnes & ſingulæ cauſæ beneficiales in partibus coram iudicibus competentibus vſque ad diffinitiuam incluſiue in prima dumtaxat inſtantia, in qua nulli ante diffinitiuam liceat appellare, nec appellatio (ſi fuerit emiſſa) debeat admitti, niſi ab interlocutoria vel a grauamine negotium principale minime concernente, quod non poſſit per appellationem a diffinitiua ſententia reparari.

Notarij Apoſtolici i magno ſunt numero.

† Vide conc. Trid. ſeſ. 24 de reformat. c. 20.

appellare an liceat an diffinitiuã ſniã v de c. ſuper eo. 2. extra de app.

In aliis vero inſtantiis in curia Romana tractentur, cognoſcantur, & fine debito terminentur.

Cauſę vero beneficiales pendentes in dicta curia inter noſtros aut dictorum Cardinalium familiares continuos commenſales, ipſis Cardinalibus in eadem curia præſentibus, ſeu in aliqua legatione aut recreationis cauſa recedentibus, necnon præfatæ ſedis officiales, officia actu exercentes, aut alios a præmiſſis, qui per ſex menſes curiam prædictam ſecuti ſunt, & ſequuntur de præſenti curiales & quoſcunque aliorum aduerſarios ſuper quibuſuis beneficiis eiſdem aduerſariis auctoritate ordinaria collatis, per illos quibus commiſſę reperiuntur, ſeu alios per nos ad id deputatos, ſeu etiam deputandos iudices audiantur, cognoſcantur, decidantur, fineque debito terminentur ac executioni debitæ demandentur. Cætera vero ſimiles cauſæ beneficiales inter quoſcunque alios pendentes & quę quibuſuis iudicibus ſeu auditoribus commiſſæ reperiantur, aliquibus iudicibus competentibus in regno Franciæ auctoritate Apoſtolica committantur audiendæ, & cognoſcendæ, & fine debito terminandæ, cum neceſſaria earumdem cauſarum aduocatione.

a Taxæ. Vide pro hoc extrauagantem. Cum ad ſacroſanctę quæ eſt inter ꝯ ex. Ioannis xxij ſub tit. de ſent. excom.

Cã eadẽ diuerſis reſpectib. i diuer ſis curiis tractari poteſt

Preterea quia aliquæ ex ſupradictis cauſis in eadem Romana curia ſuper petitorio, & diuerſis curiis ipſius regni ſuper poſſeſſorio tractantur, volumus quod in eiſdem cauſis in diuerſis curiis ſuper petitorio & poſſeſſorio vnico & eodem contextu pendentibus ſuſpenſo petitorio, & cenſuri ſuper hoc latis) in poſſeſſorio, in curiis eorundem iudicum coram quibus cauſæ poſſeſſorii pendeant de præſenti, procedant, cauſæ quæ ipſæ ſuper huiuſmodi poſſeſſorio intra biennium terminentur & finiantur.

Alioqui biennio elapſo, liceat partibus ipſis procedere ſuper petitorio, & vlterius dictis cauſis expeditis ſuper poſſeſſorio, aut huiuſmodi biennio elapſo altera partium litigantium coram iudice competenti auctoritate Apoſtolica deputato poterit ius ſuum proſequi ipſeque Apoſtolicus iudex intra aliud biennium cauſam in petitorio terminare teneatur. Quod ſi non fecerit, cauſa ipſa ab eo auocata, & lis penitus extincta cenſeatur. Et ſi forſan aliquis eorundem iudicum cui ſuis ſibi commiſſæ cauſæ expeditionem malitioſe prorogare, aut differre præſumpſerit, excõicationis, & omnium beneficiorum priuationis pęnas ipſofacto incurrat, a qua quidẽ excõicationis pœna abſolui nequeat, niſi a nobis & ſucceſſorib. noſtris Romanis Pontificib. præterquam in † mortis articulo, quod que cætero in litteris expediendis in regno Franciæ, Delphinatu, & terris aliiſq; dominiis prædictis ſeruentur taxæ ſuper hoc editæ per Io xxj. Papam præfatum, & exceſſus, ſi qui fuerint corrigantur.

† In mortis articulo nulla eſt caſuũ reſeruatio: atque iõ oẽs ſacerdotes quoſlibet pęnitẽtes a quibuſuis peccatis & cẽſuris abſoluere põt cõc. Tri. ſeſ. 24. c. 7. de caſuũ reſeruatione.

Etq uia propter aſſiduas guerras, & nouitates, quę continue vigẽt in dicto regno, pręténditur eccleſias, dum vacãt grauatas, in ta-

xa etiam reformata in concilio Conſtantinẽſi, quæ reducta eſt ad medietatem antiquæ taxæ, quod grauatus in eadem taxa prælatus promouendus ſoluat communia, & minuta ſeruitia, quæ plures ex Gallis annatam vocant: tantum pro vera æſtimatione fructuum eccleſiæ & monaſterii, ad quę ſit promotus, eaque in dicta cancellaria & camera Apoſtolica inuiolabiliter obſeruari mandamus.

Et quia in ſupradictis conceſſionibus regnum ac regem maxima ſumus charitate cõplexi, credendum eſt non immerito, vt ſe deuotos & obedientes erga ſanctam Romanã Eccleſiam exhibeant. Quare volumus & eiſdem auctoritate & tenore ſtatuimus quod præfatus Rex intra quatuor menſes præmiſſa acceptare & obſeruare, ac in regno, Delphinatu, & dominiis huiuſmodi obſeruari facere, necnon intra alios duos, præfatos quattuor immediate ſequentes menſes ſuper acceptatione & obſeruatione, aliiſque præmiſſis omnibus & ſingulis per ſuas patentes litteras nos & ſedem præfatam certificare teneatur: Alioquin præſentes litteræ, & inde ſecuta quæcunque, ſint caſſa & irrita, nulliuſq; roboris vel momenti. Nos enim extunc irritũ decernimus & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignorãter contingerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarũ conceſſionis, intentionis, voluntatis, conſtitutionis, declarationis, indulti, mandati & ſtatuti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, in dignationem omnipotentis Dei, & Beatorũ Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctũ Petrum, anno incarnationis Dominicæ M.cccclxxij. ſeptimo idus Auguſti, Pontif. noſtri anno 1.

Sixtus quattus.

Diſcordia inter religioſos Mendicantes & eccleſiarum parochialium rectores in partib. Germaniæ quattuor delegatis commiſſa, per eos ſub certis formis & modis in pacem et cõcordiam conuerſa fuit: quam Romanus Põtifex confirmat, præcipiens ſub pena excõmmunicationis i la n à prelatis obſeruari.

C A P. II.

Vices illius. a Ex electoribus electores Imperatoris ſunt ſeptem: tres eccleſiaſtici, & quatuor laici de quibus per glo. in c. ad Apoſtolicæ, de ſent. & re iudic. lib 6.

Matth. 16.

Vices illius, qui ſup. petrã ædificauit Eccleſiam ſuam meritis licet inſufficientibus, gerentes in terris & per eius immaculata veſtigia, quantum nobis ex alto conceditur, incedere ſatagẽtes, inter Chriſti fideles quoſlibet, & præſertim ſub vno atque eodẽ ſacerdotii vexillo nobiſcum Deo militantes, pacẽ & charitatẽ inducere, & inductam confouere, vigilãti ſollicitudine meditamur aſſidue & quæ iis cõtraria ſunt, falce vil gãtię paſtoralis ad radicẽ poſita ſubmouere, prout rerum & temporum circunſtantiæ id non immerito expoſcere dinoſcuntur.

Sacerdotes dñi ſub eodẽ vexillo cum Papa militare.

Nuper ſiquidem pro parte tam venerabilium fratrum noſtrorum Moguntin. & Treueren. archieſpiſcoporum, ac Herbipolen. & Vuormacien. & Spiren. epiſcoporum, quam dilecti filii nobis viri Philippi comitis Palatini Rheni, & ducis Bauariæ, qui vnus ex electoribus a Romani imperii exiſtit, ad noſtrũ peruenit auditum, quod inter dilectos filios Prædicatorum, Minorum, & Carmelitanorum ordinum profeſſores, & nonnullos parochialium rectores, & alios etiam eccleſiarum prælatos, inſtigante illo, qui tanquã leo rugiens circuit quærens quẽ deuoret, in partibus Germaniæ, & pręſertim in oppido Eſtlingen. Conſtan. diœceſis ſuſcitata ſunt nonnulla diſſenſionum, & ſcandalorum fomenta ex certis cauſis tunc nobis expreſſis, quæ niſi per vigilantiam paſtoralis officii celeriter ſuccidantur, poſſent ad ſcandalum non modicum Chriſti fidelium illarum partium faciliter peruenire.

1. Pet. 5.

Nos igitur attendentes, quod ſacroſancta Romana Eccleſia ab eius fundatione primæua in ordine ſacerdotali, quẽ Petrus Apoſtol. & eius ſucceſſores obſeruarunt, inſtituta, & per viros prouidos & ſacerdotes virtuoſos adaucta, & longiſſimis tẽporib. feliciter conſeruata extitit: Rurſuſq; animaduertens quod hodiernis temporib. hominũ creſcente malitia, niſi ager Dominicus cultoribus idoneis, buccinatoribus ſpiritus ſancti, & præconibus verbi Dei (qui præter cæteros in ordinib. fratrum Mendicantium gratia aſſiſtente diuina in copioſo numero reperiuntur) aſſidue coleretur veprib. malorum & ſentib. vitiorũ omnium

Eccleſia Rõ. p quos fuit inſtituta, ad aucta, & cõſeruata.

Prædicatores multi in ordinib. Mẽdicãtium reperiuntur.

celeriter

celeriter obrueretur: non potuimus non niſi ab intimis cordis noſtri dolere, quòd inter tales viros, qui ſe mutua charitate diligere, & alter alterius iuxta Apoſtolū, onera portare deberēt, diſcordię ſeminariū excitaretur. Vnde cum vellemus ſuper his ea, qua decet maturitate conſulere, venerabilibus fratribus noſtris Gulielmo Hoſtienſi & Angelo Præneſtin. epiſcopis, & dilectis filiis noſtris Iulia no tituli ſancti Petri ad Vincula, ac Petro tituli ſancti Sixti presbyteris Cardinalibus viuę vocis oraculo commiſimus & mandauimus, vt à ſingulis partib. prædictis uel eorū procuratorib. legitimis, auditis hincinde propoſitis, inter eas cōcordiam tractarent. Qui quidem epiſcopi & Cardinales ſtatutis loco & tempore conuocatis, auditis, & intellectis partibus prædictis (vt præfertur) & in præmiſſis grauiter & conſulte procedentes, partes ipſas de communi earundem conſenſu ad concordiam infraſcriptam perduxerunt: Videlicet, quòd ipſi parochiani ſacerdotes decętero non dicant a Mendicantibus hæreſes proceſſiſſe, cum in veritate fides noſtra ſit illuminata, & Eccleſia exaltata per eoſdē, & pręſerſim per ordines Prædicatorum, & Minorū, vt iura teſtantur. Quodque fratres mendicantes non prædicent, populos parochianos nō teneri audire Miſſam in eorum parochiis diebus feſtiuis & Dominicis, cū iure ſit cautū † illis diebus parochianos teneri audire Miſſam in eorum parochiali eccleſia, niſi forſan ex honeſta cā ab ipſa eccleſia ſe abſentarent: quodque etiam nec fratres, nec curati inducant aliquo modo laicos ad eligēdum ſepulturam apud eos, & bene caueant propter pęnas, quas imponunt canones, cum ſit libera. Quod etiam ipſi Mendicantes deſiſtant prædicare, quòd parochiani non ſint obligati ſaltem in Paſchate, Proprio confiteri ſacerdoti quia de iure † tenetur parochianus ſaltem in paſchate proprio confiteri ſacerdoti. Per hoc tamen ipſi fratres Mendicantes non cenſeantur excluſi, quominus ſecundum iuris communis & priuil giorum eiſdem conceſſorū diſpoſitionem, confeſſiones audire, & pœnitentias iniungere valeant. Quod etiam de cętero inter ipſos fratres Mendicantes & curatos quo ad effectū prędicandi, horas cantandi, campanas pulſandi, ſeruetur conſuedo antiqua, quę temporibus antiquis ſeruata fuit in ipſo oppido Eslingeñ. Et caſu quo veniat aliqua occaſio ſiue neceſſitas, non fiat commutatio temporis vel horæ in ipſis prædicationibus fiendis, niſi de conſenſu partium. Quodque etiam ipſi fratres in ſermonibus eorum non detrahant † prælatis & rectoribus parochialium eccleſiarum: Nec etiam populos a ſuarum eccleſiarum parochialium frequentia & acceſſu abſtrahant ſiue retrahant quoquo modo. Et vice verſa ipſi rectores & prælati aliquo modo non detrahant Mendicantibus, ſed illum fauorem quem poſſunt, eis impendant, & in omnibus & per omnia præſtant, ita vt vera vnitas & perfecta charitas inter eos oſtendatur.

† Ca. vt Dominicis de parochis, & alien. parochian vide conciliū Tri. ſeſ. 2. in decreto de obſeruandis in celebratione miſſę ſ moneant.

† Cap. omnis vtriuſq; ſexus de pęnit. & remiſ.

† Vide conciliū Lateran ſub Leone x ſeſ. 11. in decreto incipien Supernæ maieſtatis.

¶ Nos itaque illius uices gerentes in terris qui apoſtolis dixit: Pacem meam do uobis, pacem meam relinquo vobis, cupientes ſuper his oportune prouideri, motu proprio, non ad alicuius ſuper hoc nobis oblatæ petitionis inſtantiam: ſed de noſtra certa ſcientia & mera voluntate concordiam prædictam, ac omnia & ſingula per præfatos epiſcopos & Cardinales ordinata, ad hoc vt perpetuo inconcuſſa perſiſtant, auctoritate Apoſtolica, & ex certa noſtra ſcientia approbamus & confirmamus, ac viribus perpetuo ſubſiſtere debere decernimus. Supplentes omnes & ſingulos defectus tam iuris quàm facti, qui forſan interuenerunt in eiſdem. Iniungentes nihilominus archiepiſcopis, epiſcopis, plebanis, rectoribus, curatis, nec non prioribus, guardianis, & ſingulis fratribus ordinum Mendicantium ſub pęna excommunicationis latæ ſententiæ, quam contra facientes, & quemlibet eorum contra facientem incurrere volumus eoipſo: a qua abſolui nequeant, niſi de expreſſo conſenſu partis læſæ, & debita ſatisfactione pręuia, inuiolabiliter obſeruent, & quantum in eis eſt, ab aliis obſeruari faciant. Et inſuper quaſcū que lites & cauſas coram quiſcumque cauſarum palatij Apoſtolici auditoribus ſeu alibi occaſione præmiſſorum, inter dilectos filios decanum & capitulum eccleſię Spireñ. & curatum dicti oppidi, ac fratres prædictos indeciſas pendentes, illarum ſtatus, tenores & formas, & in eis geſta & actitata, præſentibus pro expreſſis habentes, ad nos harum ſerie, motu, ſcientia & auctoritate prædictis aduocamus, & litem ſeu lites ipſas penitus extinguimus. Et ambabus partibus prædictis his huiuſmodi conſortibus ſeu illis adhærentibus perpetuum ſilentium imponimus: Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac

Ioan. 16o.

Suppletio quādoq; fit de iure & de facto. vnde no in c. bonæ i d post. prȩl in antiquus.

priui-

priuilegiis eiſdem fratribus in genere vel in ſpecie conceſſis cæteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo, &c. Datũ Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ. M.cccclxxviij xv. Calen. Iulij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

LIBER SECVNDVS.

De iudiciis.

Iudicii deſcriptio.

¶ Nota pro rubricæ intellectu quod iudicium eſt actus legitimus trium perſonarum, iudicis, actoris, & rei. Sed contra cap. forus, §. in omni de verb. ſign. in antiq. vbi dicitur, quod in omni negotio requiruntur etiam tres teſtes. Sed dic, quod teſtes non ſemper ſunt neceſſarii, ſed quando eſt factum negatum, uel aliæ probationes deſunt, ut dicto § in omni. & §. 4. q. 4. cap. 1. Et dicitur iudicium non a iudice [vt dicit Ioan. Mona] ſed a iuris diſquiſitione ſeu diſcuſſione. Nam cauſa eſt dum proponitur. iudicium dum diſcutitur, iuſtitia dum finitur. dicto cap. forus de verb. ſign. Vel potes dicere, ſi vis, quod iudicium non ab actore vel a reo dicitur, ſed a iudice ſicut a perſona principaliori arg. C. de accu. qui accuſare non poſſ. l. accuſandi. Et redditur iudicium in mutuum, ff. de verb. oblig. l. inter ſtipulantem §. 1. Et capitur, de iudiciis, idest de proceſſibus iudicialibus, qui enumerantur in cap. quoniam, extra de prob. Sic accipitur C. de iud. ſancimus & cap. pia de except. lib. 6. in prin. &c. nonnulli. de reſcript. in antiq. & ff. vt leg. nom. l. etiam in princ. Vel dic de iudiciis, idest, de iuris diſquiſitione ſeu diſcuſſione, ut dictum eſt.

Teſtes nõ ſemper neceſſarii ſunt.

Iudicij xv. ſignificationes declarantur.

¶ Nota inſuper quod iudicium habet xv. ſignificationes. Primo modo eſt actio, ut iudicium familiæ erciſcundæ, idest, actio. ff. de iudi. l. in tribus. extra de probat. cap. ex litteris. Secundo modo eſt lis ſiue controuerſia vt iudicium pendet de hæreditate, &c. ff. ad Trebel. l. j. 2. reſponſo & ff. de pecu. quod quod ebetur. Tertio modo eſt auctoritas, ut negotia eccleſiaſtica non ſunt iudicio laicorum diſponenda extra de iudi. cap. decernimus. Quarto modo eſt forus, ut cauſa iuris patronatus debet diffiniri iudicio eccleſiaſtico, idest in foro eccleſiæ, cap. quanto extra de iudi. Quinto modo eſt arbitrium. 2. q. 6. a iudicibus, & ff. qui ſatiſd. cog. arbitrio. de offic. deleg. ab arbitris. lib. ſexto. Sic enim arbiter eſt iudex, ergo arbitrium eſt iudicium. Sexto modo eſt vltima voluntas, ut iudicium teſtatoris non debet eſſe caſſum. C. de ſacroſanct. eccleſi. l. ſi. de ſepult. licet in ſi. lib. ſexto. Septimo eſt quæſtio, ut iudicium per venerabilem. § rationibus, extra qui fil. ſint leg. C. de orig. iur. l. quoniam. Octauo modo iudicium dicitur eſſe diſcretio, ut furioſus & impubes non poſſunt eſſe iudices. quia carent iudicio, idest, diſcretione. ff. de iudi. l. cum prætor. capil. graue. de præb. in antique. Nono eſt ſententia, ut iudex punire poteſt eos, qui ſuo neglexerint parere iudicio idest, ſententiæ. de offic. deleg. cap. de cauſis alias, in cauſis de appel. ſi duobus cæterum de præſcrip. capit. ſi. ff. de leg. 3. l. qui concubinam. § ſi hæres & Eccleſiaſtic. 18. ibi, Ante iudicium iuſtitiam tibi para. Decimo eſt inſtantia, vt iudicium petit. tertio l. properandum §. 1. C. de iudi. & capitu. iudi. quod cap. venerabilis eod. titu. in antiq. Vndecimo eſt diſcuſſio, vt hic C. & ff. eod. titu. & capit. forus, de verb. ſig. Duodecimo eſt poteſtas iudicandi. ff. de iu. l. iudicium ſoluitur, vetante eo qui iudicare iuſſerat, &c. Tertio decimo eſt pernicies. unde Apoſtolus 1. ad Corinth. 11. ibi, Qui manducat & bibit indigne corpus & ſanguinem Domini, iudicium, idest, perniciem ſibi manducat & bibit. Sic exponitur 4. ſent. d. 6. in ſi. Quartodecimo eſt pœna, in Matth. Qui occiderit, reus erit iudicio, idest, pœna ſicut Ioanne, Qui bona egerunt, ibunt in vitã æternam qui uero mala, in reſurrectionem iudicii, idest, pœnæ æter. Vltimo iudicium dicitur eſſe proceſſus iudicialis cap. 1. eod. titu. l. bi. 6 de excep. pia eo. lib. Et iſta xv. ſignificata his verſibus comprehendi poſſunt.

Matth. 5. Ioan. 6.

Actio, lis, auctor forus, arbiter, vltima velle.
Quæſtio, diſcret. ſenten. inſtant diſcuſſio, poſſe.
Pernicies, pœna, proceſſus iudicialis.

Vide Ioan. Mona. ſuper rubrica de de iudi. lib. 6. & etiam glo. in c. iudicas, de reg. iur. lib. 6. Nullibi tamen clarius habentur hæc expoſita, quam hic.

Ioannes xxii.

¶ Decretalem, ſuper cathedrã, quæ eſt in Clem. in cap. dudum innouata, iubet obſeruari: neque propter illam debent religioſi Mendicantes eſſe moleſti & graues prælatis, neq; prelati ipſis religioſis. Et ſi ſint aliquæ iniuriæ vel moleſtationes hinc inde factæ, Papa vult iuſtitiæ complementum breuiter exhiberi, ſummarie, ſimpliciter & de plano, ſine ſtripitu & figura iudicii, uel aliter prout qualitas exceſſuum exigit. Non obſtantibus quibuſcunque obſtaculis, quæ poſſent his obuiare.

F Requentes.] ¶ Super cathedram. hunc ex titu. de ſepultu. in cle. & incipit, dudum.

CAP. VNICVM.

FRequẽtes, immo innumeroſæ quodammodò diuerſis mundi partibus venerabilium fratrum noſtrorum epiſcoporum, aliorumque ſuperiorum prælatorum, necnon dilectorum filiorũ rectorũ, curatorũ, & parochialiũ ſacerdotũ querelę cõtra dilectos filios fratres Prædicatorũ & Minorũ ordinũ, noſtrũ & ſedis Apoſtolicæ excitarunt auditũ, & clamoroſis inſinuationibus excitare & fatigare nõ ceſſant, quod iidem fratres decretalẽ, Dudũ editam a felicis recordationis Bonifacio Papa viij. prædeceſſore noſtro, quæ incipit Super cathedrã. Ac per piæ memorię Clemẽtẽ Papam v. prædeceſſorẽ noſtrum in Viennẽ.

conci-

concilio innouatam temere obſeruare non curant:ſed ipſam tranſgredi non timentes in eiuſmodi ſedis contemptum,animarum ſuarum periculum, & eorũdem & eccleſiarum prochialium præiudicium & grauamen. Intelleximus quoque quod plerũque præfatis dictorum Prædicatorum,& Minorũ,nec nõ Eremitarum ſancti Auguſtini,& Carmelitarum ordinũ fratibus, in cuius ordinis dictorum Eremitarum perſonisidem prędeceſſor Bonifacius cõſtituitionem prædictam,inqua tãtum de ipſis Prędicatorum & Minorum cauebatur ordinibus,per omnia voltuit poſtmodum integraliter &inconcuſſe ſeruari.Et ad quem prædictorum Carmelitarum fratrum ordinem, nos ſubſequenter conſtitutionem eandem quo ad omnia in eacontenta duximus extendendam,à prædictis epiſcopis,prælatis,rectoribus, curatis,& ſacerdotibus,contra tenorem conſtitutionis prædictæ graues iniuræ atque moleſtiæ in diuerſis partibus inferuntur. Nuper pro parte Vien. fratris noſtri archiepiſcopi Burdegalen. & dilectorum filiorum captiulum maioris. Burdegalen.& aliarum eccleſiarm, prioratuum,conuentuum, rectorum, curatorum ſacerdotum, & vicariorum parochialium, ac clericorum tam regularium quam ſæcularium ciuitatis & diœceſ. prædictarum nobis extitit intimatum, quòd prædicti eorundem Prædicatorum, Minorum, Eremtitarum,& Carmalitarum ordinum fratres contra tenorem decretalis eiuſdem, mulia eiſdem & eorum ſingulis grauamina & iniurias inferunt & iacturas. Quia igitur parum eſſet iura condere, niſi qui ea tueatur,exiſtat.Nos uolentes de fratrum noſtrorum conſilio decretalem prædictam,Super Cathedram, irrefragabilter obſeruari: diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mãdamus.quatenus vos vel duo, aut vnus veſtrum per vos,ſeu alium, vel alios etiam ſi ſint extra loca, in quibus eſtis conſeruatores ſeu iudices deputati, tam eiſdem archiepiſcopo,capitulis, prioribus, conuentibns, rectoribus, curatis, ſacerdotibus, vicarijs, ac clero ciuitatis & diœceſ. prædictarum, & eorum cuilibet aduerſus prædictosquàm econuerſo eiſ·lem fratribus aduerſus archiepiſcopum, capitula, prælatos,priores,conuentus, rectores, ſacerdotes, vicarios, ac clerum, præfatos ſingulos eorundem efficacibus defenſionib. præſidio aſſiſtentes ac facientes decretalem prædictã quo ad omnia eius capitula prout iacent, firmiter obſeruari non permittatis contra tenorem ipſius per memoratos fratres dictorum ordinum eiſdem archiepiſcopis, capitulis, prælatis, prioribus, conuentibus, rectoribus, curatis, ſacerdotib.vicarijs, ac clero,vel alicui ſeu aliquibus eorundem,nec etiam prædictos archiepiſcopum,capitula,pręlatos,conuentus,rectores,curatos,ſacerdotes,vicarios ac clerum, ſeu aliquem,uel aliquos ipſum eiſdemfratribus gruamina ac iniurias irrogari. Facturi ipſis hiucinde quibuſcunque iniurijs,moleſtationibus,grauaminibus,&damnis viciſſim illatis hactenus,& etiam in poſteruminferrendis eiſdem contra tenorem conſtitutionis eiuſdem,in illis videlicet quæ iudicialem requirunt indaginem, ſummarie,a ſimpliciter & de plano,ſine ſtrepitu iudicij & figura,in alijs uero prout qualitas ipſorum exigit iuſtitiæ complementum: Moleſtatores maiores huiuſmodi,necnon contradictores. quoslibet & rebelles quandocunque & quotieſcunque expedierit per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcẽdo. Non obſtantibus quibuſcunque exemptionibus, ſpecialibus vel generalibus,tam fratribus & ordinibus prædictis, vel alicui ſeu aliquibus fratribus & ordinum eorundem, quam præfatis archiepiſcopo, capitulis,prælatis,prioribus,conuentibus,rectoribus, curatis,ſacerdotibus,vicariis,ac clero, ſeu ipſorum alicui vel aliquibus, communiter vel diuiſim,ſub quacunqne forma vel expreſſione verborum ab eadẽ ſede conceſſis,ac eiuſdem Bonifacii, quo cauetur ne aliquis extra ſuam ciuitatem vel diœceſim niſi in certis exceptis caſibus, & in illis vltra dietam vnam a fine ſuæ diœceſis ad iudicium euocetur. b Seu ne iudices & conſeruatores à ſede deputati prædicta extra ciuitatẽ & diœceſim, in quibus deputati fuerint, contra quoſcunqne procedere,ſiue alij,vel aliis vices ſuas committere,aut aliquos vltra vnam dietam a fine diœceſis eiuſdem trahere præ-

Cõſtõnem Papalẽ violans periculo ſe ſubijcit.

Iura condere parum eſſet, niſi qui ea tueretur exiſteret. ff. de orig iuris l. 2. §. poſt originem de electio, cap. vbi periculum, §. pteꝛea lib. 6.

a Summarie, &c.] propter illa uerba hęc extrauagans ſub hoc titu. fuit poſita. Quæ autem cauſæ ſint ſic decidendæ, vide capitu. diſpendioſam, eodem titu. in cle. Et quid illa uerba imponent, declaratur per cap. ſæpe. de verb. ſigni. in ciem.

b Euocetur.] Loquitur de cap. ſtatutum. de reſcrip lib. 6.

a Conſeruatores. loquitur de c. 1. de offi. deleg. lib. 6.

b Numerum.] vide capitu. cum in multis, de reſcript. libro ſexto.

ſumant, dummodo vltra duas dietas aliquis extra ſuam ciuitatem authoritate præſentium nõ trahatur.

Seu quòd de manifeſtis iniuriis, moleſtiis, & aliis, quæ iudicialem indaginem exigunt (pœnis in eos ſi ſecus egerint & etiam id procurantes adiectis) conſeruatores [a] ſe nullatenus intromittant, quam aliis quibuſcunque conſtitutionibus a Romano Pontifice tam de iudicibus delegatis & conſeruationibus, quam perſonis vltra certum numerum [b] per literas Apoſtolicas ad iudicem non vocandis, aut alijs edictis, quæ noſtræ poſſent iuriſdictioni, aut poteſtati eiuſque exercitio libere quomodolibet obuiare. Seu ſi tam eiſdem fratribus vel eorum ordini, aut alicui ſeu aliquibus fratrum & ordinum prædictorum, quam archiepiſcopo, capitulis, prælatis, prioribus, conuentibus, rectoribus, curatis, ſacerdotibus, vicariis, ac clero prædictis, vel aliquibus ipſorum, ſeu quibuſuis aliis communiter, vel diuiſum a præfata ſede ſit indultum, quod excommunicari, ſuſpendi vel interdici, ſeu extra vel vltra circa vel alio quocunque modo ad iudicium euocari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi & de eorum perſonis, locis, hominibus, ordinibus, & nominibus propriis mentionem.

Excõicari ne poſſint, aliquib quandoque conceditur.

Et quibuslibet aliis indulgentiis, & priuilegiis dictæ ſedis generalibus vel ſpecialibus, quorumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa vel totaliter non inſerta noſtræ iuriſdictionis explicatio in hac parte valeat quomodolibet impediri. Et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum ſpecialem oporteat in noſtris literis fieri mentionem.

Cæterum iudicibus ſeu conſeruatoribus quibuſcunque per litteras Apoſtolicas ſub quacumque alia quam præſenti verborum forma vel expreſſione confectas, & eiſdem prædictorum Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, ac Carmelitarum ordinum fratribus, ſeu ipſis ordinibus communiter vel diuiſim, ſuper damnis & iniuriis, & aliis quibuſcunque rebus ſeu negociis, alias deputatis & ſubdelegatis eorum præſentib. & futuris auctoritatte præſentium diſtrictius inhibemus, ne aliquem ſeu aliquos auctoritate litterarum Papalium prætextu ſeu occaſione quorumcunque damnorum vel iniuriarum ſiue grauaminum contra tenorem prędictæ conſtitutionis, Super cathedram, ipſis fratribus, ſeu eorum ordinibus antedictis communiter vel diuiſim a quibuſcumque perſonis illatorum hactenus, & etiam inferendorum in poſterum, coram ſe alicubi deinceps ad iudiciũ vel alias quo quomodo vocare, ſeu in cauſam aliquatenus trahere præſumant.

Inhibitionem huiuſmodi non ſolum ad futura, ſed etiam ad quouiſmodo adhuc pendentia, & incępta negotia volentes extendi: ac decernentes præfatas litteras & proceſſus eorum auctoritate quacunque habitos & habendos ad damna, grauamina, & iniurias huiuſmodi contra tenorem dictę conſtitutionis illata & inferenda (vt dictum eſt) deinceps aliquatenus non extendi, ac etiam irritum & inane ſi ſecus ſuper præmiſſis per quoſcumque ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Vobis nihilominus iniungentes, vt inhibitionem noſtram huiuſmodi ad dictorum iudicum ſeu conſeruatorum & ſubdelegatorum notitiam, de quibus vobis expedire videbitur, deducere procuretis.

Inſuper volumus & auctoritate Apoſtolica decernimus, quod quilibet veſtrum proſequi valeat articulum etiam per alium inchoatum, quamuis idem inchoaus nullo fuerit impedimento prępeditus canonico: quodque a data pręſentium ſit vobis & vnicuique veſtrum in præmiſſis omnibus & eorum ſingulis cęptis & non cęptis, præſentibus & futuris & præteritis, licitũ procedere, ac ſi prædicta omnia & ſingula coram vobis cœpta fuiſſent, & iuriſdictio veſtra & cuiuslibet veſtrum in prædictis omnibus & ſingulis per citationem vel modum alium legitimum perpetuata extitiſſet, conſtitutione prædicta ſuper conſeruatoribus & aliis quomodolibet in contrarium edita non obſtante.

Iuriſdõ p citationẽ ppetuat, c. gratũ de of. deleg.

Datum Auinion. decimo Calend. Februarii, Pontificatus noſtri anno vndecimo.

De dilationibus.

Ioannes xxij.

Præmiſſo eleganti exordio, oſtenſiſque periculis

IN delictorum. a Cudunt &c. vide c quanto, cum ibi notatis, de iureiu. in antiq. & extrauagantem, ſpondent. int. de cim.

culis quæ proueniunt ex falſorum florenorum fabricatione, citãtur peremptorie fabricantes, data ſibi dilatione trium menſiũ intra quos coram Papa compareant: alias contra ipſos, eorum abſentia non obſtante, proceditur prout iuſtitia ſuadebit.

CAP. VNICVM.

Peccatũ vnũ ſua moleatttahit aliud.

IN delictorum diuerſorum nexibus ac tenebris inuolutos, plerunque ttahit in maiorum ſcelerũ præcipitium moles præponderans peccatorum: nam & ſi diuerſos diuerſa delicta coinquinent, ſunt tamen nonnulli, qui propriæ ſalutis immemores, delictis communibus & vulgaribus non contenti, ad profana & vetita prorumpentes, ſic damnata cupiditate lucrorum ac inexhauſta eorum voragine deuoluũtur, ꝙ dummodo ſuas ingluuies ad quas inhiant, expleant, ſe lucris illicitis immo iacturis ſpiritualibus temere immergentes, honori Dei & animarum ſaluti, ac ſãctorum canonum & imperialibus edictis & iuribus communibus capturas nefarias & lucra illicita anteponunt.

Lucrorũ cupiditas ad multa nefaria impellit.

Sane iamdudum ad noſtri Apoſtolatus auditum multorum fide digna relatio ſæpius etiam repetita perduxit, & fama iam publica per facti euidentiam diuulgata effecit notorium, nonnullos eſſe in Lombardiæ ſuperioris, & Marchię Ianuenſis pattibus qui licentia temerariè laxatis habenis licere ſibi præſumentes illicita, cudunt [a] & fabricãt, ſeu cudi, & fabricari faciunt florenos auri, ſecundnm formam & ſignum & coinum ac circũferentias literarum, qui in ciuitare Florentiæ (a tempore cuius non extat memoria) cudi & fabricari ſunt ſoliti, & cuduntur & fabricãtur etiam in præſenti. Et quamuis dicti floreni ad veram florenorum de florentia ſimilitudinem fabricati, in vero & ſolito florenorum eiuſdem ciuitatis pondere communiter & bonitate auri, & vero florenorum valore deficiant, ipſi tamen (ſimulata eorum effigie) perſonas vt plurimum ſimplices, & quandoque etiam in huiuſmodi reb. expertas decipiunt, ipſaſque damnis rerũ & periculis perſonarum exponunt, dum pro veris florenis ipſos recipiũt. Cum ẽt præterea in talib. plurimi non habeant inter florenos & florenos tantæ ſimilitudinis peritiam diſcernendi.

Nos itaq; tantis & præcipue animarũ periculis affectu paterno occurrere cupientes: monemus oẽs & ſingulos talium pręſumptores, ipſis nihilominus diſtrictius inhibentes, quatenus deinceps a cuſione & fabricatione florenorum huiuſmodi ceſſent, & realiter & effectualiter reſipiſcãt. Nihilominus præſentis edicti peremptorii auctoritate citantes eoſdem ac eorum ſingulos ſub pęna priuationis iuris, ſi quod eis ſuper cudendis florenis competit (quam ipſos ceſſante iuſto impedimento ſi in exequendis mandatis noſtris huiuſmodi remiſſi ſeu negligentes fuerint, incurrere volumus ipſo facto) vt intra trium menſium ſpatium a data præſentium numerandũ, per ſe vel per procuratorem idoneum Apoſtolico cõſpectui ſe pñtent, propoſituri quo iure ipſis florenos competat ius cudẽdi, ac exhibituri priuilegium ſi quod ſuper hoc habeant, vel ius aliud ſi quod ſibi credãt cõpetere, oſtenſuri. Et nihilominus ſuper prędictis facturi & recepturi qđ iuſtitia ſuadebit: Intimantes eiſdẽ, ꝙ ſi non venerunt, nos contra ipſos ſuper præmiſſis & ea tangentib. procedemus ꝓut expedire viderimus, & ſua debita iuſtitia, ipſorũ abſentia non obſtante.

Vt aũt huiuſmodi noſtra nunctatio atque citatio ad communem omnium notitiã deducatur, chartam ſiue membranam citationẽ atque monitionem huiuſmodi continentes, in maiori Eccleſiæ Auinion. affigi oſtiis faciemus. Quę proceſſum huiuſmodi ſuo quaſi ſonoro præconio & patulo iudicio publicabũt, vt prædicti moniti & citati, & alii quicũque qui ſua crediderint intereſſe, vel quos proceſſus ipſe contingit, nullam poſſint excuſationem prætendere, ꝙ ad eos proceſſus huiuſmodi non peruenerit, vel ignorauerint eundem, cũ non ſit veriſimile remanere quo ad ipſos incognitum † vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Datum Auinione vj. Calend. Decembris, Pontificatus noſtri anno nono.

† Occultum no præſumi qđ oĩb. publicatur.

De dolo & contumacia.

Bonifacius Octauus.

Citationes etiam extra dies ſolem-

Rem.

Diuiſio.

REm nō nō uā.] Hec decre. diuiditur in quatuor partes: Nam primo procœmium ad intentum pmlttit. Secūdo ver. [Eſt ſi quidem.] ad hoc probandum plura argumenta inducit. Tertio ver. [Pręmiſſis.] ſuper ipſo intento ſtatuit. Quarto ver. [Non obſtātib.] ſtatutum huiuſmodi p non obſtantia munit.

a Inſolitam.] C. de iud. rem non nouam. Et qui eſt adſtrictus ad inſolita, non tenet de inſolitis ff. de cōtra hen emp. fiſtula. §. frumēta, & adſtrict⁹ ſimpliciter, tenet de ſolitis non de inſolitis, ff. de le. 3. qui ſa'.nm. ff. annu. leg. l. Scio. §. fi. Vnde aſtrictus in genere, ad communē modum tenet, ff. de ver. ob. l. continuus, §. cum ita. ff. de ædil. edic ſi quis venditor, C. de dona. ſi quis argētū. §. 1. & adſtrictus ad ſolita faciēs inſolita, de caſu tenet, ff. de neg ge. ſi negotia abſentis.

Adſtrict⁹ ad aliq. d faciendū ad quid tenetur.

b Peruenire citatio.] vt lit non ronſ. qm. § porro. ff quod vi aut clam l. 1 § ſed Anſto. ff. de euic. ſi ideo §. ſi.

c Quodq; in albo.] arg ff. de iu. om. iu. ſi id quod, 1. reſpon. no. ff. de albo ſcri. per totum, auth de lit g. § omnium, coll 8. C. quomodo & quando iu. aut neu. qui ſemel.

d Ius] hic ex iurib. iam allegatis argun.

e Violenter præſumpſiſſe de violēta præſumptione habetur extra de præſump. litteras, & c. quanto, & ibi no.

f Lapidibus. authen. ſeruptum exemp. l 2. § fin. collat. 2. & arg. ff. de orig. iur. l. 2. §. s. auth de iud. in fin. coll 6.

† Fortaſſis, legendum arceant.

g ¶ Rationis. ſumptæ iam ex precedentibus quam ſubſequentibus.

nec publicè facta de mandato Papę in audentia literarum Apoſtolicarum vel Papali palatio affixę ianuis maioris Eccleſiæ loci in quo Papa cum curia ſua degit, arctant ciuitatē ac ſi ad eum perſonaliter deueniſſent. Reſtringitur tamen hęc extrauagans ad illos, qui impediunt ne ad eos poſſit citatio peruenire vel quorum domicilium tunc adiri non poteſt vt c. 1. de iud. in clem.

CAP. VNICVM.

REm nō nouā aggredimur neque via in ſolitam[a] ambulamus, ſed anterioris iuriſcalcatam veſtigijs præſentis conſtitutionis indubiato roboramus ſuffragio, & incōcuſſo munimine ſtabilimus. Eſt ſiquidem iam ſancitum quòd pro poſitū publicę citationis edictum eum arctet, qui impedit aut facit etiam ſe celando, ne ad eum poſſit peruenire[b] citatio, appareatque contumax qui ſic agit. Quod que[c] in albo prætoris huiuſmodi edicta propoſita ſuæ iuriſdictioni ſubiectos arceant, † & adſtringant magis, quam ſi voce præconia (quæ in noteſcit paucis) vel litteris citarentur. Ius[d] enim quod talem modum citationibus poſuit, violenter[e] præſumpſiſſe credendum eſt, vt quæ in eodem albo tot ipſius albi publicum locum frequentantium oculis paterent, legenda, ad citati notitiam deuenirēt. Vnde ad præbendam omnibus eorum quæ ſanciuntur plenam lectionem & notionem, mandatur legē tabulis aut lapidib.[f] ſculptā, ſanctiſſimæ Eccleſiæ deſcribi porticib. & affigi.

Pręmiſſis igitur in debitam conſiderationem deductis, ac in lance irrefragabilis rationis[g] appēſis: nos qui vniuerſis[h] (diſponente Domino,) præeſſe dinoſcimur, volentes per hanc nouellā conſtitutionem aliquid circa prędicta ſtatuta expreſſius inueniri: declaramus de fratrū noſtrorum conſilio, & nihilominus hoc edicto perpetuo valituro firmamus & ſtatuimus, vt citationes auctoritate Apoſtolica de quibuſcunq; perſonis vndecunq; & vbicunq;[i] ſint, cuiuſcunque ſtatus, dignitatis, vel pręminentię Eccleſiaſticæ, vel mundanæ etiā ſi imperiali vel regali fulgeāt dignitate, præſertim[k] ſi impediant vel faciant per ſe vel per alios[l] quoſquo modo ne citationes ipſæ ad eos perueniāt, ex quacunque cauſa faciendo vt citandorum domicilia, ſiue loca tute vel libere adiri non poſſint: cum (prout ſcriptum eſt) exiſtimare debeamus, an eo[m] ire liceat[n] vbi eſt citatio facienda, perinde ad inſtar edictorum præfato-

h Vniuerſis. non tñ ſ vniuerſis cauſis ſeu negotiis, vt no. in extrauag. c. vnam.

i Vbicunque. & ſic ligant exiſtētes in eadem puincia ſeu alia, ſiue ēt modico freto diſtent, ſeu ſi fuerint vltra mare, ff. de ver. ſig. notionem. §. 1. C. de dila. l. 1.

k Præſertim. verbum pręſertim, qñq; tenetur comparatiue, aliqñ tenetur pciſiue, vt pro tantū, vt no. ext. de ſimon. per tuas 1. circa fi. & dic hic teneri pcipue, vt in caſu h. c poſito, & aliis parem æquitatē ſeu maiorem habentib. vt inf. no. ſecus regulariter. Nam qđ citatio facta voce præconis vel in albo ptori contra Anglicum, vel Theutonicū, qui verſimiliter non credebat habere cām in curia Romana actā rei eum, eſſet durum & contra ſtylum curiæ, qui non citatum, ab hoie vel a iure vulc citari ſi negotium ad curiā reuocet p litteras Et p hunc modū quilibet tenetur hře procuratorem in curia: & hoc modo curia: oēs ad ſe faceret venire: nec iſte citatus in albo prætoris, de quo nō eſt ius expreſſum, vel voce pconis in palatio Papali, dēt eſſe nimis credulus reſcrēťib. ſe citatum, ff. de eo per quē fa. eri l. 1. §. dolum, nec eulogiis ſeu relationib. eſt credendū, ff. de cuſt. re. diuus 2. Et nuntio iurato credi. extra de ap. cū parati. non illi qui non eſt pco iudicis, extra de probat. quoniam contra.

Pręſertim tenet dupliciter.

l Per alios. ff de admi. tu ua aūt, § geſſiſ ſe ext de ſen. excom. mulieres, §. ſi.

m Eo. Aduerbium eſt loci, & ſummitur hac verba ff ad Trebe. de ætate.

n *Ire liceat*. Tute, vel libere, vt præmittit, & hæc æſtimatio debet eſſe verum *dicit* vt timor non ſit vanus

nus: alias citatio ſtſtaret, extra de ſpon. venien 2. ff. quod me.cau.l.metum, ff ſi ſi cui plus quam per leg. fal hoc autem.r.reſpon.de reg iur. vani timoris. Nam ſicut prouiderunt patribus, quibus non patet ſecurus ad iudicem acceſſus, extra de appe.ex parte l. ita docuit ꝓui dere iudicibus, executoribus, aut apparitoribus eorum i citationib. faciendis, quādo nō patet ad partes ſecurus acceſſus, extra de utilit non conteſ. tux, & hic, quo caſu dēt a citatione exprimi, arg. extra 6 lib. de ap.c. Romana §. cum autem, ff de tranſact. cū hi §. vult igitur, & §. ſi prgter. ar. opt. ad hsne diſtinctionē, extra 6 lib. de off. dele. ſtatuimus.

a In albo pretoris. Papa hoc ſpecialiter & ex certa ſcientia iubente, vt inf ſequitur in caſib. pari uel maiori æquitate nitentibus quam ſit caſus, ſu. e §. eſt ſi idem, r. caſo, alias regulariter intelligendū eſt de illo citato prius legitime, nam negotio ꝑ citationē iuris uel hominis ad curiā legitime deuoluto, pars nihilominus audientia publica uel præconizatione, uel in albo pretoris citatur, & tunc hmōi citationes ſunt magis citationū iam factarum e aggrauationes cōtumaciā partis antea citatę declarantes.

rum propoſitorum in albo prætoris, etiam extra ſolennes b dies, in quibus Romani Pontifices ſuos facere conſueuerunt generales proceſſus, publice id nobis ſpecialiter & ex certa ſcientia iubentibus, factę in audientia litteratum noſtrorum, aut in aula noſtri palatii; poſtmodum affigendæ ianuis maioris Eccleſiæ loci, in quo Romana communis omnium Chriſtiani populi nationum reſidebit curia, vt cunctis poſſint patere, & ita deferri citatis ſic valeant ac arctent citatos poſt terminum lapſum, quem (conſiderata locorum diſtantia c) uolumus citationibus ipſis competentem apponi, ſicut d ſi eos perſonaliter e apprehendiſſent: Non obſtantibus f aliquibus priuilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis generalibus aut ſpecialibus quibuſcunque perſonis pontificali, imperiali, regali, uel alia Eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate præditis, aliiſque inferioribus Eccleſiis, monaſteriis, locis, collegiis & uniuerſitatibus in quacunque forma uerborum conceſſis, per quę talium citationum effectus poſſit quomodolibet impediri, etiam ſi de ipſis & eorum totis tenoribus de verbo ad verbum, aut de propriis nominibus perſonarum, monaſteriorum Eccleſiarum, locorum illorum quibus conceditur, vel eorum ordinibus aut dignitatibus oporteat in noſtris litteris fieri mentionem.

thentica. In qua in fine mandatur publicatio eiſdem. Item arg. ff. quæ ſen. ſine appe. reſcin. l. 1. §. item cum ex edicto & ſunt hæc vera regulariter, quia citatio quæ eſt principium iudiciorum, inſti. de pœna te. liti. §. fin. dēt habere principium certum & firmum, cum ſit potiſſima pars cuiuſque rei, ff. de ori. iur. l. 1. alias iura fruſtra viderentur dicere, ꝙ manifeſtatio debet fieri pręſidibus, vel in facie Eccleſiæ, uel ad domum, ff de exc. tu. ſci re oportet, §. oportet & dicto c. venerabilis. aut procuratori, aut amicis, ff quod ui aut clā. aut q alter, §. & ſi forte, ff. de dā. in fe. l. de pupillo, §. totiens, ff. ex q. cau. ma. l. ſciendum. Sed fallit regula in caſu quem concludit primum arg. hic allegatum, cum per illum qui mandabatur citari, ſtet ne citetur, extra, 6 lib. de reg. iur. imputari, &c. cū ſtat. & ibi not & cap. pro poſſeſſore. Item arg. ſecundum intelligo, vt no. ſu. in uer. in albo, alias regulariter citatio facta in curia ſupponit legitimam citationem præceſſiſſe, ut dictū eſt, & hoc innuit dictus §. omnem. Item ad arg tertium dic ꝙ lex, ſcriptum exemplar, loquitur non de neceſſitate, ſed de vtilitate vel expedienti, vt ibi patet in uerbo, melius & verbo vtilius. Item loquitur de habitantib. in eodem loco, ut in uerbo, habitantibus, ar. ff de inſ. om. iud. ſi per errorē, ſecus eſt inhabitantib. in remotis Et diſtingue, aut factum gñale eſt ad oēs, & ſic ſufficit publice ꝓponi non in aurib ſingulorum inculcari, extra de poſtu. prę a c. 82. d. propoſuiſti, 54. d ex antiquis, ff de inſtito. ſed & ſi pupillus, §. proſcribere, ar. ff. de an. leg. l. Meuia. in fi. aut eſt factum ſpāliter tangens partem, & ſic regulariter citatio non ſufficit gñalis in albo, ut eſt, ſup. probatum, arg. ad hanc diſtinctionem extra, 6. li de elect. in c. ſi in ſi & ff. de appe' cum quidam, Io. Mo. Cardi.

f Non obſtantib aliquibus priuilegiis. ſimilia non obſtantia habentur extra 6. lib. de ſen excom. c. hiin ſi. extra. eo. li. de elect. quia ſęde. Et abſq his non obſtantibus priuilegia non tollerentur nor extra 6 li de conſt. cap. 1. Et quid operentur non obſtantia in litteris beneficialibus, no extra, 6 lib de ſele cum aliquibus.

Ad euidentiam præmiſſorum quęro, an Papa procedere contra aliquem valeat citatione non præmiſſa? Et uidetur quod ſic, quia ſup. ius, extra de conceſ præb pro poſuit. Item quia princeps ſolutus eſt legib ff de legibus & ſenatuſconſul. princeps. Item & Papa hēt plenitudinem poteſtatis, 2 q 6 decreto, extra de pœnis & reiniuri ea cod in ſin extra de vſu pal. ad honorem. Sed contra, citatio eſt principium proceſſus iudiciarii, ut ſu. no. & habetur extra de prob quoniam contra, & ad ſinem iudiciorum, quæ eſt ſententia, ff. de re iud. l. 1. attingi

Dies ſolemnes ſunt tres

b Solemnes dies qui ſunt tres; dies Iouis ſancta, dies Aſcenſionis Domini, & dies dedicationis baſilicæ beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, qui eſt octaua dies poſt feſtum ſancti Martini.

c Diſtantia. ff. de verb ob l. continuus, § cum ita, & l. interdum, extra lib. 6. de elec cupientes §. hac generali.

d Sicut. hic, ſicut, eſt ſicutiuum, quoad hoc ꝙ vtrobiq; teneat proceſſus mero iure, ptus tñ deliquit ille, quem citatio apprehendit, ff de in inte. reſt. diuus.

Contumax ꝑt excōicari & contra eū ſnia definitiua ferri.

e Perſonaliter apprehendiſſent & ſic talis contumax poterit reputari, ff. de appe ex conſenſu. § fi. & ibi nota. & contra ipſum ad excommunicationem procedi. 11. q. 3 nemo epiſcoporum, & definitiua ſnia ferri, ut dicto §. porro. Sed nunquid ſunt de iure communi? Dic ꝙ ſic ꝑ argumenta hic adducta intelligo, ut no. ſup. eo. in uer. in albo. Sed & illa, quę aguntur in vna diœceſi, præſumuntur ignorata in alia, ergo magis in illa, quæ ſunt acta in alia prouincia, extra qui ma. ac. poſ. cum in tua. Item dato quod alius malitioſe faciat ne citatio ad ipſum perueniat, citatio tamen eſt ad Eccleſiam, ſeu ad domum facienda, extra de do. & cont. e cauſam, &c. uenerabilis, extra de cle. non reſi. ex tuæ, extra de eo qui mit. in poſ c. ſi & ff quibus ex cauſ. in poſ. ea hæc aūt, §. 1. Item leges & ſi ſint publicatæ vbi ſunt facta, non arctāt abſentes niſi eorū ꝓuinciis publicatæ fuerint duob. menſib. elapſis, autb. vt fa. no. conſti § pe. coll 5 18. d. ii. decernimus, hoc apparet in qualibet conſtitutione au-

Citatio eſt principium iudiciorum.

l. 1. ae

ſine princ pio non poteſt. Dic quòd citatio eſt de pertinentibus ad iudicatorum ordinem iudiciarius aut ordo requirit, et iudex quilibet ex aliquo iure procedat. Conſiderandum eſt primo, qualiter ad ius ſe habeat iudex, de quo nunc eſt ſermo, ſcilicet Papa. Secundo qualiter ad ide m ius citatio ſpectet. Tertio ex his deducetur ſolutio quæſtionis.

Circa primum ſciendum eſt, quòd præter legem æternam diuini intellectus, quæ ſecundum Aug in lib. de lib. arbi. ſumma ratio nominatur, de qua habetur 23 q. 5. lex æterna, fuit neceſſe aliquam legem naturalem, ſiue aliquod ius naturale impreſſum homini tanquam participationem quandam legis æternæ, in quo ſtatim à principio nobis nota fierent principia agendorum: puta quòd bene eſt agendum, nulli nocendum: quod bene agentes præmiari debent, peccantes autem puniri, 5. diſt. omnis. Præter hoc etiam neceſſe fuit aliquam legem diuinam, ſiue aliquod ius diuinum quia per legem naturalē nō poterat homo dirigi in finem ſupernaturalem: eo quod naturalem virtutem & facultatem hominis excedit 8. & 9 diſt. per totum. A lege autem naturali deriuatæ ſunt leges humanæ, ſed dupliciter deriuantur a lege naturali: vno modo, ſicut concluſiones deriuantur ex principiis: alio modo, ſicut determinationes aliquorū communium: per quem modum forma communis artificis determinatur ad hanc vel ad illam, puta forma domus, ad domum quadratam vel rotundam. Primo modo lex humana, quæ eſt, non eſſe occidendum, deriuatur ſicut concluſio a lege naturali, quæ eſt, nulli malū eſt faciendum. Secundo modo, ex humana, quæ eſt, vt talis tali pœna puniatur, deriuatur vt determinatio quædam a lege naturæ, quæ eſt, vt peccans puniatur. Sic igitur quantum ad propoſitum ſpectat, quintuplex eſt lex

Lex ē quintuplex.

Aeterna quæ idem eſt quod diuina eſſentia. Vel veri[illegible] Lex æterna eſt (ſecundum Augu. contra Fauſtū) diuina voluntas, ordinem vniuerſitatis conſeruari iubens, & perturbari vetans. Diuina quæ regulat actus humanos in ordine ad finem ſuper naturalem vitæ æternæ. Naturalis, Humana deriuata a naturali vt concluſio ex principio. Humana deriuata a naturali vt determinatio quædam modo expoſito. Et eodē modo eſt quintuplex ius.

Ius eſt quintuplex.

ſ. æternū, diuinum, naturale, humanum deriuatum a naturali vt concluſio ex principio, & humanum deriuatum a naturali vt declaratio cuiuſdam communis. Præmiſſa probant ita principia decreti vſque ad 15. diſ. Supra nullam dictarum legum, & ſup nullum dictorum iurium Papa poteſt, vel quicunq; alter homo, præterquam excepto 14. diſt. cap. ſi & 15. diſt. per totum. Quod licet ſit ex ſe manifeſtum, & præcipue quo ad quædam dictorum: poteſt tamen ad omnia vna ratione communi aſſignari. Nullus poteſt ſuper ius quod non condidit, ſed conditum præſupponit, ſed Papa vel quicunque homo nullum dictorum iurium condidit, ſed alias conditum præſupponit, 25 q. 1. ſunt quidam igitur ſupra nullum illorum poteſt, maior patet, minor etiam manifeſta quantum ad legem æternam, vel ius æternum, diuinum, naturale, & quantum ad ius humanum, quod deriuatur a naturali, vt concluſio ex principio, quod principium eſt naturale, & concluſio, ſicut cum naturalis ratio dictat non eſſe malefaciendum, ita non eſſe occidendum: quia vnū ſtatim deducitur ex alio, 23 q. 5. ſi non licet, ſequitur ergo concluſio ſ. quod Papa non poteſt niſi ſuper ius quinto modo dictum. ſ. ſupra ius politiuum, diſponere, & ſic patet primum principale.

Secundo videndum eſt qualiter citatio ad ius ſpectet, eſt autem manifeſtum, quod non ſpectat ad ius primo dictum ſcilicet ius æternum, nec quatenus quicquid dictat ius naturale & ius humanum tertium poſitum, dicitur [illegible] principaliter ius æternum, quia omne ius rectū

Citatio ad q ius ſpectat.

ab illo deriuatur 27. diſt. §. ſed contra. Nec ſpectat etiam ad ius diuinum eo modo quo nunc loquitur de iure diuino, dicitur enim aliquid eſſe de iure diuino proprie diuiditur a quatuor aliis iam prædictis, quod non eſt naturali ratione inductum, nec humana ratione adinuentū ſed ex diuina inſpiratione tan[illegible] exeedens facultatem naturalem hominibus reuelatum, vnde non quicquid in canone Bibliæ continetur eſt de iure diuino, nec contra iura diuiditur, immo continentur ibi decem præcepta moralia quæ omnia, ſunt de iure naturæ, & præcepta iudicialia, quæ ſunt de iure humano, licet a Deo tradita fuerint, & alia multa huiuſmodi. Reſtat igitur videre, ſi citatio ſit de iure naturali, vel de humano deriuato a naturali vt concluſio ex principio, quia ſi Papa circa talia iura nihil poſſit, vt ex præcedentibus patet, conſequens eſt quod contra nullum poſſit procedere citatione non præmiſſa 3. q. 9 c. 1 & c. abſens & per totum, 2. q. 1. c. 1 cum ſeq. extra de maio & obedientia quatuor, de cau poſ & proprie c. 1. Eſt igitur conſiderandū,

Citatio ad quid ſit.

quod ad hoc videtur aliquis citari, vt id de quo reus dicitur, diſcutiatur plenius, & per conſequens ſi condemnari vel abſolui debeat aut innocens oſtendi, & ſententia clarius & perfectius cognoſcitur, 2. q. 1. in primis extra de teſti in nomine, & 23, q. 9. teuera. Eſt autem de iure naturali, quod bene & plene cognoſcatur id ſuper quo iudicari debet, & iudicium dari, quia naturale eſt quod vnuſquiſque bene iudicet quæ cognoſcit, & horum ſit bonus iudex 11 q. 3. graue, & c. ſeq. vnde & iudicium de agibilib. ibi ad ſynderesim ſpectat, quæ eſt bene iudicatiua, vt dicitur 6. Ethi. Synderesis autem eſt pars prudentiæ, quæ

Synderesis eſt pars prudentiæ.

principaliter videt cum conſiderat conſideranda, quæ habentur de pœn. diſt. 1. aut facta & diſt. 1. conſideret. Cum igitur non pōt ad plenum factum & iuſtum vel iniuſtum ſine præſentia eius qui iudicari debet, cognoſci & ſciri 30. q. 5 § iuſtitia, in ſi extra de re iud. cum Bertholdus, 11. q. eorum, ideo neceſſe eſt ipſum citari & vocari, nec Papa hoc pōt omittere, & minus alius iudex, quia ſic omittere, ut cognitio, quæ ad iudicium de neceſſitate requiritur, vnde cum iniuſtum facti ſiue defectus, & mali à actus, quod idem eſt, dependeat ex circunſtantiis illis quæ continentur in illo verſu.

Circūſtantiæ ſeptē attēdi debent.

(Quis, quid, vbi, quibus auxiliis, cur, quō, quando,) &c. habentur a Tullio in Rhetorica, & a philoſo. in 3. Ethicorum poſſibile autem ſit omnes circunſtantias huiuſmodi plene cognoſci abſque præſentia rei, quoniam multoties ſe excuſant homines per ignorantiam alicuius circunſtantiæ, ut in Eth. philoſophus exemplum ponit quaſi quo ad omnē circunſtantias, ne etiā non ſit omnino habere præſentiam, eius qui ſcire fecit, vt tam & defectus vel malitia facti plenius & perfectius cognoſcatur. Et ſic patet ſecundum & tertium ſimul. ſ. quod

Citatio ē de iure naturali, q ea omiſſa non pōt Papa contra aliquem procedere.

citatio eſt de iure naturali, & per conſequens quod Papa cōtra aliquem procedere non poteſt ſine citatione præmiſſa, & hoc probat hæc continuatio euidenter, hoc ſiquidem in notoriis, in quibus licet iuris ordo non ſit ſeruandus vſquequaque, ſeruandus tamen eſt in citando & in ſententiando, extra de iureiu. ad noſtra, 3 . in primis, extra de diuor. porro, 2. q. 1. manifeſta, non extra de accu. qualiter, bi, deſcendam, & Gen 18. vbi factum erat notorium, attamen Deus primo voluit probare & videre quam iudicare, ut a præcipitatione iudicii compeſceret [illegible], vt dicit gl Gen. 4 Quid feciſti? Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Nec obſtat extra de accu. e euidentia, nec ibi tollitur citatio nec iura, quia Gen. 4 [illegible] utrumq. neceſſaria, quæ apparet a[illegible] conſitens præſens, & ſic habitus pro citato per confeſſionem factum facti notorium, extra de cle[illegible] & muſſi.

Iudicia per[illegible] qualia ſunt in confeſſum

[illegible] ſunt in eum partes iudicis in iuſtando vel præ[illegible] licet non in cognoſcendo ſt. ad l. A quo. pro inde enim ff. de iud ſi deb. tem Item de vnoquoque eſt ferenda ſnia partibus præſentibus uel vel in terpretatur extra de integ reſtitutum ex litteris, § tandem, ff de re iud. l. de unoquoq; & in ardois eſt pronunciandum de citando ante citationem, C. de ex hiuei [illegible] fenete, l. ſi. & citatio ſrīa dicitur, C. de epiſ & cle. cum clericis, & locatio C. de proc. l. ſi. Ad primum at in oppoſitum dic, q papa eſt ſuper ius in hoc q ipſe ſolus pt æquitatē nō ſcriptam ex ſui interpretatione pferre iuri ſcripto C. de leg, & con. l. 1. unde ipſe poteſt multa diſpenſando,

Papa qualiter eſt ſuper ius

Digitized by Google

Diſpenſatio quare fiet debet.

ſando, quæ poteſt inferior, vt dicto c. propoſuit. nam nullus alter ab eo dat ius ad vacatura, extra de concel. præb. c. 2. & no. ſimile, & habetur extra 6. lib. de offic leg. cap. pe § 1 & ſi ſupra ius diſpenſare, hoc debet eſſe cum ratio poſtulat extra de præb. de multa in ſi 50 diſt. vt conſtitueretur, in ſi. vt pote propter vrgentem neceſſitatem vel euidentem vtilitatem eccleſiæ. 1. queſtio 7 diſpenſationes, & duobus c. ſeq. non propter huiuſ repletionem illius cui prouidit argu. 33 quæſt. 1. in ma nei Petri priuilegium, cum ex ipſius æquitate procedit iudicium. alias eſt diſſipatio ſecundum B. non diſpenſatio. nam princeps eſt numerus explicans, hoc eſt director, vt ſtatuat vel diſpenſet contra ius contra ſcriptum, ſi æquitas, quæ mouet ipſum mouiſſet legiſlatorem, ſi caſus nunc exurgens eſſet ſibi expoſitus, vt habetur Ethi 5 cap. vlt. vbi optime ponitur in fine tractatus virtutum moralium de epykeia, quæ proprie ſoli principi competit ext. de tranſla. epi. c. 1. no.

Princeps qualiter eſt ſolutus a lege

Ad ſecundum dic quod princeps eſt ſolutus a lege quinto modo dicta, ſ. pure poſitiua, & hoc quo ad vim legis coactiuam, non tamen quo ad vim directiuam: nam quo ad vim legis coactiuam nullus ſubditus niſi qui lege cogitur, cogi poteſt. vnde quia alius non habet vim coactiuam niſi ex principis poteſtate, & nullus a ſeipſo cogitur, nec ſibi imperat ff. de arbi. l. pe. & hoc modo princeps non ſubditur legi, ſed eſt a lege ſolutus. verum quo ad vim directiuam legis princeps legi ſubditur. extra de conſti. cum oẽs. 9. diſt. iuſtũ. C. de leg. & conſti. digna vox. inſti. quibus modis ius patriæ poteſtatis ſolvitur... in fi ff. de leg. 3 ex imperfecto ff. de pac. cum in c. alias princeps eſſet de numero eorum, quibus dominus in Matth. improperat, dicunt & non faciunt, & alias onera grauia imponunt, digito autẽ ſuo nolũt ea mouere.

Poſſe malũ nõ eſt poſſe

Ad tertium dic, quod in quo habeat Papa plenitudinem poteſtatis dictum eſt dicto c. unam. Item potentia & poteſtas ſunt de genere bonorum, & poſſe malum non eſt eſt poſſe, ſed non poſſe, & in Papa præſertim vitium eſt impoſſibile moris, & indebite facit procedẽdo contra nõ citatum ext. de maior. & obe. inter 2. q. 1. c. 1 & 2. & princeps ſumit compendium ſeu poteſtatem trahere non poteſt ad iniquum diſpendium C. de vſucap. pro emp. cum qui arg. ff. de offic proc. Cæſa. l. 1. in reſpo.

Item quæro ſecundo & principaliter, aliquis per Papam eſt citatus & iubetur cauſa depoſitionis, ſed de eo nõ conſtat confeſſione vel alia probatione, deponitur: an depoſitus poſſit de iure petere reſcindi dictam ſniam quatenus proceſſit? Vr quod Papa poteſt iuſtificare ſniam quam tulit ex veritate facti. ſicut habet eam reſcindere ſi conſtat ſibi obreptum, extra de reiu. cum olim. 35. q. 9 ſententiam. extra de in inte reſti. cum ex litteris, § nos igitur. Item poſita cauſa ſequitur effectus, ſed cauſa deponendi iubetur, ut eſt ſuppoſitum ergo & effectus ſtat, ſcilicet depoſitio. Item quod principi placuit, legis habet vigorem. Inſ. de iur. nat. gen. & ci. § ſed & quod principi. Item iugum ſedis Apoſtolicæ tenendum, quamquã durum. 19 diſt. in memoriam.

Sentẽtia papæ an poſſit reſcindi.

Ad oppoſitum proceſſus habet fieri de notioribus ad ignota: quod non ſeruatur in caſu propoſito: ergo non tenet quod agitur. Item a citatione ad ſententiam proceditur ſicut a principio ad finem inſt. de pe. te. lit. § fi ff. de re iud. l. 1. ſed ab extremo in extremum ſine medio non eſt deueniendum, & probans, per aliquem modũ probandi debet deuenire ad ſentẽtiam, ext. de ver. ſig. ſi eros, § in omnibus nec ibi teſtes appellantur probatio, quæ fit viua voce: ſed omnia illa quæ produtũtur ſuper ſtatu cauſæ arg. Ioan 7. & etiam 25. vbi reo locus defendendi ad abluẽda crimina, quæ ſibi obiiciuntur, reſeruatur, 3. q. 9 non oportet, & c. ſeq. & ſi hoc fieri paſſit, gaudere debet præſidens. ext. de accu. c. licet in beatu in fi. Item crederetur proponenti contra ſe, nõ pro ſe C. de lib. cau. cum precum. Item crederetur patri narranti contra alium, de feudo legitima reo auferretur, & quemlibet Papa ad dictum ſuum condemnare poſſet. item quilibet præſumitur innocens niſi probetur nocens extra de præſum. c. dudũ extra de ſcru. in or. fa. c. veneco. ff. de manumi. teſt. l. ſer. no. & ius eſt promptius ad abſoluendum quam ad condemnandum. ff. de act. & ob. Arianus, extra de proba. ex litteris, & ſententia Papæ facit ius quo ad quid, & ſententia inferioris iudicis firmatur: quia ſententia minoris iudicis taciturnitate illius contra quem profertur firmatur. C. de poſtu. l. 1. C de ſent. quæ ſi cer. quanti profer. l. ult. non ſic in ſententia Papæ, quæ in rem iudicatã contra proferentem non tranſit, ut dicto c. cum olim.

Et hoc arg. concedo ſ. quod dicta ſententia reſcindi debet, & hoc ad præſens quadruplici ratione. Primo quidem ex parte iudicis: nam quilibet iudex in iudicando & ſententiando debet aſſimilari primo & ſupremo iudici. Sed iudicium ſummi iudicis, ſcilicet Dei, erit manifeſtiſſimum, 1. Corint 4. illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & Roma. 2. Teſtimonium reddente illis conſcientia ipſorum, & inter ſe inuicem cognitionem accuſantium, aut etiam defendentium in die cum iudicabit Deus occulta hominum, ergo & iudicium cuiuſcunque inferioris ſiue Papæ ſiue alterius debet ex manifeſtis procedere. alias non eſt conforme diuino iudicio, nec per conſequens iuſtum. Secundo patet idem ex parte rei: nam reus ſiue ille qui iudicatur haber, poteſt autem multipliciter excuſare, uel oſtendendo ſe innocentiæ ex ignorantia aliquarum circunſtantiarum, vel ex infirmitate, aut etiam accuſare vel aggrauare confitendo ſe egiſſe quod egit ex certa malitia. Cum igitur manifeſtum ſit, quòd talia ignorari non debeant: vt pote quorum ignorantia iudicii rectitudinem tollit, de neceſſitate concluditur, quod illa ſententia non eſt iuſta, ad quam proceditur talibus prætermiſſis: Tertio patet idem ex parte principii formalis, quo iudicium uel ſententia profertur, ſ. prudentiæ: non enim poteſt eſſe iudicium rectum niſi ex prudentia procedat. Eſt etiam prudentia habitus recte vertens circa agibilia, vt patet 6. Ethic. & ſicut ad prudentiam ſpectat iudicare per ſynderesim quæ eſt vna prudentiæ pars: ſic ad eam pertinet bene conſiliari per aliam eius partem, quæ eubulia dr. ſicut n. ſynderesis eſt bene iudicatiua ſic eubulia eſt bene conſiliatiua, vt dr 6 Ethi. Conſilium autem eſt inquiſitio quædam vt tertio eiuſdem: ſpectat igitur ad iudicem quemlibet diligenter inquirere & inueſtigare ea, quæ ad cauſam pertinent. Vnde dicit Iob. Pater eram pauperum, & cauſam quam neſciebam, diligentiſſime inueſtigabam. Non ergo iudex põt ad ſententiam recte procedere, niſi præmiſſa diligenti inueſtigatione, diſcuſſione, & cognitione cauſæ, ſi igitur ſecus procedat, põt peti reſcindi ſnia tamq̃ iniuſta. Sed forte dices, quod Papa uel alius iudex nouit cauſam, & ueritatem negotii ſecreto, ut eſt priuata perſona Dicendum eſt, quod hoc nõ ſufficit: quia iudex non iudicat vt priuata pſona, ſed ut publica & ideo publice dẽt ſibi innoteſcere veritas, ſ. per leges publicas, diuinas uel humanas in communi: in particulari autem negotio p inſtrũa & teſtes, & alia huiuſmodi legitima documenta. Vnde dicit Auguſtinus ſuper Pſa. Bonus iudex nihil ex arbitrio ſuo facit, ſed ſecundum leges & iura pronuntiat arg. ff. de oﬀi. præſi. illicitas, § veritas. Quarto patet idem ex fine iudicii: finis in iudiciis eſt promotio boni communis, quod eſt diuinius, humanius, & melius quam bonum unius, ut dicitur 1. Eth. Sed ſi procedatur ad ſententiam ignorata cauſa, uel non diſcuſſa, bonum commune non promouetur, ſed potius retardatur. per hoc enim in ſententiis depoſitionum uel aliarum pœnarum ſaluatur & procuratur bonum commune; per quod mali uel emendantur, uel terrentur, uel totaliter exterminantur, ſi fuerint inſanabiles, ut dicitur 4. Ethi. Boni autem per hoc quietius viuunt: ſublata autem diſcuſſione cauſæ hæc omnia tolluntur. quia omnino eadem ratione poteſt damnari innocens & bonus & malus: ex quo de cauſa damnationis nulla fit mentio, ut ex ſe manifeſtum eſt. Suppoſito autem tali proceſſu iudicii, quod etiam dãnari poſſit innocens ut nocens, boni ut mali, non tamen plus terrentur uel exterminantur boni quam mali, nec quietius viuit bonus quam malus, ut patet. ergo talis ſententia taliter contra iudicem eſt iniuſta, & per cõſequens reſcindenda.

Iudex iudicat ut publica perſona.

Ad primum ergo in contrarium dic quod ſententia debet eſſe iuſta ex actis non ſi licet diffinitiua q̃ quandoque reſcindatur ſaltem in cauſa appellationis ex alijs de nouo probatis ff. de mino. præ ſetti. C. de temp. appell. per hanc. & extra de teſti. fraternitatis ſic. ſententia Papæ reſcindi poteſt ab eo a quo appellari non licet, vt dicto cap. cum olim.

Ad ſecundum dic, quod licet cauſa depoſitionis ſubſit ſecundum rem, non tamen ſubeſt ſecundum cognitionem, cognitio autem neceſſaria eſt ad iudicium, vt declaratum eſt prius, non igitur ſufficit ſubeſſe cauſam ſecundum rem, niſi ſubſit ſecundum cognitionem & poteſt declarari per ſimile: abſtinere enim a fornicatione [1] ſecundum rem eſt bonum: ſed ſi alicui dictet conſcientia quod non faciet bene: quia non ſolum ſequitur quod ſit bonum, ſed quod apprehendatur & cognoſcatur ſub ratione boni. extra de ſimo. per tuas 3. extra de reſt. ſpol. litteras. §. nos autem & eodem modo in propoſito non ſolum requiritur ad recte iudicandum & ſententiandum quod cauſa ſubſit, ſed quod manifeſte in iudicio cognoſcatur ſubeſſe vel ſubfuiſſe.

[1] Circa hoc exẽplũ vide oĩno B. Th. 1. 2. q. 19. ar. 5. & 6.

Ad tertium dicẽdum eſt, quod voluntas principis, legis habet vigorem, ſi ſit ratione regulata, & fiat animo condendi legem: cuius forma traditur C. de legi. humanum, quia voluntas de ſe non eſt ſecurus canon, vt philoſophus dicit 1. Poly. Cum autem princeps iudicat vel ſententiat ſine cauſæ diſcuſſione & examinatione, non habet voluntatẽ regularem ſecundum rectum iudicium rationis.

Prĩcipis voluntas legis hẽt vigorem qualiter intelligitur.

Ad quartum dicendum eſt, quod ſecundum philoſophum in 1. Politic. duplex eſt principatus, deſpoticus & politicus, primus eſt domini ad ſeruum, qui non habet ius reſiſtendi, eo quod ſeruus eſt domini totaliter ſecundum quod huiuſmodi ſecundus eſt principatus liberorum, qui habent ius in aliquo reſiſtendi, & talis eſt principatus Eccleſiæ circa ſubditos: non enim eſt veriſimile: quo principatus Eccleſiæ ſit deſpoticus, non enim ſumus ancillæ filij, ſed liberę, qua libertate Chriſtus nos liberauit, ad Galat. 4. Ioan. Monach. Cardinalis.

LIBER TERTIVS.

De vita & honeſtate clericorum.

Ioannes xxij.

Præmiſſa muſicæ artis plurima laude, cantorum laſciua melodia reprobatur, qui cõtra honeſtatem clericalem, quod ore cantabant, geſtib. ſimulabant. Et cantores ipſi tam exempti quàm non exempti per octo dies ab officio ſuſpenduntur. Poſſet etiã hæc extrauagans apte locari ſub tit. de celeb. Miſſar.

CAP. VNICVM.

Eccle. 47.

DOcta ſanctorum patrum decreuit auctoritas, vt in diuinæ laudis officijs, quæ debitæ ſeruitutis obſequio exhibentur, cũctorum mẽs vigilet, ſermo non cespitet, & modeſta pſallentiũ grauitas placida modulatione decantet. Nam in ore eorum dulcis reſonabat ſonus. Dulcis quippe omnino ſonus in ore pſallentium reſonat, cum Deum corde ſuſcipiunt, dum loquuntur verbis: in ipſum quoque cantibus deuotionem accedunt. inde etenim in Eccleſijs Dei pſalmodia cantanda præcipitur, vt fidelium deuotio excitetur, in hoc nocturnũ diurnumque officium & Miſſarum celebritates aſſidue clero ac populo ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione cantantur, vt eadem diſtinctione collibeant, maturitate, delectent. Sed nonnullæ ſcholæ diſcipuli, dum temporibus menſurandis inuigilant: nouis notis intendunt fingere ſuas, quàm antiquas cantare malunt, in ſemibreues & minimas Eccleſiaſtica cantantur: notulis percutiuntur: nam melodias hoquetis interſecant, diſcantibus lubricant, triplis & motetis vulgaribus nõnunquam inculcant, adeo vt interdum antiphonarij, & gradualis fundamẽta deſpiciant: ignorẽt ſuper quo ædificant, tonos neſciant, quos non diſcernunt, immo confundunt: cum ex earum multitudine notarum aſcẽſiones pudicæ, deſcenſioneſque temperatę plani cantus quibus toni ipſi ſecernuntur ad inuicem obfuſcentur: currunt. n. & non quieſcunt: aures inebriant, & non medentur: geſtibus [a] ſimulant quod depromunt, quib. deuotio quęrenda contemnitur, vitanda laſciuia propalatur. Non. n. inquit fruſtra ipſe Boetius, laſciuus animus vel laſciuiorib. delectatur modis, vel eoſdẽ ſæpe audiẽs emollitur & frangitur. Hoc iõ dudum nos & fratres noſtri correctione indigere percepimus, hoc relegare, immo prorſus abijcere & ab eadẽ Eccleſia Dei profligare efficacius properamus. Quocirco de ipſorũ fratrũ conſilio diſtricte pręcipimus, vt nullus deinceps talia, vel his ſimilia in dictis officijs, pręſertim horis canonicis, vel cum miſſarum ſolennia celebrãtur, attẽtare præſumat. Si quis vel contra fecerit, per ordinarios locorũ vbi iſta commiſſa fuerint, vel deputandos ab eis in nõ exemptis, in exemptis vero per prępoſitos ſeu prælatos ſuos ad quos alias correctio & punitio culparum & exceſſorum huiuſmodi vel ſimilium peruenire dinoſcitur

DOcta. a Geſtibus ſimulant. quod & cõtra honeſtatem clericalem. In hoc quodammodo comparã di illis, q ludos theatrales in Eccleſiis faciũt vel ibi laruas induũt, vt ſuæ inſaniæ

vel diſputandos ab eiſdem per ſuſpenſionem ab officio per octo dies auctoritate huius canonis puniatur.

Per hoc autem non intendimus prohibere, quin interdum dieb. feſtis præcipue, ſiue ſolemnibus in Miſſis & præfatis diuinis officiis aliquæ conſonantiæ, quæ melodiam ſapiũt puta octauę, quintæ, quartę & huiuſmodi ſupra cãtum eccleſiaſticum ſimplicem proferantur: ſic tamen vt ipſius cantus integritas illibata permaneat, & nihil ex hoc de bene morata muſica immutetur: maxime cũ huiuſmodi conſonantiæ auditum demulceant, deuotionem prouocent, & pſallentiũ Deo animos torpere non ſinãt. Actum & datũ, &c.

De præbendis & dignitatibus.

Bonifacius octauus.

Cum beneficia in curia vacantia idoneis debent conferri perſonis, illorum collationem Papa ſibi reſeruat. vide c. 2. & 3. et c. præſent: eo. tit. lib. 6.

CAP. I.

PIæ [a] ſollicitudinis ſtudio ducimur, vt dignitates, perſonatus, præbendæ, aliaque beneficia Eccleſiaſtica cum cura vel ſine cura, quæ apud ſedem Apoſtolicam vacare noſcuntur, perſonis conferãtur idoneis, † per quas in eis debita impendantur obſequia, & diuinorum cultus exerceatur ſollicite in eiſdem. Inde fit quod nos huiuſmodi dignitates, perſonatus, præbendas, Eccleſias & alia Eccleſiaſtica beneficia, quæ apud ſedem eandem intra vnum menſem a data pręſentium hactenus in curia vacarint, computandum, & quæ ex nunc apud eam vacauerint in futurum, prouiſioni ſedis eiuſdem auctoritate Apoſtolica reſeruamus: Decernentes [b] ex nunc irritum & inane, ſi ſecus in hac parte ſcienter vel ignoranter, [c] per quemcunque ſeu quoſcunque, Apoſtolica, vel alia quauis auctoritate contigerit attentari. Nulli ergo, &c. Datũ Lateranen. 3. Non. Maii, anno primo.

† Vide concil. Triden. ſeſſio. 24. de reforma. ca. 12.

Clemens quintus.

Prouiſiones ſub titulo commendæ factas de Eccleſiis Parochialibus, Archiepiſcopalibus, Epiſcopalibus, & monaſteriis ad petitionem regum uel quorumcunque magnatũ, reuocat.

CAP. II.

EX ſupernæ † prouidentia maieſtatis, cuius vniuerſa diſpoſitione regũtur, ad Apoſtolicæ præeminentiam dignitatis (licet inſufficientibus meritis) euocati, gregem Dominicum noſtræ vigilantiæ creditum vndique contemplamur, illumque ſalubri ſtudemus paſtoris more vigiliis (quantum nobis ex alto permittitur) obſeruantia cuſtodire, vt de illo poſſimus ad ipſius laudem, cuius exercemus vices in terris, dignam in extremo iudicio reddere rationem. Ideoque nos diligẽs cura ſollicitat, continua pulſat inſtantia, & & curioſa ſollicitudo perurget, vt circa fidelium ſtatum ſalubriter dirigendum ſic efficacibus ſtudiis & promptis operibus intendamus, quod per noſtræ cooperationis miniſterium erga ſanctam matrem Eccleſiam deuotio filiorum concreſcat, ipſorum ceſſent grauamina, & tranquillitatis ei proueniat incrementum: quod tunc recte agere credimus, cũ moleſtis euentibus viam præcludimus, indirecta dirigimus, ſubtrahimus noxia, & ſalubria procuramus.

¶ Sane pridem nos (licet inſufficientibus

† Vide conc. Tridẽ. ſeſſ. 7 de reformat. ca 2. & 4. & ſeſſ 24. de reforma. ca. 17.

ludibria exerceãt. de quibus in c. cum decorem. e. ti. Et q. hoc iſta extrauagãs bene facit ad iſtũ ti. de p̃b. põdera ẽt verba, quæ ſequuntur, vitãda laſciuia ꝓpalatur. Non nego tamen quin potuiſſet poni, & forte aptius, i. nſ ſub tit. de celeb. Miſſ. Sed non eſt inconueniens eandem decretalẽ diuerſis reſpectibus ſub diuerſis poni titulis ut patet de. ca ſignificantibus de lib. ob. quod ſub eadem ꝓpſus forma reperitur in ti. de app. Idem in iure ciuili reperit, vt patet de l. legẽ, quæ eſt. C. de pac. & etiam in titu. de pact. conuentis.

PIę. Hęc conſtitutio recitat moderatione factã pro prælatis contra conſtitutionẽ Clem. iiij. extra 6. lib. de præben. ca. ſtatutum ſed videtur reuocata extra 6. li. in prœm. in fi. dicit, quod ibi loq̃tur de conſtitutionib. nõ ſuis, ſed p̃deceſſorum ſuorum. Sed adhuc videtur eſſe reuocata per aliam ſuam cõſtitutionẽ iſti (quę præceſſit) aduerſam. extra de conſtit. c. 1. & de pręben ſi Apoſtolicæ, quod cõcedo & ſi non in toto, ſtamen in tanto, vt poteſt in eccl. parochialibus vt hæc cõſtitutio ꝓrſus non tollatur, ſed attenuetur. arg. ff. de adimen. leg. qui hominem.

b Decernentes.] per hoc verbum habetur epiſtola pro conſtitutione C. de legi. & cõſti. leges vt generales & inf. e. ver. nulli ergo.

c Ignoranter.] quali ter hoc caſu ligantur ignorantes, no. extra lib 6. de elect. ſi eo tempore.

meri-

meritis) ad ſummum Apoſtolatus apicem (ſicut Domino placuit) euocari, ab ipſo noſtræ promotionis exordio antiquę notitiæ regũ, prælatorum, magnatum, & aliorum nobiliũ perſonarum Eccleſiaſticarum, & ſæculariũ memores exiſtentes, ac ipſorum aliquibus, tum quia in terris morantes eorum gradum huiuſmodi promotionis habuimus, tum q̃a ſolitæ ad eos amicitiæ ſpecialibus affectibus ducebantur: aliquib. vero ex aſſueta Romanorum Pontificum liberalitate, quã in ſuis exercere ſunt ſoliti nouitatib. Volentes honoris & liberalitatis affluentia complacere, ad eorum importunas tamen & multiplicatas prę cum inſtantias, nonnullis clericis, & perſonis Eccleſiaſticis, religioſis & ſæcularibus diuerſorũ ordinum dignitatis, conditionum & ſtatuũ patriarchales, & archiepiſcopales, & epiſcopales Eccleſias ac monaſteria diſtincta paſtorib. ſub commendæ vel cuſtodiæ, ſeu curę vel guardiæ, aut adminiſtrationis titulo, nomine ve notabili duximus perpetuo ad vitam ſeu ad certi temporis ſpatium committenda, ſuper his, an tales videlicet tãtaſque gratias per nos fieri decuiſſet, variorũ arduorum negotiorum multiplicitate diſtracti, vſque ad tempus quo infirmitate ſatis periculoſa nos his dieb. viſitauit omnipotens, nequiuimus cogitare plenarie. Verum in debilitate ipſius ægritudinis conſtituti, a negotiorum vtcumque diſcuſſione ſemoti, ad hoc ſub diligenti examine direximus aciem noſtræ mentis, demumq; proſpeximus euidenter, q̃ Eccleſiarum & monaſteriorum eorũdem cura negligitur, bona & iura diſſipãtur ipſorum, ac ſubiectis eis perſonis & populis ſpiritualiter plurimum & temporaliter derogatur, eiſque redundant ad noxam, quæ dicebantur cedere ad profectum, ac nedum ipſis, ſed etiam Romanæ matri Eccleſiæ, (quæ diſponente Domino ipſorum caput fore dinoſcitur & magiſtra) grauiora inde futura timentur pericula.

Nolentes igitur his & tot & tantis diſpendiis vlterius cauſam relinquere, ſed volentes potius opportunum & debitum in hac parte remediũ adhibere, omnes & ſingulas promiſſiones huiuſmodi per nos (vt præmittit) factas quibuſcunque cuiuſcunque ordinis, dignitatis, aut ſtatus, ſed etiã ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus quocunq; modo vel tempore factæ noſcãtur, auctoritate Apoſtolica exnunc ex certa ſcientia reuocamus, caſſamus, & annullamus, & decernimus de cętero non habere aliquam roboris firmitatem; Nulli ergo &c. Datum apud Piſatum Burdegalen. diœceſ. decimo Calend. Martii, anno ſecundo.

Clemens quintus.

Beneficia maiora & minora vacantia et vacatura, præſertim in prouincia Burdegal. Clemens quintus certis ex cauſis ſuæ diſpoſitioni reſeruauit, cum appoſitione decreti.

CAP. III.

ET ſi in temporalium diſpoſitione bonorum habẽda ſit diſcretionis cautela, pręcipue vt ea digne & laudabiliter diſponãtur in eccleſiaſticis tamen reb. multo fortius inuigilare noſtra debet intentio, vt iuxta perſonarum conditiones & ſtatus, ad diuini nominis laudem, & ipſarum vtilitatem prouideatur ex merito Eccleſiaſticis perſonis: cũ iuxta canonicas ſanctiones nihil ſit quod Eccleſiæ Dei magis officiat, quam quod indigni aſſumantur ad regimen animarum.

Hac igitur conſideratione moti, ſpãliter Burdegalen. Eccleſiam, de qua (licet immeriti) ſumus nouiter ad hunc ſtatũ ſummi Apoſtolatus aſſumpti, & monaſteriũ ſanctæ crucis Burdegalen. ordinis ſancti Benedicti vacans per obitum quondam fratris Gulielmi de Bobio abbatis eiuſdem: Et generaliter patriarchales, archiepiſcopales, epiſcopales Eccleſias, monaſteria, prioratus, & quoslibet pſonatus, & dignitates vel officia cuiuſcunq; ordinis & condõnis exiſtãt, necnõ canonicatus, præbendas, Eccleſias cũ cura vel ſine cura, & alia quęlibet beneficia Eccleſiaſtica quocunque noĩe appellentur, quæ apud ſedem Apoſtolicam vacare noſcuntur ad præſens, & quæ toto noſtri Pontificatus tp̃e vacare contigerit in futurum, prouiſioni, collationi & diſpõni noſtræ, & ſedis eiuſdem, hac vice auctoritate Apoſtolica reſeruamus: Decernentes exnunc irritum & inane ſi quid cõtra hoc per quoſcunq, quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari, conſtõne Clementis iiij. & Bonifacii viij. Romanorum Pontificũ prædeceſſorũ noſtrorũ, & alia qualibet in contrarium edita nõ obſtante. Et

quia

Digitized by Google

† Specialiter iniunctũ plus timetur, quàm quod gñaliter imperatur, c. Si aduerſus. extra de hæretic. q̃ q̃ d. 23.

a Hæc extrauagãs hẽt inter. xx. Ioã. xxij. ſub ti. de præb. cũ gl. domini Zenzelini: hic vero ponitur cum gl. Gul. de Monte Laudano.

Execrabilis. &c.] Hæc decretalis, q̃ pōtia ſit l de p̃ben & dign. ſecunti, diuiditur in d cé partes. In prima, ambitio, & importunitas quorũdam p̃mitti. In ſecunda multiplex inconueniẽs experitur. In tertia ſup his moderãtia apponit. In quarta de bñficiis iuſte poſſeſſis ſtatuitur. In quinta, ſup uacaturis, quib eſt ius ad rẽ, cõſulit. In ſexta, de iniuſte detentis annectit. In ſeptima, ſup deinceps recipiendis cum appoſitione pœnæ p̃uidet. In octaua, omnium ſic vacãtium p̃uiſio cum decreto ſedi Apoſtolicæ reſeruatur. In nona, q̃s in hoc caſu dicat ordinarius, declaratur. In decima, ſub ſtinetur de q̃b bñficiis intelligatur. Secũda, [Vnde inter cætera.] Tertia, [Nos itaq;.] Quarta, [Statuimus.] Quinta. [Per hoc.] Sexta, [Porro,] Septima, [Qui vero.] Octaua. [Quæ omnia.] Noua. [Cæterum.] Decima, [Quantum autem.]

a Execrabilis.] ſic Incipiebat q̃dam conſtitutio Alexãdri iiij. loquẽs de poteſtate legatorum circa bñficia conferẽda. Gul. de monte Lauduno.

b Sæcularium.] ſuple clericorum & ſic cõcordãt iſti in hoc, licet diuerſificẽt ſe in aliis, vt 16. q. 1. alia; vñ quaſi totus mundus conuenit in hoc caſu ſup. de ele. quorundam, lib 6.

c Ambitio. ſic ſup. de præb. q̃ a in tantũ.

d Inſatiabilis.] ad inſtar ignis materialis, cuius ardor tanto fortius accenditur, quanto magis de lignis in eo ponitur, & eſt huius ratio: nam talium dilectores vbi magis abundãt in talibus, magis ad amorem inflammãtur eorum: quia nunquam

quia plus † timeri ſolet quod ſpecialiter iniungi tur, quam quod generaliter imperatur, hac reſeruatione noſtra & decreto ligari volumus ignorantes. Et quia bullam noſtrã non habemus ad præſens & cautelam præſentium & memoriam futurorum huiuſmodi reſeruationẽ cum præmiſſi interpoſitione decreti ſcribi, & in publicam formã redigi iuſſimus per Bernardum Caprarij publicum notariũ infraſcriptum: quam etiã ſigilli, quo vtebamur olim Burdegalenſi. eccleſię præſidẽtes, fecimus appenſione muniri. Datum Burdegalę, ij. Calen. Augusti, Pontificatus noſtri anno primo.

Ioãnes xxii. epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

tere teneantur: alias omnibus ſic diſpenſatis ſint ipſo iure priuati. Et idem de beneficiis, in quib. ius eſt ad rem dum vacabũt. de pluribus etiam talibus iniuſte tamen & ſine diſpenſatione detentis, ordinat quod vltimum retineant, & omnia alia dimittant intra menſem, alioquin omnibus ſint priuati. Item vult quod qui amodo talia receperint, dimiſſionem de primo faciant coram ordinario cũ effectu, alioquin ſint omnib. ipſo iure priuati. quæ omnia ſic vacantia diſpoſitioni Apoſtolicæ ſedis, reſeruat, interpretãs ordinarios in hoc caſu ſolos diœceſanos beneficiorũ ſic dimiſſorũ. Item hoc vult de ſolis beneficiis intelligi in quibus quis per ſe, vel vicarium ſuum temporalem curam animarum vel ſpiritualem iuriſdictionem exerceret de conſuetudine, vel de iure. h. d. de Lau.

Papa hic primo ambitionem & importunitatem quorundam religioſorum & ſecularium ſuper obtinendis pluribus beneficiis diſpenſatiue, qui inſufficientes quandoque erant pro vno in diuerſis locis regnis & aliis locis diſtantibus recitans, appo nit plures ex hoc contingentes inconuenientias. et tandem ſtatuit, quod omnes (exceptis Cardinalibus, ac regum filiis,) qui ſuper pluralitate beneficiorum, quæ alias de iure non potuerunt obtineri, diſpenſationem obtinent, unum cum cura, aliud ſine curat, poſſint d tẽpore notitiæ eligere intra mẽſem & alta cum effectu dimit

CAP. IV.

Execrabilis a † quorundã tã religioſorũ, quã ſęcularium b ambitio c, quę ſemp plus ambiens, eo magis inſatiabilis d creditur, quo ſibi amplius indulgetur, & improbitas importuna e petentium à nobis & prędeceſſorib. noſtris Romanis Pontificib. non tam obtinuiſſe, q̃ extorſiſſe f plerumq; noſcuntur, vt unus interdũ ẽt ad vnum beneficiũ eccleſiaſticũ minus idoneus g, in diuerſis eccleſiis h nedũ vicinis, ſed abinuicẽ longe diſtantib. i immo nonnunquã in diuerſorũ regnorũ k partib. ſituatis, plures

vacat amor in anima amantis, immo quãtumuis ibi delectationibus magis abũdat, magis accenditur & crematur. 45. diſ. omnes. & hõ dicit Seneca, Cum cætera vitia homine ſeneſcẽnte, ſeneſcãt, ſola auaritia iuueneſcit: maximocũ de reb. mundanis nõ poſſit naturaliter anima, q̃ ſpiritualis eſt, ſatiari: ſed tunc dũtaxat anima beata ſatiabitur, cum ſibi appàruerit gloria Domini, ut in pſal. xvi. Guliel. de monte Laud.

e Importuna. ſimile ſup. de reſc. quia p̃ ambitioſam. lib. 6.

f Quã extorſiſſe.] ſimile 31. q. 2. hac ratione.

g Minus idoneus.] ſup. de ætà. indecorũ 100 d. contra morẽ. ibi, decorati, & cætera.

h Eccleſiis.] ſcilicet ſituatis, quod eſt infra.

i Diſtantibus.] & ſic nimia diſtantia nocet, vt hic: quandoque etiã nocet nimia propinquitas, vt ſup. de coniue. c. 1. lib 6. vbi habet, quod quia non poteſt in una tenere, quod poſſet in diuerſis. Item nimia vicinitas Sodomæ & Gomorrhę nocuit aliis quinque vicinis. de quo ſup. de exceſ. prælat. clerici, facit ſu. de prælum. quotidã. & c. quanto. prodeſt etiam quandoque diſtantia, vt leg. & not. ſup. de in integ. reſt. tũ ex litteris in fi. vbi de hoc gl.

K Regnorum. hoc facit p̃ opinione lo. polita. 3. q. 6 neminẽ ſcilicet quod aucto-

Anima da reb. mundanis ſatiari non poteſt.

Propinquitas nocet quandoque.

† Vide concilium Tri. ſeſ. 7. de reforma. c. 2. & 4. & ſeſ. 14 de reforma. c. 17.

Digitized by Google

ſiate Apoſtolica non poſſit quis citari extra prouinciã. ſ. vnam dietam: contrarium tamen ſeruat curia Romana, ut tenet ibi Bartholomæus.

Pluralis locutio duo cõprehẽdit.

a Plures quàm duas.] alias aũt pluralis locutio duorum numero contenta eſt ſup. de reg. iur. pluralis. lib. 6. quod eſt verum ubi duo vel alia maior multiplicatio non præcedit eandem: ſed potius certa de ſe plura

quàm duas, uel tres, aut plures etiam dignitates vel perſonatus b, officia, ſeu prioratus c,

lias ponitur & non uaga. ſup de pb. is cui. ſecus ſi fiat contrariũ, ut hic, in hoc ꝙ ſequit, intra duas vel tres aut plures, & hoc in fauorabilib. ſecus autem in odioſis in quib. pluralitas ad vnum coniunctim q̃ñq; reſtringitur, vt ſup de priuileg ut priuilegia, in fi. talia n ſecundum materiam, de qua eſt ſermo. plura uel pauca dicuntur, & ad multa vel modica referuntur vt legitur & not. 45. diſt diſciplina in fi de cle exc latores. cum ſimul.

Dignitas & pſonatus ſ a rũ aut nihil differant.

b Perſonatus.] licet aliqui dicant iſta nomina, ſ dignitates, perſonatus, ſynonymiace pro eodem poni, textus tamen ſup. de præb de multa. videtur differentiam inter ea ponere aliqualem: in quo dum facta in principio mentione de dignitate, ſubiungitur in fi. hoc idem in pſonatib. quod crederem uerum, ſi dixiſſet hoc ſimile. ſup. de conſti. tranſlato. quòd non facit: ſed idem potius quod differt multum a ſimili, ut ſup. de tranſla. ep. ſ inter corporalia. §. ſicut ait. ibi ñ dicit pp expreſſam ſimilitudinem vel identitatem potius, &c. quaſi dicam aliud eſt ſimile. & aliud idem. unde licet nomina ſint diuerſa, vnam tamen formam tenent. ſicut legitur. 99. diſtin. prouinciæ de primatib & patriarchis, diuerſitas autem nominum introducta eſt ex diuerſis conſuetudinibus. Eccleſiarum, & ex diuerſo modo loquendi, ut patet in illis multis. ſupra de off. vic. alique ad tr de maio ubi idem & eadem adminiſtratio appropriatur diuerſis officiis propter diuerſas conſuetudines diuerſarum eccleſiarum, & diuerſos modos loquendi facit ad hoc ſup. de conſt. cum acceſſiſſet t. ubi primiceriatus quandoque dignitas, quandoque perſonatus, interdum et ãm officium dicitur de hoc dixi propter iſtos impetrantes, qui in ſuis ſupplicationib quas Papæ porrigunt quandoq; omnia iſta ponunt, quandoq; etiam deficiunt. Et idem credo dicendum de officiis & adminiſtrationib. quod unum ſ aliud comprehendit ſicut de hoc uidi dubitare

Officium & adminiſtratio idẽ ſũt.

in Eccleſia Tholoſana n ſ operaria illius Eccleſię eſſet officium vel adminiſtratio. cum quidam impetrans haberet officium in ſuis litteris, non autem adminiſtrationem, quod dicebant dictam operariam eſſe ibi, non aũt officium: & tñ impetrans obtinuit: vñ non uideo ꝙ iura inter talia beneficia gradum ſeu diſtinctionem aliquã ponant ſeu faciant: quod credo facerent ſi eſſet ſicut faciunt in ſua propria materia inter curatam & non curatam & ſimilia. ſup de pb. cũ illis lib. 6. ea quæ lex non ſtinguit: nec nos: nec ubi Papa hoc non facit, nec nos & idem & eiuſdem iuris dicerem eſſe archipreſbyteratus & decanatus in Pictauia: q a idem officium gerunt ibi: nam ex quo ſunt eiuſdem gñis, ſint & eiuſdem iuris hoc enim plebanatus æquiparat Inn. cum dignitatibus & perſonatib. ſup. de præb cum olim. in gl. ſua his plebanis loquuntur iura ſup. de re. iud. cum inter de præſcrip. olim 3 q. & ſi dormiens. ſup. de deci. ad audientiã. Si aũt arguis de ſtilo curiæ, quæ in ſuis reſcriptis & conſtitutionib. omnia ſingula talia ſpecificat dic ꝙ tales inculcationes uerborum ſępe inuenit in ſuis ordinationibus & hoc facit ad cautelam, & ex ſuprabundanti: cum talia nõ vitient, ſed proſunt potius ad exceptiones. ſuperfluat cinus elidendas: ad varietatem autem diuerſæ locutionis ſeu mutabilitatem nominantium, nihil immutatur in iſtis realiter in effectu, nec mutari debet ſeu aliqua diuerſitas denotari, arg 10. diſt. lege & ideo dicit philoſophus, propter noſtrum affirmare uel negare nihil mutatur in re: vel hoc fit ut diuerſis locutionibus gentium ſatisfaciat. arg ſup. de magiſt. inter. concil. Vien 37. diſt. qui de mensa Quid ſi Papa dicit, conferimus tibi talem dignitatem, non obſtante quòd talia bñficia teneas qualiacunque ſint: quæ omnia cum iſta volumus quòd ex diſpenſatione noſtra poſſis tenere: nunquid prima qualiacunque ſint, & ſi per electionem quis creatus in iſtis; iſte poterit retinere? Vr quòd ſic, argum. ſup de præb. ſi Romanus in verſi. qualiacũq; vñ uř ꝙ in duo operentur. q a ſ tollãt oẽm ſurreptionẽ quoquot & q̃cunq; ſint primo bñficia. Item quod inſimul obtinere ualeant quæcunq; & quotquot ſint, cum tñ valeat genus in generali quantum ſpecies in ſpeciali. ſuper de maio ſolitæ in fi. de offi. ord ſi ſacerdos. nam q dicit qualiacumque, nihil excipit. 10. diſtinct. Romanorum.

Prioratus appellatione quod cõtineatur.

c Prioratus.] dicunt quidam nomine Prioratus contineri ſolas quaſdam adminiſtrationes & dignitates monachorum & aliorum regularium, ut ſup. de off. ord. pię ti. lib 6. de præb. niſi in fin. &c. cum ſingula libr. 6. facit. ſup. de relcrip. & ſi principalis. concil. Vien vſus tñ in aliquibus partib obtinet, prælatos, rectores ſęculares Eccleſiarum ruralium, & etiam curatarum, ubi cura tamẽ per uicarios in eis ſeparatim regitur, uocari Priores ſicut in Carcaſſeſio, Ageneſio, & in cæteris aliis partib. & talis eſt Prioratus de Fraga in diœceſi Ilerden. ſunt & plures Priores ſęculares & collegati, ſicut Prior ſanctæ Radegundæ Pictauẽ. & Mãlo in Ageneſio, de talibus enim loquitur decr. ſup de præb. c ſi. qui autẽm talium dicantur collegiati, & qui non, notaui plene in extrauagante don ini Io. Suſcepti, ſed quia dices de Prioratibus clauſtralibus, qui ſunt in iſtis monaſteriis de quib. loquitur decr. ſup. de reſcript. & ſi principalis, concil. Vien. nunquid iſta cadunt ſub edicto illorum iurium, ſup. de conſue c. conſuetudinem, & de præb. cum ſingula. lib. 6 & iſtius cap. ſi quid ſint incompatibiles cum aliis officiis, Prioratibus, ſeu adminiſtrationibus conſtitutis intus monaſterium vel extra? Videtur, quod non, immo poſſunt ſe cum altero de aliis beneficiis intus uel extra compati, immo etiam cum pluribus, aliàs tamen canonice poſſeſſis. Et eſt ratio; quia tales prioratus ut communiter nullas adminiſtrationes ſeu temporales prouentus habent: ſed ſolummodo ſpiritualem iuriſdictionem ſeu officium in perſonas monachorum, abbatibus duntaxat abſentibus & in eorum defectum & ſic poteſt dici officium ſine adminiſtratione, ad inſtar illorum iudicum, de quib. legitur ſup. de in inte reſti cauſam, vnde nihil uidetur eis repugnare quin habentes alias adminiſtrationes, poſſint tales prioratus tenere, ſicut alias beneficiati poſſent eſſe officiales etiam principales vel vicarii generales vice domini, ſyndici vel ſimilia officia in curia Romana tenere vel al bi, talia enim officia uel ſimilia nullam adminiſtrationem habent ſibi annexam: & ideo aliquo iure non prohibentur vna cum aliis exercere, & inſimul poſſidere de hoc etiam no. ſup. de conſue. conſuetudinem. 1. q. 3 ſaluator, 89. diſt. indicatum, maxime cum non ſint perpetua. quod vult dicta decretal conſuetudinem, immo de die in diem omnes iſti remouentur pro nutu cum cã uel ſine cã Et idem vř cenſendum ſaltẽ quantũ ad iſtã decr. & quantum ad c. cum ſingula de prioratibus ſimplicibus monachorum in quib. quis non creatus per electionem, nec proprie inſtituitur in eiſdem, ut nota. Hoſt ſup de præb. de multa. & Gilidoan dicta decr. cum ſingula. & de offic ord. præſent lib 6. licet aliqui contra. Nec obſtat decr. ſup. de ſup. neg. pla. quia regulares, in non ſunt ſ. quia illud non reſpicit præterita, ut patet in uer. cenſuimus. præterea ibi dicit tantum de prioratibus & Eccleſiis curatis, nec replicat de adminiſtrationib. quaſi uelit in illo obtinere dicti opinionem Galiel. & Hoſt. Et idem videtur dicendum de archipreſbyteratibus diœceſis Bituricen quæ conſueuerunt rectoribus aliquarum eccleſiarum committi per archiepiſcopum tic, ꝙ quandiu viuit ille archiepiſcopus durat in ipſis rectoribus dictum

Archipreſbyteratus Bituricen. ꝑpetuus.

dictum officium archipresbyteratus: ſed eo mortuo capitulum committit aliis, & poſtea nouo archiepiſcopo creato committit aliis, licet iſti archipresbyteri excommunicent, & alias iuriſdictionem ſpiritualem exerceant: nihilominus tñ rectores curam animarum habẽtes, poſſunt iſtos tenere, & ſic fuiſſe interpretatum dicitur per Papam.

aut diuerſa eccleſiaſtica beneficia curam [a] animarum habentia, poſſit diſpenſatiue, cum [b] alias non liceret de iure communi, recipere, & ſimul licite retinere: Vnde inter cætera [c] inconuenientia infraſcripta naſcuntur, quod uidelicet [d] interdum vnus, qui vnum, quamuis modicum uix officium [e] implere ſufficeret, plurimorum ſibi vendicat ſtipendia, quæ multis litteratis [f] uiris uitæ puritate ac teſtimonio bonę [g] famæ pollentibus, qui mendicant, poſſent abunde ſufficere, ęqua [h] diſtributione collata. Habentibus [i] ipſa paratur vagandi [k] materia, diuini [l] cultus minuuntur, hoſpitalitas [m] in ipſis beneficiis debita [n] non ſeruatur, & dum [o] non ſunt ſui in unaquaque regione [p] rectores eccleſiarum, detrahitur commodis & honori, quę carentes defenſorum auxilio in iuribus ſuis & libertatibus multipliciter collabuntur, ruinis [q] patent ędificia nobilia, quę magnificentia [r] extruxerat deceſſorum. Et (quod [s] amarius eſt dolendum) animarum [t] cura negligitur, & uitiorum [u] fontibus fomentum [x] periculoſe prębetur.

¶ Nos itaque [y] tot malis tantiſque diſcriminibus occurrere cupientes, omnes & ſingulas diſpenſationes ſuper receptione ac retẽtione [z] plurium dignitatum, perſonatuum, officiorum, prioratuum aut beneficiorum, quibus cura ſit animarũ annexa, ſub quacunque forma uel expreſſione verborum a nobis uel dictis prędeceſſorib.

a Curam animarum habentia.) quę ſint iſta dicetur infra eo. c. § fi.

Beneficia aliqua ſunt de iure compaſſibilia.

b Cũ alias non liceret de iure cõi] & ſit not. ꝙ dare eſt de iure cõi aliqua beneficia ſibi adinuicẽ compaſſibilia ẽt ſine aliqua diſpẽſatione ſim ſup. per reſer. gratia, li. 6 & e gratiæ, conci. Vien. quod eſt contra opinionem Hoſt. notam ſup. de præben. cñ iam dudũ, & ca. ſuper inordinata & per glo ſup. de elect. dudum 2, & de præben. de multa.

c Vnde inter cætera. Secunda pars.

d Videlicet. Nota primum inconueniens.

e Modicum. vix officium diuinum, ſcilicet cuicunq; gradui ſpectans. & tñ nihil facilius eſt & ſepius hoc tempore, & hominibus acceptabilius ſi perfunctorie res agatur, ſed nihil apud Deum miſerius & triſtius, & damnabilius, vt 50 diſt. ante omnia & maxime Miſſam, quam ſi quis vnicam in die digne celebrauerit, ualde felix eſt, ut ſu. de celeb. Miſ. te referente.

f Litteraris uiris quibus potiſſime inter alios eſt de bonis Eccleſiæ ſubueniendum, ſimile ſup. de præben. de multa, §. ult.

Fama eſt clericis neceſſaria.

g Bonæ famæ. iſta enim duo. ſ. nitor conſcientię, quantum ad dominum, & odor famæ, quæ ad proximum, ſunt neceſſaria miniſtris Eccleſiæ, vt ſup. de ſacra unc. c. unico, §. ad exhibendum, in fin. unde in odore bonæ famę potius quam in fama delectandum eſt, ut ſup. de accuſ. licet. Econtra uero infamia multa mala præſtat, vt ſup. de accu. Inquiſitionis, & c. qualiter, & qui hanc negligit, & in ſe oriri permittit, crudelis eſt, 12. q. 3. non ſũt audiendi.

h Aequa diſtributione collata. Nota bona patrimonii crucifixi debere æquis portionibus, diuidi inter aſſumptos in ſortem per capita, nõ per ſtirpes, omnes enim ſumus filii primi gradus & hęredes, & ſic digni ſucceſſione niſi ab ea propter ingratitudinem excludamus, potentioribus tamen nobilitate litteratura [vt de carnis proximitate, ſeu aliis taceamus] pars eſſe non poſſumus, nec debemus, eſt enim gradus inter angelos, Apoſtolos, & alios in cœleſti militia triumphantes, & ſic fuit ab initio temporis, & eſſe erit, arg. 86. diſt. non ſatis, 89. d. cap. 1. in fin.

i Habentibus, verſi. & eſt ſecundum inconueniens.

Vagatio nocet corpori & animæ.

k Vagandi.) in hoc quod habent diſcurrere per loca in quibus beneficiati exiſtunt ſimile ſup. de offi. ordin. quanto, debent enim manere in ea vocatione, qua primo vocati erant: vt ſup de reg. licet, in prin. talis itaque diſcurſus frequenter nocet nedum animę, immo etiam corpori & burſæ, iuxta vulgare quod dicitur quod petra mutabilis numquam accipiet muſcum, & hoc verum eſt, niſi fiat ex cauſa iuſta: nam interdum valeat loci mutatio, & diſtinct. ualet.

l Diuini. verſicu. & eſt tertium, & dic de hoc vt dixi in extrauaganti ſuſcepti, & de celeb. miſſ. graui con cil. Vien.

m Hoſpitalitas.] verſi eſt quartum.

n Debita.] quæ, quaſi, per quem, & quibus hoſpitalitas debeatur, dic vt legitur & not 42. diſtin. per totum. C. de epi. & cle. l. 1. ſup. de empt. & vẽdi c 1 in ſum. Hoſt. de tempo. ordi. ſuper verbo hoſpitale.

o Et dum.] verſi. & eſt quintum.

p Regione. & ſic nota quod præſens eſt qui in regione eſt, hoc idẽ dicitur de illo, qui in hortis eſt.

q Ruinis uerſi. & eſt ſextum.

Aedificans beneficium ſuo beneficio illud ipſius vtilitatem facit.

r Magnificentia. Nota magnificũ opus exercere, qui nobile ædificium erigit in loco ſibi commiſſo. illud improprie dicitur uerſum in utilitatem eccleſiæ, & durare uerſum ut nota. Innocen. ſupra de fideiuſſ. quod quibuſdam. Et ſic eſt argumen. per locum a contrario, quod in illis qui per negligentiam ſuam talia permittunt collabi. cum ſint de ſe perpetua, de dilapidatione poſſint merito accuſari, & idem de illo qui nemora antiqua non cædua ſine ardua neceſſitate Eccleſiæ ſcindit uel dimittit: talia vero de proprietate Eccleſiæ ſatis poſſunt dici, cum emphyteotæ, vſufructuario non liceat, vel uaſallo, ut ff. de vſuf. arboribus, in princip: cum l. præcedenti, & l. hactenus, in fi cum ſeq & ff. de cenſi forma.

s Et quod. uerſi. & eſt ſeptimum.

t Animarum. quæ quanto pretioſiores ſunt corporibus tanto in eis amarior eſt iactura, extra de ma. & ob. ſolitæ de pœn. & remiſſ. cum infirmitas.

u Et uitiorum. uerſi. & octauum.

x Fomentum, ſuperfluæ etenim & exquiſitę delitiæ ſũt uitiis alimenta, 41. d. & 43. d. per totum, ſup de ui. & ho. cle. c. a crapula.

y Nos itaque. Tertia pars.

z Retentione, & ſic non ſufficeret diſpenſare, quod poſſent plura recipere, niſi adderetur quod recepta poſſent retinere, quod uerum eſt de incompaſſibilibus, alias ſecus, ut ſupra de reſcrip. gratia, & de præb. non pôt, li. 6.

a Vni-

noſtris cuicunque perſonæ conceſſas, (Cardinalibus tamen ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, qui circa nos vniuerſali [a] Eccleſię ſeruiendo, ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſe impendunt, ac regum filiis, qui propter ſublimitatem eorum ac generis [b] claritatem ſunt potioris prærogatiua gratiæ attollendi, dumtaxat exceptis,) deliberatione ſuper hoc cum fratribus noſtris habita diligenti, de ipſorum conſilio & ex certa noſtra ſcientia in forma ſubſcripta duximus taliter moderandas [c], quod per moderamen noſtrum effrenatam circa eaſdem perſonas talium beneficiorum multitudinem refrenemus, ipſique impetrantes fructu diſpenſationum huiuſmodi totaliter [d] non fruſtrentur.

¶ Statuimus [e] itaque, & de fratrum noſtrorum conſilio ordinamus, quod obtinentes nunc ex diſpenſatione legitima [f] pluralitatem [g] huiuſmodi dignitatum, perſonarum, officiorum, aut prioratuum ſeu beneficiorum, quæ [h] alias abſque alia diſpenſatio-

Vtilitas publica præfertur priuatæ.

a Vniuerſali. & ſic nota quod officium vniuerſale in ſe eius ſingularia comprehendit ſicut alibi dicitur, quod vtilius ſeruiunt iſti generali Eccleſiæ quam ſpeciali, & ſic publica vtilitas præfertur priuatę, & maior minori, vt legitur & notatur plene de hoc ſup. de poſtula, prælabone, 3. q. 1 ſcias.

b Ac generis claritatem.] curialior eſt hic Papa quam Hoſtienſis, quod no. ſupra de præb. venerabilis. q. dignitate de nobilitate generis eſt diſputare de nobili.

c Moderandas. & ſic ſi diminutionem denotat, ut ſequitur & probatur ſupra de verb. ſig. tranſmiſſæ. vtriores.

d Totaliter. medium viam concedit Papa hic. ſimile ſup. de offic. deleg. quærenti, de offi. c. 1.

e Statuimus. Quarta pars.

f Legitima.] ſupple in quo ſunt neceſſaria oſtendi auctoritatem, ſcilicet & poteſtatem diſpenſantis, & factum per quod diſpenſauerit, vt probatur ſupra de ſchiſ fraternitatis. & ſic non ſufficit notitia defectus & potentia, niſi ſit ad actum proceſſum ut ibi no. & facit quod legitur & no ſup de eo qui mit. in poſ. c 1. ad quod facit quod legitur ſu. de præben non poteſt lib 6. per quod uidetur ceſſare quod no gl ord. 51 d. c. ſi. & 89. d. ſi qui, & Inn. ſup. de fil. præsb. veniens, licet Ho. ibi concordet cum eis quæ ſup. dixi. Simile dicit c. ſeq. quod in quouis opere conſiderari habent duo, factum ſcilicet, & modus ſup. de teſti. ſpo. Piſanis. Et intellige legitima non ſolum Apoſtolica, ſed etiam alia: dummodo poteſtatem habuit ſuper hoc diſpenſandi, vt infra dicetur.

g Pluralitatem. quæ duorum numero contenta eſt, ut ſup. de præb ſi cum, §. pe. de reg. iur. pluralis li. 6.

h Quæ alias abſque alia diſpenſatione legitima. Sed quæ erunt iſta, quæ alias, i. de iure cõi ſeu ſpeciali, puta conſuetudine, vel ſtatuto, ut patet infra §. proxi. in verbo, de iure abſque omni diſpenſatione poterunt licite retinere, uel ſic uiſo de iis primitus, per conſequens de aliis, quæ non poſſunt de iure abſque omni diſpenſatione retineri, licite nobis conſtet. Ad cuius maiorem dilucidationem videtur, quod in illo caſu aliquis poſſet tenere duo beneficia inſimul, & probatur ſic, nam per Inno. Hoſt. & fere per omnes doctores traditur circa hoc talis regula: Omne beneficium eccleſiaſticum requirens reſidentiã de iure cõi, ſpeciali priuilegio, ſtatuto ſeu conſuetudine, non poteſt cum alio ſimili inſimul retineri, ſic no. ſup. de cle. non reſid. relatum, &c. ex tuæ, &c qa nonnulli, &c. ii ſed ita eſt, quod omnes beneficium eccleſiaſticum & ſolidorum requirit regulariter reſidentiam: ut in c. conquerente, cuius ratio eſt, quia beneficium datur propter officium diuinum, & diuinum officium habet fieri in propria perſona, nec ad hoc excuſationem habet, niſi propter ſolam infirmitatem, 91. d per totum, de celeb. Miſ. c. 1. ergo nullum poteſt cum alio inſimul retineri. Nec obſtat ſi dicat, q vna perſona poteſt inſimul duo officia facere, quod non eſt uerum quia ſi non poteſt in una eccleſia, vt ſup. de conſue. c. 1. li. 6. mul

Beneficia plura obtinere an liceat.

to minus in diuerſis, quia non poteſt diuidere perſonã ſuam, & ideo not. Inn. & Hoſt. ſup. de conceſ. præb. cum noſtris, in gl. credidimus tñ &c. de renunc. admonet quod vbi eſt conſuetudo vel ſtatutum alicuius eccleſiæ per qd quis obligatus eſt ad reſidentiam perſonalẽ ꝑ certo bñficio, puta ꝑ capellania ſeu altari, ꝑ aliquo mortuo relicto, recipiẽs tale ſimile, ipſo iure primo renuntiare vr, & eſt rõ quia non põt continuam reſidẽtiam facere perſonalem in vtraque, d hoc no. 81. d. ſi quis ſacerdotum. nec poteſt epiſcopus diſpenſare ſuper talibus, ex quo ambæ reſidentiam requirunt vt vr Inn. innuere in c admonet licet in contrarium notetur 21. q 2 c. 1. & c ſi quis id. In contrariũ patet, q omne beneficiũ poſſit cum alio inſimul retineri. Conſtat. n. q aliquis duas põt tenere canonicas in pluribus eccleſiis ſine aliqua diſpenſatione de iure communi, & eſt rõ, quia hoc eſt ad honorem & fauorem eccleſiarum, licet ꝑbendas vtriuſque non debeat recipere in abſentia, & ſic ſeruat curia Romana, vt legitur & not maxime per Inno. ſupra de præb. cum iam dudum de cler. non reſi. c. ſi. ſed ita eſt, quod in talibus reſidea tñs præbenda uincit eccleſiam curatam, cui annexa eſt, ut ſup. de præb. extirpandæ, § quoniã vero, & eo. ti. ſuper eo. lib 6. ergo ſi præbenda ſibi compatitur aliam præbendam, multo fortius eccleſia curata eccleſiam curatam, quia ſi uinco uincentem te, &c. Præterea omnes eccleſiæ vna eccleſia ſunt, 21. d. quamuis. Nec obſtat q dicitur, quod qui uiuit de altari, ſeruire ei dẽt, aliat ſeruire non dẽt. Dic q̃ quilibet reſidens ſiue nõ reſidens alteri ſeruit, dum bene expendat quod inde percipit, iuxta vulgare de beau meſſa qui de beau paſſa, arg. ſupra de mag. c. ſi. ſicut no. Inn. de cle non reſi. c. ſi. ubi de hoc plene per ipſum. Ad ſoluendum illud contrariũ videndum eſt primo quæ ſint beneficia, in quibus ipſo iure per aſſecutionem ſecundi uacat primum, & ſine alio facto ſeu ſnia hominis. Secundo, quæ ſunt illa beneficia quæ ſi non vacant ipſo iure, primum tamen uacat per ſententiam aliorum ſuperiorum præ habita monitione ipſius, non tamen primum, ſed illud quod eligendum non duxerit. Tertio, quæ ſunt illa quæ non ipſo iure nec per ſententiã ſuperioris uacant, ſed omnino ſunt compatibilia inter ſe. Ad cuius euidentiam ſciendum eſt, quod quædam ſunt beneficia ſuprema, quæ iam duplicia, quędam ſimplicia. Suprema ſunt epiſcopatus & ſuperiora in quibus non eſt dubium, quod aſſumendo ſecundum cum auctoritate Papæ, ipſo facto uacabit primum, ſup de transla c 2 ſi ſine auctoritate Papæ, utroque caret, ſud. de tranſla. quanto ſu. ii. Duplicia ſunt dignitates inferiores, perſonatus, & beneficia curam animarum habentia, in quibus aſſumendo pacifice poſſeſſionem ſecundi cum titulo, ipſo facto vacat primum, ſup de præben d. multa, & in hoc caſu & in præcedenti ſolus Papa diſpenſat, nec ualet conſuetudo in contrarium, ut in c. de multa, niſi eſſent dependentes inter ſe, uel unitæ ſeu tenues, ut ſupra de ætate & qualitate, cum te. 10.

An canonicæ duæ poſſint ſine diſpenſatione teneri.

tẽ, 16.q.3. unio nel niſi una commendata eſſet, & alia intitulata, iuxta decr. ſup. de elect. nemo. lib. 6. Sed nunquid ſola tenuitas ſeu paupertas eſt cauſa ſufficiens, ꝙ epiſcopi per ſe poſſint plures conferre vni, vel plures poſſint ab vno ſine alia diſpenſatione à Papa impetrare? Videtur ꝙ ſic ꝑ dicta iura. Credo potius contra iura, & ꝙ dictis iurib. ſit derogatum per c. de multa. & ideo expedit, quod epiſcopus ipſas vniat: ſi ꝑ ꝑ ipſa adſit paupertas, alias caderent ſub iſta pœna. Sed nunquid dependentes vel vnitæ præſumuntur tales eſſe ſi aliàs hoc non doceatur expreſſe: tamen eſt per xl. annos ſic fieri conſuetum? Non credo ꝗſit actus præſcriptibilis cum ſine inſtitutione canonica talia teneri non poſſint, ſicut dr̃ de decanatibus & eccleſijs curatis infr. dixi plene de hoc. Omnia vero alia ſunt ſimplicia, & in iſtis ſint compaſſibilia necne i. an duo quis poſſit inſimul retinere, diſtinguitur: quia aut quis tenet ea non vt intitulata, ſed vt ſimplicia beneficia aliàs velut commendata, in quo caſu talis non cenſetur clericus illius eccleſiæ, qua quis intitulatus non eſt, licet beneficiatus inibi ſit vt not. 22. q. 2. ca. 1. & voco hic beneficiatum ſine titulo iſtos aſſiſios, portionarios, præſtimoniarios habentes altaria vel capellas ꝓ Miſſis defunctorum. ſupra de cle. nõ reſid. c. pe. de ꝓb. ſignificatum, & idem de hñib. poſſeſſiones ad vitam 16 q. 1. poſſeſſiones & q. 3. illud. 12. q. 2. quicũque cum ſimilib. Et in hoc caſu crederem aliquem de iure communi poſſe habere plures, maxime vbi aliàs per ſe non ſufficeret, niſi forte ex iure ſpeciali, puta priuilegio ſtatuto, ſeu conſuetudine eſſet prohibitus. Sunt alia ſimplicia & intitulata, ſicut ſunt eccleſiæ rurales ſine cura, vel ꝑbendæ alicuius eccleſiæ collegiatæ, vel cathedralis, 70. diſt. ſanctorum, 71. diſt. clericos, 21. q. 2. ca. 1. nec talis ſic intitulatus recedere dẽt ab illa, in qua vocatus eſt, 7. q. 1. epiſcopum. quo caſu proprie dr̃ clericus talis eccleſiæ. Sed in iſtis duobus caſibus vltimis quæro de tribus quæſtionibus. Prima eſt, an de iure q̃s poſſit duo talia bñficia, vel vnum duplex cum alio ſimplici inſimul retinere? Secundo an de cõſuetudine ſaltem. Tertio, an ex diſpenſatione? Ad primum dicendum eſt, quod tam titulata, quàm intitulata, vel etiam vnum de illis cum vno duplici quis tenere poteſt, de iure & conſuetudine Romanæ, vt ſupra. de pꝛb. extirpandæ, §. quis vero per Inn. & de præben. ſuper eo. lib. 6. fructus tamen illius præbendæ ſeu beneficij in quo reſidet, non percipiet, & ſic erit canonicus, & non præbendarius: & ſic quaſi canonicus honorarius ad inſtar honorarij tutoris, ff. de min. tut. l. ſi plures. § 2. iſte. n. vocabitur ad communes tractatus, vt no. Hoſt. in c. ſuper inordinata, nec in hoc caſu ille qui tali aliàs beneficiato dat ſcienter ſecundum beneficium, poterit ipſum cogere ad reſidentiã, quia ſuper ea tacite vr̃ diſpenſaſſe cum eo, vt not Innoc. de cle. non reſid. c. fi. & de præb. cum iamdudum. Quid ergo erit de conſuetudine in talibus? Diſtingue, quia aut loquens in eadem eccleſia, aut in diuerſis. Si primo non poteſt diuerſa, ſeu plura habere ſup. de conſue. c. 1. lib. 6. quę decr. vr̃ intelligi de intitulatis inibi perpetuo, quouis nomine dictum beneficium cenſeatur: quia ſecus crederem de alijs, puta præſtimonijs, officialibus prioratibus temporalibus ſeu clauſtral. bus, ſyndicatibus, vel alijs officijs ſimilibus. Si autem loqueris in diuerſis eccleſijs, hic non poſſum dare certam doctrinam de conſuetudinibus, priuilegijs ſeu ſtatutis ſingularib. ſeu ſpecialib. cum ſint facti, & in facto conſiſtant. ſup. de conſt. licet lib. 6. vnum tamen dico, ꝙ ſi conſuetudo vel ſtatutum concedat in ſua eccleſia beneficia ſic, quicumque beneficiatus alias adipiſcatur beneficium in iſta eccleſia, eo ipſo vocet illud: & ſint ambo beneficia in poſſe ſtatuentis, primum vacat de facto, licet alias eſſet cum ſecundo compaſſibile de iure, niſi eſſent diuerſi collatores, & collator primi beneficij intra ſex menſes contradiceret, iuxta ea quæ no. Innoc. ſup. de renun. admonet. de præb. de multa, ſic intelligo quod no. per Inn. & Hoſt. ſup. de concel. præb. litteras, dixi ſup. Quid ſi ſtatutum dicat, ꝙ talis compellatur dimittere primum, ſicut eſt in ſtatutis eccleſię Barchinoñ. Dic ꝙ i hoc caſu erit opꝰ facto hominis: nec crederem quòd præciſe poſſet eṕs agere contra talem ad dimittendum primum: ſed conditionaliter, ſ. ſi velit retinere ſecundum: ex quo nec de iure. nec de ſtatuto aſſecutio ſecundi aufert ſibi primum, ſic intelligitur ſup. de præben. referente. Sed numquid conſuetudo per quadraginta annos ſeruata poterit viceuerſa incompaſſibilia facere compaſſibilia, verbi gratia.

ne legitima obtinere nequibant vnum tantum ex dignitatibus, perſonatibus, officiis,

Bñficia ſimplicia an ſint incompaſſibilia.

Cõſuetudo põt qñ q; bñficia conditionare.

Bñficia incõpaſſibilia ꝑ conſuetudinem poſſint fieri cõpaſſibilia.

Conſuetudo patitur, ꝙ decanus ruralis, qui habet viſitare, & archidiacono vel epiſcopo referre, & ex hoc pro curationem recipere, inſtituere corporaliter rectores, eccleſiarum vacantium cuſtodiam gerere, & tempore vacationis adminiſtrare diuina, & exercitium curæ in ipſis habeat vna cum decanatu tali vnam eccleſiam curatam illam, vel iſtam ſi qua ſibi alias canonice conferatur: nũquid talis conſuetudo excuſat contra iſtam decret. execrabilis: & a pęnis eiuſdem? Videtur ꝙ ſic, ſup. de conſt. cum omnes, in fi. cum excuſet in ſacramentis, quod eſt fortius 91. diſt. peruenit.

Item in matrimonijs ſup. de ſpon. duorũ, c. fi. de cog. ſpi. ſuper eo. tacua. n. vr̃ conſenſiſſe princeps, ex quo per xl. annos obſeruata fuit inconcuſſe ſaltẽ in maiori parte eccleſiarum, vt de offic. cap. fi. & ſic cum facti ſit, non videtur eam reuocaſſe per ſuam generalem conſtitutionem, in qua de ipſa non fuit facta ſpecialis mentio, vt patet per c. ſup. de conſt. licet. lib. 6.

Contrarium credo, nam expreſſe dicit textus, ꝙ quicunque receperit beneficium habens curam animarum annexam, ſi prius tale beneficium habebat, eo ſit ipſo iure priuatus, quod exponit Inn. dicens, tale, ſ. curam habens ſtricte in foro animę ſupra de pœn. omnis. ſiue large, ſ. ſi habet in foro contentioſo, ſupra de elect. dudum & hoc ſiue habebat in eccleſia cathedrali collegiata. parochiali, vel capellania, & etiam licet non habet ſpecialem eccleſiam, vel in eccleſia certa: habet tamen ſuper certa loca, iuxta c. ſupra de præbend. ſuper eo lib. 6. de quo per Innoc. in c. de multa. & de off. arch. cum ſatis, ex quo ſequitur, quod ſi ſic intitulati in diuerſis eccleſijs vel beneficijs, erant primo ipſo iure priuati: ſequitur quod non poſſidebant ipſam a principio aliqua poſſeſſione colorem habente ſeu adminiculum iuris: & ſic non præſcribebant ſupra de reg. iu. ſine poſſeſſione lib. 6. 8. diſtinct. quo iure. de præſcrip. cautam. de reſtitu. ſpoliat. ex parte. de reg. iur. beneficium, lib. 6 maxime cum in titulis beneficiorum, qui omnino ſunt ſingulares, vt 8. q. 1. olim, poſſeſſio vnius non iuuat alium, cum in talibus, non cadat ſucceſſio iuris vel facti, licet in caſu cadat ſucceſſio litis vel cauſæ, vt ſup. vt lit. pen. 1. ſi hi. in ti. lib. 6. & d. c. olim, de præb. c. 1. de hoc etiam dixi ſup. in extrauag. ſuſcept.

Cura aſsrũ lr̃ in duplici foro.

Bñficiorum tituli ſũt ſingulares.

Non obſtat ſup. de præſcrip. ſi qui exigenti. bon. lib. 6. vbi non præſcribunt priuati ipſo iure, ſed eorum ſucceſſores cum bona fide: in noſtro autem caſu non eſt dare ſucceſſorem, vt dixi ſup. eo cap. & alia ratio, ſ. ꝙ conſuetudo non valeat in tantum grauamen eccleſiarum & derogationem Papæ, & legis ſuæ, cum introducendo conſuetudinem populus, ſeu clerus habeat intentionẽ ſuam, declarare ex ipſius factis ff. de leg. l. quib. ſed ipſe clerus in factis Papæ nihil habet declarare, cui ineſt obſequendi neceſſitas, non auctoritas imperandi, 19. diſt. ſi Romanorum, &c. in memoria maxime vbi expreſſe ſoli Papę reſeruatum eſt, ſicut eſt in noſtro caſu ſimile, 93. diſt. illud 100. d. contra morem, ſup. de conſuet. c. 1. & quanto, & c. vlt. cum ſi. Idem vr̃ dicendum de conſuetudine aliquorum monachorũ, qua adminiſtratores, puta

pri-or

prioratibus a, eccleſiijs vel beneficiijs huiuſmodi, quibus cura immineat animarum, cum dignitate, perſonatu, vel officio, prioratu, eccleſia vel beneficio ſine cura, quæ habere maluerint, prætextu diſpenſationis b ſufficientis circa id eiſdem indultæ, poſſint licite retinere: quæ c tamen teneantur eligere intra menſem numerandum à tempore notitiæ d conſtitutionis iſtius: Ceteris e beneficiis cum cura vel ſine f cura, quæ ipſius diſpenſationis prætextu tenebant, & quæ aliter ante non poterant de iure abſque diſpenſatione aliqua licite retinere, quæ nos extunc vacare decernimus, coram ordinariis g ſub teſtimonio publico h intra idem i tempus verbaliter vel realiter k cum effectu dimiſſis, abſque eo quod illa numquam ſine noua collatione l ab eo facere poterit facienda redire, aut eorum adminiſtrationi ſe immiſcere m præſumant. Alioquin tam his quam aliis omnibus beneficiis, quæ virtute huiuſmodi

Prior eius clauſtralis, camerarius, ſacriſta, celerarius, vel ſimiles poterunt cum ſua adminiſtratione tenere vnum prioratum extra, vel aliud beneficinm, ſi ſibi alias conferatur, quod videtur reprobari in perpetuis, vt hic: & ſ. de præb cum ſingula lib 6. ſecus in tẽporalib. vt dixi ſ. de priore clauſtrali, & de officialib. eorũ & ſimilib. Ad tertium quo quærit, an poſſit, & quis cũ talib. diſpenſare? Et vr̃ ꝙ nullus citra Papã, quia ex quo talia bñficia facta sũt incõpaſſibilia de iure, de conſuetudine vel ſtatuto, & ipſæ cõſuetudines & ſtatuta aſſumant vigorem à Papa, qui in eis tacite vel expreſſe vr̃ cõſentire, & eis firmitatem dare; vt ſ. de maio. & obe. ſi quis, & de hoc no. ſ. de conſti. licet. lib. 6 ergo citata Papã nemo põt diſpẽſare. non in ipſi ſtatuẽtes p ſe ſtatuunt: ſed potius ipſe Papa, qui in ſuo canone dedit eis poteſtatẽ ſtatuendi, argu. ſ. de tranſla. inter corporalia. circa medium, ibi; præſertim, cum nec ſine auctoritate Romani Pontificis, & c. canonẽ. ſ. de maio. & obed. ſi quis, de ſen. excomm. ſi concubinæ, immo vr̃ ꝙ nec ipſe Papa, ſaltem in iis, quæ ſunt ſtatuti vel conſuetudinis, dum diſpenſatio non faciens mentionem de alio iure ſpeciali non ualet, ſ. de præſcr. cum olim & c. veniens, Papa non poteſt diminare omnia iura. ſpecialia vt ſup conſti. licet ergo, &c. Ad quod dicendum quod in ſupremis & duplicibus Papæ, in ſimplicibus vel vno ſimplici & alio duplici non requiritur diſpenſatio ex quo ſunt de ſe compaſſibilia, vt hic. & no. de præbendum iam dudum, & c. exurpandæ, §. qui vero ꝑ Inn. fallit primo. niſi conſuetudo uel ſtatutum faceret ea in compaſſibilia, vt ſ. dictum eſt. Secundo vbi exigitur perſonalis reſidentia in utroq;: quia tunc ſuper reſidentia alterius ordinarii diſpenſatio requiritur, niſi forſan dicas quod collator ſecundi ipſo facto ſuper reſidentia diſpenſat in hoc, quod tali ſic adſtricto primo beneficio confert ſecundum, vt no. Inn. de cler. non reſiden. c. ſi.

a Prioratib.] collegium. ſ. habentib. ſeu eccleſiam parochialem ſibi annexam, dumtamen eccleſia immediate per ipſum Priorem regatur, quia ſi ſecus per vicarium perpetuum, vt j. §. ſi.

b Diſpenſationis ſufficientis.) diſpenſatio. n. erit ſufficiens, ſi quicquid erat impedimenti relatum in ipſa fuerit, & expreſſe ſuper oib. diſpenſatum, alias non, vt ſ. de elec dudum 2. in ſi. de conſan. quòd dilectio. de præb. non poteſt. lib. 6.

c Quæ.] ſ. vnum curatum, & aliud non curatum.

d Notitiæ.] ſupple, ꝑ quemcumq; de iſtis ſcire, & ſic non a tempore publicationis factæ in curia vel prouincia: quia ſi intelligeret publicationis, ita dixiſſet ſicut dicit notitię, arg. ſ. de deci. ad audientiam, ſimile ſ. de conceſ. præb q̃ in diuerſitatem, cum ſimilib. Ia. n. qui neſcit, non dicitur poſſe experiri, 2. q. 5. biduum ff. de calum. annus.

e Ceteris.] verſiculus eſt.

f Sine cura.] alias tamen de ſe incompaſſibilia de iure vt infra patet.

g Coram ordinariis.] ſ. diœceſanis, non alias, vt j. e. §. cæterum.

h Publico] ſ. tabellione, vel Papæ, vel Imperatoris vel alio creato tamen ab illo qui poteſtatem habuerit hanc creandi ex conſuetudine vel de iure, ut legitur, & no. ſ. de fide inſt. c. 1. & 2. & c. cũ dilectus, & c. ſi. ſimile ſ. de elec. vt circa. & de offi. ord. ſi canonica lib. 6. An officium tale ſit voluntariæ iuriſdĩonis in tm̃ ꝙ extra territorium creantis ipſum valeat exercere, vel potius contẽtioſæ, & ſic non poterit, nõ eſt materia propria: ſed de hoc no. Hoſt. ſ. ne cl. vel mon. ſicut te. Sed nunquid authẽticũ ſigillum epĩ vel alterius prælati erit teſtimonium publicum? Non vr̃ quia ſi Papa hoc voluiſſet, adiecisset ſicut fecit ĩ dicta decr. ſi canonici. & in c. vt circa. adiecit litteris, quæ exponitur, ſigillo authentico ſigillatis. Credo ꝙ authenticum ſigillum ſatisfaciat teſtimonium publicum: dumtamen illum cuius eſt ſigillum principaliter non tangat: ſed alios potius, maxime ſubditos, argu. ſup. de prob. poſt ceſſionem, & c. quoniam, & de teſti. a nobis, cum ſimilib. vnde licet in iudicialibus non credatur regulariter vni, vel eius ſigillo, ut ſup. de proba. quoniam, in extraiudicialibus tamen talibus miniſtris & eorum ſigillis circa officium ſuum creditur, argum. ff. de reb. cor. magis, § illud ſic. Compoſte. ſup. de reſcr. capitulum.

Sigillum epiſcopi an ſit teſtimonium publicum.

i Idem tempus.] ſ. ſex menſium.

K Realiter.) dumtñ eſſent pſentes in ſuis beneficiis, alias ſi ſint in curia vel alias longe, ita quod præſentialiter hanc realitatem non poſſunt intra dictum tps oſtẽdere, nec ad effectum dimiſſionem perducere, ſufficit, ꝙ animo & verbo expreſſo faciant hoc cum teſtimonio publico ibi ubi ſunt, & quod hoc vt citius poterunt, mittãt & denuntient dictis diœceſib. & hoc credo quòd ſufficiet dumtñ poſtea nullum ius ſibi in ipſis vendicent, nec ꝑ ſe vel per alios aliquod impedimentum apponant, quominus Papa poſſit libere diſponere de eiſdem, arg. 22. q. 2 facit.

l Noua collatione] quæ immediate eis fieri poterit & per ordinarios, ſi alias beneficia iſta incõpoſſibilia dimittent: dumtñ eſſet ordinariis facultas diſponendi de iſtis cum non propter crimen, ſed ſolo placito Papæ iſti huiuſmodi beneficiis ſunt priuati. argum. ſupra de elect. ſuper eo.

m Se immiſcere.] & ſic eſt arg ꝙ immiſcens ſe beneficio, quo priuatus eſt uel ſuſpenſus, iure quod in eo obtinet, priuatus eſt ipſo iure, quod credo verum vbi expreſſit in in pœnam, hoc eſt in ipſa uel alia conſtĩone adiectum, ſicut eſt hic inf. alioquin, &c. & ſup. de elect. cupientes, §. cæterum, lib. 6 alias ſecus, ſed punietur arbitrio ſuperioris, ut ſup. de ele. ſtatuimus in ſi. lib 6 & ibi per Hoſt. ſuſpenſio. n. a beneficio non procedit a claue, nec comprehenditur ſub cenſuræ nomine, ſed ſuſpenſio ab officio dũtaxat, ſup. de uer. ſig. quærenti. & de exceſ. præla. tanta, quod patet, quia abbatiſſa licet non habeat claues, vt ſup. de pœn. noua. nihilominus hanc pœnam infligit, vt

vt ſupra de maior. & obed. dilecta. alias per totum mundum ſe extenderet, ſicut vſus e. auis ſe extendit, vt ſupra de treu. c. p. t. io ſi. & tamen non tranſgreditur territorium proferentis eadem, vt ſup. de ele. ſi compromiſſarius, lib. 6. cum ſimilibus.

de iſtis tamen incompaſſibilibus dic vt dicto capitu. de multa, per hoc enim videtur ſublata opinio Cardin. poſi a ſupra de offic ordin. ordinarii. lib 6. quæ videtur in talibus dare electionem, de quo dic vt ibi, & in ſequenti gloſſa.

noſtri moderaminis retinere poterant, [a] vt præfertur, ſint ipſo iure priuati, & prorſus inhabiles ad ſimilia beneficia obtinenda.[b]

Per hoc [c] autem iis, qui dignitates, perſonatus officia, prioratus, vel alia beneficia curam animarum habentia, ex diſpenſatione, quæ ius [d] tribuat, iuxta noſtram moderationem præſcriptam obtinent, & alia ſimilia beneficia noſtrarum vel eorumdem prædeceſſorum auctoritate litterarum expectant, [e] cum quibus eſt, vt illa cum vacauerint recipere, & vna cum obtentis retinere licite valeant, diſpenſatum, nolumus derogari, quin ea cum vacauerint, intra dicti temporis ſpatiū poſſint eligere, & dimiſſis aliis recipere in forma præſcripta ac licite retinere: pœnas ſimiles incurſuri, ſi huiuſmodi noſtrę contraire præſumpſerint ſanctioni.

¶ Porro [f] quia quorumdam oculos ſic auaræ [g] cupiditatis vitium excæcauit, quod plura talia beneficia ſimul abſque diſpenſatione canonica retinere præſumunt [h], nos de illis præſenti decreto ſtatuimus, vt omnia, & ſingula beneficia ſic detenta (illo tamen retento, quod vltimo receperunt, dummodo in eo ex collatione canonica [i] competat ius eiſ-

c

a Poterant.] Quęcumque illa ſint, ſiue de iure communi, ſiue diſpenſatione mediāte eis competerent. ex quo dicit ſupra omnibus in contrarium videtur: nam ſola illa videtur eis auferre, quæ obtinebant ex diſpenſatione, & non alia: quod videtur inouere præcedens verbū: ibi, virtute huius noſtri, &c. ergo ſecus de aliis maxime cum ſit pœnalis hæc conſtitutio, & ſic reſtringenda de pœn. diſt. 1. pœnę. pro prima parte facit quod ſequitur, & prorſus inhabiles, &c. huic tamen poſſet reſpōderi, quod turpius eiicitur & difficilius, quam non admittitur hoſpes ſup. de iureiur. quemadmodum.

b Obtinenda.] & ſic qui grauiter offendit principem, multiplici pœna punitur, ſupra, de iudi. at ſi clerici, in ſi. de exceſ. præla. grauem.

c Per hoc autem.] Quintus pars.

d Quæ ius tribuit.] ſcilicet ſpeciale, cum priuilegium ſit ius & lex priuata. 3. diſt porro.

e Expectant, & ſic habebant ius ad rem tantum, vnde no. hic quod ſuperueniens conſtitutio priuatiua fortius operatur in beneficiis realiter poſſeſſis: quam in his in quibus tantum ius eſt ad rem, quod eſt contra decr. ſup. de conceſ. præb. quoniam, lib. 6.

Dic quod non obſtat, quia ibi ſimpliciter reuocabat expectantes, & ius ad rem ſolum obtinentes, hic ſub conditione, optione ſcilicet ſeruata retinendi quod vellent, quæ optio non poſſet habere locum in hoc caſu, niſi ad hue perduraret ius iſtis expectantibus: quod fit ne ſint deterioris conditionis, quam alii, & quod conſtitutio ſit omnibus æqua, & ne eorum impetratio multis expenſis & laboribus obtenta, eis penitus ſit damnaſa, cum ignorent merito quod obtinebunt ratione expectationis, quia de futuris nemo certus, & ſic optare, non poterant, & ſic impedito non imponitur conſtitutio, ſicut nec ignoranti currit tempus, vt ſupra de conſtit. cap. de elect eis.

Futura ſunt incerta.

f Porro.] Sexta pars.

g Auarę. auaritia. i. eſt idolorum ſeruitus, vt ſup. de præb. auaritiæ, & de elect auaritię, lib 6 nam ipſa excæcat poſſeſſores ſuos, vt in dicto c. auaritiæ.

h Præſumunt. Hæc præſumptio inducit infamiam, furtum, & peccatum mortale, vt ſupra, de elect. dudum a. vbi de hoc, nam per iſtud quod erat expulſiuum omniū aliorum, ex quo alia erant ſibi incompaſſibilia, videtur aliis tacite renunciaſſe, & ipſa pro derelicto habuiſſe, iuxta decret. ſupra de præben. de multa. ar quæſt. 2. ſi quis iam tranſlatus, & argu. 32. q 2. cum renunciatur nam ſicut clauus clauo retunditur: ſic vnum beneficium abo-

i Ex collatione canonica.] hoc videtur impoſſibile, quod ex quo quis primo tenebat plura beneficia curata, & incompaſſibilia ſine diſpenſatione: & ſic per conſequens erat vt fur, infamis, & ineligibilis, & in mortali peccato conſtitutus, vt ſupra, de ele. dudum a. quod tali canonice poſſit aliud dari: immo dicit decre. quod niſi prius talia ſic ſine diſpenſatione obtenta libere, & ſponte reſignēt, collatio facta de aliis penitus nullius eſt momenti, vt ſupra, de of. ord. ordinarii. in ſi. Poteſt dici q̄ illa loquitur vbi plura tenebat illicite antequam vltimum aſſequeretur, vel vbi illa priora habebat licite cum diſpenſatione, ſed non erat in ea quod non poſſet aliud reciperet ſed hic vbi duo tantum, ſic q̄ ante aſſecutionem ſecundi licite tenebat primum quod ſic concordat ibi cum de ret. de multa. ſupra de præben.

Cum decre. de multa videtur iſta ſimilis omnino, ſed huic contradicit etiam in hoc quod ſup. dixerat plurima, quod verbum plura quam duo videtur comprehendere, quare videtur potius quod ſpecialis ſit hęc prouiſio, per quam Papa vult talibus proſpicere efficiendo grauam. ſ. quod dato quod in illo de iſtis haberent ius, poſſint tamen vigore huius decre vltimum retinere, alias eis canonice collatum, q̄ denotat hoc verbum, alia, qua ſi dicat non erat omnino canonica collatio propter pluralitatē, quę hoc impediebat: ſed alias i. ſi non eſſet pluralitas, canonica erat: aliter non video quod poſſet reſponderi dictis decr. dudum. & c. ordinarii.

Vnde iuxta hoc vidi dubitari. An obtinentes plura beneficia de ſe incompaſſibilia ſine diſpenſatione, habeant vocem in electione, & ſic an poſſint eligere actiue. Secū do an poſſint eligi paſſiue, Tertio, an ſi quis electus fuerit, poſſit ſecum per inferiorem Papa ſine reſignatione diſpenſari. vnde planum eſt, q̄ & talis cum ſit in peccato mortali, vt nota, gl. ſup de ele. dudum, in ſi. & ſic quo ad ſeipſum tantum ſuſpenſus, non quo ad alios, non debet in officio ſuo vitari, vt legitur ſupra, de vita & honeſt cle. quæſitum immo ſi acquiſiuit beneficium, poterit cum eo per ſuum epiſcopum diſpenſari prout videtur nota Innocent & Hoſtien. ſupra, de tempo. ordin. dilectus, & de cler. excommun. poſtulaſtis gloſſ in verbo diſpenſate, quod credo verum, niſi dictum peccatum non habebit infamiam publicam, ſeu reſtitutionem rei alienæ ſibi au examine ſit tale quod alias impediat de ſe executionem ordinum vel officij poſt perfectam pœnitentiam, de quo per Ino. ſupra de deſpon. in pub. ad diſſoluendū, & de renun. niſi. ſicut eſt iſte, niſi forſan aliud ſit poſt di-

Electio, an impediat propter beneficiorum incompaſſibilitatē

miſſionem

miſſionem illorũ bñficiorum, quæ iniuſte detinet, vt in c. dud im. Sed an poſſit eligere vel eligi quæritur: & quod poſſit eligere, eſt ar. ſup de ele. cum Vintun. oiſi ſuſpenſus per triennium a beneficijs pro eo, quia inſufficienter eligit: ſi intantum immineat electio, eligere pôt, tacit etiam eod. tit. perpetuo li. 6. Itẽ et a quinod eligi poſſit, l acit ſup. de iure iur. ſicut noſtris.

bus antiqua iura non permutantur, cum per ſpecialem prouiſionem cõtraria regulariter non tollantur s. q. 6 exigunt. 19 di. per totum, & ſic quantũ ad hoc eſt conſtitutiua iuris noui non autem recitatiua antiqui, ſimile de hoc legitur ſupra de præben. de multa.

dem a) intra tempus, vt præſcribitur, limitatum verbo & facto ac ſine fraude, coram ordinariis ſub teſtimonio ſimiliter publico dimittere teneantur.

Quod ſi non fecerint[b], & illo ſint, ipſo iure priuati, in quo ius eis alias competebat, & inhabiles penitus ad quæcũque obtinenda eccleſiaſtica beneficia cenſeantur.

¶ Qui vero [d] deinceps[e] receperint dignitatem vel perſonatum, ſeu officium aut aliud beneficium, curam animarum habens annexum, ſi antea ſimile beneficium obtinebant, illud, [f] quo ipſo iure (poſtquam ſecundi poſſeſſionem habuerint, vel per eos omni dolo & fraude ceſſantibus quo minus [g] habeant ſteterit [h]) priuati noſcuntur, abſque moræ diſpendio in ordinariorum manibus dimittere debeant pari modo [i]: Alioquin [k] extunc ſint ipſo [l] iure ſecundo priuati, & nedum ad ſacros ſuſpiciendos ordines quin etiam ad habendum quodcumque aliud eccleſiaſticum beneficium inhabiles reputentur.

Quę [m] omnia & ſingula beneficia vacatura, [n] vt præmittitur, vel dimiſſa, noſtræ & ſedis [o] Apoſtolicæ diſpoſitioni, de ipſorum fratrum conſilio reſeruamus: Inhibentes, ne quis præter Romanum Pontificem quacumque ſit ſuper hoc auctoritate munitus, de huiuſmodi beneficiis diſponere, vel circa illa per medium permutationis, vel alias innouari hoc quoquo modo [p] præſumat.

Nos [q] enim ſi ſecus actum ſeu attentatum fuerit, irritum decernimus, [r] & inane.

Cæterum [ſ] ordinarios intelligimus in caſibus ſuprascriptis epiſcopo, [t] in quorum ciuitatibus vel diœceſibus conſiſtunt

a Ius eidem.] aliàs ſubaudi, quàm propter pluralitatem.
b Quod ſi non fecerint.] verſiculus Guil. de monte Laud uno.
c Inhabiles.] ſupple perpetuo ex quo intra ſex dictos menſes nõ compleuerint præmiſſa, & in hoc additur ad decr. dudum, per quam tenet Innoc. ſtatim libera dimiſſione facta de illis beneficijs, quæ iniuſte tenebat, deſinebat eſſe ſuſpenſus intelligibilis, & infamis, quod intelligebat Hoſt. ſupra de rescri. poſtulaſti in ſi. ſ. reſtitutione prius ſi facta de fructib. male perceptis. ante vero no, h. c. aut indefinite, & ſic perpetuo eos inhabilitat. Qui n ſimpliciter deponitur, perpetuo deponitur. vt 50 di. ſi. ca. 1. in ſi. quod crederem verũ, ſi pœna imponeretur pro crimine cũ ca. cognitione & diffinitiue, & beneficia talis ſtatim poſſet conferri, ex quo ẽ ſ. ſolum dãnatus ſi vero interloquendo nõ expreſſa cã, tunc vſq; ad ſolutionẽ intelligitur ſuſpenſus, ne rumpatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ. Si vero fuerit cauſa expreſſa, vt quia pro contumacia vel offenſa; tunc vſque quo de illis ſatis faciat: ſed ubi pro contumacia vt hic vr; tunc non eſt perpetua pęna ſimpliciter appoſita, ſed temporalis. tñ. ſ. quandiu contumacia durat, ut ſup de conſtit. ex litteris, vbi de hoc; quare hæc decr. videt intelligenda ſm dictas opinio ne doctorum: ſed pœna videtur verior, ſ. q pęna ſit perpetua, per hoc quod ponitur infra in ver. alioquin ibi, ex tunc, & c. vbi ſi inhabilitantur quo ad ordines, & quo ad quodcunque aliud bñficium, & priuant ẽt licite obtento: magnum etenim crimẽ est tantam inobedientiã cõmittere aduerſus ſic deliberatã & ſic expreſſam principis voluntatem: & ideo ſatis pro crimine potius q̃ pro contumacia vr dicta pœna infligi. arg. ſup. de maio & obe. illud 81. diſt ſi qui ſunt presbyteri. cum ſimilibus.

pęna alicui impoſita, an intelligatur perpetua.

d Qui uero.] Septima pars.
e Deinceps.] hoc intelligas de his in quibus tempore cõſtitutionis non obtinebat ius in re, ſed ad rem, ſup de in ſ per hoc, quam ſimile 6 reſcrip. ſecus autem eſſet de uacantibus alias quam per iſtam conſtitutionem, in qui-

f Illud, quo ipſo iure.] de quo ſup de præb. de multa & c. licet epiſcopus. l. b. 6.
g Quo minus habeant.] ſubaudi, poſſeſſionem.
h Steterit.] ſimile ſup. de ele. cõmiſſa. § anous, lib 6.
i Pari modo.] ſ. intra ſex menſes ſub teſtimonio publico verbaliter, realiter & cum effectu.
k Alioquin.] verſiculus.
l Secundo.] & ſic habito illo, ſcilicet ſecundo, in quo ius habebat, & habito ſcilicet primo, in quo non habebat ius, & in hoc additur ſecunda pœna ad dictam decr. de multa, nam primũ erat ibi, ſcilicet, q eſſet primo bñficio ipſo iure priuatus, & ſecundo priuabatur. ſed hodie in caſu huius c. ſunt ipſo iure priuati vtroque vt hic patet: tertia vt ſit inhabilis ab ordinibus ſuſcipiendis, quarta a quocunque beneficio, ut infra ſequitur.
m Quæ omnia.] Octaua pars.
n Vacatura, vt præmittitur.] vt quia eligeret quod mallet vbi plura tenebat cum diſpenſatione: vel retinebit vltimum vbi alia tenebat ſine diſpẽſatione, vel primum vacabit quod licite obtinebat, vbi ſecundum adipiſcitur, in quo habebat ius ad rem tempore quo iſta conſtitutio fuit facta: alias contra, vt contra vel quia omnibus ipſo iure priuatus erit, ſi hanc decretionem ſeruet, & ſic poſſent eſſe vacatura propter aliquem de eis aliquo de quatuor modis.
o Sedis Apoſtolicæ.] & ſic durabit perpetuo hæc prouiſio, cum ſedes ipſa non moriatur, vt ſup. e. de reſcrip. ſi gratioſe. lib 6 ſi q. a. liberti.
p Quoquo modo.] & in hoc caſu ceſſabunt prouiſiones ſ. ſacrum decr. ſup. de præb. ſtatutum, & c. Apoſtolica lib. 6. cum non ſit mirum ſi per ſpeciale generali, & per vltimum prioribus derogatur ſupra. de reſcr. c. & de off. de leg. ſuper quæſtionum, in prin.
q Nos enim.] verſiculus.
r Irritum decernimus.] de hac decr. dic vt ſup. de ele. ſi eo tempore, & de concel. præb. quia cunctis lib. 6.
ſ Cæterum.] Nona pars.
t Epiſcopos.] & ſic ſtricte accipitur hic ordinarius pro diœceſano tantum: alias autem regulariter accipitur pro prælato alicuius eccleſiæ, unde hic in beneficijs ad plenam

Ordinarius ſtricte pro quibus accipi.

ad plenam eorum collationem ſpectantib. ſup. de elec li cet canon & de offi ord.lib.6. Quid erit de illis rectoribus, quibus in priuilegio abbas Cluniacẽ. committit curam animarum:inſtituit & deſtituit,& facit per quem vult epiſcopum ordinari, & breuiter in omnibus & per oĩa diſponit de preſbyteris ſuis ſicut epiſcopi de ſuis ꝓpriis: numquid cenſebitur diœceſanus ipſe abbas in hoc caſu? Nõ credo,cum hæc ſit ſpecialis prouiſio, a qua recedendum non eſt etſi ꝑquam dura ſit ff. qui & a quibus. l. proſpexit. & ſic erit hic caſus epãlis, qui computetur inter illos,de quibus no. Hoſtien.§ de vſur. cum tu.

exercetur in foro contentioſo,quam vocat textus ſpũalẽ iuriſdictionem,ſup præb ſuper eo.lib 6.& de elec.dudũ 2.§ tandem

m Illa.] ſ beneficia.

n Ratione bñficiorum]No & ex hoc ꝙ cõſuetum eſt exerceri p miniſtros bñficiorum,talia ipſa bñficia iudicari,iuxta hoc quod dr̃,talia acci ſubiecta, qualia prædicata permittũt, vt no gl. ſup de deci. dudũ, in fi.& ſic non curemus de nominibus beneficiorum,ſꝫ de his potius, quæ ſolita ſunt fieri p miniſtros ipſorum, cum officium iſtarum perſonarum ſubiectarũ regulæ, ſicut ſunt canonici, archipresbyteri & ſimiles,& quibus habes,1.q.3 Saluator. ſecundum diuerſas conſuetudines circa diuerſa verſetur: & ideo illis titulis de offi.archi.& cæterorum ſequentium, non potuit dari certa doctrina de certis officiis, certis dignitatibus applicandis:imo unum & idem officium certis quandoque officialibus applicatur, ſicut vides de ſacriſta & cuſtode, qui habent ſibi cauere de oleo,ut ſupra, de offi ſacriſtæ & cuſtodis,unde videbis,quod in eccleſiis aliquibus archidiaconatus ſunt omnino ſine cura aliqua & iuriſdictione,ſicut eſt in eccleſia Valentina: & præpoſitus, ſicut ſunt illi, de quib no. Inn ſupra de præb. de multa.

Subiecta talia ſunt,qualia permittuntur ab eorũ prædicatis.

beneficia, ſeu aliquod eorum, quæ debent ſecundum præmiſſa dimitti, aut ipſi, qui ea debent dimittere, commorantur, vel eccleſiis cathedralibus vacantibus capitula[a] earundem. Et hi[b] de beneficiis tam dimiſſis, quam (vt præmittitur) perditis[d], nos vel Apoſtolicam ſedem certificare ſtudeant quamprimum commode poterunt[e] indilate, ut de illis ſalubriter diſponere valeamus[f].

Quantum[g] autem ad modificationem[h] perſonatuum attinet antefactam, illa dumtaxat & non alia beneficia eccleſiaſtica quocumque nomine nuncupentur, curam habere cenſemus, quæ parochias habent, in quibus eſt animarum[i] cura annexa, non per vicarios perpetuos[k], ſed per rectores, aut miniſtros beneficiorum ipſorum, vel illorum temporales vicarios exercenda. Necnon[l] etiam illa[m] quorum miniſtris ratione beneficiorum[n] huiuſmodi competit[l] viſitare[o]*,

a Capitula q̃ ſuccedũt in adminiſtratione eccleſiæ vacantis, de ma & obe. epiſcopali. lib.6 de hæret. cum ex iniuncto. in fi.

b Et hi verſiculus.

c Dimiſſis per obedientes huic conſtitutioni.

d Perditis]ſubaudi propter pœnam huius conſtitutionis,vbi rebelles uel inobedientes in dimittendo fuiſſent.

e Quamprimum commode poterunt.] ſimile ſup.de ele.cup ientes,§ 1 in fi.lib.6.

f Valeamus.& ſic ex hoc,& ex multis ſup.poſitis apparet,quod conſtitutio ſpiritualem prouiſionem continet: nec in aliquo Papa intendit per iſtam decr. ſe multa vel alia iura de hac materia loquentia quantum ad alia beneficia corrigere,vel in aliquo immutare,nec eſt in aliis ad conſequentiam trahenda,arg.1.q 7.exigunt. 19. diſt.ſecundum,cum ſimilibus.

g Quantum. Decima pars. Gulicl.de monte Lauduno.

h Modificationem.]hoc enim reſtrictionem denotat, vt ſup.de verb.ſig.tranſmiſſæ.

Cura duplici foro exercetur.

i Animarum cura.exercenda ſ.in foro animæ,ut hic,ſi ne in foro contentioſo,vt inf. ibi,nec non.ergo a contrario ſenſu de beneficiis ſimplicib.etiam ordinem presbyteralem,diaconalem,uel alium ſibi annexam,ex quo alias curam non habent,non intromittit ſe hæc conſtitutio, ſed de curatis dumtaxat adhoc quod dicantur priuati ipſi obtinentes,ut ſup patet.

Monachorũ ambitio plus eſt cõpeſcenda,q̃ aliorũ.

k Perpetuos.]in hoc deuiat a decr ſup.de præb.cum ſingula.in prin.lib.6.& eſt caſus diuerſus, non aduerſus. Sed quæ eſt ratio diuerſitatis? Dic quod ambitio monachorum,cui ſoli dicta decr cum ſingula.obuiat,quæ tanto damnabilior eſt,quanto ipſi mittendo manum ad aratrum,reſpiciendoq; retro, in ipſis auaritiæ accenditur appetitus,vt ſup.de ele quorundam.lib.6 hæc autem vniuerſos proſpicit Vel aliter,hæc prouidet circa incompatibilia ſpiritualiter,illa uero circa multiplicia quæcumq; ſit generaliter Vnde notabis ex hoc etiam verbo,perpetuos, quod iſta decre. non adſtringit temporales officiales epiſcoporum ſeu miniſtros, ſicut ſunt Priores clauſtrales, officiales epiſcoporum, ſeu uicarii pœnitentiarii,celerarii,ſeu ſimiles, qui de anno in annum in ſuis monaſteriis commutantur, ut de hoc dixi ſupra.

l Necnon.]verſi. Supra locutus eſt Papa de cura, quæ exercetur in foro animæ; nunc loquitur de illa, quæ

Poteſtã ſpũale contentioſo ſ. bñs,q̃ d exercere poteſt.

o Viſitare)Nota hic ſubſequenter ſex,quæ ad ſpiritualem forum contentioſum ſpectant,ſ. viſitare, inquirere, procurare. ſuſpendere, excommunicare, abſoluere ab excommunicatione,& ſuſpenſione. Sed primum apponit decr.dudum,§ tandem,ſ. incidicere:quorum etiam alterum tantum ſufficeret per ſe quartum ad pœnam huius conſtitutionis, quod patet in hoc uerſ. addit, ſeu quod totam orationem alternatiuam facere videt, ut ſup.de reſcr.inter cæteras.Quid ergo erit de iſtis prælatis religioſis,ſeu ſæcularibus, qui eccleſias, in quibus habent perpetuos vicarios quos præſentãt epiſcopis, & ibi ratione temporalium, de quibus habent eis reſpondere,ſemel in anno viſitant ab antiquo de conſuetudine procurantur? Num habere locum hac decret.cum ratione alicuius ſpiritualitatis hoc non faciant, ſed ratione temporalitatis dimittat, & ideo cum non attingant aliquid quod verſetur circa ſubiectionem regulæ, non habet locum hæc decre. ſecus autem ſi viſitatio tenderet aliquid tangens diuinum officium quantumcumq; modicum, ſicut faciunt aliqui archipresbyteri,qui non habent dum viſitant inquirere, niſi de cuſtodia Euchariſtiæ,& pannis altaris, & ſimilib. ita quod non excommunicant nec corrigunt, alias nec abſoluunt,de quo dic vt per Inno.& Hoſt.ſup.de cenſ.ii auctoritate.

Viſitare & procurationes accipere qui b. permittitur.

* Viſitare.] ſed qui ſunt illi, qui de iure poſſunt viſitare,& a viſitatis procurationes accipere? De epis & archiepiſcopis non eſt dubium: dummodo ſint loca alias de ſe viſitabilia, vt ſup de cenſib. auctoritate,c. perpetuo lib.6. Sed numquid patroni clerici? idem videtur cauſa temporalium prouentuum, de quib. eſt eis per ſuos vicarios ĩndendum,ut ſup de app.bonæ.& de præben in. Latera-

Digitized by Google

inquirere [a], procurationes [q] recipere, ſuſpendere [c], excommunicare [d], ſeu [e] ab excommunicationis & ſuſpenſionis ſententiis abſoluere [f] de conſuetudine [g] vel de iure [h], iuribus aliis de animarum cura loquentibus in ſuo robore quo ad cætera permanſuris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum moderationis, ſtatutorum, conſtitutionum, reſeruationis, inhibitionis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contrarie. Si quis autem hoc attentare præſumpſerint, indignationẽ omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auinione xiij. Calend. Decembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Lateranenſi. De his non reperitur in iure: ideo ſi talia exerceant, credo quod magis hæc faciant de conſuetudine, vel ex inſtitutione fundationis, quam de iure. argu. 18 q. 2 Eleutherius, & licet talia exerceant, non pp hoc ſolum cadent ſub edictum huiuſmodi decr. cum tempo raliter potius quã ſpiritualiter videantur hæc facere, ſic in recipientib. albergas, hoc idem notauit plenius ſ. quare, d. c. vt ibi. Gu. de monte laudu no.

a Inquirere] quantumcumq; de modicis reb. dumtñ ſint tales, q̃ ſint eccleſiaſticis regulis ſubiectæ: ſecus de mere profanis, vt ſup. dixi.

b Procurationes.] quæ rõne viſitationis & ſic de iure debent: quia ſecus ſi rõne cõſuetudinis pietatis vel cõſtitutionis ſint alias ſine viſitatione debitæ: de quib. loquunt iura 18. q. 2. Eleutherius ſup. de ſup. negl. præl. c. 2. de præſcr. cum ex officii, quæ tales in aliquib. loc. vocantur albergæ vel cœnæ.

c Suſpendere] tali ſuſpenſione, ſ. quæ procedat a clave de qua ſup. de exceſ præla. tanta, & quæ attingat diuinum officium, ut 11. q. 3. ſi quis tempus in vtroq; alias autem non poteſt intelligi de alia ſuſpenſione, qua ſuſpenditur quis a ſolo beneficio, vel aliis actib temporibus a quib. etiam ſuſpendit abbatiſſa, quę non habet claues, & alii ſæculares de quib. ſup. de ma. & obed. dilecta, de pœ. noua. de ele. ſi compromiſſarius. lib. 6 ſ. reſponſo. nec de illa de qua loquuntur iura ſup. de tempo. ord. ex tenore. & c. quod tranſlationem vbi de hoc per Hoſt. & de pœnit nimis.

Abbatiſſa ſuſpendere pōt licet claues eccleſiæ nō habeat.

d Excommunicare. quòd eſt extra communionem hominum & perceptionem ſacramentorum aliquẽ ponere, ſiue diſtrahat a communione hominum tantum, ſiue ſacramentorum tantum, ſiue vtriuſque & intelligo, ſi exercendo iuriſdictionem in foro contentioſo ſolemniſter hoc faciat, quia ſecus ſi tanquam ſimpliciter curatus iuxta decr ſup. de off. ord. ſi ſacerdos.

Excõicare quid eſt

e Seu. iſta eſt alternatiua, de qua ſup dixi, quæ omnia præcedentia & ſubſequentia reſpicit arg. ſup. de app. ſecundo. & c. conquiſitioni.

Seu, alternatiua pcedentia & ſequentia reſpicit.

f Abſoluere. & ſic no. quòd non ſemper qui excommunicat abſoluit, vt de conſec. d. 4 ſane. de ſen. excom. tua. & c. quicunque. lib. 6. C ubi ſenato. quotiens, § adeo C. de offi. p oconſ. l. 2. Contra de pœn. d. 1. verbum. ubi dicitur quod dominus paria ligandi & ſoluendi eſſe voluit. ex quo vtrumque pari conditione promiſit, ergo qui ſoluendi ius non habet, nec ligandi. de quo dic vt ibi.

g De conſuetudine.] puta archidiaconis vel abbatibus, ſeu alias in dignitate conſtitutis, vt in c. dudum 2. & requiritur quod talis conſuetudo ſit alias legitime per 40. annos præſcripta, vt ſup de conſuetu. cum tanto. in fin. vbi de hoc, & dixi plene in extrauag. Suſcepti. Sed quid erit de ſingulis canonicis vel aliis clericis ciuitatis vel diœceſis Beluaceñ. qui ex indulgentia vel conſuetudine habent iuriſdictionem ſuper ſeruitores ſuos, non tamen quòd poſſint excommunicare, vel alias ſpiritualiter ſeu corporaliter coercere eoſdem. ut legitur ſup. de foro compe. cum contingat, vel de illis qui hñt parochiales eccleſias præbendis ſuis annexas, in quib. iuriſdictionem ſpiritualem obtinent, & etiam curam animarum, ſecundum quoſdam, de quibus loquitur capitulum ſup. de præben. ſupra eo. lib. 6. numquid tales potuerunt tenere unum beneficium curatum cum talib. beneficiis, uel præbendis, alias de ſe ſimplicibus. Credo quod ſic, maxime ſi exponas in c. cum contingat. coertione, ſub temporali, non ſpirituali coertione iuxta capit. ſupra de verb. ſign. quærenti. prout exponit ibi Hoſtien. quia iuriſdictio temporalis non reddit beneficium curatum. nec alias incompatabile aliis. Hoc idẽ facit pro iſtis archidiaconis vel aliis beneficiatis, qui licet habeant villas vel caſtra ſuis bñficiis alias ſimplicib. annexa, in quibus iuriſdictionem obtinent tantummodo temporalem, non tamen propter hoc eorum beneficia curata dicentur. Et idem credo de iſtis eccleſiis curalib. In quibus rectores decimas & primitias percipiunt, nullam tamen curam animarum exercent inibi: vel quia non ſunt ibi parochiani, vel quia ſi ſint, quia forte ſuperuenerunt ibi aliqui Bordalarij, uel alias ab antiquo ſunt ibi pauci ignes, cura tñ animarum illorum per vicinos presbyteros ab antiquo exercetur, & oblationes & ſimilia ipſis ſoluunt: quod poteſt fieri de iure ſup. de deci. cum ſint homines, & c. in aliquibus, in fin. Sicut nec religioſi poſſunt dici curati, licet decimas & primitias alicuius parochiæ percipiant ex aliquo titulo iuſto. ſup. de deci. ſtatuto. lib. ſexto, & c. religioſi. conci. Vieneñ. Ad decr. ſuper eo. dic quòd illa cura vel iuriſdictio ſpiritualis non ineſt ibi præbendis, quæ ſunt principales, ſed eccleſiis potius, quæ ſunt acceſſoriæ: & ſic eccleſia non iudicatur ibi vt principale, argum de præben. extirpandæ, §. qui vero. & ſic conſuetudo dat iuriſdictionem: quia ſi nedum ipſam dat conſtitutis in dignitatibus immo & priuatis perſonis, vt in decr. cum contingat, nec alibi eſt ita expreſſa, vt no. Hoſt. non tamen poteſt dare poteſtatem excommunicandi talibus priuatis, vt ſup. de offic. archid. cum ſatis. nec degradandi, ſeu deponendi, vt ſupra de elect. tranſmiſſa, ſecundum Hoſtien. ibi. nec etiam capiendi clericos corporaliter puniendi vt credo, argum. ſupra de cler. coniug. clerici. lib. ſexto.

Iuriſdõnem hñt aliq in ſuos ſeruitores.

Religioſi nō poſſunt dici curato.

Excõicatio, degradatio, &c. non pñt competere ex conſuetudine.

h De iure. ſed quis eſt ille, qui de iure poſſit præmiſſa, vel eorum alterum exercere, ſatis eſt dubium. Hic videtur dicendum, quod in hoc caſu illi dicuntur habere præmiſſa de iure, qui eliguntur ab aliquib. ſup. ſeu in prelatos, & per ſuperiores ſuos confirmantur: nam licet per electionem ius adminiſtrandi quis acquirat, non tamen exercitium donec ſit confirmatus, maxime in exercitio cenſuræ eccleſiaſticæ de quo plene in glo. not. 63. diſtin. quanto & per Innoc. & Hoſt. ſup. de offic. or. cum ab eccleſiarum, & c. quanto. per electionem enim exercitus & quodlibet collegium ſibi imperatorem & prælatum eligit 93 diſt. legum, ſed iſte in ſolas perſonas eligentium iuriſdictionem obtinet, & ſic eſt iudex perſonarum, nõ territorij: quod territorium ſolus epiſcopus de iure communi obtinet in diœceſi ſua. 6. q. oẽs baſilicæ, niſi forſan talis inferior p̃latus haberet certas parochias, vel alia loca pro territorio, iuxta c. ſup. de præb. ſuper eo. l. 6. de hoc potius eſſet de conſuetudine q̃ de iure, & hic de iure loquimur tantum, & hoc quòd dixi de electis confirmatis, idem dico de inſtitutis per epos inſtitutione auctorizabili. dum tamen præſint perſonis collegiatis, & curã animarum

Imperator & p̃latus per electionem aſſumuntur.

ſiarum in ipſis exerceant, de quibus loquitur cap. de reſcrip. etſi principales, concil. Viennen. & dic vt per Ho. ſu. de offi. ord. cum ſatis, & idem de approbatis a iure, ſicut ſunt electi in concordia, de quibus ſup. de elec. nihil eſt, in fi. & c. indemnitatibus. lib. 6. licet quantum ad veritatem iſtæ pœnæ ſpirituales non pŏſit fieri per moniales, cum procedant a claue, & clauis vſus non cadat in moniales, vt legitur & not. ſu. de exceſſ. prælat. tanta, & duæ pœn. noua, de verb. ſig. quærenti, cum ſimilib. de iure autem ſeu conſuetudine, non propter cadunt iſtæ pœnæ ſpirituales in ſingulares perſonas, ut ſu. dixi. Sed q̃d de curatis parochialium eccleſiarum, numquid poſſit iſtas ſpirituales pœnas exercere, ſeu excommunicare, ſuſpendere, vel interdicere? De hoc nihil ad nos, ad præſens, ſed dic vt per Innoc. & Hoſt. ſu. de offi. ord. ſi ſacerdos, & in ſumma Hoſt. de ſen. excomm. §. quis poſſit excommunicare, & 2. q. 1. . . . ar. 10.

Pœnæ ſpirituales non pŏt exerceri p̃ moniales.

Curati an poſſint excŏmunicare.

Declaratio ampliſſima & luculentiſſima extrauagantis, Execrabilis, quæ eſt vna de xx gloſſatis per dominũ Zenzelinum ſub tit. de præbendis.

EXecrabilis quorundam ambitio, &c. Super hac noua conſtitutione dubietates inſurgunt & quæſtiones, vt ſequitur. Primo in quibuſdam eccleſiis, puta Anicien. Leod. & ſimilib. ſunt quædam officia vel beneficia, quæ vocantur abbatię, quarum aliquæ hẽnt animarum curam, & parochias. Aliquæ nec curam animarum hẽnt, nec parochias, immo aliquæ nec eccleſiæ, nec dignitates vel perſonatos eſſe cenſentur, & tamen canonicis ipſarum eccleſiarum aſſignantur, ſeu conferri conſueuerunt ita quod canonicus hẽt præbendam & illã abbatiam. Quæritur hmői officia ſeu beneficia veniant in conſtitutionem, ita quod canonicus talem abbatiam cũ ſuo canonicatu obtinens, teneatur ipſam dimittere, ſi extra eam habeat aliam dignitatem vel perſonatum, quos licet vigore dictæ conſtitutionis nouę retinere?

Rñſio.

[Cum abbatia curata poterit retinere dignitatem non curatam, alias non, vel iſto modo non poteſt retinere aliud beneficium curatum, vbi curam animarum annexam habet Eccleſia.]

Item in aliquibus eccleſiis ſunt quædam cuſtodiæ, quorum cuſtodes non habent legere nec cantare, nec ſe diuinis officiis intromittere in eccleſia, nec alias curam aliquam in eccleſia exercere, ſed ſolum pulſare cãpanas parare eccleſias pannis aureis, aut portare libros in choro, luminaria accendere, cuſtodias, reliquias, theſaurum, & ſimilia miniſteria in eccleſia expenſis propriis facere, quarum expenſarum occaſione eiuſdem cuſtodiis fuerunt poſtmodum annexæ aliquæ parochiales eccleſiæ curam animarum hẽtes, in quibus cura exercetur per proprios & perpetuos ſacerdotes, licet in eis ſic annexis cuſtodes hẽant de conſuetudine uſitare, excommunicare delinquentes, & abſoluere, & horum occaſione prędictarum quaſi archidiaconi vulgariter nominant & reputãtur. Nunc quæritur, vtrum tales cuſtodiæ veniant in conſtĭonem prædictam, ita quod hẽntes eas teneantur illas dimittere, potiſſime cum quodam tempore in aliquibus eccleſiis, orta materia quæſtionis, inueniatur fore iudicialiter definitum, tales cuſtodias nec dignitates uel perſonatus eſſe, nec curam animarum habere, ſed ſimplicia eſſe officia abſque cura?

Rñſio.

Cadunt ſub conſtitutione.

Item ſunt aliquæ eccleſiæ, ubi rectores creantur per electionem, & vocantur creati q̃nque abbates, quandoq; rectores, q̃nque præpoſiti, q̃nq; archimandritæ, q̃nque diuerſis aliis nominib. ſecundum conſuetudinem locorum, nullã tamen curam habent, niſi quòd canonicos congregant tamquã caput, ſicut eſt in partibus Apuliæ. Quæritur utrum talia beneficia veniant in prælatam conſtitutionẽ. De iure cõi videtur quòd habeant curam & iuriſdictionem per electionem & confirmationem, ſed ſi per priuilegium uel conſtitutionem approbatam amiſerant, curam non habent.

* Al. conſuetudinem.

Rñſio.

Non cadunt in conſtitutione.

Item quidam ex diſpenſatione Apoſtolica duas obtinet in diuerſis eccleſiis dignitates, quarum alteri dumtaxat cura imminet animarum, & cum eiſdem ſimul plures canonicatus & præbendas, in aliis tunc eccleſiis canonicatus & præbendas, quibus parochiales eccleſiæ ſunt annexæ, in quibus perpetui uicarii dẽnt inſtitui, in aliquibus tamen earundem propter procuratoris obtinentis huiuſmodi dignitatem in remotis agentis, & hoc ignorantia deſidiam ſeu negligentiam, reperiuntur t̃pe conſtĭonis noſtræ nouiter promulgatæ eſſe vicarii t̃pales. Modo quęritur, an ſm̃ formã dictę conſtĭonis dictus obtinens dignitates hmői canonicatus & prębendas talia cum parochiis ſic annexis, ſi dignitates uoluerit retinere, dimittere teneatur illas in quibus contra iuris debitũ reperti ſunt dicti vicarii t̃pales, uel hoc non obſtante, cũ propter talem deſidiam non poſſit natura beneficiorum cenſeri mutata, quin pręfatę parochię ſint canonicatib. & prębendis ipſis annexę, ipſos poſſit licite retinere, potiſſime cum idem obtinens poſtquam ſciuit de tali deſidia procuratorum ſuorum ad ipſas eccleſias elegerit vicarios repræſentandos & inſtituendos perpetuo in eiſdem licet nondum potuerit ordinarius pręſentari propter temporis breuitatem?

Rñſio.

Non cadunt ſub conſtitutione.

Item quęritur, numquid officia curię Romanæ computentur in numero officiorum quo ad noſtram conſtitutionem, ita quod ſi quis habet duas alias dignitates teneatur aliam dimittere, vel poſſit retinere omnes ſi vna illarum erat ſine cura.

Rñſio.

Non computantur, nec cadunt in conſtitutione.

Itẽ Archipresbyteratus Bituricen. diœceſis uiſitationẽ, & iuriſdictionem habentes conſueuerunt conferri parochialium eccleſiarum rectoribus ipſius diœceſis per ipſos archiepiſcopos, ſed ſtatim archiepiſcopo defuncto deſinit archipresbyter ille, qui per eum fuerat poſitus, & capitulum eccleſiæ Bituricen. creat archipresbyteros nouos, creato uero archiepiſcopo ex ſtatim archipresbyteri poſiti per capitulum, & archiepiſcopus ponit nouos, & quãq; poſitos amouet pro libito uoluntatis, & ita fuit antiquis temporibus de quo non extat memoria, obſeruatũ. Quæritur, utrum archipresbyteratus hmői ſub conſtitutione cadant adeo, ut ille qui hmői archipresbyteratum cu hẽret, parochialem eccleſiã acceptauit, utrumque retinere ualeat, & non, vtrum de iure ceciderit a iure parochialis eccleſię per acceptationem archipresbyteratus & ſi non ceciderit ab iure, vtrum retinere poſſit parochialem eccleſiam, quam primo obtinuit.

Archipresbiterorũ Bituricẽ diœceſis qualitas.

Rñſio.

Non cadunt ſub conſtitutione.

Item in regno Apuliæ ſunt eccleſię habentes parochiam, tenuiſſimę quoad fructus, propter quod ordinarii & alii, ad quos ſpectat collatio ſiue prouiſio dictarũ eccleſiarum de more patrię uni conſueuerunt pluralitatem talium eccleſiarum conferre, non recipientes ipſas eccleſias propter hoc ſe faciunt promoueri ad ſacerdotium, nec ẽt ad ſacros ordines, & faciunt deſeruiri dictis eccleſiis per uicarios temporales iuxta bene placitũ ſuum, plurimi prꝫterea ſummi Pontifices pluribus contulerunt quod poſſent acceptare in dictis partibus beneficium uſque ad valorem xv librarum, uel xl vel lx. unciarum auri, cuius conceſſionis prętextu erit uidere, quod obtinuerint q̃n q; quadraginta & ſexaginta de dictis eccleſiis. Modo quęritur, vtrum reuocatoria nuper facta ad ſupradicta beneficia ſiue eccleſias ſe extendat?

Rñſio.

Reſpondetur quod ſic.

Epiſcopus cum ſuo capitulo ſubueniri uolens exiguitati cuiuſdam collegiatę eccleſiæ ſuę diœceſis, quandam parochialem eccleſiam eiuſdem diœceſis, rectoris ipſius accedente conſenſu, poſt ceſſum uel deceſſum rectoris huiuſmodi eccleſię collegiatę uniuit. Nunc uero prędictam eccleſiam uigore nouæ conſtitutionis uacare contingit, quodam alio curato beneficio electo a rectore prędicto, & prędicta eccleſia re & uerbo dimiſſa. Hinc quęritur, an præfata unio ſub forma pręſcripta, locum ſibi vendicet reſeruatione dictæ conſtitutionis non obſtante, uel econtra.

Rñſio. [Sub conſtitutione cadit, vel reſeruatur dño noſtro.]

Item dubitatur ſi prædicta vel conſimiles vnio facta fuerit per ſedem Apoſtolicam, & ſub forma prædictorum verborum, quid iuris?

Reſponſio. [Reſpondetur vt ſupra proximo, dumtamen legitime ſit facta vnio.]

Item quidam archidiaconus in ſuo archidiaconatu obſtante ſibi longa conſuetudine non poteſt inquirere, nec ſuſpendere, nec excommunicare vel abſoluere, nec aliquam iuriſdictionem exercere: ſed eccleſias rectorum ſui archidiaconatus viſitare põt, & procurationes ab eis recipere, dumtaxat. Quæritur cum alias talis archidiaconus nullam hēat parochialem eccleſiam annexā dicto archidiaconatui, an ex præmiſſis ſub forma dictæ cõſtõnis nouæ curā animarum hēre reputatur? Et eſt quærentis intentio, vtrum oratio ſoluta poſita prope finem cõſtõnis prædictæ ibi, nec non & illa quorum miniſtris eine beneficiorum huiuſ competit viſitare, inquirere, procurationes recipere, ſuſpendere, & exponatur pro coniunctiua in caſu dictæ conſtitutionis.

Rñſio. [Comprehenditur ſub conſtitutione.]

Item cum eidem beneficium curatum obtinenti prouiſum eſt de quodam archidiaconatu in quadam cathedrali eccleſia, cuius archidiaconatus ratione idem archidiaconus caput eſt cuiuſdam eccleſiæ collegiatæ ſæcularis, hic archidiaconus eſt in poſſeſſione pacifica, vel vt quaſi viſitandi & procurationes recipiendi dumtaxat. Cæterum poſſeſſionem dictæ collegiatæ eccleſiæ nec habet, nec habuit, nec regimen canonicatum ipſius, nec quicquam percipit de decimis & aliis fructibus beneficii ſui prædicti, ob hoc de facto per alium occupatis & detentis. Ex his quæritur cum præfatus archidiaconus pro parte ſit in poſſeſſione iurium ſpiritualium prædicti archidiaconatus, & pro parte non, cum curam non hēat perſonatum ſuæ collegiatæ eccleſiæ prædictæ. & ſuper ea & aliis iuribus ipſis pendeat lis in curia, vtrum talis archidiaconus retinendo iſtud curatum beneficium pœnæ nouæ conſtitutionis adſtringatur?

Rñſio. [Curam habet, & ſub conſtitutione cedit.]

Item quidam in eccleſia collegiata a iuriſdictione ordinarii exempta & Apoſtolicę ſedi ſubiecta obtinet decanatum, & in ea eſt caput capituli, & ad decanatum aſſumitur decanus per electionem, nec electus a capitulo alia confirmatione indiget de conſuetudine, ſed ipſe electus inſtituitur & inſtallatur a capitulo de conſuetudine ſupradicta. Ipſe vero decanus ratione dignitatis cõuocat canonicos ad capitulum, & hēt in capitulo primā vocē, vox tñ ipſius plus quā ſimplicis canonici in effectu non operatur. Ipſe per ſe inſolidum ratione dignitatis, nec viſitat, nec procurationes recipit, nec excõicat, vel ſuſpendit, aut etiam interdicit, nec audit cõfeſſiones, vel abſoluit, nec prædeceſſores eius vna cum ſuo capitulo prædicta conſueuerunt exercere, licet ipſe & prædeceſſores eiuſdem vna cum ſuo capitulo exceſſus clericorum prædictæ eccleſiæ interdum delinquentium corrigere conſueuerint, & punire per electionem poſtulationem & obuentionem groſſorum fructuum bñficiorum, quæ in ipſa eccleſia obtinent, & ad ſolius capituli diſpoſitionem pertinet ſuſpenſio & ſubtractio, & ipſorum delinquentium eo poſtea detentio aliquando, dumtaxat citra alicuius alterius iuriſdictionis ſpiritualis exercitium, videlicet viſitandi, cum gradu, procurationes recipiendi, excõicandi, ſuſpendendi, vel aliter ſeu aliis interdicendi, confeſſiones audiendi, pœnitentias imponendi vel abſoluendi. Quæritur & dubitatur, an ſub caſibus conſtõ noua p̄fata loquēs de beneficiis curam habentibus animarum vendicet ſibi locum, quæritur vtrum decanus decanatum prædictum cum alio bñficio ſeu dignitate curā aīarum habente iuxta conſtitutionem anteditam ex diſpenſatione aliquam obtētam poſſit licite retinere, & ſine pœna cõſtitutionis eiuſdē. Iuriſdictiõ ſpiritualis in multis conſiſtit.

Rñſio. [Curam habet, & ſub Conſtitutione cadit.]

Item in regno Siciliæ conſueuerunt eccleſiæ parochiales atq; curatæ conferri per Apoſtolicam ſedem ac etiam per ordinarios plures aut dignitates & alias parochiales eccleſias ſiue curatas obtinenti conferri, licet illi quibus conferebantur, eſſent impuberes quandoque vel legitima ætate minores, & quod eccleſiæ ſupradictæ quātum ad eos, quibus taliter conferebantur, non cenſebantur eſſe ſecundum conſuetudinem a longis retro temporibus in dictis partibus obſeruatam, quia cura earum in ipſis per capellanos etiam non perpetuos gerebatur. Cum itaque multi fuerunt in curia Romana, ac regno prædicto & aliis partibus, qui per collationem Apoſtolicæ ſedis & ordinariorum obtinuerint plura & multa talia beneficia, quæ ex virtute conſtitutionis p̄fatæ nuper editæ ſuper curatis beneficiis dimittendis, oporteret eos dimittere, pium eſſet quod circa eorum indemnitatem Apoſtolica benignitas prouidere dignaretur, & ſi ſanctitati veſtræ placeret, modus congruus videtur, quod quantum ad tenorem cõſtõnis prædictæ, beneficia parochias habentia ſiue curas in partib. ſupradictis decernerentur perinde haberi ac ſi fuiſſent ipſa & ipſarum curæ per perpetuos vicarios gubernatæ, & quod futuris tēporibus per vicarios perpetuos gubernentur, & quod illi qui dicta beneficia obtinebāt & nõdum dimiſerunt, ipſa non teneantur dimittere, ſi qui vero dimiſerunt eadē ipſa, quotcunque fuerint, auctoritate veſtra reſtituātur in integrum ac eadē redeāt, ac ſi ea nullatenus dimiſiſſent conſtitutione prædicta in contrarium ſuper hoc edita non obſtante.

[Dimittant, & de prouiſione facienda deliberatur.] Rñſio.

Item quæritur, vtrum præfata conſtitutio adſtringat aliquem habentem eccleſiam curatam, & canonicatum & præbendam ſacerdotalem ſimul, qui canonicatus & præbenda requirunt reſidentiam perſonalem.

[Non cadit ſub conſtitutione.] Rñſio.

Item in quadam eccleſia cathedrali fuit olim facta cõpoſitio inter epm ex vna parte, & capitulum ex altera quod vicaria, quæ quandoque collata fuerat clericis quibuſq; laicis ſoli canonico p epm, ad quem ſpectabat collatio confertur, qui vicarius nihil ſpecialiter habet in eccleſia nec habet aliquod officium, nec aliquam prærogatiuam ſed de obuentionibus curæ vel iuriſdictionis ſæcularis ciuitatibus habet tertiam partem, & in hoſpitio vicariæ habet carceres & cuſtodem, qui vna cum cuſtodib. epiſcopi cuſtodit capoa.

[Dimittat, & de prouiſione facienda deliberabitur.] Rñſio.

Item in eadem compoſitione continetur, quod vnus archipresbyteratus, qui appellatur a nomine cathedralis eccleſiæ, vtpote archipresbyteratus Firmaneñ. ſoli canonico conferretur, non tamen archipresbyter habet aliquam prærogatiuam in eccleſia vel ciuitate, ſed hēt eccleſiam curatam annexam archipresbyteratui, & viſitat certas eccleſias, etiam contra renitentes viſitationi poteſt cenſuram eccleſiaſticam exercere, ſed aliam iuriſdictionem non habet, diſpenſatum eſt cum tali auctoritate Apoſtolica, quod poſſit dicta beneficia retinere vna cum quadam eccleſia, cuius cura per vicarium perpetuum gubernatur. Nunc dubitatur, an dicti duo vicariatus & archipresbyteratus poſſint dici beneficia in eadem eccleſia. Ratio dubitationis eſt, cum ſola nomina habeant ab eccleſia cathedrali, & ſolis canonicis conferantur. Rñſio.

[Non cadit ſub conſtitutione.] Rñſio.

Item dubitatur, an conſtitutio Execrabilis, extendat ſe ad præfata tria beneficia.

Conſtitutio non extenditur.

Quidam habens unam eccleſiam curatam ſine perpetuo vicario, habet aliam curatam, in qua eſt perpetuus vicarius. Quæritur an poſſit, non obſtante noua conſtitutione vtrumque retinere, maxime ſi ſuper hoc ſueat cū eodem legitime diſpenſatum. Rñſio.

[Reſpondetur quod ſic, ſecundum conſtitutionem iſtam.]

Item cum conſtitutio liget intra menſem a tempore notitię: & conſtitutio ipſa nondum ſit publicata niſi in Romana curia, et ad aliquos extra curiā peruenerit p famam ſeu rumorem, & ad aliquos per relatum quorūdā dumtaxat,

Digitized by Google

dumtaxat Quæritur a quo tempore incipiat currere dictus menſis, antequam conſtitutio ipſa per prælatos vel deputatos ab ipſis fuerit ſolemniter publicata in eccleſiis cathedralibus eorundem, & aliis locis ſolemnibus, in quibus conſueuerunt talia publicari.

Reſponſio. [A tempore notitiæ alias a tpe conſtitutionis nouę.

Item cum per conſtitutionē eandem dimitti debeant beneficia curata intra menſem vnico retento duntaxat & illa dimitti debeant non dum verbaliter, ſed etiam realiter, & abſentes a beneficijs, in curia vel alibi exiſtentes verbaliter ea dimittant & realiter, qđ poſſunt. Quæritur an per hoc ſit conſtitutioni ſatis factum, dum tamen poſtmodū non impediant per ſe vel per alios illos, quibus dominus Papa de beneficijs ſic dimiſſis, ſeu reſignatis duxerit prouidendum.

[Faciant realiter, vt citius poſſunt.]

Reſponſio. A lomarus de Graphicano ſignificauit paternitati noſtræ, & ſaſia. Prioratus curam animarum habentes cadunt ſub conſtitutione, in quibus non ſunt perpetui vicarij. Paſchaſius presbyter officiat eam per certas hebdomadas miniſtrando ſacramenta.

[Cadit ſub forma.

Reſponſio. Item Prioratus habens parochialem eccleſiam ſine perpetuo vicario, cadit in conſtitutione, habens perpetuum non cadit: quoniam ſi habeat curam, locum habet conſtitutio, alias non.

Item idem in domibus Beatæ Mariæ Theutonicorum, Bethleem, & ſimilibus.

Ioannes xxij.

Epiſcopatus Tholoſanus in reditibus plurimum abundans in nouam metropolim propter multiplices cauſas hic expreſſas erigitur: cui pro ſuffraganeis eccleſiis ſint deputatæ quatuor villæ in nouas ciuitates erectæ, adiecta cum illis eccleſia Apamiarum. Et quibus epiſcopis & archiepiſcopis prius ſuberant, quidque earum cuilibet pro redditibus ſit aſſignatum hic exprimitur, & tandē cenſuræ eccleſiaſticę in rebelles proferuntur. Aduerte, quod eccleſia de Vauro, & eccleſia de Mirapice ſunt ſub eccleſia Tholoſana tanquam ſuffraganeæ, licet de illis hic mentio nulla fiat. Vtilitas ex hoc capitulo habetur, quoniam cognoſcimus cauſas erigendi & diuidendi eccleſias, alias aliis ſubiiciendi & alias aliis eximendi, & ad ſolum Papam hæc omnia ſpectare: cui in ſingulari priuilegio, maiores cauſæ, maioraque negotia reſeruantur. patet in capit. 1. de translatio epiſcop. cum ſuis concordantijs.

CAP. V.

SAluator noſter, cuius nutui cuncta ſeruiunt, in agro mundi huius meſſem multam aſpiciens, & operariorum raritatem attendens, dominum meſſis rogandum eſſe, vt in illam operarios mitteret, cenſuit: & ipſe idem etiam exiens mane veluti paterfamilias diligens horis diei variis operarios in vineam ſuam miſit. Romanus itaque Pontifex ſicut eodem Domino diſponente vicarius eius in terris eſſe dignoſcitur, ſic & ipſius actibus (in quantum ſinit humana fragilitas) ſe conformare tenetur. Vbi ergo ſuper excreſcere meſſem, populi videlicet multitudinem viderit, operarios debet oportunos adiicere, & iuxta propheticū verbum, augere cuſtodiam: cuſtodes & cultores idoneos in Dominicam vineam deſtinare.

(Meſſis multa opera. pauci. Matth 9.)

Sane conſiderantes attentius, & intra pectoris clauſtra meditatione ſollicita reuoluentes, quod in tāta multitudine populi, quanta ſęcundauit altiſſimus ciuitatem & diœceſim Tholoſanā, ſingulorum vultus nequibat (vt cōdecet) vnicus paſtor inſpicere, aut alias partes boni paſtoris implere: quodque durum erat atq; difficile per talem latā & diffuſam diœceſim ad vnum tantum a perſonis eccleſiaſticis & mundanis recurſum haberi: Attendentes etiam, quod licet Tholoſanus epiſcopatus redditib. abundaret immenſis, non tamen ſupererat hucuſque memoria, quod ex ſuorum opulentia copioſa redditum aliquid in eccleſia vel diœceſi Tholoſana proueniſſet in diuini cultus augmentum: immo ſic ex adipe prodierat, & prodibat iniquitas, vt multo iam tempore luxus circa carnis deſideria, euectionum pompa, imměſitas clientelæ, immoderata difluxe in parentes, ſumptus enormes, aut vſus extraordinarii, ſibi vendicaſſent ibidem quaſi totum patrimonium crucifixi: & verendum erat ne præſul vnicus Tholoſanus incraſſatus, & dilatatus, & exceſſiuis huiuſmodi opibus, alias ſuperbus pericloſe recalcitrans Deum factorem derelinqueret, & a ſuo ſalutari recedens, pernicioſum exemplum in ſubditos deriuaret. Penſantes quoque, quod ſanctæ memoriæ Clemens Papa V. prædeceſſor noſter eodem etiam tempore, quo ciuitas & diœceſis anteſatæ longe minus in populo ac redditibus affluebant: tamen extunc benedicēte Domino incredibiliter creuerint in vtroq;, & iugiter creſcere dignoſcantur, ſpiritu bea-

(Paſtor ſingulatiū omnium vultus inſp. cere debet)

(Pſalm. 72.)

(Diuitiæ quique ſunt cā Dei relinquendi. Deute. 8.)

tæ conſiderationis inductus, ad diuiſionem epiſcopatus eiuſdẽ firmiter dum viueret, intendebat: licet morte præuentus ſuum in hac parte nequiuerit implere conceptum.

Nos pium prædeceſſoris noſtri propoſitũ in effectum volentes adducere, & tam diſſipare malum, quod prædictorum redditum copia exceſſiua produxit, quam etiam cultum augere diuinum & ſpiritualem animarum profectum, quos (ſi iuxta facultatis exigentiam & diffuſam latitudinem dictæ diœceſis ſufficiens, numerus in eadem vtilitate præſulum deputetur) in dubio prouenire ſperamus, promouere ſalubriter intendentes. Præmiſſis & aliis ſuadentibus iuſtis cauſis, ex certa noſtra ſcientia de fratrum noſtrorũ conſilio concordi, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ad laudem Dei, exaltationem eccleſiæ, fideliumque ſalutem, epiſcopatum ipſum dictamque diœceſim Tholoſanam apoſtolica auctoritate diuidimus in quinque diœceſes, quas per certos diſtingui limites faciemus.

Volentes, ac decernentes, quod præter ciuitatem Tholoſanam, quæ ſuam propriam & diſtinctam habebit diœceſim certis finib. limitandam, ſubſcriptæ quattuor villę, quarum quamlibet eiſdem conſilio & auctoritate in ciuitatem erigimus, & ciuitatis vocabulo inſignimus, ſcilicet de monte Albano, pridem de Caturcen. diœceſis, cui adijcietur certa pars dictæ quondam diœceſis Tholoſanæ, ac ſancti Papuli de Riuis & de Lumberiis, & de ipſa quondam Tholoſana diœceſi exiſtentes, quattuor ſeparatas diœceſes habeant certis limitibus diſtinguendas.

Quodque B. Martini de Monte Albano, vbi corpus ſancti Theodori confeſſoris dicitur eſſe reconditum prædictæ ciuitatis montis Albani, & B. Papuli, dictę ciuitatis ſancti Papuli, Mariæ de Lumberiaco, ciuitatis præfatæ Lumberiaci, necnon B. Mariæ de Riuis Eccleſiæ ipſius ciuitatis Riuen. ſint de cætero & habeantur perpetuo Eccleſiæ cathedrales. Et quia eccleſia Tholoſana ſicut ſolemniori ſtatu, & conditione potiori refulget, ſic & grandioris honoris titulo efferenda eſt, ipſam hucuſque ſuffraganeam eccleſię Narbonen. ac totam quondam diœceſim Tholoſanam de fratrum noſtrorũ conſilio, & ex certa noſtra ſcientia, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, ab omni iuriſdictione, poteſtate, ab ſubiectione archiepiſcopi, capituli eiuſdẽ eccleſiæ Narbonen. penitus eximentes, eã ad laudem diuini nominis, & honorem eccleſię ſanctæ ſuæ, in archiepiſcopalem ſeu metropolitanam erigimus, eamque honorib. & inſigniis, ſedis metropolitæ decoramus, auctoritate Apoſtolica decernendo, vt ex nũc pro metropolitana eccleſia in perpetuum habeatur. Et quia etiam dignum eſt, vt ex quo de filia facta mater metropolicę dignitatis ſuſcepit inſignia, & ſuffraganearum congruũ numerum filiarum, ac decentem prouinciam habeat, vt ad iudicium archiepiſcopi Tholoſani, qui pro tempore fuerit, omnes cauſæ ſuffraganeorum epiſcoporum, & perſonarũ eccleſiaſticarum, ac ciuitatum eiuſdem prouinciæ iuxta ſacrorum ſtatuta canonum deferuntur: Nos præfatas quattuor ciuitates & eccleſias cathedrales cum earum diœceſib. (vt præmittitur) diſtinguendas, necnon ciuitatẽ & eccleſiam Apamiarum cum ſua diœceſi ex nunc ipſius eccleſiæ Tholoſanæ ſuffraganeas ac de prouincia Tholoſana in perpetuum fore decernimus, & iure metropolitico ſubijcimus, & ſubiectas eſſe volumus eas illi. Prænominatos mõtis Albani, quæ de diœceſi Caturcen. & Bituricen. prouincia, & Apamiarũ ciuitates, & eccleſias, quæ de prouincia Narbonen. hactenus fuiſſe noſcuntur: necnon reliquas, tres ciuitates & eccleſias ſancti Papuli Riuen. & Lumberiac quæ abolim de diœceſi Tholoſana fuerunt, cum eorum diœceſibus conuentibus collegiis ſiue capitulis a iuriſdictione, poteſtate ac ſubiectione quacumque Bituricen. & Narbonen. archiepiſcoporum, ac Caturcen. & quondam Tholoſan. epiſcoporum, capitulorum, & abbatum, atque conuentuum & ordinariorum quorumlibet aliorum eccleſiaſticorum, quib. quomodolibet fuerant hucuſque ſubiectæ, auctoritate præſentium perpetuo eximentes de prędictorum conſilio & plenitudine poteſtatis.

Eccleſia ex quo ſit mater de filia.

Eccleſia Tholoſana fuit olim ſuffraganea Narbon. eccleſiæ.

De bonis autem redditibus, prouentib. & iuribus dicti quondã epiſcopatus Tholoſan. ipſi Tholoſa. decẽ millia, & ſingulis aliis prædictis eccleſiis (Apamiarũ excepta, cui de ipſis bonis, redditib. & prouentibus, iuribus, vltra illa quæ habere dinoſcitur, certam aſſignabimus portionẽ noſtris aliis litteris diſtinguendam) ſingula quinque millia librarum Turonen. annui redditus, & perpetui prouentus, quæ quidem vnicuique illarum ſuiſque pontificibus (dignitate ac onere & circunſtantiis aliis attente penſatis) debere ſufficere vidimus

Eccleſia Tholoſana quibus ſit [illegible] redditibus.

vidimus, præter redditus, prouentus, & iura, quæ ad prædicas eccleſias & conuentus earum antea pertinebant, de quibus ad honorẽ Dei & ipſarum eccleſiarum commodum intendimus ordinare exnunc auctoritate præcta de conſilio ac plenitudine memoratis cõcedimus, donamus, ac etiam deputamus percipienda integraliter per ipſarum eccleſiarũ præſules, qui pro tempore fuerint, in reb. & locis cuilibet magis adiacentibus & vicinis, iuxta diſtinctionem ſeu limitationem diœceſum ſingularum per alias noſtras litteras faciendam.

¶ Interim tamen diſtinctione ſeu limitatione prædicta pendente, volumus quod eorum quilibet ſummam eum contingentẽ pro rata accipiat annuatim de bonis, redditibus, prouentibus & iurib. antedictis per manus eorum, quos ad hoc prouiderimus deputandos. Reſiduum vero redituum, prouentuum & iurium ipſorum, quod facta de illis [vt præmiſſum eſt] aſſignatione, ſupererit, nec nõ iuriſdictionem ſpiritualem & temporalem, quæ ad dictum quõdam epiſcopatum Tholoſanũ vſque ad tempus diuiſionis huiuſmodi pertinebat, & quæ diſtinctione ſeu limitatione poſt tacta pẽdente, faciemus per idoneas exerceri perſonas Ac beneficia etiam ſi dignitates, perſonatus ac officia exiſtãt exceptis hic, quæ quis per electionem aſſumitur, & in quibus vel ad quæ auctoritate litterarum Apoſtolicarum alicui ſeu aliquib. ius eſt aliquod acquiſitum: quibus per id nullum volumus prę iudicium generari) nunc & in antea vſq; ad diſtinctionem dięceſum vacatura, diſpoſitioni noſtræ, ac ſedis Apoſtolicæ de fratrum ipſorum concilio reſeruamus.

¶ Hęc igitur per dictę ſedis prudentiã circunſpectã ſic ſtatuta ſalubriter & vtiliter ordinata, perpetuis eſſe valitura temporibus & robur incõmutabilis firmitatis obtinere volentes, auctoritate prædicta diſtrictius inhibemus, ne aliquis cuiuſcunq; præeminẽtiæ, ordinis, cõditiõis, aut ſtatus, ẽt ſi archiepiſcopali & epiſcopali ſeu regia præfulgeat dignitate, huiuſmodi ordinationem, Apoſtolicã reſeruationem, & alia ſupradicta quouis mõ turbare, ſeu quõlibet impedire pſuma. Nos enim exnunc irritum decernimus & inane, ſuper his a quoquam quauis auctoritate cõtigerit attentari. Et nihilominus in eos, qui ex certa ſcientia contrarium præſumpſerint, ui ſi octo dierum ſpatium poſt publicationem prę:neptium reſipuerint cum effectu excõmunicationis in perſonas, & interdicti in vniuerſitates, ac ſuſpenſionis in conuentus, & capitula, ſiue collegia, de cõſilio & auctoritate prædictis ſententias promulgamus, a quibus non niſi per Romanum Põtificem abſolutionis beneficium (præterquam in mortis † articulo) valeant obtinere. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtrarum diuiſionis, voluntatis, cõſtitutionũ, erectionum, inſignitionum, exemptionum, decorationis, deputationis, reſeruationis, inhibitionis, promulgationis, infringere, uel ei auſu, &c. Datũ Auinion. vii. Calend. Iulii, Pontificatus noſtri anno primo.

Excõicatio, interdictũ, & ſuſpenſio in diuerſa fe(r)untur.

† In articulo mortis nulla eſt caſuum reſeruatio: atque ideo oẽs ſacerdotes quoslibet pœnitentes a quibuſuis peccatis & cenſuris abſoluere poſsũt. Cõciliũ Tridẽt. ſeſ. 14. c. 7. de caſuũ reſeruatio.

Idem.

¶ *Impedientes epiſcopatus Toloſani erectionem in eccleſiam cathedralem, et eius diuiſionem in quinque diœceſes, vltra pęnas in cõſtitutione ſuperiori declaratas, perdunt feuda & quæcunque beneficia ſpiritualia & tẽporalia. Et ſi ſint perſonæ eccleſiaſticę efficiũtur inhabiles ad quæcunque beneficia eccleſiaſtica.*

CAP. VI.

NVper certis ex cauſis, quæ noſtrũ & fratrum noſtrorum animos ad id rationabiliter induxerunt, quondam epiſcopatum Tholoſanum in archiepiſcopalem ſeu metropolitanam ereximus eccleſiam, quatuor villas, quarum quamlibet inſigniuimus vocabulo ciuitatis, quattuor cathedrales eccleſias creauimus, vnam videlicet in villa montis Albani, quondam Caturcen. diœceſis, adiicienda ibi certa parte quondam diœceſis Tholoſan. alteram in villa Lumberiaci. aliam in villa ſancti Papuli. & aliam in villis de Riuis & de Robeſtria quondam Tholoſan. diœceſis.

Quas quidem eccleſias vna cum Apamiarũ eccleſia, tamquam ſuffraganeas ſubiecimus ipſi metropolitanæ Tholoſanæ eccleſiæ. De bonis quoque & redditibus dicti quondam epiſcopatus Tholoſan. tam ipſi Tholoſan. quam prædictis eccleſiis ſuffraganeis, certã portionem, quam vnicuique illarum debere ſufficere vidimus, prouidimus aſſignandam, totali bonorum & redituum ipſorum reſiduo diſpoſitioni noſtræ & ſedis Apoſtolicæ

Digitized by Google

a Litteris.] intelligit dec. ſup. proxim. ꝙ propter iſtam & ſequentem extrauagãtes iamdudum impreſſas, curauimus imprimendum

reſiduo diſpoſitioni noſtræ & ſedis Apoſtolicæ reſeruato. Alia. n. circa præmiſſa fecimus, decreuimus & ordinauimus ex certa noſtra ſcientia, de ipſorum fratrum concordi conſilio & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, diſtrictius inhibẽtes, ne quis cuiuſcumque prçeminentiæ, ordinis, conditionis, aut ſtatus, etiã ſi archiepiſcopali dignitate fulgeret ipſam ordinationẽ noſtram impedire præſumeret vel turbare, ac decernentes ex nunc irritum & inane ſi ſecus ſuper his a quoquã quauis auctoritate contigerit attentari. Et nihilominus in eos qui ex certa ſcientia contrariũ facerent, niſi reſipuerint cum effectu intra octo dierũ ſpatiũ poſt publicationem ordinationis ipſius, excõmunicationis in perſonas, interdicti in uniuerſitates, ac ſuſpenſionis ſententias in capitula, conuentus, ſiue collegia diximus promulgãdas: prout hçc & alia in Apoſtolicis litteris a confectis plenius continetur.

¶ Verum quia ipſa noſtra ordinatio eo efficaçius & inuiolabilius ſperatur ſeruari quo plurium & grauiorũ vallata fuerit adiectione pçnarũ: Nos ad obſeruationẽ inconcuſsã ipſius eo amplius anhelantes, quo euidẽtius in diuini cultus augumentũ & ſalutem fidelium aĩarum noſcitur redundare præfatis adijciendo ſententiis, oẽs & ſingulos ſcienter turbantes aut impedientes ordinationẽ eandem, aut aliqua in illa contenta, ſeu turbantibus vel impedientib. dantes conſilium, auxilium, vel fauorẽ directe vel indirecte, publice, vel occulte, cuiuſcunq; ſint condõnis, dignitatis ordinis aut ſtatus eccleſiaſtici vel mundani, ẽt ſi archiepiſcopali vel epiſcopali, aut maiori aut ſuperiori præfulgeant dignitate: niſi intra octo dierum ſpatium poſt pulicationẽ prçſentium ab huiuſmodi impedimento ſeu turbatione ac impenſione conſilii, auxilii vel fauoris reſipuerint cum effectu feudis, locationib. officiis & beneficiis qbuſcunque ſpiritualibus & temporalibus etiam ſi dignitates vel prælaturæ quæuis fuerint, q̃ ab eccleſiis ſeu in eccleſiis quibuſcunq; obtinebunt, ex certa noſtra ſcientia, & de ipſorum fratrũ conſilio & Apoſtolicç plenitudine poteſtatis priuatos eſſe decernimus ipſo facto Et ſic libere ipſa feuda, locationes vel officia aut beneficia ſpiritualia & tẽporalia, dignitates & p̃laturæ & ad ipſas, & ad quas ſpectant, reuertãtur eccleſias, & deuoluãtur ad rectores, capitula ſeu collegia eorundẽ quod de illis pro ſua voluntate diſponant. Et ad dignitates & prælaturas per electionẽ aut aliũ modum licitũ idoneas perſonas aſſumãt. Perſonaſque eccleſiaſticas, quç culpabiles fuerint in præmiſſis inhabilitamus ad quæcunque eccleſiaſtica beneficia obtinenda. Nulli ergo omnino hominũ, &c. Datum Auin. iiij. Nõ. Auguſti, Põtificatus noſtri anno primo.

¶ Idem Bartholomeo electo Narbon. diœce. Aguelme de Blauia Engolimen. Eduẽ. Archi. & magiſtro Berengario de Lagijs Lemouicen. & Narbo. eccleſiarum canonico.

¶ *Executores quatuor dantur ad pçnas ſuperiores ſolemniter publicandas.*

CAP. VII.

ij NVper ex certis cauſis, quæ noſtrum & fratrum noſtrorum animos ad id rationabiliter, induxerunt, & cçtera.

Vt ſupra proxime, vſque ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda.

Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus priuationẽ & inhabilitationem noſtram huiuſmodi vos oẽs ſeu tres, vel duo, ſiue unus ex uobis, per vos vel alium ſeu alios in eccleſiis & ſolẽnib. locis, & aliis de quib. & quotiẽs expedire videritis, ſolemniter publicetis: ne quiſquam valeat circa id ignorantiam allegare. Datum Auin. Idus Nou. mb. ij. Põtificatus noſtri anno octauo.

¶ Idem Arnoldo electo Lumbanen.

¶ *Diſpenſat cum quodam ablate vt epiſcopus poſſit eſſe, licet defectum patiatur in ordinib. & ætate. Ex hac & ſequenti cognoſcimus cauſas & formas diſpenſandi. Quæcunque enim ſcripta ſunt ad noſtram doctrinam ſcripta ſunt. ad Roma. xv.*

CAP. VIII.

ij NVper ex certis rationabilib. & manifeſtis cauſis, q̃ ad hoc noſtrũ animũ induxerunt, ciuitatem Lumban. olim villã de Lũbanis, tũc intra Tholoſanç diœceſis limites cõſtitutã, q locus inſignis ac multiplici cõ

moditate

Digitized by Google

moditate dotatus exiſtit, de fratrum noſtrorum conſilio & Apoſtolicę plenitudine poteſtatis, per literas noſtras ſub certa forma in ciuitate ereximus, ciuitatiſque vocabulo duximus decorandam: ſtatuentes ac etiam decernentes, vt eccleſia abbatiæ illius loci de Lumban. ordinis ſancti Auguſtini ex tunc haberetur & exiſteret cathedralis: ac deinde volentes eidem eccleſiæ de paſtore idoneo ſalubriter prouidere, in abbatem eiuſdem eccleſię virum vtique litteratum & litterarum ſcientia præditum, vitæ & morum honeſtate decoratum; diſcretionis & conſilij maturitate conſpicuum direximus oculos noſtræ mentis, teque § non obſtante defectu ætatis & ordinum quem pateris, cum tonſuratus modo in clericum & in xxvij. ætatis tuæ anno vel circa conſtitutus eſſe dicaris, ſuper quo tecum gratioſe duximus diſpenſandum § de fratrum noſtrorum conſilio ipſi eccleſiæ pręfecimus in epiſcopum & paſtorem, curam & adminiſtrationem ipſius eccleſiæ tibi in ſpiritualibus & temporalibus committendo. Vnde licet nondum ſit tibi munus conſecrationis impenſum, nec Apoſtolicas literas promotionem tuam huiuſmodi continentes (cum illas non habeas) poſſis oſtendere: Nos tibi vt § conſtitutione felicis recordationis Gregorij Papæ octaui prædeceſſoris noſtri, & qualibet alia ſuper hoc in contrarium edita nequaquam obſtante § poſſis eiuſdem eccleſiæ Lumban & quorumcumque bonorum ipſius adminiſtrationem accipere, ipſamque adminiſtrationem libere exercere, auctoritate præſentium indulgemus. Contradictis, &c. Datum anno quarto, vt ſupra.

Diſpenſatio nō facile obtinet, q multis qualitatibus pollet.

¶ Idem venerabili fratri Bernardo epiſcopo montis Albani ad vniuerſalis eccleſiæ regimen exercendum diuina diſpenſatione vocato.

Hortatur quendam in multis commendatum, vt curam paſtoralem adminiſtret in eccleſia, quæ de nouo fuerat in cathedralem erecta. hic autem inuenies multa notatu digniſſima, quæ debent lectores ad deuotionem accendere.

CAP. IX.

Eccleſiæ cuiuslibet ſtatus eſt pręparandus.

AD cuiuslibet ſtatus eccleſiæ aciē ſollicitæ cōſiderationis extendimus, paſtor ad les partes officio vigilanti adhibētes, vt earū ſingulę paſtorib. gubernētur idoneis, & prouidis rectorib. diſponātur: quorum diſpenſatione prouida & prouidentia circumſpecta (illius cooperante clementia, qui vere paſtor & rector agnoſcitur) ſpiritualiū & temporalium proficiant incrementis. Nuper ſiquidē ex certis & rationabilib. cauſis, quæ ad hoc noſtrū animum induxerunt, ciuitatem olim villam montis Albani tunc intra limites Caturcen diœceſis conſtituta, qui locus inſignis exiſtit, ac vbertate multiplici hoīum & rerū exuberat, de fratrum noſtrorum conſilio & Apoſtolicę plenitudine ptātis, ciuitatis vocabulo duximus decorandā: ſtatuentes ac ēt decernentes, vt eccleſia monaſterii illius loci montis Albani monaſterii Caſa Dei ad Roma. Eccl. nullo medio pertinētis, ordinis ſancti Benedicti Claremonten. dięce. tunc immediate ſubiecta, ex tunc haberetur & exiſteret eccleſia cathedralis. poſtmodū vero de celebri ſic ſalubri prouiſione ipſius montis Albani vt ſponſi ſolatio lætaretur, ſollicite cogitantes ac volentes illum eidē pręficere in paſtorem, de quo certā haberemus notitiā, qui eum clara morum inſignia redimerent, nec eſſet dubia eius charitas circa plebem ſuo regimini cōmittendā, & in cuius fiducia conſiſteret ſalubriter ſecuritas ſubditorum: Ad te tunc monaſtrii prædicti abbatem, quem litterarum ſcientia pręditum, vitæ & morū honeſtate decoratū, diſcretionis & conſilii maturitate conſpicuum in tpalib. prouidum, in ſpiritualibus circumſpectum nobis & fratribus noſtris placida tua conuerſatio continuata diu apud ſedem Apoſtolicam approbauit, direximus oculos mentis noſtræ: quibus omnib. debita meditatione penſatis, de perſona tua nobis & eiſdem fratrib. ob tuorum exigentiam meritorum accepta, de ipſorum fratrum conſilio & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis eidem eccleſiæ montis Albani prouidimus, præficientes eidem ſanctæ eccleſiæ teipſum in paſtorem, tibique curam & adminiſtrationem illius in ſpiritualibus & temporalibus committendo, ac tibi poſtmodum faciendo per venerabilem fr. trem noſtrum Berengarium epiſcopum Tuſculan. munus conſecrationis impendi. Firma

Eccleſiæ ſpōſus prælatus dicitur eſſe.

Eccleſiæ viduatæ præficiendus, in multis debet eſſe commēdatus.

Prælatus bonꝰ multa bona facit eccleſiæ, iugũ Dei eſt leue & ſuaue.

ſpe, fiducia tenentes quòd eadẽ eccleſia monaſterij Albani (Dominica aſſiſtente clementia) per tuæ circunſpectionis, & induſtriæ ſtudium fructuoſum ſeruabitur a noxijs & aduerſis, & ſpiritualibus & temporalibus proficiet incremẽtis. Tolle igitur Dei iugum tam leue collis humilium quàm ſuaue, ac dilectione, paſcẽdum ſuſcipe gregem eius, ſuper quem noctis vigilias dilectus ſollicituq; cuſtodi, vt liber non pateat aditus inuaſori, & Dominus inſuſpicabili hora venturus ſi te inuenerit ſic agentem, curſu conſumato, qui tuo labori præponitur, & horum fide ſeruata, quæ tuæ ſollicitudini committuntur, te repertum fidelẽ in modico, ſupra multa conſtituat, ac in dilecta gaudiorum ſuorum tabernacula, introducat. Datum, &c. anno quarto.

Fidelis ĩ modico ſu. multa conſtituẽtur.

Idem Hugoni de Mirabello canonico Eburedunen. collectori fructuum primi anni, &c.

Declaratur, an collector fructuum primi anni omnium beneficiorum eccleſiaſticorum vacantium & vacaturorum vſque ad certi temporis ſpatium deputatorum pro cameræ Apoſtolicæ oneribus facilius ſupportandis, poſſit cum obtinentibus beneficia conuenire, & an altaria dotata cadant ſub tali reſeruatione, &c.

C A P. X.

POſtulaſti p Apoſtolicæ declarationis euidentiam edoceri, quid tibi ſuper dubijs infraſcriptis circa cõmiſſam tuæ induſtriæ recollectionem fructuum prædictorum alias præbendarum aut beneficiorum imminentibus ſit agendum; Tuæ itaque poſtulationibus benigniter reſpondentes, te ſcire volumus beneplaciti noſtri eſſe ſuper fructibus beneficiorum, quæ ita repertes in ſolutione decimæ iuxta. verum taxata valorẽ, quòd illum nequaquã excedunt cum obtinentibus huiuſmodi beneficia prout melius & vtilius diœceſanis locorum in quibus huiuſmodi beneficia fuerint quorum conſilia in hac parte requiras & tibi videbitur, valeas conuenire. Nos enim ipſorum diœceſan. & tuam conſcientiam ſuper his oneramus.

Conſciam aliorũ quandoque Papa onerat.

Licet autem quotidianæ diſtributiones per nos fuerint a perceptione fructuum prædictorum excluſæ, hoc tamen volumus de diſtributionibus ipſis intelligi, quę dãtur eis qui horis interſunt, ſic ꝙ illæ quæ ſoluuntur iis qui ſunt in ciuitate, vel loco præſentes, quamuis horis non interſint eiſdem, non ſint ab onere dictæ recollectionis immunes.

Porro declarationem illam factam per nos in deputatione ſeu reſeruatione fructuũ prædictorum, vt videlicet non extendantur ad vicarias ſeu capellanias vt plurimum a decedentibus inſtitutas ad Miſſas pro ipſis decedentibus celebrandas, certis conſtitutis redditibus presbytero inibi celebranti, locum habere volumus in altaribus dotatis certis feudis vſuaticis ſeu cenſibus, vt capellanus inibi celebrare debeat pro dantium animabus certis vicibus, ſingulis ſeptimanis, & in eccleſia cathedrali horis intereſſe diuinis, dummodo valor annuus ipſorum altarium ſummam xx. lib. Turon. non excedat.

Reddiť premiſſis celebrandis a decedentib. relictis, nõ ſunt aliquatenus diminuẽdi.

Alioquin includãtur in deputatione ſeu ſeruatione prædictis.

Vbi vero præbenda fuerit in decima pro tanto taxata, quod parum poſſet canonico hebdomadario (cui certum pro illa ſeruitium imminet in eccleſia faciendum) poſt perceptionem taxationis huiuſmodi remanere, volumus quod de taxatione ipſa pro huiuſmodi ſeruitij onere portionem aliquam congruam prędicto hebdomadario dimittas, pro iam dicta camera noſtra reſiduum percepturus. Cæterum præbendas illorum, qui taxationẽ decimæ ſoluere recuſantes abeſſe velle ſe ſimulant, vt taxationem ipſam diminuere compellantur, vt per illorum abſentiam huius perceptione taxationis fraudaris, quaſi vel de pbenda percipere valeas, de qua non percipiunt aliquid, niſi ſaltem in loco in ciuitate præſentes, cum tamen eccleſiæ fabrica tales pręebendas ex integro percipere dignoſcatur, declaramus ſub deputatione ſeu reſeruatione comprehendi præfata, vt videlicet eas iuxta deputationis noſtræ modum percipere valeas, canonicorum ipſorum abſentia, nõ obſtante. Ridiculum enim eſſet vt eadem fabrica priori quam nos priuilegio in talibus vteretur.

Papa in perceptione fructuum eſt fabricæ præferendus.

De illis denique qui licet per multos menſes tenuerint eccleſias vel præbendas, nihil tamen ſe percepiſſe aſſerunt ex eiſdem, cum iuxta conſuetudinem patriæ prædeceſſo-

Digitized by Google

Teſtati ſi bonis eccleſiæ, an clerici poſſint, vide no. in c præſenti, de offi. ordi. lib. 6.

deceſſores eorum teſtati fuerunt de bonis illarum, propter quod ipſi obtinentes tales eccleſias tibi ſatisfacere nequeunt de fructibus antedictis: nihilominus offerentes, quod tamdiu fructus eccleſiarum ipſarũ percipias, donec tibi fuerit inde plenarie ſatisfactum, placet nobis & volumus, vt ſi eſt ita oblationi huiuſmodi condeſcendas: per hoc tamen non intendimus conſuetudinem approbare prædictam. Datum Auinioñ. v. Idus Octobris Pontificatus noſtri. anno ſecundo.

Idem.

Cum Romanus Pontifex pro Eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus fructus beneficiorum vacantium vſque ad certum tempus reſeruaſſet, circa illam reſeruationem plurimæ ambiguitates ortæ ſunt, quas hic ſoluit.

CAP. XI.

Fructus bñficiorũ a Papa q̃ñq; p Eccleſiæ Romanæ neceſſitatib. reſeruantur.

CVm nonnullæ eccleſiaſticæ perſonæ in cathedralibus eccleſijs canonicatus præbendas dignitates, perſonatus, & officia, ac alia beneficia eccleſiaſtica obtinentes, reuocare conentur in dubium, an fructus, redditus, & prouentus primi anni beneficiorum eccleſiaſticorum etiam vacantium, & quæ in diuerſis orbis partibus vſque ad triennium vacare contingeret, quos pro Eccleſiæ Romanæ neceſſitatib. per noſtras ſub certa forma literas duximus reſeruandos, iuxta tenorem litterarum ipſarum cameræ noſtræ ſoluere teneantur, præſertim cum archiepiſcopales & epiſcopales eccleſiæ ac regulares abbatiæ ab huiuſmodi ſolutione fructuum (vt dicunt) in dictis literis eximantur.

Dubitationes ſunt amputandæ.

Nos dubitationem huiuſmodi amputare volentes, auctoritate Apoſtolica declaramus, quod cum ſub appellatione archiepiſcopalis vel epiſcopalis eccleſiæ aut regularis abbatiæ, huiuſmodi præbendæ, dignitates, perſonatus & officia nequaquam intelligantur, nec etiam includantur, prædictos,[a] necnõ & præbendarum & officiorum, monachorum, monaſteriorum regularium, ac redditus abbatiarum, ſeu abbatuum earundem, quæ in beneficijs eccleſiaſticis aſſignantur, diſtinctos fructus redditus & prouentus includi in deputatione prædicta, & dictæ cameræ iuxta prædictarum literarum tenorem debere perſolui: ac id idem ſuper ſolutione omnium fructuum, redditũum & prouentuum commendatariarum curtuum[b] ſeu grangiarum, monaſteriorum, domorum & locorum conuentualium, quæ pro beneficiis eccleſiaſticis vt prædicitur conceduntur niſi dumtaxat in fructibus illorum quæ ſunt forſan excepta declaramus & præcipimus obſeruari.

CVM Nonnullæ.

a Prædictos] Alias prædicta.

b Curtuum.] Alias cultuum.

Diſtributiones quotidianæ, quæ conſiſtunt in potu & pane, quæque in aliis rebus.

Præterea cum in aliquibus eccleſijs tam cathedralibus quam alijs, panis & potus pro quotidianis diſtributionib. ipſarum eccleſiarum canonicis & perſonis de præbendarum ipſorum corporibus pro die quolibet deputetur, & etiã interdum certa quantitas bladi, & quandoque certa pecuniæ ſumma, & aliquando alterum pro altero pro ſingulis menſibus vel hebdomadis etiam canonicis ſtudiorum cauſa, aut alias pro eorum negotiis de licentia capitulorum eccleſiarum ipſarum ab eccleſiis eiſdem abſentibus exhibeantur, & etiam perſoluantur: declaramus auctoritate prædicta, illam bladi quãtitatem & pecuniæ ſummam, quæ pro quolibet menſe vel hebdomada dictis canonicis (vt prædicitur) miniſtrantur, non debere pro quotidianis diſtributionibus computari, ſed illa tantum quæ præfatis canonicis quotidie pro diurnis & nocturnis horis diſtribuuntur ſine fraude.

Horarũ, q̃ ſunt diuinæ quædam notitiæ.

Adiicimus inſuper declarationi prædictæ, quod ſi obtinenti curatum beneficium, aliud ſibi conſimile collatum fuerit, vel etiã in poſterũ conferatur, poſt ſecundi pacificam poſſeſſionem adeptã & fructuum perceptionem ipſius, nihil de fructib. eiuſdem primi beneficii (niſi forſan ſuper hoc diſpenſatione canonica ſit munitus) percipere poſſit, ſed pro dicta camera noſtra iuxta formã dictarum literarum recipiantur, & etiã exigantur. Vbi vero fructuũ, redditũum & prouentuum beneficiorum eccleſiaſticorum non repeiretur certa taxatio, declaramus auctoritate prædicta, quod fructus redditus & prouentus beneficiorum huiuſmodi, cum vacare contigerit, per medium diuidantur, quorum medietas recipiantur pro camera prædicta, reliquã vero medietatem ille pro ſua ſuſtentatione percipiat,

piat,

Digitized by Google

Adminiſtratores ad voluntatē ſuperiorū qñ ſunt remouibiles.

piat, qui beneficium huiuſmodi dignoſcitur obtinere.

Grangias autem & alia loca Ciſtercienſis ordinis & aliorum locorum regularium, in quibus gubernatores ſeu cuſtodes vel adminiſtratores ponuntur ad tempus, & remouentur ad voluntatem ſuperiorum ſuorum, eorumque fructus, redditus, & prouētus auctoritate declaramus eadem in deputatione prædicta ac literis noſtris ſuper illa confectis aliquatenus non includi. Nulli ergo oino, &c. Datum Auinione Nonis Ianuarii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Idem.

Fructus amborum beneficiorum, quibus quãdoque beneficiatus priuatur, cameræ Apoſtolicę deputantur.

C A P. XII.

CVm nonnullæ eccleſiaſticæ perſonę reuocare conentur in dubium, an ſi obtinenti dignitatem vel aliud beneficium eccleſiaſticum cui cura imminet animarum, aliud beneficium cōferatur, eo caſu quo ambo beneficia ipſa ſucceſſiue vacare contingit, eorūdem amborum fructus primo anno quo vacant ratione deputationis fructuum, redditu um, & prouentuum eccleſiaſticorū tūc vacantium, & quæ vſque ad certum tempus va care contingeret, quos pro Eccleſię Romanę neceſſitatib. releuādis, per noſtras litteras duximus depuotandos, noſtræ cameræ debeantur: Nos ambiguitatem huiuſmodi remouere volentes auctoritate Apoſtolica declaramus, amborum eorundem beneficiorum fructus, redditus & prouentus (cum vtrumq; ipſorum vacet) pro eadem camera percipi & haberi. Nulli ergo, &c.

Benedictus xij.

Diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruantur beneficia curialium, & aliorum ad curiam accedentium, vel ab ea recedentium, ſi moriantur in locis vltra duas dietas legales ab ipſa curia non diſtantibus.

C A P. XIII.

a Omnes patriarchales. Jaccipe, infra in fine, reſeruamus ordinationi, & cætera.

Bñficiis viri dētibus ſunt aſſumēdi viri, q illis præſint & proſint.

AD regimen Eccleſię generalis quamquam immeriti ſuperna diſpoſitione vocati, gerimus in noſtris deſideriis, vt debemus, quod per noſtræ diligentiæ ſtudiū ad quarumlibet eccleſiarum & monaſteriorum regimina & alia beneficia eccleſiaſtica iuxta diuinum beneplacitum, & noſtræ intētionis affectum, viri aſſumantur idonei, qui præſint & proſint committēdis eis eccleſiis, monaſteriis & beneficiis prælibatis.

Præmiſſorum itaque conſideratione inducti, & ſuadentib. nobis aliis rationabilib. cauſis, nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, omnes patriarchales a, archiepiſcopales, & epiſcopales eccleſias, & etiam monaſteria, prioratus, dignitates, perſonatus & officia, necnon canonicatus, & præbendas, & eccleſias, cæteraq; beneficia eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura, ſecularia & regularia quæcunq; & qualiacumq; fuerint et ſi ad illa perſonæ conſueuerint ſeu debuerint, per electionem ſeu quēuis alium modum aſſumi, nunc apud ſedem Apoſtolicā quocunque modo vacantia, & in poſterum vacatura, necnon per depoſitionem vel priuationē ſeu tranſlationē, aut muneris conſecrationis ſuſpenſionē, per fœlicis recordationis Ioannē Papam vigeſimū ſecundum, prædeceſſorem noſtrum, ſeu eius auctoritate factas, & per nos ſeu auctoritate noſtra in antea faciendas vbilibet: Necnon ſi forſan tpe iam dicti prædeceſſoris aliqui in concordia vel diſcordia electi vel poſtulati, quorum electio caſſata ſeu poſtulatio repulſa, vel per eos facta renūciatio, & admiſſa per ipſum prædeceſſorē vel auctoritate ipſius extiterint, ſeu quorum electorum vel poſtulatorum, & in antea eligendorum ſeu poſtulandorum ac renunciantium electionem caſſari, vel poſtulationem repelli aut renunciationem admitti per eos vel auctoritate noſtra cōtingeret apud ſedem prædictam vel alibi vbicunque: Ac ēt per obitum Cardinaliū eiuſdem Eccleſię Romanæ ac officialium dictæ ſedis videlicet camerariis, vicecācellarii, notariorum, auditorū litterarum contradictarum, & Apoſtolici Palatii cauſarum auditorum, correctorum, & ſcriptorum litterarum Apoſtolicarum ac pœnitentiarii prefatæ ſedis, ac abbreuiatorum, necnō commenſaliū, & aliorum quorumlibet capellanorum ſedis eiuſdem

Electio caſſati, & poſtulatio repelli tur.

Officiarii Papæ diuerſi ſunt.

eiuſdem & etiam quorumcumque legatorũ ſiue nũtiorum, ac in terris Eccleſię Romanę rectorum & theſaurariorum per dictũ Ioannem prædeceſſorem, uel nos ſpecialiter deputatorum ſeu miſſorum hactenus vel a nobis deputandorum aut mittendorum in poſterum, nunc vacantia & in antea vacatura vbicunque dictos legatos vel nuntios ſeu rectores aut theſaurarios, antequam ad Romanam curiam redierint ſeu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis. Nec non quorumlibet pro quo quibuſcunque negotiis ad Romanam curiam venientium, ſeu etiam recedentium ab eadem, ſi in locis à dicta curia vltra duas dietas legales non diſtantibus iam forſan obierint, vel eos in antea tranſire contigerit de hac luce: Ac etiam ſimili modo quorumcũque curialium peregrinationis, infirmitatis, aut recreationis, ſeu alia quacunque cauſa ad quæuis loca ſecedentium, ſi eos antequam ad dictam curiam redierint in locis vltra duas dietas ab eadem curia (vt præmittitur) non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non exiſtat ibidem, iam forſitan deceſſerint, vel in poſterum eos contigerit de medio ſubmoueri, nunc per obitum huiuſmodi vacantia, & in poſterum vacatura: Rurſus monaſteria, prioratus, decanatus, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, officia, canonicatus, præbendas, & eccleſias, cæteraque beneficia eccleſiaſtica, ſecularia & regularia, cum cura vel ſine cura, quæcunque & qualiacunque fuerint, etiam ſi ad illa perſonæ conſueuerunt & debuerunt per electionem aut quemuis alium modum aſſumi, quæ promoti per dictum prædeceſſorem vel eius auctoritate ad patriarchalium, archiepiſcopalium, & epiſcopalium eccleſiarum, nec non monaſteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum nunc vacantia: Et qui per nos ſeu auctoritate noſtra in poſterum ad eadem regimina promouendi tempore promotionis huiuſmodi obtinebunt: Nec non etiam quæ per aſſecutionem pacificam quorumcumque prioratuum, dignitatum, perſonatuum, officiorum, canonicatuum & prębendarum eccleſiarum, & beneficiorum aliorum per nos vel eundem Ioannem prædeceſſorem, ſeu auctoritate litterarum noſtrarum, vel ipſius Ioannis prædeceſſoris collatorum, & conferendorum in poſterum, nunc vacantia & in antea vacatura (plena ſuper præmiſſis omnibus & ſingulis cum fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſecuta) ordinationi, diſpoſitioni, & prouiſioni noſtrę (donec miſerationis diuinæ clementia nos vniuerſalis Eccleſię regimini pręſidere conceſſerit) de ipſorum fratrum conſilio, auctoritate Apoſtolica reſeruamus, decernentes ex tunc irritum & inane ſi ſecus ſuper pręmiſſis, & quolibet eorum per quoſcũque quauis auctoritate ſcienter vel ignorãter contigerit attentari. Non obſtantibus quibuſcunque conſtitutionibus a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus editis, quatenus obſiſtere poſſent ſuper enarratis articulis, vel alicui, ſiue aliquibus eorundem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reſeruationis & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire.

Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Auinione tertio Idus Ianuarii, Pontificatus noſtri anno primo. M.cccxxxv.

¶ Paulus Venetus Papa ſecundus.

Beneficia quæcunque ſint diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruata, per talem reſeruationem ſunt affecta, ita quòd illorum collatio non tenet, ſi per alium a Romano Pontifice fuerit facta.

CAP. XIIII.

Lites ex iuris dubiis ſæpe oriuntur.

AD Romani Pontificis prouidentiam & circumſpectionem prouidam ſpectare dignoſcitur, dubia iuris (ex quibus lites graues oriuntur indies) ſuę declarationis oraculo terminare, prout negotiorum qualitate & temporum conditione inſpectis, conſpexerit in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque nonnulli Romani Pontifices prędeceſſores noſtri per

diuerſas

Digitized by Google

diuerſas eorum conſtitutiones, quas ſuo tempore dumtaxat durare voluerunt, quæcunque beneficia eccleſiaſtica, quæ ſui & ſanctæ Romanę Eccleſiæ viuentium, & tunc exiſtẽtium Cardinalium familiares continui commenſales obtinebant, & in poſterum obtinerent, & eorum familiaritate durante, etiam ſi ab ipſa familiaritate per obitũ Cardinaliũ eorundem vel alias receſſiſſent, nec non illa q́ etiam fructuum & prouentuum cameræ Apoſtolicæ debitorum collectores; & qui ipſorum prædeceſſorum temporibus ſua officia exercerent, vniti ſub collectores durantibus eorum officiis obtinebant, ac in quibuſcunq; locis vacauerint, cum irritantis appoſitione decreti, & deinde prædeceſſoribus ipſis ſublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrẽtibus vacationibus, inter vtriuſque iuris interpretes, etiam officiales Romanæ curiæ ſæpe numero hæſitatum extiterit, an beneficia huiuſmodi propter reſeruationem & decretum prædicta, reſeruata vel affecta remanſerint: ita quòd nullus præter Romanum Pontificem de illis diſponere potuerit ſiue poſſit, reſeruatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis. Ac cum propter ambiguitatem huiuſmodi varias quoque iuriſperitorum opiniones & diſcrepationes ipſas aduerteremus; plerumque pro reſeruatione & affectione præmiſſis, interdum vero econtra pronunciatum & diffinitum fore.

Prælatus ui g lem paſto rem imita.i dét.

¶ Nos qui vigilis more paſtoris ſuper his maturo prouidendum eſſe conſilio non indigne cenſuimus. Et propterea in ſingulis cauſis ſuper quibus ſuis bñficijs eccleſiaſticis eãdem ambiguitatem quomodolibet concernẽtibus vſque ad noſtrum beneplacitum ſupſedere mandauimus: cupiẽtes (quemadmodũ noſtro incumbit officio) dubiis huiuſmodi finẽ imponere, ſubditorum obuiare diſpendijs, & (ne lites fiant penitus immortales) de opportuno remedio prouidere: Felicis recordationis Vrbani quinti, Gregorij noni, Bonifacij octaui Romanorum Pontificũ etiam prædeceſſorum noſtrorum, qui ad ſubmouenda altercationum fomenta, & ambiguitates huiuſmodi lucidandas, declarationes ſimiles per ſuas litteras ediderunt, veſtigiis inhærendo, ac prouide conſiderantes effectum per reſeruationem manuſque appoſitionem eorundem prædeceſſorum in dictis beneficiis in eſſe productum per obitum ipſorum nequaquam cenſeri debere re-

Lites dẽntur breues.

Romani Põtificis manus eſt magnæ virtutis.

vocatum. Romani quoque Pontificis manus appoſitionem prædictam tantę efficacię tantæque virtutis exiſtere, vt etſi litterę Apoſtolicę ſuper prouiſionibus beneficiorum, aut de prouidendo mandatis, in quibus decretum & reſeruatio huiuſmodi apponuntur, ex aliqua cauſa ſuum debitum non ſortiantur effectum: facultatem tamen prouidendi de beneficiis taliter reſeruatis quibuſcunque aliis fuiſſe ademptam, huius perpetuę & irrefragabilis conſtitutionis edicto de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanę Eccleſię Cardinalium conſilio, oĩa & ſingula beneficia eccleſiaſtica ſęcularia & cuiuſuis ordinis regularia, (etiam ſi prępoſitatus, canonicatus, præpoſiturę, & prębendæ, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia fuerunt, etiam ſi ad illa conſueuerint qui illis pręficiuntur per electionẽ aſſumi, eiſque cura immineat animarum vt pręmittitur) reſeruata, & per Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros canonice intrantes in poſterum reſeruãda, ac etiam quouis modo vacantia & in antea vacatura, per huiuſmodi reſeruationem & decretum remanſiſſe, & remanere ſemper affecta, nullumque de illis (cum primum vacare contigerit) pręter eundem Romanum Pontificem ea vice quouis modo diſponere potuiſſe ſiue poſſe, harum ſerie decernimus & pariter declaramus. Quòd iam in pendentibus etiam per appellationem, quam in futurum ſuper eiſdem beneficiis ut præmittitur, reſeruatis, committendis cauſis, per dilectos filios magiſtros, capellanos noſtros cauſarum Palatii Apoſtolici auditores, atque alios quoſcũq; delegatos & iudices vbilibet inuiolabiliter obſeruari, & ſecundum pręmiſſa, nec aliter ſententiari & diffiniri volumus atque mandamus, & eis eorum cuilibet, quauis alia ſuper pręmiſſis interpretãdi facultate ſublata; Decernentes extunc irritum & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę conſtitutionis, declarationis, uoluntatis, mandati & decreti infringere, uel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſe nouerit incurſurum. Datum Romę apud ſanctum Marcum, anno incarnationis Dominicę M. cccclxvij.

Bñficia pq. dicuntur affecta.

Calen.

Hæc extrauagans reperitur inter ex. Ioã xxii. ſub ti. de ele. cum gl. dñi Zenzelini: hic vero ponitur cũ gl. Gulielmi de monte Laudu.

SVſcepti r.] Hæc decre. poteſt intitulari ſub titulo, de reſcriptis, vel ſub tit. de elect. vel ne ſede vac. vel ſub illo, ut eccl. bñ. uel ſub illo, de uerb. ſign. Et diuiditur in quinque partes. Primo ponitur concedendæ conſtitutionis cauſa ex occaſio. Secundo ſic ſide quo agitur, ſummaria recitatio. Tertio ſuper taxatis conſtituitur. Quarto de non taxatis annectit. Quinto non ſeruantib. diuerſa pœna apponit. Secunda, [Cum itaq.] Tertio [Nos d illo.] Quarta, [In illis.] Quinta, [Et ſi quicquam.] Et ſic hæc facta eſt ad declarationem illorum in tit. ſ. de eccl. bñ. c. vnico in fi. ne ſe. va. va. c. 1. p Inn. de ver. ſig. ma. de priuileg. ſi Papa, & de præb. ſi tibi conceſſo. lib. Gul. de monte Lauduno.

Cal. Septembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

Ne ſede vacante aliquid innouetur.

¶ Ioannes vigeſimus ſecũdus epiſcopus ſeruus ſeruorũ Dei ad perpetuam rei memoriam.

¶ Papa volens prouidere diuino cultui & miniſtris eiuſdem, et occurrere diſpendiis, quę ipſis quotidie imminent propter occupationes vacantiũ eccleſiarũ primi anni, quę cõpetiit ex diuerſis titulis aliquib. eccleſiis ſeu perſonis: ſtatuit quod añ talis occupatio imminebit in beneficiis, quę conſueuerint in decimæ ſolutione taxari, collectores ipſorũ annaliũ ſint contenti ipſa ſumma, pro qua conſueuit dari decima, ſi ipſam eligẽdam duxerint, tali reſiduo penes eũ cui collatum eſt beneficium, remanẽte: uel dimiſſa eadem ſumma p̃dicta, poſſint dictum reſiduum ſibi aſſumere, dum tamen alterum intra decem dies dicti eligãt collectores, alias poſt decẽ dies ipſorum optio in beneficiatum tranſeat ipſo iure. In nõ taxatis aũt fructus decimabiles illius anni diuidantur per modum, & vtrique eorum medietas tribuatur: ita quod ſi alter diuidi noluerit contẽtari, ipſa in uolentẽ tranſeat ipſo iure. Et ſi quicquam aliquis contra dictã ordinationem receperit, pœnas hic contentas incurrat.

CAP. VNIC.

SVſcepti regiminis a, nos cura ſollicitat, vt quæ in Eccleſiis non abſq; diſpendio b miniſtrorum, c & cultus d detrimento diuini ſeruari videamus, per appoſitionem congrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaque e in nonnullis Eccleſiis f

a Suſcepti.] ſimile ſ. de præb ſuſcepti. lib 6.

b Diſpendio. de his de reſer diſpendia. in prin. lib 6.

c Miniſtrorum. gñri n. talium intendit hic Papa prouidere, non aũt pſonis ſingularibus & ſic erit perpetuum & fauorabile. ar. 12. q. 2. liberu. maxime cum fiat in fauorẽ diuini cult', ut patet ſ. alias. n mere pſonalia pſonas non trãſgrediuntur, immo cum eis pereũt, & maxime dẽnt vt odioſa reſtringi. inſt. de iure natu §. ſed & q principi. ſup. de reſer. quia p ambitioſam. li. 6 Notanter dicit, miniſtrorũ ſub nomine officii non proprio, q. d. hic

Vitium odio pſequamur non naturã.

Papa, prouidere intendimus arti. & virtuoſæ induſtriæ hominum, non naturæ; ſicut econtrario vitium hominis debet haberi odio non natura. 84. diſt. odio & 86 diſ. donare. Notabis etiam hic, quòd Papa nedum diuino cultui, de quo inf. immo etiam diſpendio miniſtrorum prouidere intendit, etiam principalius & fortius: quod patet in hoc, quod in ſcripturæ ordine hic præmitur, arg. iuriu, § de ele ſi quis iuſto, & de præb. mandato. lib 6. Ex quo ſequitur quod nedum reſidentes vere, ſicut ſunt illi, qui interſunt horis diuinis: immo etiam præſumptiue & iuris fictione, ſicut exiſtentes in Papa vel Cardinalium ſeruitio, uel ſtudio theologiæ vel ſimiles gaudeant huiuſmodi beneficio decre. de quo dicit infra. Guliel de monte Laudu.

d Et cultus.] multa ſunt ſpiritualia in fauorem diuini cultus ſtatuta ſup. de conſt ex parte. de reſer. quia per ambitioſam. lib. 6. de cele. Miſ. graui. concil. Viennen. un de cum cultus diuinus ſit iuris publici. 1. diſtin. ius publicum, pacto priuatorum tolli, ſeu ipſi renunciari non poteſt. de pac. l. ius publicum ſup. de foro comp. ſi diligẽti. maxime cum uideatur inhærere præceptis primæ tabulę, 32. q. 7. quid in oib. ex quo videtur, q etiam Papa non poſſit ſuper hoc ſine magna cauſa diſpenſare: enim infirmitas ab hoc excuſat, ne vicarius tollat penſionem a domino ſibi ſpiritualiter ſuper quemlibet viuentem de eius patrimonio reſeruatum ſ. de cele. Miſ. c. 1. niſ. & ſuper ſnot modo; niſi illud reſtituat, vt ſi non remittat peccatum, ſi cum poteſt [maxime Deo] non reſtituetur ablatum: cum et idem eſſet de penſione illum domino priuato ſubtracta ar. ſup. de uſur. cũ tu. 16. q. 1. reuertimini, cum ſim. Sed nũquid poterit huic beneficio renunciari? Credo q ſic, inquantum tangit ius cuiuſuis priuati: ſed inquantum. Eccleſiæ, no argum. ſup. de arbi. cum tempore.

Cultui diuino renuntiari non põt.

e Cum itaq; Secunda pars.

f Eccleſiis. de quibus ſi in priuilegio vel ſtatuto expreſſe actum eſt, expreſſioni ſtabit, ſup. de priuil. accepimus, 9. q. 3. cõqueſtus, ſaluo hoc quod legit contra conſuetudinẽ vel ſtatuta inferiorũ, ſup. de ele. ſapr. & de offi. ord. præſenti. lib. 6. alias uſus obtinuit, q monaſteria ſeu loca collegiata nõ comprehendantur: nihilominus ipſæ Eccleſiæ cathedrales argu. ſup. de præben. c. ſi. de conceſ præben. dilectus Si quęras quam Eccleſiam dices collegiatam vel conuentualem quantum ad hæc? Credo q illa dumtaxat, in qua ſunt duo vel plures tanquam facientes vnum corpus, conſueuerit conuentus, capitulum vel collegium vocari: & ſic nihil faciet ibi pluralitas perſonarum vel paucitas: dum tamen ſint duo vel tres: ſed ipſa realitas, ſ. quòd ibi conuerſentur, vnum corpus facientes inſimul. Item credulitas gentium & opinio, ſ. quòd communiter a gentib. cõſueuerint ſic appellari & haberi ut tales, hoc dico per iura ſup. de ele. nullus, de excel. prælator dilecta de proba per tuas. qui ſi ſint legi tranſmiſſæ 3. q 7. §. tria, de præb. de multa. per Inn. Quid ergo erit de Prioratibus monaſteriorum Olumal. Caſæ Dei, Grandimontem maioris monaſterii Præmonſtraten. uel ſimilibus, In quorum aliquibus quandoque conſueuerunt eſſe quatuor monachi, quandoque aſſociantes Priores ibidem, nunquid collectores percipient talium annalia cum vacabunt? Credo quod non debeant collectores ab iſtis tanquam à collegiis excludi: cum tales potius ſint tamquam per modum aſſociationis, quam collegii ſeu conuentus per c. dilecta,

Eccleſia quã dr̃ collegiata.

obſeruetur a c & a longis b retroactis temporibus, fuerit obſeruatum, quod fructus† primi vel ſecundi, aut alterius c cuiuſque ſequentis anni, beneficiorum vacantium d in eiſdem, defuncto, vel fabricæ, aut eccleſiis vel perſo

Archipresbyteri Bituricẽ mutantur mutato prælato.

dilecti ii de hoc plene notaui ſup. de reſer. & principalia, & de ſtatu. reg. ne in agro. Sed quid de celeraria Eccleſiæ ſancti Stephani Tholoſæ; in qua de anno in annum mutantur celerarii; vel de archipresbyteratib. diœceſis Bituricen. qui ad mutationem archiepiſcopi vel capituli in regimine cathedralis Eccleſiæ renouantur: nunquid a talibus percipient? Credo, quod non, cũ nõ dicantur vacare proprie, nec inſtitutio bñficiorum eſt apud celerarios ſeu archipresbyteros temporales: ſed apud illos potius, quorum iſti vices gerunt, ſicut dicitur de uicariis temporalib. in fi. extrauagantis, Execrabilis, & dixi ſup. de offi. uica. quæ de Eccleſiis concil. Viennen. facit ſup. de conſue. c. 2. li. 6. in uerb. perpetua. Et idem de co paſtione de grangiis monachorum alborum, vel monialium fontis Ebrandi ſanctæ Claræ, vel de Prolhano ſeu ſilenſium, & de aliis poſſeſſionib. traditis ſub annua penſione ſiue fratribus de ordine, vel aliis ad vitam vel aliud tempus modicum, quæ per eorum ceſſum vel deceſſum non dicerentur vacare, vt ſup. de præb. quamuis, in prin. lib. 6. 16. q. 1. poſſeſſiones, facit quod legitur & no. ſup. de præſcrip. ſi diligenti.

† Vide extra. Pii V. Pont. Max. incip. Durũ nimis

a Obſeruatur. ſuo prætextu priuilegii uel ſtatuti, de q b. inf. Gul. de monte Landuno.

b Et a longis.]& hic ubi conſuetudo allegatur. Et ſic no. ſufficere conſuetudinem longi temporis, de quo dicetur plenius infra.

Infinitas reprobatur.

c Primi, vel ſecundi, aut alterius.] vel tertii, vel quarti, ſeu deinceps: ſicut lex de replicationib. inſt. de excep. quod infinitum eſt, ire hodie in aliquib. locis, quæ infinita, tamquam diſpendioſa nouis beneficiatis, in iſtis partib. merito eſt reprobanda, arg. ſup. de reſcr. cum in multis, lib. 6. Hic quæro primo, ſi contingat in primo anno bis uacare beneficium: an ille qui primi anni fructus cõperunt, eos per duos annos? Dicunt quidam quod habebit a tempore primæ vacationis vſque ad ſecundam, & a ſecunda per totum annum completum, per l. ff. ad ſenatuſconſul. Turp. l. in ſenatuſconſultum, §. quamquã. Secundo quæro, an poſito quod de conſuetudine mortuus primo anno, fabrica ſecundo ſibi colligeret: ſi Papa pro ſe vel pro paſſagio hoc ſimpliciter leuandum iuſſerit, vel iuſſum per alios ex certa ſcientia confirmauerit: quo ordine iſti leuabuntur? Si eſſet hoc verbum, an teterit, non eſſet dubium: immo etiam dato quòd non ſit, adhuc videtur quod Apoſtolicus debeat præcedere, & in primo anno leuare: licet vltimus ſit in conceſſione ex quo concurrit cum aliis; iuxta ea quæ leguntur ſup. de præb. ſi qui lib. 6. maxime ſi adiecerit Papa in ſuo priuilegio, aliis non obſtantib. de quib. legitur ſup. de reſcrip. alias de priuileg. ſi Papa, lib. 6. ubi dictum eſt latius de hoc in fine.

Cõſuẽ ad pꝛęteita uel pędẽtia, nõ extẽditur in ipſa caucãs.

d Vacantium] a tempore ſ introductionis conſuetudinis, priuilegiis, vel ſtatuti, & ſic alia beneficia, quę ante iſtam introductionem vacare inceperant, licet iſtis ſuperuenientibus adhuc erant libera & vacantia: non cadunt ſub aliquo iſtorum, cum conſtitutio iuris publici vel priuati non extendatur ad præterita vel pendentia, niſi de his expreſſe caueatur in ipſa, in authen. ut cum de appel. cog. in prin. ſup. de iud. diſpendioſam, in fi. concil. Viennen. Quod credo verum, ſi ſit ibi adiectum aliqua certi temporis, ut quia dicitur, fructus vacantium annus, qui tunc curſus illius termini incipiet ſtatim poſt editam publicatam, uel editam ſi ſit decretum, in authentic. vt ſa. no. cuntiiu. in princip. ſup. de elect. ſi eo tempore, lib. 6. ſup. de uerbo, ſignu abbatia, de elect. quiquis, uel etiam ſi verbum futuri temporis ſit ibi interium: puta, vacatura, uel vacabunt, ut ſup. de reſcrip. alias de priuil. ſi Papa, lib. 6. Secus ſi dixit ſimpliciter fructus vacantium, vt hic videretur, quia tunc intelligi debet

etiã de iis, q inueniuntur tempore conceſſionis liberè vacare alias quam per ademptionem pacificam ſecundi: quia tunc etiam fructus primi non habebit, ut ſup. de præb. ſi tibi conceſſo. lib. 6. & pari ratione idem de permutatis vñ, ut inf. dicetur, & dixi ſup. de præb. ſi plures & concilium. Viennen. Et credo quod pacifica adeptio ſecundi ſufficit ad hoc, quod primum quod incompaſſibile eſt, ipſo iure vacet, ad lucrandos in hoc caſu fructus in quocumq; beneficio minori epiſcopatu, ſiue ſit ſolemnis abbatia, ſeu quod vis aliud: dumtamen alias ſub tali forma caderet: per iura. ſup. d. præb. de multa, de elec. commiſſa lib. 6. 21. quæſt. 2. ſi quis. excepto epiſcopatu propter quem quis non amittit priora bñficia ſtatim adepta poſſeſſione, niſi poſt tempore de conſecrandis epiſcopis: quod eſt ſpẽciale in ipſis, vt ſup. de elect. cum in cunctis, cum uero. in princip. Sed quæ beneficia dicuntur vacantia in hoc caſu? Dic

Vacãs quid proprie dr̃.

vacans proprie dr̃, quod a nemine eſt occupatum ſeu poſſeſſum, & ideo hereditas iacens uacare dicitur, nec in eã furtum committi poteſt, ex quo adita nõ eſt. ff. de effrac. & expil. l. 2. ff. de furtis. l. hæreditatis. Et poteſt dici vacans de iure & de facto. Item de iure tantum, non autem de facto, ut ſup. de teſt. ſpo. c. 2. Item de facto tantũ, non autem de iure. ſup. de concef. præb. cum noſtris. Sed in primo caſu hoc contingit multipliciter, morte, renunciatione, depoſitione, permutatione. Mors enim naturalis omnia ſoluit, in tantum quod etiã ſi in inſtanti miraculoſe reſurgeret ſicut Lazarus, non recuperaret bñficium: immo ipſum collectores leuarent, arg. eorum quę leguntur,

Mortuus ſi reſurgeret bñficiũ non recuperaret

& notantur, 33. q. 7. licet, nec in beneficialib. aliquid de iure mortui ad ſucceſſorem tranſmittitur, ſeu ius vnius continuatur in alium: niſi ſola lis incepta prius cum mortuo: & hoc fit de quadam æquitate, non de rigore cum ius beneficiale adeo perſonale ſit, quod perſonam non tranſgreditur; immo in ſucceſſore per omnia ius nouũ creatur: licet ſecus ſit in ſucceſſionib. hæreditariis, in q b. ſucceſſor ſecundus in iure primi ſuccedit continuando ius primi ad ſin. ſine innouatione iuris, ut hæc probantur ſup. de præb. c. 1. 7. q. 1. Moyſes, ſup. ut lit. pẽden. ſi hi contra quos. in ſi. ff. de iud. tam ex contractib. & idem in iure proprietatis reali, ſeu perſonali, quã as eccleſiaſtico, ſup. de offic. dele. quia, vt lite penden. eccleſia maxime vel ſud. de teſtib. ſig. nificauerunt in prin. cum ibi notatis, de hoc dicetur in Extrau. Execrabilis. in aliis autem modis ſicut in ceſſione & ſimilib. licet perdatur ius, dum tã aliquas legitime, hat, nõ ſi ipſa poſſeſſio, niſi hoc per ſniam iudicis declaretur, vel niſi euidenter appareat poſſidentem habuiſſe pro derelicto facto uel uerbo. cum ſemel poſſidens ſemper poſſides præſumatur, hoc probatur ff. de hæret. cum ſecundum. de præb. licet epũs lib. 6. inſt. de rerum diuiſ. §. ſi. ſ. de priuil. dudum. In quo ergo caſu de prius iſſis habebit collector vacatem? Dic quod de iis, quæ conſtat verbo & facto vacare, non eſt dubium: ſed quia de aliquib. eſt dubium hic Primo quæro an beneficia permutata legitime vacare dicãtur? Et videtur quod

Beneficia pmutata an dicantur vacare.

non. Primo propter rationem, ſup. de præb. ſi tibi conceſſo. lib. 6. Secundo, nam permutatio initium efficax non capit ex mutuo conſenſu ſeu voluntate permutantium, ſed ex traditione rei: nam antequam ego habeam tuã præbendam & tum eã non eſt completa permutatio. licet ſecus ſit in emptione & venditione, quæ hñt initium efficax ex ipſo conſenſu ff. de reru. permu. l. 1. §. item emptio. Si ergo adeptio ſola rei permutatæ hunc contractum pficiat: clarum eſt, quod antea nihil quod ut ibi vacans, reperitur: cum totum ut in pendente, nec etiã re adepta, cum iam ſit poſſeſſum, & ſic non inuenitur aliquod inſtans uel momentum quod illa beneficia vocauerint, & ſic non debebuntur collectoribus iſtis. Contrarium patet. Nam in reſignatione reperitur libera iura pro-

pria

priſ reſutario vtriuſque: quæ ambę coofuſe & vno ſpiramine ad inſtar perſonarum diuinarum fieri nō poſſunt immo ad diuerſitatem ſuppoſitorum habet hic ſequitur diuerſitas actuum quod in exercendis illis a & b. impoſſibile eſt, quin ſit dare aliquod inſtās, in quo vacans exſtat vnum antequam aliud ſubſequatur: quod de rigore credo verius, ſed de æquitate primum per c præ dictum, ſi tibi conceſſo. & ī de ter perm. licet l.b.6 Sed quid

nis habentibus annalia de conſuetudine a. priuilegio b, vel ſtatuto applicetur in totum c, ita quod illi qui huiuſmodi beneficia canonice obtinent, & ad quos alias de iure fructus ipſi ſpe

erit ſi ſine alia vacatione beneficii diuidatur in xij. iuxta decre. ſup. de conſtitu. cum acceſſiſſent. ſicut factum fuit de præpoſitura Cæſarauguſtana: ita quòd præpoſitus qui tunc totum tenebat, habeat nunc tantum vnam de xij numquid aliæ partes dicentur vacātes? Videtur quòd in altera parte quantumcunque modica ſaluetur totus titulus & ſic non dicatur vacare: talia enim nomina, quæ ſunt iuris potius quam facti; ſicut ſunt dignitates, nobilitates, corpora, vel ſimilia, in qualibet parte modica, integra perſeuerant: maxime quantum ad ea, quæ in honoribus conſiſtunt. hoc dico per iura ſup. de iurepat. c. 1 ff. de ſerui. viæ l. 10 16 q 7. piæ mētis. facit ff ad munici. l. ſicut municipii § vlt. de conſec. diſt 4 vbi pars. & diſt. 5 nō mediocriter cum ſimilibus. In contrarium videtur: quia cum ſeparatorum ſeparata ſit ratio, & aliud ſit de parte ſeparata à toto, & de ſpecieb ſubtractis a genere. quam eſſe de ipſo toto in ſe integre perſiſtente, & non poſſit dici quin ex quo partes diuiſæ & ſeparatæ fuerint per momentum antequam alicui conſerrentur vacaſſe exiſterent, & ſic affectæ fuerint per iura ſpecialia alicui de contentis in hac decret arg iuri § allega totum. facit ī. de reſcrip paſtoralis ſup de offic deleg præterea in ſin. gl. a contrario ſenſu & de re iur in toto. li 6 Primum videt verius. Si enim ante conceſſionem vacantium Eccleſia aliqua ſit vnita alicui dignitati vel præbendę poſt ceſſum vel deceſſum rectoris; iuxta decre. ſup. de reliſſpo. cum veniſſent, & de re. eccl non alie. ſi vna conc. Vienñ. ſi poſt talem conceſſionem moriatur rector vel cedat non habebit eam collector ſup de reſcr eam te Sed quid erit de altaribus vel beneficiis aliis, quæ ex deuotione decedentium, & aliorum quotidie poſt dictam cōceſſionem de nouo conſtituuntur perpetuo & dotantur? Nunquid ipſa ipſi collectores habebunt? Videtur quòd non: per iura ſup de conſti quoniam conſtitutio. de reſcrip. litteras, concil. Vienen Contrarium videtur perū, de offi archidiaconi dilecto ubi illa conſuetudo, quę de ſe ſtricti iuris eſt, ad monaſterium quid de nouo creatur ſe extendit. Credo quod ubi cauſa priuilegii, ſtatuti, vel conſuetudinis huiuſmodi de ſe extenſiua ſit in futurum, ſicut eſt hic, futura etiam reſpiciat, maxime in realibus, quę quaſi ſunt fauorabilia, vt in ſecundis concordantiis, ſecus qñ cauſa eſt actus tranſiens, maxime in ijs quæ la uore perſonarum fiunt: quaſi ſunt odioſa, vt in primis. De hac notaui ſatis ſup. de vi & hone cler quoniam cōcil. Vienen quod crederem uerum niſi fructus ſeu prouentus dictorum beneficiorum eſſent ad certos vſus deputati: puta ad uitam ſacerdotis & ſuæ familia, uel cæterorū pauperum in hoſpitalibus, uel monaſterium ſeu aliorum religioſorum: qui uia de illis poſſent ſuſtentari, nec habent unde alias uiuerent. niſi per ſuffragia inde dicata; ſicut eſt de illis reddituб deputatis pro uita pauperum io ſe de Barchæ: quia de talibus nec leuabitur decio a, nec cadūt ſub vacantib arg ſup. de præben. ſignificatum. & c. per litteras, & de teſt. 10. quia contingit concil Vienen immo nec alia quæ non excedunt vij libras Turoñ. prout interpretatus fuit Grego. in concil. Lugdu. tempore quo conceſſit decimam paſſagio vltramarino. Guilie. de monte Lauduno.

Iuris nomina in qualibet parte perſeuerant integra.

a De conſuetudine.] & ſi valet conſuetudo quòd fructus vnius Eccleſiæ ad tempus alii applicentur, ut ſit mēbrum vnius & eiuſdem corporis cum illa eccleſia militās

Fructus vnius Eccleſię poſſunt alteri applicari de conſuetudine.

ſit vnica, & unū corpus myſticū faciat, vt ī. de ſum trin. firmiter, § una, & de exceſ prælat frequens, concil. Vienen alii ſeruiat, facit ī. de elect cum non deceat. lib 6.

b Priuilegio.] Iſtud concedit quotidie Papa, vt ſup. de ceſſer. alias de priuileg. ſi Papa in verbo, concedamus, de præben. in verbo, a nobis, & de verb. ſig. tua ſuper verbo, duximus, indulgēdū. ergo a contrario ſenſu nullus alius inferior hoc potent niſi forſan de uno, uel de duob certis beneficiis, & ex cauſa ante collationem cū capitulo ſuo, & ſic intelligitur quod legitur & notatur ſup eccle. benefi. ut noſtrum in fine. Sed contra videtur per cap ſi ſup. de iis quæ ſi a maio par ca & videmus quod quotidie faciunt epiſcopi cum capitulis ſuis aſſignando vacantia ipſi fabricæ, mortuo, vel ſimilib piis operibus. Hic crederem diſtinguendum: quia aut hoc priuilegium fit maxime per modum ſtatuti pro aliquo pio uſu & neceſſario ut in caſibus prædictis, non tamen vtilitati menſę epiſcopi vel capituli applicando, & tunc videtur quòd ipſi poſſunt hoc facere: ſecundum quod decimam vel aliam partem beneficiorum ſuorum ibi poſſeſſorum poſſet epiſcopus nedum cum maiori parte capituli, immo cum minori, cum ſit in hac parte ſanior, etiā inuitis aliis deputare, ut in c ex parte de iis quæ ſi a maio par. c alias pro vtilitate menſæ ſuæ vel ſua non poſſent ſine expreſſa licentia Papæ, ut in iuribus ſup allegatis, hoc excepto tamen quod dictum eſt ſup ot eccle. beneficiis ut noſtrum hoc dico arg. ſup. de reb eccl non alie. ſi vna. concil Vienen. Legatus tamen videtur indiſtincte hoc poſſe facere: cum non inueniatur hoc expreſſe reſeruatum Papæ arg c. q 5 quæ de cauſa de hoc not. in prima parte Spe tit de legato 6 nunc oſtendendum uerſi. legatus igitur. Sed quid erit de aliis inferioribus ordinatis, nunquid hoc facere poterunt ſaltem in beneficiis ad eos pleno iure ſpectantibus: ſicut ſunt dignitates, officia, prioratus, & aliæ adminiſtrationes ad ipſos immediate ſpectantes: ſtude ut quod ſic, cum diſtinctione facta de epo & capitulo ſ. Sed nunquid vigore priuilegii vel ſtatuti epi & capituli poterunt illa leuari a beneficiis ſpectantib ad inferiores prælatos ipſius diœceſis? Planum eſt, quòd ſi ſint exempti, non ſ. p de offi. ord graue & de priui ex parte. vnde ſolus Papa & legatus a latere poſſet eos aſtringere ad hoc, ut ſ de off leg c. 1. de vic. ſig. veniens in prin. Et idem vī de nō exeptis beneficiis, quę ad eos pleno iure ſpectāt 16 q. 1 in ſumma. & c. de monachis & q 2. uiſis in aliis autem & quibus epi habent inſtitutionem, ſeu confirmationem, videtur, quod poſſint ſicut de propriis habent ſtatuere: cum plus habeat in talib epiſcopus quam patronus, ī de offi leg. dilectus, & de priuileg cum & plantare § in Eccleſiis ergo, & cætera.

Bñficiorum vacantiū fructus an poſſint menſę uel alii uſui applicari.

c In totum.] Not. quòd dicit hic, in totum, & hoc quod ſequitur nihil unde percipiunt, & ī § ſequitur in prin. integre, & eo § circa finem, verb. forſan cum integritate percipere, & c. ex quibus concluditur, quod Papa non intellexit hic prouidere, nec proſpicere niſi in caſu in quo beneficiati ex toto amittebant fructus & obuentiones annorum primi, ſecundi vel ulterius, ergo a contrario ſenſu ſi aliquid retinebat beneficiatus, quod non conſueuerint collectores leuare, in iſto caſu non prouidet decr. Pone ergo Prior ſancti Euſebii Altiſſiodorenſis, qui cōſueuit ab antiquo accipere groſſos fructus præbendarum primi anni in Eccleſia Altiſſiodorenſi ex integro, reſeruatis quotidianis diſtributionibus nouis canonicis nunquid dictis canonicis inibi reſidentib. uel in ſeruitio Papæ ſeu Cardinalium exiſtentib. habebit iſte prior iuxta hanc decreta ſummam, pro qua dicta gloſſa præbendæ ſoluunt decimam vel reſiduum quod ultra eligere: vel potius poterit prout haſtenus conſueuit totam groſſam præbendam accipere relictis quotidianis diſtributionibus illis qui uoluunt inibi reſidere? Videtur quòd

Digitized by Google

ſtare deberent, nihil inde percipiunt, vnde illud incōueniens ſequitur, quod commode [a] nequeunt ad impendendum ſeruitium debitū reſidere in Eccleſiis, in quibus beneficiati exiſtunt. ¶ Nos de illo [b] ſuper his remedio prouidere volētes per quo hi & illi in fructuum perceptione prædictorum participent [c], & Eccleſiæ debitis [d] ſeruitiis non fraudentur, præſenti [e] decreto ſtatuimus de fratrum noſtrorum conſilio, quod illi qui fructus prædictos ſibi hactenus integre [f] vendicabunt [g] ex priuile-

quòd totam groſſam, prout conſueuit, habebit, per ea q̄ dixi: Nam ſatis debent ſufficere quotidianę diſtributiones illis qui reſident: alij aūt ſibi imputent: quia tales abſentias forſan voluntate ſibi quærunt, voluntarium .n. & exquiſitum procuratum impedimentum neminem excuſare dēt argu. de excuſ. ve niens. de appel. cum parati. de dila. expoſuit, cum ibi no. In contrariū vr: nam papa in vtroque caſu huiuſmodi decreto, i telligit prouidere ipſis beneficiatis, qui cōmode neque unt ad impendendū ſeruitium debitum reſidere vt inf ſequitur. Sed iſti nequeunt cum ſolis diſtributionibus quotidianis, dato q̄ reſideant, impendere ſeruitium: cum illud dicatur commode fieri in talibus, quod fit conſideratis nobilitate, ſcientia, & dignitate, de quo plena no. ſup. de reſcript. cum adeo. Item intelligit prouidere circa illos: & illis fructibus duntaxat, qui erant in Eccleſia decimabiles, & de quibus decima ſolui conſueuit: ſiue decima eſſet taxata, ſiue non: quod plene innuit §. inf. eo. in illis vero, in princip. ibi dum dicit, quod fructus & obuentiones beneficij tunc vacantis, quos in decima ſoluere conſueuit, &c. vnde cum diſtributiones quotidianæ non ſint decimabiles ergo de illis non curauit hic papa: ſed de groſſa præbenda dumtaxat, quæ erat decimabilis, vnde cum illa ſit ab antiquo taxata, tenetur prior eligere alterum quod maluerit iuxta primū dictum: maxime inter illos qui cauſa neceſſitatis, vel euidentis, & probabilis vtilitatis ſunt abſentes: iuxta ea, q̄ leguntur & not. 7. q. prima. §. ambitionis, ſupra. de cleric. non reſiden. cum dilectus, durum etenim eſſet ſi rector Eccleſiæ poſſet exigere totam integram decimam à ruſtico: qui non fraude, vel dolo vel negligentia, vel maiori ſua vtilitate permiſit ſuam ſegetem deſtrui: nec paſſus ſuit eam ad perfectionem venire: ſic in propoſito de iſtis quotidianis diſtributionibus, quæ ſine fraude de ſua, & culpa iſtis deficiunt: duorum eſſet q̄ ſi groſſa ſua ipſis auferretur, quod alij tribueretur: & ſic quaſi bis puniretur de illis idem cōtra oīa iura, & hoc verius. Sed quid dices de illo reſiduo, quod ſupereſt canonicis quolibet anno in cathedralibus & collegiatis Eccleſijs fructibus, quos habēt ad partem ſolutis groſſis præbendis & diſtributionibus quotidianis: vel p̄p nimiam abſentiam canonicorum, quæ interuenit in illo anno, vel alias, nunquid illud computabitur inter groſſas p̄bendas: ſic quod exiſtentes in ſeruitio papæ vel ſtudentes in Theologia, vel alias priuilegiati habebunt de his partem: uel potius inter diſtributiones cōputabit, ſic q̄ ſoli præſentes hic totū ſibi retineant? Crederem, q̄ vbi ſunt diſtincti fructus & redditus, de quibus ſoluuntur groſſæ à redditibus de quibus quotidianæ ſoluuntur: tunc abſentes tales haberēt partem de ſolo reſiduo groſſorum. ſed vbi totū eſt in ſimul, & nihil diuiſum: tunc de toto reſiduo dēnt habere abſentes, ex quo a ſolis diſtributionibus quotidianis, & non ab alio ſunt excluſi. fauorabile eſt enim priuilegium eorum ſaltem in illis caſibus, de quibus ſ. de cleric. non reſident cum dilectus. de magiſtris. c. ſi. & per conſequens excluſio odioſa: cu contrariorum eadem ſit diſciplina, vt 32. diſt. in hoſpitiolum. Diſtributiones .n. proprie dicuntur, quę actu diſtribuuntur, & non aliæ, arg. ā. de præben licet, vnde de toto reſiduo in hoc caſu habebunt partem ſuam dicti canonici: & per conſequens iſti collectores iuxta ordinationē illius decretalis. Si quæras quæ ſit ideo quod in hoc caſu nihil recipiatur de quotidianis diſtributionibus, & tamen de

Impedimētū exquiſitū non excuſat

Decima integra exigi nō pōt a ruſtico, cuius ſegetē deſtructam

Diſtributiones ſūt quæ actu diſtribuuntur.

groſſa præbenda percipitur? Dic quòd hoc eſt nam vt frequentius quotidianæ diſtributiones accipiuntur de bonis indiſtinctis talium locorum collegiatorum, vnde ipſa collegiata loca ſunt exempta à talibus collationibus, vt dictū eſt ſupra. ſic & quamuis bona ipſis adhærentia arg. ſup. de parochi. c. pecul. de reg. iur. acceſſorium, li. 6. Secus aūt de ſeparatis, arg. eorum quæ leguntur & nota. de proba. ex litteris, per Inno. ff. de ſepara. per totum. Vel ſi forſan de bonis diſtinctis ſoluantur, dic q̄ non cadūt ſub gratia: quia non ſunt proprie Eccleſiaſtica beneficia. ſed potius quædam ſalaria, q̄ dantur ſeruitoribus pro labore diurno, ſicut ſtipendio militibus, vel diurni denarij. Per primam autem rationem credo quod de Eccleſijs, in quibus nulla eſt diſtinctio: ſed omnia ſunt communia, quæ per quotidianas diſtributiones ſoluuntur, nihil iſti recipiant leuatores; ſicut fit inter iſtos regulares quaſi communiter, & inter ſæculares etiam quandoque: iuxta quæ notatur ſupra, de præben. ratio, & c. ex poſuiſti. ſecus autem de officijs de præbendis, ſeu dignitatibus: etiam inter corpora iſtarum eccleſiarum collegiatarū exiſtentibus ex quo habent bona diſtincta ab ipſo capite; iuxta ea quæ leguntur ſupra de præbend. mandatum § ad beneficia. lib. 6. Quotidianum tamen victum, quem camerarius in monaſterio recipit, non recipient iſti collectores: licet fructus, cameræ recipiantur: licet contrarium ſicut videtur, & malo. Sed quæ eſt ſ[illegible] ratio, quod iſta membra intra corpus exiſtentia non gaudeāt priuilegio capitis, ſicut gaudent in illo caſu ſupra, de præbend. quamuis, § quamquam, lib. 6. Dic quod fauor, qui eſt hic, & odium ibi, ſoluunt contrarium, ſupra, de regulis iuris, lib. 6. odia. de hoc notaui in dicto cap. quamuis.

Diſtributiones quotidianæ de quibus bonis capiātur.

a Commode:] Nihilominus tamen tenebitur impendere ſeruitium, aliàs peccat, ad inſtar viri, cui vxor non pōt reddere debitum: qui nihilominus eam alimentare tenetur: ſed imputet ſibi qui talem accepit vt legitur 32. q. 7. quod propoſuiſti, & no. 91. diſt. clericus.

b Nos de illo.] Tertia pars.

c Participent.] iſta. n. eſt bona prouiſio, quæ æqualitatem eligit: lucrum & damno penſat, & diuidit æqua lance: & ideo ſtatera in manibus eius eſt poſita, vt ſic cum ea gratias, quas facit aliquibus ponderet, vt non per eas alij enormiter aggrauentur, iuxta ea quæ leguntur ſup. de re iud. cum cauſam, in princ. de decimis, ſuggeſtum, quia durum eſt, quod aliqui de fletu redeant aliorum, ſup. de priuile. peruſti. & quod vnus tantum habeat onus, alius totum lucrum ſup. de præb. extirpandæ. Gu hel. de monte Lauduno.

Fletus vnius non debet eſſe riſus alterius.

d Debitis ſeruitijs.] eſt ergo ſeruitium vel obſequium diuinum penſio Deo debita, vt ſup. de celebra. Miſſa. c. 1. & c. grauis. concil. Viennen a qua non videtur quis poſſe abſolui niſi ipſam reſtituat, ſi citra infirmitatem eam ſubtraxerit, cum non remittatur peccatum, & c. vt ſup. de vſur. cum tu & 91. diſt. capit. 1. & 2. de hoc plena dixi in dicto c. grauis. ſup. eo. in princip.

e Præſenti.] verſiculus.

f Integre.] ſubaud. vel in tam pauca quantitate, quod in ea commode reſidere non poſſet, vt ā. d. e., vt ne nullum & inutile hic æquiparentur, ſupra, de transla. inter corporalia. de ſigi. ſtatet m[illegible].

g Vendicabunt.] condictione ex ſtatuto, conſuetudine vel priuilegio: cum alia actio non ſit, hic prodita, licet non ſit multum de nomine actionis curandum: dum

tamen

Digitized by Google

gio, de conſuetudine vel ſtatuto, nihil exinde vltra ſummam pro qua vnumquodque beneficiorum ipſorum conſueuit in decimæ ſolutione taxari, prætextu cuiuſuis priuilegii, conſuetudinis, vel ſtatuti quouis modo percipiant, ſed ipſis ſummæ perceptione duntaxat ſint omnino contenti, tali reſiduo [b] prædicta obtinentibus beneficia remanſuro [c], niſi forſan illi, qui fructus eoſdem ſolui [d] fuerint (vt præfertur) cum integritate [e] percipere, pro ſe mal-

tamen ſit recta intentio, & verbis apertis & congruis ꝓponatur, vt ſup de iud. dilectis, & c. examinata, vel alias directa rei vendicatio intentetur, cum dominium iſtis de iure ſpeciali competere in his fructibus videatur ſicut de decima de iure communi eccleſiis parochialibus, vt ſup. de deci. parochianos. Quis habeat uerum dominium in rebus Eccleſiæ, dic ut not. Hoſt. de pec. cle. c. ſi.

Actionis nomen non eſt curandum.

a Conſueuit.] per xl. annus, ſcilicet nõ ſecuenerit niſi vnus actus, vt ſū. de cauſa poſ. cum eccleſia. 16. q. 3. quas actiones. Videtur tamen quod decẽ anni ſufficerẽt, ex quo non eſt contra ius commune: dũ tamen vnus interueniſſet, per ea quæ nota ff. de legibus, cum de conſuetudine, & C. quæ ſit longa conſuetudo, ſuper rubrica, & l. 1. maxime cum tendat ad tollendum ius alterius ceſſantis tantum de lucro captando: nam illis, qui de nouo talia aſſequuntur beneficia, non multum detrahitur, ſi fructus primi anni ſibi retineat, qui eſt dominus omnium Eccleſiarum, vt ſupra de præbend. licet 1 lib. 6. hoc dico argu. leg. ff. de perpetu. & temp. præſcrip. l. ſi quis, & ſicco iura canonica de præſcriptione conſuetudinis loquentia, non dicunt quod canonice ſit præſcripta, ſed potius quòd legitime, vt patet ſup. de conſue. cum tanto, in fi. & de præb. cũ de beneficio, lib. 6. quod videretur maxime hodie iuxta formas, quæ a curia exeunt ſuper gratiis, in quibus non dicitur, iuxta taxationem antiquæ decimæ, ſed decimæ taxatam, & ſic cuiuslibet conſuetæ: habet enim conſuetudo diuerſa nomina, quandoque dicitur præſcripta, ut ſup. de of. ord. duo, quandoque antiqua. C. de iure fiſci, l. 1. quandoque longa, ut C. quę ſit longa conſuetudo, quãq; vetuſta, vt ff. de aqua plu. arc. l. §. denique, & l. 2. prin. quandoque diuturna, ff. de legi, diuturna, quandoque inueterata, ff. de leg. de quibus, quandoque uetus, ff. de pub. & vectl. l. imperatores, quandoque perpetua, ff. de legi. nam imperator, iuxta hoc quæro: quia proprię dicatur antiqua textus dicit hic, Ea antiqua conſuetudine, a tempore cuius extat memoria in contrarium, & ſic videtur quod tantum tempus requiratur in hoc caſu, & talis conſuetudo habetur iure conſtituti, ut probatur ſupra de verb. ſign. ſuper quibuſdam, de præſcrip. epiſcopũ li. 6 in fi. cum ibi notatis. Quæ ergo conſuetudo hic ſufficiet ad hoc quod diuiſio in iſto §. poſita habeat locum quia de hoc uidi plures dubitari, vnde vt melius hoc intelligas, pone quod quidam impetrauit primã dignitatẽ in eccleſia Geruden. non excedentem ſummam centum librarum Turonen. ſecundum taxationem decimæ, dominus autem Ioannes filius regis impetrauit ſecundo in ibi ſine ſumma. poſt quam uacauit quidam archidiaconatus, qui hodie ualet ultra cẽtũ libras Turon. tam propter res, quę ſunt ibi carę, quã ꝑ monetã illius terræ, quæ licet olim minus valere conſueuerit quã Turonenſes paruus, modo tamen adæquatur eis, nõ tñ inuenitur ibi aliqua antiqua uel conſueta taxatio, niſi quod a tẽpore Greg. x. q decimam concedens paſſagio vltramarino, iuſſit quod in primo anno haberetur iuramentum rectoribus ſuper ualore, & quod ex tunc ille ualor ſic iuratus acciperetur, & quod ñ plus niſi uellent, ñ tñ ꝑ hoc eſſent liberati a populo, nec ꝑ hoc a pœnis in proceſſibus ſuper hoc factis contentis, quæ quidem taxatio in illis partibus quaſi communiter obſeruatur, & hic in collectione decimæ, quia ibi ñ inuenitur contractu, non autem in taxatione expreſſa in litteris impetractis, uel per collectores aonaliam, ubi contradictores eaſſunt, Credo quod ex quo Greg. non abſoluit eos a reſiduo, licet taxationẽ ſtatã pręceperit teci-

Conſuetudo diuerſa nomina hẽt

pi, quicquid tunc ceperis ſuper hoc ſectrum eſt, totum fuit permiſſum & conditionale, quia quod permittitur volendo, præcipitur in hoc caſu. Sed pone quod Prior de Spinaſſa prope Tholoſam, non ſoluit decimam niſi a xxx. annis citra, ſed ab illo tẽpore ſoluit continuo certam ſummam pro maiori valore i duplo, quam valerent reddittus prioratus, nunc dixit collector, quod illam ſũmã eligit iuxta illum §. prior autem dicit ñ eſſe taxationem conſuetã, ex quo per xl. annos nõ durauit. & ſic nõ illum, ſed § ſequentẽ habere locũ: maxime quia ſi illam ſummam leuatet, nihil remanebit ſibi vel aliis ſeruitoribus prioratus, hoc eſt quod ſup. quærebatur, an ſcilicet minor xl. annorum conſuetudo, alias ſuper certa & indubitata quantitate continuata, ſiger inuitas partes ad ſui obſeruantiam, pro & contra, ſup. allegaui ſatis, ſed reſponſionem, quia de facto eſt, diſputationi relinquo. Sed nunquid ſaltem poterit dictus prior beneficio reſtitutionis in integrum, ex quo non eſt conſuetudo completa, & a fine completionis eius ex tunc incipit grauari, videantur computari quatuor anni, qui dantur in talibus, vt ſup. de in integ. reſt. Eccleſ. lib. 6. uel ſaltem ex maioribus, petere, ut error, qui fuit in calculo reparetur per legẽ, ff. quę ſen. ſine appel. l. 1. §. 1. & idem quæro de beneficiis, quæ a tempore taxationis xl. annorum ſunt, & poſtea vſq; nunc bene valebant ſummam taxatam & plus nunc aut eorũ poſſeſſiones per alluuionem, vel alias perierũt, vel ualor fructuum diminutus eſt ꝑ ſterilitatẽ terrarum, ita quod multo plus excedit ſumma quam valeant omnes fructus, iuxta ea, quæ leguntur & no. ſup. de loca. ꝑ ſterilitatẽ, in quibus non præcipio ſniam, quia de facto pendent. Sed nunquid ille collector poterit dicere, nolo quod ſummam pro qua conſueuit ſoluere decimam, quã ego eligo, ſtatim mihi ſoluat, alter dicit quod nõ faciet niſi ꝑ ut euenient fructus, & prout poſſit gaudere de ipſis? Credo quod obuediat, nã ſufficit quod intra annũ ſibi ſoluerit, ex quo totus annus cedit, ſup. de offi. or. pręſenti, li. 6. Sed quid eſt ſi illo anno pereunt tempeſtate uel incurſu hoſtium fructus, uel contingit tranſitus papæ, vel legatorũ vel qui maiorem partẽ conſumpſerunt de ipſis, numquid totum damnum & periculum erit beneficiati, uel potius contribuet collector cum ipſo? Hic uideretur dicendum, quod ſi omnes fructus illius anni abſorberentur in ſumma conſueta ſolui pro decima, non haberet locũ iſte §. ſed ſequens, maxime vbi nihil remaneret beneficiato, quod innuit verbo ſequens, totali reſiduo, & c uel ſaltẽ quod ipſe beneficiatus diceret collectori, ego nihil uolo, accipies tu omnia, & ſupportes onera, officii & aliis neceſſaria miniſtrando, arg. c. de offi. ord. pręſenti, li. 6 pręſertim cum mihi ſit licitum, quatenus me tangit renunciare huic, quod fauore mei noſcitur introductũ, C. de legi. quod fauore.

Error perſõ reparari.

b Reſiduo.] ergo hic preſupponit eſſe reſiduum, quod ſi ñ eſt, videtur locum illum §. non habere, nec etiam ſequentem, cum ita ſint taxata, remanet ergo iſte caſus, in quo ñ ꝓuidet hæc conſtitutio. ſed quid de ipſo ſiet, dixi ſup.

c Remanſuro.] pro ſuis & ſuorum & aliis oneribus ordinariis & extraordinariis ipſius beneficii ſupportandis ſimile ſup. de præb. de monachis, cum ſimilibus, Guliel. de monte Laudunu.

d Solui.] ſupple, uel de nouo conceſſi ex gratia vel ſtatuto, vt ſup. patet.

e Cum integritate.] & idem ſi non integre, ſed quaſi ſic. l. c. q. de reſiduo non poſſent reſidentes commode ſuſtentari, ut dixi ſu. . . . §. in fi.

n a Mal-

lent [a] ipſum habere reſiduum, & obtinentibus ipſa beneficia ſummam [b] dimittere memoratam: quo caſu percipiendi quod maluerint, illis relinquimus optionem, ſic quod intra decem dies poſtquam ſciuerint beneficia ipſa vacare, ii quibus annalia ipſa debentur ex priuilegio, conſuetudine, vel ſtatuto, aut ipſorum annalium collectores, [d] quam partem habere uoluerint, an ſcilicet decimæ taxationem, uel illa dimiſſa reſiduum (nulla ſubhaſtatione præmiſſa) eligere teneantur. Quam electionem ſi intra dictos decem dies nõ fecerint, vt eſt dictum, extunc [e] ad eum, cuius eſt beneficium, huiuſmodi optio vel electio tranſeat ipſo iure. [f] Et hoc in eccleſiis, & partibus illis, in quibus beneficia maiora & alia quantum ad ſolutionem decimæ ſunt taxata, uolumus obſeruari. In illis vero partibus & eccleſiis, in quibus decimarum taxatio non eſt fa

a Mallent.) Nota tales gratias, quæ fauore eccleſiarum vel aliquibus piis uſibus applicantur, etiam de bonis eccleſiaſticis, & etiam aliorum odium conceduntur, ad inſtar eorum quæ conceduntur motu proprio large interpretat. ar. ſup. de præb. ſi pluribus, li. 6. facit ſu. de uer. ſig. tua. Item nota quod vbi in diuerſis perſonis ius priuatum concurrit cum cõi, & extraordinarium cũ ordinario, priuatum & extraordinarium communi ordinario præferuntur, & hoc facit prærogatiua illorum per quos hic ſpecialia ſunt conceſſa, arg. ſu. de præb. ſi. qu. lib. 6. Item fauor illius pro quo conceſſa eſt res, ut dictum eſt, ſecus ſi in eadem perſona concurrerent, quia tunc primo uidet ordinario, quam extraordinario, & ſic non obſtat, ff. de mino. hin cauſæ.

Ius priuatũ quandoque præfertur cõi.

b. Summam.] & de hac habebũt ipſi beneficiati onera eccleſiæ ſupportare, ſi id non ſufficiat, ponant de proprio, vel propria manu ſibi quærant, argum. ſupra de celeb. Miſ. capitu. 1. 91. diſtin. c. 1.

Decimarum beneficialis collectores an hãt aliquam compulſionem.

c. Optionem. ſimile ſup. de conſue. c. ſi. de præb. ſi pluribus, lib. 6.

d. Collectores. hic poteſt quæri an aliquam compulſionem habeant huiuſmodi collectores, videtur quod ſic, alias paruum eſſet eorum officium arg. ſup. de offic. or. ex litteris. Dic quòd hic non poteſt dari certa reſponſio, cum hoc dependeat ex poteſtate eis in ſuis priuilegiis uel ſtatutis conceſſa, vel per conſuetudinem, quæ etiam facti eſt introducta: de quibus niſi per inſpectionẽ eorum non poſſumus iudicare ſup. de priuil. accepimus, de conſtit. licet, li. 6. Sed pone quod ipſis collectoribus in priuilegiis vel ſtatutis data eſt per illos, qui poterant, plena compulſio, cum clauſula, contradictores, &c. nunquid poterunt hoc aliis cum eadem coercione committere? Non uidetur, cum certum miniſterium ſit eis commiſſum, per c. ſup. de offi. deleg. quoniam abbas. Sed nũquid ipſi poterunt ſine alio ſpeciali mandato, poſito etiam quod ſint data a Papa beneficia, quæ vacant de iure, non tamen de facto, uocatis partibus declarare uacantia, & ut talia occupare? Hoc vidi de facto in præpoſitura eccleſiæ Cæſaraugustan. Et videtur quod ſic, cum exécutores gratiarum & legatus ſedis Apoſtolicæ, præmiſſa tamen cauſæ cognitione, hoc poſſint, & etiam ſimplex ordinarius, iuxta ea quæ leguntur & no. ſup. de præben. licet epiſcopus, ſup. de off. leg. offici, lib. 6. Contrarium credo, niſi amplius contineret eorum littera, quam officium ipſorum requirat, cum ad colligendum uacantia ſimpliciter dati ſint compeſcendum rebelles ſuper hoc, & res poſſeſſa per aliquos non dicatur plene uacare, dũ tamen eorum poſſeſſio ſit aliquo iuris adminiculo fulcita, quia ſecus ſi poſſeſſio eſſet nuda, ut dixi ſu. in verbo vacant a, & probatur ſup. de teſt. ſpol. ex parte, in fi. gl. & de concel. præb. cum nullus & c. litteras, officiũ enim ad certum uſum datum, non debet ad alium penitus diuerſum extendi, ut ſup. de app. nouit. In contrarium autem allegata in ſuis caſibus ſpecialibus locum haent. Quid ergo dicere dictis collectoribus, qui voluerint fauere impetratori fingenti uacare beneficium, quod nõ vacat, ad eius inſtantiam, cum potentia regis, cui data ſunt annalia, & etiam ipſi regales repellunt per uiolentiam poſſeſſorem de beneficio, & frequenter iniuſte: ad hoc vt ipſe impetrans poſſit poſtea poſſeſſionem eius adipiſci, ex quo multa mala ſequuntur? Credo in hoc caſu, quod impetrans incideret in pœnam illius c. ſtupra de præb. cum qui. lib. 6. & quod etiam collectores hi in ſuo officio publice delinquentes crimen conceſſionis incurrunt, ff. de concuſſ. & 2. 22. qõ. 7. ſancimus, vbi de hoc. Sed qualiter cognoſcet collector, ſi poſſeſſio talium ſit iuris adminiculo fulcita, vel nuda penitus, nũquid ipſe cognoſcet de hoc, cum nulla cognitio, ſed ſimplex compulſio & executio ſit ſibi in hac parte commiſſa? Credo, quod in hoc caſu habebit per omnia ſeruare doctrinam illius, c. ſi. de reſcript. cum cõtingat, vt ſcilicet ſi ſibi ſit liquidum utriuſque partis documẽtis, quis ius habeat, & hoc ſit notoriũ & certũ: ſecundũ hoc accipiet, vel non accipiet vacãtem: alias ſi dubium eſt, faciet hoc per eorũ iudices declarari, ad quam partem declinabit ſuper indubio, ne falcem ſuam ponat in meſſem alienam, arg. ſup. de off. deleg. ſi quando, & c. paſtoralis, & de elect. venerabilem in prin. Sed nunquid iſti collectores poterunt ſuo tempore ſcindere nemora cædua, vel alia, uel pulchras arbores, ſeu exhaurire vel euacuare ſtagna de groſſis piſcibus per multos annos nutritis? Videtur quod ſic, quia quicquid fructuum nomine utiliter ſuo tempore euenit, totum ſuum eſt oneribus ſupportatis, ſup. de offi. or. præſenti, lib. 6. In contrarium uidetur, quia talia ſine quibus deterioratur proprietas, non cadunt ſub fructuum nomine, ut ff. de vſuf. arboribus & l. item, & de centibus forma. Videtur dicendum, quod magna nemora, arbores non caduas, non vaſtabunt, nec ibi cædua vel ſtagna, niſi quatenus augmentum ſeu emolumentum eorum tempore illis competenti poterunt adæquare ad inſtar mariti fructus dotis lucrantis, arg. ff. ſol. mat. l. diuortio § non ſolum.

Falcẽ ſuam in meſſem alienã mittere nõ debemus.

e Ex tunc. hoc verbũ, tunc, ultimã horam temporis denotat & ſic iſtos decem dies cõputabo de hora in horã, a tempore ſcientiæ incipiendo, ad inſtar decendii ad appellandum hoc probatur, ff. de cõd. & dem. o. l. 4. in h. 2. q. 6. biduum, ſup. de appel. concertationi, lib. 6. Sed quis probabit ſcientiam, uel qualiter cõſtabit de ea, cum ſemper collector dicat ſe hoc ignoraſſe, & quilibet præſumitur ignorans de iure, maxime in hoc caſu, in quo nõ imminet periculum animæ, ſi non vigilet, licet immineat periculum burſæ, 18. d. propoſuiſti. Credo, quod ſemper poterit allegare ignorantiam donec uacatio publice notaſitur in loco vbi eſt beneficium. Sed extunc non, vt ſupra de concel. præb. cum ei quem, concil. Vien. in ſin. quare credo expediens ipſi beneficiato, quod cum teſtibus vel inſtrumento intimet collectoribus ipſam vacatiõnẽ, ne extunc poſſint ignorantiam allegare, argu. ſup. de ſelect. cantam electionis, conc. Vien.

Decendium ad appellandum currit de hora in horam.

f Ipſo iure & hic non eſt hic opus facto hominis, niſi in declaratione tantum ut ſupra, ſe hæreticum ſecundum, leg. ſi. 6. Guilielmus, de monte Laudano.

g ſu illis. Quarta pars ille eſt caſus in illis partibus, in quibus non eſt conſueta pro certa ſumma ſolui decima.

ma: ſed de anno in annum taxatur fruct: a prout eueniunt, ſi ſint ibi aliqui fructus, de quibus non conſueuit ſolui decima, vt puta de horto contiguo eccleſiæ, vel de vinea, vel de agricultura quam proprijs manib. rector excolit, vel ſimilibus. Hoc non diuiditur, ſed de reſiduo toto decimabili fient duæ partes quarum vna collectoribus, alia applicabit bñficiato: ſic ꝙ pars illius, qui ipſa non contentabitur ad contentantem tranſibit. Guliel. de mõte Lauduno.

Fructus non vẽs ſun- de decimab. I. :s

a Non eſt facta.] id eſt conſueta fieri Vel dic facta per illum, qui eam facere poterat cauſa cognita, & vocatis qui fuerant euocandi: alias res inter alios acta alijs non noceret. ſupra de re iudic. cum ſuper. & c. quamuis, quod qualiter poſſet fieri, maxime niſi deberetur ex priuilegio Papæ, non video niſi ipſe papa ex certa ſcientia hoc feciſſet. cum officium executorum ſeu collectorum decimæ non extendat ſe ad hoc, vt ſup. dictum eſt. Sed nunquid epiſcopus & capitulum ſtatuere poterunt & taxare in ſingulis eccleſiis certam ſummam, pro qua qualibet eccleſia teneatur ſoluere decimam, & non pro pluribus? Non credo, cũ hoc eſſet legem ſuperiori imponere & eius reſtringere poteſtatem & libertatem, quod non poſſunt. 28 dist. § 1. ſupr. de ver. ſign. conſtitutionem, in fi lib 6. ex quo ſequitur quod per ſolam ordinationem papæ expreſſam vel ſaltem tacitam, quæ fingitur in conſuetudine alias præſcripta legitime, talis taxatio poterit fieri, ad minus in his, quæ forum papæ concernunt ſuper hoc.

b Quos.] ſcilicet fructus & obuentionem.

Decima de qbuſdã fructibus non debetur.

c In decima.] id eſt, qui hactenus fuerunt decimales ecclesiis baptiſmalibus.

d Conſueuit.] ſ. beneficium vacans, hoc vult dicere, quod ſoli illi fructus veniant in diuiſione: pro quibus, dictũ bñficium conſueuit ſoluere decimam, & non ſilij. Sed qui ſunt iſti fructus pro quibus eccleſia, ſeu bñficiũ eccleſiaſticũ non ſoluit decimã? Dic ꝙ aliqui reperiunt in iure liberi a decima, aliqui poſſunt eſſe de conſuetudine, expreſſi in iure ſunt illi. ſ. qui inſurgunt in dote eccleſiæ. ĩ. de deci. nouum. Itẽ ſi ſit locus religioſus, de ſuis noualibus, q̃ proprijs manib. vel ſumptibus excolit, & de nutrimentis animalium, & hortis, ut ſupr. de deci ex parte tua in fi. & ſic poteſt intelligi iſta libertas de decima debita eccleſijs parochialibus, vel poteſt intelligi ẽt de decima, quę dat a beneficiatis ſummo Põtifici, vel ille cui ille iuſſerit, de qua ſup. de deci. c. à qua poſſunt eſſe liberi aliqui fructus de iure, & ẽt de conſuetudine: de iure crederem liberos fructus, qui pro quotidianis diſtributionibus aſſignantur & lucrantur nam tales, diſtributiones a laborantibus in vinea Dñi quotidie, ſic lucro ſunt, & ſub eorum proprio appropriantur, quod de ipſis teſtari poterunt, ſicut ſuitatus de denario diurno, iuxta ea quę leguntur & notant maxime, qui Hoſt. ĩ. de pecu clerico c. ſi. de teſta. relquitis. circa ſi. de magiſtris c. fi. Item agricultura, de lucro ſeruorum, de hoc quod nent ſeu filant moniales, vel ſcribunt monachi, licet totum ſit monaſterii. Item de quotidianis oblationibus ſeu legatis, quæ religioſis maxime Mendicantib. offeruntur, arg. ĩ de ſta. reg. c. 1. de excel. prælatorum. ſeu alijs hoſpitalibus vel domib. religioſis. arg. a de præben per literas. & de relig. domi. quia contingit. concil. Vien. de pecunia relicta a teſtatore pro certis anniuerſariis, capellanns. vel aliis officiis eccleſiæ perpetuo emendis, arg. ĩ. de teſt. cum & c. de his. nec

Fructus qui dãt eccleſiaſtici ſic liberi ſunt vt de illis ad placitũ poſſit diſponi.

cta a, ſeruetur quod fructus, & obuentiones beneficii tunc vacantis, quos b in decima, c ſoluere conſueuit d, per medium diuidantur e: quorum medietatem habeat f is, cui annalium per alterum de prædictis modis g perceptio eſt conceſſa: Reliquam vero medietatem percipiat ille cui beneficium eſt conceſſum pro ſuſtẽtatione ſua, & aliis eccleſiæ oneribus ſupportandis h.

Quod ſi aliter de prędictis prædicta medietate voluerit i eſſet contentus, altero contentari nolen-

de beneficiis valde minutis ſeu pauperib. arg. ſupra de cler. ægro. c. 1. Sed quid dicetur pauper ſeu exiguum? Hoc relinquatur arbitrio eorum, tamen iuxta ea quæ notaui. ĩ de reb. eccle. non alie. monaſter. cum conc. Vien. in verbo, modicum. Credo tamen ſicut regulariter datur alia decima, quę debetur eccleſiis parochialibus de omnib. fructibus ſaltem realibus. vt ſupra de de ci. nuntios & cap. ex parte & ca. ex tranſmiſſa ſic ita quæ debetur Papæ ſaltẽ ar. ſup. de deci. c. 1. vnde ſicut de illis vel ſimilibus, nõ dabitur decima collectoribus eius, ſic nec iſta venient in diuiſionẽ iſtã. audi tamen in Catalonia, ꝙ oia ẽt quotidianus victus monachi ſub hac diuiſiõe includebant, & male.

e Diuidantur.] ſcilicet alij fructus, non autem liberi à decima.

f Habeatis.] illam. ſ. quam diuiſionem per aliam factã de aliis tam in rebus, quam in pecunia exiſtentibus ipſe elegerit vt ſic tam propter ordinẽ litteræ, q̃ ẽt prærogatiuam, qua fungitur in hac parte, in optione potior habeatur. argu. ſup. § præced. facit ſup. de paroch. c. 1 & de elect. ſi quis iuſto de præd. mandato. & c. ij. quibus li. 6 & habebit decem dies ad optandum, alias in alium optio deuoluetur per §. præcedentem.

g Prædictis.] ſcilicet priuilegio, conſuetudine, vel ſtatuto.

h Supportandis.] quæ ſi non ſufficiãt, quærat ſibi aliũde, vt ſ. dixi.

i Voluerit.] ſupple, & volitum ſuũ expreſſo ore, vel per aliqua interſignia indubitata oſtenderit, argu. infra de concel. præben. cum et conc. l. vien. alias non præſumitur quis de facili velle iactare pecuniam, aut iuri ſibi acquiſito renunciare arg. ſup. de renun. ſuper hoc.

Sed quid ſi noluit ſuum volitum ſuper hoc declarare verbo vel facto, ſed tacendo permittit ꝙ alter fructus colligat: nunquid tacendo videtur oſtendere ſe nolle ipſos, vel potius velle? Et videtur ꝙ velle potius, quam nolle, cum in appetibilibus taciturnitas habeatur pro conſenſu in odioſis vero pro diſſenſu, vt ſup. de reg. iur. ſi qui tacet & c. qui tacet, lib. 6.

Dic ꝙ ſuper hoc expedit volenti, vt alium coram teſtibus vel tabellione requirat, vt dixi ſup. in alio membro, & ſi hoc modo non poſſit de ſua voluntate conſtare, ꝙ faciat per ſuum ſuperiorem ſibi aſſignari terminum ar. ſup. de præb. ſi tibi abſenti, in fi lib. 6. alias non video, ꝙ pars parti poſſet terminum aſſignare, vel ipſam ad oſtendendum ſuum volitum compellere, cum non habeat imperium par in parem, vt ſup. de innotuit.

Iuri ſuo nõ renunciatur a de facili.

Nec appellatio decem dierum, de quib. loquitur ſup. § prox. & ſup. de præb. ſi plurib. lib. 6. ſeu 20. de quibus ſup. de conſuet. c. fi. lib 6. vel menſis. ſup. de concel. præb. cum et aliquid in hoc caſu faciat, cum diuerſi caſus ſint, non ijdem ſeu aduerſi, & Papa in iſto ſicut in illis potuiſſet proſpicere ſi voluiſſet, ꝙ non fecit, & ſic ad iura communia recurremus, arg. ſup. de deci. ad audientiam. cum ſim. Sed quid ſi procurator ſeu collector dixit ſe velle partem illam, Dominus autem, rex vel fabrica ſtatim dum ſciuit, reuocauit hoc, & dixit ſe nolle, nunquid in hoc caſu factum procuratoris nocebit domino? Et vĩ ꝙ ſic, cum ſit in omittendo potius quam committendo & ſic debet dño nocere. & in. putet ꝙ ſic negligentem elegit ſup. de elect. ſi compromiſſarius lib 6. In contrarium vĩ cum expreſſiu voluntatis potius in committendo, quã in omittendo exiſtat, & ſic non debet nocere, maxime, cum in talibus dictum ſeu factum perſonę non noceat

Procuratores factũ an domino noceat.

eccleſia, vt ſupra de excep. cũ venerabilis, & ettor e procuratoris poſſit retractari negotio nondum finito ſupra de confeſſis, c. fi. de app. cum cauſam, de ceo ſolitũ. Hoc non eſt materia propria: ſed dic de hoc vt legitur, & no. ſup. vt li. non cont. c. 1. vide hoc, maxime p Hoſtienſem: nuntur iſta duo: & ideo non ſufficit alterum iſtorum accidere, ſimile ſup. de reſcrip. ex parte, & c. olim.

f Ad quos pertinebit.] i. ſecundum præfatum ordinem, vel alias ſecundum ius cõe, vel ſpeciale, de quo ſupr. de off ord. cum vos plerumque, in fi. & ca. præſentib. lib. 6.

te, pars volentis ipſo[a] iure transeat ad volentem, & volens fructus & obuentiones, illius beneficii percipiet vniuerſos, eidẽ beneficio congrue faciẽs deſeruiri, ac eius ſupportans onera conſueta. Et[b] ſi quicquam aliquis prędictorum[c] vltra[d] præmiſſa perceperit[e] illudque his, ad quos[f] pertinebit, intra menſem non reſtituerit cum effectu[g], eo ipſo[h] ſi[i] epiſcopus vel ſuperior prælatus fuerit, a pontificalibus[k] & ingreſſu eccleſię nouerit ſe ſuſpenſum. Si autẽ capitulum, vniuerſitas vel collegium, eccleſiaſtico interdicto,[l] ſe nouerit (donec prędicta cum integritate[m] reſtituerit,) ſubiacere. Si vero aliqua ſingularis perſona eccleſiaſtica, vel mundana[h] id fecerit, excõmunicationis incurrat ſentẽtiam ipſo facto, a qua niſi reſtitutione pręmiſſa (præterquã in mortis articulo) minime abſoluatur, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs vel indulgẽtijs, aut contrariis conſuetudinibus, ut contrariis ſtatutis, iuramento, confirmatione ſedis Apoſtolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis. Quæ omnia quo ad hæc auctoritate Apoſtolica reuocamus, caſſamus, & irritamus, & nullius deinceps eſſe volumus firmitatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, reuocationis, caſſationis, & voluntatis infringere vel ei, &c. Si quis, &c. Datũ Auinion. Calend. Nouembris. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

De reb. eccleſię non alienandis.

Paulus Venetus Papa ij.

Bonorum eccleſiaſticorum alienatio non tenet: & alienantes & recipiẽtes ſunt excommunicati, prælatiſque diuerſis diuerſæ pœnę imponuntur.

CAP. VNIC.

AMbitioſę[1] cupiditati, illorum pręcipue, qui diuinis, & humanis affectati damnatione poſtpoſita, immobilia & pretioſa mobilia deo dicata, ex quibus eccleſiæ, monaſteria, & pia loca reguntur, illuſtranturque, & eorum miniſtri ſibi alimoniam vendicant, profanis vſibus applicare, aut cum maximo illorum ad diuini:

a Ipſo iure.] poſtquam de eius voluntate conſtabit.

b Et ſi quicquam.] Quinta pars. Et nota verbum, quicquam legitur in Euangelio Io. 14 in fin. vbi dicitur, & in me non habet quicquam: inf. de elect. quia ſæpe, li. 6. ibi, quicquã, de bonis perceperint, &c. & ſic nihil excipitur: immo quantuocunq; modicum fuerit quod vſurpatur per iſtos contra ordinationẽ prædictam, vſurpans iuxta conditionem ſuam pęnas infra ſcriptas incurrit: argum. ſupra de maio. ſolitæ, in fi.

c Prædictorum.] ſcilicet benefactorũ, vel illorum, quib. ex conſuetudine, priuilegio ſeu ſtatuto fructus vacantium competunt & intellige per ſe vel per alios eis mandantib. vel alias poſt factam ratum habentibus, quod eorum nomine geſtũ erat, ſeu præſtantib. auxilium conſilium, vel fauorem, alias non, vt ſupra de reſt. ſpol. cum ad ſedem, de ſent. excom. n. quãtæ: &c. cum quis, li. 6. non tamen extenditur iſta pœna ad extraneos iſta vſurpantes, niſi forte participarent, cum iſtis ſcienter in crimine criminoſo, cum tamquam pœnalis ſit reſtringenda ſupra, de ele. ſtatutum, lib 6 de ſenten. excom. ſi concubinæ.

d Vltra præmiſſa.] ſ. ſummam, vel reſiduũ in taxatis, vel dimidium in alijs iuxta ordinem, vt ſuperiuscula re patet. Gulielm. de monte Laud.

e Perceperit.] & ſic nota hic duo, ſcilicet iſtud, & illud quod ſequitur, intra, menſem, niſi reſtituerit cum effectu, eſſe neceſſaria ad hoc q̃ qui infraſcriptas pœnas incurrat, ergo ſi non perceperit, licet ad eum aliquo caſu alias peruenerit, vel ſi perceperit & reſtituerit, non incurrit: coniunctim. n. ponuntur iſta duo: & ideo non ſufficit alterum iſtorum accidere, ſimile ſup. de reſcrip. ex parte, & c. olim.

g Cum effectu.] Sic verba, intelligenda ſunt, vt ſup. de cle nõ reſi. relatum, de pęn. diſt. 1. aut verba.

h Eo ipſo. poſt menſem tñ ſimile ſupr. de ſent. excom. quicumque. lib. 6. Si quæras quot dies menſis iſte hẽat: dic q̃ tot quot habebat ille menſis, in quo iſtud contingit, ſi i Februario 28. ſi in Martio 31. & ſic de alijs, de quo not. plene ſup. de ele. quã ſit eccleſijs lib. 6. & ſi aliqui dies de ipſo menſe effluxerũt, de alio ſupplebuntur. facis quod no ſſ. de diuer. & temp. præſcri. leg. 2.

i Si epiſcopus. ſimiles pœnæ ponuntur ſu. de vſur. vſurarum. lib 6. in fine. & dic vt ibi: Guliel. de monte Lauduno.

k A Pontificalibus. De hoc dic vt ſup. de offi. de deleg. quia põtificali, & de ſent. excom. cum medicinalis. lib 6.

l Interdicto: de quo dic vt ſupra de appel. ad hoc, & c. dilectis, & de excep. prælatis tanta: de ſent. excom. ſi ciuitas, & c. alma: lib. 6. Gulielm. de monte Lauduno.

† Vide cõcil. Trid. ſeſ. 25. de reforma. cap. 11.

m Cum integritate: idem in ſimili dicitur, vt ſup de elect. o. quia ſæpe, vbi de hoc integritas autem diminutionem non recipit, ſicut nec adiectione indiget p̃ ent. tudo, 7 q. 1. redintegranda. 6. q. 1. ſi omnia.

Immobilia, & mobilia p̃tioſa æquiparantur.

n Mundana:] & ſic nota, duo genera hominum, 12 quæſt. 2. duo: in his enim hutus mundi illecebris non debent ſe implicare clerici, nec ſe curis prouocare eiuſdẽ: ſed potius talia ſunt vacantibus laicis relinquenda: 1. q. 1. te quidem.

Sed proh, dolor, ipſi volant proprias manus apponere: & ſimpliciter religati fortius & pluſquã fortius mendicantes,

Cultus

cultus detrimento exquiſitis medijs vſurpare præſumunt, occurrere cupientes, omnium rerum, & bonorum eccleſiaſticorum alienationem, omneq; pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, nec non infeudationem vel contractum emphyteoticum, præterquam in caſibus a iure permiſſis, ac de rebus & bonis in emphyteoſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus & bonis, quæ ſeruando ſeruari nō poſſunt pro inſtantis temporis exigētia, hac perpetuo valitura conſtitutione præſenti fieri prohibemus, prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis alijs ſuper hoc editis, quæ tenore præſentium innouamus, in ſuæ nihilominus robore permanſuris.

Alienationis varię ſūt ſpecies.

Si quis autem contra huius noſtræ prohibitionis ſeriem de bonis, & rebus eiſdē quicquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio huiuſmodi, nullus omnino ſint roboris vel momenti.

Et tam qui alienat, quam is qui alienatas res & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat.

Alienanti vero bona eccleſiarum, monaſteriorum, locorumque priorum quorumlibet inconſulto Romano Pontifice aut cōtra pręſentis conſtitutionis tenorem, ſi pontificali, vel abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus eccleſiæ ſit penitus interdus.

Alienans bona eccleſiæ, & alienata recipiens eade pęna puniutur.

Et ſi per ſex menſes immediate ſequentes, ſub interdicto huiuſmodi animo (quod abſit) perſeuerauerit indurato, lapſis menſib. eiſdem a regimine & adminiſtratione ſuę eccleſiæ vel monaſterii, cui præſidet in ſpiritualibus & temporalibus, ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores vero prælati, commendatarii, & & aliarū eccleſiarum rectores, beneficia vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes prioratibus, prępoſitatibus, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, officiis, canonicatibus, pręben dis, aliiſque eccleſiaſticis cum cura, & ſine cura ſæcularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienarunt duntaxat, ipſo facto priuati exiſtant, illaque abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintque per locorum ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis quæ propterea priuatæ fuerint) libere de iure cōferri, niſi aliàs diſpoſitoni Apoſtolicę ſedis ſint ſpecialiter aut generalter reſeruata: nihilominus alienatæ res & bona huiuſmodi ad eccleſias, monaſteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem huiuſmodi pertinebat, libere reuerantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę prohibitionis & innouationis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, anno Dominicæ incarnationis M.cccclxviij. Calend. Martij, Pontificatus noſtri anno quarto.

De emptione & venditione.

Martinus quintus venerabilibus fratrib. Treueren. & Lubicinenſi ac Almicenſi epiſcopis.

Contractus emptionis & venditionis annui cenſus cum conditionis reuenditionis, declaratur hic non eſſe uſurarius. Et in fi. mandatur quod huiuſmodi bulla publicetur.

CAP. VNICVM.

REgiminit vniuerſalis Eccleſię quamquam immeriti, diſponente Domino, prę ſidētes, curis angimur aſſiduis, vt iuxta creditæ nobis diſpenſationis officiū, ſubditorum quorūlibet pacis & quieti (quantum nobis ex alto cōceditur) intendamus: Et dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore, ne litis anfractum, ſeu ſcandalorum parturiant fomentum, noſtro moderamine declarentur.

† De materia huius Extrauagantis vide gl. & doctores in ca. conqueſtus. de vſu Butriū & Imolam in c. ad noſtram, de emp. & ven. Anch. conſ. 30. inci. Dubitari ſolet. Fel. in ca. ſi cautio de fi. inſtr & Sot. lib. 6. de iuſt. & iure. q. 5. art 3.

Sane petitio dilectorum filiorum vniuerſorum, cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum ciuitatis & diœceſis Vratiſlauien. nobis exhita continebat : quod a centum annis citra & ſupra, & a tanto tempore, & per tantum tempus, cuius contrarii memo-

Digitized by Google

ria hominum non exiſtit in eiſdem ciuitate & diœceſi, ac partibus alijs vicinis quædam conſuetudo rationabilis obſeruata, præſcripta, ac moribus vtentium approbata, ad communem hominum vtilitatem introducta fuiſſet: Pro quibus princeps, baro, miles, ciuis, ſiue oppidanus partium earundem, cum hoc expedire videbatur melius pro tunc non valentes ſibi conſulere perſonæ eccleſiaſticæ, aut ſœculari collegio, aut vniuerſitati, oppido, vel ciuitati, ſuper bonis ſuis, dominijs, oppidis, terris agris, prędijs domibus & hæreditatibus vendere conſueuit, & vendidit annuos cenſus vnius vel plurium marcam aut groſſorum Pargēſium nummi polonicę & pagamenti conſueti: ad rationem, & pro qualibet marca annui cenſus decem, vndecim, tredecim, quattuordecim marcæ, aut plus vel minus ſecundum temporis qualitatem, prout ipſi contrahentes tunc inter ſe conuenerant. Ipſi venditori tunc integraliter in pecunia numerata ſolui conſueuerant, bonis in ipſo contractu tunc expreſſis, pro ipſius cenſus annui exſolutione in perpetuum obligatis. Et ſemper in ipſis contractibus expreſſe ipſis venditoribus data fuit facultas atque gratia, quòd ipſum annuum cenſum in toto vel in parte pro eadem ſumma denariorum, quam ab ipſi emptoribus receperunt, quandocumque vellent libere abſque alicuius requiſitione, cōntradictione, vel aſſenſu poſſent extinguere & redimere, ac ſe ab ipſius cēſus ſolutione ex tunc penitus liberare.

Cōſuetudo immemorialis ꝑ quid cōgnoſcitur.

Sed ad hoc huiuſmodi cenſus venditores inniti nequaquam per emptores arctari, vel adſtringi valerent, etiam ipſis poſſeſſionibus & bonis obligatis penitus interemptis ſeu deſtructis. Fuitque & eſt talis contractus emptionis & venditionis per epiſcopos Vratislauicñ. pro tempore exiſtentes, & eorum officiales, necnon per diuerſos dominos temporales locorum & terrarum, in quibus cenſus huiuſmodi conſtituti exiſtunt, tamquam licitus & communi vtilitati deſeruiens ſæpius confirmatus pariter & approbatus. Quòdque etiam ſuper huiuſmodi cenſibus, plurima beneficia eccleſiaſtica, collegia, canonicatus, & prębendæ, dignitates, perſonatus & officia, vicariæ, altaria numero pluſquā duo millia, de expreſſo conſenſu, & voluntate dominorum temporalium, ſub quorum territorijs dicta bona obligata conſiſtunt. erecta, dotata & fundata, authenticis eorundem dominorum temporalium litteris ſigillis ſigillatis, & roboratis fore noſcūtur. Quodque etiam venditores eorundem cenſuum ſe nonnumquam, ad ipſorum cenſuum ſolutionem, pœnis & cenſuris eccleſiaſticis ordinariorum locorum ſponte & libere ſubmiſerunt, ſicut etiam aliqui eorum tractu temporis compulſi fuerunt, & compelli conſuerunt. Tamen nonnulli ex venditoribus ipſis in arcum prauum conuerſi, cupientes cum alterius pecunia locupletari huiuſmodi cenſus hucuſque per eos antea libere & abſque vlla contradictione ſolutos, eiſdem emptoribus tam eccleſiaſticis quàm ſecularibus ſoluere contradicunt & recuſant, confingentes huiuſmodi emptionis & venditionis contractus forte, & eſſe vſurarios & illicitos: ipſos emptores eccleſiaſticos & ſœculares, necnon collegia canonicatus; & prębendas, & dignitates, perſonatus & officia, vicarias, & altaria, ac beneficia huiuſmodi, ipſorum annuorum cenſuum ſpoliant perceptione, & detinent ſpoliatos in animarum ſuarum periculum, eorumque emptorum pręiudicium, damnum & grauamen. Et propterea an contractus emptionis & venditionis huiuſmodi licite exiſtant, a nonnullis hæſitatur. Quare pro parte eorundem cleri, nobilium, incolarum & habitatorum ciuitatis & diœceſi Vratiſlauicñ. nobis fuit humiliter ſupplicatum, vt an contractus huiuſmodi liciti, vel illiciti cenſeri debeāt, declarare, & alias is in præmiſſis opportune prouidere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

Locupletari ex alieno reprobatur.

Nos igitur huiuſmodi ſupplicationibus inclinati, quia etiam ea relatione dilecti filij noſtri Gulielmi tituli ſancti Marci preſbyteri Cardinalis, cui negotium huiuſmodi cum peritorum conſilio commiſimus examinandum, comperimus contractus huiuſmodi iuridicos, & iuxta determinationem doctorum licitos fore. Ad huiuſmodi ergo ambiguitatis tollendum dubium, in Præmiſſis, præfatos contractus licitos; & iuri communi conformes, ac ipſorum cenſuum venditores ad illorum ſolutiones (remoto contradictionis obſtaculo) obligari auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium certa ex ſcientia declaramus: Non ob-

Digitized by Google

obſtantibus præmiſſis cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

¶ Volentes quòd prædictæ litteræ noſtræ debitum ſortiantur effectum, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus ueſtrum per vos vel alium ſeu alios, præfatis emptoribus in præmiſſis opportuni fauoris præſidium efficaciter impendentes, dictaſque litteras vbi quando & quotiens expedire videritis auctoritate noſtra ſolemniter publicantes, faciatis eadem auctoritate eiſdem emptoribus, vel ipſorum procuratoribus eorum nominibus, per venditores ſeu debitoros cenſuum huiuſmodi de præfatis cenſibus iuxta contractuum & conuentionum inter ipſos habitorum formam & tenorem, & plenam & debitam ſatisfactionem impendi: Contradictores per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtante ſi aliquibus communiter vel diuiſim a ſede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari nõ poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud ſanctos Apoſtolos ſexto nonas Iulij, Pontificatus noſtri anno octauo.

Priuilegiũ Papę poteſt a cenſura eccleſiaſtica p̃ ſeruare.

¶ Calixtus tertius epiſcopus, Magdeburheñ. Nurumburgeñ. & Halberſtaden. eccleſiarum decanis.

¶ *Contractum quendam emptionis & venditionis precedenti ſimilem declarat eſſe iuri conſonum, et ab vſuris alienum. Et tandẽ iubet prẽſentem bullam cunctis manifeſtari.*

CAP. II.

† Vide Doctores in ꝓxime præcedenti extrauaganti citatos.

ij Regimini † vniuerſalis Eccleſiæ quanquam immeriti diſponente Domino præſidentes, curis angimur aſſiduis, vt juxta nobis crediti diſpenſationem officii ſubditorum quorumlibet paci & qui (quantum nobis ex alto conceditur) intendamus: Et dubia quæ inter eos oriuntur pro tempore (ne litigium, anfractus exinde ſeu ſcandala proueniant) debito (prout iuſtitia ſuaſerit) declarationis noſtræ miniſterio ſopiantur.

¶ Sane pro parte venerabilis fratris noſtri Ioannis epiſcopi Merſburgeñ. & dilectorum filiorum vniuerſi cleri ciuitatis & diœceſis Merſrburgenſis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet a tanto tempore cuius contrarii memoria non exiſtit, in diuerſis Alemaniæ partibus, pro communi hominum vtilitate, inter habitatores & incolas partium earundem talis inoleuerit, hactenuſque obſeruata fuerit legitime præſcripta, ac moribus vtentium & ordinariorum ꝑmiſſione, & plerumque expreſſa ratificatione approbata conſuetudo, quod ipſis habitores & incolę, ſiue illi eis, quibus id pro ſuis ſtatu & indemnitatibus expedire viſum fuerit, ſuper eorum bonis, domibus, agris, prædiis, poſſeſſionibus & hęreditatibus, annuos marcarum, florenorum ſeu groſſorum monetæ in partib. illis currentis redditus ſeu cenſus vendentes pro ſingulis ex marcis, florenis ſiue groſſis huiuſmodi, ab eis qui illas vel illos, ſiue redditus ſiue cenſus ipſos emerint certum competens pretium, in numerata pecunia ſecundum temporis qualitatem, prout ipſi vendentes & ementes in contractibus ſuper his inter ſe firmauerunt, & reciperent, ſoliti fuere illa ex domibus, terris, agris, prædiis, poſſeſſionibus & hæreditatibus prædictis, qui in huiuſmodi contractibus expreſſis fuerunt, prædictorum ſolutione reddituum & cenſuum efficaciter obligantes, in illorum vendentium fauorẽ: Hoc adiecto, quod ipſi pro rata, qua huiuſmodi per eos receptam dictis ementibus reſtituerent in toto vel in parte pecuniam, a ſolutione redituum ſeu cenſuum huiuſmodi reſtitutam pecuniam contingentium, liberi forent penitus & immunes. Sed ijdem ementes etiam ſi bona, domus, terræ, agri, poſſeſſiones, & hæreditates huiuſmodi proceſſu temporis, ad omnimodæ deſtructionis ſiue deſolationis reducerentur opprobrium, pecuniã ipſam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen hæſitationis verſatur ſcrupulus, an huiuſmodi contractus liciti ſint cenſendi.

Cõſuetudo d citur ius vtentiũ moribus approbatum.

¶ Vnde nonnulli illos vſurarios fore præ-

ten-

tendentes,occaſionem quærunt redditus & cenſus huiuſmodi ab eis debitos non ſoluendi. Quare pro parte epiſcopi & clerici prædictorum aſſerentium, quod in talibus ſic emptis cenſibus & redditibus,fructus, redditus & prouentus plurium eccleſiarum,monaſteriorum,hoſpitalium,& eccleſiaſticorum ſieneficiorum ciuitatis & diœceſis ac partium prædictarum,necnon fere omnes quotidianę diſtributiones,quæ in pleriſque ex eccleſiis ipſis diuinis intereſſentibus miniſtrari ſolent,conſiſtere noſcuntur:nobis fuit humiliter ſupplicatum,ut ſuper his Apoſtolicæ ſedis declarationis oraculum impertiri,& adijcere paterna dilectione curaremus.

Dubia declarata ſunt Pontificis eſt.

¶ Nos igitur huiuſmodi in hac parte ſupplicationibus inclinati,& factas ex commiſſione felicis recordationis Martini Papæ v.prædeceſſoris de ſuper examinationem,& eiuſdem prædeceſſoris noſtri declarationem attentius perſtringentes,ſuiſque veſtigiis inhærentes,ad omne ſuper his ambiguitatis tollendum dubium prælatos contractus licitos, iurique conformes & vendẽtes eodem ad ipſorum ſolutionem cenſuum & redditũum, iuxta dictorum contractũum tenores (remoto contradictionis obſtaculo) efficaciter teneri auctoritate Apoſtolica præſentiũ ſerie declaramus. Nulli ergo hominũ liceat hanc paginã noſtrę declarationis infringere,vel ei auſu temerario contraire. Si qui autem hoc attentare præſumpſerit,indignationem omnipotentis Dei,& beatum Petrl & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurũ, Datũ Romæ apud ſanctum Petrum,anno incarnationis Dominicæ M. cccc. lv. pridie nonas Maij, Pontificatus noſtri anno primo.

¶ Valentes itaque quod prædictæ litterę debitum ſortiantur effectum,fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos,vel duo,aut vnus veſtrum,per uos vel alium ſeu alios,dictis præpoſito,decano, capitulo,ac aliis beneficiatis opportunę defenſionis pręſidio aſſiſtentes,dictaſque litteras (vbi & quando ac quotiens expedire videritis) auctoritate noſtra ſolemniter publicantes,faciatis, & eadem auctoritate per venditores ſeu debitores redditum & cenſum huiuſmodi dictis emptoribus, ſeu illis,quibus ipſorum redditũum & cenſum ſolutio præſtanda fuerit, de eiuſdem cenſibus & redditibus iuxta contractuum & conuentionum ſuper his habitorum formam & tenorem, plenam & debitam ſatisfactionem impendi: contra dictores vero per cenſuram eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo:non obſtante ſi aliquibus communiter vel diuiſim a ſede Apoſtolica indultum exiſtat,quod interdici, ſuſpendi,vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas nõ facientes plenam & expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum, vt ſupra.

De ſepulturis.

¶ Bonifacius octauus.

¶ *Corpora defunctorum exenterantes, & ea immaniter decoquentes, vt oſſa à carnibus ſeparata ferant ſepeliendo in terram ſuam, ipſo facto ſunt excommunicati.*

CAP. I.

Deteſtandæ [a] ferita-tis [b] abuſum quẽ[c], ex quodam more [†] horribili [d] nõnulli fideles improuide proſequuntur,nos pię intentionis ducti propoſito ne abuſus prędicti ſęuitia vlterius corpora humana dilaceret [†] menteſq; fidelium horrore cõmoneat, & perturbet auditũ,digne decreuimus abſoluendum. ¶ Præfati namque fideles

Deteſtãdę ¶ Huic ſtatuto clm dedit bonæ memoriæ.N.tituli ſancti Laurentii in Damaſo Presbyter Cardinalis. Et hoc c. diuiditur in ſex partes. Primo,pœmiũ ad dicẽda pmittit. Scdo.§.[Pręfati] factũ horrendũ ponit. Tertio,§.[Volentes] ſuper facto huiuſmodi ſtatuit. Quarto , §. Sed vt defunctorum.] volũtates defunctorum moderando docet exequi. Quinto.§.[Nos n.]contra ſtatutũ huiuſmodi facientes pęna excõicationis, & defunctum , vt eccleſiaſtica careat ſepultura,punit. Sexto, §.[Nulli.] inhibet,ne cõtra prohibitionem huiuſmodi fiat , volens q facie͂tes indignatione͂ Dei,& beatorũ Petri & Pauli Apoſtolorũ incurrant.

a Deteſtandę.] id eſt execrãdæ uel abominanda ſic ſumitur ext. 6.li. de concel.pręc deteſtanda.extr. de fil.presby. ex tranſmiſſa. extra qui fi. ſint legi. per venerabilem,circa fin. Alio mõ accipitur,ut deteſtatio ſit denũtiatio facta cum teſtatione, Vnde deteſtari,denũtiando teſtari ff de ver. ſign. l. ſubſignatum. § deteſtari. & l. ſeq. Io Mo.

b Feritatis.] id eſt. crudelitatis,iſtitutis. ſi qua pau lec.dic.circa prin. Io Io.

a Abuſum.] id eſt malũ vſum,ſeu cõtra. rationem. extra de elect. quiſquis & ca. quod ſicut.&.reſpon. Io.

d Horribili.] Hoc horror exprimitur. inf eod § præfati & dic horribili, id eſt . abominabili, 32 q.4. ſi vxorem. extra de ſpon.veniens 1.

fideles huius ſuæ improbandæ, vtique conſuetudinis vitio intendentes, ſi quiſquam ex eis genere nobilis, vel dignitatis titulo inſignitus, præſertim extra ſuarum partium limites debitum † naturæ perſoluat, in ſuis uel alienis remotis partibus ſepultura electa, defuncti corpus ex quodam impiæ pietatis [b] affectu truculenter [c] exenterant [d], ac illud membratim vel in fruſtra [e] immaniter [f] concidentes, ea ſubſequenter aquis immerſa exponunt ignibus decoquenda. Et tandem (ab oſſibus tegumento [g] carnis excuſſo) eadem ad partes prædictas mittunt, ſeu deferunt tumulanda [h]. Quod non ſolum diuinę maieſtatis conſpectui abominabile plurimum redditur [i], ſed etiam humanæ conſiderationis obtuitibus [k] accurrit vehementius abhorrendum [l]. ¶ Volentes igitur (prout officii noſtri debitum exigit) illud in hac parte remedium adhibere, per quod tantæ abominationis tanteque immanitatis [m] & impietatis abuſus penitus deleatur, nec extendatur [n] ad alios: Apoſtolica auctoritate ſtatuimus & ordinamus ut cū quis cuiuſcunq; ſtatus aut generis ſeu dignitatis [o] extiterit, in ciuitatibus, terris, ſeu locis, in qui

a Improbandę. & merito, cum enim conſuetudo qua tenditur ad rerum abuſum, ſit reprobata extra de conſue. ex parte, de offi. ordi. ſi canonici lib. 6. multo magis illa eſt reprobanda, quæ tenditur ad abuſum corporum humanorum, quæ non recipiunt (propter eorū excellentiam) æſtimationem, ff. ſi quadru. pau. fe. dic. l. ex hac lege, ff de his qui deie. vel effu. l. prima, §. ſed cum homo ſic nec libertas æſtimationē recipit, ff. de iur. l. libertas.

Corpus humanum non recipit æſtimationem.

b Impiæ pietatis.] prætextu enim pietatis impietas non eſt cōmittenda, 30. q. 1. non ſic, 1. q. 1. non eſt putanda, & ſicut miniſterium pietatis eſt conſolari mœrentium corda, 45. diſt. diſciplina, in fi. ſic deſolari eadē ſub colore obſequendę voluntati improbæ, defunctorum eſt impietas, contriſtatur ſi quis merito eum videt illa diuidi, quæ non patiuntur diuiſionem commodam quo caſu in re etiam cōi nō fit diuiſio, ſed de iure fit vni adiudicatio totius rei, æſtimatione alteri pro ſua parte dāda, Inſt. de offi. iud. §. eadem, & §. ſeq. de leg. 1. non non amplius, § ult. nec per hoc c. derogatur electioni ſepulturæ, ſed modus hic narratus merito reprobatur vt in ſia §. ſed vt defunctorum. Sic Iacob & Ioſeph, elegerunt ſepulturam, vt Iacob. conditus aromatibus integre, & Ioſeph, corpore incinerato eius oſſa ad ſepulturam paternam portarentur, Gen. c. vlti. extra de ſepul. c. 1. lib. 6. 13. q. 2. c. Ebron, & c. vnaquæque, ver. Item Ioſeph, Io. Mona. Cardinalis.

† Mori ē naturæ debitū ſoluere.

Rei cōis adiudicatio fit ſi diuidi nō poſſit.

c Truculenter. a truculentus, qui eſt plenus truculentia, vt in hymno.

Arcet luporum truculentam rabiem.

d Exenterant. id eſt. extrahunt interiora, vnde exenteria inteſtina dicuntur, quaſi ex intra trahantur, ex quo verbo & pluribus poſitis in hac conſtitutione videntur inteſtina per inciſionem corporis non debere extrahi, vt forſan corpus per aliquot dies cuſtodiatur ſuper terram ad expectandum defuncti amicos, & ratio redditur, 23. q. 5. ſi non licet. Item ius ſtatuit quo loco quis debet ſepeliri: & licet ius det electionem ſepulturæ hoc tutis beneficium non debet trahi ad diſpendium illicitum. C. de viue. pro empo. cum qui. ſiue ſit illicitum in modo vel facto, vt hoc c. & dicto c. ſi non licet. Item humana corpora ſub certa pœna prohibentur ſepeliri in ciuitatibus ff. de ſepul. viol. l. 3. §. diuus, ne contingat infectio, quæ ſi contingat, eſt purganda, ff. de op. nou. nu. l. de pupillo, §. ſi quis riuos ergo propter beneficium electionis ſepulturæ non debet committi, vnde habeatur contagium horror ſeu infectio. Et ideo ne contingat infectio, debet corpus tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ, & fieri ſeruitium conuocatis amicis. Sed contra, licet corpus humanum condire aromatibus, & hoc eſt ornare ipſum, ſed ornatus præſupponit mundū, nam munda ornari debent, non immunda: vnde Apoſtolus ad Romanos 13. Abiiciamus opera tenebrarum, hoc eſt vitia, & induamur arma lucis, id eſt, virtutes, quæ faciunt hominem lucidum & armatum contra vitia, & vt dicit Boetius: Prius ſunt extirpanda vitia, quam inſerantur virtutes, ergo condiendum prius erit a fæcibus mūdandū, q; ſit leuius per inciſionē. Dicūt quidā q; hoc eſt tolerabile in maximis viris extra ſolum proprium longe morientibus, uel in remotis valde ſepulturam eligentib. Dic contra, ne fiat diuiſio incommoda, quæ etiam eſt prohibita in profanis, ut dictū eſt, præſertim cū ius cōe ſine captione & calumnia electionis ſepulturæ intelligendum ſit, ff. ad exhi. l. pen. & ad arg. dic ornatum præſupponit mundū, dum tamen immundare quod intenditur non ſit prohibitum, vt hic. Et eſt hic aliud hoc mundare contra naturā rei, nam cadauer, id eſt, caro data uermib. debet dari terræ, nam caro eſt terra, & in terram reuerti dēt. vnde q; corpus Ieſu Chriſti & Iacob fuit conditum aromatib. vt habetur Io. 19. & Gen. vlt. non tamen habetur ibi quod fuerit exenteratum, Io. Mon.

Exēteria q̄d dicantur.

Mortuo aliquo an poſſint inteſtina extrahi, vt expectent amici.

e Fruſta. ſine r in vltima ſyllaba. Et eſt fruſtum, pars carnis uel panis: ſicut lupus fruſtratim comedit agnum 13. q. 1. § his ita, ver. item Apoſtolus, laborantem agricolam, &c.

f Immaniter. i. crudeliter C. de com. ſer. l. 1. in fi. Reperitur tamen quandoque immanis pro grandi, vt hic, immania cete, & forte, & forte eſt ratio, quia grandes conſueuerunt eſſe crudeles.

Immanis duo ſignificat.

g Tegumento. i. coopertura, ff. de auro & argen. leg. l. ar. io prin.

h Tumulanda. illud forte attendentes.

Mollius oſſa cubant, tumulis ſociata parentum. Alias.

Mollius oſſa cubant, manibus tumulata parentum. I. M.

i Redditur.] cum diuiditur quod commode diuidi nequit, & ſic in re Dei peccatur, extra de cor. vit. ſignificaſti, 23. q. 5. ſi non licet.

K Obtuitib. i. aſpectibus.

l Abhorrendum. nam quod quis abhorret in ſeipſo, iure naturali habet abhorrere in alio, extra de offic. ordi. ad reprimendam, & dicto cap. ſi non licet, iuxta illud.

Quod tibi vis fieri, mihi fac, quod non tibi, noli. Sic potes in terris viuere iure poli. Io. Mona.

m Immanitatis. i. crudelitatis.

n Nec extendatur ad alios. deinceps, quia ſtatuta dant formam futuris negotiis, extra de conſti. c. ult. C. de le. & con. l. leges conſtitutiones

Moriuntur magni ut parui.

o Dignitatis. nunquid comprehenduntur epiſcopi, & etiam laici reges? Dic quod ſic, quia vnus eſt introitus omnibus ad vitam, & ſimilis exitus, Sap. 7. & quo ad id de quo agitur eſt negotium eccleſiaſticum, in quo omnes æqualiter ſubſunt Papæ ſtatutis. Nec hoc caſu tolli

tur

tur deſiderium defunctorum, ſed differtur, vt inf. § prox. Nec obſtat quod notabilia ſunt ſpecialiter exprimenda alias viderentur neglecta, ff. de iniu. l. item apud, §. edictũ quia hic reſpicitur ſtatus hominis poſt mortem, in quo non eſt diſtinctio liberi vel ſerui, authen. de modo, §. r. coll. r. pœn. felicis, § præſenti, e contra, de offi. ord. c. paſtoralis, §.

d Sepultura. ſed quo defuncto imponitur pœna hic ? Dic ex ſequela præcedentis delicti, ſicut & honor fit ei ex ſignis quæ in eo apparauerunt ipſo viuo, extra de ſẽ. excom. a nobis 2. Sed tu dices, iſte non mandauit in ſpecie: ſed tñ in genere, ꝙ nõ continet illicitum, ff. de cond. ind. l. ſi procurator. Sol. iſte mandans genus videtur ſecundũ vnũ ſolũ mandare qui hic reprobatur, & iõ hic punitur. Vel dic ꝙ hic punit̃ ſine culpa, licet non ſine cã, q ahic punitur ꝑꝑ det eſtationẽ facti, & ſ quæ ex eoſdẽ, ſicut ſæpe fit, vt no. extra de conſtitu. c. cognoſcentes, & c. antiqua, de priuil. Io. Moua.

Mortuis quã que pęna imponitur.

bus catholicæ a fidei cult⁹ viget diem de cætero claudet extremum, circa corpora defunctorum huiuſmodi abuſus uel ſimilis nullatenus obſeruetur, nec fidelium manus tanta immanitate fœdentur. Sed vt defunctorum corpora, ſic impie ac crudeliter non tractentur, deferantur ad loca, in quibus viuentes elegerint ſepeliri, aut in ciuitate, caſtro, vel loco vbi deceſſerint, vel loco vicino eccleſiaſticæ ſepultura tradantur ad tempus, ita quod demum incineratis corporibus, aut alias ad loca vbi ſepulturam elegerint deportentur, & ſepeliantur in eis. Nos enim ſi prædicti defuncti executor vel executores aut familiares eius, ſeu quiuis alii cuiuſcunque ordinis, conditionis, ſtatus, aut gradus fuerint, etiam ſi pontificali dignitate pręfulgeant, aliquid contra huiuſmodi noſtri ſtatuti & ordinationis tenorem præſumpſerint attentare, defunctorum corpora ſic inhumaniter & crudeliter pertranctando, uel faciendo pertractari, excommunicationis ſententiam (quam ex nunc in ipſos proferimus) ipſo b facto ſe nouerint incurſuros, a qua non, niſi per Apoſtolicam ſedem (præterquam in mortis c articulo †) poſſint abſolutionis beneficium obtinere. Et nihilominus ille cuius corpus ſic inhumane tractatum fuerit, eccleſiaſtica e careat ſepultura. d Nnlli ergo, &c. Datum Laterã. xij. Calẽdas Martij, Pontificatus noſtri anno ſexto.

a Catholicæ fidei.] & ſic hæc conſtiõ nõ inhibet, vbi catholicus decederet in terras Saracenorum, immo inhibetur mod⁹ hic expreſſus. Sed ſi ſuſtanti, deberent cõditrato. maribus, ut dictum eſt de Iacob: alias permittantur incinerari, vt in Ioſeph vñ ſubaudi hic, translatus.

b Ipſo facto.) ſed pęna excõicatiõis ante iſtam conſtiõnem, aut præter eam, ut in caſu poſito, locum ſibi non vendicat, vt poſt antea non inficta, ſed dico iſtum modum eſſe illicitum añ iſtã conſtiõnem, quia corpus humanũ cui⁹ facies ad ſimilitudinem cœleſtis pulchritudinis eſt figurata, nec maculari nec deſigurari dẽt. C. de pœnis, l. ſi quis in metallum. Item improba eſt voluntas defũcti, qua mandat reliquias ſuas poſt mortem ſuam in mare proiici, ff. de cõd. inſt. condõnes, & l. quidã ff. de le. r. ſeruo alieno, § ſi q. ſi nõ eſt ita horribile ſicut iſtud. Itẽ humana natura eſt erubeſcẽda, in auth. vt deſun. ſeu ſu. §. r. coll. 5. Sed cont. ff. de reli. & ſu. fu. cum in diuerſis. Sol. lex illa non dicit, vtrũ humanum corpus dẽat diuidi vel non, ſed q̃ ſit q̃d iuſta ſit ſi diuiſum fuerit forte ab hoſtib. vel ab aliis. Nec obſtant. C. de adulte. l. quamuis adulterium, ſi vbi q̃s decapitatur, nec C. de ſer. fug. auth. ſed nouo iure, vbi manus imputatur, nec extra de homi. tuas nos, § vlt. ub. oculi eruuntur, & virga amputantur: quia hęc ſunt ad iuſtitiam exercendam, ut pœna vnius ſit metus multorum, C. ad le. Iu. repet. l. r. Nec obſtat ſi dicatur, homo mortuus nõ eſt homo, quia tamen retinet figuram & reliquias humanæ naturę, ideo etiam poſtmortem corpus humanum non recipit æſtimationem, ſig. auth. ut deſun. ſeu. eorum, §. r. coll. præ. iu. ſi & C. de ſepult. viol. l. 3. & ſi.

a Mortis articulo hoc ſemper excipitur, extra li. 6. de

Facies humana eſt ad ſimilitudinẽ diuinæ pulchritudinis figurata.

Corpus humano ꝑ ꝑ iniuſtitiã exercẽda variis pœnis ſubiici poteſt.

† Vide concilũ Tri. ſeſ. 14. c. 7. de caſuum reſeruatione.

ADDITIO. Adde ad materiã huius decr. conſiliũ Oldradi 77. q̃ incipit, thema tale eſt, vbi concludit, ꝙ nepos non eligens ſepulturam, ſepelitur in ſepulchro patris & aui, licet ſit in eccleſia Mendicãtium, dato quod ſuperiores eiuſdem ſint ſepulti in eccleſia parochiali, vbi vide optimas rationes, Io. Franciſci.

Additio Ioãnis Fráci.

¶ Bonifacius Octauus.

¶ Super prædicationibus, confeſsionibus & ſepulturis, prouidet hoc c. ut tollat contentiones, quæ olim erant inter curatos ex una parte, et Iacobitas, & cordigeros ex altera. Hoc c. licet fuiſſet ſublatũ per extrauagantem, inter cunctas, quę eſt infra de priui. eſt tamen hodie innouatum per cle. dudum. de ſepultu:

CAP. II.

SVper † cathedram eprę eminentiæ paſtoralis diuina diſponente clemẽtia conſtituti, & ſi multis & arduis, quæ in amplum

e SVper cathedrã. Hoc ſtatutũ ordinat, prouidet, & decidit ſuper trib. articulis, ſ. de prædicationibus faciendis, & cõfeſſionib. audiendis, ac de ſepulturis, & occaſione eorum ſuccris. Super quib. fuit grandis contentio inter prælatos & rectores parochialium eccleſiarum ex parte vna, & Prædicatores & Minores ex altera, præſertim a tpe ſe licis recordationis Martini Papæ iij. cuius indultum prædictis fratrib. conceſſũ per hoc ſtatutum eſt ſublatum. Et hoc ſtatutum diuiditur in octo partes. Et primo ponit auctor proœmium ad dicenda. Secundo, §. Abolim, factum ſuper dictis articulis narrat. Tertio, quarto, & quinto, §. Diligenti, & § Statuimus, & § Huiuſmodi quoque ſuper dictis trib. articulis prouidet ſeu ordinat. Sexto, §. Nos etenim, priuilegia indulgentias, gratias verbo vel ſcripto conceſſas conſuetudines, conuentiones, & ſtatuta, & pacta, prout prædictis ſeu aliquibus eorum ſunt aduerſa, caſſat & irritat. Septimo, § Cæterum, prælatos & rectores rogat & hortatur ut ſe dictis Fratrib. beneuolos reddant, ſecus faciendo præ-

† Ad intellectũ huius extrauagãtis vide oĩno Oldradum cõ. 587. incip. Qõnes ꝓpoſitæ, ti. de ſepulturis, & conſ. 288. in ci. Scđa qõ eſt, e. ti. An. c. 1 q. 13. de cõit. conſ. & Aret. conſ. 85. incip. Cõſiderata diliter.

prælatis & rectoribus cōminatur. Octauo §. nulli ergo, vt præmiſſa non infringantur. mandat, & contrarium faciens indignationem Dei & beatorum Apoſtolorum incurrat Et pro prælatis & rectoribus iſta ſunt ſpecialiter notanda. Primum eſt, quod non eſt hic ſpecialiter conceſſum, cenſetur eſſe denegatum arg. C de appella. præcipimus, in fi. extra li. 6. de elect. conſtitutio. Et eſt ratio cum diſti Fratres pugnent cōtra ius cōe, quod non eſt expreſſe ſublatū ſtat ext. de priuil. paſtoralis præſertim vbi priuilegium habet alias effectum, vt d. c. paſtoralis, &c in fin. Itē ſecundo hac conſtitutione priuilegia, pacta, cōſuetudines, conuentiones, ſtatuta, gratiæ ſeu indulgentiæ hic ordinatis aduerſa per hanc cōſtitutionem reuocentur. ſimile videtur ext lib. 6. de elect. cū non deceat, & c. quia ſæpe. & eo. lib. de ſen. exc. c vlt. in fi.

Negatū cenſet ꝙ expreſſe non conceditur.

Item videtur notandū, ꝙ prælati non denegent dictis Fratribus licentiā petitam ſimpliciter, ne id quod eſt poteſtatis ordinariæ, fiat poteſtatis Apoſtolicæ, & poteſt fieri hæc conceſſio ſimpliciter, vel ad tempus.

Et fortaſſe ſimpliciter. ne pro malitia notaretur. Et concedendo ſimpliciter eſt facultas reuocandi, quādo valet ordinarius, vel tutum, vel in parteni, ff de iudi. iudicium ſoluitur Cōtra dic, nam in hoc caſu eſt gratia, licentia & beneplacitum ſiue quo ad prælatos, ſiue quo ad papam gratiose concedentem in negligētia prælatorum, iuſ. eo § ſtatuimus, & ver. ſi vero ij, item Et gratia non debet reuocari, cum ſit perpetua extra lib 6. de offi. deleg ſi ſuper. Et nos beneficijs diceras adiuuari, non dee pi ff. commod. in commodato, §. ſi ex facto. in fi. arg. C de don. quæ ſub modo. l perfecta. Nec obſtat, l. iudicium, in qua non ſit datio, ſed cognitio, & cogniti executio. & hic in ſimili not. extra de elect in cauſis. Et hic non præſumeretur malitia, ſi prælatus ſit diceret do vobis vſque ad tale tempus, deliberaturus poſtmodum de tempore longiori, prout audiam merita & diligentiam Fratrum eligendorum. Item notandum ne dicti Fratres metas exceāt dictæ ordinationis & ipſis excuntibus ſint repellendi. vnde delegatis principis venientibus ad certam prouinciam, præſes eiuſdem non debet ſinere eos amplius facere, quam eorum legatio ſe extendat. auth. vt iud. ſine quoquo ſuffra §. volumus, coll. 2. Et eſt ratio, delegatus habēs ptātem a principe, illud tantum proſequatur, quod ſibi ſpecialiter eſt conceſſum, nec alia vſurpet. C. de excu. & exact. l. quicunque li. 12. præſertim cum contra hoc ſtatutum Fratres priuilegiati non exiſtant, immo priuilegium, ſi contra ipſum ſtatutum habēt, eſt ſublatū inf. eo. § nos etenim. Sed an iſto caſu prælati poſſint aduertere in tales excedentes, notari ext. lib 6 de priuil c. epiſcoporum. Pro fratrib. illud eſt notandum, vt ipſi formā huius ſtatuti diligenter obſeruent, & ipſius limites non excedant. ext. lib. 6. de priuil. volentes in prin. Sic n. ſeruare debent priuilegia, vt eorum metaē minime trāſgredi videantur. ext. de priu. porro. & excedentes metas priuilegiorū coercēri pūt, ſi

Gratia Papę eſt ꝑpetua.

Romana curiæ alueum vndique confluunt [a] quaſi torrens [b], prægrauemur negocijs, [c] curis excitemur innumeris, cognitionibus plurimis diſtrahamur, circa id tamen feruentibus votis intendimus, vacamus inſtantius [d], ac operoſæ ſtudium ſollicitudinis impertimur, vt ad diuini nominis gloriam, exaltationem catholicæ fidei, & profectum fidelium animarum (præciſis radicatus diſſidiorum [e] vepribus [f], & litigioſorum anfractibus [g] omnino ſubductis) inter accleſiarum antiſtites ad curam & regimen gregis Dominici deputatos [h], cæteraſque perſonas, quas ordo clericalis includit, pacis tranquillitas vigeat, feruor charitatis exæſtuet, inualeſcat concordiæ vnitas, animorum idētitatis perſeueret.

Scimus enim & ex euidentia facti colligimus, quod non [i] niſi in pacis tēpore bene colitur pacis auctor, nec ignoramus, quod diſſenſiones [K] & ſcandala prauis actibus aditum præparant, rancores, & odia ſuſcitant, & illicitis moribus auſum præbent.

ſuo indulto non contenti iuſtitiam impediunt aliorum extra de priuile patentibus, priuilegium enim meretur amittere, &c. 11 qō 3 priuilegium, extra de ſent. excom. contingat 2.

† Cathedram.] Cathedra eſt nomen græcum: & eſt excelſa ſedes præſidentis. Et cōponitur a ca quid ſit, & thos, qđ eſt ſedes, & vnde dicit. edita, i. ſponda, quæ eſt pars lecti. Et proprie cathedra eſt doctorū, quæ competit præ cæteris ſummo Pontifici qui ſicut præeminet cæteris dignitate, ita cæteros ꝓcellat ſanctitate 2. q. t. viliſſimus.

Cathedra, quid ſit, & vnde dicit.

a Confluunt. Vnde omnes oppreſſi ſedē Apoſtolicā poſſunt adire. 2. qō 6. omnis. & c ſeq.

b Torrens Nam proprie dicitur torrens, qui ex diuerſis partibus aquam recipiens, turbat, id eſt, vertit, & volutat: ſic Papa nunc ad hunc, nunc ad illū ſe vertere habet & voluere.

c Negotii. Vnde Papa prægrauatur, i. p. ç alijs grauatur negotijs. Et eſt negotium quaſi negans otium. Non ergo vatēt otiis, & negotiis, qui curis exercitari habent innumeris, vt ſequitur.

Negotiū vnde dicitur.

d Inſtantius. Ex quo no. quod habens ad multa intēdere ad id debet, quod eſt grauius manum apponere, ſicut ille q ſe vult liberare iuris præſumptione, ab eo quod eſt ſibi grauius ſoluendo ſe liberat ff. & C. de ſol. l 1.

e Diſſidiorum. id eſt, diſcordiarum, vt habetur.

Conueniet nulli qui ſecum diſſidet ipſe.

versus.

f Vepribus. ſicut enim vepres pannos & carnes hominum lacerant, ſic & diſſidia mentea

g Anfractibus.] qui nonnullas moras habent, ff. vt leg. no l etiam.

h Deputatos. Vt paſcant præcipue, non vt tondeāt ſeu paſcantur, niſi acceſſorie. ext. de præſcr cum ex officii. de cenſi. procuratores, & c. cū Apoſtolus, ext. li 6. de offi ord ſi eps. Sed hodie grex iſte ſic reſpicitur, ꝙ nulli ſeu pauci (proh dolor) intendunt ad paſtu.ā, & oēs cōter ad tonſurā, intendentes emungere, nō nutrire, lac & lanā curantes, nō ouē. in termino a quo, in quo incipere deberēt, vt eſt viſitatio, & medio ꝑ quem procedere debēt, vt eſt correctio, & morū reformatio, ſicut gallus ſuper prunas currentes, vt in termino ad quem principaliter tendunt vt ventris & burſę repletio prout proponunt diutius immorentur, & ob hoc prelati non dicuntur paſtores a paſcendo actiue, ſed paſſiue: propter, quod dīt exactores ab improbe exigendo, vt dicatur in vtroque brachio tam eccleſiaſtico quam ſæculari, exinanitate vſque ad fundamentum in e,

t Quæ hic paulo acrius dīt. de malis paſtor. b ſunt accepiēda.

i Quod non. Sic ordina litteram, quod non bene colitur auctor pacis, id eſt, Deus, niſi in tēpore pacis, hoc eſt in ſtatu tranquillo: nam pax eſt ſtatus tranquillus ſecundum Iſidorum.

Ordo literę.

K Diſſenſiones & ſcandala. cum ergo hæc duo mala infra ſcripta ſequentia inferant, diſſenſionibus, & ſcandalis totis eſt viribus obuiandum, ne pullulent, & ſi pullulauerint, tunc tollantur, ſeu, vt poſſibile eſt, minuantur: his ergo pichi mis & mala ſequentia prohibentur. extra 6. lib de reg. iu. cum quid prohibetur.

a Ab

a Abolim. Secunda pars, in qua præmiſſo procœmio facto narrat ſuper quo ſtatuitur & ordinatur, narrat.

Verſus.

b Aemulo.] id eſt, inuido, ab æmulor, quod multa ſignificat vnde verſus.

Aemulus inflatur, amat, inuidet, ac imitatur.

dicitur exoſus bella, i. valde odiens; & ideo hæc diſcordia, quam Deus habet exoſam, ab omnibus extirpetur, ar. C. de hæret. Manichæos, quem. n. odit dominus, habet odire ſeruus.

n Salubrem.] id eſt ſalutis vberem.

Abolim a ſiquidem inter prælatos & rectores, ſeu ſacerdotes ac clericos parochialium eccleſiarum per diuerſas mundi prouincias conſtitutos ex vna parte, & Prædicatorum & Minorum ordinum Fratres ex altera (pacis æmulo b ſatore zizaniæ c procurante) grauis, & periculoſa diſcordia extitit ſuſcitata ſuper prędicationibus d fidelium populis faciendis, eorum confeſſionibus audiendis e, pœnitentiis iniungendis eiſdem, & tumulandis f defunctorum corporibus, qui apud Fratrum ipſorum eccleſias ſine loca noſcantur eligere ſepulturam.

Nos autem (pii patris g more laudabili) moleſte ferentes incommoda filiorum, reducentes ad exactæ h conſiderationis examen, ac intra pectoris clauſtra ſollicite reuoluentes quam ſit plena periculis, i quam onuſta k diſpendiis, l quamque in diuinę maieſtatis conſpectu reddatur exoſa m diſcordia ſupradicta:

Et propterea intendentes paternæ ſollicitudinis ſtudio illam prorſus euellere, ac omnimode ſubmouere, nullis vnquam futuris temporibus fauente Domino ſuſcitandam: grandi quoque deſiderio cupientes, vt huiuſmodi negotium, quod potiſſime inſidet corde noſtro, finem ſalubrem n & celerem per Apoſtolicæ ſolertiæ ſtudium conſequatur, diligenti o cum fratribus noſtris deliberatione pręhabita ſuper eo, ad honorem Dei & exaltationē catholicæ fidei, quietum ſtatum partium prædictarum, ad ſalutis animarum fidelium incrementum, de ipſorum fratrum cōſilio, p auctoritate Apoſtolica ſtatuimus, & ordinamus, vt dictorum ordinum fratres in eccleſiis & locis eorum, ac in plateis communibus libere valeant clero & populo prædicere, ac proponere verbum Dei, hora illa dūtaxat excepta, in qua locorum q prælati prędicare voluerint, vel coram ſe facere ſolemniter prędicari, in qua prædicare ceſſabunt: præterquam ſi aliud de prælatorum ipſorum voluntate proceſſerit ac licentia ſpeciali.

In ſtudiis autem generalibus, r vbi ſermones ad ad clerum ex more fieri ſolent, diebus illis quib. prędicari ſolemniter conſueuit, ad funera etiam mortuorum, & in feſtis ſpecialib. ſiue peculiarib. eorundem Fratrum, poſſint iidē fratres, & liceat eis libere prædicare, niſi forte illa hora, qua ſolet ad clerum in prædictis locis Dei verbum proponi, epiſcopus, vel prælatus ſuperior ſ clerum ad ſe generaliter conuocaret, aut ex aliqua ratione vel cauſa vrgēte clerum ipſum duceret congregandum.

¶ In eccleſiis t autem

Zizania q̄d dicatur.

c Zizaniæ.] Eſt primę declinationis, & fœminini generis in ſingulari, & in plurali eſt neutri & ſecundæ declinationis, & primæ. vnde verſus.

Ex zizania, ſunt zizania plura, vixque.

Et eſt zizania herba peruerſa, quam poetæ infelix lulium vocant, & ſignificat ſcandala, vel nuantes mala & ideo ſator dicitur diabolus, vt hic, & ſup. de ele. licet.

d Prædicationibus. hic eſt primus articulus.

e Audiendis. Secundus articulus.

f Tumulandis Tertius articulus.

g Patris. qui habet ſumere conſiliū pro liberis ſuis, ff. ad leg. Iul. de adulte. nec in ea.

h Exactæ. id eſt, exquiſitæ. C. manda. in re mandata. Et ſignificata huius verbi, exigo, eo extra 6 li. de iud. cap. 1. in fi. loan. Monac.

i Periculis. quandoque incurſis, a pereūdo; & quandoque euaſis ſeu pęquiſiis a periendo, iuxta illud

Felix quem faciūt aliena pericula cautum.

Et illud.

Non vadit periculū, qui vult audire periculum.

Et curare debemus de periculis vt illa euadamus ſeu præuideamus, non vt ea incurramus. & ideo dico per culū dictū a perio, non a pereo, vt ſecunda ſit longa non breuis, vt in ſupino de perio, vt in verſu prædicto.

k Onuſta. ab onus. i. ſarcinia, ſic onuſtus. i. ſarcinatus.

l Diſpendiis. lex pone, vt extra libro 6. in procœmio, §. penultimo.

m Exoſa. id eſt, valde vel perfecte odiens, vt

o Diligenti.] modo tres prædictos articulos per ordinem proſequitur, & habet tria dicta ſecundum hos tres articulos.

p Conſilio.] quid importent hæc verba no. extra 6. li. de hęret. ſuper eo.

q Locorum prælati. intelligo prælatos iure communi, vt epiſcopos, vel cōſuetudine, vt decanus Baiocen. Baiocis. Et hoc probatur in ver. vel ep̄s, vel pręlatus, &c. Et ſic eſt differentia inter prælatum & epiſcopū & latius eſt verbū prælati. & no. in ſimili extra 6 lib. de tempo. ord. cum nullus. nec nomine prælati continetur rector eccleſiæ, cum ſpecificatur contra prælatum ſupra. eo. § ab olim. Quid ſi vicarius hoc faciat? Dic idē, quod. n. ordinarii p ſe nequeūt per alios expediant, extra de of. ord. nec extra 6 li. de off. ord. ſi epiſcopus.

r Generalib.] non ergo in villis ſeu caſtris extra de cle. nō reſi. tuæ. Et loca in quib. ſtudia docentur debēt eſſe ſtudia legitima, ſi. in procœmio §. illud vero

Et legitimum eſt, quod iure conceſſum & approbatum eſt ff. de ver. ſi. l. lege obuenit. vel antiqua conſuetudine, cuius memoria non exiſtit hęc enim ęquipollet, extra de verbo. ſigni. ſi. ſuper quibuſdam. ff. de aqua quotid. & æſti. l. hoc iure. § ductus aquæ.

ſ Superior. non intelligitur hic tantum ſuperior epiſcopus, ſed ſuperior prælatus reſpectu cleri, vel ex cōſuetudine, vel priuilegio.

t In eccleſiis.] ſupra eod. § diligenti, & refi. in ſtudiis, vbi ſunt Fratrib. quędā loca

parochialibus fratres ibi nullatenus audeant vel debeant prædicare, vel proponere verbum Dei, niſi fratres prædicti à parochialibus ſacerdotibus inuitati fuerint vel vocati & de ipſorum beneplacito & aſſenſu, ſeu petita licentia fuerit & obtenta, niſi epiſcopus vel prælatus ſuperior a per eoſdem fratres prædicari mandaret.

Statuimus b etiam, & ordinamus auctoritate prædicta, vt in ſingulis ciuitatibus & diœceſibus, in quibus loca fratrum ipſorum conſiſtere dignoſcuntur, vel in ciuitatibus & diœceſibus locis ipſis vicinis, in quibus loca huiuſmodi non habentur, Magiſtri, Priores, prouinciales prædicatorum, aut eorum vicarii, & Generales, & Prouinciales Miniſtri, & Cuſtodes Minorum ordinum prædictorum, ad præſentiam prælatorum d eorumdem locorum ſe conferant, per ſe vel per fratres, quos ad hoc idoneos forte putauerint, humiliter petituri, vt fratres, qui ad hoc electi fuerint, e, in eorum ciuitatibus & diœceſibus confeſſiones ſubditorum ſuorum confiteri ſibi volentium audire libere valeant, & huiuſmodi confitentibus, (prout ſecundum Deum expedire cognouerint) pœnitentias imponere ſalutares, atque eiſdem abſolutionis beneficium impendere f de licentia, gratia, & beneplacito eorumdem: Ac g deinde præfati Magiſtri, Priores, Prouinciales & Miniſtri ordinum prædictorum, eligere ſtudeant perſonas h ſufficientes, idoneas, vita probatas, diſcretas, modeſtas, atque peritas ad tam ſalubre miniſterium, & officium exequendum, i quas ſic ab ipſis electas, repræſentent vel faciant præſentari prælatis, vt de eorum licentia, gratia, & beneplacito in ciuitatibus & diœceſibus eorũdem huiuſmodi perſonæ, ſic electæ confeſſiones confiteri ſibi volentium audiant, k imponant pœnitentias ſalutares, & beneficium abſolutionis impendant, prout ſuperius,

loca permiſſa cum certis modificationibus ad pdicandum: ſi ipſis loca parochialia cum certa moderatione ſunt interdicta, ut hic: & cum officium prædicandi in communi eis nõn competat, ſed prælatis & curatis, extra. de offi. ordi. inter. & ĩ. eo §. huiuſmodi quoque. omnem, locum eis reputo interdictum, qui hic non reperitur permiſſus Sed quæro, an poſſit in cœmeterijs, vel capellis vicinis? Dic q non. extra 6. li. de ſen. excom. ſi ciuitas.

a Superior.] exponetur ĩ. uer. proxim.

b Statuimus.] Secũdus articulus in quo ſic pcedit. Nam primo pmittit duo quæ incumbũt fratrib. antequam audiãt cõfeſſiones, ut licẽtiam audiendi cõfeſsiones petere, & poſt cõceſſam licentiam fratres eligere. ĩ. eo uer. ac deide. Tertio & quarto, uer. extra, & uerſ. numerus, ponit duas modificationes circa pdicta. Quito decidit qd ſit agendum cum eſt obtẽta licẽtia, & fratres electi ſunt & eorum pſonæ acceptatæ, ut ĩ. uer. & ſi ijdẽ: Sexto, qd ſit agẽdum qñ pſonæ nõ ſunt acceptatæ, ĩ. uerſic q ſi forte. Septimo, uer. ſi uero ſi caſu recuſatio nis platorum dat fratrib. licentiam gratioſam. Octauo, uer. per huiuſmodi autem, dictam licentia: moderatur.

c Vicarij] pro parte Prædicatorum ſunt tres gradus, ſicut pro parte Minorum Sequitur ſtatim de tribus gradib. Et fuit hoc factum, vt paritas in dictis ordinib. ſeruaretur, in ſequenti tñ uer. nõ ponuntur niſi duo gradus, nec mirum: quia grauius eſt eligere fratres ad miniſterium audiendi confeſſiones, quam ad licentiam in genere petendam: ex quam conſequenter peti debet ſequens gradus, ĩ. verſicu. proat. Et hic appellantur vicarij illi, qui ſunt in certis prouincijs ſeu regnis, vbi non ſunt Prouinciales Priores. ſed Prouinciales conſtituerunt vicarios, vt prouincalis, Angliæ facit vicarium in Scotia, vbi non eſt Prouincialis.

d Prælatorum.] iure communi, vt epi vel conſuetudine ſeu priuilegio: hic n. daut prælationem, at. extra de. conſang. & affi. c. a.

e Fuerint.] Apoſt licentiam datam; ĩ. eo. ver. at deinde.

f Impendere.] ab illis ſolum à quibus poſſunt abſoluere curati. ĩ eo. ver per huiuſmodi. extra 6. lib. de pæ. & remi. l. ſi epiſcopus.

g Ac deinde.] & hic nota gradum non concurſum inter hunc ver. & præcedẽtem § et dicunt quidam deinde, ideſt, obtenta licentia præmiſſa fiat electio, vt ſequitur. Tu dic deinde, i. poſt licentiam præmiſſam petitam dumtaxat: nam peti põt & conſilium & licẽtia, & nõ obtineri, extra de arbit. cum olim, extra de reg. licet. Et hic habet ex ſequentib. in quib. Papa prouidet, nedum in caſu obtentæ licentiæ, ſed ẽt in alio, in quo oportet quod fiat electio, & ſi oporteret licentiam hoc caſu obtinere, iam eſſet in poteſtate prælatorum iſtos ordines impedire: quod Papa non intendit, vt ĩ. ſequitur. Al. qñ tamen non ſufficit licentiam petere, extra de pœni. & remiſ. omnis, extra 6. lib. de electio. ſi religioſis.

h Perſonas.] ſed quales? Dic ſex qualitatib. ſequentibus in textu fulgẽtes: nec mirum: quia iſti falcem ſuam in meſſem alienam mittere ſatagunt: & iõ ſi tales non ſunt quales hic depinguntur, ſunt in culpa ff loca. ſi quis domum, §. ſi qs vitulos, etenim iſti fratres de gratia platorum vel ſedis Apoſtl. ex narratis hic ſe immiſcent, vt hoc verſi. & ĩ eod. ver. ſi vero ijdem.

i Exequendum.] q eſt ars artium, extra de æta. & quali. cum ſit.

k Audiant:] & illi ſolum de quibus eſt dictum ſupra eod ſuper verbo, impendere.

l Impendant.] ſi hæc tria faciunt, ergo habent curam animarum, & curati curam eccleſiarum habent in toto in ſuis territorijs, ergo illi ſaltem in tanto. Sed dices, habent ex conceſſione prælatorum gratioſa, vel Papæ, ĩ eo. ver. numerus, & verſ. ſi vero & ſic ſunt delegati, qui nihil proprium habent, ſed alienam iuriſdictionem exequuntur, ff de offic eius cui mand. eſt iuriſd. l. s §. qui mandatum. Sol. delegatus reſpectu delegantis alienam iuriſdictionem exequitur: ipſe tamen delegatus habet iuriſdictionem & honorem, quæ exercet nomine ſuo. Vel dicti fratres videntur ordinarij per hanc conſtitutionem eis iuriſdictionem tribuentem: nam hæc ordinatio eſt ſtatutum & conceſſio generalis per hunc canonem, ĩ. eo. in ſi Et hæc ordinatio,

Fratres pro confeſſionibus audiendis deputati, an ſint delegati vel ordinarij.

eſt expreſſum, extra ciuitates & diœceſes, in quibus fuerint deputatę, per quas eas uolumus & non per prouincias [a] deputati, cōfeſſiones nullatenus audituræ.

¶ Numerus autem perſonarum aſſumendarum ad huiuſmodi officiū exercendum, eſſe debet prout vniuerſitas cleri & populi, ac multitudo vel paucitas exigit [b] eorundem. Et ſi iidem prælati petitā licentiam confeſſionum huiuſmodi audiendarum conceſſerint, illam præfati Magiſtri, Miniſtri & alii cū gratiarum recipiant [c] actione, dictæque perſonæ ſic electæ commiſſum ſibi officium exequātur.

¶ Quod ſi forrè iam dicti prælati quemquam [d] ex dictis fratrib. pręſentatis, eiſdem ad huiuſmodi officium nollent [e] habere, vel non ducerent admittendum: eo amoto, vel ſubtracto, loco ipſius ſimiliter [f] eiſdem præſentandus prælatis poſſit & debeat alius ſurrogari. [g]

¶ Si vero ijdem prælati præfatis fratribus ad confeſſiones (vt pręmittitur) audiendas electis huiuſmodi exhibere licentiam recuſarint [h], nos ex nunc ipſis vt confeſſiones ibi confiteri volentium libere liciteque audire valeant, & eiſdem pœnitentias imponere ſalutares, atque eiſdem beneficium abſolutionis impertiri gratioſe [i] concedimus [K] de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis. ¶ Per huiuſ-

d ratio eſt potius vicaria, quæ eſt ad vniuerſitatem territorij, inſ eo ver. numerus, & tales videntur ordinarii. no. 6 libr de app Romana. & ff. de ver ſig pupillus, §. territorium. Tu ergo frater ſi certam habes, vide ſi hoc eſt aduerſum conſtitutioni, extra 6 libr. de verb. ſig. Ha:jt. Tu dic, licet fratrib. ſit cōceſſum, quod faciant ea, quę ad curatos de iure ptinent, nō tñ ꝑ p hęc ſunt dicendi habere curam animarum: nec principalem, q. s. nō ſunt plati, nec delegatā, q. a talia facere non l. c. ex commiſſi, ꝙ ad eorum executionem obligetur, ſꝫ in arbitrio, & libera voluntate eorum remanet quod talia exequantur, ſicut eis placuerit & viſum fuerit expedire. Fideles ēt non ſunt fratribus obligati, nec quantū ad p̄miſſa ad fratres recurrere ſunt adſtricti. Et ideo licet hæc contiō ſit ſtatutum, & cōceſſio generalis, & in ppetuum duratura, quantum ad p̄miſſa quæ fratribus ſunt cōceſſa, non tñ fratres propter hoc curati aut ordinarii debēt dici. Si autem aliqui fratres minus prudenter propter præmiſſa modo prædicto eis conceſſa, ſibi attribuere præſumpſerit, quod curam habeant animarum: videant ſi hoc ſit contrarium dictæ conſtitutionis, Exiit.

a Prouincias. quòd importat prouincia, ciuitas & dięceſis, hr extra 6 li de cenſ. Romana. i. añ extra lib. 6 de præb. quamuis. i. in fi.

Prælati ſunt plures vel pauciores deputandi pro neceſſitate ſubiectorū.

b Exigit.) & ſic nota numerum pſidentium conſiderari, prout ſubditorum neceſſitas expoſcit, authe. vt deter. ſit nu. cleri. circa princ. coll. i. extra de vita & ho. cler. quoniam, & extra de inſti. c. i. extra lib. 6 de ſta. regu. cap. vnico §. ſane. Sed quid ſi epiſcopus dicat pauciores ſufficiunt, & fratres contradicunt: quidam recipiunt p epiſcopum, illi de quib. ſibi videbitur, & ſi fratres volunt, de aliis contendant, arg ff de aqua quoti. & æſti. l. i. §. Trebatius. Sed ille § loquitur vbi taxatio erat facta, tunc in eo quod excedebat poterit prohiberi, exemplū extra de cenſi. cum Apoſtolus: vnde dic, recurrendum ad arbitrium boni viri, i. iudicis, qui debet eſſe medium inter extrema arg. ff de pig. act. ſi ſeruos. in fi. C. de Iudæis, l. nullus, ff. de verb. obl. continuus § cum ita extra de off. deleg. de cauſis, ff. de teſtib. quæſitum. Et forſan caute faceret epiſcopus, ſi a exordio cum licentiam cōcedit, taxaret numerum: etenim multa fieri poſſunt ab initio, quæ locum non habent ex poſtfacto, ff de pact. l. in traditionibus, C. de do. quę ſub mo. l. i. & l perfecta.

c Gratiarum recipiāt.] cum nihil communiter inter ſibi valeant vendicare, ,i & ob hoc fratrum ptās in expreſſis has ordinationi eſt menſuranda. non ultra laxanda. extra de pri nil potto.

d Quenquam.] & ſic non poſſunt plures refutari. Dic cōtra, quia hoc verbum, quenquam, eſt iuris, quod æquipollet vniuerſali: & extendi debet in edictis prætorum. ff vi. bo. rap. l. 2. § homines, ff. de neg gen. l. i. §. i. & 2. ff. de conſt pecu l. i §. i. alias fieri poſſet fraus huic conſtitutioni, quæ requirit multa in fratribus aſſumendis ſupr. eod. verb. ac deinde.

e Nollēt.] hoc verbum & ſequēs reſpicit ſolum factū, & ſic fuit dictū in concedendo hoc ius deferēdo plātis: ita ꝙ hic non verſci cāæ cognitio, aliud. n. eſt arbitriū, ꝙ refertur ad arbitriū boni viri, vt eſt pmiſſum. Aliud voluntas q̃ refert ad ꝓpriū motum ff de hær inſt. ſi q. Sempronium, ff de le. 2 l. ult ad Treb q. a poteſt. Voluntas. n. quæ eſt domina in regno animæ, cogi nō poteſt.

f Similiter.] vt ſup. ver. ac deinde.

g Surrogari.] ſed nū quid hæc ſurrogatio fieri poterit pluries? Vr ꝙ nō, quia ſemel ſufficit, ar. ff de arb ſi duo, §. ſemel. & ff. de aqua pl ar. l. in diem, ff de bon aucto. iud. poſſ l. ſi § ſi. ff. de leg. 3 fideicommiſſa, § ſi quis decem. Sol dicta iura loquūtur vbi res effectum habuit, ſed hic non habuit, & iō eſt iterandū. Sed quotiens? dic trinam requiſitionem ad minus neceſſariam. Et ſimilis qualio no. ex de of. del. cum cā, & diſtingue circa hoc. Aut reculatus ſurrogatus a prælato ex cā, vſpote q a non hēt qualitates expreſſas, ſ eo. ver. ac deinde, & tunc fratres ſibi imputent qui malum elegerunt, mala enim electio eſt in culpa, ff de neg. nam, & Seruius, in fi. Inſti. de ſoc in fin extra 6 lib. de elect. ſi compromiſſarius, §. i. Aut ſine cauſa & tunc ſuccedit Papalis, licentia ſeu gratia. inf uer. proxi. In dubiis, die ut no. ā. uer. exigit.

Surrogatio fratrum an poſſit pluries fieri.

h Recuſarint.] quid ſi neglexerint? Dic idem, ſi tertio requiſiti non fecerint vt no. in ſimili d. c. cum cā & no. diligenter tres gradus poſitus in toto iſto, § con. eo ſtatuimus. Vnde gradib. præcedentib. diligenter non ſeruatis, fratres non habent poteſtatem inf. ſcriptam, nam primo gradu non expleto non eſt locus ſecundo, arg. ff. de acq hær. l. 3. & l. quamdiu.

i Gratioſę.] quæ eſt arcte interpretanda, quatenus ius tertii tāgit. ff. n. ne quid in loco pub l. 2. § merito, & §. ſi quis a principe. Alii dicunt large in odium prælati recuſantis, & in fauorem animarum: hæc tamen interpretatio verba ſtatuti non excedat. ex de priui porro. Et in re dubia melius eſt uerbis edicti ſeruire ff. de ex. l. a §. licet autem.

K Concedimus.] ſup. de ſuppl. neg. præl. cap. i. Sed nunquid per hoc concilio generali, extra de pœnit. & rem. i. omnis derogaturi Vr, quod ſic arg. extra lib. 6. de conſti. c. i. Sol. hic non eſt contradictio, ſed comparentia, & ſic vtrunq; tenet. extra de priuil. in his & int. dicetur. Item prouiſio ſpecialis tollit generalem, C. de pact. conuen. tam ſuper do. l. fin. Sed illa lex loquitur ubi

ipe.

ſpecialis prouiſio erat hoīs: ſed generalit. legis. Sed hic vtraque erat iuris: quo caſu ſpiritualis poteſtas nõ tollit generalem, ſed geminat ſubſidiũ, ut plenius prouideatur ſaluti aĩarum: quod reſpicit præſens conceſſio, vt ſup. eo. ver. ac deinde. ſicut iuris ſubſidium geminatur, vt plenius improbitas reprimatur. ff. nau. caup. ſta. & ita de facto, § ex hoc edicto. Item hac eſt ſpãlis, illa gñalis: ergo iſta illi derogat. extra lib. 6 de reg. iur. generi. & ibi not. Sol. vbi genus & ſpecies legãtur diuerſis, & ad diuerſos fines, intelligatur dicta regula. Nam ſi mihi eſt relictum genus, & tibi ſpecies. ſtatus gñalis, mecum legatum non eſt extinctum, ſed attenuatum ff. de adi. leg. qui hoīem. Et mihi donatur vt habeã, & tibi ſimiliter, & ibi ſunt diuerſi fines. Sed in hoc caſu tam gñalis prouiſio quam ſpãlis eſt ad eundem finẽ, vt ſaluti animarum prouideatur, & ideo vna alii non obſiſtit, ſed cõcurrunt: ſicut ſi genus & ſpecies vni eſſent legata, ut d. c. generali not. Sed dices, ergo confeſſus religioſo tenetur iterato confiteri? Sol. hoc non eſt ex neceſſitate ſacramenti, ſed ex obligatione iuris, qui voluntate ad fratrem acceſſiti, ſup. eod. § ſtatuimus, relicto patre ſpũali, cui es aſtrictus, non fratri, ad quem voluntarie vadit. nec ita ſubtenetur illi qui voluntate facit, ſicut illi qui ex neceſſitate. ff. de procur. l. procurator, qui pro euictione. & ibi not. Nec prima ratio, quæ loquitur in iurib. communib. obſtat. Sed hæc conceſſio eſt gratioſa priuilegialiter data, quæ non tollit ius præcedens, niſi de ipſo fiat mentio ſpiritualis, extra de capel. mona. ex parte. Sed illud c. loquitur vbi priuilegium datur ſine magna deliberatione. Sed illud fuit datum cum magna deliberatione, & eſt ſtatutum, ut inf. in fi. Item vt eſt dictum, generale & ſpãle hic non tendunt ad diuerſos fines, & idẽ ſe compatiuntur. Item ſi non haberet quandoque teneri ſubditus ad curatum, poſſet prorſus eius poteſtas in auditione confeſſionum exhauriri. Et priuilegium non tenet, quod vergit in enormem alterius læſionem, ext. de de. ſuggeſtum ff. de vul. & pup. ſubſt. ex facto. in prin. & § 1. Et eſſet in poteſtate ſubditorum totaliter recedere a curato. Quo caſu qualiter curabit, qui morbum neſcit? Ait Boetius: Si operam medicantis expectant, oportet vt vulnus detegat. Item & ſi curati non intereſt propter ſubditum, qui forſan bñ confeſſus eſt Fratri: intereſt tñ curati propter ſe cognoſcere vultum pecoris, cui dictum eſt in Eccleſiaſtico 22. Curam illius habe. Item ſubditus poſſet tranſire nunquam veniendo ad confeſſionem dicendo ſe Fratri confeſſum. Item qualiter dabit curatus eccleſiaſtica ſacramenta ſubdito, quẽ nõ nouit diſpoſitum, maxime vbi ſubditi ſunt aliqua notoria crimina, nec poteſt Frater reuelare confeſſa: vt dicit dictum concilium, omnis. Item hoc indultum poteſt operari multos effectus, cum hoc quod conſiſtet dictum concilium de cõfitendo ſaltem ſemel in anno proprio ſacerdoti, ergo ſtabit concilium cum hoc indulto. extra de priuileg. in his. &c. paſtoralis. Item Papa per hoc indultum non auſert: hic poteſtatem curati, ſed ſocium hic ſibi cum multis modificationibus adiungit, ergo curatus remanet non excluſus ſed incluſus. Nec obſtat ſi dicat; duobus competit poteſtas inſolidum: ergo Frater, poſtquam expleuit cum certa perſona, non poteſt curatus cum eadem ſuper eodem. ff. de off. conſul. l. vnica. Sol. vbi duo eſſent dati ab initio pariter procedit argumentum. Sed curatus datus eſt antiquo ſicut habens poteſtatem ab exordio fundationis eccleſiæ 20 diſ. in nouo teſtamento. iſte Frater de nouo adueniens, qui dari præſumitur, ut poteſtas curati non tollatur, ſed iuuetur. Vel ius commune quod eſt procurato eſt fortius iure priuilegiato. Nec mirum, primum neceſſarium, ſecundum voluntarium licet ſit æqualis poteſtas audiendi & abſoluendi. ſol. ver. prout. neceſſitate veniendi ad curatum remanente, quæ non eſt hic expreſſe ſublata. Itẽ hæc conceſſio gratioſa, ut hæc quæ eſt voluntaria, non tollit neceſſariam d. c. omnis arg. ſam. excil. l. alienationes. Sed contra poteſtas Fratrum eſt delegata ſeu a maiore habita, ſiue habeatur ab epiſcopo, ſiue a Papa, ut hic totali. § ergo eſt potior poteſtate rectoris. Si igitur cõfeſſus rectori iterata confeſſione nõ eget, minus egebit confeſſus Fratri. Sol. voluntarium & neceſſarium tollunt contrarium. Et eſt in hoc argumento fallacia figuræ dictionis: nam ſi excedat hæc poteſtas in quanto, nõ ſequitur quod excedat in quoto ſeu quali iterationis. Item contra, confitens epiſcopo, licet ſit parochianus curati ſubditi epiſcopo non habet confiteri rectori ergo minus confeſſus Fratri, qui hẽt poteſtatem papalẽ: quia omnis ptãs delegata Papa eſt maior omni alia ordinaria. Item ſi Frater habeat cauſam a prælato, ut ſup. in princ. huius § ergo maior eſt iſta poteſtas in delegato epĩ, quã in ipſo rectore ſubdito epĩ, cum oĩs delegatus repræſentet perſonam delegantis, 93. diſt. c. vlt. & 94. diſt. o. cap. 1. Sol. non nego, quin Papa hoc poſſit facere ſi velit, ſed dico quod nunquam alterius tollit, niſi expreſſe hoc agatur, ff. ne quid in loco publ. l. 2. § ſi quis a principe præſertim vbi vtrumque poteſt ſeruari. Nec fit detetine conditio confitentis habentis conſilium animæ a duobus. Et firmius eſt iudicium plurium quam vnius extra de off. deleg. prudentiam, § 1. Item commiſſio ſpiritualis derogaret dicto concilio, omnis, & ut ibi. l. tamen. non tamen generalis, ut hic & optimum argum. ext. lib. 6. de hæret. per hic. in princ. & ibi no. in ſimili. Item dictum concilium habet, ut remittatur ſeruitus bene impoſita ſubdito, ſ. quod ſemel in anno confiteatur proprio ſacerdoti, hoc eſt curato, ſic eſt interpretatus Martinus Papa iiij. & facit de iure interpretandum, cum dictum concilium de iure communi loquatur. Sed dicti fratres iure communi nõ ſubnixi, ſed gratioſa conceſſione vel pãlatorum vel Papæ, ut hic. Et dico bene impoſita: tũ quia proprius ſacerdos melius agnoſcere habet vultum pecoris ſui, tum quia ſubdito miniſtrare habet eccleſiaſtica ſacramenta, inf. eo §. huius & duo requirit huiuſmodi concilium & iuſtam cauſam q non proprio, ſed alieno confiteatur ſacerdoti & licentiam proprii ſacerdotis, ut liquet in dicto concilio § ſi quis aut. ubi non ſine myſterio eſt aduerſatiua coniunctio autem. Et idẽ ſi iuſta cã non ſubſit, quãquam licentiam habeat Papæ vel epĩ, aut etiam proprii ſacerdotis, & licite confeſſus fuerit, & ẽt abſolutus ſit, ut dicunt verba præſentis indulgentiæ, debebit tamen confiteri iuxta concilium memoratum proprio ſacerdoti. alias poterit arceri pœna dicti concilii, non quia peccata non fuerunt dimiſſa, ſed quia contempſit ſalubre ſtatutum, cuius tenor in toto non eſt ſeruatus, & ob hoc eſt patiendum in eo quod non fuit ſeruatum argu. ff. de ſeru. vrb. præd. ſi domus. Nec inde ſurgit inconueniens, ſi iterum confiteatur proprio ſacerdoti: quia hæc iterata confeſſio non eſt ex defectu ſacramenti, ſed ex contemptu dicti concilij. Verum iuſta cauſa concurrente cum licentia Romani Pontificis vel epiſcopi, prædicta ſeruitus eſt ſublata. Et quod licentia prædicta in genere data videatur eſſe conceſſa, cum iuſta cauſa ſubeſt recedendi a proprio ſacerdote, non abſurde dici poſſet, arg. ff. ad muni. l. Luc. § Imperator alias poteſtas iure cõceſſa reuocari non debet.

Cõfeſſus religioſo priuilegiato, an teneatur iterũ confiteri proprio curato.

Boetius.

modi autem conceſſionem a nequaquam intendimus perſonis ſeu Fratribus ipſis ad id taliter deputatis, poteſtatem in hoc impendere ampliorem, quàm in eo curatis vel parochialibus ſacerdotibus eſt à iure b conceſſa, niſi for-

a Conceſſionem. ſup. proximo poſitam.

b A iure.] Sed quæ eſt illa ptãs a iure conceſſa curatis. quæro. Nec quæro de poteſtate Papæ in caſibus ſibi reſeruatis, qui notantur extra de tranſla. epiſc. c. 1 Nec loquor de poteſtate Papæ diſpenſandi, de qua tractant doctores in tractatu de diſpenſationibus: ſed loquor de poteſtate, quæ eſt per ſacramentum pœnitentiæ ſuper criminibus. Et de hoc tractat. Hug. & Hoſtien. in ſumma. &

Gulielm.

Galiel. Dicit tradi in repertorio, & Frater Thomas 4. ſen. diſt. 19. Et ideo in iſta materia quilibet ſacerdos poteſtate ordinis regulariter poteſt a quolibet peccato abſoluere. Quod ſic probatur Io. 20 dicitur. Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. Sed dices, hoc dictum eſt Apoſtolis. Dic quod epiſcopalis dignitas in hoc nõ addit de quo agitur, ſ. ordinem ſacerdotalem, & quod adiciat, no. ext. lib. 6. de ſent. excõ. cum medicinalis. Et in ordinatione cuiuslibet ſacerdotis etiã dicta verba per ordinatorem dicũtur, vt patet in lib. Pontificali. Item in cap. e Chriſto omnia deſcendunt, et diſt. in nouo, x to. a Nam de eius plenitudine omnes accepimus. Cum ergo ſacerdos rite ordinatus habeat poteſtatem conficiendi corpus Chriſti verum, vt extra de ſum. tri. firmiter, §. una vero, & poteſtas, quæ eſt ſup corpus Chriſti Myſticum, deſcendat a poteſtate, quæ eſt corpus Chriſti verum, vt de con ſec. diſt. 2. quia corpus, & c. qui paſſus. Cum igitur quilibet ſacerdos qui eſt recte ordinatus poteſt miniſterialiter in verbo Dei conuertere panem & vinum cum aqua in calice mixtum in corpus Chriſti verum & ſanguinem, de conſecra. diſtin. 2. panis. & c. calice ergo conſimiliter poterit miniſterialiter peccatorem quemlibet conuertere in membrum Chriſti, & corpori Chriſti myſtico adunare per ſacramentum pœnitentiæ. Item dico ſecundo, quod licet ſacerdos habeat hoc ex poteſtate ordinis: non habet tñ poteſtatem iuriſdictionis ſeu exercitiũ niſi in ſubditos. Vnde ſicut in foro iudiciali quis non ligat nec abſoluit niſi ſubditum ita nec in foro pœnitentiali. ext. de paroch. nullus, ext. de iud. c. at ſi clerici, ext. de pœnit. & remiſ. c. omnis, § ſi quis. Et ſicut ſacerdos non habet exercitium ſuæ poteſtatis in corpus Chriſti verum, quando non habet materiam ad ſacrificandum, ſ. panem & vinum, ſic nec in hoc caſu agere poteſt, niſi in materiam ſibi ſubiectam, arg. 10 diſt. quis neſciat, 1 a. diſ. c. 1. & 2. 19. diſt. ita Dominus. ergo in foro pœnitentiæ duo requiruntur ad peccata remittenda, ſ. poteſtas ordinis quo ad ſe, & iuriſdictio ſeu exercitium poteſtatis, quæ a maioribus in inferiores deſcendit, 21. diſt. in nouo. nam ſic tangitur ordo naſcentis eccleſiæ a Deo. Hinc eſt quod a ſummo ſacerdote ad maiores ſacerdotes, hoc eſt epiſcopo, & a minoribus ſacerdotibus in curatos fit deriuatio, & poteſtatis deſcenſus, & ſummus ſacerdos poteſtatem maiorum ſacerdotum, & magni ſacerdotes poteſtatem curatorum arctare poſſunt, ſicut maius imperium habentes, ff. de iud. iudicium, 63. diſt. Salonitanæ, extra de offi. or. cum ab eccleſiarum. Vnde ſicut ſummus ſacerdos arctat poteſtatem magnorum ſacerdotum in abſoluendo, 17. quæſtio. 4. ſi quis ſuadente, & illam eandem poteſtatem arctatã in certis caſibus quãque laxat extra de ſen. excomm. peruenit, & 6. lib. eod. tit. religioſo reſpon. ſic ſacerdos magnus poteſtatem ſacerdotis curati ex cã arctare poteſt, & laxare eandem, cum ſit ordinarius totius ſuæ ciuitatis & diœceſis. 11. q. 1. de perſona. Cum actus vnum factum in vna regione puniatur, quam in alia: & ideo maiorem iudicem requirit ff. de abig. l. 1. reſpon. Ipſe tamen epiſcopus peccat, ſi ſine cauſa arctat 11 quæſt. 1. peruenit. & d. c. cum ab eccleſiarum. Quædam etiam ſunt reſeruata

Caſus epiſ reſeruati.

a iure ipſis epiſcopis extra li. 6. de pœni. & remiſ. tr. eps. Primus eſt, ubi ſolemnis eſt pœnitentia imponenda, 50. diſt. in capite 26. q. 6. c. 1. Secundus, vbicunque eſt arduũ & grauæ factum, 16. diſt. de concilis, 65. diſt. de perſona. eadem de offi. archid. c. fi. & 25. quæſtio 6. c. vlt. præterea ſi [illegible] difficile & ambiguum, extra qui fil. ſint legit. per venerabilem. Et eſt ratio: quia maiora negotia maiores iudices requirunt extr. de app. ut debitus, in fin. Tertius eſt in reſtitutione male ablatorum incertorum in magna quantitate. extr. de iudæ. cum ſit, extra de teſta. [illegible] & 82. diſt. § 1. & c. 1. extra de uſu. cum tu. Quartus eſt vbicunq; abſolutio ab excommunicatione reſeruata epiſcopo eſt neceſſaria. ext. de ſent. exco. de extero. & c. de moniali bus. ſicut video in diſpenſatione, quæ non eſt permiſſa inferiori epõ, extra de vot. & voti redempt. c. 1. Sed nunquid ab alio quam ab excõicatione poterit abſoluere ſacerdos curatus, vt poteſt ab iniectione manuũ, pro qua pœna excõicationis imponitur? Dic quod nõ. Et eſt rõ, cum idem ſit factum pro quo eſt peccatum. Et pœna peccati nõ debet teneri per diuerſos, ſed per eundem ſecus ſi ex alio facto emergeret. v. g. Excommunicatio uel ſuſpenſio infligitur pro peccatum, & irregularitas propter immiſſionem, ſuſpentione uel excommunicatione durante, quo caſu inferior poſſet abſoluere a primo, non diſpenſare cum ſecundo, extra lib. 6. de ſent. excom. c. 1. § vlt. ext. lib. 6. de ſen. & re iu. ſ. eterni. §. ſi. ext. de ſent. excom. nuper § io ſecundo. Quintus, in publico blaſphematore Dei & ſanctorum. extr. de male. capit. ſecundo. Sextus, in incendiariis domorum. Et ſeptimus, in truncatoribus membrorum, 23. q. vlt. ſi quia membrorum & c. ſeq. Octauus, in homicidio, cum enim truncatio membrorum ſit minor homicidio, ſi primum reſeruatur epõ, magis ſecundum. Nam cui ſunt prohibita minora, magis & maiora ff. de reg. iur. l. cui pacto. extr. de ſen. excom. cum illorum circa prin. Nonus, ubi ſtatutum ſynodale, uel conſuetudo aliquos caſus reſeruaret epiſcopo, nam conſuetudo dat iuriſdictionem, etiam in foro pœnitentiali. arg. ca. de elec. dudum 2 & de præſcr. ex tranſmiſſa, & c. cum olim & c. ueniens. Vbi autem ius vel conſuetudo ſeu expreſſa reſeruatio non abdicat a curatis, curati habent plenam poteſtatem abſoluendi, & pœnitentias occultas & publicas iniungendi de pœnit. diſt. 1 multiplex. & diſt. 3. de pœnitentib. 16. quæſt. 6. presbyteri. & ext. de pœnit. & remiſ. omnis. qua ponit regulã quam ſeruabo, niſi inuenerim vitiatam ff. de reg. iur. l. 1. & 50 diſ. c. vlt. ubi eſt capitellum de publica. Credo tamẽ quod pœnitentiam per epm impoſitam inferior minuere non poteſt 10 diſt. inferior ext. de maio. & obed. cum inferior. Nec obſtat 50. diſt. accedens, & 33. q. 2. latorem. quia ib. expreſſe ſuit conceſſum inferiori. Sed quæro, nunquid epiſcopi iſta conſtitutione non obſtante poſſunt reſeruare ſibi caſus de quibus ante hanc conſtitutionem poterant curati abſoluere? Et videtur quod non: quia hoc iam eſſet priuilegium diminuere uel auferre ſeu decurtare: quod fieri non debet, etiam indirecte, extra de priuilegiis, quanto. Dic contra, quia licet fratres ſint exempti ab epõ, non tamen parochiani. argum. extr. de priu. leg. ex ore. & lib. 6. eod. tit. per exemptionem. Nec obſtat hæc litera: quia non videtur poteſtas conceſſa a iure, quæ eſt iure reuocata ff. de diuor. diuortium. Item ſicut ſicut epiſcopi poteſtatem ordinariam arctare poſſunt inferiorũ ſuorum, multo magis extraordinariam & aduentitiam: nec debet idem parochianus diuerſo iure cenſeri quo ad curatos & quo ad fratres, extra de priuil. quia circa. unde qui non eſt ſub curato, non ſit ſub fratre quo ad id de quo agitur. Et nihil eſt curatis a iure conceſſum, niſi quod non eſt ab epiſcopis reſeruatum. Item illa ſunt de bene eſſe, & accidentalia non debent mutare poteſtatem epiſcoporum, quæ eſt ſubſtantialis, fundamentalis, & ordinaria, not. ext. lib. de hæret. per hoc. argum. extr. de priuil. patentib. ext. de eccl. ædif. ad audientiam. a. Et alias vno uerbo contingeret multa iura ſubuerti, quod eſſe non debet. extra de elec. eccleſia 2. § denique. Nec obſtat argu. in oppoſitum: quia cuilibet eſt licitum facere in re propria quod placet, dumodo non animo iniuriandi & nemini facit iniuriam qui vtitur iure ſuo. ff de aqua plu. arc. l. 1. § denique, ff. de iniur. iniuriarum, § is qui. a Huiuſmodi: hic § tractat de lacte & lana, ad quæ inhiant prælati, curati & fratres, ut plerunque quærentes quæ ſua ſunt, non quæ Ieſu Chriſti, contra doctrinam Apoſtoli. Et hic §. diuiditur in tres partes. Primo dictis religioſis concedit liberã ſepulturam. Secundo, ueri. verum curatis reſeruat quartam, in multis caſib. ſpecificando eam.

ſam eis eccleſiarum prælati vberiorem in hac parte gratiam ſpecialiter ducerent faciendum.

¶ Huiuſmodi quoque ſtatuto & ordinationi-

Digitized by Google

bus noſtris adiicimus, vt fratres dictorum ordinum in eccleſiis vel locis ſuis vbilibet conſtitutis liberam, vt ſequitur, habeant ſepulturam: videlicet quod omnes ad eam recipere valeant, qui ſepeliri elegerint in locis & eccleſiis memoratis a.

Verum ne parochiales eccleſiæ & ipſarum curati ſiue rectores, qui miniſtrare habent eccleſiaſtica ſacramenta, quibus noſcitur de iure b competere, prædicare, ſeu proponere verbum Dei, & confeſſiones audire fidelium, debitis & neceſſariis beneficiis defraudentur, cum operariis mercedis exhibitio debeatur, auctoritate Apoſtolica conſtituimus & ordinamus eadem, ut dictorum ordinũ fratres de obuentionibus omnibus tam funeralibus quã quibuſcunque & quomodocumque relictis, diſtincte vel indiſtincte; ad quoſcumque certos vel determinatos uſus, de quibus etiam quarta ſiue canonica portio dari ſiue exigi non conſueuit, uel non debet de iure, nec non de datis vel qualitercunque donatis in morte ſeu mortis articulo in infirmitate donantis vel dantis, de qua deceſſerit quomodocunque directe vel indirecte fratribus ipſis vel aliis pro eiſdem, quartam c partem (quam Auctoritate Apoſtolica taxamus, & etiam limitamus) parochialibus ſacerdotibus, & eccleſiarum rectoribus ſeu curatis largiri integre teneantur: facturi & curaturi, quod nec alii nec aliis, a quibus quarta huiuſmodi minime deberetur, ad ipſorum fratrum utilitatem, vel commodum huiuſmodi fiant relicta, aut in eos taliter data uel donata procedant, ſeu quod in morte, vel ab infirmis huiuſmodi dandum uel donandum fratribus ipſis exiſteret, in eorũdem dantium uel donantium ſanitate, ſibi dari vel donari procurent: In quibus per ipſos iurandis eorum intendimus cõſcientias onerari: vt ſi (quod abſit) per fratres ipſos dolo vel fraude quicquam in hac parte agi fortaſſe cõtigerit, præter idquod eos propter ea dictis ſacerdotibus, rectoribus, & curatis teneri uolumus, etiam diſtricta ratio in extremi iudicii examine requiratur ab eis. Vltra portionem autem huiuſmodi nihil ualeant parochiales, rectores, curati & prælati exigere ſupradicti, neque illis dicti fratres amplius impendere ſint aſtricti, neque ad id

eam. Tertio, verſi. vltra mandat ampliorem portionem non exigendam. Sed nunquid idem eſt ſeruandum aliis religioſis Mendicantibus & non Mendicantibus? Dic prædicti duo articuli gratioſe conceſſi Prædicatoribus & Minoribus, vt ſupra patet, ad conſequentiã non ſunt trahenda. Sed hic ſ. in quo limitatur ius cõmune, ad conſequentiam eſt trahẽdus, ff. de leg. nõ poſſunt, & l. ſequenti, & extra, 6. lib. de re iud. quæ à iure, & hoc dico quo ad emolumẽta ſepulturæ non quo ad ipſam ſepulturam, quia de iure communi nõ eſt conceſſa ſepultura, hoc eſt ius recipiẽdi ad ſepulturam oẽs. Sed qui habent ius recipiendi ad ſepulturam quo ad partẽ curatorum, cẽſetur hoc ius cõmune. Vel dic alios religioſos iure antiquo cenſeri, & Prædicatores & Minores hoc iure arctari, vt iſtud quodammodo ſequatur ex præcedentibus, quæ nõ ſũt cõceſſa aliis religioſis. a Memoratis, etiam ſi eſſent minus religioſe, extra lib. 6. de ſepul cum q. s. ſ. ſi q. s. b De iure] extra de teſta. c. ſi et verbum, In fraudẽ, ibi poſitum fecit hoc adiici, ne locus fraudi relinqueretur, quoniam frequenter fraus fiebat in animarum contra agentium periculum & rectorũ detrimẽtũ, q. b. vtinã ſit occurſũ. c Quartam. ſed nunquid iſta quarta debebitur curatis de legatis relictis fratribus & ſi legantes apud fratres non elegerint ſepulturã? Dic q̃ nõ. Et ſic no. extra de ſepul. c. s. & ratio redditur hoc ſ. Nam iure communi quis debet ſepeliri vbi recipit eccleſiaſtica ſacramenta, extra de ſepultu. cap. 1. quia tamen contra hoc ius datur electio ſepulturę in vltima voluntate, decuit vt extra electio prædicta fieret ſine iniuria curati, & ob hoc canonica portio, quæ quandoque erat tertia, quandoque quarta, quandoque dimidia, hic limitatur & taxatur, vt ſit quarta ad remouendum diſcordias, ut hic. & extra de ſepul. c. certificari. Et ubi hoc conſuetudine canonica vel ſtatuto, vt hic, vel alio modo legitimo non taxaretur, diceret illam dimidiam in dubio, arg. ff. de vet. lig. nomen filiarum, ſ. portionis, ff. de uſufructu etiam. Nam priuilegium datum fauore ultimę voluntatis, debet intelligi ſine cuiuſque iniuria. C. de emanc. libe. nec auus, & ideo fit hæc compenſatio hic, nõ in quæſtione propoſita. Et ſi curatus de omnibus relictis haberet quartam, eſſet fortunatus ſi haberet ſub ditum, q. centum millium marcharũ legaſſet. Item legatarius integrum debet habere legatum regulariter, & ideo defalcationem eiuſdẽ denego, vbi nõ eſt iure expreſſum, ar. ff. de reg. iur. l. i. pręſertim ne ultimæ voluntates, quę pro lege ſeruant, aut. de nupti. ſ. diſponat, coll. 4. minuantur, & vt ultima uoluntas prorſus ſit libera, C. de ſacroſã. eccl. l. 1. Sed quæro eligẽs ſepulturã apud fratres habet Miſſã antequã portetur ad fratres in parochia ſua, nunquid de iſto emolumento aliquid habebũt fratres vel q̃ p hoc diminuetur quarta dictorum curatorum? Dic q̃ ſi, quia hoc caſu ſtabo iuri cõi, vbi non reperio ipſum infractum, extra, 6. lib. de electi. conſtitutio. Sed quæro, nunquid funus debet portari primo ad parochiã propriã? Dic q̃ ſic, ſi ſit cõſuetudo, q̃ in his ſeruatur, extra de ſepu. certificari, & in ſ. prox. nõ tollitur conſuetudo ſimpliciter, ſed conſuetudo aduerſa præcedentibus. Sed quid ſi non eſt conſuetudo? idem dico, quia ſicut illa funeratus ſacramenta recepit a proprio curato dum uiueret, ſic honeſtũ eſt, ut ultimum uale recipiat a ſuo curato habẽdo Miſſam in propria eccleſia, arg. de conſe. di. 1. non oportet. Licet e ſi gaudeo alibi ſepulturam ſuã eligere propter ſtructum aię, qui in eccleſia propria per ſacramenta eccleſia habuit exordiũ, & ſi non decet q̃ in ſine ſtultitatur i Miſſã propria eccleſia, & ſic augebit q̃ intenuit: q̃ enim faciendum erat ſine electione, q̃ tacię electioni non repugnat

Sepulturæ libera eſt electio.

voluntas ultima pro lege ſeruatur.

Mortuus an prius ſit ad ſuã parochiã portandus, ſi alibi elegit ſepulturam.

Digitized by Google

ſed concordat, eſt imp[e]ndum: ſicut intentioni eligen- tis & non contionum, arg ff de cu[r]ct. in creditore, ff. de a- qua pl[uuiae] arcen. l. 1. § Labeo.

a Nos etenim. ſed nunquid hic § reſpicit tres articulos præcedentes, vel ſolum immediatum de ſepulturis? Dic quod omnia, præſertim propter verba quæ ſequuntur, præmiſſis vel alicui præmiſſorum. Sed quæro, pactum eſt ſuper ſepultura, quod habere poteſt regulariter, licet hoc modificetur, extra 6 lib. ca l & 3 mota controuerſia ſuper hoc eſt ſententiatum & confirmatum per ſedem Apoſtolicam, vt de facto vidi ante hanc conſtitutionem: Nunquid per hunc §. tollitur dicta ſententia & confirmatio? Videtur quod ſic, quia ſi pactum tollatur, & quod ſequitur ex virtute pacti, arg C de duobus reis, l. fin. Dic contra. hæc ordinatio exorbitat a iure communi, & hoc quod non eſt expreſſe ſublatum ſtat. C. de appel. præcipimus, in fi nec ſententia pacti iam eſt ſublatum, ergo pactum eſt ſic fortificatum ſicut ſententia & confirmatione, arg extra 6 lib. de pact. quamuis & 6 lib de iureiu. licet, & 6. lib de foro comp ca fin. Plus enim hoc poteſt ſimpliciter, ut d[ictum] eſt ſupra. Item argu. auth. ut cum de appellat. cog. co. in prin. & § 1. & ibi no legem nouam non ſe ferri ad cauſam pendentem in iudicio ſeu decisam ſententia, etiam ubi l. x ad p[ro]terita referatur, do minus Io Monac le partibus Picardiæ Cardinalis.

Additio Io. Fan de Pa minis.

ADDITIO Ad intellectum iſtius decretalis, ſuper ea hedram, eſt omnino uidendus tractatus nec cuntiliorum tildrad[?], quod incipit, Gaudimus, quæ fratribus ordinum Mendicantium inſeruntur, & eſt in numero mo rum 85 ubi eam determinat & determinā

a quo quam poſſint aliqualiter coerceri. Nos etenim a, vt in cunctis æqualiter & pacifice fauente Domino procedatur) vniuerſa priuilegia, gratias, indulgẽtias verbo ſeu ſcripto ſub quacunque forma uel expreſſione, ſeu conceptione uerborum a nobis uel prędeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus cuicunque ordinum prędictorum conceſſa a nec non conſuetudines, conuentiones, ſtatuta, & pacta in quantum ſunt p̃miſſis uel alicui prçmiſſorum contraria, ea pœnitus reuocamus, uacuam[a], caſſamus & irritamus, quinimo caſſa, uel uacua & irrita nunciamus, & decernimus nullius prorſus exiſtere firmitatis.

¶ Cęterum uniuerſos eccleſiarum prçlatos cuiuſcumque prçminentię ſtatus, uel dignitatis exiſtant, ac ſacerdotes parochiales & curatos, ſiue rectores prędictos pręſentium tenore rogamus, & hortamur attente, nihilominuſque eis diſtricte prçcipiendo mandamus, quatenus pro diuina & Apoſtolicę ſedis reuerentia prędictos ordines & profeſſores eorum habentes affectu beneuolo commẽdatos, fratribus ipſis non ſe difficiles, graues, duros, aut aſperos, ſed potius fauorabiles, propitios, ac benignos, atque munificentia liberales, ſe ſtudeãt exhibere, ſic eos in prædicationis officio, & propoſitionibus uerbi Dei, ac in

tut per partes difficultates reſultantes tam ſuper verbo, libera, de quo in textu, quam ſuper aliis, de quibus ibi: vbi concluditur in effectu quod verbum, libera, notat quandam prærogatiuam abſolutam, & dominium ſuper actu cui adiicitur, de electio cum nobis olim,

omnibus aliis ſupradictis tanquam cooperatores eorum idoneos & laborum ſuorum participes prompta benignitate recipiant, ac effectuoſe admittere nõ omittant, vt proinde illis æternæ beatitudinis præmium augeatur, & animarum ſalutis incrementa felicia procurentur. Nec ipſos lateat quod ſi ſecus ab eis agi fortaſſe contigerit in hac parte, Apoſtolicæ ſedis benignitas, quæ ordines & profeſſores eoſdem vbere fauore proſequitur & gerit in uiſceribus charitatis, contra eos non immerito turbaretur, nec eadem æquanimiter pati poſſet, quin ſuper hoc prouiſionis opportunæ remedium adhiberet, ipſoſque nihilominus cœleſtis indignatio principis digna p[ro] meritis rependentis, cuius obſequia fratrum ipſorũ ſedulitas curioſa proſequitur, minime præteriret.

Nulli ergo omnino, & cætera.

De decimis.

¶Bonifacius octauus collectori decimę.

Cum Bonifacius decimam certis ex cauſis hic in principio expreſſis ab eccleſiis & eccleſiaſticis perſonis exigi ſtatuiſſet, multa dubia circa illam ſuborta ſunt, quæ hic clarè & prolixe manifeſtantur

in fi. &c. Itẽ q[uod] licitum eſt fratribus etiam p[ro]ceſſionaliter ire ad aſſumendum funus p[er] alienas parochias, cũ eis uideãtur cõceſſa omnia, per q[uae] peruenitur ad ſi. l. 3. § ult. de ſer. urb præd. Itẽ, q[uod] de relictis ab his, qui apud eos non eligunt ſepulturã, nulla quarta debetur, quia ceſſat ratio cõſtitutionis. l. quod dictũ, de pac. Item q[uod] de relictis fratrib. affectione ſãguinis, amicitiæ uel meritis, dẽt ſolui quarta. Item q[uod] decretalis nõ habet locum niſi in relictis fratribus, apud quos eligitur ſepultura per ia[m] ſ[upre]mum, q[uod] in ea infirmitate deceſſerit arg. not in l. aliũ næ, ff de adi. leg. Itẽ q[uod] non hẽt locum ubi teſtator expreſſe relinquit canonicã portionem eccleſiæ parochiali, argu. in l cum quo, ff. ad legẽ Falci. Item, q[uod] non debetur quarta de oblationibus, quæ fiunt in anniuerſario, & aliis officiis ſequentibus. Item, nec de mortuariis inquantum differunt a funeralibus. Item q[uod] parochia dẽt recipere quartam, de manibus fratrum, & non hæredu defuncti. Itẽ q[uod] quarta debetur de relictis p[ro] ornamẽtis, libris & fabricis, & luminaribus, &c. Item q[uod] de datis inter uiuos, & in ſanitate quorũ dominiũ ſtatim tranſiuit, quarta nõ debetur. Itẽ q[uod] parentes poſſũt eligere ibi ſepulturã p[ro] filiis. Itẽ q[uod] quarta debetur de pecunia relicta ad cõplendã eccleſiam. licet ſi quarta detraheret, non ſufficeret pecunia ad illum uſum. Item q[uod] dicta dec[retalis] nõ extendit ſe ad eos, qui mortui ſunt ante etiam cõditam, ſed in illis ſeruari debuit decre. inter cunctas Benedicti xj. Ioan. Fils u[n]de

vide textum cum gloſſa in clementina ſecunda, eo. tit. vbi hæc extrauagans in multis declaratur.

C A P. VNICVM.

DEclarationes, quas in negotio decimę per nos nuper impoſitę pro proſecutione guerræ ac negorij regni Siciliæ contra hoſtes, de eccleſijs & perſonis eccleſiaſticis, per totam Italiam, & cætera loca conſtitutis volumus obſeruari (cuius quidē decimę in illis partib. te ſuperintendentem ſeu collectorem duximus deputandum) tales ſunt: De redditib. & prouētib. leproſariarum, domorum Dei & hoſpitalium pauperum, qui in vſus leproſorum, infirmorum, & pauperum conuerútur, decima nō ſoluetur: Moniales aliæq; regulares perſonæ, quarum redditus & prouentus eccleſiaſtici adeo ſunt tenues & exiles, quod de illis ſuſtentari non poſſunt, ſed pro habēdo vitę ſuę ſuſtentationem neceſſe habent publice mendicare, & eleemoſynas publice petere, dictam decimam non peſoluent. Sæculares quoq; clerici, quorum eccleſiaſtici redditus & prouentus annui ſummam ſeptem florenorum auri non excedunt, eandem decimam non præſtabunt.

Si vero vna perſona plura habeat beneficia, quorum nullum per ſe acceptum dictam ſummam ſeptem florenorum auri annuatim attingat, ſimul tamē collecta in minimis prouentibus ſummam memoratam excedant, quotquot vel quantumcunque modica fuerint de omnibus & ſingulis decima perſoluetur: ſed nō ſoluetur de pitantiis monachorum. Similiter de his, quæ a Chriſti fidelib. relinquuntur eccleſiis: vt ex his perpetui emantur redditus. Item de xeniis prælatis & aliis perſonis eccleſiaſticis liberaliter factis, decima non ſoluetur.

Soluentium decimam electioni ſeu arbitrio committitur, vtrum ipſam velint ſoluere per totum tempus quod durabit decima, pro rata prouentuum, quos ſingulis annis dicti temporis ipſos percipere contigerit, an per ipſum tempus pro rata communis æſtimationis prouentuum eorūdem. Sed vna via electa non licebit alicui variare ad aliam recurrendo. Et fiat & redigatur per collectores in ſcriptis electio huiuſmodi expreſſe in prima ſolutione decimę ſupradictæ: alioquin iuxta æſtimationem communem per totum tempus ſoluere tenebuntur.

Declaramus autem, quod hi, qui elegerint ſoluere decimam pro rata eorum, quæ perceperint annuatim, vendant prouentus beneficiorum ſuorum, quæ perſonalem reſidentiā non requirunt, & ſoluant decimam pro ſolo precio, quod receperint de eiſdē: dum tamen contra hoc in fraudem decimæ nihil omnino agatur. Sed eccleſiaſtica perſona, quæ in eccleſia ſua vel beneficio (quod reſidentiā perſonalem requirit) non reſidet, ſed facit in eodem per firmarium vel vicarium deſeruiri, deputando ipſi vicario vel firmario certam ſuorum prouentuum portionem: non de vicariatus ſeu firmarii portione: ſed de vniuerſis ipſius eccleſiæ vel beneficii prouentibus decimam exhibebit. Bñficia aliqua ſunt, q̃ pſonalē ſeu deuiā no requirunt.

Declaramus etiam quod de ſyluis ſeu nemorib. quæ non conſueuerunt vendi, nil ſoluetur, niſi forte aliquid de illis venditum fuerit durante decima: & tunc ęſtimabitur quantum valere debent annui redditus partis vēditæ ſecundū aſſiſiam, quæ conſueuit fieri de nemorib. in partibus illis, in quibus nemus ſituatum fuerit: & de ſola æſtimatione decima perſolueretur, & non de eo quod perciperetur de dictis ſyluis ſeu nemoribus, quæ vēdi non conſueuerunt, niſi forte vendantur durante decima: quia tunc ſoluetur ex venditione paſcuagii ſeu herbagii, aut alterius conſimilis prouentus eorundem nemorum & ſyluarum. Et ſi non vendantur huiuſmodi paſcuagia, & ſimilia, non ſoluetur decima de his: ita tamen quod in fraudem decimæ nihil contra hoc attentetur. Idemque de paſcuis, herbagiis, & conſimilibus obuentionib. ſyluarum voſumus obſeruari

De ſtagnis, & piſcariis decima ſic ſoluetur: videlicet quod fiet relatio de numero annorum, quibus ante venditionem vltimam vendita non fuerunt, ad quantitatem pretij ex ipſa venditione vltima recepti, vt pretio diuiſo in parte ſecundum annorum terminum, durante decima ſoluatur decima ipſa de tot partibus pretii ex ipſa venditione recepti quot fuerunt anni prędicti, vt ſi forte ſunt quinque anni elapſi, ex quo fuerat ſtagnum

venditum, & tunc vendantur pro centum florenis, fiant de pretio quinque partes, & pro tribus annis quibus durabit decima, ſoluetur ipſa decima de tribus partibus, pretij tantum, videlicet, lx. florenorum, & multiplicabuntur, & minuentur partes pretii prout plures & pauciores fuerint dicti anni. De piſcariis autem fluminum & lacuum, & venationibus ſi vendantur, & ſyluis cæduis, idem quod de ſtagnis fiet.

De piſcibus ſtagnorum vel beluis garenarum, quos pro vſu vel eſu ſuo conſumi, vel ſi De fraude donari contigerit, decima non ſoluetur. Et quia nonnulli obtinent a monaſterijs & eccleſijs prioratus, grangias, domos, redditus, penſiones, & cenſus, in ſoluenda de his decima credimus diſtinguendum: videlicet an talia in beneficium habeantur, an ex cōtractu, an ex mera gratia.

Redditus obtinent ab eccleſijs varijs modis.

Si talia in beneficium habeantur, ſiue hoc ſit conceſſum per ſedem Apoſtolicā, ſiue per ipſorum monaſteriorum, vel eccleſiarū perſonas, de illorum prouentibus ſoluetur decima. Cum autem obtinentur talia ex cōtractu, puta ad penſionem vel firmam annuam, in qua non eſt facta gratia obtinenti, ſed in hoc vterque contrahentium ſtuduit conditionem ſuam facere meliorem, perceptores penſionis vel firmæ de ipſa penſione vel firma decimam exhibebunt. Si autem quis ante vel poſt conceſſionem huius decimæ ad vitā propriam emit prouentus prioratuum vel aliorum prędictorū pro aliqua pecunia, ita quod in hoc ei ſcienter gratia non eſt facta, conſiderabitur quantum æſtimatione communi valeant annui prouentus, prioratus, grāgiæ, domus, terrarum, ſeu reddituum huiuſmodi: & ſecundum hoc ab illis quorum eſt horum proprietas, qui inde pretium pro futuro tempore receperint, per tres annos decima exhibebitur.

Si autem in his gratia facta ſit obtinentibus, quia ſcienter pro minori pretio quam valeant, ſunt talia vendita vel locata, ipſi obtinentes, & non monaſterium vel eccleſia de illo in quo gratia facta eſt ipſis, & de reliquo illi quorum eſt proprietas, decimam exhibebunt. Si autem perſonis aliquibus pro iuſta mercede ſeu remuneratione laboris vel obſequii præſtiti, vel præſtandi talia ſunt conceſſa: ij, quorum eſt illorum proprietas in decimatione prouentuum ſuorum, etiam horum prouentus merito numerabunt, & de illis (ſicut de aliis quos pro certis ſuis vtilitatib. expendunt) decimam exhibebunt.

Labor eſt remunerandū.

Quod ſi hęc per illos qui ea obtinebant, in alios ſunt translata (quia res tranſit cum onere ſuo) etiam circa illos, quæ prædiximus, ſeruabuntur. Nec deducentur expenſę, quę pro monachis, qui in talibus prioratibus, grangijs, ſeu domibus, in beneficium, ſeu ex mera gratia conceſſis, ex pacto teneri debent, fieri dignoſcuntur.

Res tranſit cum onere ſuo. 16. q. 1. ſi quis laicus.

Expenſæ autem illorum monachorum, vel perſonarum, quæ teneri debent ex pacto in prioratibus, grangiis ſeu domibus ad iuſtā firmam ſeu penſionem cōceſſis, ſiue determinatæ, ſiue non, æſtimabuntur æſtimatione cōmuni, & talem æſtimationem monaſterium, vel eccleſia, cuius illorum eſt proprietas cū ſuis prouentibus, decimabit.

Prælati de procurationibus, quas in victualibus percipiunt, decimam non perſoluent: ſed qui eis præſtant huiuſmodi victualia in decimatione ſuorum prouentuum, & redditiuum numerabunt & ſoluent decimam de eiſdem. De illis autem procurationibus, quas prælati in pecunia numerata rite percipiunt ab antiquo, & quas perciperent etiā ſi non viſitarent, decimam præſtare tenentur. Prælatus autem qui procurationem (quam ſi ne viſitatione potuit de iure percipere in pecunia numerata) remitti, quia remittit quod ſibi debetur, & de quo ſoluiſſet decimam, ſi recepiſſet illud, tenetur ex tali procuratione decimam exhibere. Si vero procurationem quam tātum in victualibus licet percipi, forte remittit, pſona eccleſiaſtica cui remiſſio facta eſt, huiuſmodi victualia cum alijs prouentibus ſuis cum ſoluet, decimam ęſtimabit cum etiam ſi nō eſſet remiſſa, hoc facere teneretur.

Procurationes quādoq; in victualibus quādoq; in pecunia recipiūtur.

In ſoluendo decimam ſupradictam ſolę expenſę neceſſariæ, quę fiunt in re ex qua fructus percipiuntur, arādo, colendo, & colligendo fructus, ſine quibus non poſſunt inde fructus percipi, deducentur. Expenſę autem quæ fiunt in caſtrorum cuſtodibus, cum fiunt extra rem, vel etiam in ædificijs conſtruendis uel conſeruandis, nullatenus deducentur: ſic ut nec illę quę in nullis tuendis fierent in guerris ſeu etiam caualcatis. De ijs quoque quæ conſiſtunt in iuriſdictione, mero imperio, regalibus, atque ſimilibus, ſoluetur decima deductis ſalarijs moderatis, quæ ante cōceſſionē decimæ ſolueuerūt ſolui iudicib.

Expenſæ quæ fiūt in re quædam extra rem.

&

Digitized by Google

& officialibus, ſimilibuſq; perſonis, ſine quibus iuriſdictio & cętera ſimilia nequeunt expediri: ita tamen ꝙ in fraudem decimæ nihil contra hoc penitus attentetur. Sed expēſę officialium, iudicum, & conſimilium perſonarum factæ in veſtibus ſiue victualibus, minime deducentur, ſicut nec aliæ expenſæ ſimiles factæ circa familiam prælatorum. Rōne autem æris alieni, quo perſona ſoluens decimam obligata conſiſtit, nihil de decima minuetur, ēt ſi certe res eccleſiaſticæ ꝓpter hoc a quoquam fuerint obligatæ. Item de furnis & de molendinis decima præſtabitur. Soluetur autem de obligationib. ſiue fiant pro benedictione nubētium, pro exequiis mortuorum, necnon de prouentib. ſingulorum prælatorum, & de emendis, quę ab excommunicatis recipiuntur. De legatis quoque ſibi & aliis perſonis eccleſiaſticis non perſonarum, ſed eccleſiarum vel officiorū ratione relictis decima perſoluetur.

Emēdę pũt ab excōica- tis recipi.

Pro decima ſupradicta non exhibetur pecunia, niſi in illa cōmunitet curreret de mandato domini terræ, & quæ eſt moneta in locis, in quibus conſiſtent fructus & redditus, vnde decima perſoluetur: nec aliqui pecuniā cambire cogentur eandem.

Sed ſi ex probabilibus ſeu veriſimilib. præſumptionibus apparuerit quiſquam penſatis eius prouentibus minus debito notabiliter de decima perſoluiſſe, ita quod ſuper hoc merito ſuſpectus debeat reputari, ex officio noſtro per viros idoneos deputandos a nobis faciemus inquiri ab illis, qui ſuper hoc ſcire valeant veritatem, videlicet de conſilio diœceſani epiſcopi, vel alicuius deputandi ab ipſo, ſi ſit eius ſubditus, & non aliter, ſi epiſcopus ipſe vel deputatus ab eo commode poſſit haberi: & tunc demum & non prius, ille cuius prouentus fuerint taliter æſtimati, pro eo quod minus ſoluerit etiam nominatim excommunicabitur: ſi eius contumacia exegerit & viſum fuerit expedire.

Epiſcopi autem & abbates, cæteræq; perſonæ eccleſiaſticæ honorabiles non ſuſpectæ propriæ conſcientiæ relinquantur, ita quod ſufficiat quo ad tales excommunicationis ſententia, quæ in nullo modo ſoluentes, vel ſcienter adhibentes fraudem, vel malitiam circa ipſius decimæ ſolutionem generaliter proferetur.

Super his autem fiet compulſio per cenſuram eccleſiaſticam, prout nobis & illi cui hoc committendum duxerimus, viſum fuerit expedire. Proferatur autem (ſi expediens viſum fuerit) excommunicatio generaliter, vel ſpecialiter in eos, qui contra ſolutionem decimæ, vel ſuorum æſtimationem prouentuum, cum fuerit facienda, fraudem vel malitiā ſciēter duxerint adhibendam.

Fiet autem ſolutio decimæ non ex ipſis rebus, quæ percipiuntur de prouentibus, ſed in pecunia numerata.

Soluetur autem decima illis, quos ad hęc contigerit deputari. Rector parochialis, qui vigente neceſſitate eccleſiæ, puta quia ipſe reſidendo perſonaliter in eadem per ſe non ſufficeret ipſi curę propter multitudinem parochianorum vel diuiſionem parochiæ ſuæ: ſed neceſſe habet vnum vel duos vel plures capellanos conducere, & eis propter victum ſalarium conſtituere, ſalarium huiuſmodi poterit in decimę ſolutione deducere: ſed ratione victus capellanorum ipſorum aliquid non deducet.

Quod ſi in diuerſis ciuitatibus & diœceſibus diuerſa beneficia obtineantur, de vnoquoque beneficio in ciuitate vel diœceſi, in qua illud fuerit, decima perſoluetur.

Capellani pñt operas ſuas locare. vide no. ĩ c. ſignificatū, de præben.

De eleemoſynis vero ſeu oblationibus datis ad opus fabricæ, & maxime de his oblationibus, quæ in ciuitatibus & aliquibus caſtris & locis dictarum prouinciarum in certis feſtiuitatibus, in candelis & aliis conſueuerunt dari & offerri ad opus fabricæ deputatis, decima non ſoluetur.

Similiter nec de illis oblationib. quę colliguntur interdum per laicos, qui conſortiales dicuntur: interdum per clericos, quæ ad opus conſortii reducuntur, & quæ offeruntur vt luminaria in eccleſia, cruces & calices & reparentur, & etiam ex illis pauperibus ſubueniatur, & ſepeliantur corpora pauperum defunctorum.

Obligatiōes q̃q; ꝑ laicos, q̃q; ꝑ clericos colliguntur.

Prælati autem & clerici exules cuiuſcunq; conditionis aut dignitatis exiſtāt, de ſuis prouentibus eccleſiaſticis decimam perſoluent. Illæ quoque expenſæ, quæ fiunt pro foſſatis & alias pro terris ædificandis, vt vberiores fructus producant. & illæ quæ fiunt in conſeruandis & reparandis ædificiis moléndinorū, domorum, ſeu apothecarum & ſimilium, & ex quibus fructus & penſiones recipiuntur, & niſi reparentur, fructus ex eis percipi non valerent: de decima huiuſmodi minime deducentur. Nec etiam illæ, quæ fiunt pro cuſtodia caſtrorum, quamuis fiant maiores ſolito. Inſuper de oblationibus minutiſ-

ſimis, quas percipiunt eccleſiaſticæ perſonæ ratione eccleſiarum ſuarum pro ſepulturis, & dandis pœnitentijs, decima perſoluetur. Et quia non occurrit nobis quin quotidianæ diſtributiones, quæ dantur in horis canonicis præſentibus, debere ſolui decimam declaramus.

Illi quoque qui deputati fuerint ad collectionem decimę, cum eis qui debent ſoluere decimam, de aliqua certa ſumma ſoluenda pro decima, nequeunt conuenire.

De fructibus arborum & hortorum ſoluetur decima.

De his autem, quæ conſumuntur vſu vel eſu animalium, ſi ſint eccleſiarum, ſoluetur decima, deductis expenſis neceſſariis, quæ fiunt pro cuſtodia: ſi vero ſunt perſonarum, decima non ſoluetur.

Tu ergo in his ſolum Deum, & iuſtitiam pro præmiſſis præ oculis habens, ex prædictis declarationibus in decidendis huiuſmodi dubitationibus, quæ pro parte leuiter decidi poterunt, confirmationem accipias: ſuper maioribus vero deciſionem Apoſtolicæ oraculi expectes.

Deum in negotijs nřis hẽre dẽmus præ oculis.

Volumus quoque & præſentium tibi auctoritate mandamus, vt in vnamquanq; perſonam eccleſiaſticam deputatarum tibi partium, cuiuſcumque ordinis, conditionis, vel dignitatis exiſtat, quæ decimam ipſam nullo modo, vel non integre, ſcienter, aut non ſecũdum verum valorem fructuum ſuorum perceptorum, ſiue non in terminis conſtitutis exhibuerit, ſeu in illorũ exhibitione malitiam commiſerit ſiue fraudem, excommunicationis ſententiam auctoritate noſtra promulges: Et etiam in ſingulos, qui ſcienter impedimentum præſtiterint directe vel indirecte, publice vel occulte quominus decimæ prædictæ ſoluantur.

Excõcationis publicandæ modus.

Et omnes & ſingulos, qui huiuſmodi ſententias latas incurrerint: per te & per alios, ſingulis diebus Dominicis & feſtiuis pulſatis campanis, & candelis accenſis, vſque ad ſatisfactionem condignam excommunicatos publice nuncies, & facias ab omnibus publice euitari: Aggrauaturus alias manus tuas contra ipſos prout propter viam & contumaciam exigere videris eorundem; quod ſi ſatisfacerent, poſt plenam & integram ſatisfactionem ab huiuſmodi excommunicationibus iuxta eccleſiæ formam abſoluas eoſdem, & diſpenſes cum eis ſuper irregularitate, ſi taliter ligati non abſtinuerint a diuinis: Prouiſio hactenus quod contra decimam huiuſmodi non ſoluentes nullatenus ſine ſpeciali mandato Apoſtolicæ ſedis inuocetur brachium ſæculare.

Quodque ad vaſa ſacra, paramenta, calices, cruces, & libros, aliaque bona mobilia ad cultum deputata diuinum, vel priuilegia eccleſiarum & monaſteriorum, aliorumque locorum eccleſiaſticorum: ipſius occaſione decimæ manus nullatenus extendatur. Data Anagan. Calend. Octobris, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

De regularibus & tranſeuntibus ad religionem.

Martinus quartus.

Religioſi Mendicantes ſub excommunicationis pęna prohibentur conuolare ad religionem non Mendicantium, quocunque quæſito colore: quam ipſo facto incurrunt tam recepti quam recipientes quacumque licentia non obſtante. Quod iuris ſit de iam receptis ſubdit.

CAP. VNICVM.

Cupiditas ob pientium religioſis Mẽdicantib. eſt præcludẽda.

VIam ambitioſæ cupiditatis religioſis, potiſſime Mendicantibus præcludere cupientes, ad alios ordines præſertim monaſticos (fucatis tamen colorib. aſſerentib. ob fugam melioris vitæ, aut arctioris obſeruãtiæ) tam S. Benedicti, quã Ciſtercienſis Camaldulenſis, Vallis vmbroſę, canonicorũ regulariũ S. Auguſtini, vel aliorũ monaſticorũ ordinum conuolare nitentibus, licentiam a ſede Apoſtolica ſeu legatus aut nuntius eiuſdem, ſedis ad transferendum ſe de Mendicatium ordinibus ad alios ordines, præſertim ea ratione (vt veriſimile eſt, prout facti euidẽtia docet) vt liberius degant, dignitateſque & beneficia monaſtica conſequi valeant, & ex certis

a Debeat.cape.verbum, admitti, aut recipi quod eſt infra.

tis aliis cauſis honeſtati non conſonis obtinentibus. Ac volentes etiam conſeruationi ordinum Mendicantium preuidere: auctoritate Apoſtolica, ex certa ſcientia, tenore præſentium declaramus, & etiam decernimus, ſtatuentes quod de cętero nullus religioſus ordinum Mendicantium quorumcunque, cuiuſcunque gradus, ſtatus, conditionis, vel religionis exiſtat, quantumcunque & qualitercunque poſſit & debeat a virtute cuiuſcunque licentiæ, etiam indulti Apoſtolici, ſeu pęnitentiarij noſtri curam gerentis, vel alia quauis auctoritate hactenus, etiam per litteras Apoſtolicas facultatum quarumuis tam legatorum vel nuntiorum ſedis Apoſtolicę, quam alia auctoritate maxime de transferendis fratribus, aut aliquibus præſertim ordinum Mendicantium profeſſoribus in genere vel in ſpecie ab ordinibus huiuſmodi Mendicantium, ſub quacunque verborum forma appareant, admitti aut recipi, per aliquos etiam ſuperioris ordinis, ſeu monaſterij, aut loci monaſtici, ſeu alias in monachum vel in fratrũ alicuius ex ordinibus monaſticis ſupradictis vel aliis expreſſis (ordine Carthuſienſium dumtaxat excepto) ſub pęna excommunicationis, quam recipientes, quam recepti ipſo facto incurrunt.

Ordo Carthuſiẽſiũ p̃ cęteris amplior potiprgauuat.

¶ Et quam ex nunc, prout extunc contra quemlibet tranſgreſſorem quomodolibet in præmiſſis, ſciẽtia & auctoritate antefatis proferimus in his ſcriptis.

¶ Et à nemine, niſi dumtaxat à Romano Pontifice (præterquã in mortis articulo†) excõmunicati huiuſmodi poſſint abſolutionis beneficium quomodolibet obtinere.

† Vide cõciliũ Tri. ſeſ. 14. c. 7. de caſuum reſeruatione.

¶ Et nihilominus ſecus facta non teneant, & nullius exiſtant efficaciæ vel momenti Decernentes etiam & volentes, quo ſi quis hactenus virtute cuiuſuis licentiæ ſeu mandati huiuſmodi fuiſſet receptus ad aliquem monaſticum ordinem, & habitum conſuetum geſtari per monachos talis ordinis ſuſcepiſſet, ſiue profeſſionem emiſerit ſiue non, ſub dicta pœna teneatur in monaſterio, in quo receptus fuerit (etiam beneficia eccleſiaſtica ſeu rectorias eccleſiarum quaſuis obtineat) ſtare in eius totali ordinatione, & in huiuſmodi ordine monaſtico Altiſſimo deſeruire.

¶ Si quis autem prætextu huiuſmodi licentiæ, vel ſine habitu, vel cum habitu vagando incederet, monitione præuia teneatur & debeat intra terminum quindecim dierum a die monitionis huiuſmodi computandorum, ad eius religionem vel ordinem, vnde cum licentia vel ſine licentia receſſerat, remanere.

¶ Quod ſi efficere neglexerit, poſt ipſum terminum tamquam notorius apoſtata excõmunicatus in omnibus & per omnia debeat per quemlibet reputari, & ab omnibus retractari: etiam per inuocationem auxilij brachij ſęcularis, quotiens fuerit opportunum.

¶ In futuris autem nullus ex profeſſoribus alicuius ex ordinibus Mendicantium huiuſmodi in aliquem monaſticum ordinem (Carthuſienſium dumtaxat excepti) poſſit aut debeat per quemcunque recipi vel admitti virtute alicuius licentiæ vel indulti, abſq; ſedis huiuſmodi licentia ſpeciali ſub dictis pœnis: & nihilominus ſecus facta non teneãt ipſo iure: Huiuſmodi licentiis & indultis, necnon conſtitutionibus Apoſtolicis, & Mẽdicantium ordinum prædictorum, etiam ſi d̃ in illis ſpecialis, & expreſſe, ac de verbo ad verborum in noſtris litteris mentio habita foret, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcunque.

¶ Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtræ declarationis, decreti, ſtatuti, prohibitionis & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire.

¶ Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datũ Sebenis iij. Calen. Auguſti, Pontifi. noſtri anno primo.

¶ Ioannis xxij.

¶ Religioſi ſine ſui ſuperioris licentia vltra mare euntes, ſunt ipſo facto excommunicati; nec ibi ſunt ad prædicationem vel diuinorum celebrationem admittendi.

CAP. II.

Religionis habitus ſine ipſius veritate parũ prodeſt.

AD noſtrum nuper relatio fide digna perduxit auditum, quòd nonnulli religionis

Digitized by Google

ligionis geſtantes habitum, ſed a veritate religionis omnino vacui, & a modeſtia penitus alieni, ad partes quandoq; tranſmarinas ſe transferant, quibus pauci fideles reſpectu in fidelium commorantur. Et ut illi decipere facilius ſimplicium animos, ac ipſos & alios in errorem præcipitare ſeu retinere valeant, ſub ouili veſte ac militatis habitu lupinũ animũ occultantes, per doctrinas ſuas reprobas, & erroneas fidelium mentes, quantum in eis eſt, corrumpere ſatagunt: In ipſis partib. periculum nimium ſpargere non omittunt, necnon & os ſuum ponentes in cœlum, lingua eorum falſidica tranſeunte ſuper terram, ſanctæ Romanę Eccleſiæ detrahere conſtitutionib. & alia multa a fide deuia in ſuis ſermonib. & ſecretis collocutionib. euomere inſanis auſib. non verentur: ex quibus Deus offenditur, periculoſa ſuſcitantur ſcandala, paratur ſimplicibus laqueus, ipſique talium præſumptores dę hæreſi vehementer arguunt ſe ſuſpectos.

Lupinus ai⁹ ſub ouili veſte, à multis geritur.

Os in cœlum ponunt, qui Romanæ eccleſiæ detrahũt cõſtitutionib. &c.

¶ Nos itaq; tantis obuiare periculis paternę diligentię ſtudiis cupiẽtes, vniuerſis & ſingulis religioſis cuiuſcunque conditionis religionis, ordinis uel ſtatus exiſtant: de fratrũ noſtrorum conſilio diſtrictius auctoritate p̃ſentium inhibemus, nec ipſorũ aliquis abſq; ſuperioris ordinis ſui licentia, ſibi per ipſius litteras patentes conceſſa, decetero ad partes ſe transferat antedictas, Superiorib. ipſis nihilominus iniũgentes, ne quibuſuis ſui ordinis fratrib. (niſi dumtaxat viris litteratis, prouidis & expertis) huiuſmodi licentiam impertiri præſumant.

¶ Nos enim quoſcunque præſumentes cõtrarium quouismodo excommunicationis ſubiacere ſententiæ volumus ipſo facto. A qua nullus ab alio quàm a Romanam Pontifice poſſit (niſi dumtaxat in mortis articulo) abſolutionis beneficium obtinere.

¶ Cæterũ vniuerſalis Eccleſiæ prælatis in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictæ præcipiẽdo, præſentium tenore mandamus, quatenus nullos religioſos ad partes ſe transferentes prædictas: niſi per patẽtes ſuperioris ſui ordinis litteras de licentia ſpeciali ſe illud transferendi ſibi conceſſa prælatis eiſdem fecerint plenam fidem, in ciuitatibus ſuis & diœceſib. ac locis, & terris aliis ad prædicationis officium vel diuinorum celebrationẽ admittãt: ſed ipſos potius velut apoſtatas capiant ſeu capi faciant, eos carcerali cuſtodię (donec de dicta licentia ſpeciali modo prędicto ſibi cõſtiterit) detinendo. Et nihilominus ſi quos religioſos approbare, quæ ſedes Apoſtolica reprobauit, uel quæ alius ſunt fidei obuia in ſuis p̃dicationib. ſeu ſecretis collocutionib. dogmatizare præſenſerint, ut tales (quibuſcunq; ceſſantibus priuilegiis) poſſint licite capere, & carcerali cuſtodiæ, ſicut ſuos poſſent ſubditos mancipare, licentiam impertimur.

Religioſi ſine ſui ſuperiorũ licentia ſe abſentare ñ debẽt

Approbata p ſedẽ Apoſtolicã à venè ſunt reprobanda.

Et in ſuper tenore præſentium mandamus eiſdem, vt de pręmiſſis ſummarie, ſimpliciter & de plano, ac ſine ſtrepitu iudicij & figura, per ſe vel per alium ſeu alios ſe ſolerter & fideliter ſtudeant informare: quouſque de prędictis ſeu eorum aliquo repererint reos eſſe, iuxta ſtatuta canonum & in aliorum exemplum caſtigare pœnis debitis nõ poſtponãt: Non obſtantibus exemptionib, & aliis quibuſcunque priuilegiis, & litteris Apoſtolicis eiſdem religioſis vel eorum ordinibus ab eadem ſede conceſſis vel in poſterum cõcedendis, etiam ſi de illis plena & expreſſa mentio, ac de verbo ad verbum in præſentibus ſit habenda. Quæ quantum ad prædicta vel aliqđ eorundem eiſdem in nullo volumus ſuffragari. Nulli ergo, &c. Datum Auin. 6. Idus Maii Pontificatus noſtri anno nono.

De religioſis domibus.

Ioannes xxij.

¶ *Licet Begunarum ſtatus ſit propter multas rationes per Clemẽtem quintum reprobatus, permittitur tamen mulierib. fide dignis quę nec ſunt culpabiles nec ſuſpectę ſub habitu Begunarum uiuere: nec ſunt tales per ordinarios moleſtandæ. vide capitul. prim. eo. tit. in Clemen.*

† Vide c. 1. e. ti. ĩ cle. & c. ad uſum ĩ clemẽ. de hr̃ & extrauagantem Io. Sancta Romana e. n. đ relig. D. Guidonẽ Carmelitã in ſũma de hr̃ſibus. ti. de hr̃ſib. Begui. norũ & Eymericum in Directorio iquiſitorum par. 2. q. 35.

CAP. VNICVM.

RAtio † recta non patitur, vt innocens ad paria cum nocentibus iudicentur Sane felicis recordationis Clemens Papa Quintus p̃deceſſor noſter,

ſter,cum de mulierib. quę Beguinæ vulgariter nuncupãtur nõnulla ei fuiſſent,præcipuè de Alemaniæ partib.inſinuata ſiniſtra,& pręſertim quòd earum quædã de ſumma Trinitate & diuina eſſentia diſputarent & prædicarent,ac circa articulos fidei,&eccleſiaſtica ſacramenta opiniones catholicæ fidei cõtrarias introducerent, A multorum ſimplicium animas in diuerſos errores inducerent, ex his & aliis frequenter de illis additis habenseas nõ indigna ratione ſuſpectas, in illas quæ ſtatũ hmòi nouiter aſſumptum ſectarentur vlterius,aut quę illum de nouo aſſumerent, excommunicationis ſententiam promulgauit.

Religioſæ mulieres ad facere.

¶ Verumquia in multis mundi partib.plurimæ sũt mulieres,quę ſimiliter vulgo Beguinæ vocatæ,ſegregatæ,quandoque in parentum aut ſuis,interdum vero in aliis aut conductis ſibi communibnsdomibus inſimul habitãtes,vitas deducunt honeſtas,eccleſias de nocte frequentant,diœceſanis locorum& parochialium eccleſiarum rectoribus reuerenter obediunt,curioſitatem diſputandi,aut auctoritatem ſeu temeritatem prius prædicandi nullo modo ſibi vſurpant, nec ſe vel alias ſeu alios quoslibet præmiſſis opinionibus erroribusque inuoluunt,nec vlla ſuper his eſt, aut fuit hactenus uota ſeu ſuſpicio cont.eas, quæ ipſas diſſimiles a luce ſua conſtringeret: Vt nullis earum, quæ perpetuam forte Domino continentiam deuouerunt, occaſio prębeatur ad lapſum,& ne periculis, damnis & ſcandalis plurimis,quę proinde veriſimiliter ſequerentur,pro prouiſione eccleſię moderna occupentur: Beguinas huiuſmodi inculpabiles, vt pręmittitur, nec ſuſpectas ſub prohibitione & abolitione pręmiſſis, quia de ipſis prædeceſſor noſter pręfatus nullatenus ſenſiſſe dignoſcitur, de fratrum noſtrorum conſilio declaramus & volumus nõ includi.

¶ Locorum ordinarijs nihilominus iniungentes,vt eas ſub prætextu huiuſmodi nullatenus moleſtari permittant Et ſi quid forſan ex hoc in nobis aut iuribus a quibuſcunque contra eas attentatum eſt hactenus, vel attentari contigerit in futurum, per illos pręmiſſos ordinarios auctoritate noſtra in ſtatum reduci debitum volumus; Inuocato ſi opus fuerit, auxilio brachii † ſæcularis.

† Brachiũ ſæculare poteſt quandoque ab eccleſia inuocari, c.1.de off. ol. in antiq.

¶ Cęterum ſtatum Beguinarum huiuſmodi,quas eſſe pmittimus (niſi de his per ſedẽ Apoſtolicam aliter ordinatum extiterit) nullatenus ex prœmiſſis intendimus approbare. Locorum autem ordinarios, & aliosad quos prędicta ſpectabunt, curam peruigilẽ & ſollicitudinemdebitam pręcipimus adhibere, ne prœmiſſarumſequentes in uia,& ipſarum actus temerar.os imitando, præmiſſis erroribus & diſputationum & prędicationum temeritatibus ſe inuoluant, eas quę contra prędicta pręſumpſerint, per ceuſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Poro mulieres,quodcunque nomen habeutes, quę de illis ex quibus prohibitio pręceſſerit, culpabiles ſe redderint,aut merito notabiles uel ſuſpectas eſſe, ſi ſtatum vel habitum quoquo modo mutauerint, uere ſub prędicta decernimus remanere cenſura, & taliter contra eas, per illos ad quos pertinuerit,procedi uolumus & mandamus,quod ab errore de more reuocatę,non ultra inficiant ſanas oues.

a Benedictus.iſte Benedictus fuit duodecimus natione Tholoſanus Sanardanus Apamiarũ diœceſis primò appellatus Iacob. Forneri,abbas fontis frigidi, ordinis Ciſtercienſis,& magiſter in ſacra pagina, deide eps Apamiarum, & dein de eps Mirapiſcen poſtea tituli ſanctæ Priſcæ pſbyter Cardinalis,aſſumptus ad Papatum anno dñi M. cccxxxiij. xx. Dec. &ann. M.ccc.xlij. xxv. Aprilis uita functus eſt, Põtificatus ſui anno v ſucceſſit Ioanni xxij. ſibi uero ſucceſſit Clemens vi. Io. Fran.

b Perpetuam.ſic & oia infra ad hoc ſiũt 1.q.7.ſaluberrimum 25.q.1.oẽs fœminæ, & qa hoc graue negotium eſt & vt magis timeatur hæc prouiſio merito ẽ ppetuę memoriæ ſeruanda, facit de pęnis, i q buſdam,de ſchiſmaticis, c.1.de pœnis,in c.felicis,li 6.& quod no. in c ad Apoſtolicæ,in prin.de re iud. eo. li. 6 ubi nota ꝙ ſolus Papa ſineconcilio poteſt hoc facere & facit hæc extrauagans ius commune, c paſtoralis,de fide inſtrumento. & ibi no.Io. Fran.

De cenſibus,exactionibus,& procurationibus.

¶ Benedictus [a] duodecimus epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam[b] rei memoriam.

¶ *Taxat procurationes,pabula charitatis,& ſubſidium charitatiuum: Saluat priuilegia, cõuẽtiones,conſuetudines,& præſcriptiones, & indemnitatem pauperum, inhibet contra uenire,punit transgreſſores & eorum familiares & c. Et locari debet ſub rubrica de cenſibus & procurationibus.*

Vas

CAP. I.

VAs a † electionis b Paulus Apoſtolus egregius pdicator, ſe & eos, qui ſecum erant propriis manib. exhibebat c †, vt Pſeudo d & ſubdolis operariis ſub prædicationis ſpecie lucra ſectātibus locum præcluderet, & his quos ipſe paſcebat pabulo e verbi Dei non exiſteret oneroſus.

¶ Sane licet circa modeſtiam in exigendis procurationibus, obſeruandam a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ſalubria emanuerunt inſtituta, quia tamen (ſicut experientia docet) nonnulli prælatorum f, nec non diœceſis nunciorum, vel legatorum Apoſtolicæ ſedis, de quibus nullam faciunt mentionem expreſſe, ſic ſe reddiderunt & reddunt in dictarum procurationum exactionibus oneroſos, g vt oppreſſi ſubditi huiuſmodi onera nequeant ſupportare, & victum longi temporis breuis hora conſumat. Nos attendentes, quod parentes h debent theſaurizare filiis, non delitiis faſtidioſis eorum ſubſtantiam abſorbere, ac cupientes pro diuerſitate conditionum viſitantium prælatorum, & prouinciarum ac eccleſiaſticarum etiam facultatum certum modum ſufficientem viſitantibus & ſupportabilem viſitatis in præmiſſis fore de cætero obſeruandum de fratrum noſtrorum conſilio præſentis conſtitutionis edicto, Statuimus, quod cum in Franciæ, Nauarræ, Maioricarum regnis, ac terris, prouinciis, & partibus adiacentibus, & in vicinis eiſdem, necnon in Delphinatu Burgundiæ, Sabaudiæ prouinciæ, & Forcaluerii comitatibus archiepiſcopi k & epiſcopi, ac alii prælati & perſonæ eccleſiaſticæ, quibus id de iure vel conſuetudine competit, ſuos ſubditos perſonaliter viſitabunt; Iidem archiepiſcopi a ſuis vel ſuffraganeorum ſuorum cathedralibus eccleſiis pro procuratione vnius diei ſiue in victualibus, ſiue a volentibus in pecunia, vltra trecentorum, a monaſteriis vero & aliis eccleſiis vel prioratibus ſæcularibus vel regularibus habentibus collegium vel conuentum duodecim vel plurium perſonarum, vltra ducentorum ac quinquaginta. Ab habentibus vero paucarum perſonarum collegium ſeu conuentum & quibuſuis aliis eccleſiis, prioratibus, & locis, vltra ducentorum, Epiſcopi vero ab eccleſiis cathedralibus, vltra ducentorum. A monaſteriis vero & eccleſiis aliis ac prioratibus ſæcularibus vel regularibus habentibus collegium, vel conuentum duodecim vel plurium perſonarum, vltra ducentorum, quinquaginta, Ab habentibus vero paucarum perſonarum col

† De materia huius extrauagātis vide conc. ii. Lateran. ſub Alexand. 3 c. Cōcilii Lateran. ſub In no. 3. c. 33. Concilium Oxonienſe c. vt ſingula & Conciliū Trid. ſeſ. 24. de reforma. c. 1.

† Actuum c. 20.

t Hanc extrauagantē gloſ. hic Ioānes Franciſcus Pauin.

VAs electionis. Diuiditur in quinque partes: incipit ... primo exordiū. Secūdo ibi, [Statuimus] taxat procurationes. Tertio ibi, [ſuper] punit tranſgreſſores. Quarto ibi, [Præmiſſis.] extendit conſtitutionē. Quinto ſubdit clauſulas conſuetas cum data: ibi, [Nulli &c.] Prima pars tres habet rōnes exēplares impulſiuas ad condendū hanc cōſtitutionem. Secunda pars tripliciter taxat quantitatem procurationum exigēdarum, iuxta triplicem diuiſionem prouinciarum & regnorum, & qualitatem viſitantiū etiam ſi per alios viſitant, modificando, & extendendo ac declarando, vt infra patet. Tertia pars punit viſitatores, tranſgreſſores & eorum familiam, etiam ſi a ſponte volentibus recipiant, vel receptum remittentibus non reſtituant. Quarta pars expēdit conſtitutionē ad charitatiuum ſubſidium. Taxat valorem Turonenſium, & excipit tres caſus. Vltimo ibi [Nulli] ſubdit clauſulas conſuetas cum data.

a Vas. hoc nomen fuit ſibi impoſitum cœlitus in eius conuerſione, Actuum. 9 cap. & hoc principium ſumptum eſt ex c. cum Apoſtolus, in prin. de cenſib.

b Electionis & ideo non ſimulatæ, in quo omne oleum & vnguentum ſuæ fuit collectum, de quo ... addē texto Marci 2 omne.

c Exhibebat. id eſt, procurabat 18 q. 2. & nunc 21 q. 2.

d Pſeu. id eſt, falſis: Et eſt grecum nomē indeclinabile vt not. in dicto c. cum Apoſtolus, cōt. quos nota monitionem cōcilii generalis, de qua in ca. ...

e Pabulo. eſt enim verbum Dei pabulū animæ ex quo viuit, c. inter cætera de offi. ordina. quia nō in ſolo pane, &c. ſed in omni verbo, &c. vt ibi.

f Prælatorum, etiā Cardinalium, ut probat textus in ca. cum Apoſtolus, verſi. Cardinales, de cēſibus & in ca. procurationes, in princ. eod. titu. & ibi no.

g Oneroſos, vſque ad exinanitionem extremæ vitutis, 10 q. 3. cauendum, & 1 q. 3. placuit, ideo ſeruandum eſt quod ſtatuit concilium Viennēſ. in cle. ad noſtrorum: § fin. de cenſibus.

h Parentes., 16. q. 1 prædicator, vbi Paulus dicitur diuinus Apoſtolus, &c. & quod beatius eſt dare, quam accipere. Et cum myſterio accumulantur tot rationes, vt aliquæ ceſſarent, non ceſſet diſpoſitio, ſ. lit. de nup. § affinitatis.

i Conſilio ad quod non arctabat ſequendum, nec petendum, ſecund. in glo. & doctores in cap. Apoſtolicæ, de re iudi. & in cap. 1 de ſchiſmat. li. 6 licet Ioan. Mona. in hoc variauerit factus Cardinalis. Sed quod papa requirat cōſilio Cardinaliū probatur in cap. licet, & in Geneſi, & cap. eccleſia 2. in fin. de elect. ſicut epiſcopi cōſilio canonicorum regi debēt, cap. nouit, & ca. quanto, de iis quæ fiunt a pra'lat. cap. qualiuit & capit. final. de iis quæ fiūt a maio. par. c. Hoſt. in ſumma, in ti. de offi. archipresb. § quę pertinet. ver. poteſt, preter ... & hoc ſeruat conſuetudo.

k Archiepiſcopi. idem, & in patriarchis, primatibus, & aliis etiā pluribus, id eſt & abbatibus; de quibus, vid. infra, idē ſunt enim primates & patriarchæ, ... prouinciæ, & dixi ſupra

Conſilium Cardinaliū a o debeat papa ſequi.

a Vtrū in arduis teneatur papa requirere conſilium Cardinaliū vide late p Filippū Franci. & doctores l. c. ſuper eo de hęret. li. 6 adde Abbatē i. c. q. fuit, de his quæ fiunt a præl.

Digitized by Google

legium ſeu conuentum. & quibuſuis alijs eccleſijs, prioratibus & locis [a], vltra ducentorum: Epiſcopi vero ab eccleſijs cathedralibus vltra ducētorum: A monaſteriis vero & eccleſiis aliis ac prioratibus ſœcularibus vel regularibus collegiū habentibus duodecim, vel plurium perſonarum, vltra centum & quadraginta: Ab habentibus vero perſonarū collegium pauciorum, & quibuſlibet aliis eccleſiis, prioratibus & locis, vltra centum & quadraginta: Abbates [b] quoq; à monaſteriis vel prioratibus habentibus collegiū duodecim vel plurium, vltra centum.

Ab aliis quoque habentibus minus collegium ab eccleſijs, prioratib: & locis quibuſcumque vltra octuaginta Archidiaconi quoque vltra trigintaquinque, Archipresbyteri quoque vltra viiij. Turonen. argenti valorem recipere non præſumant. Si vero [c] præfati archiepiſcopi præfati & perſonæ eccleſiaſticæ ex priuilegio Apoſtolico per alios viſitare, & procurationes recipere valeant in pecunia numerata: Iidem archiepiſcopi a ſuis & aliis cathedralibus eccleſiis, vltra centum xx. A monaſteriis vero & eccleſiis aliis ac prioratibus ſœcularibus & regularibus habentibus collegium duodecim vel plurium perſonarum, vltra centum: Ab habentibus vero minus collegium, & & quibuſlibet aliis eccleſiis, prioratibus locis vltra lxxx. Epiſcopi etiam ab eiſdem eccleſiis, monaſteriis, prioratibus, atque locis vltra lxxx. Abbates vltra lx. Archidiano vltra xxx. Turonen. argenti valorem non recipiant, quoquo modo.

In Alemaniæ quoque, Angliæ, Hungariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Noruegiæ, Daciæ, Scotiæ, & Suetię regnis, terris, ac Prouinciæ, & partibus eiſdem adiacentibus archiepiſcopi, & epiſcopi, alii quoque prælati & perſonæ eccleſiaſticæ cum (vt præmittitur) perſonaliter viſitabunt. Iidem archiepiſcopi & & epiſcopi, etiam ſi primates exiſtat a ſuis, vel ſuffraganeorum ſuorum eccleſiis cathedralibus & perſonis earum pro procuratione vnius diei, ſiue in victualibus, ſiue a volentibus in pecunia vltra trecentum & viginti, A monaſteriis vero & aliis eccleſiis prioratibus ſecularibus, vel regularibus habentibus collegium duodecim vel plurium perſonarum vltra cc. & lx. Ab aliis vero monaſteriis, eccleſiis ſeu prioratibus minus collegium habentibus, aliis quoque eccleſiis, prioratibus & locis, vltra ducentorum & viginti: Epiſcopi etiam a cathedratibus eccleſijs, vltra ducentorum & viginti, A monaſteriis vero & aliis eccleſiis & prioratibus ſœcularibus vel regularibus habentibus collegium duodecim vel plurium perſonarum, vltra centum & lxxx. Ab habentibus vero collegium minus, & quibuſlibet aliis eccleſiis, & prioratib atq; locis, vltra centum & quinquaginta: Abbates inſup a monaſteriis prioratibus, ſeu eccleſiis habentib. collegium xij. vel plurium perſonarum, vltra centum.

Ab habentibus vero minus collegium, ac eccleſiis prioratibus, & aliis locis quibuſlibet, vltra lxxx. Archidiaconi vero vltra quinquaginta: Archipresbyteri [d] etiam vltra decem Turonen. argenti valorem recipere non pręſumunt.

Si vero iidem archiepiſcopi, epiſcopi & & prælati, ac perſonæ eccleſiaſticæ ex priuilegio [e] Apoſtolico per alios [f] viſitare, & procurationes recipere valeant in pecunia numera-

merata-

ſup in ſecunda quæſtione primæ partis, & idem a archiepiſcopi & mettopolitani & nudis tantū verbis differunt. no. in cap duo de offi. ord. vide in Spe. in tit. de offic. ordina. §. ſunt quoque. & in verſi. & nota. ſic & archiepiſcopi ſunt epiſcopi. no. in c. quàm periculoſum. de ſen. excō. lib. 6

a Locis.] non credo comprehendi hoſpitalia pauperum ꝑpter infra dicenda, puta leproſorum, & aliorum infirmorum mendicantium panē ſicut nec grāgias per c. fi. de cenſi. & idem forte de fabricis & commiſſar. js de quibus canonica portio non detrahitur. cap. fin. de ſeſta. & de alijs, de quibus non eſſet ſoluenda decima, de qua in clem. ſi beneficiorum. de deci. de quibus omnibus dic vt ibi plene no. Circa hoc tamen tenendum eſt illud, quod concludit Fridericus de Senis in conſil. 111. Et an epiſcopus poſſit priuilegiare hoſpitale tempore conſtructionis, vt non poſſit ab eo vel ſucceſſoribus viſitari, vide eundem in conſi. 148. Et quid de domibus leproſorum, vide per eundem in conſi. 130. Et adde in ſimili quod firmat Pe de Ancharano de teſtatore, in conſil. 128. & quod examinat Guliel. de monte Lauduno in gl. ſuper extrauagan. ſuſcepti. Ioan xxij. ſuper ver. in totum. Io. Franc.

b Abbates.] idem credo de prioribus etiam canonicorum regularium argu ea. quod Dei timorem. de ſta. mona & aliorum quorumcunque viſitandorum etiam Mendicantium, exceptis tantum Fratribus Minoribus, de quibus in clem. Exiui. de ver. ſig. Io. Fr.

c Si vero.] hic determinat quæ habentur in c. felicis, de cēſi. lib. 6.

d Archipresbyteri.] quid autem de archipresbyteris ruralibus, qui Decani aliquando nuncupātur, ſubdit infra, in verſi. illud quoque. Ioan Franc.

e Ex priuilegio.] ſine priuilegio vero nō poſſunt, alias contrafacientes puniuntur, vt in c. felicis. de cenſib. lib. 6.

f Per alios. hæc conſtitutio approbat quod no. Ioan. And.

merata, dicti archiepiſcopi, etiam ſi primates exiſtant, ab huiuſmodi eccleſiis, monaſteriis, prioratibus atque locis, vltra centum: Epiſcopi vltra lxxx. Abbates [a] vltra lx. Archidiaconi vltra triginta Turonen. argenti valorem pro procuratione qualibet vnius diei recipere non preſumant.

¶In Caſtellæ quoque, Legionis, Aragoniæ, & Portugaliæ regnis, & dominiis, terris, & prouinciis regum Caſtellæ, Aragoniæ, & Portugalliæ, & partibus adiacentibus etiam vicinis eiſdem, excepto Sardiniæ, & Corſicæ regno, archiepiſcopi, epiſcopi, & prælati, ac perſonæ eccleſiaſticæ cum (vt præmittitur) perſonaliter viſitabunt ijdem archiepiſcopi a ſuis, & ſuffraganeorum ſuorum eccleſiis cathedralibus pro procuratione vnius diei, ſiue in victualibus, ſiue a volentibus in pecunia, vltra centum & quadraginta.

A monaſteriis vero & eccleſiis aliis, ac prioratibus ſæcularibus, vel regularibus habentibus collegium duodecim vel plurium perſonarum, vltra centum & viginti.

Ab habentibus vero minus collegium, aliiſque eccleſiis, prioratibus atque locis, vltra centum: Epiſcopi etiam a cathedralibus eccleſiis, vltra centum.

A monaſteriis vero, & prioratibus ſæcularibus, vel regularibus habentibus collegium duodecim, vel plurium perſonarum, vltra octuaginta.

Ab habentibus vero minus collegium, aliiſque eccleſiis, prioratibus & locis vltra ſexaginta.

Abbates [b] etiam a monaſteriis, vel prioratibus habentibus collegium duodecim, vel plurium perſonarum, vltra quinquaginta.

Ab habentibus minus collegium, & quibuſlibet aliis eccleſiis, prioratibus & locis, vltra quadraginta: Archidiaconi vero, vltra vigintiquinque Archipresbyteri vero, vltra v. Turonenſium. argenti valorem recipere non attentent.

Si vero proxime nominati archiepiſcopi, epiſcopi, & prælati, & aliæ perſonæ eccleſiaſticæ ex priuilegio Apoſtolico per alios viſitare, & procurationes recipere poſſint, in pecunia numerata: iidem archiepiſcopi ab eiſdem ſuis & ſuffraganeorum ſuorum eccleſiis, vltra octoginta. A monaſteriis uero & eccleſiis aliis ac prioratibus ſæcularibus vel regularibus habentibus collegium xij. vel plurium perſonarum, vltra ſexaginta. Ab habentibus vero minus collegium, & quibuſlibet aliis eccleſiis, prioratibus ſiue locis, vltra quinquaginta. Epiſcopi etiam ab eiſdem eccleſiis, monaſteriis prioratibus ſiue locis, vltra quadraginta: Abbates uero ab eorum monaſteriis, prioratibus eccleſiis ſiue locis, vltra triginta. Archidiaconi vero vltra viginti Turonen.

Prælatorum vicem gerentes varijs cēſent nominib.

in c. felici. de cenſib. in glo. ſuper ver. officio. Et adde q prælati aliquando habēt officiales de offi vic. c. 2 & 3 de appel. Romana. de offi ord. c. Romana. de offi de leg. c. 4 in fi. lib 6 & c. inſinuante. Quandoque habent vicarium in ſpiritualibus de temp. ord. c. p. 3 § 1. lib 6 Quandoque habent vicarium generalem, dicto c. 3 § epiſcopo autem, de temp ord & de offi. vic. c. a fin. de præb. c. ſtat[illegible] lib 6 Quandoque habent ſimpliciter vicarium, e ſtatutum, & cap. vt offi ciu[illegible], & c. vt eo[illegible] ſſi. de hære. lib 6. Quandoque tales vocātur locum tenētes 93. di. cap. ſi Siue ergo quis vicarius à ſede Apoſtolica deputetur, vt in c. ſi cui. de elect. li. 6. ſiue à capitulo eccleſiæ cathedralis epiſcopali ſede vacante, vt in c. penul. de ſupplen. negli. prælat. lib. 6. ubi poteſt ex conſuetudine viſitare ſaluis notatis ī clem. 1. de hære ſiue ab electa in abbatiſſam à maiori parte capituli, indemnitatibus, de elec. lib 6. ſiue ab alio prælato electo cōcorditer in caſu capituli, nihil de elect. cum viſitat, poterit recipere procurationē iuxta iſtam taxam argu. notatorum in dicto cap. felicis de cenſi. facit cap ſi epiſcopus de offic. ord. eod. lib. Et ſi ſunt plures, tūc ſolum principalis ſed non foraneus poterit hoc generaliter facere, vt probat clem. & ſi principalis. de tele. Quid ſi plures eſſent omnino æquales officiales vel vica[illegible] Dic vt ibi not. Quid de locum tenentibus in locis [illegible] Dic attēdenda illorum mandata adde les in l. 1 C de offic eius p[illegible] vic. alterꝰ gerit l. Fra

Vicarius pōt uiſitare, & procurationem recipere.

Abbas Cluniacēſis ſubditos mediatos & immediatos viſitare poteſt.

a Abbates] de pa[illegible] re abbate Cluniacē ſiū, quomodo teneatur viſitare ſubditos ſuos mediatos & immediatos, vide Oldr. in conſi. 55. quod incipit: Prima quæſtio. & adde quantum ad abbates idē uidetur eſſe effectua inquiſitionis generalis & ſpecialis, vt dicit idē Oldradus in conſi. 227. quod incipit, licet quārum. Ion. Franc.

b Abbates.] honeſte facerent abbates. & alij religioſi nō exigere pecuniā, ſed conformare ſe laudabilibus conſuetudinibus & cōſtitutionib. monaſteriorum, & cōſtan[illegible] comedere cū alijs in refectorio, & dormire in dormitorio cōmunibus vt melius valerent oculo intelligere quo ſe habeāt omnia, tā in eccleſia quam in menſa, & tam de die quam de nocte, & ꝓpter bonū exemplum. arg. eius quod not in clem. ad noſtrū de cenſi. in ver ſi voluerint, & in c. magnę, de voto quia quod agitur à p̄latis, cito à ſubditis trahitur in exemplū, vt ibi & in c. præcipue. 11. q. 3. alias tot mortib. digni ſunt quot ꝑnicioſa exēpla, &c. vt ibi & hoc ſatis dicit §. noſtræ in intentionis. ī ver. nec ultra, & verſi. cæterū. Teneni n. viſitatores nō minus exēplo quàm verbo ędificare & placere c. qm̄ & c. inter cætera. de offic ord facit c. Romana in ſi. de cenſi. lib 6 vbi uide not. p Ioā. And. in nouel. & in c. ſingulis. de ſta. mon. In huiuſmodi nāque actibus regula[illegible] ſunt ſebulta[illegible] neq; gloſſa exquirēdę nec appellationes admittendæ, ſed ſimpliciter oia ſunt expedienda e ad noſtrā, reprehenſibilis, & cu ſpecialis. de appel. Nō eſt ōmittendū q[illegible] p̄latus religioſus in mortali cōſtitutus notorius vel infamatus ſit incorrigibilis & propterea à ſubditis, ap[illegible] eſſet, dē appellatiōi deſe[illegible] alias ꝓ tanto

Prælatorum geſta ſūt ſubditorū exēpla.

argenti valorem recipere non attentent.

Ab Apuliæ vero, Calabriæ, terræ laboris, Siciliæ [a], Lombardiæ, Tuſciæ, Sardiniç, Corſicç, & cæterii aliis Italiæ partibus: necnon Sclauoniæ, Achaiæ, Cypri, & cæteris regnis, inſuliſque, & allis prouinciis, & partibus omnibus vltramarinis, & etiam tranſmarinis, patriarchæ, archiepiſcopi, epiſcopi, ac prælati alii & perſonæ eccleſiaſticæ conſiſtentes, cum (vt præmittitur) perſonaliter viſitabunt: Iidem patriarchæ & archiepiſcopi a ſuis, vel ſuffraganeorum ſuorum eccleſiis cathedralib. pro procuratione vnius diei, ſiue in victualibus, ſiue a volentibus in pecunia, vltra ſexaginta.

A monaſteriis vero & eccleſiis aliis, ac prioratibus ſecularibus vel regularib. habentibus collegium xij. vel plurium perſonarum, vltra quinquaginta.

Ab habentibus vero minus collegium & quibuſlibet alius eccleſijs, prioratibus atque locis, vltra xl. Epiſcopi, etiam a cathedralibus eccleſiis, vltra quinquaginta.

A monaſteriis vero aliiſque eccleſiis, & prioratib. ſæcularibus vel regularibus habentib. collegium duodecim vel pluriū perſonarum, vltra quadraginta: Ab habentibus vero minus collegium, & eccleſiis aliis ſeu prioratibus, vel locis quibuslibet, vltra triginta.

Abbates [b] vero a ſuis monaſteriis vel prioratib. ſimile collegium vel maius habentibus, vltra viginti: Ab habentibus vero minus collegium & quibuſlibet aliis eccleſiis, prioratibus atque locis, vltra ſexdecim: Archidiaconi vltra decem Turon. argenti valorem non audeant recipere quoquo modo. Si vero prælati, patriarchę [c], archiepiſcopi, & perſonæ eccleſiaſticæ proxime nominati ex priuilegio Apoſtolico per alios viſitare, & procurationes recipere valeant in pecunia numerata: dicti patriarchæ ſeu archiepiſcopi ab eiſdem ſuis vel ſuffraganeorum ſuorum eccleſiis cathedralib. vltra quadraginta.

A monaſteriis quoque & eccleſiis aliis ac prioratib. ſæcularibus vel regularibus habentibus collegium duodecim, vel plurium perſonarum, vltra triginta.

Ab habentibus vero minus collegium, & eccleſiis aliis, prioratibus ſiue locis & ſubditis quibuſcunque, vltra vigintiocto.

Epiſcopi quoque a ſuis cathedralibus, & quibuslibet aliis eccleſiis, monaſteriis, prioratibus atque locis, vltra viginti.

Abbates etiam vltra decem, necnon archidiaconi vltra quinque Turon, argenti valorem recipere non præſumant.

Ita ꝙ expenſæ ſeu ſumptus vniuerſi ſeu taxatio pecuniaria huiuſmodi ꝓcurationis totius diei [d], videlicet in pecunia, vel victualibus & neceſſariis aliis prædictam ſummam vel valorem aliquatenus non excedat: nec vltra dictas ſummas vel taxationes ſeu valorem earum prætextu cuiuſuis conſuetudinis vel alias, vel ipſis prælatis vel familiaribus

Monachi nō ſunt miſericorditer corrigendi.

tanto ex ceſſu ſatisfacere compelletur. de appellatio. de priore. quia ad talem non pertinet iudicialis correctio, 3. quæſt. 7 iudices. Miſericorditer etiam, & non paſſim ſunt corrigendi monachi, & non more latronum in grauem carcerem detrudendi de ſtatu monach. cap ea quæ & non debent eſſe prælati nimis graues in corrigendo, alias de conſilio conuentus idest, capituli, eſt correctio temperanda dicto capit. & reprehenſibilis. in ſu de his quæ fiunt à prela. nouit. & cap. ea noſcitur, & ideo dicit textus in dicto cap. Romana in ſu conſuetudines rationabiles & approbatas, ſecundum Hoſt. & Ioann. And. ibidem in nouella. Ioann. Franc.

a Siciliæ.] nota quod huiuſmodi inſulæ ſunt pars, prouinciæ, cui adhærent. l. inſulæ. ff. de iudic. cum ibi not. facit ff. de verb ſign. l. notionem. §. 1, faciunt not. in cap. quoniam à nobis, de deci. ex quo ſequitur quod qui in Sicilia vel Corſica eſt, aut Sardinia, debet reſpondere in Italia, vt not. in dicta l. inſulæ, probatur ff. ad municip. l. qui ex vico. Idem dico de eo, qui eſt in inſula Maioricarum, vt teneatur reſpondere regno Nauarrç, vt patet s § ſtatuimus, vbi dicitur illi adiacere, & cet.

Abbatiſſæ monaſteriū egredi non debent.

b Abbates.] de abbatiſſa vero dicit Archid. quod etiam pro viſitandis monaſterijs ſibi ſubiectis ei non licet egredi monaſterium, per textum in cap. 1. de ſtat regu. lib. 6. ibi, quacunque ratione, ſed debet per alium viſitationem facere, circa quod vide not in Clem. 1. In princ. eod. tit. in glo. iſtorum. mouetur etiam archidiaconus: quia quod generaliter ſcriptum eſt, generaliter eſt accipiendum, cap. 1. de coniuga. lepros. Item fornicatur prohibitus in eo quod ibi duo caſus excipiuntur, in alijs ergo ſiet valida de deci. ad audientiam. 3 1. diſtinct. omnino. 31. quæſt. 1. quomodo. & cap. 8. diſtin. ſi conſuetudinem. Et licet textus ille non videatur loqui de abbatiſſa, nihilominus appellatio monachorum includit abbatiſſ. vbi de ſalute animæ agitur. capit. ſin. de ſimo. Item ibi 10 §. verum, exprimit de abbatiſſa, & hæc opinio multum ſapit honeſtatem, de quo per Ioann. And. in dicto cap. 1. de ſtatu regu. in 6. & dixi in tractatu viſitationum quæſtio. 2.

Monachorū appellōe nō cludunt abbates.

c Patriarchæ.] nota patriarchæ, & ſicut capitul. exigit extendit cap. Romana. de cenſi. ita ſortius vna clauſula debet extendere aliam argu. in l. doli clauſula. de verb. obl & cap. 2. requiris, ſupra de appella & l. 3. ff de iu bon. rapt. Ioan. Franci.

d Diei.] hoc intellign, niſi quando ex cauſa oporteret viſitantem ibi ſtare per plures dies ex cauſa neceſſitatis & culpa viſitandorum, vt habetur in c. conquerente, de offic. ordin. tunc enim ſibi debent imputare viſitandi: quia neceſſitas legem non habet, de quo plene dixit in tractatu viſitationum. quæſt 3 primæ partis Ioan. Franci.

a No-

ribus earundem quicquam exigere vel recipere liceat etiam a volentibus, quando ex conuentione vel conſuetudine minus ſoluere conſueuerint, quod propter prædicta non plus ſoluant.

¶ Illud quoque quod de archidiaconis ſuperius diximus ordinandum, locum habere volumus etiam in decanis, præpoſitis, aliisque perſonis eccleſiaſticis ſuperius non expreſſis, quibus viſitationis officium, & procurationis receptio ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, vel de iure ſeu conſuetudine competere dignoſcuntur Decanis ruralibus dumtaxat exceptis, qui in aliquibus regionibus archipreſteri nominantur [a], circa quos in receptione huiuſmodi procurationis id quod ſupra ſtatutum eſt de aliis archipreſbyteris, volumus obſeruari.

¶ Noſtræ tamen intentionis exiſtit, quod ſi ex conuentione uel conſuetudine tam eccleſiæ cathedrales quam collegiatæ, & aliç quælibet ſæculares, ac etiam monaſteria, prioratus conuentuales, & loca alia quæuis eccleſiaſtica, earumque capitula, & collegia ſeu conuentus, & rectores etiam & perſonæ prçlatis quibuſuis viſitantibus (vt prçfertur) minus debeant vel conſueuerint [b] quam per nos ſuperius eſt ſtatutum, ad ſoluendum vltra conuentionem vel conſuetudinem huiuſmodi nullatenus adſtringantur, ſed ſuper iis circa eos conſuetudo & conuentio huiuſmodi etiam moderationes & taxationes ad prçlatos quoſlibet, qui prætextu cuiuſuis conſuetudinis in monaſteriis, ſiue locis aliis eccleſiaſticis gratis recipiantur ad pabulum charitatis [d] extendimus, & etiam prorogagamus [d]: prouiſo nihilominus, quod in locis quibuslibet ſecundum quòd maior vel minor rerum copia fuerit in ijſdem necnon iuxta maiorem vel minorum perſonarum & euectionum [e] numerum huiuſmodi viſitantium, expenſarum maiorum vel minorum debita moderatio teneatur: ita tamen quod maiores expenſæ non excedant ſummam ſuperius limitatam.

Inſuper prçdictis omnibus archiepiſcopis, primatibus, epiſcopis & aliis ſuperius nominatis viſitantibus, ne vltra conuentionem vel conſuetudinem huiuſmodi circa perſonas & loca vbi fuerint, nec vltra moderationes & taxationes prçdictas quicquam prçſumant recipere diſtrictius nihilominus inhibemus. Volentes etiam conſtitutionem prçſentem pœnç [f] adiectione iuuari, ſtatuimus, quòd ſi dicti uiſitantes per ſe, uel (ſi ex priuilegio ei competat) per alios uiſitationis officium exercuerint, & procurationes receperint (ut prçfertur) ipſi, uel familiares eorum ultra taxationes prçdictas aliquid ſcienter exegerint, uel receperint etiam à uolente:

a Nominantur.] vt no. in d. c. cum Apoſtolus. ſuper verbo, decani. Io. Franc.

b Conſueuerint.] h. d. p. p. ea quę habentur in c. cum ex officii, de præſcr. & not. in cle. ad noſtrum, circa prin. de cenſi. adde quod habetur per Ioã. And. in addit. Spe. in tit. de cenſi. in fin. & in mercu ſuper regula, plus ſemper, de regu. iu. lib. 6. & in c. fi. eo. titu. & lib. & per Lapum allegatione 30.

c Charitatis.] d. h. p. p. ea, quę habent in clem. ad noſtrum, circa fi. de cenſi. & in d. c. cum Apoſtolus, ad finem.

Conſtitutio etiam pœna lis quãdoq; ampliatur ex indentitate rationis.

d Prorogamus.] patet ergo hic, & in verſ. præmiſſis, quod hęc conſtitutio quamuis pęnalis, extẽditur ad caſus ſimiles ea identitate rationis: quaſi tunc non dicatur extenſio, quia quod eſt ea ratione, eſt & ea mẽte, vt no. in c. ſi poſtquam, de ele. lib. 6. & in c. ſtatutum cunctis præſentium. vbi eſt omnino eadem ratio. no. de temp. ordi. c. 1. eod. lib. & no. Archid. de pœni. diſt. 1. c. vulgaris, in § pœnæ, alias ſecus, ut no. Butriga in clem. 1 de relig. facit dec. 277. quod no. Ioan. And. in nouella de reg. iu. odia ad fin. & in clement. 1. de conſang. & affinit. & in clem. auditor. de relig. & in clem. 1. de foro competen. & per Bart. in l. furti. §. no. ff. de his qui no. infam. & Bu tri. de præb. in c. dilectus, facit l. tantum §. 1 ff. de ter. corrup. & quod habetur in l. 1 ff. de leg. 1 & in l. maximum vitium, C. de libe. & poſthu & l. ſi quis ſeruo C. de fur. & Bart. in clem. 1. de offi. vica. & in auth. quas actiones, C. de ſacroſan. eccle. & in l. 2 C. de pa. qui ni. dicta & per modernum in l. ſi vero § de viro ff. ſolu. mat. vide Io. de Ana. in repertorio, in verbo, lex tunc conſtitutio, &c. habebit enim locum in ſpũali viſitatione, de qua in c. excommunicamus in §. adijcimus, de hære. & in ea de qua in c. Eleutherius, 17. q. 2. & in ea de qua in c. ſeruitium. ead. cauſa & quæſtione, de qua no. in c. accedentes, de præſcrip. & in cap. præterea. de iure patro. & in c. procurationes. de cenſi. & in omnibus aliis ſimilibus procurationibus.

e Euectionum.] & an numerus perſonarum & euectionum debeat alias eſſe æqualis, vide plene per doctores in c. cum ad quorundam de excel. prla. & dixi in. q. prox. circa prin.

f Pœnæ.] vt quos Dei timor, &c de vit. & hon. cler. vt clericorum, & a d. plurimos. & c. felicis. §. præmiſſis, de pœnis. lib. 6. quia non ſemper omnia deducuntur in iudicium, & ideo ſola prohibitio quandocunq; parum proficit, & inter leges illa dr imperfecta, in qua nulla pœna deuiantibus figitur, ut refert dicere Macrobium Io. An. in dicto c. exigit. de cenſi. Et nota hic imponi pœnam pecuniariam pro delicto: quia nõ applicatur uiſitanti neq; parti, ſed eccleſię: & quãdo eſſet applicanda pauperib. vt in c. ad liberandam, de Iudæ. & in c. quia plerique de immunit. eccl. etiam vſq; ad quadruplum 18 diſt. quoniam quidam, 1. q. 7. ſanctimus. 23. q. 1. militare. Si autem applicaretur uiſitanti, procederent de radice auaritiæ & cupiditate & ſic imponi non poſſet niſi in caſib. a iure expreſſis c. licet de pœn. 16. q. 2. cum deuotiſſimam & de rap. in archiepa tu quia nec conuentionalis in foro eccleſiaſtico exigi debet: al as moderat. a ponti ficalis obliuiſceretur, qui inhoneſtis quæſti bus

Lex quæ deuiantes non punit eſt imperfecta.

Pœna pecuniaria quãque imponitur pro delicto.

duplum[a] eius quod ipſi iidem prælati, vel eis ſcientibus aut ratum habentibus eorum familia taliter exegerint vel receperint, intra duos menſes poſt receptionem ſeu ſcientiam huiuſmodi eccleſiis, monaſteriis, & aliis locis a quibus illa receperint, reſtituere teneantur.

Si vero dictis prælatis per alias viſitantibus, hi qui pro eis viſitationis officium exercebunt, per ſe vel alios vltra moderationes ſeu taxationes prædictas quicquam exegerint ſeu receperint etiam volentib. duplum eius quod vltra receperint, eccleſiis & monaſteriis uel locis aliis a quibus id receptum fuerit, intra præfatum terminum reſtituere teneantur. Alioquin extunc dicti prælati, qui ultra moderationes & taxationes prædictas, ſeu conuentionem uel conſuetudinem huiuſmodi receperint in pecunia numerata duplū ipſum eiſdem eccleſiis, monaſteriis ſiue locis ultra dictum tempus reſtituere differentes, ingreſſum eccleſię ſibi nouerint interdictum.

Hi vero pro dictis prælatis uiſitationem hmôi (ut pręmittitur) exercentes, ab officio & beneficio nouerint ſe ſuſpēſos. quouſque grauatis eccleſiis, monaſteriis, ſiue locis de huiuſmodi duplo plenariam ſatisfactionem impendant. Adijcientes conſtitutioni pręſenti, quod ſi quis de familia prælati perſonaliter uiſitantis, aliquid ultra moderationes & taxationes pręfatas: per ſe uel alios, pręlato ignorante, nec ratum habente, receperit ab eccleſiis, monaſterijs, & locis aliis uiſitatis, duplū eius quod ultra receperit, de ſuo proprio intra duos menſes poſt receptionem huiuſmodi eccleſiis, monaſteriis & locis aliis, a quibus illa receperit, reddere teneatur: Alioquin extunc[b] recipiens, ſi clericus fuerit, tamdiu ab officio & beneficio ſit eo ipſo ſuſpenſus.

¶ Si uero laicus[c], tamdiu ingreſſum eccleſię ſibi nouerit interdictum, & a communione Euchariſtię ipſo facto nouerit ſe ſuſpenſum, donec de duplo hmôi grauatis eccleſiis monaſteriis ſiue locis ſatis facerit cum effectu: Nulla eiſdem ultra moderationes & taxationes pręditas recipientibus, in his donantium remiſſionem[d] liberalitate, uel gratia ualitura.

Cęterum moderationes & taxationes huiuſmodi in illis locis uolumus obſeruari, in quibus id fieri poterit ſecundum eccleſię, monaſterii, uel loci alterius facultates. In aliis autem tantam præcepimus modeſtiam abhiberi, quod per hęc quę ad executionem locorum eccleſiarum ſtatuendam prouidimus, doleant ſe grauari, nec per hoc dicti pręlati exigendi amplius quam ipſi ſubditi pati poſſint, indultam ſibi exiſtiment poteſtatem.

¶ Pręmiſſis quoque adijciendo ſtatuimus, quod ſi dicti pręlati uel aliquis eorundem ex Apoſtolica indulgentia uel conſuetudine ſeu de iure, petant ſibi ab eccleſiis, monaſteriis, & locis aliis eorūque capitulis, collegiis, uel conuentibus, rectoribus, ſeu perſonis moderatiuum ſeu charitatiuum[f] ſubſidium exhiberi, non poſſint a ſingulis eccle-

ſiis.

bus anhelādo deſideraret cum aliena iactura ditari.e. ſuam. & cap. conſtitutus de pœn. niſi pro mēſura intereſſe. dilecti. de arb. Eſt enim naturæ cōgruum pęnas exigi, quæ cum competēti conferuntur moderatione vel a legibus certo fine concluſæ ſtatuuntur. l. 1. C. de ſententiis. quæ pro eo quod inter. prof. hoc teneat. Card. & Butrig poſt Hoſt. in dicto cap. dilecti. ſed Abbas contra, & male, ſaltem in ſpirituali & eccleſiaſtico. Io. Fran.

a Duplum. hoc ſumptum eſt ex cap. procurationis. io ſ. de cenſi. & cap. quia plerique. de immu. eccl. & credo quod in iſto duplo computetur exactum, & receptum, fac. 23. q. 1. militare, 18 diſt. quoniam 1. q. 1. concuſſionis. & cap. exigit. de cenſi. lib. 6. vbi nota illud, quod ibi dicitur de familia. Et quod prælatus tenetur de facto ipſorum facit. 86. diſt. an putatis. & de elect. c. generali § ſi Ioan. Fran.

b Extunc.] ſcilicet elapſo ſecundo menſe, ut not. in dicto c. exigit ſuper ver. extunc & facta reſtitutione, ſtatim ſunt ibi ſoluti ſine alia ſnia. 81. diſt ſi qui cū ſuis. & de ſpon. in c. non eſt. Ioan.

c Laicus.] puta cocus elem. ad noſtrū. de cenſibus vel nutarius, uel alii, de quibus i. cap Romana. §. procurationis. de cenſibus & ibi no de ſigillatoribus, quod tamen debet intelligi ſecundum quod ibi declarat Ioā. An. in nouella Ioan. Frā.

d Remiſſionem.] hoc ſumptum eſt ex cap. exigit de cenſi. lib. 6. vbi not quod quis rem ſuam vel ſibi debitam remittere non poteſt, licet in re ſua quis ſit moderator & arbiter. l. in re mandata. C. mā

Rēm ſuam ue ſib[i] de[bi]tam quis quandoque remittere nequit.

dati. & nihil iam naturale, &c. vt in § per traditionē. Inſt de re. diui. Et ſi poſt reſtitutionem factam ille iterum donaret, credo idem propter verba hic geminata ſcilicet remiſſionem ex liberalitate vel gratia, quia præſumeretur in fraudem facta, arg. ff. de don. inter vir. & uxo. l. ſi ſponſus. § recte & ff. ad velleian. l. quamuis. § ſi eum eiſdem. & quod habetur in ca. commiſſa de elect. cum ſimilibus, & quod not. 14 quæſ 3. plerique. & in cap. quanto de priui. Licet Ioan. And. videatur innuere contrarium in ſimili. in ca. ſtatutum eirca fi. de reſcrip. lib 6. ſuper uerbi, remiſſionem gratis ſed ſi egit ff. ad Velleian. & ea quæ habentur in cap. Gemma de ſpon. quia aliās facile nere fraus legi, &c. Ioan Frant.

e Statuimus.] concor. cum dicto c. cum Apoſtolus § fi. de cēſib.

f Charitatiuum ſubſidium.] quod ex manifeſta & rationabili cauſa tātum peti poteſt cum charitate ut in dicto c. cum Apoſtolus §. non. bene ſed hæc enim duo ſimul.

Charitatiuū ſu[illegible] quare & a quibus peti poſſit

ſijs, monaſteriis, ſiue locis pro ſubſidio huiuſmodi vltra petere vel recipere (etiam a volentibus) niſi quantum aſcenderent ſingulæ procurationes in pactum per nos ſuperius moderatum, quas ijdem prælati poſſent recipere, quando ex priuilegio per alium viſitarent.

¶ Porro Turonenſes prædictos tales fore intelligemus, quod duodecim ipſorum valeant vnum florenum [a] auri boni, puri, & legalis ponderis, ac cunij Florentini.

¶ Per conſtitutionem autem huiuſmodi nolumus, quod prædicti prælati, vel alij, quibus viſitationis officium & procurationum receptio ex priuilegio ſedis Apoſtolicæ, vel alias de conſuetudine vel de iure competere dignoſcuntur, ius viſitandi ſeu procurationes recipiendi ſibi valeant vendicare [b].

Nec per conſtitutionem eandem aliis conſtitutionibus ſuper præmiſſis per prædeceſſores noſtros dudum editis, quo ad alia contenta in eis aliquatenus derogetur.

Inſuper abbates Ciſterctenſis [c] ordinis ſua monaſteria viſitantes, ſub præfata conſtitutione noſtra nolumus comprehendi, cum ſuper his per aliam conſtitutionem noſtram duxerimus ſpecialiter prouidendũ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum conſtitutionis, intentionis, inhibitionis, adiectionis, & præcepti ac voluntatis [d] infringere, uel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem [e] omnipotentis Dei, ac beatorum Petri &

requiruntur, & quia hæc eſt charitas, non currit contra eam præſcriptio ſecundum Hoſt. alias multum longe à paterna pietate videretur, ſi præpoſiti ſubditis ſuis graues exiſtent, quos in cunctis neceſſitatibus paſtoris debent more fouere, & poteſt epiſcopus metr. compellere eos ad hoc ſoluendum, ſecũdum Inn. & Hoſtien. allegant 45. diſt. qui emendã. dumtamen non excedant, ut c. ſane. & c. cum ad quorundã. de exceſ. prælat. alias poſſet appellari ſecũdum communem ſniam doctorum ibi, per quam appellatio nẽ eſſent tuti ab excommunicatione, & vbi eſſet dubium, ſuperioris arbitrio eẽt determinandum. 11. q. 3. quia cognouimus. & 11. q. 1. ſi clericus & not. in dicto c. cum Apoſtolus. Ad de quæ plene habentur per Inno. in c. ex parte. de verb. ſigni. & ...in c. venerabilis. de cenſi. Quæ autem ſint iuſtæ cauſæ petendi charitatiuum ſubſidium, vide Oldradum in conſil. 205 quod incipit, circa propoſitam quæſtionem, & poſſint prælati conuocari ad concilium gñale imponere clero charitatiuum ſubſidium, tenet Inn. in c. 1. de ſtatu mona. & no. 10. q. 3. vnio. & quid de priore Generali ordinis Camaldulenſiũ, an pro expẽſis factis in ſua promotione & cõi ſeruitio cameræ Apoſtolicæ, poſſit a ſubditis petere charitatiuum ſubſidium, & quando ꝑ epũs poſſit exigi, vide per Caldennum in conſil. 30. in titu. de cenſib. Et adde ꝙ ad ſubſidium impoſitum per Papam tenentur, Cardinales, etiam pro beneficiis, quæ tenent vt adminiſtratores. Et quædam alia circa ſubſidium Papæ, vide per Ludouicum in conſil. 498. Adde etiam ꝙ ſi c ſede vacãte ſtatuit & iurat de minuendo charitatiuo ſubſidio, ꝑ poſtea ſoluere debitam ſummam conſtitutione hmõi non obſtante, ſecundum Lapum allegatione 20 Contra lo ꝙ clerici impetrent à ſede Apoſtolica priuilegium ad inſtar priuilegii cleri Paduani, dudum a ſede Apoſtolica obtenti, quòd pro charitatiuo ſubſidio non poſſint grauari vltra certam & ſpecificam ſummam ſoluendam in termino annorum duorum, maxime ꝑ crebras taxationes, quæ hodie fiunt cum magna iactura cuiuſq; cleri. Adde ei quod an ſupra ſuprapoſita, & non reperta hic. 1. quando exigeretur ſubſidium charitatiuum vltra taxam prædictam valeat exigens, maxime exigat a ſponte ſoluentib. excuſari: videtur tenenda concluſio Lapi. allegatione 18.

a Florenum.] quid ſi mutentur monetæ, & facultates eccleſiarum creſcant? Vide quæ plene habentur in c. quanto. & c. olim. de cenſib. Et hæc intelligo, niſi ſuper hoc in aliquib. partib. eſſent beneficia taxata ad minorem ſummam: quia tũc illa taxa eſſet ſeruanda, quod vr̃ eſſe de mente huius conſtõnis. & probatur ex notatis in clem. ſi beneficium. de deci. in gl. in ver. taxationem. facit ad hoc extrauag. Ioan. xxij. quæ incipit. Suſcepti muneris decla rationib. quæ ſup ea emanauerunt, de quibus plene habetur in dicta clem. ſi beneficiorum, quas doctorer poſt gloſſam dicunt extendi debere ad caſus ſimiles.]

b Vendicare.] ſimile in ca. 1. de ſta. reg. lib. 6.

c Ciſtercienſis.] propter iſtud verbum patet, ꝙ clem. Ad noſtrum, de cenſi. q̃ principaliter ꝑ Ciſtercienſes facta fuit, de quibus hic ſubiicitur, in quantum præſertim loquitur de charitatiua hoſpitalitate remanet in ſuo vigore, & quo per clauſulas derogatorias conſuetas poni in literis legatorum derogeẽ derogatoriis clauſulis contentis in priuilegiis hmõi monaſteriorũ ſuper procurationibus ſoluendis, vide plene per Fueder. de Senis in cõſilio 233. & plura dubia circa mandatũ Apoſtolicũ de compellendo exẽptos ad contribuendũ cũ aliis clericis ad onera legatorũ & nũtiorũ ſedis Apoſtolicæ, vide per eundem Fed. in conſilio. 148.

d Voluntatis.] de importantia iſtorum verborũ, de gl. in c. ſtatutum. de hær. li. 6. & clem. de off. vic. & in clem. 1. de ter. permu. & in c. ſtatuimus. de off. deleg. in 6. & in c. litigantes. de off. ut eo. li. per Butri. in præterea requiſiti. de appel & Abb. in c. cum te. de re iud. De verbo autem, iniungimus, habetur in cle. quia contingit. de relig. domi. De verbo, volumus Abb. in c. ſi. qui fil. ſint legi. De verbo, decernimus no. in clem. gñalem de æta. & qual. & in clemen. per lr̃as. de præb. & in clem. ſi vna de reb. eccle. non alie. & in cle. quamuis. de appel. & in cle. literas de reſcr. in c. ſi. de verb. ſig. lib 6. De verbo, cenſemus in clem. 1. de prob. De verbis ſimul iunctis, decernimus & declaramus, in ca. 1. de cler. ægro. lib 6. Adde quòd quandoque iſta verba impropnãtur per c. in his. de ver. ſi. Adde dec. 106. in antiq. quæ incipit, vtrum ſi contra reum ſecũdum l. ſubiectam materiam. & quando in materia magis eſt erratum quã in forma, ſic, & vbi Papa loquitur vt magiſter, ut in ca. literas, de reſt. ſpol. & capit. cum Matthæ. & celeb. Miſſ.

e Indignationem.] humano more loquitur, quoniam non indignatur neque iraſcitur Deus. 32. q. 4. in commutabilis. & no. in c. ſi quis presbyterorum. de reb. eccle. nõ alien. ubi probatur, quod iſta important talem anathemate feriendum, quo Deus iratus animas percutit. Vel põt dici, ꝙ etiam alias iudicis arbitrio puniri poſſit & debeat, ex quo non eſt certa pœna ſtatuta, ꝑ ea q̃ habentur

in c.

in e. de cauſis, de offi. deleg. & c. ſuper his, de accu. & c. ſi. de dolo & contu. & l. 1. de iure deli. no. in ver. vltim. in c. ſi canonici, & in verſi. condigna. in c. quia plerique de offic. ord. lib. 6. Adde etiam quod pœna maledictionis eſt pœna æterna, vt no. Ioan. And. in c. Romana, in verſi. pen. ſuper ver. maledictionẽ de cẽſibus lib. 6 in nouella poſt Ho. iniungitur enim pro quolibet mortali peccato, Gen. 3. & ſi remittitur nõ relinquitur, &c. de viſur. c. cum tu. nec aliter poteſt abſolui 14. q. 1. ſi res, & in regula, peccatum, de reg. iu. vbi ſi index, id eſt epiſcopus non poteſt diſpẽſare. c. alias ſec. 9, vt not. in cap. licet, de pœnis. Adde quod refert Io. And. in c. 1 an ſi de ſuppl. negl. prælat. lib. 6. in nouella, & c. per ſaluationem Papæ, & oſculũ talis indignatio remittatur, videtur tenet Io. And. in ſolutione 6. lib. in nouella, licet poſt excommunicationẽ, propterea non conſequeretur abſolutionem, cle. ſi ſummus, de ſent. excom.

a Incurſurum.] & ſic eſt canon ferendæ ſententiæ, & non latæ, vt probatur in ca. relatu, de iure. pat. & nimius agitur cum lege quam cum homine, ca. ſi celebrat. de cle. excom. mi. l. Celſus, ff. de arbi. c. dolentes, de celeb. Miſ. & habetur in ca. vnico, de ſagit. in c. vno. de eo qui. fut. ord. ſuſ. ſecus ſi diceretur, excõmunicamus ſic facientem, &c. & ita intelligitur c. 1. de depoſito, &c. Salonitanæ. 63. diſtin. de quo plene in ca. ſicut tuis de ſimo. & in l. in crimi nali, de iuriſd. omn. iud. Et q̃d monitio debeat præcedere, vide per gloſſ. in clem. attendentes, in ſi. de ſta. reg. etiam contra rebelles viſitare volentibus, & illos impedientes, vbi autem ipſo facto pœna incurreretur, licet requireret, q̃ deberet de exceſſu cõſtare parte citata, tamen abſque alia ſniã declaratoria poſſet pœna publicari & exigi: & hoc ſufficeret per not. in c. pro human. in fin. de homicid. lib. 6. in clem. præſenti, de cenſib. & in clem. multorum, in fin. de pœnis, & ita intelligi poteſt Lapus allegatione 135. & not. in cap. commiſſa, de elect. clem. 1 de ſeq. poſſ. & fruct. & in capit. eum qui, de præben. in 6 & decil. 33. in antiq. & adde quod not. glo. in clemen. 1. de

Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. a Datum b Auinione, xv, Calend. Ianuarii, Pontificatus vero noſtri anno ij.

De celebratione Miſſarum.

Ioannes xxij.

Narratis perturbationibus plurimis, quæ eccleſiæ præſertim per hæreticos inferũtur, ordinat Romanus Pontifex, quod dum Miſſæ celebrãtur, in quib. deuotius oratur, certæ preces hic expreſſe ad Deum effundantur. Et ut Chriſtiani ad id ſint prõptiores, viginti dies indulgentiarum cunctis hoc facientib. elargitur. Aduerte quod ſub hoc tit. apte potuiſſet locari extrauagãs Docta. quæ eſt ſupra de uita & honeſtate clericorũ, ut ibi tractatum eſt.

CAP. VNIC.

DIſcipulorum Chriſti geſta nos inſtruunt, ut in pelago huius mundi procella ſurgẽte, ad diuinum confugiũ recurrere debeamus. Illi quidem commotione maris adeo grandi facta, ut fluctus in nauiculam quã Ieſum ſequentes intrauerant, operirent, Chriſtum dormientem vocib. excitarunt ſupplicibus & aduerſus ingruentes tempeſtatis impetus ab eo ſalutis præſidiũ poſtularunt. Cũ itaque catholicam Eccleſiam, quæ congregationẽ fidelium comprehendit, videamus, quod dolentes ſentimus, pacis æmuli, zizaniorumque ſatoris malitia procurante, diſcordiarum flatibus concitatam, earumque fluctus adeo eleuatos, quod quaſi operiant ipſam totam, hæreticos inſuper Eccleſiam ipſam cernamus, & ſchiſmaticos impugnare ferociter, ac ut inconſutilem Domini tunicam ſcindant, multipliciter laborare: Cum fratribus noſtris deliberatione præhabita diligenti, expediens, immo neceſſarium potius æſtimamus, ut ad illum qui ad dexteram patris reſidet in excelſis, qui caput eſt congregationis einſdem, cuique poteſtas omnis tam in cęlo, quam

immuni. eccle. ſuper verſi. pro infectis.

b Datum.] de concernentibus datas, vide plene per Ioan. And. ſuper data lib. 6. in glo. Et quare non ponatur indictio, ſed ſolum anni pontificatus ibi vide plene in nouella, & an error in talibus vitiet. Et adde quod vſque ad tempora Eugenij nõ ponebantur in literis Apoſtolicis anni Dñi, prout factum eſt ab eius tẽpore citra, & hodie fit ad faciliorem habẽdam notitiam temporum tunc currentium, vnde error in illis haberet vitiare reſcriptum per ea quæ plene allegat Io. And. ibidem, maxime propter ſtylum cancellariæ, quæ etiam habet, quod vltimum verbum temporis debet cõplere vltimam lineam, qui ſtylus eſt attendendus, vt in c. quam graue, in fi. de crimi. fal. cum ſimilib. Et adde q̃ a natiuitate Domini, id eſt, ab ipſo die natiuitatis Ieſu Chriſti, & non a die circumciſionis eſt computandum & incip. ẽ dum principium anni in Romana curia, vt vult Deci. in nou. 40. item quod ſecundum curſum Franciæ & Angliæ, annus incarnationis nõ incipit poſt annum natiuitatis, ſicut ſecundum curſum Romanæ curiæ, ſed poſt menſem Martii concurrunt ſub eodem numero tam annus a natiuitate præcedens, quam annus incarnationis ſequens, vt vult alia deciſio in nou. num. 18. Et adde quod menſis intelligitur tot dies habere, quot habet mẽſis, in quo negotium faciendum occurrit, & quod deficit i mẽſe occurrenti, ſuppleatur de menſe ſequenti no. Ioan. Andr. in c. quam ſit, de elect. li. 6. & ita communiter ſeruatur, ut no. Bar. in c. licet, de ſup. negli. prælat. & Bart. in l. cum biſſextus, ff. de verb. ſig. licet Hoſtien. dixerit pendere ex arbitrio iudicis, qui magis debet ampliare quã arctare. Adde quod dies incipit a media nocte more Romano l. more Romano, ff. de fer. & adde not. in c. conſuluit, de off. delega. Quid autem de loco loci, vide Bart. in l. cum tabernam, §. idem quaſiit, ff. de pig. per Io. An. in nouella, in c. abbate ſane, de re. iu. lib. 6. & in c. inter, de fide inſtru. Et omnium vide glo. in c. pronuntiandũ, de conſ. d. 3.

Lucæ 8.

† Vide Turrecrematam in ſũma de eccleſia li. 1. c. 1.

† Vide l. Federici Imp. & cap. inconſutilẽ tunicam hab. ſupoſt Directoriũ Inquiſitorũ inter litteras Apoſtolicas pro officio S. Inquiſitionis.

p in

in terra noſcitur tradita, eique venti & maria obſecundant, † leuemus cum manibus corda noſtra: Ipſumque deuotis pulſantes precib. apud eum ſedulis orationibus inſiſtamus, ut inſurgentes premiſſæ fremitus tempeſtatis, quæ quaſi vniuerſorum Chriſticolarum regna concutit, ſubditos contra dominos uiolato fœdere erigit, hæreticis & ſchiſmaticis ac rebellibus Eccleſiæ Dei, inſurgēdi contra ipſam eiuſq; iura vſurpandi infamia damnabili auſum pandit: flatus ceſſare, eluctuſque p dictos quieſcere ſua faciat omnipotenti virtute: Cordaque hęreticorū, ſchiſmaticorum, aliorumque rebellium ad Dei eccleſiæ vnitatem ac deuotionem inclinet, & habiliter, vel forſan, cum præmiſſis pertinaciter intendant perſiſtere, ipſorum elidat ſuperbiam, eorumque obſtinatam malitiam ſuæ uirtute dexteræ conterat & proſternat. Corda quoque ſubditorum ad eorum ſuperiores, & eorum ſuperiorum concurrat ad ſubditos, ipſoſque diſſidentes in concordię ueritate concilie t& confirmet, ſicque det ipſius ſuperiorib. præſidere, quod ſic regnent vt dirigantur, eorumque regimen cedat ſubditis ad ſalutē pperpetuam, quietem & pacem, nobiſque ipſe cuius prouidētia in ſui diſpoſitione nō fallitur, modos & vias aperiat per quos hoc qđ in votis gerimus, efficaciter promouere poſſimus.

Et quia in Miſſarum ſolemnijs ad Deum conſueuerunt preces effundi deuotius, de eorundem fratrum conſilio ordinamus, quod in ſingulis Miſſarū celebrationibus poſt dictum a celebrante Pater noſter, Reſponſione que ſecuta, antequam in Miſſa vlterius procedatur, illud canticum, Lætatus † ſum in ijs quæ dicta ſunt mihi; totum cum Gloria patri a religioſis clericis, & aliis litteratis præſentibus cum deuotione dicantur. † Et primo dicātur Kirie eleiſon. Chriſte eleiſon Kirie eleiſon. Pater noſter. Et poſt iſti verſiculi ſubſequantur: Domine ſaluos fac reges. Et exaudi nos in die, qua inuocauerimus te. Saluum fac populum tuum Domine, & benedic hæreditati tuæ. Et reges eos, & extolle illos uſque in ęternum. Fiat pax in virtute tua. Et abundantia in turribus tuis. Domine exaudi orationem meam, Et clamor meus ad te veniat. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Collecta.

Eccleſiæ tuæ quæſumus Domine preces placatus admitte, vt deſtructis aduerſitatib. & erroribus vniuerſis, ſecura tibi ſeruiat libertate: Per dominum noſtrum.

Hoſtium noſtrorum quæſumus Domine elide ſuperbiam, eorum contumaciam dexteræ tuę uirtute proſterne: Per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen. Benedicat celebrās conſequenter.

¶ Nos autem Chriſti fideles ad exequēdū ſupradicta promptius donis volentes ſpiritualibus animare, omnibus uere pœnitentib. & cōfeſſis, tam his celebrantibus, quam ipſis aſſiſtentibus obſeruantibus ſupradicta, quā aliis preces tunc deuotas, eo fundentib. pro præmiſſis diebus, & Miſſis ſingulis, quib. hęc fecerint, xx. dies omnipotentis Dei miſericordia, & B. Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate cōfiſi, de iniunctis ſibi pœnitentiis relaxamus. Nulli ergo &c. Datum 12. Calē. Iulii, anno 12.

De reliquijs, & veneratione ſanctorum.

Sixtus quartus.

Qui Conceptionem immaculatæ Virginis deuote celebrarunt, in eodem feſto & eius octauis officio interfuerunt, tales tribuuntur indulgentiæ, quales conſequuntur Chriſti fideles in corporis Chriſti ſolemnitate.

CAP. I.

CVM præexcelſa meritorum inſignia, quibus regina cęlorum Virgo Dei genitrix glorioſa ſedib. pręlata æthereis, ſyderibus quaſi ſtella matutina prærutilās deuotæ cōſiderationis indagine pſcrutamur, & intra pectoris arcana reuoluimus, quòd ipſa utpote via miſericordiæ & mater gratiæ & pietatis, amica humani gñris, cōſolatrix pro ſalute fidelium, qui delictorum onere grauātur ſedula oratrix, & peruigil ad regem, quē genuit, intercedit: Dignum, quin potius debitum reputamus, vniuerſos Chriſti fideles, ut omnipotenti Deo (cuius prouidentia eiuſdem Virginis humilitatem ab ęterno reſpiciens, pro reconcilianda ſuo auctori humana natura, lapſu primi hominis æternæ morti obnoxia, eam ſui unigeniti habitaculum

ſancti

Digitized by Google

ſancti Spiritus præparatione conſtituit, ex qua carnem noſtræ mortalitatis pro redemptione populi ſui aſſumeret, & immaculata virgo nihilominus poſt partum remaneret) de ipſius immaculatæ virginis mira Conceptione gratias & laudes referant, & inſtituta propterea in Dei eccleſia Miſſas, & alia diuina officia dicant, & illis interſint, indulgẽtiis peccatorum remiſſionib. inuitare, vt exinde fiant Virginis meritis & interceſſione, diuinæ gratiæ aptiores. Hac igitur conſideratione inducti eiuſdem omnipotẽtis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, auctoritate Apoſtolica, hac in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus & ordinamus, quod omnes & ſinguli Chriſti fideles vtriuſque ſexus qui Miſſam, & officium Conceptionis eiuſdem Virginis glorioſæ, iuxta piam, deuotam, & laudabilem ordinationem dilecti filii magiſtri Leonardi de Nogarolis clerici Veronenſis notarii noſtri, & quæ deſuper a nobis emanauit, Miſſæ & officij huiuſmodi inſtitutionẽ in die feſtiuitatis Conceptionis eiuſdem Virginis Mariæ, & per octauas eius deuote celebrauerint & dixerint, aut illis horis canonicis interſuerint, quotiens id fecerint, eãdem prorſus indulgentiam & peccatorum remiſſionem conſequantur, quam iuxta fælicis recordationis Vrbani† iiij. in concilio Vienn. approbatas† ac Martini v. & aliorum Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones conſequuntur, illi, qui Miſſam & horas canonicas in feſto Corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti a primis veſperis, & per illius octauas iuxta Romanæ eccleſiæ conſtitutionem celebrant dicunt, aut miſſæ officio & horis huiuſmodi interſunt præſentib. perpetuis tẽporib. valituris, Datum Romæ apud S. Pet. anno incarnationis Dominicæ M.cccclxvj. iij. Calend. Martii Pontificatus noſtri anno ſexto.

Conceptionis beatæ Virginis officiũ à quo fuit ordinatum.

Hanc conſtitutionẽ Vrbani habes inſertam in Clement. 1. de reliq. & vnera.

† Forte approbatam.

Idem in eadem materia.

Excommunicationem ipſo facto incurrunt prædicatores aſſerentes diuinam Virginem in peccato mortali fuiſſe conceptam: qui etiã dicant quod feſtum Conceptionis eius celebrantes grauiter peccant. Et vult preſentem conſtitutionem in locis populoſis publicari.

C A P. II.

Graue† nimis gerimus moleſtum, cum ſiniſtra nobis de quibuſdam eccleſiaſticis perſonis referuntur. Sed in eorum, qui ad Euangelizandũ verbum Dei ſunt deputati exceſſibus prædicando commiſſis eo grauius prouocamur, quo illi periculoſius remanent incorrecti: Cum facile deleri nequeant, qui multorum cordibus ſic publice prædicando diffuſiùs & damnabilius imprimuntur errores,

† Vide cõcil. Tri. ſeſſione 5. i decreto de peccato original. §. vlt & extrauagantẽ Pij v. Pontificis maximi incip. Super ſpecula. Domini vbi hoc ſtatutũ confirmatur & approbatur.

Sane cum ſancta Romana Eccleſia de intemeratæ ſemperq; Virginis Mariæ Conceptione publice feſtum ſolẽniter celebret, & ſpeciale ac proprium ſuper hoc officium ordinauerit: nonnulli (vt accepimus) diuerſorum ordinum prædicatores in ſuis ſermonibus ad populum publice per diuerſas ciuitates & terras affirmare hactenus non erubuerunt, & quotidie prædicare non ceſſant, omnes illos, qui tenent aut aſſerunt eandem glorioſam & immaculatã Dei genitricem abſque originalis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos, eiuſdem immaculatę Cõceptionis officium celebrantes, audienteſq; ſermones illorum, qui eã ſine huiuſmodi macula cõceptam eſſe affirmant peccare grauiter. Sed & pręfatis prædicationibus non contenti, confectos ſuper his ſuis aſſertionib. libros in publicum ediderunt, ex quorum aſſertionib. & prædicationib. non leuia ſcandala in mentibus fideliũ exorta ſunt, maiora merito exoriri formidantur in dies.

Nos igitur huiuſmodi temerariis auſibus, ac peruerſis aſſertionibus ac ſcandaloſis, & quæ exinde in Dei eccleſia exoriri poſſunt (quãtum nobis ex alto conceditur) obuiare volentes, motu proprio non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera deliberatione, & certa ſcientia huiuſmodi aſſertiones, prædicatorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præſumerent, eos qui crederent aut tenerent eandem Dei genitricem ab originalis peccati macula ſua Conceptione præſeruatam fuiſſe, propterea alicuius hæreſis labe pollutos fore vel mortaliter peccare, aut huiuſmodi officium conceptionis celebrantes, ſeu huiuſmodi ſer-

Scandalis eccleſiaſticis obuiandum eſt à prælatis.

mones audientes, alicuius peccati reatũ incurrere, vtpote falſas & erroneas, a veritate penitus alienas, editoſq; deſuper libros prędictos id continentes, quo ad hoc auctoritate Apoſtolica tenore præſentiũ reprobamus & damnamus: Ac motu, ſcia, & auctoritate prædictis ſtatuimus & ordinamus, q̃ prædicatores verbi Dei, & quicunque alii cuiuſcũque ſtatus, gradus, aut ordinis ac conditionis fuerint, qui de cætero auſu temerario pręſumpſerint in eorum ſermonib. ad populum ſeu alias quomodolibet affirmarę huiuſmodi ſic per nos improbatas, & damnatas aſſertiones veras eſſe aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere poſtquam de præſentib. ſcientiam habuerint, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, a qua ab alio quam a Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, nequeant abſolutionis beneficium obtinere.

Item motu, ſcia, & auctoritate ſimilib. ſimili pœnæ ac cenſuræ ſubiicientes eos, qui auſi fuerint aſſerere contrariam opinionem tenentes, videlicet, glorioſam Virginẽ Mariã cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen vel peccatũ incurrere mortale, cum nõdum ſit a Romana Eccleſia & Apoſtolica ſede deciſum. Non obſtantib. conſtitutionib. & ordinationib. Apoſtolicis contrariis quibuſcunque, quib. communiter vel diuiſim a ſede Apoſtolica indultũ exiſtat, quod interdici, ſuſpendi, vel excõicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam ac expreſſam ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem.

Et ne de præmiſſis aliquando valeãt ignorantiã allegare, volumus quod locorum ordinarii requiſiti præſẽtes litteras in eccleſiis conſiſtẽtib. in eorum ciuitatib. & ſuarum diœceſum, & locis inſignib. dum maior ibi multitudo populi ad diuina conuenerit, ſermonib. ad populum mandent, & faciant publicari. Præterea quia difficile foret præſentes litteras ad ſingula loca, in quibus expediens fuerit, deferre, etiam volumus & dicta auctoritate decernimus, quod earundem litterarũ tranſumpto † manu publici notarii, cõſecto & authentico alicuius prælati eccleſiaſtici ſigillo munito, vbique ſtetur, prout ſtaretur ſiquidem originalib. litteris, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrę reprobationis damnationis, ſtatuti, ordinationis, voluntatis, & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationẽ omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M. cccclxxxiij. pridie nonas Septembris, Pontificatus noſtri anno xiij.

† Infirmex originali tranſumptũ qñ quẽ facit plenã fidẽ.

De immunit. eccleſ.

Benedictus xi.

Decretalis, clericis laicos. eo. tit. li. 6. habet locũ tantum quo ad laicos tallias a clericis exigentes, & dantes illis auxilium & non quo ad ſoluentes: præcipit deinde Lateranenſe & generale concilia diligenter obſeruari.

C A P. I.

Vod † olim per felicis recordationis Bonifacium Papam octauum prædeceſſorem noſtrum contra laicos exigentes ſiue recipientes a clericis & eccleſiaſticis perſonis tallias, decimam, vel aliam quotam ſeu quantitatem aliquam de prouentibus bonorum ſuorum, aut eccleſiarum: nec non aduerſus ſoluentes, aut promittentes, vel conſentientes, ſe ſoluturos, pœnis adiectis ſtatutum eſt a, quantum ad pœnas ipſas ex cauſa de conſilio fratrum noſtrorum reſtringimus ad exigentes b tantummodo, & ad exigendum dantes auxilium, conſilium vel fauorem c non autem quo ad eaſdem pœnas in ſoluentibus aut recipientibus a ſponte dantibus deinceps vendicet ſibi locum. ¶ Cæterum attendant ſollicite eccleſiarum prælati, & alii cleri-

† vide c. e. tit. in Cle. cũ notatis ibi de prædecẽſ. tes.

Diuiſio textualis.

Vod. olim Bonifacii conſtitutionẽ diuidit in tres partes. Nam primo reſtringit conſtitutionẽ Bonifacii illam reſtringit. Secũdo, § Cæterũ, ſententiam duorũ conciliorũ ſubiungit. Tertio § Attẽte. trãſgreſſoribus dictorum cõciliorum pœnas comminatur.

a Statutum eſt.] extra 6 libro, de immunita. eccleſ. clericis.

ADDITIO. In ca. clericis laicos. eo. tit. in 6. quod hodie reuocatum eſt, & etiã hæc declaratio ſaltem quo ad primam partem, ut c. 1. eo tit. in Clemen.

b Ad exigentes.] hoc eſt ab inuitis extorquentes, ff. de le 3. l. ndeicommiſſa, § ſi rem, ſecũdo reſpon. & alias ſignificationes habet hoc uerbũ ut notaui extra 6. li. de iud. c. iuris. Ioan. Mona.

Exigere eſt ab inuitis extorquere.

c Dantes auxilium.] omnes iſti pari pœna puniuntur. argum.

ci Lateranenſe, concilii, quod in huiuſmodi ſubuentionib. ſolum caſum neceſſitatis[b], aut communis vtilitatis, vbi laicorũ ad id non ſuppetant facultates, deliberatione prouida noſcitur excepiſſe. & deinde generale[c] ſtatuiſſe concilium[d] propter quorundam imprudentiam, etiã in hoc caſu Romanum Pontificem (cuius intereſt communibus prouidere vtilitatib.) primitus conſulendum. Attente igitur caueant, ne prædictorum conciliorũ traſgreſſores exiſtant aliquid in caſu prædicto, & multo magis ſi caſus ipſe non ſubſit, quoquomodo vel titulo inconſulto Romano Pontifice occaſione ſubuentionũ dictarum concedendo laicis, vel ẽt promittendo: Alioquin tãquam canonum & tam ſolemnium conciliorum temerariis tranſgreſſores, quas proculdubio Deo propitio idem infliget Põtifex, grauiſſimas pœnas poterunt merito formidare. Nulli ergo omino hominum, & cætera.

PAſtoralis[e] cura ſollicitudinis ſuper cũctas populi Chriſtiani nationes inuigilare remediis ſubiectorum, eorundem periculis obuiare, ac ſcandala remouere compellit. Sane quoniam ex conſtitutione felicis recordationis Bonifacij, &c. vt in cle. 1. eo. tit.

[illegible] extra de offi. deleg. c. [illegible] de obl. quæ ex del. c. nal § pen.

a Lateranenſe] ex tra eo. tit c. non minus.

b Neceſſitatis, &c.] Nota neceſſitatem & vtilitatem æquiparari.

c Generale.] extra de minu. excl ſi ad verſus.

C Concilium. No. illud concilium dĩcere ſcribi [illegible] con & cilium, quadam ſimilitudine ciliorum: q a ſicut cilia iunguntur cum oculi quieſcere cupiunt: ita quoq; concorditer iunguntur homines in concilio. Et aũt cilium ſolſicilius quo oculos tegitur: quia oculos celat. sed conſilium per ſ. eſt quod ex animi prouidentia alicui tribuit, inde conſiliolum & conſiliarius.

e PAſtoralis.] Tale vel ſimile puto fuiſſe exordium decr. ſum de decr. paſtoralis, in cõpilatione Gregoriana ſub diuerſis collocata titu. qui ſequunt: de reſcr. de ſacra nõite, de oſt iud. deleg. de o[illegible] de iu. de cau. poſ & prope. de ſide inſtr de exce. de app. de iis quæ ſi. e pla. de do. de deci. de iure pat de priuil. Item habetur in 6. de ele. agro. & in cle. de ſen & re iu.

FINIS LIBRI TERTII.

Quartus liber vacat.

QVINTVS LIBER.

De ſimonia.

¶ Vrbanus iiij. alias v.

¶ Paſtus vel iocalia exgentes, & etiam dantes pro religionis ingreſſu, ſi ſint ſingulares perſonæ, excommunicationis: ſi conuentus vel capitulum, ſuſpenſionis ſententias ipſo facto incurrunt, cuius vtriuſque vinculi abſolutio ſoli Papæ reſeruatur: aliis pœnis in ſuo robore duraturis, niſi ingredientes aliquid ſponte & ſine pactione obtulerint. Quid de perſonis iam tali labe fœcatis, & bonis ſic receptis faciendum ſit, tandem patefacit.

SAne † ne in vinea Domini, noſtri (licet in ſufficientibus meritis) commiſſa cuſtodiæ, naſcentes vepres & ſpinæ adeo coualeſcant, quod ſperatam fructificationem ipſius impediret: a diligentiæ noſtræ incumbit officio, ut illas extirpare radicitus ſolerti ſtudio procuremus. ¶ Sane multorum fide dignorũ relatione didicimus, quod in nonnullis eccleſiis monaſteriis, prioratib. & aliis locis religioſis, tam virorum quam mulierum, ordinum, regionũ, & partium diuerſarum deteſtabilis & a canonibus reprobata ſeruatur abuſio, quod cum perſonæ aliquæ recipiuntur ab eis ad obſeruantiã regularem ipſæ temeritate præſumptuoſa paſtus ſeu prandia[f], capitulis & conuentibus ipſarum eccleſiarum, monaſteriorũ, prioratuum & locorum, aut pecunia, aut iocalia, ſeu res alias ipſis eccleſiis, monaſteriis, prioratib. & locis ſeu præſidentib. ex ſtatuto ſeu conſuetudine, quę corruptela eſt potius dicẽda, tribuere compelluntur: Ex quibus de-

SAne. Aelias inſ pa: Sane vel vinea alias. Ne in vinea. Hõc extrauã. allegat [illegible] de ſimoniace, extr. de ſimoniacũ [illegible] iuris vtriuſ que interpres do. Felinus Sãdæus Ferrarienſis, ſacri Palatii Apoſtol. auditor. Et ibi dicit ſe audiuiſſe a fide dignis, q Vrbanus v. nõ intendebat cõprehẽdere Moniales pauperes, quæ conſueuerunt aliquid recipere vigore cõſuetudinis. Allegat ẽt ibidem Felinus extrauagantem Martini v. quæ incipit, Multæ, & extrauagãtẽ eiuſdem, quæ incipit, Damnabile. Itẽ extrauagantem Eugenii 4. quæ incipit, cum detãſtabilem, quas aſſerit fuiſſe reuocatas: ideo nec dignas occupare membranas, diſt. 19. § Romanorum. § ini ſi ideo.

f Prandia] Videa Iacobus, co. ut in antiquis.

cori eccleſiaſticæ, & immaculatæ religionis detrahitur: Quamplures etiam tam execratione huiuſmodi criminis, quam expenſarum onere a ſacræ religionis propoſito retrahuntur: Ipſæque eccleſiæ, monaſteria & loca famulantium Deo conſuetis numeris remanent deſtituta, & in multorum mentibus fidelium ſcandalum generatur.

¶ Nos igitur huic morbo peſtifero cupientes congruam adhibere medelam, & aliis pœnis in talia præſumentes inflictis a iure in ſuo robore duraturis, pœnam adiicere grauiorem: Vniuerſis abbatibus, prioribus, decanis, prępoſitis & magiſtris necnon abbatiſſis & prioriſſis, aliiſque prælatis quouis nomine nuncupatis, & eorum officialibus quarumcunque etiam eccleſiarum, monaſteriorum, prioratuum, domorum & locorum quorumlibet, religionum, ordinum etiam militarium, tam exemptorum, quam non exemptorum, quocunque nomine cenſeantur, ac capitulis & conuentibus & ſingularibus perſonis eorum tenore præſentium auctoritate Apoſtolica, (quamuis ſit eis a iure inhibitum) diſtrictius inhibemus, ne tam a maribus quam a mulieribus volentibus ingredi eorum religionem, eccleſias, monaſteria, prioratus, domus ſeu loca in eorundem perſonarũ receptione, aut ante vel poſt illam, quoſcunque paſtus, prandia ſeu cęnas, pecunias, iocalia, aut res alias, etiam ad uſum eccleſiaſticum, ſeu quemuis pium vſum aliũ deputata vel deputanda, directe vel indirecte petere, vel exigere quoquomodo præſumant. Sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant ac in victu & veſtitu ſicut alias perſonas ſuarũ eccleſiarũ monaſteriorũ, prioratuum, domorum & locorum ſyncera charitate pertractent. Illa dumtaxat, quæ perſonæ ipſæ ingredientes pure & ſponte, & plena liberalitate, omnique pactione ceſſante dare offerre eccleſiis & monaſteriis, prioratibus, domibus, & locis huiuſmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recuperari: Nos enim qui ſecus egerint, ſi ſint ſingulares perſonæ, tam dantes quam accipientes, huiuſmodi excommunicationis: ſi capitum vel conuentus fuerit, ſuſpenſionis ſententiis eo ipſo decernimus ſubiacere: A quibus (præterquam in mortis articulo) abſolui nequeãt abſque ſedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali. Cæterum perſonis illis vtriuſque ſexus, quæ iã labe huiõi ſunt fœdatæ, earum prouidentes ſaluti, de benignitatis gratia eas liberantes, concedimus, quod per ſuos locorum diœceſanos hac vice dumtaxat a crimine huiuſmodi & nota infamiæ inde contracta, auctoritate Apoſtolica abſoluantur: canonica proinde ipſis pœnitentia ſalutari impoſita, de qua ipſorum diſcretioni videbitur expedire: & demũ cum ipſis vt in earũ eccleſiis, monaſteriis, prioratib. dignitatib. & locis licite valeant remanere, miſericorditer diſpenſetur. Inſuper erga perſonas illas, quæ in præmiſſis recipiẽdo aliqua contra canonicas ſanctiones peccaſſe noſcuntur, volentes nos reddere gratioſos, oĩa recepta hmõi, ſi ad communem vſum monaſteriorum ſeu locorum eorum, ſunt ſupplicata, ea ad dictum vſum licite concedimus retineri. Si vero ad ſpecialẽ vſum abbatis ſeu abbatiſſę, prioris aut prioriſſę aut alterius ſingularis perſonę retineantur: illa vnire præcipimus in cõi. Nulli ergo hominũ liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, conſtitutionis, conceſſionis, & pręcepti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum 2. Nonas menſis Aprilis, Pontificatus nr̃i anno primo.

Paulus Venetus Papa ſecundus.

¶ *Omnis ſimoniaci cuiuſcunque dignitatis aut ſtatus, ſunt ipſo facto excõmunicati: nec habent ſimoniace ordinati, ordinis executionem. Et electiones, aut aliæ prouiſiones per ſimoniam factæ non valent, nec ius percipiendi fructus tribuunt. Mediatores etiam ſimoniæ eadem cenſura ligantur, qui a ſolo Papa abſoluentur. Et omnes prædicti ſunt Romano Pontifici reuelandi.*

CAP. II.

CVm † deteſtabile ſcelus ſimoniæ prauitatis, tam diuinorum quàm ſacrorum canonum auctoritas abhorreat atque damnet: Non conſiderantes, quòd plures pœnarum grauitas, quàm Dei timor arcere ſolet a voluntate peccandi, ac ſummis deſideriis affectantes, vt horum peſtiferum vitium non ex vſu ſolum, ſed etiam

† Vide extrauag. Pij v in ci. Cũ primũ § Et ut ſimoniacæ prauitatis, p quã, hac conſtĩ inuiolabiliter obſeruari mãdatur. Et de intellectu decif. Caſſadori 5 ii. de cõſti.

ex mentibus hominum ſaltem propter pœnarum metum penitus euellatur: prædeceſſorũ noſtrorum Romanorum Pontificũ veſtigiis inhærentes, ac etiam omnes & ſingulas excõmunicationis, ſuſpenſionis, priuationis, & interdicti, ſententias, cenſuras & pœnas dudum a Romanis Pontificib. prædictis, & pro talib, reputatis. contra ſimoniacos quomodolibet latas, & illos qui cuiuſcunq; ſtatus gradus, ordinis, conditionis, vel præeminentiæ fuerint, etiã ſi Cardinalatus, patriarchali, epiſcopali, regali, reginali, vel alia quauis eccleſiaſtica ſeu mundana dignitatib præfulgeãt, & eorum quemlibet tam manifeſtum quam occultũ, quas ipſo facto eos incurrere volumus, confirmantes & innouantes Apoſtolica auctoritate declaramus, quod oẽs illi qui ſimoniace † ordinati fuerint, a ſuorum ſint ordinum executione ſuſpenſi.

† Vide c. de ſimoniace, & ibi plene per canoniſtas, ext. de ſimo. adde oĩno B. Th 2. 2. q. 100. art. 3. ad quartũ argumentũ.

Per electiones vero poſtulationes, confirmationes, prouiſiones, ſeu quaſuis alias diſpoſitiones quas ſimoniaca contigerit labe fieri & quæ virib. omnino careãt, in eccleſiis, monaſteriis, dignitatib perſonatib. officiis eccleſiaſticis & qbuſuis beneficiis, aut aliquo eorum cuiquam ius nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus ſuos, ſed ad illorum omnium quæ percepit reſtitutionem ſub animæ ſuæ periculo ſit adſtrictus.

Statuentes † præterea, quod vniuerſi & ſinguli etiam præmiſſis dignitatib prædict, qui quomodolibet dando vel recipiendo ſimoniam commiſerint, aut quod illa fiat, mediatores extiterint, ſeu procurauerint, ſententiã excommunicationis incurrant, a qua niſi a Romano Pontifice pro tẽpore exiſtente non poſſint abſolui, præterquam in mortis articulo conſtituti.

† Vide oĩno Caſſadorum deciſione 5, ſub tit. de cõſti.

Et vt huiuſmodi labis contagio frequentius reprimatur, omnib. & ſingulis eccleſiaſticis, ſæcularibuſq; perſonis cuiuſunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute ſanctæ obediẽtię diſtrictius iniungimus, vt eos omnes, quos ſimoniam huiuſmodi commiſiſſe vel procuraſſe, aut in ea mediatores eſſe ſciuerint, Pontifici prædicto, vel cui idem Pontifex dixerit cõmittendum, per ſe vel alios reuelare quanto citius non omittãt. Pro reuelatione huiuſmodi etiam ſi complices † fuerint, non ſolũ veniam a nobis, ſed etiam gratiam conſecuturi, ſi eorum iudicio participes tanti criminis valeant coerceri. Quod ſi non fecerint, abſolui non valeant, donec prædicta reuelent, & cõplices huiuſmodi detecti arctius punientur. Nulli ergo, & cætera, noſtræ confirmationis, innouationis, declarationis, & voluntatis infringere, &c. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ M.cccclxiij. ix. Calen. Decembris, Pontificatus noſtri anno primo. publicata die xxiiij. Nouembris, Anno prædicto.

† Cõplices quique præuenient, C. ad le. Iu. maie l quiſquis, in fine

De Iudæis.

Clemens quintus.

Chriſtiani arma portantes ad infideles Chriſtianos impugnantes ipſo facto ſunt excommunicati, captentium ſerui, infames & inteſtabiles tam actiue quam paſſiue, & eorum bona confiſcata, vide c. ita quorundam. & c. ad liberandum. extra eo. tit.

CAP. I.

Multa mentis † amaritudine concitamur, grauiſque doloris aculeus perfodit mentem noſtram intelligentes q renati fonte baptiſmatis, in deuium oberrantes, qui deberent opprobrium illatum Domino in terram hæreditatis ſuæ totis virib. vindicare potius iniuriatorib. ſuis fauent Sarracenorum videlicet horribili & perfidiæ nationi: & degenerantes miſerabiliter a ſtatu fidelium, famæ propriæ immemores, & ſalutis obliti, inimicis crucis Chriſti contra ipſius negotium, ferrũ equos, arma, & alia vetita, necnon victualia & mercimonia in Alexandriam, & ad alia loca Sarracenorum terræ Aegypti deferre præſumunt.

† Præter ea. ita quorũdã & ca. ad liberãdã. extr. de Iudæis. vide Cle i. eo. ti. & proceſſũ Bullæ in cœna Dñi § 7.

Ex quo manifeſte apparet quod Chriſtianos, qui ad defenſionem hæreditatis Domini ibidem pro fide remanſerunt talibus adiuti ſubſidiis irreuerenter impugnant propter quod fidei negotium ibidem quodammodo noſcitur deperire.

Hæreditatẽ Dñi defendẽt qui infideles impugnant.

Nos igitur, qui ad liberandam terram ipſam operam dare intendimus (cum Dei adiutorio) efficacem, tam graues tranſgreſſus vlterius ſuſtinere nolentes, felicis recordationis Nicolai Papæ iij. prædeceſſoris noſtri veſtigijs

inhærentes præſentium tenore ſtatuimus, vt nullus arma, equos, ferrum, lignamina, victualia, & alia quæcunque mercimonia in Alexãdriam, vel alia loca Sarracenorũ terræ Ægypti deferre, mittere, vel portare, ſeu de portubus eorum, vt eiſdem deferantur, extrahere, vel extrahi permittere, aut eis alias auxilium vel fauorem præſtare quoquo modo præſumat. Nos vero illos, qui contra huiuſmodi cõſtitutionem noſtram auſu temerario venire præſumpſerint, eo ipſo excommunicationis ſententiæ decernimus ſubiacere, a qua abſolui nequeant, niſi tantum de bonis propriis in dictæ terræ ſubſidium conuertendum exoluerint, quantum ad partes prędictas detulerint, vel miſerint, aut deferre, vel de ipſorum portubus extrahi permiſerint deferendum, nec tunc etiam ab eadem (pręterquam in mortis articulo) abſoluantur ſententia, abſque mandato ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Et nihilominus ſi perſonas eorum capi contingat, in ſeruitutem & capturam illorum eſſe volumus, in quorum ceciderint captionem. Auctoritate inſuper Apoſtolica ſtatuẽtes, vt illi qui cõtra huiuſmodi ſtatutum noſtrum quomodolibet venire pręſumpſerint, præter pœnas prædictas, quas ipſo facto incurrãt, perpetuo ſint infames, & inteſtabiles habeantur, ita quod nec teſtari, nec legata eis ſeu relicta percipere valeant, & inſuper ad ſucceſſiones tam ex teſtamento, quam ab inteſtato ſint prorſus, &c. reddantur inhabiles, nec ad publica quælibet admittantur officia, ſintque illis omnes actus legitimi penitus interdicti; tanquam excommunicati, hoſteſque catholicæ fidei (poſtquam de ipſorum huiuſmodi temeritate conſtiterit) diebus Dominicis & feſtiuis publice nuncientur, & in fiſcum bona eorum omnia deuoluantur.

Ioannes xxij.

Iudæi ad fidem conuerſi non ſunt in bonis moleſtandi, ne ſint deterioris conditionis poſt baptiſmum, quam eſſent ante.

C A P. II.

Dignum † arbitrantes & iuri conſonum, fonte renatos baptiſmatis Iudaica cęcitate dimiſſa ampliorib. fauorib. aut gratiis, quam antea abundare: indecens, & abſurdum, vt qui in perfidia abundarent, cogãtur mẽdicare fideles: vniuerſis & ſingulis rectorib. & aliis officialib. comitatus. Veneſini, aliorumq; comitatuum, & terrarum pertinentium ad Apoſtolicam ſedẽ diſtricte præcipimus & mandamus, quatenus conuerſis huiuſmodi, & qui in poſterũ conuertentur, in poſſeſſionib. & bonis aliis quocunque nomine cenſeantur, quæ in comitatibus & terris prædictis conuerſionis tempore obtinebant, ſeu etiam obtinebunt, occaſione prædicta nullam moleſtiam inferant, nec ab aliis inferri permittant, ſed ipſis in his & aliis ſe fauorabiles exhibentes, ipſos ab iniuriis & moleſtiis protegant & defendãt, vt ſic de ſeruitute ad libertatẽ ſe tranſiſſe percipiant, nec redire prætextu mendicitatis odibilis, ad dimiſſam perfidiam compellantur. Nulli ergo, & cætera: noſtrorum pręceptionis & mandati infringere. Datum Auin. x. Calendas, Auguſti, anno quarto.

† Vide omnino extrauagãtẽ Pauli Papæ 3. incip. Cupientes Iudæos. vbi de hac materia pleniuſ agitur.

De hęreticis.

Benedictus vndecimus Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis.

Decretalem, Per hoc eo. tit. lib. 6. declarat, bona hęreticorum per diœceſanos vſurpari vetans.

C A P. I.

Ex eo † quod quædam nouella conſtitutio ſuper negotio hæreticæ, prauitatis a bonę memoriæ Bonifacio Papa octauo prædeceſſore noſtro edita continet, quod in ipſo negotio per diœceſanos epiſcopos & Inquiſitores ſuper eodem facto inquiri valeat communiter vel diuiſim, & ſi diuiſim proceſſerint, teneantur ſibi inuicem communicare proceſſus a: Nos conſulere voluiſtis, quando & quotiens ſit iſta proceſſuum communicatio facienda.

Ex eo.] Hæc decret. interpretatur conſtitutionem, extra 6 lib. de hære. c. per hoc. Et in quatuor partes diuiditur. Primo, dictam conſtitutionem eius 2. reſpon. recitat. Secundo ver [Nos conſulere.] iuxta ipſum reſponſum quæſtionem formans dicti reſponſi interpretationem dat. Tertio, § [Verum.] Et quarto § [Rationem] circa præmiſſa duos caſus, qui emerſerunt determinat.

a Proceſſus.] Vſque

† Pręternotata in c. per hoc de hæret. li. 6. vide Nicolau Eymericũ in Directorio, inquiſitorum, 3. p. q. 50. 51. & 52. Rep. nouã inquiſitorũ, verbo cõmunicare, § ſed quo & Zanchinũ tract. de hæreſi. c. 15.

Nos

hue mens dictæ conſtitutionis recitatur: ſed poſtmodum quæſtio formatur & ſolutio eiuſdem & iuris noui editio ſubijcitur:

a Nos autem.] ad iux ſita per ordinem reſpondet.

b Procedunt, &c.] non eſt diuiſio, nec in facto, nec in iure, ſed poteſtatis datæ perſecuti, argument. ff de offic. proconſul. l. vna, extra, libro 6. de offic. delega. cum plures.

c Per legem.] Vide auth. ad hæc. C. de iudic.

Vas electionis.

d Generali.] Extra de pœnit. & remiſ. c. omnis.

Nos a autem de fratrũ noſtrorum conſilio intelligendo diœceſanos & Inquiſitores tunc demum diuiſim procedere, cum hi, & illi ſeparatim, non quando epiſcopi tantum, vel inquiſitores tantum procedunt, conſultationi veſtræ breuiter reſpondemus, quod quando vtriq; procedũt b ſeiunctim, ſibi debent in fine tantum, dum nil reſtat agendum, niſi quod ſolum ſententia promulgetur, communicare proceſſus. Licet enim quibuſdam potuiſſet videri per legem c ciuilem, quod ſicut quando aliquis ex actitatis coram alio debet ferre ſententiam, vt puta quando adminiſtrator delegat cauſam ſibi ſententia reſeruata, ſaltem in principio, ideſt, conteſtatione rurſus in medio, & ſemel in fine, quæ ſunt examinata audire debent, ita & in caſu præſenti, vbi ex actis coram alio habitis alter profert ſententiam, ſic ter huiuſmodi acta recenſeat, quod fieri non poteſt, ſi eorum denegetur editio; tamen id æquitas canonum non admiſit: Vnum ſane caſum excipimus, ſi alter commode non poſſit procedere, niſi alterius actis viſis; Ex hac enim cauſa ſemel tantum (vt fraudi locus non fiat) in toto negotio copia tribuatur.

† Vide Eymericũ in Directorio inquiſitorum p. 3. q. 104. & q. 105. & ſeq.

Ordinarii inquiſitionis officium proprijs expenſis explere debent.

Verum quia † nonnulli diœceſani partem partis prouentuum de hæreticorum bonis inquiſitionis officio deputatæ propter expenſas, quas dum inquirunt in ſæpedicto negotio faciunt, a vobis exigere moliuntur: hoc tamquam iuri abſonum (cum ordinarii ſint, ideoque officium tale quod eis incumbit, proprijs eos oportet explere ſtipendiis,) fieri penitus prohibemus. Rationem autem ijdem diœceſani prouentuum, obuentionum ex inquiſitionis officio a vobis, non obſtãte aliqua conſtitutione, conſuetudine, vel mandato cõtrariis, non expoſcant: ſed eam cameræ noſtræ vel alij, cui nos vel ſucceſſores noſtri Romani Pontifices mandaremus reddendã, reddatis, quæ generaliter obſeruari iubemus.

Ioann. xxij.

Tres errores magiſtri Ioannis de Poliaco doctoris Pariſienſis hic damnantur.

C A P. II.

† De materia vide D. Th. & alios, in 4 ſen. diſt. 17 & canoniſtas in c. oĩs, de pœ. & remiſ.

Rom. 12.

† Prou. c. 23.

Vas electionis† doctor eximius & egregius prædicator, cuius prædicatio mundũ docuit vniuerſum, præſumptuoſam illorum audaciã refrænare ſollicitus, qui prudentiæ propriæ innitẽtes, in errores proprios prolabuntur, nõ plus ſapere, quam oportet ſapere, ſed ad ſobrietatem ſapere, ſalubri doctrina ſuggeſſit: & iuxta Sapientis † eloquium: Quiſque ſuæ prudentiæ modum ponat. Sane dudum cum dilectum filium magiſtrũ Ioannem de Poliaco ſacræ theologiæ doctorẽ certis ex cauſis de fratrum noſtrorũ conſilio ad noſtram præſentiam vocauiſſemus: fide digna relatio ad noſtrũ perduxit auditum, quod ipſe in quibuſdam articulis tangentib. pœnitentiæ ſacramentum nõ ſobrie, ſed perperam ſapiebat, infraſcriptos articulos periculoſos cõtinentes errores docens publice in ſuis prædicationib. & in ſcholis. Primo ſiquidem aſtruens, quod confeſſi fratrib. habentibus, licentiam generalem audiendi confeſſiones, tenẽtur eadem peccata, quæ confeſſi fuerant, iterum confiteri proprio ſacerdoti. Secundo, quod ſtante omnis vtriuſque ſexus, edicto in concilio generali † d, Romanus Pontifex nõ poteſt facere, quod parochiani nõ teneantur omnia peccata ſua ſemel in anno proprio ſacerdoti confiteri, quẽ dicit eſſe parochialem curatum. immo nec Deus poſſet hoc facere: quia (vt dicebat) implicat contradictionem. Tertio, quod Papa non poteſt dare poteſtatẽ generalem audiendi confeſſionẽ, immo, nec Deus, quin confeſſus habenti licentiam teneatur eadem confiteri proprio ſacerdoti, quem dicit eſſe (vt præmittitur) proprium curatum.

† Scilicet Lateran. ſub Innoc. iij. c. 21.

Nos igitur ſcire volentes ſi ſuggeſta nobis veritatem haberent, articulorum, præmiſſorum copiam, eidem magiſtro Ioanni fecimus aſſignari, & ad ſui defenſionem plenam audientiam ſibi præbuimus, tam in noſtra & fratrum noſtrorum præſentia in conſiſtorio, quam alias coram aliquibus ex ipſis fratribus per nos ad huiuſmodi officium deputatis. Verum licet præfatus magiſter

giſter

giſter dictos articulos & contenta in ipſis defendere niteretur, aſſerebat tamen ſe paratũ credere & tenere in pręmiſſis & aliis, quæ tenenda, & credenda eſſe ſedes Apoſtolica definiret. Nos igitur attendẽtes, quod prędictorum articulorum aſſertio pręiudicatio, & doctrina redundare poterant in multarum perniciem animarum ipſos per prælatos magiſtros in theologia examinari fecimus diligẽter. Noſipſi etiã cum dictis fratribus noſtris collationem ſolertem & examinationem habuimus ſuper his. Per quas quidẽ collationẽ & examinationẽ ſuper his habitas comperimus, præmiſſos articulos doctrinam nõ ſanã ſed periculoſam multum & veritati contrariam continere. Quos etiam articulos omnes & ſingulos, idem magiſter Ioannes, veris ſibi rationibus opinioni dudum ſuæ habitæ contrariis demonſtratis, in cõſiſtorio reuocauit, aſſerẽs ſe credere eos non veros, ſed ipſorum contrariũ verum eſſe & dicens ſe neſcire rationibus ſibi factis in cõtrarium reſpondere. Ideoq; ne per aſſertionem, prædicationem, & doctrinam huiuſmodi in errorem (quod abſit) animæ ſimpliciũ prolabantur, omnes articulos & quẽlibet eorum tanquam falſos & erroneos, & a doctrina ſacra deuios auctoritate Apoſtolica condemnamus & reprobamus de fratrum noſtrorũ conſilio prædictorum, doctrinã contrariam, veram, & contrarium eſſe catholicum aſſerentes, ſ. quod illi, qui prædictis fratrib. confitentur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quam ſi ea alias confeſſi fuiſſent eorum proprio ſacerdoti iuxta cõcilium generale.† Optantesq; veritatis vias notas eſſe fidelib. cunctis, & prædictis errorib præcludere aditum ne ſubintrent errores, felicis recordationis Alexandri iiij. & Clementis iiij. Romanorũ Pontificum prędeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærẽdo, vniuerſis & ſingulis diſtrictius inhibemus, ne quiſquam pręmiſſos articulos per nos (vt præmittitur) damnatos & reprobatos, & contenta in eis vel aliquo ipſorum, vtpote a catholicis mentib. reſpuenda tenere audeat ſeu defenſare quomodolibet, vel docere. Quocirca vniuerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus vniuerſis & ſingulis veſtrum in ciuitatib. & diœceſibus veſtris conuocato clero & populo communiter omnia præmiſſa & ſingula per vos ſeu alios ſolemniter publicetis. Nos etiam eidem magiſtro Ioanni mandamus, quod in ſcholis & ſermone Pariſiis prędictos articulos & contenta in eis tanquam veritati contraria propriæ vocis oraculo, aſſeueratione conſtanti publice debeat reuocare: Quod ſe facturum dictus magiſter Ioannes efficaciter repromiſit Datũ Auinio. viij. Calend. Auguſti, Pontificatus noſtri anno quinto.

† Ideſt cõcilium generale Lateran. ſub Innocẽtio 3 cap 11. & cõſetur in e. ois de pœ. & remiſ.

Idem.

Inquiſitores hæreticę prauitatis cenſuras eccleſiaſticas fulminare nõ poſſunt inofficiales & nuntios ſedis Apoſtolicæ ſine ipſius licentia ſpeciali, ſed de eorum exceſſibus informationem facere poſſunt, & deinde Romano Pontifici ſignificare.

C A P. III.

CVm Matthæus† de Pantinian. ordinis Prędicatorum, inquiſitor hæreticę prauitatis in regno Siciliæ auctoritate Apoſtolica deputatus, friuola occaſione quæſita, noſtra & Apoſtolicę ſedi reuerẽtia & honore poſtpoſitis, in dilectum filium C. de Baleto, archidiaconum Foroliuien. capellanum, noſtrum Campaniæ maritimæq; rectorem excommunicationis ſententiam in conſultis motibus non ſine multa temeritate duxerit proferendã. Nos volentes de cætero talium pręſumptorib. obuiare, vniuerſis, & ſingulis tam ordinariis, quã delegatis iudicib. & inquiſitorib. prauitatis eiuſdẽ, & aliis vniuerſis & ſingulis, quacunque auctoritate fungãtur, auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, & mandamus expreſſe, ne cõtra noſtros & Apoſtolicæ ſedis officiales, vel nuntios, aut ipſorum aliquẽ quauis occaſione vel cauſa, abſq; noſtra & Apoſtolicę ſedis licẽtia ſpeciali eis per ſedis ipſius litteras concedenda, plenam faciente de tenore pręſentium mentionem, procedere quoquo modo pręſumant; aut in eos vel ipſorum aliquẽ excommunicationis, vel ſuſpenſionis, ſeu quaſuis alias ſentẽtias promulgare. Nos. n. exnunc decernimus irritum & inane quicquid contra inhibitionem & mandatũ huiuſmodi contigerit attentari ¶ Volumus tamen quod diœceſani & inquiſitores prædicti ſuper iis, quæ negotium tangũt fidei: alii vero

† Supra hac conſtõne vide uino conſilium Lapi in e. p. Facti ſuper quo id conſiliũ nũc circumfertur poſt conſilia Oldradi adde Eymericum in Directorio inquiſit. par. 3. q 26.

ſuper

ſuper iis, quę rem tangūt vel publicam vel priuatā, ſiue ordinarii, ſiue delegati quacunq. auctoritate fuerint proutpoſſet ad eorum officium pertinere, ſi quid per officiales & nuntios ipſos indebite forſan attentatum extiterit, ſe plenius informare, idque nobis ſignificare ſtudeāt vt ꝓuidere ſuper hoc de remedio opportuno ualeamus. Nulli ergo, &c. Datum Auiñ. xij. Calend. Ianuarii Pontificatus noſtri anno vndecimo.

De ſchiſmaticis.

¶ Benedictus xi.

Proceſſus & ſententias latas per Bonifacium octauum contra Iacobum & Petrum de Columna tā quam ſchiſmaticos, & eorum poſteros, reuocat hic Benedictus undecimus, exceptis confiſcationibus in quibus nihil immutat, & ſic (ut clare patet) hęc extrauagans corrigit, & prorſus reuocat capitulum unicum, eodem tit. lib. 6.

CAP. VNIC.

Dudum bonæ memoriæ [a] Bonifacius Papa octauus prędeceſſor noſter contra Iacobum, Petrum & Ioannem de ſancto Vito Ottonem quondam Agapitum, Stephanum & Iacobum Scyarrā nepotes memorati Iacobi & filios olim Ioannis de Columna, & poſteritatem eorū, nec non contra Richardum Petrum & Ioannem de Monte nigro, a cadiutores, fautores, & receptatores eorum, cuiuſcumq; ſtatus, etiam ſi imperiali vel regali dignitate fulgerent, contra ipſam inſuper Præneſtem dum uixit varios fecit proceſſus, ſententias graues pęnas habentes & multas [b], prout in eiſdem proceſſibus continetur, ex quibus ſic paucas ex multis [c] & prolixis breues exprimimus, quod intelligi uolumus ſpecialiter ſingulas numeratas, & nominatim expreſſas. [d] Inter cętera ſi quidem depoſuit dictos Iacobum atque Petrum a Cardinalatibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, reddens eos & filios dicti Iacobi, & poſteritatem eorum inhabiles ad Apoſtolicæ dignitatis apicem & Cardinalatus honorem, & ipſos, eoſdemque Iacobum & Ottonem, & Richardum beneficiis eccleſiaſticis & eccleſiis cunctis priuauit, eoſque & Agapitum, Stephanum, & Scyarram prædictos banniuit ab urbe, & ita Eccleſiæ ſupradictę ipſorum confiſcauit bona

Dudum. Hęc epiſtola plures proceſſus narratos extra 6 lib. de ſchiſm. ca. 1. retractat. Et diuiditur in tres partes, nam proceſſus contra Colūnenſes, & adhærentes eiſdem primo in gñe, & poſtmodum ſpecialius recitaret. Secundo § Nos itaq; paucos dictis proceſſibus excipiens, cęteros alios viribus euacuat, quādam inhibitionē annectēs. Tertio uerſ. Non obſtantibus, euacuationem huiuſmodi per non obſtātiā corroborat.

a Bonę memorię] Papa poſt obitum dr̄ bonę memorię: extr. de ęta. & qual. bonę. Idem in epis & ſuperioribus, ext. de elec. bonæ memoriæ 1. & 2. Sed nunquid Cardinales, presbyteri & diaconi ſic nominabuntur? Dic q̄ ſic: q̄a pars corporis Papę ſunt, & de eius latere & partibus merito appellantur, C. ad leg. Iul. maieſt. quiſquis, extra, 6. lib. de offic. lega. c. 1 inſti quibus mod. ius par pot. ſol. §. filiusfamilias, ex quo enim viciniores ſunt ſummi Pontificis, maiori pręrogatiua gaudere debēt, ar. ff. ſi tabu. teſta nullę extabūt, l. s. 1. reſpon Cardinales enim ſūt liberi primi gradus & ſunt membra capitis, cæteri p̄lati ſunt mēbra corporis, alii autem ſunt liberi ſ. primi grad⁹. Si aūt ſint præmiſſis inferiores, impropriè bonę memorię dicūtur, extra de appel. bonę, extra de coñſt. vti. bonę vtrum reges dicunt claræ uel inclytę memorię, & olim imperatores dicebātur diuę memoriæ, C. mā. l. fi. 16. q. 3. placuit. Sed quæro, quidam Papa exactionibus im̄pbis, ſimoniis & turpiloquiis eccleſiam fœdauit, ut hic, nūq d ꝓꝑ dicto actꝰ poſſet dici malę memorię? Dic q̄ non, quia reſpici debet non ad id qđ fecit, ſed ad id qđ ipſum facere decuit ff. de off. pręſi. ſed licet, ff. de iuſt & iure, l. pen § pigtor, extra de elect. cum cauſam, vnde malus prelatus, & ſi non habeat diadema ſanctitatis, habet tamē diadema dignitatis quę a ſe, nec de ſe peccauit, licet ſuppoſitū cui dignitas inerat male egerit, propter quod dignitas ſibi coniuncta infecta fuit, 7. q. 1. ſcire, & not. ſimile C. de ſumit. inter claras 2. rñ. Iſtē prelatus etſi non ſit bonus, pro bono tñ ponitur, unde Prouerb. 26. Sicut q̄ mittit lapidē in aceruum Mercurii, ita qui tribuit inſipienti honorem, certum eſt, q̄ in cōputando denarios paruulus pro mille ponitur, ſic prælatus quia p̄ſidens eſt toti cōetati uirtute ſecundum Philoſophū, & ob hoc debet honorari, quia partes ſunt p̄lati aut. de in ceſtis nup §. ſancimus, col. 2. ff. de obſeq. l. liberto, & dij vocātur ꝑꝑ ordinis excellentiā, & officii dignitatem extra de hęret. cū ex iniuncto. Item p̄latus nō dicitur bonæ memoriæ rōne ſuppoſiti ſed dignitatis, quę de ſe, nec a ſe deliquit, & delictū ꝑſonę nō redundat in damnū eccleſię, ext. 6. lib. de re. iur. delictū, & hoc caſu, vbi de his ponetem, ſicut vilē ponerem, ext. de in integ. reſtitutum ea litteris in princip. & extra de verb. ſig. venerabili, & extra 6. lib de hęr. cum ſecundum, in fi. extra, 6. li. de ſen. excō. ſtatutum, ext eo. lib. de uerb ſigni. ueniens, extra eod. lib. de cōceſ. pręb. auctoritate, ext. de reſcrip. cōſtitutus, extra, de frigid. & malefi. c. fi.

b Multas. quę ſit differentia inter multam & pœnam, habetur, ff. de verb. ſign. ſi quis, & notat. C. de modo mult.

c Ex multis. in proœm. ff. § 3.

d Expreſſas. ſimilis modus loquendi habetur, C. de pręſcrip. xxx. uel xl. an. oēs, & no de hoc extra, 6. li. de procur. qui ad agē dū. Et ratio huius di ci eſt, quia hic agitur de liberādo, quod eſt promptius quā ligare ff. de act. on. & oblig. Arrianus.

Bonę memorię poſt mortem dicuntur aliq

Cardinales reſpectu Papę ſunt liberi primi gradus.

Iura facilius ſoluūt, quā ligent.

& iura, plurium excommunicationum ſententiis inodauit, addixit infamię capiendos expoſuit, iudicauit ſchiſmaticos, & tamquam hæreticos puniendos, ab adminiſtrationibus & officiis, iuriſdictionibus exercitio & dignitatibus in urbe & circa, in Romana Eccleſia & curia, ac ipſorum poſteros perpetuo, & in terris Romanæ Eccleſię uſque in quartam generationem per maſculinum & fœmininum ſexum coercuit, eis incolatum, ciuilitatem & habitationem vrbis, circumpoſitę regionis & terrararum ſubiectarum Eccleſiæ interdixit, & inteſtabiles fecit.

¶ Nos itaque qui eius vices in terris gerimus, cuius eſt proprium miſereri & parcere, eorum miſeriis & ærumnis compatimur, ad clementiam pro eis commouemur, ipſis pietatis noſtræ aperimus viſcera, & manſuetudinē non negamus, miſericordes ab eis non auertimus oculos, illiſque pium animum exhibemus. Ideoque omnes prędictas depoſitionis a Cardinalatibus, priuationis a beneficiis & eccleſiis, inhabilitatis ad Papatum Romanum, & bonorum & iurium, quæ certis nobilibus Romanis ciuibus, & aliis conceſſa ſunt (confiſcationibus exceptis, in quibus nihil immutamus ad pręſens) ſententias, pœnas, & multas, & alias [a] quæ in proceſſibus memoratis ſiue alibi continentur, uerbo etiam in vita ipſius vel in morte in eos latas & [illegible] ſeu confirmatas & innouatas per prædeceſſorem eundem, ſicut ſi (ut prædicitur) eſſent per nos ſpecialiter numeratæ & nominatim expreſſæ tam ad prædictos Iacob. & fil. dicti Ioannis de Col. maſculinam & fœmininam prolem eorundem Ioannis & filiorum per utrumque ſexum poſteritatem deſcendentium ab eis Pet. & Richardo, & Ioan. de Monte nigro præfatos, & quam ad coadiutores, fautores, receptatores, ſuſceptores & ſequaces eorum quoslibet alios, penitus tollimus & uiribus vacuamus, Ita quod nec etiam pro præterito tempore poſſint ſuper eis aliquæ Perſonæ impeti, quæ incurriſſent eas, aut contra ipſas aliquem effectum habere. Eiſque [b] quod quiuis alia quam præfatarum depoſitionis a Cardinalatibus, priuationis beneficiorum & eccleſiarum, confiſcationis bonorum & iurium, quæ (ut præmittitur) dictis ciuibus ſeu aliis ſunt conceſſa, & inhabilitatis ad Papatum ſententia ſiue pœna abſtulit reddimus [c]. Et irregularitatem [d], quam quoquomodo contraxerint, remouemus: & notam abolemus [e] ipſius: Inhibentes ne iam dicta Præneſte cum monte ſuo reędificetur vel muniatur, aut ciuitatis nomen ſiue epiſcopatum recuperet abſque noſtra licentia ſpeciali. Non obſtantibus quibuſcumque conſtitutionibus, proceſſibus, inhibitionibus, decretis, priuilegiis, indulgentiis, & litteris Apoſtolicis, per quæ prætentibus non expreſſa

Arianus, extra de proba. ex litteris, præſertim ob iis, quæ ſurgunt ex delicto, ff. de pactis, l. ſi tibi decem §. quædam

a Et alias] hæc dictio, alias, aliquando eſt aduerbium temporis, vt cum dicitur, alias hoc faciam, & aliquando loci, vt cum dicitur, alias venias ad me. ſed hic accipitur pro aduerbio qualitatis, vt ſit ſenſus, quod nedum pœnas & multas prædictas, ſed etiam alias id eſt aliter omnia illa quæ in proceſſibus, &c. Alii dicunt quod debet eſſe dictio, alia: ſed hoc nihil eſt propter adiectiua, quæ ſequuntur, ſ. latas, & inflictas, &c quia tunc ſecundum ſtylum curiæ diceretur in neutro genere, non in fœminino, nec hic ſeruatur grammatica Priſciani dicentis quod maſculinum & fœmininum genera concipiunt neutrū, & Priſcianus melius dicit inſpiciendo dignitatem generū. Sed ſtylus curiæ omnia ſuperiora per neutrum ſententioſius comprahēdit, nam neutrum adiectiuum de omni genere ſecundum philoſophum prædicatur ut uir eſt album, mulier eſt album, & mancipium eſt album.

Adiectiuum neutrū de omni genere prædicatur.

Beneficium in irregularitate acquiſitū an illa purgata retineri poſſit.

b Eiſque.) Scilicet reddimus illud, quod ſententia ſiue pœna abſtulit, quod eſt infra.

c Reddimus.] quæro, vnus de prædictis eſt excommunicatus occaſione dictorum proceſſuum, & ſe immiſcens poſtmodum diuinis, factus eſt irregularis, poſtmodum recipit beneficium, nunquid poſt hanc relaxationem poteſt illud retinere? Videtur quod ſic, quia verbum reddendi, ſignificat retro dare, ff. de verb. ſig. verbum reddendi. hoc idem innuit textus præcedens ibi, nec & pro præterito, &c. Dic ubi non eſſet alii acquiſitum in re vel ad rem crederem iſtum non habere in beneficio, nullo expreſſe purgato per dominum qui poteſt, arg. ff. de vſuf. ſi fur. & notatur ſimile, extra de renuntia. poſt tranſlationem, §. ſi. Sed uitio non expreſſe purgato, opus eſt noua electione, vel collatione, argu. extra de æta. & quali. cum bonæ, extra de exce. præla. tanta, nota ſimile de exce. præla. tanta, nota ſimile de ele. dudum, ſecus ſi alter haberet ius in re, uel ad rem, C. de emanc. libe. non auus & extra, 6. lib. de reſcrip. quamuis. Sed dices dicta decret. excipit hunc caſum. Sed dic quod hic non eſt expreſſe dictum, ſed in genere, non loquendo de iure alterius, non de præiudicio alterius faciendo, unde exceptionem, quæ competebat ex factis Papæ Papa non tollit, niſi ext. de conſuetu. cum olim in fi. & d. c. quę. uis & ideo quod hic dicitur, intelligo, quod pro tunc non poſſit impeti in iure non alteri acquiſitum

d Irregularitatem.] occaſione proceſſuum incurſam, nam ad præcedentia fac. ē da eſt relatio, ff. de po. l. ula, p. §. deinde cū adiecit, ſecus de irregularitate aliud de ca uſata.

Relatio ſit ad à præcedentia.

e Abolemus.] id eſt delemus vnde abolere eſt, quod olet uel maculat, tollere ſeu auferre Et quid ſit abolitio, & eiuſdem diuiſio, no. Azo. C. de abolit.

Abolere quid eſt.

preſſa vel totaliter non inſerta, earũ effectus poſſit quomodolibet impediri & de quibus quocumque totis tenoribus de verbo ad verbum debeat in noſtris litteris fieri mentio ſpecialis.

De furtis.

Ioannes xxij.

Publicatio excommunicationis latæ in eos qui furati ſunt theſaurum eccleſiæ, quem iubente Clemẽte Papa de Peruſio in Lucanam ciuitatem tres viri hic nominati deportauerant, & hic habetur optima practica monendi malefactores, vt intra certum terminum ſatisfaciant, alias excommunicationem incurrant, & modum ipſius excommunicationis publicandæ hæc extrauagans clare manifeſtat.

CAP. VNICVM.

INfideles & ſtolidæ prædicationis alumni ſe per culpæ vitiũ indignos efficiunt, vt matris Eccleſiæ filii nuncupentur, dũ ad ipſius matris iniuriam ſe cõuertunt (quod graui nos commotione perturbat) matris eiuſdem pietatem offendunt: & his in perniciem miſerabili cæcitate delapſis, reſpergunt infamiæ maculis loca propriæ nationis.

Dudum ſi quidem nonnulli degeneres filii; q ad quęq; nefaria currere ſunt auſi peruerſis auſibus in matris eiuſdem proſilientes iniuriam & offenſam, illam, theſauri ſui maximam partem, quæ de Peruſio ad ciuitatem Lucanam de mandato felicis recordationis domini Clemẽtis Papę quinti prædeceſſoris noſtri, dum adhuc viueret, per dilectos filios Vitalẽ de Chabenate, clericum Burdegalen. diœceſis, & Guliel. de Luna ſeruientem prædeceſſoris eiuſdem, vna cũ dilecto filio Iacobo de Caſalibus decano eccleſiæ ſancti Seuerini Burdegalẽſis diœceſis capellano noſtro extiterat deportata: & quia in ſacriſtia monaſterij ſancti Fedriani Lucanẽ. tunc temporis ſeruabatur, deinde ad cameram prædeceſſoris eiuſdem fideliter deferẽdam tẽpore inuaſionis ciuitatis Luca. direpſerunt in prędã & de præfata ſacriſtia per violẽtiã aſportarunt

Nos igitur ad recuperationem theſauri prædicti ſollicitis ſtudijs pręcẽdẽtes omnes & ſingulos aſportãtes theſaurum prædictũ & alios penes quos aliqua de theſauro fuerũt vel adhuc exiſtũt, auctoritate Apoſtolica coram hac fidelium multitudine copioſa monemus, vt ea nobis, aut ei quem ad id duximus deputandum intra quatuor menſiũ ſpatium a die datæ publicationis præſentiũ numerandum, cum integritate reſtituant & aſſignent ac omnes & ſingulos ſcientes vbi vel penes quos aliqua de dicto theſauro extiterint vel exiſtant, vt intra terminum ſupradictum nobis aut ipſi deputato noſtro indicare ſtudeant: alioquin in oẽs & ſingulos monitionis huiuſmodi contemptores cuiuſcunque dignitatis, ſtatus, vel conditionis extiterint, ẽt ſi patriarchali vel ſuperiori, aut alia quacunque præemineant dignitate, exnunc auctoritate prædicta excõmunicationis ſententiam promulgamus: Mandantes illos per diœceſanos locorum & rectores parochialium eccleſiarum, ciuitatum & diœceſum earumdem, ſingulis diebus Dominicis, & feſtiuis pulſatis campanis & candelis extinctis excommunicatos publice nunciari, proceſſuri ad grauiora nihilominus contra eos, necnon & contra ciuitates, communitates, vniuerſitates, & ſingulares perſonas quaſcũque, quæ fuiſſent in præmiſſis culpabiles, ſicut proteruia ipſorum exigerit, & viderimus expedire.

Non obſtante ſi eis aut eorum aliquibus, vel alicui ſub quacunque forma vel conceptione verborum, a ſede Apoſtolica ſit indultum, quod excommunicari non poſſint, per litteras ſedis eiuſdem non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem, & qualibet alia dictæ ſedis indulgentia generali vel ſpeciali cuiuſcunque tenoris exiſtat, per quam effectus præſentium impediri poſſit, vel quo modolibet retardari.

Vt autem huiuſmodi noſtra monitio verius ad communem omnium notitiam deducatur, chartas ſiue membranas monitionem continentes eandem, in eccleſia Auinionen. appendi vel affigi oſtiis, ſeu ſuperliminaribus eiuſdem eccleſiæ faciemus, quæ monitionem ipſam ſuo quaſi ſonoro præconio, & patulo indicio publicabunt: ita quod omnes & ſinguli, quos monitio ipſa contingit, vel contingere poteſt, nullam poſtea poſſint excuſationem præ-

prætendere, quod ad eos talis monitio non peruenerit, vel quo ignorauerint eaudē: Cum non ſit veriſimile remanere quoad ipſos incognitum vel occultum, quod tam patenter omnib. publicatur. Datum Auinione ij. Cal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno primo.

De crimine falſi.

Ioann. xxij.

Alchimiæ hic prohibentur, & puniuntur facientes, & fieri procurantes, quoniam tantum de vero auro & argento debent inferre in publicum, vt pauperib. erogetur, quãtum de falſo et adulterino poſuerunt. Et ſi eorum facultates non ſufficiant, pęna per iudicis diſcretionem in aliam commutabitur, & infames fiunt. Et ſi ſint clerici beneficiis habitis priuantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide extrauagantem Io. quæ incipit: Prodiens, & eſt ſub eo. tit. collocata.

C A P. VNICVM.

† Vide B. T. 2.2.q.77.ar. 2 ad 1. arg & ibidē Caiet. Old. cōſ 74. inci. An Alchimiſta peccet, & late Caſſaneū in catalogo gloriæ mūdi pe. 11. cōſidera. tione, 40.

SPondent, † quas non exhibent diuitias pauperes Alchimiſtæ, pariter qui ſe ſapientes exiſtimant, in foueã incidunt, quam fecerunt. Nã haud dubie huius artis Alchimiæ alterutrū ſe profeſſores ludificant, cum ſuæ ignorantię conſcii, eos qui ſup. ipſos aliquid huiuſmodi dixerint, admirantur quib cum veritas quæſita nō ſuppetat, diem cernunt, facultates exhauriunt, iidemq; verbis diſſimulant falſitatem, vt tandem quod non eſt in rerum natura; eſſe verū aurum vel argentum ſophiſtica tranſmutatione confingãt, eoque interdum eorum temeritas damnata & damnãda progreditur, vt fidis metallis cudãt publicæ monetę characteres fidis oculis, & non alias alchimitum fornacis ignem vulgum ignorãtem eludant. Hæc itaque perpetuis volentes exulare temporib. hac edictali cōſtitutione ſancimus, vt quicunq; huiuſmodi aurum vel argentum fecerint vel fieri ſecnto facto mandauerint, vel ad hoc ſciēter dum id fieret faciētib. miniſtrauerint, aut ſcienter vel auro vel argento vſi fuerint vendendo vel dando in ſolutū, verum tanti ponderis aurum vel argentum pœnæ nomine inferre cogantur in publicum paupérib. erogandum, quanti alchimitum exiſtat, circa qđ eos aliquo prędictorum modorum legitime conſtiterit reliquiſſe, facientib. nihilominus aurum vel argentum alchimitum, aut ipſo (vt præmittitur) ſcienter vtentib. perpetuæ infamiæ nota reſperſis:

Moneta falſa ab oculis fidis facile diſcernitur.

INter cetera. Hæc cōſtitutio habet ſex partes. In qua-

Alchimiſtæ ſunt ifames

Quod ſi ad prę́fatam pœnam pecuniariã exoluendam delinquentiū ipſorum facultates non ſufficiãt, poterit diſcreti moderatio iudicis pęnã hanc in aliam (puta carceris, vel alteram iuxta qualitatem negotii, perſonarum differentiam, illaſq; attendendo circunſtantias) commutare. Illos vero qui in tantæ ignorantiam inſęlicitatis proruperint, vt nedum nūmos vendant, ſed naturalia iuris præcepta contēnant artis excedant metas, legūque violēt interdicta, ſcienter videlicet adulterinam ex auro & argēto alchimito cudendo ſed fundendo, cudi ſeu fundi faciēdo monetam hac animaduerſione perceſſi iubemus vt ipſorum bona deferantur carceri, ipſique perpetuo ſint infames: Et ſi clerici fuerint delinquentes, ipſi vltra prædictas pænas priuētur beneficiis habitis, & prorſus reddantur inhabiles ad habenda.

Qui nō hēt in ære, luat ĩ corpore, ff. de in ius vo. l. fi. C. de ſer. f. .l. ſi cunq; & inſtitu. de pœn. te. liti. § fi.

De priuilegijs.

Benedictus xj.

Hæc extrauagans dat Prædicatoribus & Minorib. priuilegia plurima circa tria, videlicet circa prædicationes, confeſſionum auditiones, & ſepulturas. De ſecundo in §. Sed quia multotiens. De tertio in §. Porro. Et licet ſit reuocata per Clem. 2. de ſepult. multa tamen notatu digna in ea reperiuntur, quæ non ſunt retractata. Et potuiſſet non inepte poni ſub tit. de ſepult. Sed non inconueniens idem c. diuerſis reſpectibus ſub variis collocari titulis, vt patet in c. ſignificantib. extra de libel. obla & de appel.

C A P. I.

INTER cunctas † ſollicitudines noſtras, quibus nos paſtorale premit officium, & debitum Apoſtolicæ ſeruitutis adſtringit, illa debet eſſe præcipua, vt gregi

† Vide extrauagãtē Sixti iiij. incip. Vices illius. ti. de treu. & pace, iter cō-

Digitized by Google

ram prima proœmiũ ad dicenda, generale, & poſtmodum ſpeciale p̃mittitur. Secũdo § ideoque, articulus de prædicationibus faciendis. Tertio §. Sed quia. articulus de confeſſionibus audiendis. Quarto, §. Porro. articulus de funeris ſepulturarum deciditur. Quinto §. ad hoc. Papa clerum alloquitur. Sexto §. Hac autem, hic ſtatuta per multa non obſtantia firmantur.

a Gregi Dominico.] in quo dẽt eſſe aliquid ſpeciale, C. de grege Dominico. [illegible] & cuius præcipuus eſt director extra 6. li. de electio. vbi, § cæterorũ.

b Commiſſo.] in perſona Petri, per hac verba, Paſce oues meas, extra de elect. ſignificaſti.

c Non deſit.] ne Papa faciat vt paſtores mali, quorum defectus ponuntur Ezechiel 33. c.

d Lupus rapax.] hæc verba dicta ſunt primo de Beniamen, Gen. 49.

Sanguis impii de manu plati requiretur.

e Propheta.] ex Ezechie. 3. ſanguinem eius ſcilicet impii, de manu tua requiram, extra de offi. or. irrefragabili, reſpon. & dic ſanguinem id eſt, peccatum, quod eſt ſanguine piandum vt Leuit. 4. & Hebræ. 9.

f Pacem inſerere) cum ſit vicarius regis pacifici, id eſt Chriſti, in proœ. decre. hic econtra inimicus homo, id eſt, demon. zizaniam ſeminat, ext. de elect. licet de vitanda.

g Remouere ſcandala.] extra 6 lib. de offi. lega offici.

h Iurgiorum amputare materiam.] quæ ex cupiditate procedit, extra in proœ decre.

i Egenum.] in Pſal. 40.

k Sane.] hic proſequitur proœmium ſpeciale, recitans conſtitutionem, ſuper ca-

gregi a Dominico nobis ſuperna diſpoſitione com miſſo b, animarum cura non deſit c, ne illum lupus d rapax antiquus ſerpens humani generis inimicus inuadat, eiuſq; ſanguis de noſtris (quod abſit) clamante propheta e manibus requiratur. Debemus inſuper quantum ex alto permittitur, pacem f inſerere, remouere g ſcandala, iurgiorum h amputare materiam, & intelligere ſuper egenum i & pauperem: quia non in finem obliuio erit pauperis, & patientia pauperum non peribit in finem.

¶ Sane k dudum bonæ memoriæ Bonifacius Papa octauus, prædeceſſor noſter, quendam ſpecialem inter prælatos, rectores, ſeu ſacerdotes & clericos parochialium eccleſiarum ex parte vna, & Prædicatorum ac Minorum ordinum fratres ex altera ſuper faciendarum prædicationum, audiendarum confeſſionum per eoſdem fratres ac de eis relictis, & de funeralibus canonicæ portionis articulis conſtitutionem l edidit, certum his modum imponens, prout in eadem conſtitutione plenius continetur. Sed pro ea quam intendebat quiete turbatio nata eſt, pro concordia ſunt ſuborta diſſidia, & pullulatæ inquietitudinis pro tranquillitate noſcuntur: ſicque dum auſam ſoluiſſe ſe credidit, nodum m ligaſſe videtur, & ſeptem, vno hydræ n amputato capite, ſuſcitaſſe. Nec mirum, quia plerunque pariunt nouitates o diſcordiam, præſertim dum ab eo quod diu æquum viſum eſt, per nouam conſtitutionem receditur, nec quare recedatur, vtilitas euidens vel alia cauſa ſubeſt.

¶ Ideoque cupientes, vt ipſi gregi cura noſtra eo plenior impendatur, quo amplior in agro Domini operariorum numerus operetur, ſuper egenum intendentes & pauperem, ac nouitatem per eandem conſtitutionem inductã: Statuimus de fratrum noſtrorum conſilio, vt priorum ordinum fratres, qui ad hoc deputati fuerint, in eccleſiis ac locis ipſorum, quæ impræſentiarum habent & in poſterum obtinebunt, ac in plateis communibus ſeu publicis, libere abſque diœceſanorum & aliorum prælatorum petita licentia valeant clero & populo prædicare, eique proponere verbum Dei. Caueant tamen omnino, ne hora in qua diœceſani prædicti prædicarent, vel coram ſe facerent prædicari, prædicent ijdem fratres: putamus etenim dignum, vt maiori p minor, & ſuperiori q inferior deferat in hac parte: niſi forſan aliud circa hoc facerent de voluntate diœceſanorum ipſorum, aut in ſtudiis generalibus prædicarent diebus illis dumtaxat, quibus ſermones ad clerum fieri ſolent & ſolemniter prædicari, ſeu mortuorum funeribus, vel eorundem fratrum feſtis ſpecialibus ſeu peculiaribus: quia in his caſibus

thedram quæ nominatur inf. § ſi.

l Conſtitutionem.] quæ incipiebat: ſuper cathedram: & illa per iſtam reuocata, vt ĩ eadem, in fin. eſt hodie approbata p Clementem quintum, patet in cap. 2. de ſepul. in cle. iſta autem quæ eſt Benedicti xi. ibidem reuocatur.

m Nodum ligaſſe uidetur.] extra de uerborum ſigni. ic. cum olim.

Hydra quid ſit.

n Hydræ.] Hydra eſt ſerpens aquaticus dictus ab hydro quod eſt aqua, cui ſecundum fabulas vno capite abſciſſo plura naſcebantur eidem, ſecundum ſenſum autem moralem vnum male geſtum plura mala generat: quia uno principio illicito dato multa mala ſequuntur, authent. vt iudi. ſine quoquo ſuf fr. § 1. coll. 2. aqua cuius cursus obturatur, multos meatus facit.

Pſal. 40.

Vitium vnũ plura gñat.

o Pariunt nouitates diſcordiam.] extra de conſue. cum conſuetudinis.

p Maiori.] nota eſt tum prælatorum maiorum ſtatu religioſorum, at religioſi ad prælaturam aſcendere non debent, arg. 93. diſ. legimus, in fi. extra 6. lib. de electio. nullus in fi.

q Superiori. not. quod exempti vt prædicatores & minores iure communi ſuperiores r epiſcoporum eſſe cenſetur & ſi iidem exempti in pluribus caſibus prælatis ſubſunt. ex tra de excet. ad abolendam, extra 6. lib. de præb. cap. 2. in fi. & aliquando ſunt ſedis Apoſtolicæ delegati legatione generali extra 6. libr. de ſta. regu. c. vnico, § & quoniam, ff. de conſtitu. princip. l. 2.

r Intellige ſano modo quoniam in his, in qbus ſunt exẽpti ẽpis non obtẽperant, & ita p̃ñ dicũ ſuperiores.

a Inui-

Inuitus eſt qui non probat conſenſiſſe.

a Inuitis.] dic inuitum qui non probatur conſenſiſſe, ff. de far qui vas § vetare, ff. de procdr. fideiuſ fam. lias, §. inuitus & ff de ſeru. vrba præd. Inuitum, argu contra ff. de mand. qui patitur.

b Superioribus.] ſuperiorem voco diœceſanum ſeu illum, qui habet ius diœceſeos, & cõcurrere poteſt cum rectore, ext. 6. lib. de tempo ord. oes, & c. cum nullus, vt ẽ metropolitanus, cui non eſt ſuperior in prouincia ſua, niſi in certis caſibus not. extra de offic. ord. c. paſtoralis.

c Ad ſalutem. Roma 10.

d Concilii.] extra de pœnit. & remiſſio. omnis.

e In morte.] extra de offi. ordi. paſtoralis, § 1. extra 6. libr de pœnit. c final. §. præſenti.

cum diœceſanis in prædicatione concurrere poterunt. Vbi vero iidem diœceſani vocarent generaliter ad ſe clerum aliqua ratione, vel vrgente cauſa illum ducerent congregandum; ea hora in ſtudijs memoratis diebus ſępedicti fratres ab huiuſmodi prædicatione ceſſabunt. In eccleſiis autem parochialibus fratres ipſi inuitis [a] eorum rectoribus ſeu ſacerdotibus (niſi iuſſi a ſuperioribus [b] eorundem) non audeant prædicare.

¶ Sed † quia multotiẽs propoſitum verbum Dei audientem a peccato non retrahit, idcirco poſt prædicationem neceſſarium eſt pœnitentiæ ſacramentum, circa quod (niſi articulus neceſſitatis occurrat) ſacerdoti facienda oris confeſſio (prout ſcriptum eſt: Corde ad iuſtitiam creditur, ore autem fit confeſſio ad ſalutem [c]) exigitur: alias fruſtra eſſet in ſacramento eodem ſacerdotis (qui inter lepram & lepram debet diſcernere) miniſterium inſtitutum. Electi igitur ab eiſdem fratribus ad audiendas confeſſiones & pęnitentias iniungendas, libere auctoritate Apoſtolica abſque licentia diœceſanorum & aliorum prælatorum inferiorum exemptorum, & non exemptorum, quibus ſubſunt, qui ad confitendum accedunt, audiant eis peccata ſua cõfiteri volentes. Non religioſos, qui ſecundum ſtatuta ſuorum ordinum propriis prælatis confiteri debent, aut ab eis, nec confiteantur aliis prohibentur, abſoluant; ipſiſque pęnitentias ſalutares iniungant, intra ſibi deſignatos terminos ad huiuſmodi exercendum officium conſtitutos. Excommunicationis vero vel alias ſententias per prælatos latas contra hoc vel in eius fraudem, denũciamuss irritas & inanes, nec confeſſi ipſi fratribus peccata illa, de quibus confeſſi ſunt eis & abſoluti pœnitentes de illis ſacerdotibus propriis teneantur (ſicut etiam non tenentur) iterum

† Prædicatio non ſemper retrahit audientem a peccato. Rom. 8.

confiteri non obſtante conſtitutione generalis, concilii [d] †, quæ ſano intellectu (ne ſequatur abſurdum, quòd per pęnitentiam dimiſſa peccata quis confiteri debeat, & quod liberatus debitor adhuc ad ſoluendum remaneat obligatus) intelligenda eſt (vt ex ea patet) de illis, qui peccata ſua confiteri aliis neglexerunt. Sed ſacerdotes ipſis taliter confeſſis & abſolutis adſtricti ſint miniſtrare Euchariſtiæ, & extreme vnctionis etiam ſacramentum.

† Scilicet Lateranẽ ſub Inno. iij. c. 21.

¶ Super confeſſione autem facta fratribus memoratis, cum de confitentis ſolius præiudicio (ſi falſum dicat) agatur in iudicio animæ ſeu pęnitentiæ foro, ſtabitur ſimplici verbo illius qui ſacramenta petit prædicta & dicit fratribus ſe conceſſum. Duos † tamen caſus excipimus, ſcilicet ſi ſacerdos aſſerat eum excommunicatum aut notorie peccatorum. Sed videat, ne id dicat mendaciter, aut in dolum vel in fraudem: quia ſi hoc egerit a delicto tali niſi plene ſatisfecerit (pręterquã in [e] morte) abſolui nequeat. nec de illo ad pęnitentiam aliter admittatur.

† Vide doctrinã cõcilii Tri. ſeſ. 14. c. 7. de caſuũ reſeruatione

¶ Vt autem diœceſanis honor debitus reſeruetur, proprium, vt Prouinciales Priores Prædicatorum, & Miniſtri Minorum ordinum pręfatorum, per ſe vel alios verbo vel ſcripto eis ſignificent, ſe fratres ad huiuſmodi confeſſionum audiendarum & pœnitentiarum iniungendarum officium elegiſſe, & non nominando, aut coram ipſis ſiſtendo eos, nec illorum numerum exprimendo, petant humiliter à diœceſanis eiſdem, quòd ijdem electi fratres de ipſorum beneplacito & licentia, dictum poſſint in eorum ciuitatibus & diœceſibus intra eis determinatos fines officium exercere. Quod ſi denegent, vel intra triduum non concedant, extunc ijdem fratres nihilominus auctoritate eadẽ huiuſmodi officium exequantur. Datam vero licentiam per diœceſanorum mortem nolumus terminari. Per hoc autem non intendimus, quod ſępedicti fratres, qui ad hoc eligentur officium exercendum, plus habeant in audiendis confeſſionibus & pœnitentiis iniungendis quàm parochiales ſacerdotes noſcuntur habere. Sicque de caſibus epiſcopis & ſuperioribus quos, inferius adnotamus, ac ſedi Apoſtolicę reſeruatis, ſe nullatenus intromittunt.

¶ Obſeruent ergo ſolicite dicti fratres, ne ad confeſſiones recipiant criminoſos criminibus

nibus

Digitized by Google

nibns pro quibus ſolemnis eſt pœnitentia [a] indicenda: Modo eodem excommunicatos reſpuant, & clericos, qui propter delictum irregularitatem aliquam incurrerunt [b]. Inconueniens [c] enim exiſtimamus, vt a peccato abſoluat, qui pęnitentiam ei debitam imponere [d] aut irregularitatis pœnam peccati ſequelam [e], vel excommunicationem, quę infligitur maxime a iure [f] quandoque pro crimine, quæve quem [g] ab eccleſia & per conſequens a participatione eccleſiaſticorum ſacramentorum excludit [h], remouere non poteſt.

¶ Incendiarios, eoſque qui tam enormibus ſunt irretiti peccatis, quòd ea rationabilis conſuetudo præſcripta canonice in epiſcopatibus aliquibus reſeruauit epiſcopis ſimiliter non admittant, quam conſuetudinem (ex cauſa, quæ iuſte ad animum noſtrum mouit) ſolummodo circa voluntarios homicidas, falſarios, eccleſiarum immunitatis, & libertatis eccleſiaſticæ violatores, & ſortilegos approbamus. Quod ſi forſan antequam ab eo, qui poteſtatem habet, abſolui poſſint, mors talium confiteri volentium veriſimiliter timeatur, etiam in prædictis caſibus ſæpefati fratres eos confiteri volentes audiant, ipſiſque beneficium abſolutionis impendant, ſed ſubeant iuramentũ quod liberati ſe ſuis epiſcopis & excommunicatoribus præſentabunt: excommunicantium ſuper his pro quibus ab eis excommunicati erant & epiſcoporum pro peccato huiuſmodi parituri mandatis [i].

¶ Verum quia poſt baptiſmum inter cœtera magis ad ſalutem neceſſaria † eſt propoſitio verbi Dei, quo audiẽtes illud, quod eſt victoria noſtra, inſtruuntur in fide, docẽtur fugiẽda fugere, & ſectanda ſectari, a quo per peccatum lapſi reſurgunt, pœnitentiæ ſacramẽtum perficiunt: Grandis nobis ſollicitudo incumbit, vt tales ad hæc promoueantur fratres qui oleo dulcedinis verbi eiuſdem noſtros foueant ſubditos, a peccatis prohibeant, increpationis vino peccatorum ſuorum mordeant vulnera, eoſque ad illa pœnitentię acrimonia [k] purgandum & tergendum prouocent [l] & inducant. Ad id vero exequendum ſententia † diuinę legis expoſcitur, deſideratur ordo, & uitæ integritas etiam poſtulatur. Scriptum [m] eſt enim: Tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne ſacerdotio fungaris mihi: quia labia [n] ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt ex ore eius: alias prout ad eum pertinet inter peccatum & peccatum non poſſet diſcernere, nec peccator exiſtens, Dei deberet narrare iuſtitias, & teſtamentum illius aſſumere per os ſuum. Nam cuius uita deſpicitur, conſequens eſt vt eius prædicatio contemnatur, Quare decernimus, vt Priores & Miniſtri Generales, & Prouinciales Prædicatorum & Minorum ordinum præfatorum, uel eorum vicarii, de diſcretorum conſilio ad tam ſalubre officium fratres diuina ſcientia doctos, diſcretione vigentes, vita probatos, & expertos moribus (alioquin diſtrictam reddent in futuro examine rationem) eligant & aſſumant, ſic enim quod prædicabunt, facient: quę arguent, operari ceſſabunt: & in eis ædificabitur populus verbo pariter & exemplo. Cæterum, licet, ſicut prædicitur, de neceſſitate non ſit iterum eadem confiteri peccata, tamen quia propter erubeſcentiam, quæ magna eſt pœnitentiæ pars; vt eorundem peccatorum iteretur confeſſio, reputa-

a Pœnitentia.] indicenda, 50. diſt. in capite, 26. q. 6. c. 1.

b Incurrerũt.] quia idem factum eſt peccatum, & ipſum eſt pœna peccati, vt eſt clericidium, vel ablatio membri, 55. diſt. ſi Euangelica, ſecus ſi ex diuerſis factis emergerent, vt excommunicatio, q̃ eſt pœna peccati, & irregularitas, q̃ cõtrahetur propter immiſtionem excommunicatione ſeu ſuſpẽſione durãte: & tũc pt fieri abſolutio a primo p prælatum, non diſpẽſatio, exẽplum pone ex. 6 liq. de ſen. & re iud. cum æterni, ex. extra 6. lib de ſent. excommunicationis, cum medicinalis.

c Inconueniẽs. declarat quod præmiſerat dicens, exiſtimamus incõueniẽs, vt ſcilicet ille abſoluat a peccato, qui nõ põt imponere debitã pœnitentiam ei, ſcilicet peccatum, & qui non põt remouere irregularitatem, ſequelam peccati, &c.

d Imponere: ſcilicet non poteſt, quod eſt inf. nam cum pœnitere ſit pœnam pro peccato tenere & pœna ſit menſura culpę, no. extra 6. li. de pœ. c. ſi. § illud & §. ſeq. vbi debita pœna nõ poteſt infligi per aliquem, ergo nec pœnitentia ſalutaris.

Pęnitere eſt pęnã p peccato tenere.

e Sequelam. vt dicto c. ſi Euangelica.

f A iure.) 7. q. 4. ſi quis ſuadente

g Quem. id eſt aliquem.

h Excludit. de iſtis excõmunicationib. maiori & minori habetur extra de ſent. excõmunicationis, nuper, &c. penul.

i Mandatis. extra de ſen. excommunicationis, de cætero, & c. ea noſcimus, &c quã tis.

k Acrimonia. hoc verbũ expoſui extra 6 lib. de ſtatutaeg c. vnico, § fin.

l Prouocent. hic accipitur in bona parte, ut alias, ff de ædi. edic. quod ſi nolit. §. qui mancipia.

m Scriptum. Oſeæ 4 extra de renunt. ca. niſi cum pridem, §. pro defectu.

n Labia Malach. 2. & extra de hæret. cũ ex iniuncto, uel licet

† Verbi Dei propoſitio ẽ ad ſalutẽ ual de neceſſaria

† forte ſcientia.

Oſeæ c. 4.

Malach. 2.

Pſal. 49.

a Epiſcopalis quar ta] de qua habetur 12. q. 2 cōceſſa, & tri b 1. c. ſeq tenēb.
b Ruſtica prædia] prædium ruſticum ab urbano non loco, ſed qualitate ſecernitur, C. de præd. mino l. ſi prædium.
c Non miſereatur. arg. C ne fil. pro pat. auth. habita.
d Voluntatem. arg. extra de excel. p. ęla. mitis, 1. reſponſo
e Trituràtus, Deut. 26. extra de præb. extirpandæ, 1 reſpon. 1. Timoth 5.
f Necare.]ff. de alie. & exhib ſi. necare ...
g Inopes.]auth. de coll. § nullus aūt moleſtetur, coll 9.
h Immunes. C de ſacroſan. eccle. ſancimus 2. aut de eccle ti. § ſi quis voto res, coll 9.
i Falcidiam] C. ad leg. Fal auth. ſimiliter, quæ ſumitur ex auth de eccl. titu. § ſi aut vnhæres.
k Portionis. extra de ſeſta c ſi.
l Nob deſinit] C de ſacroſan eccl. priuilegi i, in fine.

mus ſalubre: diſtricte iniungimus, vt fratres ipſi confitentes attente moneant, & in ſuis prædicationibus exhortentur, quod ſuis ſacerdotibus ſaltem ſemel confiteantur in anno, aſſerendo id ad animarum profectum proculdubio pertinere.

¶ Porro vt circa ſepulturam apud loca eorumdem fratrum eligentium ſepeliri, & portionem canonicam de relictis eiſdem fratribus minime detrahendam, nequeat in poſterum dubitari, iubemus, vt corpora defunctorum, qui apud eorundem fratrum loca elegerint, dum viuerent, ſepulturam, proceſſionabiliter cum cruce, thuribulo, & aqua benedicta cantando ſeu legendo officium mortuorum, vel pſalmos, & alienas ingredientes parochias, poſſint aſſumere, & ad ſuas deferre eccleſias tumulanda. De quibuſcumque vero relictis præfatis fratrib. in commu ni, vel ſingulis vltimis decedētium volūtati bus, ſiue apud eos ſepeliendi ſint, ſiue alibi, nulla per parochiales ſacerdotes morientiū a qua fratres ipſos liberos eſſe volumus canonica portio, vel multominus per epiſcopos epiſcopalis [a] quarta omnino, cum eis tamquam exempti non ſubſint, nec etiam debita iure parochiæ, ſi forſan cathedralis defunctorum eſſet parochialis eccleſia, detrahatur. De funeralibus autem medietatem, ſi cōmode diuiſionem recipiant, alias eiuſdem medietatis æſtimationem ſoluant parochiali eccleſiæ, & ſacerdotibus antedictis. Funeralia vero intelliguntur hoc caſu, quæ cū funere deferūtur. De candelis vero, quas fratres portant, portio nō petatur. Moneant autem ijdem fratres & pro poſſe inducant cōfitētes ſibi vt de propriis bonis ſuis parochialibus eccleſiis, eorumque ſacerdotibus competenter relinquant, & quæ eis debent parochialia iura reddant. Ad hoc non murmuret quæſumus ſæcularis clerus, non gerant moleſte prælati, quod circa præmiſſa ſic duximus prouidendum. Attendant quanta ex iis, quæ in primis duobus articulis ſtatuta ſunt, ſalus animarum proueniat. Aduertant quanta tollantur iurgia, & patenter conſiderent, quod eorum onera cum aliis noſtro beneficio ſalubriter & quaſi neceſſario patiuntur.

Funeralium noie qd intelligatur.

Circa tertium vero articulum diligenter intelligant, quod fratres ipſi hoc per priuilegia Romanorum Pontificum eis benigne conceſſa, ante conſtitutionem eandem hactenus habuerunt. Quòdque ſunt pauperes, nil habentes ſinguli in communi ruſtica [b] prædia, immo nec vrbana, uel mobilia, eorum alteri vel etiam vniuerſi mendicant victum, quærunt veſtitum, & eatenus ſuſtinere poſſunt, quatenus uel viuorum pietas, aut morientium charitas eis neceſſaria ſubminiſtrat. Quis ergo non miſereatur [c] eorum, qui omnia, voluntatem [d] habendi etiam reliquerunt? Quis non compatiatur eiſdem operantibus tam vtiliter in agro prædicto? Certe nullus, niſi qui trituratis [e] bouis os impie alligare velit, aut eos ſubtractis alimentis necare [f]. Inopes [g] patrimonii onera ipſa non habendi neceſſitate non ſuſtinent, & a curialibus res eccleſiis vel piis locis donatas a quartæ præſtatione, ſeu lucratiuorum inſcriptionibus lex facit immunes [h]. Relicta pauperibus non patiuntur Falcidiam [i]. Et legata ad fabricam, uel pro ornamentis eccleſiæ, aut ad diuinum cultum perpetuum, ſolutioni nō ſubiacent canonicę portionis [k]. Pauperes autem, vt dictum eſt, ſunt fratres, & qđ eis relinquitur, aut in ſua alimenta erogant, aut in fabricam, ſiue in cultum diuinum, & eccleſiæ ornamenta conuertunt. Propter quod nos, qui debemus intelligere ſuper egenum & pauperem, & non obliuiſci eorū cum humanitatis ſit etiam ſæcularis principis proſpicere egenis, & dare operam vt pauperibus alimenta non deſint, non tam pie q̄ quodammodo iuſte in eodem articulo egimus, egenos eoſdem, vt præmittitur, reddendo ab onere canonicę portionis exemptos. Hæc autem, dicta conſtitutione quæ incipit, Super cathedram, quam penitus reuocamus, aliiſque quibuſcumque cōſtitutionibus ſpecialibus, & generalib. ſtatutis, priui-

Falcidia nō datur de relictis pauperibus.

Pr 40.

Pauperibus ſubueniendum eſt.

a Nequaquam obſtantibus. idem tibus illorum non obſtantium notatur in Extrauaganti, item non nouã in ſi Ioã Mon.

priuilegijs, indulgentijs ſub quacumq; forma verborum conceſſis, etiam ſi de ipſis de verbo ad verbũ, vel aliquorum nominib. in noſtris litteris oporteret fieri mentionem, conuentionibus, pactis, iuramentis, ſententijs conſuetudinibus contrariis, nequaquam obſtantibus a) inuiolabiliter obſeruari ſãcimus Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorũ ſtatuti, denũtiationis, exemptioni, pręceptorum, approbationis, iuſſionis, voluntatis, reuocationis, & ſanctionis infringere. Si quis autem, & cætera.

Clemens quintus.

Rex Franciæ & regnicolæ per extrauagantem, vnam ſanctam, ſupra de maio. & obed. non amplius ſubijciuntur Eccleſiæ Romanæ, quàm prius erant.

C A P. II.

Meruit chariſſimi filij noſtri Philippi regis Francorum illuſtris ſyncęræ affectionis ad nos & Eccleſiam Romanã integritas, & progenitorum ſuorum præclara merita meruerunt: Meruit inſuper regnicolarũ puritas ac deuotionis ſynceritas, vt tam regẽ quam regnũ fauore beneuolo proſequamur. Hinc eſt quòd nos regi & regno per definitionem & declarationem bonæ memorię Bonifacii Papę octaui, prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Vnam ſanctam, nullum volumus vel intendimus præiudicium generari. Nec quòd per illam rex, regnũ, & regnicolæ prælibati amplius Eccleſiæ ſint ſubiecti Romanæ, quam antea exiſtebant: Sed omnia intelligantur in eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionẽ pręfatam: tam quantum ad Eccleſiam, quàm etiã ad regem, regnum, & regnicolas ſuperius nominatos.

Regnũ Frãciæ Papa fauore proſequitur.

Eugenius quartus.

Ordinarii non poſſint ferre cenſuras in ſuos ſubditos pro ſuis negotijs Romam euntes, ibi manentes, aut ab ea recedentes, nec illos priuaret beneficiis, quod ſi fecerint, irritum eſt. Et ſi beneficia illorum aliis ſint collata, tam dantes quàm recipiẽtes ipſo facto ſint excommunicati, & à ſolo Papa abſoluendi.

C A P. III.

Diuina, † in eminenti ſedis Apoſtolicæ ſpeculo diſponente clementia conſtituti, ad ea libenter intendimus; per quæ officiales ꝑ dictæ ſedis obſequiis eius (ad quam veluti fidelium omnium matrem, pro animarũ ſalute quærẽda, & iuſtitia proſequenda, de diuerſis mundi partibus cõfluit multitudo) tutius & quietius ſe prõptiores valeant exhibere: Hinc eſt quòd nos ex certis rationabilibus cauſis moti, etiam nonullorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, diſtrictius inhibemus locorum ordinariis, nec non commiſſariis, & delegatis eorum, cæteriſque vniuerſis & ſingulis quacunque poteſtate & auctoritate præfulgeant, cuiuſcunque dignitatis gradus vel pręeminentiæ fuerint, ne contra officiales præfatos quocunq; nomine nũcupentur, in noſtris & dictæ ſedis obſequiis nunc & pro tempore exiſtentes, necnõ quoſcunque alios pro ſuis & eorum cauſis vel negotiis proſequendis ad ſedem prædictam venientes, ac in ea durante negotiorum & cauſarum huiuſmodi proſecutione) moram trahentes, & recedentes ab eadem, procedere, aut in eos excommunicationis, ſuſpenſionis vel interdicti, aut priuationis officiorum, aut beneficiorum, ſeu quamuis aliam ſententiam promulgare præſumant.

† Vide cõc. Trid. ſeſſ. 23 de reſor. c. 1. circa finem. & ſeſſio 24. de reforma. c. 11. § quæ uero priuilegia.

Nos enim omnes & ſingulos proceſſus, & ſententias contra tenorem & mentem noſtrę inhibitionis huiuſmodi latas & habitas, & in poſterum habendas, ac etiam promulgandas, & quæcunque inde ſecuta, declaramus nulla, irrita, & inania, nulliuſque extitiſſe vel exiſtere roboris vel momenti.

Necnon quicquid in contrarium a quoquam, quauis auctoritate ſcienter vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel in poſterum contigerit attentari, etiam decernimus irritum, & inane. Et nihilominus in omnes & ſingulos ordinarios, & officiales commiſſarios & delegatos eorum, qui ſe dignitatib. ac beneficijs eccleſiaſticis quibuſcunq; officialiũ, aut negotia hũoi apud dictã ſedẽ

Exhibitā.] a Conſtitutione.] quę incipit, ſuſcepit, & eſt una de xx. gloſſatis per Zenzelinū, & poſita ſub ut. de elect. Et in ter has reperitur cum gl. Gulielmini de Monte Lauduno in titul. ne ſede Vacante.

Dātes & recipiētes quādoque equaliter puniūt

proſequientium prædicto rum, eos illis ſocien priuando atque priuatos decernendo ſeu declarando vel cuiuſcunque priuationis prætextu illa perſonis aliis conferendo, ſeu de illis in eos quomodolibet ſe intromittendo, tam in dantes, quam recipientes, excōmunicationis ſuſpenſionis, & interdicti latas ſentētias promulgimus, quas volumus eos ipſo facto incurrere. A qua quidem excommunicationis ſententia abſolui nequeant, niſi a nobis, vel per nos deputandis, præterquam in mortis articulo conſtituti.

Præmiſſa autem a die affixionis præſentium ad valuas baſilicæ principis Apoſtolorum de Vrbe, ex certa ſcientia quoſcunq; ligare volumus & arctare. Non obſtantib. Apoſtolicis, & quibuſcunque generalib. aut prouincialib. aut ſynodalib. conciliis, edictis, cōſtitutionibus, ordinationibus, & Apoſtolicis priuilegiis, per quæ effectus præſentium impediri poſſet quomodolibet vel differri, etiā ſi de illis eorumque totis tenorib. habenda eſſet in præſentibus mentio ſpecialis: & quæ præſentib. volumus habere pro ſufficienter expreſſis, cæteriſque contrariis quibuſcunq; Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, declarationis, conſtitutionis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurū. Datum Romæ apud ſanctum Petrum anno incarnationis Dominicæ M. cccxxij. octauo idus Martii, Pontificatus noſtri anno ſecūdo.

Ioannes xxij. Magiſtro & Fratri hoſpitalis ſancti Ioannis Hieroſolymitani.

Præmiſſo tenore duarum conſtitutionum, dicit quod hoſpitalarii ſancti Ioannis ex ſtatuto, conſuetudine vel priuilegio habentes annalia beneficiorum vacantium, percipere debēt portionem, quam haberent beneficia obtinentes, ſi in illis eſſent reſidentes.

C A P. IIII.

Exhibita nobis ex parte veſtra petitio cōtinebat, quod dudum poſt conſtitutionem, per nos editā, qua ſpecialiter & expreſſe cauetur, quod habentes annalia in eccleſiis de cōſuetudine, priuilegio vel ſtatuto, qui ratione dictorum annalium fructus primi vel ſecundi, vel alterius cuiuſcumque ſequentis anni beneficiorum vacantium ſibi hactenus in totum vendicauerant, nihil ex inde vltra ſummam, pro qua vnumquodque beneficiorum ipſorum conſueuit in decimæ ſolutione taxari prætextu cuiuſuis priuilegii conſuetudinis, vel ſtatuti, quouis modo perciperent: ſed ipſius ſummæ perceptione dumtaxat deberent eſſe contenti, totali reſiduo prædicta obtinentibus beneficia remanſuro: niſi forſan illi, qui fructus illos ſoliti eſſent cum integritate percipere, mallent, ipſum habere reſiduum, & obtinentibus beneficia dimittere ſummam memoratam, quo caſu percipiendi quod mallent, erat eis optio derelicta. Quandam aliam declaratoriam conſtitutionem fecimus, in qua ſpecialiter cauebatur, quod ſi huiuſmodi beneficium obtinentes in eccleſia, in qua ſpecialiter illud beneficium exiſteret, minime reſiderent, ad debitum ſeruitium impendendum capitulo eiuſdem eccleſiæ nihil deberet accreſcere, cum ceſſante cauſa † ceſſare debeat pariter quod vigebat.

Quodque ex verbis declarationis huius ſatis innui videbatur, quod fructus beneficiorum non reſidentium accreſcere debeant habentibus annalia memorata. Verum ex eo quod in declaratione dicta non continetur expreſſe de perceptione annalium beneficiorum vacantium vobis debitorum de prędictis conſuetudine, priuilegio, vel ſtatuto, quo ad fructus non reſidentium in eiſdem, qui vobis accreſcere debent, nullum adhuc cōmodum aſſequi potuiſti, licet (vt præmittitur) dicti fructus capitulo non accreſcant.

† l. adigere. §. quāuis. ff. de iure pat. c. cū ceſſāte de app.

Annaliū perceptio multiplici iure poteſt cōpetere.

Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, vt quod in huiuſmodi declaratione noſtra tacite innuitur, declarare expreſſius dignaremur. Nos itaque petitionem veſtram iuri conſonam æſtimantes, ac propterea in hac parte quieti & indemnitati veſtræ prouidere volentes, præſenti oraculo declaramus, quod fructus prædictæ eccleſiæ vel beneficii vacantis, cuius annalia, in quibus conſi-

Petitio iuri cōſona exaudi meret.

ſtunt

ſtunt, debentur uobis ex priuilegio, conſuetudine, vel ſtatuto, etiam pro ea parte, quæ obtinentibus præbendam vel beneficium huiuſmodi (ſi in eccleſia vbi illa conſiſtunt perſonalem reſidentiam facerent) deberetur, ſi non reſideāt ibidem vere vel interpretatiue, vtpote per ſpeciale priuilegium Apoſtolicū vel aliàs ex cauſa rationabili ab huiuſmodi reſidentia legitime excuſentur, cum dicta pars (vt præmittitur) capitulo non accreſcat, vobis accreſcere debet ſecundum intentionem, & mentem declaratoriæ memoratæ. Nulli ergo, & cætera. vt ſupra. Datum Auinione Calen. Martij, Pontifi. noſtri anno quinto.

Bñficiatus a reſidentia facienda qñque excuſatus.

De pœnis.

Ioannes xxij.

Epiſcopus Caturcen. propter varios exceſſus per ipſū perpetratos, præſertim quia ſedi Apoſtolicæ, ſuis ſubditis et ſibiipſi iniurioſus fuerat, varias pœnas incurit, quoniam perpetuæ depoſitionis ſententiam meruit, priuatusque fuit pontificali, ſacerdotali, & alio quolibet officio, & ad perpetuum carcerem cōdemnatus. Doctrina vtilis hic nobis tribuitur, vt ſcilicet cognoſcamus crimina & exceſſus, quibus prelatus deponi poſſit. Facit hoc cap. veritatis, extra de dolo & contu. & cap. ex litteris & cap. tanta eſt clauis Petri. de exceſ. præl. Et niſi antiqui libri hoc capitulum ſub titulo, De pœnis, annotauiſſent ſub titulo, De exceſſibus prelatorum, poſitum fuiſſet.

C A P. VNICVM.

Diuinis exemplis, quæ noſtrorum debent eſſe actuum regula, patenter inſtruimur, aures noſtras ſubditorū à ſuis præpoſitis oppreſſorum indebite, & aggrauatorum iniuſte, non obturare clamoribus, ſed ipſis ipſas potius compaſſiuis affectibus inclinare, vt ſi per ſolertis inquiſitionis indaginē clamores huiuſmodi opere † completos eſſe videremus, liberationis opportunæ remedium ſolicitis ſtudiis apponamus, pœna nihilominus debita puniri in hanc patratorum qualitatem exceſſuum illicitos oppreſſores.

† Gene. 18.

Omnipotens etenim Dominus audito † clamore populi ſui propter duritiam eorum, qui operibus præerant, dolentis, ad liberandum eum deſcendit: Et ſummi templi præpoſito, qui iuxta nominis interpretationem in vias prauas inique diuerterat, comminando, ſic ait. † Expellam de ſtatione tua, & de tuo miniſterio te deponam.

† Exodi. c. 3. † Eſa. 22.

Dudum ſiquidem fama graui, clamore frequenti, & querela flebili ſubditorum deferentibus nobis, Hugonem Geraldi olim Caturcenſem epiſcopum, de multiplicatis exceſſibus, oppreſſionibus grauibus, enormibuſque criminibus eſſe reum: nos mala huiuſmodi nolentes ante credere, quā probare ſuper illis inquiſitionem per nos & alios fieri fecimus diligentem. Et demum inquiſitionis ipſius, & examinato proceſſu, luculenter inuenimus, quod eius fuerat vitioſus ingreſſus, cum per ambitionem nimiam, & per abruptam ſimoniacæ prauitatis ad pontificalem aſcendiſſet honorem. Progreſſus eius (vt exe crando conueniret initio) iniurioſus extiterat quo ad tria: Primo videlicet quo ad Apoſtolicam ſedem, cui (licet ipſum honoraſſet in multis, & tandem ad epiſcopalis dignitatis apicem promouiſſet) terga vertens, non faciem, contemptum pro gratia, maleficium pro beneficio, & vituperium retulit pro honore: Appellationibus interdum ad ſedem ipſam ab eo vel officialibus eius per ſubditos oppreſſos emiſſis, nedum deferre contemptibiliter renuens, ſed eas verbo vilipendens, & facto ſuis præcipiendo miniſtris quod de appellationibus huiuſmodi non curarent, ac nihilominus appellantes, (quibus contra oppreſſiones debuerat eſſe appellatio ipſa remedium) nunc per captionis iniuriam, nunc per ſpoliationem beneficiorum, & alias indebite affligendo multipliciter, non abſque vitio ingratudinis violans iuramentum fidelitatis ab ipſo præſtitum dictæ ſedi: nec vetitus matris Eccleſiæ tranſgreſſionem apertam, nonnullis quandoque per ſuas patentes litteras de vacaturis mandauit beneficiis prouideri, vias ad vacationem eorum aperiens nimis illicitas, & ſuſpectas: pernicioſus etiam fuit & frequens litterarum Apoſtolicarum abuſus. Secundo vero quantum ad ſubditos, erga quos non pii præ lati vel paſtoris peregit officium, quinimmo tanquam fur improbus, crudeliſque tyrānus ſub pallio charitatiui ſubſidii incuſſis

Prælati nō debent eſſe creduli.

Appellatio eſt remediū contra oppreſſionem.

Prælatus erga ſubditos paſtoris officium peragere debet.

terroribus, violentijs, & iniurijs illatis doloſis inductionibus & fraudibus exquiſitis veluti recurſor iniquus, extorſionib. eos intolerabilibus prægrauando, nunc binas in anno, nunc plures in die, nunc aliàs nimium exceſſiuas & eccleſijs importabiles, vtpote multiplicato euictionum numero canonibus † diffinito, interdũ per ſe, interdum per alios procurationes exigendo, pro libito viſitationis officio quandoque nullatenus, & regulariter non ad fructum correctionis, ſed ad ſaturandæ cupiditatis affectum, impenſo, ad alios quæſtus illicitos & damnatos ſuum exacuit frequenter ingenium, nec de modo, nec de cauſa curauit. Et cum inuenit ſubditos ſuis in hoc reprobandis affectibus non parentes, nec alias ab eis exigere potuit concupita, calumnioſas delationes fieri, contra eos lites moueri, & diuerſa eis grauamina ſubdole procurauit pluries inferri. Præterea non citatos legitime, nec conuictos etiam aut confeſſos ſuis priuauit beneficijs, occaſionẽ pro cauſa confingens, non rationem his, ſed tyrannidem potius proſequens perſonalem. Multa falſa ſcienter inſtrumẽta dictauit, per ſuos illa faciens notarios publicari: & ut illis qualem ipſe habuerat ad eccleſias præberet ingreſſum, inſtituere ei præſentatos, ſeu inſtitutionis ſuæ eis concedere litteras ſępius renuit, niſi primitus certa ſibi & magna pecunia propter hoc exoluta. Multa eccleſiaſtica beneficia, nunc permutationis prætextu, nunc vero ſimpliciter in ſuis manib. reſignata modo iure, (ut prætendebat) ordinario modo ſuper hoc (ut dicebat) Apoſtolico munimine indulto, de facto ſcienter contulit interuenientibus fraude, pacto & ſimoniaca prauitate: ſubiectas ſibi eccleſias occupans earum redditus uſurpauit: & ſic in ſuis fuit corruptus iudicijs proceſſum eorum & finem in pecuniarium commodum ordinando quandoque iuſtificans impium, innoxium iniuſte condemnans, ſic & alios corrumpere iudices pro obtinenda ſuper oppreſſionibus inchoatis iniuſta uictoria niſus fuit.

† Vide concilium Later. ſub Alexã. iij c. 4. Conciliũ Later. ſub Inn. iij c. 33. Concilũ Oceni cenſe c. vi ſingula. & Concilium Triden. ſeſs. 24. de reformat. ca. 3.

Tertio, quantum ad ſe, ut qui ſibi nequam exiſteret, nulli alij bonus eſſet: ſuæ namque famæ prodigus ſe periurijs patenter inuoluit, irregularitatiſque laqueis irretuit, & (quod referre pudet) in corpus ſuum fornicando peccans per continuatum incontinentię uitium, quo ſe dudum fœdauerat, pontificatu poſtea decoratus honore, in ſua ponere gloria maculam, & fœmora ſua non erubuit mulieribus inclinare. In his quidem eius ſic reprehendendi ingreſſus, ſic ſcandaloſus, pernicioſus exemplo progreſſus, ut uitio huiuſmodi ſine culpis neſcius finem imponere & periculoſus egreſſus, cum adeo foret in ipſo habituata malitia quod, (remanente ſibi ad ſolita facultate) in iniquitatis opere uolũtas ſibi deficere minimè ſperaretur.

Propter quod ne prioribus peius committeret, illud ſolum ęſtimamus ſalubre remedium, ut quod uelle non poteramus auferre, eriperemus uel poſſe. Nos itaque ſuper prę- miſſis & pluribus alijs eius nefandis exceſſibus cum fratribus noſtris ex ſano conſilio deliberatione cohabita diligenti, in præfatum Hugonem Geraldi, qui ſe omni honore ac dignitate reddidit tam indignum, quippe ob ſuas iniquitates ne prælit, eſt abiectus, a Deo ſuis ligatum peccatis, omnique honore ac dignitate pontificali, iam priuatum à Domino de conſilio omnium, & ſingulorum fratrum ipſorum perpetuæ depoſitionis ſententiam duximus promulgandam: pontificali eum & ſacerdotali, & alio quolibet officio priuantes, & ad perpetuum carcerem condemnantes; ut ibi committendis ceſſantibus, agat pęnitentiam de commiſſis. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ promulgationis & condemnationis infringere, uel ei auſu temeraratio contraire. Si quis aũt hoc attentare pręſumpſerit, indignetionem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum.

Datum Auinione xv. Calen. Iunij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

De pœnitentijs, & remiſſionibus.

Bonifacius Octauus.

Centeſimo quoque bono viſitantibus baſilicas Petri & Pauli Apoſtolorum pleniſſima peccatorum venia conceditur.

CAP.

ANtiquorum] ¶ Hæc epiſtola ſatis groſſe fuit compoſita. Et habet ſex partes. Primo, ſuper remiſſionibus & indulgentiis conceſſis accedentibus ad Eccleſiam principis Apoſtolorũ de Vrbe fidam antiquorum relationem commemorat. Secundo, § Nos igit. remiſſiones & indulgentias hmôi confirmat, approbat & innouat. Tertio, §. Vt au tem, accedentibus ad eccleſias beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli de Vrbe, vere pœnitentibus & cõfeſſis pleniſſimam indulgentiam peccatorũ dat. Quarto. § Statuentes. quid pro indulgentia prædicta dictis vere pœnitentibus & confeſſis fieri oporteat ſtatuendo taxat. Quinto, §. vnuſquiſque tamen, antipophorizat. Sexto §. Nulli. inhibens præmiſſa non infringi, vult, vt ſecus facientes maledictionem incurrant.

† Vide doctores ſcholaſticos lib. 4. ſent. diſt. 19 20 & 21. inde n fiet aperta quæ traduntur in textu & gloſſis add. Roffenſem contra Lutherũ, ar. 17 & aliquot ſequẽtibus.

CAP. I.

ANtiquorum † habet fida relatio a, quòd accedentib. ad honorabilem baſilicam b principis Apoſtolorum c de Vrbe d, conceſſæ ſunt magnæ remiſſiones & indulgentiæ peccatorum. e

¶ Nos igitur, qui iuxta officii noſtri debitum ſalutem appetimus & procuramus libentius ſingulorũ huiuſmodi remiſſiones & indulgentias omnes & ſingulas ratas, & gratas habentes f, ipſas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & approbamus, & etiam innouamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

¶ Vt autem beatiſſimi Petrus & Paulus Apoſtoli ea amplius honorentur quo ipſorum baſilicæ de Vrbe deuotius fuerint à fidelibus frequentatæ, & fideles ipſi ſpiritualium largitione munerum ex huiuſmodi frequentatione magis ſenſerint ſe refertos g: Nos de omnipotentis Dei miſericordia, & eorundem Apoſtolorum eius meritis & auctoritate confiſi, de fratrum noſtrorum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, omnibus in præſenti anno milleſimo trecenteſimo à feſto Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti præterito proxime inchoato, & in quolibet anno centeſimo ſecuturo, ad baſilicas ipſas accedentibus reuerenter vere pœnitentibus & confeſſis h: vel qui vere pęnitebunt & confitebuntur i in huiuſmodi præſenti & quoli-

a Relatio] ad quã recurrendũ eſt in antiquis ff. de lega. 3. ſi eo ius. §. 1. extra de prob. c. cum cauſam.

Baſilica quid ſit.

b Baſilicam.] ideſt eccleſiã ext. de relig. dom. c. 1. 16. d. 7. omnes baſilicæ. Et proprie eſt domus regia, uel palatium regis, ſed modo per tranſlationem dicitur eccleſia, quia eſt palatium ſummi regis.

c Apoſtolorum.] ideſt beati Petri, qui primatum habuit, & ſucceſſores ſui in Eccleſia Dei. 21. diſt. nouo.

d De Vrbe.] loquitur vulgariter: nam loquendum eſt vt plures. arg. extra de tranſla. epi. inter corporalia. § ſed neque. nam re vera eccleſia ſancti Petri non eſt in Vrbe, ſed in ciuitate Leonina, & minus eccleſia ſancti Pauli, de qua etiam dicitur, quòd non eſt in continentibus ędificus. Quid autem importet hoc nomen, Vrbs, villa, ciuitas. not. extra. lib. 6. de ſenten. excom. u. ſi ciuitas.

e Peccatorum.] ideſt pęnarum pro peccatis debitarũ, ſic ponitur 2. Machab. 2. in fin. ibi, ſancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis ſoluantur.

f Habentes.] per hanc ratificationem & confirmationẽ non ratificantur niſi legitime conceſſa. extra lib. 6. de reſcrip. c. gratioſe. § ſi. extra de elect. dudum 2. § pen.

g Refertos.] non refectos, quia refectio proprie eſt corporis, ſed refertio eſt proprie mentis; vnde dic, refertos, ideſt plenos, bene ſartos, obeſos ſeu craſſos. Et deſcendit refertus de refercio, cis, quod componitur de re & farcio. cis. Ioan. Monachus.

h Et cõfeſſis,] qui eſt vere pęnitens & confeſſus, habet veniam culpæ, quam ſolus Deus in contritione remittit quæ non datur niſi confeſſo, extra li. 6. de reg. iur. peccati venia & pœna æterna debito pro culpa mortali commutatur a Deo in pœnam temporalem; Nam ſicut culpa reſpectu illius in quem commiſſa eſt, fuit infinita, ſic & pęna debet eſſe infinita, cuius infinitas tollitur per remiſſionem culpæ. Sed quanta remaneat, ignorat miniſter Dei, qui in pœnitentiæ ſacramento aliquam portionẽ illius pœnæ remiſerit. vnde miniſter Dei poſt præmiſſa arbitratur de pęna, quam credit ſupereſſe ad arbitrium ſuum, & ſic intelligitur, quòd omnes pęnitentiæ ſunt arbitrariæ. 26 q. 7 tempora. extra de pęnit. & remiſ. quæſiuim. & c. ſeq. Tanta tamen poſſet eſſe contritio cõfitentis, quòd nedum culpa, ſed pena penitus tolleretur; uerum quia hoc eſt dubium apud homines, miniſter Dei præſertim vicarius Chriſti & ſucceſſor Petri iſtam pęnam certis de cauſis vel hic, & in voto vltramarino, & quibuſdem aliis commutat in certos actus ſatiſfactorios. Sed pone iſte miniſter minus diſcrete, ſeu ſine cã legitima taxat: numquid confeſſus ad plus tenebitur? Dic quòd ſic vt ſuppleatur quod de iure deficit. ff. de re iud. l. 4. §. ſic quis condemnatur, & hoc requirit virtus diuinæ iuſtitiæ. manet ergo Petri iudiciũ, ubicumq; ex ipſius æquitate fertur iudicium. 24. q. 1. manet. 11. q. 3 tunc uera eſt enim ſibi commiſſum diſpenſare i, id eſt diſcrete penſare, non diſſipare. ff. de offi. procu. Cæſa l. 1. nego, quin ſit abſolutus, ita quod pęna eterna commutata eſt in temporalem: quia hoc videō in eo qui non eſt miniſter. extra de ele. dudum 2. ſic ibi eſt abſolutus non propter ſacrm fidei, ſed pp fidem ſacramenti: ſed indiſcretio miniſtri in hoc ſe onerantis vel mei confiteotis a debita pęna tẽpal me non releuat confitentem. Et dic, confeſſis propoſito & facto.

Peccati pęna dẽt eſſe infinita.

Qualiter intelligatur, quòd pęnitentiæ ſunt arbitrariæ.

i Diſpenſare vnde dicitur.

Confitebuntur] facto, ſunt tñ confeſſi propoſito alias non ſunt filii Dei, ſed inimici. Tu dic: confitebuntur & propoſito & facto. Sed cum opera uiua ad vitam æternam valeãt, & mortificata viuificari poſſint, dic qualiter opera mortua vt labor itinerationis hic expreſſus in mortali peccato factus poſſit prodeſſe ad remiſſionẽ pęnarum pro peccatis debitarum, licet poſt laborem huiuſmodi ſit vere pęnitens & confeſſus. Et notandum 2, quod adhoc quod indulgentię valeant, quatuor principaliter requiruntur, & quintum etiam huic propoſito potest addi ratione materiæ. Requiritur enim auctoritas in concedente, idoneitas in recipiente, pietas in fine, vtilitas in opere, & quintum quod add. poteſt, cogitur tñ Th in qõ tas in tempore. Primo ergo requiritur auctoritas in concedente, quæ typica eſt, & principaliter reſidet in ſummo Pontifice; ſicut enim videmus quod in corpore natu-

2 Indulgentia ut ualeãt quot requiſita exigantur vide bene ib. additia ad 2 par. q. 5 ar. 2.

naturali vnicum eſt caput, in quo poſiti ſunt oẽs ſenſus, ſic in corpore myſtico quod eſt Eccleſia, eſt ponere caput vnum habens plenitudinem poteſtatis Hoc.n. ſic eſſe voluit ordinatio diuina. Et huic concordat ratio recta: voluit namq; diuina ordinatio, ꝙ eccleſia militans repræſentaret Eccleſiam triumphãtem de quib. no. ſup. 6. lib. de ele. fundamenta Vnde Ioan. Apocaly. Vidi, inquit, Hieruſalem deſcendentẽ de cœlo: quia Hieruſalem terreſtris, hoc eſt Eccleſia militãs, exemplificata eſt & formata ad inſtar cæleſtis Hieruſalem, quæ ſurſum eſt, q̃ eſt mater noſtra: videlicet Eccleſiæ triumphãtis. Ibi autem ſm beatum Dionyſium nouem ſunt ordines angelorum ſub triplici hierarchia diſpoſiti. Et eſt ordo ſub ordine, & tandem omnes ſub uno capite q̃d eſt vnus Deus & ſi ibi velimus amplius aſcendere, inueniemus ꝙ pluralitas diuinarum perſonarum reducitur ad vnitatẽ eſſẽtiæ, rationem illius ordinis diuina ſapientia in Eccleſia militante voluit exemplari Vnde Iob dr̃: Nunquid noſti ordinẽ cæli & ponis rõem eius in terra? Si autem in Eccleſia militante eſſet ponere duo capita de pari ſe habentia, quorum vnum alteri minime ſubderetur, non eſſet ratio cæleſtis ordinis congruenter in ea poſita. Sed tunc rõ cæleſtis ordinis propriè & perfectè in terra ponitur, ſi e cancti gradus prælatorum & principatuum ſub vno capite colliguntur, & ei obediant & ſubdantur: hmõi autem eſt ſolus Romanus Pontifex vicarius Chriſti & ſucceſſor Petri, cui in hmõi deſignationem dictum eſt à Dño, Tu vocaberis Cephas q̃d interpretatur caput: huic ẽt veritati cõcordat rõ recta Nã ſm Proculum, ois multitudo reducitur ad vnitatem. Et ſecundũ Philoſophũ, in vno quoque genere eſt reperire vnum primum & ſupremum, quod eſt menſura & regula omnium aliorum in illo genere contentorum. Et alibi, Monadem ſequitur dyas. Oportet igitur ꝙ multitudo hoĩum reducatur ad vnum, & in genere hoium ſit reperire vnum hoiem primum, qui ſit ſupremus in illo genere, qui ſit mẽſura & regula omnium aliorum hoĩum: hmõi aũt eſt Romanus Pontifex, qui eſt inter omnes homines ſupremus, exiſtẽs menſura & regula directiua oium aliorum cui plene omnes catholici ſimpliciter ſunt ſubiecti. Ad vltimum autẽ intantum ſe extendit iſta ſubiectio, ꝙ qñ plenitudo gentium intrauerit, ut omnis Iſrael ſaluus fiat, ſicut dicit Apoſtolus ad Romanos 11. c. Tunc omnes nationes orbis terrarum huic vnico capiti ſubiicientur, & obedient Et tunc implebitur illud quod ait Saluator in Io. Erit vnũ ouile, & vnus paſtor. Sicut ergo in corpore materiali eſt ponere caput vnum, in quo ſunt omnes ſenſus, ſeu plenitudo ſentiendi; ſic in Eccleſia militante (ne ſit tamquam corpus monſtruoſum ſi duo haberet capita) eſt tantum ponere vnum caput, videlicet Romanum Pontificem, in quo eſt plenitudo poteſtatis, & auctoritatis, quam ſi quidem poteſtatẽ contulit ei Dñs quando beato Petro dixit, Quodcunq; ligaueris ſuper terram erit ligatum &c. & quodcunq; ſolueris, &c. Ipſe autem Romanus Pontifex eſt qui cõceſſit iſtam indulgentiam, & in ipſo (vt iam oſtenſum eſt) plenitudo reſidet poteſtatis. Et ſic patet primum, videlicet quod eſt auctoritas in concedente. Secundum eſt idoneitas in recipiente. Nam ſedm. Philoſophum actus actiuorum ſunt in patiente diſpoſito. Nam theſaurus Eccleſiæ non applicatur niſi ei q eſt membrum Eccleſiæ. 11 q. 3. nihil ſic debet 23. q. 4. ſi quis a catholica Et certum eſt ꝙ remanẽte culpa non remittitur pœna, quia ſecundum Auguſt. non dimittit Deus dedecus culpæ ſine decore iuſtitiæ. Si autẽ manente culpa remitteretur pœna, eſſet dedecus culpę ſine decore iuſtitiæ, & ſic eſſet aliquid inordinatum in vniuerſo: quod diuina ſapientia non permittit arg. in auth. de hæred. & fal. § inordinatum. coll. 1. Oportet ergo quod capax indulgentiæ ſit purgatus a culpa, quod fit in contritione, ille ergo eſt habilis indulgentiam recipere, qui eſt vere pœnitens & confeſſus. Et hoc tangitur in forma indulgentia, cum dicitur quod vero pœnitentibus & confeſſis hæc indulgentia ſit conceſſa, non aliis arg. C. de remiſſ. cum allegatis, lib. 12. extra de appel. paſtoralis in fine. Tertio requiritur pietas in fine, hoc eſt honor Dei & exaltatio fidei: in omnium conceſſione indulgentiarum eccleſiaſticarum finaliter debet attendi, vt per hoc Deus honoretur, & fides exaltetur catholica. Quartum eſt vtilitas in opere, hoc eſt, quod opus quod pro indulgentia obtinenda imponitur, ſit vtile & ordinabile ad finem prædictum, ſ. ad honorem Dei, & exaltationem fidei. Circa quod aduertendum eſt, ꝙ in conceſſione indulgentiæ non attenditur quantitas operis, ſed genus operis: indulgentia enim principaliter reſpicit gratiam, non meritum, alias non diceretur indulgentia. Si enim qui offendiſſet regem vel principem, ita quòd ꝑ offenſam hmõi mereretur ſecundum legem patriæ manu vel pede truncari, & vt liberaretur a tali pœna, quam metuit, offerret principi duo vel tria millia florenorum, talis liberatio remiſſio dici non mereretur, ſed potius redemptio & quædam commutatio, arg. ff. de cõtrahen. empt. l. 4. Si autem rex condonaret ei pęnam huiuſmodi liberaliter, vel ei pro pœna vitanda aliquid leue imponeret; tunc talis liberatio remiſſio vocaretur: ergo indulgentiæ eccleſiaſticæ principaliter reſpiciunt gratiam, non meritum; meritum dico proprium, reſpiciunt tamen meritum alienum, ſcilicet meritum Chriſti, immo ſuper illud fundantur, & ex illo ſumuntur. Paſſio namque Chriſti exceſſiua fuit, vnde & exceſſus vocatur in Luca: ubi dicitur quod in transfiguratione Chriſti apparuerũt Moyſes & Helias cum eo, & dicebant exceſſum, quem completurus erat in Hieruſalem, unica cum gutta ſanguinis tam pretioſi ſuffeciſſet pro redemptione totius mundi. Nam propter coniunctionem humanitatis cum diuinitate, quantulacunque paſſio Chriſti, perpeſſa pro redemptione noſtra, habebat pretium infinitum. Nouit autem Chriſtus quod exceſſus iſte fruſtra fuiſſet, & quòd de nihilo nobis ſeruiret ſed voluit quòd eſſet theſaurus eccleſiæ per ſuum vicarium Romanum Pontificem pro fidelibus loco & tempore diſpenſandus, diſpenſatur autem cum eis, cum indulgentiæ conceduntur. Nam propter vnionem capitis & membrorum, meritum capitis attribuitur & applicatur membris, & quia ſic per alienum meritum, non per proprium meritum liberantur a pęna, ideo quantum ad ipſos liberatio dicitur remiſſio, ſeu indulgentia, licet quo ad Chriſtum qui hoc nobis meruit, vocetur redemptio copioſa. vnde in Pſal. Apud Dominum miſericordia, & copioſa apud eũ redemptio. Nec eſt timendum ſeu phantaſtice optandum, quòd per talem diſpenſationem theſauri, quæ fit in collatione indulgentiarum præfatus theſaurus in aliquo minuatur: Nam ſi omnes catholici vtriuſque ſexus per vniuerſum orbem diſperſi, in hoc anno centeſimo pro hac indulgentia obtinenda venirent ad urbem, & perfecte præfatam indulgentiam obtinerent, tota omnium indulgentia in minori portione ſe haberet, ad theſaurum, ex quo ſumitur, quam ſit proportio vnius guttæ aquæ ad totum oceanum, vel vnius grani milii ad montem ſancti Bernardi: quia finiti ad finitum eſt proportio aliqua: finiti vero ad infinitum nulla: propter infinitatem enim ſuam præfatus theſaurus ex diſpenſatione ſua non diminuitur, nec decreſcit. Verſus,

Mille licet ſumant, deperit inde nihil.

Quia ergo indulgentiæ reſpiciunt principaliter gratiã non meritum proprium: ideo indulgentiis conferendis non attenditur principaliter quantitas operis, vnde in præſenti indulgentia, Romanis, qui viſitando Apoſtolorum baſilicas ſatis parum laborant, pleniſſima conceditur indulgentia, ſicut eis qui de vltimis Galliæ, Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, Hiſpaniarumque finibus accedũt cum magnis laboribus & expenſis. attenditur ergo in iſtis indulgentiis conferendis principaliter non quantitas operis, ſed genus operis: hoc eſt dictum, quod opus quod pro dicta indulgentia obtinenda imponitur, ſit opus tale, quod ordinetur ad finem præfatum in collatione indulgentiarum intentum qui eſt videlicet honor Dei, & Exaltatio fidei, & primatus Eccleſiæ in urbe exiſtens. Peregrinatio vero ad præfatas b. atorum Apoſtolorum

Hieruſalem eſt & terreſtris & cæleſtis.

Cephas dicitur caput.

Indulgẽtia ſolis idoneis conceditur.

1 Al. pudore.

Indulgentia eſt concedẽda in honorem Dei & exaltationẽ fidei.

Remiſſio differt a redẽptione.

Indulgẽtia per Chriſti meritũ fundatur.

Theſaurus Eccleſiæ per diſpenſationem eius non minuitur.

Indulgẽtia tanta concedĩt Romanis, quanta venientibus a remotis.

Digitized by Google

ſtolorum baſilicas, ad honorem Dei, & exaltationem fidei, vt plurimum ordinatur per hoc enim quod eſt tali peregrinatione ſancti Apoſtoli honorantur, Deus in ipſis ſe reputat honorari, ipſi enim pro Chriſti honore cõſeruando & dilatando, ſeipſos expoſuerunt ſuppliciis in vita pariter & in morte, ipſe autem Dominus ſe honorantes honorare decreuit, vnde dicit in 1. lib Regum. 2. capit. Quicunque honorificauerit me, glorificabo eum, qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. Ex hac enim peregrinatione fides catholica non modicum exaltatur, eo quòd omnibus Chriſtianitatis finibus fideles confluunt ad ortum fidei, ad baſilicam videlicet ſancti Petri. Nunc cernit apertiſſime beatus Petrus orationẽ illam exauditam, quam Chriſtus ad patrem ſuum fudit pro eo dicens, Ecce rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, videt enim quod vndique cateruatim ruunt fideles populi ad ipſius baſilicam, fidem catholicam profitentes, vnde fit videlicet quod eius fides ſecundum Chriſti rogationem non deficit, ſed magis proficit manifeſtiſſimis incrementis. Num verum eſſe poterat quod Bernardus dicit. An non limina Apoſtolorum magis ambitio quam deuotio terit? ſed nunc econtrario poteſt dici, quod deuotio, non ambitio limina Apoſtolorum terit, & eorum baſilicas frequentat, ſeu frequentare facit. O quantum credendum eſt beatiſſimos Apoſtolos exultare, cernentes ſuas baſilicas a populo Chriſtiano cum intenſo feruore fidei populoſius & frequentius quam ſolerent, & vrgente deuotione populi accedentium ordine non ſeruato, impetuoſius frequentari, non ſicut diebus antiquis tanta deuotio, vt nec tantus fidei feruor in populo Chriſtiano, ex quo gaudent non ſoli Apoſtoli, ſed totius etiam cœleſtis exercitus, & confunditur diabolus & angeli eius. Sic igitur patet veritas & ſoliditas huiuſmodi indulgentiæ, in quam ſic excellentiſſime confluunt quatuor cauſæ prædictæ, quæ ad hoc, vt indulgentiæ valeant, principaliter requiruntur. Quintum quod poteſt adiici, eſt congruitas ex tempore conceſſa, eſt n. hæc indulgentia tempore congruo, videlicet in anno Iubileo. In Leuitico ſi quidem legitur, quod annus quinquageſimus erat Iubileus, in quo ſecundum legis præceptum clangebant tunc tubis, & remittebantur peccata: hic legalis Iubileus typicus erat, & verum Iubileum, quod in aduentu Chriſti ſumpſit initium, figurabat. Ad hoc enim Chriſtus venit, vt remiſſionem & indulgentiam prædicaret ſpiritualium debitorum, videlicet peccatorum, vnde ipſe per Eſaiam dicit, Eſa. 61. c. Spiritus Domini ſuper me, eo quod vnxerit me. ad Euangelizandum pauperib. miſit me. Et ſequitur, vt prædicarem captiuis indulgentiam. Ecce tuba prædicationis, Ecce indulgentia ſiue remiſſio debitorũ. Et in exordio prædicationis ſuæ ſic orſus eſt: Penitentiam agite, appropinquabit enim regnũ cœlorum, in quo verbo, forma & efficacia præſentis indulgentiæ continetur. hac enim indulgentia ſolis pœnitentibus & confeſſis conceditur, & eis regnum cœlorum propinquiſſimum eſſe facit. Et quia Chriſtus in ortu ſuo ſecundum communem curſum humanæ naturæ fari non poterat, ideo in Iubileo iſto clangentes præmiſit, vt dicitur in Luca ſecundo c. Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cœleſtis laudantium Deum, & dicentiũ, Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus, &c. Quamdiu enim eſt in peccato aliquis, non eſt ei pax cũ Deo, quia ſecundum Eſaiã c. 48. Non eſt pax impiis: dicit Dominus remiſſa culpa, remanẽ: eſ pœnę debito nondũ eſt pax perfecta, ſed vero que remiſſio pleniſſima pax hominibus habetur cum Deo, quod per iſtam indulgentiã obtinetur. A natiuitate igitur Domini poſtit ſtelu Chriſti, in qua verus Iubileus incœpit, quilibet ſequẽs annus quinquageſimus vocari poteſt rectiſſime Iubileus. Quòd autem ſummus Pontifex in anno quinquageſimo, ſed in centeſimo indulgentiam iſtam concederet, ſicut ego ex ore ipſius audiui, duplex rõ mouit eum. Primo, quia vulgatum eſt, quod talis indulgentia in annis centeſimis a natiuitate Chriſti olim concedi ſolebat. Et quia, vt dicit commentatos, Sermo qui famatur ab omnib. non

Fides Petri non deficiet

Annus Iubilei Iesus typice vetus iubileũ figurauit.

Pax non eſt impiis.

Annus Iubileus nõ fuit centeſimo quoque anno.

eſt omnino falſus. Et quia iſtud ſic publice famatum erat & vulgatum, noluit ſummus Pontifex quod hoc anno centeſimo in tpe ſui regiminis ſecundum curſum tẽporis accedẽte, populus Chriſtianus hoc munere fruſtraretur. Alia cauſa fuit, quid ob fauorem indulgentiæ tranſmarinæ quæ ſimilis huic extitit, hac indulgentiam, non in anno quinquageſimo, quia frequenter euenit, ſed in hoc centeſimo concedere voluit, & deinceps in quolibet anno centeſimo ſecuturo, eo quod periodus humanę vitæ annum centeſimum, niſi in pauciſſimis, non tranſcendit. Ad hoc etiam adduci põt aliæ congruentiæ, ex quibus ſequentes aſſumo. Prima eſt, quia per iſtam indulgẽtiam, quæ vere pœnitentibus & confeſſis conceditur, duplex indulgentia, culpæ videlicet & pœnę habetur, & ideo congrue non in quinquageſimo, quæ ſimplicem remiſſionem denotat, ſed in centeſimo conceditur, qui duplicem continet Iubileum. Secunda congruentia eſt, quia ſecundum Bedam & Hieronymum numerus centeſimus tranſit a leua ad dexteram, ſicut etiam dicit gl. ſuper illud de parabola ſeminis. Aliud cecidit in terram bonam, & attulit fructum, aliud quidem triceſimum, aliud ſexageſimum, aliud centeſimum. Quando autem aliquis migrat ab hoc ſæculo purgatus a culpa, ſed non liberatus à pœna, non tranſit a leua ad dexteram, ſed a pœna præſenti tranſit ad pœnam purgatorii, ſed quando migrat liberatus a culpa & pœna, tranſit a leua ad dexteram. Et quia præſens indulgentia ſic diſponit hominem, vt ſi pœna adempta decedat, tranſeat abſque medio à leua plenitis aduerſitatis ad dexteram æternæ fœlicitatis: & idcirco in anno centeſimo congrue conceditur qui quidem cẽteſimus eſt numerus tranſiens a leua ad dexteram, ſicut dixi. Tertia, quoniam ille Iubileus, de quo agitur Leuit. 25. redire faciebat temporalia, ſed iſte ſpiritualia, & ideo non eſt mirum ſi duplicetur tempus. Quarta, hęc ſit indulgentia pleniſſima per numerum magis perfectum vt eſt centenarius, debuit deſignari, pro tanto, quia vſque ad ipſum fit aſcenſus per continuam adiectionem vnitatis ad præcedentem numerum, & vltra ipſum tali modo non proceditur, ſed fit egreſſus ad principium numeri, ſcilicet ad vnitatem. Et vlterius tali modo vſque ad alium centenarium fit proceſſus, quod non eſt in aliquo alio numero. Quinta, quadrageſima eſt numerus abundãs reddens in ſua abundantia quinquageſimam. Et eſt duplex quadrageſima, vna deletiua mali, vt vulgaris, alia operatiua boni, vt illa quæ eſt inter Paſcha & Aſcenſionem Domini, & per has duas quadrageſimas habetur gratiam in duabus quinquageſimis abundat. Et per hãc in centeſimo abundanter in gloria creſcit. Et dic arg. quod iſte textus non dat liberationem putam, ſed ſub conditione, & quando aliquid eſt conceſſum ſub conditione, non reſpicit tempus ipſius conceſſionis, ſed conditionis exiſtentis, ff. de cond. & dem. l. cum qui, & ibi no. ff. de l. 2. l. non oportet, & ideo in hac conceſſione reſpiciam non tempus conceſſionis ipſius, ſed conditionis exiſtentis. Et quod hic ſit conditio liquet ſic, quia hac dictio, quod iuncta cum verbo futuri temporis, conditionem importat, ff. de le. 1. l. Stichum, ff. de auro & ar. le. Quintus. Et tunc ad at hic non conſequitur quis indulgentiam ex operibus mortuis, vt concludit arg. ſed ex exiſtentia conditionis, vt eſt oſtenſum, unde conſiderato opere quod eſt virtuoſum de genere, & ab agente ſit pia, & ſecta intentionis ſecundum dictamen rectæ rationis, quo ad bonum homo naturaliter inclinatur, tale opus poteſt dici aliquo modo viuum & meritorium, licet non perfecte, ſaltem merito congrui, licet non merito condigni. Et pro tali opere dari poteſt indulgentia, cum fuerit diſpoſitus per pœnitentiam ſubſequentem. Sed ponamus quod Papa alicui exiſtenti in gratia concedat indulgentiam ſine cauſa rationabili non facienti opus bonũ, ſi quo eſt indulgentia meritu cõcedenda, quantum, vtrũ valeat. Videtur quod ſic quia Papa habet plenitudinem poteſtatis, nec habet ſuperiorem, quem requirere debeat, & a quo debeat regulari, ergo ſi det ſibi indulgentiam, tenet, & valet ei cui datur, quia capax eſt, ſed Papa quo omnia & præcipue

Vitæ humanæ periodus cẽtũ annos non tranſcẽdit, niſi in pauciſſimis.

Numerus cẽtenarius eſt perfectus.

Quadrageſima e duplex.

Indulgẽtia alicui conceſſa ſine cãa n valeat.

Digitized by Google

præcipue maiora agere debet cum diſcretione & ſecundum iudicium rectæ rationis, peccat in ſic concedendo. Sed dicendum quòd licet Papa habeat plenitudinem poteſtatis quantum ad omnia bona eccleſiaſtica, temporalia & ſpiritualia, non habet tamen illam vt dominus, ſed vt miniſter & diſpenſator domini principalis vnde licet non habeat ſuperiorem in terris, eum tamen habet in cœlis. Et iō diſpenſatio talium bonorum ab eo non debet fieri, niſi illis caſibus in quibus veriſimiliter apparet, quòd dominus, cuius ſunt huiuſmodi bona, cōſenſum adhiberet vt poteſtas ſuper ratione reſtringatur 21. q. 5 illa, conſtat autem quod Deo non placet, quod tanta bona ſua ſine cauſa rationabili concedantur, & iō talis conceſſio non valet. Quãuis ergo ille, qui eſt verus dominus alicuius rei, ſi illam det alicui ſine cauſa rationabili, poteſt tenere talis donatio, quia fit de conſenſu domini: non meretur tamen donans, nec agit fructuoſe ſed potius peccat, quia cum quilibet ea quæ agit, teneatur agere ſecundum iudicium rectæ rōnis, & qui ſic agit fructuoſe agit & meretur, oportet quod quicunque agit contra iudicium rectæ rōnis, peccet. Item quæritur, ſi quis ſtans in bono ſtatu fecit partem iſtorum dierum: & ante completionem labitur in mortale peccatum: & tandem illis dieb. completis ante annum confitetur, an habeat indulgentiam? Dic quod non, quia dicta verba reſpiciũt peccata commiſſa, non committenda. Nam indulgentia iſta completa dat remiſſionem pęnę, ſi adſit vera confeſſio & pœnitentia intra hunc annum, quibus remittitur culpa affectiue per ſolum Deum, ſacramentaliter per ſacramentum pœnitentię: & miniſterialiter per miniſterium debitum eccleſiæ, & indultum non reſpicit futuras pœnas, ſed præſentes, argu. extra conſue. c. ex parte. Item hæc tota indulgentia per xv. dies facta commutat pęnas omnium peccatorum alias debitas in hunc laborem, & ſic hæc indulgentia non reſpicit culpas commiſſas poſt iter peregrinationis arreptum, ſed ante. Secus dicerem in tali caſu: Confiteor in ſpeciali quæcunq. ſcio, & in generali de aliis, dolens ſuper eis, quod alia quæ commiſi neſcio reminiſci tandē ſum memor vnius peccati grauis, iſte, vt habetur 4. ſententiarum, de iſto peccato poteſt habere purgationem poſt mortem: quod non eſſet, ſi non eſſet vere confeſſus, & ſic vera confeſſio hoc caſu tollit pœnam. Nec obſtat, quod ſciens & memorans de peccato illud tenetur confiteri: ergo non eſt plene confeſſus. Dic quod peccatum eſt remiſſum, ſed fit iterato confeſſio ſpecialis ne videatur contemptus, nam poſtquam ſcit, nec confitetur, ex ſuo contemptu nouo ligatur extra de ſent. excom. per tuas, § nos igitur, vnde ſicut vere contritus habet remiſſionem culpæ, habens propoſitum confitendi poſtea, & ſi non confiteatur cum poteſt, peccat, ſic confitens in genere de neglectis, & poſtmodum reminiſcens tenetur ad confeſſionem: primo tamen erat remiſſio culpæ, & per conſequens pœnæ per hanc indulgentiam. Item quæro. Aliquis fuit vere pœnitens & confeſſus ante iſtam indulgentiam & multa fuerunt ſibi iniuncta nec loquor de iniunctis tangentibus partem, vt in furto, quia hoc hac indulgentia non remittitur. Nam licet Deus, per veram contritionem & confeſſionem dimittat peccatum, damnum tamen vel iniuriam illatum ſeu illatam homini non dimittit. Sic enim Deus & quilibet alius gratiam dēt facere, vt ius alterius non abſorbeat, ar. C. de emanci. li. l. nec auus, ff. ne quid in lo. pu. l. v. § ſi quis a principe, nunquid illa iniuncta tollantur per iſtam indulgentiam? Et videtur ꝙ ſic: Ponamus ꝙ iſte non fuiſſet confeſſus ante iſtam indulgentiam, conſtat ꝙ per iſtam indulgentiam omnia fuiſſent ablata, & cõſtat ꝙ iſte tantum expectando fuit fatuus, ſed in alio caſu confitendo fuit ſapiens, & fatuus non dēbet eſſe melioris conditionis quã peritus, ff. quod vi aut clam. l. ſeruus, extra li. 6. de præb. eu qui. Cum igitur ſecũdo caſu pęna tollatur, multo magis & primo. Item hic remanet pęna pro peccato, ergo illa tollit per indulgentiam, quæ eſt pleniſſima, vt hic dicit, q̃ pleniſſima nō pōt dici quo ad cordis contritionem, nec quo ad confeſſionem quæ hic ſupponuntur, ergo erit pleniſſima quo ad ſatisfactionem. Item in particularibus indulgentijs fit in tanto, ergo in plena, vt eſt hic, fiet remiſſio in toto, ar. ff. de rei ven. l. quæ de tota. Sed contra, ſpecialis obligatio per generalem abſolutionem non tollitur, cum ligatio & ſolutio ſibi inuicem reſpondere debeant, extra de pœnit. & remiſ. c. 1. ergo iſte confeſſus ſpecialiter ſe ligans, non ſoluetur eius obligatio per ſolutionem generalem non facientem mentionem de ſpeciali obligatione, extra 6. lib. de conſt. c. 2. extra deci. c. ex multiplici, ff. de ver. obl. l. doli clauſula, ff. de pœnis, l. ſancio. & eſt ratio, ex quo enim iſte confitens ſpecialiter ſibi prouidet, generali prouiſio prouidetur, & prouiſo non prouidetur, C. de pac. conuen. tam ſuper dote quam dona. propter nup. l. vlt. vnde Papa hoc ſi e non exprimens pœnitentiam ſibi iniunctam & acceptam non ſuſtulit, nec dico quin Papa remittere potuerit, ſed non ſuſtulit quod non expreſſit. Item vt apparet ex hoc textu, qui ſunt, vel qui erunt intra centeſimum annum vere pęnitentes & confeſſi habent iſte indulgentiam, facientes quod inf. ſequitur, & ſic non clauduntur confeſſi ante hanc indulgentiam alias bene fuit diſpenſatum. Item dato quod non eſſent verba illa, omnibus in præſenti anno, & adhuc idem eſt quod verbum, vere pęnitentes & confeſſi, non importat qui fuerant, ſed qui ſunt dumtaxat, niſi forte ex admiſſo, vt in hoc ſophiſmate, album fuit diſputandum diſputent artiſtæ. Sed ad hoc vltimum pōt reſponderi, iſta nō habere locum vbi adiectiuum non reſpicit certum tempus, vt cum dicitur homo alb. Nam inter adiectiuum tale & ſubſtantiuum, intelligitur qui eſt, ſecũdum Priſcianũ, ſed ſecus in adiectiuo tps diſcernẽte, vt in verbo, eſt præteriti temporis, & actus in eo deſignatus eſt præteritus, ſed terminus adhuc poteſt eſſe præſens vel iam præteritus. Et ideo in ſuppletione pręteriti, deponentis, vel paſſiui, ponitur, qui eſt, vel qui fuit, vnde ſi ſui confeſſus ante hanc indulgentiam, ſi remanſi in gratia, eſt veritas quòd ſũ confeſſus, id eſt remaneo in illa vera contritione & dato ꝙ labar in peccatum, & poſtea vere confiteat, adhuc illa confeſſio prima vere remanet, & opera prima reuiuiſcunt. Item datur particularis indulgentia vere pœnitentibus & confeſſis, pone vnius anni, ſi ſi daretur niſi illis, qui ſunt actu in confitendo, ridiculum eſſet, ergo extenderetur ad illos qui confeſſi ſunt. Et Papa declarauit conſiſtorialiter, quòd pęnitentiæ ante iniunctæ etiã tolluntur per commutationem opera ſatisfactorii hic poſiti. Dixit etiam quòd vota, excepto Hieroſolymitano, & ingreſſu religionis, tolluntur per hanc indulgentiam. Et ego dixi hoc verum de votis, quæ eſſent propter commutationem pœnitentiæ, vel eſſent impoſita in ſatisfactionem peccatorum. Secus videbatur de votis hoc non reſpicientibus, v. g. Aliquis exiſtens in periculo maris, vouit ire ad ſanctum Iacobum, vel exiſtens infirmus vnde tale votum cum non ſit propter pœnam peccati, quam tollit hæc indulgentia, qualiter tollitur per hanc indulgentiam ſatisfactoriam de pœnis peccatorum? Reſpondit tamen mihi Papa, ꝙ etiam vult hoc votum tolli per hanc indulgentiam, quod poteſt Papa, licet verba indulgentiæ hoc non patiantur, & eſt ſecus quando peccatum vel votum tangit tertium, quia hoc non tollitur per hanc indulgentiam, ſed quando proponitur ſancto, hoc eſt ordinatum in Deum, vnde tale votum per hanc indulgentiam tollitur. Declarauit etiam quod ſui pœnitentiarii nihil debent iniungere vltra iniunctionem hic poſitã alias, vt dicebat, indulgentia fruſtraretur, niſi confitens volens facere opera ſupererogationis, voluntate, pęnitentiam ſatisfactoriam aliam ab hac taxata reciperet, niſi ſi ad aliud finem iniungeretur, v. g. Pœnitentia nedum eſt ad remiſſionem pœnarum pro commiſſis & omiſſis debitarum, ſed ad cautelam futurorum, & quo ad illud forſan poteſt pœnitentia iniungi. Item quæro, monachus ab abbate humiliter requirit, vt veniat licentiatus ab abbate pro dicta indulgentia acquirenda. Quæritur an abbas iuſta poſſit hãc licentiam ſibi concedere? Et vr̃ quòd ſic, nam monachus pro vtilitate monaſterii recedere

Indulgẽtia anni Iubilei pro culpa ſequentem īpoſſitur.

Pœnã pro peccatis iniunctaã indulgentiam per illam non tollatur.

Stultus non dēt eſſe melioris condō oīa quam ſapiens.

Al. adiunct.

Vota an tollantur per indulgentiam anni Iubilei.

Monachus an poſſit ab abbate licẽtiari, vt eat ad annũ Iubileum.

Digitized by Google

bet centeſimo ſecuturo annis, non ſolum plenam, & largiorem, immo pleniſſimam [a] omnium ſuorum concedemus & concedimus veniam [b] peccatorum [c].

Statuentes [d], vt qui voluerint huiuſmodi indulgentiæ a nobis conceſſę fieri participes, ſi fuerint Romani, ad minus triginta diebus continuis, ſeu interpolatis [f], & ſaltem ſemel in die [g].

Si vero peregrini [h] fuerint, aut forenſes, [i] ſimili [k] modo diebus xv. ad baſilicas eaſdem accedant.

Vnuſquiſque tamē plus merebitur, & indulgentiam efficacius conſequentur [l], qui baſilicas ipſas amplius & deuotius fre-

cedere poteſt abbate Imperante, extra de : poſt. c. ex parte, 16. q. 1. monachi, 2. Contra vouēs votū peregrinationis celeberrimę, & tandem religionē intrās non vr̄ fractor voti: quia illud in melius commutat, extra de vot. & vo. red. ſcriptura, extra de iureiur. peruenit 2. ergo melius eſt vouere religionē & ꝓſequi, q̄ ꝓſequi dictam indulgentiam, ergo cū abbas de meliori debet proſpicere monacho ſuo, dictam licētiam propter maius bonū admittendum concedere nō debet. Reſpondeo ꝙ poteſt, vt cōcludit prima ratio & eo efficacius recipit indulgentiā, quo magis eſt diſpoſit⁹ interi⁹ p virtuoſa exercitia religionis. Ad arg. in oppoſitum dicendum eſt, ꝙ actus peregrinandi compatitur ſecum omnia illa quę ſunt eſſentialia religionis: & ideo cum vtrumque religio & peregrinatio ſit quid bonū, neceſſe eſt, ꝙ ambo ſimul ſint maius bonum quàm alterum tantum, ſ. obſeruantiam religionis tantum: quia omne totum eſt maius ſua parte: & ideo ambo ſimul tanquam maius bonum, magis diſponunt ad gratiam ſuſcipiendam & bonum indulgentiarum. Ratio autem in oppoſitum procedit, ac ſi obſeruantia religionis, & peregrinationis eſſent inuicem incompatibiles: quod non eſt verum, & facit 20 q. 4 monachum, § ſi. Sed contra, monachatus omnē maculam abſtergit. anth. de mo. in princip. colla. 1. & aduerſum facit creſcere in opera virtuoſa: ſed per indulgentiam ꝓdictam non habet niſi primū: ergo monachatus melior. Sol. cum p tramites communes proceditur, bñ arguis: ſed in hac indulgentia proceditur p ſemitam compēdij, ut eſt ꝑmiſſum. Sed quæro, aliquis uere pœnitens, & confeſſus inchoanerat huiuſmodi indulgentiam, & ſimiliter proponebat eam perficere: ſed infirmitate ſuperueniente mortuus eſt, nunquid dēt hmōi indulgentia gaudere, ac ſi eam perfeciſſent? Vr̄ ꝙ non: quia hæc conceſſio non eſt pura, ſed conditionalis, ut ſuperius eſt probatum in glo ſuper uer. confitebuntur, q̄ conditio uī defeciſſe, vt arg. ff. de condi. & demon. l. qui hæredi. § ſi. Contra uī fauore indulgentiæ, quæ animam liberat à pœna: ſicut ſeruus cui legata eſt libertas, ſi per certum tempus ſeruiret, libertatem conſequitur, licet per aduerſam fortunam fuerit impeditus ſeruire ff de ſtatu li. l. cū hæres, § Stichus. C. de con. tacer. l. ſi. D c, aut infirmus uiuit uſq; ad tēpus ꝙ peregrinari debuit, & ſic uī liberatus, ut dicto § Stichus, aut non, & tūc nō eſt liberatus. Et eſt rō. quia conceſſio indulgētiarū, nedum eſt ſub conditione (ut eſt dictum) concepta, ſed in diem. vnde oportet utrumque ſubeſſe, quia p infirmitatem non dēt plus conſequi, quam ſi in ueritate dictam indulgentiam perfeciſſet, ut dicta l. cum hæres, § ſeruire, & § Stichus, & eo tit. l ſi hæreditas, reſpon ff. de uerb. obl. l in illa ſtipulatione, & l. in inſulā, extra de elect. 6 lib commiſſa. 1 rñ. Quicquid ſit de iure, Papa declarauit quod illi qui inceperunt uenire, licet non peruenerint: morte uel alio legitimo impedimēto detenti, vel ſi venerint, nec compleuerint, habeant hanc indulgētiā: ſic q̄ro, cui ſufficit hoc caſu confiteri ēt ijs quæ ſedis Apoſtolicæ uel epīs reſeruātur. Et vī ꝙ ſimplici ſacerdoti: quia lōge maiorē iniunctionē ſimplex ſacerdos pōt facere, quam ſit pœna contenta. Contra dic quia confitens eget diſcreto confeſſore nedum propter pœnitentiam ſibi iniungendam, vt arguiſti: ſed ēt p p confitent' adirectionem, q̄ melius fiet per maiorem quam p minorem. Nam ſicut in foro iudicij maiores cauſæ requirunt maiores iudices: extra de appel. vt debitus, in fine extra de bap. maiores in princip. ſic in foro animæ maiora peccata maiores iudices requirunt, nec eſt veriſimile: ꝙ Papa vno uerbo gradus cōtētū uoluerit abſorbere. extra de ele eccleſia ueſtra 2. § deniq; C. de inoff. teſta l. ſi quando, in princ. Eſt enim ordo eccleſiaſticus iſte: q̄ eſt ſummus ſacerdos vt Papa, & magnus ſacerdos, vt epiſcop⁹ & eſt ſacerdos, vt curatus, & iſti in republica clericorum fundant intētionē ſuam de iure cōmuni: ſummus ſacerdos in omnibus: magnus ſacerdos, & ſacerdos in ſuis territoriis, 21. diſ. in nouo, ext. de proba. cū cauſam, extra de paro. & alie. parochia, c. ſignificauit, & c. ſuper eo. Nec proſequor quid cuique iſtorum cōpetat, & de hoc no. c. ſup cathedram edito poſt publicationem Sexti li. Nec dico confitendum diſcretiori ex præcepto ſeu neceſſitate, ſed ex conſilio ſeu congruitate.

Indulgentia plenaria an concedatur illi qui peregrinationē inceptā morte præuentus implere non potuit. Rātio vera ad q̄onem.

Cōfeſſor diſcretus eſt valde vtilis

a Pleniſſimam.] ſed quomodo iſta compatiuntur, plenam, largiorem, & pleniſſimam? Dico Papam interpretatum fuiſſe in conſiſtorio me præſente hāc indulgentiam adeo plenam, prout clauium poteſtas ſe extendit, quod intelligo prout uerba patiuntur.

b Veniam.] quot modis dicitur venia, no. extra libro 6 de reg. iur. peccati

c Peccatorum] id eſt, pœnarum pro peccatis debitarum, vt ſup eo. c. 1. reſpon.

d Statuentes] conceſſit, ſup eod § proa. nunc ſtatuit qui, & quando erunt participes huiuſmodi indulgētiæ.

e Continuis.] vt quia ſucceſſiue triginta dies complens ſine interruptione: vnde continuum eſt vicinum ſine interpoſitione qua ſimul teneatur.

f Interpolatis.] per vnum, l ab inter, & polus: vnde interpolare eſt obſcurare & interrumpere, vt hic, vbi quia quis iuit prima feria, & interpolare iuit, i. interrupit: quia in ſecunda feria non iuit, ſed tertia.

Interpolatio quid ſit.

g Et ſaltem ſemel in die.] hæc verba Papa in conſiſtorio ſic eſt interpretatus cum præcedentib. vt continuatio, ſed interpolatio etiam proſit, ſi ſit ſemel facta in die vna dictarum baſilicarum verbi gratia. Semel in die vado ad vtrumque baſilicam, & ſic eſt continuatio quoad illam diem ſiue continuatio ſiue interpolatio quo ad dies præcedentes poſſet etiam eſſe interpolatio vt ſi ſemel in die vadam ad ſanctum Petrum duntaxat & alia die continue ſeu interpolate ad ſanctum Paulum duntaxat, & tunc iſtæ duæ itinerationes erunt pro vna die.

h Peregrini.] de quib. habetur extra de peregri. c. vno, & extra de cler. pereg. per totum.

i Forenſes.] id eſt, qui venientes de foris non veniunt cauſa peregrinationis, videntes tamen indulgentiam conſequuntur eandem. Quid de curialib. exiſtentib. in curia Papali? Reſpondet Sixtus Papa, illos facere debere, xxx. dies. Et eſt ratio, quia iſti nec vere peregrinantur nec vere ſunt forenſes, ſed vt moraturi in curia accedūt vt Cardinales, officiales curiæ, aduocati, procuratores, & in curia manentes, qui terminum ſui receſſus ignorāt, cum legem Papa imponere nequeant, vt cauſæ eorum finem accipiant ext. de app. ea inſtituat oue

Curiales cū nō ſint peregriōātes, an poſſint indulgentias mereri.

k Simili.] i. dieb. continuis ſeu interpolatis & ſaltem ſemel in die, vnde ſimilis modus eſt vtrobique licet ſermittus ex vna parte ſit receſſio.

l Conſequentur] alias aſſequetur. Sed q̄m hoc poteſt eſſe cum iſti habeant pleniſſimam indulgentiā, ſup. e. § vt aut.

in

Digitized by Google

quentabit. Nulli ergo omnino hominum liceat hãc paginam noſtræ[a] confirmationis, approbationis, innouationis, conceſſionis[b] & conſtitutionis[c] infringere[d], &c. Datum Romę apud ſanctum Petrũ viij. Calen. Martii, Pontificatus noſtri anno ſexto.

¶ Clemẽs ſextus archiepiſcopo Tarraceñ. eiuſque ſuffraganeis.

¶ *Annus Iubileus, ſiue plenaria remiſſio, quæ olim dabatur quolibet cẽteſimo anno omnibus verè pænitentibus & confeſſis viſitantibus baſilicas beatorum Petri & Pauli, per iſtam extrauagantem ad annum quinquageſimum reducitur.*

C A P. II.

VNigenitus Dei filius de ſinu patris in vterum dignatus eſt deſcendere matris in qua & ex qua noſtrę mortalitatis ſubſtãtiam diuinitati ſuę, in ſuppoſiti vnitate, ineffabili vnione coniunxit, id quod fuit permanens, & quod non erat aſſumens: vt haberet vñ hominũ lapſum redimeret, & pro eo ſatisfaceret Deo patri. Vbi.n. venit plenitudo tẽporis †, miſit Deus filium ſuũ factum ſub lege, natũ ex muliere, vt eos qui ſub lege erãt, redimeret, vt adoptionem reciperent filiorũ. Ipſe namq; factus † nobis à Deo ſapientia, iuſtitia, ſanctificatio & redemptio, non per ſanguinem hircorum, aut vitulorũ, ſed per propriũ † ſanguinẽ introiuit ſemel in ſancta, ęterna redẽptione inuenta. Non.n. † corruptibilib. auro & argento, ſed ſui ipſius agni incontaminati & immaculati pretioſo ſanguine nos redemit: quem in ara crucis innocens immolatus, non guttam ſanguinis modicam, quę tamen propter vnionem ad verbum pro redẽptione totius humani generis ſuffeciſſet, ſed copioſe velut quoddam profluuium noſcitur effudiſſe: ita vt à planta † pedis vſque ad verticem capitis, nulla ſanitas inueniretur in ipſo. Quantũ ergo exinde, vt nec ſuperuacua, inanis, aut ſuperflua,

† Ad Galat. 4.
† 1. Cor. 1.
† Ad Hebr. 9.
† 1. Pet. 1.
† Eſaiæ, c. 1.

Indulgẽtiã an poſſit obtineri ma ior p vnũ, q̃ per alium.

in ſi cum ſuperlatiuus dicat qualitatem intenſam in termiuo, vltra quẽ nõ contingit progredi, & cõparatiuus eandem qualitatẽ dicat extenſam, tñ circa terminum, & poſitiuus eandẽ ſignificat abſolute. Sol. ingredi aulã gloriæ recipit plus & minus. Nã ſi quis eſt in gratia p verã cõfeſſionẽ & verã pœnitẽtiã, & eſt ſine obligatione ad pęnã, p hoc indulgentiam eo ſic mortuo ſtatim euolat, & ſic habet ſtatim pleniſſimam indulgẽtiã quantũ ad ingreſſum domus cęleſtis, verũ ſi iſte idem cum prædictis ſe ornaſſet eredo deuotius & efficacius tunc ingrederet domum regni cæleſtis melius intentiue, quia vt habetur in Ioan. In domo patris mei mãſiones multæ ſunt, vnde dicit gl. illic patris, diſpoſuit p dignitate meriti. vnde dic q̧ cõſequi efficacius põt referri ad fructum, quẽ quis ex indulgẽtia cõſequit, ſic videlicet q̧ maioris pœnæ remiſſionẽ obtineat. Et ſic verba pd.cta non poſſunt hẽre veritatem, quia ſuperlatiuus gradus qui p ſuperabundantiã dr, oium graduũ cõſummationem includit. item iſta indulgentia per quam fit totalis culpę remiſſio & totius pœnæ, in quadã priuatione ſeu negatione cõſiſtit, in priuatione aũt & negatione non ioucnit magis & minus. Vnde quia ingredi in regnũ cælorũ inquãtũ includit adeptionem gloriæ eſt quid poſitiuum, & in quo inuenit magis & minus, põt dici q̧ aliquis efficacius p̄fectius põt ingredi regnum cęlorũ. Iſtẽ hoc aduerbiũ, efficacius, põt referri ad medium per quod aliquis meretur illud p p q̃ hmõi indulgentiam cõſequatur, quod ẽ opus operatum & deuotio operantis, ſic videlicet intelligendo, quod agens ad hoc quod indulgentiæ fructum determinatũ inde conſequat efficacius, agit ad hoc quod illum valeat obtinere, quia ſi ageret pauciora opera, & cum minori deuotione, nihilominus uerum fructum indulgentiæ cunſequeretur. Cum aũt plura opera, & ex maiori deuotione facta, quantum eſt de ſe, ſunt efficaciora ad aliquid promerendum, quanto aliquis deuotius & frequentius agit opus dictæ peregrinationis, tanto efficacius fructum dictæ peregrinationis conſequitur.

a Noſtræ confirmationis, approbatæ, ſ. eo. §. nos igit.
b Conceſſionis.] ſup. eo § at autem.
c Conſtitutioni.] ſup. eo §. ſtatuentes.
d Infringere.] vel ei auſu temerario cõtraire. Et hoc

anno. M.ccc. qui incipit a Natiuitate Dñi ſm vſum Eccleſiæ Romanæ, Papa fecit indulgentiam plenam ter in anno: primo die Iouis ſancta his qui principaliter venerant p p hanc indulgentiã, ẽt ſi non fuiſſent ad baſilicas dictorum Apoſtolorũ niſi ſemel. Et die dedicationis baſilicarũ dictorũ Apoſtolorũ, q̃ ẽ die octaua poſt feſtũ beati Martini hyemalis. Et die Natiuitatis ſequẽtis, Io. Mon. Cardin. ADDITIO. Adde q̃dã notanda in ſimili indulgentia plenaria cõceſſa crucem aſſumentibus contra infideles: examinata p Io. And. in nouella, in c. ad liberandã, de Iudæis. Adde etiam q̃dam pulchra decisa ad propoſitum per Hoſtien. in ſum. de remiſſionibus, poſt titulũ, de pęnitentiis, in §. quibus proſint, & in §. ad quid valẽt, & in quantum, & aliis §. ſeq. Adde ẽt nõnulla pulchra in ſimili per Card. Flor. in clem. ſi dñm, de reli. & vene. ſan. in fi. Et an uerba tertia vel quarta pars pęnitentiæ, quæ ponunt in cle. 2. de pœnit. & remi. ponantur exẽplificatiue im, vide Old. in conſi. 10. q̧ incipit: Factũ tale eſt dñs Clemẽs, &c. ĩ vlt. ti. dicti cõſilii. Et ad de q̧ dñs Clemẽs vij. de anno. M.cccl. reduxit Iubileũ ad annũ quinquageſimum in ppetuũ, per bullam ſuã & decretalẽ, q̃ incipit: Vnigenitus Dei filius, &c. Et addidit tertiam eccleſiã viſitãdam, videlicet ſancti Ioannis Lateranẽſis, vbi etiam inter alia declarauit, q̧ accedẽtes ad indulgentiam huiuſmodi, poſt iter arreptum impediti legitime quo minus ad urbem illo anno ualeant peruenire, aut in via, vel dierum prætaxato numero non completo in vrbe deceſſerint, eandem indulgentiam conſequãtur: & inſuper nihilominus omnes & ſingulas indulgentias, tam per eum q̃ per prædeceſſores ſuos Romanos Pontifices, tam p̄tatis ſub. eccleſiis, quod aliis de dicta vrbe conceſſas confirmauit & innouauit Põtificatus ſui anno 1. in Auinioñ. Quomodo deinde Martinus v. magis abbreuiauerit. Et Paulus ij ẽt reduxit ad viceſimumquintum. Et deinde Sixtus iiij. confirmauit cum reuocatione omnium aliarum plenariarum indulgentiarum, & plura alia examinaui ſuper gloſſis, quas feci ad dictam decr. vnigenitus, ſ. Clem. entis 6. Et ibi poteris videre, vide etiam aliqua per Iac. de Zochis, in repetitione cap. 1. omnis vtriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſ. in vlt. parte. 1. Ioan. Fran.

Tanta

tantæ effuſionis miſeratio redderetur, theſaurum militanti Eccleſię acquiſiuit, volens ſuis theſaurizare filiis, pius pater, vt ſic ſit infinitus theſaurus hominib. quo qui vſi ſunt, Dei amicitię participes ſunt effecti. Quem quidẽ theſaurum non in ſudario † repoſitum, non in agro † abſconditum, ſed per beatum Petrum cęli clauigerum, eiuſq; ſucceſſores ſuos in terris vicarios commiſit fidelibus ſalubriter diſpenſandum, & propriis, & rationabili bus cauſis, nunc pro totali, nunc pro partiali remiſſione pęnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter, quam ſpecialiter (prout cum Deo expedire cognoſcerent) vere pœnitentibus & confeſſis miſericorditer applicandum.

† Lucæ 10. † Matth. 13.

Ad cuius quidem theſauri cumulum, beatæ Dei genetricis, omnium electorum a primo iuſto vſque ad vltimum merita, adminiculum pręſtare noſcuntur, de cuius conſumptione ſeu minutione nõ eſt aliquatenus formidandum, tam propter infinita Chriſti, (vt prædictum eſt) merita, quam pro eo q; quanto plures ex eius applicatione trahuntur ad iuſtitiam, tanto magis accreſcit ipſorum cumulus meritorum. Quod felicis recordationis Bonifacius Papa viij. prædeceſſor noſter pie (ſicut indubie credimus) conſiderãs, & attenta meditatione reuoluens, quantum apud homines glorioſi principes terræ Petrus & Paulus (per quos Euangelium Chriſti Romæ reſplenduit, & per quos Eccleſia religionis ſumpſit exordiũ, qui facti Chriſtiani populi per Euangelium genitores, gregis Dominici paſtores, fidei lucernæ, Eccleſiarũ columnæ, præ ceteris Apoſtolis peculiari quadam prærogatiua in ipſo Saluatore fidei virtute præcellunt: Quorum vni, ſ. Apoſtolorũ principi, ſicut bono diſpenſatori, claues regni cælorum commiſit: Alteri tanquam idoneo doctori, magiſterium Eccleſiaſticæ eruditionis iniunxit) in ſpeciali veneratione haberi debeant, & debita honorificentia venerari pro ipſorũ memoria recolenda crebrius, & reuerentia a cunctis Chriſti fidelibus eis deuotius adhibenda, ipſorumque patrocinio fauorabilius aſſequendo, inconſumptibilem theſaurum huiuſmodi pro excitanda & remunerãda deuotione fidelium voluit aperire: decernens de fratrum ſuorum conſilio, vt omnes qui in anno a Natiuitate Domini M. ccc. & quolibet anno centeſimo extunc ſecuturo, ad dictorum Apoſtolorum baſilicas de vrbe accederent reuerenter, ipſaſque ſi

Theſaurus eccleſiæ ex ſanctorũ meritis adiuuatur: nec eõ ſumi poteſt.

Petri & Pauli laudes.

Romani, ad minus triginta, ſi vero peregrini aut forenſes fuerint, vigintiquinq; diebus continuis, vel interpolatis, ſaltem ſemel in die, dumtamen vere pœnitentes & confeſſi exiſterent, perſonaliter viſitarent, ſuorũ omnium obtinerent pleniſſimam veniam peccatorum.

Nos autem attendentes, quod annus quinquageſimus in lege Moſaica † (quam non venit Dominus ſoluere, ſed ſpiritualiter adimplere) Iubileus remiſſionis & gaudij, ſacerque dierum numerus, quo lege fit remiſſio, cenſebatur: quodque ipſe quinquagenarius numerus in teſtamentis, veteri quidem ex legis datione, nouo ex viſibili Spiritus ſancti in diſcipulos miſſione, per quem datur peccatorum remiſſio, ſingulariter honoratur: Quodque huic plura & grandia diuinarum adaptatur myſteria ſcripturarum, & clamorem peculiaris populi noſtri Romani, videcet hoc humiliter ſupplicantis, ac nos ad inſtar Moyſis & Aaron per proprios & ſolemnes nũtios ad hoc deſtinatos ſpecialiter orantis pro toto Chriſtiano populo, & dicentis: Domine aperi eis theſaurum tuum, fontem aquæ viuæ, deſiderantes benignius exaudire, non quidem vt ſicut illius Iſraelitici populi indurati ceſſet murmuratio, ſed vt iſtius prædilecti populi & cunctorum fidelium augeatur deuotio, fides ſplẽdeat, ſpes vigeat, charitas vehementius incaleſcat: Volenteſque quamplurimos huiuſmodi indulgentiæ fore participes, cum pauci multorum reſpectu propter vitæ hominum breuitatẽ valeant ad annum centeſimum peruenire, de fratrum noſtrorum conſilio prædictam cõceſſionem indulgentiæ ex ſupraſcriptis & aliis iuſtis cauſis, ad annum quinquageſimum duximus reducendam: Statuentes de fratrum conſilio prædictorum, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis, vt vniuerſi fideles, qui vere pœnitentes & confeſſi in anno a Natiuitate eiuſdem M. ccc. quinquageſimo, proxime futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de quinquaginta in quinquaginta annis prædictis eorumdem Petri & Pauli Apoſtolorum baſilicas & Lateranen. eccleſiam (quam inclytæ recordationis Conſtantinus, poſtquam per beatum Siluestrum, ſicut per eoſdem Apoſtolos Deo reuelante cognouit, renatus fonte baptiſmatis fuerat, & a contagio lepræ mundatus, in honorem Saluatoris conſtruxiſſe, quamque idem beatus Silueſter nouo ſanctificationis, chriſ-

† Leuit. 25. c. vbi pleniſſime de anno quinquageſimo, ſiue Iubileo.

Vita hominum eſt breuis.

† Cõſtãtinus per B. Siluestrum baptizatus eccleſiã Lateranẽſem conſtruxit, vide Nicephorũ Calliſtum, lib. 7. hiſtoriæ eccleſiaſticæ, c. 49.

Digitized by Google

& chriſmationis genere dedicaſſe legitur, & in cuius Eccleſiæ parietibus præfati Saluatoris imago depicta primum toti populo Romano viſibiliter apparuit deuotius venerandã, quam ex his & aliis certis & rationabilibus cauſis, vt ipſa Eccleſia pariter indulgentiæ prædictæ priuilegio decoretur, & deuotius ab eodem Saluatore, qui in præfatis Apoſtolis mirabilis prædicatur, eorum meritis & precibus indulgentiæ mereatur percipere largitatem, in hoc cenſuimus venerandam,) cauſa deuotionis modo prædicto viſitauerint, pleniſſima omnium peccatorũ ſuorum veniam conſequantur: ita videlicet vt quicunq; voluerint indulgentiam huiuſmodi aſſequi, ſi Romani, ad minus triginta, ſi vero peregrini aut forenſes, modo ſimili quindecim diebus ad prædictas baſilicas, & eccleſias accedere teneantur: Adiicientes, vt ij etiam, qui pro ea conſequenda ad eaſdem baſilicas & eccleſias accedent, poſt iter arreptum impediti legitime quo minus ad vrbem illo anno valeant peruenire, aut in via, vel dierum prætaxato numero non completo in dicta vrbe deceſſerint, vere pœnitentes (vt præmittitur) & confeſſi, eandem indulgentiam conſequantur. Omnes nihilo minus & ſingulas indulgentias per nos vel prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices tam prænominatis, quam aliis baſilicis & eccleſijs de dicta vrbe conceſſas, ratas & gratas habentes: ipſas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & approbamus, ac etiam innouamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reductionis, conſtitutionis, & cętera. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & dictorum Petri & Pauli Apoſtolorũ ſe nouerit incurſurum. Datum Auinio. vj. Calend. Fabruarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Quocirca fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſinguli veſtrum in ſingulis veſtris ciuitatibus & diœceſibus, prædictas noſtras litteras ſubditis vobis clero & populo publicetis, & intelligibiliter exponatis, vt annuente domino ad promerendam huiuſmodi indulgentiam ſe diſponant. Cæterum quia præſentes literæ nequirent forſan propter viarum diſcrimina vel alia legitima impedimẽta ſingulis veſtrum commode præſentari: volumus quod per te frater Archiepiſcope dictarum litterarum tranſumptum manu publica ſcriptum, tuoque munitum ſigillo, vobis fratres ſuffraganei tranſmittatur: Cui velut originalibus litteris adhiberi volumus plenam fidem. Datum, & cætera.

Paulus Venetus Papa ſecundus.

Conſtitutio caſus Papæ reſeruatos comprehendens, certis ex cauſis hic ponitur, a quibus nullus poteſt abſoluere ſine ſpeciali licentia ſedis Apoſtolicę.

CAP. III.

Et ſi Dominici † gregis ſaluti ſemper intenti, ſingulis cum humilitate poſcentibus ea benigne concedere ſtudeamus, per quæ (peccatorum mole depoſita) ſalus ipſa ſuccedat, & ab hoſtis humani generis ſeruitute ereptas animas lucrifaciamus Altiſſimo, qui nobis eas ſua bonitate commiſit: id tamen propenſiori ſtudio præcauẽdum eſſe cenſemus, ne cuiuſuis indulgentiæ remiſſionis, vel facultatis obuentu Chriſti fideles procliuiores ad illicita in poſterum committenda reddãtur, aut veniæ facilitas † eis peccãdi tribuat incẽtiuum. Hac itaq; conſideratione habita olim emanauit à nobis conſtitutio tenoris ſub ſequẽtis, videlicet: Sanctiſſimus in Chriſto pater, & dominus noſter dominus Paulus diuina prouidentia Papa ſecundus, qui pridem ſuper plenariis remiſſionibus, quæ ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo cõceduntur, formam inſtituit, ne paſſim ſine exceptione quorumcunque criminum procliuiores redderentur homines ad peccandum, per regulam in cancellaria Apoſtolica publicatam ſtatuit & ordinauit quod in quibuſcunque conceſſionib. & facultatibus abſoluendi, caſus infraſcripti tamquam ſpeciales ſedi Apoſtolicæ reſeruati ſemper intelligerentur excepti. Videlicet offenſę eccleſiaſticæ libertatis, Violationis interdicti ab eadẽ ſede impoſiti, Criminum hæreſis, Conſpirationis in perſonam aut ſtatum Romani Pontificis, ſeu cuiuſuis offenſę, inobediẽtiæ ſeu rebellionis eiuſdem Pontificis vel ſedis

† Præter caſus hic Papę reſeruatos plures alios ſibi reſeruat Papa ſingulis annis in proceſſu bullæ in cœna Dñi. Et vide cõc. Tri. ſeſ. 14 c 7. de caſuum reſeruatione.

† Veniæ facilitas incentiuũ tribuit delinquẽdi, c. vt clericorũ, extra de vi. & ho. cle.

Caſus Papales.

Apo-

Digitized by Google

Apoſtolicę, Presbytericidii, Offenſę pſonalis in epiſcopum ſeu alium prælatum, Iuuaſionis, Deprędationis, Occupationis, aut deuaſtationis terrarum Romanæ Eccleſiæ mediate vel immediate ſubiectarum, ac etiam inuaſionis Romipetarum ſeu quorumcunque aliorum ad Romanam curiam vientium, Prohibitionis deuolutionis cauſarum ad dictam curiam, Delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium, Impoſitionis nouorum onerum realium vel perſonalium eccleſiis vel eccleſiaſticis perſonis, Simoniæ ſuper ordinibus vel beneficiis aſſequendis in eadem curia vel extra contractę: Et generaliter in caſibus contentis in bulla, quę conſueuit in die cęnę Domini per prædeceſſores ſuos Romanos Pontifices publicari: Conſiderans quod pleruną; contingit ſuā ſanctitatem huiuſmodi facultates & confeſſionalia tam præſentibus, quàm abſentibus, etiam oraculo viuæ vocis concedere (ne pretextu conceſſionis huiuſmodi vel pœnitentes, vel confeſſores in ſupraſcriptis caſibus fallantur & fallant) ſtatuit & decreuit, ſuę intentionis fuiſſe & eſſe per quaſcunq; conceſſiones & facultates per ſuam ſanctitatem tam ſcripto, quàm verbo factas, & in poſterum faciendas, nemini licere irretitos dictis caſibus abſoluere ſine ſpeciali ſuæ ſanctitatis licentia: quinimo conceſſiones & indulta prædicta quo ad caſus exceptos huiuſmodi nulli penitus ſuffragari.

¶ Vt autem ipſa conſtitutio (quæ dudum, ſcilicet quinto Calendas Aprilis, anni ab incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti M. cccclxvj. Pontificatus noſtri anno ſecundo, publicata fuit) eiſdem Chriſti fidelibus plenius innoteſcat, nulluſque illius ignorātiam prætendere valeat in futurum, præſentibus inſeri fecimus, Vt ad maiorem omnium perueniat notionem. Nulli ergo omnium hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatuti, ordinationis & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotētis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno incarnationis Dominicę M.cccc.lxviij. v. nonas Martij, Pon noſtri anno quinto.

Sixtus quartus.

¶ *Bulla confirmationis anni Iubilei, publicata apud ſanctum Petrum in die Natiuitatis Domini, in qua continetur, quod annus Iubileus eſt ad breuius tempus reductus, quàm olim eſſet, quoniam vigeſimoquinto quoquo anno cunctis fidelibus baſilicas vrbis Romanę hic expreſſas viſitantibus illius indulgentiæ conceduntur: Et illo durante aliæ indulgentiæ vbique ceſſant.*

CAP. IIII.

QVemadmodū †operoſi vigiliſq; paſtoris ſolertia oues ſue cuſtodię deputatas curat à ferarū preſeruare inſidiis.& ad ſtatutum proſperū fętu multiplicato producere: ita quoque & nos (quib. diſpoſitione ſuperna vniuerſi gregis Dñici ſollicitudo cōmiſſa eſt) & ſupremis deſideramus affectib. & ſtudijs nitimur indeſeſſis cunctos Chriſti fideles, quos a iuſtitiæ ſemita hoſtis humani generis diabolica fraude auertit, depoſita peccatorū ſarcina ſuo reconciliare auctori, vt ęternę felicitatis pmijs noſtri redemptoris inæſtimabili charitate media potiantur, ſintque noſtræ operationis miniſterio, vtilitate publica ſuadente, etiam per gratiarum ſuſceptionem quod eorum ſaluti conueniat, atque ad noſtram & prædeceſſorum noſtrorū ordinationes ſalubres debitis effectib. mancipentur. Olim ſiquidem felicis recordationis Paulus Papa ij. prędeceſſor noſter, rationabilib. cauſis tunc expreſſis inductus, de venerabilium fratrum noſtrorū tunc ſuorum, (de quorū numero tunc eramus) conſilio, annum Iubileū ab breuius tempus prouida moderatione reducens, illū ad annum vigeſimum quintum Apoſtolica auctoritate reſtrinxit: ac voluit, ſtatuit, & decreuit ex cauſis prędictis, quod ſingulis xxv. annis Iubileus annus prædictus celebrari deberet: quoquo anno Domini M.cccclxxiiij. proxime futuro, videlicet à vigilia natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti idem annus Iubileus inciperet, & vt ſequitur finiretur: ac vniuerſi & ſingulis vtriuſq; ſexus fideles, qui beatorū Apoſtolorū Petri & Pauli baſilicas, Lateranenſis quoq;, & ſāctę Mariæ maioris almę vrbis eccleſias ſtatutis dieb. deuote viſitarēt, omnes & ſin-

† Vide extra uagātē Gregorij xiij [illegible] ci. Dñs ac redēptor, quo indicit ſanctus Iubileus anni 1475.

& ſingulas indulgentias & peccatorum remiſſiones conſequerentur, quas idem pontifex ſuique prædeceſſores anno iubileo hmôi baſilicas & eccleſias prædictas viſitantibus deuote conceſſerant, per quaſdam primo, & deinde nos qui (dicto prædeceſſore ſicut Dño placuit ſublato de medio, fuimus diuina diſponente clementia ad apicem ſummi Apoſtolatus aſſumpti, & per noſtras litteras eiuſdem Pauli prædeceſſoris ordinationem, voluntatem, & ſtatutum, ac omnia & ſingula in eiſdem ſuis litteris contenta, de fratrum eorundem conſilio approbantes. Similiter ſtatuimus, & ordinamus, quod annus Iubileus prædictus cum eiſdem indulgentiis & remiſſionib. plenariis peccatorum anno proxime futuro a uigilia Natiuitatis eiuſdem incipere & ut ſequitur, continuari deberet, prout in ſingulis litteris prędictis (quarum tenores præſentibus haberi volumus pro expreſſis) plenius continetur.

¶ Verum quia poſtmodum tam nos, quàm idem Paulus prædeceſſor noſter dum in humanis ageret, animarum ſaluti fidelium intēti, multorum principum & aliorum Chriſti fidelium ac deuotarum perſonarum pulſati precibus, & diuerſas indulgentias & peccatorum remiſſiones plenarias nonnullis eccleſiis monaſteriis & pijs locis duximus concedendas, propter quas populorum forſan concurſus ad baſilicas & eccleſias antedictas retardari, aut ipſius anni Iubilei celebritas minui vel intermitti poſſet, cum animarum non modico detrimēto. Nos qui vniuerſorum credentium profectibus & ſaluti proſpicere ex debito miniſterii paſtoralis adſtringimur (ne propter aliarum indulgentiarum hactenus à nobis, ſeu eodem Paulo, vel aliis prædeceſſoribus noſtris cōceſſarum huiuſmodi effuſionem, hoc ſanctum opus ac remiſſionis & gratię annus Iubileus intermittatur, aut fideles ipſi a tanto munere reddantur expertes) remediis opportunis prouidere volentes, omnes & ſingulas plenarias, etiam ad inſtar Iubilei, ac etiam commutandi vota, aut ſuper eis & male ablatis incertis, aut per vſurariam prauitatem & alium illicitum modum extortis diſpenſandi & componendi, aut illa ſub certis modo & forma remittendi & deputandi confeſſores cum poteſtate abſoluendi, etiam in caſibus ſedis Apoſtolicæ reſeruatis facultates conceſſiones, & indulta a nobis & eadē ſede, vel illius auctoritate quibuſcunq; eccleſiis, monaſteriis, hoſpitalibus, & pijs locis, vniuerſitatibus, fraternitatibus quibuſlibet, tam in perpetuum, quam ad certum tempus, in vita ſeu in mortis articulo, quouis modo, aut quauis cā quomodolibet conceſſas & conceſſa, & in poſterum forſitan concedendas vel concedenda, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, vſque ad noſtrum & eiuſdem ſedis beneplacitum ſuſpendimus, illaſq; durāte beneplacito noſtro & ſedis prædictę ſuſpēſas eſſe volumus, nec interim alicui ſuffragari: indulgentiis tamen baſilicarum & eccleſiarū dictę vrbis in ſuo plenario robore durātib. Diſtrictius inhibentes alias indulgentias (præter iſtas dumtaxat) in locis publicis vel priuatis prædicari aut nuntiari, earumque p̄textu a quęſtoribus † aliquid exigi quoquomodo. Quinimo quæſtores & prædicatores quoſcunque per locorum ordinarios a prędicationibus & quæſtis hmôi faciendis, volumus & mandamus pręſentium auctoritate arceri, ſub cenſuris & pœnis eccleſiaſticis, de quibus viſum fuerit opportunum. Nulli ergo omni hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſuſpēſionis, inhibitionis, mandati & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare pręſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurū. Datum Tybure, anno incarnationis Dominicæ. M.cccclxxiij. iiij. Cal. Septembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

Papa cūſtorū credētiū ſaluti proſpicere adſtringitur.

† Prædicatores, quæſtuarios omnino aboleuit concilium Tri. ſeſ. 5. de refor. c. 2. §. vlt. & ſeſ. 21. de refor. c. 9.

Idem.

¶ *Sixtus tempore ſuo multas conceſſerat indulgentias, quas certis ex cauſis hic reuocat.*

CAP. V.

ET ſi Dominici gregis ſaluti ſemp intēti, ſingulis cū humilitate poſcētibus ea benigne concedere ſtudeamus, per quæ (peccatorū mole depoſita) ſalus ipſa ſuccedat, & ab hoſtis humanigeneris ſeruitute ereptas animas lucrifaciamus Altiſſimo, qui nobis eas ſua bonitate commiſit: id tamen propenſiori ſtudio pręcauendum eſſe cenſemus, ne cuiuſuis

Humilitet poſcētibus, mos gerendus eſt.

in

i Almæ ſũt a Deo Papę commiſſæ.

indulgentiæ, remiſſionis, vel facultatis obtẽtu, Chriſti fideles procliuiores ad illicita in poſterum committenda reddantur, aut facultas veniæ eis peccandi tribuat incentiuum.

Cum itaque (ſicut multorum fide dignorum teſtimonio accepimus) ob multitudinem facultatum per nos, vel auctoritate noſtra conceſſarum, tam verbo, quam in ſcriptis confectis exinde litteris vel non, prælatis & perſonis eccleſiaſticis, etiam religioſis & ſecularibus vtriuſque ſexus, capitulis, collegiis, conuentibus, hoſpitalibus, confratriis, & vniuerſitatibus, tam in genere quam in ſpecie, ſub electione vel deputatione confeſſorum, qui eligentes eoſdem vel pro indulgentiis per nos conceſſis conſequendis, ad eccleſias & alia pia loca confluentes, ſeu ad aliqua pia opera manus porrigentes adiutrices, earumdemque confratriarum confratres, & ſorores, ac in hoſpitalibus prædictis decedentes, ſeu deſeruientes, aut eis pie aliquid relinquentes, vel aliqua alia meritorum miniſteria exhibentes, & in ordinibus profitentes, eorum confeſſione diligenter audita, in ſingulis etiam ſedi Apoſtolicæ reſeruatis caſibus ſemel in vita, & in aliis totiens quotiens, ac in morte pleuarie, vel alias etiam ad effectum conſequendi quaſcunque indulgentias plenarias, vel non plenarias, abſoluere & pœnitentiam ſalutarem eis iniungere, emiſſa quoque vota per illos quæcumque in aliena pietatis opera commutare libere & licite valeant, fideles præfati ad peccandum & ad alia illicita committendum, nonnunquã procliuiores exiſtant, in non paruum periculum ſalutis animarum ſuarum.

Indulgẽtiæ ob pia opera ſunt concedendæ.

Gregis Dominici cũram gerit Papa.

Nos qui Deo propitio eiuſdem gregis Dominici (meritis licet inſufficientibus) curam gerimus, & illum ſpiritualis theſauri elargitione cupimus ipſi Deo reddere acceptabilem: ne exinde clauium auctoritas deducatur in contemptum, ipſique ad peccandum procliuiores (vt diximus) liberius prolabantur.

Ex præmiſſis, & aliis rationabilibus cauſis animum noſtrum mouentibus, motu proprio (non ad alicuius nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera voluntate & deliberatione) auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ſtatuimus & ordinamus, quod de cætero prætextu facultatũ huiuſmodi conceſſarum a nobis, vel auctoritate noſtra, & quas concedi quomodolibet continget in poſterum verbo, litteris, aut quauis alia ſcriptura, etiam cum clauſula, quod ſola ſignatura ſufficiat, etiã in fauorem fidei & cruciatę, nullus confeſſorum eorundem, quempiã cuiuſuis ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtat, & quacunque eccleſiaſtica, etiam epiſcopali vel maiori, aut mundana, etiã regali & maiori dignitate præfulgeat, qui offenſæ eccleſiaſticæ libertatis, violationis, interdicti ab eadem ſede impoſiti, ſeu hęreſis, poſtquã fuerint de ea ſententialiter condemnati, delati, ſeu publice diffamati, conſpirationis in perſonam aut ſtatum Romani Pontificis, ſeu cuiuſuis offenſæ, inobedientiæ, aut rebellionis eiuſdem Pontificis, vel dictæ ſedis, mutilationis membrorũ, vel occiſionis cuiuſcunque in ſacris ordinib conſtituti: offenſæ perſonalis in epiſcopum ſeu aliũ prælatũ, inuaſionis, deprædationis, occupationis, aut deuaſtationis terrarum Romanæ eccleſiæ mediate vel immediate ſubiectarum: ac etiam inuaſionis Romipetarum, ſeu quorũcunq; aliorum ad Romanam curiam venientium: prohibitionis deuolutionum cauſarũ ad dictam curiam: delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium: impoſitionis nouorum onerum realium vel perſonalium eccleſiis vel eccleſiaſticis perſonis: ſimoniæ ſuper ordinibus vel beneficiis conſequendis in dicta curia vel extra eã contractæ: criminum quomodolibet reus foret: Et generaliter in caſibus contentis in litteris, quæ conſueuerunt in die cœnæ Domini publicari, prætextu huiuſmodi facultatum abſoluere, & per eos emiſſa peregrinationis vltra marinæ, & viſitationis liminum Apoſtolorum Petri, & Pauli, in Compoſtella, & caſtitatis ac religionis vota.

Indulgẽtiæ vari modo cõceduntur.

Niſi ex ſpeciali licentia & certa ſcientia noſtra, de qua demum conſtare cenſeatur, cum in ſignatura noſtra de ſuper manu noſtra ſcriptum, aut in litteris noſtris expreſſum fuerit, nos ex certa ſcientia & de ſpeciali gratia id concedere cum derogatione præſentis conſtitutionis, illius de verbo ad verbum inſerto tenore: non autem per clauſulas id importantes, vel in articulo mortis cõſtitutum, & tunc in caſibus, in quibus ſatisfactio fuerit impendẽda, facta ſatisfactione, vel

Digitized by Google

idonea præſtita cautione commutare præſumant.

Et ſi aliqui confeſſorum prædictorum contra præſentem conſtitutionem quemquam abſoluere, aut excepta vota prędicta commutare attentauerint, abſolutio & cōmutatio huiuſmodi nullius ſit roboris vel momenti. Et contrafacientes eo ipſo excommunicationis ſententiam incurrant, a qua (niſi in mortis articulo cōſtituti) ab alio quam a Romano Pontifice abſolui non poſſint: Non obſtantibus litteris & conſtitutionibus huiuſmodi ac conſtitutionibus & ordinationibus, &c.

Et ne aliquis de præſentibus ignorantiam valeat allegare mandamus eas in cancellaria Apoſtolica & audientia litterarum contradictarum legi & publicari, ac inter extrauagantes alias Apoſtolicas cōſtitutiones in quaterno dictæ cancellariæ deſcribi, &c. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum ſuſpenſionis, inhibitionis, mādati & voluntatis, &c. Datum Spiræ, anno Domini M.cccclxxviij.

De ſententia excommunicationis.

Bonifacius octauus.

Excommunicati ſunt qui pactis, aut promiſſionibus iuſtitiam vel gratiam a ſede Apoſtolica obtinent, & qui tales non reuelant, nec illis abſolutio facile conceditur.

CAP. I.

Excommunicamus † a & anathematizamus b ex parte Dei omnipotentis patris, & filii, & ſpiritus ſancti, auctoritate quoque beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli, & noſtra omnes clericos, c religioſos, & laicos vtriuſque ſexus, ſiue ſint familiares curiæ, ſiue alii vndecunque, qui aliquod pactum fecerint, ſeu aliquod paruum vel magnum promiſerint, vel promiſſionem receperint, aut expacto ſiue promiſſione occulta, vel manifeſta facta ſub generalibus d, & plenarie non ex

Excommunicamus.] Hæc pronunciatio repetitur in prouinciali cancellariæ. Et cum quidam ſcriptor Papæ diceretur incidiſſe in eam, Bonifacius Papa octauus hanc pronunciationem innouauit, & eam publicari in audientia fecit. Et diuiditur in quinque partes. Nam primo Papa dantes & promittentes, acceptantes, & recipientes pro iuſtitia vel gratia ſub quacūque forma verborum aſſequenda, excommunicat. Secundo, § (Illos.) ad ſcientes hæc, & intra tridiuum non denunciantes dictam excōmunicationem promulgat. Tertio, § (Decernimus) abſolutionem dictę excommunicationis ſibi reſeruat, ſtatuens, quid primitus ſit agendū pro huiuſmodi abſolutione aſſequenda. Quarto, § (Iuſtitiam.) Iuſtitiam obtētam poſt dictā excommunicationem irritam eſſe ſat & irritat. Quinto, § (Sed & ſcientes.) vtētes ſcienter ſic obtentis, poſt dictam excōmunicationem præmiſſis pœnis alligat.

† vide cōcil. Trid. ſeſſ. 14. de caſuū reſeruatione c. 7.

a Excōicatio quū profertur de qua intelligitur.

a Excommunicamus †] numquid per hoc verbum intelligitur excommunicatio maior vel minor? Et vr. q minor extra lib. 6 de reg. iu. in pœnis. & ibi no. extra li. 6 de exce. pia vbi pro ponendo excommunicationem, requirit expreſſio ſpeciei excommunicationis, q non eſſet neceſſe, ſi maior excommunicatio intelligeretur. Dic contra extr. de ſen. exc. c ſi quem & eſt ratio, quia verbi, excommunicatio, de vi vocabuli importat maiorem, quæ excludit à fidelium communione, vt ibi. Item decre. pia. loquitur in proponendo, vbi impingitur parti, quæ non declarat propoſitum: hic in pronunciando ſeu ſtatuendo, cuius interpretatio, eſt intelligenda prout verba ſonant. extra de ſpon. ex litteris. c. lo. Monachus.

b Anathematizatus.] ſimile extra de hæret. excommunicamus 1. & 2. Et anathema eſt ſolemnis excommunicatio, de qua habetur 11. q 3 cum aliquis, & c. debent & eſt idem quod ſuperna perditio ſeu maledictio, 11. q 3. nemo epiſcoporum, & 24. q. 3. cum ſancti, & c. corripiantur. Et dicitur ab ana, quod eſt ſurſum, & thema, quadam figura quaſi rotunda, habente telum quaſi ex tranſuerſo, quæ conſueuit poni in frontibus damnatorū. Sed numquid hæc pronunciatio eſt conſtitutio, ſentētia, ſeu mandatum? Hæc enim diuerſa dicuntur. extra lib 6 eodem, tit. c. quia. Et videtur eſſe conſtitutio extra eo. tit. c. a nobis & inf. eo. § decernimus. Nam decretum eſt conſtitutio, & proprie pt dici ſanctio: quia hæc conſtitutio pęnæ adiectionē firmatur ar. inſt. de rer. diu. § ſanctæ. & d. 3 in ſumma Itē, q nullo addito dr, ſimpliciter & perpetuo dr, ff de do. cau. mort. l. Seia. in fi. C. de pęl. ſi ſeruus. Item ad prohibitum proprie ſpecto arcet pęna hic adiicit, quæ dēt naturam principalis ſortiri ff de pac. do l. inter locecum, § cum inter eos tia 6. li. de reg. iu. acceſſoriū. argu. C. de vſu l. eos. in prin ff. ſi quis cau. l. 1 § 1.

c Clericos.] Sed numquid comprehenduntur hic epiſcopi? Videtur q non extra 6 li. de pœnitent. inq. ſuperiores. & ibi no. Dic contra propter generalitatem verborum ſequentium arg. 17. q. 4 ſi quis ſuadente extra li. 3. e. ti. c qui a periculoſius. Item pœnam hic inflictā oēs (niſi hic excipiantur expreſſe) incurrunt. argum. C. vbi ſen. vel 1 1. & ff. de mu. nu. pt. Senatoris, cum vnumquemque enim noſtrum dignitas non debeat commutari. C. de pec. ne quis offic. alium, lib. 10. C. de dignit. iudices, lib 12. Et hoc arg. dico Cardinales ligari hac cōſtitutione. Nec obſtat quod not. extra lib 6. de ſch. ſen. capi. 1 § omnem quia in alio caſu loquitur: & hoc nunquam fuit bonum exordium, ſed ibi ſecus.

Et eſt ratio huius diſtinctionis, factum quod eſt malū in ſe, quanto committens in illud eſt maior, tanto grauius peccat 40. d. homo. Sed forſan ibi non eſt mihi credendum, qui pro me d. v.

Sed numquid mediatores huius maledictionis tenentur hac pœna? Dic q ſic, ſaltem ex § co. illos. & hos credo comprehendi eo ver. & hanc. & quia participat in criminoſo ext. eo nuper. & c. ſi concubinæ.

d Sub generalibus.] verbi gratia, non intendo vobis eſſe ingratus, vel dicendo, decens eſt vt laborās pro aliis,

reco-

preſſis, ſiue ſit ſub ſpecialibus & expreſſis aperte [a] verbis, quicquam dederint, aut receperint magnum vel paruum, vel promiſſionem de quacunque re aut vtilitate propter hoc conſequenda fecerint vel receperint pro aliqua iuſtitia ſiue gratia, pro ſe aut pro alio in cauſis uel iudiciis, ſeu alias per litteras Apoſtolicas, & quibuſcunque modis apud ſedem Apoſtolicam obtinenda.

¶ Et hanc ſententiā [a] ad promittentes, & acceptantes, dantes & recipientes duximus extendendam. ¶ Illos quoque qui aliquem ſciuerint culpabilem in prædictis, & nobis intra dierum trium ſpatium non retulerint, vel alicui per quem ad nos uerbum fideliter perferatur [b], ſimili decernimus ſententiæ ſubiacere. ¶ Decernimus etiam, vt nullus hanc incurrens excommunicationis ſententiam pro prædictis, vel aliquo prædictorum, abſque ſpeciali mandato, noſtræ abſolutionis beneficium ualeat obtinere: niſi forſan ad nos habere acceſſum non poſſet in mortis † articulo [d] conſtitutus. Nec etiā ad abſolutionis gratiam admittatur, niſi prius quātum dedit vel recepit [e] integraliter pauperibus largiatur. [f]

¶ Iuſtitiam uero ſiue gratiam ſic obtentam

recognoſcatur. Multa enim tacita tenentur quæ expreſſa nocent, arg. ff. de hē. Inſti. l. ſi quis Sempronium. Sed q̄d ſi verbo nō exprimit, ſed facto deponit: uel aliter togat non ſolitus rogare, aliaanſi ſciat ſe inuocaturum? Dic, talis dicit, quia facta loquuntur, vt ait Grego. argu. 22. q. 5. cauere, & plus exprimitur facto, quā verbo, ff. de ædil. ed. l. ſi tamen, § 1. Sed q̄ eſt ratio, quod hic expreſſa ſeu gn̄aliter dicta utitur? Dic, quia qd iuſtum eſt, iuſte exequaris, vt De ut. 21. & eſt caſu. extra de ſim. ſicut tuis, 14. q. 4. nō ſane, 1. q. 2. nō eſt putanda, ff. q̄d met. cau. l. extat, C. de act. & obli. l. negātes, in ll. vi bo. rap. § ſed nedū talia, C. de re milit. cōtra publicā, in fi. lib. 12. qa ponēs finem bona ij habet illū attingere p bona media, ut dicitur in lib. & competenti tempore non agēs, cum teneatur finem ponere & attingere illū: illud attingere, cum ſit facti, debet intelligi arbitrio boni viri, ff. de uerb. obli. l. cōtinuus, § cū ita, ff. de rei vend. qui reſtituere, in fi. Sed numquid aduocatus procurator, vel tabellio petens ſalaria, & conueniens de eiſdem ligetur hac ſanctione. Dic quòd non 11. q. 3. non licet, ſecus in iudice, ut exd cau. & quæ. qui recte, & hic. Et eſt ratio, hic damnata generaliter non referuntur ad perſonas iuſte ſecundum ius ſalaria recipientes. Nota ut de hac materia extra de uerb. ſignif. ſuper quibuſdam, & de uita & honeſt. cler. cum ab omni C. de iura calu. auth. principalea. Quid ſi tabellio plus debito acceperit, nunquid hac conſtitutione tenetur? Dic q̄ non, quia non recipit pro iuſtitia ſeu gratia aſſequenda, quod requirit hæc conſtitutio, unde dato quod iudici detur, uel alius det pecuniam pro iuſtitia differenda aut auferenda, hac conſtitutione non ligatur quæ in alio caſu loquitur, arg. ff. de lib. & poſt. hu. l. commodiſſime, extra lib. 6 ſelect. ſuſceptum. Item cum ſit pœnalis, eam non extendam, de pœ. dummet. 2. pœnę. Sed numquid ſine parabola præcedente poteſt dari aliquid promotori negotio completo: Videtur q̄ ſic, arg. ff. de orig. iur. l. 2 § fin. ff. de cun. Aquilius Regulus & de ua & extraord. cog. l. 1 § proinde, extra de ſi. mo. c. dilectus, 2. in fi. 1 q. 2. ſicut epiſ. Contra, 1 q. 1. eos, in fi. Sol. ibi ſpeciale propter magnitudinem criminis, 1. q. 7 c. fi. Item hic ligantur ſcientes tantum, infra eod. in fi. ſed ibi etiam ignorantes, extra de elect. c. penul. & 1. q. 5. præſentium. Item ibi quis ligatur pro peccato alterius, quod non eſt in pœna hic inflicta, 24. q. 3. § 1. & c. 1. Sed pone: utenter aliquid facto uel uerbo exprimit, & tamen mente vterque gerit, ſeu aliter ſe daturum, numquid ligatur hoc uinculo? Dic q̄ non, quia hæc conſtitutio factum requirit, ſicut ille canon, 17. q. 4 ſi quis ſua dente.

Aduocatis & procuratoribus licet q̄d eſt iudicibus uetitum.

a Et hanc ſententiam.] ſed nunquid hæc ſunt dicta ſupra? Dic loquitur ſup. cum ſunt dantes, recipientes, promittētes, & acceptantes, ex uerbis ſimilibus, ſpecialiter vel generaliter ſe obligant: ſed hic loquitur quando parabola præceſſit per proxenetam, & commodum ad alium deuenit, ita q̄ contractus ſit damnatus, ſed hic ſequela huius contractus proueniens ad alios ſcienter dānatur pœna conſimili, nec mirum, quia ſcientes & non denuntiantes eadem pœna ligantur, infra § prox. Vñ dic, ad promittētes, &c. ex ſequela pcedētium iā ſuperius dānatorū, & hoc innuunt uerba ſequētis § qua cōpulant p uerbum, quoque, eatum ſequentē minus dubium præcedentibus in pœnalitate pœnæ, ut in 1. re ſpon. huius ea. damnetur contractus, ſecundo ver. & hāc, ſequela eiuſdem commodum continens, tertio, § illos, ſciētes & non denuntiantes licet nō habeant cōmodum directo uel ī directo, Ioan. Mon.

b Perferatur. Non aliquem teneri ad indicandum uel denūtiandum, extra li. 6. de reb. eccle. nō alie. c. 2. ver. clericos, 2. q. 7. ſicut, & cap. ſeq. arg. contra, ff. de condi. ob. turp. cau. l. ſi idem & ſi, § ſi tibi in dicium. & forſan ſm̄ canones ſecus no. extra, de furt. qui cum fure. Sed quem uocas hic ſcite? videtur ſi ab alio audiuit, 22. q. 5. hoc videtur, ff. de admini. tut. l. quidam, § vltim. ff. de pet. hære. l. item ueniunt, § quicunque ergo. Dic illum ſcire, qui hoc poteſt probare 2. q. 7. plerique, & § ſeq. & capitulo ſi quis epiſcopus, C. de probat. l. ſciunt.

† Vide cōcil. Tri. ſeſ. 14. c. 7. de ca ſuū reſeruatione

Denūtiare an q̄a teneatur.

c Obtinere.] alias Papa non reſeruante ſibi abſolutionem, alii poſſunt abſoluere, extra eod. nuper.

d Mortis articulo.] hoc eſt generale, extra lib. 6. de pœnis, c. final. § præſent., extra de off. ord. paſtoralis § 1.

e Recepit.] Quod ſi non habet, tunc luat in corpore. Nam in pœnis pecuniariis, quæ infliguntur ex delictis, quòd non poteſt in bonis male agens, in corpore luat, ff. de in ius uoc. l. 2. ff. de pœn. l. v. in fi. extra de do. q̄ contu. finem, in fi. & no. extra de appe. reprehenſibilis.

Corpore det pœnas q̄ caret æremal°.

f Largitur.] ut non fiat reſtitutio danti propter eius turpitudinem, nec recipiens commodo retentionis utatur, licet vtrubique uerſetur turpitudo & eſt ratio, quia vterque incidit in factum uerſio damnatum, ff. de condit. ob turp. cau. l. 1. in fi. extra de uita & hone cler. ex. cum ab omni, & quia quod gratis fieri debuit, in pactum lucroſum non debent conuerti, ff. de cond. ob tur. cau. ſi veſtimenta, & extra de ſimo. c. nemo, &c. de hoc, no. ſimile, unde dans hoc caſu contra recipientem agens, repellitur, ff. de cond. ob tur. cau. ubi autem, § ſi iudex, tamen qui habet purgare culpam, & illam in bonum pœna commutare, arg. de off. præt. l. 2. & l. congruit, turpe lucrū a poſſeſſore extorqueri, & dabit pauperib. ut hic, & ff. de iure fiſ. ſue us. ſed contra, C. de reli. & ſump. fu. & al. ſu alea tum. Sed ibi non erat malum ſecundum ſe, cum in certis caſibus bene poſſit fieri ludus, ut ibi, & ſi de aleato, l. ſolent, § 1. hoc ſe-

Lucrū turpe eſt extorquendum, & pauperibus dandum.

Lud⁹ eſt c'e rites prohibi tus.

cus. Dico eum ludum prohibitum regulariter clericis, extra de vita & hone cler. clerici 2. extra de exceſ. præla. inter dilectos, Auth de ſanctiſſ. epiſ. § interdicimus, col. 9. Item cõtra, ſ. de colleg. illic. l. collegia 1. in ſi. Sed ibi erat res illicita pp carentiam ſolemnitatis, l. quia col legiũ nõ erat per principem approbatũ: hic erat illicitum de ſe, & ideo hic maior pœna quam ibi. Nec p remedium h c datũ tollantur antiqua, argum. ff. nau. cau. ſta. l. & ita de facto, § 1. ff de act. & oblig. l. quot es, C. de ſepul. viol. l. 3. extra li. 6. de pœn. ca. ſi. §. per hoc quoque & extra li. 6. de re iud. cum æterni de quorum aliquib. habetur 13. q. 5. non ſane. C. de pœn. iud. qui ma. iud. per totum.

Remedium nouum nõ dẽt antiquũ tollere.

ver. Nos enim factum contra ſtatutum huiuſmodi irritum decernit. Quarto, ver. Non obſtantib. dicto ſtatuto obuiantia tollit. Quinto, ver. Niſi a prædicto ſtatuto, exc[ipit].

d Sine culpa. de hoc no. extra de cõſt. cognoſcentes.

nullius prorſus eſſe momenti ᵃ volumus, omnique ſtatuimus carere effectu & robore firmitatis. ¶ Sed & ſcienter vtẽtes ᵇ ipſis, ſimili ſententia excommunicationis ᶜ adſtrĩgimus, & reſeruantes nobis abſolutionem eorum cum in præmiſſis omnib. ad pœnas ſimiles obligamus.

¶ Idem.

¶ *Præmiſſis damnis ex interdicto prouenientibus, ſtatuit, quod propter dominum debita non ſoluentem eius terra vel ciuitas ſine ſpeciali Papæ licẽtia non interdicatur.*

CAP. II.

PRouide attendentes, quòd vt frequentius, quamuis non ſine cauſa, ſine culpa ᵈ tamen multorum, interdicti ſententiæ proferuntur ᵉ: quod que ſunt nõnulli iudices nimis ᶠ prompti ad proferẽdas eaſdem, etiam in negotiis ſiue cauſis, quæ interdum plus ex cupiditatis, quam charitatis radice ᵍ peſpicuis indiciis ʰ procedere arguuntur: quodque interdicti tempore diuina organa ſuſpenduntur & laudes ⁱ, nec eccleſiaſtica ſacramẽta miniſtrantur ᵏ, vt ſolent, tollũtur mortuis ſeu minuuntur ſuffragia ˡ, præſertim per oblationem frequentem Hoſtiæ ſalutaris: adoleſcentes & paruuli participantes rarius ſacramenta minus inflammantur & ſolidantur in fide, fidelium teꝑeſcit deuotio, & hæreſes pullulant, & multiplicantur pericula animarum. Præſentis conſtitutionis prouidemus edicto, ut nulla prouincia, ciuitas, caſtrum, villa, ᵐ locus ⁿ, certo-

a Momenti] & ſic nota. ꝙ vitium partis vel defectus facit gratiam vel ſtilũ nullam, vt hic & cap. de reſcriptis, cum adeo. extra de gra. & quali. cum bonæ, extra 6. li. de reſcript. c. 1. extra de fil. presby. c. 2. li. 6. & l. canonizata, 3. q. 7 venales. Firmatur hic pœnæ excommunicationis adiectione. idem de gratia, quæ gratis debet dari, 1 q. 1. ſunt nunnulli.

b Vtentes.] & ſic no. ꝙ nedum faciens malum: ſed vtẽs malefactis ſcienter conſimili pœna irretitur, extra de immu. eccle. aduerſus, extra de cri. fal. ad falſariorum. C de cri. ſal. l. ſi falſ[o]s, & l. maiorem.

Excõicatio ſiue iuſta ſiue iniuſta timenda eſt.

c Excommunicationis quæ eſt timenda, ſiue fuerit iuſta, ſiue iniuſta, vt patet 11. q. 3. ſententia

PRouide attendentes.] Quod vnus nomine ſuo pro ſui intereſſe non poſſet eccleſiam ſubiicere interdicto, dudum prouiſum eſt extra, de iis qua ſi. à ma. pa. c. quæſiuit. Sed hic prouidetur generalius, vt inf. prox. & præmiſſa intelligo vbi proceditur a parte, vt dicto c. quæſiuit, aut a iudice conuentione partis, vt hic. Sed quæro: archidiaconus qui ex conſuetudine excommunicare nõ poteſt, ſed bene eadem conſuetudine, poteſt interdicere, eccleſiam interdicit. nunquid poſt? Dic ꝙ ſic: quia cum excõicatio, interdictum, vel ſuſpenſio in poteſtate iudicis regulariter ſumuntur paria, extra eo. tit. cum medicinalis, § & hæc eadem, ideo illam pœnam infliget de qua ſibi videbatur, & q̃ntẽ erit aptior negotio, ext. vt lit. non conteſt. tur, & extra quoniam, § fin. Item poteſtas ſpecialiter non prohibita, ſtat. arg. C. de app. præcipimus, in fin. quia in tractatu prohibiti, ut eſt ed c. ude matrimonio, de procurationibus & ſimilibus, ꝙ nõ eſt prohibitum expreſſe, eſt permiſſum, extra de ſpon. cum apud, ff. de procur. l. mutus, 2. reſpon. Et hæc dicere, habet quicunque dicta. Primo, prooemium ad dicenda p̃mittit. Scdo, ver. Præſentis, iuxta p̃miſſa ſtatuit. Tertio

Edictum de mr̃imonio eſt ꝓhibitorium.

e Proferuntur] extra de ſpon. nõ eſt, & no. 1 q 4 in ſumma. Quid ſi hodie conſimilis ferretur ſentẽtia ſine ſcriptis: nunquid ferẽs eſſet ſuſpenſus? Arg. pro & contra, extra li. 6. de ſeg. ſor. non p̃ſtat. Dic ꝙ ſic, extra lib. 6. eo. tit. cum medicinalis, §. hæc eadem. Sed dicta illud ca. loquitur ubi ſnia eſt aliqua, vt dicto c. §. ſi quis, & §. ſuperior. ſed hic eſt nulla. Sol. dictum ca. punit temeritatem iudicis, vt dicto ca. § ſi quis, quæ conuincit ſiue ſnia ſit nulla ſiue aliqua, iniuſta tamen. Et quia iudex peccant iſta contiuuatione, & illa duplici maledictione digna eſt, ſecundum Philoſophum, & tranſgreſſor duarum conſtitutionum: nec pœna p̃ſtat ſibi immunitate, ff. de inter. & releg. relegatorũ, § fi. & pone ꝙ excommunicãt eſſet excommunicat. & ſnia eſſet nulla, 24. q. 1. audiuimus, attamen pœna dicti § locum haberet.

f Nimis prompti] id eſt. nimis feſtini, cõtra iura, C. de ſen. ter. ex breui. reci. l. 2. C. de appe. ne cauſa t. 5. diſt. ponderet, 2 q. 1 in primis, 1 ca. monachus.

g Radice] vt ſunt contractus mercatorum, qui dederũt cauſam præſenti edicto.

h Indiciis] C. de rei vendi. l. indicia, C. de dolo, l. dolum.

i Laudes.] extra de pœnit. & remiſ. quod in te, extra de conſec. eccl. vel alta, c. fin.

k Miniſtrantur, vt dicto c. quod in te, extra 6. lib. e tit. c. ſi.

l Suffragia. 13 q 2 pro obeuntibus, &c. ſequenti. & ſequen.

m Villa.] Extra de uerb. ſig. c. cum in partib. extra lib. eo. ti. ſi ciuitas, aoratur quid ſit.

n Locus] multipliciter accipitur locus: uno modo pro quantitate menſurante rem extra, ut ſunt tempus & locus, ſecundum Philoſophum. Et ſic ponitur, 13 q 2 ul. in euq. 1 & ff. de exerc. l. 1. Alio modo pro parte fundi, ff. de verb. ſig. l. locus. Tertio modo pro efficacia argumẽti, vt eſt locus maxima vel differentia maximæ, ſecundum ꝙ dr̃ ab Ariſt., locus eſt ſedes argumenti uel illud a quo extrahitur argumentum, verſus.

Locus quinque modis accipitur. Verſus.

Eſt locus atque loci ſunt artes, ſunt loca terræ.

Quarto modo pro conuenienti ſtatu, vt d. c. cum in partibus, in fi. Et ſic accipit Horatius: cum dicit.

Singula

Horatius.

Singula quæque locum teneant ſortita decenter. Quinto modo pro congregatione habitatorum intra metas vnius loci, vt hic, & extra de cle. excom miniſt. poſtulaſtis extra 6. lib. eo ti alma, reſpon.

a Territorium.] quid ſit hes ff. de ver. ſig. l. pupillis. ver. territorium.

rium [a] vel diſtrictus auctoritate ordinaria vel delegata ſupponatur eccleſiaſtico interdicto pro pecuniario debito, vel pro cuiuſuis monetæ vel pecuniæ [b] quantitate, quacumq; occaſione vel cauſa, ſeu quouis quæſito colore: pro eo maxime quòd ipſorum domini, rectores ſeu officiales, quocumque nomine cenſeantur, aut incolæ, ſeu habitatores aut ſingulares perſonæ ipſorum ſtatutis vel ſtatuēdis, ordinatis vel ordinandis terminis huiuſmodi debitum ſeu quantitatem non ſoluerint hactenus, aut in antea non p

Pecuniæ appellatione omnis res continetur.

b Pecuniæ. appellatione pecuniæ oīs res continetur 1. q. 3. c. totū, ff. de ver. ſig. l. pecuniæ verbum, & l. pecuniæ noīe, & C. de cōſt. pe. l. 2. & hoc ait Philoſophus dicēs appellatiōe pecuniæ oīs cōtinetur, cuius dignitas, i. valor nūmiſmate mēſuratur.

Conſtitutio ad præterita quandoque extenditur.

c Attentatum.] & ſic hæc cōſtitutio trahit ad præterita: nec mirum, quia hoc hic cauetur expreſſe extra de conſt. c. fi. 3. q. 4. oēs, C. de ſacroſ. eccl. l. fi. in fi. Et de materia attentatorum ante pœnam incurſam, v. g. Ante iſtā concluſionem eſt eccleſia interdicta ſecūdum vnum modū de hic reprobatis: aliquis celebrat in eā eccleſia, tādem ſit hæc cōſtitutio: non releua-tur per hanc conſtitutionem, not. ſimile, extra 6. lib. de reg. iur. c. ratihabitionem, argum. ff. de itin. actuque priua. l. 1. in fin. & l. ſeq. C. de ſent. poſt l. fin. in princ. ff. de capt. & poſt l. reue. l. in bello, § factæ, authen. vt cum de appel. cogoo. circa prin. coll. 8 vbi no. quod conſtiō, quæ extenditur ad præterita, non comprehendit deciſa per ſententiam, & extra lib. 6. de reg. iu. c. factum. Io. Monachus.

Contractus ſunt duplices.

d Contractib. &c.] & eſt rō, quia ipſo iure tunc l gatenſ. per iſta, vt ſup. in prin. extra eo. Romana § ſi propter hoc illicitum hic retractat. Et dic cōtractib. vel quaſi, siue vltro citroque obligatonis, vt emptio & venditio, & ſimiles. vel ex parte vna; vt eſt donatio. C. de ſacroſ. ecc. vt inter diuinum. inſtit. de oblig. quæ ex qua contrac. naſ. per totum.

Intereſſe eſt æſtimatio pecuniaria.

e Obligationib.] quæ ſunt iuris vinculum inſt. de obli. in prin. Sed quid ſi agat ex oblatione ad intereſſe. Dic idem, cum intereſſe ſit æſtimatio pecuniaria, ff. de re iud. l. ſi quis ab alio.

f Pactis. quid ſit pactum, & quæ conuentio, habetur ff. de pac. l. 1. §. 1. & § adeo.

g Conuentionibus ab initio.

h Compoſitionib. ex poſtfacto. Io. Monachus.

i Submiſſionib. in iudices factis.

K Fideiuſſionib. hoc eſt oblationib. non principalib. ſed acceſſoriis, inſt. de fideiuſ. per totum.

Interdictū quā; directe quandoq; indirecte fertur.

l Conſenſib. partium. Io. Monachus.

m Proceſſibus.] & ſoliis iudicum. Quid ſi non ſit lata ſententia interdicti directo, ſed ſolum mandatur rectorib. locorum, in quib. morantur vel veniunt excommunicati ex cauſis prædictis, quod quandiu morantur ibidem ceſſent à diuinis, etiam trib. dieb. poſt receſſum, prout frequenter fieri conſueuit. Vr idem, cū eadem ſit ratio aff. d. le. Aquil. illud, nam alias præſens conſtitutio imponeret verbis, & non reb. & debito fraudaretur effectu. arg. extra lib. 6. de elec. commiſſa, §. porro C. commu. de leg. l. 2. in fi. Dic diſtinguendum, aut agitur de delicto maiorum, propter quod terra poſſet directo in-terdici. extra eo. ti. lib. 6 ſi ſuia. §. cæterum, & ſic prædicto mō poſſet directe poni interdictum, extra de .con. eſt: aut non: & ſi tendit ad interdictum hic prohibitum, ſed primo modo tenditur ad interdictum permiſſum. Sed quæro hoc caſu permiſſo, non interdicitur prouincia.

ſoluēt Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, ſi ſecus hactenus extitit attentatum [c], vel contigerit attentari, illudque reuocamus omnino. Non obſtantibus quibuſcumque contractibus [d], obligationibus [e] pactis [f] conuentionibus [g] compoſitionibus [h], ſubmiſſionibus [i], fideiuſſionib. [k], conſenſibus [l], proceſſibus [m] & ſententiis per hoc habitis, vel habendis iuramentorum [n] pœnarum ſpiritualiū & temporaliū ſeu multarum [o] appoſitione, vel quacunque alia firmitate vallatis. Niſi talis ſuppoſitio interdicti hactenus forte facta vel

vt dicto capitulo nō eſt, ſed interdicti curato ne celebret tali pſentia: celebrat: nūquid eſt ille celebrās irregularis? Ar. q. ſic extra lib. 6. eo. ti. a. is qui extra de cler. excom. ſi celebrat. Sed dices ad hoc minus agit cū lege, q̄ cum miniſtro legis ff. de arb. l. Celſus. Sol. hoc caſu necē requiro inhibitionē iuris vel hominis, ſed pœnā à iure inflictam, vt d. c. is qui. & pœnalia. nō extendā. ff. de pœ. interpretatione, & de pœn. dū pœna, & extra lib. 6. de reg. iu. odia, & extra eod. li. de fil. presby. capi. 1. in fi. Sed quæro, ex delicto quis condemnat ad pœnam pecuniariā, nūquid huic conſtitutioni locus eſt? Ex vr non, quia hic loquitur in con-tractib. & ſic ad delicta non extendam, & ēt ratio originis eſt conſideranda, de don. quid quid, & initium ſpectandum, ff. ad Maced. tū, no de ele du. ium 1. Dic cōtra ff. de pecul. 3 § idem ſcribit, & leuiter reuertor ad pœnam interdicti tollendum propter rationes ſup. eod. in principio tactas. Sed quid ſi oēs & ſinguli conſentiunt. Vr conuentio tenere ff. de reg. iur. l. aliud, § refertur & ad municip. l. maior. Dic contra, quia infantes ſe ad hoc obligare non poſſent, cum eorum ætas ignoret quid agat. C. de ſal. mo l. 1. idem in furioſo, ff. de rei ven. l. l. quod infans. Item tunc ligarentur mortui, ne commoda eccleſiæ militantis ad eos venirent, vt ſup. eo. in prine. Sed contra per leg. quę omnia adſtringit, hoc poteſt fieri, extra de conſtit. c. ſi e go & per pactum, ff. de pact. l. non impoſſibile, & per conſuetudinem: ergo & per pactum. C. de fideiuſ. l. fi. Sol. pacta hæc non valent, quibus detrahitur honori Dei, & publicæ vtilitati animarum, & vbi contra animam hæreſis pullulant, vt ſup. eo. in prine argum. extra de foro comp. ſi diligenti, & de fer. conqueſtus, in f. de pact. ius publicum, & male adinuenta, vtpote contra prædicta, tempore non firmantur, authen. vt nul. iud. li. ha. lo ſer. quæſtio. a coll. 9. Item vbi agitur de electionibus, & ſimilibus, quod maior pars facit omnes facere videntur, vt dicta l. quod maior. Item vbi factum omnium ꝫ ſpicere debit in vel publicam vtilitatem: quia tunc ſufficeret maior pars, extra de iis quæ fiunt a maio pa. cap. e ti. Sed vbi agitur tantum commodo vel incommodo ſingulorum, conſenſus omnium eſt requirendus extra de vſuc. areb. ad hæc. in fi. C. de aucto. præſt. l. fi. ff. de aqua plu. arch. l. in concedendo, extra lib. 6. de reg. iur. quod omnes.

Pactū nō ualet q̄ detrahitur honori Dei.

Factū a maiori parte, an videat factū ab oīb.

n Iuramentum.] nam ex quo non tenet contractus, nec confirmatio contractus valet, ff. de fideiuſ. cum lex, nu. extra lib. 6. de reg. iu. non eſt obligatorum. Arg. con-C. de pręd. mino. l. & ſi is. Sol. ut ibi.

o Multarum. de quib. habes C. de mo. mul. & ff. de ver. ſign. ſi qua.

t Speciali.]

a ſpeciali. Sed qualiter ſedes Apoſtolica illicitum: vt hic, faciet illicitum: quæ an qd eſt licitum: approbantes, & illicitu reprobantes, extra de præben. dilectus 1. Sol illicitum quandoque ex certis circunſtantiis tolleratur, vt dicto tit. de præmiſſ. eſſent. b Apparente. ſunt & quidem alii caſus, in quibus probare oportet per ſcripturã not. extra lib. 6 de cẽſib. Romana § poſtquam. Ioan. Mona.

Illicitum quandoq; tolleratur.

in antea fieret de Apoſtolicæ ſedis ſpeciali a licentia, & expreſſa, per ipſius ſedis patentes litteras apparente. b

Clemens quintus.

¶ *Andronicum Palæologum ſe Imperatorem Græcorum nominantem, & hereſis ipſorum fautorem, excommunicatum denunciat, omneſque cum eo ſic manente ſocietatem contrahentes, ipſo facto dicit excommunicatos, et eorum terras eccleſiaſtico ſupponendas interdicto. Suntque priuandi bonis, quæ ab Eccleſia tenent, & talis ſocietas ſeu confœderatio nulla eſt. Facit cap. ad Apoſtolicę de ſent. & re iu. lib. 6.*

Et ſi ſecus preſumptum fuerit, omnes ſingulares perſonas contrarium præſumentes (non obſtante qualibet indulgentia ſub quacumque forma verborum, vel expreſſione ipſis ab Apoſtolica ſede conceſſa, vel in poſterum concedenda, quam quo ad hoc viribus volumus omnino carere) ſententiam excommunicationis, quam ex nunc in ipſo ferimus, currere volumus ipſo facto. Terras ipſorum & vniuerſitates prædictas, quæ ſecus attentare preſumpſerint prout expedire uidebimus eccleſiaſtico curabimus ſubijcere interdicto Ad priuationem omnium bonorum, quæ à quibuslibet tenent eccleſiis, & ad pęnas alias ſpirituales & temporales, prout utile putabimus, proceſſuri. Et nihilominus ſocietatem & confœderationem ipſas (etiam ſi pęnarum & iuramenti additione, vel quacumque fuerint alia firmitate uallatæ) decernimus irritas & inanes. Datum Pictauis, iij. Nonas Iunij. anno ij.

CAP. III.

† al antiquatorum.

† Quia nullũ ſchiſma eſt, quod nõ ſibi aliquã hæreſim cõfingat, vt recte ab eccleſia receſſiſſe videatur. ita B. Tho. 2. 2. q. 39 art. c. 1. adde Turrecremat. in ſumma de Eccleſia lib. 4 c. & ſeq.

AD certitudinem pręſentium, & memoriam futurorum, Andronicum Palæologum, qui Græcorum Imperatorum ſe nominat, tanquam eorundem Græcorum antiquorum † ſchiſmaticorum, & in antiquato ſchiſmate conſtitutorum, & per † hoc hæreticorum, & hęreſis ipſorum ac ſchiſmatis antiqui fauorem, de fratrum noſtrum conſilio denuntiamus excommunicationis ſententiã latam à canone incurriſſe, ac ipſius fore ſententiæ uinculo innodatum. Cæterum vniuerſis & ſingulis regibus, principibus, ducibus marchionibus, comitibus, baronibus, & cæteris omnibus cuiuſcunque præeminentiæ, conditionis, ſtatus, nec non vniuerſitatis, ciuitatum, caſtrorum, & aliorum locorum diſtrictius inhibemus, ne cum eodem Andronico Palæologo in huiuſmodi excommunicatione manente, ſocietatem vel confederationem aliquam contrahere ſub quouis ingenio, vel machinatione præſumant, uel ei alias in hic, quibus excommunicatus eſt denuntiatus a nobis, præſtare conſilium auxilium vel fauorem publicum vel occultum.

Idem.

¶ *Excommunicati ſunt, qui litteris a Papa ante ſuam coronationẽ conceſſas, impugnãt.*

† Ioãnes de Selua ira& de benefi. p. 1. q 2. dũ meminit huius extrauagantis, eã tribuit Clem. ĕu ſexto.

CAP.

† Prouerb. c. 3. c. ne innitaris extr. de conſtitu.

QVia † nonnulli prout (accepimus) cõtra doctrinã Apoſtoli ſuę prudentiæ quin potius imprudẽtię innitentes, ac diſceptare ſuperbis de quib. eis non expedit, ſatagentes, aſſerere non verentur, quod ſummus Pontifex antæ ſuæ coronationis † inſignia ſe non debet intromittere de prouiſionibus, reſeruationib. diſpenſationib. & alijs gratiis faciendis, nec ſe in litteris epiſcopum ſimpliciter, ſed electum epiſcopum ſcribere, Nec etiam uti bulla, in qua nomen exprimatur ipſius, Nos talium temeritates compeſcere cupientes, ſingulos, qui occaſione huiuſmodi aliquas litteras noſtras ſuper negotiis quibuſcumque confectas † quæ à nobis ante donationis noſtræ inſignia emanarunt, aut ſi fuerunt impugnare, excommunicationis ſententia innodamus. Datum apud Peſecum Burdegalen. diœceſis, anno ij.

† al antiquatorum. mine Domini. 23. d. ver. electus tñ. & ibi Gemin. & alios: & Ioannem de Selua tract. de benefi. p. 1. q. 1.

† al. conceſſas.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM ET VERBORVM, QVAE In Sexto Decretalium, Clementinis, & Extrauagantibus habetur.

Primus numerus paginam, ſecundus columnam denotat.

A

ABBAS plus conſequitur per benedictionem quā abbatiſſa clementin. 153.1.

Abbas debet eligi ad aliam abbatiam. 115.1

Abbas Cluniacen. ſubditos mediatos & immediatos viſitare poteſt, extrau. 100.1

Abbates exempti vices epiſcoporum gerunt, cle. 124.

Abbates eccleſias vnire non poſſunt clem. 115.2

Abbates an poſſint benedicere calices, patenas, veſtes ſacerdotes, cruces, & ſimilia 456.2

Abbates de iure non benedicunt ſolenniter 455.2

Abbatiſſa ſuſpendere poteſt: licet claues eccleſiæ non habeat ext 172.2 & 176. 1

Abbatiſſæ monaſterium egredi non debent. ext. 221.1

Abbatiſſæ non omnes benedicuntur, cle. 135.1

Abbatiſſæ benedictionem multa impediunt 153.1

Abbatiſſa electa contraquam minor pars ſe opponit, an poſſit ante confirmationem adminiſtrare. 126.1

Abbatiæ & prioratus principales monaſteriorum non dicuntur vacare in curia Romana 248.1

Abeſſe quis dicatur 18.1

Abolere quid eſt, ext. 235.2

Abſens & præſens poteſt quis conſtitui procurator 199.1

Abſentes non omnib. caſib. ſunt vocandi 184.1

Abſoluere an poſſit epiſcopus ſuſpēſos a iure 94.1

Abſoluere poteſt epiſcopus a qualibet excommunicatione iuris, ſi nō ſit reſeruata Papæ 178.1

Abſolutio, & relaxatio differunt 102. 2

Abſolutio poteſt dari non potenti, 531. 1

Abſolutio reſeruatur epiſcopis in malis caſibus & qui ſunt caſus epiſcopo reſeruati 471.2

Abſtinentia eſt continentiæ nutrix. clem. 146.2

Abſolutus in infirmitate ab inferiori, quando debet ſe repræſentare ſuperiori, cle. 108.2

Abſque & ſine priuant. ext. 26.2

Abuſus facit multa, etiam iuſta caſſari. 340.1

Acephali ſunt qui nulli prælato ſubſunt, ext. 50.1

Acceptare in malam partē ſumitur ext. 98.1

Acceptare dicitur quis beneficiū eo ipſo quod petit illud ſibi conferri, 318. 1

Acceſſorie aliqua licent, quæ principaliter non licent. ext. 138.1

Accreſcit alteri quod ab alio ſubtrahitur, cle. 49.2

Acceſſorii iure venit, quod principaliter non veniret. cle. 116.1

Acceptare valens intra menſem, an poſt menſem acceptare poſſit, cle. 122. 1

Acceptatio beneficij ſine executoris præſentia fieri poteſt, cle. 122.1

Actio de dolo non datur pro modico. 16.2

Actio alicui tripliciter attribuitur, clem. 8.2

Actio popularis quandoque intereſſe priuatum habet. cle. 15.2

Actio in factum oritur ex ſententia definitiua 107.1

Actorum quædam ſunt acta cauſæ, quædam iudicii, cle. 237.2

Actionis nomen non eſt curandum. ext. 193.1

Accuſatus de ſimonia qualiter opponet teſtibus ſimoniam 236.2

Accuſare non valens denunciare poteſt 585.1

Acrimonis, i. excommunicat. 399.2

Acta iudiciaria non requirunt teſtiū inſcriptionem 316.2

Actio de dolo tunc demum cōpetit, vbi alia actio deficit 408.2

Actio de dolo non datur pro modico. 29.2

Actio edita an & quando poſſit mutari. 101.2

Actio publiciana quando locum habeat. 260.1

Actio quandoque datur, vbi exceptio denegatur 175.1

Actio realis an poſſit dari poſſidenti. cat. 92.2

Actio alicui tripliciter attribuitur, clem. 12.1

Actio realis non datur poſſidēti pro ſe corporali, ſed bene pro re incorporali. ext. 92.2

Actiones an nomine immobilium comprehendantur. ext. 88.1

Actor forum rei ſequi debet. Extra. 97. 2

Actor an poſſit recuſare iudicē. 28.1

Actor an poſſit conuenire reū ſuper pluribus actionibus realibus corā diuerſis iudicibus 14.2

Actor, qui non reſpondet poſitioni, habetur pro confeſſo 235.2

Actus eſt duplex 96.2

Actus quidam ſunt publici, quidam ciuiles, & quidam communes. 246. 2

Adeſſe liti prodeſt intereſſenti in multis 191.1

Aedificans in beneficio ſuo ipſius vtilitatem facit. ext. 169.2

Adiectiuum neutrum de omni genere prædicatur, ext. 236.1

Adminiſtratores ad voluntatem ſuperiorum quandoque ſunt remouibiles, ext. 186.1

Aduocatis, & procuratoribus, licet quod eſt iudicibus vetitum, extra. 259. 1

Aduocatus debet primo ius ſuum firmare, deinde ius aduerſarii impugnare 280.1

Aduocatus debet peregiſſe annum xvii. 196.1

Aduocare dicitur militare 365.2

Aduocati non admittuntur in cauſia ſeminaruis. 437.1

Aduocatorum doloſitas circa teſtes remotos tripliciter repellitur. 334

Aduocatorū doloſitas, & imperitia circa dilationes, fruſtatorias ad teſtes vltramontanos, vel extra prouinciam tribus cautelis repellitur, 30. 2

Aduocandi officium eſt laudabile. 472. 2

Ad alteri cauſa a 1 requirat ordinem iudiciarium, cle.

Aequalitatem debere eſſe in iudiciis, qualiter intelligitur Clemen. 8. 1

Aequitas ſimulata duplex eſt iniquitas. 60.2

Aeſtimatio quid eſt, ext. 18.2
Aetas beneficiandi 107.3
Aetas idonea in beneficijs obtinendis 22.1
Aetas pupillaris quæ dicatur 108.2
Aetas hominis a ſua ſex 4.1
Affatum qualiter exponatur 382.1
Affinitas in primo genere impedit & dirimit matrimonium 406.2
Affirmatiuam geminata negatio ponit, ext. 83.2. & 101.1
Affirmatiuã duplicata negatio ponit, ext. 89.1
agere volens de nullitate ſententiæ, quid debet facere, cle. 92.1
agere quis compellitur in multis caſibus 225.1
album pectoris quid erat, cle. 70.1
alias, varie ſumitur, ext. 236.1
Alienans bona eccleſiæ, & alienata recipiens eadem pœna puniuntur, extrauag. 197.1
alienationis variæ ſunt ſpecies, extrauag. 197.1
alienationis nomine quid contineatur. 154.1
alienari poſſunt bona eccleſiæ cauta in commutationis 365.2
alimonia varia incurrunt detrimenta, ext. 238.2
alimoniæ ſunt infames extrauagan. 239. a
alter alterius onera portare. extrauag. 158. a
allegatio indeterminata eſt admittenda, ext. 87.2
alternatiua eſt duplex 160.2
alueos dupliciter ſumitur. Clement. 133. 1
Ambiguitas eſt triplex, cle. 6.2
ambitio torquet omnes, ext. 16.2
ambiguitas quid ſit, & vnde dicitur. 249. a
anathema miſero eſt epiſcopalis, 448. 1
anathema quid eſt, ext 258.1
anſ actas apud notai, cle. 33.1
anima quando infunditur corpori humano, cle. 9.1
anima eſt omnibus præferenda, extrauag. 20.2
anima eſt triplex 22.1
anima rationalis eſt forma corporis humani 12.1
animæ purgatorii ſunt Dei iudicio reſeruatæ, cle. 24.1
anima de rebus mundanis ſatiari nõ poteſt, ext. 176.2
anima viuit ex verbo Dei, extrauagã 228 2
animæ ſunt a Deo Papæ commiſſæ, ext 257.1
animarum periculis occurrere debent prælati, ext. 131.2
annalium perceptio multiplici iure poteſt competere, ext. 244.2
annus Iubileus typus verum ſubſequentium, ext. 249.1
annus Iubileus non ſine cauſa fuit ſententiatio, ext. 149.1
annus quinquagenarius in lege veteri erat Iubileus ext. 253.2
annus dicitur tempus breue. 267.2
anno probationis durante non poſſunt mendicantes aliquem ad profeſſionem recipere. 372.1
Anni domini a quo tempore ſunt computandi, c e. 10.1
anticipatio vnde dicitur, cle. 44.1
antidotum & non antidorum dicendum eſt, cle. 87.2
antiquitates cognoſcere vtile eſt, extrauag 90.1
antiquior in Eccleſia quis dicatur, 42. 2
apes & apex differunt, cle. 83.2
Apoſtata an ipſo iure excommunicatus 404.2
apoſtata an ſit excommunicatus. 143 1
apoſtoli domini fuerunt duodecim, 395. 2
apoſtoli quid ſint, & vnde dicantur, 268. 2
apoſtoli ſunt multiplices ibid.
apoſtolorum quinque ſunt ſpecies, 169. 1
apoſtoli in iure qui dicuntur, clem. 72. a
apoſtoli intra 30. dies ſunt petendi, clem. 100.1
apoſtoli varia habent nomina, clem. 101. 2
apoſtolorum varia genera. element. 99. 2
apoſtoli dantur vt iudex ad quẽ interatur, cle. 100.2
apoſtoli cuius expenſis ſunt tradendi. 102.a
appellare an liceat ante definitiuam ſententiam, ext. 153.1
appellatio eſt remedium contra oppreſſiones, ext. 145.2
appellari non poteſt in iudicio a grauamine futuro cle 203.2
appellationis proſequendæ, quando incipit tempus currere, clementin. 113. 2
appellationes nonnulla quandoque eſt plena, cle. 31.1
appellationi ſuper beneficiis tato tempore prætendatur ibid.
appellans ab vno ex pluribus iudicibus, an bene appellet, cle. 100.1
appellans ab interlocutoria quid exprimere debet, cle. 105.2
appellans ante ſententiam, ſi poſtea appellat a ſententia non obſtat appellationi renunciat, cle. 73.1
appellanti in cauſa beneficiali ſufficit ſolum appellat officium appellationi intimare, cle. 78.1
appellatur a ſententiis auditorum curiæ, cle. 78.2
appellari ad partem poteſt, ſi de hoc ſit conſuetudo 273.2
appellari an poſſit a ſententia arbitrorum 163.2
appellari an poſſit per ſcripturam priuatam 169.1
appellari debet a ſubdelegato in totum ad primum delegantem, non ad delegatum 156.1
appellari non poteſt omiſſo medio regulariter 272.1
appellari poteſt ad papam, etiã omiſſo medio 174.2
appellari poteſt a delegato officialis ad ipſum officialem vel epiſcopum 41. 1
appellari poteſt ab archiepiſcopo ad ſynodum, licet ſit præter archiepiſcopus. 186.1
appellari poteſt ſecundum canones a qualibet interlocutoria, & quolibet grauamine 390.2
appellatio ab interlocutoria non ſuſpendit iuriſdictionem iudicis a quo 501.1
appellatio ab interlocutoria ſiue incontinenti, ſiue ex interuallo interponenda eſt in ſcriptis 201.1
appellatio ad quid eſt inuenta. 277.2
appellatio alternatiua an valeat. 161. 2
appellatio an poſſit interponi omiſſo medio 163.1
appellatio an ſuſpendat effectum ſuſpenſiuarum vel interdictorum 507.1
appellatio & excommunicatio ſi eadem die proferantur, nec appareat de prioritate ex parte tum ſi poſteres communicatio præceſſerit 493.1
appellatio & recuſatio in quibus conueniant & differant 157.2
appellatio & recuſatio an ſint pariæ. 48 a
appellatio in multis caſibus prohibetur 275.1
appellatio varios habet effectus 266.1
appellatio quid ſit 45.1
appellatio in multis caſibus eſt prohibita. 17.2
appellatio an ſit ſemper coram iudice ſuo exponenda 281.2
appellationis proſequendæ termino a iure datis per iudicem a quo breuiari poteſt 267.1
appellationi friuolæ non eſt deferendum 277.1
appellatio non deuoluit ad curiam cauſas beneficiales, niſi in illa contineri, cle. 31.1
appellatio qualiter interponi a duobus iudicibus qui etiam diuiſim habere non poſſunt, cle. 103.1
appellatio de nouis cauſis ſuſtineri poteſt, cle. 106.2
appellatio poteſt eſſe deſerta tacite & expreſſe, cle. 116.1
appellatio ab electione, & appellãs a ſententia diffinitiua diuerſimode vtuntur, cle. 93.1
appellatio poteſt interponi abſente appellato 99.2
appellare tacito non licet, cle. 91.2 & 107.
appellare ſecundo & ſuccumbere, tantum eſt quantum non appellare, 108. 1
appellare licet quandoque etiam ſecundum leges ab interlocutoria, clem. 186.2
appellans a diffinitiua in caſu prohibito, ab beneficium amittere 172.2
appellans a diffinitiua, nec cauſam exprimere nec in ſcriptis appellare tenetur. 66.1
appellans a grauamine extraiudiciali, vel ab interlocutoria, debet in ſcriptis appellare 257.2
appellans a iudice in vna cauſa,

an teneatur coram illo in alia cauſa reſpondere. 14.2
Appellans ante diffinitiuam debeat deponere querelam de iniquitate iudicis. 287 1
Appellans an poſſit renuntiare appellationi ſuę inuito appellato 67 1
Appellans & impeditus vno die anni ad proſequendum appellationem, an habeat ſecundum annum integrum 10.4
Appellans ne certa perſona ad electionem admittatur, an teneatur ſeruare conſtitutionem, vt circa. 95. 2
Appellans nõ comparens an debeat condemnari in expenſis appellato legitime comparenti. 48 2
Appellans qualiter debeat mittere procuratorem inſtructum 199 1
Appellans una die & ſequenti dicens, an ſatisfaciat conſtitutioni, vt circa. 58 1
Appellandum eſt intra decem dies ab actibus extraiudicialibus. 268.1
Appellatur verbo & facto. 259.2
Approbatum ſemel non poteſt reprobari. 64 1
Approbata per ſedem apoſtolicam à nemine ſunt reprobanda extrau. 2.6. 1
Arbor quæ inutiliter terram occupat excidenda eſt, & in igneam mittenda 439 2
Arbitri poſſunt cognoſcere non ſolum de veritate ſuſpicionis propoſitæ, ſed etiam de illius legitimitate. 220. 1
Arbitri ſunt eligendi in cauſa quam mouet epiſcopus contra ſubditum 163. 2
Arbitri litis quatuor habent qualitates. 214 1
Archa Noe quantæ fuit altitudinis, longitudinis, & latitudinis extrau. 144. 1
Archidiaconus quis eſſe non poteſt in vigeſimo anno cle 50.2
Archiepiſcopus viſitans quid primo facere debet. 386.2
archiepiſcopus poteſt concedere indulgentias in tota ſua prouincia. 393. 2
archiepiſcopus non poteſt tollere capitulo ius ſuum tune cauſa 141.1
Archiepiſcopus de conſenſu partium an poſſit committere cauſam appellationis extra ſuam diœceſim. 181. 1
archiepiſcopus poteſt delegare cauſam inter epiſcopum & eius ſubditos extra diœceſim ipſius epiſcopi 181 2
archiepiſcopus non relaxat excommunicationem a ſubdito ſuo ſuffraganei latam. 486 1
archipresbyteri Bituricen. mutantur mutato prælato ext 177 2. & 100.1
archipresbyteratus Bituricen. nõ ſunt perpetui ext. 168 2
archipresbyter ſi non ſit presbyter an poſſit admitti ad electionem. clem. 48. 2
archiua ſunt armaria librorum. cle. 39. 1
argumentum ab abſurditate valet. 103. 1
argumentum a cõtrario ſenſu eſt fortiſſimum. 214.1
argumentum a contrario non ſemper procedit 148 2
argumentum a contrario ſenſu quandoque ceſſat. cle. 216.2
argumentum a contrario ceſſat aliquando ext. 71 2
argumentum a contrario eſt fortiſſimum ext. 10.1
argumentum valet ſi dicitur, non eſt iure cautum, non reperitur ext. 45 1
arma & tela differunt cle. 149 2
arma clericorum ſunt lacrymæ. 488. 2
armorum quædam ſunt offenſionis, quædam defenſionis. ext. 42.2
articulus quid ſit. 11 1
articulus nouus fidei an per Papam poſſit fieri. ext. 104 1
artificium per experientiam recipit incrementum. 61 2
aſpidis proprietas. 255 2
aſſaſſini quid dicunt. 413 1
aſſeſſor habet ſalarium licet partes concordent. 31.1
aſſeſſor vt ſuſpectus recuſari poteſt. 31. 1
aſſignatio fit verbis vel nutu 283.1
aſtrictus ad aliquid faciendum, ad quid tenetur. ext. 169 1
attentata poſt citationem, iudicis officio reuocantur cle. 76.2
attentationibus publicis in principali non licet in cauſa appellationis teſtes producere ſuper iiſdem capitulis. cle. 82.2
auarus dicitur cæcus. 59 2
auarus quilibet cæcus eſt. extrauaga. 28. 2
auarus eſt inſatiabilis ext. 16.2
auditor qualiter a Papa deputat. cle 18. 2
auditores quam iuriſdictionem habent. ibid.
aurum & argentum quomodo prohibetur a dominio poſſideri. clemen. 227. 1
auctorizant quandoque plus punitur quam ſi reus. cle. 198 2
auctoritas quid ſit. 300 1
auferri non dicitur quod differtur. 424. 2
auctoritas Papæ eſt humana & diuina extrau. 148 2

B

Balliuus qualis dictio, & quid ſignificet. clem. 218.1
Baptiſmus obligat etiam infantes ad fidem ſeruandam. 430.1
Baptiſmus quid faciat. 144 1
Baptiſmo tria ſunt neceſſaria. clem. 371. 1
Baris quid ſit. 89 1
Baſilica quid ſit. ext. 247 1
Baſilica, vel quæ, ſynagogæ dicuntur clem. 184 2
benedictio ſolemnis per quæ verba fit. clem. 205.1
benedictio abbatiſſæ an ſit iterabilis. clem. 153 1
benedictio ſolemnis qualiter fiat. 456. 1
beneficium abſenti poteſt conferri. 19. 1
beneficium collatum abſenti, non poteſt alteri conferri ſub conditione, ſi ille non acceptauerit. 309 1
beneficium comprehendit dignitates, perſonatus &c. 53: 2
beneficium curatum non debet conferri minori 22 1
beneficium curatum habens non ſemper tenetur ſe facere promoueri intra annum. 199.
beneficium decens ad ſpectare qualiter debet libellare. 335.2
beneficium impetrans an teneatur facere mentionem de cõmenda 65 2
beneficium multis modis capitur. 58. 1
beneficium non acquiritur mihi per conſanguineum ante acceptionem. 319 1
beneficium per violentiam intrare non licet. 310.1
beneficium primo vacans debetur, ſi de proximo vacaturo per Papam prouideri mandetur. 300. 1
beneficium principis quid. 10 2
beneficium religionem ingreſſi non vacat pendente probationis anno. 374. 1
beneficium ſi abſenti ſit collatum, ſtatim quod ſciuit & acceptauit, ſibi ius beneficio acquiſiuit. 308 2
beneficium in irregularitate acquiſitum an illa purgata retineri poſſit. ext. 236.1
beneficii collatio non impeditur per appellationem. 137 2
beneficio priuari non debet non citatus, non conuictus, nec confeſſus. ext. 247 1
beneficia aliqua ſunt quæ perſonalem reſidentiam nõ requirunt ext. 211. 2
beneficia multis modis vacare poſſunt ext. 131.2
beneficia plura obtinere an liceat 170. 1
beneficia aliqua ſunt de iure compatibilia. 159 1
beneficia ſunt triplicia. ext. 170.2
beneficiorum multiplex diuiſio. ext. 100. 2
beneficia ſimplicia an ſint incompatibilia. 17.1
beneficia permutata an dicantur vacare ext. 190.1
beneficia per quid dicuntur affecta. ext. 188 2
beneficia incompatibilia an per conſuetudinem poſſint fieri compatibilia. ext. 171.2
beneficiorum taxæ ext. 153 2
beneficiorum vacantium fructus ad poſſunt tientæ vel aliu vſui applicari. ext. 191.
beneficiorum tituli ſunt ſingulares. ext 171 2
beneficiatus non reſidens ſatisfacit, dummodo beneficio ſpedat. ext. 170.2

Beneficiatus a reſidentia facienda quando excuſatur.ext. 242.1
Beneficija vacantibus ſunt aſſumenda, qui illis præſint & proſint ext. 618.1
Beneficium accipientes cum animo recedendi, tenentur omnes fructus ex illo perceptos reſtituere. cle. 47.1
Beneficium tempore datæ non curatum eum non debeatur impetrãti: ſi data & citatio ſint eiuſdem diei, quis de prioritate probabit clem. 20. 1
Beneficium idẽ ad duos ſpectare non poteſt cle. 76 1
Beneficium ſine magna cauſa non ẽ ſubtrahendum.cle. 212.2
Beneficium perdens obtentum, non videtur inhabilitatus ad obtinendum cle. 209.1
Beneficii reſignatio facta per incarceratum,an teneat. 209 1
Beneficij reſtitutionem petens,an habeat probare titulum.cle. 71.1
Beneficij ſequeſtratio impeditur duobus concurrentibus.cle. 78.1
Beneficiorum incompatibilium pluralitatem habenti an poſſit aliud tale conferri.cle. 37.2
Beneficiorum mutationes gratię non ſunt.cle. 119.2
Beneficia de ſui natura ſunt perpetua 157. 1
Beneficia a quib petitur decima, quæ que ſunt taxata clem. 141.1
Beneficia confirmati in curia,an vacent in ipſa. 70 1
Beneficiandi ſciant legere,cantare,& conſtruere. 121.1
Beneficium quodlibet reſidentiam exigit ext. 71.1
Beneficium de facto tantum obtinẽs ab epiſcopo expelli poteſt. Extrau. 29. 1
Beneficium quid eſt ext. 17.1
Beneficium ſi debeat dimitti verbaliter,qualiter a muto dimittitur ext. 26. 2
Beneficia plura impatibilia ſimul obtinere eſt contra ius commune.ex. 17. 1
Beneficiorum pluralites animæ periculum inducit.ext. 16.1
Beneficiatus an fructus beneficii faciat ſuos.ext. 71 1
Beneficium ſufficiens obtinentes ad alia idonei non ſunt. 312.1
Beneficium tertium recipiens facit duo prima vacare. 314 1
Beneficij vacaturi promiſſio promittẽtem non obligat. 341 1
Beneficij appellatione quid contineatur. 337.1
Beneficij collatio conditionalis ſeu alternatiua vel incerta,an valeat. 40 2
Beneficij ſecundi adeptio facit primũ incompatibile vacare. 310 1
Beneficio vacaturo ſolus Papa poteſt ius tribuere. 135 2
Beneficia ad ſedem deuoluta nullus confert niſi Papa. 317.3
Beneficia debent eſſe perpetua 384 1
Beneficia extra diœceſim cõferri poſſunt. 294 2
Beneficia in curia vacãtia conferuntur per ordinarios ſede apoſtolica vacãte. 316.1
Beneficia non poſſunt conferri ad tempus. 364 1
Beneficia plura an ſit licitum de iure tenere. 19 2
Beneficiorum fructus ſunt dandi ſtudentibus. 466 1
Beneficiatus beneficium ſine ſuperiore dimittere non poteſt. 134 2
Beneficiatus ſi beneficio deſeruire nõ poſſit, epiſcopus prouidebit. 374. 1
Bigamus dicitur quia aliquando vere, aliquando interpretatur. 275. 1
Bigamus non eſt qui ducit quam corrupit 288 2
Biſſextus unde procedit.cle. 174.1
Bononia vnde dicitur.cle 182.1
Bona eccleſiaſtica ſunt diligentius diſpenſanda quam temporalia.ext. 166. 1
Bonæ memoriæ poſt mortem dicuntur aliqui prælati.ext. 225 1
Bonum facere non ſufficit,niſi id bene fiat. 553 2
Bona eccleſiæ per coadiutorem alienari non poſſunt 332.2
Bona impiorum ſunt danda iuſtis. 440. 1
Bona in peccato facta proſũt ad multa 528. 1
Bona quæſita ex bello iuſto contra infideles geſto,efficiuntur capientia. 261,2
Bonorum poſſeſſio perdita cui debetur. 251 1
Bonifacii etymologia. 1.2
Bonifacius raro ius antiquum reuocat,niſi id exprimat. 60.1
Bonum commune eſt priuato præferendum,ext. 60.2
Breuitas amatur.ext. 78 1
Brachium ſeculare poteſt quandoq; ab eccleſia inuocari c 1 de off. ordinarii 207 1
Bolonica qui dicantur.
Bulla aurea vti periculoſum eſt. 83 1

C

Caleodæ ſunt de proximis intelligenda ext. 4 2
Calumnia quid eſt cle. 525
Calumnia litigantium eſt obuiandum cle. 91 1
Calumniæ probabilis excuſatio. 42. 1
Camerarius Papæ & mareſcallus,an habeant ordinariam vel delegatã iuriſd.cle. 25.1
Camerarii apoſtolici officium. ibid.
Canes & aues non habeant epiſcopi. clem. 165.2
Canon generalis a ſolo Papa conditur ext. 81 1
Canon multipliciter ſumitur, clem. 66. 1
Canonica monitio quid ſit clemen. 66.
Canonicus in ſacris non conſtitutus non eſt ab aliis expectandus, licet vellit ordinari intra terminum iuris datum ad eligendum. Clem. 48. 1
Canonicus non in ſacris, actus non collegiales exercere poteſt. 48.1.
Canonici regulares ſunt in colore varii.cle. 82 1
Canonicum ſufficit eſſe in ſacris tempore electionis ad hoc vt eligere poſſit cle. 40 1
Canonicæ duę an poſſunt ſine diſpenſatione teneri.ext. 170.2
Canonia pro tempore poteſt eſſe ſine præbenda. 161.2
Canoniam habens licet nõ petat primam præbendam non obit perdit ius ſuum. 301.3
Canoniæ ius poteſt eſſe ſine præbenda. 330.1
Canones editi in conciliis,& prouincialibus ligant ſubditos totius prouincię 486.1
Canones ſeruandi ſunt etiam inter eos, qui ſunt de temporali iuriſdictione eccleſiæ. 436.1
Canonicus eccleſiæ cathedralis exiſtens intra annum probationis,an debeat vocari ad electionem epiſcopi. 374 2
Canonico ſufficit eſſe in ſacris tempore electionis. Clem 48.1
Canonicus creatus per Papam in eccleſia cathedrali an poſſit per radicem delegari ext. 136.1
Canonicus eccleſiæ nequit eſſe conſeruator 261.1
Canonicus impeditus qui ad actum electionis procuratorem non legitime conſtituit, an debeat iterum citari. 132.2
Canonicus impubes an poſſit deputari delegatus a ſede apoſtolica. 23. 2
Canonicus minor 20 annis an poſſit deputari delegatus ab inferiori à Papa. 25 2
Canonici abſentes non debeant vocari in omnibus actibus capitularibus. 238 2
Canonici nolentes eligere vnum de impetrantibus in data & præſentatione æqualibus qualiter debeant compelli. 17 2
Canonicorum receptio ad quos ſpectat de iure communi. 35.2
Canonizatio ſanctorum ſpectat ad ſolum Papam. 395.1
Canonizatio ſanctorum qualiter debeat fieri & quid debent præcedere talem canonizationem. 396. 1
Cantus in eccleſia ad quid fuit inuẽtus.ext. 45 2
Capa unde dicitur. 157 2
Capellani poſſunt operas ſuas locare ex. 213.2
Capere, in iure multipliciter ſumitur ex. 60.2
Capitulum caret anima,& excommunicari non poteſt.ext. 12 2
Capitis diminutio minima,quæ eſt. 348. 2

Digitized by Google

capitulum ſede vacante poteſt confirmare electionem archidiaconi per ipſum capitulum elect. 141.1
capitulum, licet canonum prioritatib. habet locum, cle. 70.1
capitulum ſede vacante abſoluit excõmunicatos 287.1
capitulum, ſed vacante quæ beneficia confert 151.2
cap. paſtoralis, in quot & quibus titulis reperitur, ext. 100.1
capitulum ſede vacante poteſt permutationibus auctoritatem præſtare, clem 127 1
capitulum vtrum ſede vacante poſſit viſitare, & procuratorem exigere, cle. 186.2
capitulum ſede vacante, nõ lucratur emolumenta ratione iuriſdictionis obuenientia 120 1
capitulo qualiter præſentabãtur litteræ apoſtolicæ. 344.2
capitulus ad iuramentum de redeundo relaxatus an redire teneatur, clem. 56.2
carcer eſt inſtitutus ad cuſtodiam, aliquando ad pœnam 183.1
carcer non eſt pœna 503 2
cardinalis non expectatus tempore debito, an poſſit agere de contemptu 52.2
cardinalis qui renunciauit voto propter infirmitatem, an rediens debeat admitti 441.1
cardinales Papa mortuo non ſunt ſine capite. 441.1
cardinales nouem habent priuilegia, ext. 23 2
cardinales præſentes in electione Papæ, an debeant expectare per decẽ dies alios abſentes intra illos dies venire non valentes 52.2
cardinales qualiter a Papa vocantur 169.1
cardinalium collegium an fungatur iuriſdictione Papali ſede vacante, 441. 1
cardinalis nullus eſt niſi ſaltem ſit diaconus, cle. 57 2
cardinalium cœtus an ſede vacante iuriſdictionem habeat, ext. 5.2
cardinales quare ſic dicuntur. extrau. 21. 2
cardinales per Papam creati vbicunque an dicantur Cardinales Rom. Eccleſiæ. ext. 21.1
cardinales dicuntur fratres Papæ. Extrau. 132.1
cardinales reſpectu Papæ ſunt liberi primi gradus, ext. 235 1
cardinalatus an ſit maior pontificatu, ext. 41.2
carnes licet comedere tempore prohibito propter neceſſitatem. clem. 166. 2
caniſtex vnde dicitur, cle. 109.2
carolus frater regis Franciæ obtinuit regnum Siciliæ de victa ſobole Frederici Imperatoris 255.2
ceſſatio confirmationis an inducat ceſſationem electionis, ſi de causa ceſſationis non apparet 129 1
caſus ſunt triplices, 530.1
caſtitas depurata carnis lubrico. extrauagan. 182 2
caſtrum quid ſit 505 1
caſus epiſcopis reſeruati. extrauagan. 206. 1
caſus multi ſunt papæ reſeruati. extrau. 247. 2
caſus papales. Ext. 394.2
cathedra quid ſit & vnde dicitur cle. 132.2. ext. 203.2
catholicum quid eſt. Extrauagant. 143. 2
cauillatio cauillatione repelli poteſt. 77. 1
cauſa eadem diuerſis reſpectibus in diuerſis curiis tractari poteſt, extra. 158. 2
cauſa criminalis poteſt delegari. cle. 51. 2
cauſa ſuper proprietate eccleſiæ, non debet expediri ſummarie. clemen. 64. 1
cauſa ſi committatur ſimpliciter ſolum, vel ſimpliciter & de plano, an poſſit expediri ſine ordine iudiciario. cle 234.2
cauere non ſufficit habere ratum, quod legitime fiet per procuratorem. cle. 56 2
cautio de iudicato ſoluendo tres clauſulas continet. cle. 55.1
cautio idonea pignora vel, fideiuſſores comprehendit, non nudam promiſſionem 511. a
cautio idonea quid importat. 474. 2
cautio non ſufficit vbi ius requirit reſtitutionem 186.1
cautio non ſufficit vbi requiritur ſatiſfactio 402 1
cautio ſufficiens dicitur quando dantur pignora vel fideiuſſores. 228.1
cautionis nomine quid contineatur, 489. 2
cecens cenſetur mortuus, clementi. 35. 2
celebrans præſente excommunicato non propterea efficitur irregularis. 462. 2
celebrans præſente excommunicato, vel interdicto, licet non efficiatur irregularis: tamen eſt vicinus irregularitati contrahendæ. ibidem.
celeritas in quibuſdam caſibus reprobatur, & in alijs deſideratur, 133. 2
cella a celando, & occultando dicitur. 528.2
cenſum ſoluentes non dicuntur ſerui eorum quibus habent ſoluere, 458. 1
cenſeo pro iubeo, delibero &c ponitur, cle. 123 1
cenſemus multipliciter exponitur, clem. 80.1
cephas dicitur caput. ext. 204 1
certus vt homo, certioratur, vt iudex, & certus ad cautelam certioratur. 557 1
ceſſatio a diuinis vt poſſit fieri, mouere requiruntur. 130.1
ceſſatio a diuinis non debet fieri niſi propter grauem iniuriam. 175. 2
ceſſatio a diuinis non habet vim interdicti. 159 1
ceſſionarius an poſſit intentare actiones vbi ceſſas ab excommunicato 385. 2
cæterorum bonorum appellatione veniunt mobilia, & immobilia, 358. 2
cœlum de ſe apertum quandoq; eſſe dicitur, ext. 109.1
cœli apertio legalibus exemplis declaratur. ibid.
charitas maxima eſt animam pro ſuis ponere, ext. 52.2
charitas perfectiſſima in hac vita haberi non poteſt, cle. 191.1
charitas bene ordinata incipit a ſe. 186. 1
charitatiuum ſubſidium quare, & a quibus peti poteſt. Extrauagan. 223. 2
chorea vnde dicitur, cle. 160.1
chriſtus an omnes humanos defectus aſſumpſerit, cle. 9.2
chriſtus & Maria propter tres rationes voluit incarnari, cle. 10.2
chriſtus quadruplici ratione crucis mortem elegit. 10.1
chriſmatio frontis fit a ſolo epiſcopo. 411. 2
chriſtus græce, dicitur vnctus latine, 398. 1
chriſtus loculos habuit 510.1
chriſtus & eius diſcipuli aliquid habuerunt propriũ. ext. 102.2
chriſtus fuit ſacerdos & Rex, extrau. 150. 1
chriſtus ad quid loculos habuit, extrauag. 106.1
chriſtus vbi fuit natus, nutritus, & paſſus, ext. 53 2
chriſti facta fuerunt perfecta, ext. 112.1
chriſti actio eſt noſtra inſtructio, extrau. 34.1
chriſti opera fuerunt patientia, extra. 99 1
chriſtiani omnes ſunt membra vnius corporis. ext. 142.2
chriſtiani opprobrium Chriſto illatum vindicare debent extrauagan. 231. 2
circunſtantiæ ſeptem attendi debent. ext. 162.2
citatio ad quod ius ſpectat. 161.1
citatio ad quid fit. 162.2
citatio eſt principium iudiciorum, ext. 161.1
citatio eſt de iure naturali, & ea omiſſa poteſt papa contra aliquem procedere. ext 162.2
citatione non præmiſſa an poſſit papa contra aliquem procedere, ext. 161. 1
citatio contra malefactores vbi fieri debent cle. 65.2
citatio ad caſum debet eſſe formata, clem. 202.2
citatio prima firmat iudicium, & perpetuat iuriſdictionem, clemen. 62. 1
citatio perſonalis conſtituit aliquem verum contumacem cle. 50.1
citatio an poſſit fieri de ſenato. cle. 68 1

Digitized by Google

Citatio non arctat aſſignato loco notorie non tuto.cle. 95 1
citatio vna peremptoria non ſufficit vbi ius ternam requirit. Clement. 110. 1
citatio debet eſſe trina vel peremptoria, cle. 237 1
citatio peremptoria, an ſit ad ſententiam audiendam neceſſaria, clem. 239. 1
citatio interpretatiua, quando dicatur 48 1
citatio ſola perpetuat iuriſdictionem 158. 2
citatus de quo conſtat, ꝙ non eſt de iuriſdictione citantis, an teneatur comparere 310 2
citatio eſt de proceſſu.ext. 65.1
ciuitas eſt quid inanimatum.extrau. 42. 1
ciuitas quid ſit 26 1
ciuitas quid comprehendat 26 1
claritas eſt propria legibus,extrauag. 14. 1
claudere peccatum ſera dicitur vnica cœlum,ext. 110.2
clauis ſpiritalis quæ eſt,ext. 109 1
clauibus habena vti,debet eſſe ſciena ext. 111.2
clauſula, niſi pro alio &c an intelligatur in litteris ad beneficia. 37. 2
clauſula,& quidam alii,qualiter operetur 13.2
clauſtri abuſiones ſunt duodecim. clem. 149 1
clauſtralis curam populi gerere nõ debet.cle. 150 2
Clemens vt quare tempore ſuo non edidit clementinas.cle. 5.2
clementinæ tres ſñ concilium emanauerunt,cle. 7 1
clementinæ non ſunt vocandæ ſeptimus liber 7 1
clementinæ a quo tempore ligauerunt 7.2
clementinæ, quando fuerunt factæ, clem. 164.2
clericus autes habeat patentes, cle. 112. 1
clericus qui eſt ſacerdoti neceſſarius an habeat partem oblationum & funeralium,cle. 32 1
clericus eſt, qui primam tonſurã habet,cle. 112.1
clericum citatum ad curiam impediens licet non animo iniuriandi excommunicationem incurrit, clamen. 209 1
clerico pauperi nõ prouidetur de beneficio ſine examine,cle. 121.1
clericis ſæcularibus habitua certi coloris vel formæ non eſt præſiaus. clem. 52 2
clericos priuilegiatus, quia reſidet, ſi vagari incipiat,illud perdet, extra. 29. 1
clerici in veſtimentis decorem quærere non debent,ext. 76.2
clerici mendicantes, qui appellandi ſunt,ext. 19 2
clericis habitus in duobus conſiſtit. 258. 1
clericus oc⁊ ſione cuius repræſaliæ fuerunt conceſſæ,ſi capiatur ceſſat pœna c.1. de iniur. 468 1
Clericus vocans milites pro defenſione rerum eccleſiæ : an teneatur de morte inde ſecuta 71.1
clerici non poſſunt contribuere ad tallias laicorum 400.1
clerici pro rebus ſuis vel eccleſię non tenentur ad tributa 392.2
clerici ſunt immunes a tallijs & exactionibus 397.2
clerici ſunt immunes ab exactionib. perſonarum ſæcularium de iure diuino 347.1
clericum detinens in carcere incurrit excommunicationem 503 1
clericorum bona an gaudeãt eodem priuilegio quo bona eccleſiarum, 329. 2
clericatus quæſtio pertinet ad iudicẽ eccleſiaſticum 510.1
coactio abſoluta quid ſit 450 2
coactio eſt duplex,cle. 379 2
coadiutor an detur inuito 331.2
coadiutoris officium expirat per mortem illius,cui datus fuerat 158.2
cœtus,collegium, & gremium idem ſunt cle. 24 2
cœtus cardinalium a Papa habet poteſtatem,cle. 24.1
codex quid ſignificat,cle. 10.1
cogitatio deliberata aliquando punitur 40 1
cognatio ſpiritualis quid ſit 410.2
cognatio ſpiritalis an contrahatur cum concubina leuantis aliquem de facto fonte 410 2
cognatio ſpiritalis pertinet ad paternitatem,& filiationem,fraternitatem, ſeu compaternitatem : auos autem ſpiritales non habemus, 410. 1
cognatio ſpiritalis ratione confirmationis, inter quot perſonas contrahatur: ibid.
cognationis ſpiritalis effectus 410.1
collatio beneficii, vel prouiſio facta non ſeruata forma,cap. ſi de elect. an valeat. 134.1
collatio beneficiorum ad quem pertinet 143.2
collatio differt ab inſtitutione, & prouiſione 334.1
collatio,præſentatio,& inſtitutio differunt 532.2
collatio quid ſit 513 2
collatio ſola ius tribuit in beneficio, ext. 28.2
collationes quandoque fiunt per vices,cle 163.2
collegiata eccleſia qualiter cognoſcatur,& an deficientibus perſonis collegii deſinat eſſe collegium 97.2
collegium ſi eſt numeratum,an poſſit aliquis recipi vltra numerum, 15. 2
collegium vnde dicitur 440.1
collegium ius in vno remanere poteſt, 97. 1
commendare quid ſit 74 2
commendat an impediat collationem ibid.
commenda durante an vacet beneficium ibid.
commenda prima finita an poſſit ordinarius iterum commendare. 74. 2
commendas duas an ſit licitum habere ibid.
commendare an poſſit,ordinarius beneficium poſt lapſum tempus conferendi 74.2
commenda de beneficiis facta multorum eſt cauſa malorum extrau. 166 2
commenda, & vicariæ differunt clemen. 51.1
commercium vnde dicitur cle. 109.1
commiſſio in vno loco, an poſſit de conſenſu partium fieri in alio loco 27.1
commiſtio ſexuum eſt periculoſa, 469. 2
communicans cum excommunicato in diuinis incurrit maiorem excõmunicationem quinque concurrẽtibus,alias non 500 2
compago & ſandalia ſunt caligæ epiſcopi 459 2
complices criminis quandoque præmiantur,ext. 231 2
compulſio eſt multiplex,cle. 218.2
compromiſſarius datus ad eligendũ poteſt poſtulare 116 2
compromiſſarius qui ſemel elegit,an iterum eligere poſſit 37 2
concedere quid importat 446.2
conceptionis diuæ Virginis officium a quo fuit ordinatum,ext. 227.1
concertatio quandoque eſt inter doctores 281.2
conceſſio principis intelligitur facta ſine præiudicio alterius 34.1
concilium Lugdun. & alia quo tempore fuerunt celebrata 74 2
concilia fieri exemptis non expedit, clem. 13.2
concilium generale non fit ſine Papa,ext. 144 2
concilium per ſe & per ſe diſtectum, extr. 229.1
conclaue quid ſit 52.2
concluſio in cauſa an ſit neceſſaria, clem. 239.1
concluſio in cauſa beneficiali poteſt omitti,cle. 71.1
concorditer an dicatur factum qd fit a maiori parte 54 2
condictio ex lege quando datur,166 2
conditio grauis an vitiet contractum 352. 2
conditio inhærens de ſui natura, an reddat actum conditionalem. 49. 2
conditio quæ de iure ineſt,non facit tem conditionalem. extrauagant. 136. 2
conceſſio facta religioſo non eſt de neceſſitate iterum facienda proprio curato,ext. 134.2
confeſſor diſcretus eſt valde vtilis,extrauag. 251.2
confeſſus religioſo priuilegiato an teneatur iterum confiteri proprio curato,cle.135 ext. 134 2
confeſſor quem ordinem ſeruare debet antequam abſoluat clement. 132. 2

con-

Conſeſſus in iure an audiatur appellans. 204 1
Confeſſio iudicialis inducit notoriū 411. 2
Confeſſor poteſt eligi de licentia epiſcopi. 477 1
Confirmatio electionis facta pendente appellatione ſuper negotio electionis an ualeat 109 2
Confirmatio electionis cuius ſententiæ vim habet. 134.1
Confirmatio electionis petita per amicum electi & ſine mandato, poteſt ratis haberi per electum. 62 2
Confirmatio præcedit conſecrationē 129. 1
Confiteri quomodo poſſumus laico. 478. 1
Coniuratio quid ſit. 515.2
Coniurare & conſpirare quid ſibi velint. 417.1
Coniuncta pro diſiuncta ponitur, & econtra.ext. 9 1
Conſecratio nulla non vitiat electionem prius factam. 129 1
Conſecratio epiſcopi contra iuris diſpoſitionē facta, an imprimat characterem. 129.1
Conſenſus tacitus an operetur tantum quantum expreſſus, & conſenſus tacitus quandoque ſufficit.cle. 239. 2
Conſenſus ſeu collaudatio quid ſit. 354. 2
Conſequitur quis per aliam quod per ſe non poteſt. 328.1
Conſeruator poteſt inuocare auxiliū brachij ſæcularis. 154 1
conſeruator poteſt defendere non tātum ab iniuria commiſſa. ſed etiā a committenda ibid. 2
conſeruator an poſſit ut ſuſpectus recuſari. ibi.
conſeruatorem quot ſunt ſpecies ibidem.
conſeruatores cognoſcunt ſolum de violentiis, & iniuriis manifeſtis ibi Clem.
conſeruatores & delegati ſimplices i multis differunt 158 1
conſeruatores ſunt iudices delegati. 154. 2
conſilium mutare ſapientis eſt.extr. 54. 2
conſilium iuſtum licet vendere. 31. 2
conſilium & conſenſus differunt 352. 2
conſilium an obliget continentem. 575. 2
conſilio reuerentiæ parendū eſt. cle. 81. 1
conſilium per c.& ſ.differunt. Extra. 90. 1
concilium generale non fit ſine Papa Ext. 197 2
conſilium Cardinalium an debeat papa ſequi Ext. 2 8.2
concilium Lateran.eſt generale, & econtra.clem. 90.1
concilia fieri in exemptis non expedit clem. 90.1
conſcientia alicuius quandoque per Papam oneratur cle. 233.1
conſcientia aliorum quādoque Papa onerat Ext. 184 1
conſiſtorium vnde dicitur 96 1
conſpiratio quid ſit, & vnde dicatur 515. 1
conſpiratio in bonam & in malam partem ſumitur Ext. 64 2
conſuetudo in confirmatione attenditur.ext. 16.1
conſtantinus per B. Silueſtrum baptizatus 253 2
conſtitutionem papalem violans periculo ſe ſubiicit.ext. 140.1
conſtitutio principis poſt duos menſes ligat a tempore publicationis. ext. 43.1
conſtitutio nouiter edita reſpicit futura. 80 1
conſtitutio ſecunda primam reuocat, etiam non facta mentione. ext. 6. 1
conſtitutio nō ligat a tempore editionis ext. 25.1
conſtitutio quando ligat, ext. 25.1
conſtitutio principis qualiter ſcribenda eſt.ext. 74.1
conſtitutio ſuper fide a ſolo Papa fieri poteſt ext. 120 2
conſtitutio principis non debet eſſe ſublatiua alieni iuris. Extrauagan. 10. 1
conſtantinus per B. Silueſtrum baptizatus eccleſiam Lateranē. cōſtruxit ext. 111 1
conſtitutio pœnalis non eſt extendenda.ext. 119.1
conſtitutio etiam pœnalis quandoq; ampliatur ex identitate rationis. ext. 222.2
conſtitutio ad præterita uendentia non extenditur, niſi in ipſa caueatur.ext. 261.1
conſtitutio ad præterita quandoque extenditur. 190 1
conſtitutio antiqui iuris declaratoria, an trahatur ad præterita, ſi conſuetudo & communis opinio prudentium erat in contrarium, 45. 1
conſtitutio, auaritiæ, an habeat locū in electo ad regimen cuiuslibet eccleſiæ & adminiſtrante ante confirmationem, & quid de Imperatore electo. 50.1
conſtitutio capitur dupliciter. 7.1
conſtitutio, cupientes, an habeat locum in eccleſia ſubiecta metropolitano ſchiſmatico, vel a Sarracenis capto. 78.1
conſtitutio.cupientes, non habet locum in cauſa pendente coram ordinario, quam Papa ad ſe reuocauit. 78. 1
conſtitutio, cupientes non habet, locū in dignitatibus eccleſiarum cathedralium vel regularium, quæ ſunt ſub epiſcopo, abbate, vel priore. ibid.
conſtitutio & ſententia differunt. 485. 2
conſtitutio generalis poſterior nō tollit priorem ſpecialem. 500 1
conſtitutio generalis multipliciter cognoſcitur. 16.2
conſtitutio, licet canon an habeat locum in dignitatibus 72.1
conſtitutio, licet canon nō habeat locum in uicariis perpetuis eccleſiarum parochialium. 73.1
conſtitutio, licet canon. an habeat locum in eccleſia parochiali, quæ de ſe habere parochianos. 72.1
conſtitutio, non ſe au extēdatur ad pēdentia tempore conſtitutionis 72.2
conſtitutio noua ligat poſt duos mēſes a tempore publicationis. 337 1
conſtitutio pœnalis loquens in vno caſu, an extēdatur ad alium caſum ſimilem & communiter parificatum. 150. 2
conſtitutio principis noua, an tollat ſtatutum epiſcopi continens id quod ius commune. 8.2
conſtitutio publicata poſt duos menſes ligata. 323.1
conſtitutio vnde dicitur. 7.1
conſtitutio quid ſit. 7.1
conſtitutio, ut circa, an afficiat ad hærentes. 57.1
conſtitutio pœnalis quandoque extendi poteſt clem. 16.1.
conſtitutio pœnalis propter identitatem rationis eſt prorogabilis.extr. 4. 1
conſtitutio ſecunda primam reuocat etiam non facta mentione ext. 5.2.
conſtitutionem Papalem violans periculo ſe ſubiicit. 157.1
conſtitutio eccleſiæ ligat occulta.cle 189. 1.
conſulens fraudulenter obligatur ei contra quem conſuluit.cle. 67.2
conſuetudo contra ius reprobans cōſuetudinem induci poteſt.clemen. 40. 2
conſuetudo quid eſt cle. 94.1
conſuetudo de non reſidēdo in prioratibus non ualet.cle. 151.1
conſuetudo animarum ſaluti contraris eſt ſep reprobanda.ext. 127.1
conſtitutio immemorialis per quid cognoſcitur.ext. 189.1
conſuetudo dicitur ius utentium moribus approbatum. ext. 199.2
conſuetudo diuerſa nomina habet. ext. 193.1
conſuetudo poteſt quandoque beneficia conditionare Extrauagante. 121.
conſuetudo pauca crimina epiſcopis reſeruat.ext. 141.1
conſuetudo in confirmatione attenditur Ext 5.2
conſuetudo dat iuriſdictionē. 115.
conſuetudo leges interpretatur. 226. 2
conſuetudo quando debeat eſſe præſcripta. 42.2
conſuetudo quando dicetur rationabilis 9.1
conſuetudo eccleſiæ Romanæ quando ſit ſequenda. 6.2
conſuetudinis deſcripto. 42.1
conſuetudine de optando ſtante, an poſſit capitulum præfigere certa dies ad optandum. 43 2
contemnere non dicitur qui non interpellatur. 83.2

Contigua quæ ſunt. 505.1
Contigua quæ dici. 365.1
contractus celebratus in eccleſia valet. 399.2
contractus in eccleſia celebrati non debet. ib.d.
Contractus ſunt duplices. Extrauag. 261. 1
Contrariorum nō ſemper eſt eadem diſciplina cle. 219.2
contumax in non veniendo non appellat:ſecus ſi eſt contumax in nō parendo cle. 73 1
contumax verus & contumax fictus quis eſt cle. 73 1
contumax poteſt excommunicari & contra eum ſententia diffinitiua ferri. 161.1
contumaciam facit quandoque partis requiſitio etiam vnica.clemen. 137. 2
contumacia eſt triplex cle. 73 2
contumax in vno actu iudicii; an ſit citandus ad alios actus. 229.1
contumax manifeſtus quis dicitur. 461. 1
contumax multos offendit. 227.1
contumax præſumptus quis dicitus. 491. 1
contumax qualiter puniri debet ext. 123. 1
conuenticulas facere an liceat. extra. 49. 1
copula coniungit diuerſa. Extrauag. 90. 2
copulatiua omnium copulatorum exiſtentium expoſcit.extr. 9 2
copulatiuu requirit concurſum copulatorum,ext. 88 2
conuerſi an poſſint præſcribere ius eligendi, 109.1
conuentus in cauſa ſummaria,an poſſit reconuenire in cauſa plenaria clem. 258.1
Confeſſus religioſo priuilegiato, nō tenetur iterum confiteri ſacerdoti proprio,ext. 242.1
cordigeri poſſunt dici habeti aliquid proprium,cle. 117.2
cordigeri non ſunt obligati ad obſeruationem omnium conſiliorum Euangelii. 518.2
cordigeris eſt permiſſus triplex viuendi modus. 510 1
corona,tonſura,& raſura differentes aliqualiter quid in clericis repræſentant,cle. 111 2
corona triplici coronatur Rex Romanorum. 88 1
corpus Chriſti ſumere determinato tempore tenentur omnes quandocunque perfecti, & ipſum adorare cle. 105 1
corpus Chriſti etiam ad defunctos transfertur. 172 2
corpus humanum non recipit æſtimationem,ext. 201 2
corpus humanum propter iuſtitiam exercendam variis pœnis ſubici poteſt ext. 201.1
corpore dei pœnas qui caterere malus ext. 259 2
corporalia per ſpiritualia reguntur. extra. 147.2
corripienda non ſunt iura per ſubaudiitiones & repetitiones tacitas. 50. 1
correctio ſit moderata.ext. 41.1
corrigere & corripere differunt.clem. 191. 1
corrumpit iuſtos homines conſortia malorum ext. 49.2
creditur quandoque vni ſoli,& in cauſa propria cle. 69 2
crimen læſæ maieſtatis quid eſt cle. 93 1
crimen perduellionis quid eſt. ibidem.
crimina occulta ligantur per conſtitutionem eccleſiæ militantis. clem. 88. 2
crimen an probetur per inſtrumentū 244. 1
crimen mere eccleſiaſticum impedit condemnationem iudicis ſæculari 424. 1
crimen probari poteſt per inſtrumentum. 517 1
crimina excepta ſunt tria. 137.1
crimina morte extinguntur. 423 2
crux Chriſti ex quatuor lignis compoſita fuit cle. 10 2
culpa ſua quis incidit in caſum propter quem non fecit quod facere debuit,an ſibi imputandum ſit. 563. 1
culti diuino renuntiari non poteſt ext. 189.2
cupiditas omnibus præſertim religioſis mendicantibus eſt præcludenda eſt. 214.2
cura animarum habetur in duplici foro.ext. 171.2
cura duplici foro exercetus. extrauag. 275. 1
curati vt plurimum non ſunt ita litterati ut religioſi.ext. 135.1
cura animarum an poſſit conferri nō exiſtenti in ſacris 298 2
curati an poſſint excōmunicare extr. 177. 1
curatus nondum presbyter ſuis parochianis poteſt dare licentiam alibi ſacramenta recipiendi. clement. 203. 1
curam inſolidum poſſunt plures in eadem eccleſia habere. extrauag. 52. 1
curandum eſt de ſubditis. extrauag. 125. 1
curiales cum non ſint peregrinantes, an poſſint indulgentias mereri. ext. 251 2
curioſus qui dicatur. 134.2
cuſtos eccleſiæ vacantis an faciat fructus ſuos. 27.1

D

DAmni & iniuriæ periculo diuerſa eſt. 177 1
Dare nemo poteſt quod non habet. 175. 1
Dantes & recipientes quandoque æqualiter puniuntur. extrauag. 244. 1
Datæ tempus inſpicitur, clement. 20. 2
Debeo debes neceſſitatem importat cle. 152 2
Debitum quid eſt Cle. 139 1
Decem dies qui dantur ad appellandum,currunt a tempore prolationis ſententiæ. 214.2
Decēdium ad appellandum currit de hora in horam.ext. 194.1
Decet,concernit honeſtatem. Clem. 202. 1
Decima an poſſit per laicum dari epiſcopo cle. 120.1
Decima beneficiorum ſolui debet in pecunia cle. 141.2
Decima debetur de oblationibus. cle. 141.1
Decima papalis quæſtio an debeat tractari de plano cle. 64.1
Decimæ de nutrimentis animalium non ſunt de leproſis ſoluēdæ. cle. 136. 1
Decimas ſoluere vtrum omnes teneatur cle. 64.1
Decimarum collectores a quibus deputantur.ext. 8 2
Decima integra exigi non poteſt à ruſtico:cuius reges eſt deſtructa. extr. 192. 1
Decima de quibuſdam fructibus nō debetur. 195 1
Decimarum beneficialium collectores an habeant aliquam compulſionem.ext.354. 2
Decima an debeantur ex præcepto. 366. 2
Decimarum quarta in certo caſu debetur epiſcopo. 514.1
Decimarum quatuor genera olim ſolebantur. 367.1
Deciſiones rotæ an faciant ius, Extr. 2. 1
Declarans non dicitur ius nouum edere, ſed antiquum declarare. 368. 1
Decretalis paſtoralis,de fi.Inſti. 5.2
Decretalis, Sunt. debet vtriuſque in ſcholis legi. 527.1
Decretum an afficiat ignorantes. 139. 1
Decretum appoſitum in gratia conditionali, ſuſpenditur in euentum conditionis. 35.2
Decretum Papæ ligat ignorantes. 131. 1
Decretum quid ſit. 230.1
Decretum multis modis dicitur.cle. 15.
Decretum Papę afficit ignorātes.cle. 123. 123.
Decretum quando dicatur irritans. clem. 120.1.
Defenſor quis dicitur cle. 107.1
Defendere an teneatur quis vicinum 511. 1
Defendere licitum eſt non tantum perſonam, ſed etiam bona 488 2
Degradatio qualiter fiat. 415 2
Degradatio qualiter debeat fieri, & quot epiſcopi debeant eſſe præſentes. 468.1
Degradatus an gaudeat priuilegio canonis,ſi quis ſuadente. 468.2
Degradatus conficit verum corpus Chriſti.

Digitized by Google

Chriſti 400.1
Dei genitrix eſt pro peccatoribus ſedula oratrix, Ext. 200.1
Dei filius eſt vnicus, nec poſſunt eſſe plures. 9.1
Delegatus a Papa an poſſit cognoſcere & pronuntiare locum eſſe inſignem. 26.1
Delegatus ab alio quam a principe, an poſſit poſt litem conteſtatam ſubdelegare. 100.1
Delegatus ab inferiore a principe habens ſpeciale mandatum ſubdelegandi ſubdelegare poteſt. 264.1
Delegatus ab inferiore Papa vt aliquid exequatur in certo loco, ſi nō poteſt exequi in illo loco, non poteſt in alio loco exequi abſque nouo mandato. 190.1
Delegatus ab ordinario, an debeat habere expenſas. 30.1
Delegatus ordinatū locum non mutat ſine nouo mandato. 165.2
Delegatus & procurator & diuerſimo de cauſam occupant. 161.1
Delegatus habens beneficium ſufficiens, an poſſit petere expēſas 30.2
Delegatus in cauſa ſui epiſcopi poteſt vt ſuſpectus recuſari. 27.1
Delegatus inhabilis ex defectu qualitatis requiſitæ, ſi procedat partibus non excipientibus, an valeat proceſſus. 25.5
Delegatus multipliciter iuriſdictionem habere denegatur. 166.1
Delegatus Papa an poſſit ad cautelā abſoluere. 520.1
Delegatus poteſt cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio. 116.1
Delegatus poteſt eccleſiam interdicto ſupponere. 462.2
Delegatus quare reuocat ſubdelegatum re integra, & procurator non reuocat ſubſtitutum. 194.1
Delegatus ſuſpectus antequam te intromittat delegare poteſt. 157.2
Delegatus vnus ſine alio non procedit ſi cauſa pluribus eſt ſimpliciter commiſſa. 415.2
Delegatus etiam a Papa quandoque ſubdelegare non poteſt, Cle. 52.1
Delegati & conſeruatores differunt in multis. 166.2
Delegati iuriſdictio nō probatur ſine ſcripto. 288.2
Delegatio iuris, & delegatio Papæ æquiparantur non quoad ſubdelegationem. 181.2
Deliberatoriæ, an ſint reo ſ dandæ in cauſis ſummariis, Cle. 235.2
Deliberatio in agibilibus eſt neceſſaria, Ext. 24.2
Delictum commiſſum ab vno ex pluribus, ſi ignoretur delinquens, qualiter debeat puniri. 85.1
Delictum prælati in omittendo præiudicat eccleſiæ. 204.1
Delinquens an ſit de neceſſitate ad delicti locum remittendus Cle. 97.1
De medio, intelligitur, id eſt, de hac uita. 180.1
Democritus ſemper ridebat, Ext.
Denuntiare an quis teneatur, Ext. 359.2
Denuntiatio excommunicationis nō reddit quem excōicatum. 502.2
Deſertus locus quis dicitur. 513.1
Deus neminem vult perire. 298.2
Deus omnia facit vel fieri permittit, Cle. 7.2
Deus incarnari ante peccatum non fuiſſet cōueniens, nec ſtatim poſt peccatum, nec ad finem ſæculi debuit incarnatio differri, Cle. 5.1
Deus in principio & non in principiis creauit cœlum & terram, 144.2
Dei genetrix eſt pro peccatoribus ſedula oratrix. 216.2
Deus eſt via, veritas, & vita, Ext 92.5
Deum videre per eſſentiam nulla intellectualis natura pōt Cle. 193.1
Deum in negotiis noſtris habere debemus præ oculis, Ext. 214.1
Diabolus leoni rugienti comparatur Ext. 119.1
Diabolus contra cordigeros concitauit æmulos. 57.2
Diadema, lectum, & corona, differunt Cle. 86.2
dies ſolemnes in quibus Papa facit proceſſus generales. Cle. 62.1
dies pro quiete dandus eſt longū iter facturo 79.1
Dies ſolemnes ſunt tres, Ext. 161.1
Dies de ſe mali non ſunt, Ext. 61.2
Dieta qualiter computanda eſt 28.1
dieta an debeat computari ſecundū computationem legalem, vel vulgarem. ibidem
dies in actione reali qualiter debeat computari. 27.2
diffamari quid eſt, Cle. 53.2
Differri non dicitur, qui impeditus eſt. 61.2
digitus non eſt membrum, ſed officium membri. 444.2
dignitas, & perſona differunt. 17.2
dignitas, perſonatus, & officium ſtatum qua differunt. 39.1
dignitas quid eſt. 24.2
dignitas, vel perſonatus, an poſſit obtineri per illum, qui patitur defectum, in ordinibus. 447.2
dignitates duas nullus debet tenere in eadem eccleſia. 39.2
dignitas & perſonatus parum, aut nihil differunt, Ext. 168.1
dignitas per quid diſcernitur, Extrauag. 17.2
dignitatis auidus a uitiis non abſtinet Ext. 16.2
dignitates eccleſiaſticę ſunt temporalibus digniores, Extra 41.2
dignitas an poſſit tolli de eccleſia, & per quem, Clem. 126.2
dignitatum pluralitas facit quem inhabilem etiam ad minora beneficia, Clemen. 117.1
dignitati deferetur in pœnis, Clemen. 210.1
dilationes appellati pro ſunt appellanti, Cle. 106.2
dilatio quid eſt, clemen. 104.1
dilationes iuris, an poſſit iudex abbreuiare uel prorogare. 81.1
diœceſis fines non pſcribuntur 135.1
diœceſis eſt parochia epiſcopi, Cle. 203.2
diſcordia eſt extinguenda, & pax ſeruanda, Ext. 152.1
diſcordia eſt mater litium, Ext. 81.1
diſiunctiua pro parte vera eſt tota uera. Ext. 40.1
diſpenſatio legitima quæ dicitur eſſe, Ext. 19.1
diſpenſatio quid eſt, Ext. 25.1
diſcretio omnium virtutum eſt mater 372.2
diſpendium & compendium differunt. 14.1
diſpenſare an poſſit epiſcopus ſine cōſenſu capituli. 111.2
diſpenſare an poſſit epiſcopus vt ſilius obtineat beneficium patris. 148.2
diſpenſare an poſſit epiſcopus in duobus curatis. 150.1
diſpenſare non pōt epſ vltra ſeptennium cum curato ſuper non promotione ad ſacerdotis. 112.1
diſpenſat epiſcopus in curato & ſimplici 150.1
diſpenſatio ad duo uel plura, tantum illa comprehendit. 149.2
diſpenſatio non exhibita in termino per ordinarium præfixo, poteſt exhiberi poſt terminum, & impedit colliſionem alteri fieri. 179.2
diſpenſatio non tribuit nouum ius in beneficiis. 27.2
diſpenſatio nulla uel minus ſufficiēs ſunt paria. 178.2
diſpenſatio ſuper ætate, an poſſit fieri per epiſcopum, & ſuper prorogatione anni dati ad pmouēdū, 72.
diſpenſationem exhibere coguntur diſpenſati. 178.1
diſpenſationes debent ſtrictè interpretari. 178.2
diſpenſatus ad duo incompatibilia diuerſis diœceſibus, cui epiſcopi teneantur idem facere de diſpenſatione legitima. 178.2
diſpenſatus ad duo non poteſt vnum vel ambo cum alio, uel aliis permutare. 179.2
diſpenſatus ſuper non promotione in qua ſcientia debet ſtudere 112.1
diſpenſatus vt poſſit percipere fructus in abſentia, non habet diſtributiones quotidianas. 290.1
diſpenſatio ſuper non promotione ad ſacerdotium fauore ſtudii, an ſufficiat ſtudere in grammatica, vel theologia, ſiue iure ciuili aut canonico. ibidem
diſpenſandi poteſtas, an poſſit quæri per conſuetudinem. 111.2
diſpenſatio ad duo, de duobus primis intelligitur, Clem. 116.2
diſpenſatio quid eſt, Cle. 113.2
diſpenſatio ſuper duobus beneficiis intelligitur de duobus primis, Clement. 117.1
diſpenſationem impetrans, an teneatur de beneficiorum qualitate mētionem facere, Cle, 113.8
diſpenſatio ſuper beneficiorum pluralitate a quo fieri poteſt, Ext 18.1
diſpenſa ſuper beneficiorum pluralitate an ſit tutus a periculo animę, Ext. 16.2
diſputatio utilis eſt, Ext. 26.1

d.ſcuſa.

Diſpenſare vnde dicitur. Extra. 147.2
Diſpenſatio quare fieri debet, Extrauag. 120.1
Diſpenſationem facile obtinet, qui multis qualitatibus pollet, Extrauag. 183.1
Diſtributiones quotidianæ, quibus perſonis debeantur, 18 . 2
Diſtributiones quotidianæ quid ſint 291. 2
Diſtributiones quotidianæ quandoque conſiſtunt in potu & pane, quandoque in alijs rebus, Extra. 185.2
diſtributiones ſunt, quæ actu diſtribuuntur. Extrauag. 191.1
diſtributiones quotidianæ, de quibus bonis capiuntur. Extrauag. 192.1
ditio eſt æquiuocum, Extrauag. 83.1
diuiſio non tollit legatum, nec pignoris obligationem. Extrauag. 35.1
diſtrictus facile variantur, Clem 25.
diuiſio materiam reddit faciliorem, Clem. 228.1
diuitiæ quandoque ſunt cauſa Dei relinquendæ, Extrauag. 179.2
doctores Latini & Græci. 6.2
doctor monachum audientem leges, vel phyſicam de ſcholis ſuis expellere debet. 446.1
doctor qualiter debeat ſe habere circa ſcholares. 2.2
doctor vnde dicatur 12.
doctores & epiſcopi habent iuriſdictionem in ſcholares & inſolidum. 415. 2
doctoratus quid eſt, & an per ipſum character imprimatur, Cle. 183.2
doctoratus & alij gradus, a quibus conferri poſſunt. 483.1
doctoratus & magiſterium, ſine peccato poſtulari poſſunt, Clem. 181.1
dolus plus punitur quam culpa 103.1.
dolus præponderat culpæ. 200.1
doloſa perſuaſio plus eſt, quam violentia 89.1
domeſtici in fraudem aſſumpti non gaudent priuilegio domeſticorum 465. 1
domicilium an poſſit haberi in pluribus locis. 145.1
domiciliũ clerici in dubio vbi præſumitur, Extrauag. 19.1
domicilium in limitibus duarum parochialium cui eccleſiæ debeat iura parochialia. 393.1
domicilio poteſt quis carere. 364.1
domicilia plura poteſt quis habere 393. 2
dominus ſuam rem quandoque in alium non poteſt transferre 381.
domina de adulterio accuſata ſeruos manumittere nequit. 190.2
dominium rerum eccleſiaſticarum apud quem ſit. 335.1
dominium rerum quibus fratres minores vtuntur eſt penes Papam, 501. 1
dominus inuitus ſubditus non poteſt ſe alteri ſubijcere, Extrauag. 13.1
dominia iure primæuo non erant diſtincta, Extrauag. 150.2
dominium aliquarum rerum fuiſſe penes Chriſtum, auctoritate diui Auguſtini comprobatur, Ext. 200.1
dominium an transferatur ex inutili contractu. 355.2
dominium quale quæritur per vſucapionem, & præſcriptionem. 534.1
dominium eſt duplex, Ext. 150.1
dominium rei an poſſit domino ſuo tolli, Extrauan. 151.2
dominium legale vel humanum quale eſt. 156.2
dominus habet agrum, vineam, domum etiam amplam, Clem 146.1
domum intrans animo furandi, an ſtatim teneatur furti, Clem. 149.1
domum alterius ingrediens, iniuriã facit. Clem. 59.1
donata fideles, per ſolum Papã poſſunt alterari, Clem. 150.2
donare nequit habens adminiſtrationem etiam liberam, Extrau. 111.2
donatarius eſt ad antidora obligatus Extr. 68.2
donatio Conſtantini facta eccleſiæ Romanæ, an potuiſſet per ſucceſſorem reuocari, Clem. 88.1
donatio cauſa mortis non continetur ſub generali verbo donationis. 559 1
dormiendo aliqua agi poſſunt, Cle. 193. 2
dos mulieris non confiſcatur confiſcatis bonis mariti 430.1
dos ſine matrimonio eſſe non poteſt ſed bene matrimonium ſine dote. 563. 1
dubitatio probabilis, an quis ſit eligendus, vel poſtulandus 45.1
dubia declarare ſummi Pontificis eſt, Extra.
dubitationes ſunt amputandæ, Extrauag. 185.1
dulia & latria qualiter differunt, 177. 1

E

ECcleſia an potuiſſet ita bene formari per vndas fluentes, Chriſto uiuente ſicut Chriſto mortuo, Cle. 11.1
eccleſia mater noſtra, Cle. 5.1
eccleſia non moritur, Cle. 58.2
eccleſia quæ non eſt proſecuta appellationem intra biennium, an iudigeat reſtitutione, Cle. 60.1
eccleſia uacans vniri & donari poteſt Cle 126.1
eccleſia quare eſt una, Cle. 192.2
eccleſia quid comprehendit, In cle. 1. de ſent excomm cle. 215.1
eccleſia metropolitana, an dicatur mater quo ad interdictum prouinciæ, Cle. 216.1
eccleſiæ carenti populo ſiue, vel clero tantum, an prouideri poſſit de epiſcopo Papæ licentia, Cle. 52.1
eccleſiæ dominiũ apud perſonas eccleſiaſticas tantum eſt, Ext. 136.2
eccleſiæ baptiſmales dicuntur matrices, Cle. 170.1
eccleſiæ bona propter delictum prælati, non confiſcantur. Cle 189.2
eccleſiæ exceſſiuæ & antiquæ fratribus Minoribus ducuntur, Cle. 131.1
eccleſiæ poſſunt effici de menſa prælatorum multis modis, Cle. 300.2
eccleſiam patroni laici legatus cõtere nõ põt, ſed bene Papa, cle. 116.1
eccleſia Romana, p quos fuit inſtituta, adaucta & conſecrata. Ext. 154.2
eccleſia vnicum caput hẽt Ext 140.1
eccleſia per veſtes Chriſti congrue ſignificatur, extr. 145.1
eccleſia fidelium congregationem comprehendit, Ext. 125.2
eccleſia quando dicitur collegiata, ext. 189.2
eccleſia non eſt reconcilianda propter pollutionem occultam 394.1
eccleſia polluta quare debet reconciliari. ibid.
eccleſia an ſit reconcilianda ſi aliquis in illa occidatur abſque ſanguinis effuſione. ibid
eccleſia debet reconciliari, licet ſanctus vir ibidem occidatur. 394.2
eccleſia quando dicatur ſpectare pleno iure ad monachos. 455.1
eccleſia dicitur mater noſtra. 455.1
eccleſia non cedit iura ſua ſine decreto. 352.1
eccleſia parochialis alicui conferri non debet, niſi quatuor concurrant. 198.2
eccleſia multis nuncupatur nominibus. 394.2
eccleſia Romana eſt mater, nutrix & curatrix aliarum. 397.1
eccleſia Romana quare dicatur ſacroſancta. 3.1
eccleſia poteſt priuare aliquem officio patrocinandi. 495.1
eccleſia in loco non exempto ſine licentia diœceſani ædificari non poteſt. 513.1
eccleſiæ appellatione uenit monaſterium. 16.2
eccleſiæ cathedralis nomen ſancti in litteris ad beneficia exprimi nõ debet 295.2
eccleſiæ uacanti debet epiſcopus deputare defenſorem. 300.1
eccleſia una eſt in plura membra diſperſa, ext. 6.1
eccleſia fuit fundata non in loco, ſed in perſona, ext. 21.2
eccleſia Romana dicitur ſancta, & ſacroſancta, ext. 48.1
eccleſia viris litteratis permaxime indiget, ext. 1 8.1
eccleſiæ iura p duo depereũt, ext 10.
eccleſiæ Romanæ rebellis non ſemper eſt hæreticus, ext. 118.1
eccleſiæ miniſterium uituperatur, ſi per clericos mendicatur ext. 19.1
eccleſiam gladio prælatus utroque tenetur ext 43.2
eccleſia eſt catholica, ext. 143.1
eccleſia quare dr̃ apoſtolica, ext. 143.
eccleſia eſt una, ext. 142.1
eccleſia eſt ſancta. ibid.
eccleſia eſt Archæ Noe comparata. ext. 140.2
eccleſia Tholoſana fuit olim ſuffraganea Narbon. eccleſiæ ext. 180.1
eccleſiæ una quandoque fit mater de filia, ext. 180.1
eccleſia Tholoſana quantum habuit in redditibus. 181.1
eccleſia eſt unum ouile ext. 145.2
eccleſiæ uniuerſalis regimen eſt Pa-

pæ creditum, ext. 199.1
Eccleſiæ vniuerſalis regimini Papa præſidet, ext. 100.1
eccleſiæ cuiuslibet ſtatus eſt per Papam attendendus, ext. 183.1
eccleſiæ ſponſus prælatus dicitur eſſe ibid.2
eccleſiæ viduatę præficiendus in multis debet eſſe commendatus, extr. ibidem
eccleſiam non ſcindũt qui ab vnitate capitis ſe ſubtrahunt, ext. 145.1
eccleſiis multũ officit indignitas prælatorum, ext. 165.2
edictum de matrimonio eſt prohibitorium, ext. 260 1
edictum de procuratoribus eſt prohibitorium 191.1
edictum de teſtib. & de matrimonio eſt prohibitorium 198.1
editio rationis per quas actiones petitur, cle. 98.1
electus adminiſtrans ante confirmationem, an ſit priuatus ipſo iure, vel per ſententiam 60.2
electus an poſſit proſequi electionem ſuam ex multiplici iure eligentis, 101. 1
electus an poſſit ſine nota ambitionis proſequi ſuã electionem. 78.2
electus an poſt conſenſum poſſit ſine ſuperioris auctoritate renunciare, electioni ſuæ 98 1
electus adſtrictus venire ad curiã per excupiẽtes, tenetur venire etiam ſi aduerſarij ſui non veniant 80.2
electus & confirmatus a cuius confirmatione eſt appellatum, vtrum incurrat pœnam 50.1
electus his petere, q̃ cito commode pôt confirmationem ſuæ electionis, qualiter debeat ſe habere. 79.2
electus in certis caſib. poteſt adminiſtrare ante confirmationem. 125.1
electus nõ petẽs confirmationẽ intra tres menſes poſt p̃ſtitũ conſenſum cadit ab electiõe ſua ipſo iure. 62.2
electus non valens habere copiã Papæ vel auditoria intra tp̃s conſtitutione, cupientes, præfixum, an liberetur ſemel proteſtando. 80 2
electus ſi obiiciat opponenti, q̃ formã conſtitutionis, cupientes, non ſeruauit, & opponens hoc idem opponat electo: de qua obiectione primo diſcutietur 84.1
electio priuato iure ſuo iõ q a cõſtõnẽ cupientes in aliquo nõ ſeruauit, an reuertat̃ electio ad capitulũ. 82.1
electorib. Imperatoris non eſt præfixum certũ tp̃s ad eligendum 258.2
electio abbatiſſæ facta in cõcordia vel in duplo maiori parte dẽt cõfirmari ſcd̃m formam, c. ſi de elect. 124 1
electio ad quos ſpectat de iure communi 69.1
electio an poſſit fieri in loco interdicto. 53.2
electio an ſit ſemper proferenda per vnum 264 2
electio an ſit nulla, ſi aliquis de eligẽtibus erat excommunicatus, 65 2
electio cõis p̃ quem debet fieri. 96.2
electio facta p̃ ep̃m cõpromiſſarium per hæc verba, Nos talis ep̃s cõpromiſſarius, & c. an valeat 265.1
electio Imperatoris per quos debeat fieri 258 2
electio in canonijs & aliis beneficiis inferiorib. an poſſit fieri ſcd̃m formam capituli ſi cui eligendi. 99 1
electio in canonicis facta per ſingulares conſenſus valet 97.2
electio mandantis an ſtat̃ facta in diſcordia contra ſcienter canonico excommunicato vel ſuſpenſo. 99.1
electio monialium an poſſit fieri ſecundum formam c. cum dilectus, de elec. in antiq. 123 2 & 126 1.
electio monialium continet decem ſpecialia 128 2
electio Papæ vbi fiet ſi in mari moriatur 53.2
electio per compromiſſum poteſt impediri per vnum ſolum 57.2
electio per viam ſcrutinij, & electio per viam compromiſſi quandoque pariſicantur 26 2
electio præſentata procuratori generali electi intra tempus debitum, an excuſat electores a pœna 45.2
electio quando dicitur concors. 82 2
electio q̃nd ſit 41.1
electio religioſi non mendicantis facta per minorem partem capituli priuata maiori parte poteſtate eligendi an valeat 100.2
electio ſecũda facta non caſſat primam in litigium deducta, eſt nulla. 231 1
electioni monialium an poſſit opponi nullitas voti 121.1
electione imminente an ſint abſentes vocandi 50.2
electiones monialium non p̃nt ratificari p̃ acceſſum q̃n oẽs partes ſunt pares in numero vocum 91.2
electionum diuerſitas eccleſias damnis afficit 230.2
electio ſecunda an fieri poſſit prima non caſſata ext 137.2
electio an impediatur p̃ p̃ beneficiorum incompatibilitatẽ ext 173.2
electio caſſatur, & poſtulatio repellitur, ext. 188.2
electio p̃lati per quem fiet ſi nullus de capitulo ſit in ſacris, cle. 48.2
electio fieri & matrimonium contrahi per procuratorẽ poteſt, cle. 100 1
electione caſſata q̃nque indiſtincte ius ad eligẽtes reuertitur, cle. 233 1
electiones nõ poſſunt alternatiue fieri, cle. 103.2
electo in p̃poſitum ante confirmationẽ in curia moriente, nõ dr̃ propoſitura in curia vacare, cle. 75.1
eleemoſyna eſt triplex, cle. 175.1
eleemoſynam facere an ſit monachis permiſſum, cle. 112.2
eleemoſynaria, hoſpitale & domus Dei idem ſunt, cle. 115.1
eleemoſynariæ an poſſunt in titulũ conferri, cle. 256.2
eleemoſyna non eſt de alieno facienda, ext. 103.1
eligere hñs taxationem decimæ, vel reſiduũ intra decẽ dies, ſi vnũ elegerit, licet adhuc intra tp̃s exiſtat variare non poteſt, ext. 9.2
eligendi poteſtas eſt duplex, cle. 41.2
eligentib. compromittentib. certum electionum tempora, cle. 100.2
eligentes qui non præſentant electionem intra tempus debitum, qua pœna puniantur 84 2
eligere, an & quando dicatur quis vnam ex pluribus actionibus libellõ petentibus 101 2
eligere, vel optare habens an poſſit variare 2.1
eligi an poſſit ſæcularis in epiſcopum eccleſiæ regularis 105.1
emendæ poſſunt ab excommunicatis recipi, ext. 213 1
emptor rei debentis ſeruitutem an aget quanto minoris 557 1
epiſcopus poſſit committere ſpecialiter collationem alicuius beneficii vacaturi 151 2
epiſcopus an poſſit cõmittere alicui ſpecialiter vt conferat certum beneficium cum vacabit 172.1
epiſcopus an & quando dicitur intereſſe in c. vt prælatus, vel, vt canonicus 28 2
epiſcopus eſt in capitulo, aliquando, vt canonicus, aliquando vt epiſcopus 284 2
epiſcopus ex iuſta cauſa poteſt de iure vnius eccleſiæ alteri dare 353.2
ep̃s hẽt tuitionem, curam, & gubernationem populorum, viduarum, & peregrinorum per alium. 579 2
epiſcopus iurans an teneatur tangere Euangelia 40 1
epiſcopus an incurrit aliquem pœnã ſuſpenſionis etiam a fructibus beneficiorum, niſi de ipſo expreſſe caueatur 118 1
epiſcopus per quę cognoſcitur eſſe in capitulo vt prælatus, vel vt ſimplex canonicus 284 2
epiſcopus poteſt facere ſtatutũ. 10.1
epiſcopus qui in iuſte ſcientes facit ſe in epiſcopum conſecrari, perdit beneficia priora 331.2
epiſcopus ad iuriſdĩonem epiſcopalẽ habet intentionem fundatam de iure communi 182 2
epiſcopus ſi non ſuum ſubditum ordinat, tenet ordinatio. 556 2
epiſcopus ſolus clericum hæreticum degradare poteſt 414 2
epiſcopi an grauius puniantur quam inferiores 155 1
ep̃i habent multa priuilegia, a iure cõmuni eis concella. 467 1
ep̃i in regno Franciæ extra ſepta ſua non p̃nt delinquẽtes capere 182 1
epiſcopi quandoque maximi pontifices appellantur 8. 1
epiſcopo excommunicato capitulum beneficia non confert 151 1
ep̃o excommunicato an officialis poſſit de cauſis cognoſcere. 151.2
epiſcoporum hoię quib. benedicere poſſint populum 455.2
epiſcoporum officium in quibus conſiſtit 485 2
epiſcopis dare coadiutores ad ſolum Papam ſpectat 322.2
epiſcopatus non d'icuntur vacare in curia Romana 898.2

Equitas

Epiſcopus cum ecclefia cathedrali habet coniunctionem maiorem, quã cum aliis ext. 141 a
epiſcopus nullius eccleſiæ eſſe poteſt. cle. 88.2
epiſcopi iniuria an eccleſiæ poteſt vindicare, ſed non propriam cle 67 a
epiſcopus poſſit p̃ſcribere facultatẽ alienandi res eccleſiaſticas ſine conſenſu capituli, cle. 125.2
epiſcopus non auctorizat in facto proprio, cle. 116.2
epiſcopus capitulo ſuo donare poteſt ꝗ̃ his, quæ ſpectant ad menſam. cle. 126.2
epiſcopus reſtringens poteſtatem curatorum, an reſtringat poteſtatem fratrum circa confeſſiones priuilegiatorum cle. 135 2
epiſcopus charitatiuum ſubſidium poteſt exigere cle. 100.1
epĩs audiens miſſam a male ordinato non diſpenſat cum eo cle. 220.2
epĩs quomodo in duab. dignitatib. diſpenſare poteſt cle. 40.1.
epiſcopus in diœceſib alienis celebrantes an poſſint uti pontificalib. cle. 205. a
epiſcopi iurantes an ſacra tangere debeant cle. 88.1
epiſcopi dicuntur, antiſtites, cle. 133.
epiſcopi poſſint iura epiſcopalia remittere. cle. 166.2
epiſcopi officium quandoq; per litteras Papæ excitantur. cle. 118.a
ep̃orum & non inferiorum eſt permutationibus benef. auctoritatem præſtare. cle. 100.1
ep̃atu ſequeſtrato confert ſequeſter beneficia ad collationem epi ſpectantia cle. 78.1
ep̃s non ſit litigioſus. ext. 97.2
ep̃s eſt triplex, originis, domicilii, & beneficii ext. 29.1
ep̃m facit non nomen ſed uita, extr. 18. a
ep̃i tantum poſſunt quantum Papa quo ad ea quę ſunt de conſecrationis efficacia, ext. 38.a
ep̃i ſententiam excõicationis canonis incurrere poſſunt, ext. 51.2
ep̃i ſunt ad canonum obſeruantiam adſtricti ext. 50.2
ep̃atus Papa ſolus diuidit, ext. 30.2
ep̃atus diuidere nullus poteſt præter Papam, ext. 351. & 37.1
epithalium quid ſit 89.1
errans in vno articulo, ſi poſt abiurationem labatur in alio, non ob id dicitur relapſus 423.2
errans non conſentit, ext. 85.1
errat quid aliud pro alio putat, extra. 109. a
errorem magiſtri, qui dñs. ext. 50.2
error probabilis excuſat a condemnatione expenſarum in causa principali 544.a
error eſt conſenſui contrarius 205.2
errare eſt aliud p̃ alio putare. 573.1
error opponitur conſenſui, & falſum pro uero approbat, cle. 62.a
error petitur ſeparari 198 a.
errores multorum cordib. impreſſi nequeunt facile deleri, ext. 227.a
erubeſcimus ſine lege loqui. ext. 22 2
et, de ſui natura copula 1 diuerſa. cle. 188.2 ext. 9.1
eſſentia, ſubſtantia, & natura qualiter dicuntur in diuinis, cle. 9 1
euangeliſtæ quatuor aperte per animalium facies figurantur, cle. 11.1
euchariſtia unde dicitur. cle. 203 c
euchariſtia non eſt ad mortẽ condemnatis deneganda. cle. 213 2
euidens & manifeſtum differũt. 558 1
extua de ſi. presb. optime declaratur. 558. a
exactio particularis multa habet incommoda, cle. 26.1
expoſitio firmat regulam, cle. 224.2
exceptio q̃ſque perſonã iudicis, quandoq; iuriſdictionem contingit cle 75. 2
exceptio quid eſt, cle. 90.1
exceptionum uariæ ſpecies, ibidem
exceptio dilatoria non p̃bata coram iudice a quo, probari poterit corã iudice ad quem 491.2
exceptio & defenſio qualiter differũt. 28 1
exceptio dicitur legitima quæ nõ eliditur replicatione. 574.2
exceptio peremptoria quæ eſt 218.a
exceptio ſi allegetur impertinens debet iudex interloq. ſu pilla. 485.1
excipientis potior eſt conditio in pari delicto vel cauſa 578.2
exceptio eſt de eo, de quo regula. ext. 105. a
excommunicatio non fertur in locũ, ext. 43.1
excommunicationis diuerſi ſunt modi, ext. 32 2
excommunicati ſunt excluſi a regno cæleſti. 110 1
excommunicare poteſt laicus ex Papę commiſſione, ext. 6 2
excommunicatus quo ad eccleſiam militãtem, ſæpe eſt abſolutus quo ad triumphantem, ext. 98.1
excommunicatus eſt ſcribens ad excommunicatum, ext. 123.1
excommunicatio quid eſt ibidem
excommunicatio dupliciter opponitur, cle. 90 2
excommunicatio in qualibet parte litis opponi poteſt, ibi. 91.1
excommunicatio aliquãdo fertur in perſonam incertam. 50a 2
excõicatio duos habet effectus. 202 2.
excommunicatio eſt mortis æternæ damnatio 497 a
excõicatio fulminatur contra gloſſantes decr. extra qui ſeminat, non obſ. quibuſcunque priuilegiis, cuius excommunicationis abſolutionem ſibi Papa reſeruat 527 2
excommunicatio an multiplicetur multiplicato delicto, cle. 131 2
excommunicatio poteſt opponi in uim dilatoriæ, & in vim peremptoriæ, cle. 90.1
excommunicatio canonis ligat occulta delicta cle. 178 a
excommunicatio iteratur, clementi. 189. 1
excommunicationis definitio & diuiſio, cle. 90.1
excommunicatus occultus non eſt in publico uitandus, cle, 176.1
excommunicato præſente non licet celebrare 210 1
excommunicatus qui ad eccleſiã militãtem ſæpe eſt abſolutus quo ad triumphãtem ext. 112.1
excommunicatio degradatio, &c. nõ poſſunt competere ea conſuetudine 176.2
excommunicatus excommunicatur, cle. 200.1
excommunicatus ab homine, a quo eſt abſoluendus, cle. 190.1
excommunicatus per iudicem in loco iudiciali, an dicatur publice excommunicatus, cle. 150.2
excommunicatus præſente non licet celebrare, cle. 217.1
excommunicatur quis ipſo facto per clementinas in aliis caſibus, clem. 216. 2
excommunicatio lata cõtra ep̃um ab officiali archiepiſcopi, an ualeat 175. a
excommunicatio lata ſine ſcriptis, tenet. 474.1
excommunicatio lata poſt appellationem legitimam, eſt nulla. 492.2
excommunicatio licet extorta per uim, uel metum, tenet. 203 2
excommunicatio non eſt pæna ſed medicina 493 a
excommunicatio non fertur ab homine, niſi pro contumacia. 151.1
excommunicatio non fertur in collegium. 392.a & 447.2
excommunicatio non fertur ipſo iure per hæc uerba, ſub anathemate prohibemus. 1511.
excommunicatio non eſt ferenda niſi putatur profutura 474 1
excommunicatio non debet ferri in capitulum. 352.1
excõicatio non retrotrahitur. 500.1.
excõicatio non conualeſcit per deſertionem appellationis 501.2
excõicatio non debet ferri in uniuerſitatem uel collegium 392.a
excommunicatio poteſt opponi in utroque foro. 494.1
excõicatio poteſt ferri pro futuris culpis per uiam ſtatuti 10.1
excommunicatio quibus caſibus fertur a canone 501.a
excõicationis exceptio apertiſſimis documentis probari debet. 246.1
excõicationis latæ in quibus caſibus dicatur nulla 497 a
excõicationis lata differt ab aliis ſententiis 478 1
excommunicationem q̃ſ incurrit qui laicum offendit 405 2
excõicatum uti canonem dicens iniuſtã primitus abſolui debet 491 1
excommunicationem q̃ſque incurrit qui laicum percutit 69.1
excõicator excõicato petenti tradat excommunicationis exẽplũ. 479 a
excommunicatus an poſſit concedere teſtamentum 500.1
excommunicatus an poſſit inſtrumẽta conficere 495.2
excommunicatus iniuſte debet humiliter abſolutionem petere 202. 1

ex-

Digitized by Google

Excommunicatus maiori excommunicatione an poſſit agere coram delegato vel ordinario. 11 1
Excommunicatus minori excommunicatione poteſt iuriſdictionem exercere. 163 1
Excommunicatus minori excommunicatione vel conſtitutus in peccato mortali poteſt eligere. 63.2
Excommunicatus nominum ſi quis nomine meo percuſſit clericum, niſi ſatiſfecerit. 509.1
Excommunicatus non põt eſſe aduocatus, nec procurator, nec teſtis 491 1
Excommunicatus poteſt iterum excommunicari. 203 1
Excõmunicatus poſt appellatione legitimã poteſt licite celebrare, 483.1
Excommunicatus quare non poteſt impetrare reſcriptum ad iudicem delegatum. 10.2
Excommunicatus tanquam actus in iudicio eſſe nequit. 245.2
Excommunicati & infames in hæreſi admittuntur in teſtes. 418 2
Excommunicati reſcriptum quare nõ valet. 32 1
Excommunicati ſunt incapaces ſpiritualium. 244.2.
Excõmunicato præſente celebrans nõ contrahit irregularitatem. 505.2
Excommunicare quid eſt extra 176.1
Excõmunicatio, interdictũ, & ſuſpenſio in diuerſa feruntur extra. 181 1
Excommunicatio degradatio, &c. nõ poſſunt competere ex conſuetudine, ext 190.1
Excommunicatio quando profertur de qua intelligitur, ext. 258.1
Excommunicatio ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, ext. 260.1
Excommunicationis publicatio horribilis, ext 214.2
Excommunicationis publicandæ modus. ext. 214 1
Excommunicato fauentes, puniendi ſunt, ext. 262 2
Excommunicari ne poſſint aliquibus quandoque conceditur ext. 158 1
Executor eſt duplex, ext. 136 1
Executores ſunt duplices, ext. 137 1
Executionis officium quibus perſonis poteſt committi. 137 2
Executor datus ad prouidendum nõ poteſt interdicere ei, ad quem alias de iure pertinet conferre. 358 1
Executor teſtamenti an poſſit deputari minor xxv an. vel mulier, 290 1
Executoris officium commiſſum ſub nomine dignitatis, an tranſeat ad ſucceſſorem in dignitate. 301 1
Executorem ad prouidendum dando videtur Papa ampliare vel ad ſe prouiſionem reuocare, ſecus quando dat ad complendum. 312.1
Executore mortuo an eius officium ad ſcat in hæredem. 36.2
Executores gratiæ dñt delegati 162.1
Executores literarum Apoſtolicarũ dicuntur delegati. 84 1
Executor ad gratias qualiter procedere poteſt, ext. 86 2
Executio ſententiæ prompta debet eſſe, ext. 28 2
Executor quis dicitur, cle. 91 2
Executor Papæ beneficium ad Papã deuolutum confert, clem. 118.2
Executore Papæ negligente, an collatio deuoluatur adipium, vel ad Papam, cle. 118.2
Exercere ſe in actibus virtutum moralium, an ſit hominis imperfecti. elem. 118 2
Exempti quandoque puniuntur per ordinarium cle. 214.2
Exempla diuina debẽt eſſe regula noſtra extr. 245 1
Exemptus delinquens in loco non exempto conuenitur coram ordinario. 452 2
Exempti ordinariis quandoque ſubiciuntur. 491.2
Exempto monaſterio, eccleſiæ, cœmeterium, hortus, area intelliguntur exempta 453 2
Exempta eccleſia & ipſius miniſtri ũ dentur, exempti. 463.2
Exẽptio non probatur per illa verba recipimus vos in ſpeciales filios, 513.1
Exilii tres ſunt ſpecies, ext. 60.1
Ex, non ſemper priuat, ext. 12.1
Ex, quandoque priuat, quandoque ponit, ext. 89.2
Extenta quid dicatur, ext. 201 1
Exigere eſt ab inuitis extorquere, ext. 218. 2
Exigo multipliciter accipitur, 210.1
Expectans primam vacaturam debetur aliquando ſecunda 137 1
Expenſæ quæ fiunt in proſecutione electionis qualiter debeant fieri, 83.1
Expenſæ neceſſariæ & vtiles, quæ ſint ibid. 2
Expẽſæ præſtãdæ reo per actorẽ non comparẽtem, quæ & quales ſunt 227.1
Expenſæ qualiter petuntur. 277.1
Expẽſæ factæ in negotio electionis proſequendæ, an & quando & quo iure poſſint peti vel repeti. 88.1
Expenſarum quædam fiunt in re, quędam extra rem, 212.2
Expenſarum condemnatio poſt quã citationem fieri debet. 217 1
Expenſas ſoluere non debet, qui iuſta litigandi cauſam habet. 344 1
Expertior dupliciter accipitur, 196.1
Experientia eſt rerum magiſtra, 89 1
Experti dupliciter ſumuntur. 15 2
Expreſſio quandoque nominatim fieri debet, cle. 203.2
Expreſſio beneficiorum non operatur diſpenſationem. 29 1
Extenſio in conſtitutione pœnali quã poſſit fieri 110 1
Extenſio quando dicatur fieri 143.2
Extorſio multa impedit 99.2
Extunc, tempus extremũ deſignat. 344.2.
Extorſio liberalitatẽ neſcit ext 17.1
Extrauagantes qualiter, & vbi debent produci, ſi de eis dubitatur ext 1 2
Extunc, extremum tempus ſignificat cle, 160 2
Extrauagans quando dicitur inducta, ext. 126.1

F

Fabricenſis quis dicatur 500 2
Facies humana eſt ad ſimilitudinem diuinæ pulchritudinis figurata ext. 202.1
Factum idem eſt peccatum & pœna peccati ext. 241 1
Factum a maiori parte, an videtur factum ab omnibus, ext. 264.2
Facti proſecutio quandoque non ſufficit. cle 122 2
Falcidia eſt in bonis hęredis. cle 125.1
Falcidia non debetur de relictis pauperibus ext 241 2
Falcem in meſſem alienam mittere non debemus ext. 294 2
Fama eſt clericis neceſſaria ex 169.1
Famã negligens crudelis eſt ext 83.2
Fautor quis dicitur. cle 207 1
Femininum comprehẽditur per maſculinum. cle. 132 1
Feria quid ſignificat, & unde dicitur. cle 175.1
Feriæ quotuplices ſunt, & quib. poſſunt litigantes renũtiare cle. 2 6 1
Feriæ repentinæ a ſolo principe indicuntur ibidem
Feudum quid eſt cle. 94.2
Feudatarius quis dicitur. 94 1
Fictio non extenditur ad caſum non expreſſum ext 8.2
Fides eſt firmiter credenda. 103.2
Fides Petri non deficiet ext. 249.1
Fides catholica per mendicantes fuit illuminata ext. 155.2
Fidẽ prõpriã facere quid ſit. ext. 133.1
Fidelis in modico ſupra multa conſtituetur. ext. 184 1
Fideiuſſor an cenſeatur condẽnatus debitore principali cõdẽnato. 468 1
Figmenta varia quæ committuntur per epos ordinantes clericos. 144 2
Filiusfamilias & paterfamilias, qui dicuntur. 195 2
Filiusfamilias in quib. caſibus poteſt eſſe in iudicio ſine conſenſu patris 213. 1
Filius inſtitutus in re certa non agit querela. 290 1
Filius propter patrem quibuſdam criminibus punitur. 431.2
Filius liberatur a patris poteſtate eo ipſo quod pater commiſit crimen læſę maieſtatis 301 2
Filius viuente patre eſt dñs 136.1
Filij non debent eſſe caſtigatores parentum 333 1
Filius in diuinis eſt patri coęternus. ele. 9 2
Filius pro delicto patris quandoque punitur ele. 265.2
Filius cuius pater rex erat tempore conceptionis, non autem tempore natiuitatis: vel contra, an potitur priuilegio filii regis ext. 22 2
Filius an poſſit ob patris crimina plecti ext. 66 1
Filij ſanctorum nõ ſunt qui loca ſanctorum tenent extr. 6 2
Filii hæreticorum an perdant ſiaut diſpenſationem propter hæreſim parentum ext. 21 2
Finitum quõ dicatur negotium 205.2
Fletus vnius nõ ſit riſus alterius, ext. 198. 2
Fons ſcaturiẽs maior eſt quam riuus inde procedens. 205 1
Fama pecuniæ mutari cenſetur inuitata

Digitized by Google

rate eius ſubſtantia ext. 69.2
forma teſti opti a d beneficiorum cum priuilegio acceptandi. Clem. 22.1
fornicatio ſimplex eſt peccatum mortale,cle. 192.2
forum ſpirituale contentioſum habẽs quia exercere poteſt,ext. 175.2
foſſa quid dicitur cle. 129.1
fragmentu dr̃ a frango,cle. 166.2
francus beatus prohibuit in extremis ſuam regulam gloſſari:& literas apoſtolicas ſuper ipſius relaxatione impetrari. 4:6.2
fratres minores ad laborem potentes an laborare teneantur. 525.2
fratres minores,an poſſint habere aliquid proprium. 520.2
fratres pro confeſſionibus audiendis deputari an uni delegari vel ordinari,ext. 305.2
fratres prædicatores habere poſſunt aliqua in communi cle. 128.2
fratres prædicatores poſſunt recipere & vendere bona illorum,qui eorum religionem ingrediuntur,cle. 229.2
fratres minores an nihil proprij poſſint habere cle. 229.1
fratres minores, an ſint ſucceſſionũ capaces cle. 128.2
fratres minores non poſſunt eſſe teſtamentorum executores, cle. 128.2
fratribus minoribus optime p dñm Cardinalẽ datur doctrina p quam non videbũtur appetere, cle. 221.4
fraticellorum error,cle. 2:6.2
fratres & mors purgantur. 114.2
fructus & redditus vtilienti. 140.1
fructus beneficiorum vacantis ſunt futuro ſucceſſori ſeruandi. 21.2
fructus præbendarum in duobus conſtituti. 289.2
fructus & obuentiones differunt,extra. 9.1
fructus .. ecclesiæ poſſũt alteri applicari de conſuetudine,ext. 191.1
fructus non omnes ſunt decimabiles ext. 195.1
fructus quidam eccleſiaſtici ſic honeſti ſunt, vt .. ad iactum poſſit aliquem extra. 195.1
fructus beneficiorum a Papa q̃ſque pro eccleſia Romanæ neceſſitatibus reſeruari, ext. 185.1
fucari quid ſignificat,cle. 1:5.2
fulminare excommunicationẽ, & p ... 479.1
fundator eccleſiæ an poſſit ſtatuere vt fructus illius eccleſiæ cum vacabit ... 71.1
funeralium nomine quid intelligatur,ext. 242.1
fur rem per eum ſubtractam, duplici de cauſa non uſucapit 536.3
furiosus iniuriam facere non poteſt, Clem. 196.1
furioſus teſtari non poteſt,nec religionem profiteri. ibidem
furtum ... ſi res ſubtracta ... 517.1
furtum quid eſt. 10.1
futura ſolus Deus cognoſcit,ex. 54.2
futura non ſunt in cognitione humana, ext. 41.1
futura ſunt incerta,ext 273.1

G

G Enus non idem operat quod ſpecialis,cle. 116.1
Generalis confeſſio non comprehendit ſpecialia,ext. 111.1
Geſta & facta non differunt, ex. 41.1
Gladius materialis qualiter exercetur per eccleſiam,ext. 146.2
Gladii duo ſunt in eccleſia,ext. 161.1
Gladiorum alter viſibilis alter inuiſibilis. 146.1
Gladius ſpiritualis & temporalis ſunt apud eccleſiam. 486.1
Gladio ſpirituali poteſt ſe defendere prælatus eccleſiaſticus contra ... ibi.
Gloria in peccato ẽ deteſtabile. 122.1
Goliardi vnde dicantur. 187.2
Gradus diſtinctiue qñ & cõ ſideratur ſecundum ... 160.2
Gradus ſuperlatiuus vni ſoli conuenit,cle. 223.1
Gratia apoſtolica eſt in ſuis terminis obſeruanda,cle. 121.1
Gratia eſt duplex,cle. 14.2
Gratia gratis dari & accipi debet ext. 98. 2
Gratia extincta eſt extincta executoris poteſtas. 298.1
Gratia iam facta morte concedentis non expirat. 326.2
Gratia papæ per ipſius mortem non perit 330.1
Gratia papæ an & quando officiat beneficium. 347.1
Gratia nõ eſt quæ ſit. 9.1
Gratiam vberiorem habebunt, qui non peccauerunt, quam qui peccauerunt. 301.1
Gratis ſimilibus concurrentibus præfertur prior in data. 20.2
Gratia baptiſmalis per baptiſmum confertur,cle. 24.1
Gr̃a extincta non reuiuiſcit,cle. 20.1
Gratia a principio ualida p faciẽ ſuperuenientis nõ ſuc expirat. ibidem
Gratia Dei eſt duplex cle 181.2
Gratia hominis gratiæ Chriſti æquari non poteſt,cle. 192.2
Gratia Papæ eſt perpetua ext. 103.1
Gratiarum quædam eſt conſummata quædam initiata,ext. ibid.
Gratiæ expectatiuæ perſonis benemeritis ſunt dandæ,ext Vide quod ibi in ... conc. Trid. 152.2
Græci quaſi ſemper fuerunt ſchiſmatici extra. 262.1
Grex dominicus non paſcitur ſed tondetur noſtris temporibus a multis paſtoribus,extra. 203.2
Gregis dominici curam gerit Papa ext. 257.1
Grex & Armentũ differunt cle 229.1
Græci ſunt ſchiſmatici,cle. 182.1

H

H Abitus nouitiorum eſt triplex, cle. 144.2
Habitus diſtinctio quandoque eſt patens quandoque latens. 143.2
Habitus ... ſecundum aliquos, eſt triplex extra. 105.1
Hæreditas ... defunctum repræſentat ext 23.1
hæreditas explicare non poteſt ca, quæ facti ſunt. ibid.
Hæreditatem domini defendunt qui cõtra infideles pugnant, ex. 231.2
Hæres cenſetur eadem perſona cum defuncto, & ſucceſſor cum prædeceſſore. 5.01
Hæreditas intelligitur ære alieno deducto. 48.2
Hæreditas potius filiis,quam eccleſiæ ſecundũ Aug relinquenda. 350.1
Hæreſim ſapere manifeſte qui dicantur. 400.1
Hæreticus an ſit tacens male ſentiẽs de fide. 1.1
Hæreticus nihil põt poſſidere, 20.2
Hæreticus aut de hæreſi ſuſpectus poteſt poni in carcere eccleſiaſtico, vel ſæculari. 434.1
Hæreticorum pœna eſt quadruplex, 257 2
Hæreticos capere nolentes de hæreſi ſunt ſuſpecti. 4.7.2
Hæreticis beneficia an auferri poſſint p ... ſitores ſine cum alio diœceſani 4:7.2
Hæreticus eſt qui non eſt eccleſiæ in ... extra. 52.2
Hæreticis in multis ſunt uitandi. ext. 122. 2
Hæreticus quis cle. 198.2
Hæreticus omnino occultus an ſit excommunicatus,cle. 189.1
Hæretici poſſunt abſolui per inquiſitorem ſine diœceſano vel econuerſo cle. 186.1
Hæreſis proprie non cadit in iudæos clem. 198.2
Hieruſalem eſt & terreſtris,& cœleſtis ext 148.1
Hymni & threni differunt,cle 175.1
hoc tale plus poteſt quam hoc ſimplex,cle. 137.1
Homicidium qualiter committit,qui proximo detrahit,ext. 87.2
homo ligius & vaſall⁹ differũt,cl 97.
Hominis ſeruitio cuncta ſunt deputata extra. 92.1
Honor eſt diuitiis præferẽdus, ext 97.2
Honores maiores aſſequi non poteſt qui minoribus indignus eſt,ext. 181.
Horarum quædam ſunt diurnæ, quædam nocturnæ,ext. 185.2
Horæ debent attente dici, & cum bona probatione,cle 168.1
Hoſpitalia de cuius licentia ſunt erigenda cle. 183.2
Hoſpitalia clericis ſæcularibus in beneficium dari non poſſunt, cl. 116.1
Hoſpitalia an permutari poſſint, cle. 112. 1
Hoſpitalium magiſtri pauperibus rationem reddere nõ tenentur cle 158.2
Hoſpitalia cuius parochiæ ſunt,cle. 258 2
Hoſpitalitas an ſit neceſſitatis,ex. 19.2
Hoſpitalitas quid eſt,cle. 155.1
Humanitas cœlum aperit & ſcripturas reſerat. 155.1
Humilitatis tres ſunt gradus. ibid.
Humanitas ... ſigna ... debet oſtendi,ut ... 398.1
H ... poteſt ... 255.2
Hypocritas quid,cle. 10.2

d. ſta,

dicta. ibidem
hydrophilaces qui dicantur 500.a
hydra quid ſignificat. 139.a

I

Ibis eſt ciconia clem. 160.a
Idus diuiſio interpretatur. 587.a
Idoneitas impetrans an conſideretur ſecundum tempus impetrationis vel vacationis benefic.ij. 21.a
ieiunare tenentur etiam perfecti clemen. 192.a
ieiunia per alios impleri poſſūt 423.a
Ieſus Hebraice, dicitur Saluator Latine. 398.a
IESVS nomen eſt ſuper omne nomen extc. 161.a
ignorans cæcus dicitur ext. 71.a
ignorans non dr̄ negligens extra, 8.a
ignorantia eſt mater errorum. 6.a
ignorantia ſupina quæ dicatur. 10.a
ignorantia eſt probabilis in facto alieno. 59.a
ignorantia præſumitur niſi probetur ſcientia. 311.a
ignorantia ꝓbatur tribus modis 60.a
ignorantia affectata & ſcientia æquiparantur. 144.a
ignorantia eſt multiplex. 167.a
ignorans non cōſentit. cle. 55.a
ignorantia præſumitur Clem. 100.a
ignorantia allegari ext. 335.a
illegitimus tribus rationibus ab ordinum & beneficiorum promotione repellitur. 149.a
illegitimos a multis repellī. 139.a
illicitū quū ꝑ tolleratur ext 162.a
illuſio quid ſignificat Clem. 42.a
imagines ſanctorum an debeāt adorari. 177.a
immo multipliciter ſumit ext. 17.a
Immanuel duo ſignificat. ext. 201.a
immobilia & mobilia pretioſa æquiparantur ext. 196.a
Immobilia non reputantur vilia extrauag. 89.a
impeccabilis an poſſit aliquis fieri, clem. 192.a
impedimentum exquiſitum non excuſat, ext 192.a
impedimenta multa propter quæ excuſatur curatus non promotus, ad ſacerdotium intra annum 114.a
impendere cuiquam ſuum commodis abentis eſt indecens. 578.a
imperator non dicitur niſi corona ſuſcepta. 577.a
imperator non debet deponi, niſi ex maxima cauſa. 257.a
imperator an poſſit à Papa relig. 258.a
imperator & prælatus per electionem aſſumuntur. 170.a
imperator non fit per ſolam electionem cle. 87.a
Imperator ſiue rex Romanorū vtrum poſſit ante coronationem priuilegia dare clem. 86.a
Imperatores duo poſſunt eſſe ſed nō duo Papæ cle. 88.a
imperator uſ alius eccleſiæ ext 53.a
imperium commiſſum eſt a Chriſto etiam ſuper infideles ext. 39.a
impetrans primus in forma pauperū an præferatur ſecundo impetran. ti in forma gratiæ in eadem eccleſia clem. 112.a
impetrans gratiam a Papa vt ſibi prouideatur de dignitate in aliqua eccleſia ſi in illa nulla ſit niſi vnica & principalis dignitas, an illam poſſit obtinere. cle. 3.5.a
impetrans auctoritate apoſtolica præfertur obtinenti collationem ab alio licet ille ex conſuetudine vel alio iure ſpeciali conferat. 317.a
impetrans ſecundus præfertur primo in pertantum in multis caſib. 306.a
impetrans a ſede apoſtolica an & quando præferatur alijs impetrantibus 346.a
impetrare præbendam tanti valoris, & vſque ad talem valorem, ſunt diuerſa. 38.a
importunitas eſt duplex. 38.a
in pectinis dicitur de iure vel de facto. 247.a
impoſſibilitas eſt triplex 460.a
impoſſibilitas vnius oblationis an a ꝑtinere pro, & ex poſt facto clid. t, 163. a
impoſſibilitas non eſt tolerab. ſi in iure ſeparat. 119.a
impoſſibilitas iuris & naturæ æquiparantur. ibid.
impubes cauſas ſpirituales ſine tu. curatoris auctorit. te tractare non poteſt 212.a
impubes profiteri non poteſt. 570.a
impugnās aliquid ex neceſſitate etiam pro ea illo comodū conteq. 561.a
imputetur et qui per ſtiores conſolere potuiſſe cle. 123.a
in bōnis nō attēdi poſſeſſio 470.a
incon..antia reprobatur 13.a
indago quid ſignificat, cle. 187.a
indebitum æquipollet voluntati, cle. 114.a
indiſcreta vtrum æquipollat vnitatem ? 50.a
indignus beneficium religioſo peccat etiam. 17.a
indignum ſcientes promouens mortaliter peccat, ext. ibid.
indulgentia conceſſæ vltra poteſtatē concedentis, an valeant tamen ad limites ſua poteſtatis 501.a
indulgentiæ ꝑſonis concedi per archiepiſcopum ſubditis ſuorum ſuffraganeorum 476.a
indulgentiæ eccleſiaſticæ nō proſunt niſi correctis 538.a
indulgentia ſolis idoneis concedatur ext. 245.a
indulgentia eſt concedenda in honorē Dei, & exaltationē fidei. 248.a
indulgentia ſuper Clemū oterito ſunt data, ext. 248.a
indulgentia tanta concedit Romana quanta venientib a remotis 2,8.a
indulgentia alicui conceſſa ſine cauſa an valeat, ext. 149.a
indulgentia anni iubilei per culpa e que ſiem ꝑ impeditur, ext. 250.a
indulgētia plenaria, a, concedat illi q peregrinatione requiſita morte pꝛæuētus implere non potuit, ext. 251.a
indulgentia an poſſit obtineri maior per vnum, quam per aliam. 252.a
indulgentia non valet, niſi quinque concurrant, ext. 147.a
indulgentiæ vario modo conceduntur ext. 157.a
indulgentiæ ob pia opera ſunt concedendæ, ext 157.a
infamis non poteſt eſſe iudex, ſed bene arbiter 590.a
infamia iuris notatis, qui appellationem interiectā nō proſequit 504.a
infamia notatur iudex male iudicans 252. a
infamia iuris repellit a multis, extrauag. 64.a
infans quicquid videt ignorat, 371.a
infantes ꝑpter ætatem iure, 14.a
infantes an reprobantur, ext 8.a
infantes quos, quæ ſunt pꝛæſentia ſignat extra. 40.a
infantes reprobantur, ext. 190.a
infirmitas in corpore vnde ſurgit, extrauag. 143.a
infula dupliciter ſumitur, cle. 112.a
ingrediens religionem, an intra annum probationis perdat ius ad rē, quod habet beneficium. 364.a
ingrediens religionem an poſſit recipere fructus beneficij intra annum probationis 334.a
inimicitia repellens proc. ratione cō tuliter in arbitrio iud cis 119.a
iniuria dici non poteſt, vbi e ſt iur. auctoritas 567.a
iniuriā paſſus licet rancorē dimittere teneatur, non tñ emendam. 443.a
Iniuria non fit volenti, ext. 65.a
iniuriam eccleſiæ factam papa remittere nequit, ext. 40.a
iniquitas ſæpe prodit ex adipe, & opulentia, ext. 179.a
innouata poſt appellationē an & q̄n debeant reuocari vel non. 280.a
innouata poſt appellationem reuocāri ex officio iud cis ibid.
inquiſitor hæreticæ prauitatis poteſt remoueri ab eo q̄ vt. ubi tam d ctorem non dedit, cle. 191.a
Inquiſitores hæreticorum an poſſint alius vices ſuas committere 190.a
inquiſitor hæreſis deputatus ab alio q̄ a papa, nō pꝛ iquiere contra epūs etiam cu ſpeciali mandato. 431.a
inquiſitor hæreſis quem ordinem et uare debet 433.a
inquiſitor hæreſis & epiſcopus ii diſcordant, quia vnus condemnat, alter abſoluit, quid iuris 435.a
inquiſitio non fiat niſi infamia præcedat 413.a
inquiſitio non debet fieri non præcedente diffamatione, alias potest appellari 432.a
inquiſitio an poſſit fieri infamia præcedente, ext. 32.a
inſolens quid notat, ext. 48.a
inſolentia quid eſt, cle. 54.a
inſtitutio clericorum ſtatuum a religioſis ſine congrua portione al, q̄ a non tenetur valeat inſtitutio, cle. 601.a
in inſtitutione canonica quæ ſint requirantur. 500.a
inſtitutio auctorizabilis pertinet ad ep̄ ſcopum. 584.a
inſtitutio eſt triplex 551.a

inſti-

Inſtitoria quid dicatur. ibid.
Inſtitoria & inſtitutoria differūt. 334 2
Inſtitutor quid ſit. 531 a
Inſtitutus in re certa, an ſit loco legatarii. 361
Inſtrumentum ex originali tranſumptum quandoque facit plenam fidem ext. 2 8 2
Inſtrumenta volens producere poſt terminum datum, an ſit audiedus cle. 239 a
Intentio eſt attendenda ext. 91.1
Interdictum de libero homine exhibendo competit cuilibet de populo cle. 66.2
Interdictum fraudatorium cui & cōtra quem competit. cle. 66 2.
Interdictum de cloacis quibus datur cle. 65.2
Interdictum vnde dicitur 66 1
Interdictum interram ſtatam perſonas etiam adſtringit. extr. 57 1
Interdictum rei ſpiritualis differt ad interdicto alterius rei tpalis. 480 2
Interdicti ſententia poteſt ferri in collegium. 504.1
Interdicto loco non ſunt incolæ interdicti. ibid. 2
Interdicto clero alicuius eccleſiæ, propter hoc non intelligitur eccleſia interdicta. 504.1
Interdici non poteſt eccleſia per canonicos ſine epo, niſi in duob. caſibus. 151.2
Interdictum varias habet ſpecies ext. 67. 2
Interdictum quandoque directe, quandoque indirecte fertur. ext. 261.1
Interdictum quando dicatur generale cle. 518.1
Interdictum de mortuo inferendo, quid datur. cle. 129 1
Interdictum de precario cui datur. 129.1
Interdictum quorum bonorum eſt duplex ibidem
Interdictum de ripa munienda, quaſe innititur eſt cle. 129.2
Interdictum unde vi, contra quam datur 129 a
Interdictum vti poſſidetis, habet locum in rebus immobilibus, & in corporalibus 130 1
Interdictum an nondum denuntiatū quis illud ſeruare teneatur cle. 218 1
Interdicti effectus, cle. 206 1
Interdicto etiam durante aliqua poſſunt licite. cle 66 1
Interdicta ſecundum leges ſunt multiplicia. 66 1
Interdicti cum multæ ſunt ſpecies. cla. 66.2
Intereſſe eſt æſtimatio pecuniaria ext. 261. 1
Interlocutoria tranſit in rem iudicatam, ſicut definitiua quo ad partē 274 1
Interpolo quid ſit. ext 251.1
Interpretatio larga fit quandoque in beneficiis. cle 100 1
Interrogatoria quæ dantur a parte testib. contra te productis, qualiter debeant concipi. 200.1
Intruſio qualiter fit. 531.2
Intimatio vnde dicitur cle. 10.1
Intruſus & violētus ſūt diuerſa 210.1
Inuentarium & repertorium idem cle. 158 1
Inuigilare eſt ualde vigilare cle 95 2
Inuitus eſt qui non probatus conſenſiſſe ext. 240.1
Ioannes baptiſta & Hieremias fuerūt in vtero ſanctificati. 192.
Ioannis nomen viguit ſuper cætera inter ſummos Pontifices & inter canonicos interpretes cle. 6 1
Ioannis ad perfectiones. 6 1
Ipſo iure quando dicatur aliquid fieri. 11.1
Irregularis non eſt præ ente excommunicato celebrans. 462 1
Irregularitas ex duob. prouenit 45.2
Irregularitas, ſine culpa contrahi poteſt cle. 196.2
Iubileus quid eſt. cle. 175.1
Iudex habens arbitriū partē contra iura condemnare nō poteſt. cl. 236 2
Iudex delicti non poteſt cogere iudicē in cuius territorio eſt delinquēs vt ipſum remittat. cle. 101.1
Iudex ad quem, cognitionē principalis cauſæ retinere non poteſt. 167 a
Iudex ad quem, quãque cognoſcit de principali ab initio. 277.1
Iudex ad quem quãdo prohibere poteſt iudici a quo. 579.1
Iudex qui ex cauſa ad teſtes accedit a quo debeat procurari. 30.1
Iudex a quo poteſt appellantem citaſe ſi velit grauamē reuocare. 283 a
Iudex an poſſit prouidere circa ea quæ habent tractum de futuro. 443.a
Iudex an debeat ſemper iud care ſecundum allegata & probata. 253.1
Iudex appellationis de principali nō cognoſcit aut appellationis diſcuſſionem 24.1
Iudex dēt ex officio annullare attētata poſt ſniam definitiuam. 27 3
Iudex debet inquirere de idoneitate tutoris uel curatoris quem nominauit 567.2
Iudex eccleſiaſticus cognoſcit inter laicos in multis caſib. 249.1
Iudex æquitans an ſententiam ferre poſſit. 266.2
Iudex & multi alij debent eſſe certi. 49. 2
Iudex in quib. caſibus poſſit ſupplere ex officio ſuo. 86.2
Iudex ordinarius nō tantum poteſt locum maiorem mutare, ſed etiam delegatus cauſa ſubſiſtente. 165.1
Iudex male iudicans per dolum aut imperitiam qua pena puniatur. 222.1
Iudex penam eadem ſe iud. num incurrit niſi ſex concurrentibus 253 1
Iudex recte iudicans dicitur lerte litteram. 154.1
Iudex ſecularis ſine manu excōmunicationis poteſt clericum capere in delicto flagranti 499.2
Iudex ſimplex de facto notor. 0248 1
Iudex ſecularis ad canonum obſeruationem compelli poteſt ext 55.2
Iudex multa in litteris non expreſſa po. eſt ext. 37.1
Iudex ſecularis punire pōt iam punitum p iudice eccleſiaſticū ext 67.1
Iudex ſententiam laturus multa rimari debet ext. 78 2
Iudex nō putatur ſe conſēni. ext 78.2
Iudex electus ab vniuerſitate, an debeat communi habeat per ſuperiorem confirmari ext. 14 a
Iudex requiſitus an dēat deliquēte in ne cognitione remittere, cle. 97 1
Iudex vnde dicitur, cle 99.2
Iudex domeſticus quis dicitur, cl. 99.2
Iudex appellationis pōt prorogare terminum appellanti, ad iter arripiendum, & ad ſe ſuperiori præſentandum, cle. 100 1
Iudex reſpondent ſe daturum apoſtolus intra terminum iuris, terminum aſſignat incertum, cle. 102.1
index p quattuor corrumpitur, cl. 185.2
Iudex procedens vno modo de conſēſu partium an poſſit illis pœnitentibus & inuitis alium modum proſequi cle. 239 2
Iudicis inſtructio antequam ſententiam ferat. 264.c
Iudicis præceptum obligat. 160.1
Iudicē eē eſt honor, & et onus. 157 2
Iudices p quattuor corrūpunt. 253 2
Iudices quidam ſuos grauāt, vt iuſtiores appareant. 336.2
Iudicibus pluribus datis an poſſint aliqui ſine aliis procedere. 208.1
Iudex iudicat ut publica perſona, extrauag. 163.2
Iudex auditor, conſeruator, & arbiter differunt, ext. 139 1
Iudex inexcitaudum poteſt committere p oceſſurum, ext. 159.2
Iudicis partes quales ſunt in conteſſum. 562.2
Iudici negligenti pœna mirabilis imponitur ext. 153.2
Iudicium vnde dicitur, ext. 111.2
Iudicii locus ſit tutus & honeſtus, 165.2
Iudicii 55. ſignificationes declaratur ext. 156 1
Iudicii deſcriptio ext. 156 1
Iudiciorum finis ſine principio attingi non poteſt, ext. 16 .2
Iudices acceſſorij, vñ debent, cle. 99.2
Iudices pedanei qui ſunt, ext. 97.2
Iudices plures vniuerſitati præeſſe poſſunt, ext 15.2
Iudicium eſt æquiuocum ext. 77.1
Iudicium integrū dr̄ quod plurimorū ſententiis, comprobatur ext. 167 1
Iudiciū Dei nō fallit nec fallis 533 1
Iudiciū multipliciter accipitur. 533.2
Iudiciū non debet vendi 29.1
Iudicium per duo dr̄ rœptū, 22 2
Iudiciales actus facilius interdicuntur, quam extra iudiciales, 482.1
Iudicatum proprie dicitur quando appellari non poteſt. 280.1
Iudiciū reſcindes & reſciſſorium ſimul intentari poſſunt, cle. 61.2
Iudicium quid eſt, cle. 235 2
Iudicium multiplices ſunt ſpecies clemen. 99.2
Iudæi quare tollerantur a principibus cle. 81.c
Iudæi poſſunt teſtes Chriſtianos per exceptionem cris repellere, 80 2.
Iudæi indirecte ab eccleſia excommunicantur cle: 81 1. & 189 1

Iudæi

Iudæi quandoque poſſunt ab eccleſia coerceri, cle. 199 1
iugum vnde dicitur cle. 248 1
iugũ Dei eſt leue & ſuaue. ext. 184 1
iurans ſeruare ſtatuta, illicita, an ſit periurus. 200.1
iurans non accuſare nihilominus poteſt denuntiare 456 1
iurans non alienare, ſi poſtea alienet & iuret non contrauenire an teneatur ſeruare primum iuramentum, vel ſecundum. 200 2
iurare nõ dr̃ corporaliter, q̃ iurat præſente textu Euangeliorum, ſeu qui illis tangit cubito vel pedib. 50.1
iurare ſine cauſa non licet 242 1
iuſm calumniæ in cuius animam per procuratorem præſtatur. 222.1
iuſm calumniæ quare non præſtatur olim in cauſis ſpiritualibus. 221.1
iuramentum calumniæ, & veritatis differunt. 220.1
iuſm de calumnia, poteſt peti & præſtari in qualibet parte litis. 220.1
iuramentum dicitur illicitum ex animo. 242.2
iuramentum maiorem habet auctoritatem quam res iudicata. 201.1
iuramentum mutat formam, & validat contractum. 2.7.2
iuramentum non debet eſſe vinculũ iniquitatis. 573.2
iuramentum proprium dicitur quod præſtatur per ſeipſum vel per procuratorem habentem ad hoc ſpeciale mandatum. 59 1
iuramentum quod poſſet ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, quandoque non eſt ſeruandum. 573 2
iuramẽtum ſuper iniquo ſtatuto ſeruari non debet, cle. 197.2
iuramenta an ſemper præſtari debeãt tactis euangelijs. cle. 187 2
iuramentorum formæ multæ ſunt, clem. 183.1
iuriſdictio multa comprehendit, cle. 68. 2
iuriſdictio perpetuatur per citationem, etiam ſi non peruenit ad citatum. cle. 77 1
iuriſdictionem an poſſit epi extra diœceſim exercere. cle. 65 1
iuriſdictio per citationem perpetuatur cle & ext. 158.2
iuriſdictionem habent aliqui in ſuos ſeruitores. ext. 276 1
iuriſdictio ordinaria tribuitur per legem mortuã & p lege viuam Ext. 40 1
iuriſdictio an perpetuetur per actum nullum. 161.1
iuriſdictio apoſtolica quibus perſonis committenda ſit. 24 1
iuriſdictio epiſcopi non ita dependet ab archiepiſcopo ſicut delegatorũ Papę ab ipſo Papa. 158 1
iuriſdictio ineffi.ax in delegante an ſit inefficax in delegato. 158 1
iuriſdõ non eſt ſine dignitate. 199 1
iuriſdictio ordinaria eſt fauorabilis, delegata vero eſt odioſa 12.1
iuriſdictio perpetuatur per actũ ſub delegationis. 165 2
iuriſdictio ſpũalis omnes creaturas humanas adſtringit. ext. 149.2
iuriſdictio ſpiritualis in multis conſiſtit. 178 1
iuriſdictio ſæcularis minor eſt eccleſiaſtica. 495.1
iuriſdictio temporalis eſt minor eccleſiaſtica. 249 1
ius ad rem facilius perditur quam ius in re. 289.1
ius eſt duplex. 7 1
ius idem eſt quod ratio. 531.1
ius in re & ad rem qñ dicatur. 202
ius q̃d ſit vnde dicatur, & quomodo ſumitur. 331.1
ius limitans, & limitatum in eiſdem caſibus habent locum. 294.1
ius ĩ re vtilius eſt q̃ ius ad rẽ ex. 132.1
ius eſt quincuplex. ext. 161.1
ius priuatum quandoque præfertur communi. ext. 194 1
ius naturale an in particulari poteſt mutari. ext. 29 1
ius ad rẽ & ius ĩ re differunt. ext. 35.2
ius cõe qñque mutatur. ext. 8.1
iuſpatronatus an poſſit haberi ex conſuetudine. 71 1
iuſpatronatus laico cõpetere pt 384.2
iuſpatronatus non poteſt tolli a iudice ſæculari, cle. 98.1
iuſpatronatus tranſit ad hæredes in ſtirpes. cle. 161.1
iuſpatronatus eccleſiarum bene diuiditur: ſed non patronatus libertorum. cle. 161 1
iuſpatronatus quæſtiones inextricabiles, pducere põt ex hr̃dum multitudine ad quos tranſit cle. 162.1
iuſpatronatus per vncias Neapoli diuiditur. 162.2
iuſpatronatus multipliciter transfertur. cle. 163.1
iuſpatronatus quare laicis conceditur. ext. 6 2
ius ciuile ſeptem modis dr̃, cle. 94.2
ius nouum per verbum, decernimus, inducitur, cle. 130.2
ius in re & ius ad rẽ differũt, cle. 79.2
ius eſt multiplex, cle. 6.2
iure diſceptare quid eſt, cle. 99 2
iuris multæ ſunt ſpecies, cle. 94.2
iuris ratio eſt verbis præponderanda. cle. 130 2
iura an facilius permittunt quem hr̃e duo curata i diuerſis locis q̃ duas præbẽdas in vna eccleſia. cle. 10 1
iura incorporalia inter immobilia cõparantur. 355.1
iura contraria per Papam concordari debent. 417 2
iura diſſimilia, rationis diſſimilitudo inducit ext. 100.2
iura aliq̃d pprĩũ fore dicẽtia nõ ſunt p iniquitate introducta. ext 106.2
iurũ correctio vitanda eſt. ext. 30 1
iura facilius ſoluũt q̃ ligent. ex. 235.2
iura etiam reuocata non ſunt a iuris abijcienda ext. 90.1
iura condere parum eſſet, niſi qui ea tueretur exiſteret. ext. 157 1
iuris nomina in qualibet parte perſeuerant integra. ext. 191.1
iuri ſuo non renunciare quis de facili, ext.
iuris canonici ſubiectum dr̃ eſſe homo dirigibilis in Deum, & in bonum commune. 533.2
iuri ſuo q̃s renũciare non põt. 211.3
iurũ declaratiõ ad Papam ſpectat. 103 2
iuſtificandus impius non eſt, nec innocens condemnandus ext. 246.1
Iuſtitia donis aut promiſſis non debet obtineri. ext. 259.2
iuſtus caret aduerſitate 439 2
Iuſtos cũ ſederit iu p ſedẽ non aduerſabit ſibi quicquã malignũ ibidem
Iuuenibus vtilia a doctis quandoque ſpernuntur. ext. 89.1

L

Labijs tantum Deo ſeruire an ſufficiat, cle. 168.3
Labor non debet eſſe ſine mercede. ext. 70.2
Labor maxim' ĩ libris ſcribẽdis. 5.2
Labor eſt renumerandus ext. 212.1
Lac & lana lites producunt cle. 136.1
Laicus quid dicitur. cle. 129 3
Læſæ maieſtatis crimen qualiter committitur. 472.2
Læſio capitis grauior eſt quam membrorum. 186.2
Læſio enormis inducit reſtitutionem 205. 2
Laicus in carnispriuio an poteſt in paſcha eſſe presbyter. cle. 50.1
Laici quandoque vectigalia non tenentur ſoluere, cle. 106.1
Laicus in neceſſitate põt cõfeſſionem audire, ſed non abſoluere. ex. 110.1
Laici an ſunt ad hoſpitalitatem adſtricti. ext. 29 2
Laicus in clericum quandoque poteſtatem habet. 54.1
Laicus poteſt eſſe præbendatus. 161.2
Laici eccleſias regere nõ debent. 77.2
Laici clericos vt plurimum perſequuntur. 400 1
Largitas ex affectu & non ex quantitate doni procedit. 588.2
Laus humana eſt fluxa & fugiẽda extra. 100.1
Lectiſterniũ q̃d ſignificat. clem. 146.2
Lectores multi ad male interpretandum ſunt proni ext. 119
Lector pro ingenio audientium ſe adaptet. ext. 85.2
Lectura per exercitium ſuſcipit incrementum. ext. 72.1
Legati ſedis Apoſtolicæ quid facere debent. ext. 127.1
Legatus de latere pt beneficia cõferre in ſua pṻincia, & concurrit cũ quolibet ordinario. cle. 54.1
Legatus actus ſuos facit auctoritate legationis. 314 1
Legatus an poſſit exercere aliquam iuriſdictionem extra prouinciam ſibi decretam. 155.1
Legatus an poſſit reuocari a cetu cardinalium. 170.1
Legatus beneficia in curia vacantia conferre non poteſt. 169.2
Legatus de latere an poſſit conferre bñficia quorum collatio eſt ad ſedem Apoſtolicam deuoluta. 169.2
Legatus de latere conferre poteſt beneficia, ſed non non alij. 322.1
Legatus de latere an poſſit concedere fructus primi anni beneficiorũ vacantium. 23.1

Legatus de latere nō poteſt committere cauſam ſummarie, & de plano cognoſcē iam in caſibus alias a iure non permiſſis. 413.a
Legatus de latere non poteſt oia niſi quæ expreſſe ſunt excepta 115.a
Legatus de latere quos electus cōfirmare poteſt 215.a
Legatus licet poſſit reſeruare non tñ potius ad vacaturas dare 168.a
Legatus non cardinalis licet habeat ordinariam, tamen beneficia conferre non poteſt ibi.
Legatus miſſus vel natus non poteſt recipere reſignationes beneficiorum 304.a
Legatus non poteſt conferre plebaniam collatiuam. 170.a
Legati ſtatuta non expirant legatione finita 71
Legatio quatuor modis finitur. 171 a
Legatio eſt perſonalis & realis ibi.
Legatarii Minorib. poſſunt aliqua relinquere. cle. 229 a
Legatum eſt & de futuro, & de præſenti 329.a
Legata de futuro & de præſenti differunt ibid.
Legatorum tres ſunt ſpecies inter ſe differentes 169 a
Lepra & lepra quid repræſentant. Ex. 180 a
Leproſi & pauperes a quib. debent ſacramenta recipere. cle. 156.a
Leproſorum collegium non eſt religioſum. cle. 156.a
Lex an recipiat mutationem ex diuerſitate beneficiorum 76.a
Lex an recipiat mutationem ex diuerſitate locorum. ibi.
Lex noua tollit antiquā contrariam non tamen ſtatutum. 7.a
Lex incorporata in decr. non eſt ſecundum, ſi ſit contraria canonib. 254.a
Lex eſt quintuplex. Ext. 162 a
Lex ſuperior per inferiorem imponi non poteſt. Ext 119.a
Lex q. ꝙ eccleſiaſtica non punit, eſt imperfecta. ext. 2:8 a
Lex determinatis conſtitui non poteſt. ext 821
Lex ſuccumbit canoni vbicunq; peccatum ſubeſt. ext. 55.a
Lex duellum permittens ſuccumbit canoni hoc prohibenti. ext. 55.a
Lex non dēt eſſe deluſoria. ext 43 a
Legis deſcriptio ext. 108 a
Legis verba licet oſtendere ſeruatamente ext. 33 a
Legis etiam abrogatæ notitia eſt neceſſaria. ex. 50 a
Legēs an liceat audire clerico ob vnam eccl. etiam parochialē ſub ſe vnicam capellam tñ 403.a
Lex duodecim tabularum quæ ſit. cle. 94. a
Libellus alternatiuus an ſit admittendus. 259 a
Libellus eſt de ſubſtantia ordinis iudicarii 219 a
Libellus in actione iniuriarum qualiter debeat concipi 277 a
Libellus in Publiciana. 260.a
Libellus an ſit de ſubſtantia iudiciorum, Clem. 435.a
Libellus debet offerri ſi petatur a parte ſed ſi non petatur, ſufficit, quod petitio in acta redigatur. ibid.
Libellos triplicant cauti aduocati cle. 237.a
Liberam habens adminiſtrationem, an poſſit donare. 139.a. & 153.a.
Libere dicitur facere qui aliquem nō tenetur requirere. 160.a
Liberi & filij differunt cle. 171 a
Libertas a Papa pōt auferri. ext. 65.a
Libertatis definitio ext. 95 a
Libri ſunt ad Miſſam neceſſarii 521.a
Libri ſine magno labore ſcribi non poſſunt 5.a
Licentia ſuperioris quando requirit, an præcedere debeat. ext. 137.a
Licet canon. in prioratibus habet locum cle. 150.a
Licitum credit ꝙ non punitur ext 151 a
Licitum ex alio ꝗ illicitum cle. 201.a
Ligius quid ſignificat cle. 97.a
Lima quid ſit cle. 96 a
Litteræ Apoſtolicæ an ſint impetrantibus pro titulo. ext. 35 a
Litteræ facultatis non grauant eccleſiam.
Littera Apoſtolica eſt duplex. ex. 139 a
Litis pendentia facile inducitur ſi libellus in citatione inſerit cle 77.a
Lites ſunt abreuiandæ. 267 a
Litis conte. an dicatur facta ꝑ proponē exceptione ſ peremptoriæ 476 a
Litis conteſt. an dicatur per duos procuratores a quorum vnus conteſtatur, alter negat. 191 a
Lite pendente ſuper beneficio, ſi moritur alter litigantium, nō eſt alius ſubrogandus. 232.a
Litigioſa res quando dicatur. 231.a
Lites debent eſſe breues. extrauag. 188. a
Lites ex iurium dubiis ſæpe oriuntur. ext. 187.a
Locare non eſt alienare cle. 125.a
Locus non ſanctificat hominem. ext 5.a
Loci appoſitio an ſit de ſubſtantia contractus. ext 33 a
Locus quot modis accipit. ext a 360.a
Locus contractus debet apponi inſtrumento per notarium. 263.
Locus qñ dicatur remotus. 146 a
Loca antiqua non pñt mendicantes mutare propria auctoritate. 451 a
Loca vicina quæ dicantur. 472 a
Locupletari ex alieno reprobatur. ext. 158. a
Lucem odit qui male agit, ext 234 a
Lucrum turpe eſt extorquendum, & pauperibus dandum ext. 259.a
Lucrorum cupiditas ad multa nefaria compellit, ext. 159 a
Ludus eſt clericis ꝓhibitus, ext. 260.a
Lupinus animus ſub ouili veſte a multis geritur, ext. 226.a
Lupus a quo ſumitur ſi ce, ext 48 3.
Lupum gerunt aliqui ſub agni ſpecie ibid.

M

Macellarii qui dicuntur Cle. 109.a
Machometus legem Saracenis dedit, cle. 184 a
Magiſter vnde dicitur, cle. 183 a
Magiſtratus & officia ſibi falſo nomine aſſumentes variis pœnis reſtringuntur, ext. 41.a
Maioritas circa multa cōſideratur. 172.a
Malitiis hominum prouidere eſt multum difficile 501.a
Malitiis hominum eſt obuiādū, ext. 132.a
Malum vnum ad aliud ſæpe ſequitur, ext. 13.a
Mandatum an finiatur per mortem mandantis, cle. 58 a
Mandatum habens vt ſibi prouideatur de dignitate, an poſſit dignitatē electiuam obtinere cle. 114.a
Mandatū ſolū qñq; punitur. cl. 206.a
Mandans & mandatarius pari pœna puniuntur. 499.a
Mandans ſoluere an videatur ſoluere. 448.a
Mandatum ſpeciale in multis caſib. exigitur. 195.a
Mandatum de prouidendo de præbēda vacatura, an extēdatur ad vacantem tempore mandati. 303.a
Mandatum Papæ vim habet conſtitutionis ext. 8.a
Mandati formam iudex ſeruare tenetur, ext. 37.a
Manicæ, & compedes ſunt vincula, cle. 186.a
Manifeſtus vſurarius q ſ dicatur. 448.a
Manifeſta & euidens differunt. 515.a
Manifeſti qui dicuntur 446.a
Marchio, comes, capitaneus, valuaſor qui dicatur. 91.a
Mare an ſit in alicuius territorio. 51.a
Marito datur interdictum, de vxore ducenda, cle. 150.a
Maritus de licētia vxoris ēt iuuenis continentiā ꝓmittentis pōt eſſe presbyter, non tñ religioſus: niſi vxor religionem profiteatur, ext. 46.a
Maſculinum genus quandoque concipit fœmininum. 70.a
Maſculinū cōprehēdit fœmininū. 127 a
Mater eſt honoranda, ex. 97 a
Matris pietatem offendens, filius dici non meretur, ext. 237 a
Matrimonium ſolutum duplex. 377.a
Matrimonū cōtrahēs ignoranter cū conſanguinea, licet poſtquam ſcit, illi cohabitet, non tamen excōmunicatione ligatur, cle. 179.a
Matrimoniū ſciēter contrahēs cū conſanguinea vel affine, ipſo facto excōmunicationem incurrit, cle. 779 a
Matrimonium initiatur, ratificatur & conſummatur, ext. 46.a
Matrimonium etiam nullum impedit ordinis ſuſceptionem 47.a
Matrimoniū nondū cōſummatū quate diſſolui non poteſt per ſacri ordinis ſuſceptionem ext. 46.a
Matrimoniū per potentē loqui an ſine verbis poſſit contrahi, ext. 26.a
Matrimonii definitio ext. 95.a
Matrimonium per quid contrahitur. 201. a
Matrimonium carnaliter non conſummatum an per Papam poſſit diſſolui. 377 a
Matrimonium contractum inter minores, in quibus malitia ſupplet ætatem valet: licet adinuicem ſe non

Digitized by Google

non cognouerint. 409.1
Matrimonium per procuratorem cõtrahi poteſt. 208 1
Matrix eſt eccleſiæ baptiſmalis. Cle. 216. 1
Mediator an poſſit eſſe teſtis. 237.1
Medium reſpicitur in ſpeciebus & artificiis, ſed in quantitatib quod minimum eſt. 560.1
Membrorum dominus proprioium nemo uidetur. Extra. 95 1
Memoria labilis eſt Cle. 237.1
Mendaciũ occidit animã. Ext. 122 1
Mendicantes confeſſiones audire & pœnitentias iniungere poſſunt. Extrau. 155 1
Mendicantes qui dicantur. 451 1
Menſæ prælatorum aliquando bona quædam applicantur. Cle. 200.1
Menſis diuiditur per calendas, idus, & nonas. 586.2
Mercenarius mercede dignus eſt. Extrau. 68 2
Meſſis multa, operarii pauci. Extrau. 479. 1
Meta quid eſt. Clem. 185.1
Metus quid eſt. 203 1
Metus vanus non inducit reſtitutionem. 203 1
metropolitanus in trib. caſib cognoſcit de ſubditis ſuffraganei. 489 2
Militem voluntarium Chriſtus exigit. Ext. 51 2
Miniſtri generalis electio intra quod tempus fieri debet. Clem. 232. 2
Miniſtri quidam ſunt infideles domini ſui. Cle. 188 1
Miniſtro generali decedẽte, qui dẽns ad electionem conuenire. 506 1
Miniſtros paucos & bonos melius ẽ habere quam multos malos, 381.2
Minor p ſe põt cãs ſpirituales, aut ab illis dependentes tractare. 222 1
Minor contrahẽs, & iurãs non contra uenire, pdit bñficiu reſtitu ĩ in̄t. 203 2
Minus prohibetur quãdoque vbi maius permittitur, Cle. 126 1
Mirabilia ſeptem notantur in ſacramento altaris, cle. 172. 1
Mirabili dupliciter ſumitur Ext 57.2
Miſericordia Dei non poteſt mentiri. Ext. 52.2
Miſericordia Chriſti eſt immenſa. Clem. 213 2
Miſſæ non eſt de horis Clem. 49 1
Miſſa int. gialiter ẽ aud ẽda, cle 168.1
Miſſam dimittit ſacerdos propter excommunicatum. Clem. 215.1
Moderatio ſapit diminutionem, Cle. 161 1
Mœnia quæ dicantur. 92.1
Monachus prælatus eccleſiæ ſecularis quod officium dicet. Clem 170.1
Monach' ſibi acquirere ñ põt cl 190.2
Monachi ſinguli menſibus communicent Clem. 147.2
Monachi clauſtrales ſoli in capellis manere non debent, ſed bene per petuo inſtituti Clem 250 1
Monachalis ordinis laus & uituperiũ Cle. 146 1
Monachus an poſſit ab abbate licentiam, vt eat ad annum iubileum. Extra. 250.2
Monachi ſunt mundo mortui. Ext. 140. 1
Monachi an poſſint eſſe teſtes. ibid.
monachi ſunt miſericorditer corrigẽdi. Ext. 221.1
monachorum appellatione includuntur abbates Ext. 222.2
monachorum ambitio plus eſt compeſcenda quam aliorum. 175.1
monachus monaſterio acquirit 121.1
monachus q e' domo ſua audiuit doctorem legentem in legibus, an incurrit excommunicationem, 319.1
monarchia vnde dicatur. 93 1
monaſteriorum exemptorũ duę ſũt ſpecies Cle. 152 1
monaſteria quædã monialium p mares reguntur, cle in gl. lege reguntur, & non leguntur 22.1
monaſteria monachorum cõ cordigero ingredi non debeãt, de quarum monaſteriis intelligatur. 526.2
moneta ſal a ab oculis fidis facile diſcernitur Ext. 238 1
moneta an per principem deteriorari poſſit Ext. 58 1
moneta regis extra regnum non habet curſum. ibid.
monetam cudendi ius per conſuetudinem, acquiri poteſt. 58. 2
monetam cudere nulli priuato competit. ibid.
moniales non ſunt ordinum capaces Cle. 47.1
moniales eligentes ſcienter indignã, an ſint priuatæ ptãte eligẽdi 125.2
monitio debet præcedere excommunicationem 240 2
monitio canonica quæ dicatur, 484.1. & 495. 2
monitio quando dicatur nominatim facta. 496 2
mora purgari non põt ab eo qui qui ĩtra tempus non eligit taxationem decimæ vel reſiduum. Ext. 9 1
mora an poſſit purgari. 516.1
mora in pœna incurſa a iure purgari non poteſt. 80 1
mora in pœnis a iure iam incurſis an poſſit purgari. 73 1
mora ultima noces. 501.1
morbo eſt adhibenda medela, Extra. 230. 1
moroſus quis dicatur. 553 1
mors eſt naturæ debitum ſoluere. Extra. 201.2
moriuntur magni ut parui Ext. 201.2.
mortuus an prius ut ad ſuam parochiam portandus, ſi alibi eligit ſepulturam. Ext. 109 2
mortuus ſi reſurgeret, beneficium nõ recuperaret. Ext. 192.1
mortuo aliquo an poſſint teſtina, extrahi ut expectentur, amici Ext. 201
mortuus ſnq; pęna ponitur Ex 102.
mors per ſenſus ad animam intrat. ext. 10. 2
mortui an poſſint abſolui. ext. 109.2.
mors ciuilis an æquiparetur naturali, 29. 2
mors ciuilis naturali æq paratur. 141.1
mors & abſentię æquiparantur, 159.2
mortuos æquiparatur abſenti non reuerſuro. ibid.
morte delegati re integra, expirat iuriſdictio ſubdelegati. 159 1
mos quid. Clem. 94.1
motus proprius ſurreptionem excludit, Clem. 1.8 1
motus proprius legati an excludat ſurreptionem ſicut motus proprius Papæ. 172.2
motus proprius non operatur diſpenſationem. 315 2
motus proprius non intelligitur, niſi id in gratia exprimatur. 316.2
mulier ſeminans diſcordiã inter moniales ſuper electione facienda, an incurrat excommunicationẽ. 127.2
mulieres hæreticæ filij puniuntur: nõ autem nepotes. 431.2
mulieres non ſunt perſonaliter ad iudicium trahendæ. 380. 2
mulierum eſt timuiſ loqui. 264.1
mulierum conditio qñq; melior eſt quam virorum. 127.1 & 211.1
mulieres Romanæ pro machinarũ ſe repetatione crines abſciderant. Cle. 152. 2
multitudo eſt canonib. inimica. 13.1
mundi miſera eſt uallis lacrymarum Ext. 75 2
mundi generationes ſunt ſex. 4.2
mundus mare pelagus ẽ ext. in textu. 215.1
munimenta quid ſint 269.2
munimenta unde dicantur. 67.2
munus & donum qualiter differant. 421. 2
munus eſt triplex. 19 2
mutare an & quando liceat ſuum propoſitum. 368.1

N

NArratiua verba Papæ probant plene, ſi ſunt de ſuo facto, & ſup his fundetur intentio ipſius. 464.1
Narratiua verba Papæ, utrum probet Clem. 90.2
Natura humana prona eſt ad peccandum Ext. 98.2
Natura rei an in aliam mutari poſſit per Papam ext. 13.1
Natura humana eſt uitioſam, & cuiſpelliuur eſt ad voluptatem, 511.2.
Neceſſitati ſe ſupponenti non eſt ſuccurrendum. Ext. 129 1
Neceſſitas non ſubiacebit legi. 320 2
Negatio facit rem dubiam Ext. 12.1
Negatio duplex affirmat Clem. 52.2
Negatiua quare non probatur, 234.1
negatiuum factum, licet ſit improbabile, eſt tamen poſſibile. 333.1
negatum cenſetur quod expreſſe non conceditur Ext. 203.1
negligentia electorum in præſentãdo electionem, an noceat electo, 61.2.
negligens quando dicatur impetrans primam uacaturam. 301.2
negligentia eſt eruditionis nouerca. Ext. 89 2
negotium unde dicitur. Ext. 203.2
negotia plura ſunt quam uocabula. Extra. 80 2
negotiationes non debent fieri in tẽplo. 399 1
nepotes etiam regum continentur appellatione filiorum. Ext. 23 2
nihil fit ſine Deo, ext. 34.2
nobiles dẽnt eſſe liberales. Ext 34.2

Nobilitatis ratio in multis eſt habenda, Extra. 34.1
Nocentes & innocentes ad paria iudicandi non ſunt Ext. in tex. 217.2
Noctes æquantur diebus in Septembri. Clem. 96.1
Noctua nocte videt. Ext. 151.1
Nominum mutatio quatõne fiat. 2.1.
Nomen ſummi pontificis quare in eius creatione mutatur. 2.1.
Notarius laicus poteſt priuari officio per eccleſiam. 32.1
Notarius effect⁹ monachus, an poſſit veteres rogationes complere 400.1
notarii apoſtolici in magno ſunt numero. Extrau. 153.1
Notionem quis dicatur habere. 247.1
notorium multipliciter dr. Cle. 93.2.
notorius criminoſus, an poſſit appellare. 275.1
noualis terra quæ ſit. 513.2
nouale quid ſit Cle. 138.2
nouæ rei nouum ſuggeratur remedium Ext. 6.1
nouerca læuit in priuignos, Cle. 96.1
nouitius an cogatur profiteri 371.2
nouitii pñt ad ſæculum redire 105.1
nouum & vetus qualiter intelligantur. 70.2
nullus, eſt vniuerſale negotium. Clem. 114.1
numerus præſidentium ſecundum quantitatem ſubiectorum eſt deputandus. 135.1
numerus perfectus qñ dicatur. 4.2
numerorum quatuor ſunt generationes. ibid.
numerus centenarius eſt perfectus. Extrauag. 249.2
nonæ & nil aliud de tempore contra haberi Ext. 96.1

O

Obedientia eſt inter prælatum & ſubditum. 548.2
Obediendum eſt potius Deo quam hominibus. 580.1
Obedientia eſt melior quam victima Ext. 73.2
Obedire Papæ eſt de neceſſitate ſalutis. Clem. 191.1
Obiectiones cõt. formã electionis vel poſtulationis vel prouiſionis. 57.1
Obiectiones cõtra pſonam electi, ibi.
Obiectiones cõt. pſonas eligẽtiũ, ibi.
Oblationes qñque p laicos, qñq; per clericos colliguntur. Ext. 213.2
In Obligatione generali non veniunt vaor & liberi. 58.1
Obligatus pulſus præſumitur. 543.1
Obligatio an inducatur ex antiqua præſtatione. Clem. 97.1
Obligatio naturalis in ciuilem deduci non poteſt Clem. 197.2
Obliuio interdum fallit. 90.2
Obſidiat⁹ triplex eſt mod⁹, Ext. 64.1.
Occaſio delinquendi tollenda eſt, 446.1
Occultum non præſumitur quod omnibus publicatur. Ext. 159.2
Occupare qñ dicat qs negotiũ. 197.2
Occupari ſonat in malam partẽ, 70.2
Occupo, dupliciter ſumitur, Cle. 78.2.
Oculus eſt triplex. 99.1
Oculo priuatus nõ promouetur 3.6.2
Oculi ſunt duplices, Ext. 38.2
Oeconomi definitio. 61.1
Officium iudicis poteſt interponi ad priuatam vtilitatem. 246.1
Officium qñ dicatur duplex. 395.2
Officium ſuum nemini dẽt eſſe damnoſum. 106.1
Officio duplici quem fungi vetatur. Extra. 200.2
Officio priuatus an cenſeatur priuatus beneficio. 38.2
Officia ſingula ſingulis ſunt committenda perſonis. 322.2
Officia diuina non ſunt in locis interdictis celebranda. 462.1
Officium iudicis non ſemper perpetuatur per litis conteſtationem. Clem. 60.1
Officiorum curæ quædam ſunt, quæ irrita eſſe non poſſunt. Clem. 152.2
Officium & adminiſtratio idem ſunt Ext. 163.1
Officio duplici quem fungi iure vetatur. Ext. 141.1
Officiarii Papæ diuerſi ſunt, Ext. 186.2
Officium maculat, qui in eo delinq: Ext. 73.1
Officialis epi eſt ordinarius. 173.1
Officialis epi habet iuriſdictionem ordinariam. 152.1
Officialis epi an poſſit dare aliũ officialem. 151.2
Officiales foranei vnde dicãtur, 174.2
Officialis electi confirmati poteſt a Papa delegari, Clem. 17.2
Officialis foranei⁹ qs dicat, Cle. 17.1.
Officialis epiſcopi an poſſit eſſe conſeruator, Clem. 17.1
Officialis capituli poteſt a Papa delegari. ibid.
Officiales epi pñt eſſe plures. ibid.
Omnibus publicatum non præſumitur incognitum, Ext. in tex. 238.1
Onerum quædã ſunt realia, quędam ſunt perſonalia, Ext. in tex. 257.2
Onus non aſpiratur ſed honor. 104.2
Opera bona linguas latrantes non timeant Extra 153.1
Operarii ſunt augendi aucta mercede. Extrauag. 179.2
Oportet, eſt verbum neceſſitatis, & quandoque honeſtatis. 164.2
Oportebit, præſens & futurum tempus ſignificat, Cle. 122.2
Opus idem meritorium laudabilius in vno ſitu q̃ in alio. Clem. 173.1
oppidum quid ſit. 505.1
opponens contra electum vel poſtulatum, ſi ſit eps, nõ tenetur pſonaliter comparere de mente conſtitutionis, cupientes. 50.1
opponens contra perſonas electorum an dicatur proprie opponere contra formam vel contra perſonam 47.2
Opponens plura crimina contra electum, & vnum ſolum probans, an euitet pœnam. 48.1
Opponens plura & probans aliquod quod ſufficit ad victoriam, an dicatur ſuccumbere. 58.1
Opponens contra electum vel poſtulatum plures euidentes defectus, ſi de aliquibus probet & aliis non, an debeat repelli. 68.1
opponens contra electum quod eſt illegitime natus, hoc probare debet. 68.2
opponenti cõtra electum an ſufficiat dicere, dico ipſum periurum, homicidam, vel excõmunicatum, 54.1
Opponentes an cogantur per cõſtitutionem, cupiẽtes, venire ad ſedem apoſtolicam quando ſunt plures electi 83.1
opponentes contra electionem & ñ appellantes, an teneãtur venire ad ſedem Apoſtolicam. 47.2
oraculum quot modis dicitur, 63.2
oratoria an liceat vnicuique habere. Ext. 99.2
orare tenentur ẽt perfecti, Cle. 192.2
ora ſine aſpiratione & cum aſpiratione quid denotat Clem. 112.2
oratorium quid ſit. 457.2
oratorium priuatum quilibet in domo ſua erigere poteſt, & vide quod ibi notatur. 457.1
oratio Theodoſii Clem. 177.2
oratio de neceſſitate non fit ad Orientem. Clem, 176.1
oratio debet eſſe breuis Clem. 176.2
oratio per quem porrigenda eſt, Cle. 176.1
oratio vnde dicitur. Clem. 175.2
Oratio ad quem porrigi debet Clem. 175.2
orationis deſcriptio. ibid.
Orationis diuiſio. ibid.
orationis cõditiones & modus orandi, Clem. 186.2
orationis effectus duplex eſt, Clem. 176.2
oratione q̃d petendum eſt. Cle. 176.1
ordinarius poteſt cognoſcere de cauſa ſuæ eccleſię, licet nõ de ſua propria 461.1
Ordinarius poteſt committere cãm, etiam ſimplici clerico. 25.2
Ordinarium in quiſtionũ officiũ pptiis expẽſis explere debẽt extra, 233.1
ordinarius quis dicatur. 449.1
ordinarii appellatione qui comprehẽduntur. 678.2
ordinarius in iure pro quibus accipitur. 174.2
ordinatio clerici quando dicatur canonica. 145.1
ordinatus ſine titulo habens tamen patrimonium, an agat contra prælatum. 328.1
ordinatus a non ſuo epo ſine licentia ſuperioris an ſit ab executione ſuſpenſus. 144.2
Ordinatus ante ætatem legitimam qualiter puniatur Cle. 50.2
Ordinata in veteri teſtã reperiuntur aliquã ſo ſolutata i nouo. Ext 108.2
ordo epiſcopalis dicitur maior qui recipi poſſit. 485.1
ordo clericalis confertur p ſolã primam tonſuram. 456.2
ordo ſcripturę ſeruandus eſt, 300.2
ordines minores large dicuntur ſacri. 143.2
ordines recipere an & quib. pœnis cogatur clericus beneficiatus. 63.2
ordines eccleſiaſtici quare dicuntur gradus. 468.1

ordi-

Digitized by Google

Ordines quibus temporibus poſſunt conferri. 599.1
Ordines quo tempore conferri poſſunt. 141.2
Ordines nouē ſūt in eccleſia Dei 2.1
Ordines in aliena diœceſi non poteſt quis celebrare. 327.2
Ordo Carthuſienſiū præ cæteris ampliori poſſit prærogatiua, ext. 815.2
Ordo poteſt eſſe annexus præbendis vel dignitatibus variis ex cauſis. cle. 48.2
Ordo clauſtri diuerſus ab ordine curiæ. cle. 149.1
Ordo ſancti Franciſci eſt triplex, cle. 219 a
Ordinem iudiciarium non pōt papa tollere, niſi in ſuo foro, clem 65.1
Ordine mendicātiū q̄ ſūt, cle. 142.2
Ordo minorum poſſet totus per Papam tolli Ext. 80.1
Oriundus de ciuitate q̄s dicat. 446.1
Os in cælum ponunt, qui papæ detrahent, ext. 218.1
oſcula libidinoſa ſunt mortalia, cle. 174. a
Oſculum variis ex cauſis præſtatur, 75.1
ta dauerit reſtituere tenentur indebite ſepelientes. 362.1
Oues morbidæ ſanas inficiunt, Ext. 217. a

P

PAcis auctor ſine pace non bene colitur ext. 234.1
Pactum non valet quod deuahit honori Dei ext. 262.2
Pactum de ſuccedendo, ſiue de non ſuccedendo, non valet. 188.1
Pactū cōt. naturā factū nō valet, 41.1
pactum quid ſit. cle. 26.2
paganorum iura an ſint illæſa ſeruanda. ext. 38.2
pallio archiepiſcopus vti non pōt in alia prouincia clem. 205.2
papa multa bñficia tibi reſeruat, cum multis prouidere habeat, ext. 30.2.
papa & Imperator vocant ſe ſeruos. Ext. 22.1
papa non eſt purus homo, cle. 7.1
papa poteſt ſuper fidei articulis declarationem facere, ext. 74.2
papa habet vtrūq; gladiū, ext. 39.2
papa ſuꝑius ī vacaturis cōferr. ex. 35.2
papa ab omnibus, eſt ſanctus habendus, ext. 218.1
papæ conſtitutionē infringens an grauiter peccet, ext. 33.1
papa nullus audeat dicere, Domine cur ita facis Ext. 33.1
papa mortuo eccleſia nō eſt ſine ſponſo, cle. 23.
papa mortuo Cardinales Cardinalē creare non poſſunt. 25.1
papa non eſt propriè vicarius Petri. cle. 83.2
papa papā inducit in teſtem, cle. 87.1
papa non concedit alicui vt ſuppleat propriam negligentiam, cle. 44.1
papa eſt vicarius Dei, clem. 62.1
papa per participium non abſoluit. cle. 200.1
papa carentia eſt maxima neceſſitas, cle. 26.2
papæ poteſtas eſt magna ſuꝑ iis quę ſūt iuris poſitiui, cle. 278.2
papæ mot⁹ ꝓprius q̄d̄ operā, cl. 257.2
papæ contemnēs obedire paganitatē incurrit, cle. 192.2
papa qui eccleſiam fœdauit, an poſt mortem bonę memoriæ dici poſſit, ext. 235.2
papa qualiter eſt ſup. ius, ext. 162.2
papa ante ſuam coronationē diſpēſationes & grās facere pōt. ext. 262.2
papa in perceptione fructuū eſt fabricæ præferendus, ext. 284.2
papa cunctorum credentium ſaluti proſpicere adſtringitur. ext. 56.2
papæ ſubeſſe eſt de ſalutis neceſſitate, ext. 149.1
papa poteſt conferre prælaturas ad tēpus. 17.1
papa an poſſit deponi ꝑ inſufficiētiam, & q̄d de aliis prælatis. 135.2
papa totius orbis obtinet principatum. 379.1
papa recipiendo aliquos in filios non cenſetur eos eximere. 465.1
papa pōt prælaturas & beneficia ſub conditione vel ad certum tempus conferre. 16.2
papa & Imperator deponuntur propter hæreſim. 257.2
papa compellit Imperatorem iuſtitiā facere, & certis in caſibus ius canonicum obſeruare. 258.1
papa eſt epiſcopus totius orbis 418.2
papa papæ legem non imponit. 39.1
papa antiquo iure conferebat epiſcopatus. 93.2
papa tollens conſuetudinem vel ſtatutum, an videatur tollere conſuetudinem vel ſtatutum iuratum. 107.1
papa an poſſit tollere legem ciuilem 5.6, a
papa eſt diœceſanus in loco exempto ſicut epiſcopus in loco ſuæ diœceſis non exempto. 457.2
papa quare ſtatim poſt confirmationem ſuam reuocat gratias ſui prædeceſſoris. 162.1
papa a nemine confirmatur. 135.2
papa an ſit homo. 90.1
papa cur ſe vocat ſeruum ſeruorum, ext. 3.2
papa cum Cardinalibus nihil facit ſine cauſa, ext. 5.2
papa multi ſanctiores pōt eſſe, 90.2
papa qualiter vocat Cardinales, ibid.
papa an poſſit dare ius ad beneficia vacantia. 301.1
papæ præſentia omnem ſolemnitatē ſupplet. 300 a
papę credendum eſt etiam de his quę vidit ante papatum. 135 a
papali ſede vacante an Cardinales poſſint vti poteſtate papæ. 53.1
parietem communem an poſſit unus ſociorum altero inuito deſtruere & reficere. 511.2
parochiani quib. diebus in ſua parochia Miſsā audire debent, ext 155.1
parochiano creditur, q̄ ſe dicit habere licentiam a curato, cle. 803.1
parochiani an poſſint ſe opponere cōtra electum in eorum epiſcopū. 56.2
parochialia iura quæ dicantur. 189.2
pars maior ſi facit aliquid, an ſemꝑ valet. 155 a
partes aliquotæ quæ ſunt. 4.2
partes duæ capituli in multis caſibus requiruntur. 333.1
participans excommunicato maiori non incurrit maiorē excommunicationem ſine monitione. 843.2
paſtor ſingulorum ouium vultus inſpicere debet ext. 279.2
paſtor bonus oues pſeruat a ferarum incurſibus, ext. 255.2
paſtoris boni officium clem. 166.1
paſtoralis in quos & quibus titulis reperitur, ext. 229.1
pater & filius finguntur eadem perſona, ext. 24.1
pater filium corrigere debet, ext 75.1
pater offenditur in filio, dominus in ſeruo, iudex in ſubdito. 257.2
pater non poteſt filium priuare ſquarta. 585.2
pater relinquens filio quocūq; titulo an tollat querelam. 300.1
patere legem quam ipſe tuleris, 447.1
patientia multa tolerat, ext. 86.2
patria & natiuitas operantur vt carius vel vilius vendatur mancipiū 145. a
patronus laicus ad præſentandum quattuor menſes habet, eccleſiaſticus ſex. 385 a
patronus in eccleſia patronata aliqua cōſequitur emolumenta. 571.1
patronati ſunt triplices cle. 165.2
patroni plurium eccleſiarū poſſunt inter ſe facere quod vnus ſit patronus in una, & alius in alia. 163.1
patrono quæ iura debentur, cle. 165.1
pauci quod dicuntur. 86.1
pauperib. ſubueniendū eſt, ext. 242.2
pauperum vniuerſitas gerit vicē certę perſonæ. 359.1
paupertas eſt iuſta cauſa annectendi vnum beneficium alteri. 353.2
paupertas excuſat. cle. 190.2
paupertatis occaſione multa fiunt, 304
paupertatis ratio in multis eſt habenda, ext. 70.1
pax non eſt hodie inter homines ꝓpter ſex cauſas. 257 a
pax commoda ſpiritualia & temporalia producit, ext. 60.1
pax in terris quibus precibus a Deo peti debet, ext, 226.1
pax non eſt impius, ext. 249.1
peccato in Deum & in eccleſia deliquit. 518.2
peccatum, delictum, & crimen differunt. 537.1
peccatum contra naturam eſt peſſimum, & ſi totus mundus contereretur, non eſſet excuſatio. 436.1
peccatum iteratum plus punitur, ext. 72. 2
peccatum eſt iniuſte uti re aliqua, extrauag. 103.1
peccat mortaliter, qui uenit contra mādatum præceptiuum papæ, ext. 79.
peccātes corrigere, an ſit præceptiuū quo ad omnes, ext. 41 a
peccatū dicitur mortale dupliciter, cle. 194.2

Digitized by Google

Peccatores an exaudiātur a Deo, cle. 151. s
peccatum vnum ſua mole attrahit aliud extra. 391
peccati pœna debet eſſe infinita. ext. 247. a
peccata de quib. curati & fratres abſoluere poſſunt, ext. 241. t
peccata peccatores onerāt, ext. 255. a
pecuniæ appellatio omnes res continet, ext. 261. s
pecunia & denarius differunt, clem. 225. s
pedagii ratione orta quæſtio inter leuatorē ipſius & delatorem rerum qualiter terminabitur, clem. 167. t
pelle ſub agnina latitat mens ſæpe lupina, ext. 99 s
pendentia multa impediunt, 171. a
penſio non obligat ad reſidentiam. 295. a
pentecoſte quid eſt, & vnde dicatur. cle. 175. s
penuria indigentiam notat. 379 a
peremptorius terminus quis dicitur. clem. 90. a
perfectionis beatificæ omnem gratiā an quis in hoc ſæculo poſſit obtinere cle. 393. a
periculum dicitur a per eo cle. 133. a
periurus tripliciter punitur, 244. a.
permutatio non contrahitur in re aliena, ext. 90. t
permutatio expeditur ſuperioris officio cle. 127. a
permutatio beneficiorum non impeditur p gratias expectatiuas, 356. a
permutatio non tenet ſi non interueniat conſenſus eorum qui habent eligere. 316. t
perpetua indulgentia qñ dicatur. 38 t
perpetuum dupliciter exponitur, cle. 100. a
perſonæ eccleſiaſticæ debent eſſe cōſtantiores reliquis, cle. 41. a
perſona quæ non eſt, re aliqua vti nō poteſt, ext. 95. t
perſona dicitur aliquis perſonatum habens, ext. 37 s
pertinax quis dicitur eſſe, ext. 101. t.
pertinere verbum qualiter intelligitur. 133. a
petitio iuri conſona exaudiri meretur, ext. 244 a
petitorium ſi intentetur per vnum, & poſſeſſorium per alterū, quis prius audietur, cle. 71 t
petitorium quid ſit cle. 91 a
petitorio ſuſpenſo tranſire licet ad poſſeſſorium, ſed non econuerſo, cle. 71. a
petrus ſanctus dicitur clauiger, extra 253. t
petri & pauli laudes. ibid.
petrus per verba fuit creatus papa, Clem. 95. a
pileus a pilis dicitur, cle. 112 t
pluralis locutio duo comprehendit, ext. 168 t
plus in qualitate non includit minus in quantitate. 559 a
podagræ non generatur illis quib. victus ſubtrahitur. 822. t
pœna an propter dignitatem ſit diminuenda, ext. 121
pœna immunitatem nō præſtat, extr. 65. a.
pœna eſt ad emendationem introducta, ext. 62 a
pœnæ ſunt ob maleficia ſoluendæ, ext. 60. a
pœnæ pro vno actu & pro plurib. poteſt eſſe æqualis, clem. 204. a
pœna de ſui natura eſt perpetua, cle. 114.
pœna etiam temporalis diminutionē ſtatus continet, cle. 191
pœnarum ſpecies variæ ſunt iure ſtatutæ cle. 211. t
pœna non debet infligi ſine culpa, ext. 119. t
pœna in vna in aliam quādoque mutatur, ext 129 a
pœna pecuniaria quandoque imponitur pro delicto. 221 a
pœnæ non ſunt extendēdę, ext. 130 s
pœnæ ſpirituales non poſſunt exerceri per moniales ext. 177. t
pœnarum quædam ſunt ſpirituales, quædam temporales, ext. 262. t
pœna capi-eum in cunctis, contra eligentes ſcienter indignum, an habeat locum in inferioribus dignitatibus 94. t
pœna alicui impoſita an intelligitur perpetua, ext. 174 t.
pœna corporali mitius puniuntur ſuperiores quam inferiores. 383. a
pœna inefficax in aliam conuertitur, 118.
pœna in matrimonio interuenire nō poteſt. 32. a
pœna non cenſetur impoſita ipſo iure per verba futuri temporis, puta, innodetur, priuetur, &c. ſecus per verba præteriti temporis. 416. t
pœnæ quæ opponitur per verba futuri temporis an intelligatur ipſo iure vel per ſententiam. 23 a
pœna ſpiritualis eſt maior temporali 515. t
pœna ſtatuta contra eos qui grauant eligentes an habeat locū contra grauantes patronos præſentantes 69
pœnę tranſgredientes canones 71 t
pœna vel odium non debet conuerti in præmium. 575 a
pœnæ ſunt mitiendæ. 389. a
pœnitentia in pane & aqua p quos teſt imponi. 269 t
pœnitentia an recipi poſſit a presbytero non habente curam de licentia proprii ſacerdotis, cle 203 a
pœnitentiæ impoſitio abſolutionem præcēdere debet, cle. 134 a
pœnitere eſt pœnam pro peccato tenere, ext. 104. t
pœnitentia pro peccatis iniuncta ante indulgentiam, an tollatur per illam, ext. 230 t
pœnitentiæ ſunt arbitrariæ qualiter intelligatur, ext. 247 a
pollicitatio quid ſit cle. 87 a
pollicitationis deſcriptio, ext. 54. a.
pollutio loci ſacri ex quibus procedit, cle. 165. t
populi ab eccl. ſtatuta frequentia nō ſunt retrahendi, ext. 255. a.
portio canonica cui eccleſiæ ſoluenda eſt. 363. a
portionia appellatione media pars cōtinetur. 368. a
portio canonica non debetur de relicto facto eccleſię, in qua quis non ſepelitur, cle. 136. s
poſitio vel reſponſio ad poſitionem an poſſit reuocari. 244. a
poſitio & interrogatio qualiter differant. 233. a
poſitio copulatiua in vno vera, & in alio falſa an poſſit tota negari, 200. s
poſitionis deſcriptiones. 233. a
poſitiones vñ habuerunt eorum, ibid.
poſitiones quare fuerunt introductę 233.
poſitiones quando poſſunt fieri ibi.
poſitionibus reſpondere nolens an & qñ habeatur pro confeſſo. 180. a
poſitionibus debet reſpondere pars, non aduocatus. 233. a
poſitionis vſus multum releuat probantem, ce. 138. t
poſitiones negatæ in articulos deducuntur. ibid.
poſſeſſio communiter negligūtur frequenter, ext. 116. a
poſſeſſio duplex. 518 t
poſſeſſio quaſi pedum poſitio, 535. a
poſſeſſio centum annorum habetur loco tituli pro ſuo. 210. a
poſſeſſio ſola bonæ fidei impedit vires priuilegii. 368. a
poſſeſſionum alia facti, alia iuris, alia facti & iuris. 516. t
poſſeſſorium quid ſit cle. 91. a
poſſeſſiu quid eſt, cle. 124. t
poſſeſſio in pecunia non eſt a dominio ſeparata cle. 226. t
poſſeſſio in beneficiis non attenditur. 532. t
poſſeſſor pacificus an dicatur qui trinnis pacis bonorum poſſeſſionem obtinet. 143. a
poſſeſſor pacificus an dicatur curatus q poſt adeptam poſſeſſionem pati tur controuerſiam. ibid.
poſſidēs dolose a principio, ēt ſi ſine dolo deſit poſſidere, tenetur, 360 t
poſſidere & in poſſeſſione eſſe sūt diuerſa. 226 a
poſſumus, quod honeſte poſſumus, clem 236 a
poſſe dicimus quod de iure poſſumus. 379. a
poſſe malum non eſt poſſe, extraua. 163. t
poſſumus qđ de iure poſſumus, 192.
poſtulatio in monialibus locum habet. 125 t
poſtulatio ſi non admittatur a ſuperiore, an non admittens dicatur in ſerere inuitam poſtulatio. 87. a
poſtulatio epi mendicantis facta in diſcordia an valeat 98. s
poſtulatio innititur ſoli gratiæ, electio vero iuri communi. 40 t
poſtulatio quid ſit. 44. a
poſtulatio de quibus fit. ibid.
poſtulatus ad eccleſiam qualiter debeat reſpondere postulanti bus prouiſio.

Digitized by Google

poſtulationem. 87.1
poteutia aliquando prodeſt, aliquando nocet. 139 a
poteſt verbum negatiue prolatum, neceſſitatē importat, ſed affirmatiue non. 532.1
Poteſt quis per alium quod nequit per ſe. 583 a
Poteſtas ordinata & ſoluta in principe accipeiuntur ext. 35 a
poteſtas terrena ſubeſt ſpirituali extrauagan. 147 a
præbenda proximo vacatura eſt affecta recepto in canonicum. 345 a
præbendam meliorem optare valens an poſſit optare minorem 43 1
præbendarum collatio ad quos ſpectat. 161
præbendæ ſingulari maioris eccleſiæ poteſt p epiſcopum & capitulum ecclesia vnius Clemen. 116 a
præbendas duas in eadem eccleſia habere non licet. 120 a
præcepta naturalia quæ dicuntur. clem. 100.1
præcepto ſuperioris etiam dubio parendum est. extra. 17 a
præceſſor & prædeceſſor qualiter differant. 135 2
præconis vox paucis innoteſcit Clement. 63.1
prædicare non licet in aliena parochia: niſi licētia à rectore parochialis habita. 383.1
prædicare an poſſint fratres minores ſine licentia, & à quibus eſt danda. 525. a
prædicandi officium an delegari poſſit. 182 1
prædicatio non ſemp retrahit audientem à peccato. Extr. 240 1
prædicatio mulierum etiam religioſarum eſt periculoſa. ext. 216 a
prædicatoria quæſtiones aboleata Conc Tri. 242.1
prædicatores multi in ordinib. mendicantium repeiuntur. ext 154.2
prædicatoris boni officium. 521 1
prædicatores præcedunt alios mendicantes. 99.1
prædicatio verbi Dei in diuinis includitur. cle. 68 1
prædicandi officiam ad quos ſpectat clem. 183.1
prædicendi facultas non omnibus eſt permiſſa cle. 155.1
prædicatores nemini detrahere debēt clem. 140 1
prædicatoribus an liceat nominatim vitia prælatorum tangere. cle. 184.1
prægingere quid eſt. cle. 99.2
pragina quid eſt. 100 1
prælatus ſine mandato poteſt nomine eccleſiæ reſtitutionem petere. clemen. 60.1
prælati nomine non continetur rector eccleſiæ cle. 134 1
prælatus intendere debet ſubditorū quieti. ext. 197 a
prælatus bonus multa bona facit eccleſiæ ext. 264.1
prælatus incontinens in ſua gloria maculam ponit ext. 246.1
prælatus vigilem paſtorem imitari debet extrauag. 161.1
prælatus erga ſubditos paſtoris officium peragere debet. extrauagan. 245. a
prælati ſuperiores pauciores ſunt quā inferiores Extraua. 144 a
prælati ſunt paſtores & cuſtodes. ext. 196 1
prælati non debent eſſe creduli. Ext. 245. a
prælatorum aliqui conſecrantur, alij benedicuntur ext. 129 1
prælatorum geſta ſunt ſubditorum exempla Extra. 220.1
prælatorum vicem gerentes varijs cēſetur nominibus ext. 220.a
prælatus cauſas arduas non agit ſine conſenſu: ſed bene cauſas leues 238. 1
prælatus debet corrigere exceſſus de conſilio ſui capituli. 42.1
Prælatus iuriſdictionem obtinens tēporalem poteſt etiam ſpecialiter cauſam criminalē delegare. 405.1
Prælatus exemptus habens curam & populum non exemptum tenetur ire ad ſynodum. 463.1
prælatus an habeat liberā adminiſtrationem. 121.a
prælatus poteſt iniuriam eccleſiæ illatam punire. 647.2
prælati ſunt plures vel pauciores deputandi pro neceſſitate ſubiectorum 206.1
prælati ſe abſentantes debent dimittere ſuos vicarios. 400.1
prælati ſunt, ſimiles Nabuthæ & Ambroſio. 401.a
præpoſitus ſubditis ſuis durus, eſt à ſtatione ſua expellēdus. ext. 245.a
præſcriptio non currit minori. Cle. 61. a
præſcriptio quando dicatur inter præſentes & abſentes. 27.a
præſcriptio tanti temporis de quo nō extat memoria in cōtrarium, qualiter debeat probari. 200 1
præſcriptio quadraginta annorum, quandoque currit contra eccleſiā Romanam. 252 a
præſcriptio non currit contra Romanam eccleſiam, in ijs quæ ſibi in ſignum ſpecialis priuilegij reſeruauit. 333.a
præſcriptio an currat contra dominium. 260.a
præſcriptio quid ſit. 354 1
præſcribi non poteſt contra obedientiam principis. 477.2
præſens in ciuitate eſt qui in ſuburbijs. extra. 44 a
præſens dicitur, qui præbetur ſcutibus clem. 134 a
præſentes & intereſſentes ſunt diuerſi 290 1
præſentatio mandati Apoſtolici, facta vni ex collatoribus an afficiat alium. 344 2
præſentatio ſpectans ad patronum clericum, & laicum ſimul debet fieri intra tex menſes 386.2
præſentatio quæ eſt. 307.a
præſentatio quid dicitur 531 1
præſentatio fit per litteras. Cle. 531.2
præſentatus per maiorem ſeptem annis præfertur præſentato per eius tutorem. 109.a
præſentatus per religioſos non admittendus niſi ſibi debita portio aſſignetur. 291.2
præſentato ius ex præſentatione non quæritur. ext. 39 1
præſentium tenetur dupliciter extra. 160 2
præſidenti negligenti datur coadiutor. 148.1
preſbyteres qui dicuntur. 101.1
preſtimoniæ ſunt beneficia eccleſiaſtica & perpetua extra. 124 1
præſul Romanus eſt omni lege ſolutus. Ext. 36.1
præſumptio quandoque excludit probationem in contrarium faciendam 417.2
præſumptionum alia facti, alia iuris 540. a
præſumitur quis virtutibus plenus, & non diuitijs 541.1
præſumptio an admittat probationē in contrarium extr. 44.a
præſumitur bonum de quolibet. ext. 83. a
præſumitur ex futuris circa præterita clem. 124.1
præſumptoribus illicitorum eſt obuiandum. ext. 234.2
præuaricator quis dicatur. 204.a
princeps qualiter eſt ſolutus à lege. extra. 163.1
principis voluntas legis habet vigorē qualiter intelligitur. ext. 164.1
princeps vnde dicitur. cle. 270.1
principis auctoritas propter duo eſt neceſſaria. cle. 6.2
principis appellatio multos comprehendit. cle. 170.2
principi eſt pro ratione voluntas cle. 25. a
princeps vnde dicatur. 91.a
princeps voluntarios labores appetit, vt quietem ſubiectus præparet. 224. a
princeps ex cauſa poteſt ius alterius auferre 138.1
princeps quare fingitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris. 7.a
princeps eſt lex animata in terris. extra. 15.2
princeps, & leges cunctos defendere debent ext. 34.2
princeps alterius iuri derogare non intendit. ext. 37.a
princeps in terris eſt dictus lex animata ext. 96.a
principis indulgentia aliquid afferre debet extra 25.1
principes eccleſiam defendere tenentur. Ext 57.1
principiu, & finis pendentia conſiderantur clem. 76.3
prior tempore potior eſt iure. 19.1
prior tempore potior eſt iure in his quorum par eſt cauſa. 302.a
priores non habent ius eligendi prælatum in maiori monaſterio, a quo prioratus eorum dependent 454 1
prioratus an ſit dignitas. cle. 17.2
prioratus manualis æquiparatur ta

multis perpetui bñficiis.cle. 151.1
Prioratus appellatione quid continetur ext. 268.2
Prioratus eſt duplex. 197.1
prioratus litterarum uel gratiæ apoſtolica qualiter probetur. 38.2
priorissa non debet benedici. 124.2
priuilegium Papæ à cenſura eccleſiaſticæ præſeruate ext, 111.1
priuilegium ex illicito facit licitum extr. 60.3
priuilgium quandoque in totum euacuatur.ext. 8.1
priuilegium tollitur per non vſum. ext. 11.2
priuilegium ex cauſa reuocari poteſt Extr. 85.1
priuilegium etiam ſine ſcriptura valet.Clem. 277.2
priuilegio de decimis laborem non ſoluendis, duo ſunt neceſſaria.Cle. 139. 2
Priuilegium habet ſuam uim ſtatim cum peruenit ad illum cui conceſſum eſt. 522.5
priuilegium nociuum eſt reuocandũ. 24. 2
priuilegium vnius partis ad alium extenditur. 87.1
priuilegium ſpeciale mentionem debet facere de generali. 481.2
priuilegium quid ſit. 9.1
priuilegiũ extinguitur uarijs modis. 546. 1
priuilegium aliqũ eſt p̃ſonale ex parte concedentis, aliquando eſt perſonale ex parte recipientis. 17.2
priuilegium ſpeciale non tollit gñale niſi de eo expreſſe mẽtio fiat. 558.2
priuilegia materiam iniuriandi præbent. 458.2
priuilegia principis ſunt perpetua. 500. 1
priuilegiorum aliud eſt perſonale, aliud reale. 450.1
priuilegiatus, an poſſit recipere fructus primi anni beneficiorum vacãtiũ, æquiparatur vſufructuario. 23.2
Priuilegiati ſu p̃ recipiendis fructibus beneficiorum vacantiũ primi anni qualiter debeant recipere. ibi.
prius, in decr. capitulum. de ſcrut. eſt nomen. 240.1
probatio p̃ ſcripturam eſt potentior quam per teſtes Ext. 26.1
probatio ſemiplena non ſufficit ubi ius exigit planam. 48.1
probationum copia non debet angustari. 247.2
probatio quandoque de neceſſitate p̃ ſcripturam fieri debet ext. 129.1
probati & non probandi ſunt eligẽdi.clem. 134.2
proceſſus generales contra quos fiunt per Papam, clem. 62.1
proceſſus in cauſis plenis omiſſo iuris ordine etiam de partium conſenſu, non tenet clem. 239.2
proceſſus agitatus cõtra eligentes an præiudicet electio. 86.2
proceſſus habitus cum excommunicato etiam publice, valet antequã opponatur & probatus excommunicatus. 248.1
procliuis quid ſit, clem. 6.1
proconſul. quis dicatur. 170.1
procuratori actoris ſatiſdat de rato, & procurator rei de iudicato ſoluendi. 198.2
Procurator generalis licet ponat vel reſpondeat contraria, non tamen facit dominum peierare. 245.1
procurator in rem ſuam quis dicitur. 561. 1
procurator conſtitutus poſt litem cõteſtatam ſubſtituere non poteſt. ibi.
procurator ad iudicia differt a procuratore ad negotia. 192.1
procurator reuocatus pendente reuocatione non procedit in principali. 192. 2
procurator in rem ſuam uel poſt litẽ conteſtatã an reuocet ſubſtitutum a ſe. 194.1
procurator primus an reuocet per cõſtitutionem ſecundi. 197.1
procurator non debet paciſci de quota parte litis. 197.5
procurator conſtitutus ad eligendũ an poſſit compromittere. 232.1
procurator in cauſa criminali an debeat admitti, & an ualeat proceſſus agitatus cum illo. 210.1
procurator in cauſa principali non tenetur defendere in cauſa appellationis. 241.1
procurator qui non acceptauit mãdatum, poſt teſtificari pro conſtituente. ibid.
procurator vtrum acquirat obligationem perſonalem domino ſuo. 445. 2
procurator ſtipulando an & quando acquirat domino ſuo. 445.2
procurator reuocari poteſt, licet dominus iurauerit non reuocare. 201. 2
procurator an teneatur poſt litẽ conteſtatam uel quaſi conteſtatam p̃bare mandatum, uel cauere ſi dubitatur. 48.1
procurator ad eligendum conſtitutus qualiter debeat iurare. 131.1
procurator legitime cõſtitutus ad eligendum, ſi non admittitur an poſſit appellare. ibid.
procurator an admittatur in iudicio ubi agitur de crimine. 87.1
procurator conſtitutus ad eligendum an poſſit ſubſtituere, 132.5
procuratoris definitio. 118.2
procuratoris officium eſt utile. 190.1
procuratorem conſtituens ad eligendum vel matrimonium contrahendum non cẽſentur per hoc eligere vel contrahere. 132.2
procurator quis dicitur quadrupliciter. 70.1
procurator in babilis habẽt mandatum ſubſtituẽdi, an ſubſtituere poſſit clem. 58.2
procurator ad petendam licentiam cedendi datus, quando poſt reuocari Clem. 42.1
procurator an teneatur præciſe dominum defendere clem. 55.2
procuratoris actus poſt reuocationẽ geſtus an ſit ualidus.cle. 42.2
procuratio viſitandi debita nõ ... poteſt.clem. 165.1
procuratio viſitationi eſt annexa cle. 152. 2
procurationis pluries eadem die recipere non licet Cle. 165.2
procurationum numerus dierum numerum non excedat. Cle. 166.2
procuratoris factum an dom, no nocent ext. 195.2
procurationes quandoque in victualibus, quandoque in pecunia reperiũtur.ext. 212.2
procurationes ſubditos multum grauant.ext. 246.1
procuratio an poſſit tolli præſcriptione ext. 31.2
procuratoris nomen multa comprehendit ext. 44.2
profeſſio debet fieri in ſcriptis. 104.2
profeſſio tacita inducitur ex delatione annali habitus profeſſorum. 370. 2
profeſſio tacita & expreſſa diuerſimoda obligant. 370.2
profeſſio tacita qualiter. 370.2
profeſſus tacite poteſt eligere. 101.2
profeſſio multa bona inducit.extrau. 46. 1
profeſſio eſt duplex, ſcilicet expreſſa & tacita, quæ multis modis inducitur Cle. 143.2
profeſſio an inducatur per delationẽ habitus religionis.cle. ibid.
prodolor, an ſint duæ partes, Clem. 203. 2
promiſſio vacaturorum an ſit omnino reuocata. 341.2
promotio quid ſignificat.cle. 181.2
promptitudo quod ſignificat. clem. 83. 1
Promotus ad ſacerdotium ante ætatem legitimam, an ſit capax præbẽdæ ſacerdotis. 390.2
promotus ad beneficium curatum debet intra annum ad ordines promoueri, licet eccleſia nullos hẽat redditus. 342.2
promouendus debet habere quatuor qualitates. 298.2
propago eſt æquiuocum cle. 48.1
propenſus quid ſignificat.cle. 48.2
propinquitas nocet quandoque Extra. 167. 2
proprietas eſſet inutilis ſi ab vſu ſemper ſeparetur. 520.2
proprietatis abdicatio eſt duplex extra. 105.2
proteſtatio impoſſibilis vel cõtraria actui nihil operatur. 206.
proteſtatio per factum cõtrarium tollitur. 101.3
proteſtatio contraria facto non prodeſt cle. 19.2
proteſtatio quandoque iuuat, quandoque non. 55.2
prouidentia diuina infallabilis. Extra. 216. 1
prouiſio quæ dicatur. 47.2
prouiſio habet uim electionis & confirmationis. ibid.
proxenetæ qui dicantur. 236.2
proximum defendere licet. 488.1
prudentiæ propriæ innitentes facile

Digitized by Google

eſſe labantur in errorem, ext. 233.2
Prouidentiæ propriæ non eſt innitendum, ext. 272.1
pubertas debet eſſe completa ad hoc q̃ quis religioni obligetur 371.1
pubertas requiritur ad profeſſionem faciendam, cle. 144.2
publica delicta ſunt occultis grauiora, ext. 117.2
publicatio conſtitutionis, quare fit, extr. 43.2
pudor eſt maxima pars pœnitentiæ, 581. 2
pueri doli non capax, aliquem occidens, an ſit irregularis, cle 156.1
pueri & alias beneficiari non dicuntur idonei ad beneficia, 304.2
pugnus vnde dicitur, cle. 146.2
punitur vnus pro alio, ext. 43.1
pupillus an habeat vocem in electione dignitatis inferioris, ab episcopo 198.2
pupillus ſine tutore ſuam conditionem facere poteſt meliorem, ſed non deteriorem. 515.1

Q

QVadrageſima duplex dicitur, extrau. 249.1
Quæſtio quid comprehendit, clem. 186. 1
Qualitas beneficij obtenti debet per impetrantem exprimi, cle. 213.2
Qualitas intrinſeca, vel extrinſeca, quæ ſit, & an præſumatur eſſe in quolibet nomine 68.1
Quarta debetur delegato in vita ſoluto, cle. 136.2
Quaſi, qualiter accipitur, ext. 49.2
Qui non habet in ære luat in corpore, ext. 138.2
Quia & quoniam, licet idem ſignificent, tamen quantum ad ſitū differunt, cle. 5.1
Quia fruſtra, de vſuris, peculiariter declaratur. 577.1
Quies ex corde eſt nobis appetenda, 529. 1
Quodcunque dicens, nihil excipit, clem. 103.2
Quod ſi non omnes, &c & vt omnes &c. multum differunt. 160.2
Quot capita, tot ſenſus. 85.1

R

RAtihabitio mandato comparatur 147.1
Ratio de arbitrariis non redditur, clem. 63.2
Ratio edi debet a capite, cle. 200.1
Ratio allegari poteſt deficiente iure ſcripto. 108.2
Ratio a capite eſt edenda. 387.1
Ratio ſuadet ob maleficia pœnas ſolui 383.2
Ratio eſt edenda a capite 447.1
Ratio de arbitrarijs non poteſt reddi 13.2
Rationem de arbitrariis reddere nõ cogimur 147.2
Ratum eſt ratum, ext. 71.2
Receptio monachorum facta vltra facultates conuentus, valet. 180.1
Recipere & admittere differunt 391.2
Reconuentio non fit coram iudice appellationis, cle. 72.1
Rector parochialis dicitur publica perſona 449.1
Recuſatio alicuius delegatorum an debeat proponi coram omnib. an coram recuſando tantum 156.2
Recuſatio epiſcopo eligendi ſunt arbitri, & quare non habetur recurſus ad ſuperiorem 157.1
Recuſare volens vnum ex iudicibus datis cum clauſula, quod ſi nõ omnes, &c. an debeat illam proponere coram omnibus, an coram recuſando tantum ibi.
Redempti ſumus non ſanguine hircorum aut vitulorum, ſed agni immaculati, ext. 252.2
Pro redemptione captiuorum vaſa eccleſiaſtica poſſunt vendi etiam laicis 562.1
Redditus, & fructus qualiter differant 71.1
Redditus annui an ſint inter immobilia computandi, cle. 229.1
Redditus quid dicitur, cle. 123.1
Redditus obtinentur ab eccleſiis varijs modis, ext. 212.1
Redditus pro Miſſis celebrãdis a decedentib. relicti non ſunt aliquatenus diminuendi, ext. 184.2
Referendarius quid eſt, ext. 139.1
Regens, quare ſic dicitur, ext. 56.2
Reges quare ſubiunt eccleſiæ 140.2
Regio dicitur a rege, cle. 1460.2
Regina vidua reginæ nomen perdit ſi nubat inferiori, ext. 22.2
Regum filiæ an patiantur priuilegio filiorum, ext. 22.2
Regibus eſt proprium donare, 139.2
Regis cor eſt in manu Dei, ext 107.1
Regnum in ſeipſum diuiſum deſolabitur, ext. 71.1
Regalia quid importent. 70.2
Regnum Franciæ Papa fauore proſequitur, ext. 243.2
Regula vnde dicitur, ext. 73.2
Regulæ cancellariæ, quam vim habent, ext. 1.2
Regula qualiter definiatur, & quid ſub ea contineatur. 530.1
Regula per quæ verba conſtituatur, 503. 1
Regula ex iure ſumitur 521.1
Regula an conſtituat ius de nouo, 503. 2
Regula, dolo facit, in poſſeſſorijs locum non habet 574.1
Regulæ officium. 530.2
Relapſus vere nõ poteſt dici, de quo non conſtat an fuerit lapſus 421.1
Relapſus dicitur qui incidit in hæreſim, licet non incidat in illam, in quam ſemel fuit lapſus 421.2
Relapſus in hæreſim, quando dicatur quis 421.2
Relatio fit ad præcedentia, ext 216.2
Relaxatio interdicti ad cautelã, quare non habet locum ſicut relaxatio excommunicationis 497.1
Religio vnde dicitur, ext. 73.2
Religionem ſi quis ingreditur non diſpoſito de bonis, quid fiet de illis 224.1
Religio eſt inter Deum & hominem 548. 2
Religione diui Franciſci nõ omnes digni ſunt. 526.1
Religionis habitus ſine ipſius veritate parum prodeſt, ext. 215.1
Religio non approbata ingredientē non obligat, ext. 47.1
Religionis meritum perdit, qui ſe ab obedientia ſubtrahit. ext. 83.1
Religioſus an, & quando poſſit tranſire de vna religione ad aliam, 322. 2
Religioſus an debeat eligi vel poſtulari 100.1
Religioſus electus non valens habere licentiam conſentiendi a ſuo ſuperiori, quid agere debeat 61.1
Religioſus etiam fauore ſtudij non poteſt monaſteriū dimittere ſine licentia prælati 434.1
Religioſus mendicans de licentia ſui prælati poteſt vitam eremiticam eligere 451.2
Religioſus vnius monaſterij non debet in alio promoueri 382.2
Religioſi hæretici non debent dici religioſi 424.1
Religioſi habẽtes decimas antiquas ex priuilegio habebunt ex nouali bus: ſecus ſi ex præſcriptione percipiebant antiquitus. 569.1
Religioſo ſepulturam eligere nõ permittitur a iure. 365.2
Religioſis an poſſit imponi auſterior ſtatus per Papam 379.1
Religioſus extra clauſtrum fingitur viuere non poſſe, ext. 19.1
Religioſus proprietarius eſt in ſterquilinio ſepeliendus, ext. 58.1
Religioſi, an velle & nolle habeant, ext. 76.2
Religioſi non poſſunt dici curati, extrauag. 176.1
Religioſi ſine ſui ſuperioris licentia ſe abſentare non debent, extraua. 216. 2
Religioſi perſona electionū & multorum aliorum eſt ſuſceptiua, extrauag. 138.1
Religioſæ mulieres quid facere debent, ext. 217.1
Religioſus poteſt eccleſiæ ſæculari præeſſe, cle. 124.2
Religioſus per epiſcopum inſtitutus ſupplendo abbatis negligentiam, an poſſit per ipſum abbatem reuocari, cle. 45.1
Religioſus quandoque ſine prælati licentia poteſt eſſe in iudicio, clement. 58.1
Religioſus an poſſit eſſe officialis epiſcopi, cle. 17.2
Religioſus eſt verbum generale, clement. 58.1
Religioſus an poſſit hoſpitalib. præfici, cle. 157.1
Religioſi ſæpe excæcantur ambitione, clem. 41.2
Religioſi per multas clementinas ligantur, cle. 215.2
Religioſi mendicantes etiam licite tranſeuntes ad non mendicantes non habent vocem in capitulo, nec ad adminiſtrationes poſſunt aſſumi, cle. 142.2

Reli-

Digitized by Google

Religioſi non attrahant aquam ad molendinum, Clemen. 202.1
Religioſi, quem habent pro proprio prælato, Clementin. 324 1
Religioſorum redditus quandoque conſiſtunt in venatione, Cle. 148 1
Remedium nouum non debet antiquum tollere. Extrauagant. 160.1
remiſſio differt à redemptione, extrauagan. 248 2
remiſſio fit in delictis: ſed non in contractibus 216.1
remittere, & admittere differunt, 291. a
remiſſio à pœna & culpa conceditur à ſolo Papa. Clementin. 114.2
remiſſiones feſti corporis Chriſti pauci participant, Clem. 177 a
Renuntiatio beneficiorum in cuius manibus eſt facienda, Clem. 43.1
renuntiatio facta in fraudem expectantis, non nocet ipſi expectanti. 526. a
renunatiatio generalis caſuum fortuitorum an valeat, 195.1
renuncians beneficio an habeatur pro mortuo. 18.1
renuntiare futuræ ſucceſſioni non licet 188.2
repræſaliæ poſſunt concedi quando dominus vel ciuitas requiſiti nolunt iuſtitiam facere 467.1
repræſaliæ non ſunt ad perſonas eccleſiaſticas extendendæ 467.2
res optime ſui natura ſatis ordinatur, clem. 234 1
rerum propriarum adminiſtratio non eſt ingenuis auferenda, extrauagant. 57.2
Rem ſuam, vel ſibi debitam, quis quandoque remittere nequit, Extrauag. 223.1
res tranſit cum onere ſuo. extrauag. 212. 2
rei communis adiudicatio fit, ſi diuidi non poſſit, ext. 201.1
rei æſtimatio reſtituenda eſt, ſi res ſubtracta periit 517 1
reſpublica potius religione, & officio quam labore corporis continetur. 55.1
reſcriptum quare non tollit legem contrariam 8.2
reſcriptum large, & ſtricte ſumitur, 10. 2
reſcripta ad lites futuras non extenduntur, cle. 21.1
reſcriptorum tenor eſt ponderandus, clem. 122 1
reſeruatio legati quando dicitur ſublata. 171 2
reſeruatio ſola ſine decreto an afficiat ignorantes. 130.1
reſeruatio dignitatis inferioris ab epiſcopo interueniens poſt electionem, an afficiat eã quę inmpetius electionis conſecutiua. 119 a
reſeruatio & electio ſi fiant eodem die, qua illarum ſit potior 130.1
reſeruationes beneficiorum ſunt odioſæ 171.1
reſeruare an poſſit Papa epiſcopatu ex ſola voluntate ſua. 130.1
reſponſum certum ſuper incerto dari nequit, extrau. 10.1
reſtitutio cui ſit facienda 537.a
reſtitutio etiam poſt quadriennium a tpe læſionis peti poteſt 204 1
reſtitutio quid eſt. 10.2
reſtitutio duplici iure petitur. 105.a
reſtitutionem vſque ad quattuor annos poteſt eccleſia petere 104.1
reſtitutio quando peti debet ab eccleſia minore & maiore læſis, clement 60.1
reſtitutio poſt quadriennium data, an teneat, clem. ibid.
reſtitutio & plena reſtitutio in idem ſonant. cle. 197 a
reſtitutionis & executionis tempus currit a tempore ſententiæ, clem. 103. a
reuocatio grauaminis verbalis debet verbo fieri, realis re. 184 1
reuerentia inter maiorem & minorem 548 2
reuocatio procuratoris non intimata iudici, vel parti, an valeat 191.1
reus ex cauſa ſuperuenienti poteſt condemnari vel abſolui 161.2
reus non poteſt conuenire actorem excommunicatum quem excommunicationis vigore repulit, 11 2
reus conuentus coram delegato, an poſſit reconuenire actorem coram ordinario 15.1
reus fatuus eſſet, ſi probaret defenſiones ſuas actore intentione nõ fundata, cle. 238 1
reus quandoque tenetur inſtrumenta edere ad fundandam intentionem aduerſarij ſui, cle. 158 1
rex prodigus, & negligens an poſſit priuari regno 160.1
rex Franciæ Papæ fauore proſequitur. ext. 241.2
Roma communis eſt patria. 245.1. & 215. a
romana e. decies in 6. repetitur, 137.2
romani Pontificis manus eſt magnæ virtutis, ext. 188.1
rubricæ ſunt authenticæ. 4 1

S

SAcerdos tenetur ad continentiã etiam ex voto. 377.a
Sacerdos labens in hæreſim qualiter eſt puniendus 414 2
Sacerdos non celebret niſi ſaltem duobus præſentibus. 562 1
Sacerdos ſimplex poteſt abſoluere à ſententia canonis vel hominis in mortis articulo 508.1
Sacerdotium nõ liberat à patria poteſtate 212.2
Sacerdotum perſecutores, Domini ſunt crucifixores, ext. 63.1
Sacerdos debet eſſe intra annu promouendus a 1 beneficium curatũ & ad perpetuam vicariam, clem. 61. 1
Sæuientibus imponenda eſt eſt tempeſtas. 503.a
Sacerdotium præceſſit regalem poteſtatem, ext. 147.2
Sacerdotes dicuntur ſub eodem vexillo militare cum Papa, ex 154.a
Sacrilegium dicitur contentio multum 257. a
Sacrilegium incurrit, qui manu violentas in epiſcopum iniicit, clem. 206. 1
Sacrilegiorum diuerſa ſunt genera, clem. 206 1
Sæuientibus imponenda eſt tempeſtas fixni 500.1
Salarium notariorum per quem iudicem debeat taxari 32.1
Salaria ſcriptorum ſunt in libro prouincialium comprehenſa, extrau. 71. 1
Saltus, viuaria & garenæ quid notant, cle. 148.1
Salus non eſt ſine charitate, extra. 74. a
Salutem omnium optat Deus: vult enim omnes ad agnitatem veritatis venire, cle. 14.1
Salus noſtra eſt videre Deum, extr. 143. 1
Sanctio dupliciter ſumitur, cle. 6.1
Sanctio legum, ff. de pœnis, optime declaratur. 558.1
Sanctio quid dicitur. 24.2
Sanctio eſt pœnalis conſtitutio, ext. 48. a
Sanctio quid eſt, ext. 28.1
Sanguinem elicit qui nimis emungit, Extrauagan. 41.1
Sanguinis effuſio polluit eccleſiam, 394. 1
Sanguis impij de manu prælati requiretur, Extrauagant. 229 1
Sanguinis gutta ſuffeciſſet ad redẽptionem generis humani, extrauagant. 2
Saraceni duo genera ſacerdotum habent, Clement. 184.2
Saraceni campanis non vtuntur ibi.
Saraceni quinque horas obſeruant ibidem
Sarculum quid ſit, Clemen. 5.1. & 7.1
Satisfactio præcedit in manifeſta offenſa, Clement. 180.2
Satrapæ qui dicantur 90.1
Scandalum eſt vitandũ, Extra 74. 2
Scandalis eccleſiaſticis obuiandum eſt a prælatis, ext. 217.2
Schiſmatici tunicam dñi inconſutilem ſcindere nituntur, ext. 125.2
Schiſmaticus qualiter eſt puniẽdus, 439. 1
Schiſmatici qui dicantur 438.1
Scholaris exiſtens aduocatus vel procurator, & in fraudem ſcholas intrans, non gaudet priuilegio ſcholarium 400.1
Scholaris cui cauſa a Papa in loco ſtudij committitur, expenſas non habebit. 59.2
Scholaris vnde dicatur 5.2
Scholaris reprehendendi ſunt, qui veſtes doctoribus ſolum congruẽtes aſſumunt. 459.2
Scholaſtici comparantur venatori, extrauag. 86.2
Scientia vel ignorantia quando præſumitur 144.1
Scientiæ imperfectum capeuſarum perfectione quãdoque ſuppletur, clem. 183.1
Scientia cum ſacerdotio multis diuitiis inſula ſuit, ext. 110.1

Scien-

Digitized by Google

Selentia ab cuentu eſt. Ext. 109 2
Scriptura uoa eſt de ſubſtantia extra uagantium. Ext. 2.1. & 126.2
Scriptura loqui dicitur, Extrao agan. 97. 1
Scriptura dicitur authentica dupliciter, Cle. 19.1
Scrutinium tribus modis dicitur. 49. 1
Scrutinij forma difficilis eſt. 105.2
Seculi abuſiones ſunt aij. Cle. 149.1
Secundo receptus ex gratia ſpeciali quandoque præfertur omnibus alus. 331.1
Sedere debet iuxta quando res de qua agitur plenam cauſæ cognitionem deſiderat. 166.2
Sedes apoſtolica ubi dicitur eſſe cum uacat, Ext. 5.1
Sedes apoſtolica eſt ybi eſt Papa ext. 40. 1
Seditioſi qua pœna ſunt puniendi, Ext. 46 2
Senarium numerom perfectum eſſe L. 2
Sendamm quid notat. Cle. 147.1
Senſualitas quid eſt, Cle. 192.2
Sepultus in cœmeterio tempore interdicti, an debeat exhumari, cle. 231. 2
Sepelire, eſt mortuum humo vel tumulo condere, Cle. 131 1
Sepeliri non poſſunt mortui tempore interdicti etiam in quatuor magnis feſtiuitatibus, Cle. 136.2
Sententia non ſtatim eſt executioni mandanda, Cle. 91.2
Sententia tranſit in rem iudicatam, Clem. 106.1
Sententia nulla non eſt ſententia, Clem. 79.2
Sententia vnde dicatur, & quid ſit, Clem. 71.1
Sententia definitiua quid eſt. 72.1
Sententia interlocutoria quid eſt, 71. 2
Sententia in quacunque parte actorum certificari poteſt, Clem. 114 2
Sententia infirmationis lata poſt tēpus appellationis proſequenda, an poſſit appellatus petere vt prima ſententia executioni mandetur, Clem.
Sententiā ferre ſine expreſſione cauſæ vtile eſt, Clem. 96.1
Sententia Papæ in melius mutari poteſt, Ext. 131.1
Sententia contra extrauagantem lata, an teneat, Ext. 1.2. & 126 1
Sententia certa ſuper incerto dari nequit, Ext. 13 2
Sententiæ tot ſunt quot capita, Ext. 81. 1
Senttia interlocutoria & definitiua differunt, Clem. 78.1
Sententia ſuſpentionalis quid, Cle. 72. 2
Sententia Papæ an poſſit reſcindi. Extrau. 163.1
Sententia eſt per iudicem & non per alium recitanda. 263.1
Sententia an ſit contra confitentem in ſcriptis ferenda. 423.1
Sententia lata in cauſa criminali an poſſit ſtatim executioni demandari. 434.2
Sententia lata pro minore curatorē non habente valet & tenet. 574.2
Sententia definitiua non poteſt reuocari per iudicem. 283.2
Sententia interlocutoria poteſt reuocari, ſed non definitiua. 41.1
Sententia non poteſt valere pro parte, & pro parte non. 553.2
Sententia hæretici non tenet. 116.1
Sententia ſuper crimine lata ſtatim eſt executioni mandanda. 435.2
Sententia interlocutoria an debeat ferri in ſcriptis. 265.2
Sententia poteſt in multis caſibus ferri ſine ſcriptura. ibid.
Sententia lata a iudice ſuſpecto non tamen recuſato, valet. 158.1
Sententiæ iniquæ obediens meretur. 500. 1
Sententiam ſuam an poſſit iudex interpretari. 573 1
Sepeliri an debeat filius vbi pater eſt ſepultus, vel ubi auus & proauus ab antiquo habent ſepulturam. 564 2
Sepeliri non debent hæretici. 330.1
Sepulturæ libera eſt electio, extrauag. 155. 1. & 109.1
Sepultura uario modo iuribus inhibetur, Clem. 131.1
Sepultura alibi electa an ſit funus ad eccleſiam propriam prius portandum, cle. 127.2
Sepultura poteſt eligi in loco minus religioſo. 392 2
Sepulturæ ius regulariter ptinet ad ſolas eccleſias parochiales. 187 2
Sepulturam eligi penes ſe procurantes religioſi qualiter ſunt puniendi. 362 1
Sepulturam eligens in aliqua eccleſia ex pacto, voto, vel iuramento, an debeat in illa ſepeliri, ſi alias ab inteſtato in illa erat ſepeliendus 300. 2
Septa, & facta differunt, cle. 147.1
Sequeſter an fructus beneficii in emptiones prædiorum pro beneficio conuertere, poſſit, clem. 78 2
Sequeſter quid dicitur, cle. 77.2
ſequeſtratio beneficii in caſibus certis non fit clem. 78.1
ſeruus eccleſiæ bene meritus poteſt manumitti. 560.2
ſeruus religionem profeſſus a domino repeti poteſt. 574 2
ſerui negotiationi præpoſiti poteſtas expirat per mortem domini 304.1
ſeruili nemini ſua res, Ext. 92.2
ſeruitus perſonalis eſt triplex, Ext. 3. 1
ſerui efficiuntur captiuitate, Ext. 63.2
ſeruus contra dominum ſupplicare poteſt, clem. 151.2
ſeruitus eſt duplex, clem. 193.1
ſeruitorea quem habent procuratorem, clem. 203.1
ſeu, alternatiua, præcedentia & ſequentia reſpicit, Ext. 167.1
ſigillum epiſcopi an ſit aeſtimo... pub... Ext. 172 2
ſigillo ... iate ... 176 2
Silentij commendatio, cle. 7 2
ſimile & idem differunt Ext. 168.1
ſimonia dicitur labes, Ext. 229 2
ſimonia eſt iure diuino & humano damnata, Ext. 230.2
ſimoniaci an ſtat excōicati. 231.1
ſimoniace quæſita ſunt reſtituenda ibi.1
ſimoniacum eſt pactum, per quod ꝑmittit clericus ad ſacros ordinanſe ſine titulo, non inquietare epiſcopum ſuper beneficio. 383 2
ſimoniam mentalem committit qui principaliter pro denario ad horas vadit. 259 2
ſimplicitas eſt duplex. Ext. 108 1
ſimpliciter vnde dicitur, clem. 234.2
ſimulatio eſt & bona & mala, Extra. 59. 1
ſimulata æquitas duplex eſt iniquitas, Clem. 255.1
ſine figura & ſtrepitu iudicii quid important. 280 1
Sobrietas multa bona facit, Ext 57 1
Socii qui dicuntur. Clem. 208 1
ſocius omnium bonorū dānatus ex contractu ꝑ ꝑ cōtumaciā, vel ea malefitio nihil recuperat a ſocio 333 1
ſocios criminis qualiter & qua forma debeat repelli a teſtimonio ferendo. 237.2
ſocietas tollit ſuſpicionem, & mores informat. 380.1
ſolitudo nimia ē vitanda, Ext. 89 2
ſol ſuo particulari multa habet incommoda, Ext. 139 2
ſordes ſunt in angulis, Clem. 211.2
ſorores minorum ſunt in duplici differentia, Clem. 154.2
ſors multipliciter ſumitur, Cle. 7 2
ſotulares vnde dicuntur, Cle. 148.2
ſpecialiter iniunctum plus timetur quam quod generaliter imperatur Ext. 163.1
ſpecies derogat generi. 304.1
ſpiritusſanctus vnde procedat. 6.1
ſpiritualis quilibet ſanam mentem habet, Ext. 148.1
ſpiritualitas eſt duplex. 148.1
ſpiritualia antecedunt temporalia, Ext. 147 1
ſpoliatus contra quem notorie conſtat de non iure, non debet reſtitui. 226. 2
ſpoliati omnibus bonis, & maiori parte bonorum, paria ſunt, Ext. 7 2
ſpoliatus qui intentauit petitorium poteſt illo ſuſpenſo ad poſſeſſoriū venire, Clem. 70.2
ſponſalia contrahens cū moniali, an incurrat excōicationē, Clem 179.2
ſponſalia quid ſint. 406.2
ſponſalia contracta ſub cōdōne, q̄ hr̄ pro non adiecta, inducunt impedimentum publicæ honeſtis. 407.2
ſponſalia cōtracta ſub cōdōne, q̄ tacite inerat, cēſent cōdōnalia: & iō nō inducunt impedimētū publicæ honeſtatis cōditione deficiente. 407 2
ſponſalia vnde dicuntur. 408.1
ſponſalia contracta ... ſeptēniū ... cantur verbo vel facto ... ſponſam poſt ſeptenium 408 2
ſponſalia de præſenti ...

ſponſalia de præſenti quare diſſoluū tur per ingreſſorum religionis: & non per ſuſceptionem ſacri ordinis 377. a
Sportulæ an debeantur delegatis iudicibus. 30 t
Stagnum quid dicitur, Cle. 81. 5
ſtatutum pœnale quandoque extenditur ex rationis identitate, Extr. 11. s
Statuta prædeceſſorum per ſucceſſores mutari poſſunt ext. 180.1
ſtatutum cum incipit eſſe nociuum, mutari poteſt. 48 s
ſtatutum iuri cōi conſonum noua cōſtitutione tollitur 8.1
ſtatutum legati eſt perpetuum. 10.1
ſtatutum poteſt fieri a capitulo eccleſiæ. 15.8
ſtatuta non ſunt ſeruanda, niſi ſint rationabilia. 24 a
ſtigma quid ſignificat. 500.2
ſtipulationes indiuiduæ inter heredes non diuiduntur, cle. 161.1
ſtudentes ſibi & alijs proficiūt. 454 2
ſtudio nimium intendere, ſolet ęgritudines inducere, Cle. 210.s
ſtultus non debet eſſet melioris conditionis quam ſapiens. ext. 119.2
ſtultus non debet eſſe melioris conditionis quam peritus, ext. 250 s
ſtylus curiæ in committenda cauſa appellationis, Cle. 105 1
ſubdelegatus a collegata præoccupante iuriſdictionem, præfertur alteri collegiæ. 161.1
Subditi quieſcunt principe vigilante ext. 60.8
Subdiaconatus eſt ſacer ordo. extra u. 45. s
ſubditus proprie dr̄ qui ratione domicilij eſt ſubditus, Cle. 68.2
ſubiecta talia ſunt qualia permittantur ab eorū prædicatis. ext. 175.2
ſublimari præſumitur quis ob ſua merita. ext 231.
ſubrogatio fratrum an poſſit plus fieri. 106 a
ſubſtitutio quando dicitur fieri per verba directa, & quando per obliqua. 358.1
ſubſtitutio pupillaris quib. verbis fiat & quare fuit inuenta. 358.1
ſubſtitutio vulgaris expreſſa quando que continet tacitam pupillarem. ibidem. a
ſubſtitutio compendioſa an teneat poſt pubertatem. 158.1
ſubſtitutio compendioſa facta p verba directa uel obliqua, quando habeat locum, & qn̄ expiret. 359 a
Subſtitutionum alia dicitur directa alia obliqua. 359 s
ſuſpectus eſt qui operas ingerit in inuitum. 89.2
ſuffragium multa ſignificat. 63.2
ſuorum appellatione quæ continentur, ext. 115.2
ſuperior nil debet vt inferiores ſint obedientes, Ext. 243.4
ſuppletio quandoq; ſit de iure & de facto ext. 155.2
ſupplicium leuius dat ius quam iura miniſtrans, Cle. 212.2
Suſpenſus ab officio donec reſtituerit, reſtitutione facta cenſetur ipſo iure reſtitutus. 120.8
Suſpenſus ab officio. eſt ſuſpenſus ab omnibus beneficiis. ibid.
Suſpenſus non ſemper indiget abſolutione. 286.s
Suſpenſus ab officio, an ſit ſuſpenſus a beneficio. 1662 & 254.2
Suſpenſus a beneficiis an poſſit eligere vel eligi. 85 1
Suſpenſio ab uno beneficio non infert ſuſpenſionem ab alio. 85.1
Suſpenſio à Pontificalibus quid comprehendit. 82.1
Suſpenſus ab officio, an intelligatur ſuſpenſus a beneficio Ext. 32 a
Suſpenſio eſt multiplex, cle. 322.
Suſpenſio habens tempus determinatum per inferiorem tolli nō poteſt cle. 189.2
Suſpenſus ab officio an ſit ſuſpenſus a beneficio. cle. 212.1
Suſpenſionis tempore durante cui accreſcunt fructus clerici ſuſpenſi, Cle. 111.2
ſuſpicio ſola iudicem facit recuſare. 15. a
ſymbolus fidei eſt triplex. ext. 121.1
ſynderetis eſt pars prudentiæ, Extrau. 162. a

T

Tabellio dicitur ſeruus publicus. 449. a
Tabellio rogari debet, Cle. 84.2
Taberna vnde dicitur, Cle. 109.2
Tabernam non debet clericus ingredi. 287.2
Tacens male ſentiens de fide an ſit hæreticus. 10.1
Tacere eſt medium inter expreſſam voluntatem expreſſam cōtradictionem. 564.2
Taciturnitas ſeptem habet effectus. 54. a
Taciturnitas in qua de mandato cōparatur. 95.2
Taxatio quæ non poteſt ſequi iuramentum veritatis, ſicut poteſt ſeq iuramentum affectionis. 482
Taxillus eſt corpus quadratum, ext. 145. a
Tempus eſt & cōtinuum & utile cle. 60. 1
Tempus modicum quid cōtinet, Cle. 125. 1
Temporum duorum habenda eſt cura, cle. 168 2
Tempus eſt triplex, ext. 95.1
Temporalia recipiat qui ſpiritualia miniſtrat ext. 114.2
Temporalia bona dicuntur priuata. 225. a
Tempus præſtitum ad electionem faciendam, præſentandam, cōſenſum exhibendum, confirmationem, & conſecrationem petendam. 103.1
Tenebræ in multis officiunt, Extrau. 34. s
Tenor l. ſanctio legum, ff. de pœn. 558. a
Terminus ad exceptiones opponendas eſt peremptorius, cle. 99.2
Terminus ad appellandum nō poteſt augeri neque diminui. Ext. 81
Terminus a iure ſtatutus ea cauſa poteſt prorogari. 481.2
Terminus iuris poteſt appellanti reſtringi. 178.2
Terra tota laicorum eſt cenſiua eccleſiæ, ext. 147.2
Territorium a terrendo dicitur, extr. 40. 1
Territorium quid eſt. 10.1
Teſtari de boni eccleſiæ an clerici poſſint, ext. 185.a
Teſtamenti exequendi licentia religioſo data, an per ſuperiorem reintegra reuocari poſſit, cle. 185.1
Teſtamentorum executores an poſſint eſſe fratres Minores? Cardinalis tenet indiſtincte quod non, licet Bar. contra, cl. 230.s
Teſtari an poſſint clerici de fructib. beneficiorum ſeu de bonis intuitu eccleſiæ appoſitis. 185.1
Teſtamentum vltimum an tollat primum. 71.
Teſtimonium ferre dignitatis eſt. 318. 1
Teſtes non poſſūt produci ſuper iiſdem articulis vel directe contrariis. atteſtationibus publicatis, cle. 81 2
Teſtes die feriato poſſunt examinari ſed non recipi. cle. 52.2
Teſtium & ſcripturæ fides par eſt, ext. 26. 1
Teſtium dicta quando dicuntur publicari, cle. 51 2
Teſtes non ſemper neceſſarii, Extrau. 155. 1
Teſtis licet iure pro utraq; parte: tamē a producente debet procurari. 29. 1
Teſtis qui non admittitur ad probationem, admittatur ſaltem ad præſumptionem faciendam 237.1
Teſtis debet habere integras expēſas. 30. 1
Teſtis vnicus ſufficit, ubi nulli ſit præiudicium. 562.2
Teſtes quando producuntur, in quo ſtatu debet eſſe cauſa. 31.3
Teſtes inſtrumenta regulariter æquiparantur. 388.2
Teſtes cauſa hæreſis coram duab perſonis honeſtis ſunt examinandi. 470. 1
Teſtes requiruntur in diuerſo numero ſecundum diuerſitatem caſus. 562. a
Teſtium examinatio ſimplicib. committenda non eſt. 240 s
Theſaurizatio eſt contra gētis vetita. 511. s
Theſaurus eccleſiæ per diſpenſationē eius non minuitur, Ext. 348.2
Theſaurus eccleſiæ ex ſanctorum meritis adiuuatur, nec cōſumi poteſt. ext. 253.s
Theſaurum acquirūt patres filiis, ext. in tex. 118 a
Timor eſt triplex, ſcilicet ſeruilis, initialis, & filialis. 240 1
Titulo multiplici poſſunt eccleſiæ ad religioſos pertinere, cle. 164 s
Titulus in præſcriptione etiam longiſſimi temporis requiruntur, ſi ius com-

commune ſit contra præſcribêtem. 149. 1
Titulus an debeat allegari & probari a præſcribente. 250.2
Titulus aliqualis præbet iuſtã cauſam præſcribendi. 399.2
Titutum ſuæ poſſeſſionis an cogatur quis dicere. 179.1
Tonſura & clerica differunt. 288 1
Tormentum torquet mentem. Cle. 288. 1
Torneamenta an ſint permiſſa. Extr. 64. 2
Torrens quid eſt Cle. 532.1
Totum perdit qui totum vult. Extr. 57. 2
Totum & perfectum idem, Extrauag. 144. 2
Trebellianica nõ habet locum in ſubſtitutione directa. 359.2
Trebellianica an habeat locum in relictis ad pias cauſas. 259.1
Tribunal quid ſit. 253.1
Tributum an teneatur ſoluere eccleſia de prædio tributario ſibi donato. 395.1
Tunc, extremum tempus notat. Extr. 26.
Tonicis pluribus poſſunt uti fratres minores. 525.1
Tutius in dubio declarantiura ſequendum. Extr. 29.2
Turres & mœnia dicuntur ędificia nobilia. Extrauag. 20.1
Turres habere an liceat priuato. Extrauag. ibid.
Tutor quandoque ante inuentarium poteſt adminiſtrare. Ext. 28.1
Tutor & curator quibus dantur Cle. 158. 1
Tutores & curatores quod iurare tenentur. 158 1
Tutorum quidam tenentur ſatiſdare, quidam non. ibid.
Tyrannus quis dicitur. Cle. 170.2

V

Vacatio præbendæ non habet locum in eccleſia non numerata. 250. 1
Vacationis verbum ſimpliciter prolatum omnem modum vacationis includit. 90.1
Vacare dicuntur beneficia, licet ſint manualia. 185.1
Vacatio multipliciter contingit. Extr. 21. 1
Vacans quid proprie dicitur. Extrauag. 190. 2
Vagabundus quis dicitur. Extr. 19.2
Vagatio nocet corpori & animæ. Extr. 169. 2
Vaſallus decedens, an tranſmittat fructus ad hæredem ſuum, uel ad dominum. 21.1
Vbi Papa ibi curia Romana Extrauag. 22. 1
Vbilibet locum deſignat Extr. 42 1
Vel pro &, quandoque ſumitur. Extr. 40. 2
Venationes & aucupationes differũt. Cle. 147.3
Vendere poſſunt cordigeri pro ſuis neceſſitatibus libros ſuos, & alia mobilia. 525.2
Venditio non procedit ſine pretio. Extr. 88.2
Venditor dominium transferre non tenetur in emptorem, ſecus econuerſo. Ext. 102 2
Veniæ facilitas incentiuum tribuit delinquendi. Ext. 254 2
Venia dignus eſt qui alieno vitio laborat. 148.1
Vepres ſunt ſpinæ. Cle. 133.1
Veraces ſunt amandi. Ext. 109 1
Verbi Dei propoſitio eſt ad ſalutem valde neceſſaria. Extr. 14 2.
Verba ciuiliter & non captioſe debêt intelligi. 110.1
Verba cum effectu ſunt intelligenda. 284. 1
Verba debent intelligi ciuiliter. 500 1
Verbũ vniuerſale reſtringitur quãdoque. Extr. 39 1
Verba quandoque ad extraneum ſenſum trahuntur. Extr. 97 1
Verba ciuiliter ſunt intelligenda. Ext. 7. 1
Verba enarratiua fidem non faciunt. Ext. 112.2
Verba Papæ per quæ narrat factum alienum, an faciant probationem Clem. 80 1
Verba narratiua Papæ utrum probêt. 80 1
Verbi cuiuſlibet otioſi redendã eſt ratio Clem. 168.2
Verbum Dei non debet eſſe alligatũ. Clem. ibi.
verba exhortatiua & deprecatiua quãdoque neceſſitatem impoũnt. Cle. 213. 1
Verecundia eſt laudanda Ext. 597 2
Veriſimilitudo inſpicitur. Cle. 29 2.
Veritate fortius eſt nihil Ext. 134.2
Veritas pedetêtim cognoſcitur. Cl. 6.2
Veritas quid eſt Ext. 33 1
Veritas opinioni præfertur. Ext. 68 2
Veritas eſt inueſtiganda Ext. 86.1
Veritas per diſputationem eluceſcit. Ext. 105.1
Veſtes virides & rubeæ ſunt clericis prohibitæ, Cle. 111 1
Vicarius perpetuus an dicatur habere curam animarum. 597.2
Vicarius epiſcopi an & quando poſſit conferre beneficia vacãtia in curia Romana. 295.1
Vicarius epiſcopi poteſt inſtituere præſentatos. 308.1
Vicarius an dicatur habere beneficiũ, 300. 1
Vicarius poteſt uiſitare & procurationem recipere ext. 220.1
Vicarius temporalis curam ſuo nomine non exercet quod tamen facit perpetuus. ext. 32.1
Vicarius epiſcopi an poſſit eſſe delegatus. Cle. 17 1
Vicarius non dat vicarium. Cle. 243 2
Vicarius perpetuus poteſt ex diſpenſatione epiſcopi vſque ad ſeptennium differre ſacerdotiũ, Cle. 51 1
Vicarius eſt & perpetuus & temporalis. 51.2
Vicarius qui ſupplere habet vices miniſtri generalis, per quem creabitur. Cle. 233.1
Vicario perpetuo eſt aſſignanda congrua portio. Cle, 159.1
Vicaria perpetuus quibus eccleſijs eſt permiſſa. Cle. 51.1
villa in iure dupliciter accipiunt. 364.1
illa quid ſit. 505,1
Si vinco vincentem te uinco te, qualiter intelligitur. 348.2
Vinculo multiplici homines ſunt ad inuicem alligati ext. 68.1
Vir eſt conſtantior muliere. 124.2
Vir non habet poteſtatem ſui corporis. ext. 49 1
Virtus quid eſt. cle. 15.1
Virtutes dicuntur quaſi virum tuentes cle. 14.1
Virtutes omnes tã theologicæ quam morales an infundantur per baptiſmum. Cle. 14.2
Virtutum moralium duo ſunt genera cle. 193.1
Virtus omnis ab vno vitio detrimentum patitur. ext. 18.2
Virtus gradibus augetur. ext. 75.2
Virtutes gradibus augentur. ext. 75.2
Virtutes ſine charitate nihil ſunt. extr. 89. 2
Vis quid dicatur. 203.1
Viſitationi an poſſit præſcribi. extrau. 17. 1
Viſitare & procurationes accipere quibus permittitur ext. 175.2
Viſitans quot perſonas ſecum debet habere cle. 153.2
Viſitare volens, an debeat pręmonere uiſitando. cle. 155.2
Viſitatio iterari poteſt. cle. 151.1
Viſitator eccleſię cathedrali datus, per mortem Papę non eſt reuocandus. 52. 2
Viſitans an poſſit viſitationis tempore recipere munera. 390.2
Vita hominum breuis eſt ex. 353.2
Vitæ humanæ periodus cêtum annos non tranſcendit ex. 249 3
Vitium vnum plura genera. ex. 239 3
Vitium odio proſequamur, non naturam. ext. 519.1
Vis difficultatem inducit ext. 18.1
Vltimate dicta melius memorię cõmendantur. ext. 530.1
Vnctio extrema tempore interdicti non miniſtranda. cle. 65.2
Vnio eccleſiarum per abbates fieri nõ poteſt. cle. 130.
Vnio duarum eccleſiarum poteſt fieri ſine conſenſu ambarum cle. 126.1
Vnitas eſt multiplex. cle. 215.2
Vniuerſitas qualiter debet excommunicari 351 1
Vniuerſitas ſi de facto excommunicatur, an excommunicata dicatur. 486.1
Vniuerſitas Bononienſis quando & per quam cœpit eſſe. cle. 182.1
Vniuerſitas delinquere poteſt. extrau. 67. 1
Vniuerſitas eſt res inanimata. 571 1
Vniuerſitas ſeu collegiũ an poſſint accuſari de crimine. 486.2
Vno contextu aliqua fieri debent. cle. 97. 1
Vnus & vnicus differunt ext. 145.1
Vocationem ſuam quiſque ſequatur. cle, 143 1

Voca.

Digitized by Google

vocatio abſentium non eſt de ſubſtantialibus formæ electionis. 324 2
voluntas vltima pro lege ſeruatur extra. 209 2
voluntas eſt pro ratione in dilationibus a iure conceſſis. 230.1
voluntas vltima quid comprehendit cle. 128 2
voluntas quandoque eſt pro ratione cle. 164.2
voluntas in iuribus poſitiuis eſt pro ratione.ext. 8.1.& 59 1
voluntas quandoque eſt pro ratione. extr. 90 1
voluntates ſunt uariæ.ext. 10:.1.92.2
voluntates malæ cohiberi non poſſunt. ibid.
voluntarius miles à Deo eligitur. extra. 83 1
voluntas ſola non ſufficit vbi factum requiritur.ext. 12.1
votum non infringitur, cum in melius commutatur. 376.1
vota an tollantur per indulgentiam anni Iubilei ext. 350.2
votum cum ſit conſtitutionis eccleſiæ, qualiter poteſt tollere matrimonium, quod à Deo eſt inſtitutum. ext. 45 2
voto tria ſunt de religionis ſubſtantia extr. 76.2
vrbs quid ſit. 505.2
vſque, quandoque ſtat incluſiue. 431. 2
vſucapio quid ſit. 534 1
vſurarij quandiu non reſtituunt uſuras, non debent ab aliquibus peccatis abſolui. 450 1
vſurarij manifeſti qui dicuntur. 445.2
vſurarius etiam facta reſtitutione pœnitere tenetur.cle. 198 2
vſurarius qui tenetur rationes edere: ſi dicat ſe illas non habere, quid iuris. 198 1
vſurarijs fauentes a iuribus puniuntur ibid.
vſurarius rem in qua habet uſum, nõ transfert in alium.ext. 90.1
vſurarium manifeſtum recipiens, ad communionem vel ſepulturã, mortaliter peccat. 445.1
vſuræ ſunt prohibitæ antiquo & nouo teſtamento. 358.1
vſurpatio in bonam & malam partẽ ſumitur ext 39 1
vſusfructus relictus quamdiu talis in fauore manſerit, quando extinguitur. 16 2
vſuſfructuarius finito vſufructu non poteſt a poſſeſſione propria autoritate expelli. 31 .2
vſus cuiuſque rei abſque iure, eſt abuſus ext. 105.1
vſus ſimplex facti non poteſt reperiri extr. 106.1
vſusfructus quare dicitur perſonalis ſeruitus, extr. 92.1
vſusfructus quibus actionibus peti poteſt. 92 2
vſusfructus formalis differt à cauſali extrauagan. 95.1
vſufructuarius vſumfructũ transfert. ext. 94 2
vſus rerum temporalium eſt fratrib. diui Franciſci permiſſus. 521.2
vſum ſuſtentationi neceſſariũ nulla profeſſio excludit. 520.2
vtilitas publica præfertur priuatæ. extra. 570.1
vtilitas, habitus Minorum committitur arbitrio miniſtrorum, clem. 224. 2
vtilitas & neceſſitas ſolent diſpenſationem inducere. 290 2
vtile an per inutile vitietur. 560.2
vulgaris locutio eſt attendenda. 467. 2
vultus dupliciter ſumitur, extrauag. 33 2
vxor poteſt eligere ſepulturam vbi uoluerit. 364 2
vxor poſſidetur titulo matrimoniali. 532. 2
vxor dicitur incola ciuitatis mariti. 365. 2
vxor non teſtificatur in cauſa mariti, nec filius in cauſa patris. 417.1

Y

YDra quid ſit ext. 239 2

Z

ZEnzelinus ſe ſubmittit eccleſiæ Romanæ ext. 123.2
Zizania eſt lolium Clem. 133 2
Zizania quid dicatur. 204.2

Finis rerum & verborum, quæ in ſexto Decretalium, Clementinis, & Extrauagantibus habentur.

Digitized by Google

REGISTRVM

SEXTI.

† A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

Omnes Quaterniones † Duernio.

CLEMENTINARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q.

Omnes Quaterniones P Sexto, Q Arboris conſanguinitatis & affinitatis Duernio.

EXTRAVAGANTIVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T.

Omnes Quaterniones, R Duernio.

Digitized by Google

ADDITIONES

Super Sexto Decretalium

D. ANDREÆ ALCIATI

PATRITII MEDIOLANENSIS
& Iureconſulti præſtantiſſimi,

QVAE QVALES SINT CONSVLTO DICERE OMITTIMVS, ſtudioſi Lectoris iudicio relinquentes quam vtilitatem ſint allaturæ, non enim è re eſse duximus, tanti Doctoris nomen fucatis verbis offendere, de quo tacere ſatius eſt, quam pauca loqui.

E tenebris, vbi latebant, eas extraxiſſe in tui gratiam operæpretium exiſtimauimus, quod noſtri operis eſt, æqui boniq. conſule; reliqua Deo Opt. Max. & Alciato accepta ferto.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCV.

Apud Socios Aquilæ Renouantis.

Digitized by Google

Digitized by Google

D. ANDREAE ALCIATI
Additiones ſuper Sexto Decretalium.

IN PROOEMIO.

IN glo.epiſcopus. Not. quod electus dicitur epiſcopus, licet adhuc non ſit conſecratus. Dec.in c. cum te,col ſecunda,de reſcript.

In glo.ſcholaribus, an gaudeant priuilegijs,in f.in l.1.col.pen. ſol. matrim.

Cap. Sacroſanctę.

In glo.titulis, vide omnino, quæ ponit Iaſ. in Rub.de act. Inſti.ſub nu.12. & 13. vbi multum not.hanc glo.& limit.ut per eum, contra tamen videtur facere tex.in l.liberorum.§. quod tamen Caſſius,de legat.tertio, & 12. quæſt.ſecunda,cap. ſunt autem,uide Bald.conſ.34.lib.5.

SEXTI DECRETAL.

LIBER PRIMVS.

De Conſtitutionibus. Tit. II.

Cap. Licet.

IN verſ.qui iura omnia, etiam ſpecialia intellige ſicut priuilegia inſerta in corpore iuris Panor.in c.1.tertia part.ſecundæ glo.de reſcript per Fely.in c nonnulli,ſecunda regula, 9.fallent.eod. tit.colum.27.

Limit. dupliciter iſtum tex. vt per Iaſ. in l.2. col.3 l.ſi cõtra ius,vel vtilit pub.vide Alex. cõſ. 125.in fine,li.2.Bald.l 2.C.quæ ſit long.conſ.de quo Fely.in c.1.col.2.de re iud.Bart l.2. de confeſſis,vbi poſui.Panor conſ.3.libro ſecundo.

In glo. habere, obliuio tamen præſumitur in ſummo Pontifice,vt præiudicium euitetur. Dec. cap.ex parte,il primo,quarto not de off.deleg.

Glo.reuocare,idem in teſtamentis, vide Dec. conſ 60.& in verſ.non fiat mentio,nõ ſic in priuilegio,de quo per Card.conſ.52. aliàs 62. uide Abb.in c.veniens,tertia col.de præſcript.

Glo.noſcatur,uide Alex.conſ 120. col prima, & ſecunda,lib.4.in verſ.de reſcriptis,vide Panor. c.ad hæc,de reſcript.in verſ.ſcientia principis,vide Panor.c.1.in gl.2.in tertio intell. de reſcript. in verſ & hoc verò.vide Fely in c.ſi quando, de reſcript.col.fin.in verſ. & ſi reſcriptum cõtra ius aliquid concedat dicitur priuilegium.Fely.c.cum inter,col.2.de except.c.13.col. de conſti. præter ius,vel beneficium. Alex.conſ.160.lib.2.

In gl.in verbo facti,in verſ.fieri mentionẽ,uide Alex.conſ.61.col.1.& col.pen.in fine,& conſ. 194.col.3.lib.2.& in verſ.& ſi contrarium diceremus,vide Gemin.in c.licet, il primo, de probat. in quinto not. & ſententia lata contra conſuetudinem tenet,quia eſt facti Abb.c 1.col.4. de re iud. in verſ.ſtatuta continentia ius cõe eſt iuris,& non facti, & conſuetudo diſponens idem, quod ius cõe illud fortius reddit,c.cum ueniſſent,& ibi Panorm.in ſecundo not de inſti.ſublato iure cõi tollitur etiam ſtatutum illi conforme.Alex conſ.5. col.4.lib.4.Io.And.in Rub.de teſtam.in addit.ad Specul.vide Barb.conſ.23.col.6.lib.1. & col 11. cum ſequent.& aliquid,conſ.57.col.12.li.2.Propoſi.in c.eos eſt,col.1.diſtin.1. Alex. in l 1. col.4. ad leg.Fale. Barb.ea.ex litteris,col.25.de conſtit. Fallit niſi eſſet confirmatum a ſuperiore, vt ibi per eum,& per Dec.c.1.10.col. de reſcript. & ſublato iure cõi,non cenſetur ſublatum ius ſpeciale illi conforme,uide Abb in c.cum olim, vlt. col. de præſcript Fely.in c.paſtoralis,il primo,de fide inſtrum. Alex.conſ.5.col.2.lib.2. & 193.col.fin. eod.uolumine.

In dicto c 1.in tex.in verſ.conſuetudines, vide Fely.in c.ſuper litteris,col.7. verſ. tertia regula, de reſcript.

Et in verſ.ignorare.Not. quod allegans ſtatutum alterius territorij, debet illud actualiter producere Alex.conſ.39 columna quinta,libro 2.an autem lex tollens ſtatuta intelligatur iurata tollere,uide Fely in c.conſtitutus,de reſcript.col.3. limit ſecunda,& quod conſuetudo aliquid addat,iuri cõi facit tex.in c.ſopite,de cenſ limit. tex. niſi eſſent conſuetudines multum generales. Fely.in c.1.in ſecũda col.de re iud.c.2.in prin.de excep.

In gl.rationabilia. Quid in dubio,vide p Dec. c.ſicut,4 col.de probat.Alex.cõſ.196.viſo,col.3. ſecundo uolumine.

Digitized by Google

In glo.fxpreſsè,uide Rot. deciſ.13. in nouis, de reſeript.

In gl.derogare,ibi ſol & non poteſt allegari Felyn.c.1.col.fin.de conſut.

Cap. Vt animarum.

In verſ ligari,uide Alexan.conſil.111.lib.1,& conſ.41.libro quinto.

In ver.extra territorium,not.caſum,in quo ſententia epiſcopi extēdit vires ſuas etiam extra territorium,Abb.cap.paſtoralis, col.fin.de appellat.

Quid in ſtatutis,uide Alex conſ.128.lib.1.

Et in confiſcatione bonorum inobilium, vide eundem,conſ 109.col.1.libro 4. in contractibus obligantibus,unum pro alio,vide Dec.conſ.359.

In gl.ſtatuta,vide omnino Iaſ. in l.quinta, in quarta columna,de verb.obligat.

In gl.commiſerit, an iſtud verbum importet præteritum,vel futurum, uide Dec. c fin. quarto not de conſtit. Alex conſ.101.col pen.in fine, libro 1.& conſ.190 col.2.lib.1.

In gl.tum extra,vide aliqua per Dec.c. nouit, glo.quicunque,de iud.

In glo.territorium, etiam in mari dicitur territorium,Dec.cap.licet,col.2.de probat.

De Reſcriptis.

Cap. Primum.

QVod conſenſus partes non validet, vide Felyn.c.nonnulli,§.ſunt & alij,col 13. in tertia fall.de reſcript & col.ſequenti,quarta fall.vbi ponit materiam iſtius text.

In verbo,ſi ab excommunicato, vide in ſimili Felyn in c.ſignificauerunt, col 8. in fine, de except.c.fin.eod.tit c.dilectus,in fine, de reſcript.

In verbo impetratum, iſtud non habet locum in auditore,in curia impetratos,ita Milis: in verbo, iudex auditor. Rota deciſ.175. in nouis, & 362.Fely.in Rub.de reſcript.col.penult.

Et ad materiam huius text. vide etiam Felyn. in c.fin.de except.pro ampliat.text.& vnum verbum ēt per ipſum,in c.eccleſia,de reſcript.col 3.

Glo.in verbo; proceſſus, vide pro concordia Dec.in c.cauſam quę,in tertio not.de iud.c. edoceri,ſecunda quæſt.de reſeript.

Ibidem,in verſ.ſed etiam ratio, vide Abb. in c.dilectus,il primo,in fiue, de reſcript.

In gl.in verbo appellationis,an aūt per querelā,vide Iaſ.in l ſi ab arbitro, in fine, qui ſatiſdare cogant.qui tenet,quod non,& an prohibitus appellare poſſit dicere ſententiam nullā,vide Abb. c.quo ad conſultationem,in fiue,de re iud. deciſ. Rotæ Romanæ 453.in nouis.

Cap. Cum in multis.

Vide ad id quod poteſt opponi,de cauſa matrimoniali, quæ nunquam trāſit in rem iudicatam. Innoc.in c tenor,& ibi Abb.de re iud.

In verbo,in prin.citatorio,vide deciſ.Rot.419. in nouiſſ.

Gl.1.de infinitate,vide Alex.l ſi finita,in prin. de dam. infect. quæ licet reprobetur à iure,tamē in iuramento tantum conceditur. l.videamus. §. iurare, & ibi gl.de in lit iur. idem in feudo ut in l.Corrad.§.ſimiliter,& ibi glo de l.Cora.in uſib. feud.& in l.apoſtata um.C.de apoſtat. vide tamē Alex in conſ 145.in ſecundo volumine.

Glo.in litteris.Quid aūt in cauſis, quæ cōmittuntur auditoribus Romæ, vide Rot. in ſecunda deciſ de reſcript.in nouiſſ. quæ tenet, quod non habet locum iſte tex.

Gl.vel quattuor in verſ.per generalem clauſulam vltra quattuor,&c. An iſti debeāt citari, cum clauſula,ſi ſua putauerint intereſſe, vide Fely c.cū inter, col 8 in fine, de except. & an iſti quattuor nominati ſi ſunt laici poſſint nominare clericos, vide Dec.Rotæ 71.in nouiſſ.

Cap. Diſpendia.

Ad tex.vide Fely c.cum M.col 13.verſ.extra glo.de conſtit.

In verbo ſtudeat impetrare,an ſufficiat ſola impetratio,vide Andr.Sicul.in c.ex tenore,de reſcr. & ibi Dec & ſic differētiā inter impetrare,& agere,vide Abb.in cap.cauſam quę,in vlt.not.de iud. Alex.conſ.34.col.2 lib.1.Fely in c.cæterum, in fine,de reſcript Bart.in l.neminem. C.de canonicorum.lib.11.Alex.conſ.87.lib.5.

In verbo reus quoq;,quid in actore, uide Dec. Rot.456.in nouiſſ.

In gl fecerit,not gl.quod non ſufficit impetrare,niſi vtatur bene Dec. c.ex tenore, de reſcript. qui declarat,tex.hunc,vide gl.c.ſi diligenti,de foro compet.ver.purgare in contrarium, vide Abb. in c.veniens,in 6 col.de præſcript.c. Raynaldus, quinto not.de teſtam.c.amputari,in ſecundo not. de ſide inſtrument.

In glo.omni, licet in princ.non videatur peccatum,tamen in odium omnes annullantur faciunt notata per Abb in c.conſtitutus,ſup.eod.

In gl.proceſſus,in fine,uide Fely.in c.cæterū, octaua col. verſ.limit communem, in fine, de reſcript.c.ſuper his,col pen.eod.tit. in 12. fall. Felyn.in e.nonnulli.§.ſunt,& alij,col.13. de reſcri. in tertia fall.

In glo. durante limit.ut per Abb. in c.prudentiam.§.ſi verò,in gl.prima, de off deleg.

In glo conuentionis,an iſte tex.habeat locum in iudice ſeculari, vide latè,per Dec.in c.& ſi clerici,col. 14. verſ.tertio,quod iſta, & col.16. uerſ. ſed ad hoc,& ſeq.de iud.

Cap. Cum aliquibus.

Vide ad iſtum tex. Fely.in c.cum ex officij 10. col de præſcript,c.conſtitutus,col.4. de reſcript. tertia limit.

Digitized by Google

In verbo non obſtantibus, nunquid clauſula non obſtante ſtatuto, tollat aliquod ſtatutum ſingulare, vel modos, & conditiones appoſitas in fundatione. Fely. in c. nonnulli, col. 1. verſ. 8. quæro de reſcript. qui tenet, quod non.

In uerbo, ſed recipientium cenſeatur, uide omnino Fely. in c. ex officij, 13. col. verſ. tertius caſus, de reſcript.

In glo. firmitate, in verſ. uinculo pęnæ, uide Felyn. c. cum omnis, col. 7. de conſtit.

In glo. concedimus, verſ. præcipimus, uide de hoc verbo. Fely. in c. eam te, de reſcript. & adde ſingularem, limit. Aret. in cap. 92. Iul. in ſecunda columna, in princ. de iud.

Ibidem. verſ. apoſtolica, uide Abb. cap. ex officij, in 6. col. de præſcript.

In glo. auctoritate receptus, uide Abb. ca. cum dilecta, 6. col. de reſcript. & Dec. c. cum nouit, in fine, de appellat.

Cap. Si gratioſe.

Facit optime ad iſtum tex. quod dicit Rom. conſ. 210. incip. circa principium.

In verbo extinguitur, uide Dec. conſ. 108. col. ſecunda. Fely. c. ex litteris, colum. 8. de conſtit. in verſ. ſecus autem, no. quod ubi aliquid poteſt eſſe, vel non eſſe perpetuum, in dubio præſumitur perpetuum, facit tex. in l. ſufficit, de cōdict. indeb. l. iuris peritos, de excuſat. tut. gl. Clemēt. ſecunda, in verbo dignitatis, de reſcriptis, facit hoc ad illam notabilem quæſtionem, de qua per Iaſ. in l. manumiſſionis, ſecunda col. de iuſt. & iure, latius per Felyn. c. ex litteris, ſexta col. de reſcript.

In hac eadem c. in fine, vide aliqua per Aret. conſ. 7. columna ſecunda.

Cap. Suſceptum.

Vide limitationem, ad iſtum tex. per dictus, de Rota deciſ. 9. in antiquis, in tit. de præbend. & ultra alios confert limitationem, contra regulam quam ponit. Fely in c. ſuper litteris, ſecunda col. & cap. ad audientiam, col. 6. de reſcript. quod vbi ſup. verba ponuntur, ſub uno conceptu verborū, tunc ponuntur taxatiuè, ſi verò ſub diuerſo demonſtratiuè, vt non habeat locum, in litteris, ad beneficia, put optime probat tex. hic in princ. de quo, vide etiam, quod not in l. quidam teſtamento de legat. 1. deciſ Rot. 19. de præbēd in nouiſſ & iſte tex non habet locum in acceptatione, quia licet in modo vacationis erretur, non nocet modo cōſtet, de corpore. Rot. deciſ 219. in nouiſſ. & 407. Fely. in c ex parte, verſ. copula, de reſcript.

In tex. in verba, per ceſſionem limit. ut per gl. in regul. Cancellariæ 17. in fine, tex. quid ſi aliquis exprimat beneficium vacare pluribus modis, an ſufficiat probare unum, uide Dec. Rot. 83. in nouiſſ. quid ſi nullus exprimatur. Fely. cap. in noſtra ſol. 37. correſ. de reſcript. in ſumma nota,

quod habens poteſtatem conferendi, beneficium vacaturum per reſignationem, non poteſt acceptare reſignationem. Rot. deciſ. 21. in tit. de renunciat. incip. vtrum, vbi etiam dicit, quod executores gratiarum, non poſſunt acceptare reſignationem.

In glo. apoſtolica, not. quod iſte tex. procedit etiam, in delegatis cauſarum, & licet re integra morte delegantes expiret iuriſdictio, tamen fallit, ubi non eſt expręſſum nomen proprium, nam tunc non expirat mortuo delegante. & re integra, ita Panormit. in c. quoniam Abb. col. 5.

In glo. humanis, in verſ. ideò ſecus, vide quid eliciat, ex hoc tex. Fely. in rubr. de fide inſtrum. colum. 11. uerſ. contrarium.

In glo. expreſsè, vide Soci. conſ. 32. col. 4. & ſequen. libro primo.

In glo. non morte, verſ. nunquam mors. Ciuilis naturali comparatur. Panor. in c. niſi, de prob. 14. col. vide tamen Soci, conſ. 5. num. 3. lib. 3. & Alex. conſ. 139. nu. 2. lib. 2. & conſ. 1. nu. 34. li. 5. & conſ. 139. nu. 7. lib. 2. ubi ponit unum caſum, in quo mors ciuilis, non operatur id quod mors naturalis.

Cap. Gratia.

In tex. in fine, not. quod quis non poteſt acceptare, ſecundum beneficium, per quod detur vacatio primi. ſine licentia ſuperioris, de iure communi licet contrarium ſeruetur, de cōſuetudine Rot. deciſ 460. columna tertia.

In glo. vitioſam, vide Abb. c. ſuper litteris, columna tertia, de reſcript. & ibi Fely. uerſ. ſecunda concluſio, columna tertia.

In glo. de iure, in uerſ. poſſet dici. An quis poſſit plura beneficia ſimul tenere, & de conſuetudine, circa ſimplicia, vide Abb. c. dudum, il ſecundo, 10. colum. de elect.

In dicta glo. in verſ. per collationem, vide gl. in reg. 11. circa finem, in reg. communi.

In gl. nō potes. Not. qđ licet aliquid nō poſſit fieri, de iure cōi nō tñ tollit diſpēſatio, vide plura per Dec. in §. de adult. col. 6. verſ. ſed certe de iud.

Cap. Quamuis is cuius.

In tex. ante ferri, vide Rot. deciſ. 14. de reſcri. in nouiſſ.

In gl. cum tales, in verſ. reſtitutis, uide Card. d. c. qui diligentia, ubi tenet, quod quis reſtitutus non dr̃ ad bona, cum in alium tranſlata, niſi Princeps illum plenè dicat reſtituere, ſequitur Fely. c. de his, in fine, de accuſat. c. in omni, 2. col. de teſt. vbi dicit, quod per verbum, plenè recuperantur bona etiam, in fiſcum alienata, pro hoc verbo, vide Dec. in c. ſciſcitatur, quarta col. de reſcript. dd. in l. Gallus, §. & quid ſi tamen, de lib. & poſth. in ea gl. verſ. c. pęn. Not. quod verba impropriantur, vt alteri præiudicium inferatur, vide Dec. & dictus, in c. ſuper eo, ſecundo. not. de off. delegat.

Digitized by Google

Ibidem in dicta gloſ.in verſ. & not.quod hæc decret.vide per Abb.in §.de adulterijs,col.6.verſic.quæro.Fely.c.vergentis,de hæretic. Aegidius quæſt.343.columna ſecunda, & in verbo, inuito patrono ad fin.ſequitur Rot.deciſ.331.colum.3. in nouiſſ.

Cap. Si eo tempore.

Vide ad hunc tex. notata per Panor. in cap. dilectus, columna ſecunda,de præbend. Bald. in c.cum adeo, columna ſecunda, eod.tit. Panorm. cap.ſuper litteris,colum.2.in primo notab. ſupra eod. & dum allegat hic tex. quod ſubreptio in vno capitulo,non vitiat reſcriptum in totum limit.vt per Felyn.in capitulo, ad audientiam, il primo,in ſecunda columna, in tertia ampliat. de reſcript.& vide per eum latè,in cap. ſedes, col.1. nu.tertio, de reſcript. Et an habilitatio ſuperueniens conualidet actum, vide eundem in c. cum adeo,columna ſecunda,eod.tit.

In glo.prima,vide Panorm.in c.dilectus,il ſecundo,de præbend.& aliqua pro declaratione in c.ſedes,col.2.de reſcript & Felyn.in cap.cam te, colum.pen.eod.tit.

In glo.idoneum, vide per Barbat. conſ.33. libro ſecundo.

In glo.effectus, in princ. vide omnino Dec.in c.proceſſionem,in vlt.not.de probat.

In gloſ.beneficium limita,vt per Abb.in cap. ſuper litteris,in ſecunda columna,de reſcrip.& in c.ex litteris,in fine,de fide inſtrument.

In glo.ætatem,in princ.vide Fely.in c. ex inſinuatione, de ſim. potes etiam uidere apoſtillam poſitam in c.quamuis,in gloſ.cum talis, vbi eſt eadem gloſſa.

Cap. Si propter.

Vide in ca.ſuſcepti,extrauagan.communium, in tit. ne ſede vacante.

In gloſ.primi anni, in verſic.prima die, uide Alex.conſ.114.col.4.lib.5.

In glo.vacabunt,uide Gemin. in c.ſuſceptum, in fine, hoc eod.tit.ibi,in uerſ.propter permutationem.Rot.deciſ.27.in nouiſſ.

In glo.impediri, in princ.ibi,ſecus ergo, uide Felyn.ſup.in c.1 4.col.de reſcript.in eadem glo. in fine,vide Rot.deciſ.217.in nouiſſ.

In glo.ſpeciali, uerſ. ſcilicet, quod hoc ſolum intelligatur,uide Dec.conſ.156 col.2.

In glo.concedimus, verſ.quia cum epiſcopus. An hoc tit.ſimpliciter uerum,uide not. ſup. cap. cum acceſſiſſent,de conſtit.ubi Felyn.col.9.

In gloſ.expreſsè,vide Lynum in l.1. C.quom. & quand.iudex.Fely.in c. nonnulli 6. & 28. col. de reſcript.dicunt hoc eſſe ſpeciale,& inductum miſerationis cauſa, aliàs per talem Generalem clauſulam tollerentur,vide Dec.conſ.156.

Cap. Statutum.

Ad hoc tex. uide Barb.conſ. 39. libro primo, Fely.cap.de cætero,colum.3.de reſcript Cardin. conſ.71.in primo dub.Item tex.iſte an habeat locum in executoribus gratiarum,vide Rot. deciſ. 7.ſub tit.de reſcript.quę incipit vtrum in nouiſſ. quæ tenet quod non, & an in executoris ſententiarum Rot.deciſ.403.in nouiſſ.

In hoc eodem c.in §.cum uerò,in tex.in uerſ. per proprium iuramentum, contrarium tamen poteſt probari Fely.in c.paſtoralis, nume.19. de except.

In glo.prima,ad iſtum tex.uide Rot. in deciſ. antiq.deciſ.31.& ſeq.in tit de reſcript.

In gl.ſede,hoc tenet Alex. conſ.77. colum.2. lib.2 num.6.

In glo.dignitate,in princ.de qua autem dignitate poteſt intelligi,uide Dec in cap quoniam in col.5. in fi. de off. deleg. an Primiceriatus ſit dignitas,uide Dec.ca.cum acceſſiſſent, in 1.not.& Rot.deciſ.8.cum tit.de præbend.ubi uolũt quod citra epiſcopũ in Eccleſia Cathedrali nullus habeat dignitatem præter Archidiaconum, & Archipresbyterum,& uide Card.Alexand.c.1.ſexta diſtin.qui tenet quod in Eccleſijs Cathedral non habeat dignitatem ſecus in collegiatis. Rot. deciſ.173 in nouiſſ.& an executores gratiarum, & examinatores teſtium,debeant eſſe in dignitate, uide Rot.deciſ. 369. & ſequent. in nouiſſ. & de Primiceriatu.Alex.in conſ.77.in 2.col.lib.2.Felyn.c.poſtulanti,colum.ſecunda, de reſcript.

An Decanatus, & præpoſitura ſint dignitates, uide Rot.deciſ.442. in nouiſſ. & an Papa committens cauſam Monacho videatur illum habilitare Felyn.in cap. nonnulli, columna 3. de reſcript.& an Archidiaconatus Aegidius, quæſt.9.

In gloſ.Canonicis,in princip.uide Felyn.in c. cum M.col.12.& ibi Barb.col.68.in princ.& ſequent.ad finem,de conſtitut.

In dicta gloſ.in verſic. niſi appareat, de certa ſcientia ratio eſt, quia iſte eſt defectus naturalis,in quo non ſic facile diſpenſatur. l. fin. C. de teſtamẽto milit. & an Monachis Eccleſiæ regularis,& Apoſtatis poſſint delegari cauſæ à Summo Pontifice,vide Abb in cap.cauſam quæ,col.4.de iud.& ibi latè diſputata per Dec.13.colum.& ad iſtam glo.facit regula quam Abb.ponit in c ſæpe,in 3.col.circa medium,de reſtit. ſpol. Felyn. in c.poſtulaſti,de reſcript.col.16.ver.tertio limit.

In verſ. quod hoc ſufficiat, vide ad iſtam glo. Barb.conſ.6 col 4.in ſecundo,& 34.col.23.eod. vol.ubi dicit per iſtam gl.quod illud dicitur ſufficere, quod conficit actum,ita quod ad eius perfectionem nihil aliud requiratur,& uide glo.in c. ſufficiat,17. quæſt. ſecunda, & Gemin. & Felyn. in c.1.in 7 not.de ſponſ.

In fine d glo.in verſ.ſpectandum initium,uide allegata per Dec. in c. eam te 4 not.de reſcri.

& ad

Digitized by Google

& aduerte, quia contra iſtam gloſ. facit quod not. glo. in Clement. ſecunda, verſ. conſtitutus de ӕta. & quali. & fortius eſt exercitium, quam commiſſum, c. gratum, de off. deleg. & initium confirmatur per ſequentē habilitatem, c. gratum, de off. deleg. & uide eundem, in cap. poſt ceſſionem, in 10. col. de probat. & in ſimili Abb. in cap. teſtimonium, in 4. col. in fi. de teſtam. Alex conſ. 75. in fi. in 3. vol. vide etiam ad iſtam glo. Panor. conſil. 93. col. 2. li. 2. & in c. quoniam, col. 5. ad finem, de off. deleg. & pro iſta glo. facit etiam l. ſi cognatis, ff de rebus dub & ita Panorm. conſ. 329. & glo. in Clement. ſecunda, & ibi Panor. de reſcript. & uide Bald in d. c. quoniam, col 2.

In glo. litterarum, uide ad iſtam gl. Iaſ. in l. nec damnoſa. C. de precib. Imperat. offerend. ubi multum not. & uide dominum Alex. in l. centurio, in octaua col. de vulg. & pupill. & in conſ. 77. col. 2. ad fin. lib. 2. & Bellameram, dec. 81.

In gl. legatorum, verba generalia, generaliter ſunt intelligenda in dubio, dic ut per Bart. in l. ſecunda, §. nunciatio, de oper. noui nunciat.

In glo. committantur, vide Bellameram deciſ. 81 & not. in princ. gloſſӕ, quod pars non poteſt renunciare huic conſtitutioni, propter clauſulam decreti, & ita tenet gl. in cap. dilecto, in fine, de probat. de quo uide per Felyn. cap. 3. 10. col. de reſcript & in c. dilecta, r 3. col. eod. tit. Dec. c. cum acceſſiſſent, col. 3. de conſtit. Iaſ. in l. pacta quę cōtra, col. 1. C. de pact. & in l. ſi quis, col. 7. eod. tit. Felyn. c. cum olim, de except. Alex. conſ 77. columna ſecunda, lib. 2. Felyn. in d. cap. cum acceſſiſſent, col. 3. & in c. nonnulli, col. 2. de reſcript.

In ea. glo. circa fin. uide Panorm. conſ. 93. in princ. lib. 1. & Felyn. in cap. cum acceſſiſſent, columna quarta, de conſtit. cap. cӕterum, col. 12 ad finem, de reſcript. & in c. olim, col. 1. de except. Alex. conſ. 73. col. 2. lib. 1. & Rom. conſ. 402. ubi per hanc gl. dicit, quod diſpoſitioni habenti clauſulam annullatiuam, non poteſt per partes renunciari, & etiam in conſ. ſequenti, in quibus locis loquitur etiam quādo eſſet adiecta clauſula, Non aliter, & ibidem in verſ. non ſolum in fauorem, aliàs poſſet, ſi tamē in fauorem partium eſſet, ut Panorm. in c ſi. §is, de off. delegat.

In glo. Ciuitatibus allegatur tex. 80. diſtinct. c. 1. de priuileg. ſed melius facit capitulū Epiſcopus, de priuileg.

In glo. uel locis inſignibus, in princ. quis dicatur locus inſignis, uide Bart. in l. cum bonorum, ff. de bon. poſſ.

In glo. copia, uide Rom. ſingul. 455. Ibidem, uer. q d ſi &c. An hoc ſit uerū, uide Abb. & alios in c. paſtoralis, in princ. de reſcript. Ibidē ad arbitrium boni uiri. not. quod ubi committitur arbitrio boni uiri intelligitur iudicis ordinarij. Alex. conſ. 106. lib. 3. & in verſ. ego credo, uide Abb in c. ſuper litteris, penult. col. uerſ. ſextus caſus, de reſcript. & in cap. ſollicitudinem, de appell. Fely. in c. litteras, in princ. de prӕſumpt. c. paſtoralis, col. ſ. de reſcript. & in c. ſuper litteris, col. 17. uerſ. ſexto fallit, eod. tit.

§. Cum uerò, in glo. non audens, uide Felyn c. cum inter, col. 5. de reſcript. & ſic excommunicatus qui ӕquiparatur haberet commodum ex excommunicatione, de quo uide Bart. in l. ſecunda, ſi quis caut. Fely. c. 1. 5. col. de prӕſc. Ibidem in fine, verſic. relegatus, ex hoc ult. uerbo colligitur, quod in contrahenda inimicitia uerſatur iuſtitia, ut iniuſtitia. Felyn. in c. repellatur, uerſic. primo, de accuſat.

In glo. merito, uide Aret. in cap ueniens, in 10. col. de accuſat. & Rot. deciſ. 315. in nouiſſ. Ӕgidius quӕſtione 45.

In gloſ. unam dietam, circa medium, uerſ. ſatis uidetur, uide Alex. conſ. 16. col. 2. in 1. uol. Felyn. in c cum dilectus, il ſecundo, col. pen. de reſcript. Alex. conſ. 75 col. 2. lib. 5. Dec conſ. 352.

In glo. per proprium iuramentum, in princ. an hoc ſit uerum, quod iuramentum ſit legitima probatio, uide latē per Dec. in rubr. de probat. in 14. col. Rot. deciſ 42. in nouiſſ.

§. Cum autem, in glo. recuſet, pro hac glo uide aliam gl. in c. dilecti, & ibi Abb de foro compet. in 3 col. & in c. ſi quis clericum, eod. tit. Felyn. in c. dilectus, ſecunda col. in uerſ oriebatur, de reſcr.

§. In nullo, uide Card. conſ. 103. colum. fin. in uerſ. ad ultimum, & in conſ. 71. & Fely. in c. paſtoralis, col. 2. de reſcript. & in c. cum R. Canonicus, col. 1. num. 2. de off. delegati.

In glo. deputatus, in uerſ. quod non citet extra locum limitatum, ut per Abb. in cap. conſtitutus, in tertio not. de fideiuſſ. uide deciſ. Rot. 321. col. 2. in nouiſſ.

In glo expreſſius, locus eſt de prorogatione, de perſona, ad perſonā. l. ſi quis ex contemptu, C. de epiſcop. audient. uide Dec. in c. cęterum, il primo, de iudic. & an magis operetur contemptus expreſſus quam tacitus, uide eundem, in capitulo indici, columna penult. de iud. Felyn. in c. cum quę, ſecunda columna, de re iud. & ſup. cap. paſtoralis, col. 4. in fin. de except. Rot. deciſ. 80. in nouiſſ. & 403. Itē nota quod contemptus expreſſus non ſufficit, quando locus non eſt aſſignatus fauore pœnӕ, ita Ang. in l. fin. col. 2. de iuriſd. omnium iud. uide Modernos Papienſ. in c. 1. in quarta oppoſ. prorogationis, de off. delegat. & uide pro confirmatione, in ſimili, Bald. in cap. fin. col. 1. de off. deleg.

In glo. deſignatis, in princ. uide Dec. in cap. ſi per debitorem, de off. deleg. in ſecundo articulo.

§ Inſuper, in glo. iudicium, quod appellatione iudicij ueniat ſentētia, uide Dec. in Rub. de iudicijs, col 7. in prima lect. verſ. ex quo not.

In glo. conſumi, in uerſ. numeri quantitatem, uide an iudici liceat accipere munera, Alex. conſil. 100. libro ſecundo.

In glo. moderatus, circa medium, in uictore deducuntur expenſӕ quas domi facturus eſſet, ſecus in delegato, & an delegatus debeat habere

Digitized by Google

expenſas,uide Dec.c.prudentiam, col.14.in glo. oſtenderit,de off deleg. Ibidem in verſ.nec credo compenſandas,uide Alex iñ l.recuſare.§.fin.ff.ad Trebell.

In glo.recipere. Not. quod ſpontaneus dantis non excuſat prohibitum recipere, de quo uide aliquid per Rom.conſ 466.

In glo. Pauperes, Paupertas in quibus caſibus ſit priuilegiata,uide Aret.cap.ex parte,in vlt.col. de accuſat.plenius per Dec.cap.1.col.31. de probat,uerſ.reſtringetur.

§. *Aſſeſſorem.*

In glo.conſcientiæ.Iſta tamen conſcientia dicitur eſſe formata iuris ordine ,ut Bald. dicit in l.nulli,C.de epiſ.& cler. & in reſcriptis ſi dicatur, vt procedat ſecundum conſcientiam, intelligitur quo ad proceſſum remorũ, ſm ius poſitiuũ ſecus quo ad iudicandum,ita dicit Fely. in c. ex parte, il ſecundo,de off.deleg & talis debet iurare ſe habere talem conſcientiam. Iaſ. in l. de pupillo.§. qui pus,de oper.noui nunciat.

In glo.relinquatur, in uerſ.referre quæſtionẽ, uide Abb.in c.cum dilecti, de purg. canon.& in c.ſuper his,de accuſat. col.4. Fely.cap. querelam, col.4.de iureiur.Rot.deciſ.443.Alex.cõſ.2.lib 2. & conſ.2 8 cod.uol.Ibidem,in uerſ. ergo ſolus Deus &c uide Abb.in c. paſtoralis,quarta col.de appellat.Fely.c.1.colum.18o.verſ.& ſi dicatur,de conſtit.in ca.ex parte, in fine,eo.tit.Ægid.q.15. vel 18.

In gl.ſuſpectum,uide Abb.c.1.ſexta col.de iudi.Dec.in c.quoniam,in 9.not. de probat.

§. *Notorium.*

In gl. officium , circa medium delegatus moderater ſalaria notarijs, in iudicialibus Dec. c.1. 31.colum.de probat.

§. *Si quid.*

In gl.remiſſione.Not.quod ſi ſtatutum prohibet notarium aliquid accipere vltra ſalarium prohibet etiam uolentem dare , vide Fely. in Rub, Gregor.columna tertia.

Cap. Tibi qui gratiam.

In tex.uide ad iſtam Decretal. Abb. in c. Capitulum de reſcript.

In tex.in fine, verſ.notabilis negligentia,qualiter probetur,uide allegata per Dec in c. ſi autẽ ſecunda columna ſecunda,de reſcript. Rot. in 1. deciſ.de conceſſ.præb.in nouiſſ.Fely.in cap. capitulum,de reſcript. columna tertia.

In glo prima, in uerſ. quæritur,uide in ſimili deciſ Rota 6.de conſuet in nouiſſ.

In glo.certo, in princip.uide dec. Rot.458.in nouiſſ.facit glo.in cap.boni,de confir.ubi gl.cap. ſi ſuper gratia,de off.delegat.

In glo.ante receptionem, verſ. poſt præſentationem,uide Fely. in c.cæterum,col.9. verſ. uidetur proceſſus,de reſcript.

Cap. Si pro te.

In tex.in fine,in uerſ.receptus,uide Rot.deciſ. 303.in nouiſſ.

In glo.aſſenſus, in verſ.& aliud eſt conſilium, uide Fely.in c.ex parte,col.4.de conſtit.

In glo.Apoſtolicæ,uide gl. in reg. Cancell.3. col.5.in uerſ.ſed uide,ubi aliter,uidetur ſentẽtia.

In glo.meriti,uide in ſimili Abb.in c ſignificauit uni,col.ult.de teſt.

Cap. Duobus .

In tex. verſ. ad quos ſpectat amplia iſtum tex. ut omnibus paribus præferatur cui gratia facta fuerit in ampliori loco,per c.quamuis,in §.vt gi. ſi anſ.de præbẽ. Item ſi alius habet motu proprio, & alius non per reg. Cancell. 15. uide Abb.in c. capitulum in 3.col.de reſcript.ubi hoc reſtringit qñ impetrantur in eadem eccleſia,uide Dec in c. 2. in 1.not.de off deleg. Abb.in c.1.de reſcript.

In glo.duobus,ad iſtam gl. an diſpoſitio facta vni trahatur ad plures,& econtra,uide Dec.in ca. prudentiam,col.2.verſ.ex iſto,de off.delegat.

In glo.ſi non appareat,an attendatur hora,vel punctus,uide Dec.in c. paſtoralis,col.6.de reſcrip. & eundem ad alium propoſitum allegantem iſtã glo.in c.1.col 14.verſ octauo,de probat. Quid autem, in dubio, uide eundem in cap. prudentiam, in fine,prin de off.deleg.& latè per Iaſ.in l.1.ſolut.matrim.in ſecunda columna,& uide ad iſtam glo. Dec.conſ.94.col.2.& an gratia poſſit probari teſtibus.Fely. in Rub de conſtit.vol.14.

Ibidem,in verſ.per confeſſionem partis, vide Gemi.in c.1.in 2.col.de eo qui mit.in poſſ.Fely. c.cum olim,colum.fin.de reſcript.

In glo.ſpectat Quid ſi executori,vide Rot.deciſ.100.in nouiſſ.

In glo.teneantur, in verſ. ſicut igitur ad ſuperiorem,in cõtrariũ,uidetur tenere in ſimili.Abb. c.3.col.2.circa medium,de iure patronat.

Cap. Qui per ambitioſam.

In glo.perpetua,verſ.poſſit eſſe perpetua,in fine,c.qui perpetuas, col.1. de fide inſtrument.in cap.ex lit.col.8.de conſtit.

In glo.in ſcholis,in fine,in verſ.cum de eis ſolis, ſolus epiſcopus diſpenſat, ad ſtudia , & quod inferiores epiſcopis, non diſpenſent, niſi in caſibus in iure expreſſis,uide Dec.in §.de adulterijs, in 12.col.verſ.3.Abb.de iud.

In glo.vel dignitatibus,in fine, verſ.quia non tantus,uide Dec.in c. ad noſtram,11.col. in fine, de confir.utili.

In glo. iudicamus , decet ita non ſeruare facta prædeceſſoris,deciſ.Rot.105.265.col.111.

De

Digitized by Google

De Conſuetudine.

Cap Conſuetudinem.

IN tex.in verſ.abſque diſpenſatione, vide Felyn.in capitu. ex parte, colum. prima, de reſcript.

In glo.non extitit.in verſ.cap.1. in fi. de præſcript. non intelligas,quod illa præſcriptio. in c. 2.de præſcript.ſit legitima, vt glo.videtur annuere,quia cum ſit contra ius naturale,non poteſt dici legitima, ſed dic quod non procedit in ambitionis radice, vt verſ illa.

In gloſ.niſi vn.cum, vide aliqua per Panorm. cõſ.95.col.12.in 2.dub.lib.2.& Rom.conſ.328. Panorm. conſ.77.colum.fin. in vlt.dubio,& per Barb.In Rubr.de fide inſtrumen.colum.33. Alexan.in l.de pupillo.§.qui nõ erat, ff.de oper.nou.nunciat. Panorm.cap. referenti,ad fin.poſt gloſſ. ibi de præbend.

Cap. Non putamus.

In tex.in verſ.Ne ab eodem limit. vt per Dec. conſ.143 col.2.Amplia vt per Rotam deciſ.313. in nouiſſ.

In gl.ab officiali.Rot.deciſ. 371. vide Abb.in cap.ſi quis contra,in 10.colum.de for.compet.& quid ſi non conſtat de eius iuriſdictione,vide deciſ.Rot.47. in nouiſſ. & limita iſtum tex. vt per Rot.deciſ.350.& limita iſtum tex. procedere tamẽ quoad iuriſdictionalia,vt per Rot. deciſ.397. in nouiſſ.& vide Rom.ſing.457.& ibi apoſtillã.

Ibidem,verſ.quod de conſuetudine poterat inducere licet conſuetudo non poſſit tollere ſubſtãtiam actus poteſt tamẽ tollere exercitium ipſius actus,ita dicit Bald.in c.cum M.col.1.de conſtit. ſed tamen poteſt ſolemnitatem, ita Innoc.in c. cum dilecti,ext.de conſuet.Felyn.c.1.in 4.col.de fide inſtr.& aliqua,vide per eum in d. c cum M. verſ.ſecunda concluſio, vbi per vnam colum.

Ibidem, in fine,vide Abb. c.ſi diligenti,in 3. notab.de foro compet.

In gloſ.ab eodem,in fine, verſ.ad epiſcopum, qui tenetur pro debito vicarij Rot.deciſ.278.in nouiſſ.

In glo.auditorium,vide Rom.ſing.75.

In gloſ.vtriuſque,quid autem in officiali conſtituta à Principe, vide Dec.c.1.in 3.col.de iud. & quod in cauſa delegati, vide eundem in cap. quoniam Abbas,in 8.col.

Cap. Non eſt.

In text. an in conſuetudine requiratur titulus, vide Alex.conſ.122.col.2.in 4.uol.

In glo.præſcripta. vide Felyn.in c. auditis, de præſcript.col.5.

In gloſ.conſuetudo, & glo.ſequenti, quam allegat in Abbate autem hoc poteſt abſque conſuetudine,vt per Abb.& alios in cap.6. in 4.not. de appellat.& in d.gl.quam allegat vide Alex. conſ. 12.colum.2.lib.2.& conſ. 112.lib.4.col.1.

In gloſ.teneatur, vide ad hoc Dec.in cap.ſi pro debilitate,de offi.delegat. col.8.& cap.ad noſtrã, tertio notab.de appell.Felyn.in c.ex parte, in fi. de conſtit.

Cap. Cum in tua.

In tex.nõ obſtante,vide Rot.deciſ.4. hoc eod. tit.de conſuet.in nouiſſ.& not. in tex. quod talis conſuetudo optandi,non habet locum in beneficijs reſeruatis,ita tenet Rot.deciſ.23.in nouiſſ. & an in beneficijs vacantibus, per permutationem, vide ibidem in 6 addit.& in vacantibus in Curia, deciſ. 296. & an per clauſulas derogatorias tollatur ius optionis deciſ.300.

In gloſ. conſuetudo,in verſ. decem annorum, vide Alex.conſ.125.in 2.col.in verſ.accedit lib. 2. & de conſuetudine contra ius, quod ſufficiat tempus 40 annorum ad hoc vt ſit præſcripta, & ſufficiant duos actus, vide Decium conſ. 134. numero 5. & quod conſuetudo interpretatiua, non requiratur quod ſit præſcripta, vide Dec. in conſ. 156.col 2. in fi. & quod valeat conſuetudo quod quis tantum poſſit optare minorem, vide Rot.deciſ.226.& ſeq.in nouiſſ.

Ibidem, vide Rom.ſingul.101. & Rot. deciſ. 460. Alex.conſ.132.lib 1.& 168 lib.2. col.4.

Ibidem,in uerſic. ſufficit quod ſit longeua, vide Decium in cap.1.in 4.colum.de appellat. Felyn.in cap. cum olim,in fine, de præſcript. & in cap.in noſtra,ultimo correllario.de reſcript. Alexand. conſ.50. colum.2. lib. 5. Bellamera deciſ. 1.& 63.

Ibidem, in verſ licet appellatione conſuetudinis intelligitur de præſcripta, fallit tamen in libello,ita Felyn.in cap.auditis, colum. 2. de præſcript. & conſuetudo decem annorum,poteſt tollere conſuetudinem 40. annorum Felyn. capit. cum acceſſiſſent,colum.15.uer.ſeptimo limit.de conſtit.

In gl.antiquiores, uerſ.militauerunt, uide gl. in cap.multis 15. diſt. uide Dec. conſ. 161. col. 2.in princ. Felyn. cap. cum omnes, colum. pen. de conſtit.

In glo.meliores, verſ. quid ſi in tali,vide Rot. deciſ.300.in nouiſſ.

In gl.ordinatur.verſ.ſed pone, vide Alex.conſ. 16.ubi ſequitur hanc glo. & aliqua ad iſtum cap.

In gl. dumtaxat,circa finem, vide Alex.in l.fi. C.qui admit.

De Poſtulat.prælat.

AD tex.excõicatus,poſſit optare, uide Rot. deciſ.195. in nouiſſ. Quod ſic, not. quod

vbi

vbi præbendæ ſunt omnino æquales non eſt locus optioni, vide Rom.ſing.487.

In gloſ.vera, iſta diffinitio reprobatur ab Abb. in rubr.extra eod.

In gl.de cętero, vide Panor.cōſ.77.col.5.in 4. dub.lib.2.Felyn.c. fin.col.6. de conſtit.Cardin. conſ.132.col.5.Alex.conſ.91.col. 9.lib.1. & Panorm.in d.c.fin.in 2.col.

Ibidem, in verſ. maiorum ſequutus errorem, an error vitiet, vide Abb.c.cauſam quæ, in 1.not. de reſcript.

In gloſ.irritum, in ver.conualeſcit, vide Abb. cap.cum ſuper, in 1 gl.de cauſ.poſſ.& prop.

In gl.prout. vide ad iſtam regulam & tex Dec. in c.cum ſuper de off.delegat.col.6.Iaſ.in l.1.§.ſi quis ita, de verb.oblig.

In glo ſed, verſ.& in priore parte, not. per iſtā glo.quod de §. ad §. eſt facienda continuatio, de qua vide Dec. in cap. prudentiam, in §. ſexta, in princ.de off.deleg.

De Electione & electi pot.

Cap. Statuimus.

IN tex.ver. qui defendit, ſpeciale eſt vbi ſit citatio, & aliàs non tenetur ire, Abb.cap.ſuggeſtum, de appell.1.not.

In §.adijciētes, in fine, in verbo cōdemnetur in tex.Amplia, vt per Rot.deciſ.361.in nouiſſ.

In §. qui verò, in verbo a beneficijs, in tex. quid ſi talis deficiens non habeat beneficia qua pœna puniatur, vide Fely.in c nonnulli, col.37. verſ.ſed contra iſtum, de reſcript.

In gloſ.impugnat, nota quod negante qualitatem extrinſecam, incumbit onus probandi Fely. c.ſi, col.6.de præſcript.

In gl.formam, non poteſt tollere ſubſtantiam, Angel.conſ.187.pen.col.ſed tamen ſollemnitatem Sic.Innoc.in c.cum dilectus, de conſuet.& an differētia ſit inter ſubſtantiam, & ſollemnitatem, vide & collige ex verbis Innoc. quod ſic, in cap. quod ſicut, in 2.col.de elect.& electi pot.& de ſubſtantia, vide quæ poſui ad Abb. in §.not.in cap. quia propter, de elect. & quæ differentia ſit inter formam ſubſtantialem, & accidētalem, vide Bal. in rubr.C.de reſcind.vendit.prima eſt quæ aduenit rei dum eſt in fieri, ſecunda rei quæ eſt in actu, uide eundem Bald.in l.etiam, col.1.C.de execut. rei iud. vbi ſub num. 3. dicit, quod ſubſtantia eſt id quo primum res aliquid eſt; natura qua primū res talis eſt, ſollemnitas eſt, qua primum ſollemnis eſt.

In glo.propter hoc.in uerſ. non poterit appellans. Ad hoc facit quia exceptio de illegitimitate eſt dilatoria, vt not.Abb.in c.1.num.2. in 2.notab.de accuſatione, & ad hoc facit quod dicit Angel conſ.87. incipiens pro deciſione. vbi dicit quod nihil eſt de forma actus quod poſſit expediti poſt actum, ſed ſecus ſi eſt de ſubſtantia ſine qua actus non poteſt cōſiſtere

In glo.opponit, in uer. quid ſi ille appellauit, facit quod de reo dicit Abb.in c.ſi autē, in fine, de reſcript.

In gl.iter. an iſte terminus comprehendat ut ſe præſentet, vide per Dec. in c.perſonas, 3.col.& an iudex poſſit ſtatuere alium terminum, vide Rot. deciſ.114.in nouiſſ.

§. Sed ſi pars.

In gl.abſentia, etiam tribus citationibus omiſſis, ita Rot.deciſ.78.in nouiſſ. Ibidem, in uerſ. ſi proceſſum fuerit ad aliquod. vide Felyn. in c.exceptionem, col.4.de excep.circa finem, c.cum M. de conſtit.colum.6. verſ & hoc incidenter.

Ibidem, circa finem, vide Felyn. in c.1. de accuſat. Panormit.cap.edoceri, colum.3. in uerſ.cogantur, de reſcrip. & ibi addo Panorm. in c. innotuit, in penult. not.de elect. & not. ad illa verba dict.glo.in fine, *ne iudex labores in vanum, &c.* qđ ſnīa interea mādatur executioni cōtra procuratorē ipſum falsū, qui aſſerebat ſe habere mandatū, ut l.Plautius, de procurat. ſm unum intellectum, quē ponit Panor.in cap.1.de procurat in 1. notab.& contra hanc glo. facit tex. in l. filiusfamil §. Adriani, ff. de procurat. arg.ibi a ſpeciali, & contra hanc gloſ.tenet Salycet.in l.licet, C.de procurat.& Imola in l inter quos, §.ſi alieno per illum tex. ſecundum intellectum Bart. ibi, ff. de dam.infecto & cap.cum iure peritus, ſup. de off. delegat. & uide Felyn cap. conſultum, in fi.eod. tit & uide Rom. conſ. 67. ubi multa cumulat ad hoc. Ibidem ſup. in verſic. tamen iudex, uide Alex.conſ.78.col.2.in 5. lib. Ibidem uerſ.credo tamen, uide Dec.in cap. cauſam, quæ in ſecundo not.de iud. Aret.cap.1. de accuſat. & not. melius Dec.in Rub.de probat.col.8. verſ.quarto etiam.

§. Qui verò.

In glo.defecerit, & an excipiens non appellans debeat condemnari, uide Abb. c.ſuper his, in fine de accuſat. Ibidem in uerſ. quia non intereſt appellanti, uide Abb.in cap.ſæpe, col.6.de appellat.

In glo.ad quæ beneficia. An ſaltem habeat adminiſtrationem, uide Abb.in c paſtoralis, de appellat.col.pen.qui tenet, quod non.

In glo.ſufficiens, uide exemplum per Abb. in c.cum contingat, in prima gl.in princ de reſcrip.

Cap. In electionibus.

In glo.oritur, uide Barb.conſ.36.columna ſexta, uolumine primo.

In glo.incerta, incertitudo reprobatur, vt in c. ad hęc, de reſcript Ibidem verſ.ſed collatione, circa medium, uide Alex conſil.104. col.3 lib 3 & Ægid.quæſt.16.

Cap.

Cap. Vbi periculum.

In §. hoc ſacro Concilio in tex. in verſ. nulli, vtrum pari pœna puniatur prohibitus loqui qui litteras ſcribit, uide Iaſ. in l. 1. in tertia columna, de verb. obligat.

In tex. in fine, verſ. frequentius, vide Fely. c. 2. col. 1. in verſ. quinto limit. de conſtitut.

In d. §. hoc ſacro Concilio.

In glo. ſingulis, dictio, ſingulis, plus operatur quam dictio, omnes, & per iſtam glo. ualet ſtatutum, quod requiratur conſenſus omnium, ut ait Dec. in cap. prudentiam, in prima glo 13. colum. verſ. ſecundo quòd, de off. delegat. ſed contra hoc facit quod not. Abb. cap. 1. in vlt. not. de his quæ fiunt à maior. part. cap. niſi dicas quod lex hic ita diſponit, ſecus in conſuetudine, vel ſtatuto, uide plura per Felyn. in c. non poteſt, col. 6. de re iud. Alex. conſ. 124 lib. 2. Felyn. cap. cum omnes, colum. 12. verſ. 12. fall. de conſtit. uide etiam allegata per Barbat. conſ. 41. col. 25. lib. 1. & conſ. 8 columna quinta, libro ſecundo.

In glo. territorio, & quod territorium dicitur eſſe in mari, vide Dec. cap. licet, primo not. uerſic. ſecundo, de probat. Ibidem circa finem, uide Felyn. in cap. ad liberandum, de iud.

In glo. humana, uide Barb. conſil. 1. colum. 36. volumine primo.

Cap. Vt circa.

In tex. in uerbo, ſingula exprimat, uide Rot. deciſ. 27. in nouiſſ.

In tex. verſ. aut perſonas, an ſtatutum loquens de pluribus, habeat locum in uno Iaſ. in l. Gallus, §. quid ſi is, de lib. & poſt. in prima columna.

In tex. verſic. poteſtatem, intellige tex quando directè uellet obijcere, ſecus ſi indirectè uidelicet excipiendo de eadem materia, de qua poneret actor, uide Rot. tit. de except. tertia deciſ. in nouiſſ. & ibi ponitur, an talis excluſio habeat uim rei iudicatæ.

In glo. electiones, uerſ. eo ipſo, uide Rot. deciſ. 441. in nouiſſ.

In glo. aliorum, uerſ. ſed contra quòd indeffinita, an, & quñ æquipolleat uniuerſali; & an idem ſit in affirmatiua, uel negatiua, uide Fulgoſ. in l. iuriſgentium. §. ſed ſi fraudandi, ff. de pact. gloſ. Clement. 1. uer. poſſeſſiones, & ibi Abb. de rebus eccleſ. nõ alien. & ubi eſt actio diuerſa non æquipollet uniuerſali, de quo uide not. in l. q̃ſitũ § illud, de legat. tertio, & ibi tex. & not. quod uerba indefinita comprehendunt omnem caſum licet maior ratio ſit in uno, quam in alio, l. 1 §. generaliter, de legat. præſtand. l. 1. §. quod autem, de aleat. & uide Dec. in c. tertio loco, col. 4. de p̃bẽd. & quod regula iſta non procedat in teſtibus, uide Abb. in c. auditis, tertia columna, de teſtib. & limita, ut per Alex. conſ. 118. columna ſecunda, in primo, & conſ. 14. & 25. libro quarto.

In glo. aliqui, uerſ. Parrochiani, uide Abb. cap. ex parte, columna quarta, & ſeq. de teſtibus. Dec. conſ. 151. columna 10.

In glo. proponendo, de materia obiectius, uide Fely cap. olim, col. pen. de reſcript.

In glo. formam, ſecus ſi diceretur nullum ius habere, & ſe indebitè moleſtari. Rot. deciſ. 267. in nouiſſ.

In glo. appellari, uerſ. & iſta conſtitutio. not. ex hac glo. quod ius interpretans habet locum præterquam in caſibus à iure ſpecialiter interpretatis.

In glo. omnia, & quod per iſta uerba fieri debeat ſignificatio criminum, uide Alex. conſ. 216. lib. 2. & conſ. 71. in prima columna, lib. 3. Ibidem in fine, uide Card cõſ. 51. & præcipuè in col. 2. & Barb. conſ. 37. libro tertio.

In glo. coram uerſ. coram aliquo, uide Felyn. in prooem. Gregor. in fine.

In glo. corporali, uide Abb. in c. de teſtibus, col. fin. de teſt.

Ibidem in uerſ. quid ſi epiſcopus, an epiſcopus teneatur tangere euangelia, uide aliqua per Abb. in cap. fraternitatis, de teſti. in fine, uide etiam eundem conſ. 68. in princ. lib. 2.

In glo. præſtito circa medium, uerſ. offero me, uide Alex. conſ. 18. col. 3. uer. ſecundo dico, lib. 2.

In glo. probare, uerſ. contrarium, uide Felyn. cap. ex parte, uerſ. copula, col. 2. de reſcript.

In gl. ad hæredes, in fine, uide Alex. conſ. 101. in ſecundo uolumine, Ægid. quæſt. 9.

In glo. interdictam, in princ. parte opponente ſecus ſi tacente, uel non appellãte, ut in Clement. conditionem eod tit. de quo uide Aret. in cap. in cauſis, in ultima columna, circa medium, de teſt. Ibidem uerſ. & officio, uide glo. in cap. licet, in uerſ. ſe aſtrinxit, in fine, ubi Abb. de probat. Fely. c. ex parte, col. 16. verſ. ſecũdo reſtringe de reſcri.

In glo per proprium, uide Abb. cap. paſtoralis, col. 3. de except. Ibidem, uerſ. quod generalis procurator, uide Rom. in ſingul. 8. in prima columna, & ibi apoſtullationem.

Cap. Auaritia.

In tex. uide Card. conſ. 31. col. 2. ubi quærit, an iſte tex. locum habeat ſi confirmatio eſt nulla.

In tex. in verbo, confirmationem, uide Felyn. in cap. ne Dei de ſimon.

In tex. verſ. confirmetur, uide Rom. conſ. 330. columna penult.

In glo. eo ipſo, an conſuetudo poſſit tollere iſtam pœnam, uide Rom. ſingul. 19. qui tenet, quod ſic.

Cap. Quæ ſit eccleſiis.

In tex. an iſte tex. procedat in qualibet eccleſia electiua, uide Rot. deciſ. 288. in nouiſſ.

In glo mentem, in uerſic. & ſi dies aliqui lapſi erant, ita tenet Alex. conſ. 42. tertia colum. lib. 2. & 114. col. 3. lib. 5 adde quod iſtam glo. reputat

ſingularem

Digitized by Google

ſingularem Angel. & ibi ſequitur Iaſ. Inſti. de act. §. rurſus, col. 4.

In glo. eo ipſo, de hoc verbo eo ipſo, uide Iaſ. in l. centurio, col. antepenul. de vulg. Dec. conſilio 138. in princ.

In glo. petere prope finem, verſ. ſed pone, electus poſt ratam, habere confirmationem impetratam ab amico, vide Abb. in c. accedens, de præbend. & quod in beneficialibus, quis poſſit etiam impetrare litteras, ſine mandato, uide Felyn. cap. nonnulli. §. ſunt, & alij, col. 9. verſ. fallit, primo de reſcript.

Cap. Perpetuo.

In tex. in verſ. ſubſequatur limita, ut per Dec. in c. conſtitutus, de appellat. in fine.

In glo. priuetur, in verbo, in mortali, vide Felyn. in cap. dilect. columna ſecunda, de except.

Cap. Nulli.

In tex. in fine, in verbo proprio iuramento, vide Abb. in c. in præſentia, col. 1. de teſt. & in cap. paſtoralis, de except. columna quarta.

In glo. veriſimiliter, uide Abb. in d. c. Paſtoralis, columna quarta, de except.

Cap. Si quando.

In glo. nullum, vide Abb. in c. teſtimonium, in quarta columna, de teſtibus, in ſexto. Cardinal. Alex. in c. ſi quis, aūt 19. diſtinct. & per hoc infertur limitatio ad legē primam, ff. de rei uxor. act. de qua per Bart. in l. actor, penult. col. ff. rem rat. hab.

Cap. Quamuis.

In tex. vide Card. Alex in c. ſi quis autem, 19. diſtinct. & per hoc infertur limit. ad l. 1. de rei vxor act de qua per Bart. in l. actor, col. pen. ff. rē rat. hab.

In tex. ver. negotium deuoluatur, vide Rot. deciſ. 385. in nouiſſ.

In tex. in verſ. præſentaſſe, vide Rot. deciſ. 321. in nouiſſ.

Cap. Si fortè.

In tex. in verbo ſubijciatur examini, uide Rot. deciſ. 443.

In glo. euidentem, verſic. non habeat locum, quia qualitas probari debet, quæ adiuncta eſt, de quo vide latè per iſtam glo. in allegat in eo loco, & in cap. licet, in glo. ſe aſtrinxit, de probat. vide Dec. in capitulo ſecundo, in ſeptima columna, de reſcript quid ſi aſtrinxit ſe ad vtrumque probandum. Ibidem, verſ. probat electus, facit glo. verſ. ſe aſtrinxit, in fine, in c. licet, de probat. 9.

In glo. ſcientiæ, & an qualitas ſcientiæ, poſſit probari teſtibus, vide Rot. deciſ. 170 in nouiſſ.

Ibidem in verſ ſed nota, &c. qualitas intrinſeca, quæ præſumitur extrinſeca debet probari, hoc tamen fallit, in iudice ſecundum Alex. in l. ſciendum, columna ſecunda, verſ. item fallit, de verb. oblig. per l. ab ea parte, in fine, de probat. & vide multa per Dec. in c. 1. in tertia columna, de iud. in ſecunda lect. Fely c. fin. ſexta columna, de præſumpt. & de ſollemnitate, an ex longo tempore præſumatur, vide Abb. in c. Albericus, vbi apoſt. de teſt. columna penult.

In glo. ante omnia, verſ. illud, quod facilius, ad hoc vide tex. & ibi Abb. in cap. auditis, in ſecundo not. de præſcript.

In glo opponentes, vide quod not. Aret. in capitulo primo, in ſecundo not. circa finem, de accuſat.

Cap. Sciant cuncti.

In glo. conſanguineos, vide Dec. & Abb. in c. eccleſia, de conſtit. & in c. dilect. in 4. not. de appel. Fely. in cap. litteras, col pen. de præſumpt.

Ibidem, verſ. ſed nunquid, &c. Pęnalis conſtitutio eſt latè interpretanda, in fauorem eccleſiæ, ſed diſpoſitio pęnalis loquens de clericis, non extenditur ad laicos, vide Aret. in c. ex parte, columna ſecunda, de accuſat.

Cap. Generali conſtitutione.

In glo. 1. verſ. quia ſi pater, de hoc articulo uide Iaſ. in l. Gallus, de lib. & poſth. in 12. colum. in princip.

In glo. de nouo, verſ. ex antiqua conſuetudine, vide Alex. conſ. 68. columna quarta, libro ſecundo, & de iſto verbo nouo, vide aliquid, per Fely. in c. ex officij, col. 9 de præſcript.

In glo. occupare, uide Dec. in l. inter cæteros, in ſecundo not. de reſcript. & in cap. quia gul. in princ. de iud. & quod verbum occupare poſſit capi in bonam partem, facit tex. in cap. inter cæteras, de reſcript. ubi Barb. male dicit per illū, quod capiatur, in malam partem, nam ille Dec. in uerbo illicite probat contrarium, ſed contra hoc eſt tex in cap. inter cæter. de reſcript. & glo. in c. dilecti, in verbo occupare, de ſent. excommunicat.

In glo. inhibemus, uerſ. ſed quæro, quæ ſit pęna tranſgreſſionis canonis, &c. vide Fely. in c. 1. columna tertia, de conſtit.

Ibidem, in fine, limit. ut per Abb. in cap. 2. de appellat. in tertio, not.

In glo. redditur, verſic. & not. vide Alexan. in l. diuortio, columna ſecunda, ſolut. matrim. Marian. Socin in capitulo ſecundo, in ſecunda col. de libell. oblat. verſ. quinto, infertur.

Ibidem. verſ. tu dic quod fructus, &c. vide ad hoc Abb. & Aret. in c. ſi conſtiterit, in vltima columna, de accuſation.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Licet canon.

In tex.in verbo, authoritate priuatus. Rot.deciſ.85.in nouiſſ.

Ibidem, in tex.in fin. Not. quòd diſpenſatus, vt ante ætatem poſſit obtinere curatum, non tamen cenſetur diſpenſatus quo ad ſacerdotium vitabit tamen pœnam huius capit. Felyn. cap.poſtulaſti,colum.16.verſ limit.tertio, & in colum. 20.verſ.limit.ſexto,de reſcript. & not.quod non ſufficit dicere talis detinuit beneficium curatum per annum non promotus niſi dicat, & canonicè tenuit Ægid.quæſt.735.

In tex.in verbo, monitione, de qua vide Felyn.cap.ſi ante,colum.2 de reſcript.& in cap Rodulphus, verſic.declaratoria,colum.3 .de reſcript. & in cap.prohibitus,de ſimon.Aegid. quæſt.83. & 153. & 154.& 176. poteſt poni, hic Apoſt. in gl.redditus,in fi.

In gl.canon,prope finem,in verſ. nec fuit hoc, vide gl.in reg.1 Cancell.

In gl.parochialis,in verſ.quid ſi Eccleſia,circa medium, contrarium tenet in cap.ſtatutum, inf. eod. ſed an idem iudicetur de eo qui habet poteſtatē in habitu, & qui in actu, vide Dec.in cap. paſtoralis,§.quoniam,in 2.not. de reſcript. Fely. in Rubr.prooemij, §.Gregorius,& colum. pen. Barbat.conſil 33.colum.4.& ſeq.lib.2.

In gloſ.de cætero, in verſ quid de pendentibus, vide Alexand.conſ.96.lib.2. Felyn. cap.fin. de conſtitut.& an poſſe, vel non poſſe appellare dicatur concernere modum procedendi,vel deciſionem cauſæ,vide Alexan.in Rubr. de legat. ſecundo,in fine,Peruſ.cap. vt debitor,colum 7 ver. ſeptimo quæritur,& in cap. ſi duobus,de appellat. & an ſtatutum de compromittendo dicatur reſpicere ordinem procedendi, Fely.in c quoniam, num.22.de conſtit.

In gloſ. priuatus, an mora poſſit purgari, vbi appoſita eſt dies legalis, vide Iaſ l.ſi inſulam, de verbo.oblig. 7.colum. verſ. ſecundo, vbi allegat Decium tenere,quod non, vide Aret. in conſilio 95.in pen.colum.Iaſ.in l.ſi mora,in 6 colum.ſolut.matrimo.

Ibidem, ver.licet. Not.& hæc gl.quod vbi imponitur pœna ipſo iure,non eſt locus pœnitentiæ, vide gl.ſimilem,in Clemen.ne igitur, §.nos eorum,verſ.ipſo facto,de ſta reg.Idem vult gloſ.in c cupientes, §.quod ſi per viginti,ver. expectari, infra eod.

Cap. Nemo deinceps.

In tex. ad materiam huius text, vide late per Barb.in conſ.2.lib.2.

In gl.commendare,verſ.primo quæro, in illū tamen tranſit delegatio, vt apparet,& his quæ allegat Dec.in c.quoniam Abbas in 6.col. verſ. & ita de off.deleg.

Ibidem, verſicul. ſed nunquid interim Decius conſilio 149.columna quarta.

Ibidem, verſ.ſed nunquid facit. Commendatarius dicitur procurator & nō facit fructus ſuos, ad quod vide eleganter tradita per Ioan. And.in tit. de diſpenſat. § nunc videndum, verſ.illud,in addi.Speculat.& Alex.in l.huius depoſ per Aret. in cap.ſi conſtiterit,in vltima colum. de accuſat. & an per commendata expiret reſeruatio Papæ, vide Rot.in 1.deciſ de præb. in nouiſſ. & in materia iſtius gloſ.vide Rom conſ.350.Alex.conſ. 95.colum.2.lib 4. Guido Pap.quæſt.152.

Ibidem, verſ.ſed quæro an per ordinem, vide late per Aret.in cap.ſi conſtiterit, in pen.colum. & ſeq.de accuſat.

In gl.huiuſmodi,vide Felyn. cap.Apoſtolicæ, col.4 de except.

In gl.durare,verſ.ſed nunquid commenda expirat,vide Fely.in tract.permut.quæſt.15.

Cap. Cupientes.

In gl.periculoſis, in verſ.ceſſante,vide Fely.c. cum nuncius,in princ.de teſtam. cap. poſtulanti, col 3.de reſcript.

In gloſ.malignantium,in verſ.malitias aduerſarij, vide Iaſ.in l.cum proponas,col.2.C.de pact. in 4 not.Hyppol.ſing 177.& Fely.c.dilecti,col. fin.de except in c.olim,col.1.de reſcript.

Ibidem,in fin. vide Alexan. in l.qui totam,ff. ad Trebell.Felyn.in c accedens,colum.2. verſic. cum autem liceat in aliquo,vt lit. non conteſt.& in c.olim,ex literis,col.1.in verſ.dudum Abb de reſcript & faciunt ad iſtam gl.not.per Barb.in l. vectigal.ff.de public.

In gl.notitiam,in ver.præſens, qui præſens eſt præſumitur ſcire,vide Alexan. conſ.17. colum.2. lib.3.& vide ad iſtam gloſ Felyn. in capitu. cum contingat in 4. colum. verſ. ſecunda concluſ. de reſcript.

In gloſ.commodè, in princ. & not. quod in pœnalibus attenditur communis vſus loquendi, ita ad hoc allegat Rom.iſtam gl.cum multis alijs in Rubr.de oper.nou.nunciat. Felyn. in c. olim, col.3 de except.

Ibidem,circa medium,verſ.ſi non apparet. Idē tenet Abb.d.c.nonnulli,in 2.colum. de reſcript. Ibidem,circa finem,verſ. Ibidem,circa finem, vide pro hoc quod allegat Dec.in c.cum ſit Romana,in 5.not.de appel.Fel.c.olim, col.3.de excep.

In gl.poſt lapſum,in verbo, hæc eſt cōputatio Aegid.quæſt.723.

In glo.expectati,in verſ ſicut enim,idem vult gloſ in Clement ne in agro, verſic.ipſo facto,de ſtat.mon.Bald.in auth. habita, col.pen. C.ne fil. pro patre,uide gl. in c.licet canon,ſup.eod. Barb. conſ.18.col.9.lib.1.Aret.conſ 93.colum. pen.& Alex.conſ.14.col.1.lib.2.

Ibidem, verſ.nec purgatur iſtam æquiparationem extollit Iaſ.in l.ſi inſulam,in fi.ff de verbo. oblig.uide Dec conſ 138.

In

In gloſ.comparere,verſ.procurarorem audiendum,vide Felyn. cap. cum Ioan. in 11.colum.de fide inſtrum.

In gloſ.petere, vide Barbat.conſ.2.col.2.vol.1. & conſ.28.eod.vol. Alexan.in l.Marcellus,col.2. ad Trebell. Ana.conſ.27.colum.2. & Alex. conſil 88.ad finem,lib.1. & 137. eod. volum. Aret. conſ.27.colum. fin. Iaſ.in l.emancipati, col.9 C. qui admit. Alex.conſ.25.colum.3.volum 5. Barbat.in c.ſuper quæſtionem, col.2.in 3.not.de offic.deleg.

Ibidem , in verſ. nec obſtat quod aduerbium, vide Alex,d.conſ.88.colum.2.lib.1.

Ibidem, io uerſ. quia per idem not. Hoſtienſ. in ſumma de conſtit. §. qualiter,uerſ.ſed per ſuppletionem.

In gl.propoſita,in uerbo proteſtetur,uide Decium in c licet in 11.colum.verſ.Tertius caſus,de probat. Alex.conſ.164.colum.2.lib.2 & conſilio 114 colum.11.lib. 5. & ibi quòd dicit eſſe repetita , & de proteſtatione latè per Rip.in tract.de peſte,fol.47.uerſ.ſexto , & limita ut per Decium conſil.356.colum. 2. Alexan. conſ.163.libro 2. Fely.in c.ex tranſmiſſa, col.1.& 2.de præſcript. & in cap.2. ad finem, de mag. ubi ponit quotuplex dicitur eſſe interpellatio ad conſtituendum aliquem io mora, uide etiam Iaſ.io l.de pupillo, §.ſeq. ff. de nou.oper.nunciat.

Ibidem , io uerſ.ſi tamen hora & loco competentibus,uide Alexan.conſi.19.colum.2. libro 1. Felyn.cap.cum M.colum.16. uerſ. ſecundo oot. de conſtit.Alexan.conſ.80.lib.4.

6 Ibidem , in fioe,uerſ.& in ſcriptis , hoc tamen non eſt neceſſarium Felyn c.cum M.col.2. uerſ. circa tertium,de conſtit.

In gloſſ.uidebitur , uide Federicum de Senis conſil.233.

In glo.fidem,& ao ſufficiat iuramentum, uide Dec.in Rub.de probat.col.10. & 18.uerſ. ſecundo limit.qui habet quòd non. & ibi Fely. col 3.

In glo.ueriſimilia uerſ.non tamen, uide Fely. c.quia noo eſt,col.2.de præſumpt.

In gl priuatos,circa finem, uerſ. à pęna canonis non appellatur, ſed ab eius declaratione ſic, ita ex hac glo.not Rom.ſingul.123. uide ad hoc Abb.cap prouenit,inf.de appellat. Peruſ. cap. reprehenſibilis,2.not.eo. tit. Abb.cap.quo ad conſultationem 6.colum. de re iud. Felyn. cap.cum omnes, colum. 2. de conſtitut. & in capit. 2. de ſponſal.

Io gl.concordare , ſequitur hanc gloſ. Abb. in cap.non poteſt,in 5 colum.de re iud contra Cardin. ibi ubi tenet iſtud procedere etiam quando actus ſit collegialiter, uide Alexan. cooſ. 124.in 1.colum. 2.uolum.Felyn.cap.3.col.6.& ſequent. de re iud.

In gloſ.contempſerint , Alex.conſ.41. col.1. lib 2.& 110 col.1.lib.3.

Ibidem,in fi. Abb.cap.grati,colum.fin.uerſic. ulterius,de iureiur.

Ibidem, uide ad iſtam gloſſ.io cap.prudentiã, in prin.colum.pen.de offi.deleg.cap.præterea 11. de appell.11 oot.

In glo.priuentur,uide Alex.conſ.103.colum. pen.lib.1.& cooſ.124.

In gloſſ.compareant.io uerſ.idem obijciat,uide Aret.c.1.de accuſat.

In glo.alibi,uerſic. omnia intellige,ut per Felyn. io d.c.accepimus, in princ de fide inſtrum. Barbat. io Rubr. de fide inſtrumeo. colum. 17. io princ.

In gl.qui culpabiles , uerſ. quia ſi plures, uide Alex.conſ.14.in 3.uol.

In gl excludentes , facit gl.in cap. licet uerſ.ſi aſtrinxit,in fi.ubi Abb de probat.

In glo.beneficijs,ſecus ſi ab officijs,uide Abb. io c.cum non liceat,colum.3.de præſcript.

Ibidem, uerſ.eligere, circa finem,uide Abb.c. Apoſtolicæ,col.3.de except.

In gl. ſuſpenſos. uide Abb.in cap. ſi diligenti, de foro compet.in 5.col.in fi. Rom conſ.427.

Ibidem, uer,furti.n. uæſtio.uide & declara ut per Abb.in c tam litteris,in ult.not. de teſtibus.

In gl.perpetuo,an per hoc uerbum, perpetuo, tollatur diſpenſatio Epiſcopi, uide Dec. in §. de adult.5 colum.uerſic.ſecundo fallit,& ſequent.de iud. Felyn.cap.tua nos, colum.4. de iureiur.& c. ex litteris,uerſ ſecunda quæſt. de conſtit.

In gloſſ.contumacia, uer. non gerit,uide quæ ad hoc allegat Dec. cap. ſi conſtitutus 1. not. de appellat.Rot.deciſ.1 ut lit.pend.in oouiſſ. Fely. c.1.4 colum uerſi. quintum in medio,de iureiur. & in cap.licet cauſam,col.23.uerſ. quioto limit. de probat.

Cap. Fundamenta.

In tex.§.proinde, uerſ.per omnia,uide de iſtis uerbis Dec.cooſ.61.col.1.

In §. Quid plura.

In gl.Marchio.uide ad iſtam glo. Anto Corſet.in repet.c grati,1.col.de ſuppl. neg. præl.iſto libro,uide Dec.in conſ.191.col.1.

Cap. Quamquam in caſu.

In tex.uerſ. ipſo iure, an collatio facta ſcienter indigno ſit ipſo iure nulla , uide Abb.iu c.fin.de præſumpt. qui inordinario tenet quod ſic, ſecus ſi facta fuerit per commiſſarium Papæ.

In glo.deuoluetur,not.plenè materiam deuolutionis , & aduerte quod duplex eſt negligentia aliqua quæ ſonat in culpam,& uitium & hæc nõ currit ignorãti , alia quæ capitur pro ſimplici ceſſatione,& in hanc rem percurrit, ita Caſtrenſ. in conſilio 273. Felyn. in Rubr. de præſcript. in princip.

Ibidem,uer.ut igitur poteſtas conferendi Epiſcopatus

Digitized by Google

ſcopatus, uel alia ad quos pertineat Abb. c. cum veniſſet, de reſtit. in integ. 2. not.

Ibidem, verſ. conferendi, vide Panorm. cap. ex frequentibus, in 1. not de inſtit.

Cap. Is qui contra.

In gloſ 1. vel electi. not. quod ius nouum declaratorium iuris antiqui licet loquatur ſtrictius, quam ius antiquum, tamen extenditur ad omnes caſus comprehenſos in iure antiquo, ita allegat Gem. illam gloſ. in cap. frequens, de reſtitut. ſpol. in ſ. eod. lib.

In gl. ſimplicìter, vide de iſto verbo Bart. in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, in fi. vbi Iaſ. in fi. de verb. obligat. & etiam in l. 1. in 2. col. de vulgar. & pupillar. ſubſtit.

Cap. Qui contra certam.

In gloſ. facta, vide gloſ. in 12. regula cancellariæ.

Cap. Sicut.

In gloſ. formam, vide Cardinalem conſ. 103. colum. 2.

In gloſ. per unum, verſ quia ratihabitio, limit. vt per Abb. cap. 1. in 1. colum. in fi. de his quæ fiunt.

Cap. Statutum.

In gl. reſtringi, & per hoc not iuncto cap. licet canon ſupra eod quod verba prohibitionis ſunt ſimpliciter intelligenda facit l. hoc legatum, ubi Bart. de legat. tertio, uide Soc. conſ. 1. in 3. uol & diſpoſitio pęnalis, quamuis fauorabilis reſtringitur Rot. deciſ. 188. in nouiſſ.

In glo. collegiatus, circa principium, verſic. ſi quæratur, vide Abb. in cap. poſtulaſti, de conceſſ. præb. cap. in noſtra, 3 2. coriell. de reſcript. Alex. conſ. 70. in 4. uol.

Ibidem, uerſ. ſed quæro, & quid in ciuitate diruta, uide Alex. conſ 43. lib. 1. Felyn. multa ponit in cap. cum dilecta, colum. fin. & cap. poſtulaſti, col. 1. de reſcript.

Ibidem, uerſ. dico & breuiter, per mortem canonicorum non deſinit eſſe coll gium, & in alia quæſt. uide Abb. cap de multa, in fin. de presbyt. Dec. cap. paſtoralis. §. quoniam, 2. not de reſcript. Felyn. Rubr. procemij, §. Gregorius. col. pen.

Cap. Si cui eligendi.

In gloſ. minorum, uide Abb. cap. conſtitutus, col 5. de appell.

In gloſ. præter. uide ad iſtam gloſ. Felyn. cap. cum omnes, col. 13. de conſtit. & in cap. cauſam quæ, de re iud.

In gloſ. concilium. Not. ex gloſ. quod ius declarans ius antiquum debet referri tamen ad caſum comprehenſum in iure declarato, quod limit. ut per Gem. in cap 1. colum. 3. in fin. ſup. de reſcript. & in glo. 1. c. is qui, ſup. eod.

Cap. Quorundam.

In gl. prædicatorum, inſtitutio prædicatorum cæteris fuit antiquior & not. ex gloſ. quod ualet argumentum ab ordine litteræ, de quo per Dec. in c. 2. de iudic. in cap. ſedes, col. 4. de reſcript. Iaſ. l. 1. ſolut. matrim. col. 2.

Cap. Et quis duas.

Ad iſtum tex. uide pro declaratione Rom. cõſ. 433. in 2. dub. in tex. ex una fallit in inſtir. per Dec. cap. boni, 3. not. de appell, Felyn. c. inter dilectos, col. 10. in 3. fall. de fide inſtrum.

In gl. ex una, uerſ. iu contrarium uidebatur, uide Abb. c. in noſtra, col. 2. de reſcipt. ubi Felyn. col. 2. & ſequen.

In gl. augetur, facit l. prætor ait, de iureiur.

Ibidem, in fi. de probatione alternatiua, uide per Dec. in c. tertio loco, in 4. not. de probat.

Cap. Si electio.

Ad iſtum tex. uide Rot. deciſ. ult. in tit. de ſent. excommun. in antiquis.

In gl. renunciat, in uerbo, renũciare, uide Rot. deciſ 169. in nouiſſ.

Ibidem, in uer. ad ſuperioris, uide Abb. in cap. conſtitutus, in fi. de appell.

In gloſ. integrum. Idem in ſemeſtri quod datur patronis laicis ad præſentandum Rot. deciſ. 269. in nouiſſ.

In glo alia, not. tempora, quæ dantur in expeditionibus Eccleſiarum.

In gloſ. fraudulenter, in fine, in uer. ſed ſi beneficio, ſed quod annus comperat ipſo iure non autem per reſtitutionem in integrum, ſecundum Dec. ibi in 2. colum. in fin. in d. cap. ex ratione, de appellat. licet communis ſit in contrarium ut ipſe oſtendit ibi in 8. colum. & ante impedimentũ ſuperueniens, in ultima die termini, attendatur uide ibi 13. colum. in quinto caſu, ubi etiam infert ad finem gl. hic.

Cap. Cum expediat.

In tex. in uerbo expediat, not. quod ut iura iuribus concordentur, non licet ſolum uerba impropriare, ſed etiam addere, ut probatur in cap. inter cæteros, iuncta doctrina Panormit. in 1. no. de reſcript.

Ibidem in uerbo, concordare, & per ſubdiſtinctionem, uide Alex. conſ. 141. lib. 2. & conſ. 40. ſiue 48. lib. 3.

In

Digitized by Google

In glo. regularibus rationem quare non profeſſus poteſt eligi, in epiſcopum, non autem, in Abb. uide per Abb. in cap. cauſam quæ, in tertia colum. in fine, de iud.

Cap. Cum non deceat.

In glo. effectus. Fely. c. cum acceſſiſſet, col. 5. de conſtit.

Ibidem, in uerſ quid ſi talem, uide Abb. in c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte cap. Fely. c. conſtitutus, de reſcript. ubi Abb. in tertia columna.

Ibidem uerſ. hæc decretalis, circa finem, uide Rom. ſingul. 7. qui extollit iſtam gl. & ibi additio, & in l. pacta nouiſſima, in princip. C. de pact. Alex. conſ. 27 colum. fin. in primo uolumine, & conſ. 37. col. ſeptima, lib 2. & conſ 205. in fine, lib. 2. & 36. & 38. col. 2. lib. 3. & conſil. 30. col. 1. libro primo.

Cap. Ab eo.

In tex. uerſ. qualitas nequeunt, not. quod libellus probat contra libellantem, uide Dec. cõſ. 95. 199 179. col. 1. & Abb. in c. 2. in fine, de pſumpt.

In glo. uel eius, in fine, de iſta qualitate, an in beneficialibus non probata obſit. Dec. cap. licet cauſam, col. 18. uerſ. ſecundo, de probat. Fely. cap. ex parte, col. 13. uerſic. reſtringe quinque mod. de reſcript.

In glo. pœnitere, circa finem, quia ſi probetur õnnito iudice, non poteſt renunciare iuri ſuo, & ad iſtam gl. uide Fely. in c. ex parte, il primo, columna 16. uerſ. reſtringe ſecundo, de reſcript.

Cap. Ex eo quod.

In glo epiſcopi, & quod inferiores epiſcopis non diſpenſentur, niſi in caſibus, in iure expreſſis, uide allegata per Dec. in § de adultus, col 12. uerſ. tertio, Abb. de iudic.

In gl. in tua, minor 14 annis eſt idoneus ad beneficia cathedr. eccleſ. ſed diſpenſatio hæc fuit, ut Archid. ait. & de hoc, uide Panorm. in c. ſuper inordinata, in fine, de præb.

In glo ſuffragium, in fine., præſentatus à pupillo præfertur præſentato à tutore. Feder. uidetur aliter ſentire, in conſil. 44. 64 ut not. Pan in cap. fin. de conceſſ. præb uide Felyn. in cap. quoniam, de teſtibus, in fine.

In glo. electionibus, uerſ. dico quod de iure communi &c & quod conſuetudine poſſunt, uide Fely. in c. apoſtolicæ, columna ſeptima, de except Rom. ſingul. 653. Fely cap. cum M. col. 10. uerſ. in ea glo de conſtit.

Ibidem, in fine, conuerſus eſt eccleſiaſtica perſona, an ſed appellatione monachorũ ueniat conuerſus, uide Panor. c. non dubium, de ſent. excõic. melius in cap. 2 de inſti. & an poteſt præſcribere ſpiritualia, in c. cum cauſæ, de præſcript.

Cap. Si poſtquam &c.

In glo. mente, uerſ. quod erat, de mente, circa finem, uide Alex. conſ. 75. col. 1. libro quinto.

Ibidem, in uerſ. recedere ſimiliter, non dicitur receſiſſe, qui ſtatim receſſurus eſt Bald. in l. 4. ff. de ſeru. fug. Felyn. in c. in præſentia, in vlt. gloſ. de prob. facit l. quicquid calore, ff. de reg iur. ubi gloſſ. & Doct.

In gl. prouiſione, uide Dec. in cap. non concupiſcentiam, in 1. not. & in 1. & 2. lect. Iaſ. in l. trãſigere, in 5. colum. C. de tranſact.

Ibidem, ver. ſed cum hodie, uide Dec. in c. ſecũdo qui requiris, in 3. col. ver. ſexto, de app. & quod æquiparatio in vno extenditur ad alia, vide Bart. in l. ſi ſeruo, C. de fur.

Cap. Cum ex eo.

In tex. litterarum ſtudio ſi Epiſcopus, cum capitulo facit ſtatutũ, quod abſentes nil percipiant de præbend. ſuis. præiudicat etiam abſentibus, cauſa ſtudiorum, non obſtante conſuetudine quod etiam abſentes percipiant præbendam, Felyn. c. cum omnes, colum. 20. verſ. adde iſtis, de conſtit. & de monachis ſtantibus, in ſtudio, uide cap. cum dilecta, de reſcript & ſi pro diſpenſatione Epiſcopus aliquid capiat tenetur reſtituere Felyn. c. prohibeas, de mag.

Ibidem, verſ. non diſpenſabunt minores, quid in capitulo, uide Franc. de Paui. in tract. de ſede vacante, q. 5.

Ibidẽ, in uer. decret. & ſi clerici, uide ibi Abb. §. de adult. colum. 6. & ſequent. qui tenet contra gloſ. hic.

In gl. ſubiectas, in fin. uide Felyn. c. cum dilectus, col. 5. q 9. de reſcrip.

In gl. ſeptennium, uerſ. ſed nunquid Epiſcopus, uide Rom. ſing. 517. Abb. & alios in d § de adult. colum. 4. uerſ ſecundo membro, de iud.

Ibidem, in fi. uide Dec. cap. cum ſit, colum. 6. de appellat.

In gl. Chriſti, uide Dec. cap. cum conſtitutus, in fi. de reſcript.

Cap. Commiſſa.

In tex. uerſ. uel per ſe ſtetit Rot. deciſ. 392. in nouiſſ. Aegid. q. 83.

In gloſ. tantum, an in iſto caſu Epiſcopus poſſet diſpẽſare ad ſeptennium, uide Rot. deciſ. 332. col. 3. uerſ. ſexto in nouiſſ.

In gl. elapſis, uide quæ in ſimili not. Peruſ. in in c. ſæpe, in fi de app. Dec. c. conſuluit, de offi. deleg. col. 3. in fi.

In gl pacificari, & qualiter debeat probari talis poſſeſſio, an per famam, uide Rot. deciſ. 236. in nouiſſ.

Ibidem, in uerſ. ſecus ſi maiorẽ, & tunc ſufficit

etiam

Digitized by Google

etiam quoad vacationē primi curati, vt no. Bal. in c. Eccleſiæ, ad fin. de elect. vide Gem. conſ. 121. verſic. tertio.

Ibidem, verſ. quid ſi poſtquam, & iſta faciunt ad quæſtionem in quantum tempus durat poteſtas delegati poſt ſententiā. de quo vide Panor. in cap pro illorum, 3. colum. de præb. & quantum tempus requiratur vt quis pacificè poſſederit, vide Io. And. c. ex parte abbatiſſæ, de priuil. qui dicit de cōſuetudine curiæ ſufficere menſem, & ita dicit Gem. in conſ. 78. col. fin. & de momentanea poſſeſſione, vide Soc. in l. ſi tamen ſi cert. pet. in l. non ſolum, §. fin. de bon. quæ libe. & de pacifica poſſeſſione, vide Gloſ. in regu. 33. Cancellariæ, Dec. c. 13. col. de confir. & Felyn. c. cum Ioan. colum. 9. ver. & iſtis adde, de fide inſtrum. & quod requirantur duos menſes, vide Rot. deciſ. 61. in nouiſſ. & ibi in deciſ. 83. Felyn. c. in noſtra, uerſ. 3. not. de reſcript.

In gl. per literas, vide Exēp. Rot. 111. de rer. permut. in nouiſſ.

In gl. iuſto, in verſ. tamen tutius, & honeſtius, not. pro limitatione, vltra collecta, per Felyn. in cap. Rodulphus, de reſcript. in verſic. ſententia, quod vbi factum eſt notoriū, non requiritur ſententia etiam declaratoria, de quo per Abb. in cap. cum non ab homine, colum. pen. de iud. vt illa regula non habeat locum quoad executionem, vide R ech. de Cur. in tract. de iure patron. in uerſ. honorificum, q 54.

Ibidem, in fine, vide ad hanc glo Felyn. in c, cum olim, col 7 de re iud.

In glo ludibrio, vide quod ex hoc ne leges ludibrio ſint decidit Roman. conſ. 429. in vltimo dubio.

Cap. Si Abbatem.

In gloſ. maius, vide Doct. in cap. cum parati, de appellat.

Cap. Si compromiſſarius.

In tex. prope finem, in verbo, reſtringitur, viue Abb. in cap. per inquiſitionem, 3. colum. eodem titulo.

In gloſ. compromiſſarius, vide in ſimili Dec. in capitulo prudentiam, § adijcimus, colum. 2. de off. deleg.

In gloſ. tranſtulerunt, vide Cardinalem conſ. 134 colum. fin. & Alexan. conſilio 49. colum. fin. libro 2.

In gl conſentire, verſiculo, diſtinxerunt quidam, &c. aliud eſt prouidere, aliud eſt eligere ad iſtam gloſ. vide Dec. cap. cum litteris, colum 5. de off deleg.

In gloſ. reſtringitur, in fine, vide Abbatem cap ad audientiam, prim not. de decim. cap. poſtulaſti, columna 6 de foro compet. per Felyn. cap. tua nos, colum. 5 de iureiuran. per laſ. in ſimili in l. finali columna 158. quæſt. 13. de iure emphyt.

Cap. Procurator.

In tex. ad appellandum, ſecus ſi ad agendum, vide Rot. deciſ. 254. in nouiſſ.

In gloſ. mandatarium, vide Felyn. c. nonnulli, §. ſunt & alij, col. 1. de reſcript.

Cap. Si confirmatum.

In gl. infirmari, ver. ſatis videtur not. ex gl. verba generalia ſniæ debent limitari ex actis, ita not. Felyn. in cap. de his, colum. 3. de accuſat. ver. ſexto fallit, & quando dubitatur de ſententia recurritur ad acta, ita Felyn. cap. inter cætera, col. 1. de re iud. & vide eum in cap. pen. colum. 2. de except.

Cap. Quia ſæpè.

In gloſ. reſeruari, vide Cardin. conſilio 54. colum. fin.

Ibidem, in fine, uerſ & Archid. contra, & ita ad hoc allegat Aret iſtum tex. in cap. ſi conſtiterit, in vlt. col. de accuſat.

In gloſ. beneficijs, in fine, verſ. cum poſſit ſtatim, &c uide Abb. in cap. paſtoralis, § verum, de appellat. & Felyn. in cap. apoſtolicæ, colum. 5. in fine, de except.

Cap. Is cui procuratio.

In gloſ ſpiritualibus, vide Abb. in c. relatum, de cleric. non reſid.

In glo. immobilium, vide Felyn. in cap. venerabilis, ad fin. de off delegat.

In gloſ confirmatus, an autem iſte tex procedat in diſpoſitione cap. quoniam Abbas, de offic delegati, uide Barb conſ. 11. 2. volum. qui tenet quod ſic, & in coadiutore tantum, Oldr. conſ. 44. incip. quæritur.

Cap. Indemnitati.

In § verum, uerſ. uel accuſationis, not. ex iſto tex. quod mulier quæ regulariter prohibetur ab accuſatione, ſi accuſet ſuum prælatum admittetur, quia dicitur proſequi ſuam, vel ſuorum iniuriam, & in hoc admittitur, ita ex iſto tex. colligit Aret. in cap. primo, 4. colum. de accuſat. verſic. & quia.

In § ſupradicta, in uerſ ſibi nequeat, Alexand. conſ. 106. colum. 3. lib 3. in uerſ. ſed procuratores an autē Abbatiſſa poſſit agere nomine proprio, uide Marian. Socinum cap. primo, 7. char. uerſic circa quintum caſum, de libelli oblat. ubi tenet quod ſic, ext. iſtum caſum, de quo hic in textu.

Digitized by Google

Ibidem, in fine, in verbo approbare. No. quod per hoc non gaudent priuilegio, cap. ſi quis ſuadente, vt quis illas verberans ſit excommunicatus, vide Rot. de ſenten. excommun. 2. deciſ. in nouiſſ.

In glo. non obſtante, vide Felyn. cap. paſtoralis, colum. 4. de except. vbi allegat iſtam glo. pro concordant. ad gloſ. final. in Clement. prima, de ſequeſt. poſſ.

§. *Si verò.*

In glo. authoritate, caſus in quibus quis ante confirmationem adminiſtrat, vide per Decium in cap. eam te, de reſcript. colum. ſecunda, & ſequent. & vide Abb. in cap. ſuper his, in 2. not. de accuſat.

§. *Supradicta.*

In glo. nequeat, in fine, vide Dec. c. Romana, 10. colum. ver. paſſim, de appellat. & c. ex ratione, colum. 10. eod. tit. & in conſ. 46. Felyn. in c. tertio loco, col. 3. de præſumpt.

Cap. Prouide.

In gl. firmitates, in ver. credo, quod conſecratus a non ſuo Epiſcopo habet ordinem Epiſcopalem, ſed non executionem, & de hoc vide allegata per Aret. in c. meminimus, 2. col. de accuſ. vbi tradit etiã quid in benedictione, an ſit iterabilis.

Cap. Si eo tempore.

In gl. cathedralis, circa finem, verſ. aliàs grane, vide Abb. in c. vt noſtrum, de appellat. & adducit glo. vide etiam Card. conſ. 30. ad fin. col. fin.

In gl. prouiſione, in fine, & probatur in c. ſi beneficia, inf. de præb.

In glo. ignoranter, in fine, adde cap. penult. de presb.

In glo. ſi. poſtmodum, verſ. fine eius mandato, niſi aliter eſſet de conſuetudine, vt per Abb. d. c. meminimus, de [illegible] 3 not.

Ibidem, in fine, adde cap. in diſtribuendis, de temp. ord. facit l. 1. & ibi Bart. de off. conſ.

Cap. Si quis iuſto.

In textu, in §. Porrò, vide aliqua per Felyn. in cap. Apoſtolicæ, columna quinta, de except. & vnde requiratur ſpeciale mandatum, vide Rot. deciſ. 375. in nouiſſ.

In tex. ibidem, verſ. nihil agit, limita ut in caſu Abb. in c. litteras, in fine, de præſcript. ubi Felyn. colum. 2.

Ibidem, ver. niſi de certa, & tunc volẽte Capit. poterit etiam locum relinquere, vt not. Abb. in c. ſecundo, in 4. colum. de iudic. & uide Abb. & alios in cap. conſtitutis, de appellat. & ad quãm pulchram quæſtionẽ inducatur iſte §. Porrò, uide Panorm. in cap. quamuis, de offic. deleg. Roman. ſingul. 16. 56. ubi addit. & ad hoc quod liceat quis plures ſuſtineat perſonas, animus tamen nõ præſumatur mutatus, vide Aret. cap. inſuper 2. colum. de teſtibus, & plura ad iſtum tex. per Decium c. quamuis, de offi. delegat. Abb. cap. cum olim, colum. 6. de re iud. cap. conſtitutus, de appel.

In glo. nominatus, uide Alexand. & Doct. in l. qui duos, ff. de legat. primo, & not. quæ dicit Angel. in §. æternum, in auth. de hæred. & Falcidia, & quæ ſcripſi ad Bartol. in l. prima, ff. ſoluto matrimo.

In § abſens, in gloſſ. nolente, uerſ. ſed inuito, vide Abb. c. conſtitutus, colum. 3. de appellat. Felyn cap. cum omnes, colum. 11. de conſtit. uerſic. tertio fall it.

In gl. notum, facit in ſimili, quod de ſtipulatione, ſcribit Bald. in l. 1. ubi Iaſ. de verb. oblig.

In gl. exprimendum, verſ. aliud, per contrahere aliud, per dare mandatum ad contrahendum, Alex. conſ. 76. col. pen. lib. 5.

Cap. Quoniam electione.

In tex. an electio facta nõ ſeruata forma iſtius c. in non citando quoſcunque qui ſua putauerint intereſſe, ſit nulla, uide Cardin. conſ. 31. & aliqua per Aegid. q. 126.

In tex. in uerbo, generaliter, quando citatio, debeat fieri per edictum, uide Decium in c. gratum, in 2. no. de off. delegati, per Fely. in cap. ex hibita, de iud. Not. tamen quod vbi ſpecialiter cuius intereſt ſciri poteſt, tunc illum ſpecialiter eſſe citandum, non per edictum, Felyn. capit. cum intereſt, colum. 10. de except. & quod huiuſmodi edicta debeant remanere fixa in ualuis Eccleſiæ, uide Rot. deciſ. 214. in nouiſſ. Bartol extrauag. ad reprimendum, uer. publicet.

In gl. electione, uide Barbat. conſ. 64. colum. 2. uol. 1. & 33. col. 7. lib. 2.

Ibidem, circa finem, de hoc, an exceptio facta ad unum caſum ad alium extendatur, ex identitate rationis, uide allegata per Dec. in cap. iurauit, colum. 2. in gloſ. 1. de probationibus, & an iſte tex. habeat locum in hoſpitali, uide Felyn cap. de quarta, in 5. colum. qui tenet quod ſic, quando confertur in titulum.

In gl. pertinet, de hoc uerbo, uide Iaſ. in l. centurio, col antepen. de vulg. & pupill.

In gl. celeritate, in quibus caſibus deſideratur celeritas in hoc ſtatur arbitrio iudicis. Fely. cap. 2. de re iud.

In gl. inanes, uerſ. reuocari, uide Fely. ſub rubr. de re iudicata, col. 6. & 9. in fi.

Ibidẽ, uer. ſi aũt ſiat ſine cauſæ &c. Nota quod ſententia interlocutoria habens uim diffinitiuæ, reguletur in omnibus, ſecundũ naturam diffinitiuę, & in appellatione, & in non exprimendo cauſam,

Digitized by Google

ſam, ſecundum Ioan. Andream in capit. peruenit, 11. de appellat. & vide Baldum in l. minoribus, C. de his quibus ut indignis. Quod tamen limita ut per Felyn cap. quod ad conſultat. 10. colum. de re iudi. & de hoc uide Alexand. in l. ſi finita, §. Iulianum, col. ſecunda, de re iud. & nota quòd interlocutoria tribus modis dicitur habere uim diffinitiuæ, primo, ubi diffinit negocium principale iuris ordine non ſeruato, ita Bartol. l ſi cum exceptione, §. primo, quod metus cauſa, ſecundo quando non diffinit negocium principale, ſed poſt illam interlocutoriam nulla alia expectatur, ita Abb. dicto cap. peruenit 11. de appell. & Bal. in l. 3. in 5. & 6. quæſt. C. de epiſcop. audien. Tertio quando infert damnum irreparabile, per ſententiam diffinitiuam, Bald. l. per hanc, col fi. C. de temp. app ita dicit.

Ibidem, in fi. uide Abb. cap. conſtitutis, quarta colum. de app.

In gl. generaliter, in uerſ fraudem, & an excommun. per talem citationem ſe poſſit opp. uide Felyn. in c. cum inter, colum. 9. de except. & cap. ex parte decani, 104. de reſcript.

In gl. peremptorio, uerſ. poſt hunc terminum, uide Dec. conſ. 172. col. 11. & Abb. in c. quòd ſicut, in 7 not. de elect. Cęp caut. 29. & 79.

In gl. ſi uer. non tamen credo hæc etiam in beneficio ad quod fit prouiſio per electionem, ſed non confirmatur poſt a ſuperiore, quia non dicitur propriè beneficium electiuum cum illud requirat confirmationem, c. 3. de elect. & ita tenet Card. clem. quia conſtitit, § ut autem, uerſi ut electionem, ubi gl. de relig. dom. Felyn. c. in noſtra, de reſcrip. cortol. 32.

De Renunciatione.

Cap. Quoniam.

IN tex. uer. Apoſtolica ſtatuit. Nota quòd Papa poteſt etiam cogi ut renunciet Paparui pro ſedando ſciſmate Fely. c. quæ in eccleſiarum, colum. 17. uer. ſed contrarium, de conſtit.

In tex. uer. ſtatutum huiuſmodi ſcriptura, quæ non eſt de ſubſtantia, uide Abb. cap. paſtoralis, de fide inſtrum. col. 1.

In gl. fratribus, in fi. uide Fely. in rub. proœmij decretal incip. Greg col. 1.

In gl. ſtatuit, uide Rom. ſingul. 126. 120. Dec. conſ. 398. in primo.

Cap. Si ſe præbendam.

In tex. uer. ipſe is qui, uide Dec. conſ. 127. col. 4. in primo, Soc conſi 53. in 3. uol

Ad iſtum tex ſimiliter, uide Anch conſi. 389. quem refert & ſequitur Felyn. in cap. quia uerisimile, de præſumpt. in 1. colum. ad fin. & Barbat. conſ 31. col. 15. uol. 1.

In gl. proximo, uide Felyn. in c. quia non eſt, de præſumpt.

In glo. renunciet, uerſi. ſi in fraudem, & facit l. 1. § ſi ſeruus, de quæſt.

In glo. coniecturas, dolus probatur ex coniecturis, de quibus, uide latè Felyn. in cap. ſi autem, de reſcrip.

De Suppl. negl. prælat.

Cap. Romane.

IN glo. culpis, not. quòd iuriſdictio epiſcopi licet per negligentiam, non tamen propter delictum ad ſuperiorem deuoluitur, uide Abb. in cap. primo, de foro compe. qui tenet contrarium, ſed in cap. ueniens, in 6. colum. oppo. 11. de præſumpt. tenet cum gloſ. & quòd propter delictum transferatur iuriſdictio, uide Peruſ in repet. c. dilecto, de app. 2. col. uer. hoc præmiſſo.

Cap. Grandi.

In glo. regis, in fi. not. ex hac glo. Aret. in cap. 111. de accuſat. quòd ille qui habet adminiſtrationem per ſucceſſionem, remouetur per negligentiam, ſecus ſi habet ex collat. & ad gloſſa hic, uide Iaſ. in l. nemo poteſt, in prin. de leg. 1.

In gloſſa, honorem, tanquam iuſdicenti, de quo uide Dec. capit. ſanè, in primo not. de offic. deleg.

Cap. Si epiſcopus.

In textu, uerſic. donec, interim tamen non currit præſcriptio in aliquibus. Felyn. cap. 1. col. 11. de præſcript.

In gl. ſed capitulum, uerſi. & ſic. no. & hoc procedit non in caſibus expreſſis a iure, ut per gloſ. c. ſuſceptum, de reſcript.

In gl. mortem, de hoc uide Gemin. d c. ſuſceptum, ſup de reſcript.

In glo ſpiritualibus, uerſ. quia circa fin. uide quædã quæ poteſt Capitulum ſede uacante, per Fely. c. 1. 6. col. de iuretur.

Ibidem, in fi. uide Abb. in cap. fraternitati, de cler. non reſid.

In gl. debebit, uerſ. quòd capitulum tale, facit quòd not. Abb. in cap. poſtulaſtis, colum. 11. de conceſſ. præb.

Cap. Eccleſia.

In glo. aut perperam, uide Abb. in c. cum dilecta, in 3. not. de reſcr.

In gl. præmiſſa, uide Felyn. in c. ex parte, col. 10. uerſ. ſecunda limit. de conſtit.

In glo. legitimam, uerſ. ergo beneficia, uide Rot. 311. in nouiſſ.

In gl.non poteſt, verſ. verū in viſitatore, viſitator ab alio quam a Papa non confert beneficia, epiſcopi, vide Fely.cap.dilectus filius, colum.11. de reſcrip.

De Temp. ord. & qual. ordinand.

Cap. Sæpè.

IN glo. Italiæ, verſ. vbi enim eſt eadem ratio. In omnino ſimilibus, eadem ratio pęnalis etiā militat, de quo vide per Bald.l.de quibus, col 15. de legib. Caſtr.conſ 358. Præſens caſus, Alexan. conſ.75. videtur in quinto, gl clem.1 ver.eligat, de elect per Abb not.in c ſi 3.colum de reſcrip. & in § de adulterijs, col.11. de iud.in fi.per Dec. c.quoniā, col.10 in fi.de prob & in c.qua fronte, col 11.de app & c. ſedō requiris, in princ. eo.tit.

Ibidem, uide Dec conſ.15 col.3. Alex. conſ. 113.col 11. in fi.in ſecundo, & 115 col.pen.e.d. uol.& vbi ratio eſt expreſſa, fit extenſio, etiam in correctorijs fit extenſio, vide Dec.conſ.81. col.1. & idē penè Fely. rubr. procemij Greg. col. 11. & c Rodulphus, col 3. de reſcrip. Alex.conſ.75. colum.1.in 5.

In gl.clericum.non auditur ordinatus excipiēs contra ordinantem, quòd tempore ordinationis ſciret ſuos defectus, vide Felyn. c.cum venerabilis, col 4.de except.

Cap. Eos qui cler.

In glo.ſcienter, vide de ignorantia, Fely.in c. 31. in princ. de except. præſumitur ſcientia niſi probetur ignorantia, & qualiter probetur prouidè Mod.c.cognoſcentes, col.fi.de conſtit.

Ibidem, ver.iuramentum, intellige quoad euitandam pęnam, ut no. Aret. c.1 col.11. de accuſ.

Ibidem, in fi. in contrarium facit gl.1. in c.fi. inf.ne cler.uel mona.

In glo affectata, uerſ.& dico, quòd ſi iurauit, & no. quòd quando ſtandum dicitur iuramento alicuius, intellige niſi contrarium probetur, ita ex iſta gl.collige de quo uide Dec. c. propoſuiſti, in 3.not.de probat.& ibi uide Fely. col.1. & Rom. conſ.241.

Ibidem, in fi.uide Dec.conſ.160.col.5.in 1.

Cap. Cum nullus.

In glo. oriundus, & multos alios modos, uide per Abb.in c.poſtulaſti, col.11.de iud.

In gl. remotos, in fi.uerſi.hoc arbitrarium, uide Fely.c.quoſdam, 11.col.de præſumpt.

Cap. Nullus.

In gl.homini, uide Abb. c.ueniens, in 6.no.de reſcript.

De Aetate & qualitate, & ordine præfic.

Cap. Vnicum.

IN tex.uide Imol. conſ. 132. colum.ſecunda, cum ſequent.

In gl.permittimus, uer. ſed ad primū dictū, uide Panor.cap.cum Apoſtolica, de his quæ fiunt a præl.col.11.Dec.conſ.38.col.11. Alex. conſ.17. in ſecundo.

In glo.diſpenſare, uerſ & ſatis eſt euidens, circa princ.uide Alex conſ.70.col.pen. io ſi. 10 3.uol.

De Filijs presbyterorum.

Cap. Is qui.

IN tex.in fi.uide Hypp.ſing.173.vel 193.

In gl.defectum, quid ſi Papa proprio motu, & ex certa ſcientia promouit ſpurium ad epiſcopatum an dicatur diſpenſare Bal.& Ang.in l.Imperialis, §.ſimiles.per illum tex.cum gl.uer oportet dicunt quòd ſic, ſequitur Rom.conſ.30.Fely.cap. præterea, de teſtib. cog facit ratio quia licet in dubio Papa non uideatur vti plenitudine poteſtatis, ut dicit Inno.in c innotuit, de elect.tamen fal lit ubi actus aliter ualere non poteſt, ut no. dicit Caſtr.in l.ex imperfecto, in fi C de teſta.& conſ. 28.io facto præſenti, Alex.in l.quamquam, C.de mil teſt & ad hoc uide allegata per apoſt.ad Aret. in cap.ueniens, in 1.not. de accuſat. & glo.c.11. eo.tit.in antiquis.

In gl.tale, de illa clauſula io diſpenſatione apponi ſolita, ſi paternæ incontinentiæ oon fuerit imitator, uide Rot.de ſponſ. in fi.in nouiſſ.quæ etiam quòd noo ſonat in cōditiooem, ſed potius dat inſtructionē. No quòd patiens defectum ætatis, ſi fuit diſpenſatus vt poſſit habere curatū, nō cenſetur diſpenſatus quoad ſacerdotium. Felyn. c poſtulaſti, col 16.uer.limita 3. de reſcr.

In glo.odioſam, licet diſpenſatio ſit odioſa, tamen quandoque eſt debita, ubicunque ſubeſt cauſa legitima diſpenſandi, ut no.50 diſt c.domino ſancto, & c.conſtitueretur, & etiam trahitur ad cōſequutiua, ut no.gl. c quia in tantum, de præb.de quo uide Fely.c poſtulaſti, col.13.de reſcr.& uide Iaſ. in l.1.§.1.col.11 de vulg.qui tenet quòd diſpenſatio circa unum effectum non habet locum circa duo, per tex in l.ſi non lex.de hære. inſti. Limita tō hoc ꝙ imò non ſit odioſa qn̄ conceditur motu proprio, Abb.c. cum in cunctis. de elect.

Limita ſecundo, uerſ diſpenſatis, quia imò eſt quid fauorabile, ut p Abb.§.de adult. & §.ſi uerò, col.11.ubi omnino uide Dec.col.8.uer.ſucceſſiuè, ubi multa adducit contra Moderniores hic, ꝙ diſpenſatio non trahatur ad caſum habentē etiā maioritatē rōnis, & uide in conſ.76.& 14 col.4. & ſeq Rot.136.in nouiſſ. Fely.cap.fi.de ſimo.

Cap.

Digitized by Google

Ibidem, in fi. vide gl. c.fi.ſup. de tranſl.præl. Dec.conſ.76.col.fi.

Cap. Si omnes cum quo fuit.

In tex. verſ. valeat, an poſſit tale beneficium permutare, vide Rot.339. in nouiſſ.

In tex. veriſimile, vide Abb. c. veniens, 4. col. de præſcr. & ibi omnino Fely. col.1.

In gl. defectu. Not quòd in legitimatione filiorum presbyteri, non ſufficit mentio generalis quòd ſit illegitimus, vide Alex. conſ.87. col. fi. in 3. volum.

In glo. momenti, vide Abb. in c. quòd ſuper, in 1. not. de fide inſtrum.

De Officio Vicarij.

Cap. Romana.

In gl. rationabili, ver. officialis alium, vide Fely. c. G. perpetuus, col.1. de fide inſtr.

Cap. Licet.

In tex. in fi. uide Rom. ſing. 626. & Felyn. in c.3. col.13. de re iud.

In tex. inquirendi, limita vt per Felyn. c. non poteſt, colum.4 de re iud. vide Abb. c. de cætero, cod. tit. 2. no.

In gloſſ. officialem, vide gloſſ. cap. perlectis, 25. diſtin. Felyn. c. fin. col.11. de fide inſtrum. & rub. de off. deleg. col. fi.

In gloſſ. generaliter, an autem in generali cõmiſſione poſſint delegari cauſæ quæ ſunt mixti imperij, uide Rot.416.

An autem Vicarius poſſit cognoſcere de crimine digno depoſitione, vt referat ſuperiori, vide Fely in c. dilectus filius, col.13. de reſcript.

In gl. committantur, verſ. ſpeciale, circa med. expreſſo primo ſpeciali, cum clauſula generali poterit omnia ſpecialia, ſed non maiora, per gl. c. fi. § 1. inf. de procu. facit c. ad reprimendum, de off. leg. Nec conceſſo vno ſpeciali, intelligentur conceſſa alia ſimilia, ſi materia ſit exorbitans, vt colligitur ex dicto Abb. in c. quanto, 11. colum. in fi. de iud.

In tex. donare, pro conferre Abb. c. dilecta, 1. not. de teſt.

Ibidem, in fine, in uerſ. commiſſa, & tunc conferre poteſt etiam dignitates, ita Rot. alto tit. in 2. decis. in nouiſſ.

Cap. Cum generali.

In gl. non poſſunt, uer. qui poſſunt confirmare, & inſtituere, vt per Rom. ſing. 601. ſed hæc apoſtil. debet eſſe in c. ſeq.

Ibidem, uer. & hæc ſunt diuerſa, & iſtam differentiam inter collationem, & inſtitutionem facit Dec. conſ.121. col.1. & 128. vbi aliqua. & conſil. 149. in fi. & talis commiſſio poteſt probari teſtibus, ut idem tradit conſ.169. col.11. & quid ſi epiſcopus eſt abſens. uide Rom. ſing. 693. Nota etiã hanc glo. procedere etiam ſi daretur aliquem beneficia tantũ ad ſe deuoluta poſſe conferre, ita ſentiũt Calde. Imola, & Barb. in c. dilectus filius, primo, & ſup. de reſcript. dum allegant ibi iſtum tex. & idem dic ſi haberet poteſtatem recipiendi beneficia ex cauſa permutationis tamen adhuc non poſſet ipſa permutare, ita Felyn. in c. auditis, de præſcript. col. 6. & talis Vicarius etiam non poſſet diſpenſare, ut inhabilis promoueretur ad beneficia, ita Alex. conſ. 7. col. pen. in fi. lib.3. & vide Barb. conſ.20. col 6 lib.2.

In gl. commiſſa, uer. ſed generaliter Vicario. ſ. generali tantum, ut not. Abb. cap. conſtitutus, de conceſſ. præb.

De Offic. & pot. iud. deleg.

Cap. Statuimus.

IN gl. 1. uer. notorium, uide Abb. in c. ſi clericus laicum in 4. colum de foro compet. & in c. ad noſtram, columna 3. de iureiurand. Felyn. in cap. ſuper literis, colum pen. uerſ decimo, fallit de reſcrip. aliquid eſſe notorium ſufficit allegare, & iudex ex ſe poterit informare, Dec. conſil 72. in add. in fi. in 2 uolum. Vide tamen Alex. conſilio 115 col.2 in 4 uol.

Ibidem, uerſ. conſeruator, in princ. & quando ſunt delegati, uel non, uide Abb. in c. ſi quis, in 6 not. in 6 colum. de foro compet. Quod autem officium conſeruatorum ſit perpetuum, uide Cardinal. conſ.74. in fi. qui tenet quòd ſic.

Ibidem, circa finem, uerbo recuſari conſeruator non poteſt accuſari, ſed tamen laicus etiam in notorijs repellitur ab accuſando clericum, ut per Aret. in cap cum P. de accuſat. & in cap. cum ex parte, in 2. colum. de teſtib. & aliquid eſſe notorium probatur per duos teſtes, Abb. in c tertio loco 7. not de præſump. & tales teſtes ſuper notorio recipi poſſunt parte non citata, Abb c.2. de teſtib. in 3. col.

Cap. Quia Pontifex.

In tex. uide Fely. qui ad iſtum tex. facit per regulam quando dignitati ſit deferendũ, in cap. paſtoralis, in princ. de offi. deleg.

In gl. aliter, in fi. Fely. c. cum quidam, de iureiur. col.3.

Cap. Si contra unum.

In tex. uer. idem not. iſtum tex. contra Dec. in c. 1 de iud. in quæſt. an propter ſuſpectum Vicarium poſſit recuſari ordinarius, iſte text. facit quòd non.

In gl. probari. uer collega, uide Barbat. c. ſuper eo, col. 7. & 8. ſup. cod. tit. in antiquis.

conſtit.& debent iudicare ſecundum ius commune, Cęp.caut.99.

In glo.appellandum, vide Doct. in cap.paſtoralis, in princ.de reſcript. & uide rationem diuerſitatis, per Aret. in cap. ſuper his, columna quinta, de accuſat. & iſti dicuntur habere iuriſdictionem, de quo uide Dec. in capit. de cauſis, columna ſeptima, in fine, uerſic. & ideo, de offic. deleg. iud. & intellige quòd ab iſtis non appellatur metu pęnæ, ſed ſoluta ea, bene poteſt appellari.

Cap. Is cui.

In tex.uerſ. committere, uide Rot.443.col.3. in nouiſſ.

In gloſſ.per alium, an delegatus ab alio quàm a Principe poſſit ſubdelegare, ſi non habet ſpeciale mandatum, uide Abb.in cap. cum Bertoldus, colum.2.de re iud.& Alexand.conſ.157.col. 3.in 2.uol.

Ad iſtum tex.uide aliqua per Roman.conſilio 433. ubi ponit pulchrum contrarium.

Cap. Statuimus.

In tex.uerſ. idoneum, uide Felyn.in cap. cum dilecta, columna 21. uerſicu. limita ſeptimo, de reſcript.

In tex uerſic. idem, uide Mazarium Ripam in tract.de peſte, fol.3.uer.15.

In gl. ſecurè, & an ultra duas dietas, Felyn.c. nonnulli, colum.35.uerſ.undecimus,& ult.caſus, de reſcript.

Cap. Si a ſubdelegato.

In tex.uerſic.exceptionum, iſta exceptio non erat neceſſaria, ut Abb. concludit in cap.cum ueniſſet, col.3.de teſtib.

In gl.proceſſu, uerſ.ex quo delegauit, contrariũ not.Panor.in c.paſtoralis, in 1.& in c. gratum, 3. not.de off.deleg.

Cap. Hac conſtitutione.

In tex. uerſ. uices, not. quòd in manifeſtis requiritur citatio, probatur ex iſto tex. iuncto cap. 1. ſup.eod. de quo uide Dec. in cap. cum ſit Romana, in pen.colum.in fi. de appell.& Abb.in c. cum olim, col.6 de re iud.

In uer.officium, uer ipſo iure, uide Abb.in c. cum ueniſſent, col.2.de teſtib.

Ibidem, uer.uolumus, uide Dec.in c.ſi duobus, col.4.in fi.de appell.

In gl.ipſo iure, uide Dec.in c.gratum, in fine, de offic.deleg.

In gloſſ. omnino, in fine, uide ad hoc gloſſ. ſimilem, in l. ſi tibi, §. ſi pecunia, ff. depoſit.

De Officio legati.

Cap. Officij.

In gl. fratribus, an autem ſi legato non Card. in legatione ſua dictum ſit, ut habeat poteſtatem legati de latere poſſit conferre beneficia authoritate propria, uide Dec. in conſ. 120. licet in caſu.& conſ.149.col.fi.in fi.

In gl.amplioni, uide Dec. conſil.149.col. pen. in primo.

Cap. Legatos.

In tex uer.ordinarios, uide Card. in Clem.2. in fi.de off.ord.& limita, ut per Dec.conſilio 120.col.2.

In glo.proconſulum, uerſ.æquiparat. Bald.autẽ in l.grauia, C.Cõminationes, uel epiſtolas æquiparat Epiſcopum Prætori, quod ad plura ibi infert.& de hoc uide Iaſ.in l.5. colum.5. & ſeq. de uerb.oblig.

Ibidem, uerſ.qui ex latere, an legatus de latere in totum æquiparetur, uide Dec. in c. ſi pro debilitate, in 1.not.uerſ.tertia concluſio, de offi.deleg.ubi ponit an poſſit ſubdelegare,& uide Abb. in c cum Bertoldus, col.6. de re iud. Alex.conſ.1. col.1.in 5.uol.

Cap. Præſenti.

In gloſſa finitur, uerſi. ſed reſeruationes beneficiorum ſunt odioſæ, limita, ut per Dec. conſil.166.

Ibidem, uerſ. quia Papa, circa finem, uide ad hanc gloſſ. gloſſat. in regula Cancellar.10. in princip.

Cap. Deliberatione.

In tex.uer.per uiam electionis, uide Dec.conſ. 149.col.fi.

Ibidem, in §.prohibemus, limita hunc §. non habere locum in ordinario, uide Rot. 5.deciſ. de cõceſſ.præb.in antiquioribus, uide tamen de hoc Rot.392.in nouiſſ.

Ibidem, in fi.uerſ.ad præterita, uide Fely.in c. fi.col.2.de conſtit.

In gl eccleſias, uide gl.in clem.1.in glo.fin.de præb.quæ facit iſtam differentiam, Dec. conſilio 355.col.2.in fi.

In gl electionis, uerſ. ſed cum, uide quæ in ſimili allegat Dec.in c.ſanè, in 3.not.de off deleg. & gl.in regula 3.Cancell & Rot.45.in nouiſſ.

In glo. cuicunque, uer. facilius enim, circa finem, quomodo hoc intelligatur, uide Abb.c.dilectus filius, in 1.not.de præb.

In tex. uer. diſponendis, uide Pet.de Peruſ. in tractatu unionis, in 4.quæſtione.

Digitized by Google

De Officio ordinarij.

Cap. Romana.

IN tex. uerſ.delegare ſimiliter, uide aliqua per Dec.ad iſtum tex.in c.paſtoralis, § quoniam, col.pen.de reſcrip.& ibi Fely colum.2.

In glo.conſuetudine, uide allegata Barbat.per conſ.8.colum.22.lib 2.

In gloſ.circa, uide Cepollam conſ. 19. col.2. ubi dicit per iſtam glo. quod ubi hæc dictio, circa,repetetur appoſita ad loca,quam diſtantia importet relinquitur arbitrio iudicis,ſecundū ſubiectam materiam.

In gl non teuent, uerſ.maiores iuriſdictiones, uide Abb.in c.non poteſt,col.6.de re iud.

Ibidem,in fine,ſententia excommunicationis, etiam iniuſta ligat, Doct.c.qua fronte,de app.

In tex.percceperint, reſtituent,uide Felyn.in c. poſtulaſti,col.10.de reſcrip.

Cap. Si Canonici.

In gl.canonici,uer edic.uide de hac indefinita, Dec.in c.3 de prob. uer. ſed tamen in 1 gl. uide etiam Fely.in c.auditis,col.14 de præſcrip.Dec. conſ 61.colum.3. Fely.c cum omnes,col.16.uer. tertia declaratio,de conſtit.

In gl ceſſare, uide differentiam inter ceſſationem, & interdictum,uide Abb. in c.dilectis, de app.col.4.

In gl.damnis,uer.dico autem ſecundo,qualiter æſtimetur iniuria Rot.152. in nouiſſ.

In glo.occaſionem, uide ad iſtam glo. quæ in ſimili allegat Iaſ.in l.2.§.item ſi in facto,ult.col. de uerb.oblig.

Cap. Ordinarij.

In tex qui dicantur ordinarij, uide de hoc per Abb.in c. poſt ceſſionem, in 2.not. ubi latè per Dec de prob & in c.cum olim,4.no.de præſcrip. Dec conſ.117.col.2 & 121.col.1.

In glo. locorum,uerſ.quicunque inferiores,ſecus ſi dixiſſet diœceſani, quia tunc tales non cōprehenderentur,uide gl.in clem. 1.uer.diœceſanis, de iure patr.

In gl.diſpenſationes,uerſ.nec obſtat,uide glo. ſi.ſup.de tranſlat.pralat. & glo.pen.

In gl.exhiberi,uide Fely.in c. licet Hely,col. 3.de ſimon.immo ob crimen quis tenetur uitendere iuramentū non obſtante quantum uis longa temporis præſcriptione. Aret. c.ex parte,de teſt. in 4 not.

In gl. eo ipſo requiritur citatio ut in cap. licet Epiſcopus,in ſi.de p æb.

In gl libere,uer.n on poſſet, uide Fely.in cap. quanto,col.ſi.de præſumpt. uerſ.fallit quarto, & c paſtoralis,col.2.de except.

In glo. æſtimare,uide etiam quæ not. Dec. in c.quanto,colum.fin.de præſumpt 2.1.not.de off. deleg.

In gl nullius, uide in ſimili quæ notat Dec. in c.ex litteris, col. 2. uer.ex his caſibus,de prob.

Cap. Vt litigantes.

In gl. expenſis, de conſenſu epiſcopi,& partis Archiepiſcopus poteſt in aliena diœceſi cauſam audire,limita ut per Rom.ſingul.40.& ſequen.& Abb.in c.ſanè,in 1.col.de foro comp. uide Fely. in c.nonnulli,col.1.de reſcrip.

Ibidem,circa finē,uer.& ipſæ partes,uide Rot. 371.in nouiſſ.

In gl.ſtatuimus,in uerſ ſatis uidebatur,& quòd idem ſit ratio legis, quòd ipſa lex & eadem præſcriptio requiratur contra rationem legis ſicut cōtra leges,tenet Felyn.in cap. primo,in 2. not.de re iudic.

Cap. Cum Epiſcopus.

Limita iſtum tex duobus modis,ut per Dec.in c.cum te,in ſi de off.deleg. & uide Abb. in ſi.in rubr.de foro compet.& per Felyn.in c.nonnulli, col.1.de reſcrip.

In gl.in tota,uerſ.iuriſdictionum,uide Abb in c.cum olim,in 4.not.de præſcript.

Cap Præſenti.

In tex uerſ epiſcopi, uide Abb.in ca.cum venerabilis,in 6.not.de except.

Ibidem,uer.ſucceſſoribus,uide Dec.conſ.157. cart.95.110.tria ſunt uidenda,Rot 137,uel 37.in antiquis,Alex conſ.15.in 2.uol.

Ibidem,in uer.oneribus,uide ubi ſup.

In glo.reſeruari, quid ſi non obſtante ſtatuto, de certa ſumma, quis impetret pinguius priuilegium baſtardi de ſtatuto nulla facta mentione, uide Fely. in c.ueniens,c 1.de præſcrip.

Ibidem,uerſ uſufructuarius, uide Rot.132 in nouiſſ.

Ibidem, uerſ. ſi non ſit clericus faciat fructus ſuos,uide Alexand in l diuortio, ſolu matri, col. 2 Panor.in cap ſin de pecul cler. qui tenet contra iſtam glo.& in d.cap.requiſiti,per illum tex. & uide eundem qui optimè declarat iſtam gl in cap.2 in 3.colum.de decim.in cap 3. in 3.col.de prob.& latè in cap reprehenſibilis,in ſi.de appel. ubi Doct.& plures remiſſiones dat Felyn.in cap. cum ex officij, col 2.de præſcrip.& uide Rot.2. de ſolut.in nouiſſ. Abb.in repet cap.cum eſſes,2. quæſt.de teſta. Petr.de Perul. in tract.de ſucceſſ. ab inteſtato,in 2.regula,in 2.uol.

In eadem glo. circa medium, uide aliquas remiſſiones per Felyn in cap.ex officij, columna ſecunda, de reſcript. & per Barbat,conſilio 137. col.1.

Digitized by Google

col.1.lib.1.& conſ.259.lib.2.Card. conſ.100. in primo dub. Anch.conſ.87.& ibi addita, & Barb. in cap.cum in,col 28.& ſequent.de conſtit. Atet. conſil.36.Bald conſ.313.lib 2.Calde. conſ 2 in tit.de pecul.cleric.Barb.conſil.19. in primo dub. libro tertio.

De Pactis.

Cap. Pactum.

IN tex.vide ad iſtum tex. Felyn.in cap.vehemens,col.3 de præſcript.

Cap. Quamuis.

In tex.verſ.pactum, idem dic per ſimplicem renunciationem cum iuramento,de quo vide Iaſ. in l.1.C.de pac.col.4. & ad iſtum tex vide multas limitationes,per Alex.in l ſtipulatio,hoc modo concepta,de verb.oblig Socin.conſ.39. in fine,in tertio volumine.Fely.cap.1. col.2. in fine, de iureiur.

Ibidem,verſ.iuramento. Alex conſ.20. in tertio vol.& ſeq.& conſ. 100. in quinto, & ex hoc nor. quòd aliter iudicentur boni mores, de iure canon.quam de iure ciuili. Bal.l. Pactum ꝙ dotali,quæſt.19. de collat. Imola,in ca cum contingat,de iureiur.&c.e.licet,de iureiur. in fi.

Ad illam famoſam quæſtionem; an filia quæ fratribus, vel patri renuntiauit cum iuramento hæreditati,ſi enormiter fuit læſa,poſſit contrauenire, vide pleniſſ Dec.in e.pſentia, in vlt.not.de prob. vbi refert, communem opinionem eſſe, quòd poſſit,& vide aliqua per eum, in e.cauſam, matrimonij,col.6 verſ.& nono,de off deleg.& in conſil.26.& 31.& 16 & 100.& ſeq in princip.& conſ 62.in tertio,vel ſecundo volumine.

Ibidem,in fine,ad hoc uide Alex.in l.ſtipulatio hoc modo concepta, de verb. obligat. Rom. conſ.191. Alex conſ 53.uol.3.vbi ponit,an iuramentum dicatur dolo præſtitum, quia interuenit magna læſio,& ita,in quinta col.ponit,de quo dolo intelligat iſte tex.uidelicet de dolo re ipſa,vel in propoſito: Iaſ in auth ſacraměta puberum,colum.10 cum duabus ſequent.C.ſi aduerſ. vendi.

In glo.ſeruari, quid autem patre decedente ab inteſtato,uide Rot.3.in hoc tit.in nouiſſ.

In glo detrimentum,uide Dec. in conſil 101. colum.4.verſ ad hæc,& in fine,& Alexan.conſilio 75.col pen. in fine,in primo uolumine.Fely. cap.cum M.colum.15.verſ.fallit ſecundo,de conſtit. vide & ibi not.in l.1 § denunciari, de uent. inſpic. an & quando ſit principalis, vel ſecundarius,ubi bona ap. vide etiam Felyn.in cap. fin. de maior, & obedien. vbi concordant hanc glo. & ad eam, uide ſcripta ad glo.in l. de vnoquoque,in princip.ff.de re iud. Alex. conſil.175. col.4.libro primo.

Cap. Qui ex eo.

In tex.guardianis, verſic. nos is, uide Rom. Sing.452.

De Procuratoribus.

Cap. Non indiſcretè.

IN tex.verſ.non poteſt limita,in caſu, de quo habes longam app.Corſetti,in cap.cum olim, de teſtib. in 6. col ſcilicet, quando quilibet de eccleſia vult agere, pro rebus eccleſiæ malè alienatis,quia tunc poteſt.

In glo ſpiritualibus,circa principium, uide ad hoc ibi Felyn.col 4.& ſequent.

In glo. ab eo. verſ. ſcilicet.quòd procur. vide Fely.in cap.cum M col. 6.de conſtit. verſ. & hic incidenter.

In glo litis,verſ.inſtantię,vide Dec.de hoc verbo, in cap. eorum ratione, columna ſexta, de appellat.

In glo.ſubſtituendi, vide Rot. 9. deciſ.iſto tit. in nouiſſ.

Ibidem, verſ ab ipſo, vide quid per hoc inferant Doc.in cap.poſt ceſſionē, vbi Dec. col.pen. verſ & ex iſta,de prob.

In glo certa,in fine, vide Alex.conſ.106. in fine,in ſecundo volumine.

Cap. Quamuis.

In glo reuocari, an & talis reuocatio requirat cognitionē,uide Rom ſing.366 qui tenet, quòd nō,& an ſufficiat tacita reuocatio, uide Rot 306. in nouiſſ. Fely.e ex parte decani,col ſi uerſ.not. ex glo.de reſcrip.

Ibidem,uerſ.ſi autem. Fely.c.ex parte decani, col 10 uerſic.fallit quinto, de reſcrip.

In glo.inimicum,in fine,& quòd capitales requirantur, uide Fely.in c.quoties, in tertio not. de teſtib.& tenet glo.in uerſ. inimicitiæ 4.q. 3. § item teſtium.

In glo. adeſſe colluſionem, uel etiam in innouatione proceſſus noui, ut per Bart. in l. mutari, in princip. ff. eo. uide Rot. 21. in nouiſſ.

Cap. Qui ad agendum.

Ad tex.uide omnino Abbatem in c. ſedes, in col. 2.de reſcrip.

Ibidem, uerſic.ſpeciale mandatum, uide Dec. conſilio 120.colum.2.Fely.cap.nonnulli,col.10. de reſcrip.

Ibidem, uerſic.ſed ſi aliquis, uide ad hoc pulchram deciſionem, per Felyn.in cap. quæ in eccleſiarum,col.4.uerſ.ſecundus caſus,de conſtitut.

& aliqua

Digitized by Google

& aliqua per eundem, in c. ſedes. colum. 7. verſic. quarta declaratio, de reſcrip. & in quæſt. ſeq. & in §. ſunt, & alij, & c. nonnulli, col. 1. de reſcrip. Et an in iſtis caſibus habeat locum ratihabitio. Fely. in c. ſicut, in fine, de ſimon.

Ibidem ad non expreſſos limita, hoc non procedere, in caſu. ca. 2. in fine, de præb. & vide Dec. in cap. conſuluit ſecundo, in prima colum. de app. vbi Peruſ.

In glo. non debet, vide quæ in ſimili not. Dec. in cap. ex parte, ſecundo, in ſecundo not. ver. hæc concluſio, de off. deleg. Fely. cap. ad aures, de reſcrip. & Iaſ. in l. actionem, colum. 6. C. de tranſact. Rom. ſing. 307.

In glo. non expreſſos, in fi. colum. fi. vide Dec. conſ. 75. Alex conſ. 135. in ſecundo volumine.

In glo. vel paciſci, quæ ſine ſpeciali mandato procurator perficere non poteſt, & certos caſus, vide per Alex. conſ. 70. col. 3. in quinto volumine, & de materia. Ægid. quæſtione 5. Sed an poſſit permutare, vide Rot. quarta deciſ. in hoc tit. in nouiſſ. quæ tenet, quòd ſic, ſi habet mandatum cum libera, & an poſſit acceptare, vide ibi in 1. deciſ. An poſſit donare, vide Alex. conſil. 21. columna ſecunda, in primo volumine, & quoties principalis poſſet incurrere in pœnam. Alexan. conſ. 33. in fi. in ſecundo volumine, & in facienda pace requiritur ſpeciale mandatum, Ita Rom. ſing. 40. vel 46. & in ſpecialibus, vide eundẽ ſing. 613. vbi app. & ratificatio habet locum, in requirentibus ſpeciale mandatum. Dec. conſ. 70. col. 2. in 2. volum. & alium caſum requirentem ſpeciale mandatum ponit Calde. conſ. 4. in tit. de appellat. vide Fely cap exactione, verſ. tertio dicitur, de appellat §. ſed ſi aliquid, pro te. Fely. cap. nonnulli. §. ſunt & alij, col. 1. verſ. ampliatio, extra, de reſcript.

In glo. conceſſa, an autem poſſit, id quod dominus, & quo ad præiudicialia, vide Rom. in ſing. 10. Alex. conſ. 40. in fine, in quinto volumine.

Cap. Si duo.

Vide pro te, q̃ notat ad gl. in l. pluribus. ff. eo. tit. de procurat. in verſ. poſt occupationem, vide Roman. ſing. 146. & Fely. in cap. ſecundo, col. 81. ad fin. de teſtibus.

Cap. Licet.

Vide aliqua ad iſtum tex. per Dec. in cap. poſt ceſſionem, in verſ. ſed tamen, col. 11. de prob. & in conſ. 172. col. 2. & Alexan. conſ. 101. in quinto volumine.

Cap. Si quem.

In tex. reuocare, vide Rot. 201. in nouiſſ. Alexan. conſilio 61. columna prima, in quinto volumine.

Ibidem verſ. coniecturis, vide Soci. conſ. 17. 2. col. 3. vol. Rot. 310. in nouiſſ.

In tex. in fine, vide ad iſtum tex. Roman. conſil. 76. columna ſecunda.

In glo. ſiue poſt, circa medium, vide ad iſtam gl. Felyn. in c. ex parte Decani, col. pen. & ſequenti, de reſcript.

Cap. Procurator.

In tex. verſ ignorarent, circa finem, vide Fely. in c. ex parte decani, col. 5. verſ. amplia primo, de reſcrip. Et an poſſit contrahere matrimonium ſpirituale, ſcilicet, acceptãdo beneficia, vide Rot. in 1. deci. iſto tit. in nouiſſ. quæ tenet, q̃ ſic, ſi habet mandatum cum libera.

In tex in verſ. ex facto tam arduo. Nota quod cauſa matrimonialis dicitur cauſa ordinaria, vide Soci. conſ. 107. col. 4.

In glo. matrimonium contrahendum, ad agendum, & defendendum ſufficit generaliter Rot. 375 in nouiſſ.

In glo. ſpeciale, verſ. dico enim, vide Abb. in c. ſedes, in ſecunda columna, de reſcip. Fely. in c. nonnulli, §. ſunt & alij, col. 1. de reſcrip.

Ibidem, verſ. expreſſa perſona, vide Alex. conſilio 146 col. 1. in quinto volumine.

In glo. reuocatus, iſtam glo. ponderat Fely. in c. ex parte decani, in 7. col. de reſcrip. & allegat Albericum obtinuiſſe contra iſtam glo. ſed pro ea, quòd valeat actus contra iuramentum, licet ille ſit periurus, vide Abb. in c. veniens, in quinto not. & ibi accumulata per Felyn. in prima col. de præſcrip. & Alex. qui illã ſequitur conſ. 10. 2. volumine, & conſil. 16. col. 2. in tertio. Dec. conſ. 61. col. pen. in ſecundo volumine, & quod quis poſſit reuocare procuratorem, non obſtante iuramento, uide Dec. conſ 60. col. ſecunda, in ſecundo. Fely. c. cum acceſſiſſent, col 5. de conſtitut. & in c. cum ma. col. 25. verſ. ſecunda concluſio, eo. tit. in c. edoceri, col. 5. de reſcrip. c. ex parte decani, colum. 5. verſ. amplia quinto, eo. tit. Alex. conſ. 17. colum. pen. in quinto volumine.

Ibidem, verſ. Item licet, quia iſta eſt proteſtatio contra naturalia ætatis.

In glo. ingnorent, in fine, vide Fely. c. ex parte decani, col. 5. ad finem, de reſcript. & vide quæ poſui, ad Bart. in l cum precario, & Felyn. etiam in c. cum acceſſiſſent, col. 5. in verbo, & aduerte, de conſtit. Alex conſ. 18. lib. 2. col. 1. & col. fin. & conſ. 16. col. 2. lib. 3. & conſ. 29. col. 4. in quarto dubio, libro quinto.

De His quæ vi metusve cauſa fiunt.

IN glo. reuocationem, verſ. & reuocationem, vide tñ Pet. & alios, in c. qua fronte, in 5. col. de app.

de app.in glo.extorta,uide Fely.in cap.ſi. col.2. de conſtit.

In glo.vacuamus,verſ.quid in exeommunicatio.vide Fely.in ca.quod ſuper,colum.fin.de fide inſtrum.

De Reſtit.in integrum.

Cap. Eccleſia.

IN tex. & not. clauſulam illam quæ ſolet apponi per Papam mandantem aliquid inuiolabiliter obſeruari,quód tollit reſtitutionem in integrum. Dec conſ.341.col.pen.

Ibidem,verſ.quadriennij,iſtud autem quadriénium currit tantum, a die ſcientiæ, uide Alexan. conſ.11.col.fi.in princ.& conſ.4.col.6.in 2.uolumine,& conſ.19.colum. tertia,ubi apoſt.in ſecundo,& conſil.169. in fi. in ſecundo,& 31. in quinto.

In glo.contractum, verſ.not.tamen,uide Alexand.conſil.21.in fine,in quinto. Abb.c.1.col.fi. de iureiur.

Ibidem,verſ.ſi autem,vide quæ allegat Hipp. ſing.161.vel 16.homologato. Abb.c.ſi diligenti, col 5.de foro cõpet. Fely.c.1.col.6.de præſcrip.

Ibidem in fine, vide Rom.conſ.123.col.pen. & Panorm.c.ſi diligenti,col.5. in fine, de foro compet.& Alex.conſ.21.col.fin.lib.5.

In glo.per beneficium,fallitur c quamuis,ſup. de reſcrip.

In glo.manifeſte,vide Fely.in cap.accedimus, colum.tertia,de fide inſtrum. in ſecunda declaratione.

In gl.admittenda,vide Aret. conſ.63. col.fin. & conſil.100.colum,quinta,& Rom.conſ.407.

In glo.ca.uiuente prælato, non currit præſcriptio,vide ad iſtam glo. Fely.in cap.1. in 6.col.de præſcrip.& Abb.in c.ex tranſmiſſa 11.col 121. caſu,de pſ.& Fely. in c.lator, in quinta col.in 7. quæſt.in ſi de re iud.& Dec.conſil.36. in fine, & quod eo uiuente,non currat, uide in ſimili Alex. conſ.75.viſo tit.col. 11. in ſecundo uolumine, & conſ.9.in fine,in 3.& conſ.1.col.3.in 4. & conſilio 47.colum.fi.in 5.& 10.eo.volum. Ad hanc glo.vide etiam Roman. ſing.271.& Rom. conſilio 407.& vide omnino Angelum Inſti.de act. in §.rurſus, col.5. ubi reputat ſingularem iſtam glo.vt per eum,& vide Soci.conſ.266. num 42. & 43.libro primo.

De Arbitris.

Cap. Si ex tribus.

IN tex.omnes concordes, quid in teſte, vide Alexan. conſ.10. col. 2. in primo volumine, & conſ.64.in ſecundo.

In glo.de ſumma minori,argumento contra, de cap.in præſentia ,de probat. & limita, ut per Alex.conſilio 10.col.1. ſup. primo volumine,& 179.in quinto.

Ibidem,verſ.in ſe cõtinet,limita,vt per Fely. in c.inter cæteros,colum.pen.verſ.reſcriptio, de reſcrip. vide Iaſ.in l.inter pares, de re iud. Iſtam gloſ.hic in fi.reprobat.Alex.in l.1.§.ſi ſtipulanti,de verb. oblig.per glo. ibi,in uerbo,non erit, ſed ibi illam ſaluat Iaſ.in 6.col.& in ſcriptura ab eodem ſcripta ſi continet in ſe repugnantia, quo modo concordetur,vide Alex.conſil.7. col.3. in primo volumine,& in teſtibus plus altero dicentibus,conſ.215.in ſecundo volumine.

In glo.legitimè,vide Alex. conſ.129. col.fin. libro ſecundo.

Cap. Vt quæſtionibus.

In glo.lex ciuilis,uerſic. iuriſdictionem, vide Dec c.ſi duobus,in vlt.not.de appell,

In glo.poteſtatem, verſ.non omnes, vide Rot. 2.deciſ.iſto tit.in nouiſſ.uide etiam Alex. conſilio 124 in prima,& ſecunda col.lib.2.

In glo.pro præſente, verſ.& per hoc dico, vide Alex.conſ.124 col.2.in ſecundo.

In glo. cura, diſtingue laicus , vt per Abb. in d.c. prudentia,ſecunda columna, & limita iſtum tex.non habere locum,in arbitris neceſſarijs, vt per Dec.in d.c.prudentia,in col.11.verſ. limitatur tamen.

LIBER SECVNDVS,

De Iudicijs.

Cap. Iuris eſſe.

IN tex.verbo neceſſitas,uide Dec. c.ex parte,11.col.de app.

In glo.iudicem delegatum,verſic.argumẽtum contra,uide Bar. & Alex.l ſeruum quoque, §.publicè,ff.de procur. Rot. c.11. de do.& contum.in antiquioribus.

In glo.criminalis, uerſ.ſed quærebat , de hac quæſt.uide per Aret.in c.ueniẽs,in fine, de accuſ. Rot.151.in nouiſſ.Cæp.caut. 250 uide etiam Felyn.in c.ſciſcitatus,col.3.de reſcript.

Cap. Mulieres.

In gl.inuitas,contra d.c. quoniam,de teſtibus.

In glo.idoneas,uerſ.tabellio,uide Aret. cap. ſi quis teſtium,in ult.col.de teſtibus.

In glo.iure prohibente,hoc intellige, in cauſa ciuili. Fely.c.quoniam, in prima glo.de teſt.

In gl.eandẽ, & qđ iuri reuerentiali quis renunciare,

renunciare non poſſit, tenet Fely cap. ſi quis teſtium, in 2. col. de teſt. & vide Rom. ſing. 163.

In tex. uide ad declarationem. Fely. in ca. cauſam, col. fin. de præſcript. Card. conſ. 92. columna quinta, in fine.

Cap. Si annum.

In tex. uerſ. peregiſti, uide Rot. 324 in nouiſſ.

Ibidem, uerſ pro te, uel pro procuratore. An hoc ſit generaliter uerum, quòd quicunque poteſt eſſe in iudicio poſſit idem procuratorem conſtituere, uide Dec. qui plura allegat cap. intelleximus, col. 5. de iudic. & an filius poſſit impetrare commiſſionem, uide Rot. 175. in nouiſſ. Fely. cap. nonnulli. §. ſunt & alij, in fine, de reſcrip.

Ibidem, uerſ. ad lites, uide Alex. conſilio 122. in primo.

Ibidem, in fine, uerſic aſſenſus, de hoc uerbo qualiter intelligatur, uide Iaſ. in l. 2. § fi. ſecundo not. ſol. matr.

In glo dependentibus, Dos dependet à matrimonio, & de hac iudicat etiam laicus, quia ſeparabilis, de quo uide Alex. in l. 1 in 5. col. ſol. matr. in cauſa decimarum, uide Rot 46. in nouiſſ.

Ibidem in fine, d glo. uide Barb. conſ. 46. columna 13. libro ſecundo.

In glo. eiuſdem, an iudex laicus poſſit dare tutorem, uel curatorem clerico, Dec conſ. 150 columna 11. Rot. 178. in nouiſſ.

In glo regulariter, in quibus minor agit, ſine auctoritate patris, & an contra patrem, uide Abb. d. c non eſt, ſecundo not. de ſponſ. & nunquid iuramentum obliget, ſine conſenſu patris Marſ. ſing. 40. & quid in ſummarijs, uide Iaſ l 1. col. 5. C. qui adm. Alexan. conſil. 59 col. 1. in ſecundo. Rom. ſing. 613. & 615. ubi dicit iſtam glo. ſingularem.

De Foro competenti.

Cap. Romana.

IN tex §. contrahentes, uerſ. niſi, uide Fely. in c 1. in fine, de iureiur. Cæp. caut. 70. 170. Rom. ſing. 282.

Ibidem, uerſ. bonorum, uide Abb. c. fi. col. 2. de foro compet.

Ibidem, uerſ. facere, uide Hypp. ſing. 128.

Ibidem, uerſ. denunciatione, uide Abb. in cap. poſtulaſti, in fine, de foro compet & c. ad conſultationem, col. pen. de re iud.

In uerſ. neque, in fine, uerſ. cenſuram, uide quid per hoc uerbum intelligatur. Dec. c. præterea 3. not. de off deleg.

In glo reſpondere, uerſ. uel dic uerius, uiator in loco contractus non poteſt conueniri, uide glo. in l 1. ff. ſi quis in ius uoc. non ier. Abb. c 2 clericis, in ult. not. eo. tit.

In glo. inuitos, uerſ. in criminibus, uide Iaſ. in l. ſi quis in conſcribendo, in princ. C. de pac.

Cap. Cum laicus.

In tex. an autem ſi opp. de ſimilatione contractus, iudex ſecularis poteſt cognoſcere, ſuper iuramento, uide Fely. in c. 1. col. 7. uerſ. poſſet etiam, de iureiur. An iudex ſecularis poſſit cogere contrahenté, ad obſeruantiam iuramenti, uide Rom. ſing. 492. & an etiam, in principali poſſit cognoſcere uirtute iuramenti, uide per Dec. in rub. de iud in princ. in prima lec. qui tenet, quòd ſic. Fely. c. 1. 12 col. uerſ 6. quæro de iureiur. Alex. conſil 58. in fine, in primo, & cõſ. 63 & 65. in tertio.

Ibidem, uerſ. ratione iuramenti, quid in hærede, uide Rom ſing. 216. & 421. Abb. c. ueritatis, col. fi. de iureiur.

In glo. iuramenti, not. tamen, quòd iuramentum intelligitur ſecũdum ſubiectam materiam, Abb. c. 1. col. 9. de iud.

De Litis conteſtatione.

Cap. Exceptionis.

IN tex. uer. niſi, de re iud. uide Peruſ. c. dilecta, quæſtione 41. de app. Fely c. ſuper litteris, de reſcrip. in fine. An autem quando agitur uirtute iudicati, uel tranſactionis, uel compoſitionis, requiratur libellus, uide Marian Soci. cap 2. de lib. obli. fall 23. qui tenet, quòd ſic, & de materia iſtius tex. uide eum, in c. 1. in 3. char. de litis conteſt. ubi enumerat 33. exceptiones, quæ impediunt litis ingreſſum, & not. quòd exceptio periurij eſt exceptio litis finitæ. Butr. in c. dilecti, ubi apoſt. ad Fely. de except. Soc. cõſ. 59 in tertio columna, 11. de exceptione præſcript. Dec. conſ. 68. columna quarta, in ſecundo uolumine.

Ibidem, uerſ. oppoſita, uide Peru c. dilecto, primo not. de app.

In glo. defenſionis, uide Dec. qui aperit hanc glo. & facit differentiam, hanc inter defenſioné, & exceptionem, tãquam inter genus, & ſpeciem, in rub. ſup. de except circa fi col.

Ibidem, uerſ. ut ſolutio, acceptilatio, uide Mar. Soc. d. c. § in 4. char. in ſecundo, de except de litis conteſt. Fely. d. cap. exceptionem, col. 10. in fine, de excep.

In gl. iuncta, uerſ. ſed pone dicitur, uide Alex. conſ. 41. in 4. uol.

In glo. dicat, de except. tua non intereſt, an poſſit opponi ad proceſſum, uide Aret. c. ſuper litteris, in fine, de accuſat & de except. rei iud. uel iurandum, uide not. dictum Anchar. quòd refert. Fely. in c. cæterum, 8 col. uerſic. limita communem opinionem, de reſcrip. 11. limit. & idem, quòd hic dicitur, in exceptione rei iud. habet locum in omni exceptione peremptoria notoria,

de quo

de quo, uide Dec.c.ſuper litteris,col.6 in fi verſ. ex glo de reſcript, Iaſon.l.poſtquam lite, col. 11. C.de pactis,& in exceptione notoria, in l. ſi creditori C.eo.& de except præſcrip. vide Fely rub. de præſcrip in 4.colum.in fine,& de notoria peremptor.quòd impediat litis ingreſſum.

De Iuramento calumniæ.

Cap. Si de calumnia.

IN glo.tacitè, ad hoc facit quòd not. Bal. in l. certa ratione C quand. prouoc. non eſt nec. De ineptitudine libelli,an ſit tacita, vel expreſſa, quòd in primo caſu non vitietur proceſſus alias ſic,& not quòd hoc caſu magis valet tacitus quã expreſſus conſenſus,de quo vide Dec cap clerici, penult.colum de iud.& in cap.iur.ult,col ſi de prob & vide Felyn cap.fraternitatis,in 5 colum. de teſt Iaſ.l.1. in tertia columna C qui admitti. Actus tamen taciti non ſunt ita late interpretandi,vt expreſſi. Fely.cap.cum acceſſiſſent,col. 13. verſ.ſecundo, limi. de conſtit. & aliam differentiam ponit Alex.conſ.59 colu.n.5.in tertio volumine.

In gl. vtile,quid ſi legitimè quis intentionem ſuam probauerit.Bal.cap.1 ,col 11.de prob. vbi Dec.1.not.

Cap. In appellationis.

In tex.vide Alexan.conſilio 96.columna 1.in ſecundo volumine.

In glo.1 verſ per primum dictum, & an hoc habeat locum in iuramento teſtis. Aret. c.fraternitatis,de teſt. not ſi tenet,quòd non.

In glo.ab ipſis,verſ procurator ſacramentum, vide Rot decil 37.in nouiſſ.

In glo malitiè,verſ malitioſè.Felyn. c.nullus, in fi.de præſumpt.

Cap. Nullam.

In glo.nullam,verſ.iudex non eſſe,vide Fely. c dilectus,col.1.de reſcr.

In glo.iuramentum, vide Rom.ſing.8. char. prima.& Abb.c.licet,col. 11.de teſt.

De Reſtitutione ſpoliat.

Cap. Frequens.

IN tex.verſic.ſpoliatus, tertio,verſic.ſolet,vide Rot.438.in nouiſſ.

In glo.permittitur, verſic.& ſic expone, & eſt etiam peremptoria,ut not.Bar. in l.1. in fine, ff. uti poſſid. & an habeat locum in notorijs, vide Perus.in c. propoſuit,in princip.de app.

In glo is dictum,uide Abb in cap.an ſit,in fine,de app & c.ſeq eo tit.in fine.

Ibidem,in fine,idem in exceptione vſuraria,tenet Rom.ſing 46.

Cap. Ad decimas.

In tex.verſic.aliquamdiu,uide Abb.cap.ſi diligenti,colum.4.de præſcript. Alexan.conſilio 70. in tertio.

Ibidem,verſic niſi euidenter,vide Hypp.ſing. 11.Rot. 93.in nouiſſ.& 159.

Ibidem,in ſumma, uide Abb.cap. cum eccleſia,columna penult. de cauſa poſſ. & in capitulo primo, in fine, eod. tit & in cap paſtoralis, columna nona, verſiculo ſecundo caſu, eod.tit. ubi magna ampliatio,& in cap.item cum quis, de reſtit.ſpol.

In glo.eundem,verſ.non tamen,uide Abb c.ſi diligenti,col 9.de præſcript.

In glo. præſumatur, & not. quòd qualitas iuris communis facit notorium. Fely 1. capitulo primo,columna 8 de præſumpt.vel præſcript. & nota,quòd ex longa poſſeſſione præſumitur bona fides,licet ſit contra ius commune. Alex conſilio 110 in princ.pen.col.

Ibidem, verſ.ius commune, & facit tex. quòd decimæ debeantur matrici eccleſiæ, vide Abb. in c.ex litteris ,de præſcrip.

Ibidem,verſic.& idem videtur, vtrum autem iſtud notorium, debeat eſſe notorium præſumptionis,uel veri notorij, uide Abb. cap. bonæ,de app.& aliqua per A et. cap. ſi contingat columna prima,de accuſ.& in columna 11. verſic.ſaluando.

De Dolo, & contumacia.

Cap. Actor qui.

IN glo ad terminum,not.tamen, quòd in dubio ſemper intelligitur, de peremptorio, Abb. c.paſtoralis,de excep.vlt.not.

In glo.venienti,an autem veniens poſt terminum, vel comparens poſſit procedere, ſine noua citatione, vide Rot.345. in nouiſſ. & an contra eum, qui impetrauit commiſſionem, & citationem,poſſit ad deffinitiuam in eius abſentia, vide Rot.402. in nouiſſ. & quid ſi actor comparuit, ſed non accuſauit contumaciam rei non comparantis,uide Alex.conſ.110.col. 11. in quinto vol. vide etiam Rom.conſ.54.col.3.

In glo.ſufficienter, & quòd non ſufficiat iuratoria, tenet Abb. cap. ad noſtram, de iureiur. el primo.

In tex.uide Fely.in cap.cum cauſa,colum 2.& ſeq.de re iud. Alex.in l.qui Romæ,§.Seia,col. 2. de verb.oblig.

Cap.

Cap. Eum quia tua.

In tex. verſ. citare, limita, ut per Fely. cap. cum cauſa, col. 3. de re iud.

Ibidem, in fine, verſ. debebit, immo talem fruſtratoriè appellantem poterit mulctare. Abb. ca. ſollitudinem, 1. not. de app.

In gl. grauamine, & nunquid talis appellatio, ab interlocutoria deuoluat totam cauſam ad iudicem, ad quem, vide Abb. cap. ſuper eo. primo, de app. in fine.

Ibidem, verſic. ea ratione, vide Rot. in 11. dec. de lit. conteſt. in nouiſſ.

In glo. audiendam, & an talis contumacia impediat appellationem. Dec. cap. perſonas, col. fi. in princip. de app.

In glo. non tenent, verſ. factum narratur. Alex. conſ. 81. col. pen. in tertio.

Ibidem, verſ. dic, quòd ſic. Citatio debet fieri in ſingulis actibus, niſi ſit de longinquo, c. fi. de dilat. & ad dictam glo. hic, vide Abb. c. ſignificauit, col. 11. de teſtib. & quando pars non comparens poteſt excommunicari, vide Rot. 11. deciſ. de lit. conteſt. in nouiſſ. vbi habetur, in quibus caſibus non releuet præſentia partis, & ad dictam glo. vide Alex. conſ. 137. col. 111. in 2. vol.

De Eo qui mittit. in poſſ.

Cap. Eum qui ſuper.

IN tex. verſic. non mittendum, limita, ut per Abb. c. dilectus, in primo not. de ſequeſtr. poſſ. & fruc. & in c. olim ex litteris, col. 3. de reſcript.

In glo. prima, verſ. fit miſſio, an autem poſſit fieri ſequeſtratio, vide Abb. in c. olim, col. 11. de reſcrip. ubi latè. Felyn. in primo, & in c. capitulum, col. fi. eo. tit.

In glo. vitioſus, verſ. ex poſſeſſione. Hæc ex confeſſione, uide Rot. 408. in nouiſſ.

In glo. ſine debito, verſ. nec ſufficit, vide Fely. c. licet Hely, de ſimon. col. 5. & c. cum venerabilis, col. 11. de excep. & in c. olim, col. 5. verſ. vlt. nota, de reſcrip.

Vt Lite pendente.

VIde caſum, in quo non habet locum iſte titulus per Rom. ſing. 162. & Abb. c. dilecte, de except.

Cap. Diſpendijs.

In tex. verſic. nullatenus, uide regulam Cancell. 17.

In tex. verſic. cedant, uide Fely. in capitulo, in noſtra. 3. corrol. verſic. cæterum, de reſcrip. ubi ponit, an lite pendentè poſſit quis cedere beneficio.

Ibidem, verſ. ſanè uide Rot. 411. in nouiſſ.

Ibidem, verſ. nullatenus, uide Rot. in quarta dec. de reſtit. ſpol. in nouiſſ. & prima, & ſecunda, vt lite pendente, ibi. ſed an hic textus habeat locum in actore, qui mortuo reo, & poſſeſſore apprehendit poſſeſſionem, uide Rot. 411. in nouiſſ. quæ tenet, quòd ſic.

In glo. finita, verſ. eligere, vel vide glo. in reg. cancell. 17. in 4. col.

Cap. Si ꝗ contra.

In glo. prima, vide ad declarationem huius tex. Felyn. in cap. cum olim, col. 7. de re iud.

De Confeſſis.

Cap. Statuimus.

IN tex. verſic. per confeſſionem, vide Hyppo. in ſing. 110. incip. communis Doct. & Curt. in ſuo tractatu, de iureiur. in breuiloquio 14. ſed an per confeſſionem aduerſarij, probetur titulus, uide Rot. 421. in nouiſſ. quæ tenet, quòd non ad petitorium.

In glo. prima, quid ſit poſitio, videde materia latè Frãciſcum Curt. in tractatu poſitionũ, in tit. C. de iuram. calumniæ, & aliqua per Rot. 31. in nouiſſ. & an poſſit reuocare, per procuratorem, vide Rot 260 & de poſitione obſcura. Felyn. in proœmio, columna ſecunda, & de materia, Alex. conſ. 12. col. 2. in tertio volumine.

Ibidem, verſ. reſarcire, vide de hoc Doc. in c. quoniam, in glo. pen. de probat.

Ibidem, verſ. quòd verum reſpondebit, an autem teneatur dicere veritatem, propter iuramentum calumniæ, vel negare, vide Dec. cap. 1. col. 7. verſic. ſed quamuis, de prob. & not. quòd poſitionibus contrarijs pars non tenetur reſpondere, Felyn cap. paſtoralis, col. 6. in fi. de except.

Ibidem, verſ. faciet aduerſarium, quid autem ſi aduocatus reſpondeat, vide Abb. in c. paſtoralis, primo not. & in glo. de iud.

Ibidem, verſ. exuat, quid ſi pars ponit vnum, & teſtes ſui ponunt alium, uide Alex. conſil. 151. col. 1. in quinto.

Idem, verſ. vt ſi agat, vide Alex. conſ 94. col. 2. in ſecundo volumine, & 103. & 105. in quinto volumine.

In glo. aduerſarij, & an confeſſio, ſit probatio, vide Dec. in rubr. de prob. columna ſexta, & ſeq. & in decima.

In glo poſſint. verſ. peccant tamen, vide Fely. in c. exceptionem, col. 2. de excep.

Ibidem. verſ eum æquitas, an æquitas præferatur rigori, uide latè per Dec. in c. quoniã, in quinto not. de prob.

In tex. circa princ. vide Cremenſ. not. 109.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Si poſt.

In tex.ver.confeſſio, an talis poſſit poſtea appellare,vide Dec. conſil.74.2.col.Cap.caut.100.

Ibidem,verſic.pro confeſſo, circa finem, vide Alex.conſ.100.viſo proceſſu,col.1.in 2.vol.

In glo. iuſſus, iuſſus non citatus habetur,pro confeſſo,ſi eſt contumax,vide Dec.in cap.1.in 7. not.de iud.in prima lec.

In glo.abſque rationabili,quid ſi iurent,ſe neſcire reſpondere poſitioni, an iudex poſſit cogere,vide Rom.ſing.1.

Ibidem,verſ.vel poterit,vide Alex. conſ.103. in 5.vol.columna finali.

Ibidem, verſ. poſitionem negare, vide ad hoc Iaſ in l.1.§.ſed ſi ſtipulanti,col.5.de verb oblig. Fely.c.concupiſcentiam, in fine, de conſtit.& in cap.1.col.8.de iud.

Ibidem, verſic.item ſi poſitio, poſitioni iuris non reſpondetur,ſed extrauaganti ſic. Fely.ca.1. col.6 de re iud.& idem ſi inſit dubium.Felyn.ibi in pen.col.vide Abb.in c.ſæpe 4.not.de app. Felyn.in cap.paſtoralis, in fine, de fide inſtrumentorum.

In glo.pro confeſſo,verſ.per ſententiam, vide Dec.in c.ex ratione,ſecundo not.de app. Felyn. cap.nonne,colum.2. in fine, de præſump.verſic. tertio fallit.

Ibidem,in fine,vide Rot. in deciſ.46. ſub tit. de teſtib.in antiquis.

De Teſtibus.

Cap. Mediatores.

IN tex.vide Alex.conſ.13. col 5. in glo mediatore,verſ procinctè.vide Alex. conſil.141. col.4.in primo volumine.

Ibidem, verſ.promiſſionem contrarium dicit tenere Doc hic. Aret in c. veniens, col ſecunda, circa medium,de teſtibus.

In glo.ad teſtimonium, ſocius tantum criminis,non facit indicium. Dec.conſ.175.col.ſecunda,ita declarat.

In glo.auctores, verſ. inducuntur ſocij, idem in furibus tenet Bar.in l.repeti,§ 1.de quæſt.

In glo. ciuiliter, & etiam in hoc caſu requiritur, quòd accuſatus fuerit infamatus, ſecundum Aret.in c.veniens,in 4 col circa med. verſ.tu verò,de teſtibus.

Ibidem,verſ.mediator. Alex. conſ.120. in ſecundo volumine.

Cap. Præſentium.

In tex.verſ.eadem bulla.Ægid.quæſtione 12. vel 123.

Ibidem,verſ teſtes,verſ.ſpecificationem, & an indefinita æquipolleat vniuerſali, in teſtibus, uide Abb.in c.auditis,in 7.col.de teſt. Fely.c.ſi cautio,col.11.in 10.limitatione,de fide inſtr.& Alexan.conſ.152.col.5.in 5.vol.

In glo.conuentuum,verſ. & not.limita, ut per Abb.in c.ſi diligenti,in tertio not. de præſcript. & in c.ſi.col.pen.& in ſi.eo.tit.

Ibidem,uerſic ſpeciale,circa finem, in quibus caſibus abſentes ſint,& extende glo.ad omnes caſus conſimiles, & arduos, ut vult Abb.in c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte Capituli, uide latè Felyn.in c.cum omnes, col.13. verſic.ſed maius dubium,de conſtit.& in c.paſtoralis, col.1.de reſcrip.

Ibidem,circa finem, uide Card. conſilio 100. in fine.

In glo.illos,uide Abb.in d c.ſi de præſcript.

In glo.ſigillatim,uerſic,copulatiua,uide Iaſ.in l.1 §.ſed ſi ſtipulanti,in fine,de uerb. oblig. Fely.c.1.col 6.de re iud. Alex conſ.103.colum.ſi.in tertio uolumine.

In glo.quid ſciat,uerſ præſumptio, uide Dec. c licet in ſexto,not.de prob.

In glo.iniurias,an confeſſio Syndici præiudicet,uide Alex conſ.60.col 3.in 2.uol.

In glo.ad calendas,uerſ prorogare,idem ſi partes compromitterent,iſtud tempus non curreret, ſecundum Rot.306.in nouiſſ.

In glo.interrogatoria,uerbo,non dicunt, circa finem,& quòd interrogatoria non edantur parti, uide allegata per Dec.c.1.col 35.uerſ.nunc concluſio,de prob & an ſi prætermiſſis interrogatorijs teſtes ſunt examinati,dicta ſint nulla, uide eundem,in c.licet,in primo not.de prob. qui tenet,quòd non,contra Abb ſed uide Alex. conſilio 104 in fine,in quinto.

In glo.ſpecificatione, & quando fieri debent, uide Abb in c.præſentium,col.2.eo.tit.

In gl.examinare, & an differentia ſit inter recipere,& examinare,uide Dec.cap.licet,7.not.de probat.in 11.col uerſ.pl.eſt eo.tit.

In glo iuramento,uerſic reprobauit,circa medium,uide Abb.in c.præſentium,columna 2. de teſtibus.

Cap. Romana.

In ſumma,& hoc procedit, etiam quòd procurator eſſet reuocatus, uide Rot.126. in nouiſſ. Quid de familiari ipſius procuratoris ſollicitāte, uide Rot.161.& 154.ad tex uide Alex.conſ.134. col.2.in ſecundo uolumine.

In glo.appellationis, uerſ.in cauſa appellationis,in princ.uide *Alex.* conſ. *96*. in ſecundo uolumine.

Ibidem,uerſic. in uno, de quo uide per *Aret.* in cap.inſuper, in ſecunda columna,& ſeq.eo.tit. & ibi aliqua in ſimili,per *Abb.*in 4. col. in fine, uerſ.quid ſi adminiſtrator.

In glo.in teſtem,verſ.bene,uide Dec.in c. poſtremo,

Digitized by Google

ſtremo,de appell.& conſ.197.col.10.in fine. Alexan.conſ.145.col fi.in 5.vol.

Ibidem,verſ de conſenſu,vide Dec.conſ.113.col 4.& Alex.conſ 120 in ſecundo volumine,& 150.col.1.in quinto,& 153.col.2 eo.vol.

De Iureiurando.

Cap. Contingit.

IN tex.verſ.inter laicos,verſ.iurauerunt, an ſit differentia iurare ſimpliciter obſeruare ſtatuta,vel contenta in ſtatutis, vel prout in ſtatutis, vide Fely c.cum acceſſiſſent,col 5. verſ uno caſu fallit,de conſtit,& an iuramentum,de obſeruandis ſtatutis obſtet,litteris,ſibi conceſſis concedentibus aliquid contra ſtatuta,vide eum ibi,col.13. verſ.ſecundo limita,& aliquid,in cap.ex parte,in vlt.char.verſ.leges infectę,de reſcrip.

Ibidem,verſ.quia verò,verſ.duntaxat,circa finem, not etiam quòd generalis confirmatio Papæ priuilegiorum,vel ſtatutorum,non trahuntur ad illicita,iniuſta, & libertati eccleſiaſticæ cōtraria Alex.conſ.59.col.4.in primo volumine,Dec. conſ 172.in fine.

Ibidem,uerſ.fi.& uerſ qualicunque,& an p̃ iſta uerba intelligatur, de idoneo iuramento, uide Dec.in rub.de prob.col.10.verſ.iſta concluſio, & in verſ.ſeq.in fine.

Cap. Licet mulieres.

In tex in fine,uerſ.compellendos,uide Fely.in cap.1.col 6.in fine,de iureiur ubi tenet, quòd iudex ſecularis, poteſt cogere quem ad obſeruationem iuramenti,ita poteſt illud relaxare. Abb c.2. eo.tit.Rom.ſing.492.in glo. proprio uertic. ſiue per procuratorem tacit lex,ſi autem,§ fi.de contit.pec uide Alex.conſ.88 col.3.in fine, vbi tenet,quod tex. iſte non procederet, nbi acti tenderent in antiquis.

In glo.ius canonicum,uide Alex. conſ.17.columna 4 in primo volumine.

In glo compellendos,uerſ.quid dices,iſtam gl. allegat Alex.conſ.16.atienus Fely.c ſi diligenti, de foro com peu col.Iaſ.in l.non ſolū,§ mortis, col.1 de oper.noui nunc.vide Bal. in l. duobus, § ſi de iureiur. Alex conſ.16 col.1.in tertio uolumine. Fely cap.cum M.col.pen uerſ.fallit quinto,de conſtit.

Ibidem,in fine,verſ. ſed contra decla.a, ut per Ioannem de Sylua,in 6.parte,in 4.column.de iureiur.

Cap. Cum in poſitionibus.

In glo datis,uerſ an per inſtrumentum,de hoc vide Fely.c.cum in eccleſijs, de maiorit.& obed.

In glo. periuro, periurus etiam poſt pœnitentiam non admittitur in teſtem,fallit in caſu not 1 quem ponit Fely.in cap.veniens,primo,in princip.de teſt.

In glo.iuſta, uerſ. dixit Ioannes, an,& quando q̃s poſitiones ponés reuocare, vide Alex.conſ.92. col.fi in quinto uolumine.

Ibidem, circa finem, uide Iaſ. in l. errore, in prin.C de iur.& facti ignor.& Panorm.conſ.73. col.2 lib.2.Barb.conſ.43.in primo dubio,lib 2. & Aret.conſ.71.col.2.

Ibidem,in fine,uerſic.ſatis uidetur,uide Alex. conſ.74.in princ.& conſ.60. eo.uol. col.2. & limita,ut per eum,conſ.100 col.1.in 3.uol.& conſ.17.in quinto.

In glo.debebit,uerſ.non ſolum,& not.ex glo. quòd etiam in emergentibus pendente iudicio quis poteſt coram eo. iudice puniri, de quo uide Felyn.in cap.cauſam quæ, il primo, in 6.col. in fine,& ſeq.de teſtib.& in c.1.col.4.de except.

De Exceptionibus.

Cap. Pia conſideratione.

In tex.in princ uide ad hoc cap.aliquid per Felyn.in cap fin col.3.& ſeq. de except. & in cap. cùm docem,col.3.num.13.verſ obſtat nonum mortuum, de reſcript. ubi allegat hunc tex. & in cap. prudens,§.texto,dc off.del.g.in antiquis.

In tex.in uerſic. dum enim per malitiam, an, & quādo malitioſè excipiens admittatur, uel repellatur,vide Abb in c.licet,in 6.not.,& ibi, per Dec.de prob.

Ibidem,verſ.ſi uerò,& uerſ.robore,uide Fely, c.exceptionem,col.15.de excep.

Ibidem,uerſ.ſed ſi poſt rem,idem poſt concluſionem in cauſa. Abb.c.ſignificauerunt,colum.4. de except.

Ibidem,in fine,uerſ.ex officio.Dec.c.cum parati,de app.ſecundo not.

In glo.periculum, & not.quòd excommunicatus repellitur etiam,in extraiudicialibus. Abb. c.cum parati,de app.primo not.

In glo.eccleſiaſticis,forma data à canone debet etiam ſeruari in foro ciuili, & hoc tacit contra gl.in Clem.diſpendioſam, verſ. viuiis,de iud. pro concordia uide Gem.in c.2. pen col. de iureiur. Dec.cap.eccleſia 22.col de conſtit.uel dic, quòd iſta forma ideo debet ſeruari,etiam in foro ciuili,quia iſta eſt forma data,ſecundum ius commune,& de hoc non eſt aliter prouiſum à lege,illa uerò forma,in Clem. diſpendioſam,eſt contra ius commune,ideo non debet extendi ad forū ſeculare,ò Fely c eccleſia,col.18. uerſ.ſeptima declaratio,& uerſ.ſeq de conſt t.

In glo opponit,uerſ.uel ſeculari, uide Dec. de hoc, in c.prudentia,§.texta,22.not.de off.deleg.

In gl. ſpecie,u rſ.non ergo,& iſta qualitas debet probari ab illo, qui opponit, uide Felyn. in cap pen.

cap.pen.in fine,& ca.fin.de except.& in cap.cæterum,col.4.de reſcript. & in ſimilibus terminis, vide Abb ca.in præſentia per illum tex.de prob. In 8.not.& not.c.ad probandum,de ſententia,& re iud.c.fraternitatis, in 8. col. de teſtib. & vide Rot.326.in nouiſſ.

In glo.nomen,verſic prudentiam,circa finem, vide ibi per Abb.& alios, §. ſextam, in fine, & Rot 400.in nouiſſ.

In gl.octo:quid ſi ultimus dies ēt fuerit feriatus,uide Felyn. dicto capitulo finali, in fine, de except.

Ibidem,uerſic.ſed primum uerius,uide Dec.in capitulo, cum ſit, in quinto, & in quarta fall. de app.

In glo.apertiſſimis. Nec ſufficit iuramentum, de quo uide Dec.in rub de prob. col. 18. verſic. 2. limitatur, & ad hoc uide Abb.ca.licet 13.not.de prob.

In glo.dutaturis: Dec. cap. intelleximus, columna pen. de iud. & cap cum cauſam, in tertio not.eo.tit.ubi omnino uide, & aliqua in cap. poſt ceſſione,ubi Abb.col.pen.& ſeq de prob. Felyn.c.cum inter,de except.col. 10.

In glo executionem,in fi.uide Abb. in c. nouit,in fine,de app.

In glo excommunicatus ſit publicæ, uerſic. notorio,vide Alex.conſil.86.viſis, colum finali, in ſecundo volumine.

In glo.repellere,in fine,vide Aret.cap. primo, verſ item ex hoc,de accuſat.

In tex Limita iſtum tex.ut per Anch.in conſilio 382. incipiens,retento ordine dubiorum, numero octauo,& ſequenti & Fely.in c.2.col.12. de appellat.

Cap. Cum quadam.

In tex.verſ.coerceantur,limita,vt per Fely.c.1. col.7.verſ.poſſet,de iureiur. & intellige iſtū tex. in cauſa ciuili,ſecus in criminali. Doct.& ibi Felyn. cap. de his, de accuſat. ſi. columna,ita declarat.

In glo.admitti intellige glo ſecundum, quòd declarat Dec.c.ai ſi clerici, col.8. verſ. in ſi.glo. de iudic.

Ibidem,verſ non obſt.& quando iſta exceptio non habeat locum,vide Abb.& alios,c.nouit,colum.6.& ſeq in gl. in tertio iudicare,de iud.

De Præſcriptionibus.

ISte tit. non habet locum quando præſcriptio prohibetur à lege ita limitat Abb.in cap.cum ex officij,in 3. not.de præſcript.

In tex.ad iſtum tex.vide latè tradita per Fely. in c.ſi diligenti,col.6. & ſeq & præcipue ſub nu. 12.13 & ſeq. de præſcript. & aliquid per Alexan. conſ.316 libro quinto.

Cap. Epiſcopum.

In tex.verſ.titulum,an autem in conſuetudine requiratur titulus,vide Dec.in rubr. de conſuet. in 3.columna,in princip.qui tenet,quòd non & ad iſtum tex.nunquid ſufficiat titulus putatiuus, vide Abb. in cap. de quarta, columna ſecunda, eo.tit.vbi Fely.in princ.Abb.c.auditis,colum.8. de præſcrip.& an poſſidens contra ius,præſumatur bonę fidei. Abb.c.ſi diligenti,in 4.col. eo.tit. vbi Felyn. dat duas ampliationes, & nouem reſtrictiones ad iſtum tex. & limita vt per Dec. conſ.154.col.3.in fine,& ſeq.& not. quòd bona fides præſumitur,quando allegatur,alias non,ita. Fely.cap.afferte, 3.not.de præſumpt.Alex.conſilio 76.in vlt col.in ſecundo uolumine.

In gl.oportet, verſ neceſſitatem, vide Fely.c.ſi qui teſtium,col.11 de teſtibus.

In glo.titulum,circa finem, verſ. conclude ergo,verſ.fundat,in contrarium,vide Abb.d.cap.ſi diligenti,col.5 de præſcript.

Ibidem,ver.præſumptio,qualis autem debeat eſſe iſta præſumptio,dicit Abb d.cap. ſi diligenti,colum 5.

In gl.memoria, not quòd ubi conſuetudo repetitur non valet etiam illa cuius initij memoria non extat.Felyn c cum cauſa,columna quarta,de re iud.prima fallen ſecus in præſcriptione. Dec.conſil.67.colum 11. in 2.& merum Imperium præſcribi per ſpatium centum annorum. Alex conſ.24 col.5.in tertio.vel 5.vol.& de probatione talis memoriæ,vide Bal.in ſuo tract.præſcript.col.16.& ſeq.

Ibidem,in verſ tanti temporis, vide plenè ad declarationē Fely c.cum omnes,col.4 & duabus ſequentibus,de præſcript. Aret.conſ.37. col.pen. & Capram,conſ.97 ad finem.

Ibidem,verſ.ſed quo modo,& not. quòd centum anni,non dicitur tempus de cuius initij &c. Fely.c.ſi diligenti in fi & quòd per tantum tempus poteſt probari titulus præſumptiuè,uide eundem,c ex officij,col.6 eo.tit.

Ibidem, verſ præſcriptio, & talis præſcriptio poteſt probari per ſolam famam. Abb c.veniens, pen.col. de teſtibus, il primo, vbi allegat Innoc. d.c.quòd per nouale,& alia cauſa non requiritur, vt not.Abb in c audientes,in 6.col.de præſcript. Alex conſ.6.1.vol.& 198 in ſecundo.

Ibidem,verſ.vel audierunt.Fely c.ſi diligenti,pen.col.de præſcript.vbi dicit,quòd teſtes hęc duo debent probare,de auditu,& fama. Alexan. conſ 16.col 5.in quinto.

Ibidem, verſ.quid ergo,Abb.c.licet,10.not de prob. Item ad rationem glo. facit,quia iſta dicitur probatio uera,illa præſumpta, & tunc uera præponitur. Abb.c.ſuper eo.de conſang & affi.& ad dictum glo.vide Alex.conſ.46.col.11. in tertio,& 169 in fine,in quinto.

Digitized by Google

De Sent.& re iud.

Cap. Cum eterni.

IN tex.in princ. vide pulchra verba Barbatij, cap. 3.col. 2.de off.deleg.

In glo.in iudicio,in uerſ.in auditore, circa finem dictæ glo. de auditoribus Rotæ an ſint iudices, & quam iuriſdictionem habeant, vide Felyn.in cap.circa,col.5.in Rub.de off.deleg. verſic.quæro vtrum auditores.

In glo.officij,& hoc eſt regulariter, quod quis priuari non poſſit beneficio, & officio ſibi conceſſo, non ſubſiſtente legitima cauſa.Romanus, conſilio 467.

Cap. Ad Apoſtolicę.

In tex.verſ.& ſi dicerent, & uerſ adhærentes, an idem ſit iudicandum, de adhærentibus, quòd de principali, uide Dec. conſilio 151. columna 9. in fine,& Soci. conſ.27.in princ. in tertio uolumine.

Ibidem,verſ.nos itaque, in fine, verſ. ipſo facto,abſque monitione Dec c.repræhenſibilis,primo not de appellationibus.

In gl. promiſiſſent,vide Rom.ſing.126.Sanctiſſime.Dec conſ.198.in princ.

In glo.tutum,verſ.paratam, & an requirat verbum,incontinenti,vide Aret c.ex parte A.col.finali,de teſtibus.

In glo.deierauit,an ille qui multoties, & pluries deierat toties committit periurium,& de ſimilib.vide Abb.Aret.& alios, in c ſicut, in vlt. no.de teſtib.

In verſic.porro,uerſ.ſuperuenienti, uide Rot. 176.in nouiſſ.

Ibidem,verſ.præfatus,uerſ.expreſſa.Fely.cap. ex parte,colum.19.uerſ.reſtringe 40.de reſcript.

Cap. Abbate.

In glo dominij,uerſ.ex iure.Alex.conſil.221. col.1.in princ.& 202. in ſecundo, & conſil.95. in quarto,col.12.

Ibidem, uerſ licet uenditor, uide Alex. conſilio 89.col.11.in 5.uol.

In glo.non ualebat, ualet tamen inſtitutio, de monaſterio conſtruendo,uide Bar conſ.26.

In glo.ante, & quare ualeat ſententia lata, hic uigore priuilegij impetrati, poſt litem conteſtatam,uide 310.col.14.in nouiſſ.

In glo.contexitur, in inſtrumento locus contractus apponi debet Alex.conſ.59.col.12.in fine,in ſecundo volumine.

In glo.non expreſſis.Alex.conſ 150. col.pen. in quinto volumine.

Cap. Et ſi ſententia.

In tex.uerſ.ſcripti.Not.tamen,quòd licet ſententia debeat ferri in ſcriptis, poteſt tamen probari teſtibus,vide Rot.409.in nouiſſ.& an error in ſententia poſſit probari, vide Alex. 215. viſis prima columna,in ſecundo, & an quis poſſit proferre ſententiam per alium ſi ipſe tantum proferat condemno verbum, uel abſoluo, uide Felyn. cap.ſuſcitatus, columna 5.uerſ. illiteratus, de reſcript.

In glo.neceſſe,uerſ.ſententia.Fely.c.1. in ult. col.eo.tit.Peruſ.c.dilecto,in 8.quæſt.de app.& an iudex poſſit errorem formæ,uel proceſſus emendare,uide Rot.341.in nouiſſ.

In glo.illuſtrium,limita ut per Abb.in c.ſicut nobis,ti.6.not de re iud.

Ibidem caſus in quibus ualet ſententia ſine ſcriptis,& ſuper incidenti ſententia ſuper ſcriptis ferri poteſt,ut not.Rom ſing,56. in prima columna, & an in leuibus procedatur ſine ſcriptis, dic,dec ſecundũ Dec.in c.quõ,6 not.de prob.ubi in fi.oſtẽdit,quę ſit leuis cauſa,& limita,ut per eũ iſtum tex. in cap. ſuſcitatus, in fine, de reſcript. vt non habeat locum, in iudice illiterato,ſed perito.

Ibidem,circa finem, ibi partes poſſunt, in totum renunciare ordini iudiciario,ſed non in partem. De hoc uide doc.in auth offeratur. C.de lit. conteſt.in l.properandum. C.de iudic & in cap. in litteris,ſup.de off.deleg.ubi Abb.in gl in uerſic partium.

Ibidem,in fi.uerſ. non eſt uerum, uide Alex. conſ.90.columna ſecunda,in primo.

De Appellationibus.

Cap. Cordi.

IN ſumma,appellans in cauſa beneficiali,ſi fuerit contumax in ea proſequenda, & ſententia fertur contra eum,non poterit iterum appellare. Rot.384.in nouiſſ.

In tex. uerſ.cauſa,quare cauſa ſit exprimenda, uide Laſ. in l. minoribus,de his quibus ut indig. & quid ſi ineptè, uide Dec. in cap.6. in fine, de app.& per Abb.in cap conſuluit eo.tit.& quid ſi appellauit uiua uoce,iudex tamen detulit, & pars conſenſit, dic quod nihilominus cauſa cenſetur deuoluta. Rota 18. iſto tit in nouiſſ ita tenet, & idem ſi iudex non detulit, ſed pars tantum conſenſit 16. & quid ſi exprimat per relationem, ad aliud,uide Alex.conſ.80. col. 5.in primo Ægid. quæſtione 121.uel 12.uel 101.

Ibidem,in uerſic in ſcriptis,& dic hoc procedere etiamſi habeat priuilegium liberè appellandi in cauſis ſuis,ita Bald.cap.primo,columna ſecunda,de reſcript.

Ibidem

Ibidem, verſ. reuerentia, nunquid tunc uidetur fateri grauamen. Peruſ. cap. propoſuit, colum. 11. de app.

Ibidem, uerſic. petierit, uide Rot. 38. in nouiſſ. & 104. col. 51. & in fine, & ſeq.

Ibidem, uerſic. finito, quid ſi iudex procedat, in principali, illo articulo appellationis omiſſo, parte contumace, dic quod proceſſus ualet, ſi pars cõtumax fuit citata ad totam cauſam, ſecus aliàs. tenet Rot. 8. iſto tit. in nouiſſ. & uide in 11. ubi tenet, quòd auditor datus ſuper vno art. non poteſt procedere in cauſa ſpeciali, ſine noua commiſſione.

In glo. vel extra, in fine, & hęc eſt communis ſententia.

In glo. ad nos, verſic. ſed licet primum, uide in ſimili Abb. cap. ad audientiam, in prima gloſſa, eod tit.

In gl. in ſcriptis, & an appellatio viua voce factam, deuoluat negotiũ ad Papã. Rot. 385. in nouiſſ. tenet, quòd non, niſi index deferat, & licet dicit referri in ſcriptis, in ea tamen poteſt fieri fides per unum teſtem Rot. 909.

In glo. interlocutoria, & quid in interlocutorijs habentibus vim diffinitiuæ, vide Rot. 15. in nouiſſ.

Ibidem, verſic. cauſam exprimere, vide Abb. & alios, cap. cum ſit Romana, in ſecunda opp. eo. titulo.

In glo. petar, in dubio, de quibus apoſtolis intelligatur, vide Doct. in cap. dilecti, de app. an autem quando appellatur ad diffinitiuam, ſit neceſſe petere apoſtolos. Rot 366. in nouiſſ.

In glo. indulto, & nunquid iudex à quo, qui detulit appellationi, poteſt præfigere terminum appellanti, uide Dec. cap. cum ſit Romana, columna 11. de app. & nunquid poteſt ex interuallo prorogare, vide Rot 14. iſto tit. in nouiſſ. quæ tenet, quòd ſic, & 365.

In gl. petierit, in fine, vide Abb. c. ſæpè, col 111. verſic. in eandem glo. de appellation. Dec. cap. ex inſinuatione, col. 11. eo. tit.

In gloſ. omiſſo Hic tex. loquitur in Papa ſecundum Imol. in cap. 1. de off. deleg. Caſtr. in l. 1. in repet. C. de iuriſd. omnium iud colum. vlt. non enim poteſt ſecundum eos prorogari iuriſdictio de cauſa, ad cauſam, & ideo ipſi reprobant. Innocent. cap. prudentiam, in princip. in tertia quæſt. princip de off. delegati. qui volebat, quod valeret proceſſus agitatus per duos ex iudicibus delegatis datis, cum clauſula, quod ſi non omnes, per iſtum tex. quia iſto caſu ſi partes non opponant, uidentur prorogare iuriſdictionem illorum duorum, de caſu in quo tertius ſe excuſaret, ad caſum in quo tertius non ſe excuſaſſet, ſi nihil de hoc opponatur, quia uidetur permiſſum, per iſtũ tex. ſed Imola, Caſtr. & alij ſupra allegari ſentientes contra Innocentium, in dicto capitulo prudentiam, dicunt, quòd iſte tex. loquitur in Papa, & quòd oppoſitio Innocent. non eſt vera, quòd probant ipſi ſic, dates tribus iudicibus delegatis, cum clauſula, quòd ſi non omnes, duo non habent iuriſdictionem in exercitio, niſi ubi tertius ſe excuſaret, ergo, ante purificationem conditionis iuriſdictionem non debent poſſe exercere cum non habeant ante, l. cedere diem, de verbor. ſignific.

In gl. condemnandus. verſic. ſed dic, vide Rot. 251. in nouiſſ.

In glo. procedatur, an verò requiratur noua citatio ſuper principali, vide Abb. cap. ſæpè, col. 4. de appellat.

Cap. Legitima.

In glo. per iudicem, uide Felyn. cap. paſtoralis, columna ſexta, de except. & iſtam glo. ſequitur Abb. in cap. ſecundo requiris, in pen. columna, de appellat.

In glo. formam, & iſta eſt communis opinio, quod non debent eſſe laici, ſed clerici, ita dicit Imola, in capitulo ſuſpenſionis, de off. delegatĩ dum tamen, ibi allegar, quod ſi quis recuſans iudicem vti ſuſpectum, proteſtatur, quod non vult ſuper recuſatione probanda producere clericos in teſtes, quod tum poſſint eſſe laici arbitri, id non mihi placet, cum principalis cauſa ſit odioſa, & iſta ab illa dependeat, & ita ſeruat practica, & ita ſentit Baldus, conſilio 26. columna ſecunda, libro primo.

Cap. Romana.

In ſumma, vide aliqua per Dec. c. paſtoralis, §. quoniam, in 11 col. de reſcript.

In tex. verſic. ſi verò, verſic. prohibere, uide Alexand. conſilio octauo, in quarto uolumine.

Ibidem, verſiculo, quid ſi obijcere, uide Abb. capitulo dilectis 2. columna penultima, & ſeq. de reſcript. Rot. 11. in nouiſſimis, iſto titulo, & 412. in nouiſſimis, & 344. iſto titulo, & aliqua per Alex. conſilio 9. col. 3. in quinto. Felyn. in d. ca. dilectus, columna finali, Vital. char. 14. verſic. ſupereſt.

In verſiculo, in alium, verſic. vendicare, limita, vt per Peruſ. c. dilecto, columna 11. verſ. adde de appellat.

In glo. generaliter, an ordinarius epiſcopi ſit ordinarius, vel delegatus, & in vicario epiſcopi, vide Rot. 378. in nouiſſ.

In glo. mandetur, uerſiculo cauſam rationabilem, ex iſta glo. colligit Fely. in c. de his, in princip. de app quod ſententia lata in criminali tranſit in rem iudicatam, niſi condemnatus appellet, & an criminoſus appellet, uide Felyn. in cap. 11. de re iud.

Digitized by Google

Ibidem, uide Abb. & alios, in capitulo ad noſtram, in fine, de appellat. & cap. conſuluit, eo. tit. in fine.

Ibidem, in fine. Abb. capitulo paſtoralis. 4. de appellat.

§. Si autem.

Verſic. vel de quo, vide Barb. conſilio 47. columna 24. libro primo. Rom. conſilio 314. Aret. conſilio 147. vbi habetur, quod confeſſio ſuper crimine non poteſt reuocari, niſi allegato errore, & probato.

§. In alium.

In glo. alium in fine, vide Dec. in d. c. cum teneamur, in fine.

§. Debet autem.

In glo eos, limita, vt per Abb. cap. dilectis. in quinto not. de app.

In glo. iure alio, vide Dec. in c. cæterum, in 6. coolum. de iud.

§. Sententias.

In glo. reuocent, vide Abb. d. c. qua fronte, columna 4.

Cap. Vt ſuper.

In tex. verſic. ex tunc, vide Rot. 128. in nouiſſimis.

In glo. ex tunc vide Rot. 406. in nouiſſimis.

In glo. irritum, & tanquam attentatum debet reuocari, ita tenet Rot. in 112. dec. iſto tit. in nouiſſ. & limita, niſi appellaſſet, non in ſcriptis, ſed viua voce, quia tunc valebit proceſſus, cum appellatio tũc ſit ipſo iure nulla, ita tenet Rota 18. in fine, eo. tit. in nouiſſ. & vide ibi deciſ. 22. & Rot. deciſ. 19. in antiquis.

Cap. Cum appellationes.

In tex. appellatio friuola non deuoluit cauſam niſi virtute dilationis, & remiſſionis. Rot. 21. iſto tit. in nouiſſ.

Ibidem, verſic. condemnationem, vide Abb. in capitulo finali, penult. columna, in fine, de reſcriptis.

Ibidem, verſic. abdicauit, quid ſi detulit, & iterum in decennium, ab eadem ſententia appellatur, nunquid iterum poterit deferre, & præfigere terminum, vide Rot. fi. iſto tit. in nouiſſ. quæ tenet quòd non, & an poſt delationem partes redire poſſint. Rot. 363. in nouiſſ. tenet, quòd non, & an poſſit talẽ reuocationẽ, reuocare. Alex. cõſilio 73. col. 4. tenet quòd non, limita tex. vt per Rot. 362.

Ibidem, verſic. totius, limita, in ordinario hoc non procedere. Abb cap. cum teneamur, in fine, eod. titulo, & in alio caſu Rot. 283. in nouiſſimis.

In tex. verſ. remittenda, vide Felyn. cap. olim, col. pen. de except.

In glo. deferend. verſic. ratus, vide Abb. cap. de priore, 11. not. de appellation.

In glo. non admittat, nec etiam executioni ſuperſedere, vt probatur in cap. meminimus, de accuſat.

In glo. eadem, vide Abb. c. ſæpè, in fi. de app. Fely. c. ſignificauerunt, col. 6. in fine, de except. Rom. ſing. 586.

In glo. refutari, verſ cognoſcit. Dec. cap. gratum, col. 5. verſic. quinto limita, de off. deleg. & c. ad hæc, ſecundo not. de app. Abb. cap. ad aures, eod. titulo.

In glo. remittenda, vide Cardinal. conſilio 32. col. 2. & ſequen. Ana. conſ. 48.

In dicta gl. verſ. vbi referre ſequitur. Dec. cap. cum ſit Romana, quarto not. in fine, eo. tit. vide Abb. in c. cum cauſa, ſecundo not. de re iud. & c. ſæpè, col. 7. eo tit.

In dicta glo remittenda, verſ. vbi referre, ſequitur Dec. ca. cum ſit Romana, quarto not. in fine, eod. titulo, vide Abb. in capitulo, cum cauſa, ſecundo not de re iud. & cap. ſæpè, columna 7. eo. titulo.

In glo. ſtatuta, verſic. in appellatione, contra hoc facit l. 1. ff. eodem, vbi loquitur de diffinitiua quæ coercetur app. contra iniquitatem iudicantium.

Cap. Ab eo.

In glo. 30. dies: De iſto termino petendi, vide Dec capitulo, perſonas, columna ſexta, verſiculo ſextus caſus, ſupra eod. titulo, & quando currat iſtud tempus 30. dierum, vide Rotam, 29. in nouiſſimis. Et an commiſſio impetrata ante dationem apoſtolorum valeat Ægid. q. 100. Cap. caut. 45.

In gl. inſtanter iterata petitio habetur, pro vna ſola. Felyn cap. ſi cautio, col. 11. in vltim. in fine, de fide inſtr. & in cap. ex litteris, columna 6. verſic. fallit enim primo, & col. ſeq. verſ. fallit nono, & etiam nota ex iſta glo. quod actus geminatus ſtatim & incontinenti nullo temporis interuallo adhibito habetur pro vno tantum actu, vide Archidiac. in c. Lotharius, 31. quæſt. 2.

Ibidem, verſic. iterum petere. Alexand. conſilio 19. columna 11. in princ. & conſ. 114. col. 151. in quinto.

In glo. loco, verſ. nolle, vide Fely. cap. cum M. col. 20. verſ. 9. de conſtit.

In

In glo.expreſsè quid ſi tacitè, vide Rot.22. in nouiſſ.iſto tit.

In tex.vide ad hoc Felyn.cap. veniens, col.1. verſ.in tex.ibi poſt appellationem, de teſtibus,& in cap.cum cauſa,col.2.de re iud. Alex. conſ.89. lib.1.in ſecundo dubio,col.fin. Item ad iſtũ tex. vide Cardinalem,cap.ex parte, de reſcript. & ibi Imol.& Doct. vbi dicunt, quod iſte tex.procedit in attentatis,per odium, per ipſum appellantem, ſi ergo eſſet alterata,per appellationem , deberet ſententia reuocari , & ſi vellet dicere cauſam ſuæ appellationis non fuiſſe veram,ad hoc, vt poſſet dicere fuiſſe reuocatam, attento , quia cauſa ſuæ appellat.nõ erat vera,cum hoc caſu vellet in fauorem ſuum allegare propriam turpitudinem , non eſſet audiendus.Abb.in c. dilectus,ſecundo, col.fin.de reſcript. Fely c.perſonas, col 3. de appel.in antiq.

Cap. Non ſolum.

In tex.limita, vt non habeat locum , in exhumatione funeris.Rot.5. dec.iſto tit.in nouiſſ. & limita,vt in caſu 12.dec.

Ibidem,& limita , ut per Abb.col.11. c. dilecte,de excep.

In ſumma quæ differentia ſit inter titulum, vt lite penden & tit nil.nou. pend. app. vide per Dec.in cap.conſuluit,ſecundo,eo.tit columna ſecunda.

In tex.uerſic reuocari, & tam in cauſa principali,quam connexa,de quo vide Abb in cap. ſuper eo.primo,de app. etiam ſi appellatio eſſet deſerta,de quo Dec in cap conſuluit,ſecundo,eo. titulo , columna finali , vbi tenet , quòd attentata ſunt ipſo iure nulla , & vide eum in conſilio 200.

Ibidem,verſic.medio tempore , an titulus , nil noui app.pend habeat locũ reſpectu tertij, Dec. c. ſuper eo.5.not de off deleg & limita iſtum tex. vt per Corſett. in ſing. verſic. appellatio. Dec. conſilio 198. columna quarta , Ægid. quæſtione 749.

In verſic.illa, verſic.non debent,fallit niſi terminum ſtatuiſſet. Felyn.cap.cauſam,colum. 11. de re iud.vide ad tex Rot.234.in nouiſſ. Felyn. cap.cauſam quæ,columna 7.de reſcript.Rot.344. & 461.

Ibidem,verſ canonicè, vide Rot 412. iſto tit. in nouiſſ.& 280 & 346.

Ibidem,verſ.inhibitionem.Peruſ c.de priore, in fi.eo.tit.Alex 89.in primo col.11.

In glo.à diffinitiua , & ad hoc nota aliam differentiam quam pouit Aret. c. ſi conſtiterit, colum.11.de accuſ.verſ & ideo.

In glo. ante omnia , & dicitur appellationem renunciare,de quo vide Dec.in cap.an ſit,de app. in princ. Item ſubrogatus , qui nunquam habuit poſſeſſionẽ , an poſſit petere attentata reuocari , vide Rot.42.in nouiſſ. Cautela eſt, quòd petens attentata , poſt appellationem reuocari, fateatur appellationem quatenus fac.pro. Ita not.Card.& Imo.in cap.ex parte,ſup.de reſcript.ſequitur Dec. cap.cum ſit Romana, in quarto not. in fine , de app.

Item ſi appellans deſerit appellationem,attentata an poſſint reuocari.Peruſ.c.ſæpe q.47. Rot. 1.dec.in nouiſſ. An ſententia, ſuper reuocatione attentatorum ſit interlocutoria , vel diffinitiua. Rot.dec 23.in nouiſſ.& vbi non conſtat de non iure agentis notoriè, non reuocatur. Rot. 14.in nouiſſ & de expenſis,in ſententia attentatorum. Rot.93.vel 99.

In glo.intra decennium,verſ.vtiles vide Abb. c.quo ad conſultationem,in notorijs , de re iud.

In glo.innouata,vide Alex.conſil 99.in quinto uolum.Sed an pendente iudicio ſuper attentatis currat tempus ad appellandum. Peruſ. c. dilecto, col.5. de app.qui tenet quòd non, & Rot. c.11.in nouiſſ.& not. quòd remedium attentatorum eſt fauorabilius, quam reſtitutorium ſpoliationis. Dec.conſ.vlt.col.11.in fine , & non requiritur,quòd petens attentata reuocari,poſſideat,ſecus in alio.Rot.dec.de reſtit.ſpol.in nouiſſ. circa med.& tres ſententiæ requiruntur ſuper attentatis.Rot.113 in nouiſſ.

Ibidem,verſic.tunc enim , vide Dec.in rub.in princ.eo.tit.

In glo ante diffinitiuam , vide ad iſtam glo. Aret.in c.ex parte A.in fine,de teſtib.

Ibidem,uerſ in euentu,uide Panor. in c. ſuper quæſt.in glo.ſi ſup.de off.deleg.

In glo.quicquid,uide Rot. 128. in nouiſſ. in prima addit. & 130. & nota dictionẽ uniuerſalem recipere interpretationem ab alijs iuribus,& reſtrictionem .

In glo reducendum, an hoc procedat in ſententijs cenſus,uide Rot.379.in nouiſſ.

Ibidem,uerſ ad contrariũ,fuit limita,niſi eſſet datus eum clauſula contradictores compeſcendo,quòd tunc poſſet etiam in tertium procedere. Panor.c.pro illorum,col.11.de præb.& iſtam gl. ſequitur Abb.c.cum teneamur,col.2. eo. tit. ubi Dec & ad primum dictum,uide Peruſ. c dilecto, col.3 in fine,de app.& quo ad tertium Rot.4. de appellatione,in nouiſſ.

Ibidem,uerſic.extraiudicialis. Abb. d.c.bonæ, & not. quòd ſemiplena probatio ſufficit , in reuocatione attentatorum.Rot dec.135.incip.item ſi rector.ſequitur Dec.cap. primo,columna 11. de app.& ad iſtam glo hic uide Abb in cap.conſuluit.2.eod. titulo, dum facit differentiam inter appellationem iudicialem , & extraiudicialem, & an attentata ſint ipſo iure nulla, uide ibi Dec. in fine, & de materia, uide conſilio 103. & iudex ex mero , & puro officio reuocare poteſt attentata,Rot.13.& 14. in nouiſſ.& etiam, quòd non conſtet de iure petentis reuocationem. Alexand.conſilio 99.in ſecunda columna, in quinto uolumine .

Digitized by Google

Ibidem uerbo ipſo indigno, etiam ſi uellet retractare attentata. Fely.cap. ex parte S.col.3.de reſcrip.

In tex.uide Felyn.in cap.cum ſit Romana,columna 4.ſup.eod.in antiquis.

Cap. Concertationi.

In tex. verſic. conditionem, uide Dec. in cap. Romana,col.1.& ſeq.eo.tit.& Peruſ.in c.conſuluit 3.in fine,eod.tit.

Ibidem,in fine, not.quod prohibitus appellare non prohibetur querelare, & an non prohibitus querelare poſit, dicere ſententiam nullam, uide Aret conſ.65 qui tenet, quòd ſic, & ad hoc uide elegāter per Pract.Pap.in for.M.executionis,colum.1.Iaſ in l.ſi ab arbitrio,in fine, qui ſatiſdare cog.Dec.conſ.335 col.fi.

In glo.grauatur,uerſ quòd eſt circa med.Peru. c.dilecto,col.2.eo tit.& d.c.bonæ.

In gl.ſciuerit, uerſ.& intellige,conſ.62.col.fi. Fely.c.2.col.2 de except. Alex.conſ.114.

Ibidem,in uerſ.per illum ſe grauatum,uide Felyn.cap.quo ad conſultationem,col.16.num.45. de re iud Rom conſ.34.colum.fin. & Alex 114. col.2.lib.primo,& non ab re Caſtren conſ.350.

In glo.non conſenſerit tacitè lata, etiam dicit Peruſ.in d.c.Romana,in prima opp.

Cap. Appellatio.

In gl.lecta. uerſ.die feriato. Fely.cap.cum M. col.20.uerſ.2.concluſio,de conſtit.& relatio, etiā per nuntiū,non pōt fieri die feriato. Bal.c.fi.ſup. de fer.& l.in minorum. C. ex quib.cau. reſt. in integ.

Ibidem,uerſic.exceptionibus, an exceptio debeat dari in ſcriptis,vide Dec.in d. c. quoniam, c.4.de probat.

Cap. Si à iudice.

In tex. n̄ota, quòd ſi iudex appellationis pronunciauit malè appellatum, & remiſit partem ad primum,ſi pars appellat ab hoc grauamine,nō poteſt illa reponere.Rot.dec.7.de app.in nouiſſ. & ſi iudex pronunciauerit appellationem deſertam,poteſt partem appellantem deponere,ſi contrarium doceatur,de diligentia.Rota 170. in nouiſſ & ad iſtum tex. uide etiam Cardin. conſ.45.

Ibidem,verſ.ſuſpenſa.Fely.c.cum cauſa,col.7. de re iud.

Ibidem verbo,reuocationem,Abb. c.conſtitutus,col.3.de app.

In glo.teneris,uide de hoc, Dec.in c. gratum, 4 not.de off.deleg.hic allegatum.

Ibidem,verſ.quæ ad unum, vide Abb. in cap. cum tenemur, in princip.eo.tit. vbi alij. & vide quæ contra glo. allegat Dec. in cap. ſollicitudinem,6.not.eod.tit.pro glo.uide Rot.15. iſto tit. & 207.in nouiſſ.

Cap. A collatione.

In tex.not.tamen, quòd iure communi collatio præbendarum in collegiata eccleſia, ſpectat ad prælatum, non ad epiſcopum, ita tenet Rota de præb.in nouiſſ.

In glo.prælatus,ad iſtam glo.uide Fely.cap.3. de probat.col.1.

In glo.ſuperiore,in fine,& c.dilectis,vbi Dec. in 5 not.

In gl.potuiſti,uide tamen limit per Rot.313. in nouiſſ.

Ibidem,verſ.ſuſpectus,vide in ſimili, Aret. in cap.inſuper, columna ſecunda, de teſtib. Gem. cap. cum auaritiæ, in ſecūda opp.de elect. in 6.

Cap. Licet.

In glo emendari,uide Rot.dec.11.de except. in nouiſſ.

In glo.appellatum,verſ.ſol. dico appellanti,ab interlocutoria 10.dies non dantur ad delib. Abb. c.ſollicitudinem,in fine,de app.

In glo. reuocari, nec poterit condemnare in expenſis,vide Peru, in c.ſæpè, colum.12. verſ.1. de app. in fine,& verſ.ſeq.

LIBER TERTIVS,

De Vita, & honeſt.cler.

Cap. Vnicum.

IN tex.uerſic. omni, in fine, uide Alex.conſ.50.in 4. vol.

In glo.ioculatores,& not. quòd iſte tex.cum ſit pœnalis, non extenditur ad alia crimina etiam enormia, vide Alex. conſil.1. columna tertia, in primo volumine.

De Clericis coniugatis.

Cap. Clerici qui cum vnicis.

INtellige hunc tex. vt procedat in criminalibus,ita tenet hic Ioan. Andr.& hanc eſſe communem atteſtatur Marian. Socin. cap.1. in fine, de foro compet. licet Panorm. in cap. ſecundo, eod.tit.non ſit auſus hoc firmare, vide quod dicunt moder.in dicto cap.2.de foro compet. allegando Lapum allegat. 118. incipiens, quæritur, non leuiter, vide quod clericus coniugatus, in ciuilibus, licet poſſit coram Laico conueniri, non poteſt tamen in criminalibus coram iudice laico decerni,quod valde not.

In

Digitized by Google

In tex.uerſic.canonis,vide Alexan.conſilio 1. columna tertia,in primo uolumine, Rot.201.in nouiſſ.

In glo.concilium, in fine, & intellige ciuiliter,vel criminaliter,vt per Abb.in c.at ſi clerici, de iud.colum.6.

De Clericis, non reſid.

Cap. Conſuetudinem.

IN tex. verſ. diſtributiones, de materia diſtributionum,vide aliqua,per Dec.conſilio 79 & conſ.vlt.ſecundo volumine,& not. quòd præſentes in ciuitate, ſed non reſidentes, non ſunt uocandi, in tractatibus electionum, & alienationum,de quo vide Felyn.in cap. cum omnes, columna 17. verſ. ſed maius,de conſtit, & not.ibi. col. 16 quòd ſi quis eſt exul per iniuſtam cauſam,debet habere diſtributiones quotidianas, ſi erat ſolitus intereſſe diuinis.

In glo.improbantes,& non valet conſuetudo. Fely.c.cum omnes, columna 19. in fine, de conſtitut.

In glo.adfuerint, verſ.ſed ſi præſens,vide quæ in ſimili allegat Dec. in cap. ſciſcitatus, de reſcript.in 6.not.Alb cap.cum olim,de re iud.

In gl.receperit,vide de iſto verbo Alex.conſilio 190 colum.1.in ſecundo.Fely.cap.fi.de conſtit.columna prima.

Ibidem,verſic.nunquid ſimonia, circa finem, qui principaliter vadit ad horas, pro denario,ſimoniam committit, vide ad hoc Dec. in cap ex parte, prima columna, ſecundo verſic.extra, de off.deleg.

Ibidem,in fine, vide Panorm. in cap. ſignificatum, de præbend. columna finali, verſic. ſed vide.

De Præb.& dignitat.

Cap. Suſcepti.

IN glo. alios,not quòd verbum alius, notat ſimilitudinem, de quo vide Dec.in rubr. de prob. columna 10. verſic. ſexto. Aret. & ratio iſtius glo. procedit attento iure communi, ſed tunc, nec religioſi ſe intromittent de bonis, attento quod nō de priuilegio prout hic eſt intelligendū,tā ſic laici quam religioſi poſsūt ſe intromittere, & ſic illa dictio, alios,poterit verificari,etiam in laicis.

In tex.vide ad iſtum tex.Card.conſ.117.

Cap. Licet.

In tex. verſic. plenaria, quid importent iſta verba,vide Alexan.conſilio 7.colum.fi.in primo volumine.

Ibidem,verſic. ius tribuere videtur, quòd hoc non ſit poſſibile,vt duo ſint domini eiuſdem rei in ſolidum,per l.ſi vt certo,§. ſi duobus. ff commodat. Reſpond. quòd vnus erit dominus, nudo nomine tantum, alius in effectu, nec eſt præterea inconueniens, vt vnus ſit dñs de iure ſpeciali, alius de iure communi,l. in bello, §. ſi quis ſeruum,de cap.& vide gl.in c.licet,in verſ.eo.mod. de probat.

Ibidem, verſ. vacantium,idem in reſeruatis tenet Feder. in tract. permut.in prima quæſtione.

In glo. dignitatum, & quòd appellatione dignitatis non veniat epiſcopatus, vide Dec. ubi ponit multa ſimilia,in rubr.de prob. col.12.verſic.& retenta.Fely.cap. cum venerabilis, in fine, de except.

Ibidem,verſic.dignitatum culmen;de hoc uide quæ not. Abb. cap. dilecti, in primo not. de conceſſ præb.& in cap.ſecundo, eod.tit.& idem in Papatu, vt not. in cap. ſolitę, de maiorit. & obedient.

In glo. ſtatuimus, verſic. ius commune, imo ſpeciale,& ſic intelligitur gl.in cap.ſicuti,in verſic.numerandum, item per hanc reditur, ad ius commune.

Amplia iſtum tex.in reſeruatis à ſummo Pontifice, quòd non veniant in generali mandato, niſi de illis fiat expreſſa mentio,etiam quòd non vacent in curia,& hoc not. per Rot. in dec. 119. in nouiſſ.& dicunt, quòd illud, quòd hic dicitur de vacantibus in curia, dicitur exempli gratia, non quòd idem non ſit in alijs. Ad hoc enim videtur obſtare illud verbum, in tex. ſpecialius cæteris, quaſi ſecus eſſet in alijs, tamen eorum opinio communiter approbatur, & quòd epiſcopus non conferat etiam ſi eſſet in curia,ante vacationem,vide Rot.23.& 97. in nouiſſ.

In gl.ſpecialiter & exp eſſe,quid importēt iſta verba ſpecialiter,& expreſsè,vide Bal.in l ſi quando,§ & generaliter,de inoff.teſt.

In glo.collatio,dum allegat,circa finem, capitulum,cum dilectus, facit contra glo iſte tex.

Ibidem,in fine, ſed quamuis diſpoſitio ſit generalis,non debet comprehendere caſum habentem ſpecialem rationē,c.ſi propter ſuā debita,de reſcript. de hoc vide Felyn. in cap. nonnulli, columna 24 ſup.de reſcript.Alex.conſ.10. in fine, in 4.volumine.

Cap. Statutum.

Ad tex.vide Rot.207.in nouiſſ.vbi dicit cap. iſtud fuiſſe reuocatum per Extrauagantē Bonifacij,quæ incip.præ ſollicitudinis, vide etiam Roman.ſing.50.

In glo.numerandum, circa principium huius glo.vide Card.conſ.117.& in ead.glo.in uerſ.in fauorem,facit glo. in l.uenia, in uerſic.libertus,

c 4 in fine,

Digitized by Google

in fine, C. de in ius vocan. vbi depoſitio partim fauorabilis, partim odioſa eſt, odioſa reſtringere facit tex. qui exceptionem, ff. de condict. ind. b.

Ibidem, verſic. diu hic impropriè ſumitur, nam diutius vacant quando ſpectant ad ordinarium.

Ibidem, verſic item per hanc, vide Fely. in c. cum acceſſiſſent, columna tertia, de conſtit. Alex. conſ. 75. col. 1. in quinto volumine, & not. quod in correctorijs etiam fit extenſio quando reducitur quid ad ius commune, & ad naturam ſuam, quia res de facili reuertitur ad naturam ſuam, vide Aret. conſ. 75. col. fin. & conſ. 97.

Ibidem, verſ. & eſt ratio, ratio glo. non videtur bona: quia, qui non eſt capax beneficij tanto minus penſionis, ſed quando prouidetur de beneficio, quia habet onus annexum; nec obſtat ſi diceretur, quare non prouidetur de curato, quod habet maius onus ſi intendit illum grauare: quia reſpondeo, quòd hic eſt diuerſa ratio propter periculum animarum.

Ibidem, verſ à die, de dictione à, vide Dec. in cap. ex ratione, in primo not. de app. Alex. conſilio 42 colum. ſecunda, in tertio, & conſ. 140. colum. 1. in 5. vol.

Ibidem, in fine, verſ. impoſſibilis, quia non eſt alius ſuperior Papa ad quem deuoluatur.

In glo. per ſe ipſos: iſta geminatio denotat perſonam noſtram, vt not. Bal. in cap fi. de off. delegati, de qua Mod. in l. 1. §. adipiſcimur, de acq. poſſ. el l. 3. § 1. ſol. matr. vide etiã Fely. c. 3. col 4. de re iud.

Ibidem, verſic procuratorem, immo videtur, quòd epiſcopus non poteſt conſtituere procuratorem in curia, vt vult glo. 1. in c. pen. de off. deleg. ſup. eo. libro.

Ibidem, verſ. ſup. cap. prox. melius facit c. ſi à ſede, inf. eo. vbi dicit, quòd Papa concurrit cum quolibet ordinario.

Ibidem, verſ. dic, limita iſtam glo. niſi ſubſit impedimentum, vide Fely. in c. non poteſt, col. 4. in fine, de re iud.

In gl. in remotis, verſ. licet in hoc, vide Rom. ſing. 40.

In glo. id canonicè, vide Rot. 397. in nouiſſ. in verſic. in talium ergo.

In tex. vide pro hoc quæ poſui ad Panorm. in capitulo poſtulaſti, columna tertia, de reſcript.

Cap. Quamuis.

In tex. verſic beneficijs fortius ad lites, vt not. Panorm. in capitulo capitulum, columna ſecunda, de reſcript. vide Fely. in cap. cauſam quæ, de reſcript.

Ibidem, verſ. in penſione, vide Fely. in c. poſtulaſti, colum. 12. de reſcrip. & c. in noſtra, in prima correl. eo. tit.

Ibidem, verſ. cathedrali, vide tamen Rot. 247. in nouiſſ.

Ibidem, verſic. includi, idem dic, ſi aliquis habet gratiã expec. in aliqua eccleſia ad quodcunque officium etiam ſi dignitas requiratur, non intelligum de dignitate principali ipſius eccleſiæ, ita Rot. 10. iſto tit. in nouiſſ. & de materia tex. vide Felyn. latè in cap. poſtulaſti, columna prima, de reſcript. & in cap. in noſtra correl. 31. eodem titulo.

In glo. vſque, uide de hac dictione Bart. in l. protinus, §. 1 de leg. tertio. Fely. ca. cauſam quæ, 11. columna de reſcript. & in cap. fi. columna 4. de præſumpt.

In glo. includi, verſic. ſed fortè, uide Abb. in cap. Rodolphus, in ſecunda columna, de reſcript.

Ibidem, verſ. litteræ iuſtitiæ, vide Fely. in cap. poſtulaſti, col. 2. de reſcript.

In glo. non extendit, verſic. ſatis, vide ad hanc glo. Felyn. in cap. in noſtra 29. corroll. de reſcript.

Ibidem, verſ. Cathedralibus, vide Fely. in cap. cum acceſſiſſent, col. 1. de conſtit. & in c. in noſtra, corroll. 39 de reſcript.

Ibidem, circa finem, vide Fely. in cap. cum acceſſiſſent, in princ. de conſtit.

Cap. Cum de beneficio.

In tex. verſic. conſueto, vide Dec. conſil 142. columna ſecunda; in fine, & Rot. 32. in nouiſſ. & 416 in fine, & Fely. in c. in noſtra, corroll. 40. de reſcript.

Ibidem, verſ ab uno, vide Dec. conſilio 134. columna ſecunda.

Ibidem, ver. continuè, vide Fely in § Rex pacificus, col. pen.

Ibidem, verſ. religioſos, vide Rot. 262. in nouiſſimis.

Ibidem, verſ. expreſſè, in fine, uide Dec. conſilio 169. col. fi. etiam ſi motu proprio conceſſiſſent, vide Fely. c. ex litteris, in quinta col 17. declarat. de fide inſtr.

Ibidem, in ſummar. vide aliqua per Dec. conſilio 162. in princ.

In gl. inſtitutis, uide Abb. c. cum olim, quarto not. de cauſa proprietatis.

Ibidem, verſic. conductitij, ad hoc facit quòd Cald. not. in conſilio primo, de conſuet. & conſilio, 19. de præb.

In glo. legitima, in fine, vide Rot. 32. in nouiſſ. & nota, quod ubi agitur de inducendo nouo ſtatu eccleſiæ requiritur præſcriptio 40 an. Alexand. conſil. 70. columna prima, libro tertio, ſub numero ſecundo, & tertio.

In glo. poſt verſic. adminiſtratio, uide Fely in c. in noſtra correl 40. de reſcript. Alexan. conſ. 9. colum. 3. in 5. uol.

In glo. ſecularis, in fine, in contrarium facit, tex. in c. ei cui. inf. eo. ſolutionem quære à Panor. in c. dilectus ſecundo, ſup. eo.

In

In tex.in princ uide Barb.in cap poſſeſſiones, col.2.de rebus ecclef.non alienand.

Cap. Super.

In tex.ver.vnum imminet, vide Fely in c.ex parte,5 col.1.de reſcrip.

In gl. annexè, vtrum vicarius dicatur habere curam animarum,vide Felyn.c.poſtulaſti, col.2. de reſcript.

Cap. Si pro cleric.

In tex.verſi. licet nec. vide Rot.tertia deciſ.in nouiſſ.

Ibidem, verſ. impugnare,vide Dec.conſ 172. in fine.

In gl alijs,in fi. idem vult gl.in c. a multis, de ætat.& qual.

In gl.de defectu.verſ.ſi non eſt,vide Abb.in c. 3.in 8.col. in fi.de re iud. qui tenet contrarium & in c.cum olim,in 4.col.eo.tit.

Cap. Mandato.

In tex verſ.primo, vide Fely. in c.conſtitutus, col.pen.de reſcript.

In gl.ad te, ſcripturæ ordo ſeruandus eſt,facit gl.in c ſi iuſtus metus,de app & ad hoc uide quæ allegat Dec. in c. quoniam Abb.de off.deleg.in 6.col. verſ.quarta concluſio. vbi in ſi ad hoc dat pulchram limitationem,in uerſ.& iſta.

Cap. Si clericus.

In gl.negligenter,ver.execrabatur,Felyn.cap. in noſtra, corroll. 36. verſiculo, decimo not.de reſcript.

Ibidem,verſic. quando quis dicatur negligens, uide Abb.& Felyn. in cap. Capitulum,colum.3. de reſcriptis.

In glo.aliam,verſ. non peto,vide Rot. 320.in nouiſſ.

Cap. Hi qui auctoritate.

In gloſ. antea, verſ. qui eſt potior in tempore, vide Felyn. cap. Capitulum, colum.9.uerſ.fallit ſecundo,de reſcript.

In gl. ſpecialiter, & quid operetur iſta ſpecialis expreſſè,uide Dec.in cap.clerici, 4. columna, de iudic.

Ibidem, in verſ. ſed tempore Alexandri quidã tenuerũt contrariũ,vide Fel.c.ex officij,col.8.ad fin.& ſequent.de præſcript. Barbat. c.Eccleſiæ S. Mariæ, colum.11.in fi. de conſtitut. Felyn. cap. de cauſis, colum. ſecunda, verſ. tenuit, de offic. delegati.

Ibidem, circa fin. verſ. formę, & quòd variatio formę aliquid operetur, vide Felyn.in cap. de omnium, colum.6. vbi Dec coſum.5.verſic. ſecundo,de off. deleg. & an prorogatio ſit eiuſdem formę,cum primo termino, vide Fely. in cap. 1. col.2.in princ. de iureiur. & additio inducit nouam conceſſionem Alexand.conſil.19. colum.3. in 5.

Cap. Si poſtquam.

In gl. contulimus,verſ.mandauit.vide Abb.c. dilecti,col.2.in 2.not.eo.tit.

In gl.poſtmodum, vide Soc.in l.ſi iam facta, ff.de condit.& demon.

Ibidem, verſ & ideo non obſtante,quòd talis præbenda ſit affecta, & illi debeatur ratione canonicatus, tamen ſi alius obtineret poſtea ſimilẽ gratiam cum clauſula anteferri, talis primo obtineret,vide Rot.9. de conceſſ. præb.in nouiſſ. & ad iſtam gl.uide Felyn.in c.conſtitutis,col. pen. de reſcript.

Cap. Dudum.

In tex.uerſ.nos igitur, verſ.per ſpeciem, uide in c.1.col.6.de reſcrip.& conſ.147. col.3. vbi declarat iſtum tex.

In uerſ conſiderantes, verſ. nihilominus, not. quòd limitatur, quòd colligitur ex tex. 5. quòd habetur pro expreſſo illud de quo,ſi Papa fuiſſet interrogatus,veriſimiliter conceſſiſſet,non habere locum in litteris ad beneficia,vt probatur in c. ſuſceptum,de reſcrip.7.col.in prin. vltra alios.

In gl. eadem eſt maior. hoc procedit in beneficialibus,ſecus in reſcriptis ad lites, vt probatur in c.cum G.de off.deleg.ubi Dec. in 1. not.in fi. hoc not.

In gl.beneficia,uide allegata per Dec.conſ.76. colum.2.& Rot.2.deciſ.ſub tit.de officio Vicarij, in nouiſſ.

In gl.de pęna, verſ. valent ergo,uide Fely. in cap.ſuper litteris,colum.2.de reſcrip.verſ.primo, concludo.

Cap. Cum in illis.

In tex §.illis verò,prope fi.in uer.per electionem,vide Fely. in c.in noſtra, de reſcrip.in corroll.32.

In glo.intentionis,uide Dec.in cap.poſtulaſti, col.2.de reſcri. & limitari poſſet in caſu c.quamuis,in §.fi. ſup.eod. iſto tit.& niſi motu proprio cederetur.

In glo.electionem, uide Rot.440.in nouiſſ. Fely.in c ſedes,col.4.& col.pen. de reſcrip.

In gl.cum alio. vide Socin. conſ.1. in 3.vol.& Cardin.conſ.61.in primo.

Cap. Si tibi.

Ad intellectum iſtius tex.vide Abb.in cap.accedens,de præb.& ibi Imola, maximè col. 2. & Card.conſ.33.

Ibidem,

Digitized by Google

Ibidem, verſ. vt tuum, intellige, vt per Abb in c qui, in vlt. not. de iud. & Felyn. in c. conſtitutus, colum 10. de reſcript. & not. quòd ius etiam alteri quæſitum ſpe, tolli non poteſt, vt not. Bald. in l. ſi conſtante, per illum tex. C. de donat. ante nupt.

Ibidem, verſ. nequiuit, vide Iaſ. in l. de . . . colum. 2. C. de pact.

Ibidem, verſ. ordinare, vide de iſto verbo, Dec. in cap. ſuper eo, in 4. not de oſt deleg.

Ibidem, ver. lapſus ſit, vide Rot. 320., in nouiſſ.

In gl. habueris, verſ. ſed ſi ſpecialis, vide Fely. c. 2. col. 4. de conſtit.

In gl. non acquiras, verſ. tenebat collatio, vide Dec. conſ. 43. col. 3. in 2.

In gl. termini, in fi. & ratio, quia executio non eſt facta a iure, & quæ purgatio moræ admittitur aliàs non, uide Ant. de But. de ſuppl. negl. præl.

Cap. Eum qui.

In tex. ver. iniuſtè, & de iniuſta poſſeſſione debet fieri mentio, uide Fely. cap. poſtulaſti, col. penult. de reſcript. de materia iſtius tex vide Felyn. in c. in noſtra, in 1. colum. inf. de reſcrip. & in c. ueniens, in 2 not. de accuſat.

In verſ. incluſas, & an ſaltem iſte ſit citandus, vide Felyn. c. fin. in 9. colum. in 2. fallent. de præſumpt. & eundem in cap. de cætero, colum. pen. de re iud. & limit. vt per Rot. 3. de rerum permu. in nouiſſ. & an agens remedio iſtius tex. teneatur probare poſſeſſionem, & titulum, vide Rot. 14. in nouiſſ. & 393. in nouiſſ. & habens facultatem conferendi beneficia iniuſtè occupata, non poterit conferre generaliter reſeruata, Rot. 119. in nouiſſ. & quòd per iniuſtam poſſeſſionem, de fide uacent priora beneficia, tenet Rota, 61. in nouiſſ. & de turbante aliquem in poſſeſſione, quando teneatur, uide Alex. conſ. 73. col. 2. in 3 uol.

In tex. in fine, uerſ. amittant, uide Rot. 393. in nouiſſ. in fi. & 417. colum. 2. Felyn. cap. 2. de ſimonia.

In gl exiſtat, uide Cremenſ. not. 17. in 2. char.

In tex. uide ad hunc tex. Panor. in c. ſuper litteris, col. 5. de reſcript ubi limit.

Cap. Is cui.

In tex. uerſ. beneficiata, uide an ſufficiat generalis mentio in beneficijs, per Felyn. in c. ad aures, col. 2. de reſcrip. & Abb. in c. in noſtra, in ult. not. primo tit.

Ibidem, uerſ. ſine cura fallit, in caſu Clem. ſi Romani, iſto tit.

Cap. Si beneficia.

In tex. uerſ. ſublata difficultate quacunque, intellige de difficultate facti, nõ iuris, uide Aegid. Boſſ. q. 590.

Ibidem, uer. liberè, uide Fely. in c. cum uenerabilis, colum. 3. in fi. de except.

In gl. certiores, uide Fely in c. cum contingat, col. 2. de reſcrip.

Cap. Non poteſt.

In tex. uerſ. non obſtante, intellige, ut per Panor. in c. ad aures, de reſcrip in 2 not.

In glo. modicum, uerſ multo fortius, Abb. d. c. ad aures, col. 2. de reſcript.

In gl. curam, circa medium, uer. nec etiam poteſt, contrarium tenent Mod. in c. translato, col. pen. de conſtit.

Ibidem, uerſ. ſimile, uide Bald. de hoc uerbo, ſimili, in l. non poſſum, de legib. Dec. conſ. 329.

In gl. retinere, uerſ. die ſecundum quæſt. intellige ſi fuerint equites, ſecus debet in maiori reſidere, ut not. Panor. in cap. extirpandæ, in repet. §. quòd non, col. 1.

Ibidem, circa medium, uide Angel. conſ. 169

Ibidem, uerſ. comminationis, uide Rot. 231 in nouiſſ.

In gl. primis, uide multa ſimilia collecta per Iaſ. in l. diuortio, § quòd in anno, colum pen. ſol. matr. Dec conſ. 169. colum. 2. Felyn. cap. cum uenerabilis, de except. in princ. Alexan. conſ. 15. in 4 uolum.

In gl. ſubreptitiam, in contrarium uide glo. in c. officij, uerſ. abſolutè, de teſtam. & uide omnino quòd not. Dec. in c. 3. in ult. colum, uerſ. quarto not. de prob.

Cap. Si Apoſtolica.

In gloſ. legationes, ſed uidetur quòd non ſit opus confirmatione, ut probatur in c. cum dilecti, de iure patr.

In gl præferri, uerſ. & per hoc, uide glo. in reg. Cancell 2. uide Rot. 274. in nouiſſ. Felyn in c. in noſtra, de reſcrip. corroll. 16.

Ibidem, in uerſ. nõ poteſt, uide Rom. cõſ. 105.

Cap Si motu proprio.

In tex. not. quòd licet motus proprius tollat quin poſſit dici de ſurreptitione, ex alio tamẽ impugnare reſcriptum uel gratia, ſi præiudicat iuri tertij, uide Felyn. c. cæterum, colum. 6. uerſ. ſeptimo, reſcrip. de reſcrip. & in c. ſi quando, colum. fi. eo. tit. vbi de gemino reſcrip. Sed iſta uerba, motu proprio, non excludunt illam tacitam conditionem, ſi preces ueritate nitantur, de quo uide Dec. in conſ. 27. colum. fin. ubi tenet, quòd non operetur ubi agitur de præiudicio tertij, & de motu proprio intelligitur, etiã ſi ſupplicatum fuit Soc. conſ. 6. in 4. col. in 3.

In uerſ. ſecus, uerſ. alterius, no. quòd iſta ſubreptitio alterius afficit gratiam, ſicut ſi idem ipſe pro quo beneficium impetratur ueritatem taceret,

Digitized by Google

ret,uide Rot.in 6.deciſ.de prob. in nouiſſ.

Ibidem, uerſ. modicum, iſta eſt una qualitas requiſita a iure de qua eſt facienda mentio licet non ſit talis quæ poſſit mouere Papam ad non ſic facile concedendo,ut requiritur in c.poſtulaſti, de reſcrip.de quo per Felyn.in c. in noſtra, colum. 6.uerſ.datur theorica,de reſcrip.& per Dec. in c. ad aures,de reſcrip.colum 6. ubi uide de clauſula motus proprij, in 4.colum. & uide Rot. 112. in nouiſſ. & 220. & illa ſunt exprimenda quæ ſunt expreſſa in iure, uide Rot. 331.in 2.colum.in fi. in nouiſſ Fely.c.conſtitutus, colum.4.in 4.limit. de reſcrip.

Ibidem,in fi.uerſ.in eadem,non obſtante petitione,ita tenet Dec conſ 41.colum.2. Fely.cap.ſi quando,in fi.de reſcrip.

In gl.prima, limitatur per glo.& Bartol.& per Iaſ. ibi,in authentica quas actiones, C. de ſacroſanct.eccl.ubi ponit aliqua ad intellectum tex.

In glo.beneficium,in uerſ.diſpenſatum, uide Card.conſ.96.col.1.

In gl.taceat, ſubreptitio etiam ex ſimplicitate uitiat reſcriptum.Fely.d c.ſuper litteris, col.2. in c.ad aures,in 3 col.de reſcrip.

Ibidem,in fi.uide Rot.19.in nouiſſ.

In gl.expreſſè,uide tamen Panorm.in cap.ad hæc,in fi.de reſcrip.& an per iſtam clauſulam intelligatur uelle alteri præiudicare,uide Abb.in c. 1.colum.7. uerſ. tertia principalis,de iud.& Aret. omnino in clauſula motus proprij, in c. cauſam quæ,primo,in 6.colum.de teſtib. Abb.in cap. ad aures,colum.2.de reſcrip. glo.in reg.Cancell.15. & an motus proprius poſſit probari teſtibus,uide Fely.in c.cum inter.col.2.de except.Rot.332.in nouiſſ. & an clauſula geminata inducat motum proprium, uide Felyn in c.ſi quando,colum.fin. de reſcrip. ubi etiam ponit an iſte tex.habeat locum in alijs quam in beneficialibus, & latè in c. ad aures,colum 4.de reſcrip. & an ſcientia Papæ probetur tantum per litteras Aegid.q. 746.

In tex.not.ad hunc tex. quod poteſt dici fuiſſe collatum beneficium motu proprio, per Papam, etiam ſi ad illud conferendũ fuerit rogatus, iuxta tradita per Felyn.in c.ſi quando,colum. fin. ſub num.23.uerſ.& nota,de reſcrip.

Cap. Si pluribus.

In tex uerſ.pleniſſima,non tamen in præiudicium tertij, de quo uide gloſ.in regula Cancellariæ 15.

Cap Cum in eccleſia.

In gloſ dictam, uerſiculo, conſuetudo an iſta conſuetudo extendatur ad beneficia diſſimilia, & ad alias eccleſias diœceſ. uide Rocch. de Curt. tract. conſuetudinis, char. 15. 4.colum.uerſ. per præmiſſa.

Cap. Si tibi conceſſo.

In glo.fructus,uide Felyn.in c.in noſtra,in 1. correll de reſcrip.

In glo. uacan. & licet quis habeat pacificam poſſeſſionem,iure non tamen uacat primum beneficium niſi poſt adeptam poſſeſſionem bonorum, licet in primo caſu currat ſibi tẽpus de quo per gl.in c.commiſſa, de elect. iſto tit.Fely.cap. cum autem, eod.C.de reſcrip.

Cap.Cui de non.

In tex.uerſic.ac dimidię, uide Rot.217.in nouiſſ.& 226.& ſeq.

Ibidem,in § idem, cui incumbat onus probãdi illam ſcientiam certi ualoris, ut non excedat, uel ſit minor. Rota,6 de præben.in nouiſſ. Et an impetratio facta de aliquo beneficio tanquam de dignitate,uitietur ſi reperiatur eſſe officiũ quòd eſt minus,uide ibi in 19. dec Felyn. c.ſi. colum. 3.de præſcrip. & nota quod diſpoſita in d.§. non habeãt locum quando ualor fuiſſet expreſſus nõ cauſa taxationis,ſed demonſtrationis. Card.conſ. 31.colum.2.Felyn.cap.conſtitutus,colum.2.uer. dum autem,in fi de reſcript.& in cap.ſuper litteris, colum.3. uerſi.limita quarto, eodem titu.de reſcrip.

Ibidem,uide Dec.c.conſtitutus, colum.11. de reſcrip.ad intelligentiam huius tex. & conſ.76.& 144.colum.11.

In ſumma, in fi.uide Felyn.c.ſi. col.4.de præſumpt.& c.poſtulaſti, de reſcr.col.13.

In glo.integra,uerſ.& ſic aliud,& an argumentum de maiori ad minus procedat in diuerſis ſpeciebus,uide allegata per Dec.in cap. cum non ab homine, de iud. col. 11. ubi apoſtillator quòd non licet, ipſe teneat quòd ſic.uide Rot. 136. in nouiſſ.

In gl diligenti, quid ſi pinguius adimpleatur mandatum,an dicitur in forma adimpletum,uide Iaſ.in l.1.§.ſi ſtipulanti, in 2. colum.in fi. de verb.oblig.ubi latius etiam in 5.col.in fi.

Cap. Licet epiſcopus.

In gl. enim uocato, facit c.paſtoralis,de priuileg.ext.& uide Panor.in cap.accepta,de reſtitut. ſpol.c.ex ratione,in fi.de app.c.conquerente,col. 2.in fi.de reſtit.ſpol. Felyn.c.1.col.9.uerſ.limita prædicta,de iureiur.

Ibidem,uerſ.iniuſto, circa princ Dec. conſilio 591.colum.11.& ſeq.Rot. 16. & 260.in nouiſſ. Alexan.conſ.5.in 2.uolum. & conſ.83.colum.1. eod.uolum.

In tex.uerſ. conferre, non ſic in impetratione, ut not.glo. ſi.in c.ſi.de offic.leg.hoc loco,& not. quòd ad impediendam traditionẽ poſſeſſionis ab executore, ille ſolus dicitur legitimus contradictor,

ctor,

Digitized by Google

ctor, qui reperitur in poſſeſſione. Fely. c.cum inter, col. 10. in princ. de excep.

Ibidem, ver. non debebit, vide omnino Felyn. in c.ſi 9. col verſ. fallit ſecundo, de præſumpt. ubi pulchra Hypp. Sing. 195.

Ibidem, verſ. non vocato, limita vt per Dec. in cap. cum ſit Romana, pen. colum. de appell. vide etiam ad declarationem Felyn. in c.olim, col. 7. de re iud.

In ſum. Rot. 111. in nouiſſ. Felyn. cap. eam te, colum. pen. de reſcrip. cap. nonnulli, colum. 3. q. 9. eod. tit.

Cap. Ei cui.

In glo. nondum, & vide ad hoc Dec. cap. poſt ceſſionem, in ult. not. de probat. & conſilio 40. colum. 2.

In glo. ætate, verſ. legitima, uide Abb. c. per illorum, in 6. not. de præb.

Cap. Si à ſede.

In tex. verſ. poſſidentis, vide Innoc. in c. innotuit, de elect. & glo. reg. 15. Cancell. cauſam. Fely. cap. capitulum, char. pen. verſ. de duabus, collat. de appell.

In gl. nec appareat, uerſ. primo, expedit interdum ponere horam in inſtrumento & ad contrarium huius cap. vide Mod. in l. 1. col. 2. ſol. matr. & vide gl. cap. ſi eo tempore, inf de elect. Dec. c. paſtoralis 6. colum. de reſcrip & cap. 11. in 2 not. de off. deleg. Fely. cap. 1. colum 4. in ſi. de fide inſtrum. & in rubr. de conſtit. colum. 4. & d. c. paſtoralis, colum. 11. & c capitulum, col. 4. uerſ. limita fallentiam hanc, de reſcr.

Ibidem, in ſi uide Dec. conſ 169 col. ſi.

In gl. poſſidentis, Dec. c. cauſam quæ, col. 11. de iud. c. edocerí, pen. colum. in ſi. de reſcrip. Iaſ. sub C. qui admitt. in 6. colum. Alexan. conſil. 19. in ſecundo.

In gl. neuter, circa finem, uide Card. conſ. 69. in princ.

Cap. Cum ſingula.

In gloſ. prioritatibus, & de iſta clauſula, uide Dec. in cap. prudentia, colum. 14. uerſ nuncium, de off deleg. Alex. conſ. 48. col. ſi. in 1. uol. Fely. c. cauſam quæ, col. 5. uerſ. ſeptimo limita, de reſcrip. Alex. conſ. 42. in 3. col. 1.

In gl. peruenerit, an conſtitutio principis liget ante duos menſes a die ſcientiæ, uide in cap. cognoſcentes, colum. penult. de conſtitut. & ibi per Doctor.

§. Prohibemus.

In gloſ. non dependet, uide Aret. conſ. 63. col. 2. ad finem.

Cap. Cum in Eccleſiis.

In gloſ. ſi commodè, uide Bald. conſ. 425. in 1. parte, in fine.

Cap. Si cui nulla.

In tex. uide omnino Rot. 349. in nouiſſ.

Ibidem, uerſ. non expirat, uide Fely. c. paſtoralis, col. pen. de reſcrip.

Ibidem, in ſi. uer. moriatur Abb. c. litteris opp. 1. inf. de reſcrip.

In gl. moriatur, vide quando expirat mandatũ Docto. cap gratum, in ſi. de off deleg & omnino ibi Dec. in 2. colum. uerſ. ſubſequenter, ubi limitat iſtum tex.

Ibidem, uer. & ſuper hac differentia inter prouiſionem factam & faciendam aliam ſolutionem dat gl. in reg. Cancell. 10. circa principium.

Cap. Quamuis.

In tex. in ſi. uide Mod. in cap. 1. in 6. colum. de reſcript.

In glo. in genere, uerſ. & idem eſt, uide rationem per Dec. in c. 5. in 4. colum. in prima gl. de reſcript. & declara ut per eum in conſ. 147. col. 3.

Cap. Quodam.

In tex uerſ. ante fieri, uide Fely. c. cauſam quæ, colum peu. de reſcrip. & in cap. capitulum, col. 7. uerſ. fallit tertio, de reſcrip.

Ibidem, in tex. uerſ. ignoranti, & an decretum afficiat ignorantes, uide Dec. in c. ceterum, in 5. col. de reſcrip.

Ibidem, in tex. uer. præbenda, uide Dec. conſil. 147. col. 3.

Ibidem, in ſi uerſic. ſublatum, uide Rot. ſi. iſto tit in nouiſſ & primam de conceſſ. præb.

In gl. anteferri, in ſi. uide Rot. 9. de conceſſ. præb. in nouiſſ.

Cap. Mandatum.

In gloſ. collatio. uerſ. non ad rem facit l. quotiens, C. de rei vend uide Rot. deciſ. 3. & 4 in tit. de conceſſ præb. in antiquis.

De Clerico ægrotante.

Cap. Paſtoralis.

IN gl. non obſtante, uide Abb. in cap. cum cõtingat, in 3. colum. de foro compet. & in c. cum nobis, in 2. colum. de præſer. qui tenet contra gl. uide Felyn. in cap. cum dilectus, colum. pen. de fide inſtrumen. & nota quod in his quæ reſeruat

Princeps

Princeps in ſignum ſupremæ poteſtatis,non currit præſcriptio,uide Felyn. in c.cum nobis olim, col.1.& 2.de præſcript.

De Inſtitutionibus:

Cap. Et ſi Capitulum.

IN tex.& an Capitulum ſede vacante,poſſit admittere reſignationem beneficij ad epiſcopum ſpectantis, uide Rot. 311. in nouiſſ. qui tenet quòd ſic.

De Conceſſ præbendar.

IN tex 5.decebat, uide Rom.Sing 60.ubi not. iſtum textum.

Cap. Quia cunctis.

In tex.uerò, verſ. hoc ipſo,uide de reuocatione litterarum,per Abb. & alios,in cap. cæterum, col.6 de reſcrip.

In verſ. nec obſtaret, uerſic. priuilegijs, uide Dec.conſ.169. uel 160. col.3.Felyn. c.2.colum. 3. uerſ. tertio limita,de conſtit.

In verſ. adijciebatur, uerſ. Prælatis,uide Fely. in c cæterum,col pen.uer. 2 reſcripsio,de reſcrip. cap. ex parte Decani,colum.12 uerſ.fallit decimo,eod.tit.

Ibidem, uerſ non ualebat. uide Rom. ſingul. 150.& an decretum afficiat ignorantes,uide Decium c.cæterum,col 5.de reſcrip.Fely c.2. col.4. verſ.quarto limita.de conſtit.

In uerſ.ex parte, uerſ. ex hoc enim,uide Rom 207.in nouiſſ.

Ibidem,uerſ.adimatur, uide Rot.7. iſto tit. in nouiſſ.& 101 in nouiſſ.

In uerſ.ſed extitit, uerſic conferre,not.tamen quòd poſſit iſte acceptare, & ille conferre ante præſentationem, & ante litteras confectas,dummodo haberet ſignaturam,ita Rot. 14.deciſ. iſto tit.in nouiſſ.

Cap. Deteſtanda.

In tex. ad materiam iſtius tex. uide regulam cum ampliationibus, & fallentijs quam poſui ad Abb.in c.nulla,de conceſſ.præb.

In gl.indirectè,uer.dico quòd non,uide Ioan. Mol.101,in uerſ. Canonicus.

Ibidem,uerſ.tertio in iſto tamen caſu attenditur etiam mẽs Capituli, non tamen uerba putare conſtat, illum uoluiſſe recipere,in Canon.& poſtea prouideri de præbenda primo uacatura,ualebit receptio licet inſtrumentum diceret, quòd illud reciperent,& quartam uacaturam,ita dicit Io. de Imola,in c dilecti,primo,de præb.

Cap. Ne captanda.

In tex.licet ad rem, uide Dec. conſ.47.col.3. & uide Rot. 9.de conceſſ.præb. in nouiſſ. quæ tenet per iſtum tex. quòd Papa non intelligitur unquam tollere ius etiam ad rem,niſi exprimat de eo,prout fecit hic, & uide Rot.144. in nouiſſ. & Fely.c.cauſam quæ,col.14 de reſcrip.in uer.clauſula,anteferri,& an debeat fieri mentio de iure ad rem,uide etiam in c.ad noſtram,in 4.col.de reſcr.

In tex.in fine, vide iſtum text. allegatum per Rom.Sing.336.col.finali.

Cap. Quoniam.

In gl.diſtinctio, an in eccleſia non numerata ualeat impetratio, uide Abb Felyn.& alios,in c. conſtitutus,in 2.col,de reſcrip.& quando,de præbenda fit facienda mentio, uide Rot. 449.in nouiſſ & ad gl.hic,uide Aegid q.23.

Ibidem,uerſ. uelut impedimentum,circa finẽ, uide quæ ad hoc allegat Dec.in capitulo edes, de reſcrip.

Ibidem, uerſ. Papalis locum habet,uide Abb. in c.ex parte Decani,de conceſſ præb.in fi.

In gl.non exiſtit,an autem expectatiuæ ſint ipſo iure reuocatæ per mortem cõcedentis,uide gl. in reg. Cancell 10.quæ tenet,quòd non.

Ne Sede vacante.

Cap. Si ad epiſcopum.

IN tex. no. quòd de iure cõmuni collatio præbendarum in eccleſia collegiata ſpectat ad prælatum,non ad epiſcopum,uide Rot 2.de præb.in nouiſſ. item impetrans ad collationem prælati poteſt obtinere beneficium ſpectans ad eius collationem cum conſenſu Capituli. uide Rot. ubi ſup.in 10.deciſ.& de materia,uide aliqua per Fely.in c.eam te,de reſcrip.col.15. in uerſ.ſcriptam, & in uerſ.ſi Papa.

Ibidem, uerſ præbendarum, & an in generali reſeruatione Papæ iſta cõprehendatur, uide Fely. in c.1.in 4 col.de præſcrip. qui tenet quòd non.

Ibidem,uer. intromittere,ſed commendare ſic, uide Abb in c bonæ,6.col.de app,

Ibidem, uerſ.hoc uacante, circa finem,uide Roman.ſing.693.

Ibidem, uerſiculo remotis, uide Felyn. in c. cum omni, colum. 15. uerſic, ſecundo declara. de conſtitut & in cap. ex parte, columna 2. & 3. eod.tit.

In ſum. quid in feud. uide Abb.in c.uerum 4. not de foro compet.

In gl.mortuo, uide Fely.in c.non poteſt,in fi. de re .ud.

In gl.aſſenſu,uide Abb. in c. paſtoralis,col.5. de reſcrip.

In gl.imminere,uerſ. ſol. uide Fely.in cap.ex parte,col.3.de conſtit.

De

De rebus eccleſiæ non alienandis.

Cap. Dudum.

IN tex.verſ.quia, vide Barb. c.1.hoc eod.tit.de reb eccl.non alien.

Ibidem, verſ. tractatus, no.tamen in vnione in eccleſia non requiritur tractatus niſi fieret extra diœceſim, vel fieret ſectio beneficij prout hic, ita tenet Rot.in nouiſſ.in prima dec. iſto tit. & uide ibi in 6 & 4.deciſ.de unione. Si tamen crearetur noua dignitas in eccleſia & de bonis ipſius eccleſiæ conſtitueretur ſicuti dos, iſto caſu requiritur ſollemnitas iſtius tex.vide Felyn.c cum acceſſiſſent, colum 6.verſ. ſecundo declaratur de conſtit. & an ſi in inſtrumento dicatur præceſſiſſe tractatus credendũ ſit niſi aliter probetur, uide Abb. in c. ſicut nobis, in 5.col. de re iud. qui tenet quòd non, & talis tractatus propter antiquitatem an præſumatur, vide Dec. conſ.36. qui tenet quòd ſic, colum.6.

Idem ſi in inſtrumento dicitur: cauſa cognita, conſ.140.& non ſtatur aſſertioni partium aſſerẽtium de vtilitate Dec conſ.141.col 4.in fi.

Ibidem, uerſ.neceſſitas, & utrum quòd requiritur quòd ſit neceſſitas,& euidens utilitas, ut probatur per Dec.conſ.141.uel 191.col.2.

In gl. capituli, uerſ. forma, an forma non ſeruata actus ſit nullus, vide allegata per Dec in c. nouit, colum.2.uerſ.quoad tamen, de iud.& uide etiam Aret.in c.2.in 6.not.de teſtib.

In gl.tenues, uer. Epiſcopus enim, uide ad hoc Fely.in c. cum M. col.12. uerſ. in gl.in uerſ. per induſtriam, ubi fortius tenet quòd etiam poteſt tollere de una præbenda pingui unius canonicatus, & dare alteri tenui.

In gl tractatus, circa principium, uide Alexan. conſ.9.lib 3.

Ibidem, in uer.ſolet, uide Felyn.in c.cum omnes, colum.15.uerſ.in ea gl de conſtit.

Ibidem, uerſ.incorporatum, uide Felyn.in c. eccleſia, colum.14. in prima limit. de conſtitut. vide Panorm in cap 1.de reſcript licet non faciat mentionem de iſta Gloſ. vide Felyn. cap.2. col. 19 de reſcript.

Ibidem, verſ mentionem, uide Abb.& Fely.in c.ſuper eo.col 2.de teſtib primo,& in c cum cauſam, in 4.col.de re iud.

Ibidem, in fi.& an collegialis, ut diuiſim, uide Felyn.in c.cum cauſam, colum 5.6. fallen.de re iud.& quòd non requiratur decretum tenet Rota 2.de rebus eccl.non alienan.in nouiſſ & an conſenſus tacitus ſufficiat, uide Felyn, in cap. nonne, colum.pen.uerſ. ſeptimo fallit, de præſumpt. uide etiam ad hanc gloſ.in fine, Panor.in cap edoceri, colum.pen. ad fin.de reſcript. Lanfrancum in cap.ſine exceptione, queſt.17.de reſcrip.

In glo.defenſore, in fi. uerſ. epiſcopus, an epiſcopus poſſit alteri committere, ut faciat tractatus, uide Rot. iſto tit.in nouiſſ. quæ tenet quòd ſic.& no.quòd alius eſt tractatus, & uerũ quòd requiritur, ut probat tex. in c. cum Apoſtolica, de his quæ fiunt a præl. & qualiter dicetur interueniſſe cauſæ cognitio, uide Felyn.in cap. eccleſia, colum.1.uerſ. 11. de conſtit. Alex. conſ.10.col. 3.in 5.uol.

Cap.Hac conſultiſſima.

In gloſ.non modicum, uerſ.poſt autem, uide Alex conſ.16.in 4.uol.

In gl præſcribendi, uerſ.& minus, uide Felyn. in cap.de quarta, in 7. colum. de præſcript. & ibi Abb.in 2 col.

In gl.hactenus, in fi.vide Fely. in cap.2.col.3. uer.ſecundo limita, de conſtit,

De Rerum permutat.

Cap. Licet.

IN tex.uerſ.expectent, ſecus ſi fuiſſent reſeruata a Papa, de quo uide Fely.in c.in noſtra, in 2. corrol.de reſcrip.

Ibidem, uerſ. æquitatis, not.tamen, quòd licet in permutatione attendatur fauor permutantiũ, tamen attenditur etiam multum fauor eccleſiarum, unde non poſſent taliter permutantes propria authoritate remanere in ſuis prioribus beneficijs de conſenſu permutantium ſine noua collatione, ita tenet Rot.3. in tit.de rerum permut.in antiquioribus,& 23. in nouiſſ & 69.& 339.idem in regreſſu tenet Dec 352. & non habet locum, in beneficijs iuris patronatus, ita Aegid q.177. & q.101.

In gl.diœceſi, uer. c.Rodulphus, uide ibi Fely. col 6.in 3.declaratione.

In gloſ. authoritate, uide Rot. 2. deciſ. de reſtit.ſpoliat.in nouiſſ.

In gloſſa collationem, uerſiculo, ſatis,& quod a narratione non ſumatur argumentum, uide Iaſ. in l licet, colum.6. C.de pact.

Ibidem, uerſ. & potius factum,& ſit extenſio per identitatem rationis, Alex.conſ.105.col.11. in 2 uolum.

Ibidem, uerſic. conſenſus qui habent, uide ad hoc capitulum decernimus, 16. quæſt. 7. Felyn. cap.cum Bertoldus, de re iud. Dec. conſilio 174. in fine.

In gloſſa, fraudem, uide Felyn. capitulo quia ueriſimile, in prima,& ſecunda columna, de præſumptio.

Digitized by Google

De Teſtam. & vlt. volunt.

Cap. Si paterfamilias.

IN tex. in uerſ. præmiſſę, in uerbo, directę, No. quod quoties fit mentio de ſubſtitutione in dubio intelligitur de ſubſtitutione directa, quod etiam tenet Bartol in Rubr. ff. de vulg. & pupill. uide etiam Alex. conſ 45. in 4 col. lib. 1. ad materiam prædicti uerſ.

In gloſ. inſtituit. idem ſi ſubſtituit, uide Bart. conſil. 15. colum. 2. & an inſtitutio ſit neceſſaria etiam de iure canonico, vide Iaſ. in Rubr. ff. ſolut. matr. col. 3. vbi tenet quod ſic.

In gl. filiæ, verſ. moreretur, vide Alex. conſ. 26. col 1. in 3. uel 6. vol.

In gl. pauperes, inſtitutis pauperibus, de loco domicilij intelliguntur, uide Felyn. in cap. ſicut, de ſimon.

In gloſ. verbis, verſ. & poſt filius, uide Bartol. conſ. 22.

In gl. poteſt, in fi. uide Alexan. conſ. 12. col. 1. in 7. volum.

Cap. Religioſus.

In tex. no. quòd alio non exiſtente hærede executor teſtamentarius tenet locum hæredis, Alex. conſ. 4 colum. 7. in 2. volum. & an talis executor poſſit compelli, vt exequatur, vide ibi, & an ſtatutum laicorum per quòd executores teſtamenti, dãtur accumulatiuum epiſcopo valeat, vide Fely. in cap. eccleſia, colum. 39. verſ. recipiunt tamen, de conſtit. vide etiam ad iſtum tex. Bart. conſ. 142. & Aret conſ. 94.

Ibidem, in §. ſanè, uerſ. ſimpliciter. quid ſi in ſolidum, vide Dec. conſ. 39 col. 2. in 2. uol.

In gl. religioſus, circa principium, vide aliqnid per Caſtrenſ. conſ. 148.

In gl obtenta, uide omnino Rom. in ſingul. 242. vel 241 Religioſus.

In gloſ. expreſſerit, in fi & ibi gloſ. & Abb. in vlt. colum. vide Panor. conſ. 93. lib. 2. & in c. quoniam Abbas, in 4 colum. de off. delegati, vbi ſentit expreſsè quod hæc gl. nedum habet locum in propinquo, ſed etiam in amico, vbi vide quæ addidi.

In gl. adimplere, vide ad hanc gl. Soc. conſil. 11. lib. 1.

De Sepulturis.

Cap. Is qui.

IN tex. §. mulier. ver honorem, in fi. vide Abb. in c. ſuper. eo. col. 2. de teſtibus.

In ſumma, & no. quòd is dicitur communiter habitare in Ciuitate, qui etiam per annum ſtetit in villa, vide Felyn. in §. Rex pacificus, col. 2. in procemio Decretalium.

In gl. ab Antiquis in uerſ. ſatis uideretur. uide de hac quæſt. Abb in c. 1. col. 2. eod. tit.

Cap. Licet.

In tex. uerſ. quamuis, no. ex iſto tex. quòd vbicunq; lex prohibet aliquẽ teſtari fauore alterius nunquam prætextu piæ cauſæ talis prohibitio cẽſetur remiſſa, vide Felyn. in c. eccleſia, col. 78. de conſtit. uer. nihilominus.

Ibidem, uerſ iudicare, vide Iaſ. in l. ſenium, colum 4. C. qui teſta. fac. poſſunt.

In gloſ uel in parochiali, in alternatiuis non ſemper datur electio, uide Fely. in c. cum dilecta, col 6. de reſcript.

In gloſ. caſtrenſe, quid autem in clerico, uide Abb. in c. in præſentia, colum. 17. de prob. & ibi Dec. in 4.

In gl. iudicare, uide Dec. in rubr. in 5. col. uer. ſed tamen, de iud. in 1. lect.

De Decimis.

Cap. Diſcretioni.

IN gloſ. decimarum, circa principium, vide quæ poſui ad Panor. in c in aliquibus, col. 5. ſupra, de decimis.

Cap. Statuto.

In gl. poſſidebant, verſ. idem, vide Abb. in c. ueniens, in 6. colum. de præſcrip. Rom. ſing. 593.

In gl & pro ea, vide Fely. in d. c. veniens, c. 1. de præſcrip.

In gl. de medietate, qua portio dicatur dimidia, vide Dec. conſ 69. col. 1.

De Regularibus.

Cap Is qui monaſterium.

VIde ad iſtam Decret. Alexand. conſil. 12. lib. 2. colum. pen.

In tex. circa finem, in uerbo, liberè, uide glo. in cap. 1. chart. 15. extra de iud. ubi declarat quomodo intelligaẗ iſte tex. in uerbo, liberè, & ſine licentia ſuperioris, uel aliorum.

Cap. Non ſolum.

In gloſ. ſub pœna. Not. quod vbi princeps aliquid committat, ne ita fiat quòd tamen inobediens non incurrit pœnam cominatam, de quo vide gloſ. in capitulo primo, de ſagit. Alexand. conſ. 103. num. 17. lib. 1.

Cap.

Cap. Conſtitutione.

In tex verſ. liberè, vide Alex.conſ.12.in prin. in 2.vol.& conſ.96 col.1 .in 5.vol.

In gl prorogamus, verſ.dico enim, nota ex gl. quòd quando duo æquiparantur in aliquo, & non in alijs, non valet argum.de vno ad alium.

De Voto.

Cap. Quod votum.

IN gl.ſacri ordines, circa principium, vide Aret. conſ.59.

De Statu regularium.

Cap. Periculoſo.

IN gloſ præſentes, verſ. vel dic, religioſis ſtrictior vita indici poteſt, non ſæcularibus, & de hoc vide Abb. & alios, in c. ad noſtra, colum.2. de appellat.

In gl.abſque penuria, verſ.oppoſui, vide quod not. Dec.in c.cum M.in 1.not.de conſtit. & glo. in c.1.de inſtit. Abb.cap.poſtulaſti, 2. not.de reſcript. Dec.cap peruenit, certio, de app in vlt.not. Fely.in d.c. poſtulaſti, col.2. verſ. item, in princ. de reſcript.

In gl dominio temporali, an talis ſit iudex, neceſſarius in clericos vaſallos, vide Dec.in c. cæterum, in 4.col.de iud.

In tex.§.porrò, verſ.procuratores, vide Fely.in c.edocen, col. pen.de reſcript.

De Religioſis dom.

Cap. Religionum.

IN glo.præſumptuoſa, abſque licentia principis non licet conſtituere nouum collegium, & an ſcribendo illi tanquam collegio, videatur illud approbare, vide Felyn.in rubr.procœmij Gregor.colum.6.

In gl.habitum, ſingularis perſona ſeorſum habitans poteſt induere nouum habitum, de hoc vide Card.conſ.30 s.incip. Onotius, Dec cap.in eccleſia, in 8 colum de conſtit.& ibi Fely.col 1.

In gl.mendicantes, an autem Fratres Carmelitani dicantur mendicantes, uide allegata per Dec. in c. in præſentia, colum.45. verſ.ad prædicta, de prob. vbi tenet quòd ſic, ſecus autem in fratribus Seruorum.

In gl.domum, vide ad hanc gloſſam, Alex.in l.apud Iulianum, §. fin. in 2.colum.ad fin.ff. de legat. 1. Felyn.in cap. præſentia, colum.23. & ſequenti, de probat. Barb.conſ.12. colum.17.lib.5. Felyn.cap.cum cauſa, colum.fin.de re iud. Alexand.conſ 8. volum.2.& Card.conſ 66.in fine, & not. etiam quòd aliquis non poſſet alienare ius ſuum emphyteuſis eccleſiæ, tanquam perſonæ prohibitę, poterit tamen eccleſia acquirere, ut illi alteri idoneo vendat, uide Alex.conſ.120.col.3. in 1.volum.& 88 colum.1.in 2.volum. vbi multa allegat ad iſtam gloſ. & vide eum in conſ.13. col.1.in 2.uol.vel 3.

Ibidem, verſ.recipere, vide Oldr. conſ. 190. vel 89. vel 193. & licet mendicantes ſint incapaces bonorum immobilium, Clem. Exiui, de verb.ſig. tamen poſſunt accipere ut vendant, uide Alex.in l.apud inſtrumentum, § conſtat, de leg.1. Bald inl. conquæſtus. C de leg.in fi. Abb c.in præſentia, colum.2. de prob.& omnino ibi Decium conſilio 42. & ſequitur Hyppol. Singulari 142. vel 131.

In gloſ. inſolido, ex iſta clauſula non intelligitur reuocata per morte, de quo in ca. ſi gratioſe, de reſcript.

De Capel. Monach.

Cap. Presbyteri.

IN tex.uer.ppetui, vide Rot.21.de pb.ſ noui. In dicto tex.in fi.uide Aret. conſ.63.

In gl conſuetudine, verſ.& not vide ad quod allegat iſtam gl.Iaſ in l.poſtquam, C de pac. Dec. conſ.147.colum.2.circa med.alleg. quòd per priuilegium poſterius generale, non tollitur prius ſpeciale.

De Iure patronat.

Cap. Laicus.

IN glo.eccleſiaſticus, uerſ.quid dicens, in contrarium videtur quòd not. Abb. in cap. fin. in fi eo.tit.& ad tex. facit quod Aret. not.in c.ſuper his, colum 8 de accuſ.verſ. ſecundo confirmatur.

Ibidem, verſ.rem communem, uide Iaſ. in l.1. in 1.not. C.de tranſact.

De Cenſibus.

Cap. Romana.

IN tex.verſ.notoria, uide Abb. in c.ſollicitudinem, 4 not.de appell.

In gloſ. pia, in fi.quid de oratorijs, uide Dec. conſ 148.uel 140.

In gl.liberè, de iſta dictione liberè, uide aliqua per Alexan.conſ.12. lib. 2. in princ.& conſ. 54. colum.1.eod. volum. Panor, in cap. de multa, &

quæ

quæ ibi poſui, columna 2. de præbend. & not. quod habens poteſtatem liberè faciendi non deberet facere citatis partibus, quoties ſi faceret timeret de futuro ſcandalo, per id quod in ſimili conſuluit Rapha. Cuman. conſ. 114. colum. 4. in prin. & uide Bart. & quæ ibi poſui in l. Centurio, colum 7. de vulg. & pupil. & quæ poſui ad gloſ. in Clement. dudum, de ſepult. & Alex conſ. 95. uol. 5. colum 2. & ſequenti, in fin. & plenè Barb. in c. 1. in 4. not. colum. 2. cum quatuor ſequentibus, de off. ordin.

In gloſ. inſcriptis, in quibus caſibus requiratur ſcriptura, vide Abb. in c. 2. in fi. de prob. & Fely. in c. tenor, in fi. de re iud.

Ibidem, verſ. tertius, contrarium tenet Modern. in rubr. extra de conſtit. ſed cum gl. tenet Abb. in c. ad audientiam, in 2. col. de præſcrip.

Ibidem, verſ. octauus, contrarium tenet Bar. in d. l. 1. C. de iur. epiſcop. in 2. col. ſed communis eſt cum gl. vide Alex. conſ. 136. col. 4. in princ. & conſ. 50. col. 1. in 5. Dec. conſ. 729. col. 1.

Ibidem, verſic. nonus, Alexand. conſ. 16. in 4. volum.

Ibidem, verſic. 16. adde alios caſus per Rot. 723. in nouiſſ. de ſubſtantia autem obligationis non requiritur ſcriptura Alex conſ. 110 in 2. volum. Et quid ſi in iſtis caſibus error committatur in ſcriptura, an uitietur, vide Alex conſ. 215. Viſis, in volum. 2. & an valeat ſtatutum. Alexan. conſ. 68. in 3. & 76. in 5.

Ibidem, verſ. & licet, circa fin. adde alios ut per Iaſ. in l. pactum quod bona fide, C. de pact. & an iſtis caſibus ſubſtantia actus requirentis ſcripturā poſſit probari per duos teſtes, uide Abb. in cap. ſicut, de re iud. in 6. not. qui tenet, quòd ſic.

In verſ. procurationes, de his procuration. vide Abb. in capitulo, cum ex officij, columna 6. de præſcrip.

Cap. Felicis.

In tex. verſ. adijcientes, an qui exercet duo officia debeat habere duplex ſalarium, vide Dec. in c. 3. in fi. col. de prob.

Cap. Quamquam.

In tex. in fin. verſ. plenariè, uide de iſto verſic. Dec. in c. propoſuiſti, col. 2. uerſ. ſecundo limita, de probat.

In gl. ipſarum, in fi. vide Abb. in c ſi diligenti, in pen. col. in fi. de præſcrip.

De Conſecrat. Eccleſiæ.

Cap. Si Eccleſiam.

IN glo. contiguum, & not. quòd habens gratiam in Eccleſia poteſt acceptare beneficium in Cæmiterio exiſtens, uel Capella contigua, vide Rot. pro hoc 197. in nouiſſ.

De Immunit. eccleſ.

Cap. Decet.

IN tex. uer. ſeditionem, qualiter fiat, uide Dec. conſ. 52. in 2. uol.

In gl. ſæcularium, vide omnino Dec. in d. cap. qua fronte, in gl. proceſſus, pro gl. vide Abb. in c. fi. de reſcript. quid autem in arbitrio, uide Abb. in cap. Quintauallis, in diff. 17. de iureiur. & vide Felyn. in cap. cum M. colum. 2. verſ. tertia concluſio, de conſtitut. an uerò annullatio actus propriè dicatur pœna, vide Dec. in c. cognoſcentes, in 3. & 4. colum. de conſtit. Gemi. in cap. fi. in 2. glo. de elect. Felyn. 2. c. in prin. de teſtib. & vide Abb. & alios, in c. qua fronte, in 1. not. de appell. Felyn. d. c. cognoſcentes, col. 1. & in c. cæterum, col. 11. de reſcrip. uerſ. ſecunda reſtrictio.

In gl. deputandorum, uide ad iſtam gl. Felyn. in c. cæterum, col. 11. ad fin. de reſcript.

Cap. Quoniam.

In tex. prope finem, uerſ. ſi quis verò, uerſiculo ſubiacere abſque monitione, ita intelligit Dec. in cap. reprehenſibilis, in 1. not. de app. & in conſil. 138. in princ.

In gloſ. ſatisfactum, verſ. ergo non ſufficeret. vide Dec. in c. 1.

In gl. in verbo, donec, in 2 dicto de Iud.

Ne Clerici, vel Monachi.

Cap. Statutum.

IN tex. uerſ. inſtituantur, uide Fely. in c. cum venerabilis, col. 12. de except.

Cap. Epiſcopus.

In gl. poſſunt, poteſt quis per alium, quòd non per ſe, & not. quòd iſte tex multum obſtat regula, c. ſanè, de off. deleg. quòd delegatus quidquid facit, facit iure delegantis, niſi dicas quòd hic eſt lex quæ punit, non epiſcopus; & quia iudex eccleſiaſticus cōmittit cauſam ſanguinis laico eſt tex. cum gloſ. in cap. Arianus, 63. diſtinct & an clericus coniugatus poſſit eſſe epiſcopi Vicarius. In iſto caſu, vide Abb. in capitulo ſecundo, in quarta colum. de iudic. & quòd epiſcopus committat cauſas meri, & iuſti Imperij, uide Rot. 416. in nouiſſ.

Digitized by Google

LIBER QVARTVS.

De Sponſal. & matrimonio.

Cap. Ex ſponſalibus.

IN gl.religioſis, & quòd ex ſponſalibus omnino nullis oritur publica honeſtas,uide Abb. in c.ad audientiam,in 2.not.eod.tit.

In gloſ. derogatur, in fi. & no. quòd de ſponſal.de futuro oritur publicæ honeſtatis iuſtitia.de quo per Abb.in c. ſponſa. eo.tit.

In gl.conditionem,uerſ.conditionali,circa finem,uide Felyn.c.ex parte,colum.5. de reſcript. Aegid.quæſt. 16.

Ibidem,circa medium,vide Felyn.in c.2. col. 5 de reſcript.

De Deſponſat impub.

Cap. Si infantes.

IN tex.circa principium,uide Cardin. conſilio 100.circa finem,uide Fely.c.nonne,col.3 uer. fallit,de præſcriptio.

In §.idem quoque, in ſumma, uerſ.de futuro interdum eſt, ut per Abb in c.ex parte, 6.not.de ſponſal.

Ibidem,uerſic. porrò, uerſ.obligatur limita ut per Hypp. Sing. 147. Alex.conſ. 146.colum.1. in 5.uolum.

Ibidem, uerſ. abſentes, an illis acquiratur ius ſuper dote ſi fuerint abſentes, uide Dec conſ.23. & ad hoc capitulum, uide Iaſ.in l.1 §.ſi quis ita, in 7.col. uerſ.quarto, de verb.oblig. Dec. c.cum ſuper,in 5.not.& ſeq. de off.deleg.

In gl.matrimonium,vet.ſic nota,uide Abb.in c.ex inſinuatione,in 2.not.de app.

In gl.contradixerint, uide q̃ p̃ hoc infert Dec. in c.cauſam matrimonij, in 6.col. de off. deleg. uer.circa fin.& limita ut per Abb. in c.nonne,in pen.col.de præſumpt.

LIBER QVINTVS.

De Accuſat.

Cap. Poſtquam.

IN tex. uerſ. confeſſus,ex hoc. colligit Dec.in c. at ſi clerici, in princ. de iud. quòd maiorē uim habet confeſſio quā aliæ probationes, & limita iſtum tex. ut ibi per eum, in 6.col. in fi. uerſ.octauo limitatur, & ad iſtum tex.uide Fely.c.cauſam quæ,primo, col.6. in fi.de teſtib.

In d.gl.in princ.in uerſ. ſed ſi ad petitionē alicuius prius de infamia poſtea de crimine inquirendū eſt, uide Marſ. in Sing.14. ad hoc & uide Rom.conſ.110.

Cap. Si is cui.

In gl fuerat,uerſ.quia ſi Papa,in 5.col.uerſ.priuilegium,de reſcrip.

De Hæreticis.

Cap Quicunque.

IN glo.innodetur,uerſ.fit innodatus, in fi uide in contrarium gl.ſi in c.2.ubi Abb. in fi.de foro compet.& Abb.c.ſi diligenter, in 5 col in fi. de foro compet.pro glo.uide Alex.conſ 103.col. pen.in 1.uol.

In gl deſierint,ubi non poterunt illis vulgariter ſubſtituere, Iaſ.l.2.de vulg.col.6.

Cap. Filij.

In tex.uerſ.admitti,uide Abb.in c. non eſt ueriſimile,de præſumpt.

In gl.non ſanè, qualiter autem probetur quis non eſſe ſanę mentis,uide Alex. conſ.54 in 1.

Cap. In fidei.

In tex.licet iſtę omnes qualitates poſitę in tex. requirantur in ſocio criminis, ſecus tamen in criminoſis tantum,nam ſufficiunt aliquę legitimæ conie&turæ,ita dicit Aret.in c.cum P.in 4.col.de accuſat.

Cap. Cum contumaciam.

In tex.uerſ.abſtineat,uide Socin. conſ.54.col. pen.in 3.uol.

In glo. hæreticus, excommunicatus poſt annū habetur pro conuicto, & no.ex hoc tex quòd excommunicatus qui per annum in excommunicatione perſeuerat,non poterit teſtari cum tunc habeatur pro hæretico, & hæretici teſtari non poſſunt, cap. excommunicamus, §. credentes, de hæret.

Cap. Accuſationes.

In §.eum,in glo.iudicaui,uerſ in connexis. De connexis idem eſt iudicium habendum,uide Decium c.quanto, in 6. not. de iud. & ad materiam gloſ.uide Iaſ.in l.1.in 2.not. C.de tranſact.

§ Sanè.

§. Sanè

In gl.manifeſtè,verſic.in dubio, vide Abb. in cap.ſi clericus laicum,in antepen. colum. de foro compet.Felyn.c.ſuper litteris, col.pen.verſ.fallit decimo,de reſcrip.

Cap. Nec aliqui.

In gl.1.vide Abb.in c.cum I.& A.in col.2.de re iud.

In gl.non cępta, vide Felyn.in c.paſtoralis, §. quoniam,in uer.perpetuata,de reſcrip.

Cap. Vt officium.

In §.verum, verſ. duas quidem in omni graui cauſa, Abb.c.cum cauſam, col.2.de teſtib.uerſ.ad conſcribendas, verſ officium,an notarius dicatur habere officium,uide Dec.conſ 40.col.2. in uerſ. denique,verſ. brachij, vide Dec.in c. ſignificant, in 3.col.de oſt.deleg.

In gl. ſeparatim, Inquiſitores hæreticæ prauitatis, ſeparatim poſſunt procedere, vide omnino Abb in d cap.cauſam matrimonij, in 2.uel 3. colum.in fi.du off.deleg. & uide primam extrauagantem, ſuper hoc, in iſto tit. Nec eſt locus præuentioni,vt inquit Felyn.in c.cum M.colum.13. uerſ.extra gl.deconſtit.

In g .præmiſſa,uer.quòd veteres, vide Fely.in c.cum P.col 4 uerſ.8.de fide inſtrum.

Cap. Contra.

In tex.uer.præciſè,de uerbo iſto,vide Abb. & alios in c.2.in vlt.not.de reſcrip.

In glo procedendum,in fi.uerſ. ergo ipſorum, uide Soc.conſ. 52.in fi.in 3.uol.

Cap. Inquiſitores.

In gl. Apoſtolicæ,uerſ.committere,vide Fely. in c.non poteſt,in 6.col. de re iud.

In gl.expreſsè, & an expreſſum illud dicatur, quòd ſub uerbis generalibus comprehenditur,vide Iaſ. in 5.col.de vulg & in l. actione, in 6.col. C.de tranſac.& Peruſ in c. ad hæc,2.in fi.de app. latè Fely.in c.translato,col.2.de conſtit.

Cap. Per hoc.

In tex. verſ. vel delegata, uide Abb. in c.cum officij,col.6.de præſcrip.

In gl.1.uerſ.criminibus,in prin.uide Dec.cõſ 137.col.3.

In gl.delegata,quis poteſt uti ordinaria, & delegata poteſtate,& an quando iuriſdictio datur in feriori, intelligatur data priuatiuè vel accumulatiuè,uide Dec.qui multa allegat vltra.Fely.in cap. cæterum,4.col.de iud.

Cap. Vt inquiſitionis

In tex. uerſic. non obſt.appellationibus, uide Abb.in c.paſtoralis,in 4.colum.uerſ.ad qnartam, de appell.Felyn. in cap.ad abolendam,colum. 2. iſto titulo.

Ibidem, uerſ. hoc crimine in alijs ergo ſic,uide Felyn.in cap.1.colum.8.verſ. poteſt etiam,de iureiuran.

In gl. tunc, an abolito tit. ipſius auctoris poſſent allegaret leges ab eo condite,uide Felyn. in c.translato, in prine.de conſtit.

In gl.quoquomodo,uide Abb. in c.cum ſit,in 7.col.de foro compet.

Cap. Cum ſecundum leges.

In tex.ver. epiſcopum loci, uide Rom.ſingulari 572.

Ibidem,in fi.uerſ.ſententia,uide Abb.& alios, in c.peruenit 1.11.col.de app.& c.cum nobis, in 4.col.de reſcrip.

In gl.perdant,uide alium caſum in cap.fęlicis, inf.de pœn.

In gl.certoque caſu,uide Abb.c 1. col.111.de ſponſ.in c.fi.colum.4.in prin.de præſcrip.

Alex.conſ.97.col.11.in princ.& conſ.44.in fi. in 4.uolum.

Ibidem,uer. non de diminutione,uide Fely.c. eccleſia, de conſtitut. colum. 2. uerſ. quinta declaratio.

In gl.ipſo iure,uide Fely.in c. Rodulphus,col. 24.de reſcrip.

In glo.declaratoriam,& an ſufficiant quòd declaratoria iſta reſultat ex ipſo facto abſque uerbis,uide Soc. conſ.4. in 7.col.uerſ.ex alio in tertio,& quid operetur iſta declaratio,& qũo fiat,uide Fely in c.1.col.13.uerſ.non obſt. de conſtit.& ibi quòd non requiratur in notorijs.

In gl.eccleſiaſticam, niſi crimen eſſet notoriũ Abb.c.cum non ab homine,col.pen.de iud.& ibi per Dec.& in alio caſu,uide Abb.in c.uerum,col. pen. de foro compet. & an in notorijs iſta declaratoria requiratur,uide Peruſ & Dec.c.propoſuit, 11.not.de appel.quòd non etiam ante requiratur tunc citatio partis, uide Peruſ. c. reprehenſibilis, 11.not.de appell.& de iſta declaratoria,uide Dec. conſ.145.col.fi.Fely c Rodulphus,de reſcr.uerſ. declaratoria. Alex.conſ.103.col.fi.in 1.uol.Fely. c.ſciſcitatus,col.1.de reſcrip. Alex. conſ. 60. col. 11.in tertio.

Cap. Statuta.

In gl.figura,uer.in ſecundo,aliud eſt procedere ſine ſtrepitu,alıud ſine figura,& quid ſi dicitur ſola facti ueritate inſpecta,uide Rot.33.in nouiſ.

Ibidẽ,uerſ. dici poteſt,nec poteſt clauſula app. non obſtante Alex.conſ.223.in fi.in 2.uol.

Digitized by Google

Ibidem,circa finem,in verſic. prodita ſunt appellationum remedia,ſimilis eſt gl. in Clem.ſæpè,in verbo,mandamus, de verb ſignific.& in c. indemnitatibus, tertio,de elect. & quod hic dicitur,fuit originale dictum Speculat. in tit.de probat. §.ſupereſt,verſic.nunquid, ſecundum Abb. conſ. 108. incipiente, quanquam multa, & notat Salycet.in l.fin.C.de ſent. quæ &c. quod legatus de latere, etiam non poteſt committere cauſam appellatione remota, & ita tenet Imola, & Angelus de Aretio,in l. 1. § fin.quibus appell.non licet,& de hoc eſt Gloſ.in cap. tranſlationem, in gloſ.magna,in fine,de offic.deleg.& latius Alex. in l.nemo poteſt,ſub num.3.de legat. 1. Limita tamen hoc,niſi ſubeſſet vrgens, & notabilis cauſa,prout limitat Alexan in d.l.nemo poteſt, ſub num.4.in fine,& ita intelligitur procedere in clericis, ſecus in principibus ſæcularibus, quia ipſi etiam poſſunt committere cauſas appellatione remota,ita Bald.in l.fin. C. quando appell.non recip. licet hoc non poſſit facere legatus de latere, Felyn in cap.1. colum.1. in verb.legatus, de reſcript. Cæpolla conſ.17.colum. pen. Barbat conſ. 24.colum.4.lib.2.Alex.conſ.101.num.5.lib.1.& in l.quamquam,ſub num.4.C.de teſtam.milit in quibus locis etiã dicit, quod inferior a Principe, non poteſt vti clauſula, non obſtante.Soc.conſil. 69.col.2.nume.4.lib 1.vbi dicit,quòd inferior a Principe,nõ poteſt ordinare,quòd procedatur ordine iuris non ſeruato,& Barb.conſ.12.lib.3. vbi dicit quod inferior non poteſt facere inuitis partibus,quòd in cauſis ex ſua parte ſummarijs procedatur ordinariè.

Ibidem,ver.& committat,circa fi. legatus non poteſt committere cauſam de plano,vide Ang.vt ibi,& Alex. in l.nemo poteſt,de leg.1.quòd non poſſet ponere clauſulam, nõ obſtantibus iuribus, in contrariũ facientibus,Fely.c.1.col.1.ſup.de reſcrip.& limita iſtam gl.dupliciter,ut per Iaſ.in d. l.nemo põt,& uide glo. c.quod tranſlationem,de off.dele.& Marſ. Sing.102.Abb.c.paſtoralis,col. 11.de app.Soc.conſ.27.in 6 col.in 3.vol. Fely.c. ſignificauerſit,col.pen.in fi de excep. Alex conſ. 26.col.4.in 2.uol.& conſ.1.col.8.in 5.uol.

Ibidem, verſic.quibuſdam,facit c.niſi ſpecialis,de off.leg.

In gloſ. periculum, & ad hoc facit quòd not. Abb.in cap.cum non ab homine, de iud. colum. pen. verſ. & non obſt. quòd vbi timetur periculum, teſtes poſſunt recipi lite non conteſtata, & parte etiam non citata, & alios caſus ponit in c. 11.in 3.colum.de teſtibus, ubi Aret. in 6.fallent. ampliat etiam quòd requiratur trina citatio.

In glo. iudicijs,uerſ omitterentur,uide ad hoc Aret.cap.cauſam quæ, in princip. de teſtibus, & omiſſio publicationis,nõ uitiat ſententiam Abb. cap. cum I.& A. colum. 6. de re iud. uide etiam ad hanc gloſ. Felyn. in capitulo,licet cauſam, columna 17.fallentia ſecunda, de probat.& probationes teſtium non ſunt de ſubſtantia, quo ad ualiditatem ſententiæ, Alexand.conſilio 148. colum.fin.in 2.

De Homicidio.

Cap. Pro humani.

IN tex.§.cum igitur, uerſ.nos tanto,uide Aret. conſ.164.col.10.

In tex. §. ſacri, uerſ. quempiam,not quòd iſta qualitas probari debet, de quo uide Alexan.conſilio 172. Viſis, colum.2. in 2.uolum.& conſilio ult.eod.uolum.uide Felyn. in c.ita quorundam, de Iudæis,in princ.

Ibidem, uerſ.ipſo facto,ſine ſententia iudicis, uide Dec.conſ. 138. in primo.

Ibidem,uerſ.argumentis, uide Dec. conſ. 189. colum.3.& Fely.in c.afferte,in 4.col.in 3. limit. de præſumpt.

In gloſ.præſertim,nota quod hæc dictio,præſertim,ubi iunguntur cauſæ,exponitur pro maximè.

In gl.prælatus,& not. quòd ſpeciale eſt in hoc caſu quòd clericus poſſit capi a laicis,ut ait Barbat.in c.cũ non ab homine,de iud.Abb.cap.at ſi clerici,colum.15 in 2.addit eo.tit.

In glo. mandauerit,circa finem,alia duo crimina per quæ quis incurrit priuationem beneficij ipſo iure,uide per Felyn.in cap.2 col.4.in princ. de reſcript.

In gloſ. liberè, uide Felyn. in cap.cum olim, col.7.de iud.

Cap. Prælatis.

In tex.uerſ.querela,uide Felyn. in c.querelam, col.3.in fi.de iureiur.

In glo.emendam, uide ad hoc allegata per Felyn.in capitulo,de cætero, in pen colum.in fine, de teſt.

In gl. proteſtando, uerſ. & cautè,& uide quod notaui in cap. cum P. ubi Abb. in 2. colum. de accuſat. & aduerte, quòd licet quis omiſiſſet proteſtationem,& fieret irregularis, tamen non amittit priuilegium fori, ut not.Abb.in cap.cum non ab homine, in notabilibus, de iud.& an talis proteſtatio teneat ſi fiat in cauſa criminaliter mota, uide Felyn.in c.de cætero, in princip. qui tenet, quòd non,quia eſt factum contra, ad iſtam gl.uide eum ibi,in fine.

Cap. Is qui.

In tex.uide ad iſtum tex.Dec in c.1.in 14.col. uerſ.non obſt.de off.deleg.Alex.conſ.140. in 2. uol.& not. quia ad iſtum tex. optimè facit quòd notat Fely.in c.quæ in eccleſiarum,col 5.uerſ. & iſtis adde,de conſtit.

De

De Vſuris.

Cap. Vſurarum.

IN tex. vtrum vſuratius ſit infamis,& nobilitatem amittat, vide Corſet.in repet. cap. Grandi, in 11.col.

Ibidem, uerſ.domus, vide Felyn.in cap.quia, de iud.

In gl.manifeſtos,& an confitens extorſiſſe vſuras intelligatur publicè, vide Dec.in c. in præſentia, de præb.not. 13.verſ.tertio, vltra.

Ibidem, in fi. verſ.cum fama, vide Dec.conſil. 163. colum. 5. vbi tenet per iſtam gl. quòd fama cum vno teſte probet in criminalibus quando ſunt alia inditia.

In gl.ad fęnus, verſ.præſumantur, facit ad quæſtionem de ſcholatibus, qui ſolēt ducere meretrices vt a vicinis non poſſint expelli.

In gl.tit. verſ.translatione, vide Felyn.in cap. cum venerabilis, in princ.de except.

Item ad hanc gloſ. vide Præpoſitum in c. lex eſt, col.pen.diſt. 1.

In gl.contrahere, verſ.in verbo, quia, vide Iaſ. in l.2.in §.1.in fi.de verb.oblig.

Cap. Quamquam.

In tex.an iſtud capitulum & pręcedens habeāt locum in Iudæo, vide Dec.in c.1 col.10.verſ.tertio, quia, de præb. & in illo qui propter dilationē temporis carius vendit, uide in conſ.3.in 1. col.

Item vide ad iſtum tex.Bal.in conſ.162.lib.2.

Ibidem, verbo, receperant, quid ſi tantum dederat, vide Felyn, in c.auditis, col.pen.in fi. de præſcrip. & an ſi teſtator dicat mando omnia reſtitui illis qui probauerint accepiſſe ſub vſuris pecunias a me, an per talia verba probet eum eſſe vſurarium, vide Abb in c. ad noſtram 2.col.3. in fi.de iureiur. qui tenet quòd non & an propter acceptationem vſurarum probetur quem eſſe vſurarium, vide Rom.Sing.355 volo, & de teſtatore qui conſeſſus eſt ſe extorſiſſe vſuras a tali in teſtamento, vide Felyn in c olim, col 3.de reſcrip.

Ibidem, verſ.ad eccleſiaſticam, circa finem, an autem ſtetur, iuramento ſolius ſacerdotis dicentis ſe abſoluiſſe huiuſmodi vſurarium, & euitat hanc pœnam ſi forte non ſimpliciter, vide Fely. in c.1 col.3.in 1.de except. quòd ſic.

In gl.manifeſtus.& an iſta pœna habeat locum in alijs vſurarijs, ſimpliciter, quod nō ſint manifeſti, uide Dec.conſ.170.col.3.qui tenet quòd non.

In glo.detegetur, verſ.deſpetetur, vide gl in c. accuſauit, in §.porrò.verſ.extincto, ſup.de hæret.

In gl. poſſint, verſ.fin.an procurator acquirat domino perſonalem obligationem, vide plura pe Dec. in c.at ſi clerici, verſ.alia ratione, in fi de iu l Fely.c.olim, col.2 de reſcrip.

N. P.

In gl.loci ordinarius iudex, quis ſit uide Dec. in cap.poſt ceſſionem, in 1.not.de prob. Felyn.c. cum ſit, de iud.

In gloſ. idoneè, idonea cautio quæ ſit, vide de hoc Bartol.& alios in l. prætoria, tertia, de prætor.ſtipul.

In gl.aliter, uerſ. in vltima voluntate, ſecus in donatione cauſa mortis, vide Dec.conſ.196.in fi. & ad glo.uide Fely.in c.translato, de conſtit.col. fi.verſ. tertio not.

De Priuilegijs.

Cap. Volentes.

IN tex.verſ.ordinarijs, uide Abb.in c.cum contingat, col.10.de foro compet.

In gl.certo,& iudex,& executor debet eſſe certus, vide Rot 458.in nouiſſ.

In gloſſa, quantum, vide Dec.conſilio 152.columna 1.

In gloſſa, reſideant, uerſiculo, uiatores, vide glo.per hoc infert Abb. columna ſexta, de foro compet.

Cap Abbates.

In gl.expreſſo, vide Fely.in c. translato, col.1. de conſtit.

In glo indulto. Idem poteſt ex præſumpt.vel præſcriptione, ut per Abb. in c.cum olim, in 8. not.de præſcrip.

In gl.Sedis Apoſtolicæ, uide Cardinalem conſil.47.& 115.

Cap. Authoritate.

In gl.libertorum, & an pro liberis poſſit, uide caſum in capit. licet. vbi Abb. in vltimo not.de prob.

Ibidem, verſ.alioquin, vide Dec.in c.dilectis, in 4.not.de app.

Cap. Cum perſona.

In gloſ.integraliter, uerſ. ſimplici lectura, circa finem, vide Felyn. in cap.cum venerabilis, col. antepen.de except.& in proœmio Greg. col.pen.

In gl.ordinarijs, uerſ.cauſa eccleſiæ reuocati tamen poteſt, ut per Abb.c.poſtremo, de app.

Ibidem, uerſ.item ordinarius limita iſtam gl. ut per Abb. in cap ſuper litteris, colum.7.in 4. caſu, de reſcrip. vbi latè,& in cap ad audientiam, col.2.de app.& in c. ſollicitudinem, col.3. eo.tit. Fely.in d.cap.ſuper litteris, colum.16.uerſ. quarto fallit, de reſcrip.

In gloſ.turbetur, vide Abb. in cap.primo, ut lite pend.

Digitized by Google

Cap. Exemptionem.

In tex. vide Dec. conſ. 152. col. 3.

Ibidem, uer. perpetuoque, vide Abb. in cap. 2. col. 2. de foro compet.

In glo. non autem, uide in contrarium iura allegata, per gl. in c. licet. eo uel c. 3. in uer. amittunt, ſup. vel inf. eo.

Cap. Si Papa.

In tex. uerſ. probata, uide Abb. in c. feries, col. 2. de teſt. Dec. conſ. 152. colum. 1. & 2. in uerſ. & idem, uerſ. lib. ra Rot. iſto tit. in nouiſſ.

In gloſſa, principaliter, uerſic. narratiua non aſſertiua, quæ non probatur laſ. tit de act.

In glo probata, uerſ. epiſcopatum, uide Abb. in cap nonnulli, §. ſunt & alij, in 4. colum de reſcrip. uide etiam ad hanc Glo. Alexan. conſilio 16. colum. 8. lib. 5. & Socinum 86. & 166. col. 1. lib. 1.

Ibidem, in fi. uidd Dec. conſ. 42. col. 7. & conſil. 109 col. 1.

In gl. aſſetat, in fi. uide Abb. in c. ad audientiā 2. col. de præſcrip.

In gl. debeant, in reſcripto autem hoc non eſt ſemper neceſſarium, & no. Abb. in cap. cauſam, de reſcri. Dec. in rubrica ibi, & hoc procedit etiā in pœnalibus, Soc. conſ. 41. in fi. in 3. uolum. & limita niſi illud exprimatur quòd tacitè ineſt, vide Alexand. conſ. 23. colum. 2 in 1. uolum. & debent operari ſecundum naturam actus Dec. conſil 75. colum. 4. in 2. uolum. Fely cap. 1. uerſ priui legium, de reſcrip. Alex conſ. 21. colum. 3. in 5. uolum. & uerba æquiparari debent aliquid vbi poſſunt, aliàs non, de quo uide Felyn. in c. ſuper eo. de off. deleg. Abb. cap. uerum, in fi. de condit. appoſ. Dec. capit. paſtoralis, in primo not. de appell.

De Pœnis.

Cap. Felicis.

In tex. uerſ. conſilium detulit, uide ad hoc Decium in col 8 & ſeq. de off. deleg. & quòd pœna iſtius conſtitutionis, non dicatur infligi cōtra aliquam ciuitatem potentem, uide Fely. in c. Apoſtolicæ, col. 2. de excep.

In uer. ſi qua, in uerbo, ad eccleſias, nō ad fiſcū, uide Alex. conſ 27 col. 3. in fi. in 2. uol.

In tex. uer. verum, Aret in c. nulli Epiſcoporū, col. 2. uerſ. ſed contra, iſtud dictum de accuſ. indu cit iſtum Iaſ. iuncto princ. quòd bannitus qui impune poterat occidi ſoluto banno poteſt agere pro offenſa ſibi facta tempore bāni, quòd declara ut per eum, in c. veniens, in 7. col in prin. de accuſ.

In tex. uerſ. uerum alium, in uerbo, licentia, in fi. uide Dec. in c. quæſtioni, in 2. not. de appell.

In uerſ. illud, uerbo, nudo conſilio, uide Dec. in loco ſup. allegato.

In gl. ratum, in fine, uide Aret conſ. 164. col. 3.

In gl. & receptauerint, in fi. uide Fely. in c. literas, in pen. col. de præſump.

In glo. uicinatum, uide Fely. in c quoſdam, de præſump. in primo, Alex. conſ. 51. col. fi. in 3. & conſ. 22. in 4 uol.

In gloſ. ad minus, uerſ. per ſeculare, uide Dec. conſ. 130. col. 2. in fi. Fely. c. quod olim, de iudę.

Ibidē, uerſ. propter criminis. Immo, hoc eſt regulariter ſecundum Anch in regula & quæ fiūt, in ehat. 16. de reg iur. ut quoniam ex defectu iuriſdictionis non poteſt imponi pęna, conueniens recurratur ad illū, qui poteſt eam imponere, per l. 2. in fi. C. de ſpor & Abb. clarè in c. at ſi clerić. in fi. § 1. de iud. & uide quæ ad hoc annot. Dec. in c. de cauſis, in antep col. de off. deleg. uer. ſubſequenter.

De Sentētia excōicationis.

Cap. Medicinalis.

In gl. medicinalis, tamen dicitur etiam pœna, ut in c corripiantur, 24. q 3. & uide Dec. in c. conſilia, col. 11. de off deleg. & gl. intellige in foro animæ, ſecus i foro ciuili, in quo quis iu dubio potius præſumitur non excommunicatus. Abb. c. cum tu, in fi de teſtib.

Ibidem, uerſ ſuſpendit, ſuſpenſio tamen aliquādo infligitur in pęnam quo caſu non dicitur medicinalis, ut per Abb. in c. ſępe, in 5. col. de app. & iſto caſu non requiritur monitio de qua in tex. ut ibi.

In gl. non contendit, facit gl. not. c nemo 11. quæſt 3.

In gl. ſcriptis, & an ſcriptura ſit neceſſaria, uide Fely. in rub. de conſtit. col. 2.

In gl cauſam, uerſ. & no. differentias inter ſententias excommunicationē, & alias, uide Abb. in d. c. ſicut, in 3. col. de re iud.

In gl propter, uerſ. falſa, uide Abb. in c. ad noſtram, primo, col. 2. de iureiur.

In gl. requiſitus, circa finem, uerbo, clarè tenetur, & quòd editio actorū debeat fieri etiā clapſo termino, tenet Alex. in l 2. col. 3. C. de eden.

Cap. Solet.

In tex in princ. in uerſ. is qui ſe affert, intelligitur quando ſtatuta offert ſe probaturum ut poſſit eſſe teſtis in iudicialibus, ſecus ſi ex interuallo, ita cap litteras, de reſtit. ſpoliat. de materia uide Aegidium quæſt. 736. & 737.

In tex circa medium a forma non debet recedi, & uide Barb conſ. 44 col. 13 & ſeq. lib 2. uide Felyn. in c. Apoſtolica, col. 3 de except. in uerſ. & illi 8. dies, cum ſeq. col. 7.

In tex. uerbo, non neget, uide Abb. in c. Apo-

Digitized by Google

ſtolica,in 1.not.de except. Rot.400.in nouiſſ.& limita, vt per Abb.in c.cum ex iniuncto,col.2.in fi.de conuerſ.coniug. & in c. cum contingat, in 1.& 2.not.de off.deleg.

Ibidem, ver.vel competens, vide Fely. in cap. ad noſtram,in 3.col.de iureiur.

Ibidem, ver. vt actor. Dec.c.intelleximus, in 2. colum.de iud.

Ibidem,in fi. verſ. admittatur etiam tanquam actor,ne differat a ſuperiori caſu.

In gl.per ſuperiorē deleg. non abſoluit ad cautellam, vide ad hoc Dec.in c.præterea,in ult.not. in verſ.20.concludo,de off.deleg & in d.c.ad pręſentiam, in 2.not & de auditore, uide Rot. 306. in nouiſſ.

In gl. huiuſmodi, & quando excommunicatus abſoluetur ad cautelam defectu probationis, an ſtatim poſtea reincidat,vide Dec.conſ.146.

In gloſſa, manifeſta, vide Rot. 327. in nouiſſimis.

In gl emenda. vide Fely.in d.cap. Apoſtolicę, col.9.de except.

In gl.amittatur,in fi vide Abb.in d.c.paſtoralis,in §.uerum,in 4.col.de appell.

Cap. Statuimus.

In tex verſ.maiori,vide Cępol. caut.80.

In gl.non teneat, & reſtringe iſtum tex. in caſu tantum de quo loquitur,in al js non habet locum, Abb. cap. reprehenſibilis, in 2. colum. de appell.

Cap. Qui a periculis.

In gloſſa, ſuperioribus, in fi. verſic. primatibus,de Card. vide Fely.in c.cum ſuper, col. 4 de fide inſtrum.

In gl.ſuſpenſionis, verſ. ſecus, vide Dec. in c. præterea, in vlt. not. in 5. fallent. de offic. deleg. & Fely.in cap.quòd ſuper. colum.4.in fi.de fide inſtrum.

Cap Romana.

In tex. verſ. præſentibus, excommunicationum,ſed ſuſpenſionum ſic abſque monitione, ita tenet Abb. in cap. reprehenſibilis, in 1 not. de appell.

Ibidem, futuris culpis,limita hoc, quandó periculum immineret, & ita intelligit Alex.l. filiuſfam § Diui,in princ.in vlt.colum. de leg.1. vide Abb in cap.P.& G. de off. deleg.in 4 col.& vide omnino Abb.in cap. ex litteris,ſecundo, vbi glo. pen.de ſponſal.

Ibidem, verſ.in vniuerſitate, vide omnino Fely.in c.dilecti,in princ. de except. & an ſtatutum loquens de perſonis,habeat locum in vniuerſitate,vide Alex.conſ.216.nec arguendi, col. 3.in 2. vol & de materia Fely.c.cū te,col. 11. uerſ.aliud ſequenti,de reſcrip.& an appellatione uniuerſitatis ueniat perſona,uide Iaſ.in l.ſi.2.col.C.de pact. Dec.conſ.44.in fi.

Ibidem,uerſ.excommunicationes, quid in interdicto, vide Peruſ. cap. qua fronte, in 3.not.de appell.

Ibidem, in fi.uer.promulgetur, vide Rot.in 1. deciſ.de dolo,& contum.in nouiſſ.

In gloſſa,futuris, verſiculo,loquitur lex. Abb. cap.cum ſuper quæſtionum,de conceſſ.præb.col. 2.in fine.

In gl. penitus,uide Abb.in c. inter cæteras,in 3.colum.de te iud. Felyn. c.dilecti, col.4.de except.& quòd verbum penitus,non importet ſemper actum ipſo iure nullum, probat iſta gl. ita allegat eam Aret.in c.in cauſis, in fi. de teſtib. Peruſ.in cap.quia fronte,in vlti col.de app. Fely.in d.cap. in cauſis, colum.fin. ad medium,de teſt.& ſic ſentiunt quod ſententia excommunicationis lata in uniuerſitatem,tenet. Contrarium tenet hic Gemin.& in c. ſicut,poſt Anch. ibi 7. quæſt.1. & Panor. in cap. ab excommunicato, colum.2. de reſcript. & ſentiunt domini de Rota deciſ. 1. in tit.de dolo & contum.in antiquis,& probatur iſta opinio hic in tex. iſto,& dicitur penitus quod eſt in totum priuatiua poteſtatis,ut per Gemin.in c. 1.de poſtul.prælat.

Cap. Dilecto.

In ſumma, & not.quòd regulariter prælatus ſe debeat defendere prius gladio ſpirituali, tamen vbi agitur de iniuria propulſanda, licet etiam uti gladio temporali,de quo vide Dec.in c.cum non ab homine,in pen. not.de iud. vbi ad hoc allegat iſtum tex & in cap.ſignificaſti,colum pen.& ſeq. de off.deleg.

In gl.decano,uide Abb.in c.cum contingat,in 3.col.de foro compet.

In gloſ.vicino, vide quæ ad hoc allegat Dec. in cap.1.in colum.8. uel 80. de offic.deleg.

Cap. Venerabilibus.

In tex.uerſ ſi ab ipſis,amplia in alio caſu notabili,ut per Abb.in cap.in locis,in fi.de off.deleg. vbi omnino Dec.

Ibidem,uerſ.in querimoniam, uide Fely.in c. cum inter,col 6 in fi.de excep.

In uerſic. ſed ſi excommunicatus, in fi.uerſic. ſed ad eum, & eo non citato reuocari non poteſt Abb cap.1.colum.4. de eo qui mittit.in poſſ.

Ibidem,uerſ. conueniendus,uide Dec.conſilio 43.in 1.

Ibidem, uerſic.defendere, uide Peruſ. cap. qua fronte,in ult.not.de appell.

In uerſiculo, idem eſt,uerſ. officio. vide Abb. dict. capitulo qua fronte, in quarta, colum. de appell.

In uerſ.ſecus, uerſic. manifeſta, uide Dec cap. prudentia,

Digitized by Google

prudentia, §. fin. de offic. delegati, Rot. 72 in. nouiſſ.

In uerſic.poteſt, in fi. uerſic. ad cautelam, & quando quis debeat abſolui ad cautelam, uide Abb. in capitulo,ueniens, in penult. colum. de teſtibus.

In glo. pro alio,uide Abb.in c.dilectis primo, de reſcrip.in 2.col.ubi Fely.

In glo.in iudicio,in fi.uerſ.Vnde, uide ad hoc Dec.in cap. conſuluit,in 8.colum.in fi.uerſ.quarto,de offic. deleg. & Abb. & alios in cap. parati, colum.7.de app.

In glo.decennium, uerſ. Iudicem, uide Dec. conſ.143. in fi.

In gl competit,uerſ.iniuſta,uide Peruſ.in cap. quæſtioni,in 2.col.de app. Abb c.qua fronte, colum.4 eo tit.& uide Felyn. in c. quod ſuper his, colum.pen.de fid.inſtr.

In gloſ.poſtquam, uer. appellatur,& quòd ille qui dicit ſe excommunicatum poſt appellationē habeat hoc tempus probare, tenet Aret.in c. cum tu,in 3.colum.in 1. de teſtibus,& ibi Felyn.in 3. colum.in princ.& in colum.2.& in c. Apoſtolica, colum. 8.de except. & Roman. conſ.353. ubi dicunt quod ubi quis elideret intentionem aduerſarij ex prioritate, uel inferioritate temporis habet illam præſtare per iſtam gloſ.

Ibidem,uerſ.nec apparebat.quid autem in dubio, uide Dec.cap.ſuper eo. ſecundo, in 1. not. de app. & in ſimili Rot. de præſumpt. in nouiſſ. uide Felyn. cap. Apoſtolicæ, colum. quarta, de except.

Ibidem, uerſ. hoc neceſſe, uide Fely. in cap. paſtoralis, colum. 3. de reſcript. & not.quòd forma actus eſt ſubſtantialis, de quo uide per Dec. in cap.nouit,in 3. not. de iud. & plenius in cap. cap.in præſentia,in not. 12.de præſumpt. & Iaſ. rubr.C.qui admitti,col.2.Fely.c.auditis,pen.col. de præſcrip.

Cap. Decernimus.

In tex.uide Fely. c.fi. col pen.de except.& in c.ueniens,col.1. de teſtam.

In gloſ. patrocinando, quod eſt onus, ut per Abb.cap.poſt ceſſionem, in 4.not.de prob.& an repellatur a iuramento,uide Fely.cap.cum inter. col.12.de præb.

In gloſ. & teſtificando,uerſ. ſed nunquid circa principium, uide Dec.cap.intelleximus,in 1.col. de iud & Rot. 195. in nouiſſ. & uide Cardin. in repet.cap. perpendimus,de ſenten.excom. quæſt. 38 Bart. Aret.in l.ſi quæramus, colum.6.de teſt. Felyn.cap.cum uoluntate,de ſent.excom.Angel. Aret.in §.1. Inſtit quibus non eſt perm.fac.teſt. & limita, quādo per annum perſeuerarent in excommunicatione, quia tunc efficietur hæreticus cap. cum contumacia, ſupra de hæret. in fine, & uide Abb. in capitulo paſtoralis, in pen. colum. de appell.

Ibidem, inſtrumentum excommunicati non noterij tenet. uide Card.in rep.d.cap. perpendimus,quæſt.39.

Cap.Conſtitutione.

In glo. participatione,uerſ. nuncium,uel litteram,uide per Iaſ.in l.1.in 3.col.de uerb.oblig.in prin.& Fely.in rub. de fide inſtr.in 1.col. & in c. ego Nicolaus,de iureiur. col.2.

Ibidem,circa finem, uide Barb.c.cum M. col. 84 de conſtit.

In gloſ.uerſ.interdum, primo,limita gl.ut per Alex.in l.contumacia, de re iud.Felyn.c.cauſam quæ,col.3.de re iud.

Cap. Præſenti.

In gloſſa prima, uerſ. in excommunicato, 9. uide pro iſta differentia Felyn. in c. Apoſtolicæ, colum.3.

In gl.generaliter, uerſ.quid ſi,uide Rot. 436. in nouiſſ.

In glo.non habere, uer.non ualebit ipſo iure, per uerbum aliquatenus, uide glo.in clem. 1. de ſequeſt.poſſ.in uerſ.nullatenus.

Cap. Si iudex.

In tex. uerſ.eccleſiaſticum, de hoc uide Alex. in l. Titia, colum.6.& ſeq. ſol.matr. Dec. in antepen colum. capituli decernimus, de iud.Rot. 178.in nouiſſ.& 202. Felyn. cap. ſuper litteris, col.11. uerſ. an ſcientia ſit iuriſdictio,de reſcrip. & iudex laicus dicitur ſuperſedere abſque alia inhibitione.Alex.conſ.63.in 3.uol.

Ibidem,uerſ.& ſi notorium, uide Cæpol.conſilio 20.

Ibidem, uer.reddi debet ipſe,cum ſocijs, & ſi ſint laici, ita tenet per multa d.Hypo.Sing.180. & Fely c.p.4 col.de præſcript.

Ibidem,in fi.uerſ.publicè,uide Alex.conſ.63. col.pen.in 3.uol.

In gl. ſpirituali, & in dubio eccleſiaſticus eſt iudex Peruſ.c.dilecto,de app. col.21.in fi.

In gl.notorium,& quod in notorijs facti clericus poſſit capi a iudice ſeculari, uide Abb. in c.at ſi, colum.15.in fi 1.additionis, de iud.& quid ſi nō deferat alter Alex.conſ.8.in fi.

In gl.comprobatur, ex habitu colligitur qualitas perſonæ Dec.conſ.225.col.3.

Cap. Statutum.

In tex. uerſ.ſolus in minorem,uide Abb.in c. peruenit,primo,de app.& in ult.not.

In glo.aliter,uer.non præmiſſa in ſuſpenſione tamen pro delicto monitio non requiritur,ut tenet Abb.in c.reprehenſib.in 1.not.de app.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Licet.

In tex. verſ.infra tempus,vide Abb. in c. teſtimonium,col.9.de teſtibus.

Ibidem,verſ.legitimis,uide Dec.in c. intelleximus,col.2.de iud.

Ibidem,verſ.nullitate,in fine,vide Dec.in cap. cum ſit Romana,col.9.Quod etiam appellatione deſerta iterum audiatur.

In glo.excommunicationes,uerſ.ſuſpenſiones, idem firmat Dec.in c.cum ſit Romana,col.9.de app.& Abb.in c.ſæpè, col. 5. in glo. verſ.rata de appellat.

Ibidem,in fi.uide ibi Fely.in col.pen. & Abb. in c.inter cæteros.de re iud.

In glo.legitimam,an iſto caſu excommunicatio ſtet in ſuſpenſo,uide Abb.in cap paſtoralis §. uerum,in 4.col. de appell.

In glo.conualeſcat,uide Card. conſilio 65. in fine.

In glo.ab homine,in fine,& uide Dec. in cap. perſonas,in ult.not.de app.

In glo nunciari, in princ. uide de hoc Abb & alios,in c. prudentia, §.ſexta,extra glo.de off.deleg.& in cap.paſtoralis,§. uerum,in tertio not. de appellat.

Ibidem,in fine,uide Rot.400.in nouiſſ.

In gl.docuerit,uerſ.iſtud,& quid ſi etiam deſer ta appellatione attentata poſt appellationem reuocetur,uide Dec.in ca.conſuluit,ſecundo, in fine,de appellat.

Cap. Si clericos.

In tex.uerſ.ne fugiant,uide Abb.in c. dilectis primo not.&in quinto,de app.

Ibidem,uerſ.enormitas. Fely.cap.ex parte, de reſcr.uerſ.impetratur.

In glo.pœna autem, in caſu, in quo capi non poſſit deducatur ad iudicem , dicit relaxari 17. quæſt 4.c.miror.Bar.l.fi. de quæſt.Abb.cap.inter alia.

In glo.excedatur, vult ergo gl.quòd ſi clericus reſiſtit,poſſit etiam vulnerari.

In glo.fideiuſſoriam ſcilicet, parendo iuri non autem reſtando mandata iudicis.

Cap. Si ſententia.

In tex.verſ.dictum uel rectoris,uide Dec.c.ſanè,in ult.not.de off deleg.

In glo è conuerſo,an appellatione populi veniat Clerus, & è conuerſo, uide latè per Dec. in cap. eccleſia ſanctæ Mariæ, in euidentialibus, in 3.col de conſtit.

In glo.careant,uide in ſimili Felyn.In capitulo primo,in quinta columna,uerſic. priuilegium, de reſcript.uide Abb.in ca. paſtoralis, in ſecundo not,de appellat.

Cap. Si Ciuitas.

In glo. ſuburbia, in fine, an Caſtrum habeat pertinentias,uide Alexan. conſilio 43. in primo uolumine.

In glo.prædicta,in fine,& ſic not. conſtitutionem quantū ad ius pœnale extendi, ne reddatur eluſoria,de quo uide Iaſ.in l.1.in tertia columna, de uerb.obligat. Abb.c.Rodulphus, in 2.col.de reſcript.

In glo.continentibus, uide Fely.in cap. quoſdam,de præſcript.

In tex uide aliquid per Fely.in ca. apoſtolicæ, col.6.de except.

Cap. Is qui in eccleſia.

In glo in iure,& not.quòd irregularitas eſt de iure poſitiuo, ita probatur ex tex. hic, & uide Abb.in cap.ego Nicolaus,in fi.de iureiur.

Cap. Is cui eſt.

In tex.uerſ.irregularis,limita,ut per Fely.in c. apoſtolicæ,de except.in 6.col.

In glo.interdictus, ſecus ſi tantum inducta eſſet ceſſatio à diuinis, ita tenet Abb. in c.dilectis, in 4.col. de appellat.

In glo. in eam,uerſ.ſi igitur,uide Fely.in c.2. col.de except.

In glo.ſequentem, ſed licet appellatio non ſuſpendat ſententiā cenſuræ, ſuſpendit tamen eius præſumptionem,de quo uide Abb.in c.quoniam contra,col.11.in fine,de probat.& in rub.de app. in 2.col.& ſuſpendit eius declaratoriam,ut tenet Dec.in c. reprehenſibilis, in tertia col. de app.& uide Abb.in c.ſæpè,in quinta col.uer.ex quibus, de app.ubi ponit caſum, an ſuſpendatur, & in c. paſtoralis,§.uerum,eo.tit.

Ibidem, circa finem, uerſic.à perceptione, uide Abb.in d.cap.paſtoralis, in glo.fi.de app.

Ibidem,in fine,uide Abb.in d.cap.ad hæc, de appellat.

Cap. Religioſo.

§.Quamuis,in uerſic.excommunicatio, an excommunicatio, & ſuſpenſio à pari paſſu procedant,uide Dec.in cap.1. in 6. not. in 3. lect. de iud.

Cap. Eos qui.

In tex,uerſ reciderc,uide Fely.in c.quid ſuper col.pen.de fide inſtr.Rot.399.in nouiſſ.

Ibidem,uerſ.ipſo iure,uide Dec conſ.145.Fely.c ad noſtram,in prima col.de iureiur.

Ibidem,in tex.uerſ.cum primum,an ualeat talis cit uio ſine termino,uide Dec.in c.cum parati,in 2.col.de appellat.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Alma.

3. In tex. in verſ. in feſtiuitatibus, verſic. diuinorum, vide glo. Clem. 1. verſic. à iure, de ſepul. verſic. cæteris, verſic. non obſtantibus, vide Felyn. in cap. nonnulli, columna 8. in ſecunda fall. de reſcriptis.

In glo. admittatur, ſanè etiam pœnitentibus non datur euchariſtia tempore interdicti, etiam quæ ſint excepta eo tempore dicit Abb. in c. non eſt, de ſponſ.

In glo. aſumptionis, vide Felyn. in cap. conſuluit, col. 2. de off. deleg.

In glo conceſſis, & per hanc clauſulam generalem, quòd exprimenda habeantur, pro expreſſis, vide Felyn. in cap. in noſtra, in noua corrol. de reſcript. & in cap. nonnulli, in 6. colum. in princ. eod. titulo.

De Verborum ſignificatione.

Cap. Conſtitutione.

IN glo ſtatutum, vide Rot. 167. in nouiſſ. in fine, & plenè Barb. in cap omnes, colum. 23. verſic. extra gl & ſequen. vſque ad finem, de conſtit. & cap. cum M. columna 37. ad finem, eodem titulo.

Ibidem, verſic. ſi non, in quibus Capitulum poſſit ſtatuere, ſine conſenſu epiſcopi, & not. quòd in his non ſufficit maior pars, vt inquit Abb. in cap. ad materiam, in ſecunda columna, de app. & ad glo. vide Felyn. in cap. cum omnes, columna 4. de conſtit.

Cap. Priuilegium.

In tex. not. quòd ſi Papa reſeruat beneficia ſuorum familiarium, etiam ſi poſtea deſinant eſſe familiares, ſemper intelliguntur affecta, ita tenet Rot. 20. de præb. & an priuilegium conceſſum familiaribus, extendatur ad familiares futuros, vel ad ſuperinductos, vide Alexan. conſilio 178. in occurenti caſu, columna tertia, in ſecundo volumine. Felyn. cap. in noſtra, corroll. 21. de reſcript.

In glo. commorantes. Aret. not. iſtam glo. in capitulo repellantur, in ſecunda columna, in fine, de accuſ. quod etiam in materia priuilegiatiua ille dicatur habitare, qui eſt in loco ad tempus, allegat Bal. in l. 1. in penultima columna, de ſtatu hom.

De Reg. iur.

IN continuatione incip. non eſt nouum, facit glo. in rubr. ff. de vſur.

Ibidem verſic. ſi quæratur, vide latè de hoc per Dec. in rub de prob. in prima col.

Ibidem, verſic. ſubtilitatibus, ad hoc, quod exceptio dicit eſſe de regula, vide Dec. in rubr. de prob. in 10. col. in fi. in verſ. ſed tu.

Ibidem, verſ. & potior eſt, vide Dec. in cap. 2. not. de prob.

Cap. Beneficium.

In tex. ad hunc tex. vide Felyn. in capitulo cum M. columna finali, de conſtit. vbi declarat hoc procedere, etiam, quod quis eſſet toleratus, & fructus percepiſſet.

In glo. prima, verſic ſumitur autem, in capitulo ſecundo, not. quod non eſt eadem ratio, in materia larga, quam in ſtricta conceſſis facta, de beneficijs; comprehendit etiam curata, etiam quòd de illis nulla ſit facta mentio. Ita tenet Gem. per glo. ibi, in cap. ſi gratioſè, columna tertia, in fine, de reſcript. & an appellatione beneficij veniat præbenda, vide Fely. in c. poſtulaſti, col. 8. de reſcript.

In glo. non poteſt, dictio poteſt quid differat negatiuè, vel affirmatiuè poſſit, vide Iaſ. in l. 1. in princip. de verbor. obligat. Abb. cap. quanto, in princip. de præſumpt. Alexan. conſilio 77. in volumine tertio. Galiaul. & Dec. in l. Gallus, in princip. numero 13. de lib. & poſth. vide etiam ad iſtam glo. Panorm. in cap. ſi quis contra clericum, columna quinta, de foro compet. ubi reputat ſingularem, ut per eum, & vide Alexand conſil 77. in 2. vol. & Felyn. in c. conſuluit, col. 5. de off delegati.

In glo licet, not. tamen quòd in beneficialibus poteſt haberi vera poſſeſſio, ſine iuſto titulo, licet non iuſta, ut probatur in cap. cum noſtris, & ibi Abb. in quinto not de conceſſ præb Gem. in fine, C. de eo, qui mittitur in poſſ. in 6.

In glo. obtineri, uerſic. ſed ſecundum hæc, circa finem, an clericus teneatur oſtendere titulum, uide quod not. Abb. in cap. cum nobis, in fine, de conceſſ. præb & in cap. cum cauſam, columna tertia, vbi Dec. in fine, & Gem. in dicto capitulo primo, de eo, qui mittit. in poſſ. in fi. in 6 Abb. omnino, in cap. licet Hely, in fine, de accuſ. vbi plenè per Felyn. quem vide in cap. illud, in tertia columna, in fine, de præſumpt. vbi tenet, quòd poſſidens per triennium, poſſit probare titulum, per iuramentum. Rot. 3. in nouiſſ. ſed an detur poſſeſſorium, in beneficialibus, ſine titulata poſſeſſione, uide Rot. 14. in nouiſſ. quòd non, & an per confeſſionem partis probetur titulus, uide Rot. 408. & an cōſuetudo det titulum. Rot 460. in princ.

Digitized by Google

in princ.& vide aliqua, per Felyn. in cap. olim, de reſcript col.5. & licet quis ſit inhabilis ad titulum, tamen ſi ſpoliatur aget poſſeſſorio, vide Felyn. cap. in noſtra, corroll. vltimo, verſic.6. de reſcript.& ibi an titulus poſſit præſcribi.

Cap. Poſſeſſor.

In tex. an poſſeſſor malę fidei faciat fructus ſuos, vide Fely. cap cum cauſa, columna ſeptima, de re iud. & ſcientia rei alienæ ſemper impediet initium præſcriptionis. Alex. conſ.46. col.2. in 3. vol. vbi ponit, quòd error iuris non cauſat bonam fidem quoad præſcript.

In glo. poſſeſſor, circa principium, idem in eo qui habet mandatum, ab auctore malę fidei, & per Alex. conſ.46. lib.3. vbi plura circa hoc ponit, & maximè de eo, qui habet titulum legati, ab alio qui erat in mala fide, & Panorm. conſilio 94. columna quarta, in quarto dubio, libro ſecundo.

In dicta glo. verſic. abhorrent, & quòd leges ciuiles ſint correctę tenet Alexan. conſ.185. Viſo tit. columna vndecima, ſecundo volumine, & quòd iſta regula habeat locum in poſſeſſione iurium.

Ibidem, verſic. in his vide allegata per Dec. quæ faciunt, ad hanc glo. in cap. clerici, in primo not. de iud. Felyn. capitulo, in cauſis, in ſecundo not. de teſtibus. Dec. cap. ſi duobus, in vltimo not. de app & conſilio 68. columna quarta, in ſecundo volumine. Felyn capitulo 1. columna 9. verſic. tertia declaratio, de conſtit. Alexan. conſilio 34. in tertio, & ſexto, in quarto, & 51. in quinto.

Ibidem, verſic. fidem. Vt hic niſi eſſet in mala fide, & haberet auctoritatem ſententiæ pro ſe, vt innuit Panorm. in cap. niſi de prob.

Ibidem verſic. non ſolum, vide Panorm. in capitulo cura Prælat. in ſecunda columna, de iure patr.

In glo. Præſcribit, verbo ſolutio, uide Dec in cap. ex parte, ſecundo, in tertio not. de officio deleg.

Cap. Peccatum.

Ad tex. not etiam, quòd iudex, ex officio poteſt cogere quem reſtituere rem, quam ſine peccato retinere non poteſt, vide Abb capitulo primo, ſecunda columna, in princ. de iureiur. An autem vſurarum repetitio poſſit remitti per eum, qui vſuras ſoluit, ita vt illi, qui recepit, non ſit grauatus onere reſtitutionis. Alex. conſilio 91. in prima col. in ſecundo.

In gl.1. verſ. delictum non, in contrarium facit gl. in l.1. C. ſi aduer. delar.

Ibidem, verſ tenerentur, arg. non ſic in remiſſione mulctæ, vt not. gl. ſing l. illicitas, in fine, de off. præſid.

Ibidem circa finem, verſic. corporales, vide Rom. in Sing.24.

Ibidem, in fine, Felyn. in c. ad liberandum, de Iudæis.

In glo. reſtituatur, verſic. ſatisfactum, in princip. vide Roch vel Rot. in 7. quæſt. de vſuris.

Ibidem, verſ. cuius autem, vide glo. in ſumma 13. quæſtione ſecunda.

Cap. Nemo.

Ad tex. not. quòd illud dicitur impoſſibile, quòd ſine deſpenſatione, fieri non poteſt, & difficultas æquiparatur impoſſibilitati, vide de iſtis Felyn. in cap eccleſia, columna 36. verſic. confirmari poteſt, de conſtit.

In glo. ibi impoſſibilitas triplex, & eſt etiam impoſſibilitas intellectualis, de qua Abb. in c. P. & G. in 4. col. de off deleg.

Cap. Priuilegium.

In tex vide de materia iſtius regulę, Dec. conſilio 58 in ſecundo volumine. Felyn. in ca. quam ſit, de Iudæis, & priuilegium conceſſum alicui in inſtrumento, non habet locum, niſi inter eos, inter quos confectum eſt inſtrumentum, non autē contra tertium, vide Alex. conſ.87. in ult. col. in tertio volumine.

In glo. verſic. ſi autem ſimpliciter, vide Dec. in ſimili, in capitulo ad noſtram, in ſecunda columna, in fine, de confirmatione vtili, & an priuilegium ſimpliciter conceſſum dicatur perſonale, vel reale, vide Bar. in l. Pater filia, de ſeruit. leg. & in l. quia tale, ſol. matr. Panorm. in cap. cum capella, primo not. de priuile & c. ex parte, de decim. Alex. conſ.86. in princ. & conſ.101. & 94. col 4. in quinto.

Cap. Semel.

In tex. intellige in eodem contrahere mali, ita Alex. conſ 5 columna ſecunda, in primo volumine, & quòd ſemel excommunicatus ſemper præſumatur excommunicatus, niſi probetur contrarium, vide Dec. in cap. poſt ceſſionem, in nona columna, circa finem, de prob. & aliqua facientia ad iſtam regulam per Mar ſing 84. incip. tu habes, & an furioſus ſemper præſumatur furioſus Alex. conſil.141. in primo volumine, & 91 in 5. columna tertia.

In glo uerſic. & poteſt, circa princip. Triplex præſumptio, & not. quòd non tantum præſumitur in aliis, in eod. genere mali, ſed etiam in diuerſis, vt prob. tex. in cap. litteras, de prob. vbi propter periurium Papa præſumit illum hæreticum, in contrarium vide Felyn. in c.2. in 5. col. de præſumpt. & vide in cap. ſcriba, in 2. columna, eod. titulo.

Ibidem, verſic. præſumptio iuris, de hac præ-

ſumptione

ſumptionē,uide plura per Dec.in rub.de prob.in c.19.verſ.ſecundo.

Ibidem, verſic.admittit,præſumptio admittit probationem in contrarium,de hoc vide Aret.in c.qualiter & quando,ſecundo de accuſat. & Alex. in rubr.de acq.hære.Abb.c.1.in fine,de conceſſ. præb.fallit,vbi verſaret turpitudo, vt probatur in c.ſed qui,de ſponſ.& vide Doct. in auth.ſed iam neceſſe, C.de donat ante nup.

Ibidem,in verſ.plenus,& non circa finem, in dubio quis præſumitur ignobilis.Bal.l.non igno rat,c.qui accuſ.poſſ.

Cap. Ratum.

In tex.limita iſtam regula, vt per Rot.377.in nouiſſ.& vide Felyn.in cap.ſicut, columna fi.de ſimon.

Cap. Ratum habere.

In tex.limita iſtam regulam , non habere locum,in his quæ medio tempore fiunt,vt not.Bar. in l.ſi indebitum, §.1 ff.rem ratam haberi,& limita in alio caſu,vt per Hypp.ſing.184. & Rot. 13.in nouiſſ.& 4.in antiquioribus,de rerum permut.& vide Alexan.conſilio 110.columna ſecunda,in primo volumine,& 175.in ſecundo,& Dec. conſilio 47.columna tertia,in ſecundo,& limita, ut per Felyn.in cap.nonnulli,§.ſunt & alij,col 3. in tertia ampliatione, de reſcript. & vide etiam Felyn in cap.ſicut,columna finali,de ſimon. Alexand.conſilio 78.columna quarta, in quinto volumine, & procedit regula etiam in his, quæ requirunt mandatum ſpeciale, ita Alex. conſ.146. col.1.in quinto volumine.

In glo.verſ.vnum nota,circa principium,vide Rot.428.in nouiſſ.

Item ad hanc glo.circa finem, vide Alex conſilio 78.numero 20.21.22.& ſequent.libro quinto,vbi ponit nonnullos caſus,in quibus ratihabitio non trahitur retro, & etiam plura tradidit ad hanc regulam Bald.conſ.417.

Cap. In iudicijs.

In tex.limita iſtam regulam,in teſtibus , non habere locum, & in his quæ ſunt de gratia , vide Dec.in c.nouit,in 7 not.de iud.

Ibidem,in tex.vide Rot.418.in nouiſſ.

In glo. & not. quòd etiam in facto proprio præſumitur ignorantia ad damnum eius tãtum , vt not.Bar.in l cum de indebito,§.1.de prob.

Ibidem , verſic. error bene circa finem , uide Alex.conſil.172. viſis,columna prima , in ſecundo volumine.

Cap. Cum quis.

In glo.vide notabile dictum Fely.in capitulo finali,in tertia columna,de præſcript. & in cap.ſi diligenti,in quarta columna,eod.titulo. Alexan. conſilio 84.in primo volumine, & 39. col. 2. in ſecundo volumine.

Cap. Odia.

In tex.nec fit extenſio ex maioritate rationis, vide Alexan.conſilio 113.columna ſecunda,in fine,in ſecundo.

In glo.verſ.& ideo,circa med.& idem in conſuetudine tenet Dec.conſ.141.columna tertia,in princip.

Ibidem an præſcribens viſitationem acquirat procurationem,vide Fely.in d.c.cum ex officij, in 7.col.de præſcript.

Cap. Decet.

In tex in fine, vide Abb.in c.fi.de off.deleg.& in c.pen.de cler.non reſid.

In glo.manſurum,verſic.moderari, vide Dec. conſ.83.col.2.in 2.vol.& intellige, in mero priuilegio,ſecus ſi per modum contractus eſſet cõceſſum.Alex.conſ.1.col.6.in 2.vol.

Ibidem,in fine,vide omnino Alex. conſ.216. nec arguendi,in ſecundo volumine, colum.quarta,vide etiam ad hanc glo. Alex. conſ.38. col.3. libro quinto.

Cap. Non firmatur.

In tex.iſta regula, non habet locum in Papa, vt not.Imol.in cap.3.col.pen.de his quæ fiunt à prælat.Qui actum nullum poteſt conualidare, & in ſimili,vide Rom.in ſing.781. Fely. c.cum ex officij in charta fi.de præſcript.

In glo.verſ.ubi ſpectatur,circa principium,vide in ſimili Alex.conſ.171.col.pen.in fi.in ſecundo volumine,& conſilio 28 columna ſecunda,in quarto.

Ibidem, verſ.ſed nouo,circa med. quæ ab initio,non valent per ſubſequentem conſenſum poſſunt cõualeſcere, vide quod not.in c.cura,de iure patron.

Ibidem, verſic. item in electione, nec per diſpenſationem,vt per Abb.in §.de adulterijs,col. pen.in fine,de iud.

Cap. Nullus.

In glo. verſ.& quod dicit,circa principium, vide Abb.in c. paſtoralis,col.5.de excep.

Ibidem, verſ.licet autem,ex titulo duplicato , non agatur,tamen excipitur,vide Dec.conſil.67. in addit.col.3.in ſecundo volumine.

Ad tex. not quòd quis poteſt vti duobus remedijs poſſeſſorijs etiã,ad diuiſum effectum tendentibus, Dec.conſ.99.col.1.in 2.vol.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Mora.

In glo. in princ. verſ. fortuito, vide Fely. in cap. pen. col 1. de except.

Ibidem, circa finem, verſ. niſi eadem, vide Alexan. conſ. 14. col. 2. in 2. vol. & conſ. 105. col. 3. in tertio vol. & 128. col. 3. in quarto vol. Dec. conſilio 38. col. 7.

Ibidem, circa finem, in verb. pœnam imponente, vide Alex conſ. 6. in vlt. col. lib. 3. vide aliquid per Felyn. cap. perſonas, columna finali, de appellat.

In tex. in pari mora, melior eſt conditio. rei quam actoris. Alex. conſ. 49. in 2. vol. col. 2. & ibi, quod mora non contrahitur vbi debitum nō eſt liquidum, & quando mora purgari non poſſit, conſil. 158. in 2. vol. & vltima mora attenditur, conſil. 72. col. 2. in 3. volum. & conſilio 23. colum. 2. in quarto volumine, conſ. 76. colum. 3. in quinto volumine.

Cap. Eum qui.

In tex. limita iſtam regulam, ut per Felyn. in capitulo finali, in ſecunda columna, in 7. fall. de fide inſtr. & Alex. conſil. 27. columna ſecunda, in quarto volumine.

Cap. Non licet.

In tex. iſtam regulam limita mirabiliter, vt per Dec. cap. 1. columna 25. verſic. contra opinionem, de prob.

Cap. Generi.

In tex. & quando aliquid ſpecialiter deroget alteri minus ſpeciali, & quomodo cognoſcatur, vide Alex. conſ. 29. col. 1. in primo volumine. & limita regulam, vt per Fely. in §. quoniam, in princip. de reſcript c paſtoralis.

In glo circa med. verſ. non tollatur expreſsè, vide Dec. conſ. 147. col. 2. vbi tenet iſtam pro cōmuni, niſi in princip. haberet quis ius tantum ad rem, nō in re, & eundem, conſ. 67. col. 3. in 2. vol. vide etiam Panorm. capitulo primo, colum. 3 de reſcript.

Cap. Plus.

In glo circa med. verſic. ſolutio illud, vide ad hoc plura per Dec. in ca. conſtitutus, colum. 2. de reſcript.

Cap: Pro poſſeſſore.

In tex. vide ad iſtam regulam. Dec. in c. pen. de except.

Cap. Vtile.

In tex. vide ad iſtam regulā Iaſ. in l. 1. § ſed ſi tamen per totum, de verb. obligat. & per Hypp. ſing. 196.

Cap. Ex eo.

In tex ad declarationem regulæ vide Fely. in cap. capitulum, in 4 colum de reſcript. & Aret. in cap. at ſi clerici, 3. in 6. colum. in princ. de iud. & Abb. in cap. ex partet, ertio, in quarto not. de reſcript Dec conſ. 114. in fine, in ſecundo volumine, & Felyn. in cap. ſuper litteris, in 8. regula, de reſcript. & in cap. gratum, col. 4. de off delegat. & Alex in l. qui Romæ, § Seia, col. 1. de verb. obli. Gemin. cap. cum impoſitionibus, colum. 1. de iureiur.

In glo. circa principium, verſic. impugnat teſtamentum, ſed ſi quis impugnet inſtrumentum falſum productum, quia tunc in odium producentis poteſt ſe fundare, in eo quod facit, contra producentem, vt not Innoc. in ca. cum olim, de cenſib. Alexan. conſilio 131. col. 4. & conſilio 183. in quinto volumine.

Cap. Cum quid.

In tex. in fine, & etiam omnia, per quæ peruenitur ad illud, de quo vide Alex. conſil. 194. columna 3. in 2. vol. vbi dicit hoc procedere, vbi eadem eſt ratio.

Cap. Plurali.

In tex. in fine, niſi pluralis numerus præceſſerit, vt probatur in cap quia tantum, de præb.

In glo. in princ. vide Fely. in cap. plerumque, de reſcript. & Alexan. conſilio 84. in quarto volumine, columna prima.

Cap. Imputari.

In glo. circa principium, verſ. in eo, vide Alex. conſil. 82. col. 3. in primo volumine.

Ibidem, circa medium, verſic. & dicit lex, vide Fely. in c. ſi quòd teſtium, in fine, de teſtibus.

Cap. Qui tacet.

In tex. vide latè per Abb. in d. cap. nonne, de præſumpt. Doct. in l. 1. §. qui præſens, & in rub. de verbor. obligat. Alexan. conſilio 79. in quarto volumine.

Cap. Is qui tacet.

In tex. not. quòd quando aliquis eſt præſens, & non contradicit, tunc habetur pro conſentiente.

In glo-

Digitized by Google

In glo. l. Gaius de pign. act. & hoc intellige, puta, quando aliquis vellet conſtituere aliquod ius in re mea. tunc non contradico, habeor pro conſentiente, ſecus autem ſi quis vellet inducere obligationem perſonalem, nam tunc non dicor conſentire, ita Bar. in l. quæ dotis, ſol. matr. fac. tex. in l. filiusfam. §. inuitus, de procur. & vide Abb. in c. ex parte, tertio, in tertia col. de reſcript.

Et limita iſtam regulam, vt per Fely. in c. cum omnes, col. 6. de conſtit.

In glo verſ. concupiſcibili, circa finem, limita, vt in caſu capituli ſecundi, de his quæ fiunt à prælatis.

Ibidem, in quibus taciturnitas habetur pro conſenſu, pro dicto glo. hic vide gl. in cap. ſicut, de elect. iſto libro, & aliqua per Dec. in cap. ſuper eo, in quinta, vel tertia columna, de off. deleg. Abb. c. ex parte decani, in 3. col. de reſcript. Alexand. conſilio 131. columna ſecunda, in ſecundo volumine.

Cap. Is qui in ius.

In gl. verſ. item fallit in conuentionibus, amplia, vt per Abb. in c quia vult, in fine, de iud. etiã, quòd inſtantia eſſet cępta.

Cap. Præſumitur.

In tex. pro regula, vide Felyn. in capitulo ſecundo, de except in princip. Abb. cap. paſtoralis, columna tertia, in fine, eo. tit. Rot. 165. in nouiſſ. & probari poterit per iuramentum. Alexan. conſilio 71. columna 2. in princ. & vide Rot. 444. & & 415.

Ibidem, verſic. item nota, quòd ignorantia tribus modis probatur, & quòd probetur iuramẽto, vide Felyn. cap. quoſdam ſecunda columna, de præſum. & latius, cap. 1. col. 6. verſ. circa quartum, de conſtit.

Cap. Locupletari.

In tex. limita iſtam regulam, vt per Fely. in c. cauſam, in pen. col. de re iud.

Cap. In pœnis.

In tex. verſ. benignior. Felyn. in cap. inter, columna penult. de reſcript. vide pulchrũ exemplũ per Alexand. conſil. 115. numero 9 libro tertio, vbi etiam, ſub numero 15. dicit, quod quęlibet iuſta cauſa excuſat à pœna, etiam ſi illa cauſa iuſta plenè non probetur.

Ibidem, verſ. faciente, in fine, vide Felyn. in c. ſicut, de Iudæ.

In glo. verſ. item quia, verſ. temporalem, contrarium tenet glo. in c. 2. de pœnis, in ſexto.

Ibidem, verſic. idem, ubi eſt tale, vide Dec. in cap. cum non ab homine, in 7. not. de iud. & vide Rom. in ſing. 1. in prima char. & Abb. in cap. nonnulli, §. ſunt & alij, in tertia columna, de reſcript. & ibi Felyn. columna 12. & Iaſ. in l. cum poſtea in 3. not. C. de pac. Dec. conſ. 166. col. 2. & 327. colum. 1.

In glo. benignior, id tamen attenditur, quod eſt veriſimilius, vt not. Abb. in c. cum tu, in fine, de teſtibus, & in arbitrarijs, & de arbitrarijs, de minore intelligendum eſt. Alexan. conſ. 5. in fine, in primo volumine.

Ibidem, in fine, in contrarium facit, c. pen. de ſent. excom. ſolue ut ibi, & vide Rom. & cætera, dic vt dixi, ſup. in gl. benignior.

Cap. Actus legittimi.

Vide Card. conſ. 103. col. 3. & Alex. 75. col. 1. libro primo. Bart. in l. etſi conditionalis, de auct. tutor.

Cap. Non præſtat.

In tex. in fine, verſ. effectum, uide Felyn cap. ex tenore, col. 1. & ſeq. de reſcript, uide etiam Præpoſ. in capitulo ad audientiam, columna tertia, de ſponſ.

In glo. in princ. uide Fely. in c. tua nos, col. 3. de iureiur.

Cap. Cui licet.

In tex. in princip. vide limit. & declarat. per Rom. conſ. 436. in fine.

Cap. Qui prior.

In glo. verſ. ex duobus, & præfertur, qui prius poſſeſſionem apprehendit. Alex. conſ. 91. col. 1. in 3. uol.

Cap. Qui ſentit.

In tex. limita iſtam regulam, vt per Alex. conſil. 32. in quinto volumine.

Cap. In re communi.

In glo. in princ. vide Dec. conſil. 45. in ſecundo uolumine.

Ibidem, in fine, de quo uide Bar. in l. ſerui electione, de leg. 1. §. 1.

Cap. Non eſt.

In tex. qualiter autem accipiantur boni mores uide Iaſ. in l. pacta quæ contra, C. de pact. Alexand. conſilio 11. columna quarta, in tertio uolumine, ſed tamen ualet pactum, de quo, in glo. licet ſit contra bonos mores ciuiles, tantum, uide Alexan. conſilio 157. colum penult. in ſecun-

Digitized by Google

in ſecundo, & quot modis quid dicatur fieri contra bonos mores, vide per Bald. in l. pactū quod dotali. C. de collat. Felyn. cap. ſi diligenti, col. 12. de foro compet.

Cap. Dolo facit.

In tex. regula iſta habet locum etiam in petitorio, ſecundum Rot. 397. in fine, in nouiſſ. & vide Alexan. conſilio 82. in fine, in tertio volumine, vide etiam ad hanc regulam Bald. conſ. 29. libro primo, columna ſecunda, & Alex. conſ. 156. columna tertia, in fine, & ſequenti, libro ſecundo.

In glo. in princ. vide Abb. & alios, in d. c. debitores, de iureiur.

Ibidem, verſic. primo, vide Abb. in cap. paſtoralis, col. 10. verſ. conclude ſic, de cau. poſſ. & propriet.

Cap. Quæ contra ius.

In glo. verſ. quæ prohibitio alia perpetua, alia temporalis eſt, & de hac glo. vide Abb. in c. 2. in vlt. not. de teſtibus.

Cap. In pari.

In tex. not quòd iſta regula non habet locum, vbi contractus fuit nullus, vt eſt tex. in l. finali, ff. de condict. ſine cauſa.

In tex. vide Panor. in cap. ſuffragantes, col. 2. de elect.

Cap. Quod alicui.

In glo. circa finem, verſ. tractat aliena, & hoc not. Abb. quòd poterit etiam procurator, ad eligendo, quando ſuo iudicio non eligit, vt in c. 2. 4. col. de iud.

Cap. Poteſt quis.

In glo. & not. quòd iſta regula non habet locum in priuilegijs, vt not. Panorm. in ca. licet, de Dec.

Ibidem, verſ. item Abb. & vide Abb. in cap. vt famæ, de ſentent. excom. vbi tenet, quod etiam de mandato prælati laicus non poſſit totquere clericum.

Cap. In alternatiuis.

In tex. vide latè Felyn. in capitulo inter cæteras, columna prima, de reſcript. & in cap. ſicut, de iud.

In gl. verſ. ſunt tamen, uide Fely. Alternatiua ordine, & vide glo. in c. cum plures, ſup. de off. de leg. in iſto libro.

Cap. Qui ad agendū.

In tex. limita iſtam regulam, per Abb. in cap. paſtoralis, col. 10. verſ. cōcludo ego, de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, & per Hypp. ſing. 187. & per Abb. ca. de actore, in tertia columna, de iureiur. & per Innocent. in cap. inter dilectos, de except prælat. & Felyn. cap. accedens, in ſecundo not. de accuſat. & not. quòd etiam poſt pactum de non agendo, quis poteſt opponere exceptionem, de nouo ottam. Felyn. c. paſtoralis, col. 7. in princ. de except.

Cap. Qui facit.

In tex. & quod quis poteſt facere per ſe ipſum an ſi faciat per alium, dicatur adimplere mandatum, vide Rot. 192. in nouiſſ. & clauſula, ſi non poteſt, intelligitur, per ſe, vel per alium, uide Felyn. in cap. ſcilcitantes, de reſcript. in columna finali.

Cap. Factum legitimè.

In tex. in fine, uide Dec. conſ. 24. col. finali.

In glo in imperio verbo, exempli, uide Abb. in c. 1. col. 6. de iureiur.

Cap. Quod alicui.

In tex in fine, uide Fely. in c. cum acceſſiſſent, col. pen. uerſ. fallit, de conſtit.

In glo. verſ. ſolutio delictum, uide Abb. in ca. uerum, in penult. columna, de foro competen. & capitulo ſi diligenti, in 8. col. eo. tit.

Ibidem, verſ. facultatum, vide Abb. in cap cæterum, col. 2. in fine, de iud.

Ibidem, verſ. ſatis congruè, circa med. verſic. in iudicialibus, vide quæ in contrarium allegat Fely. in cap. cum Ioannes, columna 8. de fide inſtr. uerſ. ſed poſito, & uide eum in cap. cum venerabilis, columna quarta, de except. & in cap. ad audientiam, ſecundo, col. 13. verſic. ſecundo limitaretur, de reſcript.

Cap. Delictum.

Vide ad hanc regulam Cremenſ. not. ſuo 224.

Cap. Qui contra.

Vide aliqua per Abb. in cap. ſi diligenti, columna 2. de præſcript. & an iſte faciat fructos ſuos, uide Abbatem in cap. cum cauſa, de off. de leg. & Felyn. in cap. cum cauſa, in penult. columna, de re iud. & in capitulo nonnulli, §. ſunt & alij, columna 15. in quinta fall. de reſcript.

Cap.

Digitized by Google

Cap. Cum quid.

Limita hanc regulam, niſi in ſecunda via adeſſet iuramentum. Alexan. conſil. 21. columna 4. libro tertio.

Cap. Infamibus.

In tex. an prouiſio collationis, vel electio facta infami, ſit ipſo iure nulla, vide Felyn. cap. ex parte, colum. 1. cum tribus ſequentib. de reſcript. vide etiam ad hanc reg. Card. conſ. 117.

In glo verſ. & quod dicit, vide Abb. in c. querelam, col. 2. de iureiur. & quòd infamia etiam facti ſufficiat, vide Dec. in c. ſuſcitatus, in tertio not. de reſcript. Alex. conſil. 152. colum. 3. in quinto volumine.

In glo. pontificatus, verſ. ſicut nec archiepiſcopus, nec epiſcopus niſi poſt conſecrationem, vt not. Abb. e. tua, de his, quæ fiunt à prælat. beneficiv tamen quis dicitur acceptaſſe, poſt confirmationem, licet ſit conſecrandus, vide Abb. in c. ſuper his, in 2. not. de accuſ.

Ibidem, verſic. item tunc non bullant, an ante coronationem dicatur Pontifex, vide latè Fely. in c. eam te, col. 1. de reſcript.

In glo. quarto verſic. poſt duos menſes, circa principium, vide Abb. in c. paſtoralis, col. 2. de fide inſtr.

Ibidem, verſ. ſed quòd illud tempus, an ſufficiat publicatio in curia, vide Fely. in cap. 2. col. 9. de conſtit.

Finis Apoſtil. Super ſexto Decretalium.

Digitized by Google

ADDITIONES

Super Clementinas

D. ANDREÆ ALCIATI

PATRITII MEDIOLANENSIS,

& Iureconſulti præſtantiſſimi,

QVAE QVALES SINT CONSVLTO DICERE OMITTIMVS, ſtudioſi Lectoris iudicio relinquentes quam vtilitatem ſint allaturæ, non enim è re eſſe duximus, tanti Doctoris nomen fucatis verbis offendere, de quo tacere ſatius eſt, quam pauca loqui.

E tenebris, vbi latebant, eas extraxiſſe in tui gratiam operæprecium exiſtimauimus, quod noſtri operis eſt, æqui boniq́ conſule; reliqua Deo Opt. Max. & Alciato accepta ferto.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS. MDCV.

Apud Socios Aquilæ Renouantis.

Digitized by Google

Digitized by Google

D. ANDREAE ALCIATI

Additiones ſuper Clementinas.

IN PROOEMIO.

IN glo prima, quæ eſt glo. quoniam, in fine, vide not. per Dec. in l. ſecunda, in quarta columna, C. ſi contr. ius, vel vtil. pub.

Ibidem, in glo. de cætero, verſic. hæc vera, & quod priuilegium inſertum corpori iuris, regulετur ſecundum ius, vide Felyn. cap. 1. in 10. columna verſic. fallit dicta regula, de reſcript. etiam contra glo. vide Felyn. in c. 2. col. 4. verſ. hanc limitationem, de conſtitut.

In glo. Pontificatus, verſic. coronatus, vide Felyn. in cap. eam te, columna penultima, de reſcript.

In gl. de ſumma, an autem conſtitutiones, quæ præceſſerunt Clementinas ſint correctè, vide Fely. in c. 1. col. 7. de re iud.

De Reſcriptis.

Clem. Abbates.

IN glo. præſidentes, nunquid Decanus, & capitulum, hoc poſſit, vide Abb. in c. cum olim, in 4. colum. de teſtibus.

Ibidem, verſ. & licet, vide ad iſtam glo. Fely. in c. ex tenore, col 6. verſic cæterum, col. 1. de reſcriptis.

Ibidem, circa finem, adde huic gl. ſimilem gl. in auth. caſſa, & irrita, & in l. prima, C. de his qui ad eccleſiam confugiunt, & in l. prima, C de rapt. virg. & dictum Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de locat. § primo, verſic. quid ſi colonus, & glo. in cap. puta pacta, in glo prima, de uerborum ſignificat. & in cap. ſecundo, in verbo iuramentum, & in uerbo reus, de confeſſ in ſexto, Iaſ. in auth. ex teſtamento, colum. antepen. ad finem, de collat. glo. in auth. imo à debito, in uerbo, parentibus, C. de act. & oblig. & in l. aduerſus, in gloſ. finali, de arbitr. & in l. ſi is qui. § quod dicitur, ff. de iure dot. & in l. non impoſſibile, ff. de pact. & in l. 2. in verbo, filio, ff. de vulg & pupill. & in l. 4. in princ. in verſ. vocabulo, ff. de leg. 1. Barb. in c. paſtoralis, col. 6. de re iud.

Ibidem, in fine, diſpoſitio loquens de caſu frequentiori non excludit minus frequentem, facit glo. in l. 1. in princip. C. de his, qui ad eccl. confug. iſta tamen diſpoſitio loquens de religioſis, non extenditur ad ſeculares clericos, ubi agitur de reſtringendo, vel tollendo ius conſtitutum alteri, & not. glo. in Clem. 1. de ſupp. neg. prælat. in verſ. regularis, & ad iſtam glo. vide quæ in ſimili allegat Iaſ. verſ. 1 columna, 9. verſ. ſed attende ſol. matrim. & in l. 2. in tertia columna, in fine, de vulg.

In glo. liceret, an talis poſſit agere, vide Dec. in cap. ex litteris, columna quinta. verſic. 3. & vlt. de prob & quòd poſſit procuratorē conſtituere, vide Rot. 221. in nouiſſ.

In glo. vexare, in fi. vide Fely. cap. ex tenore, col 1. de reſcript. vide etiam ad hanc glo. Card. conſ. 25. col. 2. in fine.

In glo. ipſo iure, vide alios caſus, per Felyn. in cap. ad audientiam, 2. columna 14. de reſcriptis.

Clem. Et ſi principalis.

An monachus poſſit eſſe officialis, vel locum tenēs Epiſcopi, ſine licentia Abb. vide Rot. in 4. dec. de officio vicarij, in nouiſſimis, quæ tenet, quòd non, niſi abeunte, vel mortuo Abbate ex cauſa vrgenti. & an monachus eccleſiæ cathedralis canonicus, poſſit eſſe delegatus Papæ, vide Dec. in cap. cauſam quæ, in tertia columna, de iud.

In gl. principalis, quid importet iſtud uerbum principalis, vide Gem conſ. 36. incip. Caſus, columna ſecunda.

In glo. epiſcopi, verſic ſed quid, vide Felyn. in cap. eam te, char. pen. verſic. mandato, de reſcriptis.

In glo. conuentuale, in fine. Item frater prędicatorum, qui ſit prior, poteſt eſſe delegatus, vt eſt tex. in ſupraſcript. in cap. cum olim, de maior. & obed.

Ibidem, verſ. poſſunt eſſe, vide Fely in cap. ex litteris, col. 8. verſ. prima concluſio, de conſtit.

In. gl per electionem, in verſ. ex quo non ſunt perpetui, vide Panorm. in c. ſi quis contra clericum, col 5. de foro compet. Fely. in c. poſtulaſti, in primo not. de reſcript.

Digitized by Google

In glo.delegatus, verſic. quòd licet vide Felyn. in cap. eam te, colum. 4. verſic. pro iſta, de reſcriptis.

In glo. foraneo, uerſ. de generali, uide Abb. in c. dilecto, in 3. col. de teſtibus.

In glo. obſeruari, verſic. expreſſa, limita, vt per Abb. cap. ad hæc, de reſcript. in fine, & in c. nonnulli, in 3. columna, in fine, eo. tit. & vide Abb. in cap. cum inter, in pen. not de except. vbi Fely. in princip. Bald. in prælud feud. colum. 8. ad finem, Aretinus in l. quis ſeruum, col. 2. ff de acquir. poſſ. & Gemin. in cap. ſtatutum, col. 4. de reſcript. in ſexto, vide etiam Aret. conſ. 58. col. 1. & colum. 3. & Felyn. in cap. vigeſimum, col 3 de off deleg. Alex. in l. quanquam, C. de teſt. milit Bald. in tit. per quos fiat inueſt. & ibi addentes, in princ. de feud.

Ibidem, verſ in legato, vide Barb. c. cum omnes, de conſtit col. pen. vbi ſequitur. Imola & Antonius de Butrio hic, quòd licet legatus de latere, non poſſit in canone ſtatuere, poteſt tamen diſpenſare facit. quòd not. Dominicus cap. 1. §. pen. columna finali, de fil preſb. in 6.

Clem. Auditor.

In tex. not. quòd ſecundus auditor poteſt exequi cauſam ſibi commiſſam, ſub nomine proprio, vide Rot. 10 in nouiſſ. incip. ſcribebatur, ſub titulo, de reſcriptis, & auditor non habet tam latam facultatem ſicut delegatus, quia nõ abſoluit ad cautelam. Rot 306. in nouiſſ. ad hanc Clement. vide etiam pulchrum intellectum. Panor. in capitulo ſuper eo, circa finem, de officio delegati.

Ibidem, in fine, verſ. prouidere, idem inſtituere, & confirmare, ita Rot 212. ſub tit. de iure patr. incip. ſecundum in nouiſſ.

In glo. prima, verſic. & ſcias, quòd hoc. vide Felyn. in cap. cum cauſa, de re iud. in princ.

Ibidem, verſ. cauere tenẽtur, vide Franc. Pau. In tract. de ſede vac. in ſecunda quæſtione.

Ibidem, verſ. quòd habent, vide Fely. in rubr. de reſcript. in tertia columna, in fine, & Dec in cap. perſonas, columna ſexta, de app. & in cap. ad præſentiam, in ſecundo not. eod. tit. Rot. 341. in fine.

Ibidem, verſ. ordinaria, Fely. §. ſunt & alij, colum. 14. fall. 4. de reſcript.

Ibidem, in verſic. definiendo, vide Felyn. in Rub de reſcript. col. 3. & in Rub. de off. delegati, verſ. quem vtrum auditores.

In glo. in Romana, in princip. contrarium tenet Barb. in d. c. ſuper eo, ad quem tamen reſpondet Dec. in fine.

Ibidem, in fi. Rot. 10. in nouiſſ.

In glo beneficio, verſ. largè, vide glo. in cap. ſi pretiute, de reſcript & ibi Gem. & Abb. cap. pen. de verb. ſign. Alex. conſ. 190. columna finali, in ſecundo volumine.

In glo. debitum, verſ. ſuum, vide Fely. in c. ſi. in 3. col. de præſt.

Ibidem, verſ. in contrarium, vide Rot. 159. in nouiſſimis.

In glo. poterit, in fine, vide Felyn. in cap. exceptionem, col. 1. de except.

In glo prouidere, de intellectu huius capituli, vide Panorm. in c. ſuper eo, de off. deleg. ſup. in tertia columna.

Clem. Gratia.

In tex. ei quomodo gratia dicitur, vide glo in c ſedes, vbi Hoſt. de reſcript. vide etiam ad hanc Clement. Rom conſ. 356. vbi an habeat locum ſi quis adipiſcitur.

In glo. renunciare, ratio forte propter dubium euentum litis, & non videtur habere plenum ius ad rem, ideò per adeptionem, primi vacat ſecundum.

In glo. beneficium, verſ. de ſpeciali, vide Abb. in c. litteras, de conceſſ. præb. omnino, qui dicit Ioan. Andr. reuocaſſe iſtam glo. in additionibus Speculatoris.

Clem. Litteras.

In tex. ſed quid de beneficio creato, ſed non confirmato, vide Rot. 17. de prælat. in nouiſſ. ita tenet, & in ſimili, de teſta in prima deciſ. & vide aliqua ad iſtum tex. per Alex conſ. 178. in occurrenti, columna finali, in ſecundo, vide etiam ad hanc Clement Barb. conſil. 57. columna octaua, libro primo.

In gl. prima intellige iſtas tres glo. vt per Iaſ. in Authen. quæ eſt, in ſeptima columna, C. de ſacroſ. eccl.

In gl. creatum, verſ. cap. cum acceſſiſſent, & ibi vide Dec. in fi. & Fely. in col. pen. & in c. conſuluit, de Iudæis.

Ibidem, uerſic. quòd illud prius, & quòd iſtud tempus debeat probari, vide Dec. in c. in præſentia, in not 12. de prob. & in c. conſtitutus, in tertio not. de reſcript. & Iaſ. in rub. C. qui admitti, in 3. col. Abb. c. auditis, in 10. col. de præſ. & iſtam glo. allegat Alex. conſ. 17. col. 3. in 3. vol. & multa ſimilia, in quibus diſpoſitio non trahitur ad futura, vide Fely. in c. ſi col ſi. de conſtit & vide eũ in c ad aures. De reſcriptis. & in c. paſtoralis, colum. 3. eo. tit & quid in deſtinatis ad beneficium. vide eum, in c. cum adeo, col. 1. de reſcrip. & in c. conſtitutus, col. pen. eo. tit. & an mutatio ſtatus beneficij, noceat iuri ad rem quæſito, in c. in noſtra, 39. corroll. verſ fallit quinto, de reſcrip.

Ibidem, circa finem, verſ quia etiam, vide Fely. in c. ſi in 5 col. in ſi. de præſumpt.

Ibidem, in fine, ita tenet Abb. in c. conſtitutus, ſup. eo. in tertio vel ſecundo, not. vide etiam quæ ponit Iaſ. in l. ſi prius, col 5. de noui oper. nunc. vide tamen ſimilem gl. in c 1. de clericis non reſident, in ſexto, in verbo, receperit.

Digitized by Google

In glo. ſtatuimus, nota quod quoties aliqua lex ponit verbum, ſtatuimus, quod illa lex deducit ius noui tex. Idem eſt in uerbo, ſancimus, & uerbo cenſemus, vt per Panorm. conſ. 57. colum. pen. ad finem, lib. 2. Idem in verbo volumus, vt per Felyn. in rub. de re iud. Panorm. in cap. finali, in 2. col. ne cler. vel mon. & in cap. uenerabilis, col. 2. de iud. glo. in cap. litigantes, in uerbo ſtatuimus, de oſt. ordin. in ſexto. Felyn. in cap. 2. ad finem, de iud. Bart. in extrauag. qui ſint rebelles, col. 3. ubi de uerbo, dicimus, & pronuntiamus. vide etiam Aret. conſ. 76. num. 3. ubi de uerbo, liberè, & hanc glo. pro ualde ſingulari exclamat. Ioã. de Imol. in l. ſi uerò, §. de uiro, ſolut. matrim.

De Electione.

Clem. Cum ratione.

IN tex. uerſ. uel habitus, nota tamen, quod poteſt eſſe eadem regula, & idem ordo, licet habitus ſint diuerſi, ut in Cluniacenſibus, qui ſunt ordinis ſancti Benedicti, ita exemplificat Rot. dec 12. in nouiſſ. in tit. de reſcript. Incip. Papa conceſſit.

Ibidem, uerſ. cuiuslibet ratio, quòd conſtitutio eſt conciliũ rationis, contra quam, nec legatus poteſt diſpenſare.

In glo. de cætero, de iſta dictione, uide Alex. conſ. 2. col. fi. in ſeptimo. Ruyn. conſ. 98. ſub numero 3. lib. 1. ubi colligit ex hac glo. quod dictio, de cætero, reſpicit futurum. Item de hac dictione, de cætero, uide Roman. conſilio 379. circa primum.

In glo. eligatur, amplia, ut fiat extenſio etiam, quòd ratio non ſit expreſſa, ſed una tantum colligi poteſt. Alex. conſ 102. in 1. uol. facit glo in l. quamuis C. de fideic.

Ibidem, uerſ à Papa, in princ. uide Rot. 262. in nouiſſimis.

Ibidem, uerſ. contrarium not. quòd in correctorijs, & pęnalibus ſit extenſio propter identitatem rationis, uide glo. in auth ut hi qui oblig & Alex. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, in notabilibus, de lib. & poſth. Alexan. conſil. 24. in fine, in ſecundo uolumine, & conſil. 50. col. 3. eo. uol. & conſil. 115. col. pen. & 185. uiſo titulo, col. 13. & 290. colum fi. eo. uol. uide Barb. conſ. 2 col. 8. libro 1. & Felyn. in Rub. extra de re iud. colum 5. idem Barb. conſ. 10. col. 8. lib 2. & conſ. 28. col. 3. eod. uol. & conſ. 3. col 3. & 143 col. 7. eod. lib. 2. Alex in l. 2 col. 2. de leg 2. Imol. conſ. 35. col. 4. in fine, Alex. in l. Marcellum, col. 5. ff. ad Treb & Barbat. in cap. ad noſtram, col 2. de empt. & in cap. 1 col. 2. de oſt deleg. Aret. conſ. 163. col. 3. ubi uidetur limitare, niſi diſpenſatio eſſet odioſa, & Alex. conſil. 2. col. fin. uol. 2. & conſ. 50. col. 3. & 97 columna prima, eod. uolumine, ubi dicit hanc glo. & ſimiles procedere, ubi eſt eadem ratio, aliàs ſecus, idem dicit, in conſilio 115. columna ſecunda, ad finem, uolumine ſecundo, & uide ipſum, conſilio 189. columna quarta, libro ſecundo, & 203. columna ſecunda, eod. & 17. col. 5. li 3. ubi generaliter dicit, q᷑ ubi in lege correctoria eſt expreſſa ratio, poteſt fieri extenſio, ex identitate rationis, & 64. col. 2. uol. 2 ubi loquitur in exorbitantibus, & 68. col. 2. eod. tit. ubi loquitur in correctorijs, & 101. col. pen. lib. 3. ubi pariter loquitur in correctorijs, & qñ expreſſa eſt ratio, in ſtatuto, uel unica tantũ poteſt aſſignari, cum habeatur pro expreſſa, ſit extenſio, ubi eſt eadem ratio, de caſu expreſſo, ad non expreſſum, qui inſpecta lata ſignificatione uocabuli comprehenditur, ſub expreſſo, & conſil. 36. eod. uol. ubi ẽt loquit᷑ in correctorijs, & ubi tractatur, de fauore publico, & ubi eſt eadem ratio, quæ eſt in caſu expreſſo.

Ibidem, uerſ. conſtituentes, uide Felyn. in rub. de re iud. in 5 col. Alex. conſ 216. col. pen. in ſecundo uolumine. Fely. c. translatum, colum. fi. de conſtit. Dec. conſ. 333.

In glo. ſecularis, uerſ. niſi ex diſpenſatione, uide Alex. conſ. 70. in tertio.

Ibidem, uerſ. ſeculares, circa finem, uide Alex. conſ. 8. in fine, in pen. col. lib. 1.

Clem. Ne Romani.

In tex. uerſ. quidquid poteſtatis, uide Fely. in c. ſuper litteris, col. 12. de reſcript.

Ibidem, uerſ porrò allegat. Dec. iſtum tex in conſ. 150 col. 2. quòd etiam actus uoluntariç iuriſdictionis debet fieri coram iud. compet. & per iſtum tex. ſic etiam intelligitur l. fi. de iuriſd. omn. iud.

In glo. inferiore, uide Alexan. conſilio 106. in ſecundo uolumine.

In glo. tolli, not. quòd epiſcopus poteſt facere circa, uel præter ius, uide Dec. conſ. 11. colum. 8. & conſilio 199. columna ſecunda, & Felyn. in cap. cum P. in antep columna, in fine, de fide inſtrument. Alexan. conſilio 106. col. 6. in ſecundo uolumine. Idem Felyn. in cap. 1. col. 17. & ſequ. de ſponſal.

In glo. modificare, uide Roman. conſ. 325. colum. 2. & fin. in fine.

In glo. expirare, quid de uicecancellario, uide glo. in regulis Cancell. 70.

In glo. quouis, de iſto uerbo uniuerſali, uide Dec. in c. ſedes, col. 6. de reſcript. in fi & quod hęc dictio, quouis modo, non tranſeat ad inſolita, uide Alex. conſ. 97. col. 2. & fin. lib. 3.

In glo. cetus, in fine, in uerſic. concordia uide Abb. in c. non poteſt, de re iud. col 4.

In glo concorditer, uerſ. unus ergo, uide Alex. conſ. 124. columna prima, in ſecundo uolumine, & ſimilem gl. habes in cap. ſapientes, §. ad hæc in uerbo, concorditer, eod. tit. de reſcript in 6. de quo uide Alex. in l. & tuũ hære. §. hodie, ff. de pc.

Digitized by Google

Felyn. in cap. non poteſt; ſup. de re iud. per Roman. in conſ. 512. & Alex. conſ. 224 in prima, & ſecunda colum. lib. 2.

In glo. moriente, mors ciuilis æquiparatur naturali, vbi operatur eundem effectum, de hoc vide Abb. in cap. niſi, de præb. in 4. col. Alex. conſilio primo, col. 9 in quinto volumine.

In glo. diœceſi, in verſ. non mutatur, vide Dec. conſilio 146. columna penult. Felyn. in cap. quia iudicante, colum. 3. de præſumpt. & Aret. conſilio 77.

In glo. omnes, verſ. aliquis, vide Dec. conſ. 151 colum. penult.

Clem. Cauſam electionis.

In tex. verſ. deuolui, vide Rot. 19. in nouiſſ.

Ibidem, verſic. intimata, not. quòd intimatio appellationis habet vim citationis, & per talem citationem dicitur lis pendere, Rot. 310. in nouiſſimis.

Ibidem, verſ. cathedralis, vide Rot. 81. in nouiſſ. Dec. 228.

Ibidem, verſ. vel beneficio, vide Fely. in c. dilectis 2. in 6 & 7. quæſt. de reſcript.

Ibidem, verſ. loco aliquo, vide Fely. c. cum dilecta, col. 21. verſ limita 2. de reſcript.

Ibidem, verſ. intimatio & iſta fere ſeruatur, in vim act. grauis præiudicij, de quo Fely. in c. 2. in fine, de præſcript.

In verſ. vide, de hoc verſ. Dec. conſ. 474.

In glo. ſi petita, verſ. ſi ergo, vide Fely. in cap. cum M. colum. 21. vel 22. verſic. 4. concluſio, de conſtit.

In glo. in domo, de citatione ad domum, vide Rot. 48. in nouiſſ.

In glo. deuoluta, vide aliqua ad iſtam glo. per Fely. in c. cum dilecta, col. 14. de reſcript.

Ibidem, circa finem, verſ. ſolutio, appellato, vide Rot. 38. in nouiſſ.

In glo. appellatum, vide Iaſ. in l. non ſolum §. morte, in 15 col. de noui oper. nunciat. ubi repetijt hanc glo. ſingulariter, vt per eum ibi.

In glo. plena, & certa, verſ quòd non, vide Fely. c. cũ contingat, col. 4. de elec. & col. pen. Ægid. concl. 15. vel 10. Nota tamen, quòd ubi ille cui fit intimatio tenetur aliquid facere, non ſufficit, quòd ipſe ſciat, ſed requiritur neceſſario intimatio, vel denunciatio, ita Dec. conſ. 74 in 2. col. & Rot. 127. in nouiſſ. & ibi, an in intimatione requiratur mandatũ, & qualiter dicatur fieri. Dec 168. Alex. conſ. 19. in 2. uolum. & debent eſſe Autenticha, conſ. 45 col. pen. in 2. vol. & an ſufficiat fieri procuratori. Fely. in c. cum M. col. 2. verſ. hac concluſione, de conſtit.

Ibidem, circa finem, uide Rot. in tit. de appellat. deciſ 18. in nouiſſ.

In gl. tempus, circa finem, ver. fictè contumax, uide Rot. 49. in nouiſſ.

In glo. in alijs caſibus, vide Roman. conſ. 410.

Clem. Conſtitutionem.

In tex. verſ. audiendus, an per iſtud verbum tollatur officium iudicis, ipſo iure, vide Aret. capitulo primo, columna 4. de accuſat. verſic. ſed ſi ſtatutum, & in melius, in cap. veniens, colum. 7. eod. titulo.

Ibidem, in fine, verſ. confeſſionem, uide Peruſ. in cap. dilecto, in 3 col. de app & an confeſſio, ſit probatio, uide latè per Dec in rub. de prob. in 8. col. & ſeq. & ad iſtum tex. in 11. verſ. 6. & etiam, uide Fely. in c. 1. col. 2. de except.

In glo. opponentis, uide Aret. in cap. ſuper litteris, in quinta columna, verſ. confirmatur, de accuſat. De iſto intereſſe proprio, & Rot. 27. in nouiſſimis.

In glo de nouo, in fine, verſ expedientius, uide Dec. conſ. 37. col. 2. in fine, & facit, quòd not. Fely. in c. ad aures, in 4. col. de reſcript. & in c. cũ ordine, col. 1. eo. tit.

In glo nolle vti, vide Fely. in Rub. de reſcrip. col. 1. in fine.

In glo. fides appellatione probationis intelligitur, de plena, vide latè, per Dec. in d. rub de prob. col. 18. verſ. primo, igitur. Limita hanc glo. ut per Iaſon. in l. qui accuſare, C. de edend. & vide Fely. in Rub. de probat. col. 3. Aret conſilio 143. col. 9. & Iaſ. in l. poſthumo, columna finali, C. de contratab.

In glo. legitimè, not. ex glo ualere confeſſionem licet acta ſint nulla, de quo, vide Dec. in c. at ſi clerici, col. 3. uerſ 7. limita, de iud. & uide ad tex. hic Aret. in cap. primo, in quinta columna, de accuſat. & in c. ueniens, col 7 ueiſ. ſi non. eo. tit & in cap. cauſis, colum. ult. circa med. de teſtib. Rot. ſi. de probat. in nouiſſ. & de except. ultima, in fine.

In glo. nam infirmat, in ſi. facit glo. in l. reum criminis, C. de procuratoribus.

Clem. In pleriſque.

In gl. & populo, uerſ. habens autem, uide in ſimili Rom. ſing. 489. incip ſtatutum. Dec. conſ. 9. col. 2. & pone iſtam apoſtillam, in glo. monaſterij, & iſta allegat Felyn. propoſit. dictæ glo. in d. c. nonnulli, vt ibi poſui.

Ibidem, circa finem, verſ. ſingula requiruntur, uide Dec. conſ. 177. col 1.

In gl. monaſterij, uerſ. & per hanc, vide Felyn. in c. nonnulli, col 76. uerſic. amplia iſtam, de reſcript. & uide quæ poſui ſup. in gl. populo.

In glo. uel aliquid; uide ad hoc glo. in c. prouidens, de elec eo. tit.

Clem. Quod circa.

In glo. quæ in facto, & quando uerba intelligantur, tam de iure, quàm de facto, uide Dec. in cap. ſuſcitatus, de reſcript.

Ibidem

Digitized by Google

Ibidem,in fine,uerſic.unde idem uidetur, uide Fely.c.cum omnes,col.antep.de conſtit.

Clem. Statutum.

In glo.ex iuriſdictione,uide Zanch. in cap.1. de accuſat.differentia 71.

In glo.uel ſecularis, uerſic. temporalem, uide Franc. pau. in tract. de ſede uacante, in ſecunda quæſt.ad fine.

In glo conſuetudine,uerſ.ſtatutum, uide Fely. in c.1.in 2.col.de iureiur.& Alexan.conſ.13.col. pen.in tertio uolumine.

Ibidem,in fine,uerſ.tollere noluit, in contrarium uide Alex.conſ.196.uiſo teſtamento,col.3. in ſecundo uolumine.

Clem. Cum conceſſa.

In glo.prouiſione Clem.ſi. nomen prouiſionis multa comprehendere poteſt,uide Fely.in c. in materia corroll.31.de reſcript.

De Renunciatione.

Clem. Cum illuſio.

IN tex. in uerbo, aut actio huius Clementinæ procedit in permutatione aliarum rerum, uide Bald.in cap.ex parte,col. fin.de reſcript.2.

In glo.illuſio, de illuſione uide Felyn. in c.ex parte decani,col.8.uerſ.excipiuntur,de reſcript.& Barb.conſ.51.col.18.& ſequent.lib.1.

In gl.teneat,uerſ.diſtinguūt,uide Fely.in c.ex parte decani,col.1.uerſ.fallit ſecundo,de reſcrip. & ibi per tres columnas,uide Anna.conſilio 25. columna tertia.

In glo.manibus, in fine, uerſ.illum inuitum, uide Fely.in c.lator,in 8.col.in 10.declaratione, de re iud.& in c.dilectus 2.col.uerſ.oriebatur, in fine,de reſcript.

In gl.facienda, an autem ſi in mandato exprimitur perſona,cū qua debet fieri permutatio beneficij ſufficeret,qđ notificaretur procuratori,uel illi,in cuius manibus fieret reuocatio, credo, qđ non,ſed quod immo,& opus eſſet,quòd fieret notificatio illi certe perſonę, cum qua deberet fieri permutatio,ita colligere ex dictis, per DD. maximè, in c.ex parte decani, de reſcript. maximè ibi per Fely.col.11,uerſ tertia regula.

In gl.perueniſſe,uide Fely. in c.cum contingat,col pen.uerſ.2.fallit,de reſcript.

De Supplenda negl.prelat.

Clem. Quia regulares.

IN tex.uerſ.ſuppleant triplici, tamen monitio ne præmiſſa,ut dicit Abb. in c. ſi quis epiſcopus,in 4.not.de accuſat.

Ibidem,uerſic.conſueuerunt, uide Rom.ſing. 488.Fely.in c.cum acceſſiſſent,col.7 de conſtit.

In glo.regulares, uide Felyn. cap. tua nos, de iureiur.

In glo.diſpoſitione, uide Abb.in c.cum uas,in tertia col.de off.ordin.

In glo.locorum, uide Rom.conſ.361. per totum.

In glo.religioſis,in fine,uerſic. Clericum uide Dec.conſ.40.columna finali.

In glo.de menſa,in uerbo uacare, uide Aret. conſ.63.col.2.ad finem.

In glo.curam, uerſic. ad hoc allegata,per Dec. in c.conſuluit,in primo not.circa finem, de off. delegat.

De Ætate, & qual.

Clem. Vt ij qui diuinis.

IN tex.uerſ.uocem, & an ille, qui non habet uocem in capitulo poſſit admitti, cum mandato,de certo eligendo,uide Felyn. cap. apoſtolicæ,columna quinta,de except.quòd ſic, & an dare uocem dependeat, ob ordine, uide ibi eum, columna ſeptima, & ſequen. & in rub. procemij Gregor.columna quinta, ubi dicitur, an de iure prælatus habeat uocem: idem dicit,in c.cum M. col.10.uerſ.in ea glo.de conſtit. ubi etiam tenet, an hoc ius poſſit pręſcribi à cōuerſis,qui nō ſunt in ſacris,& diſpenſatus ante ætatem,ad ſacros ordines poterit dare uocem in capitulo Fely. in c. poſtulaſti,col.17.de reſcript.

Ibidem, uerſ.illi uoc. an iſti habeant uocem, de iure communi in capitulo, uide Abb.c cum olim,in tertia columna,de re iud.qui tenet,quòd non.

In glo prima,ſed & epiſcopi, uide Alex.conſ. 160.col.6.uerſ.8.in ſecundo.

Ibidem,in uerbo facere poſſunt,uide Alexan. conſ.106.col.5.lib.2.

In glo.impoſterum,circa finem,uerſ.ſed futuri,uide Fely.in d.c.ſi col.12.de conſtit.

In glo concedatur,in fine,uide Dec. conſ.3 in 4 col.& conſil.8.in pen col. uide etiam ad hanc glo.Iaſ.in l.1.in 7.col.C.de Sum. Trinit. & fide cath.ubi refert multos tenere, hanc glo. pro ſingulari,& uide Rom.conſ.315. in tertio dubio.

In glo.conſtitutus,uerſ.& habens contrarium tenet. Bar.in l.de pupillo, in princ. de noui oper. nunciat. & ibi uide Iaſ & not. iſtam glo. quæ uidetur facere,contra ea,quæ ponit glo. in c.ſtatutum,in uerſic.canonicis, in fine,de reſcript.& ad concordiam, uide Dec.in cap.poſt ceſſionem, in ult.not de prob.& Paui.in tract.de ſede uacante, in uerſ.officium,in 2.col.

Ibidem,uerſic.ſed pone,uide Dec.conſ.40.colum.2.& ad primum dictum glo. uide Felyn.in c.poſtulaſti,de reſcript.col.6.

Digitized by Google

Ibidem, verſic. tu dicas, & ad hoc vide Ang. in §. furioſus qui dat. tut. poſſ.

In glo. annexi, verſ. intellige, vide Abb. in cap. dilecto, in tertio not. de teſtibus.

Ibidem, verſ. non eſt dare, vide Dec. conſilio 119. columna 4. & Felyn. in cap. poſtulaſti, colum. 16. de reſcript.

In glo. in eiſdem, in verſic. vnde poteſt, circa med. vide Franc. Paui. in tract. de ſede vacante, verſ. capituli.

Ibidem, verſ. mihi tamen, vide Iaſ. in l. 1. in fine, C. de tranſact. Alex. conſ. 15. col. pen. in fine, in ſecundo volumine.

Ibidem, in fine, vide Felyn. in rub. procemij, columna quarta, & in cap. translato, columna tertia, de conſtit. Roman. conſil. 150. Aret. conſil. 19. col. 9. Alex. conſ. 50. col. 3. libro 2. vide Iaſ. in l. 1. ad finem, C. de tranſact. vbi refert multos tenentes hanc glo. pro ſingulari.

In glo nullo, vide Fely. in cap. at ſi clerici, §. de adult. in 4. col. Iaſ. l. finali, de fer. & vide not. in l. fi. C. de teſt. mil. Panorm. conſilio 53. col. finali, lib. 2. Fely cap. pen. colum. 5. de conſtit. Barb. conſil. 29. alias 19. col. 7. & conſil. 37. colum. 12. & conſ. 39. col. & duabus ſequent. libro primo, & cap. fin. colum. 18. de conſtit. Iaſ. in l. pen. in fine, de teſtam. milit & de hac dictione, nullo modo, & omni modo, vide Alex. conſilio 10. col. 3. libro 2. & 13. colum. 3. eod. vol. vbi quando ſunt iuncta, cum vniuerſali negatiua, & Roman. conſilio 325. col. 2. ad fin. tertio dubio.

In glo. pars dimidia, verſ. cum per ordines, uide Fely. in c. apoſtolicæ, col. 5. in fine, de except. & col. 6. vbi de iſtis diſtinct.

Clem. Generale.

In tex. not. quòd ſi aliquis habet ætatem imperfectam, quo ad ſacerdotium ſi fuit diſpenſatus, an poſſit habere beneficium curatum, non tamen cenſetur diſpenſatus, vt poſſit ordinari, ad ſacerdotium, vide Fely. in c. poſtulaſti, col. 16. verſic. limita tertio, de reſcript.

In glo. in 10. verſ. inchoato, vide Rot. 329. in nouiſſimis.

De Officio vicarij.

Clem. Quia de eccleſia.

IN tex. verſ. perpetuis, vide Fely in c poſtulaſti, col. 1. de reſcript.

In glo. ſacerdotum, verſ ſed nunquid, vide Felyn. in cap. G. perpetuus, in princ. de fide inſtr. & Rot. 273. in nouiſſ. Sed an in diſpenſatione fiat extenſio, vide Abb. in §. de adult. de iud. in ſexta columna, & ſequen. vbi ponit intellectum iſtius glo.

In glo. voluntus, verbum, voluntas indicat ius de nouo, vide Abb. & ibi apoſtill. in cap. ſedes, in 3. col. in fine, de reſcript. & in c. ex ratione, in vlt. de app. vide quæ potui ad gloſ. in Clement. fin. de reſcript. & vide Panorm. in cap. ex actione, columna 1. de appell. Iaſ in l. more, columna prima, & ſecunda, de iuriſd. omnium iud. ubi dicit hanc glo. ſingularem.

De Officio, & pot. iud. delegati.

Clem. Vnica, Iudices ſuper receptione.

IN tex. in fine, verſ. vices Rot. 369. in nouiſſ. & 443.

In glo. 1. verſ. & not. de differentiã inter iudicem, & examinatorem, vide Abb in c. quoniam contra, col. 15. verſ. ad unum. de prob. & an tales ſint delegati, uide Rot. 258 in nouiſſ & 369. vbi tenet, quòd poteſt eſſe ſimplex clericus.

Ibidem, verſ examinatis, & examinatio non poteſt committi priuato, niſi de conſenſu partium. Alexan conſil. 213. in 2. volum. & 104. in quinto volumine.

Ibidem, verſ. feriato, uide Abb in cap fi. col. fi. de iud. & cap. quoniam, in fine principij, vt lite non conteſtata.

Ibidem, verſic. receptor, & an differentia, ſit inter recipere, & examinare, vide Dec. in c. licet, in 7. not. de probat. & an talis receptor poſſit teſtes punire, vide eundem, in cap. præterea, in 4. not. de off. deleg. & Abb. cap. cum Bertoldus, col. 6. de re iud. & in 8. & ſequen. & Rot. 73. in nouiſſ. & 164. ſed ſi commiſſio diceret, per te ipſum, informes, de tali nõ poterit ſubſtituere. Alex. conſilio 218. col. fi. in 2. vol.

In glo. receperit, verſ. ſed nunquid, uide Alex. conſil. 218. viſis, in ſecundo volumine, & ibi an poſſit appellari.

Ibidem, circa principium, verſ. clauſula caſus, qui ſonat in monitione, non conditione, vide Abb in ca ſi de præſumpt. & in c. t. in pen. col. & ſeq. de re iud. vbi latè Felyn per ſex columnas, & an requiratur citatio, vide Fely. colum. antep. de conſtit. & de iſtis clauſulis. Alex. conſ 70. col. 2. in tertio uolumine, & conſilio ſecundo, ſub numero tertio, vbi ait, quod quando eſt commiſſa alicui cauſa, cum clauſula ſapiant monitionem, valet expeditio illius actus, etiam clauſula non purificata, & ibi pulchrè de hoc legitur.

Ibidem, circa finem, verſic. non ualebit. Alexand. dicto conſilio 30. columna ſecunda, in tertio.

In glo. committere, verſ. nudum, uide Abb. in c. de cætero, de re iud. col. 3.

De

De Officio Ordinarij.

Clem. Vt clericorum.

IN gloſ. diffamatur, vide Alex. in l. Turpia, in 2 notab. ff. de legat. 1. vbi dicit, quod vbi non agitur criminaliter contra aliquem non conſideratur vnde diffamatio orta ſit, & vide Felyn. in c. at ſe clerici, in gl. 1. de iud.

Clem Et ſi ab.

In gl ſpecialis, ver. generalis, vide Fely. in cap. ad aures, colum. 3 de reſcrip. & allegat Mar. conſ. 14. in fortioribus terminis.

In gl. quibuslibet, uerſ. facienda, nec impetrans debet facere mentionem de qualitate beneficij, quando impetrat ab ordinario, vide Felyn. c. ad aures, colum. fin. de reſcrip. fallit niſi in caſu capituli cum aliquibus, de reſcrip. in 6. vbi Gem. in 3. colum.

In gl habẽtibus, vide Abb. c. in noſtra, cotrol. 29 de reſcrip.

In gl nolumus, ver. ergo collatio, vide Abb. in cap. ſi quis, in 3. not. de foro compet. Dec. conſil. 7. col. 10. & conſ. 128 colum. 2.

De Procurat.

Clem. Inſtrumento.

IN tex. verſ. proteſtatione, not. tamen, quòd ſi aliquis conſtituat Tirium præſentem ſuum procuratorem, & non dicat, & acceptantẽ, talis conſtitutio non valet, quia tacens non dicitur cõſentire in iſto caſu, uide Felyn. in c. nonne, in 2. colum. uerſ. ſecunda regula, de præſumpt. & in c. cum M colum. 17. uerſ. fallit, de conſtit.

Ibidem, verſ. cogi, uide Rot. 375. in nouiſſ.

Ibidem, uerſ litteræ, uide Rot. 162. in nouiſſ.

Ibidem, uerſ. ad omnia, intellige etiamſi in cõtrarium proteſtetur in aliquo de contentis in litteris Rot. 147. in nouiſſ & 303.

Ibidem, uerſ. uidearis, uide Bart. in l. quomodo enim, ff rem rat. hab. uerſ. eſt caſus.

In gl. uel litteris, uide Dec. in c. 3. loco, de probat. in princ.

Ibidem, in fi. uide Abb. in c. ſignificauit, in 1. not. de app & c. 1. col. pen. de fide inſtr.

In gl. proteſtatione, ſimilem gl. habes in l. in cauſæ, ff. eod. tit. de procurat.

In gl. ſcienter. uide Felyn. in c. 2. in 6. col. in fi. uerſic. item operari poteſt, de fide inſtrum. & nota, quod quis dicitur ſcire commiſſionem ſibi factam quando ſit illius tenorem. Aret. conſil. 68. colum. 1.

In glo. receptis, uerſ. & recepit, an receptio litterarum præiudicet, uide Dec. in c. cum M. in 9. colum. de conſtit. Soc. conſ. 27. in fi. in 3. uolum. 145 in nouiſſ & 147. uel 149. Alex conſil. 78. in princ. & 747. colum. 9. in fi. in 2. uolum. An autem ante receptas litteras ſi ſciat ſe procuratorem conſtitutum, vide Rom. conſ. 353. colum. 2. ubi loquitur in executore gratiarum.

In gl. aſſenſum, vide gl. in l. 1. de off. præf. prætor. & gl. in c. noſce, 26. diſtinct.

Clem. Non poteſt.

In gloſ. electi, uerſ. dicebat enim, circa med. & iſtum intellectum approbat Abb. in c. ſecundus, colum 4. de reſcrip.

In gl. grauiora, iſtam gl optimè declarat Abb. in d. cap. ſecundus, in 6 colum. de reſcript. & in quarta, ſed illam non probat Dec. ibi, in quarta colum.

Clem. Religioſus.

An religioſus poſſit eſſe arbitrator ſine licentia ſuperioris, uide Alexan. conſ. 80. in 3. uolum. Item ad hanc Clement. uide Roman. ſingulari 274.

Ibidem, uerſ. conferte, uide pro intelligentia eorum quæ tangunt hic Doct. Fely. in c. cum M. col. 9 uerſ limita quarto, de conſtit.

In gl. 1. uerſ. ſecus, uide Fely. in c. tua nos, col. 2. de iurciur. & not. ex glo. quod clauſtrales non ueniunt appellatione prælatorum, de quo Felyn. in cap. inſuper, in primo not. de teſt. & an Abb. poſſit eſſe procurator, uide Dec. in cap. conſtitutus, de appell.

In gl. conſorte, uide Aret. in cap. licet, in 5. no. de accuſat Dec. in 4. & 5 colum. in c. cum M. de conſtitu. Felyn in capitulo primo, in quarta colum. de præſcript. & Abb. in cap. cum I. & A. de re iudic.

In glo. conſtituere, uerſ quibus, quod, in princip. de hoc uide Dec. in cap. intelleximus, in 5. colum. de iud.

In gloſ commiſſum, circa princip. uide Bart. & Mod. in l. 1. § item acquirimus, ff. de acquir. poſſ. ubi ſingularem dicunt hanc gloſ.

Clem. Procuratorem.

In tex. uide de materia Doct. in cap. relatum, de off. deleg. & Miſſeni. in uerſ. mandatum, & Roman. conſilio 374. Socin. conſilio 8. in 3. uol.

Ibidem, uerſic. per mortem etiam ciuilem, Rot. 376. in nouiſſ. Guid. Pap. quæſt. 547. qui tenet contrarium.

In glo. conteſtata, uerſ. in procuratore, quid in Oeconomo, uide Abb. in cap. 1. in 2. columna, de præſcrip.

Digitized by Google

ficatur in quamtſlibet minima parte, uide Bar. in l.ſeruus, §.prætor ait, de acq.hæred.Iaſ.in l.1. C. de pact.in 3.not.Alexand. conſ. 68. in 4.uol. uide etiam ad hanc gl.Abb.in cap. ſuper eo,in 2. not de eo qui cogn.vxor.conſang.ſui, & Bald.in l.1.colum.fin.C.de reuocand donat. Barb.conſil. 33.colum.7.lib.1. & 51.colum. 19.cod.uolum. Imola,in cap.1.colum.4 in fine, Capra in conſil. 38.ad fin.Soc.conſ.112.col.6.vbi dicit de dictione aliquo modo,& Soc.omnino conſ.75. col. 8. ubi pulchrè dat intelligentiam.

In glo.præſumatur,verſ.& de iure ad hoc,vide Alexan.in rubr.de acq. hæred.& Bald.Nouell.in tract.dotium Aret. in cap.qualiter & quando,ſecundo,de accuſat.

In glo.ſubditos,verſic.per quam,idem facit in ſimili diſtinctio quam facit Dec. cap. licet, in 2. not.verſ.vnde,in fi.de præb.

Ibidem,in fi.idem tenet Abb. in c.dilectus filius,in 3.colum. de reſcrip.& in c.1 in fi.de foro compet. & vide Dec.in cap.ad noſtram,1. not.de app.& conſ.352.col.2.

In gloſ.omnimoda, de iſto verbo,vide multa per Dec.in cap.propoſuiſti, in 2.colum. verſ.tertio fallit,de probat.

Ad hanc gloſ.vide etiam Iaſ.in l.ſi nomine,§.1.in 2.col. de vulg. vbi reputat ſingularem hanc gloſ. vide Felyn. in capitu. auditis, colum 3. de præſcript. & Rom.conſ.315. colum.3. ad fin. & Felyn.in cap.præterea, colum 1. de offi.delegat. & in c.qui ſedes,colum. 2.ad fin. & ſequent.ff.de offic.ord.

Ibidem,verſ. iuriſdictio,an appellatione iuriſdictionis in genere veniat merum Imperium,vide Dec.in cap.licet,in 1.not.de præſumpt. qui te net quòd ſic, vbi ponit multa ad declarationem huius gl.etiam & Fely.in cap.auditis, in 4.col.de præſcr. & veniunt etiam reſeruata Principi, uide Dec.conſ.197.col. 3.

Ibidem,verſ. iudicarent, Alexan.conſ.41.in 5. colum.2.

In gl.diœceſanis,uerſ.diœceſanus epiſcopus, vl de Fely.in c.cum olim,de præſcrip.

De Cauſa poſſ.

Clem. Cauſa.

IN tex. an iſta Clem. habeat locum in profanis,vide Abb.in cap.paſtoralis,in pen.colum, eod.tit.& Rot.105.in nouiſſ. & ibi an ſoluantur expenſę,ſi de poſſeſſorio r.ditur ad pe titorium.

Ibidem, verſ.ſuſpendere,not.quòd ſuſpenſo pe titorio,ſuſpenſę etiam ſunt omnia iura, & inſtrumenta illud ſpectantia, & ideo non ſufficit illa perduxiſſe, in prima inſtantia niſi etiam in ſecũda reproducantur, vide Rot.393. in nouiſſ. & an iſta Clem.procedat ſi tertius ſe opponat.quod nõ ſpoliauit,vide Rot.438.in nouiſſ.

In gl. adderem, in fi. idem tenet Abb.in d.c. paſtoralis,in pen. colum. & in cap. ſignificauerunt,in 1.not. de teſtib. vbi tenet quòd procedit etiam coram delegato.

In glo.ſpoliantes,uer.an intentari,vide Soc.in l. naturaliter, §. nihil commune, in 2. not. de acq.poſſ.vbi tenet quòd ſic.

Ibidem, verſ ſi enim ſpeciale, vide Abb. ibi in 3.colum. qui ſequitur gl. hic quòd ſit ſpeciale,in poſſeſſorio niſi velit accumulare,quia tunc poterit proponere etiam petitorium cum poſſeſſorio, ſecus ſi vellet ſuſpendere poſſeſſorium.

In gl.concluſionem, quid autem in renunciatione, an ſit idem vide Abb. in d.cap.paſtoralis, colum.2 eod. tit. & quòd etiam poſt concluſionem in cauſa idem ſit, uide ibi, in vltima colum. in princ.& Fely in cap. exceptionem, colum.9. in 3.fall de except.

In gloſ.ſolo, vide Rot.14. in nouiſſ.& 393. & nota, quòd ſuſpenſo petitorio, probationes receptæ ſuper eo ſunt nullę.Rot. 16.colum.2. in nouiſſimis.

De Dolo & contumacia.

Clem. Si ante.

IN tex. uerſ. eius prima, uide Abb.in c. inter monaſterium,colum.6. de re iud. & uide Rot. 412.in tit.de app.in nouiſſ.

In gl.debitum, uide Hypp. Singul.87.& Rot. 187 in nouiſſ.

In gl.appellare, geminatio appellationis non ratificat primam,uide Abb. in c.ueniens,2. in 2. not.de teſtib.

In gl. manifeſtè etiam quòd citatus perſonaliter ſit verus contumax, ſi non appellat infra decem dies,tenet Peruſ in cap. bonæ, in 8.col de app & quòd magis peccat,qui non comparet,quę qui non paret, tenet Dec. conſ. 34. volum. 2. & uide aliqua per Rot.384.in nouiſſ. vide etiam ad hanc gloſ. Card.conſ 32 in 2.colum.& no.quod paria ſunt non excipere, & non appellare a reiectione exceptionis.

Ibidem,in uerbo,manifeſtè, uide Card conſil. 63.& in verbo, euidentem,uide Imola in conſil. 116.col.fin.

Vt lite pendente.

Clem. Si duobus.

IN tex. uerſ. non poſſit, uide gloſ. in regula Cancell.57.

In gl.collatio,circa principium, vide Felyn.in c.cum Bertoldus, colum. 2. de re iud. & Gemin. in c.ſi poſtquam, in fine,de elect. in 6. & in uerſ. vacatio uſque,vide Dec.in c.2.de confirm. utili.

in

Digitized by Google

in 4.colum. & conſ.149 colum.4. & Felyn in c. in noſtra, corroll.37. verſic.cæterum, de reſcrip.

Ibidem, verſic. negotiorum geſtor, vide Rot. 296.in nouiſſ. Felyn.in §. ſunt & alij, colum.10. in prima fallen.de reſcrip.

In gl. ordinatium, vide Dec. in cap.poſt ceſſionem, in 1.not.de prob. Felyn. c. olim, in prin. de præſcr.& Dec.conſ.121, in princ.

In gl.interſit, vide Aegid.concl.75.

In gl.proſequatur, vide Rot 411. in nouiſſ.

In gloſ.pertinebit, uide Hypp. Singular. 25. uel 125.

Clem. Cum lite.

In tex. vide caſum, vbi ante citationem iudex poteſt inhibere Rot.de ſeq.poſſ. in prima d. c.in nouiſſ. & vide in 2.dec.de app.vbi ponit caſum, vbi lis dicitur pẽdere ante executam citationem, & per intimationem appellationis lis dicitur pendere, Rot. 310. in nouiſſ. & not.quòd prima citatio dicitur extraiudicialis, glo.in Clem 1 ſupra de iud.

Ibidem, verſ.in ea citatio, & quod per ſolam citationem lis dicatur pendere, uide Dec.in cap. ut debitis, in 5.colum.de appel.Abb.cap. cauſam, de teſtibus.

Ibidem, ad partem limita, ut per Dec.in cap.1. in fi.de reſcrip.& an ſtatim poſſit inhibere, uide Rot.de appell.11 in nouiſſ. Felyn. c. ſuper litteris, de reſcrip.col 9.uerſ.limita 7.

In gl.1.uerſ.quòd ſine libello, uide Peruſ.in c. conſuluit, ſecundo, in 2 col de app.

In gl.innouari, intellige in præiudicium partis, aliàs ſecus, ita Rot.310. & an per impetrationem dicatur aliquid innouari, uide Fely.in c.cæterum, in 1.colum. de reſcrip. vbi limitat tex.loquẽs de citatione, ut intelligatur de citatione executa, aliàs non inducit litis pendentiũ, & uide ibi in 2 limitatione, vbi ponit aliam limitationẽ, & intellige tex.de citatione ualida, ut per Felyn. in cap ex tenore, colum.2. de reſcrip. vide etiam ad declarationem huius gloſ. Alex conſ.105. col. 7. in fine, & ſequenti.lib.3.nu.19.& ſeq.

In gl competenti, in princ & an citatio debeat fieri ex ſpirituali commiſſione iudicis, uide Abb. in c.quoniàm, in uerſ.citationes, de prob.

Ibidem, verſ. quòd illa poſſit, uide Dec.in c. ex tenore, in 3.col de reſcrip & in cap ſi duobus, in 3 not. de app. Fely c. eum ordinẽ, in uerſ.ad allegandum, col.2. de reſcrip.

In glo. citatio, uide Aret.in cap.cauſam, 2 col. pen.de teſtib.

In gl.ad partem, per citationem perpetuatur, iuriſdictio, uide Abb. in cap. gratum, in 2. not. de off. deleg.uide etiam ad hanc glo. Felyn.in c. cæterum, colum. 2. de reſcript. & aliqua per eum in cap. illud, colum.4. de præſcript.in uerbo, ueruntamen, & colum. 8. in uerſ.ſecunda concl.& Rom.conſ.330, col.2.

Ibidem, in fi. uide Rot. de offic. delegati, in nouiſſ.

In gl.expreſſa, Aret.cap. licet, de accuſat.in 2. colum.in fi. dixit hoc eſſe ſpeciale, ut lis dicatur pendere, ſed in alijs non eſt neceſſe exprimere allegat Bald.uel Bart.in l conſentaneum, C.quomodo & quando iudex, in prima char.

De Seq.poſſ.

Clem. Ad compeſcendas.

IN tex.uerſ.diffinitiua, ſecus ſi interlocutoria habens uim diffinitiuę, Felyn. rubr. de re iud. colum.3.

Ibidem, uerſ. triennio, uide Felyn.c.illud, in 3.col in fi.de præſumpt.

Ibidem, uerſ. & nihilominus, an iſta pœna habeat locum ſi prima ſententia eſſet nulla, uide Rot. in prima deciſ. iſto titulo, in nouiſſ.quæ tenet, quòd ſic.

In glo.una, in fi.quæ requirit, ut ſint tres, ut tales fructus reſtituantur, ita Rot.417.

In gl.quæ, uide Rot.390.in nouiſſ.

In gl. diffinitiua ſententia dicitur duobus concurrentibus; Primo, ut principalem quæſtionem diffiniat, ut per gloſ. Secundo, ut in proceſſu ſit ſeruatus ordo iudiciarius, gl.in l. prolatam, C.de ſent.& interlocut Bartol in l. ſi qui a liberis, §. ſi quis ex his, de libe.agnoſ. Ideo in ſummarijs nõ dicitur diffinitiua, ſed habens uim diffinitiuæ, Angel.in l.Imperium, colum.3. de iuriſd.omn. iud. & nota quòd omnis uox iudicis dicitur interlocutoria ſententia, ſecundum gl.in auth. de litigioſ. §. ad excludendas, & l.cum clericus, C. de epiſc. & cler. & quæ dicatur diffinitiua, & quæ interlocutoria ſententia, vide Felyn. in Rubr.de ſent. & re iud. colum. 1. & duabus ſequent. Ana. conſ. 43. & ibi addita a Barbat. in cap. Eccleſia, colum. 3.de conſtit. Aret conſ. 10.col.1.

Ibidem, uerſ.principium.hanc gl.reprobat Fely.in rub.de re iud.in 3.col.

In gloſ. poſſeſſorio, uide Rot.477 ubi tenet, quòd requiruntur tres ſententiæ, tam ſuper poſſeſſorio, quàm petitorio, & ibi quid ſi prima ſententia ſuper poſſeſſorio tranſiuit in rem iudicatam, an poſſit propria authoritate ingredi, & ad dictum glo. uide Alexand.conſ.79.in 1.colum. in 5.uolum.

In gl. beneficium, uerſ.iura ergo, uide Abb. in cap.1. colum. 4. in fi eod. tit. & quid de fructibus ante ſequeſtr. uenditis, uide Aegid. quæſt. 428.& ſeq.

In glo antea, uerſ. pacificè, uide ſimilem glo. in l.Lucius. §.tres hæredes, ad Treb ſuper qua cõſuluit Alex.conſ.51.in 2.uol.uiſo, & ad hoc.uide gl.in reg.33.Cancell.incip.item ſtatuit.

In gl. ſi quis, an tertius poſſit impedire ſaltem talem ſequeſtrum, uide Rot.390.in nouiſſ.

In

Digitized by Google

In gloſ.nullatenus, de iſto verbo, vide Dec.in cap.cum te, colum.3 de reſcrip. & hoc verbum habet vim clauſulæ decreti, Felyn. cap. cum acceſſiſſent,colum.4.de conſtit.& cap.ex parte,colum.5.cod.tit.

Ibidem,verſ.in contrarium,vide Peruſ.in cap. qua fronte,in vlt.col.de appell.

In gloſ.cecidiſſe,in fi.vide Felyn.in c.non poteſt,de re iud.col.2.

In gl.non obſtante, in uerſic.illa tamen, vide Bal.in l.rationes,C.de accuſ. Dec.c.ex parte,2.in 10.col uer.ſ octauo fallit,de off.deleg.

Ibidem,uerſ.quòd conſtet,vide Hyppo. Sing. 10.Tu ſcis. Felyn.c.ea quæ.de re iud.Peruſ.cap. dilecto q 52.6.limit.de app: Dec. conſ.8. penult. colum.& conſ 78.col.7.& conſ.105.in princ.Felyn cap.paſtoralis,colum.3.in fi.de except.Alex. conſ 77 in 4.colum.in 2.uolum. Felyn. cap.ſciſcitatus,colum.3.de reſcript.Alex.conſ.121.in 5. Dec.conſ.360 col.1.

De Probat.

Clem. Litteris.

IN tex.ad hanc Clem. vide Felyn. in capitulo ad aures,de reſcript. Gemin.in cap. ad Apoſtolicæ,in fi.princ. de re iud. in 6.idem Felyn in c. quæ in eccleſiarum,col.20.de conſtit.

In tex.ueriſimilia, vide Felyn in §.ſunt,& alij, col.5.in 4.ampliat.de reſcript.

Ibidem,verſ.fundatur,& poteſt declarare mentem ſuam eſſe contra ius tertij, de quo uide Dec. 1 4 colum.4.& ſeq & 198.colum.fi Alex conſi. 6.in fi.in 1.uolum & vide conſ. 24 colum.2. & nota,quòd iſta Clementina 1.habet locum etiam in his qui non recognoſcunt ſuperiorem, vt tenet Soc.conſ.4.col.4 in 3.uolum.& vide in conſil.27 in 2.colum.vbi tenet non habere locum in Duce Mediolani.

In gl.intentio,limita vt per Abb in c. dudum, circa med.de priuilegijs,Felyn c.ad aures,col 6. verſ. quartus caſus,in fi.de reſcr. vide Alex conſ. 20.col pen.lib.1 & 107.col.4.in fi.cod.vol Fely. in capitulo,cum vigeſimum, colum. 2. de offic. delegati.

In gl.fundatur,verſ.narratiuis,qualitas narratiui in litteris Papæ,non eſt probanda,Fely.cap.fi. colum 13.de præſump.& verba enarratiua non diſponunt, uide tamen Imolã in c 2 in 2.uol.uerſ. aduerte tu,de conſtit.vbi tenet quòd facit ius,niſi probetur,& uide Dec in cap.per tuas,in 5.colum. circa finem,uerſ.& ulterius de probat.& in cap.1. de off deleg.in 1.not. Abb.c.ad audientiam,col. 2.de præſcrip.& in cap.ſeries de teſtib.Dec.conſ. 152.colum.2.in fi.& 357.colum 4. verba tamen enunciatiua in contractibus inter partes inducunt præſumptionem,donec probetur contrarium, ut not.Bar.in l.ex hac ſcriptura, in ult. q.de donat. ſecus in odioſis, ut Bal. not in l.2.in fi. C.de neceſſ.ſer. hære. inſtit. facit clem. ſi Summus Pontifex, inf de ſenten. excom. & nota, quòd l uerba narratiua geminata,probant. Felyn.cap.ſi cautio, colum 10 in ult.limit.de fide inſtr.

Ibidem,uerſ. Papalis, uide omnino Abb.in c. nonnulli,§. ſunt & alij.de reſcrip. colum.quarta, & Felyn cap.ad aures, colum. 6.uerſ.quartus caſus,de reſcrip.

In glo. feciſſe,uerſ. de facto ſuo,uide Alex in conſ.15.in 5.uolum. colum. 1. & 2.num.2. & 3. Socin. conſ.156. num.27.28. & 29.libro 2. ubi ponit an ſtetur litteris Principis atteſtantis bona talis fuiſſe conſiſcata propter eius demerita.

Ibidem circa medium, uerſ.plenaria,& an per tale uerbum excludatur probatio contraria,uide Doct.in cap.propoſuiſti, in 3.not.in 2.limit. de prob Alexand conſ 112.in 4 uol.colum.2.

Item nota ex iſta gloſ, quod ſi ſtatuto, uel aliqua diſpoſitione caueatur, quod tali probationi adhibeatur plenaria, uel pleniſſima fides, quod contra illam non admittitur probatio, & intelligentia uerum hoc, ſecundum Imol ut attendatur in ſeiente materiã,iuxta l.ſi uno, ff locat.& uide plenè in cap.propoſuiſti, col.2. de probat.& Barb conſ.20.colum.3.lib.1.& conſ.2.col.5 lib. 2.& aliquid conſ 17 col 2 lib 1. & Ana. conſ.14. Felyn c cum Ioannes,col 14 ad fin. de fide inſtr. & in c.præterea,col.1.de off deleg.pulchrè Aret. conſ.164.col.2. & ſeq.& colum 5. & Bellamer. deciſ.342.ubi declarat Barbat. conſ.13.colum 7. libro 3.

Ibidem,uerſ.probare,ad quòd uide Dec. in c. ex parte,2.in 4 no.uer.ſexto fallit,de off dele.& conſ.64.col 3 Fely c cum Ioannes, uer.ſecundus caſus,de fide inſtr.colum.11.

De Teſtibus.

Clem. Iudæi.

IN tex uide ad hanc Clement.plenè Felyn.in cap.cum a nobis, de teſtib & aliquid in c.ad audientiam, col 3. de præſcript Card. conſ 128. col.1.& ſeq & conſ.142.col.pen.in fi.& 145.colum.2 & Aret conſ.23 in 2.dub.

In gl.uiri,uerſ.ſolutio,in iudicio,non ſeruatur æqualitas inter teſtes, nec in his quæ ſunt de gratia,ut no.Bar.in l.1.in prin.de poſtulando, de quo uide Dec.in c.noui,col.4.in 7.not.de iud.

In gl.exhortamur, circa fin.conſ. Reuerentiæ eſt obediendum,uide ad hoc Dec.in c.nam concupiſcentia, de conſtit.& in c.ſi pro debilitate,in 1.not.in 2 col.de off deleg.

Clem. Teſtibus.

In tex.in ſum.uide limitationem per Marſ. in ſing.21.uel 18.

In

In gloſ.1.vide mirabile dictum Bald.in l.ampliorem, in princ.C.de appellat.& refert Iaſ.in l. vbi pactum, C.de tranſact. colum.5 vbi tradunt remedium, quomodo ſuper didicitis teſtificatis poſsint teſtes produci.

In gl.ritè, vide Iaſ.in l.qui per ſalutem,de iureiuran.in 2.not per totum,& Rot.391. in nouiſſ. & Alexan.conſ.213 Viſo,in 2.vol.col.fi. & conſil 83.in 4.uolum. & addita ad Ana.conſilio 83. ad finem.

In gloſ. directo, verſ. ibi dixi, & quòd directè poſſit opponi teſtes recipi ſuper articulis directè contrarijs tenet Dec. in cap.licet, colum.14. uer. in gl de probat. & limita, vt per Felyn.cap.cum Ioannes,colum.10.

In glo.pendebat,de fide inſtr.& limita,vt per Rot.437.in nouiſſ.

De Iureiur.

Clem. Romana.

IN tex.in §. nos. eodem verſ. tibi domino ex hinc apparet librum decreti fuiſſe approbatum, de quo vide Dec. in cap. ex parte, colum pen. de reſcrip.

Ibidem,in ver.porro,circa finem,verſ.pleniſſimo, quid importet iſtud verbum, vide Felyn. in c.auditis,col.4.de præſcript.

Ibidem,verſ.quamcunque etiam voluntariam, ita Fely.cap.auditis,colum.4.in fi. de præſcript.

In gl.exiſtere, uide Fely. in c. quæ in eccleſiarum,colum.16.verſ.ſexta declaratio,de conſtit.

De Except.

Clem. Excommunicationis.

IN gl peremptório, vide Abb.in d.c.paſtoralis,in 2.col.

In gl.non obſtante, verſ.nominatim,vide Felyn.in c.paſtoralis,col.4.eo. tit. & in c exceptionem,colum 5.eod.tit.

Ibidem,in fi.uide Fely.in c.cum dilecti,col.3. 9.limitat.de fide inſtr.

De Sent & re iud.

Clem. Vt ſalubre.

IN tex. vide Alex.conſ.77. lib.2. & 185.col. fin.lib.2.& Felyn.cap.paſtoralis, colum.3. de except.Barbat.conſ.20.lib.1.Felyn in c.2.col 2. & ſeq.de re iud.

In tex.ver.beneficiali,amplia vt per Rot.354. in nouiſſ.

Ibidem,verſ.tres,vide Felyn. in capit. ea quæ, de re iudic.

Ibidem,verſ. nullitatem, fallit niſi nullitas reſultaret ex actis, ita Felyn. in cap. inter cæteras, colum.5. in fi. de re iud. vide Peruſ. in c. dilecto 9.52.fallen. de app.& limita, vt per Felyn. in c. exceptionem, colum.5. de except. Alexan.conſ. 186.colum.fi.in 2 uolum. limita etiam hunc tex. vt habeat locum in tribus interlocutorijs quarũ mera eſt executio, quæ poſſit fieri ſine alia cauſæ cognitione,aliàs ſecus, vide Rot.in 1.deciſ.de except.in nouiſſ. & limita vt ibi per Rot.in 2. & 9. de ſent.& re iud.& nota hunc tex non habere locum quo ad tertium comparentem pro ſuo intereſſe.Felyn.c.exceptionem,col.8.de re iud.

In gloſ.quamuis,idem de dictione iſta, vide gl. in Clem.ne Romani,verſ.quouis modo,ſupra de elect.& vide per Felyn.in cap ſecundus,colum.7. de reſcrip. vbi vide omnino Dec. in 6.colum. in 2.concluſione,& Alexand.conſ.30. colum. fin.in 2.volum.

Item vide ad hanc gloſ. Felyn.in cap.de quarta,colum.5.ad medium, de præſcript.Cæpol.conſil.24.colum.3.& 6.lib.1. Barbat. conſ.14 & 12. colum.9.lib.1. & 39. colum.10.in ſimili Felyn. in c.cauſam quæ,colum.1. ſupra eod.Barbat.conſil.2.colum.7.volum.2. Alex.in l. ſi patronus,in ſimili,colum.6. ff. ad Trebel. & conſ.104.col.2. lib.1.Barbat. in capitulo fin.colum.18.de confir. Felyn. capitulo ſedes, colum. 7. verſ. quarto declaro,de reſcript. Barba.conſ.27. colum.3. uol.1. Caſtrenſ. in l. ſi donationes, C. quod met. cauſa in ſimili,Felyn.in c. venerabili, de off.delegati. Aret.conſ.104.colum.4. Alex.conſ. 30. in 6.dubio,colum.4. volum. 5. in contrarium quod iſta Clem.non procedat reſpectu tertij, facit tex.in c. ſuper eo, ff. de off.deleg. & quod tenet Aret. in conſ.96.incip.in præſenti conſultatione,in 3.dubio, quod iuramentum interpoſitum ſuper contractu ſimulato eo modo, & forma de qua per Imol.in l.nemo poteſt,in 4.quæſt. Bart. ff.de legat.primo, non generet præiudicium tertio, & quod in ſimili vult Bald.in authen.Ad hæc, C.de vſur. ꝙ iuramẽto interpoſito ſuper contractu vſurario non præiudicet tertio,quem videatis ibi, in 2.colum.

Ad iſtam gloſ.vide Barbat.conſ.39.in 2.dub. lib.1.Felyn. in cap. cum ſuper, colum. 3. de re iud. & cap. cum inter, colum 14.eod. tit. & pulchrè Alex.conſ.83.colum.finali,lib. 3. vbi plura exempla ponit.

In glo.contra,uerſ. tertio, vide Alex.conſ. 83. in pen.col in 3 vol.

In gl.ſententias, appellatione ſententiæ uenit etiam interlocutoria, uide de hoc Dec. in c. cauſam matrimonij,in 3.not.de off.deleg. & in cap. ſuper eo.2.in 4.not.de appel.& latè Felyn.in rub. iſto titu. Alexan conſ 50.colum.1.in 2.vol.

In gl.agendum,verſ. nullitate niſi eſſet notoria,ita Felyn. in c paſtoralis,colum 4 de except. quia Clem.iſta illam non tollit, nec exceptionẽ

iuriſdi-

iuriſdictionis, Alexan.conſ.77.in 2.uol. col.4. & conſ.77.in 3.uol.

In gl.alicuius, circa fin.uerſ.1. & 2.vide Fely. in c.ea quæ,de re iud.

In gl.admittatur, verſ.petat,uide Fely in c.exceptionem,colum.4.de except.

Ibidem, Bald in l.1.C.ne liceat tertio prouocare, limita iſtam Clem.in caſu euidentis utilitatis,de quo per Modernos,in l.pupillo, §.nouum opus,de noui oper.nunc.ſequitur Aret.in cap.uenıens, colum. 8 de accuſ. vide Dec.cap. 82. col. 6.verſ.quinto fallit,de off.deleg.

In gloſ plenariè, in fine, uide Rot. 737. in nouiſſ.

In glo.pendere, uerſ. ferre non,uide Peruſ.in c.dilecto, in 52.q.6.fallen. de app Felyn cap.paſtoralis, colum 4. de except. Alexand.conſ.67. col.4.in 2.uol.

In glo.impedire,uide Rot.322.in nouiſſ.

Clem. Paſtoralis.

In tex. poteſt ponere app. gloſ.ſupra,in uerſic. admittatur.

Ibidem,verſ.aſſertorem, an illi credatur, uide Soc.conſ.27.in 3.uol.

Ibidem,uerſ.Imperatoris, an Imperator poſſit tollere citationes,uel exceptiones, vide Dec.in c. ex parte,2.in 4 not.de off.deleg. Felyn cap quæ in eccleſiarum, colum. 23. verſ. limita ſexto, de accuſ.

Ibidem,verſ.omnem,ſuper plen. uide Alexan. conſ.195.col.fi.in 2.uol.

Ibidem,uerſ.Imperialis, & nullus alius poteſt, ita Abb in c.1.col.4 de tranſac.

Ibidem,uerſ. notorium,uide Dec. conſil. 175. col.3.ubi tenet, quòd Papa non poſſit arctare ut litiget quis coram inimico.

Ibidem,uer.cum etſi,uerſ.eorum,vide Abb.in c.1.2. not.de præſumpt.

In verſ.cæterum,uerſ ſuppletin,uide Felyn.in c.cum inter,col.3 in fi.de except.

Ibidem,uerſ defenſionis,de iſta defenſione, ui de Dec.in cap.ad hæc,in 3.colum.de reſcrip.& in c.1.in primo not. de prob. ubi latè declarat, an Imperator poſſit tollere ea quæ ſunt iuris naturalis Felyn.in cap.1.in prin.de reſcrip.Marſ. ſingul 79.& omnis exceptio declinatoria poteſt dici defenſio,Abb.cap cum inter,colum.4. de except. & de qua defenſione ſit intelligendum, uide eũ in cap dilecti, colum.pen.eod.tit.& in quibus caſibus Papa poſſit ferre ſententiam ſine citatione, vide Rom ſing 664. & ibi app. Soc.conſ.59.col. 6.in 3.uolum. Felyn.cap.quæ in eccleſiarum,col. 9. de conſtit.& colum.23.uerſ. limita tertio,Alexand.conſ.105.in 3.uol col.2.

In gl.ſubditis,an non ſubditus committat crimen læſæ maieſtatis,uide Dec. in cap.1. in 3.col. uerſ poſtremo, de off. deleg.qui tenet,quòd non fallit,ſi committitur ſimul cum ſubdito.

In gl. notorio, citatio ad locum non tutum, etiam ſine appellatione, non ualet, vide Abb. in ſimili,in cap.ſi duobus,cap.5.de app & de ſententia excommunicationis notoriè iniuſta, idem tenet in cap.inter cæteras, in 3.colum. de re iud & latè in d.cap.ex parte,de app. & de emphyteuta, qui non potuit pp locum nõ tutũ cõparere, Dec. conſ.146 colum. 1. & an in facto notorio requiratur citatio, uide Soc.conſ.4 colum. 7.in 3.uol. Dec cap peruenit,in fi.de appellationibus.

In glo.per uiolentiam, relaxatus cum iuramento redeundi, non tenetur redire ſi iniquè detinebatur,de quo uide Hypp in Sing.177. Abb.cap. ſi nõn, in fi colum.4. de iureiur. Felyn.cap.dilecti,colum.6 de except.& cap.1.colum.14. uerſic. fallit,quarto,de conſtit.

In gl.deſperet,uide Barb cap.fin. de foro compet. qui intellectus accommodatur ad hunc uer. deſperet.

In gl.deſtrictum,uerſ.totum orbem,uide Soc. conſ.27.in 1 colum.in fi.in 3 uolum. & licet ſit dominus orbis in uniuerſum,non tamen rerum priuatarum, Fely.in c quæ in eccleſiarum, col 9. uerſ. tertia concluſio.de conſtit.

Ibidem, in fi.uide Alexan.conſ.24 colum.1. in 5.uolum.

In gl.de more, uerſ.iubemus, circa princ.uide Corſet in repet.c grandi,in 5.col.

Ibidem, circa finem, uerſic. iubendi,uel uide Aret.in c.cum non ab homine, col.3.de iud.

In glo. citatum, an autem ex cauſa tolli poſſit defenſio,uide Alex.conſ.105.lib.5.

In glo homo,uerſ. legatus,circa finem, & tunc fœmina poteſt ſuccedere, ut inquit Dec. conſilio 139.in princ uide Abb.in cap eam te,de iureiurand. Alexand.conſ.30 colum.2.in 1.uolum. Aret. conſ.151.colum.1.Alexan.conſ.2.lib.5 colum 1. ubi ponit an in tali priuilegio ſuccedat filia fœmina,uide quæ refert Iaſ.in l.de pupillo.§ ſi plurium,colum.fin.de noui oper.nunc.ubi dicit ſingularem hanc gloſ.

In gl ſubiectè,contrarium tene,ut per Abb in c.cum laici,de iure patr.

In gl.ſuccedimus,uerſ.legati, uide Rom.ſing. 412. idem tenet Barbat.in d. cap. licet ex ſuſcepto,referens ita tenere Goff.& Cardin. in c.3. de eo qui mit.in poſſ.

De Appell.

Clem. Si à iudicibus.

In tex. uerſ. præſentia, uide Abb & alios in c. ſuggeſtum,eod.tit ubi ponit an ualeat appellatio in abſentia iudicis.

In gl.appellandum,dictio forte non an denotet cauſam finalem, uide Felyn.in cap.cum contingat,colum.3 de off delega. Iaſ. in l.ſi pecuniã, ff.de cond.ob cauſ.col.7.

In

In glo. maiori, in declaratione ſufficit minor pars ſecundum Rot. in d. c. 55. in antiquis, ſub tit. de app. de quo tamen Fely. dubitat in c. eum omnes, col. 10. verſ. 6. fallit de conſtit. Rot. 9. in nouiſſimis.

In glo profeſſiones, verſic. intimaris, idem in prorogatione quam faciunt arbitri, tenet Alex. conſ. 34. col. 3. in primo volumine.

In glo. legitimè, circa finem, verſic. & ideo, & idem in appellatione extraiudiciali tenet Dec. in c. bonæ, col. 4. in 6. differentia, ſup. eo. tit.

Clem. Quamuis.

In tex. verſ. inſtanter, quid ſi non inſtanter, vide Rot. 351. in nouiſſ.

Ibidem, verſ. vno contextu, not. quod ad conſtituendũ iudicem in mora, ſufficit vna interpellatio multiplicata, quæ habetur pro vna de quo vide Fely. in c. ex litteris, col. 6. uerſ. fallit primo, de conſtit.

In glo. tempore terminus 30 dierum datur iudici ad dãdos apoſtolos, uide Rot. 409. in nouiſſ.

In glo. vno contextu, vide ad hoc Dec. in cap. cum cauſa, in vlt. col. de off. deleg. & d. uerſ. ſimul. vide Fely. in c. tranſlato, col. 4. verſ. in glo. 2. de conſtit.

In glo. uidetur, quid ſi iudex detulit appellationi, & aſſignauit terminum, & iterum infra illum terminum docendi, iſte appellet, an iudex poterit ſtatuere aliũ terminum, uide Rot. decif. fi. de app. in nouiſſ. & not. quòd poſtquam iudex detulit, non poſſet amplius dare apoſtolos, uide Rot. 241. in nouiſſ. & iudex tenetur dare Apoſtolos, ſiue recipiat appellationem, ſiue nõ. Rot. 360. in fine, in nouiſſ. vel 366.

Ibidem, uerſ. terminum, & an iudex à quo, poſſit prorogare terminum, uide Dec. in c. perſonas, col. pen. ſup. eo. & ad quæſtione gl. uide Rot. 406. in nouiſſimis.

In glo. uel infra, uide Dec. in c. perſonas, col. 6. uerſ. ſextus caſus, de app.

Clem. Sicut.

In tex. uer. appellatione, & intellige de prima, uel ſecunda, ut per Dec. in cap. bonæ, colum. pen. eod. titulo.

Ibidem, uerſ. & finire, uide Abb. cap. ex parte, ſecundo, de reſcript. in 2. colum. Hypp. ſing. 51. Dec. cap. perſonas, col. 6. eod. tit. Rot. prima, iſto tit. in nouiſſ. & 204. in nouiſſ. ubi limitat tex.

In glo. à die, in princ. uerſ. appellantis, uide ad hoc Dec. in cap. ex ratione, in primo not. eo tit. Abb. e. ſuper eo col. 3. eo. tit. Alexan. conſil. 114. col. 1. in 5. uol. Felyn. in cap. 1. colum. 2. de præſcriptionib.

Ibidem, circa finem, uerſ. hanc partem, & hoc non eſt ius nouum, ut probat Dec. in d. c. ex ratione, in primo not. eo. tit.

In glo. à futuro, & de iſto grauamine, uide aliqua per Abb. in c. conſuluit, ſecundo, de app. Dec. c. bonæ, & 10. differentia, eo tit. Fely. in c. ſignificauerunt, col. 4. uerſ. ex glo. & ſeq. de teſtibus.

In tex. uide Panorm. conſ. 77. col. 1. & 2. in ſecundo dubio, lib. 2. Felyn. in c. ex ratione, ſupra eod. col. 2. uerſ. 3. dum dicitur.

Clem. Quamdiu.

In tex. uerſ. conſenſum, uide Alexan. conſ. 72. col. 1. in tertio uolumine.

Ibidem, uer. currere, uide Abb. in c. ex ratione, col. 3. de app. uerſ. ſed circa hoc, ubi uide Dec. qui ponit tres limitationes ad iſtum tex. & Rot. 360. in nouiſſ. Alex. conſ. 63. in fi. in 3. uol.

In glo. currere, in uerſ. illius temporis, uide Roman. ſequentem hanc glo. in conſil. 443. in primo dubio.

In tex. uide Aret. conſ. 107. Rom. conſ. 28. columna 3. Fely. in cap. ſi quando, col. 2. de off. delegati. Aret. conſ. 106. in primo dubio. Felyn. in Rub. extra de re iud. col. 2. & ſeq. & in c. inter cæteras, colum. ſecunda, & ſeq. eod. tit. & Card. conſil. 72. in primo dubio.

Clem. Appellanti.

In tex. not. quòd non haberet locum hic tex. quando interlocutoria haberet uim diffinitiuæ, ita glo. in c. ſi de elect. in 6. & hæc poterit iuſtificari etiam ex aliis cauſis non expreſſis, ſicut in diffinitiui, ita Bal. in l. per hanc. C. de temp. app. & in l. minoribus, ubi Iaſ. C. de his quib. ut indig. Peruſ. c. p. uenit, ſecundo, de app. ubi alij. Fely. late in rub. de re iud. in 2. col. in fine, & in ſeq. & limita iſtum tex. ut per eum, in c. exceptionem, col. 6. de except. & uide Rot. 69. in tit. de app. in nouiſſ. & 13. in nouiſſ. ubi dicunt non habere locum in ſententia attentatoria, & ibi quando dicatur habere uim interlocutoriæ, uel diffinitiuæ.

Ibidem, uerſ. expreſſas, an ſufficiat ſi tacitè ex uerbis comprehendatur, licet in indiuiduo non ſint expreſſæ, uide Fely. c. tranſlato, col. 2. de conſtit. qui tenet quòd ſic. & an pluribus cauſis expreſſis ſufficiat probare unam, uide ipſum, in cap. ex parte, in uerſ. copula, col. 3. de reſcript. & quæ iſta Clem. potius procedat, in interlocutoria, quã in diffinitiua, uide Rot. 13. in nouiſſ. & ibi, numero 85. & 86.

Ibidem, uerſic. de nouo, limita, ut per Roman. ſing. 399.

In glo. interlocutoria, circa principium, uide Alex. in l. hac conſultiſſima, col. 3. C. de teſtam. l. Felyn. in cap. tranſlato, col. 3. de conſtit. Alex. conſ. 80. col. 4. lib. 1. & in l. num prætor. §. interdictũ, lib. primo in apoſtillis ad Bart. ff. de noui oper. nunc. Domini de Rota, in tit. de appellat. deciſ. ſecunda, in nouiſſ.

In glo. iudicis, uerſ. licet enim, de hoc uide per Bar.

Bar.& ibi not.in l.ſi adulterium,§.idem Pollioni, de adult.Fely.c.prudentia,in 3.col. verſ.non obſtat,de off.deleg.Iaſ.l.ex quacunque,col.6.in fi.ſi quis in ius vocatus,non iuerit.per Dec.in rub. de prob.col.6.in fine.Fely.c fi.col.5. in fi.& ſeq.de præſ.Dec.cap. ex inſinuatione, in fine, de app. Rot.deciſ.7.in nouiſſ.Felyn.cap.2.in tertio not. de præſumpt.per totum, & in c.olim, de except.

Ibidem,in fine,vide Abb.in c.ex parte , in fi. de app.Alex.conſ.186.in fi.in ſecundo, & Felyn. in c.ordinem , col.8. de reſcript. & fallit in loco notoriè non tuto , Marzar. fol. 45. in tract. de peſte.

In glo.nominatim , nec ſufficeret facere relationem ad acta,de quo vide quæ allegat Iaſ.in l. Gallus,§ credendum,col.3.de lib. & poſth. & ad declarationem huius Clem.vide Dec. c. conſuluit 2.col.1.eo.tit.& aliqua per Fely.in cap. inter cæteras, columna prima,de re iud.& ibi etiam in 6.col.& in c cum venerabilis, col. 16. de except. Alex conſ.134.col.4.in princ.Fely.c.2.col. 2.de conſtit.

In gl.nec proceſſus appellatione,ergo ꝓceſſus non uenit ſententia diffinitiua,de quo vide Barb. conſ.13.col.4.lib.3.

In glo ex nonis,limita, niſi ex facto iudicis , in primo iudicio non fuiſſent producta, ita Felyn.in c.cum Ioannes,colum.7.in 2. ampl.de fide inſtr.

Clem. Si appellationem.

Ad tex.vide Abb.in cap.ex parte ſecundo,columna 2.de reſcript.& ibi Dec.in 3.col.& proximè ſequen.

Ibidem,verſ.iudicatam,vide Abb. in cap. perſonas,in fine,ſup.eo.& in c. ſæpè, in 7.columna, eod.titulo.

In glo.deſerta, & quando dicatur deſerta, vide Abb.in cap.perſonas,in ult not.ſupra eo. & quid ſi quantum ad eum forent deſerta,niſi appellatio nis impetraſſet commiſſionem , vide Rot. 295. in nouiſſimis.

In glo.deſertam,vide Felyn.in cap.conſuluit, columna ſecunda,de off deleg & Alex. conſ.166. libro ſecundo.

In glo.appellatus,vide Alex.conſ.56.col.2.in quarto volumine,& conſil.104.in quinto, & conſil.115.eo.vol.

Ibidem, verſic item non valet, vide Alexand. conſ 35.in 2. col. in 1.vol. & an partes poſſint venire,contra rem iudicatam,vide Dec.in c.quoniam,col.22.verſ.quartus caſus,de prob.

In glo.ſententia,in fine, vide Fely.in c.2.in fi. de re iud.Rot.361.

Clem. Cum à repulſione.

In glo.prima,in fine,vide Rot.in 2. deciſ. de except.in fine,in nouiſſ.

In glo repulſione, in primo verſ.idem tamen, vide Gem. in cap.1. in 8. not. de reſtit. ſpoliat. in ſexto.

Ibidem,verſic.& per hanc, vide Marian. Soci. capitulo primo,in 6.car.verſ.ſexto quæro,de lite conteſt.

Ibidem,verſ.ergo nec an à pari procedant abſolutio,& condemnatio,vide Fely.in c. non pōt. de re iud.in princip.

Ibidem,in fine, vide Fely.in rub. de re iud.in 6.columna,& nota,quòd ſententia lata ſuper nullitate proceſſus,eſt diffinitiua, ita iſtam glo. allegat.glo.304.in nouiſſ.

In glo.ſup.ea in fine,verſ.reuocare,vide Fely. in c.ſi cautio,col.11.in vlt.ampl.de fide inſtr.

In gl.ſuper ea, circa finem , vide Iaſ.in l. & ſi poſt tres,col.7.ff.ſi quis caution.

In glo.inepte,uide Hypp.in ſing.119.

LIBER TERTIVS;

De Vita,& honeſt,cler.

Clem. Diœceſanis.

IN glo.& tria, verſ.& noto. Abb. c.cum olim, de præſcr. in 4. not.

In glo.publicè,faciunt not.in c. licet,de decimis, & vide Iaſ. in l. 2.in §.primo, in primo not. ſol. matr.& in l.ſi quis, id quod, col. penul. ubi reputat ſingularem hanc glo. ff.de iuriſd.omnium iud.

In glo. tertio, vbi requiritur trina citatio, non ſufficit vnum peremptorium , vide plenè per Abb.in c.ſi.iſto tit.& in cap. ſecundo , ne Cler. vel. Monachi,& limita iſtam glo. vt per Aret. in c.2. in 6.fall.columna 9.de teſtibus,& ibi Abb. ponit aliam, in ſecundo not. & latius per Dec.in cap.conſuluit, columna 10 & ſeq. de officio deleg. Alexan conſil.537.colum.4. in ſecundo, uel primo.Barb.in cap ex litteris,columna ſeptima; & ſequen.de conſtit. vbi vult per hane glo.quod ubi agitur de priuando aliquem beneficio, ſemper requiratur tertia citatio,neque ſufficiat unica peremptoria,& vide Rom ſing.719.& Fely.in c. cum cauſa,col.ſi.de off delegat.& in cap.ex litteris,de conſtit,& in ca.conſuluit,col.4. verſ.fallit ſecundo,eod.tit.& Alex. in l. contumacia, col. 2. de re iud & Fely in c.cum ſit ratione,col.1 in fine,de appell.

Ibidem, vel aliquorum,uide quæ allegat Iaſ.in l.ſi certis ante,col.2.C.de pac.

In glo.omnino,vide Dec.de hoc verbo, in §. de adult.col.6.verſ.ſed conſiderandi,de iud & nota legem loquentem,per verbū,omnino,recipere declarationē ab alia l ge, de quo vide Dec.in l.ſi ff.de leg.1.& Aret.in c. qualiter,& qñ,de accuſat.

Digitized by Google

In gl. eo ipſo, de hoc verbo, vide Iaſ. in l. Centurio, colum. antep. ff. de vulg. Abb. c. 1. in vlt. no. de re iudic. & dicta dictio, & ipſo importat ipſo iure.

Clem. Quoniam.

In gl. congruentibus, verſ. clericos, vide Alex. conſ. 8. in fi. in 1. vol.

In gl. vtetur, ver. futurum, vide Fely. c. fi. col. 12. verſ. fallit quinto, de conſtit.

In gl. beneficiorum, verſ. omnium, vide Fely. c. Apoſtolicę, col. 7. de except.

In gl. ſuſpenſus, verſ. ſi tamen, vide Fely in d. cap. Apoſtolicæ, colum 6. & nota quòd pęna priuationis non habet locum niſi exprimatur facit glo. pen. in c. fi. de iure patr. tradit Siculus conſ. 10. lib 2.

Ibidem, verſ fructus tempore, vide Dec. in cap. paſtoralis, §. verum, de app. Felyn. c. Apoſtolicæ, col 6. de except.

In gl. inhabilis, ver. quod legatus, Felyn. c. tuanus, col. 4 de iureiur.

In gl. lineum, not. quòd diſpoſitio pęnalis extenditur ad limites rationis, vide Abb. in c. 1. in 4. col. de re iud.

In glo. quodcunque, vide Fely. in d. c. poſtulaſti, col. 1. de reſcript.

In gl. conueniendum, vide Card. conſ. 12. col. 2. in fine.

In gl. ſanctione, vide Dec in c. ſecundo requiris, verſ. ſexto, de app. & conſ. 90. col fi. & Felyn. c. cauſam quæ, col. 3. uer. limita primo, de reſcrip.

De Præb.

Clem. Si dignitatem.

IN tex. verſ animarum, & quod de qualitatibus beneficij ſit facienda mentio, vel ſaltem per verba æquipollentia, uide Rot 13. de praben in nouiſſ. & in deciſ. 18. vbi tenet quòd impetratio dignitatis non intelligitur de curata.

Ibidem, uer inſertum, Rot. 84 in nouiſſ.

Ibidem, in uerſ. ad hoc, vide Card. conſ. 30. & maxime 14. & 69. & 103.

Ibidem, verſ. ad quam, vide in ſimili Gem. in c. 1. §. licet, de procur in 6. Dec conſ. 2. in fi. & 38. col. 5. in fi. & 90 col 3. & 106. in fi. & 185. in fi. & 193. colum. fin. & 195. colum. 3. in fi. Aegid. quæſt. 125.

Ibidem, in fine, quòd clauſula executiua nihil operetur etiam in legitimatione, vide Alex. conſ. 60. col. fi. in prin in 2. uol. & ꝙ verba quæ ſupponunt nihil diſponunt, uide eum conſ. 17. col. fi. in 2. uol & 136. in 5. & de materia, uide caſum notabilem per Dec. in conſ. 102. col. fi. in 2. & enunciatiua non inducunt diſpoſitionem, ſed probationem, ita Dec. conſ. 107. colum. 2. in 2. uol. vide etiam ad hanc Clem. Aret. conſ. 106. col 4 in fin. & 165. col. 3.

In gl. uel alteri, uer. ſicut nec habetur, uide Doctor. in cap. ad aures, de reſcript. Felyn. in c. ad noſtram, in 3. corroll. de reſcript. & in cap. fin. col. ſecunda, de præſumpt. & in cap. ſuper litteris, col. 2. de reſcript.

In gl. nullius, vide Rot. 2. de reb. eccl. nõ alien. in nouiſſ & quòd ſint nullæ ipſo iure, tenet Abb. in cap. ad audientiam, in vlt. not. de reſcrip. Rom. conſ. 199 & uide quæ poſui ad gloſ. in l. in nane Sauſeli, ad fin. ff. de locat. & Alex. conſ. 87. col. 4. libro 2.

In gl. momenti, aliquando tamen etiam in materia ſtricta ualet conceſſio facta de beneficijs, ut comphendat etiam curata, non facta de illis mentione, uide glo. & ibi Gem. in c. ſi gratioſe, col. 3. in fi. de reſcrip. in 6. Abb cap. pen. de verb ſig.

In glo. animarum, circa fin. clauſula poſita in executione non operatur in conceſſione, de quo uide Alexand l. nlotę, 4 colum. in prin. de iuriſd. omn. iud. dic tamen quòd licet iſta clauſula non amplier, tamen declarat mẽtem diſponentis, Bal. l. eam quam, colum 9. uerſ. ſed pone, quæ de C. fideicom. & adde, quòd ratio huius Clem. non haberet locum, vbi clauſula executiua redderetur omnino ſuperflua, uide quod ad hoc uoluit Alexand. in l. 5 § ſi is pro quo, in 4. not ubi Decius, quod quilque tuus & pro clara intelligentia, uide Fely. in cap licet, de off. ordin. & in c. ſenes, col. 3. & 4. de reſcrip. cap. in noſtra, in 10 31. & 32. corroll. de reſcrip & uide Dec. in c. paſtoralis, in 2. col. uer. pro opinione, de iud. ubi inducit illum tex. ad ſimilem diſpoſitionem.

In gl. ſi dignitatibus, uerſ. idem puto, uide Alexand. conſ. 124. col. 3. in 2.

In gl. de dignitate, circa fi. uide Iaſ. in l. Centuric, col. 21. uer. adde, de vulg. & not. quòd participium præſentis temporis reſoluitur per relatiuũ, cum uerbo, præſentes temporis, & uide Alexan. conſ. 124. col. pen. lib. 2.

In gl. æquis, uerſ. uidi, vide Fely. in c. in noſtra, corroll. 37. de reſcript.

Ibidem, circa finem, uerſ includi, & quòd includatur facit diſtinctio Doct. in c. ſedes, col. 6. de reſcrip in 1. membro.

In gl. quamuis, in uerbo, adiectum, uide Imol. conſ. 20. col. fin. & Card. conſ. 103. col. 1. & Alex. conſ. 60. col. 5 lib 2. ubi omnes dicunt per hanc gloſ. quod verba appoſita in executione gratiæ nõ implicãt ipſum, & Card. ipſe ſequitur ibi hãc glo. inquantum loquitur de elect. & uide Franc. Aret. conſ. 106 col. 4.

In gl. incerta, uer. niſi unica, uide Fely. c. in noſtra, corroll. 24 de reſcrip. Dec. conſ. 325. col. 2. in fi. & mandatum, ut prouideatur de aliquo beneficio non intelligitur, vbi eſt unicum, uide Rot. 216. in nouiſſ. & 244.

Ibidem, in uerſ. ſed de eccleſia, uide Card. conſ. 31, col. 4. & Imola conſ. 115.

Clem.

Clem. Per litteras.

In ſum. verſ. hoſpitalia, de materia hoſpitaliũ, uide Fely. in c. de quarta, col. 2. & ſeq. de preſcrip. c. in noſtra, corroll. 22. de reſcript. Pet. de Peruſ. in tract de vnione, in 4. q. col. 6. & de intellectu huius Clem. vide Gabr. conſ. 64. lib. 3.

In glo. eccleſias, verſ. quid in dubio, & qualiter hoc probetur, vide Dec. in c. præterea, col. pen. in vlt. gl. de off. deleg. & vide Rot. fi. de teſta. in nouiſſ. & in ſimili, de præb. 3. Fely. cap. tranſlato, de conſtit. col. 4.

Ibidem, verſ. denominatio, vide Dec. conſilio 174. col. 2.

In gl. decernimus, & de hoc vide Dec. in c. ſedes, col. 4. de reſcrip. qui hoc tenet.

In gl. Apoſtolicus legatus, non confert hoſpitale, vel ius patronatus, quod poteſt Papa, ſi hoc exprimat, de quo vide Abb cap. dilectus, col. 2. de off. deleg. vide etiam ad hanc gl. Panor. conſ. 20. Aret. in rubr. de iud. col. 3. Card. conſ. 65. col. 2. & 69. & 96. col. 2. verſ. quæro quo ad cauſam ſecũdam, & 103. col. 1. & 136. in fi.

In gl. habens, in fi. Rot. 332. in nouiſſ.

Clem. Si Romanus.

Ad tex. vide quæ poſui ad capitulum ſi motu proprio, ſup. de præb. in 6.

In gl obtineſſin fi. vide Felyn. c. in noſtram, col 4 de reſcrip. vide Rom. ſing. 419.

In gl. validam, ad iſtam glo. vide plenè per Felyn. in c. cauſam quæ, col. 2. & tribus ſequenr. de teſt. Barb. conſ. 27. col. 9 lib. 2. & Card. conſ. 116. in fi. & ſeq. & 142. col. pen.

In gl. validam, verſ. inhabilitatem, vide glo. in contrarium in c. officij, in uerſ. abſolutè, de reſta. Ibidem, in fi. limita iſtam glo. niſi conceſſerit motu proprio, ita Abb. in c. cunctis, §. cum non, colum. 3. de elect. & ad hoc vide Dec. in cap. 3. in vlt. col. in uerſ quarto nota, de probat.

Clem. Si de beneficio.

In tex. verſ. ad nos, limita hoc, non habere locũ in vacantibus in Curia per cap. 2. de præb. in 6.

In gl. epiſcopi, uerſ executore, Felyn. c. fi. col. 12. de præſumpt.

In gl. ſiue, circa finem, uerſ. ad quæſtionem, uide Dec. in c. ſuper, col. 5. verſ. quartus effectus, de off. deleg.

De Conceſſ. præb.

Clem. Dum ei.

IN tex. verſ. repertus, vide quid importent iſta uerba, Fely. c. fi. col. 13, de præſumpt, Aegid. q. 85. & q. 618.

Ibidem, ver. quia, ver. in euentum. Soc. conſilio 117. in 5. vol. Rot. 383. in nouiſſ.

Ibidẽ, verſ. duntaxat, & an & quando decretum recipat ſuſpenſionem, vide Dec. in c cæterum, colum. 5 de reſcript. Rot. 95. in nouiſſ Alex conſil. 97. in 5. vol. & quod pendente inquiſitione idoneitatis valeat collatio facta per ordinarium. vide Fely in c. fi in 13. col. verſ. 3. aduerte, de præſumpt. vbi allegat Oldr. conſ. 175. Themæ. & ſi Papa conferr motu proprio, valet non obſtante tali reſeruatione, vide Soc. conſ. 3. in 4. col. in 3. volum. & an legatus de latere impediat ſe de talibus reſeruationib. uide Rot. 23. in nouiſſ. quòd non, & vide deciſ. 181. vbi multa, & inductio poſſeſſionis habet vim collationis poſt acceptationem.

Ibidem, verſ. ex tex. nota tamen, quòd pronunciatio ſuper idoneitate non eſt neceſſaria, ita tenet Rot. 7. in nouiſſ. incip. verum ſub tit. de reſcrip. & vide ibi in deciſ. ſeq. de materia, & an acceptatio gratiæ, ante purificationem conditionis, uide in 8. deciſ. iſto tit. & Rot. 317. in nouiſſ. & an acceptatio facta ante vnum diem quam vacaret, valeat, vide 431. & an requiratur citatio, Alex. conſ. 18 in 2. uol.

Ibidem, ver ſecus ad materiam iſtius §. an quis poſſit tali decreto renunciare, vide Rot. infra de iureiu in nouiſſ. & quòd acceptatio poſſit fieri ante expeditionem litterarum, vide Rot 4. de conceſſ. præb. in nouiſſ. & acceptatio non euaneſcit, licet prouiſio per lõgum tempus differatur, Rot. 212 in nouiſſ.

Ibidem, in fi. verſ. impetrantem, idem in ordinario tenet Dec. conſ. 135. in fi. contrarium tenet Rot de præb. 7. in nouiſſ.

In gl. reputatus, & nunquid poſſit conſtare per teſtes, vide Rot. 270. in nouiſſ. & talis examinatio poteſt ſubdelegari, uide Rot. 443.

In gl. inquiſitionem, in prin. uide Aegid. concluſ. 668.

Ibidem, in fi. uide Rot. 197. in nouiſſ.

In gl. ex tunc, vide de iſta dictione, per Mod. in l. 4. §. fi. de cond. & demoſtr. & per Abb. in c. præterea, 2. in pen. col. de app. Aret. conſ. 168. Alex. conſ. 83. col. 2. ad fin. lib. 2. Felyn. in c. licet cauſam, col. fi. de probat.

In glo. ex tet, quid ſi ſtat per executorem, uide Rot. 17. in nouiſſ.

In gl. cenſemus, vide Felyn. c. fi. col. 6. uerſ. fallit ſecundo, de conſtit. & Card. conſ. 105. col. 5.

In gl. infra, quid ſi ordinarius infra menſem conferat, & impetrans non acceptat infra mẽſem an collatio ordinarij valeat, uide Gem. in c. ſtatutum, in 2. col. ſup de præb. in 6. & diffuſè per Felyn. in c. cum ex officij, in car. fi. de præſcript. & in ſimili not. caſum Rom. in ſing. 771. incip. iudex. & ſing. 57. incip. fuit quæſtio Soc. conſ. 117. in 3. col. Fely. c. Capitulum, col. 4. de reſcrip.

Ibidem, uer. acceptantem, an tale decretum afficiat etiam poſſeſſionem, uide Rot. in 1. & 4. de-

ciſ.de reſtit.ſpol in nouiſſ.& vide in 1.& 2.deciſ. ut lite penden. & 4 de præben. & 7. de conceſſ. præb.& quaſi per totum,ſed an acceptatio incerta ualeat,uide Rot.407.in nouiſſ. & an poſſit ratificari ultra menſem 428.& an talis teneatur acceptare beneficium,quod tantum de iure uacat,vide Fely.in c.in noſtra , corroll.36.uer.not.11.de reſcrip. & an poſſit expectans acceptari in eccleſia cathedrali.

Ibidem,corrol.39.Ibidem,uer.ad decret.circa med.uide Fely.in c.capitulum, col.5.de reſcript.

Ibidem,circa fi. uerſ.poſt menſem, uide Rot. 328. in nouiſſ. Felyn.c.ad hæc, col.2. de reſcrip.

In gl.notitia, uerſ. tempore gratiæ,circa med. uide Dec.conſ.71.col.3. in 2.uol. Fely. c.conſtitutus,col.pen.de reſcrip.Gem. c. ſi propter,in fi. de reſcript.in 6.

Ibidem,uer.notitia,Soc.in l.ſi iam facta,de cōdit.& demonſtr.Oldr.conſ.310. Thema tale eſt, Alex. conſ. 149.in 5.uol.Fely.in c.ad hæc,col.1. de reſcript.

In gl.executorem.uer.acceptatio,& quòd fieri poſſit acceptatio in abſentia executoris, uide Rotã de fide inſtrum. in nouiſſ.ubi probat quòd talis acceptatio poteſt probari per litteras ſui exetoris,quod communiter cōſueuit fieri,coram eis, ergo præſupponit quòd etiam coram alijs fieri poſſit,& not.quòd excommunicatus poteſt acceptare,ita tenet Rot.fi. in nouiſſ.de ſent.excom.

In gl. præſentes, uer. procuratorē,uide Fely.c. nonnulli,§.ſunt,& alij,col.10.in 1.fall de reſcrip.

In gloſ.ſcire, uerſ imputatur, uide Dec conſil. 135.col.2.in fi.& 160.col.4.Felyn.c.2. col. 2. in prin.de excepr.

Ibidem, uer. inquirendum, uide Rot. 263.in nouiſſ.& 23.in 4.addit.

De Rebus eccleſiæ non alienandis.

IN tex. an ſolemnitates requiſitę in iſta alienatione rerum eccleſiæ præſumantur,ex interuentu decreti ſuperioris, uide Fely in c. quoniã contra,col.18.uerſ.7.concluſ.de prob.

Ibidem,uerſ. neceſſitate nunquid autem ſtetur aſſertioni prælat uide Corſet.repet. cap. grandi, de ſuppl. negl. prælat. in 6. Dec.conſ.60.col.2. qui tenet quod non.

In gl.aut utilitatis, a[illegible] iciat utilitas de per ſe,tenet Dec. conſilio [illegible] ol.3. in princ. quod fit,quia neceſſitati con[illegible] ur , & conſilio 174. colum. 1.

In tranſactione in dubio præſumitur utilitas eccleſiæ,dato,quòd non probetur , uide Alexan. conſil.222. viſa , colum. 4. in 2.uolum. contrarium tenet,quòd alterum non ſufficiat,contra gl. hic tenet Rodulphus , in reper. cap.ſine,12.q.2. in 4 col.

In gloſ.non habeat , uerſ.conſenſus,circa fin. uide Dec.conſ.42.columna 3. uerſ.ſecundo, non obſtat.

Ibidem , in fi. uide Abb.in cap. 1. de his quæ fiunt à prælat.

In gl.proprij,uerſ.forſan, Alexand.conſ.16. in 4.uolum. de ueritate huius gl. uide Modern. in cap.auditis, in 2. & 3.colum.de præſcrip. Panor. cap. etſi clerici , §. de adult. uerſ. an autem inferioribus,de iud Abb. cap. ſtatuimus, de tranſac. Petr. de Vbal. in tract. permut. colum.6.uerſic. quid ſi beneficij.

Ibidem,circa medium,uide Felyn. in cap. auditis, col.3. de præſcript. & in cap. cum olim,in princ.eod tit.Barbat.conſ.4.col.3.& ſeq. lib.1.& in c.ad noſtram,in 2.not.eod.tit. Alex.conſ.63.& Alex conſ.106.col.pen.lib.2.

In gl.locationes, uerſ modicum tempus,uide Dec.conſ 142.col 2.

In gl fructuum , in fi.uide Alex.conſ.118.col. 3.in 5.uolum.

In glo. ad tempus, uerſic arbitrio , uide Rot. 231.in nouiſſ. Dec. conſilio 89 colum. 1. in 2. Alexand conſ.16 in 4.& 122.in 5.Soc.conſ.32. colum.1.in 1.uol.

Clem.Si una eccleſia

In t. 1.uerſ. quòd ſi epiſcopus, not & quòd in unione non requiratur tractatus,uide Rot.1. iſto tit.& 3.& 4. ubi tenet,quòd licet epiſcopus, non poteſt unire capitulo eccleſiam aliquam directè, ut hic,tamen indirectè poterit,uide ibi,in 3 & 4. deciſ.in nouiſſ.iſto tit.

Ibidem,uer.irritum,limita ut per Abb.in cap. unico,in fi.ut eccl.benef.ſine dim.

Ibidem,uerſ.conſuetudine,uide Fely.cap.cum cauſam,col 4 & duab.ſeq de re iud.

In gloſ.conſentiente, uerſ. præſcripta,uide ad iſtam gloſ.omnino Felyn. cap. cum cauſa, in 4. colum.in fi.in 1.fallen de re iud.

Ibidem,circa finē, quòd epiſcopus poteſt abſque capitulo res eccleſiæ alienare, uide Alex.cōſ. 5.col.4. in 5.uol. Panor. conſ.106. in 2.dub.o, col.fin.lib.2.& Card.conſ.65.col.2.

In gl.uocans,uocari tamen debet ille cuius intereſt,tenet gl cancell 21 ubi gl. in 2. par.in diſmembratione, uel diſſolutione , benè requiritur citatio,uide Dec. conſ.71.in 2.uol.

Ibidem , circa finem , ſi tamen eccleſię eſſent collegiatę,bene requireretur conſenſus, ita Bald. conſ.ſuo 1.in 1.partē,ſecundum materiale,ubi ponit pulchrè ad hanc Clem.

In gl.defenſor. uer. ſed poſſeſſio, idem in diſmembratione tenet Rot.deciſ.229.in nouiſſ.

Ibidem,uerſ.ad id arg.de dote ad patrem quãdo procedat,uide Iaſ. l.qui ſine,ff.de cōd.ſine cauſa,& in l.4.§.Cato,pen.col.de uerb.oblig.ubi tenet , quòd non procedit argu. gl. ubi eſt diuerſa ratio,& uide gl.in l.qui hoīem,in prin.ff.de ſolu.

Digitized by Google

In glo. menſe, in princ. vide aliqua per Aret. c. nuper, colum. 11. de teſtibus. Card. cõſ. 131. Alex. conſ 4 col. 2. lib. 3.

Ibidem verbo facto proprio, vide Bald. in authen. hoc ius porrectum, C. de ſacroſanct. eccleſ. Fely. cap. cum acceſſiſſent, colum. 9 ver. ſecundo, & cap. quæ in eccleſiarum, colum fin. de conſtit. & cap. edoceri, col. 8. §. enititur, de reſcrip. & col. ſeq. Vide tamen certos caſus quos ponit Alexan. conſ. 15. 2. uolum. & conſ. 79. colum 2. & conſil. 106. in princ. Gem. cap. cum auaritiæ, 11. opp de elect. Alex conſ. 29. col. pen. in 3. P. de Vbald. in tract. vnionum, § qui, col. pen.

In gl. eccleſiam, ver. iuramentum, facit gl. in c. paſtoralis, de his quæ fiunt a prælato.

In gl. decernimus, in fi. vide Fely. cap fi. col. 8. de conſtit & ad hanc gloſ. vide Alexan. in l. ſi mihi, & tibi, §. fin. in 3. col ff. de legat. 1. & ſequitur etiam in conſ. 192. & 195. in 2. volum. Felyn. in cap. 1. colum 4. ad fin. de probat. & Panor. cap. fi. de conſtit.

De Rerum permutat.

Clem. Ne conceſſione.

AN in permutatione liceat pœnitere, vide Alex conſ. 16. in 2. uol.

In gl. beneficia, verſ includit, vide Felyn. cap. de quarta, 2. col. de præſcrip.

Ibidem, in verſ. quod de capitulo, uide Card. conſ. 36. in 2 dub.

In glo. conferantur, verſ. hoc tamen, uide Rot. in deciſ. quæ eſt, nu 23.

Ibidem, verſ. quid de capitulo, vide Fely. cap. cum omnes, col. 4. de conſtit.

In gl. volumus, pro hoc vide Abb. c. ex ratione, in vlt. not. de app. Felyn. rub. de re iud. col. 1. Barb in c. nam, & contra concupiſcentiam, col. 7. de conſtit.

De Teſtamentis.

Clem. Religioſis.

IN gl. deputatis, circa finem, verſ. geſtis, uide Felyn. cap fin. colum. 12. verſ. declaratio, de conſtit.

Ibidem, verſ. inutilis, Abb. c paſtoralis. §. verũ, 1. not. de app. Fely. c. 2. in fi de conſtit.

In gl. obtenta, verſic. reprobata, vide Rom. ſingul. 242. Religioſus.

In gl. tales, verſ. ſæcularibus, uide Fely. cap. tua nos, in prin. de iureiur.

In gloſ. debita, uide Felyn. in capitulo finali, de iudic.

De Sepulturis.

Clem. Eos qui.

IN tex. ver. præſumuntur, not. quòd ad euitandam hanc pœnam ſtabitur iuramento ſacerdotis, qui talem uſurarium abſoluerit, vide Fely. c. 1. colum. 3. in prin. de except.

In ſumma, dum glo. declarat uerbum eos, vide Iaſ. l. Gallus, 12. in princip. de liberis & poſthumis.

In gloſ. cœmiterijs, in contrarium, uide quòd not. Abb. in c. ſacris, in 4. not. eo. tit.

In gl. publicè, uerſ non tamen, uide Felyn. in cap. 2. colum. 2. in fi. & ſeq. de except. & Abb. in d. cap. exceptionem, in fi. eod. tit. & qui dicantur publicè excommunicati, uide Abb. in cap. ſi quis contra, col. 5. in fine, de foro compet. vbi tenet per iſtam gloſ. quòd plus valet notorietas facti quàm iuris.

In gl. manifeſtos, circa finem, uide Anch. conſ. 161. col. 3. in 2. dub.

In gloſ. ſepelire, circa finem, uerſ. ludibrio, vide quid inferat ex iſta gl. Fely. in c. translato, col. fi. de conſtit. uerſ. tertio nota.

In gloſ. eis quibus, in uerſ. exhumanda ſunt, uide Panorm. conſil. 81. columna fin. in 2. dubio, libro 2.

Clem. Dudum.

In uerſ. verum, uerſ. conſueuit, an conſuetudo in contrarium ualeat, uide Alex. conſ. 196. viſo teſtamento, in 2. uol.

Ibidem, uerſ. quartam, & ultra quartam poſſet præſcribere parochianus Fely. c. de quarta, col. 1. in fi. de præſcrip.

In uerſic. in quibus, uerſ. quòd eos, uide Alexan conſ. 196. uiſo 2. uol.

Ibidem, uerſ. & pacta, uide Felyn. in cap. quæ in eccleſiarum, colum. 17. uerſ. tertia declaratio de conſtit.

In glo. non habentur, not. glo. quæ vult, quòd appellatione prælatorum, ueniunt clauſtrales ſequitur Felyn. in c. inſuper, in 1. not. de teſtibus, & uide etiam ipſum, in cap 2. in gl. fi. de iud. in fine, col... & in cap. cum ex. ff. de re iud. col. 6.

In gloſſa, audire, abſolutio non præcedit pœnitentiam, & an requiratur quòd ſit perfecta, uide Doctor. in §. de adulter. in penult. columna, de iud.

In glo. deinde, per iſtam gl. regula 17. & ſeq. cancell. tenet quòd per ſolam aſſignaturam acquiratur ius imperranti.

In glo. præſentare, uide Abb. in cap. cum parati, in ult. not. de appel. Felyn. cap. 3. colum. 4 de re iud. & cap. ego, columna ſecunda, de iureiur. uide Rot. 12. in nouiſſ. & præſentatio debet fieri

perſonaliter niſi talis ſit notus, de quo per Abb. in cap ca noſcitur, de his quæ fiunt a prælat. quis tamen dicitur præſens qui per procuratorem deſfenditur l. fi. de in integ. reſtit. Aret. cap. venicns, cap. 1 1. de accuſ. & de præſentatione, vide Felyn. in cap. cum omnes, colum. 18. verſ. ſed aduerte, de conſtit. & in cap. 3. col. 4. de re iud. & Panor. conſ. 76. in 3. dub. lib. 2.

In gl. exigitur, verſ. recurratur, Aret. cap. ſuper his, in pen. colum. de accuſ. allegat iſtam gl. pro notabili, quòd poſſit ab arbitrio iudicis appellari, quando etiam procedit extraiudicialiter, vbi ad hoc plura.

In gloſ. quemquam, not. ex gl. quòd etiam in odioſis maſculinum concipit fœmininum, de quo vide per Doct. in l. ſi quis id quod, de iuriſd. om. iud. & in l. ſi quis maior, C. de tranſac.

In gl. recuſarint, verſ. quòd locum, vide Aret. in c. 3. de accuſ. in 2. not.

Ibidem, verſ. doctrinam, vide Rot. 192. in nouiſſ. circa med Fely. c. cum omnes, col. 6. de conſtit. c. ex litteris, col. 6. verſ. fallit primo, eo. tit.

In gl liberè, de hoc verſ. vide Franc. de Aret. conſ. 76. d. ligenter. Dec. conſ. 191. vel 131. & in cap. ſi pro debilitate, colum. 6 de off. deleg. Alex. conſ. 96. colum. pen. in 5. volum. Barbat conſ. 3. colum. 7. lib. 1. & Ana conſ. 62. colum. 2. & Bald. in c. quæ in eccleſiarum, colum. 8. ad fin. & ſeq. de conſtit. & in cap. 1. de off. ord. & in cap. 1. de reſcrip. Iaſ. in l. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. in 2. colum. in 4. not. Gemin. in cap 1. de reg iur in 6. Panor. in cap. de multa, in 4. not. de præb. Alex. in l. ſi mihi, & Titio, de verb. oblig. Barbat. in c. tertio loco, colum. 2. de off. deleg. Aret. conſ. 76. & gloſ. in Clem. 2. de iure patron.

Ibidem, verſ. ſacerdotis, uide Felyn. in c. 1. col. 8. verſ. declara, de reſcript.

In gl. conceſſa, uerſ. item epiſcopus arctando poteſtatem curatorum arctat etiam fructum prædicatorum in contrarium facit quòd not. Abb. in cap. pen. circa med. verſ. item nota, de iure patr. vbi ponit declarationem ad l. fi. C. de ſacroſanct. eccleſ. glo. tamen, ipſe ſequitur, & declarat, in c. cas qui, in fi. de pœnit. ſed contra gl. tenet in cap. ſuper ſpec. in 3. colum. ne cler. vel monachi.

In gloſ. funeralibus, uide Alexand. conſil. 196. Viſo teſtamento, in 2. volum. vide Cardin conſ. 90 colum. 1.

In gl. verbo., valet gratia, & priuilegium ſine ſcriptura, vide Felyn. in rub. de conſtit. colum. 4. vide Bald. in cap. conſtitutus, colum. pen. in fine, de reſcript & ibi Panor. colum. pen. in fi & in c. noſtra, colum. pen. eod. tit. & Felyn. in rubr. de conſtit colum. 3. & ſequent. Bald. in cap. 1. in fine, per quê fi. inueſt. Panorm. in c. diligenti, in vlt. not. de fimo. & ibi Felyn. & Cardin. in proœmio Clement.

In gl. pacta, nota, ex hac gl. quod lex quæ tollit ius commune, non tollit ius confirmatum, per contenſum partium, de quo vide Moder. in c. 1. deſcrip. col. pen. Rom. ſing. 7. in 1. char. Vbi idē dicit de pacto iurato, Felyn. d. c. 1. de reſcrip. col. 4 Latius in c. conſtitutus, colum. pen. eod. tit Iaſ. in l. pacta nouiſſ. in princ. C. de pact. Dec. conſ. 141. colum. fi. & conſ. 198. colum. 3. Alex. conſil. 125 colum. 9. in 2. Felyn. cap. fin. colum. 7. de conſtit & cap. ſuper litteris, colum. 11. in decima reg. in fi. de reſcrip. Alex. conſ. 120. col. 2. in 4. & conſ. 30. colum. 1. in 5. & in l. 1. in princ. 7. col. in fine, ff. ad leg. Falcid. & conſ. 62 colum. pen. lib. 1. Roman. conſ. 404. & 43. colum. 3. Clem. ſing. 39. Barb. conſ 23. colum. 6. lib. 1. & conſ. 4. col. 27. cod. uolum.

Ibidem, in fi: Alex. conſ. 96. in 2. uol.

In gl. præmiſſorum, vide Alex. conſ. 120. col. 1. in 4. volum.

De Decimis.

Clem. Religioſi.

IN gloſ. animalibus, verſ. quæ nutriunt, niſi eorum ſumptibus darent nutrienda, vt ibi per Abbat.

In glo. 1. uerſ. per hoc in princ. pœna appoſita religioſis non haber locum in ſæcularibus, vide tamen quod not. Abb. in c. nuper, circa fin. cod. tit. & gl Clem. 1. ſup. de reſcrip. verſ. præſidentis, in fi. Felyn. c. tua nos, in princ. de iureiur. c. ex tenore, col. 6. uer cæterum, de reſcript.

In glo. tam. liarium, vide Abb. in 11. in 2. uol. de foro compet.

In gloſ. gregibus, & quod extendatur prouiſio iſta, uide Alexand. conſ. 190. maturè, colum. fi. in 2. uolum.

In gloſ. excolendas, circa fin. priuilegium datum terræ extenditur ad colonos Rot. in iſto tit. in nouiſſ. Soc. conſ. 168. per totum.

In gl. donec, vide aliam gl. ſimilem in Clem. poſſunt, uerſ. donec, præſcript. 1. & uide ad hanc gloſ Dec. in cap. 1, 6. nor. de iud. in 1. lect. Inno. cap. ex litteris, pen. colum. de conſtit. Dec. c quæſtioni, 2. not. de app. cap. dilectis, not. 6. cod. tit. latius conſ. 145. Fely. cap. ſi quis, de ſimo. Panor. in c. 1. de iud. col. 3. Card. conſ. 13 2 col. 1. Contra tamen hanc gloſ. tenent multi, ut per Modernos. ubi ſupra, in d. c. 1. de iud. ad quos te remitto.

In gl. oblatos, uide Abb. in c. ſuis quæſtionib. in 1. uol. de teſtibus, cap. in præſentia, de probat. 6. not.

Clem. Si beneficiorum.

In tex. uerſic. monetam, de uarietate monetæ, uide per Abb. cap. quanto, colum. pen. & ſeq. de iureiur.

Ibidem, uerſ. collectores, de poteſtate collectorum, & ſubcollectorum, quæ iit, & an debeat conſtare per litteras, uide Rot. 266. in nouiſſ.

In prima, uerſ. quaſi Papa, circa princip. an autem hoc poſſit de poteſtate ordinaria, uide Abb. in cap. nouum genus, in fi. ſup. eo. tit.

Ibidem, uerſic. de primo, uide Dec. conſil. 165. colum. 2.

Ibidem, uerſ. tertium, uide Gem. cap. 1. 2. col. in fi. de eo qui mittitur in poſſ. & an habens penſionem teneatur pro rata, uide Bolenzi in tract. de Charitatiuo ſubſidio, queſt. 37. uel circa, & gl. extrauagãtis. Suſcepti, § & alij, uerſ alijs, de elect. Dec. conſ. 155. ſtatutum, Fely. c. de quarta, col 5. uerſ. ſcias etiam, de præſcript.

Ibidem, uerſ ru dic contra, circa fin. uide Dec. in rub de reſcrip. in 3. col.

In glo. taxationem, in impetratione beneficij ualor illius eſt exprimendus, ſecundum communem curſum non ſecundum taxationem decimę, uide Rot. 291. in nou. ſſ laté Fely. de iſta taxatione, in c. ad aures, col antepen q. 11. de reſcrip.

Ibidem, uerſ. quibuſdam, in primo teuthonici hoc faciunt ut not. Abb c. in aliquibus, eo. tit. uide Felyn in c. fi. col. 4. de præſumpt. & Io. Andr. in Spec. in rub. de conceſſ. præb.

In gl. currentem, circa fin. uerſ. dummodo, uide Alex conſ. 104 col 1. in prin. Aegid q. 2.

De Regular. & tranſ. ad Relig.

Clem. Vt profeſſores.

IN glo. vicarios, Aret. in c. 1. in 4. col. uerſ. ſed quæritur de accuſat. allegat iſtam gl. cum tex. ad hoc, ꝙ diſpoſitio facta de homine, reſpectum certę qualitatis, uel officij trahitur ad habentem diuerſam qualitatem nomine, ſed eandem re, ut in l. ex facto, & ibi per Bal. de neg. geſt. uide etiã ad hanc gl. Orian. in tract de arbit. col 8.

In glo. locum, de locum tenentes, uide multa per Iaſon. in l. ſi eadem, de off. aſſeſſ.

In gl. priuilegio, uerſ. nec uoluit Felyn. c. nonnulli, col. 7. uerſ. amplia ſexto, de reſcrip.

De Statu Monach.

Clem. Ne in agro.

IN tex §. quia uerò, uerſ. nos eorum in dictione, ipſo facto, uide Dec. conſ. 138 col. 1. Alex. conſ. 14. uel 2. in 2.

In uerſ. Abbate, uerſi. deuoluatur, limita iſtum tex. & per Abb. in cap. cum dilecto, tertio not. de reſcrip.

Verſ. cæterum, uerſ. & ſi cura, uide Felyn. c poſtulaſti, col. 1. de reſcrip.

Verſ. ſanè, uerſ. expreſsè, uide Aegid. Bellam. contractus 75. & 161.

In gl. ipſo facto, not. ex hac glo. ibi, in uerſic. penituit, ꝙ ubi pœna imponitur a lege ipſo iure non eſt locus pœnitentiam, idem uult glo. in cap. cupientes, §. quòd ſi per originem, uerſ. expectari, de elect in 6, Barbat. in cap. dilecto, de reſcript. poſt Bal. in auth. licentia, C. ne filius pro patre, Aret. in cap. ut ſi clerici, § de cola. colum. 3. de iud. Roman. conſ 427. col. 2. & Aret conſ. 45. col. pen. & Alex conſ. 24. col. 1. lib. 2. limita tamẽ ſecundum Doct. Panor. in cap. de multa, col. 3. in primo caſuum quos enumerat quando per acceptationem ſecundi beneficij, non uacat primũ, hoc non habet locum, ubi quis deliquit calore iracundiæ, & ſic limita omnes illas gl.

Ibidem, uerſ. ex ſolo, uide Felyn c. 1. col. 3. 4. fall de præſumpr.

In gl. ordinarius, in prin. uer. Abbates, uide Felyn d. cap. auditis, colum. 3. & ſeq. & an Abbas poſſit hoc præſcribere, uide eundem ibi, in prin. ubi tener quòd ſic, & ad hanc gloſ. uide etiam Card conſ 47. col. 2.

In gl. ſeruitutis, uide Fely. cap. fi. colum. 4. de præſumpt.

Clem. Attendentes.

In tex uerſ. ordinaria, quid in dubio, uide Abb. in cap. cum ex officij, colum. 7. de præſcrip. uerſ. uiſitatores, de iſtis uide Fely cap. dilectus, col. 2. de reſcrip.

In gloſ. alia, circa princ. uide Card. conſ. 112. ad finem.

In gl debeant, uide de hoc uerbo, Abb. in cap. intelleximus, colum. 2. de iud. Iaſ. in l. Gallus, col. 6. de liber. & poſthum. Alexand. conſ. 213. col. fi. in 2 Felyn. cap. nam concupiſcentia, colum 1. in fi. de conſtit. & in cap. except. & Barbat. conſ. 54. colum 7. lib 1. Alexand. in l. per totum, in princ. ſoluto matr. In gl. benedici, uer. ſimplex uidetur, per litteras tamen augetur dignitas, & honor licet adminiſtratio non, l. 1. C. ut dignit ord. ſeruet. quem tex ad hoc allegat Aret. in c. meminimus, de accuſat in 1. col.

Ibidem, in fi. uide Abb. cap. cum inter, in fi. de re iud Felyn. cap. eam te, colum. 5. de reſcrip.

De Religioſ. domibus.

Clem. Quia contigit.

IN uerſ. in quo, uerſ. pia loca, & ad hoc quod hoſpitale dicatur locus pius, uide multi quæ allegat Alexand. conſilio 209. ſtatutis, in princ. 2. uol. uerſ. ſed eorum, uerſ. adminiſtratione, uide Dec. conſ. 6. in 2 col.

In gloſ. Sedis Apoſtolicæ, uide ad hoc Marſ. Singul. 194. incip. magna eſt differentia, Decium conſilio 72. columna ſecunda, & an in caſu pio ſufficiat adimplere per æquipollens, uide Socin.

in l.qui Romæ, §. Clauius, de uerborumoblig. Alexand.conſ.96.uiſo, in ult.colum.in 4. & conſilio 2.colum. fin.in princip. Rom. ſingul. 475. Alexand.conſ.87.colum.fi.in 2.uolum.& an ualeat conſuetudo contra diſpoſitionem teſtatoris, uide Felyn.in cap.cum omnes,colum.19.in glo. fin.de conſtit.& de materia glo.uide eum in cap. cum acceſſiſſent, colum.7. uerſ. pro iſtis de conſtit.Bald.Nouell.in tract. de dote, 6.parte,priuileg.77.col.2.

In gloſ.negligentiam,uerſ.notoriç, uide Dec. conſ.151.colum.10.ubi tenet,quòd tunc non requiritur monitio.

In glo.electionem,'in fi. uide Felyn.in cap. in noſtra,corroll.31.de reſcrip.Card.conſ.103. col. 3.in princ.

In gloſ.annis, uerſ.quòd etiam, uide etiam ad hanc gloſ. Alex.conſ 49. num.3. lib.2.ubi dicit quod ubicunque aliquis tenetur ad aliquid faciendum ſi non fuerit appoſita certa dies, non tenetur ad factum,niſi prius fuerit interpellatus.

In gl.altare,uerſ.authoritate,uide Alex.conſil. 120.col.2.in 1.uol.

De Iure patron.

Clem. Ut conſtitutio.

IN glo.diçceſanis, appellatione diçceſanorum non ueniunt prælati inferiores, uide Abb. in cap. cum olim, 4.not. de præſcript.& ibi Felyn.

In glo. inhibentes,uerſ. ſed quæro acta contra mandatum tenent,contra decretum non, uide allegata per Dec.in cap.cauſam matrimonij,col.4. in fi.de off.deleg. uide Felyn. in cap pen col.3. in fine,de cõſtit.Barb.conſ.43. colum.16.& ſeq. lib.1.Rom conſ.203.& Alex.in l. hac conſultiſſima,colum. 2.C.qui teſt.fac.poſſ. Caſtr.conſilio 318 col.1 in fi.

Ibidem,uerſic per hoc uidetur, circa medium, uide ad iſtam gloſ. Dec. in cap. & cauſis, colum. 10 uerſ.in gl.de off deleg.& limita illum, ut per Peruſ.in cap. qua fronte, in pen.colum.uerſ.ſexto,de app.Felyn.cap.ex parte, colum. 4. uerſ.ſecundo limita,de conſtit. & c. cum dilecta,col. 5. uerſ.limita quarto,de reſcript.

In gloſſa, oneramus, & quid importent iſta uerba, uide Alexand. conſilio 218. uiſis, in ſecundo uolum.

Ibidem,uerſ quæſtio,uide Felyn.c.querela,colum.4.de iureiur.

Ibidem, uerſ. fateor, uide Fely.c. ſignificaſti, de homicid. Abb cap paſtoralis, colum 4.uerſic. tertius effectus,de app.& Felyn.cap.1.colum.18. de conſtit uerſ.etſi dicatur Alexand.conſ 80.col. 3.in 5.uolum. Aegid.quæſt.18. Alexan.conſilio 118.col.1.in 5.

In glo.obiectuetur,uerſ ſi ergo, uide Abb.in c. accedentes,opp.1.de præſcrip.

In tex.in prin.uide Ana.conſ 43. & ibi addita. & Barba.in c.cum omnes,col.antepen.de conſtit.

Clem. Plures.

In gl.liberè,glo. ad hoc allegat Felyn. in cap. quæ in eccleſiarum, in ult. cart.uerſ.octaua, declaratio,de conſtit. & colum. pen. ibi in uerſic. cæteri.

In glo.præſentare, in fi.uide Abb.in cap.cum autem,ſup.eod.tit.

De Cenſibus.

Clem. Cum ſit natura.

IN gl.exemptionem, & quòd exempti non teneantur ad charitatiuum ſubſidium, vide Dec. conſ.152.colum.3.Felyn. in c accedentes, col 3. de præſcript.

In gl legitima, uerſ.præſcriptio, vide Abb.c. accedentes,col.3.de præſcrip. Felyn. in c.ex officij,col.8.in fi de præſcript.

Clem. Ad noſtrum.

In gl compoſitiones, viſitatio tolli non poteſt per compoſitionem,vide per Abb in d cap.cum ex officij,de præſumpt.& ibi Felyn.col.8.

In tex.vide Card.conſ.12.

In glo.proprijs,uide Felyn. in c. in præſentia, colum 25 de probat.& in c.accedentes, col.3.de præſcript.

Clem. Præſenti.

In gl.non negotiandi,Clem.ſi.verum,emptores.ad iſtam gl.uide plenè locum, quòd emptores non gaudeant priuileg.fiſci uel eccl. per Dec. in c.1.col.10.uer.ult.de prob & in cõſ.48. col.1.

In gl.conſtiterit,uer.uocata, uide Abb.in c.cũ non ab homine,col.pen de iud. & in c. peruenit primo,de app. Dec c.reprehenſibilis,in 1.not.eo. tit & conſ.199 in fi.Rot.199.in nouiſſ. Alexan. 218 uiſis,in 2 uol.Fely.c.Rodulphus,col.pen.de reſcrip.& in c.cum olim,col.7.de re iud.& Aret. in c.1.col.12.eod tit de re iud.quando ergo dicitur aliquid debere conſtare iudici,intelligitur partibus citatis, & uide Aret. conſ 164. col 6 ubi dicit hoc uerum etiamſi iudex procedat, ut inquiſitor per glo.magnam,in fine Clem.1 de off.deleg.& Panor.in c.peruenit, lib 1.col.2.de appel. & Iaſ. in l. certum,col.pen. C.de legi.& Rom. conſil. 482.ubi declarat hanc gloſ.

De Celebrat. Miſſarum.

Clem. Dignum.

IN glo Pontificum,an electus non confirmatus uel conſecratus dicatus epiſcopus uel Pontifex, uide

Digitized by Google

vide Dec.in c.eam te,colum.2. de reſcript. & gl. non procedit io his quæ ſunt iuriſdictionis Barb.conſ.2.col.4.lib.2.

In glo.licitè, verſ.monachalem, nunquid autem hoc poſſit præſcribi, vide Abb. in d. cap. cũ olim,de præſcript.qui tenet,quòd fie,io 3.col.

In glo.indulgemus, oot.quòd indulgentia dicitur gratia. Dec.c.1.de reſcript.io princ.

De Baptiſmo.

Cap. Præſenti.

IN glo.Regum,verſ Tiranoos, vide Soc.conſilio 275.col.3.

In glo. liberi, quid differant liberi à filijs, ad iſtam glo.vide quæ ponit Abb & alij ibi, in c in præſentia,in 4.col.& duab. ſeq de prob. Dec.ibi, col.20.& conſ.95.col.3.& 4.

Ibidem,verſ.naturalibus,in quibus caſibus veniant,vide Alex conſ.60.col.3.& ſeq.in 2. vol.

Ibidem,verſ ad venientem,vide Gem.in conſilio 101.& 130. & pro eo facit cap. ſi gens 56. diſtinct.

In glo præſentiam,vide allegata, per Fely.in procem.decret.col.6.& in c.cum cauſa,col.8.in fine,& ſeq.de teſtibus.

De Reliquijs.

Clem. Si dominum.

In glo.ſeipſum, an magis mereatur quis ſponte ieiunant,quam qui ex voto,vide Felyn.in c de hoc,de ſimon.& glo.ſequitur Abb.in c cum quidam,col.3.de iuretur.& vide Fely. in c.t. col.5. de conſtit.

Ibidem,verſ.Fely. circa finem, quæ tamen ab initio fuit ſpontanea.

In glo.orationes,verſ.patet tamen, vide aliqua de oratione Matthæſ. ſing. 61. in apoſtilla ſuper verbo oraueris.

De Immun.eccleſ.

Clem. Quoniam.

IN glo.pro infectis.Papa poteſt facere factum pro infecto, & quòd poſſit tollere excommunicationem ſine appellatione, vide Abb. in cap. paſtoralis,§.verum,verſ octauam ſolutionem, de app.& ad glo.vide Dec conſilio 48. columna penultima,in fine, in ſecundo Felyn. capitulo primo,columna ſeptima,verſic.Amplia ſecundo,de conſtit.& capitulo finali,columna 3. verſic.modo reſtringe,de conſtit. vbi per duas columnas,& ibi declara,ut per eum, in cap. cauſam quæ, columna 9. de reſcript. verſic. interpretatio priuilegij, vide eundem Felyn in capitulo cæterum,columna penult. de reſcript. Barb. conſilio 9 columna ſeptima, libro primo, & conſilio tertio, columna quarta,libro ſecundo,& Aret.cap.ad petitionem,columna ſecunda,de accuſ. Anna. conſilio 49. in quarta col. Barb. cap. quæ in eccleſiarum,col 9.io fine,& ſeq.de conſtit.& Soci. conſilio 266. col.19 lib.2. vbi ait,quod talis clauſula operatur, vt quicquid ſecutum ſit ex eo facto, quod habetur pro infecto ſit irritum, & nullum cum ipſo facto, & vide Felyn. cap. ſuper eo, de off.delegat.vbi declarat Barb.conſ.13. colum.4. & ſeq.lib.3.

LIBER QVARTVS.

De Conſanguin. & affin.

Clem. Eos.

IN glo.ſcienter,vide Card. Alex. in cap.non dicit, in fine, de conſang & affi.

Ibidem, in verbo, quid ſi contraxit, vide Card conſ.132.col.3.

In glo contrahere,verſ.quid ſi non,in princip. vide Dec.c.nam concupiſcentia,io primo not.in 2.lect.de conſtit.& idem in c.quanto,in 3.not.de iud.& in c.iurauit,6.not.de prob. Fely. in Rub. de ſponſ.col.3.

Ibidem,verſ conſtitutio pœnalis,vide Fely.in c.3.loco,col.4.de præſumpt Dec.conſ.52 col.3. io ſecundo volumine.

In glo & moniales,vide Alex.conſ.75. col.4. in princ.

De Magiſtris.

Clem. Cum ſit.

In glo.Doctoratus,circa medium, vide Barb. in c.ex litteris,col 6.de conſtit.

LIBER QVINTVS.

De Hæreticis.

Clem. Multorum.

IN glo.tormentis, vide glo. in dicta prima quæſt.

In gl.cõtra eos,verſ.videtur quòd ſic, vide

Digitized by Google

vide Felyn. in c. auditis, columna 12. verſic. quarta declaratio, de præſcripr. & melius in c. non poteſt, in princip. de re iud. vbi examinat iſtam glo.

In glo. ſede, verſ. item, vide Fely. c. 1. col. 2. de præſcript.

In glo. capituli, verſic. item capitulum, circa finem, vide in ſimili Abb in c. verum 6. not. de foro compet. Rot. 311. in nouiſſimis. Felyn. c. cum omnes, col. 5. verſic. ſecundo eſt aduertendus, de conſtit.

In glo. requiſierit, verſic & puto, & hoc tenet Abb. in d cap cum cauſa vbi vide omnino. Dec. & per Hyp. ſing 53. & Abb. cap. ego Nicolaus, columna ſecunda, in fine, de iureiur. Rom. ſing. 414. vel 24. Felyn. cap. ex litteris, columna quinta, & in cap. conſuluit, columna quarta, in verſiculo ſexto fallit, de officio delegat. & Alexan. in l. contumacia, columna ſecunda, in verſic. quinto fallit, de re iud.

In glo. prima, de conſtit. Alexan. conſilio 80. in quarto volumine.

In gl. tacta, verſ. vt ego ſcripſi qualiter iuramẽtum deferatur, vide per Abb. in cap. fraternitatis, in fine, de teſtibus, & in capitulo tuis quæſtionibus, columna tertia, eo. titulo, & in rubr. de iureiur.

In glo. excommunicationis, vide Abb. in cap. tam litteris, in vlt. not. de teſtibus.

Clem. Nolentes.

In glo. ex tunc, verſ. ignorantes, vide Felyn. in capitulo ſecundo, columna quarta, verſiculo quarto limita, de conſtit & not. glo. inquantum facit differẽtiam, inter anullationem actus, & pœnam, de quo vide modernos, in cap. cognoſcentes, columna tertia, de conſtit. & uide Abb. in capitulo paſtoralis, columna ſecunda, de fide inſtrumentorum.

In gl. ipſorum, verſic contra verſic inquiſitor, & quod habeat delegatam, tenet Dec. in conſilio 137. col 3.

Ibidem, circa finem, verſic. affirmatiuè, vide Fely. c. nonne, in 1. col. verſ. ſexto fallit de præſcript.

In glo. commiſſarijs, hoc idem tenet Panorm. in cap. extirpandæ, § quod non, colum 8 & vide tex. & ibi Panormit. cap. ſacerdos, de officio ordinarij.

Clem. Ad noſtram.

In glo. ſecundo, & an vir iuſtus ſubſit legi, vide Felyn. in §. Rex pacificus, columna prima, ſup. in proœmi, decret.

De Homicidio voluntario, vel caſuali.

Clem. Si furioſus.

IN tex. licet occidere, vel mutilare, ſint diuerſa, vt patet in tex & licet abſciſſio membri, non ſit pœna capitalis, vt tenet Bar. in l. 2. in tertia colum. de pub. iudic. Abſcindens tamen, de iure debet puniri pœna capitali, vt dicit Bald capitulo primo, § homicidium. circa principium, de pace iur. firm in vſibus feud. & ſequitur Aret. in capitulo accuſaſti, de accuſat. & not. ꝙ iſte noſter tex. habet locum etiam in ſtatutis loquentibus, de occidente, & an comprehendatur infans, vel furioſus. Alexand. conſilio 144. columna ſecunda, in ſecundo volumine, & an furioſus præſumatur furioſus, uide conſilio 41. in quinto.

In glo. infans, & not. ex glo. quòd vbi verba legis non poſſunt ex toto verificari, dicunt ſaltem habere locum, pro parte. facit glo. in capitulo primo, de decim. in verſiculo primitias, & in not. caſu tradit. Roman. in conſ. 434.

In glo. non valens, vide Alex. conſ. 109. in primo vol. Aret. conſ. 80.

Ibidem, circa finem, verſ. circunſtantias, & in probato hoc debeat ſtatim abſolui, vide Roman. ſing. 28.

De Vſuris.

Clem. Ex graui.

IN tex. verſic. per ſtatuta, vide Alexan. conſilio primo, ſecundo vol. & conſil. 107. in 4. colum. eod. volumine.

Ibidem, verſ. ſtatuta occultè, tunc ſufficit vnus teſtis, cum inditio. Abb. cap. præterea, in fine, de teſtibus.

In glo. de cætero. Alexand conſilio ſeptimo, columna ſecunda, & in fine, in ſecundo volumine, uide ad iſtam Clem. Felyn. cap. fin. columna octaua, de conſtit. in verſ 4. limita, & vide Panormit. in dicto cap. finali, columna ſecunda, & ibi etiam Aret. columna ſecunda, & Alexan. conſilio ſecundo, in fine, libro ſecundo, & ſic de cauſa pœnali, quo ad pœnam, non trahit ad præterita, & ut de vnum verbum. Felyn. in cap eccleſ. ſanctę Mariæ, col 42. in princ. de conſtit.

In glo. facere, verſ. vltra, idem de dictione præter app ad Abb in c litteras, colum. pen. de præſumpt. cler conſil. 87. columna ſecunda, in ſecundo, & ad glo vide Rom. ſing. 106. & incip. tu habes, qui per hanc glo. dicit, quòd argumentum à contrario non ſumitur, vbi ſtatuentes inciderent, in pœ-

in pœnam,& Iaſ.l.actione, col. 2 C. de tranſact. Alexan.conſilio 17. in ſecundo, columna ſecunda.Fely.in c.eccleſia ſanctę Mariæ,colum.23. de conſtit.

In glo.rationum,vide Card conſ.19.

Ibidem,verſ.priuilegiatum , vide Abb.in d.c. primo,columna ſecunda, & in d. capitulo ſecundo,columna 7.de fide inſtrument.verſic.ſecundo caſu.

In gl.cenſura, verſic.ſatis videtur,circa finem, uide Alexand.conſil.75.in quinto volumine, & an pœna iſtius Clem.teneat in Iudæos,vt teneantur edere infra actori,uide latè per Dec. capitulo primo,colum.12.circa finem,verſic. circa prima, de prob.

In compellendis,verſ.in cedulis,& an teneatur edere totam cedulam,uide Dec.in d. cap. primo, de prob.columna 18.circa finem,uerſiculo ſecundo.Quid in Hæbreis, an habeat locum hæc glo. vide Arct.conſilio 158. in ſecundo dubio , ad finem.

Ibidem,in uerbo perdidiſſe,uide Imolâ,conſilio 65.& Card.conſ.19.col. 1.

Ibidem,in fine plus punitur auctor, quam factor,& uide,ibi Dec.in antep.columna uerſic. in quarto caſu.

In glo.affirmare; Quid ſi habuerit iſtam opinionem in animo tacitè, uide Felyn. in capitulo primo,in ſecunda columna,in tertia fall.de præſumpt.

De Excesſ. prælat.

Clem. Frequens.

IN tex in uerſ.quidam uerbo pleno iure,quid importent,iſta uerba,uide Felyn.in cap. auditis,in 3.col de præſcript.

In glo.ad menſam, uerſ.quod uerſ. in princip. uide Alexand.conſilio 189.uiſo,in ſexta columna,in ſecundo.

Ibidem,uerſ. infeudatio,uide Alexan conſ.72. col.4.lib.1.ad finem. Barb.cap. ac ſuper,de rebus eccleſ.non alien.

Ibidem,uerſic.ſed quæritur, quæ eccleſiæ proprie dicantur , de menſa , & quæ dicatur groſſa menſa,uide glo.magnam,in c.unico,ſup.de cler. non reſid.in 6. & an in iſtis requiratur illa ſollemnitas in alienando,quâ requiritur in alijs bonis eccleſiæ, uide Alexand. conſilio 79. columna tertia,in princip & columna 6.uerſic. circa decimum. Abb cap.ſuper,de reb. eccl.non alienan. & quid in bonis communibus,uide Doct.in c.edoceri,de reſcript.

Ibidem, uerſic. non tamen poſſunt,hoc tamen intellige ſecūdum Doct. Panor.in c.de monach. in 3.col.ſup.de præb.

Ibidem,uerſic.ſed dico , uide aliqua per Rot. 293. in nouiſſ. ubi de iſto uicario, an per unionem ſit temporalis,& quòd iſta beneficia monachalia non uacant.

In §.quidam,uerſic.non uacent,uide Felyn.in capitulo cum acceſſiſſent , columna prima , de conſtit.

De Priuil. & excesſ. priuilegiat.

Clem. Religioſi.

IN tex Lapus agit, in allegatione 26. incip. factum limitat iſtam Clem. in caſu neceſſitatis, ubi immineret periculum mortis , & Parrochialis eſſet abſens, ut ſine licentia poſſit miniſtrare euchariſtiam,nec pœnam incurrat, & pro eo. facit,quòd not. And.in c.quantę,in fine, de ſentēt. excom. Quod nunquam quis incurrat excommunicationem, ſine dolo , & uide Summā Ang. in uerſ.excommunicatio 7.

In glo.non habita,circa finem,uerſ.ſecus,uide Dec.conſ.137.col 4.in fine.

In glo.presbyteri,quis alteri committit, quòd ipſe facere non poteſt,& not. quòd nō presbyter poteſt conſtituere uicarium eccleſiæ Parrochianum,uide Io.Mill in uerſ.cura.Fely.cap.eam te, col.3.de reſcript.

Ibidem,circa medium,uide Felyn.in cap.cum cauſa,col.3 de off.delegat.

In glo.ſpeciali,circa finem,uide Barbat.in capitulo,de cauſis,columna tertia , de officio delegati.

In glo à Canone , à ſententia Canonis nullus abſoluit,præter epiſcopum,ſed hoc limita, ut per Abb in §.de adult.columna quinta,uerſic. an autem, de iud.

In glo.nunciari,in fine,& not.quòd licet epiſcopus, non poſſit aliquem excommunicare,poteſt tamen pronunciare iſtum excommunicatum Felyn.cap. non poteſt , columna ſecunda , de iud.

De Pœnis.

Clem. Si quis ſuadente.

IN glo.diſpenſauerit,de materia, uide Alexan. conſ.40.in 2.uol.perſpectis. Mar. Soc. conſilio 160.in præſenti.

Ibidem, uerſ.circa ſecundum, de Conſilio, & de materia,uide Dec. in capitulo primo, columna quarta, & ſequen. quaſi per totum , de officio delegati.

In glo. generationem ſecundam , quomodo autem imputari debet generatio , uide Alexand.in conſilio.125.columna ſecunda, in quinto columine.

In

Digitized by Google

In glo.in ciuitatẽ, vide Fely.c.tua nos, col.5. de iureiur.

In gl.quam cito commodè, verſ.non crederentur, facit quòd not. Bar.in l.inter omnes, §.rectè, de furtis, de quo vide Dec.in c.nouit, de iud. in vlt.col.verſ.tertio Abbas.

Ibidem, verſ.fateor, vide Abb.ca.præſentium, col.1.de teſtibus.

Ibidem, verſ moroſum, in fine. Abb. c. peruenit, primo de app.

Clem. Multorum.

In tex.verſic.omnino, circa finem, vide Rot. 374 in nouiſſ.

In glo.conſtiterit, verſ.uocata, vide Dec. conſilio 198. in fine, vide ad hanc glo. aliquid per Panorm.conſ.68.colum.fin.libro ſecundo, Barb. conſilio 28.columna 9 libro primo, Aret. in capitulo primo, columna 12. de iud. & vide ſimilem glo.in Clem.prima, in verbo commodè, ad finem, ſupra eod.& in clem.fin.in verbo conſtiterit, de cent & Felyn.in cap. Rodulphus, columna antepen, de reſcript.in verbo citatur.

Clem. Cupientes.

In tex.uerſ.pęnalia faciant, vide Fely.cap.cum omnes, de conſtit col.6.

In glo.ſuſpenſi, verſ.& quia ſupra poſui, circa finem, an ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpenſus à beneficio, vide Abb cap.veſtra, columna tertia, de cohabit.cler.& c. cum non liceat, col.3. de præſcript.& c.paſtoralis, circa finem, de app. & c.apoſtolicæ, col.3.de except.

In glo.abſoluendos, uide Fely.c.cauſam quæ, col.4. de reſcrip. Dec. c.ſecundo requiris, de app. in 3.columna, verſ.6.

De Sent. excommunicat.

Clem. Frequentibus.

IN glo matricem, de quo, vide per Doct. in c. ex parte, ſecundo, de reſcript.

In glo.ceſſantibus, in fine, vide Abb.in c. dilectis, col 4 de app.

Clem. Si Summus Pontifex.

In tex.& poteſt eſſe ratio, quia diſpenſatio, debet eſſe expreſſa, vt per glo.cap.ſecundo, de ſciſmatic. & not.Ant.de Butr.c. ſignificaſti, in fine, de off.ordin. facit quòd pulchrè dicit Ang. in l. libertis, 2. de in ius vocan. & uide Dec.in cap. ſi quando, col.3.de reſcript.

Ibidem, verſ.nominet, uide Fely. in c.cum vigeſimam, col.3.de off. deleg.& in rubr. procemij Greg.col.6.

In glo litteris, in fine, uide Fely.in rub.de fide inſtr.in prima columna.

In glo.nominet, an nominatio conſtituat aliquem in poſſeſſione, uide ad iſtam Clem. Dec.in c.per tuas, in prima glo.col.4.de prob. Fely.cap. nonnulli, §.ſunt, & alij, col.5.in 4.ampliat. de reſcript. & ſicut per benedictionem Papa non cenſetur abſoluere, ita per maledictionis clauſulam, non dicitur excommunicare. Felyn.cap.veniens in princip.

De Verb.ſignif.

IN tex.§.cum autem natura termini reſtrictiui excludit extraneam, cõcludit ad ſe pertinentia. Felyn.cap.contingit, colum.2. de fide inſtr. vide ad hunc §. Anna. conſ.36.& Alex.conſ.130. colum.2.libro primo, & non ab re conſ.18. colum.3.lib.5.

Ibidem, verſ.præcepti, an præceptum, uel exhortatio urgeat, uide Fely.latè in c.nam concupiſcentia, de conſtit.

Ibidem, uerſ. imperatiui, an uerba imperatiua obligent ſicut præceptiua, uide Abb.c.nouit, columna 11.de iud Fely.d.c.nam concupiſcentia, de conſtit. & ibi an omnis conuentio regulæ obliget ad peccatum, in colum. pen. & an longa conſuetudo excuſet, uide ibi per eum.

In uerſ.nos aũt, licet fratres Minores ſint incapaces bonorũ tẽporalium, poſſunt tñ recipere, vt vendant, ita tenet gl.not. in c.1. verſ domum, de relig.dom.in 6.ad quam uide Alex.in l.apud inſtrumentum, § conſtat, de leg.1.& licet non, poſſint iure actionis aliquid ſibi relictũ petere poſſunt tamen officium iudicis implorare, de quo Iaſ.in l.1.in 5.col.C.q admitti, & Fratres Minores nullum ius habent in ſuis eccleſijs, ſed ſunt Rom.eccleſiæ & ualet legatum eis factum ad vtilitatem fabricæ ſuarum eccleſiarum, uide Bar.in conſil.5.& de materia Dec.in c.in præſentia, colum 42.& ſeq.de prob.& in notabili caſu Alex. conſil 120. col 3. in princip. & nota, quòd licet non poſſunt eſſe executores ultimarum uoluntatum, poſſunt tamen eſſe electores pauperum. Alexan.conſilio 47.columna 3.in ſecundo, & quòd habeant pro mortuis, ita quòd eueniſſe dicatur conditio liberorum, uide Alex.conſ.13.in tertio, & an poſſint accipere ut uendant, uide eum ibi, columna tertia, ubi uidetur hoc tantum procedere, in procuratoribus, etiam Eremitanis, qui licet ſint mendicantes, non tamen ſunt ſicut Fratres Minores, & de legatis factis fabricæ eorum, uide Dec.conſ.96.columna finali, in ſecundo, & an poſſit committi executio teſtamenti, cũ conſilio guardiani, uide Felyn cap.ex parte, colum.6. de conſtit. & à guardiano conſtituto executore ante iſtam conſtitutionem, an poſt eam poſſit exequi, uide Felyn cap.fin. columna 13.uerſ.ſub iſta, de conſtit.& ualet donatio facta Fratri Minoti cau-

Digitized by Google

nori cauſa ſtudij, etiam ſi ipſe procuraſſet, vide eum in c.dilecta,col.antep.de reſcrip. & an poſſit eſſe arbitrator,vide Alex.conſ.80.in quinto.

In verſ.cunque,vide c.in præſentia, col.42.& ſeq.de prob.verſ.& ſi quidem,& ſufficit, quòd ſit maior reſpectu minorũ partium, de quo vide Fely.c.cum omnes,col.13.verſ.2.not.de conſtit. & eſt ſpeciale in caſu iſto.

Clem. Sæpè.

In tex.verſic.committimus, vide Rot.358.in nouiſſ ubi vult, quòd ad hoc requiritur expreſſa commiſſio,nec ſufficeret ſi hoc ſupplicatum fuiſſet, dicere,audiat talis, vel talis iuſtitiam faciat niſi expreſſe committat vt ſummariè procedat, & iſta Clem.habet locum in executiuis,in quibus ſummariè proceditur. Alexand.conſilio 50.columna tertia,in ſecundo,& vide 84 caſus in quibus proceditur ſummariè per.Mar.Soc.in c.1.de lib.oblig.

Ibidem,verſ.ſimpliciter nota,quod vbi agitur ſimpliciter, & de plano, iudex ſecularis poteſt cognoſcere ſuper cauſa ſpirituali contra Clericum puta,etiam ſi eſſet confeſſus,vide quæ ad hoc allegat.Dec conſ.150. col 1. ſed ipſe contrarium firmat ibi,col.3 in fine.

Ibidem,circa finem,verſ.diffinitiua,uide Fely. in rub.de re iud.in 8.col.

In glo.& figura, quid autem de clauſula,Sola facti veritate inſpecta,procedatis,uide Dec. c.dilecti,col.3.de iud.Rot.73.in nouiſſ.

Ibidem, verſ.in alijs,ergo quid ſi dicatur, talis procedat ſummariè,& vide Rot.358.in nouiſſ.

In gl.mandamus: an qui ſecundum æquitatem poteſt procedere,poſſit & ſummariè,uide Dec.c. ex parte,ſecundo,in tertio not.de off.deleg. & de uerbo mandamus, vide Corſerr in repet. c grandi,in 7.not.in 5.columna, de ſupp. negl.prælat. in 6.

In glo.neceſſario,circa medium,uide Alexan. conſ.2001.lib.2 ubi dicit, quod in cauſis in quibus proceditur ſummariè, ſimpliciter, & de plano,ſufficit ſupplicatio pro libello. Bald.in l fin. ff.de lib & poſth. ubi dicit,quòd in talibus cauſis non requiratur libellus, tamen requiritur petitio aptè concepta.

In gl.lites,primus actus habetur pro litis conteſtatione,ut not.Bar.in l.multa, C.de procur.

Ibidem,circa principium,in uerbo,ſi petantur, uide Imol.in cap. de cauſis, de off. delegati,& eſt gl.in c uxor felicis,12 q 4 uide Fely in c.prudentiam,§.ſexta,de off.deleg.

In gl.non poſtulet,an in ſummarijs requiratur libellus,uide Abb.in c.quoniam, in glo. uerſic. petitiones, ubi tenet quòd ſic, & quòd dicit,in ſcriptis,ut ibi per Dec.

In gl.an petet,uide notabile dictũ Lapi, in alleg.82.quem ſequitur Felyn.cap.in cauſis,col.2. de teſtib.

In glo.deffenſiones, uerſ.ad quæſtionem, uide Alex.conſ.116.uerſ.arguendi,in ſecundo,in tertia col.& conſ.74.in fine,in 4.

Ibidem,uerſ.decidant cauſam, circa finem, uide Fely.in c.1.col.19.de conſtit.

In gl.citationem,an aũt ſit de ſubſtãtialitatem iudicij, uidetur quòd ſic,per Clem.paſtoralis, ſupra,de re iud.

In glo.non excludit,uide Dec.in c.cum eccleſia,col.12.de conſtit.

In glo.pronunciatio,& ſpecificatio rei facienda eſt,quo ad quartam,ita allegat Alex.hanc glo. conſ 118 col.fi.in ſecundo. Libellus generalis,nec exceptio releuat,ſi pars opponit, Alex.conſil.31. col 3 in 4.uol.

In gl.ſi quid petere uoluerit, in princ.& quod etiam iura correctoria extendantur de actore ad reum,tenet Fely.qui allegat iſtam gl ad hoc, in c non poteſt,in princ.de re iud.& in rub.proœmij Gregor.col 3.

Ibidem,uerſ.uideatur,in fine,Felyn.rub.de reſcript in 2 col.

In glo.ſiue,& licet ſtatutum dicat,quòd ualeat fieri petitio ſiue ſcriptis, illa tamen dicit per notarium redigi in ſcriptis.Alex.conſ 65.colum.fi. in princip.

In glo partes, uerſ peremptorium ex cauſa poteſt.Fely.c paſtoralis,de except.col.2.

In glo.poſt dationem,uerſ.non currit, in fine, an idẽ terminus poſſit aſſignari ad plures actus, uide Alexan in l.2.in fine, de re iud. ubi Bar. & Alex.conſ.72.col 1.in 3.uol.

Ibidem,in uerbo articulum,uide aliqua per Felyn.in c.licet cauſam,col.3.de probat.& col.4.in fine,& in c.cum inter R.e.col.11.de except.

Ibidem,in uerbo termino,uide Alex.conſ.72. col.1.lib.3 & 71.lib 5.& Gemin c.cupientes, §.quod per 20.col.3.de elect in ſexto.

In gl.non obſtante,uerſ elapſus,uide Rot.30. in nouiſſimis.

Ibidem,uerſic.tertij diſtinguunt, circa fi.uide Abb d.c cum dilectus,col.3 de fide inſtr.Felyn. c.paſtoralis,col.2.de except.

In gl.interrogabit, uide Dec. qui allegat hanc gl in c.1.in 3.col.de iud.in 2.lectura, Alex.conſil.147.col fi.in ſecundo,& conſ.83. col.fi. in 4. & conſ.105.in 3 uol.uide etiam Barb. conſil.30. col.2.& ſeq lib.1.& conſ.31.col.3. in fine,lib.3. c.1 de iud.col.3.Alex conſ.147.ad fin.lib 2.

In glo.ad id,uerſ.exprimatur,uide Cumanum conſ.7.uiſis.in princ.uide etiam ad hanc gl. Felyn.in cap.conſuluit,col.5 de off.deleg.in uerſic. ſecundo nota,& ibi etiam Barb.in ſecunda col.& Alexand.conſilio 105 colum.2.libro quinto,ubi ponit, an ualeat citatio, ad audiendã uoluntatẽ.

In glo.non peremptoriè, in iudicialibus non fertur diffinitiua ſententia,niſi peremptorio præmiſſo,uel trina citatione, uide Dec. conſil. 198. colum.4,& Rot.245.in nouiſſ. & 342. vel 302. uel 32.

In gl.

Digitized by Google

In glo. concluſione, verſ. neceſſaria, vide Abb. cap. cum I, & A, col. 3. in fine, de re iud. qui tenet, quòd non.

Ibidem, verſic. uel altera, vide Abb. in d. cap. paſtoralis, in ſecunda columna, de cauſa poſſeſſionis.

In glo. partibus, verſic. ſed forte, iſtam glo. allegat Caſtr. in l. ſi conuenerit, de iuriſd. omn. iud. & conſilio 25. ſuper primo, columna quinta, & vide Dec. in capitulo clerici, in vltima columna, de iud.

Ibidem, circa finem, verſic. in occurrentibus, vide Dec. in cap. quoniam, in fine, verſic. ſed illa glo. de prob.

Ibidem, verſ. contradicere, vide quòd per hanc glo. dicit Alex. in l. ſi conuenerit, in fine, de iuriſd. omn. iud. Fely. c. cum dilecta, colum. 12. de reſcriptis.

Finis Apoſtil. Clementinarum.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ADDITIONES

Super Extrauag. Com.

D. ANDREÆ ALCIATI

PATRITII MEDIOLANENSIS, & Iureconſulti præſtantiſſimi,

QVAE QVALES SINT CONSVLTO DICERE OMITTIMVS ſtudioſi Lectoris iudicio relinquentes quam vtilitatem ſint allaturæ, non enim è re eſſe duximus, tanti Doctoris nomen fucatis verbis oſtendere, de quo tacere ſatius eſt, quam pauca loqui.

E tenebris, vbi latebant, eas extraxiſſe in tui gratiam operæprecium exiſtimauimus, quod noſtri operis eſt, æqui boniq; conſule; reliqua Deo Opt. Max. & Alciato accepta ferto.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS, MDCV.

Apud Socios Aquilæ Renouantis.

Digitized by Google

Digitized by Google

D. ANDREAE ALCIATI

Additiones ſuper Extrauag. Com.

EXTRAVAGAN. Commun.

LIBER PRIMVS.

De Elect.

SEntentia lata contra extrauagantem, an ſit nulla, uide Abb. in c. 1. colum 4. de re iud. in princip qui tenet, quòd ſic fallit, ſi non ſit incluſa in corpore iuris, quod tamen limitat non habere locum quando illa extrauagans eſſet vulgata, in illo loco, & de materia, vide ibi latius Fely. col. 6. in 4. fall.

Cap. Iniunctæ nobis.

In verſ ſi quis præterea, verſ. ſcrutari, etiam ſi Papa in ſuis litteris appellet eum Clericum, ita Abb. in c. fi. de præſumpt. col. 3.

Ibidem, ver. præſenti, in fine, uide Abb. in c. 1. col. 2. de præſcript. & c. ne dei, de ſimon.

EXTRAVAGAN. Commun.

LIBER TERTIVS.

De Præbend.

Cap. Execrabilis.

IN tex. an iſta conſtitutio ſit generalis, & perpetua, uide glo. Cancell. prima regula.

Ibidem, in fine, verſ. præſumpſerit, not. quòd per talem clauſulam quis poterit priuari beneficio, ita Fely. in c. veniens, in 1. not. de præſumpt.

De Reb. eccl. non alienan.

Cap. Ambitioſæ cupiditati.

IN tex. de materia, vide Fely. in cap. cum cauſam, in 4. col. & ſeq. de re iud. & facit capitulũ ad Apoſtolicos, 12. q. 2. & iſtam extrauagantẽ allegat Fely. in c. de quarta, ſecunda columna, circa finem, de præſcript. quod not. contra eos, qui dicunt illam non obſeruari, & an obſtet cautela quam faciunt in inſtrumẽto, de affittando, de vno anno in alium, uide Soci. in l. ſi quis ante conduxerit, in prima glo. de acq. poſſ. qui tenet, quòd non, & in ſimili, Bar. in l. modeſtinus, in fine, de donat. & melius per Alex. conſil. 65. in ſecundo. Iaſ. in l. manumiſſiones, col. 3. de iureiur.

Ibidem, in fi. uerſ. indignationem, not. quòd per iſtam clauſulam, quis poteſt priuari beneficio, ita tenet Fely. in c. veniens, in primo not. de præſumpt in contrarium vide Iaſ. in l. 1. in 1. col. ff. ſi quis ius dicenti non obtemperauerit, pro primo, vide Alex. conſ. 103. col. 2. in 1. vol. Fely. in c. quod olim, de iudicijs.

De Decimis.

Cap. Declarationes.

IN tex. vtrum ab executoribus decimarum poſſit appellari, vide Dec. in c. noui, in 5 not. de appell. vbi tenet quòd ſic, & conſuetudo, vel tolerantia Papæ excuſat, vide Alex. conſ. 57. in 4. vol. quod non.

Ibidem, uerſ. & quia nulli, uide gloſ. in Clem. 2. de dec. quæ ſequitur iſtam Extrauagantem.

De immunitate eccleſ.

Cap. Primo.

TEx. reuocatur, infra, in Clementina prima, eod. tit.

Digitized by Google

LIBER QVINTVS.

De Simonia.

Cap. Cum deteſtabile.

IN tex.verſic.per electiones,potes intelligere iſtum tex.vt quis ſit ipſo iure priuatus beneficio propter ſimoniam,quando tractat de beneficio obtinendo, ſecus autem in iam adepto nam requiritur ſententia,ita probatur, in cap.niſi cum pridem,uerſ.propter conſcientiam,de renunciat. vbi Ant.de Butr.& de materia, uide Fely.in cap. ſciſcitatus,col.1.de reſcrip.& in c.ex parte, col.4. eod.tit.

De Priuilegijs.

Cap. Inter cunctas.

IN tex.in princ.uide Abb.in cap.de cætero,in fi.de re iud.

Cap. Diuina.

In tex.prope principium, uerſ. proſequendis, uide Abb.in c.dilecti,de app & uide Fely. in cap. cum ordinem,col.4.uerſ. & dicit extrauagans,de reſcript.

De Sentent. excommunicationis.

Cap. Excommunicamus.

IN tex.in princ.uide Abb.in cap. de cætero,in fi.de re iud.

Cap. Prouida.

In tex.circa medium, in uerſ.pro pecuniario, uide Abb.in cap.ex reſcripto, in ult.not.de iureiurando.

Finis Apoſtill.ſuper Extrauag. Commun.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google